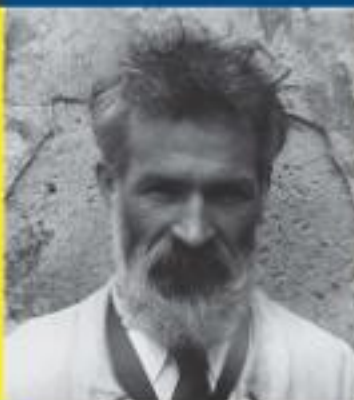

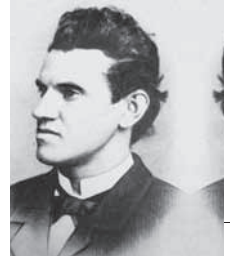
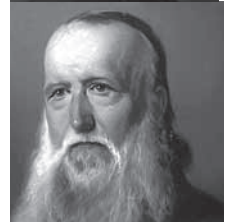
Ecaterina Țarălungă

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

Personalități

ENCICLOPEDIA
IDENTITĂȚII
ROMÂNEȘTI
Personalități

Ecaterina Țarălungă

ENCICLOPEDIA

IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI

Personalități

Prezența ediției a apărut în anul 2011
în versiune tipărită și electronică la
Editura Litera

O.P. 53, C.P. 212, sector 4
București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

www.litera.ro

Enciclopedia identității românești. Personalități
Ecaterina Țărălungă

Copyright text și fotografii © Ecaterina Țărălungă
Copyright prezentare grafică © 2011 Litera
Toate drepturile rezervate

Iconografie: Vasile Blendea, Ion Cucu, Mihai Potârniche,
Nicolae Răileanu, Ecaterina Țărălungă, arhivele Editurii
Litera, Biblioteca Academiei Române, Biblioteca Muzeului
Literaturii Române, Agerpres, Forbes, fotografii trimise
de protagoniștii articolelor, de rudele sau de cunoștințele lor.

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Valentina Tîfin
Copertă și machetă: Vladimir Zmeev
Tehnoredactare și prepress: Marin Popa

Editura a depus toate eforturile pentru a-i identifica pe deținătorii
drepturilor de autor asupra fotografiilor reproduse și ne cerem
scuze anticipat pentru orice omisiune neintenționată din lista
de mai sus. Ne-ar face plăcere să inserăm mențiunea de rigoare
în orice ediție ulterioară a acestei enciclopedit.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ȚĂRĂLUNGĂ, ECATERINA

Enciclopedia identității românești. Personalități /
Ecaterina Țărălungă. – București: Litera Internațional, 2011

ISBN 978-606-600-246-2

81'374.8:821.135.1.09=135.1

Tipărit la R. A. „Monitorul Oficial”

Acela doar e demn de libertate ce zi de zi înfrentă lupta pentru ea...

J. W. Goethe – *Faust*

Nota autorului

Acest dicționar de personalități este parte a unei *Enciclopedii a identității românești*. El așază apartenenții unei familii împreună, astfel încât contribuția lor la identitatea românească să devină vizibilă prin ceea ce înseamnă demers unitar al familiei – ca rezultat a educației transmise pe firul generațiilor, dar și ca punct de vedere despre însăși ideea de apartenență a familiei (sau dinastiei) la un ansamblu de civilizație și la standardele lumii civilizate în sens larg.

De asemenea, sunt menționați profesorii și elevii unei personalități, atunci când este cazul, ceea ce permite încadrarea fiecăruia într-o linie a evoluției fenomenului românesc, dar și atestarea interferențelor, contactelor, influențelor dintre cultura română și alte culturi ale lumii, început de posibilă definire a entității europene și a apartenenței românilor la această entitate, la marele tot al civilizației planetare, ca prilej de sincronizare și de avans al identității românești, de joc propriu și percutant în formula întregului civilizațiilor omeneste.

Un alt demers implicit a fost acela de a situa geografic – în zonele de proveniență – apartenenții la demersul cultural, ceea ce induce ideea influenței fundalului cultural la formarea personalităților, a puterii unui mediu formativ de a-și pune amprenta și de a trimite în prim-planul civilizației românești oameni pe care nu tradiția familiei – sau nu doar ea – i-a făcut să-și dea măsura în chip plinar, ci comunicarea cu acest fundal cultural, format din toți cei care, deși nu erau prin ei înșiși personalități de prima mărime în registrul valorilor românești, aveau totuși conștiința ordinilor de mărime și voiau să le afirme prin aceia dintre ei, talentați într-un domeniu ori altul, care le aparțineau prin origine. Școala și educația în ansamblul ei, sistemul instituțional și permisivitatea – ori, dimpotrivă, interdicția – au forjat, au întărit demersul fiecărui om dispus să-și asume parcurgerea marelui drum numit experiență culturală (materială ori spirituală) și produs cultural. Provinciile istorice românești au concurat între ele în chip creator pentru a integra în spațiul identitar cele mai înalte realizări, din punct de vedere uman, ale zonei. Astfel încât putem afirma, cu deplină certitudine, că integritatea fenomenului românesc este un produs al familiilor și al spațiilor locuite de români.

Iradierarea acestui ambient asupra minoritarilor și-a spus cuvântul și există cazuri celebre de personalități care nu aparțin prin naștere majorității românești, dar poartă prin lume identitatea

culturală românească, puterea a ceea ce numeam fundalul ei cultural formativ. Aparținem cu toții acestui spațiu identitar, ceea ce nu înseamnă nicicum că un om, după puterea lui spirituală, nu-și poate asimila o identitate multiplă și nu se poate afirma în mai multe spații culturale, fără să-și piardă cu nimic impulsul identitar inițial, ci, dimpotrivă, să-l facă și mai pregnant prin puterea comparației cu alte spații identitare.

Există și cazul opțiunilor de afiliere la cultura română al unor personalități formate și provenite din alte spații decât acela al culturii române ori al comunităților românești mai mici, dar compacte, aflate în afara granițelor actuale ale spațiului identitar românesc propriu-zis. Valorile pe care le-au produs și care aparțin identității românești nu sunt mai puțin prețioase și puterea lor de a se integra în fluxul major al spiritului produce chiar creșterea și modificarea spațiului identitar în ansamblul lui.

Evident, dicționarul tratează mai atent personalitățile veacului XX și ale intervalelor de traversare ale lumii românești: de la capitalism la socialism și apoi de la socialism la capitalism, momente care măsoară puterea națiunii de a-și afirma identitatea și permanența. Fie că s-au aflat pe un braț al balanței, ori pe celălalt, personalitățile acestui spațiu identitar au asigurat supraviețuirea nației și au dus mai departe numele de român. Urmașii se raportează la ei pentru a merge mai departe, afirmând ori negând un corpus de valori. Dar, în oricare dintre aceste situații se vor afla, ei vor continua să fie, identitar vorbind, produse ale spațiului spiritual românesc. Aceasta chiar evidențiind bătălii ce subliniază, o dată mai mult, standardele valorice pe care mizează fiecare pe parcursul acestui lung și complex proces istoric.

Suntem o națiune încă tânără la scara istoriei și aceasta e șansa noastră de a ne cunoaște în profunzime, cu bune și cu rele. De a conștientiza *cine* și *ce* suntem și de a face corecțiile de parcurs necesare pentru a ne așeza, la locul cuvenit, în marele peisaj al lumii contemporane.

* * *

Mulțumesc cu recunoștință celor care au împărtășit acest mod de a vedea lucrurile și așezarea personalităților românești pe firul istoriei, adică lui Lucian Marina, președinte al Societății de Limba Română din Voivodina, care s-a ocupat de fișele românilor din Banatul Sârbesc, precum și domnilor doctori habilitați Ion Ciocanu și Aurel Marinciuc din Republica Moldova, cu toții cercetători foarte atenți și exacti ai fenomenului identitar românesc. De asemenea, adresez mulțumirile mele echipei Editurii Litera, adică domnilor Anatol Vidrașcu și Dan Vidrașcu, care au acceptat și au dus la finalizare proiectul, ca și secretarului de redacție Corina Tăbăraș, care a vegheat atent și discret întregul proces de editare. Nu în ultimul rând mulțumesc nevăzutei echipe redacționale de la Chișinău, care a traversat cu profesionalism versanții abrupti ai numeroaselor corecturi și revizii de text.

DR. ECATERINA ȚARĂLUNGĂ
mai 2011, București

A

Aaron, Petru Pavel

(1709, Bistra, jud. Maramureș – 1764, Blaj)

Cleric și cărturar, originar dintr-o familie domnitoare din Moldova. A fost fondatorul familiei Aaron din Transilvania. Greco-catolic. A învățat mai întâi acasă, cu un profesor francez, apoi la Colegiul De Propaganda Fide din Roma (filosofia și teologia). S-a întors în țară în 1743 și s-a călugărit sub numele Pavel. Episcop unit (greco-catolic) al Transilvaniei (1752–1764). A organizat școlile românești din Blaj (școala de obște, școala secundară, seminarul de preoți), acesta devenind astfel un important centru cultural al Transilvaniei. A înființat tipografia unde a tipărit în română și latină cărți de cult: *Floarea adevărului*, 1750, apărută și în latină, la Viena, cu titlul *Flosculus veritatis*, 1753; *Bucavună*, 1759; *Adevărata mângâiere în vremi de lipsă*, 1761. A folosit izvoare grecești, latinești și românești. Considerat astăzi unul dintre fondatorii latinismului ardelean, ceea ce i-a adus replici din partea ortodoxiei, dar, în același timp, unul dintre cei care au conștientizat rădăcinile latine ale neamului românesc, apartenența acestuia la bazinul romanității. Linia Roma–Viena–Blaj devenea, în epocă, o Linie Maginot de apărare antiotomană.

Aaron, Theodor

(6.02.1803, Țichindeal, jud. Sibiu –

6.04.1859, Lugoj)

Cleric, pedagog și cărturar român. A învățat filosofie și teologie la Sibiu, Blaj, Cluj, Budapesta. Director al Gimnaziului Românesc din Beiuș, rector al Seminarului Român Leopoldin din Oradea, cenzor al cărților românești de pe lângă tipografia Universității din Buda (1842). Publică la *Gazeta de Transilvania*, *Foaie pentru minte, inimă și literatură*. I s-a tipărit la Buda în 1828 *Scurtă apendice la Istoria lui Petru Maior*; carea, prin adevărate mărturisiri a mai multor scriitori vechi, începutul românilor din romani adevărați mai mare lumină îl pune. Citează surse grecești, latine, bizantine: Plutarh, Seneca, Titus Livius, Eunapius,

Eutropius, Procopius. Prefața este una iluministă („luminarea nației“, „iscusirea“ ei). În domeniul limbii române este adeptul etimologismului și latinizării, în linia lui Petru Maior și a Școlii Ardelene. A insistat asupra continuității filonului romanic pe tot teritoriul fostei Dacii și asupra unității lingvistice a românilor din nordul și din sudul Dunării.

Aaron, Vasile

(1770, Glogoveț, lângă Blaj – 1822, Sibiu)

Poet. Studii de teologie la Seminarul din Blaj, apoi Dreptul la Cluj. Avocat consistorial al Episcopiei Ortodoxe din Sibiu. Știa germana, maghiara, latina, italiana. A corespondat cu Veniamin Costache de la Iași, relația fiind stabilită de Ioan Budai-Deleanu. A tradus și prelucrat *Der Messias* de Fr. G. Klopstock, cu titlul *Patimile și moartea Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos*, 1805, fragmente din *Bucolice* și *Eneida* de Virgiliu (rămase în ms.), precum și *Metamorfoze* de Ovidiu în versuri, cu titlul *Perirea a doi iubiți, adecă: jalnica întâmplare a lui Piram și Tisbe, cărora s-au adăugat mai pe urmă nepotrivita iubire a lui Echo și Narțis*, 1807. A scris poema didactică *Anul cel mănos*, 1820, după modelul *Georgicelor* lui Virgiliu, și lucrarea juridică originală *Praxiul formurilor bisericești*, 1805. A prelucrat în versuri române populare *Istoria lui Sofronim și a Haritei cei frumoase, fiicei lui Aristef, mai marelui din Milet*, 1821. Are meritul de a fi introdus în cultura română, prin traduceri, compilații și imitații, mari teme ale literaturii clasice, modelându-le astfel încât, în ciuda lipsei de strălucire, să poată fi gustate de omul simplu.

Aaronsohn, Aaron

(1876, Bacău – 1919, Canalul Măneci)

Om de știință și om politic. A plecat din țară cu părinții la vârsta de 6 ani, în nou-înființata colonie Zichron Yaakov din Palestina, atunci parte a Imperiului Otoman. A studiat în Franța științele naturale cu o bursă Rothschild. A alcătuit harta botanică a teritoriului viitorului Israel și a descoperit

a

7

Ababii

Petru Pavel Aaron

Aaron Aaronsohn

Martin Abern

pe muntele Hermon specii noi. A înființat o stațiune de ameliorare a soiurilor de plante comestibile, mai ales a grâului sălbatic. Ca om politic, a înființat rețeaua de spionaj Nili, care a funcționat în favoarea britanicilor în Primul Război Mondial, ceea ce a dus, între altele, la atacul lui Edmund Allenby de la Beersheba contra otomanilor. Lucrări: *Agricultural and botanical explorations in Palestine*, 1910. Un bulevard din Tel Aviv poartă numele său, iar la Zichron Yaakov (colonie formată în principal prin migrare din zona românească și unde se conservă portul popular și bucătăria românească), are un muzeu cu obiecte provenite și din România, Bacău. A murit într-un accident de avion, mergând, la chemarea președintelui Weizmann, la Conferința de pace de la Versailles.

Ababii, Ion

(11.02.1944, Ochiul Alb, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină Generală la Institutul de Medicină din Chișinău. Specializare la Institutul de Cercetări Științifice în domeniul otorinolaringologiei din Moscova. Profesor, prorector și rector al Universității de Medicină și Farmacie N. Testemițanu din Chișinău. A descifrat mecanismele cronicizării afecțiunilor inflamatorii recidivante ale tractului respirator superior și ale urechii medii și căile de prevenire a acestui proces. A pus bazele teoretico-practice ale audiologiei în Moldova. Profesor invitat la Moscova, Viena, Washington, Paris, Budapesta, București, Varșovia, Kiev. Deține 17 brevete de invenție. Lucrări: *Острый стенозирующий ларинготрахеобронхит у детей* (în colaborare); *Stenozele și defectele laringelui* (1982, în colaborare); *Clinica și tratamentul otitelor recidivante la copii* (Moscova, 1985, în colaborare); *Sinuzitele recidivante la copii* (1991, în colaborare); *Farmacoterapia în otorinolaringologia pediatrică* (2004, în colaborare); manualul de *Otorinolaringologie* (2000, în colaborare).

Distins cu titlul de Om Emerit, Ordinul Prietenia Popoarelor, Ordinul Republicii, cu Marea Medalie de Aur Albert Schweitzer, Medalia de Aur P. Erlich, cu Medaliiile Robert Koch și Nikolai Pirogov. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Abern, Martin

nume la naștere **Martin Abramowitz**

(2.12.1898, Iași – 1949, New York)

Om politic. Autodidact. Troțkist ca opțiune politică. A plecat în SUA, la Minesotta, în 1903. A refuzat să lupte în armata americană în Primul Război Mondial. A fost unul dintre fondatorii Partidului Socialist al Americii, Partidului Comunist American (1923), Ligii Comuniste pentru America. Expulzat din mișcarea politică americană pentru continuarea liniei troțkiste (1928), a fondat Partidul Socialist al Muncitorilor (1938), devenit Partidul Muncitorilor în 1940.

Ablov, Antonie

(16.08.1905, Odessa – 18.05.1978, Chișinău)

Savant, specialist în domeniul chimiei anorganice, profesor universitar, fondatorul școlii științifice de chimie a Republicii Moldova. În 1923 se înscrie la Facultatea de Fizică și Chimie a Universității A.I.I. Cuza din Iași. A activat, temporar, în calitate de inginer cercetător la Asociația de prelucrare a țițeiului ASTRA Română din Ploiești (1939–1940). În 1940 revine în Basarabia și e numit șef al Catedrei de chimie a Institutului Agricol din Chișinău (1941), apoi al celui din Sverdlovsk (Ekaterinburg, 1941–1944). În 1944 își susține, la Universitatea din Kazan, teza de doctor habilitat în chimie (*Despre natura legăturilor și despre stereochemia compușilor complecși*). A fost profesor și șef al Catedrei de chimie anorganică la Institutul Agricol, Institutul de Medicină, Universitatea de Stat din Chișinău (1945–1959). Este unul dintre organizatorii Facultății de Chimie a Universității și primul ei decan (1946–1959). Concomitent, participă

Acterian

la fondarea agrochimiei în Moldova. Din 1949 conduce Laboratorul chimico-analitic al filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS, fiind totodată și membru al Consiliului Științific Specializat al acesteia. Între 1959 și 1961 a fost director al Institutului de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei. Șef al Laboratorului de chimie a compușilor coordonativi al Institutului de Chimie (1959–1978). Din 1965 până în 1975 este director al Institutului de chimie al AȘM. A publicat 762 de lucrări științifice, inclusiv 2 monografii. În colaborare cu I.B. Bersuker, a elaborat, în 1961, prima monografie din URSS dedicată legăturii chimice între combinațiile coordonative (*Legătura chimică în compuși complecși*). Lucrări: *Nomenclatura chimiei neorganice*, 1962; *M.V. Lomonosov și studiul lui „Cuvânt despre folosul chimiei”* împreună cu D. Batâr, A. Șamșurin, 1962. Membru al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1961) și președinte al prezidiului ei (1961–1978). Între 1961 și 1965 a deținut funcția de academician-coordonator al Secției de științe naturale și tehnice. În anul 1983 i s-a decernat post-mortem Premiul de Stat al RSSM în domeniul științei și tehnicii.

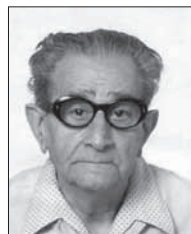
Abramescu, Nicolae

(31.03.1884, Târgoviște – 1947, Cluj)

Matematician. Profesor la Universitatea din Cluj, fondator al Facultății de Științe cu secțiile Matematică, Fizică, Chimie, Științe Naturale, Geografie a Universității Regele Ferdinand. Secția de matematică avea Catedrele: Matematici Generale, Mecanică, Teoria Funcțiilor, Analiză, Algebră, Astronomie. A predat geometrie descriptivă. Din 1921 profesor la Universitatea din București. A contribuit la organizarea Societății de Științe din Cluj și a primului Congres Național al matematicienilor români (Cluj 1929), care s-a bucurat de participarea lui Vito Volterra, cuvântul inaugural fiind rostit de Gh. Țițeica. Cu acest prilej debutează, la Cluj, revista *Mathematica*, al cărei membru fondator este. Colaborează cu peste 150 de matematicieni din toată lumea. În 1941 a fost unul dintre cei 26 de profesori universitari semnatari ai protestului față de actul de cedare a Ardealului de Nord alături de Ion Mușlea, D.D. Roșca, Gh. Spacu ș.a. A participat activ în perioada 1941–1943 la funcționarea Cercului matematic al Societății de Științe din Cluj aflat în refugiu la Timișoara. Contribuții la analiza matematică și la geometrie.

Antonie Ablov

Arșavir Acterian

Abrudan, Dumitru

(29.08.1938, Gepiu, jud. Bihor)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic Universitar din Sibiu. Specializare la București și Ierusalim (Universitatea Ebraică). Profesor la Seminarul teologic din Caransebeș, apoi din Sibiu, Oradea. Președinte al ASTRA. Militant pentru ecumenism. Lucrări: *Vechiul Testament în scrierile Fericitului Augustin*, 1963; *Ierusalimul epocii celui de al doilea templu*, 1975; *Cartea Psalmilor în spiritualitatea ortodoxă*, 1985; *Controversa dintre mitropolitul Andrei Șaguna și Ion Eliade Rădulescu privind traducerea Bibliei*, 1993.

Acterian, Haig

(5.03.1904, Constanța – 8.08.1943, Kuban, Rusia)

Actor și regizor. Armean ca etnie. Frate cu Arșavir A. A absolvit Filosofia (coleg cu Mircea Eliade) și Conservatorul de Artă Dramatică (elev al Luciei Sturdza Bulandra) la București. Specializare la Berlin și Roma (pentru cinematografie). Director de scenă la Teatrul Ventura (al Marioarei Ventura), apoi director al Teatrului Național (1940–1941). A regizat: *Cuceritorul*, de Bernard Shaw, 1933; *Spioana*, de J. Těpa, 1934. Literatură: *Dialog între închipuiri*, piesă de teatru, 1929; *Agonia*, versuri, 1929; *Roma, Geneva, Paris*, jurnal, 1935. A murit pe front.

Acterian, (Nazaret) Arșavir

(18.09.1907, Constanța – 17.09.1997, București)

Scriitor. Armean ca etnie, frate cu Haig A. și soț al Mariettei Sadova. Coleg de liceu, la Spiru Haret, cu Barbu Brezianu și Constantin Noica. A absolvit Dreptul la București. Legionar, a activat clandestin în perioada 1946–1949. A făcut închisoare la Jilava, Aiud și Canal (1949–1953, 1959–1964), a doua oară pentru răspândirea lucrărilor lui Emil Cioran și Mircea Eliade aduse clandestin de soția sa din străinătate. După eliberare a lucrat ca funcționar la Institutul de Hematologie. După 1989 a fost repus în circulație culturală de Editura Humanitas și Institutul European. Lucrări: *Păianii din viața oamenilor*

Adamache

mari, 1937; *Jurnalul unui pseudo-filosof*, 1992; *Privilegiați și năpăstuiți*, 1992; *Jurnal în căutarea lui Dumnezeu*, 1994; *Cum am devenit creștin*, 1994; *Despre Mirare*, 1996; *Portrete și trei amintiri de pușcăriaș*, 1996; *Nelinșiștile lui Nas-tratin*, 2000; *Amintiri despre Nicolae Steinhardt*, 2002; *Cioran, Eliade, Ionesco*, 2003; *Corabia nebunilor*, 2006; *Jurnal*, 1929–1990, 2008.

Adamache, Ion (Ionel)

(9.08.1923, Tulcea –
25.11.1998, Calgary, Canada)

Inginer, inventator. A absolvit în 1947 Facultatea de Mine și Metalurgie la București cu magna cum laude. A lucrat la ASTRA Română (Societate petrolieră româno-americană, 1947–1951), la Institutul de Cercetări Petroliere din Câmpina (1951–1968), și-a susținut doctoratul (1966) și a devenit director adjunct științific al Institutului din Câmpina, consilier științific al Departamentului de Petrol al Consiliului Național al Cercetării Științifice (CNCS), unde intră în contradicție cu părerea Elenei Ceaușescu. Pleacă la Schela Bolintin. A devenit apoi profesor la Centrul de Perfecționare a Inginerilor și Tehnicienilor din Ministerul Petrolului. Angajat prin concurs organizat de Libia la București, a lucrat ca Reservoir Engineering Manager la Compania Națională de Petrol a Libiei (1974–1976). Acolo fiind, a cerut azil politic în Canada, al cărei cetățean a devenit în 1981. A lucrat la Aquitaine Canada și succesoarele acesteia, Canterra și Husky, ca Reservoir Engineering Manager, Completion Manager și Research and Development Manager. În 1993 și-a înființat propria companie, acordând consultanță în domeniul extracției petrolului pentru Libia, Franța, Italia, China, Venezuela, Ungaria, Mexic, URSS, Iugoslavia, SUA, Canada. Deține 25 de patente pentru invenții, care sunt aplicate de companiile unde a lucrat. Menționăm: metodă pentru extragerea petrolului prin injectare de apă sărată în zăcămint; purificare cu sulfuri; tehnologia puțurilor orizontale (membru fondator al Societății pentru Puțuri Orizontale din Canada), producția de gaz acid. Profesor invitat în China pentru aceste tehnologii. Lucrări: *Pompe de producție*; peste 70 de articole în reviste de specialitate. Membru al Asociației Inginerilor și a Geologilor din Alberta (APPEGA), membru al Canadian Institute of Mining, Metallurgy and Petroleum (CIM), membru al Canadian Centre for Mineral and Energy Technology (CANMET), membru al Societății Internaționale a Inginerilor din Petrol din SUA. Premii: Frank Spragins Award ca

recunoaștere a integrității și expertizei sale ingineresti; CANMET Technology Transfer Award în 1992 pentru contribuția excepțională la industria fosiliferă din Canada; Fellowship Award, 1993 pentru contribuțiile la industria petrolului și mineritului din Canada. A fondat secția română a Societății Petrolului și a înscris în ea peste 100 de petroliști români, organizând 10 conferințe SPE/CIM. 6 burse anuale care-i poartă numele au fost înstitute de soția sa pentru școlarizarea copiilor români din Canada.

Adamachi, Vasile

(21.07.1818, Orhei, Basarabia – 1892, Iași)
Filantrop. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Iași. Specializare la Paris. Mare proprietar de pământuri. Preocupat de arheologie, istorie, biologie, dezvoltarea agriculturii și, mai presus de orice, de formarea elitelor intelectuale în Moldova, a finanțat burse de studii în capitalele Europei, mai ales la Paris, unde se specializase el însuși. A lăsat întreaga avere (două milioane și jumătate de lei în aur) Academiei Române, încă de la începuturile ei ca instituție (1892), spre a fi folosită pentru afirmarea și susținerea valorilor românești. De bursa Adamachi au beneficiat Petru Poni, Grigore Cobălcescu și mulți alții. Un grup școlar din Iași, străzi și piețe din mai multe orașe, o fermă horticola precum și un Premiu al Academiei Române îi poartă numele. A apărut la Iași revista *Vasile Adamachi*, unde se publicau articole științifice (matematică, chimie, biologie, agricultură).

Adamescu, Gheorghe

(23.07.1869, București – 4.04.1942, București)
Istoric literar și bibliograf. A studiat filologia la Geneva și Paris. A făcut parte din comitetul de redacție al revistei *Albina*. Lucrări: *Luptele pentru naționalitate ale românilor de peste munți: 1848–1849* (1892); *Noțiuni de istoria limbii și literaturii românești* (1894); *Istoria literaturii române* (1914); *Contribuții la bibliografia românească* (3 vol., 1921–1928). A elaborat împreună cu I.-A. Candrea *Dicționarul enciclopedic ilustrat CARTEA ROMÂNEASCĂ*, scriind partea istorico-geografică. Membru corespondent al Academiei Române (din 1921).

Adameșteanu, Dinu

(25.04.1913, Toporu, jud. Giurgiu –
21.01.2004, Policoro, Italia)
Arheolog italian (plecat din țară în 1939) de origine română. Frate cu Ion A. și unchi al Gabrielei A. A lucrat în siturile de la Heraclea

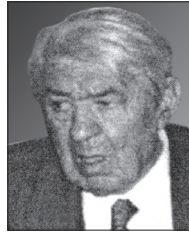
Adler

Ion Adamache

Gheorghe Adamescu

Dinu Adameșteanu

Gabriela Adameșteanu

(colonie a Magna Graecia pe țărmul Mării Ionice), Histria (colonie a Miletului pe țărmul Pontului Euxin), Siracusa și Lentini. Fondator și inspector al Superintendenței din Agrigento (Lucania antică, 1955) și al Superintendenței pentru Antichități din regiunea Basilicata. A proiectat Muzeul din Metaponto. Lucrări: *Monte Saraceno ed il problema della penetrazione rodio-cretese nella Sicilia meridionale*, 1956; *La Basilicata antiqua. Storia e monumenti* (1974). Premiul Feltrinelli pentru arheologie (1973). Medalia de Aur a Republicii Italiene pentru merite culturale și artistice, 1980.

Adameșteanu, Gabriela

(1.04.1942, Pitești)

Scritoare. Redactor-șef al revistei 22 (din 1991), președintă a PEN-Clubului român. Fiică a lui Ion A. Membră a Alianței Civice, a primit în 2002 grantul Helman Hamett, administrat de Human Rights Watch. Lucrări: *Drumul egal al fiecărei zile*, roman, 1975; *Dăruiește-ți o zi de vacanță*, nuvele, 1979; *Dimineața pierdută*, roman, 1983; *Vară-primăvară*, nuvele, 1989; *Obsesia politicii*, interviuri, 1995; *Cele două Români*, publicistică, 2000; *Intâlnirea*, roman, 2003. Scritoare cu deschidere către social și evoluția contemporană a fenomenului politic românesc, transcrie în literatura ei nemulțumiri și propune soluții proprii pentru aceste zone.

Adameșteanu, Ion

(15.02.1911, Toporu, jud. Giurgiu – 15.11.1976, București)

Medic veterinar. Frate cu Dinu A. și tată al Gabrielei A. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la București. Profesor la Facultățile de Medicină Veterinară din București și Cluj. Considerat unul dintre creatorii școlii românești de patologie veterinară. Lucrări: *Osteodistrofia animalelor domestice* (1951); *Terapia prin țesături conservate în medicina veterinară* (1952); *Patologia medicală a animalelor domestice* (2 vol., 1955–1957);

Semiologia medicală veterinară (1959); *Implantoterapia cu os în patologie* (1969); *Urgențe în medicina veterinară* (1973); *Latropatiile în medicina veterinară* (1974), Premiul Academiei Române; *Tehnopații la animalele domestice* (1975). Membru corespondent al Academiei Regale de Medicină din Belgia și membru al Academiei de Științe din New York.

Aderca, Felix

nume la naștere **Zelicu Froim Adercu**

(26.03.1891, Puiesti, jud. Vaslui – 12.12.1962, București)

Scriitor. După absolvirea liceului se angajează funcționar la Ministerul Muncii. După 1944 a fost director al Direcției învățământului artistic din Ministerul Cultelor. Volum de debut: *Naționalism? Libertatea de a ucide*, 1910, prefațat de C. Rădulescu-Motru. Teoretician al modernismului, avangardismului și experimentalismului: *Mic tratat de estetică sau lumea văzută estetic*, 1929. A scris și versuri simboliste: *Motive și simfonii*, 1910; *Stihuri venerice*, 1912. Romane: *Domnișoara din strada Neptun*, 1921; *Aventurile domnului Ionel Lăcustă Termidor*, 1932; *Orașele înecate*, 1937; *Revolte*, 1945. A lăsat interviuri strânse în volumul *Mărturia unei generații*, 1929. A avut una dintre cele mai timpurii reacții la ascendența dreptei românești, mai ales a aceleia pronaziste. Avangardist moderat, a lăsat în plan literar un mesaj care ilustrează deopotrivă influența modelelor literare românești ale momentului, pe o gamă care merge de la Ionel Teodoreanu la Mircea Eliade, și apartenența declarată la lumea evreiască, cu vechi tradiții culturale în spațiul românesc.

Adler, Oswald

(24.07.1912, Békéscsaba, Ungaria – 2005, Tel Aviv)

Gravor și pictor. A absolvit Gimnaziul Honterus la Brașov. A studiat cu Gustav Kollar la Brașov. Ofițer al armatei austro-ungare. A venit la București în 1934. A plecat la Londra în 1938 din cauza ascensiunii dreptei și

a

11

Adoc

Gheorghe Adrian

Horia Agarici

a revenit la București în 1945. S-a stabilit la Tel Aviv în 1960, apoi s-a specializat la Academia de Artă din Viena și Școala de Artă din Londra. A făcut grafică publicitară, afișe și timbre. Profesor la Școala de Artă din Bat Yam, Israel. A realizat machetele timbreelor din Israel, Malta, Congo, Republica Centrafricană, Ciad, Burundi, Volta Superioară, Haiti. Membru al London Sketch Club din Londra și al Asociației Artiștilor din Israel.

Adoc, Gabriela Manole

nume la naștere **Gabriela Manole**
(1929, Iași - 20.07.2002, București)

Sculptoriță. Provine dintr-o familie de preoți. Soție a lui Gheorghe A. A fost eleva lui Corneliu Baba și Ion Irimescu. A debutat în 1966 cu statuia *Pescărușii* (7 m, oțel inoxidabil, semnat cu pseudonimul Ada Geo), amplasată în parcul Herăstrău din București. A realizat bustul lui Nicolae Iorga, aflat la Iași, în fața bisericii Sf. Nicolae de pe Copou, ctitorită de Iorga și pictată de Corneliu Baba. Devenită celebră odată cu statuia *Independenței*, aflată la Iași, 17 m, (dintre care 6 soclul din travertin și 11 statuia din bronz), dezvelită în 1980. Basoreliefurile laterale aparțin lui Gheorghe A.

Adoc, Gheorghe

(22.02.1926, Socodor, jud. Arad)

Pictor. Soț al Gabrielei A. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București, ca elev al lui Jean Alex. Steriadi și M.H. Maxy. Lucrări: basoreliefurile laterale ale statuii *Independenței* de la Iași, trei în stânga (*Chema rea poporului la arme, Cucerirea redutei Plevna și Capitulara armatei turcești*), trei în dreapta (*Proclamarea Independenței, Trecerea Dunării și Marea biruintă a drapelelor românești*), precum și textul: „*Independența – suma vieții noastre istorice. M. Eminescu*”; busturile lui Onisifor Ghibu și Gheorghe Pituț; busturile lui Mihai Viteazul, Nicolae Bălcescu și Alexandru Ioan Cuza, expuse în capitalele statelor Argentina, Chile, Columbia. Medalionul Dimitrie

Cantemir pe clădirea Ambasadei Moldovei medievale la Istanbul îi aparține.

Adrian, Gheorghe

nume la naștere **Gheorghe Andreescu**
(1821, Moldova - 15.10.1889, București)

General. A urmat Școala Militară la București și Școala Militară de Ofițeri la Iași, Școala de Stat Major la Paris. A fost ministru de Război al Moldovei (1859–1861) și al Țării Românești (1860–1861), unificând structurile primei armate române de după Mica Unire. A luptat și în Transilvania, la 1848, în oastea lui Avram Iancu. A creat școlile militare de infanterie, cavalerie și geniu. Lucrări: *Idee rapide despre răzbelul de partizani, urmată de instrucțiuni asupra serviciului în campanie și de manual de fortificațiune pasageră* (1853). Membru de onoare al Academiei Române (1875).

Afanasiu, Gavril

nume la naștere **Athanasiu**

(1879, Chișinău - 30.11.1946, Chișinău)

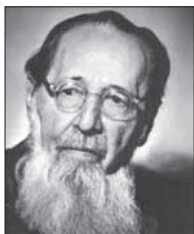
Bariton. A studiat muzica la Chișinău cu Berezovski, apoi la Petersburg cu Antonio Cotogni, care l-a chemat și la clasa lui de la Academia Santa Cecilia din Roma. A avut o carieră strălucită în Europa (Pezaro, Livorno, Spoleto, Orvieto, Mirandelo, Gustelo, Parma, Genova, Nisa, în Germania, Spania și în Brazilia). În Rusia a cântat pe scena Teatrului Mariinski din Petersburg și Bolșoi Teatr din Moscova (alături de Feodor Șaliapin). Între 1932 și 1936 activează la București, la Conservatorul privat Egizio Massini. Revine la Chișinău la Conservatorul de Stat. A avut printre elevi pe Maria Cebotari, Elena Bocșan, Tamara Ciobanu, Nicolae Arnăut ș.a.

Agarici, Horia

(6.04.1911, Lausanne, Elveția - 13.07.1982, Constanța)

Comandor aviator. A crescut la Iași, a făcut școala la Pitești și Brașov și, după un an de Politehnică la Timișoara, s-a înscris la Școala pentru Ofițeri de Aviație din București pe care a absolvit-o în 1933. A pregătit elevii flotei de aviație de la Buzău și i-a condus în operațiunile celui de-al Doilea Război Mondial. În 1941 a apărut cerul Basarabiei contra sovieticilor. Promovată căpitan de escadră în 1942, a condus escadrele 52 și 58. În timpul primului raid american deasupra României a pilotat avionul de producție românească IAR-80C nr. 381. Este considerat astăzi erou, dar, pentru că a luptat contra sovieticilor (circula un cântec popular: „Agarici, Agarici, care-mpușcă bolșevici”), a avut de suferit în perioada socialistă a României, neputând să-și mai exercite meseria.

Albulescu

Ion Agârbiceanu

Ion I. Agârbiceanu

Vladimir Albitzky

Mircea Albulescu

Agârbiceanu, Ion

(12.09.1882, Cenade, jud. Alba - 28.05.1962, Cluj)

Prozator. A frecventat cu întreruperi Seminarul teologic al Universității din Budapesta. Apoi, ca bursier, a studiat, tot la Budapesta, filologia clasică și istoria. A fost, pe rând, funcționar al Mitropoliei din Blaj, preot, publicist la Cluj, Sibiu, iarăși la Cluj. După Ioan Slavici a marcat al doilea mare moment de afirmare a prozei ardelențești. La început romantic: *De la țară*, 1905, a evoluat spre realismul dur: *Fefelega*, 1906. A scris nule: *Două iubiri*, *În întuneric*, 1910, romane: *Arhanghelii*, 1914; *Legea trupului*, 1926; *Legea minții*. *Povestea unei vieți*, 1927; *File din cartea naturii*, 1959, în care analiza psihologică și descrierile de natură sunt remarcabile. A devenit membru al Academiei RPR în 1955.

Agârbiceanu, Ion I.

(6.01.1907, Bucium, jud. Alba Iulia - 9.03.1971, Cluj)

Inginer atomist. Fiu al lui Ion A. A absolvit Institutul Electrotehnic din București și Facultatea de Științe din Paris, devenind doctor cu teza *Recherches sur le spectre de fluorescence et d'absorption des vapeurs de iode*. Profesor și șef de catedră la Institutul de Petrol și Gaze. Șef al Secției de radiații și plasmă la Institutul de Fizică Atomică, a condus echipa care a realizat primul laser cu gaz (heliu-neon) din România. Lucrări: *Polarizarea parțială a luminii prin emisie* (1951), *Polarizarea fluorescenței* (1951), *Lumina polarizată* (1956), *Contribution à l'étude des lasers aux gaz* (1963). Membru corespondent al Academiei Române (1963), reprezentant al României la International Union of Pure and Applied Physics și la European Group of Atomic Spectroscopy.

Al.-George, Sergiu

(13.09.1922, Târgu Mureș - 9.11.1981, București) Orientalist. Basarabean după mamă și transilvănean după tată. A absolvit Medicina (1949) la București. Arestat în grupul

Marietta Sadova, Noica, Pillat. A făcut închisoare (1958-1964) pentru difuzarea unor texte de Mircea Eliade, Emil Cioran. A scris lucrări de orientalistă: *Filosofia indiană în texte*, 1971; *Arhaic și universal*, 1971; *Limbă și gândire în cultura indiană*, 1976; traduceri care atestă întinderea cunoștințelor sale în domeniu.

Albitzky, Vladimir

(1892, Chișinău - 1952, Simeiz, Rusia)

Astronom. Fiu de preot. A absolvit Facultatea de Fizică, secția Astronomie, a Universității din Moscova (1916). A lucrat la Observatorul Astronomic din Odessa (1916-1921) și la Observatorul Astronomic din Simeiz până la sfârșitul vieții. Contribuții la studiul planetelor pitice și al vitezelor radiale ale stelelor (a stabilit viteza pentru 800 de stele din galaxia noastră, Calea Lactee). A descoperit 8 planete noi. Lucrări: *On some modifications of the classical method of investigation of the periodic error of micrometrical screen*, 1928; *Nine new variable stars*, 1929; *List of some spectroscopic binaries, discovered at Simeiz with 40 reflecting telescope*, 1932; *Radial velocities of 114 stars*, 1941.

Albulescu, Mircea

nume la naștere Iorgu V. Albulescu

(4.10.1934, București)

Actor. A absolvit Școala Medie de Arhitectură în 1952 și Institutul de Artă Teatrală în 1956, avându-i ca profesori pe Aura Buzescu, Beate Fredanov, Ion Șahighian, A. Pop-Martian, Sandina Stan, Ion Cojar. A fost actor la Teatrul Municipal București (director Lucia Sturdza Bulandra) până în 1969, la Teatrul de Comedie (1965-1974) și la Teatrul Național (1974-2004), Teatrul Bulandra (din 2004). A făcut roluri din Giraudoux, Shakespeare, Cehov, Bernard Shaw, Simonov, Eschil, Camil Petrescu, Mircea Eliade, Lev Tolstoi, Umberto Eco ș.a. A început să facă și roluri de film din 1949: *Pasărea furtunii*, *Dacii*, *Puterea și adevărul*, *Actorul și sălbaticii*, *Înghițitorul de săbii*, *Cel mai*

Alcalay

iubit dintre pământeni, Craii de Curtea-Veche; a avut numeroase roluri la radiodifuziune și televiziune. Din 1985, profesor la Academia de Teatru și Film. A publicat și literatură: versuri: *Vizite*, 1985; *Pajura singurățății*, 1994; *Clanțe*, 2006 și proză scurtă: *Bilete de favoare*, 1996; *Baraka*, 1999; *Flutur în lesă de aur*, 2002. A fost distins, pentru întreaga sa carieră, cu Premiul pentru excelență al Centrului Național al Cinematografiei, Premiul Național pentru întreaga activitate artistică acordat de Ministerul Culturii și Cultelor, Ordinul Meritul Cultural în rang de Comandor și apoi de Mare Ofițer (2000, 2004).

Alcalay, Leon

(1847, București – 1920, București)

Editor și librar. Familie de evrei sefarzi. A întemeiat la București Editurile Librăriei Leon Alcalay și Librăria Universală Alcalay. Colecția Biblioteca Pentru Toți a fost tipărită la această editură cu începere din 1899 și acolo au apărut primele cataloage ale colecției și primul sistem de catalogare de editură din România. O editură a Librăriilor Alcalay, cu numele Universală Alcalay, a funcționat în perioada 1897–1937.

Alcaz, Vasile

(28.01.1948, Dorofcaia, Republica Moldova)

Seismolog. A absolvit Geofizica și Geologia la Universitatea Lomonosov din Moscova. Director la Institutul de Geofizică și Geologie al AȘM din Chișinău. Contribuții la cercetarea proprietăților seismice ale solurilor, efectul seismic la suprafața pământului, metode de apreciere a pericolului și riscului seismic, zonarea și microzonarea seismică a teritoriului Republicii Moldova. Lucrări: *Influence of Local Soil Conditions on Earthquake Motion in the Territory of Moldova Republic*, în volumul *Vrancea Earthquakes: Tectonics, Hazard and Risk Mitigation*, 1999; *Behavior During Strong Vrancea Earthquakes of Vulnerable Buildings in Republic of Moldova*. *Earthquake Hazard and Countermeasures for Existing Fragile Buildings*, București, 2001, în colaborare; *Project of Seismic Risk Estimation and Disaster Mitigation of Kishinev City*, 2002, în colaborare. Distins cu Medalia Academiei Internaționale de Tehnologie și Sociologie: Onoare, Glorie, Muncă. Membru al Asociației Internaționale Micșorarea Consecinței Catastrofelor Naturale, membru al Asociației Mondiale a Geofizicienilor.

Aldea-Teodorovici, Doina

nume la naștere **Doina Marin**

(15.11.1958, Chișinău –

30.10.1992, Coșereni, România)

Interpretă de muzică ușoară. Soție a lui Ion A.-T. A absolvit Facultatea de Filologie a

Doina Aldea-Teodorovici

Ion Aldea-Teodorovici

Universității din Chișinău, apoi Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. A realizat scenografii pentru formația de dansuri populare Moldoveneasca, dând spectacole în Rusia, Germania, Mongolia, Algeria, Iugoslavia, România. Artistă emerită din Republica Moldova. A murit într-un tragic accident împreună cu soțul. Ordinul Republicii post-mortem.

Aldea-Teodorovici, Ion

(7.04.1954, Leova, Republica Moldova –

30.10.1992, Coșereni, România)

Compozitor și interpret. A studiat la școlile de muzică din Chișinău și Tiraspol, apoi a studiat compoziția și pedagogia la Conservatorul G. Musicescu din Chișinău. Regizor artistic la Teatrul Mihai Eminescu din Chișinău. S-a lansat împreună cu soția sa, interpretând duete pe versuri de Gr. Vieru. A scris peste 300 de cântece, repertoriul susținut în Republica Moldova și România. A murit într-un tragic accident, împreună cu soția.

Aldulescu, Radu

(17.09.1922, Piteasca, jud. Ilfov –

19.03.2006, Nisa, Franța)

Violoncelist. Bunicii săi au fost violoncelistul Dumitru Dinicu și flautistul Petre Elenescu. A absolvit Conservatorul de Muzică din București și la 18 ani a devenit violoncelist în orchestra Operei din București. A debutat ca solist în 1943 și s-a dedicat mai ales muzicii de cameră, formând un trio împreună cu pianistul Valentin Gheorghiu și violonistul Ștefan Gheorghiu. A emigrat în Italia în 1969 și a primit cetățenie italiană. A predat violoncelul la Barcelona, Paris, Maastricht, Basel și a fost profesor până în 1981 la Roma. A susținut numeroase concerte, din repertoriul său făcând parte Joseph Haydn, Luigi Boccherini, Antonín Dvořák, Hindemith, Debussy, Kodaly, Șostakovič. A făcut parte din juriul Concursului European de violoncel dotat cu Premiul Arturo Bonucci.

Aleksandrović

A avut elevi deveniți celebri: Paulo Gaio Lima, Ulf Tischbirck, Gemma Serpenti, Mariet van Dijk. În 1951 a devenit artist emerit, în 1967 a primit la Londra Premiul Cohen pentru cel mai bun interpret al anului. Din 1985 a fost directorul Festivalurilor Muzicale de la Costa Brava, Spania.

Alecsandri, Ioan

(30.12.1826, Bacău – 15.05.1884, Paris)

Diplomat militar, prozator și traducător. Frate mai mic al lui Vasile A. Unionist, prieten cu Nicolae Bălcescu și Costache Negri. Agent diplomatic al României, trimis de A.I. Cuza la Paris și Londra. A scris *Odă la Unirea românilor* (postum, 1885), *Dor de morți*, nuvelă, 1883, a tradus din C. Flammarion – *Considerări asupra cauzelor măririi și decăderii romanilor*, 1884.

Alecsandri, Vasile

(21.07.1821 sau 1818, Bacău – 22.08.1890, Mircești)

Scriitor. Frate cu Ioan A. După studiile la Pensionatul Francez al lui Victor Cuénim de la Iași, și-a trecut bacalaureatul la Paris (1835). Tot acolo s-a înscris pe rând la Chimie și Medicină, fără a absolvi ceva. După o ședere de patru ani la Paris (1834–1838), a călătorit în Italia, Germania, Anglia, Spania (aici în compania lui Prosper Mérimée), Austria, Crimeea, Turcia, Grecia, insulele Ionice, Africa de Nord, iar în țară prin munții Moldovei și stațiunile moldovenești. A deținut diverse funcții (comis, spătar, postelnic, vornic – 1859), după Unire ambasador la Paris, ministru de Externe. A fost pașoptist și unionist. A publicat în *Foaie pentru minte, inimă și literatură* „Hora Ardealului”, la 14 iunie 1848, dată devenită aniversare UNESCO (din 1998). Poezia sa celebrează unitatea spirituală a românilor. Premiat la Montpellier, la propunerea lui Mistral, de către Juriul Felibrilor, la concursul Societății Limbilor Romanice, pentru „Cântecul Gintei Latine”, 1878 și apoi, la propunerea lui Ion Ghica, premiat în 1881 cu Marele Premiu al Academiei Române pentru drama *Despot Vodă*, 1879. A fost un deschizător de drumuri pentru literatura română. A cules, în stil romantic, folclor: *Poezii populare ale românilor*, 1866 și l-a făcut cunoscut peste hotare. Ca poet a fost influențat de motivele populare: *Doine*, 1840–1862; *Lăcrămioare*, 1845–1847; *Suvenire*, 1853; *Mărgăritărele*, 1852–1862; *Pasteluri*, 1867–1869; de cele istorice: *Legende*, 1864–1875; *Ostașii noștri*, 1877–1878. Ca director al Teatrului Național din Iași, alături de Mihail Kogălniceanu și Iacob Negruzzi (1840), a promovat

Vasile Alecsandri

Bojan Aleksandrović

dramaturgia originală, scriind el însuși comedii: *Iorgu de la Sadagura sau Nepotu-i salba dracului*, 1844; *Păcală și Tândală*, 1857; *Chirița în Iași sau Două fete și-o neneacă*, 1850; *Chirița în provincie*, 1852; *Fântâna Blanduziei*, 1883; feerii: *Sânziana și Pepelea*, 1880. Multe dintre comedii sunt prelucrări și adaptări după Molière, J. Fr. Regnard, Eugène Labiche, Eugène Scribe, A. Rolland, Jules Sandeau, E.A. Duvert ș.a. Dramele stau sub semnul romantic (cele istorice) sau clasic: *Horațiu*, *Ovidiu*. A scris proză de factură realistă: *Iași în 1844*, *Balta Albă*, *Istoria unui galbăn și-a unei parale* ș.a. și memorii de călătorie: *Jurnal de călătorie în Italia*, 1847; *Călătorie în Africa* ș.a. A desfășurat o bogată activitate de animator cultural, colaborând la cele mai diverse publicații: *Albina românească*, *Dacia literară*, *Steaua Dunării*, *Revista română*, *Convorbiri literare*, *Columna lui Traian*, *Revista contemporană*, *Literatorul* ș.a. A lăsat un foarte bogat epistolar și o notabilă *Grammaire de la langue roumaine*, 1863, unde susținea principiul fonetic în ortografie. I s-au tradus lucrări încă din timpul vieții în franceză (1853) și engleză (1854, traducător E.C. Crenville Murray). Spirit atent la schimbarea vremurilor, constructiv în registrul instituțional, a reacționat în spațiul creației, deși uneori decorativ și superficial, la dramele neamului. Ca scriitor face trecerea de la literatura premodernă la cea modernă. Membru fondator al Academiei Române (1867). Junimist.

Aleksandrović, Bojan

nume la naștere **Boian Alexandrovici**

(5.01.1977, Negotin, Serbia de Răsărit)

Părinte spiritual al românilor de rit ortodox din valea Timocului. Protoiereu, ctitor de biserici românești și promotor cultural în Serbia de Răsărit. A absolvit Facultatea de Teologie ortodoxă la Belgrad. Hirotonisit ipodiacon în 2003 la Catedrala Bisericii Ortodoxe Române din Vârșet. În 2005 a fost hirotonisit diacon la mănăstirea Prislop, iar la schitul Retezat a fost hirotonisit preot paroh

Alessandrescu

al Bisericii Ortodoxe Române din Mălăinița, al cărei ctitor este. P.S.S. Daniil Stoenescu Partoșanu, episcopul vicar al românilor ortodocși din Serbia, l-a hirotonisit protoiereu iconom stavrofor al Protopopiatului Bisericii Ortodoxe Române din Dacia Ripensis. A înființat Asociația pentru Cultură a Rumânilor din Sârbie numită Rumâni Ortodocși, cu sediul la Mălăinița, unde, în 2008, a pus și temeliele unei noi Biserici Ortodoxe Române cu Hramul Sfântul Niceta de Remesiana. În anul 2008 președintele României l-a distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Alessandrescu, Alfred

(2.08.1893, București – 18.02.1959, București)
Compozitor, dirijor, pianist. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Alfonso Castaldi și D. G. Kiriac. S-a perfecționat la Paris cu Auguste Sériex, Vincent d'Indy. A lucrat la Filarmonica București (1920–1940), a fost dirijorul orchestrei Operei din București (1921–1959), director muzical la Radiodifuziunea Română (1938, 1945–1947). Ca dirijor și pianist a concertat alături de: George Enescu, Jaques Thibaud, Arthur Rubinstein, Claudio Arrau, Sviatoslav Richter, Nathan Milstein ș.a. Maestru Emerit al Artei (1954). Compoziții: *Didona*, poem simfonic după *Eneida* de Virgiliu, 1911; *Fantezie pentru orchestra mare*, muzică de cameră, 1913; *Pièce pour quatuor à cordes*, 1921 ș.a.

Alexandra, Liana

V. Liana Alexandra

Alexandrescu, Dimitrie

(4.10.1850, Iași – 1925, Iași)

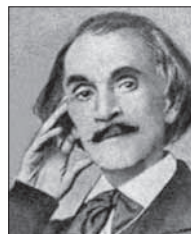
Jurist. A studiat Dreptul la Paris, a funcționat la Tribunalul Iași până în 1880, apoi s-a înscris în baroul local, fiind avocat până în 1899. A fost apoi profesor de Drept Civil la Universitatea din Iași. A publicat la revista *Dreptul* studii de legislație comparată (românească și europeană, mai ales franceză), a comentat Codul Civil intrat în vigoare în 1885. Scrieri: *Explicațiune teoretică și practică a dreptului civil român în comparațiune cu legile vechi și cu principalele legislațiuni străine*, 15 vol., 1886–1925; tratatul *Dreptul vechi și modern al României*, 1897; *Principiile Dreptului civil, cuprinzând doctrina și jurisprudența până la zi*, 4 vol., 1926 (postum). Se cunoștea cu Vasile Conta și A.D. Xenopol și a frecventat Junimea.

Alexandrescu, Grigore

(22.02.1810, Târgoviște – 25.11.1885, București)
Poet. A învățat greaca modernă încă din copilărie, împreună cu Vasile Cârlova, de

Alfred Alessandrescu

Grigore Alexandrescu

la dascălul Rafail. A studiat la București la clasa de literatură a profesorului J. A. Vaillant (1831), unde a fost coleg cu Ion Ghica, apoi la Colegiul Sf. Sava (profesori: Eufrosin Poteca, Petrache Poenaru). Posesor al unei bogate culturi clasice, a debutat ca poet la *Curierul românesc* al lui Heliade Rădulescu, în 1832. A fost pașoptist moderat și unionist. Spirit reflexiv și lucid, a consacrat în literatura română elegia, epistola, satira, meditația și fabula; în lirica erotică a fost influențat de Lamartine. Principalele volume de versuri: *Poezii*, 1838; *Suvenire și impresii, epistole și fabule*, 1847; *Meditații, elegii, epistole, satire și fabule*, 1863. A tradus din Florian (*Eliezer și Neftali*, 1832), Tasso (primele trei cânturi din *Ierusalimul liberat*, 1882) ș.a. A scris proză: *Memorial de călătorie*, 1863.

Alexandrescu, Sică

(1896, București – 14.08.1973, Cannes)

Regizor. Fiu al actorului Vasile Alexandrescu de la Teatrul Național din București. După liceul absolvit la Sf. Sava a fost regizor de culise la Național, unde lucrează la *Patima roșie* a lui Mihail Sorbul, piesă în care va debuta Elvira Popescu. A funcționat ca director de scenă al Naționalului din Cluj, al Teatrului de Comedie din București, iar din 1947 regizor al Naționalului bucureștean. A avut succes cu piese de I.L. Caragiale, Goldoni, Molière. Spre finalul carierei a preluat și conducerea Teatrului din Brașov, care-i poartă numele din 1994. Regie de teatru: I.L. Caragiale: *Conu' Leonida față cu reacțiunea*, *D-ale carnavalului*, *O noapte furtunoasă*, N. Gogol – *Revizorul*. Regie de film: *O scrisoare pierdută*, *Bădăranii*. Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei din RSR.

Alexandrescu, Sorin

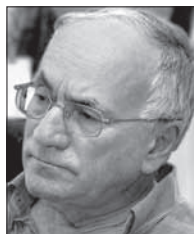
(18.08.1937, București)

Specialist în teorie și stilistică literară. A absolvit Facultatea de Filologie din București, unde a și rămas cadru didactic la Catedra de literatură comparată. În 1969 a plecat

Alexics

Sică Alexandrescu

Sorin Alexandrescu

Ioan Alexandru

Radu F. Alexandru

la Amsterdam, ca lector la universitate și nu s-a mai întors. Fondator al Asociației Olandeze de Semiotică, al Institutului Olandez de Cercetări de Semiotică, Filosofie și Arte. A condus revista *Internațional Journal of Romanian Studies* (1976–1989). A scris o monografie despre William Faulkner, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1969. Alături de Gelu Ionescu a scos ediția de *Opere – Tudor Vianu*. Alături de specialiști precum Roland Barthes și Claude Brémont a publicat *Analyse structurale des personnages et conflits dans le roman „Patul lui Procust” de Camil Petrescu*, 1969; *Roemenie. Verhalen van deze tijd* (Proza în România), 1988; *Rumanien im Umbruch: Chancen und Probleme der europäischen Integration*, 1993; *The Romanian Paradox: Identitate în ruptură. Mentalități românești postbelice*, 2000. Premiat în 1998 de către Grupul pentru Dialog Social pentru întreaga activitate. Coordonază colecția „Studii asupra imaginii” a Editurii Polirom.

Alexandrescu-Urechia, Vasile

V. Urechia, V(asile) A(lexandrescu)

Alexandru cel Bun

V. Mușat, Alexandru cel Bun

Alexandru, Io(a)n

(25.12.1941, Țopa Mică, jud. Cluj – 17.09.2000, București)

Poet. Absolvent al Facultății de Filologie din București, specializare la Freiburg, Germania, 1968. După 1989, cadru didactic la Universitatea din București, specialitatea teologie. A evoluat de la poezia de tip pindaric, clasicist, spre cea religioasă, unde se îmbină fondul autohton, al istoriei naționale, cu iconografia ortodoxă de tip bizantin: *Viața deocamdată*, 1965, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Infernul discutabil*, 1966; *Imne*, 1964–1973; *Imnele bucuriei*, 1973; *Imnele Transilvaniei*, 1976; *Imnele Moldovei*, 1980; *Imnele Țării Românești*, Premiul Asociației Scriitorilor din București, 1981; *Imnele iubirii*, 1983; *Imnele Putnei*, 1985; *Imnele Maramureșului*, 1988; *Bat*

clopotele în Ardeal, 1991. A tradus din ebraică, 1977, *Cântarea Cântărilor*, și a scos o antologie a poezilor basarabeni: *Constelația Lirei*, 1987. După 1989 a fost senator PNȚCD. Considerat în epocă unul dintre continuatorii curentului autohtonist.

Alexandru, Radu F. nume la naștere Feldman

(12.07.1943, București)

Scriitor. A studiat la București matematica, filosofia și regia de teatru. Lucrări: *Cu fața spre ceilalți*, proză, 1971; *Umbrele zilei*, teatru, 1974; *O șansă pentru fiecare*, teatru, Premiul Asociației Scriitorilor din București, 1979; *Buna zi de mâine*, teatru, 1981; *Mlaștina*, teatru, 1992; *Nimic despre Hamlet*, teatru, Premiul pentru Dramaturgie al Uniunii Scriitorilor, 1995. A scris scenarii pentru numeroase filme: *La capătul liniei*, 1981; *Punct și de la capăt*, 1983; *Omul zilei*, Premiul Special al Juriului la Montpellier, Premiul Uniunii Cineaștilor Români pentru scenariu, 1997. Cele mai multe dintre piese i s-au jucat la Timișoara. Director executiv al Forumului pentru Starea Culturii, senator (1996–2000), vicepreședinte al Asociației Culturale de Prietenie România–Israel.

Alexics György

(14.09.1864, Arad – 7.02.1936, Budapesta)

Român din Banatul Sârbesc, după familie. Nume maghiarizat. Lingvist, istoric literar, etnograf, conferențiar la Universitatea din Pesta din 1897, apoi, după o muncă științifică de mai mult de 20 de ani, profesor emerit. Față de precursorii săi, atât în cursurile, cât și în opera științifică, folosește cele mai noi rezultate științifice. Predă studii de dialectologie română, despre cele mai vechi documente ale limbii române. Lucrări: *Originea și istoria cuvântului „vlach”*; *Originea limbii române*; *Istoria limbii române până în sec. al XVI-lea*; *Relația limbii române cu latina și celelalte limbi neolatine*; *Categorizarea elementelor străine din limba română*; *Terminologia creștină a*

a

17

Alistar

limbii române; Influențele lingvistice româno-maghiare; Influența limbii române asupra limbii maghiare; Influența limbii maghiare asupra limbii române; Istoria dicționarilor românești; Poezia populară română; Lucrări critice din aria literaturii și lingvisticii române; Explicarea diplomelor slavo-române; Literatura română în secolul al XVI-lea și al XVII-lea; Cronicari români; Literatura manuscriselor vechi românești, Diplomele bulgaro-române; Poezia lui Alecsandri; Poezia lui George Coșbuc; Junimea și „Convorbiri literare”; Literatura română în sec. al XIX-lea; Istoricul gramaticii române; Fonetica română; Morfologie română; Sintaxa română și Semantica română.

A scris numeroase articole pe teme lingvistice, literare și etnografice în reviste științifice maghiare, românești, austriece și germane. Pentru gimnaziile maghiare, în care se predă limba română, a scris *Gramatica limbii române*, 1892, carte apărută în mai multe ediții. În 1897, la Budapesta, apare opera *Polenul trandafirului sălbatic (Vadrozsa)*, în care cercetează influența poeziei populare române, mai ales a baladei, asupra literaturii maghiare. În volumul al doilea al *Istoriei literaturii universale (Egyetemes Irodalomtörténet)*, apărut în editura lui Heinrich Gustav la Budapesta în anul 1905, scrie istoria literaturii române, care apare și în limba germană sub titlul *Geschichte der Rumänischen Literatur*, Leipzig, 1906. Volumul său *Istoria literaturii române*, scris în limba maghiară, *Roman irodalomtörténet*, este recunoscut ca valoros atât de români (*Sămănătorul*, 1905), cât și de partea maghiară (*Egyetemes Philologiai Közöny*, 1905). Cele mai importante scrieri ale sale apărute în limba română sunt: *Texte din literatura populară română*, vol. I, 1899, vol. II, 1913 și *Pagini din trecut. Cum s-a propovăduit unirea în părțile bihorene?*, 1903. Studiile sale au fost publicate în *Convorbiri literare*, *Luceafărul*, *Sezătoarea* și alte reviste românești. Comunitatea românească din Ungaria păstrează vie până astăzi amintirea sa. Lucrări: *Lexicon linguae Hungaricae aevi antiquioris* (Arad, 1888), *Românii* (1905), Cartea de cântece a lui Szégedi György în traducere română din sec. XVI (*Szégedi György enéskönyve*, XIV. Szazadbeli roman fordításban, împreună cu Sztripszky Hiador, Budapesta, 1911), *Povești populare românești (Roman népmesek)*, Budapesta, 1912/13, 2 vol.), *Dicționar de buzunar maghiar-român cu cele mai importante cuvinte (Magyar-roman zsebszotar a legfontosabb szavak összeállításával)*, 1917), *Dicționar de buzunar român-maghiar și maghiar-român cu cele mai importante cuvinte (Roman-magyar es magyar-roman zsebszotar a legfontosabb szavak összeállításával)*, 1917), *Romana* (Români, f.a.). De asemenea,

György Alexics

Elena Alistar

gramatica maghiară pentru cei care doresc să-și însușească această limbă fără ajutorul unui profesor cu titlul: *Gramatica maghiară. Manual practic de învățământ pentru autodidacți* (Budapesta, 1942). A fost membru al Asociației Etnografice Maghiare (Magyar Neprajzi Társaság).

Alistar, Elena

(1.06.1873, Vaisal, jud. Ismail, Basarabia – 10.01.1956, Pucioasa)

Medic și om politic. Mătușă a Magdei Isanos. A absolvit Școala Eparhială la Chișinău. A fost învățătoare la Văleni, Roșu, Zărnești din jud. Cahul și Rezeni, jud. Chișinău. A absolvit Facultatea de Medicină la Iași. Arestată pentru atitudine filoromânească (unirea Basarabiei cu România), a fost trimisă medic militar pe frontul Primului Război Mondial, după care a fost medic la Costiujeni, lângă Chișinău. Pe parcursul anilor a colaborat la *România nouă*, *Gazeta Basarabiei*, *Poetul*, *Viața Basarabiei*. Menționată în manuscrisul lui Iorgu Tudor *Mișcarea cultural-socială în Basarabia (1918–1944)*. Deputat în Sfatul Țării ca membru al Partidului Național Moldovenesc, când s-a votat unirea Basarabiei cu România. A fondat Liga Culturală a Femeilor din Basarabia, apoi Gruparea Femeilor Române (1927). A fost președintă a Partidului Poporului (înființat de mareșalul Averescu, și el basarabean). A fost vicepreședintă a Consiliului Național al Femeii din Basarabia, vicepreședintă a Societății Ateneu din Chișinău, vicepreședintă a Asociației Corpului Didactic, secția Chișinău. În 1940 s-a refugiat peste Prut, dar între 1941 și 1942 se află din nou la Chișinău, unde e membră a Comitetului Municipal de Patronaj. Refugiată a doua oară peste Prut, a decedat la începutul anului 1956. O stradă din Chișinău îi poartă numele.

Almăjan, Slavco

(10.03.1940, Oreșa, Banatul Sârbesc)

Prozator, poet, esecist. A absolvit Facultatea de Filosofie la Novi Sad. Redactor la Radio

Amiras

Novi Sad, Televiziunea din Novi Sad, redactor-șef al revistei *Lumina* și al Editurii Libertatea, președinte al Asociației Scriitorilor din Voivodina, președinte al Societății de Limba Română din Voivodina, apoi președinte al Centrului pentru un Dialog Deschis Argos din Novi Sad. Autor modern și variat tematic, unul dintre susținătorii fervenți ai identității românilor din Voivodina, atât în poezie (*Bărbatul în stare lichidă*, 1970; *Casa deșertului*, 1971; *Vara cailor*, 1974; *Liman trei*, 1978; *Labirintul rotativ*, 1983; *Mutația punctului*, 1986; *Poeme*, 1988; *Căldărețul din Babilon*, 1996), în proză (*Noaptea de hârtie*, 1971; *Pianul cu păianjeni*, 1991), cât și în eseuri (*Toamna de aur*, 1983; *Steaua stelelor*, 1988; *Metagalaxia minoritară*, 1996). Influențat de Nichita Stănescu și bun cunosător al modelelor literaturii române. Laureat al Marelui Premiu pentru Poezie la Festivalul Internațional de Poezie de la Cluj-Napoca (1996), al Insignei de Aur (1996, Belgrad) și al Premiului Opera Omnia (1997, Novi Sad) al Asociației Scriitorilor din Voivodina.

Aman, Theodor

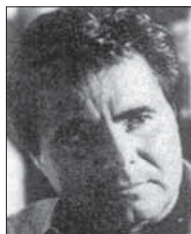
(1831, Câmpulung-Muscel – 1891, București)

Pictor. Elev al pictorului Constantin Lecca la Craiova, a studiat apoi la Paris (1850–1851), specializându-se în mari compoziții istorice: *Cea din urmă noapte a lui Mihai Viteazul*, 1852; *Bătălia de la Olenița*, 1854; *Unirea Principatelor*, 1857; *Vlad Țepeș și solii turci*, 1861–1864; *Izgonirea turcilor la Călugăreni*, 1872; *Tudor Vladimirescu*, 1874–1876. Director fondator al Școlii Naționale de Arte Frumoase din București (1861). Influențat de școala de pictură impresionistă de la Barbizon, a fost un spirit mult mai larg, și-a alcătuit singur planul casei (pe care se văd însemnele masonice), a urmărit construcția aducând materiale din Italia, a pictat fresca interioară, și-a sculptat singur mobila. A fost prieten bun cu familia (pictori și sculptori) Storck. A lăsat și o colecție impresionantă de lucrări de grafică. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

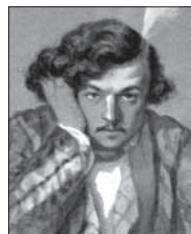
Amfilohie Hotiniul

(1735–1800, Zagrabia, jud. Iași)

Autor didactic. Se pare că s-a născut dincolo de Prut, s-a scolarit la Putna și la Kiev. A călătorit în Italia înainte de a deveni episcop de Hotin (1768–1780). A adus cărți de la Roma și, în timpul șederii la schitul Zagrabia, a contribuit la modernizarea și laicizarea învățământului. A alcătuit un manual de aritmetică: *Elementi aritmetice arătate firești*, 1784, prelucrare după Alessandro Conti, unul de geografie: *De obște gheografie*, prelucrare după

Slavco Almăjan

Theodor Aman

Géographie universelle de Claude Buffier, dar cu o cronologie a domnilor Moldovei în final, care va constitui sursa lui Samuil Micu pentru *Istoria pentru lucrurile și întâmplările românilor pre scurt*. A prelucrat și un tratat italian de științele naturii, cu titlul *Gramatica fizicii*, 1790, unde abordează chestiunea absenței din limba română a terminologiei științifice. Spirit iluminist, urmaș al lui Dimitrie Cantemir, a fost unul dintre primii care s-a preocupat de formarea limbajului științific și unul dintre primii preocupați de acordul cultural al spațiului românesc cu restul Europei, conștient de rolul de echilibru și de sinteză al acestui spațiu între estul și vestul continentului.

Amiras, Alexandru

(sfârșitul sec. XVII – începutul sec. XVIII)

Cărturar grec din Smirna, translator al lui Carol al XII-lea al Suediei în timpul campaniilor din Balcani. A stat în Moldova pe vremea ultimului domn pământean, Mihai Racoviță, ca agent diplomatic cu Suedia, căpătând rangul de cămăinar. A avut mai multe misiuni de mediator, mai ales pe lângă tătari, dar și pe lângă maghiari. Însoteste pe teritoriul Moldovei solii poloni în trecere spre Constantinopol. A favorizat însă venirea domniilor fanariote, rămânând agent diplomatic și sub Grigore Ghica al II-lea, când ajunge postelnic, însărcinat cu apărarea teritoriului Moldovei. Se consideră că textul *Cronica anonimă a Moldovei* (1661–1729), numit și *Pseudo-Amiras*, îi aparține. Acest text a fost sursa lui Ch. Peyssonnel pentru lucrarea *Observations historiques et géographiques sur les peuples barbares qui on habité les bords du Danube et du Pont Euxin*, 1765. Ceea ce e sigur este că îl traduce pe Ch. Peyssonnel în grecește (Iași, 1729). Este și autorul lucrării grecești despre viața lui Carol al XII-lea, text păstrat doar în versiune italiană: *Autentica storia di Carlo XII*, publicată de Nicolae Iorga, 1905. A fost și un bun mediator cultural, traducând în română

a

19

Anania

Valeriu Anania

Constantin Anastasatu

lucrarea lui A. Catiforo – *Vita di Pietro il Grande*, Veneția, 1735, text nepăstrat.

Anania, Valeriu

(18.03.1921, Glăvile, jud. Vâlcea – 31.01.2011, Cluj-Napoca)

Arhiepiscop – cu numele Bartolomeu – și scriitor (cu numele real). A studiat Teologia la Seminarul Central din București (1933–1941), apoi la Cluj și Sibiu (1941–1948). A început și Medicina la Cluj, nefinalizată din pricina cedării Ardealului de Nord. Deținut politic (1958–1964). A fost episcop al Bisericii Române din Detroit (1975–1979), ridicată la rangul de Arhiepiscopie Misionară Ortodoxă Română în America, de sine stătătoare, din 1974, grație strădanilor episcopului, având în jurisdicția sa SUA, Canada, America de Sud, insulele din Pacific. A fost arhiepiscop al Clujului, Vadului și Feleacului. A dramatizat mituri (*Miorița*, 1966 – prefața Tudor Arghezi; *Manole*, 1968; *Du-te vreme, vino vreme*, 1969), a scris poeme străbătute de fiorul timpului: *Steaua zimbrului*, 1971; *File de acatist*, 1976, Detroit; *Anamneze*, 1984. A scris și proză cu iz exotic: *Străinii din Kipukua*, 1979, roman; *Rotonda plopilor aprinși*, 1983, memorii, ca și lucrări de teologie: *Orthodoxy in America Today* (Ortodoxia astăzi în America), 1971, Detroit. A continuat tot timpul să scrie literatură: *Greul pământului. O pentologie a mitului românesc*, 2 vol., 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Amintirile peregrinului apter*, 1990; studii: *Pro memoria. Acțiunea catolicismului în România interbelică*, 1992. A tradus Biblia (Vulgata) din greaca veche în 2005. Reedită în 2011 cu ilustrații (8 volume) de Editura Litera.

Anastasatu, Constantin

(2.09.1917, Corabia, jud. Dolj – 26.07.1995, București)

Medic fiziolog. A studiat Medicina la Cluj, ca elev al lui Leon Daniello. Lucrări în domeniul chimioterapiei și chimiopprofilaxiei în tuberculoză. A fost profesor la Institutul de

Medicină și Farmacie din București, membru marcant al Societății de Pneumologie. Spitalul de pneumoftiziologie din Mihăești îi poartă astăzi numele. Lucrări: *Institutul de Medicină și Farmacie din București*, 1968, împreună cu Theodor Burgele și Vasile Predescu; *Riscurile fumatului pentru fumători și nefumători*, 1982; *Academicianul Marius Nasta și problematica actuală a pneumoftiziologiei*, 1991. A primit Diploma de Excelență Academică și placheta de onoare în Memoriam Carol Davila. Membru al Academiei Române (1990), președinte al Secției Medicale a Academiei.

Anastasiu Crimca

V. Crimca, Anastasiu

Anastasiu, Mihai (Michel)

(26.07.1941, Brașov)

Arhitect. A absolvit Mecanica la Politehnica din București și Institutul de Arhitectură Ion Mincu, tot din București. În 1969 a emigrat la Montréal, Canada. Din 1975 lucrează la compania Hydro-Québec; arhitect la Groupe Equipement (1975–1983); a realizat proiectul clădirilor C.A.S. de la St. Hyacinthe, IREQ (extinderea laboratoarelor Institutului de Cercetare al companiei Hydro-Québec), Centrul de Cercetări Sonelgaz-Algérie, C.A.S. de Granby. Implicat în realizarea de mari proiecte: centralele hidroelectrice din Beauharnois, din Grand-Mère, aerogara GB2 din Grande Baleine. Pe plan comunitar a executat proiectul arhitectural al bisericii ortodoxe române Buna Vestire și al Centrului Cultural Român (Montréal). A primit premiul de excelență în arhitectură acordat de Ordinul Arhitecților din Québec (1973, 1974 și 1986). Președinte al Centrului Cultural Român din Montréal de peste două decenii; membru al Ordinului Arhitecților din Québec (din 1974).

Andreescu, Aurelian

(12.05.1942, București – 22.07.1986, Eforie Sud)

Cântăreț de muzică ușoară, specializat în muzica pop. S-a înscris la Școala Tehnică de Arhitectură și a debutat în 1963, ca elev. Șlagăre celebre: „Vii în viața mea”; „Bună dimineața, micuță stea”; „Cântec de leagăn”; „Copacul”; „Oameni”; „Oh, Lady Mary” (toate 1972), *Fetele din București*. Au compus pentru el: Marius Țicu, Gelu Solomonescu, Temistocle Popa, Alexandru Mandy ș.a. A preluat și interpretat melodii de Ionel Fernic („Pe boltă când apare luna”). A făcut parte din echipa României (alături de Aura Urziceanu și Mihaela Mihai) care a cucerit Cupa Europei la concursul de la

Andrei

Mihai Anastasiu

Aurelian Andreescu

Horia Andreescu

Ion Andreescu

Knokke-le-Zoute, Belgia, în anul 1971. În anul 1973 reprezintă România la Olimpiada Cântecului de la Atena și deschide recitalul lui Johnny Hallyday. Unul din trofee Festivalului de Muzică Ușoară de la Mamaia îi poartă numele. La fel Festivalul pentru Copii și Tineret din București.

Andreescu, Horia

(18.10.1946, Brașov)

Dirijor. A absolvit Conservatorul din București, avându-i profesori pe V. Giuleanu, Ștefan Niculescu, C. Bugeanu, Marin Constantin ș.a. S-a perfecționat la Akademie für Musik und darstellende Kunst din Viena (1974–1975) cu H. Swarowski și K. Österreich (dirijat orchestră), la Trier și München (1978–1980) cu Sergiu Celibidache. Dirijor la Filarmonica din Ploiești, fondator și dirijor al formației Virtuozii din București (din 1989). Director general al formațiilor muzicale de la Radiodifuziunea bucureșteană (din 1992). Profesor asociat la Academia de Muzică din București. Dirijor-invitat permanent la Mecklenbörgische Staatskapella Schwerin (1979–1990), Orchestra Simfonică Radio Berlin (1981–1991) și Filarmonica din Dresda (1983–1991). Distincții la concursurile internaționale de dirijat Mikolai Malk din Copenhaga (premiul III, 1977); Ernest Ansermet din Geneva (medalia de bronz, 1978). Turnee artistice în Germania, Anglia, Olanda, Danemarca, Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Elveția, Polonia, URSS, Italia, Franța, Portugalia, Irlanda, Austria, Spania, Grecia, Turcia, Ungaria. A colaborat cu Berliner Staatskapelle, Wiener Symphoniker Orchestra, orchestrele Radio din Berlin, Madrid, Leipzig, BBC Londra etc. Sub conducerea sa au evoluat soliști precum Uto Ughi, Anne Sophie Mutter, Victor Tretiakov, Oleg Kogan, Monte Pederson, Michael Roll, Jenny Abel, Daniel Kientzy și mulți alții. A prezentat prime audiții cu operele multor compozitori, printre care P. Bentoiu – *Simfoniile a VII-a și a VIII-a*,

Karlheinz Diettrich – *Concertul pentru violoncel și orchestră*, Călin Ioachimescu – *Concert pentru saxofon și orchestră*, Myriam Marbé – *Concert pentru viola da gamba și orchestră*, Gh. Dumitrescu – opera *Orfeu* etc. Din repertoriul său permanent fac parte opere – *Othello*, *Madame Butterfly*, *Olandezul Zburător*, *Carmen*, *Oedip*, *Parsifal*, *Rigoletto*, *Il mondo della luna*; reviemuri de Verdi, Mozart, Brahms, Fauré, Britten; simfonii de Haydn, Mozart, Beethoven, Brahms, Bruckner, Ceaikovski, Mahler, Richard Strauss, Stravinski, Șostakovič, Prokofiev, Lutoslavski, Henze, Enescu; oratorii – *Oratoriul de Crăciun* și *Oratoriul de Paști* de Paul Constantinescu. Premiul criticii muzicale din Berlin.

Andreescu, Ion

(15.02.1850, București – 22.10.1882, București)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Frumoase ca elev al lui Theodor Aman. A lucrat la Buzău, unde era profesor, realizând portrete de țărani și peisaje, revenind la București în 1873. A plecat la Paris în 1879 și a studiat la Académie Julian, aparținând grupului de la Barbizon, ca și Nicolae Grigorescu. Lucrări: *Margine de sat*, *Ciobanul cu oile*, *Peisaj din Crângul Buzăului*, *Începutul primăverii*, *Autoportret* ș.a. Membru post-mortem al Academiei Române (1948). Academia de Arte Vizuale din Cluj îi poartă numele.

Andrei, Petre

(29.06.1891, Brăila – 4.10.1940, Iași)

Sociolog, filosof și politician. A studiat filosofia la Berlin, și-a susținut doctoratul la Iași cu teza „Filosofia valorii”. Profesor universitar la Iași, ocupând Catedra de sociologie și etică după ce Dimitrie Gusti a plecat la București. Ministru al Instrucțiunii Publice. Reprezentant al aripii de stânga a Partidului Național Țărănesc. Antifascist, a luptat contra legionarilor. S-a sinucis după ce a aflat că va fi ridicat de legionari. Lucrări: *Sociologia revoluției* (1921), *Problema fericirii*, *Fundamentul său etic sociologic* (1927), *Probleme*

Andrei

Petre Andrei

Ștefan Andrei

Pavel Andreicenco

Andrei Andreicuț

de metodă în sociologie (1927), *Sociologia generală* (1936), *Manual de sociologie* (1938). În 1997 s-a înființat o Fundație Academică ce-i poartă numele. Cu numele lui e numită și o universitate particulară din Iași. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Andrei, Ștefan

(29.03.1931, Poduri, jud. Dolj)

Om politic. A absolvit Facultatea de Construcții Hidrotehnice a Institutului de Construcții din București. Membru al PCR din 1957, a devenit ministru de Externe (1978–1985) ca succesor al lui George Macovescu, în cadrul formării echipelor proprii de către Nicolae Ceaușescu. A fost apoi președinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc al Activității Economice și Sociale și viceprim-ministru. A făcut închisoare (1990–1992) ca om politic al perioadei Ceaușescu.

Andreian-Cazacu, Cabiria

(1928, Iași)

Matematician. A absolvit matematica la București (1949) ca elevă a lui Simion Stoilow. Profesor la Universitatea din București, decan al Facultății de Matematică. Lucrări: *Probleme moderne de teoria funcțiilor*, 1965; *Theorie Der Funktionen Mehrerer Komplexer Veränderlicher*, 1975; *Wertverteilung Meromorpher Funktionen in Ein – Und Mehrfach Zusammenhängenden Gebieten*, în colaborare cu Rolf Herman Nevanlinna, Alexander Dinghas, 1980. Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru de onoare al Academiei Române, 2006.

Andreicenco, Pavel

(10.11.1930, Dnepropetrovsk, Ucraina – 16.06.2001, Chișinău)

Dansator. Rom ca etnie. Solist al Ansamblului Joc, apoi al Ansamblului Miorița din Chișinău. Laureat al Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților (București, 1953), Artist al Poporului din RSSM (1966).

Andreicuț, Andrei prenume la naștere Ioan

(24.01.1949, Oarța de Sus, jud. Maramureș)

Arhiepiscop ortodox de Alba Iulia. A absolvit Facultatea de Construcții Căi Ferate și Poduri din București, apoi Institutul Teologic din Sibiu. A fost inginer de căi ferate la Cluj, preot la Turda și Alba Iulia. Episcop din 1990, uns în monahism la mănăstirea Toplița (1991). A înființat o tipografie a Episcopiei (ridicată la rangul de arhiepiscopie în 1998) și un seminar teologic la Alba Iulia, devenit Facultate de Teologie Ortodoxă. Lucrări: *Spovedanie și Comuniune*, 1998; *Dinamica despătimirii*, 2001; *Spiritualitate creștină pe înțelesul tuturor*, 2002; *Morala Împărăției întemeiată pe Sfânta Scriptură și Sfinții Părinți*, 2003; *Mai putem trăi frumos? Pledoarie pentru o viață morală*, 2004; *Ospățul credinței*, 1999; *În pas cu tranziția*, 1999; *S-au risipit făcătorii de basme*, 2001; *Repere de morală creștină*, 2007.

Andricu, Mihail

(2.12.1894, București – 4.03.1974, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Alfonso Castaldi, apoi Facultatea de Drept a Universității din București. Profesor la Universitatea de Muzică din București (i-a avut elevi pe Ștefan Niculescu, Dumitru Capoianu, Aurel Stroe ș.a.). Avea mari deschideri culturale (muzică de jazz, muzica nouă), ceea ce i-a adus necazuri. În ciuda acestui fapt, trebuie considerat spiritul modernizator al perioadei socialiste, inițiatorul unui proces de resincronizare a muzicii românești cu standardele muzicii universale. Distins cu Premiul de compoziție George Enescu în 1924, Premiul Robert Cremer în 1931, Premiul Anhauch în 1932, Premiul Academiei Române în 1949, Ordinul Meritul Cultural. Membru al Société Française de Musicologie din Paris, al Academiei Române (exclus 1959, apoi reprimat), membru și vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor (exclus, apoi reprimat).

Andrițoiu

Mihail Andricu

Andrei Andrieș

Serafim Andrieș

Ioan Andrieșescu

Andrieș, Andrei

(24.10.1933, Chișinău)

Fizician. A absolvit Facultatea de Matematică și Fizică a Universității de Stat din Chișinău, a fost cercetător la Institutul Fizico-Tehnic din Petersburg (Leningrad), apoi a devenit cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei. Este șeful Centrului de Optoelectronică. A deschis noi direcții de cercetare în domeniul aplicării semiconducătorilor amorfi în sistemul de înregistrare a informației optice. Membru (1978) și președinte (1989–2004) al Academiei de Științe a Moldovei, membru de onoare al Academiei de Cosmonautică din Moscova (1992), membru al Academiei Inginerești a Federației Ruse (1992), membru al Academiei Române (1991), Doctor Honoris Causa al Universității Politehnice din București (1994), Om de Știință Emerit din Republica Moldova (1984).

Andrieș, Serafim

(6.02.1942, Cașunca, Basarabia)

Pedolog. A absolvit Agronomia la Universitatea de Stat a Moldovei. A lucrat la filiala Chișinău a Institutului Unional pentru Deservire Agrochimică, devenind directorul instituției. Pe baza generalizării rezultatelor experiențelor de câmp și de laborator a determinat legitățile acțiunii îngrășămintelor azotoase, fosfatice și potasice privind modificarea regimurilor nutritive ale solurilor și productivității plantelor de cultură. A condus echipa care a elaborat Programul național de sporire a fertilității solului până în 2020. Lucrări: *Reglarea regimurilor nutritive pentru obținerea recoltelor scontate de grâu de toamnă și porumb*, 1993. Laureat al Premiului de Stat, Om de Știință Emerit, membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură Gheorghe Ionescu-Șiștești, România (2006), membru al Academiei Internaționale de Științe Ecologice și Securitate a Vieții cu sediul la Sankt-Petersburg (1997).

Vicepreședinte al Societății Naționale de Știința Solului.

Andrieșescu, Ioan

(2.05.1888, Iași – 17.12.1944, București)

Arheolog. A studiat la Liceul Național din Iași. În 1906, după terminarea studiilor secundare, s-a înscris la Facultatea de Litere și Filosofie din orașul natal. După susținerea tezei de doctorat la Iași, își îmbogățește cunoștințele la Berlin, unde studiază istoria antică și preistoria. Împreună cu Vasile Pârvan este considerat creatorul școlii arheologice românești. A pus bazele unei noi specialități în istoriografia română – preistoria. Muzeul Național de Antichități, bazat pe săpăturile de la Histria, ca și din alte zone ale Dobrogei (Scythia Minor) și Institutul de Istoria Artei au fost fondate de el împreună cu alți mari specialiști. Cu o bogată activitate arheologică și didactică, a publicat numeroase copii și traduceri de inscripții în *Buletinul Comisiunii Monumentelor Istorice*, peste 50 de lucrări științifice originale, dintre care amintim: *Asupra epocii de bronz din România, Din preistoria Olteniei, De la Preistorie la Evul Mediu, Contribuții la Dacia înainte de romani, Piscul Crășani, Considerațiuni asupra tezaurului de la Vâlci-Trân de lângă Plevna, Vasile Pârvan ș.a.* Director al Muzeului Național de Antichități din București. Membru corespondent al Academiei Române (1928), membru al Institutului Arheologic German și al Societății Anticarianilor din Londra.

Andrițoiu, Alexandru

(8.10.1929, Vașcău, jud. Bihor –

3.10.1996, București)

Poet. S-a înscris la Facultatea de Filologie din Cluj, pe care a părăsit-o pentru a se înscrie la Școala de Literatură Mihai Eminescu din București, absolvită în prima promoție (1951). Curs despre Balzac susținut de Petru Dumitriu. A fost redactor la diverse publicații (*Contemporanul, Luceafărul, Gazeta literară*). Multă vreme a condus

a

23

Andronati

Alexandru Andrițoiu

Nicolae Andronati

Coca Andronescu

Ecaterina Andronescu

revista *Familia* din Oradea (1965–1989). A debutat cu volumul *În Țara Moșilor se face ziuă*, 1953, Premiul de Stat. Alte volume: *Porțile de aur*, 1958; *Elixirul tinereții*, 1964; *Simetrii*, 1970, Premiul CCES; *Aur*, 1974; *Două flori, două surori*, 1988. A elaborat antologii de poezie, singur sau în colaborare cu alți autori: *Antologie de poezie canadiană de limbă franceză*, 1976; *Antologie de poezie vietnameză clasică și contemporană*, 1980; *Antologie de poezie chineză modernă*, 1990. A tradus din maghiară, greacă, rusă.

Andronati, Nicolae

(7.11.1938, Caragaș, Transnistria)

Specialist în informatică și tehnică de calcul. A studiat la Institutul Politehnic din Lvov (1958) și la Institutul de Radiotehnică, Electrotehnică și Automatică din Moscova (1969). Profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei (1972–1992), director al Centrului de Cercetări Științifice DELSY (1978–1992). Cercetări legate de hardware, modelare computerizată. Autor a peste o sută de lucrări de specialitate și a 14 brevete de invenție. Lucrări: *Аналоговые вычислительные машины и возможности их применения в аэрогеодезии* în „Электроэнергетика и автоматика”, 1974; *Некоторые направления АСУ технологическими процессами* în „Автоматизированные системы и передача информации”: *Материалы семинара по кибернетике*, 1975; *Perioada de tranziție și tehnologiile informaționale*, 1996. În prezent președinte al Societății de Informatică și Tehnică de Calcul din Republica Moldova, membru al Comitetului Executiv al European Universities Information Systems Organization. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Decorat cu Ordinul Drapelul Roșu de Muncă.

Andronescu, Coca

(3.07.1932, Pătărlagele, jud. Buzău – 5.08.1988, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Teatru din Cluj, 1953. În anii 1970 joacă într-un

miniserial TV de mare succes la public și la critică, difuzat de Televiziunea Română, în care interpretează în duet cu Octavian Cotescu memorabilul cuplu de personaje *Tanța și Costel* din Lehliu Gară. A mai interpretat roluri în filmele: *Bădăranii*, 1960; *Dragoste la zero grade*, 1964; *Expresul de Buftea*, 1978; *Alo, aterizează străbunica*, 1981; *Cuibul de viespi*, 1987, după piesa *Gaițele* de Kirițescu; *Moartea unui artist*, 1989, după piesa cu același titlu de Horia Lovinescu. Ca actriță de teatru a interpretat pentru Teatrul de Televiziune roluri în: *Cuibul coșofenelor*, *Gaițele*, *Hangia* lui Goldoni, *Hanul Ancuței*, *Visul unei nopți de iarnă* ș.a.

Andronescu, Ecaterina

(7.04.1948, Malovăt, jud. Mehedinți)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie industrială la Institutul Politehnic din București. Specializare la Lyon, Londra, Sevilla. Profesor și decan la Facultatea de Chimie Industrială, rector al Universității Politehnice din București. Membru al PSD, membru al Consiliului Național al PSD, ministru al Educației (2000–2003, 2008–2009). Membru fondator al Societății Române a Cera miștilor, membru al Societății de Inginerie Chimică, membru al Academiei Oamenilor de Știință. Distinsă cu Ordinul Steaua României în rang de Cavaler (2002).

Andronescu, Plautius

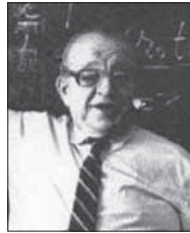
(10.12.1893, Zürich, Elveția – 4.11.1975, Timișoara)

Inginer (specializare: tehnica tensiunilor înalte). Familie originară din Bârlad. A absolvit liceul Matei Basarab la București, a studiat la Școala Politehnică Federală din Zürich, remarcat fiind de profesorii Aurel Stodola și Karl Kuhlmann, o somitate mondială în domeniul electrotehnicii teoretice, al cărui asistent a fost. Acolo și-a susținut teza de doctorat cu o remarcabilă lucrare privind mașinile asincrone cu rotor în colivie, publicată ulterior în prestigioasa revistă *Archiv*

Anestiade

Plautius Andronescu

Vladimir Andrunachievici

Vasile Anestiade

für Elektrotechnik. Vine în țară în 1925, invitat de profesorul Dimitrie Leonida, și este unul dintre fondatorii Politehnicii din Timișoara (Catedra de bazele electrotehnicii), al cărei rector fondator a fost matematicianul Traian Lalescu. A fost profesorul academicianului Remus Răduleț. A contribuit la dezvoltarea industriei electrotehnice românești (a înființat prima fabrică de mașini electrice din Cluj, 1925), a făcut parte din Comisia de electrificare a Căilor Ferate Române. După al Doilea Război Mondial a fost internat în lagărul de la Caracal, unde a stat sub un an, după care a revenit la catedră. A publicat numeroase lucrări de specialitate în România, Europa și America. Cea mai cunoscută lucrare a sa este *Bazele electrotehnicii*, 2 vol., după care se studiază și astăzi.

Andru, Gherasim

(4.03.1890, Bihor – 26.03.1957, Sutjeska, fosta Sârcie Română, Banatul Sârbesc)

Cărturar și preot. Protopop al Bisericii Ortodoxe Române din Torontal. A colaborat cu biblioteca I.G. Bibicescu din Turnu Severin și a înființat biblioteci sătești și bisericești în satele din Torontal: Sârcia, Toracu' Mic, Toracu' Mare, Chisoroș, Ecica, Iancaid. Împreună cu învățătoarea Livia Brenici a pregătit manuscrisul *Monografia satului Sârcia Română*, străveche vatră românească atestată documentar în zeciunile papale din anul 1338. Era abonat la revista *Convorbiri literare* și ziarul *Nădejdea*.

Andrunachievici, Vladimir

(3.04.1917, Sankt Petersburg, Rusia – 22.07.1997, Chișinău)

Matematician. Evreu ca etnie. A absolvit Universitatea din Iași ca elev al lui Gr. Moisil, Al. Myller, Vera Myller-Lebedev, Dim. Pompeiu. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova. Elev al lui Otto Schmidt (astronom) și A.G. Kurosh. Algebrist. După activitatea la Universitatea din Chișinău (1947–1953) a fost chemat

la Universitatea din Moscova, la Catedra de algebră. A revenit la Chișinău odată cu fondarea filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS, împreună cu Volghin și Baranov. Director fondator al Institutului de Matematică al Academiei de Științe și al Centrului de Calcul al Institutului de Fizică și Matematică. Atunci când matematicienii V. S. Makarov și Nicolae Jitărășu au fost dați afară din institut, primul pentru apolitism, iar al doilea pentru că era român după acte (născut în nordul Bucovinei), i-a angajat la Institutul de Matematică. Ca fondator al școlii matematice din Moldova, și-a ajutat elevii (Vladimir Arnăutov, Iuri Reabuhin, Mihail Ursul) să se specializeze la marile universități ale URSS ori din lume. Lucrări: *Радикалы, алгебра и структурная теория* (*Radicali, algebră și teorie structurală*), 1973, în colaborare. Membru și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

Anestiade, Vasile

(4.05.1928, Sărătenii Vechi, com. Telenești, jud. Orhei, Basarabia)

Medic. A absolvit liceul la Iași și Medicina la Chișinău. Specializare la Londra, 1978. Doctorat în Medicină la Chișinău. Profesor la Universitatea de Stat de Medicină, în specialitatea morfopatologie, și rector (1963–1986). Director al Centrului de patologie al Academiei de Științe a Moldovei (din 1993). Fondator al Laboratorului de Patologie al Academiei de Științe a Moldovei (1986–1991) și al Societății de Cardiologie din Moldova. Autor a 10 monografii și peste 400 de lucrări publicate la Paris, Moscova, Tokio, Berlin, Washington, București, Sankt-Petersburg, Kiev etc. Lucrări: *Атеросклероз артерий*, 1967; *Atherosclerosis and Immunoinflammation*, Berlin, 1997; *Morfopatologie generală: compendiu-atlas*, 1997; *Functional angiomorphology immunoinflammation phenomenon*, 1999. Membru titular al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1972).

Anestin

Anestin, Ion Valentin

(24.12.1900, Craiova – 6.12.1963, București)

Pictor, grafician, scriitor. Victor A. i-a fost unchi. A scris *Șchiță pentru istoria teatrului românesc*, 1938; *Scrieri despre teatru*, postum, 1989. A colaborat la *Cuvântul liber* (1933–1935) și (mai ales) la *Vremea* (1931–1943). A lăsat, în tușe expresioniste, portretele lui N. Iorga, Gh. Tattarescu, Titulescu, Mus-solini.

Constantin Angelescu

Eugen I. Angelescu

Anestin, Victor

(30.09.1875, Bacău – 5.11.1918, București)

Gazetar și scriitor. În 1907 a propus înființarea Societății Astronomilor Români (a fost a XXIX-a din lume), care a apărut în anul următor, primind numele astronomului francez Camille Flammarion. De asemenea, a propus înființarea Observatorului Astronomic Popular. A condus numeroase publicații de popularizare a științei: *Almanahul ziarului Universul*; *Anuarul general al presei române* (editor, 1907) *Anuarul ziarului Patria* (Craiova, 1906; 1911–1916), *Apărarea națională* (redactor iunie 1900 – februarie 1903), *Bibliografia română* (director, Alcalay & Co, 1914–1916), *Calendarul maritim* (1909–1915), *Calendarul „Minervei”* (1899–1916), *Calendarul Muncii* (1907–1916), *Foaia populară* (ianuarie 1898 – iunie 1903), *Minerva* (redactor, 1908–1916); *Orion* (1907–1912, a XIII-a revistă de popularizare a științei din lume); *Știința tuturor* (director, 1918), *Tribuna familiei* (1898–1905), *Vremea* (1903–1904, secretar de redacție). A tradus și a prelucrat numeroase lucrări de popularizare a științelor. Considerat primul autor de SF în România: *În anul 4000 sau o călătorie la Venus*, 1899; *Căpitanul Scott la Polul Nord*, 1915; *Cum să înveți stelele*, f.a.; *Viața anecdotică a învățaților noștri*.

Angelescu, Aurel

(15.04.1886, Ploiești – 6.04.1938, București)

Matematician, specialist în algebră și teoria numerelor. La liceu l-a avut profesor pe Nicolae Abramescu. A studiat la Paris cu Paul Appell. Profesor la universitățile din Cluj (la propunerea lui Gheorghe Țițeica) și București. Unul dintre fondatorii revistei *Mathematica*. Lucrări: *Secțiuni de calcul diferențial*, 1927.

Angelescu, Constantin

(12/25.06.1869, Craiova – 14.09.1948, Sighet)

Politician liberal, medic. După liceul la Craiova, a început Facultatea de Medicină la București și a terminat-o la Paris, unde

și-a luat și doctoratul în Medicină. A fost profesor universitar și director al Clinicii de chirurgie. A fost de mai multe ori ministru al Instrucțiunii (1918–1919, 1922–1926, 1927–1928, 1933–1937) și prim-ministru (1933–1934), consilier regal (1938–1940). Ambasador al României la Washington în 1918. A impus „modelul Angelescu” al clădirilor școlare. Ca politician a militat pentru integritatea teritorială a statului român. Arestat în 1945, a murit la închisoare. Astăzi un spital din București și un liceu îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române din 1934, a fost radiat (1948) și repus în drepturi în 1990.

Angelescu, Eugen I.

(4.01.1896, Râmnicu Vâlcea – 19.02.1968, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe la București și și-a luat doctoratul la Roma. A fost cel care a organizat, în 1948, învățământul superior de specialitate. A întemeiat Catedra de chimie organică a Facultății de Chimie Industrială, desprinsă din Facultatea de Științe a Universității din București. A contribuit la studierea chimiei coloranților organici cu aplicație la chimia alimentară. A elaborat o metodă pentru determinarea noii constante a uleiurilor vegetale („punctul de furfor”). Lucrări: *Fizico-chimia membranelor* (1933), *Introducere în chimia fizică* (1940), *Probleme teoretice de chimie organică*, 1969, postum). Membru al Academiei Române (1939).

Angelescu, Ion N.

(5.01.1884, Tecuci – 1930, București)

Economist și om politic. A absolvit Academia Comercială la București. Doctor în Științe Economice la München. Profesor la ASE (Facultatea de Finanțe și Credit), specialist în teorie economică. Rector al ASE (1924–1929), a avut o activitate definitorie pentru construirea actualului local. Lucrări: *Le mouvement coopératif en Roumanie*, 1914;

Anghelescu

Dimitrie Anghel

Gheorghe D. Anghel

Paul Anghel

Marcel Anghelescu

L' évolution du commerce extérieur de la Roumanie, 1914. Membru al Academiei Române. Clădirea ASE din Piața Romană, edificată în timpul rectoratului său, îi poartă numele din 2008.

Anghel, Dimitrie

(16.07.1872, Cornești, jud. Iași - 13.11.1914, Iași)

Poet. A scris mai ales versuri simboliste despre flori și natură: *În grădină*, 1805; *Fantazii*, 1909 și lucrări dramatice: *Legenda funișilor*, 1907; *Cometa*, 1908. Împreună cu Șt.O. Iosif, ambii folosind un pseudonim comun, A. Mirea, a publicat versuri umoristice: *Caleidoscopul lui A. Mirea*, 1900, 1908.

Anghel, Gheorghe D.

(22.08.1904, Turnu Severin - 7.04.1966, București)

Sculptor, elev al lui Paciurea. A studiat la Paris (1924-1937) cu Antoine Injalbert, fiind impresionat de Rodin, Bourdelle, Maillol. Printre lucrările sale figurează bustul lui George Enescu de la Ateneu, bustul în bronz al lui Mihai Eminescu și bustul lui Theodor Pallady. Lucrările sale figurează în muzeele din București și Sinaia și în numeroase colecții din țară și străinătate.

Anghel, Paul

(8.08.1931, Răcățiu, jud. Bacău - 19.05.1995, București)

Scriitor. A absolvit Școala de Literatură Mihai Eminescu și a fost redactor la diverse reviste (*Contemporanul*, *Tribuna României*). Legat în special de grupul din jurul revistei *Luceafărul*. A debutat în 1961 cu volumul de proză *Șapte inși într-o căruță. Povestire dintr-o toamnă foarte bogată*. A publicat reportaje: *Victoria de la Olțina*, 1961; *Arpegii pe Siret*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1964. A publicat și drame istorice: *Săptămâna patimilor*, 1968; *Mihai Viteazul*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1969; *Teatru*, Premiul Academiei, 1972, scenarii de film și ciclul de romane

Zăpezile de-acum un veac, 1977-1988, zece volume: I *Ieșirea din iarnă*, 1981; II *Fluviile*, 1980; III *Te Deum la Grivița*, 1978; IV *No- roaiele*, 1982; V *Scrisoare de la Rahova*, 1977; VI *Noaptea otomană*, 1979; VII *Zăpezile*, 1984; VIII *Cutremurul*, 1986; IX *Întoarcerea morților*, 1987; X *Ieșirea la mare*, 1988. Un punct de vedere despre revoluția din 1989 în volumul *Recitind o țară*, 1992.

Anghelescu, Marcel

(3.11.1909, Craiova - 22.02.1977, București)

Actor. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la Chișinău, în 1933, a început să joace teatru din 1937 și film din 1942. Mare actor al Teatrului Național din București, a interpretat aproape toate rolurile din piesele și schițele lui I.L. Caragiale, dar și numeroase alte roluri din teatrul clasic, atât în comedie, cât și în dramă (Shakespeare, Gogol, Molière, Goldoni). Filmografia sa este impresionantă pentru istoria filmului românesc: *Escadrila albă*, 1944; *Răsună valea*, 1949; *Lanțul slăbiciunilor*, 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Ciulinii Bărganului*, 1957; *Pasărea furtunii*, 1957; *Telegrame*, 1959; *Bădăranii*, 1960; *Steaua fără nume*, 1965; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Tufă de Veneția*, 1977. Roluri în teatru: *Take, Ianke și Cadâr*, *Steaua fără nume*, *Revizorul*, *Omul cu mârjoaga*, *O noapte furtunoasă*, *Nevestele vesele din Windsor*, *Istoria ieroglifică*, *D-ale carnavalului* ș.a. Artist al Poporului.

Anghelescu, Mircea

nume la naștere **Ștefan Mircea**

(12.03.1941, București)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București, secția arabă-română. A fost cercetător și director adjunct al Institutului de Teorie Literară G. Călinescu, vicepreședinte al Fundației Culturale Române și director al editurii acesteia, secretar general al Asociației de Studii Orientale din România. Profesor de limba și literatura română la Sorbona VI (1999). Profesor la

a

27

Angheluță

Mircea Angheliescu

Theodor Angheluță

Antim Ivireanu

Universitatea din București. A publicat *Pre-romantismul românesc*, 1971; *Literatura română și Orientul*, 1975; *Scriitori și curente*, 1982; *Lectura operei*, Premiul Academiei, 1986; *Călători români în Africa*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1983; *Textul și realitatea*, 1988; *Clasicii noștri*, 1996; *Cămașa lui Nessus*, 2000; *Literatură și biografie*, 2005 ș.a.

Angheluță, Theodor

(28.04.1882, Adam, jud. Tutova - 30.05.1964, București)

Matematician (algebrist). A studiat matematica la Sorbona, Paris, cu E. Picard. A lucrat la Universitatea din București, unde a obținut doctoratul cu teza „O clasă generală de polinoame trigonometrice și aproximarea cu care ele reprezintă o funcție continuă”, apoi la cea din Cluj. Profesor de algebră la Universitatea din Cluj, apoi la Politehnica din Cluj. Are contribuții de seamă în domeniul teoriei funcțiilor, al ecuațiilor diferențiale și integrale, al ecuațiilor funcționale și algebrice. Un tip de ecuații funcționale îi poartă numele: ecuații funcționale Angheluță. Lucrări: *Exerciții și probleme de analiză. Teoria funcțiilor și mecanică rațională*, 2 vol., 1937; *Sur une limite des modules des zéros des polynomes*, 1939; *Ecuația funcțională a logaritmulor*, 1964. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Ante, Livia

(8.02.1955, Ploiești)

Pictor și scenograf. După ce a terminat Liceul de Artă la București, a absolvit Școala Superioară de Arte Aplicate Duperre și Școala Națională de Arte Aplicate la Paris. S-a stabilit în 1976 la Stockholm și a obținut cetățenia suedeză. Revine la Paris în 1983. A realizat decoruri pentru Televiziunea Suedeză și Opera Regală din Stockholm, pentru Casa de Cultură din Nanterre și primăria Parisului.

Antim Ivireanu

(numele real nu se cunoaște, 1660, Georgia - 27.09.1716, Bulgaria)

Cărturar. Georgian ca origine (Iviria era numele vechi al Georgiei), a fost luat rob de copil la Constantinopol, unde a învățat turca, greaca (veche și modernă), araba. A fost cerut de Constantin Brâncoveanu ca tipograf. A stat la București (1688-1690), unde a scos prima tipăritură: *Învățăturile lui Vasile Macedoneanul către fiul său Leon*, 1691, apoi *Evangheliarul greco-român*, 1693; *Psal-tirea*, 1694; *Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă*, 1699; *Ceaslovul greco-arab*, 1702. A înființat o tipografie la Snagov, 1694, unde a scos 14 cărți: 7 în grecește, 4 în românește (prima fiind o *Psal-tire*), una în slavonă, 2 bilingve (greacă și română; greacă și arabă). Apoi a deschis încă o tipografie la Râmnicu Vâlcea (1705). A fost mitropolit al Țării Românești (1708). Caterisit datorită domnului fanariot Nicolae Mavrocordat, pentru apărarea standardelor românești ale ortodoxiei, a fost condamnat la surghiun și ucis pe drumul spre Constantinopol. După 1990 a fost declarat de Biserica Ortodoxă Română Sfânt Ierarh Martir (data de 27 septembrie). A făcut xilogravură, miniaturi: *Evangheliile*, ediția 1693 și 1697, pictură murală la mănăstirea Antim din București (al cărei ctitor a fost), caligrafie. A tradus scrieri de cult și didactice-morale. A lăsat în manuscris două lucrări notabile: *Chipurile Vechiului și Noului Testament, adică obrazele oamenilor celor vestiți ce se află în Sfânta Scriptură, în Biblie și în Evanghelie și Adunare pe scurt a istoriilor celor ce s-au făcut pe vremea lor...*, cu 22 de foi de text, la care se adaugă 503 portrete în medalion, 3 schițe și 8 desene, tot în medalion, cu personaje din Vechiul Testament, Târgoviște, 1709, ms. originalul la Kiev; *Didahiile*, cu 28 de predici la diferite sărbători și 7 cuvântări ocazionale. Avea o frumoasă cultură teologică și profană: citate din Biblie, literatura patristică, filosofii antici. În multe din ele făcea o critică vehementă a moravurilor

Anton

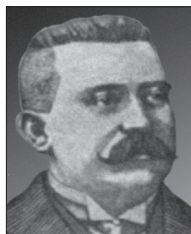
vremii. *Didahiile* îl așază în rândul celor mai de seamă predicatori creștini.

Antipa, Grigore

nume la naștere **Grigore Leon**

(27.11/10.12.1867, Botoșani –
9.03.1944, București)

Biolog, întemeietor al școlii românești de hidrobiologie, ihtiologie și oceanografie. Frate cu naturalistul Nicolae Leon. A urmat liceul la Iași și a făcut studii universitare la Jena, Germania, cu celebrul naturalist Ernst Haeckel. S-a perfecționat în Franța și Italia, unde a descoperit o nouă specie de meduze, *Capria Sturdzii*, după numele lui Dim. Sturdza, cel care-i acordase bursa. S-a ocupat în mod deosebit de fauna Mării Negre și a Dunării, formându-și colecțiile care vor sta la baza viitorului muzeu de istorie naturală. Este primul specialist român care s-a ocupat în mod deosebit de sturioni. A elaborat o Lege a pescuitului, printre primele din Europa, care va fi model pentru multe țări. Este cel care a folosit pentru prima oară în muzeografie dioramele. A avut contribuții științifice notabile, elaborând o concepție biologică modernă, cu elemente interdisciplinare (biosociologie, ecologie, bioeconomie). S-a dedicat studiului Mării Negre și al Dunării și în acest sens a participat în 1893 la o expediție de 9 luni în jurul Mării Negre. A obținut rezultate semnificative în domeniul biologiei acvatice, fiind considerat un precursor în domeniul hidrobiologiei. De asemenea, a pus bazele școlii românești de ihtiologie și ecologie. Datorită numeroaselor sale cercetări, a descoperit o serie de specii noi, printre care și pești din fauna Mării Negre. A publicat o lucrare despre clupide, șprot și sturionii din Marea Neagră. A contribuit la înființarea unei stațiuni de hidrobiologie la Tulcea și a unui institut de bio-oceanografie la Constanța. Este considerat unul dintre primii ecologi ai Europei, numărându-se printre puținii care au sesizat importanța mediului în viața oricărei ființe. Mai mult decât atât, a pus bazele unei științe interdisciplinare: bioeconomia. Acesta este primul pas în mișcarea ce a revoluționat politica resurselor naturale, atât la nivel european, cât și planetar. A fost director fondator al Muzeului de Istorie Naturală din București (1892–1944). A publicat peste o sută de lucrări de specialitate, dintre care menționăm: *Fauna ihtiologică a României* (1909), *Pescăria și pescuitul în România* (1916), *Marea Neagră* (1940), *Principes et moyens pour la réorganisation des musées d'histoire naturelle* (1934). Membru al Academiei Române (1910). Membru al mai multor academii europene.

Grigore Antipa

Constantin Antoci

Antoci, Constantin

(28.02.1949, Mihailovca, rn. Cimișlia, RSSM)

General-locotenent de poliție. A absolvit Școala medie de miliție de la Chișinău a Ministerului Afacerilor Interne al URSS (1970–1972) și Școala Superioară de Miliție de la Leningrad (1973–1977). A lucrat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova la Bălți și Comrat. Ministru de Interne al Republicii Moldova (1992–1997), director general al Departamentului de protecție civilă și situații excepționale, director adjunct al Centrului registrelor de stat al Întreprinderii de Stat pentru Registrul a Ministerului Dezvoltării Informaționale.

Antochi, Iosif

(23.08.1914, Pătrăuți, jud. Suceava –
30.09.1997, Bonn)

Pedagog. A studiat Literele la Universitatea din Cernăuți și Dreptul la București, continuând cu doctoratul la Heidelberg, cu teza „Idealul educațional în pedagogia românească”. A lucrat la Catedra de pedagogie a Institutului Agronomic din București, apoi a fost profesor de pedagogie generală la Institutul de Învățământ Superior din Pitești. Profesor invitat la Bonn, Universitatea Renană, 1974, dată de la care rămâne în Germania. Lucrări: *Istoria gândirii pedagogice universale*, 1959; *Istoria pedagogiei*, 1961. A tradus din Tagore, J. J. Rousseau, Pestalozzi, Comenius. Membru al Asociației Mondiale de Știința Educației, membru de onoare al Academiei Române (1993).

Anton, Ioan M.

(18.07.1924, Vintere, com. Holod, jud. Bihor)

Inginer. A absolvit Politehnica la Timișoara și tot acolo și-a luat doctoratul (1961). A fost profesor la Institutul Politehnic din Timișoara (mașini hidraulice) și rector (1971–1981). A elaborat metode noi de optimizare a dezvoltării și funcționării mașinilor hidraulice. Lucrări: *Studiul teoretic și experimental al fenomenului de cavitație la pompele centrifugale*,

a

29

Anton

Premiul Academiei (1961), *Turbine hidraulice* (1979), *Cavitația* (1984–1985), *Hidrodinamica turbinelor și pompelor bulb și a turbinelor-pompe bulb*, în colaborare (1988), *The Scale Effect and Coefficient V of Hydraulic Losses for Francis and Kaplan Turbines* (1995). A primit Ordinul Meritul Științific clasa I (1976) și este laureat al Premiului de Stat (1953). Membru al Academiei Române (1974), membru al Academiei Europene de Științe și Arte din Salzburg (1997), membru al Academiei de Științe din New York (1997).

Anton, Ion

(3.12.1950, Ghelăuza, rn. Strășeni, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din Chișinău. Șef de secție la săptămânalul *Literatura și Artă*. Redactor-șef la revista pentru copii și tineret *Florile dalbe*. Lucrări: *Vamă pentru speranță* (1983); *Dincolo de formule* (1984); *Bună dimineața, ziuă!* (1985); *Viitorul ca moștenire* (1992); *Garderoba veselă* (1988); *Rondelurile călătorului* (1997); *Zodia Zimbrului* (1991); *Măine va fi ieri* (2002); *Cuibul soarelui* (2003); *Necuprinsul punctului* (2005). Distins cu Medalia Meritul Civic. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România, membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova.

Antonescu, (Victor) Ion

(2.06.1882, Pitești – 1.06.1946, Jilava)

Mareșal și om politic român, șef al guvernului între anii 1940–1944. A absolvit Școala de Ofițeri de Cavalerie în 1904 ca șef de promoție și a fost repartizat la Regimentul 1 Roșiori. A absolvit Școala Superioară de Război în 1913. În timpul celui de-al Doilea Război Balcanic a îndeplinit funcția de șef al Biroului Operații al Diviziei 1 Cavalerie. Intrarea României în Primul Război Mondial l-a găsit la Biroul de Operații al Armatei de Nord, comandată de generalul de corp de armată Constantin Prezan, el fiind șeful Biroului de operațiuni. După război (fusesse promovat din nou în 1920) a făcut parte din delegația română ce a participat la Tratatul de pace de la Paris, precum și din cea care a negociat alianța cu Polonia. Între 1 august și 31 decembrie 1923 a îndeplinit funcția de atașat militar la Paris, iar apoi la Londra, între 1 ianuarie 1924 și 14 iulie 1926. Întors în țară, a primit comanda Regimentului 9 Roșiori Prințesa Elena de la Giurgiu, iar în 1927 a preluat conducerea Școlii Superioare de Război. A fost apoi numit comandant al Școlii Speciale de Infanterie și Cavalerie de la Sibiu. A fost promovat general de divizie pe 25 decembrie 1937 și trei zile mai târziu a fost numit ministru al Apărării. Însă din nou

Ion Anton

Ion Antonescu

a intrat în conflict cu regele și camarila sa și a fost nevoit să demisioneze pe 30 martie 1938. În urma cedărilor teritoriale din vara anului 1940, Carol al II-lea se găsea într-o situație dificilă. Pe 5 septembrie, regele l-a numit președinte al Consiliului de Miniștri și i-a conferit puteri depline pentru conducerea statului. În ziua următoare Carol a abdicat în favoarea fiului său Mihai I și a părăsit țara. Generalul a format un guvern cu Garda de Fier, România devenind „stat național legionar”. Coabitarea dintre el și Garda de Fier s-a dovedit a fi însă numai de scurtă durată. Bazându-se pe sprijinul armatei și pe aprobarea tacită a lui Hitler, a profitat de rebeliunea legionară dintre 21–23 ianuarie 1941 și i-a înlăturat de la putere, lichidând mișcarea. Decizia de invazie a Uniunii Sovietice a fost luată de generalul Ion Antonescu fără a consulta pe cineva. S-a angajat în războiul împotriva URSS alături de Germania nazistă pentru recuperarea Basarabiei și a nordului Bucovinei. Răsturnat de la putere și arestat la 23 august 1944, a fost judecat de un tribunal condus de sovietici și a primit șase pedepse cu moartea pentru crime de război.

Antonescu, Mihai

(1904, Nucet, Jud. Dâmbovița – 1.06.1946, Jilava)

Politician și jurist, profesor al Universității din București, lider liberal. A fost ministru de Externe, ministru de Interne (măsuri antievreiești de deportare în Transnistria) și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri în anii regimului lui Ion Antonescu. La 23 august 1944 a fost arestat și, după un scurt proces, condamnat la moarte de Tribunalul Poporului. A fost executat odată cu Ion Antonescu și alți colaboratori ai acestuia.

Antonescu, Petre

(29.06.1873, Râmnicu Sărat – 22.04.1965, București)

Arhitect. A studiat Arhitectura la Paris. A condus Școala de Arhitectură din București (1931–1938). A edificat primăria

Apolodor

Petre Antonescu

Costache Antoniu

Ion S. Antoniu

capitalei (1905–1913), Arcul de Triumf (1936), pentru care a folosit marmură de Rușchița, hotelul Triumf, Palatul Navigației (1910–1916), Palatul Facultății de Drept, blocul Adriatică, palatul Kretzulescu, Palatul Administrativ din Craiova, casa Paciurea din București, casa Menelas Chircu din Rm. Sărat ș.a. Președinte al Societății Arhitecților, membru al Academiei de Arte San Lucca din Roma, membru de onoare al Academiei Române (1936).

Antonescu, Teohari

(1.09.1866, București – 11.01.1910, Iași)

Arheolog și publicist. Elev al lui Al. I. Odobescu la Facultatea de Litere din București, a studiat apoi la Paris, Berlin, Heidelberg, Atena, specializându-se în arheologie. Printre primii specialiști români în epigrafie greacă și latină. Membru al Societății Junimea și al Comitetului de redacție al *Convorbirilor literare*. A publicat eseuri aflate la limita dintre arheologie și literatură: *Lumi uitate*, 1901. Chiar studiile de specialitate poartă amprenta căutării „sufletului neamului”, a identității spiritului românesc, venit din trecutul imemorial: *Cultul cabirilor în Dacia*, 1889; *Dacia, patria primitivă a popoarelor ariene*, 1897. Nutrește convingerea că momentul formării popoarelor este și cel mai favorabil definirii identității, specificului lor: *Filozofia Upanișadelor, Budismul și Nirvana* ș.a. Dacă prin aceste preocupări le continuă pe ale lui Eminescu, prin chestiunile de mitologie și comparatism lingvistic îi anunță pe Vasile Pârvan, Mircea Eliade. A lăsat și un *Jurnal* (1893–1908).

Antonie

V. Plămădeală, Antonie

Antoniou, Costache

(25.02.1900, Țigănași, jud. Iași – 16.06.1979, București)

Actor. Profesor și rector al IATC, București. A lucrat îndeosebi pentru teatrul radiofonic,

ca actor, dar și ca regizor: *Revizorul* de Gogol, *Nevețele vesele din Windsor* de Shakespeare, *Hanul Ancuței* după Mihail Sadoveanu. A lăsat o filmografie impresionantă: *O noapte de pomină*, 1939; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Nuțărul roșu*, 1955; *Păsărea furtunii*, 1957; *Telegrame*, 1959; *Dardée*, 1960; *Străinul*, 1963; *Pădurea spânzuraților*, 1964 și *Neamul Șoimăreștilor*, 1965. Artist al Poporului din RSR.

Antoniou, Ion S.

(27.08.1905, Roman – 10.03.1987, București)

Inginer energetician. A urmat Școala Politehnică din București, Secția electrotehnică, apoi Școala Superioară de Electricitate din Paris. Doctor docent în științe (1967). A lucrat la Societatea Generală de Gaz și Electricitate din București, apoi la Fabrica de Mașini Electrice Dinamo și s-a ocupat de funcționarea aparatelor de măsură a electricității în regim deformant (*Etudes du fonctionnement des appareils de mesure dans un régime déformant*, 1948). Profesor la Institutul Politehnic din București, președinte al Comisiei de Magnetohidrodinamică și delegatul ei la Agenția Internațională pentru Energie Nucleară, Viena (până în 1979). În întreaga sa carieră a rezolvat probleme fundamentale ale domeniului, legate de funcționarea anormală a mașinilor electrice și a aparatelor de măsură. A construit mai multe centrale electrice în România. Lucrări: *Introducere în aplicarea calculului matricial la studii circuitelor electrice*, 1953; *Chestiuni speciale de electrotehnică*, 1956; *Calcul matricial și tensorial în electrotehnică*, 1962. Membru corespondent al Academiei Române (1963) și decorat cu Ordinul Muncii clasa a III-a în același an, Ordinul Steaua Republicii clasa a IV-a, 1974.

Apolodor din Damasc sau Apollodoros

(a doua jumătate a sec. I d.H., Damasc, Siria – 125 d.H., Roma)

Constructor grec al podului de peste Dunăre pentru legiunile romane (101–103 d.H.), lung de 1 135 m, lat de 15 m, înalt de 19 m,

Apostol

din bărne de stejar îmbinate fără cuie, având la capete castelele Drobeta și Pontes, și al unor mașini de luptă (catapulte etc.). De asemenea a construit Forul lui Traian (107–114 d.H.) și Columna lui Traian (dedicată războaielor cu dacii), bazilica traiană, termele lui Traian, fiind principalul constructor de război (în luptele cu dacii și cu parții), ca și al edificiilor epocii traiane din Roma.

Apostol, Gheorghe

(16.05.1913, com. Tudor Vladimirescu, jud. Galați – 21.08.2010 București)

Politician comunist din perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej. Și-a început cariera ca muncitor la Căile Ferate din Galați, unde l-a cunoscut pe Gheorghiu-Dej (în 1932). Membru PCR din 1934. Pentru acțiuni în cadrul sindicatelor feroviare a făcut închisoare la Doftana, Târgu Jiu, Caracal trei ani (1935–1937). A fost de partea lui Dej în eliminarea grupului Pătrășcanu. Membru al Comitetului Central al partidului (1945) și al Biroului Politic Executiv (1948), prieten cu Ion Gheorghe Maurer. Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1952–1954; 1961–1967), prim-secretar al CC al PMR (1954–1955), președinte al Consiliului Central al Sindicatelor (1955–1961), președinte al Uniunii Generale a Sindicatelor din România (1967–1969) și director general al Direcției Generale a Rezervelor de Stat (1969–1975). Neacceptat de Ceaușescu, a fost trimis ambasador al României în Brazilia și Argentina (1977–1988), după care a fost sancționat pe linie de partid pentru folosirea frauduloasă a fondurilor de protocol ale Ambasadei. A fost unul dintre semnatarii „Scrisorii celor 6” (alături de Alexandru Bărlădeanu, Corneliu Mănescu, Constantin Părvulescu, Grigore Răceanu, Silviu Brucan), citită la postul Europa Liberă (11 martie 1989) și considerată astăzi primul mare semn al disidenței anticeaușiste.

Apostol, Pavel *nume la naștere Erdős Pál*

(1919, Arad – decembrie 1983, Paris)

Filosof. Evreu ca etnie, din familia marelui matematician Erdős Pál din Ungaria. Comunist din ilegalitate ca opțiune, marxist ca filosofie. A studiat filosofia la Universitatea din Cluj și și-a luat doctoratul cu Lucian Blaga. A făcut închisoare în perioada stalinistă. Specializare la École des Hautes Études, unde a fost coleg cu François Mittérand și la Berlin la Volkswagen Stiftung. Profesor la Universitatea din Cluj, și-a început cariera ca asistent al lui D. D. Roșca. Prieten cu Mircea Malița, a fost președinte al Comitetului

Național de Viitorologie. Contribuții la cercetarea naturii dialecticii marxiste în linia lui Mario Bunge. Lucrări: *Funcțiunea de cunoaștere a noțiunii*, 1957; *Iluzia evadării: încercări critice asupra filosofiei burgheze contemporane*, 1958; *Cibernetica: cunoaștere, acțiune; contribuții la metodologia acțiunii-cunoaștere*, 1969; *E prea devreme sau e prea târziu să proiectăm omul anului 2000?*, 1969; *Mic dicționar filosofic*, 1973; *Logica pe înțelesul tuturor*, 1974; *Calitatea vieții și explorarea viitorului*, 1975; *Viitorul*, 1977. A îngrijit publicarea operelor lui Antonio Gramsci în România (1969).

Apostolescu, Nicolae

(4.05.1876, Alexandria – 2.11.1918, Pitești)

Comparatist. Discipol al lui Bogdan Petriceicu Hasdeu. A pus bazele comparatismului literar, adus mai târziu la mare perfecțiune de Bazil Munteanu. Teza sa de doctorat, „L'Influence des romantiques français sur la poésie roumaine” („Influența romanticilor francezi asupra poeziei române”), susținută la Paris, a apărut cu prefața lui Emile Faguet, 1909, același care a condus și teza de doctorat a lui E. Lovinescu. Lucrări importante: *L'Ancienne versification roumaine* („Vechea versificație românească”), Paris, 1909; *Istoria literaturii române*, vol. I, 1913; vol. II, 1916.

Apostu, George

(20.12.1934, Stănișești, jud. Bacău – 13.10.1986, Paris)

Sculptor. Elev al lui Boris Caragea și Constantin Baraschi. Discipol al lui Constantin Brâncuși. Stabilizat în ultima parte a activității sale în Franța. A fost creatorul unui stil original, îmbinând modernismul abstract cu sugestii din arhaicitatea artei populare românești. Lucrări în bronz, piatră și lemn, în a căror concepție se deslușesc ecouri ale artei populare și volume echilibrate ce tind spre forme abstracte. Figurează cu lucrări la Muzeul de Artă Modernă (Beaubourg) din Paris și în numeroase colecții particulare din țară și din străinătate (Danemarca, Italia, Anglia, Suedia, Canada). Dintre lucrările sale menționăm suita monografică *Tată și fiu*, ciclul *Fluturii*, *Fetița cu păpușa*, *Maternitate*.

Arachelu, Ion

(8.09.1948, Chișinău)

Actor. Armean ca etnie. A absolvit filiala teatrală B. Șciukin de pe lângă Teatrul Republican Luceafărul din Chișinău. Actor la teatrele Luceafărul și Ginta Latină din Chișinău. Plecat la Moscova din 1990. A făcut mai ales roluri de comedie în piesele lui Vasile Alecsandri. Filmografie: *Povârnișul*,

Arbore

George Apostu

Ion Arachelu

Constantin Aramă

Teoctist Arăpașu

1970; *Vîforul roșu*, 1971; *Vara ostașului Dedov*, 1971; *Crescătură spre amintire*, 1972; *Ultimul haiduc*, 1972; *Podurile*, 1973; *Durata zilei*, 1974; *Bărbații încăruneșc de tineri*, 1974; *Pe urmele fiarei*, 1976; *O întâmplare la festival*, 1976; *Casa lui Dionis*, 1981; *În zorii revoluției*, 1984; *Un autobuz în ploaie*, 1986; *Am onoarea*, 1987; *Văleu, văleu, nu turnal*, 1991. Distins cu titlul de Maestru în Artă, 1997.

Aramă, Constantin

(29.09.1919, Iași – 24.03.2003, București)

Inginer, specialist în motoare cu ardere internă. A absolvit Școala Politehnică din București, după care a fost inginer la Craiova, Pitești și București, unde și-a început și cariera didactică, la Institutul Politehnic, Catedra motoare cu ardere internă (1951). Lucrări: *Combustibili și lubrifianți pentru motoare*, 1962; *Cercetarea în domeniul construcțiilor de mașini*, 1972; *Economia de combustibili pentru automobile*, 1974; *Poluarea aerului de către motoarele cu ardere internă. Reducerea poluării și economicitate*, 1975; *Termotehnica*, 1976. Membru al Academiei Române (1991), președinte al Comisiei de termotehnică a Academiei Române, membru al Institutului de Ingineri Mecanici din Marea Britanie.

Arăpașu, Teoctist

preume la naștere **Teodor**

(7.02.1915, Tocileni, jud. Botoșani – 30.07.2007, București)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. Frate la mănăstirile Verona și Neamț (din 1929). Elev la Seminarul monahal din mănăstirea Cernica (1932–1940). Tuns în monahism la Bistrița, jud. Neamț, sub numele Teoctist (1935) și hirotonisit ierodiacon (1937). În 1940 s-a înscris la Facultatea de Teologie din București, obținând licența în 1945, când a fost transferat la Centrul eparhial Iași, fiind hirotonisit ieromonah (1945) și arhimandrit (1946). Studii la Facultatea de Litere și Filozofie din Iași (1945–1947). În 1950 ales și hirotonisit episcop-vicar patriarhal, cu titlul

Botoșăneanul. În această calitate a fost rector al Institutului Teologic Universitar din București (1950–1954) și a condus diferite sectoare din cadrul Administrației Patriarhale. În 1973 a devenit arhiepiscop al Craiovei și mitropolit al Olteniei, iar în 1977 arhiepiscop al Iașilor și mitropolit al Moldovei și Sucevei (din 1980 până în 1982, locțiitor de mitropolit al Ardealului). După moartea patriarhului Iustin Moiescu (1986) a devenit mitropolit al Ungrovlahiei și patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. În cei 45 de ani de activitate ca ierarh s-a preocupat nu numai de probleme administrative și economice, ci și de restaurarea unor monumente de artă bisericească din cele patru eparhii pe care le-a condus (îndeosebi Putna, Bistrița, Slatina, Râșca, Gorovei, Vorona, Mitropolia Veche, Bărboi, toate în Arhiepiscopia Iașilor) și de organizarea unor muzee bisericești, a citorit o biserică în localitatea Victoria-Botoșani, a îndrumat revistele *Mitropolia Olteniei*, *Mitropolia Moldovei și Sucevei și Glasul Bisericii*, a încurajat apariția mai multor lucrări teologice. Reprezentant de seamă al ecumenismului românesc, a făcut parte din mai multe delegații sinodale care au vizitat alte Biserici, a condus delegații în vizitele de peste hotare și a găzduit vizita papei Ioan Paul al II-lea la București. Lucrări: *Mitropolitul Iacob Putneanul, făclier al Ortodoxiei românești, al năzuințelor de unitate națională și de afirmare a culturii române*, mănăstirea Neamț, 1978. O ediție lărgită, sub titlul *Mitropolitul Iacob Putneanul, 1719–1778; În slujba Ortodoxiei românești a năzuințelor de unitate națională și de afirmare a culturii române*, 1978; *Studiu introductiv la Dosoftei–Dumnezeiasca Liturgie*, ediție critică de N.A. Ursu, 1980.

Arbore, Ecaterina căsătorită Ralli

(1873, București – 1937, Moscova)

Militant social. Soră a Ninei A., pictoriță, elevă a lui Matisse, și fiică a lui Zamfir A. Socialistă ca opțiune politică. A studiat Medicina la București. A luptat împotriva

a

33

Arbore

tuberculozei în rândul muncitorilor și copiilor. A făcut anchete de teren. Comisar pentru Sănătate al Republicii Sovietice Socialiste Ucraina. Revenită în România în 1924, a fost expulzată de autorități. Din 1931, comisar (locuia la Moscova) pentru Moldova al Internaționalei Comuniste. Partizană a lui Troțki, a sprijinit vizita lui Panait Istrati în URSS. A fost ucisă în cadrul epurărilor elitei intelectuale de către Stalin, în 1937.

Arbore, Grigore

nume la naștere **Grigore Popescu**

(11.06.1943, Pietroșița, jud. Dâmbovița)

Poet și publicist. A studiat istoria veche și arheologia la Cluj și București, apoi istoria și teoria artei la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu. Cadru didactic asociat la Institutul N. Grigorescu din București (1970–1972). Doctoral Degree in History of Art (1973–1975) la Scuola Normale Superiore din Pisa. Stabilă în Italia (1987). Din 1991 expert, apoi director tehnic (1995) în Consiliul Național al Cercetării al Italiei (CNRI). Belettristică: *Exodul*, 1967; *Cenușa*, 1969; *Auguralia*, 1972; *Poeme*, 1974; *Averse*, 1976; *Stolul de argint*, 1979; *Retrageri*, 1979, antologie; *Din toate părțile*, 1984. Istoria artei și culturii: *Futurismul*, 1976; *Cetatea ideală a Renașterii: studiu asupra morfologiei formelor urbane*, 1976; *Forma ca viziune: Bernini și stilistica barocului*, 1984; *Arta în timpul monarhiilor absolute*, UTET, Torino, 1997. A coordonat colecția monumentală de studii „Pictura în Europa”, publicată de Electa, Milano, 1994. A coordonat științific realizarea de mari expoziții de artă și cultură. A planificat și îngrijit sinteza *Cavalerii stepelor*, Electa, Milano, 1980, dedicată istoriei culturilor antice din Asia Centrală. Recent a îngrijit volumul *De la Marea Adriatică la Marea Neagră, venețieni și români: trasee istorice comune*, 2003. Consilier personal al președintelui României, Ion Iliescu, între 1990–1992, 1992–1996, 2000–2004. Cavaler al Ordinului de Merit al Republicii Italiene (1982). Cavaler al Ordinului Serviciu Credincios al României (2002).

Arbore, Zamfir

(1848, Basarabia – 1933, București)

Militant socialist. Anarhist. Narodnic. Tată al Ecaterinei A. A fost exilat din Rusia în România la 1877, pentru agitație în favoarea independenței României și pentru că trimitea arme și muniție peste Prut, în Moldova. Lucrări: *Basarabia în secolul al XIX-lea* (1899), Premiul Academiei Române; *Dicționar geografic al Basarabiei* (1904).

Dimitrie Ardelean

Iovan Ule Ardelean

Ardelean, Dimitrie

(18.12.1941, Alibunar, Banatul Sârbesc – 23.01.1992, Belgrad)

Pictor academic. A absolvit Artele Plastice la Belgrad. Profesor de arte plastice la Școala Normală din Vârșet – Secția în limba română. Expoziții personale: Belgrad (1964), încă în anii studenției, apoi la Vârșet (1973, 1984, 1985, 1992), Belgrad și Pancevo (1987), Novi Sad (1988) și Kuhr (Elveția) în 1990, precum și expoziții colective la Belgrad (1964, 1965, 1966). Între anii 1969–1992 expune în mai multe localități din Banat și Timoc: Alibunar, Vârșet, Pancevo, Smederevska Palanka, Svilajnac, Novi Sad. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Voivodina.

Ardelean, Ilie

(10.10.1906, Gyula, Ungaria – 9.01.1972, București)

Medic. A studiat Medicina la Cluj și s-a specializat ca igienist în SUA, ca bursier al Fundației Rockefeller (1936–1938). În 1948 a devenit șeful Catedrei de igienă generală și comunală la Medicina din București și rector al Institutului de Medicină și Farmacie. Este considerat întemeietorul igienei experimentale în România. Președinte al Societății de Științe Medicale și al Societății de Igienă din România. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ardelean, Iovan Ule

(12.10.1933, Satu Nou, Banatul Sârbesc)

Desenator. A absolvit Liceul Mixt Român din Vârșet. A fost șef al cancelariei locale din Satu Nou, absolvind între timp Școala Superioară de Administrație la Belgrad. A fost membru al comitetului de conducere al Societății Culturale Valeriu Docna din Satu Nou, unde a activat la Secția de dramă. A plecat în SUA în 1969 și a absolvit un curs de desen pe calculator (Auto Cad), lucrând ca designer la San Diego, California. Desenează în creion ori uș portrete și natură moartă.

Arghezi

Gheorghe Argeșanu

Constantin Argetoianu

Tudor Arghezi

Argeșanu, Gheorghe

(02.1883, Caracal – 26/27.11.1940, Jilava)

General și politician. Combatant în Primul Război Mondial, a devenit ministru de Război în 1938, în guvernul Miron Cristea, în urma asasinării prim-ministrului Armand Călinescu. N-a fost ministru decât 27 de zile, în care timp a ucis legionarii care-l asasinaseră pe Armand Călinescu și le-a expus trupurile în piețele publice. Arestat de legionari, a fost ucis la închisoare.

Argetoianu, Constantin

(3.03.1871, Craiova – 6.02.1955, Sighet)

Politician. A renunțat la cariera de diplomat unde debutase și a intrat în politică, înscriindu-se în Partidul Conservator în 1913, pe ale cărui liste a fost deputat și senator, apoi a trecut la Partidul Liberal. A intrat în Liga Poporului în 1918. A fost membru în guvernul Partidului Poporului (1920–1921), iar în 1923 înființează un alt Partid al Poporului, care va fuziona, în 1924, cu Partidul Național-Democrat, noua formațiune purtând numele Partidul Naționalist al Poporului. Ministru de Interne și Finanțe (1931–1932), a înființat Uniunea Agrară (mai târziu, Partidul Agrar), iar din 1938 a devenit consilier regal, ocupând apoi funcția de prim-ministru (1939) din partea Partidului Național Liberal și ministru al Afacerilor Externe (1940). S-a remarcat și ca orator de temut de la tribuna Parlamentului și și-a consemnat memoriile ca pe o proză, de mare interes politic și social, publicată postum: *Amintiri* (1991–1998), *Însemnări zilnice* (1998–2003). A murit la închisoare.

Arghezi, Tudor

nume la naștere Ion N. Theodorescu

(23.05.1880, București – 14.07.1967, București)

Scriitor. A absolvit liceul Sf. Sava (1891–1896). O vreme a fost laborant la Fabrica de zahăr din Chitila (1897), apoi novice la mănăstirea Cernica. Cercurile bisericești îl ajută să plece în străinătate (bibliotecar la

Universitatea Catolică din Fribourg, Elveția, 1905; Paris, 1906; Geneva, 1900–1910, unde a făcut și o școală de ceasornicari). Întors la București, a editat revista *Linia dreaptă* (1904) și a condus cotidianul *Seara* (1913–1914). Între 1918 și 1919 e închis pentru colaboraționism. A debutat ca poet la *Liga ortodoxă* a lui Al. Macedonski, în 1896, cu versuri simboliste și instrumentaliste. A desfășurat o intensă activitate publicistică, remarcându-se prin originalitatea limbajului și virulența pamfletară. A publicat la *Cugetul românesc*, *Adevărul literar*, *Lumea*, *Gândirea*, *Țara noastră*, *Integral*, *Ramuri* ș.a. A editat revista *Bilete de papagal* (1929). Maturizarea poetică a coincis cu exprimarea setei de cunoaștere și a incertitudinilor existențiale: *Cuvinte potrivite*, 1927, volum de debut, Premiul Academiei Române. A reabilitat estetica urâtului: *Flori de mucigai*, 1931; a configurat din perspectivă cosmică universul microcosmic, casnic și familial: *Cartea cu jucării*, 1931; *Cărticică de seară*, 1935; *Hore*, 1939, marcând una din cele mai puternice reacții moderniste ale poeziei românești. Ca prozator s-a făcut remarcat prin pamflete: *Baroane*, 1943, prin încetățenirea tabletei ca gen: *Tablete din Țara de Kutu*, 1933, prin schițele și portretele consacrate vieții monahale, lumii politice și gazetărești sau din închisoare: *Poarta neagră*, 1930, și prin romanele poetice de critică socială: *Cimitirul Buna Vestire*, 1936; *Lina*, 1942. Spre bătrânețe a cultivat poezia de ținută civică și poemul sociogonic: *Cântare omului*, 1956, a continuat dialogul cu timpul și divinitatea, meditând cu tristețe calmă la condiția umană: *Frunze*, 1961; *Poeme noi*, 1963; *Silabe*, 1965; *Cadențe*, 1965; *Litanii*, 1967; *Crengi*, 1970, postum. Premiul Național pentru poezie, 1934; Premiul Național pentru literatură, 1946; Premiul de Stat, 1955; Premiul Herder al Universității din Viena, 1965. Funerării naționale. A fost tradus în franceză, italiană, spaniolă, germană, rusă, maghiară, polonă, cehă, bulgară, greacă, suedeză ș.a. Printre traducători enumerăm:

a

35

Argov

Salvatore Quasimodo, Rafael Alberti, Miguel Angel Asturias, Gaston Bachelard, Maria Teresa León ș.a. Este una dintre marile personalități literare românești ale veacului XX, care asigură continuitatea între cultura interbelică și cea postbelică, permite păstrarea registrelor valorice în perioada războiului rece, relația literaturii române cu literaturile europene. A devenit membru al Academiei în 1955.

Argov, Meir

nume la naștere Meyer Grabovsky

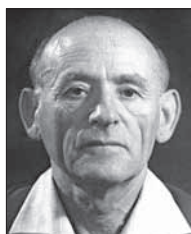
(1905, Râbnita, azi în Republica Moldova – 24.11.1963, Ierusalim)

Militant sionist. A absolvit liceul în orașul natal și universitatea la Kiev. Mișcarea de formare a Europei Națiunilor de după 1848, care a trezit și spiritul identitar al evreilor europeni, l-a făcut să se înscrie și să conducă mișcarea sionistă HeHalutz din Ucraina (arestat în 1922 ca membru militant al Comitetului Central al Tineretului Sionist din Ucraina). Expulzat în 1924, a plecat în Palestina aflată sub mandat britanic și a lucrat în agricultură, ca și Ben Gurion. Considerat printre fondatorii statului național, a fost secretar al Sindicatului Muncitorilor din Petah Tikva (1929–1939), membru al Vaad Leumi din 1930. După începerea celui de-al Doilea Război Mondial, s-a înrolat, în 1940, voluntar în armata britanică și a luptat cu Brigada Evreiască în Italia. După război participă la activitățile de salvare a evreilor care încercau să imigreze în Palestina. A fost unul dintre semnatarii Declarației de independență a statului Israel la 14 mai 1948 și imediat s-a alăturat Consiliului Provizoriu de Stat, ca reprezentant al Partidului Mapai (al cărui membru al Comitetului Central devenise). A fost ales deputat în primul Knesset (Parlament) al statului Israel în anul 1949, fiind reales în 1951, 1955, 1959 și 1961. Începând din 1951 a fost președinte al Comitetului parlamentar pentru Afaceri Externe și Apărare, conducând în această calitate negocierile cu prim-ministrul Republicii Federale Germania, Konrad Adenauer, cu privire la restabilirea relațiilor Israelului cu Germania și la reparațiile convenite evreilor supraviețuitori ai Holocaustului nazist.

Aricescu, C(onstantin) D.

(18.03.1823, Câmpulung – 18.02.1886, București)

Scriitor. A absolvit Colegiul Sf. Sava, unde i-a avut profesori pe Petrarhe Poenaru și Costache Aristia. A încercat să traducă *Les chaînes de l'esclavage* a lui J. P. Marat. A organizat la

Meir Argov

Constantin Arion

Câmpulung o echipă de teatru (1846–1847) și a participat, în orașul natal, la revoluția din 1848, fiind arestat și surghiunit la Snagov. A fost director al Arhivelor Statului (1869–1870; 1871–1876), director al Domeniilor Statului (1870–1871), director al Imprimeriei Statului (1876), revizor școlar în județele Ilfov, Vlașca și în București. S-a manifestat ca publicist combativ, influențat de ideile lui Bălcescu. A scris *Istoria Câmpulungului, prima residență a României* (1855–1856), prima monografie publicată despre istoria unui oraș. A mai publicat *Correspondență secretă și acte inedite ale capilor Revoluției române de la 1848, 1873–1874*.

Arion, Constantin

(18.06.1855, București – 27.06.1923, București)

Om politic. A urmat Dreptul la Școala de Științe Politice din Paris. A fost șef de cabinet la Ministerul de Externe, apoi profesor la Catedra de drept comercial și maritim a Facultății de Drept de la Universitatea din București. A fost ministru al Culturii și Culetelor, în care calitate a reușit să obțină fonduri pentru construirea unui local destinat Bibliotecii Academiei (1910–1912), ministru al Agriculturii și Domeniilor, ministru de Externe, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1918). Unul dintre liderii Partidului Conservator. Membru de onoare al Academiei Române (1912).

Arion, George

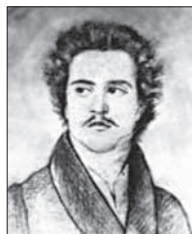
(5.04.1946, Tecuci)

Gazetar, scriitor. Din 1974 lucrează la revista *Flacăra* (pe atunci condusă de Adrian Păunescu), iar în prezent este președinte-director general al S.C. Publicațiile Flacăra S.A. Lucrări: versuri: *Copiii lăsați singuri*, 1979; *Amintiri din cetatea nimănui*, 1980; eseu: *Alexandru Philippide sau drama unicătății*, 1982; *Detectiv fără voie. Laudatio pentru romanul polițist*, 2004; roman polițist: *Atac în bibliotecă*, 1983; *Profesionistul. Țintă în mișcare*, 1985; *Trucaj*, 1986; *Pe ce picior dansați?*, *Misterul din*

Arseni

George Arion

Costache Aristia

Vladimir Arnăuțov

Constantin N. Arseni

fotografie, 1991. A publicat și *O istorie a societății românești în interviuri*, 2 vol., 2005.

Aristia, Costache

(1800, București – 18.04.1880, București)

Actor, scriitor și om politic român. Fiu al unui grec căzut la Misolonghi. A studiat la Academia Grecească din București. A fost trimis la Paris de prințesa Ralu Caragea, și ea grecoaică, întemeietoarea teatrului de la Cișmeaua Roșie, pentru a studia jocul actorului Fr. J. Talma. Întors în țară, a jucat pe scena teatrului de la Cișmeaua Roșie. A participat la mișcarea Eteriei, a lui Ipsilanti, mișcare de eliberare a Greciei de sub otomani, cu care a fost aliat Tudor Vladimirescu, apoi a plecat în Austria și Italia. În 1824 a studiat la Academia Ioniană din insula Corfu. S-a întors la București ca profesor de greacă și franceză la Sf. Sava (1830) și profesor de declamație la școala Societății Filarmonice. Acolo i-a avut elevi pe C. A. Rosetti, Costache Caragiali (grec), Eufrosina Popescu. La 1848 a fost comandant al Gărzii Naționale. A tradus în românește *Saul de Alfieri* și *Iliada* lui Homer, din care s-a tipărit doar Cântul I. S-a ocupat de îmbogățirea repertoriului teatral cu piese clasice, ridicând astfel prestigiul teatrului românesc și pregătind trecerea de la stadiul imitativ la cel creator.

Armeanca, Ioan

(1900, Săcărâmb, jud. Hunedoara – 1954, Cluj)

Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București, astronom. A absolvit universitatea la Cluj și și-a luat doctoratul în astronomie la Göttingen cu teza „Photographische und photographische Helligkeiten von pohnnahen Sternen”, 1933. Între 1937–1938 se specializează în fotometria fotoelectronică la trei observatoare din Germania și din 1939 începe la Cluj observațiile cu fotometrul Guthnick, care vor fi întrerupte de refugiul în 1940 la Timișoara (în urma Diktatului de la Viena) și nu vor mai putea fi reluate din cauza deteriorării fotometrului. Din

1945, când Observatorul Astronomic revine la Cluj, este directorul lui până la deces, ocupându-se în special de problema stelelor variabile, fundamentând cercetarea în acest domeniu care de atunci s-a înscris permanent în activitatea colectivului astronomic. Membru al societăților Gazeta Matematică, Astronomische Gesellschaft, Société Astronomique de France, al Comitetului Național de Astronomie.

Arnăuțov, Vladimir

(30.07.1939, Bolgrad, reg. Odessa, azi Ucraina)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea de Stat din Chișinău. Elevul lui Vladimir Andrunachievici. Specializat în algebră topologică, geometrie discretă și cristalografie matematică. Șef de secție la Institutul de Matematică și Informatică al AȘM. Distins cu Ordinul Gloria Muncii și Premiul Acad. Constantin Sibirski. Lucrări: *Introduction to the theory of topological rings and modules*, 1996, în colaborare; *The theory of radicals of topological rings*, 1997; *Properties of one-sided ideals of topological rings*, 2006; *О накрытиях в решетке всех групповых топологий произвольной абелевой группы*, 2006; *Properties of accessible subrings of topological rings when taking quotient rings*, 2007. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Aron, Petru Pavel

V. Aaron, Petru Pavel

Aron, Teodor

V. Aaron, Theodor

Arseni, Constantin N.

(3.02.1912, Dolhasca, jud. Suceava – 5.07.1994, București)

Medic. A făcut liceul la Bacău și Medicina la Cluj, unde a obținut și titlul de doctor în specialitate (1936). A fost elevul lui Iuliu Hațieganu și Nicolae Bagdasar. S-a specializat în neurochirurgie. Profesor la Facultatea de Medicină. Lucrări: *Epilepsia în tumorile*

Arșinel

cerebrale, 1950; *Tulburări endocrine și vegetative în tumorile cerebrale* (împreună cu Mihai Ioan Botetz), 1971; *Patologia vertebro-medulară neurochirurgicală* (împreună cu Mircea Simionescu), 1968; *Anatomia patologică a tumorilor sistemului nervos* (împreună cu Nicolae Carp), 1978; *Tratat de neurologie* în 8 volume (sub redacția lui C. Arșeni), 1979–1981. Membru titular al Academiei Române din 1991, membru al societăților profesionale din mai multe țări: Société Française de Neurologie, New York Academy of Sciences, Royal Society of Medicine (Londra), Societatea Română de Psiho-neuro-endocrinologie.

Arșinel, Alexandru

(4.06.1939, Dolhasca, jud. Ilfov)

Actor de comedie. A absolvit IATC (1962) la București. Vedetă la teatrul de revistă și la televiziune, reiterează în film formula practică pe scenă. Director al Teatrului de Revistă Constantin Tănase din București. Roluri: *Ana și „hoțul”* (1981); *Ca-n filme* (1983); *Colierul de turcoaze* (1985); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Flăcăul cu o singură bretea* (1990); *Miss Litoral* (1990); *A doua cădere a Constantinopolului* (1993); *Paradisul în direct* (1994); *Războiul Sexelor* (2007–2008).

Artzi, Yitzhak

(14.11.1920, Siret – 18.09.2003, Tel Aviv)

Militant sionist. A absolvit Colegiul Evreiesc din București și a activat în cadrul Mișcării Sioniste din România, lucrând în clandestinitate în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în care perioadă a ajutat la salvarea deportaților din lagărele germane din Transnistria. A emigrat în Israel în 1946. A absolvit Dreptul și Economia la Universitatea din Tel Aviv. A fost ofițer de relații publice și informații în cadrul Administrației Fiscale din Israel. Intră în politică în cadrul Partidului Progresist, fiind ales în funcția de secretar general (1959–1961). Nefiind de acord cu fuziunea acestui partid cu Partidul Herut pentru formarea Partidului Gahal (baza viitorului Partid Likud), fondează Partidul Liberal Independent, în care deține funcția de secretar general (1965–1966). Intră în administrația orașului Tel Aviv, deținând funcția de primar-adjunct (1974–1979) și apoi de viceprimar general (1979–1983). Fiul său, Shlomo Artzi, a devenit un cunoscut cântăreț.

Arușanov, Ernest

(4.02.1941, Baku, Azerbaidjan)

Fizician. A absolvit Fizica la Universitatea de Stat din Chișinău cu diploma de merit și și-a luat doctoratul la aceeași universitate în

specialitatea fizica semiconductoarelor (1967). După ce a lucrat o perioadă la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, a devenit profesor la Universitate (din 1989). Lucrează în domeniile creșterea cristalelor, caracterizarea magnetică și optică a materialelor binare și ternare. Are 12 brevete de invenții. Decorat în 2006 de AȘM cu Diploma de Recunoștință pentru rezultatele valoroase obținute în cercetare. Lucrări: *Materiale semiconductoare și dispozitive pentru conversiunea fotovoltaică a energiei solare* (ciclu, în colaborare). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (2000), laureat al Premiului Național în domeniul științei și tehnicii.

Asachi, Hermiona

(16.12.1821, Viena – 9.12.1900, Paris)

Traducătoare. Fiică a lui Gh. Asachi și a Elenei Tauber. Căsătorită cu Alexandru Moruzzi, descendent de domn, apoi cu istoricul francez Edgar Quinet. A prelucrat povestiri biblice cu titlul *Istoria sfântă pentru tinerimea moldo-română*, 1840, a tradus din Silvio Pellico și B. Franklin în *Albina românească* și *Spicuiorul moldo-valah*. După plecarea în Franța (1845) scrie (semnând Hermione Quinet) *Mémoires d'exile*, 1868; *Cinquante ans d'amitié: Michelet-Quinet*. A avut corespondență cu Victor Hugo, Jules Michelet, Louis Blanc ș.a. Spre deosebire de tatăl său, a fost de partea Revoluției de la 1848 ca fenomen înnoitor și modernizator al Europei. De aceea a și plecat și acesta a și fost substratul apropierei ei de lumea franceză.

Asachi, Gheorghe

(1.03.1788, Herța – 12.11.1869, Iași)

Scriitor. Tatăl său, cleric, a tradus din Young și Bernardin de Saint Pierre. Asachi a studiat la un colegiu din Lvov (1796–1803), apoi la Facultatea de Filosofie, Litere și Științe din același oraș, urmând în paralel și un curs special de inginerie (a fost inginer hotarnic). Și-a continuat studiile la Viena (1805–1808), unde a făcut astronomie și matematică cu J.T. Burg. Între 1808–1812 își desăvârșește la Roma pregătirea artistică (având profesori pe Michele Keck, Antonio Canova) și pregătirea umanistă (călătorind prin toată Italia). A dedicat un sonet zborului cu aerostatul întreprins de dna Blanchard, publicat în *Giornale del Campidoglio*, 1811. Întors în Moldova, a fost numit referendar la Departamentul Trebilor din Afară. În același an a înființat, pe lângă Școala Domnească de limbă greacă din Iași, o clasă de inginerie hotarnică, unde a predat matematică, geodezie, arhitectură după manuale alcătuite de el

Asandei

Alexandru Arșinel

Yitzhak Artzi

Ernest Arușanov

Gheorghe Asachi

însuși. A fost organizatorul învățământului din Moldova. La propunerea lui s-a deschis, în 1814, primul curs de Drept (preda juristul Chr. Flechtenmacher). Tot el a pregătit prima reprezentație teatrală în limba română (Iași, 27 decembrie 1827) și a inițiat organizarea Conservatorului Filarmonic Dramatic (1836). A inițiat, de asemenea, publicația bilingvă, de propagandă externă, *Spicuiitorul moldo-valah/Le Glaneur moldo-valaque* (1841), jurnal științific, literar și industrial. A fost agent diplomatic la Viena (1822–1827). A editat prima gazetă în limba română din Moldova, *Albina românească* (1829–1835; 1837–1850), având mai multe suplimente. Ca literat a fost un spirit clasicist și moralist. A scris sonete în manieră petrarchistă: *Poezii*, 1836, fabule (localizări după Krilov și La Fontaine), balade, poeme fantastice care-l premere pe Bogdan Petriceicu Hasdeu: *Turnul Butului*, 1863, fiind influențat de preromantism. A mai scris drame, nuvele istorice. A descoperit la Lvov, în 1833, manuscrisul *Țiganiadei* lui Ioan Budai-Deleanu, reintegrând epopeea în circuitul valorilor naționale. Format în Italia în perioada Risorgimento-ului, a înțeles importanța formării conștiinței naționale pentru patria sa, în contextul în care pe harta Europei se defineau identitățile naționale. A acționat în acest sens toată viața, neadmițând faptul că jumătatea veacului al XIX-lea aducea mari schimbări, forțajul modernizator care a pus alături, după 1848, națiunile europene, în efortul de a defini ariile valorice ale tuturor popoarelor continentului. A fost membru al Academiei din Roma.

Asan

(după 1100 d.H., Târnovo – 1196, Târnovo)

Conducător de oști. Aromân. Frate cu Petru și Ioniță cel Frumos, rămas în legende populare cu numele Caloian. Împreună cu fratele său, Petru, recunoscut rege de papa de la Roma, a fondat Regatul Vlaho-Bulgar (sec. XII, al Doilea Țarat Bulgar). Este

considerat fondatorul dinastiei Asăneștilor. A luptat alături de Petru contra împăraților Bizanțului Anghelos al II-lea și Alexios al III-lea (ajutat de Bela al Ungariei), Ioan Cantacuzino al Bizanțului și a comandanților de oști Alexios Gidos și Vasile Vatatzes, cu ajutor primit din partea românilor de la nordul Dunării. În urma victoriilor, cei doi frați cer Bizanțului recunoașterea ca împărați. Sunt uciși mișelește amândoi și vine pe tron fratele lor, Ioniță cel Frumos. După Ioniță au venit pe tron nepotul acestuia, Borilă, apoi Ioan Asan II (1218–1241), fiul lui Asan, fondatorul dinastiei, care a extins granițele regatului la dimensiunile maxime: Moesia (teritoriile dintre Dunăre și Balcani), o parte din Serbia cu orașele Belgrad, Niș și Skoplie, Macedonia cu orașele Seres, Ohrida, Bitolia, Prosak și Sturmița, Tracia cu Adrianopole și Dimotica și Albania, fără orașul Durazzo. În 1258 dinastia se stinge și regatul revine bulgarilor, iar aromânii (vlahi) sunt considerați o minoritate tolerată și nu sunt recunoscuți ca români.

Asan Caloian

V. Ioniță cel Frumos

Asan Petru

V. Petru

Asandei, Neculai

(21.06.1928, Timișești, Neamț)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Textile și Facultatea de Chimie Industrială la Iași. A fost profesor la aceasta din urmă, în specialitatea fizico-chimia polimerilor. A fost profesor invitat în Cehoslovacia, China, Cuba. A inventat o metodă de determinare a polimerilor în stare solidă și un procedeu de obținere a polimerilor din benzen. S-a ocupat de numeroase proiecte, direcția principală de cercetare fiind derivații din celuloză și fibrele artificiale. Membru corespondent al Academiei Române (1991), membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru fondator al Asociației

Asănești

Neculai Asandei

Ana Aslan

Specialiștilor din Ingineria Celulozei și Hârtiei, membru al Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată.

Asănești

Dinastie de origine aromână (1187–1280); a întemeiat al Doilea Țarat Bulgar, în urma unei răscoale comune antibizantine a vlahilor sud-dunăreni și a bulgarilor. De altfel, în veacul al XII-lea, Bizanțul a ajuns până la Porțile de Fier ale Dunării, năzuind să controleze fluviul și popoarele din lungul lui și a edificat acolo, pe Insula Banului de pe Dunăre, o cetate ale cărei urme se văd până astăzi. Principalii membri ai familiei: Asan I (1187–1196), întemeietor al dinastiei, împreună cu fratele său, Petru Asan (1187–1197), Ioniță Caloian (1197–1207), Borilă (1207–1218), Ioan Asan al II-lea (1218–1241), Căliman Asan (1241–1246). Dinastia a încercat să păstreze și să afirme identitatea lumilor vechi, traco-pelasgice, față de lumea mai nouă a grecilor, Imperiului Roman și Bizantin.

Aslan, Ana

(1.01.1897, Brăila - 20.05.1988, București)

Medic, profesor, om de știință, specialist în gerontologie. A urmat cursurile Facultății de Medicină din București (1915–1922). A fost profesor titular de clinică medicală la Timișoara (1945–1949), șef de secție la Institutul de Endocrinologie din București. În 1952 prepara vitamina H3 (Gerovital), produs farmaceutic cu acțiune în tratamentul fenomenului de îmbătrânire, precum și în bolile bătrâneții, în ateroscleroză, vitiligo, sclerodermie etc. A evidențiat importanța novocainei în ameliorarea tulburărilor distrofice legate de vârstă. Gerovitalul a fost brevetat în peste 30 de țări. Sub conducerea ei se înființează, în 1952, Institutul de Geriatrie din București, primul de acest fel din lume, al cărui mod de organizare a fost recomandat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) pentru toate institutele similare. Primește în

1952, la Palatul ONU din Geneva, Premiul internațional și medalia Leon Bernard, prestigioasă distincție acordată de OMS pentru contribuția adusă la dezvoltarea gerontologiei și geriatriei. A inventat (împreună cu I. Polovrăgeanu) noul produs geriatric Aslavital, brevetat și introdus în producție industrială în 1980. Profesor Honoris Causa și doctor emerit al Universității Braganza Paulista din Brazilia, președintă a Societății Române de Gerontologie etc. Membră a Academiei Române (1974) și a numeroase academii și societăți: Academia de Științe din New York, Uniunea Mondială de Medicină Profilactică și Igienă Socială, Centrul European de Cercetări Medicale Aplicative, președintă a Societății Române de Gerontologie. A fost distinsă cu numeroase premii: Cavaler al Ordinului Palmes Académiques – Franța, Merito della Repubblica – Italia. A fost și membru al Academiei de Științe din New York, al Uniunii Mondiale de Medicină Profilactică și Igienă Socială, membru de onoare al Centrului European de Cercetări Medicale Aplicative, membru în Consiliul de Conducere al Asociației Internaționale de Gerontologie, membru al Societății Naționale de Gerontologie din Chile.

Assaky, George

(1.01.1855, Iași - 22.04.1899, București)

Medic. A studiat Medicina la Montpellier și Paris, primind Premiul Amussat pentru teza de doctorat cu titlul „De la suture des nerfs à distance”, 1886. A fost profesor la École Pratique des Hautes Études, la Facultățile de Medicină din Lille și Tours. În perioada Războiului de Independență s-a înrolat ca voluntar pe ambulanțele Crucii Roșii. A fost profesor al Clinicii de Chirurgie și director al Institutului de Chirurgie din București, apoi director al Institutului de Ginecologie. Lucrări: *Centrii nervoși din punct de vedere anatomic cu oarecare considerațiuni asupra fiziologiei și patologiei lor*, 2 vol., 1887–1889. Membru corespondent al Academiei Române, 1890.

Assan, Bazil

(1.08.1860, București - 16.06.1918, Montreux, Elveția)

Explorator. A studiat ingineria în Elveția și Franța. Fiu al industriașului Gheorghe A. și frate cu George A. Era inginer de profesie. Împreună cu fratele său a absolvit Școala Superioară de Comerț la Montreux. A fost președinte al Camerei de Comerț și Industrie, membru în Consiliul CEC, a introdus în România metoda de extracție a uleiurilor din rapiță folosind benzen. A fost primul român care a călătorit în Arctica în 1896,

Atanasiu

plecând din portul Hamburg împreună cu alți 50 de europeni și vizitând Insula Urșilor și arhipelagul Spitzbergen, unde s-a ocupat de flora și fauna locului. A făcut explorări și în Oceanul Arctic de Nord. În 1898 a fost primul român care a făcut o călătorie în jurul lumii (Constantinopol – Alexandria – Ceylon – Singapore – Hong Kong – Shanghai – Nagasaki – Tokyo – Yokohama – San Francisco – New York – Londra). De asemenea, a fost primul om din România care a avut un automobil. Acesta nu avea număr, ci numele proprietarului. Este expus la Muzeul Tehnic din București. A construit o fabrică de săpunuri și una de vopsele și lacuri. În 1904 a construit un siloz pentru grâu în București, cea mai înaltă clădire a orașului în acel moment. A călătorit în SUA și, la întoarcere, a construit prima fabrică de ulei extras din porumb care a existat în România. A făcut primul proiect ingineresc al unui canal navigabil Cernavodă-Constanța (1899). El a edificat clădirea care este astăzi Casa Oamenilor de Știință din București (arh. I.D. Berindei). Membru al Societății Regale de Geografie din România.

Assan, George

(1862, București – 1900, București)

Economist. Fiu al lui Gheorghe A. Frate al lui Bazil A. A absolvit Școala Superioară de Comerț la Montreux. A comandat cavoul familiei sale de la Bellu, edificat de Galleron, arhitectul Ateneului Român și al clădirii CEC.

Assan, Gheorghe

(1821–1866, București)

Industriaș. Origine aromânească. Venit la București, a cumpărat, împreună cu asociatul său, Ioan Martinovici, o suprafață de teren (40 000 m²) formată din loturi mai mici), pe care au construit, în 1853, clădirea primei mori cu aburi din țară, ale cărei instalații (7 tone) au fost aduse de la Viena, pe Dunăre. Din 1865 a rămas unic proprietar.

Astaloș, G(h)eorg(h)e

(2.10.1933, București)

Poet și dramaturg. A absolvit Școala Militară de Topografie, București. A debutat ca poet cu placheta *Șotron*, 1970, unde grațiosul se îmbină cu violența. A scris și teatru poetic: *Vin soldații și alte piese*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor, în linia absurdului lui Eugène Ionesco. S-a stabilit în Franța în 1971. A condus revista *Nouvelle Europe* a Parlamentului European. Repatriat din 2003. A publicat volume de versuri: *La lingua del canarino*, 1974; *Aqua Mater*, 1984; *Simetrii*, 1991; *Poeme retorice*, 1991; *Magma*, 1992; *Ecuția tăcerii*, 1996; *Parcurs*, 1997;

Gheorghe Astaloș

Anghel Atanasie

Pe multe de șuriu, 1999 și eseuri: *Théâtre – Art Référentiel* (Teatrul – artă referențială), 1976; *La pluridimensionnalité du théâtre* (Pluridimensionalitatea teatrului), 1986. A publicat în SUA *Contestatory Visions · Five Plays* (Viziuni contestatate. Cinci piese), 1984, apoi *Une prière de trop* (O rugăciune mai mult), 1994, *Politikon*. A publicat cu succes și proză: *Bordel à merde* (Bordel de doi bani), 1975; *Fie pâinea cât de rea, tot mai bine-i la Paris*, 1996. Cetățean de onoare al Republicii Franceze (din 1990), laureat al distincției Palmes Académiques (Paris, 2001) și Cavalier al Ordinului Steaua României (2004).

Atanasie, Anghel

(? – 1713, Ciugud, jud. Alba Iulia)

Mitropolit ortodox de Alba Iulia. A acceptat unirea cu Roma în 1698, fiind primul episcop unit al Transilvaniei (1698–1713). După ce Transilvania a intrat în componența Imperiului Habsburgic în 1688, noile autorități au desființat mitropolia ortodoxă a Transilvaniei cu sediul la Alba Iulia, ca urmare a aderării sale la unirea cu Biserica Romei (1901). Pentru noua Biserică Unită s-a creat o episcopie, inițial cu sediul la Alba Iulia, mutat la Făgăraș și apoi la Blaj, unde a rămas până astăzi. Clerul și credincioșii ortodocși au rămas fără un ierarh până în anul 1761, când autoritățile habsburgice, în urma numeroaselor proteste și chiar răscoale, au acceptat reactivarea vechiului scaun ierarhic de la Alba Iulia, dar numai la rangul de episcopie, cu sediul la Sibiu.

Atanasiu, Gheorghe

(13.12.1893, Bacău – 4.04.1972, București)

Fizician, geofizician. Contribuții în domeniul fotoelectricității, opticii și căldurii. A măsurat radioactivitatea surselor de apă din România și magnetismul terestru, întocmind hărți magnetice. Inventatorul monocromatorului în infraroșu (în 1925) și creatorul metodei de determinare optică a căldurii de disociere. Lucrări: *Mésures du*

a

41

Atanasiu

Gheorghe Atanasiu

Ioan Athanasiu

Jean Athanasiu

magnétisme terrestre en Transylvanie en 1938 (1939), *Etudes de Géophysique pure et appliquée* (1950). Profesor emerit. Membru al Academiei Române (1963).

Atanasiu, Ion

(26.10.1892, Iași - 14.04.1949, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe la București. Asistent la Universitatea din București, apoi profesor la cea din Iași și din nou la București, unde a predat cursuri de petrografie, stratigrafie, paleontologia depozitelor mezozoice (zăcăminte de țiței, gaze naturale, cărbuni). Specializat în seismologie. Fondator în România al disciplinei electrochimie și seismologie. Lucrări: *Zăcămintele de cărbuni din România* (1924), *Les facies du Flysch marginal dans la partie moyenne des Carpathes moldaves* (1945); *Cutremurele de pământ din România*, postum, 1961. Membru corespondent al Academiei Române din 1940, exclus în 1948, reînregistrat în 1990.

Atanasiu, Vasile

(25.04.1886, Târgoviște - 6.06.1964, București)

General de armată. A absolvit Școala Militară la București (artilerie și inginerie navală). A luptat în Primul Război Mondial, după care a absolvit Academia Militară din București. Șeful secretariatului Consiliului Superior al Apărării (1931-1934, 1935-1937). Înainte de începutul celui de-al Doilea Război Mondial era general de brigadă. A fost comandantul Corpului 2 Armată și Corpului 3 Armată (1941-1943), cu care a luptat la Albița, Tiraspol, Odessa. A devenit inspector general al artileriei (1943-1945). Trecurt în rezervă în 1945. Implicat în lupta contra legionarilor, a fost martor al acuzării în Procesul Sumanelor Negre. O stradă din București îi poartă numele.

Athanasiu, Ioan

(27.04.1868, Sascut, jud. Bacău -

20.07.1926, București)

Medic veterinar. A absolvit Școala Superioară de Medicină Veterinară din București

și s-a specializat la Sorbona, Paris. Profesor de fiziologie animală la școala unde studiasă, a contribuit, împreună cu I. Cantacuzino, V. Babeș și Gh. Marinescu, la înființarea Reuniunii Biologice din București. A înființat, în 1906, împreună cu profesorul Ion Cantacuzino, filiala din Paris a Société de Biologie. Fondator al școlii de fiziologie experimentală veterinară din România. A obținut performanțe în domeniul electrofiziologiei nervoase. Lucrări: *Fiziologie specială* (1900), *Recherches sur le fonctionnement des muscles antagonistes dans les mouvements volontaires* (1902). Membru corespondent al Academiei Române din 1911.

Athanasiu, Jean

(28.01.1885 - 21.11.1938, București)

Bariton. Membru fondator al Operei Române din București (1921). În timpul Primului Război Mondial a susținut spectacole prin spitale, spre a-i încuraja pe ostașii răniți, alături de George Enescu, Petre Sturdza, Constantin Tănase, Theodor Fuchs. A susținut roluri celebre, fiind unul dintre marii noștri interpreți, alături de George Folescu, George Niculescu-Basu, Emilia Gutzanu, Florica Cristoforeanu, Traian Grozăvescu, Viorica Ursuleac, Margareta Metaxa, Maria Cebotari, Constantin Stroescu, Dimitrie Onofrei ș.a.

Athanasiu, Sava

(28.04.1861, Ruginești, jud. Vrancea -

8.04.1946, București)

Geolog, paleontolog. A studiat la Facultatea de Științe din Iași, ca elev al lui Grigore Cobălcescu, alături de Grigore Antipa, Dimitrie Brândză, Emil Racoviță ș.a., apoi s-a specializat la Viena. Profesor la Școala Comercială din Iași, apoi la Catedra de geologie a Universității București. Președinte fondator al Societății Geologice a României. A descoperit, alături de alți savanți români, în spațiul dintre Carpați și Prut, urme din fauna Pleistocenului. Fondator al școlii românești de stratigrafie. Printre primii cercetători care au

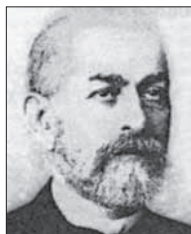
Averescu

Sava Athanasie

Vania Atudorei

Petre S. Aurelian

Alexandru Averescu

afirmat ideea „codului genetic” în transmiterea informației în lumea vie. Lucrări: *Studii geologice în districtul Suceava* (1898); *Clasificarea terenurilor neogene și limita stratigrafică între Miocen și Pleistocen în România* (1906); *Esquisse géologique des régions pétrolières du district de Bacau*, 1907; *Vechimea omului pe Pământ și în special în România*, 1941. Membru de onoare al Academiei Române din 1945.

Atudorei, Vania

(9.12.1953, Botoșani)

Biolog. A absolvit Biologia la Iași, a făcut stagii la Chișinău și Jena. A fost șef al Laboratorului de microbiologie genetică din Cluj. Între 1990 și 1992 a lucrat în Elveția, la Oficiul Protecției Apelor și Naturii din cantonul Jura, unde a elaborat o nouă metodă de analiză a poluării apelor. Din 1993 se află la Montréal ca director al Departamentului de microbiologie al companiei farmaceutice Biopharm. În această calitate a condus proiecte de cercetare privind utilizarea radiațiilor în decontaminare, farmacodinamica antibioticelor în patologia umană și veterinară, precum și testarea de noi medicamente contraceptive și anti-SIDA. În prezent lucrează pentru compania Neopharm. Este secretarul Asociației Mouvement de Solidarité Québec-Roumanie, membru în Comitetul Festivalului Mondial de Folclor de la Drummondville, membru al Arhivei Internaționale de Muzică Populară din Geneva. Din 1986 este membru al Societății de Microbiologie din Franța – Institutul Pasteur.

Aurelian, Petre S.

(13.12.1833, Slatina – 24.01.1909, București)

Economist, agronom, om politic. A studiat mai întâi la Colegiul Sf. Sava din București, apoi la Școala Superioară de Agronomie din Grignon, Franța. Se întoarce în România, unde este angajat inginer la Ministerul Lucrărilor Publice și profesor la Școala de Agricultură din Pantelimon. A funcționat și ca redactor la publicațiile *Monitorul* și

Agronomia. A fost ales deputat, senator, numit ministru al Lucrărilor Publice (1877–1878 și 1887–1888) și ministru al Educației (1882–1884), prim-ministru (1896–1897). A militat pentru independența economică a României și industrializarea țării, pentru protejarea industriei de către stat. Lucrări: *Cum se poate fonda industria în România*; *Industria română față de libertatea comerțului de import-export*. Membru titular al Societății Academice Române din 1871, președinte al Academiei între 1901 și 1904.

Auschnitt, Max

(14.02.1888, Galați – 1959, SUA)

Industriaș. A absolvit Academia de Înalte Studii Comerciale și de Export din Viena, a fost președinte al Asociației Generale de Industrie din Banat, vicepreședinte al Uniunii Generale a Industriașilor din România și senator al Camerei de Comerț și Industrie din Galați. A fost administrator delegat al Uzinelor de Fier și Domeniilor Reșița (UDR), cea mai mare societate pe acțiuni care a existat în România înainte de instaurarea regimului comunist, aceasta având cel mai mare capital social din România (1 miliard de lei), cea mai mare cifră de afaceri, cei mai mulți angajați – 16 669 în 1938, respectiv, 22 892 în 1948. Împeună cu fratele său, Edgar, deținea societatea Titan-Nădrag-Călan cu peste 4 900 de angajați în 1938. A făcut parte din conducerea a numeroase companii străine din Viena, Monaco și companii românești precum Societatea Română de Telefoane, Banca Chrissoveloni etc. Toate proprietățile sale au fost confiscate în 1948.

Averescu, Alexandru

(9.03.1859, Ismail, azi în Ucraina – 3.10.1938, București)

Mareșal, comandant al armatei române în Primul Război Mondial, om politic. Participat la Războiul pentru Independența României (1877–1878). Între 1884 și 1886, și-a aprofundat studiile militare în Italia,

a

43

Avital

unde a fost comandant al Școlii Superioare de Război. Ministru de Război (1907–1910) și șef al Marelui Stat Major în timpul celui de-al Doilea Război Balcanic (1913), apoi a condus spre victorie armatele române în marile bătălii de la Mărăști (iulie 1917) și Oituz (iulie–august 1917). După 1918 s-a implicat în viața politică, ocupând funcțiile de președinte al Consiliului de Miniștri (1918, 1920–1921, 1926–1927) și ministru de Interne (1919–1920). Fondator al Ligii Poporului, a fost distins cu peste 120 de decorații românești și străine. Vasta experiență ca lider de armată a fost transpusă în diverse studii de specialitate: *Tactica*, 3 vol., 1887–1889; *Jocul de război*, 1903; *Călduza ofițerului*, 1904; *Notițe zilnice de război*, 1916–1918 ș.a. Rămășițele sale pământești sunt depuse la mausoleul din Mărășești. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

Avital, Colette

(1.05.1940, București)

Om politic. A început școala primară în orașul natal și a emigrat cu familia în Israel în 1950. A absolvit Facultatea de Științe Politice și Relații Internaționale din cadrul Universității Ebraice din Ierusalim. În cadrul Ministerului de Externe, a îndeplinit funcțiile de director adjunct al Departamentului de Informare și Comunicare, director al Diviziei de Pregătire a personalului diplomatic și director general adjunct al Diviziei de Informare și Comunicare. A lucrat ca atașat de presă la Bruxelles, consul și locțiitor de consul general la Boston, ministru plenipotențiar la Paris (1982–1985), ambasador în Portugalia (1988–1992) și a fost apoi consul general la New York (1992–1996). În această ultimă funcție a avut rang de ambasador și s-a ocupat în mod special de dezvoltarea relațiilor cu liderii politici din statele New York, New Jersey și Maryland. După ce a revenit în Israel, a fost numită director general adjunct pentru problemele Europei Occidentale, cel de-al treilea post ca importanță în Ministerul de Externe din Israel. Membră și deputată în Knesset al Partidului Socialist al Muncii, a candidat la președinția țării în 2006. Între 2007 și 2008 a fost ambasador al Israelului la București și președinta Asociației de prietenie Israel-România.

Avram, Andrei

(9.05.1930, Turda)

Lingvist. Soț al Mioarei A. A absolvit Filologia la Cluj și s-a specializat în fonologie în Cehoslovacia, URSS, Finlanda, Suedia. Doctor în filologie din 1969. Cercetător științific la Institutul de Lingvistică din București.

Colette Avital

Constantin Avram

Membru al Societății Internaționale de Științe Fonetice din 1967, al Societății Americane de Lingvistică din 1967, al Societății de Lingvistică Romanică din 1968, al Societății de Lingvistică Europeană din 1969. Lucrări: *Cercetări asupra sonorității în limba română*, 1961, Premiul Academiei; *Contribuții la interpretarea grafiei chirilice*.

Avram, Constantin

(19.02.1911, Ciomași, jud. Bacău – 20.02.1987, Timișoara)

Inginer, specialist în beton armat. A făcut Școala de geniu la București și Versailles, Facultatea de Construcții Civile la Politehnica din București. Profesor și rector (1963–1971) al Politehnicii din Timișoara. A participat la construirea uzinelor de la Reșița și a complexului de la Văliug. Lucrări: *Grinzi continue* (1949, 1952, 1959, 1965, 1981); *Betonul armat. Proiectarea și dimensionarea secțiunilor* (1952); *Noi tipuri de betoane speciale* (1980); *Numerical Analysis of Reinforced Concrete Structures* (1992, postum). Membru corespondent al Academiei Române (1963), membru al Comitetului European al Betonului, Paris, distins cu Medalia de Argint a Federației Internaționale a Precomprimării (1980).

Avram Folomoc, Vichentie

(4.03.1900, Toracul Mic, Banatul Sărbesc – 31.07.1953, Zrenianin, fost Becikerecul Mare, Voivodina)

Artist popular. A absolvit șase clase în satul natal și a fost considerat un artist complet al satului. Deși era agricultor, a înființat, făcând repetiții în casa lui, orchestra de muzică populară Lira, a concurat prin prestigiu cu alte orchestre populare, precum orchestra lui Bocăluț. A lăsat numeroase fotografii legate de viața cotidiană a satului, constituind o adevărată arhivă a vieții locului. Deținea arta străbună a extragerii coloranților naturali din plante și era „vopșitorul satului”. Șezătorile din curtea și din casa lui erau cunoscute pentru inventarea

Avramescu

de glume și satire gen Păcală, ceea ce i-a adus mai multe arestări și o condamnare. A publicat versuri cu pseudonimul Cu-Vin-Torăceanu la *Nădejdea* din Vârșet și *Almanahul Banatului* din Timișoara.

Avram Iancu

V. Iancu, Avram

Avram, Mioara

(4.02.1932, Tulcea – 12.07.2004, București)

Lingvistă. Soție a lui Andrei A. A absolvit Filologia la București. Doctor în filologie din 1959. Șefa Secției gramatică din Institutul de Lingvistică București. Cadru didactic la Facultatea de Limba și Literatură Română din București. Lucrări: *Evoluția subordonării circumstanțiale cu elemente conjuncționale în limba română*, Premiul Academiei, 1959; *Gramatica limbii române*, ediția I, 1954 (Premiul de Stat, 1954), ediția a II-a, 1963, ediția a III-a, 2004; *Studii și materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, 5 vol., 1959–1969. A coordonat editarea *Gramaticii Limbii Române*, ediția standard a Academiei Române.

Avramescu, Aurel A.

(1903, Radna, jud. Arad – 1985, București)

Inginer, specialist în telecomunicații, automatică, informatică. A absolvit Matematica la Cluj, ca elev al profesorilor Nicolae Abramescu, Gh. Bratu ș.a. A absolvit apoi Școala Superioară Tehnică din Dresda și și-a luat doctoratul și docența cu o teorie a difuzării căldurii în conductoare și contacte. A lucrat la Direcția Generală PTT, la Societatea de Gaz și Electricitate, la Întreprinderea de Rețele Electrice, a fost asistentul profesorului Dimitrie Leonida la Politehnica din București, apoi a lucrat la Institutul de Energetică din București. A fost redactor responsabil al revistelor *Electrotehnica* și *Progresele științei*. Tratează noțiunea de energie informațională, introdusă de Octav Onicescu. Lucrări: *Necesitatea reorganizării rețelei telegrafice*, 1937; *Introducere în documentarea științifică*, 1960; *Un nou criteriu integrat cumulativ de optimizare a sistemelor automate*, 1961; *Echipamente periferice ale calculatoarelor electronice*, 1971; *Metode de automatizare a culegerii și tratării informației*, 1972. Membru al Academiei Române (1963), al Asociației Electrotehnicienilor Germani.

Avramescu Buțu, Xenia

nume la naștere **Xenia Buțu**

(9.08.1926, Vârșet – 1991, Panciovo)

Profesoară. Soție a scriitorului Mihai Avramescu. A absolvit liceul și Școala Normală din Vârșet. După ce profesorii și învățătorii contractuali veniți din România în perioada

Mioara Avram

Aurel A. Avramescu

interbelică pentru comunitățile românești din Voivodina au fost retrași (1944), pe lângă profesorii existenți (soții Pălăgeșiu, Elena Radivoi, Margareta Filip, Ion Matei etc.), în învățământ s-au angajat și tinerele cadre din Voivodina pregătite de profesorii contractuali pentru a păstra identitatea românească a comunității respective. A fost una dintre studentele care a absolvit Școala Superioară de Pedagogie și o perioadă mai scurtă a predat la cursul inferior al liceului din Vârșet. După aceea a lucrat la revistele *Bucuria pionierilor*, *Lumina*, *Femeia nouă* și la săptămânalul *Libertatea*. A tradus din sârbă în română mai multe manuale școlare și din română în sârbă, împreună cu publicistul Sima Petrovici, versuri și romanul *Tineretea frântă* de Mihai Avramescu.

Avramescu, Gheorghe

(26.01.1884, Botoșani –

3.03.1945, Iasbeneri, Ungaria)

General de armată, arma vânătorii de munte. Născut într-o familie de țărani, a absolvit Școala de ofițeri de infanterie și a lucrat la Suceava până în 1910. A participat la campania din Bulgaria, 1913, și la Primul Război Mondial, cu gradul de căpitan, fiind și rănit. A primit Ordinul Steaua României în grad de Cavaler cu panglica de Virtute Militară la începutul anului 1917, iar în 1918, Coroana României clasa Ofițer cu panglica de Virtute Militară, fiind înaintat la gradul de maior. Din 1939, comandant al Diviziei 10 Infanterie și, din 1940, general de divizie. A participat la ofensiva din Bucovina de Nord în 1941, primind Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a și Crucea de Fier clasele a II-a și I. A avansat spre Bug și Nistru, acoperind aripa stângă a Armatei XI germane. A luptat la Marea de Azov cu Armatele IX și XVIII sovietice, obținând victorii. În 1942 a participat la asaltul asupra Sevastopolului, luând peste 10 000 de prizonieri. A continuat să lupte în Caucaz și Kuban. În 1943 se afla în Transnistria, iar în august 1944 a participat

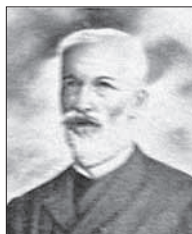
Aznavorian

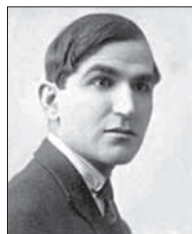
Gheorghe Avramescu

Mihai Avramescu

Ioan Axente

Hurmuz Aznavorian

la operațiunea Iași-Chișinău, comandând Armata IV. Pe 20 august a fost înlocuit de la conducerea armatei de către mareșalul Antonescu, revenind abia când Armata IV a ajuns în Transilvania. A continuat înaintarea pe valea Hernadului și prin munții Hegyalja până în Slovacia, participând la operațiunea Zvolen-Banska Bystrica, primind Ordinul Mihai Viteazul cu spade clasa a III-a. Pe 3 martie 1945 soția și fiica au fost arestate și trimise în Siberia. Fiica s-a sinucis, soția s-a întors în 1956. Generalul a fost lichidat prin împușcare de către sovietici, în Ungaria, fiind înmormântat la Budapesta, de unde a fost repatriat în anul 2000.

Avramescu, Mihai

(8.06.1914, Felnac, jud. Arad – 5.01.1981, Panciovo, Voivodina)

Publicist. Soț al Xeniei A. Buțu. A absolvit Școala Normală pentru învățători la Arad. A fost învățător contractual (trimis de România prin contract de muncă) la Ecica, în Iugoslavia, din 1935. A profesat apoi la Vladimirovaț. A lucrat pentru trustul românesc Libertatea din Novi Sad, la publicațiile *Bucuria pionierilor*, *Lumina*, *Libertatea*. A făcut primul film românesc din Voivodina.

Axente, Ioan supranumit Sever

(1821, Frâua, azi Axente Sever, jud. Sibiu – 1906, Sibiu)

Politician. A studiat Teologia și Filosofia la Blaj. A venit la București și a participat la Revoluția de la 1848, apoi s-a întors în Transilvania și a participat la Adunarea de la Blaj. Adept al lui Avram Iancu, l-a urmat pe acesta în munți. A făcut parte din conducerea ASTRA, Sibiu.

Axinte Uricariul

(1670, Scânteia, jud. Iași – 1733, Iași)

Cronicar. De condiție modestă, a fost uricar (scrib) la logofeție. Știa slavonă, greacă,

latină. A transcris, din porunca lui Nicolae Mavrocordat, primul domn fanariot, letopisețele lui Grigore Ureche, Miron și Nicolae Costin. A făcut interpolări în letopisețul anonim, care cuprindea evenimentele dintre 1661 și 1709. După moartea lui Nicolae Costin a fost desemnat să alcătuiască o cronică oficială: *De la a doua domnie a lui Nicolae Alexandru Vodă, văleat 7720*. Este o cronică laudativă a domniei lui Nicolae Mavrocordat.

Azarie

(sec. al XVI-lea, Moldova)

Călugăr și cronicar. Elev al călugărului Macarie. A scris o *Cronică slăvonă* în continuarea cronicii lui Macarie, cuprinzând evenimentele dintre 1541 și 1574, cu intenția de a sprijini dinastia Mușatinilor și ortodoxia din Moldova și a dăruit câte un exemplar al scrierii lui Petru Șchiopul și mitropolitului Anastasios. A tradus în slavonă din mediu-bulgară textul hagiografic *Viețile regilor și arhiepiscopilor sârbi*.

Aznavorian, Hurmuz

(1888, Trapezunt, Turcia – 1961, Botoșani)

Avocat. Armean ca etnie, din familia cântărețului naturalizat francez Charles Aznavour, care a și vizitat, după 1981, rudele din România. Refugiat cu familia la Constanța din cauza persecuțiilor din Imperiul Otoman la adresa armenilor. A absolvit liceul Sf. Sava și Facultatea de Drept a Universității din București. Specializare la Paris. Membru și parlamentar al Partidului Național Liberal. Contribuții la finalizarea noului Cod Penal. Lucrări: *Două probleme juridice*, București, 1915; *Comercializarea dreptului civil*, 1918 și *Tendințe de unificare a dreptului privat*, 1920. Epurat din Barou în 1947, a făcut închisoare în două rânduri: 1950–1953, 1958–1961. A murit în închisoare.

B

Baba, Alina

(19.08.1982, Novi Sad, Voivodina)

Muziciană. Soră a Mirelei B. A absolvit Liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad, clasa instrumente de coarde (violă). Studentă la Academia Regală de Muzică din Stockholm ca elevă a lui Björn Sjögren, Claus Christian Schutser, Amiram Ganz și Predrag Novovici. Din 2003 este membră a formației vocal-instrumentale de muzică rock Dejtonski sporazum din Stockholm (voce și violă electrică), iar din 2005, împreună cu sora sa, evoluează în formația Balkan Rock Legends din Amsterdam, compusă din muzicieni proveniți din toate fostele republici iugoslave, concertând la Stockholm și Paris. Predă cursuri de vioară la mai multe școli din Stockholm. A participat în 2007 la Concursul Internațional de Muzică Ușoară George Grigoriu din România.

Baba, Corneliu

(18.11.1906, Craiova – 20.12.1997, București)

Pictor. A studiat artele plastice la București și Iași (cu ajutorul lui Nicolae Tonitza), unde a și devenit profesor (1946). Din 1958 a venit profesor la Institutul de Arte Frumoase din București. Subiectele sale au fost cu predilecție țărani, din care face adevărate simboluri ale permanenței: *Întoarcerea de la sapă*, 1943; *Țărani*, 1953; *Odihnă pe câmp*, 1954. A primit Premiul de Stat în 1953 și 1954, Medalia de Aur la Expoziția Internațională de la Varșovia (1955), Medalia de Aur la Expoziția Internațională de ilustrație de carte – Leipzig (1960), Premiul pentru portret la Trienala de Artă – Sofia (1973). Titluri: Maestru Emerit al Artei (1958), membru de onoare al Academiei de Artă a URSS (1968), Artist al Poporului, România (1962), membru corespondent al Academiei de Artă din Berlin (1964); membru al Academiei Tommaso Campanella din Roma (1970) etc. Membru al Academiei Române (1990).

Baba, Gruia Novac

(sec. al XVII-lea, Oltenia)

Haiduc. Fiul cel mare al lui Novac B. Împreună cu frații săi, adăpostit în Munții

Lotrului, a continuat lupta de neamănare și unitate a tatălui său contra otomanilor și tătarilor. A rămas în baladele populare ca un erou. Modul în care s-a adăpostit a dat substantivul comun lotru, echivalent cu haiduc de codru. În Moldova există un obicei de urare de Anul Nou numit Banda lui Novac.

Baba, Ioan

(25.11.1951, Seleuș, Banatul Sărbesc, Iugoslavia)

Scriitor și editor. A absolvit Jurnalismul la Universitatea din București. Redactor responsabil al programului în limba română la Televiziunea din Novi Sad. Redactor-șef al revistei *Lumina*, parte a grupului Libertatea, Novi Sad. Fondator al cercului cultural Lumina-Honoris Causa. A scris volume de versuri, studii de istorie literară și lexicografie. Lucrări: *Popas în timp* (1984); *Preludiu imagină* (1988); *În cuibul ochiului* (1989); *Oglinda triumfiară* (1990); *Poeme incisive* (1991); *Năzbâtii candide* (1994); *Mărturisiri, confluente* (1997); *Inscripție pe aer* (1997); *Compendiu bibliografic. Scriitori* (1997); *Cămașa de rigoare* (1998); *Antologia literaturii și artei din comunitățile românești – Banatul iugoslav*, în colaborare cu Cătălin Bordeianu (1998); *Revers-Avers* (1999); *Lexiconul artiștilor plastici români contemporani din Iugoslavia* – vol. I (1999); *Cele mai frumoase poezii* (2002); *Poemele D* (2002); *Pe șevaletul orizontului* (1986); *Indicii unității* (1988); *Antologia literaturii și artei din comunitățile românești* vol. I (1998); *Lapte verde al câmpiei, 5 poezi din Voivodina* (2001); *Florilegiu basarabean* (2002); *Florilegiu bănățean* (2002); *Vremea creativității lui Slobodan Crnogorac* (2003). A tradus din literatura sârbo-croată în română și din română în sârbo-croată. Este membru al Societății Ziariștilor din Voivodina și al Asociației Ziariștilor din Serbia. Laureat al Premiului Svetozar Marković al Societății Ziariștilor din Voivodina pentru reportaj (1983 și 1987) și Premiului Jurnalistul Anului 2001 al Consiliului Consultativ al Presei din Banat (Făget, 2001). Membru al Societății Scriitorilor din Voivodina și al Uniunii Scriitorilor din România.

b

47

Baba

Baba, Iurie

(1.11.1957, Leova, Republica Moldova)

Grafician. A absolvit Colegiul de Arte Plastice Al. Plămădeală din Chișinău, apoi Institutul de Arte Plastice din Tallinn, Estonia. Specializat în design vestimentar. A organizat expoziții experimentale și expoziții-concurs de design vestimentar în Moldova, Ucraina, Germania, Macedonia, Danemarca, Belgia, România. Membru al UAP din Moldova și al Asociației de Artă Textilă și Design Vestimentar ATEX.

Corneliu Baba

Novac Baba

Baba, Mărioara Vojnović

(18.12.1950, Seleuș, Banatul Sârbesc)

Critic de teatru și film. A absolvit IATC la București. A fost ziarist la Radiodifuziunea din Novi Sad. Lucrări: *Ape cristaline* (1980), *Ploaie eternă* (1992), *Dubla ființă a naturii* (1997), *Poeme* (1999), *La dans cu ciufulit* (2004), *Porțile orașului* (2005), iar, în anul 2008, în colecția „Antologii” a Editurii Societății de Limba Română din Voivodina, a văzut lumina tiparului volumul *Atitudinea cool*. Membră a Uniunii Ziariștilor și Uniunii Scriitorilor din Serbia. Membră a Uniunii Teatrelor Profesioniștii din Voivodina, precum și a Societății de Limba Română din Voivodina, alias Academia de Știință și Arte a Românilor din Serbia.

Baba, Mirela

(7.01.1980, Novi Sad, Voivodina)

Muziciană. Soră a Alinei B. A absolvit Liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad, clasa de pian. A absolvit Academia Regală de Muzică din Stockholm, clasa de pian, ca elevă a lui Anders Kilström și apoi pedagogie și psihologie muzicală. S-a pregătit și cu alți măestri: Greta Eriksson, Stafan Scheja, Stefan Bojsten, Mats Widlund. Specializare cu Krystyna Makowska-Lawrynowicz din Varșovia. Din 2003, alături de sora sa, este membră a formației vocal-instrumentale de muzică rock Dejtonski sporazum din Stockholm (voce și claviatură). Din 2005, tot împreună cu sora ei, este membră a formației Balkan Rock Legends. A obținut doctoratul în specialitate și lucrează ca redactor muzical la TV Apolo din Novi Sad.

Baba, Novac

(cca 1530, Oltenia – 5.02.1601, Lipova)

Căpitan vestit în oastea lui Mihai Viteazul. Tată al lui Gruia N.B. Bănățean la origine. S-a remarcat în campaniile pentru înfăptuirea actului istoric al Unirii. În lupta de la Șelimbăr (oct. 1599), împreună cu oamenii săi, a avut un rol important în obținerea victoriei, ei fiind aceia care au izbit la început

aripa dreaptă a oastei lui Andrei Bathory și care au respins către sfârșitul bătăliei contraatacul organizat de Gașpar Kornis. Mihai Viteazul l-a avut alături în toate bătăliile. În părțile Lipovei a fost prins de nobilimea dușmană, în toamna lui 1600, condamnat la moarte prin ardere pe rug și executat în piața Clujului la 5 februarie 1601, după care, resturile trupesti au fost puse în țeară în afara cetății, pe drumul Feleacului.

Babeș, Victor

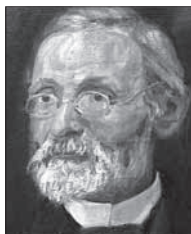
(28.07.1854, Viena – 19.10.1926, București)

Medic, bacteriolog. Fiu al lui Vincențiu B., mamă austriacă. Fondatorul microbiologiei românești. A studiat Medicina la Viena și Budapesta. A lucrat la Berlin, în laboratoarele lui Rudolf Virchow și Robert Koch, apoi la Paris, cu Louis Pasteur. Este chemat în țară de tatăl său și obține Catedra de anatomie patologică și bacteriologie la Facultatea de Medicină din București. Acolo își face laboratorul și locuiește până la sfârșitul vieții. A studiat remedii pentru pelagra care bântuia satele românești, s-a ocupat de tuberculoză, lepră, turbare, difterie și a găsit remedii pentru aceste boli. A pus în evidență, în celulele creierului animalelor bolnave de turbare, corpusculii Babeș-Negri, cu valoare diagnostică, a descoperit peste 50 de germeni noi – pseudobacilul răpciugii, germenii din grupul paratific – și a pus bazele seroterapiei. Prin cercetările sale valoroase asupra antagonismelor microbiene s-a situat printre precursorii ideilor moderne asupra antibioticelor. Activitatea lui Babeș a influențat puternic și dezvoltarea medicinei veterinare, imprimându-i orientări noi, strâns legate de obiectivele medicinei profilactice. El a fost cel care a introdus vaccinarea antirabică în țara noastră, ameliorând metoda prin asociere, în cazurile grave, cu seroterapia. Este autorul primului model raționalizat de termostat, al unor metode de colorare a bacteriilor și a ciupercilor din culturi și din preparate histologice. S-a preocupat

Bacalbașa

Victor Babeș

Vincentiu Babeș

Anton Bacalbașa

îndeaproape de problemele medicinei profilactice – alimentarea cu apă a orașelor și satelor. A descoperit o clasă de microbi care-i poartă numele: *Babesia*. Lucrări: *Considerațiuni asupra raportului științelor naturale cu filosofia*, 1879; *Bacteriile și rolul lor în anatomia, histologia și patologia bolilor infecțioase*, 1885. Membru titular al Academiei Române, 1893.

Babeș, Vincentiu

(21.01.1821, Hudoni, jud. Timișoara – 3.02.1907, Budapesta)

Publicist, jurist, om politic. Tată al lui Victor B. A studiat Dreptul la Timișoara, Karlowitz, Pesta. Secretar al Înaltei Curți de Casație și Justiție a Austriei. A fost un luptător activ pentru cauza românească. În perioada 1849–1862 a fost trimis la Viena pentru a apăra drepturile românilor, apoi la Pesta (1862–1864). Fondator al Partidului Național al Românilor (președinte între 1881–1891), membru în Dieta Transilvaniei (1860–1890), a contribuit la separarea Bisericii Ortodoxe Române de cea Sârbească și la înființarea mitropoliei de la Sibiu (1864). El l-a îndemnat pe fiul său, Victor, reputat microbiolog aflat în Franța, să se întoarcă în țară. A colaborat la numeroase publicații: *Gazeta Transilvaniei*, *Amicul poporului*, *Telegraful român* ș.a. și a scris, pe lângă studii dedicate cauzei românești, versuri și epigrame. Lucrări: *Cauza limbilor și naționalităților în Austria*, 1860; *Năciunea fără năciune*, versuri în spirit latinist, 1843. Critică modernizarea cu orice preț în *Reflexii asupra poeziei noastre*, 1844. Membru fondator al Societății Literare Române (1866), devenită Academia Română.

Babeu, Tiberiu Dimitrie

(26.10.1935, Timișoara)

Inginer mecanic. A absolvit Politehnica din Timișoara și a predat în aceleași instituție rezistența materialelor. Contribuții în domeniul elasticității și plasticității. Lucrări: *Rezistența lanțurilor de oțel rotund*, 1994;

Teoria elementară a rezistenței materialelor, 1998. Membru în Asociația Română de Tensometrie, membru al Academiei de Științe Tehnice, membru fondator al Societății Române de Mecanică Teoretică și Aplicată.

Babuc, Vasile

(13.02.1933, Chișinău)

Biolog. A absolvit Școala Militară de Aviație la Lugansk, Ucraina, și Institutul Agricol (Pomicultură și Viticultură) din Chișinău. A fost profesor la același institut. Conducător științific al programelor republicane de pomicultură. A elaborat bazele tehnologice ale producției de fructe din Moldova. A elaborat normele metodologice de punere în acord a legislației legate de pomicultură cu legislația europeană. A ținut prelegeri de specialitate în Rusia (Miciurinsk, Krasnodar), Ucraina (Kiev, Uman, Odessa), România (București, Iași, Cluj), Bulgaria (Plovdiv). Autor a peste 250 de articole de specialitate și al mai multor manuale și monografii: *Îndrumări agrotehnice pentru pomicultori*, 1985; *Формирование и обрезка плодовых деревьев в интенсивных садах* (Îndrumări agrotehnice pentru pomicultori), Moscova, 1991; *Cercetări de fitotehnie pomicolă. Pomicultura, viticultura și vinificația în Moldova*, 1995; *În pas cu viața. Pomicultura, viticultura și vinificația în Moldova*, 1996. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1985), membru titular al Academiei Internaționale de Învățământ Agrar, Moscova (1991). Distins cu Medalia Meritul Civic (1993), Ordinul Gloria Muncii (1995). Om Emerit în Știință al Republicii Moldova (2000).

Bacalbașa, Anton

(21.02.1865, Brăila – 10.10.1899, București)

Scriitor. Frate cu publicistii Constantin și Ion. A debutat ca tribun al mișcării socialiste. Cooptat în Consiliul General al Partidului Socialist-Democrat, de unde a demisionat în 1894. Redactor al ziarului *Dreptatea* (1896), organ liberal (grupare desprinsă din PSDR),

Bacaloglu

secretar la Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice, deputat conservator de Ilfov (1894). A scos *Moftul Român* împreună cu I.L. Caragiale (1893–1901), a colaborat la *Adevărul*, *Democrația socială*, *Munca* ș.a. Antijunimist. A scos publicația *Moș Teacă · Jurnal țivil și cazon* (1895), păstrând numele principalului său erou literar: Moș Teacă, 1893. Autor al primei transpuneri prescurtate a *Capitalului* lui Karl Marx.

Bacaloglu, Emanoil

(11.04.1830, București – 30.08.1891, București)

Fizician, chimist și matematician. Grec ca etnie. A studiat la Leipzig și Paris. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din București. A scris primele lucrări științifice în limba română în domeniile de care s-a ocupat și a creat baza terminologică în limba română pentru ele. A participat la Revoluția de la 1848 în Țara Românească. Lucrări: *Neue Bestimmungsweise*, 1861; *Elemente de algebră*, 1866; *Elemente de fizică*, 2 vol., 1870–1871; *Apărătorul de trăsnet*, 1887. Membru al Academiei Române, 1879.

Baciu, Ion

(21.06.1931, Brateiu, jud. Sibiu – 8.11.1995, Ploiești)

Dirijor. A absolvit Conservatorul bucureștean, unde i-a avut profesori pe Constantin Silvestri, Ioan D. Chirescu, Ion Dumitrescu, Marțian Negrea ș.a. S-a perfecționat la Akademie für Musik und Darstellende Kunst din Viena cu Hans Swarowski (dirijor) ca bursier Herder (1965) și în SUA cu Leonard Bernstein, Erich Leinsdorf și Georg Szell. Director al Filarmonicii din Iași. Profesor la Conservatorul din Iași. A făcut turnee artistice în Italia, Suedia, Norvegia, Danemarca, Portugalia, Franța, SUA, Canada, Japonia, Iran etc. A colaborat cu Aldo Cioccolini, Paul Tortelier, Hilde Sommer, Vampa Brauner, Philippe Entremont, Paul Badura-Skoda, Leonid Kogan, Rudolf Kereș și mulți alții. Repertoriul său a cuprins lucrări din preclasiци – Bach, Vivaldi, Händel – și clasiци, până la romantici, moderni și contemporani – Șostakovič, Stravinski, Webern, Gershwin, Hacıaturian, Kabalewski, Respighi, C. Orff etc. A promovat compozitori români precum Paul Constantinescu, M. Jora, P. Bentoiu, Gh. Dumitrescu, Sabin Drăgoi, C. Trăilescu, Anatol Vieru, Șt. Niculescu, Th. Grigoriu, S. Toduță, Dan Constantinescu, T. Olah, Z. Vancea ș. a. Membru al Academiei Române (1993).

Ion Baciu

Ștefan Baciu

Baciu, Ștefan

prenume la naștere Ștefan Aurel

(29.10.1918, Brașov – 7.01.1993, Honolulu, SUA)

Poet, eseist. A făcut liceul Andrei Șaguna din Brașov, unde l-a avut profesor pe Emil Cioran. A absolvit Dreptul la București (1941). A fost secretar de redacție la *Gândirea*, director la *Universul*. În 1946 a rămas la Berna, în condițiile în care în România se instaura socialismul. De acolo a plecat la Rio de Janeiro (1949). A fost profesor de civilizație hispano-americană la Seattle, SUA (1962–1964), apoi în Honolulu. A debutat cu versuri: *Poeemele poetului tânăr*, 1935, Premiul Fundațiilor Regale, Premiul Societății Scriitorilor Români, Premiul Academiei Române. Volume de poezie: *Poeeme de dragoste*, 1936; *Căutătorul de comori*, 1939; *Cetatea lui Bucur*, 1940; *Muzica Sferelor*, 1943; *Cântecul mulțimii*, 1944; *Poeemele poetului pribeag*, 1963; *Ukulele*, 1967; *Neîmpliniri*, 1980; *Poeemele poetului singur*, 1980; *Singur în Singapore*, 1988. A scris versuri și în limbile spaniolă, portugheză, engleză, germană. A mai publicat eseuri: *Aron Cotruș*, 1964; *Urmuz*, 1978 și memorii: *Praful de pe tobă*, 1980; *Microportrete*, 1984. La București i s-au mai publicat în 1996, postum, volumul de evocări *Însemnările unui om fără cancelarie* și *Scrisoare de recomandare și alte schițe anacronice*.

Baconsky, A(natol) E(milian)

(15.05.1925, Cofa, jud. Hotin, Basarabia – 4.03.1977, București)

Poet. Părinții săi au fost Eftimie, preot, și Liuba. Frate cu Leon B. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj. A fost redactor-șef la *Almanahul literar* din Cluj (devenit revista *Steaua*). A publicat lirică meditativă, elegiacă ori incisiv ironică, având accente suprarealiste: *Cântece de zi și cântece de noapte*, 1954, Premiul de Stat; *Fluxul memoriei*, 1957; *Cadavre în vid*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor. A scris și proză lirico-fantastică: *Echinodoxul nebunilor și alte povestiri*, 1967, și a tradus din Quasimodo, Lundkvist, Carl Sandburg ș.a.: *Panorama*

Bagdasar

poeziei universale contemporane 1900-1950, 1972, Premiul Uniunii Scriitorilor. A fost un fin exeget de poezie: *Poeți și poezie*, 1963; *Meridiane - Pagini despre literatura universală contemporană*, 1965. A publicat *Remember. Fals jurnal de călătorie*, 2 vol., 1977. Postum i-au apărut *Corabia lui Sebastian*, 1978 și romanul *Biserica neagră*, 1998. Din aceeași familie spirituală și prieten cu Petru Dumitriu.

Baconsky, Leon

(4.05.1928, Lencăuți, Basarabia)

Critic literar. A studiat filologia la Universitatea din Cluj, unde a și devenit apoi profesor. Frate cu A.E.B. Lucrări: *Marginalii critice și istorico-literare*, 1968; *Literatura în actualitate* (în colaborare cu A. Marino, I. Pascadi, I.D. Bălan, Matei Călinescu și I. Vlad). Coautor la *Dicționar analitic de opere literare românești*, 4 vol., 1998-2003. Colaborator la *Dicționarul general al literaturii române*, vol. II-VI, 2004. Traduceri din Merimée, *Cronica domniei lui Carol al IX-lea*, 1986 și, în colaborare cu Rodica Baconsky, Marcel Brion, *Rembrandt*, 1974; J.M. Casai - *Civilizația Hindusului și enigmatul ei*, 1978; M. Rheims - *Infernul curiozității*, 2 vol., 1987; J. Felisle, H. H. Lee-Janke, M. C. Cormier (coordonator), *Terminologia traducerii* - 2005.

Bacovia, George,

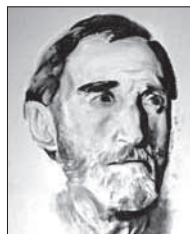
nume la naștere George Vasiliu

(17.09.1881, Bacău - 22.05.1957, București)

Poet. În 1903 a plecat la București spre a urma Facultatea de Drept. S-a retras după un an. L-a cunoscut pe Alexandru Macedonski. În 1907 s-a înscris la Facultatea de Drept din Iași și a colaborat la *Versuri și proză* a poetului simbolist I. M. Rașcu. Și-a luat licența în 1911. N-a profesat. În 1914 s-a internat la un sanatoriu de tuberculoși de lângă București. Volumul *Plumb*, 1926, a fost premiat de Ministerul Artelor și de Academia Română. Din 1925 s-a stabilit la Bacău, fiind redactor-șef la *Ateneul cultural*. A obținut premiul Societății Scriitorilor Români (1925) și Premiul Național pentru Poezie (1934). Din 1928 s-a stabilit la București, unde a continuat să scrie versuri simboliste și de inspirație socială - *Cu voi*, 1930; *Comedii în fond*, 1936; *Stănte burgheze*, 1946 -, exprimând plenar sinteza națională a simbolismului în linia Rollinat și Verlaine. A scris și proză, de asemenea simbolistă: *Bucăți de noapte*, 1926. Cu înclinații sociale și apetit pentru stânga ideologică, Bacovia a rămas ca poet al toamnei și tristeții, într-o lume neprietnică existenței plene a omului ca individ, simbol al omului izolat și înfrânt de forțe pe care nu le poate controla.

A.E. Baconsky

George Bacovia

Bagdasar, Alexandra

(30.08.1935, București)

Matematician. Fiică a lui Dimitrie B. A studiat Matematica la Universitatea din București și s-a căsătorit cu matematicianul Cassius Ionescu Tulcea. Au plecat împreună la Yale University în 1957 și a fost cercetător la aceeași universitate (1959-1961) ca și soțul său. Au divorțat în 1967. S-a căsătorit în 1974 cu scriitorul american Saul Bellow (Premiul Nobel pentru literatură), de care a divorțat în 1986. În 1989 s-a căsătorit cu celebrul matematician și inginer Alberto P. Calderon, specialist în ecuații diferențiale, de la Universitatea din Chicago. A fost editor la *Transactions of the American Mathematical Society* (1974-1977), editor asociat la *Annals of Probability* (1979-1981). Lucrările sale împreună cu Harry Furstenberg legate de aplicația teoriei numerelor la teoria ergodică i-au adus celebritatea (teorema Bellow-Furstenberg). Invitată a Fundației Humboldt din Germania, 1987. Lucrări: *Topics in the Theory of Liftings*, 1969.

Bagdasar, Dumitru

(17.12.1893, Idrici de Jos, com. Roșiștei,

jud. Vaslui - 15.07.1946, București)

Neurochirurg. Al doisprezecelea copil al unei familii de țărani săraci. Tatăl Alexandru B., frate cu Nicolae B. A studiat Medicina la Institutul Militar, ca bursier. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Fondator al școlii românești de neurochirurgie. Elev al lui Gheorghe Marinescu, Ion Noica, Dumitru Butoianu. Specializare la Paris (1924) și Boston (Clinica Harvey Cushing). A lucrat la Cernăuți (1931-1933) și a fost ajutat în profesie de Nicolae Minovici pentru a deschide o secție la Spitalul Central de Boli Nervoase din București. Comunist din 1942, ca și soția sa, psihiatrul Florica B., prima femeie ministru din România (al Sănătății, 1946-1948). Ministru al Sănătății în 1945, în Guvernul Petru Groza. A creat 60 de circumscripții rurale noi, sanatorii,

b

51

Bagdasar

Dumitru Bagdasar

Claudia Balaban

100 de case de nașteri la țară, a dirijat campanii antitifoase exantematic, contra febrei tifoide, a febrei recurente. A creat Institutul de Endocrinologie din București. Lucrări: *Ostroamele orbitare și orbitocraniene*, 1939; *Traumatismele craniocerebrale acute*, 1940; *Tumorile cerebeloase*, 1943; *Traité de Neurologie*, 1951. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (1948). Spitalul de Urgență din București se numește Bagdasar din 1956, iar din 1994 Bagdasar-Arseni, în amintirea celor doi specialiști.

Bagdasar, Nicolae

(1896, Idrici de Jos, com. Roșiești, jud. Vaslui – 21.04.1971, București)

Filosof. Frate cu Dumitru B. Doctorat în filosofie la Berlin (1926). Profesor la Universitatea din Iași. Ca secretar al Societății Române de Filosofie (1928–1940), a întemeiat Editura Filosofică. Destituit din învățământul superior (1949), devine șef de secție al Institutului de Istorie din București (1949–1950), apoi consilier științific al Institutului de Istorie al Academiei RPR, referent științific al Institutului de Istorie și Filologie al Academiei (filiala Iași), între anii 1953–1956, coordonator științific al *Dicționarului Enciclopedic Român* (1956–1958). Lucrări: *David Hume, Cercetare asupra intelectului omenesc*, 1936; *Teoria cunoștinței*, 2 vol., 1941; ed. a II-a, 1944; *Antologie filosofică. Filosofi străini*, 1943; *Din problemele culturii europene*, 1998, postum; *Critica rațiunii practice. Întemeierea metafizicii moravurilor*, traducerea lui Kant, 1999, postum. Membru corespondent la Academiei Române (1942), titlu ridicat la reorganizarea instituției (1948), reînregistrat în 1990. Membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970).

Balaban, Alexandru T.

(2.04.1931, Timișoara)

Inginer chimist. A absolvit Chimia Industrială la Politehnica din București și Fizica Atomică la Institutul de la București-Măgurele. Profesor de chimie generală la Politehnica

din București. A lucrat la Agenția Internațională pentru Energia Atomică din Viena (1967–1970), a fost profesor invitat la Leipzig, Richmond (Virginia), Texas. Cercetări în domeniul catalizei. Lucrări: *Cercetări în clasa sărurilor de pirlu*, Premiul Academiei Române, 1961; *Analythical Control of radiopharmaceuticals*, 1970; *From Chemical Topology to Three-Dimensional Geometry*, 1997. Doctor Honoris Causa al Universității de Vest din Timișoara, membru al Academiei Române (1990), al Academiei Mondiale a Chimistilor Organici Teoreticieni, Paris, 1983, al societăților de chimie din Anglia, Germania, SUA.

Balaban, Claudia

(13.04.1941, Burlănești, Republica Moldova)

Director al Bibliotecii Naționale pentru copii „Ion Creangă”, președinte a Fundației Cărții din Republica Moldova, președinte a Secției Naționale a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (din 1996). A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1968). A lucrat ca bibliotecară în satul de bașintă (1959–1964), inspector la Direcția raională de cultură Comrat (1964–1971), șefă a aceleiași Direcții (1971–1978). A publicat circa 60 de articole în ziare, reviste și în volume colective de biblioteconomie din Republica Moldova și din Moscova (până în 1991). Este organizator permanent al Salonului Internațional de Carte pentru Copii la Chișinău (din 1997) și al concursului literar republican „La izvoarele înțelepciunii” (din 1990). A inițiat înființarea la Chișinău a unei filiale comune a Bibliotecii Naționale pentru Copii Ion Creangă și a Bibliotecii Județene Gheorghe Asachi din Iași (1992). Este autoare a unor dicționare bibliografice, buletine de specialitate, almanahuri și proiecte culturale. Participă des la conferințe, congrese și întruniri profesionale internaționale în domeniu: conferința „Biblioteca și civilizația” (Iași, 1992), congresele al 28-lea – al 31-lea ale Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii (Basel, 2002; Macau, 2006; Copenhaga, 2008), simpozionul „Carte, Cultură, Cunoaștere” (Cluj-Napoca, 2005), Festivalul Internațional de Carte pentru Copii (Coreea, 2007) ș.a. Este Lucrător emerit al Culturii din Republica Moldova (1991), deține Medalia Mihai Eminescu (1994) și Ordinul Republicii (2011).

Balaci, Alexandru

(12.06.1916, Aurora, jud. Mehedinți – 7.03.2002, București)

Italianist. A absolvit Facultatea de Litere din București și și-a trecut doctoratul cu

Balmuș

Alexandru T. Balaban

Alexandru Balaci

Iolanda Balaș

Predrag Balašević

teza „Neoclasicismul italian din perioada carducciană și pre-d'annunziană. Figura poetului Giovanni Pascoli“, 1943. A fost șeful Catedrei de limba și literatura italiană de la Facultatea de Limbi Romanice și decan al Facultății de Limba și Literatura Română din Universitatea București, prorector, director la Accademia di Romania din Roma (1969–1973). A scris numeroase studii despre literatura italiană, un *Dicționar italian-român*, 1991, și a tradus în română multe capodopere ale literaturii italiene. A scris importante studii despre: *Giosuè Carducci*, 1947; *Dante Alighieri*, 1966; *Francesco Petrarca*, 1968; *Leopardi*, 1972; *Boccaccio*, 1976; *Torquato Tasso*, 1982; *Luigi Pirandello*, 1986 ș.a. Membru titular al Academiei Române (1994), membru la Accademia Letteraria Italiana – Arcadia, la Union Culturelle Européenne, președinte al Asociației Române pentru Națiunile Unite (1974) și vicepreședinte al Federației Mondiale a Organizațiilor pentru ONU (1979), vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor (1981–1989).

Balaci, Ilie

(13.09.1956, Bistreț, jud. Olt)

Fotbalist. A debutat în Divizia A la FC Universitatea Craiova în 1973. A jucat 69 de meciuri în echipa națională, fiind cel mai tânăr debutant în aceasta. Echipa sa a câștigat trei campionate (1974, 1980, 1981) și patru cupe ale României (1977, 1978, 1981, 1983). A avut 69 de prezențe în echipa națională. Ca antrenor, a avut performanțe cu echipe din Africa de Nord.

Balaș, Iolanda

nume la naștere **Balázs Jolán**

(12.12.1936, Timișoara)

Atletă. Etnie română-maghiară. De mai multe ori campioană mondială la sărituri, președintă a Federației Române de Atletism (1988–2005). Între 1957 și 1967 a învins în 140 de întreceri consecutive, depășindu-și recordul său mondial de 14 ori, ducându-l

de la 1,75 m la 1,91 m. Primul său record mondial a fost în 1956, la București. A primit, în 2006, din partea Comitetului Olimpic și Sportiv Român, Colanul de Aur pentru întreaga activitate.

Balašević (Balaševici), Predrag

(5.01.1974, Podgora, Valea Timocului, Serbia)

Medic, lider politic al românilor timoceni. A absolvit Liceul Sanitar la Zaječar și Facultatea de Medicină la Universitatea din Craiova. Este fondatorul asociației românești *Ariadnae Fillum (Firul Ariadnei)*, președintele Partidului Democrat al Românilor din Serbia, președintele Comitetului de conducere al Federației Românilor din Serbia și prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Minorității Naționale Române din Serbia, cu sediul în orașul Bor. Din 2008 este președinte al Consiliului Adunării comunei (plasei) Bor din Serbia de Răsărit.

Balbăreanu, Ion

(1877, Galați – 1960, București)

Inginer, creator al școlii românești de metalurgie. Absolvent al Universității Tehnice din Budapesta în specialitatea inginer mecanic și metalurgie. Specializare la Academia de Mine din Freiburg (1896–1900). A completat în 1927 Laboratorul de metalurgie întemeiat de Oscar Saligny la Politehnica din București cu o secție de metalografie și tratamente termice, apoi cu una de dilatometrie, analiza spectrală și prin raze X (1930). Secretar al Guvernului Marghiloman în 1918 și secretar al Adunării Deputaților, a semnat documentele de unire a Basarabiei cu țara.

Balmuș, Constantin

(25.05.1898, Runjeni, jud. Vaslui –

13.07.1957, București)

Cercetător. A absolvit Literale și Filosofia la Iași, s-a specializat în greacă și latină la Bonn, Berlin și Școala Română din Roma. Doctor docent, profesor la Universitatea

b

53

Balmuș

Constantin Balmuș

Livius Balnojan

din Iași și București. Călătorii de studiu în Franța, Grecia, Elveția, Germania. Unul dintre cei mai recunoscuți specialiști ai domeniului. A lăsat *Istoria poeziei latine în epoca arhaică*, 1927; *Curs de gramatică istorică a limbii latine · Fonetica, morfologia, sintaxa*, 1936; *Antologie latină*, 10 vol. Membru al Academiei Române (1948).

Balmuș, Pavel

(18.08.1944, Sărătenii Noi, RSSM)

Critic și istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1966). A fost redactor la Televiziunea Moldovenească (1966–1968), custode general, secretar științific, apoi director adjunct (1979–1983) al Muzeului Republican de Literatură Dimitrie Cantemir (azi Muzeul Literaturii Române Mihail Kogălniceanu). Redactor la editurile Literatura Artistică (1983–1989) și Cartier (2000–2002). Președinte al Societății Bibliofililor din Republica Moldova (din 1992), coordonator al Centrului Național de Hasdeologie de pe lângă Biblioteca Municipală B.-P. Hasdeu (din 1998). Lucrări: *Pagini din istoria culturii și literaturii moldovenești* (1979), *Studii și materiale despre Alexandru și Boleslav Hăjdău* (1984) ș.a. A îngrijit selecții din creația lui B.-P. Hasdeu (*Principii de lingvistică*, 1974, *Publicistică în ziarul „Traian” – 1869–1870*, 1998), Alexandru Hăjdău (*Domnia Arnăuțului: proză, poezie, publicistică*), 1987; *Scrieri alese*, în rusește: *Izbrannoe...*, 1986; *Clipe de inspirație*, 2004). A îngrijit și prefăcut volume de opere ale lui Miron Costin, Dosoftei, Dimitrie și Antioh Cantemir, Alexandru Donici, Vasile Alecsandri, Garabet Ibrăileanu, Alexandru Macedonski, Constantin Stere.

Balnojan, Livius

(3.05.1930, Satu Nou, Banatul Sârbesc – 25.08.2005, Satu Nou)

Sculptor și pictor. A absolvit Academia de Arte Plastice la Niș, Iugoslavia, ca elev al lui Radeta Stanković. A fost profesor de arte

plastice la școala generală din Satu Nou, unde a format mai multe generații de viitori plasticieni. A lucrat în acuarelă peisaje de sat bănățean, ulei pe pânză (portrete de dascăli, natură moartă), frescele bisericii din Satu Nou, scenografie pentru piesele elevilor școlii și sculptură monumentală (grupul *Urșii*).

Baloș, Olimpiu Mihai

(24.10.1950, Torac, Banatul Sârbesc – 4.06.2008, Novi Sad)

Jurnalist și poet. A absolvit liceul român de la Vârșeț și Facultatea de Limba Română la Universitatea din București. A fost ziarist la redacția programului în limba română al postului de radio Novi Sad, unde a redactat *Emisiunea matinală* și emisiunea *Lunea sportivă*, a colaborat la emisiunile *Panorama culturală* și *Emisiunea pentru ascultătorii de la sate*. A fost profesor de limba română la Torac, unde a inițiat revista *Litera* și a organizat un deceniu și jumătate tradiționala manifestare culturală „Eminescu în durată eternă”. Ca scriitor a făcut parte din gruparea Trustului Libertatea. Volume de versuri: *Lebăda de bronz*, 1971; *A lăcrimat o frescă*, 1976; *Supa de duminică*, 1982; *Piatra*, 1989; *Între două coperte*, 1995; *Sub geana cerului*, 1999; *Versuri pentru mileniul trei*, 2003. A fost membru al Uniunii Ziaristilor din Iugoslavia și președinte al Filialei Torac a Societății de Limba Română din Voivodina. A primit Premiul de Excelență al Societății de Limba Română și premiul al III-lea pentru poezie (unicul acordat) la concursul Lumina 50 organizat în 1997, cu prilejul semicentenarului revistei de limbă, literatură și artă a românilor din Serbia.

Baloș, Todor (Toșa)

(17.02. 1942, Toracul Mic, Banatul Sârbesc)

Publicist și actor. A absolvit liceul român din Vârșeț, unde s-a remarcat la cenaclurile de teatru, cor și folclor. După desființarea Teatrului Popular Român din Vârșeț (1959), a început să interpreteze roluri împreună cu cenaclul de teatru al liceului: *Čovek za Marsa (Omul de pe Marte)* de Dragutin Dobričanin, regie Nicolae Polverejan. A absolvit Școala Superioară de Pedagogie din Zrenjanin, secția de limba și literatura română, ca elev al lui Radu Flora. A fost profesor de limba și literatura română la Torac, Straja, Sârcia, Ovcea. A colaborat la Radio Novi Sad, la publicațiile Trustului Libertatea și la alte publicații. În primul film turnat de românii din Banatul Sârbesc, *Tinerete frântă*, de Mihai Avramescu, a jucat principalul rol masculin. A tradus *Satul Sakule, dar în Banat de Zoran Petrović*, împreună cu Costa Roșu.

Baltag

Olimpiu Mihai Balos

Nicolae Balotă

Gheorghe Bals

Vasile Baltac

Balotă, Nicolae

(26.01.1925, Cluj)

Istoric literar. Absolvent al Facultății de Litere și Filosofie din Cluj. A debutat cu versuri: *Din spuma mărilor*, 1929. Arestat în 1949 pentru șase luni, a făcut închisoare și între 1956 și 1962. Apoi a fost cercetător la filiala clujeană a Institutului de Lingvistică al Academiei și cercetător la Institutul de Teorie Literară din București. A debutat la revista Cercul Literar de la Sibiu în 1945. A publicat studii despre literatura română și universală: *Euphorion*, 1969; *Urmuz*, 1970; *Labirint*, 1970; *Arte poetice ale secolului XX · Ipotașe românești și străine*, 1976; *Opera lui Tudor Arghezi*, 1979; *Mapamond literar*, 1983; *Lupta cu absurdul*, 1971, Premiul Academiei; *De la Ion la Ioanide*, 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Scriitori maghiari din România*, 1982. Emigrat în 1979 (Elveția), se stabilește din 1981 în Franța. Până în 1990 (anul pensionării și al primirii cetățeniei franceze) este profesor la Universitatea François Rabelais din Tours; este invitat al multor universități europene pentru cursuri, conferințe, colocvii, congrese; din 1979 lucrează și la Radio Europa Liberă, timp de 15 ani. În perioada 1990–2000 îi apar volume de eseuri și memorialistică și în țară: *Parisul este o carte*; *Calea, Adevăru, Viața*; *Caietul albastru*, 2 vol. memorii. Primește Premiul Fundației Flacăra pentru literatură; Premiul Aron Cotruș al revistei *Familia* din Oradea pentru opera critică; Premiul Opera Omnia, Cluj și Oradea; Premiul Național de literatură al Uniunii Scriitorilor.

Bals, Gheorghe

(24.04.1868, Adjud – 22.09.1934, București)

Inginer constructor și istoric de artă, membru titular al Academiei Române. A lucrat, printre altele, la construcția podului de la Cernavodă și portului Constanța, iar în colaborare cu arhitectul Nicolae Ghica-Budești la construirea Institutului de Seruri și Vaccinuri Louis Pasteur din București. A publicat studii valoroase de sinteză asupra arhitecturii

bizantine, precum și asupra bisericilor și mănăstirilor moldovenești: *Filipeștii de Pădure* (1908), *Histoire de l'art roumain ancien* (1922, în colaborare), *Les monuments byzantins de Roumanie* (1932). Membru al Academiei Române (1923) și vicepreședinte al ei.

Bals-Lupu, Ștefan

(27.10.1902, București – 22.02.1994, București)

Arhitect. A absolvit Școala Militară de Artilerie și Școala Superioară de Arhitectură din București, apoi a fost bursier al Școlii Române din Roma, specializat în restaurări de monumente. A funcționat ca arhitect în Ministerul Instrucțiunii și Cultelor, la Institutul de Proiectare și Construcții, la Institutul Central pentru Sistematizarea Orașelor și Regiunilor. La comanda mitropoliei a realizat restaurarea a numeroase lăcașuri de cult din România. Membru de onoare al Uniunii Arhitecților din România și membru de onoare al Academiei Române (1993).

Baltac, Vasile

(1940, Ploiești)

Inginer. A absolvit Politehnica din Timișoara în specialitatea electrotehnică. Specializare la Cambridge, Marea Britanie. Contribuții în domeniul calculatoarelor, tehnologiei informației. A contribuit la construirea primei generații de calculatoare românești, MECIPT, Timișoara. Membru senior al IEEE. Președinte al Asociației ATIC – IT&C din România.

Baltag, Cezar

(26.07.1939, Mălinești, Basarabia – 26.05.1997, București)

Poet. Absolvent al Facultății de Filologie din București. Redactor la *Luceafărul*, apoi la *Viața românească*, unde a fost redactor-șef după 1989. A debutat cu placheta *Comuna de aur*, 1960. S-a remarcat printr-o poezie profund meditativă, nemetaforică: *Vis planetar*, 1964; *Răsfrângeri*, 1966, *Chemarea numelui*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor;

Baltazar

Cezar Baltag

Olga Bancic

Axente Banciu

Mircea Desideriu Banciu

Monada, 1968; *Odihnă în tipăt*, 1969; *Unicorn în oglindă*, 1975; *Euridice și umbra*, 1988; *Che-marea numelui* (1995); *Ochii tăcerii*, 1996, BPT. A practicat și stilul livresc: *Madona din dud*, 1973, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Șah orb*, proză, 1971. A tradus în românește Mircea Eliade – *Istoria credințelor și ideilor religioase*, 3 vol., 1981–1988.

Baltazar, Camil

nume la naștere **Leibu Goldstein**

(7.09.1902, Moara-Putna, jud. Suceava – 27.04.1977, București)

Poet. A colaborat la mai toate publicațiile interbelice și de după război. A scos o revistă proprie – *Tiparnița literară* (1928–1931), împreună cu Petru Comarnescu. A tradus și stilizat din literaturile germană și engleză: Pearl Buck, Heinrich și Thomas Mann, E.M. Remarque ș.a. A debutat sub semnul „poeziei pure”, cultivată la noi și de Ion Barbu, tot sub influența lui Paul Valery: *Vecernii*, 1923. Ulterior a evoluat spre o lirică senzual-bucolică: *Tărâm transcendent*, 1939; *Soare pe zăpezi*, 1965; *Violoncel solar*, 1972; *Ghirlanda iubirii*, 1975. A mai scris evocări în proză: *Contemporan cu ei*, 1962 și eseuri despre Trakl, Mateiu Caragiale ș.a.: *Scriitor și om*, 1946.

Bancic, Olga

nume la naștere **Golda Bancic**

(10.05.1912, Chișinău –

10.05.1944, Fort Mont Valérien, Franța)

Militantă comunistă. Evreică după etnie. Soție a lui Alexandru Jar. A intrat în mișcarea muncitorească din România la 12 ani și a fost arestată pentru prima oară în timpul unei greve. Ca membră a PCR a fost arestată de mai multe ori. A fost trimisă în Franța în 1936 și s-a integrat în Partidul Comunist Francez pentru a sprijini mișcarea de voluntari care se duceau pe frontul războiului civil din Spania. Apoi a făcut parte din rezistența franceză în al Doilea Război Mondial. A activat ilegal, sub numele Pierrette. A fost prinsă

de Gestapo în 1943 și ucisă un an mai târziu. Mai multe străzi din București i-au purtat numele în perioada socialistă.

Banciu, Axente

(10.08.1875, Săliște, Sibiu – 13.08.1959, Sibiu)

Profesor și publicist. Bunic al lui Paul Eugen B. Între 1898 și 1916 a fost profesor la liceul românesc din Brașov. A fost membru activ al societății ASTRA (secția literară). A publicat volume și broșuri în folosul școlilor românești din Transilvania. A colaborat la publicațiile *Familia*, *Tribuna* editată la Arad, *Dreptatea* (Brașov), *Țara noastră* (Sibiu), *Românul* (Arad), *Cuvântul poporului* (Săliște Sibului), *Societatea de mâine* (Cluj), *Transilvania*, *Romania nouă*, *Ardealul*, *Anuarul liceului din Brașov*, *Gazeta Transilvaniei*. Întemeiază și conduce revista *Țara Bârsei* din Brașov (1929–1939). Contribuie la înființarea Muzeului ASTRA și a bibliotecii din Brașov. Membru al Academiei Române.

Banciu, Mircea Desideriu

(19.08.1941, Hunedoara – 29.04.2005, București)

Inginer chimist. A absolvit Chimia Industrială la București, unde și-a luat și doctoratul, cu o teză despre tehnologia medicamentelor și a produselor farmaceutice. S-a specializat în chimie organică la Universitatea din Köln. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din București. Lucrări: *Metode fizice în chimia organică*, 1972; *Aplicații ale metodelor fizice în chimia organică*, 1977; *Hidrocarburi*, 1997. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Banciu, Paul Eugen

(30.11.1943, Botoșani)

Prozator și eseist. Nepot al lui Axente B. A absolvit liceul la Alba Iulia, Artele Plastice la Timișoara, Filosofia la Cluj. Secretar general de redacție al revistei *Orizont* (1972–2003), director al Bibliotecii Județene Timiș. Lucrări: *Casa Ursei Mari*, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978; *Reciful*, 1979;

Bantoș

Sărbătorile, 1981; *Zigguratul*, 1982; *Muflonul*, vol. I 1986, vol. II 1989; *Casa de pânză*, 1995; *Demonul discret*, 1996; *Noaptea strigoilor*, 1996; *Picătura de cucută*, 1997; *Remora*, 1998; *O călătorie cu aeroplanul peste muntele erodat*, 1999; *Marii fericți*, 2000; *Infinitul rău*, 2001; *Grădina lui Epicur*, 2003. Distins cu Ordinul Național Pentru Merit în grad de Cavaler, 2002.

Bantaș, Andrei

(30.11.1930, Iași – 27.01.1997, București)

Anglist. A absolvit engleza la Universitatea din București, unde a fost apoi profesor. Președinte al Uniunii Profesionale a Interpretelor și Traducătorilor (1994–1997), membru a numeroase asociații internaționale de lingvistică aplicată. A lăsat 40 de dicționare (cu 60 de reeditări) anglo-române și poliglotte, 30 de cursuri universitare de limba și literatura engleză, studii monografice despre autori anglo-americani. A tradus în jur de 160 de volume de proză din autori englezi și americani, după cum a și tradus în engleză numeroși scriitori români. Lucrări: *Mic dicționar englez-român*, 1971, reeditare 1997; *Dicționar englez-român, 75 000 de cuvinte*, 2004. A tradus din: A.J. Cronin, Samuel Butler, W.S. Maugham, Isaac Asimov, Howard Fast, H.G. Wells, Thomas Hardy, Oscar Wilde, A. Conan Doyle, Charles Dickens, Robert Anderson, Christopher Malrowe, W. Shakespeare, Tennessee Williams, H. Ogden, Arthur Koestler ș.a. Din română în engleză a tradus din: Mihai Eminescu, împreună cu Leon Levițki, 1978 (Premiul Uniunii Scriitorilor), Alexandru Ivasiuc, Augustin Buzura, Urmuz, Camil Petrescu, Lucian Blaga, Marin Sorescu, D.R. Popescu ș.a.

Bantoș, Alexandru

(23.06.1950, Hiliuți, Republica Moldova)

Publicist și editor. Soț al Anei B. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1973). A lucrat la Radioteleviziunea Moldovenească (1973–1981), la Editura Cartea Moldovenească (1981–1982), la ziarul *Tinerimea Moldovei* (1982–1986), la revista *Moldova* (1986–1990). În 1991, împreună cu Nicolae Mățaș și Ion Dumeniuc, a fondat revista de știință și cultură *Limba Română*, prima publicație care poartă în titlu numele corect al limbii oficiale a Republicii Moldova. În calitate de redactor-șef adjunct (1991–1994), apoi de redactor-șef (din 1994), a asigurat plasarea publicației în prim-planul vieții cultural-științifice de la est de Prut. Între timp revista s-a implicat activ în procesul de renaștere națională, fiind apreciată pentru calitatea discursului publicistic în întregul areal cultural românesc.

Paul Eugen Banciu

Ana Bantos

Publică permanent articole, studii, reportaje, interviuri vizând diverse aspecte ale reafirmării unității neamului, valorificării patrimoniului lingvistic, literar și cultural autohton. Îngrijește rubrici, antrenând la elaborarea acestora scriitori și savanți locali și de peste hotare. A lansat proiecte literare și culturale finalizate prin editarea unor numere speciale cu impact direct asupra recunoașterii identității românești de pe ambele maluri ale Prutului: Limba română este numele corect al limbii noastre; Literatura română contemporană din Republica Moldova; Metodica predării limbii și literaturii în gimnaziu și în liceu; Fără magistru – o lume mai mult decât săracă, un număr de revistă consacrat în întregime lui Eugen Coșeriu. A fost prim-vice-direc-tor general al Departamentului de Stat al Limbilor (1992–1994), este autor de proiect și director al Casei Limbii Române Nichita Stănescu din Chișinău (din 1998). Distins cu Medalia Mihai Eminescu a Guvernului Republicii Moldova (1996) și Ordinul Pentru Merit în grad de Comandor (2000).

Bantoș, Ana

(7.04.1951, Chirianca, Republica Moldova)

Critic și istoric literar. Soție a lui Alexandru B. Licențiată a Facultății de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1973). Doctor în filologie la Universitatea Al. I. Cuza din Iași (1998), discipol al acad. Constantin Ciopraga. Din 1973 laborant, cercetător științific, cercetător științific coordonator la Institutul de Limbă și Literatură (azi Institutul de Filologie) al ASM. Director adjunct (2006–2007), director (2007–2009) al institutului. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1986) și din România (2000). Redactor-șef adjunct al revistei *Limba Română* (Chișinău). Titular al Catedrei de literatură universală a Universității de Stat din Chișinău (din 2001). Investighează literatura română dintre Prut și Nistru în raport cu fenomenul european, cu literatura clasică și contemporană europeană.

b

57

Banu

A colaborat la enciclopedia *Literatura și Arta Moldovei*, 2 vol. (1985–1986). A participat la colocvii internaționale (la Universitatea din Aix-en-Provence, 2002; Academia Română, filiala Iași, 2002). Lucrări: *Creație și atitudine* (1985), *Dinamica sacrului în poezia basarabeană contemporană* (București, 2000), *Recuperarea autenticului* (2006); *Deschiderea spre universalism* (2010). Premiul pentru critică al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2001, 2007). Diploma de Onoare a Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (2001). Premiul de Excelență al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2011).

George Banu

Maria Banus

Banu, George

(22.06.1943, Merei, jud. Buzău)

Critic de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală din București. Plecat la Paris în 1975. Fondator și director artistic al Academiei Experimentale a Teatrelor. Lucrări: *Bertolt Brecht ou le Petit contre le grand*, 1981; *Brook: études... textes... propos...*, 1985; *Claude Régy: metteur en scène déraisonnable: dossier*, 1993; *L'acteur qui ne revient pas: journées de théâtre au Japon*, 1993; *Antoine Vitez: la fièvre des idées*, 1994; *Les cités du théâtre d'art: de Stanislavski à Strehler...*, 2000; *Livada de vișini, teatrul nostru. Jurnal de spectator*, 2000; *L'Oubli – Uitarea*, 2001; *L'espace théâtral*, 2002; *Panorama sfârșitului de secol. O panoramă subiectivă*, 2003; *Ultimul sfert de secol teatral*, 2004; *L'histoire des larmes; L'empêreur de la perte; Le roi du plagiat*, 2005. Profesor emerit la Sorbona, președinte de onoare al Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru, 1994–2001, comandor al Ordinului Steaua României (2002), cavaler al Ordinului Artelor și Literelor al Republicii Franceze (2005). Membru în juriul Festivalului Internațional de Teatru. Doctor Honoris Causa al Universității de Artă Teatrală și Cinematografică din București, 2006.

Banu, Ion

(16.06.1913, București – 12.05.1993, București)

Profesor de filosofie. A absolvit facultățile de Drept și Filosofie la București, unde și-a susținut și doctoratul. A fost profesor de istoria doctinelor antice la Facultatea de filosofie a Universității din București. A fost profesor invitat la Paris-Nanterre. Lucrări: *Primii materialişti greci*, 1950; *Introducere în istoria filosofiei*, 1957; *Filosofia Orientului antic*, 1967; *Filosofia elenismului ca etică*, 1980. Membru fondator al Asociației de Studii Orientale din România, membru al Societății Franceze de Egiptologie, membru al Asociației Internaționale pentru Filosofia Greacă din Atena și membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Banuș, Maria

(10.04.1914, București – 14.07.1999, București)

Poetă. Evreică după etnie. A absolvit Facultatea de Drept din București. A debutat cu o lirică a adolescenței plină de senzualitate și candoare. Poezia matură transcrie elanul civic, orientarea spre viața socială: *Țara fetelor*, 1937 – debut; *Fiilor mei*, 1949, Premiul Academiei; *Bucurie*, 1949, Premiul de Stat; *Ție-ți vorbesc, Americă!*, 1955; *Tocmai ieșeam în arenă*, 1976; *Portretul de la Fayum*, 1970; *Origine și ceva*, 1972; *Orologii cu figuri* (1984); *Fiesta* (1990). A tradus din Rilke, Pușkin, Goethe, Shakespeare, Pablo Neruda, Nazim Hikmet, André Frenaud, August Strindberg ș.a.: *Din poezia de dragoste a lumii*, 2 vol., 1974. A mai publicat memorii: *Sub camuflaj*, 1978; publicistică: *Din cronica acestor 5 ani*, 1955; teatru: *Îndrăgostiții*, 1954; *Magie întârziată*, 1970; *Himera*, 1980; *Noiembrie, inocentul*, 1981; *Horloge à Jaquemart*, 1987. A obținut Premiul Special al Uniunii Scriitorilor (1986) pentru întreaga activitate. Laureată a Premiului Herder (1989). S-a stabilit în Franța după 1989.

Banuș, Tudor

(8.07.1947, București)

Pictor. Fiu al Mariei B. A absolvit Institutul de Arhitectură la București. Specializare la École des Beaux Arts, Paris. Rămas la Paris din 1972. Excelent desenator, s-a ocupat mai ales de ilustrație de carte, dar a făcut și pictură. A avut 17 expoziții personale în Franța, Austria, Elveția, RFG, Belgia, SUA. A colaborat la *Le Monde*, *L'Express*, *Le Point*, *Le Figaro Magazine*, *The New York Times*, *Die Zeit* ș.a.

Banyai Ladislau

(17.11.1907, Baia de Criș, jud. Hunedoara –

4.05.1981, București)

Istoric. Etnie maghiară. A studiat istoria la Budapesta, Grenoble și Paris. A fost profesor și rector la Universitatea din Cluj, profesor la Universitatea din București, director adjunct al Institutului de Istorie Nicolae Iorga

Baranov

din București. S-a preocupat de istoria minorităților naționale din România. Lucrări: *A magyarság a Dunavölgyében. Ezer év tanúsága* (Ungurii în bazinul Dunării. Învățămintele unui mileniu), 1938; *Harminc év Jegyzetek a romániai magyarság utjáról* (Treizeci de ani. Note privind trecutul maghiarilor din România), 1949. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Barac, Ioan *nume la naștere Ioan Popovici* (1776, Alămor, jud. Sibiu – 12.07.1848, Brașov)

Scriitor. A absolvit studiile juridice la Cluj. Profesor în Șcheii Brașovului, a fost „magistratul translator” al primăriei din Brașov, unde a fost colegul, apoi ginerele lui Radu Tempea, filolog. A întemeiat primul periodic românesc din Brașov, *Foia duminicii*, 1837. A tradus și prelucrat romane populare: *Halima*, 1836–1840. A scris în spiritul Școlii Ardelene un basm alegoric în versuri despre cucerirea Daciei de către Traian: *Istoria despre Arghir și Elena cea frumoasă și pustiită crăiasă*, 1801.

Baracci, Petru

(25.07.1929, Bolgrad, jud. Cetatea Albă, azi Ucraina – 22.07.2010, Chișinău)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru A. Ostrovski din Leningrad. Profesor la Institutul de Arte din Chișinău. Actor la Teatrul Muzical-Dramatic din Chișinău. A făcut și roluri de film: *Așteptați-ne în zori*, 1963; *Ultimul haiduc*, 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Toate probele contra*, 1974; *Durata zilei*, 1974; *Calul, pușca și nevasta*, 1975; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Povestea lui Făt-Frumos, fratele Ilenei Cosânzene*, 1979; *Când ai alături un bărbat*, 1977; *Cetatea*, 1978; *Și va veni o zi*, 1979; *Pregătire de examen*, 1979; *La porțile Satanei*, 1980; *Casa lui Dionis*, 1980; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982. Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova. A fost președinte al Uniunii Teatrale din Moldova. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Baranga, Aurel

nume la naștere Aurel Leibovici

(20.07.1913, București – 10.06.1979, București)

Dramaturg și publicist. Studii medicale. După război a fost membru al unor colegii redacționale: *Viața românească*, *Teatru*, *Contemporanul*, redactor-șef la revista „Urzica”. Membru în comitetul de conducere al Uniunii Scriitorilor. Plecat în Israel în anii 1970. A debutat cu versuri: *Poeme cu orbi*, 1933. A scris reportaje: *Ninge peste Ucraina*, 1945, teatru de respirație socială: *Bal la Făgădău*, 1946; *Pentru fericirea poporului*, 1951,

Petru Baracci

Aurel Baranga

împreună cu Nicolae Moraru, Premiul de Stat; *Mielul turbat*, 1953, Premiul de Stat; *Interesul general*, 1962; *Sfântu' Mitică Blajinu*, 1967; *Opinia publică*, 1967, sau abordând teme ale vieții intime și de familie: *Siciliana*, 1961; *Travesti*, 1969; *Simfonia patetică*, 1973; *Viața unei femei*, 1976, Premiul Asociației Scriitorilor din București. A tradus din Jean Paul Sartre și Valentin Kataev. A mai scris: *Pamflete*, 1955, publicistică: *Teze și paranteze*, 1974; *Fabule*, 1977 și *Jurnalul de atelier*, 1982, postum.

Baranov, Pavel

(1892, zona Petersburg, Rusia – 1962, Moscova)

Botanist. Aparținea unei familii ruse cu vechi tradiții culturale. Un Aleksandr Andreievici B. (1746–1819) a fost primul guvernator rus al provinciei Alaska. Un alt B., general, a comandat trupele ruse din zona Caucazului. La data (1950) când Sovietul Miniștrilor al URSS a decis să-l trimită în Moldova, spre a-l înlocui pe Viaceslav Volghin, cel care întemeiasă în 1949 filiala din Moldova a Academiei de Științe a URSS, fusese elaborat planul integrat de funcționare a URSS, în cadrul căruia Moldovei îi revenea misiunea de a deveni grânar, dar – mai ales – producător de vinuri pentru Uniune. Trimiterea unui botanist, specializat în embriologie, director al Institutului de Botanică al Academiei de Științe a URSS, n-a fost întâmplătoare. A condus AȘM până în 1954, avându-l adjunct pe Macarie Grosul. A stabilit principalele direcții de cercetare în care urmau să se afirme institutele AȘM. Sensul lor de diversificare a mers în direcția proiectului integrat inițial al URSS și nu a urmat calea unei dezvoltări plurivalente, ca pentru un stat independent. Lucrări: *История эмбриологии растений в связи с развитием представлений о зарождении организмов*, 1955. Membru corespondent al Academiei de Științe a URSS.

b

59

Barasch

Barasch, Eugen

(27.04.1906, București – 24.11.1987, București)
Jurist. De etnie evreu. A studiat Dreptul la București și Paris. A fost director al Direcției de Studii a Arbitrajului de Stat de pe lângă Consiliul de Miniștri, consilier juridic al delegației române la sesiunile Adunării Generale a ONU (1956–1957). Contribuții în domeniul dreptului civil, rolul și cauza, autoritatea lucrului judecat, constanțele dreptului. Lucrări: *Ocroțirea părintească* (1960), *Teoria și practica litigiilor precontractuale* (1962), *Teoria generală a contractelor economice*, 2 vol., 1963, 1965. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Barasch, Iuliu

(cca 1817, Brody, Galiția – 1863, București)
Medic. De etnie evreu. A făcut școală haidică în Galiția, a studiat Filosofia la Leipzig, Medicina la Universitatea din Berlin (1838–1841), după care a venit în Țara Românească și a fost medic oculist și de carantină la Călărași, medic de județ la Craiova. A publicat *Minunile naturii*, 3 vol., 1850–1855, lucrare de familiarizare a publicului cu domeniile biologie, chimie, fizică și astronomie. A scos revista *Isis sau natura* (1856–1859), devenită în 1862 *Natura*, fiind primul publicist evreu de pe teritoriul României. A scos în 1857 *Israelitul român*, publicație apărută pe fondul deșteptării sentimentului identitar al evreilor din imperiile vremii, care visau la întemeierea unui stat național. A fost hegelian și socialist ca opțiune, a înființat primul spital pentru copii săraci din România și a publicat studiul *Despre unele instituții filantropice din Europa*, pledoarie pentru înființarea de spitale de pediatrie.

Baraschi, Constantin

(17.11.1902, Câmpulung Muscel, jud. Argeș – 22.03.1966, București)

Sculptor. Prima lui soție a fost Olga Porumbaru. A absolvit Școala de Belle Arte la București ca elev al lui Dimitrie Paciurea și Oscar Han. A fost elevul lui Antoine Bourdelle la Academia Julian din Paris. Lucrări: *Faun* (1938), *Tors*, *Extaz*, *Satirul și nimfa* (1964), *Sfântul Gheorghe*, *George Enescu*, *Titu Maiorescu*, *Vasile Conta*, *Alexandru Xenopol*, *Nicolae Bălcescu*, *Țărancă din Muscel*, *Autoportret*, basoreliefurile de pe Arcul de Triumf din București, *Monumentul eroilor din Predeal*, bustul lui Lenin (distrus după 1989). A scris singurul *Tratat de sculptură*, 2 vol., care a apărut în România. Președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Distins cu Medalia de Aur la Expoziția Internațională de la Paris, 1937. Maestru Emerit al Artei (1951). Membru corespondent al Academiei Române.

Constantin Baraschi

Victoria Barba

Barba, Vasile (Octavian)

(02.1918, Megali Livadhia, în română Livada Mare, Grecia – 11.2007, Freiburg, Germania)

Istoric. A fost profesor la Universitatea din Brașov până în 1984, când a emigrat în Germania, continuând să apere cauza și drepturile aromânilor. A obținut de la Consiliul Europei recunoașterea lor ca entitate în Grecia (vlahi). A publicat la *Dacia aureliană*, revistă a românilor de pe Valea Timocului, Serbia, unde identitatea românească nu este recunoscută, ci li se spune vlahi (spre deosebire de Banatul Sărbesc, unde românii sunt recunoscuți ca entitate). A alcătuit la Freiburg o bibliotecă a graiurilor aromân și meglenoromân.

Barba, Victoria

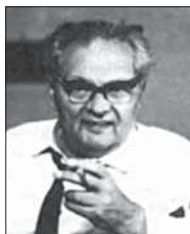
(19.09.1926, Tambov, Rusia)

Regizor. Origine meglenoromână după tată. Dintre familiile strămutate din Cadrilater în Dobrogea după războaiele balcanice (1913) în cadrul schimbului de populație și ajunsă de acolo în gubernia rusă (care a rezistat cel mai îndelung după revoluția din 1917 procesului de confiscare a dreptului de proprietate, fiind umplută de noua putere cu lagăre de muncă). A absolvit Institutul de Arte Plastice Vera Muhina din Leningrad și Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chișinău. Fondator al filmelor de animație, mai ales pentru copii. A produs pentru Moldova Film, dar a înființat și Casa de producție Florica, special pentru filmele dedicate copiilor. Filmografie: *Puiul de cocostârc în colivie*, 1979; *Mărțișor – sărbătoarea primăverii*, 1980; *Copiii, soarele și zăpada*, 1981; *În jurul lumii*, 1982; *Oprți timpul*, 1982; *Dragoste de țară*, 1983; *Hora stelelor*, 1985; *Ziua de naștere a Carolinei*, 1986; *Căderea frunzelor*, 1987; *Podul de stele*, 1987; *Fantezie cosmică*, 1989; *Iepurașul din ianuarie*, 1991. Distinsă cu 98 de diplome, 19 premii (de 5 ori Marele Premiu) și 8 medalii de aur în cadrul festivalurilor de film republicane și unionale.

Barbu

Eugen Barbu

Filaret Barbu

Gelu Barbu

Barbăneagră, Alexei

(3.12.1945, Ananiev, Ucraina)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializare în drept penal la Institutul Unional pentru Studierea Cauzelor Criminalității și Elaborarea Metodelor de Prevenție de la Moscova. Profesor la Universitatea Liberă Internațională din Chișinău. Membru al Curții Supreme de Justiție, ministru al Justiției (1990–1994). Autorul Legii Organizării Judiciare, al Legii Notariatelor. Director al Centrului de Drept al Avocaților din Moldova.

Barbilian, Dan

V. Barbu, Ion

Barbu, Eugen

(20.02.1924, București – 7.09.1993, București)

Prozator. Soț al actriței Marga B. A absolvit Școala de ofițeri de jandarmi. A audiat cursuri la Facultatea de Drept, Litere și Filosofie, fără a le absolvi. Redactor-șef la *Lucea-fărul* (1962–1968) și *Săptămâna* (1970–1989). Membru corespondent al Academiei (1974), laureat al Premiului Herder (1978), în care calitate l-a desemnat bursier pe Corneliu Vadim Tudor. Sensibil la pitoresc, a realizat romanul periferiei bucureștene de altădată: *Groapa*, 1955, volum de debut; *Balonul e rotund*, *Unsprezece*, 1956 evoluând spre cuprinderea problemelor istoriei: *Șoseaua Nordului*, 1959; *Facerea lumii*, 1964; *Princepele*, 1969, Premiul Academiei; *Săptămâna nebunilor*, 1975; *Incognito*, 4 vol., 1975–1980, vol. I – Premiul Uniunii Scriitorilor, roman în jurul căruia a existat un „Raport de plagiat”, șeful comisiei fiind criticul Nicolae Manolescu. A publicat mai multe volume de nuvele: *Oaie și ai săi*, 1958; *Prânzul de duminică*, 1962; reportaje: *Pe-un picior de plai*, 1957; *Foamea de spațiu*, 1969; *Jurnal în China*, 1970. A publicat și eseistică: *Măștile lui Goethe*, 1967; *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, vol. I – *Poezia română contemporană*, 1975, precum și scenarii de

film: *Bietul Ioanide* după G. Călinescu și seria *Haiducii*, care cuprind episoade eroico-romantice din istoria națională. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Barbu, Filaret

(16.04.1903, Lugoj – 31.05.1984, Timișoara)

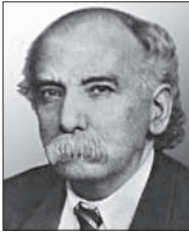
Compozitor. Tată al balerinului Gelu Barbu. A absolvit Conservatorul din Viena (vioară). A fost dirijorul corului Ion Vidu din Lugoj, profesor de muzică la liceul din oraș. A compus *Privighetoarea albă* (1924), apoi *Armonii bănățene*, *Nocturnă*, *Roză albă*, *Ana Lugojana*, *Târgul de fete* etc. A scris o lucrare dedicată lui Traian Grozăvescu și o operetă cu titlul *Plutașul de pe Bistrița*.

Barbu, Gelu

(14.04.1932, Lugoj)

Balerin și coregraf. Fiu al lui Filaret B. A studiat coregrafia cu Floria Capsali, apoi, la Leningrad, cu Agripina Vaganova și Aleksandr Pușkin. A lucrat la Opera Română, avându-l maestru de balet pe Oleg Danovski. A fost prim-balerin și a dansat cu Valentina Massini, Simona Ștefănescu, Irinel Liciu, Sanda Orleanu, Ileana Iliescu, Rina Constantini și Magdalena Popa. A dat recitaluri în Italia, Germania, Suedia. Plecat în exil în 1961, devine prim-balerin al Operei din Oslo (Suedia), dă recitaluri în cele două Germanii, Italia, devine prim-balerin al Operei din Nürnberg. În 1966 s-a stabilit în Las Palmas de Gran Canaria, unde a creat trupa de balet care-i poartă numele și a devenit coregraful ei. Compania sa a făcut turnee prin orașele Spaniei, în Portugalia, la Sankt Petersburg, a participat la Festivalul Internațional George Enescu, a dat spectacole la Opera Română din Timișoara, la Opera Națională din București, Teatrul Traian Grozăvescu din Lugoj. Cetățean de onoare al orașelor Las Palmas de Gran Canaria și Lugoj. A primit Ordinul Constituției al Norvegiei, 1964; Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Barbu

Ion Barbu

Marga Barbu

Vasile Barbu

Barbu, Ion *nume la naștere Dan Barbilian*

(19.03.1895, Câmpulung, jud. Argeș – 11.08.1961, București)

Matematician și poet. S-a înscris la Facultatea de Matematică din București, pe care a întrerupt-o din cauza războiului. Și-a luat licența în 1921 și a plecat la Göttingen, Germania, pentru doctorat. A audiat cursurile lui Hilbert, dar, atras de literatură, s-a stabilit la Tübingen, unde studia prietenul său Tudor Vianu, apoi la Berlin. Debutase ca poet în 1918 în *Literatorul* lui Alexandru Macedonski. Din 1924 a fost profesor de matematică la Giurgiu – de unde era Vianu, al cărui tată, medic, l-a și găzduit – și la București. Și-a trecut doctoratul în 1929 cu Gh. Țițeica (teza „Reprezentări canonice ale adunării funcțiilor ipereliptice”), fiind profesor la Catedra de Geometrie a Facultății de Matematică de la Universitatea din București. Ca matematician s-a ocupat (cu numele Dan Barbilian) de fundamentarea axiomatică a geometriei (spațiul Barbilian). A publicat poezie la *Contemporanul*, *Revista nouă*, *Viața literară*, *Cetatea literară* ș.a. A semnat articole critice la *Ideea europeană*, *Vremea* ș.a. Destinul poetic, pornit dintr-un orgoliu de adolescent – un pariu cu Tudor Vianu –, s-a împlinit prin poeme unde parnasianismul și balcanismul se sublimează într-un mod original: *După melci*, 1921; ciclul *Isarlâk*, volumul *Joc secund*, 1930, Premiul Academiei Române, aflat sub semnul lui Mallarmé și Paul Valéry (teoria poeziei pure). Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Barbu Lăutarul, *nume la naștere Vasile Barbu*

(cca 1780, Iași – cca 1860, Iași)

Cântăreț (voce și cobză). A condus breasla lăutarilor din Moldova (ca staroste al scripcarilor, 1804–1839). A cules și compus cântece de voie bună și de petrecere, fiind acompaniat de un taraf. A fondat stilul acestui fel de muzică, bazat pe melodiile populare

românești, influența slavă și cea otomană. A colindat prin toate provinciile românești, în tentativa de a unifica expresia lirică și stilul muzical. A fost apreciat de Liszt, aflat în călătorie la Iași.

Barbu, Marga *nume la naștere Butuc*

(24.02.1929, Ocna Șugatag, Maramureș – 31.03.2009, București)

Actriță. Soție a lui Eugen B. A absolvit Institutul de Teatru din București în 1950. Este cunoscută pentru rolul hangitei Anița din seria *Haiducilor* și al Agathe Slătineanu din seria *Mărgelatu*, scenarii Eugen Barbu; *Pădurea spânzuraților* (1964); *Bietul Ioanide* (1980); *Lăcrima cerului* (1989). A primit în 2004 Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Barbu, Vasile

(6.09.1954, Uzdin)

Animator cultural. A absolvit liceul sârb la Covăcița și Facultatea de Filologie la Novi Sad. S-a întors la Uzdin și a fost director al Căminului Cultural Doina (1984–1987), președinte fondator al Societății literar-artistice Tibiscus (ca și al editurii și revistei *Tibiscus*, 1990), președinte al Consiliului Consultativ al Zilelor Presei Bănățene (din 1997), președinte al Asociației Sportive Unirea din Uzdin și al clubului de handbal, vicepreședinte al Consiliului Național al Românilor din Serbia și Muntenegru (2003–2004) și președinte al Asociației Scriitorilor în grai bănățean din Voivodina (din 2002). A susținut cenaclul literar Ion Bălan, pe care l-a îmbogățit cu revista *Cumpăna*. A publicat versuri în revistele românești din Voivodina, dar și la *Tribuna* (Cluj), *Anotimpuri literare*, *Renășterea bănățeană* (Timișoara), *Dacia literară* (Iași), *Bucovina literară* (Suceava), *Porto Franco* (Galați), *Glasul națiunii* (Chișinău), *Dreptatea* (New York) ori *Plai românesc* (Cernăuți). A lansat în 1994, la Uzdin, Festivalul Internațional de Poezie Drumuri de Spice, ca și Festivalul

Barițiu

George Gârda – Todor Crețu Toșa de literatură în grai bănățean. Membru al Uniunii Scriitorilor din Serbia și al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Premiul Ethnos, 1995, acordat de Fundația Culturală Ethnos din București; Premiul Damian Ureche pentru poezie, 1995, acordat de Societatea Literară Sorin Titel din Timișoara; Premiul Eminescu, 1996, acordat de Inspectoratul pentru Cultură al județului Suceava și Editura Lumina (Drobeta Turnu Severin). Membru de onoare al S.C. Ginta Latină din Iași, S.C. Avram Iancu din Sălaj, al Mișcării Literare Paradoxiste din Phoenix (Arizona, SUA).

Barbu, Viorel P.

(14.06.1941, Deleni, Vaslui)

Matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din Iași, unde a obținut și titlul de doctor. Specializare în SUA. Profesor și rector la Universitatea din Iași. A lucrat în domeniul ecuațiilor diferențiale cu derivate parțiale, integrale și controlului optimal. Lucrări: *Nonlinear Semigroups and Differential Equations in Banach Spaces*, 1976; *Optimal Control of Variational Equations*, 1984; *Mathematical Methods in Optimization of Differential Systems*, 1995; *Boundary Value Problems for Partial Differential Equations*, 1998. Premiul Academiei Române, 1972; Doctor Honoris Causa al Universității din Nebraska, 1993; profesor de onoare al Universității Wuhan, China, 1999. Profesor invitat la universitățile din Roma, Paris, Cincinnati, Ohio ș.a. Membru al Academiei Române (1993) și vicepreședinte al ei (1996–2000). Este membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Barbulov, Nicolae

(7.06.1931, Straja, Banatul Sârbesc)

Ziarist. A absolvit liceul român de la Vârșet. Redactor al emisiunii de radio *Universitatea populară* la Radio Novi Sad. S-a ocupat de evenimentele politice interne, dar și de cele legate de colaborarea româno-ugoslavă (întâlnirile la nivel înalt de la Belgrad, București, Timișoara, Porțile de Fier). Redactor șef al programului în limba română la Radio Novi Sad și al programelor de documentare ale Televiziunii din Novi Sad. A tradus în românește manuale de școală. Membru al Uniunii Ziarștilor din Iugoslavia.

Barcianu-Popovici, Daniil

V. Popovici-Barcianu, Daniil

Barcianu-Popovici, Sava

V. Popovici-Barcianu, Sava

Nicolae Barbulov

George Barițiu

Bardasare, Emanoil

V. Panaitescu-Bardasare, Emanoil

Bardasare, Gheorghe

V. Panaitescu-Bardasare, Gheorghe

Barițiu, George

nume la naștere Gheorghe Pop

(24.05.1812, Jucul de Jos, jud. Cluj – 2.05.1893, Sibiu)

Ziarist, istoric. A absolvit gimnaziul la Blaj, liceul piarist și facultățile de Drept și Filosofie la Cluj. Este influențat de Petru Maior. Întors la Blaj, a studiat Teologia (printre profesori: Simion Bărnuțiu, Timotei Cipariu). În 1835 a fost numit profesor de fizică la liceul din Blaj, apoi a fost chemat să conducă școala română din Șcheii Brașovului. Fondator al *Gazetei de Transilvania* (1837), a condus-o până în 1849. Participă la revoluția de la 1848 în Transilvania, deputat în Parlamentul de la Pesta, fondator și președinte al Partidului Național Român. A inițiat primele spectacole de teatru în limba română din Transilvania. A fost unul dintre fondatorii ASTRA (1861). Adevărata lui vocație a fost ziaristica politică și culturală, dar s-a manifestat și în critica literară și estetică, unde a fost influențat de Goethe, Hegel, Winkelman, Lessing, K.J. Weber ș.a. A scris versuri ocazionale, pentru diverse spectacole, și a tradus teatru din Shakespeare, Schiller. A scris și proză, de fapt prelucrări după autori romantici minori, germani sau englezi. Se remarcă însă povestirile cu subiect din istoria națională: *O privire peste ținutul Hațegului în Transilvania*, 1838. De asemenea, a avut o contribuție însemnată la istoria Transilvaniei: *Părți alese din istoria Transilvaniei pe două sute de ani în urmă*, 3 vol., 1889–1891; *Noțiuni relative la economia socială și la istoria civilizației din Transilvania* (1877). A editat colecția *Enciclopedia României*, 10 vol. Membru fondator al Societății Academice Române (1866), președinte al Academiei Române (1893).

b

63

Barnea

Barnea, Ion

(13.08.1913, Lungești, jud. Vâlcea – 31.01.2004, București)

Arheolog. A studiat Istoria la București, Atena și Berlin. Specializat în arheologie paleocreștină și bizantină. Cercetător la Institutul de Arheologie din București, profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București, ca și la Institutul Teologic din București. A cercetat siturile de la Dinogetia, Noviodunum, Niculițel, Basarabi, Enisala, Adamclisi. Lucrări: *Cultura bizantină în România*, 1971 (în colaborare); *Les monuments paléochrétiens de Roumanie* (1977); *Arta creștină în România*, 2 vol. (1980–1981). Membru de onoare al Academiei Române (1999).

Baronzi, George

(20.10.1828, Brăila – 28.05.1896, București)

Scriitor. La origini, familia este grecească, din insula Zante. A fost director de prefec-tură al județelor Vlașca, Covurlui, Ialomița. A scris versuri, teatru și proză, fiind, în registrul apetitului literar, al izvoarelor sale, ca și al temperamentului, un spirit cu totul înnoitor. Din păcate, adesea proiectul nu e dus la bun sfârșit din lipsă de talent. Totuși, pentru a doua jumătate a veacului al XIX-lea, rămâne un scriitor care propune motive, teme, moduri de abordare ce vor fecunda literatura română a veacului XX: romantismul tenebros, istoria națională, exotismul, inclusiv în valorificarea literară a filosofiei indiene. Versuri: *Cugetările singu-rătăței*, 1847; *Nopturnele*, 1853; *Danubiane*, 1859; *Fabule alese*, 1868; *Legende și balade*, 1876. Proză: *Heptameron*, 1861; *Misterele Bu-cureștilor*, 3 vol., 1862–1864; *Biciul lui Dum-nezeu*, 1884; *Fontana zânelor*, 1896. Teatru: *Matei Basarab sau Dorobanți și seimeni*, 1858; *Drapelul sângerat*, 1880; *Dama de cupă*, 1880; *Daciada*, 1890; *Mina haiduceasa, fata codrilor*, 1894. Eseuri: *Călătoria printre secolii istorici*, 1870; *Amor, Patria și Dumnezeu după poezii indiani*, 1874. A tradus din Lammenais, Ale-xandre Dumas tatăl și fiul, Byron, Eugène Sue, Fr. Guizot. A colaborat intens la diverse publicații: *Curierul românesc*, *Zioa*, *Presa româ-nă*, *Românul*, *Naționalul*, *Unirea*, *Revista Car-paților*, *Ghimpele*, *Literatorul* ș.a. Anticipează tipul de „scriitor total”, care poate face din orice întâmplare subiect literar.

Barozzi, Constantin

(14.10.1833, București – 15.04.1921, București)

General, geodez și cartograf. A făcut Școala Militară de ofițeri din București, Institutul Geografic al Armatei din Viena. A fost șeful Corpului 3 de Armată, șef al Statului Major General, șef al Depozitului de Război. A luat

George Baronzi

Constantin Barozzi

parte la Războiul de Independență ca șef al Statului Major al Armatei de Operațiuni. Ministru de Război (1888). S-a ocupat de cartografierea întregii Românie, de delimita-rea frontierelor față de Austro-Ungaria și de Bulgaria. Membru al Consiliului Geodezic Internațional. Unul dintre fondatorii Socie-tății Geografice Române. Membru de onoare al Academiei Române (1905).

Bart, Jean nume la naștere Eugeniu P. Botez

(24.11.1874, Burdujeni, jud. Suceava – 12.05.1933, Iași)

Scriitor. Pseudonimul este numele unui amiral francez (1650–1702). A făcut carieră militară (comandor de marină, profesor la Academia Navală din Constanța). Ca scriitor s-a format în atmosfera *Contemporanului*. Este primul scriitor român care a cultivat jurnalul de bord și schița marină ca gen literar: *În Deltă*, 1925; *Peste ocean · Note dintr-o călătorie în America de Nord*, 1926; *Schițe marine din lumea porturilor*, 1928. Opera sa literară cea mai importantă este *Europolis*, 1933, romanul unui port românesc. A fost influențat de ideologia poporanistă. A și pictat marine, cele mai multe expuse la Academia Navală din Constanța. Unele cărți și le-a ilustrat cu acuarele proprii. Membru corespondent al Academiei Române (1922).

Bartók Béla (Viktor János)

(25.03.1881, Nagyszentmiklós, Imperiul Austro-Ungar, azi Sănnicolau Mare, Banat, România – 26.09.1945, New York)

Compozitor și pianist. Considerat cel mai important compozitor al Ungariei. A învățat pianul cu mama sa și a concertat de la 4 ani. A copilărit la Vinogradiv (Ucraina), Poszony (Slovacia, locul preferat de întâlnire dintre Jan Urban Jarník și Massaryk). A studiat pi-anul cu un fost elev a lui Liszt, Thomán Ist-ván. A absolvit Academia Regală de Muzică de la Budapesta ca elev al lui Koessler János și a rămas colaborator pe viață al fostului său coleg Kodály Zoltán. A fost influențat

Basarab

de Brahms, Strauss, Debussy, Schönberg. A avut elevi notabili: Fritz Reiner, Sir Georg Solti, Sándor György, Balogh Ernő, Lili Kraus, Jack Beeson, Violet Archer. Deși născut catolic, și-a declarat aderența la ateism. În 1919, în timpul revoluției maghiare, a fost comisar al poporului pentru cultură în guvernul condus de Georg Lukács. Adept al ideilor revoluției de la 1848, a luptat pentru o Europă a națiunilor. Prieten cu George Enescu, Tiberiu Brediceanu, Ion Bârlea, a făcut parte, ca și Jan Urban Jarnik, din echipele mixte care au cules folclor românesc. De altfel, a cules folclor nu doar din Transilvania, Banat și Ungaria, ci și din Moldova, Țara Românească, Slovacia, Serbia, Croația, Bulgaria, cu sentimentul că asistă la ultimele zile ale imperiului. Mai mult: interesat de influențele orientale în muzica Estului european, a fost în Turcia și a cules folclor muzical. A compus piese în gamă pentatonică (folosită în muzica budistă). Lucrări: *Rapsodia pentru pian și orchestră* (1904), *Cvartetul pentru coarde nr. 1* (1908), *Prințul din lemn* (1917), *Mandarinul miraculos* (1918), *Divertismentul pentru orchestră de coarde nr. 118* (1939), *Cvartetul pentru coarde nr. 6* (1944) ș.a. A compus *Român negi tâncok* (*Dansuri populare românești*), șase piese, 1917. A murit de leucemie.

Bartók Francisc

(30.04.1937, Băcia, Hunedoara)

Pictor. Absolvent al Institutului de Arte Plastice din București. Profesor la Institutul de Arte Plastice din Iași. A avut expoziții personale în România, Franța, Italia, Germania, Finlanda, Portugalia, Grecia, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia, Israel, Iugoslavia. S-a stabilit în Franța în 1982. Laureat al Festivalurilor Internaționale de la Budapesta, Koopie (Finlanda), Belgrad, Kosiće, Roma, Norvegia.

Bartolomeu

V. Anania, Valeriu

Basacopol, Carmen Petra

(1926, Sibiu)

Compozitoare. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București, apoi Conservatorul de Muzică din București ca elevă a lui Mihail Jora. Specializare la Darmstadt și Sorbona. Profesor la Universitatea de Muzică din București. A scris muzică de cameră, opere (*Inimă de copil*, după Edmondo de Amicis, și *Apostol Bologa*, inspirată din romanul *Pădurea spânzuraților* de Liviu Brebreanu), balet, lucrări vocal-simfonice și concertante (*Concertul pentru harpă, timpene și orchestră de coarde*; *Șase preludii pentru harpă*).

Jean Bart

Francisc Bartók

De mai multe ori laureată a Premiilor Uniunii Compozitorilor din România.

Basarab

Dinastie de domni din Țara Românească. Primul a fost Basarab Ivanco (Ioan), fiul lui Tihomir (Tugomer), șef al unei formațiuni voievodale din Oltenia, probabil cumană. A domnit ca urmaș al tatălui său (1310 – probabil 1324), apoi ca mare voievod al Țării Românești (1324–1352). Nume turanic (*Basar* – tată, *aba* – stăpân). Din stirpea lui au făcut parte Nicolae Alexandru, Vladislav I (Vlaicu), Radu I, Dan I, Mircea cel Bătrân, Mihail I, Radu II de Prasnaclava, Dan II, Alexandru I, Vlad Dracul, Mircea, Basarab II, Vladislav II, Vlad Țepeș, Radu cel Frumos, Basarab cel Bătrân Laiotă, Vlad Călugărul, Basarab cel Tânăr Țepeluș, Mihnea cel Rău și fiul acestuia, Mircea. Dar accede la tronul Țării Românești și altă dinastie care-și spune Basarab, fiind, în fond, dinastia boierilor Craiovești care și-au luat acest nume. Primul a fost Neagoe Basarab (fiul lui Părvu Craiovescu), „vodă Negru” din balade, considerat fondatorul Țării Românești, care a domnit între 1512 și 1521, doamna lui fiind de neam sârbesc, Despina Milița Brancovici, iar mitropolitul fiind numit de el pentru toată Ungrovlahia, care de atunci până azi apare ca entitate a ortodoxiei. Lui i-a urmat fiul său Teodosie, după care au venit pe tron alți urmași ai primilor Basarabi: Radu de la Afumați, Vladislav III, Radu Bădică, Moise, Vlad Înecatul, Vlad Vintilă, Mircea Ciobanul, Petru cel Tânăr, Alexandru II, Mihnea Turcitul, Petru Cercel, Mihai Viteazul, Nicolae Pătrașcu, Radu Mihnea etc. De multe ori aceștia au luptat între ei pentru domnie. Din a doua jumătate a veacului al XVI-lea vin pe tronul Țării Românești inclusiv domni din dinastii ale Moldovei: Ghica, Movileștii ș.a. Constantin Brâncoveanu aparținea descendenței Craioveștilor și Cantacuzinilor (dinastie bizantină).

b

65

Basarab

Basarab I (Alexandru)

nume la naștere Ivanko Bazarad

(a doua jumătate a secolului XIII – 1352, Curtea de Argeș)

Domn al Țării Românești (cca 1310–1352). Fiu al lui Tochomerius ori Tihomir. Cuman ca etnie. Doamna sa, Marghita, era maghiară. Fondator al dinastiei Basarab, inițial vasalul regelui Ungariei, Carol Robert de Anjou. Ambii erau catolici. Țarul Strașimir al Bulgariei era nepotul său (de la fiica lui, Teodora, măritată cu Țarul Ivan Alexandru), iar Nicolae Alexandru, fiul său, avea să-i urmeze la tron. Din 1325 a refuzat plata tributului către coroana maghiară. Ca urmare s-au răcit și relațiile cu papa Clement al VI-lea, care încerca să controleze creștinismul răsăritean considerându-se urmaș de drept al întregului Imperiu Roman. În 1330 l-a înfrânt pe Carol Robert la Posada, în Țara Loviștei, ceea ce a dus la apariția statului independent medieval Țara Românească, în hotarele căruia intrau Oltenia, Câmpia Română și gurile Dunării (stăpânite de tătarii kipciak, care adoptaseră limba cumană) cu sudul Basarabiei de azi, care de atunci și-a luat și numele. Episcopii ortodocși țineau de episcopia Vidin. A citorit bisericile de la Câmpulung și Curtea de Argeș (modelul arhitecturii inițiale era catolic). Capitala se afla la Curtea de Argeș.

Basarab, Chiajna

(1525, Polonia – 1588, Istanbul)

Doamnă a Țării Românești (1546–1552, 1553–1554, 1558–1559 și 1559–1568). Fiică a lui Petru Rareș, din neamul Mușatinilor (Mușata însă, doamna voievodului Lațcu al Moldovei, cea care a dat numele dinastiei, era din neamul Basarabilor), căsătorită cu Mircea Ciobanul (Basarab), domnul Țării Românești. Auzise de mică vorbindu-se în casă despre Sibiu și Transilvania, pe care o va cunoaște în perioada cât a stat în cetatea Ciceului, între 1538 și 1541. Trăiește momentele de spaimă când Mircea Ciobanul taie boierii trădători prinși în luptele de la Periș, fuga la Giurgiu și Ruscium, întoarcerea lui Mircea Ciobanul cu oaste turcească și urcarea din nou pe tron, apoi exilul pe malurile Bosforului până în anul 1558, când, după domnia lui Pătrașcu cel Bun, revine pe tronul țării. Mircea Ciobanul moare în 1559. Chiajna ia în mână frăiele țării pentru fiul său, Petru. Boierii răzvrățiți vin asupra țării și Chiajna, aflată în fruntea oștirii domnești, este învinsă la Romanesti. Fuge cu familia la Ruscium, de unde se întoarce cu ajutor, îi bate pe boieri la Șerpătești și-i alungă peste munți. Boierii răzvrățiți se

întorc cu ajutor din Ardeal și-i alungă pe urmașii a doua oară din scaun, ei luând astfel drumul Stambulului. Chiajna se întoarce cu firman de la sultan și Petru devine domn din 1559 până în 1568. În vremea aceasta țara era condusă de Chiajna. În mai 1568, în urma unor războaie țesute de Șaitanoglu (Mihai Cantacuzino) sunt exilați și trimiși la Alep, unde Petru moare.

Basarab, Dan I

(1354 – 23.09.1386, Bulgaria)

Domn al Țării Românești (1384–1386). Fiu al lui Radu I și frate vitreg cu Mircea cel Bătrân. Fondator al dinastiei Dăneștilor. A vrut să obțină independența țării eliberând-o de suzeranitatea maghiară și intervenind în luptele dintre bulgari și sârbi (l-a ajutat pe unchiul său Stracimir). A bătut monedă proprie: ducatul, cu subdiviziune banul. A fost urmat la tron de Mircea cel Bătrân.

Basarab, Dan al II-lea

(? – 1.06.1432, Târgoviște)

Domn al Țării Românești (1420–1421, 1421–1423, 1423–1424, 1426–1427, 1427–1431). Era din ramura Basarabilor care au dat dinastia Dăneștilor. Și-a pierdut tronul după bătălia de la fortăreața Golubac, în sudul Dunării, 1431. Deși încheiase un tratat de pace, în anul următor au năvălit otomanii, l-au ucis și l-au pus domn pe nepotul său, fiul lui Mircea cel Bătrân, Alexandru I Aldea.

Basarab, Matei

(1588, Brâncoveni, Olt – 9.04.1654, București)

Domn al Țării Românești (1632–1654). Era Craiovescu după bunicul său, Vâlsan, din Caracal. Tatăl său, Dancu, a căzut în luptă la Șelimbăr, ca vornic în oastea lui Mihai Viteazul. A avut bune relații cu Transilvania (Rákóczy II), cu Republica Veneția, cu Sfântul Imperiu Roman de Națiune Germanică și cu Imperiul Otoman, dar nu și cu Vasile Lupu al Moldovei, care voia să pună un domn prieten în locul lui. A inițiat un fel de „triplă alianță” antiotomană, numită Liga Antiotomană (Polonia, Rusia, Țara Românească), a organizat o armată regulată, a înlocuit limba slavonă cu limba română în serviciul religios. A plătit taxele pentru absolut toate mănăstirile de la Athos. Varlaam, mitropolitul Moldovei, a fost singurul care a încercat împăcarea dintre cei doi domni români, astfel că Vasile Lupu a făcut o biserică la Târgoviște, iar domnul muntean, una la Soveja. Dar n-a durat mult și, în final, Vasile Lupu și-a pierdut tronul din cauza tentativelor repetate de a achiziționa voievodatul vecin.

Basarab

Basarab I (Alexandru)

Matei Basarab

Mircea cel Bătrân

Basarab, Mihai Viteazul

V. Mihai Viteazul

Basarab, Mihnea cel Rău

(cca 1462 – 1510, Sibiu)

Domn al Țării Românești (1508–1509). Fiul al lui Vlad Țepeș și văr al lui Radu cel Mare. A domnit împreună cu fiul său, Mircea al III-lea (botezat după bunicul său, Mircea cel Bătrân) Dracul. Deși a venit pe tron cu sprijin otoman, a luptat contra imperiului încercând să se alieze cu Ungaria, în virtutea faptului că aparținea Ordinului Dragonului, ordin european de luptă antiotomană fondat de Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei. În plus, avea sânge unguresc după mamă. A vrut să treacă țara la catolicism, s-o europenizeze în acest fel, el însuși fiind catolic. A fost alungat de boieri și a fugit la Sibiu, unde a fost ucis de sărbul Iacșici în piața catedralei catolice (în catedrală se și află mormântul său). Nepoata lui (fiica lui Mircea al III-lea) s-a măritat cu Bogdan cel Orb, fiul lui Ștefan cel Mare al Moldovei.

Basarab, Mircea cel Bătrân

(1355 – 31.01.1418, Argeș)

Domn al Țării Românești. Fiul al lui Radu Mircea și tată al lui Mihail și Vlad Dracul. Capitala țării era la Argeș, iar fiul lui, Mihail, asociat la domnie, o avea la Târgoviște. Administrația țării și sistemul de impozitare erau centralizate, astfel încât a făcut o armată suficient de puternică spre a apăra Țara Românească de polonezi și otomani, ba chiar a extins-o, ajungând până la mare (a luat Dârstorul de la turci) și a construit prima flotă din istoria românilor, iar navele, numite pânzare, erau făcute după modelul velierelor grecești. Mitropolitul țării a primit titlul de „exarh al plaiurilor“, având dreptul să păstorească și ortodocșii din Transilvania. A avut ca feude ducatele de Amlaș și Făgăraș din Transilvania și banatul Severinului. S-a aliat cu Sigismund de Luxemburg (regele Ungariei, cel care a inițiat ordinul european

al Dragonului, de luptă a creștinătății contra islamului, fiind primul membru al Ordinului Dragonului din Țara Românească – ultimul a fost Constantin Brâncoveanu) și cu Petru Mușat al Moldovei (apoi l-a impus acolo domn pe Alexandru cel Bun), contra otomanilor. A bătut monedă (ducați din argint, subdiviziune banul) inscripționată cu litere latine și înfățișându-se în costum de cavaler cruciat, ca și regii din restul Europei. A sprijinit în lupta antiotomană popoarele din sudul Dunării. Înfrânt de Timur Lenk la Ankara în 1402, Baiazid I e confruntat cu atacurile altor pretendenți la tron, unii susținuți de domnul muntean. În timpul domniei lui Țara Românească a ajuns la întinderea teritorială maximă din Evul Mediu: de la Olt în nord, la Dunăre în sud și de la Porțile de Fier în vest până la Marea Neagră în est. Este îngropat la ctitoria sa de pe Olt, mănăstirea Cozia. Academia Navală din Constanța îi poartă numele.

Basarab, Mircea al V-lea Ciobanul

nume la naștere Dumitru Basarab

(sfârșitul secolului XV, probabil București – 25.09.1559, București)

Domn al Țării Românești (1545–1552; 1553–1554; 1558–1559). A fost al cincilea fiu al lui Radu cel Mare. Face parte din ramura Basarabilor numită dinastia Drăculeștilor. Căsătorit cu Chiajna, fiica lui Petru Rareș. În prima domnie a venit numit de Poarta Otomană, unde, probabil, fusese ostatic. A măcelărit după bătălia de la Periș aproape toți boierii care-l serviseră pe predecesorul și fratele său, Radu Paisie. A fost alungat și a fugit în Transilvania. A revenit pe tron de ficcare dată cu sprijin otoman și cu acela al lui Alexandru Lăpușneanu, domnul Moldovei. După uciderea lui, Chiajna a luptat cu boierii, ajutată de turci, spre a-l pune domn pe Petru, fiul lor. A sprijinit tipărirea cărților de către sărbul Dimitrie Liubavici și românul Coresi. Este înmormântat la Curtea Veche,

b

67

Basarab

Neagoe Basarab

Nicolae Alexandru

Petru Cercel

Petru Șchiopul

în București, care fusese reclădită de el (dar edificată de Vlad Țepeș).

Basarab, Neagoe nume la naștere Neagoe Craiovescu

(sfârșitul secolului XV – 1521, Curtea de Argeș)

Voievod în Țara Românească (1512–1521). A fost primul boier oltean care s-a intitulat Basarab, cei reali, de dinaintea lui, fiind cumani. A acționat pentru organizarea internă a țării (administrație și legislație), a avut alianțe antiotomane cu sașii și ungurii, iar în plan identitar a acționat pentru a păstra spiritul bizantin al creștinismului, reușind să facă din Țara Românească un centru al creștinătății orientale. Lucrarea lui, *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*, este modelată după scrierile împăratului bizantin Teodosiu. A construit relații diplomatice cu Veneția, locul unde se refugiaseră bizantinii după căderea Constantinopolului și, mai târziu, prin băncile venețiene se vor face toate operațiile bănești între Țara Românească și Imperiul Otoman. A construit mănăstirea Curtea de Argeș (aproape de ea, la Corbii de Piatră, fusese o biserică bizantină din secolul XI, într-o peșteră, azi monument UNESCO) și, în Șcheii Brașovului, biserica Sf. Nicolae, aceea unde va tipări Coresi primele cărți, unde va intra Mihai Viteazul cu prilejul micii uniri de la 1600, iar Anton Pann va face prima școală românească. În baladele populare imaginea lui s-a păstrat sub numele Negru Vodă.

Basarab, Nicolae Alexandru (? – 16.11.1364, Curtea de Argeș)

Domn al Țării Românești (asociat la domnie cu tatăl său din 1350, domn 1352–1364). Fiu al lui Basarab I. În timpul domniei sale țara a devenit ortodoxă și i s-a recunoscut Mitropolia Ungrovlahiei (patriarh a fost Iachint, de la Vicina, recunoscut pentru spiritul său ecumenic) de către Calist I, patriarhul ecumenic de la Constantinopol, iar domnul

a trecut la ortodoxie, luându-și numele de Nicolae (1359). A avut cinci copii, din două căsătorii, între care trei fii – doi au domnit: Vladislav (Vlaicu, cel care i-a urmat la tron) și Radu. A fost primul domn român care a sprijinit mănăstirile de la Athos. A reușit să păstreze independența țării față de coroana maghiară și a sprijinit comerțul cu Transilvania prin Țara Bârsei.

Basarab, Petru Cercel (cca 1545 – cca 1590)

Cărturar. Fiu al domnului muntean Pătrașcu cel Bun. Frate după tată cu Mihai Viteazul. A fost ostatic la Constantinopol, 1555, apoi exilat în insula Rodos, apoi într-o închisoare din Siria. Fuge în 1569 la Alep. De acolo ajunge la Brașov și, protejat de regele Sigismund al Poloniei (1572), colindă Europa: Viena, Genova, Roma, Paris. I-a cunoscut pe împărații Maximilian al II-lea în Italia, Henric al II-lea în Franța, pe papa Grigore al XIII-lea. Știa douăsprezece limbi și visa să trezească spiritul european pentru a reacționa contra otomanilor. A ajuns domn al Țării Românești (1583–1585) cu sprijin francez, a edificat curtea și biserica domnească de la Târgoviște, monument renașcentist. Mazilit, se retrage în Transilvania, e întemnițat la Hust, evadează, se duce din nou la Viena, Veneția, Roma, Constantinopol. Acolo este întemnițat la Edicule și ucis în drum spre Rodos. Iradierea culturală a scurtei sale domnii a fost însă uriașă. Mai târziu, renașterea brâncovenască i s-a datorat. A avut relații strânse cu tipograful Coresi, din Brașov, căruia i-a comandat un *Evangelhilar*, 1583.

Basarab, Petru Șchiopul (1537, Muntenia – 1591, Moldova)

Domn al Moldovei. Primul Basarab aflat pe tronul Moldovei. Fiu al lui Mircea Dracul și frate al lui Alexandru al II-lea, domnul Țării Românești. Era un Basarab, din dinastia care-și luase acest nume, dar era, de fapt,

Basarab

a Craioveștilor. Mama sa era o Cantacuzino. A domnit în trei rânduri (1574–1577, 1578–1579, 1583–1591), respingând cu greu atacurile pretendenților la tron (Ioan Vodă cel Cumplit, Iancu Sasul). Este primul domn al Moldovei de la care ne-au rămas documente fiscale în limba română (predecessorii foloseau slavona în administrație). A încercat alianțe de familie cu Basarabii din Muntenia, căsătorindu-și nepotul cu nepoata lui Mircea Ciobanul.

Basarab, Radu I

(1330–1383)

Domn al Țării Românești (1377–1383) din dinastia Basarab. Capitala se afla la Curtea de Argeș. Fiu al lui Nicolae Alexandru și frate și succesor al lui Vladislav I. A luptat cu regele maghiar Ludovic cel Mare de Anjou la Orșova. A anexat Vidinul.

Basarab, Radu al III-lea cel Frumos

(după 1431, Sighișoara – după 1475)

Domn al Țării Românești în patru rânduri (1462–1473, 1473–1474, 1474, 1474–1475). Fiu al lui Vlad Dracul, frate al lui Vlad Țepeș, nepot al lui Mircea cel Bătrân. Dat ostatic la otomani de către tatăl său, a fost dorit ca iubit de Mahomed al II-lea (cuceritorul Constantinopolului în 1453), de care a fugit lovind cu hangerul. A ajus domn în toate cazurile cu sprijin otoman, fie luptând contra lui Ștefan cel Mare (care voia să-l impună pe Laiotă Basarab), care i-a luat doamna, Despina, și fiica, Voichița, prizoniere, cea din urmă devenindu-i soție pentru 24 de ani, fie luptând contra lui Ștefan Bathory al II-lea al Transilvaniei, care dorea să-l impună pe Basarab cel Tânăr.

Basarab, Radu al IV-lea cel Mare

(1467 – aprilie 1508, Curtea de Argeș)

Domn al Țării Românești (1495–1508). Fiu al lui Vlad Călugărul, cel de-al treilea fiu al lui Vlad Dracul, frate numai de tată cu Vlad Țepeș și Radu cel Frumos. A avut trei fii legitimi (Vlad al VII-lea Vintilă, Radu al VII-lea Paisie, Mircea al V-lea Ciobanul) și doi nelegitimi (Radu de la Afumați și Radu al VI-lea Bădică), toți ajunși domni ai Țării Românești. A susținut instalarea de tiparnițe și a adus meșteri sârbi. Macarie a tipărit *Liturgierul slaven* (1508).

Basarab, Radu Mihnea

(1586, Capodistria – 01.1626, Hârlău)

Domn al Țării Românești și al Moldovei. Era fiu al lui Mihnea al II-lea Turcitul. A copilărit la Capodistria și la Athos, s-a școlit la Veneția (important loc al migrației

Radu IV cel Mare

Radu Mihnea

bizantinilor după căderea Bizanțului, cetate prin băncile căreia țările române plăteau tributul către otomani). A fost agreeat de Imperiul Otoman ca domn, deoarece Moldova înclina către polonezi ori ruși, iar Țara Românească spre austrieci ori sârbi, căutând alianțe antiotomane. A venit pe tron prima oară după experiența unificării provinciilor de către Mihai Viteazul. A domnit în Țara Românească de mai multe ori (septembrie 1601 – martie 1602, martie 1611 – mai 1611, 12 septembrie 1611 – august 1616, august 1620 – august 1623) și în Moldova la fel (24 iulie 1616 – 9 februarie 1619 și 4 august 1623 – 20 ianuarie 1626). Cu mijloacele diplomației a continuat să cultive spiritul identității de neam în ambele voievodate, ba chiar, în intervalul 1623–1627, a realizat, după modelul Europei vremii, unitatea Moldovei (unde era el domn) cu Țara Românească (unde era domn fiul său, foarte tânăr, Alexandru Coconul), prin ceea ce se numea uniune personală, model care va rămâne viabil și folosit de Al. I. Cuza. A protejat mănăstirea Dealu de la Târgoviște, unde se afla capul lui Mihai Viteazul, și a ctitorit mănăstirea Radu Vodă din București, pe locul uneia făcute de înaintașul său, Alexandru Vodă, iar piatra sa de mormânt din interior arată stemele ambelor țări române.

Basarab, Vlad I Uzurpatorul

(începutul secolului XIV –

1397, Transilvania)

Domn al Țării Românești (1394/1395–1396). Probabil fiu al lui Dan I, cel care a dat numele dinastiei Dăneștilor, facțiune rivală cu a Drăculeștilor. A luat tronul după bătălia de la Rovine, de la Mircea cel Bătrân. A dus o politică prootomană (după ce turcii câștigaseră bătălia de la Kosovo Polje din 1389 contra sârbilor și anexaseră Bulgaria în 1393), ceea ce a trezit nemulțumirea lui Sigismund de Luxemburg. În 1396 alianța antiotomană din care făcea parte și Mircea cel Bătrân a pierdut bătălia de la Nicopole

b

69

Basarab

Vlad Dracul

Vlad Țepeș

(sărbii, prezumtivi aliați, au refuzat să lupte, o parte din ei trecând la islam, azi fiind numiți bosniaci). A fost primul domn muntean care a plătit haraci la otomani. A fost capturat și ucis de Știber, voievodul Transilvaniei.

Basarab, Vlad al II-lea Dracul

(1390, probabil Târgoviște – 1447, Târgoviște)
Domn al Țării Românești (1436–1442, 1443–1447). Fiu al lui Mircea cel Bătrân din dinastia Basarab. Cu el începe ramura Basarabilor numită dinastia Drăculeștilor. A avut patru fii: Mircea II, Vlad IV Călugărul, Vlad Țepeș și Radu cel Frumos. În tinerețe a trăit 8 ani la Nürnberg. Și-a început cariera la Sighișoara, unde răspundea de libera trecere pe drumurile comerciale dintre Transilvania și Țara Românească, vama fiind pusă de Biserica Catolică. S-a considerat vasal al împăratului Sigismund de Luxemburg al Sfântului Imperiu Roman și a fost cavaler al Ordinului Dragonului (din 1431), ca și mai târziu Constantin Brâncoveanu, ordin secret de luptă antiotomană (fondat în 1387). Deoarece dragonul semăna cu un diavol, a fost poreclit Dracul. A participat, împreună cu fiul său, Mircea, la cruciada antiotomană de la Varna, condusă de Iancu de Hunedoara, și el membru al Ordinului Dragonului. Bătălia a fost pierdută, iar Mircea II (care domnise doar câteva luni în 1443) a fost îngropat de viu de boierii valahi, ortodocși, la Târgoviște, și i s-a tăiat capul de către aliații lui Vladislav al II-lea, pretendent la tron. V. și Drăculești.

Basarab, Vlad al III-lea Țepeș

(1431, Sighișoara – decembrie 1476, Snagov)
Domn al Țării Românești (1448, 1456–1459, 1476). Nepot al lui Mircea cel Bătrân, fiu al lui Vlad al II-lea Dracul și frate al lui Mircea al II-lea, Vlad al IV-lea Călugărul și Radu cel Frumos. Cavaler al Ordinului Dragonului, ca și tatăl său. A fost ostatic la turci până în 1448. A venit domn cu sprijinul lui Matei Corvin și l-a ajutat să vină pe tronul

Moldovei pe vărul său, Ștefan cel Mare (1457), la doar patru ani după ce căzuse Bizanțul în mâinile otomanilor. A încercat o reformă legislativă care să sporească puterea domnului în defavoarea boierilor, introducând și pedeapsa capitală (trasul în țeapă). A început mutarea capitalei de la Târgoviște la București, construind ceea ce numim azi Curtea Veche. În 1460 a atacat ținuturile de la sudul Dunării și a trecut prin sabie și țeapă 20 000 de turci. Ca urmare, Mahomed al II-lea a ocupat Târgoviștea (1462). Fratele domnului, Radu cel Frumos, a încheiat un tratat cu ungurii spre a ține el domnia, fostul domn fiind înțemnițat în Transilvania. A ieșit din închisoare (1466) prin căsătoria cu Ilona Szilagy (verișoara lui Matei Corvin), cu care a avut doi fii, unul ajungând domn: Mihnea Vodă cel Rău. Ultima domnie a obținut-o cu ajutorul lui Ștefan cel Mare și Andrei Balthory I. A fost ucis de turci, iar capul trimis la Constantinopol lui Mahomed al II-lea, conservat în miere. Doamna lui s-a sinucis.

Basarab, Vlad al IV-lea Călugărul

(înainte de 1425 – 09.1495, Târgoviște)

Domn al Țării Românești după moartea lui Vlad Țepeș (1481, 1482–1495). Fiu nelegitim al lui Vlad Dracul, nepot al lui Mircea cel Bătrân și frate numai după tată cu Mircea al II-lea, Vlad Țepeș și Radu cel Frumos. Soția sa era Rada Maria Smaranda Palaiolog (origine bizantină). Ambii săi fii, Radu cel Mare și Vlad cel Tânăr (Vlăduț), au domnit. A refăcut mănăstirea de la Glavacioc, unde e înmormântat.

Basarab, Vlaicu

prenume la naștere Vladislav

(1325–1377)

Domn al Țării Românești (1364 – probabil 1377). Nepot al lui Basarab I (Ioan Basarab, în fapt Ivanko Bazarad, fiul lui Tochomerius sau Tihomer, de la sud de Dunăre, cuman la origine), întemeietor al dinastiei Basarabilor și fiu al lui Nicolae Alexandru din căsătoria cu Maria. Frate cu Radu I. Surorile sale după tată au fost căsătorite una cu Ștefan Uroș I, cneazul Serbiei, iar cealaltă cu Stracimir, cneazul Vidinului. A fost ortodox, spre deosebire de tatăl și bunicul său, care erau catolici. Sub domnia lui, Țara Românească a rămas sub suzeranitatea regelui maghiar Ludovic I, care i-a cedat ducatele Amlașului, Severinului și Făgărașului, rămase continuu sub jurisdicția domnilor munteni până la Basarab Laiotă cel Bătrân (1476). Obligația muntenilor era ca, astfel, să apere granițele de est și sud-est ale Ungariei, în vreme ce ea avansa prin cuceriri și alianțe către vestul

Băcescu

Vlaicu Basarab

Ion Șt. Bașgan

I. A. Bassarabescu

Dumitru Batâr

Europei. Ulterior a încercat să se alieze cu Stracimir spre a denunța suzeranitatea maghiară. A bătut monedă proprie (din argint): ducati (numiți astfel după model venețian), cu subdiviziune banul (doi bani la un ducat). A citorit mănăstirile Vodița, Comana și Tismana. A mutat capitala de la Câmpulung la Curtea de Argeș.

Bașgan, Ion Șt.

(24.06.1902, Focșani – 15.12.1980, București)

Inginer termotehnician specializat în foraj petrolifer. A urmat cursurile Școlii de Ofițeri de Artilerie din Craiova (1925), și-a susținut doctoratul la Viena cu teza „Die Arbeitsweise und Form des Rotary Meissels”, 1934. A lucrat la Steaua Română, iar după război la Ministerul Agriculturii și Comitetul de Stat al Apelor. A obținut în 1934 brevetul românesc, iar în 1937 brevetul american pentru forajul cu prăjini grele și forajul sonic (roto-percutant), brevet blocat de statul american în 1941, deși procedeul continuă să fie folosit până astăzi, atât în România, SUA, Rusia, cât și pretutindeni unde se fac foraje petrolifere. Procesul cu SUA durează din 1961 și, în perioada socialistă, a fost dus inclusiv cu sprijinul statului român. Lucrări: *Rolul statului în industrializare*, 1936; *Tuburi grele pentru foraje la sondeuze*, 1954; *Alimentarea cu apă în mediul rural*, 1958.

Bassarabescu, I(oan) A.

(30.12.1870, Giurgiu – 29.03.1952, Ploiești)

Prozator. A absolvit Literale și Filosofia la București. Profesor de limba și literatura română la Ploiești. Inspector general al învățământului primar (1912), prefect de Prahova (1918) și senator. A scris despre viața orașului de provincie. Maestru al genului scurt: nuvela, schița – *Noi și vechi*, 1909; *Pe drezină*, 1924; *Un om în toată firea*, 1927; *Domnul Dincă*, 1928. Membru corespondent al Academiei (1909), exclus în 1948, reînregistrat în 1990.

Baștan, Grigore

(23.01.1922, Coșcodeni, jud. Buzău – 8.02.1983, București)

General-maior de aviație. A absolvit Școala de Pilotaj, cea de Parașutism (1941), Școala de Ofițeri de Aviație (1948) și Facultatea de Arme Întrunite a Academiei Militare din București (1967). A fost primul care a sărit, în 1971, de la 1 000 m înălțime, de pe un turboreactor. S-a ocupat de parașutismul sportiv, ca președinte al Comisiei Centrale de Parașutism, aducându-și contribuția la răspândirea fără precedent a acestui sport de extrem curaj. A realizat diferite îmbunătățiri în construcția de parașute: stabilizator, dispozitiv de largarea voalierei, declanșator mecanic de largarea stabilizatorului. Lui i se datorează și realizarea unui nou tip de parașută. A fost comandant al Regimentului 246 Aerodesant (1952–1964), locțiitor al șefului de Stat Major al Armatei II (1967–1968), comandant al Trupelor de Parașutiști și locțiitor pentru parașutiști al Comandantului Aviației Militare (1968–1982).

Batâr, Dumitru

(1.04.1927, Butești, jud. Bălți, Basarabia)

Chimist. A absolvit Universitatea Pedagogică la Chișinău și s-a specializat în chimie anorganică la Universitatea de Stat din Chișinău. Profesor la Institutul Pedagogic din Tiraspol, apoi la Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei din Chișinău. Este fondator și conducător al Laboratorului de Chimie Bioanorganică (1975) și al Laboratorului Interdepartamental de Biotehnologie Veterinară (1980). Autor al cărții *Anotimpul mărturisirilor* (2009). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1996). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Băcescu, Mihai

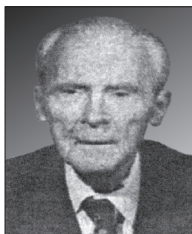
(28.03.1908, Fălticeni, jud. Suceava – 6.08.1999, București)

Biolog, oceanolog. A participat la expediția de cercetare a faunei abisale din fosa

b

71

Bădălan

Mihai Băcescu

Eugen Bădălan

Dan Bădărău

Eugen Bădărău

Peru-Chile, cu expediția vasului *Anton Braun* (1965). A donat Muzeului Antipa moluște găsite vii, a căror origine ca specie e stabilită la o vechime de 250 de milioane de ani. A descris această expediție în volumul *Chemarea apelor*, 1972. În 1970 a participat la expediția vasului *Thalassa*, pe coasta vestică a Africii. În urma expediției a scris lucrarea *Acolo unde Sahara dispăre în ocean*, 1973. Ca director al Muzeului Antipa a organizat prima expediție a acestui muzeu, în 1974, pentru studierea recifelor de corali din dreptul Tanzaniei. Cu acest prilej a descoperit o familie de crustacee pe care a numit-o *Tanzanapseudidae*. Membru al Academiei Române (1990), a fost șeful Secției de Oceanografie al Academiei. Membru al Comisiei Internaționale pentru Explorarea Științifică în Mediterana, 1960; Membru al Academiei Liguria din Bologna, membru al Societății Franceze de Zoologie.

Bădălan, Eugen

(30.12.1951, Traian, jud. Brăila)

General de armată. A absolvit Școala Militară de Ofițeri Activi de Infanterie la Sibiu și apoi Academia de Înalte Studii Militare și Colegiul Național de Apărare la București. A fost comandant al Armatei II (1995–1997, Buzău), prim-locuitor al șefului Statului Major al Trupelor de Uscat (1997–1998); șef al Direcției Protecție și Siguranță Militară – fosta Direcție a Contrainformațiilor Militare (1998–1999); locuitor și adjunct al șefului Statului Major General (1999–2000). General de corp de armată și șef al Statului Major al Forțelor Terestre (2000–2004). Trecut în rezervă în 2006. Contribuții la dezvoltarea doctrinei de luptă a trupelor de uscat. Lucrări: *Securitatea națională și unele structuri militare românești la cumpăna dintre milenii* (2000); *Trecătorile Carpaților Orientali. Analiză geografico-militară* (2001); *Securitatea României. Actualitate și perspectivă* (2002); *Tratat de tactică militară. Forțele Terestre*, 2 vol. (2003). Distins cu Diploma de excelență a Academiei Oamenilor de Știință din România (2001);

Medalia Meritul Militar clasa a II-a (1978) și clasa I (1984); Ordinul Meritul Militar clasa a III-a (1989), clasa a II-a (1993) și clasa I (1998); Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce (2000).

Bădărău, Dan

(6.12.1893, Iași – 2.07.1968, București)

Filosof. Frate cu Eugen B. A studiat Științele Juridice, apoi Literale și Filosofia la Paris și Iași. A fost profesor de logică la Universitatea din Iași. Șef de secție la Centrul de Logică al Academiei Române (1949–1968). Raționalist. Lucrări: *Despre instituția bergsoniană* (1925), *Virtualitățile noțiunilor* (1927), *Dimitrie Cantemir și Van Helmont* (1961), *Filosofia lui Cantemir* (1964), *Categoriile lui Aristotel* (1965), *Logos și Ethos* (1968). Membru corespondent al Academiei Române.

Bădărău, Eugen

(19.09.1887, Foltești, Galați – 11.03.1975, București)

Fizician. Frate cu Dan B. A urmat cursurile liceului din Ismail și în 1905 și-a dat bacalaureatul. În dorința de a deveni inginer, a plecat în Austria și s-a înscris la Technische Hochschule din Graz. După doi ani de studii politehnice (1905–1907), dorind să perfecționeze partea teoretică, pleacă în Italia și se înscrie la Facultatea de Fizică de la Universitatea din Pisa, obținând în 1911 licența în fizică. A rămas în continuare asistent al profesorului Batelli și a lucrat la teza de doctorat, „Constanta dielectrică a gazelor și amestecurilor gazoase”, pe care a susținut-o în 1912. După doctorat a fost angajat imediat asistent la Institutul de Fizică Experimentală din Pisa, unde și-a continuat preocupările efectuând experiențe cu diferite gaze, pe care le-a supus la presiuni până la 350 atmosfere. În anul 1914 a părăsit definitiv Italia și a plecat în Rusia, unde i-a fost oferit un post de asistent la Institutul de Fizică din Petrograd, la catedra profesorului Chwolson. În 1917 a devenit

Băieșu

șef de secție la Institutul de Optică de Stat și ulterior a obținut docența (1918) la Facultatea de Științe din Petrograd. În perioada 1918–1921 a funcționat ca profesor universitar la Institutul Fototehnic Superior din Petrograd. Cercetările sale în timpul șederii în Rusia s-au concentrat asupra problemelor de optică. În 1916 a prezentat o comunicare privind birefrigența corpurilor izotrope în câmpurile magnetice. Participând la primul Congres de Știință de la Petrograd în 1918, susține o comunicare având ca subiect un nou tip de interferometru pe care l-a pus la punct. În 1921 a revenit în România, unde a fost numit profesor agregat la Universitatea din Cernăuți și director la Institutul de Fizică Experimentală. La Cernăuți a făcut o carieră strălucită, predând ca profesor la Catedra de fizică teoretică și experimentală, ajungând în 1926 decan al Facultății de Științe, funcție pe care a deținut-o până în 1928. A fost solicitat, în 1934, să preia, la Universitatea din București, Facultatea de Științe, Catedra de fizică corpusculară; ulterior a devenit șeful Catedrei de acustică, optică și fizică moleculară (1935–1962). A fost primul care a scris capitole noi în cursurile sale pentru studenți privind fizica atomică și nucleară. Efectuând primele cercetări în domeniul descărcărilor electrice în gaze și în domeniul plasmei, a fost recunoscut ca fondator de școală în domeniu. A publicat o serie de articole devenite clasice despre izvoarele de ioni pozitivi, emisia secundară din corpurile solide, căderea catodică, descărcări în gaze la presiuni joase, influența sarcinii la pereți asupra tensiunii de aprindere și altele. Alte cercetări interesante ale sale se referă la obținerea de parfumuri, descărcări electrice în amestecuri gazoase cu metan și brom, influența ultrasunetelor asupra germinăției plantelor. În 1955, din inițiativa lui s-a înființat Comisia de Acustică a Academiei Române. În cadrul acestei comisii a condus o serie de cercetări pentru combaterea poluării sonore și aplicarea ultrasunetelor în încercările asupra materialelor de construcții. Între 1949 și 1956, a condus Secția de optică și spectrografie a Institutului de Fizică Atomică de la Măgurele, după care a fost transferat ca director la Institutul de Fizică al Academiei Române. Dintre numeroasele lucrări și studii publicate reținem: *Bazele acusticii moderne* (1952); *Introducere în acustică* (1953); *Gaze ionizate*, 2 vol.: *Procese fundamentale* (1963); *Descărcări electrice în gaze* (1965), studiu apărut în 1969 și în Franța, la care se adaugă o lungă listă de articole publicate în reviste de specialitate. A fost ales membru al Academiei Române în 1948.

Mihail Bădicheanu

Ion Băieșu

Bădicheanu, Mihail *nume la naștere*

Mihail Kristoforovici Badikov

(15.10.1919, Chișinău – 29.04.1988, Chișinău)

Actor. Origine greco-română. A absolvit Academia de Artă Dramatică la București – coleg cu Radu Beligan și elevul Luciei Sturdza Bulandra –, dar n-a apucat să practice meseria, fiind deportat în Siberia (1940). Întors la Chișinău în 1956, a jucat în filmele lui Emil Loteanu și Mihail Kalik. Roluri în: *Poienile roșii*, 1966; *Gustul pâinii*, 1966; *A iubi*, 1968; *Zece ierni pentru o vară*, 1969; *Vișorul roșu*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Casa părințească*, 1973; *Podurile*, 1973; *Între cer și pământ*, 1975; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Dejnutul misterios*, 1989; *Strada felinelelor stinse*, 1990.

Bădulescu, Victor

(28.07.1892, Găești, jud. Dâmbovița – decembrie sau ianuarie 1953 sau 1954, Sighet) Economist. A studiat la Școala de Științe Politice din Paris, fiind licențiat în Economie, și Dreptul, tot la Paris. Conferențiar la Catedra de economie politică și finanțe a Facultății de Drept din București. A înființat Catedra de politică economică. Director al Băncii de Credit Român. A participat, la Națiunile Unite, la negocierile financiare și comerciale legate de plata datoriilor României de după al Doilea Război Mondial. Arestat și trimis la Sighet, unde a murit. Lucrări: *Les Finances publiques en Roumanie* (1922), *Situația financiară a căilor ferate* (1924), *Probleme monetare internaționale* (1944), *Tratat de politică comercială. Comerț exterior și schimburi internaționale* (1945). Membru corespondent al Academiei Române (1945), radiat (1948) și reînregistrat (1990).

Băieșu, Ion *nume la naștere Ion Mihalache*

(2.01.1933, Băiești, com. Aldeni, jud. Buzău –

21.09.1992, New Jersey, SUA)

Prozator și dramaturg. A absolvit Școala de Literatură și Facultatea de Filologie la București. A colaborat la *Almanahul literar* de la Cluj. A fost redactor la revista *Albina*, la

Băieșu

Scânteia tineretului. A debutat cu volumul de schițe umoristice și satirice *Necazuri și bucurii*, 1956. A publicat, în același gen, volume precum: *Noaptea cu dragoste*, 1962; *Oameni cu simțul umorului*, 1964; *Iubirea e un lucru foarte mare* (povestiri cu *Tanța și Costel*), 1967; *Iertarea*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; dramatizare după nuvela *Acceleratul* din volumul *Sufereau împreună*, 1966; *Umor*, 1970; *La iarbă albastră*, 1973; *Chițimia*, 1973, piesă de teatru, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Pompierul și opera*, 1976; *Omul care ne trebuie*, 1978, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *În căutarea sensului pierdut*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Umorul la domiciliu*, 1982; *Boul și vițeei*, 1985, teatru; *Balanța*, 1985, ecranizată de Lucian Pintilie; *Un activist al suferinței*, vol.1, 1991; *Tristețea vânzătorului de sticle goale*, 1992. A scris scenarii de film: *Mere roșii*, 1977, Premiul Asociației Cineaștilor; *Omul care ne trebuie*, 1978.

Băieșu, Nicolae

(24.06.1934, Caracușeni Vechi, jud. Hotin)

Folclorist. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Cercetător la Institutul de Filologie, Secția folclor, al AȘM, șef al Sectorului Folclor al Institutului de Filologie al Academiei de Științe a Republicii Moldova (din 1999). Lucrări: *Poezia populară moldovenească a obiceiurilor de Anul Nou*, 1972; *Poezia obiceiurilor calendaristice*, 1975; *Folclor moldovenesc: Bibliografie (1924–1967)*, 1968; *Folclorul ritualic și viața*, 1981; *Rolul educativ al folclorului copiilor* (în rusă), 1980; *Sărbători domnești*, vol. I, 2004, vol. II, 2007; *Tradiții etnofolclorice ale sărbătorilor de iarnă* (2008). A făcut și culegeri de folclor: *Folclor din părțile codrilor*, 1973; *Folclor din Bugeac*, 1982; *Folclor din nordul Moldovei*, 1983; *Folclor din stepa Bălților*, 1986; *Folclor din Țara fagilor*, 1993. Distins cu Premiul Dacia al Ministerului Culturii al Republicii Moldova, Premiul Academiei Române, Medalia Meritul Civic, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Științe a Moldovei (2009).

Băileșteanu, Fănuș

(21.07.1947, Sălcuța, jud. Dolj – 30.04.2008, București)

Critic și istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea din București. A fost secretar de redacție la revista *Manuscriptum*, apoi publicist comentator la revista *Academica* (1990–1991), redactor responsabil al Analelor Academiei Române, șef al Biroului de presă al Academiei și, din 1994,

Nicolae Băieșu

Ion Bălan

director adjunct al Bibliotecii Academiei Române. A excelat în comentarea fenomenului literar contemporan: *Abside*, 1979; *Refracții*, 1980; *Eseuri*, 1982; *Personalități culturale românești din străinătate*, 1999; *Fețele rostirii*, 2002. A colaborat la alcătuirea ediției de *Opere* Mihail Sadoveanu, 8 volume.

Bălan, Ion

(10.06.1925, Iablunka ori Iabuka, adică Mărul, lângă Vârșet – 1.06.1976, Belgard)

Scriitor și animator cultural. A semnat și cu pseudonimul Ion Păduraru. A absolvit Școala Normală la Vârșet, apoi Școala Superioară de Pedagogie de la Zrenianin cu specializarea limba română. A lucrat la Trustul Libertatea din Pancevo din 1948, fiind responsabil pentru revistele *Bucuria copiilor* și *Lumina*. A adus în paginile *Libertății*, la rubrica sa culturală, numeroși debutanți din toată Iugoslavia. Lucrări: *Cântecul satului meu*, versuri, 1947; *Brazdă-n primăvară*, versuri, 1952; *Flăcări în noapte*, proză, 1953; *Drumuri în nori*, proză, 1960; *Contribuții la trecutul cultural al românilor din Voivodina*, 2 vol., 1973, 1976; *Opere alese*, 3 vol. (Versuri; Proză; Publicistică), 1979, postum, editat de Radu Flora.

Bălan, I(on) D(odu)

(5.10.1929, Vaidei, jud. Hunedoara)

Critic și istoric literar. Doctor în filologie, profesor la Facultatea de Litere a Universității din București, rector al Universității (în 1989), apoi profesor la Universitatea Spiru Haret. Ministru adjunct al Culturii, a reușit diversificarea editorială. A debutat cu volumul *Influențe folclorice în poezia noastră actuală*, 1955. S-a ocupat de recuperarea unor valori literare: *Octavian Goga*, 1966; *Cuvintele au cuvântul*, 1971, Premiul Academiei; *Resurecția unui poet: Aron Cotruș*, 1981; *Ioan Slavici sau Roata de la Carul Mare*, 1985; *Repere critice*, 1988, *Momente ale liricii românești în secolul XX*, 2000. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor pentru esul *Copilăria unui Icar*, 1974.

Bălașa

Maria Bălan

Nicolae Bălan

Pavel Bălan

Sabin Bălașa

Bălan, Maria

(1.04.1936, Dumitrești, jud. Ismail)

Actriță. A absolvit Școala de Teatru B. Șciukin din Moscova și a fost actriță la Teatrul Romen din Moscova. A revenit la Chișinău în 1970 și a jucat la teatrul radiofonic și la teatrul Luceafărul. În 1990 a fondat teatrul Studio MONO. A făcut multe roluri în film, avându-l partener pe Mihail Bădicheanu: *Gustul pâinii*, 1966; *Nuntă la palat*, 1968; *Ultimul haiduc*, 1972; *Podurile*, 1973; *Bărbații încrunțesc tineri*, 1974; *Durata zilei*, 1974; *Trânta*, 1977; *Agentul serviciului secret*, 1978; *Aveți o telegramă*, 1983; *Bucurii pământențe*, 1986.

Bălan, Nicolae

(27.04.1882, Blăjenii de Sus, jud. Bistrița Năsăud – 6.08.1955, Sibiu)

Mitropolit. A studiat Teologia la Cernăuți și s-a specializat la Breslau în teologie protestantă și catolică. Profesor la Catedra de dogmatică, apologetică și morală a Institutului Teologic-Pedagogic din Sibiu. În 1920 a fost ales mitropolit al Transilvaniei. A participat la Consiliul de Coroană din 29/30 august 1940 și a fost împotriva Dictatului de la Viena. Lucrări: *Chestiunea bisericească din România și autonomia bisericii noastre* (1910), *Evangelhia și democrația* (1923), *Monahismul ortodox. Sensul și misiunea lui în viitor* (1930), *Biserica și viața* (1947). Membru de onoare al Academiei Române (1920), radiat în 1948, repus în drepturi în 1990.

Bălan, Pavel

(17.07.1938, Hâncești, jud. Fălești, Basarabia)

Director de imagine. A absolvit Institutul de Cinematografie S. A. Gherasimov de la Moscova, secția operatorie de film. A lucrat la Studioul Moldova Film din 1965. A semnat imaginea pentru filmele: *Fântâna*; *Piatră, piatră*; *De-ale toamnei*; *Se caută un paznic*; *Ar fi avut o altă soartă* (Premiul Festivalului Unional al Filmului, Leningrad, 1982 și Premiul Cocostârcul de Argint, Festivalul Filmului,

Chișinău, 1982). A făcut regie pentru filmele *Petru Movilă*; *Varlaam*. Premiul Național pentru Film, Chișinău, 1988.

Bălan, Ștefan

(1.01.1913, Brăila – 26.03.1991, București)

Inginer. A absolvit Școala Politehnică la București, în specialitatea mecanică. Profesor al Școlii Politehnice. A fost din 1958 ministru adjunct al Învățământului și Culturii, iar din 23 martie 1963 ministru plin (până în 19 august 1969). Anterior ocupase funcțiile de președinte al Comisiei de Stat pentru Standardizare, președinte al Comitetului de Stat pentru Tehnică (1952–1955), președinte al Comitetului Executiv al Sfatului Popular București, ministru al Construcțiilor (1956–1958). Între 1965 și 1969 a fost membru supleant al CC al PCR. Lucrări: *Lexiconul Tehnic Român* (1949–1955) – coordonator și coautor; *Lexiconul Tehnic Român* (1957–1968) – coordonator și coautor; *Galileo Galilei* (1957); *Mecanică teoretică* (1959) – în colaborare cu Victor Vălcovici, Radu Voinea ș.a.; *Cromoplasticitatea* (1963) – în colaborare; *Încercarea construcțiilor* (1965); *Din istoria mecanicii* (1966) – în colaborare cu I. Ivanov; *Complemente de mecanică teoretică* (1975); *Calculul structurilor în domeniul plastic. Momente independente* (1976); *Optimizări* (1979) – în colaborare cu V. Petcu; *Dicționar cronologic al științei și tehnicii universale* (1979) – coordonator și coautor. A fost laureat al Premiului de Stat pentru contribuția sa la întocmirea *Lexiconului Tehnic Român*. Membru titular al Academiei Române (1963), președinte al Secției de științe tehnice a Academiei (1984–1991).

Bălașa, Sabin

(17.06.1932, Dobriceni, jud. Olt – 1.04.2008, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Artă din București. Perfecționări la Sienna și Perugia. Adept al unei neorenașteri românești, a pictat frescă (holul Universității din Iași) și uleiuri care cultivă integrarea personajelor

Bălăceanu

istorice (fondatorii: Decebal, Traian, Ștefan cel Mare, pașoptiștii, Eminescu) într-o modernitate cosmică. Premii și distincții: Gold Medal, European Painting Competition, Pescara, 1965; Silver Pelican, International Animations Film Festival, Mamaia, Romania 1966; Accademico d'Italia con Medaglia d'Oro, Salsomaggiore, Italia 1980; Diploma Maestro di Pittura Honoris Causa, Seminario Internazionale d'Arte Moderne e Contemporanee, Salsomaggiore, 1982; Gold Medal of International Parliament of USA, 1982; Accademico delle Nazioni, Salsomaggiore, 1983; Chavalier of the Arts, Accademia Bedriacense, Calvarone, Italia, 1985; Palma d'Oro d'Europa, Accademia Europa, 1986; Albert Einstein Bronze Medal, International Academy Foundation, USA, 1989.

Bălăceanu-Stolnici, Constantin (6.07.1923, București)

Medic neurolog. Descendent al Bălăcenilor, vechi familie boierească din Țara Românească. A urmat cursurile Facultății de Medicină din București, obținând în 1948 titlul de doctor în medicină și chirurgie, cu teza „Considerații asupra complexului cerebelo-dento-olivar”, realizată sub conducerea profesorului Ion T. Niculescu. A fost asistent la Catedra de neurologie (prof. N. Ionescu-Șișești). În 1952 este exclus de la catedră și din Institutul Medico-Farmaceutic, pe motive politice. A lucrat în domeniul neurociberneticii. Lucrări: *Elemente de neurocibernetică* (1967), *Personalitatea umană – o interpretare cibernetică* (1972), *Introducere în studiul Kabbalei* (1996). După 1989, președinte de onoare al Universității Ecologice din București și profesor de neuropsihologie și anatomie a sistemului nervos la Medicină, profesor de istoria culturii și științei. Președinte al Societății Ateneul Român. Profesor asociat la Universitatea din Newcastle-upon-Tyne (Anglia), Universitatea Pontificală din Porto Alegre (Brazilia), Universidad Internacional Menéndez Pelayo din Santander (Spania), Academia Medicală Catalană din Barcelona (Spania), Colegiul de Medicină din Paris (Franța). Ultimul președinte al Societății internților și foștilor interni, desființată abuziv în 1948. Membru al Adunării Naționale și al Consiliului Național al Bisericii Ortodoxe Române. Președinte al familiilor Ordinului de Malta din România. Președinte al Centrului Internațional Antidrog și al Drepăturilor Omului, format din 14 organizații europene. Membru de onoare al Academiei Române. A primit Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

C. Bălăceanu-Stolnici

George Bălăiță

Bălăiță, George

(17.04.1935, Bacău)

Prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Iași și a fost redactor la revista *Ateneu* din Bacău, iar din 1979 secretar al Uniunii Scriitorilor, apoi director al Editurii Cartea Românească (1980–1989) și redactor-șef al publicației *Arc* a Fundației Culturale Române. A debutat în 1965 cu volumul de schițe și povestiri *Călătoria*, proză de tip simbolic, formată prin simbioza dintre tradiționalism și modernism. După un volum de nuvele, *Conversând despre Ionescu*, 1967, a publicat romanele care i-au asigurat un loc de frunte printre prozatorii contemporani: *Lumea în două zile*, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor, reeditat în 1993 fără tăieturile operate de cenzură, și *Ucenicul neascultător*, 1977, Premiul Academiei, tradus în germană în 1982, *Noaptea unui provincial*, 1983. A contribuit la traducerea în românește a romanului *Cevengur* de Andrei Platonov. A editat volumul *Antologia scriitorilor israelieni de limbă română*, 1998.

Bălănuță, Leopoldina

(10.12.1934, Păulești, jud. Vrancea – 15.10.1998, București)

Actriță. Soție a actorului Mitică Popescu. A absolvit în 1958 Institutul de de Artă Teatrală și Cinematografică (IATC) din București. Actriță la Teatrul Mic. Una dintre cele mai importante actrițe care a practicat spectacolul de poezie. Roluri în film: *Nunta de piatră* (1972); *Duhul aurului* (1974); *Dincolo de pod* (1975); *Bietul Ioanide* (1979); *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979); *Clipa* (1979); *Înghițitorii de săbii* (1981); *Năpasta* (1982); *Umbrele soarelui* (1988); *Balanța* (1992); *Ultima gară* (1998). Premiul de excelență al UNITER, 1997.

Bălcescu, Nicolae

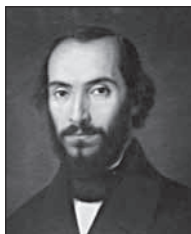
(29.06.1819, București – 29.11.1852, Palermo, Italia)

Istoric și scriitor. A studiat la Colegiul Sf. Sava, unde i-a avut colegi pe Gr. Alexandrescu,

Bănaru

Leopoldina Bălănuță

Nicolae Bălcescu

Radu Bălcescu

D. Bolintineanu, Ion Ghica, iar ca profesor pe Eftimie Murgu. În 1840 a organizat, împreună cu Ion Ghica și Christian Tell, societatea secretă Frăția, care a inițiat mișcarea revoluționară de la 1840 a lui Mitiță (Dimitrie) Filipescu. A tipărit, în *Magazin istoric pentru Dacia* (scos de el în colaborare cu August Treboniu Laurian, în 1845), lucrările *Puterea armată și arta militară la moldoveni în timpurile mării lor și Despre starea soțială a muncitorilor plugari în Principatele Române în deosebite timpuri*. În 1846 a plecat la Paris, unde l-a întâlnit pe Mihail Kogălniceanu. A fost unul dintre promotorii revoluției de la 1848, deținând funcția de secretar al Guvernului Provizoriu alături de Cezar Bolliac. După înăbușirea revoluției, deși bolnav de tuberculoză, a fost exilat fără dreptul de a se mai întoarce în țară. În 1850 a publicat *La Question économique des Principautés Danubiennes* (*Chestiunea economică a Principatelor dunărene*), folosită de Karl Marx (în versiunea lui Elias Regnault) în *Capitalul*. Lucrarea sa cea mai cunoscută, care l-a consacrat ca istoric și scriitor, este *România supt Mihai-Voievod Viteazul*, 1849–1852, publicată postum de Al. I. Odobescu, 1878, important monument de limbă română literară și documentare științifică.

Bălcescu, Radu

(16.10.1888, Mihăileștii de Sus, jud. Olt – 2.12.1953, închisoarea Jilava)

General de divizie. A făcut campania din 1913 în Bulgaria, a absolvit Școala de Război (Infanterie și Cavalerie). A comandat Divizia 18 Infanterie a Armatei IV în asaltul asupra Odesei și a desfășurat acțiuni în zona Mării de Azov. A luat parte la al doilea asediu al Sevastopolului (1942). A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. În 1944 divizia a luptat contra sovieticilor în nordul Moldovei. După această acțiune, generalul a fost destituit. A fost repus în drepturi în 1945 și a comandat Corpul 5, apoi Corpul 6, până în 1946. A fost trecut în rezervă în 1947 și arestat în 1948, împreună cu frații săi, ambii preoți.

Bălcescu, Radu Constantin

(18.07.1932, București – 1.06.2006, București) Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Chimie la Bruxelles și este profesor la Universitatea Liberă din Bruxelles și Universitatea Catolică din Louvain la Neuve. Discipol al prof. Prigogine, a adus contribuții la fizica statistică, fizica plasmelor, fuziunea termionucleară controlată. Lucrări: *Statistical Mechanics of Charged particles* (1963), *Equilibrium and nonequilibrium statistical mechanics*, 1975; *Transport Processes in Plasma*, 2 vol., 1988. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Bălțeanu, Dan

(28.02.1943, Turnu Severin)

Geograf. A absolvit Facultatea de Geografie a Universității din București și s-a specializat la Institutul de Geografie din Cracovia (Polonia) și la Universitatea din Uppsala (Suedia). Cercetător și director al Institutului de Geografie din București. A avut proiecte de cercetare și la universitățile Boulder, Colorado, Washington Seattle și Leipzig. Profesor invitat în Israel, Japonia, Paris. S-a ocupat de evaluarea reliefului subcarpatic în comparație cu alte regiuni ale lumii, inclusiv Himalaya. Lucrări: *Experimentul de teren în geomorfologie*, 1983, Premiul Academiei Române; *Învelișul de gheață al Pământului*, 1982; *Cercetări geomorfologice pentru lucrările de îmbunătățiri funciare*, 1985. A colaborat la lucrarea *România. Atlasul geografic*, vol. 3, 1987. Membru corespondent al Academiei Române (1943).

Bănaru, Victor

(24.09.1941, Grinăuți-Raia, jud. Hotin – 8.12.1997, Chișinău)

Semiolog, scriitor. A absolvit Facultatea de Limba Franceză și Germană la Institutul Pedagogic din Bălți. A absolvit apoi Institutul Pedagogic din Moscova. Profesor de filologie la Facultatea de Limbi Străine a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Limbi Străine din Minsk,

Bănărescu

Belarus. A lucrat în linia formaliştilor ruşi şi a şcolii franceze de semiotică. Contribuţii la studierea filosofiei limbajelor, a evidenţierii comparative a romanităţii limbii române şi franceze. Preşedinte al Asociaţiei Profesorilor de Limba Franceză din Republica Moldova. A scris nuvele (*Gust de mătrăgună*, 1998). A tradus din română în franceză.

Bănărescu, Petre Mihai

(15.09.1921, Craiova)

Zoolog şi biogeograf. A absolvit Facultatea de Ştiinţe la Timişoara, a fost cercetător la Institutul de Cercetări Piscicole (1953), apoi la Laboratorul de taxologie animală al Institutului de Biologie al Academiei Române. Lucrări: *Les Poissons des environs de Timişoara*, 1946; *Principii şi probleme de zoogeografie*, 1970; *Principiile şi metodele zoologiei sistematice*, 1973; *Biogeografia. Fauna und Flora der Erde und ihre Geschichtliche Entwicklung*, 1978. A colaborat la *Monografia geografică a României* şi *Tratatul de geografie al României*. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Petre Mihai Bănărescu

Octav Băncilă

De asemenea, a consacrat numeroase tablouri temei ţărăneşti. Răscoalele din 1907 i-au inspirat 15 lucrări, dintre care amintim: *Înainte de 1907*; *1907*, *Execuţia*, *Recunoaşterea*, *Înmormântarea*, *După răscoale*, *Historia*. În perioada 1916–1937 a fost numit profesor la Şcoala de Belle Arte din Iaşi. În anul 1942 a participat la expoziţia colectivă a Salonului Moldovei, unde a primit Premiul Naţional.

Bănculescu, Gheorghe

(28.12.1898, Iaşi – 12.04.1935, Cairo)

Pilot. A luptat, la 19 ani, în Primul Război Mondial pe linia Nămolosa-Mărăşeşti. În 1926 a devenit comandant de zbor al companiei franco-române de transport. În tentativa de a stabili un record de viteză s-a prăbuşit şi i-au fost amputate picioarele. A zburat din nou cu proteze în 1927 – primul din lume – şi a fost decorat de preşedintele Franţei cu Legiunea de Onoare în grad de Cavaler. A stabilit un nou record de zbor deasupra Africii şi a murit răpus de boală. Aeroclubul din Ploieşti îi poartă numele.

Bănescu, Nicolae

(16.12.1878, Călăraşi – 11.09.1971, Bucureşti)

Istoric. A absolvit Literale şi Filosofia la Bucureşti, s-a specializat la München în latină şi bizantinologie (1910–1912). Profesor de istorie bizantină la Universitatea din Cluj, rector al universităţii, apoi profesor la Universitatea din Bucureşti (Catedra de studii bizantine). S-a ocupat cu precădere de Scythia Minor (Dobrogea). Lucrări: *Cele mai vechi ştiri bizantine asupra românilor de la Dunărea de Jos*, 1921; *Bizanţul şi romanitatea la Dunărea de Jos*, 1938; *L'Ancien état bulgare et les Pays Roumains*, 1947. Scos de la catedră în 1948. Membru al Academiei Române (1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Bănică, Constantin

(24.08.1942, Chişinău – 25.12.1991, Sinaia)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universităţii din Bucureşti. Cercetător ştiinţific la Institutul de

b

78

Băncilă, Ion N.

(2.02.1901, Brăila – 28.03.2003, Bucureşti)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geologie a Universităţii din Bucureşti şi a devenit doctor în specialitate în 1936, iar docent în 1969. A lucrat la Institutul de Geologie din Bucureşti. A adus contribuţii de referinţă la cunoaşterea vechimii şi componenţei Carpaţilor Orientali şi la realizarea unor mari construcţii hidrotehnice în ţară şi în străinătate. Lucrări: *Étude géologique des Monts Găghimaş-Ciuc*, 1941; *Paleogenul zonei mediane a fişului*, 1952; *Geologia Carpaţilor Orientali*, 1958; *Geologia inginerescă*, 2 vol., coordonator, 1979, 1981; *Geologia amenajărilor hidroelectrice în fişul carpatic*, 1989. Membru titular al Academiei Române din 1991.

Băncilă, Octav

(4.02.1872, Botoşani – 3.04.1944, Bucureşti)

Pictor. Frate al Sofiei Nădejde (n. Băncilă). În 1887 s-a înscris la Şcoala de Arte Frumoase din Iaşi. Anii de studii la această şcoală, unde i-a avut profesori pe Gh. Panaiteanu Bardasare şi C.D. Stahi, i-au dat posibilitatea să-şi însuşească o serioasă pregătire profesională. Între 1894 şi 1898 şi-a continuat studiile la Academia de Arte Frumoase din München. În Germania a avut ocazia să lucreze în atelierele pictorilor Haschbe şi Lenbach, realizând şi expoziţii personale cu lucrările create în acea perioadă. Apoi se duce în Italia, unde studiază operele lăsate de Renaşterea italiană. S-a întors la Iaşi, unde s-a dedicat înfăţişării celor mărunti, realizând lucrări ca *Muncitorul* (1911), *Grevistul*, *Întrunire* (1914), *Pax* (1915).

Bărănescu

Matematică al Academiei Române, profesor invitat la Bayreuth, Göttingen, München, Nancy, Pisa, Strasbourg. Contribuții în domeniul geometriei complexe și al funcțiilor analitice de mai multe variabile complexe. Lucrări: *Teoreme de dualitate pe varietăți Stein și cosmologie cu suport compact; Metode algebrice în teoria globală a spațiilor complexe; Conceptul formal al unui spațiu analitic de-a lungul unui subspațiu cu teorema de comparație*. Membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Ștefan Bănică (senior)

Ștefan Bănică (junior)

Bănică (senior), Ștefan

(11.11.1933, Călărași – 26.05.1995, București)

Actor de teatru și film. Țigan ca etnie. Tată al lui Ștefan B. Jr. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. Actor la Teatrul Bulandra. S-a remarcat și ca un bun cântăreț. A realizat un cuplu comic celebru alături de Stela Popescu în spectacole de revistă și divertisment la televiziune. A interpretat piese muzicale, din care amintim: *Îmi acordai un dans, Cum am ajuns să te iubesc, Gioconda se mărită, Hei, coșar, coșar și Astă seară mă fac praf*, care au rămas nemuritoare. Roluri în film: *Dincolo de barieră* (1965); *Golgota* (1966); *Tunelul* (1967); *Împușcături pe portativ* (1967); *Zile de vară* (1968); *Vin cicliștii* (1968); *Cântecele mării* (1970); *Proprietarii* (1973); *Păcală* (1974); *Fair Play* (1977); *Septembrie* (1978); *Cianura și picătura de ploaie* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Singur printre prieteni* (1979); *De ce trag clopoțele, Mitică?* (1982); *Harababura* (1990); *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993).

Bănică (junior), Ștefan

(18.10.1967, București)

Actor de teatru și film, moderator TV și cântăreț. Fiu al lui Ștefan B. senior. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. Actor la Teatrul de Comedie. Filmografie: *Eroii nu au vârstă* – serial TV, regia M. Constantinescu, 1984; *Licenii* – regia Nicolae Corjos, 1986; *Extemporal la dirigenție* – regia Nicolae Corjos, 1987; *O călătorie de neuitat* – serial TV, regia Geo Saizescu, 1988; *Licenii rock'n roll* – regia Nicolae Corjos, 1990; *Templul tăcerii* – regia George Bușecan, 1992; *Triunghiul morții* – regia Sergiu Nicolaescu, 1998; *Sexi harem Ada-Kaleh* – regia Mircea Mureșan, 1999; *Proprietari de stele* – regia Savel Stîopul, 1999; *Băieți buni* – serial TV, 2005; *Mașini (Cars)* – regia John Lasseter, 2006.

Bănulescu Bodoni, Gavriil

(1746, Bistrița, Transilvania – 30.03.1821, Chișinău)

Mitropolit. Familie originară din Moldova. Și-a început studiile teologice la Budapesta

și le-a terminat la Academia Teologică din Kiev. Specializare în Grecia (Hios, Patmos, Afon). S-a călugărit la Constantinopol sub numele Gavriil. A încercat să armonizeze ortodoxia de tip slav cu aceea de tip grecesc. A ținut slujbe la Mitropolia Domnească din Iași în greacă și română. Refugiat la Poltava în contextul conflictului ruso-turc. Ecaterina a II-a îl numește episcop al Cetății Albe și Benderului, mizând pe ajutorul lui în rezolvarea unor probleme politice. Apoi e numit mitropolit al Moldovei și Munteniei, printr-un ucaz al împărătesei din 1792. Când armatele rusești pleacă, este forțat de Alexandru Moruzzi să plece și el din scaun. Urmează câțiva ani de ședere în Rusia, unde participă la întemeierea Odesei și susține înființarea cursurilor de medicină și muzică de la Academia Teologică. Se mută la Dubăsari, pentru patru ani, de unde este chemat de Alexandru I în 1808 ca membru al Sinodului și exarh pentru Moldova și Muntenia. După Pacea de la București din 1812, când Moldova dintre Prut și Nistru revine Rusiei, se retrage la Chișinău și începe organizarea noii eparhii a Basarabiei. În 1913, cu ajutorul lui Petru Kunițchi, Ion Nestorovici, Isidor Gherbanovschi înființează la Chișinău seminarul teologic. Preocuparea lui permanentă a fost ținerea unor cursuri la nivelul celor din Țările Române și din Imperiul Austriac. În acest sens inaugurează în 1814 tipografia eparhială, care tipărea cărți nu numai pentru Basarabia, ci și pentru Țările Române.

Bărănescu, George

(13.05.1919, Odobești, jud. Vrancea – 2001, Chicago)

Inginer. A absolvit Școala Politehnică din București în specialitatea electromecanică. A fost profesor la Politehnica din București, a fost șef al Catedrei de motoare cu ardere internă, a fost rector al Politehnicii (1968–1972), a plecat în SUA în 1979, la Illinois Institute of Technology din Chicago.

b

79

Bărbat

Gavriil Bănulescu Bodoni

Aurel Bărglăzan

S-a ocupat de conservarea energiei, protecția mediului, folosirea combustibililor neconvenționali. Lucrări: *O nouă perspectivă în termodinamică*; *Validity of Inertia Principle*; *Un motor termic cu caracteristici unice*. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus (1979), reînregistrat (1990).

Bărbat, Virgil Iuliu

(24.04.1879, Rassa, județul Brăila – 23.11.1931, Cluj)

Sociolog. Și-a luat licența în științe sociale la Genova. Titularul Catedrei de sociologie (din 1923) al Universității din Cluj. A scris *Curs complet de sociologie generală*, peste 3 000 de pagini.

Bărbulescu, Constantin

(20.12.1927, Turnu Severin)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie Generală din cadrul Institutului de Științe Economice și Planificare, apoi Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din București. Profesor la Catedra de economie industrială a ASE, al cărei rector a și devenit (1990–1996). Contribuții în domeniul strategiilor economice de dezvoltare a industriei, de dezvoltare a bazei de materii prime și energie. Membru al Asociației Generale a Economistilor din România, al Consiliului Metodologic și Științific al Institutului Superior de Gestiune din Paris, Doctor Honoris Causa al ASE din Chișinău și al Universității din Craiova, membru corespondent al Academiei Române (1993).

Bărbulescu, Ilie

(3.12.1873, București – 5.06.1945, Iași)

Lingvist și filolog. A absolvit Literele și Filozofia la București, s-a specializat la Zagreb, Praga, Leipzig, Viena, Berlin. Subdirector al Arhivelor Statului din București, profesor la Universitatea din București, unde a înființat Catedra de slavistică (1905), apoi profesor la Universitatea din Iași. Lucrări: *Studii privitoare la limba și istoria românilor*,

1902; *Vechile relații ale principatelor Române cu Croația*, 1903; *Românii față de sârbi și bulgari*, 1905; *Gramatica paleoslovenică în legătură cu limba și textele românești*, 1919. Membru al Academiei Regale de Științe din Belgrad, al Societății Eleno-Latine din Roma, membru corespondent al Academiei Române, 1908.

Bărglăzan, Aurel

(27.03.1905, Porumbacu de Sus, jud. Sibiu – 17.10.1960, Timișoara)

Inginer. În 1940 a obținut titlul de doctor inginer la Școala Politehnică din Timișoara cu lucrarea „Transformatorul hidraulic. Studiu teoretic și experimental” – prima teză de doctorat din România în domeniul hidraulic, care, datorită originalității ei, a conferit autorului brevet de inventator. Specializări la Viena, Zürich, Berlin, Budapesta, Torino, Milano. A fost profesor (1942–1960) la Politehnica din Timișoara; șef al Catedrei de mașini hidraulice (1948–1960), decan al Facultăților de Electromecanică și Mecanică (1942–1960) de la Politehnica din Timișoara. A condus Secția de cavitație de la Baza de Cercetări Științifice din Timișoara a Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Bărnăuțiu, Simion

(2.08.1808, Bocșa, jud. Sălaj – 28.05.1864, Hida sau Treznea, jud. Sălaj)

Jurist. A studiat Teologia la Blaj (1826–1829) și a intrat în conflict cu episcopul I. Lemeny. A fost suspendat din profesorat. A studiat la Academia de Drept din Sibiu, apoi la Pavia (Italia). A predat Dreptul la Academia din Iași. A luat parte activă la revoluția de la 1848 și a contribuit la răspândirea ideilor europene, în special raționaliste. A fost un antimonarhist convins și, ca om de cultură, a susținut latinismul ca formă de rezistență a românilor din Imperiul Austro-Ungar. Lucrări: *Raporturile românilor cu ungurii și principiile libertății naționale*, Viena, 1852; *Un document pentru limba română din anul 1842, 1853*.

Băsescu, Traian (Dumitru)

(4.11.1951, Basarabi, Constanța)

Președinte al României. A absolvit Institutul de Marină Mircea cel Bătrân din Constanța, Secția navigație comercială, în 1976. Căpitan de cursă lungă al navelor *Argeș*, *Crișana* și *Biruința*. Șef al Agenției NAVROM la Anvers (1987–1989). Director general al Inspectoratului de Stat al Navigației Civile din Ministerul Transporturilor (1989–1990), ministru al Transporturilor (1991–1992, 1996–2000), deputat (de Vaslui) în Parlamentul României

Bârlea

Simion Bărnuțiu

Traian Bănescu

Ion Bârlea

Octavian Bârlea

(1992–1996), primar general al capitalei (2000–2004), președinte al Partidului Democrat (2001–2004), președinte al României (din 2004).

Bârcă, Vasile

(2.01.1884, Ignărești, Basarabia – 14.05.1949, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din Petersburg. A profesat avocatura. Ales în Sfatul Țării din partea Congresului județean Soroca (1918), unde a fost vicepreședinte al Comisiei Constituționale (19 mai – 27 noiembrie 1918), membru al Comisiei Juridice. A aderat la Partidul Liberal. Director general la Departamentul Interne, ad-interim la Domenii și Directoratul Justiției între 1920 și 1921, primar al municipiului Chișinău (1922–1923) și a doua oară (1924–1925), președinte al Comisiei de unificare, ministru subsecretar de stat la Ministerul de Interne (1936–1937); director al cotidianului *Basarabia*. Deputat de Orhei în 10 legislaturi. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Mare Ofițer, Steaua României, Vulturul României, Regele Ferdinand în grad de Comandor.

Bârlădeanu, Alexandru

(25.01.1911, Comrat, Basarabia – 13.11.1997, București)

Economist și om politic. A absolvit Dreptul la Iași. Cercetător la Institutul de Cercetări Științifice din Chișinău (1940–1946), expert economic al Comisiei guvernamentale române la tratativele de pace de la Paris. Profesor la ASE, București (din 1944). În anul 1943 a devenit membru al Partidului Comunist. Secretar general pentru problemele comerțului exterior în Ministerul Economiei Naționale (1947–1948), ministru al Comerțului Exterior (1953–1957), vicepreședinte al guvernului român pentru probleme economice (1955, 1957–1965). Înlăturat din funcții după accesul lui Nicolae Ceaușescu la putere, a fost exclus și din partid în

1980. În 1989 a fost unul dintre semnatarii scrisorii celor șase foști lideri ai PCR către Radio Europa Liberă, care îl criticau pe Nicolae Ceaușescu. Pe 22 decembrie 1989, ca urmare a revoluției, a devenit membru în Consiliul Frontului Salvării Naționale, iar apoi în Biroul Executiv al Consiliului Provizoriu de Uniune Națională. A fost senator al României în legislatura 1990–1992, ales în municipiul București pe listele FSN, fiind o vreme președinte al Senatului. Membru al Academiei Române (1955), vicepreședinte al ei (1990–1994).

Bârlea, Ion

(11.01.1883, Berbești, jud. Maramureș – 12.05.1969, București)

Preot, folclorist, istoric și gazetar. Colaborator la *Gazeta Transilvania*, *Neamul Românesc*, *Poporul Român* – Budapesta, *Unitatea* – Blaj, *Șezătoarea* – Fălticeni, *Almanahul Presei Române*. Este autorul celei mai bogate culegeri folclorice din Maramureș. Colaborator al lui Tiberiu Brediceanu, Béla Bartók, Arthur Gorovei. Culegeri de folclor: *Balade, colinde și bocete din Maramureș*, 1924; *Cântece populare din Maramureș. Descăntece, vrăji, farmece și desfaceri*, 1924 (ambele publicate cu sprijinul lui G.T. Kirileanu, conțin peste 1 200 de poezii populare, cele mai multe culese din Berbești și Ieud). Președinte al Ligii Culturale din Maramureș (Sighet), membru corespondent al secțiilor de istorie și folclor ale ASTRA.

Bârlea, Octavian

(5.05.1913, Mogoș, jud. Alba – 5.04.2005, München)

Teolog, istoric bisericesc, preot greco-catolic, una dintre personalitățile de frunte ale exilului cultural și religios românesc. Frate cu Ovidiu B. A studiat Teologia la Roma, la Collegio Pio Romano, apoi a fost profesor la Blaj. În timpul războiului a ajutat numeroși refugiați să fugă de hortiști și naziști. Ajuns la Vatican, a susținut cauza Transilvaniei

b

81

Bârlea

Ovidiu Bârlea

Andrei Bârseanu

Agatha Bârsescu

și a unității României. Devenit monsenior în 1952. Fondator al Societății Academice Române (SAR, 1957, fiind și președinte al ei până în 1969) și al Academiei Româno-Americane (președinte 1975–1982). Principalele publicații ale SAR-ului au fost: *Acta Philosophica et Theologica*, din 1958; *Acta Philologica*, din 1958; *Acta Historica*, din 1959; *Acta Scientiarum Socialium*, din 1959 și, mai ales, *Revista Scriitorilor Români*, din 1962. Șef al Secției de limbă română la Radio Vatican (1968–1973). A fost vizitator apostolic pentru românii ortodocși din SUA (1973–1977), trimis apoi la München (din 1978) ca reprezentant al Vaticanului și acolo a editat revista *Perspective* în română. A fost serbat la Congresul ARA din 2003, la Târgu Jiu, cu prilejul împlinirii vârstei de 90 de ani. A scris lucrări precum *Biserica română unită și ecumenismul corifeilor renașterii culturale*, München, 1983; *Unirea românilor 1697–1701*, München, 1990; *Unirea religioasă la porțile Moldovei și Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, München, 1986; *Spre înălțimi*, München, 2000.

Bârlea, Ovidiu

(13.08.1917, Bârlești, com. Mogoș, jud. Alba – 7.01.1990, Cluj)

Folclorist. Frate cu Octavian B. A absolvit Literale și Filosofia la București (1942) și a fost cercetător la Institutul de Folclor din București. A debutat în 1941 cu volumul *Procesul de creație al baladei populare române*. A scris *Istoria folcloristicii românești*, 1974, Premiul Academiei; *Metoda de cercetare a folclorului*, 1979; *Poetică folclorică*, 1979; *Folclorul românesc*, 2 vol., 1981–1983. Este de asemenea autorul capitolului despre folclor din *The Encyclopedia of Religions*, 1987, coordonată de Mircea Eliade.

Bârsănescu, Ștefan

(4.03.1895, Viperești, jud. Buzău – 7.11.1984, Iași)

Pedagog și eseist. Și-a luat licența în Drept și apoi în Filosofie la Universitatea din Iași.

Specializări la Berlin, München, Jena și în Danemarca. Profesor de istoria pedagogiei la Universitatea din Iași. Lucrări: *Pedagogia pentru școlile normale* (1932); *Didactica* (1935); *Unitatea pedagogiei contemporane ca știință* (1936); *Tehnologia didactică* (1939); *Pedagogia practică* (1946); *Pedagogia agricolă* (1946); *Istoria pedagogiei românești* (1941); *Schola latina de la Cotnari* (1957); *Academia domnească din Iași, 1714–1921* (1962); *Pagini nescrise din istoria culturii românești* (1971); *Educația, învățământul și gândirea pedagogică din România* – dicționar cronologic (1978, în colaborare cu Florela Bârsănescu); *Medaliaone pentru pedagogia modelelor* (1983). Membru corespondent al Academiei Române (1963), membru al Asociațiilor Savanților Celebri din Chicago (SUA).

Bârseanu, Andrei

(17.10.1858, Dârstele, Brașov – 17.08.1922, București)

Etnograf. A studiat la universitățile din Viena și München. A fost profesor la Brașov și Sibiu. A colaborat cu Ciprian Porumbescu și Jan Urban Jarnik pentru culegerea sistematică a folclorului românesc din Transilvania. A fost autor al culegerilor *Cincizeci de colinde și Doine și strigături din Ardeal* (împreună cu Jan Urban Jarnik, filolog romanist ceh, pasionat de folclorul românesc). Profesor la Brașov, 1886–1911, unde desfășoară o bogată activitate didactică și pedagogică. Realizează manuale pentru școli și publică articole legate de organizarea învățământului. Redactor la *Școala și familia*. Colaborează la *Albina Carpaților*, *Converbirii literare*, *Transilvania*, *Lucea-fărul*. Se mută la Sibiu și este ales președinte al ASTRA (1911–1922). Vicepreședinte al Marelui Sfat Național (1918), la 9 decembrie 1918 rostește cuvântul de bun venit la Sibiu către membrii Consiliului Dirigent. El a scris versurile imnului Marii Uniri: „Pe-al nostru steag e scris Unire” (1916). Lucrări: *Istoria școlilor centrale românești greco-catolice din*

Bejan

Boris Bechet

Adrian Bejan

Dimitrie Bejan

Mircea Bejan

Brașov, 1912. Membru al Academiei Române (1908) și vicepreședinte al ei (1922).

Bârsescu, Agatha

(9.09.1857, Râmnicu Vâlcea – 22.11.1939, Iași) Actriță. A studiat la Sibiu, apoi a urmat Conservatorul la București și la Viena. A debutat pe scena teatrului Curtii Imperiale din Viena cu rolul Margareta din *Faust*. A jucat ca primă tragiană la Burgtheater din Viena, apoi pe scenele multor teatre din Europa și din America. Și-a valorificat însușirile de tragiană interpretându-și rolurile cu patos romantic. Printre creațiile sale se numără rolurile titulare din *Medeea* și *Sapho*, ambele de F. Grillparzer, *Antigona* de Sofocle, *Maria Stuart* de Fr. Schiller, regina din *Ruy Blas* de Victor Hugo etc. Spre sfârșitul vieții s-a întors în țară (în 1925) și a fost profesoară la Conservatorul din Iași.

Bechet, Boris

(7.02.1953, Vadu Leca, Republica Moldova) Actor și regizor. Evreu ca etnie. A absolvit Institutul de Arte din Chișinău. A jucat la Teatrul Național Vasile Alecsandri din Bălți, apoi la Teatrul Poetic (azi Alexie Mateevici) din Chișinău. După 1989 a realizat, cu studioul său propriu (Media SDB), spectacole de teatru integrat împreună cu Teatrul Odeon din București. Roluri în film: *Lanterna magică*; *Să-ți cânte cucul în față*; *Cursa*; *Corbii prada n-o împart*, *Troița* ș.a. Filmografie: *Femeia și copilul – protecție și sprijin*, 2009. Membru al UNITEM. Artist emerit din Republica Moldova.

Bedreag, Constantin

(5.08.1883, Rusca, jud. Vaslui – 23.08.1965, Iași) Fizician. Și-a luat licența în Științe la Universitatea din Iași, specialitatea electricitate, și a lucrat în laboratorul universității condus de Dragomir Hurmuzescu. Specializare la Paris (1911-1914). A devenit profesor de fizică teoretică al universității. Contribuții în legătură cu principiul homologiei și sistematica elementelor chimice. În optică s-a ocupat de

studiul spectrelor unor metale, clasificând o serie de linii spectrale ale cuprului și ale titanului. Lucrări: *Bibliografia fizicii române. Biografii*, 1957.

Bejan, Adrian

(24.08.1948, Galați)

Inginer. A absolvit Massachusetts Institute of Technology. Este profesor de inginerie mecanică la Universitatea Duke din Carolina de Nord. A emis teoria constructală care se referă la optimizarea unui sistem de răcire a compartimentului electronic al computerelor, ocazie cu care a descoperit că forma curenților interni seamănă cu un arbore cu ramificații complexe, din ce în ce mai fine. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Bejan, Dimitrie

(26.10.1909, Hârlău – 1994, Hârlău)

Preot. Absolvent al Institutului Teologic și al Facultății de Istorie din Iași. A fost în hagialăc la Ierusalim. Hirotonisit în 1938, a luat parte la campania de unire a Basarabiei cu țara. În al Doilea Război Mondial, căzut prizonier la sovietici, a ajuns în lagărul de la Oranki (1942–1948). Întors în România, este arestat (1949–1956: Jilava, Aiud, Canal), după care are domiciliu forțat pe Bărăgan. Lucrări: *Oranki. Amintiri din captivitate*, 2008, postum; *Hotarul cu cetăți*, 1995; *Bucuriile suferinței. Evocări din trecut*, Chișinău, 1995, postum.

Bejan, Mircea

(1.10.1944, Timișoara)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic, Facultatea de Mecanică și a devenit profesor al facultății. Contribuții în domeniul rezistenței materialelor. Lucrări: *Știință și inginerie*, 8 vol., 2002–2005; *Să construim în siguranță*, 2004. Membru al Asociației Române de Tensometrie, al Asociației Române de Forjă, al Societății Române de Mecanică Aplicată. A primit de mai multe ori Premiul de Excelență al AGIR.

b

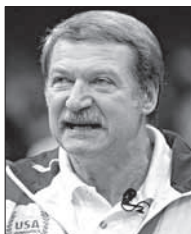
83

Bejenaru

Lidia Bejenaru

Béla Károly

Bejenaru, Lidia

(3.05.1953, Țiplești, Bălți)

Cântăreață. Și-a făcut studiile de specialitate la Soroca. Solistă a orchestrei Ciocărlia din Edineț. Din 1973, solistă a orchestrei Mugurel, iar din 1974, a orchestrei Lăutarii a Filarmonicii din Chișinău. S-a remarcat prin interpretarea unor piese de rezistență ale folclorului moldovenesc: *Floarea-nfloarește o dată; La casa cu grinzii bătrâne; Hai, flăcăi, la horă-n sat; Departee-s, mamă, departee*. A susținut turnee artistice în străinătate: în numeroase foste republici sovietice, în Bulgaria, Cehia, Slovacia, Germania, Polonia, Grecia, Norvegia, Turcia, Italia, Belgia ș. a. A evoluat de nenumărate ori în România. Ordinul Meritul Civic al Republicii Moldova (1993).

Beju, Gabriela Silvia

(30.05.1947, Turnu Măgurele)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București și s-a specializat în design la Köln și Paris. S-a stabilit la Paris în 1973. Sculptează mai ales în piatră. Premiul Tinerilor Sculptori al UAP, București, 1971; Premiul de Onoare Saar, RFG, 1974; Premiul Fundației Vocation, Franța, 1975. A participat la tabere de creație la Măgura, Saint Wendel (RFG), Carrara (Italia), în Spania, Bulgaria, SUA. Are lucrări în România, Franța, Germania, Austria, Italia, Spania, SUA, Serbia, Grecia.

Béla Károly

(13.09.1942, Cluj)

Antrenor sportiv (gimnastică). Etnie maghiară. A absolvit Institutul de Cultură Fizică din Cluj. A lucrat la o școală sportivă din Onești, unde le-a antrenat pe Nadia Comăneci și Teodora Ungureanu, campioane mondiale la gimnastică. În SUA, Houston, Texas, le-a antrenat pe Mary Lou Retton, Betty Okino, Kerri Strug, Kim Zmeskal, Kristie Phillips și Dominique Moceanu. Plecat în SUA în 1981.

Beldiman, Alexandru (Alec)

(1760, Huși – 1826, Iași)

Poet și traducător. Provenea dintr-o mare familie boierească din Moldova, a fost el însuși vornic. Căsătorit cu sora poetului Costache Conachi. Știa franceza și greaca. Preromantic. Lucrări: *Tragodia sau mai bine a zice Jalnica Moldovii întâmplare*, rămasă în manuscris până în 1861, text despre Ete-ria; *Asupra lumii, Pentru om, Pentru dușmanul ominirei*, poeme filosofice. A tradus din Metastasio, J.-Fr. Regnard, S. Gessner, Voltaire, adesea prin intermediar grec. Ilustrează, prin demersul său literar, orientarea culturii române dinspre Grecia spre Europa.

Belea, Constantin

(6.03.1929, Slănic Prahova – 6.12.1985, Craiova)

Inginer. A absolvit Academia Tehnică Militară la București. Specializare la Academia Militară Tehnică de Aviație din Moscova (1957–1959), ca elev al lui G.I. Pospelov. Profesor la Universitatea din Craiova, fondator al Catedrei de automată, prorector al universității. Considerat unul dintre creatorii automaticii neliniare în România. Contribuții în domeniul calculului oscilațiilor neliniare, al sistemelor optime în timp minim. Lucrări: *Oscilații neliniare în sistemele automate*, Moscova, 1962; *Sisteme adaptive și optime*, 1971, în colaborare, „Premiul Academiei Române”; *Automatica neliniară*, 1983; *Teoria sistemelor*, 2 vol., 1985.

Beleş, Aurel

(8/20.04.1891, București – 10.01.1976, București)

Inginer constructor. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București. Profesor la Politehnică și la Institutul de Construcții din București. A lucrat în cadrul Direcției Consiliului Tehnic Superior. A proiectat și executat poduri de beton armat peste Bistrița, Ișalnița, Gilort, a realizat fundațiile Palatului Bursei din Galați, ale Agricolei Fonciera din București, coșurile de la oțelăria Hunedoara, fundațiile hidrocentralei Bicaz. Lucrări: *Elemente de seismologie inginerescă*, 1962; *Mecanica teoretică și aplicată*, 1942. Membru al Academiei Române (1963), al Asociației Internaționale de Inginerie seismică.

Beligan, Anamaria

(15.11.1958, București)

Scriitor și cineast. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, 1981. Fiică a actorului Radu B. A emigrat în Australia în 1982, unde a obținut masterul în lingvistică la Universitatea

Beligan

Constantin Belea

Anamaria Beligan

Monash, Melbourne, și premiul editurii Cambridge University Press. Lucrează ca regizor și scenarist, predă la Australian Film, Television and Radio School (Sydney). În 1988 înființează compania independentă de producție de film Athanor. Scrierile sale au apărut în diverse publicații australiene și românești: *Arc*, *Orizont*, *Respiro*, *Ramuri*, *Vatra*, *Familia*, *Literatorul*, *Mofitul Român*. A publicat în țară: *Încă un minut cu Monica Vitti*, 1998, proză scurtă; *Scrisori către Monalisa*, 1999, roman; *Dragostea e un trabant*, 2000, proză scurtă; *Mamabena.com*, 2005.

Beligan, Radu

(14.12.1918, com. Galbeni, județul Bacău)

Actor de teatru, film, televiziune și radio. A studiat la Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică, profesoară Lucia Sturdza Bulandra – studii neterminate. 1937–1938: studiază Dreptul și Filosofia la București. Membru PSD din 1947. Membru al Partidului Comunist Român din 1962. Deputat în Marea Adunare Națională. Director al Teatrului Național București: 1989–1990. Roluri la TNB: *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1948; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1949; *Iarba rea* de Aurel Baranga, regia Sică Alexandrescu, 1949; *Trei surori* de A.P. Cehov, regia Moni Gheletter, 1950; *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1951; *Momente* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1952; *Revizorul* de Nikolai Vasilievici Gogol, regia Sică Alexandrescu, 1952; *Ultima oră* de Mihail Sebastian, regia Moni Gheletter, 1953; *Matei Millo* de Mircea Ștefănescu, regia Sică Alexandrescu, 1953; *Mielul turbat* de Aurel Baranga, regia Sică Alexandrescu, 1954; *Platon Krecet* de Alexandr Korneiciuk, regia Alexandru Finți, 1954; *Apus de soare* de Barbu Ștefănescu Delavrancea, regia Marietta Sadova, Mihail Zirra, 1956 și 1973; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Sică Alexandrescu, 1956; *Ziaristi* de

Alexandru Mirodan, regia Moni Gheletter, 1956; *În valea cucului* de Mihai Beniuc, regia Sică Alexandrescu, 1959; *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* de Edward Albee, regia Michel Făgădău, 1970; *Jocul de-a vacanța* de Mihail Sebastian, regia Mihai Berechet, 1971; *Simfonia patetică* de Aurel Baranga, regia Aurel Baranga, 1973; *Prizonierul din Manhattan* de Neil Simon, regia Mihai Berechet, 1973; *Danton* de Camil Petrescu, regia Horea Popescu, 1974; *Richard al III-lea* de William Shakespeare, regia Horea Popescu, 1976; *Romulus cel Mare* de Friedrich Dürrenmatt, regia Sanda Manu, 1977; *Caligula* de Albert Camus, regia Horea Popescu, 1980; *Cotletele de Bertrand Blier*, regia Gelu Colceag, 1998; *Azilul de noapte* de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1998; *Numele trandafirului* după Umberto Eco, regia Grigore Gonța, 1998; *Take, Ianke și Cadăr* de Victor Ion Popa, regia Grigore Gonța, 2001; *Egoistul* de Jean Anouilh, regie proprie, 2004. Roluri în film: *O noapte furtunoasă*, 1943; *Visul unei nopți de iarnă*, 1946; *Răsună valea*, 1949; *Bulevardul Fluieră Vântu* – scurtmetraj, 1950; *Lanțul slăbiciunilor*, 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Afacerea Protar*, 1955; *Directorul nostru*, 1960; *Bădăranii*, 1960; *Celebrul 702*, 1962; *Lanternă cu amintiri*, 1963; *Pași spre lună*, 1964; *Castelani*, 1966; *Șeful sectorului suflute*, 1967; *Explozia*, 1972; *Întoarcerea lui Magellan*, 1973; *Agentul straniu*, 1974; *Tată de duminică*, 1975; *Singurătatea florilor*, 1976; *Cuibul salamandrelor*, 1976; *Instanța amână pronunțarea*, 1976; *Premiera*, 1976; *Brațele Afroditei*, 1978; *Aurel Vlaicu*, 1977; *Iancu Jianu, zapciul*, 1980; *Rețeaua „S”*, 1980; *Iancu Jianu, haiducul*, 1981; *Întoarcere la dragostea dintâi*, 1981; *Galax, omul păpușă*, 1983; *Horea*, 1984; *Cui i-e frică de Virginia Woolf?* – film TV, 1995; *Trăhir*, 1993; *După-amiaza unui torționar*, 2001. Alte activități: profesor la Institutul de Teatru și Film: 1950–1965; director al Teatrului de Comedie: 1961–1969; președinte activ (1971) și apoi președinte de onoare pe viață (1977) al Institutului Internațional de Teatru; autorul mesajului internațional pentru Ziua Mondială a Teatrului: 27 martie 1977; copreședinte, cu Yehudi Menuhin, al Festivalurilor Internaționale de Teatru și Muzică organizate de UNESCO: 1971–1978; Membru al Cartelului Internațional de Teatru, 1967; membru în Consiliul Superior al Teatrului Națiunilor, sub președinția lui Pierre Moinet (director general în Ministerul Afacerilor Culturale al Franței); membru al Academiei Le Muse din Florența. Premii și distincții: Ordinul Drapelul Iugoslav cu Steaua de aur și Colan; Artist Emerit, 1953; Artist al Popoului, 1962; Premiul Academiei Le Muse din

b

85

Belodedici

Radu Beligan

Miodrag Belodedici

Dumitru Belu

Octavian Belu

Florența, 1980; decorat cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Mare Ofițer; Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Artă Teatrală și Cinematografică, 2003; Trofeul România 2000, 2003; Marele Premiu acordat de Guvernul României, în cadrul Premiilor Naționale de Teatru, 2002; Ofițer al Ordinului Național al Legiunii de Onoare, 2002; Premiul Academiei Române, 1997; Premiul Galei UNITER – Trofeul Dionysos, 1995–1996; Premiul Academiei Române, 1997. Cetățean de onoare al municipiilor Iași și Bacău. Membru de onoare al Academiei Române (2004).

Belodedici, Miodrag

(20.05.1964, Socol, Caraș Severin)

Fotbalist. Etnie sârbă. A jucat la Steaua București (1983–1989) și Steaua Roșie Belgrad (1989–1992). Director al Centrelor de Juniori ale Federației Române de Fotbal. A jucat în Cupa Campionilor Europeni și Cupa Intercontinentală.

Belousov, Vitalie

(2.05.1930, Bălți, Republica Moldova)

Inginer mecanic și inventator. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iași. Profesor și rector al Universității Tehnice din Iași. Manager al Institutului de Inventică din Iași. Maestru Emerit al Sportului (ciclism). Este titularul a peste 123 de brevete de invenție în România, Franța, SUA, Italia, Germania Elveția și Belgia. Deține 7 ordine europene și de stat și peste 70 de invenții mediate cu aur, dintre care menționăm: frână centrifugală autoreglabilă, procedeu de ascuțire a burghiilor elicoidale; frezele ROMASCON; aparat de zbor fără motor, freza frontală cu plăcuțe metalo-ceramice, turbina eoliană, mașina de ascuțit freze cu dantură curbilinie și cuțitul armat cu răcire internă. Lucrări: *Teoria așchierii și proiectarea sculelor, Mașini-unelte și prelucrări prin așchiere*; 25 de lucrări de inventică, disciplină pe care

a brevetat-o la Institutul Politehnic din Iași. Premiul Perseverență în Excelență al BCR, 2005. Președinte al Societății de Inventică din România, organizatoare a Saloanelor Naționale (anuale) de Inventică. Președinte al Comisiei de Inventică a Academiei Române, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Belu, Dumitru

(21.11.1902, Greceanca, jud. Buzău – 5.09.1980, Sibiu)

Teolog. Profesor la Academia Teologică din Oradea, detașată la Caraș Severin în timpul Diktatului de la Viena, devenind Facultate de Teologie. Unul dintre fondatorii teologiei dogmatice și simbolice în învățământul de specialitate românesc. Lucrări: *Despre iubire, Păcatul originar la Origen, Impărăția lui Dumnezeu și Biserica; Sfinții părinți despre trup. Tragicul în cadrul teologiei morale, Maica Domnului în lumina innelor liturgice* (1941) și *În legătură cu valorile morale* (1942).

Belu, Octavian

(17.02.1951, Ploiești)

Antrenor de gimnastică. A absolvit Institutul de Cultură Fizică și Sport din București. A antrenat echipa națională a României în 1988–2005 și i-a adus peste o sută de medalii. Consilier prezidențial pentru sport (2010). Mai multe campioane olimpice și mondiale au fost antrenate de el: Alexandra Marinescu, Sabina Cojocar, Lavinia Miloșovici, Andreea Răducan, Simona Amânar. Cătălina Ponor.

Benador, Ury nume la naștere

Simon Moise Grinberg

(1.05.1895, Milișeuțul de Sus, jud. Suceava – 23.11.1971, București)

Prozator. Autodidact. Secretar al Teatrului Evreiesc de Stat. A debutat în volum în 1925, cu piese de teatru: *5 acte · Otrava · Simfonia roșie · 36 · Fără titlu · Larie omul*, Premiul Asociației Criticilor Dramatici și Muzicali. A devenit consacrat cu romanul *Ghetto*

Bengescu

veac XX, 1934, unde abordează problemele de conștiință ivite ca urmare a condițiilor vieții de ghetou. În continuare, toată proza sa va fi axată pe abordarea lumii evreiești: *Subiect banal*, 1935; *Hilda*, 1936; *Preludiu la Beethoven*, 1940; *Gablonz. Magazin universal*, 1961; *Beethoven, omul*, 1964.

Benetato, Grigore Alexandru

(18.11.1905, Chișinău – 9.06.1972, București)

Medic și fiziolog. A absolvit Medicina la Cluj. S-a specializat în chirurgie la Berlin și Heidelberg. Profesor la Catedra de fiziologie a Facultății de Medicină din Cluj. Director al Institutului de Fiziologie din București. Contribuții în legătură cu capacitățile funcționale ale organelor interne, cu imunologia și endocrinologia. În ultimii săi ani a fost șeful Catedrei de fiziologie de la IMF București. A fost implicat și politic în primii ani de după formarea Republicii Populare Române. A fost fondator al AR-LUS (Asociația de Prietenie Româno-Sovietică). Lucrări: *Elemente de fiziologie generală*, 2 vol., 1933–1934; *Problema alimentației pentru individ și colectivitate*, 1939; *Sistemul nervos central și funcțiunea de apărare*, 1944; *Metodele bioradiotelemetrice în medicină*, 1971. Membru al Societății de Chimie Biologică din Paris, al Societății Regale de Medicină din Londra. Membru titular al Academiei Române (1955).

Benga, Gheorghe

(26.01.1944, Timișoara, România)

Medic, membru al Academiei Române, profesor universitar și șef al Catedrei de biologie celulară și moleculară din cadrul Universității de Medicină și Farmacie din Cluj, șef al Laboratorului de genetică umană din cadrul Spitalului Clinic Județean Cluj. În 1986, împreună cu Octavian Popescu și Victor I. Popa, a demonstrat existența unei proteine-canal pentru apă în membrana celulară a globulelor roșii, pe care reușește să o detecteze cu ajutorul americanului Ross P. Holmes, de la Universitatea Illinois, cel ce furnizează substanța necesară pentru detectarea acesteia. Descoperirea a fost publicată în anul 1986 în revistele internaționale de specialitate *Biochemistry* și *European Journal of Cell Biology*, împreună cu descrierea modului în care această proteină ar putea fi izolată și purificată, dacă s-ar dispune de aparatura necesară. În anul 1988 profesorul american Peter Agre descoperă aceeași proteină, pe care, dispunând de aparatura necesară, reușește să o izoleze și purifice. În studiul publicat în 1988 de Peter Agre, lucrarea profesorului Gheorghe

Benga este menționată la bibliografie. Premiul Emil Racoviță al Academiei Române, pentru ciclul de lucrări *Biologie moleculară a membranelor* (1984), Premiul anual al Asociației Medicale Balcanice pentru cercetările de biologie a membranelor (1987), Premiul Iuliu Moldovan și Diploma cu medalie jubiliară – 75 de ani de învățământ medical românesc în Transilvania (1994), Premiul K. Miras al Asociației Balcanice de Laborator Clinic (2000), Premiul *Opera Omnia* pentru întreaga activitate de cercetare științifică (2000).

Bengescu-Dabija, Gheorghe

(30.06.1844, București – 13.01.1916, București) Dramaturg. Născut dintr-un tată moldovean și o mamă austriacă, a făcut studii militare în Franța, ajungând general al armatei române. Tatăl Hortensiei Papadat-B. Membru al Junimii din 1868. A tradus din franceză librete de operă, fiind considerat unul dintre întemeietorii operetei românești. A scris librete pentru operetă: *Scaul bărbatilor*, 1876; *Olteanca*, 1880, muzica fiind compusă de Eduard Caudella și G. Otremba. A scris numeroase piese de teatru: *Radu III cel Frumos*, 1873; *Cucoana Nastasia Hodoronc*, 1877; *Pygmalion*, 1886; *Amilcar Barca generalisim al Cartaginei*, 1894; *Crimă sau virtute*, 1901; *Monstrare de cuget*, 1913.

Bengescu, Gheorghe

(30.08./13.09.1848, Craiova – 23.08.1921, Paris)

Diplomat, istoric și publicist de limbă română și franceză. A semnat uneori cu George Bengescu sau Georges Bengesco. A cunoscut bine lumea politică și literară a timpului său. Se înrudea cu Titu Maiorescu și Iacob Negruzzi prin Zoe – sora Mariei Negruzzi – căsătorită cu Achile Bengescu, fratele său. De asemenea, era prieten apropiat cu Vasile Alecsandri. În 1899 publică la Bruxelles volumul *Câteva suveniruri ale carierei mele. Ion Ghica, V. Alecsandri, Alexandru Lahovary* (semnat George Bengescu). Din 1872 a desfășurat o intensă activitate diplomatică, funcționând la mai multelegații ale României în străinătate, printre care a Belgiei, Olandei și Franței (numit prim secretar al legației din Paris, odată cu venirea lui Vasile Alecsandri ministru plenipotențiar al României în Franța, în 1885). A fost delegat (ministru plenipotențiar) al României pe lângă Comisia Europeană a Dunării. Este cunoscut în lumea literară francofonă ca un specialist în Voltaire (studii, bibliografii, ediții). A publicat studii sau cărți pe diverse teme istorice sau politice, între care unele au rămas de referință:

b

87

Beniuc

Gheorghe Benga

Mihai Beniuc

Bibliographie franco-roumaine du XIXe siècle (1895); *Essai d'une notice bibliographique sur la question d'Orient. Orient européen, 1821–1897* (1897); *Bibliographie franco-roumaine depuis le commencement du XIXe siècle jusqu'à nos jours* (2e édition augmentée d'une préface, d'un supplément, 1895–1906 et d'un index alphabétique.) (1907); *Une famille de Boyards lettrés roumains au XIXe siècle. Les Golesco* (1921); *Despre activitatea literară a unor membri ai familiei Golescu în cursul secolului al XIX-lea* (1923). Membru al Academiei Române (1921).

Beniuc, Mihai

(20.11.1907, Sebiș, jud. Arad – 24.06.1988, București)

Poet. A studiat psihologia animală la Cluj și în Germania. A fost profesor la Universitatea din București în această specialitate. A ocupat funcții de conducere în Uniunea Scriitorilor, inclusiv aceea de președinte (1958–1966). A debutat în 1938 cu volumul de versuri *Cântece de pierzanie*. Stilul încordat, brutal, romantic al începutului va căpăta valențe revoluționare: *Un om așteaptă răsăritul*, 1946; *Steaguri*, 1951; *Partidul m-a-nvățat*, 1954; *Mărul de lângă drum*, 1954, Premiul de Stat; *Călătorii prin constelații*, 1957. Poezia prin excelență oficială, filosovietică a anilor de mijloc a căpătat spre sfârșitul vieții note de dezamăgire și melancolie: *Materia și visele*, 1961; *Culorile toamnei*, 1962; *Colți de stâncă*, 1965; *Alte drumuri*, 1967; *Lumini crepusculare*, 1970; *Un bătrân către un tânăr cărturar*, 1973; *Aurul regelui Midas*, fabule, 1977; *Ajunge răscoală*, 1978; *75 de poeme*, 1982; *Iarna mag-noliei*, 1984; *În voia vântului*, 1987. A scris și două romane: *Pe multe de cuțit*, vol. 1, 1959, și *Explozie înăbușită*, 1971. A luat Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pentru toată activitatea (1981). Membru al Academiei Române (1955).

Benjamin, J. J.

(1818, Fălticeni – 3.05.1864, Londra)

Călător. Evreu ca etnie. A călătorit foarte mult în Orientul Mijlociu, notând cu atenție

observațiile făcute, pe care le-a publicat cu pseudonimul Benjamin Tudela (numele unui celebru călător evreu din secolul al XII-lea). Notele se referă la Egipt, Maroc, Algeria, Levant (Siria, Babilon, Constantinopol), dar și la Orientul mai îndepărtat: Kurdistan, Afganistan, Persia, India. A publicat note și despre Franța și SUA. A urmărit viața comunităților evreiești din toate aceste zone, dar și specificul ansamblului cultural al locurilor. Lucrări: *Cinq Années en Orient*, 1845–1851; *Acht Jahre in Asien und Afrika*, 1858.

Bentoiu, Pascal

(22.04.1927, București)

Compozitor și muzicolog. Soția sa, Annie B., elvețiancă, este traducătoare din literatura franceză și autoare de memorii literare. A absolvit Conservatorul la București, cu Mihail Jora și Constantin Dumitrescu. Tatăl său, Aurelian B., ministru liberal al Justiției, a fost arestat (1948–1962, decedat în închisoare), ceea ce nu-i va ușura cariera fiului. A fost liber-profesionist și a compus numeroase lucrări: trei opere: *Hamlet opus 18*, a fost creat la Marsilia în 1974, opt simfonii, patru concerte, șase cvartete de coarde, precum și sonate și șase cicluri de melodii, primind numeroase premii: Premiul de Stat (1964), Premiul internațional Italia al RAI (1968), Premiul internațional Guido Valcarenghi din Roma (1970), Premiul Academiei Române (1974), Premii ale UCMR (1971, 1975, 1978, 1979, 1980, 1983, 1985, 1987). După 1989 a fost președinte al Uniunii Compozitorilor din România.

Berariu-Ieremievici, Artemie

(8.09.1834, Satu Mare, jud. Suceava – 15.09.1922, Cernăuți)

Publicist. A studiat filosofia clasică la Universitatea din Viena. Vorbea franceza, germana, italiana, sârba, ucraineana, rusa. A fost îndrumător al vieții culturale din Bucovina. Profesor la Institutul Teologic din Cernăuți. Fondator al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina (1862). A lăsat texte pentru îndreptarea moravurilor și trezirea conștiinței naționale: *Recuetațiile politice ale unui muntean*, 1870; *Norocul unui satulmărean*, 1888; *Din cântănia mea*, 1892.

Berbente, Corneliu

(8.08.1938, Stavropoleș, lângă Moreni)

Inginer de aviație. A absolvit Politehnica din București. Specializări la Stanford și Virginia State University. Profesor de aeronautică la Politehnica din București. Contribuții în domeniul supersonic-hipersonic, calculul

b

88

Berejan

elicele contrarotative, mișcări compresibile potențiale cu aplicații la aerodinamica vitezelor mari, mișcări în jurul corpurilor permeabile, algoritmi generali pentru probleme nelineare. Lucrări: *Mișcarea în jurul botului conic al unui fuselaj în curent omogen cu aplicații la avioanele supersonice și rachete* (1977); *Mișcarea în jurul botului conic al unui fuselaj sau al unor corpuri similare* (1978), în colaborare; *Dinamica gazelor* (1977), în colaborare; *Aerodinamica*, 2 vol. (1979), în colaborare; *Dinamica gazelor și aerotermochimie* (1980), în colaborare; *Dinamica gazelor* – 2 vol. (1985), în colaborare.

Pascal Benteoi

Silviu Berejan

Berceanu, Ștefan

(26.09.1914, Măceșu de Jos, Dolj – 9.11.1990, București)

Medic și dramaturg. A absolvit Medicina la București. Specializare la Paris (cancerologie). Șef al Clinicii de hematologie de la Spitalul Fundeni. Contribuții în domeniul de fortificare imunitară în cancer, mai ales leucemie. Lucrări: *Imunologie și imunopatologie*, 1968; *Biologia și patologia imunității*, 1981; *Tratat de boli de sânge*, 2 vol. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Berci, Dumitru

(27.01.1907, Bobaița, jud. Mehedinți – 1.07.1998, București)

Istoric și arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Specializare la Institutul de Preistorie din Viena. Director al Institutului Român din Albania. Profesor la Facultatea de Istorie, Catedra de istoria veche a României, de la Universitatea din București. A condus săpăturile arheologice ale multor șantiere din țară (Boian, Gumelnița, Hamangia, Ostrovl Șimian) și s-a ocupat de intervalul neolitic, epoca geto-dacică. Lucrări: *Arheologia preistorică a Olteniei*, 1939; *Contribuții la problemele Neoliticului în România în lumina noilor cercetări*, 1961; *Cultura Hamangia*, 1966; *Arta traco-getică*, 1969; *Lumea celților*, 1970. Membru al Institutului de Preistorie din Viena, al Institutului Arheologic German, al Consiliului Internațional de Studii Indo-Europene și Tracice, al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Bercovici, Israel

(1921, Botoșani – 1988, București)

Dramaturg. Muncitor până după al Doilea Război Mondial. A absolvit Școala de Literatură din București. A fost secretar literar, apoi director al Teatrului Evreiesc de Stat din București. Și-a început cariera de scriitor publicând proză în idiș. A scris piese

de teatru și despre istoria evreilor sefarzi. Lucrări: *Revista revistelor*, 1958; *O seară de folclor evreiesc* / *An ovnt fun idișn folklor*, 1962; *Un șirag de perle* / *A šnirl perl*, 1967; *Barașeum* '72, 1972.

Bercovici, Martin

(24.08.1902, Bărlad – 19.01.1971, București)

Inginer (rețele și sisteme electrice). A absolvit Politehnica la București. A fost inginer la Societatea de Gaz și Electricitate. Profesor la Politehnica din București din 1948, director al Institutului de Studii și Proiectări Energetice. A fost unul dintre pionierii planului de electrificare a României (inclusiv amenajarea Dunării și a Porților de Fier). Contribuții în domeniul cercetărilor electroenergetice. Lucrări: *Măsuri de protecție în instalațiile electrice de joasă tensiune împotriva pericolului atingerilor indirecte*, 1933; *Influența rețelei asupra puterii de rupere a întrerupătoarelor la deconectarea scurt-circuitelor trifazate* (1967), *Rețele electrice*, 2 vol., 1974, 1981. Membru titular al Academiei Române (1963).

Berejan, Silviu

(30.07.1927, Bălăbănești, Basarabia – 10.11.2007, Chișinău)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Moldova. Profesor la Institutul Pedagogic din Tiraspol, la Facultatea de Filologie a Universității din Chișinău, cercetător la Institutul de Istorie, Limbă și Literatură al filialei Moldova a AȘ a URSS, director al Institutului de Limbă și Literatură al AȘM. Lucrări: *Dicționar explicativ școlar*, 1960, în colaborare; *Lingvistica generală*, 1985, în colaborare; *Dicționar explicativ uzual al limbii române*, 1999, coordonator; *Семантическая эквивалентность лексических единиц* (1973). Distins cu titlurile de laureat al Premiului de Stat, laureat al Premiului Prezidiului AȘM, Eminent al Învățământului Public, Premiul Academiei Româno-Americane. Distins cu Ordinul Republicii și Medalia AȘM D. Cantemir. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

b

89

Berențan

Erast Berențan

Maria Berényi

Wilhelm Georg Berger

Dan Berindei

Berențan, Erast

(26.01.1913, Vatra Dornei – 1991, Timișoara)

Pilot. A absolvit Școala Politehnică la Timișoara. A înființat Clubul Aviatic Politehnica și a obținut brevetul de pilot. A construit un planor cu care a zburat. A devenit parașutist din 1952. Din 1943 a activat ca inginer la IAR Brașov, apoi, din 1950, la URMV-3 și la ICA Ghimbav (din 1968), ca tehnolog-șef. A creat un motor în doi timpi pentru dotarea motoplanoarelor.

Berényi, Maria

(15.04.1959, Micherechi, Bichiș, Ungaria)

Cea mai prolifică poetă bilingvă a comunității românești din Ungaria. Directoare a Institutului de Cercetări ale Românilor din Ungaria. Din tematica foarte bogată a universului liric se remarcă tema predilectă a copiilor fără copilărie, „copiii străzii”, „lacrimi ale secolului XX”, aflați în „spitalul secolului” trecut. Anii copilăriei, „iarba copilăriei” îi întrețin neliniștea existențială, exprimată metaforic în versurile din primele volume: *Autodefinire și Fără țel*. Alte lucrări: *Aspecte național-culturale din istoricul românilor din Ungaria (1785–1918)*, Budapesta, 1990; *Istoria Fundației Gojdu (1870–1952)*, Budapesta, 1995; *Românii din Ungaria de azi în presa română din Transilvania și Ungaria secolului al XIX-lea (1821–1918)*, documente, Gyula, 1994; *Cultură românească la Budapesta în secolul al XIX-lea*, Gyula, 2000.

Berger, Wilhelm Georg

(4.12.1929, Rupea/Reps, jud. Brașov – 8.03.1993, București)

Compozitor, muzicolog, violonist și dirijor. German ca etnie. A absolvit Conservatorul la București și a făcut studii de vioară și violă cu Cecilia Nițulescu-Lupu, Anton Adrian Sarvaș și Alexandru Rădulescu. A fost mai mulți ani violonist la Filarmonica de Stat din București și membru al Cvartetului de coarde al Uniunii Compozitorilor din România. Lucrări: de muzicologie – *Muzica*

simfonică barocă clasică, 1967; *Cvartetul de coarde la Reger și Enescu*, 1979; compoziții – 11 simfonii, două concerte pentru vioară și orchestră, sonate, lieduri. A primit Premiul G. Enescu și Premiul Ciprian Porumbescu ale Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Berindei, Dan

(3.11.1923, București)

Istoric. Este licențiat în istorie și filosofie al Universității din București (1945), doctor în istorie (1969). A publicat peste 500 lucrări științifice, din care peste 50 de cărți, în special referitor la istoria politică universală și românească a secolelor XVIII–XX, precum și istoria culturii, printre care volumele *Revoluția română din 1821* (1991), *Societatea românească în vremea lui Carol I* (1992), *Diplomația românească modernă* (1995), *Revoluția română din 1848–1849. Considerații și reflecții* (1997), *Românii și Europa în perioadele premodernă și modernă* (1997) ș.a. Din 1990 este membru în biroul Asociației Internaționale de Istorie Contemporană a Europei. Din 1996 este membru titular străin al Academiei Poloneze de Științe și Litere și președinte al Comitetului Național al Istoricilor din România. Din 2004 este membru al Consiliului Științific al Institutului Revoluției Române. Membru al Academiei Române (din 1992) și președinte al secției de istorie (din 2006).

Berindei, Ilie

(20.07.1946, Câmpeni, Munții Apuseni)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București și a predat sculptura la un liceu din Craiova. S-a stabilit la Geneva, Elveția, din 1982, unde s-a specializat la Școala Superioară de Arte Vizuale. Este sculptor-gravor, influențat de arta populară românească și zona folclorică a Apusenilor. Lucrări: ciclul *Oameni, obiceiuri, locuri*; ciclul *Flori*; ciclul *Reacții la spațiul care limitează*.

Bertola

Berindei, Ion D.

(1871, București – 1928, București)

Arhitect și urbanist. A studiat arhitectura la Școala de Belle Arte din Paris. În timpul studenției a fost președintele secțiunii franceze a Ligii Culturale Române. A construit în stil neogotic și baroc: Palatul Culturii din Iași (1906–1925), Casa Enescu (Muzeul Muzicii) din București, fiind unul dintre principalii arhitecți care au făcut din București „micul Paris”.

Berlovan, Ion

(12.03.1948, Seleuș, Banatul Sărbesc)

Profesor. A absolvit liceul român la Vârșeț și Facultatea de Filosofie-Limba română la Universitatea din Belgrad. Profesor la liceul român din Vârșeț. A fondat și susține cenaclul liceului, Tinere condee, cărui a-i-a publicat mai multe antologii de versuri și proză. A format, în cadrul secției de dramă a liceului – Zilele de teatru – generații de interpreți obținând premii la festivalurile din Voivodina (1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990 și 1998). A înființat în 2001 ansamblul folcloric al liceului, participând la festivaluri la Belgrad și Callatis (unde a obținut Premiul Steaua de Mare). A cules folclor românesc din zonă și l-a publicat sub auspiciile Societății de Limba Română din Voivodina. Lucrări: manuale școlare – *Limba și literatura română* pentru clasele I, II, III, IV; *Teoria și practica traducerii*; antologii ale cenaclului – *Culori și curcubeu*, 1984; *Alfabetulromatic*, 1996; *Imagini în violet*, 1997; *Culorile vârstei*, 2008; culegeri de folclor – *Foaie verde, spic de grâu; Foaie verde, lămâiță; La izvorul dorului*. În 2008, Studioul Europa Nova din Timișoara a realizat un DVD cu repertoriul ansamblului de folclor.

Bernard, Noël

nume la naștere **Noel Bernard Bercovici**

(25.02.1925, Sighetul Marmației – 23.12.1981, München)

Jurnalist. Evreu după tată, german după mamă. A emigrat în 1940 în Palestina, apoi în Marea Britanie. A studiat Literela la Universitatea din Ierusalim și la Londra. Colaborator al postului de radio BBC, secția română. Director (vreme de două decenii) al secției române a postului de radio Europa Liberă (la mai puțin de 30 de ani), a pregătit căderea comunismului în România din punct de vedere mediatic. Lucrări: *Aici e Europa Liberă*, 1982, publicat post-mortem.

Bernea, Horia

(14.09.1938, București – 4.12.2000, Paris)

Pictor. Fiu al etnologului Ernest B., legionar, arestat în 1944. A studiat Matematica și

Noël Bernard

Horia Bernea

Fizica la Universitatea din București, apoi Școala Tehnică de Arhitectură. A fost membru al Comisiei Monumentelor Istorice. Liber-profesionist în perioada socialistă, director al Muzeului Țăranului Român după 1990. A avut expoziții personale ori de grup la Birmingham, Covent Garden (Marea Britanie), Roma. Premiul pentru Pictură al UAP (1970); Premiul Stahly la Bienala Tineretului de la Paris (1971); Premiul Ion Andreescu al Academiei Române (1978); Marele Premiu al UAP (1983); Premiul Fundației Culturale Române; Premiul Grupului pentru Dialog Social (2000); Ordinul Național Pentru Merit în grad de Mare Cruce acordat de către Președinția României (2000).

Bersuker, Isaac B

(12.02.1928, Chișinău)

Chimist. A absolvit Chimia la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializat în chimie cuantică la Moscova. A lucrat la Institutul de Chimie al AȘM. În 1999 a plecat la Institutul de Chimie Aplicată al Universității Texas, SUA. Contribuții în domeniul metodelor de identificare a rolului electronilor în compușii chimici în farmacologie. A stabilit relații de colaborare între institutul din Chișinău și cel din Texas. Lucrări: *The Jahn-Teller Effect; Limitations of density functional theory in application to degenerate states*, 1997; *An electron-conformational method of identification of pharmacophore and anti-pharmacophore shielding: Application to rice blast activity*, 1999, în colaborare; *Improved Electron-Conformational Method of Pharmacophore Identification and Bioactivity Prediction. Application to Angiotensin Converting Enzyme Inhibitors*, 2000, în colaborare. Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1991).

Bertola, Clody

(12.08.1913, București – 28.12.2007, București)

Actriță. A absolvit cursurile Conservatorului de Artă Dramatică. A fost actriță a Teatrului Bulandra, dar a jucat și la Teatrul de

b

91

Berza

Clody Bertola

Ion Besoiu

Vladimir Beșleagă

Comedie, Teatrul Național din București și Teatrul Mic. Roluri: teatru – *Anna Karenina*; *Apus de soare*; *Bătrânul*; *Cadavrul viu*; *Ciuleandra*; *Fata fără zestre*; *Învieră*; *Mașina infernală*; *Mica suită a așteptării*; *Moartea unui comis-voiajor*; *Pădurea spânzuraților*; *Sfârșit de veac în București*; *Un cuib de nobili*; film – *Ciulinii Bărgănelului*, 1957; *Facerea lumii*, 1971; *Felix și Otilia*, 1971; *Ciprian Porumbescu*, 1972; *Profetul, aurul și ardelenii*, 1978. Artistă Emerită.

Berza, Mihai

(23.08.1907, Tecuci – 5.10.1978, București)

Istoric. A absolvit Literale și Filosofia la Iași și s-a perfecționat la Școala Română din Roma și la École Pratique des Hautes Études din Paris. Profesor la Catedra de metodologie și istoriografie, genealogie și heraldică de la Școala de Arhivistică din București, apoi profesor de istorie universală la Facultatea de Istorie a Universității din București. Director al Institutului de Studii Sud-Est Europene (1964–1978). Lucrări: *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare* (1964), *Nicolas Iorga et les traditions du Sud-Est européen dans le domaine de la culture* (1971), *Activitatea istoriografică a lui Dimitrie Cantemir* (1974). Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Berzan, Vladimir

(28.01.1948, Dorotșkaia, rn. Dubăsari, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Chișinău. A fost șeful Laboratorului de diagnoza echipamentului energetic la Institutul de Energetică al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții la dezvoltarea cercetărilor în domeniul diagnozei echipamentului electroenergetic, inclusiv la remodelarea proceselor dinamice în circuitele electrice neomogene și cu pierderi. Are 4 brevete de invenție care se aplică în Rusia, Moldova și Ucraina. Distins cu diploma și insigna de Inventator al URSS.

Besoiu, Ion

(11.03.1931, Sibiu)

Actor de teatru și film. A absolvit Academia de Teatru și Muzică din Sibiu. A debutat în 1950, dar consacrarea a venit abia după turnarea filmului *Toate pânzele sus*, în regia lui Mircea Mureșan, în care a avut parteneri mari actori ca Ilarion Ciobanu și Jean Constantin. Timp de 16 ani a jucat pe scena Teatrului Radu Stanca din Sibiu, după care s-a mutat la București, unde a jucat la Teatrul Lucia Sturdza Bulandra și a fost, ulterior, timp de 12 ani, directorul acestui teatru. Cele mai cunoscute roluri ale sale sunt în *Procesul lui Horia* (1967); *Unchiul Vanea* (1983); *Hamlet* (1985); *Mizantropul* (1989); *Antigona* (1993); *Trei surori* (1995); *Caligula* (1996); *Oblomov* (2003). Câteva dintre filmele în care a jucat sunt: *Furtuna*; *Neamul Șoimăreștilor*; *Haiducii*; *Răscoala*; *Mihai Viteazul*; *Ciprian Porumbescu*; *Păcălă*; *Ion*; *Blestemul pământului*, *blestemul iubirii*; *Ultima noapte de dragoste*; *Lumini și umbre*. În 2002, a primit Premiul de excelență al Cinematografiei Române. În 2001 a fost declarat cetățean de onoare al orașului Sibiu. Este președinte executiv al Fundației. Sibiu – Hermannstadt, asociație care îi ajută pe tinerii talentați și oferă premii etnografilor.

Beșleagă, Vladimir

(25.07.1931, Mălăiești, RASSM)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Redactor-șef adjunct al revistei *Nistru*. Lucrări: *Zbânțuila* (1956) și alte povestiri pentru copii; *La fântâna Leahului*, proză, 1963, *Zbor frânt*, roman, 1966; *Acasă*, roman, 1976; *Ignat și Ana*, roman, 1979; *Durere*, roman, 1979; *Viața și moartea nefericitului Filimon sau anevoioasa cale a cunoașterii de sine*, roman, 1988; *Nepotul*, roman, 1998; *Jurnal*, 2002; *Dialoguri literare* (2006); *Cruci răsturnate de regim. Mănăstirea Raciula*, 1959 (2006), *Destine transnistrene* (2010) ș.a. Membru și secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. A fost deputat în Parlamentul

Bianu

Republicii Moldova (1990–1994). Scriitor al Poporului din Moldova, laureat al Ordinului Republicii (1996).

Beza, Marcu

(30.05.1882, Vlahoclisura, Macedonia – 30.05.1949, București)

Prozator și istoric literar. Aromân. A studiat la București Literale și Filosofie, apoi la Londra și Oxford. A fost consul general al României la Londra și profesor de limba română la Universitatea din Londra (1910–1930). A făcut cercetări de paleografie în Orientul Apropiat. A scris romane despre drama istorică a aromânilor: *Pe drumuri*, 1914; *Calea destinului*, 1938; *Necunoscuta*, 1939. Întemeietor al Centrului Român al PEN-Clubului. S-a ocupat de valențele ortodoxiei: *Urme românești în Răsăritul Ortodox*, 1935; *Heritage of Byzantium (Moștenirea Bizanțului)*, 1947. A scris eseuri de cultură: *Paper on the Romanian People and Literature (Scrieri despre poporul și literatura română)*, 1920, *Paganism in Romanian Folklore (Păgânism în folclorul românesc)*, 1928. Membru corespondent al Academiei Române (1923), exclus (1948) și repus în drepturi (1990).

Bezdechi, Ștefan

(24.04.1888, Ploiești – 25.03.1958, Cluj)

Filolog. A absolvit Literale la București și s-a specializat la Berlin și Roma. A fost unul dintre cei mai remarcabili eleniști români, profesor la Universitatea din Cluj. Specializat în epoca latină, elină și bizantină. Lucrări: *Aristofan și contemporanii săi*, 1922; *Gânduri și chipuri din Grecia veche*, 1927. A tradus din Homer, Hesiod, Platon, Euripide, Aristofan, Marc Aureliu, Lucian, Xenofon, Aristotel, Erasmus din Rotterdam, Thomas Morus. Pentru traducerea *Tristelor* lui Ovidiu a obținut Premiul Academiei Române, 1930. S-a ocupat și de literatura română veche: *Nicolaus Olahus, primul umanist de origine română*, 1939. A colaborat la *Colecția de documente privind istoria României*, seria C: Transilvania. Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus (1948) și repus în drepturi în 1990.

Bezviconi, Gheorghe

(14.04.1910, Jitomir, azi în Ucraina – 30.06.1966, București)

Istoric literar, heraldist, slavist. La București a audiat cursurile de istorie ale lui Nicolae Iorga, în 1938 fiind colaborator al Institutului pentru Studiul Istoriei Universale. Unul dintre membrii fondatori ai Societății Scriitorilor și Publiciștilor Basarabeni (1940). A fost membru al Asociației Slavistilor din România, colaborator extern al Institutului

Ștefan Bezdechi

Ion Bianu

de Istorie Nicolae Iorga și al Institutului de Studii Româno-Sovietice al Academiei Române. Persecutat în România, a fost nevoit să lucreze ca paznic la cimitirul Bellu, fapt care s-a soldat cu scrierea a două lucrări documentare de netăgăduită valoare: *Cimitirul Bellu din București* (1941) și *Necropola Capitalei* (1972). Alte lucrări: *Armenii în Basarabia. Manuk-bei* (1934), *Cărturari basarabeni* (1940), *Din alte vremi* (1940), *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru* (vol. 1–1940, vol. 2–1943), *Costache Stamati. Familia și contemporanii săi* (1942), *Profiluri de ieri și de azi* (1943), *Căldorii ruși în Moldova și Muntenia* (1947), *Pușkin în exil* (în colaborare, 1947), *Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse* (1948). Este și autor al unui roman scris în rusește: *Ultimul om de prisos* (1953–1956). A fost distins cu Medalia de Aur a Institutului de Istorie și Heraldică al Franței (1935), Crucea Ligii Republicane Franceze a Binelui Public, clasa a III-a, Medalia de Onoare Vermeil a Societății Academice de Litere și Arte a Franței (1936), Premiul Hanu' Ancuței (1938), Premiul Năsturel al Academiei Române (1948). Post-mortem a fost ales membru al Academiei Internaționale Di Pontzen din Napoli (1974).

Bianu, Ion

(1.10.1856, Făget, jud. Alba – 3.02.1935, București)

Editor de texte vechi, fondator al școlii românești de bibliografie și biblioteconomie, profesor universitar de istoria literaturii române (1902–1928), director al Bibliotecii Academiei. A editat *Predice făcute la praznice mari* de Antim Ivireanul, 1886; *Psaltirea în versuri* a lui Dosoftei, 1887; *Psaltirea Scheiană*, 1889. Ca bibliograf, a organizat Biblioteca Academiei și a publicat *Bibliografia românească veche*, 4 vol. 1903–1944, din care vol. 1–2 în colaborare cu Nerva Hodoș și vol. 3–4 în colaborare cu Dan Simonescu, precum și *Catalogul manuscriselor românești*, în colaborare cu Remus Caracș și Gh. Nicolăiasa, 4 vol., astfel: vol. 1–3, 1907–1931;

Bibescu

George V. Bibescu

Gheorghe Bibescu

Martha Bibescu

Ion Bibicu

vol. 4, 1967, continuat de Gabriel Strempele, Fl. Moisil, L. Stoianovici. Ca istoric literar s-a remarcat prin numeroase studii despre literatura română veche. Director al Bibliotecii Academiei Române (1884–1935), membru (1902) și președinte al Academiei Române (1929–1932), vicepreședinte (1932–1935).

Bibescu, George Valentin

(3.04.1880, București – 2.07.1941, București)

Pilot. Nepot al lui Gheorghe B. și fi al lui George B., care a luptat în Mexic, în Corpul Expediționar Francez. În 1905 a construit un balon, numit *România*, cu care a făcut exerciții de zbor la Paris. A învățat pilotaj la școala lui Louis Blériot de la Pau și a obținut permisul internațional nr. 20. Fondator și comandant al Școlii de pilotaj de la Cotroceni. Cofondator al Federației Aeronautice Internaționale și al Automobil Clubului Român (1901). Mașina lui a fost a IV-a înregistrată în România și a călătorit, cu soția sa, Martha B., în automobil până în Persia (Ispahan), traversând Rusia și Caucazul. Președinte al Comitetului Olimpic Român, vicepreședinte și președinte al Federației Aeronautice Internaționale.

Bibescu, Gheorghe

(1804, Craiova – 1874, Paris)

Domn al Țării Românești din 1846, abdicat la 1848 de teama revoluției. Frate cu Barbu Știrbei. A studiat Dreptul la Paris. Căsătorit cu Zoe Mavrocordat. Întors în țară în 1842, a fost reprezentant al Doljului în Adunarea Publică Extraordinară (parlamentul) condus de Pavel Kisseleff în timpul Regulamentului Organic, răspunzând de Justiție și Externe. După abdicare a plecat la Paris.

Bibescu, Martha

nume la naștere **Martha Lucia Lahovary**

(28.01.1889, București – 29.11.1973, Paris)

Prozatoare. Fiică a diplomatului Ion Lahovary, grec de origine, se înrudea după mamă cu familia Mavrocordat (purceasă

din Mavrocordat dragomanul, adică translatorul Porții Otomane la finele secolului al XVII-lea, tot grec), iar soțul, George Valentin B., președinte fondator al Aeroclubului Român, era nepotul domnitorului Gheorghe B. Prietenă cu regina Maria a României, a fost proprietara palatului Mogoșoaia, căruia i-a redat strălucirea de pe vremea ctitoriei lui Constantin Brâncoveanu. A călătorit foarte mult, fără a studia în vederea unei profesii. A debutat la Paris, cu volumul *Les huit Paradis (Cele opt raiuri)*, 1908, Premiul Academiei Franceze. I-a cunoscut pe Marcel Proust, Anatole France, Paul Valéry, Jean Cocteau, Rainer Maria Rilke, Paul Claudel ș.a., care frecventau salonul ei. A cunoscut mari personalități politice ale epocii. S-a consacrat cu volumul *Izvor, le pays des Saules (Izvor; ținutul sălcilor)*, 2 vol., 1923. Nu și-a uitat niciodată țara natală: *Une victime royale: Ferdinand de Roumanie (O victimă regală: Ferdinand al României)*, 1927; *Pages de Bukovine et de Transylvanie (Pagini despre Bucovina și Transilvania)*, 1930. Post-mortem i-a apărut la București *Jurnal politic (ianuarie 1939 – ianuarie 1941)*, 1979.

Bibicu, Ion

(4.12.1944, com. Unirea, fostă Osmanu, jud. Brăila)

Inginer electronist. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Institutului Politehnic din București. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică. Contribuții în domeniul fizicii experimentale. A inventat un prototip de analizor pentru determinarea caseriteitei, a realizat un polarimetru Mössbauer. Membru al Societății Române de Fizică, membru al Academiei de Științe Tehnice din România, membru al Academiei de Științe din New York.

Bidian, Augustin Alexandru

a semnat și **Alexandru Bidian**,
Nicolae Alexandru Hortopan

(28.06.1930, Sibiu)

Teolog și scriitor. În 1954 ia diploma de licență în Teologie, apoi doctoratul în Teologie.

Bieșu

O piesă de teatru scrisă în acest timp, *Tezeu sau destinul puterii*, apare după răsturnarea lui Ceaușescu, în 1993. Publică diverse articole de specialitate în revistele teologice din București și Sibiu. Un timp activează ca lector de limba germană la Institutul de Teologie din București. În toamna lui 1975 fuge în Germania și se înscrie la Facultatea de Filosofie a Universității Gutenberg din Main. Din 1977 deține postul de lector de limba română la aceeași universitate. La parte la formarea primei organizații politice în exil pentru eliberarea țării, Consiliul Național Român (CNR), înființat la Paris în 1968, unde deține funcția de președinte al secției Europa Centrală și de Nord, iar ulterior este ales membru în Grupul de Conducere. Inițiază și conduce prima publicație a CNR-ului într-o limbă străină, *Blick in die Zukunft*, trimisă personalităților politice și bisericești de limbă germană. În prezent ține cursuri de filosofie și de yoga și scrie în diverse publicații din țară și din străinătate. Alte lucrări: *Tropfen aus einer sonnenlosen Welt-Gedichte*, (Picuri dintr-o lume fără soare – Versuri), 1984; *Das Negative und die Philosophie – Eine geschichtlich-fundamentale Untersuchung angelehnt an die griechische Philosophie, an Hegel und Heidegger* (Negativul și filosofia – O cercetare istorică fundamentală pe baza filosofiei grecești, a lui Hegel și Heidegger), 1984; *Yoga für Anfänger. Gesundheit für Körper und Seele* (Yoga pentru începători. Sănătate pentru corp și suflet), 2 vol., 1986 și 1988.

Bieșu, Maria

(3.08.1935, Volintiri, jud. Cetatea Albă, Basarabia) Cântăreață de operă (soprană lirico-dramatică) și lied, profesoară. Studiază la Conservatorul de Stat G. Musicescu din Chișinău (1956–1961) cu Susana Zarifian (1956–1960) și Polina Botezat (1960–1961, canto), Nachmann Leib (armonie), Gheorghe Borș (teorie-solfegiu), Aleksandr Abramovici și Aleksandra Beilina (istoria muzicii), Boris Miliutin și Timofei Gurtovoi (mișcare scenică). În studenție devine laureată a Festivalului Mondial al Tineretului și Studenților (Moscova, 1957). Evoluează ca solistă în orchestra de muzică populară Fluieraș (1958–1960). Din 1961 e solistă la Teatrul de Operă și Balet, debutând în rolul titular din opera *Tosca* de G. Puccini (1962). În 1965–1967 își perfecționează măiestria interpretativă la Teatrul La Scala din Milano (Italia) sub conducerea celebrului pedagog Enrico Piazza. Tot în acest răstimp devine laureată a Concursului Internațional P.I. Ceaikovski de la Moscova (premiul al III-lea). În 1967 obține premiul I și titlul Cea

Augustin Al. Bidian

Maria Bieșu

mai bună Cio-Cio-San din lume pentru cea mai reușită interpretare a acestui rol la Concursul Internațional consacrat memoriei solistei Miura Tamaki (Tokio). A întreprins numeroase turnee artistice în Italia, Japonia, Germania, Polonia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, SUA, România, Brazilia, Franța, Finlanda, Cuba, Australia, Belgia, Spania, Rusia și celelalte republici ale fostei URSS. Participă la ciclul de concerte „Voci sublime de la Berlin”, la festivalurile muzicale Stelele Moscovei, Nopțile albe, Primăvara kieveană, Toamna bielorusă, Zorii Crimeii, Mărțișor etc. Opera italiană romantică din secolul al XIX-lea predomină în repertoriul cântăreței. Lista rolurilor interpretate cuprinde peste 30 de titluri: *Serghei Lazo* de D. Gherșfeld; *Balada eroică* de A. Stârcea, *Alexandru Lăpușneanu* de Gh. Mustea. S-a produs în filmele *Vocea mea e pentru tine* (Telefilm-Chișinău, 1971); *Cântă Maria Bieșu* (Telefilm-Chișinău, 1975); *Cu dragoste către voi* (Telefilm-Chișinău, 1979); *Cio-Cio-San* (Moldova-film, 1981); *Tosca* (Telefilm-Chișinău, 1982); *O, Marie!...* (Ecran, Moscova, 1984). Membră a mai multor jurii ale unor concursuri (Glinka, Ceaikovski) și festivaluri internaționale de canto (Tokio, Barcelona, Budapesta). Președintă a Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova (din 1987). Vicepreședintă a Uniunii Internaționale a Muzicienilor (Moscova); fondatoare a Festivalului Internațional al vedetelor de operă și balet „Vă invită Maria Bieșu”, care are loc anual la Chișinău (ed. I-a, 19–28.IX.1990). Numele ei îl poartă Școala de Arte din Ștefan Vodă (1997). Artistă Emerită din Republica Moldova (1964). Artistă a Poporului din Republica Moldova (1967) și din URSS (1970). Laureată a Premiului de Stat al Moldovei (1968) și al URSS (1974). Ordinul Republicii (1993). Ordinul Național Steaua României în grad de Comandor. Decorată cu Medalia de Aur a Fundației Irina Arhipova din Rusia. Membru de onoare al Academiei de Științe a Republicii Moldova (1999).

b

95

Biji

Nicolae Bilețchi

Francisc Binder

Biji, Mircea Dragoș

(10.01.1913, Vișoara, Cluj – 3.03.1992, București)

Statistician. A absolvit Filosofia la Cluj și din 1940 a lucrat la București la Institutul Central de Statistică. Din 1948 este profesor al Institutului și al Facultății de Drept, apoi al ASE. Director general la Direcția Generală de Statistică (1962–1965). Lucrări: *Metoda colectivă de cercetare statistică* (1957); *Ce este statistica* (1964); *Probleme ale statisticii economice desprinse din acțiunea de perfecționare a sistemului informațional* (1973). Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Bilețchi, Nicolae

(12.03.1937, Oprișeni, reg. Cernăuți, Bucovina de Nord)

Critic și istoric literar. A absolvit Universitatea de Stat din Cernăuți. Specializare la Institutul de Literatură Universală M. Gorki din Moscova. Elev al lui Iuri Kojevnikov. A lucrat la Institutul de Limbă și Literatură (din 1991 Institutul de Istorie și Teorie Literară al AȘM, din 1998 Institutul de Literatură și Folclor, în prezent Institutul de Filologie). Profesor la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat și la Universitatea Pedagogică de Stat din Chișinău. Lucrări: *Elementele epic și liric în dramaturgia sovietică moldovenească*, 1972; *Consemnări critice*, 1976; *Considerări și reconsiderări literare*, 1983; *Romanul și contemporaneitatea*, 1984; *Analize și sinteze critice* (2007). Laureat al Premiului Prezidiului AȘM. Distins cu Medalia Meritul Civic.

Binder, Francisc

prenume la naștere Franz

(1824, Sebeș Alba – 1875, Ploiești)

Farmacist și călător. German ca etnie (sas). Farmacist prin tradiție familială, a plecat în 1849, după tulburările generate de revoluție, din Ploiești, unde locuia, în căutarea fratelui său vitreg, Samuel Mauksch, aflat

în serviciul militar egiptean. A urmat ruta Constantinopol–Bagdad–Alepe–Cairo, dar nu și-a găsit fratele și s-a alăturat misiunii austriece catolice din Cairo, grație căreia a acoperit de mai multe ori ruta spre Khartum (capitala Sudanului) și a ajuns până la 3 grade nord de ecuator, călătorind pe Nilul Alb. A cunoscut numeroase triburi băștinașe, printre care și azande, mombuti, pigmei. A constituit o bogată colecție etnografică și istorică, pe care, la întoarcere, a donat-o muzeului din Sebeș Alba și celui din Sibiu (inclusiv un sarcofag). A lăsat descrieri ale unor specii de animale și de plante, ca și ale obiceiurilor locuitorilor întâlniți, care fac din ele una dintre cele mai importante surse pentru stabilirea antecedentelor vieții în Africa.

Birdaș, Emilian

nume la naștere Ioan Birdaș

(23.11.1921, Rohia, jud. Maramureș – 5.04.1996, Caransebeș)

Episcop de Alba Iulia. A intrat de tânăr ca frate la mănăstirea Rohia (1935), fiind tuns în monahism tot acolo, sub numele Emilian și hirotonisit ierodiacon și ieromonah (1941). Și-a început studiile la Seminarul Monahal de la mănăstirea Cernica în anul 1936, dar le-a întrerupt din cauza ocupației Transilvaniei de Nord. A slujit o perioadă ca administrator parohial în unele parohii din jurul Rohiei și în jurul mănăstirii Sf. Ilie din Toplița (1942–1944). Și-a reluat apoi studiile la seminariile Sf. Nicolae din Râmnicu Vâlcea și Nifon Mitropolitul din București (1944–1948) și la Institutul Teologic Universitar din București (1948–1952). După absolvirea facultății este numit preot slujitor la Catedrala Patriarhală din București (1953–1957), apoi devine vicar administrativ la episcopia Romanului și Hușilor (1957–1963). În 1958 a fost hirotonisit arhimandrit. Ulterior devine preot-paroh al Catedralei Reîntregirii din Alba Iulia (1963–1973), unde la acel moment nu exista o episcopie. La 11 iunie 1973 a fost ales episcop-vicar al arhiepiscopiei Sibiuului, cu titlul Râșinăreanul, fiind hirotonisit arhiereu în 1973. În 1975 a fost înființată Episcopia Ortodoxă de Alba Iulia, fiind ales la 14 decembrie 1975 episcop al noii structuri bisericești. A contribuit la reconstruirea din temelii a unui număr de 72 de biserici ortodoxe și la repararea altor sute de lăcașuri de cult. În 1990 a fost obligat să demisioneze din scaunul de episcop de Alba Iulia. În 1994 a fost ales episcop al reînființatei eparhii a Caransebeșului. A publicat studii de teologie și istorie, dintre care amintim:

Blajevici

Originea istoriei a voturilor monahale (1954); *Stavropighia în Dreptul bisericesc* (1955); *Alba Iulia, oraș bimilenar* (Sibiu, 1975); *Satul Rohia și Mănăstirea Sf. Ana* (Cluj, 1980); *Mănăstirea Râmeț, vatră de spiritualitate ortodoxă* (Alba Iulia, 1981); *Pagini din istoria scaunului vlădicesc ortodox român din Alba Iulia* (1982); *Satul și Mănăstirea Rohia din Țara Lăpușului* (București, 1994). A reeditat *Noul Testament de la Bălgrad din 1648* (1988) și *Bucoavna de la Alba Iulia din 1699* (1989). Ca omagiu pentru întreaga activitate, a fost ales membru de onoare al Academiei Române în 1992.

Emilian Bîrdaș

Lucian Blaga

Birlic

V. Vasiliu-Birlic, Grigore

Bitzan, Ion

(23.08.1924, Limanu, jud. Constanța – 15.09.1997, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București, unde a devenit profesor la Institut. A expus în România, Italia, Brazilia, Franța, Germania, Scoția, Olanda, SUA, Irlanda, Japonia, Iugoslavia, Norvegia, Spania, Ungaria, Polonia. A reprezentat România la Bienalele de la Veneția din 1964 și 1997. Prețuit de Mihail Bahtin, semiotician, pentru modernitatea demersului său plastic. Distins cu Premiul pentru Pictură Monumentală al UAP (1965), Ordinul Național pentru Cultură, clasa a II-a, 1968; Premiul Criticii de Artă al UAP, 1977.

Blaga, Iosif

(1864, Lancrăm, jud. Alba – 2.06.1937, Brașov) Estetician. A făcut Teologia la Sibiu și Literele la Budapesta. A fost profesor, apoi director la liceul Andrei Șaguna din Brașov. A călătorit în Suedia, Norvegia, Franța. A fost membru al Consiliului Național al Unității Românilor, care a pregătit Unirea de la 1918. A fost vicepreședinte al Senatului României (1928–1931). Lucrări: *Teoria dramei*, 1899; *Din estetica tragicului*, 1900. Este primul estetician care se ocupă, în România, de literatura dramatică.

Blaga, Lucian

(9.05.1895, Lancrăm, jud. Alba – 6.05.1961, Cluj) Scriitor. Nepot al lui Iosif B. A absolvit Facultatea de Teologie din Cluj (1917) și s-a înscris la Facultatea de Filosofie a Universității din Viena, unde și-a luat și doctoratul (1920). A fost atașat de presă la Varșovia, Praga, Berna (1926–1932), consilier de legăție la Viena și Berna, ministru plenipotențiar la Lisabona, profesor la Universitatea din Cluj. A fost membru al ASTRA. Membru fondator al *Gândirii*. A editat la Sibiu revista *Saeculum*, 1943–1944. A scris versuri, filosofie, teatru,

eseuri, studii. După război a fost bibliotecar la Biblioteca Universității din Cluj, apoi cercetător la Institutul de Filosofie al Academiei, Filiala Cluj. A colaborat la *Gazeta Transilvaniei*, *Convorbiri literare* ș.a. Cele mai cunoscute lucrări de filosofie: *Trilogia cunoașterii*, 1944; *Trilogia valorilor*, 1946; *Trilogia culturii*, 1946; poezie: *Poezele luminii*, 1919; *În marea trecere*, 1924; *Lauda somnului*, 1929, Premiul Societății Scriitorilor Români, Premiul Academiei Române; *La cumpăna apelor*, 1933; *La curțile dorului*, 1939; *Nebănuitele trepte*, 1943; *Poezii*, 1962; teatru: *Zamolxe*, 1921, Premiul Universității din Cluj; *Daria*, 1925; *Mășterul Manole*, 1927; *Cruciada copiilor*, 1930; *Avram Iancu*, 1934; *Arca lui Noe*, 1944; eseuri: *Pietre pentru templul meu*, 1921, Premiul Academiei; *Hronicul și cântecul vârstelor*, 1965; studii: *Gândirea românească în Transilvania în secolul al XVIII-lea*, 1966; *Experimentul și spiritul matematic*, postum, 1969. Filosofia sa este originală, îmbinând pantheismul și ortodoxia. Un fragment de roman, *Luntrea lui Charon*, a apărut postum, în 1989. Romanul a fost editat în întregime în 1990. Inițial expresioniste, scrierile lui evoluează spre o formulă proprie, expresie a unei estetici și filosofii originale, exacerbata de setea de transcendent, îmbibată de mitologia românească. A tradus în românește *Faust* de Goethe, din Lessing și Hölderlin. Membru al Academiei Române (1936), exclus (1948) și reînregistrat (1990).

Blajevici, Predrag

(5.01.1974, Podgoraț, Valea Timocului, Serbia) Medic. A absolvit Liceul Sanitar la Zaječar și Facultatea de Medicină la Universitatea din Craiova. Este fondatorul asociației românești Ariadnae Fillum, președinte al Partidului Democrat al Rumânilor din Serbia, președinte al Comitetului de conducere al Federației Rumânilor din Serbia și prim-vicepreședinte al Consiliului Național al Minorității Naționale Rumâne din Serbia. Din 2008 este președinte al Consiliului Adunării comunei românești Bor de pe Valea Timocului.

b

97

Blajevici

Blajevici, Teoctist

(23.02.1807, Ipotești, Suceava – 27.09/9.07.1879)

Cărturar și preot. Absolvent al Institutului Teologic din Cernăuți, preot la Storojineț și Prisăcăreni, egumen la mănăstirea Dragomirna, mitropolit al Bucovinei și Dalmației. S-a ocupat de gramatica limbii române, în tentativa de unificare a graiurilor într-o limbă română literară: *Theoretisch-praktische Grammatik der Daco-Romanischen Sprache* (*Gramatica practico-teoretică a limbii daco-române*), Lemberg-Cernăuți, 1844.

Blandiana, Ana

nume la naștere **Otilia Valeria Coman**

(25.03.1942, Timișoara)

Poetă. A absolvit Facultatea de Filologie la Cluj (1967), a fost redactor la *Amfiteatrul și Viața studențească* (București), după ce avusese interdicție de publicare (1959–1963) ca fiică de „dușman al poporului” (tatăl, preot, a fost deținut politic). În 1968 a fost invitată, împreună cu soțul, scriitorul Romulus Rusan, de Guvernul Cehoslovaciei, să scrie despre „primăvara de la Praga”. A avut o bursă de studii la Iowa City (1973–1974). Premiul Herder, 1982. Îl desemnează bursier pe Emil Hurezeanu. A debutat cu volumul *Persoana întâia plural* (1964). Poezia este antimetaforică, situația dilematică se referă la normele etico-sociale în raport cu aspirația spre puritate a ființei interioare: *Călcâiul vulnerabil*, 1966; *A treia taină*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Calitatea de martor*, 1970, Premiul Academiei; *Poezii*, 1974; *Cea mai frumoasă dintre lumile posibile*, 1978; *Întâmplări din grădina mea*, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru literatură pentru copii; *Proiecte de trecut*, 1982, Premiul Asociației Scriitorilor, București; *Coridoare de nisip*, 1984; *Stea de pradă*, 1985; *Întâmplări de pe strada mea*, 1988; *Arhitectura valurilor*, 1990; *Sertarul cu aplauze*, 1992; *Soarele de apoi*, 2000; *Coridoare de oglinzi*, 2003. A scris versuri pentru copii, unde Motanul Arpagic este identificat cu dictatorul Nicolae Ceaușescu: *Poeme fără Arpagic, pentru cititorul cel mai mic*, 1991; *Imitație de coșmar*, proză, 1995; *În dimineața de după moarte*, 1996. Premiul Național pentru Poezie „Mihai Eminescu” (1997). Inițitoare a Alianței Civice (1990), președintă a PEN-Clubului Român și a altor organizații civice (Fundația Academia Civică, 1994; editoare a Bibliotecii Sighet, despre lagărele comuniste). Membru al Academiei Europene de Poezie (1998), membru fondator al Academiei Mondiale de Poezie, Verona, 2001, de sub egida UNESCO.

Blank, Aristide

(1.01.1883, București – 1.01.1960, Paris)

Bancher. Evreu sefard. Nepot al lui Mauriciu B. Membru al Partidului Național Liberal. A absolvit Dreptul și Științele Economice la Berlin. A preluat afacerile tatălui său în 1914. Prieten cu I. Gh. Duca, a fost trimis la Londra împreună cu Danielopolu, pentru a obține un credit spre a cumpăra armament. În 1916 a deschis o filială la Iași. În 1923 banca avea 25 de sucursale (Paris, Istanbul, Viena, New York). În calitate de consilier al lui Nicolae Titulescu, a finanțat înființarea Companiei Franco-Române de Aviație (1920), a Companiei Aviației Civile Române. Fondator, în 1923, al Editurii Cultura Națională, pe care a și finanțat-o, oferindu-i conducerea lui Vasile Pârvan. A fost economistul casei regale din 1930. A preluat de la Constantin Mille, în 1937, trustul Adevărul. Pe fondul mării crize din anii 1930, banca a intrat în incapacitate de plată (în 1931), iar M. Manoilescu, adept al lui Mussolini, a ajutat falimentul ei, survenit în 1932.

Blank, Mauriciu

(1828, Pitești – 1929, București)

Bancher. Evreu sefard, familie venită în veacul al XVIII-lea din Spania, cu numele Durrera el Blanco. A studiat la Viena Comerțul și Finanțele. Revenit în 1863, a fost angajat de Jacob Marmorosh, firmă de credit agreată de Banca Imperială Otomană din Constantinopol. Din 1869 devine coproprietar al firmei de credit, iar din 1874 devine Banca Marmorosh-Blank. Anghel Saligny construiește un sediu nou. Această bancă a finanțat guvernul român în timpul războiului de independență și apoi a finanțat construirea căilor ferate Buzău–Mărășești 1879–1881; Dorohoi–Iași 1894; Râmnicu Vâlcea–Câineni 1895, străpungerea tunelului de la Barboși (1882), canalizarea orașului București, precum și modernizarea portului Constanța. A pus bazele mai multor societăți: Societatea Română pentru Comerțul și Industria Petrolului (1903), împreună cu Dimitrie A. Sturdza și G.G. Assan; Societatea Columbia (1905); Creditul Petrolifer (1906), împreună cu Disconto Gesellschaft. În decembrie 1916, prim-ministrul Ion I.C. Brătianu i-a cerut părerea în legătură cu trimiterea tezaurului românesc la Moscova. Bătrânul bancher l-a sfătuit să nu-l trimită sub nici o formă în Rusia, susținând că e mai sigur să fie trimis în Anglia.

Boc

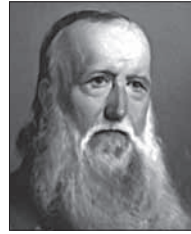
Ana Blandiana

Claudiu Bleonț

Lola Bobescu

Ioan Bob

Bleonț, Claudiu

(27.08.1959, București)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. A lucrat la Teatrul din Petroșani și la Teatrul Național din București. A participat la numeroase festivaluri în Anglia, Brazilia, Italia, Portugalia, Grecia. Roluri în teatru: *A douăsprezecea noapte* de Shakespeare; *Torquato Tasso* de Goethe; *Zbor deasupra unui cuib de cuci* după Dale Wasserman; *Livada de vișini* de A.P. Cehov; *Păsările* de Aristofan; *Numele trandafirului* după Umberto Eco; *Ultima oră* de Mihail Sebastian; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale; roluri în film: *Să mori rănit din dragoste de viață*, regia Mircea Veroiu, 1984; *Pas în doi*, regia Dan Pița, Premiul pentru cel mai bun actor, Costinești 1985; *O vară de neuitat*, după *Bijuterii de familie* de Petru Dumitriu, regia Lucian Pintilie, 1995, Cannes – selecția oficială. Premiul Fipresci, New Delhi.

Bobescu, Lola

(9.08.1921, Craiova –

4.09.2003, Sart les Spa, Belgia)

Muziciană. Și-a început cariera ca un copil minune, dând primul recital la 6 ani, împreună cu tatăl său. A primit primul premiu internațional în 1934 la Conservatorul din Paris. A fondat în 1958 Orchestra de Cameră a Waloniei. A fost profesoară la Conservatorul din Bruxelles și a format generații de violoniști ca membră a juriului Concursului Regina Elisabeta (Belgia) în intervalul 1971–1999. A înregistrat în interpretare proprie sonate de Beethoven, Fauré, Brahms, Franck și Debussy, ca și opere din repertoriul baroc.

Bob, Ioan

(1739, Iclod, Cluj – 2.10.1830, Blaj)

Cărturar și cleric. A studiat la Seminarul Catolic din Cluj. Episcop greco-catolic de Blaj (din 1784), a luptat pentru emanciparea socială și națională a românilor din Transilvania, fiind unul dintre autorii textului *Supplex Libellus Valachorum* (1792), adresat

împăratului Leopold al II-lea al Austro-Unghariei, document fundamental în lupta pentru drepturi naționale a transilvănenilor. A scris *Dicționarul rumanesc, latinesc și unguresc*, 1822–1833, primul dicționar etimologic, având 11 000 de cuvinte. De asemenea, a editat *Biblia de la Blaj*, 1784, considerată până astăzi monument de cultură de către greco-catolicii din România.

Bobuțac, Valeriu

(13.03.1945, Hincăuți, Edineț, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Institutul de Economie și Comerț la Lwov, azi Ucraina. A lucrat în cooperarea de consum, a fost ministru al Comerțului (1985), viceprim-ministru și ministru al Economiei (1994–1996). Director al Institutului de Cercetări în domeniul pieții și marketingului și președinte al companiei Renașterea. Ambasador în Rusia și prin cumul în Finlanda și Kazahstan (1997–2001) și în Ungaria, prin cumul în Republica Cehă, Slovacia, Croația, Slovenia, Bosnia și Herțegovina, Sfântul Scaun și Comisia Dunării (din 2005). A fost guvernator al BERD (Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare) și viceguvernator al Băncii Mondiale din partea Republicii Moldova.

Boc, Emil

(6.09.1966, Răchițele, jud. Cluj)

Prim-ministru al României. A absolvit facultățile de Istorie și de Drept ale Universității din Cluj. Specializări la universitățile din Nottingham (Anglia), Pittsburgh, Michigan și Virginia (SUA), Bruxelles (Belgia). Conferențiar la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării și Facultatea de Drept de la Universitatea din Cluj. Avocat în Baroul Cluj. Membru al Partidului Democrat-Liberal. Deputat (2000–2004), președinte al partidului (din 2003), primar al Clujului (din 2004), prim-ministru (2008–2009, demis de Parlament prin moțiune de cenzură; din decembrie

Bodea

Valeriu Bobuțac

Emil Boc

Emil Bodnăraș

2009 reînvestit de președintele României, activ și în prezent). Lucrări: *Separarea puterilor în stat*, 2000; *Instituții politice și proceduri constituționale în România*, 2007.

Bodea, Cornel

(28.08.1903, Viena – 8.12.1985, Cluj-Napoca)

Inginer chimist. A absolvit liceul la Cernăuți și Chimia la Institutul Politehnic din Berlin. S-a specializat la Paris, la Collège de France. A fost profesor la Institutul Agronomic și apoi la Institutul de Chimie al Academiei, filiala Cluj. Coordonator al *Tratatului de biochimie vegetală*, 1964. Lucrări: *O nouă metodă pentru dozarea formolului* (1930), *Obținerea zahărului din cocenii de porumb* (1932), *Acțiunea tetracetatului de plumb asupra retrohidrocarotinei* (1961), *Progrese în cunoașterea mecanismului biochimic al vederii* (1973). Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Bodea, Cornelia

(9.04.1916, Dud, Arad)

Istoric. A absolvit Literele și Filosofia la București, specialitatea istorie universală, și Școala Superioară de Arhivistică și Paleografie. Cercetător la Institutul de Istorie Nicolae Iorga din București (din 1949). Profesor invitat în Ohio, Boston. Lucrări: *Documente privind Unirea Principatelor* (1963), *Bibliografia istorică a României sec. XIX*, 2 vol. (1972, 1974), *Lupta pentru unitatea națională 1834–1848* (1967), Premiul Academiei Române. Membru al Academiei Române (1992).

Bodiul, I(van) I(vanovici)

(21.12/3.01.1918, Alexandrovka, reg. Nikolaev, azi Ucraina)

Om politic. Ucrainean ca etnie. A absolvit Colegiul Agrotehnic la Voznesensk, reg. Nikolaev, Ucraina. A lucrat în regiunea Odessa ca agronom. A absolvit Academia de Medicină Veterinară a RKKA (Armata Roșie a Muncitorilor și Țăranilor) la Moscova. A fost șef al serviciilor veterinare în diverse

regimente și divizii ale Armatei Roșii. Revenit în Moldova în 1946, a fost prim-adjunct al comisarului poporului pentru agricultură din Sovietul de Miniștri, controlor al Consiliului pentru treburile colhozurilor de pe lângă Guvernul URSS pentru RSS Moldovenească, prim-secretar al Comitetului raional Chișinău al PCM și director al Casei Republicane a Agronomilor. După absolvirea Școlii Superioare de Partid la Moscova (1959), a fost prim-secretar al CC al PCM, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al URSS și membru în Comitetul Central al PCUS, membru în Comitetul Central al PCUS. Prieten cu Leonid Brejnev. Distins cu Ordinul Lenin, Ordinul Războiului pentru Apărarea Patriei, Ordinul Insigna de onoare a Moldovei și de mai multe ori Ordinul Steaua Roșie.

Bodnăraș Emil

nume la naștere Bodnariuk

(10.02.1904, Iaslovăt, com. Milișeuți, jud. Suceava – 24.01.1976, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din Iași, Școala Militară la Timișoara, ca șef de promoție (1927) și Școala de Artilerie din București ca șef de promoție (1930). În 1932 a dezertat din armată și a fugit în URSS. S-a întors ilegal în țară în 1935 pentru a îndeplini sarcini trasate de GPU (serviciul de spionaj sovietic), dar a fost arestat și condamnat la 5 ani muncă silnică, făcuți la Brașov, Doftana și Caransebeș. Membru PCR din 1940. A fost alături de Gheorghe Gheorghiu-Dej încă de la început. A organizat formații paramilitare clandestine. A participat, alături de Lucrețiu Pătrășcanu, la lovitura de stat organizată de regele Mihai pentru înlăturarea lui Antonescu și a făcut parte din grupul operativ care a organizat insurecția armată de la 23 august 1944. A fost secretar general al președinției Consiliului de Miniștri pentru supravegherea Serviciilor Secrete (1945–1947), a fost

Bogdan

membru al Comitetului Central și Biroului Politic al PCR din 1945, ministru al Apărării cu gradul de general-colonel (1947–1955), ministrul Transporturilor și Telecomunicațiilor (1957–1959), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1955–1965) și prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al RPR (1955–1957; 1965–1967), fiind general cu patru stele. A avut un rol important în propulsarea lui Nicolae Ceaușescu. Comuna Milișeuți s-a numit Bodnăraș între anii 1976 și 1996.

Alexandru Bogdan

Ioan Bogdan

Bodnărescu, Samson

(27.06.1840, Voinel, jud. Suceava – 3.03.1902, Pomârla, jud. Botoșani)

Poet. A studiat la Universitatea din Iași, unde a fost remarcat de Titu Maiorescu. Acesta l-a trimis la Viena la studii (1868–1870). Și-a luat doctoratul în filosofie la Giessen, Germania. A fost bibliotecar la Biblioteca Centrală din Iași, director al liceului Vasile Lupu din Iași. A făcut parte din societatea Junimea. A scris meditații filosofice, epigrame, elegii: *Din Scrierile lui Samson Bodnărescu*, 1884 și tragedii: *Lăpușneanu Vodă*, 1878–1879. A fost influențat de romantismul german și este considerat precursorul lui Eminescu, deși au fost aproape contemporani.

Bodogae, Teodor

(10.03.1911, Cetatea de Baltă, jud. Alba – 22.11.1994, Sibiu)

Teolog. A studiat la Academia Teologică din Sibiu și la Facultatea de Teologie din Cernăuți. Specializări la Atena, Belgrad, Berlin și Tübingen. Profesor la Academia Teologică și Institutul Teologic din Sibiu. Lucrări: *Ajutoarele românești de la mănăstirile din Sfântul Munte Athos*, 1940; *Din istoria Bisericii Ortodoxe de acum 300 de ani. Sinodiu de la Iași*, 1943; *Un capitol din relațiile româno-ruse: Mitropolitul Petru Movilă*, 1946; *Câteva documente în legătură cu frământările sociale ale românilor ardeleni în vara anului 1848*, 1956; *Dimitrie Cantemir – Loca obscura*, traducere și comentarii, 1973; *Origen. Scrieri alese, I. Din lucrările exegetice la Vechiul Testament*, București, 1981.

Bogdan I

V. Mușat, Bogdan I

Bogdan, Alexandru

(19.05.1941, București)

Medic veterinar. A început Facultatea de Zootehnie din cadrul Institutului Agronomic București și a continuat, absolvind-o, Facultatea de Medicină Veterinară, apoi Economie Agrară la Facultatea de Științe Economice

din Cluj. Specializare la Hanovra. Profesor la Facultatea de Medicină Veterinară, apoi de Zootehnie din Cluj. Director al Centrului de Biotehnologii din Cluj, director al Centrului Național de Reproducție și Selecție a Animalelor (din 1993). Contribuții în domeniul selecției genetice. A elaborat conceptele de zootehnie nucleară și medicină veterinară nucleară. Președinte al Asociației Române pentru Embriotransfer, președinte de onoare al Asociației Naționale a Medicilor Veterinari Specialiști în Zootehnie, membru al Asociației Oamenilor de Știință din România, membru corespondent al Academiei Române (1991).

Bogdan-Duică, Gh(eorghe)

(2.01.1866, Brașov – 20/21.09.1934, Brașov)

Critic și istoric literar. Studii universitare la Budapesta și Jena. Profesor de istoria literaturii române moderne la Universitatea din Cluj. Intensă activitate publicistică în sprijinul idealului unității naționale. Principalul exponent român al istoriei literare de orientare pozitivistă, din păcate lipsit de intuiție valorică: *Petru Maior*, 1893; *Istoria Țărănismului*, vol. I: *Viața și opera întâiului țăranist român. Ion Ionescu de la Brad*, 1921; *Istoria literaturii române moderne. Întâii poeți munteni*, 1923; *Viața și ideile lui Simion Bărnuțiu*, 1924; *Viața și opera lui Gheorghe Lazăr*, 1924; *Ioan Barac*, 1933; *Eftimie Murgu*, 1937, postum. Membru al Academiei Române (1921).

Bogdan, Ioan

(25.07.1864, Șcheii Brașovului – 1.06.1919, București)

Istoric și filolog. Elev al lui A.D. Xenopol, Aron Densusianu, specializat în Germania, Italia, Austria, Rusia (Petersburg, Moscova), Polonia. Slavist și polonist de renume europeană. Profesor la Universitatea din București. A contribuit la elaborarea primului regulament unic de funcționare în învățământul superior românesc, a condus

Bogdan

revista *Convorbiri literare* (1902–1906), a fost președinte al Comisiei Istorice a României, membru al Societății de Istorie și Antichități din Moscova (1890), membru al Academiei Române (1903) și vicepreședinte al ei (1910–1919). S-a ocupat de perioada medievală a culturii române, publicând ediții fundamentale, cu traduceri și comentarii: *Vechile cronic moldovenești până la Ureche*, 1891; *Cronici inedite atingătoare la istoria românilor*, 1895; *Cronica lui Constantin Manases. Traducere mediobulgară făcută pe la 1350*, 1922 ș.a. Ioan Bogdan a găsit aceste glose, în anul 1890, într-un manuscris prezentat cu ocazia unei expoziții de la Moscova. Manuscrisul reproduce o versiune slavonă a *Sintagmei lui Matei Vlastaris*. Ca marginalii, pe paginile manuscrisului sunt scrise 662 de glose în limba română și vreo 70 în limba slavonă. Ele au primit denumirea de „glosele Bogdan”.

Bogdan, Petru

(29.01.1873, Cozmești, Iași – 28.03.1944, Iași) Chimist. A studiat la Liceul Național din Iași (absolvit în 1891), apoi la Facultatea de Științe la Universitatea din Iași, pe care o absolvă în 1893. După susținerea, în Germania, a tezei de doctorat, a predat un timp în învățământul secundar la Liceul Internat și Liceul Național, precum și la Școala Normală Vasile Lupu din Iași. Începând din 1906 și-a desfășurat activitatea la Universitatea din Iași, fiind cel care a înființat și condus, din 1913, prima Catedră de chimie-fizică din țară. Printre numeroșii săi studenți și discipoli s-au numărat Horia Hulubei și Radu Cernătescu. Între 1926 și 1940 a fost, alternativ, rector și prorector al universității ieșene. Între 1941 și 1944 a fost directorul Fundației Regale Ferdinand I. Ca o recunoaștere a activității sale științifice, Universitatea din Nancy (Franța) i-a acordat titlul de Doctor Honoris Causa. A fost un membru respectat al Partidului Național Țărănesc. Cercetări în domeniul disociației electrolitice, al constituției moleculare a lichidelor: *Teoria electrolitică a materiei*, 1906; *Repejunea sunetului la corpurile lichide*, 1913; *Introducere în studiul chimiei fizice*, 2 vol., 1921, 1924; *Teoria cinetică și Curs de chimie fizică*, 4 vol., 1924. Membru titular al Academiei Române (1926).

Bogoș, Dimitrie

(14.06.1889, Grozești, jud. Lăpușna – 14.05.1946, București)

Om politic, primar al Chișinăului. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău și Facultatea de Drept la Varșovia, Polonia. După

absolvirea Școlii de Ofițeri a fost pe frontul Primului Război Mondial în Polonia și în țările baltice. A aderat la Partidul Național Moldovenesc în 1917, fiind însărcinat să organizeze armata națională. A fost primul ei șef de Stat Major și a pregătit unirea cu armata română. A fost prefect al județului Lăpușna între 1918 și 1920, director pentru Basarabia la Ministerul de Interne pe timpul guvernării marelui Averescu, el însuși basarabean (1921), și ministru al Basarabiei în scurtă guvernare a lui Take Ionescu, 1922, primar al orașului Chișinău, 1931–1934 și deputat în trei legislaturi în Parlamentul României. În cel de-al Doilea Război Mondial a participat la eliberarea Basarabiei și a Transilvaniei de Nord. Și-a publicat amintirile în volumul *La Răspântie*, 1924. A fost distins cu ordinea Sfânta Ana și Sfântul Stanislav, pentru vitejie în armata țaristă, ordinul Regele Ferdinand clasa I, Steaua României în grad de comandor, Coroana României în grad de comandor și Vulturul României în grad de ofițer.

Bogrea, Vasile

(26.09/8.10.1881, Târnuța, jud. Dorohoi, azi parte din el în Ucraina – 8.09.1926, Viena)

Lingvist și filolog. A urmat Facultatea de Litere și Facultatea de Drept din Iași (1902–1906). A audiat cursuri de filologie clasică la Berlin (1910–1913). Profesor de greacă și latină la liceul din Piatra Neamț (1906–1910). Profesor la Liceul Internat din Iași (1913–1919). Profesor la Catedra de limbi clasice a Facultății de Litere și Filosofie a Universității din Cluj (începând din 1920). Împreună cu Sextil Pușcariu a pus bazele Muzeului Limbii Române (1919) și ale Societății Etnografice din Cluj (1923), devenind unul dintre colaboratorii activi ai acestora. A scris aproape 300 de studii și articole referitoare la istoria limbii, lexicologie, etimologie, toponimie și antroponimie: *Pagini istorice și filologice. Câteva considerații asupra toponimiei românești*, 1922; *Românii în civilizația vecinilor*, 1925; *Din onomastica folcloristică. Sfinții medici în graiul și folclorul românesc*, 1926. Umanist de o vastă erudiție, a avut o pregătire temeinică și o vocație certă pentru filologia clasică. A fost, de asemenea, poet și traducător. Membru corespondent al Academiei Române, 1920.

Bogza, Geo

(6.02.1908, Ploiești – 14.09.1993, București)

Scriitor. Frate cu Radu Tudoran (Nicolae Bogza). A absolvit Școala de Marină la

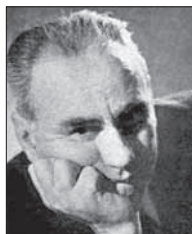
Bojâncă

Petru Bogdan

Vasile Bogrea

Geo Bogza

Iulia Boiarschi

Constanța (1925). A fost redactor-șef al revistei de avangardă *Urmuz*. A debutat cu *Jurnal de sex*, 1929, ilustrat de Ligia Macovei. După *Poemul invectivă*, 1933, suportă rigori judiciare din pricina limbajului frust. După anii de început s-a depărtat de avangardă, continuând să rămână ancorat în social, fie că a scris versuri: *Ioana Maria*, 1937; *Cântec de revoltă, de dragoste și moarte*, 1945; *Orion*, 1978 sau reportaje. Maestru al reportajului literar: *Lumea petrolului*, 1934; *Tăbăcării*, 1935; *Țara de piatră*, 1935; *Tragedia poporului basc*, 1939, publicat după experiența trăită la Paris și în războiul civil din Spania, 1935; *Cartea Oltului*, 1945; *Oameni și cărbuni în Valea Jiului*, 1947; *Tablou geografic*, 1954; *Meridiane sovietice*, 1956, Premiul de Stat. În 1978 a obținut Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate literară. Membru al Academiei Române (1955), membru al Consiliului Național pentru Apărarea Păcii (1955).

Boiagi (Boiadji), Mihail G., nume la naștere Μιχαήλ Μποιατζής, în albaneză Bojaxhi

(1780, Budapesta – 1845, Budapesta)

Filolog. Aromân ca etnie. Maica Tereza a fost o descendentă a familiei Boiagi (Bojaxhi). Lucrări: *Aromunisch oder Mazedowalachisch Sprachlehre (Gramatică română sau macedoromână, semnată Michaël G. Bojadschi, prima despre acest dialect), Viena, 1913; Orbis pictis (Lumea închipuită).*

Boiarschi, Iulia

(1928 – 15.01.1996, Chișinău)

Fizician. Soție a lui Sviatoslav Moscalenco. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chișinău (prima femeie din Republica Moldova) și s-a specializat în cristalografie. Elevă a lui I. Perlin. Profesor al Facultății de Fizică, apoi cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al ASM. Contribuții la cercetarea și modelarea curgerii plastice a materialelor la penetrare. Lucrări: *Legăturile*

deformării cristalelor în starea de tensiune neomogenă. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Boiu, Zaharia

(1.03.1834, Sighișoara – 24.10/6.11.1903, Sibiu)

Poet și publicist. A absolvit Seminarul Teologic din Sibiu și a studiat pedagogia la Leipzig. Profesor de pedagogie la Institutul Diecezan din Sibiu, consilier al arhiepiscopiei. Membru și prim-secretar al ASTRA. Lucrări: *Abțidariu pentru școlile populare române; Manuducere pentru întrebuințarea abțidariului*, 1861; *Carte de cetire pentru școlile populare române*, 1865–1867; *Sunete și resunete*, 1862; *Frunze de laur*, 1904, postum. Membru corespondent al Societății Academice Române (1877).

Bojâncă, Damaschin T.

(18.11.1802, Gârliște, Caraș-Severin – 17.08.1869, Dumbrăveni, Suceava)

Istoric și publicist. A studiat la Vârșet, în Banatul Sărbesc, apoi la Timișoara, Szeghedin, Oradea, Pesta (Ungaria). A lucrat, împreună cu Moise Nicoară, pentru comunitatea românească din Ungaria. A fost chemat în Moldova de Gh. Asachi, ca rector al Seminarului de la Socola, Iași. Aflat în descendența Școlii Ardelene, l-a editat pe Petru Maior – *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, 1834 –, după ce scrisese el însuși în latină o lucrare în apărarea romanității poporului și culturii române: *Animadversio in dissertationem Hallensem sub titulo: Erweiss dass die Walachen nicht römischer Abkunft sind*, 1827, lucrarea cu care polemizează fiind a lui Sava Tököli, care susținea originea slavă a poporului român. A publicat la *Biblioteca românească* a lui Zaharia Carcalechi lucrări despre primele tentative de unire culturală și politică ale românilor: *Viața lui Dimitrie Cantemir, domnului Moldovei și prințip în împărăția rusească*, 1829; *Vestitele fapte și perirea lui Mihai Viteazul, principelui Țării Românești*, 1830. A fost printre primii care a publicat o

b

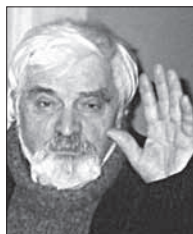
103

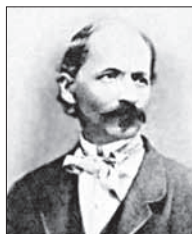
Bolboceanu

Damaschin T. Bojăncă

Ion Bolboceanu

Dimitrie Bolintineanu

cronologie a evenimentelor istoriei universale, ca și una a civilizației române, urmărind inserția spațiului românesc, integrarea lui în ansamblul lumii din trecut și din vremea sa: *Istoria lumii pe scurt de la zidirea ei până în anu' acesta*, 1829; *Anticile romanilor acum întâia oară românește scrise*, 1832–1833. Apropiat de Gheorghe Asachi prin idealurile iluministe, a fost și unul dintre susținătorii învățământului generalizat în Moldova.

Bolboceanu, Ion

(22.03.1931, Chișinău)

Director de imagine. A absolvit Institutul de Cinematografie din Moscova, secția operativă de film. A lucrat la Moldova Film din Chișinău. A făcut imaginea pentru filme artistice: *Poenile roșii* cu Vlad Ciurea (Premiul special pentru imagine la Festivalul Republican, 1967), *Casa lui Dionis*, 1980 și filme documentare: *Și iar e toamnă*, 1963; *Frescă în alb*, 1967; *Alexandru Plămădeală*, 1969; *Nu doar prin forța armelor*, 1970; *Arta*, 1971; *Ion Creangă*, 1973; *Moldoveneasca*, 1973; *Sărbătoarea tinereții*, 1973; *Cu pana și cu arma*, 1974; *Legenda vișei de vie*, 1981; *În stepele verzi ale Bugeacului*, 1982; *Așa-i viața omului*, 1983; *Meditații despre pâine*, 1984; *Crama republicii*, 1984; *Nicolae Sulac*, 1986; *Mihail Grecu. Dincolo de culoare*, 1988; *Povara cea de toate zilele*, 1988; *Câteva interviuri după tragedie*, 1989; *Limba noastră*, 31 august 1990 (în colaborare cu P. Bălan, Vlad Ciurea), 1990. Maestru al Artei, 1992.

Boldea, Ion

(7.01.1945, Lugoj)

Inginer electrotehnist. A absolvit Politehnica din Timișoara. Specializare la University of Kentucky, SUA. Profesor la Politehnica din Timișoara. Contribuții în domeniul mașinilor electrice liniare cu propulsie prin sustentație magnetică. Profesor invitat în Oregon, Glasgow, Manchester. Are 18 invenții în România și SUA. Copreședinte al Federației Internaționale OPTIM. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Boldur, Alexandru

(9.03.1886, Chișinău – 18.10.1982, București)

Istoric, jurist. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău (1906) și Facultatea de Drept a Universității din Sankt-Petersburg (1910). A fost asistent la Facultatea de Drept și funcționar la Camera de Control din Petersburg, profesor la Universitatea din Crimeea și la cea din Moscova, din 1922 consilier juridic al Comisariatului Poporului pentru Comerțul Exterior, ulterior conferențiar la Catedra de istorie a românilor a Facultății de Teologie din Chișinău. În 1943 devine director al Institutului de Istorie A.D. Xenopol din Iași (până în 1946). Dintre cele peste o sută de monografii, studii și tratate istorice publicate, menționăm: *Bessarabie et les relations russo-roumaines* (Paris, 1927), *Istoria Basarabiei. Istoria relațiilor politice ruso-române* (1928), *Autonomia Basarabiei sub stăpânirea rusească între 1812–1928* (1929), *Statutul internațional al Basarabiei* (1938), *Contribuții la studiul istoriei românilor. Istoria Basarabiei*, vol. al III-lea (1812–1918) (1940), *Muzica în Basarabia* (1940), *Ștefan cel Mare, voievod al Moldovei. 1457–1504* (Madrid, 1970), *Plevna* (Istanbul, 1979).

Bolintineanu, Dimitrie

(1819 sau 1825, Bolintinul din Vale, jud. Ilfov – 20.08.1872, București)

Poet. Aromân la origini. A studiat la liceul Sf. Sava, fiind coleg cu Ion Ghica, Gr. Alexandrescu, N. Bălcescu. A fost trimis cu bursa Asociației Literare la Paris, unde a studiat la Collège de France cu Jules Michelet, Edgar Quinet, Adam Mickiewicz, Saint-Marc Girardin. După revoluția de la 1848, pentru care se întoarce în țară, îl aflăm în exil la Paris, unde semnează, alături de alți emigranți români, *Protestații ale românilor din Valahia, adresate guvernelor Franței, Angliei, Austriei și Prusiei*. I se permite să se întoarcă în țară în 1857, după ce călătorește la Constantinopol și prin Asia Mică și locuiește o vreme pe insula Samos, unde Ion Ghica

Bolyai

Cezar Bolliac

Mircea Bologa

Bolyai Farkas

Bolyai János

era bei. Unionist, a fost ministru în timpul domniei lui A.I.I. Cuza și redactor al ziarului *Dâmbovița* (1858). A scris poezie lirică de orientare romantică, sentențioasă, muzicală, celebrând libertatea și patriotismul. A cultivat meditația, balada, poemul epic byronian: *Conrad*, 1867, satira politică, legenda istorică: *Legende sau basme naționale în versuri*, 1858, evocarea exotică de tip hugolian și senzuală: *Florile Bosforului*, 1866. A scris romane de moravuri: *Manoil*, 1855, însemnări de călătorie, drame și monografii istorice. I-a apărut în Franța culegerea de versuri *Brises d'Orient*, 1866, pentru care Th. de Banville l-a considerat parnasian.

Bolliac, Cezar

(25.03.1813, București – 25.02.1881, București) Poet și publicist. Participant activ la revoluția din 1848. A fost, alături de Nicolae Bălcescu, secretar al Guvernului Provizoriu. După revoluție a fugit la Brașov, apoi la Atena și Paris, unde a rămas până în 1857. A militat pentru Unire și a sprijinit reformele lui A.I.I. Cuza. A fost director al Arhivelor Statului (1864) și deputat (ales în 1869). A făcut cercetări arheologice, fiind ales membru onorific al Société Française de Numismatique et d'Archéologie. A redactat *Buciumul* (1857) și alte publicații. A scris versuri social-umanitare, filosofice și erotice, în stil patetic romantic: *Din poeziile lui Cezar Bolliac*, 1843; *Colecțiune de poezii vechi și noi*, 1857, proză influențată de J.-J. Rousseau, Byron, Ossian. A mai scris cronici dramatice și muzicale. A studiat poezia populară și a fost un precursor al criticii literare, fiind interesat mai ales de chestiunea limbii literare.

Bolocan, Gheorghe

(6.05.1925, Tâmbna, jud. Mehedinți) Slavist. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității din Sverdlovsk, Rusia, specializare filologică la Universitatea Lomonosov din Moscova. Membru fondator al Asociației Slavistilor din România. A condus echipa

Institutului de Lingvistică din București care a alcătuit Arhiva fonogramică a graiurilor slave din România. Lucrări: *Dicționar bulgar-român*, 1972; *Dicționar frazeologic rus-român*, 2 vol., 1959–1960; *Dicționar român-rus*, 2001.

Bologa, Iacob

(1817, Marpod, jud. Sibiu – 1888, Sibiu) Avocat. A absolvit Dreptul la Budapesta. Figură marcantă a vieții politice și culturale a românilor din Transilvania. Notar al Adunării din 3/15 mai 1848 de pe Câmpia Libertății, consilier la Curtea de Apel, consilier gubernial și la cancelaria aulică de la Viena, deputat, președinte al ASTRA. Fondator al Băncii Albina, Sibiu, prima bancă românească din Transilvania.

Bologa, Mircea

(n. 31.05.1935, Parcovă, jud. Edineț, Basarabia) Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Chișinău și s-a specializat în termofizică și termotehnică. Elev al lui Sergiu Rădăuțanu. Director al Institutului de Fizică Aplicată al AȘM. Director al Centrului de Probleme Electrofizice. Contribuții în domeniul electrochimiei, electrostaticii și tehnologiilor electrice. Om Emerit în Știință al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Bolyai Farkas

(9.02.1775, Bolya, azi Buia, lângă Sibiu – 20.11.1856, Târgu Mureș)

Matematician. Tată al lui B. János. A studiat la Cluj, Jena, Göttingen. Prieten cu matematicianul german Carl Friedrich Gauss. A pus bazele geometriei euclidiene și a studiat convergența seriilor. Lucrare: *Tentamen iuventutem studiosam in elementa matheosos introducendi*.

Bolyai János

(1802 Cluj-Napoca – 1860, Târgu Mureș) Matematician. Fiu al lui B. Farkas. A studiat inginerie la Viena. Unul dintre creatorii geometriei neeuclidiene, alături de Lobachevski și Riemann. Cercetând independența

Bömches

postulatului al V-lea al geometriei lui Euclid (axioma paralelelor), a demonstrat că poate fi înlocuit cu enunțul „Printr-un punct exterior unei drepte se pot duce două paralele la acea dreaptă”. Acest nou postulat este compatibil cu celelalte postulate: *Appendix*, 1832. Universitatea din Cluj poartă și numele lui.

Bömches, Friedrich von

(27.12.1926, Brașov)

Pictor. Elev al lui Mattis Teutsch și Hans Elder la Brașov. Căzut prizonier de război la Stalingrad în al Doilea Război Mondial. Între 1940 și 1978 a avut 14 expoziții personale în România și alte 24 în RFG, Franța, Belgia, Austria, Polonia, Bulgaria, URSS, Suedia, Norvegia, SUA. Marcat de expresionismul german. A făcut parte din conducerea filialei Brașov a Uniunii Artiștilor Plastici din România. Stabilat în RFG în 1978. Distins cu Ordinul Meritul Cultural (1964).

Bona, Constantin Atanasie

(5.06.1934, Lugoj, jud. Timiș)

Imunolog. A studiat Medicina la București și s-a specializat la Paris. A lucrat la Institutul Cantacuzino din București, apoi în Franța, la CNRS, Paris. În 1977 s-a stabilit în SUA, devenind profesor la Mount Sinai School of Medicine din New York. Contribuții în imunologie (nivel celular și molecular). Lucrări: *Biologia arsurilor*, 1967; *Immune Networks*, 1983; *Applications of Antidiotypic Antibodies*, 1988; *The Molecular Aspects of Autoimmunity*, 1990. Membru al Societății Franceze de Imunologie, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Asociației Americane de Imunologie. Membru de onoare al Academiei Române, 1992.

Borcea, Ioan

(13.01.1879, Buhoci, jud. Bacău – 30.07.1936, Agigea)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Științe din Iași, s-a perfecționat la Sorbona, unde și-a susținut doctoratul. A fost profesor de zoologie la Universitatea din Iași. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice, ministru ad interim al Industriei și Comerțului. Director al Muzeului de Istorie Naturală din Iași. Alături de Gr. Antipa a fost întemeietor al hidrobiologiei românești. Este fondatorul Stațiunii Zoologice Marine de la Agigea (1926). Lucrări: *Fauna Mării Negre pe litoralul Dobrogei*, 1928; *Observations sur les poissons migrateurs dans les eaux roumaines de la Mer Noire*, 1929. Doctor Honoris Causa a Universității din Montpellier. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Friedrich von Bömches

Teodor Bordeianu

Bordeianu, Teodor

(16.02.1902, Marșenița, azi Ucraina – 19.03.1969, București)

Inginer agronom și pomicultor. A urmat Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău și s-a specializat în pomicultură, legumicultură și industrializarea fructelor la Berlin. A fost profesor la Facultatea de Agricultură din București (1941–1958). Director fondator al Institutului de Cercetări pentru Pomicultură din România. A contribuit la înființarea stațiunilor experimentale de la Bistrița, Voinești-Argeș și Cluj. Lucrări: *Pomologia RSR*, 8 vol., 1963–1968; *Mărul*, 1954; *Cultura pomilor și arbuștilor fructiferi*, 1955; *Pomicultura specială*, Premiul Academiei, 1961. Membru titular al Academiei Române (1963).

Bornemisa, Sebastian

(1890, Burjuc, jud. Hunedoara – 16.07.1953, Sighet)

Om politic. A absolvit Literale și Filosofia la Universitatea din Budapesta. S-a stabilit la Orăștie, unde a fondat almanahul *Scritorii de la noi* și revista *Cosânzeana*, ambele spre a pregăti spiritele pentru Marea Unire, moment când s-a mutat la Cluj. A fost deputat al Partidului Național și al Partidului Poporului. Primar al Clujului (1938–1940). Președinte al Sindicatului Presei Române din Transilvania și Banat. Lucrări: *Cele mai frumoase cântece populare din Ardeal și Banat*, 1926; *Duhul cel rău* (roman), 1927; *Sufletu-mi de odinioară*, 1929; *Cum s-ar putea înfăptui o Românie nouă și fericită*, 1932; *De ce nu poate fi plugarul român comunist*, 1933. A murit în închisoare.

Borza, Alexandru

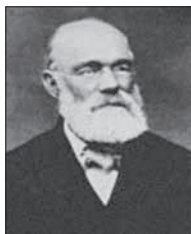
(21.05.1887, Alba Iulia – 3.09.1971, Cluj)

Botanist, călugăr greco-catolic și protopop onorar al Clujului. După terminarea Seminarului Teologic Greco-Catolic din Blaj și a Facultății de Științe din Budapesta, a funcționat un timp ca profesor la Liceul

Bostan

Alexandru Borza

Constantin Bosianu

Elisabeta Bostan

de Băieți din Blaj, după care a fost numit profesor de botanică la Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Împreună cu un grup de profesori, fizicieni și alți oameni de știință a ajutat la pornirea mișcării de cercetăși din România și la dezvoltarea organizației Cercetașii României. În 1923 a pus bazele grădinii botanice din Cluj, care în prezent îi poartă numele. Tot la inițiativa sa a fost înființat Parcul Național Retezat. A fost, în perioada interbelică, președintele Asociației Generale a Românilor Uniți (AGRU) din eparhia de Cluj-Gherla, arestat din acest motiv în 1948, după instaurarea regimului comunist în România și desființarea Bisericii Române Unite cu Roma (Greco-Catolică) de către autoritățile comuniste. În 1990 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române. Lucrări: *Flora și vegetația văii Sebeșului* (1959); *Nicolae Boscaiu – Introducere în studiul covorului vegetal* (1965); *Dicționar etnobotanic* (1968); *Amintirile turistice ale unui naturalist călător pe trei continente* (1987). Membru post-mortem al Academiei Române, 1990.

Boruzescu, Radu

(16.01.1944, Roman)

Scenograf. Căsătorit cu Miruna B., realizator de costume. Absolvent al Facultății de Arte Decorative și Scenografie la Institutul de Arte Plastice din București. Plecat la Paris în 1973. A realizat scenografia (iar soția sa costumele) pentru spectacole ale Operei din București, Paris, Nancy, Besançon, New York, Vancouver, Cardiff, Bonn, Florența, Amsterdam. Au lucrat cu Mircea Verniu, Dan Pița, Lucian Pintilie, Liviu Ciulei, Andrei Șerban, Petrică Ionescu.

Bosianu, Constantin

(10.02.1815, București – 21.03.1882, București)

Jurist și om politic. A studiat Dreptul la Paris. Profesor de drept roman la Universitatea din București. Unionist, secretar al adunărilor ad-hoc, fondator al ziarului

România. Director în Ministerul de Justiție, ministru de Interne și al Lucrărilor Publice și Agriculturii, președinte al Consiliului de Miniștri (1865). Lucrări: *Etude de législation douanière*, 1892; *La statistique du commerce extérieur du point de vue de son importance internationale*, 1894. Membru de onoare al Academiei Române (1879).

Bostan, Elisabeta

(1.03.1931, Buhuși)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Filme: regie – *Puștiul* – 1961; *Veronica* – 1973; *Veronica se întoarce* – 1973; *Mama*, Premiul special al juriului la Festivalul Internațional al Filmului de la Moscova, Cupa de argint la Festivalul Filmului pentru Copii de la Giffoni Valle Pianna – 1977; *Saltimbancii*, Medalia de aur la Festivalul Internațional al Filmului de la Giffoni Valle Pianna – 1981; *Un saltimbanc la Polul Nord* – 1982; *Promisiuni*, Premiul de regie ACIN, 1986; *Unde ești, copilărie?* – 1987; *Zâmbet de soare* – 1987; *Desene pe asfalt* – 1988; *Campioana*, Marele Premiu la Festivalul Internațional al Filmului de la Cairo – 1989; *Telefonul* – 1991; scenografie: *Hora* – 1959; *Nunta în Țara Oașului*, Premiul pentru cel mai bun film folcloric la Săptămâna internațională a filmului de folclor și turism de la Bruxelles – 1960; *Năică și pește*, Marele premiu Pelagro d'oro la Festivalul Internațional al Filmului pentru Copii și Marele Premiu al juriului la Festivalul Internațional al Filmului pentru Copii de la Gijon, Spania, Medalia de aur la Festivalul Internațional al Filmului de la Teheran, Mențiune specială la Cannes, Premiul pentru cel mai bun film pentru copii la Festivalul Filmului de la Mamaia, Premiul pentru cel mai bun film la Festivalul Internațional din La Plata, Argentina – 1963; *Pupăza din tei* – 1965; *Amintiri din copilărie* – 1965; *Năică și barza*, Premiul pentru regie la Festivalul Internațional al Filmului Național de la Mar del Plata – 1966; *Năică pleacă la București*,

b

107

Bostan

Delfinul de Aur la Festivalul Internațional al Filmului de la Teheran – 1976; *Năică și veverița* – 1967; *Tinerete fără bătrânețe* – 1969 (în colaborare cu Vasilica Istrate).

Bostan, Grigore Constantin

(4.05.1940, Budineț, jud. Storojineț, reg. Cernăuți – 25.11.2004, Cernăuți)

Poet și istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din Cernăuți și s-a specializat la Universitatea Lomonosov din Moscova. Profesor de română la Universitatea din Cernăuți. Scrie o poezie discursivă: *Cântece de drum*, 1982; *Revenire*, 1990; *Vitrina manechinelor*, 1992; *Cetatea de sus*, 1994; *Dincolo de vârstă*, 1996; *Poem bucovinean*, 1998 și studii care definesc spațiul cultural al românilor bucovineni: *Corelație tipologică și contacte folclorice*, 1985; *Literatură română din Bucovina*, 1996; *Poezia populară românească în spațiul carpaio-nistrean*, 1998, Iași. Membru al Academiei Școlii Superioare din Ucraina (1993), membru de onoare al Academiei Române (1991), membru al Danubian Academic Society of America (1993).

Bostan, Ion

(15.12.1914, Cernăuți – 29.05.1992, București)

Regizor. S-a specializat la Moscova cu regizorii Lev Kuleșov, Vsevolod Pudovkin, Aleksandr Dovjenko, Mark Donskoi – 1950. Specializat în documentare de știință de artă. Lucrări: *Sub aripa culturului* (Premiul Festivalului de la Mamaia, 1964); *Marea Sarmatică, Marea Neagră* (premiu, Teheran, 1968); *Histria, Heraclea și lebedele* (premiu, Novi Sad, 1969); *Stârcul, pasăre-reptilă* (premiu, Rio de Janeiro, 1970); *Pădurea scufundată* (Premiul ACIN, 1972); *Pădurea scufundată* (premiu, Teheran, 1973); *Pescăruși cu aripi curate* (Premiul ACIN, 1973); *Robinson de bună voie* (Premiul ACIN, 1975); *Vin berzele* (Premiul ACIN, 1976); *Preludiu* (Premiul ACIN, 1983); *Freamăt de aripi* (Premiul ACIN, 1983); *Când se adună păsările* (Premiul ACIN, 1987); *Penajul colorat* (Premiul ACIN, 1987); *Glasure în desigururi* (Premiul ACIN, 1988); *În pragul cosmosului* (1989); *Păsări ocrotite* (1989); *Soarele azi* (1989); ciclul *Splendoarea frescelor sfinte* (*Țara de Sus*, 1990–1991; *Voroneț*, 1990–1991; *Humor*, 1990–1991; *Arbore*, 1990–1991; *Moldovița*, 1990–1991; *Sucevița*, 1990–1991; *La răscruce de ceruri*, 1992). Premiu pentru întreaga activitate (ACIN, 1979).

Bostan, Ion

(31.07.1949, Chișinău)

Inginer mecanic. A studiat la Institutul Politehnic din Chișinău. Specializări la Saratov, Moscova, la Universitatea Tehnică de Stat

Ion Bostan (regizor)

Ion Bostan (inginer)

N. Bauman, în Cehoslovacia (1983), Marea Britanie, SUA, Germania. A fost inginer la întreprinderea Moldovahidromașina, Chișinău, profesor și rector al Universității Tehnice a Moldovei. Lucrări: *Зацепление для прецессионных передач*, 1987; *Organe de mașini*, 1999, 2000, în colaborare; *Bazele proiectării mașinilor. Îndrumar de proiectare* (în colaborare), 2000. Inventator Emerit al Republicii Moldova, laureat al Premiului de Stat al RSSM, decorat cu Ordinul Republicii. Medalia de Aur Henri Coandă, București (1994), Ordinul Mérite de l'Invention, rangul Chevalier, 1997; rangul Officier, 1998, rangul Comandor, 1999, Belgia; Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI), Geneva (1998); membru de onoare al Societății Ordinul Sf. Andrei, Marea Britanie (1998); Ordinul pentru știință Meritul European, Belgia (1999). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1994). Membru de onoare al Academiei de Științe Tehnice din România (2000). Doctor Honoris Causa al Politehnicii din București, al universităților din Iași, Bacău, Ploiești (Petrol și Gaze). Președinte al Asociației Inginerilor din Moldova, președinte al Consiliului Rectorilor din Republica Moldova.

Boșcaiu, Nicolae

(23.07.1925, Caransebeș – 22.10.2008, Cluj)

Biolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Cercetător la Centrul de Cercetări Biologice al Academiei Române, Filiala Cluj, președinte al Subcomisiei Monumentelor Naturii din Cluj. Lucrări: *Flora și vegetația Munților Țarcu, Godeanu și Cernei*, 1971, Premiul Academiei; *Biogeografie în perspectivă genetică și istorică*, 1973, în colaborare; a coordonat *Recherches écologiques dans le parc National de Retezat*, 1984. Membru titular al Academiei Române (1991).

Botez, Alice prenume la naștere Alisa

(22.09.1914, Slatina – 27.10.1985, București)

Prozatoare. A absolvit Literele și Filosofia la București. A debutat cu romanul *Iarna*

Botezatu

Alice Botez

Demostene Botez

Fimbul, 1968 și a publicat apoi proză de factură poetică: *Dioptrele sau Dialog la zidul caucazian*, 1975; *Emisfera de dor*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor, *Insula albă*, 1984.

Botez, Alvaro Mircea

(12.06.1944, Lisabona)

Sculptor și ceramist. Fiu al Ceciliei Storck Botez. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București ca elev al lui Mac Constantinescu. A predat sculptura la Școala Populară de Arte Plastice din București. A realizat sculptură monumentală și vitralii. S-a stabilit la Paris în 1980. Lucrări monumentale: *Amenințarea*, *Cazul singular*, *Peisaj în lumina lunii*, *Peisaj sentimental*, *Câmp în noapte*, *Echilibru*, *Cinci panouri decorative*.

Botez, Demostene

(2.07.1893, Hulub, jud. Botoșani – 17.03.1973, București)

Poet și prozator. A absolvit Facultatea de Drept la Iași (1915). A debutat cu placheta de versuri *Munții*, 1918, Premiul Academiei, prefațată de Garabet Ibrăileanu. A fost avocat la Iași și București. Președinte al Uniunii Scriitorilor (1964–1965). A evoluat de la poezia de tip simbolist la aceea socială: *Floarea pământului*, 1920, Premiul Academiei; *Floarea soarelui*, 1953, Premiul de Stat; *În fața timpului*, 1967. A scris proză: *Oameni de lut*, 1948; memorialistică: *Lumea cea mică*, 1945; impresii de călătorie: *Curcubeu peste Dunăre*, 1956; a scris și literatură pentru copii și a tradus din Flaubert, Radiguet, Duhamel, Brecht, Gorki, Aristofan, poezia chineză clasică ș.a. Membru corespondent al Academiei (1963).

Botez, Emil

(10.03.1914, București – 19.05.1978, București)

Inginer mecanic. Profesor la Politehnica din București. Contribuții în domeniul construcțiilor de mașini (cinematica mașinilor-unelte, tehnologia programării numerice și angrenaje mașinilor-unelte). Lucrări: *Angrenaje*

(1953); *Aciunea hidraulică a mașinilor-unelte* (1955); *Capete divizoare* (1959); *Cinematica mașinilor-unelte* (1961); *Bazele generării suprafețelor pe mașini-unelte* (1966); *Mașini-unelte* – 3 vol. (1969, 1972, 1973); *Tehnologia programării numerice a mașinilor-unelte* (1973); *Mașini-unelte*, 2 vol. *Teoria. Proiectarea* (1976, 1977).

Botez, Ion Gheorghe

(5.03.1892, Chișcăreni, jud. Iași – 23.01.1953, colonia Capul Midia)

Morfolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale la Iași (elev al lui Paul Bujor) și a fost profesor (morfologie animală) la Universitatea din Iași. Membru al Partidului Țărănesc Român. Excluz din învățământ în 1948 și arestat ca membru al unui partid istoric, a murit la Canal. Lucrări: *Étude morphologique et morphogénique du squelette du bras et de l'avant-bras chez les primates*, 1926; *Date paleolitice pentru stratigrafia loessului în nordul Basarabiei*, 1930; *Recherches de Paléontologie Humaine au Nord de la Bessarabie*, 1933; *Curs de paleontologie umană*, litografiat, 1933; *Report on the Paleolithic in Romania*, lucrare prezentată la Congresul Internațional de Preistorie de la Washington, 1935; *Curs de antropologie generală*, litografiat, 1936.

Botez Storck, Cecilia

V. Storck Botez, Cecilia

Botezat, Eugen C.

(3/15.03.1871, Tereblecea, azi în Republica Moldova – 23.12.1964, București)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Științe la Cernăuți. A lucrat la Universitățile din Praga și din Cernăuți, fiind și rectorul celei din urmă. Contribuții în domeniul organelor de simț. A descoperit organele gustative la păsări. Lucrări: *Despre bour și zimbru*, 1913; *Originea și evoluția filogenetică a părului la mamifere*, 1914; *Vânătoarea, factor de cultură și civilizațiune*, 1942. Membru corespondent al Academiei Române (1913), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Botezatu, Gheorghe (Georges de Bothezat)

(1883, Iași – 2.02.1940, New England, SUA)

Matematician și inventator. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Iași și Matematica la Petrograd, perioadă în care a cunoscut preocupările pentru aviație din Rusia, unde se formau, în același timp cu el, B. N. Iuriev, inventatorul de mai târziu al unui helicopter cu două rotoare, 1909, și Igor Sikorski (n. 1889, Kiev), inventatorul primului helicopter din lume (1913, SUA). A obținut doctoratul la Sorbona, cu lucrarea

Botezatu

Eugen C. Botezat

Grigore Botezatu

„Etude de la stabilité de l'aéroplane“, 1911, semnată cu numele pe care-l va folosi de acum înainte, Georges de Bothezat, prima lucrare din lume cu acest profil. S-a întors profesor la Iași în 1918, dar în 1919 a emigrat în SUA, unde a încheiat contract cu Universitatea Dayton, Ohio, ca director al Laboratorului de aerodinamică și profesor. În 1921 a semnat un contract cu US Army pentru a construi cel mai mare helicopter din lume. Acesta avea patru motoare de ridicare, fiecare cu șase palete. Cântărea 1 678 de kilograme, iar diametrul paletelor era de 8,1 metri și a zburat în 1923, dar n-a fost produs în serie pentru că n-a atins înălțimea scontată. A rămas în istoria Armatei SUA drept „Caracatița Zburătoare nr. 1“. Motorul avea 180 cai putere și patru rotoare. Acel tip de helicopter a participat însă în al Doilea Război Mondial, în dotarea armatei americane. În 1930 a construit singur un helicopter coaxial pentru o singură persoană (aparat de zbor individual). Ca matematician s-a ocupat de calculul parametrilor de zbor de la Pământ la Lună și aceea a fost baza de pornire pentru definirea parametrilor navetelor spațiale Apollo, ca și pentru cercetările lui Hermann Oberth. În România, Elie Carafoli a plecat de la cercetările sale. Lucrări: *The General Theory of Blade Screws*, 1925; *Back to Newton!*, 1836.

Botezatu, Grigore

(14.01.1929, Baraboi, jud. Bălți, Basarabia) Folclorist. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1954). Cercetător științific la Institutul de Istorie, Limbă și Literatură al Academiei de Științe din Republica Moldova, azi Institutul de Filologie. Doctor în filologie (1966). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și România. A cules folclor în Republica Moldova, în localitățile românești din regiunile Kirovograd, Nikolaev și Odessa, din nordul Caucazului, Bucovina de Nord ș.a. Lucrări: *Povești norodnice moldovenești*

(1955), *Povești* (1956), *Basme și snoave* (1958), *Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana - sora Soarelui* (1967), *Folclor haiducească din Moldova* (1967), *Folclor moldovenesc. Studii și materiale* (1968, în colaborare), *Auzii-am din bătrâni. Legende moldovenești* (1981), *Făt-Frumos și Soarele* (1982), *Plugul de aur. Parabole și povești nuvelistice* (1985, selecție și comentarii), *La izvoare. Povești, cântece bătrânești* (1989), *Doi feți-logofeți cu părul de aur* (1989), *Creația populară. Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria și Bucovina* (în colaborare), ediția critică Ștefănuță P.V., *Folclor și tradiții populare*, 2 vol. (1991), *Apa tinereților, povești* (2004), distinsă cu premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. În 2009 a finalizat studiul monografic *Petre Ștefănuță*. A participat la elaborarea și editarea setului de 16 volume *Creația populară moldovenească* (1975–1983). Lucrări ale sale au apărut și în România, Slovacia, Japonia, Ucraina, Estonia, Rusia, Ungaria și Bulgaria.

Botezatu, Radu

(8.01.1921, Iași – 11.01.1988, București)

Geofizician. A absolvit Mine și Metalurgie la Politehnica din Timișoara, unde și-a obținut doctoratul și docența. Director fondator al Institutului de Geofizică Aplicată, director al Întreprinderii Geologice de Prospekțiuni, ministru adjunct la Mine, Petrol și Geologie. Profesor la Facultatea de Geologie și Geografie a Universității din București. Lucrări: *Prospekțiuni geofizice*, 1964; *Asupra semnificației geologice a unor măsuri statistice în analiza datelor gravimetrice* (1968); *Metodele geofizice ale alcătuirii geologice a României* (1982). Membru corespondent al Academiei Române (1974), membru corespondent al Uniunii Internaționale de Geodezie și Geofizică.

Botgros, Nicolae

(25.01.1953, Bădicu Vechi, rn. Cahul, Republica Moldova)

Dirijor. Conduce orchestra de muzică populară Lăutarii din Chișinău. Albume: *Lăutărească lui Tregubencu; În drum spre casă; De trei ori în jurul mesei; Sârba la picior: Omagiu lui Ion Drăgoi; Omagiu lui Constantin Mirea; Ileana neichii, Ileană; Sârba lui moș Vasile Zamfir; Hora în două părți și cazaciocul; Melodie de dor; Sârba lui Dumitru Botgros; Melodie de dragoste; Corăgheasca din Bacău; Hora măștișorului; Cio-cârliă*. A concertat în toate orașele mari din România, a participat la festivaluri de muzică populară ale tuturor românilor și repertoriul său atestă unitatea spiritului românesc. Cetățean de onoare al orașului Bârlad. Declarat de *Jurnalul național* cel mai bun dirijor de muzică populară din tot arealul românesc

Botnaru

Nicolae Botgros

Nicolae Botnariuc

Eugenia Botnaru

Tudor Botnaru

(2002). Distins cu Ordinul Serviciul Credincios în grad de comandor (2004).

Botnar, Octav

(21.10.1913, Cernăuți -
11.07.1998, Villars, Elveția)

Om de afaceri și filantrop. Atras de tânăr de ideile comuniste, a stat la închisoare (1932-1936), după care a reușit să plece în Franța, unde a luptat în rezistență în al Doilea Război Mondial. A revenit în România în 1946 și a ajutat la rezolvarea problemelor legate de foamete. A lucrat în Ministerul Afacerilor Externe până în 1960, când a fost arestat ca dușman al regimului și trimis la Jilava, apoi Aiud și Canal. A fost amnistiat în 1964 și expulzat. A plecat în Germania, unde a lucrat la o fabrică de mașini, și de acolo în Marea Britanie, unde a ajuns în 1966. În 1971 a înființat compania Moorcrest, ca deținător unic pentru 20 de ani al drepturilor asupra liniei de producție Datsun (devenită Nissan din 1980), care a ajuns să dețină 5% din piața engleză. A susținut Partidul Conservator și pe John Major cu peste 250 000 de lire. În 1991 a avut probleme cu plata impozitelor și a plecat în Elveția, de unde n-a putut fi extrădat. Fundația soției sale, Camelia Botnar Foundation, din Sussex, Marea Britanie, sprijină tinerii cu dizabilități, precum și activitățile culturale.

Botnariuc, Nicolae

(15.03.1915, Râșcani, Bălți)

Zoolog și biolog. A urmat Facultatea de Științe din București și a fost profesor la Facultatea de Biologie a Universității din București. Contribuții în domeniul sistematiei biologice. Autor a peste 150 de lucrări: *Din istoria biologiei generale*, 1961; *Principii de biologie generală*, 1967. A condus colectivul de elaborare a lucrării *Fauna României* și prima expediție românească transafricană (1970-1971). Președinte al Comisiei pentru Ocrotirea Monumentelor Naturii. Este membru al Academiei Române (1990).

Botnaru, Eugenia

(3.01.1936, Nădușița, Basarabia)

Actriță. A absolvit Conservatorul de Stat din Chișinău. A lucrat la Teatrul Dramatic A.S. Pușkin și la Teatrul Etnofolcloric Ion Creangă din Chișinău. A jucat în numeroase filme: *Singur în fața dragostei*, 1969; *Povârnișul*, 1970; *Durata zilei*, 1974; *Bărbații încăruneșc de tineri*, 1974; *Bărbatul de alături*, 1977; *Trânta*, 1977; *Călătorie de nuntă*, 1982; *Luceafărul*, 1986; *Polobocul*, 1991. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și Institutul de Cinematografie Ghermanov (VGIK), secția actorie, la Moscova. Actriță la Studioul Moldova Film. Roluri în: *Priveghiul mărghiașului*, 1969; *Ultimul fort*, 1971; *Băieți de dobă*, 1972; *Toate probele contra lui*, 1974; *Emisarul Serviciului Secret*, 1979; *Greșala lui Tony Wendis*, 1981, 2 episoade; *De întoarcere uitați*, 1985; *Un autobuz în ploaie*, 1986, 2 episoade; *O singură zi*, 1997. Maestru în Artă al Republicii Moldova.

Botnaru, Tudor

(27.12.1935, Lipiceni, Basarabia)

General. A absolvit Facultatea de Filologie din cadrul Universității de Stat a Moldovei. Angajat al Securității din Moldova din 1963. A lucrat la Ambasada URSS din România și Franța. Președinte al Comitetului de Stat al Securității Moldovei din 1990, în care calitate a transportat la Tiraspol Arhiva Securității din Moldova. A fost demis după dizolvarea URSS (1991). Apoi a îndeplinit funcția de șef al Centrului de instruire al Ministerului Securității Naționale din Republica Moldova. Din 1994 a fost prim-viceministru al Afacerilor Externe. În 1994-1997 a fost ambasador al Republicii Moldova în Regatul Belgiei și, prin cumul, în Regatul Unit al Marii Britanii și Regatul Olandei, precum și șef al misiunii diplomatice a Republicii Moldova la Consiliul Europei (din 1995). A fost rechemat din funcție în 1997 spre a fi numit ministru al Securității Naționale.

Botta

Dan Botta

Emil Botta

Botta, Dan

(26.09.1907, Adjud – 13.01.1958, București)

Poet și eseist. Frate cu Emil B. Licențiat în Litere (greacă, latină) și Drept, absolvent al Institutului de Educație Fizică, București. Din 1932, împreună cu Mircea Eliade, Petru Comarnescu, Mac Constantinescu, participă la simpozioanele grupului Criterion. A participat la elaborarea Manifestului Crinului Alb. A contribuit la elaborarea *Enciclopediei române* publicată sub direcția lui Dimitrie Gusti. Ca poet are afinități cu Valéry și Ion Barbu: *Eulalii*, 1931, iar ca eseist se raportează la mitologia greacă, protoistorie și folclor: *Limite*, 1936; *Charmion sau Despre muzică*, 1941; *Limite și alte eseuri*, 1996, postum.

Botta, Emil

(15.09.1911, Adjud – 24.07.1977, București)

Poet, prozator și actor. Este frate al eseistului Dan B. La 15 ani fugе de acasă pentru a deveni actor. Urmează Conservatorul de Artă Dramatică din București în perioada 1929–1932. Devine actor al Teatrului Național din București, unde joacă roluri de excepție: Werther, Iago, Macbeth, Unchiul Vania, Ion din *Năpasta* etc. A jucat în numeroase filme: *Se aprind făcliile*, 1939; *Viața nu iartă*, 1958; *Erupția*, 1958; *Când primăvara e fierbinte*, 1961; *S-a furat o bombă* (regia Ion Popescu Gopo), 1961; *Pași spre lună* (regia Gopo) și *Pădurea spânzuraților* (regia Liviu Ciulei), 1964; *Răscala*, 1965; *De-aș fi... Harap alb*, 1965; *Șah la rege*, 1965; *Dacii*, 1966; *Faust XX*, 1966; *Subteranul*, 1967; *Columna*, 1968; *Mastodontul*, 1975; *Premiera*, 1976. Ca poet a debutat cu poemul „Strofă ultimă” în revista lui Tudor Arghezi *Bilete de papagal* din 1929. A făcut parte din grupul intitulat Corabia cu ratați, din care s-au desprins Emil Cioran și Eugen Ionescu. A fost poetul preferat al generației Criterion. Lucrări: *Întunecatul April*, 1937 (scris în urma unei colaborări la revista *Vremea*); *Pe-o gură de rai*, 1943; *Poezii*, 1966; *Versuri* (cu un ciclu inedit, *Vineri*), 1971; *Poeme*, 1974; *Un dor*

fără sațiu, 1976; *Trântorul*, 1938 (ediția II, 1967). Premiul Fundațiilor Regale (1937), Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române (1967).

Botzan, Marcu

(30.03.1913, Craiova)

Inginer agronom. A absolvit la București Academia de Înalte Studii Agronomice și Facultatea de Construcții. S-a ocupat de irigații la Institutul de Cercetări Agronomice, Institutul de Cercetări Hidrotehnice, Institutul de Cercetări și Îmbunătățiri Funciare și Pedologie, al cărui director a devenit. Lucrări: *Probleme de irigații și desecări ale Câmpiei Bărăganului*, 1959; *Bilanțul apei în solurile irigate*, 1972; *Valorificarea hidroameliorativă a luncii Dunării românești și a deltei*, 1991; *Mediu și viață în spațiul carpato-danubiano-pontic*, 1996. Membru al Academiei Române (1993).

Boțu, Pavel

(17.07.1933, Ceamașir, jud. Ismail în Bugeac, azi Ucraina – 17.02.1987, Chișinău)

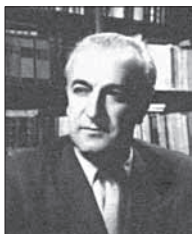
Scriitor și om politic. A absolvit Școala Pedagogică din Ismail și Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic din Chișinău (azi Universitatea Pedagogică de Stat). A fost profesor la școala medie din Cojușna, apoi redactor, șef de secție, redactor-șef adjuncț la ziarul *Moldova socialistă* (actualmente *Moldova suverană*). În 1965 a fost ales președinte (din 1971 – prim-secretar al comitetului de conducere) al Uniunii Scriitorilor din Moldova. A fost președinte al Sovietului Suprem al RSS Moldovenești, deputat în Sovietul Suprem al URSS. Lucrări: *Credință* (1963), *Continente* (1966), *Panoplie* (1968), *Casă în Bugeac* (1973), *Ornic* (1978), *Cercurile trunchiului* (publicistică, 1979), *Legământ* (1981), *Verb la netrecut* (1985)... S-a sinucis.

Boureaanu, Radu

(9.03.1906, București – 4.09.1997, București)

Poet, actor, pictor. A absolvit Academia de Muzică și Artă Dramatică, fiind actor la Teatrul Național (1929–1931; 1945–1947). A înființat, împreună cu Zaharia Stancu, revista *Azi*. A fost redactor-șef la *Viața Românească* (1967–1974). Ca pictor a fost premiat la Saloanele din 1942 și 1947. Poezia se resimte de pe urma picturii: *Zbor alb*, 1933 – debut, Premiul Societății Scriitorilor; Premiul Academiei Române; *Golful sângelui*, 1936, Premiul Societății Scriitorilor; *Cai de apocalips*, 1939; *Sângele popoarelor*, 1942, Premiul Societății Scriitorilor; *Cântec Cetății lui Bucur*, 1959. A scris și teatru: *Lupii*, 1952, Premiul de Stat; *Satul fără dragoste*, 1955, Premiul Uniunii Scriitorilor. Apoi lirica sa

Brancovici

Radu Bouréanu

Ion Brad

Dumitru Braghiș

Mia Braia

devine una a meditațiilor grave: *Planeta nebunilor*, 1979; *Frumusețile oarbe*, 1982; *Oceanul întrebărilor*, 1985; *Albastra umbră a tristeții*, 1986; *Dulce uragan*, 1989. În 1970 a primit Premiul Bienalei Internaționale de Poezie de la Knokke la Zoutte, Belgia. A tradus din Pablo Neruda, A. N. Ostrovski, Tolstoi, Verhaeren ș.a.

Brad, Ion

(8.11.1929, Pănade, jud. Alba)

Poet și prozator. A absolvit Facultatea de Filologie la Cluj, fiind apoi redactor la diverse publicații din Cluj și București. A fost ambasador al României în Grecia (1973–1982), dar a avut și alte misiuni diplomatice, în diverse țări, în perioada 1955–1989. Scrie lirică socială cu rezonanțe neoclasiche. A debutat în stil proletcultist: *Cincisutistul*, 1952, regăsindu-și apoi ritmul interior: *Cu timpul meu*, 1958, Premiul Academiei; *Mă uit în ochii copiilor*, 1962; *Orga de mestecenii*, 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Transilvane cetății fără somn*, 1977, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Icoana nevăzută*, 1996; *Al doilea suflet*, 2000. Proza este inspirată din lumea satului transilvan, ca și de locurile prin care a trecut: *Descoperirea familiei*, 1964; *Lumea catarilor*, 1980; *Proces în recurs*, 1988; *Dialog epistolar: Mircea Zăciu – Ion Brad*, 2003; *În umbra zeilor*, 2003. A scris și teatru: *Audi-ența la consul*, 1977; *Arheologia dragostei*, 1986; amintiri: *Ambasador la Atena – 1973–1982*, 2001–2002. A tradus din maghiară și greacă, mai ales versuri. După 1989 și-a întemeiat o editură proprie, care însă n-a rezistat decât puțină vreme. Premii: 1951 – Premiul *Almanahului Literar* pentru amplul poem epic *Cincisutistul*, 1953. Diploma pentru poezie a Festivalului Internațional al Tineretului, 1959; Premiul Academiei Române pentru volumul de versuri *Cu timpul meu*, 1972; Premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul *Cele patru anotimpuri*, 1999; Premiul de poezie Transilvania al Festivalului Internațional Lucian Blaga, 1999.

Braghiș, Dumitru

(28.12.1957, Grățiești, Chișinău, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Energetică la Institutul Politehnic Serghei Lazo din Chișinău. A fost inginer la Uzina de Tractoare din Chișinău. Instructor al Comitetului Central al Partidului Comunist din Moldova (1987–1988), director general al Departamentului Relații Economice Externe al Ministerului Economiei din Moldova, viceprim-ministru al Economiei și Reformelor (1997), prim-ministru al Moldovei (1999–2001). În 2006 membru supleant în delegația Moldovei la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei.

Braia, Mia

(1911, Craiova – 1999, București)

Cântăreață. Soră a Ioanei Radu. A absolvit liceul eparhial la Chișinău și Conservatorul la București. A cântat române și cântece de petrecere, mai ales cu orchestra lui Ionel Budișteanu. Melodii: „Vioara”; „Cel din urmă tango”; „De ți-am greșit”; „Trubadurul”; „Nu-mi pare rău”; „Pentru tine am plâns”; „Ciobănaș cu 300 de oi” (împreună cu Ioana Radu); „Când felinele se-aprind”; „Doamne, domni și domnișoare”; „De ce nu vii?”; „Dorul meu a-nebunit”. A emigrat în Germania și apoi în SUA, New York (1983). A luat parte la manifestările ROMFEST ale lui Grigore Caraza și Zaharia-Zahu Pană. S-a repatriat în 1993.

Brancovici, Despina Milița

(~ 1490, Serbia – 1554, Sibiu)

Soție a domnului Țării Românești Neagoe Basarab (1512–1521), primul boier oltean, un Craiovescu, intitulat Basarab (o dinastie originar cumană, începută cu Tihomir Basarab). Fiică a despotului sârb Iovan Brancovici (1465–1502) și a Elenei Ștefan Iacșici (un Iacșici avea să-l ucidă la Sibiu pe Mihnea Vodă cel Rău fiindcă voia să treacă Țara Românească la catolicism spre a o elibera de

Brancovici

influențele sârbești). Sora ei, Elena – Ecaterina, a fost soția lui Petru Rareș, domnul Moldovei, alta, Maria, a fost căsătorită cu nobilul Ferdinand Frangispani, alta, Magdalena (soră numai după mamă), era soția cneazului polon Jan Wiesznowiecki. Împărații Comneni, Cantacuzinii, Asăneștii, despoții sârbi, erau strămoșii ei. O vară de-a ei era soția lui Vasili III, mare cneaz al Moscovei. După moartea lui Neagoe Basarab s-a refugiat la Sibiu cu fetele sale, Stana și Ruxandra. De la Sibiu, Stana s-a dus în Moldova, unde s-a căsătorit cu Ștefăniță Vodă, domnul Moldovei (1517–1527), iar Ruxandra s-a căsătorit cu Radu de la Afumați, domnul Țării Românești (1522–1529) cu întreruperi; după moartea lui Radu de la Afumați, s-a recăsătorit cu Radu Paisie, domnul Țării Românești (1535–1545). Despina Milița a trăit la Sibiu și după ce se călugărise sub numele de Platonida. Osemintele i-au fost duse la Curtea de Argeș, în timpul domniei lui Pătrașcu cel Bun, fiul lui Radu Paisie, de către mitropolitul Anania, și astrucate în ctitoria ridicată de Neagoe Basarab, în 1517, la Curtea de Argeș.

Brancovici, Gheorghe

(1645, Ineu – 19.12.1711, Eger)

Translator. La origine familie de despoți sârbi. Era frate al mitropolitului Sava B., translatorul principelui Mihai Apafi pe lângă Poarta Otomană. A petrecut 10 ani la curtea lui Șerban Cantacuzino. A avut contacte culturale cu stolnicul Constantin Cantacuzino, cu Radu Năsturel și cu domnul Constantin Brâncoveanu. În 1689, la intrarea trupelor austriece în Serbia, s-a proclamat guvernator al sârbilor și bulgarilor, fiind arestat de austrieци. Este cel mai de seamă cronicar de limbă română din Transilvania. A scris *Hronica slovenilor, iliricului, Misii cei de sus și cei de jos Misii*, 1687, în română, care accentuează lupta comună antiotomană a creștinilor (sârbi și români).

Brancovici, Sava

(1620 – aprilie 1683, Sibiu)

Mitropolit ortodox de Alba Iulia, numit în 1656 (călugărit și hirotonisit la Târgoviște). Frate cu Gheorghe B. Păstorirea a fost tulburată de războaie și schimbări de principii. Înlăturat din scaun, abia în 1662 este întărit din nou. Călătorește în 1668 la Moscova, de unde primește daruri în bani, cărți și obiecte de cult. În 1670 călătorește în Țara Românească, primind daruri din partea domnului Antonie Vodă, a ierarhilor, a unor dregători. În 1675 convoacă un Sobor la Alba Iulia

Sava Brancovici

Valeriu Braniște

pentru întărirea vieții religioase. În vara lui 1680 a fost înlăturat din scaun, persecutat și întemnițat la Iernut și Vinț. A fost urmărită averea mitropoliei la porunca lui Apafi. Oamenii lui au sechestrat lucrurile (printre care: trei traiste cu cărți românești, 14 saci cu cărți, tipografia cu toate instrumentele și cu literele românești, scrisori, scrieri și cărți românești, maghiare și latine, 66 la număr și un ziar legat în piele). Cărțile sechestrate au dispărut ulterior. La intervenția domnului Țării Românești, Șerban Cantacuzino, a fost eliberat, dar n-a mai putut ocupa scaunul. În 21 octombrie 1955, la hotărârea Sf. Sinod, s-a trecut la canonizarea solemnă în Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia a mitropoliților Iorest și Sava. Pomenirea lor se face în fiecare an la 24 aprilie, conform calendarului ortodox.

Braniște, Valeriu

(10.01.1869, Cincul Mare, jud. Brașov – 1.01.1928, Lugoj, jud. Timiș)

Publicist și om politic. A absolvit gimnaziul la Sibiu și Filosofia la Budapesta. A fost profesor la Gimnaziul Român Superior Ortodox din Brașov. Susținător al memorandiștilor. A plecat în Bucovina și a pus bazele gazetei *Patria*. A contribuit la organizarea Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia (1918) care consfințea unirea Transilvaniei cu țara. După unire a fost șef al resortului Culte și Instrucțiuni Publice din Consiliul Dirigent al Transilvaniei. A militat pentru crearea unei universități românești la Cluj. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Bratosin, Dinu Dănuț

(22.04.1938, Urechești, jud. Vrancea)

Inginer constructor. A absolvit Facultatea de Construcții Civile și Industriale a Institutului de Construcții din București (1971). Cercetător la Institutul de Mecanica Solidelor și la Centrul de Fizica Pământului și Seismologie. Contribuții în mecanica solidelor, mecanica și dinamica pământurilor.

Brauner

Emilian Bratu

Gheorghe Bratu

Victor Brauner

Lucrări: *Model vâscoelastic nelinier pentru comportarea dinamică a pământurilor*, 1995, Premiul Academiei Române; *Aspecte neliniare în mecanica pământurilor*, 1996, Secretar științific al secției de științe tehnice a Academiei Române (1990). Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Bratu, Emilian

(8.08.1904, București – 30.03.1991, București)
Inginer chimist. A absolvit Chimia Industrială la Politehnica din București și s-a specializat în electrochimie la Viena, Karlsruhe și Berlin. Profesor la Institutul Politehnic din București. Unul dintre fondatorii școlii de inginerie chimică din România. Contribuții în domeniul epurării apei, al distilării azerotrope, în procesele de absorbție și fluidizare. **Lucrări:** *Ghid de laborator pentru lucrările practice de tehnologie chimică*, 1942; *Operații unitare de inginerie chimică*, 2 vol., 1960–1961; *Operații și utilaje în industria chimică*, 1960–1961. Membru titular al Academiei Române (1974).

Bratu, Gheorghe

(1881, București – 1941, Cluj)

Matematician și astronom. A studiat Matematica la Paris (cu o bursă Adamachi) și a fost stagiar al Observatorului Astronomic din Paris. A fost asistent la Observatorul Astronomic din Iași, conferențiar la Facultatea de Matematică a Universității din Iași și profesor la Facultatea de Matematică din Cluj (1919–1941), decan al ei (1938–1940). Fondatorul Observatorului Astronomic din Cluj (1920), pe care l-a și condus. A colaborat la alcătuirea hărții fotografice a Cerului secolului XX, zona 20°. Membru al Société Mathématique de France, Société Astronomique de France, Società Astronomica Italiana, Circolo Matematico di Palermo, al Academiei de Științe din România și al Comitetului Național de Astronomie. Decorat cu Legiunea de Onoare a Franței în grad de Cavalier.

Bratu, Polidor Paul

(1.04.1948, Ciocăști, jud. Argeș)

Inginer mecanic. A absolvit Facultatea de Mașini și Utilaje de Construcții, Facultatea de Fizică și Facultatea de Utilaj Tehnologic a Universității de Construcții din București. Profesor la Universitatea din Galați, director la Institutul de Cercetări pentru Echipamente și Tehnologii de Mecanizarea Construcțiilor. Contribuții în domeniul metodelor de calcul și proiectare ale mașinilor cu acțiune vibrantă. Are 9 brevete de invenții. Membru fondator al Societății Române de Acustică, membru al Societății Americane de Ingineria Sistemelor de Încălzire, Răcire și Condiționare a Aerului, membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Brauner, Harry

(24.02.1908, Piatra Neamț – 11.03.1988, București)

Folclorist și muzicolog. Frate cu Rudolf și Victor B. Discipol al lui Dimitrie Gusti. Profesor universitar. Bănuț a fi implicat în grupul lui Lucrețiu Pătrășcanu, a făcut închisoare (1954–1964). A descoperit și a făcut publice numeroase manifestări folclorice, printre care cu totul remarcabilă a fost aceea a ansamblului de la Fundu' Moldovei, Bucovina, care există și astăzi. Și-a sintetizat ideile despre folclorul românesc în volumul *S-auzim iarba cum crește*, 1979. A mai lăsat un volum de amintiri: *Chibrituri și mămăligă*. Despre el se vorbește în romanul *Cel mai iubit dintre pământeni* al lui Marin Preda și în *Jurnalul* lui Mircea Eliade.

Brauner, Victor

(1903, Piatra Neamț – 12.03.1966, Paris)

Pictor. Frate al folcloristului Harry B. și al medicului Rudolf B. Frecventează Școala de Arte Frumoase din București (1919–1921) și școala particulară de pictură a lui H. Igiroșanu. Vizitează orașele Fălticeni și Balci și începe să picteze peisaje „cezanniene”. Apoi, după propria-i mărturisire, trece prin toate

Brăescu

fazele dadaiste, abstracționiste, expresioniste. În 1924 are loc prima expoziție personală, la București, la Galeriile Mozart. În această perioadă îl întâlnește pe poetul Ilarie Voronca, împreună cu care va înființa revista *75HP*, unde publică manifestul *Pictopoezia* și un articol, „Supra-raționalismul”. Pictează și expune *Cristos la Cabaret* (în maniera pictorului Georg Grosz) și *Fata din fabrică* (în maniera lui Holder). Participă la expoziția „Contemporanul” (noiembrie 1924). A desenat costume pentru baletele Floriei Capsali. În 1925 face primul voiaj la Paris, de unde se întoarce în țară, la București, în 1927. În 1930 se instalează la Paris, unde îl întâlnește pe Brâncuși, care-l inițiază în arta fotografică. Tot în această perioadă se împrietenește cu poetul român Benjamin Fondane și îl întâlnește pe Yves Tanguy, care-l va introduce în cercul suprarealiștilor. Locuiește în același imobil cu Giacometti și Tanguy. În 1935 revine la București. Intră în Partidul Comunist Român pentru scurtă vreme și fără o înregimentare expresă. La 7 aprilie 1935 are loc vernisajul unei expoziții personale, în sala Mozart. Se întoarce în Franța în 1938.

Brăescu, Smaranda

(21.05.1897, Hântești, Buciumeni, jud. Covurlui, azi Galați – 2.02.1948, Cluj)

Parașutistă. A absolvit Belle Arte la București. În 1928 a făcut primul salt cu parașuta. În 1931 a câștigat titlul european la parașutism (salt de la 6 000 m). În 1932 a stabilit primul record de traversare a Mediteranei (6 ore și 10 minute) între Roma și Tripoli, cu avionul său, bimotorul Milles Hawk. În 1932 a devenit campioană mondială la parașutism, cu o parașută de construcție românească, parcurgând distanța de cădere de la 7 400 m în 25 de minute. A fost instructor de parașutism militar. În timpul războiului a fost activă ca pilot în celebra Escadrilă Albă de avioane sanitare, pe frontul de est și apoi pe frontul de vest, în Transilvania, Ungaria și Cehoslovacia. Semnatară, alături de alte 11 personalități (între care: generalul Aldea, prof. univ. dr. Grigore T. Popa), a unui memoriu prin care se condamna falsificarea alegerilor din noiembrie 1946, document înaintat Comisiei Aliate de Control, de fapt delegatului american, care l-a predat celui sovietic. A fost condamnată de comuniști la închisoare în contumacie, nefiind găsită.

Brăileanu, Traian

(14.09.1882, Balca, Rădăuți – 1947, Aiud)

Filosof și sociolog. A absolvit Universitatea, secția filosofie, la Cernăuți. Specializare în Filosofie și Drept la Viena. Profesor de

filosofie și sociologie la Universitatea din Cernăuți. A condus revista *Însemnări sociologice* din Cernăuți. A aderat la mișcarea legionară de la primii ei pași, membru al Senatului Legionar în 1929. Ministru legionar al Educației Naționale, Culturii și Artelor (1940–1941). Pozitivist în filosofie, adept al lui Kant. Lucrări: *Die Grundlegung zu einer Wissenschaft der Ethik*, 1919; *Despre condițiunile cunoștinței și conștiinței*, 1912; *Etica*, 1919; *Introducere în sociologie*, 1923; *Metafizica Moravurilor*, 1929. A tradus din Kant: *Critica rațiunii pure* și *Critica puterii de judecată*. Arestat în 1938, odată cu Dragoș Protopopescu (aflat tot la Cernăuți), a murit la Aiud.

Brăiloiu, Constantin

(13.08.1893, București – 20.12.1958, Geneva)

Etnomuzicolog. A făcut studii muzicale la București, Viena, Lausanne, Paris. A fost profesor de istoria muzicii și folclor la Conservatorul din București. Profesor și rector al Academiei de Muzică Religioasă din București. Fondator și conducător al Arhivelor Internaționale de Muzică Populară din Geneva și al Arhivei de Folclor a Societății Compozitorilor Români (1928–1943). A cules folclor muzical românesc și a publicat culegeri de folclor: *Vie musicale d'un village: recherches sur le répertoire de Dragus (Roumanie)* 1929–1932; *Colinde și cântece de stea*, 1931; *Cântece bătrânești din Oltenia, Muntenia, Moldova și Bucovina*, 1932; *Bocete din Oaș*, 1932; *Poeziile soldatului Tomuț din războiul 1914–1918*, 1944; *Sur une ballade roumaine: La Mioritza*, 1946. Membru corespondent al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Brătescu, Constantin

(30.09.1882, Cășle, azi Minerii, jud. Tulcea – 23.10.1945, București)

Geograf. A absolvit Literale și Filosofia la București, apoi a studiat geografia la Leipzig și Berlin. Profesor și decan al Facultății de Științe din Cernăuți (1924–1938), apoi profesor la Facultatea de Științe din București. A elaborat o teorie originală pentru determinarea vârstei teraselor și a oscilațiilor de nivel ale apelor Mării Negre în cuaternar. El a inaugurat în România direcția de cercetare morfoclimaterică. Lucrări: *Formele de relief din Muscel*, 1911; *Lacul Mangalia*, 1915; *Contribuțiuni la studiul deltei dunărene*, 1921; *Pământul Dobrogei*, 1928. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Brătescu-Voinești, Ioan Al(exandru)

(1.01.1868, Târgoviște – 14.12.1946, București)

Prozator. A absolvit Facultatea de Drept la București. A fost judecător la București,

b

116

Brătianu

Smaranda Brăescu

Ioan Al. Brătescu-Voinești

Constantin (Dinu) Brătianu

Gheorghe I. Brătianu

Ploiești, Pitești, Craiova, Târgoviște. A fost membru al Academiei (1918) și vicepreședinte al ei, secretar general al Camerei Deputaților (1940). A debutat sub patronajul lui Titu Maiorescu. A creat cea mai completă galerie de personaje inadaptabile, victime ale excesului de moralitate: *Nuvele și schițe*, 1903; *În lumea dreptății*, 1907; *Întineric și lumină*, 1912; *Rătăcire*, 1923; *Huliganism*, 1938; *Germanofobie?*, 1942. În 1945 a câștigat Premiul Național pentru Proză.

Brătianu, Constantin

(12.12.1946, Călărași)

Inginer energetic. A absolvit Facultatea de Energetică la Politehnica din București, s-a specializat la Atlanta, Georgia, SUA. Profesor la Politehnica din București, Facultatea de Inginerie Mecanică. Contribuții în domeniul transferului de căldură și de masă, procese bifazice apă-aburi. Lucrări: *Modelarea numerică cu elemente finite*, 1986; *Metode cu elemente finite în dinamica fluidelor*, 1983. Membru fondator al Societății Românești de Termotehnică, membru al European Nuclear Society, membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Brătianu, Constantin (Bebe)

(1887, București – 1956, București)

Om politic. Fiu al generalului Constantin I.B. și văr al lui Ion C. B. Secretar general al PNL (1938–1947), a reorganizat partidul după 1944. Ministru de Finanțe (1933) și al Producției de Război în Guvernul Sănătescu (1944). Arestat în 1950, a murit curând după ieșirea din închisoare.

Brătianu, Constantin (Dinu)

(13.01.1866, Florica, jud. Argeș – 5/6.05.1950, Sighet)

Om politic. Al treilea fiu al lui Constantin I.B. și frate cu Ionel și Vintilă B. A studiat inginerie la Școala Politehnică din București și la Institutul de Mine din Paris. Parlamentar liberal (1910–1938), președinte al Partidului

Național Liberal (din 1934). Domiciliu forțat după 1945, până în 1950, când a fost arestat.

Brătianu, Constantin I.

(17.09.1844, București – 6.01.1910, București)

General de brigadă, geodez și topograf. Fiu al lui Ion C. B. și frate cu Ionel I. C. B. și Vintilă I. C. B. Tată al lui Dinu B. A absolvit Școala de Ofițeri din București și s-a specializat la Observatorul din Paris și Serviciul Cadastral al Franței. A fost detașat pe lângă statul major al Serviciului Geografic al armatei franceze în Algeria (1868–1870), Serviciul Geografic al armatei belgiene și la Institutul Geografic al armatei din Viena. A fost director al Institutului Geografic al Armatei (1885), subșef al Statului Major General. În timpul războiului de independență a organizat Serviciul de Reproduceri Cartografice și a comandat Secția Topografică de pe lângă Marele Stat Major al Armatei. Contribuții în domeniul topografiei și geodeziei. Lucrări: *Notițe asupra chartelor actuale ale României urmate de un proiect pentru alcătuirea chartei generale a regatului*, 1888; *Însemnătatea chartei României pentru economia noastră națională*, 1901; *Însemnătatea chartei țării pentru apărarea națională*, 1902; *Însemnătatea chartei țării pentru istoria patriei și a neamului*, 1905; *Însemnătatea chartei țării pentru stabilirea regimului cadastral în România*, 1910. Împreună cu Gr. Tocilescu și George Ioan Lahovary a realizat *Marele Dicționar Geografic Român*, sub auspiciile Societății Române de Geografie, al cărei fondator a fost. Membru corespondent al Academiei Române (1899).

Brătianu, Gheorghe (George) I.

(3.02.1898, Ruginoasa, jud. Iași – 24.04.1953, Sighet)

Istoric și om politic. Fiu al lui Ion I.C. B. și nepot al lui Ion C. B. După absolvirea Liceului Național din Iași (1916), se înrolează voluntar în armată pentru a participa la războiul de reîntregire a țării. În 1917 se înscrie la Facultatea de Drept din Iași, pe care a absolvit-o în 1920. Fiind atras de istorie,

Brătianu

abandonează cariera juridică și se înscrie la Universitatea Sorbona din Paris, unde frecventează cursurile unor istorici prestigioși, ca Ferdinand Lot și Charles Diehl. Obține doctoratul în filosofie la Cernăuți în 1923 și la Sorbona în 1929. În 1924 devine profesor la Catedra de istorie universală a Universității din Iași, iar din 1940 a Universității din București. Între 1940 și 1947 îndeplinește funcția de director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga din București. În anii 1930 a fost șeful unei facțiuni a Partidului Național-Liberal, georgiștii, care s-au aliat cu Garda de Fier. În 1938 a revenit în PNL-ul condus de Dinu Brătianu. În 1947, în cadrul represiunilor dezlănțuite de autoritățile comuniste, este înlăturat de la catedra universitară și de la conducerea Institutului de Istorie, în septembrie i se fixează domiciliu forțat și i se interzic contactele externe. În noaptea de 5/6 mai 1950 este arestat și înțemnițat la închisoarea din Sighet, unde s-a sinucis. A susținut cu tenacitate și rigoare științifică teza continuității poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic. Lucrările sale asupra prezenței românești în Basarabia sunt reprezentative pentru statura istoricului și conștiința omului politic. I s-a propus să se dezică de tezele despre Basarabia, dar a refuzat. Lucrări: *Recherches sur le commerce génois dans la Mer Noire au XIIIème siècle* (1929); *O enigmă și un miracol istoric: poporul român* (1940); *Tradiția istorică despre întemeierea statelor românești* (1945); *Sfatul domnesc și adunarea stărilor în Principatele române* (postum); *Marea Neagră. De la origini până la cucerirea otomană* (postum). În 1942 este ales membru titular al Academiei Române, calitate retrasă în 1948. Repus în drepturi în 1990.

Brătianu, Ion C.

(2.06.1821, Pitești –

4.05.1891, Florica, jud. Argeș)

Inginer și om politic. Tată al lui Constantin (Dinu) I. B., Vintilă B. și Ionel I.C. B. A intrat în armata munteană în 1838 și a absolvit la Paris Școala Politehnică, audiind și cursurile de istorie ale lui Jules Michelet și Edgar Quinet. Întors în Muntenia, a luat parte, împreună cu prietenul său C.A. Rosetti și alți politicieni proeminenți, la revoluția română din 1848, fiind prefect al poliției în Guvernul Provizoriu al aceluși an. După restaurarea rusească și otomană s-a mutat în exil, refugiindu-se la Paris, dorind să influențeze opinia publică franceză în favoarea unirii propuse și autonomiei principatelor dunărene. În timpul domniei lui

Ion C. Brătianu

Ion I.C. Brătianu

Alexandru Ioan Cuza (1859–1866) a fost un lider liberal proeminent. A asistat în 1866 la demiterea lui Cuza și la alegerea prințului Carol I al României, sub domnia căruia a avut mai multe mandate ministeriale. A fost arestat pentru complicitate la revoluția din 1870, dar eliberat la scurt timp. În 1876, ajutat de C. A. Rosetti, a format un cabinet liberal care a rămas la putere până în 1888, fiind ministru în timpul Războiului Ruso-Turc din 1877, al Congresului de la Berlin, al formării Regatului Român, revizuirii Constituției și altor reforme. A fost și scriitor. Pamfletele sale politice în franceză: *Mémoire sur l'empire d'Autriche dans la question d'Orient* (1855); *Mémoire sur la situation de la Moldavie depuis le Traité de Paris* (1857) și *La Question religieuse en Roumanie* (1866) au fost bine primite la Paris. Membru de onoare al Academiei Române (1885).

Brătianu, Ion I.C. sau Ionel Brătianu

(20.08.1864 Florica, jud. Argeș –

24.11.1927, București)

Om politic. A fost fiul liderului liberal Ion C.B. și frate al lui Constantin I.C.B. și al lui Vintilă I.C.B. Tată al istoricului Gheorghe B. După ce își susține bacalaureatul la Colegiul Sf. Sava din București (1882) efectuează, ca voluntar, un stagiu militar de șase luni, obținând gradul de sublocotenent în cadrul Regimentului 2 Artilerie. În paralel frecventează cursurile Școlii de Poduri și Șosele. În vara anului 1883 pleacă la Paris pentru completarea studiilor: cursant al clasei de matematici speciale A la Școala Preparatorie Saint-Barbe (1883–1884), auditor extern al cursurilor Școlii Politehnice (1884–1886), student la Școala de Poduri și Șosele (1886–1889). Obține, în 1889, diploma de inginer. Încearcă în zadar, de două ori, să obțină licența la Sorbona. Revenit în țară în 1889, este concentrat la cazarma Malmaison, unde este înaintat la gradul de locotenent. În octombrie 1889 se angajează inginer specialist în construcția de căi ferate

Brâncoveanu

la CFR, în subordinea lui Anghel Saligny. Devine membru al Partidului Național Liberal încă din 1895. Ministru al Lucrărilor Publice la 33 de ani. În același an candidează la Colegiul I, fiind ales deputat de Gorj. Susține acceptarea în partid (februarie 1889) a foștilor lideri (Trădarea Generoșilor) ai Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România (C. Stere, V.G. Morțun, dr. I.G. Radovici, I. Nădejde). La Congresul PNL din ianuarie 1909 este ales președinte al partidului, funcție politică pe care o va păstra până la sfârșitul vieții. La 2 octombrie 1913 Comitetul Executiv al PNL acceptă propunerea sa privind reforma agrară (exproprierea parțială a marii proprietăți) și electorală (colegiu electoral unic). Aceste propuneri ale liderului liberal sunt susținute și de o importantă parte a oamenilor de stat ai vremii: regele Carol I, conservatorii democrați (care susțin însă niște modificări – două colegii electorale și expropriere prin cumpărare) și chiar conservatorii. A fost ministru al Lucrărilor Publice: 31 martie 1897–30 martie 1899, 14 februarie 1901–18 iulie 1902; ministru al Afacerilor Străine *ad-interim*: 9 ianuarie 1902–12 decembrie 1904; 27 decembrie 1908–4 martie 1909, interval în care Partidul Liberal condus de el a fost chemat la guvernare în preajma războiului balcanic, când regele a trebuit să accepte cele două condiții: vot universal și exproprierea latifundiilor, 8–11 decembrie 1916–26 ianuarie 1918; 29 noiembrie 1918–12 septembrie 1919; 22 ianuarie–6 iulie 1927; ministru de Interne: 12 martie 1907–5 decembrie 1909, 6 februarie–28 decembrie 1910; *ad-interim*: 4 martie–1 noiembrie 1910, 30 octombrie 1923–27 martie 1926; ministru de Război: 4 ianuarie 1914–15 august 1916; 19 ianuarie–25 martie 1922; Președinte al Consiliului de Miniștri: 27 decembrie 1908–28 decembrie 1910; 4 ianuarie 1914–26 ianuarie 1918; 29 noiembrie 1918–12 septembrie 1919; 19 ianuarie 1922–27 martie 1926; 22 iunie–24 noiembrie 1927; deputat în 1895; senator în 1911. Lucrări: *Notre commerce de céréales*, 1899; *Chestia tramvaielor comunale*, 1911; *Manifest-program*, 2 volume, 1911; *România și Peninsula Balcanică*, 1913; *Situația internațională a României. Expunere făcută la Adunarea Deputaților* (16–17 decembrie 1919), 1919; *Din amintirile altora și ale mele*, 1922; *Activitatea corpurilor legiuitoare și a Guvernului de la 1 ianuarie 1922 până la 27 martie 1916*, 1926; *Discursurile lui Ion I.C. Brătianu*, 4 vol., 1933 (postum); *Cuvintele unui mare român 1914–1927 f.a.* Pe 7 iunie 1923 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Vintilă I.C. Brătianu

Constantin Brâncoveanu

Brătianu, Vintilă I.C.

(16.09.1867, București – 22.12.1930, București) Prim-ministru al României în perioada 1927–1928. A fost al treilea fiu al lui Ion C.B., frații săi fiind Ionel B. și Dinu B. În 1886 a început studiile în Franța. Întors în țară cu diploma de inginer, a participat la lucrările podului de peste Dunăre de la Cernavodă. Apoi a condus lucrările de construcție a podurilor de pe Siret, Argeș și Vădeni, după care, în 1897, a fost numit director al Regiei Monopolurilor Statului. A mai ocupat următoarele funcții: secretar general în Ministerul Finanțelor, primar al capitalei (1907–1911), ministru de Război în timpul Primului Război Mondial, ministru de Finanțe (1922, 1926), prim-ministru (1927–1928), șeful Partidului Național Liberal (1927–1930), director al Băncii Românești, membru al Consiliului Centralei Băncilor Populare și al Cooperativelor Sătești, cenzor și director la Banca Națională. Lucrări: *Pacea de robire*, 1919; *Refacerea țării și consolidarea financiară*, 1924; *Politica de stat a petrolului în urma noii constituții și a legii minei*, 1927; *Din economia națională*, 1937; *Vintilă Brătianu. Scrieri și cuvântări*, 1940. Membru de onoare al Academiei Române (1928).

Brâncoveanu, Constantin

(1654, Brâncoveni, Romanai – 15.08.1714, Constantinopol, capul înmormântat pe o insulă în Marea Marmara, trupul a fost aruncat în Mediterana) Domn al Țării Românești (1688–1714), declarat sfânt din 1956 (cu ziua morții, 15 august). După tată, Brâncoveanu era pe jumătate Cantacuzin, provenit deci dintr-o familie domnitoare bizantină, care a dat în Țara Românească pe domnii Șerban Cantacuzino (unchi) și Ștefan Cantacuzino (nepot), iar jumătate român, din familia cronicarului Radu Greceanu. Rămas în istoria culturii române grație perioadei de mare înflorire culturală care a dus la constituirea stilului numit până astăzi brâncovenesc,

Brâncoveanu

manifestat în special în arhitectură, dar, prin extensie, considerat „stilul românesc” al culturii, concepută ca fenomen al rezistenței bizantine în fața islamizării aduse de otomani. Acest lucru a însemnat folosirea culturii populare ca substanță a locului, alături de modelele culte ale Bizanțului și ale Renașterii italiene (considerată de Cantacuzini ca începând sub impulsul emigrației venite din Bizanț în Italia, în zona Veneto-Friuli) după căderea acestuia. A fost pentru teritoriul românesc o sinteză inedită și care a dat marca de maximă profunzime a spiritualității românești, a apartenenței sale la lumea cultivată a Europei. Este interesant de observat că politica internă a Cantacuzinilor a fost una de păstrare a valorilor Bizanțului prin fortificarea culturală a românilor pentru a rezista în fața islamizării otomane. După *Biblia* românească a lui Șerban Cantacuzino, tipărită la 1688 (al cărei coordonator fusese Constantin Cantacuzino Stolnicul, cu studii la Padova, unde trăiau încă urmașii Bizanțului), acesta fiind amenințat de otomani cu schimbarea, a lăsat locul lui Brâncoveanu. La 1700 a fost distins de Petru I al Rusiei cu Crucea Sf. Andrei și de împăratul Sf. Imperiu Germanic cu Ordinul Dragonului. A fost ucis de otomani împreună cu toți fiii săi, urmat la doi ani de stolnicul Constantin Cantacuzino și de sfetnicul său, Văcărescu (bunicul lui Ienăchiță).

Brâncoveanu (Brancovan) de Noailles, Anna Elisabeth

Vezi Noailles, Anna de

Brâncuș, Grigore

(20.03.1929, Peștișani, jud. Gorj)

Lingvist. Licențiat al Facultății de Filologie din București (1953). Profesor la Catedra de limba română a Universității din București. Lucrări: *B. P. Hasdeu* (1972); *Cercetări asupra fondului traco-dac al limbii române* (1995); *Limba română. Modele de analiză gramaticală* (1996); *Gramatica limbii române. Morfologia*, în colaborare (1998); *Concordanțe lingvistice româno-albaneze* (1999); *Introducere în istoria limbii române* (2002); *Istoria cuvintelor. Unitate de limbă și cultură românească* (2004). A editat, cu soția sa, *Etymologicum Magnum Romaniae*, vol. I-III (1972–1976), de Bogdan Petriceicu Hasdeu. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Brâncuși, Constantin

(19.02.1876, Hobița, jud. Gorj – 16.03.1957, Paris)

Sculptor. După ce urmează Școala de Arte și Meserii la Craiova (1894–1898), vine la

București, unde absolvă Școala de Belle-Arte în 1902. Timp de doi ani, între 1900 și 1902, cu ajutorul doctorului Dimitrie Gerota, realizează *Ecorșeu*, un studiu pentru reprezentarea corpului omenesc, lucrare căreia i se atribuie o medalie de bronz. Precizia detaliilor acestei lucrări va face ca *Ecorșeu* să fie folosit în școlile românești de medicină, după ce se vor face câteva copii, iar Marcel Duchamp va include fotografia *Ecorșeu* în expoziția pe care o va organiza la sfârșitul anului 1933 la Galeria Brummer din New York. În 1903 primește prima comandă a unui monument public, bustul generalului medic Carol Davila, care va fi instalat la Spitalul Militar din București și reprezintă singurul monument public al lui Brâncuși din capitală. Pleacă în 1904 la studii la München, dar după șase luni o pornește pe jos prin Bavaria, Elveția până la Langres (Franța), de unde ia trenul până la Paris. În 1905 reușește la concursul de admitere la prestigioasa École Nationale Supérieure des Beaux-Arts, unde lucrează în atelierul lui Antonin Mercié până în 1906, când, atingând limita de vârstă, părăsește școala. Refuză să lucreze ca practician în atelierul lui Auguste Rodin, după ce locuise în casa acestuia. Expune pentru prima dată la Société Nationale des Beaux-Arts și la Salon d'Automne din Paris în 1906. Creează în 1907 prima versiune a *Sărutului*, temă pe care o va relua sub diferite forme până în 1940, culminând cu *Poarta Sărutului*, parte a ansamblului monumental din Târgu-Jiu. În 1907 închiriază un atelier în Rue de Montparnasse și intră în contact cu avangarda artistică pariziană, împrietenindu-se cu Guillaume Apollinaire, Fernand Léger, Amedeo Modigliani, Marcel Duchamp. Va începe lucrul la *Rugăciunea*, o comandă pentru un monument funerar ce va fi expusă în cimitirul Dumbrava de la Buzău. În 1909 revine pentru scurt timp în România și participă la Expoziția oficială de pictură, sculptură și arhitectură. Juriul Expoziției, prezidat de Spiru Haret, acordă premiul II ex aequo lui Brâncuși, Paciurea, Stierdi, Petrașcu, Theodorescu-Sion. Colecționarul de artă Anastase Simu îi cumpără sculptura *Somnul*, iar bustul în ghips al pictorului Nicolae Dărăscu este achiziționat de Ministerul Instrucțiunii Publice. Până în 1914 participă cu regularitate la expoziții colective din Paris și București, inaugurând ciclurile *Păsări Măiestre*, *Muza adormită*, *Domnișoara Pogany*. În 1914 deschide prima expoziție în Statele Unite ale Americii la Photo Secession Gallery din New York City, care provoacă o enormă senzație. Colecționarul american

Breazu

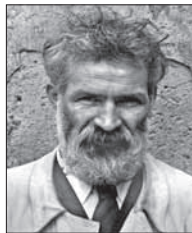
John Quinn îi cumpără mai multe sculpturi, asigurându-i o existență materială prielnică creației artistice. În același an ministrul de Interne al României respinge proiectul monumentului lui Spiru Haret comandat cu un an înainte. Brâncuși va păstra lucrarea în atelier și o va intitula *Fântâna lui Narcis*. În 1915 începe să execute primele lucrări în lemn: *Cariatide*, *Fiul risipitor* etc. În 1920 participă la Festivalul Dada, unde semnează manifestul intitulat „Contre Cubisme, contre Dadaisme”. În revista *Little Review* din New York apare în 1921 primul studiu de amploare cu 24 de reproduceri din opera lui Brâncuși, semnat de poetul american Ezra Pound. De altfel, sculptorul avea să realizeze ulterior un celebru portret al acestuia. Participă la o mișcare de protest contra lui André Breton și în apărarea lui Tristan Tzara. La 30 noiembrie 1924 expune la prima expoziție internațională a grupării Contimporanul din București. Doi ani mai târziu, la Wildenstein Galleries, New York, se deschide cea de-a doua expoziție personală a sa. Până în 1940, activitatea creatoare se desfășoară în toată amploarea ei. Operele sale de seamă din ciclul *Păsărea în văzduh*, ciclul *Ovoidului*, precum și sculpturile în lemn datează din această perioadă. În același timp, participă la cele mai importante expoziții colective de sculptură din Statele Unite ale Americii, Franța, Elveția, Olanda, Anglia. În atelierul său din Impasse Ronsin, în inima Parisului, și-a creat o lume a lui, cu un cadru și o atmosferă românească. Muzeul Național de Artă Modernă din Paris (Centre Pompidou) are un număr important de lucrări ale lui Brâncuși, lăsate prin testament moștenire României, care le-a refuzat, dar acceptate cu bucurie de Franța, împreună cu tot ce se afla în atelierul său. Totuși, în decembrie 1956, la Muzeul de Artă din București s-a deschis prima expoziție personală Brâncuși din Europa. Abia în 1964 Brâncuși a fost „redescoperit” în România ca un geniu național și, în consecință, ansamblul monumental de la Târgu-Jiu, *Coloana fără sfârșit*, *Masa tăcerii* și *Poarta sărutului*, a putut fi pus în valoare. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Brândză, Dimitrie

prenume la naștere **Demetrius**

(10/22.10.1846, Bivolul, azi Vișoara, jud. Botoșani – 3.08.1895, Slănic Moldova)

Medic, naturalist și botanist. A fondat grădina botanică din București, care astăzi îi poartă numele. A fost profesor la Universitatea din Iași și la cea din București. A înființat Catedra de botanică și Institutul de Botanică

Constantin Brâncuși

Dimitrie Brândză

din București. A publicat numeroase studii de botanică, zoologie, parazitologie, anatomie, medicină etc. Este autorul primei lucrări românești critice de sinteză: *Prodromul florei românești* (1879–1883), care cuprinde numeroase specii de plante vasculare, și al primului studiu de inventariere publicat în limba română, *Flora descriptivă a Dobrogei* (1891). Membru al Academiei Române (1879) și vicepreședinte al ei (1892–1895).

Brânzeu, Pius

(1911, Vulcan, Hunedoara – 1.07.2002, Timișoara) Medic. A absolvit Medicina, secția chirurgie, la Strasbourg, unde a și lucrat ca medic de spital. A revenit în 1945 la Institutul de Medicină din Timișoara, unde și-a făcut cariera până în 1981. A publicat numeroase lucrări de specialitate și manuale: *Contributions a l'étude anatomo-clinique des artères oblitérantes chroniques des membres* (teză de doctorat); *Manual de chirurgie*, 2 vol., 1969; *Simțul clinic și arta diagnosticului*, 1973; *Marile performanțe în chirurgie*, 1998. A devenit membru al Societății Internaționale de Chirurgie din 1945, membru al Societății Europene de Chirurgie Cardiovasculară din 1950, membru al Societății Franceze de Flebologie din 1960, membru al Societății Germane de Angiologie din 1967, membru al Colegiului Francez de Patologie Vasculară din 1967, membru al Societății Internaționale de Chirurgie Digestivă din 1971. Președinte de onoare al Asociației Științelor Medicale, Timișoara, 1990; președinte de onoare al Societății de Chirurgie, Timișoara, 1990; președinte de onoare fondator al Societății de Flebologie, 1995. Membru titular al Academiei de Științe Medicale și membru al prezidiului din 1969, membru al Academiei Române din 1991.

Breazu, Ion

(4.04.1901, Mihalt, jud. Alba – 11.05.1959, Cluj) Istoric literar și comparatist. Profesor la Facultatea de Filologie a Universității din Cluj. Secretar al ASTRA, a condus până în 1945

b

121

Breban

Ion Breazu

Nicolae Breban

Coriolan Brediceanu

revista acesteia, *Transilvania*. A scris lucrări de referință în domeniul literaturii comparate: *Jules Michelet și românii*, 1935. A editat *Bibliografia publicațiilor*, 1931–1935.

Breban, Nicolae

(1.02.1934, Baia Mare)

Prozator. Greco-catolic. A fost strungar și șofer profesionist. A debutat în 1965 cu romanul *Francisca*, Premiul Academiei. În perioada 1970–1973 a fost redactor-șef al *României literare*. În prezent conduce *Contemporanul* · *Ideea europeană*. Construcția romanelor este solidă, cu înclinații spre naturalism, fără a avea un stil îngrijit: *În absența stăpânilor*, 1966; *Animale bolnave*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Îngerul de ghișă*, 1973; *Bunavestire*, 1977, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Don Juan*, 1981; *Drumul la zid*, 1984; *Pândă și seducție*, 1991; *Amfitrion*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Riscul în cultură*, 1997; *Ziua și noaptea*, 1998. Perioada de expatriere în Franța, de dinainte de 1989, e descrisă în *Elegii pariziene*, 1992. Membru corespondent al Academiei Române, 1997.

Brediceanu, Caius

(25.04.1879, Lugoj – 1953, Lugoj)

Politician și diplomat. Fiu al lui Coriolan B., frate cu Tiberiu B. și tată al lui Mihai B. Soția lui Lucian Blaga, Cornelia, era sora lor. Studiile le-a început la Lugoj, apoi la gimnaziul german din Sebeș, liceul german din Sibiu, iar ultimele două clase le-a terminat la București și Iași. În 1896 s-a înscris la Facultatea de Medicină din Viena, dar a abandonat-o rapid în favoarea Facultății de Drept a Universității din Viena, de unde a obținut doctoratul în Drept și Științe Politice. În paralel a urmat și cursurile de filosofie la Universitatea din Paris. S-a întors în Banat și a debutat în cariera politică. S-a înscris mai întâi în mișcarea națională, sprijinind candidatura tatălui său. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, unde a fost desemnat notar al istoricej ședințe din

Sala Unirii. A fost ales membru în Marele Sfat Național Român. În 1919 a fost numit subsecretar de stat la Ministerul de Externe și a fost ales delegat al României la Conferința de Pace de la Paris, reprezentând interesele Banatului. În 1921 a intrat în guvernul lui Take Ionescu, primul ministru bănățean din România Mare, cu funcția de ministru de stat pentru Ardeal și Banat. De aici a intrat mai departe în corpul diplomatic, fiind numit ministru plenipotențiar (ambasador) la Rio de Janeiro, pe relația cu Argentina, Brazilia și Chile. În 1927 a fost numit ambasador la Vatican. Între 1930–1931 a fost ministru plenipotențiar în Austria. În țară a fost ales deputat în 1919 și între 1926–1927. A fost membru al Partidului Național Țărănesc.

Brediceanu, Coriolan

(23.12.1849, Lugoj – 25.01.1909, Lugoj)

Avocat și om politic. Familie la origini din Oltenia. A avut trei copii: Tiberiu, muzician și folclorist, Caius, politician și diplomat, și Cornelia, soția lui Lucian Blaga. A urmat Dreptul la Budapesta și a luat diploma de avocat în 1874. Odată terminate studiile, se întoarce la Lugoj, unde se stabilește definitiv până la sfârșitul vieții. Aici deschide un cabinet de avocatură și în scurt timp se remarcă pentru modul în care ia partea țăranimii în procese pe care cei mai mulți avocați refuzau să le preia. În 1896 a luat partea țăranilor din Mehadia sau a minerilor din Ciclova Montană în procese intentate de autoritățile maghiare. A luat apărarea și unor intelectuali, scriitori și ziaristi persecutați de autoritățile maghiare. A fost membru în Consiliul județean din Caraș-Severin, membru al Comitetului Central al Partidului Național Român (PNR) (1881–1892), deputat în Dieta Ungariei ca ales de Oravița. A făcut parte din diferite organizații culturale române și a luat apărarea în procese politice intentate mai multor ziare și oameni politici români din Ungaria și Transilvania. L-a sprijinit pe Traian Vuia încă din tinerețe pentru

Brezeanu

Mihai Brediceanu

Marcel Breslașu

Grigore Brezeanu

inventarea primului aeroplan românesc. În 1894, la Cluj, se alătură unui grup de 30 de avocați care iau apărarea memorandiștilor din Comitetului Central al Partidului Național Român. Un an mai târziu, la Timișoara, ia apărarea lui Valeriu Braniște, important cârturar al vremii și redactor al ziarului *Dreptatea*. Acestuia îi erau intentate nu mai puțin de 74 de procese, pentru tot atâtea articole în care ataca guvernul de la Budapesta. Braniște a fost condamnat la doi ani de închisoare, dar avocatul său a plătit cautiunea de 5 000 de florini pentru eliberarea acestuia. Este ales în 1906 reprezentant al românilor în Dieta maghiară, în două circumscripții.

Brediceanu, Mihai (Tiberiu Marius)

(14.06.1920, Brașov – 4.03.2005, București)
Compozitor, dirijor și muzicolog. Fiu al compozitorului Tiberiu B. A studiat pianul la Conservatorul din Brașov și teoria muzicală, dirijorat și compoziție la Academia de Muzică din București cu Mihail Jora, Marțian Negrea, Florica Musicescu, Silvia Șerbescu și Ionel Perlea. A mai absolvit cursuri de Drept și Matematică la București. Din 1959 până în 1966 a fost director general al Operei Naționale din București. Din 1969 până în 1971 a fost director muzical al orchestrei Syracuse din New York, iar până în 1975 a fost profesor al Universității Syracuse. Între 1978 și 1980 a fost director general al Operei din Istanbul și între 1982 și 1990 director general al Orchestrei simfonice George Enescu. Din 1991 a fost numit din nou director general al Operei Naționale din București. Pe lângă nenumărate piese muzicale pentru teatru, Brediceanu a mai compus o simfonie, patru dansuri simfonice, o suită pentru orchestra de cameră, piese pentru cor, muzică de cameră și cântece.

Brediceanu, Tiberiu

(2.04.1877, Lugoj – 19.12.1968, București)
Compozitor și folclorist. Frate al lui Caius B., fiu al lui Coriolan B. și tatăl lui Mihai

B. A studiat muzica la liceul din Blaj, a luat licența în Drept la Cluj. A participat la înființarea Teatrului Național, a Conservatorului și Operei Române din Cluj (al cărei director a fost). În politică a fost membru al Partidului Național-Tărănesc și deputat între 1919–1920. A fost și președinte al Conservatorului ASTRA din Brașov, director al Băncii Albina, sucursala Brașov. Folclorist pasionat, a cules peste 2 000 de melodii populare, în special bănățene și maramureșene. Compoziții muzicale: *Aurora, vals pentru pian*, 1900; *Hora pentru pian*, 1902; *Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul în port, joc și cântec*, devenită apoi *România în port, joc și cântare*, 1905; *La șezătoare*, scene lirice, 1908; *Seara Mare*, scene lirice, 1924; *La seceriș* (icoană de la țară într-un act), 1936; *Melodii populare românești din Maramureș, Melodii populare românești din Banat, Poemul coregrafic, Doine și cântece românești pe teme populare, Muzica și compozitorii români ai Transilvaniei*. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Breslașu, Marcel

nume la naștere Marcel Bresliska

(19.11.1903, București – 20.09.1966, București)
Poet. Ceh ca etnie. A studiat Dreptul și a practicat avocatura. A avut funcții de conducere în Uniunea Scriitorilor și a condus revista *Secolul 20*. A fost profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. A compus un oratoriu profan: *Cântarea cântărilor*, 1934. Ca poet a cultivat fabula, aforismul: *Alte niște fabule*, 1962, Premiul de Stat. A scris și eseuri: *Dialectica poeziei sau cântece despre cântec*, 1957, Premiul de Stat, ca și literatură pentru copii.

Brezeanu, Grigore

(1892, București – 1919, Cluj)

Regizor. Fiu al lui Iancu B. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la București. A regizat filmele *Amor fatal* (1911); *Independența României* (1912, cu Aristide

b

123

Brezeanu

Demetriade); *Înșir'te mărgărite* (1911, în colaborare cu Aristide Demetriade); *Marina de război română* (1913); *Industria petrolului* (1913); *Industria lemnului* (1913); *Valea Oltului la Călimănești* (1913).

Brezeanu, Iancu
nume la naștere **Ion Brezeanu**

(1.08.1869, Micșuneștii Mari, jud. Ilfov – 1940, București)

Actor. Tată al lui Grigore B. Promotor al realismului în arta teatrului comic din epoca sa. Jocul lui îmbină strălucit comicul cu nuanțele tragice. A interpretat personaje comice din opera lui I.L. Caragiale (Ipingescu din *O noapte furtunoasă* și cetățeanul turmentat din *O scrisoare pierdută*). A realizat importante creații în roluri de compoziție: Ion din *Năpasta* de Caragiale, Ciubăr din *Despot-Vodă* de Vasile Alecsandri, Harpagon din *Avarul* de Molière și bufonul din *Regele Lear* de Shakespeare.

Brezeanu, Maria
(19.03.1924, Râșnov, jud. Brașov – 19.04.2005, București)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității din București și a fost profesor al facultății. S-a afirmat în studiul chimiei combinațiilor complexe în general și, în special, în chimia combinațiilor complexe polinucleare. A publicat peste 180 de lucrări, 13 cărți și un tratat. Membru al Academiei Române (1993).

Brezianu, Andrei
(14.11.1934, București)

Eseist. Fiu al lui Barbu B. A absolvit Limbile clasice la Universitatea din București (1954) și Teologia la Alba Iulia și Iași (1959). Redactor la *Secolul 20*. A debutat cu volumul de eseuri *Odiseu în Atlantic*, 1977, Premiul Uniunii Scriitorilor. A publicat romane: *Ieșirea la țarmuri*, 1978; *Castelul romanului*, 1981. În 1985 a plecat la Cambridge, Churcill College, apoi s-a stabilit în SUA, unde a predat literatură comparată la Catholic University din Washington DC. Din 1986 este redactor-șef la postul de radio Vocea Americii. Colaborează la revistele românești ale diasporei, *Meridian* și *Agora*.

Brezianu, Barbu (Basile)
(18.03.1909, București – 14.01.2008, București)
Critic de artă. Tată al lui Andrei B. Licențiat în Drept al Universității din București. Magistrat la Tribunalul Ilfov, apoi cercetător la Institutul de Istoria Artei din București. Lucrări: *Școala moralului sau Hristoita meșterului Anton Pann* (eseu); *Nod ars* (poezie), 1930; *Zăvor fermecat* (poezie), 1947; *Jaf în dragoste*

(proză), 1995; *Desfăcare* (poezie), 1998. A fost cel mai fervent susținător al artei lui Constantin Brâncuși în România, într-o perioadă când acesta era voit ignorat.

Brindeu, Liviu
(11.04.1934, Zalău, jud. Sălaj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică a Politehnicii din Timișoara. Profesor și decan al Facultății de Mecanică Agricolă la Politehnica din Timișoara. Contribuții în domeniul acusticii, vibroprotecțiilor. Lucrări: *Mecanică analitică. Vibrații mecanice*, 1993; *Dinamica structurilor mecanice*, 1994. Membru în Comisia de Acustică a Academiei Române, în Societatea Română de Acustică, în European Acoustics Association. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Brînduș, Nicolae
(16.04.1935, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul din București ca elev al Floricăi Musicescu și al lui Marțian Negrea. Specializare la Darmstadt și Aix-en-Provence. Experimentator și adept al muzicii noi. Lucrări: ciclul *Phthora* (1968–1971, alcătuit din: *Durate*, *Match*, *Cantus Firmus*, *Ideofonie* și *Solilocviu*), *Logodna* după Mihai Eminescu; *La țigănci* după Mircea Eliade; *Infraredrealism*; *Kitsch N*; *Prolegomene I și II*; *Bizarmonia*. Președinte al secțiunii naționale a Societății Internaționale a Muzicienilor și Compozitorilor.

Bronshtein, Strul
(1913, Ștefănești, Basarabia – 1943, Taşkent, azi Uzbekistan)

Poet de limbă idiş. A primit educație religioasă evreiască. A venit la București în 1927 și a publicat versuri în idiş: *Moldove, mayn heyem* (Moldova, patria mea); *Kh'ob geefnt breyt di toymen* (Am deschis larg geamurile); *Shpitul-Lider* (Poeme din spital). S-a întors în Basarabia după anexarea ei la URSS și a fost atins de un șrapnel, în luptă, murind la spitalul evacuat în Taşkent.

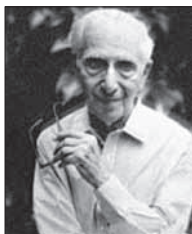
Broșteanu, Petru
(5.06.1838, Seleuș, jud. Arad – ?01.1920, Brașov)

Publicist. A fost ofițer la Brașov. A tradus în germană autori români: Bolintineanu, Ion Creangă, Petre Ispirescu, iar din germană în română *Istoria împăratului Traian și a contimpuranilor săi*, 1897. A lăsat și lucrări proprii, apărute în *Transilvania* și *Gazeta de Transilvania*: *Spicuri din autori străini asupra românilor*, 1890; *Rhaeto-romanii, originea și elementele limbii lor*, 1892. Membru corespondent al Academiei Române, 1889.

Brumărescu

Barbu Brezianu

Silviu Brucan

Samuel von Bruckenthal

Ion Emil Bruckner

Brote, Eugen

(29.11.1850, Rășinari, jud. Sibiu – 5.12.1912, Sibiu)

Agronom și politician. A studiat la gimnaziul evanghelic din Sibiu, fiind elevul lui Nicolae Cristea și Daniil Popovici Barcianu. Cumnat cu Atanasie Marian Marienescu. A fost unul dintre corifeii ASTRA și a publicat mult la revista *Tribuna* din Sibiu. A înființat la Sibiu o tipografie în care a publicat Memorandumul privind situația românilor din Transilvania și Ungaria, a fost unul din conducătorii delegației celor 300 de români transilvăneni care depuseseră acest Memorandum în 28 mai 1892, la Viena, pentru a-l prezenta împăratului Francisc Iosif I. O stradă din București și una din Sibiu îi poartă numele.

Brucan, Silviu

nume la naștere **Saul Bruckner**

(18.01.1916, București – 14.09.2006, București) Politician. Evreu ca etnie. Autodidact. În 1944, secretar general de redacție al *Scânteii*, unde publică articole care cer condamnarea lui Iuliu Maniu, Gheorghe I. Brătianu, Corneliu Coposu, Radu Gyr și Pamfil Șeicaru. Ambasador al României în SUA (1955) și la ONU (1959–1962). În 1989 a fost unul dintre semnatarii „scrisorii celor șase”, citită la Europa Liberă, care a avut rol de semnal pentru declanșarea mișcării ce a pus capăt regimului Ceaușescu. După 1989 a fost susținător al lui Petre Roman. Lucrări: *Îndreptar-dicționar de poliologie* (1993); *Stălpii noii puteri în România* (1996); *De la capitalism la socialism și retur* (1998); *Social Change in Russia and Eastern Europe* (1998); *România în derivă* (2000); *Profeții despre trecut și despre viitor* (2004).

Bruckenthal, Samuel von nume la naștere Brekner, după înnobilare Brukenenthal

(1721, Nochrich, Valea Hârtibaciului, jud. Sibiu – 1803, Sibiu)

Nobil german din Transilvania. A studiat Dreptul, Filosofia, Științele Politice și Admi-

nistrative la Halle și Jena, fără a le termina. A obținut la Viena funcția de cancelar provincial și a lucrat la cancelaria administrației din Sibiu. A fost un mare colecționar de artă. În 1762 împărăteasa Maria Tereza l-a înălțat la rangul nobiliar de baron. În 1779 a construit la Sibiu palatul care-i poartă numele, unde a locuit și a adăpostit colecția de artă pe care urmașul său a deschis-o vizitelor publicului larg în 1817. Astăzi se numește Muzeul Brukenenthal.

Bruckner, Ion Emil

(2.04.1912, București – 8.04.1980, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat în bacteriologie la Manchester. Profesor de clinică medicală la Institutul de Medicină și Farmacie din București, director al Institutului de Medicină Internă Dr. N.Gh. Lupu din București. Contribuții în domeniul imunității, al serurilor. A identificat și clasificat formele hepatitei cronice, s-a ocupat de infecțiile urinare. Lucrări: *Caracterul țesuturilor hematopoetice*, 1948; *Problema nefropatiei endemice*, 1967; *Diagnosticul precoce electrocardiografic al cordului pulmonar cronic*, 1973; *Medicina internă. Bolile aparatului respirator*, 1977. Membru al Academiei Române, 1974, membru al Societății Internaționale de Medicină Internă ș.a.

Brumărescu, Dumitru (Tache)

(1872, Vălenii de Munte – 1937, București)

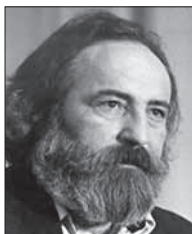
Pionier al aviației. A brevetat în 1909 la București și în 1910 la Paris un avion cu decolare verticală cu trei elice. A realizat și un salvator de submarine, o barcă din metal cu pereți înalți, complet acoperită, fixată pe puntea superioară a submarinului, care permitea salvarea echipajului în cazul în care un submarin eșua (brevetată în Franța, în septembrie 1911). Alte invenții sunt reprezentate de realizarea cuplajului automat la vagoanele de cale ferată, o sanie-automobil și o mașină de tăiat stuful.

b

125

Brunea-Fox

Victor Bucătaru

Epaminonda Bucevschi

Tamara Buciuceanu

Brunea-Fox F., nume la naștere Filip Brauner (18.01.1898, Roman – 12.06.1977, București) Reporter, gazetar. Frate cu Harry (muzicolog, folclorist) și Victor (pictor avangardist) Brauner. Autodidact. Militant de stânga prin publicistica sa: *Orașul măcelului*, 1944; *Porturi dunărene*, 1957; *Hârca piratului*, 1965; *Reportajele mele*, 1927 – 1938, 1979, postum.

Bucătaru, Victor

(25.12.1948, Moara de Piatră, Republica Moldova) Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și Institutul de Cinematografie (VGIK), secția regie, la Moscova. A lucrat la Studioul Telefilm Chișinău. Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova. Din 1992 a înființat studioul propriu, SINM. Este autorul reportajelor de televiziune despre războiul din Transnistria. A realizat numeroase documentare: *Melodiile lui E. Doga*, 1975; *Zinaida Julea*, 1976; *Cântă V. Copăcincchi*, 1976; *Cântecele dragostei*, 1977; *Valeri Mironov*, 1977; *Lacul copilăriei mele*, 1978; *Bună ziua, Nistrule*, 1978; *Mihail Munteanu*, 1980; *Orizonturile prieteniei*, 1980; *Avem 50 de ani*, 1980; *Monologul: Olga Ciolacu*, 1981; *Dreptul la zbor*, 1986; *Peste bara neobișnuitului*, 1987; *Nouașii mei*, 1988; *Durerea apelor*, 1989; *La izvoare*, 1990; *Președintele*, 1991; *Ecologia unui neam*, SINM, 1992; *Grigore Vieru*, SINM și TVR-București, 1995. Maestru al Artei.

Bucevschi, Epaminonda

(1843, Iacobi, jud. Suceava – 13.02.1891, Cernăuți)

Pictor. Familie originară din Galiția. Începe liceul la Cernăuți și îl termină la Blaj. Ia lecții de pictură la Viena cu Carol Arendt, apoi studiază pictură religioasă la Academia de Belle Arte din Viena. Prieten cu Mihai Eminescu în perioada vieneză. A excelat în portrete: Horia, Cloșca și Crișan, Tudor Vladimirescu, Avram Iancu executate în perspectiva aniversării lui Ștefan cel Mare la Putna (1871). Zugrăvește, împreună cu Arendt, bisericile din Vicovul de Jos și

Suceveni, iconostasul de la Berhomet, pe Prut, dar execută și portrete cum ar fi cel al arhimandritului Blajovici. Este comparabil cu Lecca și Tattarescu prin acțiunea sa modernizatoare. Din 1876 călătorește la München, în Franța și Italia. Din 1881 îl cunoaște pe Ciprian Porumbescu și devin prieteni.

Buciuceanu, Tamara

sau **Tamara Buciuceanu-Botez**

(10.10.1929, Tighina)

Actriță de teatru și film. Între 1948 și 1951 frecventează Institutul de Teatru Vasile Alecsandri din Iași, însă în anul al IV-lea de studii se transferă la București, la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, la clasa profesorului Ion Băltățeanu (asistentă Sorana Coroamă). Absolvă în 1952. A fost angajată a Teatrului de Comedie, a Teatrului de Operetă (8 ani și jumătate), a Teatrului Bulandra (până la pensionare). A colaborat cu Teatrul Național de Televiziune, cu Teatrul Radiofonic, cu Teatrul Odeon, cu Teatrul Constantin Tănase (3 ani), cu Teatrul Național din București și Iași. În prezent lucrează la Teatrul Național din București. Roluri: *Titanic vals* (1964); *Anecdota* (1972), film TV; *Scorpia* (1973), film TV; *Vegetarian* (1973); *La spațiul locativ* (1975), film TV; *Doctor fără voie* (1976), film TV; *Mama* (1976); *Ion: Blestemul pamântului, blestemul iubirii* (1979); *Cântec pentru fiul meu* (1980); *Alo, aterizează străbunica!* (1981); *De ce trag clopotele, Mitică?* (1981); *Grăbește-te încet* (1981); *Înghîțitorul de săbii* (1981); *Șantaj* (1981); *Bocet vesel* (1983); *Declarație de dragoste* (1985); *Primăvara bobocilor* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Punct și de la capăt* (1987); *Extemporal la dirigenție* (1987); *Liceenii* (1987); *Liceenii Rock'n'Roll* (1992); *Liceenii în alertă* (1993); *Paradisul în direct* (1997); *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *Chirița în provincie* (2002), film TV; *Agenția matrimonială* (2005), serial TV; *Cuscrele* (2005), serial TV. Premiul pentru întreaga

Budeanu

carieră la Festivalul TIFF, ediția 2008. Este societar de onoare al Teatrului Național din București din 2004, precum și al Teatrului Național de Operetă.

Bucov, Emilian

(8.08.1909, Chilia Nouă, jud. Ismail, Basarabia – 17.10.1984, Chișinău)

Scriitor. A semnat și cu pseudonimele Radu Băcov, Radu Emilian, Radu Bucov Emilian. A absolvit liceul B.-P. Hasdeu din Chișinău (1930) și Facultatea de Litere și Filosofie la București (1936), ca elev al lui Tudor Vianu. A fost cântăreț de cor, muncitor la o fabrică de mobilă, activist UTC în România. A publicat versuri și articole militante în reviste de stânga: *Bluze albastre*, *Societatea de mâine*, *Șantier*, *Cuvântul liber*. În anii războiului a fost la Moscova și a lucrat la postul de radio care transmitea pentru ostașii proveniți din Basarabia. După război se stabilește la Chișinău. Lucrări: *Clocotul muncii* (1932), *Discursul soarelui* (1937), *China* (1938), *Tara mea* (1947), *De la Volga pân'la Don* (1948), *Cresc etajele* (1952, ulterior reeditat sub titlul *Magistrala*), *Vietnamul meu* (1962), *Povestiri, nuvele, momente lirice* (1963), *Orașul Răut* (1966), *Ultimul zăplaz* (1967). Premiul de Stat al RSS Moldovenești și titlul de Scriitor al Poporului (1982).

Bucur, Sebastian Barbu

(6.02.1930, Talea, jud. Prahova)

Muzicolog. A absolvit seminarul teologic la mănăstirea Neamț și Institutul Teologic la București. A absolvit apoi Conservatorul la București și s-a specializat în muzică bizantină la Atena. Profesor la Academia de Muzică din București. S-a ocupat mai ales de muzica psaltică. Este dirijorul formației de muzică bizantină Psalmodia din București (din 1989). Lucrări: *Documente muzicale românești la Muntele Athos*, 1988; *Cultura muzicală de tradiție bizantină pe teritoriul României în secolul XVIII și începutul secolului XIX și aportul original al culturii autohtone*, 1990; *Lexicon pentru cursurile de Paleografie muzicală bizantină, muzică psaltică, tipic liturgică, imnografie*, 1992; *Cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești*, 1993.

Bucuța, Emanoil

nume la naștere **Emanoil Popescu**

(27.06.1887, Bolintin-Deal, jud. Ilfov – 7.10.1946, București)

Scriitor. Studiază Literele (germanistica) la București, apoi la Berlin. A fost director la Ministerul Muncii, la Fundația Culturală (1925) și la Casa Școalelor, redactor-șef la

Sebastian Barbu Bucur

Emanoil Bucuța

Graiul românesc (1927–1929). În 1941 a devenit membru corespondent al Academiei. A scris proză: *Legătura roșie*, 1925; *Fuga lui Șefki*, 1927; *Maica Domnului de la mare*, 1930; *Capra neagră*, 1938; reportaje cu iz etnografic: *Pietre de vad*, 4 vol., 1937–1944; și studii: *Românii dintre Vidin și Timoc*, 1923. Ca poet a exprimat emoții ale vieții de familie: *Florile inimii*, 1920.

Budai-Deleanu, Ion

(6.01.1760, Cigmău, jud. Hunedoara – 24.08.1820, Lwow, Polonia)

Scriitor, istoric și filolog iluminist. A absolvit seminarul teologic la Blaj, apoi Filosofia și Teologia la Viena (1777–1787), fiind și sacristan al bisericii colegiului catolic Santa Barbara. Și-a luat doctoratul la Erlau. A fost profesor la Blaj (unde a intrat în conflict cu episcopul Ioan Bob, exilându-se), apoi consilier chesaro-crăiesc la Curtea de Apel din Lwow. A fost prieten cu reprezentanți ai Școlii Ardelene (Samuil Micu, Gheorghe Șincai, Samuil Vulcan). A scris lucrări lingvistice: *Temeiurile gramaticii românești*, 1812, rămasă în manuscris; *Teoria ortografiei românești cu slove latinești*; lexicografice: *Lexicon român-nemțesc și nemțesc-român*; istorice: *De originibus populorum Transilvaniae* (*Despre originile națiilor Transilvaniei*), toate tipărite postum. Ca scriitor, lucrările sale reprezentative sunt *Țiganiada*, 1812, publicată în 1876, epopee eroi-comică despre țigani, și poemul picaresc *Trei viteji*, rămas nepublicat. Scriind în afara granițelor țării, într-o vreme când diaspora nu era implicată în facerea culturii române, autorul a fost receptat târziu și a rămas fără urmași culturali. Chiar alte tentative de a relua genul epopeii nu pleacă de la el, ci de la modelul antic grecesc.

Budeanu, Constantin

(16/28.02.1886, Buzău – 27.02.1959, București)

Inginer. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București și Școala Superioară de Electricitate din Paris. Profesor

b

127

Budișteanu

Constantin Budeanu

Constantin Budișteanu

la Politehnica din București. Contribuții în domeniul energeticii și metrologiei. Lucrări: *Reostate lichide pentru încercarea generatoarelor electrice*, 1912; *Măsurii electrice*, 1928; *Aspecte actuale ale problemei tracțiunii electrice în legătură cu adoptarea electrificării României*, 1931; *Problema electrificării căilor ferate în România*, 1937; *Bazele electrotehnicii*, 2 vol., 1958–1959. Membru titular al Academiei Române (1955), membru în consiliul de conducere al Societății Electricienilor Francezi, președinte al Comitetului Internațional pentru Studiul Fenomenelor Reactive și Deformante.

Budișteanu, Alexandru

(10.07.1836, Râmnicu Vâlcea – 1919, București)

General. Frate cu Constantin B. A absolvit Școala de Ofițeri din București. A luptat la Plevna, comandând Regimentul 2 Infanterie de linie. Ajunge comandant al Regimentului 4 Dorobanți Argeș; director de servicii și director general în Ministerul de Război; șef de stat major al Corpului 2 Armată; comandant al Pieței București. A fost prefect al județului Argeș și ales de două ori secretar al Colegiului 1 Argeș. Are mai multe scrieri tipărite în București între anii 1875 și 1910: *Cartea soldatului de infanterie*; *Petrolul*; *Observații la legea minelor*; *Cestiunea pușurilor arzeiene din România*. Colecțiile sale de ceasornice, pendule vechi, medalii românești, inele și alte obiecte vechi s-au bucurat de mare interes din partea specialiștilor, fiind printre cele mai valoroase, rarități în domeniu. O parte din pendule (20 de piese), precum și ceasurile mici, peste 200, au fost donate, în 1909, Muzeului Național de Antichități.

Budișteanu, Constantin

(4.11.1838, București – 7.11.1911, București)

General. Frate cu Alexandru B. A absolvit Școala de Ofițeri din București. A luptat la Plevna, comandând Regimentul 6 Infanterie de linie și a fost grav rănit la Gorni Dubnik. A fost numit, la 26 februarie 1878, în

comitetul consultativ permanent de pe lângă Ministerul de Război. Între 1895 și 1896 este ministru de Război în guvernul liberal aflat sub președinția lui A.D. Sturdza.

Buga, Ion

(16.12.1935, Hăsnășeni Mari, Basarabia)

Istoric, profesor universitar, om politic. Studii secundare în satul natal, medii speciale la Școala Pedagogică din Bălți-Soroca, superioare la Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1961). Specializare în istoria contemporană la Universitatea de Stat din Leningrad (Sankt Petersburg). Titluri științifice și didactice: doctor (1967) și doctor habilitat în istorie (1981), docent (1971), profesor (1984). Stagii de perfecționare și documentare la universitățile și arhivele din Moscova, Sankt Petersburg, Iași și București. Profesor universitar la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Institutul Politehnic din Chișinău, Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău, Universitatea de Stat din Chișinău. Decan al Facultății de Istorie și Pedagogie a Institutului Pedagogic de Stat din Chișinău (1982–1985), șef al Catedrei de istoria românilor la Universitatea de Stat din Moldova (1995–1999). Deputat și vicepreședinte de comisie a Parlamentului Republicii Moldova (1990–1994). Cofondator și membru al Sfatului Frontului Popular din Moldova. Președinte al Partidului Național Român din Republica Moldova. Cofondator și secretar general al mișcării civice Forul Democrat al Românilor din Republica Moldova. Cercetări orientate spre studierea istoriei contemporane a românilor, cu precădere a istoriei Basarabiei, în special a problemelor agrare și naționale. Autor a peste 150 de lucrări, inclusiv: *O limbă maternă – un alfabet* (1988), *Pământ strămoșesc* (1989), *Dezrobirea țărănilor* (1993), *Băstinașii Republicii Moldova* (1995), *Calvarul foametei din Basarabia în anii 1946–1947* (1997), *Lupta pentru „Istoria Românilor” continuă* (1997), *Primăvara Marii Uniri* (1999), *O carte despre conștiința națională a românilor moldoveni* (1999), *O viață sacrificată Unirii. 400 de ani de la asasinarea lui Mihai Viteazul* (2001), *Anexarea Basarabiei în 1940 de către URSS* (coautor, 2002), *Cimitirele militare românești din Republica Moldova* (2005), *Cultura Cucuteni pe moșia Hăsnășeni* (2008), *Basarabia română la cumpănă de milenii. Antologie* (2011), ș.a.

Bugariu, Coriolan (Cori)

(1924, Ecica, plasa Zrenjanin, Banatul Sârbesc – 17.04.2003, Vârșeț)

Muzician. A absolvit liceul și Școala Normală la Vârșeț, Conservatorul la Timișoara.

Bujor

Ion Buga

Coriolan Bugariu

Tudor Bugnariu

Aristide Buhoiu

A îndrumat corurile și fanfarele de la sate ca salariat al Asociației Societăților Culturale din Voivodina. A fost profesor la Liceul Mixt Român unde a instruit și corul școlar. Paralel, a fost instructor al corului Žarko Zrenjanin din Vârșet. Din anul 1952 a fost profesor la Școala Normală din Vârșet, unde a înființat un cor cu care a obținut rezultate remarcabile interpretând melodii românești culese din Voivodina. A obținut numeroase succese la Prizren, Valjevo, Svetozarevo (Jagodina), Subotica, Negotin și Kruševac. În anul 1955 a pus în scenă opereta *Crai nou* de Ciprian Porumbescu. A contribuit la scrierea monografiei Școlii Normale românești din Vârșet.

Bugnariu, Tudor

(30.06.1909, Budapesta – 25.06.1988, București) Sociolog și publicist. Giner la lui Lucian Blaga. Filosof, comunist din ilegalitate, prieten cu D.D. Roșca (tot filosof, traducătorul lui Hegel în franceză, și el profesor la aceeași universitate). Este absolvent al Facultății de Litere și Filosofie din Cluj și asistent suplinitor la Catedra de limba și literatura română veche (1932–1933). Datorită activității sale de stânga (redactor al publicației *Alte zări*, membru în Comitetul Antifascist al tineretului din Cluj etc.) este scos din învățământ. În 1940 a fost internat în lagărele de la Caracal și Someșeni, iar după 23 august 1944 devine primar al Clujului. În 1948 revine în învățământul universitar, la început asistent fără plată la Catedra de sociologie, apoi profesor, succesiv decan, prorector și adjunct al ministrului Învățământului (1956). Pentru scurtă vreme, în 1948, a fost consilier cultural la Belgrad. Din 1957 trece la Catedra de filosofie a Universității din București. A publicat îndeosebi studii de marxism, materialism dialectic și istoric. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Buhoiu, Aristide

(4.04.1938, Lugoj – 17.09.2006, București) Realizator de televiziune. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Cluj. A lucrat la Radio Timișoara, Cluj și București, iar din 1965 la redacția sportivă a Televiziunii Române. Plecat în SUA, a fondat săptămânalul *Universul*, pe care ulterior l-a condus fiul său (1985–2002). A revenit în țară în 1995 și a lucrat la Tele7 ABC și Televiziunea Română. A condus publicația *Cronica română*. Emisiuni: *Duminica Sportivă*, *Studioul A*, *Zig-Zag*, *360 de grade*, *Post Meridian*, *Trubaduri de altădată*, *Tele-Sport*, *Drumuri europene* – Marele Premiu ACIN, *Drumuri printră amintiri*, *Cutia Pandorei*. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer, 2004.

Buicliu, Grigore Mithridate

(15.12.1840, Iași – 13.12.1912, București) Traducător. Etnie armeană. A studiat la Colegiul Armean din Paris, a terminat Dreptul la Iași. Biblioteca sa, cu lucrări rare despre istoria migrației armenilor, a fost lăsată prin testament Academiei Române. Junimist. A tradus cronica armeană în versuri a lui Minas Tokatki – *Cânt de jălire asupra armenilor din Țara Vlahilor*, 1895. A scris *Camenița sau Cronica armenilor din Polonia și Moldova*, 1906, primul studiu de pe teritoriul românesc de acest fel, care recunoaște migrația locuitorilor din spațiul Armeniei de azi în zona carpatică încă din perioada neolitică (migrația indo-europeană).

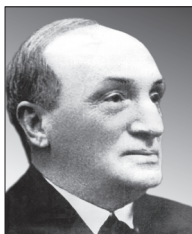
Bujor, Paul

(20.07.1862, Berești, Galați – 17.05.1952, București) Zoolog. A absolvit Facultatea de Științe (Secția științe naturale) la Universitatea din București și s-a perfecționat la Paris și Geneva. Profesor la Catedra de fiziologie și zoologie animală a Universității din București. A întemeiat *Revista științifică V. Adamachi* din

b

129

Bulandra

Paul Bujor

Tony Bulandra

Ileana Dorina Bulic

Ștefan Bulicanu

Iași. A lucrat la stațiunile marine Roscov, Banyuls-sur-Mer, Villefranche, Napoli și la Muzeul Gr. Antipa din București. Contribuții în domeniul embriologiei, unul din creatorii școlii române de hidrobiologie. Lucrări: *Contribution à l'étude de la faune des lacs salés de Roumanie*, 1900; *Protozoires et plantes inférieures non-mentionnées encore dans le lac Tekirghiol*, 1912. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Bulandra, Lucia Sturdza

V. Sturdza Bulandra, Lucia

Bulandra Tony

(1881, București – 1943, București)

Actor. Elev al lui Constantin I. Nottara. Și-a făcut apoi studiile în Franța cu Mounet-Sully. A jucat adesea alături de soția sa, Lucia Sturdza-Bulandra. Roluri în: *Cidul* lui Corneille, *Hoții* de Schiller, *Hamlet* de Shakespeare, *Aziul de noapte* de Gorki, precum și roluri din repertoriul așa-zisului „teatru de salon” al vremii: *Amor fatal* (1911), *Dragoste la mănăstire* (1914), *Trenul fantomă* (1933). Teatrul Tony Bulandra a fost inaugurat la Târgoviște în 2002, când se sărbătoreau 150 de ani de la nașterea lui I.L. Caragiale.

Bulic, Adam

(29.09.1908, Uzdin, Banatul Sârbesc – 3.10.1986, Novi Sad)

Ziarist. Licențiat al Academiei Comerciale din Cluj. A lucrat la ziarul românesc *Nădejdea* (1935–1944) din Vârșet, apoi la Editura Libertatea din Novi Sad. Provine probabil din familia unuia dintre primii memorialiști ardeleni, Teodor Bulic din Beiuș, Transilvania.

Bulic, Ileana Dorina

(22.06.1942, Vârșet)

Filolog și traducător. Fiică a lui Adam B. A absolvit Liceul Român la Vârșet, iar Facultatea de Filologie, Secția limba și literatura română, la Universitatea din Belgrad, ca studentă a primei generații de profesori de limba română care au terminat în Iugoslavia

postbelică, avându-l profesor pe Radu Flora. Specializare la Timișoara. A fost redactor pentru publicațiile în limba română la filiala din Novi Sad a Institutului pentru Editarea Manualelor din Belgrad. A fost consilier pentru relații internaționale al Secretarului pentru învățământ, știință și cultură al PSA Voivodina, iar din 1983 și până în 1990 este director adjunct la Institutul de Statistică al Provinciei Voivodina. A pregătit rubrici și conferințe pentru emisiunile în limba română la Radio Novi Sad. Este autoarea cărții *Profesorul Știe-Tot*, un deosebit de util îndreptar de limba română. Membră activă a Societății de Limba Română din Voivodina de la înființare. A fost secretar al SLR, precum și redactor-șef și responsabil al Editurii Societății de Limba Română din Voivodina.

Bulicanu, Ștefan

(14.06.1929, Boldurești, Basarabia)

Regizor. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și Institutul de Cinematografie (VGİK), secția regie, la Moscova, ca elev al lui Serghei Gherasimov și Tamara Makarova. A lucrat la Studioul Moldova Film. Filmografie: *Ploaia*, 1978; *Meditații lirice*, (VGİK, 1979); *Toamna ciupercilor*, (VGİK, 1981); *Sârmele de telegraf*, 1981; *Așa-i viața omului*, 1983; *Dragă Tudore*, 1992; *Azi e miercuri sau joi* (regia, scenariul), studioul Transzit, 1992; *Ultimul rol*, 2001. *CET-2*, 2003; *Vă salut, dragii mei!*, 2004. Maestru în Artă al Republicii Moldova.

Buluca, Constantin

(1940, București)

Inginer. A absolvit Politehnica din București. A lucrat la Institutul de Cercetări pentru Componente Electronice. A fost autorul primului proiect românesc de tranzistor planar din siliciu, 1965–1969, și apoi, pe baza rezultatelor obținute, a dezvoltat o școală de proiectare și o tehnologie de fabricație pentru tranzistoare din siliciu, circuite integrate liniare și circuite integrate

Bunea

Constantin Bulucea

Ion Bumbac

Bunea Augustin

digitale MOS/LSI. A fondat Conferința Anuală de Semiconductori (CAS), una dintre cele mai prestigioase conferințe științifice naționale, devenită apoi conferință internațională IEEE, care continuă și azi. A plecat în SUA, Santa Clara, California, în anii 1980 și lucrează la National Semiconductor Corporation. Din 2003 este consilier pentru nanotehnologii la Advanced Devices and Technologies Thrust of the Semiconductor Research Corporation. A efectuat lucrări de pionierat în domeniul de mare importanță al fenomenelor de purtători fierbinți, simularea dispozitivelor și a proceselor lor de fabricație, a adus contribuții la arhitectura și tehnologia dispozitivelor semiconductoare submicronice și a elaborat, în colaborare cu Adrian Rusu, o teorie a tranzistorului cu inducție statică. Lucrări: *Electronica funcțională la apropierea de limitele miniaturizării electronice prezise de legea lui Moore; Fabrication of semiconductor structure in which complementary field-effect transistors each have hypoabrupt body dopant distribution below at least one source/drain zone*, 2005. Membru de onoare al Academiei Române, 2001. Membru IEEE.

Bumbac, Ion

(31.01.1843, Costăna, jud. Suceava – 25.05.1902, Cernăuți)

Scriitor. Frate cu Vasile B. A fost elev al lui Aron Pumnul la Cernăuți și coleg de cameră, ca elev, cu Mihai Eminescu. A studiat la Viena, unde a fost prieten și cu Ioan Slavici. Antijunimist. Director al gimnaziului din Cernăuți. A înființat Societatea Filarmonică Armonia, 1881 și Societatea Culturală Concordia, 1885, ambele menite să apere și să promoveze valorile spirituale ale românilor din Bucovina. A avut o tentativă de a scrie o epopee națională, din care s-au publicat două cânturi: *Florinta*, 1880. S-a ocupat de chestiunea Bucovinei, a statutului provinciei și a opțiunilor culturale posibile în contextul

dat: *Privire istorică asupra trecutului politic-social și național al „ducatului Bucovinei”, 1886.*

Bumbac, Vasile

(7.02.1837, Costăna, jud. Suceava – 27.02.1918, Suceava)

Scriitor. Frate al lui Ion B., a fost de asemenea elevul lui Aron Pumnul, prieten cu Mihai Eminescu și Ioan Slavici. A publicat în toate provinciile românești, ca și în zona diasporei din Ungaria și Austria, în toate genurile literare și, fără a fi un scriitor de prim-plan, a indus ideea că spiritul românesc este același, oriunde sunt cititori și scriitori de limbă română. Prin acest mod de comunicare culturală a pregătit procesul unirii politice. Lucrări: *Descălecarea lui Dragoș în Moldova, încercare de epopee*, rămasă în manuscris; *O privire scurtă critică asupra poeziilor domnului Vulcan*, 1866; *Schițe de excursiuni*, 1888–1889. A tradus din *Metamorfozele* lui Ovidiu, 1906.

Bunea Augustin

(4.08.1857, Vad, comitatul Făgăraș – 30.11.1909, Blaj, comitatul Alba de Jos)

Istoric și teolog greco-catolic. Familie originară din Mărginimea Sibiului. Studiile gimnaziale le face la gimnaziul românesc din Brașov (1870–1877), apoi, începând din primăvara anului 1877, la gimnaziul din Blaj. În toamna aceluiași an (1877) este trimis de către mitropolitul blăjean Ioan Vancea, la colegiul urban De Propaganda Fide din Roma (1877–1882), unde a obținut doctoratul (1882). Încă înainte de terminarea studiilor superioare, este hirotonisit preot la Roma, în 1881, în biserica grecească Sf. Atanasie. A fost angajat al serviciului cancelariei mitropolitane din Blaj (1882–1886), profesor la Academia Teologică de acolo (1886–1888), ocupând Catedra de teologie dogmatică; a fost secretar mitropolitan (1888–1895), canonic mitropolitan (din 1895), având și alte demnități în cadrul mitropoliei Blajului. A fost cofondator al

b

131

Bunea

săptămânalului bisericesc-politic *Unirea*, apărut la Blaj, în 1900, avându-i alături pe Vasile Hossu, dr. Alexandru Grama, dr. Victor Smighelschi și dr. Izidor Marcu. A publicat o mulțime de lucrări privitoare la istoria Transilvaniei, și mai cu seamă de istorie bisericească, pe baza unor izvoare inedite. A fost prieten apropiat cu savantul istoric Nicolae Iorga și cu Andrei Bârseanu, cunoscut mai ales prin culegerea de folclor din Ardeal, făcută împreună cu cehul Jan Urban Jarník. A fost membru al secției istorice a ASTRA, Sibiu. Membru titular al Academiei Române (1909).

Bunea, Victor

(27.05.1903, Berlin – 3.04.1995, București)

Inginer. A absolvit Școala Politehnică la București. Profesor la Universitatea din București. A lucrat în industria mașinilor electrice din România, a fost titular al unui mare număr de brevete valorificate în industria electronică: procedeu și aparat pentru detectarea scurtcircuitelor între spire și verificarea numărului de spire la bobinele mașinilor și transformatoarelor electrice; generator de frecvență medie; metodă pentru autocorectarea efectelor de saturare la accelerațiile de particule. Lucrări: *Soluționarea prin diferențe finite a ecuațiilor lui Maxwell în mediu feromagnetic și în medii conductoare anizotrope*; *Generatorul sincron mergând singur*; *Mașini electrice cu interfier neuniform*; *Nouveau procédé pour la construction des machines électriques de petite et moyenne puissance*. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Bungețianu, Constantin

(1879, jud. Brăila – 1948, Paris)

Economist. Doctor în științe economice și politice la Sorbona. Profesor la ASE, în specialitatea studii practice asupra întreprinderilor și asupra transporturilor. A plecat din țară în anii războiului. Lucrări: *Les bois et forêts en Roumanie sous le rapport forestier, industriel et commercial*, 1912; *Din industriile derivate ale lemnului: fabricarea pastei mecanice, a celulozei și a hârtiei în România*, 1930, în colaborare; *Lupta de concurență între Calea Ferată și tracțiunea mecanică pe șosele*, 1933, în colaborare; *Trade and Industrial Organization, Working System and Results*, 1937; *Șantierul naval T. Severin. Amenajare și rentabilitate*, 1937, în colaborare.

Burada, Maria

(15.04.1812, Iași – 11.02.1886, Iași)

Traducătoare. Soție a lui Teodor B. și mamă a lui Teodor T. B. Familie aromână la origini. Născută într-o familie de boieri, a studiat greaca, franceza, rusa, germana. A fost prima

femeie din Moldova care a tradus piese de teatru, mai ales din J. Bouchardy.

Burada, Teodor

(28.08.1800, Odobești – 14.04.1866, Iași)

Memorialist. Familie de aromâni. Tată al lui Teodor T.B. A călătorit la Viena și la Venetia. Organizator al învățământului muzical în Moldova, a lăsat note de călătorie meticuloase și sentimentale despre Europa acelor vremuri: *Amintiri de călătoriile vornicului Teodor Burada în țară și în străinătate în anul 1826*, publicate postum, în 1908.

Burada, Teodor T.

(3.10.1839, Iași – 17.02.1923, Iași)

Folclorist și etnograf. Aromân ca etnie. Fiu al lui Teodor și al Mariei B. A urmat Academia Mihăileană și Facultatea de Drept la Iași. Și-a continuat studiile la Paris, frecventând și Conservatorul de Muzică (absolvit în 1865). A urmat apoi, tot la Paris, Școala de Poduri și Șosele. Profesor de vioară la Școala de Muzică din Iași, apoi la Conservatorul de Muzică din Iași. Membru al societății Junimea. A și concertat ca violonist, atât în țară, cât și în străinătate. Lucrări: *Despre întrebuințarea mușiciei în unele obiceiuri vechi ale poporului român*, 1876; *Originea violinei și perfecționarea ei*, 1876; *Datinile poporului român la înmormântări*, 1882; *Datinile la nunți ale poporului român din Macedonia*, 1883; *Cercetări asupra mușiciei ostășești la români*, 1891; *Corurile bisericești de muzică vocală armonică în Moldova*, 1914. Membru corespondent al Academiei Române (1887).

Burebista

(începutul sec. I î.H. – 44 î.H.)

Căpetenie geto-dacică (82–44 î.Hr.). Primul care a reușit o uniune tribală a tuturor triburilor dacice, confruntate cu venirea triburilor celtice pe teritoriul lor și cu creșterea amenințării romane. A făcut aceasta pe cale pașnică, folosind puterea de convingere a magului său, Deceneu – la daci conducerea tribului era duală: laică și religioasă – și pe calea armelor. A înfrânt (60–59 î.H.) triburile celtice ale boiilor, tauriscilor, anarților și scordiscilor, împingându-le spre vest. Caesar plănuia să-i atace pe daci și concentrase o armată pe țărmul Mării Adriatice. A fost ucis în același an ca și Burebista, care a neltit pentru uciderea dictatorului român, dar dublul asasinat n-a întârziat decât cu o jumătate de veac venirea romanilor în Dacia.

Burghilea, Dan

(1942, Râmnicu Vâlcea)

Matematician (geometru). A absolvit Matematica la Universitatea din București,

Burghiu

Teodor T. Burada

Dan Burghilea

Theodor Burghela

Iacob Burghiu

unde a obținut doctoratul și docența (1972). Cercetător la Institutul de Matematică al Academiei (desființat în 1975). Profesor la Ohio State University din 1979. Profesor invitat la universitățile din Geneva, Bonn, Chicago, Paris, Zürich ș.a. Lucrări: *The concordance-homotopy groups of geometric automorphism groups*, 1971; *Some rational computations of the Waldhausen algebraic K-theory*, 1979; *The cyclic homology of the group rings*, 1985; *Removing Metric anomalies from Ray Singer torsion*, 1999. Premiul Academiei Române, 1967.

Burghela, Theodor

(12.02.1905, Iași – 3.06.1977, București)

Medic. A urmat studii la Facultatea de Medicină din Iași (1922–1928), apoi s-a specializat la Clinica de urologie din Viena (1930–1931). Și-a început activitatea profesională la clinica chirurgicală și urologică a prof. dr. Nicolae Hortolomei, al cărui elev a fost. În anul 1946, când s-a înființat o clinică de chirurgie a căilor urinare la spitalul Panduri, a fost numit profesor universitar la Facultatea de Medicină din București și a preluat conducerea unității. Ca urmare a demersurilor sale s-a creat în anul 1965 la acel spital o policlinică de urologie și nefrologie, unde se făceau investigații complexe asupra bolnavilor trimiși din întreaga țară, în vederea efectuării de intervenții operatorii sau a tratamentelor ambulatorii. Între 1957–1972 a fost rector al Institutului de Medicină și Farmacie din București. Șef de școală chirurgicală și remarcabil chirurg, a abordat o variată gamă de probleme, atât în cercetare, cât și în diferitele studii publicate: problemele căilor urinare superioare, tumorile renale, șocul chirurgical, anestezie și reanimare modernă, chirurgie experimentală. În perioada 1972–1975 a deținut funcția de ministru al Sănătății, devenind și medic personal al lui Nicolae Ceaușescu. Lucrări: *Vitaminele în chirurgie* (1944); *Rinichiul de șoc* (1962) – în colaborare cu W.

Rugendorf; *Urgențele în urologie* (1967) – în colaborare cu D. Bocancea, P. Simici și V. Neagu; *The neurogenic bladder in spinal cord injuries* (1970); *Erreures, fautes et risques en urologie* (1971); *Viața și opera Acad. N. Hortolomei* (1972); *Tulburări vezicale în traumatismele medulare* – în colaborare cu V. Ichim; *Tuberculoza uro-genitală* – împreună cu C. Blaga. De asemenea, a fost redactor al *Tratatului de patologie chirurgicală* (1975). În 1969 a obținut titlul de Om de Știință Emerit. A fost membru activ sau de onoare a mai multor societăți și foruri medicale din țară sau internaționale: Societatea Română de Chirurgie, Academia Franceză de Medicină, Asociația Franceză de Urologie, Societatea Internațională de Chirurgie, membru asociat al Academiei de Chirurgie din Paris ș.a. A făcut parte din colegiul de redacție al revistelor: *Chirurgia*, *Urologia internationalis*, *European Urology*, *Урология и Нефрология*, *Экспериментальная Хирургия и Анестезиология*, *Excerpta medica (Surg)*, *International Urology and Nephro*. A fost ales membru (1963) al Academiei Române. De asemenea, între anii 1976–1977 a fost președinte al Academiei Române.

Burghiu, Iacob

(3.07.1941, Zăicani, Basarabia – 29.06.2003, Chișinău)

Regizor de teatru și film, scriitor. A absolvit Matematica la Institutul din Bălți, apoi Institutul de Cinematografie (VGIK), secția regie, la Moscova, clasa Igor Talankin. A fost regizor la Teatrul Dramatic din Bălți, apoi la Teatrul Luceafărul din Chișinău. Vice-ministru al Culturii după 1989, consilier prezidențial pe probleme de cultură și culte. Filmografie: *O singură zi* (scenariu, regie), Telefilm-Chișinău, 1965; *Paralela 47* (regie), 1966; *Colinda*, 1968; *Povârnișul*, 1970; *Casă pentru Serafim*, 1973; *Balada lemnului*, Moldova-film, 1975; *Patria nu-i va uita*, 1975; *Nu crede tipătului păsării de noapte*, 1976; *Surorile*, 1978; *Mama*, 1978; *Codrii* (scenariu), 1978;

Burileanu

Alexandru Burlacu

Cornel Burtică

Mariana Buruiană

Fii fericită, Iulia! 1983; *Vlad Ioviță*, 1985. Scrie poezie și proză. Membru al Uniunii Cineaștilor. Membru și vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Maestru în Artă al Republicii Moldova.

Burileanu, Ștefan

(10.01.1857, Burila Mică, jud. Mehedinți – 1951, Cluj)

Inginer militar, general de brigadă de artilerie. Liceul și Școala Politehnică le-a absolvit la Paris, iar Școala de Geniu la Fontainebleau. Profesor de mecanică la Universitatea din Cluj și profesor de metalurgie la Școala de Aplicație a Ofițerilor de Artilerie. A inventat și construit mitraliera antiaeriană cu foc rapid, afetul pentru tunurile de 150 mm. Lucrări: *Curs de balistică exterioară*, 1899; *Teoria generală a calculului probabilităților*, 1910; *Studiul tunului de asediu*, 1915; *Metalurgia fontei, fierului și oțelului*, 1926; *Curs de mecanică*, 1942.

Burlacu, Alexandru

(8.06.1954, Chitai, rn. Chilia, Ucraina)

Critic și istoric literar. A absolvit Școala Pedagogică din Cahul (1973) și Facultatea de Litere a Universității Pedagogice de Stat din Chișinău (1977). Profesor universitar (2002). Cercetător științific principal la Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Moldovei (din 2006) și profesor la Universitatea Ion Creangă (din 1995 – șef al Catedrei de literatură română și comparată). Lucrări: *Scriitori de la „Viața Basarabiei”* (1990, în colaborare), *Critica în labirint* (1997), *Mișcarea literară din Basarabia anilor '30. Atitudini și polemici* (1999), *Proza basarabească: fascinația modelelor* (1999), *Poezia basarabească și antinomiile ei* (2001), *Literatura română din Basarabia. Anii '20–'30* (2002), *Tentația sincronizării* (Timișoara, 2002), *Texistențe. Drama zborului frânt* (2007), *Texistențe. Scara lui Osiris* (2008), *Vladimir Beșleagă. Po(i)etica romanului* (2009). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și din România. Premii ale Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1997, 2007).

Burnaia, Irina

numele la naștere Irina Cioc

(1909, Ciurari, Roșiorii de Vede – 1990, Elveția) Pilot. Prima femeie pilot din România. A urmat Dreptul la București și a profesat în baroul din București. A obținut în 1933 brevet de pilot gradul I și II la Școala de Pilotaj de la Băneasa. Primul avion pilotat a fost un IAR 22 fabricat la Brașov. Prima femeie care a survolat Carpații. În 1935 a zburat cu acest avion 16 000 km, până la lacul Victoria, din inima Africii. În același an a obținut certificarea ca pilot acrobat. În 1939 a fost singurul reprezentant al României la reuniunea aviatică internațională de la Rimini, Italia. În același an a realizat raidul București – Varșovia – Berlin – Amsterdam – Londra. A condus în al Doilea Război Mondial o escadrilă sanitară formată din 12 avioane, care a lucrat în regiunea Odessa. A fost decorată cu Ordinul Virtutea Aeronautică pentru Pace și Virtutea Aeronautică.

Burtică, Cornel

(3.09.1931, Zegujani, jud. Dolj)

Om politic. A absolvit Institutul Politehnic (Electromecanică) la Timișoara și a intrat în organizația studențească de partid. A fost președinte al Uniunii Asociațiilor Studențești, ambasador în Italia, Maroc și Malta, ministru al Comerțului Exterior, dat afară în 1981 și trimis inginer la Uzina 1 Mai din Ploiești (1982–1990). În 1994 a deschis o filială a firmei Elektra (italiană) în România, iar în 2001 s-a asociat cu firma italiană Ascot, de producere de grupuri electrogene și vânzare de aparatură pentru industrie, comerț și transporturi.

Buruiană, Mariana

(11.07.1955, Arad)

Actriță, traducătoare și scriitoare. Urmează studiile teatrale la IATC București – secția actorie. Joacă pe scena Teatrului Tineretului din Piatra Neamț, apoi se transferă prin concurs la Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra

Bușniță

din București, în anul 1981. În 1995 demisionează de la Teatrul Bulandra pentru a putea colabora la piesa *Danaidele* de Eschil (regia Silviu Purcărete), pusă în scenă la Teatrul din Craiova. Actualmente predă la Universitatea Spiru Haret din București. Este una dintre semnatarele *Apelului pentru condamnarea comunismului*. Roluri: *Patima* (1975); *Trei surori*, 1978; *Romeo și Julieta*, 1978; *Este vinovată Corina?*, 1978; *Avram Iancu*, 1978; *Suntem și rămânem*, 1979; *Cui-bul*, 1979; *Cei trei mușchetari*, 1979; *Cum se numeau cei patru Beatles?*, 1980; *Program Special LB*, 1980; *Poezia muzicii tinere*, 1981; *Lumini și umbre*, 1981; *Surorile*, 1982; *Tartuffe*, 1982; *Kabala bigoșilor*, 1982; *Amintiri*, 1982; *Melodii la Costinești, Țăpınarii*, 1982; *Sfârșitul nopții*, 1982; *Gustul parvenirii*, 1983; *Să mori rănit din dragoste de viață*, 1983; *Zacharius*, 1983; *Liniște, ne privesc în ochi*, 1983; *Passacaglia*, 1984; *Hamlet*, 1985; *Ciuta*, 1985; *Figuranții*, 1987; *Hanul dintre dealuri*, 1987; *Uriășii munților*, 1987; *Drumeț în calea lupilor*, 1988; *Privind în jur cu ochi fără lumină*, 1989; *Visul unei nopți de vară*, 1991; *Mefisto*, 1991; *Victor sau copiii la putere*, 1994; *Domnișoara Christina*, 1994; *Danaidele*, 1995; *Ochii care nu se văd...*, 1996.

Busuioc, Aureliu

(26.10.1928, Cobălca, azi Codreanca, Basarabia) Scriitor. Provine dintr-o familie de intelectuali, refugiată peste Prut în 1940. A făcut liceul la Timișoara. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat din Chișinău. Redactor-șef al ziarului *Tinerimea Moldovei*. Secretar al comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri – *La pădure*, 1955; *Prafuri amare* (1955); *Piatra de încercare* (1958); *În alb și negru* (1977); *Îmbălbăzirea mașinii de scris*, 1988; *Plimbătorul de purici*, 1992; *Concert*, 1993 (Premiul Național al Republicii Moldova); romane – *Singur în fața dragostei*, 1966; *Unchiul din Paris* (1973); *Lătrând la lună*, (1997); *Pactizând cu diavolul*, (2000); *Spune-mi Jion!* (2002); *Hronicul Găinarilor*, (2006); scenarii de film – *Călătorie în april* (1962); *Moldova noastră* (1957); *Strugurii care aduc fericirea* (1973); *Vreau să cânt* (1979). Maestru Emerit al Artei (1984). Premiul pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Busuiocceanu, Alexandru

(10.01.1896, Slatina – 23.03.1961, Madrid, Spania) Eseiist. A absolvit Literale și Filosofia la Universitatea din București. A condus revista *Lumina nouă*, alături de Tudor Vianu și

Aureliu Busuioc

Alexandru Busuiocceanu

Mihai Ralea. Unul dintre fondatorii *Gândirii*. A studiat estetica și istoria artelor la Viena și Roma, și-a luat doctoratul la București (1925). A fost membru fondator al Asociației Ziariștilor Profesioniști (1920), secretar al PEN Clubului Român, profesor universitar la Academia de Arte Frumoase din București, funcționar la Ministerul Propagandei (1940–1942), a condus Institutul de Cultură din Madrid (1942–1945). Din 1945 s-a stabilit în Spania, unde a predat româna la universitate. A debutat cu esuri: *Figuri și cărți*, 1922. A scris în românește și spaniolă: *Ethos*, 1941; *Poemas poéticos*, 1948; *Don Juan Valera y Lucia Paladi*, 1952; *Proporcion de vivir (Arta de a trăi)*, 1954, Premiul Juan Valera; *Utopia getică*, 1954.

Bușilă, C. D.

(1877, Târgu Ocna – 1949, Aiud)

Inginer electrotehnician. Socru al dirijorului George Georgescu. Șef de promoție la Școala Națională de Poduri și Șosele din București. Perfecționare la Liège. Profesor la Politehnica din București. A avut preocupări în legătură cu potențialul energetic și electrificarea căilor ferate. A construit centralele electrice de la Ploiești, Pitești, Piatra Neamț, Constanța și a contribuit la edificarea portului Constanța cu partea electrică. A înființat Institutul Român de Energie (1926). Grație acestui institut inginerii români au devenit cofondatori ai Comisiei Mondiale a Energiei și Comisiei Marilor Rețele Electrice. A făcut parte din Guvernul Antonescu (ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor). Arestat în 1946, a murit în închisoare.

Bușniță, Teodor

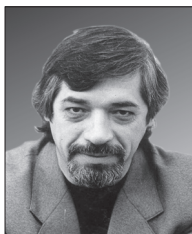
(11/24.08.1900, Chișinău – 22.08.1977, București)

Hidrobiolog, ihtiolog și histolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale și Academia Agricolă din Cluj. A lucrat la Catedra de zoologie a Universității din Cluj, apoi la Laboratorul de morfologie animală al

b

135

Buşulenga

Leo Butnaru

Val Butnaru

Universităţii din Bucureşti. Director adjunct la Institutul de Biologie al Academiei Române. Contribuţii în domeniul anatomiei şi histologiei peştilor. A creat specii de crap pentru crescătorii. Lucrări: *Bogăţia piscicolă; Atlasul peştilor din apele RPR; Limnologia sectorului românesc al Dunării; Monografia zonei Porţilor de Fier*. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Buşulenga

V. Dumitrescu-Buşulenga, Zoe

Butnaru, Leo

(5.01.1949, Negurenii, Republica Moldova)

Poet şi prozator. A absolvit Facultatea de Filologie, Secţia jurnalism, la Universitatea de Stat din Chişinău. Volume: *Aripă în lumină*, 1976; *Sămbătă spre duminică*, 1983; *Formula de politeţe*, 1985; *Papucei cu felinare*, 1989; *Răspuns şi răspundere*, interviuri, 1989; *Soimul de aur*, 1991; *Puntea de acces*, 1993; *Carantina maşinii de scris*, 1997; *Gladiatorul de destine*, 1998; *Identificare de adresă*, 1999; *Metafore româneşti din Basarabia*, 2000; *Cu ce seamănă norii?*, 2003; *Copil la ruşi* (2008), *Ruleta românească* (2010) ş.a. Distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova; Premiul Naţional al Republicii Moldova; Premiul Uniunii Scriitorilor din România. Membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului Internaţional.

Butnaru, Val

(17.04.1955, Chişinău)

Dramaturg, publicist. A absolvit Facultatea de Ziarnistică a Universităţii de Stat din Chişinău (1980) şi Institutul Unional de Artă Cinematografică (VGIK) din Moscova, Secţia regie. A lucrat ca redactor la diverse publicaţii şi la postul de radio Europa Liberă. Specializare la Europa Liberă München (1993) şi în SUA (1994). A fost director artistic al Teatrului Eugène Ionesco din Chişinău (1991–1994), fondator şi director al Grupului de Presă Flux (1995), fondator şi director

al publicaţiei *Jurnal de Chişinău* (1999). Autor de piese şi de scenarii dramatice: *Procedul de jiu-jitsu* (Teatrul Luceafărul din Chişinău, 1986), *Halta viscoleur* (după romanul cu acelaşi titlu al lui Cinghiz Aitmatov, Teatrul Poetic, Chişinău, 1986), *La Veneţia e cu totul altfel* (Teatrul Luceafărul, 1989 şi la Teatrul Naţional Mihai Eminescu din Botoşani, 1990), *Iosif şi amanta sa* (Teatrul Eugène Ionesco, 1993), *Ţin minte că va ninge şi vom fi fericiţi* (Teatrul Naţional Vasile Alecsandri din Bălţi, 1993), *Simfonie în mi bemol major* (1992) şi *Fratele nostru, Iuda* (după Leonid Andreev, TV Chişinău), *Măine sau poate poimăine* (Radio Chişinău, 1994), *Saxofonul cu frunze roşii* (Teatrul Luceafărul, 1998), *Avant de mourir* (Teatrul Fără Nume, 2006). Volume: *Saxofonul cu frunze roşii* (1998), *Cum Ecleziaştul discută cu Proverbele* (1999), *Apusul de soare se amână* (2003). Premiul I al Ministerului Culturii din Republica Moldova pentru cea mai bună piesă a anului (1989, 2000). Premiul I.L. Caragiale al Academiei Române (1993).

Butureanu, Vasile C.

(25.12.1858, Dorohoi – 1.01.1941, Iaşi)

Mineralog şi petrograf. A studiat Ştiinţe Fizice la Iaşi şi Paris. Profesor la Universitatea din Iaşi. A fost unul din întemeietorii şcolii de mineralogie şi petrografie românească. Este descoperitorul unui mineral nou, *ponit* (carbonat de mangan şi fier), numit în memoria lui Petru Poni, pe care l-a introdus în literatura mondială de specialitate. A studiat Carpaţii Orientali şi, cu deosebire, Călimanii. Lucrări: *Minerale, roci utile, ape minerale din România* (1908); cursuri de cristalografie, mineralogie şi petrografie. Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Ştiinţă din România.

Buzdugan, Gheorghe

(10.02.1867, Focşani – 7.10.1929, Bucureşti)

Om politic şi jurist. A studiat Dreptul la Bucureşti. Între 5 august 1924 şi 5 iunie 1927 a fost preşedintele Curţii de Casaţie, poziţie din care a demisionat pentru a îndeplini funcţia de regent. A fost membru al regentei instituite în urma renunţării la tron a principelui Carol, împreună cu Nicolae de Hohenzollern şi patriarhul Miron Cristea.

Buzdugan, Gheorghe

(11.12.1916, Cuculata, jud. Braşov)

Inginer (specialist în sisteme tehnologice). A absolvit Politehnica din Bucureşti (Electromecanica). A lucrat la ASTRA vagoane (1940–1946), apoi a fost profesor la Institutul Politehnic din Bucureşti. Fost membru supleant al CC al PCR. Contribuţii în domeniul rezistenţei materialelor

Buzoianu

Gh. Buzdugan, inginer

Ion Buzea

Aura Buzescu

și vibrații. Lucrări: *Rezistența materialelor. Îndrumar*, 50 vol.; *Mecanică teoretică*, 13 vol.; *Teoria vibrațiilor*, 4 vol.; *Manualul inginerului mecanic*, 4 vol. Este președinte de onoare al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru al Academiei Române din 1990.

Buzdugan, Ion

(9.03.1887, Brânzenii Vechi, Basarabia – 27.01.1967, București)

Poet și om politic. A absolvit Agronomia la Gorki, Rusia, Dreptul la Universitatea Liberă din Moscova și Seminarul Pedagogic la Kamenita. Secretar al Sfatului Țării, a redactat actul Unirii cu România și s-a opus oricărui fel de alianță cu Rusia. A proclamat Unirea la 27 martie 1918, cu mâna dreaptă pe Biblia lui Șerban Cantacuzino. Lucrări: *Miresme din stepă* (1922), *Țara mea* (1928), *Păstori de timpuri* (1937), *Metanii de luceferi* (1942), *Cântece din Basarabia* (vol. I, 1921; vol. II, 1928). Rămâne unul dintre cei mai importanți talmăcitori ai lui Pușkin și Esenin și cel dintâi traducător în română al poezilor simbolisti ruși Valeri Briusov, C.D. Balmont, Al. Blok.

Buzea, Ion

(14.08.1934, Cluj)

Tenor. A absolvit Facultatea de Geologie la Cluj și Conservatorul la București, ca elev al lui Petre Ștefănescu Goangă. Specializare la Roma. Solist la Opera din Cluj, apoi la București. A plecat în Austria și a cântat, vreme de un deceniu, la Wiener Staatsoper, Volksoper și Theater an der Wien. A concertat în Franța, Germania, SUA, Marea Britanie, Olanda, Belgia, Cehia, Ungaria, Bulgaria, Grecia, Suedia ș.a. Roluri în: *Trubadurul*, *Rigoletto*, *Traviata*, *Forța destinului*, *Bal mascat*, *Aida*, *Don Carlos*, *Ernani*, *Macbeth*, *Turandot*, *Tosca*, *Boema*, *Cavalleria Rusticana*, *Paițe*, *Povestirile lui Hoffmann*, *Carmen*, *Samson și Dalila*, *Werther*, *Fra Diavolo* ș.a. În prezent locuiește în Elveția și predă lecții de canto. A fost distins cu premiul I la Concursul George Enescu, 1964; Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, 2003.

Buzescu, Aura

(1894, Caransebeș – 1992, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Artă Teatrală la București, ca elevă a Luciei Sturdza Bulandra. Profesor la IATC, actriță a Teatrului Național din București. Mircea Albulescu și Victor Rebengiuc au fost elevii ei, iar Sorana Coroamă Stanca i-a fost asistentă. Roluri: *Ifigenia* de Euripide; *Iarbă rea* de Aurel Baranga; *Hamlet* de Shakespeare; *Azilul de noapte* de M. Gorki; *Meșterul Manole* de Lucian Blaga, *Vizita bătrânei doamne* de Dürrenmatt. A lucrat foarte mult pentru teatrul radiofonic. Vila sa din Bușteni este casă memorială, iar o stradă din București îi poartă numele. Artistă a Poporului din RPR. Premiul de Stat.

Buzoianu, Cătălina

(13.04.1938, Brăila)

Regizoare. A absolvit Institutul de Artă Teatrală din București. A lucrat la Piatra Neamț și Iași până în 1973. Între 1979 și 1985 este prim-regizor permanent la Teatrul Mic din București. Din 1985 este regizor permanent la Teatrul Bulandra din București. Regie: *Pescărușul* de Cehov, 1970; *Bolnavul închipuit* de Molière, 1970; *Peer Gynt* de Ibsen, 1972; *Carnaval la Iași* de Vasile Alecsandri, 1972; *Timerețe fără bătrânețe*, 1975; *Hedda Gabler* de Ibsen, 1975; *Interviu* de Ecaterina Oproiu, 1975; *Efectul razelor gamma asupra anemonelor* de Paul Zindell, 1978; *Să-i îmbrăcăm pe cei goi*, 1979; *Maestrul și Margareta*, 1980; *Dibuk* de Anski, 1994; *Fuga* de Mihail Bulgakov, 1995; *Pelicanul* de August Strindberg, 1995; *Patul lui Procust* după Camil Petrescu, 1995; *Turandot* de Carlo Gozzi, 1999; *Odiseea 2001*, proiect de integrare europeană a artiștilor, cu plecare din portul Constanța, opriri în porturile Mediteranei și sosire în portul Marsilia, scenariu propriu, Teatrul Bulandra, București, coproducție cu Teatrul Tourski, Marsilia, 2001. Premii: Premiul Academiei Române, 1973; Premiul la Festivalul de Teatru Contemporan, Brașov, 1978; Premii ATM 1979, 1980, 1985, 1986; Premii UNITER în 1991

Byck

Cătălina Buzoianu

Augustin Buzura

și 1995; Premiul Théâtre vivant – Radio France International, pentru spectacolul *Teatru descompus*, 1993; Marele Premiu al Festivalului Național de Teatru, 1994, 1996, 1997; Marele Premiu al Festivalului Internațional de Dramaturgie Românească pentru spectacolul *Patul lui Procust*, Timișoara, 1995; Premiul Salvo Randone pentru întreaga carieră, în special pentru montarea operei lui Pirandello (*Sciacca* – Italia, 1995); Premiul UNITER pentru întreaga activitate, 2001.

Buzura, Augustin

(n. 22.09.1938, Berința, jud. Maramureș)

Prozator. A studiat Medicina la Cluj, fără s-o finalizeze. Redactor și apoi secretar general de redacție la revista *Tribuna* din Cluj. După

1989, președinte al Fundației Culturale Române (1990–2004), devenită Institutul Cultural Român. Scrie romane de analiză a dilemelor morale: *Capul Bunei Speranțe*, 1963; *Absenții*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1970; *Fețele tăcerii*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1974; *Orgolii*, Premiul Academiei, 1977; *Vocile nopții*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1980; *Refugii – Zidul morții*, partea I, 1984; *Drumul cenușii – Zidul morții*, partea a II-a, 1988; *Recviem pentru nebuni și bestii*, 1999; *Raport asupra singurătății* (2009). Membru al Academiei Române (din 1992).

Byck, Jacques

(19.10.1897, București – 10.10.1964, București) Filolog. A studiat Literele la București, unde i-au fost profesori Ovid Densusianu, Ion Bianu, I. A. Candrea. S-a specializat la Paris. A lucrat la Institutul de Lingvistică din București, a fost director al Bibliotecii Academiei Române. S-a ocupat de toate dialectele limbii române, de la nordul și de la sudul Dunării. Lucrări: *Folosirea afectivă a pronumelui personal în limba română*, 1937; *Studii de sintaxă și stilistică românească*, 1939; *Gramatica limbii române* (împreună cu Al. Rosetti), 1943; redactor responsabil al *Îndreptarului de punctuație*, 1956; *Formarea limbii noastre literare*, 1956. A primit Premiul de Stat în 1954.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

Cabadaief, Dimitrie

(?..12 1877, Vasilica, Bulgaria –
4.09.1934, Sibiu)

Pictor. Strămoșii au fost români. Studii la Școala de Arte Frumoase din Sofia și Academia de Belle Arte din Veneția, 1900–1903. Cunoaște zece limbi străine, din care șase foarte bine. În urma unor activități politice se stabilește la Craiova ca profesor de desen la Institutul Ecaterina Urziceanu. Participă la expozițiile Societății Artistice Theodor Aman, 1905, 1906. În 1911 se căsătorește și se mută la Sibiu. Este angajat profesor de desen la Școala Normală și apoi la seminarul teologic. Pictura sa evoluează în anii sibieni către un plain-airism cu tentă pointilistă. Desfășoară activitate expozițională la Saloanele Oficiale și ale Tinerimii Artistice. Deschide expoziții personale la Cluj, Brașov, București, Craiova și Sibiu. Pictează o vreme la Baia Mare. Sub influența mitropolitului Nicolae Bălan și la cererea sa realizează câteva fresce. Îndrăgește genul și pictează peste 20 de biserici, majoritatea în Transilvania.

Cacuci, Dan Gabriel

(6.05.1948, Cluj)

Fizician american de origine română. A început Institutul Politehnic din București și a părăsit țara ca student, ajungând la Columbia University, unde a absolvit fizica aplicată și ingineria nucleară. Și-a luat doctoratul la aceeași universitate, unde a și devenit conducător de proiect (1977). Profesor asociat la Universitatea Tennessee (1983–1988) în specialitățile fizica reactorului, termohidraulica și dinamica reactorului, metode computerizate pentru o scară largă de sisteme neliniare. În perioada 1988–1993 activează în calitate de profesor asociat la universitățile din California, Santa Barbara, și Illinois, Urbana-Campaign. În perioada 1995–2000 este profesor invitat la Universitatea din Michigan. Din 2000 până în prezent ocupă posturi foarte importante în diverse centre științifice internaționale, cum ar fi: consilier științific superior pe lângă directorul

Direcției de energie nucleară (și membru al directoratului), membru la Comisariatul de Energie Atomică, Franța, profesor adjunct la Universitatea din California, Berkeley; reprezentant permanent al Republicii Federale a Germaniei la Comitetul de Științe Nucleare al Agenției de Energie Nucleară; director al Școlii Internaționale de Vară Frederic Joliot-Otto Hahn în fizica reactorului, organizată de Comisariatul de Energie Atomică (Franța) și Centrul de Cercetări Karlsruhe, Germania. Din octombrie 2002 devine director al Institutului de Securitate Nucleară al Centrului de Cercetări Științifice din Karlsruhe, Germania. A inițiat și susținut proiecte de extindere a rețelei informaționale din România, a asigurat consultanța programului de dezvoltare a sistemului de energie nucleară din România, a promovat extinderea colaborării cu diverse universități din Germania, SUA, Franța în domeniul cercetării și învățământului. Lucrări: *Benchmarking the propagator method for nonlinear systems: A Burgers-Korteweg-de Vries equation*, 1990; *On the thermodynamic efficiency of energy conversion during the expansion of a mixture of hot particles, steam and liquid water* Energy, 1997; *Dimensionally adaptive dynamic switching and adjoint sensitivity analysis: new features of the RELAP5/PANBOX/COBRA code system for reactor safety transients*, 2000; *Balance of Liquid-phase Turbulence Kinetic Energy Equation for Bubble-train Flow*, 2004; *Numerische Untersuchung der Strömung von Taylor-Blasen in einem kleinen Kanal mit quadratischem Querschnitt*, 2005; *Simulations numériques d'écoulements diphasiques gaz-liquide par la méthode de volume fini dans des géométries confines*, 2005. Laureat al Premiului Ernest Orlando Lawrence (1998). Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Cluj (2003). Membru de onoare al Academiei Române (1996).

Cajal, Nicolae

(1.10.1919, București – 7.03.2004, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. Din 1966 profesor și șef al Catedrei de virusologie la IMF București. Director al

Calboreanu

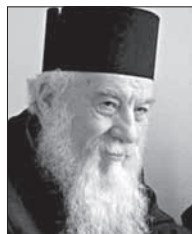
Dan Gabriel Cacuci

Nicolae Cajal

George Calboreanu

Gh. Calciu Dumitreasa

Institutului de Virusologie al Academiei Române (din 1967). A fost între 1994–2004 președintele Federației Comunităților Evreiești din România. Discipol al acad. Ștefan S. Nicolau, întemeietorul școlii românești de virusologie. Contribuțiile sale au fost publicate în peste 400 de lucrări științifice. În legislatura 1990–1992, senator pentru municipiul București din partea FSN. Lucrări: *Considerațiuni asupra simptomatologiei și prognosticului trichinelozelor*, 1946; *Lumea virusurilor*, 1962; *Relații între virusuri și tumori*, 1971; *Enterovirusuri nepoliomielitice. Implicații în patologii și în poluarea mediului ambiant*, 1983. A fost ales în 1963 membru corespondent și în 1990 membru titular al Academiei Române. Vicepreședinte al Academiei Române (1990–1994), președinte al Secției de științe medicale și președinte al Fundației M.H. Elias. Spitalul Caritas din București i-a purtat numele.

Calboreanu, George

(5.01.1896, Turnișor, jud. Sibiu – 12.07.1986, București)

Actor de teatru și film. A venit la București după Marea Unire și a fost actor la Teatrul Național. Cel mai cunoscut rol în teatru a fost Ștefan cel Mare din *Apus de soare* de B.Șt. Delavrancea. Roluri în filme: *Brigada lui Ionuț* (1954), *Bădăranii* (1960), *Setea* (1960), *Omul de lângă tine* (1961), *Lupeni 29* (1962), *Lumina de iulie* (1963), *Străinul* (1964), *Calea Victoriei sau cheia visurilor* (1965), *Neamul Șoimăreștilor* (1965), *Șopârla* (1966), *Legenda* (1968), *Frații* (1970), *Serata* (1971), *Frații Jderi* (1973), *Ultimele zile ale verii* (1976). Artist al Poporului. O stradă din București îi poartă numele.

Calciu Dumitreasa, Gheorghe

(23.11.1925, Mahmudia, jud. Tulcea – 21.11.2006, New York)

Preot și militant politic. A absolvit Facultatea de Filologie și Institutul Teologic la București. Profesor la seminarul teologic

ortodox din București. A fost arestat în 1948 pentru simpatii legionare. Grațiat în 1964. A protestat public în 1977, odată cu dărâmarea Bisericii Enei din București (după cutremur n-a mai fost refăcută). Arestat în 1978. Cu el s-au solidarizat Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Virgil Ierunca, Monica Lovinescu, Paul Goma. Expulzat în 1985, a slujit la biserica ortodoxă din orașul Alexandria, statul Virginia, Washington DC. A înființat ROMFEST, care unea în manifestări ale spiritului românesc emigranți din SUA și Europa. Lucrări: *Șapte cuvinte către tineri* (1996); *Christ is calling you. A course in catacomb pastorship* (1997); *Rugăciune și lumină mistică. Eseuri și meditații religioase* (1998); *Războiul întru cuvânt. Cuvintele către tineri și alte mărturii* (2001); *Homo americanus. O radiografie ortodoxă* (2002).

Calimah, Andrew

(1925, București)

Istoric al civilizațiilor. Aparține familiei Calimachi. Ajuns în SUA cu părinții în 1966, a studiat cu Chögyam Trungpa, un profesor budist, unde a fost coleg cu Allen Ginsberg și, de asemenea, a studiat șamanismul Mazatec. S-a ocupat de descifrarea sensurilor ascunse ale miturilor Greciei antice, mai ales legate de sex și de iubirea între cei de același sex: *Lovers' Legends: The Gay Greek Myth*, 2002 (*Legende de iubirii. Miturile necenzurate ale Greciei*, 2008); *Lovers' Legends Unbound*, 2004.

Calinciuc, Ioan

(1812, Milișăuți, jud. Suceava – 24.02.1875, Cernăuți)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuți și s-a specializat la Facultatea de Teologie a Universității din Viena. Profesor la Institutul Teologic din Cernăuți. Vicepreședinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. A lăsat, în manuscris, *Dogmatica*.

Candiano-Popescu

Calinic de la Cernica

nume la naștere **Constantin Antonescu**

(7.10.1787, București – 11.04.1878, Cernica)

Ascet și reformator al vieții monahale ortodoxe. S-a călugărit la mănăstirea Cernica în 1808. Hirotonisit diacon la Bătești, București (1813), a fost în pelerinaj la Athos (1817). Din 1818 stareț la Cernica, arhimandrit din 1820. A edificat mănăstirea Pasărea, aflată sub jurisdicția Cernicăi. Din 1850, episcop de Râmnicu Vâlcea, unde a ridicat o nouă catedrală episcopală pictată de Gh. Tattarescu. A fost deputat în Divanul Ad Hoc (1857) care a pregătit unirea Țării Românești cu Moldova. Canonizat ca sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române la 23 octombrie 1955.

Callimachi, Scarlat

(20.09.1896, Botoșani – 2.06.1975, București)

Publicist. Bunicul său fusese voievodul Scarlat Callimah, care a domnit în Moldova și în Țara Românească și se trăgea din maziul basarabean Vasile Călmașul. Numele familiei a fost grecizat, sub forma Callimaki, de Ioan Teodor Călmașul, care a domnit în Moldova între anii 1758 și 1761. Se înrudea, prin bunic, cu Alexandru Papadopol-C. În ciuda descendenței nobile, a fost unul dintre militanții Partidului Comunist Român. Fondator al gazetei *Clopotul* (1924–1925) din Botoșani, al Muzeului Româno-Rus (1948–1956, documentele au ajuns, în parte, la Muzeul Literaturii Române), unde a reușit să aducă documente foarte rare din arhivele ruse referitoare la spațiul românesc (fotocopii ale manuscriselor lui Dimitrie Cantemir, ale arhivelor Moldovei duse de Dosoftei la polonezi și recuperate de Rusia). Prieten cu N.D. Cocea și Lucrețiu Pătrășcanu. Din 1944 președinte al Uniunii Ziariștilor din România.

Calmanovici, Emil

(03.1896, Piatra Neamț – 12.03.1956, Aiud)

Inginer și militant comunist. Evreu ca etnie. Și-a făcut studiile economice la München și a fost surprins de extinderea nazismului pe când își făcea doctoratul la Universitatea Humboldt din Berlin. S-a întors în țară și a preluat fabricile părinților săi. În perioada 1930–1940 a susținut financiar Partidul Comunist Român (a devenit membru în 1937). Considerat ca fiind din aripa Lucrețiu Pătrășcanu, a fost arestat în 1951, condamnat pe viață și trimis la Aiud din ordinul lui Alexandru Drăghici, unde a murit în urma unei greve a foamei. Reabilitat în 1968 de Nicolae Ceaușescu.

Calinic de la Cernica

Eusebiu Camilar

Camilar, Eusebiu

(7.10.1910, Udești, jud. Suceava – 27.08.1965, București)

Prozator. Autodidact. A lucrat ca redactor la diverse publicații culturale. Deși a debutat ca poet cu *Chemarea cumpenelor*, 1937, s-a impus ca prozator al fantasticului pe teme țărănești: *Avizuhă*, 1945; *Valea hoților*, 1948; *Negura*, 1949; *Temelia*, 1951, Premiul de Stat. A tradus *O mie și una de nopți*, *Kalidăssa*, din Eschil, Aristofan, Ovidiu, Pușkin, Gogol, Gorki. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Cancicov, Mircea C.

(24.08.1884, Bacău – 1959, Râmnicu Sărat)

Economist și om politic. Soț al Georgetei C. A absolvit Dreptul la București (1905). Deputat liberal în Parlamentul României, ministru de Finanțe și al Economiei Naționale în perioada interbelică, fapt ce-i permite să susțină multiple acțiuni de modernizare a orașului Bacău, între acestea fiind parcul Cancicov din centrul orașului. Desemnat, alături de Istrate Micescu, Armand Călinescu, Constantin Argetoianu, Gheorghe Tătărescu, să elaboreze o nouă Constituție. Subsecretar de stat la Agricultură și Domenii, ministru de Finanțe, ministru al Economiei, ministru ad interim la Justiție și la Comerț Exterior. Arestat în 1944, a murit la penitenciar. Membru de onoare al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Candiano-Popescu, Alexandru

(27.01.1841, Lipia, jud. Buzău – 25.06.1901, București)

Avocat, ziarist, general al armatei române. A absolvit Școala Militară de Ofițeri din București (1857) la artilerie, parcurgând ierarhia militară până la gradul de general de brigadă (1894). A participat la detronarea lui Cuza, la 11 februarie 1866. Fondator al ziarelor *Perseverența* și *Democrația* (1867), inițiator al mișcării republicane antidinastice

C

141

Candrea

cunoscută sub numele Republica de la Ploiești (1870), contra lui Carol I. La 24 mai 1875, împreună cu Ion C. Brătianu, Mihail Kogălniceanu, A.G. Golescu, Gheorghe Vernescu, Tache Anastasiu, C. Fusea, Alexandru Candiano-Popescu, Anastase Stolojan, Gheorghe Chițu, C.G. Peșacov și N.C. Furculescu, și-a pus semnătura pe un program politic care atesta fondarea Partidului Național Liberal. A participat la Războiul de Independență, fiind decorat cu cele mai înalte ordine și medalii: Steaua României în grad de ofițer, Virtutea Militară de Aur, Trecerea Dunării, Crucea Apărătorilor Independenței și Crucea Sf. Gheorghe. Prefect al Poliției Bucureștiului (1879).

Candrea, I(on) A(urel)

(7.11.1872, București - 15.09.1950, Paris)

Lingvist. A absolvit Literele și Filologia la București, s-a specializat la Paris, la Sorbona și École Pratique des Hautes Études (i-au fost profesori Gaston Paris, Jules Giliéron). A fost profesor la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Fondator al Societății Filologice (1905), împreună cu Ovid Densusianu. S-a ocupat de folclor: *Povești din diferite locuri locuite de români*, 1909; *Poezii populare din diferite locuri locuite de români*, 1910; *Iarba fiarelor*, 1928; *Folclorul medical român comparat*, 1944. A tipărit, cu Ovid Densusianu și Th. Speranția, culegerea de texte populare *Graiul nostru*, 2 vol., 1906-1908. Autor, împreună cu Gh. Adamescu, al *Dictionarului enciclopedic ilustrat*, apărut în 1931 la editura Cartea Românească, lucrare de referință în lexicografia românească.

Candu, Angela

(17.05.1969, Văseni, Republica Moldova)

Pictoriță. A absolvit Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă, Facultatea de Pictură și Grafică la Chișinău. Cadru didactic la Universitatea de Stat de Arte din Chișinău. A avut expoziții personale și de grup la saloanele din Republica Moldova și România. Lucrări: *Arhaic, Rit continuu, Lumina lunii*. Premiul pentru originalitate al UAP din Moldova, Premiul pentru Pictură la Saloanele Moldovei, România. Membru de onoare al Asociației Tinerilor Plasticieni OBERLICHT din Moldova.

Cantacuzino

Dinastie românească de origine bizantină. Familie grecească. Un Cantacuzin s-a bătut cu pecenegii la 1094. Un altul este menționat ca luptător în asediul Antiohiei contra turcilor selgiucizi, în prima cruciadă (1098) declanșată de papa Urban al II-lea pentru a prelua controlul creștin asupra Ierusalimului

(Sfântul Mormânt). Căsătoriile se făceau de obicei între familiile Duca, Paleolog și Cantacuzino. Originea dinastiei este Ioan al VI-lea (pe numele de botez Manuel) Cantacuzinul (Kantakuzenos, n. 1292, Moreea - m. 1383, Pelopones), împărat al Bizanțului (1347-1354), fiul lui Mihai din Smirna, azi Izmir (numit guvernator al Moreii de împărăteasa Teodora Paleolog). Ioan al VI-lea a uzurpat tronul lui Ioan al V-lea Paleologul (aliat cu genovezii și celtii din colonia Galata), cu sprijin otoman, sârb și bulgar, și s-a încoronat împărat la Didymotheicus în Tracia, fiind considerat și acela care i-a adus pe otomani în Europa. Și l-a asociat la domnie pe fiul său, Matei, a cărui mamă era din familia Asăneștilor (1341-1344), care a domnit apoi și singur (1355-1357). Fiica lui, Teodora, sora lui Matei, a fost căsătorită cu sultanul Orkhan și a condus după moartea acestuia. În 1354 a revenit dinastia Paleolog și Ioan s-a retras la o mănăstire în Pelopones sub numele Iosif Christodulos. Acolo a inventat o doctrină de apărare a ortodoxiei grecești combinată cu misticismul, numită isihasm. Perioada se caracteriza prin dese confruntări pentru domnia Bizanțului, redus în bună măsură la Constantinopol și Moreea, iar Asia Mică și Tracia se destabilizau. Dinastia a jucat un rol activ în istoria Bizanțului vreme de un veac, până în 1453, la căderea Constantinopolului, când a fost o revoltă a Cantacuzinilor (Dimitrie, nepot al lui Manuel, era și frate cu Matei și fiul lui Ioan al VI-lea) care încercau să păstreze domnia cu sprijin otoman, contra dinastiei Paleolog. Prima rută de emigrare a fost Veneția și zona Veneto-Friuli de azi, care, în veacul al XIX-lea, a dat migrația italiană spre România. Filiația exactă a acestui prim bloc migrat și ramurile ulterioare n-au fost încă stabilite. Urmașii lui s-au împărțit în trei ramuri: una grecească și care n-a dat personalități însemnate, coborând până la nivelul de țărani; una rusească - cea mai notabilă fiind Cantacuzino-Speranski - migrată după uciderea Cantacuzinilor din Țara Românească și migrată din nou, după revoluția rusă din 1917, în America și Europa Occidentală; și, în sfârșit, ramura românească a dinastiei, cea mai însemnată prin rezistența creștină față de islam.

Cantacuzino, Alexandru (Alec)

(1811, Rusia - 1884, Atena)

Prozator. Urmaș al lui Matei Cantacuzino (cumnat al lui Vasile Lupu), era fiul unui șambelan (Alexandru) al țarului Rusiei. La origini din dinastia bizantină a lui Ioan al VI-lea Cantacuzinul (1292-1383), împărat

Cantacuzino

C. (Băzu) Cantacuzino

Gheorghe Gr. Cantacuzino

(1347–1354) al Bizanțului. A venit în Moldova din Rusia și s-a căsătorit cu Maria, unionistă, prietenă cu Nicolae Bălcescu. Mai târziu ea a plecat la Paris și a făcut a doua căsătorie cu pictorul Puvis de Chavannes. A fost ministru al Cultelor, apoi de Externe și de Finanțe sub Alexandru Ioan Cuza, trimis în misiune pe lângă Napoleon al III-lea. Prieten cu Vasile Alecsandri. Lucrări: *Serile de toamnă la țară*, 1855. Prin stil este considerat un precursor al lui Mihail Sadoveanu.

Cantacuzino, Constantin (Băzu)

(11.11.1905, București – 26.05.1958, Madrid)

Pilot. Era un Rosetti după mamă. A fost un excelent motociclist și pilot de curse, stabilind un record mondial la cursa Paris – București. A jucat și tenis, a fost și căpitanul echipei Române de hochei pe gheață la Campionatul Mondial din 1933. S-a înscris la Școala de Pilotaj Mîrcea Cantacuzino, devenind coleg de grupă cu Dumitru Frim, Radu Manicativ și Irina Burnaia și obținând brevetul în 1933. A plănuțit, împreună cu Valentin Bibescu, un zbor în jurul Pământului, dar n-au avut suficienți bani. A fost protagonistul aproape tuturor manifestărilor aviației sportive și demonstrative din România, dar și al unor întâmplări deosebite. Deși director al Aerobazei Băneasa și șef al traficului aerian la LARES, s-a încadrat voluntar în Escadrila 53 de Vânătoare. A luptat pe ambele fronturi, de est și de vest, cu începere din 1941. După război a fost autorizat să execute numai curse interne, TARS. Pe 24 august 1944 el a străpuns linia germană și a dus în Italia, la Foggia, armatei americane, mesajul regelui Mihai prin care cerea sprijin pentru despresurarea capitalei de trupele fasciste. Pilot personal al Anei Pauker. Prima cursă externă autorizată a fost la Milano, 1948, cu Ana Pauker, unde a și cerut azil politic. A plecat apoi în Elveția (unde se afla mama sa, căsătorită cu George Enescu) și de acolo în Spania (din 1954), unde a acționat pentru normalizarea relațiilor diplomatice între

România și Spania. În 2005 i s-a dezvelit un bust în comuna Jilavele, pe locul fostului aeroport.

Cantacuzino, George Matei

(11/23.05.1899, Viena – 1960, București)

Arhitect. Descinde dintr-o veche familie moldovenească (la origini bizantină) cu înaintași însemnați în istoria țării. Bunicul său, Vasile (Basile) C., a fost revoluționar pașoptist, iar tatăl său, diplomatul Nicolae B.C., a reprezentat România la Viena între anii 1885 și 1909. Mama era nepoată a lui Gheorghe Bibescu. Dintre rudele sale l-au influențat spiritual cunoscutul jurist ieșean Matei B. C., remarcabilul pictor Th. Pallady și Martha Bibescu. Atât prin filiera paternă, cât și prin cea maternă, se mai înrudea cu o serie de personalități, ca Alexandru Ioan Cuza, Anne de Noailles, Barbu Dimitrie Știrbei, Nicolae Ghika-Budești, Gh. Balș, cu pictorii Puvis de Chavannes, Theodore Chasseriau și alții. A urmat Școala Națională de Arte Frumoase din Paris, secția arhitectură. A fost unul dintre principalii edificatori români ai Micului Paris, care a devenit Bucureștiul interbelic. Lucrări: palatul Băncii de Investiții (1923–1928), transformarea clădirii fostului sediu al Uniunii Arhitecților (1928–1929) și a fostului sediu al Uniunii Ziariștilor, astăzi restaurantul Mărul de Aur (1925–1928), imobilul Crețulescu de birouri pe Calea Victoriei și imobilul de birouri din Piața Universității (1934–1939), sediul Institutului de Studii și Proiectări Energetice de pe Bulevardul Republicii (1947–1948), toate din București, hotelul Rex din Mamaia, Uzinele Tractorul din Brașov, postul de radiodifuziune din Bod și altele.

Cantacuzino, Gheorghe Grigore

(22.09.1837, București – 23.03.1913, București)

Om politic. Supranumit Nababul. Bunic al lui Constantin Băzu C. A studiat Dreptul la Paris. Întors la București, a fost consilier la Curtea de Apel, deputat de Prahova (1866), primar al Bucureștiului (1869–1870), ministru al Lucrărilor Publice în guvernarea Las-car Catargiu (s-a preocupat de căile ferate Ploiești–Predeal și Iași–Ungheni), ministru al Finanțelor (a înființat Creditul Financiar Rural, 1875), președinte al Camerei Deputaților (1889), președinte al Senatului (1892), șef al Partidului Conservator (1899), în care calitate a fuzionat cu junimiștii (disidență a Partidului Conservator) lui Titu Maiorescu, prim-ministru (1899–1900; 1904–1907). Al lui a fost palatul care a devenit astăzi Casa Enescu (Muzeul Muzicii).

C

143

Cantacuzino

Cantacuzino Grănicerul, Gheorghe (Zizi)
(1869, Paris – 1937, București)

General. Fiu al lui Ion (Iancu) C. A studiat la Paris (Fontenay-aux-Roses), apoi a absolvit Școala Militară din Craiova și Școala de Infanterie din București. Aghiotant al regelui Carol I. A participat la războiul balcanic și la Primul Război Mondial conducând trupele de grăniceri. A aderat la mișcarea legionară încă de la primii ei pași și în casa lui se organizau întrunirile. A înființat Partidul Totul pentru Țară, cu nuclee în Franța, Germania, Italia și România, pentru a crea o Mișcare Anticomunistă Europeană. Judecat și achitat în procesul Gărzii de Fier (1934). A luptat în războiul civil din Spania împreună cu Moța și Marin (unitatea era condusă tot de un Cantacuzino, Alexandru, diplomat de carieră, care-și va sfârși zilele la închisoarea din Râmnicu Sărat) și el le-a adus trupurile în țară. A fost îngropat cu o mare festivitate legionară. Distins cu Ordinul Mihai Viteazul și cu Legiunea de Onoare a Franței.

Cantacuzino, Ioan

(25.11.1863, București – 14.01.1934, București) Medic, microbiolog, profesor universitar, fondator al școlii românești de imunologie și patologie experimentală. Urmează atât studiile liceale (liceul Louis le Grand), cât și pe cele superioare (Filosofie, 1882–1886; Științe Naturale, 1886–1891; Medicină, 1887–1894) la Paris. În 1895 obține titlul de doctor în Medicină cu teza „Recherches sur le mode de destruction du vibron cholérique dans l'organisme” („Cercetări asupra modului de distrugere a vibriunii holeric în organism”). După terminarea studiilor lucrează la Institutul Pasteur din Paris ca asistent al lui Ilia Mecinikov în domeniul mecanismelor imunitare ale organismului. Întors în țară, este numit profesor de medicină experimentală la Facultatea de Medicină din București (1901) și director general al Serviciului Sanitar din România (1907). Vocația sa de fondator și organizator a fost demonstrată prin înființarea unor instituții ca Institutul de Seruri și Vaccinuri (1921), care astăzi îi poartă numele, a Laboratorului de medicină experimentală (1901) din cadrul Facultății de Medicină, precum și a unor reviste de specialitate: *Revista Științelor Medicale* (1905), *Annales de Biologie* (1911) și *Archives roumaines de pathologie expérimentale et de microbiologie*. A desfășurat o bogată activitate de cercetare privind vibriunii holeric și vaccinarea antiholerică, imunizarea activă împotriva dizenteriei și febrei tifoide, etiologia și patologia scarlatinei. Începând cu anul 1896 publică lucrări despre sistemele și

funcțiile fagocitare în regnul animal și despre rolul fenomenelor electrofiziologice în mecanismele imunitare. Pe baza cercetărilor sale privind vibriunii holeric a pus la punct o metodă de vaccinare antiholerică, numită metoda Cantacuzino, folosită și astăzi în țările unde se mai semnalează cazuri de holera. Datorită lui, România a fost a doua țară din lume, după Franța, care a introdus în 1926 vaccinul BCG (Bacilul Calmette-Guérin), având germeni cu virulență atenuată, pentru vaccinarea profilactică a nou-născuților împotriva tuberculozei. A fost un remarcabil organizator al campaniilor antiepidemice, calitate pe care a demonstrat-o în combaterea epidemiei de tifos exantematic și holerei în timpul Primului Război Mondial și în campania antimalarică. A fost membru titular al Academiei Române din anul 1925, membru în Comitetul de Igienă al Ligii Națiunilor, al Societăților de Biologie, de Patologie Exotică și al Academiei de Științe din Paris. Numeroase universități i-au acordat titlul de Doctor Honoris Causa: Lyon (1922), Bruxelles (1924), Montpellier (1930), Atena (1932) și Bordeaux (1934).

Cantacuzino, Ion (Iancu)

(1847, București – 15.04.1911, București)

Inginer. Frate cu Mircea C. și tată al lui Gheorghe (Zizi) C. A studiat ingineria la Paris, specializare în Germania. Membru fondator, de mai multe ori președinte al Societății Școlii Politehnice (prima oară în 1888, ultima oară în 1909) și președinte de onoare. Participant la Războiul de Independență. Promotor al valorilor și spiritului creator românesc. A inițiat apariția *Buletinului Societății* și construirea sediului ei. A pus de acord regulamentul cu statutele societății și a făcut un proiect de lege pentru corpul tehnic. Îi aparține hotărârea de a se traduce cărți tehnice germane și de a se edita un dicționar tehnic. Constructor al căii ferate București-Predeal și al primei fabrici de ciment din România (la Brăila, 1880).

Cantacuzino, Ion

(7.11.1908, București – 27.08.1975, București)

Cineast. A absolvit Literale la Sorbona și și-a luat, tot acolo, doctoratul în psihologie. Fiu al actriței Maria Filotti. A făcut parte din grupul Kriterion alături de Emil Cioran și Mircea Eliade. Cronicar de film (primul de acest fel din România) la Radio București, a fost în anii celui de-al Doilea Război Mondial director al Oficiului Național Cinematografic. Prolegionar. A încercat, în acord cu Cinecătă, să realizeze o societate de coproducție de film, CINEROMIT, cu aparatură italiană, pentru care arhitectul Octav Doicescu a făcut

Cantacuzino

proiectul arhitectonic (amplasament pe malul lacului Fundeni). A făcut închisoare. Eliberat în 1964. Filmografie: scenarist – *România, 1934; Războiul nostru sfânt, 1942; Raiul roșu în adevărata lui lumină, 1942; Castelul Peleş, 1943*; regizor – *Noi, 1942; Odesa în flăcări, 1942; Valea Oltului, 1943*; producător – *O noapte furtunoasă, 1943*; comentariu – *Războiul nostru sfânt, 1942*. Lucrări: *Uzina de basme, 1931*.

Cantacuzino, Mircea

(? – 25.05.1930, Strejnic)

Inginer și pilot. Frate cu Ion (Iancu) C. A studiat ingineria în Germania. A învățat să piloteze de la Octav Oculeanu (la rândul lui, elev al lui Negrescu) și a făcut, împreună cu acesta, prima școală de pilotaj sportiv din România, pe avioane germane de execuție specială, cu dublă manșă, la Strejnic, Prahova (1928–1941). A murit executând un zbor de antrenament. Școala, mutată la Băneasa, a primit numele său, ca și cupa competiției sportive pentru pilotaj.

Cantacuzino, Păuna

nume la naștere Greceanu Păuna,

(? – 1740, Brașov)

Soție a domnului Țării Românești Ștefan C. (1714–1716), fiu al stolnicului Constantin Cantacuzino. Era din familia lui Preda Buzescu după mamă și a lui Papa Greceanu, bunicul lui Constantin Brâncoveanu, din familia cronicarului Radu Greceanu. Trădați în 11 ianuarie 1716, sunt duși la Istanbul însoțiți de turci: Ștefan Vodă, Păuna, copiii Radu și Constantin și stolnicul Constantin C. La 26 iunie 1716 sunt spânzurați Ștefan și tatăl său Constantin C. Stolnicul. Păuna se ascunde cu copiii la ambasadorul Olandei, contele Colyer (la care se ascunsese și Dimitrie Cantemir). Cu ajutorul acestuia părăsește Istanbulul pe 25 septembrie 1716, cu un vapor plătit din banii ei, și ajunge la Messina, apoi la Roma, Florența, Bologna, Ferrara, Veneția, Tirol și la Viena, la curtea împăratului Carol al VI-lea, unde va rămâne mai multă vreme, solicitând împăratului ajutor pentru fiul ei, Radu, să obțină bănia Olteniei. Fără rezultat. Din Sibiu a acționat mai energic Maria Cantacuzino, care reușește să obțină bănia pentru fiul ei, Gheorghe Cantacuzino. Radu, deși apreciat de împărat, pleacă în Germania, la Dresda, la curtea lui Frederic al II-lea, după ajutor, spre a obține bănia Craiovei, dar fără rezultat. Pornește spre Paris și moare apoi în Polonia, la Cămești. Păuna pleacă în Rusia cu Constantin, la Toma Cantacuzino (cumnat și cu Dimitrie Cantemir), în Petersburg, unde sunt bine primiți. Constantin intră în armata imperială. Se căsătorește cu Ana Șeremetieva. Ajunge

Ioan Cantacuzino

Șerban Cantacuzino

și el general. Demisionează după o vreme și pleacă la Brașov cu mama sa, Păuna. De acolo pornește apoi spre Viena pentru ajutor. Pe drum, la Zemun, lângă Belgrad, se amestecă într-un complot (cu gândul să ajungă domn în Țara Românească). Este arestat și închis la Graz pentru 40 de ani.

Cantacuzino Stolnicul, Constantin

(1640, Târgoviște –

26.05/7.06.1716, Constantinopol)

Cărturar și om politic. La origini din dinastia bizantină a Cantacuzinilor. Studiază la Adrianopol și la Academia Patriarhiei Ortodoxe din Constantinopol, apoi la Universitatea din Padova (1667). Întors în Țara Românească, a fost înțemnițat de Grigore Ghica, tocmai întors la domnie. În 1675 a fost trimis diplomatic al lui Gheorghe Duca în Polonia. Între 1678-1716 a fost stolnic în Sfatul Țării Românești. A fost unchiul lui Constantin Brâncoveanu, tatăl lui Toma (emigrat în Rusia), al Casandrei și al lui Șerban Cantacuzino și socrul lui Dimitrie Cantemir. A întocmit prima hartă a Țării Românești (în sistem Mercator). Opera sa principală este *Istoria Țării Românești întru care să cuprindă numele cel dintâi și cine au fost lăcuiitorii ei atunci și apoi cine o au mai descălecat și o au stăpânit și în vremile de acum cum s-au tras și stă (neterminată)*. Nicolaus Olahus și Samuel Köleseri au fost printre sursele sale științifice. Și-a comandat cărți în Olanda, la Veneția, la Sibiu. A lăsat și însemnări de călătorie și a contribuit la dezvoltarea culturii prin instalarea de tipografii, prin traduceri. Biblia, zisă a lui Șerban (1688), s-a tradus la București la inițiativa lui. A fost ucis de otomani ca sfetnic al lui Constantin Brâncoveanu.

Cantacuzino, Șerban

(1640, Târgoviște – 1688, București)

Domn al Țării Românești (1678–1688). A reușit să pună rânduială în treburile interne ale țării tăind câțiva boieri, încurajând dezvoltarea agriculturii, meșteșugurilor și

C

145

Cantacuzino

comerțului. A supravegheat construirea mai multor monumente, chiar înainte de a fi domn. A refăcut mănăstirea întărită Comana, ctitoria lui Vlad Țepeș și a făcut acolo locul de înmormântare al Cantacuzinilor. În 1680 a ridicat în București, după model italian, hanul ce-i va purta numele, pe raza actualelor străzi Lipscani, Smârdan, Doamnei. Aici poposeau și cneji, dar mai ales neguțătorii sibiieni în trecerea lor prin București. A ctitorit ansamblul arhitectural Cotroceni și l-a înzestrat cu numeroase odoare (unele lucrate de orfevrierii sibiieni, conduși de starostele Sebastian Hann). Este ctitorul bisericilor Mitropoliei, Fundenii Doamnei. În timpul atacului Vienei (1683) era cu sufletul mai aproape de apuseni, trimițându-le informații prețioase. Din 1687 începe negocieri cu Habsburgii. Sub domnia lui se tipărește la București Biblia, în 1688, cunoscută ca *Biblia de la București*, lucrare coordonată de Constantin Cantacuzino Stolnicul, moment de seamă în procesul afirmării limbii române ca limbă literară. Cu Sibiu a avut legături permanente, comandând nenumărate piese din aur, postav și arme. Se crede că a conceput un plan de atac asupra Constantinopolului pentru a-i alunga pe turci din Europa, iar puterile vestice i-au promis suportul moral. În mijlocul pregătirilor a murit otrăvit, se pare de către boierii cărora le era frică de planurile sale vaste. După moartea lui familia s-a refugiat la Sibiu.

Cantacuzino, Ștefan

(? – 1716, Constantinopol)

Domn al Țării Românești (1714, 1716). Fiul stolnicului Constantin C. A fost ucis împreună cu acesta pentru vina de a fi păstrat acordul secret antiotoman cu Habsburgii încheiat de Constantin Brâncoveanu (Liga Dragonului). În timpul scurtei lui domnii, mitropolitul Antim Ivireanul a mutat tipografia de la Târgoviște la București și a tipărit în grecește, în 1715, *Sfătuirii politice creștine către domnul Ștefan Cantacuzino*, care a circulat în tot spațiul ortodoxiei răsăritene. Ultimul domn pământean în Țara Românească. Soția sa, Păuna, și fiul lui, Radu, care visau încă la tronul Țării Românești, au migrat la Veneția, de acolo la Viena și în final în Rusia, unde se aflau Dimitrie Cantemir și Toma, cumnați, spre a cere ajutor.

Cantemir, Dimitrie

(26.10.1673, Fălcui – 21.08.1723, zona caspică, Rusia)

Savant umanist. Domn al Moldovei (1693, 1711). A studiat la Academia Patriarhiei din Constantinopol, fiind mare maestru al

muzicii otomane (drept care a fost singurul domn român ridicat la rangul de pașă cu trei tuiuri), după ce studiasse în copilărie la Iași cu învățatul grec Ieremia Cacavela, absolvent al Oxfordului. Cronicarul Ion Neculce (unchi) a fost hatmanul oastei sale. Prima soție, Casandra (m. 1713), a fost fiica stolnicului Constantin Cantacuzino. Refugiat în Rusia în 1711, a avut o evoluție pozitivă în raport cu Petru I, mai ales după căsătoria a doua cu fiica ambasadorului rus în Suedia (unde domnea Carol al XII-lea, cu care Rusia era în conflict), contele Aleksandr Tolstoi. A avut cu aceasta o fiică, Anastasia. A devenit sfetnic al împăratului pe probleme orientale, a făcut prima tipografie mobilă cu caractere persane din Rusia (aflată astăzi la Oxford) și – în cadrul planului de cartografiere a Rusiei – a făcut hărțile zonei Mării Caspice (Baku de azi), cucerite de Petru I de la otomani în războiul din 1722–1723 (originalele în Cabinetul lui Petru I de la Petersburg). Cantemir a lăsat lucrări de muzicologie turcă (primul sistem scris de notație a semnelor muzicale, cuprinzând 33 de moduri. Era, de altfel, contemporan cu J.S. Bach), cântece, o teorie a evoluției limbilor din trunchiul indo-european, prima hartă a Moldovei (în sistem Mercator, 1714, cu 800 de toponime scrise cu alfabet latin), primul dicționar comparat al limbilor rusă-română-latină. A debutat în 1698 la Iași cu *Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea*, scrisă în românește și grecește, influențată de filosofia creștină deprinsă de la profesorul său, Cacavela. După o perioadă dedicată filosofiei naturale (în linia belgianului Jean Baptiste van Helmont, cu vaste influențe orientale, până la caldeeni) și greco-latine, a scris lucrările: *Sacrosanctae scientiae indepingibilis imago* (Imaginea de nezugrăvit a științei sacre), 1700; *Compendiolum universae logices institutonis* (Mic compendiu de logică generală), 1700; *Monarchiarum physica examinatio* (Examinarea fizică a monarhiilor), 1700. Apoi interesul său a fost canalizat către lucrări de istorie (românească și universală, istoria religiilor), centrul de atac fiind Imperiul Otoman: *Istoria ieroglică* (1705); *Descriptio Moldaviae* (Descrierea Moldovei), 1714–1716; *Hronicul a vechimei romano-moldovlahilor*, 1719–1722; *Historia incrementorum atque decrementorum Aulae Othomanicae* (Istoria creșterii și descreșterii Curții Otomane), 1714–1716; *Kratkoe skazanie ob izokorenienii Brankovanovoi i Kantakuzinih familii* (Scurtă povestire despre stârpirea familiilor lui Brâncoveanu și a Cantacuzinilor), 1717–1718; *Kniga sistima muhamedanskoj relighii* (Cartea sistemului religiei mahomedane), 1722, anul tipăririi (toate celelalte lucrări

Capidan

Dimitrie Cantemir

Valeriu Canțer

Theodor Capidan

s-au tipărit postum), *Collectanea Orientalia* (*Colecția orientală*), 1722–1723, cuprinzând texte de investigare arheologică a Zidului Caucazian lăsat de Alexandru Macedon, a vestigiilor persane ale zonei Caspice, precum și hărțile zonei caspice (publicată în ediția de *Opere* Dimitrie Cantemir, 8 vol., 1878, editată de Gr. Tocilescu). A fost sfetnic al lui Petru I pentru probleme orientale (cu rangul de senator). Documentele acestei părți a activității sale se află depuse la Arhivele Marinei din zona Petersburg. În anul 2004 a fost imprimată pe CD muzica lăsată de Dimitrie Cantemir, interpretată de Linda Burman, acompaniată de Hall & Lux Musica Ihsan Ogzen și comentată de Owen Right, care cuprinde, pe lângă creații proprii (mai ales de dragoste) pentru tambur (instrumentul la care cânta) și altele, dedicate dervișilor rotitori, prelucrări de folclor românesc: cântece de nuntă, sârbe, primele păstrate în istoria muzicologiei românești. Lucrările sale au constituit baza de informare și de referință a corifeilor Școlii Ardelene pentru raportarea la spațiul unitar românesc ca fiind al fostei Dacii. A fost membru al Academiei din Berlin (1714), iar corespondența sa cu Leibniz atestă faptul că este și inițiator al fondării Academiei Ruse (1725).

Canțer, Valeriu

(5.02.1955, Zahorna, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Fizică al Academiei de Științe a URSS din Moscova, apoi la Centrul Internațional de Cercetări la Temperaturi Criogenice și Câmpuri Magnetice Puternice, Wrocław, Polonia, Centrul Internațional de Fizică Teoretică, Trieste, Italia, Universitatea Warwick, Marea Britanie. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității de Stat din Chișinău. Cercetător științific principal la Institutul de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale al AȘM. Contribuții în domeniul fizicii semiconductoarelor cu

bandă îngustă interzisă, fizica materialelor și nanostructurilor semimetalice, fizica și ingineria dispozitivelor electronice și termoelectrice. A condus programul de stat Nanotehnologii, materiale multifuncționale și microsisteme electronice. A contribuit la elaborarea legii cu privire la energia regenerabilă. Laureat al Premiului de Stat, medalii de aur și de argint la saloane internaționale de invenție. Membru al Consiliilor Specializate de fizica semiconductoarelor și dielectricilor, fizica teoretică, fizica corpului solid. Președinte al Comitetului Internațional de Expertiză și Consultanță al Institutului Unificat, Dubna, Rusia. Coordonator pentru Moldova al unor proiecte europene în domeniul fizicii aplicate. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Capidan, Theodor

(15.04.1879, Perlepe, Macedonia – 1.09.1953, București)

Filolog. Aromân. A făcut liceul la București. A absolvit Filologia romanică la Leipzig (cu Gustav Weigand), a fost asistent la Institutul Balcanic din Leipzig, profesor de limba română și director la Școala Superioară de Comerț în limba română din Salonic (1902–1919), conferențiar pentru dialecte transdubiene la Universitatea din Cluj-Napoca (1924–1937), dar și profesor, apoi decan (1927–1928) și prodecan (1928–1929). În 1937 devine profesor de limbi romanice la Universitatea din București. Colaborator la *Dicționarul Academiei Române*, începând cu 1910. Din 1948 a continuat să activeze în cadrul Institutului de Lingvistică al Academiei din București. S-a ocupat de dialectele limbii române. A lăsat în manuscris un dicționar etimologic al tuturor graiurilor românești. Lucrări: *Meglenoromânii*: I. *Istoria și graiul lor*, Ed. Cultura Națională, București, 1925; II. *Literatura populară la meglenoromâni*; III. *Dicționar meglenoromân*, Academia Română; *Fărșeroții: studiu lingvistic asupra românilor din Albania*, Cluj, 1930; *Aromânii: dialectul*

Capoianu

aromân, studiu lingvistic, București, 1932. În 1943 a publicat monografia *Limbă și cultură*. Membru al Academiei Române (1935), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Capoianu, Dumitru

(19.10.1929, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul din București. A întreprins călătorii de studii și documentare în Bulgaria, Austria, URSS, Franța, SUA, Germania, Belgia, Luxemburg, Cehoslovacia, Anglia, Ungaria, Polonia, Iugoslavia etc. A fost realizator muzical la studiourile Romfilm (1950–1951) și Alexandru Sahia (1951–1952) din București; maestru de sunet și regizor muzical la Radiodifuziunea Română (1952–1954); director la Filarmonica George Enescu din București (1969–1973). Lucrări: muzică de teatru (*Drumul oțelului*, scenă de balet, 1965; *Pistruiatul*, musical în 2 acte, 1987), muzică vocal-simfonică (*Cinci Cântece din Ardeal*, pentru cor de femei, oboi solo și orchestră de coarde, 1961; *Valse ignobles et pas sentimentales*, suită pentru mezzosoprană și orchestră de coarde, 1986), muzică simfonică (*Păsărea Phoenix*, suită din muzica filmului cu același titlu, 1975; *Mic concert pentru 2 pian, 6 vioară și orchestră*, 1984), muzică de film (*Jad, cuarț, agată*, 1961; *Ostrovul lupilor*, 1970), muzică de cameră (*Trio pentru vioară, violă și violoncel*, 1968; *Cinci moduri de întrebuințare pentru un arcuș*, pentru vioară, oboi și pian, 1981), muzică corală (*Rugăciune, pentru cor mixt*, 1979). A fost distins cu premiul II la Festivalul Mondial al Tineretului de la Moscova (1957), Palme d'Or la Cannes (1957), Premiul de Stat (1962), Ordinul Meritul Cultural, clasa a V-a (1968) și clasa a III-a (1973), premiile Uniunii Compozitorilor (1970, 1974, 1977, 1980, 1981, 1983), Premiul Academiei Române (1977).

Capsali, Floria

(23.03/6.04.1900, Bitolia, Macedonia – 29.07.1982, București)

Balerină. Aromâncă. Din familia actorului Ion Manolescu după mamă. A absolvit Academia de Teatru și Conservatorul din București, apoi a plecat la Paris pentru 9 ani, timp în care studiază cu Enrico Cecchetti (marele pedagog care a susținut Școala de la Sankt Petersburg și a fost profesorul dansatorilor din renumita trupă a lui Diaghilev) și mai apoi cu Nicolas Legat. În paralel audiază cursurile de istoria artei la Sorbona și frecventează bibliotecile Parisului, adunând un impresionant material despre artă în general și dans, sub toate formele lui, în special. Revenită la București, susține numeroase recitaluri în coregrafia propriei, costumele fiind desenate de Marcel Iancu

și Victor Brauner, ca: *Papillon* de Schumann, *Mefisto* – vals de Liszt – și montează scene coregrafice în spectacolul de teatru *Visul unei nopți de vară*. În anul 1926 se căsătorește cu sculptorul Mac Constantinescu, care are, printre altele, și un real talent de scenograf, contribuind astfel la realizarea decorului și costumelor pentru *Nunta în Carpați* de Paul Constantinescu. În 1927 a făcut parte din echipele sociologice ale lui Dimitrie Gusti pentru partea de dans și muzică populară. La scurt timp înființează o școală particulară de dans, unde se formează, printre alții, Marie Jean Livezeanu, Mimi Tutunaru, cărora li se adaugă mai târziu Gabriel Negri (cunoscutul teoretician și dansator), Oleg Danovschi, Gabriel Popescu, Trixi Checais, Gelu Matei, Gelu Barbu, Bella Balogh, Ion Tugearu – cei care de fapt au fondat baletul românesc în anii 1950. A condus Opera Română (înființată ca instituție de stat în 1921) și a organizat școala de balet (școală de stat, 1921) unde s-au format și continuă s-o face generații întregi de dansatori, școală care îi poartă astăzi numele: Liceul de Coregrafie Floria Capsali din București.

Capșa, Grigore

(1841, Macedonia – 1902, București)

Om de afaceri. Aromân. Mai avea 11 frați. S-a scolarit la Paris în arta cofetăriei. Acolo s-a și căsătorit cu Marie Obeline Vautier și apoi a venit la București. A cumpărat Casa Slătineanu de pe Podul Mogoșoaii (Calea Victoriei), unde era deschis un salon cu vâd comercial și l-a schimbat, împreună cu fratele său Vasile, pe fondul de efervescență care pregătea Mica Unire, în 1852, în Casa Capșa (cofetărie, cafenea, restaurant și hotel). Acolo erau scrise cronicile mondene ale lui Claymoor (Radu Văcărescu), acolo se duceau diplomații străini și protipendada românească. Din 1856 sunt calificați acolo cofetari români. Produsele noi erau patentate. La fel ambalajele. Acolo au venit Sarah Bernhardt, prințul Nicolae al Rusiei, prințul Milan al Serbiei, Carol I, Titu Maiorescu, mareșalul Joffre al Franței (în 1920), în cinstea căruia produce prăjitura în formă de țevă de tun numită până astăzi joffre. O parte din acțiunea romanului lui Păul Morand, în pregătirea celui de-al Doilea Război Mondial, intitulat *Bucarest*, se desfășoară la Capșa. Faima casei aduce proprietarului numeroase recunoașteri. A obținut mai întâi două mențiuni la Expoziția Universală de la Paris, în 1867. După șase ani, la Expoziția Universală de la Viena, a obținut Medalia de Merit. A participat la această expoziție la invitația lui Nicolae Kretzulescu, pe atunci ministru al Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor

Carada

Publice. Membrii Comisiei române a expoziției i-au adresat felicitări printr-un act oficial. În 1873 a obținut și Medalia de Aur la Paris. Tot acolo, după încă doi ani, în 1875, i s-a decernat Medalia de Aur pentru bomboane, dulceață de trandafiri și alte produse. Anul 1880 îi mai aduce două diplome de onoare la Expoziția de Arte și Industrii Române a Societății Concordia Română. La doi ani după aceasta, maestrul a mai câștigat o parte importantă a pieței europene. A obținut medalia de bronz la o expoziție universală de vinuri, spirtoase, lichioruri și băuturi fermentate, fiind singurul român care a participat cu produse vinicole la Bordeaux. Prin această realizare a făcut cunoscute vinurile românești în Europa. După premiul său, vinurile au început să fie apreciate și căutate. Anul 1883 i-a mai adus o diplomă de onoare clasa I, pentru vinuri de Cotnar. De atunci a fost prezent la toate expozițiile din domeniu. Mari succese la Paris i-au adus anii 1889 și 1900. Medalia de Aur, oferită de un prestigios juriu internațional, în 1889, iar după doi ani, trei medalii de aur și două Grand-Prix-uri. În 1869 a primit titlul de furnizor al curții princiare din România. A primit Medalia Bene Meriti clasa I, apoi Steaua României, până la gradul de ofițer, Coroana României cu gradul de comandor, ofițer al Legiunii de Onoare franceze și comandor al Ordinului sârbesc Tacovo. La toate acestea se adaugă includerea sa în comisii, juriu și organizații europene cu profil economic. A fost ales membru al Institutului Științific European, cu ocazia reuniunii de la Paris din anul 1885, recunoscându-i-se astfel meritele de deschizător de drumuri. Academia Națională, Agricolă, Manufacturieră și Comercială a Franței l-a admis membru în 1889.

Caraciobanu, Dumitru

(22.04.1937, Novoselskoe, Basarabia – 14.11.1980, Chișinău)

Actor. Aromân ca origine. A absolvit Școala de teatru B. Șciukin din Moscova. Actor la Teatrul Luceafărul din Chișinău. A făcut și roluri în film: *Omul merge după soare*, 1961; *Leacuri amare*, 1962; *Așteptați-ne în zori*, 1963; *Ultima noapte în rai*, 1964; *Bariera*, 1965; *Poienile roșii*, 1966; *Lăutarii*, 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Durata zilei*, 1974; *Vișorul roșu*, 1971; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Minia*, 1974; *Vreau să cânt*, 1974; *Calul, pușca și nevasta*, 1975; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Agent al Serviciului Secret*, 1978; *La porțile Satanei*, 1980.

Caracostea, Dumitru

(10.03.1879, Slatina – 2.06.1964, București)

Critic, istoric literar și comparatist. Elev al lui Titu Maiorescu și al lingvistului german

Dumitru Caraciobanu

Eugeniu Carada

Wilhelm Meyer Lübke. Studii filologice la București și specializare la Viena. Profesor la Universitatea din București (1930–1944), din 1933 director al Institutului de Istorie Literară și Folclor pe care l-a înființat pe lângă Catedra de istoria literaturii române moderne și folclor. În 1948, odată cu instaurarea regimului comunist în România, a fost exclus din învățământ. Pe 5 mai 1950 a fost arestat și ținut timp de 5 ani la închisoare fără a fi judecat. În penitenciarul Sighet s-a convertit la greco-catolicism prin intermediul preotului profesor blăjean Ioan Vultur. A fost primit în Biserica Română Unită cu Roma prin binecuvântarea episcopului Iuliu Hossu, aflat în aceeași închisoare. Și-a pus problema metodei științifice în critica literară, anticipând metodele structuraliste de analiză (citează structuraliștii ruși, mișcarea Opoiaz apărută în 1915): *Critice literare*, 1943–1944. Studiază folclorul după metode morfologice-geografice: *Problemele tipologiei folclorice*, 1971, postum. Ca istoric literar a fost receptiv la *Gestalttheorie* și lucrările lui Ch. Bally, în *Arta cuvântului la Eminescu*, 1938; *Expresivitatea limbii române*, 1942, anticipând, în bună măsură, lucrările stilistice ale lui Tudor Vianu. A lăsat interesante cercetări de comparatistică: motivele Lenore și Miorița în literatura europeană. Activitatea sa literară și științifică s-a orientat în două direcții: studiile de folclor (*Miorița în Moldova, Muntenia și Oltenia*, 1924) și exegeza operei eminesciene. A colaborat la revistele *Convorbiri literare*, *Adevărul literar*, *Flacăra*, *Langue et littérature*, *Revista Fundațiilor Regale*. Membru al Academiei (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Carada, Eugeniu

(29.11.1836, Craiova – 10.02.1910, București)

Gazetar și scriitor. Aromân ca origine. A făcut Dreptul și Literele la Collège de France, Paris. A fost, foarte tânăr, pașoptist, apoi unionist. Adept al aducerii unei dinastii străine la conducerea țării. Dar, conspirator prin

Caradja

vocație, a complotat și contra lui Carol I. A avut legături cu Giuseppe Mazzini. După 1880 a fost în conducerea Partidului Liberal. A tradus, adaptat și localizat peste o sută de drame și vodeviluri din literatura franceză (E. Scribe, E. Augier, Ed. Fournier, Ph. Duvernois ș.a.): *Bucureștenii*, *Ion cucierul*, *Cimpoiul dracului*, *Păcatele vechi*, *Căpitanul negru*, *Frații din munte* ș.a. A scris poezie: *Milcovul*, *Cântec*, *Pandurul cerșetor*, 1857, sunt cele mai cunoscute. A lăsat și lucrări originale, cu înclinații romantice, precum *Ultima oră a unui oștean român din timpul lui Mihai*, 1855.

Caradja, Aristide

(28.09.1861, Dresda – 29.05.1955, București)

Print, entomolog și jurist. A făcut parte din familia Caradja (Caragea), o familie nobilă de origine grecească (fanariotă), ai cărei membri au ocupat de-a lungul timpului importante funcții în cadrul Imperiului Otoman. A studiat și a colecționat vestita sa colecție de fluturi (având peste 110 000 de exemplare, care, începând din 14 iunie 1944, se află la Muzeul Antipa din București) pe moșia sa din Grumăzești, unde dăinuie și astăzi conacul situat în mijlocul unui mic parc dendrologic constituit din arbori seculari de stejar, frasin, carpen, castan, tei, dar și din alte specii rare de arbori și arbuști aduși din întreaga lume. Casa are un singur nivel, cu o terasă largă în fața unui salon mare, din care se deschid intrările în celelalte încăperi. Membru de onoare al Academiei Române (1930), reconfirmat în 1948.

Caradja, Catherine Olympia

nume la naștere Crețulescu

(28.01.1893, București –

26.05.1993, Hill Country, Texas, SUA)

Militantă antifascistă. Era o Cantacuzino după mamă. Educată la Londra, Bruxelles, București. A făcut numeroase acte de filantropie, având o rețea proprie de spitale care a funcționat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

Carafoli, Elie

(15.09.1901, Veria, Grecia – 1983, București)

Inginer de origine aromână, considerat un pionier al aerodinamicii. A studiat la Politehnica din București și și-a luat doctoratul în științe fizice la Paris. A fost asistent la Catedra de mecanica fluidelor de la Sorbona. A încercat să pună în evidență realizările predecesorului său, Gheorghe Botezatu (Georges de Bothezat). A inaugurat la Politehnica din București cursuri de aerodinamică (1928) și mecanica avionului. A fost primul pas în înființarea Facultății de Aeronave din București. Director al Institutului de Mecanică

Aplicată. Fondator al școlii aerodinamice românești, a inventat „profilele Carafoli” și bordul avionului românesc IAR. Membru al Academiei Internaționale de Aeronautică, al Academiei de Arte și Științe din Toulouse, al Societății Regale de Aeronautică din Londra, președinte al Federației de Astronautică (1968–1970). A primit premiul Bréguet cu Medalia de Onoare, diploma Paul Tissandier, Medalia Karl Friedrich Gauss. Om de Știință Emerit. Membru al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe tehnice a Academiei Române (1966–1983).

Caragea, Boris

(11/24.01.1906, Balcic, Bulgaria –

8.08.1982, București)

Sculptor. Din familia domnitorului Ioan Gheorghe C. A luat lecții cu Hrandt Avachian la Balcic, a absolvit Belle Arte la București ca elev al lui O. Han, Frederic Storck, D. Paciurea. Profesor la Catedra de sculptură a Institutului de Arte Plastice din București. A creat sculpturi bazate pe mitologia românească: *Făt-Frumos luptând cu balaurul*, *Sfarmă-Piatră*, *Meșterul Manole*, *Ultima săgeată* (la Caliacra), *Enescu* (la Detroit). Laureat al Premiului de Stat. Artist al Poporului (1962). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Caragea, Ioan Gheorghe, nume la naștere Ioannis Gheorghios Karatzas

(1734, Constantinopol – 1844, Atena)

Domn fanariot al Țării Românești (1812–1818). Tată al domniței Ralu. Și-a cumpărat domnia de la sultan pentru trei ani. A pus impozite foarte mari; iar în timpul lui a izbucnit o epidemie de ciumă bubonică. L-a ajutat pe vărul său, Nicolae C., să devină proprietarul orașului Ploiești, ceea ce a produs revolta negustorilor. Deoarece a stat pe tron de două ori mai mult decât plătise, a fugit spre Brașov când a aflat că îl căutau trimișii sultanului, iar de acolo în Italia și apoi la Atena. Avere sa uriașă a fost depusă parte în Rusia, pentru a sprijini, cu ajutorul rusesc, acțiunea de obținere a independenței Greciei, parte a luat-o cu el, sprijinind Eterea. A creat o școală domnească grecească la București, extinzând-o cu studiul francezei, științelor naturale, matematicii, fizicii, dreptului și literelor, și a sprijinit acțiunile ficei sale, domnița Ralu, de promovare a mișcării teatrale.

Caragea, Ralu

nume la naștere Ralu Karatzis

(~ 1760 – ?)

Domniță munteană. Fiica cea mică a domnului fanariot Ioan Gheorghe C. Formată în

Caragiali

Ioan Gh. Caragiale

Ion Luca Caragiale

Mateiu Caragiale

Costache Caragiali

cultura europeană, a amenajat un teatru în palatul tatălui său și a sprijinit formarea unei clase de actorie la Școala Domnească. Ea l-a trimis pe Aristia la Paris pentru a studia declamația și actoria. Tatăl său a extins în 1817 această clasă de actorie, introducând studiul limbilor latină, greacă, franceză, al științelor naturale, matematicii, fizicii, dreptului și literelor. Deoarece teatrul a avut succes, a organizat o sală pentru publicul larg, pe actuala Cale a Victoriei, care s-a numit Teatrul de la Cișmeaua Roșie. A fost prima sală de spectacole permanentă din capitală și s-a deschis cu *Italiana din Alger* de Rossini, în interpretarea trupei Teatrului din Viena.

Caragiale, Ion Luca

(30.01.1852, Haimanale, azi I.L. Caragiale, jud. Prahova – 22.06.1912, Berlin, Germania)

Scriitor. Nepot al lui Costache și Iorgu C., fiu al lui Luca C. A urmat clasa de mimică și declamație a unchiului său (1868–1870). A luat parte la revoluția de la Ploiești a lui Candiano Popescu (1870). A fost adus la Junimea bucureșteană de Eminescu (1878) și a devenit în același an redactor la ziarul *Timpul*, împreună cu Eminescu și Slavici. A editat publicații satirico-umoristice: *Claponul*, 1877; *Calendarul Claponului*, 1878; *Mofitul român*, 1893 – împreună cu A. Bacalbașa – și revista *Vatra* (1894–1896) împreună cu Ioan Slavici și George Coșbuc. A ridicat dramaturgia românească la prestigiu european – Eugène Ionesco se declara, în *Notes et contrenotes*, elevul său – fiind creator al unor tipuri memorabile și al unor formulări devenite proverbiale în limbajul uzual. A scris comedii: *O noapte furtunoasă*, 1879; *Conu' Leonida față cu reacțiunea*, 1880; *O scrisoare pierdută*, 1884; *D-ale carnavalului*, 1885 și o dramă: *Năpasta*, 1890, care a generat un proces literar în urma acuzației de plagiat (avocatul lui Caragiale a fost B.Șt. Delavrancea). Volumele *Teatru*, 1891, și *Năpasta* au fost respinse de la Premiul Academiei (raportor B.P. Hasdeu). A scris

proză scurtă: *Schițe*, 1896; *Momente*, 1901, unde satirizează, ca și în teatru, moravurile politice și tarele micii burghezii. A mai scris și nuvele psihologice: *O făclie de Paști*, 1892, și fantastice: *Kir Ianulea*, prelucrare după *Belfegor Arcidiavolo* de Machiavelli, și *Abu Hassan*, prelucrare după *O mie și una de nopți*. S-a ridicat împotriva celor care au înăbușit în sânge răscoala de la 1907 în *Die Zeit*, în articolul cu titlul „1907”. Membru post-mortem al Academiei Române (1948). După revoluția din 1989 au existat un partid politic, Partidul Liber Schimbist (1990–1993), care se reclama de la Caragiale (președinte fondator Șt. Cazimir, exeget al opereii lui Caragiale), și Academia Cațavencu, fundație și publicație satirico-umoristică (fondator poetul Mircea Dinescu).

Caragiale, Luca Ion

(2.07.1893, București – ? 06.1921, București)

Poet. Fiu mezin al lui I. L. Caragiale. A lăsat versuri de tendință avangardistă, cu influențe folclorice: *Jocul oglinzilor*, 1972 – postum, proză, traduceri.

Caragiale, Mateiu

(25.03.1885, București – 17.01.1936, București)

Scriitor. Fiu natural, recunoscut de I. L. Caragiale. Capodopera sa, *Craii de Curtea Veche*, 1929, este un roman de genul lui *À rebours* de Huysmans, somptuoasă evocare lirică a crepusculului aristocrației bucureștene într-o lume semibalkanică și semioccidentală de început de veac XX.

Caragiali, Costache

(29.03.1815, București – 13.02.1877, București)

Actor și scriitor. Grec la origine. Este unchiul marelui dramaturg Ion Luca Caragiale. A studiat actoria cu C. Aristia la școala deschisă sub auspiciile Societății Filarmonice. A fost primul director al Teatrului Mare (Național) din București (1853). A scris comedii și texte teoretice despre teatru: *Furiosul*, 1840; *Epistolă către Grigore Alexandrescu*,

Caragiali

1841; *Leonil sau Ce produce disprețul*, 1841; *O repetiție moldovenească sau Noi și iar noi*, 1844; *O soaré la mahala sau Amestec de dorințe*, 1847; *Doi coțcari sau Păziți-vă de răi ca de foc*, 1849; *Umbra lui Ștefan cel Mare și Mihai Bravul*; *Prologul pentru inaugurarea noului teatru din București* (1852), 1881; *Teatrul Național în Țara Românească* (1855), 1867 ș.a. Prin anvergură, adresă și stil este un Vasile Alecsandri al Țării Românești.

Caragiali, Iorgu

(1826, București – 9.02.1894, București)

Actor și dramaturg. Frate al lui Costache și Luca C., unchi al lui Ion Luca C. A scris „cântice comice” și „tablouri dramatice”: *Moș Trifei sau Cum ți-i așterne așa-i dormi*, 1859.

Caragiani, Ioan D.

(11.02.1841, Avdela, Grecia – 13.01.1921, Iași)

Folclorist și traducător. Aromân. Unchi al Elenei Stoenescu C. A absolvit liceul la Vlaho-Clisura și Filologia la Atena. Profesor de limba greacă la Universitatea din Iași. Lucrări: *Curs complet de gramatică elină*, 2 vol., 1870, 1872; *Românii din Macedonia și poezia lor populară*, 1869; *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, 1891. Membru fondator al Societății Academice Române (1866), președinte al secțiunii literare a Academiei (1910–1913; 1918–1921).

Caragiani Stoenescu, Elena

(13.05.1887, Tecuci – 29.03.1929, București)

Aviatoare. Nepoată de frate a lui Ioan D.C. Origine aromână. A absolvit Dreptul la Iași. A luat lecții de zbor cu locotenentul Andrei Popovici, cumnatul său, și a zburat împreună cu Mircea Zorileanu (brevetul nr. 3 eliberat în Franța), partener de echitație. A absolvit Școala de Pilotaj a lui George Valentin Bibescu, dar Spiru Haret (ministru) i-a refuzat brevetul pentru că era femeie. A plecat în Franța, la Școala Civilă de Aviație din Mourmelon le Grand, în Champ de Chalon, condusă de Roger Sommer, unde a fost pregătită pentru examenul teoretic și de zbor, pe care le-a luat cu brio. Federația Aeronautică Internațională i-a eliberat Brevetul Internațional de Pilot aviator cu nr. 1591 din 22.01.1914. A cerut să lupte pe front în Primul Război Mondial și a fost din nou respinsă pentru că era femeie (generalul Crăiniceanu). A plecat din nou în Franța și a fost reporter de front, folosind avionul pentru vizualizarea situațiilor. A ajuns în SUA pentru a provoca femeile pilot de acolo la un zbor peste Atlantic. S-a întors în țară în 1916 și a solicitat să transporte răniți și medicamente pe front, fiind din nou refuzată.

Matilda Caragiu-Marioțeanu

Toma Caragiu

Aviația sanitară avea să apară după un sfert de veac. A plecat în Franța și a fost trimisă în Mexic ca reporter pentru evenimente aeriene. A fost a 10-a femeie pilot din lume.

Caragiu-Marioțeanu, Matilda

(20.07.1927, Hrupiști, Grecia – 11.03.2009, București)

Lingvistă. Familie de aromâni migrată în România în 1928. Soră a actorului Toma C. A studiat Filologia la Universitatea din București și a fost profesor al Universității. Lucrări: *Fonomorfologie aromână. Studiu de dialectologie structurală*, 1968; *Compendiu de dialectologie română*, 1975. Premiul Academiei Române pentru editarea *Liturgierului aromânesc*, 1962, manuscris anonim inedit, evidențiind astfel vechimea și soliditatea culturală a graiurilor românești de la sud de Dunăre. A scris *Compendiu de dialectologie română (nord- și sud-dunăreană)*, 1975, Premiul Academiei Române. A cules poezie populară aromânească: *Di nuntru și-din-afară. Stihuri armânești*, 1994; *Néuri. Zăpezi. Neiges*, 2002, evidențiind diferențele și apropierea între graiul aromânesc apărut în sudul Dunării și cel daco-român, de la nordul fluviului, care stă la baza limbii române literare, fiind semnul marelui bazin de formare a limbii și poporului român, după cucerirea romană, pe ambele maluri ale Dunării. Membru corespondent al Academiei Române, 1993.

Caragiu, Toma

(21.08.1925, Hrupiști, Grecia – 4.03.1977, București)

Actor de teatru, TV, film. Familie din Epir, stabilită la Ploiești. Frate al Matildei C.-M. Se înscrie la Drept, dar abandonează cursurile și intră la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din București, clasa Victor Ion Popa. În vacanțe susține o vie muncă de animator cultural, adună în jurul său tineri artiști și realizează spectacolul *Tache, Ianke și Cadâr* de V. I. Popa, pe care îl joacă la cinematograful Modern din Ploiești, apoi

Caraman

Trandafirii roșii de Zaharia Bârsan. Astfel ia ființă Brigada culturală Prahova, nucleu ce se va transforma în 1947 în Teatrul Sindicatelor Unite, din care se va naște, în 1949, Teatrul de Stat din Ploiești. În 1948 este angajat al Teatrului Național din București. În 1951 se angajează la nou-înființatul Teatrul de Stat din Constanța unde joacă, printre altele, rolul Rică Venturiano din *O noapte furtunoasă*. În anul 1953 este numit director al Teatrului de Stat Ploiești, funcție pe care o va deține timp de 12 ani. În 1965 pleacă, invitat de Liviu Ciulei, la Teatrul Bulandra din București, lăsând în urma lui o zestre de 90 de premiere. A jucat alături de alți mari actori cum ar fi Ștefan Bănică senior, Octavian Cotescu, Rodica Tapalagă etc. Roluri: *Poveste sentimentală*, regia Iulian Mișu, 1962; *Străzile au amintiri*, regia Manole Marcus, 1962; *Politică și delicatese*, regia Haralambie Boroș, 1963; *Cartierul veseliei*, regia Manole Marcus, 1965; *Procesul alb*, regia Iulian Mișu, 1966; *Haiducii*, regia Dinu Cocea, 1966; *Vremea zăpezilor*, regia Gheorghe Naghi, 1966; *Șeful sectorului suflute*, regia Gheorghe Vitanidis, 1967; *Subteranul*, regia Virgil Calotescu, 1967; *Răpirea fecioarelor*, regia Dinu Cocea, 1968; *Răzbunarea haiducilor*, regia Dinu Cocea, 1968; *Haiducii lui Șapte Cai*, regia Dinu Cocea, 1970; *BD în alertă*, 1970; *Zestrea Domniței Ralu*, regia Dinu Cocea, 1971; *Săptămâna nebunilor*, regia Dinu Cocea, 1971; *Facerea lumii*, regia Gheorghe Vitanidis, 1971; *Bariera*, regia Mircea Mureșan, 1972; *Ciprian Porumbescu*, regia Gheorghe Vitanidis, 1973; *Proprietarii*, regia Șerban Creangă, 1974; *Trei scrisori secrete*, regia Virgil Calotescu, 1974; *Tatăl risipitor*, regia Adrian Petringenaru, 1974; *Actorul și sălbătici*, regia Manole Marcus, 1975; *Nu filmăm să ne amuzăm*, regia Iulian Mișu, 1975; *Mastodontul*, regia Virgil Calotescu, 1975; *Operațiunea „Monstru”*, regia Manole Marcus, 1975; *Serenada pentru etajul XII*, regia Carol Corfanta, 1976; *Gloria nu cântă*, regia Alexandru Bocăneț, 1977; *Buzduganul cu trei peceți*, regia Constantin Vaeni, 1977; *Marele singuratic*, regia Iulian Mișu, 1977.

Caraion, Ion nume la naștere Stelian Diaconescu

(24.05.1923, Rușavăț, com. Viperești, jud. Buzău – 21.07.1986, Lausanne, Elveția)

Poet. Absolvent al Facultății de Litere și Filosofie din București. Redactor la *Timpul*, *Ecoul*, *Lumea*, *Contemporanul*. În Elveția (unde s-a stabilit în 1983) a editat revistele *2 plus 2*, *Don Quichotte*, *Correspondences* (1983, revistă de poezie în șase limbi, după modelul revistei *Agora*). A făcut închisoare în perioada

Ion Caraion

Mihail Caraman

1950–1955 și 1958–1964 (în acest proces fiind inițial condamnat la moarte). A scris o lirică protestatară: *Panopticum*, 1943, debut, confiscat de cenzură (recuperat de Șt. Augustin Doinaș după 1989); *Cântece negre*, 1945; *Dimineața nimănui*, 1967, *Necunoscutul ferestrelor*, 1969, Premiul Academiei; *Cimitirul de stele*, 1971; *Frunzele din Galaad*, 1973; *Pălărierul silabelor*, 1976; *Lacrimi perpendiculare*, 1978; *La terre a mangé ses frontières* (*Pământul și-a înghițit hotarele*), 1985; *Apa de apoi*, postum, 1991, București; *Omul profilat pe cer*, postum, 1992, București; *Le livre de poèmes perdus suivi de Peau des oiseaux et autres poèmes* (*Cartea poemelor pierdute urmată de Pielea păsărilor și alte poeme*, postum), 1995. A scris și eseuri: *Eseu*, 1966; *Bacovia · Sfârșitul continuum*, 1977; *Insectele tovarășului Hitler*, 1982, München, și a tradus din Scherwood Anderson, Marcel Aimé, Dumas Tatăl, Baudelaire, Valéry, Whitman, Sandburg ș.a.: *Spoon River Anthology – Antologia Râului Lingurii*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor.

Caraman, Mihail

(11.11.1928, Oancea, jud. Gorj)

General. A studiat la București. Ofițer în cadrul Direcției de Informații Externe a Securității. Șef al rezidenței de spionaj din Paris (1958–1968), a organizat și condus așa-numita „rețea Caraman”, care a reușit să sustragă și să aducă în țară unele documente din Cartierul General NATO, provocând daune grele Alianței Nord-Atlantice. Șeful Diviziei de contrainformații de la Direcția de Informații Externe. Trecut în rezervă după plecarea generalului Ion Mihai Pacepa din țară, decorat de KGB pentru obținerea listei de ofițeri de contrainformații CIA infiltrați în țările Europei de Est. Reactivat și numit în funcția de adjunct al ministrului Apărării Naționale și comandant al Centrului de Informații Externe, centru care a devenit la 13 decembrie 1990 Serviciul de Informații Externe. Pensionat în 1992.

Caraman

Caraman, Petru

(14.12.1898, com. Vârlezi, jud. Galați – 9.01.1980, Iași)

Folclorist. A absolvit Literale și Filosofia la Iași, avându-i profesori pe G. Ibrăileanu, Al. Philippide, Ion Petrovici, Dimitrie Gusti. Specializări la Varșovia, Lvov, Cracovia (1925–1928). Director al Institutului Român din Sofia (1934–1937), profesor de slavistică la Universitatea din Iași. A publicat lucrări de folcloristică și etnografie comparată: *Datinile românești*, în limba franceză, 1934; *Descolindatul în sud-estul Europei*, 2 vol., 1981; *Colindatul la români, slavi și alte popoare*, 1983, postum. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Caramitru, Ion

(9.03.1942, București)

Actor de teatru și film, regizor, de origine aromână. Este președinte al UNITER din 1990 și director al Teatrului Național din București. Este absolvent al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale (1964). A participat la revoluția română din 1989 și, alături de Mircea Dinescu, a anunțat la televiziune căderea regimului Ceaușescu. Membru PNȚCD, ministru al Culturii (12 decembrie 1996–28 decembrie 2000) în guvernele Victor Ciorbea, Radu Vasile, Mugur Isărescu. Este vicepreședinte al Asociației Revoluționarilor fără Privilegii. Roluri în teatru și film: *Hamlet* (1963), *Steaua fără nume* (1964), *Eminescu* (1964), *Mircea Basarab* (1965), *Comoara din Vadul Vechi* (1964), *Pădurea spânzuraților* (1964), *Un tramvai numit dorință* (1965), *Moartea lui Danton* (1966), *Diminețile unui băiat cumințe* (1966), *Romeo și Julieta* (1967), *Cezar* (1968), *Photo Finish* (1969), *Baladă pentru Măriuca* (1969), *Leonce și Lena* (1970), *Printre colinele verzi* (1971), *Stejar, extremă urgență* (1973), *Porțile albastre ale orașului* (1973), *Despre o anumită fericire* (1973), *Dincolo de pod* (1975), *Marele singuratic* (1976), *Instanța amână pronunțarea* (1976), *Casa de la miezul nopții* (1976), *Răceala* (1977), *Împușcături sub clar de lună* (1977), *Între oglinzi paralele* (1978), *Iarba verde de acasă* (1978), *Înainte de tăcere* (1979), *Ecaterina Teodoroiu* (1979), *Bietul Ioanide* (1979), *Ancheta* (1980), *Ștefan Luchian* (1981), *Iată femeia pe care o iubesc* (1981), *Castelul din Carpați* (1981), *Ca-n filme* (1983), *Promisiuni* (1985), *Întunecare* (1985), *Declarație de dragoste* (1985), *Liceenii* (1987), *Extemporal la dirigenție* (1987), *Jute City* (1991), *Kafka* (1991), *A Question of Guilt* (1993), *An Exchange of Fire* (1993), *Citizen X* (1995), *Two Deaths* (1995), *Misiune Imposibilă* (1996), *Deep Secrets* (1996), *Sorry* (2005); *Eduard al III-lea* (2008).

Ofițer de Onoare al Ordinului Imperiului Britanic, Cavaler al Ordinului Literelor și Artelor (Franța, 1997).

Caranfil, Nicolae

(28.11.1893, Galați – 22.04.1978, New York)

Inginer militar. Aromân la origine. A început Școala Națională de Poduri și Șosele din București, de unde a plecat la École de Génie Civil a Universității din Gand (Belgia), devenind inginer civil. Pentru perfecționare a urmat cursuri la Cambridge (Anglia) și a vizitat unele obiective industriale din SUA. În timpul Primului Război Mondial a lucrat la biroul tehnic al Comisiei Militare de Aprovizionare cu Armament din Franța, Anglia și Italia, devenind șeful acestui departament. Întors în țară, a fost atras de inițiativa inginerului Dimitrie Leonida privind electricizarea țării și, când acesta a înființat Societatea Electrică, a devenit director (1922–1929), perioadă când a pus bazele industriei de mașini electrice la Cluj și Timișoara. Din 1930 a fost director la nou-înființatele Societatea Generală de Gaz și Electricitate București (SGGE) și Uzinele Comunale București (UCB), care se ocupau cu exploatarea surselor de apă și de canalizare. Este organizatorul rețelei moderne de electricitate și gaze și a salbei de lacuri din București. Printre realizările sale se pot cita regularizarea râului Dâmbovița și modernizarea salubrității orașului (a introdus cutiile metalice cu capac pentru strângerea resturilor menajere și transportul cu autocamioane de construcție specială). Sistematizarea bălților din jurul capitalei, proiectată de el, a fost ratificată de Consiliul General al Municipiului București în 1932. Astfel au fost sistematizate de inginerul Gh. Vladimirescu (soțul pictoriței Vanda Vladimirescu Mihuleac) lacurile Băneasa, Herăstrău, Floreasca-Tei, Fundeni, Pantelimon și Cernica, pe o suprafață de 1 330 ha, având o capacitate de 29 de milioane metri cubi de apă. Lucrări: *Energia electrică menajeră* (1938); *Amenajarea hidrolică a regiunii București, de la munți la Dunăre* (1940); *O politică a orașelor* (1940). A fost membru al Societății Inginerilor Civili din Franța, al Consiliului Uniunii Internaționale a Procuratorilor de Energie Electrică și membru corespondent al Academiei Române în 1940, exclus în 1948, reînregistrat în 1990.

Caranfil, Nicolae (Nae)

(7.09.1960, București)

Regizor de film. Fiu al lui Tudor C. și nepot al lui Nicolae C. A absolvit Institutul de

Carp

Ion Caramitru

Nicolae (Nae) Caranfil

Tudor Caranfil

Shaul Carmel

Artă Teatrală și Cinematografică la București. Face regie și scenarii de film. Regie: *E pericoloso sporgersi*, 1993, Premiul Michel Perez, Montpellier; *Asfalt Tango*, 1996; *Dolce far niente*, 1998; *Filantropica*, 2001; scenarii – *E pericoloso sporgersi*, 1993, Premiul UCIN; *Asfalt Tango*, 1996; *Dolce far niente*, 1998; *Filantropica*, 2001, Cel mai bun film la UCIN; Premiul juriului european pentru tineret la Festivalul Internațional de Filme de Dragoste, Mons; Premiul publicului, Festivalul de Film de la Paris; Premiul special al juriului, Wiesbaden; Premiul pentru cel mai bun scenariu, Newport Beach, SUA; Premiul publicului, Bratislava.

Caranfil, Tudor

(1931, Galați)

Critic de film. Fiu al lui Nicolae C. și tată al lui Nae C. A absolvit Facultatea de Filosofie și pe cea de Jurnalism la Universitatea din București. A lucrat la Televiziunea Română ca realizator. Membru în Juriul FIPRESCI. Emisiuni: *Traveling peste timp*, 1971–1973; *Vârstele peliculei*, din 1973; *Dicționar cinematografic*, 1980–1984; *Telefilmoteca de aur*, din 1984; cărți – *7 capodopere ale filmului mut*, 1966; *F. W. Murnau*, 1968; *Contribuții la istoria cinematografiei în România*, 1971; *Romanul unui film: Cetățeanul Kane*, 1978; *Vârstele peliculei*, 4 vol., 1982–1998; *Dicționar de filme românești*, 2002; *Dicționar universal de filme*, 2008.

Carcalechi, Zaharia

(1784, Brașov – 6.10.1856, București)

Publicist și tipograf. A tipărit traduceri ale lui Alexandru Beldiman din S. Gessner și Voltaire, *Însemnarea călătoriei mele* de Dinicu Golescu ș.a. A editat *Cantor de avis și comers* (1837–1855), denumit din 1843 *Vestitorul românesc*, primul buletin oficial al Țării Românești, ca și alte periodice și almanahuri: *Biblioteca românească*, 1821, 1829, 1830, 1834.

Carmel, Shaul

(6.07.1937, Ștefănești, Botoșani)

Scriitor. Plecat în Israel în 1965. Vicepreședinte al Uniunii Asociațiilor Scriitorilor din Israel, secretar al Asociației Scriitorilor Israelieni de limba română. Coautor al volumului de interviuri *Pacea și-a ucis soldatul*, 1996, consacrat memoriei fostului premier israelian Yitzhak Rabin. Lucrări originale: *Jurnal de front*, 1967; *Florile nisipului*, 1968; *Răspântii*, 1970; *Cu mâna pe inimă*, 1977; *Războiul sărmanilor*, 1981; *Târziu*, 1984; *Poezii de nerostit*, 1989; *Fuga din rai*, 1993; *Ești*, 1996; *Dor de dor*, Premiul Academiei Române, 1996; *Între El și mine*, 1998; *Vânătorul de zăpadă*, 2000; *Fericitul care pleacă*, 2001; *După ultima mea moarte*, 2002. Poeziile sale au fost traduse în engleză, maghiară, olandeză, sârbă, idiş. Are trei antologii traduse în rusă și arabă.

Carmen Sylva

V. Hohenzollern, Elisabeta de Wied

Carol I

V. Hohenzollern, Carol I de

Carol II

V. Hohenzollern, Carol II de

Carp, P(etre) P.

(29.06.1837, Iași –

19.06.1919, Țibănești, jud. Iași)

Om politic conservator (junimist), critic literar și traducător. A făcut gimnaziul la Berlin, apoi Dreptul și Științele Politice la Bonn. S-a întors la Iași în 1862 și a înființat, împreună cu Titu Maiorescu, Iacob Negruzzi, Th. Rosetti și V. Pogor, Societatea Literară Junimea, citind în ședința de constituire traducerea sa din Shakespeare – *Machbeth*. A participat la complotul împotriva lui Al.I. Cuza. După 1877 a fost ministru plenipotențiar la Viena. A fost ministru de Externe și prim-ministru (1900–1901; 1910–1912). A fost o vreme șeful Partidului Conservator. A conferențiat în cadrul

Cartianu-Popescu

lecțiilor Junimii („Asupra tragediei antice și moderne”) și a făcut critică literară în spirit junimist (teoria unității interne a operei, a impersonalității creatorului etc.).

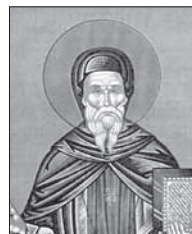
Cartianu-Popescu, Gheorghe

(8.08.1907, Borca, Neamț – 26.06.1982, București)

Inginer de radiocomunicații, inventator. În 1932 obține titlul de inginer diplomat al Școlii Politehnice din București, Secția electrotehnică. Din 1933 este angajat de Societatea de Radiodifuziune pentru a lucra la Studioul București și la stația de emisie Otopeni. Un an mai târziu, în 1934, este solicitat de profesorul Ernest Abason să preia postul de asistent la cursurile de matematici speciale și geometrie descriptivă la Școala Politehnică. În același timp prof. Tudor Tănăsescu îl solicită și ca asistent la cursul nou-înființat de radiotelecomunicații. În 1937 renunță la postul de la Societatea de Radiodifuziune și rămâne la Catedra de radiocomunicații, dedicându-se cu pasiune cercetării, proiectând și realizând numeroase instalații. În 1940 publică o serie de articole privind stabilitatea sistemelor electrice liniare și neliniare, prin care a formulat noul criteriu de stabilitate, cunoscut sub numele de criteriul Cartianu-Loewe. A avut cercetări și numeroase lucrări în domeniul teoriei și practicii modulației de frecvență. De asemenea, a contribuit la organizarea și dezvoltarea învățământului românesc de radiocomunicații. A întemeiat și condus școala de modulație de frecvență, a realizat primele instalații românești de emisie de radio cu modulație de frecvență cu care, între 1947 și 1950, s-au transmis primele emisiuni de radiodifuziune, pe unde metrice, în România; a creat primul releu experimental, cu modulație de frecvență, pe unde metrice (1952); a construit un dispecer radiotelefonice pentru galerii de mină, cu apel selectiv (1966), și unele sisteme de transmitere a orei exacte. Lucrări: *Modulația de frecvență* (1958); *Bazele radiotehnicii* (1962); *Analiza și sinteza circuitelor electrice* (1972); *Sinteza în domeniul frecvenței* (1974). A fost colaboratorul unor reviste ca: *L'Onde Électrique*, *Electronics Letters*, *Annales des électrocommunications*. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în reviste românești ca: *Telecomunicații*, *Buletinul Institutului Politehnic din București*, *Memorii și Monografii* ale Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nicolae Cartojan

Ioan Casian

Cartojan, Nicolae

(4.12.1884, Călugăreni-Uzunu, jud. Ilfov – 20.12.1944, București)

Istoric literar. A absolvit Literale la București și a fost profesor al Universității din București, unde a predat literatura română veche. A cercetat exhaustiv manuscrisele Bibliotecii Academiei (peste cinci mii) și a descoperit versiuni necunoscute ale cântărilor populare, scriind *Cântările populare în literatura românească*, 1929–1938. A scris și o *Istorie a literaturii române vechi*, 3 vol., 1940–1944. S-a remarcat ca un excelent medievist, scriind studii de literatură comparată. A condus colecția Clasicii români comentați, peste patruzeci de volume, revista *Cercetări literare*, 5 vol., 1934–1943, și Colecția de literatură română veche, 3 vol., 1942–1944. Îi aparțin numeroase studii în limba franceză: *Fiore di virtù dans la littérature roumaine (Fiore de virtù în literatura română)*, 1928; *Les premières éléments occidentaux dans la littérature roumaine (Primele elemente occidentale în literatura română)*, 1934; *Le modèle français de l'Érotocritos (Modelul francez al Erotocritului)*, 1936. Membru al Academiei Române (1941) și al Academiei de la Harvard (The Medieval Academy of America, 1929).

Casian, Anatol I.

(17.11. 1935, Colicăuți, jud. Hotin)

Fizican. A absolvit școala nr. 2, Edineț (1952, medalie de argint), Universitatea de Stat din Chișinău, specialitatea fizică teoretică. Doctor în științe fizico-matematice (1965), doctor habilitat (1988). A lucrat la Universitatea din Alger (1967), Universitatea Tehnică a Moldovei (din 1969 șef de catedră). Profesor invitat – la Nancy (Franța), Beersheba (Israel), în California. Contribuții la teoria semiconducătorilor. Lucrări: peste 250 articole, 8 monografii și manuale. Membru al Academiei Internaționale de Termotehnică și al Academiei Româno-Americane.

Casso

Casian (sau Cassian), Ioan

(360-365 d.Hr., Scythia Minor, Dobrogea de azi – 450 d.Hr., Scythia Minor)

Sfânt al Bisericii Ortodoxe. De formație latină, i-a studiat pe marii clasici: Vergiliu, Horațiu, Persiu, Sallustiu, Cicero, de care a fost influențat. A călătorit la Bethleem și, probabil, la întoarcere a întemeiat mănăstiri în zona Niculițelului de astăzi, unde au fost găsite vestigii creștine din veacurile III-IV d.Hr. (morminte cu cruce). A cunoscut fețe bisericesti din Palestina, Egipt, Italia și Galia (Franța de astăzi). A publicat în latină *Așeză-minte mănăstirești de obște și despre tămăduirile celor opt păcate principale*, în 12 cărți, 418–420; *Convorbiri cu Părinții*, în 24 de cărți, 420–429; *Despre întruparea Domnului contra lui Nestorie*, în 7 cărți, 429–430. Cercetările literare și arheologice recente indică o legătură din ce în ce mai strânsă între instituțiile și elementele de spiritualitate din Scythia Minor – mănăstiri, bazine, inscripții, cruci, numeroase simboluri creștine pe ceramica descoperită la săpături, atitudini și susțineri ale episcopilor din Tomis –, pe de o parte, și caracterele specifice operei Sfântului Casian, pe de altă parte: prețuire și dragoste caldă pentru Biserica din Constantinopol și conducătorul ei, Sfântul Ioan Gură de Aur, pe care Teotim I de Tomis l-a cunoscut și l-a apărat de acuzațiile venite din partea lui Teofil al Alexandriei. Toate acestea alcătuiesc portretul unei personalități, dar și imaginea unui loc astăzi românesc, care avea, încă de atunci, grație și contribuției lui Casian, un profil cultural distinct.

Cassian Maria Spiridon

(9.04.1950, Iași)

Inginer și poet. A absolvit Politehnica din București și a fost inginer la CUG, Iași, având 15 brevete de invenții în specialitatea mecanică. Fondator al noii serii a ziarului *Timpul*, Iași (1991), fondator și șef al revistei *Poezia*, Iași (din 1995). A debutat cu volumul *Pornind de la zero*, 1985, premiul Editurii Junimea, Iași. Alte volume de versuri: *Piatră de încercare*, 1995; *De dragoste și moarte*, 1996; *Intrarea în apocalipsă*, 1997; *Artă nostalgiei. Poeme cuantice*, 1997; *Întotdeauna ploaia spală eșafodul*, 1997; *Clipa zboară cu-n zămbet ironic*, 1999; *O săgeată îmbrăcată în roșu*, 2008. A scris și eseuri: *Începutul revoluției române*, 1994; *Atitudini literare*, 1999, *Vișii controlate*, 2008. Premiul Uniunii Scriitorilor, filiala Iași.

Cassian, Nina,

prenume la naștere **Renée Annie**

(27.09.1924, Galați)

Poetă. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică și Școala de pictură a lui Maxy.

Cassian Maria Spiridon

Nina Cassian

A debutat cu versuri de avangardă: *La scara 1/1*, 1944, și a continuat cu o lirică a pasiunilor cerebrale și o poezie militantă: *Sufletul nostru*, 1949; *Dialogul vântului cu marea*, 1958; *Sângele*, 1967; *Ambitus*, 1969; *Recviem*, 1971; *Loto-poeme*, 1972; *Suave*, 1977; *Numărătoarea inversă*, 1983. A publicat poezii pentru copii: *Nică fără frică*, 1950, Premiul de Stat; *Povestea a doi pui de tigru numiți Ninigra și Aligru*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Jocuri de vacanță*, 1983 și proză: *Confidențe fictive*, 1976. A emigrat în SUA (New York) în 1985. Acolo a continuat să publice: *Life sentence* · *Selected poems* (Sentință de viață · Selecție de poeme), 1990; *Cheerleader for a funeral*, 1992; *Take My Word For It*, 1998.

Casso, Leon A.

(1865, Ciutulești, jud. Sorocea, Basarabia – 1914, St. Petersburg)

Jurist, demnitar. A studiat la liceele din Chișinău și Odessa și la universitățile din Paris (Sorbona), Heidelberg și Berlin. A predat la universitățile din Tartu (Derpt), Harkov și Moscova. În 1908 a fost numit director al Liceului Imperial din St. Petersburg, iar între 1910–1914 a fost ministru al Învățământului în Imperiul Rus. A promovat o politică dură față de profesorii și studenții implicați în mișcarea revoluționară. A susținut inițiativele culturale ale basarabenilor, a deschis câteva licee sau școli speciale, a susținut financiar construirea unor edificii prestigioase (Liceul Tehnic, Școala Normală din Sorocea ș.a.). A lăsat studii de istorie, precum *Rusia la Dunăre*.

Casso, Nicolae

(19.05.1839, Ciutulești, Basarabia – 1904, Paris)

Filantrop. A fost mareșal al județului Bălți. Avea moșia la Sângerei. A încercat în 1863 să provoace o răscoală în Basarabia pentru a scăpa de ocupația rusească. A fost membru al Societății Literare Junimea din Iași, prieten cu mai mulți oameni de cultură basarabeni și din regat. A constituit 10 burse

Castaldi

școlare pentru copiii de țăran merituoși. Unul dintre beneficiari a fost bunicul lui Sergiu Rădăuțanu, trimis inclusiv la Paris și devenit apoi administratorul moșiei.

Castaldi, Alfonso

(1874, Maddalona – 1942, București)

Compozitor. Origine italiană. A absolvit Conservatorul la Napoli și s-a stabilit în România, la Galați, în 1896. Profesor de armonie și orchestră la Conservatorul din București (1904–1940). A dirijat Filarmonica din București, orchestra Asociației generale muzicale Tinerimea Simfonică ș.a. A scris muzică simfonică și pentru teatru: *Panglicarii* (1903); *Il Giorno, Poema delle ore* (1904); *Thalassa* (1906); *Marsyas* (1907); *Lupii în vatră* (1916); *Simfonia în la minor* (1920); *L'Eroe senza gloria* (1925). Membru fondator al Societății Compozitorilor Români.

Cataragă, Tudor

(04.08.1956, Seliște, Nisporeni, Republica Moldova – 27.12.2010, Chișinău)

Sculptor. Între 1981–1984 a urmat cursurile de pregătire în atelier de sculptură de pe lângă Academia de Arte Frumoase din Sankt Petersburg, Rusia, clasa profesorului S.A. Kubasov. Din 1993 este membru titular al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova, membru al AIAP-UNESCO (1997), președinte al secției Sculptură a UAP (2000). A participat la numeroase expoziții, tabere și simpozioane de sculptură, la care s-a remarcat prin talent, originalitate, caracter novator și sensibilitate artistică deosebită. Lucrări monumentale: *Îngerul de veghe* – Ion Dumeniuc (1994, Chișinău), *Mihai Eminescu* (1992, Chișinău), *Tron Medieval* (2000, Ungheni), *Început și sfârșit* (2001, Chiang Ciun, China), *Ștefan cel Mare și Sfânt* (2004, Nisporeni), *Alexandru cel Bun* (2004, Ialoveni), *Meșterul Manole* (2005, Criuleni), *Semn pentru părinți* (2005, Bran, România), *Eminescu* (2010, Iurceni, Nisporeni), autor al proiectului *Monumentului Libertății* (în memoria evenimentelor din aprilie 2009). Lucrările sale au intrat în colecțiile publice ale Muzeului Național de Artă al Moldovei, Muzeului de Literatură M. Kogălniceanu al Uniunii Scriitorilor din Moldova, Muzeului de Literatură M. Eminescu din Iași, Centrului de Artă George Apostu, Bacău, Uniunii Artiștilor Plastici din România, Sălii Parlamentului din România, precum și în prestigioase colecții particulare din China, Germania, Italia, Moldova, România, Rusia și SUA. Creația sa a fost apreciată atât în

țară cât și peste hotare, fiind distins cu Ordinul Steaua României în rang de Comandor (2001), Medalia Mihai Eminescu, acordată de Președinția României, Premiul UAP din România (1998), Grande Médaille d'Or, Salon Grand Prix International de Prestige M.C.A. de Cannes (2009), Premiul UAP din Moldova în domeniul sculpturii (2004), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova (2008).

Catargi, Henri

(6.12.1894, București – 19.07.1976, București)

Pictor. Familie grecească la origini. Între 1919 și 1922 a studiat la Academia Julian și la Academia Ranson din Paris sub îndrumarea lui Maurice Denis, Edouard Vuillard, Felix Vallotton și Roger Bissie și a lucrat în atelierelor conduse de André Lhote și Marcel Gromaire. În această perioadă a realizat mai multe reproduceri după operele lui Poussin. Primele sale lucrări sunt în principal naturi moarte și peisaje austere. Face parte din școala pictorilor de la Balcic. Este preocupat mai ales de culoare. După 1930 renunță la acest ascetism cromatic pentru un lirism sobru și discret. Lucrări: *Natură statică în fața ferestrei*, *Peisaj*, *Peisaj mediteranean*, *Peisaj la malul mării*, *Peisaj marin*, *Peisaj dobrogean*.

Catargiu, Barbu

(28.10.1807, București – 8.06.1862, București)

Om politic și publicist. Familie grecească după tată. Mama era sora lui Iancu Văcărescu. A făcut școala grecească la Schitu Măgureanu, apoi a urmat studii de literă, drept, istorie, filosofie și economie politică la Paris. Adept al lui Gheorghe Bibescu în politică, a fost ministrul Justiției (Dreptății) din partea Partidului Conservator și primul prim-ministru după Mica Unire (1862). Asasinat în această funcție. Ca literat a fost un iluminist preocupat mai ales de promovarea moralității prin teatru. A scris *Teatru Național*, 1836; *État Social des Principautés danubiennes*, Bruxelles, 1855; *Proprietatea în Principatele Moldo-Române*, 1857; *Încă câteva idei asupra proprietății în Principatele Unite*, 1860. A lăsat o serie de *Discursuri*, tipărite postum, 1886.

Catargiu, Lascăr

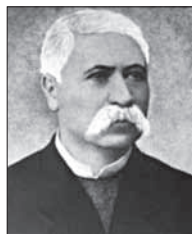
(1.11.1823, Iași – 30.03./11.04.1899, București)

Om politic și publicist. Numele de familie este grecesc. Face parte, la origini, din aceeași familie cu Barbu C., dar dintr-o ramură exilată de Matei Basarab în secolul al XVII-lea în Moldova. De altfel, Barbu C. l-a și ajutat pe când se afla în opoziție față

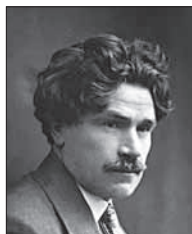
Cazaban

Barbu Catargiu

Lascăr Catargiu

Alexandru Cazaban

Jules Cazaban

de Al. I. Cuza în cheștiunea țărănească. Și-a făcut cariera politică în timpul lui Carol I. Ministru de Război (1894); prim-ministru (1866; 1871–1876; 1889; 1891–1895).

Catina, Ioan

(1828, București – 29.07.1851, București)

Poet. Participant activ la revoluția de la 1848. A citit, pe ulița Lipscani, la 11 iunie 1948, „Proclamația de la Islaz”. A propus titlul publicației *Pruncul român*, scoasă de C.A. Rosetti și Eduard Winterhalder în timpul revoluției. A scris versuri romantice, străbătute de patos revoluționar: *Poezii*, 1846.

Caudella, Eduard

(1841, Iași – 1924, Iași)

Compozitor și violonist. Familie de origine italiană. A studiat muzica la Iași și la Berlin (cu Hubert Riess, Carl Böhm), apoi la Paris (cu Henri Viexemps). A fost violonist al curții lui Alexandru Ioan Cuza, profesor de vioară la Conservatorul din Iași, apoi director al acestuia (1893–1901). A condus formații muzicale camerale din Iași, dar l-a interesat îndeosebi teatrul liric și a compus lucrări precum: vodelul *Harță-Răzeșul* (1872), libret de Vasile Alecsandri; opera comică *Olteanca* (1880); opereta *Fata răzeșului* (1881); opera bufă *Hatmanul Baltag* (1882), libret de Iacob Negruzzi și Ion Luca Caragiale; opereta *Beizadea Epaminonda* (1883), libret de Iacob Negruzzi; opera *Petru Rareș* (1889); legenda lirică *Traian și Dochia* (1917). A compus și muzică de cameră în stil romantic – *Fantezie românească* op. 1 (1878) –, urmată de o serie de lucrări programatice pentru orchestră, printre care *Pe mare* (1895), *Dor de țară* (1896), *Notturmo* (1901), *Amintiri din Carpați* (1907), *Concertul pentru vioară și orchestră nr. 1 în sol minor* (1913), uvertura programatică *Moldova* (1913) – lucrare de maturitate, care nu depășește însă limitele programatismului romantic –, *Concertino pentru vioară și orchestră* (1918).

Cavalioti, Teodor Anastasie

(1728, Moscopole, azi în Albania – 1786, Moscopole)

Preot, pedagog și lingvist aromân. A absolvit Colegiul Elen din Moscopole, apoi Colegiul Marutian din Ianina (Grecia), condus de Evghenie Vulgaris. Specializări în Germania și Italia. A fost profesor (de gramatică, poetică, filosofie, teologie, matematică, fizică) și director la Academia Nouă din Moscopole. Lucrări: *Tratat de logică, fizică și metafizică*, ms., 1755; *Introducere în gramatica aromânească*, 1760; *Prima învățătură (Protopiria)*, 1770, *Veneția* (o carte de citire); *Vocabularul*, prima mărturie scrisă a dialectului aromân, Leipzig, 1774.

Cavarnali, Vladimir

(10.08.1910, Bucovina de Nord – 1966, București)

Poet. Adept al teoriei reușitei literare ca parte dintr-un proiect al unei generații de creație înnoitoare. A colaborat la revistele *Iconar* (Cernăuți), *Bugeacul* (Bolgrad). Venit în România după al Doilea Război Mondial. A tradus din literatura rusă. Lucrări: *Răsădul verde al inimii stelele de sus îl plouă*, 1939.

Cazaban, Alexandru

(6.10.1872, Iași – 24.05.1966, București)

Prozator. A scris schițe și povestiri umoristice: *Deștept băiat*, 1961, volum retrospectiv. A primit Premiul Național pentru Poezie, 1937.

Cazaban, Jules

(16.03.1903, Fălticeni – 23.09.1963, București)

Actor de teatru și film. Roluri: *Bulevardul „Fluieră Vântu”* (1950), *Viața învinge* (1951), *Brigada lui Ionuț* (1954), *Bijuterii de familie* (1957), *Băieții noștri* (1959), *Telegrame* (1959), *Furtuna* (1960), *Setea* (1960), *Dardée* (1961), *Celebrul 702* (1962), *Vacanță la mare* (1962), *Corigența domnului profesor* (1966). Artist Emerit.

Cazacu

Cazacu, Boris

(15.01.1919, Chișinău – 24.08.1987, București)
Lingvist și filolog. A absolvit liceul la Chișinău, Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. A fost profesor de limba română la liceele Sf. Sava și Spiru Haret, apoi profesor de lingvistică la Facultatea de Filologie a Universității din București. Specializat în dialectologie. Director al Centrului de Cercetări Fonetice și Dialectologice al Academiei Române. Lucrări: *Istoria limbii române literare. I. De la origini până la începutul secolului al XIX-lea*, 1961, în colaborare; *Pagini de limbă și literatură română veche*, 1964; *Studii de dialectologie*, 1966; *Limba română literară. Probleme teoretice și interpretări de texte*, 1985. Secretar general al Societății Române de Lingvistică Romanică, președinte al Societății de Științe Filologice, vicepreședinte al Fundației Internaționale de Limbi și Literaturi Moderne, membru al Societății de Lingvistică din Paris, al Societății Lingvistice Europene. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Cazacu, Petre

(6.10.1871, Chișinău – 1956, București)
Medic, scriitor și om politic. A absolvit seminarul teologic la Chișinău și Facultatea de Medicină la București (1900). Specializare la Facultatea de Medicină din Iași. A fost medic în Basarabia. În 1918 a fost ales deputat în Sfatul Țării și a votat Unirea Basarabiei cu România. A fost director de finanțe, președinte al Sfatului directorilor generali din Basarabia, secretar general la Ministerul Sănătății. Între 1931 și 1933 a fost deputat de Bălți în Parlamentul României. A publicat studii cu privire la istoria Basarabiei și pe teme medicale în revistele *Viața românească*, *Viața Basarabiei* și alte publicații ale timpului. A semnat și proză scurtă. Lucrări: *Moldova de peste Prut și Nistru. 1812–1918*, Iași, f.a., *Istoria farmaciilor din România* (Premiul Academiei Române).

Cazimir, Otilia

nume la naștere **Alexandra Gavrilescu**
(12.02.1894, Cotul Vameșului, jud. Neamț – 8.06.1967, Iași)

Poetă. Liceul și studiile universitare la Iași. Inspector general al teatrelor din Moldova (1937–1947). A scris lirică elegiacă, fantezistă și discret umoristică: *Lumini și umbre*, 1923, volum de debut; *Cronică fanteziste și umoristice*, 1930; *Versuri*, 1957. Descoperită ca poetă de G. Ibrăileanu. A mai scris proză de evocare: *Prietenii mei scriitorii*, 1960, și literatură pentru copii: *Baba Iarna intră-n*

sat, 1954. A tradus și a stilizat din Kuprin, Gogol, Bubenov, Mihalkov, Cehov, Kataev, Maupassant ș.a.

Cazzavillan, Luigi

(1852, lângă Vicenza – 12.08.1891, Veneția)
Ziarist. Italian ca etnie. A absolvit studii tehnice la Vicenza. În 1876 s-a angajat voluntar pentru a-i sprijini pe sârbi în lupta contra otomanilor. S-a căsătorit cu o româncă și, după 1877 (Războiul de Independență), s-a stabilit la București. A fondat ziarul *Universul* și, din 1880, s-a lansat în jurnalism. A fost un militant constant pentru dezvoltarea relațiilor româno-italiene și cunoașterea reciprocă a celor două culturi. A fost unul dintre militanții dezvoltării unei confederații latine a țărilor din jurul Mediteranei, mai ales după primul congres al Confederației Latine, 1884. Unionist, l-a susținut pe Alexandru Ioan Cuza în asemenea măsură, încât a plecat la Milano și a fondat ziarul *La Perseveranza*, unde a conștientizat, pentru lumea europeană, importanța unirii Principatelor. În intervalul 1860–1863 a pendulat între Torino–Belgrad–Atena și București pentru a înființa o confederație antiaustriacă (antiimperială) a Dunării. Lucrări: *Vent'anni d'esilio*, Paris, 1866. O stradă și un parc din București îi poartă numele.

Căciuleanu, Gigi

nume la naștere **Gheorghe Kaciulkov**
(13.05.1947, București)

Balerin. Tatăl era român din Basarabia, mama era grecoaică din Atena. A absolvit Școala de Coregrafie din București ca elev al lui Miriam Răducanu și s-a perfecționat la Bolșoi Teatr din Moscova. A fost solist al Operei Române din București. În 1970 a câștigat Concursul Internațional de Balet de la Varna, iar în 1974 pe cel de la Bagnolet, Franța. A rămas în Franța în 1973 și a fondat la Nancy Compania de Dans Contemporan, iar în 1978 Festivalul de Dans de la Aix-en-Provence. În 1979 a devenit director al Centrului Național de Dans de la Rennes. În 1994 și-a fondat propria companie, numită Gigi Căciuleanu, la Paris. În intervalul 1996–1998 a făcut coregrafie la Santiago de Chile, Montevideo, Tel Aviv. În 1999 a fost invitat la București la Teatrul de Operă Oleg Danovschi spre a monta *Mozzartissimo – Suite și Pasiuni*. Spiritul său neliniștit și inovator a fost recompensat cu distincții: Cavaler al Ordinului Literelor și Artelor în Franța, 1984; Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Călinescu

Gigi Căciuleanu

Ioan Căianu

Armand Călinescu

Bob Călinescu

Căciulescu, Horia

(13.02.1922, Belint, Timiș – 24.12.1989, București)
Actor de comedie. A activat la Teatrul de Revistă Constantin Tănase. A făcut ani lungi de detenție ca deținut politic la Canalul Dunăre-Marea Neagră (din cauza spectacolelor alături de Tănase). Roluri în teatru: *Azilul MacFerlan; Fără mânuși; Cer cuvântul!; Revista '58; Un băiat iubește o fată; Ocolul pământului în 30 de melodii; Pagini alese din Revista de altădată; Vox... boema; Revista dragostei la Grădina „Cărbuș”; Cer cuvântul la diverse; Se caută o vedetă; Aventurile unei umbrele; Groapa; Lasă su-părarea-n hol; Revue der Liebe (Revista dragostei); Magazin de Stat; Cioara vopsită; film: Și Ilie face sport (1955); Pe răspunderea mea (1956); O po-veste obișnuită... o poveste ca-n basme (1959); Telegramme (1959); S-a furat o bombă (1961); Pași spre lună (1963); Titanic vals (1964); Sentința (1970); Mihai Viteazul (1970); Comedie fantas-tică (1975); Tufă de Veneția (1977).*

Căianu, Ioan *nume la naștere Kájoni János* (1629, Leghea, Cluj – 1687, Lăzarea, Harghita)

Organist și compozitor. Maghiar ca etnie. A studiat orga la Mănăsturul Clujului, Se-beșel și Șumuleul Ciucului, a urmat studii teologice și filosofice la Trnava (Slovacia). A fost organist în Șumuleul Ciucului (a intrat în ordinul franciscanilor în anul 1648), preot (1655), vicar general (1676) și *pater custodiae* (1686), apoi la Mănăstur, Călugăreni, Lăza-rea. A fost și constructor de orgi, culegător de folclor românesc și maghiar. Culegeri: *Orga-no Missale* (1667); *Codex Caioni* (1652–1671), cu melodii românești („Cântecul voivodesei Lupu”; „Dans zglobiu”; „Dans valah”; „Alt dans valah în doi”; „Dansul al V-lea în șase”; „Dans”; „Dans din Nireș”; „Dansul Colo-man”; „Dansul lui Lazăr Apor”; „Sacri Con-centus” (1669); „Cantionale Catholicum” (1676); „Casa de aur” (1676).

Călinescu, Armand

(22.05/4.06.1893, Pitești – 21.09.1939, București)
Prim-ministru al României. A studiat Dreptul și Filosofia la Universitatea din București

și și-a luat doctoratul la Sorbona în Științe Economice și Politice. La întoarcere, a intrat în Partidul Țărănesc al lui Ion Mihalache, aflat atunci în opoziție. A devenit deputat în 1926. După ce partidul său a fuzionat cu Partidul Național Liberal al lui Ion I.C. Brătianu și a apărut astfel Partidul Național Țărănesc, el a făcut parte din aripa lui de stânga, dar nu într-atât încât, în calitate de ministru de Interne în guvernul Vaida-Voe-vod, să nu anihileze grevele de la Lupeni din 1929. Dar era și contra Gărzii de Fier, ceea ce l-a făcut pe Carol al II-lea să-l numească prim-ministru. După *Anschluss* Austriei, a decapitat Garda de Fier, în frunte cu Corne-liu Zelea-Codreanu și susținătorii săi, cam 300 de persoane, între care (dar aceștia n-au fost uciși) Nae Ionescu și Mircea Eliade. Deoarece Garda de Fier fusese susținută de Germania nazistă și Italia fascistă, acțiunea premierului a dus la asasinarea lui, nu de-parte de Cotroceni, pe cheiul Dâmboviței.

Călinescu, Bob

(16.05.1926, București – 27.10.1990, București)

Pionier al filmului de animație. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematogra-fică din București (1949). Ca actor a jucat în serialul de televiziune *Fram* (1981). Dar ca regizor a fost considerat unul dintre pionie-rii filmului de animație în România. Regie: *Voinicul și zmeul*, 1950; *Vulpea păcălită*, 1953; *Băciul jucăriilor*, 1955; *Chiț în pericol*, 1957; *Dimineața Mihaelei*, 1959; *Pățaniile lui Duluș și Lăbuș*, 1962; *Cântec de leagăn*, 1966; *Cântec pentru veveriță*, 1972; *Fresca*, 1979.

Călinescu, Florin

(29.04.1956, Timișoara)

Actor și realizator de emisiuni de televiziune. Membru al Partidului Național Liberal. Director al Teatrului Mic și apoi al Teatru-lui Ion Creangă. Roluri: *Lumini și umbre: Partea I* (1981), *Lumini și umbre: Partea II* (1982), *Întunerul alb* (1982), *Clipa de răgaz*

C

161

Călinescu

Florin Călinescu

G(eorge) Călinescu

Matei Călinescu

(1986), *Enigmele se explică în zori* (1987), *Balanța* (1992), *Asfalt Tango* (1993), *O vară de neuitat* (1994), *Nostradamus* (1994), *În pericoloso sporgersi* (1994), *Prea târziu* (1996), *Maria* (2003), *Băieți buni* (2005) – serial TV, *Poveste de cartier* (2008).

Călinescu, G(eorge)

(19.06.1899, București – 12.03.1965, București)

Critic, istoric literar, prozator. A absolvit Facultatea de Litere din București, avându-i profesori pe N. Iorga, V. Pârvan, Mihail Dragomirescu. Specializare la Roma, recomandat de V. Pârvan și Ramiro Ortiz. Ca urmare a scris *Alcuni misionari catolici italieni în Moldova din secolul XVII și XVIII (Cățiva misionari catolici italieni în Moldova secolelor al XVII-lea și al XVIII-lea)*, 1925. Conferențiar la Universitatea din Iași, apoi profesor al Universității bucureștene, director fondator al Institutului de Teorie Literară (care după moartea sa îi poartă numele), a condus *Jurnalul literar*, *Națiunea* ș.a. Personalitate de orientare clasicizantă și de cultură enciclopedică, a consacrat studii fundamentale unor scriitori români: *Viața lui M. Eminescu*, 1932, *Opera lui M. Eminescu*, 5 vol., 1934–1936; *Viața lui Ion Creangă*, 1938; *Gr. Alexandrescu · Viața și opera*, 1962 ș.a. Lucrarea sa fundamentală de istorie literară este *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, 1941. A scris studii despre literatura universală: *Impresii asupra literaturii spaniole*, 1946; *Scriitori străini*, 1967; estetică: *Principii de estetică*, 1939; *Estetica basmului*, 1965. Ca scriitor s-a remarcat în mod deosebit prin proza sa de tip balzacian: *Cartea nunții*, 1933; *Enigma Otiliei*, 1938; *Bietul Ioanide*, 1955; *Scrinul negru*, 1960, Premiul de Stat. A mai scris versuri: *Poezii*, 1937; *Lauda lucrurilor*, 1963, teatru, note de călătorie. Este tradus în mai multe limbi, iar două dintre romanele sale au constituit trama filmelor *Felix și Otilia* și *Bietul Ioanide*. Membru al Academiei Române (1948).

Călinescu, Matei

(15.06.1934, București)

Eseist. A absolvit Facultatea de Limba Engleză a Universității din București și a fost lector la Facultatea de Limba și Literatura Română a aceleiași universități. În 1973 a obținut o bursă Fulbright și a plecat în SUA, unde s-a stabilit, fiind profesor la Universitatea Bloomington, Indiana. A debutat cu studiul *Titanul și Geniul în poezia lui Eminescu*, 1964. A încercat versuri: *Semn*, 1968; *Umbre pe apă*, 1972, roman: *Viața și opiniile lui Zacharias Lichter*, 1969, și a continuat să publice eseuri pe teme literare: *Aspecte literare*, 1965; *Eseuri critice*, 1967; *Eseuri despre literatura modernă*, 1970; *Clasicismul european*, 1971, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Conceptul modern de poezie*, 1972, Premiul Academiei; *Five Faces of Modernity · Modernism, Avantgarde, Decadence, Kitsch, Postmodernism (Cinci aspecte ale modernității: Avangardă, Decadentism, Kitsch și Postmodernism)*, împreună cu Douwe W. Fokkema, 1987; *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*. A editat *Youth Without Youth and Other Novellas* (1988) de Mircea Eliade și *The Romanians: A History* (1991) de Vlad Georgescu, 2003. Premiul Uniunii Scriitorilor din România în 2006.

Călinescu, Puil

(21.06.1920, București –

16.05.1997, București)

Actor de comedie. Fiu al actorului Jean Tomescu. Și-a început cariera jucând în „revistele” de cinematograf ce prefațau cândva, în sălile de cinema, proiecția unui film. Din 1948 a intrat în trupa Teatrului de Comedie Constantin Tănase. Este teatrul care l-a consacrat și căruia artistul i-a rămas credincios până la sfârșitul vieții. Și-a scris singur partiturile comice pentru spectacolele de pe Calea Victoriei, cu titluri trăsnete (*Un băiat de zahăr ars*, *Trăsnitul meu drag*, *Idolul femeilor* etc.), al căror protagonist a fost zeci de ani. Roluri în teatru: *Frumosul*

Căpităneanu

Anda Călugăreanu

Dimitrie Călugăreanu

Gheorghe Călugăreanu

din pădurea... zăpăcită, *Idolul femeilor; Eu vă fac să râdeți!, E nemaipomenit!, Omul care aduce râsul, Bărbatul fatal, Superman, O seară la Boma, Azilul MacFerlan, Fără mânuși, Și Ilie face sport, Cer cuvântul!, Un băiat iubește o fată, Ca la Revistă. Pagini alese din Revista de altădată* (asistent de regie + rol), *Nicuță... la Tănase, Femei... Femei... Femei..., Magazin de Stat, Bimbirică, În gară* (1991), *Inspecție* (1992), *Ora de gimnastică* (1993); în film: *Ilie în luna de miere* (1954), *B.D. intră în acțiune* (1970), *B.D. la munte și la mare* (1971), *B.D. în alertă* (1971), *Informații gară* (1971), *Frații Jderi* (1974), *Serenadă pentru etajul XII* (1976), *Expresul de Buftea* (1978), *Nea Mărin miliardar* (1978), *La un restaurant de lux* (1994).

Călugăreanu, Anda

prenume la naștere **Anca Miranda**

(24.10.1946, București – 15.08.1992, București) Actriță și interpretă de muzică ușoară și folk. A colaborat ani de-a rândul la Căminul Flacăra. Rămân celebre cupletele sale alături de Toma Caragiu. Și-a împrumutat vocea personajului Oache din filmul *Maria Mirabela* (regia: Ion Popescu-Gopo, 1981), iar mai târziu a moderat emisiunea matinală pentru copii *Club Anda*, alături de păpușa Omidée.

Călugăreanu, Dimitrie

(6/18.10.1868, Pomârla, jud. Botoșani – 17.12.1937, București)

Medic și naturalist. Tată al lui Gheorghe C. A absolvit Facultatea de Științe la Iași și Medicina la Berlin. Specializare la Sorbona. Profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară din București, apoi la Facultatea de Științe din București și la cea din Cluj, la Institutul de Fiziologie din București. A fondat revista *Știința tuturor* (1918). Contribuții în domeniul neurofiziologiei, hematologiei, studiul efectului comprimării nervilor ș.a. Lucrări: *Experiences sur la suture croisée des nerfs de différentes sortes*, 1900; *Salivation très abondante pendant la mastication*

chez un chien à la suture croisée des nerfs hypoglosses et lingual, 1901; *Influence de la durée de contact sur la résistance des globules rouges*, 1902; *Acțiunea acizilor asupra substanțelor proteice*, 1912. Membru corespondent al Academiei Române (1920).

Călugăreanu, Gheorghe

(16.07.1902, Iași – 15.11.1976, Cluj)

Matematician. Fiu al lui Dimitrie C. A absolvit Facultatea de Științe (Matematică-Fizică) la Cluj. Specializare la Sorbona. Profesor la Universitatea din Cluj. A organizat învățământul matematic al universității. Contribuții în domeniul teoriei funcțiilor, al geometriei diferențiale. A obținut interpretări geometrice ale invarianților diferențiali afini și proiectivi ai curbei plane (împreună cu G.T. Gheorghiu). Lucrări: *Asupra determinării valorilor excepționale ale funcțiilor întregi și meromorfe de gen finit*, 1929; *Asupra unei aplicații a teoremei lui Landau*, 1932; *Elemente de teoria funcțiilor de o variabilă complexă*, 1947; *Asupra izotopiei curbelor închise*, 1960. Membru al Academiei Române (1963).

Călugăru, Ion

nume la naștere **Buium Croitoru**

(14.02.1862, Dorohoi – 22.05.1956, București)

Prozator. Autodidact. A lucrat ca redactor la *Sburătorul* și a primit de la E. Lovinescu pseudonimul literar. A scris proză fantastică și grotescă, de evocare a mediului evreiesc provincial: *Paradisul static*, 1926; *Copilăria unui netrebnic*, 1936; *Oțel și pâine*, 1952, Premiul de Stat.

Căpităneanu, Constantin

(17.11.1844, Rădăuți – 12.04.1893, București)

Locotenent-colonel, astronom, cartograf și geodez. A studiat astronomia la Paris și a lucrat la Observatorul Astronomic din Paris, condus de Le Verrier, descoperitorul planetei Neptun. A activat apoi la Observatorul din București. A determinat coordonatele geografice a numeroase localități și a

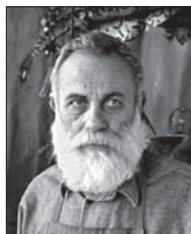
Cărare

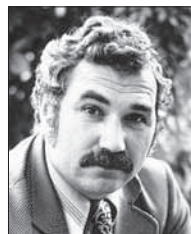
Petru Cărare

Mircea Cărtărescu

Ștefan Câlția

Isaia Cărnu

contribuit la realizarea triangulației generale a României. A determinat în 1875 diferența de longitudine între Iași și Cernăuți, perfecționând astfel harta României. A construit pentru prima oară, la Iași, un instrument de măsurare a meridianului unui pământesc și a publicat rezultatele măsurătorilor în *Buletinul Societății Române de Geografie*, 1876. În 1877 a măsurat diferența astronomică de longitudine între Galați și București, Galați și Iași, Chișinău și Iași.

Cărare, Petru

(13.02.1935, Zaim, jud. Tighina)

Scriitor. A absolvit Școala Komsomolistă Centrală din Moscova (1956) și Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul de Literatură Maxim Gorki (1969). A lucrat la revista de satiră și umor *Chipăruș*, la cotidianul *Moldova socialistă* (azi *Moldova suverană*), la Ministerul Culturii, la Editura Școala Sovietică, apoi a fost secretar literar la Teatrul Luceafărul din Chișinău. Director al Biroului de popularizare a literaturii al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Lucrări: versuri – *Soare cu dinți* (1962), *Trandafirul sălbatic și Parodii* (1965), *Stele verzi* (1967), *Vatra* (1980), *Parodii și epigrame* (1981), *Cadențe* (1985), *Fulgere basarabene* (1992), *Pălăria gândurilor mele* (2000); proză – *Zodia musafirului* (1970), *Punctul de reper* (2000); teatru – *Comedii* (1988). A tradus din Ivan Krilov, Stepan Oleinik, François Villon. Laureat al Premiului Național al Republicii Moldova pentru Literatură (2000). Deține Ordinul Republicii, medalia guvernamentală Mihai Eminescu și titlul de Maestru al Literaturii.

Cărpinișan, Cornel

(5.04.1904, Orăștie – 5.03.1970, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din Cluj. A lucrat la sanatoriul de tuberculoză din Moroieni, apoi la spitalul din Brașov. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Contribuții în domeniul chirurgiei

toracice. Lucrări: *Toracoplastia cu apicoliză extrafacială* (1941), *Probleme de chirurgie toracică* (1954), *Patologia chirurgicală a toracelui* (1971). Societatea Română de Chirurgie, fondată în 1898, poartă astăzi numele lui. Laureat al Premiului de Stat. Membru al Academiei de Științe Medicale din România.

Cărtărescu, Mircea

(1.06.1956, București)

Poet și prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București. Este profesor la aceeași facultate. A debutat cu volumul *Faruri, vitrine, fotografii*, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor, fiind considerat unul dintre principalii promotori ai postmodernismului prezent în literatură odată cu generația '80 în *Aer cu diamante*, 1982, culegere de versuri unde apar și poeziile Traian T. Coșovei, Florin Iaru, Ion Stratan; *Poeme de amor*, 1983; *Totul*, 1985; *De ce iubim femeile*, 2004 și proză: *Visul*, 1989; *Levantul*, 1990, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Travesti*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor și al ASPRO; *Orbitor*, trilogie, 1996–2007; *Nostalgia*, 2003; *Jurnal*, 2 vol., 2001–2005. Premiul Uniunii Scriitorilor 2005, 2007, 2008. Premiul internațional Giuseppe Acerbi, 2005.

Câlția, Ștefan

(15.05.1942, Brașov)

Pictor. A studiat la Liceul de Arte Plastice din Timișoara (1959–1963) și a absolvit Institutul de Arte Plastice la București, ca elev al lui Corneliu Baba. În perioada socialistă a expus în Norvegia, Suedia, Danemarca, Germania Federală, la Muzeul de Arte fantastice din Gruère, Franța, și, evident, în România. Director al Fodului Plastic din București până în 1989. În 1993 a devenit profesor la Universitatea Națională de Arte din București, iar în 2004 a devenit rector. Lucrări: *Poetul cu floare*, 2008; *Cântărețul cu pasăre albastră*, 2006; *Călătoria inorogului de piatră*, 2005; *Calea albă*, 2004; *Pasăre cu inel și casă albastră*, 2004; *Drum*, 1998.

Cârnecki

Câdea, Romulus

(7/19.10.1886, Avrig, Sibiu – 19.01.1973, Avrig)
Teolog și istoric. Studii teologice și doctoratul la Cernăuți. Profesor la seminarul teologic din Sibiu, apoi la Facultatea de Teologie și la Universitatea din Cernăuți, la Facultatea de Litere a Universității din Cluj, ca profesor de istorie veche, medie și contemporană. Lucrări: *Catolicismul în Moldova secolului al XVI-lea*, 1916; *Biserica ardeleană în anii 1916-1918*, 1926; *Patriarhul Miron Cristea*, 1925; *Un luptător bucovinean: Alecu Hurmuzaki*, 1941. Membru corespondent al Academiei Române (1929), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Câdea, Virgil

(29.04.1927, Focșani – 17.02.2007, București)
Istoric al culturii. A absolvit Dreptul, Filosofia și Teologia la București. Director al Secretariatului Asociației Internaționale de Studii Sud-Est Europene (1983–1989), secretar al Asociației România (1972–1990), profesor la Universitatea din București, la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu și la Facultatea de Teologie, invitat la Universitățile din Beirut, Strasbourg, Institutul Universitar Oriental din Napoli, Institutul de Înalte Studii Europene din Geneva. S-a ocupat de cultura și literatura română veche: *Les icônes melkites*, 1969, Beirut; *Stolnicul între contemporani*, 1971; *Muntele Athos · Prezențe românești*, 1979; *Rățiunea dominantă · Contribuții la istoria umanismului românesc*, 1979; *Mărturiile românești peste hotare · Mică enciclopedie de creații românești și de izvoare despre români în colecții din străinătate: Albania – Grecia*, 1991. A descoperit, în SUA, manuscrisul *Istoriei Imperiului Otoman* a lui Dimitrie Cantemir. A editat edițiile de *Opere* Dimitrie Cantemir și Alexandru Odobescu. A tradus Dante Alighieri – *Opere minore*, 1971, și Fr. Bacon. A coordonat editarea, sub egida Academiei Române, a *Tratatului de istorie a României*, opt volume, finalizat în 2004. Membru al Academiei (1993), vicepreședinte al ei (1998–2001).

Cârd, Petru

(25.09.1952, Barîțe, Sân Ianăș, Banatul Sărbesc – 30.04.2011, Vârșet)
Poet. A absolvit Literele la Belgrad și Istoria și Teoria Artei la București. A lucrat ca redactor la publicațiile *Tribuna tineretului* (Pancevo), *Polje* și *Lumina* (Novi Sad). A tradus peste douăzeci de volume din literatura română în sârbște. A debutat în 1970 cu *Menire în doi* și continuă să scrie poezie

postmodernistă: *Aducătorul ochiului*, 1971, Premiul revistei *Lumina*; *Pronume/Zamenice*, 1981; *Căpsună în capcană*, 1988, tradusă la Londra, 1990; *Biserica Troia*, 1992; *Cerneală violetă*, 1997, apărută la București în 1998; *Școala exilului*, 1998, Craiova. Laureat al Premiului de traduceri al Societății Scriitorilor din Voivodina, 1995. A inițiat Premiul European de poezie din 1987 și contribuie la realizarea primelor spectacole de teatru în limba română din Voivodina ca scenarist (din 2009).

Cârlova, Vasile

(4.02.1809, Buzău – 18.09.1831, Craiova)
Poet și traducător. Deși a scris doar cinci poezii, acest militar de carieră a rămas memorabil prin suflul lor înnoitor: „Păstorul întristat”, 1927; „Ruinurile Târgoviștei”, 1830; „Marșul românilor”, 1830. Influențat de preromantismul francez.

Cârmu, Isaia

(15.05.1940, Pârjota, Basarabia)
Grafician. A studiat la Școala Republicană de Arte Plastice Ilia Repin (azi Colegiul de Arte Plastice Alexandru Plămădeală) din Chișinău (1961–1964), apoi la Facultatea de Grafică a Institutului Poligrafic din Moscova (1965–1971). Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova (din 1968). A fost redactor artistic (1971–1991), apoi pictor-șef la Editurile Cartea Moldovenească și Literatura Artistică (Hyperion). A avut 7 expoziții personale la Chișinău, București, Moscova și în alte centre de cultură. Participant la diverse concursuri naționale de carte, unionale (în cadrul URSS) și internaționale, între care concursul, Arta cărții (Bratislava, 1980), Bienala Internațională de afișe Varșovia (1971), expoziția Cartea în URSS (în Europa, Canada, SUA) ș.a. Este laureat al Premiului Moisei Gamburd (2000), al Premiului Igor Vieru pentru întreaga activitate (2000), al Premiului Național al Republicii Moldova (2011). Maestru Emerit în Arte (1996). Ordinul Gloria Muncii (2000), medalia Mihai Eminescu (2000) și diploma Ivan Fiodorov pentru ilustrarea lucrării *Povești populare moldovenești*.

Cârnecki, Magda a folosit și pseudonimul Magdalena Ghica

(28.12.1955, Gârleni, Bacău)
Poet și critic de artă. Fiică a lui Radu C. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București și s-a specializat la École des Hautes Études en Sciences Sociales, Paris, 1997. Publică versuri postmoderniste și volume

C

165

Cârnecki

Magda Cârnecki

Elena Ceașescu

Nicolae Ceașescu

de critică de artă: *Hipermateria*, 1980; *Ion Țuculescu*, 1984; *O tăcere asurzitoare*, 1985; *Lucian Grigorescu*, 1989; *Haosmos*, 1992; *Arta anilor '80. Texte despre postmodernism*, 1996; *Psaume*, Marsilia, 1997; *Poeme / Poems*, 1999; *Poeme politice*, 2000; *Artele plastice în România 1945–1989*, 2000. Este președintă a comitetului de conducere al Centrului Internațional pentru Artă Contemporană (CIAC), președintă a AICA (Association Internationale des Critiques d'Art) – secția română –, codirector al revistei de arte vizuale contemporane *Atelier*.

Cârnecki, Radu

(13.02.1930, Valea lui Lal, com. Pardoși, jud. Buzău)

Poet. A absolvit Silvicultura la Brașov. A fost redactor-șef al revistei *Ateneu*, Bacău, secretar al Uniunii Scriitorilor, redactor la revista *Contemporanul*. În prezent proprietar al Editurii Orion. A publicat versuri în care celebrează iubirea ca motiv central al existenței: *Noi și soarele*, 1963, debut; *Orgă și iarbă*, 1966; *Grădina în formă de vis*, 1970; *Cântând dintr-un arbore*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Heraldica iubirii*, 1975; *Hora anotimpurilor*, 1979, Premiul Academiei; *Secțiunea de dor*, 1980; *Sonete*, 1983; *Clipa eternă*, 1988. A tradus în românește Leopold Sedar Senghor, Khalil Gibran, *Cântarea cântărilor* ș.a. Distins cu Meritul Cultural, 2004.

Ceapoiu, Nichifor

(14.11.1911, Ciocănești, jud. Suceava – 24.10.1994, București)

Inginer agronom (genetician). A absolvit Academia de Înalte Studii Agronomice din Cluj. Director la Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea, profesor la Facultatea de Agronomie din București. Contribuții în domeniul geneticii și sporirii productivității plantelor. Lucrări: *Cânepa*, 1942; *Gena, structura și funcțiile ei*, 1991. Membru al Academiei Române, 1974.

Ceașescu, Elena

nume la naștere **Elena Petrescu**

(7.01.1916, Petrești, com. Balotești, jud. Ilfov – 25.12.1989, Târgoviște)

Om politic. Soție a lui Nicolae C. După absolvirea a patru clase s-a angajat la București la o fabrică de textile. A intrat în Partidul Comunist în 1937 și l-a întâlnit pe Nicolae C. în 1939. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din București (fără frecvență), calificativul Summa Cum Laude. Profesorul Costin D. Neniescu i-a refuzat titlul de doctor în specialitate și l-a obținut la Iași. A fost director la Institutul Central de Cercetări Chimice București, membru al Consiliului Național al Cercetării Științifice, membru al Comisiei Centrale de Prognoză Socio-economică, membru al Biroului Politic al PCR, membru al Comitetului Executiv al CC al PCR, membru al Biroului Politic Permanent al Comitetului Executiv al CC al PCR, prim-viceprim-ministru al guvernului. A deținut astfel controlul asupra partidului și asupra guvernului deopotrivă. Lucrări în specialitate în colaborare cu alți specialiști: *Polimerizarea stereospecifică a izoprenului*, 1982; *Noi cercetări în domeniul compuşilor macromoleculari*, 1984. Executată împreună cu soțul ei în decembrie 1989. A primit Ordinul Științific Pentru Merit, clasa I (1966). Membru al Academiei Române (1974), exclus 1990; membru de onoare al Societății Regale de Chimie a Marii Britanii, membru al Academiei de Științe din Illinois, SUA.

Ceașescu, Nicolae

(26.01.1918, Scornicești, jud. Olt – 25.12.1989, Târgoviște)

Președinte al României (1965–1989). Soț al Elenei C. A venit la 11 ani la București ca ucenic cizmar. A fost arestat în 1932 pentru acțiuni în cadrul Partidului Comunist Român (aflat în ilegalitate). În 1933 a fost din nou arestat, pentru agitație în timpul

Celan

unei greve. A fost arestat și în 1934, pentru strângerea de semnături la Căile Ferate în favoarea unei greve. În 1936 a fost trimis la Doftana pentru doi ani ca agitator antifascist. L-a întâlnit la închisoare pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost arestat din nou în 1940. A fost secretarul Tineretului Comunist (1944–1945). În 1947 a condus Ministerul Agriculturii, apoi a fost ministru al Forțelor Armate. În 1952 a devenit membru al Comitetului Central al PMR, făcând parte din gruparea care a înlăturat-o pe Ana Pauker. La trei zile după moartea lui Gheorghiu-Dej a devenit prim-secretar al PMR la sugestia lui Ion Gheorghe Maurer. El a schimbat denumirea partidului și a țării. Din PMR a devenit PCR (Partidul Comunist Român), iar țara, din Republica Populară Română, a devenit Republica Socialistă România. A devenit președinte al Consiliului de Stat, iar în 1974 președinte al țării. În 1968 a denunțat public invazia sovietică din Cehoslovacia. În 1968, De Gaulle, iar în 1978, Jimmy Carter au vizitat România. În cadrul programului de destalinizare și dezvoltare a societății socialiste multilateral dezvoltate, a luat măsuri drastice de demolare a unor obiective de patrimoniu și a unor sate care au dispărut astfel de pe hartă. A interzis avortul și a dat puteri mari Securității pentru a păstra ordinea în țară. A adus mari privațiuni de hrană, utilități și libertăți cetățenilor, din dorința de a plăti toată datoria externă a țării. După protestele izbucnite la Timișoara în 16 decembrie 1989, urmate de acelea din București, 21 decembrie, și din marile orașe ale țării, a fugit împreună cu soția din sediul CC al PCR, a fost prins și executat după un proces sumar la Târgoviște, capitala istorică a Țării Românești, în ziua de Crăciun.

Cebotari, Maria

(10.02.1910, Chișinău – 9.06.1949, Viena)

Soprană. A absolvit Conservatorul la Chișinău ca elevă a lui Mihail Berezovski. Actriță la Teatrul de Artă din Moscova. Specializare la Berlin (1929). Solistă a Operei din Dresda până în 1943, apoi a Operei din Viena. Richard Strauss a scris pentru ea *Salomeea*. A luat parte și la festivalurile muzicale din Salzburg la invitațiile lui Bruno Walter și Herbert von Karajan. Roluri în: *Nunta lui Figaro*, *Turandot*, *Salomeea*, *Traviata*, *Rigoletto* ș.a. A jucat în filmul *Odesa în flăcări*, regia Ion Cantacuzino, 1942. Distinsă cu Premiul Kammersängerin la 24 de ani. În 2004 la Chișinău s-a făcut filmul *Aria*, scenariu Dumitru Olărescu, despre viața ei.

Maria Cebotari

Paul Celan

Celac, Valentin

(26.02.1939, Hâjdieni, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chișinău. A lucrat la grădina botanică a AȘM. A organizat și condus Laboratorul de citogenetică la Institutul de Ameliorare și Seminologie a Grâului din Mironovka (Ucraina). A participat la expedițiile complexe de cercetare a resurselor genetice ale plantelor păioase, organizate de VIR (Leningrad) în Georgia, Armenia și Azerbaidjan (1974–1976), a colectat și studiat un genofond bogat de grâu, secară, aegilops etc. și a publicat lucrări originale în domeniul geneticii, ecologiei și filogeniei grâului. A lucrat la Institutul de Botanică al AȘM, apoi la Institutul de Genetică. A creat 18 soiuri noi (arahide, năut, fasoliță, soia, linte, bob, latir). Are 24 de brevete de invenție (distinse cu 18 medalii de aur, argint și bronz, titlul și insigna de Inventator de Elită, România, 2004)). Lucrări: *Эмбриология пшеницы*, 1974, în colaborare; *Адаптивный потенциал культурных растений*, 1988, în colaborare. A fost distins cu Medalia Meritul Civic. Membru al Academiei Internaționale de Științe Ecologie și Protecție Vitală de pe lângă ONU (Rusia, 2005). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Celan, Paul, nume la naștere Paul Antchel

(23.11.1920, Cernăuți, Bucovina – 1.05.1970, Paris)

Poet. Evreu ca etnie. A studiat Medicina la Paris și Filologia romanică la Cernăuți. Arestat în timpul războiului, scapă de holocaust (1943, dar verișoara lui moare în lagăr în Transnistria), iar în 1944 se refugiază în România, unde lucrează ca translator, la București, până în 1947, când pleacă la Viena, iar în anul următor la Paris. Prieten cu René Char. A primit Premiul Georg Büchner în 1960. A scris versuri în germană: *Der Sand aus den Urnen*, 1948; *Mohmund Gedachtnis*,

Celibidache

Sergiu Celibidache

Leonid Cemortan

1952; *Von schwelle zu schwelle*, 1955; *Sprachgitter*, 1959; *Die Niemandsrose*, 1963; *Altewunde*, 1967; *Lichtzwang*, 1970. S-a sinucis.

Celibidache, Sergiu

(28.06.1912, Roman – 14.08.1996, Paris)

Dirijor și compozitor. Primii ani și i-a petrecut la Iași, unde a luat lecții de pian și compoziție, apoi s-a înscris la cursurile de filosofie și matematică ale Universității din București. În 1936 a plecat la Berlin, unde a studiat la Academia de Muzică, având profesori pe Walter Gmeindl și Heinz Tiessen (compoziție), Fritz Stein (arta dirijatului). În același timp audiază cursurile de filosofie ale lui Eduard Spranger (psihologie) și Nicolai Hartmann (metafizică). A devenit în 1945 dirijor *pro tempore* al faimoasei Orchestre Filarmonice din Berlin, întrucât directorul acesteia, Wilhelm Furtwängler, fusese suspendat din funcție, fiind suspectat a fi colaborat cu regimul nazist. Până în 1952, când Furtwängler – reabilitat – redevine șef al orchestrei, Celibidache dirijează peste 400 de concerte cu Orchestra Filarmonică din Berlin, impunându-se ca personalitate muzicală de o excepțională exigență artistică, nu totdeauna comodă pentru componenții unei orchestre. Suferă o mare deziluzie când aceștia, în 1954, îl aleg pe Herbert von Karajan succesor al lui Furtwängler. Începând de la această dată, pentru un timp, nu mai are o funcție permanentă, fiind invitat cu regularitate la pupitrul unor renumite orchestre simfonice europene: Orchestra Radio din Stuttgart (Germania), Orchestra Națională din Paris (Franța), Orchestra Simfonică Radio din Stockholm (Suedia). Între 1960 și 1962 ține cursuri de perfecționare în arta dirijorală la Accademia Musicale Chigiana din Siena (Italia), mai târziu la Fontainebleau (Franța) și la München (Germania) pentru tineri dirijori selecționați cu multă severitate. Mădălin Voicu i-a fost elev. În 1979 primește funcția de director muzical general al orașului München și de dirijor permanent

al Orchestrei Filarmonice din acest oraș. Printre alte compoziții, este autorul unui impresionant *Requiem*, a patru *Simfonii* și al unui *Concert pentru pian și orchestră*, rămase în cea mai mare parte inedite. Pentru activitatea sa artistică a primit diverse distincții, printre care: cetățean de onoare al orașului München (1992), membru de onoare al Academiei Române (1992), Doctor Honoris Causa al Universității din Iași (1992), Ordinul Maximilian pentru Știință și Artă (Germania, 1993).

Cemortan, Leonid

(6.11.1927, Chetrosu, Basarabia –

27.06.2009, Chișinău)

Teatrolog. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Academia de Științe Sociale din Moscova. A condus Direcția Arte a Ministerului Culturii din Moldova și Filarmonica de Stat a Moldovei. A fost ministru adjunct al Culturii, coordonator al *Enciclopediei Sovietice Moldovenești*, director al Institutului de Istorie și Teorie a Artei al AȘM. Lucrări: *Prietenul nostru – teatrul* (1983); *Становление молдавского советского меампа* (1986); *Teatrul Național din Chișinău (1920–1935)*, (2000); *Actorul Eugeniu Ureche* (2005) și peste 200 de studii și articole dedicate diverselor probleme și aspecte din domeniul artei teatrale, publicate în diferite ediții: *Die Traditionen der Kulturbeziehungen zwischen der Moldau und Österreich* (Viena, 1996); *L'héritage thraco-dace dans le théâtre folklorique roumain* (1996); *Theatre of Moldova at the Cross-roads* (Londra, 1998); *Aurel Ion Maican și teatrul românesc din Basarabia interbelică* (2000); *Drama intelectualilor de stânga* (2002); *Teatrul național și globalizarea* (2003); *Maria Cosmacevscaia la Teatrul Național din Chișinău* (2004); *Un destin basarabean: Andrei Lupan* (2004). A participat la constituirea teatrelor Vasile Alecsandri din Bălți (1957) și Luceafărul din Chișinău (1960). Distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului AȘM, Ordinul Republicii, Medalia AȘM Dimitrie Cantemir, Medalia Pentru Vitejie în Muncă. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Cercel, Florina

(28.01.1943, Piatra-Neamț)

Actriță. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. A jucat pe scenele Teatrului Dramatic de Stat din Galați (1964–1965), Teatrului Național din Timișoara (1965–1973), Teatrului Național din București (din 1972). Roluri: în teatru – *Despot Vodă* de Vasile Alecsandri,

Cerna

regia Emil Reus, 1971; *Troienele* de Jean Paul Sartre după Euripide, regia Mircea Marosin, 1969; *Danton* de Camil Petrescu, regia Horea Popescu, 1974; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Radu Beligan, 1979; *Peripețiile bravului soldat Svejk* de Jaroslav Hašek, regia Dem Rădulescu, 1975; *Tinerețea lui Moromete* de Marin Preda, regia Anca Ovanetz Doroșenco, 1981; *Electra – O trilogie antică* după Euripide, Sofocle și Seneca, regia Andrei Șerban, 1990; *Casa Bernardi Alba* de Federico García Lorca, regia Felix Alexa, 1994; *Azilul de noapte* de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1998; *Înimă de câine* după Mihail Bulgakov, regia Iuri Kordonski, 2005; în film – *Frații*, regia Mircea Moldovan, 1970; *Filip cel bun*, regia Dan Pița, 1973; *Premiera*, regia Mihai Constantinescu, 1973; *Lumini și umbre* – serial TV, regia Andrei Blaier, 1976; *Marele singuratic*, regia Iulian Mihu, 1977; *Femeia din Urso Mare*, regia Adrian Petringenaru, 1980; *Căruța cu mere*, regia George Cornea, 1984; *Crucea de piatră*, regia Andrei Blaier, 1993; *Ambasadori caută patrie*, regia Mircea Daneliuc, 1997; *Înimă de țigan*, serial TV. Premiul UNITER pentru cea mai bună interpretare feminină pentru rolul Vassa Jeleznova din piesa *Vassa Jeleznova*, de Maxim Gorki, regia Ion Cojar, 1990. Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2002. Premiul Ministerului Culturii și Cultelor pentru cea mai bună actriță a anului 2002.

Cercez, Grigore

(5.10.1850 – 1927, București)

Arhitect. A studiat arhitectura la Paris și a fost profesor de arhitectură la București. Unul dintre fondatorii stilului neoromânesc în arhitectura modernă. A lucrat împreună cu Paul Gautereau (arhitectul francez care a construit CEC-ul din București), Palatul Cotroceni (1912–1927), dar și singur (Școala de Arhitectură, fațada Muzeului Antipa, casa lui Emil Lahovary). A participat la proiectarea clădirii ASE, a construit Bursa din București, a construit Școala de Arhitectură din București. O stradă și un liceu din București îi poartă numele.

Cercez, Mihai

(1872, Brăila – 1922, București)

Avocat și pilot. Armean la origine. A înființat la 20 noiembrie 1909 Complexul Aeronautic de la Chitila, primul din țară. A fost directorul aerodromului Chitila. Acolo au fost pregătiți piloții militari români (în număr de 21), dar și străini, de către Aurel Vlaicu. Aceștia au învățat tehnica pilotajului pe

Florina Cercez

Panait Cerna

avioane tip Farman III model 1909 construite în licență la atelierele de la Chitila. În 1910 aviația română a executat manevre militare în zona Brăilei, cu zbor de recunoaștere la Slatina și Piatra Olt. În 1911–1912 a mai deschis un aerodrom la Cotroceni și unul la București-Băneasa. Tot el a introdus și insigne de pilot militar.

Cercez, Mihail Cristodulo

(8.06.1839, Bârlad – 12.06.1885, Iași)

General. La origini familie circasiană (armeană) ajunsă în Moldova. A urmat Academia Mihăileană la Iași. Junimist. A intrat în armată în 1856 și a lucrat la garnizoanele din Ploiești și București. După îndepărtarea lui Al. I. Cuza demisionează din armată și se retrace la Iași. Rechemat în armată în 1867, funcționează la garnizoanele din Galați și Ismail. A devenit comandantul Regimentului 4 linie din Craiova, în care calitate participă la manevrele armatei ruse (1875). În timpul Războiului de Independență a comandat Divizia a II-a a Corpului II de Armată. A luptat la Grivița, Bucov, Opanez, Smârdan, Plevna, Vidin. Osman pașa i s-a predat, a semnat capitularea și i-a predat sabia. Împreună cu el au fost luați prizonieri 2 100 de șefi ai oștirii otomane și 46 000 de oșteni. A primit Virtutea Militară, 1878. În Bulgaria, la Plevna, pe locul acelei capitulări, există un bust al lui în fața Mausoleului ostașului român. Astăzi Batalionul 85 Logistic din Bârlad îi poartă numele, ca și o stradă din București și una din Craiova.

Cerna, Panait

nume la naștere Panait Stancioff

(25.09.1881, Cerna, jud. Tulcea –

26.03.1913, Leipzig)

Poet. Bulgar ca etnie. Doctor în litere la Leipzig cu teza „Die Gedankenlyrik” („Lirica de concepție”). Apreciat ca poet de cercul lui Mihail Dragomirescu. A creat o poezie conceptuală: *Poezii*, 1910.

Cernat

Cernat, Alexandru

(28.01.1834, com. Vârlezi, jud. Galați – 8.12.1893, Nisa, Franța)

General. A fost, în anii Războiului de Independență, pe rând, șeful Armatei de Operații (iulie–decembrie 1877), șeful Marelui Cartier General (decembrie 1877–martie 1878) și ministru de Război (aprilie–august 1877, martie–noiembrie 1878), având merite deosebite în succesele militare repurtate de forțele române în asalturile de la redutele Grivița 1 și 2 și cucerirea Plevnei.

Cernătescu, Radu

(17.08.1894, Huși – 17.01.1958, Iași)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Iași și a fost profesor al facultății (de chimie fizică și analitică). A avut contribuții în legătură cu influența electroliților asupra solubilității apei în fenol, a studiat sulfocianatii complecși, a făcut analiza apei din râuri, lacuri și limanuri sub aspectul chimiei anorganice. Lucrări: *Nouvelle methode de dosage du cadmium*, 1923; *Le potentiel des métaux dans les liquides purs*, 1924; *Amines et hydrosulfites de cobalt et de nickel bivalents*, 1943; *Tratat elementar de chimie organică*, 2 vol., 1950–1951. Laureat al Premiului de Stat. Membru titular al Academiei Române (1948), președinte al filialei Iași a Academiei (1949–1958). Membru corespondent al Academiei de Științe din Ungaria.

Cerneia, Mihail

(14.10.1931, Iași)

Sociolog. A absolvit Filosofia la București și a fost cercetător la Institutul de Filosofie al Academiei Române. Din 1974 a lucrat ca sociolog la Banca Mondială din Washington. A efectuat studii de profil în China, India, Mexic, Pakistan, Senegal, Thailanda, Tanzania. S-a ocupat de sociologie rurală, sociologia dezvoltării și antropologie socială. Lucrări: *Profilul spiritual al clasei muncitoare – cercetări sociologice*, 1964; *Monographic Research on Rural Communities in Romanian Sociology*, 1974; *A System for Monitoring and Evaluation Agricultural Extension Projects*, 1977; *Putting People First: Sociological Variables in Development Projects*, 1985; *Deplasările de populație și reasezarea populației în proiectele de dezvoltare*, 1990. Membru al Asociației Internaționale de Sociologie, al Societății pentru Antropologie Aplicată, al Societății Europene de Sociologie Rurală, membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Cernei, Elena

(1.03.1924, Bairamea, Ucraina – 28.11.2000, Grecia)

Mezzosoprană. A absolvit Academia de Muzică din București. Solistă a Operei Române

din București. A susținut spectacole la Scala din Milano, Metropolitan Opera din New York (1968), Covent Garden, Opera din Paris. A interpretat ariile celebre în: *Orfeu și Euridice* de Gluck; *Semiramida* de Rossini; *Trubadurul*, *Don Carlos*, *Aida* de Verdi; *Cavaleria Rusticana* de Mascagni; *Carmen* de Bizet; *Samson și Dalila* de Saint-Saens; *Oedip* de George Enescu; *Doamna Chiajna* de Buicliu; *Nana*, *Jota* de De Falla; *La Mitrane* de Rossi; *Doar cel ce-a suferit* de Cealovski; *În micul orașel* de Vasilescu; *Să treci prin lume fără dor* de Leon; *Și dacă ramuri bat în geam* de Nicola; *Inimă, ciutură spartă* de Xenopol.

Cernescu, Nicolae

(31.08.1904, Câmpulung, jud. Argeș – 26.04.1967, București)

Chimist și pedolog. A absolvit Facultatea de Științe din București și și-a luat doctoratul la Politehnica din Zürich. A lucrat la Facultatea de Agronomie din București (chimia solului). A avut contribuții la îmbunătățirea fertilității solurilor. Lucrări: *Capacitatea de schimb a solului în raport cu conținutul de argilă și humus*, 1939; *Regimul potasiului din complexul de alterare în raport cu condițiile bioclimatice ale solurilor zonale*, 1960. Membru fondator al Societății Naționale Române pentru Știința Solului, membru și președinte al Societății Internaționale de Știința Solului, membru al Academiei Române (1963) și președinte al Secției de științe agricole și silvice a acesteia (1966–1967).

Cernov, Alexandrina

nume la naștere Alexandrina Grecu

(27.11.1943, Hotin, regiunea Cernăuți, azi Ucraina)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din Cernăuți. A lucrat la Televiziunea din Cernăuți, la redacția emisiunilor în limba română. Este lector la Universitatea din Cernăuți. A fost vicepreședinte al Fundației Culturale Române din București (1998). Din 1994 conduce revista *Glășul Bucovinei*. Membru fondator al Societății pentru Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuți, director al Editurii Alexandru cel Bun. Lucrări: *Nușci și Caragiale. Studiu comparativ tipologic*, 1964; *Ion Druță și Anton Pavlovici Cehov*, 1982; *Istoria și istorismul în opera lui Ion Druță*, 1990. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Cernovodeanu, Paul

(11.02.1927, București – 29.01.2006, București)

Istoric. A absolvit Școala Superioară de Arhivistică din București (1948), apoi Facultatea de Istorie și Filosofie (1950). A fost cercetător și director adjunct (1990–1997) la Institutul

Checais

Elena Cernei

Sergiu Certan

Trixy Checais

de Istorie Nicolae Iorga. Specialist în istoria veche și medie, a publicat peste 300 de lucrări: *Răscoala seimenilor și dorobanților din București, 1655, 1961; Călători străini despre țările române, 9 vol., 1968–1997; Basarabia. Drama unei provincii istorice românești în context politic internațional. 1806–1920, 1993; În vâltoarea primejdiilor. Politica externă și diplomația promovate de Constantin Brâncoveanu, 1688–1714, 1997. Membru de onoare al Academiei Române (1999). Membru al Societății Istoricilor Români, al Asociației de Studii Neogrecești de pe lângă Universitatea Harvard din Cambridge/Massachusetts, SUA ș.a.*

Certan, Sergiu

(17.04.1952, Chișinău)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chișinău și s-a specializat la Institutul Central Economico-Matematic al Academiei de Științe a URSS. A fost șef de secție la Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Planificării al AȘM, șef al direcției generale în Ministerul Economiei Naționale, director al Institutului de Cercetări Economice al AȘM, director al Centrului de Studiere a Problemelor Pieței și vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Reformele Economice. A fost ministru al Economiei și profesor la Academia de Studii Economice din Moldova. Specializare la Institutul Fondului Monetar Internațional și Comisia Valorilor Mobiliare, SUA, în Cehia, Germania, Franța, Belgia și Luxemburg (1998–2001). Lucrări: *Производственные объединения: оценка эффективности и выбор состава* (1981); *Агропромышленный комплекс республики: анализ и планирование народнохозяйственных результатов* (1981); *Система натурально-стоимостных межотраслевых балансов союзной республики* (1984); *Analiza și estimarea dezvoltării economiei informale în Republica Moldova* (1995); *Economia tenebră a Republicii Moldova: aspecte calitative și cantitative* (1996). Membru al Consiliului pentru Reformele Economice pe lângă

Guvernul Republicii Moldova, membru al Congresului Economic Internațional, vicepreședinte al Asociației Economistilor din Moldova, președinte al Consiliului Bursei de Valori a Moldovei, președinte al Fondului pentru Susținerea Antreprenoriatului și Dezvoltarea Micii Business din Moldova.

Cervinski, Vasili

(20.10.1908, Rusia – 16.04.1971, Chișinău)

Economist. Evreu ca etnie. A venit în Moldova după 1945 și s-a ocupat de organizarea economiei noului stat ca parte integrantă a economiei URSS. Membru fondator al Academiei de Științe a Moldovei (1961).

Ceterchi, Ioan

(16.12.1926, Ferneziu, azi cartier din Baia Mare – 5.04.1992, București)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept din Cluj, unde a obținut și doctoratul (1953). După absolvirea studiilor a lucrat ca profesor la Catedra de teoria și istoria statului și dreptului din cadrul Facultății de Științe Juridice din Cluj. În paralel a deținut și funcția de șef al Secției de știință și cultură a Regionalei PCR Cluj. Ulterior s-a transferat la Universitatea din București, devenind totodată membru al CC al PCR (1974–1984), președinte al Consiliului Legislativ (1971–1980) și membru al Consiliului de Stat al R.S. România (1975–1980). În perioada 29 martie 1980–23 ianuarie 1982 a îndeplinit funcția de ministru al Justiției în Guvernul Ilie Verdeț. A fost trimis apoi ambasador în Suedia și Norvegia (1984–1990). Pe 30 ianuarie 1990 a fost rechemat din calitate de ambasador al României în Regatul Suediei. A fost ales membru corespondent al Academiei Române (1974).

Checais, Trixy

nume la naștere Dumitru Checais

(22.12.1914, Pitești – 05.1990, Galați)

Balerin. A studiat Artele Plastice la București, apoi dansul la școala Floriei Capsali (stilul

Chelaru

Mircea Chelaru

Pavel Chihaila

francez) și la cea a lui Iris Barbura (mătușă a lui Gelu Barbu și soră a lui Filaret Barbu) și Harold Kreutzberg (în filiera expresionismului german). Cel mai mare balerin al deceniului trei al veacului XX. Profesorul lui Gelu Barbu și Miriam Răducanu. Arestat și trimis la Canalul Dunăre–Marea Neagră, a revenit în 1960 coregraf la Opera Română. A făcut deopotrivă scenografie, costume și regie de spectacol. Este considerat cel mai mare dansator român al jumătății de veac XX prin modernitatea limbajului coregrafic. A dansat foarte mult pe muzică de Debussy.

Chelaru, Mircea

(3.07.1949, Reditu, jud. Iași)

General. A absolvit Școala Superioară de Ofițeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu și Academia Militară, Facultatea de Arme Întrunite. A fost șef de Stat Major la Regimentul 2 Mecanizat (1981–1985); șeful Biroului Operații și Pregătire de Luptă la Divizia 1 Mecanizată; șeful Cercetării la Divizia 57 Blindate (1990). În 1990 a fost detașat la Serviciul Român de Informații, iar în intervalul 1990–1993 a lucrat ca atașat militar al României în Iordania. Specializări la Colegiul de Studii Strategice și Economice de Apărare George Marshall (1994), Cursul Militar Internațional la Institutul Internațional de Drept Umanitar de la San Remo (1995), Cursul de Apărare Interarmă – Noul Parteneriat pentru Menținerea Păcii – SHAPE (1996). În 2000 a fost șef al Statului Major General, perioadă în care a declanșat o serie de acțiuni în scopul accelerării procesului de reformă. Este membru fondator al Fundației Colegiului Național de Apărare, al Fundației Manfred Wörner, al Fundației Pro Patria și președinte fondator al Asociației George Marshall.

Chendi, Ilarie

(21.11.1871, Dârlos, Târnava Mare –

25.06.1913, București)

Critic literar. Adept al tradiționalismului. A absolvit seminarul teologic la Sibiu și

Literele la Universitatea din București. A lucrat la Biblioteca Academiei Române. A colaborat la *Tribuna* din Sibiu și a fondat publicațiile *Viața literară* și *Viața literară și artistică*. Sămănătorist ca opțiune culturală. A colaborat la enciclopedia lui Corneliu Diaconovici. Polemist pasionat, cerea criticii să fie „instructivă și distructivă”. A scris cronici, foiletoane: *Preludii*, 1903; *Fragmente*, 1905; *Impresii*, 1908. Este editor al operei lui Eminescu: *Literatura populară*, 1902; Alecsandri: *Scrisori*, 1904; Ion Creangă: *Opere complete*, 1909.

Chesarie Râmniceanul

(? – 9.01.1780, Râmnicu Vâlcea)

Cărturar. Bucureștean de baștină. A studiat la Academia Grecească din București. Ca episcop al Râmnicului (din 1774) a sprijinit școlile și activitatea tipografică. A renovat tipografia din Râmnicu Vâlcea a lui Antim Ivireanul cu sprijin de la Sibiu. A făcut parte, în 1770, din delegația care a prezentat doleanțele țării la Petersburg, în fața țarinei Ecaterina a II-a. Împreună cu Mihai Cantacuzino s-a întâlnit la Iași cu feldmareșalul P.A. Rumianțev, după Pacea de la Kuciuk Kainargi (1774). A tradus în românește *Mineele*, tipărind șase volume (1776–1779) și accentuând în prefețe originea daco-romană a românilor.

Chiajna

V. Basarab, Chiajna

Chihaila, Pavel

(23.04.1922, Corabia, Romanai)

Scriitor. A frecventat Literale la București, fără a absolvi, din cauza războiului. A colaborat la *Fapta*, *Timpul*, *Ecoul*, piesa lui, *Viața ascunsă*, 1945, fiind analizată în manuscris de Petru Comarnescu în „Universul literar”. A făcut parte din organizația anticomunistă Mihai Eminescu, fiind închis de două ori între 1948 și 1960 și eliberat din lipsă de probe. A lucrat la Institutul de Istoria Artei (1960–1978). S-a perfecționat la Geneva și Paris (doctorat în istoria artei), plecând definitiv în Germania în 1978, unde colaborează la publicația *Limite* și la Radio Europa Liberă. Lucrări: *La farmecul nopții*, teatru, 1945; *Simfonia dobrogeană*, trilogie, proză, din care a publicat *Blocada*, 1945, iar *Toragai* a rămas în manuscris; *Tradiții și influențe occidentale în Țara Românească*, 1983; *Immortalité et decomposition dans l'art du Moyen Âge*, 1988; *Fața cernită a libertății*, 1990 (texte de la Europa Liberă); *Treptele nedesăvârșirii și Mărturisiri din exil*, ambele din 1994; *Țara Românească între Bizanț și Occident*, 1995; *Treptele nedesăvârșirii*, 1997; *Legende unei lumi posibile*, 2000; *Înfăptuiri pontice*, 2005.

Chiriac

Chinezu, Ion

(15.08.1894, Sântana de Mureș, jud. Mureș – 10.12.1966, Cluj)

Critic literar. A absolvit Facultatea de Teologie de la Blaj. Animator al revistei *Gând românesc*, militant pentru unirea Transilvaniei cu România. S-a ocupat de relațiile literare româno-maghiare: *Aspecte ale literaturii maghiare ardeleni*, 1930 și a tradus în română pe Moricz Zsigmond, Thomas Mann.

Chintea, Pavel

(9.07.1938, Pănășești, Basarabia)

Chimist. A absolvit Institutul de Farmacie din Zaporojie. Profesor universitar și cercetător la Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor al AȘM. Este autorul unor preparate originale noi cu proprietăți bioreglatoare pentru agricultură, ecologic inofensive, care sporesc cu mult productivitatea plantelor cultivate (legumicole, spicoase, tutun, sfeclă de zahăr, culturi pomicele, viță-de-vie ș.a.) și rezistența lor față de condițiile climaterice nefavorabile și boli. Sub conducerea lui au fost obținute mai mult de 400 de substanțe chimice noi, unele omologate și în România, Belarus, Ucraina. Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova, Premiul Prezidiului AȘM, Premiul Academiei de Științe din Ucraina, Belarus și Moldova. A primit Medalia Meritul Civic a Moldovei, Medalia D. Cantemir a AȘM, Medalia de Aur a Organizației Mondiale de Proprietate Intelectuală (OMPI). Membru titular al Academiei de Științe din New York și al Academiei Internaționale de Informatizare.

Chiorsac, Mihai

(30.08.1948, Mărcăuți, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Chișinău și s-a specializat la Secția cibernetică-energetică a Institutului de Energetică al Academiei de Științe a Moldovei. Director al Institutului de Energetică și profesor la Facultatea de Energetică. A coordonat funcționarea în parametri normali a complexului energetic al Moldovei (cercetarea regimurilor de funcționare a rețelelor electrice de distribuție, elaborarea metodelor de calcul a pierderilor tehnologice și comerciale în aceste rețele și a compatibilității electromagnetice). Cercetările privind evaluarea stării curente tehnice a sistemului electroenergetic (1996–2000) au contribuit la elaborarea Strategiei Energetice a Republicii Moldova până în 2010 și determinarea

obiectivelor pentru aderarea sistemului energetic național la Sistemul Energetic European (UCTE). Laureat al Premiului Academiei de Științe a Moldovei, Ucrainei și Bielorusiei.

Chirău, Pavel

(27.09.1952, Novoselovka, reg. Odessa, azi în Ucraina – 8.11.2008, Chișinău)

Colonel. A fost unul dintre creatorii Armatei Naționale a Republicii Moldova după ce aceasta a devenit independentă. A fost primul ei șef de Stat Major și prim-viceprim-ministru al Apărării. Eliberat din funcție în 1997.

Chircă, Sergiu

(10.10.1934, Chișinău)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie la Chișinău și și-a susținut doctoratul la Institutul Economico-Financiar din Leningrad. Profesor de economia muncii la Politehnică, apoi la Universitatea din Chișinău. Contribuții în domeniul valorificării potențialului economic, reproducerii forței de muncă și amplasării ei. Lucrări: *Condiții și obstacole în calea integrării celor două state românești*, 1992; *Încotro merge agricultura Republicii Moldova*, 1992; *Criza economică și politică în Republica Moldova și căile de ieșire din ea*, 1995; *Mecanismul de funcționare a economiei*, 2 vol., 1997. Premiul de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei Române, 1997.

Chirescu, Ioan D.

(5.01.1889, Cernavodă – 25.03.1980, București)

Compozitor. A început studiile la Conservatorul din București și le-a continuat la Scho-la Cantorum din Paris ca elev al lui Vincent d'Indy. A absolvit și Teologia la București. A fost profesor și director (1950–1955) al Conservatorului din București. A predat și la Academia de Muzică Bisericească. A scris muzică simfonică, de cameră și, mai ales, corală: *Cântecul cucului*, 1919; *Colo-n umbra pomilor*, 1937; *Mama*, 1933, pentru solist și cor bărbătesc; *Doruleț, dorulețule*, 1948; *Răspunsuri liturgice*, 1934; *Pre tine te lăudăm*, 1934. Laureat al Premiului de Stat. Maestru Emerit al Artei (1954), Artist al Poporului (1959), Profesor Emerit (1962).

Chiriac, Corina

(26.10.1949, București)

Cântăreață de muzică ușoară. Fiică a lui Mircea C. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. A fost colegă de generație cu: George Mihăiță, Florin Zamfirescu, Gelu Colceag,

Chiriac

Corina Chiriac

Cornel Chiriac

Constantin Chiriță

Tamara Crețulescu, Mircea Diaconu, Ștefan Velniciuc. La Festivalul Internațional Cerbul de Aur de la Brașov, ediția 1971, obține Cerbul de Bronz. Actriță la Teatrul din Oradea până în 1974, când vine la Teatrul Giulești. Roluri în film – *Cu mâinile curate* și *Aventuri la Marea Neagră*, 1972; *Trio formidabil*, 1983; discografie – *Eu sunt Corina* (1981); *Noapte bună, pe mâine* (1983); *Corina* (1985); *Și ieri, și azi*, și *măine* (1987); *Deschid fereastra* (1995); *Serenadă pentru Carul Mare* (2002); *Oprți timpul – Mari succese*, vol. I (2003); *Ne cunoaștem din vedere – Mari Succese*, vol. II (2005); *Inimă nebună – Mari Succese*, vol. III (2006). Înregistrează numeroase plăci pentru radio și TVR. Concertează în RDG, Cehoslovacia, URSS, Bulgaria, Portugalia, Polonia, Elveția, RFG. Compune ea însăși melodii. În intervalul 1988–1994 a locuit la Los Angeles. Uniunea criticilor muzicali îi oferă Premiul O viață dedicată cântecului (2000).

Chiriac, Cornel

(8.05.1941, Uspenka, Bugeac, Basarabia, azi Ucraina – 4.03.1975, München, Germania)

Jurnalist. A absolvit Institutul Pedagogic la Pitești. A militat pentru acceptarea jazzului ca gen muzical în România vremii. Membru fondator al Federației Europene de Jazz, a copiat discuri întregi pe benzi și le-a aranjat în arhiva Radiodifuziunii Române, unde era redactor muzical. A difuzat pentru prima oară Beatles, Cream, Jimi Hendrix, Bob Dylan, Joan Baez. Din 1969 a lucrat la postul de radio Europa Liberă, secția română (Jazz magazin). Din 1995 la Pitești există Clubul de Jazz Cornel Chiriac.

Chiriac, Mircea

(1919, București – 1994, București)

Compozitor. Tată al Corinei C. A absolvit Conservatorul Regal de Muzică din București ca elev al lui Mihail Jora, Ion Nonna Ottescu, Ionel Perlea. A fost profesor de armonie la Conservatorul din București. Ionel

Voineag și Maria Ciobanu i-au fost elevi. Adept al lui Dimitrie Gusti, a contribuit la îmbogățirea arhivei de folclor a Institutului de Folclor și a scris pe această temă: *Muzica populară izvor al creației profesionale*, 1963. A compus piese simfonice și operă: *Serenada*, 1937; *Rapsodia nr. 1*, 1951; *Bucureștii de altădată*, 1957; *Iancu Jianu*, operă, 1964; *Concert pentru orchestră de coarde*, 1966; *Terra Daciae*, trei poeme pentru tenor și orchestră, 1977; *Variațiuni simfonice pentru pian și orchestră*, 1958; *Thalassa*, poem simfonic, 1982. A compus și muzică pentru filme: *Răpa Dracului*, 1957; *Două lozuri*, 1957; *D'ale carnavalului*, 1958; *Telegrame*, 1959; *Lumină de iulie*, 1963.

Chirilov (Kirilov), Elpidifor

(8.10.1883, Șipca, Bucovina de Nord – 1964, Odessa, Ucraina)

Fizician. A absolvit Universitatea Novorosiisk din Odessa, unde a devenit apoi profesor. Director al Institutului de Fizică din Odessa (din 1926). Contribuții în domeniul opticii (a descoperit efectul fotoelectric negativ în 1930 și a arătat că este legat de formarea unei imagini ascunse, stabilind astfel legătura între procesele fotoelectrice și fotochimice). Lucrări: *Structura fină a spectrului de absorbție a argintului galoid colorat fotochimic*, 1954; *Revista fotografiei științifice și aplicate și a cinematografiei*, 1959. Laureat al Premiului de Stat al URSS, al Premiului Lenin. Maestru Emerit al Științei din Ucraina.

Chiriță, Constantin

(12.03.1925, Ibănești, jud. Vaslui – 14.11.1991, Bonn-Königswinter, Germania)

Prozator. Studii politehnice neterminate. Președinte al Asociației Scriitorilor din București, redactor la diverse publicații literare. Remarcabil în proza de aventuri pentru copii și tineret: *Cireșarii* (1956–1963, 5 volume: *Cavalerii florii de cireș*, *Castelul fetei în alb*, *Roata norocului*, *Aripa de zăpadă*, *Drum*

Chistrugă

bun, Cireșari!) – Premiul Uniunii Scriitorilor; *Trilogia în alb*, 1964–1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Romantica*, 1986.

Chiriță, Constantin D.

(8/21. august 1902, București – 10.10.1993, București)

Pedolog. A absolvit Silvicultura la București. S-a specializat în pedologie la Giessen, Tharandt și Eberswalde în Germania. A înființat primul laborator din România specializat în soluri forestiere în cadrul Serviciului de Studii al Casei Autonome a Pădurilor Statului. Membru fondator al Institutului de Cercetări Forestiere. Director al Centrului de Pedologie și Ecologie Forestieră (1968–1970) și al Institutului de Studii și Cercetări Pedologice al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură. A creat primul sistem genetic de clasificare a solurilor din România. Lucrări: *Problema solului în silvicultura română*, 1933; *Geneza solurilor de stepă*, 1941; *Enciclopedie cu baze de pedologie generală*, 1974. Membru al Societății Române pentru Știința Solului, membru al Academiei Române (1990).

Chirnoagă, Marcel

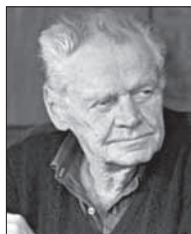
(7.08.1930, Bușteni – 23.04.2008, București)

Grafician. Absolvent al Facultății de Fizico-Matematici din București. Studii libere de artă. Specializat în grafică. A avut numeroase expoziții personale în țară și în străinătate; lucrările sale figurează în mari muzee din Paris, Viena, Berlin, Bruxelles, Moscova, Florența, New York. Lucrări: *Monștrii inevitabili* (ciclul); *Dante – Infernul* (personaje); *Labirintul*; *Don Quijote*; *Apocalipsa*; *Virtuți și vicii*; *Corabia nebunilor*; *Cele zece porunci*. A executat și sculptură în lemn, frescă. Premii; Premiul tinerețului al UAP, 1967; Premiul Käthe Kollwitz, Berlin, 1967; Premiul II la Bienala de la Cracovia, 1968; Premiul pentru grafică al UAP, 1970; Premiul Academiei Române, 1975; Medalia de Aur Dante, Ravenna, 1999; Diploma UAP, Chișinău, Republica Moldova, 2004.

Chirnoagă, Platon

(1894, Roman – 1974, Stuttgart)

Comandant militar. Legionar. În al Doilea Război Mondial a comandat Brigada a IV-a Artilerie din Divizia a IV-a Infanterie (Armata III), primind pentru aceasta gradul de general. După 23 august 1944 a comandat întreaga Divizie a IV-a cu care a căzut prizonier la germani pe teritoriul Ungariei. A făcut parte din guvernul-fantomă în exil de la Viena (1944–1945), condus de Horia Sima. Aflat în lagărul de la Glasenbach, la

Marcel Chirnoagă

Dorin Chirtoacă

dispoziția Tribunalului de la Nürnberg până în 1947. Lucrări: *Istoria politică și militară a războiului contra Uniunii Sovietice*; *Istoria Daciei și continuitatea daco-romană*.

Chirtoacă, Dorin

(9.08.1978, Chișinău)

Primar general al municipiului Chișinău (din 2008), prim-vicepreședinte al Partidului Liberal. A absolvit Facultatea de Drept, Universitatea din București și Colegiul Juridic Franco-Român de Studii Europene, Universitatea Paris I Panthéon – Sorbonne. A activat la Comitetul Helsinki pentru Drepturile Omului, filiala din Republica Moldova, în calitate de coordonator de proiecte. Imediat după facultate, în 2001–2003, a fost redactor și redactor-coordonator al emisiunii „Surprize, surprize”, la TVR. În momentul investiției sale în funcția de primar general al municipiului Chișinău (17 iunie 2007) era cel mai tânăr primar al unei capitale europene. Reales în funcție de primar general în 2011.

Chistrugă, Ion

(11.12.1951, Sculenii Vechi, Republica Moldova)

Director de imagine. Frate cu Mircea C. După ce a absolvit liceul la Chișinău s-a angajat la Moldova Film și a traversat toate etapele meseriei de operator de imagine. Și-a sporit experiența lucrând și la Belarus Film din Minsk, studiourile Maxim Gorki și Mosfilm din Moscova. A revenit în 1997 la Moldova Film și a realizat imaginea (uneori și regia și scenariul) pentru filme documentare: *Acum e singur*, 1997; *Meșteșugul strămoșilor*, 1998; *Moldova în situații extreme*, 1999; *Respirație artificială*, 2001; *Bine ați venit în Moldova*, 2002; *O scrisoare pe Internet*, 2003; *Ștefan cel Mare – cititor de Țară*, 2004; *Dacii și Romanii*, 2006; *Romanicii și migratorii*, 2006; *Formarea statului medieval Țara Moldovei*, 2006; *Alexandru cel Bun și Nou*, 2006; *Pământ dionisiac*, 2007. Om Emerit al Artei.

Chistrugă

Chistrugă, Mircea

(6.02.1948, Sculenii Vechi, Republica Moldova)

Regizor de film. Frate cu Ion C. A absolvit Institutul de Cinematografie din Moscova, regie de film, la clasa lui R. Karmen. Regizor la Studioul Moldova Film, specializat în film documentar, genul reportaj, adesea în serial. Filmografie: *Moldova Sovietică nr. 9*, 1969; *Viața în imagini nr. 10*, 1969; *Viața în imagini nr. 3*, 1971; *Pionierii Moldovei*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 10*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 11*, 1971; *Moldova Sovietică nr. 1*, 1972; *Soarele din pocal*, 1972; *Moldova Sovietică nr. 3*, 1972; *Elan*, 1972; *Tenacitate*, 1972; *Imagini ale plaiului natal*, 1973; *Moldova Sovietică nr. 1*, 1973; *Moldova Sovietică nr. 4*, 1973; *Stăpânii mașinilor*, 1973; *Căutare*, 1976; *Cu ocazia unui jubileu*, 1976; *Zona neutră*, 1976; *Balada formalismului*, 1976; *Ecoul zilelor de foc*, 1977; *Tinerii pe tatami*, 1977; *Acolo, pe îndepărtatul meridian*, 1977; *Un duel pe apă*, 1978; *Un album ca amintire*, 1978; *Viața ca o continuă căutare*, 1978; *Omul de la intersecție*, 1978; *Ringul*, 1979; *Ca să revii*, 1980; *Calea spre cele cinci ceruri*, 1980; *Pe magistrata albastră*, 1980; *Datorie ostășească*, 1981; *Un meci cât o vacanță*, 1981; *Calăuze viclene*, 1982; *Moldova sportivă*, 1982; *Ziua propagandistului*, 1982; *Vasile Luca și băieții săi*, 1983; *Orbiți de întuneric*, 1983; *Fântânarii*, 1983; *Lumină în întuneric*, 1984; *O altă frontieră*, 1984; *Cu spatele la adevăr*, 1985; *Jocurile copilăriei noastre* (scenariu și regie în colaborare cu V. Druck), 1985; *Sinceritate*, 1985; *O șansă pentru învingător*, 1986; *După o zi grea*, 1986; *Fapta și banul*, 1986; *Extemporal la ora de vârf*, 1986; *Cu fața le pe-rete*, 1987; *Lumina cărții*, 1987; *Mihail Grecu. Dincolo de culoare*, 1988; *Sări pe orizontală*, 1988; *Povara cea de toate zilele*, 1988; *Delirul blajinilor*, 1989; *Alte voci* (scenariu și regie), 1989; *Duminica Mare* (scenariu și regie în colaborare cu V. Druck), 1990; *Spelunca*, 1990; *Măine iar va ieși soarele*, 1991; *Extra-terestrii* (scenariu și regie), 1991; *Proscriși* (scenariu și regie), 1991; *Nu poți fi tramvai* (scenariu și regie), 1991; *La Ungheni*, 1993; *Când țara te cheamă*, 1994; *Peregrinii*, 1995; *Aici departe*, 2002; *Proba de libertate*, 2006; *Venim și mâine pe aici*, 2007 ș.a. Membru și vicepreședinte al Uniunii Cineaștilor din Republica Moldova. Premiul Național al Cinematografiei Moldovei. Distins cu Ordinul Gloria Muncii (2000).

Chișinevschi, Iosif

nume la naștere **Iacob Roitman**

(1905, Chișinău, Basarabia – 1963, București)

Om politic. Și-a luat numele după soție. Evreu ca etnie. Supranumit Ioșca.

Mircea Chistrugă

Iosif Chișinevschi

Autodidact. A intrat în Partidul Comunist Român din 1928. Din 1930 s-a aflat în URSS la Școala Internațională Lenin a Kominternului de la Moscova. S-a întors în România ca șef al Departamentului de Agitație și Propagandă al PCR (1944–1957). Arestat (1933–1936), l-a cunoscut în închisoarea de la Târgu Jiu pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A avut un rol în eliminarea lui Ștefan Foriș și a lui Lucrețiu Pătrășcanu. Ca și Miron Constantinescu, a cerut, la Congresul din 1956 al partidului, o serie de liberalizări, fiind eliminat din Biroul Politic al CC al PMR în 1957. Tot peisajul epocii este cuprins în romanul *Colecție de biografii, autobiografii și memorii contemporane* de Petru Dumitriu.

Chițimia, Ion C

(22.05.1908, Albulești, jud. Mehedinți – 19.02.1996, București)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Universitatea din București, ca elev al lui Ovid Densusianu și Nicolae Cartoian. Specializare la Varșovia. A lucrat la Institutul de Istorie Literară și Folclor din București. Contribuții la cercetarea literaturii române vechi și a folclorului. Lucrări: *Antologie de literatură populară* (I–III, 1953–1967); *Cărțile populare în literatura românească* (I–II, 1963, cu Dan Simonescu); *Folclorul românesc în perspectivă comparată* (1971); *T.T. Burada – Istoria teatrului în Moldova* (1975). A editat *Biblia* lui Șerban Cantacuzino (1988).

Chițu, Gheorghe

(24.08.1828, Oboga, jud. Olt – 28.10.1897, Mirila, jud. Olt)

Om politic. A absolvit Dreptul la Viena. A participat la revoluția de la 1848 în Țara Românească. Deputat și senator de Craiova după Mica Unire, ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice, ministru de Finanțe, de Justiție și de Interne. A fondat Școala Comercială din Craiova. A tradus din literatura franceză. Președinte al Societății pentru Învățătura Poporului Român. Membru al

Cibotaru

Gheorghe Chivu

Stoica Chivu

Serghei Ciachir

Arhip Cibotaru

Academiei Române (1879) și președinte al secțiunii ei literare (1886–1888).

Chivu, Gheorghe

(7.10.1947, Micșuneștii Mari, jud. Ilfov)

Filolog. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române, apoi profesor la Facultatea de Litere a Universității din București. Lucrări: G. Coșbuc, *Opere alese*, ediție critică, vol. I, VII–IX, 1985, 1988, 1998, 2000; *Codex Sturdzanus*, studiu lingvistic, studiu filologic, ediție și indice de cuvinte, 1993, Premiul Academiei Române; *Limba română – de la primele texte până la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Variantele stilistice*, 2000; *Institutiones linguae valachicae. Prima gramatică a limbii române scrisă în limba latină*, ediție critică, 2001; *Dicționarul împrumuturilor latino-romance în limba română veche (1421–1760)*, 1992. Membru al Societății de Științe Filologice din România. Membru fondator al Asociației Române de Terminologie. Membru în Comitetele de redacție ale revistelor *Limba română* (București) și *Limba română* (Chișinău); redactor-șef adjunct al revistei *Limba română* (București), din 2005. Membru corespondent al Academiei Române.

Chivu, Stoica

(8.08.1908, Smeeni, Buzău – 18.02.1975, București)

Om politic. A lucrat la CFR până în 1921, când a venit la București. Arestat în 1934 pentru grevele ceferiștilor. Membru PCR din 1931. I-a cunoscut pe Gheorghiu-Dej și Nicolae Ceaușescu la închisoarea Doftana (înainte de 1940). Membru al CC al PCR (1945–1967), prim-ministru al României în perioada 1955–1961, președinte al Consiliului de Stat în perioada 24 martie 1965–9 decembrie 1967. Erou al Muncii Socialiste (1958). A fost înlocuit din toate funcțiile de către Nicolae Ceaușescu. Se pare că s-a sinucis.

Chladek, Anton

(1794, Elemer, Torontalul iugoslav – 1882, București)

Gravor și pictor. Ceh ca etnie. A studiat pictura la Milano și la Viena și s-a specializat în litografie, împrietenindu-se cu studenții Aloisiu Ioan Hora și cu Szarhmary. A venit la București în 1835, în valul care precede revoluțiile de la 1848, și a lucrat icoane și fresce pentru biserici, miniaturi din fildeș, dar mai ales portrete. A fost primul profesor al lui Nicolae Grigorescu și influența sa (de fapt a Renașterii italiene) este vizibilă în felul cum viitorul mare pictor a realizat icoanele de la Agapia.

Ciachir, Serghei

(17.09.1917, Soldățești, jud. Orhei, Basarabia – 30.07.2003, București)

Aviator. A absolvit Școala de Ofițeri de Aviație la București. A lucrat la Ghimbav-Brașov, la Centrul de Instrucție al Aeronauticii de la Pipera, la Flotila 1 Informație Iași. A luptat pe fronturile de est și de vest (Transnistria, Cehoslovacia). Trecut în rezervă în 1948 fără drept de pensie. A lucrat ca muncitor până în 1979, când s-a pensionat. Distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu Spade, Crucea de Aur și Coroana României clasa a V-a cu panglică de Virtute Militară.

Cibotaru, Arhip

(20.02.1935, Cobâlnea, Basarabia – 4.01.2010 Chișinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie și Istorie la Universitatea de Stat din Chișinău. Lucrări: *Ecoul gliei*, 1958; *Distanțe*, 1964; *Umbra comorilor*, roman, 1967; *Dans de toamnă*, 1973; *Ferestre*, 1978; *Scrieri alese*, 2 vol., 1978; *Inscripții pe Turnul Babel*, 2000; *Pe timpul lui Teleucă*, roman-fapt (2010). A fost redactor-șef al revistei *Nistru*. Secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Premiul de Stat, distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei, cu Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Republicii.

Cibotaru

Mihail Gh. Cibotaru

Ștefan Cicio-Pop

Iacob Cihac

Mihai Cimpoi

Cibotaru, Mihail Gheorghe

(21.06.1934, Vărvăreuca, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea de Istorie și Filologie și Școala Superioară de Partid, secția jurnalistică la Moscova. A lucrat la *Moldova socialistă* (redactor, șef de secție, redactor-șef adjunct, 1959–1975), *Moldova* (redactor-șef, 1975–1994), *Luceafărul* (redactor-șef, 1999–2003). A fost șef de secție la Agenția de Stat Moldpresă (1997–1998), ministru al Culturii al Republicii Moldova (1994–1997). A debutat în 1965 cu volumul de nuvele *Tăcerea pădurilor*, în care elementul dramatic se dovedește preponderent. Lucrări: *Durerea liniștii* (1969), *Semănătorii* (1974), *Drumuri* (1984), *Îndrăzneala* (1983), *Rădăcini de acasă* (1988), *Vijelia* (1993), *Eclipsa* (2005); publicistică – *Glasul inimii* (1971), *Oamenii de omenie* (1981), *Izvoare* (1983), *Sârjoaca* (1986, ed. a II-a, 2008), *Cu legea pre lege călcând* (1991); scenarii de film – *Întâlnirea*, *Cutremurul*, *Correspondentul special*, *Hora satului*, *Triptic autumnal* ș.a. Distins cu titlul Jurnalist Emerit (1984), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1986).

Cicio-Pop, Ștefan

(1.04.1865, Sigău, Solnoc-Dobâca, Someș – 16.02.1934, Arad)

Gazetar. Bunic al lui Victor Precup. A studiat Dreptul la Viena și Budapesta. Președinte executiv al Consiliului Național Român, a susținut la Haga și Bruxelles drepturile românilor, a pregătit Marea Unire. A deschis Adunarea de la Blaj. Deputat în Parlamentul României, ministru de stat pentru Transilvania, președinte al Camerei.

Cihac Alexandru

nume la naștere **Jean Baptiste Hirth**
familie originară din Heidelberg, înfiat **Cihac**
(8.09.1825, Iași – 29.07/10.08.1887, Mainz)

Filolog. Fiu adoptiv al lui Iacob C. A studiat în Germania. S-a ocupat de moșia sa de la Tescani-Roman. El este autorul primului

dicționar etimologic științific al limbii române, care, la apariția lui, a avut un rol important în combaterea exagerărilor latiniste. Lucrarea lui este cel mai cunoscut dicționar românesc peste hotare din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, fiind citată de aproape toți savanții străini care s-au ocupat de limba română. Tipărit în Germania, la Frankfurt, *Dictionnaire d'étymologie daco-roumaine* a avut două volume. Volumul I, *Éléments latins comparés avec les autres langues romanes*, a apărut în 1870, iar volumul al doilea, *Éléments slaves, magyars, turcs, grecs-modernes et albanais*, în 1879, care a obținut premiul Volney al Institutului Franței (1880). Plecat în Germania în 1862. Membru de onoare al Academiei Române (1872).

Cihac, Iacob Cristian Stanislau

(19.08.1800, Aschaffenburg, Germania – 29.11.1888, Aschaffenburg)

Medic și naturalist. Origine cehă. Tată adoptiv al lui Alexandru C. A studiat Medicina la Heidelberg. A fost medic al Comitetului de ciumă și medic-șef al armatei Moldovei (1830–1852). Inspector al serviciilor sanitare din Moldova. A pus bazele Cercului de lectură medicală din Iași, împreună cu Mihail Zotta, devenit în 1833 Societatea de Medici și Naturaliști. A fondat Muzeul de Istorie Naturală din Iași. Profesor la Academia Mihăileană. Lucrări: *Istorie naturală*, manual, 1837; *Index al plantelor ce constituiesc flora Moldovei și a produselor Moldovei din câștigurile imperiilor naturii*, împreună cu I. Szabo, 1836 (sunt inventariate 1 116 specii vegetale, este prima lucrare de farmacologie din România). Membru al Societății de Științe Naturale din Frankfurt, al Societății Medico-Naturaliste din Heidelberg, al Societății de Istorie Naturală din Mainz, al Societății Geologilor francezi.

Cimpoi, Mihai

(3.09.1942, Larga, Basarabia)

Critic și istoric literar. A absolvit Filologia la Chișinău. A fost redactor la revista *Nistru*, la

Cincilei

editurile Cartea Moldovenească și Literatură Artistică, la Enciclopedia Sovietică Moldovenească și la Enciclopedia Literatură și Arta Moldovei (1985–1986). A fost secretar literar la Teatrul Poetic Alexei Mateevici al Filarmonicii din Chișinău și la Teatrul de Stat A.S. Pușkin (azi Teatrul Național Mihai Eminescu). În 1965, la Congresul Scriitorilor, abordează, ca și Aureliu Busuioc și Ion Druță, problema revenirii scrisului din Moldova est-pruteană la alfabetul latin. Din 1987 este secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, din 1991 până în 2010 – președinte al breslei scriitoricești de la est de Prut. Totodată este șef al Sectorului Literatură română veche și modernă la Institutul de Filologie al Academiei de Științe a Republicii Moldova, editor coordonator și director al revistei literare *Viața Basarabiei* (serie nouă). Lucrări: *Disocieri* (1969), *Alte disocieri* (1971), *Focul sacru* (1975), *Narcis și Hyperion* (1979), *Întoarcerea la izvoare* (consecrată creației lui Grigore Vieru, 1985), *Creația lui Ion Druță în școală* (1986), *Basarabia sub steaua exilului* (București, 1994), *Căderea în sus a Luceafărului* (1993, Galați), *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminenți eminescologi din România, Franța, Italia, Ungaria, India, Rusia etc., 1993, reeditată la București, 1995), *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (1996 și 2002), *Mărul de aur* (punere în evidență a unor valori românești din perspectiva europeană, 1998), *Cumpăna cu două ciuturi* (2000), *Brâncuși, poet al ne-sfârșirii* (2001), un ciclu de 7 cărți intitulate *Critice*, apărute la *Scrisul românesc* din Craiova cu începere din 2001, *Secolul Bacovia* (2005), *Ion Heliade-Rădulescu: panhimniul Ființei* (2006) și *Grigore Alexandrescu: însuflarea Ființei* (2009). Laureat al Premiului Național al Republicii Moldova pentru literatură (1994), distins cu medalia jubiliară Mihai Eminescu (România, 2000), Premiul Nichita Stănescu (1991) al Academiei Române, Ordinul Steaua României în grad de comandor (2004). Este membru de onoare al Academiei Române (1991) și titular al Academiei de Științe din Republica Moldova (1992). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, al Organizației Mondiale a Scriitorilor (PEN), al Societății Internaționale pentru Investigații în Domeniul Literaturii pentru Copii și Tineret, director de onoare al Centrului Academic Internațional Mihai Eminescu din Chișinău (din 2000). Președinte al Uniunilor de creație din Republica Moldova (din 2010).

Cinci, Eugen

(5.09.1979, Vârșeț)

Muzician. Fiu al unui interpret de muzică populară românească din Voivodina. A absolvit liceul Borislav Petrov Braca din Vârșeț și Conservatorul la Timișoara, secția pedagogie. Și-a susținut doctoratul la Universitatea de Muzică din București. Din 2003 este angajat la Școala Superioară pentru Instruirea Educatorilor (azi Școala de Înalte Studii pentru Educatori Mihailo Palov) pentru disciplinele cor și orchestră, precum și practică vocal-instrumentală. Instruiește și dirijează corul de fete al acestei instituții. Din 1994 a fost activ în cadrul SCA Luceafărul din Vârșeț și o perioadă a dirijat atât orchestra de adulți, cât și o orchestră de copii. A cântat cu mai multe orchestre ca solist instrumentist, având numeroase spectacole în Voivodina, România, Bulgaria, Grecia, Cehia, Ungaria. Ca membru al orchestrei de muzică populară a Consiliul Național al Minorității de Naționalitate Română a concertat în România, în 2006, la palatul Cotroceni. În cadrul Comunității Românilor din Serbia este șeful Departamentului pentru cultură, membru în comitetul de conducere al săptămânalului *Libertatea* din Pancevo și membru în comisia artistică a Festivalului de Folclor din Voivodina. Lucrări teoretice: *Consonanțe vârșețene*, 2003; *Lăutarul Ion Durăin*, 2005; *Opusuri muzicale românești*, 2006; *Instruirea învățătorilor și educatorilor în limba română la Vârșeț*, în colaborare, 2006.

Cincilei, Gheorghe

(21.09.1936, Chetrosu, Basarabia –

1.09.1999, Chișinău)

Istoric și critic de teatru, muzeolog. A studiat la Facultatea de Limbi Străine a Institutului Pedagogic de Stat Alecu Russo din Bălți. A fost actor la Teatrul Național Vasile Alecsandri din același oraș, redactor-șef la Direcția Arte a Ministerului Culturii din Republica Moldova (1961–1963), director al Bibliotecii de Stat (1963–1964), consilier la Uniunea Teatrală din Moldova (1974–1989) și profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (1991–1997). Lucrări: *Teatrul Național V. Alecsandri din Bălți* (1982), *Teatrul Republican de păpuși Licurici. O poveste a poveștilor* (1995), micromonografii despre actorii Trifan Gruzin, Ecaterina Cazimirov, Domnica Darienco, Constantin Constantinov ș.a. Director fondator al Muzeului Literaturii Române M. Kogălniceanu, inițiator al caselor memoriale Alexandru Donici (în satul Donici, Orhei, 1966) și Alexei Mateevici (în satul Căinari, Căușeni, 1968) și al Muzeului Teatrului Național Mihai Eminescu din Chișinău (1973). Distins cu titlul de Maestru Emerit în Arte al Republicii Moldova.

C

179

Ciobanu

Anatol Ciobanu

Ilarion Ciobanu

Ion Ciobanu

Ciobanu, Anatol

(14.05.1934, Ruseni, Basarabia)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Profesor și prodecan al facultății. Specializare la Universitatea de Stat M.V. Lomonosov din Moscova, elev al romanistului Ruben Budagov, apoi la Sorbona, Aix-en-Provence, București, Iași. Din 1976 a fost șef al Catedrei de lingvistică generală și romanică, din 2004 – al Catedrei de limba română, lingvistică generală și romanică (până în 2010). Contribuții în domeniile: sintaxă, sociolingvistică, lingvistică generală, cultivarea limbii, punctuație, limba latină. Este autor sau coautor a 8 monografii, 10 manuale, 14 lucrări didactice, 2 dicționare, a circa 600 de articole, studii și recenzii științifice. Lucrări: *Pățile principale ale propoziției* (1968), *Probleme dificile de gramatică* (1969), *Să scriem și să vorbim corect* (1970), *Sintaxa verbelor semicopulative* (vol. I, 1976; vol. II, 1978), *Limba maternă și cultivarea ei* (1988), *Sintaxa și semantica* (1997), *Punctuația limbii române* (2000), *Mic dicționar latin-român de expresii consacrate* (2002), *Reflecții lingvistice* (2008). La cererea Editurii Litera, a alcătuit două culegeri prestigioase: *Limba română – adevărata mea Patrie* (2005) și *Elogiu limbii române* (2007, 2011). Profesor invitat la Universitatea Al. I. Cuza din Iași, Universitatea de Stat din Cernăuți. Distins cu titlul de Lucrător Emerit al Școlii Superioare din Republica Moldova, deține medalia guvernamentală Mihai Eminescu (Republica Moldova) și medalia D. Cantemir a Academiei de Științe a Moldovei. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1993).

Ciobanu, Ilarion

(28.10.1931, Ciucur, Tighina – 7.09.2008, București)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Debutul l-a avut la vârsta de 30 de ani în filmul *Setea*, în care a jucat alături de Ion Besoiu și Amza

Pellea; în *Omul de lângă tine* alături de Ștefan Ciubotărașu și George Calboreanu. Au urmat mai bine de 50 de filme în care a deținut roluri principale. A fost de asemenea regizor al filmelor *Omul de lângă tine* și *Mara*. După 1989 a continuat să joace doar ocazional, în filmele *Crucea de piatră – Ultimul bordel*, *Te-rente – regele bălților*, *Tancul* și *Bored*. La prima ediție a Festivalului Internațional de Film București BESTFEST, în 2004, a primit Premiul de Excelență pentru contribuția sa la arta cinematografiei.

Ciobanu, Ion C.

(6.11.1927, Budăi, Basarabia – 19.01.2001, Chișinău)

Prozator și om politic. A absolvit Școala Pedagogică la Orhei și cursurile de literatură de pe lângă Uniunea Scriitorilor a URSS, Școala Comsomolistă Centrală de la Moscova. A fost secretar și președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, președinte al Comitetului republican pentru Premiile de Stat în domeniul literaturii și artei. Președinte al Sovietului Suprem din RSS Moldovenească (1986–1990), președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al RSS Moldovenești. A fost și deputat în Sovietul Suprem al URSS în legislaturile 6, 8 și 9. Lucrări: *Codrii*, 2 vol., 1954–1957; *Podurile*, 1966; *Tăria slovei măiestrite*, 1971; *Cucoara*, 1975; *Podgoreni*, 1982. Distins cu Ordinul Drapelul Roșu de Muncă, Ordinul Prietenia Popoarelor ale URSS, Premiul de Stat al Moldovei și mai multe medalii. Scriitor al Poporului din Republica Moldova.

Ciobanu, Maria

(3.09.1937, Roșiile, jud. Vâlcea)

Interpretă de muzică populară. Soție a lui Ion Dolănescu și mamă a Liliane Văduva. A învățat să cânte acasă, de la mama ei, și a intrat prin concurs în Ansamblul Cioacărlia al Ministerului de Interne, apoi la Doina Ilfovului. Stil vocal de virtuozitate, folosind hăulitul. A concertat în Iugoslavia,

Ciobanu

Maria Ciobanu

Mircea Ciobanu

Mitrofan Ciobanu

Cehoslovacia, URSS, SUA, Israel, Austria, Belgia, Olanda, Danemarca, Italia, Malta etc. Cele mai cunoscute melodii din repertoriul său de doine, hore și sârbe olteneste: „Șarpe, șarpe de dudău”; „Azi noapte când m-am culcat”; „Mult mi-i drag mie Mărin”; „Ia-mă dor și du-mă, du-mă!”; hăulitele „Al naibii e iubit”; „Spune-mi neică, mergi, nu mergi?”; „Hăulesc gorjencele”; „Lie, ciocărlie”.

Ciobanu, Mircea

(13.05.1940, București – 23.04.1996, București)

Poet și prozator. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București. A fost redactor la Editura pentru Literatură, apoi la Cartea Românească. A debutat cu versuri în revista *Tribuna* (1959) și editorial cu volumul *Imnuri pentru nesomnul cuvintelor* (1966), în care, așa cum a observat Nicolae Manolescu, este deja un poet format, nu un începător, precum cei mai mulți debutanți din colecția „Luceafărul” a Editurii pentru Literatură. A scris o poezie a pasiunilor mereu controlate printr-o privire autoreflexivă: *Patimile*, 1968; *Etica*, 1971; *Cele ce sunt*, 1974; *Versuri*, 1982; *Vântul Ahab*, 1984; *Viața lumii*, 1989), precum și proză de tip parabolic, pigmentată adesea cu texte poematice: *Martorii*, 1968; *Epistole*, 1969; *Cartea fiilor*, 1970; *Tăietorii de lemne*, 1974; *Istории*, 5 vol. (1977–1986, Premiul Uniunii Scriitorilor în 1977 și 1981); *Tânărul bogat*, versuri, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor. După 1989 a manifestat înclinații regaliste, ceea ce s-a materializat prin scrierea unor volume de eseuri: *Convorbiri cu Mihai I al României*, 1991; *Nimic fără Dumnezeu - Noi convorbiri cu Mihai I al României*, 1992; o editură din București îi poartă numele.

Ciobanu, Mitrofan

(5.01.1942, Copceac, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Mecanică și Matematică la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea

Lomonosov din Moscova. Profesor și rector al Universității din Tiraspol, în prezent aflată în refugiu la Chișinău. Contribuții în topologie, algebra topologică, teoria descriptivă a mulțimilor, analiza funcțională, teoria optimizării topologice, teoria măsurii. Invitat în Japonia, Rusia, SUA, Italia, Cehia, Ungaria, Franța, Bulgaria, Germania, Georgia, Estonia, Azerbaidjan, Kazahstan. Lucrări: *Теория Р-разреженных пространств* (1979, în colaborare); *Дескриптивная теория множеств и топология* (1989, tradusă în engleză cu titlul *Descriptive set theory and topology*, Springer Verlag, 1995); *Algebre universale topologice* (1999); *Geometrie proiectivă*, manual (1999); *Geometrie diferențială*, manual (2004). Distins cu titlurile: Eminent al Învățămintului Superior din URSS, laureat al Premiului de Stat al Moldovei, al Premiului Boris Glăvan al Komsomolului din Moldova, al Premiului Prezidiului Societăților Științifico-Tehnice din URSS, al Premiului CC al Komsomolului din URSS și al Premiului AȘM C. Sibirschi, cu Ordinul Gloria Muncii. Membru al Academiei de Științe din New York, al Societății de Matematică din Moscova, președinte al Societății de Matematică din Republica Moldova (din 1999). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Ciobanu, Nicu

(26.08.1960, Alibunar, Voivodina)

Poet. A absolvit Dreptul și Filosofia la Novi Sad. Director al Trustului Libertatea (editură, reviste) din Pancevo (1993–2000), în care calitate a editat colecția „Trei mii de pagini pentru mileniul trei”, cuprinzând valorile literaturii române din țară, din afara granițelor actuale ale țării și din diaspora. Membru în Parlamentul Voivodinei. Membru fondator al Comunității Românilor din Iugoslavia. Realizator de televiziune la Novi Sad. Membru al Uniunii Scriitorilor din Voivodina și al Uniunii Ziariștilor din Serbia. Este deținătorul Premiului Uniunii Ziariștilor din Voivodina, Premiului Omul

Ciobanu

Ștefan Ciobanu

Tamara Ciobanu

Vitalie Ciobanu

Daniel Ciobotea

anului pentru 2002 acordat de Fundația Română de Etnografie și Folclor din Voivodina, al Premiului anului pentru ziaristică, 2003. Lucrări: *Păsări neînșeuate*, 1981; *Om singur visând*, 1984; *Împrejurări inexplicabile*, 1990; *Depoetizare*, 2002.

Ciobanu, Ștefan

(11/24.11.1883, Talmaz, Basarabia – 28.02.1950, București)

Istoric, autor al unor lucrări importante despre literatura română veche, cultura românească în Basarabia sub ocupație rusească, demografia Basarabiei, susținător fervent al introducerii limbii române în școlile din Basarabia, a votat împotriva cedării pașnice a Basarabiei către sovietici în 1940. Lucrări: *La continuité roumaine dans La Bessarabie, annexée en 1812 par la Russie*; 1920. *Cultura românească în Basarabia sub stăpânirea rusă*, Chișinău, 1923; *Biserici vechi din Basarabia. Din bibliotecile rusești*, 1924; *D. Cantemir în Rusia*, 1925; *Chișinău* (monografie), 1925; *Basarabia* (monografie), 1926; *Cetatea Tighina*, 1928; *Documente din Basarabia* (în colaborare cu P. Visarion, Șt. Berechet, C. Tomescu, L.T. Boga), vol.1–2, 1928–1938; *Unirea Basarabiei. Studiu și documente cu privire la mișcarea națională din Basarabia la anii 1917–1918*, București, 1929; *Mănăstirea Țigănești*, 1931; *Din istoria mișcării naționale în Basarabia*, 1933; *La Bessarabie. Sa population, sont passé, sa culture*, 1941; *Basarabia. Populația, istoria, cultura*, Chișinău, 1992; *Un document inedit din timpurile lui Ștefan cel Mare*, 1944; *Domnitorul Moldovei Petru Rareș în literatura rusă veche*, 1945. Membru al Academiei Române (1918), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreședinte al Academiei Române între 1944–1948, președinte al secțiunii literare, 1940–1943.

Ciobanu, Tamara

nume la naștere **Tamara Taratanskaia**

(22.11.1941, Berezlogi – 23.10.1990, Chișinău)

Interpretă de muzică populară. A absolvit Conservatorul la Chișinău. Și-a început

cariera ca soprană de operă (*Cio Cio San, Evgheni Oneghin*). Profesoară la Conservator, azi Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice din Chișinău. Solistă a orchestrei de muzică populară Flueras. Membră a Uniunii Muzicienilor din Republica Moldova. Artistă a Poporului din URSS. Un concurs de interpretare vocală îi poartă numele.

Ciobanu, Vitalie

(4.05.1964, Florești, Republica Moldova)

Prozator și publicist. Licențiat în jurnalistică la Universității de Stat din Chișinău. Redactor de carte la Editura Literatura artistică (Hyperion, 1986–1993). Cofondator și redactor-șef al revistei tineretului de creație din Republica Moldova și România *Contrafort* (din 1994). Lucrări: *Schimbarea din strajă* (1991), *Frica de diferență* (1999), *Valsul pe Eșafod: 30 de pretexte literare și un Jurnal la Praga* (2001), *Anatomia unui faliment geopolitic: Republica Moldova* (2005). A participat la colocvii și congrese internaționale desfășurate la Moscova, București, Viena, Guadalajara, Ciudad de México, Praga. Laureat al multor premii ale Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1991, 1999, 2001, 2005) și ale Uniunii Scriitorilor din România (1999).

Ciobotea, Daniel

nume la naștere **Dan Ilie Ciobotea**

(22.07.1951, Dobrești, com. Bara, jud. Timiș)

Patriarh al României din 2007. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu, apoi pe cel din București, ca elev al lui Dumitru Stăniloae. S-a specializat la Facultatea de Teologie protestantă a Universității de Studii Umaniste din Strasbourg, apoi la Albert Ludwig University din Freiburg im Breisgau, Facultatea de Teologie Catolică. În 1987 a intrat în viața monahală la mănăstirea Sihăstria. Din 1992 profesor la Facultatea de Teologie a Universității din Iași. Din 1990 mitropolit al Moldovei și Bucovinei. Membru al Academiei Internaționale de Științe Religioase din Bruxelles (2000).

Cioclea

Anatol Ciocanu

Ion Ciocanu

Vasile Ciocanu

Eugen Cioclea

Ciocanu, Anatol

(3.06.1940, Mălăiești, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A lucrat la cotidianul *Moldova socialistă* (azi *Moldova suverană*) și la revista *Moldova*, după care a fost corespondent special al revistei *Glasul națiunii* la București (1990–2000). Lucrări: *An neobișnuit* (1967), *Întoarcerea lui Călin* (1968), *Firul Ariadnei* (1970), *Cântece de acasă* (1971), *Sonetele câmpiei* (1975), *Alte cântece de acasă* (1978), *Poezele durerii* (2000) și *Cântecele mântuirii* (2001). Este autor de scenarii, versuri și povestiri pentru copii: *La izvoare* (1973), *Foișorul* (1977), *Poiana de argint* (1980). *Cântecul viorii* (1986). A tradus din Pușkin, Lermontov, Șevcenko, Tvardovski, Bella Ahmadulina, Gheverk Emin, Giuseppe Ungaretti. Deține Premiul Național al Republicii Moldova, Medalia jubiliară Mihai Eminescu a Ministerului Culturii din România și Ordinul Gloria Muncii.

Ciocanu, Ion

(18.01.1940, Tabani, Basarabia)

Critic și istoric literar. Frate cu Vasile C. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea de Stat din Chișinău. Conferențiar universitar, director al Editurii Literatură artistică (Hyperion), director general al Departamentului de Stat al Limbilor (1993–1994), șef al Direcției Promovare a Limbii Oficiale și Control asupra Respectării Legislației Lingvistice din cadrul Departamentului Relații Interetnice și Funcționarea Limbilor (1998–2001) etc. Cercetător științific principal la Institutul de Filologie al AȘM. Profesor universitar interimar la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă din Chișinău. Lucrări: *Caractere și conflicte* (1968); *Articole și cronică literare* (1969); *Itinerar critic* (1973); *Unele probleme de estetică* (1973); *Dialog continuu* (1977); *Podurile vieții și ale creației* (1978); *Clipa de grație* (1980); *Pașii lui Vladimir Curbet* (1982); *Permanențe* (1983); *Argumentul de rigoare* (1985); *Dreptul la critică*

(1990); *Reflecții și atitudini* (1992); *Dincolo de literă* (2002); *Literatura română contemporană din Republica Moldova* (1998); *Rigorile și splendorile prozei rurale* (2000); *Literatură română. Studii și materiale pentru învățământul preuniversitar* (2003), *Scriitori de ieri și de azi* (2004) ș.a. Distins cu Ordinul Republicii și cu medalia D. Cantemir AȘM (2010).

Ciocanu, Vasile

(1.01.1942, Tabani, Basarabia – 23.09.2003, Chișinău)

Filolog. Frate cu Ion C. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A fost șef de secție, apoi director adjunct al Muzeului Republican de Literatură (1966–1970). Director adjunct al Institutului de Istorie și Teorie Literară al Academiei din Chișinău (1985–1991), director al Institutului de Literatură și Folclor (din 1993 până la sfârșitul vieții). Lucrări: *Constantin Stamati: viața și opera* (1981), *File de istorie literară: articole și materiale* (1989), *Contribuții istorico-literare* (București, 2001). Este coautor al tratatului academic *Istoria literaturii moldovenești* (vol. I, 1986; vol. II, 1988), precum și al culegerilor colective *De la cronografie la literatura modernă* (1974), *Cercetări de istorie literară* (1978), *Pagini din istoria literaturii și culturii moldovenești* (1979), *Literatura moldovenească și folclorul* (1982), *Studii și materiale despre Alexandru și Boleslav Hâjdău* (1984). A îngrijit ediții contemporane ale creației scriitorilor Constantin Stamati (1975, 1986, 1993), Constantin Stamati-Ciurea (1978, 1998, în colaborare), Mihail Kogălniceanu (1997), Alecu Donici (1997), Toader Vărnăv (apărută postum, 2007). A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și din România.

Cioclea, Eugen

(4.08.1948, Druța, Republica Moldova)

Poet. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității Mihail Lomonosov din Moscova. A refuzat eticheta de postmodernist.

Cioculescu

Șerban Cioculescu

Dumitru Cioflină

Constantin Ciopraga

Lucrări: *Numitorul comun*, 1988; *Alte dimensiuni*, 1991; *Portret de grup*, 1995; *Dați totul la o parte ca să văd*, 2001 (după care s-a făcut un spectacol de performance). Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și România.

Cioculescu, Șerban

(7.09.1902, București - 25.06.1988, București)
Critic și istoric literar. A absolvit Literale și Filosofia (specialitatea limba franceză) la București, Filologia romanică la Sorbona și la École Pratique des Hautes Études, Paris. A fost redactor-șef la *Viața românească*, apoi profesor la Institutul Pedagogic din Pitești (domiciliu forțat), profesor la Facultatea de Filologie din București, director al Bibliotecii Academiei. A publicat interesante analize critice: *Correspondența dintre I.L. Caragiale și Paul Zarișopol*, 1935, debut; *Aspecte lirice contemporane*, 1942; *Varietăți critice*, 1966; *Aspecte literare contemporane*, 1972, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Itinerar critic*, 5 vol., 1973–1979. Editor și comentator al lui I.L. Caragiale: *Viața lui Caragiale*, 1942; *Documente inedite*, 1964. A mai scris, împreună cu Tudor Vianu și Vl. Streinu, *Istoria literaturii române moderne*, 1943. Membru al Academiei Române (1974).

Cioflină, Dumitru

(16.06.1942, Strehăia)

General. A absolvit Școala Militară Superioară de Ofițeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu și Academia Militară din București. A înființat și condus Batalionul Vânători de Munte de la Borșa. După 1989 a fost șef de stat major al Brigăzii de Vânători de Munte de la Brașov; șef Secție Pregătire de Luptă și șef Secție Operații în Comandamentul Armatei III; comandant de divizie; comandant de armată. În 1991 a fost numit secretar de stat și șef al Departamentului pentru Învățământ, Știință și Cultură, iar în același an, șef al Statului Major General al Armatei. Între 1997–2001 a îndeplinit funcția de comandant și rector al Academiei de Înalte Studii Militare. S-a ocupat de restructurarea

armatei române și apropierea ei de standardele NATO. Statul Major General a revenit la denumirea antebelică de Marele Stat Major. Distins cu Legiunea de Merit în grad de Comandor, acordată de președintele Statelor Unite ale Americii și Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, acordat de președintele României.

Ciolan, Ioan N.

(26.11.1899, Porcești-Turnu Roșu - 20.09.1983, Sibiu)

Cărturar, publicist, istoric, pedagog, inspector școlar, creator al cooperației moderne românești. A absolvit Facultatea de Filosofie și Litere din București. A reprezentat, în calitate de președinte al Centralei Cooperativelor de Consum, cooperația din țara noastră la diferite congrese internaționale. A fost creatorul Cooperativei Sănătatea Neamului din Sibiu, unică în lume. Alături de Sadoveanu și alți cărturari a realizat cărțile de citire pentru clasele V–VII (1925–1927) și toate tipurile de manuale pentru clasele I–VII (1935). Președinte al Asociației Învățătorilor din Ardeal, vicepreședinte al Asociației Generale a Învățătorilor din România și ministru subsecretar de stat.

Cionca, Ovidiu

(20.01.1905, București - 09.1967, București)

Inginer. Origine transilvăneană. A absolvit Institutul Politehnic la București, specializat în aviație. A construit motoare de avion la IAR Brașov. A făcut închisoare (1954–1956) ca fiu al profesorului de română al regelui Carol I. A inventat un procedeu de honuit cilindrii cu grafit.

Ciopraga, Constantin

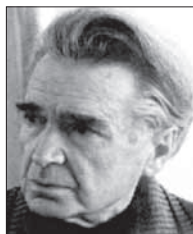
(12.05.1916, Pașcani - 2.02.2009, Iași)

Istoric literar. A absolvit Literale și Filosofia la Iași. Profesor la Universitatea din Iași. A scris lucrări monografice și tematice și a interpretat întregi perioade literare: *Literatura română între 1900–1918*, 1970; *Hortensia*

Ciorănescu

Papadat-Bengescu, 1973; *Personalitatea literaturii române*, 1973, Premiul Asociației Scriitorilor din Iași; *Ecran interior*, 1975; *Între Ulysse și Don Quijote*, 1978, Premiul Asociației Scriitorilor din Iași; *Mihail Sadoveanu · Fascinația tiparelor originare*, 1981; *Propilee · Cărți și destine*, 1984; *Poezia lui Eminescu · Arhetipuri și metafore fundamentale*, 1990; *Caielele privitorului tăcut* (memorii, 2001); *Perspective* (2001); *Baltagul. Privire critică* (2002). A scris și un roman: *Nisipul*, 1989. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Emil Cioran

Alexandru Ciorănescu

Cioran, Emil

prenume la naștere **Mihai Emil** (8.04.1911, Rășinari, Sibiu – 20.06.1995, Paris) Eseiist și filosof. A absolvit Filosofia la București (1931), a avut doi ani o bursă de studii la Berlin, unde a studiat filosofia (1934–1936) și a fost apoi profesor de filosofie la Liceul Andrei Șaguna din Brașov. În 1937 a plecat cu o bursă a Institutului Francez la Paris, unde s-a și stabilit din 1940. A fost prieten cu Eugen Ionescu, Constantin Noica, Mircea Eliade. Ca scriitor de limbă franceză a fost considerat unul dintre cei mai buni stilisti. A debutat cu eseu *Pe culmile disperării*, 1934, Premiul Scriitorilor Tineri al Fundațiilor Regale, și a continuat să scrie eseuri de tip existențialist: *Cartea amăgirilor*, 1936; *Schimbarea la față a României*, 1936; *Lacrimi și sfîrși*, 1937; *Precis de décomposition* (Rezumat despre descompunere), 1949; *Syllogismes de l'amertume* (Silogisme despre amărăciune), 1952; *La tentation d'exister* (Tentația de a exista), 1956; *Histoire de l'Utopie* (Istoria Utopiei), 1960; *La chute dans le Temps* (Căderea în Timp), 1964; *Le mauvais démiurge* (Demiurgul cel rău), 1969; *De l'inconvénient d'être né* (Despre inconvenientul de a te fi născut, 1973); *L'Avenir du passé · Utopie et Littérature* (Viitorul trecutului · Utopie și literatură), 1973; *Exercices d'admiration* (Exerciții de admirație), 1986; *Aveux et anathèmes* (Mărturie și anateme), 1986; *Eseuri*, 1988, București; *Chance de l'échec* (Șansa eșecului), 1988; *Cahiers 1957; Constantin Noica 1972, 1988; Revelațiile durerii*, 1990; *Amurgul gândurilor*, 1991, București; *L'ami lointain: Paris-Bucarest*, 1991; *Le crépuscule des pensées* (Crepusculul gândurilor), 1993; *Îndreptar pătimas*, 1997, București.

Ciorănescu, Alexandru

(14.11.1911, Moroeni, jud. Dâmbovița – 1992, Tenerife, Spania)

Istoric literar și comparatist. Frate cu Ecaterina și Nicolae C. A absolvit Literale și Școala de Arhivistică și Paleografie la București. A obținut doctoratul la Sorbona. A fost consilier al Ambasadei României la Paris (1940, 1945–1946), director la

Universul literar (1944–1945). S-a stabilit în Franța în 1946 la Centre National de la Recherche Scientifique. A fost apoi profesor de franceză la Universitatea La Laguna din Tenerife, Spania (Doctor Honoris Causa al universității din 1991). S-a ocupat continuu de fenomenul românesc, dar nu numai: *La Dobroudja, terre roumaine · Une restitution historique* (Dobrogea, pământ românesc · O restituire istorică, 1939); *La tradition historique et l'origine des Roumains* (Tradiția istorică și originea românilor), 1942; *Teatrul românesc în versuri și izvoarele lui*, 1943; *La Roumanie vue par les étrangers* (România văzută de străini), 1944; *Literatură comparată*, 1944; *Estudios de literatura española y comparada* (Studii de literatură spaniolă și comparată), 1954; *El Barocco o el descubrimiento del drama* (Barocul sau descoperirea dramei), 1957, tradusă în românește în 1980; *Bibliographie de la littérature française du XVI-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVI-lea), 1975; *Bibliographie de la littérature française du XVII-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVII-lea), 1965–1966; *Bibliographie de la littérature française du XVIII-e siècle* (Bibliografia literaturii franceze a secolului al XVIII-lea), 1969; *Bibliografia franco-española 1660–1715*, 1977; *Ion Barbu*, 1981, New York; *Historia del Cabildo Insular de Tenerife*, 1913–1988, 1988; *Mihai Eminescu, una poesia de la indeterminación* (Mihai Eminescu, un mit al nedeterminării), 1989; *El mito de la Atlantida* (Mitul Atlantidei), 1990; *Cristophe Colomb et ses biographes* (Cristofor Columb și biograful săi), 1992; *Diccionario biográfico de Canarias* (Dicționarul biografic al Canarelor), 1992. A tradus în franceză Dante – *La Divine Comédie*, 1964. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Ciorănescu Nenițescu, Ecaterina

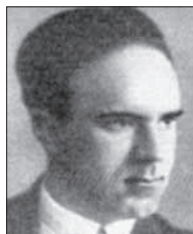
nume la naștere **Ciorănescu**

(15.08.1909, București – 23.01.2000, București) Chimistă. Soră cu Alexandru și Nicolae C. Soția chimistului Costin D. Nenițescu. A absolvit Facultatea de Fizico-Chimice la

Ciorănescu

Ec. Ciorănescu Nenițescu

Nicolae Ciorănescu

Florin Ciorăscu

București. Profesor la Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din București și la Institutul de Petrol și Gaze din București. A inițiat primul curs de sinteza medicamentelor din România. Contribuții în domeniul medicamentelor. Lucrări: *Durch Aluminium-chlorid Katalysierte Reaktionen XV. Mitteilung Über die Darstellung Gesättigter Ketone durch Anlagerung von Säurechloriden an Olefine und Hydrierung Mittels Aluminium Chlorids*, 1936; *Medicamente de sinteză*, 1957; *O sinteză a aminoacetonelelor ciclice*, 1961; *Substanțe cu acțiune anticancerogă potențială*, 1963. Membru al Academiei Tiberina din Roma, al Societății de Chimie din New York. Membru titular al Academiei Române (1974).

Ciorănescu, Nicolae

(28.03.1903, București – 2.04.1957, București)

Matematician. Frate cu Alexandru și Ecaterina C. A absolvit Matematica la Universitatea din București ca elev al lui Gh. Țițeica. S-a specializat la Sorbona în calcul diferențial și integral. Profesor de geometrie analitică și analiză la Facultatea de Matematică a Universității din București. Lucrări: *Astronomia pentru toți*. A fost membru al *Gazetei matematice* și al Societății Române de Științe, Secția matematici, și membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru post-mortem al Academiei Române (2006).

Ciorăscu, Florin

(3.07.1914, Bărlad – 4.03.1977, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică a Universității Al. I. Cuza din Iași (1936) și Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Iași (1938). Între 1950 și 1957 conduce Laboratorul de electricitate din cadrul Institutului de Fizică din București. Este numit apoi director adjunct științific al Institutului de Fizică Atomică din București (1957–1970). În 1963 devine profesor titular la Catedra de electricitate a Facultății de Fizică din București, iar în 1969 este ales șef de catedră. În paralel cu activitatea didactică

deține funcția de director al Institutului de Fizică din București (1970–1976), apoi de director general al Institutului Central de Fizică (1976–1977). A efectuat cercetări privind descărcările electrice de înaltă frecvență în gaze, spectrul energetic al ionilor și proprietățile electrice ale unor pături subțiri de plumb și staniu. De asemenea, a adus o contribuție importantă la proiectarea și realizarea generatorului electrostatic cu bandă și a efectuat studii privind utilizarea în defectoscopia industrială a betatronului la Institutul de Fizică Atomică din București. În anul 1972 întreprinde studii care stabilesc o dependență netă a proprietăților electrofizice ale straturilor subțiri de telură de zinc de compoziția stochiometrică a acestora. A obținut un brevet și medalia de bronz a Expoziției de Invenții de la Viena (1973) pentru elaborarea tehnologiei complete de fabricare a oglinzilor retrovizoare ale autoturismelor Dacia 1300. Ca redactor-șef la revista *Știință și tehnică* (1967–1977) s-a preocupat de integrarea cercetării cu învățământul și cu producția. A publicat mai multe lucrări de fizică, dintre care menționăm următoarele: capitolul „Electricitate” din *Manualul inginerului* (vol. I, 1954); capitolul „Redresori cu semiconductori” din *Manualul inginerului electrician* (vol. III, 1956); *Dozimetria radiațiilor nucleare* (1965); *Metode electronice în fizica nucleară* (curs litografiat, 1975); *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii*, dicționar (1982). În 1963 este ales membru corespondent al Academiei Române.

Ciorbă, Toma

(15.01.1864, Chișinău – 30.12.1936, Chișinău)

Medic. Studii secundare la liceul gubernial Chișinău (1884) și superioare la Universitatea din Kiev (1893). Fondator și medic-șef (1896–1932) al Spitalului de Boli Infecțioase din Chișinău. A introdus metode moderne, vaccinarea și profilaxia obligatorii. A fondat societatea personalului medical auxiliar.

Cipariu

Toma Ciorbă

Roman Ciorogariu

Ioan I. Cioroiu

Timotei Cipariu

A fost o celebritate a orașului. Spitalul și o stradă îi poartă numele.

Ciorogariu, Roman *prenume la naștere Romulus*

(6.12.1852, Pecica, jud. Arad – 21.01.1936, Oradea)

Episcop. A absolvit Academia de Drept la Oradea și Institutul Teologic la Arad. Specializare la Leipzig și Bonn. Profesor la Institutul Teologic din Arad, din 1920 primul episcop ortodox de Oradea. Fondator al Academiei Teologice din Oradea. S-a preocupat de construirea localurilor Preparandiei și Institutului Teologic din Arad. Fondator al ziarului *Tribuna poporului*. Membru de onoare al Academiei Române (1921).

Cioroiu, Ioan I.

(19.01.1917, Cazasu, jud. Brăila – 20.10.1993, București)

Aviator. A absolvit Școala de Aviație din București, specialitate naviganți, în 1941. A fost repartizat la Flotila 2 Bombardament Tecuci. Perfecționare la Ghimbav Brașov și CIA Pipera. A luptat pe frontul de est și de vest. A fost trecut în rezervă în 1947, fără drept de pensie. A fost muncitor la diverse întreprinderi, arestat pentru sabotaj și trimis la Jilava (1953–1954). A fost distins cu Virtutea Aeronautică cu Spade în 1944 și 1946.

Ciortea Proca, Vera

V. Proca Ciortea, Vera

Ciortea, Tudor

(28.11.1903, Brașov – 13.10.1982, București)

Compozitor. A studiat muzica la Brașov cu Gh. Dima, apoi s-a specializat la Cluj, Bruxelles, Paris și București, unde a fost elevul lui Ion Nonna Otescu și Constantin Brăiloiu. A absolvit și Academia Comercială din Cluj și Dreptul la Bruxelles. A compus mai ales liederuri și a adus contribuții în muzicologie: *Joc țigănesc pentru pian*, 1927; *Lieduri pe versuri de Eminescu*, 1982; *Premanențele muzicii*, 1998,

postum. Liceul de Artă din Brașov îi poartă numele și, tot acolo, există casa lui memorială.

Cipariu, Timotei

(21.02.1805, Pănade, jud. Alba – 3.09.1887, Blaj) Filolog iluminist, cleric greco-catolic. A studiat la Blaj Filosofia și Teologia. Acolo s-a hirotonisit preot și a rămas până la sfârșitul vieții profesor. A luat parte la mișcarea de revendicare națională și socială a românilor din Transilvania. Enciclopedist. Îi citise pe Voltaire, Jules Michelet, Feuerbach. A fost unul dintre pionierii ziaristicii românești din Transilvania prin periodicele înființate și conduse de el: *Organul luminărei* (1847, devenit, în 1848, *Organul Național*), primul ziar românesc cu litere latine, *Învățătorul poporului* (1848), *Archivu pentru filologie și istorie* între 1867 și 1870 și în 1872 – prima revistă românească de filologie. A colaborat la *Foia pentru minte, inimă și literatură* din Brașov cu studii, eseuri, versuri și traduceri. A fost membru fondator și primul vicepreședinte (1861–1866), apoi președinte (1877–1887) al societății ASTRA. A fost unul dintre întemeietorii filologiei românești și alcătuitoarea primei antologii sistematice a monumentelor vechi de limbă: *Elemente de limba română după dialecte și monumente vechi*, 1857; *Chrestomatia sau Analecte literare din cariile mai vechi și mai nou românești, tipărite și manuscrise, începând de la secolul XVI până la XIX*, 1858. Ca opțiune filologică a aparținut școlii latiniste. A scris *Gramatica limbii române*, 1868, Premiul Societății Academice Române. Personalitate reprezentativă a culturii românești, cunoscător a numeroase limbi (greacă, latină, ebraică, arabă, siriacă, turcă, persană, spaniolă, italiană, germană, engleză, maghiară), posesor al celei mai bogate biblioteci particulare din Transilvania, prețioasă prin raritățile ei și care azi face parte din inventarul Bibliotecii Filialei Cluj a Academiei Române. Membru fondator al Societății Academice Române (1866).

Ciprian

George Ciprian

Victor Cîrîmpei

Oscar Walter Cisek

Ciprian, G(h)eorg(h)e nume la naștere

Gheorghe Pană Constantin

modificat prin decret în anul 1950 în

Gheorghe Constantinescu Ciprian

(7.06.1883, Buzău – 8.05.1968, București)

Dramaturg, actor și om de teatru, considerat precursor al teatrului absurd. A urmat școala primară în satul Glodeanu-Siliștea din apropiere de Buzău, mutându-se apoi împreună cu mama sa la București. Între anii 1894 și 1902 a studiat la Liceul Gheorghe Lazăr, fiind coleg cu doi viitori importanți scriitori, poetul Vasile Voiculescu și Dem Demețrescu-Buzău (Urmuz de mai târziu). După liceu, se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie, apoi la Facultatea de Drept, pentru ca, în final, să urmeze Conservatorul la clasa lui Constantin Nottara, care-i remarcă „îndemânarea la condei”. Debutul său ca actor a avut loc în anul 1907 la Teatrul Național din Craiova în piesa *Răzvan și Vidra* de Bogdan Petriceicu Hasdeu. Roluri în: *Regele Lear*, *Înșir-te mărgărite*, *Răzvan și Vidra*, *Vlaicu Vodă*, *Bolnavul închipuit*, *Georges Dandin*. A jucat și în câteva filme de lung metraj: *Independența României* (1912), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *O noapte furtunoasă* (1942), *Viața învinge* (1951) și *Brigada lui Ionuț* (1954). Piese de teatru: *Omul cu mășoaga*, 1927; *Nae Niculae* (1928), *Capul de rățoi* (1938), *Ioachim - prietenul poporului* și *Un lup mâncat de oaie* (1947). În domeniul prozei a publicat două volume de memorialistică: *Cutia cu maimuțe* și *Măscărici și Măzgălici*. În anul 1996, Teatrul Municipal din Buzău a primit numele său.

Cîrîmpei, Victor

(15.02.1940, Drăgănești, Basarabia)

Etnolog, folclorist, publicist. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău, Facultatea de Filologie. Specializare la Institutul de Literatură Universală Maxim Gorki din Moscova (1965–1967). Cercetător științific la sectorul de folclor al Institutului de Limbă și Literatură al AȘM, azi Institutul de Filologie. Lucrări: *Folclorul și contemporaneitatea*

(1974), *Realizări ale folcloristicii moldovenești timpurii* (1978), *Snoave și anecdotă* (1979), *Ace pentru cojoace* (1985), *Soare nou răsare* (1990), *Argumente Basarabe* (2006, publicistică), *Pătrânii folclorice ale românilor sovietici din Basarabia, stânga Nistrului, nordul Bucovinei, nordul Transilvaniei, Caucazul de Vest* (2008). A participat la alcătuirea și redactarea corpului de 16 volume *Creația populară moldovenească* (1975–1983), distins cu Premiul Dacia al Ministerului Culturii din Republica Moldova (1989). Este coautor al colecțiilor de folclor din zonele Codri, Bugeac, nordul Moldovei, stepa Bălților, din Caucazul de Nord, Maramureș și Țara Fagilor, al culegerilor de folclor *Frumos e la șezătoare*, *Crestomație de folclor moldovenesc*, al volumului de studii *Genuri și specii folclorice* (1972). Pentru participarea la întocmirea culegerii colective *Cât îi Maramureșul* (pe baza grantului prezidiului Academiei de Științe a Moldovei) a fost distins cu Premiul Simion Florea Marian al Academiei Române (1993). Distins cu titlul de Eminent al Învățământului Public al Republicii Moldova (1989).

Cisek, Oscar Walter

(23.09.1897, București – 30.05.1966, București)

Scriitor și critic de artă. German ca etnie. A studiat Istoria Artelor la München. A colaborat la *Ideea europeană*, *Contemporanul*, *Gândirea* ș.a. A scris eseuri de artă plastică: *Theodor Aman*, 1931; *Eseuri și cronici plastice*, 1961. Ca scriitor s-a remarcat îndeosebi în proză: *Entmenslichung* (Dezumanizare), 1921, expresionistă; *Unbequeme Liebe* (Iubire incomodă), 1932, Hamburg; *Der Storm ohne Ende* (Fluviul fără sfârșit), 1937, Berlin – o epopee a Deltei Dunării; *Vor den Toren* (În fața porților), 1950, Frankfurt – despre Țara Oașului; *Reisigfeuer* (Foc de vreascuri), ciclul compus din romanele *Crișan*, 1960, Premiul Academiei, și *Horea*, 1962, Premiul de Stat. A scris și poezie de influență expresionistă: *Die andere Stimme* (Vocea cealaltă), 1934, Dresda.

Ciubuc

Alexandru Ciubotaru

Ștefan Ciubotărașu

Ion Ciubuc

Ciubotaru, Alexandru

(20.02.1932, Cucuruzeni, Basarabia)

Biolog. A absolvit Institutul Agricol din Chișinău. Specializare la Institutul de Genetică al Universității din Lund, Suedia. Director al grădinii botanice din Chișinău, a proiectat într-un nou perimetru așezarea speciilor și a obținut statutul de instituție de cercetare. Contribuții la cercetarea gramineelor. A emis teoria homeostatică a dublei fecundări. Deține 12 brevete de invenție. Lucrări: *Concepția neoplazmogenezei zigotului*, 1972; *Statutul morfofuncțional al gametogenezei*, 1984; *Evoluția și strategia reproducției sexuale în lumea vegetală*, 1993; *Cariologia genului Zea L.*, 2005. Distins cu titlul de Om Emerit, Ordinul Gloria Muncii în grad de Cavaler, Medalia Dimitrie Cantemir. Doctor Honoris Causa al Universității din Iași. Membru al Academiei Internaționale de Științe despre Natură și Societate din Rusia, membru al Societății Geneticienilor și Amelioratorilor și al Societății Botaniștilor din RM, membru al Asociației Internaționale a Biologilor, Secția embriologia plantelor. Membru al Academiei de Științe a Republicii Moldova.

Ciubotărașu, Ștefan

(21.03.1910, Lipovăț, Vaslui - 27.08.1970, București)

Actor, literat. Studii la Conservatorul de Artă Dramatică din Iași (1933). Prestigioasă activitate teatrală la Teatrul Național din Iași și la Teatrul Municipal Bulandra din București. În film interpretează personaje principale și secundare caracterizate prin umor bonom și înțelepciune de factură populară sau prin obtuzitate încrâncenată, dar întotdeauna impresionantă prin intensitatea trăirii. De-a lungul anilor a publicat cu pseudonimul Ciciricea, colaborând la reviste precum *Cadran* (Iași), *Însemnări ieșene* (în 1936), *Luceafărul* (Iași), *Lumea-bazar* (Iași), *Pagini moldovene* (Iași), *Tot* (Iași), *Teatrul* (Iași), *Ūzina cu umor* (Vaslui), *Vasluiul*, *Ziua* etc. Roluri: *Brigada lui Ionuț* (1954), *Desfășurarea* (1954), *Mândrie*

(1956), *Erupția* (1957), *O mică întâmplare* (1957), *Pasărea furtunii* (1957), *Râpa dracului* (1957), *Avalanșa* (1959), *Telegrame* (1959), *Valurile Dunării* (1959), *Furtuna* (1960), *Portretul unui necunoscut* (1960), *Setea* (1960), *A fost prietenul meu* (1961), *Omul de lângă tine* (1961), *Porto-Franco* (1961), *Celebrul 702* (1962), *Cerul n-are gratii* (1962), *Lupeni '29* (1962), *La vârsta dragostei* (1963), *Partea ta de vină* (1963), *Amintiri din copilărie* (1964), *Merii sălbatici* (1964), *Pădurea spânzuraților* (1964), *Străinul* (1964), *Neamul Șoimăreștilor* (1965), *Diminețile unui băiat cuminte* (1966), *Golgota* (1966), *Subteranul* (1967), *Cerul începe la etajul III* (1967), *Columna* (1968), *Legenda* (1968), *Sămbăta morților* (1968), *Războiul domnițelor* (1969), *Așteptarea* (1970). Premiu la Festivalul Filmului de la Mamaia, 1964 pentru rolul din filmul *Străinul*. Distins cu titlul de Artist al Poporului.

Ciubuc, Ion

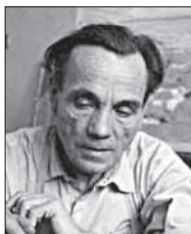
(29.05.1943, Hădărăuți, jud. Ocnița, Basarabia)

Om politic. A absolvit Institutul Agricol din Odesa, în specialitatea economie agrară. A fost președinte al Consiliului Colhozurilor din rn. Briceni. După absolvirea unor cursuri de specializare la Academia de Științe de pe lângă CC al PCUS, a fost prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat pentru Planificare din Moldova și șef al Departamentului de cercetări agricole din cadrul Institutului de Cercetări Științifice în Domeniul Agriculturii. Prim-viceministru al Economiei Naționale al Moldovei (1990–1991), reprezentant permanent al Guvernului Republicii Moldova pe lângă Cabinetul de miniștri al URSS, prim-vice-ministru al Afacerilor Externe al Republicii Moldova (1991–1992), prim-viceministru al Economiei din Republica Moldova (1994). Prin hotărârea Parlamentului Republicii Moldova din 1994 este numit în funcția de președinte al Curții de Conturi. Prim-ministru al Moldovei (1997–1999).

Ciucă

Mihai Ciucă

Alexandru Ciucurencu

Ciucă, Mihai

(18.08.1883, Săveni, jud. Botoșani – 20.02.1969, București)

Medic bacteriolog. A urmat Facultatea de Medicină la București, absolvită în 1907. Specializarea în domeniul bacteriologiei, igienei și bolilor infecțioase a făcut-o în cadrul institutelor conduse de Victor Babeș și Ioan Cantacuzino din București. Din 1905 lucrează benevol în Laboratorul de Medicină Experimentală. Perioada 1907–1912 o petrece lucrând ca preparator în același laborator și ca medic la Spitalul Militar. Începe să facă diverse experimente singur sau în colaborare cu diverși cercetători în imunologie sau clinica bolilor infecțioase, cu referire în special la infecțiile streptococice și tetanice. Este numit șef de secție în Institutul Dr. I. Cantacuzino în anul 1921, după ce se întoarce de la studii din Franța, de la Institutul Pasteur din Paris. Profesorul Ion Cantacuzino îl recomandă în 1922 pentru a fi profesor de igienă la Facultatea de Medicină din Iași, unde va sta timp de 12 ani. Participă la luarea și aplicarea măsurilor de combatere a holerei. În perioada 1934–1962 a fost profesor de bacteriologie la Facultatea de Medicină din București și numit subdirector al Institutului Dr. I. Cantacuzino, desfășurând, în paralel, o intensă activitate la Institutul de Seruri și Vaccinuri. Perioada 1952–1963 o petrece la căma Catedrei de specializare și perfecționare a medicilor microbiologi (a alcătuit primele planuri, programe, metodologii și cursuri). A fost un pionier al tratamentului prin infectarea malarică al paraliziei generale progresive. Printre dușmanii săi s-au numărat tifosul exantematic, difteria, scarlatina, tuberculoza, diferite boli tropicale la a căror cunoaștere și combatere a participat hotărât. Numele său este legat de primele vaccinări antiho-lerice, de eradicarea malariei, de biologia bacteriofagului (a descoperit fenomenul de lizogenie), de tratamentul prin împaludare al sifilisului nervos, de organizarea primului

centru de malarioterapie și a Centrului Național de Referințe pentru Bacteriofage la București. A participat, în 1919, la Conferința de Pace de la Paris, unde a susținut idealul Marii Uniri. În 1966 este distins cu Premiul Fundației Darling pentru misiunile internaționale îndeplinite din însărcinarea Ligii Națiunilor, iar, după al Doilea Război Mondial, ale Organizației Mondiale a Sănătății de pe lângă ONU. Membru al multor academii și societăți științifice străine, secretar general al Comisiei Internaționale de Malarie de pe lângă Liga Națiunilor (1928–1938). Din 1938 este membru al Academiei Române, reînregistrat în 1948 ca membru de onoare.

Ciucu, George

(12.07.1927, Cristian, Brașov – 15.02.1990, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematici, la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Matematică a aceleiași universități, specialitatea teoria probabilităților și statistică matematică și rector al universității. Contribuții în domeniul modelării probabilistice. Lucrări: *Procese cu legături complete*, 1960; *Teoria probabilităților și statistică matematică*, 1963; *Teoria jocurilor*, 1965; *Introducere în teoria așteptării*, 1967; *Probabilități și procese stochastice*, 2 vol., 1978–1979. Membru corespondent al Academiei Române (1974), secretar general al ei (1974–1990).

Ciucurencu, Alexandru

(27.09.1903, Tulcea – 27.12.1977, București)

Pictor. A studiat pictura la Academia de Arte Plastice din București cu profesorii George Demetrescu Mirea și Camil Ressu. Cursuri de Arte la Școala de la Baia Mare. Profesor universitar la București. Membru corespondent al Academiei Române din 1963. În prima perioadă de creație a pictat mai ales naturi moarte, nuduri și peisaje, care se remarcă prin armonie coloristică. După 1944 și-a schimbat tematica, realizând compoziții cu subiecte istorice sau sociale. A pictat și portrete ale unor personalități culturale (Sonia Cluceru, Krikor H. Zambaccian, George Călinescu, Mihail Jora etc.) sau portrete de muncitori și peisaje industriale. Lucrări: *Ana Ipătescu*, 1949; *Epilogul răscălelor*, 1957; *1 Mai liber*, 1958; *Olga Bancic pe eșafod*, 1959. I s-au decernat: Ordinul Muncii clasa I, 1948; Maestru Emerit al Artei din RPR, 1956; Premiul Ion Andreescu, 1956; Steaua Republicii Populare Române clasa a III-a, 1959; Artist al Poporului, 1964. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Ciupe

Ciugureanu, Daniel

(9.12.1885, Șirăuți, jud. Hotin, Basarabia – 5/6.05.1950, Turda)

Om politic și medic. A absolvit Medicina la Chișinău și a profesat la Chișinău, Hâncești, Vorniceni și București (Spitalul Cantacuzino). A fost membru al Partidului Național Moldovenesc, susținător al unirii Basarabiei cu România. În 1918 a fost prim-ministru al Republicii Democratice Moldovenești (independentă). După unirea Basarabiei cu Țara a fost ministru pentru Basarabia (fără portofoliu) în patru guverne (1918–1919). Arestat în 1950 la București, a murit în detenție în același an.

Ciuhandu, Gheorghe

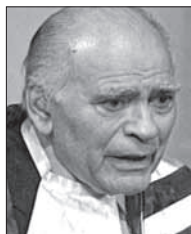
(23.04.1875, Roșia, jud. Bihor – 29.04.1947, Vața de Jos, jud. Hunedoara)

Preot și publicist. A studiat Teologia la Arad și Cernăuți. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, a îmbrăcat haina preoțească și a militat pentru apărarea școlilor eparhiale românești. Lucrări: *Școala noastră poporală și darea culturală*, 1918; *Reorganizarea mitropoliei ardeleni*, 1922; *Papism și ortodoxism în Ardeal sau porfîră și cunună de spini*, 1922; *Cum s-a făcut unirea cu Roma*, 1929; *Bogomilismul și românii*, 1933. Membru de onoare al Academiei Române din 1946.

Ciulei, Liviu

(7.07.1923, București – 25.10.2011, București)

Regizor. A studiat arhitectura, apoi teatrul la Conservatorul Regal de Muzică și Teatru din București. A debutat ca actor în 1946, jucând rolul lui Puck în *Visul unei nopți de vară* la Teatrul Odeon. Ulterior s-a alăturat echipei Teatrului Municipal din București (mai târziu numit Teatrul Bulandra), unde a debutat ca regizor în 1957, punând în scenă *Omul care aduce ploaia* de Richard Nash. În 1961 a devenit celebru pentru o punere în scenă total originală a piesei *Cum vă place* a lui Shakespeare. În 1965 a primit Premiul pentru regie la Festivalul de la Cannes pentru filmul *Pădurea spânzuraților*. A fost peste 10 ani director artistic al Teatrului Bulandra. A lucrat în multe țări din Europa, precum și în Statele Unite ale Americii, Canada și Australia. A părăsit România în 1980 și a fost director artistic al teatrului Tyrone Guthrie din Minneapolis, Minnesota (Statele Unite), iar din 1986, profesor de teatru la Columbia University și New York University în New York City. S-a întors în țară după 1989, regizând o serie de piese celebre. A fost numit director de onoare al Teatrului Bulandra ca un semn de recunoaștere a talentului său

Liviu Ciulei

Aurel Ciupe

pus în slujba scenei și ecranului românesc. În 1996, UNITER i-a acordat premiul pentru întreaga activitate. Actor: *În sat la noi* (1951); *Nepoții gornistului* (1953); *Alarmă în munți* (1955); *Valurile Dunării* (1959); *Soldați fără uniformă* (1960); *Cerul n-are grații* (1962); *Pădurea spânzuraților* (1964), ecranizare după romanul *Pădurea spânzuraților* al scriitorului Liviu Rebreanu; *Decolarea* (1971); *Dragostea începe vineri* (1972); *Dimitrie Cantemir* (1973); *Ceața* (1973); *Mastodontul* (1975); *Falansterul* (1979); regizor: *Valurile Dunării* (1959); *Pădurea spânzuraților* (1964); *O scrisoare pierdută* (1977) – film TV; scenarist: *Răsare soarele* (1954, în colaborare cu Mircea Bodianu și Paul Bortnovschi, regie Dinu Negreanu); *Pasărea furtunii* (1957, regie Dinu Negreanu); *O scrisoare pierdută* (1977) – film TV. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Ciupagea, Ana

(29.10.1865, București – 26.02.1908, București)

Poetă și traducătoare. A absolvit Literale la București, Arta Dramatică la Paris. Actriță a Teatrului Național din București. Influențată de Eminescu, scrie versuri romantice: *Poezii*, 1887, în *Revista literară*. A scris și piese de teatru: *Virginia*, 1892; *Noaptea de Paști*, 1895. A tradus teatru de Paul Ferrier, Charles Favart, E. Legouvé, Beaumarchais ș.a. A fost printre puținele femei ale vremii care și-au exprimat personalitatea prin scris, fără să fi provenit din rândurile aristocrației și fără să fi avut în familie modele culturale.

Ciupe, Aurel

(16.05.1900, Lugoj – 18.07.1988, Cluj)

Pictor. Este autorul a numeroase portrete compoziționale, nat-uri moarte și peisaje. A fost profesor la Institutul de Arte Plastice din Cluj și director al Muzeului Banatului. A studiat pictura la București cu Ipolit Strâmbu și G.D. Mirea, la Iași cu Octav Băncilă, la Paris cu frații Laurens, la Roma cu Umberto Coromardi. A fost profesor la

Ciupercă

Nicolae Ciupercă (general)

Alexandru Ciurcu

Școala de Arte Frumoase din Cluj, director al pinacotecii din Târgu Mureș (de unde a plecat în 1940 din cauza Diktatului de la Viena), custode al Muzeului Banatului din Timișoara, decan și rector al Institutului de Artă din Cluj. Lucrări: *Peisaj*, *Fochist*, *Vas cu flori*, *Fată cu floare*.

Ciupercă, Nicolae

(1856, Rășinari - 1937, Sibiu)

Maior. Participă ca voluntar la Războiul de Independență, 1877-1878, cu Regimentul 2 linie, contribuind la capitularea lui Osman Pașa la 28 noiembrie 1877. Este decorat cu medaliile Trecerea Dunării și Apărătorii Independenței. Rănit la Vidin, este decorat cu Medalia Comemorativă de Campanie, avansat plutonier, iar în 1879 plutonier-major. Urmărit de autoritățile austro-ungare la întoarcerea în sat, este obligat să se înroleze în armata austriacă cu gradul de sublocotenent. În noiembrie 1918, în vârstă de 62 de ani, s-a pus la dispoziția Consiliului Național Român Sibiu fiind ales delegat la Adunarea Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918. Activează ca ofițer de intenție în cadrul resortului militar al Consiliului Dirigent de la Sibiu până în 1920, când iese la pensie cu gradul de maior. La 9 mai 1927 este decorat cu Medalia jubiliară de veteran de război, Medalia comemorativă al 50-lea an al Independenței României.

Ciupercă, Nicolae

(20.04.1882, Râmnicu Sărat - 25.05.1950, Văcărești)

General de corp de armată. A absolvit Școala Superioară de Război și a primit comanda Armatei IV în 1940. A străbătut Basarabia și a trecut spre Odessa în august 1941. Decorat cu ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. În urma încercuirii Armatei IV a fost trecut în rezervă în același an. După război a activat în organizația legionară Graiul Sângelui. A fost arestat în 1948 și a murit în închisoare.

Ciurcu, Alexandru

(1854, Șercaia, Făgăraș - 1922, Copăceni, Argeș) Inventator și ziarist. A absolvit Dreptul la București. A fondat *L'Orient*, devenit ulterior *L'Indépendance Roumaine*. Corespondent de război la 1877. Expulzat în 1885 din România de Ion C. Brătianu pentru criticile aduse guvernării liberale, s-a stabilit la Paris și a inventat propulsorul cu reacție Ciurcu-Buisson folosit pentru mici ambarcațiuni și drezina cu jet. A revenit în țară în 1889 și a condus ziarul *Timpul* (1890-1900). Fondator al Sindicatului Ziariștilor și Asociației Generale a Presei Române. A organizat o fermă-model la Copăceni, Argeș.

Ciurea, Ioan

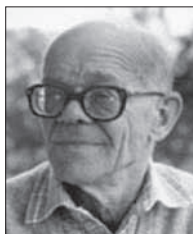
(13.04.1878, Fălticeni - 20.03.1943, București)

Medic veterinar și parazitolog. A absolvit Școala Superioară de Medicină Veterinară din București (1902), urmând apoi studii de perfecționare la Berlin și Königsberg (1910-1912). După absolvirea studiilor, a lucrat ca medic veterinar la CFR Craiova (1902-1905), apoi la abatorul din Piatra Neamț (1905-1910). Revenit în țară în anul 1912, și-a reluat postul la abator, continuându-și munca de cercetare începută în Germania. În acest timp a descoperit cistecercul de *Taenia saginata* în carnea vitelor tăiate, a semnalat *Trichinella spiralis* la pisică, *Spiroptera sexalata* la porc ș.a. A descoperit ciclul biologic al unei serii întregi de trematode și o serie de noi specii. În 1922 devine profesor universitar la Facultatea de Medicină Veterinară din București, unde a organizat cursuri și seminarii practice în Laboratorul de parazitologie. În paralel cu activitatea didactică și-a reluat munca de cercetare, cu deosebire asupra trematodelor, pe care le-a studiat din punct de vedere sistemic și biologic, fiind printre primii care au aplicat metoda experimentală în parazitologie. A efectuat studii de anatomie patologică la vacă și găină (1908), ocupându-se de bacteriile paratifice, de nematodele parazite la pisică și porc, dar mai ales de trematodele transmise prin alimentația cu pește la mamifere, om și păsări (1911-1916). Consacrarea sa pe plan internațional se datorează descoperirii la pești a metacercarului infestant de *Opisthorchis felinus* și reproducerea experimentală a dezvoltării lui la animale domestice, corectând eroarea renumitului parazitolog elvețian E. Askenazy. Membru în Consiliul de administrație al pescăriilor statului (1929-1931). Lucrări: *Larvele de Diphyllbothrium latum la peștii din bălțile Dunării* (1913); *Prevenirea și combaterea muștei*

Claudian

Ioan Ciurea

Andrei Ciurunga

Victor Ciutac

columbace (1924) ș.a. În 1927 este ales membru corespondent al Academiei Române, iar în 1939 membru al Academiei Leopoldine din Halle (Germania).

Ciurunga, Andrei,
nume la naștere **Robert Eisenbraun,**
a semnat și **Robert Cahuleanu**
(20.10.1920, Cahul, Basarabia –
7.08.2004, București)

Poet. German după tată ca etnie. Refugiat în România cu familia după 1944. A absolvit liceul la Bolgrad, în 1938. Legionar, a stat multă vreme la închisoare (1950–1954, 1958–1964). Lucrări: *Tartăul de salcie*, 1940; *Lacrimi pentru Basarabia*, 1940; *Poemele dezrobirii* (1943, Chișinău); *Cântece de dor și de război* (1944, Chișinău); *Vinovat pentru aceste cuvinte* (1972); *Argumente împotriva nopții* (1976); *Poeme cu umbra de gratii* (1990); *Poeme cu umbra de gratii* (1990); *Memorii optimiste – evocări și versuri din închisori* (1992); *Poeme din iad pentru îngeri* (1996).

Ciutac, Victor
(2.01.1938, Șirăuți, Briceni, Basarabia –
18.01.2009, Iași)

Actor. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău. Actor la Teatrul Național din Bălți, la Teatrul Dramatic A. S. Pușkin, apoi director artistic al Teatrului Mihai Eminescu din Chișinău. A jucat în teatru și film. Roluri în film: *Poienile roșii*, 1966; *Mariana*, 1967; *Ofițer în rezervă*, 1971; *Lăutarii*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Podurile*, 1973; *Bărbații încărungesc de tineri*, 1974; *Calul, pușca și nevasta*, 1975; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Care pe care*, 1977; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Hotarul din iunie*, 1982; *Trecea o lebadă pe ape*, 1982; *Fii fericită, Iulia*, 1983; *În zorii revoluției*, 1984; *Dansul efemer al dragostei*, 1988; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Durerea*, 1989; *Troia*, 1991. Premiul Național al Cinematografiei Moldovei. Artist al Poporului din Moldova.

Cizek, Eugen
nume la naștere **Eugen Antoniu**

(24.02.1932, București – 17.12.2008, București)
Profesor universitar. A absolvit Limbi Clasice la București, și-a luat doctoratul în latină la București și Lyon. A scris lucrări de specialitate foarte solide, apreciate în țară și străinătate: *Evoluția romanului antic*, 1970; *Seneca*, 1972; *L'Époque de Neron et ses controverses idéologiques (Epoca lui Nero și controversa ei ideologice)*, 1972, Leida; *Tacit*, 1974; *Structures et idéologies dans Les vies des douze Césars (Structuri și ideologii în Viețile celor doisprezece Cezari)*, 1977; *Epoca lui Traian*, 1980; *Néron*, 1982, Paris; *Secvență romană*, 1986; *Mentalités et institutions politiques romaines (Mentalități și instituții politice romane)*, 1991, Paris; *La poétique de l'histoire chez Tacit (Poetica istoriei la Tacit)*, 1992, Paris. A tradus din Seneca și Petroniu, precum și *Civilizația romană* de Pierre Grimal.

Cizmaș, Ioan
(30.08.1930, Straja, Banatul Sărbesc –
11.03.2003, Novi Sad)

Gazetar. A absolvit Academia Pedagogică din Vârșet. A lucrat pentru emisiunile în limba română de la Radio Novi Sad, Voivodina. A condus publicația *Cuvântul românesc*. Președinte al Comunității Românilor din Serbia și Muntenegru, președinte al Ligii Social-Democrate din Voivodina, membru în Parlamentul Voivodinei. A luptat pentru drepturile românilor din Valea Timocului. Reprezentant al românilor în Parlamentul Serbiei (din 2001).

Claudian, Al
(8.04.1898, Cernavodă, jud. Constanța –
16.10.1962, București)

Filosof și poet. A absolvit Filosofia la Universitatea din București și s-a specializat la Sorbona. Social democrat ca opțiune ideologică. Adept al sociologiei în linia lui Dimitrie Gusti. Membru fondator al Facultății de Filosofie a Universității din București după

Claymoor

Al Claudiu

Ilie Cleopa

Cloșca

al Doilea Război Mondial, alături de Mihai Ralea, Petre Andrei, Ștefan Bărsănescu ș.a. A predat Sisteme sociologice. Lucrări: *Cercetări filosofice și sociologice*, 1935; *Originea socială a filosofiei lui Auguste Comte*, 1936; *Cunoaștere și suflet*, 1940; *Antisemitismul și cauzele lui sociale. Schiță sociologică*, 2000, postum. A publicat versuri în presă cu pseudonimul Anton Costin.

Claymoor, nume la naștere
Mișu Văcărescu a semnat și Valréas

(1843, București – 11.06.1903, București)

Gazetar. Fiu al lui Iancu Văcărescu și unchi al Elenei Văcărescu. A ținut rubrica mondenă la *L'Indépendance roumaine* și *Românul* în perioada 1898–1910. A făcut Liceul Louis le Grand la Paris. Spirit hedonist, a lăsat, prin articolele sale mondene, imaginea Bucureștiului de la finele veacului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea prin ceea ce avea pitoresc. În acest sens îl precede pe Mateiu Caragiale. El este modelul lui I.L. Caragiale din schița *High-Life*. Lucrări: *La vie à Bucarest*, 1882–1883.

Cleopa, Ilie, prenume la naștere Constantin
(10.04.1912, Sulița, jud. Botoșani – 2.12.1998, Sihăstria)

Egumen, arhimandrit, stareț și duhovnic la mănăstirea Sihăstria, în Munții Rarăului. Este considerat un destin simbolic pentru ortodoxia românească. Lucrări: *Despre credința ortodoxă*, 1981; *Predici la praznice împărătești și sfinți de peste an*, 1986; *Predici la Duminicile de peste an*, 1990; *Valoarea sufletului*, Galați, 1991; *Urcuș spre înviere (predici duhovnicești)*, 1992; *Despre vise și vedenii*, 1993.

Climescu, Constantin
(30.11.1844, Bacău – 6.08.1926, Iași)

Matematician. A studiat la Academia Domnească și la Facultatea de Științe din Iași, apoi la Școala Normală Superioară din Paris, obținând în 1870 licența în matematică și în științe fizice. După revenirea în România a

fost numit, în septembrie 1871, profesor la Catedra de geometrie analitică și trigonometrie sferică a Facultății de Științe din cadrul Universității Al. I. Cuza din Iași, până la data de 1 aprilie 1909, când s-a pensionat. A îndeplinit funcția de decan al Facultății de Științe, apoi pe cea de rector al Universității Al.I. Cuza din Iași în perioada 1901–1907. În paralel, între 1884 și 1898 a fost profesor și la Școala Normală Superioară din Iași, înființată în 1874 cu scopul de a pregăti cadre didactice pentru învățământul secundar și primar. În 1883 a fondat revista *Recreații științifice*, fiind apoi principalul ei susținător. De asemenea, a fost și membru în colegiul de redacție al *Gazetei matematice*. A îndeplinit funcția de primar al municipiului Iași în 1921. Este autorul unei serii de manuale foarte utilizate în epocă: *Algebră* (1887) pentru licee și candidați la bacalaureat, *Curs de aritmetică rațională* (1890) pentru licee, *Geometrie elementară* (1891) pentru cursul secundar, *Geometrie analitică* (1898) și altele. Ca o recunoaștere a meritelor sale didactice și științifice a fost ales membru corespondent al Academiei Române (1892).

Clochișner, Sofia
(12.01.1949, Chișinău)

Fizician. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău (1971), specialitatea fizică teoretică, fiind eleva lui I. Perlin. Doctor în științe fizico-matematice (1980), doctor habilitat (1994). Șefă de laborator la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Concomitent – profesor invitat la universitățile din Berlin și Paris. Autoare a peste 150 lucrări științifice. Participantă la multiple congrese consacrate fizicii corpului solid (Italia, Spania, SUA, Israel, Moscova ș.a.).

Cloșca, nume la naștere Ion Oargă
(1747, Cărpiniș, jud. Alba – 1785, Alba Iulia)

Proprietar de mină de aur în Apuseni. Porecla i s-a dat pentru că era foarte strângător. A atacat, venind dinspre Câmpeni, Abrud

Coandă

Constantin Coandă

Henri Marie Coandă

și Roșia Montană, împreună cu Crișan și Horea, cu oaste țărănească de strânsură (țărani răsculați), în 1874, armata imperială austriacă ajunsă la Brad, încercând să păstreze proprietatea românească asupra zonei aurifere și să desființeze iobăgia pentru români. A murit tras pe roată.

Coandă, Constantin

(1857, Craiova – 1932, București)

General de armată. Profesor de matematică la Școala Națională de Drumuri și Poduri. Prim-ministru (de fapt, a condus un Consiliu de Miniștri între 24 octombrie–28 noiembrie 1918) și ministru de Externe în timpul Primului Război Mondial (1918). Henri C. a fost al doilea dintre cei șapte fii ai săi. A fost ucis de o bombă pusă de un anarhist pe nume Max Goldstein. O stradă din București îi poartă numele.

Coandă, Henri Marie

(7.06.1886, București – 25.11.1972, București)

Inginer, pionier al aviației, fizician, inventator al motorului cu reacție și descoperitor al efectului care îi poartă numele. Fiu al generalului Constantin Coandă. Mama sa, Aida Danet, a fost fiica medicului francez Gustave Danet, originar din Bretania. A fost mai întâi elev al Școlii Petrarhe Poenaru din București, apoi al Liceului Sf. Sava (1896), unde a urmat primele 3 clase, continuând la Liceul Militar din Iași (1899). Termină liceul în 1903, primind gradul de sergent major și își continuă studiile la Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină din București. Detașat la un regiment de artilerie de câmp din Germania (1904), este trimis la Technische Hochschule (Universitatea Tehnică) din Berlin-Charlottenburg. Pasionat de probleme tehnice și mai ales de tehnica aviației, construiește în 1905 un avion-rachetă pentru armata română. Între 1907 și 1908 a urmat de asemenea cursuri universitare în Belgia, la Liège, și la Institutul Tehnic Montefiore. În 1908 se întoarce în țară și e încadrat ofițer

activ în Regimentul 2 Artilerie. Datorită firii sale și spiritului inventiv, care nu se împacău cu disciplina militară, a cerut și obținut aprobarea de a părăsi armata, după care, profitând de libertatea recâștigată, a întreprins o lungă călătorie cu automobilul pe ruta Ispahan–Teheran–Tibet. La întoarcere pleacă în Franța și se înscrie la Școala Superioară de Aeronautică și Construcții, nou-înființată la Paris (1909), al cărei absolvent devine în anul următor (1910), ca șef al primei promoții de ingineri aeronautici. Cu ajutorul lui Gustave Eiffel și al savantului Paul Painlevé, care l-au ajutat să obțină aprobările necesare, a efectuat experimentele aerodinamice prealabile și a construit în atelierul de carosaj al lui Joachim Caproni primul avion cu propulsie reactivă (de fapt un avion cu reacție fără elice, numit convențional Coandă-1910) pe care l-a prezentat la al doilea Salon Internațional Aeronautic de la Paris (1910). În timpul unei încercări de zbor din decembrie 1910, pe aeroportul Issy-les-Moulineaux de lângă Paris, aparatul pilotat de el a scăpat de sub control din cauza lipsei lui de experiență, s-a lovit de un zid de la marginea terenului de decolare și a luat foc. Din fericire a fost proiectat din avion înaintea impactului, alegându-se doar cu spaima și câteva contuzii minore pe față și pe mâini. Pentru o perioadă de timp a abandonat experimentele datorită lipsei de interes din partea publicului și savanților vremii. În 1911, la Reims, prezintă un avion dublu motor cu o singură elice. Între 1911 și 1914 a lucrat ca director tehnic la Uzinele de Aviație din Bristol, Anglia, și a construit avioane cu elice de mare performanță, de concepție proprie. În următorii ani s-a întors în Franța, unde a construit un avion de recunoaștere (1916) foarte apreciat în epocă, prima sanie-automobil propulsată de un motor cu reacție, primul tren aerodinamic din lume și altele. Coandă 1916 este asemănător cu avionul de transport Caravelle, la proiectarea căruia a și participat. În 1934 obține un brevet de invenție francez pentru Procedeu și dispozitiv pentru devierea unui curent de fluid ce pătrunde într-un alt fluid, care se referă la fenomenul numit astăzi efectul Coandă, constând în devierea unui jet de fluid care curge de-a lungul unui perete convex, fenomen observat prima oară de el în 1910, cu prilejul probării motorului. Această descoperire l-a condus la importante cercetări aplicative privind hipersustenția aerodinamelor, realizarea unor atenuatoare de sunet și altele. Inventează, în 1926, un nou material de construcție, beton-lemnul, folosit pentru decorațiuni (de exemplu, Palatul

Cobălcescu

Grigore Cobălcescu

Igor Cobileanschi

Claudia Cobizev

Culturii din Iași, ridicat în 1926, este decorat în totalitate cu materialul său), și pune la punct un dispozitiv de detecție a lichidelor în sol. E folosit în prospectarea petroliferă. Realizări: platformă mobilă pentru experimente aerodinamice. Dispozitivul era montat pe un tren, iar experimentele se desfășurau în mișcare, la o viteză de 90 km/h, pe linia Paris-Saint Quentin. Astfel a putut face determinări cantitative aeronautice, folosind un tunel de vânt cu fum, o balanță aerodinamică și o cameră fotografică specială, de concepție proprie. Datorită acestor experimente a stabilit un profil de aripă funcțional pentru viitoarele sale avioane. Revine definitiv în țară în 1969 ca director al Institutului de Creație Științifică și Tehnică (INCREST). În Golful Persic inventatorul român construiește un echipament oceanic de depozitare a petrolului extras departe de malul mării. Membru al Societății Regale de Aeronautică din Londra. Membru al Academiei Române (1970).

Cobălcescu, Grigore

(22.09.1831, Iași – 21.05.1892, Iași)

Geolog și paleontolog. A fost primul profesor de geologie și mineralogie la Universitatea din Iași. Sub îndrumarea lui s-au format învățați ca Dimitrie Brândză, Sava Athanasiu, Nicolae Leon, Grigore Antipa, Dimitrie Voinov, Emil Racoviță și mulți alții. Cobălcescu s-a remarcat și prin activitatea desfășurată în cadrul primei societăți științifice românești, Societatea Medicilor și Naturaliștilor din Iași, înființată în 1868, și în cadrul Societății Române de Geografie, înființată în 1875, printre ai cărei inițiatori și fondatori s-a situat. În 1889, alături de istoricul A.D. Xenopol și de alți entuziaști, devine membru fondator al Societății Științifice și Literare din Iași. În discursul de recepție dezvoltă teoria sa cu privire la originea anorganică a petrolului și demonstrează existența legăturii strânse între zăcămintele de țiței, masivele de sare și culele anticlinale.

A elaborat prima lucrare românească de geologie, *Calcarul de la Răpidea* (1862). O insulă din arhipelagul Palmer (în Antarctica, la granița dintre Oceanele Pacific și Atlantic) îi poartă numele (Cobalcescou Island). Numele a fost propus de Emil Racoviță, în timpul expediției sale cu vasul *Belgica*. Membru al Academiei Române (1886).

Cobileanschi (Kobileanski), Igor

(24.02.1974, Comrat, Republica Moldova)

Regizor. Găgăuz ca etnie. A absolvit Academia de Teatru și Film, regie, la București. A lucrat la Studioul Moldova Film, apoi la diverse televiziuni private, continuând colaborarea cu studioul Moldova Film. Specializat în documentare: *Sper fără speranță*, 1989; *Găoacea*, 1990; *Atâția oameni diferiți*, OWH TV Studio, 2001; *Când se stinge lumina*, scenariul, regia, Studioul de creație al Ministerului Culturii Europolis, 2006; *Sașa, Grișa și Ion*, Moldova Film, 2006 (Premiul Festivalului Producătorilor de Film de la Constanța; Premiul Audienza la Trieste Film Festival, Italia); *Plictis și Inspirație*, 2008 (Premiul TIFF, București). Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Cobizev, Claudia

(14.03.1905, Lozova – 28.04.1995, Chișinău)

Sculptor. A absolvit Școala de Arte Plastice din Chișinău (1926–1931, elevă a lui A. Plămădeală), specializare la Academia Regală de Belle Arte din Bruxelles și la Academia de Arte Frumoase din București. A activat ca profesoară la Școala de Arte Plastice din Chișinău. Tematica operei – femeia ca mamă, gospodină, lucrătoare. A expus sculpturi la București, Chișinău, Bruxelles, Moscova. Premiul de Stat, 1968.

Coca, Eugen(iu)

(1893, Curesnița, Basarabia – 9.01.1954, Chișinău)

Compozitor. A învățat să cânte la vioară de la tatăl său, lăutar la Sorooca, și a cântat de

Cocea

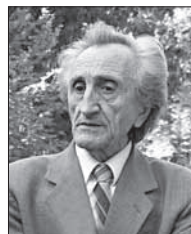
Eugen Cocea

Alice Cocea

Dina Cocea

Dinu Cocea

copil în orchestra populară a lui A. Poleakov. A absolvit Școala de Muzică din Chișinău (vioara), apoi Conservatorul din Chișinău și a fost violonist în orchestrele din Eupatoria, Kostroma, Moscova, Rostov pe Don, apoi a fost violonist și dirijor la Chișinău, Akkerman. Lucrări: poemul simfonic *Noaptea în Crimeea* și valsul *Dragostea de viață*, 1917; *Concerto grosso*; două suite moldovenești; opera *Pasărea măiastră sau Prințul Ionel și lupul năzdrăvan*; tabloul simfonic *Balalaica*; *Cvartetul pentru coarde nr. 1*; *Simfoniile nr. 1 și nr. 2*; baletul *Florile micuței Ida*; comedile muzicale *Semnălele de pe planeta Marte* și *În țara canibalilor*; suita corală *Doina* (1949); *Simfonia de primăvară* (pentru vioară și orchestră, 1949); poemul simfonic *Codrul* (1950); *Cvartetul pentru coarde nr. 2*; romanețe, coruri, lieduri, piese pentru pian, pentru vioară și pian, muzică pentru spectacole și film. Mastru Emerit al Artelor din Republica Moldova. O școală din Chișinău și o stradă din Buiucani îi poartă numele.

Cocea, Alice, nume la naștere Alice Mille

(28.07.1899, Sinaia –

2.07.1970, Boulogne-Billancourt, Franța)

Actriță. Aromâncă. Verișoară a lui N.D. C., fiică a lui Constantin Mille. A studiat la Conservatorul de Artă Dramatică din Paris și s-a afirmat la Paris. Roluri în filme: *Mon gosse de père* (1930), *Marions-nous* (1931), *Nicole et sa vertu* (1931), *Delphine* (1931), *A tout cœur* (1931), *Greluchon délicat* (1934), *La princesse de czardas*, regia Andre Beauclair (1934), *Le joueur* (1962), *Striptease* (1963), *La ronde*, scenariu Jean Anouilh, regie Roger Vadim, alături de Jane Fonda (1964). Majoritatea filmelor s-au difuzat și în SUA și au beneficiat de cronici de prestigiu în *The New York Times*.

Cocea, Dina

(27.11.1912, București – 27.10.2008, București)

Actriță. Este fiica scriitorului N.D. Cocea. A absolvit studiile de actorie la Paris, unde verișoara tatălui său, Alice, era actriță.

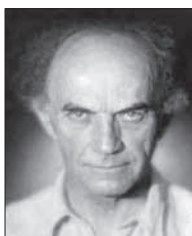
Debutul teatral a avut loc la Paris, în 1934, și la Teatrul Comedia din București, în 1935, în piesa *Adevărul lui Iacob*, alături de George Timică. A apărut pe marile ecrane prima dată în 1939 în *O noapte de pomină*. Între 1941 și 1949 a fost director la Teatrul Nostru și la Studioul Teatrului Nostru. În perioada 1952–1962 a fost decan al Facultății de Teatru. Începând din 1956 a reprezentat România la congrese internaționale sau la manifestările organizate de ONU și UNESCO. Între 1979 și 1989 a fost președintă a Asociației Oamenilor de Artă din Instituțiile Teatrale și Muzicale. De-a lungul timpului a jucat în peste zece filme de lung metraj, a avut peste o sută de roluri în spectacole de teatru, teatru radiofonic și teatru pentru televiziune. A avut o prodigioasă activitate eseistică și publicistică, scriind nenumărate articole de sinteză, critică și cronică dramatică în presa de specialitate autohtonă și străină. Roluri: *O noapte de pomină* (1939), *Cartierul Veseliei* (1964), *Neamul Șoimăreștilor* (1964), *Ciprian Porumbescu* (1972), *Ștefan cel Mare – Vaslui 1475* (1974), *Mușchetarul român* (1975), *Aurel Vlaicu* (1977), *Iancu Jianu haiducul* (1980), *Cântec pentru fiul meu* (1980), *Atac în bibliotecă* (1992). Din 2001 – societar de onoare al Teatrului Național din București. Doctor Honoris Causa al Universității de Artă Teatrală și Cinematografică din București.

Cocea, Dinu

(22.09.1929, Periș, jud. Ilfov)

Regizor de film. Văr cu Dina C. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. A lucrat mult cu Eugen Barbu ca scenarist, ori s-a bazat pe cărțile acestuia pentru scenarii. Stabilît în Franța în 1985. Filme: regie – *Haiducii* (1965); *Războiul haiducilor* – și scenariul (1968); *Răpirea fecioarelor* – și scenariul (1968); *Haiducii lui Șaptecai* (1970); *Săptămâna nebunilor* – și scenariul (1971); *Zestrea Domniței Ralu* (1971); *Parașutiștii* (1972); *La Révolte des Haidouks*

Cocea

N.D. Cocea

Vasile Cocheci

(1972) – serial TV; *Stejar, extremă urgență* (1973); *Nu opriți ventilatorul* (1976); *Lațul neglijențelor* (1976); *Instanța amână pronunțarea* (1976); *Ecaterina Teodoroiu* (1979); *Iancu Jianu, zapciul* – și scenariul (1980); *Iancu Jianu, haiducul* – și scenariul (1981). Deși n-a fost onorat cu multe premii, nici unul dintre filmele sale n-a avut sub 4 milioane de spectatori.

Cocea, N(icolae) D.

(29.11.1880, Bârlad – 1.02.1949, București)
Publicist și scriitor. Familie de aromâni. Bunicul său, fiica și cei doi băieți ai lui au venit în țară din Macedonia și s-au stabilit în Moldova. Studii universitare la București și Paris. Principalul animator al unor publicații de stânga: *Viața socială*, *Facla*, *Viitorul social*, *Chemarea*, *Era nouă*, *Reporter*. Bun pamfletar. A participat la revoluția din Rusia, 1917, și l-a cunoscut pe Lenin. Antiregalist, a făcut închisoare pentru scrieri satirice la adresa regelui Carol al II-lea. După al Doilea Război Mondial a fost vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor. A scris romane satirice: *Vinul de viață lungă*, 1931, tradus în franceză în 1989, postum; *Nea Nae*, 1935.

Cocea, Sofia

(15.06.1839, Fălticeni – 27.10.1861, Vaslui)
Publicistă, poetă, traducătoare. Mătușă a lui N.D. C. (soră a tatălui). A absolvit Școala Centrală din Iași, a fost profesoară la Vaslui. La treisprezece ani a tradus piesa *Maria sau Muștrările de cuget a unei mame* de Al. Duval. A colaborat la *Steaua Dunării* și s-a manifestat ca unionistă, fiind apreciată de Mihail Kogălniceanu și Vasile Alecsandri, dar detestată de Gh. Asachi. Un volum s-a publicat postum: *Operele doamnei Sofia Crisocoleu, născută Cocé*, 1862.

Cocheci, Vasile

(24.10.1922, Bălteni, jud. Gorj – 8.06.1996, Timișoara)

Chimist. A absolvit Chimia Industrială la București și a fost profesor la Catedra de chimie fizică și analitică a Politehnicii din

Timișoara. A avut contribuții în domeniul calității apelor, tratării și epurării lor. A contribuit la înființarea și organizarea Institutului de Cercetare și Proiectare pentru Epurarea Apelor Reziduale. Are 31 de brevete de invenție în domeniu. Membru al Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător. Membru corespondent al Academiei Române (1991), membru al Academiei de Științe din Georgia.

Coculescu, Nicolae

(1866, Craiova – 5.11.1952, București)

Astronom. Tată al lui Șerban C., care a semnat, în Franța, cu pseudonimul Pius Servien. A absolvit Matematica la Universitatea din București, apoi la cea din Paris. Urmează o perioadă de specializare la Observatorul astronomic din capitala Franței (1890), unde rămâne până în 1895, desfășurând, în tot acest timp, o remarcabilă activitate științifică. Participă astfel la observarea, în Senegal, a eclipsei de Soare din 1893, publicând studii valoroase și obținând fotografii remarcabile. În 1895 devine doctor la Sorbona, cu o teză de mecanică cerească, reușind să analizeze și să determine, cu o metodă proprie, efectele perturbatoare pe care le exercită o planetă asupra altei planete (rezultat citat de mari savanți, printre care Henri Poincaré). S-a ocupat și de fotosfera solară, de asemenea de refracția astronomică. Profesor de astronomie și mecanică cerească la Universitatea din București, 1895–1937, un timp fiind și decan al Facultății de Științe (1928–1932). A întemeiat, în 1908, Observatorul Astronomic din București și l-a dotat cu instrumentele necesare. A inițiat publicațiile astronomice ale Observatorului și a fost un membru prețuit al Uniunii Astronomice Internaționale (UAI). Lucrări: *Sur le développement approche de la fonction perturbatrice*, 1894; *Curs de mecanică cerească*, 1905. O stradă din Craiova și un concurs interjudețean de matematică îi poartă numele.

Coculescu, Șerban Piu

a semnat Pius Servien

nume la naștere Piu-Șerban Coculescu

(1902, București – 1953, Paris)

Filosof și estetician. Fiu al lui Nicolae C. Și-a luat licența în Litere la Sorbona. A absolvit apoi Școala de Ofițeri de Artilerie la Timișoara. S-a întors la Paris și a fost profesor la Collège de France și cercetător la CNRS. S-a ocupat de teoria probabilităților, fundamentele matematicii, relația dintre acustică și estetică, relația dintre limbajul științific și limbajul poetic. A creat o teorie matematică

Codreanu

Nicolae Coculescu

Alexandru Codarcea

a ritmului, vizând o transcriere matematică a ritmurilor, în primul rând a ritmului din poezie. Este considerat precursorul lingvisticii matematice. Lucrări: *Essai sur les rythmes toniques du français*, 1925; *Lyrisme et structures sonores: nouvelles méthodes d'analyse des rythmes appliquée à Atala de Chateaubriand*, 1930; *Principes d'esthétique: problèmes d'art et langage des sciences*, 1935; *Base physique et base mathématique de la théorie des probabilités, vers une nouvelle forme de la théorie*, 1942; *Mathématiques et humanisme: le rythme, les rythmes de timbre dans la poésie grecque, sur les méthodes de critique textuelle du type Lachmann-Quentin*, 1942; *Science et poésie*, 1947; *Hasard et probabilités*, 1949.

Codarcea, Alexandru

(12.01.1900, Vârșeț, Banatul Sărbesc – 28.05.1974, București)

Geolog, membru titular al Academiei Române din 1955. A fost profesor de mineralogie și petrografie la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București. Autor al unor importante lucrări cu privire la rocile banatitice, la geologia petrografică și la tectonica munților Carpați. Lucrări: *Studiul geologic și petrografic al regiunii Ocna de Fier-Bocșa Montană*, 1931; *Date noi asupra tectonicii Banatului meridional și a Platoului Mehedinți*, 1940. Membru al Academiei Române (1955), președinte al Secției de geologie și geografie a Academiei Române (1959–1966).

Codreanu, Corneliu Zelea

V. Zelea-Codreanu, Corneliu

Codreanu, Lizica (Lyzica), nume la naștere Simionescu, casătorită Fontenoy

(30.06.1901, București – 1958, Paris)

Balerină. A absolvit, ca și sora ei, Irina, devenită sculptoriță (a lucrat în atelierul lui Constantin Brâncuși) Școala de Belle Arte din București. A fost actriță la Teatrul Carol din București, în compania lui Ion Manu, Maria Filotti, Petre Sturdza. În 1919 a interpretat, la Teatrul Eforia, dansuri de caracter

alături de Marioara Voiculescu, interpretate la vioară de I. C. Nottara. A fost angajată de Diaghilev pentru trupa sa și a plecat la Paris. Primele spectacole au fost la Closérie de Lilas. A cunoscut-o, prin intermediul surorii sale și a lui Brâncuși, pe Sonia Delauney (basarabeană la origine, acesta e pseudonim), care făcea costume pentru balet și a dus-o la trupa Diaghilev. Brâncuși însuși a creat pentru ea costumul cu care a interpretat balet de avangardă pe muzica lui Erik Satie, și el prieten cu Brâncuși. Intră în cercul lui Fernand Léger, Max Jacob, Guillaume Apollinaire. Îl cunoaște în atelierul lui Brâncuși pe Marcel Mihalovici, care va compune muzică de balet pentru ea (*Une vie de Polichinelle*). A dansat dansuri românești în stil cubist pe coregrafia lui Mihail Larionov (trupa Diaghilev). A jucat în filmul *Le Petit Parigot*, 1923.

Codreanu, Mihail

(25.07.1876, Iași – 23.10.1957, București)

Poet. A absolvit Filologia, Filosofia, Conservatorul și Dreptul la Iași. Profesor de dicție, critică și psihologie teatrală la Conservatorul din Iași, rector (1933–1939). A fost director la Teatrul Național din Iași (1919–1923); director la revista *Însemnări ieșene*. Debutază în literatură cu versuri în *Lumea ilustrată* (1891). A făcut parte din cercul *Vieții românești*. Considerat maestru al sonetului. Inspirația sa este peisagistică și sentimentală. Este cel mai prolific sonetist român. Volumele sale de poezii sunt: *Diafane* (1901), *Din când în când* (1903), *Statui* (1914), *Cântecul deșertăciunii* (1921), *Turnul din fildes* (1929), *Statui. Sonete și evadări din sonet* (1939). Membru corespondent al Academiei (1942, exclus 1948, reconfirmat 1990), Premiul Național pentru Poezie, 1925; Cavaler al Ordinului Palmes Académiques al Academiei Franceze (1921), a primit Legiunea de Onoare a Franței (1929).

Codreanu, Nicolae

(1832, Leușeni, Basarabia – 1912, Chișinău)

Iluminist al Basarabiei. Fiu de moșier. A absolvit liceul gubernial din Chișinău (1857) și secția fizico-matematică la Universitatea din Odessa. După zece ani de profesorat în licee din Crimeea (inclusiv – director de școală), a fost invitat la Chișinău, unde a fondat (1873) și condus (timp de 30 ani) Liceul Real. Este și fondatorul Gimnaziului Industrial. A creat prima societate științifică – Comisiunea Arhivelor (23 august 1898) – și a organizat primele ei publicații. A fost curatorul liceelor din Basarabia, a stimulat accesul tineretului autohton la învățământul secundar (este și autor al unui

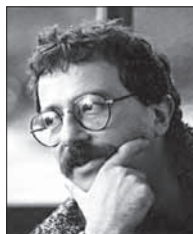
C

199

Codreanu

Radu Codreanu

Andrei Codrescu

Constantin Codrescu

Dicționar special pentru elevii moldoveni). A condus proiectarea și zidirea edificiului Liceului Real (ulterior liceul Alecu Russo, iar după al Doilea Război Mondial Blocul nr. 1 al Universității de Stat din Chișinău).

Codreanu, Radu

(4.09.1904, Tulcea - 11.02.1987, București)

Biolog și citolog. A urmat cursurile liceului Gheorghe Lazăr din București, unde a înființat Societatea Știința, în care și-a manifestat ideile evoluționiste. Între 1923 și 1926 urmează cursurile Facultății de Științe din București. Își ia licența în 1927. O deosebită influență asupra formării sale ca biolog au avut-o Andrei Popovici Băznoșanu și Dimitrie Voinov. În această perioadă vine în contact cu ilustre personalități ale biologiei românești și franceze: Ion Cantacuzino, Paul Bujor, Grigore Antipa, Ion Borcea, Mihai Ciucă, Al. Ciucă, Gh. Zotta, C. Ionescu-Mihăilești, Ioan Ciurea, M. Caullery, Ch. Perrez, F. Mesnil, O. Dubosq, L. Léger. Începe studii parazitologice. Se ocupă de microsporidiile insectelor din ordinul *Ephemeroptera*. Cu aceste studii își dă doctoratul în Științe Naturale în 1939 la Facultatea de Științe din Paris sub îndrumarea lui Maurice Caulléry. În 1930 este transferat la Institutul de Speologie al Universității din Cluj-Napoca. Aici colaborează cu Emil Racoviță, căruia îi succede la Catedra de Biologie Generală. Activitatea sa durează până în 1945, când revine la Catedra de Biologie Generală. În 1949 trece la Catedra de zoologie a nevertebratelor, unde funcționează până în 1974. A scris peste 200 de lucrări științifice, multe din ele fiind deschizătoare de drumuri noi în biologie: despre studiul protozoarelor parazite la nevertebrate; patologia insectelor - patobiologia; taxonomia și zoogeografia unor viermi tubelariați și al unor grupe de crustacee. A fost ales (în 1974) membru al Academiei Române. Membru al Societății Franceze de Zoologie.

Codrescu, Andrei

nume la naștere Andrei Perlmutter

(20.12.1946, Sibiu)

Ziarist și prozator. Emigrat în Statele Unite ale Americii în 1966. Colaborator regulat al radioului public din SUA (National Public Radio, New York). După 1989 a revenit în România în calitate de corespondent pentru ABC Nightline. A descris această experiență în *The Hole in the Flag*, 1989, declarată de *The New York Times* „cartea anului”. Următoarea carte, *The Blood Countess*, 1995 a fost bestseller. A mai publicat: *Selected Poems. 1970-1996*, 1996; *The Dog with the Chip in His Neck: Essays from NPR and Elsewhere*, New York, 1996. Premii: National Endowment for the Arts Fellowship for Poetry, Editing and Radio; the General Electric Foundation Poetry Prize; the Peabody Award for the PBS version of Road Scholar și ACLU Freedom of Speech Award, 1995.

Codrescu, Constantin

(5.09.1931, Huși)

Actor. În 1951 a absolvit Institutul de Teatru din București. Actor la Teatrul Mic. Între 1976 și 1989 este profesor la Institutul de Teatru din Târgu-Mureș. Este și cetățean de onoare al acestui municipiu. Apoi a fost director la Teatrul Municipal din Brăila. Roluri: în film - *Nepoții gornistului*, 1953; *Răsare soarele*, 1954; *Moara cu noroc*, 1955; *Puștiul*, 1962; *Subteranul*, 1967; *Haiducii lui Șaptecai*, 1970; *Pistruiatul*, 1973; *Bietul Ioanide*, 1979; *Vlad Țepeș*, 1979; *Un oaspete la cină*, 1986; *Martori dispăruți*, 1988; *Doi haiduci și-o crâsmărită*, 1993; *Trenul vieții*, 1998; în teatru - *A treia caravelă*, *Aix Nebunul*, *Angajare de clovn*, *Antigona*, *Broaștele*, *Castelul pălărierului*, *Doi tineri din Verona*, *Cheile orașului Breda*, *Chipul lui Dumnezeu*, toate la emisiunea Teatru Radiofonic. A făcut și scenografie pentru Teatrul Bulandra: *Noaptea la Madrid* de D. Ceccaldi, *Paharul cu apă* de E. Scribe ș.a.; regie: *Cântecul lebedei* de Cehov.

Cojocar

Theodor Codrescu

Anatol Codru

Ion Codru-Drăgușanu

Ion Cojar

Codrescu, Theodor

(1.04.1819, Iași – 23.03.1894, Iași)

Editor, redactor, tipograf, traducător și prozator. A înființat tipografia Buciumul român, prin intermediul căreia a sprijinit Unirea Principatelor Române. A fost redactor la multe ziare, tipărint, în ziarul *Buciumul român*, pentru prima oară, epopeea *Țiganiada* de Ion Budai-Deleanu. A scris drama istorică *Plăieșul Logofăt mare*, 1846. A făcut prima traducere din România din literatura americană: *Coliba lui Moș Toma*, după H.B. Stowe, 1853. A scris *Dicționar franco-român*, 2 vol., 1859 și *Dicționar germano-român*, 2 vol., 1875. Membru corespondent al Academiei Române (1886).

Codru, Anatol

(1.05.1936, Molovata Nouă, Basarabia – 17.08.2010, Chișinău)

Regizor și poet. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Chișinău și Institutul de Cinematografie, secția regie, la Moscova. A fost regizor la studioul Moldova Film. Specializat în film documentar. Filmografie: *Trânta*, 1968; *Biografie*, 1969; *Alexandru Plămădeală*, 1969; *Bachus*, 1969; *Arhitectul Șciusev*, 1970; *Din îndemnul talentului*, 1971; *Dimitrie Cantemir*, 1971; *Vasile Alecsandri* (regia), 1972; *Cartelul de partid*, 1973; *Biografia cântecului*, 1973; *Ion Creangă* (scenariu), 1973; *Plai reînnoit*, 1978; *Neam de pietrari*, 1975; *Balada prietenului meu*, 1978; *Visul vieții mele*, 1980; *Letopisețul destinului nostru*, 1981; *Pușkin în Moldova*, 1982; *Te salut, noua generație*, 1983; *În constelația fraternității*, 1984; *Tălăncuța*, 1986; *Cronica familiei Bologan*, 1987; *Sunt scuzați martorii*, 1988; *Eu, Nicolai Costenco*, 1989; *Mihai Eminescu*, 1992; *Ion Creangă*, 1998. Volume de versuri: *Îndărătnicia pietrei* (1967), *Feciori* (1971), *Portret în piatră* (1978), *Piatra de citire* (1980), *Mitul personal* (1986), *Ruperea din neînfință* (1999), *Piatra înșine* (2003, București), *Orga de piatră* (2004) etc. Distins cu titlul de Maestru al Artei din Republica Moldova, Premiul de Stat al Republicii

Moldova, Ordinul Republicii. Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova. Membru de onoare al Academiei Internaționale de Film Nika din Rusia. Membru de Onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Codru-Drăgușanu, Ion

nume la naștere **Ion Germaniu**

(9.11.1818, Drăguș, jud. Brașov – 26.10.1884, Sibiu)

Scriitor. Spirit enciclopedist. A fost secretar la o familie boierească. A călătorit la Viena, Milano, Roma, Paris, Londra, prin Germania, la Petersburg. A participat la revoluția de la 1848. Este numit în Comisia Filologică de la Sibiu. Vicecăpitan de Făgăraș, secretar al Comitetului averilor mănăstirești, vicepreședinte al Despărțământului Făgăraș al ASTRA și președinte al Sedrei orfanale din Făgăraș. Se ocupă de înființarea școlilor în limba națională, de luminarea oamenilor. Inspirat de filosofia raționalistă a iluminismului, arată că a sosit „timpul luminării și al desmorțirii”. A scris epistole, memorii (*Peregrinul transilvan*, 1865), fiind considerat primul călător modern al literaturii române.

Cojar, Ion

(9.01.1931, Bistrița Năsăud)

Regizor de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, unde este în prezent profesor. A lucrat la Teatrul Național din București ca regizor, apoi director, dar a colaborat și cu alte teatre (Bulandra, Opera Română). A făcut și regie de film. Roluri în: *Mere roșii*, 1976; *Salutări din Agigea*, 1984; *Cuibul de viespi*, 1986; *Ambasadori, căutam patrie*, 2003. Are la activ peste o sută de spectacole regizate, dintre care 30 au primit premii la festivaluri internaționale și naționale.

Cojocar, Alina

(27.05.1981, București)

Balerină. A studiat la Școala de Balet din Kiev. În 1997 a obținut Prix de Lausanne,

C

201

Cojocar

Alina Cojocar

George Cojocar

Teodosie Cojocar

Alexandru Cojohari

care presupunea o specializare la Royal Ballet la Londra. A fost angajată în corpul de balet la Royal Ballet și solistă a Baletului din Kiev. Din 2001 prim-solistă a Royal Ballet din Londra. Roluri: Kitri (*Don Quijote*), Aurora, Prințesa Florina (*Frumoasa din Pădurea Adormită*), Cenușăreasa, Clara (*Spărgătorul de nuci*), Coppelio, Giselle Odette (*Lacul lebedelor*). A susținut spectacole pe marile scene ale lumii, din Australia și Americi până la Paris și Kiev. Distinsă cu Ordinul Steaua României, 2002.

Cojocar, George

(18.06.1937, București)

Economist. Consilier în Ministerul de Externe pentru Asia, Oceania și țările Americii Latine, director al diviziei Americii Latine, director general al Românoexport, secretar general și director al Camerei de Industrie și Comerț a României, director general al ROMEXPO, președinte al ROMINVEST, președinte al Adunării generale a președinților Camerelor Regionale de Comerț și Industrie (cuprinzând Austria, Ungaria, Turcia, Japonia, SUA, Coreea, India, Thailanda, Singapore, Egipt, Iran). Distins cu Marele Ordin pentru Merit, clasa Argint, al Austriei, ordinul danez Ridderordeners Kapitel, Ordinul Steaua României.

Cojocar, Teodosie

(1879, Chișinău – 23.01.1941, Chișinău)

Primar al Chișinăului. Unul dintre liderii militari ai Statului Țării. În 1918 deține funcția de director general al Războiului în Guvernul Republicii Democratice Moldovenești. Deputat în Parlamentul României și primar al orașului Chișinău între 1919 și 1920. Arestat de ucraineni în 1940, a murit la închisoarea din Chișinău.

Cojohari, Alexandru

nume la naștere **Cojocar**

(1935, Căușeni, Basarabia)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept a Universității de Stat a Moldovei. Doctor

habilitat (docent) în specialitatea drept civil. Profesor și șef de catedră la Facultatea de Drept a Universității din Chișinău. Membru al Comisiei guvernamentale și parlamentare de elaborare a noului *Cod de procedură civilă al Republicii Moldova*, adoptat în 2003, și al grupului de lucru privind *Codul de procedură civilă pentru statele CSI* (din 2001, cu sediul la Sankt Petersburg). Membru al Consiliului Științific Consultativ de pe lângă Curtea Supremă de Justiție. Participă la întâlniri europene de profil. Lucrări: *Problemele teoriei și practicii privind dreptul la apărarea judiciară de acțiune civilă*, 1991. Membru al Asociației Internaționale de Drept Procesual, Roma. Distins cu Medalia Meritul Civic.

Colac, Tudor

(10.03.1948, Dumeni, Ucraina)

Folclorist, etnolog, publicist, regizor. A absolvit Facultatea de Filologie și Jurnalism și, ca asociat, Facultatea de Arte Frumoase a Universității de Stat din Moldova. Redactor la Radiodifuziunea Moldovenească, șef de secție, apoi director al Centrului Național de Creație Populară al Ministerului Culturii (1980–1999), conferențiar la Institutul de Stat al Artelor (1991–1996) și la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (din 2005). Din 1999 e cercetător științific superior la Institutul de Literatură și Folclor al Academiei de Științe a Moldovei (azi Institutul de Filologie). A fost președinte al Comitetului Național din Republica Moldova al Consiliului Internațional pentru Organizarea Festivalurilor Folclorice (CIOFF) de pe lângă UNESCO. A participat la festivaluri folclorice de răsunet în Republica Moldova, România, Grecia, Ucraina, Ungaria, a publicat articole, studii în reviste științifice, devenind membru al Uniunii Scriitorilor (2002), al Uniunii Muzicienilor (2000) și al Uniunii Oamenilor de Teatru din Republica Moldova (2001). Lucrări: *Sărbătoarea izvoarelor* (1986), *Hronic de familie* (1987), *Sorocve de lumină* (2001), *Drag îmi e să fac armata* (2002),

Colesnic

Tudor Colac

Horia Colan

Nicolae Colan

Iurie Colesnic

Rădăcinile eterne ale folclorului (2003), *La izvorul dorului* (2004), *Nistrule, apleacă-ți malul!* (2004), *Ștefan cel Mare și Sfânt. 500 de ani de nemurire* (2004), *Un distins folclorist: Nicolae Băieșu* (2004), *Romanțe cu petale de trandafir* (2005), *Familia: valori și dimensiuni culturale* (2005), *Ținutul Criulenilor. Vetre etno-folclorice* (2005), *Folclor românesc de la est de Nistru...* (2008). Maestru Emerit în Arte (1993).

Colan, Horia

(11.05.1926, Voinesti, jud. Covasna)

Inginer, specialist în domeniul metalurgiei. Nepot al lui Nicolae C. A absolvit liceul Moise Nicoară din Arad, apoi Politehnica din Timișoara. Profesor la Politehnica din Cluj, al cărei rector a fost (1990–1992). S-a ocupat mai ales de metalurgia pulberilor, tehnologia materialelor și tehnologia turnării. Are studii și în domeniul istoriei științei și tehnicii, cu preocupări de valorificare a unor tradiții și priorități românești. Lucrări: *La technologie au risque de l'histoire* (Paris, 2000); *Materials. Research. Development and Applications* (Belgia, 2002); *Science of Materials* (Cluj-Napoca, 2002). Vicepreședinte al Comitetului Român de Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii (CRIFST, din 1991); vicepreședinte al filialei Transilvania a Asociației Oamenilor de Știință din România (1990–1994); membru al Société Française de Métallurgie et des Matériaux (SF2M), Conseil National des Ingénieurs et Scientifiques de France (CNISF). Membru în Comitetul Executiv al ASM Internațional, International Committee for the History of Technology, The New York Academy of Science, Asociația Generală a Inginerilor din România, Consiliul AGIR, Biroul Executiv al Consiliului AGIR, The American Biographical Institute, Association des Membres de l'Ordre des Palmes Académiques, precum și în comitetele științifice ale revistelor *Matériaux et Techniques* (Paris), *Noesis și Noema*, *Acta Technica Napocensis* și *Proceedings of the Roumanian Academy*. Cavalier al Ordinului

Național Serviciu Credincios (2002); Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice Gheorghe Asachi din Iași (2003). Este membru al Academiei Române și membru în Comisia de știința materialelor a acesteia (1991), membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România, președinte al Secției de știința și ingineria materialelor, președinte al Diviziei de istoria tehnicii. Președinte al Secției de științe tehnice și al Comisiei de știința materialelor ale filialei din Cluj a Academiei Române.

Colan, Nicolae

(28.11.1893, Araci, fost Arpatac, jud. Covasna – 15.04.1967, Sibiu)

Mitropolit. Frate al bunicului lui Horia C. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu și Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. S-a specializat la Berlin în teologie protestantă. Profesor și rector la Academia Teologică Andreiană de la Sibiu. A participat la conferința panortodoxă de la Moscova (1948). Arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Transilvaniei (1957). Lucrări: *Sfântul Pavel către Filimon. Creștinismul și sclavia*, 1925; *Biblia și intelectualii*, 1929; *Medaliaoane*, 1940; *Biserica neamului și unitatea limbii românești*, 1945. În 1938 a fost ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor. În 1938 este ales membru de onoare, iar în 1942 membru activ al Academiei Române (pe locul lui Nicolae Titulescu). Exclus în 1945, repus în drepturi în 1990.

Colesnic, Iurie

(12.08.1955, Dereneu, Călărași, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Chișinău (1973–1978, în prezent Universitatea Tehnică din Moldova). A fost redactor-sef și director artistic la studioul Animafilm (1986–1991), director al Centrului de muzeografie Mihail Kogălniceanu (1991–1995, în prezent Muzeul Literaturii Române M. Kogălniceanu),

Colin

Vladimir Colin

Petru Comarnescu

Nadia Comăneci

concomitent deținând și funcția de director al Editurii Universitas (1991–1993), apoi director al Editurii Enciclopedice Gheorghe Asachi (1993–1995). În 1995 fondează Editura Museum, care în 1996 devine parte a unei structuri mai complexe – Casa Cărții Mitropolit Petru Movilă, al cărei director este până în prezent. Lucrări: *Puiul îndrăzneț* (1980); *Tara cu luceferi* (1986); *Învăț să zbor* (1992); *Necazul ariciului* (1996); *Arta memoriei* (1987); *Arheologii interioare* (1991); *Spirala lui Arhimede* (1994); *Mi-i dor să vă spun* (2004); *Personalități basarabene. Basarabia necunoscută*, vol. 1 (1993), vol. 2 (1997), vol. 3 (2000), vol. 4 (2002), vol. 5 (2004), vol. 6 (2005), vol. 7 (2007), vol. 8 (2010).

Colin, Vladimir, prenume la naștere Jean (1.05.1921, București – 6.12.1991, București)

Prozator. Autodidact. A fost secretar de redacție la revistele *Flacăra* și *Viața românească*. A debutat cu versuri: 27 *poeme*, 1947, a scris *Basme*, 1953, Premiul de Stat, și a devenit apoi unul dintre cei mai cunoscuți autori români de literatură science fiction: *Pentagrama*, 1967, tradusă la Bruxelles în 1972; *Un pește invizibil*, 1970; *Capcanele timpului*, 1972; *Les dents de Cronos*, 1974, Paris, tradusă în românește în 1975; *Grifonul lui Ulise*, 1976; *Babel*, 1978, Premiul Europa la EUROCON în 1980; *Imposibila oază*, 1985; *Sase brățări pentru gleză*, 1986. A primit Medalia de aur la EUROCON, 1976, și Marele Premiu al EUROCON pentru toată opera, 1980. Universitatea din Padova i-a acordat Premiul pentru basm cult, 1980.

Comarnescu, Petru

(23.11.1905, Iași – 27.11.1970, București)

Critic de artă și eseist. A absolvit Dreptul și Literale și Filosofia la București. A făcut studii artistice la Los Angeles, unde și-a luat doctoratul în estetică la Universitatea Southern – California cu teza „The Nature of Beauty and its Relations in Goodness” („Natura Frumuseții și relațiile ei cu Binele”), publicată în românește cu titlul

Kalokagathon, 1964. A editat *Aciune și reacțiune* (1929–1930), caiete de sinteză națională, împreună cu Ionel Jianu, Constantin Noica, Mihail Polihroniade. A fost unul dintre inițiatorii grupării Criterion (din 1930), alături de Mircea Eliade și Constantin Noica. Redactor la Editura Fundațiilor Regale, apoi la ESPLA și la diverse publicații: *Revista Fundațiilor Regale*, *Universul literar* ș.a., unde s-a ocupat mai ales de cronică teatrală, elogiind adesea lucrări în manuscris ale unor tineri (ex. Pavel Chihaia, Petru Dumitriu). În 1966 a fost comisar al Pavilionului Românesc la Bienala de la Veneția (expoziția Țuculescu). A scris studii și monografii despre Luchian, Tonitza, Șirato, Anghel, Brâncuși, Țuculescu, Iser etc. A tradus din O'Neill, W. Scott, D. Defoe, T.W. Lawrence, B. Shaw ș.a. Ca eseist a comentat scriitori străini: Jack London, Sinclair Lewis, Th. Dreiser, Jerome K. Jerome, Tagore, Sheridan, Alain Fournier ș.a. În volumele *Homo Americanus*, 1933; *Chipurile și priveslile Americii*, 1980 înfățișează America modernă. Postum a apărut *Chipurile și priveslile Europei*, 1980.

Comăneci, Nadia

(12.11.1961, Onești)

Gimnastă. A început antrenamentele la vârsta de 6 ani cu antrenorul Béla Károlyi în Complexul Sportiv Deva. A participat la Campionatul Național în 1969, la Campionatul Internațional categoria juniori în 1971 (Iugoslavia), în 1973 la Campionatul European (Norvegia), unde a obținut toate medaliile de aur, cu excepția solului, unde a luat medalia de argint. În 1976 a participat la Cupa Americii la New York, unde a primit prima notă de 10 din istoria competițiilor gimnastice. La fel s-a întâmplat la Olimpiada de Vară de la Montréal, 1976, unde a devenit campioană olimpică, fiind declarată și personalitatea sportivă a anului. Și-a păstrat titlul până în 1978. S-a retras din competiții în 1981, când a devenit membru al Comitetului Olimpic Internațional. Între 1984 și 1989 a

Comoroșan

Dumitru Combiescu

Liviu Comes

Sergiu Comissiona

Sorin Comoroșan

fost membru al Federației Române de Gimnastică. În 1989 a plecat inițial la Montréal, apoi s-a naturalizat în Statele Unite din 2001. În 2003 a fost numită consul general onorific al României în Statele Unite. A făcut comentarii pentru televiziunea americană la campionatele de la Melbourne (2005) și Beijing (2008). A fost distinsă cu Ordinul Olimpic al Comitetului Olimpic Internațional în 1984 și 2004. În prezent este antrenor de gimnastică în SUA, are o școală de antrenament, este căsătorită și are un copil.

Combiescu, Dumitru

(6.01.1887, Drânic, jud. Dolj – 25.11.1961, București)

Medic. A absolvit Institutul Medico-Militar din București și s-a specializat la Strasbourg, Paris, Boston, Baltimore, New York și Londra. A lucrat la Institutul de Seruri și Vaccinuri din București. A fost profesor la Facultatea de Medicină din București. A avut contribuții în domeniul microbiologiei și epidemiologiei: vaccinarea profilactică împotriva tifosului, febrei butunoase, leptospirozelor. Lucrări: *Meningita cerebrospinală epidemică cu exantem*, 1916; *Cercetări asupra variațiilor antigenice microbiene în raport cu mediile de cultură*, 1928; *Trecerea agentului patogen al tifosului pulmonar (Febră Q) prin lapte de la mamă la noul născut. Cercetări pe cobai*, 1950. Membru al Academiei Române (1955).

Comes, Liviu

(13.12.1918, Șerel, jud. Hunedoara – 28.09.2004, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Sigismund Toduță, dar și Facultatea de Medicină din Cluj. A audiat cursurile Facultății de Litere a Universității din Cluj. Profesor și rector al Conservatorului din Cluj, apoi profesor al Conservatorului din București (1971–1984). A compus muzică didactică și corală, a scris studii erudite despre muzică: *Melodica palestriniană* (1971); *Lumea polifoniei* (1984); *Tratat de contrapunct vocal și instrumental românesc* (1986).

Comissiona, Sergiu

(16.06.1928, București – 5.03.2005, Oklahoma City, SUA)

Dirijor. Evreu ca etnie. Mama era solistă la Opera Română. Bunicul său era Lupu (Wolf) comisionarul și de la el și-a luat pseudonimul de om de cultură. A absolvit Conservatorul de muzică din București ca elev al lui Constantin Silvestri. Director al Ansamblului de Stat Român (din 1950), dirijor al Operei de Stat din București (din 1955). A emigrat în 1959 în Israel. Director al Orchestrei din Haifa (1960–1966). A fondat și condus Orchestra de cameră Ramat Gan (numele localității) și a concertat cu ea în SUA și Canada. A dirijat London Philharmonic Orchestra, mai ales pentru spectacole de balet. Director al Orchestrei Simfonice din Göteborg (1966–1977). Director al American Symphony Orchestra din Baltimore (1977–1984). Director al Orchestrei Radioteleviziunii din Madrid (1990–1998). În 1981, cu ocazia centenarului nașterii lui George Enescu, împreună cu un grup de muzicieni, devine unul dintre membrii fondatori ai Societății George Enescu din Statele Unite ale Americii, avându-l ca președinte de onoare pe Yehudi Menuhin. Membru de onoare al Academiei Regale Suedeze de Muzică.

Comoroșan, Sorin

(17.07.1927, Teregovă, Caraș-Severin)

Biochimist și fizician. A absolvit Medicina la Cluj și Facultatea de Științe la București. Profesor la Facultatea de Medicină din București, profesor invitat la Tennessee, California și Miami (1974), Buenos Aires și Santiago de Chile. În prezent, director de cercetare la Interdisciplinary Technologies în California. A avut preocupări interdisciplinare, de filosofie a culturii. A adus contribuții în domeniul biologiei celulare, interacțiunii dintre lumină și materie (biologie cuantică), matematică biologică. Lucrări: *România. Societate cu răspundere limitată*, 1995;

Comșa

13 *metamorfoze*, 1996. Membru de onoare (1992) al Academiei Române.

Comșa, Dimitrie

(29.09.1846, Sibiu – 15.02.1931, Sibiu)

Profesor, agronom, etnograf, memorandist. A absolvit Institutul Teologic Pedagogic la Sibiu. Între 1871 și 1873 frecventează cursurile Academiei de Agronomie din Altenburg și Leipzig. Din 1874 este numit profesor la Catedra de studii agricole-economice a Institutului Teologic Pedagogic din Sibiu, unde a funcționat timp de 35 de ani. A predat pomicultura, horticultura, legumicultura, zootehnia agricolă, fizica populară, contabilitatea, contopite din 1892 sub numele de economia rurală, până în anul 1909, când a fost silit de guvernul maghiar să se pensioneze sub pretext că nu cunoaște limba maghiară. Aceleași discipline le-a predat în secția pedagogică a institutului și în plus științele naturale (1874–1909). Cu studenții făcea lecții practice în grădinile institutului și vizite la fermele model din Sibiu. A fost președinte activ al Societății de lectură Andrei Șaguna a studenților teologi. Deputat mirean în Sinodul Arhidiecezei Sibiu și în Congresul Național Bisericesc. La 16/28 februarie 1888 contribuie la înființarea Reuniunii Române de Muzică din Sibiu, al cărui președinte va fi Eugen Brote, după care va prelua conducerea până în 1905. A organizat o serie de expoziții de vite, oi și fructe în satele județului, cu premii. Reuniunea organiza în sate întruniri agricole cu prelegeri populare. A sprijinit înființarea de cooperative de credit satești. În 1902 Reuniunea Română de Agricultură cu Reuniunea Sodalilor Români din Sibiu au organizat o mare expoziție industrială românească cu produse meșteșugărești, obiecte de artă populară românească. În 1887 imprimă întâia sa lucrare, *Pomăritul*. Redactează *Calendarul bunului econom*, 1877–1881. Scoate foaia *Economul*, 1893–1894, în care publică nenumărate articole în domeniul economic-agricol. Colaborează permanent la *Telegraful Român* și *Foia poporului*. Imprimă *Călușuza agricolă*, trei volume, 1924–1925; *Nana Zamfira, Îndrumări din economia casnică și grădinarit*, 1929; *Radu Temelie. Îndrumări din economia câmpului*, 1929. Realizează albumul artistic *Din ornamentica română*, 1904. Cătreieră apoi peste 200 de sate strângând cusături românești (să nu se piardă) din care a imprimat trei volume cu 384 modele de țesături, broderii originale. Imprimă tot la Sibiu, în 1909, *Album de cresațuri din lemn*, cu 243 de piese. A fost unul dintre marii luptători pentru drepturile

românilor din Transilvania. A fost printre întemeietorii gazetelor *Tribuna* și *Foia Poporului*. Ca secretar al Partidului Național Român din Transilvania a participat la alcătuirea *Memorandumului*, 1892. În procesul de la Cluj, din 1894, a fost condamnat la trei ani închisoare alături de Nicolae Cristea și Dr. Daniil Popovici Barcianu, ispășindu-și pedeapsa la Vaț. Întreaga viață a lucrat în conducerea ASTRA. Mitropolitul Nicolae Bălan îl recheamă la catedră din 1922. Pune bazele primului muzeu bisericesc al arhiepiscopiei Sibiului cu icoane, manuscrise, obiecte vechi de cult, veșminte liturgice. În 1926 Academia Română l-a ales membru de onoare. La înmormântare i s-au făcut funerarii naționale. Revista *Transilvania* din Sibiu a publicat, în 1976, albumul *Ornamentica română*, cuprinzând modele de țesături și cresațuri din colecțiile lui.

Comșa, George

(3.10.1931, București)

Fizician. A absolvit Fizico-Chimice la Universitatea din București și a lucrat la Institutul de Fizică Atomică din București. A plecat în Germania în 1972 și este profesor la Institutul de Chimie Fizică al Universității din Bonn. Lucrează și la Institut für Grenzflächenforschung und Vakuumphysik der Kernforschungsanlage. Contribuții în domeniul construcției de echipament pentru vid înaintat, în studiul suprafețelor pure și al proceselor legate de suprafețe. Profesor invitat la universități din Elveția, Franța, SUA. Lucrări: *Comment on „Direct Measurement of the Longitudinal Coherence Length of a Thermal Neutron Beam“*, 1983. Membru al Institutului Max Planck, al Universității din Ierusalim. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

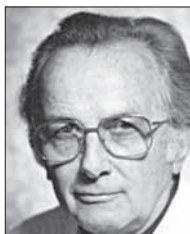
Conachi, Costache

(14.09.1778, Țigănești, jud. Galați – 4.02.1849, Țigănești, jud. Galați)

Poet. Mare boier, contracandidat al lui Mihail Sturdza la tronul Moldovei. Unul din redactorii Regulamentului Organic, sistem de organizare administrativă și de legislație impus de Rusia (1832). A reușit să introducă în el capitolele ce pun bazele viitoarei uniri a Principatelor. Moralist de factură clasică, influențat de iluminism. A scris poezie de factură neoneacritică, petrarhistă, cu rezonanțe preromantice: *Poezii · Alcătuiiri și tălmăcirii*, 1856. A tradus *An Essay on Man (Un eseu despre om)* de Edgar Allan Poe, *Henriade* de Voltaire și a prelucrat din Marmontel, *Istoria lui Velisarie*.

Constande

George Comșa

Costache Conachi

Emil Condurachi

Condan, Ion

(30.10.1952, Toracu Mare, Banatul Sârbesc – 22.02.2009, Pancevo)

Chimist. A absolvit Liceul Român la Vârșet, apoi Facultatea de Științe Naturale, secția Chimie, la Universitatea din Novi Sad. A fost tehnolog și director la Fabrica pentru material de construcții Plastika din Jiliște. A fost corespondentul permanent al Trustului Libertatea pentru revista *Libertatea* din zona centrală a Banatului Sârbesc (Zrenianin, Jiliște, Secani). De asemenea, a colaborat la postul de radio Zrenianin și la televiziunea din Novi Sad, pentru chestiuni referitoare la comunitatea românească. A scris scenarii pentru spectacolele Societății Vichentie Petrovici Bocaluț din Torac. Membru al Uniunii Ziariștilor din Iugoslavia.

Condiescu, Nicolae M.

(20.10.1880, București – 15.06.1939, București) General. A absolvit Școala Superioară de Război la București, unde a fost apoi profesor de istorie militară. A participat la războiul de reîntregire națională ca ofițer al Marelui Stat Major (1916–1918). Ministru al Armatei (1930–1931). A scris literatură: *Peste mări și țări* (1922–1923), *Însemnările lui Serfim* (1936). Președinte al Uniunii Scriitorilor. Membru de onoare al Academiei Române (1938).

Condurachi, Emil

(3.01.1912, Scânteia, Iași – 16.08.1987, București)

Istoric și arheolog. Tată al istoricului Zoe Petre. A absolvit Facultatea de Litere la Iași și s-a specializat la Școala Română din Roma și din Fontenay-aux-Roses, a audiat cursuri la Sorbona. Profesor de arheologie la Universitatea din Iași, apoi la Universitatea din București. A fost preocupat de antichitatea greco-romană pe teritoriul Daciei. Lucrări: *Histria. Monografie arheologică* – 2 vol. (vol. I – 1954; vol. II – 1966); *Histria* – 2 vol. (vol. I – 1959; vol. II – 1962); *Istoria României* (1960); *Monuments archéologiques de Roumanie* (1960);

L'archéologie roumaine au XXe siècle (1963); *La Roumanie* (Geneva, 1972) – în colaborare cu Constantin Daicoviciu; *Harta arheologică a României* (1972) – în colaborare cu Vl. Dumitrescu și M.D. Matei; *Curs de istorie română*, Fasc. I: *Istoria Romei regale și republicane* (1974); *Curs de istoria Orientului Antic*, Fasc. I: *Orientul Apropiat milenii III–II î.e.n.* (1977); *I monumenti cristiani nell'Ilirico. Ephemeris Dacoromana*, 1938. Membru titular (1955) al Academiei Române.

Conduraru (Kondurari), Vladimir

(22.08.1911, Mândrești Noi, Basarabia – ? 05.1990, Dnepropetrovsk, Ucraina)

Matematician și astronom. Familie plecată în Rusia după Primul Război Mondial. A absolvit Facultatea de Mecanică și Matematică a Universității Lomonosov din Moscova. Elevul lui Gheorghe Nikolaevici Duboșin, Axenov, Grebennikov și profesorul lui Garmarik, Froițkaia, Șinkarik. A fost profesor la Facultatea de Matematică a Universității Ekaterinoslav, Dnepropetrovsk, Ucraina, la Institutul de Ingineri Feroviari din același oraș, la Institutul Industrial din Novocerkask și la Institutul Energetic din Ivanovo. În 1965 a fost invitat la Chișinău spre a consolida noua Academie de Științe, dar a refuzat. Contribuții în problema mișcării a doi elipsoizi sub acțiunea atracției newtoniene, a mișcării de translație- rotație a sferoizilor și sateliților artificiali sub acțiunea atracției. Lucrări: *A particular solution of the 3-body problem with specific symmetries*, 1986; *Some aspects of the problem of attraction of material bodies. The first International Congress of the Ukrainian Engineers in Mechanics*, 1993, postum. Distins de două ori cu Ordinul sovietic Slava.

Constande, Ioan

(? 02.1814 Răhău, jud. Alba – 1880, Sibiu)

Grafician, sculptor și pictor. Studii la liceul din Sebeș-Alba. Academia de Arte Frumoase din Viena (1832–1841) pentru desen, pictură și sculptură. Urmează și cursurile de

C

207

Constant

Marius Constant

Lena Constante

arhitectură. Din 1841, întors în țară, este angajat profesor la Institutul Terezianum din Sibiu. Aici predă scrierea, arta grafică, desenul, geometria, arhitectura și diverse meserii. Lucrează o serie de tablouri pentru Muzeul Bruckenthal, apoi, între 1842 și 1843, pictează pentru Muzeul din Cluj. În 1845 realizează un monument al grafului Lazăr. Colaborează la *Gazeta de Transilvania* din 1846. Participă la revoluția din 1848 în calitate de comandant al gărzii civile române din Ocna Sibiului. Realizează portretele lui Avram Iancu, generalului Lüdgers, împăratului Franz Joseph I în 1854 și din 1860 litografiile *Fecioara Maria* și *Christos tronând ca mitropolit*. Antrenat în acțiunile ASTRA, în 1861 litografiază portretele lui George Barițiu, Ioan Pușcariu, Iosif Sterca Șuluțiu și Vasile Moga. În 1869 realizează portretele litografiate ale lui Horea, Cloșca și Crișan. A fost unul dintre primii artiști români de vogați marilor acțiuni ale ASTRA.

Constant, Marius

(7.02.1925, București – 15.05.2004, Paris)

Compozitor. Și-a început studiile la București, unde a obținut Premiul I la Festivalul George Enescu (1943) și le-a continuat la Conservatorul Național de Muzică din Paris (1945–1949), iar pentru dirijat la Școala Normală de Muzică, unde i-au fost profesori O. Messiaen, T. Aubin, N. Boulanger, J. Fournet și A. Honegger. Director muzical la Ballets de Paris de Roland Petit (1956–1966), director muzical la ORTF (din 1953), director al muzicii de balet la Opera din Paris, profesor de orchestrație la Conservatorul din Paris. A fondat ansamblul Ars Nova. Marele Premiu Național al muzicii (1968). Lucrări: balet pentru Maurice Béjart, *Joueur de flûte*, 1952, Premiul Italia; *Contrepoințe* (1957); *Cyrano de Bergerac* (1959); *Turner* (1961); *Ponant 19* (1964); *Éloge de la folie* (1966); *Paradis perdu* (1966); *Candide*, pentru clavicin și orchestră (1970); *Strings* pentru clavicin și 12 coarde (1972); *Faciebat*

anno 1973 pentru 24 de viori și orchestră (1973); *Psyché* pentru două pian și percuție (1975); *Stress* pentru trio de jazz, pian solist, cvintet de alămuri și percuție (1977); *Concerto Gli elementi* pentru trombon și orchestră (1977); *Symphonie* pentru instrumente de suflat (1978); *Concertante* pentru saxofon alto și orchestră (1978); *Neuf pièces* pentru flaut și pian (1978); *Harpalycée* pentru harpă și cvintet de coarde (1979); *Alléluias* pentru trompetă și orgă (1980); *Nana-Symphonie* pentru orchestră mare (1980); *Cent Trois Regards dans l'eau*, concert pentru vioară și orchestră (1981); *D'une élegie slave* pentru chitară (1981); *Tragédie de Carmen* (1981).

Constante, Lena

(18.06.1909, București – ?11.2005, București)

Artist plastic. Aromâncă după tată. Căsătorită cu Harry Brauner. A copilărit la Herson, Odessa, Iași, Londra, Paris. A studiat la Academia de Belle Arte din București și a făcut parte din cercul artistic al lui Victor Brauner, Mircea Vulcănescu, Petru Comarnescu, Henri H. Stahl, Mihail Sebastian și Paul Sterian. În preajma războiului unii dintre aceștia vor fi marginalizați, alții vor ajunge legionari. A avut mai multe expoziții personale și a lucrat ca scenograf la Teatrul Tândărică, împreună cu soția lui Lucrețiu Pătrășcanu, Elena. A fost implicată în procesul Pătrășcanu și condamnată la 12 ani închisoare. Eliberată în 1962. A scris despre experiența ei: *L'évasion silencieuse: Trois mille jours, seule, dans les prisons roumaines*, 1990; *Evadarea imposibilă. Penitenciarul politic de femei Miercurea Ciuc 1957–1964*, 1993.

Constantin Brâncoveanu

V. Brâncoveanu, Constantin

Constantin, Jean

(21.08.1928, Techirghiol – 26.05.2010, București)

Actor. Țigan ca etnie. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Actor de comedie, a realizat mai ales roluri în film: *Revanșa* (1978); *Brațele Afroditei* (1978); *Acțiunea Autobuzul* (1978); *Expresul de Buftea* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Al treilea salt mortal* (1980); *Fin du Marquisat d'Aurel* (1980); *Am o idee* (1981); *Iancu Jianu, haiducul* (1981); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Pruncul, petrolul și ardelenii* (1981); *Duelul* (1981); *Secretul lui Bachus* (1984); *Sosesc păsările călătoare* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Colierul de turcoaze* (1985); *Masca de argint* (1985); *Coana Chirița* (1986); *Chirița la Iași* (1987); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Miss Litoral* (1990); *Atac în bibliotecă* (1992); *A doua cădere a Constantinopolului* (1994);

Constantinescu

Jean Constantin

George Constantin

Marin Constantin

Emil Constantinescu

Punctul zero (1996); *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii* (2006); *Meseriașii* (Serial TV) (2006); *Păcală se întoarce* (2006); *Roaming* (2007). Trofeul Gopo al UNATC pentru întreaga activitate, 2007. Cavaler al Ordinului de Malta Sf. Ioan de la Ierusalim, 2008.

Constantin, George

(3.05.1933, București – 30.04.1994, București)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la București. Actor la Teatrul Nottara. Roluri în film: *Aproape de soare* (1960); *Un surâs în plină vară* (1963); *Procesul alb* (1965); *La porțile pământului* (1966); *Diminețile unui băiat cuminte* (1966); *Reconstituirea* (1968); *Răzbunarea haiducilor* (1968); *Răpirea fecioarelor* (1968); *Urmărirea* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *La révolte des Haïdouks* (1972); *Ultimul cartuş* (1973); *Proprietarii* (1973); *Dincolo de nisipuri* (1973); *Dimitrie Cantemir* (1973); *August în flăcări* (1973); *Muntele ascuns* (1974); *Singurătatea florilor* (1975); *Filip cel Bun* (1975); *Între oglinzi paralele* (1978); *Omul în loden* (1979); *Iancu Jianu, zapciul* (1980); *Burebista* (1980); *Ștefan Luchian* (1981); *Saltimbancii* (1981); *Înghițitorul de săbii* (1981); *Iancu Jianu, haiducul* (1981); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Calculatorul mărturisește* (1982); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Escapada* (1983); *Dragostea și revoluția* (1983); *Galax, omul păpușă* (1984); *Sezonul pescărușilor* (1985); *Întunecare* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Figuranții* (1987); *Getting Lucky* (1990); *Oglinda* (1993); *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993, după Marin Preda); *Âbel a rengeteghen* (1994); *Un été inoubliable* (1994, după *Bijuterii de familie* de Petru Dumitriu, regia Lucian Pintilie); *Domnișoara Christina* (1996). O sală a Teatrului Nottara îi poartă numele.

Constantin, Marin

(27.02.1925, Urleța, com. Bănești, jud. Prahova – 01.01.2011, București)

Dirijor de cor. A absolvit Conservatorul la București. Dirijor al corului Operei

Române. A înființat în 1963 Corul de Cameră Madrigal, specializat în muzică gregoriană, renașcentistă și barocă. A dat numeroase concerte în toată lumea și a primit în 1992 Premiul Ambasador al Bunăvoinței din partea UNESCO. O fundație culturală poartă numele său.

Constantinescu, Emil

(19.11.1939, Tighina)

Președinte al României (1996–2000). A absolvit Geologia la Universitatea din București și a fost cadru didactic la aceeași facultate. După 1989 a devenit membru fondator al Alianței Civice și al Convenției Democratice Române (alianță de partide: PNL, PNȚ, Alianța Civică ș.a.). A devenit președinte al României după alegerile din noiembrie 1996. În timpul guvernării sale au avut loc mișcările de protest ale mine-rilor, conduse de Miron Cosma (1998, din Valea Jiului către București). Au vizitat România Jacques Chirac, Bill Clinton și Papa Ioan Paul al II-lea. În 2002 a înființat Partidul Acțiunea Populară. A militat, de-a lungul întregii cariere politice, pentru integrarea României în Uniunea Europeană și în NATO.

Constantinescu, G(h)eorg(h)e (Gogu)

(4.10.1881, Craiova – 11.12.1965, Londra)

Inginer, deseori considerat unul dintre cei mai importanți ingineri români. A absolvit ca șef de promoție Școala Națională de Poduri și Șosele din București. A experimentat în Marea Britanie (1910–1913) o serie de invenții, apoi a plecat în SUA un an și s-a întors în Anglia, unde a fost consilier al Amiralității britanice (1914–1918). Întors în țară în 1919, a fondat Societatea Sonica. Este considerat unul dintre cei mai mari inventatori ai lumii, cu peste 120 de brevete de invenție, strânse în 4 volume, *Patent Office*, la Londra. A creat un nou domeniu al mecanicii, numit sonicitate, care descrie

Constantinescu

Gogu Constantinescu

Gh. M Constantinescu

Gherasim Constantinescu

Petre Constantinescu-Iași

transmiterea energiei prin vibrații în corpurile fluide sau solide. A aplicat noua teorie la numeroase invenții: convertizorul sonic, folosit la locomotivele și motoarele Malaxa, motorul sonic, pompa sonică, ciocanul sonic și altele. Printre alte realizări ale sale se mai numără și un dispozitiv de tragere prin palele elicei independent de turația acesteia și primul schimbător de viteze automat. Pionier al construcțiilor din beton armat în lume, a făcut din acest material armătura Camerei de Comerț, a Ministerului Lucrărilor Publice, a moscheii din Constanța. A participat activ la construcția de avioane engleze, tipul Bristol (ca și Henri Coandă), în perioada cât a locuit în Anglia. Lucrări: *Theory of Sonics. A Treatise on Transmission of Power by vibrations*, 1918; *Știința sonică*, 1920. Membru de onoare al Societății Inginerilor Civili din Londra. Doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din București. Membru al Academiei Române (1920) și membru de onoare (1965).

Constantinescu, Gheorghe M.

(20.01.1932, București)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la București. A fost cercetător la Institutul de Zoologie din București. Vicepreședinte al Consiliului Național al Agriculturii și responsabil pentru reproducere în zona Panciu, jud. Galați. Profesor și decan al Facultății de Medicină Veterinară din București. Profesor asociat la Universitatea Missouri-Columbia din 1984 și profesor din 1992 până în prezent. Contribuții în domeniul cercetării anatomiei animale. Profesor invitat la universități din Canada, Germania, Belgia, Elveția, Republica Moldova, Franța, Paraguay, Republica Cehă, Norvegia, Ungaria. Lucrări: *Muscle Blood Flow and Capillary Dynamics*, 2002; *Scanning and Transmission Electron Microscopy of the Yucatan Miniature Pig Heart*, 2003. Distins cu Creta de Aur pentru excelență în

învățământ, 2004. Membru al Comitetului editorial al *Nomina Anatomica Veterinaria*. Membru al Asociației Americane a Anato-miștilor Veterinari, al Asociației Internaționale a Anato-miștilor Veterinari. Membru de onoare al Societății Române de Medicină Veterinară.

Constantinescu, Gherasim

(22.03.1902, Cișmeaua Văruită, azi în Republica Moldova – 3.07.1979, București)

Oenolog. A absolvit Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău (1927) și s-a specializat în Franța: Montpellier, Nîmes, Ners-Gard, Beaume Côte d'Or, Bordeaux. Șef al viei experimentale Pietroasele, Buzău. Profesor la Facultatea de Agronomie din Timișoara, director la Institutul Agronomic din București, director al Institutului de Cercetări pentru Viticultură și Vinificație de la Valea Călugărească (1967–1968). Lucrări: *Criterii noi în stabilirea epocii de coacere la struguri*, 1945; *Raionarea viticulturii*, 1958; *Ampelografia RPR*, 8 vol., 1959–1970. Membru al Academiei Române (1963).

Constantinescu-Iași, Petre

(25.11.1892, Iași – 1.12.1977, București)

Istoric și om politic. A studiat la Facultatea de Litere și Filosofie din cadrul Universității Al. I. Cuza din Iași, unde i-a fost student lui Orest Tafrali și a obținut licența în 1914. A aderat în 1910 la Partidul Social-Democrat, organizația locală din Iași. Între 1914 și 1916 a participat activ la acțiunile PSD și ale sindicatelor din România. În 1921 devine membru fondator al Partidului Comunist Român (PCR), în perioada interbelică făcând parte din conducerea unor organizații de masă legale, create și conduse de către PCR. A luat parte la constituirea Comitetului Național Antifascist în 1933 și a altor organizații legale de luptă împotriva pericolului fascist. Din cauza activității sale antifasciste, începând din 1936 a fost arestat și judecat de mai multe ori, fiind înțemnițat

Constantinescu

timp de mai mulți ani în închisorile de la Doftana, Miercurea Ciuc și Târgu Jiu. A fost membru fondator al Asociației Amicii URSS. De asemenea, a desfășurat o intensă activitate publicistică în slujba politicii PCR, militând pentru preluarea puterii de către comuniști. În timpul guvernului antonescian s-a implicat în realizarea unității forțelor antifasciste, participând în mod activ la pregătirea loviturii de stat de la 23 august 1944. După preluarea puterii de către Partidul Comunist Român, a deținut funcții de răspundere pentru instaurarea și consolidarea regimului comunist în România. Mai întâi, a fost ministru al Propagandei (din 5 martie 1946, ministru al Informației) în Guvernul Petru Groza (I) în perioada 6 martie 1945–30 noiembrie 1946. În 1948 a fost ales vicepreședinte al primului Prezidiu al Marii Adunări Naționale. În calitate de deputat, a fost președinte al Grupului Român al Uniunii Interparlamentare; membru al Consiliului Mondial Interparlamentar; membru în Comitetul Național Antifascist și vicepreședinte al aceluiași comitet din România. În perioada 1953–1957 a deținut funcția de ministru al Cultelor în guvernele conduse de către Gheorghe Gheorghiu-Dej și Chivu Stoica. În paralel cu activitatea politică, a lucrat ca profesor secundar la liceele din Iași, Huși și Bârlad (1914–1926), profesor la Universitatea Al. I. Cuza din Iași (1925–1936), șef al Catedrei de istoria artelor la Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București (1944–1948), apoi șef al Catedrei de istoria României la Universitatea din București (1944–1952). În calitate de specialist în istoria modernă și contemporană a României a adus numeroase contribuții pe probleme de istoria artei românești și a popoarelor balcanice, la studierea relațiilor culturale și politice ale poporului român cu popoarele vecine, precum și pe probleme de istorie a mișcării muncitorești și de istoria PCR, îndeosebi pentru perioada 1933–1937. Studiile sale au inaugurat cercetarea organizațiilor de masă conduse de PCR, creând baza de pornire a lucrărilor de istorie a mișcărilor muncitorești și socialiste. Este autorul a peste 100 de lucrări științifice publicate în domeniul istoriei României, dintre care menționăm următoarele: *Rolul României în epoca de regenerare a Bulgariei* (1919); *Unde duce colaborarea. Pagini de istorie contemporană* (1921); *Istoria artei bizantine* (1927); *Evoluția stilului moldovenesc* (1927); *Istoria artei creștine din apus* (1929); *Tipărituri vechi românești necunoscute* (1931); *Românii și bulgarii* (1945); *Intellectualii și revoluția de la 1848 în Principatele*

Române (1948); *Organizații de masă legale conduse de Partidul Comunist. 1932–1938* (1952); *Relații culturale româno-ruse din trecut* (1954); *Studii istorice româno-bulgare* (1956); *Unirea țărilor române în artele plastice* (1959); *Lucrări și publicații din România despre Revoluția Socialistă din Octombrie* (1967); *Lupta pentru formarea Frontului Popular în România* (1968); *Pagini de luptă din trecut. 1914–1936* (1972); *De la eliberare la socialism. 1944–1955* (1973); *În anii socialismului victorios* (1976). În 1948 a fost ales membru titular al Academiei Române. A fost ales membru al Academiei de Științe Sociale și Politice din RSR, precum și membru corespondent al Academiei de Științe din R.P. Bulgaria. Ulterior, a deținut funcțiile de președinte al Societății de Științe Istorice, președinte al Uniunii Societăților Științifice ale corpului didactic din România, președinte al Comitetului Național al Științelor din RSR (1955–1974), președinte al Comisiei Monumentelor Istorice, director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga din București (1948–1953), director al Institutului de Studii Româno-Sovietice (1962–1964). Pentru activitatea sa științifică a primit titlurile de Doctor Honoris Causa al Universității Lomonosov din Moscova, Om de Știință Emerit și laureat al Premiului de Stat. Erou al Republicii Socialiste România, Erou al Muncii Socialiste.

Constantinescu, Liviu

(26.11.1914, Ighiu Vechi, Sibiu – 29.11.1997, Saint-Louis, Alsacia)

Geofizician. A făcut liceul la Blaj (1932). Licențiat în științe fizico-chimice (1935), doctor în științe fizice (1941) al Universității din București. Asistent la Facultatea de Științe, Universitatea din București (1937–1943). Este considerat, împreună cu Sabba S. Ștefănescu, fondator al școlii române de geofizică. Director fondator al Observatorului Geofizic Surlari, numit astăzi Observatorul Geomagnetic Național Surlari Liviu Constantinescu (1943–1958). A fost profesor și șef de catedră (1949–1975) la Catedra de Geofizică ce a funcționat întâi la Institutul de Mine, apoi la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie, în fine la Universitatea din București. În paralel, a fost cercetător, șef de secție și director adjunct științific (1959–1970) în unități de cercetare ale Academiei: întâi la Institutul de Fizică, apoi la Institutul de Geologie, Geofizică și Geografie, la Centrul de Cercetări Geofizice. Discriminat politic în urma refuzului repetat de a se înscrie în Partidul Comunist, a cerut pensionarea prematură la vârsta de 60 de ani (1975),

Constantinescu

Liviu Constantinescu

Miron Constantinescu

rămânând profesor consultant. A adus contribuții importante în mai multe domenii ale geofizicii pure și aplicate (prospecțiuni geofizice): geomagnetism (distribuția normală și variația seculară a câmpului geomagnetic principal, morfologia generală și particularitățile perturbațiilor geomagnetice, curenții telurici); prelucrarea și interpretarea datelor gravimetrice și magnetometrice (continuarea analitică a câmpurilor potențiale, efectele mareelor terestre, variația temporală a câmpului gravitațional); seismologie și tectonică (mecanismul focal al cutremurelor de pământ, seismicitate și seismotectonică, cutremurele vrâncene, seismicitatea teritoriului României). A subliniat necesitatea abordării multidisciplinare a problemelor complexe ale științelor Pământului, exemplificând-o în cartea *Mesaje ale Pământului în descifrări actuale* (1974). A fost membru al grupului de studiu privind metode seismice pentru monitorizarea explozivilor subterane de la Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI, 1968–1970); membru (și președinte prin rotație) al comitetului de coordonare al proiectului PNUD/UNESCO pentru studiul seismicității regiunii balcanice (1970–1977). A ocupat funcții importante în organizații științifice internaționale: vicepreședinte al Uniunii Internaționale de Geodezie și Geofizică (IUGG, 1969–1971) și membru în biroul IUGG (1967–1975); membru în consiliul de conducere al Centrului Seismologic Internațional (1970–1974) și în consiliul de conducere al Societății Geofizice Europene (1970–1975); vicepreședinte al Comisiei Seismologice Europene (1972–1976). A fost editor și coautor al unui manual de *Prospecțiuni geofizice* (1964–1965). A redactat capitolul *Terra* pentru *Enciclopedia del Novecento* (Istituto della Enciclopedia Italiana, Roma, 1975–1990). Lucrări: *Mesaje ale Pământului în descifrări actuale*, 1974; *Sinergismul în cercetările geonomice*, 1992. După 1989 a revenit din retragerea forțată care durase 15 ani. Ales membru titular al Academiei Române în

1990 (era membru corespondent din 1963) și președinte al Secției de Științe Geonomice (1990–1994), s-a angajat cu hotărâre pentru renașterea Academiei Române și a geofizicii românești. Până la retragerea definitivă (1995) a fost președinte al Comitetului Național Român de Geodezie și Geofizică și al Societății Române de Geofizică.

Constantinescu, Mac, prenume la naștere Mihail Filip

(29.06.1900, Charlottenburg, Germania – 1979, București)

Sculptor. Soț al Floriei Capsali. A absolvit Arte Plastice la București. Specializare la Paris și Roma. Profesor la belle arte și arhitectură. A lăsat lucrări decorativ-monumentale: *Tătăroaica din Mangalia*, fațada Facultății de Drept din București; Pavilionul Expoziției românești de la New York (cu momente din istoria națională). A ilustrat *Divina Comedie* a lui Dante în traducerea lui Alexandru Marcu.

Constantinescu, Miron

(13.12.1917, Chișinău – 18.07.1974, București)

Sociolog, istoric, om politic. A fost membru al PCR din 1936, din august 1944 redactor-șef al *Scînteii*. A fost membru în Biroul Politic (1948–1960), membru în CC al PCR (1945–1955; 1968–1974) și secretar al acestuia (1952–1954), președinte al Comisiei de Stat a Planificării (1949–1955) etc. Raportul secret prezentat de Nikita Sergheevici Hrușciov la Congresul al XX-lea al PCUS, în februarie 1956, prin care era condamnat – printre altele – și „cultul personalității”, l-a făcut pe Miron Constantinescu să creadă că ar fi momentul propice de a-l înlătura de la putere pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. Apare ca personaj în *Colecția de biografii, autobiografii și memorii contemporane* (continuarea *Cronicii de familie*) a lui Petru Dumitriu. Alături de Iosif Chișinevski va fi exclus din conducerea partidului în iulie 1957. Abia Nicolae Ceaușescu l-a readus în viața politică, fiind numit ministru al Învățământului (1969–1970), vicepreședinte al Consiliului de Stat (1972–1974), rector al Academiei Ștefan Gheorghiu (1970–1972), președinte al Marii Adunări Naționale. Membru titular al Academiei Române (1974).

Constantinescu, Mitiță nume la naștere Dumitru Constantinescu

(20.10.1890, București – 20.09.1946, București) Politician, economist. A absolvit Dreptul la București și și-a luat doctoratul la Paris. Liberal. A făcut parte din Guvernul Ion I.C. Brătianu ca șef al personalului din

Constantinescu

Mitică Constantinescu

Nicolae N. Constantinescu

Paul Constantinescu

Virgiliu N. G. Constantinescu

Ministerul Industriei și Comerțului, apoi în a doua guvernare liberală (1922–1926) a fost secretar general în Ministerul Agriculturii și Domeniilor Regale, deputat de Hunedoara (1927–1933) și guvernator al Băncii Naționale (1935–1940). Ministru de Finanțe (1939). Apropiat de Partidul Comunist, a creat un partid – Liga Patrioților – care s-a unit cu acesta. A participat la Conferința de Pace de la Paris (1946). O sală de conferințe a Băncii Naționale îi poartă numele.

Constantinescu, Nicolae N.

(27.03.1920, București – 7.12.2000, București)
Economist. Profesor la ASE, București. Lucrări: *Capitalul de împrumut și creditul*, 1953; *Cu privire la problema revoluției industriale în România*, 1957; *Economia protecției mediului natural*, 1976; *Consecințele economice și sociale ale cursei înarmărilor*, 1982; *Reforma și redresarea economică*, 1995; coordonator al *Istoriei economice a României de la origini până la cel de-al Doilea Război Mondial*, 1997. Unul dintre premiile ASE pentru studenți îi poartă numele. Membru corespondent al Academiei Regale a Doctorilor din Spania (1994); membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură din România (1994). Doctor Honoris Causa al universităților din Craiova (1995), Timișoara (1995), Oradea (1996), Sibiu (1997) și al Academiei de Studii Economice din Chișinău (1995). Președinte al Asociației Generale a Economistilor Români. Membru al Academiei Române (1990) și președinte al secției sale economice.

Constantinescu, Paul

(30.06.1909, Ploiești – 20.12.1963, București)
Compozitor. A absolvit Conservatorul din București și s-a specializat la Viena. Profesor la Academia de Muzică Religioasă din București, apoi la Conservatorul Ciprian Porumbescu. A compus muzică pentru spectacole, filme, coregrafie (pentru Floria Capsali) și muzică vocal-simfonică. Lucrări: *O noapte furtunoasă*, operă comică în două acte, 1934;

Pe malul Dunării, scenetă muzical-coregrafică, 1947; *Matei Millo*, preludii pentru muzică de scenă, 1953; *Floarea reginei*, 1947; muzică de film – *Moara cu noroc*, *O scrisoare pierdută*, *Răsună valea*; corală – *Liturghia în stil psaltic*, *Cântecul Iancului*, *Miorița*. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Constantinescu, Pompiliu

(17.05.1901, București – 10.05.1946, București)
Critic literar. A absolvit Literale și Filosofia la București și a fost profesor la Colegiul Sf. Sava. A scos revista *Kalende* (1928–1929) împreună cu Vladimir Streinu și Șerban Cioculescu. A fost cronicar literar al *Revisiei Fundațiilor Regale*. A publicat în special volume de cronici literare în linie maioreșciană: *Mișcarea literară*, 1927; *Critice*, 1933, premiul Societății Scriitorilor Români; *Figuri literare*, 1938; *Tudor Arghezi*, 1940; *Eseuri critice*, 1947.

Constantinescu, Titel

(17.02.1927, Râmnicu Sărat – 1999, București)
Regizor și scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București și IATC, Secția regie. A fost principalul regizor, din 1950 până după 1989, al emisiunii „Teatru Național Radiofonic”. A scris literatură pentru copii și scenarii pentru teatrul radiofonic: *Povești*, *Țapul, vulpea și lupul*; *S-au întors graurii*; *Oul năzdrăvan*; *Trei căsuțe, trei drumuri*; *Peștii în copaci*; *Ultimul om de zăpadă*; *Baladă cu femei și copii melci*; *Cântecul Jianului*.

Constantinescu, Virgiliu Nicolae G.

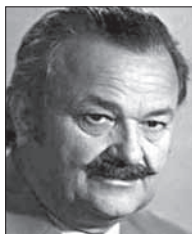
(27.03.1931, București – 31.01.2009, București)
Inginer mecanic de aviație. A absolvit Facultatea de Mecanică la București. A fost profesor la Academia Tehnică Militară, apoi la Institutul Politehnic din București, fiind și rector (1990–1992). A fost profesor invitat la Mechanical Technology Inc. Latham și Rensselaer Polytechnic Institute New York și din 1997 ambasador al României în Belgia. Lucrări: *Lubrifiția cu gaze*, 1963;

Constantiniu

Florin Constantiniu

Constantin Constantinov

Tatiana Constantinov

Lăgăre cu alunecare, 1980; *Dinamica fluidelor incomprehensibile*, 1980 și *Dinamica fluidelor comprehensibile*, 1981, ambele împreună cu Elie Carafoli. Membru titular al Academiei Internaționale de Astronautică, președinte al Agenției Spațiale Române. Ofițer al Legiunii de Onoare (1995). Membru titular (din 1991) și președinte al Academiei Române (1994–1998).

Constantiniu, Florin

(8.04.1933, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Cercetător științific la Institutul de Istorie Nicolae Iorga. A făcut cercetări în Franța și SUA. A fost distins cu Premiul Nicolae Bălcescu al Academiei Române în 1972. Lucrări: *Un proiect românesc de coaliție antiotomană din ultimul sfert al sec. XVI*, 1963; *Iobăgia în istoriografia română*, 1983; *Dictatul de la Moscova (26-28 iunie 1940) și relațiile sovieto-germane*, 1993; *Diplomații români și devierea de dreapta: O istorie sinceră a poporului român*, 1997; 1941. *Hitler, Stalin și România*, 2002; *PCR, Pătrășcanu și Transilvania (1945–1946)*, 2001; *Schisma roșie – România și declanșarea conflictului sovieto-iugoslav (1948–1950)*. Membru titular al Academiei Române (2006).

Constantinov, Constantin

(7.07.1915, Suclea, Transnistria – 8.03.2003, Chișinău)

Actor. A absolvit Institutul Agricol la Tiraspol și Școala de Teatru din Odessa. Actor la Teatrul Muzical-Dramatic A. S. Pușkin din Chișinău. A jucat în numeroase filme artistice: *Leana, Ghiță*, studioul M. Gorki din Moscova, 1955; *Când omul nu-i la locul lui*, Moldova-film, 1957; *Baladă haiducească*, 1958; *Vă scriu...*, 1959; *Călătorie în april*, 1962; *Nuntă la palat*, 1969; *Explozie cu efect întârziat*, 1970; *Vîforul roșu*, 1971; *Lăutarii*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Undă verde*, 1974; *Bărbații încărungesc de tineri*, 1974; *Calul, pușca și nevăsta*, 1975; *Nu crede țîpătului păsării de noapte*,

1976; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Care pe care*, 1977; *Suspectul*, 1978; *Unde ești, iubire?*, 1980; *Adolescența*, 1981; *Deținutul misterios*, 1968; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Codrii*, 1991; *Troița*, Telefilm-Chișinău, 1991; *Polobocul*, 1991. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Constantinov, Ion

(17.08.1926, Ogorodnoe, rn. Ivăneștii Noi, reg. Odessa)

Agonom. A absolvit Facultatea de Biopedologie, Secția pedologie, a Universității de Stat din Chișinău ca elev al lui Nicolae Dimo. Profesor la Institutul de Pedologie și Agrochimie al AȘM. Contribuții la cercetarea eroziunii solului și a metodelor de prevenire și combatere a acestui fenomen. Lucrări: *Эрозия почв*, 2001, Premiul Academiei de Științe a Moldovei.

Constantinov (Konstantinov), Tatiana

(25.06.1939, Tiraspol)

Geograf. Rusoaică după etnie. A absolvit Facultatea de Geografie și Biologie la Institutul Pedagogic din Tiraspol. Specializare la Institutul Hidrometeorologic de Stat din Odessa și la Institutul de Geografie al Academiei Ruse de Științe din Moscova. Este director al Institutului de Geografie al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții în domeniul geografiei fizice regionale. Lucrări: *Modificările regimului termic și condițiile de iernare a culturilor pomicele termofile*, 2004, în colaborare; *Utilizarea SIG în restabilirea componentei climatice a landsafturilor Republicii Moldova*, 2005, în colaborare. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică din Moldova a decernat institutului pe care-l conduce Diploma de merit (2002).

Conta, Vasile

(15.11.1845, Ghindăoani, jud. Neamț – 22.04.1882, București)

Filosof și poet. A făcut gimnaziul la Iași, apoi a însoțit o trupă de actori prin Moldova.

Corbu

Vasile Conta

Boris Conunov

Corneliu Coposu

Haralambie Corbu

A făcut studii comerciale, apoi Dreptul în Belgia. A frecventat Societatea Junimea și și-a publicat în *Convorbiri literare* scrierile filosofice: *Teoria fatalismului*; *Teoria undulațiunii universale*; *Originea speciilor*, 1873–1848. Postum au apărut *Bazele metafizicii și Întâiele principii care alcătuiesc lumea*. A devenit liberal, fiind ministru în Cabinetul Ionel Brătianu. Poezia sa n-a fost apreciată de junimiști, dar timpul l-a așezat în rândul primilor filosofi români originali, care aveau să inspire inclusiv un fel de a concepe și de a face literatură.

Conte, Rosa del

(12.04.1907, Voghera, Italia – 3.08.2011, Roma) Istoric literar. A absolvit Literale la Universitatea din Milano. Elevă a lui Roberto Scagno. Profesoară de limba italiană la Universitatea din București (din 1945), apoi din Cluj (până în 1963) și la Universitatea Sapienza din Roma. Lucrări: *Eminescu e Pascoli*, 1957; *La sensibilità e "forma cea dintâi"*, 1964; *Transfigurarea mitului folcloric în ultima dramă a lui Lucian Blaga: Arca lui Noe*, 1969; *La funzione dell'ambiguità nel linguaggio poetico di Arghezi*, 1970; *Leopardi ed Eminescu*, 1979; *Eminescu, poeta metafizico*, 1982; *Eminescu sau despre absolut*, 1990. Nominalizată la Premiul Nobel în 1956. Distinsă cu Ordinul Steaua României în grad de Mare Ofițer. Membru de onoare al Academiei Române (1994). În 2007 a fost sărbătorită pentru împlinirea vârstei de 100 de ani.

Conunov (Konunov), Boris

(24.05.1947, Taşkent, Uzbekistan)

Regizor. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie (Всесоюзный Государственный Институт Кинофотографии) la Moscova. Regizor la Studioul Moldova Film. Profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice. A lucrat în Elveția în diplomație (1995–1998). Filme: *Pădurea în care nu vei intra*, 1978; *Aveți o telegramă*, 1983; serialul *Usturici*, 1981–1983; *Cine va intra în ultimul vagon*, 1986; *Bilet într-o singură direcție*, 1996; *Darul*,

2004. Este și un teoretician al domeniului: „Coloana sonoră ca parte componentă a filmului documentar în creația lui Vlad Druck”, eseu, București, 1995. Diploma Festivalului Internațional de la Frankfurt am Main, 1992; Medalia Dimitrie Cantemir, 1974; Medalia Meritul civic, 1995. Maestru în Artă, 2000.

Coposu, Corneliu

(20.05.1916, Bobota, jud. Sălaj – 11.11.1995, București)

Politician. A absolvit Dreptul și Economia la Universitatea din Cluj. Membru al Partidului Țărănesc (după 1934), secretar al lui Iuliu Maniu. Greco-catolic. A venit la București după cedarea Ardealului de Nord (1940). Antiantonescian. Miza pe ajutorul Marii Britanii. Arestat în 1947 și judecat în procesul Tămădău (rezistența clandestină), cu sentința (dată în 1956) de închisoare pe viață. După 1989, împreună cu Ion Rațiu, a refăcut legalitatea PNT și l-a transformat în PNȚCD. Președinte al PNȚCD. Senator (1992–1995). Astăzi există o fundație a partidului care îi poartă numele.

Corbu, Haralambie

(15.02.1930, Dubăsarii Vechi, Basarabia)

Critic și teoretician literar. A absolvit Școala Pedagogică din Călărași, Moldova și Institutul Pedagogic din Chișinău. Specializare la Institutul de Literatură Universală Maxim Gorki din Moscova. Redactor-șef al revistei *Limba și Literatura Moldovenească* (1984–1988). Director al Institutului de Limbă și Literatură al AȘM. Lucrări: *Dramaturgia lui Alecsandri* (1962); *Alecsandri și teatrul* (1973); *Continuitate* (1974); *Statornicirea literaturii moderne moldovenești și problema metodei de creație (1840–1860)* (1976, în rusă); *Creația lui Alecsandri în școală* (1983); *Creația lui I.C. Ciobanu în școală* (1986); *În lumea clasicilor* (1990), *Discursul direct. Aspecte ale publicisticii eminesciene* (2000), *Deschideri către valori* (2003), *Dincolo de mituri și legende* (2004), *Constantin Stere și timpul său* (2005). Coordonator al lucrărilor:

Corbul

Vintilă Corbul

Ion Corcimar

Istoria literaturii moldovenești, 3 vol. (1986–1990); *Literatura și arta Moldovei*, enciclopedie, 2 vol. (1985–1986). Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova, titlul onorific de Om Emerit, Ordinul Prietenia Popoarelor al URSS, cavaler al Ordinului Republicii, medalia Mihai Eminescu, medalia Dimitrie Cantemir, diploma Savantul Anului 2005. Membru al Comitetului Național pentru decernarea Premiilor de Stat în domeniul științei și tehnicii, membru al Comitetului Național pentru decernarea Premiilor de Stat în domeniul literaturii și artei. Membru al comitetului de conducere al Asociației Internaționale de Studii Sud-Est-Europene și președinte al Comitetului Național al acestei asociații, membru al Academiei Internaționale Central-Europene de Științe și Arte. Membru și vicepreședinte (1989–1995) al Academiei de Științe a Moldovei.

Corbul, Vintilă, nume la naștere Vintilă Dumitru Economu

adoptat de Constantin Popescu Corbul

(26.05.1916, București – 30.01.2008, București)

Scriitor. Aparținea prin naștere unei familii foarte bogate. A absolvit Dreptul și Literale la Universitatea din București. Pilot în al Doilea Război Mondial. După război i s-a interzis să profeseze. S-a stabilit în Franța în 1979. A publicat multe romane, cu foarte mare succes de public: *Moarte și portocale la Palermo*, cu Eugen Burada; *Cenușă și orhidee la New York*, cu Eugen Burada; *Cavalcadă în iad* – 2 vol., închinată tatălui autorului, generalul Constantin P. Corbul, și participării României la cel de-al Doilea Război Mondial; *Căderea Constantinopolului* – 2 vol.; *Dinastia Sunderland-Beauclair – Idolii de aur* – 3 vol.; *Asediul Romei 1527* – 2 vol.; *Dinastia Sunderland-Beauclair – Păsări de Pradă* – 3 vol.; *Uragan asupra Europei*, cu Eugen Burada; *Salvați-mă! Sunt miliardar; Sclavii pământului; Babel Palace; Roxelana și Soliman*, cu Eugen Burada; *Oameni în Rolls-Royce*, cu Eugen Burada; *Iubirile imposibile ale lui Petronius; Casa*

din Cherry Street; Hollywood – infernul viselor; Groaza vine de pretutindeni, cu Eugen Burada; *Sunt regele Franței! Regele Soare!*; *Împărăteasa fără coroană; Calea ducesei*, cu Eugen Burada; *Plângi, plângi, balalaikă*, cu Eugen Burada; *Atenție! Los Angeles va sări în aer*. A făcut și scenariile pentru filmele: *Nea Mărin miliardar, Revanșa, Un comisar acuză, Duelul, Miliarde și picioare lungi*. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer, 2004.

Corcea, Avram

(16.04.1868, Coștei, Banatul Sârbesc – 1951, Pietroi, Ialomița)

Preot, culegător de folclor. A studiat Teologia la Caransebeș. A fost preot la Coștei, catihet la Vârșet, membru în Consistoriul Eparhial din Caransebeș. A cules folclor din întregul Banat: *Balade populare*, 1899. A făcut parte din Sfatul Național de la Alba Iulia pentru Unirea din 1918. După al Doilea Război Mondial, a fost arestat în România, a murit în deportare, pe Bărăgan.

Corcimar, Ion

(22.05.1938, Baraboi, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău și s-a specializat la Institutul Central de Hematologie și Transfuzie a Sângelui din Moscova. A fost secretar științific al Institutului de Oncologie din Moldova, apoi șef al Catedrei de hematologie și terapie de campanie, iar din 1995 șef al Catedrei de hematologie, oncologie și terapie de campanie a Universității de Stat de Medicină și Farmacie din Moldova. Considerat fondator al școlii de hematologie din Republica Moldova. Lucrări: *Цитологическая диагностика предопухолевых процессов и злокачественных новообразований* (1976, în colaborare); *Диагностика лимфаденопатий* (1984, în colaborare), manualele *Hematologie clinică* (2001) și *Anemiile* (2002). Laureat al Premiului de Stat. Distins cu Ordinele Drapelul Roșu de Muncă și Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Corduneanu, Constantin

(26.07.1928, Iași)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe (Secția matematică) a Universității din Iași. Profesor și decan la Facultatea de Matematică și Mecanică a aceleiași universități. Prorector al Universității din Iași. S-a stabilit în SUA din 1978, ca profesor la Knoxville, Tennessee, apoi Arlington, Texas. Contribuții în domeniul teoriei globale a sistemelor diferențiale, în domeniul teoriei ecuațiilor diferențiale și al teoriei funcțiilor

Corlăteanu

Constantin Corduneanu

Coresi

Nicolae Corlăteanu

de variabilă reală. Asociat la numeroase publicații de profil: *Mathematical Systems Theory*, *Analele științifice ale Universității Al. I. Cuza – Seria Matematica*, *Journal of Integral Equations*. A înființat revista *Libertas mathematica*, special pentru promovarea matematicienilor români în lume. Lucrări: *Funcții aproape periodice*, *Sur les inégalités différentielles*, *Despre grupul automorfismelor unui grup topologic*, *Ecuatii diferențiale și integrale* ș.a. Membru al Asociației Americane de Matematică, al Academiei Americane de Arte și Științe, membru corespondent al Academiei Române (1974), exclus (1978) și repus în drepturi (1990).

Coresi, diaconul

(? – 1590, probabil Orăștie)

Diacon la Târgoviște până în 1556, elev al lui Dimitrie Liubavici (tipograf sârb), anul când s-a mutat la Brașov, chemat de Johannes Honterus, spre a tipări cărți românești. Este interesant de știut, pentru registrul valorilor create de Coresi, că o carte avea atunci valoarea a două perechi de boi. A tipărit astfel: *Întrebarea creștinească*, 1560; *Tetraevanghelul*, 1560–1561; *Apostolul*, 1565–1566; *Liturghierul*, 1570; *Pravila Sfinților Părinți*, 1570–1580; *Psaltirea* 1570; *Psaltirea slavo-română*, 1577; *Evangelhia cu învățătură*, 1580–1581, tradusă de preoții Iane și Mihai după *Cazania de la Zabłudov* din Lituania (regat ce se întindea până la Marea Neagră), din 1569; în 1567 a tipărit – la Brașov sau Cluj – *Tălcul Evangheliilor*, un amestec interesant de învățături protestante și ortodoxe, având ca anexe o carte de cântece și slujbe calvine. Împreună cu fiul său Șerban și cu Marian Diaconul a tipărit *Palia de la Orăștie*, 1581–1582, important monument de limbă veche românească, aflat astăzi în colecția Bibliotecii Batthyaneum din Alba Iulia, achiziționat de Batthyany, episcop catolic al Transilvaniei. A fost primul cărturar român care a luptat pentru introducerea limbii române în biserică. Tipăriturile sale au contribuit la formarea unei limbi

literare și liturgice românești unitare și s-au bucurat de o largă răspândire în toate țările românești, iar cele slavone și în țările slave sud-dunărene aflate sub dominație otomană.

Coryllus (Scorillo)

(sec. I d.H.)

Rege dac. A condus triburile dacilor în perioada în care în Imperiul Roman aveau loc războaiele lui Nerva Traian. A încercat să unească în jurul sceptrelui său cât mai mulți daci, intuind faptul că romanii se vor îndrepta spre Dacia.

Corlăciu, Ben

prenume la naștere **Benedict**

(6.03.1924, Galați – 15.06.1984, Paris)

Poet și prozator. A absolvit Literale și Filozofia la București. A fost redactor la revista *Flacăra*, membru al grupării de pe lângă revista *Albatros*, ca și Geo Dumitrescu și Dinu Pillat. În 1971 s-a stabilit în Franța. A scris o poezie anticalofilă, cu tentă anarhistă: *Tavernele* (1941, debut); *Pelerinul serilor*, 1942; *Arhipelag*, 1943; *Manifest liric*, 1945; Premiul Editurii Forum; *Poeme florivore*, 1972; *Starea de urgență*, 1972; *Când simți cum moare vântul*, 1972; *Arcul biologic*, 1974. Proza de inspirație autobiografică se remarcă prin poza damnării și exprimarea revoltei sociale: *Moartea lângă cer*, 1946; *Candidatul*, 1950; *Pâinea păcii*, 1951; *Cazul doctor Udrea*, 1959; *Baritina*, 1965; *Strigoaica și casa nebună*, 1973; *Tout espoir sera puni; d'un erivain roumain à Paris (Orice speranță va fi pedepsită; de un scriitor român la Paris)*, 1984.

Corlăteanu, Nicolae

(14.05.1915, Caracul, Basarabia –

21.10.2005, Chișinău)

Filolog. A absolvit Literale, Filosofia și Dreptul la Cernăuți. Membru fondator al Universității de Stat a Moldovei (1946). Lucrări: *Исследование народной латыни и его отношений с романскими языками*

C

217

Cornea

Paul Cornea

Nicolae Mihail Corneanu

Sorana Coroamă Stanca

(*Latina vulgară ca bază a limbilor romanice*, 1974, Moscova); *Originea fondului lexical de bază*, 1955; *Categoria gramaticală a cazului la substantive*, 1955; *Problema studierii substantivelor din Poveștile lui I. Creangă*, 1959; *În jurul unei controversate filologie (Raporturile dintre Codicele Voronețean și Lucrul sfinților apostoli al lui Coresi)*, 1960, 1963; *Româna literară în Republica Moldova: istorie și actualitate*, 1995; *Derivatologia*, 1997; *Scrisul românesc: începuturile lui*, 2000. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei pentru Știință și Tehnologie, cavalier al Ordinului Republicii. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Cornea, Paul *nume la naștere Paul Cohn* (3.11.1924, București)

Istoric literar. A absolvit Literale și Filosofia la București. Profesor la Universitatea din București. Director general al Cinematografiei, director general al Teatrelor, după 1989 ministru adjunct la Ministerul Învățământului. Membru al Alianței Civice condusă de Ana Blandiana, vicepreședinte al Asociației Internaționale de Literatură Comparată, 1994-1997, din 1997 președinte al Asociației Române de Literatură Comparată. A debutat cu *Studii de literatură română modernă*, 1962, și a continuat cu lucrări de istorie literară, mai ales despre perioada premodernă, ca și studii de sociologie literară: *De la Alexandrescu la Eminescu*, 1966; *Originile romantismului*, 1972, Premiul Academiei; *Regula jocului*, 1980; *Itinerar printre clasici*, 1984; *Introducere în teoria lecturii*, 1988; *Aproapele și departele*, 1990; *Semnele vremii*, 1995.

Cornea, Victor

(1901, Ileni, jud. Făgăraș - 1977, Londra)

Avocat. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Specializare la Oxford. În perioada 1929-1933 specializări pe probleme economice în Anglia, Suedia, Danemarca, Germania, Cehoslovacia, Austria, Ungaria. Membru fondator al Partidului Național Țărănesc. Arhivar al legației României la

Londra în perioada Viorel Tilea. Președinte fondator al Comitetului Democrat Român de la Londra (1941, viitoarea emigrație). A editat publicațiile *Glia* și *The East European Spokeman*.

Corneanu, Nicolae Mihail
prenume la naștere Nicolae Mihail
(21.11.1923, Caransebeș)

Mitropolit al Banatului (din 1962). A absolvit Teologia la București. Conferențiar la Institutul Teologic din Sibiu. A conferențiat la Oxford, la Universitatea Humboldt din Germania și la Fundația Pro Oriente din Viena. Lucrări: *Actualitatea literaturii vechi creștine*, *Credința și viața* (culegere de studii teologice), 2001; *Patristica, filosofia care mângâie*, 2004; *Pentru mai binele obștesc*, 2008. Membru de onoare al Academiei Române (1992). Din 1990 episcop vicar al Timișoarei. Ordinul Național Pentru Merit în grad de Mare Cruce conferit de președintele României, 2000.

Coroamă Stanca, Sorana, *nume la naștere Sorana Iosefina Caterina Plăcișteanu*
(24.01.1921, Chișinău - 7.01.2007, București)

Regizor de teatru. Fiică a medicului Gheorghe Plăcișteanu și a compozitoarei Mansi Barberis. Soție a poetului Dominic Stanca. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii din Cernăuți, apoi Institutul de Teatru de la București, ca elevă a lui Soare Z. Soare, Al. Șahighian, Sică Alexandrescu, Marietta Sadova, Alice Voinescu, Aurora Nasta, Lucia Sturdza-Bulandra. Profesor la Institutul de Teatru din București și regizor la Teatrul Național din Iași, Teatrul Notara din București, Teatrul de Operetă din București. Regie: *Cerere în căsătorie* - Cehov, *Winterset* - M. Anderson, *Petru Rareș* - Horia Lovinescu, *Comedia erorilor* - Shakespeare, *Micii burghezi* - Maxim Gorki, *Vrăjitoarele din Salem* - A. Miller, *Soțul ideal* - Oscar Wilde, *Beckett* - J. Anouilh, *Lungul drum al zilei către noapte* - E. O'Neill, *Noaptea*

Coruț

Vasile Coroban

Ion Coropcean

Viorica Cortez-Guguianu

Pavel Coruț

iguanei – T. Williams, *Profesiunea doamnei Warren* – G.B. Shaw, *Rața sălbatică* – H. Ibsen, *Vișorul*, *Luceafărul*, *Hagi Tudose* – B. Șt. Delavrancea, *Amfitrion* – Plaut, *Cafeneaua* – Goldoni, *Ursul* – Cehov, *Steaua Sevillei* – Lope de Vega, *D'ale carnavalului* – I.L. Caragiale; de televiziune: serialul *Mușatinii*, *O noapte furtunoasă* – Caragiale, *Egmont* – Goethe; teatru radiofonic. Distinsă cu Premiul de Stat, Ordinul Meritul Cultural, Premiul Galei UNITER pentru întreaga activitate, Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Coroban, Vasile

(14.02.1910, Camenca, jud. Bălți, Basarabia – 19.10.1984, Chișinău)

Critic și istoric literar. A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Iași (1936). Ca student a redactat gazeta antifascistă *Viața universitară*, fapt pentru care a făcut închisoare 6 luni. În 1940 se stabilește în Basarabia și este gazetar la Bălți. Între 1942 și 1945 predă matematica în Rusia, la Kemerovo. După război se angajează la Institutul de Limbă și Literatură al Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a URSS (azi Institutul de Filologie), unde a ajuns șef de sector. A lucrat la Universitatea de Stat, ulterior la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă. A elaborat studii și manuale pentru învățământul preuniversitar și universitar. Contribuția sa la studierea și popularizarea literaturii române clasice la est de Prut s-a vădit în sute de articole și studii despre Ion Agârbiceanu, Ion Bassarabescu, Ion Creangă, Mihai Eminescu și alți înaintași, sistematizate cu timpul în cărțile: *Cronicarul Ioan Neculce* (în colaborare, 1956), *Vasile Alecsandri: viața și opera* (1957), *Dimitrie Cantemir – scriitor umanist* (1973), *Creația lui Mihai Eminescu în școală* (1980), *Pagini și articole de critică literară* (1959), *Articole, studii, recenzii* (1968) și *îndecsebi Romanul moldovenesc contemporan* (1969, ediția rusă 1979, Moscova).

Coropcean, Ion

(11.03.1969, Livădeni, rn. Dondușeni, Republica Moldova)

General. Comandant al Armatei Naționale a Moldovei. A absolvit Școala Militară de Apărare Antiaeriană din Poltava (Ucraina) și Academia Militară de Apărare Antiaeriană. A lucrat apoi în cadrul armatei sovietice (comandant de pluton, comandant de baterie antiaeriană și comandant de divizion antiaerian). Distins cu Ordinul Credința Patriei, clasa a III-a, 2006.

Cortez-Guguianu, Viorica

(26.12.1935, Bucium, jud. Iași)

Mezzosoprană. A început Conservatorul la Iași și l-a absolvit la București, ca elevă a Artei Florescu. A câștigat în 1964, alături de Ludovic Spiess, premiul I la Concursul Internațional de Canto de la Toulouse. În 1967 a luat Medalia de Aur la Festivalul Enescu. A susținut concerte la Barcelona, Viena, Salzburg, Lisabona, Napoli (unde l-a avut partener pe Mario del Monaco), Milano, Verona, Paris, Philadelphia, Pittsburgh, New York, Denver, Rio de Janeiro, Madrid, Bagdad, Tokyo, Osaka, Amsterdam. În 1975 a căpătat cetățenie franceză. Repertoriu: *La Gioconda* (Verona, Barcelona), *Medium*; *Suor Angelica*; *La Fille du Regiment*; *Zaza*; *Un Ballo in maschera*; *Les Dialogues des Carmelites*; *Falstaff*.

Coruț, Pavel

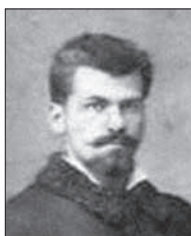
(17.06.1949, Glăvănești Vechi, jud. Iași)

Scriitor. A semnat și cu pseudonimul Paul Cernescu. A absolvit Liceul Militar la Câmpulung Moldovenesc și Institutul de Marină la Constanța, apoi Facultatea de Drept la Iași. A lucrat la Contraintformații Militare (1971–1989), fiind trecut în rezervă de generalul Nicolae Militaru (1990). A fondat Editura Pavel Coruț, a cărei producție o alimentează aproape exclusiv. Scrie cărți de ficțiune speculativă legate de trecerea politică a României de la socialism la capitalism.

Cosașu

Radu Cosașu

Leon C. Cosmovici

Lucrări: seria de romane *Octogonul* (86 de volume); „Arta succesului”, eseu; seria „Romane de dragoste” (*Să vii ca o părere...*, *Ne-om întâlni în Cer*, *Vara ultimei iubiri*, *Flacăra iubirii*, *Dragoste și otrăvă*, *Iubirile unui marinăr*, *Noaptea teilor vrăjiți*), *Succesul* (13 volume); versuri (volumele *Descănțece din neamul Geto-Dacilor*, *Vraja nopților albastre*, *Cântece Daco-Române*, *Parodii politico-religioase*), seria *Origini*.

Cosașu, Radu

nume la naștere **Oscar Rörlich**

(29.10.1930, Bacău)

Gazetar. Evreu ca etnie. A absolvit Școala de Literatură M. Eminescu din București. A scris reportaje de pe șantierele tineretului. Lucrări: *Opiniile unui pământean*, 1957; *Lumină*, 1959; *Energii*, 1960; *Omul, după 33 de ani, scapă*, 1963; *Un august pe un bloc de gheață*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Supraviețuiri I* – 1973, II – 1977, III – *Meseria de novelist*, 1980, IV – *Ficționarii*, 1983, V – *Logica*, 1985, VI – *Cap limpede*, 1989; *Mătușile din Tel Aviv*, 1993; *Autodenușuri și precizări*, 2001; *Supraviețuiri 1 – Rămășițele mic-burheze*, 2002; *Supraviețuiri 2 – Armata mea de cavalerie*, 2003, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Ocolul pământului în o sută de știri*, 2004. Premiul Național pentru literatură, 2007. Cavaler al Ordinului Meritul Cultural în rang de Mare Ofițer, 2004.

Cosmovici, Leon C.

(29.01.1857, Sasca, jud. Suceava – 21.07.1921, Iași)

Fiziolog, zoolog. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. S-a specializat la Paris (Sorbona). Profesor de zoologie și botanică medicală la Facultatea de Medicină și la Facultatea de Științe a Universității din Iași. A organizat primele laboratoare de fiziologie și zoologie. Contribuții în domeniul faunei de apă și peștilor fosili. Brevete de invenție în domeniul electrozilor. Lucrări: *Noțiuni de botanică*, 1887; *Noțiuni de mineralogie*, 1887; *Elemente de morphologie*, 1893; *Zoologie, anatomie și*

fiziologie animală, 1903. Membru al Societății de Științe Imperiale din Moscova, al Societății Franceze de Zoologie, membru corespondent al Academiei Române (1893).

Cosmovici, Paul Mircea

(30.10.1921, Iași – 16.08.2006, București)

Jurist. Nepot al lui Leon C. A urmat cursurile liceale și universitare la Iași, iar, mai apoi, cursurile de perfecționare în drept internațional la universități din Columbia, Leida și Amsterdam. A realizat studii importante în domeniul dreptului economic, al dreptului european, dar și în ceea ce privește filosofia dreptului. Printre cele mai cunoscute volume semnate se numără lucrările: *Dreptul ca instrument de formare, dezvoltare și ocrotire a personalității umane*, 1973, Premiul Academiei Române; *Considerații asupra răspunderii contractuale a antreprenorului după recepția lucrărilor de investiții*, 1979; *Tratat de drept civil. Partea generală*, vol. I, 1989, Premiul Academiei; *Drept Civil. Drepturi reale. Obligații. Legislație*, 1994, 1996; *L'Union Européenne dans le Labyrinthe de l'avenir. Problèmes fondamentaux*, 2003. A fost ales membru al Societății de Legislație Comparată din Paris. Membru titular (din 1995) al Academiei Române.

Cosniceanu, Maria

(4.02.1935, Temeleuți, Basarabia)

Filolog. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1953–1957). Din 1958 a lucrat la Institutul de Limbă și Literatură (azi Institutul de Filologie) al AȘM. Lucrări: *Nume de persoane* (în colaborare, 1964), *Studiu asupra numelor de persoane* (1973), *În lumea numelor* (1981), *Reflecții asupra numelor* (1986), *Dicționar de prenume și nume de familie* (1991), *Mic dicționar explicativ de forme și genuri muzicale rus-român* (în colaborare), *Nume de familie* (din perspectivă istorică) (2004), *Dictionnaire historique de l'antroponymie romane*, (Tübingen, 2004). A participat la manifestări naționale și internaționale în domeniul onomasticii la Moscova, Kiev, Odessa, Așhabad, Sofia, Craiova, Leipzig, Iași, Suceava, Cluj, București. A colaborat la proiectul internațional PatRom – Patronymica romanica (Trier, Germania, 1992–2000). Medalia Dimitrie Cantemir a AȘM (2010).

Coson

(sec. I î.H.)

Rege al geților. S-a amestecat în conflictul de la Roma dintre Octavian și Antoniu, sprijinindu-l pe Antoniu. Octavian Augustus însă l-a iertat. El a scos monedele geto-dacice din aur numite cosoni.

Costenco

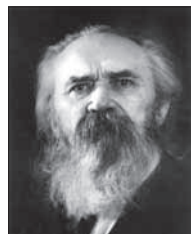
Maria Cosniceanu

Veniamin Costache

Ion Gr. Costăș

Nicolai Costenco

Costache, Veniamin

(20.12.1768, Roșiești, jud. Vaslui – 18.12.1846, mănăstirea Slatina, Suceava)

Cărturar. Cantacuzin după mamă. A studiat la Academia Domnească din Iași. Mitropolit al Moldovei. A reorganizat învățământul, a înființat Seminarul de la Socola (1803), a trimis bursieri în străinătate. Iluminist ca profil, n-a lăsat cărți proprii, ci doar traduceri și prefețe. Cea mai importantă prin mesajul ei este prefața la *Dumnezeieștile liturghii*, 1834, unde face un istoric al limbii române și se plânge de năvala barbarismelor.

Costa-Foru, Constantin Gh.

(27.10.1857, București – 1935, București)

Om politic, jurnalist. Familie de aromâni. Fiu al unui ministru al Justiției, Gheorghe C.-F. A absolvit Dreptul la București. Profesor la Universitatea din București, primul ei rector (1864–1871). Dedicat politicii lui Al. I. Cuza. Fondator, alături de Constantin Titel Petrescu, Dem I. Dobrescu, Nicolae L. Lupu, Constantin Mille, Constantin Rădulescu-Motru, Victor Eftimiu, Radu R. Rosetti și Virgil Madgearu, al Ligii Drepturilor Omului (1929), al Comitetului pentru Amnistie (1928–1929). A combătut scrierile lui A.C. Cuza. Director al Eforiei Școalelor, a edificat structura învățământului superior românesc, ca și legislația aferentă, după Mica Unire. A desprins, din Colegiul Sf. Sava, viitoarea Facultate de Științe Juridice. A fost în mai multe rânduri ministru. Lucrarea sa cea mai importantă a rămas *Studii asupra instrucțiunii publice în unele din statele cele mai înaintate ale Europei*. La 60 de ani s-a dus voluntar și a luptat în războiul de reîntregire a neamului.

Costăș, Ion Gr.

(1944, Țarigrad, Basarabia)

General de aviație. Deportat cu familia în Kazahstan din 1949, cu domiciliu forțat 25 de ani, dar beneficiar al reabilitării din epoca Hrușciov, în 1957. A absolvit Școala Militară Superioară de Aviație din orașul

Harkov (1967), Academia Forțelor Aeriene Iuri Gagarin de la Moscova (1976) și Academia de Miliție de la Moscova. A fost pilot, comandant de escadrilă, locțiitor al comandantului trupelor unite, comandant de regiment (102 avioane de luptă în subordine), adjunct al Armatei XIV a URSS pe probleme de aviație. A fost avansat în octombrie 1988 la gradul de general-maior de aviație al armatei sovietice. A fost locțiitor (1984) al comandantului DOSAAF (Societatea Voluntarilor din Uniunea Sovietică pentru Asistența acordată Armatei, Forțelor Aeriene și Navale) din RSS Moldovenească, iar în anul următor a devenit comandant al Comitetului Central al DOSAAF, deținând această funcție până în anul 1990, când a fost numit președinte al Comisiei Sovietului Suprem al Moldovei pentru Securitatea Statului și probleme militare, iar în septembrie 1990 – membru al Consiliului Prezidențial al Republicii Moldova. Între 1990 și 1992 a deținut funcția de ministru al Afacerilor Interne în Guvernul Republicii Moldova și a fost primul care a avut titlul de ministru al Apărării în Moldova (1992). Eliberat din funcție în contextul înfrângerii suferite în Transnistria în confruntarea cu Armata XIV Rusă.

Costea Mușat

V. Mușat, Costea

Costenco, Nicolai

(21.12.1913, Chișinău – 29.07.1993, Chișinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere (limbi străine) a Universității din Iași, unde a audiat și cursuri de drept. A fost redactor-șef la revista *Viața Basarabiei* sub directoratul lui Pan Halippa (1934–1940). A scris eseuri despre Lermontov, Șevcenko, Esenin. Versuri: *Poezii* (1937), *Cleopatra* (1939), *Ore* (1939) și *Elegii păgâne* (1940). S-a pronunțat ferm împotriva teoriei unor scriitori din Tiraspol care susțineau diferența dintre limba română și cea moldovenească. A fost arestat

Costin

Miron Costin

Nicolae Costin (cronicar)

Nicolae Costin (primar)

Vasile Costin

în 1941 și deportat în Siberia. A lucrat ca hamal, fochist, dar a continuat să scrie, astfel încât la întoarcerea din exilul siberian a publicat volumele: *Poezii alese* (1957), *Poezii noi* (1960), *Mugur, mugurel* (1967), *Tărie* (1972), *Poeme* (1973), *Poezii și poeme* (1976). A tradus Homer (*Iliada*), Dante (*Vita nova*), Pușkin, Lermontov, Dostoievski ș.a. Postum i-au fost editate cărțile *Povestea Vulturului*, placheta de versuri *Libertăți* (2003), *Din bezna temniței* (Scrisori din Gulag) (2004).

Costin, Miron

(30.03.1633 – 1691, Roman)

Cronicar, istoriograf și poet. Născut în Moldova, dintr-o familie boierească, a studiat la Bar, în Polonia (1647). A luptat pentru a deveni domnul Moldovei cu sprijin polon (și catolic). O vreme a fost diplomat la curtea munteană a lui Constantin Șerban. A fost ucis de Constantin Cantemir, domnul Moldovei, în numele ortodoxiei. La execuție a asistat tânărul Dimitrie Cantemir. Lucrarea sa cea mai cunoscută este o cronologie: *Letopisețul Țării Moldovei de la Aaron Vodă încoace*, 1675. Continuă pe Grigore Ureche. Ca literat, a scris un interesant poem de meditație filosofică: *Viața lumii*, 1671–1673, în versuri, în polonă, cu reminiscențe din Ovidiu și Horațiu. A susținut ca istoriograf originea latină a poporului român: *De neamul moldovenilor, din ce țară au ieșit strămoșii lor*, 1686–1691, și a publicat, în polonă, *Cronica Moldovei și a Munteniei*, 1677.

Costin, Nicolae

(1660–1712, Iași)

Cronicar. Fiu al lui Miron C. A continuat opera tatălui său, scriind *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea Lumii până la 1601* și *Letopisețul Țării Moldovei, 1709–1711*. A tradus după versiunea latină lucrarea lui Antonio de Guevara – *Libro aureo del gran imperador Marco Aurelio con el Relox de Principes* (*Cartea de aur a marelui împărat Marc Aureliu cu Ceasornicul Domnilor*).

Costin, Nicolae

(7.04.1936, Peciște, Basarabia – 16.02.1995, Chișinău)

Primar al Chișinăului. A absolvit Școala Pedagogică la Orhei și Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova. A predat cursuri de sociologia satului la Universitatea de Stat din Chișinău. A fost deputat în primul parlament democratic al Moldovei (1990–1994), perioadă în care a fost și primarul capitalei (când s-a făcut redenumirea străzilor orașului cu nume românești. S-au redeschis bisericile românești, inclusiv catedrala din centrul orașului și s-au deschis o serie de biblioteci). Președinte al Societății Politologilor din Moldova.

Costin, Vasile

(7.07.1938, Satul Nou, jud. Maramureș)

Arhiepiscop. A absolvit Seminarul Teologic la Cluj și Institutul Teologic la Sibiu. Specializare la Institutul Teologic din București, apoi la Atena și Cairo (Institutul de Arheologie Coptă). Secretar eparhial al patriarhiei Române, hirotonisit arhimandrit în 1974. A fost superior al Așezămintelor Românești din Ierusalim și reprezentant al patriarhiei Române pe lângă patriarhia Ierusalimului (1975–1979). Arhiepiscop al Târgoviștei din 1991. A participat la vizita delegației Bisericii Ortodoxe Române la Patriarhia Ecumenică și la Patriarhia Rusă. Lucrări: *Scrierea pseudografică „Testamentum Domini” ca izvor pentru istoria cultului creștin*, 1965; *Liturghia Sfântului Iacob în ritul sirienilor iacobiți*, 1966; *Problema limbilor liturgice în lumina preocupărilor ecumeniste active*, 1966.

Coșbuc, George

(20.09.1866, Hordou, azi Coșbuc, jud. Bistrița-Năsăud – 9.05.1918, București)

Poet. A făcut studii de filosofie și literatură la Universitatea din Cluj. A fost mai întâi redactor la *Tribuna* (1884, Sibiu), apoi șef de birou și referendar la Biroul de Control al

Coșovei

George Coșbuc

Eugeniu Coșeriu

activității extrașcolare din Ministerul Cultelor și Instrucțiunii, București. A întemeiat și condus în colaborare diverse publicații: *Vatra* (cu I.L. Caragiale și I. Slavici, 1894), *Sămănătorul* (1901, cu Al. Vlahuță), *Viața literară* (1906) ș.a. Poezia sa, de factură neoclasică și folclorică, în linia tradiționalismului românesc, evocă universul rural în momentele majore ale ciclului vieții: *Draga mamei*, baladă, 1866; *Fulger*, poveste în versuri, 1877; *Blestem de mamă*, 1885; *Fata craiului din cetini*, 1886; *Balade și idile*, 1893; *Fire de tort*, 1896, precum și episoade ale Războiului de Independență: *Cântece de vitejie*, 1904. A scris: *Balade*, 1913, parodii. A tradus Dante, *Divina Comedie*, 1924–1932, publicată postum; *Odissea* lui Homer, *Eneida* lui Virgiliu, Premiul Academiei; Byron – *Mazeppa*, 1896; Kalidassa – *Sakuntala*, 1897; *Mahabharata* și *Rāmāyana*, 1897 ș.a. Ca opțiune politică a fost monarhist: *Povestea unei coroane de oțel*, 1899, roman. Membru al Academiei Române (1916).

Coșciug, Gurie D.

(17.10.1924, Stoicani, Basarabia)

Medic. A început Liceul Tehnic din Soroca și a absolvit Liceul Teoretic din Făgăraș (1944). Studii superioare – Institutul Politehnic din Kiev și Institutul de Medicină din Chișinău (1951). Doctor în medicină (1966), doctor habilitat (1970). Contribuții în domeniul cirozei hepatice și cancerului hepatic primar. A fost șef de spital la Dângeni (Ocnița), chirurg la Spitalul Republican, apoi la Institutul Oncologic (șef de secție, director adjunct la Secția gastropneumologie). Din 1991 profesor universitar la Facultatea de Medicină din Chișinău. A publicat 6 monografii și peste 60 de articole științifice.

Coșeriu, Eugeniu

(27.07.1921, Mihăileni, Basarabia – 7.09.2002, Tübingen, Germania)

Lingvist, specialitatea limbii indo-europene. A plecat din Basarabia în 1940. A studiat lingvistica și filosofia la Iași, la Roma și la

Padova. A teoretizat lingvistica integrată, care găsește apropieri între limbile greacă, latină, limbile romanice, slave, germanice, fiind considerat unul dintre cei mai importanți lingviști ai secolului XX. A fost profesor la universitățile din Montevideo, Uruguay și Tübingen, Germania. Lucrări: *Sistema, norma y habla*, 1952; *Gramática, semántica, universales: estudios de lingüística funcional* (e o traducere din 1975, a fost publicată înainte în germană și franceză); *Sincronia, diacronia e historia*, 1958; *Teoria del linguaggio e linguistica generale*, Bari, 1971; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart: eine Übersicht*, 1972; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart*, 2 vol.: *Von Leibniz bis Rousseau*, 1975 și *Das romanische Verbalsystem*, 1976; *L'homme et son langage*, 1977; *Textlinguistik*, 1980; *Die Geschichte der Sprachphilosophie von der Antike bis zur Gegenwart*, vol. 1 – *Von der Antike bis Leibniz*, 2003 (postum). Membru de onoare al Academiei Române (1991). A fost Doctor Honoris Causa a mai mult de 40 de universități ale lumii, membru al mai multor academii, dintre care menționăm: Linguistic Society of America, Linguistic Circle of New York, Société de Linguistique Romane, Paris.

Coșovei, Traian

(24.03.1921, Somova, jud. Tulcea – 16.07.1993, București)

Poet. Tată al lui Traian T.C. A absolvit Literele și Filosofia la București. A debutat cu proză: *La Taliane*, 1950, și a continuat să scrie despre pământul natal: *Împărăția vânturilor*, 1954; *Stelele dimineții*, 1964; *Dobrogea de aur*, 1978. S-a remarcat însă îndeosebi ca poet: *Oceanul*, 1962; *Când mă grăbeam spre mare*, 1967; *Lauda fluviului*, 1974; *La țărnul cu lună*, 1977. Reportajul în stil poetic i-a adus recunoașterea: *Uriășul preludiu*, 1955, Premiul Academiei; *Semnul din larg*, 1960; *Stelele dimineții*, 1964; *Farmecul genezei*, 1979.

Coșovei, Traian T.

(28.11.1954, București)

Poet. Fiul al lui Traian C. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la București, participând la Cenaclul de Luni condus de Nicolae Manolescu. Unul din reprezentanții „generației '80”. A debutat cu *Ninsoare electrică*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor, și a continuat să scrie poeme postmoderniste, interiorizându-și discursul cu trecerea timpului: 1, 2, 3, sau..., 1980; *Cruciada întreruptă*, 1982; *Poeemele siameze*, 1983; *În așteptarea cometei*, 1986; *Rondul de noapte*, 1987; *Pornind de la un vers*, 1990; *Bătrânețile unui băiat cuminte*, 1994, Premiul

Cotea

Traian T. Coșovei

Valeriu D. Cotea

Academiei și Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Mickey Mouse e mort*, 1994; *Ioana care rupe poeme*, 1997; *Percheziționarea îngerilor și Lumină de la frigider*, ambele 1998; *Institutul de glosuri*, 2002; *Greva căpsunelor*, 2004; *Aerostate plângând*, 2010.

Cotea, Valeriu D.

(11.05.1926, com. Vidra, jud. Vrancea)

Oenolog. A absolvit Facultatea de Agromonomie din Iași. Își desfășoară activitatea la Iași. Timp de peste 20 de ani (1976–2000) a reprezentat România la Oficiul Internațional al Viei și Vinului (OIV) cu sediul la Paris. A înființat și conduce Centrul de Cercetări pentru Oenologie de pe lângă Academia Română, cu sediul la Iași. În calitate de cercetător, colaborează cu școli cu profil oenologic din multe țări, între care cele din Narbonne, Bordeaux, Montpellier, Dijon, Berlin, Geissenheim, Neustadt, Piacenza, Asti, Porto, Lisabona. Lucrări: *Enologie* (1982); *Tratat de enologie. I. Vinificația și biochimia vinului; II. Limpezirea, stabilizarea și îmbutelierea vinului* – 2 vol. (1985, 1989) ș.a. Este membru titular al Academiei Române din 1993. Membru corespondent al Academiei Internaționale a Vinului din 1998, al Accademia Italiana della Vita e del Vino din 1986 și al Academie Suisse du Vin din 1987.

Coteanu, Ion

(6.10.1920, București – 11.12.1997, București)

Lingvist. A absolvit Literale și Filosofia la București, s-a specializat la École Pratique des Hautes Etudes din Paris. Profesor la Universitatea din București și director al Institutului de Lingvistică și Dialectologie din București. Lucrări: *Elemente de dialectologie a limbii române*, 1961; *Dicționarul explicativ al limbii române* (DEX) în colaborare cu Lucreția Mareș și Mioara Avram; *Dicționarul limbii române* (DLR) în colaborare cu Iorgu Iordan și Alexandru Graur; *Limba română contemporană*, 2 vol., 1974–1975; *Gramatica de bază a limbii române*, 1982; *Etimologia și limba*

română (principii, probleme), 1987, în colaborare cu Marius Sala. Membru fondator și președinte al Societății de Științe Filologice din România, membru al Societății de Lingvistică Romanică din Strasbourg. Membru al Academiei Române, 1974, președinte al Secției de filologie, literatură și arte.

Cotescu, Octavian

(14.02.1931, Dorohoi – 22.08.1985, București)

Actor. Căsătorit cu actrița Valeria Seciu. A început să joace teatru încă din liceu, la Iași. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică din Iași, l-a absolvit în 1950, după care a fost repartizat la Teatrul Bulandra din București, unde a debutat în 1951, cu *Pădurea* după A.N. Ostrovski. Numeroase roluri în teatru, film, teatrul de televiziune și teatrul radiofonic. Activitatea de scenă a fost dublată și de o carieră didactică de profesor universitar la IATC, unde a ocupat și funcția de rector în perioada 1981–1985. A jucat în numeroase filme și piese de teatru alături de actori ca Toma Caragiu, Dem Rădulescu etc. Alături de Coca Andronescu a creat un memorabil cuplu de personaje, originar din Lehliu Gară, *Tanța și Costel*, care a fost prezentat la Televiziunea Română, în anii 1970, într-un miniserial de mare succes la public și la critică. Roluri: *Iubirea e un lucru foarte mare* (1962, miniserial TV), *Cartierul veseliei* (1964), *O dragoste lungă de-o seară* (1963), *Diminețile unui băiat cuminte* (1966), *Balul de sâmbătă seara* (1968), *Castelul condamnaților* (1969), *Asediul* (1970), *Puterea și adevărul* (1971), *De ochii lumii* (1971, TV), *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1971), *Drum în penumbră* (1972), *Bariera* (1972), *Proprietarii* (1973), *Tătăcul* (1974, TV), *Păcală* (1974), *Muntele ascuns* (1974), *Capcana* (1974), *Cercul magic* (1975), *Serenadă pentru etajul XII* (1976), *Un orfelin iubea o orfelină* (1976, TV), *Operațiunea „Monstrul”* (1976), *Instanța amână pronunțarea* (1976), *Gloria nu cântă* (1976), *Bunicul și doi delincvenți minori* (1976), *O scrisoare pierdută* (1977, TV), *Împușcături sub clar de lună* (1977), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Aurel Vlaicu* (1977), *Iarba verde de acasă* (1978), *Din nou împreună* (1978), *Vacanță tragică* (1979), *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979), *Bietul Ioanide* (1979), *Șantaj* (1981), *Saltimbancii* (1981), *Înghițitorul de săbii* (1981), *Castelul din Carpați* (1981), *Un saltimbanc la Polul Nord* (1982), *Rămân cu tine* (1982), *Calculatorul mărturisește* (1982), *Buletin de București* (1982), *Aventură sub pământ* (1982, TV), *Un accident numit Duffy* (1983), *Singur de cart* (1983), *Miezul fierbinte al pâinii* (1983), *O lebdăă iar-nă* (1983), *Fram* (1983), serial TV, *Escapada* (1983), *Sosesc pasările călătoare* (1984), *Secretul lui Bachus* (1984), *Promisiuni* (1985), *Căsătorie cu repetiție* (1985) *O clipă de răgaz* (1985).

Covaliu

Octavian Cotescu

Cotiso

Ileana Cotrubas

Aron Cotrus

Cotiso

(sec. I î.H.)

Rege al dacilor din munții Banatului și Oltenia. Contemporan cu domnia lui Augustus în Imperiul Roman. A luptat cu generalul roman Marcus Licinus Crassus, trimis la Dunăre de Octavian Augustus, care l-a înfrânt. Lui i-a urmat Thiamarkos.

Cotlarciuc, Nectarie

prenume la naștere **Nicolae**

(7.02.1875, Stulpicani, jud. Suceava – 4.07.1935, Cernăuți)

Mitropolit. A absolvit Teologia și Filosofia la Universitatea din Cernăuți. Specializare la Viena, Bonn, Würzburg și München. Diacon și preot al catedralei mitropolitane din Cernăuți. Profesor de teologie la Universitatea din Cernăuți. Mitropolit al Bucovinei din 1923 până la moarte. Delegat al Bisericii Ortodoxe la câteva congrese ale mișcării ecumenice din Stockholm (1925), Lausanne (1927), la Conferința episcopilor anglicani din Palatul Lambeth (1930), la Congresul vechilor catolici de la Viena și Bonn (1931) ș.a. Lucrări: *Die Besetzungswiese der orthodoxen Patriarchalstuhles von Konstantinopel*, Mainz, 1903; *Ceva despre reforma patronatului Bisericii din Bucovina*, 1904; *Kurhe ubersicht uber die rumanische Bibliologie*, Viena, 1911; *Treptele formal psihologice în predică*, 1923.

Cotovelea, Gheorghe

(25.10.1933, București)

Balerin. A început să danseze la Ansamblul Folcloric al Sindicatelor. A absolvit școala de balet a Floriei Capsali. Prim-solist al Operei Române, alături de Gelu Barbu și Gabriel Popescu. Roluri în: *Coppelia*, *Călărețul de aramă*, *Călin – file de poveste*, *Haiducii*, *Romeo și Julieta*. Și-a încheiat activitatea în 1984. Artist Emerit (1964), Meritul Cultural (1968), Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavalier (2000).

Cotrubas, Ileana

(9.06.1939, Galați)

Soprană. A făcut parte din Corul Radio la 9 ani. A absolvit Conservatorul la București. A debutat în 1964 la Opera Română din București. În 1965 a fost triplu laureată (operă, lied, oratoriu) la festivalul din Herto-genbosch, Olanda. A cântat la Covent Garden (Londra), trei ani la Opera din Viena, la Opera din Chicago și Metropolitan Opera din New York (alături de Placido Domingo), la La Scala din Milano alături de Luciano Pavarotti. Roluri în operele lui Verdi, Gounod, Mozart, Ceaikovski, Bellini, Haydn, Donizetti, Puccini.

Cotrus, Aron

(21.01.1891, Hașag, jud. Sibiu –

1.11.1961, Long Beach, California)

Poet. A studiat Literale la Viena. Atașat de presă la Ambasada României din Varșovia, apoi din Roma, Lisabona, Madrid. În intervalul 1945–1956 a locuit la Madrid, apoi în SUA. Prolegionar. A fost președinte al Asociației Românilor din Spania (din 1945). Influențat de Verhaeren, Whittman, expresionismul german, având afinități cu poezia socială, a publicat numeroase volume de versuri: *Poezii*, 1911, debut; *Sărbătoarea morții*, 1915; *Neguri Albe*, 1920; *În robia lor*, 1927; *Printre oameni în mers*, 1933; *Minerii*, 1938; *Rapsodie valahă*, 1940; *Rapsodie dacă*, 1942, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Versuri*, 1948; *De la Volga la Missisipi*, 1956; *Eminescu*, 1959; *Cântecul deșteptării*, 1962, postum, Cleveland. În țară i-au apărut la București: *Horea*, 1984; *Versuri*, 1985, și, la Timișoara, *Poezii*, 2 vol., 1991.

Covaliu, Ion Brăduț

(1.04.1924, Sinaia – 29.05.1991, București)

Pictor. A studiat la Academia de Arte Frumoase din București ca elev al lui Jean Al. Steriadi. Profesor la Institutul Pedagogic din București, apoi la Institutul de Arte Plastice.

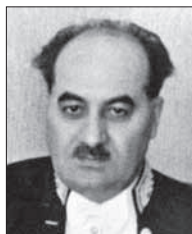
Cozacovici

Gheorghe Cozorici

Gheorghe Cozub

Nichifor Crainic

Președinte al Uniunii Artiștilor Plastici. În 1962 a reprezentat România la Bienala de la Veneția. Lucrări: *Căderea lui Icar*, 1966; *Galaxie*, 1972; *Salt în univers*, 1972; *Întoarcerea spre zenit*, 1972; *Gânditorul*, 1975; *Ana*, 1976. Laureat al Ordinului Meritul Cultural clasa a II-a, 1968, al Ordinului Steaua României, 1979; Trionfo, 1981, Italia.

Cozacovici (Cosacovici), Dimitrie

(1790, Metsovo, Macedonia – 31.08.1868, București)

Istoric și filolog. Aromân. A contribuit la înființarea primei școli aromânești din Macedonia și a finanțat tipărirea lucrării lui D. Athanasescu – *Romanii din dreapta Dunărelei (Romanii din dreapta Dunării)*, 1865. A fost unul dintre fondatorii Societății Macedo-Române, alături de Sideri, Zissu, Iordache Goga (din Clisura), Granda. Membru fondator (1866) al Academiei Române (Societății Academice Române). Cu numele Cosacovici, apare în lucrarea: COSMESCO (C.J.). – *Dimitrie Cosacovici și aromânismul. Mémoire présenté à l'Académie Roumaine*, 26 martie 1903.

Cozorici, Gheorghe

(16.07.1933, Arbore, jud. Suceava – 18.12.1993, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Institutul de Teatru la București. Actor la Teatrul Național din București. Roluri: *Moartea unui artist* (1989); *Trenul de aur* (1987); *Ziua Z* (1985); *Ciuleandra* (1985); *Din prea multă dragoste* (1985); *Furtună în Pacific* (1985); *Un petec de cer* (1984); *Zbor periculos* (1984); *Vreau să știu de ce am aripi* (1984); *Imposibila iubire* (1983); *Dragostea și revoluția* (1983); *Comoara* (1982); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Omul și umbra* (1981); *Capcana mercenarilor* (1980); *Vânătoarea de vulpi* (1980); *Ancheta* (1980); *Dețasamentul Concordia* (1980); *Stele de iarnă* (1980); *Clipa* (1979); *Aurel Vlaicu* (1977); *Râul care urcă muntele* (1977); *Urgia* (1977); *Ultimele zile ale verii* (1976); *Instanta amână pronunțarea* (1976); *Patima* (1975); *Ștefan cel*

Mare – Vaslui 1475 (1974); *Frații Jderi* (1973); *Ciprian Porumbescu* (1972); *Prea mic pentru un război atât de mare* (1969); *Gioconda fără surâs* (1967); *Procesul alb* (1965); *Pădurea spânzuraților* (1964); *Partea ta de vină* (1963); *Mândrie* (1956).

Cozub, Gheorghe

(30.08.1937, Cuhureștii de Sus, Basarabia – 17.04.2009, Chișinău)

Agronom. A absolvit Școala de Vinificație și Viticultură din Chișinău și Institutul Industriei Alimentare din Odesa, Ucraina. A fost inginer-tehnolog la fabrica de vinuri din Cazaclia, Ceadâr-Lunga, apoi director adjunct al Direcției generale pentru viticultură și vinificație a Ministerului Industriei Alimentare a Moldovei, vicepreședinte al Asociației Moldvinprom, viceministru al Viticulturii și Vinificației, director general al Fabricii de Vinuri S.A. Imperial Vin din rn. Cantemir, președinte al Uniunii Producătorilor și Exportatorilor de Vinuri din Moldova. Este fondator al tehnologiei complexe de producere a vinului de tip „Heres”, implementată în Moldova, Ucraina, Rusia și Bulgaria, autor al tehnologiei de producere a 50 de vinuri și coniacuri. Este inițiatorul Legii viei și vinului, 1994. Distins cu titlul de Oenolog Emerit al Franței, cu ordinea Insigna de Onoare, Drapelul Roșu de Muncă, Gloria Muncii, Ordinul Republicii, dublu laureat al Premiului de Stat al RM. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Crainic, Nichifor, nume la naștere Ion Dobre

(22.12.1889, Bulbucata, jud. Ilfov – 20.08.1972, Mogoșoaia)

Poet și eseist. A absolvit Teologia la București și s-a specializat la Viena (teologie catolică și filosofie). A fost profesor de teologie la Chișinău și București. A condus ziarul legionar *Calendarul* (1932–1933). Creatorul curentului gândirist axat pe autohtonism. Poet, publicist, editor, redactor, pedagog, teolog, secretar general la Ministerul Cultelor

Crăsnaru

în guvernul legionar. A condus săptămânalul de extremă dreaptă *Sfarmă Piatră* și revista *Gândirea*. A stat ascuns la Sămbăta de Sus (1944–1947). A făcut închiisoare la Aiud (1947–1962). A scris versuri tradiționaliste: *Șesuri natale*, 1916; *Darurile pământului*, 1920; *Cântecele patriei*, 1925; *Țara de peste veac*, 1931. A obținut Premiul Național pentru Poezie (1930). A teoretizat ortodoxismul și gândirismul, încercând să cupleze trenul politicii românești la acela al fascismului italian, mizând pe rădăcinile latine comune: *Puncte cardinale în haos*, 1936; *Ortodoxie și emocrație*, 1938; *Nostalgia Paradisului*, 1940. O selecție de *Poezii alese*, 1914–1944 a apărut în 1990 (postum), iar versuri inedite din închiisoare, cu titlul *Șoim peste prăpastie*, tot în 1990. Memoriile, vol. I, cu titlul *Zile albe, zile negre*, au apărut în 1991. Doctor Honoris Causa al Universității din Viena (1940), laureat la Premiului Național pentru Poezie (1930), membru al Academiei Române (1940–1946), repus în drepturi în 1995.

Crăciun, Emil

(22.05.1896, Iași – 3.04.1976, București)
Medic. A absolvit Medicina la București, s-a specializat la Berlin, în SUA (universitățile Hopkins și Harvard) și la Paris. Conferențiar de citologie clinică la clinica medicală condusă de Daniel Danielopolu. A pus bazele primului institut oncologic din România, la Cluj, al cărui director a fost (1931–1932). Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București, director al Institutului Dr. Victor Babeș. A înființat Societatea Anatomică (1937) și *Analele Institutului Victor Babeș* (1938). Contribuții în domeniul tratării cancerului. Lucrări: *Probleme de oncologie*, 1953; *Introducere în morfologia patologică*, 1958; *Informatica în munca de spital*, 1971. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății de Biologie din Paris, al Societății Patologice Germane, al Societății Regale de Medicină din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Crăciun, Victor

(16.07.1934, Durluști, azi în mun. Chișinău)
Critic și istoric literar. Doctor în filologie (1973). A absolvit Școala Normală Vasile Lupu și Facultatea de Istorie și Filologie a Universității din Iași (1952–1956). A fost șef de sector și secretar general al Radiodifuziunii Române. Este președinte fondator al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni și secretar executiv al Congresului spiritualității românești. Lucrări: *Tăietorii de lemne* (1949); *Eminescu la radio* (1970); *Efigia literară a lui Mihai Eminescu*

Emil Crăciun

Grigore Crăiniceanu

(1971); *Mihai Eminescu – un veac de nemurire* (vol. I, 1990; vol. II, 1991), *Eminescu regăsit* (1998), *Eminescu – „Icoana stelei”* (2000), *Eminescu și Veronica* (roman documentar, 2000), *Eminescu, Ștefan cel Mare, Putna* (2004). Este unul dintre coordonatorii, coautorii, antologatorii, autorii de prefețe și de aparat critic ai Corpusului Eminescu în 10 volume, lansat de editurile Litera (Chișinău) și David (București) în 1999. Preocupat de viața și creația lui Constantin Brâncuși: *Brâncuși văzut de Mihaela Petrașcu, Constantin Antonovici, V.G. Paleologu*, 2001.

Crăiniceanu, Grigore

(20.07.1852, București – 1.10.1935, București)
Politician și general de divizie. A participat la Războiul de Independență (1877–1878) și la Primul Război Mondial (de reîntregire națională, 1916–1918). A fost ministru de Război (1909–1910) în Guvernul Ion I.C. Brătianu, succedându-i ministrului interimar de război, Toma Stelian. A fondat *Revista armatei* (1883) și *Cercul publicațiilor militare* (1889). A îndeplinit funcția de comandant al Armatei II (26 august – 26 septembrie 1916). A fost membru al Academiei Române (1911).

Crărescu, Victor, nume la naștere Ștefan Crasiuc, a semnat și Ștefan Basarabeanu

(16.10.1850, Chișinău – 1917, București)
Medic și scriitor. A absolvit Medicina la București. A rămas pentru proza scurtă pe care a scris-o, notabilă prin surprinderea veridică a amănuntelor cu mijloace stilistice foarte reduse: *Șițe și nuvele*, 4 vol., 1893. A lăsat și romane: *Ovrieul*, 1899, pline de pitoresc.

Crăsnaru, George Emil

(30.08.1941, București)
Bas-bariton. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Petre Ștefănescu Goangă. Specializare la Pesaro, Italia. Prim-solist la Opera Română (1970–1980). Între 1980 și 1987 a fost angajat la Teatrul de

Creangă

George Emil Crăsnaru

Ion Creangă

Mioara Cremene

Petru Creția

Stat din Wiesbaden, iar între 1987 și 1991 a fost prim-solist la Teatrul de Stat din Saarbrücken. Profesor la Facultatea de Muzică din Düsseldorf. A cântat la Scala din Milano, la Montréal, Toronto, în Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, Ungaria, Rusia, Franța, Italia, Portugalia, Spania, Finlanda, Austria, Suedia, Argentina, Chile, Ecuador, Peru, Venezuela, China, Coreea și Japonia. Roluri: Baronul Ochs din *Cavalerul rozelor*, Boris din *Lady M.*, Wotan și Hagen din *Inelul Nibelungilor*, Barak din *Femeia fără umbră*; *Don Carlos* de Verdi, unde a interpretat rolurile Marele Inchizitor și Călugărul, sub bagheta lui Franco Zeffirelli. A câștigat premiul I al concursului George Enescu în 1970, iar apoi premii la concursurile Bach-Wettbewerb (Leipzig, 1972), Hertogenbosch (1972) și Marele Premiu al Concursului Florent Marcell (Montréal, 1973). Este deținătorul medaliei Gottlob Frick.

Creangă, Ion

(1.03.1837 sau 1839, Humulești, jud. Neamț – 31.12.1889, Iași)

Scriitor. A făcut Școala Normală Vasile Lupu din Iași, condusă de Titu Maiorescu, apoi Teologia la Iași. A fost diacon și învățător. A scris prima aritmetică și primul abecedar cu alfabet latin din Moldova. Eminescu l-a dus la Junimea. Este cel mai mare maestru al stilului oral paremiologic (deci folosind ziceri și proverbe). A scris basme și povești centrate pe universul rural: *Punguța cu doi bani*, 1875; *Capra cu trei iezi*; *Povestea lui Harap Alb*, 1877; *Ivan Turbincă*; *Dănilă Prepeleac*; evocări ale universului copilăriei: *Amintiri din copilărie*; *Anecdote*, 1881–1888. Este considerat un Rabelais al românilor. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Cremene, Mioara

nume la naștere **Maria Elena Gorea**

(6.09.1923, București)

Poetă. A absolvit Pedagogia și Psihologia la Universitate și Actoria la Institutul de Teatru

din București. A făcut parte din cercul *Vieții românești*. Plecată la Paris după 1969 și revenită după 1989. Lucrări: *Magazinul de mirese și alte poezii*, 1966; *Mărire și decădere a planetei Globus*, 1968; *Odioasa crimă din Carpathia*, 1995; *Întâmplări din orașe de păclă*, proză, 2002; *Dicționar inițiativ al Ordinilor cavalești*, 2008.

Crețianu (Cretzianu), George

(3.10.1829, București – 6.08.1887, Constanța)

Poet. A plecat la Paris în 1848 cu o bursă acordată de Guvernul Provisoriu spre a studia Dreptul și Literale, ceea ce a și făcut, în ciuda suspendării bursei. Alături de Al. I. Odobescu a avut un rol de seamă în înființarea Societății România Jună și a revistei cu același nume la Paris în 1851. S-a întors în țară în 1853, după ce vizitase Elveția și Italia. Unionist. Director al Băncii Române. A publicat la *Revista Carpaților* (1860–1861) și *Albina Carpaților* (1877–1880, Sibiu). Ministru la Departamentul Dreptății, ministru al Cultelor (1862). A scris versuri sentimentale: *Melodii intime*, 1854, și patriotice: *Patrie și libertate*, 1879. Membru de onoare al Academiei Române (1882).

Creția, Petru

(21.01.1927, Cluj – 16.04.1997, București)

Poet și eseist. A absolvit Literale și Filosofia la București (limbi clasice). Profesor de filologie clasică la Universitatea din București. A scris versuri de orientare filosofică: *Norii*, 1979; *Păsărea Phoenix*, 1986, și eseuri literare: *Poezia*, 1983. A tradus Marguerite Yourcenar – *Povestiri orientale*, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor. A făcut parte din colectivul care a continuat ediția Perpessicius de *Opere* a lui Minai Eminescu și a încheiat-o. Premiul revistei *Manuscriptum* pe 1990 pentru *Poesii*, (ediția 1883) de Mihai Eminescu.

Crețu, Igor

(21.03.1922, Vladimirești, Basarabia)

Scriitor. Descendent dintr-o familie de intelectuali cu rădăcini în părțile Făgărașului. A absolvit liceul B.P. Hasdeu din Chișinău și

Cristea

Igor Crețu

Michael Crețu

Anton Crihan

Anastasie Crimca

cursurile Școlii Militare din Bacău. A luptat pe frontul de vest al celui de-al Doilea Război Mondial. După război a absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1951). Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova (1958). A lucrat la Editura de Stat a Moldovei, a fost consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1954–1956, 1964–1966), șef de secție, apoi secretar general de redacție la revista *Nistru* (1956–1964). A tradus din rusă: M. Gorki (*Copilăria*, 1950; *Universitățile mele*, 1951), Mihail Șolohov (*Pe Donul liniștit*, 1955; *Pământ deșțelenit*, 1962), N. Gogol (*Suflete moarte*, 1954), din A.S. Pușkin, N. Nekrasov, S. Esenin, A. Blok, Ș. Rustaveli. Realizări notabile ale traducătorului sunt versiunile românești ale basmului *Micul prinț* (1965) și romanului *Pământ al oamenilor* (1989) de Antoine de Saint Exupéry. Este autor de antologii și culegeri de traduceri proprii: *Din poezii lumii* (1969, 1981, 1992, o ediție completată apare în 1996 la București), *Să vă spună moșul...* (1981), *Arborele frăției* (1984), *Biblia pentru copii: povestiri biblice cu ilustrații* (1992, în colaborare).

Crețu, Michael, pseudonim **Curly M.C.**

(18.05.1957, București)

Muzician. Ascendență austriacă. Plecat la Paris cu familia în 1965. A absolvit Academia de Muzică din Frankfurt. A scris melodii și a fost producător pentru Frank Farin, Boney M, Milli Vanilli, Moti Specia, formații celebre. Este autorul Proiectului Enigma de muzică electronică și fondatorul Studiourilor ART de la Ibiza. A cântat și singur ori împreună cu Jens Gad (albumul *Trans Atlantic Airwaves, Diew Chinesische Mauer, A Posteriori*). A scris, pentru Studiourile Paramount, muzica la *Silver*.

Crihan, Anton

(10.07.1893, Sângerei, Basarabia – 1993, Saint Louis, SUA)

Avocat, economist, politician. A absolvit liceul la Bălți și Facultatea de Economie la

Odessa. Specializare la Sorbona. Deputat în Sfatul Țării și în Parlamentul României, a fost conducător al Comisiei agrare și al instituției de stat Casa Noastră, care a înfăptuit reforma agrară în Basarabia. A predat la Universitatea din Iași și la Facultatea de Agronomie a universității ieșene, cu sediul la Chișinău. A fost numit de două ori subsecretar de stat. În noiembrie 1944 era delegat de Comitetul Basarabenilor pentru a pleca în străinătate în vederea apărării Basarabiei, ceea ce a și făcut, începând din 1948, ajungând la Paris în iulie 1949 și în SUA în octombrie 1951.

Crimca, Anastasie

nume la naștere **Crimca Ilie**

(1560, Suceava – 19.01.1629, Suceava)

Călugăr la Putna, adept al unirii făcute de Mihai Viteazul, a fost numit episcop de Rădăuți cu prilejul intrării acestuia în Moldova, retras apoi la Dragomirna, unde a edificat o biserică și a creat o școală de miniaturisti. A împodobit cu miniaturi peste 25 de manuscrise de cult – terțevanghelii, liturghiere – și a fost primul om al bisericii care și-a făcut autoportretul. Ca om de cultură în sens larg, a optat pentru relația dintre text și imagine pentru transmiterea sensurilor ascunse ale mesajului, ceea ce face din el un precursor al modernității.

Cristea, Alexandru

(13.12.1890, Chișinău – 27.11.1942, Chișinău)

Profesor de muzică, dirijor de coruri și compozitor. Studii: școala muzicală din Chișinău și Conservatorul Unirea. A activat ca profesor de muzică și diacon la Otaci (lângă Soroca) și Tatarbunar (Cetatea Albă). Profesor de muzică și conducător de cor la Liceul Eparhial de Fete, Chișinău. A compus muzică corală, este autorul celebrului cântec „Limba noastră” (pe versurile lui A. Mateevici), care astăzi este imnul Republicii Moldova.

Cristea

Eugen Cristea

Miron Cristea

Cristea, Eugen

(18.04.1952, București)

Actor de teatru și film. A urmat studii teatrale, absolvind IATC la București în anul 1976. În perioada 1976–1980 a jucat la Teatrul Național din Timișoara. Din 1980, joacă pe scena Teatrului Național din București. Interpretează numeroase roluri de film, teatru de televiziune și teatru radiofonic, este prezentator și realizator de emisiuni TV, regizează și compune ilustrația muzicală a unor piese de teatru, publică un volum personal de proză și traduce literatură beletristică. Roluri în: *Nu suntem îngeri* de Paul Ioachim; *A cincea lebedă* de Paul Everac; *Comedia erorilor* de William Shakespeare; *Moftangii* după I.L. Caragiale; *Numele trandafirului* după Umberto Eco; *Goana după fluturi* de Bogdan Amaru; *Noaptea regilor* de William Shakespeare; *Anton Pann* de Lucian Blaga. Are o bogată activitate în televiziune, începând din 1961: joacă teatru de televiziune (*Arhipelagul Lenoir*; *Mușcata din fereastră*), este prezentator și corealizator al emisiunilor *Feriți-vă de măgăruș!* (1990–1997), *Ghici cine vine la mine?* (1998–1999), *Ceaiul de la ora 5* (1996–1999), *Kiki, Riki, Miki, Arca Marinei, Personalul de Costinești* (2001). Compozitor al ilustrației muzicale a pieselor: *Autograf, Harababura, Campionul, Nero și Seneca*. Piese muzicale proprii pentru copii: *Caseta Country* (compilație), cu două compoziții proprii; *caseta Nu vă feriți de măgăruș!*; *caseta Soldat căzut din iubire* – casetă de autor, versuri George Arion, compoziții originale. Concerte cu propria trupă, ATELIER, de folk-rock-blues la Terasa Actorilor, Casa Eliad (mai multe recitaluri), Cercul Militar, apariții la TVR1, TVR2, Tele7abc, Prima, Antena 1, Festivalul folk: *Om bun* (1999 și 2000). Concerte cu trupa Harvest of Soul, concerte la Piranha, Pub 18, Strada de Vară (2001), Buftea. Compoziții originale: Eugen Cristea, solist vocal și chitară: *Vânzătorul de zăbete*, 2003; *Mașinăria rock and roll* de Norman Spinrad; *Nouă prinți din Amber* de

Roger Zelazny; *Trecând prin flacăra* de Norman Spinrad; *Îngerii cancerului* de Norman Spinrad; *Cuvinte către revoluționari* de Ernesto Che Guevara. Societar de onoare al Teatrului Național I.L. Caragiale din București.

Cristea, Miron nume la naștere Elie Cristea

(20.07.1868, Toplița, jud. Harghita – 6.03.1939, Cannes, Franța)

Primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, om de cultură. A absolvit Institutul Teologic la Sibiu, Literele și Filosofia la Budapesta, s-a călugărit în 1902 la Hodoș-Bodrog, cu numele Miron. Redactor la *Telegraful român*, președinte al Despărțământului Sibiu al ASTRA. A colaborat la *Tribuna, Familia, Gazeta de Transilvania, Luceafărul* (Budapesta) ș.a. Ca episcop al Caransebeșului a apărut și fortificat învățământul în limba română din Banat. Luptător pentru Marea Unire a românilor, a devenit membru de onoare al Academiei Române (1919), fiind ales mitropolit al României Mari (1919). A organizat Biserica Română ca Patriarhie, a publicat Biblia tradusă de Gala Galaction, considerată de mulți necanonică din cauza poeticității ei, și a publicat culegeri de folclor. A făcut parte din regența care a condus România (1927–1930) și a îndeplinit funcția de prim-ministru (1938–1939), spre a ține echilibrul politic în România într-o perioadă când se anunța izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial. Lucrări: *Proverbe, maxime, asemănări și idiotisme, colectate din graiul românilor din Transilvania și Ungaria*, 1901; *Principii fundamentale pentru organizarea unitară a Bisericii Ortodoxe Române*, 1920 ș.a. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Cristea, Valeriu

(15.01.1936, Arad – 23.03.1999, București)

Critic literar. A studiat Filologia la Cluj și București. A fost redactor la *Gazeta literară* și la *România literară*. S-a ocupat de interpretarea operei unor autori, dar a scris și studii dedicate unor probleme teoretice: *Interpretări critice*, 1970, debut; *Tânărul Dostoievski*, 1971; *Pe urmele lui Don Quijote*, 1974; *Domeniul criticii*, 1975; *Spațiul în literatură*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Dicționarul personajelor lui Dostoievski*, 1983; *Fereastră criticului*, 1987; *După-amiaza de sâmbătă*, 1988, memoria listică, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Despre Creangă*, 1989, *Dicționarul personajelor lui Creangă*, 1999. A scrie, a citi, 1992, atestă acele trăsături care-l vor face pe autor să-și definească, după 1989, pozițiile ca intelectual de stânga.

Cristescu

Valeriu Cristea

Constantin Cristescu

Eugen Cristescu

Gheorghe Cristescu

Cristescu, Constantin

(1866, Pitești – 1923, București)

General. Comandant al Academiei Militare din București (1910–1912). În mai multe rânduri șef al Marelui Stat Major al Armatei: 03.12.1913–01.04.1914; 01.04.1918–28.10.1918; 01.04.1920–08.05.1923. În timpul Primului Război Mondial a fost general de divizie și a condus Armata de Nord (a IV-a), apoi Armata I (1916–1917). Alături de Eremia Grigorescu a condus ofensiva de la Mărășești, apărând Moldova și împiedicând trecerea armatelor germane spre Odesa. O stradă din București îi poartă numele.

Cristescu, Eugen

(3.04.1895, Grozești, com. Oituz, jud. Bacău – 12.06.1950, Văcărești)

Șeful Siguranței Române. A absolvit Seminarul Teologic și Dreptul la Iași. Al doilea șef, după Mihail Moruzov (eliminat de Ion Antonescu din fruntea Serviciului Special de Informații – SSI). A acționat în plan extern contra URSS, iar în plan intern contra comuniștilor și legionarilor, dar cu prudență, nu prin măsuri definitive. A supravegheat agențiile străine din România: germane (erau 11), bulgare, maghiare, americane, britanice. A fost condamnat la moarte în procesul lui Ion Antonescu și, în urma intervenției lui Lucrețiu Pătrășcanu la regele Mihai, i-a fost comutată pedeapsa în închisoare pe viață. SSI s-a transformat, în 1948, în Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP).

Cristescu, Gheorghe

(10.10.1882, Copaci, jud. Ilfov, azi jud. Giurgiu – 29.11.1973, București)

Om politic. În tinerețe a făcut, apoi a vândut plăpumi. Poreclit Plăpumarul. Activ în cercurile socialiste din 1898, membru al PSDMR din 1899, din 1900 membru al cercului România Muncitoare condus de Cristian Racovski. Până în 1910, la apariția PSDR, a fost unul dintre liderii Uniunii Socialiste din România. Adept al intrării României în

Primul Război Mondial de partea Antantei. Arestat în 1918 în grupul Constantin Titel Petrescu. În 1919 a reprezentat Partidul Socialist în Parlamentul României, nevalidat de Parlament, dar considerat membru de drept. La Congresul Kominternului de la Moscova a votat, alături de Dobrogeanu Gherea și Ioan Flueraș, contra tezelor lui Lenin de internaționalizare a controlului asupra mișcărilor naționale de stânga. În 1921 a fost ales secretar general al nou-formatului Partid Comunist Român. A fost împotriva secesiunii României prin declararea unilaterală a separării de țară a provinciilor Basarabia, Bucovina, Transilvania și Dobrogea de sud, așa cum se hotărâse în Federația Comunistă Balcanică la Conferința din 1923 la Viena. Ca urmare a hotărârii aceleiași federații, a fost exclus din partid în 1926, la cererea lui Marcel Pauker. A creat Partidul Socialist al Muncitorilor (1928), din care a făcut parte și Ștefan Voitec. Între 1950 și 1954 a fost arestat și trimis la Canal, după care n-a mai avut nici o funcție. Reabilitat de Nicolae Ceaușescu.

Cristescu, Nicolae Dan

(17.02.1929, Chelmeți, azi Ucraina)

Matematician. A absolvit Matematica și Fizica la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București, rector al Universității (1990–1992). Profesor invitat la Baltimore, Philadelphia, Gainesville (Florida). Contribuții în domeniul viscoplasticității, propagării de unde, al mecanicii materialelor compozite. Pionier în domeniul teoriei plasticității în România. Lucrări: *Probleme dinamice în teoria plasticității*, 1958; *Mecanica firelor extensibile*, 1964; *Mecanica rocilor – Aspecte reologice*, 1990; *Viscoplasticity of Geomaterials*, 1994. Membru în Comitetul European de Mecanică, membru al Societății Americane a Inginerilor Mecanici. Membru al Academiei Române (1992).

Cristescu

Romulus Cristescu

Vladimir Cristi

Florica Cristoforeanu

Cristescu, Romulus

(4.08.1928, Ploiești)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. Specialist în analiză matematică, cibernetică. Director la Institutul de Matematică al Academiei Române (1973–1975). Lucrări: *Spații liniare ordonate*, 1959; *Application on Theory of Distributions*, 1973; *Topological Vector Spaces*, 1977; *Structuri de ordin în spații liniare normale*, 1988. Președinte al Comitetului Național Român de Matematică. Membru titular (din 1990) al Academiei Române.

Cristi, Vladimir

(1880, Teleșeu, jud. Orhei, Basarabia – 1956, Văcărești, România)

Om politic. Se trage din Cristea căminarul, boier moldovean atestat în veacul al XV-lea. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Moscova și Facultatea de Agromonomie la Paris, unde a făcut și o școală de pilotaj. În 1917 a fost comisarul gubernial al Basarabiei. A fost deputat în Sfatul Țării. A votat Unirea. Director general al Interiorului în Guvernul Republicii Moldovenești. Deputat în Parlamentul României și ministru pentru Basarabia în Guvernul Nicolae Iorga (1931–1932). Primar al Chișinăului în perioada 1938–1940. În 1944 se refugiază în Austria, unde este arestat de NKVD, pe când încerca să-l contacteze pe Argetoianu. Dus în URSS, iar mai apoi deținut la închisoarea Văcărești, unde a și decedat. Distins cu ordinele (rusești) Sfântul Vladimir, Sfântul Gheorghe și (românești) Meritul Cultural, Ferdinand în grad de Comandor, Coroana României în grad de Ofițer, Medalia Aviatică.

Cristoforeanu, Florica

(16.05.1887, Râmnicu Sărat – 1.03.1960, Rio de Janeiro)

Mezzosoprană. A absolvit Conservatorul din Milano, ca elevă a lui Bordilla, Filippi și

Vaneri. Solistă în Compania Lirică Română condusă de Constantin Grigoriu, în mai multe trupe din Milano, Roma și Torino. A obținut un contract la La Scala, în Milano. Turnee în Buenos Aires, Danemarca, Norvegia, Spania, Chile, Argentina, Brazilia ș.a. Roluri: *Manon* de Jules Massenet, *Carmen* de Georges Bizet, *Salomea* de Richard Strauss și *Fra Gerardo* de Ildebrando Pizzetti. I-a apărut postum la București, 1964, volumul *Amintiri din cariera mea lirică*. O stradă din București și Casa de Cultură din Rm. Sărat îi poartă numele.

Cristoiu, Ion

(16.11.1948, Găgești, jud. Vrancea)

Istoric literar și ziarist. A absolvit Facultatea de Filosofie la Cluj și a făcut parte din cercul revistei *Echinox*. Analist politic. A fost redactor și redactor-șef la diverse publicații: *Scânteia tineretului*, *Luceafărul*, *Teatru*, *Echinox*, *Viața studențească*. A înființat *Suplimentul literar al Scânteii Tineretului* (SLAST) (1982–1989). După 1989 a întemeiat publicațiile *Baricada*, *Evenimentul zilei*, *Zig-Zag*, *Azi*, *Historia*, a fost editorialist la *Național*, a condus *Cotidianul*, *Historia*, fiind și proprietar de edituri. Scrie cronici literare și proză scurtă: *Personaje de rezervă*, 1985; *Lumea literaturii*, 1986; *Povestitorii*, 1988; *Lumea văzută de un român rupt în fund* · *Note de călătorie satirice*, 1995; *Un pesimist la sfârșit de mileniu*, 1999; *Istoria ca telenovelă*, 2 vol., 2003; *De la o lovitură de stat la alta*, 2006. Moderator al emisiunii de televiziune cu caracter cultural și politic „Zig-zag cu Ion Cristoiu” (Antena 3, 2007–2009). Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință.

Crișan, nume la naștere Marcu Giurgiu

(1733, Vaca, azi Crișan, com. Râbița, jud. Hunedoara – 1785, Alba Iulia)

Țăran. Conducător al răscoalei țărănești din Transilvania din 1784–1785. A strâns răsculații din Munții Zarandului și i-a dus

Cubreacov

Ion Cristoiu

Crișan

Ov. S. Crohmalniceanu

la Câmpeni, unde au afluît și ceilalți, aduși de Cloșca și Horea (1784). Au atacat armata austriacă la Brad și Hălmațiu. Prins și închis la Alba Iulia, s-a sinucis în închisoare, suferimându-se de curelele de la opinci.

Crohmalniceanu, Ov(id) S.

nume la naștere **Moise Crohmalnik**

(16.08.1921, Galați - 28.04.2000, Berlin)

Critic și istoric literar. A absolvit Politehnica din București. Redactor-șef adjunct la *Viața românească* și *Gazeta literară*, profesor la Universitatea din București. Membru al Comisiei scriitorilor europeni, membru al Secției române și al Comitetului de Direcție al PEN Clubului. S-a ocupat de fenomenul literar contemporan: *Cronici și articole*, 1955, Premiul de Stat, a scris monografii: *Liviu Rebreanu*, 1954; *Lucian Blaga*, 1963, și sinteze: *Literatura română între cele două războaie mondiale*, 3 vol., 1967–1975; *Literatura română și expresionismul*, 1978; *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1981; *Istории insolite*, 1980; *Alte istorii insolite*, 1986; *Al doilea suflu*, 1989. În 1992 s-a stabilit în Germania, la Berlin, unde a publicat, împreună cu Klaus Heitmann, *Cercul Literar de la Sibiu și influența catalitică a culturii germane*, apoi la București *Eorei în mișcare de avangardă românească*, 2001 (postum).

Cruceanu, Paulina

nume la naștere **Grossman**

(26.02.1865, Iași - 24.11.1921, București)

Farmacistă. A absolvit Școala Superioară de Farmacie din București, apoi Facultatea de Medicină din București, ca elevă a lui Emanoil Bacaloglu, Iacob Felix ș.a. A lucrat ca farmacistă în diverse spitale din Moldova, iar în 1917 este numită șefa Depozitului de medicamente din Iași. La terminarea războiului este delegată de conducerea Casei Centrale să inventarieze și să transporte Depozitul de medicamente din Iași

la sediul celui din București, cele două reunificându-se în 1918. Rămâne șefa acestui depozit până în 1920. A fost prima femeie din România care a reușit să ocupe un post echivalent cu al unui bărbat.

Crupenschi, Tudor

V. Krupenski, Tudor

Csăki Mihail sau Mihail Valahul

de origine română

(1490–1527, Huszt, Ungaria)

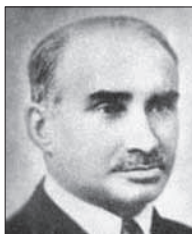
Învățat. Catolic. Înaintașii săi, din părțile Bihorului, primiseră la 1268, pentru merite militare, titlul de cavaleri. A făcut studiile la Cracovia și a ajuns în 1543 protopop de Crasna și canonic de Alba Iulia. În 1550 e numit secretar al reginei Isabella, văduva lui Ioan Zapolya, și educator al fiului acestuia, Ioan Sigismund, împărțind soarta familiei Zapolya și la bine și la rău. După moartea Isabellei (20 septembrie 1559) și accederea la tron a lui Ioan Sigismund-Zapolya a devenit foarte influent. În 1564 este locțiitor (locumtenens) al principelui Transilvaniei, cu care va vizita Sibiu de câteva ori. A ajutat pe Gașpar Heltai (din Cisnădie), renumit tipograf, să tipărească Biblia în limba maghiară.

Cubreacov, Vlad

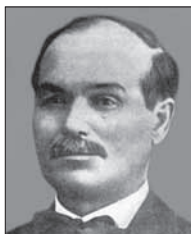
(24.09.1955, Crihana Veche, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Moldova. A fost șef al Departamentului Culte din cadrul Ministerului Culturii și Cultelor. Deputat în Parlamentul Moldovei (și vicepreședinte al Comisiei parlamentare pentru Politică Externă și Integrare Europeană), vicepreședinte al Partidului Popular Creștin Democrat și liderul acestui partid la Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei. Militant pentru recunoașterea Mitropoliei Basarabiei. Președinte al Fundației pentru Democrație Creștină, al Asociației Răsăritul Românesc

Cuciureanu

Dimitrie Cuclin

Gheorghe Cucu

din Republica Moldova pentru sprijinirea diasporei, al Frăției Ortodoxe Române din Republica Moldova și al Institutului pentru Dezvoltare Regională și Administrativă Durabilă (IDRAD).

Cuciureanu, Gheorghe

(1814, Botoșani – 10/22.01.1886, Iași)

Medic și om politic. În perioada 17 ianuarie – 23 mai 1861 a îndeplinit funcția de ministru al Cultelor în guvernul condus de Anastasie Panu de la Iași. A organizat serviciul sanitar al României Mici. Membru de onoare (din 1871) al Academiei Române.

Cuclin, Dimitrie

(24.03.1885, Galați – 7.02.1978, București)

Compozitor, muzicolog, scriitor. Tatăl, Constantin C., a absolvit seminarul Teologic la Ismail, Basarabia, și Conservatorul la Iași. Fiul a studiat la Conservatorul din București cu A. Castaldi, D. G. Kiriac, Klenck, Dimitrie Dinicu, C. Dimitrescu. S-a perfecționat la Conservatoire National de Musique din Paris cu Ch. Marie Widor și la Schola Cantorum din Paris (1908–1914) cu Vincent d'Indy și August Sérieux (bursă oferită de Spiru Haret). A fost profesor la Conservatorul din București, apoi la Conservatory of Music și la Brooklyn College of Music din New York (1924–1930), din nou la București, unde a fost director în perioada legionară. La 65 de ani a fost arestat și trimis pentru doi ani la Canal. A scris 333 de parabole, poezii, sonete în limbile română, engleză și franceză. A semnat romane, eseuri, dialoguri, piese de teatru, librete și texte de oratorii. A tălmăcit în limba engleză poezii de Mihai Eminescu. A tradus, de asemenea, primele două cărți ale *Fastelor* lui Ovidiu, publicate de către Torouțiu. A realizat un vast sistem simfonic, cuprinzând 20 de simfonii, fiind un susținător al monumentalului în simfonie. Unele simfonii ale sale, de pildă, durează

cât un întreg concert simfonic (*Simfonia a XII-a*, cea mai lungă, durează 6 ore). A compus, de asemenea, 6 opere: *Soria* (1911); *Ad majorem feminae gloriam* (1915); *Traian și Dochia* (1921); *Agamemnon* (1922); *Bellerophon* (1925); *Meleagridel* (1958). Este și autorul unui balet, *Tragedie în pădure* (1962). În afara acestora a compus sonate, sonatine, cvartete, madrigale, valsuri, piese corale, concerte pentru vioară, pian, melodii de inspirație folclorică etc. Lucrări de teorie muzicală: *Tratat de forme muzicale: Pentru uzul învățământului academic și secundar*, 1934; *Tratat elementar de muzică: pentru clasele I–VIII ale Școalelor Secundare*, 1946; *Le rôle du chant grégorien dans le passé jusqu'à nos jours et du chant byzantin, dans l'avenir*, 1936. Liceul de muzică din Galați îi poartă numele.

Cucu, Gheorghe

(11.02.1882, Pulești, jud. Tutova – 24.08.1932, București)

Muzician și folclorist. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Eduard Wachmann și G.D. Kiriac. A fost dirijorul corului bisericii Brezoianu. Specializare la Paris, la Schola Cantorum, cu Vincent d'Indy. A fost dirijorul corului mitropoliei bucureștene. Lucrări: *Foaie verde baraboi* (1902), cor mixt pe versuri populare; *Foaie verde cimbrisor* (1902), cor mixt pe versuri populare; *Sfinte Dumnezeule* (1904), cor mixt (sau bărbătesc); *Răspunsuri liturgice* (1905), cor mixt; *Ursitoarea* (1907), cor bărbătesc pe versuri populare; *Sus, bădișă* (1908), cor mixt pe versuri populare; *Pui de lei* (1908); *Greierul* (1910); *Imnul patriarhal* (1926), cor mixt; *Frumosul vine pe apă* (1931). Culegeri de folclor: *200 colinde populare culese de la elevii Seminarului Nifon în anii 1924–1927*, 1936. I s-a decernat Premiul Societății Compozitorilor pentru culegeri de folclor (1925), Medalia de Aur a Expoziției Naționale din 1906. A funcționat ca profesor la Seminarul Nifon din București (1920–1932), profesor de armonie la Academia de Muzică Religioasă din capitală (1928–1932).

Cugler-Poni, Matilda

(2.04.1851, Iași – 9.09.1931, Iași)

Scriitoare. A fost căsătorită cu filologul junimist V. Burlă, apoi cu chimistul Petru Poni. A colaborat la *Convorbiri literare*, *Familia*, *Viața românească*. A lăsat poeme romantice și moralizatoare: *Călătorul*, *Ucișagul*, ca și povestiri naturaliste și sentimentale: *Sfântul Nicolae*, *Un om fericit*. Volume: *Poezii*, 1874; *Din timpuri grele*, 1884; *Povestiri adevărate*, 1927.

Culicovschi

Eli Culbertson

Ioan Petru Culianu

Culbertson, Eli

(22.07.1891, Poiana, Basarabia – 27.12.1955, Brattleboro, Vermont)

Fondator al jocului de bridge. Evreu ca etnie. În 1907 a participat la revoluția rusă. În 1917 averea familiei a fost confiscată și a emigrat în Franța. A absolvit École des Sciences Economiques et Politiques la Sorbona și s-a specializat la Geneva. A plecat în SUA în 1921. A văzut jocul de bridge ca pe o cale de a face avere și a reușit să-l impună în toată țara. Lucrări: *Contract Bridge Blue Book*, 1930; *Contract Bridge for Auction Players*, 1932; *Contract Bridge Self Teacher*, 1943.

Culianu, Ioan Petru

(5.01.1950, Iași – 21.05.1991, Chicago)

Filosof. Strănepot al lui Neculai C., junimist din Iași. Expert în gnosticism și magie medievală la Universitatea din Chicago, SUA. A studiat Filologia la Universitatea din București și a fost pasionat de lucrările lui Mircea Eliade. A plecat în 1972 în Italia cu o bursă a guvernului italian, și-a făcut doctoratul cu Mircea Eliade. A pierit în mod misterios. A scris în română, italiană, franceză, germană, engleză. Lucrări: *Mircea Eliade*, Assisi, 1978; *Psychanodia: A Survey of the Evidence Concerning the Ascension of the Soul and Its Relevance*, Leiden, 1983; *Eros et magie à la Renaissance*, Paris, 1984; *Expériences de l'extase. Extase, ascension et récit visionnaire de l'hellénisme au Moyen-Age*, Paris, 1984; *Esperienze dell'estasi dall'Ellenismo al Medioevo*, Bari, 1986; *Les Gnosés dualistes d'Occident: histoire et mythes*, Paris, 1990; *Out of this World: Otherworldly Journeys from Gilgamesh to Albert Einstein*, Boston, 1991; *Diccionario de las religiones*, Barcelona, 1993 (postum); *Experiences del extasis*, Barcelona, 1994 (postum). Publicul românesc l-a cunoscut abia după 1991, când i s-au tradus lucrări de istoria magiei și extaz mistic, dar și proze literare ori scrieri politice, adunate din articolele apărute în presă (a colaborat la presa diasporei

românești din SUA): *Hesperus*, roman, 1992; *Pergamentul diafan*, povestiri, 1994; *Păcatul împotriva spiritului. Scrieri politice*, 1999.

Culianu, Neculai

(29.08.1832, Iași – 28.11.1915, Iași)

Matematician și astronom. A absolvit Academia Mihăileană la Iași și Matematica la Sorbona. Străbunic al lui Ioan Petru C. A fost cercetător la Observatorul Astronomic din Paris până în 1863, profesor de geodezie și astronomie la Universitatea din Iași. Junimist. Vicepreședinte al Senatului României (1892–1896). Lucrări: *Leçons de calcul différentiel et integral*, primul curs de analiza matematică publicat în limba română, 1870; *Curs elementar de algebră*, 1872; *Aplicații geometrice*, 1874; *Curs de trigonometrie plană*, 1893; *Curs de cosmografie*, 1893. Membru corespondent al Academiei Române, 1889.

Culicovschi, Lidia

(8.03.1951, Nicoreni, Republica Moldova)

Director general al Bibliotecii Municipale B.-P. Hasdeu din Chișinău, conferențiar universitar la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării a Universității de Stat din Chișinău. A studiat la Facultatea de Biblioteconomie a aceleiași universități (1969–1973), unde a făcut și doctorantura (1999–2003), în 2003 devenind doctor în pedagogie. Stagii în Israel (1997), Danemarca (1999), Finlanda (2004), Grecia (2003), SUA (2004) și Polonia (2006). A fost șefă de filială a Sistemului centralizat de biblioteci din Chișinău (1973–1978), șefă de serviciu la biblioteca raională Cahul (1978–1980), director al bibliotecii raionale Cahul (1980–1982), bibliotecar principal al Bibliotecii Municipale B.-P. Hasdeu din Chișinău (1982–1984), șef de serviciu la aceeași instituție (1984–1990). Autoare a unor lucrări de referință în domeniu. Desfășoară o activitate permanentă și intensă în cadrul Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, este director al revistei *BiblioPolis* (din 2002), membru al colegiilor de redacție ale diferitelor publicații de biblioteconomie, membru al Consiliului Biblioteconomic Național (1998), membru al Consiliului Național al Cărții pentru Copii (din 1997); a participat la numeroase întruniri profesionale internaționale ale lucrătorilor din domeniul biblioteconomiei (1991, Moscova; 1996, Beijing; 1997, Copenhaga; 1998, Amsterdam; 2000, Ierusalim). Organizator al multor seminare naționale și internaționale din Republica Moldova. Distinsă cu

C

235

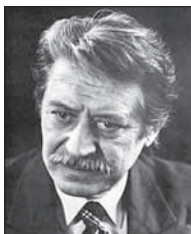
Cunescu

Lidia Culicovschi

Sergiu Cunescu

Valeriu Cupcea

Vladimir Curbet

titlul Lucrător Emerit al Culturii (1987), laureată a Premiului Biblos al Asociației Bibliotecarilor și Departamentului Cultural al municipiului Chișinău (1993), deținătoare a medalia Meritul Civic (1996).

Cunescu, Sergiu

(16.03.1923, București – 16.03.2005, București) Om politic. A absolvit Institutul Politehnic din București, Facultatea de Electromecanică. A fost inginer la Electromagnetica București. În 1990 a reactivat Partidul Social Democrat Român. În perioada 1990–1992 a fost deputat, membru al Comisiilor de Politică Externă și Integrare Europeană. S-a retras din viața politică în 2001, când PSDR a fuzionat cu PDSR.

Cupcea, Valeriu

(12.03.1929, Cupcui, Basarabia – 15.01.1989, Chișinău)

Actor și regizor. A absolvit Școala de Artă la Chișinău. Actor și prim-regizor la Teatrul Dramatic din Chișinău. A avut în repertoriul permanent cu precădere producția națională contemporană de teatru din Moldova și clasicii literaturii române (a jucat rolul lui Eminescu în spectacolul cu același nume după piesa lui M. Ștefănescu), mai ales Vasile Alecsandri: *Fântâna Blanduziei* (1967), *Iașii în carnaval* (1969), *Două fete ș-o neneacă* (1971), *Sânziana și Pepelea* (1982). Roluri în filmele: *Singur în fața dragostei*, *Lăutarii*, *Dimitrie Cantemir*. Artist al Poporului din Republica Moldova. O stradă din Chișinău, o sală de spectacole și un concurs național îi poartă numele. Cu prilejul împlinirii a 80 de ani de la naștere Poșta Moldovei a scos un timbru aniversar.

Curbet, Vladimir

(5.03.1931, Susleni, Basarabia)

Maestru de balet. A absolvit Școala de Muzică Ștefan Neaga din Chișinău (1966). A fost maestru de dans la Casa raională de cultură din Susleni (1949–1953), conducător artistic al colectivului de dansuri populare din satul

Caragaș, rn. Slobozia, Transnistria. Maestru de balet al Ansamblului de dansuri populare Joc din Chișinău, care a susținut folclorul Moldovei prin repertoriul său, pe coregrafia maestrului: *Mărunțica*, *Bătuta*, *Hora fetelor*, *Călușarii*, *Crățele*, *Țărăneasca*, *Drăgaica*, suita coregrafică *Nunta*. A semnat lucrări de specialitate: *La vatra horelor* (1973), *Promotorii ai artei populare* (1980), *Tot cu cântul mă mângâi* (1984), *La gura unei peșteri de comori* (1994), *Grai și tradiții ne-au unit* (2000), *Valori perene românești* (2003). Distins cu titlul de laureat și Medalia de Aur la al VI-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților, Moscova, 1957. Laureat al Premiului de Stat al URSS (1972), a prezentat concerte în peste 70 de țări pe toate continentele.

Curea, Ioan

(30.03.1901, Iertof, jud. Caraș-Severin – 1.03.1977, Timișoara)

Astronom și seismolog. A absolvit Matematica la Universitatea din Cluj și s-a specializat în astronomie la Universitatea din București. Profesor la universitățile din Cluj și Timișoara (unde a fost și rector, 1949–1965). Este fondatorul Observatorului Astronomic, al unui centru seismic și Planetariului universităților din Cluj și Timișoara. Pionier al seismologiei române moderne. Fondator al stației seismice de la Timișoara, devenită Observator Seismic. A instalat a doua stație seismică la Susara, nu departe de Timișoara, în 1968. Le-a integrat într-un Centru de Fizică a Pământului și Seismologie, astăzi Institutul Național de Cercetare și Dezvoltare a Fizicii Pământului din București. Lucrări: *Stațiunea seismică a Observatorului Astronomic din Cluj*, 1940; *Necesitatea organizării unui serviciu seismic modern în România*, 1942; *Asupra undelor seismice sinusoidale*, 1956; *Un tip special de unde seismice superficiale*, 1960; *La construction et l'expérimentation d'un seismographe vertical, à courte période, au ressort magnétique*, 1970.

Cuza

Curly, M. C.

V. Crețu, Michael

Cuțescu Storck, Cecilia

V. Storck

Cuza, A(lexandru) C.

(8.11.1857, Iași – 4.11.1947, Iași)

Om politic. Studiile primare le-a făcut în pensionul lui Anton Frey, distins pedagog german din Iași (1867–1871). Între 1871 și 1877 își face studiile secundare la Dresda, Germania, după care pleacă la Paris și studiază la Sorbona, de unde își ia licența în Litere (1878–1881). Între 1882–1886 urmează Facultățile de Drept din Paris, Berlin și Bruxelles, obținând doctorate în științele politice și economice (1882) și, respectiv, în Drept (1886). Întors în țară, intră în cercul socialist al revistei *Contemporanul* din Iași, alături de Constantin Mille și Vasile G. Morțun. Intră apoi în cercul societății Junimea, colaborează la revista ei, *Convorbiri literare*, și este (1890–1891) junimist, ajutor de primar al Iașului. Colaborează la ziarul junimist *Era nouă* și, în perioada 1892–1895, este ales pentru prima dată deputat de Iași, când susține naționalizarea școlilor. Trece la conservatori și este ales iar deputat, dar se retrage pentru a începe o mișcare personală antisemită. Se unește cu A.D. Xenopol și înființează în 1897 Liga contra alcoolismului și publicația *Biblioteca Ligii contra alcoolismului*. La 27 ianuarie 1901 ajunge profesor universitar de economie politică. Se asociază cu Nicolae Iorga și începe (1906) să colaboreze la ziarul acestuia, *Neamul românesc*. Împreună cu Iorga înființează (în 1910) Partidul Naționalist Democrat. În 1912 înființează la Iași ziarul *Unirea*, care aparținea noului partid. În 1914 ține un discurs în parlament în care pledează pentru improprietărea generală a țărânimii și pentru votul universal. Dar se desparte de Iorga și, după mai mult timp, înființează împreună cu doctorul N. Pavelescu *Uniunea Național Creștină*, în 1922, publicând totodată revista *Apărarea Națională*, având zvastica drept simbol. În 1895, împreună cu Iorga, devine inițiatorul Alianței Antisemite Universale (Universal Antisemitic Alliance). La 4 martie 1923 înființează Liga Apărării Național Creștine, iar la 14 iulie 1935 fuzionează cu Partidul Național Agrar al lui Octavian Goga, formând Partidul Național Creștin. Excluea doctrină participarea minorităților, mai ales a evreilor, la edificarea culturii naționale. Din 1945 a avut domiciliu forțat. Lucrări: *Generația de la 1848 și era nouă* (1889); *Obiectul economiei politice și însemnătatea ei*

Ioan Curea

Alexandru I. Cuza

(1901); *Naționalitatea în artă*, 1908; *Plagiatul poporației* (1911); *Numerus Clausus* (1924); *Învățătura lui Isus, judaismul și teologia creștină* (1925); *Lupta pentru credință* (1928). Revendicat de legionari ca înaintaș. A scris și poezii: *Versuri*, 1887, și discursuri: *Țăranii și clasele dirigente*, 1895. Membru titular al Academiei Române din 1936.

Cuza, Alexandru Ioan I.

(20.03.1820, Bârlad –

19/20.05.1873, Heidelberg, Germania)

Principe al Principatelor Unite (1859–1861), apoi al României Mici (1861–1866). Fondatorul României ca stat cunoscut în istorie cu acest nume. A studiat mai întâi la Iași, apoi la Paris, Literele și Dreptul. Revenit în Moldova în 1839, a intrat în sistemul judiciar. Împreună cu Costache Negri, Vasile Alecsandri și Mihail Kogălniceanu, a participat la întruniri care propuneau reforme încă din 1840. La 1848 a făcut parte din Comitetul Revoluționar al Moldovei. S-a aflat în exil la Paris și Constantinopol până în 1849. În 1857 a fost ales în Divanul Ad-Hoc al Moldovei (Parlament) din partea Partidei Naționale. A fost ales domnitor în 1859, atât în Moldova, cât și în Țara Românească, săvârșind astfel unirea Principatelor sub un singur sceptru. Unirea Principatelor era recunoscută de Imperiul Otoman doar pe perioada vieții lui, ceea ce a dus la înlăturarea sa și instaurarea monarhiei, cu păstrarea unității naționale. A dat noului stat un învățământ unitar laic (a înființat universitățile de la Iași și București), o constituție, un sistem legislativ, a secularizat averile mănăstirești, a desființat iobăgia. Deși se afla sub suzeranitate otomană, în 1861 declară numele și capitala noii țări. Este înmormântat în biserica Trei Ierarhi din Iași. Plecat în exil, a fost înlocuit cu o dinastie regală venită din afară, ceea ce a permis permanentizarea statului român, devenit independent față de otomani abia în 1878. Nicolae Iorga a mijlocit aducerea în țară a osemintelor sale.

C

237

D

Dabija, Alexandru

(13.06.1955, București)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă teatrală și Cinematografică la București. A fost regizor la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. A lucrat la Teatrul Giulești, în prezent Odeon, din București, unde este director. A colaborat cu Teatrul Lucian Blaga din Cluj, Teatrul Radiofonic, Teatrul Act din București, Teatrul Toma Caragiu din Ploiești. Regie: *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, 1979; *Cum vă place* de Shakespeare, 1987; *Iphigenia* de Mircea Eliade, 1986; *Burghezul gentilom* de Molière, 1989; *Democrație* de Joseph Brodsky, 1992; *Mult zgomot pentru nimic* de Shakespeare, 1996; *Școala femeilor* de Molière, 1998. Premiul Criticii pentru cel mai bun regizor pentru anii 1985, 1987, 1988, 1990, 1995.

Dabija, Nicolae

(15.07.1948, Codreni, Chișinău, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit în 1972 Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A fost redactor la Televiziunea Moldovei, șef de secție la revista *Basarabia*, redactor-șef la revista *Orizontul*, apoi la revista *Literatura și arta* (din 1986 până în prezent. A fost prima revistă care a trecut la scrierea cu alfabet latin în perioada sovietică a Moldovei). Vicepreședinte al Partidului Forțelor Democratice, deputat în Parlamentul Moldovei (din 1990), președinte al Asociației Oamenilor de Știință, Cultură și Artă din Republica Moldova (din 1990). A publicat numeroase volume de versuri, în care sentimentul apartenenței la istoria și condiția poporului român este predominant: *Ochiul al treilea*, 1975; *Apă neînțeleasă*, 1980; *Zugravul anonim*, 1985; *Aripă sub cămașă*, 1989; *Mierla domesticită*, 1992, Marele Premiu pentru Poezie al Uniunii Scriitorilor din România; *Dreptul la eroare*, 1993; *Lacrima care vede*, 1994; *Oul de piatră*, 1995, Premiul Academiei Române; *Cercul de cretă, Cerul lăuntric, Între dragoste și moarte*, toate 1998; *Fotografal de fulgere*, Colecția BPT, 1994, *Fulger înrourat*, 2005; *101 poeme*, 2009. A publicat și eseuri: *Pe urmele lui Orfeu*, 1983;

Antologia poeziei vechi moldovenești, 1988; *Libertatea are chipul lui Dumnezeu*, 1997; *Icoană spână*, *Basarabia*, 1998, *Bezna vine de la Răsărit*, 2005; *Hoții de speranțe*, 2009; studii de istorie și literatură pentru copii; romanul *Tema pentru acasă*, 2009. Este laureat al Premiului Național al Republicii Moldova (1988). Membru de onoare al Academiei Române.

Dacian, Ion, nume la naștere Ion Pulcă

(11.10.1911, Saschiz, jud. Mureș – 8.12.1981, București)

Tenor și regizor de operă. Tată adoptiv al Elenei D. A urmat în paralel cursurile Facultății de Drept și ale Academiei de Muzică și Artă Dramatică din Cluj. A fost angajat al Teatrului de Operă și Revistă Alhambra din București (1934), codirector (1942–1947). La înființarea Teatrului de Stat de Operetă devine prim-solist (1950), apoi director (până în 1970). Roluri: *Lăsați-mă să cânt* de Gherase Dendrino, *Lysistrata* de Paul Lincke, *Vânzătorul de păsări* de Carl Zeller, *Văduva veselă* și *Paganini* de Franz Lehár, *My Fair Lady* de Frederick Loewe, *Secretul lui Marco Polo* de Francis Lopez, *Anton Pann* de Alfred Mendelsohn, *Liliacul* și *Sânge vienez* de Johann Strauss (fiul). Astăzi Teatrul de Operetă îi poartă numele.

Dacian, Leni, prenume la naștere Elena

(3.10.1940, București)

Balerină. Fiică adoptivă a lui Ion D. A absolvit Școala de Coregrafie din București și Școala de Coregrafie din Leningrad. Solistă și prim-solistă a Operei Române din București. A interpretat toate marile roluri ale baletului clasic, pe muzică de Beethoven, Liszt, Chopin, Ceikovski, Gluck, Prokofiev, Grieg, Ravel, Mozart etc., precum și în baletul modern: Gerswin, Bernstein, Rodgers, Cole Porter. A susținut numeroase turnee în străinătate: Cehoslovacia, Grecia, Franța, Italia, Germania, SUA. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural clasa a II-a (1967), Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2002) și Diploma de excelență a Operei Naționale (2006).

Damadian

Alexandru Dabija

Nicolae Dabija

Ion Dacian

Leni Dacian

Daicoviciu, Constantin

(1.03.1898, Căvâran, Caraș-Severin – 27.05.1973, Cluj)

Istoric și arheolog. Tatăl al lui Hadrian D. A absolvit Literale (Limbi clasice) la Cluj. Bursier la Școala Română din Roma, specializat în istorie antică și arheologie. Profesor și rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. A fost profesor de antichități clasice și epigrafie la Universitatea din Cluj (1923–1968), decan din 1945, subsecretar de stat la Ministerul Asigurărilor Sociale și Muncă (din ianuarie 1947) și rector între 1957 și 1968, director al Muzeului de Istorie al Transilvaniei (1945–1973). A făcut săpături arheologice la Sarmizegetusa, Porolissum (Moigrad), Căpâlna, Grădiștea Muncelului. Lucrări: *La Transylvanie dans l'Antiquité*, 1945; *Așezările dacice din Munții Orăștiei*, 1951. Membru al Comisiei Arheologice a Academiei de Științe Sociale și Politice (1970), al Academiei de Științe din Viena, al Institutului Arheologic German din Berlin, al Societății Latine din Paris. Laureat al Premiului Herder, 1968. Membru al Academiei Române din 1955, președinte al Secției de științe istorice, știința limbii, literatură și arte (1959–1963). Din 1973 satul natal, din județul Caraș-Severin, îi poartă numele.

Daicoviciu, Hadrian

(11.10.1932, Cluj – ? 10.1984, Cluj)

Arheolog. Fiu al lui Constantin D. Doctor în istorie, epigrafist recunoscut pe plan internațional, director al Muzeului de Istorie al Transilvaniei și al Institutului de Arheologie din Cluj-Napoca, cadru universitar, membru al Societății de Studii Clasice și al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice. Istoric al Antichității, a depus o susținută muncă de cercetare dedicată aproape exclusiv istoriei Daciei de dinainte și de după cucerirea romană. Autor al mai multor lucrări despre istoria și cultura dacilor: *Sarmizegetusa: Cetățile și așezările dacice din Munții*

Orăștiei (Ed. Meridiane, 1960) – împreună cu Constantin Daicoviciu; *Crestomație pentru istoria universală veche. Pentru uzul studenților din facultățile de istorie* (EDP, 1962) – coautor; *Ulpia Traiana: Sarmizegetusa romană* (1962) – împreună cu Constantin Daicoviciu; *Dacii* (1965); *Columna lui Traian* (1966) – împreună cu Constantin Daicoviciu; *Istoria României. Manual pentru clasa a XII-a* (1968) – coautor; *Istoria României: Compendiu* (1969) – coautor; *Histoire de la Roumanie des origines à nos jours* (1970) – coautor; *Dacia de la Burebista la cucerirea romană* (1972); *Dicționar enciclopedic de artă veche a României* (1980) – coautor; *Probleme fundamentale ale istoriei României. Manual și crestomație* (1983) – coautor; *Colonia Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa* (1984) – coautor; *Națiunea română: geneză, afirmare, orizont contemporan* (1984) – coautor; *Portrete dacice: Dromichaites, Burebista, Deceneu, Decebal* (1984); *Istoria militară a poporului român. Vol. 1: Din cele mai vechi timpuri până în secolul al XIV-lea* (1984) – coautor; *Cetăți și așezări dacice în sud-vestul Transilvaniei* (1989) – coautor.

Daimaca, Victor

(22.08.1892, Turnu Severin – 20.05.1969, București)

Profesor de matematică. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din București ca elev al lui Gheorghe Țițeica, D. Pompeiu, A. Davidoglu și N. Coculescu. Profesor de matematică la Turnu Severin, apoi la un liceu din București. Pasionat de astronomie, urmărirea cu un binoclu Zeiss cerul nocturn. A descoperit astfel o cometă care-i poartă numele (1943).

Damadian, Cîk prenume la naștere Hacik

(6.08.1919, Constanța – 1983, București)

Grafician. Armean ca etnie. A studiat la Colegiul Armenesc din Veneția, apoi la Școala de Belle Arte din Roma. În 1947 a expus la Salonul Oficial de la București și juriul, format din Jean Al. Steriadi, Marius

d

239

Damé

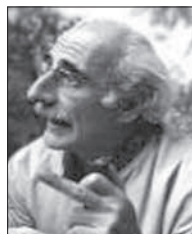
Constantin Daicoviciu

Hadrian Daicoviciu

Victor Daimaca

Cik Damadian

Bunescu și Cornel Medrea, a recomandat achiziționarea uneia din lucrările sale. Specializat în ilustrație de carte, a lăsat și imagini ale vechiului București, azi dispărut. A fost scenograf la Teatrul pentru Copii și Tineret Luceafărul. A participat la expoziții la București, Erevan, Osaka, Tokyo, Varșovia, Sao Paolo, Torino, Köln, Tel Aviv, Viena ș.a. O parte din caricaturi au fost strânse în volumul *Curat murdar*. Laureat al Premiului de Stat (1950, 1952), laureat al Ordinului Muncii (1954) și al Ordinului Meritul Cultural, 1968.

Damé, Frédéric

(29.03.1849, Tonnerre, Franța – 30.04.1907, București)

Ziarist și scriitor. A făcut Dreptul la Paris, colaborator la *Le Figaro*, redactor la *Le Corsaire*. Lautrémont i-a dedicat volumul *Poésies*. Participant la Comuna din Paris, s-a exilat la București împreună cu sora sa, căsătorită Polizu. În 1875 conducea *La Roumanie contemporaine*. A trecut de la liberali la conservatori. Și-a luat doctoratul la Fribourg. A fost profesor de franceză la Sf. Sava. A tradus multă literatură franceză. Cu piesa lui, *Visul Dochiei*, s-a inaugurat prima stagiune a Teatrului Național din București (9 octombrie 1877). În același an a publicat, la Paris și București, *Les Roumains du Sud · Macédonie, Epire, Thessalie, Thrace, Albanie avec une carte ethnographique (Românii din sud · Macedonia, Epir, Thessalia, Tracia, Albania cu o hartă etnografică); Histoire de la Roumanie contemporaine depuis l'avènement des princes indigènes jusqu'à nos jours (1822-1900)*.

Damian, Liviu

(13.03.1935, Strâmba, azi Corlăteni, Basarabia – 27.07.1986, Chișinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A fost redactor-șef adjunct al revistei *Nistru*, redactor-șef al Comitetului de Stat pentru

Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți, din 1976 – secretar al comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: *Darul fecioarei* – (1963), *Ursitoarele* (1965), *Sunt verb* (1968), *De-a baba iarbă* (1972), *Partea noastră de zbor* (1974), *Altoi pe o tulpină vorbitoare* (1978). A tradus din Iustinas Marțincheaviciu și Iannis Ritsos. Laureat al Premiului de Stat al RSSM (1984), distins cu titlul Maestru Emerit al Artei (1985) și Ordinul Insigna de Onoare.

Dan I

V. Basarab, Dan I

Dan II

V. Basarab, Dan II

Dan, Dimitrie

(8.10.1856, Suceava – 25.05.1927, Cernăuți)

Folclorist și istoric. A absolvit Teologia la Cernăuți, fiind preot în diverse parohii. Membru al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. A publicat studii de etnografie și istorie în *Junimea literară*, *Timpul*, *Deșteptarea* ș.a. Prieten cu S. Fl. Marian, a făcut cercetări de etnografie și folclor: *Țiganii din Bucovina*, 1892; *Doine și hore din Bucovina*, 1892; *Comuna Straja și locuitorii ei*, 1897; *Obiceiuri și credințe armenie la naștere, nuntă și înmormântare*, 1904; *Stâna la românii din Bucovina*, 1923. Membru corespontent al Academiei Române (1904).

Dan, George

(10.02.1916, Cadievo, Bulgaria – 5.01.1972, București)

Poet și traducător. Ofițer de Marină Comercială. A scris poezie epică pe subiecte predominant marinărești: *Rapsodia marinărilor*, 1954; *Flori de mare*, 1957; *Goarna și sirena*, 1959; *Corabia cu cincizeci de catarge*, 1966; *Fructe de mare*, 1970, și s-a remarcat mai ales ca traducător din literaturile orientale: Saadi, Firdousi, Omar Khayyam, Rabindranath Tagore.

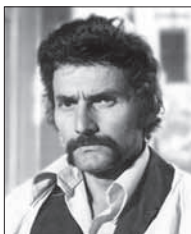
Daniello

Liviu Damian

Pavel Dan

Mircea Daneliuc

Leon Silviu Daniello

Dan, Pavel

(1907, Clapa, com. Trittenii de Jos, jud. Cluj – 1937, Blaj)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din București. Profesor la liceul din Blaj. A murit de tuberculoză. A scris nuvele remarcabile: *Iobagii*; *Urcan bătrânul*.

Dan, Sergiu

nume la naștere Isidor Sergiu Rottman
(29.12.1904, Piatra Neamț – 13.03.1976, București)

Prozator. Absolvent al Școlii Superioare Comerciale. A scris romane de atmosferă: *Dragoste și moarte în provincie*, 1931; *Arsenic*, 1934, Premiul Societății Techirghiol-Eforie și al Societății Scriitorilor Români; *Unde începe moartea*, 1945; *Tase cel Mare*, 1964; *Serviciul de noapte*, 1980, postum. A tradus din literatura franceză contemporană.

Daneliuc, Mircea

(7.04.1945, Hotin, azi în Ucraina)

Cineast, prozator și dramaturg. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Iași (1966) și Facultatea de Regie și Film a Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale din București (1972). Între 1990 și 1995 a fost director al Alpha Films International din București, iar între 1997–1998 a fost director general al Rofilm S.A. din București. Este deținătorul premiului ASPRO pentru debut literar (1997). Este președinte al Societății Creatorilor de Film, membru al Uniunii Cineaștilor și președinte al Fundației Mircea Daneliuc pentru Filmul Național. Activitate: *Pisica ruptă* – 1997; *Marilene* – 1999; *Apa din cisme* – 2000; *Strigoi fără țară* – 2001; *Petru și Pavel* – 2003. A regizat piesele: *Wharf* – 1970; *Scurtcircuit* – 1970; *Insolație (Dus-Intors)* – 1972; *Cursa* – 1975; *Ediție specială* – 1977; Scenarii de film și regie: *Emigranții de Mrozek* (1977); *Regele descult* de Paul Anghel (1978); *Probă de microfon* – 1979;

Vânătoarea de vulpi – 1980; *Croaziera* – 1981; *Glissando* – 1984, Marele premiu ACIN; *Iacob* – 1988; *A 11-a Poruncă* – 1990; *Tusea și junghiul* – 1991; *Patul conjugal* – 1992; *Senatul melcilor* – 1994, Premiul special al juriului UCIN; *Această lehamite* – 1994; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale – 1998; *Ambasadori, căutăm Patrie* – 2003; *Sistemul nervos* – 2005; *Legiunea Străină* – 2006.

Daniel, Constantin

(1876, București – 1973, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași, apoi din București. Contribuții la diagnosticul cancerului de col uterin. Membru fondator al Societății de Ginecologie din România și președinte al ei în mai multe rânduri. Ofițer al Legiunii de Onoare a Franței. Membru corespondent al Academiei de Chirurgie din Franța.

Daniello, Leon Silviu

nume la naștere Dănilă

(2.10.1898, Budapesta – 27.03.1970, Cluj-Napoca)

Medic. A început Facultatea de Medicină din Budapesta (1917–1918). Întrerupe studiile după două semestre, fiind încorporat la Regimentul 63 Infanterie austriac. A urmat școala de ofițeri la Alba Iulia. A prestat serviciul militar până la sfârșitul războiului, fără să fie pe front. Continuă studiile universitare la Facultatea de Medicină din Cluj (1918–1922). Doctoratul în medicină în 1922. În 1924 a urmat cursuri de specializare în pneumoftiziologie la spitalul Wilhelmin din Viena, iar între 1924 și 1925 la clinicile conduse de Ernst von Romberg și E. Sauerbruch din München, unde s-a specializat ca asistent străin în fiziopatologia pulmonară, fiziologia și radiologia medicală. Între 1926 și 1927 a lucrat la spitalul Charité și la Institutul Pasteur din Paris. A susținut teza de docență cu titlul „Studiu critic despre

Danielopol

debutul fiziei adultului“ și a primit titlul de docent în 1929. A vizitat pentru documentare privind modul de organizare numeroase stațiuni sanatoriale: Hauteville (Franța, în 1926), Davos, Arosa (Elveția, în 1927), iar în 1930, din Germania și Scandinavia. În 1931 a făcut o călătorie de studii în Italia de Nord, cu vizitarea sanatoriului de la Sondalo. A fost preparator de la 1 octombrie 1921 la Clinica 1 Medicală condusă de profesorul Iuliu Hațieganu. Profesor universitar din 1942 până în 1967, fiind primul profesor universitar de pneumoftiziologie din învățământul medical românesc. În 1939 a fost numit medic pneumoftiziolog la Spitalul Militar din Cluj, cu gradul de căpitan în rezervă. Director al Institutului de Ftiziologie din Sibiu/Cluj din 1942. A fost unul dintre principalii autori ai depistării sistematice a tuberculozei prin radiomicrofotografie, precum și ai terapiei antituberculoase cu antibiotice, cu deosebire a streptomicinei. În 1928 a înființat primul dispensar TBC pentru populație din Cluj. Lucrări: *Profilaxia individuală și tratamentul tuberculozei pulmonare*, 1926; *Pericolul tuberculozei în Universitate* (cu Iuliu Hațieganu), 1926; *Tuberculoza, dușmanul neamului*, Sibiu, 1927; *Studiu clinic despre debutul fiziei adultului*, 1930; *Considerații asupra formelor pseudo-tuberculoase ale limfogrulomatozei maligne* (cu Ioan Goia), 1934; *Forma spontan regresivă a fiziei incipiente* (cu P. Chiper), 1934; *Curs elementar de ftiziologie pentru studenți*, 1949; *Silicoza și silicotuberculoza* (cu S. Copcea și L. Prodan), 1953, lucrare pentru care primește Premiul de Stat; *Tratamentul insuficienței respiratorii*, 1968; *Cum tratăm insuficiența respiratorie*, 1968. În 1937 a participat ca raportor la Congresul Cehoslovac de Tuberculoză din munții Tatra. În 1960 a participat la Consfătuirea Internațională de Silicoză, Plovdiv (Bulgaria). A fost președinte al Societății de Științe Medicale, filiala din Cluj (1962–1970). Vicepreședinte al Societății Române de Ftiziologie. Medic Emerit din 1954. Membru corespondent al Societății Franceze de Studii Științifice asupra Tuberculozei (din 1928); membru corespondent al Societății Germane de Pneumoftiziologie (din 1965); consilier la Uniunii Internaționale contra Tuberculozei (din 1963); membru al Academiei de Medicină din New York. Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Danielopol, Dumitru G

(1908, București – 1982, Londra)

Economist. A absolvit Academia Comercială la București. Specializare la Londra. Expert al Băncii Naționale a României. A lucrat

la legația română din Londra în perioada Viorel Tilea. A rămas după război la Londra, apoi a plecat în SUA, unde a studiat la Agenția de Presă Copley News Service. A lucrat la Casa Albă și a condus campaniile de presă în cazul alegerii președinților Richard Nixon și Ronald Reagan. Lucrări: *Jurnal londonez*; *Jurnal parizian*. O bogată arhivă este deținută de Hoover Foundation.

Danielopolu, Daniel

(12/25.04.1884, București – 29.04.1955, București)

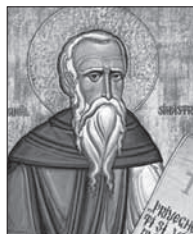
Medic, fiziolog și farmacolog, profesor universitar la Facultatea de Medicină din București. Familie grecească la origini. Urmează liceul Sf. Sava din capitală, apoi Medicina, tot în București. În 1912 publică prima sa monografie științifică, *Tulburările ritmului cordului*. În timpul Primului Război Mondial conduce un spital destinat tratamentului bolnavilor de tifos exantematic, maladie despre care publică, în 1919, la Paris, o monografie ce este de mai multe ori reeditată. În 1918 este numit profesor la Facultatea de Medicină din București, post în care va funcționa până la sfârșitul vieții. A studiat interdependența dintre sistemul nervos somatic și cel vegetativ, a creat metoda viscerografică în medicina experimentală și în clinică, a adus contribuții la patogenia și tratamentul anginei pectorale. Savant de mare productivitate științifică, este autor a numeroase monografii de specialitate. Abordează, printre primii în lume, o concepție nouă în descrierea funcțiilor biologice, concepție denumită astăzi biocibernetică, legată de prezentarea organismelor și a funcțiilor organelor ca niște sisteme. Face o distincție netă între funcțiile și procesele biologice. A fost o autoritate la nivel mondial în studiul sistemului neurovegetativ, introducând noi metode pentru investigarea acestuia, ca proba atropinei și ortostatismului. Este autorul unor studii clasice privind gușa endemică, reumatismul, angina pectorală și a introdus noi metode de tratament, printre care terapia cu strofantină în doze fracționate în insuficiența cardiacă. În primăvara anului 1944, împreună cu alți profesori universitari, semnează un memoriu prin care se cere ieșirea României din alianța militară fascistă. A avut un rol esențial în crearea Institutului de Ftiziologie Normală și Patologică (1948), care astăzi îi poartă numele. Lucrări: *Tulburările ritmului cordului* (1912), *Aciunea digitalei asupra tensiunii arteriale în hipertensiune* (1916), *Le Typhus exanthématique* (1919), *L'angine de poitrine – pathogénie – traitement médical et chirurgical*

Darclée

Daniel Danielopolu

Daniil Sihastru

Oleg Danovski

Hariclea Darclée

(1924), *Die viscerographische Methode* (1930), *Le système nerveux de la vie végétative*, 2 vol. (1932), *Le tonus cardio-vasculaire et l'épreuve amphotrope sinocarotidienne* (1935), *L'endémie tyroïdienne en Roumanie* (1940), *Phylaxie-paraphylaxie (immunité-anaphylaxie) et maladie spécifique* (1946), *La digitale et les strophantines* (1946), *Probleme de farmacologie nespecifică*, 2 vol. (1952–1954). În 1935 propune crearea Academiei de Medicină și devine secretarul perpetuu al acestei instituții. A fost membru al mai multor foruri științifice internaționale, al academiilor de Medicină din Paris, Madrid și Buenos Aires, precum și al societăților de Medicină din Paris și Viena. A fost membru de onoare al Academiei Române (1938), reconfirmat (1948).

Daniil Moscopoleanul, *nume la naștere Dhanil Haxhiu în albaneză, Daniil Moschopolis sau Danil Adam Chatzis în greacă*

(1754, Moscopole – 1825, Moscopole, Albania) Cărturar, preot. Aromân. A studiat la Academia Nouă (înființată în 1746 de Theodor Kavalioti [Cavalioti], și el aromân, în aceeași perioadă cu academiile din București și Iași, pentru păstrarea identității românești, în contextul tentativei ortodoxiei grecești de a uniformiza și lingvistic spațiile ortodoxe (folosindu-se doar limba greacă, și nu „limbi barbare”) din Moscopole. A continuat activitatea profesorului său, fiind, la rândul lui, profesor la aceeași academie. Lucrări: *Învățăături introducătoare*, în care erau prezentate elemente de matematică, fizică, dar și un lexicon (*Tetragloson*) în patru limbi: aromână, greacă, albaneză și bulgară, Veneția, 1770, reeditat 1802.

Daniil Sihastru
prenume la naștere Dumitru

(începutul secolului XV, lângă Rădăuți – 1496, Stânca Șoimului)

Monah. Călugărit cu numele David la biserica Sf. Nicolae din Rădăuți. De acolo a

plecat la mănăstirea Sf. Lavrentie din satul Laura, aproape de Rădăuți. Starețul i-a dat numele Daniil. S-a retras în sihăstrie la Stânca Șoimului, lângă Voroneț. Acolo s-a dus Ștefan cel Mare după moartea tatălui său și monahul i-a prezis că va ajunge domn. De-a lungul domniei s-a dus adesea să audă sfaturi și preziceri. I-a și pus o piatră de mormânt, iar textul de pe ea arată că se considera fiu duhovnicesc al acestuia.

Danovski, Oleg

(1917, Voznesensk, Ucraina – 21.10.1996, Constanța)

Dansator și coregraf. Rus ca etnie. Unul dintre fondatorii baletului în România. Îmbină tradițiile dansului popular cu tehnicile baletului clasic. A creat numeroase coregrafii, pe care se dansează și astăzi în multe teatre de operă din lume. Director al corpului de balet al Operei Române, în care calitate a format stelele baletului clasic românesc: Gelu Barbu, Ileana Iliescu, Ion Tugearu ș.a. Fondator și director al Teatrului de Balet Clasic și Contemporan din Constanța (1979). În 2004 s-a înființat Teatrul Național de Operă și Balet din Constanța, care îi poartă numele și unde se susține și Festivalul Internațional de Balet cu același nume.

Darclée, Haricleea, *nume la naștere*

Hariclea Haricli, căsătorită Hartulari

(10.06.1860, Brăila – 12.01.1939, București)

Soprană. Grecoaică după etnie. După mamă descindea din Mavrocordat. A luat lecții de canto la Paris, a studiat la Conservatorul din Iași. Remarcată de Ch. Gounod, care o distribuie în rolul Margaretei din *Faust* la Opera Mare din Paris (1888). S-a consacrat pe scena operei La Scala din Milano. Giacomo Puccini compune *Tosca*, Pietro Mascagni opera *Iris*, iar Alfredo Catalani *La Wally*, special pentru ea, care interpretează rolurile principale în premieră ale acestor opere. I-a avut parteneri pe Enrico Caruso, Titta Ruffo, Tamagno. S-a impus pe scenele

d

243

Darie

Lurie Darie

Domnica Darienco

Dan Dascălu

Alexandru David

principalelor teatre de operă din Paris, Berlin, Florența, Milano, Roma, Buenos Aires, Lisabona, Madrid, Monte Carlo, New York, Moscova și St. Petersburg. A susținut crearea Operei Române (în 1921). Din 1995 se desfășoară la Brăila Concursul Internațional de canto care-i poartă numele, inițiat de soprana Mariana Nicolesco.

Darie, Lurie

(14.03.1929, Vadul Roșu, Basarabia)

Actor. Absolvent al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică (IATC), actuala ATF, promoția 1952. Debutează în 1953, în *Nepoții gornistului*, în regia lui Dinu Negreanu, alături de Toma Caragiu și Sebastian Papaiani. Printre cele mai cunoscute roluri ale sale din cinematografie se numără: *Alo?...* *Ați greșit numărul* în regia lui Andrei Călarășu, *Jucătorii de cărți* în regia lui Cornel Popa, *S-a furat o bombă* în regia lui Ion Popescu-Gopo. A avut roluri și în: *Oglinda* (1993), *Jucătorii de cărți* (1977), *Ștefan cel Mare* (1974), *Frații Ideri* (1973), *B.D. la munte și la mare* (1971) etc.

Darienco, Domnica

(15.01.1919, Dolinsk, rn. Ananiev, reg. Odessa, azi în Ucraina – 6.11.2010, Chișinău)

Actriță. A absolvit Școala de Teatru de la Odessa. A fost actriță la teatrul din Tiraspol, apoi la Teatrul Dramatic A. S. Pușkin din Chișinău. A făcut roluri în teatru și în film. Roluri în film: *Andrieș*, studioul A. Dovjenko din Kiev, 1955; *Vă scriu*, 1959; *Dincolo de marginea orașului*, 1960; *Gustul pâinii*, 1966; *Armagedon*, 1966; *Povârnișul*, 1970; *Ultimul haiduc*, 1972; *Crestături spre amintire*, 1972; *Bărbații încăruntesc de tineri*, 1973; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Durata zilei*, 1974; *Între cer și pământ*, 1975; *Șoseaua*, 1981; *Trecea o lebădă pe ape*, 1982; *Codrii*, serial, 1991. Artistă a Poporului din Republica Moldova. Artistă a Poporului din URSS.

Dascălu, Dan

(5.04.1942, Craiova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Institutului Politehnic din București, unde este în prezent profesor. Specializare la Universitatea din Birmingham. A contribuit (1973–1974) la realizarea și experimentarea în țară a primelor dispozitive cu microunde – diodele IMPATT cu siliciu, asimilate în fabricație, exclusiv prin efort propriu, la IPRS-Băneasa. În perioada 1976–1988 a condus la IPRS-IPB un colectiv de cercetare asupra fizicii și tehnologiei contactului metal-semiconductor utilizat în construcția dispozitivelor semiconductoare și a circuitelor integrate. Rezultatele cercetării au fost publicate în 1988, în lucrarea *Contactul metal-semiconductor în microelectronică*. Alte lucrări: *Injectia unipolară în dispozitive electronice semiconductoare*, 1972; *Transit-Time Effects in Unipolar Solid-State Devices*, 1974. Între 1958 și 1959 s-a realizat la Institutul de Energetică al Academiei un calculator analogic performant cu câteva zeci de amplificatoare operaționale și elemente neliniare, folosit în cercetările conduse de V.M. Popov. Membru al Academiei Române din 1993, președinte al Secției de știință și tehnologie informației (1994–1998).

David, Alexandru

(1.05.1910, Bărdari, jud. Lăpușna, Basarabia – 8.04.1935, Chișinău)

Bibliograf, istoric literar, publicist. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București. Între 1931 și 1933 a fost colaborator activ la Societatea ASTRA Basarabiei, redactor al săptămânalului *Cuvânt moldovenesc*. Lucrări: *Bibliografia lucrărilor privitoare la Basarabia, apărute de la 1918 încoace* (1933), *Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpânirea rusă (1814–1880)*, vol. I (1934), *Contribuții la vechea literă românească* (1934).

Davidoglu

David, Mihail D.

(21.05.1886, Negrești, Vaslui – 26.06.1954, Iași)
Geograf și geolog. A absolvit Facultatea de Științe, Secția științe naturale, la Iași. A fost profesor de geografie la Facultatea de Științe a Universității din Iași. A inițiat și condus periodicul *Lucrările Societății Geografice D. Cantemir*. A adus contribuții importante la dezvoltarea geomorfologiei în România. Lucrări: *Sur les plantes fossiles pliocènes du plateau moldave*, 1916; *O schiță morfologică a podișului sarmatic moldovenesc*, 1922; *Relieful coastei Iașilor*, 1941; *Geneza, evoluția și aspectul de relief în Podișul Transilvaniei*, 1945. Membru corespondent al Academiei Române (1935), exclus (1948) și reintegrat (1990).

Davidescu, David

(16.09.1916, Sudiți, Ialomița – 11.11.2004, București)

Inginer agronom. A urmat cursurile Facultății de Agronomie din București, continuându-și specializarea în studiul solurilor cu izotopi radioactivi la Moscova. În 1966 și-a luat doctoratul cu teza „Producerea, pregătirea și folosirea îngrășămintelor și amendamentelor” și în 1968 a obținut titlul de doctor docent. A deținut, de-a lungul anilor, funcții în învățământul superior agronomic în calitate de șef de catedră, decan, prorector și rector al Institutului Agronomic din București, șef de laborator în administrația publică de stat și în cercetare. Este autor a peste 400 de articole de cercetare științifică, 23 de tratate, monografii și studii, apărute în țară și peste hotare: *Fosforul în agricultură*, 1972; *Azotul în agricultură*, 1976; *Agrochimia modernă*, 1981; *Microelemente în agricultură*, 1989; *Protecția chimică în agricultură*, 1992. A fost ales membru al mai multor societăți academice și prestigioase instituții de specialitate din țară și din străinătate (Viena, Paris) și a fost distins cu mai multe titluri și medalii. A fost ales membru al Academiei Române în 1990. Între 1990 și 1996 a fost președintele Secției de științe agricole și silvice a Academiei Române și, după această dată, președintele ei de onoare.

Davidescu, George

(28.02.1896, București – 1972, București)

Pilot. A făcut Școala de Aviație de la Băneasa. În 1933 a pilotat avionul până la Istanbul, de acolo a zburat pe ruta Konya–Aleppo (Siria)–Cairo (Egipt)–Assuan–Khartoum–Malakal–București. În 1935 a mers pe ruta București–Malakal–Nairobi (Kenya)–Salisbury–Petersburg–Johannesburg–Kimberly–Cape

George Davidescu

Anton Davidoglu

Town (Africa de Sud), cea mai lungă rută parcursă de un pilot până în acel moment. A fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică de Aur cu Cruce. A fost comandant al Școlii de Aviație în 1941 și a fost trimis să lupte ca ofițer de aviație. A condus Corpul de Aviație (1943–1944).

Davidescu, Nicolae

(1.11.1887, București – 12.06.1954, Târgu Ocna)
Poet. Autodidact. A scris lirică simbolistă: *La fântâna Castaliei*, 1910, evoluând spre parnasianism (1927–1945): *Cântecul omului*. Și-a încercat condeii și în proza de tip modernist: *Sfinxul*, 1915; *Vioara mută*, 1928; *Fântâna cu chipuri*, 1933. A scris critică literară care militează pentru modernism: *Aspecte și direcții literare*, 2 vol., 1921–1924. A publicat opusculă în linia lui A.C. Cuza, ceea ce a dus la arestarea lui în 1947: *Naționalismul în presă*, 1939 și *Primejdia judaică*, 1939. A murit în închisoare.

Davidoglu, Anton

(30.06.1876, Bârlad – 27.05.1958, București)

Matematician. A absolvit Școala Normală Superioară la Paris (1897). Titularul Catedrei de calcul diferențial și integral la Facultatea de Științe a Universității din București și profesor la Departamentul de matematică financiară și pentru asigurări al AISC. Grigore Moisil i-a fost elev. Contribuții la studiul analizei matematice și ecuațiilor diferențiale. Primul rector al AISC (Academia de Înalte Studii Comerciale, 1913–1917). Lucrări: *Curs de analiză înfinitesimală* (1931); *Curs de teoria asigurărilor* (1935).

Davidoglu, Mihail

(11.11.1910, Hârlău – 17.08.1989, București)

Dramaturg. A absolvit Literale și Filosofia la București. A ocupat diverse funcții la Uniunea Scriitorilor din România. A scris piese: *Minerii*, 1949, Premiul Academiei; *Nunta*, 1950, Premiul de Stat; *De trei ori ca la brigadă*, 1953, Premiul de Stat; *Nemaipomenita*

d

245

Davila

Alexandru Davila

Carol Davila

Daniel Dăianu

furtună, 1957; *Trandafirul negru*, 1961; *Un om în noapte*, 1965; *Teatru · Neamul Arjoca*, 1972; *Suflete în furtună*, 1986.

Davila, Alexandru

(12.02.1862, Golești, Ștefănești, jud. Argeș – 19.10.1929, București)

Dramaturg. Fiu al lui Carol D., francez la origine. Mama era descendentă a Goleștilor și a domnului Mihai Racoviță. A absolvit Colegiul V.A. Urechia la București și Collège de France la Paris. Atașat la legația română din Italia (1880) și Belgia (1884). Inspector de Poliție la sectorul de galben din București, prefect în nordul Dobrogei. Director al Teatrului Național din București (1905–1908). A scris teatru istoric în linia lui Alecsandri și Hasdeu. Cea mai cunoscută este drama *Vlaicu Vodă*, 1902. A obținut Premiul Național pentru Literatură (1929).

Davila, Carol

(4.04.1828, Parma – 1884, București)

General, medic. Tată al lui Alexandru D. Origine franceză. A studiat Medicina la Paris și apoi a venit la București. Împreună cu N. Kretzulescu a pus bazele învățământului medical al armatei române. Șef al Spitalului Militar din București. A organizat și ocrotirea sănătății publice. Animator al unor societăți și reviste științifice: *Societatea Medicală*, 1857; *Societatea de Cruce Roșie*, 1876; *Gazeta medicală*, 1865. Contribuții deosebite la Războiul de Independență (1877–1878). În calitate de conducător al azilului Elena Doamna din București a sprijinit copii trimiși din Ardeal pentru înscriere la azil. A participat în 1881 la Expoziția românească organizată de ASTRA la Sibiu. A luat legătura cu majoritatea cărturarilor din Sibiu, printre care George Barițiu, Nicolae Popea, Partenie Cosma, Zaharia Boiu, Dr. Daniil Popovici Barcianu și alți conducători ai ASTRA. A înființat Societatea de Științe Naturale (1876), Registrul

Medical (1862). A inventat un tratament pentru holeră. Facultatea de Medicină din București îi poartă numele.

Dăianu, Daniel

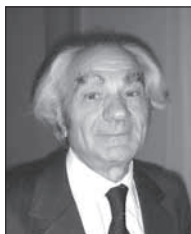
(30.08.1952, București)

Economist. În 1975 și-a luat licența în Științe Economice la Academia de Studii Economice (ASE) din București. Din 1976 până în septembrie 1978 a lucrat la Direcția de Informații Externe (DIE) a Departamentului Securității Statului (DSS). A ieșit din DIE în 1978, la cerere. Între 1979 și 1990 a fost cercetător la Institutul de Economie Socialistă. Ministru al Finanțelor între 1997 și 1998, profesor universitar la Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA) din București. La alegerile europarlamentare din 2007 a fost ales eurodeputat din partea PNL. A fost economist-șef al Băncii Naționale a României (BNR) în intervalul 1992–1997. În diverse perioade a fost cercetător invitat la Russian Research Center (Harvard University), Woodrow Wilson Center (Washington, DC), NATO Defense College (Roma), Fondul Monetar Internațional (FMI), Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare în Europa (OCDE). Între 1999 și 2004 a fost profesor la Academia de Studii Economice (ASE) București, la Universitățile Berkeley și UCLA din SUA, precum și la Universitatea din Bologna. În intervalul 2002–2004 a deținut funcția de președinte al European Association for Comparative Economic Studies (EACES). Lucrări: *Funcționarea economiei și echilibrul extern* (1992); *Echilibrul economic și moneda: keynesism și monetarism* (1993); *Transformarea ca proces real* (1996); *Vitalitate și viabilitate economică: o dublă provocare pentru securitatea europeană* (1997); *Transformation As a Real Process* (1998); *Încotro se îndreaptă țările post-comuniste: curente economice în pragul secolului* (2000); *Balkan Reconstruction* (2001) – coordonator, în colaborare cu Thanos Veremis;

Dănești

Dumitru Dămăceanu

Leon Dănăilă

Negoită Dănăilă

România și Uniunea Europeană: inflație, balanța de plăți, creștere economică (2002) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Deschiderea contului de capital în România: o abordare optimă – Opening Romania's capital account – an optional approach* (2002) – în colaborare cu Ion Drăgulin; *Transpunerea în România a normelor Uniunii Europene în domeniul impozitării indirecte (TVA și accize)* (2003) – în colaborare cu Claudiu Doltu; *Pariul României: Economia noastră: reformă și integrare* (2004); *Ethical Boundaries of Capitalism* (2005) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Frontiere etice ale capitalismului* (2006) – în colaborare cu Radu Vrânceanu; *Ce vom fi în Uniune. Pariul modernizării României* (2006). Membru corespondent al Academiei Române din 2001, președinte al Societății Române de Economie (SOREC), membru al American Economic Association, membru al Societății Academice Române.

Dămăceanu, Dumitru

(1896, Iași – 1978, București)

General. A fost atașat militar la Roma, director de studii al Școlii Voievodul Mihai, adjutant al regelui Carol al II-lea, apoi al regelui Mihai I; șef de Stat Major al Comandamentului Militar al capitalei (1942–1944), subsecretar de stat la Ministerul de Interne în primul guvern de după 23 august 1944, avansat general de brigadă (29 august 1944). A făcut parte din delegația care a semnat la Moscova armistițiul cu Națiunile Unite (12 septembrie 1944) și din delegația condusă de Gh. Tătărașcu (alături de Lucrețiu Pătrășcanu și Șt. Voitec) trimisă la Conferința de Pace de la Paris (10 februarie 1947). În 1941 era locotenent-colonel și conducea Regimentul 10 Roșiori motorizat al Brigăzii a VI-a de Cavalerie, iar în 1942 se afla în Crimeea, unde era să fie deferit Curții Marțiale, fiind suspect de trădare. A participat la actul de la 23 august 1944 și la arestarea lui Ion Antonescu, alături de regele Mihai. A fost promovat general de

armată în 1975. Nepotul său, Radu, a fost căsătorit cu fiica lui Mihai Ion Pacepa.

Dănăilă, Leon

(1.07.1933, Dărăbani, jud. Botoșani)

Medic. A absolvit Medicina la Iași, Filosofia și Psihologia la București. Specializare în SUA. Medic la Clinica de neurochirurgie din București, din 1993 șeful ei. Specializat în chirurgie pe creier, tratament neuro-psihiatric. Lucrări: *Neurinoamele spinale*, 1972; *Psihoneurologie*, în colaborare, 1983, *Tratamentul tumorilor cerebrale*, 1993; *Maladia Alzheimer*, în colaborare, 1996. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, membru corespondent al Academiei Române (1997).

Dănăilă, Negoită

(17.04.1878, Bucești, Galați – 5.02.1953, București)

Inginer chimist. A absolvit Politehnica la Charlottenburg, Germania. Profesor și decan al Facultății de Chimie Industrială a Institutului Politehnic din București, director al Institutului de chimie industrială din București. A creat o școală de valorificare a resurselor de materii prime (cărbuni, materiale de construcție, hidrocarburi). Lucrări: *Studiu asupra marii industrie chimice anorganice franceze*, 1910; *Studiul chimico-tehnic al ligniților românești din județele Dâmbovița, Muscel, Bacău*, 1912; *Asupra utilizării hidrocarburilor aromatice din fracțiunile de petrol*, în colaborare, 1925. Membru de onoare al Academiei Române (1939, radiat 1948, repus în drepturi 1990).

Dănești

Dinastie care a domnit în Țara Românească, în fapt o ramură a dinastiei Basarabilor, care își are originea în Dan I, fratele lui Mircea cel Bătrân, fondator, prin fiul său, Vlad al II-lea Dracul și al ramurii numită dinastia Drăculeștilor. V. și Basarab (dinastia), Drăculești (dinastia).

Dărăscu

Constantin Dăscălescu

Nicolae Dăscălescu

Valentin Dânga

Decebal

Dărăscu, Nicolae

(18.02.1883, Giurgiu – 14.08.1959, București)
Pictor. A absolvit Academia de Belle Arte din București ca elev al lui G.D. Mirea. Apoi a studiat la Paris, la Académie Julian, cum făcuseră și Nicolae Grigorescu și Șt. Luchian, și la École des Beaux-Arts cu Luc-Olivier Merson. Profesor la Academia de Belle Arte din București (1936-1950). A pictat în Franța, la Veneția, în Oltenia și la Balcic. Cofondator al Asociației Arta Română, Iași, 1917, împreună cu Camil Ressu, Ștefan Dimitrescu, Iosif Iser, Marius Bunescu, Dimitrie Paciurea, Cornel Medrea, Ion Jalea și Oscar Han. Lucrări: *Palat venețian*, *Calea Victoriei pe ploaie*, *Cimitir turcesc*, *Peisaj argeșean*, *Moschee la Balcic*, peisaje din deltă.

Dăscălescu, Constantin

(2.07.1923, Breaza – 15.05.2003, București)
Prim-ministru. A absolvit Școala de partid din Ploiești, Academia de Studii Economice la București, Școala Superioară de Partid de pe lângă CC al PCUS la Moscova. Director la Școlii de Partid din Ploiești, membru în CC al PCR din 1965, a fost folosit de Nicolae Ceaușescu spre a îndepărta vechea gardă a partidului, de pe vremea lui Gheorghiu-Dej, începând cu Gheorghe Apostol. Membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR (1978), membru al Biroului permanent al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. Din 1982 i-a urmat lui Ilie Verdeț în funcția de prim-ministru. Pe 20 decembrie 1989 s-a dus la Timișoara spre a negocia cu revoluționarii. Trimis în judecată în 1990 în procesul CPEX, a fost condamnat la închisoare pe viață, dar eliberat după 5 ani din motive medicale.

Dăscălescu, Nicolae

(23.06.1884, lângă Piatra Neamț – 28.09.1969, București)
General de corp de armată. A absolvit Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină, apoi Școala Superioară de Război. Secretar de

stat la Ministerul de Război (1937), a preluat conducerea Diviziei 25 Infanterie cu care a trecut Prutul, s-a evidențiat în bătălia de la Țiganca, a luptat la Odessa. A continuat să conducă, și după bătălia Stalingradului, Corpul 2 de armată. După 23 august 1944 a fost transferat la Armata IV, s-a evidențiat în luptele de pe Mureș și a ajuns până în Slovacia (bătălia de la Banská Bystrica, 1945). A primit ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A fost destituit din armată în 1945, arestat, judecat pentru crime de război și achitat. Arestat din nou în 1948 și ținut, pentru „sabotaj agricol”, în închisoare, fără judecată, până în 1955. Din 1956 a reînceput să primească pensia.

Dânga, Valentin

(20.07.1951, Mândrești, Republica Moldova)
Compozitor. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și a lucrat la Telefilm Chișinău. A compus muzica pentru filme artistice, documentare și de animație: *Orașul meu*, *Chișinău* (Telefilm-Chișinău), 1974; *Pregătirea de examene* (Moldova-film), 1976; *Casa pentru Dionis* (Telefilm-Chișinău), 1980; *Un bătrân ducea un cal* (Moldova-film), 1980; *Adolescența*, ficțiune, 1981; *Moldova, casa părintească*, 1983; *Fântânarii*, 1983; *Crama republicii*, 1984; *Haiducul*, 1985; *Ladys și gentlemanii*, 1986; *Un autobuz în ploaie*, 1986; *Cine va intra în ultimul vagon*, 1986; *Monolog despre viață*, 1987; *Ruxanda*, 1987; *Fumul*, 1988; *Sub semnul întrebării*, 1988; *Toate culorile*, 1989; *Cursa*, 1989; *Ploaia*, 1990. Distins cu diploma pentru muzică originală la Festivalul de Film al Moldovei Cocostârcul de Argint, 1984. Maestru în Artă.

Decebal, nume la naștere, latinizat Diurpaneus

(prima parte a secolului I d.H. – 106 d.H., Sarmizegetusa)
Rege al Daciei (86-106 d.H.). Frate cu Diegis. Se pare că, etimologic, Decebal este un supranume de rege: „dece-“ ar însemna

Degeratu

supremul (apare și la Dece-neu, supremul șef religios), iar „-bal“ poate fi numele zeului său tutelar. În timpul domniei lui, statul atinge apogeul dezvoltării economice și politice. A luptat împotriva romanilor. Victorios la început, a fost înfrânt apoi în două războaie grele (101–102 și 105–106). La Gușterița au fost descoperite un mare depozit de bronzuri (datat cca 1000 î.H.), apoi o așezare din perioada de tranziție spre prima vârstă a fierului (Hallstatt, cca 800–300 î.H.) și începând cu a doua vârstă a fierului (Latène, 300 î.H.–106 d.H.), perioadă când se dezvoltă înfloritoarea civilizație geto-dacică. Vestigiile descoperite dovedesc că teritoriul Sibiului a fost intens locuit de daci. Legătura cu centrul puterii politice și militare de la Sarmizegetusa trebuie să se fi făcut prin intermediul masivei cetăți dacice descoperite la Tilișca (inclusiv un atelier monetar). Descoperirile de la Boița, Cislădioara, Gușterița, Ocna Sibiului, Hamba, Slimnic, Apoldul de Sus, Rod și Tilișca, alături de acelea aflate pe Dunăre, de la Porțile de Fier până în zona Galațiului de azi (Barboși), ca și în Dobrogea, demonstrează o locuire organizată a dacilor într-o zonă de importanță strategică a lumii.

Deceneu

(sec. I î.H.)

Mare preot al dacilor pe vremea lui Burebista. Cu ajutorul lui acesta a unit triburile dacilor între Moravia de azi, Nipru, Marea Neagră și sudul Dunării. La daci conducerea era duală: laică și religioasă, ca la toate triburile venite din zona indo-europeană (inclusiv la greci și latini). Magul îl servea pe zeul suprem, Zalmoxis (al furtunilor), într-o peșteră aflată pe muntele sfânt, Kogaionon. Ca și în cazul altor vechi civilizații, el era prezicătorul viitorului și acela care stabilea, cercetând Cerul cosmic, calendarul pământesc anual. A combătut cultul lui Dyonisos și a folosit modelul celtic pentru a reuni, în jurul unui pantheon de zei conduși de Zalmoxis, pe toți daci. După moartea regelui Burebista, în 44 î.H., a preluat frâiele conducerii. După el, marele regat s-a împărțit în regate mai mici, conduse de Comosicus, Scorillo, Duras, Dicomes, Dapxy, Zyaxaxes (ultimii doi în Scythia Minor). Este un personaj mai mult legendar decât cu o consistență istorică, deși pomenit de Iordanes (istoric got) ca real.

Dediu, Ion

(24.06.1942, Redit Mare, Republica Moldova)

Biolog. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău și Academia Medico-

Ion Dediu

Constantin Degeratu

Militară din Sankt-Petersburg. Șeful Laboratorului de biogeocenologie de la Institutul de Biologie și director onorific al Institutului Național de Ecologie. Contribuții la studiul structurii, funcționării, succesiunilor și productivității ecosistemelor naturale în condițiile impactului antropic din Republica Moldova; la evaluarea stării ecosistemelor și elaborarea procedurilor de audit ecologic ale acestora; la elaborarea documentelor și actelor normative privind conservarea și valorificarea ecosistemelor naturale. Președinte al Asociației Oamenilor de Știință din Republica Moldova. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Degeratu, Constantin

(2.11.1948, Ceptura, jud. Prahova)

General. A absolvit Școala Militară Superioară de Ofițeri Activi Nicolae Bălcescu din Sibiu, arma infanterie (1969), Academia Militară (1971–1973), Colegiul Național de Apărare (1994), Colegiul de Apărare al NATO (1994), Colegiul Regal pentru Studii de Apărare de la Londra (1995). Din 1995 este locuitor al șefului Direcției Operații, primește răspunderi în Statul Major General. În 1997 este numit șef al Statului Major General, funcție pe care o deține până în 2000. A continuat restructurarea acestui organism suprem de conducere a armatei, optând pentru sistemul modular american (1997). A pregătit și a declanșat programele speciale de cooperare cu Statul Major Întrunit al Apărării al SUA și cu Statul Major al Apărării al Marii Britanii. Distins cu Ordinul Național Steaua României în rang de Mare Cruce, cu Medalia și Ordinul Meritul Militar (toate clasele), cu înalte ordine și medalii din partea Academiei de Înalte Studii Militare, a Colegiului Național de Apărare și a Colegiului Regal de Studii de Apărare din Marea Britanie.

d

249

Degetari

Degetari, Nicolai

(7.01.1935, Glubokaia Dolina, rn. Poltava, Ucraina – 22.06.2002, Chișinău)

Director de imagine. A absolvit Facultatea de Jurnalism la Universitatea Taras Șevcenko din Kiev. A parcurs toate treptele operatoriei de imagine la studiourile Moldova Film și Telefilm Chișinău. A făcut imaginea pentru filme artistice, dar, mai ales, pentru documentare: *Tudoraș, Tudoraș*, 1966; *Întâlniri de neuitat*, 1966; *Mugurel*, 1967; *Primele acorduri*, 1968; *Studii de toamnă*, 1968; *Ei au pășit în nemurire*, 1968; *Evoluează orchestra...*, 1968 (regie, imagine); *Pe vâile însorite ale Moldovei*, 1970; *Ritmurile meleagului nostru*, 1971; *Cântecele inimii noastre*, 1972; *Portret de familie*, 1973; *Cântecele codrilor*, 1974 (regie, imagine); *Încercarea*, 1974; *Moldova jubilară*, 1974; *Maria Bieșu*, 1975; *Casa în care locuim*, 1975; *Concertul măștrilor în artă din RSSM*, 1975; *Întâlniri lângă șevalet*, 1976; *Suita de nuntă*, 1976; *Plugarii cerului*, 1977; *Locul tău în viață*, 1977; *Culorile tale, Moldova*, 1977; *Întâlnirea*, 1978; *La început de cale*, 1979; *Farmecul pietrei*, 1980; *Complexul agroindustrial din Edineț*, 1980; *Treptele ascensiunii*, 1980; *Tosca*, film/operă, 1981; *Despre generația mea*, 1981; *Poem despre Soltîș*, 1982; *Familia Vetrilă*, 1982; *Așa ni-i lucrul*, 1983; *Vârsta de argint*, 1983; *Îmi îndrept pașii spre un plugar*, 1984; *Ție, Patrie, cântecele mele*, 1985; *Dreptul la zbor*, 1986; *La izvoarele fluviului de lapte*, 1986; *Cântă orchestra Folclor*, 1986; *Dincolo de cotidian*, 1987; *Peste bara neobișnuitului*, 1987; *Moștenitorii pământului*, 1987; *Sticla moldavă*, 1989. Distins cu premiul Festivalului pentru Filme de Televiziune, Leningrad, 1976; Marele Premiu al Festivalului Filmului Republican, 1980; Premiul Festivalului Unional de Filme de Televiziune, Erevan, 1981, Medalia Meritul Civic, 1987. Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Deică, Dumitru

(25.11.1911, Iași – 15.06.2002, București)

Aviator. A absolvit Liceul Militar la Cernăuți, apoi Școala de Aeronautică de la Cotroceni. S-a perfecționat la Școala de Pilotaj din Buzău. A absolvit Facultatea de Științe, specialitatea fizico-chimică a Universității din Iași, iar în 1942 a obținut diploma de inginer a Politehnicii din Iași. A luptat în 1941 pe frontul de est în calitate de comandant al Escadrilei 73 Bombardament Karas din Grupul 6 Bombardament. După război a fost profesor și șef al Secției aero din Școala Superioară de Război, precum și șef al Biroului Operații din Comandamentul Apărării Antiaeriene a Teritoriului. Trecut în rezervă

în 1950. A fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur, cu două brevete; Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Cavaler; Ordinul cehoslovac Crucea de război.

Dejan, Ion

(22.03.1926, Toracul Mare, Banatul Sărbesc)

Istoric. Și-a făcut studiile secundare la Ciacova, Timișoara, Vârșeț și Pancevo. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București, unde și-a susținut și doctoratul. A fost profesor de istorie la școala generală Petru Albu din Begheți, azi Torac, apoi la școala generală Olga Petrov-Radișici, Liceul Român din Vârșeț, la Școala Medie de Agricultură și la Academia Pedagogică din Vârșeț. Profesor la Catedra de limbă și literatură română a Facultății de Filosofie din Novi Sad, a format o serie de intelectuali români din Voivodina. A participat la congrese de istorie în Iugoslavia și România. Este unul dintre membrii fondatori ai Fundației Române de Etnografie și Folclor din Voivodina (care acoperă zonele Petrovăsăla, Torac, Novi Sad și Reșița). A publicat lucrări științifice în reviste din Belgrad și de la Institutul de Istorie și Arheologie din București. Lucrări: *Cercetarea continuă, Relații sârbo-române în epoca modernă 1859-1878*, 1988; *Limba română ca limbă a mediului social în instrucția elementară din Voivodina*, curs.

Delavrancea, B(arbu) Șt(efănescu)

nume la naștere **Barbu Tudorică Albu** ca elev **Barbu G. Ștefănescu**

(11.04.1858, București – 29.04.1918, Iași)

Scriitor, orator și avocat. Este tată al pianistei și scriitoarei Cella D., precum și al arhitectei Henrieta (Riri) D., una dintre primele femei-arhitect din România. Își va semna operele cu varianta definitivă B(arbu) Șt. Delavrancea (ortografiată la început „de la Vrancea”, după acel ținut de unde se trăgea bunicul dinspre tată, Gheorghe Tudorică Albu de la Sohatu). Bursier la liceul Sf. Sava, învață cu cei mai de seamă profesori ai capitalei din acea vreme (D.A. Laurian, Anghel Demetriescu, Vasile Ștefănescu). A studiat la Facultatea de Drept (1877-1882). După un scurt popas la Paris (1882-1884), pentru a-și desăvârși studiile juridice, publică în 1885 volumul de nuvele *Sultânica*. Colaborează la *România Liberă*, numărându-se printre redactorii ei apropiați, alături de Al. Vlahuță și Duiliu Zamfirescu. Publică, pe rând, *Suier*, *Fanta-Cella*, *Iancu Moroi*, *Răzmirița*, *Palatul de cleștar și Odinioară*, care anunțau cu pregnanță un nume nou în

Deleanu

Dumitru Deică

B. Șt. Delavrancea

Cella Delavrancea

Liviu Deleanu

literatura română, culminând cu *Trubadurul* (1886) și cu *Hagi-Tudose* (1887). Îl cunoaște pe I.L. Caragiale, căruia îi consacră un admirabil portret și îl va apăra, ca avocat, în procesul legat de paternitatea dramei *Năpasta*. Face cunoștință cu V. Alecsandri ca trimis al *României Libere* la banchetul Junimii la Iași și cu Titu Maiorescu. Din 1885 va publica la ziarul *Drepturile omului*, iar mai târziu la *Literatură și știință*, revistă condusă de C. Dobrogeanu-Gherea. Scriitorul ia parte, de asemenea, la înființarea ziarului *Epoca*, al cărui prim-redactor va fi de la 16 noiembrie 1885 până la 23 ianuarie 1886, printre colaboratori aflându-se Al. Vlahuță și Anghel Demetrescu. Va publica aici, printre altele, două articole semnificative: „Cum suntem guvernați” și „Fiii poporului și sărăcia poporului”, fiind prezentată, pe un ton patetic, starea de înapoiere și de mizerie a celor sărmani. Prin dezbaterăa acestor probleme rurale, sunt dezvăluite primele note ale pamfletarului și ale politicianului de mai târziu. Continuându-și colaborarea la *Lupta*, ziar condus de Gheorghe Panu, gazetarul probează o bună conduită critică. În 1888 se angajează redactor și colaborator la ziarele *Democrația* și *Voința națională*, unde se va remarca prin numeroase articole. Face critică muzicală și dramatică (*Epoca*, 1886), polemizează cu Maiorescu într-o serie de articole ce vor demonstra multiple însușiri intelectuale („O familie de poeți”). E prezent în aproape toate domeniile artei și ale vieții publice, încercându-și talentul în numeroase direcții. În 1887 tipărește revista *Lupta literară*, în paginile căreia apare prima variantă a nuvelei *Hagi-Tudose*. Printre colaboratori îi descoperim pe Al. Vlahuță, C. Mille, P. Ispirescu și Arthur Gorovei. Atras de copleșitoarea personalitate a lui B.P. Hasdeu, devine redactor la *Revista nouă*, condusă de acesta. Ajunge în ultimul an al secolului al XIX-lea (1899) primar al Bucureștilor. Membru al

Academiei Române (1913) și vicepreședinte al Academiei Române (1915–1918).

Delavrancea, Cella

(15.12.1887, București – 9.08.1991, București)
Pianistă. A început Conservatorul la București, ca un copil-minune, iar la 15 ani l-a continuat la Paris. Fiică a lui B. Șt. Delavrancea, alături de Margareta (Bebe, profesoară, 1888–1937), Niculina (Pica, pictoriță) și Henrieta (Riri, arhitectă, 1894–1987), surorile ei. A fost căsătorită de trei ori, cu diplomatul Tilea, cu bancherul Aristide Blank și cu Filip Lahovary. A crescut practic în familia lui I.L. Caragiale, prieten al tatălui său. A fost profesoară de pian la Conservatorul din București, până în 1954. Dan Grigore și Radu Lupu i-au fost elevi. A concertat în duo cu George Enescu. A scris și literatură, debutând în revista *Bilete de papagal* a lui Tudor Arghezi. Volume: *Vraja*, nuvele, *Cultura Națională*, 1946; *O vară ciudată*, roman, 1975; *Arpegii în ton major*, 1970; *Mozaic în timp*; *Impresii. Călătorii. Portrete. Amintiri*, 1975; *Trepte muzicale*, 1984; *Dintr-un secol de viață*, 1987.

Delavrancea, Henrieta (Riri)

(19.10.1897, București – 26.03.1987, București)
Arhitectă. Fiică a lui B. Șt. D. și soră a Cellei D. A absolvit Arhitectura la București, unde a devenit apoi profesoară. A fost printre primele femei-arhitect din România și a lucrat în stil neoclasic. Ea a proiectat primăria din Balci, astăzi Muzeul de Arheologie și Istorie. A proiectat și vila generalului Rasoviceanu, unde a locuit mai apoi pictorul Gheorghe Petrașcu.

Deleanu, Liviu

nume la naștere **Lipa Kligman**
(8.02.1911, Iași – 12.05.1967, Chișinău)
Poet. Evreu ca etnie. Studii liceale neterminate. A fost litograf și corector la o tipografie

Demetrescu

Gheorghe Demetrescu

Traian Demetrescu

Anghel Demetrescu

din București. În 1940 se stabilește la Chișinău și continuă să scrie. Lucrări: *Oglinzi fermecate* (1927), *Ceasul de veghe* (1937), *Glod alb* (1940), *Poezii pentru copii* (1947), *Mi-i drag să meșteresc* (1955), *Bucurii pentru copii* (1956), *Licurici* (1961), volume de lirică (*Dra-gostea noastră cea de toate zilele*, 1966; *Cartea dorului*, 1968, *Destăinuire*, 1970) etc. A tradus din Pușkin, Nekrasov, Lermontov și din alți poeți ruși.

Demetrescu, Gheorghe

(22.01.1885, București - 15.07.1969, București) Matematician, astronom și seismolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București. S-a specializat la Observatorul Astronomic din Paris (1908–1923). A fost astronom la Observatorul Astronomic din București, profesor de astronomie la Universitatea din Cluj, apoi la cea din București și, în același timp, director al Observatorului din București (1943–1962), unde a creat o secție seismologică. A descoperit asteroidul Terentia (1915). Lucrări: *Instrucțiuni practice de meteorologie. Table pentru reducerea observațiilor*, 1917; *Distanțele cerești și structura universului*, 1924; *Organizarea unui serviciu seismologic în România*, 1934, *Complemente de astronomie*, 1950; *Elemente de dinamică stelară*, 1967. Membru al Academiei Române din 1955.

Demetrescu, Traian

a semnat mult cu pseudonimul **Tradem**
(3.11.1866 - 17.04.1896, Craiova)

Poet. A debutat ca membru marcant al mișcării muncitorești din România, avându-l ca maestru pe Dobrogeanu-Gherea. Ulterior afiliat la mișcarea „Literaturul”, a lui Alexandru Macedonski. A lucrat la diferite reviste bucureștene și a întemeiat singur o revistă la Craiova, *Revista Olteană*. De la el avem mai multe volume: *Poezii*, 1885; *Sensitive*, 1894; *Acuarele*, 1896 și două romane: *Cum iubim*, 1896; *Iubita*, 1895 ș.a.

Demetrescu, Anghel

nume la naștere **Dumitru Anghel**

(5.10.1847, Alexandria, județul Teleorman - 18.07.1903, Karlovy Vary)

Istoric și scriitor. Se înscrie la Facultatea de Litere din București, unde se împrietenește cu Dimitrie Aug. Laurian și Ștefan C. Michăilescu. În 1878 pleacă la Berlin pentru a-și completa studiile literare și istorice. După întoarcerea din Germania își reia activitatea de profesor la cursul inferior al aceluiași liceu. Ajunge colaborator și director politic la ziarul *Conservatorul*, care îl susține pe Grigore Tocilescu. Lucrează în comitetele de redacție ale multor ziare, fiind prim-redactor la *Națiunea* în perioada 1882–1888 și la *Epoca* (1885–1903), dar, în afară de eseurile publicate în suplimentele literare de duminică, nu-și semnează editorialele politice. Contribuția sa importantă la crearea bibliotecilor sâtești a fost subliniată de Emanoil Bucuța. În descrierile sale de oameni politici, indiferent că era vorba despre cei din generațiile trecute, cum era Barbu Catargiu, sau de cei contemporani, cum era Ion C. Brătianu sau Take Ionescu, principalul criteriu pe baza căruia îi judeca era măsura în care au înțeles rolul lor în istoria țării și în care au contribuit la împlinirea menirii proprii generații. Și-a strâns o vastă bibliotecă de istorie și literatură cuprinzând mai multe zeci de mii de volume. Biblioteca a fost moștenită și păstrată de fiica sa, Cordelia, căsătorită Tașcă. În 1950, după arestarea lui Gheorghe Tașcă, familia acestuia a fost evacuată din casă și toate bunurile confiscate. Voluminoasa bibliotecă a fost aruncată direct pe ferestrele casei în camioane și dusă la groapa de gunoi a capitalei. În afară de cărți, în bibliotecă mai erau păstrate diferite manuscrise nepublicate ale lui B. Șt. Delavrancea și ale lui Alexandru Vlahuță, precum și unele din volumele publicate pe care scriitorii făcuseră corecturi în vederea unor retipăriri ulterioare. Membru corespondent al Academiei Române din 1902.

Densusianu

Lucia Demetrius

Drăgan Demici

Gherase Dendrino

Ovid Densusianu

Demetrius, Lucia, nume la naștere

Lucia Aurora Dumitrescu

(16.02.1910, București – 29.07.1992, București)
Dramaturg. Licențiată la București în Litere și Filosofie și absolventă a Conservatorului de Artă Dramatică (clasa Ion Manolescu). Specializare în estetică la Paris. A jucat în compania teatrală a lui G. M. Zamfirescu alături de Emil Botta și Tanți Cocea. A fost regizoare la Sibiu, Brașov, Bacău. Ca scriitoare a fost lansată de Camil Petrescu. S-a remarcat ca dramaturg: *Cumpăna*, 1945; *Oameni de azi*, 1952, Premiul de Stat; *Trei generații*, 1956; *Arborele genealogic*, 1957; *Vlaicu și feciorii lui*, 1959, și ca prozatoare: *Marea fugă*, 1938; *La ora ceaiului*, 1970.

Demici, Drăgan, sârbizat Dragan Demić

(8.11.1975, Rașana, plasa Petrovač na Mlavi, rom. Petrovăt pe Mlava, Valea Timocului, Serbia)
Jurist. A absolvit Facultatea de Drept la Kraguevač. Judecător la tribunalul comunei Petrovač na Mlavi, apoi consilier la adunarea plasei Petrovač na Mlavi. Membru fondator al organizației non-guvernamentale Vlaška kulturna inicijativa (Inițiativa culturală vlahă) și vicepreședinte al Partidului Democrat al Românilor din Serbia. În Iugoslavia și apoi în Serbia sunt recunoscute ca fiind românești doar comunitățile din Voivodina și Banatul Sârbesc, în vreme ce românii de pe Valea Timocului nu sunt recunoscuți ca atare și sunt numiți vlahi (valahi). Din 2007 este șef al Secretariatului Consiliului Național al Minorității Vlahe din Serbia, cu sediul la Bor. Este responsabil pentru Proiectul Introducerea oficială a limbii române în școală în patru comune (plase) din Serbia Centrală, unde trăiesc români timocenii (Bor, Boljevač, Žagubiča-Jagubița și Kučevo), deoarece nici Biserica Ortodoxă Română nu folosește limba română, ci sârbă. Coordonează și proiectul de importanță majoră Introducerea limbii române în școlile generale din Timoc, în colaborare cu Societatea de Limba Română din Voivodina, Republica

Serbia, cu Academia de Științe și Arte a Românilor din Serbia și Catedra de limbă și literatură română a Facultății de Filosofie din Novi Sad, capitala provinciei autonome Voivodina. Lucrări: *Sâmțu' casei la românii din regiunea orașului Petrovăt pe Mlava din Timoc*.

Dendrino, Gherase

(3.09.1901, Turnu Măgurele – 4.01.1973, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București, ca elev al lui Alfonso Castaldi. A compus operete (*Lăsați-mă să cânt, Lysis-trata*), muzică de film (*Pe răspunderea mea, Afacerea Protar*, 1955); a jucat și ca actor (*Visul unei nopți de iarnă*, regie Jean Georgescu, 1946) și a compus șlagăre de muzică ușoară (*Tangoul de demult, Romanță, Să nu te superi dacă plâng, Te iubesc*).

Densusianu, Ovid A.

(29.12.1873, Făgăraș – 9.06.1938, București)

Filolog, lingvist, folclorist, istoric literar și poet. Fiu al lui Aron D. Studii filologice la Iași și Berlin. A fost profesor de romanistică la Universitatea din București. A întemeiat, în cadrul Facultății de Litere și Filosofie din București, Societatea Filologică (1907) și Institutul de Filologie și Folclor (1921). A întemeiat și a condus revistele *Vieța nouă* (1905–1925) și *Grai și suflet* (1923–1938). A studiat fenomenele de limbă în strânsă legătură cu folclorul și etnografia. Este creatorul școlii lingvistice de la București. Lucrări: *Istoria limbii române* (2 vol., 1901–1938), prima mare operă de sinteză consacrată originii și evoluției limbii române (până în secolul al XVI-lea inclusiv); *Graiul din Țara Hațegului* (1915); *Viața păstorească în poezia noastră populară* (2 vol., 1922–1923); *Literatura română modernă* (3 vol., 1929–1933); *Dicționarul etimologic al limbii române: Elementele latine*, în colaborare cu I.A. Candrea (care lucrează începând de la definiția verbului a putea; 1907–1914); *Graiul nostru*, împreună cu I.-A. Candrea și Theodor Speranția,

d

253

Densușianu

o culegere de texte dialectale românești (2 vol., 1906–1907). Membru al Societății de Texte Vechi Franceze și al Societății de Lingvistică din Paris. Membru al Academiei Române (1918).

Densușianu, Aron

nume la naștere **Aron Pop**

(19.11.1837, Densuș – 2.09.1900, Iași)

Istoric literar și filolog. Familie originară din Țara Hațegului. Tatăl său a fost paroh la Densuș. A fost numit *Densușianu*, după numele satului natal, de către profesorii lui din Blaj, pentru a-l deosebi de multe nume Pop. Ovid D. a fost fiul său. A absolvit Academia de Drept din Sibiu. Membru marcant al ASTRA. Profesor de drept la Universitatea din București, profesor de limba și literatura română la Universitatea din Iași. Lucrări: *Istoria limbii și literaturii române*, 1885; *Cercetări literare*, 1887; *Studii asupra poeziei populare române. Originea doinei; Negriada*, epopee, 1879–1884; *Valea vieții*, versuri, 1892. A tradus din latină *Eneida* lui Vergiliu și din italiană, Tasso – *Ierusalimul liberat*. Membru al Academiei Române (1877).

Densușianu, Nicolae

nume la naștere **Nicolae Pop**

(18.04.1846, Densuș, jud. Hunedoara – 24.03.1911, București)

Jurist și istoric. Frate cu Aron D. Și-a însușit, după fratele său, numele Densușianu. A absolvit Academia de Drept din Sibiu, Facultatea Juridică. În 1870 este notar al magistratului orașului Făgăraș. În 1872 primește dreptul de avocatură din partea Curții de Apel din Mureș. Din 1878 devine bibliotecar-archivar la Academia Română și este însărcinat să efectueze o culegere de documente despre istoria României. În urma acestei misiuni a adunat în 38 de volume manuscris, peste 783 de documente despre răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan și 125 de documente din perioada 1290–1800. În 1884 Ion Brătianu îl numește translator pe lângă Marele Stat Major. Lucrări: *L'élément latin en Orient. Les Roumains de Sud, Macedoine, Thessalie, Epire, Thrace, Albanie* – împreună cu Frédéric Damé, 1877; *Cercetări istorice în arhivele și bibliotecile Ungariei și ale Transilvaniei* – 38 de volume manuscris, copie a documentelor adunate prin diversele biblioteci din România și străinătate, 1880; *Revoluțiunea lui Horia în Transilvania și Ungaria*, 1884; *Monumente pentru istoria țării Făgărașului*, 1885; *Documente privitoare la Istoria Românilor 1199–1345* – aceste documente însumează 4882 pagini și au fost grupate în 6 volume; publicarea lor a început în

1887 și s-a finalizat în 1897; *Domnii glorioși și Căpitani celebri ai țărilor române*, 2 vol., 1895; *Istoria militară a poporului român începând din cele mai vechi timpuri până în secolul al XVII-lea*, lucrare în manuscris nefinalizată și nepublicată; *Dacia preistorică* este cea mai cunoscută lucrare a sa. Între 1885–1904 publică în *Jahresberichte der Geschichtsrevisenschaft* rapoarte despre activitatea istorică și filologică sub titlul *Rumänien*. În 1878 este ales membru corespondent al Academiei Române, Secția istorie.

Densușianu-Pușcariu, Elena

nume la naștere **Elena Densușianu**

(3.03.1865, Făgăraș – 1966, Iași)

Medic. Fiică a lui Aron și soră a lui Ovid D. Soție a lui Emil Pușcariu. A absolvit Facultatea de Medicină la Iași și s-a specializat la Paris cu Ilia Ilici Mecinikov. A fost prima femeie profesor universitar al unei Facultăți de Medicină (cea din București) din România, prima femeie profesor de clinică oftalmologică din lume (la București, apoi la Iași). A crescut numărul de paturi, saloane, laboratoare, săli de operație, a creat un important material iconografic, cameră de mulaje (realizate după cazuri din clinică), cameră obscură, având o activitate deosebită, în primii 10 ani în clinică practicându-se peste 2 500 de intervenții. A publicat lucrări în colaborare cu Pinoy, V. Babeș (a cărui elevă se considera), Noguki, Gh. Marinescu, G. Socor, a tipărit tratate în Anglia, Argentina, ca unic autor sau în colaborare. Cele două cursuri editate în 1927 prezintă o imagine coerentă a concepției sale privitoare la oftalmologie – cuprind expozeuri clinico-experimentale, terapeutice, incursiuni în istoria medicinei, hărți, fotografii și desene color realizate chiar de ea. Contribuții la investigarea implicațiilor oftalmologice ale patologiei generale; a descris trei noi metode în chirurgia oftalmologică; a dezbătut problema traumatismelor oculare datorate războiului; a prezentat numeroase procedee de chirurgie plastică; a realizat experimental keratină folosind bacilul Calmette–Guerin; în 1925 a abordat tratamentul cataractei la diabetici; în 1931 a publicat rezultatele a 68 intervenții cu metoda Stănculeanu (extragerea intracapsulară a cristalinului). Petre Vancea i-a fost discipol. Lucrări: *Le trachome (La conjonctivite granuleuse). Au point de vue clinique et avec des considérations sur son état en Roumanie*, 1914. A scris și literatură, a pictat. Clinica de Oftalmologie din Iași îi poartă numele.

Diacon

Nicolae Densușianu

Vadim Derbeniov

Dan Deșliu

Alexandru Nicolae Deutsch

Depărățeanu, Alexandru

(25.02.1834, Roșiorii de Vede – 11.01.1865, București)

Poet. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București, a călătorit prin Franța, Italia, Spania, Germania. După ce și-a încercat condeiul în teatru, s-a fixat asupra poeziei, publicând versuri în stil romantic, influențate de Victor Hugo și Theophile Gautier. Prin faptul că a încercat o poezie de idei este considerat un precursor al lui Eminescu. Lucrări: *Doruri și amoriuri*, 1861; *Romanțe istorice și cavaleresti din ispaniolește*, 1863.

Derbeniov, Vadim

(18.06.1934, Iaroslavl, Rusia)

Cineast. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie (ВГИК) din Moscova. A lucrat la Moldova Film, dar a colaborat și cu Mosfilm. A făcut imaginea pentru: *Drum bun*, 1957; *Moldova noastră*, 1957; *Balada haiducească*, 1958; *Cântec de leagăn*, 1959; *Omul merge după soare*, 1961; *Călătorie în april*, 1962; *Ultima lună de toamnă*, 1965; *Cavalerul viselor*, 1968; *Balerina* (Mosfilm, Moscova), 1969; *Femeia în alb*, 1981. Distins cu premiul special al juriului la Festivalul Unional de Filme, Kiev, 1966; Prima diplomă de onoare a Uniunii Cineaștilor din URSS pentru regia și imaginea poetică a caracterului popular la Festivalul Regional de Filme, Vilnius, 1966. A fost secretar al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Deșliu, Dan

(31.08.1927, București – 4.09.1992, București)

Poet. Absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică (clasa Maria Filotti). Actor la Petroșani și București (1946–1948), apoi redactor la ziarul *Scântea*. A scris poezie militantă, despre șantieri și clasa muncitoare: *Lazăr de la Rusca*, 1949, Premiul de Stat; *În numele vieții*, 1950, Premiul de Stat; *Minerii din Maramureș*, 1951, Premiul de Stat. La maturitate a scris o lirică elegiacă, a neîmplinirii: *Cercuri de copac*, 1962; *Cetatea de*

pe aer, 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Un haiduc pe bicicletă sau Contra timp și spațiu cu Marin Niculescu*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Pavăză putredă*, 1981, *Roman imaginar*, 1991; *Un glonț pierdut*, 1991.

Deutsch, Alexandru Nicolae

(31.12.1900/1.01.1901, Reni, Basarabia – 22.11.1986, Leningrad)

Astronom. German ca etnie. Român din partea bunicii. A absolvit Matematica la Universitatea din Leningrad. A lucrat la Observatorul Astronomic din Pulkovo și a fost profesor la Universitatea din Leningrad. Contribuții în domeniul astronomiei fotografice. A obținut imagini pentru 18 000 de stele, a determinat masa și perioada de rotație a satelitului invizibil al stelei duble Signus 6 (constelația Lebăda 61). A făcut schimb de experiență cu Observatorul Astronomic din București (1964).

Diacon, Alexandru (George)

(3.03.1924, Cernăuți – 23.08.2004, București)

Inginer. A început liceul la Cernăuți și l-a terminat la Craiova. A absolvit Facultatea de Construcții a Politehnicii din București, specialitatea hidrotehnică, fiind elev al lui Dorin Pavel, Aurel Beleş și coleg cu Radu Voinea. Profesor la Facultatea de Energetică a Politehnicii din București. A lucrat la Societatea de Gaz și Electricitate, unde s-a ocupat de amenajarea hidrocentralei de pe Argeș, apoi în cercetare, la ISPE și IPSH. A condus proiectul hidrocentralei Moroieni, unde a aplicat calculul termoelastic al cămășuilelor tunelelor hidroelectrice sub presiune și calculul prin diferențe finite al plăcilor așezate neuniform, proiect pentru care a primit Premiul de Stat (1952). A fost șeful proiectului barajului hidrocentralei de la Bicaz, pentru care a primit din nou Premiul de Stat (1963). Cu începere din 1959 a condus proiectul Complexului Hidroenergetic și de Navigație Porțile de Fier, pentru partea românească a lucrărilor. A făcut parte din consiliile

d

255

Diacon

științifice ale Ministerului Energiei Electrice, Consiliului Național al Apelor, Ministerului Apelor, Ministerului Pădurilor și Mediului din Comisia Mixtă Româno-Iugoslavă pentru realizarea și exploatarea Complexului Hidroenergetic și de Navigație de la Porțile de Fier. A înființat și a condus Unitatea de Urmărire și Comportament a Construcțiilor Hidroenergetice și Termoenergetice Mari (1963–1994). Consilier tehnic pentru Canalul Dunăre–Marea Neagră; Dunăre–Midia Năvodari, docurile de la Constanța și Mangalia, centrala nuclearo-electrică de la Cernăvoda, metroul din București, amenajarea Dâmboviței ș.a. A fost chemat ca expert pentru barajul Krjeli din Bulgaria și El Fakia din Algeria. Președinte de onoare al Comitetului Român al Marilor Baraje și al Asociației Naționale a Hidroenergeticienilor din România. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a și clasa I, Steaua Republicii Iugoslave cu spade și colan, Ordinul Meritul Științific clasa I, Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler. Un bust al său a fost dezvelit în fața Facultății de Electrotehnică din București.

Diacon, Ion

(25.09.1934, Sipoteni, Basarabia)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chișinău. Din 1959 a lucrat în cadrul Academiei de Științe din Moldova, în Laboratorul de metode fizice de cercetare a corpului solid. A fost secretar științific, apoi academician coordonator. A studiat structura atomică și electronică a compușilor coordonativi și a publicat circa 120 de articole. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2000).

Diaconescu, Emanuel

(7.02.1944, Buru, jud. Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iași. Și-a susținut doctoratul la Universitatea din Londra. Profesor, decan (inginerie mecanică) și rector al Universității din Suceava. Contribuții în domeniul lubrificației. Peste 250 de studii publicate în țară și în străinătate. Membru corespondent al Academiei Române din 1990.

Diaconescu, Zoe

nume la naștere **Zoe Perjul**

(1.01.1928, Rădulești, azi Rădulești Vechi, Basarabia – 20.04.2001, București)

Filolog. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din București. Profesoară de

rusă și franceză la Institutul de Mine din Petroșani. S-a ocupat de stabilirea genealogiei propriiei sale familii, iar generalizarea a mers în sensul stabilirii destinului familiilor boierești din Moldova și Bucovina, din Evul Mediu până în 1940, la intersecția perimetrelor marilor imperii (austro-ungar și țarist), apoi la limita geografică a Uniunii Sovietice. Lucrări: *Boieri și mazili români în teritoriile înstrăinate (Basarabia și Bucovina)*. A fost membru al Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române, membru fondator al Institutului Român de Genealogie și Heraldică Sever Zotta din Iași, membru fondator și președinte de onoare al Societății de Genealogie, Heraldică și Arhivistică Paul Gore din Chișinău.

Diaconovici Loga, Constantin

(1.11.1770, Caransebeș – 12.11.1850, Arad)

Cărturar iluminist. A făcut Dreptul la Pesta. Revizor al cărților românești la tipografia din Pesta, director al școlilor românești și sârbești de pe teritoriul regimentelor bănățene de graniță (1830–1850). A lăsat una dintre primele gramatici românești: *Gramatica românească pentru îndreptarea tinerilor*, Buda, 1821, ca și scrieri referitoare la tipar: *Chimare la tipărirea cărților românești*, Buda, 1821. A făcut *Enciclopedia Română* (A–C), publicată sub egida Asociațiunii pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român.

Diaconovitch, Cornel

nume la naștere **Diaconovici**

(18.02.1856, Bocșa Montană, Caraș-Severin – 17.08.1923, Reșița)

Jurist, publicist, editor. Studii primare la Viena, cele secundare la Lugoj și Timișoara, Facultatea de Drept la Budapesta. Doctoratul în jurisprudență. Luptător pentru drepturile românilor. Director al gazetei *Viitorul* din Budapesta (20 martie 1884 – 17 martie 1885). Pune bazele revistei literare *Romänische Revue* de la Budapesta, care se tipărea în Sibiu, apoi cumpără o tipografie la Reșița, unde o va tipări. Revista a fost vreme de zece ani organul oficial al Comitetului Național Român. Din 1889 se tipărește la Viena, finanțată de dr. Alex. Mocioni. Între 1890–1896 lucrează și ca secretar și director suplinitor la Banca Albina din Sibiu. În 1892 este ales în Comitetul Central al ASTRA. În 1893 regimul suprimă *Romänische Revue*. În 1895 este ales prim-secretar al Asociațiunii și director al revistei *Transilvania*. De numele lui sunt legate marile

Diamandy

Emanuel Diaconescu

C. Diaconovici Loga

Mircea Diaconu

George Diamandy

realizări ale ASTRA. Prima *Enciclopedie Română*, continuare a muncii lui Constantin Diaconovici Loga, operă de importanță deosebită, la care a lucrat alături de 172 de personalități din țară și străinătate timp de opt ani (1896–1904) și care a apărut în trei volume, imprimată la tipografia lui W. Krafft din Sibiu. În 1896 este ales membru al Academiei Române. Pune bazele *Revistei Economice* în 1899. Din 1904 trece munții și se stabilește la București, unde pune bazele instituției Casele privilegiate de împrumut și amanet (Muntele de pietate) din România, al cărui director general va fi. Membru al Academiei Române.

Diaconu, Mircea

(24.12.1949, Vlădești, Argeș)

Actor de teatru și film. A absolvit IATC la București în 1971. A debutat în 1970 la Teatrul Bulandra, cu *Harfa de iarbă* de Truman Capote. Debutul în cinematografie a avut loc în 1971, cu filmul *Nunta de piatră*, după I. Agârbiceanu, regia Dan Pița. Din 1972 la Teatrul Bulandra, iar din 1982 a devenit actorul Teatrului Nottara. Din 1991 predă cursuri de actorie film, după sistem atelier, la IATC București. Roluri în teatru și film: *Revizorul* de Gogol, regia Lucian Pintilie (1972); *A 12-a noapte* de Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1973); *Actorul și sălbăticiii* (1974); *Capcana* (1974); *Răceala* de Marin Sorescu, regia Dan Micu (1977); *Furtuna* de Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1978); *Bietul Ioanide* (1979); *Artista, dolarii și ardelenii* (1979); *Cum vă place* de Shakespeare, regia Lucian Pintilie (1982); *Buletin de București* (1982); *Profețul, aurul și ardelenii* (1978); *Pădurea de Ostrovski*, regia Constantin Marinescu (1983); *Horea* (1984); *Lumină la etajul 10* (1984); *Căsătorie cu repetiție* (1985); *Ultimul bal* după Liviu Rebreanu, regia Dan Micu (1984); *Burghezul gentilom* după Molière, regia Alexandru Dabija (1986); *Dănilă Prepeleac* (1996); *Filan-tropica* (2002); *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii* (2006); *Ticăloșii* (2007), *Tache* (2008).

A scris și proză: *Șugubina*, 1977, debut, volum premiat de Uniunea Scriitorilor; *La noi când vine iarna*, volum tradus în germană și rusă, 1980; *Scaunul de pânză al actorului*, 1985, volum de eseuri. Deputat al Partidului Național Liberal (din 2008).

Diamandy, George

(27.02.1867, Bârlad – 27.12.1917. A murit pe mare și a fost aruncat în apă în dreptul Insulelor Feroe)

Militant socialist. Grec la origine. A studiat Literale la Paris, unde a intrat în mișcarea socialistă și a scos revista *Ère nouvelle*. A activat în Franța, Belgia (Congresul al II-lea al Internaționalii Socialiste de la Bruxelles, 16–22 august 1891), Elveția (Congresul Internațional al Studenților Socialiști), Geneva (12–24 decembrie 1893). S-a întors la București la cererea liberalilor și în 1899 a trecut de la socialiști la liberali (Trădarea Generoșilor). Din acest motiv a trebuit să plece din nou la Paris pentru doi ani. În 1901 s-a întors ca președinte al Cercului Literar și Artistic Comedia. În 1912 devine deputat liberal de Bârlad (disident, aripa stângă). Președinte al Societății Scriitorilor Români (1914–1916), președinte al Societății Autorilor Dramatici, director general al teatrelor și al Teatrului Național bucureștean (1914–1915), s-a străduit să restructureze conservatoarele dramatice din țară. Luptă pe frontul Primului Război Mondial și formează, în 1917, Partidul Muncii, cu orientare de stânga. În același an pleacă în Rusia, unde fratele său Constantin era ambasadorul României și încearcă, la fel ca N.D. Cocea, să-l cunoască pe Lenin. Văzând turnura evenimentelor se îmbarcă pe vasul *Kursk* cu destinația Marea Britanie, dar moare pe drum. A scris piese de teatru: *Tot înainte* (1910), *Bestia* (1910), *Dolorosa* (1911), *Rățiunea de Stat* (1912), *Chemarea codrului* (1913), *Una dintr-o mie* (f. a.), *Veșnica întrebare* (f. a.).

d

257

Diamant

I.A.L. Diamond

Ion Dichiseanu

Diamant, Theodor

nume la naștere **Teodor Mehtupciu**

(1810, Moldova – 1841, București)

Socialist utopic. A absolvit liceul Lazăr din București ca elev al lui Gheorghe Lazăr și Eufrosin Poteca. Știa franceză, germană, greacă și italiană. A studiat matematica la München și Paris, unde a devenit discipol al socialismului utopic în linia lui Ch. Fourier. Întors la București, și-a expus ideile în *Curierul național* și a fost bine primit în cercurile liberale, astfel încât tânărul boier Emanoil Bălăceanu a fost dispus să-și organizeze moșia de la Scăeni (azi ține de com. Boldești) în spiritul acestor idei. Textele au fost publicate postum: *Scieri economice*, 1958. Organizarea falansterului a început în 1834, s-a încheiat în 10 martie 1835 și se numea Societatea Agronomică și Manufacturieră, având cam 100 de membri. Aceștia munciau pământul în comun, valorificau produsele și aveau și un mic terminal de manufactură. Rezultatele experimentului n-au fost văzute cu ochi buni de autorități, care au închis falansterul în 1836 și i-a închis la Snagov pe cei doi. Totuși, ecurile lui au fost notabile, bunicul matern al lui Theodor Hertzl, care s-a născut la Budapesta, și-a luat numele de Diamant. După eliberarea din închisoare a fost inginer hotarnic. În 1979 s-a făcut filmul *Falansterul*, regizor Savel Stiopul, actori Adrian Pintea și Liviu Ciulei. La Boldești i s-a ridicat un monument.

Diamond, I. A. L.

nume la naștere **Îțic Domnici**

(27.06.1920, Ungheni, Basarabia – 21.04.1988, Beverly Hills, California)

Scenarist. A plecat în SUA la 9 ani, cu familia, a studiat în Brooklin și a câștigat mai multe medalii de aur la olimpiadele de matematică. Inițialele I. A. L. ale pseudonimului său vin de la Interscholastic Algebra League, din care a făcut parte ca

elev. A lucrat scenarii pentru Hollywood (Paramount Pictures, Warner Brothers și Universal Pictures) între 1940–1950. Din 1957 a colaborat cu Billy Wilder. Scenarii de film: *Murder in the Blue Room* (1944), *Two Guys from Milwaukee* (1946), *Always Together* (1948), *It's a Great Feeling* (1949), *Let's Make It Legal* (1951), *Something for the Birds* (1952), *Love in the Afternoon* (1957), *Some Like It Hot* (1959), *Kiss Me, Stupid* (1964) *Cactus Flower* (1969), *The Private Life of Sherlock Holmes* (1970, nominalizare la Oscar), *Fedora* (1978). Producător asociat la filmele: *The Apartment* (1960, Premiul Academiei de Film pentru cel mai bun scenariu); *One, Two, Three* (1961); *The Fortune Cookie* (1966, nominalizare la Oscar); *Fedora* (1978).

Dichiseanu, Ion

(20.10.1933, Adjud)

Actor. Studii la IATC (1959). A absolvit IATC la București. Îndelungată activitate teatrală la Teatrul Nottara. Membru al PNȚ-CD. Roluri: *Darclée* (1960), *Post-restant* (1961), *Porto-Franco* (1961), *Tudor* (1962), *Titanic vals* (1964), *Mofturi 1900* (1964), *Runda 6* (1965), *Dincolo de barieră* (1965), *Tunelul* (1966), *Frumoasele vacanțe* (1967), *Amprenta* (1967), *Bătălia pentru Roma* (1968), *Războiul domnițelor* (1969), *Castelul condamnăților* (1970), *Cântecele condamnăților* (1970), *Printre colinele verzi* (1971), *Sfânta Tereza și diavolii* (1972), *Pistruitul* (1973), *100 lei* (1973), *Mușchetarul român* (1975), *Cantemir* (1975), *Toate pânzele sus* (1976) – serial TV, *Severino* (1977), *Pentru patrie* (1977), *Acțiunea Autobuzul* (1977), *Melodii, melodii* (1978), *Ultima frontieră a morții* (1979), *Clipa* (1979), *Burebista* (1980), *Al treilea salt mortal* (1980), *Trandafirul galben* (1982), *Misterele Bucureștilor* (1983), *Dragostea și revoluția* (1983), *Căruța cu mere* (1983), *Zbor periculos* (1984), *Racolarea* (1985), *Maria și Mirabela în Tranzistoria* (1988), *Neînvinsă-i dragostea* (1993), *Triunghiul morții* (1999), *Vocea inimii* (2006), *Supraviețuitorul* (2008). Premii: ACIN 1979 (pentru filmul *Clipa*).

Dicusar, Alexandru

(28.08.1942, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea de Stat a Moldovei. Doctor habilitat (docent), președinte al Institutului de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei. Împreună cu un grup de cercetare a brevetat o metodă proprie de tratament a hepatitei la gravide și s-a ocupat de sistemul de calcul și transmitere

Dima

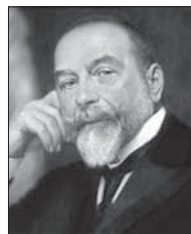
Alexandru Dicusar

Ion G. Dicusar

Alexandru Dima

George Dima

a informației video. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Dicusar, Ion G.

(31.08.1897, Văsieni, Basarabia – 28.03.1973, Chișinău)

Agrochimist. Și-a început cariera lucrând cu K. A. Timiriazov la Institutul de Fiziologia Plantelor al Academiei de Științe a URSS. În 1935 publica în *Jurnalul rus de chimie fizică* studii legate de hrana minerală a plantelor în diverse perioade de creștere ca factor de condiționare a producției. În 1940 a fost referent la Conferința Fiziologilor Ruși cu o teorie de reglare biochimică a proceselor în interiorul plantei prin reglarea nutriției. Tradus în SUA în 1947 cu lucrarea *The physiology and biochemistry of rubber formation in plants*. S-a întors în Moldova în 1956. A fost director adjunct al Institutului de Pedologie și Agrochimie al AȘM, fiind fondatorul învățământului agrochimic pe baze experimentale din Moldova. Membru al Societății de Chimie din Republica Moldova. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Didic, Vasile

(26.06.1949, Lipcani, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice I. Repin din Chișinău și Institutul de Arte Plastice din Kiev. Profesor la Școala de Arte Plastice I. Repin din Chișinău. A avut numeroase expoziții personale și de grup în Moldova, Rusia, Ucraina, Afghanistan, Germania și România. Remarcabil pictor peisagist: *Mai am un singur dor, În bătaia vântului, Cugetare*. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Membru al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici.

Diegis

(sec. I d.H.)

Șef de oști dac. Frate cu Decebal, a fost trimis de acesta la Roma – pentru tratative de

păstrare a independenței Daciei – cu împăratul Domitianus, drept care a primit, în semn de mandat și împuternicire, coroana regelui.

Dima, Alexandru

(17.10.1905, Turnu Severin – 19.03.1979, Craiova)

Istoric literar. A absolvit Literale și Filosofia la București și s-a specializat la Berlin, München și Viena. Profesor la Universitatea din Iași și București, director al Institutului de Istorie și Teorie literară G. Călinescu. A publicat studii teoretice și de comparatism: *Aspecte și atitudini filosofice*, 1933; *Conceptul de literatură populară*, 1939, Premiul Academiei; *Gândirea românească în estetică*, 1943; *Domeniul esteticii*, 1947; *Alecu Russo*, 1956, Premiul Academiei; *Conceptul de literatură universală și comparată*, 1967; *Principii de literatură comparată*, 1969. A coordonat apariția tratatului de *Istoria literaturii române* (din care au apărut trei volume). Membru al Societății Americane de Istoria Culturii și al Asociației Internaționale de Literatură Comparată. Membru corespondent al Academiei (1963).

Dima, G(h)eorg(h)e

(28.09/10.10.1847, Șcheii Brașovului – 4.06.1925, Cluj-Napoca)

Compozitor, dirijor și pedagog. Urmează școala de profil tehnic, mai întâi la Liceul Real din Viena și apoi la Politehnica din Karlsruhe (Germania). În această perioadă se arată pentru prima oară interesat de muzică. Va lua mai întâi lecții de canto cu profesorul Heinrich Giehna, iar apoi, la Viena, cu Otto Uffmann. Hotărât să se dedice muzicii, va trece la Graz, sub îndrumarea lui Ferdinand Thieriot. În tinerete a cântat la operele din Klagenfurt și Zürich. După întoarcerea în orașul natal a fost profesor de muzică și dirijor, fiind director al Școlii de Gimnastică și Cântări (1875–1879; 1899–1914) și cel dintâi director al Conservatorului din Cluj (care astăzi îi poartă numele). Lucrări: *Cucule cu peana sură* (f.a.), *Mama lui Ștefan cel Mare*

d

259

Dimancea

(1884?) și *Ștefan Vodă și codrul* (1904), toate fiind referiri la unitatea spațiului cultural românesc de dinaintea Marii Uniri. A lăsat piese pentru voce și pian: *A venit un lup din crâng* (versuri de George Coșbuc, 1904; *De ce nu-mi vii?* (tradus în limba germană ca *O, komm zu mir!* pe versuri de Mihai Eminescu); *Peste vârfuri* (trad. lb. germ. *Wehmuth* pe versuri de Mihai Eminescu, traducere de Mite Kremnitz, lied cântat prima oară la Sibiu, în 1897, dedicat „domnului Titu Maiorescu”). Coruri bărbătești: *Hai în horă...* (versuri de Vasile Alecsandri), cântat prima oară la Sibiu, în 1884, sub formă de cor mixt; *În zadar alerg pământul; Scumpă, dragă copilă; Toată iarna ger și frig; Ce faci Ioană; Două inimi nu-mi dau pace* (versuri populare); *Hora* (cu acompaniament de pian, versuri de Vasile Alecsandri); *Primăvara* (versuri de Vasile Alecsandri); *Ziua ninge* (versuri de Vasile Alecsandri – poezia Iarna); *Mama lui Ștefan cel Mare*, baladă pentru soliști și cor, cu acompaniament de pian (versuri de Dimitrie Bolintineanu). Există un număr de piese scrise pornind de la melodii populare, cel mai adesea românești (cunoscute publicului la momentul întocmirii acestor preluări sau, în câteva cazuri, melodii vechi), dar și ale altor popoare. Pentru voce și pian – *Hop, țurcă, furcă!* dedicat „fratelui meu Pandeli”. *Jelui-m-aș și n-am cui...*, dedicat „doamnei Veturia Triteanu”. Prieten cu familia Mureșenilor din Brașov. Filarmonica din Brașov și Conservatorul din Cluj îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Dimancea, Haralambie
(1835 – 07.1890, Marea Britanie)

Căpitan de artilerie. Este inventatorul revolverului care-i poartă numele. A fost patentat în Anglia în 1885 [cu nr. 9973] și rămâne azi una dintre cele mai rare arme. Lungimea țevii revolverului este de 12,7 cm, iar arma trage cu cartuș de 38 Smith & Wesson, cartuș care a fost introdus în anul 1876 sau 1877. Cartușul are o lungime totală de 29,97 mm, tubul este lung de numai 19,68 mm, iar diametrul glonțului este de 9,14 mm. Patentul Dimancea a fost fabricat de Gatling în SUA și de Kynoch în Anglia (1885). Calibrul era 9 mm. După Războiul de Independență regele a dorit să doteze armata română cu o armă proprie și a susținut cu fonduri producerea în serie a acestui revolver. Dar Marea Britanie, care contractase producerea a 1 000 de bucăți și 8 000 de cartușe, a sistat producția după doar 80 de revolve, propunând în schimb vânzarea unei arme proprii. La fel s-a întâmplat în

cazul Franței și SUA. Mai mult: inventatorul și-a pierdut viața în condiții neelucidate, la nici 35 de ani, chiar în Marea Britanie.

Dimitrachi, Sergiu
(7.03.1933, Unțești, Basarabia)

Inginer. A absolvit Facultatea de Radiotehnică a Universității de Telecomunicații și Informatică din Novosibirsk, Rusia. A lucrat în proiectări secrete la Omsk, apoi la Institutul de Cercetări în Construcții și Proiectarea Aparatelor de Măsură din Chișinău. Profesor la Institutul Politehnic (azi Universitatea Tehnică) al Moldovei din Chișinău. Autor a 35 de brevete de invenție și a 14 certificate de inovație internaționale (SUA, Japonia, Germania, Franța etc.). Lucrări: *К принципу построения генераторов импульсов на мостовых элементах // Вопросы радиоэлектроники*. (1972, în colaborare); *Методы неконтактного измерения сопротивления* (1978); *Бесконтактный контроль погонного сопротивления изолированного провода при литье // Известия вузов*, 1979; *Метод измерения сопротивления резистивных изделий при изготовлении // Техническая электродинамика*, 1985; *Measurement of the structures with distributed constants. International conference on optimization of electrical and electronic equipments* (Brașov, 2002, în colaborare); *Microtehnologii de fabricare a microconductorului cu ambalaj de sticlă*, Târgoviște, 2004. Este laureat al Premiului de Stat, Inventator Emerit al Republicii Moldova, Eminent al construcției aparatelor de măsură din URSS. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Dimitrescu-Iași, Constantin
(25.02.1849, Iași – 16.04.1923, Turnu Severin)
Estetician. A făcut Litterele la Iași, Filosofia la Berlin și Leipzig. A fost profesor la universitățile din Iași și București. Influențat de pozitivism și evoluționism. Junimist moderat. Lucrări: *Der Schönheitsbegriff (Conceptul de frumos)*, 1877; *Estetica și critica modernă*, 1897; *Critica și politica*, 1897; *Studii de psihologie socială*, 1938 (postum).

Dimitrescu, Radu Alexandru
(27.11.1926, Ploiești)

Geolog. A absolvit Mine și Metalurgie la Politehnica din București. A lucrat la Institutul Geologic al României și a fost profesor la Institutul de Petrol și Gaze din București, apoi din Iași. Contribuții la descifrarea unor formațiuni geologice și punerea în evidență a unor materii prime. Lucrări: *Harta geologică oficială a României*, în colaborare; *Geologia*

d

260

Dimo

Sergiu Dimitrachi

Ștefan Dimitrescu

Anton Dimitriu

Nicolae Dimo

Munților Apuseni; Studiu geologic și petrografic al masivului Făgăraș de Est; Mineralogia topografică a României, în colaborare. Membru titular al Academiei Române (1996).

Dimitrescu, Ștefan

(18.01.1886, Huși - 22.05.1933, Iași)

Pictor. A studiat vioara la Conservatorul din Iași, apoi s-a înscris la Școala de Belle Arte, tot la Iași, ca elev al lui Nicolae Tonitza. A făcut pictura murală la bisericile din Agăș și Asău (județul Bacău), după care s-a dus la Paris, la Académie de la Grande Chaumière, cunoscută pentru școala impresionistă. Profesor la Școala de Belle Arte din Iași. Este unul dintre fondatorii, în 1918, ai Asociației Arta Română. Împreună cu Nicolae Tonitza, Francisc Șirato și Oscar Han, a întemeiat, în 1936, Grupul celor Patru. Lucrări: *Țărănci lucrând la război*, *Bunicul*, *Țărănci din Săliște*, *Țigănci din Dobrogea*, *Femei pe plajă*, *Turci din Mangalia*, *Peisaj la Mangalia*.

Dimitrie cel Nou (Basarabov)

(sec. XIII)

Sfânt, patron al Bucureștilor. S-a născut în satul Basarabov, pe râul Lom, la sud de Dunăre. A trăit pe vremea țaratului fraților Petru și Asan ca om simplu, în satul lui, dar trupul său, în mod miraculos, n-a puterzit după moarte. În 1774 moaștele i-au fost depuse la Catedrala Patriarhală de la București și a devenit astfel ocrotitorul orașului, în contextul luptei antiotomane din acea perioadă, dar și ca un simbol al unității tuturor dialectelor românești în același bazin spiritual.

Dimitriu, Anton

(31.03.1905, Brăila - 1992, București)

Specialist în logică. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București ca elev al lui Gheorghe Țițeica, Dimitrie Pompeiu, Traian Lalescu, Octav Onicescu. Și-a făcut doctoratul în filosofie, conducător științific Constantin Rădulescu-Motru. Timp de

cinci ani (1942-1947) este directorul publicației universitare *Caiete de Filosofie*, iar între 1944-1946 este directorul săptămânalului *Democrația*. Între 1946-1948 este deputat în Parlament, dar în 1948 este înlăturat de la universitate împreună cu alți profesori, printre care C. Rădulescu-Motru, N. Cartoian etc. După 16 ani, în 1964, este numit cercetător la Centrul de logică al Academiei. Lucrări: *Valoarea metafizică a rațiunii*, 1933; *Logica nouă*, 1940; *Logica polivalentă*, 1943; *Orient și Occident*, 1943; *Paradoxurile logice*, 1944; *Curs de istoria logicii*, 1947-1948; *Soluția paradoxurilor logico-matematice*, 1968; *Mecanismul logic al matematicilor*, 1968; *Istoria logicii*, 3 vol., 1969-1977; *Teoria logicii*, 1973; *Philosophia mirabilis*, 1974; *Cartea întâlnirilor admirabile*, 1981; *Alétheia*, 1984; *Eseuri*, 1986; *Culturi eleate și culturi heracleitice*, 1987. Marele premiu acordat de Academia Română pentru *Logica nouă*, 1940. Premiul Societății Gazeta Matematică, 1947. Premiul Academiei Române, 1984.

Dimitrovici (Dimitrovitza), Ambrosiu

(20.07.1838, Cernăuți - 3/15.07.1866, Cernăuți)

Publicist. A studiat Dreptul la Lvov. Secretar al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. Lucrări: *Catehismul internațional*, 1865. Membru fondator al Academiei Române (1867).

Dimo, Nicolae

(30.11.1873, Orhei, Basarabia - 1959, Chișinău)

Pedolog. Aromân ca etnie. A absolvit Institutul Agricol de Silvicultură din Novo-Aleksandrovsk. Specializat în geologie-mineralogie. A fost profesor la Universitatea de Stat din Chișinău. Director al Institutului de Pedologie, Agrochimie și Ameliorare al filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS. A pus bazele cunoștințelor contemporane cu privire la repartizarea geografică a solurilor în Asia Mijlocie, regiunile de lângă Volga, depresiunea din jurul Mării Caspice,

Dimo

Leonid Dimov

Constantin N. Dinculescu

Gabriela Pană Dindelegan

a unui șir de raioane ale Georgiei și Azerbaidjanului sovietic. A delimitat un tip nou genetic de sol – beloziom. A studiat complexitatea și discontinuitatea învelișului de sol din zona de semideșert, a elaborat metode originale de cartare a lor și de reprezentare a profilurilor pedo-geomorfologice. A elaborat clasificarea și nomenclatura solurilor saline. A lansat ideea de construire a canalului Karakum (Turkmenistan). Membru al Academiei de Științe Agricole a URSS.

Dimo, Paul Gh.

(10.06.1905, Turnu Severin – 17.04.1990, București)

Inginer. A absolvit Politehnica din București și Școala Superioară de Electricitate din Paris. Director tehnic al Societății de Gaz și Electricitate din București, șef de sector la Institutul de Energetică al Academiei, consilier științific pentru construirea sistemului energetic și de navigație de la Porțile de Fier. Lucrări: *Analiza nodală a sistemelor electroenergetice*, 1968; *Ergonomie intelectuală cu modelul rețea*, 1983; *Sistemul energetic planetar*, 1988. A inventat procedee de evitare a supratensiunilor prelungite și analizorul grafic Dimo. Premii pentru electrificarea țării. Membru al Societății Franceze a Electricienilor. Membru titular al Academiei Române (1990).

Dimov, Leonid

(11.01.1926, Ismail, Basarabia – 5.12.1987, București)

Poet. A început Literale și Filosofia. Exmatriculat (1944). Închisoare (1948–1949) pentru insulte la adresa lui Stalin. A lansat în poezie curentul onirist. Scrie o lirică barocă, este sugestionat de suprarealism și fantasticul grotesc: *Versuri*, 1966, debut; *Pe malul Stixului*, 1968, Premiul Asociației Scriitorilor București; *Carte de vise*, 1969; *Eleusis*, 1970; *Litanii pentru Horea*, 1975; *Dialectica vârstelor*, 1977, Premiul Asociației Scriitorilor București; *Spectacol*, 1979; *Poezii*, 1979, Premiul

Uniunii Scriitorilor; *Veșnica reîntoarcere*, 1982, Premiul Asociației Scriitorilor București.

Dinculescu, Constantin N.

(23.11.1898, Alexandria – 15.09.1990, București) Inginer (centrale și rețele electrice). A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematică, la Universitatea din Iași, apoi Electromecanica la Politehnica din București. Profesor și rector la Institutul Politehnic din București, specialitatea centrale și rețele electrice. Contribuții la realizarea centrale electrice de la Porțile de Fier, la electrificarea căilor ferate române. A condus lucrările de proiectare și execuție a centralelor de la Doicești, Ovidiu II, Comănești, Borzești, Petroșani, Bicăz, Sadu V. Lucrări: *Tracțiunea pe căile ferate prin locomotiva Diesel*, 1933; *Istoria energiei și electrotehnicii în România*, 1950; *Analiza termodinamică a schemelor centralelor electrice*, 1967; *Ghidul de depanare a defecțiunilor în parcurs*, 1972. Președinte al Comitetului Național Român pentru Comisia Mondială a Energiei (1954–1964), președinte al Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor (1962–1972). Membru al Academiei Române (1990). Un bust al său a fost dezvelit în fața Facultății de Electrotehnică din București.

Dindelegan, Gabriela Pană

(7.02.1942, Pitești)

Lingvist. A absolvit Filologia la Universitatea din București. Șefă a Catedrei de limba română din cadrul Facultății de Filologie a Universității din București. Prin lucrarea *Sintaxa transformțională a grupului verbal în limba română*, 1976, Premiul Academiei Române, contribuie, alături de Maria Manoliu-Manea, la fundamentarea gramaticii românești de orientare generativă. Face parte din comitetul de redacție al revistelor: *Revue roumaine de linguistique* (redactor-șef adjunct); *Studii și cercetări lingvistice*; *Analele Universității București. Secția de Limbă și literatură română*; *Limbă și literatură română*; *Limbă și literatură*. Responsabil de proiect din

Dinică

partea Academiei Române la proiectul de colaborare franco-română cu tema *O gramatică contrastivă franco-română* și la proiectul cu participare internațională *Gramatica esențială a limbii române* (2004–2007). Membru corespicient al Academiei Române, 2004.

Dinescu, Mircea

(11.11.1950, Slobozia)

Poet. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Academiei Politice Ștefan Gheorghiu, București. A fost redactor la diverse publicații literare (*Luceafărul*, *România literară*). În 1992 președinte al Uniunii Scriitorilor. Editează *Academia Cațavencu* și este președinte al Fundației Academia Cațavencu. În prezent membru al CNSAS pentru deconspirarea fostei Securități. În 2004 editează și ziarul *Gândul*. Moderator de emisiuni de televiziune. Laureat al Premiului Herder (1998). Scrie o poezie exuberantă, stil Rimbaud, care evoluează către sarcasm: *Invocație nimănui*, 1971, debut; *Elegii de când eram mai tânăr*, 1973; *Proprietarul de poduri*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *La dispoziția dumneavoastră*, 1979; *Democrația naturii*, 1981, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Exil pe-o boabă de piper*, 1983; *Rimbaud negustorul*, 1985; *Moartea citește ziarul*, 1989, Olanda, după ce fusese respins de cenzură în țară în 1988; *O beție cu Marx*, 1996; *Pamflete vesele și triste*, 1996; *Fluierături în biserică*, 1998; *Corijent la cele sfinte*, 2004; *Femeile din secolul trecut*, 2010.

Dinică, Gheorghe

(1.01.1934, București – 10.10.2009, București)

Actor. A absolvit în 1961 Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București la clasa profesoarei Dina Cocea, a debutat ca actor în filmul *Străinul*, 1963, și a jucat în peste 60 de filme. Roluri: film – *Comoara din Vadul Vechi* (1964), *Procesul alb* (1965), *Golgota* (1966), *Maiorul și moartea* (1967), *Columna* (1968), *Prea mic pentru un război atât de mare* (1969), *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1971), *Felix și Otilia* (1971), *Bariera* (1972), *Cu mâinile curate* (1972), *Explozia* (1972), *Dincolo de nisipuri* (1973), *Ștefan cel Mare-Vaslui 1475* (1974), *Ilustre cu flori de câmp* (1974), *Filip cel bun* (1974), *Frații Jderi* (1974), *Zidul* (1974), *Nemuritorii* (1974), *Nu filmăm să ne amuzăm* (1974), *Un comisar acuză* (1975), *Eva-darea* (1975), *Mastodontul* (1975), *Prin cenușa imperiului* (1975), *Cuibul salamandrelor* (1976), *Marele singuratic* (1976), *Osânda* (1976), *Premiera* (1976), *Acțiunea „Autobuzul”* (1977), *Doctorul Poenaru* (1977), *Trepte spre cer* (1977), *Drumuri în cumpănă* (1978), *Revanșa* (1978), *Totul pentru fotbal* (1978), *Bietul Ioanide* (1979),

Mircea Dinescu

Gheorghe Dinică

Ultima noapte de dragoste (1979), *Lumini și umbre* (1979–1982) – serial TV, *Rețeaua S* (1980), *O lume fără cer* (1981), *Concurs* (1982), *De ce trag clopotele, Mitică?* (1982), *Secretul lui Bachus* (1983), *Cuibul de viespi* (1986), *Balkans*, *Balkans* (1993), *Oglinda – începutul adevărului* (1993), *Această lehamite* (1993), *Chira Chiralina* (1993), *Crucea de piatră – ultimul bordel* (1993), *Craii de Curtea Veche* (1995), *Faimosul Paparazzo* (1999), *Manipularea* (2000), *Patul lui Procust* (2001), *Război în bucătărie* (2001), *Filantropica* (2001), *Turmul din Pisa* (2002), *Examen* (2003), *Dulcea saună a morții* (2003), *Bani de dus, bani de întors* (2004) – film TVR; *Sindromul Timișoara – Manipularea* (2004), *Omul grăbit* (2005) – Franța, *Vânătoarea* (2005), *White Palms* (2006) – Ungaria, *Tinerete fără tinerete* (2006), *Ticăloșii* (2007), *Supraviețuitorul* (2008), *Bibliothèque Pascal* (2008) – Ungaria. Teatru: *Inspectorul de poliție* de John Boynton Priestley, regia Dina Cocea, 1961; *Celebrul 702*, regia M. Gheleter, 1961; *Centrul înaintaș a murit în zori* de A. Cuzzani, 1962; *Sweik în al doilea război mondial* de B. Brecht, regia L. Giurchescu, 1962; *Procesul domnului Caragiale* de M. Ștefănescu, regia D. Esrig; *Rinocerii* de Eugène Ionesco, regia L. Giurchescu, 1964; *Romulus cel Mare* de Friedrich Dürrenmatt, regia Sanda Manu, 1978; *Gaițele* de Alexandru Kirișescu, regia Horea Popescu, 1979; *O scrisoare pierdută* de Ion Luca Caragiale, regia Radu Beligan, 1980; *Așteptându-l pe Godot* de Samuel Beckett, regia Grigore Gontă, 1982; *Ploșnița* de V. Maiakovski, 1984; *Livada de vișini* de A.P. Cehov, regia Andrei Șerban, 1997; *Inimă de țigan*, telenovelă, serial, 2008. Discografie: *Cântece de petrecere* (2003), *Cântece de petrecere 2* (2003), *Române* (2004). Premii și distincții: titlul Doctor Honoris Causa oferit de Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică, 2008; Premiul pentru întreaga activitate la Festivalul TIF, 2006; Diploma de interpretare acordată de Uniunea Autorilor și Realizatorilor de Film

d

263

Dinicu

Grigoraș Dinicu

Sile Dinicu

Dionisie Eclesiarhul

din România, 2004; Premiul Special UCIN pentru *Filantropica*, 2002; Actor de onoare al filmului românesc; Premiul de excelență – UNITER, 1999; Premiul Troia (Portugalia) pentru *Patul conjugal*, 1992; 1975, Premiul de interpretare la Karlovy Vary pentru rolul Diplomatul din filmul *Prin cenușa imperiului*; Premiul ACIN pentru *Explozia, Felix și Otilia, Bariera, Atunci i-am condamnat pe toți la moarte*, 1972; Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Ofițer.

Dinicu, Grigoraș

(1889, București – 1949, București)

Compozitor și violonist. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui D.G. Kiriac. A fost violonist în Orchestra Ministerului Instrucțiunii Publice, concert-maistru în Orchestra Filarmonicii, șef de orchestră de muzică populară (1906–1946). A compus muzică de cameră numai pe teme de inspirație populară, pentru vioară și pian, cea mai cunoscută fiind *Hora staccato*.

Dinicu, Sile, prenume la naștere Vasile

(10.12.1919, Bacău – 7.01.1993, București)

Dirijor, pianist, orchestrator și compozitor de muzică ușoară. Șeful Orchestrei de Estradă a Radioteleviziunii (1959–1986). A dirijat Festivalurile de Muzică Ușoară de la Mamaia (până în 1986) și Festivalul Cerbul de Aur de la Brașov (1968–1971).

Diomin, Vitali

(29.11.1935, stația Oloviannaia, Rusia – 14.02.1997, Chișinău)

Regizor de film. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Stat de Cultură din Moscova, Secția regie de teatru. A fost regizor la Televiziunea din Riga până în 1962, când a fost invitat la Telefilm Chișinău, de unde s-a mutat (1971) la Moldova Film. A lucrat deopotrivă filme artistice și documentare: *Autografe*, 1964; *Căile albastre ale Moldovei*, 1964; *Sub nume fals*, 1965; *Fericirea nu este adusă de cocostârci*, 1965; *Pe malul de chihlimbar*,

1966; *Al nostru Vanea*, 1967; *Unul din cei mulți*, 1968; *Compoziții festivaliere*, 1968; *Ion Secrier*, 1969; *Lumina*, 1970; *Ofițer în rezervă*, Moldova Film, 1971; *Nume salvat*, 1972; *Casa părintească*, 1973; *Nicușor din tribul dificililor*, 1975; *Dosar personal*, 1976; *Usturici*, nr.13, 23, 1976; *Anton Zavadski*, 1977; *Usturici*, nr. 2, 10, 1977; *De aceeași vârstă*, 1978; *Usturici*, nr. 1–6, 1978; *Ioan Peciu*, 1979; *Usturici*, nr. 1, 1979; *Clevetire*, 1980; *Raționalizatorul*, 1981; *Irigarea terenurilor la sudul Moldovei*, 1983; *Intoxicația și arsurile*, 1983; *Erbicidele în lupta cu buruienile*, 1984; *Legume albuminoase*, 1986; *Atenție: metanolul este otrăvă*, 1987; *Sănătatea oamenilor de la sate*, 1987. Distins cu diploma pentru cel mai bun film-reportaj la Festivalul Zonal de Film de la Vilnius, 1966. Membru al Uniunii Cineaștilor și Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova.

Dionisie Eclesiarhul

(cca 1759, Pietrari, Vâlcea – 1820, Craiova)

Cronicar și caligraf. Învăță la Tismana, Govora, Hurezi, Episcopia Râmnicului, Craiova. În 1786 este chemat la Râmnicu Vâlcea de episcopul Filaret, ca eclesiarh, să scrie condica episcopiei și a metohurilor. Din 1788, cu Naum Râmniceanu (ai cărui bunici se trăgeau din Jina – Sibiu), îl însoțește pe episcopul Filaret în pribegie la Sibiu, în Banat, Serbia și Ungaria (Buda). La Râmnic din nou din 1795 (a avut nenumărate legături cu sibienii). La București între 1806 și 1808, apoi la mănăstirea Jitianu, Sadova și Craiova și între 1808 și 1814, 1815. Scrie *Hronograful Țării Românești de la 1764 până la 1815* (despre suferințele otenilor de pe urma lui Osman Pazvantoglu). Mai scrie: *Pomelnicul* (condica) *Episcopiei Râmnicului*, 3 vol., 1786; *Condica mănăstirii Bistrița*, 1795–1796, 3 vol.; *Pomelnicul mănăstirii Titirecul din Ocelele Mari*, 1799; *Hrisovul moșiei Rutești-Vâlcea*, 1814; *Condica Amotei*, 2 vol.; *Condica mănăstirii Dintr-un lemn*; *Condica Govorei*; *Condica Bisericii din Poieni – Vâlcea*, care cuprind un imens material documentar.

Djuvara

Dionisie Exiguul

Dionisie Romano

Dora D'Istria

Alexandru George Djuvara

Dionisie Exiguul

(~470, Scythia Minor, azi Dobrogea – ~545, Roma)

Teolog. Este prezentat de Diodor Cassius ca fiind de neam scit. Vorbea latina și greaca. Intrat de tânăr la călugărie în Scythia Minor, plecat apoi la Bizanț. De acolo a plecat la Roma în 496 și a fost hirotonisit. A lucrat la cancelaria papală și a tradus din greacă în latină opere dogmatice și vieți de sfinți răsăriteni. Știa astronomie și matematică și era folosit pentru calcularea zilelor de Paște. El a fixat cronologia erei creștine, luând ca punct de plecare nașterea Mântuitorului. A fost unul dintre cei care credea în posibilitatea păstrării unității lumii creștine.

Dionisie Lupu

V. Lupu, Dionisie

Dionisie Romano

(26.07.1806, Săliște, Sibiu – 18.01.1873, Buzău)

Cărturar, traducător. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București. A profestat la Seminarul Mitropoliei din București. S-a călugărit la mănăstirea Neamț (1823), sprijinit de Eufrosin Poteca și Heliade-Rădulescu. Pașoptist. A tradus și adaptat manuale. Lucrări: *Abețedar românesc spre întrebuințarea tinerilor începători*, 1834; *Abețedar religios*, 1835; *Culegere de întâile cunoștințe trebuincioase pentru învățătura copiilor ce încep a ceti*, 1858; *Principii generale de înțelepciune și datorile tinerilor*, 1871.

Disescu, Constantin

(8.08.1854, Slatina – 10.08.1932, București)

Jurist. A absolvit Științele Juridice și Istoria la Sorbona. Profesor de drept penal la Universitatea din Iași (1883) și profesor de drept public roman la Universitatea din București (1884). Între 1909 și 1913 a fost decan al Facultății de Drept din București. A fost ministru liberal al Justiției (1899–1900), Cultelor și Instrucțiunii Publice (1906–1907; 1912–1913). Lucrări: *Părere asupra reformei execuțiunii silite*, 1881; *Originea și condițiunea proprietății în România*, 1889; *Cursul de Drept*

public român vol. I-II, *Dreptul constituțional*, vol.III – *Dreptul administrativ*, 1890–1892; *Condiția juridică a dreptului de farmacie*, 1909; *Les origines du Droit roumain*, 1899; *Introducere la studiul Dreptului constituțional*, 1911.

D'Istria, Dora nume la naștere Elena Ghica

(22.01.1828, București –

11.11.1888, Florența, Italia)

Scriitoare română de origine albaneză, de limbă franceză și italiană. Vorbea nouă limbi. Familia Ghica a dat domni fanarioți și pe scriitorul Ion Ghica. A studiat la Școala Domnească, specialitatea elenistică. Căsătorită cu prințul rus Alexandr Kolțov Masalski, de care se desparte, plecând de la Petersburg mai întâi în Elveția, apoi în Italia. A călătorit în cele două Americi. A compus muzică pe versurile lui Heliade-Rădulescu. Prietenă cu Edgar Quinet (prin Hermiona, soția lui, născută Asachi) și Jules Michelet. A lăsat peste 120 de scrieri, publicate în mai multe limbi: *La vie monastique dans l'église orientale*, Paris & Geneva, 1855; *La Suisse allemande et l'ascension de Moench*, Paris & Geneva, 1856, dedicată „To my Romanian brothers”; *Les femmes en Orient*, Zürich, 1860; *Albanians in Romania. The History of the princely Ghica Family during the 17th, 18th and 19th centuries*, Florența, 1872; *La poésie des Ottomans*, 1877. Cetățean de onoare al Atenei și Florenței, membru de onoare al Societății de Arheologie a Greciei (1960).

Djuvara, Alexandru George

(1858, București – 2.02.1913, București)

Scriitor. Familie de origine aromână, ramura din Țara Românească semnând Djuvara, iar cea din Moldova Juvara. Liceul Louis le Grand și Dreptul la Paris. Întors în țară, este de mai multe ori ministru în guverne liberale. A frecventat cenele Literatorului al lui Al. Macedonski. Lucrări: *Versuri*, 1882; *Idealism și naturalism*, eseu, 1883.

Djuvara

Djuvara, Mircea

(18/30.05.1886, București – 7.11.1945, București)

Filosof și jurist. Fiu al lui Alexandru George Dj. A absolvit Facultatea de Drept și Facultatea de Litere și Filosofie la București. A audiat la Paris cursuri de drept, matematică, fizică, medicină. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din București. Deputat, vicepreședinte al Camerei Deputaților (1933–1936), ministru al Justiției. Lucrări: *Dreptul națiunilor*, 1915; *Teoria generală a Dreptului*, 3 vol., 1930; *Contribuții la teoria cunoașterii juridice*, 1942; *Viața lui Kant*, 1941. Membru al Asociației pentru Studiul și Reforma Socială, devenită Institutul Social Român, al Institutului Internațional de Filosofie a Dreptului și de Sociologie Juridică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Djuvara, Neagu

(31.07.1914, București)

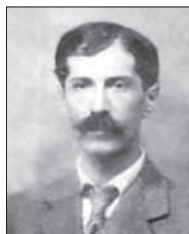
Diplomat. Origine aromână. Nepot al lui Trandafir George Dj. În 1929 pleacă în Franța cu familia. A absolvit liceul la Nisa, Dreptul și Istoria la Paris. Doctor în Drept la Paris. A lucrat la Ministerul de Extene din București în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Membru al Cabinetului Antonescu. Membru al Comitetului Național Român din exil (al lui Vișoianu), a antrenat, în cadrul unei rețele franco-americo-române, oameni care erau parașutați în România. A participat la întemeierea Francofoniei (Africa, Niamey). Revenit în România după 1989. Membru fondator al Societății Academice Române. Lucrări: *Civilisations et lois historiques. Essai d'étude comparée des civilisations*, 1975; *Les Pays roumains entre Orient et Occident. Les Principautés danubiennes au début du XXe siècle*, 1989; *Bucarest–Paris–Niamey et retour*, 2004.

Djuvara, Trandafir George

pseudonim literar T. Ezneanu

(6.11.1856, Tecuci – 1935, Paris)

Scriitor. Frate cu Alexandru George Dj. A urmat Literele și Filosofia la Bruxelles, Științele Politice la Paris. Diplomat, a lucrat la Bruxelles, Sofia, Belgrad, Atena. Membru fondator al Asociației Literare și Artistice Internaționale cu sediul la Paris (1878). Lucrări: *Coarde sparte*, versuri, 1884; *Încercare asupra literaturii române de la origini până în zilele noastre*, 1884; *Bibliografia cestuii naționale*, 1895; *Edgar Quinet filo-român*, 1903; *Mes missions diplomatiques*, Paris, 1930.

Mircea Djuvara

Neagu Djuvara

Doban, Parascheva

nume la naștere Parascheva Morariu

(6.08.1920, Grebenăț, Banatul Sârbesc – 2002, Vârșet)

Profesoară. Soție a lui Traian D. A absolvit Școala Normală din Craiova și s-a specializat la Novi Sad. A fost profesoară la secția română a liceului din Vârșet, la Școala Normală din Novi Sad, inspector pentru școlile elementare, profesoară la școala Olga Petrov Radisić. A fondat revista *Bucuria pionierilor*, azi *Bucuria copiilor* a Trustului Libertatea din Novi Sad. A tradus și adaptat manuale de matematică și fizică pentru toate clasele școlilor de opt ani, a scris articole pentru emanciparea femeilor, este coautor al monografiei *Societatea Cultural-Artistică Petru Albu* (azi Luceafărul) din Vârșet, a cărei președintă a fost.

Doban, Traian

(5.10.1920, Voivodinț, Banatul Sârbesc – 3.07.2008, Vârșet)

Scriitor. Soț al Paraschevei D. A absolvit liceul la Biserica Albă și Școala Normală la Vârșet în prima serie (alături de Gligor Popi, Tudor Milovan, Nicolae Bosioc, Alexandru Lupșici, executat de fasciști în 1941), având profesori contractuali veniți din România. A făcut parte din prima generație de profesori formați în comunitatea românească din Banatul Sârbesc. A fost învățător la Marcovăț, Sămianăș (Barițe) și Iabloka de lângă Pancevo. Voluntar în Armata de Eliberare a Iugoslaviei (1944–1955). A absolvit apoi Școala Superioară de Biologie-Chimie la Novi Sad și Facultatea de Matematică și Științe Naturale a Universității din Belgrad. A fost profesor la Academia Pedagogică din Vârșet. A fost unul dintre fondatorii Cercului Literar Lumina, al revistei *Bucuria copiilor*, al revistei *Satul*, pe care a și condus-o. A alcătuit manuale de chimie și biologie în limba română și un manual de educație sanitară. Traduce și manuale de fizică și de biologie

Dobrin

Dumitru Dobrescu

Emilian Dobrescu

pentru clasa a VII-a destinate comunității sârbești din România. Scribe numeroase articole de critică teatrală, eseuri, articole din domeniul culturii și învățământului. A luat parte activă la apariția *Monografiei Școlii Normale* și *Monografiei Academiei Pedagogice* din Vârșet, a *Monografiei Societății Cultural-Artistice Luceafărul* din Vârșet, *Monografiei Voivodinului*. A scris și literatură: *Pierduți în vijelii*, roman, 1985, dedicat primei generații de intelectuali români formați în Banatul Sârbesc (cu ajutorul profesorilor contractuali veniți din România); *Mireasma iluziilor*, versuri, 1989.

Dobrescu, Dumitru

(12.03.1927, București)

Farmacolog. A absolvit Farmacia și Medicina Generală la București. S-a specializat în Belgia, Cehoslovacia și SUA. Profesor, șef de catedră și decan al Facultății de Farmacie din București. Director al Institutului pentru Controlul de Stat al Medicamentelor și Cercetări Farmaceutice. A realizat, împreună cu P. Ionescu Stoian, rețeaua națională de farmaco-vigilență din România, afiliată în 1973 la Centrul Internațional ONU. Contribuția sa cea mai de seamă se referă la chestiunea asocierii medicamentelor. Este coautor al unui nou medicament, Romener, ca și autor al Distonocalm, Gerosan, Efilon, Parodosan. Lucrări: *Farmacodinamie. Curs. Lucrări practice de farmacologie; farmacodinamie generală. Manual de învățământ programat*, 1972; *Asocierea medicamentelor. Incompatibilități farmacodinamice; farmacoterapie practică*, 1989. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei Regale de Farmacie din Spania, al Academiei Naționale de Farmacie din Franța. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Dobrescu, Emilian

(22.05.1933, București)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie a Universității Lomonosov din Moscova.

Profesor la ASE. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării (președinte între 1981 și 1982). Contribuții în domeniul măsurării economice. Lucrări: *Ritmul creșterii economice*, 1968; *Structura economiei românești*, 1969; *Macro ciclul economic optimal*, 1983; *Corelația dintre acumulare și consum*, 1971; *Măsurarea economică*, 1989; *Dihotomia real-nominal în economia românească*, 1997. Membru titular al Academiei Române (1990).

Dobrescu, Nicolae

(20.07.1874, Celeiu, azi înglobat în orașul Corabia, jud. Olt – 10/23.07.1914, București)

Istoric. Studii la Seminarul Central din București (1888–1896), cu diferența de liceu (1898), facultățile de Teologie (licența 1902) și Litere (tot 1902) din București; studii de specializare în istorie la Universitatea din Viena (1902–1905), unde a obținut doctoratele (1905), echivalente de Facultatea de Litere din București, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuți (1905–1906); în acest răstimp copiază numeroase documente inedite din arhivele din Viena și Budapesta. Profesor suplinitor (1906), agregat definitiv (1907), apoi titular (1911) la noua Catedră de istoria Bisericii române de la Facultatea de Teologie din București. A editat documente privitoare la situația Bisericii din Oltenia sub ocupație austriacă. Lucrări: *Studii de Istoria Bisericii Române contemporane*, 1. *Istoria Bisericii din România (1850–1895)*, 1905; *Fragmente privitoare la Istoria Bisericii Române*, Budapesta, 1905; *Întemeierea mitropoliilor și a celor dintâi mănăstiri din țară. Contribuțiuni la Istoria Bisericii Române*, 1906; *Istoria Bisericii Române din Oltenia în timpul ocupațiunii austriece (1716–1739)*, cu 220 de acte și fragmente inedite culese din arhivele din Viena, 1906; *Documente și registre privitoare la Constantin Brâncoveanu*, 1907 (în colaborare cu Constantin Giurescu); *Contribuțiuni la Istoria Bisericii Române în secolul al XV-lea*, 1907; *Episcopul Melchisedec (schită)*, 1907; *Mitropoliul Andrei Șaguna*, 1909; *Istoria Bisericii Române, sec. XIV–XIX*, curs litografiat, 1911–1912. Membru corespondent al Academiei Române (1911).

Dobrin, Nicolae, porecla Gâscanul

(26.08.1947, Pitești – 26.10.2007, Pitești)

Fotbalist și antrenor de fotbal. A debutat în Divizia A la Dinamo Pitești în 1962. A jucat 22 de ani la F.C. Argeș, refuzând să se mute la Dinamo București ori Universitatea Craiova. A jucat 48 de meciuri pentru naționala României și a contribuit la calificarea României la Campionatul Mondial, Mexic, 1970. A fost desemnat cel mai bun

d

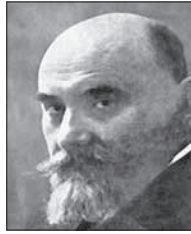
267

Dobrogeanu-Gherea

Nicolae Dobrin

C. Dobrogeanu-Gherea

Eugen Doga

jucător al anilor 1966, 1967, 1971. A jucat ultimul meci în 1983.

Dobrogeanu-Gherea, Constantin

nume la naștere Solomon Katz

în Ucraina Mihail Nikitici Kass

(21.05.1855, Slavianka-Ekaterinoslav, azi în Ucraina – 7.05.1920, București)

Scriitor și fruntaș socialist. A fost unul dintre membrii marcanți ai Partidului Social Democrat Român, un critic literar prodigios, cunoscut pentru polemica sa cu Titu Maiorescu. A obținut cetățenia română grație susținerii exprese a lui Maiorescu, atunci prim-ministru. Acesta susținea ideea artei pentru artă, în timp ce Constantin Dobrogeanu-Gherea era adeptul teoriei artei cu tendință. L-a cunoscut pe Lev Troțki. Prin lucrarea sa, *Neobiobăgia*, devine unul dintre părinții sociologiei din România. Fiul său, Alexandru Gherea, este unul dintre membrii fondatori ai Partidului Comunist Român. A fost adept al narodnicismului și un precursor al sămănătorismului, jucând, totodată, un rol activ în mișcarea poporanistă. A deținut în proprietate restaurantul gării din Ploiești. Articolul său fundamental rămâne *Asupra criticii*. Lucrări: *Neobiobăgia* (*Studiu economico-sociologic al problemei noastre agrare*), 1910; *Personalitatea și morală în artă*; *Tendenționismul și tezismul în artă*; *Decepționismul în literatura română*; *Cauza pesimismului în literatură și viață*; *Asupra criticii metafizice și celei științifice*; *Asupra esteticii metafizice și științifice*; *Idealurile sociale și arta*; *Asupra mișcării literare și științifice*; *Munca creatoare și munca-exercițiu*; *DL. Panu asupra criticii și literaturii*. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Dobronravov, Leonid,

nume la naștere Leon Donici

(5.06.1887, Chișinău – 26.05.1926, Paris)

După mamă era din familia lui Alexandru Donici. A învățat mai întâi la școala primară, apoi a trecut prin clasele școlii duhovnicești, și-a continuat studiile la Seminarul Teologic

din Chișinău. A locuit la Petersburg până în 1918, fiind prieten cu Kerenski. A plecat apoi în Franța. Lucrări: *Noul seminar*, 1913; *Apele mici*, roman, 1914; *Revoluția rusă*, studiu, București, 1923. A fost reînhumat la Chișinău, grație insistențelor lui Octavian Goga și Nichifor Crainic, în 1943.

Doga, Eugen

(1.03.1937, Mocra, Transnistria)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Chișinău. Violoncelist în Orchestra de Stat a Radioului și Televiziunii (1957–1962) din Republica Moldova. Profesor la Colegiul de Muzică Ștefan Neaga din Chișinău (1962–1967), membru al Comisiei pentru Repertoriu a Ministerului Culturii din Republica Moldova. Președinte al Uniunii Compozitorilor. A compus muzică instrumentală, cantate și simfonii, ca și muzica a peste 200 de filme. Piese sale au circulat pe tot teritoriul URSS. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Dogan, Mattei

(16.10.1920, București – 10.10.2010)

Sociolog. A studiat Sociologia la București, ca elev al lui Henri Stahl, și a continuat la Paris, unde și-a luat doctoratul la Sorbona. A rămas în Franța și a lucrat la CNRS. A fost profesor de științe politice la Universitatea din Los Angeles și profesor invitat la Yale University, Columbia University, Florența, Tokyo, Smithsonian Institute ș.a. Lucrări: *Analiză statistică a democrației parlamentare în România*, 1953; *European Politics*, 1971; *Comparing Nations: Concepts, Strategies, Substance*, 1994; *Elites, Crises and the Origins of Regimes*, 1998. Membru în Consiliul Asociației franceze de Științe Politice, președinte al Comitetului de Cercetare asupra Elitelor Politice. În 2001 a creat o fundație dedicată exclusiv științelor politice, care-i poartă numele. Acolo au apărut *Online Anthology of Comparative Research*, *Online Anthology Literature as a Mirror of Social Realities* și *Online*

Doja

Mattei Dogan

Octav Doicescu

Șt. Aug. Doinaș

Gheorghe Doja

Anthology of Social Sciences of Religion and Agnosticism. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Doicescu, Octav

(8.01.1902, Brăila – 10.05.1981, București)

Arhitect. La sfârșitul anilor 1930 scrie, împreună cu Marcel Iancu și Horia Creangă, broșura *Către o arhitectură a Bucureștilor*, o încercare de a prefigura un București modern care să păstreze valorile trecutului. Concomitent apare revista *Simetria*, redactată de el împreună cu G.M. Cantacuzino, Matila Ghica, Tudor Vianu, Titu Evolveanu, Ștefan (Fănică) Constantinescu, Mac Constantinescu. Ultimul număr apare în 1945. Revista este singura publicație a epocii care pune problema Orient–Occident în estetica vremii sau problema Mitocanului Român. Lucrări de arhitectură: palatul Băncii Naționale, coordonator de proiect; Fântâna Mioarița, Parcul Herăstrău (ce include cartierul Jianu din fața Parcului Bordei); Restaurantul Românesc de la Băneasa, uzinele Banloc și blocul Banloc din Calea Victoriei, numit Macul Roșu, Uzinele IAR, Ministerul Informațiilor (Str. Onești), Casa Română de la 'World's Fair', New York, 1939, cartierul de vile din parcul Jianu (astăzi Primăverii) și amenajarea parcurilor Herastrău și Bordei împreună cu inginerul Caranfil, Fântâna Zodiak din Parcul Carol, casa de la Snagov a Regelui Mihai, astăzi distrusă, blocul de locuințe de pe Știrbei Vodă, în fața Conservatorului de muzică, Opera Română (1953) – basoreliefurile sunt opera lui Ion Vlad, cartier de locuințe la Băneasa pentru personalul aeroportului (la origine fiecare casă avea altă culoare), primăria orașului Pitești. Numele său a fost dat unei străzi din cartierul Progresul, din orașul său natal, Brăila. Cetățean de onoare al orașului New York, 1939, titlu acordat de celebrul primar La Guardia. Membru titular (1974) al Academiei Române. Cu prilejul centenarului nașterii Ordinul Arhitecților din România

i-a dezvelit un bust în holul Facultății de Arhitectură din București.

Doinaș, Ștefan (Ștefan) Aug(ustin),

nume la naștere Ștefan Popa

(25.04.1922, Caporal Alexă, jud. Arad – 25.05.2002, București)

Poet. Soț al balerinei Irinel Liciu. A urmat Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj, neterminată din pricina războiului. A făcut parte din Cercul literar de la Sibiu (1943) și a semnat Manifestul Crinului Alb. Prieten cu Ion Caraion. După o perioadă când a profesat în satul natal, a devenit colaborator la diverse publicații literare. Redactor la *Secolul 20*. Senator al României din partea PNȚCD (1992–1996). În 1947 a primit premiul E. Lovinescu al Editurii Fundațiilor Regale pentru volumul în manuscris *Alfabet poetic*. A scris lirică de meditație despre condiția umană, timp, artă: *Cartea marelor*, 1964, debut; *Omul cu compasul*, 1966; *Seminția lui Laokoon*, 1967; *Ipostaze*, 1968, Premiul Academiei; *Alter ego*, 1970, Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă; *Papirus*, 1974; *Anotimpul discret*, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Alfabet poetic*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vânătoare cu șoim*, 1985; *Atlas de sunete fundamentale*, 1988; *Interiorul unui poem*, 1990; *Arie și ecou*, 1992; *Născut în Utopia*, 1992; *Psalmi*, 1997. A tradus Goethe – *Faust*, 1982, Premiul Special al Uniunii Scriitorilor. A publicat și eseuri: *Lampa lui Diogene*, 1970; *Poezie și modă poetică*, 1972; *Orfeu și tentația realului*, 1974; *Lectura poeziei*, 1980; *Măștile adevărului poetic*, 1992. Distins cu Premiul I.C. Brătianu al PNL pentru întreaga activitate, 2002. Membru al Academiei Române (1992).

Doja, Gheorghe, Dózsa György

în maghiară, Juraj Dóža în slovacă

(cca 1470, Dalnic, Covasa – 20.07.1514, Timișoara)

Conducător de răsccoală. Secui ca etnie (triburi originare de pe Volga, folosite de Atila

d

269

Dolănescu

Ion Dolănescu

Mihail Dolgan

ca scuturi vii în fața cavaleriei sale). A condus răscoala țărănească din 1514, care-i poartă numele. Papa Leon al X-lea a organizat o cruciadă antiotomană cu oaste de strănsură, ulterior anulată. Oastea organizată pentru cruciadă s-a transformat într-o oaste de răsculați pe teritoriul Ungariei și Transilvaniei, sub conducerea sa, pentru egalitate în drepturi cu maghiarii. La început victorios la Cenad și Nădlac, în urma atacului nereușit al armatei de iobagi asupra cetății Timișoara, a fost prins la porunca lui Ioan Zapolya, torturat și executat.

Dolănescu, Ion

(25.01.1944, Perșinari, jud. Dâmbovița – 19.03.2009, București)

Interpret de folclor. A debutat ca elev la Casa de Cultură din Târgoviște. A absolvit Școala de Artă din București și a fost solist al Ansamblului Ciocărlia al Ministerului de Interne. Deputat PRM de Ilfov în legislatura 2000–2004. Cele mai cunoscute melodii: „M-am născut lângă Carpați”; „Gorjule, grădină dulce”; „De când sunt pe-acest pământ”; „Mândro, când ne iubeam noi”; „Să-mi trăiască nevastă”; „Neuitata mea Maria”; „Au, lele, vino-ncoa” (duet cu Maria Ciobanu); *Face-m-aș privighetoare* (duet cu Maria Ciobanu); *Pe sub dealul cu izvorul* (duet cu Maria Ciobanu).

Dolenga, Lotis

nume la naștere **Elisabeta Eliade**

(1905, Bălți, Basarabia – 1961, București)

Poetă. A copilărit și a studiat în Franța. Și-a definitivat studiile în România. Și-a legat destinul de orașul Bălți, unde a funcționat, până în 1940, ca profesoară de limba franceză la liceul de fete. A scris în limbile română și franceză. Considerată o Elena Farago basarabeană, a colaborat la revistele: *Poetul, Moldova de la Nistru, Flori de stepă, Itinerar, Bugeacul, Viața Basarabiei, L'Indépendance roumaine, La Roumaine* ș.a. A început să scrie de la vârsta de 12 ani. A publicat în limba franceză volumele

Le Luth brisé, L'idyle d'un poète, A l'inconnu (1929). În limba română a publicat versuri în volumele: *Simfonia amurgului, Petale de crizanteme* (1937), *Cartea ultimelor vise* (Bălți, 1940), *Picături de tristețe* (București, 1940), *Slove de jar* (București, 1941), *Flori albastre* (1942). Autoare a romanului *În ghearele vulturului* (1937). După 1945 rămasă la București.

Dolgan, Mihail

(5.02.1939, Rediu Mare, Basarabia)

Critic și istoric literar. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1958–1963). Angajat cercetător științific la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei (azi Institutul de Filologie), devine șef al Sectorului de literatură română contemporană (din 1987), șef al Catedrei de literatură română și teorie literară la Universitatea de Stat. Lucrări: *Idee și imagine poetică* (debut editorial, 1971), *Metafora poetică și semnificațiile ei în poezia sovietică moldovenească* (1974), *Conștiința civică a poeziei contemporane* (1976), *Crez și măiestrie artistică* (1982), *Responsabilitatea cuvântului critic* (1987), *Poezia: adevăr artistic și angajare socială* (1988), *Grigore Vieru, adevărul* (2004), *Poezia contemporană, mod de existență în metaforă și idee* (2007) ș.a. Deține Medalia guvernamentală Mihai Eminescu (1996), Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (1999), Medalia D. Cantemir a aceleiași instituții (2009). Este membru de onoare al Centrului de studii Ștefan cel Mare și Sfânt (Botoșani, 2001), membru al Academiei de Științe a Moldovei (2008).

Doncev, Ioan

(1818, Chișinău – 1885, Chișinău)

Pedagog. A absolvit Liceul Regional din Chișinău. A fost profesor de istorie, geografie, limba latină și aritmetică la Școala Județeană din Bender (Tighina). În 1847 a predat limba română la Școala Județeană din Chișinău, iar între 1853 și 1865 la Liceul Regional din aceeași localitate. A ocupat, ulterior, funcția de director al azilului de copii Balș. Manuale: *Cursul primitiv de limba română compus pentru școlile elementare și 4 clase gimnaziale* (1865) și *Abeceda română pentru școlile elementare* (1865), *Noutăți gramaticale pentru înțelepciunile practice și studiul primitiv al limbii române* (culegere), *Convorbiri și cuvinte informative ruso-române cu întrebuințarea literelor rusești și în text a informațiilor și cuvintelor românești; pentru convorbiri* (1867). Acestea sunt primele manuale de limba și literatura română editate în Basarabia cu litere latine. În condițiile deznaționalizării metodice a românilor moldoveni activitatea lui Ioan Doncev a constituit un gest de conștiință identitară autentică.

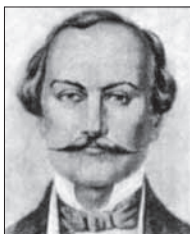
Donici

Vintilă Dongoroz

Ilie Donică

Alexandru Donici

Nicolae Donici

Dongoroz, Vintilă

(27.03.1893, Tecuci - 18.03.1983, București)

Jurist, avocat. A urmat liceul la Focșani, ambele secții, reală și modernă, obținând două diplome, în 1912. A studiat Dreptul la Universitatea din București. Începând din 1915 și până în 1948 a activat ca avocat, făcând parte din baroul de Ilfov. A fost ales de trei ori membru al Consiliului de Ordine al Baroului de Ilfov (1927-1934). A pledat, între altele, în procesele fraudelor de la închisori; Milozi; inginer Motaș contra Societății de Gaz Metan; fraudelor de la Dumbrăveni (Spodheim); cazul Găetan. A făcut parte din mai multe comisii care au elaborat proiectele de Cod penal și Cod de procedură penală, având un rol însemnat la întocmirea acestora. A fost director al revistei *Jurisprudența generală*. Profesor la Școala Superioară de Științe Administrative (1928-1936) din București și la Institutul Superior de Științe Penale (1930-1936). Membru al Partidului Național Liberal. Lucrări: *Despre traficul de influență*, 1922; *Tratat de Drept și Procedură penală*, 5 vol., 1924-1927; *Drept interprovincial penal*, 1925; *Introducere în studiul aprofundat al părții speciale*, curs, 1928; *Pluralitatea infractorilor*, curs, 1929; *Metoda tehnico-juridică în studiul penal*, curs, 1929; *Abuzul de încredere și escrocheria*, 1930; *Amnistia. Caracter. Aplicațiune*, 1930; *Omuciderea prin imprudență. Concurs de cauze*, 1931; *Infracțiunile falimentare față cu legea lichidării judiciare*, 1932; *Trădarea și spionajul. Conceptul lor*, 1933. Membru corespondent al Academiei Române (1948, exclus în același an, repus în drepturi în 1994).

Donică, Ilie

(1.08.1958, Mateuți, Republica Moldova)

Agronom. A absolvit Institutul Agricol din Chișinău. Cercetător la Institutul de Pomicultură al AȘM (director științific). A elaborat bazele fiziologice, agrochimice și tehnologice ale culturii intensive a vișinului în Republica Moldova. Membru al Secției

de Științe Agrare a Academiei de Științe a AȘM, membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România. Președinte al Asociației Producătorilor de Fructe din Republica Moldova. Distins cu Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Științe a Moldovei.

Donici, Alexandru (Alec)

(1806, Bezin, azi Donici, Orhei, Basarabia - 20.10.1866, Piatra Neamț)

Poet. A făcut Liceul Militar la Petersburg și a fost locotenent la Ekaterinburg (azi Sverdlovsk). Și-a dat demisia în 1826 și a plecat la Iași, iar în 1841 la Piatra Neamț, ca magistrat. A fost și proprietar de tipografie. Unul dintre cei mai buni fabuliști români. A fost influențat de Krilov. A scris *Fabule*, 1840. A tradus din Pușkin și Antioh Cantemir.

Donici, Matei

(1847, Brănești, jud. Bălți, Basarabia - 26.09.1921, Tighina)

General. A absolvit Școala de Cavalerie la Tver, Rusia, unde a fost iuncher. Fondator al Partidului Național Moldovenesc și primul lui președinte. A acționat pentru unirea Basarabiei cu România în 1918. A scris și versuri.

Donici, Nicolae

(1/13.09.1874, Petricani, Chișinău - 1956, Nisa, Franța)

Astronom originar din Basarabia. Strănepot al fabulistului Alexandru D. și stră-strănepot al legislatorului Andronache D., rudă a generalului Matei D. și a scriitorului Leon D. A absolvit Universitatea Novorosiisk din Odessa, a locuit și a lucrat la Sankt Petersburg, ocupându-se în mod particular de astronomie, colaborând cu cei mai importanți astronomi ruși ai timpului: F.A. Bredikin, O.A. Baklund, A.A. Belopolskii, S.N. Kostinskii. În 1908 a construit un observator astronomic propriu la Dubăsarii Vechi în Basarabia. Între 1918 și 1944 a

d

271

Dordea

Toma Dordea

Valerian Dorogan

locuit și lucrat la Dubăsarii Vechi și București. Din 1944 locuiește în Franța. Lucrează la Meudon și Nisa. Cercetările sale astronomice se referă la astronomia Soarelui, cromosferei, planetelor, luminii zodiacale. A observat 8 eclipse de Soare în diferite părți ale lumii, 8 eclipse de Lună. A stabilit că planeta Mercur nu are atmosferă, a observat cometa Halley în anul trecerii la periheliu (1910), a cercetat planeta Saturn, a observat și măsurat lumina zodiacală în Egipt (1908) și în Algeria (1947–1952). Autor a cel puțin 77 de lucrări științifice: *Raport*, 1923; *Rapport sur le Premier congrès de l'Union astronomique tenu à Rome de 2 au 10 mai 1922* (1923); *Al patrulea congres al Uniunii Astronomice Internaționale* (1932). *Raport*, 1923; *Observatoire d'Astronomie Physique*, 1924; *Sur une méthode nouvelle d'investigation des phénomènes solaires*, 1924 (și în română, Chișinău, 1927); *Al patrulea congres*, 1933. A fost membru al Uniunii Internaționale pentru studiul Soarelui, al Uniunii Internaționale Astronomice (din 1922), al societăților astronomice din Rusia (până la 1917), Germania și Franța. A fost membru al Comitetului Astronomic Român, membru de onoare al Academiei Române din 1922 (exclus în 1948 și repus în drepturi din 1991, post-mortem) și Doctor Honoris Causa al Universității din Coimbra, Portugalia. Observatorul Astronomic al Universității de Stat din Moldova îi poartă numele.

Dordea, Toma

(1.01.1921, Bungard, județul Sibiu)

Inginer (profil electric). A absolvit Facultatea de Electromecanică la Timișoara, unde a devenit apoi profesor. Lucrări: *Tehnica măsurării mărimilor electrice și magnetice*, 1963; *Instalații electrice de utilizare. Îndreptar*, 1968; *Aparate electrice de joasă tensiune. Îndreptar*, 1977. Membru al Academiei Române (1994). Începând din 1994 este președintele filialei Timișoara a Academiei Române. De asemenea, este membru titular al Academiei de Științe Tehnice din România.

Dorogan, Valerian V.

(3.01.1955, Cotuijenii-Mari, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit liceul la Cotuijenii-Mari, iar inginerie electronică la Politehnica din Chișinău (1977). Doctor habilitat și profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei, a fost șef de laborator, iar în prezent este prorector pentru cercetare științifică. A publicat peste 350 de articole în domeniul micro-opto-electronicii și are 23 de brevete de invenție. Profesor invitat la Darmstadt (Germania), în Franța, Belgia. Medaliat (circa 60 de medalii) la Saloanele Internaționale de Inventică (Belgia, Elveția, Moscova, Iași, Ucraina, China).

Dorohov, Lazăr (Lazar)

(13.04.1900, Stavropol, Rusia -

11.03.1964, Chișinău)

Biolog. Rus ca etnie. S-a specializat în Rusia în fiziologia plantelor și a venit în Basarabia în 1939, în contextul în care orașul natal fusese cucerit de armatele albgardiștilor (Anton Denikin). Fondator (1961) și director al Institutului de Fiziologia Plantelor al AȘM. Membru corespondent și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

Dosofti, nume la naștere Dimitrie Borălă

(26.10.1624, Suceava - 13.12.1693, Żółkiew, Polonia, azi Nesterov, Ucraina)

Cărturar. A absolvit Școala Domnească la Trei Ierarhi, fiind influențat de Varlaam. Călugărit la Probota (1648). A fost mitropolit al Moldovei (1671–1674; 1675–1686). A făcut politică antiturcească și filopolonă. După bătălia de la Stănilești a fugit în Polonia cu arhivele de documente ale țării, ajunse apoi la Petersburg (după ce Polonia a fost luată de ruși. Aflate în prezent la Biblioteca Saltikov Scedrin sub numele Arhivele Polone). A fost excomunicat de patriarhul ortodox al Constantinopolului. A înființat, cu sprijinul Patriarhiei din Moscova, o tipografie la Trei Ierarhi și a rămas drept creator al versului cult prin traducerea *Psaltirei pre versuri tocmită*, Uniew, 1673, prima traducere în versuri a acestei lucrări în Răsăritul ortodox, pentru care a consultat o ediție grecească a Vulgatei și *Psaltirea în versuri* a lui Jan Kochanowski. A mai scris versuri originale la stema Moldovei: *Stihuri la luminatul herb a Țării Moldovei*, care prefătează *Psaltirea*, 1673, a tradus un fragment din drama *Erofile* a cretanului Chortasis și, pentru prima oară în românește, *Istoriile* lui Herodot.

Dragalina, Corneliu

(5.02.1887, Caransebeș - 11.07.1949, București)

General de corp de armată. Fiu al lui Ioan D. A absolvit Școala Superioară de Război

Dragnev

Dosoftei

Corneliu Dragalina

Ioan Dragalina

Demir Dragnev

(artilerie și geniu) și în 1940 a fost numit la comanda Corpului 6, care a intrat pe front în octombrie 1941, când a forțat trecerea Donului și a luptat la sud de Stalingrad, subordonat Armatei 1 Tancuri. A primit Crucea de Fier (cavaler) și Ordinul Mihai Viteazul clasa a II-a. Nu se înțelegea cu Ion Antonescu. A fost destituit în 1943 și numit guvernator militar al Bucovinei. A rămas în această funcție până la trecerea Bucovinei sub jurisdicție sovietică (martie 1944), după care a fost pus la dispoziția Ministerului de Război. Reactivat după 23 august 1944, a fost numit inspector general al trupelor motorizate. Trecut în rezervă în martie 1945.

Dragalina, Ioan

(3.12.1860, Caransebeș – 24.10.1916, București) Comandant militar. Tată al lui Corneliu D. A absolvit Academia Militară la Timișoara și Viena. În 1887 a trecut granița în România și a militat pentru unirea Banatului cu țara. În 1916 a fost comandantul Diviziei 1 Turnu Severin. În același an a primit comanda Armatei I și a plecat să lupte în linia I, fiind rănit în luptele pentru cucerirea Orșovei și a culoarului Timiș.

Draganov, Boris

(6/19.07.1920, Tătar Copciac, Basarabia)

Inginer. Găgăuz ca etnie. Frate gemăn cu Gleb Drăgan. Tatăl, primar la Comrat, a fost deportat în 1941 la Ivdel, dincolo de Ural. Mama a fost deportată la Berezova, în partea de nord a munților Ural, apoi trimisă la Salehard, după care au urmat alte localități ale surghiunului siberian – Hanti-Mansiisk, Tiumen. Despărțit de fratele său, revenit la Timișoara, s-a evacuat cu Institutul Flotei Maritime din Odessa la Samarkand pentru a nu pierde contactul cu părinții deportați. A început Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din Samarkand și a terminat-o la Odessa. A lucrat la Catedra de energie termică a Universității de Științe Agricole din Kiev, unde în 1981 au venit și

părinții (eliberați în 1956, iar apoi cu domiciliu forțat în rn. Ungheni). Contribuții în domeniul hidrodinamicii și al schimbului de căldură în medii multifazice; termofizica întreprinderilor agricole și a construcțiilor; optimizarea sistemelor de conservare a energiei. Membru al Academiei de Științe a Ucrainei.

Dragnev, Demir

(27.07.1936, Cureșnița, Basarabia)

Istoric. Bulgar ca etnie. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău (1957). A fost cercetător științific, director adjunct, șef de secție, director, șef de sector la Institutul de Istorie (specializat în istoria Evului Mediu și cea modernă) al AȘM. Profesor la Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă (din 1992) și la Universitatea de Stat din Chișinău (din 1998), redactor-șef al *Revistei de istorie a Moldovei* (1995–2006), membru al colegiului de redacție al revistei *Destin românesc* (din 2006). Lucrări: *Сельское хозяйство феодальной Молдавии* (1975), *Очерки внешнеполитической истории Молдавии до начала XIX века* (1987, în colaborare), *Țara Moldovei în epoca luminilor* (1999), *Ștefan cel Mare și Sfânt în contextul epocii sale și al posterității* (2004, în colaborare), *Domnii Țării Moldovei* (2005, în colaborare), *Moldova în epoca feudalismului. Documente slavomoldovenești*, vol. I–VI, VIII (1991–1998, în colaborare), *Documente moldovenești din secolul al XVIII-lea*, vol. IX: 1751–1774 (2004, în colaborare), vol. X: 1775–1786 (2005, în colaborare), vol. XI: 1787–1800 (2008, în colaborare), *Dicționar de istorie a românilor* (2006, în colaborare) ș.a. Autor de manuale pentru învățământul preuniversitar. Participant la foruri științifice (Chișinău, Paris, București, Iași, Moscova, Varșovia). Laureat al Premiului de Stat al RSSM (1986) și al Premiului AȘM (1996). Deținător al Medaliei Dimitrie Cantemir a AȘM (2001). Membru corespondent al AȘM (1995).

d

273

Dragomir

Silviu Dragomir

Mihail Dragomirescu

Dragoș

Dragomir, Mihail

nume la naștere **Mihail C. Dragomirescu**
(24.04.1919, Brăila – 9.04.1964, București)

Poet. A făcut studii la Academia Comercială din București. A fost redactor la *Viața românească* și redactor-șef la *Luceafărul*. A scris poeme romantice, dominate de sentimentul naturii și istoriei, în spirit umanist și ironic: *Rugă de ateu, adică vorbe despre orânduiești și cărmuitori*, 1938; *Stelele păcii*, 1952, Premiul de Stat; *Războiul*, 1955, Premiul de Stat; *Șarpele fantastic*, 1965, postum. A tradus din K. Simonov, J. Steinbeck, A.S. Pușkin, H. Wells, E.A. Poe ș.a.

Dragomir, Silviu

(13.03.1888, Gurasada, Hunedoara – 23.02.1962, București)

Istoric, om politic. A fost profesor la Universitatea din Cluj. A publicat lucrări privind îndeosebi istoria românilor din Peninsula Balcanică și istoria luptei românilor din Transilvania pentru libertate politică și culturală, valoroase sub raport documentar: *Vlahii și morlaccii*, 1924; *Studii și documente privitoare la revoluția românilor din Transilvania în anii 1848–1849*, 4 vol., 1944–1946; *Vlahii din nordul Peninsulei Balcanice în Evul Mediu*, 1959. Membru titular al Academiei Române (1928).

Dragomirescu, Mihail

(22.03.1868, Plătărești, Călărași – 25.11.1942, București)

Estetician, teoretician și critic literar. Urmează studiile liceale la Gh. Lazăr și la Colegiul Sf. Sava din București. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Devine discipolul lui Titu Maiorescu, de care se desparte ulterior. În 1895 este numit conferențiar de estetică la Universitatea din București, iar în 1906 – profesor titular la Catedra de literatură română a Facultății de Litere și Filosofie din București. Organizează Seminarul de Literatură, transformat în

Institutul de Literatură. A condus revistele *Convorbiri critice*, *Ritmul vremii*, *Falanga*, în paginile cărora a combătut, de pe pozițiile criticii raționaliste, atât sămănătorismul, cât și simbolismul și modernismul. Adept al esteticii integraliste, considera capodopera drept o specie, înglobând în mod rigid arta în sfera științei. Lucrări: *Critica „științifică” și Eminescu*, 1895; *Critica dramatică*, 1904; *Teoria poeziei*, 1906; *Știința literaturii*, 1926; *La science de la littérature*, vol. I–III, Paris, 1928–1929, vol. IV, 1938; *Critică – directive literare*, vol. I, 1927, vol. II, 1928; *Integralismul (dialoguri filosofice)*, 1929; *Sămănătorism, poporanism, criticism*, 1934; *Scrieri critice și estetice*, ediție îngrijită, cu note și comentarii de Z. Ornea și Gh. Stroia, 1969. Membru de onoare al Academiei Române (1938).

Dragoș

(începutul sec. XIV, Cuhea, Maramureș – 1353, Baia, Moldova)

Primul voievod al Moldovei (1352–1353). A fost instalat de regele Ludovic I al ungarilor să alcătuiască o „marcă” (teritoriu de protecție a trecătorilor Carpaților Orientali spre Transilvania, în fața năvălirilor tătare, așa cum la trecătorile Carpaților Meridionali au fost puși secui). A avut capitala la Baia (teritoriul cuprindea doar actualele județe Suceava, Botoșani, Neamț și Iași). A ctitorit la Volovăț o biserică de lemn, adusă mai apoi de Ștefan cel Mare la Putna. A avut doi fii: Szas și Gyula, primul urmaș al lui Dragoș la tronul Moldovei, și al doilea voievod de Maramureș. Fiul lui Szas s-a numit Balc (numele iranic pentru Bactriana, cuvânt din aceeași familie cu Balcic, Balica, Bălcescu, Balcani) și a venit pe tron după Szas, tot ca vasal al regatului maghiar. Revolta pentru independență a fost stărnită de Bogdan, cneaz maramureșean, care l-a biruit pe Balc, a retrasat hotarele Moldovei și a fondat un voievodat românesc independent (1359).

Drăgan

Dragoș, Lazăr

(21.11.1930, Ursad, Bihor - 2.04.2009, București) Matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din București și a devenit profesor al facultății. Contribuții în domeniul mecanicii aplicate, mecanicii fluidelor, aerodinamicii ș.a. Lucrări: *Magnetodinamica fluidelor*, 1969; *Principii ale mecanicii analitice*, 1976; *Principii ale mecanicii mediilor continue*, 1983. Membru al Societății Americane de Matematică. Membru titular al Academiei Române (1992).

Dragu, Teodor

(1848, Zăpodeni, jud. Vaslui - 1925, București) Inginer. A studiat la Academia Mihăileană din Iași, apoi la Paris, la École des Arts et des Métiers. Este fondator la Societății Politehnice (1881), al cărei președinte devine (1915-1919). În 1886 este numit șef al Serviciului de ateliere și material rulant al CFR. Între 1880 și 1915 a fost profesor de construcții de mașini cu aburi la Școala Națională de Poduri și Șosele. A construit mai multe tipuri de locomotive cu aburi și a introdus în 1887, pentru trenurile din rețeaua feroviară română, sistemul de încălzire cu aburi a trenurilor, sistem asemănător cu acela folosit la locomotive. În 1892 a introdus mecanismul de frânare automată cu aer comprimat, sistem Westinghouse. A inițiat utilizarea în România a locomotivelor care foloseau combustibil lichid și a inventat pentru acestea un injector cu păcură pentru focarele cazanelor. Sistemul a fost perfecționat de englezi după Primul Război Mondial. Lucrări: *Locomotivele tender și locomotivele cu tender deosebit comparate din punct de vedere al aplicațiilor lor pe căile secundare, în lărgime normală* (1886); *Description des installations et des appareils en usage aux chemins de fer de l'état roumain pour l'emploi des locomotives* (Congresul Internațional de Petrol, București, 1907). A participat, alături de Anghel Saligny, la congresele dedicate căilor ferate de la St. Petersburg (1892) și Washington (1905).

Drăculești

Dinastie care a domnit în Țara Românească. Era, în fapt, o ramură a dinastiei Basarabilor, porceasă de la Mircea cel Bătrân, mai exact de la fiul acestuia, Vlad al II-lea Dracul, tatăl lui Vlad Țepeș. Dracul era o poreclă, românizare a Ordinului Dragonului, ordin creștin secret european de luptă antiotomană fondat de Sigismund de Luxemburg, regele Ungariei (franceza la origini). Dragonul era simbolizat ca Uroboros, șarpele primordial care-și înghite coada, semn foarte vechi al triburilor

originare care scăpaseră de potop (de unde semnul acvatic al șarpelui) și recuceriseră uscatul. Temeiul de existență al acestei lumi vechi care fondase creștinismul făcea unitatea ei în lupta cu urmașii civilizației calului, veniți din centrul Asiei și care migraseră spre apus, cucerind și ei același uscat. Dintre aceste triburi făceau parte și neamurile turce care le aparțineau otomanii, adică Islamul. În acești parametri foarte largi trebuie înțelese cruciadele creștinătății și întregul complex medieval care a generat, până la urmă, și fragmentarea dinastiei Basarabilor. Ei i se mai adaugă însă și ingredientele locale, care țin de bălălia pentru impunerea unui anumit tip de creștinism în aria țărilor române: slav (sârbesc sau rusesc) ori grecesc, adică originar bizantin, ceea ce conecta, fie și pe ocolite, cu bazinul latinătății. Aceasta era, în fapt, conștiința niciodată dispărută a unității vechii Dacii, adică a poporului al cărui substrat profund atinge origini foarte vechi, dar apăruse ca entitate a istoriei numai după cucerirea romană. Dincolo de toate aceste bălăli și imperative ale momentului, ceea ce încerca să se definească în fondal era chiar identitatea națională a românilor. V. și Basarab (dinastia), Dănești (dinastia).

Drăgan, Gheb

(6/19.07.1920, Țătar Copciac, Basarabia)

Inginer. Găgăuz ca etnie. Frate geamăn cu Boris Draganov. A absolvit liceul la Comrat și Tighina. Facultatea de Electromecanică la Politehnica din Timișoara cu Magna Cum Laude. Specializat în tehnica tensiunilor înalte. A lucrat la Centrala de Gaz și Electritate, la Institutul de Studii și Proiectări Energetice. Profesor și decan al Facultății de Energetică din București. Contribuții în electrostatică, supratensiuni atmosferice și de comutație. Lucrări: *Montarea rețelelor electrice de distribuție*, 2 vol., 1949; *Tehnica tensiunilor înalte*, 1954, 1996; *Supratensiuni atmosferice în instalații electroenergetice*, 1992. Președinte al Comisiei de Energetică a Academiei Române. Membru titular (2004) al Academiei Române, membru al Academiei de Științe Tehnice din România. A fost ales și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Drăgan, Iosif Constantin

(20.06.1917, Lugoj -

22.08.2008, Palma de Majorca)

Eseist. A absolvit Dreptul la București și s-a specializat la Roma. Adept al politicii lui Ion Antonescu, membru al Gărzii de Fier. Rămas în Italia după război, a întemeiat compania Butan Gas. A înființat un Centru

d

275

Drăganu

Gleb Drăgan

Iosif C. Drăgan

Nicolae Drăganu

Vasile Drăgănel

de Studii Istorice la Veneția, care se ocupă, în principal, de tracologie, ca și de afirmarea priorităților românești în materie de economie și cultură. Deține Editura Nagard. Între altele, susținător al teoriei protocronismului, cultivat de cercul *Luceafărului* în anii 1980. Editează *European Bulletin* (din 1950), *Noi, tracii*. A colaborat din 1976 cu Guvernul României, publicând cărți și în România. După 1989 a înființat Universitatea Europeană Iosif Constantin Drăgan la Lugoj, un post de televiziune al Universității din Craiova, iar Fundația Iosif Constantin Drăgan a finanțat sculptarea, pe fațada versantului românesc al muntelui aflat pe Dunăre, la Cazane, a efigiei lui Decebal. Lucrări: *Noi, tracii*, 1976; *Antonescu. Mareșalul României și războaiele de reîntregire*, vol. I–IV, Veneția, Editura Nagard, 1986–1990; *Odobeleja: apariția ciberneticii generalizate pe pământ românesc. O evaluare*, 1993; *Imperiul romano-trac*, 2000; *Prin Europa*, 5 vol., 2005.

Drăganu, Nicolae

(18.02.1884, Zagra, jud. Bistrița-Năsăud – 18.12.1939, Cluj)

Filolog, lingvist și istoric literar. Bursier din fondurile grănicerești, studiază filologia clasică și limba română la Universitatea din Budapesta. Doctor în filologie română cu teza „Compunerea cuvintelor românești” (1906). Obține atestatul în limba și literatura latină, greacă și română, fiind promovat profesor ordinar la liceul din Năsăud. Este abilitat docent la Universitatea din Cluj (1916), iar după Marea Unire participă la reorganizarea acesteia. Profesor de limba și literatura română veche la Facultatea de Litere și Filosofie din Cluj. Face parte din colectivul Muzeului Limbii Române, întemeiat de Sextil Pușcariu, la Cluj, în 1919, unde participă la elaborarea *Dicționarului limbii române*. Preocupări de filologie, lexicologie, onomastică, sintaxă și istorie literară. Primar al municipiului Cluj între 1933 și 1938. Lucrări: *Două manuscrise vechi. Codicele*

Teodorescu și Codicele Marțian, 1914; *Toponimie și istorie*, 1928; *Românii în veacurile IX–XIV pe baza toponimiei și a onomastice*, 1933; *Histoire de la littérature roumaine de Transylvanie des origines à la fin du XVIIIe siècle*, 1938; *Morfemele românești ale complementului în acuzativ și vechimea lor*, 1943; *Istoria sintaxei*, 1945; *Elemente de sintaxă a limbii române*, 1945. Membru al Academiei Române (1939).

Drăgănel, Vasile

(10.09.1962, Hoghinești, Republica Moldova)

General. A absolvit Institutul Pedagogic din Bălți, specialitatea limba engleză. După satisfacerea serviciului militar s-a înrolat în MAI. Șef al Serviciului de Protecție și Pază de Stat al Președintelui Republicii Moldova (1994–1997), șef al Serviciului de Protecție și Pază de Stat (1997–2001), ministru de Interne (2001–2002), plecat prin demisie în condițiile în care a refuzat să acționeze contra manifestanților din Piața Marii Adunări Naționale.

Drăgănescu, Emil

(18.12.1919, Galați)

Politician. A absolvit Politehnica (Construcții de Mașini) din București. Membru al PCR din 1946. Deputat în Marea Adunare Națională, ministru al Construcțiilor de Mașini (1951), vicepreședinte al Comisiei Controlului de Stat (1955), ministru al Energiei Electrice (1965), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1968), a inițiat acordurile cu Canada legate de instalarea reactorilor nucleare de la Cernavodă (1969) și construirea barajului și lacului artificial de la Vidraru, pe Argeș. Membru al Comitetului Executiv al Comitetului Central al PCR (1969). Viceprim-ministru al guvernului (1975–1978), ministru al Sportului (1978), al Sportului și Turismului (1979), al Energiei Electrice (1969). A făcut parte din Comitetul Politic Executiv al CC al PCR în echipa lui Manea Mănescu (prim-ministru) în 1989, înlăturată de la putere pe 22 decembrie 1989. Distins cu Ordinul Muncii (1968).

Drăghici

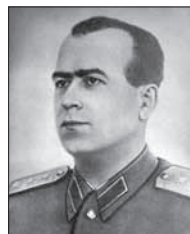
Emil Drăgănescu

Mihai Corneliu Drăgănescu

Mariana Drăgescu

Alexandru Drăghici

Drăgănescu, Mihai Corneliu

(6.10.1929, com. Făget, jud. Prahova)

Inginer, eseist și filosof, specialist în electronică. A absolvit Institutul Politehnic din București (Electronica). A avut contribuții în soluționarea următoarelor probleme teoretice: influența sarcinii electrice spațiale asupra capacităților de conectare dintre electrozii tuburilor electronice (1953–1960); circuite electronice neliniare și influența neliniarității capacității dispozitivelor electronice asupra oscilatorilor electronici (1956–1958); teoria tranzistorului la nivele mari de injecție (1960–1962); efecte inductive la dispozitive semiconductoare (1961–1965); teoria diodei dielectrice (1964–1965). A fost profesor la Institutul Politehnic din București. Lucrări: *Circuite cu tranzistori* (1961) – în colaborare și sub redacția lui T. Tănăsescu; *Electronii la lucru* (1961); *Procese electronice în dispozitive semiconductoare în circuit* (1962); *Electronica corpului solid* (1972); *Muncă și economie* (1974); *Sistem și civilizație* (1976); *Profundimile lumii materiale* (1979); *Precursori români ai ciberneticii* (1979) – în colaborare; *A doua revoluție industrială* (1980); *Informația între practică și fenomen* (în volumul *Procese revoluționare în știință și tehnică și dezvoltarea societății*, colecția *Idee contemporane*, 1980). Membru (1990) și președinte al Academiei Române (1990–1994). Sub președinția sa Academia Română a adoptat un nou sistem ortografic al limbii române (1993). A fost ales și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Drăgescu, Mariana

(1912, Lugoj – 8.06.2002, București)

Aviatoare. A urmat cursurile Școlii de Pilotaj Mircea Cantacuzino de la Băneasa și, odată cu obținerea brevetului, devine una dintre primele femei-pilot din țara noastră. A lucrat la Aeroclubul Regal al României, unde l-a cunoscut pe Antoine de Saint-Exupéry. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a făcut parte din Escadrila Albă (până în 1943),

echipă sanitară formată din femei-pilot, care evacua răniții din zona frontului.

Drăghiceanu, Matei

(15.05.1844, Târgoviște – 2.05.1939, București) Inginer, geolog. Tată al lui Virgil D. A absolvit Școala de Mine din Paris. Director al Școlii de Poduri și Șosele din București. În 1880 a devenit director al minelor statului. Ca inspector al salinelor a alcătuit hărți geologice detaliate și un proiect-lege pentru organizarea lor. A alcătuit prima hartă a solurilor din România. A fost preocupat de cutremurele de pământ. Lucrări: *Cutremurele de pământ din România și țările înconjurătoare*, 1896; *Chestiunea apei în capitală*, 1898; *Studiu asupra hidrologiei subterane în Oltenia*, 1905; *Cutările hercinice în raport cu seismele*, 1934; *Tectonica seismică euro-asiatică*, 1936. Membru de onoare (1933) al Academiei Române.

Drăghiceanu, Virgil

(?.05.1879, Târgoviște – ?.12.1964, București)

Istoric. Fiu al lui Matei D. A absolvit Istoria la Universitatea din București. A efectuat săpături arheologice îndeosebi la Curtea de Argeș. A scris despre monumentele din această zonă și din zona Târgoviștei. Secretar al Comisiunii Monumentelor Istorice din România. Membru corespondent al Academiei Române (1926), exclus (1948), repus în drepturi în 1990.

Drăghici, Alexandru

(26.09.1913, Tisău, jud. Buzău – 16.04.1992, București)

Om politic. Intrat în PCR ca muncitor la Atelierele CFR din București, ca urmare a marilor crize economice, în 1930. Arestat în 1935, a fost judecat în același proces cu Ana Pauker și Gh. Gheorghiu-Dej. După 1944, colaborator al lui Gh. Gheorghiu-Dej. În 1946 a ajuns șef al Marelui Stat Major al Armatei Române și al Serviciului de Educație, Propagandă și Cultură al Armatei, devenită anexă a Armatei Roșii. El este cel care a organizat Securitatea,

d

277

Drăgoi

Sabin V. Drăgoi

Coriolan Drăgulescu

pe baza principiilor NKVD, și a organizat viața capitalei după dezordinile provocate de război. Căzut în dizgrație din cauza măsurilor luate în forță, anchetat chiar de sovietici. Va reuși să scape, aducându-l, prin trădare, pe Imre Nagy, conducătorul revoluției ungare, în România, de unde îl vor aresta sovieticii. Ultima etapă a carierei a fost aceea de director al Editurii Politice, înainte ca această funcție să fie preluată de Valter Roman.

Drăgoi, Sabin V.

(6.06.1894, Seliște, jud. Arad – 31.12.1968, Timișoara)

Compozitor și folclorist. S-a format ca muzicolog studiind la Iași, Cluj și Praga. S-a remarcat în primul rând printr-o bogată activitate de folclorist; culegeri precum *303 colinde cu text și melodie*, *360 melodii din Arad* și *Hunedoara* poartă semnătura lui. Unul dintre inițiatorii școlii muzicale românești bazate pe folclorul țărănesc, este creatorul a peste 100 de lucrări în toate genurile muzicale. A ocupat următoarele funcții în activitatea pedagogică și dirijorală: profesor de armonie, contrapunct și compoziție (1924–1942) la Conservatorul Municipal din Timișoara, director al aceleiași instituții (1925–1943), director al corurilor bărbătești Doina și Banatul din Timișoara (1924–1932), dirijor al corului mixt Crai Nou din Timișoara (1936–1940), director al Operei Române din Cluj–Timișoara (1940–1944), director (1942–1944) la Conservatorul și Institutul de Artă din Cluj–Timișoara, profesor de armonie, contrapunct și compoziție la aceleași instituții (1943–1944), profesor de armonie, contrapunct (1946–1949) și compoziție (1949–1950) la Conservatorul din Timișoara. Între 1950 și 1964 a fost directorul Institutului de Folclor din București. Operă: *Năpasta*, *Horia*, *Păcală*, *Kir Ianulea*, *Constantin Brâncoveanu*. Lucrări simfonice: *Petrecere populară*, *Divertisment rustic*, *Rapsodia bândănească*, *Concert pentru pian și orchestră*. Dansuri simfonice: *Ce aude Murășul*. Miniaturi

pentru pian: *Moderato*; *Allegretto*; *Andantino*; *Allegro*; *Andantino*; *Andante*; *Allegro*. Muzică de film: *Mitrea Cocor*. Din 1955 a fost membru corespondent al Academiei Române.

Drăgulescu, Coriolan

(4.04.1907, Vărădia, Caraș-Severin – 1.06.1977, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe din Cluj. Profesor la Facultea de Științe din Cluj, după 1945 profesor la Facultatea de Chimie Industrială din Timișoara și decanul ei fondator. Cofondator al Facultății de Agronomie (1945) din Timișoara. Contribuții la chimia coordinativă și a solvenților neapoși. Lucrări: *Chimia structurală modernă*. *Chimia coordinației*, 1977. Membru de onoare al Societății de Chimie Industrială din Paris. Membru titular al Academiei Române (1963).

Drăguț, Vasile

(9.01.1929 – 1.11.1987, București)

Istoric de artă. A început studiile la Litere și Filosofie la Universitatea din București (întrerupte), apoi a continuat și absolvit Institutul de Arte Plastice. Profesor și rector (1976–1987) al Academiei de Arte, București. A coordonat Comisia Centrală de Stat a Patrimoniului Cultural Național. Membru în consiliul de conducere al Departamentului Cultelor. A contribuit mult la restaurarea monumentelor istorice din Mediaș, Sibiu, despre care a publicat nenumărate studii. Este cel care a semnalat chipul lui Mihai Viteazul în frescă la biserica din Ocna Sibiului, restaurată de Constantin Brâncoveanu. A primit Ordinul Meritul Cultural clasa a III-a, 1968, Ordinul Muncii clasa a III-a, 1979, Premiul Minerva d'Oro, Roma, al Academiei Internaționale de Artă și Cultură, 1985. Membru de onoare al Societății Elene de Arheologie, 1987. Un premiu național pentru conservare și restaurare de artă îi poartă numele din 2005.

Drâmbă, Constantin

(19.07.1907, Borșani, Bacău – 10.02.1997, București)

Astronom, matematician. A absolvit Matematica la Universitatea din București și și-a luat doctoratul la Sorbona. Astronom la Observatorul Astronomic București și director al lui (1963–1977). Profesor de astronomie la Universitatea din București. Contribuții în domeniul analizei ciocnirilor de corpuri cerești. Lucrări: *Despre variațiile singulare ale sistemelor diferențiale*, 1950; *Asupra distribuției traiectoriilor în jurul unui punct singular*, 1951. Membru al Uniunii Astronomice Internaționale. Membru titular al Academiei Române (1990).

Druc

Vasile Drăguț

Constantin Drămbă

Mircea Druc

Drimba, Ovidiu

(09.1919, Marginea, jud. Bihor)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cluj, secția italiană-franceză. Specializare ca profesor asociat la Universitatea din Torino. Profesor la IATC București. Contribuții în domeniul istoriei teatrului românesc. Lucrări: *Filosofia lui Blaga*, 1944; *Pagini despre cultura europeană*, 1945; *Don Quijote, sensul eroului și semnificația operei*, 1955; *Ghid de literatură universală. Scriitori, cărți, personaje*, 1969; *Istoria culturii și civilizației*, 4 vol., 1984–1994; *Istoria teatrului universal*, 2000. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Dromichaites/Dromihete

(sec. III î.H.)

Rege dac. A luptat cu regele Traciei Lisimah (la început general macedonean al lui Alexandru Macedon), care voia să-și extindă stăpânirea în zona dacică a Scythiei Minor, unde erau deja colonii ale Miletului din sec. al VI-lea î.H. L-a înfrânt și l-a luat prizonier pe fiul acestuia, Agatocles. S-a sfătuit cu marele său preot, Ceneus, și a păstrat prizonierul. În 292 î.H. Lisimah a atacat din nou Dacia spre a-și recupera fiul și a păstra cetățile dacice deja cucerite. A pierdut din nou bătălia, iar dacii au recuperat cetățile Capidava și Genucla. Herodot descrie aceste evenimente.

Drouhet, Charles

(1879, Bârlad – 8.01.1940, București)

Comparatist. Descendent al unei familii de revoluționari francezi refugiată în Moldova. A absolvit Literele și Filosofia la București. Profesor la Universitatea din București. A scris studii comparatiste: *Modelele franceze ale teatrului lui Alecsandri*, 1913–1914; *Izvoarele de inspirație din poezia O fată tânără pe patul morții a lui Bolintineanu*, 1913. A fost mentorul comparatistului Basil Munteanu, plecat la Paris, prieten cu Paul Hazard.

Druc, Mircea

(25.07.1941, Pociumbăuți, com. Zăicani, plasa Râșcani, Basarabia)

Om politic. A lucrat ca tractorist în Kazahstan. A absolvit Facultatea de Filologie și Istorie a Universității de Stat din Chișinău și Facultatea de Limbi Romanice la Universitatea de Stat din Leningrad. Dispecer pe Aeroportul Șeremetievo din Moscova. Specializat în economie la Institutul Americii Latine al Academiei de Științe a URSS din Moscova și la Facultatea de Economie a Universității Lomonosov din Moscova. Profesor de științe administrative la Institutul Politehnic din Chișinău. Implicat în procesul Usatiuc-Bulgăr (cetățean sovietic din Moldova care a cerut în 1970 audiență la N. Ceaușescu pentru a apăra cauza independenței Basarabiei și a fost extrădat și trimis în Siberia), e destituit și trimis la Ministerul Industriei Alimentare. Pleacă la Moscova în 1975 ca lector la Centrul pentru probleme administrative al Universității de Stat Lomonosov și cercetător științific la secția Institutului Unional de Cercetare Tehnico-economică și Informație în Electrotehnică – Informelectro, apoi devine șef al sectorului cercetare al Centralei Economice Mosstroiplastmass din Moscova și redactor științific la Institutul Central de Cercetare Tehnico-economică și Informație pentru Industria Alimentară din Moscova. Termină la seral Facultatea de Psihologie a Universității de Stat Lomonosov din Moscova. Din 1981 se află la Cernăuți (Ucraina), la filiala Institutului de Automatică din Kiev. În 1988 este fondator al Societății Culturale Române Mihai Eminescu din Cernăuți, fiind ales în funcția de vicepreședinte. În această calitate a contribuit la înființarea primei clase cu predare în limba română din Cernăuți (inițial cu 16 elevi, apoi în 1991 numărul elevilor a crescut la 60). Deputat din partea Frontului Popular din Moldova (1990), devine prim-ministru al Moldovei

d

279

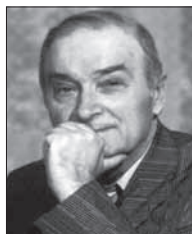
Druc

Vlad Druc

Anatol V. Drumea

Ion Druță

Lazăr Dubinovschi

(1990–1991) și în același timp membru al guvernului sovietic. În această calitate a înființat primele structuri ale Armatei Naționale, Poliției Naționale, Trupelor de Carabinieri (după modelul italian) și Serviciilor Speciale de Informații; a introdus limba română ca limbă de predare în școli, licee și universități; a fondat Academia de Studii Economice și Academia Națională de Poliție, cu sediul la Chișinău; a contribuit la deschiderea la Chișinău a liceelor bilingve român-francez, român-spaniol, român-englez, român-italian, român-german; a contribuit la trimiterea la studii în România și în alte țări a peste 3 000 de studenți, doctoranzi și elevi. Președinte al Frontului Popular Creștin Democrat din Moldova (din 1992) și Președinte al Consiliului Național al Reîntregirii (Iași, 1992), a fondat Partidul Național al Reîntregirii, absorbit în 1999 de PUNR, România. Guvernul Adrian Năstase l-a trimis ambasador în Brazilia. La întoarcere, a devenit membru al PRM. Distins cu Medalia Meritul Civic din Republica Moldova, 1996.

Druc, Vlad

(17.10.1948, Pociumbăuți, Republica Moldova)

Regizor. A absolvit Institutul de Arte din Chișinău, regie de teatru, și Institutul de Cinematografie din Moscova, secția regie de film. A lucrat la Moldova Film, iar din 2000 și-a creat propriul studio, Media SDB. Profesor la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. A regizat filme artistice, dar mai ales documentare și a făcut câteva roluri de actor: *Arta* (scenariu și regie), 1971; *Moldova la Leipzig*, 1972; *Întâlniri pe pământul Franței*, 1972; *Ion Creangă*, 1973; *Maria Codreanu* (scenariu), 1973; *Reîntoarcere* (regie), 1975; *Și-i veșnic cântecul*, 1975; *Pe Magistrala Baikal-Amur*, 1976; *Copilul tău*, 1976; *Firul cel viu*, 1976; *Pământul meu*, 1977; *Goblen* (scenariu și regie), 1978; *Tatăl*, 1978; *Meșterul anonim* (scenariu și regie), 1979; *Ciobanii* (scenariu

și regie), 1980; *În astă seară*, 1980; *Neobosite mâinile tale*, 1982; *Găgăuzii*, 1982; *Picătura bunătății noastre*, 1982; *Luna lui Căuș*, 1984; *Jocurile copilăriei noastre* (scenariu și regia în colaborare cu M. Chistrugă), 1985; *Haiducul* (scenariu), 1985; *Moara* (scenariu și regie), 1985; *Correspondentul vostru special* (actor), 1987; *Coboare pacea pe pământ*, 1988; *Vai, sărmana turturică!*, 1988; *Goliciune*, 1989; *Cursa* (actor, regie, montaj), 1989; *Cheamă-i, Doamne, înapoi*, 1989; *Vive la Femme*, 1989; *Quo Vadis Popule?*, 1991/92; *Crăciunul însângerat* (regie în colaborare cu V. Gagi), 1990; *Ștefan cel Mare*, 1990; *Duminica Mare* (scenariu și regie în colaborare cu M. Chistrugă), 1990; *Lică Sainciuc* (scenariu și regie), 1993; *Memory Depilation*, *Art*, *Eromania*, 1992; *La Moldova*, Centrul Național de Cinematografie; *Nea Costache*, studioul Bucium, 1998; *Chișinău*, studioul Bucium, 1998; *Alexandru Cazacu* (imagine), 1997; *Rapsodie chișinăuiană* (imagine și regie ProFilm, 1999; *Primarul*, ProFilm, 1999; *Bucuria de a trăi*, 2001; *Aria*, 2005. Premiul Național al Cinematografiei, 1996.

Drumea, Anatol(ie) V.

(14.02.1930, Chișinău, Basarabia – 16.06.2010, Chișinău)

Fizician. A absolvit Fizica la Universitatea din Chișinău. Specializat în fizica Pământului și seismologie. Fondator și director al Institutului de Geofizică și Geologie al AȘM, unde s-a alcătuit harta seismică a republicii și se finalizează harta microseismică a capitalei, utilă în urbanism. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Druță, Ion

(3.09.1928, Horodiște, Basarabia)

Scriitor. A absolvit o școală de silvicultură. Redactor la publicația *Țăranul sovietic*. Apoi a terminat Școala de Literatură din Moscova și s-a stabilit acolo din 1957. Debut editorial cu volumul de nuvele *La noi în sat*, 1953. Considerat unul dintre cei mai mari

Duca

prozatori din Republica Moldova. Proza sa, în linia lui Sadoveanu și Rebreanu, are în centrul atenției satul românesc etern: *Frunze de dor*, 1957; *Povara bunătății noastre*, 1961; apărut și în România, colecția BPT, 1992; *Balade din câmpie*, 1963, Premiul de Stat al RSS Moldova; *Întoarcerea țăranei în pământ*, 1969; *Clopotnița*, 1973; *Biserica Albă*, 1983. A scris și teatru: *Casa mare*, 1959; *Ultima lună de toamnă*, 1965, scenariu de film distins cu Crucea Sudului la Festivalul Internațional de la Mar del Plata, Argentina; *Doina*, 1968; *Păsările tinereții noastre*, 1972; *Horea*, 1973; *Tot ce-avem mai sfânt*, 1974; *Cervus divinus*, 1977. A scris, de asemenea, eseuri: *Eminescu, poet național*, 1970; *Pământul, apa și virgulele*, 1987. În 1988 a primit titlul de Scriitor al Poporului din RSSM. La București i-a apărut o selecție cuprinzând *Clopotnița*, *Horodiște*, *Ultima lună de toamnă*. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Dubinovski, Lazăr

(1.05.1910, Fălești – 1982, Chișinău)

Sculptor. Evreu ca etnie. S-a format la Academia de Arte Frumoase din București, avându-i drept mentori pe maestrul Dimitrie Paciurea și Oscar Han, apoi la Paris, în 1929 luând lecții de modelaj de la celebrul sculptor Antoine Bourdelle (1861–1929). Lucrări: *M. Eminescu*, *D. Cantemir*, *M. Costin*, *A. Șciusev*, *O. Dain*, toate busturi; sculpturi alegorice – *Tinerete*, *Răscoala*; monumente – *Grigori Kotovski*, *Strâmbă-Lemne*; *Portretul pictorului Corneliu Baba* (1960), *Țesătoarele din Tiraspol* (1962), *Portretul lui Dimitrie Cantemir* (1973). Membru fondator al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova (1945). A fost membru corespondent al Academiei de Arte din URSS (1954), Artist al Poporului din RSSM (1963), laureat al Premiului de Stat al Republicii (1970).

Dubneac, Felix

(29.06.1912, Voloave, Basarabia – 25.12.2008, Detroit)

Arhimandrit. A absolvit Seminarul Teologic la mănăstirea Cernica, apoi Institutul Teologic, Academia de Arte și Facultatea de Litere și Filosofie la București. A îmbrăcat haina monahală la mănăstirea Rohia. A fost înălțat diacon la Cluj, 1939, de episcopul Nicolae Colan. Refugiat la mănăstirea Antim și arestat în 1958, în același grup cu Vasile Voiculescu și Paul Sterian (soțul Margaretei), și condamnat la 15 ani închisoare. Grațiat în 1964. Din 1968 a fost pictor la Arhiepiscopia misionară din SUA.

I. Gh. Duca

Gheorghe Duca (voievod)

Duca, I. Gh.

(20.12.1879, București – 29.12.1933, Sinaia)

Politician liberal. A fost ministru al Educației (1914–1918), ministru al Agriculturii (1919–1920), ministru al Afacerilor Externe (1922–1926), ministru al Afacerilor Interne (1927–1928) și prim-ministru al României între 14 noiembrie și 29 decembrie 1933. În timpul Primului Război Mondial a fost susținător al Micii Înțelegeri. A fost inițiatorul organizației de copii Cercetașii României. Ca prim-ministru a încercat să lichideze organizația legionară Garda de Fier și a fost asasinat din ordinul lui Corneliu Zelea-Codreanu. A lăsat o carte de memorii despre Primul Război Mondial.

Duca, Gheorghe

(? – 1685, Polonia)

Voievod. A fost de trei ori domn al Moldovei (1665–1666; 1668–1672; 1678–1684) și o dată domn al Țării Românești (1673–1678). Grec ca etnie, urmaș al unei dinastii bizantine. A fost adus în țară de Vasile Lupu, pentru suita lui. Deși acuzat de otomani de corupție, a contractat datorii spre a-și plăti domnia. Drept care a trebuit să lupte cu alianța polono-lituaniană la Kamenet Podolsk, fiind înlocuit pentru prima oară de otomani cu Ștefan Petriceicu. În a doua domnie a plănit să-și extindă influența asupra Ucrainei, devenind hatman al Ucrainei. A luptat alături de otomani în 1683 pentru cucerirea Vienei. Capturat de polonezi de Crăciun în 1684, a murit în anul următor. A construit mănăstirea Cetățuia de lângă Iași, al cărei staret devine, prin tradiție, mitropolitul României.

Duca, Gheorghe

(29.02.1952, Copăceni, Republica Moldova)

Chimist. Soț al Mariei D. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea de Stat din Moldova. Specializări în diverse centre științifice internaționale (Rusia, Ucraina, Italia, Ungaria, SUA, Olanda etc.). Fondator și șef al Catedrei de chimie industrială și

Duca

Gheorghe Duca (chimist)

Maria Duca

tehnologie chimică a Universității de Stat din Moldova, fondator și director al Centrului de Cercetări în Domeniul Chimiei Aplicate și Ecologice al Universității de Stat din Moldova (1991–1998), profesor și decan la Facultatea de Chimie Industrială și Ecologică a Universității Libere Internaționale din Moldova, președinte al Comisiei pentru Cultură, Știință, Învățământ și Mijloace de Informare în Masă a Parlamentului Republicii Moldova (1998–2001), ministru al Ecologiei, Construcțiilor și Dezvoltării Teritoriului (2001–2004), Președinte al Academiei de Științe a Moldovei (din 2004). Președinte al Comitetului Republican pentru Decernarea Premiilor pentru Tineret în Domeniul Științei și Tehnicii (1992–2006). Președinte al Consiliului Științific Specializat pentru Confirmarea Titlului de Doctor în Științe (1994–prezent). Fondator al ONG Terra Nostra (1992), fondator (2000) și președinte de onoare al Asociației de Cercetare și Dezvoltare din Moldova. Autor a 54 de monografii și manuale, 96 de brevete, 428 de articole științifice și rezumate în domeniile chimiei fizice, chimiei ecologice și tehnologiei chimice. Fondator al direcției științifice și Școlii de Chimie Ecologică. A pregătit doi doctori habilitați și 12 doctori în științe chimice. Din inițiativa lui în capitala Republicii Moldova și-au desfășurat lucrările Seminarul Internațional de Chimie (1985), patru Simpozioane Internaționale de Chimie Ecologică (1995, 2002, 2005, 2007), Conferința Internațională a Academicienilor de Științe din Europa de Est și de Sud-Est cu tema „Știința globală și politicile naționale: rolul academiilor” (2007), Conferința Internațională a Miniștrilor Educației și Președinților Academicienilor de Științe din Europa de Est și de Sud-Est *Politici în domeniul științei și educației* (2008) și Forumul intelectualității de creație și din cercetare din țările CSI (2009). Este laureat al Premiului de Stat pentru Tineret în domeniul Științei

și Tehnicii (1983), laureat al Premiului de Stat pentru Știință, Tehnică și Producție (1995, 2000), Om Emerit în știință (1996), deținător al ordinului Gloria Muncii (2007), Cavaler al Crucii de Comandor al Ordinului de Onoare, Polonia (2004), Ordinul Meritul Cultural al României (2006), deținător al Premiului Socrate, Oxford, Anglia (2007). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (2000). Membru de onoare al Academiei Române (2007), Academiei de Științe și Arte din Muntenegru (2006), Academiei Naționale din Ucraina (2009) etc. Doctor Honoris Causa al multor universități. Membru al Asociației Chimicștilor din SUA etc.

Duca, Maria

(19.06.1956, Sângerei, Republica Moldova)

Agronom. Soție a lui Gheorghe D. A absolvit Institutul Agricol din Chișinău. Specializări: Universitatea Jdanov (Sankt Petersburg, Rusia), Universitatea La Sapienza (Roma, Italia), Universitatea California Riverside (Riverside, SUA). Activitate: profesor, șef de catedră (1995–2006) și decan la Facultatea de Biologie și Pedologie (2005–2009) a Universității de Stat din Moldova. Fondator și rector (2009) al Universității Academiei de Științe a Moldovei. Conducător științific a 8 teze de doctor susținute și 4 doctoranzi. Contribuții: genetica și fiziologia vegetală, reglarea și autoreglarea creșterii și dezvoltării plantelor, OMG și biosecuritatea. Publicații: în total 236, inclusiv 4 monografii, un manual universitar, 2 manuale pentru învățământul preuniversitar, peste 20 de ghiduri didactico-metodice, 9 brevete de invenții, 28 articole în reviste internaționale etc. Mențiuni: laureat al Premiului de Stat pentru Tineret în domeniul Științei și Tehnicii din Moldova (1986), Om Emerit în știință (2006). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (2008).

Duckadam, Helmuth

(1.04.1959, Semlac, jud. Arad)

Fotbalist. Și-a început cariera jucând la UTA Arad, iar din 1978 la Steaua București. A fost portarul echipei în finala Cupei Campionilor Europei, Sevilla, 1986, reușind să pareze patru lovituri de la 11 m, ceea ce a adus echipei Cupa, pentru prima oară în istoria ei. În prezent președinte al Clubului Steaua.

Dudescu, Radu

(10/23.03.1894, București – 1983, București)

Arhitect. A absolvit Școala Superioară de Arhitectură din București. A lucrat la Casa

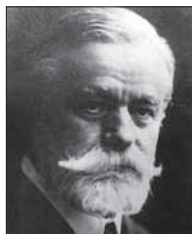
Dumbrăveanu

Helmuth Duckadam

Radu Dudescu

Petre Dulfu

Valeriu Dulgheru

Muncii CFR, iar din 1922 – la Banca Națională a României, unde a condus Serviciul de arhitectură. Președinte al Fondului Arhitecturii din Uniunea Arhitecților (1960–1963). Ca arhitect a făcut proiectul noului palat al Băncii Naționale (str. Doamnei) și a urmărit finalizarea construcției chiar în anii celui de-al Doilea Război Mondial, când inflația era galopantă, ca și numeroase alte lucrări: locuințe muncitorești, Cartierul Steaua-București și stații de cale ferată (gări) – Piatra-Olt, Craiova, Galați și Ploiești (1921–1923); sucursale ale Băncii Naționale – Făgăraș, Miercurea-Ciuc, Turnu Severin, Tulcea, Focșani, Bârlad, Râmnicu Sărat, Botoșani, Huși, Câmpulung Moldovenesc, Rădăuți ș.a.; Ministerul de Finanțe (devenit în 1953 sediul CAER); Căminul Băncii Naționale, Calea Dorobanți; Mone-tăria Națională – Dealul Spirii; Spitalul Fundației Elias (în colaborare); blocul Teatrului Nottara – bd. Magheru; Monumentul Eroilor CFR (arhitectura, în colaborare cu Ion Niga); Policlinica CFR din Piața Gării de Nord; pavilionul nautic la lacul Floreasca – toate la București ș.a. A primit Ordinul Muncii clasa I (1966).

Dudiță, Florea F.

(12.04.1934, Dejești, jud. Olt)

Inginer. A absolvit Institutul Automecanic la Moscova, Facultatea de Mecanică, specialitatea automobile și tractoare. Specializare în Germania. Profesor la Universitatea Transilvania, Brașov. Senator PSDR în Parlamentul României, președinte al delegației României la Consiliul Europei, ambasador al României în Suedia și Germania (după 1989). Lucrări: *Transmisii cardanice*, 1966; *Cuplaje mobile*, 1974; *Optimizarea mecanismelor*, 1987; *Mecanisme articulate*, 1989. Membru de onoare al Societății Române de Tehnica Roboților, președinte al Comitetului tehnic al Federației Internaționale de Teoria Mecanismelor și Mașinilor.

Dulfu, Petre

(10.03.1856, Tohat, jud. Sălaj – 31.10.1953, București)

Scriitor „poporal”. A absolvit Filosofia la Cluj. A cules și a prelucrat în versuri basme populare: *Isprăvile lui Păcală*, 1894, Premiul Academiei; *Gruia lui Novac*, 1913; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1919; *Ion Săracul și alte povești*, 1923 ș.a. A tradus din Euripide: *Ifigenia în Aulida* și *Ifigenia în Taurida*, Premiul Academiei Române. Membru al Societății Scriitorilor Români (1911).

Dulgheru, Valeriu

(9.03.1956, Cârpești, rn. Cahul, Republica Moldova)

Inginer-mecanic, profesor universitar. A absolvit Institutul Politehnic din Chișinău (1978). Doctor habilitat în științe tehnice (1995). Interese științifice: transmisii planetare precesionale și sisteme de conversie a energiilor regenerabile. Publicații: circa 300, brevete de invenții – 160, manuale – 20. A publicat serialul „Basarabia răstăginită” (7 volume). Este un activist de frunte în Forumul Democrat al Românilor și în societatea Cultura Cetățenilor.

Dumbrăveanu, Anghel

nume la naștere **Anghel Bacșiș**

(21.11.1933, Dobroteasa, jud. Olt)

Poet. A absolvit Filologia la Timișoara. A fost redactor-șef adjunct la revista *Orizont*. După 1989 a lucrat la Muzeul Literaturii Române din București și a scos, împreună cu Mircea Tomuș, revista *Rostirea românească* (2000). Scrie o poezie a integrării ființei în ciclul elementelor: *Fluviile visează oceanul*, 1961; *Pământul și fructele*, 1964; *Iluminările mării*, 1967; *Oase de corăbii*, 1968; *Singurătatea amiezii*, 1973; *Chemarea mărilor*, 1976; *Tematica umbrei*, 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Iarna imperială*, 1986; *Cartea retorilor*, 1989. A făcut și exercițiul prozei: *Călătoria neterminată*, 1988; *Capcane și visuri*, 1992.

Dumitrache

Ioan Dumitrache

Ion Dumitrache

Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Dumitrache, Ioan

(25.08.1889, Ciorăşti, Rm. Sărat – 6.03.1977, Braşov)

General de divizie. A absolvit Şcoala Superoară de Război şi a comandat Brigada a II-a de Munte din cadrul Armatei III. Rănit în timpul luptelor din Primul Război Mondial. A luptat în al Doilea Război Mondial în Bucovina de Nord, la Bug şi în bătălia Mării de Azov. În 1942 a luptat în Crimeea (peninsula Taman) şi la Rostov pe Don. În 1944 a fost mutat la comanda Corpului de Munte aflat la frontiera cu Ungaria şi a apărut diverse poziţii din Transilvania. A primit Ordinul Mihai Viteazul cu spade clasa a III-a. În 1947 a fost promovat general de corp de armată şi trecut în rezervă. A fost arestat în 1949 şi eliberat în 1950.

Dumitrache, Ion

(26.08.1940, Dărmăneşti, jud. Argeş)

Inginer energetician. A absolvit Facultatea de Energetică a Politehnicii din Bucureşti. Profesor de automatică şi rector (2002–2004) la Politehnica din Bucureşti. Specializări la Institutul Politehnic din Worcester SUA, Universitatea Tehnică din Magdeburg şi Dresda, Universitatea Tehnică din Hanovra, Universitatea din Lille, Laboratorul de Automatică din Grenoble, Universitatea Tehnică din Sheffield şi Universitatea Tehnică din Bristol. Profesor invitat la Universitatea de Stat din Stillwater (SUA), Oklahoma State University (SUA), Universitatea Tehnică din Bruxelles, Universitatea Tehnică din Darmstadt (Germania), Universitatea Tehnică din Viena, Universitatea de Stat Iowa şi OSU (SUA). Lucrări: *Tehnica reglării automate, Automatizări electronice, Reglarea numerică a proceselor, Optimizări în automatizări industriale, Intelligent Control of Industrial Robots, Introduction in Genetic Algorithms, Reţele neuronale în identificarea şi conducerea proceselor, Automatic Control of Biochemical Fermentation Process, Some Nonlinear Algorithms Implemented on Microcomputer Controller*. Membru în

Comitetul Consultativ al Ministerului de Cercetare şi Tehnologie (din 1991), membru în Consiliul Guvernator al Fundaţiei Europene de Ştiinţă (din 2003), membru în Consiliul Guvernator al JRC-Comisia Europeană. Premiul Grigore Moisil al Asociaţiei pentru Promovarea Învăţământului de Informatică Economică pe 2002. Membru corespondent al Academiei Române (2003). Membru al Academiei de Ştiinţe Tehnice din România.

Dumitrescu-Buşulenga, Zoe

(20.08.1920, Bucureşti – 5.05.2006, mănăstirea Văratec, Neamţ)

Critic şi istoric literar, eseist. A absolvit Şcoala Centrală din Bucureşti. Studii muzicale la Conservatorul Pro-Arte, studii juridice şi filologice (anglo-germanistică, istoria artelor). Din 1973 director al Institutului de Istorie şi Teorie Literară George Călinescu din Bucureşti, profesor la Universitatea din Bucureşti. Director al Şcolii Române din Roma (Accademia di Romania, 1991–1997), director al *Revistei de istorie şi teorie literară* şi al revistei *Synthesis*. Lucrări: Studii de istorie a culturii: *Ion Creangă*, 1963; *Eminescu*, 1964; *Surorile Brontë*, 1967; *Sofocle şi condiţia umană*, 1974; *Eminescu – cultură şi creaţie*, 1976; *Renăşterea, umanismul şi destinul artelor*, 1975; *Eminescu şi romantismul german*, 1986; *Eminescu. Viaţă – Creaţie – Cultură*, 1989. Studii de comparatistică: *Renăşterea, umanismul şi dialogul artelor*, 1971; *Valori şi echivalenţe umanistice*, excurs critic şi comparatist, 1973. Memorii: *Căietul de la Văratec. Convoorbiri şi cuvinte de folos*, 2007. A primit Premiul special al Uniunii Scriitorilor din România (1986, 1989), Premiul internaţional Herder (1988), Premiul Adelaide Ristori (1993), Ordine al Merito della Repubblica Italiana în grad de Comandor (1978) şi în grad de Grande Ufficiale (1996), Ordinul bulgar Sf. Metodiu şi Chiril (1977), Ordinul Naţional Pentru Merit în grad de Ofiţer (2003). Membră în Comitetul Executiv al Asociaţiei

Dumitrescu

Constantin Ticu Dumitrescu

Corina Dumitrescu

Dumitru Dumitrescu

Geo Dumitrescu

Internaționale de Literatură Comparată (1973–1979), membră a Academiei de Științe și Studii Europene din Franța, membră la Academia Europaea din Londra (1993). Membră a Academiei Române (1990) și vicepreședinte al ei (1990–1994), președinte al Secției de filologie și literatură.

Dumitrescu, Constantin Ticu, *nume la naștere* **Constantin Șt. Dumitrescu** (27.05.1928, Ciuraj, jud. Prahova – 5.12.2008, București)

Om politic. A început Facultatea de Drept la București, dar a fost exclus ca aderent la PNT (din 1947) în 1949, când a și fost arestat și a făcut închisoare până în 1953. A fost muncitor pe diverse șantiere forestiere din țară, fiind chiar decorat ca fruntaș în muncă. Arestat din nou în 1958, a fost condamnat la 23 de ani muncă silnică, dar grațiat în 1962. În decembrie 1989 a intrat în sediul Comitetului Central al PCR cu revoluționarii și a făcut parte din CPUN, senator în două legislaturi: 1992–2000. A fost printre fondatorii noului PNT. Și-a retras propriul dosar din Arhivele fostei Securități. A inițiat Legea deconspirării Securității (Legea Ticu), Legea lustrăției, Legea anulării condamnărilor politice din perioada comunistă, nici una dintre ele tradusă în fapt. A făcut parte din Consiliul Studierii Arhivelor Securității. S-a retras din PNTCD în 2003.

Dumitrescu, Corina (1970, București)

Balerină. A absolvit Liceul de Coregrafie și Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Balerină la Opera Națională din București și prim-balerină din 1992, invitată permanentă a Teatrului de Balet din Belgrad. Turnee în Germania, Olanda, Franța, Spania, Anglia, Panama, Italia, Coreea de Sud. Roluri în: *Don Quijote*; *Giselle*; *Lacul lebedelor*; *Baiadera*; *Spărgătorul de nuci*; *Frumoasa din pădurea adormită*; *Nôtre-Dame de Paris*; *Anna Karenina*; *Roșu și*

Negru; *Sărbătoarea primăverii*; *Anotimpurile*; *Carmen*; *Stampe japoneze*; *Romeo și Julieta*; *Tristan și Isolda*; *Paquita*; *Cenușăreasa*. Distinsă cu Premiul de Interpretare al Uniunii Interpretelor, Coregrafilor și Criticilor Muzicali (1994); Premiul de Excelență al Forumului Compozitorilor și Muzicologilor (2000).

Dumitrescu, Dumitru (7.09.1904, Bufta, jud. Ilfov – 20.09.1984, București)

Inginer. A absolvit Politehnica din București și, în paralel, Matematica, Dreptul, Litelele și Filosofia. A absolvit la Paris École Normale Supérieure și, în paralel, École d'Aéronautique, apoi în Germania, la Göttingen, și-a susținut doctoratul ca inginer de aviație. A lucrat în industria aeronautică din Brașov până în 1944, devenind apoi profesor la Institutul Politehnic și la Facultatea de Construcții din București. A fost profesor și la Institutul de Mine și Academia Militară Tehnică din București. Este fondator al școlii moderne de hidraulică din România. A lucrat pentru amenajările hidrocentralelor de la Pârșeni, Bicaz, Sadu, Păuliș, Săvinești. S-a ocupat de optimizarea evacuării apelor mari. A coordonat lucrări de sinteză: *Manualul inginerului electrotehnician*, 2 vol., 1969–1970; *Dicționarul ilustrat de construcții englez-român*, 1981. Membru titular al Academiei Române (1963).

Dumitrescu, Geo *prenume la naștere* **Gheorghe** (18.05.1920, București – 28.09.2004, București)

Poet. A absolvit Litelele la București. A inițiat și condus revista *Albatros* (1941) și cercul cu același nume și a fost redactor la *Almanahul literar*, *Gazeta literară*, redactor-șef fondator la *România literară*. Secretar al PEN Clubului (din 1966). A scris poeme anticonformiste, lirică de frondă, antiiermetică: *Aritmetică*, 1941, debut; *Libertatea de a trage cu pușca*, 1946, Premiul Fundațiilor Regale pentru tinerii scriitori; *Aventuri*

d

285

Dumitrescu

Gheorghe Dumitrescu

Iancu Dumitrescu

Ilie Dumitrescu

Ilinca Dumitrescu

lirice, 1963, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Jurnal de campanie*, 1975; *Africa de sub frunte*, 1978; *Biliard*, 1981 (ed. revizuită 2001); *Aș putea să arăt cum crește iarba*, 1989; *Câinele de lângă pod*, 1997. A fost onorat cu mai multe distincții, încununat cu Premiul pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor în anul 2000. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Dumitrescu, Gheorghe

(15.11.1914, Oțeșani, jud. Vâlcea – 20.02.1996, București)

Compozitor. Frate cu Ion D. și tată al lui Tudor D. A studiat la Conservatorul din București cu Constantin Brăiloiu, Dimitrie Cuclin, Mihail Jora. Din 1951 profesor al Conservatorului. A compus opere, simfonii, oratorii, muzică de film. Lucrări: *Ion Vodă cel Cumplit* (dramă muzicală pe un text de Laurențiu Fulga), 1955; *Decebal*, tragedie muzicală, 1957; *Răscoala*, dramă muzicală inspirată de romanul lui Liviu Rebreanu, 1959; *Fata cu garoafe*, operă, 1961.

Dumitrescu, Iancu

(1944, Sibiu)

Compozitor. A fost elevul lui Alfred Mendelssohn la Universitatea de Muzică din București. Specializare cu Sergiu Celibidache în Germania. În 1976 a fondat la București Ansamblul de Muzică Experimentală Hyperion, iar în 1997, la Paris, Casa de discuri Editions Modernes. Face muzică de avangardă: *Cogito/Trompe l'oeil*, *Monades*, *Pierres Sacrées*; *Medium II și III*, *Movemur et sumus*, *Aulodie mioritică*.

Dumitrescu, Ilie

(6.01.1969, București)

Fotbalist și antrenor de fotbal. A început să joace fotbal la echipa Steaua, București, de la vârsta de 8 ani. A intrat în Divizia A în 1987. Între 1994–1998 a jucat la Tottenham Hotspur, West Ham United, Club América din Mexic. Din 2003 a antrenat în Grecia.

A jucat 62 de meciuri pentru echipa națională. A participat la Campionatul Mondial (1990, 1994, 1998).

Dumitrescu, Ilinca

(1952, București)

Pianistă. Fiică a lui Ion D. A absolvit Conservatorul de Stat din Moscova ca elevă a lui Stanislav Neuhaus și Iakov Flier. A concertat în Europa, Asia, SUA, America Latină, în orașe precum Paris, Tokyo, Copenhaga, Berlin, Bonn, Beijing, Ankara, Budapesta, Praga, Roma, Bratislava, Sankt Petersburg, Stockholm, New Delhi, Bombay, Hanoi, Moscova, Havana, Vilnius, Tallinn, Chișinău, Montevideo, La Paz, Buenos Aires, Brasilia, Rio de Janeiro, Madrid etc., în importante săli de concerte. Din 1994 și directoare a Muzeului Muzicii George Enescu din București. A predat cursuri de măiestrie pianistică (master-class) în Cehia (1991–1997), SUA (1997, Iowa), Brazilia (1998, Brasilia), India (2001, Bombay), China (1980, Nanjing), Vietnam (Hanoi, 2002), Japonia (Tokyo, 2002). Este membră de onoare a Societății Internaționale de Muzică Contemporană (1993). Membră a Senatului Academic la Accademia Internazionale d'Arte Moderna – Roma (1997), membră de Onoare a Société Musicale Française Georges Enesco – Paris (1997). Membră a Advisory Board la The George Enescu Society of the United States (1999). A primit Premiul Uniunii Interpretilor, Coregrafilor și Criticilor Muzicali din România (1991) și Premiul Academiei Române (1995).

Dumitrescu, Ion

(20.05.1913, Oțeșani, jud. Vâlcea – 6.09.1996, București)

Compozitor. Frate cu Gheorghe D. și tată al Ilinicăi D. A studiat la Conservatorul din București cu Alfonso Castaldi, Mihail Jora, Dimitrie Cuclin, Constantin Brăiloiu, George Breazu, Ionel Perlea. A devenit profesor la Conservator. Președinte al Uniunii

Dumitrescu

Ion Dumitrescu

Petre Dumitrescu

Sorin Dumitrescu

Silvia Dumitrescu-Timică

Compozitorilor (1954–1977). A compus muzică pentru teatru și film, muzică de cameră și corală. Lucrări: *Sonata în La major pentru pian*, *Suita în stil vechi pentru violă și pian*, *Sonatina pentru pian*, *Două piese pentru pian* (*Ursul, Căprița*), *Cvartet de coarde nr. 1 în Do major*, o sonată pentru pian, un concert pentru orchestră de coarde, două simfonii (1955, 1967). A fost distins cu Premiul de compoziție Paul Ciuntu (1940), Premiul de Stat (1949, 1954), a primit titlul de Maestru Emerit al Artei (1954), Premiul Academiei Române (1957), Ordinul Meritul Cultural (1966), titlul de Profesor Universitar Emerit (1970), Ordinul Steaua R. S. România clasa I (1973), titlul de membru corespondent al Institut de France – Académie de Beaux Arts din Paris (1977) și al Academiei Tiberina din Roma (1981). Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România.

Dumitrescu, Petre

(18.02.1882, com. Dobridor, jud. Dolj – 12.01.1950, București)

General de armată. Genist. A absolvit Școala Superioară de Război din București și a fost maior în timpul Primului Război Mondial. În perioada interbelică a fost atașat militar la Paris și Bruxelles. În 1940 i s-a încredințat comanda Armatei I, iar în 1941 a preluat Armata III pe care a condus-o toată perioada războiului antisovietic. Această armată a eliberat Bucovina de Nord, a traversat Basarabia, a forțat Nistrul, a trecut și de Nipru și a luat parte la bătălia Mării de Azov. A fost al doilea ofițer român care a primit Crucea de cavaler după Ion Antonescu. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A participat la bătălia de la Stalingrad și a început retragerea în 1943. A fost trecut în rezervă la trei săptămâni după actul de la 23 august 1944. A fost acuzat de crime de război, dar ele n-au fost dovedite. N-a fost arestat.

Dumitrescu, Sorin

(18.03.1946, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București. Discipol al lui Corneliu Baba. Influențat la început de expresionism, a exprimat apoi valorile mistice, secrete ale artei. A întemeiat Fundația și Editura Anastasia, a inițiat și este curatorul Galeriei Catacomba. Lucrări: *O arheologie vizuală a creativității și stilisticii bizantine* (*Biserici, Coloana, Ruina, Pas*). Membru corespondent al Academiei Române (2006).

Dumitrescu, Tudor

(6.12.1957, București – 4.03.1977, București)

Muzician. Fiu al lui Gheorghe D. A studiat pianul în familie și a concertat de la 14 ani, cu mare succes de public, apreciat în mod deosebit de Cella Delavrancea. A compus 4 *lieduri pe versuri de Blaga și versuri populare eschimoșe, voce și pian*, 1982. A murit în marele cutremur din 1977.

Dumitrescu-Iași, Constantin

(25.02.1849, Iași – 16.04.1925, Turnu Severin)

Estetician. A absolvit Literale și Filosofia la Iași și a studiat Filosofia la Berlin și Leipzig. Profesor la Universitatea din Iași și din București, rector al Universității din București, director al Bibliotecii Universitare din București. A contribuit la reforma învățământului mediu și superior din 1898. A fost influențat de pozitivism și evoluționism. A scris studii de sociologie literară în română și germană: *Der Schönheitsbegriff* (*Conceptul de frumos*), 1895.

Dumitrescu-Timică, Silvia

(29.10.1902, Craiova – 1.08.1999, București)

Actriță de teatru și film. Soție a actorului G(h)eorg(h)e Timică. A absolvit Academia de Teatru din București. Și-a început cariera la Teatrul Ventura, iar din 1947 până la 90 de ani a fost actriță a Teatrului Național din București. A jucat teatru timp de 75 ani. A jucat și într-un număr mic de filme, în

d

287

Dumitriu

Tudor Dumitrescu

Petru Dumitriu

special de televiziune. Roluri în filme: *Odessa în flăcări* (1942), alături de soțul ei; *Bădăranii* (1960); *Furtuna* (1960); *Scorpia* (1973) – film TV.

Dumitriu, Petru

(8.05.1924, Baziaș, jud. Caraș Severin – 6.04.2002, Metz, Franța)

Prozator. A început Filosofia la București și a continuat la München (neterminată). Redactor la diverse publicații literare, șeful revistei *Viața românească*, director fondator al Editurii de Stat pentru Literatură și Artă și al seriei noi a colecției Biblioteca pentru Toți. Stabilît în Germania în 1960 (primul val al emigrației din Est generat de războiul rece, cam odată cu regizorul Vaida, cu Ion Miloș), apoi în Franța în 1988. Debutul său, *Euridice* · 8 proze, 1947, a fost remarcat de G. Călinescu, Petru Comarnescu și I. Negoiescu. *Bijuterii de familie*, 1949, nuvelă, ia Premiul de Stat și se face după ea un film. A publicat eseuri: *Despre viață și cărți*, 1954, unde trasează programul literar al perioadei postbelice, transcris în proză, mai apoi, strălucit, de Marin Preda. Devine cunoscut cu nuvela *Nopțile din iunie*, 1951, Premiul de Stat, și romanul *Pasărea furtunii*, 1954 (o replică la *Europolis* de Jean Bart, cenzurat sever în toate cele cinci ediții care au apărut), Premiul de Stat, și mai ales prin *Cronică de familie*, 1955, extinsă în ediția din 1957 la un secol de istorie românească, 2 000 de pagini, peste 400 de personaje. Continuarea ei, *Colecția de memorii, biografii și autobiografii contemporane*, care duce evenimentele istoriei românești până în 1954, lăsată în manuscris la fuga din țară a autorului, a fost recuperată și publicată de Ecaterina Țărâlungă în ediția de *Opere alese*, 3 vol. (2005). A continuat să scrie proză cu accentuată tentă ideatică și după plecarea din țară: *Rendez vous au Jugement dernier* (Întâlnire la Judecata de apoi), 1961; *Incognito*, 1962; *L'Extrême Occident* (Extremul Occident), 1964; *Les Initiés* (Inițiații), 1966; *Le Sourire*

sarde (Surâsul sard), 1967; *L'Homme aux yeux gris* (Omul cu ochi cenușii), 1968–1969. Franța i-a refuzat cetățenia în urma denunțului făcut de Mircea Eliade către Gallimard, la sugestia Monicăi Lovinescu, după date primite de la Comitetul Național Român al lui Vișoianu, că a fost trimis de comuniști spre a fragmenta emigrația română. Mărturisirea a fost făcută, cu regretele de rigoare, chiar de Cristinel Eliade (Mircea Eliade i-a fost coleg de facultate la București, ambii elevii lui Nae Ionescu), lui Ion Caraion, care a publicat-o în memoriile sale, iar scrisorile incriminatoare ale lui Vișoianu au fost publicate de Radu Florescu în SUA (revista *Culisele politicii*“, 2002, San Francisco). N-a scris nimic vreme de un deceniu, continuând apoi, puțin înainte, dar mai ales după trecerea la catolicism (1984) cu o proză a speranței de mântuire: *Au Dieu inconnu* (Dumnezeului necunoscut, autobiografie spirituală), 1979; *Zéro ou le point du depart* (Zero sau punctul de plecare), 1981; *Walkie-talkie: marcher vers Dieu, parler à Dieu* (Walkie-talkie: să mergi spre Dumnezeu, să-i vorbești lui Dumnezeu), 1983; *Je n'ai autre bonheur que toi* (N-am altă fericire decât pe tine), 1984. Romanele *La Liberté* (1983) și *La Moisson* (Secerișul), 1989, ca și povestirile *Mon semblable, mon frère* – (Semenul meu, fratele meu), 1983; *Les amours singuliers* (Iubiri fără seamăn), 1990 regăsesc coordonatele de bază ale creației mai de tinerete și atestă o identificare a biografiei de fapt cu biografia de creație. Este cel mai important prozator pe care l-a avut România veacului XX. A primit de două ori Ordinul Muncii clasa a II-a. Membru de onoare al Academiei Române (1993). Lucian Pintilie a făcut filmul *Un unforgettable summer* (O vară de neuitat, 1994) după *Cronică de familie*, cu distribuție internațională.

Dunca-Șchiau, Constanța *nume la naștere Constanța Dunca, măritată Șchiau, a semnat și cu pseudonimul Camille d'Alb* (16.02.1843, Botoșani – 1923, București)

Scriitoare. A absolvit Collège de France și s-a specializat în pedagogie la Viena. Feministă, a obținut de la A.I.I. Cuza acordul pentru înființarea unei școli pentru fete, a organizat Școala Centrală de fete din București, unde a fost profesoară. A făcut parte din cercul *Convorbirilor literare*. A fost una dintre primele scriitoare feministe la noi. Lucrări: *Eléna* (în franceză), roman, 1862; *Omul negru*, 1863; *Fiecele poporului*, 1864, premiată de A.I.I. Cuza; *Martira inimei*, 1870; *Feminismul în România*, 1904. A tradus din Malherbe, Ossian, Pușkin.

Duțu

Duțescu, Dan

(22.10.1918, București – 26.09.1992, București)

Traducător, lingvist. A făcut parte din organizația Amicii Statelor Unite (1926–1941; 1945–1947), alături de Petru Comarnescu, Dimitrie Gusti, Ion Caraion. Profesor la Facultatea de Engleză, Universitatea din București. După 1989 coordonator al lucrărilor Editurii Teora, specialitatea engleză. A făcut o serie impresionantă de dicționare româno-engleze, pentru uzul elevilor și al specialiștilor, pe diverse domenii. A scris *Engleza fără profesor* (cu Leon Levițki), *Umor englezesc*, a tradus 108 poeți în *Romanian Poems*, 1982; Rudyard Kipling – *Cartea junglei*; John Elsom – *Împreună cu Shakespeare*, 1994, postum. Retroversiuni din Ion Alexandru – *Poems*; Ana Blandiana, Maria Banuș – *Demon in Brackets (Demon între paranteze)*, 1994, postum.

Duțu, Alexandru

(2.09.1928, București – 17.01.1999, București)

Comparatist. Absolvent al Facultății de Litere și Filosofie, ca și al Teologiei, la București. Cercetător și apoi director (1963–1997) al Institutului de Studii Sud-Est Europene și profesor la Universitatea din București. Creatorul școlii românești de istoria ideilor și mentalităților. A scris studii comparatiste: *Ecouri iberice și hispano-americane în România*, 1959; *Shakespeare în România*, 1964; *Coordonate ale culturii românești în secolul al XVIII-lea (1700–1821)*, 1968; *Sinteză și originalitate în cultura română (1650–1848)*, 1972; *Umaniștii români și cultura europeană*, 1974, Premiul Academiei; *Cultura română în civilizația europeană modernă*, 1978; *Literatura comparată și istoria mentalităților*, 1982; *Ideea de Europa și evoluția construcției europene*, 1999.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

Economu, Virgil S.

(21.11.1896, Banat – 1978, București)

Agronom. A absolvit Agronomia la Montpellier. A organizat Stațiunea de Ameliorare a Plantelor de la Cenad, aclimatizând soiuri sălbatice ori aduse din străinătate pentru creșterea producției autohtone de grâu și porumb, pe care le-a înscris în Registrul genealogic al Institutului de Cercetări Agonomice al României. A fost ministru adjunct al Agriculturii, dar, mai presus de orice, a prețuit fotbalul. A reorganizat Federația Română de Fotbal după 1947. A fost antrenor al echipei naționale (1939–1940; 1941–1942; 1946–1947) și președinte al FRF până în 1957. Din 1962 a fost director al primului Centru Național pentru Copii și Tineret din țară, care pregătea și selecționa viitorii fotbaliști. Este considerat cel mai mare teoretician al fotbalului: *Fotbal – probleme de tactică în jocul modern*, 1964; *Sistemul cu patru fundași*, 1965; *Fotbal de la Mexic la München*, 1972.

Edeleanu, Lazăr

(1.09.1864, București – 7.04.1941, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe, Secția chimie, la Universitatea din București. Cu prilejul lucrului la teza de doctorat a descoperit substanța numită benzedrină, cu efect stimulator pentru sistemul nervos. A fost invitat în Marea Britanie și s-a specializat la Woolwich. A fost profesor de chimie organică la Facultatea de Științe a Universității din București și din 1896 director al Laboratorului de Chimie din Serviciul Minelor, iar în 1906 – șeful Laboratorului de Chimie al Institutului Geologic (înființat în acel an) și în același timp director al rafinării Vega. În anul următor, 1907, face parte din comitetul de organizare al Congresului Petrolului de la București. A inventat metoda de rafinare a petrolului cu bioxid de sulf lichid ca dizolvant selectiv (procedul Eddeleanu). A fost un pionier al petrochimiei, susținând folosirea șteiului ca materie primă pentru obținerea de noi materiale. A creat una dintre primele unități

de fabricare a uleiurilor prin distilare în vid, devenind prin aceasta un pionier al tehnologiei vidului. Lucrări: *Studiul petrolului român. Proprietăți fizice și tehnice*, 1907, în colaborare cu I. Tănăsescu.

Eftimiu, Victor

(24.01.1889, Boboshticë sau Boboșița, Macedonia – 27.11.1971, București)

Scriitor. Aromân. Soț al actriței Agepsina Macri. Se stabilește în România în 1905. Călătorește mult, mai ales în Franța. A fost director al Teatrului Național din București (1920–1921; 1930; 1944–1945). A scris versuri, proză, teatru, publicistică, în total aproximativ o sută de volume. A introdus teatrul poetic la noi (după modelul lui Federico García Lorca în literatura spaniolă). Piese de teatru au fost grupate de autor în șapte cicluri: legende românești, tragedii antice, drame medievale, tragi-comedii țărănești, comedii provinciale, satire bucorăștine, piese cu subiecte „de peste hotare”. Cele mai cunoscute sunt: *Înșir-te mărgărite*, 1911; *Cocoșul negru*, 1913; *Ringala*, 1915; *Prometeu*, 1920. Ca poet era clasicizant, cultivând, spre bătrânețe, mai ales sonetul: *Oda limbei române*, 1957, volum antologic. Proza nu atinge nivelul teatrului și poeziei: *Dragomirna*, 1930, roman-foleton, și nici memorialistica: *Amintiri și polemici · Oameni de teatru*, 1965. A mai scris literatură pentru copii și a tradus din Sofocle, Pușkin. Președinte al Societății Scriitorilor Români (1944–1948) și președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor (din 1972), președinte al secției române a PEN Clubului, membru al Academiei Române (1948), erou al Muncii Socialiste.

Egunov, Alexandrunume la naștere: **Alexandr Egunov**

(6.10.1824, Chișinău – 15.03.1897, Chișinău)

Statistician. Rus ca etnie. A absolvit Dreptul la Universitatea din Moscova. Este fondatorul statisticii ca disciplină în Basarabia. A condus Comitetul Statistic al Basarabiei. Lucrări: *Бессарабский статистический*

Eliade

Virgil S. Economu

Victor Eftimiu

Emanuel Elenescu

комитет. Записки, 3 vol., 1864, 1867, 1868, *Culegere de legi locale civile ale Basarabiei*, 1869 (unde sunt incluse *Hexabiblu lui Armenopol* și *Codul Donici*); *Бессарабская губерния в 1870-75 гг. Перечень населенных мест*, 1878.

Elenescu, Emanuel

(8.03.1911, Piatra Neamț – 17.06.2003, București)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la Iași. A fost dirijor al Corului Academic Radio și al Orchestrei Simfonice a Radioteleviziunii Române. Lucrări: *Rapsodia Română pentru vioară și orchestră*. Uniunea Criticilor Muzicali i-a oferit Diploma de Excelență și Medalia Comemorativă a Centenarului Ionel Perlea. Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

Eleutheriade, Micaela

(17.06.1900, București – 1982, București)

Pictoriță. Descendentă în linie maternă din familia lui Gh. Tattarescu. A studiat la Școala de Belle Arte din București cu Cecilia Cuțescu-Storck, Dimitrie Mirea și Ipolit Strâmbu. Premiul Salonului Oficial, București, 1936. A pictat la Balci și în Dobrogea, dar și în Italia și Franța, mai ales peisaje.

Eli Lotar

nume la naștere: Ion N. Teodorescu

(30.01.1905, Paris – 10.05.1969, Paris)

Fotograf de artă. Fiu nelegitim al lui Tudor Argezei cu Zissu Constanța, recunoscut de poet. A absolvit liceul la București și a plecat la Paris în 1924, naturalizându-se francez. A fost unul dintre cei mai buni fotografi de artă francezi ai perioadei 1927–1932, ca și Brassai, plecat tot din România. A colaborat cu Georges Bataille pentru *Documents*, volum referitor la abatoarele de la Villette, a făcut împreună cu Jacques Prévert filmul *Aubervilliers*, 1945, a fost operatorul lui Buñuel pentru filmul *Los Hurdès*. Giacomo Giacometti i-a sculptat trei busturi, aflate la Muzeul de Artă Modernă din Paris.

Eliade, Mircea

(9.03.1907, București – 22.04.1986, Chicago)

Scriitor, filosof și istoric al religiilor. Devine elev al Colegiului Spiru Haret, fiind coleg cu Arșavir Aterian, Haig Aterian, Petre Viforeanu, Constantin Noica și Barbu Brezianu. Este interesat de științele naturii și de chimie, de ocultism, studiază lucrările lui Vasile Conta, Marcus Aurelius și Epicet, citește lucrări de istorie și în special pe Nicolae Iorga și B.-P. Hasdeu. S-a înscris la Facultatea de Filosofie din București, fiind coleg cu Petru Dumitriu. Deși părerile posterității sunt împărțite, Nae Ionescu, profesorul său, a avut meritul de necontestat de a-l fi sprijinit. Obținând o bursă particulară, începe să studieze limba sanscrită și yoga cu Surendranath Dasgupta, în India, Calcutta. Întors la București, își dă doctoratul în filosofie cu o disertație despre yoga. În 1933 capătă mare popularitate romanul *Maitreyi*, bazat pe experiența din India și pe date autobiografice. Între 1932 și 1943 publică mai multe volume de proză literară, eseuri și lucrări științifice. De la mijlocul anilor '30, Eliade a îmbrățișat ideologia mișcării legionare, în cadrul căreia devine un activist cunoscut. Acest lucru s-a manifestat în mai multe articole pe care le-a scris pentru diferite publicații, printre care și ziarul oficial al mișcării, *Buna Vestire*, dar și prin campania electorală pentru alegerile din decembrie 1937. După război se stabilește întâi în Franța, apoi, după incidentul legat de cererea cetățeniei franceze de către Petru Dumitriu, se stabilește la Chicago, ca profesor de istorie comparată a religiilor la Universitatea Loyola. Naturalizat cetățean american în 1966, a fost profesor la Universitatea din Chicago din 1957, titular al catedrei Sewell L. Avery din 1962, onorat cu titlul de Distinguished Service Professor. Autor a 30 de volume științifice, opere literare și eseuri filosofice traduse în 18 limbi și a circa 1 200 de articole și recenzii cu

Eliade

o tematică extrem de variată, foarte bine documentate. Reputația sa crește cu fiecare an și cu fiecare nouă lucrare apărută, devine membru al unor instituții ilustre, primește mai multe titluri de Doctor Honoris Causa. Opere științifice – *Yoga: Essai sur les origines de la mystique indienne* (1936), *Cosmologie și alchimie babiloniană* (1937), *Comentarii la legenda meșterului Manole* (1943), *Traité d'histoire des religions* (1949), *Le Sacré et le Profane* (1956), *Aspects du mythe* (1963), *Le mythe de l'éternel retour* (1969), *Le Chamanisme et les Techniques archaïques de l'extase* (1974). Opere literare – *Maitreyi* (1933), *Întoarcerea din rai* (1934), *Huliganii* (1935), *Domnișoara Christina* (1936), *Nuntă în cer* (1938), *Pe strada Mântuleasa* (1968), *La țigănci* (1969), *Noaptea de Sânziene* (1971), *Bătrânul și birocratul* (1974), *Romanul adolescentului miop*. Alte lucrări în limba română – *Romanul adolescentului miop*, scris în 1927, publicat de Mircea Handoca abia în anul 1989; *Gaudeamus*, 1929, apărut 2004. Lucrările publicate în limbi străine: *Os Romenos, latinos do Oriente*, 1943; *Yoga*, 1936 (teza de doctorat); *Tehnici ale Yoga*, 1948; *Yoga. Nemurire și libertate*, 1954; *Făurari și alchimisti*, 1956. Opere memorialistice – *Jurnal*, două volume (versiunea în limba română a fost restabilită de Mircea Handoca pornind direct de la manuscris), *Memorii*, două volume, 1991; *Jurnal portughez și alte scrieri*, 2006; *Încercarea labirintului*, 2000. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Eliade, Pompiliu

(13.04.1869, București – 24.05.1914, București) Istoric literar, comparatist. A absolvit Literele la București. Specializare la École Normale Supérieure, Paris. Profesor la Universitatea din București, director general al teatrelor (1908). A scris studii comparatiste, de istoria literaturii universale și de teorie literară: *De l'influence française sur l'esprit public en Roumanie* (Despre influența franceză asupra spiritului public în România, 1895); *Histoire de l'esprit public en Roumanie au dix-neuvième siècle* (Istoria spiritului public în România în veacul al nouăsprezecelea), 3 vol., 1905–1914; *Filosofia lui La Fontaine*, 1901; *Cu privire la Maurice Maeterlinck*, 1912; *Ce este literatura? Condițiunile și limitele acestei arte*, 1903, curs. Membru corespondent al Academiei Române (1912).

Elian, Alexandru

(27.10.1910, București – 7.01.1998, București) Istoric. A urmat școala primară și cursurile liceului Spiru Haret. În cadrul universității bucureștene studiază istoria și filosofia, devenind licențiat în ambele discipline în 1932. În perioada 1932–1934 studiază la

Paris, ca membru al Școlii Române de la Fontenay aux Roses. Întors în țară, își începe activitatea didactică și științifică într-o instituție a Bisericii, funcționând în anul școlar 1935–1936 ca profesor suplinitor de latină și franceză la Seminarul Central din București. În toamna anului 1936 este numit asistent la Catedra de bizantinologie de la Facultatea de Litere (1936–1940) și bibliotecar la Biblioteca Academiei Române, secția manuscrise (1936–1956). Din 1937 funcționează și ca profesor de paleografie greacă la Școala Superioară de Arhivistică din București, unde va activa până în 1948, fiind apoi transferat la Facultatea de Istorie, ca profesor titular de bizantinologie, unde rămâne până la desființarea acestei catedre, în 1952. În perioada 1956–1968 a fost șef de sector, iar mai apoi șef de secție la Institutul de Istorie al Academiei Române. Începând din septembrie 1956, la invitația patriarhului Justinian, care înființează în mod special, la Institutul Teologic Universitar din București, Catedra de bizantinologie, va preda timp de aproape două decenii (până în 1975), cursuri despre istoria și spiritualitatea bizantină. Lucrări publicate (singur sau în colaborare): *Moldova și Bizanțul în secolul al XV-lea*; *Fontes historiae daco-romanae*; *Cultura moldovenească în timpul lui Ștefan cel Mare*, 1964; *Byzance et les Roumains à la fin du Moyen-Âge*; *Legăturile Mitropoliei Ungrovlahiei cu Patriarhia din Constantinopol și cu celelalte biserici ortodoxe*. În martie 1991 a fost ales membru al Academiei Române.

Elias, Jacques

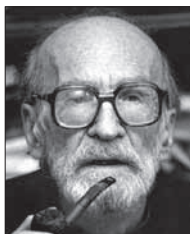
(1844, București – 14.05.1923, București)

Bancher, moșier și industriaș. S-a născut într-o familie evreiască de rit spaniol (sefard), tatăl său numindu-se Menahem H. Elias, nume pe care îl poartă și Fundația Elias. Nu se cunosc prea multe date biografice despre persoana sa. Din testament aflăm că a avut un frate care a murit la Viena, că nu a fost niciodată căsătorit și că nu a avut copii. A fost un important om de afaceri, proprietar de fabrici de zahăr (este considerat a fi creatorul industriei de zahăr din România prin înființarea fabricii de zahăr din Săscut), bancher (fiind președintele și proprietarul Băncii Generale Române) și industriaș. În cei aproape 80 de ani de viață a reușit să strângă o mare avere, deținând moșii de mii de hectare, ferme agricole, imobile în țară și în străinătate (9 imobile la Viena, spre exemplu, precum și la Berlin, Roma și Paris), 2 hoteluri în București (Continental și Patria), 2 mine de mercur în Dalmația, fabrici și milioane de lei în acțiuni la New York, Bruxelles, Londra, Praga,

Eminescu

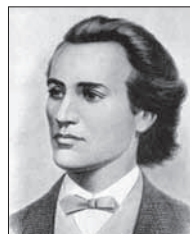
Micaela Eleutheriade

Mircea Eliade

Jacques Elias

Mihai Eminescu

Belgrad, Viena, Berlin etc. Totul a fost lăsat testamentar Academiei Române, în 1923. La înmormântarea lui a participat întreg guvernul din acele timpuri. Nicolae Iorga a scris cuvinte memorabile. A fost sfetnicul regelui Carol I. Deoarece evreilor din România nu li s-a acordat dreptul de a fi cetățeni români până la Primul Război Mondial, aceasta acordându-se individual, cu aprobarea Parlamentului, Jacques Elias a fost „împământenit” în anul 1880, printr-o procedură de urgență, la cererea regelui Carol I. Conform dorinței sale, Academia Română a înființat o fundație de cultură națională și de asistență publică, întreaga avere urmând să fie consacrată „promovării culturii din România, alinării boalelor săracilor noștri, încurajării elementelor valoroase, sprijinirii cauzelor nobile. Și aceasta fără deosebire de origine, pentru toți cei care merită să fie ajutați”. Testamentul său prevedea acordarea de finanțări pentru următoarele obiective: „În special va avea obligațiunea de a construi și întreține la București un spital de cel puțin 100 de paturi în condițiunile cele mai moderne... În acest spital se vor primi bolnavi de ambele sexe, israeliți și de orice altă credință; se vor da consultații și medicamente gratuite”. Dezvoltarea instituțiilor de cultură; construirea de școli „pentru elevi israeliți și de orice altă credință și de cantine școlare; acordarea anuală de premii și burse pentru copiii săraci; acordarea de fonduri pentru Universitatea Carol I, pentru Facultatea de Medicină din București, multor alte spitale și leagăne pentru copii; acordarea de donații templelor și școlilor evreiești de rit spaniol din București și Viena”. Ca mărturie a grațitudinii pentru serviciile aduse ca „proprietar și bancher” sau ca „intemeietor al industriei zahărului”, regele Carol I i-a acordat numeroase titluri de onoare, ordine și medalii: titlul de cavaler și de ofițer al Ordinului Steaua României (în 1889 și 1901); titlul de ofițer și comandor al Ordinului Coroana României (în 1891, respectiv în 1909); Medalia Meritul

Comercial și Industrial clasa I-a (în 1913) etc. Ales post-mortem membru al Academiei Române (1993).

Eliescu, Grigore

(25.01.1898, București – 26.08.1975, București) Entomolog. A absolvit Facultatea de Științe la București și s-a perfecționat la München. A fost profesor la Catedra de botanică și zoologie forestieră a Facultății de Silvicultură din București. A condus Muzeul Silvic (1922) și Casa Autonomă a Pădurilor Statului (1930–1933). Fondator al Laboratorului de Protecția Plantelor (1933) și șef al lui. A condus Secția de ecologie animală la Institutul de Biologie din București. Contribuții la cercetarea dinamicii populațiilor de insecte. Lucrări: *Dușmanii pădurilor*, 1946; *Principalele animale vătămătoare pădurilor, recunoașterea și combaterea lor*, 1949; *Gândacii de frunză și combaterea lor*, 1954. Membru de onoare al Academiei de Științe Agricole și Silvice. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Elisabeta de Wied

V. Hohenzollern, Elisabeta de

Eminescu, Mihai

nume la naștere Eminovici Mihai

(15.01.1850, Ipotești, jud. Botoșani – 15.06.1889, București)

Poet. Studii de filosofie, fără licență, la Viena (1869–1872) și Berlin (1872–1874). Director al Bibliotecii Centrale din Iași, revizor școlar, ziarist. Membru marcant al Societății Junimea, remarcat ca poet de Titu Maiorescu, acela care i-a preluat manuscrisele și le-a predat Academiei Române. Eminescu i-a adus la cina pe Ion Creangă, Ioan Slavici și I.L. Caragiale. A modernizat limba literară și a deschis orizonturi noi literaturii și culturii române, înfăptuind o sinteză originală între spiritualitatea românească și marile direcții ale culturii europene. El marchează apariția conceptului de scriitor profesionist, ridicat prin forța talentului său, fără altă avere decât aceea a creației sale. A scris lirică de dragoste

e

293

Emmanuel

și socială, începând sub înrăurirea pașoptistă și evoluând spre romantism. Istoria, existența, iubirea, lupta, moartea fac obiectul versurilor sale în poeme precum: „Venere și Madonă”, „Epigonii”, „Împărat și prolețar”, „Memento Mori”, „Scrisorile I-III”. Romanul poetic postum *Geniu pustiu* conturează chipul răzvrătitului: profet și demon. A fost influențat de mitologia românească și balcanică, de vechile culturi orientale, de romanticii germani, de filosofia lui Schopenhauer în poeme și scrieri în proză ca: „Strigoii”, „Sărmanul Dionis”, „Făt-Frumos din Lacrimă”, „Floare albastră”, „Luceafărul” – capodopera sa poetică. A mai lăsat proiecte dramatice (teatru istoric), a cules folclor. A fost un polemist acerb și un bun gazetar de orientare junimistă (conservatoare, a lucrat la ziarul *Timpu* în perioada sa bucu-reșteană). A avut o contribuție decisivă la reorientarea culturii române dinspre Orient spre Occident. În timpul vieții i-a apărut un singur volum: *Poesii*, 1884. Ediția completă de *Opere*, 16 vol. (1939–1989), a fost lucrată de Perpessicius (vol. I–VI, antume) și un colectiv coordonat de Dimitrie Vatamaniuc, din care au făcut parte Petru Creția, Marin Bucur (vol. VII–XVI, postume) ș.a. A fost tradus în foarte multe limbi. Exegeze despre: G. Călinescu – *Opera lui Eminescu*, 5 vol. (1934–1936); D. Popovici – *Eminescu în critica și istoria literară română* (curs litografiat); Rosa del Conte – *Eminescu o del assoluto*, 1962; Allain Guillerrou – *La gènese intérieure des poésies d'Eminescu*, 1963; Ladislau Găldi – *Stilul poetic al lui Eminescu*, 1964. Este considerat cel mai important poet al românilor, simbolul spiritualității românești. Regina Elisabeta (Carmen Sylva) l-a recompensat cu Ordinul Bene Merenti, refuzat de poet. Membru de onoare post-mortem al Academiei (1948). Românii îl consideră cel mai important poet național și nici un fel de contestare pronunțată de-a lungul vremii n-a putut schimba acest lucru.

Emmanuel, David

(31.01.1854, București – 4.02.1941, București) Matematician. Evreu ca etnie. Este considerat întemeietor al școlii matematice moderne în țara noastră. În 1879 își ia doctoratul la Sorbona cu teza „Etude des intégrales abéliennes de troisième espace”, devenind astfel al doilea român doctor în matematici la Sorbona (primul fiind Spiru Haret). Și-a creștinat, conform legislației în vigoare, pentru a putea ocupa un post universitar. A fost președintele primului Congres de matematică desfășurat în România (1929, Cluj). Biroul Congresului l-a avut președinte

de onoare, președinți (mulți foști studenți ai săi): Gh. Țițeica, D. Pompeiu și I. Ionescu, iar secretar-general, P. Sergescu. Lucrările s-au desfășurat pe patru secțiuni: Algebră și Analiză (prezidată de S. Stoilow și Const. Popoviciu), Geometrie (prezidată de S. Sanilevici), Matematici aplicate (prezidată de Em. Filipeșcu, Th. Angheluță și A. Maior), Istoria și didactica matematicii (prezidată de G. Bratu, G. Iuga și O. Onicescu). În 1882 a devenit profesor de algebră superioară și de teoria funcțiilor la Facultatea de Științe a Universității din București. Aici, în 1888, a ținut primele cursuri de teoria grupurilor și teoria lui Galois. A avut un rol important în introducerea în România a studiului matematicilor moderne și în abordarea riguroasă a acestora. A fost membru al Academiei Române (1936).

Enăchescu, Efrem, prenume la naștere Ioan

(21.05.1893, Zăvoieni, com. Măciuca, jud. Vâlcea – 5.12.1968, Cernica)

Mitropolit al Basarabiei. Călugărit la mănăstirea Stănișoara, devenit ieromonah la mănăstirea Cozia. A absolvit Facultatea de Teologie din București. Specializare la Montpellier (1928–1930). Exarh al mănăstirilor din Arhiepiscopia Bucureștilor. Locuitor de arhiepiscop al Chișinăului (1938–1943). Mitropolit al Basarabiei (1943–1944), în care calitate a creat o comisie specială pentru întocmirea unui martirolog al Bisericii Basarabiei în legătură cu preoții uciși de sovietici în al Doilea Război Mondial. El însuși a fost silit să se refugieze la Internatul Teologic din București (1947–1948), fiind apoi stareț la mănăstirea Cernica. Lucrări: *Privire generală asupra monahismului creștin*, 2 vol., 1933–1934; *Pe urmele strămoșilor*, 1938; *Mărturisitori de după gratii*. A murit în detenție.

Enescu, George

(19.08.1881, Liveni, Botoșani – 4.05.1955, Paris) Compozitor, violonist, pedagog, pianist și dirijor. Este considerat cel mai important muzician român. A început să cânte la vioară la vârsta de 4 ani; la vârsta de 5 ani apare în primul său concert și începe studii de compoziție sub îndrumarea lui Eduard Caudella. Între 1888 și 1894 studiază la Conservatorul din Viena, având ca profesori, printre alții, pe Joseph Hellmesberger (vioară) și Robert Fuchs (compoziție). Se încadrează rapid în viața muzicală a Vienei, concertele sale în care interpretează compoziții de Johannes Brahms, Pablo Sarasate, Henri Vieuxtemps, Felix Mendelssohn-Bartholdy entuziasmând presa și publicul, deși avea doar 12 ani. După absolvirea Conservatorului din Viena

Enescu

David Emmanuel

Efreim Enăchescu

George Enescu

Ioan M. Enescu

cu Medalia de Argint își continuă studiile la Conservatorul din Paris (1895–1899) sub îndrumarea lui Armand Marsick (vioară), André Gédalge (contrapunct), Jules Massenet și Gabriel Fauré (compoziție). În ziua de 6 februarie 1898 își face debutul în calitate de compozitor în cadrul Concertelor Colonne din Paris cu suita simfonică opus 1 *Poema Română*. În același an începe să dirijeze concerte la București și să dea recitaluri de vioară. Lucrări: *Rapsodii Române* (1901–1902), *Suita nr. 1 pentru orchestră* (1903), *Simfonia nr. 1* (1905), *Șapte Căntece pe versuri de Clément Marot* (1908). Activitatea sa muzicală alternează între București și Paris, întreprinde turnee în mai multe țări europene, având parteneri prestigioși ca Alfredo Casella, Pablo Casals, Louis Fournier, Richard Strauss. În timpul Primului Război Mondial rămâne în București, dirijează *Simfonia a IX-a* de Ludwig van Beethoven (pentru prima dată în audiție integrală în România), compoziții de Hector Berlioz, Claude Debussy, Richard Wagner, precum și creațiile proprii: *Simfonia nr. 2* (1913), *Suita pentru orchestră nr. 2* (1915). În același an are loc prima ediție a Concursului de compoziție George Enescu. După război își continuă activitatea împărțită între România și Franța. De neuitat au rămas interpretarea *Poemului pentru vioară și orchestră* de Ernest Chausson și a *Sonatelor și Partitelor* pentru vioară solo de Johann Sebastian Bach. Face mai multe călătorii în Statele Unite ale Americii, unde a dirijat orchestrele din Philadelphia (1923) și New York (1938). Activitatea lui pedagogică capătă de asemenea o importanță considerabilă. Printre elevii săi se numără violoniștii Christian Ferras, Ivry Gitlis, Arthur Grumiaux și Yehudi Menuhin. În 1921–1931 a lucrat la opera *Oedip*, monumentală creație dramatică și muzicală, care abia în ultimii ani a început să se impună pe scenele teatrelor de operă din lume. O dedică Mariei Tescanu Rosetti (născută Cantacuzino, fiica lui Gh.C. Nababul), cu care se va căsători

mai târziu. Primul tenor care l-a interpretat pe Oedip pe scena Operei din Paris a fost André Parnet. Libretistul opereii a fost Edmond Fleg. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, rămas în București, are o activitate dirijorală bogată, încurajând și creațiile unor muzicieni români ca Mihail Jora, Constantin Silvestri, Ionel Perlea, Sabin Drăgoi. După război dă concerte împreună cu David Oistrach, Lev Oborin, Emil Ghilels și Yehudi Menuhin. În ultimii ani ai vieții a compus *Cvartetul de coarde nr. 2*, *Simfonia de Cameră pentru douăsprezece instrumente soliste*, desăvârșește poemul simfonic *Vox Maris* pentru soprană, tenor, cor și orchestră, schițat încă din 1929, *Simfoniile nr. 4 și 5* rămase neterminate (au fost orchestrate mai târziu de compozitorul Pascal Bentoiu). După 1945 rămâne definitiv la Paris. La București se găsește un Muzeu al Muzicii și Casa Memorială George Enescu (în fostul palat Cantacuzino de pe Calea Victoriei, unde a locuit cu Maruca), iar Orchestra Filarmonică având sediul la Ateneul Român îi poartă numele. Prin Festivalul și Concursul Internațional anual George Enescu de la București, cu participarea unor muzicieni de faimă mondială, opera muzicală enesciană este pusă în valoare și rămâne un mesager al spiritului românesc în lume.

Enescu, Ioan M.

(23.08.1884, Porcești, azi Moldoveni, jud. Neamț – 14.03.1972, Iași)

Medic (cardiolog). A absolvit Medicina la București. S-a specializat la Berlin și Viena. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași. Este considerat unul dintre întemeietorii cardiologiei românești. Contribuții în domeniul insuficienței cardiace. Lucrări: *Tensiunea arterială în insuficiența aortică*, 1923; *Terapeutică medicală a bolilor interne*, 1948; *Nevroza cu predominanță tulburărilor cardiace*, 1958. Membru de onoare al Academiei de Științe Medicale, membru al Academiei Române (1955), membru al Societății de Cardiologie din Paris.

Enigărescu

Enigărescu, Octav

(1924, București – 30.06.1993, București)

Bariton. A absolvit Conservatorul la București și, în paralel, Dreptul. A debutat la Opera din Cluj, apoi a fost solist și director al Operei din București. Profesor la Conservatorul din București. A interpretat toate marile roluri din *Macbeth*, *Trubadurul*, *Aida*, *Othello* etc. A concertat în Franța, URSS, Belgia, Cehoslovacia, Bulgaria, Italia, RDG, Ungaria, Anglia, Irlanda, RFG, Iugoslavia, Grecia, Turcia. A fost și actor în filmele *Buzduganul cu trei peceți* (serial TV), 1997 și *Toate pânzele sus*, 1977. Artist Emerit și laureat al Premiului de Stat. Școala de Artă din Târgoviște îi poartă numele.

Epureanu, Manolache I. Costache

(22.08.1820, Bârlad – 7/19.09.1880,

Schlangenbad în Narsau, Germania)

Unionist. A început Dreptul la Iași, dar l-a terminat în Germania și s-a specializat la Paris. A fost președintele tribunalului din Bârlad. Prieten cu Al. I. Cuza. Băptist. A fost președintele Tribunalului de întăritură (1854), deputat în Divanul Ad-Hoc (1857) al Moldovei, membru al Comisiei Centrale pentru România Mică, prim-ministru (1870), ministru al Justiției (1872–1873), ministru al Lucrărilor Publice (1876), creatorul și șeful Partidului Conservator (la care vor adera și junimiștii lui Titu Maiorescu) și al Clubului său.

Erbiceanu, Constantin

(5.08.1838, Erbiceeni, Iași –

21.03.1913, București)

Istoric. Origine aromână. Tată al lui Vespasian E. A absolvit Facultatea de Teologie și Litere la Universitatea din Iași. S-a perfecționat la Atena. A fost profesor de istorie universală și dogmatică la Seminarul din Socola, apoi profesor de drept canonic la Facultatea de Teologie din București. Lucrări: *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a catedralei mitropolitane din Iași, urmată de o serie de documente, de facsimile și de portrete privitoare la istoria națională și bisericească a românilor*, 1888; *Bărbai culti greci și români și profesorii de la academiile din Iași și București din epoca așa-zisă fanariotă 1650–1821*, 1905. Membru titular (1899) al Academiei Române și vicepreședinte al ei (1904–1907).

Erbiceanu, Vespasian

(30.11.1863, Bucium, Iași –

28.12.1943, București)

Jurist. Fiu al lui Constantin E. A studiat Filosofia și Teologia la Kiev și Dreptul la Iași. A fost prim-președinte al Curții de Apel din

Manolache I.C. Epureanu

Anatol Eremia

Chișinău. A întemeiat la Chișinău publicația *Cuvântul dreptului* (1918–1930). Lucrări: *Evoluțiunea morală*, 1891; *Concepția sociologică a Dreptului penal*, 1898; *O nouă concepție a dreptului de proprietate al imaginii. Studiu juridic*, 1904; *Legiuri locale basarabene. Istoric, texte și jurisprudențe*, 1921. A fost ales membru corespondent al Academiei Române (la 30 mai 1932) și consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Eremia, Anatol

(3.07.1931, Cahul, Basarabia)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Angajat la Institutul de Limbă și Literatură al ASM (azi Institutul de Filologie), a fost cercetător științific (inferior, superior), șef de sector, director adjunct. Din 1991 este coordonator de proiecte științifice și conducător al grupului de specialiști în onomastică. Contribuții în domeniul onomasticii: originea, formarea și evoluția istorică a toponimiei din spațiul geografic pruto-nistean, structura lexicală și tipologia derivatională a numelor topice, problemele teoretice ale onomasticii ca disciplină lingvistică, principiile și metodele de cercetare în toponimie, corelația dintre numele proprii și unitățile lexicului comun, raporturile onimice dintre toponimie și antroponimie, principiile și metodele de cercetare în toponimie, ortografierea și transcrierea în alte limbi a numelor geografice românești. A participat la numeroase manifestări de specialitate naționale și internaționale (București, Moscova, Sofia, Varșovia, Kiev, Sankt-Petersburg, Riga, Cluj, Timișoara). Autor a peste 400 de lucrări științifice, inclusiv 20 de monografii, dicționare, broșuri, îndrumare metodice, ghiduri normative: *Nume de localități. Studiu de toponimie românească* (1970), *Contribuții la studiul formării cuvintelor în limba română* (1979), *Graiul pământului. Schiță de toponimie moldovenească* (1981), *Tainele numelor geografice* (1986), *Chișinăul vechi și nou. Monografie-album* (1998),

Eșanu

în colaborare), *Unitatea patrimoniului onomastic românesc* (2001), *Dicționar de nume geografice* (București-Chișinău, 2005), *Dicționar explicativ și etimologic de termeni geografici* (2006), *Cahulul în timp și spațiu. Meleaguri străbune* (2007), *Localitățile Republicii Moldova. Ghid informativ documentar* (București-Chișinău, 2008). A militat pentru oficializarea limbii române în Republica Moldova și revenirea scrisului la alfabetul latin. Distins cu titlul de Eminent al Învățământului Public (1981), Om Emerit în Știință (1996).

Nicolae Esinencu

Andrei Eșanu

Erhan, Pantelimon

(1884, Tănătari, jud. Tighina, Basarabia – 1971) Militant politic. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău. Prieten cu Pan Halippa. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Petersburg, unde a fost și profesor de liceu. Preocupat de problema țărănească, ideatic de stânga, a alcătuit, împreună cu Anton Crihan, programul reformei agrare din Basarabia (după 1918). Membru al Partidului Socialist-Revoluționar. A fost ales de Sovietul Gubernial al Țăranilor în Sfatul Țării și a aderat la Facțiunea Țărănească. Membru al Comitetului Executiv Gubernial al Deputaților Țărani. A fost ales prim-direc tor general în cel dintâi guvern al Republicii Democratice Moldovenești și direc tor general al Agriculturii, iar în cel de al doilea guvern ocupa funcția de direc tor general al învățământului. După Unire a fost direc tor general al Învățământului din Basarabia, senator în Parlamentul Român. A fost direc tor la liceul B.P. Hasdeu din Chișinău. În 1940 a optat pentru România. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Ofițer și Ordinul Ferdinand în grad de Comandor. O stradă din Chișinău îi poartă numele.

Esarcu, Constantin

(5.11.1836, București – 8.06.1898, Govora, jud. Vâlcea)

Naturalist, medic, pedagog, diplomat și om politic. A absolvit Institutul Monti și Colegiul Sfântul Sava din București. La Paris a studiat științele naturale, iar licența în această disciplină a obținut-o în 1859 la Sorbona. În 1864 și-a luat doctoratul în Medicină. A fost profesor de istorie naturală la Medicină. Agent diplomatic la Roma, ministru de Externe (1891). Fondator al Societății Filarmonice, de subscripție pentru construirea Ateneului Român. Lucrări: *Documente descoperite în arhivele Veneției*; *Documente istorice descoperite în arhivele Italiei*. Membru corespondent al Academiei Române (1884).

Esinencu, Nicolae

(13.01.1940, Chițcanii Vechi, jud. Orhei, Basarabia)

Scriitor, scenarist. A absolvit Școala Republicană de Cultură Fizică (1959). A audiat cursuri la Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A absolvit Cursurile Superioare de Literatură de pe lângă Institutul Maxim Gorki din Moscova (1970–1973). A fost șef de redacție la Editura Lumina, secretar al comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, apoi consilier al președintelui acesteia (1989–1996). Lucrări: versuri – *Sens*, 1971; *Dealuri*, 1974; *Copilul teribil*, 1979; *Stai să-ți mai spun*, 1983; *Cuvinte de chemat fetele*, 1986; *Contraprobă*, 1989; *Borcane cu aer*, 1991; *Disciplina mondială*, 1995; *De ce au murit dinozaurii*, 1998; proză – *Portocala*, 1970; *Toi*, 1972; *Nunta*, 1980; *Lumina albă a pâinii*, 1980; *La furat bărbai*, 1982; *Roman de dragoste*, 1984; *Copacul care ne unește*, 1985; *Un moldovean la închisoare*, 1990; *Gaura*, 1991. Cu timpul se afirmă cu lucrări de rezistență în domeniul scenariului de film și al dramaturgiei: *Calul, pușca și nevasta*, 1975, în colaborare; *Făt-Frumos*, 1977, în colaborare; *Căruța*, 1978; *La porțile Satanei*, 1980, în colaborare; *Tunul de lemn*, 1986, *Fumoarul, S.R.L. Moldoveanul* ș.a. Este membru al Uniunii Cineaștilor și al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România. Cavaler al Ordinului Republicii (2010), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Om Emerit în Artă din Republica Moldova. Deține numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Eșanu, Andrei

(16.07.1948, Sculeni, Republica Moldova)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău. A fost cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a Moldovei, unde a devenit apoi direc tor adjunct și direc tor, iar din 1995 – șef de secție. Contribuții la istoria culturii românești medievale și moderne (sec. XIV–XVIII), structurile administrative

Etterle

și militare din Țara Moldovei, istoria spațiului dintre Prut și Nistru, elaborarea de bibliografii științifice, genealogii și monografii de personalități, istoria marilor centre ecleziastice. Lucrări: *Istoria învățământului și gândirii pedagogice în Moldova*, vol. I (1991), *Cultură și civilizație medievală românească. (Din Evul Mediu timpuriu până în secolul al XVII-lea)* (1996), *File de istorie* (1998), *Vlaicu Pârcălab – unchiul lui Ștefan cel Mare* (2001), *Bogdan al II-lea și Maria-Oltea, părinții lui Ștefan cel Mare și Sfânt* (2007, în colaborare cu Valentina Eșanu), *Istoria literaturii didactice în cercetările lui Onisifor Ghibu* (în vol. Onisifor Ghibu – *Unitatea Românească și cheștiunea Basarabiei*, București, 1995), *Moldova – Dobrogea. Legăturile prin carte* (sec. XVII–XIX) (în revista *Destin românesc*, 1996, nr. 4), *O cititorie necunoscută a lui Ștefan cel Mare* (în vol. *Omăgiu lui Virgil Cândea la 75 de ani*, București, 2002), *Nicolas le Spathaire et la civilisation occidentale (avant son établissement en Russie)* (în vol. *Impact de l'imprimerie et rayonnements intellectuelles des Pays Roumains*, București, 2009), *Obârșia și familia lui Luca Arbore în lumina unor izvoare inedite* (în *Revista de Istorie a Moldovei*, 2009, nr. 1). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1994, 2001), Premiul Dimitrie Onciul al Academiei Române (1998), Premiul Academiei de Științe a Moldovei (1992, 1995, 1997, 2004), Ordinul Gloria Muncii (1996), titlul de Om Emerit în Științe (2001). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (2007).

Etterle, Fory, prenume la naștere **Cristofor** (24.05.1908, Ploiești – 16.09.1983, București)

Actor. Grec după etnie. A fost absolvent al Conservatorului de Artă Dramatică din București. Actor la Teatrul Național din București. Roluri în filme: *Viața învinge*, 1951; *Răsare soarele*, 1954; *Desfășurarea*, 1954; *Porto Franco*, 1961; *Tudor*, 1962; *Celebrul 702*, 1962; *Lupeni '29*, 1962; *Străinul*, 1964; *Aventurile lui Tom Sawyer*, 1968; *Mihai Viteazul*, 1970; *Conspirația*, 1972; *Departee de Tipperary*, 1973; *Hyperion*, 1974; *Între oglinzi paralele*, 1978; *O lebedă iarna*, 1983. Artist Emerit.

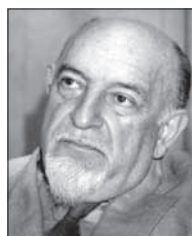
Eustatievici, Dimitrie

(1730, Brașov – 27.05.1795, Brașov)

Filolog iluminist și traducător. A absolvit Școala Românească din Șcheii Brașovului și apoi Teologia la Kiev. Dascăl la Școala Românească din Șcheii Brașovului, director al școlilor neunite (ortodoxe) din Transilvania (1786–1795). Contribuția sa cea mai importantă a fost *Gramatica românească* (1755–1757), care avea drept model *Elementa*

Fory Etterle

Paul Everac

gramaticae latinae (1556) a lui Gregorius Molnar, modelul slavon al lui Meletie Smotrițki și modelele grecești ale lui Constantin Lascaris și Antonios Catiforos. A fost sursa lui F.J. Sulzer pentru redactarea *Gramaticii* sale. Alte lucrări: *Ducere de mână sau povățuire către aritmetică sau socoteală*, 1789; *Scurt izvod pentru lucruri de obște în scrisori de multe chipuri*, 1792.

Everac, Paul

nume la naștere **Petre Constantinescu**

(23.08.1924, Arad – 18.10.2011, București)

Dramaturg. A absolvit Dreptul și Filosofia la București. A lucrat în diverse orașe din provincie, până în 1956, când s-a stabilit la București ca șef de protocol la Prezidiul Marii Adunări Naționale. A debutat cu piesa *Poarta* (1959), despre colectivizarea agriculturii. A evoluat spre o dramaturgie în stil caragialesc, care sancționează festivismul oficial și lozincard: *Câteva halbe cu rom*, 1964; *Simple coincidențe*, 1966; *Zestrea*, 1973, Premiul Academiei; *Un fluture pe lampă*, 1974; *A cincea lebedă*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Un pahar cu sifon*, 1979; *Salonul*, 1981; *Havuzul*, 1982; *Cartea lui Ioviță*, 1983; *Ușile împărătești*, 1987; *La marginea lumii*, 1992; *Lichidarea*, 2003. A publicat și proză satirică: *Don Juan din Grădina Icoanei*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; fabule, parafraze mitologice: *Poeme discursive*, 1972; *Aventura umană*, 1989; *Reacționarul · Eseu moral-politic*, 1992; *Piese ale tranziției*, 1993. După 1989 a fost director general al Televiziunii Române și director al Casei Iorga (Centrul Cultural de la Veneția).

Evolceanu, Dumitru

(1.10.1865, București – 28.07.1938, Timișoara)

Critic literar. A absolvit Literale la Iași și Latina la Collège de France și École des Hautes Études din Paris. A studiat la Universitățile din Bonn și Berlin. Profesor la Universitatea din București. Junimist, adversar al naturalismului și postromantismului. Lucrarea cea mai cunoscută este *Istoria literaturii latine*, Partea I – *Literatura latină arhaică*, 1899.

F

Fabian-Bob, Vasile

(31.12.1795, Rusu Bârgăului,
jud. Bistrița-Năsăud – 7.04.1836, Iași)

Poet. A absolvit Dreptul și Filosofia la Cluj. Chemat în Moldova de Gh. Asachi. Acolo a fost profesor de latină, matematică și geografie la Gimnaziul Vasilian. A scris poeme inspirate de mișcarea eteristă: *Moldova la 1821*, tipărite postum. Poezia sa conține un lirism de tip premodern.

Faca, Costache

prenume la naștere Constantin
(1800, București – 7.03.1845, București)

Scriitor. Membru al Societății Filarmonice, pe care a susținut-o și material. Ca opțiune culturală a fost alături de Ion Heliade-Rădulescu. A rămas prin comedia de moravuri de tip molieresc *Franțuzitele sau Comodia vremii*, 1833.

Farago, Elena (Coca)

nume la naștere Elena Praximade
(28.03.1878, Bârlad – 4.01.1954, Craiova)

Poetă. Origine grecească. A scris versuri simboliste, discret meditative: *Versuri*, 1906; *Șoapte din umbră*, 1908; *Poezii 1906–1936*, 1937, Premiul Național. A tradus din Maeterlinck, Anatole France, Villiers de l'Isle Adam.

Făgărășanu, Ion

(14/27.09.1900, București –
11.04.1987, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. S-a specializat la Viena și Paris. A lucrat la Institutul de Medicină din Timișoara până în 1949, apoi la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Contribuții în domeniul anatomiei, patologiei și chirurgiei căilor vasculare. Lucrări: *Câteva considerațiuni asupra cranioplastiilor*, 1934; *La radiomammométrie électronique*, 1961; *Probleme de chirurgie și anatomie clinică*, 1980; *Chirurgia românească și contribuțiile ei la dezvoltarea chirurgiei mondiale*, 1985. Membru al Societății Internaționale de Chirurgie, al Societății Regale de Medicină din Londra. Membru titular al Academiei Române.

Fălcoianu, Ștefan

(6.03.1835, București –
22.01.1905, București)

General, matematician, istoric și politician. A absolvit Școala Militară de Ofițeri la București, Politehnica și Școala Imperială de Aplicații de Stat Major la Paris. Profesor la Școala Militară de Ofițeri din București, șef al Marelui Stat Major și ministru de Război (1884–1886). Director general al Poștelor și Telegrafului. În timpul Războiului de Independență a participat la luptele de la Plevna, Rahova, Smârdan, Vidin și a fost director general al Administrației Centrale a Ministerului de Război. A elaborat Legea organizării comandamentelor militare (1882). A înființat Școala Superioară de Război (1882), azi Academia Militară din București. A dat Decretul de înființare a Marelui Stat Major după model prusac. Lucrări: *Istoria războiului din 1877–1878 ruso-româno-turc*, 1895. Președinte al Societății Politehnice. Membru titular (1876) și vicepreședinte al Academiei Române (1886–1888; 1891–1892; 1898–1899). Membru fondator al Societății Politehnice din București.

Fărcășanu, Mihail

(10.11.1907, București –
14.07.1987, Washington, DC, Statele Unite)

Jurist și politician. A absolvit Dreptul la București. S-a specializat la London School of Economics și și-a luat doctoratul la Berlin. Președinte al Tineretului Național Liberal (1940–1946). Fugit din țară în 1946. A fost primul șef al secției române la Radio Europa Liberă (1950–1953), finanțat de Congresul SUA și aflat sub jurisdicția CIA. A fost membru al Comitetului Național Român al lui Vișoianu și al Ligii Românilor Liberi (alături de George Emil Palade, Grigore Gafencu, Nicolae Rădescu), fiind ales președinte al acesteia în 1953. S-a retras din orice activitate politică în 1956. Lucrări: *Frunzele nu mai sunt aceleași*, roman, 1946; *Monarhia Socială*, 1940; *Libertate și existență* (eseu), 1942; *Liberalismul social*,

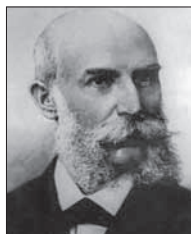
Fătu

Elena Farago

Mihail Fărcășanu

Iacob Felix

George Fernic

1945; *Liberalism și umanism*, 1945; *Liberalism și naționalism*, 1945; *Pentru libertate*, 1945; *Scrisori către tineretul român*, 1946.

Fătu, Anastasie

(2.01.1816, Mușcata, Vaslui – 3.03.1886, Iași)

Medic și botanist. A absolvit Dreptul la Universitatea din Viena și Medicina la Sorbona. A fost primul pediatru din Moldova care a organizat asistența materno-infantilă și a înființat prima creșă pentru copiii abandonati. A condus Institutul Gregorian din Iași și a instituit primele moașe oficiale din Moldova. A introdus ideea de educație medicală de masă. A tipărit primul manual de botanică în limba română. Lucrări: *Manualul de învățătura moașelor*, 1852; *Manual de medicină practică populară*, 1871; *Descrierea și întrebuințarea apei simple și a apelor minerale din Moldova*, 1851; *Elemente de botanică*, 2 vol., 1877. Președinte al Societății de Medici și Naturaliști din Iași, membru al Societății de Științe Naturale din Frankfurt. Membru titular al Academiei Române.

Fedov, David

(24.11.1915, Chișinău – 8.02.1984, Chișinău)

Dirijor. A absolvit un conservator particular (ca elev al lui I. Guz la pian), apoi Conservatorul de Stat din Chișinău. A fost concertmaistru al Filarmonicii de Stat a Moldovei. A compus muzică de film pentru: *Balada haiducească*, 1958; *Cântec de leagăn*, 1959; *Dincolo de marginea orașului*, 1960; *Când pleacă cocorii* (în colaborare cu Aleksandr Lebedev), 1964; *Povestea unui vânător*, 1976. Maestru Emerit al Artei.

Felix, Iacob, nume la naștere Horschitz în germană ori Horiče în cehă

(6/18.01.1832, Podkrkonoși, Boemia – 19.01.1905, București)

Medic. A absolvit Medicina la Viena. A fost medic al orașului Oltenița, al județului Muscel, profesor de igienă la Școala Națională de Medicină și Farmacie din București,

viceinspector general al Serviciului Sanitar al României (1862–1865), medic șef al capitalei (1865–1870, 1875–1878). Considerat unul dintre fondatorii școlii române de igienă și sănătate publică. A pus bazele biostatisticii și geografiei medicale în România. A inițiat studii sistematice de istoria medicinei. Lucrări: *Tratat de sănătate publică și poliție sanitară*, 2 vol., 1870, 1889; *Manual elementar de igienă*, 1885; *Igiena laptelui*, 1903; *Geografia medicală a României*, 1897; *Istoria igienei în România în sec. XIX și starea ei la începutul sec. XX*, 4 vol., 1901–1909. Membru titular al Academiei Române.

Ferdinand I

V. Hohenzollern, Ferdinand I de

Fernic, George

(5.08.1900, Galați – 22.10.1930, Chicago)

Pilot și inventator. Vâr cu Ionel F. A absolvit Școala de Pilotaj în Austria, a lucrat la o fabrică de avioane, apoi a absolvit Politehnica din Viena. A cumpărat firma falimentară Deutscher Luft Lloyd Flugzeuge Werke din Germania, unde a proiectat și construit un automobil creație proprie, numit fernic, cu care va câștiga cursa de 500 de mile la Indiannopolis, SUA, în 1927, an când solicită mutarea fabricii în România, dar autoritățile îl refuză. A plecat în SUA și a înființat Fernic Aircraft Corporation la Arlington, New York, unde a construit avioane de design Fernic destinate navigației civile. Brevetează proiectul în 1929 și începe o campanie pentru mărirea capitalului firmei. Este ajutat de prieteni și începe construirea prototipului denumit FT-9 (Fernic Tandem-9), brevetat în 1929. Dimensiuni: anvergură aripă principală 18 m; anvergură aripă frontală 6,70 m; lungime 13,10 m; înălțime 4,12 m, motor Rover cu 4 cilindri în linie, răcit cu aer, de 75CP. A murit la mitingul aviatic național al SUA de la Chicago, făcând acrobații cu propriul avion.

Filip

Ionel Fernic

Vladimir Filat

Wilhelm Filderman

Nicolae Filimon

Fernic, Ionel

(29.05.1901, Târgoviște - 22.07.1938, Bucovina) Compozitor. Văr cu George F. A absolvit liceul la Galați, învățând muzica de la Theodor Fuchs (adus în țară de George Enescu). La absolvirea liceului a compus romanța „Cruce albă de mesteacăn”. A studiat la Conservatorul din București, secția actorie. A compus peste 400 de romanțe și tangouri. A absolvit Școala de Pilotaj din București (coleg cu Mariana Drăgescu) și a obținut brevet de pilot de turism. A traversat Carpații dus-întors și a primit Virtutea Aeronautică de Aur. S-a parașutat în 1936, fără să fi făcut vreo școală în acest sens. A fost director al școlii de pilotaj APRA din Cernăuți. A murit într-o cursă de avion care s-a prăbușit, fiind pasager.

Filaret Scriban

V. Scriban, Filaret

Filat, Vladimir

(6.05.1969, Lăpușna, Republica Moldova)

Om politic. Studii: școala medie din Lăpușna (1986) și Universitatea A.I. Cuza din Iași (Facultatea de Drept, 1990–1994). Între 1994 și 1998 a condus diverse afaceri în România. În 1998–1999 a fost director general al Departamentului Privatizare și Administrare a Proprietății de Stat. În 1999 a fost ministru de stat în Guvernul Republicii Moldova. Deputat în Parlament (2005–2009). În 2007 a creat Partidul Liberal Democrat din Moldova. Din 25 septembrie 2009 este prim-ministru al Republicii Moldova. Promovează o politică de apropiere de România și de integrare în Uniunea Europeană.

Filderman, Wilhelm

(14.11.1882, București - 1963, New York)

Președinte al Comunităților evreiești din România. A studiat Dreptul la Paris și a fost printre puținii evrei care a obținut cetățenie română (1912). Membru al Parlamentului României după Primul Război Mondial.

A fost președinte al Uniunii Evreilor Români până în 1941, când a fost desființată de Ion Antonescu. În condițiile războiului, a reușit să obțină un tratament mai bun pentru comunitatea din România față de al evreilor din alte țări europene (nu s-a purtat steaua galbenă, li s-a înlesnit plecarea) grație diligențelor de fost coleg de liceu cu Ion Antonescu, precum și scrisorilor către regina mamă Elena. După 1947 a luptat pentru unitatea comunității evreiești din România. Lucrări: *Populația evreiască din România în timpul celui de-al Doilea Război Mondial*, în colaborare, New York, 1957. O stradă din București îi poartă numele.

Filimon, Nicolae

(6.09.1819, București - 19.03.1865, București)

Scriitor. A fost pitar, membru al Comisiei Documentale, șef al Secției Istorice și Așezămintelor din cadrul Arhivelor Statului, cântăreț de operă, cronicar muzical. Este considerat primul romancier modern al literaturii române: *Ciocii vechi și noi sau Ce se naște din pisică șoareci mănâncă*, 1861. Și-a publicat și memoriile de călătorie în Italia și Germania: *Memorii artistice, istorice și critice*, 1859–1860.

Filip, Emil

(1.12.1934, Toracul Mare, Banatul Sărbesc)

Critic literar. A absolvit secția reală a Liceului Român din Vârșet, apoi Facultatea de Filosofie și Limba română a Universității din Belgrad. Profesor la Liceul Român din Vârșet, a predat și la Școala Normală, apoi la Școala Superioară Pedagogică din Zrenjanin. Din 1981 profesor la Catedra de limba și literatura română a Facultății de Filosofie din Novi Sad, apoi profesor la Facultatea de Științe Tehnice din Zrenjanin. Membru fondator, secretar și apoi președinte al Societății de Limba Română din Voivodina. A condus revista *Lumina* (Trustul Libertatea). Lucrări: manuale - *Limba română contemporană; Teoria literaturii; Gramatica limbii române* pentru clasa

f

301

Filip

Emil Filip

Florin Gh. Filip

Iulian Filip

a IV-a; ghid de conversație *O călătorie prin România*, coautor alături de Tănase Iovanov; critică literară – *Tiha metafizika postojanja* (despre poezia lui Radu Flora). A tradus din sârbă, slovenă și macedoneană (aromână), eseuri, critică literară și versuri (S. Janevski, J. Kaštelan, D. Maksimović, Vesna Parun, T. Ujević etc.), precum și cartea profesorului său de la Belgrad, Momcilo Savić, *Funcțiile de bază ale aoristului sârbesc și ale perfectului românesc în lumea limbilor romanice și balcanice*.

Filip, Florin Gheorghe

(25.07.1947, București)

Inginer. Contribuții în proiectarea asistată de calculator a configurațiilor de echipamente pentru sisteme informatice în timp real (1972–1974); dezvoltarea de algoritmi originali în teoria grafurilor; realizarea unuia din primele pachete de proiectare asistată de calculator; sisteme ierarhizate de optimizare și conducere (1974–1990); propunerea unor legi de coordonare on line și a unor algoritmi pentru sistemele cu structura rară și parametrii relativi constanți. Principala sa realizare practică se referă la familia de sisteme-suport pentru decizii, denumită DISPECER (1980–1982). Membru titular al Academiei Române (1991) și membru de onoare al Academiei de Științe Tehnice din România (1999). A fost ales și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Filip, Iulian

(27.01.1948, Sofia, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Alecu Russo din Bălți (1970). A fost cercetător științific la Sectorul de folclor al Institutului de Limbă și Literatură (azi Institutul de Filologie) al AȘM, șeful Direcției Cultură a municipiului Chișinău. În prezent este șeful Departamentului de difuzare a cărții al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri – *Cerul fântânilor* (1977), *Dialoguri primordiale* (1978), *Hulub de poștă* (1983), *Casa fiecăruia* (1986), *Cafea*

neagră (1989), *Copăcel-copăcel* (1990), *Fir de nisip* (1991), *Dansul timizilor* (1994), *Mergătorul* (1996), *Din neamul lui Păcală* (1997), *Ruga iezilor cei trei* (1998), *Amărățele hărți* (2000), *Căutarea păstorului* (2001), *Cules-ales* (2004), *Elegia dramatică a golului* (2007), *Linii și cuvinte comunicante* (2007); proză – *Cobaiul nu triumfă* (roman-divertisment, 1996), *Fir întins* (2008). Pentru participarea la volumul *Cât îi Maramureșul...* (1996) a fost distins cu Premiul S.F.I. Marian al Academiei Române. Este Maestru în Arte (1993), deține medalia guvernamentală Mihai Eminescu (1998) și premii ale Salonului de Carte pentru Copii, edițiile din 1994 și 1998.

Filip, Margareta

(8.07.1912, Toracul Mare, Banatul Sârbesc – 29.04.1987, Novi Sad)

Profesor. A absolvit liceul la Beckerek (Zrenjanin). A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici și Chimie la Universitatea din Belgrad. A predat fizica și chimia la liceul din Vârșeț, secția reală, apoi la Școala Normală, formând generații de elevi în spiritul exactității științifice și al evoluționismului.

Filip, Nicolae

(3.03.1926, Sofia, Basarabia – 15.05.2009, Bălți)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic din Chișinău. Profesor și rector la Institutul Pedagogic din Bălți, a introdus ca domeniu de cercetare radiofizica. A făcut cercetare de pionierat privind structura neomogenă anisotropică a ionosferei și evidențierea posibilităților de creare a canalelor ionosferice netradiționale de radiocomunicație. Lucrări: *Dispersia undelor radio de către ionosfera anisotropică*, 1974. Distins cu Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Republicii. Membru al Academiei Internaționale de Științe a Școlii Superioare.

Filip, Vitalie

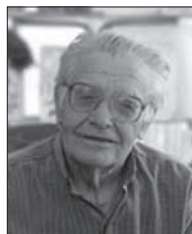
(10.08.1929, Dușmani, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Filologia la Chișinău. Redactor-șef al revistei pentru copii *Scânteia leninistă* (azi *Noi*). S-a afirmat cu precădere

Filipescu

Nicolae Filip

Vitalie Filip

Ion P. Filipescu

Miltiade Filipescu

ca poet pentru copii: *culegerile de versuri Mii de tovarăși* (1961), *Iarna în codru* (1966), *Orașul din poiană* (1969), *Hai, băieți, prin nămeți* (1976), *Spre cosmodrom* (1979), *Ia - măgăruș cuminte* (1985) ș.a. În sfera prozei s-a manifestat prin culegerile pentru copii și tineret: *Cioc-Prim* (1959), *Prietenii se întâlnesc la drum* (1963), *Cirip-ci și Floricia soarelui* (1964), *Răspântii* (1972). Este alcătuitorul *Crestomației de literatură artistică pentru instituțiile preșcolare* (în colaborare, 1976). A mai publicat *Povestiri* (1980). A semnat culegeri de piese și scenete pentru teatrele de copii și tineret: *Darul primăverii* (1980), *Când pisica nu-i acasă* (1989), basmul în versuri *Căpă-unul din Hârtop*, pus în scenă la Teatrul de păpuși Licurici din Chișinău, precum și cărți de ghicitori și jocuri: *Din cartea c-un noian de file* (1982), *Cine-i mai isteț?* (1986). A întocmit antologii de piese și povestiri: *Autobuzul fermecat* (1972), *Stropi de soare* (1988) ș. a. A tradus din Mihail Prîșvin, Vitali Bianki, Jack London, Mark Twain ș.a. *Om Emerit al culturii* (1980).

Filipescu, Gheorghe Em.

(28.03.1885, Botoșani - 25.11.1937, București)

Inginer. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București. Profesor de rezistența materialelor la Politehnica din București. A imaginat metoda coeficienților nedeterminați, care-i poartă numele, pentru măsurarea rezistenței și elasticității materialelor. Lucrări: *Formule pentru calculul betonului armat*, 1911; *Noțiuni asupra vectorilor*, 1929; *Statistica construcțiilor și rezistența materialelor*, postum, 1940. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Filipescu, Ion P.

(18.03.1927, Moțăței, jud. Dolj - 12.12.2002, București)

Jurist. A făcut studiile liceale la București și apoi a urmat cursurile Facultății de Drept (absolvită în 1950) și ale Facultății de Economie Generală, obținând titlul științific de

doctor în drept în 1961 și doctor docent în 1974. În 1975 a fost distins cu Premiul Simion Bărnuțiu al Academiei Române. În 1950 și-a început cariera universitară ca preparator, apoi lector, conferențiar și profesor de drept internațional și drept al familiei la Facultatea de Drept din București. A deținut pentru o perioadă și funcția de decan al Facultății de Drept. În paralel a fost cercetător, cercetător principal și director la Institutul de Cercetări Juridice al Academiei Române. A desfășurat o bogată activitate științifică, preocupările sale orientându-se cu precădere spre probleme de drept civil, dreptul familiei, drept internațional privat, dreptul comerțului internațional, drept comunitar, drepturile omului, teoria generală a obligațiilor etc. A fost unul dintre autorii proiectului Codului civil și Codului familiei. De-a lungul anilor a deținut o serie de funcții de răspundere în organisme de profil din țară și din străinătate. Judecător la Curtea Constituțională a României (din 1992, pentru un mandat de trei ani). A publicat, singur sau în colaborare, peste 220 de lucrări, dintre care 38 de volume. Menționăm: *Dreptul familiei, spețe și soluții din practica judiciară* (1969); *Tratat de Dreptul familiei* (1989); *Drept internațional privat* (1991); *Drept instituțional comunitar european* (ed. 1994, în colaborare cu Augustin Fuerea); *Dreptul civil. Dreptul de proprietate și alte drepturi reale* (1996); *Dreptul civil. Teoria generală a obligațiilor* (1997); *Adopția și protecția copilului aflat în dificultate* (1998). A fost ales membru al Academiei Române în anul 1993.

Filipescu, Miltiade

(14/27.02.1901, Burdusaci, Bacău - 10.01.1993, București)

Geolog și paleontolog. A absolvit Facultatea de Științe, Secția geologie. S-a specializat în paleontologie la Paris. Profesor la Politehnica din Timișoara, apoi la Universitatea din București. Contribuții în domeniul

f

303

Filipescu

micropaleontologiei, unde a descoperit specii noi pentru Cretacicul superior din Carpații Orientali. Lucrări: *Studiul petrografic al depozitelor oligocene din insula de la Buștenari*, 1930; *Cercetare geologică în Valea Teleajenului și Valea Doftanei*, 1934; *Problema vulcanismului extracarpatic*, 1943; *Contribuții la cunoașterea faunei cretacee din fișul Carpaților Orientali*, 1966. Membru al societăților geologice din Cehoslovacia, Franța, Polonia. Membru titular al Academiei Române (1963).

Filipescu, Nicolae

(5.12.1862, București – 30.09.1916, București)

Om politic. A absolvit liceul la Geneva, în Elveția, și Dreptul la Sorbona. Membru al Partidului Conservator (junimist). A reprezentat în Parlament județul Brăila de la 30 de ani. În 1893 a devenit primar al capitalei, iar în timpul mandatului său a fost realizat planul cadastral al orașului și a început să circule primul tramvai electric. A fost amenajat Parcul Carol și iluminatul stradal electric. Au fost construite bulevardele Colțea și Regina Maria și pavate cu piatră cubică 74 de străzi. A fost terminată canalizarea orașului, iar în 1895 s-a dat în folosință prima baie publică.

Filitti, Ioan Constantin

(8.05.1879, București – 21.09.1945, București)

Istoric, jurist și diplomat. A studiat Dreptul și Științele Politice la Paris. A intrat în diplomatie în 1900, fiind atașat la Paris, Budapesta, Constantinopol, Roma. În 1913 a fost secretar al Conferinței de Pace de la București. Lucrări: *Domniile române sub Regulamentul Organic 1834–1848*, 1915; *Banatul Olteniei și Craioveștii*, 1932; *Proprietatea solului în țările române până la 1864*, 1935; *Din arhivele Vaticanului. I Documente privitoare la episcopatele catolice din principate 1353–1699, II Documente politice 1526–1788*, 1913–1914. Președinte al Comisiei Române de Heraldică. Ofițer al Legiunii de Onoare a Franței. Membru corespondent al Academiei Române (1915).

Filotti, Eugen

(17/28.07.1896, București – 1.06.1975, București)

Diplomat și publicist. Mama sa era fiica doctorului Iacob Felix, iar tatăl era grec la origine. Soția sa a fost fiica economistului Gheorghe Tașcă. S-a înscris la Facultatea de Farmacie din București, pe care a întrerupt-o din cauza Primului Război Mondial, fiind farmacist pe front. A absolvit apoi Facultatea de Drept a Universității din București. A fost redactor la ziarul *Adevărul* și director al revistei *Cuvântul liber*, proeuropeană. S-a ocupat de organizarea unor ample manifestări

culturale, precum expoziția unde au figurat cu lucrări M.H. Maxy, Marcel Iancu, Victor Brauner, Constantin Brâncuși, Militia Petrașcu, Mattis Teutsch, Teresa Żarnowerówna și Mieczysław Szczuka din Polonia, Lajos Kassák din Ungaria, Marc Darimont și Marcel Lempereur-Haut din Belgia, Joseph Peeters din partea flamandă, Karel Teige din Cehoslovacia, Kurt Schwitters, Hans Arp, Arthur Segal, Ernestine Segal, Paul Klee, Hans Richter și Ernst Rudolph Vogenauer din Germania și Viking Eggeling din Suedia. Din 1927 a fost atașat de presă la Praga, iar din 1928 a lucrat la Liga Națiunilor din Geneva. În 1930 a devenit director al Presei și Informațiilor în Ministerul de Externe. În 1935 a fost numit ministru plenipotențiar la Ankara. După demiterea lui Nicolae Titulescu, în 1936, a fost rechemat din post și numit ambasador la Atena. În 1938 a fost transferat la Sofia, cea mai importantă parte a misiunii sale fiind problema Cadrilaterului. În 1940 era ministru plenipotențiar la Budapesta și a avut de suportat, ca diplomat, efectele Diktatului (pierderea Transilvaniei de Nord). A fost secretar general în Ministerul Afacerilor Străine în Guvernul Sănătescu (1944) și a aplicat convențiile armistițiului de pace. Și-a dat demisia la venirea Guvernului Petru Groza. A participat ca expert la Conferința de Pace de la Paris (1946). S-a pensionat în 1947, dar n-a primit pensie decât în 1957. Prieten cu Petru Dumitriu, a fost ajutat de acesta să obțină postul de director al Editurii în Limbi Străine a Comitetului de Stat pentru Relații Culturale cu Străinătatea și apare ca personaj în *Incognito* de Petru Dumitriu.

Filotti, Maria

(9.10.1883, Batogu, Brăila – 5.11.1956, Brăila)

Actriță. Familie grecească la origini. În 1895 a fost înscrisă ca internă la o școală secundară de fete care purta numele întemeietorilor ei, un grec și un italian: Penetis și Zurmali. Examenul de bacalaureat l-a susținut la liceul I.C. Massim, secția clasică, încheind cu o lucrare de diplomă cu tema „Opera politică și literară a lui Dumitrie Cantemir” (apăruse ediția de *Opere* D. Cantemir, 8 vol., 1872–1901, a lui Grigore Tocilescu). Președintele comisiei de examinare era profesorul universitar Ștefan Sihleanu, director al Teatrului Național din București. După terminarea studiilor liceale s-a înscris la Universitatea din București, la Litere, Filosofie și Drept, dar Ștefan Sihleanu a determinat-o să încerce și la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică. A fost eleva mamei Aristizza Romanescu. În 1905 a făcut un

Flămând

Nicolae Filipescu

Eugen Filotti

Maria Filotti

Ion Finteșteanu

turneu cu Petre Sturdza, jucând în piesa lui Giacosa, *Ca frunzele* – și apoi cu Petre Liciu. Renunță la Facultatea de Drept. În 1906 dă examenul de absolvire a Conservatorului cu *Fedra*. În primăvara aceluiași an acceptă, la îndemnul profesoarei sale, propunerea pe care i-o făcuse scriitorul Haralamb Lecca, numit director la Teatrul Național din Iași, și semnează un contract pentru o stagiu, din 1906. Din această cauză se va muta cu ultimul an de studii la Facultatea de Litere din Iași. Pentru examenul de absolvire a pregătit cu maestrul Nottara piesa *Frații*. În aprilie 1907, în cursul turneului cu Agatha Bărsescu, a fost chemată la București pentru semnarea contractului cu Teatrul Național. A debutat pe scena Teatrului Național din București în 1907, la deschiderea stagiunii, cu rolul Vidrei din *Răzvan și Vidra* de Hasdeu. A jucat în 167 de piese, dintre care în 45 a deținut roluri principale. A jucat alături de mari actori, ca Nottara, Aristizza Romanescu, Agatha Bărsescu, Petre Liciu. A avut parteneri pe Aristide Demetriade, Nicolae Soreanu, Tony Bulandra. Timp de trei decenii a fost profesoară la Conservatorul de Artă Dramatică din București. Din 1930 a fost aleasă președintă a Sindicatului Artiștilor Dramatici și Lirici, a fost membră, ca reprezentantă a României, în Comitetul Internațional al Societății Universale de Teatru și societară de onoare a Teatrului Național din București. Roluri în teatru și film: *Gioconda* de Gabriele D'Annunzio (stagiunea 1904–1905); *Suprema forță* de Haralamb Lecca (1904–1905), turneu; *Ca frunzele* de Giuseppe Giacosa (1905–1906, turneu); *Sângele se spală* de José Echegaray (1905–1906, turneu); *În lumea mare* de Alexandre Dumas fiul (1906–1907, Iași); *Victimele legii* de Landray (1906–1907, Iași); *Jucătorii de cărți* de Haralamb Lecca (1906–1907, Iași); *Fântâna Blanduziei* de Vasile Alecsandri (1907–1908, București); *Răzvan și Vidra* de Hasdeu (1907–1908); *Dragoste cu toane* de J. W. Goethe (1907–1908); *Ovidiu* de

Alecsandri (1907–1908); *O scrisoare pierdută* de Caragiale (1922–1923); *Maria Stuart* de Schiller (1923–1924, Compania Bulandra); *Pescărușul* de Cehov (1923–1924); *Gaițele* de Alexandru Kirițescu (1949–1950, Teatrul Național); *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu (1954–1955). Teatrul din Brăila, a cărui fondatoare a fost, îi poartă numele din 1969.

Filtisch, Johann

(1684, Brașov – 1743, Brașov)

Istoric sas din Transilvania. Rector al gimnaziului din Brașov (din 1720). S-a ocupat de istoria politică și bisericească a Țărilor Române. A fost primul istoric care a tradus în germană cronicile românești. A reorganizat învățământul săsesc din Brașov.

Finteșteanu, Ion

(18.03.1899, București – 21.10.1984, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din București. A fost apoi profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, Facultatea de Teatru, Secția actorie. I-a avut asistenți pe Sanda Manu și pe Dem Rădulescu. Roluri în teatru: *Tache, Ianke și Cadâr*, *O scrisoare pierdută*. Roluri în film: *Țigăncușa din iatac* (1923), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *Datorie și sacrificiu* (1926), *Bulevardul Fluieră Vântu* (1950), *O scrisoare pierdută* (1953), *Afacerea Protar* (1955), *Citadela sfărâmată* (1957), *Celebrul 702* (1961), *Vacanță la mare* (1962), *Titanic vals* (1964), *Runda a VI-a* (1965), *Haiducii* (1965), *B.D. în alertă* (1971), *Serata* (1971), *B.D. la munte și la mare* (1971). I s-a decernat titlul de Artist al Poporului.

Flămând, Dinu

prenume la naștere **Anchidim**

(24.06.1947, com. Susenii Bărgăului, jud. Bistrița-Năsăud)

Poet. A absolvit Filologia la Cluj (1970). A făcut parte din gruparea revistei *Echinox*. A fost redactor la Editura Enciclopedică

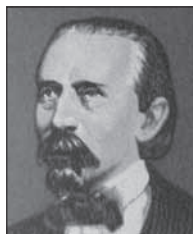
f

305

Flechtenmacher

Dinu Flămând

Alexandru Flechtenmacher

Nicolae Flea

Română din București, apoi la diverse publicații. S-a stabilit la Paris în 1989, unde este redactor la Radio France International. Poezia sa evoluează de la influența blagiană la o poezie livrescă și elaborată, prevestind postmodernismul generației '80 (numită astfel după anul absolvirii facultății); *Apeiron*, 1974; *Poezii*, 1974; *Altoiuri*, 1977; *Stare de asediu*, 1983; *Viața de probă*, 1998. Scrie și critică literară: *Intimitatea textului*, 1985; *Peisaje verticale – Paysages verticaux*, 2003.

Flechtenmacher, Alexandru

(1823, Iași – 1898, Iași)

Compozitor și pedagog. German ca etnie, familie originară din Brașov. A studiat muzica la Viena. Profesor la Conservatorul din Iași și rector fondator al celui din București, l-a avut elev pe cornistul Weissner, întemeietorul fanfarei din Ploiești, de pe lângă Garda Civică, pomenită de I.L. Caragiale în piesele sale. Unionist, a compus muzica pentru *Hora Unirii*, ca și opera *Baba Hârca*.

Flea, Nicolae

(1840, Focșani –

4.08.1920, Jideni, azi parte a Rm. Sărat)

Avocat și om politic. A fost primar liberal al Bucureștiului (1884–1886), ministru liberal al Agriculturii și Domeniilor (1898). A fost disident al propriului partid, propunând mișcări de stradă antidinastice. S-a și retras din partid; împreună cu Eugeniu Carada și George Vernescu a format gruparea Oculta, care va pregăti ascensiunea lui Ion I.C. Brătianu. A fost avocatul lui Ion I.C. Brătianu și C.A. Rosetti după ce Carol I a demontat această disidență. S-a retras la moșia lui.

Flondor, Iancu Cavaler de

(3.08.1865, Storojineț – 19.10.1924, Cernăuți)

Om politic. A studiat Dreptul la Viena. A fost unul dintre fondatorii Partidului Poporal Național Român sau Partidul Național Radical, care a încercat să preia conducerea Partidului Național Român

din Bucovina. În toamna anului 1898 a fost ales în Dieta Bucovinei. Președinte al Partidului Creștin Social Român din Bucovina (1908). Militant pentru unirea cu România. Odată cu Primul Război Mondial a venit în România. Este numit în funcția de ministru fără portofoliu însărcinat cu administrația Bucovinei în Guvernul Ion I.C. Brătianu (1918–1919).

Flonta, Mircea

(1932, Supur, Satu Mare)

Filosof. În perioada 1951–1955 urmează cursurile Facultății de Filosofie din București. Obține doctoratul în filosofie în 1970 cu o lucrare despre epistemologia genetică, iar în perioadele 1972–1973, 1985, 1991 a fost bursier Humboldt. Profesor la Facultatea de Filosofie a Universității din București, specialist în teoria cunoașterii, epistemologie, filosofia limbajului. A tradus din Hume, Kant, Wittgenstein, Popper, von Wright, Einstein, Kuhn, Russell, St. Toulmin și A. Janik. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Flora, Ioan

(20.12.1950, Satu Nou, Novi Sad, Banatul Sărbesc, Iugoslavia – 6.02.2005, București)

Poet. A absolvit Liceul Românesc la Vârșet și Facultatea de Filologie la București. Redactor la diverse publicații din Pancevo, Voivodina. Membru al Uniunii Scriitorilor din Serbia, din România și membru al ASPRO. Stabilit la București după 1993. A lucrat la Muzeul Literaturii Române, apoi a fost secretar general al Uniunii Scriitorilor din România. A scris o poezie fastuoasă și ironică, într-un limbaj emblematic: *Valsuri*, 1970, debut; *Iedera*, 1971; *Fișe poetice*, 1977, Premiu la Festivalul de la Struga; *Terapia muncii*, 1984; *O bufnăță tânără pe patul morții*, 1988; *Memoria asasină*, 1989, Premiul Asociației Scriitorilor din Voivodina; *Cincizeci de romane și alte Utopii*, 1996; *Discurs asupra*

Florescu

Mircea Flonta

Ioan Flora

Radu Flora

Boris N. Florea

Struțocămilei, 1994; *Iepurele suedez*, 1997; *Medeea și mașinile ei de război*, 2004.

Flora, Radu

(5.09.1922, Satu-Nou, Banatul Sârbesc – 4.09.1989, Rovinj, Croația)

Scriitor. A studiat limbile romanice la București, Filologia (franceza) la Belgrad. Și-a luat doctoratul la Zagreb cu teza „Graiurile românești bănățene din punctul de vedere al geografiei lingvistice” (1959). A fost profesor la Vârșet și Novi Sad, la Universitatea din Belgrad. A condus revista *Lumina* și a fost președinte (1962–1980) fondator al Societății de Limba Română din Voivodina. A debutat cu versuri: *Drum prin noapte și prin zi*, 1947, a scris deopotrivă versuri: *Poeme cu lumină*, 1950; *Liniștea zorilor*, 1976; *Pirute*, 1981; *Unghii de cer*, 1984; *Maree*, 1986; *La capătul nopții*, 1988, și proză: *Când vine primăvara*, 1970; *Capcana*, 1978; *Vârtejul*, 1980; *Zidul*, 1984; *Copilăria din amintiri*, 1985. Lucrări de specialitate: *Dicționar sârb-român*, 1952; *Istoria literaturii române*, 2 vol., 1962–1963; *Literatura română din Voivodina*, 1971; *Folclor literar bănățean*, 1975; *Atlasul lingvistic al graiurilor românești din Banatul iugoslav*, 1989.

Florea, Boris N.

(8.12.1937, Moscova)

Istoric. Fiu al lui Nicolae F. A absolvit Institutul de Istorie din Moscova și s-a specializat în balcanistică. Lucrează la același institut, cercetând relațiile dintre popoarele balcanice. Inspirat de lucrările lui Dimitrie Cantemir, i-a continuat activitatea: *К изучению русско-османских отношений накануне и во время Смоленской войны*, 1987; *К истории русско-османских отношений в середине 40-х годов XVII-го в.*, 1991. Membru corespondent al Academiei Ruse de Științe, Secția istorie.

Florea (Floria), Nicolae

(19.10.1912, Odesa – ? 10.1941, Viazma, Rusia) Astronom. Rus după mamă și român după tată. Tată al lui Boris N. F. A fost fiu al unui

profesor de latină și tată al academicianului sovietic Boris N(icolae) Florea, istoric. A început să practice astronomia ca amator, apoi a absolvit Matematicile la Universitatea din Odesa. A fost cercetător științific la Observatorul Astronomic de la Tașkent, apoi cercetător științific superior și secretar științific la Institutul Astronomic Sternberg al Universității Lomonosov din Moscova. Domeniul de interes, în afară de stelele variabile din constelația Cefeus, a mai inclus asteroizii, repartizarea materiei în planul galactic, galaxia. Membru al colegiului de redacție și secretar al celei mai prestigioase reviste astronomice din URSS la acea vreme, *Astronomiceskii Jurnal*. În 1941 s-a înscris voluntar în Armata Roșie și a murit în luptă.

Florei, Nicolae

(10.11.1927, Vosievo, jud. Caraș Severin – 25.11.2000, București)

Bas. A absolvit Conservatorul și Institutul de Artă din Timișoara, apoi Conservatorul din București. Solist la Opera Română din București. Se impune în fața publicului și a criticii prin rolurile interpretate în lucrări celebre din repertoriul universal: *Bărbierul din Sevilla*, *Lucia di Lammermoor*, *Traviata*, *Aida*, *Faust*, *Carmen*, *Tosca*, *Boema*, *Péléas și Mélisande*. Un deosebit succes a reputat cântând în opere de compozitori români, cum au fost *Ion Vodă* de Gheorghe Dumitrescu, *Fata de la Cozia* de Emil Monția, *Năpasta* de Sabin Drăgoi ș.a. A făcut turnee în Cehoslovacia, URSS, Polonia, Belgia, Germania, Australia și Noua Zeelandă.

Florescu, Arta

(10.03.1921, București – 6.07.1998, București) Soprană. A absolvit Conservatorul la București și a debutat în 1941 la Ateneul Român. Solistă la Societatea Corală Română din București (1937–1942), solistă (1942–1945) și prim-solistă (1945–1968) la Opera Română din București, conferențiar (1950–1954), profesoară (1955–1986),

f

307

Florescu

Nicolae Florei

Arta Florescu

profesoară atestată (1965) și șefă a Catedrei de canto (1963–1985) la Conservatorul din București, profesoară la Opera din Istanbul, Turcia (1976). Repertoriu: *Lucia di Lammermoor*, *Răpirea din Serai*, *Nunta lui Figaro*, *Don Giovanni*, *Ifigenia în Aulida* (Gluck), *Wilhelm Tell*, *Trubadurul*, *Traviata*, *Aida*, *Rigoletto*, *Forța destinului*, *Don Carlos*, *Othello*, *Paiate*, *Manon*, *Louisa*, *Freischütz*, *Faust*, *Lohengrin*, *Maestrul cântăreți din Nürnberg*, *Boema*, *Madam Buterfly*, *Tosca*, *Turandot*, *Mefistofel*, *Cavalerul rozelor* ș.a. A cântat pe scenele Teatrului Balșoi din Moscova, Staatoper din Berlin, Théâtre Royal de La Monnaie din Bruxelles, Teatrul Municipal din Rio de Janeiro, Staatoper din Leipzig și din Dresda, Théâtre des Champs Elysées din Paris, Wiener Staatoper, Teatrul Capitate din Toulouse, Teatrul Academic Kirov din Sankt-Petersburg ș.a.

Florescu, Bonifaci

(14.05.1848, Budapesta – 18.12.1899, București) Traducător. Era fiu nelegitim al lui Nicolae Bălcescu și al Luxiței Florescu. A făcut liceul Louis le Grand la Paris și Literele la Rennes. A fost profesor la Universitatea din Iași, destituit de Titu Maiorescu și mutat la Colegiul Sf. Sava din București. A scris manuale de franceză, a tradus autori francezi (Ronsard, Voltaire, Molière, Musset, Th. de Banville ș.a.), a alcătuit un dicționar francez-român (neterminat), a publicat la *Literatorul*. A lăsat și studii: *Istoria în cântecele poporane*, 1873; *Curs critic de istoria universală. Discurs de deschidere*, 1873.

Florescu, Ion Emanuel

(7.08.1819, Rm. Vâlcea – 10.05.1893, Paris) General. A studiat arta militară la Paris. Unionist. Șef al Marelui Stat Major (1860; 1861–1866), a organizat armata română și a modernizat-o în timpul lui Al. I. Cuza și Carol I. Prim-ministru în două guverne provizorii (1876, 1891).

Florescu, Mihail

nume la naștere **Mihail Iacobi**

(28.01.1912, Roman – 25.02.2000, București)

Inginer chimist și lider comunist. Evreu ca etnie. A studiat la Facultatea de Științe a Universității din București (astăzi Institutul de Chimie Industrială) între 1930 și 1934, cu profesorii Gheorghe Longinescu, Ștefan Minovici, Eugen Angelescu și N. Dănăilă, obținând diploma de inginer chimist. A fost membru al PCR din ilegalitate. A făcut parte din lotul de comuniști români care a luptat în Spania în 1937 de partea trupelor republicane (alături de Petre Borilă, Mihai Burcă, Constantin Doncea, Valter Roman și Gheorghe Stoica). După înfrângerea trupelor republicane în războiul civil din Spania, unii voluntari români au fost internați în sudul Franței, dintre care o parte, printre care și el, au evadat și au luptat în Rezistența franceză până în 1944, dată după care au reușit să se întoarcă în România. În 1946 a fost ales deputat permanent în Marea Adunare Națională. A deținut funcția de ministru adjunct la Ministerul Industriei Metalurgice și Industriei Chimice (1951–1952), ministru al Industriei Chimice (1952–1957) și apoi ministru al Industriei Petrolului și al Chimiei (1957–1965). A elaborat și aplicat metode științifice care au contribuit la organizarea și dezvoltarea industriei chimice, cu precădere a industriei petrochimice. A dezvoltat lucrările de foraj și extracție și a pus bazele moderne ale noilor rafinării și platforme petrochimice. Anticipând transformările continue și constante ale proceselor tehnologice din industria chimică, a promovat numeroase generații de tineri chimiști care au contribuit la dezvoltarea industriei chimice din România. Lucrări: *Voluntarii* (2 volume: *Spre Spania* și *Pe Ebrul însângerat*, 1945–1946); *Momente din mișcarea de rezistență franceză* (1946); *Avântul industriei chimice* (1956); *Industria chimică și petrolieră în România* (2 vol., 1970); *The role of the analytical chemistry in the development of modern chemical industry. Pure and applied chemistry reprint* (Londra, 1971); *Eficiența economică a cercetării științifice* (1972); *Chimia și valențele ei cu agricultura* (1972); *Materia sau realitatea obiectivă* (1972); *Industria chimică și petrochimică din România* (1972); *Resursele mondiale și limitele lor* (1975); *Dimensiunile cunoașterii* (1977); *Tendințe în dezvoltarea industriei chimice* (1977); *Metode științifice în dezvoltarea industriei chimice moderne* (1979); *Materie și mișcare* (1980); *Economia mondială – orizont 2000* (1980); *Cibernetică automată și informatică în industria chimică* (1980); *Strategia dezvoltării în*

Foiăș

Ion Emanuel Florescu

Mircea Florian

Octavian Fodor

chimie (1981). În 1974 a fost ales membru corespondent al Academiei Române. A fost membru al Academiei de Științe Politice și Sociale (1970), președinte al Federației Române de Atletism (1960) și Erou al Muncii Socialiste (1971). Membru al Academiei de Științe din New York (1995).

Florescu, Radu

(23.10.1925, București)

Istoric. A studiat istoria la Oxford și s-a specializat în filosofie la Indiana University, SUA. Profesor emerit de istorie la Boston College, a continuat să urmărească și să scrie despre problema românească. A fost consul onorific pentru Noua Anglie al Ministerului Afacerilor Externe al României (2000–2004). Lucrări: *Dracula, prince of many faces: his life and his times*, 1989, în colaborare; *The Struggle against Russia in the Romanian Principalities (Lupta împotriva Rusiei în Principatele Unite)*, 1962; *Dracula: A Biography of Vlad the Impaler*, 1431–1476, 1973. În 1997 a primit Premiul Societății Dracula din Brașov.

Florian, Mircea

(1.04.1888, București – 31.10.1960, București)

Filosof. În 1914 își susține doctoratul în filosofie în Germania, cu teza „Der Begriff der Zeit bei Henri Bergson” (Conceptul de timp la Henri Bergson). A fost profesor la Universitatea din București și a condus Sectorul de istorie a filosofiei la Institutul de Filosofie de pe lângă Academia Română. Gândirea logică a lui Titu Maiorescu, profesorul său, l-a marcat pentru toată viața. Principalele scrieri: *Îndrumare în filosofie*, 1922; *Știință și raționalism*, 1926; *Metafizică și problematica ei*, 1932; *Antinomii credinței*, 1936; *Cunoaștere și existență*, 1939; *Reforma logice*, 1942; *Reconstrucție filosofică*, 1943; *Metafizică și artă*, 1945; *Misticism și credință*, 1946; *Filosofia Renașterii*, 1948; *Logica lui Aristotel*, 1957. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Flueras, Ion

(2.11.1882, Chereluș, comitatul Arad – 7.06.1953, Gherla, reg. Cluj)

Politician. Rotar de meserie. Socialist militant. Între 1903 și 1918 membru al Partidului Socialist din Ungaria (secția română). Membru în Consiliul Dirigent al Transilvaniei și Banatului (1918–1920), unde a deținut portofoliul Sănătății. În 1924 a reprezentat PSD la Congresul Internațional Socialiste de la Marsilia. În 1928, neînțelegându-se cu socialiștii din regat, a candidat ca deputat pe listele Partidului Național Țărănesc. Președinte al Confederației Generale a Muncii (1926–1938, când sindicatele au fost interzise în România). S-a opus influenței sovietice. Arestat în 1948, a murit în închisoare.

Fodor, Octavian

(17.10.1917, Mediaș – 8.06.1976, Cluj)

Medic. A studiat Medicina la Cluj și s-a specializat la Paris. A lucrat la clinica medicală din Cluj, Institutul de Medicină din Timișoara, Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj, al cărui rector a fost. A scris peste 500 de lucrări, mai ales în domeniul epistemologiei bolilor digestive. Lucrări: *Concepții noi în icterul cataral*, 1944; *Nefrita acută*, 1946; *Sindromul de malabsorbție*, 1967; *Enterocolitele cronice*, 1970. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Organizației Mondiale de Gastroenterologie, al Uniunii Terapeutice Internaționale. Membru al Academiei Române (1975).

Foiăș, Ciprian Ilie

(20.07.1933, Reșița)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică – al cărei profesor a devenit – la Universitatea din București. Plecat din țară în 1978, a fost profesor la Universitatea Paris Sud, iar din 1979 la Indiana University, SUA. Profesor invitat la Dresda, Pisa, Tel Aviv. Lucrări: *Spectral Theory in Noncommutative; Banach Algebras Based on the*

f

309

Folescu

Ciprian Ilie Foias

Ștefan Foriș

Dan Fornade

Resolvent Concept, 1962; *Analyse harmonique des opérateurs de l'espace Hilbert*, 1967; *The Commutant Lifting Approach to Interpolation Problems*, 1990. Membru de onoare al Academiei Române (1994).

Folescu, George

nume la naștere Gheorghe Folea

(1884, Călărași – 17.11.1939, București)

Bas. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui D. G. Kiriac. Profesor la Conservatorul din București. Este unul dintre fondatorii Operei Române din București, deschisă cu *Lohengrin* de Wagner, 1924, unde a interpretat rolul lui Henric. Roluri în: *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, *Năpasta* de Sabin Drăgoi, *Fidelio* de Beethoven, *Cneazul Igor* de Borodin, *Lucia di Lammermoor* de Donizetti, *Faust* de Gounod, *Cavaleria rusticana* de Mascagni, *Flautul fermecat* de Mozart, *Boema* și *Tosca* de Puccini, *Aida*, *Bal mascat*, *Falstaff*, *Rigoletto* și *Trubadurul* de Verdi, *Olandezul zburător*, *Parsifal* de Wagner ș.a. A interpretat multe prelucrări ale folclorului românesc de D. G. Kiriac. Școala de Arte din Călărași îi poartă numele.

Fontanin, Gheorghe Marin

(?.10.1825, Brașov – 24.04.1886, București)

Profesor. Francez la origine. A studiat Științe Naturale la Pesta și Viena. Profesor de latină la colegiul din Craiova. Lucrări: *Curs elementar de geografie fizică și matematică*. Membru în Consiliul General al Instrucțiunii, membru al Societății Academice Române (1870).

Foriș, Ștefan

(9.05.1892, Țărlungeni, Brașov – 1946, Gherla)

Om politic. Absolvent de fizico-matematici la Universitatea din Budapesta, membru al Partidului Comunist Maghiar din 1918, adept al lui Béla Kun (participă la revoluția din 1919). Întors la București, devine membru al Partidului Socialist (1923) și apoi al Partidului Comunist Român (1926). Instruit la Moscova în 1929 pentru a deveni activist

al Kominternului. Arestat (1931–1935), alături de Gheorghiu-Dej, după grevele de la Lupeni (1929), este adus de la închisoarea Văcărești pentru a depune mărturie. Arestat iar în 1944 în contextul înlăturării de către Dej a formației care activase sub jurisdicția Kominternului și trimis la Gherla, se pare că a fost lichidat în 1946. Soția și mama au fost de asemenea ucise (1949), fiica, născută în 1945, și care nu și-a cunoscut tatăl, a dispărut, probabil internată într-un centru de plasament. Reabilitat de Nicolae Ceaușescu în 1967.

Fornade, Dan

(28.08.1951, Timișoara)

Filolog. Absolvent al Facultății de Engleză a Universității din Timișoara. Plecat în Canada în 1980. Cetățean canadian. Cercetător al emigrației românești, lexicograf, editor. Fondator al Departamentului de periodice al Bibliotecii Centrului Românesc din Montréal. Director fondator al revistei *Luceafărul românesc* (*The Romanian Morning Star*) care apare din 1990 la Montréal. Redactor-șef al anuarului *A.R.A. Journal* (din anul 2000). A lucrat la *Enciclopedia românilor din străinătate* (7 volume): *Biserici, Instituții, Personalități, Ziare* (*Encyclopedia of the Romanians Abroad: Churches, Institutions, Personalities, Newspapers* – 7 volumes), *Romanian American and Romanian Who's Who* (versiune engleză în 5 volume). Membru al Governing Board of Marymount Center, Adult Education Center (din 1998), membru al Asociației Profesorilor din Montréal (MTA), membru al Consiliului Consultativ al site-ului Yomee.com, din Los Angeles, ca și al site-ului Outstanding American Personalities.

Fotino, George

(31.07.1896, Craiova – 28.06.1969, București)

Jurist și istoric. Origine grecească. Licențiat în Drept la București, doctor în Drept la Paris (1926 cu teza „Contribution a l'étude des origines de l'ancien Droit coutumier roumain. Un chapitre de l'histoire de la

Franyo

Mișu Fotino

Francisc Rákóczi al II-lea

propriété au Moyen-Âge"). A fost atras de cultura clasică, devenind un bun cunoscător al limbii grecești. A tradus tragediile lui Sofocle: *Ajax*, *Electra*, *Filoctet*, *Oedip la Colonos*, *Antigona*. Profesor la Facultatea de Drept din București, decan al ei în anii războiului, inițiatorul și realizatorul restaurării palatului Goleștilor de la Golești și amenajarea lui ca muzeu (a scris *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești. Boierii Golești*, 4 vol.). Liberal, a fost organizatorul și directorul Fundației I.I.C. Brătianu. Între 1964 și 1969 a fost cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga, în colectivul pentru vechiul drept românesc (și de acolo a fost trimis la închisorile Jilava și Sighet). Membru corespondent al Academiei Române (1944), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Fotino, Mișu, prenume la naștere **Mihai**
(14.09.1930, București)

Actor de teatru. Familie grecească la origini. Copilăria și adolescența le-a trăit la Brașov, unde tatăl lui era actor (la un moment dat director al Teatrului din Cernăuți) și a jucat împreună cu el încă de când era foarte mic. A debutat la vârsta de 7 ani în piesa de teatru *Coloniale*. Din 1952 a fost actor la Teatrul Dramatic din Brașov. A fost remarcat de marele regizor Sică Alexandrescu, care a decis să-l aducă la București. Din 1956 joacă la Teatrul Național I.L. Caragiale din București. Roluri în film: *Directorul nostru* (1955), *Telegrame* (1959), *Porto-Franco* (1961), *Codin* (1963), *Politică și delicatese* (1963), *Titanic vals* (1964), *Amprenta* (1967), *Balul de sâmbătă seara* (1968), *Elixirul tinereții* (1975), *Tuță de Veneția* (1977), *Chirița la Iași* (1987), *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001). Premiul UNITER pentru întreaga activitate (2006).

Francisc Rákóczi al II-lea

(27.03.1676, Borș, Transilvania – 8.04.1735, Rodostó, Imperiul Otoman, azi Turcia)

Prinț al Transilvaniei. A condus Transilvania într-o perioadă de relativă independență, cu

Dietă proprie și a sprijinit cu arme și oșteni pe domnii munteni în lupta antiotomană. A luptat pentru independența Ungariei față de Habsburgi. Inițiator al războiului curuților (kuruc înseamnă în maghiară haiduc), 1709–1711, care s-a terminat cu înfrângerea răsculaților și arestarea conducătorului. Fugit mai întâi la polonezi, a emigrat apoi în Imperiul Otoman. Cenușa sa a fost reparațiată în secolul XX și se află la catedrala Sf. Elisabeta din Kosiće, azi Slovacia.

Frank, Dan

(17.02.1951, București)

Eseist. Studii de arhitectură și matematică. Prima lucrare este *Himmel und Erde des I Ging* (*Cerul și Pământul I Ging-ului*) publicată la editura pe care a înființat-o după plecarea în Germania (Dan Frank Verlag). Urmează apoi *3 Kräfte, 5 Wandlungen* (*3 forțe, 5 transformări*), un eseu mai amplu pe tema simbolisticii numerelor. *Das Herzensgebet* (*Rugăciunea inimii*) este un text din *Filocalia*, care a fost completat cu o introducere și un comentariu comparativ cu ortodoxia. Ultima lucrare este un CD multimedia despre mănăstirile din Moldova: *Moldau – Klöster, Geschichte, Spiritualität*. Cu cartea *Systematisch Backgammon* (*Table în mod sistematic*) a inaugurat o serie dedicată jocului de table, Backgammon Collection, care, pe lângă titlul numit, mai cuprinde reviste și ediții speciale.

Franyo Zoltán

nume la naștere **Zoltán Whammy**

(17.08.1887, Timișoara – 1978, Timișoara)

Scriitor și editor. A absolvit Școala de Honvezi la Sopron (1910), apoi Academia Militară Ludovika la Budapesta. A avut o importantă activitate publicistică, afirmând idei umaniste și egalitariste, care l-au dus către opțiunea socialistă. A demisionat din armată. A fost unul dintre fondatorii Societății Literare (1908) din Banat. În timpul Primului Război Mondial i s-au confiscat versurile. A fost comisar al poporului în timpul revoluției maghiare din 1919 și l-a cunoscut pe Lukács György. A revenit la Arad în 1923, apoi s-a întors la Timișoara. Împreună cu șvabul Franz Liebhart (nume la naștere Robert Reiter) și românul Aurel Buteanu a scos revista trilingvă *Banatul*. A făcut parte din Comitetul Ligii contra Războiului (în al Doilea Război Mondial). Arestat în 1950, ca și ceilalți, a fost autor interzis, deși a circulat foarte mult în străinătate. A tradus *Faust* de Goethe din germană în maghiară, a tradus din literatura română în maghiară și a promovat integrarea culturală a etniilor din Banat.

f

311

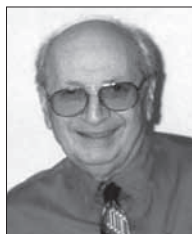
Frățiman

Aram Frenkian

Valeriu Traian Frențiu

Erwin M. Friedländer

Frățiman, Iustin Ștefan

(1.06.1870, Cuhureștii de Jos, azi în Republica Moldova – 23.09.1927, Cuhureștii de Jos)

Istoric. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău, Academia Teologică din Kazan, Institutul de Arheologie (Secția litere și filologie) din Sankt Petersburg. Profesor la Seminarul Teologic din Chișinău, apoi profesor de istorie și geografie la Școala Normală din Soroca. Fondator al Societății Istorice B.-P. Hasdeu din Chișinău (1919). A fost preocupat de românii din Transnistria. Lucrări: *Românii de peste Nistru; Administrația bisericească la românii transnistreni dintre Bug și Nistru. Cercetare politico-istorico-bisericească relativ la viața românilor ce trăiesc în Rusia; Probleme privitoare la eparhiile din Basarabia*. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Frenkian, Aram

(20.03.1898, Constanța – 10.11.1964, București) Filolog și filosof. Armean ca etnie. A studiat Filosofia la București și Paris (Sorbona și École des Hautes Études). S-a specializat în greacă, latină, sanscrită. Profesor de filologie clasică la Universitatea din București. A comentat și tradus din Diogene Laertius, Empiricus, Plotin, Eschil, Sofocle, Euripide, Platon. Înclinațiile către matematici sunt ilustrate de numeroase studii și articole: *Le postulat chez Euclide et chez les modernes*, Paris, 1940; *Studii de matematică sumero-akkadiană*, București, 1953. Membru al Societății de Științe Istorice și Filologice din România, Secția de studii orientale, și vicepreședinte al Societății de Studii Clasice. În anul 1964 este numit șeful sectorului de istorie la Institutul de Logică din București. Membru post-mortem al Academiei Române (din 2006).

Frențiu, Valeriu Traian

(25.06.1875, Reșița – 11.07.1952, Sighet) Protopop greco-catolic. A absolvit liceul la Blaj și Facultatea de Teologie Catolică

la Budapesta. Specializare la Viena. A fost protopop al Orăștiei și a construit acolo o nouă biserică. A participat la Marea Adunare de la Alba Iulia. Arestat în 1948 și trimis la Sighet, unde a murit fără a fi judecat și condamnat.

Friedländer, Erwin M.

(29.05.1925, Cluj-Napoca – 22.01.2004, California)

Fizician american de origine română. A absolvit Institutul Francez de Înalte Studii din București și apoi a urmat cursurile Facultății de Fizică și Matematică a universității bucureștene, specializându-se în fizică nucleară. În 1963 și-a susținut doctoratul cu teza „Asupra modelului cu două centre al jeturilor cosmice”, continuându-și activitatea ca profesor la Universitatea din București și cercetător la Institutul de Fizică Atomică de pe platforma Măgurele. Între 1971 și 1991 a fost coșef de laborator la Lawrence Berkeley Laboratory al Universității California. Activitatea sa de cercetare s-a concentrat îndeosebi asupra radiației cosmice a particulelor accelerate la mari energii de măsură aferente, fiind concretizată în peste 250 de studii și articole, apărute în prestigioase reviste internaționale de specialitate. În anul 1985 a fost distins cu Premiul Humboldt pentru fizică. A fost ales membru corespondent al Academiei Române în anul 1963, calitate retrasă după plecarea din țară (1971). A fost repus în drepturi ca membru corespondent în 1990 și, la solicitarea proprie, trecut membru de onoare în 2003.

Frimu, I(on) C(ostache)

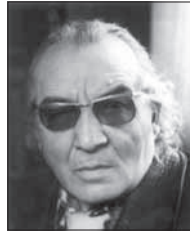
(4/16.10.1861, Bârzești, jud. Vaslui – 19.02.1919, Văcărești)

Militant socialist. Tâmplar de meserie, membru fondator al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor (1893). A militat pentru unirea tuturor forțelor sindicale din România,

Furdui

I. C. Frimu

Laurențiu Fulga

B. Fundoianu

fapt împlinit în 1898 (a fost președintele centralei sindicale) și dispărut prin Trădarea Generoșilor (1899). A fost lider al Partidului Social Democrat Român înființat în 1910 și a avut legături cu V. I. Lenin din 1911. La cinci zile după Marea Unire, muncitorii tipografi de la Atelierele Sfetea și Minerva au declarat grevă. Cu ei s-au solidarizat și alți muncitori. Au fost atacați de forțele de ordine în fața Teatrului Național. Arestat, alături de Cristian Rakovski, Ilie Moscovici, Gheorghe Cristescu ș.a., a fost apărut de avocații Constantin Titel Petrescu, Radu Rosetti, Constantin Mille, N.D. Cocea. A murit în închisoare.

Frolov, Nicolae

(1876, Cornești, Basarabia – 1948, Iași)

Historic. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău și Economia la Universitatea din Dorpat (azi Tartu), Estonia. Specializare la universitățile din Sankt Petersburg, Kiev și Odessa. Director al Muzeului din Chișinău și profesor de economie agrară la Universitatea din Chișinău. Membru post-mortem al Academiei de Științe a Moldovei (1970).

Fulga, Laurențiu

nume la naștere **Laurențiu Ionescu**

(2.11.1916, Fulga, jud. Prahova – 16.11.1984, București)

Scriitor. A absolvit Liceul Militar la Chișinău și Facultatea de Litere și Filosofie la București. Prizonier de război în URSS, întors cu detașamentul Tudor Vladimirescu. A fost vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor (din 1968). După proza de început, de un romantism debordant, *Straniul paradis*, 1942, a evoluat spre realismul de largă cuprindere socială în care apar personaje arhetipale: *Eroica*, 1956; *Alexandra și Infernul*, 1966, Premiul Uniunii Scriitorilor, după care s-a turnat un film; *Moartea lui Orfeu*, 1970, Premiul Academiei; *Fascinația*, 1977; *Salvați sufletele noastre*, 1980, Premiul

Uniunii Scriitorilor; *E noapte și e frig seniori*, 1983. A scris ocazional și teatru. Laureat al Premiului de Stat (1952).

Fundoianu (Fondane), B(enjamin)

nume la naștere **Benjamin Wexler**

(14.11.1898, Iași – 22.10.1944, Auschwitz)

Poet și eseist. Evreu ca etnie. A început Dreptul la Iași, dar nu l-a terminat. A debutat cu o povestire biblică, *Tăgăduința lui Petru*, 1918, a publicat *Images et livres de France*, 1921. Membru al cenaclului Sburătorul. Se stabilește la Paris în 1923, dar publică în țară volumul de versuri avangardiste *Privești*, 1930, și la Paris volumele *Ulysse*, 1933, și *Titanic*, 1937, semnate cu numele Benjamin Fondane. A colaborat la revista avangardistă *Integral* a lui Brunea-Fox (1930) și la *unu* a lui Sașa Pană (1931). A scris eseuri de tip existențialist: „La conscience malheureuse” („Conștiința nefericită”), 1936; „Rimbaud, le Voyou” (Rimbaud, vagabondul), 1933; „Baudelaire et l'expérience du gouffre” („Rimbaud și experiența abisului”), 1947, postum; „L'être et la connaissance · Essai sur Lupasco” („Ființa și cunoașterea · Eseu asupra lui Lupașcu”), 1998, postum. A murit în lagărul nazist de la Auschwitz. Numele lui figurează pe memorialul Holocaustului de la Paris.

Furdui, Teodor

(9.05.1935, Dumitrești, Basarabia)

Biolog. A absolvit Școala Pedagogică la Bălți și Facultatea de Biologie și Pedologie la Universitatea de Stat din Chișinău. Director al Institutului de Zoologie al Academiei de Științe a AȘM, devenit Institutul de Zoologie și Fiziologie, din 2001 director al Institutului de Fiziologie și Sanocreatologie al AȘM. Contribuții în domeniul cercetării efectelor stresului asupra organismului animal. Distins cu Premiul Prezidiului AȘM, titlul de Om Emerit în Știință, Ordinul Gloria Muncii al Moldovei. Membru al Academiei

f

313

Furtună

Teodor Furdul

Dumitru Fusu

de Științe Biologice din New York, membru de onoare al Academiei Ecologice Române. Membru și prim-vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

Furtună, Horia

(21.06.1888, Focșani – 8.03.1952, București)

Poet. A făcut Dreptul la Paris, a profesat avocatura la baroul de Ilfov. Prizonier de război în Primul Război Mondial, vicepreședinte al

Societății Autorilor Dramatici. Scris o lirică rece, contemplativă și savantă: *Făt Frumos*, 1924; *Balada lunii*, 1967, postum. A scris și teatru, roman: *Iubita din Paris*, 1934.

Fusu, Dumitru

(25.03.1938, Parcova, Basarabia)

Actor. A absolvit Școala de Teatru B. Șciukin și Institutul de Cinematografie (VGIK), secția regie, la Moscova. Actor la Teatrul Luceafărul din Chișinău și fondator al Teatrului unui actor (din 1968). A interpretat și roluri în film: *Omul merge după soare*, 1961; *Călătorie în april*, 1962; *Copiii și merele*, 1964; *Slagbaum*, 1964; *Când pleacă cocorii*, 1964; *Gustul pâinii*, 1966; *Nuntă la palat*, 1969; *Zece ierni pe-o vară*, 1969; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Durata zilei*, 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Centaureii*, Mosfilm, 1978; *Ar fi avut o altă soartă*, 1983; *Luceafărul*, 1986; *Vârtejul*, 1968; *Străinul*, 1988. Distins cu Ordinul Republicii. Membru al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

Gabrea, Radu

(20.06.1937, București)

Regizor. A absolvit Construcțiile la București, apoi Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, Secția regie de film. Președinte al Oficiului Național al Cinematografiei. A plecat în Germania în 1974. Regie: *Prea mic pentru un război atât de mare*, 1969, Premiul Festivalului Internațional al Filmului de la Locarno; *Amintiri bucureștene*, 1970; *Urmărirea*, 1971; *Dincolo de nisipuri*, 1973; *Fürchte Dich Nicht, Jakob!*, 1982; *Ins Blaue*, 1991; *The Secret Of The Ice Cave*, 1989; *Noro*, 2002. Premiul TIFF 2007 pentru realizări în domeniul cinematografeiei românești și europene.

Gacović, Slavoliub

(1.01.1956, Halovo, plasa Zaječar, în română Zăicear, Banatul Sârbesc)

Istoric și filolog. A absolvit Școala Medie de Economie din Zaječar. A absolvit Istoria-Arheologia la Facultatea de Filozofie a Universității din Zadar, ex-republica iugoslavă Croația. La Facultatea din Zadar a Universității din Split și-a susținut masteratul, iar la Universitatea din București și-a susținut doctoratul. A publicat lucrări de lingvistică, filologie, istorie, folclor și etnografie. Colaborează cu proiecte proprii la programele Institutului Etnografic al Academiei Sârbe de Științe și Arte, precum și ale Societății de Limba Română din Voivodina – Republica Serbia. Lucrări: *Hrišćanstvo na tlu timočkog sliva od IV do XIV veka* (Creștinismul pe cursul râului Timoc din secolul IV și până în secolul XIV); *Românii timocenii de la romanizare la începuturile turcocratiei; Neslovenske osnove u ojkonominiji Vidinskog sandžaka XV–XVI veka* (Elemente neslovene în iconografia sangiacului de Vidin în secolele XV–XVI, 1993); *Ratni dnevnik Todor Srbovića* (Jurnalul de război a lui Todor Srbović), 1995; *Razgraničenje naisopoliske (niške) i akviske (prahovske) regije s ubikacijom gradova iz VI veka* (Delimitarea regiunilor orașelor Naisus-Niš și Aquae-Prahovo începând din secolul al VI-lea), 1997; *Etimologija slovenskih osnova u ojkonominiji Vidinskog sandžaka XV–XVI veka* (Etimologia

elementelor slovene în iconografie în sangiacul de Vidin în secolele XV–XVI), 1997; *Putevi istine: Polemika o vrednosti jednog naučnog rada* (Căile adevărului: Polemica despre valoarea unei lucrări științifice), 1999; *Petrecătura [pesma za ispračaj pokojnika]* u Vlahu Ungurjana (Petrecătura [cântecul de petrecere al decedatului] la Românii Ungureni), 2000; *Narodne pesme o Marku Kraljeviću iz rukopisne zbirke Luke Bervaldija Lucića* (Poezii populare despre Crașorul Marco din colecția în manuscris a lui Luca Bervaldi Lujić), 2001; *Od Čitališta do Narodne biblioteke u Zaječaru 1866–1996* (De la Sala de citire la Biblioteca Națională din Zăicear 1866–1996) și *Bajanja u kultu mrtvih kod Vlahu severnoistočne Srbije* (Bocetul și cultul morților la românii din Serbia de Nord-Est), 2002; *Kud se dedoše Rumuni Tihomira Djordjevića* (Unde au dispărut românii lui Tihomir Georgevici), 2008; *Od Rimljana i latinskog do Rumuna timočana i rumunskog* (De la romani și latină la românii timocenii și limba română), 2008. Membru al Academiei de Științe și Arte a Românilor din Serbia.

Gafencu, Grigore

(1892, București – 30.01.1957, Paris)

Politician, diplomat și gazetar. A studiat Dreptul la Universitatea din București. Deputat al Partidului Național Țărănesc (din 1924), ministru de Externe (1938), ambasador la Moscova (1940), an în care a părăsit România pentru Elveția. În 1947 și-a publicat la Yale University Press conferințele susținute la Universitatea din New York. Membru al Comitetului Național Român din exil (1949–1952), a militat pentru federalizarea statelor Europene, fiind membru fondator al Comitetului Europei Libere. A publicat *The Last Days of Europe* (Ultimele zile ale Europei), 1946.

Gafencu, Valeriu

(24.01.1921, Sângerei, Basarabia –

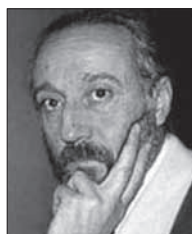
18.02.1952, Târgu Ocna)

Militant politic. Fiul lui Vasile G. A început Facultatea de Drept la Universitatea din Iași. Legionar, șef al frăților de Cruce din Iași. Arestat în 1940, a ajuns la închisoare. Deși

Gafencu

Radu Gabrea

Slavoliub Gacović

Valeriu Gafencu

Valeriu Gagiu

I-a avut apărător pe Constantin Angelescu, a fost întemnițat în mai multe rânduri, fiind trimis la Aiud, apoi la Târgu Ocna.

Gafencu, Vasile

(1886–1942, Siberia)

Om politic. Tată al lui Valeriu G. Membru în Sfatul Țării, a votat unirea Basarabiei cu România în 1918. Arestat și trimis în Siberia în 1940, nu s-a mai întors.

Gafița, Mihai

(31.10.1923, Baia, Suceava – 4.03.1977, București)

Poet, editor, critic și istoric literar. Liceul la Fălticeni și Botoșani, apoi Facultatea de Litere și Filosofie. Profesor de limba română, apoi lector universitar de estetică și teoria literaturii. Redactor la *Viața Românească*, *Gazeta literară*, secretar al Uniunii Scriitorilor, redactor-șef la Editura de Stat pentru Literatură și Artă și la Editura Cartea Românească (1970–1977). Lucrări: *Cezar Petrescu* (monografie, 1963); *Scriitori români contemporani* (în colaborare, 1964); *Duiliu Zamfirescu* (monografie, 1969); *Fața ascunsă a lunii* (1974); *Flautul lui Marsias* (1977); *Studii de istorie literară* (postum, 1979).

Gafițanu, Mihai

(16.09.1934, Iași)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din Iași. Specializări la Rensselaer Polytechnic Institute, Tray, SUA, Illinois, Institutul Bauman din Moscova, Bratislava, Imperial College din Londra, Grecia, Iugoslavia. Profesor, prorector și rector al Politehnicii din Iași. Profesor asociat la Luo Yang Institute of Technology, China, și la Massachusetts Institute of Technology. Contribuții în domeniul diagnosticării vibroacustice a mașinilor și utilajelor, tehnici și metode de analiză a tensiunilor pe cale electroezistivă. Lucrări: *Organe de mașini*, 2 vol., 1981–1983; *Rulmenți*, 2 vol., 1985. Președinte al Subcomisiei de Acustică a Academiei Române, vicepreședinte al AGIR.

Gagiu, Valeriu

(1.05.1938, Chișinău – 21.12.2010, Chișinău)

Scenarist de film. A absolvit Institutul de Cinematografie, Secția scenarii, la Moscova. A lucrat la Moldova Film și a fost profesor la Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice din Chișinău. A făcut scenariile celor mai multe filme artistice din producția internă: *Omul merge după soare*, 1961; *Când se duc cororii*, 1963; *Strada ascultă*, 1964; *Gustul pâinii*, 1966; *Zece ierni pe-o vară*, 1969; *Explozie cu efect întârziat*, 1970; *Ultimul haiduc*, 1972; *Undă verde*, 1973; *Durata zilei*, 1974; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Bărbatul de lângă tine*, 1977; *Unde ești, dragoste?*, 1980; *Hotarul din iunie*, 1982; *Istoria unui galben*, 1983; *Nistrul în flăcări*, 1984; *Deținutul misterios*, 1986; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Strada felinelelor stinse*, 1991; *Jana*, 2004. Multe dintre filmele menționate au fost distinse cu premii pentru scenariu la Festivalurile naționale sau unionale de film. Membru al Uniunii Cineaștilor și al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Membru de onoare al Academiei Internaționale de Film Nika din Rusia.

Gaindric, Constantin

(11.09.1941, Zaicani, RSSM)

Informatician. A absolvit Institutul Pedagogic la Bălți și Institutul Central Economico-Matematic al Academiei de Științe a URSS la Moscova. A lucrat la Comitetul de Stat pentru Planificare, la Centrul de Calcul al Institutului de Matematică și Informatică al AȘM. A elaborat și implementat multiple metode și algoritmi de modelare a funcționării diverselor ramuri ale economiei. În cadrul cercetărilor asupra sistemelor suport pentru decizii a propus o nouă structură conceptuală ce reprezintă o direcție importantă în managementul decizional. A contribuit la elaborarea strategiei și a planului de acțiuni pentru informatizarea societății în Republica Moldova. Lucrări: *Luarea deciziilor. Metode și tehnologii*; *Considerente asupra edificării societății informaționale în Moldova*. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei. A fost președinte al

Galeriu

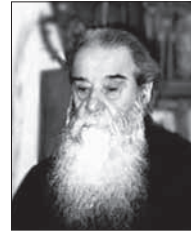
Constantin Gaindric

Gala Galaction

Emilian Galaicu-Păun

Constantin Galeriu

Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare Universitară din Moldova.

Galaction, Gala

nume la naștere Grigore Pișculescu

(16.04.1879, Didești, Teleorman – 8.03.1961, București)

Scriitor, teolog. Între 1928 și 1934 a dat Bibliei o nouă versiune în limba română, adaptând-o la limba modernă. În perioada interbelică desfășoară o susținută activitate publicistică (editează, cu ajutorul lui Tudor Arghezi, *Cronica* și *Spicul*, care apar în perioada 1915–1918). Devine defensor eclesiasitic pentru eparhiile Râmnicului și Argeșului (1909–1922), preot (1922) și misionar al Arhiepiscopiei Bucureștilor (1922–1926), profesor titular la Catedra de introducere și exegeză în Noul Testament la Facultatea de Teologie din Chișinău (1926–1941), decanul acesteia (1928–1930), profesor de exegeză Vechiului Testament la Facultatea de Teologie din București (1941–1947), membru în Adunarea eparhială a Arhiepiscopiei Bucureștilor (din 1954). Ca teolog a publicat studii despre *Noul Testament*, articole, meditații, conferințe, predici. A publicat volume de nuvele, romane, note de călătorie, articole în principalele ziare și reviste ale timpului, un jurnal a fost publicat postum. După 1944 se angajează pe deplin în viața literară și politică. A scris povestiri și nuvele: *Bisericața din Răzoare*, 1914, Premiul Academiei; *De la noi, la Cladova*, 1924; *Nuvele și schițe*, 1934, și romane: *Papucii lui Mahmud*, 1932, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Doctorul Tai-fun*, 1933; *La răspântie de veacuri*, 2 vol., 1935. Și-a strâns publicistica în mai multe volume, cel mai cunoscut fiind *Oameni și gânduri din veacul meu*, 1955. A primit Premiul Societății Scriitorilor Români (1933), Medalia Meritul Cultural clasa a II-a (1934), Premiul Național Literar (1935), Premiul Național pentru proză (1942), Medalia Meritul Cultural în grad de Comandor (1947); a fost deputat în MAN, a primit Ordinul Muncii clasa I

(1954). A fost vicepreședinte al Societății Scriitorilor Români (1947), membru activ al Academiei Române (1947), apoi membru titular onorific al Academiei Republicii Populare Române (1955).

Galaicu-Păun, Emilian

(22.06.1964, Unchitești, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din Chișinău. Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova. Lucrări: *Lumina proprie*, 1986; *Abece-Dor*, 1989; *Levițiații deasupra hăului*, 1991; *Cel bătut îl duce pe cel nebătut*, 1994; *Gesturi. Trilogia nimicului*, 1996; *Yin Time*, 1999; *Poezia de după poezie. Ultimul deceniu*, 1999; *Gestuar*, 2002. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România. Membru fondator al ASPRO, București.

Galan, V(alerian) Em(il)

(15.02.1921, Săveni, jud. Botoșani – 2.01.1995, București)

Prozator. A studiat la Politehnica din Iași, Cernăuți și Timișoara. Redactor la diverse publicații. Reprezentant al realismului socialist, interesat mai ales de spațiul contemporan: *Zorii robilor*, 1950, Premiul de Stat; *Bărăgan*, vol. I, 1954, Premiul de Stat; vol. II, 1959; evoluează spre o proză de replică la adresa proletcultismului în ciclul romanesc *Contraviziile doctorului B.A.*, *Zodia înstrăinării*, 1966; *Accidentul era inevitabil*, 1967; *A treia Romă*, 1968 și romanele *Hramul sfântului Nu*, 1969; *Șahul dublu de la Armor*, 1970.

Galeriu, Constantin

(21.11.1918, Răcățiu-Răzeși, jud. Bacău – 10.08.2003, București)

Preot. A absolvit Seminarul Teologic la Roman și Facultatea de Teologie la București. Deținut în 1950, 1952–1953. Preot la biserica Silvestru din București și profesor la Institutul Teologic din București (1977–1991). După 1989 a fost vicar al Arhiepiscopiei Bucureștilor și membru în Grupul de reflecție care a militat deopotrivă pentru

înnoirea și stabilitatea Bisericii Ortodoxe Române. Membru fondator și președinte de onoare al Asociației Medical-Creștine Christiana; președinte al Editurii Harisma, președinte al Asociației Sf. Stelian – copiii străzii, al Fundației Elena Doamna; membru de onoare al Fundației Memoria, președinte executiv al Frăției Ortodoxe Române.

Găll Ernő

(4.04.1917, Oradea – 2000, Cluj)

Filosof. Evreu maghiar ca etnie. A fost licențiat în Drept și Filosofie la Universitatea din Cluj, obținând titlul de doctor abia în 1968. În al Doilea Război Mondial familia îi este exterminată la Auschwitz, iar el este deportat în lagărul de la Buchenwald. Revenit la Cluj, devine redactor la *Igazság* și *Utunk*, iar din 1948 conferențiar și prorector la universitate. Autor al unor lucrări, precum: *Sociologia burgheză din România* (1958), *Intellectualitatea în viața socială* (1965), *Ideala prometeic* (1970), *A humanizmus viszontagságai* (*Peripețiile umanismului*, 1972), *Tegnapi és mai önismeret* (*Auto-cunoaștere ieri și azi*, 1975), *Az erkölcs dilemái* (*Dilemele eticii*, 1981), *Az ezerdördülő kihívása* (*Sfidarea sfârșitului de mileniu*, 1986), *A nacionalizmus színeváltozásai* (*Schimbaria la față a naționalismului*, 1994) ș.a. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Ganea Ion

(22.07.1926, Soroca – 4.04.1993, Chișinău)

Biolog, academician. Studii secundare: Liceul Tehnic din Soroca; superioare: Institutul Pedagogic din Chișinău (1951). Activități: profesor la institutele pedagogice din Bălți și Tiraspol, apoi colaborator la AȘM (din 1972 – șef de laborator, din 1976 – vice-director). Doctor habilitat (1971), academician (1992). Domeniul cercetărilor: ornitologie, ecologie, paleozoologie. A publicat circa 450 de lucrări științifice, numeroase articole de popularizare a științei și 35 de monografii. Coautor al lucrării capitale în 6 volume – *Lumea animală a Moldovei* (1981). A condus proiectul „Omul și Biosfera”.

Ganea, Tudor

(1922, București – 1971, Seattle)

Matematician. A plecat în SUA în 1960 (era logodit cu Aurora Cornu – plecată și ea în 1965, care a fost și soția lui Marin Preda). Profesor de topologie algebrică la Universitatea din New York. Mai multe realizări îi poartă numele: spațiul Ganea; harta Ganea; fibrația Ganea; cofibrația Ganea; conjectura Ganea (pentru spații cu mai mult de trei dimensiuni). Lucrări: *On the Lusternik-Schnirelmann category of abstract groups*, 1957, în colaborare. Helaman Ferguson, sculptor

și unul dintre fondatorii Institutului de Cercetări Matematice (1982), i-a fost elev.

Gane, Nicolae

(1.02.1838, Fălticeni – 16.04.1916, Iași)

Scriitor și om politic. Descendent al unei vechi familii boierești. Se înscrie la pensionul francez al lui Louis Jordan din Iași, după care urmează Științele Juridice la Paris. După revenirea în țară a fost angajat secretar-translator al directorului general al închisorilor din Moldova (1857). În același an este numit judecător la tribunalul Suceava, de unde este destituit din cauza manifestărilor prounioniste. După Unirea țărilor române din 1859 revine în magistratură, unde îndeplinește mai multe funcții: președinte al tribunalului Suceava, membru al Curții de Întărituri Iași (1861), prefect al județului Suceava (1863) și ulterior al Dorohoiului. Trece în 1864 judecător la Curtea de Apel din Focșani, apoi, în 1865, la Iași. A fost membru al societății Junimea, publicând nuvele și poezii în revista *Convorbiri literare*. În 1867 este numit președinte de secție la Curtea de Apel Focșani, dar demisionează și se stabilește la Iași, unde încearcă să practice avocatura. Intră în activitatea politică, fiind ales în 1870 deputat din partea grupării junimiste și prefect al județului Iași. Este ales de cinci ori primar al orașului Iași (1872–1876; 1881; 1887–1888; 1895–1899; 1907–1911). În calitate de primar s-a remarcat prin următoarele realizări: aducțiunea apei potabile la Iași din sursa Timișești, proiect pentru care a fost atacat în presa vremii, inaugurarea Teatrului Național. Lucrări: *Domnița Ruxandra*, *Fluierul lui Ștefan*, *Piatra lui Osman*, *Comoara de pe Rarău*, *Privighetoarea Socolei*, *Vânătoarea*, *Aliuță*, *Hatmanul Baltag*, *Șanta*, *Astronomul și doftorul*, *Duduca Bălașa*, *Petru Rareș*, *Florea Curcanul*, *Cănele bălan*, *În vacanțe*, *Sfântul Andrei*, *Stejarul din Borzești*, *Ion Urdilă*, *Petrea dascălul*, *Agatocle Leuștean*, *Două zile la Slănic*, *Cambrinș*, *Ciubucul logofătului Manole Buhus*. Membru titular al Academiei Române (în 1908), vice-președinte al ei (1912–1913).

Gaster, Moses

(17.09.1856, București – 5.03.1939, Abingdon, Marea Britanie)

Filolog, istoric literar și folclorist, rabin. În 1876 își începe studiile la Seminarul Teologic Evreiesc de la Breslau, unde îi are ca profesori pe H. Graetz și Z. Frankel. În paralel învață și la Universitatea din Breslau, acordând o deosebită atenție lingvisticii, studiilor biblice și limbilor orientale. În 1877 obține diploma de doctor al Universității din Leipzig cu o teză despre fonetica istorică a limbii române. Întors în România în 1880, se

Gațac

Gail Ernő

Nicolae Gane

Moses Gaster

Victor Gațac

dedică studiului literaturii vechi și literaturii populare române, ține prelegeri de mitologie comparată la Universitatea din București și colaborează la importante publicații culturale ale vremii. Militează pentru acordarea drepturilor cetățenești evreilor români în spiritul Tratatului de la Berlin; totodată, ca militant sionist, este unul dintre fondatorii organizației locale a Chovevei Tzion. Demersurile sale fac parte din mișcarea largă a trezirii conștiinței identitare a evreilor din Europa pe fondul dispariției marilor imperii, mișcare în urma căreia Ben Gurion și Ezer Weizmann aveau să întemeieze statul Israel. Prieten și colaborator al lui Lazăr Șăineanu, în 1882 se numără printre organizatorii celei de a doua colonii de evrei români în Eretz Israel, cea din Samaria, la Zikhron Ya'akov. Este expulzat din România, în 1885, împreună cu principalii lideri de opinie ai presei evreiești, ca urmare a campaniei de demascare a măsurilor legislative restrictive și a abuzurilor administrative față de minoritari. Se stabilește la Londra. Ține, la Oxford, un ciclu de conferințe despre literatura slăvonă. În 1887 este numit rabin al comunității sefarde. Este director al Colegiului Montefiore de la Ramsgate, pe care încearcă să-l transforme după modelul Seminarului de la Breslau. Deține importante funcții academice ca președinte al Folklore Society, președinte al Jewish Historical Society, vicepreședinte al Royal Asiatic Society și membru al multor societăți. Prima versiune a *Declarației Balfour* se redactează la reședința sa londoneză, la 7 februarie 1917, în prezența lui Weizmann (viitorul președinte fondator al Israelului), N. Sokolov, James Rothschild, Mark Sykes și Herbert Samuel. Ca filolog are meritul de a fi autorul primei încercări de sistematizare a folclorului literar românesc în *Literatura populară română*, București, 1883. *Chrestomafia română*, Leipzig-București, 1892, a fost considerată lucrare de referință în domeniu, făcând cunoscute în mediile de specialitate europene limba și literatura română prin texte

vechi (secolele XVI–XVIII). Adept al metodei comparatiste în studierea folclorului, a considerat literatura populară slavo-bizantină puntea de legătură dintre literatura populară pre- și post-talmudică și folclorul european. Studiile sale de exegeză biblică și de literatură populară ebraică din Antichitatea târzie și Evul Mediu, la fel ca articolele sale dedicate multiplelor domenii ale științei iudaismului, al cărui principal promotor a fost în România, precum și studiile sale samaritene au fost strânse în cele trei volume de *Studies and Texts in Folklore; Magic, Medieval Romance; Hebrew Apocrypha and Samaritan Archaeology*, Londra, 1925–1928. Ca lingvist a susținut romanitatea poporului român și latinitatea limbii române: *Stratificarea elementului latin în limba română*, *Die Nichtlateinischen Elemente im Rumänischen*. Membru de onoare al Academiei Române (1929). În 1936 a donat Academiei Române întreaga sa colecție de cărți vechi și manuscrise.

Gațac, Victor

(2.06.1933, Lipcani, Basarabia)

Folclorist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Literatură Universală Maxim Gorki al Academiei de Științe din URSS. Din 1958 e cercetător științific la Sectorul de folclor al Institutului de Limbă și Literatură al Filialei Moldovenești a Academiei de Științe a Uniunii Sovietice (azi Institutul de Filologie). Cercetător științific la Institutul Maxim Gorki, din 1968, la Sectorul de studiere a creației poetice populare la același institut. Profesor universitar. Contribuții în domeniul eposului popular eroic, cântecului istoric, istoriei folcloristicii, poeziei istorice, textologiei folclorului. Autor a mai mult de 300 lucrări științifice, inclusiv 4 monografii. Lucrări: *Trei specii, și nu una: clasificarea epicii populare* (1960), *Eposul eroic est-romanice: studii și texte* (1967), *Tradiția orală epică în timp: studiu istoric al poeziei* (1989), *Textologia experimentală a folclorului* (1998).

Gavăț

A fost unul dintre conducătorii și autorii concepției seriei de 62 de volume *Moștenirea folclorică a popoarelor din Siberia și Extremul Orient*. Pentru primele 18 volume din această serie, în 2001 a fost distins cu Premiul de Stat al Federației Ruse în domeniul științei și tehnicii. A participat la întocmirea și editarea corpusului de 16 volume *Creația populară moldovenească*. A îngrijit volumul *Eposul eroic* (1983), este coautor al monografiei *Creația populară. Curs teoretic de folclor românesc din Basarabia, Transnistria și Bucovina* (1991). Participat cu referate și comunicări la conferințe, simpozioane, congrese la Washington, București, Sofia, Varșovia, Budapesta, Beijing, Tokio, Delhi. Membru corespondent al Academiei de Științe a Federației Ruse (2000), membru de onoare al Academiei de Științe din Republica Moldova (2000).

Gavăț, Iulian P.

(19.07.1900, Tâmboiești, jud. Vrancea – 18.06.1978, București)

Inginer și geolog. A absolvit Mine și Geologie la Politehnica din București. A lucrat la Institutul Geologic din București. A făcut prospecțiuni geologice în toată țara și a elaborat o metodă proprie de interpretare a rezultatelor cercetărilor. În virtutea ei a reușit să introducă în circuitul economiei noi zăcăminte de hidrocarburi. Profesor la Facultatea de Geologie a Universității din București. Lucrări: *Structura profundă a teritoriului RPR*, 1963; *Praguri, horturi și cordiliere în structura profundă a Carpaților dintre văile Oituzului și Troțușului*, 1971; *Interpretarea geologică a prospecțiunilor geofizice*, 1973. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Gavrill Protul

(a doua parte a secolului XV, Grecia – începutul secolului XVI, Grecia)

Călugăr. Grec ca etnie. A fost chemat în Țara Românească de Neagoe Basarab (un Craiovescu prin naștere), care i-a comandat o scriere despre patriarhul ecumenic al Țarigradului, Nifon al II-lea, chemat de Radu cel Mare Basarab să reorganizeze Biserica românească și canonizat sfânt al ei în 1517. Lucrarea a circulat în greaca bizantină și în slavonă cu titlul *Viața și traiul sfinției sale părintelui nostru Nifon, patriarhul Țarigradului, carele au strălucit cu multe patimi și ispite și în Țarigrad, și în Țara Muntenască*.

Gavrill Uric călugărit cu numele Paisie

(a trăit în veacul al XV-lea)

Călugăr. Deși de neam boieresc, s-a călugărit la mănăstirea Neamț și a copiat numeroase manuscrise bisericești. Este unul dintre creatorii școlii de caligrafie și miniatură de

la Neamț: *Tetraevanghelul*, copiat la cererea doamnei Mălina, soția lui Alexandru cel Bun (1429), cu text paralel slavon și grecesc, împodobit cu miniaturi și frontispicii (azi în Biblioteca Bodleiană de la Oxford); alt *Tetraevanghel* (1436), fără miniaturi, trei *Minie* (probabil a fost seria completă); un *Sbornic*, cuprinzând 16 cuvântări ale Sf. Grigorie de Nazianz, și *Scara Sf. Ioan Sinaitul* (1413, azi la Moscova); *Omiliile Sf. Grigorie de Nazianz* cu comentariile lui Nichita al Heracleii (1424); alt *Sbornic*, cuprinzând *Cuvântări* ale Sf. Ioan Gură de Aur și alte texte patristice (nedatat), alte două *Sbornice* cuprinzând vieți de sfinți și cuvântări (1439 și 1441); *Mărgăritarele Sfântului Ioan Gură de Aur* (1443); *Cuvântările ascetice ale Sf. Vasile cel Mare* (1444), *Scara Sf. Ioan Sinaitul* (1446).

Gavrilă, Mihai

(10.10.1929, Cluj)

Fizician. A absolvit Fizica la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Fizică al Academiei. Contribuții în domeniul fotoelectricității. A plecat în Olanda în 1974. Lucrări: *Efectul fotoelectric relativist*, 1958; *Compton Scattering by L-Shell Electrons*, 1973; *Numerical results for Nonrelativistic Compton Scattering of Photons by K-Shell Electrons in the Dipole Approximation*, 1974. Membru corespondent al Academiei Române (1974), exclus în același an, după plecarea din țară, repus în drepturi în 1990.

Gavrillov, Anatol

(23.02.1943, Cioburciu, Transnistria)

Critic, istoric și teoretician literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1965). Cercetător științific, apoi director adjunct al Institutului de Istorie și Teorie Literară al Academiei de Științe a Moldovei, azi șef al Sectorului de teorie literară la același institut, numit Institutul de Filologie. Lucrări: *Structura artistică a caracterului în roman* (1976), *Reflecții asupra romanului* (1984), *Conceptul de roman la G. Ibrăileanu și structura stratiformă a operei literare* (2006), *Criterii de științificitate a terminologiei literare. Principiul obiectivității* (2007).

Gavrillov, Vsevolod

(10.11.1942, Tiraspol)

Actor. Rus ca etnie. A absolvit Școala de Muzică și Institutul de Arte, Secția instrumente de suflat (clarinet) la Chișinău. A lucrat la Teatrul actorului de film de pe lângă Comitetul de Stat pentru Cinematografie al Moldovei, iar din 1981 actor la studioul Moldova Film, în prezent actor la Teatrul rus A.P. Cehov din Chișinău. Roluri

Găitan

Mihai Gavrilă

Anatol Gavrilov

Vsevolod Gavrilov

Boris Găină

în film: *Ofițer în rezervă*, 1971; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Minia*, 1974; *Bărbații încăruneșc de tineri*, 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Mark Twain acuză...*, 1975; *O întâmplare la festival*, 1976; *O șatră urcă la cer*, Mosfilm, 1976. Maestru în Artă.

Găbureanu, Mircea

(28.08.1916, Fălticeni, jud. Suceava – 1998, București)

Pilot. A absolvit Școala de Ofițeri de Aviație de la Căroceni. A lucrat la Flotila 1 Informații de la Iași. Din 1939 a fost trimis la Centrul de Instrucție Aviație de la Pipera. În timpul războiului a făcut parte din Flotila 19 Observații. Din 1943 a fost comandantul Escadrilei 109 de transport plane. După război a lucrat la Școala de Ofițeri de Aviație de la Buzău, de unde a fost pensionat în 1957, și a continuat să lucreze la Institutul de Proiectări al Industriei Ușoare din București. Avansat comandor în rezervă în 1990. A fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Cavaler, cu panglică de Virtutea Militară și cu Ordinul Virtutea Aeronautică, clasa Crucea de Aur.

Găină, Boris

(17.08.1947, Chițcanii Vechi, Republica Moldova)

Oenolog. A absolvit Institutul Politehnic din Chișinău. Specializare în viticultură la Institutul Unional Magaraci din Ialta, Crimeea. Doctor habilitat (docent). Discipolul lui Petru Ungureanu. Este șeful secției de vinificație și director științific la Institutul Național al Viei și Vinului, director al Centrului de Cercetări Viti-vinicole, șeful Laboratorului de tehnologia vinului. A realizat, împreună cu echipa, o gamă largă de vinuri de calitate superioară Chardonnay și Pinot noir (Pinot franc) și cupaje originale cu Aligoté, Pinot blanc și Fetească albă; Cabernet-Sauvignon, Merlot și Gamay freaux (vinuri roșii). La Concursurile Internaționale peste 17 vinuri produse în Moldova, pe baza soiurilor Chardonnay și Pinot noir, au fost distinse cu 33 medalii și

diplome (Macon, 1985; Ialta, 1986; Miculov, 1987; Bratislava, 1988; Verona, 1990; Chișinău-Vin Moldova, 1995–2006). Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Desemnat în 1993 personalitatea anului în oenologia mondială și mediat cu aur.

Găină, Vasile

(1869, Măzăniștești, jud. Suceava – 18.08.1907, Cernăuți)

Teolog. A absolvit Facultatea de Teologie la Cernăuți și s-a specializat la Viena, Berlin, Bonn și Atena. A fost profesor la Facultatea de Teologie din Cernăuți și rector al Universității din Cernăuți. Este considerat întemeietorul teologiei fundamentale ca disciplină de studiu în facultățile românești de teologie. Lucrări: *Universalitatea, ființa și originea religiei*, 1898; *Teoria revelației*, 1899; *Budhismul și creștinismul. Studiu apologetic*, 1906.

Găitan, Vladimir

(2.02.1947, Suceava)

Actor. Familie de etnie poloneză. A absolvit Institutul de Teatru la București. Actor la Teatrul Bulandra și la Teatrul de Comedie și director al acestuia din urmă. Roluri în teatru în: *Mutter Courage* de Bertholt Brecht, regia Lucian Giurchescu, 1972; *Trei Surori* de A.P. Cehov, regia Lucian Giurchescu, 1975; *12 oameni furioși* de Reginald Rose, regia George Teodorescu, 1977; *Cinema* de Jean Anouilh, regia Horea Popescu, 1979; *Don Juan* de Molière, regia Valeriu Moiescu, 1980; *Turnul de fildes* de Viktor Rozov, regia Ion Cojar, 1981; *Amphitruon* de Molière, regia Valeriu Moiescu, 1993; *Fuga* de Mihail Bulgakov, regia Cătălina Buzoianu, 1995; *Anna Karenina* de L.N. Tolstoi, regia Alexandru Vasilache, 2000; *...Escu* de Tudor Mușatescu, regia Alexandru Dabija, 2002; *Poker* de Adrian Lustig, regia Alexandru Tocilescu, 2004. Roluri în film în: *Reconstituirea* (1968); *Căldura* (1969); *Așteptarea* (1970); *Urmărirea* (serial TV, 1971); *Săgeata căpitanului Ion* (1972); *Întoarcerea lui Magellan* (1973); *Zile*

Gănescu

Vladimir Găitan

Nicolae Gărbălău

Vasile Gârnet

Pavel Gătăianțu

fierbinți (1975); *Războiul Independenței* (serial TV, 1977); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Din nou împreună* (1978); *Vlad Țepeș* (1979); *La răscrucea marilor furtuni* (1980); *Duelul* (1981); *Șantaj* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Wilhelm Cuceritorul* (1982); *Der Mann mit dem Ring im Ohr* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Întunecare* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1985); *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Oglinda* (1993); *Omul zilei* (1997); *Femeia visurilor* (2005); *Daria, iubirea mea*, serial TV, (2006); *Profesorul Toma* (2006); *Inimă de Țigan* (2007); *Supraviețuitorul* (2008).

Gănescu, Grigorie

(1830 sau 1833, Craiova – 7.04.1877, Montmorency, Franța)

Publicist. A fost unionist, dar contra politicii lui Napoleon al III-lea (deși acesta a avut un rol important în Unirea Principatelor). Expulzat din Franța, se stabilește la Frankfurt, unde scoate ziarul *L'Europe* cu J.Al. Florescu. După războiul din 1870–1871 revine în Franța și capătă cetățenia. A înființat, la Tours, ziarul *La Liberté*. Lucrări: *Diplomatie et nationalité*, 1856; *La Valachie depuis 1830 jusqu'à ce jour. Son avenir*, 1855.

Gărbălău, Nicolae

(4.08.1931, Basarabia – 20.02.2006, Chișinău)

Chimist. Specializat în chimie coordinativă. A creat școală la Institutul de Chimie al AȘM. Contribuții în domeniul coloranților. A avut 32 de brevete de invenție. De două ori laureat al Premiului de Stat al Moldovei, laureat al Premiului Prezidiului AȘM, laureat al Premiului Academicilor de Științe din Ucraina și Belarus. Distins cu Ordinul Gloria Muncii și Medalia Dimitrie Cantemir. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Gătăianțu, Pavel

(15.12.1957, Lokve-Sân-Mihai, Voivodina, Serbia)

Poet, primul președinte al Comunității Românilor din Iugoslavia. În prezent este redactor la Radio Novi Sad. Membru al

Societății Scriitorilor din Voivodina, a fost tradus în câteva limbi și este deținător al mai multor premii literare. A publicat volume de versuri: *Timp absent*, 1976; *Șarpe bărbierit*, 1984; *Europoeme*, 1996; *Antrenament pentru ogari: balade, ode, uverturi, imnuri și alte cântece*, 1997; *Umărul lui Sisif*, poezii, 2002. A scris și proză: *Atenat la ordinea publică*, 1997.

Gârnet, Teodor

(19.04.1911, Roșu, Cahul, Basarabia – 10.12.1999, Brașov)

Inginer. A absolvit Școala Politehnică din Timișoara cu specializarea motoare de avion. A lucrat la IAR Brașov, unde a conceput și coordonat fabricarea motorului IAR-7M destinat avionului de vânătoare. A realizat în premieră mondială și a brevetat: o mașină de rodat segmente – GT 100 cu 3 grade de libertate în plan; o mașină de șlefuit și polisat șlifuri metalografice cu 7 posturi-GT 200; o metodă și mașină semiautomată de rodat precis calotele sferice duble ale tacheților de motor de automobil și avion; o metodă și mașină agregat semiautomată pentru executare de semicuzineți fără suport de oțel; o metodă și mașină semiautomată de rodat și suprafinisat suprafețe plane duble cu planeitate de mare precizie. A fost primul profesor de tehnologia fabricației pieselor auto la Institutul de Mecanică din Brașov.

Gârnet, Vasile

(1958, Hănăsenii Noi, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Universității de Stat din Chișinău. Redactor-șef al Editurii Hyperion din Chișinău, apoi director al revistei *Contrafort* a tinerilor scriitori din Republica Moldova. Lucrări: *Martorul* (roman, 1988); *Peisaje bolnave* (poezii, 1990); *Personaj în grădina uitată* (poezii, 1992 – Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Câmpia Borges* (poezii, 2002 – Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova); *Intelctualul ca diversivune. Fragmente tragicomice de inadecvare la realitate* (publicistică,

Georgescu

2005 – Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova); *Europa de la fereastra vagonului* (jurnal, în colaborare cu Vitalie Ciobanu, București, 2007). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și România și membru al PEN Clubului.

Geamănu, Grigore

(1903, Turcinești, jud. Gorj – 1985, București)

Jurist și om politic. A absolvit Dreptul la București și a fost profesor la ASE, ambasador în Elveția (1959–1962), membru al Consiliului de Stat (1961–1967), ambasador în Turcia (1968–1971) și apoi membru al Curții de Arbitraj de la Haga (1965–1971). Lucrări: *Drept internațional contemporan* (1966); *Principiile fundamentale ale dreptului internațional contemporan* (1967); *Dreptul Internațional Penal și Infracțiunile Internaționale* (1977); *Dreptul Internațional Public* (vol. I – 1981, vol. II – 1983). Membru fondator al Asociației Nicolae Titulescu de pe lângă Academia Română.

Geoană, Mircea Dan

(14.07.1958, București)

Om politic. Rudă, prin soție, cu Vasile (Octavian) Barba. A absolvit Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din București, apoi a început Facultatea de Drept a Universității din București. A intrat în diplomatie în 1990, pe relația cu Franța. Specializare la École Nationale d'Administration, Paris, 1992. În Ministerul de Externe a fost director al Departamentului de Afaceri Europene (NATO, Comunitatea Europeană, OSCE, UE, Consiliul Europei). În 1994 a fost numit în funcția de director general pentru Asia, America Latină, Orientul Mijlociu și Africa, iar în 1995 în cea de director general pentru Europa, America de Nord, Asia, America Latină, Orientul Mijlociu și Africa. Ambasador al României în SUA (1996–2000). Ministru de Externe (2000–2004), membru PSD (din 2001), președinte al PSD (2005–2010), președinte al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (2001), președinte al Senatului României din 2008.

George, Al(exandru), nume la naștere George Alexandru Georgescu

(6.04.1930, București)

Prozator și istoric literar. A început Filologia la București, dar a fost silit s-o părăsească pentru „origine nesănătoasă”. A fost bibliotecar la Biblioteca Academiei. A debutat cu proză: *Simple întâmplări cu sensul la urmă*, 1970, și istorie literară: *Marele Alfa*, 1970, despre Arghezi. A scris proză de tip eseistic și autobiografic și studii de istorie literară

Mircea Geoană

Tudor George (autoportret)

prin care își vedește preferința pentru modernism: *Semne și repere*, 1971, Premiul Uniunii Scriitorilor; *La sfârșitul lecturii*, 3 vol., 1973–1980; *Literatură și senzație*, 1980, Premiul Asociației Scriitorilor, București; *Simple întâmplări în gând și spații*, 1982, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Petreceri cu gândul și inducții sentimentale*, 1986; *Dimineața devreme*, 1987; *Seara târziu*, 1988; *Într-o dimineață de toamnă și Cinci sau chiar șase personaje în jurul unui autor*, ambele 1989; *La sfârșitul lecturii*, 1993, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Oameni și umbre*, 1996; *Alte reveniri, restituiri, revizuirii*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2003; *Oameni, umbre, glasuri, tăceri*, 2004. Se ocupă de ediția de *Opere E. Lovinescu*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1990. A tradus din literatura franceză. După 1989 membru fondator al Societății Academice Române.

George, Tudor, nume la naștere Tudor George Georgescu

(3.02.1926, Ulmeni, jud. Ilfov – 12.01.1992, București)

Poet. A absolvit Facultatea de Științe Juridico-Administrative la București. A lucrat ca metodist la Casa Centrală a Creației Populare. A scris o poezie bazată pe virtuozitate și ingeniozitatea exprimării: *Legenda cerberului*, 1957, debut; *Balada*, 1967; *Sonete aeriene*, 1972; *Parfumul timpului*, 1975; *Catehismul iubirii*, 1977; *Cupola Bărăganului*, 1979, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Dacica*, 1984; *Patriarhale și exotice*, 1988. A scris și poezie pentru copii, a tradus din literatura italiană.

Georgescu, Constantin C.

(4/17.07.1898, Ploiești – 14.06.1968, București)

Inginer silvic, zoentomolog, fitopatolog. A absolvit Facultatea de Agricultură din București și s-a specializat la München și Viena. Profesor la Institutul de Silvicultură din Brașov, apoi cercetător la Institutul de Exploatare și Industrializare a Lemnului și director la Institutul de Cercetări Forestiere

Georgescu

din București. Contribuții la cercetarea unor păduri seculare din Dobrogea, valea Cernei, lunca Dunării. A înființat Parcul dendrologic de la Snagov (1934). A descoperit *Pinus Banatica* (criptogamă). Lucrări: *Atlas de entomologie forestieră*, 1931; *Pădurile Cadrilaterului*, 1938; *Monografia stejarilor din România*, 1948; *Bolile criptogamice din pepiniere și plantații*, 1955. Membru al Societății Germane și Societății Cehe de Dendrologie. Membru corespondent (1948) al Academiei Române.

Georgescu, George

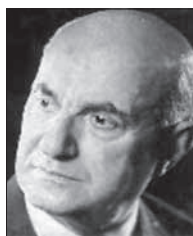
(12.09.1887, Sulina, Județul Tulcea – 1.09.1964, București)

Dirijor. Și-a început cariera studiind vioara și violoncelul la București, apoi s-a specializat la Școala Superioară de Muzică din Berlin, ca elev al lui Hugo Becker, eminent profesor de violoncel. Din 1910 face parte, ca violoncelist, din cvartetul de coarde de sub conducerea violonistului Henri Marteau. În 1916 suferă un accident și este nevoit să abandoneze cariera de violoncelist. La sugestia cunoscutului dirijor Arthur Nikisch, care îi recunoaște calitățile muzicale neobișnuite, începe să studieze arta dirijorală și, în 1918, înregistrează un succes remarcabil la pupitrul prestigioasei Orchestre Filarmonice din Berlin. Întors în țară, preia direcția tinerei Orchestre Filarmonice din București. În al Doilea Război Mondial este prezent și în viața muzicală a țărilor de sub dominația nazistă. Odată războiul sfârșit, este îndepărtat de la conducerea Filarmonicii din București, până când, în 1947, la intervenția lui George Enescu, își reia activitatea muzicală, însă cu Orchestra Radiodifuziunii Române. Abia după ce Constantin Silvestri – până atunci director al Filarmonicii – rămâne definitiv în Occident, revine la conducerea orchestrei, calitățile sale prestigioase neputând fi ignorate. Înregistrează pentru casa de discuri Electrecord ediția integrală a simfoniilor lui Ludwig van Beethoven. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Georgescu, Jean

(12.02.1901, București – 8.04.1994, București)

Regizor și scenarist. Unul dintre fondatorii filmului românesc. A realizat în 1923 *Țigăncușa din iatac*, *Milionar pentru o zi*, 1924. În 1929 a plecat la Paris spre a câștiga experiență în domeniul filmului. A realizat două scurtmetraje: *La Miniature* și *Ça colle*, în franceză, și *Aventura fericită* (1935) și *Amicii din St. Hubert*, 1937, în română. Se întoarce la București și realizează *O noapte furtunoasă*

George Georgescu

Jean Georgescu

în 1942, iar în 1944 *Visul unei nopți de iarnă* după Tudor Mușatescu. Din 1948 a fost profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică. A realizat documentare comandate: *Petrolul*, 1948; *Pădurile*, 1949, iar, în 1951, *În sat la noi*, pe scenariul lui Petru Dumitriu, Marele Premiu pentru regie la Festivalul de la Karlovy Vary. În 1955 a realizat *Directorul nostru*, prima satiră a birocrăției comuniste. Abia în 1965 a reușit să facă, după I. L. Caragiale, *Mofturi 1900*. A jucat și ca actor în filmul lui Iulian Mihu *Nu filmăm să ne-amuzăm*, 1975.

Georgescu, Paul

(7.11.1923, Tândărei, jud. Ialomița – 24.09.1989, București)

Prozator și critic literar. A absolvit Literale și Filosofia la București. A fost redactor și redactor-șef la diverse publicații. A scris critică literară folosind ironia sarcastică, stilul intelectual și livresc: *Încercări critice*, 2 vol., 1957–1958; *Părerii literare*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Polivalența necesară*, 1967, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Academiei; *Volume*, 1978, și a continuat cu proză livrescă de sorginte caragialiană: *3 nuvele*, 1973, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Doctorul Poenaru*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vara baroc*, 1980, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Solștițiu tulburat*, 1982; *Siesta*, 1983; *Mai mult ca perfectul*, 1984; *Pontice*, 1987; *Geamlăc*, 1988.

Georgescu, Pimen

nume la naștere Petru Georgescu

(24.10.1853, Provița de Sus, Prahova – 12.11.1934, București)

Mitropolit. A absolvit Seminarul Central și Facultatea de Teologie la București și și-a susținut doctoratul la Cernăuți. Profesor la Facultatea de Teologie din București, director la Seminarul Central. Din 1909 mitropolit al Moldovei. Lucrări: *Din vremea marelui război*, 1919; *Amintiri din marele război*,

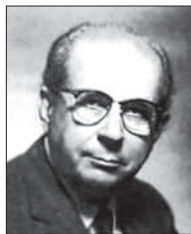
Georgescu

Paul Georgescu

Pimen Georgescu

Nicholas Georgescu-Roegen

Teohari Georgescu

1923; *Mărăști*, 1924. Membru de onoare al Academiei Române (1918).

Georgescu, Teohari

(31.01.1908, Bacău – 31.12.1976, București)

Tipograf și om politic. Ca ucenic tipograf la Cartea Românească, face parte din sindicatul tipografilor, Gutenberg, intră în mișcarea comunistă, făcând propagandă, participând la ședințe clandestine, organizând greve, răspândind manifeste. Arestat prima oară în 1933 pentru împrăștiere de manifeste. Va fi instruit la Moscova în 1940 sub coordonarea lui Ghiorghe Dimitrov, de către agenți NKVD, și va poseda cifrul pentru corespondența secretă cu Internaționala comunistă. Eliberat la 23 august 1944 din penitenciarul Caransebeș, unde ispășea o pedeapsă de 10 ani închisoare, alături de alți fruntași comuniști, va fi numit – la 4 noiembrie 1944, de către Ana Pauker – subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Interne. Va ajunge ministru de Interne în cabinetele Groza (6.03.1945–15.04.1948; 01.01.1951–28.05.1952). În 1952 este epurat odată cu Ana Pauker și Vasile Luca, este închis la 18 februarie 1953, anchetat, apoi eliberat în 1955 și trimis corector la Editura Cartea Românească, al cărei director va ajunge.

Georgescu, Valentin Al.

(2.07.1908, Corabia, Olt – 9.10.1995, București)

Jurist, istoric al dreptului. A absolvit Lite-rele și Dreptul la București. S-a specializat în Drept la Heidelberg, Bruxelles, Viena și Haga. Și-a început cariera la Facultatea de Drept din Cernăuți, a continuat-o la Facul-tățile de Drept din București, Lausanne, Iași. A fost cercetător la Institutul de Istorie din Iași, la Institutul de Istorie și Institutul de Studii și Cercetări Juridice din Bucu-rești. Din 1969 cercetător la CNRS, Paris. Profesor asociat la Universitatea din Nisa. Lucrări: *Originile și evoluția generală a propri-etății în Dreptul roman*, 1938; *Dreptul roman al lui Justinian în Principatele danubiene în sec.*

XVIII, 1970; *Judecata domnească 1611–1831*, 2 vol., 1975; *Instituții feudale din Țara Româ-nească. Dicționar*, 1988. Membru al Acade-miei din Atena, al Academiei de Istorie din Lisabona, al Institutului Max Planck din Frankfurt. Membru titular al Academiei Române (1992).

Georgescu, Vlad

nume la naștere David Funderburck

(29.10.1937, București – 13.11.1988, Nordfriedhoff)

Istoric. Evreu ca etnie. A fost director al sec-ției române la Radio Europa Liberă, a lucrat apoi la BBC, s-a stabilit în SUA. Lucrări: *Politics, History and Nationalism: The Origins of Romania's Socialist Personality Cult*, în: Joseph Held (ed.), *The Cult of Power*. Capitol în *The Twentieth Century*, Boulder, East European Monographs, 1983; *Politică și Istorie (cazul comuniștilor români 1944–1977)*; *Istoria româ-nilor de la origini până în zilele noastre*; *Istoria gândirii politice românești*; *Istoria ideilor politice românești (1369–1878)*, București, 1987.

Georgescu-Delafras, Petre

(1885, București – 1963, București)

Tipograf. Și-a început cariera ca ucenic tipo-graf. A înființat editura și tipografia Cugeta-rea Georgescu-Delafras (1920–1947). Acolo s-a tipărit enciclopedia lui Lucian Predescu, scrisă între 1936–1939, *Enciclopedia „Cugeta-rea” sau Enciclopedia României – Material românesc. Oameni și înfăptuiri*, o sinteză unică a standardelor și personalităților țării de până la schimbarea de regim. P.P. Negulescu și-a publicat majoritatea lucrărilor la această editură. A publicat traduceri din literatura universală, manuale școlare. A scris el însuși: *Tări și slabi*, 1937; *Cum am cucerit viața*, 1939; *Omul de mâine*, roman, 1942.

Georgescu-Kiriace, Dumitru –

V. Kiriace-G. D.

Georgescu Paleolog, Vasile –

V. Paleolog, G. V.

g

325

Georgescu

Valentin Al. Georgescu

Vlad Georgescu

Dimitrie Gerota

Ion Geru

Georgescu-Roegen, Nicholas nume la naștere Nicolae Georgescu

(4.02.1906, Constanța –
31.10.1994, Nashville, SUA)

Economist și matematician. Și-a luat licența în Matematici la Universitatea din București, s-a specializat la Institutul de Statistică din Paris, la Universitatea din Londra și la Harvard în SUA. Virgil Madgearu l-a invitat să lucreze la Institutul pentru Studiul Conjuncturii. A colaborat la *Enciclopedia României* coordonată de Dimitrie Gusti. Emigrat în SUA în 1940 din cauza persecuțiilor legionare. Lucrări: *Elemente de statistică matematică*, 1933. Și-a donat toate cărțile Bibliotecii Centrale Universitare din București. Membru al Institutului Internațional de Statistică, președinte de onoare al Societății Europene de Studii Bioeconomice. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Georgescu-Tistu, Nicolae

(1.09.1894, Costești, jud. Buzău –
11.04.1972, București)

Bibliolog. A studiat la École des Chartes din Paris și mai apoi la Institutul Internațional de Bibliografie din Bruxelles. Pentru el s-a creat în 1932, la Facultatea de Litere a Universității București, Catedra de bibliologie. A înființat și organizat Biblioteca Centrală Universitară și rețeaua bibliotecilor de facultăți. S-a ocupat de editarea de bibliografii sistematice. Lucrări: *Les bibliothèques et la bibliographie roumaine*, 1927; *Publicazione storiche rumene dalla guerra e poi*, 1930; *Bibliografia literară română*, 1932; *Bibliographie historique de la presse roumaine*, 1937; *Orientări bibliologice*, 1938; *Cartea și bibliotecile: Studii de bibliologie*, 1972.

Germani, Dionisie, pronunțat și Ghermani

(17.03.1877, Galați – 1.09.1948, București)

Inginer hidraulician, electrotehnician. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București și s-a specializat în Belgia, Germania, Anglia. Și-a susținut

doctoratul la Școala Superioară de Electricitate din Paris. Profesor la Școala Națională de Poduri și Șosele, apoi la Institutul Politehnic din București. A proiectat și a condus lucrări de alimentare cu apă și de canalizare a diferite orașe, ca Pitești, Tulcea, Turnu-Măgurele, Brăila etc. A condus lucrările de captare de la Ulmi, pentru București, și a executat proiectul general de canalizare a capitalei. Lucrări: *Complemente de hidraulică*, 2 vol., 1930; *Similitude en hydrodynamique*, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus (1948), repus în drepturi în 1990.

Gerota, Dimitrie

(17.07.1867, Craiova – 3.03.1939, București)

Medic. A efectuat cercetări privitoare la anatomia și fiziologia vezicii urinare și a apendicelui, a preconizat o tehnică de injectare a vaselor limfatice, cunoscută în literatura de specialitate drept metoda Gerota. De numele său se leagă și aplicarea primelor radiografii din România, fiind considerat cel dintâi radiolog român. Mare chirurg, a înființat la București un spital în care erau operați și îngrijiți numeroși bolnavi, precum și un muzeu de mulaje anatomico-chirurgicale, lucrate în întregime de el. Membru corespondent al Academiei Române.

Geru, Ion

(8.12.1937, Cotuijenii Mari, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității de Stat din Moldova. S-a specializat la Kiev în fizica semiconductorilor. A lucrat la filiala din Moldova a Institutului Unional de Cercetări Științifice a Surselor de Curent (1965–1969), a fost cercetător științific superior la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM (1969–1977), profesor universitar, șef de catedră, fondator și șef al Laboratorului de Supraconductibilitate și Magnetism (1993–2005) la Facultatea de Fizică a Universității de Stat din Moldova. Fondator al Laboratorului de Rezonanță

Gheorghiev

Magnetică și Spectroscopie Laser. Contribuții în domeniul fizicii generale, mecanicii teoretice, teoriei grupurilor, astronomiei, teoriei oscilațiilor, mecanicii cuantice, fizicii statistice, neliniarității în corpurile solide ș.a. Distins cu Ordinul Gloria Muncii.

Gheba, Grigore

(15.08.1912, Dumitrești, jud. Vrancea – 9.09.2004, București)

Matematician. A absolvit Școala de Ofițeri de Rezervă din Bacău și Facultatea de Matematică din București. Profesor de liceu. A scris 42 de culegeri de probleme pentru elevi, editate în peste 6 milioane de exemplare. Lucrări: *Teme fundamentale în studiul matematicii – Clasele IV-X; Exerciții și probleme de matematică pentru concursurile de admitere în licee*, 1971; *Între viață și moarte*, 1993. Din 2001 s-a inițiat Concursul național bianual de matematică pentru elevii claselor 4–10, care-i poartă numele.

Gheorghe

(prima parte a secolului XV, Moldova – 1.04.1508, Iași)

Mitropolit al Moldovei (1478–1508). A sfințit cele mai multe din ctitoriile lui Ștefan cel Mare și a asigurat, din punct de vedere spiritual, trecerea țării de la domnia lui Ștefan cel Mare la aceea a urmașilor lui.

Gheorghe Movilă

V. Movilă, Gheorghe

Gheorghe, Tudor

(1.08.1945, Podari, jud. Dolj)

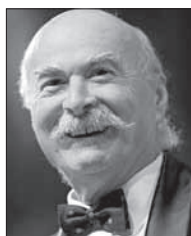
Actor și cantautor. A absolvit Institutul de Teatru la București. Actor la Teatrul Național din Craiova. Roluri în: *Cocoșul negru* de Victor Eftimiu; *Visul unei nopți de iarnă* de Tudor Mușatescu; *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale; *Unchiul Vanea* de Cehov; *Filizonul pedepsit* de John Vanbrugh ș.a. S-a afirmat însă mai ales compunând și interpretând cântecele proprii. Cu ele a susținut concerte: *Menestrel la Curțile Dorului*, 1969; *Anotimpurile poeziei românești*, 1998; *Săptămâna risipitorului de frumuseți*, 2006; *Calvarul unei inime pribege*, 2006; *Parfumul nebunelor dorinți*, 2007; *La margine de imperii*, 2007. A concertat cu succes în țară și în străinătate.

Gheorghian, Iosif

nume la naștere Ioan Gheorghian

(29.08.1829, Botoșani – 24.01.1909, București)

Mitropolit în două rânduri al Bisericii Ortodoxe Române (1886–1893, 1896–1909). A studiat la școala de la biserica Trei Ierarhi și la Academia Mihăileană din Iași, iar mai târziu a urmat diferite cursuri la Sorbona

Tudor Gheorghe

Iosif Gheorghian

(Franța). A fost tuns în monahism la mănăstirea Mogoșeni și hirotonisit ierodiacon în anul 1846. Slujește ca diacon la Huși și Iași, iar între 1857 și 1858 la Capela românească din Paris. Revenit în țară, este numit egumen la mănăstirile Todireni, Suceava (1863), și Popăuți, Botoșani (1864). La 19 iunie 1865 este numit episcop al Hușilor, unde a păstorit până la 24 martie 1879, când a fost ales episcop al Dunării de Jos, cu reședința la Galați. În această calitate reorganizează viața bisericească din Dobrogea, revenită atunci la România (1878). La 29 martie 1893 este obligat să-și dea demisia de la Mitropolie, în urma refuzului de a accepta Legea clerului mirean și a seminariilor, propusă de Take Ionescu. În locul său, Colegiul Electoral alege, cu ajutorul conservatorilor, la 18 mai 1893, cu o majoritate de voturi, 168 din 220, pe episcopul Argeșului, Ghenadie Petrescu. A editat literatură patristică: Vladimir Guettee – *Expunerea doctrinei Bisericii creștine ortodoxe* (Huși, 1875); Vladimir Guettee – *Papalitatea schismatică sau Roma în raporturile sale cu Biserica orientală* (București, 1880); Mitrofan din Konoveț – *Viața repausurilor noastre și viața noastră după moarte* (București, 1891); Inochentie (Borisov) – *Cuvântări spre folosul celor ce se pregătesc la penitență și la sfânta cuminicare* (București, 1897); *Sfântul Vasile, arhiepiscopul Chesariei Capodociei* (București, 1898); Thomas A. Kempis – *Urmarea lui Hristos* (București, 1901); Eusebiu de Cezairea – *Istoria bisericească și Viața lui Constantin cel Mare* (București, 1896); Sozomen – *Istoria bisericească* (București, 1897); Socrate Scolasticul – *Istoria bisericească* (1899); Evagrie și Filostorg – *Istoria bisericească* (1899) ș.a. A fost ales membru de onoare al Academiei Române în 1901.

Gheorghiev, Gheorghe

(27.07.1907, Bolgrad, Basarabia, azi în Ucraina – 28.06.1999, Iași)

Matematician. Bulgar ca etnie. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași

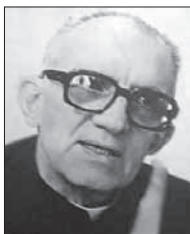
Gheorghiu

Gheorghe Gheorghiev

Angela Gheorghiu

Constantin V. Gheorghiu

Florin Gheorghiu

ca elev al lui Alexandru Myller. Specializare la Universitatea din Hamburg, în geometrie. A predat matematica la liceele din Aiud, Ismail, Chilia, Cetatea Albă și Iași. Profesor și decan al Facultății de Fizico-Matematici la Universitatea din Iași.

Gheorghiu, Angela

nume la naștere **Angela Burlacu**

(7.09.1965, Adjud, România)

Soprană. A absolvit Conservatorul la București. A debutat la Opera de Stat din Viena și apoi a fost prim-solistă la Metropolitan Opera, New York, vreme de zece ani. A cântat de preferință la Covent Garden din Londra și Scala din Milano. A interpretat toate rolurile clasice de operă și are o discografie impresionantă: *L'elisir d'amore* (Donizetti), Decca, 1997; *Mysterium – Sacred Arias*, Decca, 2001; *La Bohème* (Puccini), Decca; *La Traviata* (Verdi), Decca; *La Rondine* (Puccini), EMI; *Werther* (Massenet), EMI; *Manon* (Massenet), EMI; *Tosca* (Puccini), EMI; *Il Trittico* (Puccini), EMI; *Requiem* (Verdi, EMI); *Il Trovatore* (Verdi), EMI; *Romeo et Juliette* (Gounod), EMI. Concertul dedicat aderării României la Uniunea Europeană a fost susținut, la Luxemburg, de ea.

Gheorghiu, Constantin C.

(19.03.1907, Deva –

?02.1991, București)

Inginer și pilot. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Școala Politehnică din Timișoara și Școala de Pilotaj ARPA de la Băneasa. A lucrat ca inginer-șef la IAR Brașov. Lucrări: *Aurel Vlaicu, un precursor al aviației românești* (1960); *Zboruri celebre* (1964); *Invenții și priorități românești în aviație* (1979); *Zborul spre infinit* (1980); *Îndrăgostitele aerului* (1984); *Istoria aviației române* (coautor, 1984). Membru al Asociației Internaționale a Istoricilor de Aviație, al Comisiei Naționale de Astronautică a Academiei RSR și membru al Aeroclubului Franței.

Gheorghiu, Constantin V.

(25.10.1894, Dolhești, Iași – 16.02.1956, Iași)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe la Iași și s-a specializat Sorbona. Profesor la Facultatea de Chimie din Iași. Unul dintre primii cercetători români în domeniul chimiei organice, curs inițiat la Institutul Petru Poni din Iași. A condus *Revista V. Adamachi*. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Gheorghiu, Constantin Virgil

(15.09.1916, com. Războieni, jud. Neamț – 22.06.1992, Paris)

Prozator. A absolvit Literale și Filosofia la București. La început scrie o poezie sentimentală, dar abrupt-modernă în limbaj: *Viața de toate zilele a poetului*, 1939; *Caligrafie pe zăpadă*, 1940, Premiul Scriitorilor Tineri al Fundațiilor Regale. A fost reporter de front: *Ard malurile Nistrului*, 1941; *Am luptat în Crimeea*, 1942. Primul roman, *Ultima oră*, 1943 n-a avut ecouri deosebite. Înclinații legionare. S-a expatriat în Germania în 1946 și a studiat teologia la Heidelberg. S-a stabilit în Franța în 1948 și a fost preot al bisericii românești din Paris. A publicat numeroase romane în franceză, bucurându-se de succesul scrierilor de conșum: *L'Heure 25* (*Ora 25*, titlu revendicat în justiție de Alexandru Lungu, care a publicat în 1945 un volum cu acest titlu, premiat de Societatea Scriitorilor Români), 1950, ecranizată 1962; *La seconde chance* (*A doua șansă*), 1952; *Les sacrifiés du Danube* (*Sacrificații Dunării*), 1957; *La cravache*, 1960; *La maison de Petrodava* (*Casa de la Petrodava*), 1961; *Les immortels d'Agapia*, 1964; *De la vingt-cinquième heure à l'heure éternelle* (*De la ora a 25-a la ora eternă*), 1965; *Le Meurte de Kyralessa* (*Asasinatul de la Kyralessa*), 1970, tradus din română; *L'Homme qui voyagea seul* (*Omul care călătorea singur*), 1971, tradus din română; *L'Oeil américain* (*Ochiul american*), 1972; *Christ au Liban*, 1979.

Gheorghiu

Gheorghiu, Florin

(6.04.1944, Ploiești)

Șahist. La 15 ani s-a calificat în finala națională a seniorilor. A absolvit Facultatea de Limbi Străine a Universității din București, unde este cadru didactic. Prima victorie internațională a fost în 1959, la Universitatea din Leningrad. A câștigat titlul olimpic în 1966, la Havana, în fața lui Bobby Fischer. Mare Maestru al Sportului. Președinte al Federației Naționale de Șah.

Ion Alin Gheorghiu

Ion S. Gheorghiu

Gheorghiu, Ion Alin

(29.09.1929, București – 11.12.2001, București)
Pictor, sculptor, grafician. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București, clasa Camil Ressu. A avut foarte multe expoziții, atât în țară, cât și în străinătate: Helsinki, 1960; Moscova, 1962; Paris, 1963; Veneția, 1964; Geneva, Londra, Paris, Plovdiv, 1966; Memphis, 1967; Praga, 1969; Alexandria, Düsseldorf, Haga, Moscova, Roma, Tallinn, Tel Aviv, Tunis, Varșovia, Leningrad, Palma de Mallorca etc. Lucrări: ciclul *Grădinile suspendate* (pictură), ciclul *Himere* (sculptură). Medalia de Aur conferită de Accademia del Lavoro, Italia. Membru titular (1999) al Academiei Române. Decorat cu Steaua României în grad de Ofițer, 2001.

Gheorghiu, Ion S.

(24.08.1885, Bacău – 6.11.1968, București)

Inginer. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele la București. S-a specializat la Paris și Berlin. A fost inginerul pentru instalații electrice al portului Constanța, șeful Serviciului electrificare la Direcția Generală a CFR. Director al Institutului de Energetică al Academiei Române. S-a ocupat de mașini electrice, electrificarea căilor ferate. Lucrări: *Probleme de mașini electrice*, 3 vol., 1960–1966; *Mașini electrice*, 4 vol., 1968–1972. Membru al Academiei Române (1952), vicepreședinte al ei (1959–1963), președinte al secției de Științe Tehnice (1959–1963).

Gheorghiu, (Mihail) Miluță

(2.10.1897, Iași – 10.12.1971, București)

Actor. A absolvit Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Iași. Actor la Teatrul Național din Iași. Cunoscut mai ales prin rolurile în travesti din comediiile lui Vasile Alecsandri. Roluri în teatru: *Chirițele* lui Alecsandri, *Harap Alb*, *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, *Mitică Popescu* de Camil Petrescu, *Puntila și sluga sa Matti* de Brecht, *Intrigă și iubire* de Schiller. Roluri în film: *O noapte furtunoasă* (1943). Artist al Poporului.

Gheorghiu, Mihnea

(5.05.1919, Craiova)

Scriitor. A absolvit Literele și Filosofia la București. A fost redactor-șef la *Scânteia tineretului*, *Secolul 20*, președinte al Consiliului Cinematografiei, profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București, președinte al Academiei de Studii Social-Politice Ștefan Gheorghiu. A debutat cu versuri de avangardă: *Anna Mad*, 1942 și a continuat cu lirică patetic revoluționară: *Primăvara în Valea Jiului · Două poeme*, 1949; *Întâmplări din marea răsccoală*, 1953. A mai scris proză bazată pe documente: *Două ambasade*, 1958 (despre Dimitrie Cantemir) și studii despre teatru: *Modalitatea conformistă a dramei. I – Orientări în teatrul contemporan*, 1948; *II – Dionysos*, 1969 sau literatura străină: *Orientări în literatura străină*, 1958. A scris și teatru: *Zodia Taurului*, 1972, Premiul Academiei; *Unul din doi: 1601 – Capul, 1821 – Zodia Taurului*, 1975, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Istorii dramatice*, 1977. A scris scenarii de film: *La Porto Franco*, 1962; *Tudor*, 1963–1964; *Zodia Fecioarei*, 1967; *Pădurea pierdută*, 1972; *Cantemir*, 1974, Premiul Uniunii Cineaștilor; *Hyperion*, 1975; *Tănase Scatiu*, 1976; *Burebista*, 1980; *Mușchetarul lui Cantemir*, 1990. A publicat și eseuri cu caracter general: *Social and Political Sciences in România (Științe sociale și politice în România)*, 1981; *Una conciencia europea* (O conștiință europeană), 1984. A tradus mult din literatura engleză, cea mai importantă realizare fiind integrala Shakespeare. A primit mai multe premii speciale la festivalurile internaționale de film, pentru scenarii. I s-a decernat Ordinul Literelor și Artelor de către Republica Franceză, distins cu Das Grosse Verdienstkreuz mit Stern de către R.F. Germană, este Comandor al Ordinului Meritului Republicii Italiene, membru al Academiei de Științe din New York, al Academiei Mondiale de Perspective Sociale, al Academiei Naționale de Istorie din Caracas,

Gheorghiu

al Clubului de la Roma ș.a. Membru titular al Academiei Române (1996). Președinte al UCIN (din 2008).

Gheorghiu, Ștefan

(15.01.1879, Ploiești – 19.03.1914, București)

Militant socialist. S-a născut în atmosfera incendiară care a urmat revoluției și Republicii de la Ploiești (1870) a lui Candiano Popescu, mișcare de susținere a lui A.I. Cuza, înălțurat de Brătieni în favoarea aducerii unei dinastii străine. A intrat în Clubul Muncitorilor din Ploiești, iar în 1899 în Partidul Liberal, decis să reorganizeze mișcarea muncitorească. A fost unul dintre promotorii Conferinței Generale a Sindicatelor din 1906, unde s-a semnalat iminența revoltelor țărănești care au urmat în 1907. Fondator al Partidului Social Democrat în 1910. În 1914 a fost contra participării României la Primul Război Mondial. Academia de Studii Politice din București, înființată în 1946, i-a purtat numele până în 1990.

Gheorghiu, Trajan

(19.02.1887, Craiova – 3.02.1968, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimice, la Universitatea din București. S-a specializat la Școala Superioară de Electricitate din Paris și și-a susținut doctoratul la Sorbona. Profesor la Politehnica din București. Contribuții în domeniul absorbției luminii de uleiurile minerale și al preparării semiconductorilor din siliciu. Lucrări: *Absorbția în ultraviolet de unele carbure aromatice*, 1933; *Cercetări asupra bachelizării lemnului*, 1951. Membru corespicient al Academiei Române, 1948.

Gheorghiu, Valentin

(21.03.1928, Galați)

Pianist și compozitor. A început să cânte la pian la vârsta de 5 ani. Studiază la Academia de Muzică din București, având profesori pe Mihail Jora (teorie-solfegiu, armonie, contrapunct, compoziție), Constanța Erbicănu (pian), Mihail Andricu (muzică de cameră). George Enescu, într-o scrisoare adresată Ministrului Culturii din acea vreme, îl recomandă drept un „talent rar ce trebuie supravegheat îndeaproape” și astfel, la vârsta de 9 ani, primește o bursă pentru a studia (1937–1939) la Conservatorul Național Superior de Muzică din Paris, cu Lazare Lévy (pian), Marcel Mayer (teorie și solfegiu), Noel Gallon (armonie). La 15 ani debutează la Ateneul Român în compania Orchestrei Filarmonice din București, sub bagheta lui George Georgescu, ca solist al

Gheorghe Gheorghiu-Dej

Valentin Gheorghiu

Concertului nr. 1 în Do-major pentru pian și orchestră de Ludwig van Beethoven și devine solist al Filarmonicii în 1950. În afara activității concertistice în țară, a întreprins turnee de răsunet în Anglia, Franța, Spania, Germania, Uniunea Sovietică, Austria etc. precum și în SUA, Israel, Japonia. A colaborat cu orchestre de prestigiu: Société des Concerts du Conservatoire de Paris, Gewandhaus (Leipzig), Staatskapelle (Dresda) etc. și a colaborat cu dirijori de renume mondial: Antal Dorati, Kurt Masur, Rafael Kubelik, Constantin Silvestri, Georges Prêtre, George Georgescu. A făcut înregistrări radio, de televiziune și discografice (pentru casele His Master's Voice, Pathé Marconi, Deutsche Gramophone, Electrecord). A fost membru în juriile unor concursuri internaționale de la Viena, Varșovia, Bruxelles, Paris, Bolzano etc. În 1958, la primul Festival și Concurs Internațional George Enescu din București, împreună cu fratele său, Ștefan, obține premiul I pentru interpretarea *Sonatei pentru vioară și pian* de George Enescu. Creația sa componistică, din păcate prea puțin executată în public, cuprinde: *Sonată pentru pian* (mențiunea I la Festivalul George Enescu, 1946), *Concert pentru pian și orchestră* (Premiul George Enescu al Academiei Române), *Burlescă pentru pian și vioară*, *Trio pentru pian, vioară și violoncel*, *Sonată pentru pian și violoncel*, *Quartet de coarde*, *Coral și fugă pentru orgă și orchestră*.

Gheorghiu, Vasile

(16/28.07.1872, Câmpulung Moldovenesc – 29.11.1959, Cut, jud. Neamț)

Preot. A absolvit Teologia la Cernăuți, fiind apoi profesor la aceeași facultate. Specializare la Leipzig. A participat la mai multe congrese interconfesionale, susținând ecumenismul: Berna, Atena, București. Lucrări: *Despre Botezul „cu Spirit Sfânt și cu foc” și darurile harismatice*, 1929; *Împărăția de „mii de ani” și lupta cea mai de pe urmă*, 1938; *Codex Argenteus Uppsaliensis*, 1939; *Lectionarul evanghelic*

Gherman

Leonida Gherasim

Diomid Gherman

Oliviu Gherman

din Iași, 1940; *Novum Testamentum graece cum apparatu critico*, rămas în manuscris. Membru de onoare al Academiei Române (1938), exclus (1948), repus în drepturi (1990).

Gheorghiu-Dej, Gheorghe

(8.11.1901, Bârlad – 19.03.1965, București)

Primul președinte al României și secretarul general al PCR. Intră în PCR în 1930, fiind ales secretar al CC al PCR în martie 1932. 1933 – condamnat la 12 ani muncă silnică din cauza grevelor feroviarilor și petroliștilor; evadează din lagărul de la Târgu Jiu în 1944; octombrie 1945 – secretar general al CC al PCR; februarie 1948 – secretar general al PMR, în urma Congresului I al PMR, care a hotărât unificarea PCR și PSD; martie 1961–martie 1965 – președinte al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române.

Gherasim, Leonida

(9.04.1929, Teiuși, jud. Olt)

Medic, specialist în cardiologie. A absolvit Facultatea de Medicină din București. A fost medic pe șantierul hidrocentralei de la Bicaz, unde lucrează până în 1956. În acest an revine prin concurs la București ca medic secundar la Clinica de Medicină Internă de la Spitalul Colțea, sub conducerea profesorului Bazil Theodorescu. Profesor titular de catedră și director al Clinicii de Medicină Internă cu profil de cardiologie la Spitalul Municipal din București. În anii 1980 a fost rector al Institutului de Medicină și Farmacie din București. Membru al CC al PCR. Este autorul a numeroase lucrări științifice și autor de tratate în domeniul medicinei interne: *Medicina internă*, 4 vol., 1999–2002; *Medicina internă – bolile aparatului respirator*; *Bolile reumatice*, 2003; *Medicina internă. Bolile cardiovasculare și metabolice*, 2004; *Actualități în cardiologie*, 2005. Membru de onoare al Academiei Române (2001). Ordinul pentru Merit în grad de Comandor, 2004.

Gherea

V. Dobrogeanu-Gherea, Constantin

Gherman, Diomid

(10.04.1928, Bocșa, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chișinău și este profesor al aceluiași institut. Specialist în neurologie. Contribuții în domeniul patologiei vasculare a măduvei spinării. Lucrări: *Tulburările ischemice ale circulației spino-medulare*, 1972; *Spondilopatia hormonală*, 1976, în colaborare; *Ischemii compressive radiculo-medulare*, 1981; *Neuropatii de tunel*, 1989, în colaborare; *Tulburările vaso-medulare vertebrogene*, 2006. Om Emerit (1984); Omul Anului 1997 (Institutul de Biografii, SUA), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1998), distins cu Medalia pentru Vitejie în Muncă, Meritul Civic, Dimitrie Cantemir, Nicolae Testemițanu, medalia jubiliară 60 de ani ai Academiei de Științe a Moldovei (2006), Ordinul Gloria Muncii, Diploma de onoare a Guvernului Republicii Moldova. Președinte al Societății Neurologilor din Republica Moldova, membru de onoare al Societății Române de Neurologie (1991), membru titular al Academiei de Științe a Moldovei (1993).

Gherman, Oliviu

(26.04.1930, Mihai Viteazul, jud. Cluj)

Profesor și om politic. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea din Cluj. S-a specializat cu Șerban Țițeica la București. A fost expert la Agenția Internațională pentru Energie Atomică de la Viena (1958–1960). Profesor și decan al Facultății de Fizică a Universității din Cluj. Membru fondator al Universității din Craiova și fondator al cursului de fizică la această universitate. Profesor invitat la Trieste. Președinte al Consiliului Institutului de Fizică Atomică din București. După 1989 membru FSN și PDSR. Senator, președinte al Senatului României (1992–1996), ambasador al României în Franța (1998–2001). Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova și al Universității de Stat a Moldovei.

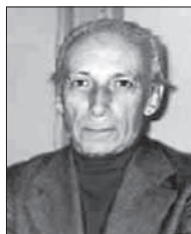
Ghermani

Menelas Ghermani

Mihail Ghermănescu

Dumitru Ghiăț

Gheorghe Ghibănescu

Ghermani, Menelas

(10.05.1834, Belgrad, Serbia – 24.12.1899, București)

Economist. Aromân. A făcut studii financiare și comerciale la Viena, după care a venit la București, unde a condus o bancă, împreună cu fratele său. În 1870 a intrat în Partidul Conservator, facțiunea junimistă. A fost deputat și ministru de Finanțe (1888–1889; 1889–1891; 1891–1895). A fost unul dintre fondatorii primei Societăți de Asigurări din România: Dacia, 1871. Lui i se datorează introducerea în sistemul financiar românesc a aurului ca singur etalon.

Ghermănescu, Mihail

(20.05.1899, București – 1962, București)

Matematician. S-a înscris la Liceul Militar de la mănăstirea Dealu și a devenit preocupat de matematică din anul al III-lea. A demisionat din armată în 1919 și s-a înscris la Facultatea de Științe, Secția matematici. A fost profesor de matematică în învățământul secundar din București, apoi la Școala de Ofițeri de Geniu din București, la Politehnica din Timișoara, la Academia Militară și Institutul de Construcții din București. Specialist în analiză matematică, a publicat lucrări de teoria ecuațiilor, teoria numerelor, geometrie, mecanică generală, balistică: *Ecuații funcționale; Ecuațiile fizicii matematice; Culegere de probleme de ecuații diferențiale*. A fost un filatelist pasionat, s-a ocupat de organizarea primei Expoziții Filatelice Naționale, 1909.

Gheție, Ion

(21.11.1930, Șimleul Silvaniei, jud. Sălaj – 11.05.2004, București)

Lingvist. A absolvit Filologia la Universitatea din Cluj. Cercetător la Institutul de Lingvistică din București. Contribuții în domeniul dialectologiei istorice, al filologiei române și limbii române literare. Lucrări: *Opera lingvistică a lui Ion Budai-Deleanu*, 1966;

Începuturile scrisului în limba română. Contribuții filologice și lingvistice, 1974; *Baza dialectală a românei literare*, 1975; *Istoria limbii române literare. Privire sintetică*, 1978; *Introducere în studiul limbii române literare*, 1982; *Introducere în dialectologia istorică românească*, 1994; *Grăiurile dacoromâne în secolele al XIII-lea–al XVI-lea (până la 1521)*, 2000.

Gheție, Vasile

(11.02.1903, Berința, jud. Maramureș – 27.12.1990, București)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la București. S-a specializat la Budapesta și Leipzig. Profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din București. A condus Laboratorul de Citectică și Citologie la Institutul de Biologie. A pus bazele unui muzeu la Facultatea de Medicină Veterinară din București. Lucrări: *Atlas de anatomie comparată*, 2 vol., 1954, 1958; *Anatomia sistemului nervos central și neurovegetativ la animalele domestice*, 1956; *Ghid pentru lucrările practice de anatomie comparată*, 1963. Membru al Societății Regale de Științe din Londra, al Societății Internaționale a Anatomistilor. Membru titular al Academiei Române (1990).

Ghiăț, Dumitru

(22.09.1888, Colibași, jud. Mehedinți – 3.07.1972, București)

Pictor. Prețuit de Ioan Cantacuzino, a fost ajutat de acesta să obțină o bursă la Paris, unde a studiat la academiile Ranson și Delecluze. Pictură postimpresionistă: *Iarnă la Târgoviște* (1931); *Tărani la târg* (1934); *Flori de munte* (1956); *Flori de ferigă* (1956); *Toamna în pădure* (1957).

Ghibănescu, Gheorghe

(1.10.1864, Făcliu, jud. Vaslui – 6.07.1936, Iași)

Istoric, genealog și filolog. A absolvit Lite-rele la Iași, a fost profesor la Bârlad și Iași. A adunat o mare colecție de documente

Ghica

Nicolae Ghibu

Onisifor Ghibu

din orașele și satele Moldovei și a tradus din limba slavonă acte care cuprind date în special despre epoca feudală din Moldova. A publicat aceste documente în volumele XVIII–XXV ale *Uricariului* (editat de Teodor Codrescu), apoi în colecția proprie *Ispisoace și zapise* (6 vol., 1906–1926). După 1906 a publicat în cele peste 25 de volume ale propriei colecții, *Surete și izvoade*, documente, studii și genealogii referitoare la vechi familii boierești cum ar fi Cuza, Catargiu, Racoviță, Rășcanu și Kogălniceanu. Membru corespontent al Academiei Române (1905).

Ghibu, Nicolae

(19.11.1936, Oziornoie, Basarabia)

Regizor. A absolvit Institutul de Cinematografie, Secția filmografie și scenarii, la Moscova. A făcut scenarii pentru film artistic și documentar la Moldova Film. Filmografie: *Muncitorul* (scenariu și regie), 1970; *Ofițer în rezervă* (scenariu în colaborare cu Z. Cirkov), 1971; *Crestături spre amintire* (regie, în colaborare cu M. Israilev), 1972; *Minia* (regie, în colaborare cu L. Proskurov), 1974; *Directorul*, 1976; *Inginerul*, 1976; *Cahuleni* (scenariu, regie), 1977; *Râbnițenii* (regie), 1978; *Rădăcinile vieții*, 1978; *Parola: Tunetul de miazăzi*, 1980; *Găsește potcoava fericirii* (scenariu și regie în colaborare cu Z. Cirkov), 1983; *Frații Moscalenco* (regie), 1983; *Correspondentul vostru special*, 1987; *Jocul de-a moartea*, 1990; *Dunărea, dragostea mea*, coproducție moldo-ruso-ucraineană, 2002.

Ghibu, Onisifor

(31.05.1883, Săliște, comitatul Sibiu – 3.10.1972, Cluj)

Pedagog. A făcut școala primară la Săliște. Liceul îl începe la Sibiu (primele 6 clase), îl termină la Brașov (1902). Studiile universitare le face la Universitatea din București și le desăvârșește la Budapesta, Strasbourg și Jena, în acest din urmă oraș luându-și doctoratul în filosofie, pedagogie și istorie universală (1909). Este numit inspector

școlar primar ortodox pentru școlile din Transilvania (1910–1914), fiind totodată și profesor de pedagogie la Institutul Teologic din Sibiu (1910–1912). Refugiat la București între 1914 și 1916, colaborează cu Octavian Goga, Vasile Lucaciu și alți refugiați ardeleni la elaborarea unor articole pentru intrarea României în război împotriva Austro-Ungariei. În 1918 este numit secretar general al resortului de instrucție din Consiliul Dirigent, fiind ales și deputat în Marele Sfat al Transilvaniei. Cu acest prilej organizează Universitatea din Cluj în spirit românesc (1919). A fost profesor până în 1945. Opera sa numără peste 100 de lucrări, dintre care menționăm: *Limba nouălor cărți bisericești* (1905), *O călătorie prin Alsacia și Lorena, Țara și școlile ei* (1909), *Cercetări privitoare la situația învățământului primar și la educația populară*, *Despre educație* (1911), *Școala românească din Ungaria* (1912), *Din istoria literaturii didactice românești*, *Universitatea din Cluj și institutele ei de educație* (1922), *Universitatea românească a Daciei superioare* (1924), *Portrete pedagogice* (1927), *Contribuțiuni la istoria poeziei noastre populare și culte* (1934), *Picu Pătruș din Săliște*, *Prolegomenă la o educație românească* (1941) ș.a. Membru al Academiei Române.

Ghica

Dinastie (de origine albaneză) ce a domnit atât în Moldova, cât și în Țara Românească. Primul a fost Gheorghe Ghica (Moldova, 1658–1659; Țara Românească 1659–1660). Lui i-au urmat Grigore Ghica (Țara Românească 1660–1664; 1672–1673), Grigore al II-lea Ghica (Țara Românească 1733–1735, 1748–1752; Moldova 1735–1739, 1739, 1741, 1747–1748), Matei Ghica (Țara Românească 1752–1753), Scarlat Ghica (Țara Românească 1758–1761, 1765–1766), Alexandru Ghica (Țara Românească 1766–1768), Grigore al III-lea Ghica (Moldova 1764–1767, 1774–1777, Țara Românească 1768–1769), Grigore al IV-lea Ghica (Țara Românească 1822–1828), Alexandru Ghica (Țara Românească 1834–1842), Grigore Alexandru Ghica (Moldova 1849–1853, 1854–1856). În sfârșit, Ion Nădejde era un Ghica după mamă. Dora d'Istria era și ea Ghica.

Ghica, Elena

V. D'Istria, Dora

Ghica, Grigore al III-lea

(~ 1724, Constantinopol – 1.10.1777, Iași)

Domn fanariot al Moldovei (1764–1767; 1774–1777) și al Țării Românești 1768–1769). Albanez ca etnie, era fiul lui Alexandru G.,

g

333

Ghica

Grigore al III-lea Ghica

Ion Ghica

dragoman (translator) la Înalta Poartă. Era filorus, ca și alți domni fanarioți (ex. Caragea), deoarece spera că puterea creștină va putea salva spațiul creștin de jugul otoman. Domnind în ambele țări române, a încercat o uniformizare legislativă, mai ales sub aspectul impozitelor. Toate domniile lui au stat sub semnul conflictelor ruso-turce, dar, mai ales, al războiului încheiat prin Pacea de la Kuciuk Kainargi, prin care Imperiul Otoman cedează Bucovina Imperiului Austriac. Domnul a fost decapitat de turci apărând statutul românesc al Bucovinei. A avut descendenți care au făcut parte din familiile Balș, Catargi, Caragea, Vârnav, Tzigara, Macedonski.

Ghica, Ion

(12.08.1816, București – 22.04.1897, Ghergani, Dâmbovița)

Scriitor. Din familia Ion Câmpineanu, pașoptistul, după mamă. Tată al lui Scarlat Ion G. A învățat limba română după lucrările lui Ion Heliade-Rădulescu. După Colegiul Sf. Sava, pleacă la Paris și face inginerie (specialist în mine), audiind și alte cursuri la Conservatorul de Arte și Meserii. Pozitivist în materie de științe și filosofie. Pașoptist, prieten cu Bălcescu, adversar al lui Heliade Rădulescu. I-a audiut pe Jules Michelet, Edgar Quinet, Adam Mickiewicz, Ch. Fourier. A fost profesor la Academia Mihăileană (de geometrie descriptivă, geologie, mineralogie). A elaborat un proiect de reformă a învățământului începând de la sate. A fost agentul Guvernului Provizoriu Revoluționar (la 1848) la Constantinopol și guvernator al insulei Samos din arhipelagul grecesc, după aceea. Întors în țară în 1858, a fost ministru de Interne și prim-ministru și a participat la coaliția care l-a detronat pe Al. I. Cuza. Membru al Societății Academice Române (1874), de mai multe ori președinte al Academiei (1876–1878; 1879–1882; 1884–1887; 1890–1893; 1894–1895), ambasador la Londra (1881). A scris la îndemnul lui Vasile Alecsandri și s-a remarcat în stilul epistolar.

Lucrări: *Omul fizic și intelectual*, 1866; *Convorbiri economice*, 1869; *Pământul și omul*, 1884; *Scriori către Vasile Alecsandri*, 1887; *Amintiri din pribegie de după 1848*, 1889.

Ghica, Magdalena

V. Cârnci, Magda

Ghica, Pantazi

(15.03.1831, București – 17.07.1882, București)

Publicist. A audiat diverse cursuri la Paris, mai ales de istorie, fără a absolvi nimic. Secretar al *Magazinului istoric pentru Dacia* (1847). Deputat liberal. A scris recenzii literare, piese de teatru, proză. Are gustul poantei și al finalului moralizator. Lucrări: *Sterian Pășitul*, *Iadeș*, *Ca la noi la nemi* (comedii); *Fata haiducului*; *Bălăioara*; *Cămătarul*, 1858 (nuvele); *Un boem român*, roman, 1860; *Don Juanii de București*, roman, 1860–1862.

Ghica, Scarlat Ion

(26.03.1856, Vathy, Grecia – 11.06.1948, București)

Traducător. Fiu al lui Ion G. A studiat la Wellington College, Londra. Licențiat în Drept la Paris. A tradus masiv Shakespeare: *Richard al III-lea*, *Negușătorul din Veneția*, *Regele Ioan*, *Antoniu și Cleopatra*, *Iulius Cezar*.

Ghidirim, Gheorghe

(22.04.1939, Palanca, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chișinău, unde a devenit apoi profesor. A fost deputat al poporului în Sovietul Suprem al URSS (1989–1991), ministru al Sănătății din Republica Moldova (1990–1994). Fondator al școlii de pancreatologie (primul în Republica Moldova și printre primii în URSS, împreună cu prof. V.I. Filin, a introdus operațiile organomenajante în pancreonecroze, reducând mortalitatea de la 80% la 10%) și de chirurgie celioscopică (împreună cu conf. A. Ghereg a efectuat în 1992 prima colecistectomie laparoscopică în Republica Moldova). Profesor invitat în Rusia, Ucraina, România, Letonia, Uzbekistan, Polonia, Ungaria, Turcia, Estonia, Spania, Italia, Austria, Belgia, Germania, SUA, Japonia ș.a. Lucrări: *Острый панкреатит и его осложнения* (1982, în colaborare); *Травматические панкреатиты* (1990, în colaborare); *Stimularea imunității locale în tratamentul procesului inflamator* (2004, în colaborare); *Curs de chirurgie* (2004, în colaborare); *Surgical pathology* (2006, în colaborare). Distins cu titlurile de Om Emerit și Eminent al URSS, ordinele Gloria Muncii și Steaua Republicii, medaliile D. Cantemir

Ghimpu

Pantazi Ghica

Gheorghe Ghidirim

Alexandru Ghika

Gheorghe Ghimpu

și N. Testemițanu. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Ghika, Alexandru

(22.06.1902, București – 11.04.1964, București) Matematician și pedagog. Fiu al lui Nicolae Ghica-Budești, frate cu Ștefan G.-B. A studiat Matematica la Sorbona și la Collège de France. Fondator al școlii românești de analiză funcțională. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. A introdus în învățământul românesc studiul analizei funcționale – disciplină până atunci nouă pe plan mondial. A folosit, în această specialitate, o serie de noțiuni noi, cum ar fi puncte periferice și puncte interstițiale, preluate apoi în tratate din întreaga lume. A fost membru titular al Academiei Române din 1963.

Ghika-Budești, Nicolae

(22.12.1869, Iași – 16.12.1943, București)

Arhitect. Tată al lui Alexandru și Ștefan Ghika-Budești. A absolvit Școala de Poduri și Șosele din București, apoi Școala Națională Superioară de Belle Arte din Paris, ca arhitect. A fost arhitectul-șef al Ministerului Instrucțiunii și Educației Publice, șef al Comisiei Monumentelor Istorice, profesor la Școala Superioară de Arhitectură. A fost arhitectul bisericii Copou din Iași, al Muzeului Arheologic din Târgoviște, al Muzeului Țăranului Român din București, al bisericii Sf. Vasile cel Mare din strada Polonă, prima biserică greco-catolică din vechiul regat. Promotor al renașterii vechii arhitecturi românești și al afirmării specificului național, al stilului neo-românesc în arhitectură. Preocuparea pentru vechea arhitectură românească s-a concretizat și în diverse publicații despre istoria arhitecturii din Muntenia și Oltenia: *Evoluția arhitecturii religioase din Muntenia și Oltenia*, 4 vol., 1927–1935; *Mănăstirea Probota* (cu G. Bals), 1909; *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia*. I. *Înrăuirile străine de la origine până la Neagoe Basarab*, 1927; *Evoluția arhitecturii*

în Muntenia și Oltenia. II. *Vechiul stil românesc din veacul al XVI-lea*, în BCMI, XXIII, 1930; *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia*. III. *Veacul al XVII-lea*, 1932; *Evoluția arhitecturii în Muntenia și Oltenia*. IV. *Noul stil din veacul al XVIII-lea*, 1936. Din 1937 a fost membru de onoare al Academiei Române.

Ghika-Budești, Ștefan

(26.04.1904, Predeal – 4.08.1959, București)

Geolog. Fiu al lui Nicolae Ghika-Budești și frate al lui Alexandru G. A absolvit Mine și Geologie la Politehnica din București. A fost profesor la Politehnica din Timișoara și la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București. S-a ocupat de structura Carpaților Meridionali, a depresiunii Țara Loviștei, a Munților Rodnei. Lucrări: *Etudes géologiques et pétrographiques dans les M. Lotrului (Carpathes Méridionales, Roumanie)*, 1932; *Geofizica și geochimia în formarea scoarței*, 1944. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Ghimpu, Gheorghe

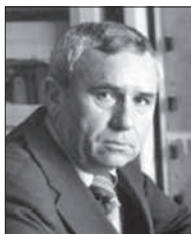
(26.07.1937, com. Colonița, Basarabia – 13.11.2000, Chișinău)

Om politic. Frate cu Mihai G. A absolvit Fizica și Matematica la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol (1960). Specializare la Institutul de Fizică Biologică al Academiei de Științe a URSS (Moscova). A fost profesor la Strășeni și la universitățile din Tiraspol și Chișinău. A participat la înființarea Frontului Național-Patriotic din Basarabia și nordul Bucovinei, fapt care, fiind descoperit de KGB, i-a adus condamnarea la 6 ani de închisoare cu regim sever (1972–1978). După ispășirea pedepsei i s-a interzis orice activitate pedagogică. După perestroika lui Mihail Gorbaciov s-a încadrat activ în mișcarea de renaștere națională și de democratizare a societății moldovenești. A fost secretar responsabil al Sfatului Frontului Popular din Moldova și membru al Comitetului Executiv al Frontului. Între 1990 și 1994 a fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova,

Ghimpu

Mihai Ghimpu

Dumitru Ghițu

autor al proiectelor de legi privind reabilitarea victimelor regimului totalitar, coautor al proiectului de lege cu privire la cetățenie în Republica Moldova. Lucrări: *Conștiința națională a românilor moldoveni* (1998). Distins cu Diploma UNESCO, Diploma Corneliu Coposu, București. A fost președinte al Asociației Victimelor Comunismului și a Veteranilor de Război ai Armatei Române din Republica Moldova, organizație care, la congresul al patrulea, din 11 iunie 2000, s-a transformat în Partidul Național Român.

Ghimpu, Mihai

(19.11.1951, com. Colonița, Republica Moldova)

Om politic. Frate cu Gheorghe G. A absolvit Facultatea de Drept a Universității de Stat din Moldova. A fost jurist la diferite întreprinderi și judecător al sectorului Râșcani din Chișinău. După debutul perestroikăi lui Mihail Gorbaciov, a devenit militant pentru renașterea națională a Moldovei. Membru fondator al Frontului Popular, deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990–1998), președinte al Partidului Reformei, devenit Partidul Liberal (2005). Președinte al Consiliului Municipal Chișinău (2007), membru al Alianței Parlamentare pentru Integrare Europeană (2009), președinte al Parlamentului Republicii Moldova și președinte interimar al Republicii Moldova (2009–2010).

Ghiocel, Dan

(11.04.1922, Giurgiu)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcții la Institutul Politehnic din București. Profesor la Universitatea Tehnică de Construcții din București, prorector și rector al ei. Profesor invitat în China. Contribuții în domeniul siguranței construcțiilor. Lucrări: *Wind Snow and Temperature Effects on Structures Based on Probability*, 1975. Președinte al Societății de Construcții din România. Membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România.

Ghițu, Dumitru

(13.01.1931, Drepcăuți, Basarabia – 23.11.2008, Chișinău)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chișinău. A fost profesor la Universitatea din Bălți, Universitatea din Tiraspol și Universitatea de Stat din Chișinău. A fost fondator și șef al Laboratorului de fizica semimetalelor, director al Centrului-Laborator Internațional de supraconductibilitate și electronica solidului, director al Biroului specializat în domeniul electronicii corpului solid, director-fondator al Institutului de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale. A fost inițiatorul organizării Centrului criogenic, pe baza căruia au demarat cercetările experimentale criogenice. Împreună cu discipolii săi a descoperit experimental fenomenul de cuantizare a fluxului magnetic în fire submicronice de bismut, compensarea defectelor proprii la halogenii de plumb. Director de onoare al Institutului de Inginerie Electronică și Tehnologii Industriale al AȘM. Membru de onoare al Academiei de Cosmonautică K. Tîolkovski din Moscova, membru al Academiei Internaționale de Termoelectricitate. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Ghiulai, Constantin

(1.12.1898, Ulești, jud. Ialomița – 23.09.1976, București)

Inginer (transporturi). A început Institutul Electrotehnic din București în 1918, dar a fost mobilizat și trimis în Basarabia. A devenit subofițer activ în artilerie. Trimis la Versailles pentru școala de ofițeri tehnici în specialitatea tancuri, unde a terminat ca șef de promoție și a concurat pentru o bursă de studii la Politehnică. A absolvit Electromecanica la București. A organizat, condus și dezvoltat Serviciul Motorizări din Direcția Tehnică a Ministerului Înezstrării Armatei (1935–1946), în conexiune cu uzine din Germania și Cehoslovacia. În perioada războiului a fost numit responsabil-coordonator al proiectării, experimentării, organizării fabricației și realizării tractorului rapid cu șenile DT-1 pentru artilerie, în colaborare cu uzinele Rogifer, Reșița și Ford. În august 1946, la cerere, i s-a aprobat trecerea în rezervă cu gradul de colonel-inginer. A lucrat în Ministerul Metalurgiei, ca șef al Secției standardizare, control tehnic și documentare din Direcția Siderurgiei, unde a participat, printre altele, la elaborarea primelor circa 150 de proiecte de STAS-uri privind fontele și oțelurile. A organizat, pe baze moderne, serviciile de control al calității

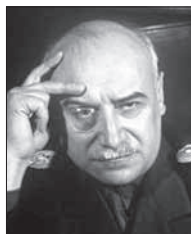
Gioncu

Matila C. Ghyka

Ștefan Gighileanu

Ion Gîgurtu

Victor Gioncu

fabricației în cele circa 30 de întreprinderi siderurgice subordonate în acel timp Direcției Siderurgiei. În ianuarie 1952 a fost transferat din Ministerul Metalurgiei la Academia Tehnică Militară. Din 1940 a fost și profesor la Facultatea de Mecanică a Politehnicii din București (specialitățile automobile și tractoare, automobile și tancuri). A avut o contribuție importantă la realizarea primelor autocamioane românești.

Ghyka, Matila C. nume la naștere Costiescu
(1881, București – 1965, California)

Diplomat și matematician, estetician stabilit în Franța. Se considera urmașul lui (Gri-gore) Ghica al X-lea, dar n-a putut dovedi. A plecat la Paris pentru studii, apucând să publice *Curcubeu. Popasuri ale tinereții mele*, iar de acolo în SUA, după al Doilea Război Mondial. A obținut doctoratul în Drept la Universitatea din Bruxelles, absolvent al Școlii Superioare de Electricitate de la Paris și al Școlii Franceze de Navigație. Căpitan comandor al Marinei Române. Ministru plenipotențiar în țările scandinave, ulterior atașat special al Legației României la Londra. În 1941 a fost ales vicepreședinte al Comitetului Național al Mișcării Române Libere. Profesor de estetică la University of Southern California. Prieten cu scriitorul Paul Morand (ambasador al Franței în România în perioada celui de-al Doilea Război Mondial). Mason. Cunoscut în toată lumea. Dan Brown, pentru *Codul lui da Vinci*, se reclamă de la lucrările lui. El a consacrat expresia „numărul de aur” și i-a dedicat un studiu, *Nombre d'or*, 1931, bazându-se pe lucrările lui Platon, Euclid, Pitagora. Alte lucrări: *Esthétique des Proportions dans La Nature et dans Les Arts*, 1927; *A Documented Chronology of Roumanian History*, Oxford (tradusă din franceză, cuprinde evenimente de la cucerirea romană la Ștefan cel Mare inclusiv), 1941; *The Geometry of Art and Life*, 1946; *A practical handbook of Geometrical Composition and Design*, 1952; *The Memoirs*, 1961. A corespondat cu

Paul Valéry. A colaborat la *L'Architecture*, Paris, 1927. Petru Dumitriu se considera discipolul lui în materie de esoterism.

Gighileanu, Ștefan

(16.09.1898, Bujorul, jud. Teleorman – 19.06.1982, București)

Maistru de aviație. S-a calificat mecanic auto, apoi șofer. După armată s-a angajat pentru balizajul de noapte pe aeroport. A învățat meseria de mecanic de bord și limba franceză, fiind apreciat de Valentin Bibescu și Constantin Cantacuzino. A lucrat pentru Air France și Lufthansa, la companiile LARES și TARS. A contribuit la întemeierea Companiei Aviației Civile (inițiată de Aristide Blank, consilierul economic al lui Nicolae Titulescu). Distins cu Medalia Muncii în 1949 și Ordinul Muncii clasa a III-a, 1955.

Gîgurtu, Ion

(24.06.1886, Turnu Severin – între 12.1958 și 06.1959, Sighet)

Economist și om politic. A absolvit Academia de Mine din Freiburg și s-a specializat la Berlin – Charlottenburg. Director general al Societății Mica de extracție a metalelor prețioase. Ministru al Industriei și Comerțului în Guvernul Goga-Cuza. Președinte al Consiliului de Miniștri în 1940. În timpul guvernării sale a fost cedată Transilvania de Nord și semnat acordul de cedare a Cadrilaterului. A dat o lege care interzicea căsătoriile între români și evrei. Arestat în 1950 și condamnat la 15 ani detenție. Lucrări: *Desvoltarea industriei în România*, 1916; *Posibilitățile de refacere și desvoltare ale industriei în România*, 1919; *Industria mecanică metalurgică*, f.a.

Gioncu, Victor

(19.08.1933, Arad)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcții la Institutul Politehnic din Timișoara. Profesor la Facultatea de Construcții din Timișoara. Contribuții în domeniul stabilității plăcilor curbe, al comportării structurilor

Gionea

metalice în timpul unor acțiuni seismice. A publicat peste 150 de lucrări științifice. Membru al Academiei de Științe din New York, al Comitetului European de Construcții Metalice, al Comisiei de proiectare antiseismică, membru al Asociației Internaționale pentru Structuri Spațiale, membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Gionea, Vasile

(21.02.1914, Gârbovău de Jos, jud. Mehedinți – 9.11.1999, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Între 1937 și 1953 a lucrat ca avocat pledant la Brașov, apoi a fost angajat prin concurs în postul de avocat al Băncii Naționale a României, filiala Brașov. A fost membru al Partidului Național Țărănesc. În 1949 a fost arestat. Din 1958, profesor universitar la Brașov. Consilier la Banca Națională a României. În urma alegerilor parlamentare din 1990 a fost ales deputat pe listele Partidului Național Țărănesc Creștin și Democrat (PNȚCD). A făcut parte din Comisia juridică, de disciplină și imunități a Camerei Deputaților și din Comisia de validare. A deținut și funcția de vicepreședinte al Comisiei de redactare a noii Constituții (1991). A demisionat din Parlamentul României la data de 8 iunie 1992, fiind numit de către președintele României judecător și ales primul președinte al Curții Constituționale a României, pentru un mandat de trei ani. A fost membru în nouă comitete ale Asociației Juriștilor: Italia, Franța, Austria, Olanda, Belgia, Slovacia, Cehia etc.; membru al Academiei Tiberiene din Italia și al Academiei de Științe din New York; membru emerit al Universității Pontz. Este autorul a 11 volume din domeniul dreptului civil, comercial, dreptului muncii, dreptului constituțional și istoriei dreptului: *Drept economic* (1988); *Studii de Drept constituțional și istoria Dreptului*, 3 vol. (1993–1995); *Curs de Drept civil: teoria obligațiilor* (1995); *Curs de Drept constituțional* (1996) – în colaborare cu Nicolae Pavel etc. De asemenea, este autor de cărți de beletristică: *Oameni pentru care mi-a bătut inima. Portrete și amintiri* (1990); *Momente istoriografice și personalități de seamă ale neamului românesc* (1990) – în colaborare cu Alexandru și Victor Ioachimescu; *Întâmplări din alte vremuri* (1991); *Femei vestite din Antichitate și din Evul Mediu* (1999); *Dragostea lui Tristan și a Izoldei* – 1990); *Pași din desert* (1991) și *Lungul drum al Golgotei*, 5 vol. În 1993 Academia Română l-a ales membru de onoare.

Giosan, Nicolae

(30.12.1921, Drâmbar, com. Ciugud, jud. Alba – 30.07.1990, Jilava)

Inginer agronom și genetician. A studiat la Facultatea de Agronomie din Cluj (1941–1945), obținând diploma de inginer agronom cu calificativul Magna Cum Laude. În anul 1947 a devenit membru al Partidului Comunist Român. A urmat un stagiu de specializare și doctorat în agronomie la Academia Agricolă K. A. Timiriazev din Moscova (1949–1952), cu teza „Sporirea productivității hibrizilor de grâu de primăvară” (1952). A fost încadrat profesor universitar de genetică și ameliorarea plantelor la Institutul Agronomic Dr. Petru Groza (1952) și la Institutul Agronomic Nicolae Bălcescu din București (1953–1974). În paralel, a fost și director al Institutului de Cercetări pentru Cultura Porumbului de la Fundulea și al Institutului Central de Cercetări Agricole (1955–1966). A fost vicepreședinte (1962–1965) și apoi președinte al Consiliului Superior al Agriculturii – cu rang de ministru (1965–1969). În 1969, odată cu înființarea Academiei de Științe Agricole și Silvici, devine primul ei președinte (1969–1981). A fost membru al Comitetului Politic Executiv al Partidului Comunist Român. Ca specialist s-a ocupat în special de biologia, ameliorarea și producerea de sămânță de porumb și grâu. De asemenea, a efectuat cercetări și cu privire la rezistența la secetă a trifoiului roșu de Transilvania. Unele dintre studiile sale au analizat relația dintre rezistența la ger și calitatea grâului. Rezultate la fel de importante au fost obținute în studiul influenței luminii asupra orzului umblător, cercetări care au scos în evidență relația dintre sensibilitatea la lungimea zilei și rezistența la ger a soiurilor și, în același context, considerațiile teoretice cu privire la mecanismul fixării condițiilor fotoperiodice. Îmbinând cercetările de genetică vegetală cu economia agrară, a realizat lucrări care se referă la posibilitățile și căile de sporire a producției de cereale, la conducerea și planificarea agriculturii etc. Lucrări: a elaborat, în calitate de coordonator principal, lucrarea *Agricultura României, 1944–1964; Principii de genetică* (ed. I, 1969; ed. II, 1972) – în colaborare cu N.A. Săulescu; *Orientarea cercetărilor științifice în domeniul ameliorării plantelor agricole în perioada 1972–2000 în R.S. România* în revista *Probleme de genetică teoretică și aplicată* (1976) – în colaborare cu N. Ceapoiu; *Alimentația și agricultura în următoarele trei decenii* (1979); *Grânele de perspectivă*

Giurescu

Vasile Gionea

Nicolae Giosan

Alexandru Giugaru

George Giuglea

și agrotehnica lor; *Caracterizarea agrobiologică a soiurilor de grâu și agrotehnica acestora în lumina noilor rezultate experimentale*. A fost membru titular al Academiei de Științe Agricole V.I. Lenin din Moscova (1972), membru al Academiei de Agricultură din Franța (1972) și laureat al Premiului de Stat (1964). Membru al Academiei Române (1974). Între 1974 și 1989 a deținut funcția de președinte al Marii Adunări Naționale, parlamentul unicameral comunist. A murit în detenție la penitenciarul Jilava.

Giugaru, Alexandru

(23.06.1897, Huși – 15.03.1986, București)

Actor de comedie. Actor la Teatrul Național din București. Roluri în film: *Legenda celor două cruci* (1925), *Năbădăile Cleopatrei* (1925), *Cererea în căsătorie* (1926), *Sturmflut der Liebe* (1929), *O noapte furtunoasă* (1943), *O scrisoare pierdută* (1953), *Directorul nostru* (1955), *Popescu 10 în control* (1955), *Două lozuri* (1957), *D'ale carnavalului* (1958), *Telegramme* (1959), *Băieții noștri* (1959), *Bădăranii* (1960), *Post restant* (1961), *Tudor* (1962), *Mofturi 1900* (1964), *Corigența domnului profesor* (1966), *Haiducii* (1966), *Răpirea fecioarelor* (1968). Pentru activitatea sa, în 1964 a obținut titlul de Actor Emerit, apoi a devenit Actor al Poporului și i s-a decernat Premiul de Stat. Astăzi Casa de cultură din Huși îi poartă numele.

Giuglea, George

(29.01.1884, Satulung, Brașov – 7.04.1967, București)

Lingvist. Urmează liceul Andrei Șaguna din Brașov, apoi Facultatea de Litere și Filosofie din București (1903–1908), fiind discipolul lui Ovid Densusianu. Între 1913 și 1914 este lector de limba română la Sorbona. Își susține doctoratul la Universitatea din Cluj (1920), unde va fi profesor la Catedra de filologie romanică a Facultății de Litere și Filosofie din 1919 până în 1947. A urmat, de asemenea, specializări în lingvistică romanică în Italia și în Spania. Concomitent

cu activitatea de la catedră, a făcut parte, încă de la înființare, din colectivul Muzeului Limbii Române din Cluj, condus de Sextil Pușcariu. Studiile sale s-au axat pe domeniile lexicologiei, etimologiei și toponimiei, în cadrul cărora este aplicată metoda de cercetare „cuvinte și lucruri” (*Wörter und Sachen*). Lucrări: *Cercetări lexicografice. Elemente latine în limba română*, 1909; *De la românii din Serbia. Culegere de literatură populară* (în colaborare cu G. Vălsan), 1913; *Călătoriile călugărului Chiriac de la mănăstirea Secul*, 1936; *Concordances linguistiques entre le roumain et les parlers de la zone pyrénéenne*, 1937; *Cheie pentru înțelegerea continuității noastre în Dacia prin limbă și toponimie*, 1944; *Uralte Schichten und Entwicklungsstufen in der Struktur der dakorumänischen Sprache*, 1944; *Cuvinte românești și romanice. Studii de istoria limbii, etimologie, toponimie*, 1983 (postum); *Fapte de limbă. Mărturii despre trecutul românesc. Studii de istoria limbii, etimologie, toponimie*, 1988 (postum). Membru corespondent al Academiei Române (din 1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Giurescu, Constantin

(10.08.1875, Chiojdu, jud. Buzău – 15/28.10.1919, București)

Istoric. Tatăl lui Constantin C.G. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București. Doctor în litere, București, 1909. Director la liceul Al. Hădeu din Buzău, 1902–1903. A studiat la Viena istoria și a cercetat arhivele Ministerului de Război. La revenirea în țară a fost transferat la gimnaziul Cantemir Vodă din București, 1906. Șef al Serviciului Arhivelor din Ministerul de Externe, 1908. Conferențiar la Facultatea de Litere, București, 1912. Secretar general al Ministerului de Instrucție, 1918. Rector al Seminarului Normal Superior din București, 1919. Director al Serviciului Arhivelor din Ministerul de Externe, 1919. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul cronicilor muntene* (1906); *Contribuțiuni la studiul cronicilor*

g

339

Giurescu

Constantin Giurescu

Dinu Giurescu

Dan Giuşcă

moldovene (1907); *Documente și registre privitoare la Constantin Brâncoveanu* (împreună cu N. Dobrescu, 1907); *Capitulațiile Moldovei cu Poarta Otomană* (1908); *Olenia sub austrieci. Documente* (1909); *O carte despre politica externă a lui Rareș* (1910); *Tratatul lui Constantin Cantemir cu austriecii* (1913); *Letopiseșul țării Moldovei de la Istratie Dabija până la domnia a doua a lui Antioh Cantemir* (1913); *Izvoadele lui Tudosie Dubău, Miron Logofăt și Vasile Demian* (1914); *Vechimea rumâniei în Țara Românească și legătura lui Mihai Viteazul* (1915); *Despre rumâni* (1916); *Despre boieri* (1920). Membru al Academiei Române (1914).

Giurescu, Constantin C.

(13/26.10.1901, Chiojdu, jud. Focșani – 13.11.1977, București)

Istoric. Este fiul lui Constantin G. și tatăl lui Dinu C. G. Și-a luat licența și doctoratul în istorie la București. A făcut specializare la Paris. Asistent al Muzeului Național de Antichități din București (1920–1926). Profesor la liceul din Focșani. Membru al Școlii Române din Franța (înființată de Iorga la Fontenay aux Roses, octombrie 1923–octombrie 1925). Conferențiar suplitor în 1926. Profesor agregat la Facultatea de Istorie a Universității din București. Director al Fundației Ion C. Brătianu, 1927–1930. Liberal giorgist și deputat, 1932–1933. Director al *Revistei istorice române*, 1933. Rezident Regal al ținutului Dunărea de Jos, februarie 1939. Lucrări: *Legiuirea lui Caragea, un anteproiect necunoscut*, 1923; *Le voyage de Nicolo Borsi en Moldavie; Les manuscrits roumains de la Bibliothèque Nationale*, 1925; *Considerații asupra istoriografiei românești în ultimii 20 ani*, 1926; *Contribuțiuni la studiul marilor dregători în sec. XIV și XV*, 1926, manuscris miscelaneu; *Uciderea vizirului Mohammed Tobani Buiuc*, 1926; *Nicolae Milescu Spătarul*, 1927; *Organizarea financiară a Țării Românești*, 1927; *Une relation inédite sur la campagne de Pierre le Grand en Moldavie*,

1927; *Din istoria nouă a Dobrogei*, 1928; *Despre Vлахia Asăneștilor*, 1931; *Status de l'Institut balcanique de recherches historiques*, 1932; *Istoria Românilor*, 2 vol.; *Ureche și Simion Dascălul, Letopiseșul Țării Moldovei*, 1934; *Principatele române la începutul secolului al XIX-lea*, 1957; *Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, 1966; *Contribuții la studiul originilor și dezvoltării burgheziei române până la 1848*, 1972. Membru al Academiei Române (1974).

Giurescu, Dinu C.

(15.02.1927, București)

Istoric. Fiu al istoricului Constantin C.G. Licențiat al Facultății de Istorie de la Universitatea din București, 1950. În anul 1968 a obținut titlul științific de doctor în istorie. Profesor la Universitatea de Artă, Secția istoria și teoria artei-muzeografie (1968–1987). Președinte al părții române în Comisia româno-bulgară de istorie (1979–1985 și din 1991, în continuare). Profesor universitar la Universitatea din București, Facultatea de Istorie (1990–1997). Membru în Consiliul Științific al Institutului Revoluției Române. Lucrări: *Istoria ilustrată a românilor* (1981); *Guvernarea Nicolae Rădescu* (1996); *Imposibila încercare. Greva regală*, 1945 (1999); *România în al doilea război mondial* (1999); *Cade Cortina de Fier – România 1947* (2002). A colaborat cu tatăl său la scrierea lucrării *Istoria românilor*. Este membru al Academiei Române din 2002.

Giurgea, Margareta

(19.08.1915, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimice la București. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din București și la cea de Chimie a Politehnicii din București. Contribuții în spectrofotometria de absorbție, mai ales în polimerii sintetici. Membru al Academiei Române (1992). A fost președinte al Secției de științe fizice a Academiei Române (1992–1995).

Glodeanu

Giurgiu, Victor

(16.05.1930, Moeciu, Brașov)

Inginer silvic. A studiat Silvicultura la Brașov și Moscova. A lucrat la Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice din București, la ASE și la Universitatea din Suceava. A introdus în învățământul superior românesc biostatistica forestieră (în 1954). Lucrări: *Despre productivitatea pădurilor*, 1961; *Algoritmi pentru calculele dendrometrice*, 1965; *Pădurea și viitorul*, 1982; *Protejarea și dezvoltarea durabilă a pădurilor României*, 1995; *Biometria arborilor din România*, 1997. Membru al Uniunii Internaționale Pro Silva. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Giușcă, Dan

(14.07.1904, București – 10.08.1988, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe, Secția geologie-mineralogie, la București. S-a specializat la Zürich și Berlin. A lucrat la Facultatea de Geologie a Universității din București. A condus Întreprinderea de Prospekțiuni Geologice, apoi Întreprinderea de Cercetări Ceramice din București. Director la Comitetul Geologic Român. Preocupat de alcătuirea și geneza formațiunilor geologice din România. Lucrări: *Petrologia rocilor endogene*, 1963; *Studiul zăcămintelor de la Baia Sprie*, 1965; *Evoluția geologică a Munților Metaliferi*, 1969. Membru titular al Academiei Române (1974).

Givulescu, Răzvan

(15.09.1920, Viena)

Geolog, paleobotanist. A studiat la Facultatea de Științe din Cluj și București, Secția științe naturale. S-a specializat la Berlin, Bonn, Budapesta, Dresda și Praga. Profesor la Institutul de Învățământ Superior din Baia Mare. A făcut cercetări în bazinul neogen al Borodului, s-a specializat în paleontologia terțiarului. A descoperit și descris numeroase plante fosile. Lucrări: *Geologie și paleontologie; Flora pliocenă de la Cornișel, Oradea; Die fossile Flora von Deluren; Flora Miocenului superior de Chiuzbaia; Istoria pădurilor fosile din Terțiarul Transilvaniei*. Membru de onoare (1993) al Academiei Române.

Gladun, Eugen

(27.04.1937, Nesfoaia, Bucovina de Nord, azi în Ucraina)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină la Chișinău. Profesor la Facultatea de Pediatrie a Institutului. Este fondatorul Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Ocrotirii Sănătății Mamei și Copilului. Ministru al Sănătății (1988–2000). Lucrări: *Șocul hemoragic în obstetrică, Bazele terapiei hormonale în*

Răzvan Givulescu

Eugen Gladun

ginecologie, Profilactica și terapia unor complicații ale sarcinii și nașterii cu preparate adrenergetice, Operația cezariană în obstetrica contemporană, Stimularea imunității locale în tratamentul procesului inflamator. Distins cu titlul de Om Emerit în Științe, laureat al Premiului de Stat, distins cu Ordinul Republicii, Medalia Meritul Civic. Este membru al Academiei Internaționale în domeniul Științelor Energoinformaționale, membru de onoare al Societății Obstetricienilor și Ginecologilor din România, membru al Societății Europene și Mondiale a Obstetricienilor și Ginecologilor, membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Gligor, Virgil

(11.04.1918, Turdașul Român, jud. Alba – 28.01.1977, București)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la București. Director al Institutului de Cercetări Zootehnice și profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din București. Vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii. Preocupat de ameliorarea unor rase porcine. Lucrări: *Igiena animalelor domestice*, 1965; *Principii de igienă în construcțiile zootehnice*, 1975. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Societății Internaționale de Igienă Animală. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Glodeanu, Liviu

(1938, Dârja, jud. Cluj – 1978, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Liviu Comes și Martian Negrea. După venirea la București a lucrat cu Iancu Dumitrescu. A fost cercetător la Institutul de Etnografie și Folclor din București. Compoziții inspirate din folclor, tendințe modernizatoare. Lucrări: *opera Zamolxe*, 1969; *Suită pentru instrumente de suflat, de percusiune și cor de copii: versuri populare*, 1964; *Simfonii pentru instrumente de suflat*,

g

341

Gluck

Alma Gluck

Izrael Gochberg

Elvira Godeanu

Octavian Goga

1971; *Sabaracalina*, pentru cor mixt, 1973; *Epitaf* pentru Miron Costin, 1976; oratoriul *Un pământ numit România*, 1977.

Gluck, Alma

nume la naștere **Reba Feinsohn**

(11.05.1884, Iași –

27.10.1938, New Hartford, Connecticut, SUA)

Soprană. Mamă a actriței Marcia Davenport. A studiat muzica la New York și, după ce a debutat la Metropolitan Opera cu începere din 1910, a cântat mai ales muzică ușoară. A fost una dintre primele soprane imprimate pe disc într-un tiraj de peste un milion de exemplare. Fondatoare a Asociației Femeilor Americane. Discografie: *Habanera*, *My Laddy*, *Song of the Shepherd*, *Lehl*, *La Colombo*, *Song of the Chimes*, *Irish Love Song*, *A perfect day*, *Old black Joe*, *Listen to the Mocking Bird*, *Mother's Prayer*, *Hans und Liesel*, *Au Clair de la Lune*; *Rock of Ages*.

Gochberg, Izrael (Israel)

(23.08.1928, Kirghizia)

Matematician. Evreu ca etnie. A absolvit colegiul în orașul Frunze (fost Bișkek, redevenit Bișkek după 1989) și Facultatea de Matematică a Universității din Chișinău. Specializare la universitățile din Leningrad și Moscova. Elev al lui Mark Krein. A fost profesor la Universitatea din Bălți, apoi șef al Catedrei de analiză matematică la Institutul de Matematică și Informatică al Academiei de Științe din Chișinău. Este fondatorul analizei matematice ca disciplină în Moldova. A emigrat în Israel în 1974 și a fost profesor la Universitatea din Tel Aviv, apoi cercetător la Institutul Weizmann din Rehovot. Profesor invitat în Canada și SUA. Contribuții în domeniul ecuațiilor integrale și teoriei operatorilor. Lucrări: *Classes of Linear Operators*, 1991; *Basic Operator Theory*, 2001; *Orthogonal Systems and Convolution Operators*, 2002; *Indefinite Linear Algebra and Applications*, 2005; *Interpolation, Schur Functions And Moment Problems*, 2006; *Operator Algebras*,

Operator Theory and Applications, 2008; *A State Space Approach to Canonical Factorization With Applications*, 2009. Laureat al Premiului Humboldt (1992).

Gociu, Simion S.

(1.09.1948, Molnița, rn. Herța, reg. Cernăuți, Ucraina)

Poet și publicist. A absolvit Literele la Universitatea de Stat din Cernăuți. Profesor de școală medie, fondator al *Gazetei de Herța* (din 1995). Membru fondator al Societății pentru Cultură Mihai Eminescu, membru al Uniunii Scriitorilor din Ucraina și din Republica Moldova. Scrie versuri solare și vitaliste: *Sărutul spicelor*, 1984; *La țărnire de suflet*, 1989; *Oul gastronomic*, 1998.

Godeanu, Elvira

(1904, București – 1991, București)

Actriță de teatru și film. Familie originară din Gorj. Soție a inginerului Emil Prager. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din București ca elevă a lui Constantin Nottara, Ion Manolescu, Lucia Sturdza Bulandra și Maria Filotti. Actriță a Teatrului Național din București. Una dintre marile interprete ale rolului Zoe Trahanache din comedia lui Ion Luca Caragiale. Pensionată odată cu venirea la putere a lui Nicolae Ceaușescu, la fel ca Aura Buzescu, Ion Fințeșteanu, Costache Antoniu, Tanți Cocea. Roluri în teatru: *Omul cu masca*, *Idolul și Ion Anapoda*, *Troilus și Cresida*, *Marșul nupțial*, *Apus de soare*. Roluri în film: *Ciuleandra*, primul film sonor românesc, 1930; *Maiorul Mura* (1929); *O scrisoare pierdută*. Artistă emerită. Teatrul din Târgu Jiu și o fundație pentru artiști îi poartă astăzi numele.

Goga, Octavian

(1.04.1881, Râșinari – 7.05.1938, Ciucea)

Poet și politician. Nume aromânească la origini. Mason. În 1900 s-a înscris la Universitatea din Budapesta, Facultatea de Litere

Goldfaden

și Filosofie, continuându-și apoi studiile la Berlin și încheindu-le în 1904. La 1 iulie 1902 a apărut la Budapesta revista *Luceafărul*, publicație pentru cultura națională și unitatea politică a românilor din Transilvania, unde și-a publicat majoritatea poeziilor. Înființarea revistei s-a datorat studenților români care activau la Budapesta, în cadrul Societății Petru Maior. Majoritatea creațiilor incluse de Goga în volumul *Poezii* (1905), Premiul Năsturel Herescu al Academiei Române, au apărut în *Luceafărul*. În septembrie 1906 a fost ales secretar literar al ASTRA, urmând ca, împreună cu Octavian C. Tăslăuanu, să redimensioneze activitățile celui mai important așezământ cultural din Transilvania. A adoptat o poziție critică față de exploatarea la care au fost supuși țărani din România prin articole publicate în revista *Țara noastră*. Ca o consecință a acestor atitudini curajoase, a stat în iarna anului 1911 o lună la închisoare, la Seghedin, unde l-a vizitat I.L. Caragiale, sosit special de la Berlin. După izbucnirea Primului Război Mondial s-a stabilit în România, continuând cu tenacitate lupta pentru eliberarea Transilvaniei și pentru desăvârșirea unității de stat. Prim-ministru al României între 28 decembrie 1937 și 11 februarie 1938. Evenimentul cel mai important din viața sa în relațiile cu Academia a fost alegerea, în 1920, ca membru al acestei instituții. În 1924 a primit cel dintâi Premiu Național de poezie. Vicepreședinte al Academiei Române (1929–1932). Scrieri: *Poezii*, Budapesta, 1905; ed. București, 1907; ed. Sibiu, 1910; *O seamă de cuvinte*, Sibiu, 1908; *Ne cheamă pământul*, București, 1909; *Însemnările unui trecător. Crâmpie din zbuciumările de la noi*, Arad, 1911; *Din umbra zidurilor*, București, 1913; *Domnul notar*, București, 1914; *Strigăte în pustiu. Cuvinte din Ardeal într-o țară neutrală*, București, 1915; *Poezii alese*, București, 1915; *Cântece fără țară*, București, 1916; *Două morminte*, București, 1916; *Poezii*, București, 1924; *Mustul care fierbe*, București, 1927; *Meșterul Manole*, București, 1928; *Precursori*, București, 1930.

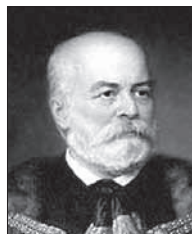
Gogu, Constantin

(30.05.1854, Câmpulung – 30.01.1897, Craiova)

Matematician, astronom. A absolvit Matematica la Sorbona și Școala de Astronomie de pe lângă Observatorul din Paris. Profesor de geometrie la Școala de Poduri și Șosele, la Școala de Ofițeri de Artilerie și Geniu și la Școala de Arhitectură din București. Președinte fondator al Societății Române de Științe. A fost preocupat, ca astronom,

Constantin Gogu

Emanuil Gojdu

de mișcarea Lunii. Lucrări: *Sur une inégalité lunaire à longue période*, 1885. Membru corespicient al Academiei Române (1889).

Gojdu, Emanuil

(1802, Oradea – 3.02.1870, Budapesta)

Avocat, devenit magnat și mare om politic. Aromân. A făcut Academia de Drept la Oradea, Bratislava, Pesta. A publicat versuri în maghiară (1826), i-a cunoscut pe Eftimie Murgu, Damaschin Bojincă, Petru Maior, Constantin Lecca, Zaharia Carcalechi. Și-a asumat rolul de Mecena al tinerimii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, finanțând un număr impresionant de români talentați, în total 1941. Bursele Gojdu se acordau în domeniile: drept (42,39%), medicină (27,30%), studii tehnice (18,30%), literă și filosofie (8,16%), comerț (1,65%). Amintim, printre bursieri, doar câteva nume răsunătoare: Victor Babeș, Traian Vuia, Ioan Lupuș și Octavian Goga. După 1918 sediul fundației s-a mutat la Sibiu, deși bunurile ei n-au fost repatriate. În perioada 1871–1918, Fundația Gojdu, cu sediul la Sibiu și reprezentanță la Budapesta, a dat peste 5 300 de burse, ceea ce înseamnă că majoritatea intelectualilor români din fosta monarhie austro-ungară au învățat carte din banii Fundației Gojdu. În 1920 însă, conturile au fost blocate și sechestrate de autoritățile maghiare. Moștenirea Fundației Gojdu este estimată la 1,1 miliarde de dolari în valori financiare. Activitatea poetică și cea de editor întregesc personalitatea omului de cultură.

Goldfaden, Abraham

(12/24.07.1840, Starokonstantinov, Rusia – 9.01.1908, New York)

Dramaturg de limbă idiș. A făcut școală hasidică (religioasă). Este considerat un precursor al sionismului, mișcare de trezire a identității de neam care avea să ducă la fondarea statului Israel de către coloniști

Goldiș

Abraham Goldfaden

Vasile Goldiș

veniți din Europa. A trăit și a scris o vreme la Odessa. În 1875 a plecat la München pentru a studia Medicina. De acolo a plecat la Lvov, apoi la Cernăuți, unde a editat ziarul de limbă idiş *Folksblatt*. În 1876 a venit la Iași. Negustorul Yitzhak Librescu l-a susținut pentru a da spectacole în grădina La Pomul Verde, cuprinzând cântece evreiești, rusești, poloneze și bucovinene. A întemeiat (1905) primul teatru de limbă idiş din România, la Iași (astăzi îi poartă numele). A venit la București, cantor la sinagoga mare, dar dădea și spectacole la grădina aflată pe locul actualului Teatru Evreiesc de Stat. A fost ajutat de Ion Ghica să-și alcătuiască o trupă plătită, să mărească repertoriul cu traduceri din franceză în idiş și să folosească decorurile de la Teatrul Național. A dat spectacole în România Mică nu doar la Iași și București, ci și la Botoșani, Galați, Brăila. Apariția teatrului a fost semnalată de Mihai Eminescu în *Timpul*. După ce spectacolele au devenit regulate, a plecat în Rusia, la Odessa, spre a întemeia un teatru de limbă idiş. După războiul ruso-turc a făcut turnee cu teatrul din Odessa la Harkov, Petersburg, Moscova. Tot el a întemeiat și compania de teatru idiş din Varșovia (1886) și Lvov, după care a revenit la București, apoi s-a dus, în 1896, la Paris și în 1905 la New York. Musicaluri: *De velt a ganeđn* (Lumea Raiului); *Der Farlibter Maskil un der Oifgheklertter Hosid* (Dialogul între mândrul filosof și iluminatul Hasid); *Der sver mitn eidem* (Socrul și ginerele); *Doctorul Almasada sau Evreii din Palermo*; *Sulamita*; *Bar-Kokhba*. Piese de teatru: *Die Murneh Sosfeh* (Mătușa Susie), 1869; *Die Tzwei Sheines* (Cei doi vecini), 1869; *Anonimeh Komedieyh* (Comedia anonimă), 1876. Traduceri: *Die Intrigeh oder Dvoisie di pliotkemahern* (Intrigă și iubire); *A Gloz Vaser* (Cheia de sticlă); *Die Alte Moid* (Fata bătrână); *Der Shpigl* (Oglinda). Teatrul Evreiesc îi poartă astăzi numele, iar la Iași se organizează Festivalul Internațional de Teatru în limba idiş Goldfaden.

Goldiș, Iosif

(17.02.1836, Socodor, jud. Arad – 23.03.1902, Arad)

Episcop. A absolvit Institutul Teologic din Arad, Academia de Drept din Debrețin și Facultatea de Filosofie din Pesta. Profesor la Institutul Teologic din Arad și director al Institutului Teologic Pedagogic din Arad. Episcop al Aradului (1899–1902). Lucrări: *Schiță istorică despre participarea României la războiul ruso-turc din anul 1877–1878, 1882–1883*; *Gramatica limbii maghiare*, 1884. Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Goldiș, Vasile

(12/24.11.1862, Mocirla, azi Vasile Goldiș, Arad – 10.02.1934, Arad)

Om politic. A studiat Literale și Filosofia la Budapesta și Viena. Profesor la Liceul Ortodox din Brașov. Solidar cu acțiunea memorandiștilor, a avut un rol decisiv și în unirea Transilvaniei cu România în 1918. Director al ziarului *Românul* din Arad. Lucrări: *A nemezetisegi Kerdesröl* (Despre problema naționalităților); *Către națiunea română*, 1918; *Către popoarele lumii*, 1918. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Goler, Mihail

(29.02.1936, București)

Actor. Evreu ca etnie. A absolvit Institutul Pedagogic și Facultatea de Istorie și Filologie Rusă a Universității din Chișinău; Facultatea de Artă Dramatică, Secția regie de televiziune, specializarea cinema la Institutul de Teatru, Muzică și Film din Leningrad. A fost regizor la Televiziunea din Novosibirsk și Barnaul. A debutat în filmul televizat ca regizor în 1963, la Novosibirsk. Din 1978 a lucrat la Moldova Film ca actor și regizor (mai ales de documentar). Profesor la Institutul de Arte din Chișinău. După 1988 plecat în SUA. Filmografie: *Ziua cea mare a geologului*, TV Novosibirsk, 1963; *Sanatoriul siberian*, 1963; *În numele lui Valerian Kuibîșev*, 1964; *Barnaul, minus 36°*, 1968; *Un băiețandru de 14 ani* (scenariu și regie), studioul de actualități din Novosibirsk, 1965; *Recenzia* (scenariu și regie), 1976; *O luptă veșnică*, Telefilm – Chișinău, 1970; *Curcubeul din casă* (regie), 1970; *Cadou pentru mama*, 1973; *Vocea mea e pentru tine*, 1971; *Grățiești*, 1973; *Brigadierul*, 1972; *O întâmplare în livadă*, 1974; *Viocara lăutarului*, 1975; *Pâinea noastră cea de toate zilele*, 1976.

Golescu, Dinicu

nume la naștere **Constantin Radovici**

(7.02.1777, Golești, jud. Argeș –

5.10.1830, București)

Cărturar. Frate cu Iordache G. și tatăl fraților Nicolae, Alexandru, Radu și Ștefan G. Mare

Golestan

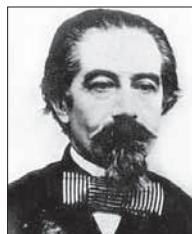
Dinicu Goleescu

Iordache Goleescu

Nicolae C. Goleescu

Ștefan Goleescu

logofăt. A susținut mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu (1821), după care a emigrat la Brașov și a călătorit prin Europa. Revenit în Țara Românească, a scris *Însemnare a călătoriei mele, Constantin Radovici din Golești, făcută în anul 1824, 1825, 1826*, memorii de factură iluministă.

Goleescu, Iordache

nume la naștere **Iordache Radovici**

(1776, București – 1848, Orșova)

Filolog. Frate cu Dinicu G. A urmat cursurile Academiei Grecești din București. Protector al învățământului românesc, îl ajută pe Gheorghe Lazăr să înceapă cursuri românești la Sf. Sava. Cele mai multe scrieri i-au rămas în manuscris, mai ales traducerile: *L'Esprit des Lois* de Montesquieu, *Paul et Virginie* de Bernardin de Saint-Pierre, *Iliada* (fragment). Lucrări tipărite: *Condica limbii românești*, dicționar, 1832; *Băgări de seamă asupra canoanelor gramătești*, 1840. I-au rămas în manuscris: *Starea Țării Rumânești pă vremea străinilor și a pământenilor*; *Barbu Văcărescul, vânzătorul țării*, teatru.

Goleescu, Nicolae Constantin

(1810, Câmpulung Muscel – 10.12.1877, București)

Om politic. Fiu al lui Dinicu G., prim-ministru al României în 1868. A fost educat în Elveția, ca și frații lui, Radu și Ștefan. Membru al Societății Filarmonice (1834), mason, a făcut parte din complotul lui Mitiță Filipescu (1840), ca și Nicolae Bălcescu. A făcut parte din Consiliul Provizoriu al revoluției de la 1848 în Țara Românească. După intervenția otomană din 25 iulie 1848 a plecat în exil și s-a întors, cu sprijinul lui Alexandru Ioan Cuza, în 1850, pentru a pregăti Unirea Principatelor. A fost membru al Partidului Liberal al lui Ion C. Brătianu. Palatul fraților Golești a fost locul unde a fost asediat Guvernul Provizoriu la 1848. El se afla pe locul actualului Muzeu Național de Artă (fost Palatul Regal), care este o construcție

în oglindă a palatului Goleștilor. Tot acolo a debarcat pentru prima oară Al. I. Cuza în București ca principe al Principatelor Unite.

Goleescu, Ștefan

(1809, Câmpulung Muscel – 27.08.1874, Nancy, Franța)

Om politic. Fiu al lui Dinicu G., educat în Elveția, ca și frații lui, Radu și Nicolae. Membru al Societății Filarmonice (1836), mason, membru al Guvernului Provizoriu la 1848, membru al Adunării Elective din Țara Românească la 1859, care a votat alegerea lui Alexandru Ioan Cuza. Membru al Partidului Național Liberal al lui Ion Brătianu și prim-ministru din partea acestui partid (1867–1868). Palatul Goleștilor din București a servit ca loc de întâlnire a Guvernului Provizoriu în timpul revoluției de la 1848 și acolo a venit pentru prima oară Cuza ca principe al Principatelor Unite (1859). Se afla în dreptul aripii stângi a Palatului Regal, devenit azi Muzeul Național de Artă. După modelul lui arhitectonic s-a edificat aripa dreaptă, iar în centru, între cele două laturi, balconul unde ieșea regele în ocazii deosebite. Acesta a fost modelul sediului Partidului Comunist creat după al Doilea Război Mondial vizavi de palat și replica balconului regal, adică balconul din care a încercat să țină un discurs Nicolae Ceaușescu în decembrie 1989.

Golestan, Stan

(26.05.1875, Vaslui – 21.04.1956, Paris)

Compozitor. A studiat la Schola Cantorum din Paris cu Vincent d'Indy, Albert Roussel și Paul Dukas. A fost profesor de compoziție la Școala Normală de Muzică din Paris și critic muzical la ziarul *Le Figaro*. A fost secretar general al Confederației Internaționale a Criticii Dramatice și Muzicale din Paris și, de asemenea, în 1905 a înființat revista *L'Album musical* din Paris, la conducerea căreia s-a aflat din acel moment. A prelucrat folclor românesc. Lucrări: *La Dembovitza* (1902), rapsodie pe motive populare românești;

Golopenția

Lăutarul și cobzarul (1902), dansuri românești pentru orchestră; *Simfonia în sol minor* (1910), în stil românesc; *Première Rapsodie roumaine pour orchestre* (1912), lucrare distinsă cu premiul I la Festivalul George Enescu, 1915; *Rapsodie concertantă pentru vioară și orchestră* (1920); *Concerto roumain* (1933), pentru vioară și orchestră; *Concerto moldave* (1936), pentru violoncel și orchestră; *Concertul carpatic pentru pian și orchestră* (1940), lieduri pe versuri de M. Eminescu, în traducerea în limba franceză a compozitorului, *Dix chansons populaires roumaines* (1908), *Hora* (1921) și culegerea *Doînes et Chansons* (1922), pe versuri populare din colecția G. Dem. Teodorescu, în prefața căreia și-a expus principalele idei.

Golopenția, Anton

(1909, Prigor, jud. Caraș Severin – 26.05.1951, Văcărești)

Sociolog. A absolvit Dreptul și Filosofia la Universitatea din București și s-a specializat în Germania. Este fondatorul geopoliticii în România. Sociolog, colaborator al lui Dimitrie Gusti și H.H. Stahl. Corneliu Mănescu și Gheorghe Mihoc au fost adepții săi. Fondator al revistei *Geopolitica*, director general al Institutului Central de Statistică (1947–1948), comunist ca opțiune politică, a fost arestat în 1950 în dosarul Lucrețiu Pătrășcanu și a murit sub anchetă, la penitenciarul Văcărești. Fiica sa, Sanda G.-Eretescu, filolog, fugită în SUA în 1980, a reușit, cu ajutorul profesorului Mihai Pop, să scoată din țară părți din lucrările tatălui său. După 1990 a scos din arhivele fostei Securități lucrările nepublicate, ca și corespondența tatălui său, inclusiv din perioada când a fost arestat. Lucrări: anchete sociologice – *60 de sate românești cercetate de echipele studențești*, 1941; *Identificarea românilor de la est de Bug* (o echipă de 20 de specialiști români au cercetat regiunile Harkov, Donețk, toată zona dintre Bug și Nistru), 2006; *Aspecte ale desfășurării procesului de orășenizare a satului Cornova*, 1932; *Dâmbovnicul: o plasă din sudul județului Argeș: câteva rezultate ale unei cercetări monografice întreprinse în 1939*, 1942; *Geopolitica*, 1939; *Populația teritoriilor românești desprinsă în 1940: a fost Transilvania în veacul al XVIII-lea țință sau punct de plecare a migrațiunii românești?*, 1941; *Populația Republicii Populare Române la 25 ianuarie 1948: rezultatele provizorii ale recensământului*, în colaborare, 1948; *Recensământul agricol din Republica Populară Română: 25 ianuarie 1948*, 1948; *Românii din Timoc: culegere de izvoare*, în colaborare, 1943; *Starea culturală și economică a populației rurale din România*, 1940; *Statistica științurilor de carte*

Anton Golopenția

Paul Goma

din România întocmită pe baza rezultatelor definiției ale recensământului general al populațiunii din 19 decembrie 1912 de Leonida Colescu, ediție îngrijită, 1947; *Ceasul misiunilor reale: scrisori către Petru Comarnescu, Ștefania Cristescu-Golopenția, Dimitrie Gusti, Sabin Manuilă, Iacob Mihăilă, H.H. Stahl, Tudor Vianu*, 1999; *Anton Golopenția: ultima carte*, 2001; *Rapsodia epistolară: scrisori primite și trimise de Anton Golopenția (1923–1950)*, 2004.

Goma, Paul

(2.10.1935, Mana, com. Vatici, jud. Orhei, Basarabia)

Prozator. Exmatriculat din liceul Gh. Lazăr din Sibiu pentru motive politice. A fost arestat la Școala de Literatură din București (1956) pentru atitudinea legată de evenimentele din Ungaria. Închisoare și domiciliu forțat până în 1963. Începe Filologia la București și, urmărit pentru citirea unor cărți interzise, se mută la fără frecvență. A fost susținut la debut de George Ivașcu, care l-a angajat redactor la *România literară* și l-a recomandat pentru a deveni membru PCR. Respins de cenzură, romanul *Ostinato* a fost trimis clandestin și publicat în Germania, 1971, și Franța, 1971, cu titlul *La cellule des libérales* (*Celula liberalilor*). A publicat romane: *Die Tür (Ușa)*, 1971 în Germania și în Franța; *Elles étaient quatre... (Ele erau patru...)*, 1974; *Gherla*, 1976; *Dans le cercle (În cerc)*, 1977; *Garde inverse (Gardă inversă)*, 1979 (la București 1997). A părăsit țara în 1977, împreună cu soția (fica ilegalistului comunist Constantin Năvodaru) și copilul și s-a stabilit în Franța. A fost susținut de postul de radio Europa Liberă ca refugiat politic și este pensionar al statului francez. Continuă să publice cărți în care-și povestește experiența: *Le tremblement des hommes* (*Cutremurul oamenilor*), 1979; *Les chiens de la mort ou la Passion selon Pitești (Câinii morții sau Pasiunea după Pitești)*, 1981; *Chassé-croisé (Vânat și de unii și de alții)*, 1983; *Bonifacia*, 1986; *Le Calidor*, 1987; *Culorile curcubeului*, 1990; *L'art de la fugue*,

Marian Traian Gomoiu

Ștefan Gonata

1990; *Astra*, 1992. A publicat la București *Jurnal apocrif*, 3 vol., 1997.

Gomoiu, Marian Traian

(15.08.1936, Bazargic, Bulgaria)

Biolog și oceanolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale, Secția geografie, la Cluj. Specializare în Danemarca și SUA. Cercetător la Laboratorul de Oceanologie din Constanța al Centrului de Cercetări Biologice al Academiei Române. Profesor la Universitatea din Constanța, guvernator al Rezervației Biosferei Delta Dunării. Lucrări: *On the Effects of Water Motion on Marine Organisms in the Mesolittoral and Infralittoral Zones of the Romanian Shore of the Black Sea*, 1968; *Cercetări de ecologie bentală în Marea Neagră*, 1971; *Danube Delta Natural Riches, Former Projects Threats, Safeguarding, Action Plan*, 1992. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Gonata, Ștefan

(1.02.1838, Trifănești, jud. Bălți, Basarabia – 18.09.1896, Chișinău)

Agronom, om politic, membru fondator al Academiei Române (1867). În 1856 termină liceul regional din Chișinău și pleacă la Odessa, la colegiul Richelieu, pe care-l părăsește în anul III. Își continuă studiile la Paris, unde urmează Filosofia și Viticultura. Revenit în țară, a fost ales deputat pentru distribuirea sarcinilor rurale (1863–1865), apoi deputat al nobilimii pe diferite județe. A amenajat pe moșia sa de la Zberoaia un sector agricol experimental și a început desfășurarea de experimente științifice, mai ales în domeniul viticulturii. A fost unul dintre acei care a adus și aclimatizat în Basarabia vița-de-vie franceză, a încercat să transplanteze vița-de-vie americană și a făcut cercetări pentru combaterea filoxerei. A colaborat la mai multe publicații agricole din Rusia, mai ales la revista Departamentului de Agricultură de la Sankt Petersburg, iar observațiile sale științifice le împărtășea

cu savanți din România și din alte țări europene. Era prieten cu Mihail Kogălniceanu, care avea moșii în Basarabia. În 1867 participă la fondarea Societății Academice Române și din 1870 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Gore, Paul prenume la naștere Pavel

(27.07.1875, Chișinău – 8.12.1927, Chișinău)

Istoric. A absolvit liceul la Nikolaev, apoi Facultatea de Drept din Petersburg. În 1905 ajunge judecător de pace în ținutul Orhei și în același an devine președinte al Comitetului de redacție al Societății Moldovenești. În 1909 devine director sanitar și director al Muzeului Național din Chișinău, unde a activat până în 1918. În 1910 este ales deputat al nobilimii și vicepreședinte al zemstvei. În această calitate va cere în 1912 introducerea limbii române în școli. În timpul Primului Război Mondial a fost director al Crucii Roșii. În 1917 devine președinte al comisiei școlare moldovenești, nou-creată, pe 20 martie – președinte al Partidului Național Moldovenesc, iar pe 16 mai – al Societății Culturale Moldovenești. În toată această perioadă a îndeplinit funcția de locuitor al comisarului Basarabiei, C.A. Mimi. A fost cel dintâi locuitor din Chișinău care a arborat drapelul României la reședința sa, odată cu revenirea provinciei la România. În cadrul României Mari desfășoară o vastă activitate, devenind președinte al Comisiei Monumentelor Istorice Basarabene (1919), al Ligii Culturale, secția Chișinău (1920), membru al comitetului de conducere al Societății Române de Numismatică (1921), al comitetului Societății Regale Române de Geografie (1921), membru de onoare al Societății Istorico-Arheologice Bisericești din Chișinău (1921), membru al Ateneului Român (1923), al Societății Renașterea Română, al Fundației Principele Carol I ș.a.m.d. A lăsat studii amănunțite asupra științei și artei blazonului. În condițiile înființării Partidului Național Moldovenesc la Chișinău, pe 3 aprilie 1917, redactează (în calitate de președinte) un studiu în limba rusă intitulat *Culorile naționale ale românilor din Basarabia* (rămas în manuscris). Acesta își propune să demonstreze că basarabenii trebuie să utilizeze în mod firesc tricolorul românesc. În 1922 este constituită Comisia Consultativă Heraldică, sub președinția lui Dimitrie Onciul, Gore aflându-se printre primii membri ai acesteia, în care calitate sugerează mai multe modele pentru stema României Mari. În 1922 este numit președinte al Comisiei Arhivelor Statului din Chișinău. Lucrări: *Însemnare despre cei de una*

Gorovei

Paul Gore

Artur Gorovei

credință din Basarabia (1908); *Drepturile mazi-lilor* (1911); *Albumul de ornamente de covoare moldovenesti* (1912); *Plebiscitul din Basarabia* (1919); *Autoadministrarea și Zemstvouul* (1920). Membru al Consiliului Heraldic al Franței, al Convenției Internaționale de Heraldică din Londra, al Societății Elvețiene de Heraldică, al asociațiilor Adler din Viena, Herald din Berlin, Sankt Michel din Bamberg, membru corespondent al Academiei Heraldice din Madrid etc. În 1919 este ales membru de onoare al Academiei Române.

Gorovei, Artur

(19.02.1864, Fălticeni – 19.03.1951, București) Folclorist. Ardelean în linie maternă. A studiat Dreptul la București și Iași. A editat *Revista populară* (1884), cu apariție la Fălticeni și Paris, și a colaborat la numeroase publicații: *Converbirii literare*, *Anuarul Arhivei de Folclor*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Viața românească* ș.a. Lucrări: *Cimiliturile românilor*, culegere, 1898; *Datinile noastre la naștere*, 1908; *Zâne și zmei*, 1909; *Datinile noastre la nuntă*, 1910; *Botanica poporului român*, 1915; *Credințe și superstiții ale poporului român*, 1915; *Ouăle de Paști*, Premiul Academiei Române, 1937. A scris și proză, mai ales autobiografică: *După dragoste*, 1901; *Cruzimi*, 1920; *Zbuciumul unui suflet nou. Jurnalul unei femei*, 1938. Membru de onoare al Academiei Române (1940).

Gorovei, Ștefan

(28.07.1948, Fălticeni)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din Iași. Profesor al aceleiași facultăți. Contribuții în domeniul medievisticii românești (heraldică, istoria orașelor, istorie ecleziastică). Lucrări: *Dragoș și Bogdan, întemeietorii Moldovei*, București, 1973; *Mușatinii*; *Petru Rareș*, 1982; *Întemeierea Moldovei. Probleme controversate*, 1997; *Princeps omni laude maior. O istorie a lui Ștefan cel Mare*, 2005 (în colaborare); *Maria Asanina Paleologhina. O prințesă bizantină pe tronul Moldovei*, 2006 (în colaborare). Membru fondator al Academiei Internaționale de Genealogie, 1998; membru

al Societății Majestas pentru promovarea studiului suveranității, 1985; membru al Asociației Istoricilor Europeni, 1985; membru fondator al Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române, 1971. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer, 2004.

Grande, Grigore Haralamb

(26.10.1843, Tândărei, Ialomița – 8.11.1897, Bacău)

Scriitor. Aromân la origini. A făcut Literale și Filosofia la Liège, Belgia (fără licență). A înființat Societatea Orientul. A fost profesor la Școala Macedo-Română din București, apoi profesor la Bacău. Discipol al lui Dim. Bolintineanu. A scris versuri romantice, pașoptiste: *Preludele*, 1862; *Miosotis*, 1865; *Poezii noue*, 1873; *Nostalgia*, 1885. A tradus din Anacreon, Horațiu, Ovidiu, Dante, Hafiz, Shakespeare, Klopstock, Schiller, Goethe, Byron, Lamartine, Pușkin, Uhland, Mickiewicz ș.a.

Grapini, Enea

(16.09.1893, Sânt, jud. Bistrița Năsăud – 1.03.1980, București)

Inginer de căi ferate. Greco-catolic. A absolvit Politehnica la Cluj, fiind bursier al fondurilor grănicerești. A realizat calea ferată Vatra Dornei–Ilva Mică. Social-democrat ca opțiune politică, membru al Consiliului Național Român condus de Iuliu Maniu, dar format din mai multe formațiuni politice, care a sprijinit Marea Unire. Președinte al Camerei de Muncă din Bistrița, refugiat la București după Diktat. Președinte al AGIR.

Graur, Alexandru

nume la naștere Alter Grauer

(9.07.1900, Botoșani – 9.07.1988, București)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din București, licențiat în filologie clasică și limba română. Specializare la École Pratique des Hautes Études și doctorat la Sorbona. Revenit la București, îmbrățișează activitatea didactică și, paralel, publică studii în diverse periodice. Înființează și conduce (1941–1944) liceul particular evreiesc (în perioada când evreilor le era interzis accesul la școli din cauza legislației bazate pe numerus clausus dată de Spiru Haret). În 1946 este încadrat în învățământul superior; între 1954 și 1956 – decan al Facultății de Filologie; 1955–1974 – director al Editurii Academiei; 1958–1988 – președinte al Societății de Studii Clasice etc. În *Revista Culturii Mozaic* a deținut o rubrică pe teme lingvistice, semnalând apropiieri

Greceanii

între cuvinte din diferite limbi. Lucrări: *Note etimologice, Etimologii românești, Evoluția limbii române, Studii de lingvistică generală, Capcanele limbii române* etc. Are contribuții în domeniile lingvisticii generale, foneticii, gramaticii și lexicologiei limbilor latină și română (*Tendințele actuale ale limbii române*), onomasticii (*Nume de persoane*) și a realizat lucrări de cultivare a limbii (*Mic tratat de ortografie*). *Nom d'agent et adjectif en roumain, La romanité du roumain, The Romance Character of Romanian, Nume de persoane, Tendințele actuale ale limbii române, Scrieri de ieri și de azi, Puțină... aritmetică, Nume de locuri, Gramatica azi, Puțină gramatică*, 2 vol., *Dicționar al greșelilor de limbă*, 1982. Membru al Societății de Lingvistică din Paris. În 1955 este numit membru titular al Academiei Române.

Grădișteanu, Grigore

(14.09.1816, București – 28.02.1892, București) Om politic. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București. Topograf la cancelaria domnească. Membru în Guvernul Provizoriu la 1848. Emigrat la Paris (până în 1858), participant la Unirea Principatelor. Membru al Societății Filarmonice. Casa lui de pe Calea Victoriei este monument de arhitectură românească. Membru de onoare al Academiei Române (1879).

Grădișteanu, Petru

(24.02.1839, București – 28.09.1921, București) Om politic și publicist. A absolvit Dreptul la Paris. Decan al Corpului Avocaților din București. Deputat și senator, s-a ocupat de organizarea și administrarea teatrelor. Președinte al Ligii pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor. În 1874 a scos revista *Cer cuvântul*. Antijunimist. Membru de onoare al Academiei Române (1883).

Grebencea, Mihail

(1897, Mălăiești, Basarabia – 21.06.1958, Moscova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Moscova. A fost profesor la Institutul Pedagogic Orășenesc din Moscova și la Universitatea din Moscova. Lucrări: *Aritmetica*, 1947; *Teoria numerelor*, 1949; *Despre reprezentarea unui polinom ca o sumă de polinoame liniare independente*, 1951; *Curs de analiză matematică*, 2 vol. în colaborare, postum, 1960–1961.

Grebenciov (Grebennikov), Eugeniu (Evghenii)

(20.01.1932, Slobozia Mare, Basarabia) Matematician. Grebennik înseamnă în rusă „pieptănar”; poate fi un Pieptănar. Se

Alexandru Graur

Eugen Grebenciov

consideră român, este căsătorit cu o româncă din Galați. S-a înscris la Facultatea de Matematică a Universității din Chișinău și juriul, uimit de rezolvări, l-a recomandat Universității Lomonosov din Moscova. Specializat în mecanică cerească. Profesor la Facultatea de Matematică a universităților din Moscova (directorul Departamentului de Matematică al Centrului Federal Rus – Fizica teoretică și experimentală și șeful Catedrei de cibernetică a Universității de Construcții Electronice, director al Centrului de calcul al Universității Lomonosov și șeful Catedrei de algebră și analiză a Universității de Aviație, director științific al Universității de Supercalculatoare al Academiei Ruse) și din Varșovia. Lucrări: *New Qualitative Methods of Celestial Mechanics*, 1971, în colaborare; *Handbook of Celestial Mechanics and Astrodynamics*, 1971, în colaborare; *Resonances and Small Divisors in Celestial Mechanics*, 1979, în colaborare; *Constructive Methods of Nonlinear Analysis*, 1983, în colaborare; *Introduction to Resonant Analytic Dynamics*, 1999, în colaborare. Doctor Honoris Causa al Universității din Cluj. Laureat al Premiului de Stat al URSS. Laureat al Premiului de Stat al Consiliului de Miniștri în domeniul Științei al Moldovei. Asteroidul 4268 poartă numele lui. Membru plenipotențiar al Uniunii Internaționale de Astronomie (1968). Membru al Societății de Matematică din Moscova. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Greceanii, Zinaida

(7.02.1956, Tomsk, Rusia)

Economist, om politic. A absolvit Colegiul Financiar-Economic din Chișinău și Facultatea de Economie la Universitatea de Stat a Moldovei. Șef-adjunct al Direcției Generale de Elaborare și Analiză a Bugetului, șef al secției bugetelor locale a Departamentului bugetului din Ministerul Finanțelor (1994–1996). Ministru adjunct la Finanțe (2000–2002). Ministru al Finanțelor (2002–2005).

Greceanu

Prim-viceprim-ministru (2005–2008). Prim-ministru al Republicii Moldova (2008–2009) din partea Partidului Comuniștilor.

Greceanu, Radu

(1650, probabil satul Greci, Dâmbovița – 1725, Constantinopol)

Cronicar. Logofăt al cancelariei domnești a Țării Românești. Rudă cu Constantin Brâncoveanu, al cărui nume, la naștere, era Constantin Greceanu. A contribuit, ca și fratele său, Șerban, la traducerea Bibliei (zisă a lui Șerban Cantacuzino). A scris *Începătura istoriei vieții luminatului și preacres- tinului domnului Țării Românești, Io Constantin Brâncoveanu Basarab voievod, dă când Dumnezeu cu domnia l-au încoronat pentru vremile și întâm- plările ce în pământul acesta, în zilele Măriei Sale s-au întâmplat*, 1693–1714, unde personajul cel mai ponegrit este Dimitrie Cantemir (căsătorit cu fiica stolnicului Constantin Cantacuzino și care voia tronul Țării Româ- nești pentru fratele lui, Antioh, spre a făptui Unirea Principatelor). A tradus din grecește *Poveste de jale și pre scurt asupra nedreptei morți a precinstiului Constantin Cantacuzino, marelui postelnic al Țării Rumânești*, 1664. A murit în surghiun în Imperiul Otoman.

Grecescu, Dimitrie

(15.06.1841, Cerneți, Mehedinți – 2.10.1910, București)

Botanist, medic. A absolvit Școala Națională de Medicină și Farmacie din București. Pro- fesor la Facultatea de Medicină și director al grădinii botanice din București. Întemeietor al botanicii medicale din România. Lucrări: *Conspectul florei României*, 1898. Membru fondator al Societății Științelor Medicale din București, de asemenea, membru al Societății Naturaliștilor din Moscova și al Societății de Botanică din Franța. A pus bazele colecției *Ierbarul european*. Lucrări: *Supliment la Conspectul florei României*, 1909; *Indice de semințe și alte lucrări horticoale*, 1871; *Flora medicală a României*, 1902. Membru titular al Academiei Române (1907).

Grecianu, Nicodim

prenume la naștere Nicolae

(1762, București – 11.07.1817, Cernica)

Arhimandrit. A fost tuns în călugărie și hirotonisit la mănăstirea Cernica. După ce a trecut pe la mănăstirile Snagov și Tismana, a fost iconom la Mitropolie. Arhimandrit din 1801. A ctitorit o biserică din lemn la Ghermănești-Ilfov și a refăcut biserica mănăstirii Babele-Vlașca. A tradus din gre- cește: *Theotocarion adecă canoane de rugăciune*

către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, 1795; *Neon ecloghion, adecă carte nouă cu alegeri de vieți vrednice de cuvântat ale unor sfinți...* a lui Nicodim Aghioritu, 1807; *Ecloghion, adică adu- narea de vreo câteva istorii și vieți ale Sfinților Părinți, unele prescise și mai îndreptate*, 1808; *Adunare de învățături ale multor filosofi și das- căli...* din care unele s-au tălmăcit după grece și s-au mai adăugat, 1813, toate rămase în manuscris.

Grecianu, Ștefan Dimitrie

(19.09.1825, București – 1.08.1908, București)

Istoric, heraldist. După ce a făcut primii ani de școală acasă, a urmat cursurile de drept la Paris. Revine în țară în 1848 și profesează ca procuror și judecător la tribunalul Ilfov până în 1859. În aceeași perioadă a îndeplinit și funcția de prefect al județului Prahova. Din 1859 este ales deputat și senator din partea Partidului Conservator în fiecare legislatură. Din 1902 a fost președinte al Societății Agricole a marilor proprietari. În 1867 propune mai multe proiecte pentru stema României, din- tre care ultimul va fi adoptat abia în 1872. La 10 și 16 februarie 1890 interpelează în Senat cu privire la utilizarea greșită a stemei țării și la necesitatea studierii și fixării prin lege a stemelor districtuale. Drept urmare, la 13 aprilie 1890, prim-ministrul Gheorghe Manu desemnează o comisie în acest sens, numindu-l președinte, compusă din V.A. Urechia și Grigore Tocilescu (secretar). Lucrări: *Eraldica română* (1900); *Câteva docu- mente* (1902); *Discurs* (1902); *Dela București la Sarmisegetuza* (1903); *Scrisorile lui Radu Logofătul Cronicarul* (1904); *Familia Lamotescu* (1906); *Șirul Voievozilor* (1907); *Istoricul moșii Grecii* (1910); *Genealogii documentate ale famili- ilor boierești*, 2 vol. (1913–1916). A mai scris două studii cu privire la cronicari, publicate în *Revista Română* și *Românul*. Membru de onoare al Academiei Române, (1905).

Grecu, Dan

(26.09.1950, București)

Gimnast. Și-a petrecut copilăria în mai multe orașe. A început gimnastica la Iași, antrenat de Octavian Ungureanu, și a con- tinuat la București cu Mircea Bădulescu. A făcut parte din Clubul Sportiv Dinamo. Antrenor coordonator al lotului olimpic masculin de gimnastică, vicepreședinte al Federației Române de Gimnastică, arbitru internațional de gimnastică. Performanțe la inele: medalie de aur, Campionat Mondial, Varna, 1974; medalie de bronz, Campionat European, Berna, 1975; medalie de bronz,

Grigore

Radu Greceanu

Dan Grecu

Mihail Grecu

Dan Grigore

Jocurile Olimpice, Montréal, 1976; medalie de bronz, Campionat Mondial, Strasbourg, 1978; medalie de argint, Campionat Mondial, Fort Worth, 1979.

Grecu, Esfira

(25.10.1919, Chișinău – 21.07.1992, Chișinău)

Ceramistă. A absolvit Liceul Francez din Chișinău și Academia de Belle Arte, Secția sculptură, la București. A lucrat ceramică neagră și obiecte de olărit în mai multe tabere de creație din Moldova, a participat la reuniuni de profil în Letonia și Estonia. A făcut costumele pentru piesele lui Vasile Alecsandri jucate la Teatrul Luceafărul din Chișinău. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Grecu, Mihail

(22.11.1916, Faraonovca, Cetatea Albă

(azi în Ucraina) – 1998, Chișinău)

Artist plastic. A absolvit Academia de Belle Arte la București. Inovator din punct de vedere tehnologic (colaj, coloranți fluorescenți, efecte metalice). A expus în Republica Moldova, Azerbaidjan, Estonia, România, Rusia, Lituania. Lucrări: *Istoria unei vieți*, triptic, 1972, Medalia de aur a EREN a URSS; *Omăgiu strămoșilor*, 1992, Marele Premiu al Ministerului Culturii din România ș.a. Om Emerit în Arte, Artist al Poporului. Distins cu Ordinul Republicii. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Grecu, Vasile

(31.07.1885, Mitocu Dragomirnei, jud. Suceava – 27.05.1972, București)

Filolog și bizantinolog. A urmat studiile secundare la Suceava, iar cele superioare, de filologie clasică, la Viena (1905–1907). Și-a luat doctoratul în 1919 cu teza „Fauna și flora în sistemul filosofic al lui Platon”. Devine profesor la Catedra de studii sud-est europene a Universității din Cernăuți. În 1938 este chemat la Universitatea din București,

ca succesor al lui Demostene Russo la Catedra de bizantinologie. A scris studii privitoare la istoria și literatura Bizanțului, la influența exercitată de cultura bizantină asupra celei române. A editat *Cărți de pictură bisericească bizantină* (1936). A întocmit edițiile critice ale operelor unor cronicari bizantini (Doukas, Critobal din Imbros, Georgios Sphrantez, Constantin Porfirogenetul). A publicat o ediție a versiunii grecești a *Învățăturilor lui Neagoe, domnul Țării Românești*, însoțită de o traducere în limba română (1942). A realizat ediții critice ale vechilor legiuiri românești: *Legiuirea Caragea, 1818* (1956); *Pravilniceasca condică, 1780* (1957); *Codul Calimachi, 1817* (1958). Membru corespondent al Academiei Române (din 1936). Președinte al Societății de Studii Bizantine (din 1963). Vicepreședinte de onoare al Asociației Internaționale de Studii Bizantine (din 1971).

Grigore, Dan

(8.06.1943, București)

Pianist. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Mihail Jora și al Floricăi Musicescu. Perfecționare la St. Petersburg și Viena. Profesor de pian la Conservatorul din București. Solist al Filarmonicii din București (1979–2001). Laureat la Festivalul George Enescu în 1961 și 1967. Membru în juriul concursurilor Ceikovski, Maria Callas, George Enescu. A concertat în numeroase țări: sala Tonhalle – Zürich, sala Conservatorului Ceikovski, sala Ceikovski a Filarmonicii din Moscova, Rudolphinum Palace din Praga, sala Regina Elisabeta din Anvers, Palatul UNESCO – Paris, CBSO – Birmingham, Musical Auditorium din Madrid, Gran Palau de Musica din Barcelona, Schauspielhaus din Berlin, Bunka Haikan și sala Pablo din Tokyo, sala Chopin din Ierusalim ș.a. Cavaler al Ordinului Litterelor și Artelor al guvernului francez, 1999; Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, România, 2000.

Grigorescu

Grigorescu, Dan

(13.05.1931, București – 15.04.2008, București)
Anglist și critic de artă. A urmat Colegiul Sf. Sava din București (1942–1950), apoi filologia germanică a Facultății de Filologie din cadrul Universității din București, obținând diploma de licență în limba și literatura engleză în 1954. Lucrează ca redactor la Editura de Stat pentru Literatură și Artă (1954–1958), este muzeograf la Muzeul de Artă al R. S. România (1960–1963) și redactor-șef la Editura Meridiane (1963–1968). În 1968 este numit director al Direcției Artelor în Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă. Din 1961 predă la Catedra de literatură universală și comparată a Facultății de Filologie din București, unde va fi titularizat profesor în 1990. A fost șeful Catedrei de literatură comparată la Facultatea de Litere din București între 1980 și 1984 și după 1990. Unul dintre discipolii academicianului Tudor Vianu. În 1969 își susține doctoratul cu teza „Shakespeare în cultura română modernă”. În perioada 1970–1971 este detașat lector în SUA, unde a ținut cursuri de istoria și cultura României și de literatură comparată la universitățile din Seattle, Portland și Los Angeles, iar între 1971 și 1974 a fost director al Bibliotecii Române din New York. Însemnările din acești ani vor fi reunite în volumul *Marile canoe* (1979). A prezentat sute de vernisaje ale unor artiști plastici contemporani din România și a semnat mai multe monografii despre ei. A devenit redactor-șef la revista *Artă* în 1987. A fost și director al Institutului de Istorie și Teorie Literară George Călinescu al Academiei Române. Coordonator al unui *Dicționar al avangardelor* (2003). A scris numeroase studii de specialitate despre cei mai importanți pictori români contemporani. Este autorul unor lucrări despre expresionism și pop-art, al unei introduceri în literatura comparată și al unor dicționare de artă plastică și de literatură americană. A coordonat prima ediție critică a operei lui Shakespeare din România, a scris numeroase studii de istoria artei, literatură comparată etc. A îngrijit ediții de restituire a operelor lui Dragoș Protopopescu, primul nostru anglist de renume european, și Petru Comarnescu, primul nostru americanist și, respectiv, Alice Voinescu, esteticiană a teatrului universal și distinsă profesoară de estetică la Institutul de Artă Dramatică în perioada dintre războaie. Lucrări: *Shelley* (1962); *Trei pictori de la 1848* (1966); *Expresionismul* (1968); *13 scriitori americani* (1968); *Romanul realist în secolul*

al XIX-lea (1970); *Shakespeare și cultura română modernă* (1971); *Cubismul* (1972); *Pop-Art* (1974); *Ion Pacea* (1975); *Artă americană* (1975); *Direcții în poezia secolului XX* (1976); *Ion Gheorghiu* (1976); *Vasile Celmare* (1977); *Ion Sălișteanu* (1978); *Istoria unei generații pierdute – Expresionismul* (1978); *Micaela Eleutheriade* (1979); *Dicționar cronologic al literaturii americane* (1979); *Constelația gemenilor* (1980); *Brâncuși: rădăcinile operei* (1980); *Aventura imaginii* (1982); *Gh. Saru* (1982); *Brăduț Covașliu* (1984); *Realitate, mit, simbol: un portret al lui James Joyce* (1984); *Înainte și după Columb* (1985); *Eugen Popa* (1985); *La nord de Rio Grande* (1986); *Artă engleză* (1989); *A History of Romanian Art 1992*; *Introducere în literatura comparată* (1992); *Între cultură și coca-cola* (1993); *Călătoriile domnului Rubens* (1994); *Columb și insulele zburătoare* (1994); *Necunoscutul de la Ambasada Franței. Un episod al biografiei lui Giordano Bruno* (1995); *Dicționar alfabetic al literaturii americane*, ediția a doua (1996); *Pietrele de la Stonehenge tac* (1997); *Brâncuși și arta secolului XX* (1998); *Romanul american al secolului XX* (1999); *Jocul cu oglinzile* (2000); *Civilizații enigmatice din nordul Americii* (2001); *Povestea artelor surori. Introducere în ekphrastică* (2001); *Brâncuși și arta modernă* (2001); *Istoria literaturii americane în date* (2002); *George Bernard Shaw, Teatru* (1956); *William Shakespeare – Zadarnicele chimuri ale dragostei* (1956); *Poveste de iarnă* (1990); *Poeme* (1975); *Visul unei nopți de vară* (1964); *Cântecul bizonului. Din literatura pieilor roșii* (1978); *Casa cu multe ferestre. Cinci marxiști americani* (1981); *Puiul de ren. Basmе eschimoșе* (1996); *Alice Voinescu, Întâlniri cu eroii din literatură și teatru* (1983); *Petru Comarnescu, Kalolagathon* (1985); *lord Byron, Opere, I–IV* (1985); *Dragoș Protopopescu, Fenomenul englez*, 3 vol., *Premiul pentru critică al Uniunii Artiștilor Plastici din România* (1969). *Premiul Emerson, acordat de Asociația Americană de Istoria Culturii* (1973), *Premiul B.-P. Hasdeu al Academiei Române* (1980), *Ordinul Național Pentru Merit în grad de Cavaler* (2002), *Medalia de aur a Asociației Criticilor Americani pentru Dicționar cronologic. Literatura americană* (1977). Membru al Academiei Române din 2004.

Grigorescu, Eremia

(28.11.1863, Golăsești, jud. Gorj – 21.07.1919, București)

General. A început Facultatea de Științe din Iași, a făcut studii militare la București și s-a specializat la Sorbona și la Școala Specială de Administrație pentru artilerie a Ministerului de Război al Franței. General de artilerie în

Grigorescu

Dan Grigorescu

Eremia Grigorescu

Ioan Grigorescu

Lucian Grigorescu

timpul Primului Război Mondial, a condus, sub deviza „Pe aici nu se trece!”, bătălia de la Mărășești (1917) contra forțelor generalului August von Mackensen. Împăratul Yoshihito al Japoniei i-a trimis o sabie în semn de recunoaștere a meritelor cu inscripția „Voi sunteți aceia care scrieți istoria țării”. Decorat cu Ordinul Mihai Viteazul. După Pacea de la Buftea (1917) a fost ministru de Război în Guvernul Coandă. Școala de Aplicație pentru Uniți de Sprijin de Luptă din Sibiu îi poartă numele. Înhumat în Mausoleul de la Mărășești.

Grigorescu, Ioan

(20.10.1930, Ploiești – 26.03.2011)

Gazetar și cineast. A absolvit Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova. Corespondent de presă în Polonia, bursier UNESCO la Institutul de Jurnalistică din Strasbourg. Lucrări: cărți – *Zig zag pe mapamond* (1964); *Obsesia* (1965); *Lupta cu somnul* (1968); *Fenix inflamabil* (1970); *Spectacolul lumii* (vol. I, 1973); *Afirm!* (1974); *Paradisul murdar* (1974); *Dilema americană – spectacolul lumii* (vol. II, 1981); *Al cincilea punct cardinal – spectacolul lumii* (vol. III, 1983); *Bine ați venit în infern!...* (1994); scenarii de film – *Felix și Otilia* (1972); *Spiritul neînfrângerii* (1977) – film documentar; *Iarba verde de acasă* (1978); *Un echipaj pentru Singapore* (1981); *Trenul de aur* (1987); *Oglinda* (1993); *Spectacolul lumii* (400 de episoade, despre 50 de țări ale lumii, serial TV, 1994). Premiul special și Trofeul Breslei acordat de Uniunea Cineaștilor.

Grigorescu, Lucian

(1.02.1894, Medgidia – 28.10.1965, București)

Pictor postimpresionist. Studiază pictura cu G.D. Mirea și Gabriel Popescu între 1912 și 1915 la Academia de Belle Arte din București. După întreruperea cauzată de război, reia studiile în anii 1918–1920. Își continuă formația artistică la Roma (1921–1923) și Paris (1924), unde frecventează atelierele de la Grande Chaumière și Académie Ranson,

în atelierul lui Roger Bissière. Pe un drum urmat adesea de artiști, începând cu reprezentanții impresionismului, călătorește spre sudul Franței, lucrând, între 1927 și 1939, la Cassis, fascinat de lumina intensă, de culorile proaspete ale regiunii. Participă la saloanele oficiale din România, la expoziții organizate de Tinerimea Artistică, Grupul nostru, Arta etc. A fost înainte de toate un pictor al naturii, dar aici trebuie adăugată și natura umană. Cele mai multe portrete aparțin perioadei târzii a artistului. Printre acestea este de menționat *Arlechinul*, aflat în Muzeul Zambaccian. În 1948 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

Grigorescu, Mircea

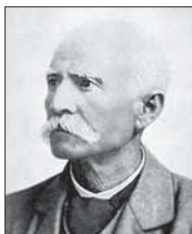
(26.11.1908, Râmnicu Sărat – 1976, București) Publicist. A absolvit Facultatea de Drept la București. A fost redactor și secretar general de redacție la publicațiile *Adevărul*, *Dimineața*, *Stânga*, *Cuvântul Liber*, *Jurnalul de Dimineață*. A fondat în 1943 publicația *Ecoul*. Prieten cu George Macovescu. A fost redactor-șef la *Timpul* (1939–1944), director fiind Grigore Gafencu. După 1945 a fost redactor și secretar de redacție la *Contemporanul*, *Flacăra*, *România Literară*.

Grigorescu, Nicolae

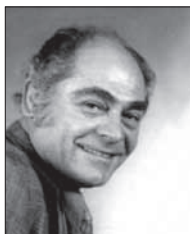
(15.05.1838, Pitaru, județul Dâmbovița – 21.07.1907, Câmpina)

Fondator al picturii române moderne, urmat de Ion Andreescu și Ștefan Luchian. În tinerețe a pictat biserici (ex. 1861, biserica mănăstirii Agapia). La intervenția lui Mihail Kogălniceanu primește o bursă pentru a studia la Paris, unde pleacă în 1861 și intră la Școala de Belle-Arte, frecventând atelierul lui Sébastien Cornu, unde este coleg cu Renoir. Conștient de propriile-i lacune în formația artistică, va studia în primul rând desenul și compoziția. Părăsește însă curând acest atelier și, atras de concepțiile artistice ale Școlii de la Barbizon, se stabilește în această localitate, desăvârșindu-și educația de pictor

Grigorie al II-lea

Nicolae Grigorescu

George Grigoriu

prin asimilarea experienței unor artiști ca Millet, Corot, Gustave Courbet și Théodore Rousseau. Influențat de acest mediu artistic, este preocupat de însușirea unor modalități artistice inovatoare în atmosfera cultului pentru pictura plein-air, ce pregătește apropiata afirmare a impresionistilor. Între 1873 și 1874 face călătorii de studii în Italia (Roma, Napoli, Pompeii), Grecia și la Viena. În 1877 este convocat să însoțească armata română în calitate de pictor de front, realizând desene și schițe la fața locului, în luptele de la Grivița și Rahova. Din 1879 până în 1890 lucrează îndeosebi în Franța (Bretagne), la Vitre, fie în atelierul său din Paris. Revenit în țară, deschide mai multe expoziții personale la Ateneul Român între 1891 și 1904. Din 1890 se stabilește la Câmpina și se dedică preponderent subiectelor rustice; într-o nesfârșită variație al motivului, pictează potrete de țărânci, care cu boi pe drumuri prăfuite de țară și numeroase peisaje cu specific românesc. În 1899 este numit membru de onoare al Academiei Române.

Grigorie al II-lea

(~ 1710 - 18.09.1878, București)

Mitropolit al Ungrovlahiei. A absolvit Academia de la Sf. Sava din București. A fost egumen la mănăstirea Colțea, eclesiarh la Catedrala Mitropolitană, mitropolit de Mira Lichiei (1748-1760), apoi mitropolit al Ungrovlahiei din 1760. A avut grijă de extinderea învățământului în limba română la școlile bisericești, a construit în București bisericile Oborul Vechi și Sf. Nicolae Vlădica, a tipărit pe cheltuiala sa 40 de cărți de cult, în limba română și greacă. A fost la țarina Ecaterina a II-a a Rusiei cu misiunea diplomatică de a apropia cele două ortodoxii răsăritene. Generalul rus Piotr Saltîkov i-a dăruit moaștele Sf. Dimitrie Basarabov, azi patronul Bucureștiului, pe care le-a așezat în Catedrala Mitropolitană; în 1776 patriarhul ecumenic Sofronie i-a acordat titlul onorific de „loctiitor al Scaunului din Cezarea

Cappadociei”. A fost unul dintre fondatorii concepției ortodoxe răsăritene conform căreia, spre deosebire de creștinismul apusean, catolic, unit prin recunoașterea papei, fiecare entitate națională trebuia să aibă propria ei Biserică, iar unitatea Răsăritului ortodox avea să se facă prin circulația valorilor bazate pe un învățământ unitar, așa cum promovaseră și Kiril Lukaris și Petru Movilă. Lucrări: *Evangelhia* (1760, 1775); *Antologhioul* (1762, 1766, 1777, 1786); *Ceaslovul* (1767 și alte 5 ediții); *Molitvelnicul* (1764); *Pentecostarul* (1768, 1782); *Triodul* (1768); *Octoihul* (1774); *Apostolul* (1774, 1794); *Psaltirea* (1775, 1780); *Slujba Cuviosului Dimitrie de la Basarabov* (1779); *Liturghierul* (1790); *Catavasierul* (1781); *Voroava de întrebări și răspunsuri a Sf. Simion al Tesalonicului* (1765); *Omiliile Sf. Macarie Egipteanul* (1775); *Cazania* (după a lui Varlaam al Moldovei, 1768); *Învățătura bisericească* (1774) și *Capete de poruncă* (1775), ambele după Antim Ivireanul; *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă (în grecește, 1767); *Învățătura creștinească a credinței noastre ortodoxe* (1768, text grecesc și turcesc) ș.a.

Grigorie din Măhaci

(~1735, Măhaci, azi Măhăceni, jud. Alba - 1.06.1795, Sidis)

Ieromonah, gravor și tipograf. A studiat la Academia Grecească din București, a înviat la Mitropolia din București arta miniaturii și gravurii, care venea, în Țara Românească, încă de la georgianul Antim Ivireanul. Ucenic al mitropolitului Grigorie al II-lea al Ungrovlahiei. El însuși mitropolit de Sidis (în sud-vestul Asiei Mici). Lucrări: *Învățătura bisericească* (1774); *Slujba Sf. Dimitrie Basarabov* (1779); *Pravilaora de taina ispovedaniei* (1774 și 1781). A copiat *Didahiile* lui Antim Ivireanul.

Grigoriu, George

(1927, Brăila - 1999, București)

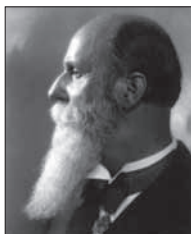
Compozitor de muzică ușoară și cântăreț. A studiat canto clasic la Conservatorul din București. Împreună cu frații săi, Cezar și Angel, a alcătuit formația Trio Grigoriu. A lansat pe cântăreții Margareta Păslaru, Angela Similea, Stela Enache, Mihaela Mihai și Cornel Fugaru. A compus muzică pentru film. Lucrări: compoziții originale - „Broscuța îndrăgostită”, „Broscuța Oac”, „Ce frumoasă e țara mea”, „Cine știe unde-i centru-n București?”, „Cântecul satelitelui”, „Din mâine să facem azi”, „Dragoste”, „La cabana „Trei brazi”, „Macarale”, „Marinari”, „Ochii negri”, „Pescarul amator”, „Podul Grant” (cu Gică Petrescu), „Povestea unui copilaș”, „Primul meu secret” (cu

Grigorovici

Theodor Grigoriu

Gheorghe Grigorovici

Radu Grigorovici

Tatiana Grigorovici

Gigi Marga), „Să fim veseli“, „Serpentine“; muzică de film: *Dragoste la zero grade*, *Actorul și sălbaticii*.

Grigoriu, Theodor

(1926, Galați)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București, ca elev al lui Mihail Jora. În paralel a urmat cursurile Facultății de Arhitectură din București. Specializare la Conservatorul din Moscova ca elev al lui Aram Haciaturian. Profesor la Conservatorul din București. Lucrări: *Simfonia cantabile*, cvartetele de coarde *Pe Argeș în sus* și *În căutarea ecoului*, piesele orchestrale *Vis cosmic*, *Omagiu lui Enescu*, oratoriul *Canti per Europa*, concertele pentru vioară și orchestră *Anotimpurile* și *Bizanț după Bizanț*. A compus muzică de film, pentru *Ciulinii Bărăganului* și filme regizate de Liviu Ciulei. A primit Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor din România (1998).

Grigorovici, Gheorghe

(4/17.05.1871, Storojineț, Bucovina – 18.07.1950, Văcărești)

Om politic. Soț al Tatiane G., frate cu Emanoil G. (care a semnat, ca scriitor, Emanuel Grigorovitz) și tată al lui Radu G. A studiat Medicina la Viena și a devenit membru al Partidului Social Democrat din Imperiul Austro-Ungar. În 1905 a fost ales secretar al Partidului Social Democrat Român și al Uniunii Generale a Sindicatelor din Bucovina. A fondat în 1906 la Cernăuți ziarul *Lupta*. A fost primul deputat român social-democrat în Parlamentul de la Viena (1907, reales 1911). A participat la Congresul de la Basel al Internaționalei a II-a Socialiste (1912). După Marea Unire a refuzat unificarea partidelor social democrate din provinciile românești sub sigla Internaționalei a III-a comuniste. A reușit formarea unei federații a partidelor socialiste din România (FPSR), unificate în Partidul Social Democrat Român, al cărui prim președinte a fost (1927, reales 1936). L-a afiliat la Internaționala a II-a Socialistă

de la Viena. Alături de Flueraș, Jumanca și Gherman, a optat pentru colaborarea cu dictatura carlistă (1938–1940) spre a înlătura pericolul legionar. Toți au fost excluși din PSDR. Reintegrat în 1944 și arestat în 1949, după unificarea PSDR cu PCR (1948). Deținut fără proces, a murit în închisoare.

Grigorovici, Radu

(20.11.1911, Cernăuți – 2.08.2008, București)

Fizician. Fiu al lui Gheorghe și al Tatiane G. A absolvit Facultatea de Științe din Cernăuți, Secția fizico-chimice. Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din București. Inginer consultant la fabricile de becuri Lumen și Electrofar. Profesor invitat la Trieste, Paris și Aberdeen, în Scoția. Contribuții în domeniul descărcărilor electrice în gaze. Lucrări: *Gazul electronic*, 1942; *Thermoelectric Power in Amorphous Silicon*, 1967; *Properties of Amorphous Carbon Films*, 1972. A scris și lucrări de istorie: *Politica austriacă față de Bucovina, Onciul și determinismul istoric*. Membru al Academiei Române (1990) și vicepreședinte al ei (1990–1994). A fost ales și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Grigorovici, Tatiana

nume la naștere **Tatiana Pisterman**

(31.03./13.04.1877, Ucraina – 25.09.1952, București)

Militantă social democrată. Soție a lui Gheorghe G., dezmoeștenită de părinți (evrei) din cauza căsătoriei cu un creștin, și mamă a lui Radu G. A absolvit Filosofia la Viena și și-a luat doctoratul în economie politică la Berna cu o teză despre Marx și Lasalle. A susținut ideile soțului ei. La arestarea acestuia i-a scris lui Lothar Rădăceanu, fost discipol al soțului ei și devenit secretar al PMR, două scrisori, prima predată de acesta Securității, a doua care justifică gestul ei final: *Așa a murit soțul meu în vârstă de 79 de ani, în epoca dictaturii proletarietului, pentru care el a muncit (aceasta o știi D-ta tot atât de bine ca și mine) o viață întreagă și sub un guvern al cărui membru ești D-ta. S-a sinucis.*

g

355

Grințescu

Stanislav Groppa

Peter Gross

Sergiu Grossu

Grințescu, Ion

(1874, Broșteni, jud. Neamț - 1963, București) Farmacist și botanist. A absolvit Științe Naturale la Universitatea din București. A fost profesor de botanică și cercetător la București, Cluj, din nou București, în institute de profil. Contribuții privind anatomia și fiziologia plantelor. Lucrări: *Curs de botanică generală*, 1934; *Conspectul florei României*; *Flora RPR*. A elaborat o metodă nouă de creștere a algelor verzi la scară industrială.

Groppa, Stanislav

(15.05.1956, Verejeni, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău. Specializare la Catedra de neurologie a Institutului de Medicină nr. 2 din Moscova. Fondator al Catedrei neurologice la Facultatea de Perfecționare a Medicilor din Chișinău. Președinte al Ligii de Combatere a Epilepsiei, președinte al Comisiei Republicane de Atestare a Neurologilor, Neurochirurgilor și Neuropediștrilor. Distins cu Medalia Nicolae Testemițanu.

Gross, Peter

(1949, Timișoara)

Jurnalist. A emigrat în SUA copil, cu familia. A absolvit Jurnalismul la California State University și, după ce a fost free lancer și colaborator al unor publicații din SUA și Europa, s-a specializat în comunicare internațională. A călătorit în Europa (Occidentală, Centrală și de Est, în țările balcanice), URSS, India, Taiwan, Cuba. A susținut cursuri de jurnalism la universitățile din Tirana, Cracovia, București, Timișoara, Constanța, Budapesta, Minsk, Tbilisi, Moscova. A ținut conferințe în Bulgaria, Slovenia, Cehia, Ungaria, Spania, Brazilia, Canada. A predat la Departamentul de Stat al SUA, la Foreign Office Institute, Agenția de Informații a SUA, Vocea Americii. Profesor de comunicare în masă la Universitatea din Oklahoma (înființată în 1980 și ai cărei absolvenți sunt angajați la Associated Press,

The Wall Street Journal, Casa Albă). Consultant mass media pentru Europa Liberă. Doctor Honoris Causa al Universității din București, care a stabilit programe comune cu Universitatea din Oklahoma, la propunerea Facultății de Jurnalism, în ce privește învățământul de excelență. Lucrări: *Mass Media in Revolution and National Development: The Romanian Laboratory*, 1996, *Eastern European Journalism. Before, During and After Communism* (împreună cu Jerome Aumante, Ray Hiebert, Dean Mills), 1999; *Entangled Evolutions. Media and Democratization in Eastern Europe*, 2002 (tradusă cu titlul *Mass media și democrația în Europa de Est*, 2004). Vicepreședinte al Academiei Româno-Americane (ARA).

Grossu, Semion

(18.03.1934, Satul Nou, Basarabia, azi în Ucraina)

Om politic. A absolvit Institutul Agronomic la Chișinău și a lucrat ca agronom și șef de colhoz în diverse localități din Moldova. A intrat în 1967 în munca de partid, iar în 1976 a devenit membru al CC al PCM, fiind și deputat al poporului în Sovietul Suprem al Moldovei. Președinte al Sovietului de Miniștri din Moldova (urmat de Ion Ustian) și simultan ministru al Afacerilor Externe. În 1980 a fost ales prim-secretar al PCM (urmat de Petru Lucinschi). Din 1991 patron al firmei moldo-ruse Product Impex de comercializare a vinurilor.

Grossu, Sergiu

(14.11.1920, Cubolta, jud. Bălți)

Scriitor. Coleg de liceu la Bălți cu Eugen Coșeriu. A absolvit Filosofia la Universitatea din Cernăuți. A venit la București și s-a căsătorit cu nepoata lui Iuliu Maniu. Atitudine anticomunistă. A stat la închisoare 12 ani (din 1959). A plecat din țară în Franța în 1971. A editat ziarul *Catacombes*. A scris versuri și proză mistică și religioasă: *Pietre de aducere aminte*; *Inscripții pe un vas de lut*;

Groza

Apocalipsul; Copii în Gulag; Calvarul României creștine; Vania Moiseev; Biserica în catacombele zilelor noastre; Tovarâșa profesoară; Dumnezeu există; Lagărele de muncă din URSS; La fundul abisului.

Grossu Viziru, Mircea

(?05.1903, com. Viziru, jud. Brăila – 15.11.1980, Long Beach, California)

Inginer de aviație. A absolvit liceul Louis le Grand la Paris și École Technique d'Aéronautique et Construction Automobiles, tot la Paris. A lucrat la IAR Brașov în cadrul Biroului de Studii Secret, apoi ca șef al secției prototipuri, director al fabricii de celule (1935–1940) și director general al IAR (1940–1944). A brevetat 10 invenții în România, 4 în Franța și 5 în SUA. El este autorul proiectelor IAR 37, 38, 39 și 80 (pentru acesta decorat cu Medalia Aeronautică clasa a III-a). Pe 21 august 1944 ministrul Aerului și Marinei l-a sfătuit să plece din țară. A plecat cu familia în SUA. A fost inginer la firma Martin-Marretta Aluminium.

Grosu, Gurie, prenume la naștere Gheorghe

(1.01.1877, Nimoreni, Lăpușna – 14.11.1943, București)

Mitropolit. A fost primul titular al Mitropoliei Basarabiei după o sută de ani de ocupație rusă. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău și Academia Duhovnicească (înființată de Petru Movilă) din Kiev. S-a călugărit la mănăstirea Noul Neamț. A obținut înființarea unei tipografii eparchiale (1896) și a citorit revista *Luminătorul* din Chișinău (1908). Ministru adjunct al Justiției în Guvernul Provizoriu de la Chișinău (1918). Arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului (din 1921), mitropolit al Basarabiei (1928–1936). Lucrări: *Abecedar moldovenesc*, 1917, în colaborare (ed. a II-a și a III-a, cu litere latine, în 1918); *Rugăciune și lămurirea lor; Despre omul „trupesc”, „sufletesc” și „duhovnicesc”, 1924; Istoria sfântă a Vechiului și Noului Testament*, 1924; *Slujirea lui Dumnezeu a unui preot bun, după Părintele Ioan de Cronstadt*, 1925.

Grosu, Ion

(20.10.1901, Vânu Mare)

Inginer de aviație. A absolvit Facultatea de Matematici și Școala Politehnică din București. Director general la IAR (1946–1950), inginer șef în Centrala Metalurgiei Prelucrătoare (1950–1954). A îmbunătățit avionul IAR 80 (al lui Grossu Viziru) și a creat IAR 81 echipat cu motor IAR 1000 A. Profesor la Facultatea de Mecanică a Politehnicii din București.

Gurie Grosu

Iachim S. Grosul

Grosul, Iachim S.

(21.09.1912, Caragaș, Transnistria – 28.09.1976, Chișinău)

Istoric. A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol (1933–1937). A fost șef de catedră și decan la institutele pedagogice din Tiraspol, Buguruslan, Chișinău, apoi la Universitatea de Stat din Chișinău. Director adjunct (1949–1954), apoi președinte la filiala moldovenească a Academiei URSS. Președinte fondator al Academiei Republicii Moldova (1961–1974). Doctor habilitat în istorie (1955), a studiat procesele agrare din Basarabia în secolul al XIX-lea (circa 280 articole, manuale, monografii). A fost redactor-șef al Enciclopediei Sovietice Moldovenești. Deputat în parlamentele RSSM (1951–1965) și URSS (1970–1976). Între 1959 și 1960 a militat pentru predarea în limba română la Universitatea de Stat. A susținut accesul tineretului Moldovei în instituțiile de învățământ superior și academic.

Groza, Mihail

(1943, Transnistria, Republica Moldova – 16.08.2007, Talgar, reg. Alma-Ata, Kazahstan)

Lider al comunității românești din Kazahstan. Plecat din Moldova sovietică la 17 ani pentru a desteleni noi pământuri. În cei aproape 50 de ani cât a trăit în Kazahstan, s-a dedicat artei: fotografie, pictură, dansuri populare. A purtat tot timpul în suflet dorul de plaiurile natale, de datinile și tradițiile românești. A fost unul din membrii fondatori ai Asociației Româno-Moldovenilor din Kazahstan (2003), devenind director executiv al acesteia. În premieră pentru regiunea Asiei Centrale, în 2002 a înființat un ansamblu de dansuri românești, Românașul, la o școală generală din regiunea Alma-Ata, fiind coregraf. În 2004 a afiliat Asociația Românilor din Kazahstan la Organizația Românilor de Pretutindeni din România. În 2006 a reprezentat comunitatea etnicilor români din Kazahstan la prima reuniune a Asociațiilor Culturale Românești din Europa, organizată la București.

Groza

Petru Groza

Traian Grozăvescu

Constantin Gruescu

Ernie Grunfeld

Groza, Petru

(7.12.1884, Băcia, jud. Hunedoara – 7.01.1958, București)

Om politic. Fiu de preot. A făcut Colegiul Maghiar Reformat de la Orăștie și Dreptul și Științele Economice la Budapesta. A practicat avocatura la Lugoj și Deva. Din 1911 până la moarte a fost membru al Sinodului Mitropoliei Sibului. În 1920 s-a înscris în partidul lui Averescu, fiind ministru pentru Naționalități Conlocuitoare, apoi al Lucrărilor Publice. În 1926 a plecat din nou la Deva, unde a înființat în 1931 Frontul Plugarilor, de inspirație comunistă. În 1944 a fost adus la București pentru a înlocui Guvernul Rădescu. A condus primul guvern comunist al României, dominat de Frontul Național Democratic (din 6 martie 1945). A condus și un al doilea guvern (1946–1947) și a fost președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale (Parlamentul comunist), 1952–1958. Orașul Ștei, jud. Bihor, i-a purtat numele în perioada 1958–1990.

Grozăvescu, Traian

(21.11.1895, Lugoj – 15.02.1927, Viena)

Tenor. A absolvit Facultatea de Drept și Conservatorul de Muzică la Budapesta. A debutat la Opera din Cluj în 1919, cântând alături de Dimitrie Popovici Bayreuth. A fost solist al operelor din Viena, Budapesta și Berlin. Au avut cuvinte elogioase despre el Richard Strauss, Arturo Toscanini, Pietro Mascagni, Franz Schalk. A fost ucis de soția sa din gelozie. O stradă din Timișoara și un concurs de canto îi poartă numele.

Gruescu, Constantin

(12.04.1924, com. Dognecea, jud. Caraș Severin) Mineralog. Urmas al unor generații de mineri. Tehnician minier în Banatul montan. Pasiunea pentru minerale îl cuprinde încă de tânăr, începând cercetarea sistematică a cristalelor și mineralelor din 1945, reușind ca timp de peste 50 de ani să constituie o impresionantă colecție, de câteva mii de

eșantioane, expuse în casa sa de la Baia de Fier. Aceste piese sunt reprezentative pentru toate zonele metalogenetice ale României. A reușit să aducă, prin schimb sau achiziții, numeroase eșantioane de zăcămintele din Europa, Asia, Africa și Americi. Această colecție cuprinde numeroase mostre de granați (andradit, melanit, grossular), galenit, pirit, calcopirit, sfalerit, antimoni, hematit, oligist, magnetit, limonit, diverse specii de silicați, sulfati, carbonați, precum și o serie de varietăți de cuarț, calcedonie și opal. Pasiunea sa de colecționar și activitatea științifică deosebită (studii și referate despre mineralele Banatului, în special asupra macrolor cuarțului și formelor cristalografice ale magnetitului, precum și participare la diverse simpozioane și sesiuni de comunicări științifice în țară și străinătate) au condus la primirea sa ca membru al Societății de Științe Geografice din România și al Asociației Internaționale a Mineralogilor de la Basel (Elveția).

Grunfeld, Ernie, prenume la naștere Ernest

(24.04.1955, Satu Mare)

Sportiv. A plecat copil în SUA, cu familia. A studiat la Universitatea din Tennessee, jucând baschet în echipa universității; a făcut pereche cu Bernard King, devenind celebri prin faptul că acumulasă întotdeauna peste 40 de puncte pe meci. A jucat apoi pentru Milwaukee Bucks și Kansas City Kings. Manager general la New York Knicks (1989–1999), Milwaukee Bucks (1999–2003) și Washington Wizards. Membru al Asociației Naționale de Baschet a Americii (NBA).

Guboglu, Mihail

(august 1911, Ceadăr Lunga, Comrat, Basarabia – 2007, București)

Orientalist. Găgăuz ca etnie. A studiat Filologia și Istoria la Chișinău. Cercetător la Institutul de Istorie al Academiei din București, profesor la Facultatea de Limbi Orientale a Universității din București. Contribuții la studierea perioadei otomane. Lucrări: *Paleografia și diplomația turco-osmană*,

Gulea

studiu și album, 1958; *Cronici turcești privind țările române*, 2 vol., 1960–1961; *Catalogul documentelor turcești*, 2 vol., 1965; *Vlad Țepeș și Mehmed al II-lea în lumina cronicilor turco-bizantine*, 1976. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (1938).

Gudumac, Eva V.

(6.05.1941, Tătărauca Veche, Republica Moldova) Medic. A absolvit Școala de Medicină din Soroca și Facultatea de Pediatrie a Institutului de Medicină din Chișinău. Elevă a profesoarei Natalia Gheorghiu. Specializare în chirurgie pediatrică la Moscova și Sankt Petersburg. Profesor la Facultatea de Pediatrie a Universității de Medicină și Farmacie din Chișinău. A elaborat principii și tehnici chirurgicale folosite în tratarea bolilor parazitare, hemoragiilor digestive, osteomi-elitelor hematogene, peritonitelor. Lucrări: *Afecțiunile bronho-pulmonare cronice nespecifice la copil* (1999); *Pneumoniile bacteriene distructive acute la copii* (2001). Este director coordonator al Centrului Național științifico-practic de Chirurgie Pediatrică Natalia Gheorghiu, președinte al Asociației Chirurgilor Pediatri din Moldova, membru al Asociației Chirurgilor Pediatri din România, membru al Uniunii Europene a Asociațiilor Chirurgilor Pediatri (EUPSA). Distinsă cu titlul Om Emerit și Ordinul Republicii.

Guguianu, Marcel

(28.06.1922, Bârlad) Sculptor. A absolvit Școala de Belle Arte din București ca elev al lui Cornel Medrea. A restaurat monumente la Iași și la Bârlad. A avut expoziții în orașele românești, dar și la Budapesta, Odensee, Roma, San Marino, Napoli, Aradjelovač, Belgrad, Montpellier, Paris, Sao Paolo, New York, Ankara, Mali, Washington, Sevilla, Miami, unde au rămas expuse lucrări ale sale de sculptură monumentală. Profesor invitat la San Marino. Lucrări: *Auroră și amurg* – figuri în marmură, Teatrul Național din București; *Timpul și clio* – marmură monumentală, Iugoslavia; *Neutralitate* – statuie în marmură, San Marino; *Selene* – marmură, colecție de stat, România; *Antineea* – marmură monumentală, colecție particulară, Canada; *Meditație* – marmură, colecție de stat, România; *Salomea* – figură monumentală în marmură, Belgrad, Iugoslavia; *Dalila* – figură monumentală în marmură, Paris, Franța; *Pietă* – figură monumentală în marmură, România; *Victorie* – figură monumentală în bronz, Iași; *In memorarum* – marmură monumentală, colecție de stat, România; *Maternitate* – marmură monumentală, colecție de stat, România; *Armonie* – marmură, colecție

Eva Gudumac

Aurelian Gulea

particulară, Viena, Austria; *Extaz* – marmură monumentală, colecție particulară, București; *Eminescu* – bust, bronz monumental, Focșani; *Nostalgie* – bronz, colecție particulară, România; *Ciocărlia* – bronz, colecție particulară, New York, SUA; *Clio* – marmură monumentală, Copenhaga, Danemarca; *Ciocărlia* – bronz, Fundația John F. Kennedy, Washington, SUA; *Luchian* – piatră monumentală, Botoșani; *Eminescu* – bust monumental, Cernăuți; *Aurora* – Nud monumental, marmură, New York, SUA; *Tors* – bronz monumental, Președenția Republicii Ungaria; *Concordie* – marmură, Miami, SUA; *Luchian* – statuie bronz, Muzeul din Craiova; *Clio* – marmură monumentală, colecție particulară, New York, SUA. A fost distins cu Diploma Bene Merenti (1975), Palme d'Or (1975), Medalia de Aur și placheta de onoare a Republicii San Marino (1981), premiul I la concursul Nissida d'Oro (1983), Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Gulea, Aurelian

(28.05.1946, Baraboi, Republica Moldova) Chimist. Aromân la origine. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializare în rezonanță magnetică nucleară și spectroscopie la Institutul Radiului al Comitetului de Stat al Energiei Atomice a URSS din Leningrad, la Institutul de Chimie Generală și Anorganică al Academiei de Științe a URSS din Moscova, la Universitatea din Lille și Paris Sud, Franța, Freiburg, Germania, și Universitatea Laval, Québec, Canada. Profesor la Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Moldova. Conduce Grupul Rezonanță Magnetică Nucleară de pe lângă Institutul de Chimie al AȘM. Membru al juriului Internațional EUREKA (Bruxelles și Geneva). Profesor invitat la universitățile din Iași, Cluj, Alger, Lausanne, Seul, Moscova, Casablanca, Manila, Budapesta, Sofia, București ș.a. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Gulian, Constantin I.

nume la naștere **Constantin Henri Ionescu**
(22.04.1914, București - 21.08.2011, București)

Filosof. A absolvit Literale și Filosofia la București. Director al Institutului de Filosofie, profesor la Facultatea de Filosofie. Profesor invitat la universitățile din Paris, Bruxelles, Heidelberg, Moscova, St. Petersburg, Varșovia. Lucrări: *Introducere în sociologia culturii*, 1947; *Goethe și problemele filosofiei*, 1957; *Metodă și sistem la Hegel*, 1957; *Omul în foldorul african*, 1967; *Antropologie filosofică*, 1972; *Structura și sensul culturii*, 1980; *Axiologie și istorie*, 1991; *Nietzsche* (vol. 1, 1994). Membru titular al Academiei Române (1955) și președinte al Secției de științe filosofice, psihologice și juridice (1966–1992).

Guran, Marius

(7.11.1936, Bărcă, jud. Dolj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații la Politehnica din București. Specializare la Centrul de Calcul al Academiei URSS și Facultatea de Automatică și Calculatoare din Leningrad. Bursier Fulbright la University of California, Berkeley Massachusetts Institute of Technology, Cambridge, Franța (INRIA), City University London, Cranfield Institute of Technology, UMIST, UWIST Lausanne, Elveția. Cercetător la Institutul de Informatică, apoi profesor la Automatică și la Facultatea de Ingineria și Managementul Sistemelor Tehnologice. Director general al Centrului de cercetare și consultanță pentru pregătirea privind managementul și ingineria întreprinderilor industriale virtuale. A început în 1971 primele studii privind rețelele de calculatoare. A demarat introducerea transmisiilor de date și a Internetului. În 1975 au fost fabricate primele modemi românești (IPA) și s-a făcut testarea liniilor de telecomunicații din România pentru transmisia de date (ICI și MTTC), iar în 1979, la ICI, s-a realizat o rețea locală (LAN) pentru interconectarea calculatoarelor în rețele pe zone restrânse, acțiune finalizată prin proiectul CAMELEON, în cadrul căruia au fost realizate componentele hardware și software necesare interconectării locale a micro și minicalculatoarelor, rețeaua fiind omologată cu succes. În 1984, ICI (în colaborare cu MTTC) constituie rețeaua RENAD-RENOC cu 3 noduri, rețea care va cuprinde în 1989 un număr de 18 noduri operaționale. Realizarea primei rețele naționale de calculatoare electronice, prin proiectul RENAC/RENOD, denumit UNIREA în etapa finală, a fost un succes pentru care i s-a acordat Premiul Traian Vuia al Academiei Române în 1985. A fost un proiect uriaș, care a reușit să interconecteze trei noduri, folosind

comutația de pachete de date, la calculatoare medii-mari (main-frame), microcalculatoare și minicalculatoare. Experimentul UNIREA a reușit să interconecteze prin transmisi de date, prin comutație de pachete, principalele provincii istorice ale României, țara noastră fiind prima dintre fostele țări CAER care a reușit un asemenea proiect. A contribuit la formarea a zeci de specialiști care, ulterior, au avut un rol deosebit în constituirea noilor rețele de calculatoare RNC, RoEduNet, LogicNet ș.a. din țara noastră. După 1989 a obținut domeniul internet.ro pentru România. Lucrări: *Sisteme time-sharing*, curs, 1969; *Asupra unei soluții privind realizarea unei rețele de calculatoare la nivel național*, 1975; *Aspecte ale realizării unei rețele naționale de calculatoare ca suport tehnic pentru sistemul informatic național. Studii și cercetări de calcul economic și cibernetică economică*, 1982; *Strategia națională pentru trecerea la noua economie și implementarea societății informaționale*, 2001; *Transmisia de date, teleprelucrarea și rețelele de calculatoare în România. Comunicare la Simpozionul cu același nume, publicată în volumul „Telecomunicațiile în România”* 2003. Consilier al președintelui României (2000–2004). Membru și vicepreședinte al Asociației Române pentru Industria Electronică și Software, Senior Member IEEE, membru al Asociației Române de mecatronică, al Academiei Oamenilor de Știință. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler.

Gusti, Dimitrie

(13.02.1880, Iași - 30.10.1955, București)

Filosof, sociolog și estetician. Ministru al Învățământului între 1932 și 1933, profesor la universitățile din Iași și București. Este fondatorul școlii sociologice (monografice) de la București. A inițiat și îndrumat acțiunea de cercetare monografică a satelor din România (1925–1948). A obținut legiferarea serviciului social (1939), prin care se instituționaliza, pentru prima oară în lume, cercetarea sociologică, îmbinată cu acțiunea socială practică și cu pedagogia socială. A fondat și condus Asociația pentru Știința și Reforma Socială (1919–1921), Institutul Social Român (1921–1939, 1944–1948), Institutul de Științe Sociale al României (1939–1944), Consiliul Național de Cercetări Științifice (1947–1948). A creat, împreună cu Victor Ion Popa, H.H. Stahl și G. Focea, Muzeul Satului (1936), al XV-lea din lume. În domeniul literar-științific a înființat și a condus revistele *Arhiva pentru știința și reforma socială* (1919–1943) și *Sociologie românească* (1936–1944). Lucrări: *Egoismus und Altruismus*, 1904; *Die soziologischen Betrachtungen in der neuen Ethik*, 1908;

Gyula

Marius Guran

Dimitrie Gusi

Ștefan Gușă

Radu Gyr

Cosmologia elenă, 1929; *Sociologia militans* (volumul I, 1935; volumele I și II, 1946); *Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii* (2 vol.), 1939; *Problema sociologiei*, 1940; *La science de la realitate socială*, 1941; *Enciclopedia României*. Vol. I–V, 1938–1943. După 1945 n-a mai lucrat, majoritatea membrilor echipei de lucru a *Enciclopediei* fiind arestați. Membru al Academiei Române din 1919, președinte al Academiei Române (1944–1946).

Gușă, Ștefan

(17.04.1940, Costești, jud. Buzău – 1994, București)

General-maior. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Tancuri și Auto și Facultatea Militară Tehnică la Academia Militară. În 1986 a fost promovat în funcția de prim-adjunct al ministrului Apărării Naționale și șef al Marelui Stat Major, perioadă în care au fost elaborate noi regulamente privind desfășurarea acțiunilor de luptă la diferite eșaloane, instrucțiuni și dispoziții specifice epocii și situației geopolitice a României. După 1989 comandant al Armatei II.

Gușuleac, Mihail

(12.10.1887, Lucovița, azi în Ucraina – 11.09.1960, București)

Botanist. A absolvit Facultatea de Științe la Cernăuți și s-a specializat în biologie marină la Trieste, Viena, Praga și Halle. Profesor la Praga, Suceava și Cernăuți. Din 1939 profesor la Universitatea din București. Contribuții în domeniul clasificării plantelor și al fitogeniei. Lucrări: *Considerațiuni geobotanice asupra pinului silvestru din Bucovina*, 1934; *Familia Boraginaceae*, 1934; *Floare și fruct, o comparație a metodelor de cercetare morfologică*, 1939. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Guțu-Romalo, Valeria

(25.10.1928, Chișinău)

Lingvistă. Autoare a unor studii importante de lingvistică. Elevă a lui Iorgu Iordan. Cercetător la Institutul de Lingvistică al

Academiei și profesor la Facultatea de Litere a Universității din București. Lucrări: *Un procedeu distribuțional de delimitare a paradigmeilor*, 1964; *Morfologie structurală a limbii române*, 1968; *Corectitudine și greșală în limba română de azi*, 1972; *Sintaxa limbii române. Probleme și interpretări*, 1973. Membru de onoare al Academiei Române (2006).

Gyr, Radu, nume la naștere

Radu-Coco Demetrescu

(2.03.1905, Câmpulung – 29.04.1975, București)

Poet. A absolvit Literele și Filosofia la București. Conferențiar la Institutul de Literatură. Participant la mișcarea legionară, a făcut închisoare (1944–1963). Poezia sa evoluează de la postsimbolism la un lirism debordant, cu multe convenții folclorice: *Linii de schituri*, 1924, debut; *Căciuliță roșie*, 1926, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Plângă Strâmbă Lemne*, 1927; *Cerbul de lumină*, 1928, Premiul Academiei; *Stele pentru leagăn*, 1936; *Corabia cu tufănci*, 1939, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Poeme de război*, 1943; *Balade*, 1944. Un volum selectiv, *Poezii*, vol. I, a apărut în 1992.

Gyula Halász Brassai

nume la naștere Gyula Halász

(18.09.1899, Brașov – 8.07.1984, Nisa)

Fotograf. Maghiar ca etnie. Brassai înseamnă Brașoveanul în maghiară. A studiat Belle Arte la Budapesta. S-a specializat în Germania și la Paris, unde a rămas. A avut o mare expoziție de fotografie, 1930–1937 (arta fotografierii era încă la începuturi), la Muzeul de Artă Modernă din Paris. A fotografiat foarte mult și în Spania, în timpul războiului civil. O colecție din fotografiile sale, cu titlul *Paris de Nuit*, a apărut în 1933, alta, *Cu aparatul prin Paris*, a fost publicată în 1950. Prieten cu Pablo Picasso, comunist, a scris *Convorbiri cu Picasso*, 1954. Prieten cu fotografii francezi Eli Lothar, fiu natural al lui Tudor Arghezi. El este fotografii după imaginile cărora s-a format părerea lumii secolului XX despre Paris.

H

Haas, Conrad

(1509, Dornbach, Austria – 1576, Sibiu)

Inventator. A funcționat ca pirotehnician și guard de artilerie la garnizoana din Sibiu. Manuscrisul său, datat 1529–1555, înfățișează schițele unei nave cosmice dotată cu 17 rachete, având trei trepte de aprindere. Folosea combustibili solizi (pulberi) și lichizi (alcool). Combustibilii lichizi i-au fost sugerați de cercetările lui Ioan Românu, pirotehnician, contemporan cu el, din Alba Iulia.

Hadărcă, Ion

(17.08.1949, Sângerei Vechi, Republica Moldova)

Scriitor, om politic. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat). A fost redactor, apoi șef de redacție la Editura Literatura Artistică. În 1982–1985 a condus cenaclul literar Luceafărul de pe lângă ziarul *Tinerimea Moldovei*. A fost secretar al comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Președinte fondator al Frontului Popular din Moldova. A condus prima Mare Adunare Națională la Chișinău, 27 august 1989. Deputat în Congresul Deputaților din URSS (1989–1991), deputat (1990–1998) în Parlamentul Republicii Moldova, din 1990 până în 1993 deținând funcția de prim-vicepreședinte al forului legislativ. Lucrări: *Zilele* (1977), *Lut ars* (1984), *Darul vorbirii* (1985), *Ambasadorul Atlantidei* (Iași, 1996), *Două imperii* (1998), *A fi în timp* (Timișoara, 1999), *Dezinfectia de frontieră* (Iași, 2001), *Gheara de fum* (2007), *Pianul din abator* (2008) ș.a. A tradus din Pușkin, Lermontov, Federico Mayor, Ivan Draci ș.a. Distins cu Premiul Boris Glavan al tineretului din Republica Moldova (1979), premiul revistei *Flacăra* (București, 1992), Premiul Mihai Eminescu al Consiliului Județean Suceava (1998), premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova (1998, 2002, 2007), Premiul Academiei Române

(2009). Are și cărți pentru copii, închinute cu Premiul H.Ch. Andersen (2009).

Hagi, Gheorghe

(5.02.1965, Săcele, Constanța)

Fotbalist. Și-a început cariera la Farul Constanța (1978–1983), apoi a jucat la Sportul Studentesc în București (1983–1986). A fost transferat la Steaua (1987–1990). Carieră internațională: Real Madrid (1990–1992), Brescia (1992–1994), F.C. Barcelona (1994–1996), Galatasaray (1996–2001). Din 2001 a devenit antrenor al Naționalei României, apoi al Galatasaray, Turcia. Realizări ca jucător: la Steaua – Supercupa Europei, 1987 (1–0 cu Dinamo Kiev, gol înscris de Hagi); 3 titluri de campion: 1987, 1988, 1989; Cupa României, 1987, 1988, 1989; la Real Madrid – Supercupa Spaniei, 1990; la FC Barcelona – Supercupa Spaniei, 1994; la Galatasaray – Cupa UEFA, 2000; Supercupa Europei, 2000; campionatul Turciei, 1997, 1998, 1999, 2000; două cupe ale Turciei: 1999, 2000; ca antrenor la Galatasaray – Cupa Turciei, 2005.

Haidarli, Ion

(3.05.1937, Roșița, Basarabia)

Medic. Turc ca etnie. A absolvit Universitatea de Stat de Medicină din Chișinău. A fost patomorfolog la Institutul de Tuberculoză din Chișinău, șef adjunct al Clinicii de Ftiziologie și Pneumologie a Institutului de Cercetări în Medicina Preventivă, secretar științific la Institutul de Ftiziopneumologie Chiril Draganiuc. Contribuții la evaluarea reacțiilor tisulare și remodelărilor interstițiului pulmonar în diferite faze ale inflamației tuberculoase, la caracteristicile morfologice ale procesului de resorbție și cicatrizare a leziunilor tuberculoase, depistarea și identificarea fibrozelor în tuberculoza pulmonară prin metode morfohistochimice (metodologie implementată în Rusia și alte țări din spațiul exsovietic). Distins cu insigna Emnient al Ocrotirii Sănătății, Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Drapelul Roșu de Muncă.

Halanay

Ion Hadărcă

Gheorghe Hagă

Ionel Haiduc

Mendel Haimovici

Haiduc, Ionel

(9.05.1937, Cluj)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității din Cluj în 1959. În 1964 a obținut titlul de doctor în chimie la Institutul M.V. Lomonosov din Moscova sub conducerea academicianului K.A. Andrianov. Profesor la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Își completează formarea ca cercetător în SUA între 1966 și 1972, pe durata a 3 stagii postdoctorale, cu profesorii Henry Gilman și Bruce King. Între 1990 și 1993 a fost rector al Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca și vicepreședinte al Consiliului Național al Rectorilor. Contribuții la diverse capitole ale chimiei anorganice, coordinative și organometalice. Este membru în comitetul științific a 9 reviste din țară și străinătate, membru IUPAC, membru al International Council of Main Group Chemists și Alliance of the Universities for Democracy, a fost invitat ca visiting professor în SUA, Brazilia, Spania, Germania, Mexic și Singapore. Lucrări: *Introducere în chimia ciclurilor anorganice* 1960; *Chimia compușilor metalorganici* 1974; *Organometallics in Cancer Chemotherapy*, Florida, 1990, cu Cristian Silvestru; *Supramolecular Organometallic Chemistry Wiley-VCH*, New York, 1999, cu Frank T. Edelmann. Premii: Humboldt Forschungsaufenthalt (1997), Gauss Professorship, Göttingen Academy (1998–1999), Premiul Pro Collaboration, Hungarian Academy of Sciences, Filiala Debrecen (1999), Diploma de Onoare, Prezidiul Academiei de Științe a Moldovei (1999), Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (2002), membru al Academia Europaea (London, 2002), Doctor Honoris Causa la Universitatea Tehnică Gheorghe Asachi, Iași (2002) și Universitatea Politehnică din Timișoara (2004), Premiul Societății Române de Chimie (2004), Premiul Nenitescu-Criegee acordat de Societatea Germană de Chimie și Academia Română (2005), membru de onoare al Academiei de Științe din Ungaria (2007).

A fost de asemenea distins de președintele României cu Ordinul Steaua României în grad de Mare Ofițer (2000) și în grad de Mare Cruce (2006) și cu Ordinul de Onoare oferit de președintele Republicii Moldova (2006). Academician, din 2006 președinte al Academiei Române.

Haimovici, Mendel

(30.11.1906, Iași – 30.03.1973, Iași)

Matematician și mecanician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematică, la Universitatea din Iași. S-a specializat în Italia cu T. Levi-Civita. Profesor de mecanică la Universitatea din Iași. A organizat Institutul de Matematică al Academiei din Iași, al cărui prim director al fost (1950–1973). Contribuții în domeniul geometriei, al ecuațiilor diferențiale cu derivate parțiale și al teoriei integrării sistemelor Pfaff. Membru titular al Academiei Române (1963).

Halanay, Aristide

(7.06.1924, Râmnicu Sărat –

6.12.1997, București)

Matematician. A studiat matematica la Universitatea din București și s-a specializat la Universitatea din Moscova cu profesorul V.V. Nemițki. Membru în echipa de conducere a *Journal of Differential Equations* fondat de J. P. La Salle. Contribuții la teoria stabilității, a sistemelor (stabilitate, control, stochastice, perturbații), a modelat diverse tipuri de procese fizice (mecanica cerească, economia matematică, bioștiințe). A susținut săptămânal, la Universitatea din București, seminarul științific de teoria ecuațiilor diferențiale care funcționează fără întrerupere din 1953, iar astăzi îi poartă numele. Cea mai importantă lucrare a sa este *Differential Equations Stability. Oscillations. Time Lays*, publicată în românește în 1963, apărută în engleză în Marea Britanie în 1966 și în japoneză în 1969. Profesor Emerit al Universității din București. Membru al Societății Române de Matematică. Distins cu Steaua Republicii Populare Române.

Halici

Halici, Mihail

(19.10.1643, Caransebeș – 1712, ?)

Cărturar. Halici al fost un cnezat medieval pe teritoriul Ucrainei, care a dat mai târziu numele Galiției (origine celtică: triburi galice). A absolvit Colegiul Reformat, început la Sibiu și terminat la Aiud. A fost rector la Colegiul Reformat din Orăștie, a călătorit prin Europa, nu se știe exact în ce țară a murit. I se atribuie *Dictionarium valchico-latium* (*Dicționarul valaho-latin*), cunoscut și ca *Anonymus Caransebiensis* (datează de dinainte de 1700). I-a dedicat o odă în românește prietenului său Francisc Pápai, publicată de Moses Gaster în *Chrestomatie română*, 1891.

Halippa, Pan(telimon)

(1.08.1883, Cubolta, Basarabia – 30.04.1979, București)

Publicist și om politic. A fost unul dintre cei mai importanți militanți pentru afirmarea spiritului românesc în Basarabia și pentru unirea acestei provincii cu România. A fost președintele Sfatului Țării care a votat Unirea la 1918. A urmat cursurile Școlii Spirituale din Edineț și ale Seminarului Teologic din Chișinău. După ce a absolvit seminarul în 1904, s-a înscris la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității din Dorpat (azi Tartu, Estonia). Un an mai târziu a izbucnit revoluția și s-a văzut nevoit să abandoneze studiile. Revenit la Chișinău, s-a apropiat de tinerii intelectuali români, colaborând la revista *Basarabia*, prima publicație română a epocii, în paginile căreia a tipărit imnul revoluționar „Deșteaptă-te, române”, fapt pentru care a fost urmărit de autoritățile țariste. S-a refugiat la Iași și s-a înscris la Facultatea de Litere și Filosofie, ale cărei cursuri le-a urmat între 1908 și 1912. În această perioadă a colaborat la revista *Viața românească*, unde a publicat *Scrisorile din Basarabia*. În 1908 a tipărit la Chișinău, cu caractere chirilice, *Pilde și novele*, prima carte literară din Basarabia, iar în 1912 lucrarea *Basarabia, schiță geografică*. Revenit la Chișinău în 1913, publică, împreună cu Nicolae Alexandri și cu ajutorul lui Vasile Stroescu, ziarul *Cuvânt moldovenesc*, al cărui director a fost. În 1917 a înființat Partidul Național Moldovenesc. A luat parte la adunările de la Cernăuți și de la Alba-Iulia, care au proclamat Unirea Bucovinei și, respectiv, a Transilvaniei cu România. După 1918 a deținut mai multe funcții: ministru, secretar de stat pentru Basarabia (1919–1920), ministru al Lucrărilor Publice (1927), ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor (1930), ministru ad-interim la Ministerul Muncii, Sănătății

și Ocrotirii Sociale (1930), ministru secretar de stat (1928–1930, 1932, 1932–1933), senator și deputat în Parlament (1918–1934), urmărind neîncetat propășirea culturală a Basarabiei. Este întemeietorul Universității Populare din Chișinău (1917), al Conservatorului Moldovenesc, Societății Scriitorilor și Publiciștilor Basarabeni, Societății de Editură și Librărie Luceafărul din Chișinău (1940). În 1932 a editat și a condus revista *Viața Basarabiei* și ziarul cotidian omonim. În 1950 a fost arestat și închis, fără a fi judecat, la Sighetul Marmăției, după doi ani fiind predat NKVD-ului, dus la Chișinău, judecat și condamnat la 25 de ani de muncă silnică în Siberia. A fost mutat apoi la închisoarea de la Aiud. Membru corespondent al Academiei Române (1918). Excluz în 1948, este repus în drepturi în 1990.

Hamangiu, Constantin

(31.12.1869, Bârlad – 8.01.1932, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la București și a fost judecător și procuror în diverse orașe ale țării. Ulterior consilier la Înalta Curte de Casație. Ministru al Justiției (1931–1932). A editat *Codul general al României*, 30 vol., cuprinzând legislația românească a secolului al XIX-lea și primele decenii din secolul XX. Lucrări: *Codul civil român conform textului oficial*, 1897; *Codul de procedură civilă conform textului oficial*, 1898; *Arta și literatura din punct de vedere juridic. Teoria proprietății intelectuale*, 1906. Membru de onoare al Academiei Române (1930).

Handra-Luca, Viorel

(11.09.1940, Ciuleni, jud. Cluj – 2000, Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Cluj. S-a specializat la Aachen, Padova, München, Londra, Zaragoza. Profesor la Universitatea Tehnică din Cluj. Contribuții în domeniul analizei și sintezei mecanismelor articulate și având cauză reglabilă, al analizei geometrico-cinematice a roboților industriali. Lucrări: *Organe de mașini și mecanisme*, 1975; *Introducere în teoria mecanismelor*, 2 vol., în colaborare, 1982–1983; *Funcțiile de transmitere în studiul mecanismelor*, 1983; *Cercetări privind sistemele mecatronice cu aplicații în robotica medicală și industrială*, 1996.

Haneș, Petre V.

(5.11.1879, Călărași – 17.04.1966, București)

Istoric literar. A absolvit Literele la București. A fost profesor la liceele Matei Basarab și Mihai Viteazul din București. A întemeiat societatea Prietenii istoriei literare (1926). A scris studii de literatură română cu o

Haret

informație foarte exactă: *Dezvoltarea limbii române în prima jumătate a sec. al XIX-lea*, 1904; *Studii de literatură română*, 1910; *Studii și cercetări*, 1927; *Scritori basarabeni* (1850–1940), 1942. A scris *Istoria literaturii românești*, 1924, cu o ediție în franceză, 1934.

Hanganu, Dan S.

(27.01.1939, Iași)

Arhitect. A absolvit Institutul de Arhitectură din București (1961). În 1970 a emigrat în Canada, la Montréal. Profesor la Universitatea McGill (din 1976) și la Université de Montréal, Școala de Arhitectură (din 1992). A fost invitat să conferențieze la numeroase universități din Canada (Toronto, Carleton University din Ottawa, Université Laval din Québec) și din Statele Unite (Harvard University, Școala de Arhitectură Pratt, Columbia University din New York), la Paris, Buenos Aires, Lima, Ciudad de México, Beijing. Are propria firmă de arhitectură Dan S. Hanganu Architects, la Montréal. A realizat proiecte de arhitectură pentru ansambluri de locuințe de anvergură, complexuri comerciale și hoteliere, biserici, muzee, stațiuni turistice: Muzeul Pointe-à-Callière, complexul Chaussegros-de-Léry, St-Benoit Abbey, Facultatea de Design UQAM din Montréal, Théâtre du Nouveau Monde, École des Hautes Études Commerciales, Cirque du Soleil, Biblioteca Facultății de Drept, McGill University, Arhivele Naționale din Montréal. A făcut parte din juriile unor concursuri de arhitectură din Canada, SUA, România, America de Sud. Membru al Ordinului Arhitecților din Québec și al Asociației Arhitecților din Ontario; membru al Academiei de Arte a Canadei. A primit peste 40 de premii pentru proiecte și lucrări de arhitectură: Distincție de excelență (1981); premiul I acordat de École des Hautes Études Commerciales și Premiul pentru design arhitectural al provinciei Québec (1986); premiul Domus acordat de APCHQ (1989); Mențiune de excelență (1984, 1987, 1995); Premiul de excelență (1991), Premiul Québecului (1992); Marele Premiu de excelență în arhitectură (1993); Medalia de excelență acordată de guvernatorul general al Canadei (1994). Doctor Honoris Causa al Universității de Arhitectură din București.

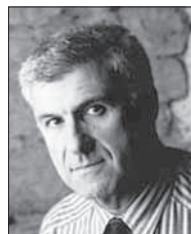
Han, Oscar

(1891, București – 1976, București)

Sculptor. A absolvit Academia de Belle Arte din București și a lucrat apoi în atelierul lui Dimitrie Paciurea. A fost membru al Grupului celor Patru, alături de N. Tonitza, Ștefan Dimitrescu, Francisc Șirato. A participat la

Pan Halippa

Dan S. Hanganu

saloanele oficiale din București, Veneția, Anvers, Paris, Haga, Amsterdam, Barcelona. Lucrări: *Dante, Iorga, Părvan, Eschil, Sofocle, Eminescu, Tonitza, Anghel Saligny, Mircea cel Bătrân, Mihail Kogălniceanu, Constantin Brâncoveanu*, presărate în toată țara. Maestru Emerit al Artei.

Haret, Spiru

(15.02.1851, Iași – 17.12.1912, București)

Matematician, pedagog, reformator al învățământului românesc. În septembrie 1862 a intrat la liceul Sf. Sava din București, unde a petrecut cinci ani din șapte ca intern. A predat la Universitatea din București, la Facultatea de Științe, Secția fizico-matematici, mecanica rațională, din 1878 până în 1910. Specializare la Paris în fizică și matematică. La Școala de Poduri și Șosele a fost numit profesor de trigonometrie, geometrie analitică, geometrie elementară plană și în spațiu și geometrie descriptivă, până în 1885. A predat, de asemenea, mecanica rațională la Școala de Ofițeri de Artilerie și Geniu, din 1881 (data înființării secției de artilerie și geniu) până în 1890. Profesează până în 1910, când se pensionează, ba chiar și după aceea, până la moarte, ținând prelegeri de popularizare la Universitatea Populară. A fost primul director al revistei *Albina*, cu profil enciclopedic ilustrat, revistă de popularizare a culturii și a științei. Au colaborat: Gh. Țițeica, Victor Babeș, A.D. Xenopol, Nicolae Iorga, G. Dem. Teodorescu, Petre Dulfu, Sofia Nădejde, M. Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ion Agârbiceanu ș.a. Ca ministru al Învățământului (1897–1899; 1901–1904; 1907–1910) în guvernul lui D. A. Sturdza a reorganizat școlile normale, a introdus în cadrul lor lucrările practice, agricole, a lansat un program pe baza căruia au apărut diferite alte publicații, dintre care menționăm *Sămănătorul*, *Convorbiri didactice*, *Noua revistă pedagogică*. A creat școli de adulți (în 1906) răspândite pe tot cuprinsul țării, a creat cantinele școlare pentru copiii lipsiți

h

365

Harin

Spiru Haret

Nicolae Harin

de mijloace. A introdus „*numerus clausus*” pentru minoritățile etnice și pentru femei, adică interdicția de a accede la învățământul superior altfel decât proporțional cu numărul total al membrilor etniei, iar în cazul femeilor, interzicerea unor meserii. Lucrări: *Raport asupra stării școlilor*, 1885; în 1910 publică *Mecanica socială*, la Paris și București, utilizând pentru prima oară matematica (statistica) în explicarea și înțelegerea fenomenelor sociale. Membru al Academiei Române (1892) și vicepreședinte al ei (1904–1907). Un crater al Lunii poartă numele său.

Harin, Nicolae

(26.03.1931, Dimitrov, reg. Donețk, Rusia – 18.04.2002, Chișinău)

Regizor de film. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie, secțiile economie și operatori imagine la Moscova. A fost administratorul Studioului A. Dovjenko din Kiev, apoi economist și operator de imagine la Moldova Film. A făcut regie de film documentar: *Am ajuns cu bine* 1964; *Celor vii din partea morților* (imagine), 1965; *Vino sâmbătă*, 1965; *Meridianele verii*, 1966; *Atenție, copii!*, 1968; *Noi bărbații*, 1969; *Terra incognita*, 1970; Chișinău, 1971; *Alcoolul – dușmanul creierului*, 1971; *Duetul* (regie, imagine) 1972; *Mascarada s-a terminat*, 1972; *Cântecul prieteniei*, 1972; *Florica*, 1973; *O zi în satul Ternovka* (regie), 1975; *Umbre din trecut* (regie, imagine), 1976; *In vino veritas*, 1979; *Rugina sufletului*, 1981; *Scara fără balustradă*, 1982; *Bunicuțe, bunicuțe*, 1986; *Misterioșii apostoli ai credinței* (regie), 1986; *Cei pe care-i tubim sunt vii* (regie, imagine), 1987; *Nepăsătorii*, 1987; *Stăpâni și slugi*, 1988; *Auzi-mi glasul*, 1989; *Doamne, iată-mă!* (scenariu, regie), 1990.

Hasdeu (Hâjdu), Alexandru

(30.11.1811, Micirineț, azi în Ucraina – 9.11.1872, Cristinești, Hotin, azi în Ucraina)

Scriitor. Tată al lui B.-P. H. A studiat la Seminarul Teologic din Chișinău, apoi la Facultatea de Drept a Universității din

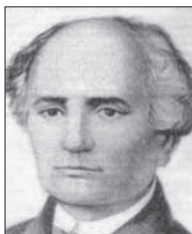
Harkov. În 1830 sunt publicate primele sale scrieri filosofice – *Despre calitatea Poeziei Divine* și *Despre scopul filosofiei* în revista moscovită *Vestnik Evropi*. În 1840 rostește un renumit discurs în fața absolvenților și personalului pedagogic de la școala județeană din Hotin – *Suvenire de cele trecute, idee de cele de față și arătare de cele viitoare ale Moldaviei*, tradus imediat în română de Constantin Stamati. În 1860, în *Foița de istorie și literatură*, apare lucrarea sa *Notiță asupra operei lui Cantemir Voievod*. În 1866 este ales membru fondator al Societății Filologice Române. A adus o contribuție importantă la unificarea principatelor române, în special prin discursurile din 1837 și 1840. Discursul din 1837, publicat în 1838 la Brașov și în 1839 la București, a fost piatră de temelie a unificării principatelor la 24 ianuarie 1859. Prin scrisoarea „Epistolă către români” (publicată la 2 ianuarie 1859) definește elementul-cheie al „mesianismului românesc”, denumit și „școala basarabească”, prin care dovedește participarea inteligentă (și de multe ori hotărâtoare, ca în 1918) a basarabenilor la actul de întregire a neamului românesc. Membru fondator al Academiei Române (1866) și membru de onoare (1870).

Hasdeu, B(ogdan)-P(etriceicu)

(26.02.1838, Cristinești Hotinului, azi în Ucraina – 25.08.1907, Câmpina)

Scriitor, lingvist, folclorist, istoric. Fiu al lui Alexandru H. și tată al Iuliei H. Mama lui era poloneză după tată. A urmat Facultatea de Drept (fără diplomă) la Harkov. Discipol al lui Giambattista Vico și Mihail Kogălniceanu. Adversar al lui Titu Maiorescu. După o perioadă ieșeană, se mută la București ca profesor la universitate. Unionist, antidinastic. A fondat și condus publicații satirice: *Aghiuță*, *Satyru*; istorice: *Columna lui Traian*, *Arhiva istorică a României*; literar-culturale: *Revista nouă*. A scris versuri romantice de inspirație socială și fantastică: *Poezie*, 1873; *Sarcasm și ideal*, 1897; proză de notație realită: *Duduca Mamuca*, 1863; sau de evocare a trecutului: *Ursita*, 1876; dramă: *Răzvan Vodă*, 1867 și comedie. Ca lingvist este considerat unul dintre primele spirite științifice care a folosit metoda comparativ-istorică: *Principie de filologia comparativă ario-europeană*, 1875, și a formulat argumentat teoria circulației cuvintelor: *Cuvinte den bătrâni*, 3 vol., 1877–1881, Premiul Academiei. A proiectat un vast dicționar al literaturii române, din care au apărut doar primele două fascicule: *Etymologicum Magnum Romaniae*, 1886–1898, și a realizat prima anchetă dialectală (prin corespondență) din România. A fost unul

Hațegan

Alexandru Hăjdeu

B.-P. Hasdeu

Iulia Hasdeu

Clara Haskil

dintre fondatorii folcloristicii comparate la noi, studiind geneza motivelor. A publicat documente slavone, rusești, sârbești și polone privind istoria Țărilor Române. Ca istoric a fost influențat de A. Comte, H. Buckle, Ch. Darwin, H. Spencer, A.R. Wallace. A călătorit în căutare de documente istorice în Serbia, Ungaria, Transilvania, Polonia, Anglia, Franța, Elveția, Austria, Germania ș.a. Admirator al lui Nicolae Bălcescu, a scris după modelul acestuia monografia *Ioan Vodă cel Cumplit*, 1865, și *Istoria critică a românilor*, numai primele două volume, 1873, concepută ca un răspuns la teoriile lui Rössler. Membru al Societății Academice (1867), apoi vicepreședinte al Academiei în mai multe rânduri.

Hasdeu, Iulia

(2.11.1869, București – 29.09.1888, București)

Poetă. Fiică a lui B.P. H. A absolvit la unsprezece ani liceul Sf. Sava și a obținut bacalauratul în Litere la Sorbona, înscriindu-se la Limbi Clasice la aceeași universitate. A scris satire, meditații, comedii și drame pline de sensibilitate, publicate postum: *Opere postume*, 3 vol., 1889–1890. Astăzi există o fundație culturală care-i poartă numele.

Haskil, Clara

(7.01.1895, București – 7.12.1960, Bruxelles)

Pianistă. Evreică după etnie. Primele noțiuni de pian le primește de la mama ei. La vârsta de 5 ani cântă în fața reginei Elisabeta. La 7 ani pleacă la Viena, unde ia lecții de pian cu Richard Robert. Face progrese rapide și în 1905 – în vârstă de 10 ani – dă primul ei recital public cu lucrări diferite din creația marilor compozitori, pe care le execută fără partitură. În același an se înscrie la Conservatorul din Paris, unde devine eleva renumitului pianist Alfred Cortot. Câștigă mai multe concursuri de interpretare, dar, din nefericire, este silită să-și întrerupă activitatea pentru mai mulți ani, fiind imobilizată în ghips din cauza unei boli a coloanei

vertebrale. Abia în 1921 este în măsură să reapară în public ca solistă în recitaluri de pian sau concerte orchestrale, ori însoțind muzicieni prestigioși ca George Enescu, Pablo Casals, Eugène Ysaye, Dinu Lipatti. Reușește în 1942 să se stabilească în Elveția. Este legată de Dinu Lipatti printr-o mare prietenie. Adevărata consacrare o cunoaște după al Doilea Război Mondial, când concertează sub bagheta unor dirijori vestiți, ca Leopold Stokowski sau Thomas Beecham.

Hațegan, Cornel

(17.08.1940, Ohaba-Mătrnic, Caraș-Severin)

Fizician. A absolvit Fizica (specialitatea nucleară) la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Fizică Nucleară din București. Contribuții în domeniul ciocnirilor atomice, spectroscopiei nucleare, al fenomenelor de polarizare în reacții nucleare. Lucrări: *Resolution of a System of Coupled Schroedinger Equations*, 1969; *Threshold of neutron Analogue Channel*, 1975; *Approach to Quasiresonant Processes*, 1991. Membru corespondent (1992) al Academiei Române.

Hațegan, Vasile

(15.11.1915, Youngstown, Ohio, SUA – 25.04.2003, Sakwood, SUA)

Teolog. Familie originară din Alba Iulia. A absolvit Academia Teologică Andreiană din Sibiu, Facultatea de Teologie și cea de Litere și Filosofie din București. Specializare la Universitățile Southwest Exeter și Cambridge în Anglia (1939), apoi la Universitatea din Youngstown – Ohio (1939–1940), după care a obținut o diplomă de master la Seminarul Union Theological din New York (1946–1948) și o diplomă de master în arte la Universitatea Columbia din New York (1952–1955). Hirotonisit preot în 1941 la New York de către arhiepiscopul Athenagoras, viitorul patriarh ecumenic, pentru parohia ortodoxă română Sf. Dumitru din New York (1941–1955); transferat apoi la parohia Sf. Maria din Cleveland (1955–1982), de

h

367

Hațieganu

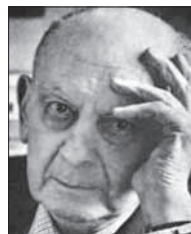
Vasile Hațieganu

Emil Hațieganu

Iuliu Hațieganu

Arnold Hauser

unde s-a pensionat. Preot suplinitor în Canton – Ohio (1983–1984) și Westlake – Ohio (1985–1986). A fost membru în Consiliul eparhial al Episcopiei românești din America, director pentru problemele ei externe, coordonator al cursurilor de vară de la „Vatra Românească”, membru în diferite comisii ale Consiliului Ecumenic al Bisericii (1948–1974) și reprezentant al Episcopiei Române din America la Adunările Generale ale Consiliului Ecumenic din Amsterdam (1948), Evanston (1954) și Uppsala (1968), președinte al Asociației Clerului Ortodox din Cleveland. Este autorul unei *Istории a românilor din America*.

Hațieganu, Emil

(9.12.1878, Trittenii de Jos, Cluj – 13.05.1959)

Jurist și om politic. Greco-catolic. Frate cu Iuliu H. A absolvit Dreptul la Facultatea din Cluj, unde a devenit profesor. Membru al Partidului Național Român, lider al unirii Transilvaniei cu România. Ministru al Muncii și Ocrotirilor Sociale în Cabinetul Iuliu Maniu, ministru de stat pentru Transilvania, a protestat la pierderea Ardealului de Nord (1940). Arestat în „afacerea Tămădău”, 1947, a făcut închisoare la Sighet până în 1955. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Hațieganu, Iuliu

(14.04.1885, Dârja, Cluj – 4.09.1959, Cluj)

Medic internist. Frate cu Emil H. A absolvit gimnaziul superior greco-catolic din Blaj, unde a fost coleg de clasă cu viitorul cardinal Iuliu Hossu. A urmat Facultatea de Medicină a Universității din Cluj. În 1910 își încheie studiile cu un strălucit doctorat. Cercetări în domeniul tuberculozei. A format la Cluj o valoroasă școală de medicină internă. Astăzi Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj îi poartă numele. S-a făcut cunoscut încă din 1914 în literatura de specialitate printr-un studiu asupra galactozuriei

alimentare, publicat în *Jurnalul Medical* din Budapesta. A fost unul din delegații tinerețului universitar la Adunarea Națională de la Alba Iulia și a susținut în fața Consiliului Dirigent al Transilvaniei înființarea Universității din Cluj. Ulterior va prezida și primul Congres al Medicilor, unde prietenul său, medicul militar Iuliu Moldovan, numit de consiliul dirigent în funcția de secretar cu problemele sănătății publice, va prezenta un raport asupra stării sănătății populației din Transilvania, subliniind necesitatea reluării activității la Facultatea de Medicină din Cluj. Alături de Ioan Goia a adus specialiști excepționali, ca Victor Papilian, Titu Vasiliu, Iacob Iacobovici, Constantin Ureche, Victor Babeș, Constantin Levaditi sau Emil Racoviță. Din fonduri proprii, colectă publică și bani de la ASTRA, a înființat între 1930 și 1932 la Cluj-Napoca un parc destinat mișcării sportive a tinerilor. Parcul Sportiv Iuliu Hațieganu, aflat pe malul Someșului, are o suprafață de 25 ha. În perioada 1940–1945 s-a implicat de multe ori în salvarea vieții unor evrei sau români, alături de Raul Șorban și Theodor Criveanu. Lucrări: *Despre encefalita epidemică*, 1920; *Infecția tuberculoasă și profilaxia ei socială*, 1926; *Tratat elementar de semiologie și patologie*, 3 vol., 1934–1939; *Clinică și patologie medicală*, 2 vol., 1955, 1958. Membru al Societății Medicale a Spitalelor din Paris. A fost membru al Academiei Române (1955).

Hauser, Arnold

(31.03.1929, Brașov – 1988, București)

Prozator. Prizonier de război în URSS (ca etnic german din România). Autodidact. Redactor-șef la *Neue Literatur*. Scrie proză axată pe problemele generației postbelice, ale tranziției de la mentalitatea interbelică la cea socialistă: *Kerben (Crestături)*, 1962; *Leute die ich kannte* (Lumea pe care am cunoscut-o), 1965; *Der fragwürdige Bericht Jakob Bühlmann (Îndoielnicul raport al lui Jakob Bühlmann)*, 1967. S-a făcut cunoscut în lume prin studii

Hăulică

Ion Hăbășescu

Pompei Hărășteanu

Dan Hăulică

Ioan D. Hăulică

de istoria și filosofia artei: *The Social History of Art (Istoria socială a artei)*, 1953; *Philosophie der Kunstgeschichte (Filosofia istoriei artei)*, 1958, München.

Hăbășescu, Ion

(1.06.1938, Sofia, Basarabia)

Inginer mecanic. A absolvit Facultatea de Mecanizare a Agriculturii la Institutul Agricol din Chișinău și s-a specializat la Institutul de Cercetări în Pomicultură, Viticultură și Vinificație. A lucrat la Stațiunea pentru Încercarea Mașinilor din Moldova, la Institutul de Cercetări în Pomicultură, Viticultură și Vinificație, a fost director al Institutului de Cercetări în domeniul Mecanizării și Electrificării Agriculturii (1987–2005) și director al Institutului de Tehnică Agricolă Mecagro (din 2006). Profesor la Universitatea Tehnică (Politehnica) din Chișinău. Contribuții la inventarea unor mașini (deține 36 de brevete de invenție) care să protejeze mai bine plantele, a unui complex de utilaje pentru sectorul zootehnic, complexe de mașini și utilaje pentru cultivarea, recoltarea și prelucrarea producției agricole, mai ales a viței-de-vie. Lucrări: *Механизация работ в виноградарстве в хозяйствах Молдавской ССР (Состояние и перспективы механизации виноградарства в Молдавии); Механизация возделывания винограда*. Membru al Consiliului Tehnico-Științific al Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova. Distins cu titlul de Om Emerit al Moldovei, cu Medalia Meritul Civic, cu Premiul de Stat. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Hărășteanu, Pompei

(14.09.1935, Gheorghieni)

Bas. A copilărit la Luduș. A absolvit Conservatorul la București. Locul II la concursul de canto, Budapesta, 1960. Solist la Opera Națională din București. Profesor la IATC, Conservatorul din București și Universitatea din Constanța. Invitat la Opera din Bonn,

unde a cântat 4 ani sub bagheta lui Herbert von Karajan. A susținut peste 8 000 de spectacole, în țară și în străinătate (turnee în Austria, Belgia, China, Franța, Cehoslovacia, R.F. Germania, R.D. Germană, Olanda, Italia, Singapore, URSS, Anglia, Elveția, Australia ș.a.). Roluri în: *Dragoste și jertfă* de C. Trăilescu, *Oedip* de G. Enescu, *Răpirea din Serai* și *Flautul fermecat* de W.A. Mozart, *Fidelio* de L. van Beethoven, *Cneazul Igor* de A.P. Borodin, *Lakmé* de L. Delibes, *Lucia di Lammermoor* de G. Donizetti, *Povestirile lui Hoffmann* de J. Offenbach, *Bărbierul din Sevilla* de G. Rossini, *Turandot* de G. Puccini, *Evgheni Oneghin* de P.I. Ceaikovski, *Aida*, *Don Carlos*, *Ernani*, *Trubadurul*, *Rigoletto*, *Bal mascat* de G. Verdi, *Olandezul zburător*, *Lohengrin*, *Tannhauser*, *Aurul Rinului*, *Walkyria*, *Siegfried*, *Amurgul zeilor* de R. Wagner ș.a. Teatrul din Luduș îi poartă numele.

Hăulică, Dan

(7.02.1932, Iași)

Critic de artă și eseist. A absolvit Literale la Iași și Istoria Artei la București. A fost redactor-șef pentru o lungă perioadă de timp al prestigioasei reviste de literatură universală *Secolul 20*. În 1990 a fost numit ambasador, delegat permanent al României pe lângă UNESCO. Lucrări: *Peintres roumains*, 2 vol., 1963, 1965; *Geografii spirituale*, 1973; *Dimensiuni ale artei moderne*, 1992. Membru corespondent (din 1993) al Academiei Române.

Hăulică, Ioan D.

(29.10.1924, Ipatele, Iași – 13.05.2010)

Medic. A absolvit Medicina la Iași. Specializare în Austria, Polonia, SUA. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din Iași. Contribuții în domeniul fiziologiei și farmacologiei sistemului nervos vegetativ. Lucrări: *Medicația neurovegetativă*, 1959; *Produse farmaceutice românești cu acțiune vegetativă*, 1964; *Sistemul nervos vegetativ*, 1975; *Hormoni locali*, 1983. Membru titular (1994) al Academiei Române.

h

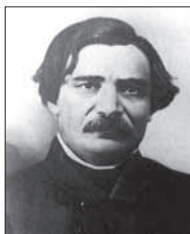
369

Hâjdu

Constantin N. Hârjeu

Ion Heliade-Rădulescu

Sava Henția

Ștefan Hepites

Hâjdu, Alexandru

V. Hasdeu, Alexandru

Hârjeu, Constantin N.

(10.12.1856, București – 24.05.1928, București)
Inginer și general. A absolvit Școala de Ofițeri din București, Școala Politehnică din Paris și Școala de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau. Profesor la Școala Superioară de Război și la Școala de Artilerie și Geniu din București. Lucrări: *Curs de topografie*, 1886; *Curs de telegrafie militară*, 1890; *L'Armée Roumaine en 1900*, 1900. Ministru de Război de două ori: 1912–1914, 1918. Membru corespondent al Academiei Române (1909).

Heliade-Rădulescu, Ion

(6.01.1803, Târgoviște – 27.04.1872, București)
Scriitor și filosof. A absolvit Academia Domnească de la Sf. Sava, unde a fost apoi profesor. A fost unul dintre inițiatorii Societății Literare (1827). A editat *Curierul românesc* și a pus bazele unui așezământ tipografic și editorial (1830). A fost membru fondator al Societății Filarmonice (1833) și membru al Guvernului Provizoriu la 1848, fiind moderat ca opțiune. A scris poezie lirică: meditație preromantică: „O noapte pe ruinele Târgoviștei”; elegie: „Dragale mele umbre”; poem autobiografic: „Serafimul și heruvimul”; a cântat marele spectacol cosmic: „Anatolida sau Omul și forțele”, 1840. A scris de asemenea satire și fabule politice: „Muștele și albinele”; o epopee: *Mihaiada* (despre Mihai Viteazul) și capodopera sa poetică, mitul folcloric *Sburătorul*, 1843, care, mai târziu, va da titlul revistei și cenaclului lui E. Lovinescu. A teoretizat pe marginea poeziei: *Curs întreg de poezie generală*, 4 vol., 1868–1880, afirmând principii neoclasiche. Ca prozator a lăsat scrieri satirice în maniera fiziologilor: *Domnul Sarsailă auriul*. A fost preocupat de lingvistică, domeniu în care a evoluat de la fonetism la italianism: *Paralelism între dialectele român și italian*, 1869. A lăsat un tratat de filosofie: *Equilibru între Anthites și Spiritul și Materia*,

1859–1869. Prin ansamblul activității sale se poate spune că a sesizat necesitatea a ceea ce Eminescu a înfăptuit: orientarea culturii române dinspre Orient spre Occident. În acest sens contribuția sa cea mai importantă este proiectul Bibliotecii Universale (1846), având ca model „Le Panthéon littéraire” al lui Louis Aimé Martin, proiect ce-și propunea 230 de traduceri în română, în zece ani, ale capodoperelor culturii universale. Membru fondator al Societății Academice (1867), președinte al Academiei (1867–1870).

Henția, Sava

(1848, Sebeșel, jud. Alba – 1904, București)

Pictor. A absolvit Școala de Belle Arte la București. Specializare la Roma și Paris. Profesor de desen la azilul Elena Doamna. Pictor pe frontul Războiului de Independență. Lucrări: *Psyche părăsită de Amor*, 1873; *Aurora*, 1874; *Aprovizionarea dorobanților români în Bulgaria*, 1877; *Lăgărul*, 1877; *Neagoe Basarab*; *Doamna Despina*; *Tudor Vladimirescu*; *Intrarea triumfală a lui Traian în Sarmizegetusa*. Premiul Bene Merenti clasa a II-a.

Hepites, Constantin C.

(1802, Brăila – 1890, Brăila)

Farmacist. Origine grecească. Tatăl al lui Ștefan H. A absolvit Universitatea din Viena în 1856, specialitatea Medicină. A întemeiat o farmacie și a alcătuit *Farmacopeea română*, 1859, prima lucrare de acest gen la noi și printre primele din Europa. El indică plantele de leac, ce anume vindecă și cum se prepară rețetele. Lucrarea a fost citată de numeroși farmaciști europeni și a constituit baza de lucru pentru primele medicamente produse chimic la sfârșitul veacului al XIX-lea. A fost, alături de fiul său ș.a., fondator al Muzeului și Bibliotecii Municipale a Brăilei, ambele 1880.

Hepites, Ștefan

(5/17.02.1851, Brăila – 15.09.1922, Brăila)

Fizician și meteorolog. Fiu al lui Constantin H. Profesor de matematică la gimnaziul

h

370

Herschkowitz

din Brăila, apoi fondator al primei stații de meteorologie din România, la Brăila, 1878. Urmează școala primară în orașul natal și la Ploiești, apoi colegiul Matei Basarab din București (1861–1865). A absolvit Școala Superioară de Artilerie și Geniu și Facultatea de Științe din Bruxelles, apoi Politehnica din Bruxelles, specialitatea construcții. A participat la Războiul de Independență. A înființat, în 1878, prima stație meteorologică românească, iar în 1884 a creat prima stațiune meteorologică la București, la Școala de Agricultură de la Herăstrău, mutată în 1888 la Filaret. A organizat primele observații științifice referitoare la cutremure, creând Serviciul Macroseismic. De asemenea, a avut un rol important în promovarea sistemului metric, determinării astronomice și difuzării orei exacte, determinării magnetismului terestru în România – fiind și autorul celor dintâi scrieri de istorie a meteorologiei și astronomiei românești. A realizat, împreună cu I.Șt. Mutar, prima hartă magnetică a României, de numele lui legându-se și înființarea primelor stațiuni seismologice din țară, unde a început observațiile sistematice în 1892. Pentru observatorii voluntari ai cutremurelor a elaborat o serie de *Instrucțiuni specifice*. În 1893 a elaborat și un catalog al cutremurelor din 1838–1892, publicat în limbile română și franceză. Lucrări: *Chartele synoptice pentru prevederea timpului*, 1884; *La pluie en Roumanie*, 1893; *Studii de meteorologie agricolă*, 1900. Alături de tatăl său, Constantin H., a fost fondator al Muzeului și Bibliotecii Municipale din Brăila (1880). Membru (1902) și vicepreședinte (1910–1913; 1919–1921) al Academiei Române.

Hera, Cristian Ioan D.

(18.12.1933, Ploiești)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agricultură la București și Facultatea de Agrochimie și Pedologie la Moscova. Director al Institutului de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice Fundulea. Profesor la Universitatea Agricolă din București. Cercetări în domeniul utilizării tehnicilor nucleare în fertilizarea solului. Lucrări: *Fosforul în agricultură*, 1974; *Ghid pentru alcătuirea planurilor de fertilizare*, 1980; *Tehnici nucleare în agricultură*, 1984; *Mică enciclopedie agricolă*, 1988; *Agrochimie*, 1990. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură, al Societății Europene pentru Tehnici Nucleare în Agricultură, președinte al Centrului Științific Internațional pentru Îngrășămintele. Membru titular al Academiei Române (2004).

Cristian Ioan D. Hera

Nicolae Herlea

Herlea, Nicolae, nume la naștere Herle

(28.08.1927, București)

Bariton. A absolvit Conservatorul din București și s-a specializat la Roma, la Accademia di Santa Cecilia. A debutat în 1951 la Opera Națională din București. Au fost roluri, în cariera sa, pe care le-a interpretat de peste 500 de ori. Cele mai cunoscute în: *Bărbierul din Sevilla* de Rossini, *Lucia di Lammermoor* de Donizetti, *Rigoletto* de Verdi, *Carmen* de Bizet, *Evghenii Oneghin* de Ceaikovski, *Cneazul Igor* de Borodin, *Tosca* de Puccini. A cântat pe marile scene ale lumii alături de Montserrat Caballé, Mario Del Monaco, Franco Corelli, Plácido Domingo, Joan Sutherland, Giuseppe Di Stefano, Nicolai Ghiaurov, Nicolai Ghiuselev, Giulietta Simionatto, James McCracken, Carlo Bergonzi, Fiorenza Cosotto, Nicolai Gedda, Luigi Alva, Ivan Petrov. Distincții: Medalia de Aur și Marele Premiu la Festivalul Primăverii de la Praga în 1954; Laureat al Concursului Internațional de Canto de la Geneva în 1955; Medalia de Aur și Marele Premiu la Concursul de Canto de la Verviers în 1957; Titlul de Artist al Poporului, în 1962. Medalia de Aur Giuseppe Verdi în 1963 la Milano. Cheia orașului Detroit. Premiul de stat în 1964. Ordinul Cultural de Merit în 1968. Ordinul Muncii în 1974. Ordinul Tudor Vladimirescu în 1981. Ordinul Steaua României în 2000.

Herschkowitz, Philipp F.

nume la naștere Filip Herscovici

(7.09.1906, Iași – 5.01.1989, Viena)

Muzician. Evreu ca etnie. A absolvit Conservatorul la Iași. S-a specializat la Academia de Muzică din Viena. A fost elevul lui Alban Berg și Anton Webern. A ajuns la Cernăuți în 1940 și a fost evacuat la Tașkent (Uzbekistan) în perioada războiului. S-a dus la Moscova în 1946 și a predat lecții particulare de muzică. A creat Divizia de Underground, a cluburilor de noapte pentru tineri. A făcut muzică dodecafonică. La invitația lui Berg

h

371

Herseni

s-a dus la Viena în 1988. Lucrări: *Waltz for piano*, 1929; *Fuga* pentru 14 instrumente solo, 1930; *Wie des Mondes Abbild zittert* pe versuri de Heinrich Heine, 1932; *Весенние цветы*, 1947; *Drei Klavierstücke*, 1960; *Brandmal*, pe versuri de Paul Celan, 1960; *Espenbaum*, pe versuri de Paul Celan, 1970; *Малая камерная сюита*, 1970; *Madrigaly* pe versuri de Rainer Maria Rilke, Federico García Lorca și Guillaume Apollinaire, 1983; *Drei Gesänge mit Begleitung eines Kammerensembles*, 1987–1988.

Herseni, Traian

(1907, Iași, jud. Făgăraș, azi jud. Brașov – 17.07.1980, Oradea)

Sociolog. A avut legături cu cercurile legionare și a publicat în revistele lor. A absolvit Litere și Filosofie la București, s-a specializat la Berlin. Discipol al direcției sociologice a lui Dimitrie Gusti. Secretar de stat la Ministerul Educației, Cultelor și Culturii în perioada legionară. Profesor la Facultatea de Litere din București și Cluj. Arestat în 1952 și trimis la Aiud până în 1956. După eliberare a locuit la Oradea și a colaborat la revista *Familia*. Lucrări: *Individ și societate în satul Fundul Moldovei*, 1932; *Categoriile sociale cornovene*, 1932; *Teoria monografiei sociologice*, 1934; *Realitatea socială*, 1935; *Mișcarea Legionară și țărănimea*, 1937; *Mișcarea Legionară și muncitorimea*, 1937; *Thomas Hobbes*, 1937; *Sociologia românească*, 1940; *Probleme de sociologie pastorală*, 1941; *Drăguș – un sat din Tara Oltului (Făgăraș)*, 1944; *Sociologie și etică*, 1968; *Psihologia organizării întreprinderilor industriale*, 1969; *Prolegomene la teoria sociologică*, 1969; *Industrializare și urbanizare*, 1970; *Sociologia literaturii*, 1973; *Sociologie industrială*, 1974; *Sociologia limbii*, 1975; *Literatură și civilizație: încercare de antropologie literară*, 1976; *Forme străvechi de cultură poporană românească*, 1977; *Cultura psihologică românească*, 1980.

Hitchins, Keith

(2.04.1931, Schenectady, New York)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea Harvard. Specializare la Sorbona (1957–1958), București (1960–1961), Cluj (1961–1962), precum și la arhivele din Viena, Budapesta, București, Cluj și Sibiu. A citit în română pe G. Călinescu, Z. Ornea, Pavel Dan, Lucian Blaga, Mircea Eliade. S-a împrietenit cu Virgil Nemoianu și Sorin Alexandrescu. Specializat în istoria României și a kurzilor. Fondator al revistei *Jurnal of Kurdish Studies*. Profesor la Universitatea din Illinois. Lucrări: *The Rumanian National Movement in Transilvania 1780–1849*, 1969; *The Idea of Nation: The Romanians of Transylvania 1691–1849*, 1988; *Rumania, 1866–1947*,

1994; *The Romanians, 1774–1866*, 1996; *A Nation Discovered: Romanian Intellectuals in Transylvania and the Idea of Nation, 1700–1848*, 1999; and *A Nation Affirmed: The Romanian National Movement in Transylvania, 1860–1914*, 1999; Doctor Honoris Causa al universităților din București, Cluj, Sibiu, Iași, Alba Iulia, Târgu Mureș. Membru al Asociației Istoricilor Americani, al Academiei Româno-Americane (ARA). Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Hobana, Ion

nume la naștere **Ion Mantaroșie**

(25.01.1931, Sănicolau Mare – 22.02.2011, București)

Prozator și eseist. A absolvit Filologia la București. A lucrat la Editura Tineretului, a fost secretar al Uniunii Scriitorilor. Scris literatură științifico-fantastică: *Oameni și stele*, 1958; *Un fel de spațiu*, 1988; *Călătorie întreruptă*, 1989. A scris eseuri despre SF: *20 000 de pagini în căutarea lui Jules Verne*, 1979, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Literatura de anticipație*, 1986; *Călătorie întreruptă*, 1989. A publicat împreună cu Julien Weverbergh *OZN – o sfidare pentru rațiunea umană și UFO's in Oost en West* (eseu în engleză, neerlandeză, franceză și spaniolă). Este președintele secției române a World SF, membru al H.G. Wells Society și al Associazione Internazionale per gli Studi sulle Utopie. Pentru întreaga sa activitate, a primit Marele Premiu al Ministerului Culturii și Artei din Polonia, Premiul special Aripile Fanteziei, Premiul internațional la primul Congres European de Science Fiction (1972), Premiul Special la EUROCON V (Stresa, Italia) și Premiul World SF (1984, Brighton, Marea Britanie).

Hodorogea, Andrei

(1878, Slobozia Hodorogea, Basarabia – 20.08.1917, Chișinău)

Inginer hotarnic. A absolvit Școala de Agri-cultură de la Cucuruzeni și s-a specializat în Rusia. Prieten cu Simion Murafa. S-a ocupat de delimitarea proprietăților – mai ales ale răzeșilor – din Moldova. A încercat să apere proprietatea și a intrat în conflict cu forțele revoluționare, fiind ucis. Statuia sa din Parcul Catedralei de la Chișinău a fost dărâmată în 1940. O stradă din Chișinău îi poartă astăzi numele.

Hodoș, Enea

(31.12.1858, Roșia Montană – 25.07.1945, Sibiu)

Folclorist și scriitor. Frate cu Nerva și fiu al lui Iosif H. A urmat Medicina, Filosofia și Literele la Viena și Budapesta și a fost membru al Societății România Jună din

Hohenzollern

Keith Hitchens

Ion Hobana

Calistrat Hogas

Carol I de Hohenzollern

Viena. A lucrat ca profesor și redactor la Sibiu, Caransebeș, Sighet. A cules folclor: *Poezii populare din Bănat*, 2 vol., 1892, 1906; *Frunzulițe din război*, 1918; *Frumoasa din Nor și alte povești*, 1927, și a alcătuit manuale școlare. A scris nuvele și schițe. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Hodoș (Hodoșiu), Iosif

(20.10.1829, Bandu de Câmpie, jud. Mureș – 28.11/9.12.1880, Sibiu)

Istoric și om politic, avocat, publicist. Tată al lui Enea și Nerva H. A fost unul dintre fruntașii mișcării naționale a românilor transilvăneni. Lucrări: *Românii și constituțiunile Transilvaniei*, 1871. Membru fondator al Academiei Române (1866).

Hodoș, Nerva

(20.11.1869, Baia de Criș, jud. Hunedoara – 1.11.1913, Sibiu)

Istoric și bibliograf. Fiu al lui Iosif și frate cu Enea H. A organizat după principii moderne Biblioteca Academiei. A scos *Revista bibliografică*. A editat, împreună cu Ion Bianu, *Bibliografia românească veche*, 4 vol. (1898–1903), și cu Al. Sadi-Ionescu, *Publicațiunile periodice românești*, 1913. A contribuit la alcătuirea colecției *Documentele Hurmuzaki*.

Hogas, Calistrat

(19.04.1848, Tecuci – 28.08.1917, Roman)

Prozator. Profesor de liceu. Colaborator al *Vieții românești*. S-a remarcat îndeosebi prin memoriile de călătorie ce descriu munții într-un stil plin de umor, pe alocuri clasicizant: *Pe drumuri de munte*, 1914; *Amintiri dintr-o călătorie*, 1921, postum; *În munții Neamțului*, 1921, postum. Premiul Societății Scriitorilor Români (1922, postum).

Hohenzollern-Sigmaringen

Dinastie germană cu originea în veacul al XI-lea (Burchard I de Zollern din Suabia, zona Pădurea Neagră, de unde izvorăște Dunărea, demnitar la curtea împăratului

Frederic I de Hohenstaufen Barbarossa și participant la a III-a Cruciadă). Numele Hohenzollern desemna Zollernul de Sus (Hohen), zona Baden Württemberg, unde se afla castelul. În veacul al XVI-lea dinastia s-a împărțit în trei ramuri: Hohenzollern-Hechingen, Hohenzollern-Sigmaringen și Hohenzollern-Haigerloch. Din ramura Hohenzollern Sigmaringen (catolică) au fost, cu începere din veacul al XV-lea, conducători ai Brandenburgului, Prusiei, Germaniei, iar din 1866 ai României (trecuți la ortodoxie). Încrengăturile multiseculare ale familiei au produs, în timp, conexiuni cu alte mari dinastii europene (Spania, Franța, Marea Britanie).

Hohenzollern, Carol I de, nume la naștere Karl Eitel Friedrich Zephyrinus Ludwig von Hohenzollern-Sigmaringen

(10.04.1839, Sigmaringen – 27.09/10.10.1914, Sinaia)

Domnitor, apoi rege al României, care a condus România după abdicarea lui Alexandru Ioan Cuza. A fost căsătorit cu Elisabeta de Wied (Carmen Sylva), au avut o fetiță care a murit de mică, iar continuitatea la tron a fost asigurată de Ferdinand, nepotul lui Carol I. După finalizarea studiilor elementare s-a înscris la școala de cadeți din Münster. În 1857 termina cursurile Școlii de Artilerie din Berlin. Familia sa, dinastia de Hohenzollern-Sigmaringen, era înrudită cu familia lui Napoleon al III-lea și avea relații excelente cu acesta. România era în acea perioadă sub influența puternică a culturii franceze, iar recomandarea de către Napoleon a prințului Carol a valorat mult în ochii politicienilor români, la fel ca și rudenția de sânge cu familia prusacă domnitoare. Ion Brătianu a fost politicianul român trimis să negocieze cu Carol și familia acestuia posibilitatea ca prințul Carol să vină pe tronul României. Până în 1866 (când a acceptat coroana României, deoarece Unirea Principatelor sub Cuza fusese condiționată de otomani și acceptată de

h

373

Hohenzollern

Puterile garante doar pentru perioada vieții acestuia) a fost ofițer german. A participat la al doilea război din Schleswig, mai ales la asaltul citadelor Fredericia și Dybbøl, experiență care îi va fi de folos mai târziu în războiul ruso-turc. În cei 48 de ani ai domniei sale, Carol I a obținut independența țării, căreia i-a și crescut imens prestigiul, a redresat economia și a pus bazele unei dinastii. După războiul ruso-turc, România a câștigat Dobrogea, iar regele a ordonat ridicarea primului pod peste Dunăre, între Fetești și Cernavodă, care să lege noua provincie de restul țării. Proclamat domnitor al Principatelor Române în ziua de 10 mai 1866, rămâne cu acest titlu până după Războiul de Independență, în 26 martie 1881, când este proclamat rege. Imediat după sosirea în țară, Parlamentul României a adoptat la 29 iunie 1866 prima constituție a țării. Ideea de bază a tuturor constituțiilor regale din România era aceea că regele conduce fără a guverna. În timpul domniei sale țara a obținut independența deplină față de Imperiul Otoman, după un război efectiv, intens, modern și foarte eficient (cunoscut în istorie ca Războiul de Independență, dar și ca războiul ruso-turc, 1877–1878), unde contribuția României a fost decisivă. Tot în timpul domniei lui Carol I, în 1913, în urma celui de-al doilea război balcanic, terminat prin Tratatul de la București, din 1913, România obține partea de sud a Dobrogei, Cadrilaterul, de la Bulgaria. Viața politică internă, încă dominată de familiile de mari proprietari de pământ, organizată în jurul partidelor rivale, Liberal și Conservator, a fost lovită de două războaie ale țărănilor, în sudul Țării Românești, în aprilie 1888, și în partea nordică a Moldovei, în februarie 1907, care a cuprins repede și sudul, până în martie. Războaiele au fost reprimare sângeroase. La începutul Primului Război Mondial regele dorea să intre în război de partea puterilor centrale, în timp ce opinia publică era de partea Antantei. Din 1867 a fost membru de onoare al Academiei Române, iar între 1879 și 1914 a fost protector și președinte de onoare al aceleiași instituții.

Hohenzollern, Carol al II-lea de

(15.10.1893, Sinaia –
4.04.1953, Estoril, Portugalia)

Rege al României (8 iunie 1930–6 septembrie 1940). Cunoscut și sub numele de Carol Caraiman, nume ales de tatăl său, Ferdinand, și folosit de Carol după ce a fost dezmoștenit și radiat din casa regală de Hohenzollern-Sigmaringen (între 1925 și

1930). Este fiul cel mare al regelui Ferdinand al României și al soției sale, regina Maria. S-a căsătorit pentru prima oară, la Odessa, Ucraina, pe 31 august 1918, în contradicție cu statutul casei regale (care cerea numai căsătoria între case regale), cu Ioana Maria Valentina Lambrino (Zizi Lambrino, 1898–1953), fiica unui general român (prin Constituție membrii casei regale nu se puteau căsători cu români). Ulterior s-a căsătorit (10 martie 1921) cu prințesa Elena a Greciei și Danemarcei. În cadrul acestei căsătorii s-a născut, pe 25 octombrie 1921, viitorul rege Mihai. Acest mariaj s-a deteriorat la scurt timp prin aventura regelui cu Elena Lupescu (cunoscută ca Magda Lupescu, 1895–1977), fiică a lui Nicolas Grünberg, farmacist. Ca rezultat al scandalului, Carol a renunțat la tron în decembrie 1925 în favoarea fiului său minor Mihai, care a devenit rege în iulie 1927. Carol și regina-mamă Elena au divorțat în 1928. Martorii oculari afirmă chiar că ar fi avut o aventură și cu o faimoasă prostituată, Foamea Neagră, din cartierul Crucea de Piatră, din București. Episodul este preluat de Petru Dumitriu în romanul *Cronică de familie*. Întorcându-se în țară la 6 iunie 1930 în urma negocierilor cu Iuliu Maniu, Carol a fost proclamat rege după două zile. În următorul deceniu a încercat să influențeze cursul vieții politice românești, în primul rând prin manipularea partidelor Național Liberal și Național Țărănesc și a unor grupări antisemite. La 10 februarie 1938 a desființat partidele politice, ceea ce asigura coroanei puterea supremă. Tot în 1938 a inițiat o reformă administrativă de inspirație fascistă, prin care a împărțit teritoriul României în zece ținuturi. Doi ani mai târziu, în 1940, forțat de presiunea sovieticilor, Germaniei, Bulgariei și a Ungariei să cedeze părți din teritoriul României, a fost obligat să abdice în favoarea administrației progermane a generalului Ion Antonescu, în favoarea fiului său Mihai, stabilindu-se în final în Portugalia. Carol și Elena Lupescu s-au căsătorit la Rio de Janeiro, Brazilia, la 3 iunie 1947, transformând-o pe aceasta în Prințesa Elena de Hohenzollern. A plecat din țară cu un tren încărcat cu obiecte din patrimoniul Coroanei, tablouri de mari maeștri, ca Tizian, Rubens și Rembrandt, sute de goblenuri, bijuterii, armuri ce decorau pereții palatelor regale de la Peleș și Peleş. Un grup de legionari au tras focuri de armă asupra trenului regal, dar nu au reușit să-l oprească. În Portugalia a valorificat toate aceste obiecte de artă devenind proprietarul unei averi fabuloase, pe care a cheltuit-o

Hohenzollern

Carol II de Hohenzollern

Elisabeta Hohenzollern

Ferdinand I de Hohenzollern

în întregime, ducând o viață de lux. Regele Carol a rămas în exil tot restul vieții sale. În 2003 rămășițele sale au fost aduse în România, fiind reînhumate la mănăstirea Curtea de Argeș, în afara bisericii în care se odihnesc regii României. Regele Mihai nu a participat la ceremonie. Membru de onoare al Academiei Române (1921), președinte de onoare și protector al Academiei Române (1930–1940).

Hohenzollern, Elisabeta de Wied, nume la naștere Elisabeth Pauline Ottilie Luise zu Wied, pseudonim literar Carmen Sylva (29.12.1843, Neuwied, Germania – 18.02.1916, Curtea de Argeș)

Numele sub care a mai fost cunoscută regina Elisabeta a României, întâia regină a României, soția lui Karl de Hohenzollern-Sigmaringen, primul rege român al dinastiei Hohenzollern, care și-a luat numele de Carol I (după Războiul de Independență din 1877 și Tratatul de la Berlin (1878), România fiind recunoscută ca regat în 1881. În timpul Războiului de Independență a înființat spitale, servicii de ambulanță și îngrijire și a procurat medicamente pentru răniți. S-a implicat energic în sprijinirea artelor și a societății filantropice, prin intermediul cărora a încurajat doamnele din înalta societate să aibă un rol activ în strângerea de fonduri și în gestionarea actelor caritabile. În absența unui sistem de caritate, Societatea Regina Elisabeta, fondată în 1893, a tratat gratuit circa 17 000 de pacienți pe an, a distribuit medicamente și a monitorizat starea familiilor nevoiaș. Și-a făcut un anturaj de artiști în devenire cum ar fi George Enescu sau Elena Văcărescu și i-a sprijinit financiar pe Nicolae Grigorescu și pe poetul Vasile Alecsandri. România a participat la Expoziția Universală de la Paris în 1867, 1889 și 1900 cu multe articole lucrate tradițional de femei, cum ar fi broderii și tapiserii, iar în 1912 regina a organizat la Berlin expoziția „Die Frau im Kunst und Beruf“ („Femeia în

artă și meșteșuguri“). Admiratoare sinceră a lui Mihai Eminescu, l-a recompensat cu Ordinul Bene Merenti, însoțit de o importantă sumă de bani (premiul a fost refuzat). A început să scrie la sugestia lui Vasile Alecsandri. Lucrări: *Poezii românești*; *Pelerinajul Dunării* (1882); *Cugetările unei regine* (1882); *O rugăciune* (1883); *Din două lumi* (1884); *Schițe* (1882); *Printre veacuri* (1885), dedicat lui Vasile Alecsandri; *Astra* (1882), roman scris în colaborare cu Mite Kremnitz; *Bate la ușă* (1887); *Poșta militară* (1887), în colaborare cu Mite Kremnitz, Bonn, 1887; *La voia întâmplării* (1888), în colaborare cu Mite Kremnitz; *Poveștile Peșelui* (1882); *Robia Peșelui* (1888); *Răzbunarea și alte povești* (1888); *Deficit* (1890); *Rinul meu* (1894). A tradus în limba germană multe din operele lui Vasile Alecsandri, de care era legată printr-o puternică prietenie literară. Membră de onoare a Academiei Române (1881).

Hohenzollern, Ferdinand I de, nume la naștere Ferdinand Viktor Albert Meinrad von Hohenzollern-Sigmaringen

(24.08.1865, Sigmaringen – 20.07.1927, Sinaia)

Rege al României (din 1914 până la moartea sa). A devenit moștenitor al tronului după unchiul său fără copii, regele Carol I, în noiembrie 1888, după renunțarea tatălui și fratelui său mai mare (primul născut). După o idilă cu poeta Elena Văcărescu, domnișoara de onoare a reginei Elisabeta, relație întreruptă la intervenția Consiliului de Coroană, care a reamintit principelui că nici un membru al familiei regale nu se poate căsători decât cu principese de origine străină, Ferdinand s-a însurat, la 10 ianuarie 1893, cu Maria de Edinburgh, care era nepoata reginei Victoria a Marii Britanii și a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei. Împreună au avut 6 copii, cel mai mare, botezat Carol, urmând să devină regele Carol al II-lea al României. Ferdinand a hotărât, împreună cu Consiliul de Coroană din 14/27 august 1916, intrarea României în Primul Război

h

375

Hohenzollern

Mondial de partea Antantei, împotriva Germaniei și Austro-Ungariei, realizând astfel pasul cel mai important pentru realizarea idealului României Mari. În cursul anului 1918, anul de naștere al României Mari, Ferdinand s-a întors triumfal la București, în fruntea armatei sale eroice, trecând pe sub Arcul de Triumf, întâmpinat fiind de populația entuziasă. Ferdinand a fost încoronat rege printr-o ceremonie spectaculoasă, în ziua de 15 octombrie 1922, la Alba Iulia. Viața politică internă în timpul domniei sale a fost dominată de Partidul Național Liberal condus de frații Ion și Vintilă Brătianu. Din 1890 a fost membru de onoare al Academiei Române, iar între 1914 și 1927 a fost protector și președinte de onoare al aceleiași instituții.

Hohenzollern, Maria de nume la naștere Marie Alexandra Victoria de Saxa-Coburg și Gotha

(29.10.1875, Eastwell Park, Kent, Anglia – 18.07.1938, Sinaia, România)

Prințesă a Marii Britanii și Irlandei, consoartă a regelui Ferdinand I și regină a României. A fost nepoata reginei Victoria a Marii Britanii. Mama sa a fost ducesa Maria Alexandrovna, unica fiică a țarului Alexandru II al Rusiei. A fost supranumită de popor Mama răniților, Regina-soldat, pentru atitudinea ei de bravură din timpul Primului Război Mondial, când, alături de doamnele de la curte, a lucrat direct pe front în spitale de campanie sau a coordonat activitatea unei fundații de caritate. Regina Maria a călătorit la Paris în timpul Conferinței de Pace. A construit palatul de la Balcic, într-un peisaj superb, pe o stâncă ce iese direct din mare, și a făcut din acesta un loc de întâlnire pentru artiștii epocii. Palatul a fost cedat Bulgariei odată cu Cadrilaterul și se găsește acum pe teritoriul țării vecine. Regina Maria a României Mari a avut o ultimă dorință, trupul să-i fie înmormântat la mănăstirea Curtea de Argeș, iar inima la reședința de la Balcic. Membru de onoare al Academiei Române (1915).

Hohenzollern, Mihai I de

(25.10.1921, Sinaia)

Rege al României. Fiu al lui Carol al II-lea. A primit educație de la cei mai buni profesori: Nicolae Iorga, Simion Mehedinți, într-o clasă special organizată pentru el, cu elevi foarte buni. A fost rege după moartea lui Ferdinand I (1927–1930), apoi a fost rege tatăl său, Carol al II-lea, până în 1940, când a cedat puterea lui Ion Antonescu, pentru scurtă vreme. A doua oară a domnit în

Mihai I de Hohenzollern

Nicolae de Hohenzollern

intervalul 1940–1947, apoi a plecat în exil, iar România a devenit republică. A plecat mai întâi în Marea Britanie (era stră-strănepotul reginei Victoria și văr de-al treilea al reginei Elisabeta), apoi în Elveția, la Versoix, de unde a urmărit guvernul român în exil al lui Rădescu, apoi al lui Vișoianu și a transmis în fiecare an mesaje către țară. A încercat să revină în România în 1992, dar a fost acceptat în condițiile pe care le-a pus, de retrocedare a bunurilor, în 1997. Membru de onoare al Academiei Române (2008).

Hohenzollern, Nicolae de

(15.08.1903, Sinaia – 9.06.1978, Lausanne)

Prinț. Fiu al regelui Ferdinand I și al reginei Maria, a fost fratele mai mic al regelui Carol al II-lea și unchi, după tată, al regelui Mihai I. A fost botezat de țarul Nicolae al II-lea al Rusiei. Și-a petrecut întreaga existență în umbra coroanei regale a României, jucând un rol mai activ doar între 1927 și 1930, când a făcut parte din Consiliul de Regentă ce conducea țara în locul regelui minor Mihai I. A murit la vârsta de 75 de ani, după patru decenii de exil forțat. Membru de onoare al Academiei Române (1929), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Holban, Anton

(10.02.1902, Huși – 15.01.1937, București)

Prozator. Nepot al lui E. Lovinescu și văr cu Horia Lovinescu. A fost un fin analist, în linie proustiană: *Romanul lui Mirel*, 1929; *Parada dascălilor*, 1932; *Ioana*, 1932, Premiul Societății Scriitorilor Români. A mai scris și piese de teatru, comentarii critice.

Holban, Maria

(30.05.1901, București – 18.03.1991, București)

Istoric. A absolvit Litere și Drept la București. S-a specializat în paleografie latină la École des Chartes din Paris. Profesor la Școala Superioară de Arhivistică din București și cercetător la Institutul de istorie Nicolae Iorga. A realizat colecția *Documente*

Horia

Anton Holban

Johann Martin Honigberger

Johannes Honterus

Horea

privind istoria României. *C. Transilvania* (documente în limba latină). S-a ocupat și de relațiile româno-ungare: *Din cronica relațiilor româno-ungare în sec. XIII-XIV*, 1981. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Honigberger, Johann Martin

(10.03.1795, Brașov – 1869, Brașov)

Explorator și farmacist. German ca etnie. A absolvit gimnaziul la Brașov și a deschis o farmacie la Brașov, apoi la Bistrița. Ca autodidact, a fost interesat de botanică, geografie, chimie, medicină, istorie, orientalistică. A învățat 12 limbi străine și a introdus în țară metoda vindecării prin homeopatie. A călătorit în Egipt, Turcia, Siria, Afghanistan, India și a strâns bogate colecții de minerale, piese arheologice, plante rare, pe care le-a vândut unor mari muzee europene. În India a combătut o mare epidemie de holeră. A fabricat explozivi folosiți de armata indiană în lupta contra englezilor. A fost ales membru al Societății de Medici și Naturaliști din Iași și al Societății de Studii Asiatice din Paris.

Honterus, Johannes, nume la naștere

Johann Honter, latinizat Honterus

(1498, Brașov – 23.01.1549, Brașov)

Umanist. Pastor al Bisericii Negre din Brașov. A primit titlul de magister la Universitatea din Viena și s-a specializat la Basel, Elveția, unde a și publicat în 1532 prima hartă pe care a făcut-o Transilvaniei: *Chosmographia Transylvaniae*. Reprezentant al Contrareformei. A întemeiat liceul (azi evanghelic) din Brașov (1533), pe care l-a dotat cu o bibliotecă (1547) și a inițiat o tipografie (Brașov, 1535), unde l-a adus pe Coresi de la Târgoviște, spre a tipări și cărți românești. Din 1544 a predicat la catedrala evanghelică numită Biserica Neagră din Brașov. A publicat în latină un extras din *Sentințele dreptului civil* (Paridecele lui Justinian, 1539) și s-a ocupat de gramatica latină: *De grammatica*, 1530, și greacă: *Synopsis grammaticis*, 1539,

de geografie, cartografiind Transilvania (hartă tipărită în atlasul lui Ortelius ca parte a Europei, cu stemele ținuturilor: *Rudimenta Cosmographiae*, Cracovia, 1542); a lăsat versuri și cântece. Figură complexă, de umanist, a reformat Biserica din Brașov și din Țara Bârsei. Lucrări tipărite de el: *Compendii grammatices*, 1539; *Rudimenta praeceptorum dialectices ex Aristotele et aliis collecta*, 1539; *Erasmus Desiderius*, 1541. O statuie a sa se află în fața Bisericii Negre din Brașov, ca și un muzeu cu lucrările sale în interior.

Horea, nume la naștere Nicola Ursu

(1731, com. Arada, azi Horea – 1785, Alba Iulia) Conducător al țăranilor răsculați la 1784 (răscoala lui Horea, Cloșca și Crișan). A făcut armata în Austria și știa germana. Revolta pentru recunoașterea drepturilor cetățenești ale românilor din Transilvania a început în satele Curechiu și Mestecăniș, extinzându-se apoi în părțile de vest ale Ardealului. Prins și dus la Alba Iulia, a fost tras pe roată.

Horea, Ioan

(10.05.1929, Petea de Câmpie, jud. Mureș)

Poet. A început Institutul de Arte din București, întrerupt din cauza „originii nesănătoase”. A făcut Școala de Literatură. Redactor la *Viața românească*, redactor-șef adjunct la *Gazeta literară* și *România Literară*. Scrie lirică bucolică și socială: *Poezii*, 1956, debut; *Flori de păpădie*, 1962, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Umbra ploilor*, 1965; *Încă nu*, 1972, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Măslinul lui Platon*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Podul de vămă*, 1986; *Dealuri de lut*, 1990; *Cumpene*, 1991; *Căderea pe gânduri*, 1996.

Horia, Vintilă

nume la naștere Vintilă Caftancioglu

(18.12.1915, Segarcea, azi în Ucraina –

4.04.1992, Madrid, Spania)

Eseist și prozator. A absolvit Literele și Filozofia, ca și Dreptul, la București. Atașat de

h

377

Hortolomei

Vintilă Horia

Nicolae Hortolomei

Iuliu Hossu

presă la Roma și Viena, unde a fost și beneficiar al unei burse Humboldt. A fost deportat de germani în Silezia. Eliberat de englezi, s-a stabilit în Italia (1945), apoi în Argentina (1948) și în Spania (1953). A fost profesor de Litere și Filosofie la Buenos Aires, de jurnalism la Madrid. A scris în română, franceză, italiană și spaniolă. A debutat cu poezie: *Procesiuni*, 1936; *Cetatea cu duhuri*, 1939; *Cartea omului singur*, 1941, a continuat cu romane: *Acolo și stelele ard*, 1942, și a scris românește și după plecare – versuri: *A murit un sfânt*, 1952; *Viitor petrecut*, 1976; nuvele fantastice: *Uciagașul Teofil*, f.a.; eseuri: *Eseuri despre interpretarea ciclică a istoriei*, 1953; *Biografia culturii române*, f.a.. S-a remarcat mai ales ca romancier: *Dieu est né en exil · Journal d'Ovide à Tomis* (*Dumnezeu s-a născut în exil. Jurnalul lui Ovidiu la Tomis*, 1960, Premiul Goncourt, pe care l-a refuzat în urma acuzației venite din partea României că a fost legionar); *Les impossibles* (*Imposibilități*, 1962), *El hombre de las nieblas* (*Omul cețurilor*), 1970; *Un sepulcro en el cielo* (*Un mormânt în Cer*, 1982); a lăsat un jurnal: *Le Journal d'un paysan du Danube* (*Jurnalul unui țăran de la Dunăre*), 1966, și numeroase eseuri: *Presencia del mito* (*Prezența mitului*), 1956; *Giovanni Papini*, 1963; *España y otros mundos* (*Spania și alte lumi*), 1970; *Literatura y disidencia: de Mayakowski a Soljenitsin* (*Literatură și disidență: de la Maiakovski la Soljenitin*), 1980; *Les clefs du crépuscule* (*Cheile crepusculului*), 1990, *Mai bine mort decât comunist*, 1990; *Cavalerul resemnării*, 1991.

Hortolomei, Nicolae

(27.11.1885, Huși – 3.01.1961, București)

Medic chirurg. Urmează liceul și Facultatea de Medicină la Iași, fiind extern, intern și preparator la Institutul de anatomie. În 1909 obține doctoratul în medicină și chirurgie cu teza „Absența congenitală a tibiei”, sub îndrumarea profesorului Ernest Juvara. Urmează o specializare în urologie la Paris în serviciul profesorului Leguen, participă la Primul Război Mondial, organizând spitalele

de campanie din Moldova, împreună cu Iacob Iacobovici. După unirea Basarabiei cu România este numit șef al secției de chirurgie în spitalul din Chișinău. În 1920 devine profesor de chirurgie la Facultatea de Medicină din Iași, în locul lui Amza Jianu, transferat la București. Abordează o chirurgie largă: abdominală, urologică, genitală și oncologică, bazată pe principii fiziologice, fiind considerat întemeietorul chirurgiei fiziologice în România. Împreună cu Vladimir Bureanu, elaborează monografia *Chirurgie de l'ulcère gastrique et duodenal*, pe care – în 1931 – o publică la Paris. În 1930 este transferat la București ca medic primar, șef al serviciului de urologie din spitalul Colentina, iar în 1933 preia conducerea Clinicii de chirurgie și urologie de la spitalul Colței și funcția de profesor la Facultatea de Medicină, unde desfășoară o activitate complexă, dezvoltând o școală la care s-au format șapte profesori universitari, printre care Theodor Burghel, Gheorghe Olănescu, Ioan Juvara, Dan Setlacek. Membru titular (1948) al Academiei Române. A fost membru al Academiei Franceze de Chirurgie și al multor societăți științifice internaționale.

Hortopan, Nicolae Alexandru

V. Bidian, Augustin Alexandru

Hossu, Iuliu

(30.01.1885, Mîlaș, comitatul Bistrița-Năsăud – 28.05.1970, Căldărușani)

Cardinal greco-catolic. În 1904 și-a început studiile teologice, fiind trimis la Colegiul De Propaganda Fide din Roma. În 1906 devine doctor în filosofie, iar în 1910 doctor în teologie. În ultimul an de studii, 1910, este hirotonisit preot. Întors în țară, a activat la Lugoj pe rând ca protocolist, arhivar, bibliotecar, apoi vicar și secretar episcopal. În 1914 îl aflăm pe front, în calitate de preot militar, unde alină suferințele celor răniți aflați în spitale și săvârșește slujbe la înmormântarea morților. În 1917 a fost numit episcop în scaunul Episcopiei Gherla.

Hriscev

La 1 Decembrie 1918 a fost cel care, din însărcinarea Marelui Sfat Național Român, a dat citire „Declarației de la Alba Iulia”, în fața celor 100 000 de participanți. Alături de alți trei fruntași ardeleni (episcopul ortodox Miron Cristea – viitor patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, Alexandru Vaida-Voevod și Vasile Goldiș) a adus la București declarația de Unire, în Parlamentul României. În vechiul sediu episcopal din Gherla (actualmente muzeu municipal), episcopul a așezat școala greco-catolică de institutori (învățători), desființată ulterior de autoritățile comuniste. Patriarhul Iustinian Marina i-a propus scaunul de mitropolit al Moldovei în schimbul renunțării la credința catolică. Refuzând trecerea la ortodoxie, a fost transferat mai întâi la mănăstirea Căldărușani, iar în 1950, la penitenciarul din Sighet. În 1955 a fost dus la Curtea de Argeș, iar în 1956 la mănăstirea Ciorogârla, apoi din nou la Căldărușani, unde a stat cu domiciliu obligatoriu până la sfârșitul vieții. La 28 aprilie 1969 a fost numit cardinal în pectore de către papa Paul al VI-lea pentru că, datorită regimului din acea vreme, o astfel de titulatură, făcută publică, i-ar fi făcut rău. Papa a dezvăluit acest lucru la scurt timp după decesul cardinalului, în 1973. Este autorul unor tulburătoare *Memorii*. Membru de onoare al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Hostiuc, Ștefan

(28.11.1951, Mahala, reg. Cernăuți, azi în Ucraina) Poet și istoric literar. A absolvit Universitatea de Stat din Cernăuți (1976). Specializare la Universitatea din București (1995–1996). Crainic pentru emisiuni în limba română la Radiodifuziunea Ucraineană (1975–1985), lector de limba română la Catedra de filologie română și clasică a Facultății de Filologie a Universității cernăuțene (1985–1990), redactor la revista *Glasul Bucovinei* (București–Cernăuți, 1994–1999), redactor-șef adjunct la revista *Septentrion literar* (din 1999). Membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1995) și din România (1998), membru fondator, secretar general (1989) și vicepreședinte (1990) al Societății pentru Cultura Românească Mihai Eminescu din Cernăuți, membru al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina, redactor-șef al revistei *Mesager bucovinean* (din 2003). Lucrări: *Clepsiĉra reveriei* (1996, Premiul pentru poezie al Fundației Culturale a Bucovinei), *Scriitori români din nordul Bucovinei*, vol. I (2005, premiul Ethos românesc al Salonului Internațional de Carte de la Iași, 2006).

John Houseman

Eugeniu Hriscev

Houseman, John

nume la naștere Jacques Hausemann

(22.09.1902, București –

31.10.1988, Malibu, California)

Producător de film. Tată evreu, mamă engleză-zoică. A absolvit Clifton College la Londra și a emigrat în SUA, unde și-a luat numele de scenă. Împreună cu Orson Welles a fondat Mercury Theatre la New York, unde au fost adaptate pentru teatru romanele lui H.G. Wells, mai ales *The War of the Worlds*. S-a lansat ca producător de filme de serie neagră și ca actor. A fost producător executiv al CBC pentru *Seven Lively Arts*. A jucat rolul bunicului în *Silver Spoons*, 1980. A primit Globul de Aur și Premiul Academiei Americane de Film pentru *The Blue Dahlia* (*Dalia albastră*), 1946.

Hriscev, Eugeniu

(6.02.1942, Pelinei, Republica Moldova)

Economist. Bulgar ca etnie. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chișinău. Specializare la Universitatea de Stat din Leningrad. Profesor de economia muncii la Institutul Politehnic din Chișinău, apoi la Facultatea de Economie a Universității de Stat din Chișinău. Contribuții în domeniul dirijării dezvoltării eficiente a diverselor forme de organizare a muncii și producției, al economiei, organizării, normării și stimulării muncii în firmă, rolul și problemele managementului inovațional, rolul științei în dezvoltarea businessului mic și mijlociu. Lucrări: *Резервы бригадного подряда* (1983); *Краткий экономический справочник бригадира промышленного предприятия* (1986, în colaborare); *Производственные бригады и ускорение интенсификации народного хозяйства* (1988); *Managementul firmei* (1998); *Managementul inovațional* (2001); *Экономическая стратегия малых стран в условиях глобализации* (2002); *Организация и нормирование труда на современной фирме* (2003). Distins cu Ordinul Gloria Muncii și Ordinul Republicii. Doctor Honoris Causa

h

379

Hristov

al Universității Nebraska din Omaha, SUA. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Hristov, Victor

(25.03.1946, Cimișlia, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice și Facultatea de Pictură și Grafică a Universității Pedagogice de Stat din Chișinău. Ține de mișcarea plastică numită Grupul celor Zece. A expus în Moldova, România, Germania, Elveția, Ungaria, Iugoslavia, Ucraina, Cehia, Georgia. Lucrări: *Dealul Marzoelei*; *Amurg*. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Huber-Panu, Ioan

(15.02.1904, București – 28.10.1974, București)

Geolog. A absolvit Școala Politehnică din București, Secția mine, și s-a specializat la Academia de Mine din Freiburg. A fost profesor la Institutul Politehnic, apoi la Institutul de Mine și la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București. A fost și inspector general tehnic la Direcția Generală a Minelor. A contribuit la punerea în valoare a noi zăcămintele și la proiectarea de uzine de preparare. A fost primul care a studiat influența temperaturii asupra flotației. Lucrări: *Prepararea substanțelor minerale utile*, 1956; *Un model matematic al procesului flotației în mașini multicelulare*, 1968. Membru corespondent al Academiei Române, (1955).

Hudiță, Ioan

(1.08.1896, Bogdănești, fostul județ Baia – 21.03.1982, București)

Om politic și istoric. A absolvit Litere (Secția istorie), Drept și Științe (Secția geografie) la Universitatea din Iași. Specializare la Sorbona. A fost profesor de istorie la liceul B.-P. Hasdeu din Chișinău, apoi la Liceul Militar din Iași și la Facultatea de Litere din Iași. Membru al Partidului Țărănesc Democrat al lui Nicolae Lupu (1931), fuzionat cu Partidul Național-Țărănesc al lui Iuliu Maniu. A fost membru, în 1944, al Comitetului de acțiune pentru răsturnarea regimului Antonescu. Ministru al Agriculturii și Domeniilor în al doilea Guvern Sănătescu și în Guvernul Rădescu, până la 6 martie 1946. Lucrări: *Répertoire des Documents concernant les Négociations Diplomatiques entre la France et la Transylvanie au XVIIe siècle (1636–1683)*, 1926; *Recueil de Documents concernant l'Histoire des Pays Roumains, tirés des Archives de France, XVIe et XVIIe siècles*, 1929; *Contribuțiuni la istoria lui Cuza-Vodă*, 1931; *Raport al Comisiunii parlamentare de anchetă privind încheierea contractului de armament cu Fabrica Skoda*, 1934;

Curs de Istoria Diplomatică, 1937; *Proiect de lege pentru expropriere și împroprietărire*, 11 februarie 1945. Excluz din învățământ în 1947, a fost trimis la închisoare și ținut fără proces până în 1955. Arestat din nou în 1961 și eliberat în 1962. N-a avut pensie.

Hulubei, Horia

(15.11.1896, Iași – 22.11.1972, București)

Fizician. În 1916 s-a înscris la Facultatea de Științe a Universității din Iași, Secția fizică și chimie, dar a fost mobilizat și trimis pe front. Participă, cu grad de sublocotenent, la marea bătălie de la Mărășești (vara anului 1917). În același an face parte din lotul de tineri care, la inițiativa șefului misiunii militare franceze, generalul Berthelot, sunt trimiși în Franța pentru a deveni piloți ai aviației militare. Participă, în calitate de pilot, pe un avion de vânătoare, la operațiunile de pe frontul de vest, unde este rănit. A fost decorat cu Legiunea de Onoare. În 1922 se întoarce în țară, unde – în calitate de șef al unui Birou de Navigație Aeriană – deschide prima linie aeriană românească (Constantinopol–București–Budapesta). Se reînscrie la Facultatea de Științe din Iași, Secția fizică și chimie, de unde, în 1926, obține licența și o bursă de stat. Pleacă la Paris pentru specializare. Acolo are ocazia să lucreze în laboratoarele prof. Jean Perrin la Sorbona. În 1933 își ia doctoratul în fizică experimentală, cu o dizertație asupra efectului Compton multiplu. Din 1938 funcționează ca profesor la Catedra de structura materiei a Facultății de Științe de la Universitatea din Iași (în timp ce este și director de cercetări la CNRS, Paris). În vara anului 1939 se întoarce definitiv în țară. În 1940 se transferă la București, la Catedra de structura materiei, unde funcționează ca profesor. În perioada 1941–1944 îndeplinește funcția de rector al Universității din București. În 1949 întemeiază filiala din Cluj a Institutului de Fizică al Academiei. În același an devine director al IFA (Institutul de Fizică al Academiei, București – primul institut de fizică din țară). Lucrări: *Curs de chimie fizică* (1940); *Spectroscopia X* (1948); *Structura materiei* (1950). A fost președintele Consiliului Național IUPAP; reprezentantul României la AIEA (Viena) și vicepreședinte al Consiliului Guvernatorilor AIEA, membru în Consiliul Mondial al Păcii. A fost, în mai multe legislaturi, deputat al MAN, iar după 1968 – consilier al președintelui republicii pentru probleme științifice. A fost distins cu cele mai înalte onoruri ale republicii: Om de Știință Emerit; Ordinul Meritul Științific clasa I; laureat al Premiului de Stat. Membru titular al Academiei Române (1946).

Huniade

Ioan Hudiță

Horia Hulubei

Iancu de Hunedoara

Ladislau Huniade

Huniade

Dinastie româno-maghiară din Transilvania, care a condus destinele celuiui spațiu geo-strategic de la sfârșitul veacului al XIV-lea până la sfârșitul veacului al XV-lea. Primul a fost Ioan Huniade (sau Iancu de Hunedoara, 1387–1456), numit ban în cronicile maghiare și care și-a pus pe stemă corbul, însemn latin, preluat de la dinastiile bizantine (și Cantacuzinii I-au avut), dar și semn că aparținea dinastiei voievodului Negru (Neagoe, adică Basarabii proveniți din Craioveștii din Țara Românească). Era al doilea fiu al lui Voicu (soția lui a fost maghiară, Erzsébet Morzsina) și nepotul lui Șerb. A fost înnoobilat de împăratul maghiar Sigismund de Luxemburg (dinastie franceză). A apărut cursul Dunării de otomani, a făcut din Timișoara sediul său; a murit de ciumă la Zemun. Fiul său mai mare, Ladislau Huniade (1433–1457), a participat la bătăliile tatălui său și a fost lăsat o vreme zălog, după bătălia de la Kosovo, al despotului sârb Gheorghe Brancovici. În final a fost decapitat de regele Ladislau al V-lea al Ungariei, care nu dorea accesul la putere al Huniazilor. Totuși, al doilea fiu al lui Iancu de Hunedoara, Matei Corvin (1443–1490), a ajuns regele Ungariei. El a încercat să țină în echilibru întregul spațiu al fostei Dacii și al Pannoniei. A corespondat cu Ștefan cel Mare în legătură cu sprijinirea acelor domni ai Țării Românești capabili să țină piept otomanilor (în principal Vlad Țepeș). Nicolaus Olahus era un Huniade după tată și un Basarab după mamă.

Huniade, Iancu de Hunedoara, în latină *Ioannes Corvinus*, în maghiară *Hunyadi János*, în germană *Johann Hunyadi*
(~1387, Cluj – 1456, Zemun)

Comandant militar. Era român după tată, din stirpea lui Șerb (bunic), era al doilea fiu al lui Voicu, iar mama era maghiară, Erzsébet Morzsina. Tatăl său fusese înnoobilat de regele Ungariei Sigismund de Luxemburg

(dinastie franceză) pentru merite ostășești și a primit domeniul Hunedoarei. Și-a pus pe stemă corbul, însemn latin (a fost și al comandanților înfrânți de daci la Adamclisi), preluat de dinastiile bizantine (și Cantacuzinii I-au avut), dar și semn că era valah și venea din țara voievodului Negru de dincolo de munți (*corvinus*=corb). Și-a dedicat viața luptei antiotomane. Și-a făcut sediul la Timișoara și s-a concentrat asupra apărării Dunării. De altfel, a murit de ciumă la Zemun, după bătălia Belgradului. A fost și ban al Severinului, iar teritoriul pe care l-a controlat era, în chip ideal, ca aspirație, o „Ungrovlahie”, un spațiu creștin. De altfel, fiul său, Ladislau, a fost zălog la Gheorghe Brancovici o vreme, apoi a fost ucis de împăratul Ladislau al V-lea al Ungariei spre a nu accede la tronul lui. Totuși, al doilea fiu al marelui conducător de oști, Matei Corvin, a devenit rege al Ungariei și a purtat corespondență cu Ștefan cel Mare al Moldovei (scrisoare expusă în Muzeul de Istorie din Alba Iulia) spre a așeza în Țara Românească pe Vlad Țepeș, un domn prielnic marilor bătălii contra otomanilor. O Dacie virtuală au avut în vedere, deopotrivă, Huniazii, Basarabii și Mușatinii. Palatul său din Timișoara e astăzi sediu al Muzeului de Istorie.

Huniade, Ladislau
*în maghiară *László Hunyadi**
(1433 – 16.03.1457, Buda)

Conducător de oști. Fiul al lui Iancu de H. și frate cu Matei Corvin. A participat la bătălia de la Kosovo (Câmpia Mierlei), 1448, și a fost lăsat zălog de tatăl său lui Gheorghe Brancovici, regele Serbiei. În 1453 era deja ban al Croației și Dalmației. La Dieta de la Buda din 1455 a renunțat la toate titlurile și funcțiile sale, datorită unor acuzații din partea lui Ulrich Celje (Cillei). În final a fost ucis din ordinul regelui Ungariei din cauza intrigilor aceuiași Cillei.

Huniade

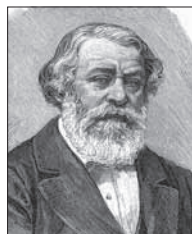
Matei Corvin Huniade

Alexandru Hurmuzaki

Constantin Hurmuzaki

Eudoxiu Hurmuzaki

Huniade, Matei Corvin, *prenume la naștere Matthias, porecla Corvinus, în latină; Hunyadi Mátyás, în maghiară* (23.02.1443, Cluj – 6.04.1490, Viena)

Rege maghiar. Al doilea fiu al lui Iancu de Hunedoara (în maghiară Hunyadi János) și al Elisabetei Morysinai, primul fiind ucis de oligarhia maghiară (rege Ladislau Postumul) spre a nu accede la putere, al doilea, copil, aruncat în închisoare. Mama sa a strâns oștile lui Iancu de Hunedoara și l-a înfrânt, pe Dunăre, pe Ladislau Postumul, și-a răscumpărat fiul (de la Praga) și l-a impus rege. Avea 18 ani și a domnit 32 de ani, fiind otrăvit de medicul personal. A fost instruit în italiană, în spiritul Renașterii. Avea o bibliotecă de 5 000 de incunabule (Bibliotheca Corviniana). Vorbea maghiara, româna, italiana, croata, latina și mai târziu germana, ceha, slovacă, precum și alte limbi slave. A ordonat întemnițarea domnului Munteniei Vlad al III-lea (Țepeș), când acesta, urmărit de armata otomană, l-a cerut ajutorul. Dar tot el l-a ajutat pe Vlad să recucerească tronul Valahiei de la Laiotă Basarab. Ulterior, după ce Ștefan cel Mare, domn al Moldovei, a încheiat pacea cu regele Cazimir al Poloniei, Matei l-a atacat pe Ștefan, dar a fost înfrânt în lupta de la Baia. A domnit asupra Moraviei, Sileziei, Luzației (Lausitz) (toate trei 1468/1469/1479–1490) și Austriei Inferioare (1477/1485–1491). A sperat să controleze voevodatele românești și să reunească, sub sceptrul său, întregul spațiu al fostei Dacii. Pe stema sa, ca și a tatălui său, în poziție centrală, se afla corbul, simbol latin, o recunoaștere a originilor sale românești. De altfel, singurele danii pe care Constantin Brâncoveanu le-a făcut două veacuri mai târziu în Transilvania au fost pentru Hunedoara.

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Alecu

(16.08.1823, Cernauca, Cernăuți – 20.03.1871, Neapole, Italia)

Publicist. Frate cu Gheorghe (1817–1882), Eudoxiu (1812–1878), Nicolae (1826–1909)

și Constantin (1811–1869) H. A avut și o soră, mama poetului Dimitrie Petrino. A absolvit Dreptul la Viena. S-a dedicat cauzei românilor din Bucovina. Pentru aceasta a făcut închisoare. A condus Reuniunea Română de Leptură din Cernăuți de la înființare (1862) și a transformat-o în Societatea pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. Deputat în Camera de la Viena. A contribuit la întemeierea Teatrului Național în limba română la Cernăuți (1865). A dezvoltat relații culturale cu românii din celelalte provincii românești. A întemeiat și condus, împreună cu fratele său Gheorghe, ziarul *Bucovina* (1848–1850), unde a publicat culegerea lui Vasile Alecsandri de balade populare românești. Frații H. au publicat 30 de volume de documente ale istoriei românești, cunoscute sub numele de *Colecția Hurmuzaki*, care au constituit punctul de început al cercetării pentru mulți istorici, dar și o sursă inepuizabilă de inspirație pentru scriitori, inclusiv Eminescu. Membru fondator al Societății Academice Române (1867).

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Constantin N.

(3.10.1863, Cernăuți – 23.02.1937, Cernăuți)

Entomolog. Fiu al lui Nicolae H. A absolvit Facultatea de Științe și Dreptul la Cernăuți și Viena. A fost profesor de entomologie și biogeografie la Universitatea din Cernăuți. A făcut cercetări cu privire la lepidoptere și coleoptere. Lucrări: *Catalogue des Lépidoptères récoltés en Roumanie pendant l'année 1901 par les membres de la Société des Naturalistes de Roumanie*, 1912; *Opiniuni mai nouă despre evoluția geografică a faunei și florei europene aplicate la fauna lepidopterelor*, 1936. Membru de onoare al Academiei Române din 1919.

Hurmuzaki (Hurmuzachi), Eudoxiu

(29.09.1812, Cernauca, Cernăuți – 29.01/10.02.1874, Cernăuți)

Istoric și politician. S-a născut într-o veche familie aristocrată, ca al doilea fiu al lui

h

382

Huss

Docsachi H., pe domeniul familiei din Cernauca, Imperiul Austriei (actualmente în Ucraina), în regiunea istorică a Bucovinei. Tatăl său era cunoscut pentru faptul că ofereea refugiu liderilor politici români transilvăneni persecutați, intrând în datorii pentru a-i putea ajuta în continuare. Frate cu Alexandru, Gheorghe și Nicolae H. A absolvit Dreptul la Viena. A participat acolo la revoluția de la 1848. A făcut parte din comisia însărcinată cu revizuirea și completarea manualelor în limba română pentru Bucovina. A luptat pentru drepturile românilor din Imperiul Habsburgic și a fost președinte al Camerei Legislative a Bucovinei, drept pentru care împăratul i-a acordat titlul de baron. A publicat documente referitoare la români extrase din arhivele din Viena, Pesta, Lemberg, dar și din arhive românești. Cele 6 000 de documente au fost predate Academiei Române, care le-a publicat în *Colecția Hurmuzaki: Fragmente zur geschichte der Rumänien*, 5 vol., 1878–1886). Împreună cu frații săi, Eudoxiu avea să devină una dintre figurile importante ale renașterii naționale românești din Bucovina de Nord. Membru al Societății Academice Române, (1872).

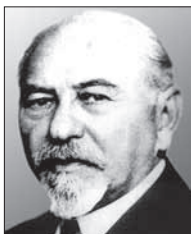
Hurmuzaki (Hurmuzachi), Nicolae

(19.03.1826, Cernauca, Cernăuți – 19.09.1909, Cernauca)

Om politic. Frate cu Alexandru, Gheorghe și Eudoxiu H. A făcut călătorii de studii la Paris și Berlin, fără a absolvi nimic. Membru al Societății pentru Cultura și Literatura Poporului Român din Bucovina, a primit titlul de baron în 1881. A strâns, ca și frații săi, documente referitoare la românii din Bucovina. Membru de onoare al Academiei Române (1883).

Hurmuzescu, Dragomir M.

(13.03.1865, București – 31.05.1954, București) Fizician și inventator. A absolvit Fizica la Sorbona ca elev al soților Frédéric Joliot și Irène Curie. Profesor la Universitatea din Iași. Este fondatorul învățământului electrotehnic din România. A avut contribuții în domeniile electricității și fizicii razelor X. Lucrări: *Căldură și electricitate, Electricitate generală și aplicată, Radioactivitatea apelor minerale din România*. A inventat dielectrina și a construit electroscopul care-i poartă numele (1894). A pus bazele primului laborator de electricitate din țară, transformat apoi în Școala de Electricitate de pe lângă Universitatea din Iași, prima școală de fizică experimentală. A fost ctitor al radiofoniei românești. În 1922, sub conducerea sa, a

Dragomir M. Hurmuzescu

Al Husar

început să funcționeze Societatea Română de Radiodifuziune (Societatea de Difuziune Radiotelefonică din România), care la 1 noiembrie 1928 difuza în eter prima emisiune cu anunțul: „Alo, alo, aici Radio București”, urmat de discursul președintelui Societății, Dragomir Hurmuzescu. Este momentul ce inaugura, practic, postul național de radio din România. Membru corespondent (1916) al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Husar, Al(exandru)

(26.04.1920, Ilva Mare, Năsăud – 17.05.2009, Iași)

Istoric literar. A absolvit Filosofia și Istoria la Cluj, a fost profesor la Universitatea din Iași. A colaborat la reviste de specialitate: *Limba și literatura română, Revista de filozofie, Revista de istorie și teorie literară* și la reviste literare: *Convorbiri literare, Iașul literar, Secolul XX, Cronica, Luceafărul, Ateneu, Dacia literară, Revista română, Steaua, Viața românească*. Lucrări: *Dincolo de ruine. Cetăți medievale*, 1959; *Întoarcerea la literatură*, 1978; *Meta-poetica. Prolegomene*, 1983, Premiul Academiei Române; *Ideea europeană*, 1993; *Lecțiile istoriei*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor, Premiul Salonului de Carte, Chișinău; *Tradiții naționale în estetica și filosofia artei*, 2001. Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Ofițer, 2002.

Huss, Hugo Jan

nume la naștere **Husz Hugo Jan**

(26.01.1934, Timișoara – 2.02.2006, La Crosse, Wisconsin, SUA)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Constantin Silvestri. A fost dirijorul Orchestrei Simfonice din Arad, apoi din Târgu Mureș. A rămas în Franța în 1968 cu prilejul unui turneu. De acolo a plecat la München și a dirijat Günthe Simphonich Orchestra. A ajuns la Chicago și a absolvit Business Administration la Roosevelt University. A fost vreme de doisprezece ani

h

383

Huțan

Hugo Jan Huss

Stela Huțan Palade

Viorica Elena Huțan

dirijorul orchestrei simfonice din La Crosse, lucrând, în același timp, ca manager pentru procesarea datelor la Mathy Construction Co în Onalaska, Wisconsin.

Huțan Palade, Stela

nume la naștere **Stela Huțan**

(14/27.05.1921, Gura Humorului, Suceava)

Aviatoare. Soră cu Viorica Elena H. A absolvit liceul la Cernăuți și s-a înscris la universitate în același oraș, dar a trebuit s-o părăsească spre a-și întreține familia. În 1941 a audiat la Politehnica din București cursurile pentru aviația cu motor. În 1942 a luat lecții de zbor la Roșiorii de Vede și a obținut brevetul de pilot. A făcut parte din Escadrila Albă, cu avioane pilotate exclusiv de femei, care transportau răniții de pe front (Crimeea). După război a fost funcționară la Societatea de Telefonie din București.

Huțan, Viorica Elena

(26.08.1923, Gura Humorului, jud. Suceava)

Stewardesă. Soră cu Stela H P. A fost prima femeie din România cu această meserie, diploma fiind obținută la Bruxelles. A absolvit liceul la Cernăuți și s-a refugiat cu familia la București în 1940. A lucrat ca funcționară la Direcția Generală a Aviației Civile până în 1955, apoi a fost însoțitoare de bord la TAROM. A parcurs 8 602 000 km prin curse

regulate în întreaga Europă, prin curse speciale guvernamentale (charter), prin curse în Asia, China, Vietnam, Pakistan, India (New Dehli), Siria, Liban, Israel, Arabia Saudită, Katar, Japonia (Tokyo), Hong Kong, Myanmar, Irkutsk-Siberia, Thailanda. În Africa: Bengazi, Tripoli, Cairo, Las Palmas, Rabat. În America: Los Angeles, Hawaii-Honolulu, New York, Ciudad de México, Acapulco. Evenimente: la 24 februarie 1962, zborul 214 aterizează forțat în Cipru, pe burtă, cu un IL-18 (la 8 000 de metri deasupra Mediteranei, motoarele s-au oprit pe rând). Avionul era pilotat tot de o femeie, Elena Șenchea Popescu. A primit Diploma de Merit pentru aviația de transport după cursa numită Marele Raid, din 1969-1970, care a însemnat 51 857 km în 76,25 ore. S-au traversat atunci trei oceane (Indian, Pacific, Atlantic), patru continente (Europa, Asia, America, Africa), 27 de țări și 5 mări. Ruta: București, Istanbul, Karachi, New Dehli, Agra-Taj Mahal, Thailanda (Bangkok), Myanmar (Rangoon), Hong Kong, Malaysia, Japonia (Tokyo - Nagoya), insulele Wake, USA - Hawaii (Honolulu): Los Angeles, Ciudad de México, Acapulco, New York (anul nou 1970 aici l-au petrecut). Au urmat insulele Canare (Las Palmas), Roma, Istanbul, București.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

I

Iachint

(~ 1300 – 1372, Curtea de Argeș)

Primul mitropolit al Țării Românești. Inițial mitropolit de Vicina, cetate în Scythia Minor (Dobrogea), pe locul cetății celtice Noviodunum (azi Isaccea) dotată cu o eparhie supusă scaunului de la Durostorum (azi Silistra, în Bulgaria). Civilizația locului era atestată din Paleoliticul mediu, rămăsese o zonă strategică (vârsarea Dunării în mare și țărmul Pontului Euxin unde se aflau coloniile grecești ale Miletului) și era supranumită „Bizanțul provincial”, deoarece tindea să devină un loc de rezistență spirituală în fața năvălirilor de care era amenințat marelui Bizanț, în principal cele otomane. Tot parcursul fluvialului, până la Porțile de Fier, fusese fortificat de bizantini și Țara Românească devenea „noul Bizanț”. Nicolae Alexandru Basarab l-a mutat (înainte de 1359) de la Vicina la Curtea de Argeș și i-a dat în grijă construirea bisericii, numindu-l mitropolit al Ungrovlahiei (de altfel, până astăzi mitropolii români din Muntenia sunt „ai Ungrovlahiei”, teritoriu azi doar spiritual, care cuprinde ortodoxia românească din lungul fluviului, de pe ambele lui maluri). El a făcut și mitropolia Severinului, unde se afla (există încă ruinele), pe Insula Banului, pe Dunăre, o cetate bizantină, avanpost occidental al imperiului. În plus, a fortificat unitatea creștină de pe ambele maluri ale Dunării, aducând pe tipograful sârb Macarie să tipărească la Curtea de Argeș și Târgoviște cărți de cult în limba slavonă. Domnul însuși, Neagoe Basarab, a încercat să acopere laic unitatea spirituală a acestui spațiu, lăsând *Învățăturile lui Neagoe către fiul său Teodosie*. Putem deci afirma că, prin această conlucrare dintre puterea religioasă și cea laică (o moștenire a traco-dacilor), se forja însăși identitatea spirituală a românilor ca neam.

Iacob, Caius

(29.03.1912, Arad – 6.02.1992, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematici, la București, și s-a

specializat la Paris în mecanica fluidelor. A fost profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. A adus contribuții în domeniile mecanicii fluide, analizei matematice și s-a preocupat în special de mișcările plane ale fluidelor incompresibile, de mișcările la mari viteze subsonice și supersonice, de soluțiile aproximative în dinamica gazelor, precum și de problema de limită din teoria potențialului. A fost ales în 1990 senator PNȚCD, fiind unic reprezentant al acestui partid în primul parlament liber. Lucrări: *Introducere matematică în mecanica fluidelor* (1952); *Mecanica teoretică*, 1971; *Matematici clasice și moderne*, 3 vol., 1978–1979. Membru al Academiei de Științe din Paris, al Societății Franceze de Matematică, membru al Academiei Române (1963) și președinte al secției sale de științe matematice (1979–1992).

Iacob, Mihai

(11.05.1933, Orăștie – 5.07.2009, Los Angeles)

Regizor și scenarist. A absolvit IATC la București. Profesor de regie la IATC. Filmografie: *Aurel Vlaicu – Povestire cinematografică*, 1954 (scenariu Eugenia Busuiocanu); *Blanca*, 1955 (în colaborare); *Dincolo de brazi*, 1957 (în colaborare); *Setea*, 1960; *Darclée*, 1960; *Celebrul 702*, 1961 (în colaborare); *Străinul*, 1963; *Pe drumurile Thaliei*, 1964; *Politețe*, 1966; *Aventurile lui Tom Sawyer*, 1968 (în colaborare); *Moartea lui Joe Indianul*, 1968 (în colaborare); *Castelul condamnaților*, 1970 (în colaborare); *Pentru că se iubesc*, 1971 (în colaborare). A plecat în SUA în 1971, unde a fost, pe rând, muncitor într-o fabrică de împletituri, distribuitor de pizza, vânzător într-un magazin alimentar, chelner, agent de tranzacții imobiliare, tipograf, scenarist și producător asociat de film la Paramount.

Iacobovici, Iacob

(18.09.1879, Nicșeni, lângă Botoșani – 29.10.1959, Cluj)

Medic chirurg. Armean după etnie. A absolvit Medicina la București. A fost profesor la Facultatea de Medicină din București și a

Iacov

Caius Iacob

Mihai Iacob

Idel Ianchelevici

condus Spitalul de Copii (din 1894) și Clinica de Chirurgie Infanțilă și Ortopedie afiliată spitalului Brâncovenesc (1938–1942). Rector al Medicinii din Cluj (1922–1923). Senator liberal. Imediat după Marea Unire un grup însemnat de mari medici români, din care a făcut parte, în frunte cu Victor Babeș, s-au deplasat de la București la Cluj și au fondat Medicina clujeană. Considerat fondator al chirurgiei moderne la Cluj. Clinica de Chirurgie îi poartă numele. Membru corespondent (1931), apoi membru asociat (1935) și președinte al Societății Române de Chirurgie (1936–1937; 1947–1948).

Iacob Putneanul

(20.01.1710, Rădăuți – 15.05.1778, Putna) Cărturar. Mitropolit al Moldovei (1750–1760). A militat pentru învățământul românesc și pentru reducerea impozitelor luate țăranilor. Nereușind, a renunțat la funcția de mitropolit. A tipărit numeroase lucrări religioase, dar și un *Bucvar*, 1755, reeditat cu unele completări, Viena, 1771. A alcătuit: *Alfăvita sufletească spre folosul de obște*, 1756; *Sinopsis, adică Adunare de multe învățăături*, 1757.

Iagnov, Simion

(11.04.1892, București – 2.01.1958, București) Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Viena, Paris și Bruxelles. Medic la spitalele Eforiei, Colentina și Caritas. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Contribuții în domeniul patologiei sângelui, bolilor ulceroase, bolilor ficatului. Lucrări: *Tratamentul proceselor ulcerose*, 1927; *Serviciul consultațiilor de medicină internă*, 1939; *Contribuții la studiul anemiilor toxice nefrogene*, 1950; *Cirozele hepatice*, 1955; *Gastritele*, 1958. Membru corespondent al Academiei Române, (1948).

Iamandi, Constantin

(26.04.1928, Odobești, jud. Vrancea – 8.01.2005)

Inginer. A absolvit Institutul de Construcții din București, specialitatea hidrotehnică.

Specializare la Universitatea Humboldt, Germania și Universitatea Iowa City, SUA. Profesor și rector la Institutul de Construcții din București. Contribuții în domeniul modelării hidraulice, difuziei-dispersiei, al hidraulicii instalațiilor. Autor a 8 invenții și 3 inovații, peste 80 de studii de specialitate. Membru al Asociației Internaționale de Cercetări Hidraulice, membru al Academiei de Științe din New York, președinte al Asociației Hidrotehnicienilor din România. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Ianchelevici, Idel

(5.05.1909, Leova, Basarabia – 26.06.1994, Maisons-Laffitte, Franța)

Sculptor. Evreu ca etnie. A absolvit Academia de Arte din Liège, Belgia, unde a rămas. A realizat basoreliefurile pentru Pavilionul României de la Expoziția Internațională de la Bruxelles. Din 1950 s-a stabilit în Franța. În 1976 a făcut o expoziție la Teatrul Național din București. Este autorul lucrărilor *Monumentul național al prizonierului politic*, 1954, Breendonck; *Maternitate*, 1952, Haifa; *Copilul*, Bruxelles, 1971. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Iancu, Aurel Gh.

(17.12.1928, Răcoasa, Vrancea)

Economist. A absolvit Facultatea de Economie Generală la București. S-a specializat la Massachusetts, Institute of Technology. Cercetător la Institutul de Cercetări Economice din București, director adjunct la Institutul de Economie Industrială, consultant științific ONU pentru probleme de mecanism economic și repartitie a veniturilor. Contribuții în domeniul modelării economico-matematice, al echilibrului economic. Lucrări: *Metode de modelare*, 1972; *Modele de creștere economică și de optimizare a relației dintre acumulare și consum*, 1974; *Creșterea economică și mediul înconjurător*, 1979; *Relațiile economice internaționale*, 1988; *Piață, concurență, monopol*, 1992; *Convergență*

Iancu

economică (vol. 1, 2008; vol. 2, 2009). Membru titular (din 2001) al Academiei Române.

Iancu, Avram

(1824, Vidra de Sus, azi Avram Iancu, jud. Alba – 9.09.1872, Baia de Criș)

Jurist și erou militar. A absolvit Liceul Piarist la Cluj și Literele, apoi Dreptul la Universitatea din Cluj (învățământ în limba maghiară). A lucrat la Înalta Curte de Justiție a Transilvaniei, cu sediul la Târgu Mureș, care avea 30 de români și 170 de maghiari. Cu prilejul revoluției de la 1848 s-a remarcat luptând pentru drepturile cetățenești ale românilor din Transilvania. A condus delegația românilor din Munții Apuseni la citirea proclamației de pe Câmpia Libertății de la Blaj, alături de Papiu Ilarian. S-a pus în fruntea unei armate de strânsură (6 000 de oameni) și, aliat cu austriecii, a reușit eliberarea părții de nord-vest a Transilvaniei de sub stăpânirea coroanei maghiare, fapt care a durat din iunie până în octombrie 1848, când generalul Iosif Bem a restabilit ordinea anterioară. A fost sprijinit programatic de Nicolae Bălcescu din Țara Românească. După înfrângerea revoluției, în 1850 și 1851 s-a dus în audiență la împăratul Franz Joseph, la Viena, cerând autonomia românilor din Transilvania. A fost supranumit „regele munților” și i s-au făcut funeralii naționale.

Iancu de Hunedoara

V. Huniade, Iancu de Hunedoara

Iancu, Gheorghe

(1946, București)

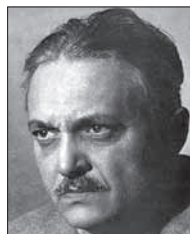
Balerin și coregraf. A absolvit Școala de Balet a Operei, fiind elevul lui Gabriel Popescu și al lui Miriam Răducanu. S-a specializat la Bolșoi Teatr din Moscova cu Semionov și la Baletul Kirov (azi Teatrul Mariinski) din Leningrad cu Omrihin. A dansat la La Scala din Milano (partenerul Carlei Fracci), Arenele de la Verona, la San Carlo, Opera Garnier din Paris, la Tokyo, Roma, Bolșoi Teatr din Moscova, la Covent Garden, la Royal Theatre, Teatro Real din Madrid ș.a. Vreme de 30 de ani a lucrat la Compania lui Marinela Ștefănescu în Italia. Și-a fondat propria sa companie, Tabula Saltica, 1990, unde a produs spectacole pentru care a făcut coregrafia. S-a întors în țară, ca director al Baletului Operei Române, în 2008. Premiul Danza&Danza pentru cel mai bun spectacol de operă din Italia, 1995 (*Richard al III-lea*). Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, 2002.

Iancu Jianu

V. Jianu, Iancu

Avram Iancu

Marcel Iancu

Iancu (Janco), Marcel

(24.05.1895, București – 21.04.1984, Ein Hod, Israel)

Pictor. Încă din anii liceului scoate, împreună cu Tristan Tzara și Ion Vinea, revista *Simbol* (1912). În tinerețe a desenat costume pentru baletele Floriei Capsali. Sosit la Zürich în 1915, pentru a studia arhitectura la Institutul Politehnic, frecventează reuniunile artistice de la Cabaretul Voltaire, unde îl cunoaște pe Hans Arp și se reîntâlnește cu Tristan Tzara, participând la inițierea mișcării dadaiste. În această perioadă prezintă afișe, măști, ilustrații, realizează scenarii și ține conferințe pe teme de avangardă artistică. Celebre sunt afișul conceput pentru prima expoziție DADA în galeria lui Han Corray din Zürich și cel care anunța expoziția dedicată cubismului și artei negre. În 1919, la Basel, înființează împreună cu Hans Arp și Alberto Giacometti, grupul Artiștii Radicali. După ce trece prin Paris (1921), se desparte de mișcarea dadaistă și de tendințele suprarealiste. În 1922 revine în România, devenind unul dintre promotorii artei de avangardă. Face parte din cercul condus de poetul Ion Vinea, care edita revista *Contimporanul* (1924–1936), și participă cu tablouri la expoziții organizate împreună cu sculptorița Mihaela Petrașcu și pictorița Margareta Sterian. În spiritul efervescent al vremii, se afiliază unor grupări avangardiste cu o componentă eterogenă, ca Arta Nouă (1929–1932), Grupul de Artă și Criterion (1933–1937), în care îi regăsim pe M.H. Maxy, Victor Brauner, Mattis Teusch, Corneliu Michăilescu. În 1941 se stabilește în Palestina. După înființarea statului Israel se afirmă ca profesor și animator al vieții culturale. Organizează grupul Orizonturi Noi și o societate de creație artistică la Ein Hod, în 1953, acolo unde se află și casa lui memorială. Participă în 1952 la Bienala din Veneția. Premiul Dizengoff al orașului Tel Aviv (1951) și Premiul Național Israel (1967).

Ianculescu

Dinu Ianculescu

Magda Ianculescu

Ion Ianoși

Ianculescu, Dinu

(24.03.1925, Brașov)

Actor și poet. În perioada 1940–1944 face parte din gruparea ziarului *Ardealul*, scriind împotriva Diktatului de la Viena și declamându-și propriile poezii în marile localități ale țării. Publică de asemenea în *Universul literar*, *Revista Fundațiilor Regale*, *Fapta*, *Tribuna* din Brașov, precum și în alte reviste și ziare ale timpului. În 1956 este cadru didactic în București. După o pauză de 20 ani publică în *Luceafărul*, *România literară*, *Contemporanul*, *Viața Românească* și altele. Actor la Teatrul Național, Nottara, Teatrul Tineretului, Teatrul Mic. Joacă pe scenă și în film timp de 40 de ani. Colaborează cu Televiziunea Română la emisiunea „Teleenciclopedia”, fiind personificat ca „vocea de sâmbătă seară”. În 1985 se stabilește în Germania, continuând să joace pe scena teatrelor din Darmstadt și Mannheim. Autor de versuri, a publicat volume precum *Un gând, un chip știut, un vis, un timp*, 2002, care sunt influențate de imagistica actorului. În Germania colaborează de asemenea la emisiunile culturale și artistice ale posturilor de radio HR din Frankfurt și SWF din Baden-Baden. Membru de onoare al cenaclului Apoziția din München, membru al cenaclurilor românești din Aachen și Köln.

Ianculescu, Magda

(30.03.1929, Iași – 14.03.1995, București)

Soprană de coloratură. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din București și a fost angajată a Operei Române încă de studentă, devenind apoi solistă. Profesoară de canto la Conservatorul din București. Laureată a concursurilor internaționale de la București, Praga și Varșovia. A cântat cu orchestre renumite în Belgia, Italia, Rusia, Franța, Cehoslovacia, Iugoslavia etc., având un repertoriu divers – peste 35 de roluri principale –, de la opera vizează la opera contemporană românească. Menționăm: Iaroslava din *Cneazul Igor* de A.P. Borodin, Norina din *Don Pasquale* de Gaetano Donizetti, Donna Elvira din *Don Giovanni*, Blonda

din *Răpirea din Serai*, Suzana din *Nunta lui Figaro* de W.A. Mozart. Artistă emerită (1962). Astăzi Concursul Internațional de canto de la București îi poartă numele.

Ianoși, Ion

nume la naștere **Janos Steinberger**

(1.05.1928, Brașov)

Estetician. A studiat estetica la București și Leningrad. Profesor de filosofie la Universitatea din București. Lucrări: *Romanul monumental și secolul XX*, 1963; *Thomas Mann*, 1965; *Dostoievski – tragedia subteranei*, 1968; *Dialectica și estetica*, 1971; *Romanul unui oraș. Petersburg – Petrograd – Leningrad*, 1972; *Alegerea lui Iona*, 1974; *Schiță pentru o estetică posibilă*, 1975; *Poveste cu doi necunoscuți: Dostoievski și Tolstoi*, 1978; *Umanism: viziune și întrupare*, 1978; *Secolul nostru cel de toate zilele*, 1980; *Sublimul în estetică*, 1983; *Sublimul în artă*, 1984; *Sublimul în spiritualitatea românească*, 1987; *Literatură și filosofie. Interacțiuni în cultura română*, 1986; *Opțiuni*, 1989; *Romanul unei drame*, 1991; *Izvoare biblice. Alegerea lui Iona*, BPT, 1994; *Ideii inoportune*, 1995; *O istorie a filosofiei românești în relația ei cu literatura*, 1996; *Constantin Noica – între construcție și expresie*, 1998; *Eu și el. Însemnări subiective despre Ceaușescu*, 2003; *Sankt Petersburg – Romanul și romanele unui oraș*, 2004; *Eu și el. Însemnări subiective despre Ceaușescu*, 2006; *Autori și opere. Cultura rusă*, 2009. Premii: 1963 – Premiul Uniunii Scriitorilor de critică și istorie literară; Premiul Simion Bărnuțiu al Academiei Române (1978); Premiul pentru eseu, publicistică și reportaj al Uniunii Scriitorilor (1980); Premiul de critică, eseu, istorie literară al Asociației Scriitorilor din București (1981). Din 2001 este membru de onoare al Academiei Române. Revista *Contemporanul. Ideea europeană* i-a dedicat un număr jubiliar la împlinirea a 80 de ani.

Ianovici, Virgil

(13/26.10.1900, Roman – 3.11.1990, București)

Geolog și mineralog. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. S-a specializat în cristalografie

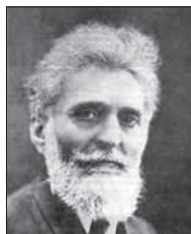
Ierunca

Mihail Iaroșenco

Florin Iaru

G. Ibrăileanu

Virgil Ierunca

și mineralogie la Viena. A fost profesor la Universitatea din București. Autor a numeroase lucrări privind studiul mineralogic, petrografic, chimic și geochemic al rocilor alcaline din masivul de la Ditrău, al zăcămintelor de minereuri de mangan, al rocilor carbonatate din România, al unor roci efuzive din Carpații Orientali și din Munții Apuseni, al unor zăcămintele de minereuri și minerale utile. Lucrări: *Geologia elementelor radioactive*, 1957; *Stadiul proceselor de formare plastică a șisturilor verzi din Dobrogea centrală*, 1967; *Mineralogie*, 2 vol., 1979, 1983. A condus lucrările de elaborare a *Monografiei geografice a României*. Membru al Academiei Române (1990).

Iarcu, Dimitrie

(1817, Slatina – 13.01.1879, București)

Bibliograf. A făcut liceul Sf. Sava din București. Pașoptist. Casier al Societății Academice Române. Profesor. A editat manuale școlare, dar a rămas important pentru publicarea primei bibliografii generale a culturii române, cuprinzând aparițiile din perioada 1550–1865: *Catalog general de cărțile române*, 1865.

Iaroșenco, Mihail

(1900, Ucraina – 1985, Chișinău)

Biolog. Ucrainean ca etnie. Specializat în ihtiologie și hidrobiologie. Fondator (1961, alături de Ion Toderaș) și director al Institutului de Biologie al Academiei de Științe a Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Departamentul de ihtiologie al Institutului de Zoologie poartă numele său.

Iaru, Florin nume la naștere Florin Ripă

(24.05.1954, București)

Poet. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la București și a fost membru al Cenaclului de Luni condus de Nicolae Manolescu. A publicat în volumul colectiv *Aer cu diamante*, 1982, împreună cu Mircea Cărtărescu, Traian T. Coșovei, Ion Stratan, colegi ai generației '80. Debutase în 1981

cu un volum remarcant prin caracterul ludic: *Cântece de trecut strada*, 1981, Premiul Uniunii Scriitorilor, și a evoluat spre o poezie profund melancolică: *La cea mai înaltă ficțiune*, 1984; *Înnebunesc și-mi pare rău*, 1990; *Poeme alese*, 2002.

Ibrăileanu, G(arabet)

(23.05.1871, Târgu Frumos – 11.03.1936, Iași)

Critic literar. A absolvit Literele la Iași. Secretar de redacție la *Viața Românească* (1906–1933). S-a format sub influența criticii sociologice franceze și a lui C-tin Dobrogeanu-Gherea. Susținător al poporanismului literar. A definit conceptul de specific național și legea selecției valorice în cultură. S-a ocupat de literatura română și teoria literară: *Spiritul critic în cultura românească*, 1909; *Scriitori și curente*, 1909; *Note și impresii*, 1920; *Scriitori români și străini*, 1926. A mai scris proză de analiză: romanul *Adela*, 1933, Premiul Național. Membru de onoare post-mortem al Academiei (1948).

Ieremia Movilă

V. Movilă, Ieremia

Ierunca, Virgil

nume la naștere Virgil Iantaru

(16.08.1920, Lădești, jud. Vâlcea – 28.09.2006, Paris)

Scriitor. Soț al Monicăi Lovinescu. Obține licența în Litere și Filosofie la Universitatea din București (1943). A debutat în *Jurnalul literar* cu articolul „Tolstoi critic de artă” (1939). În perioada studiilor universitare este redactor la ziarele *Timpul* și *Ecoul*, și unul din întemeietorii revistei „Albatros” (1942). În 1947, împreună cu Ion Caraion, a editat în mai multe limbi revista *Agora*, suprimată în același an. A colaborat la principalele publicații ale timpului: *Revista Fundațiilor Regale*, *Vremea*, *Fapta*, *Viața Românească*, *Universul literar* etc. În 1946 părăsește țara, primind o bursă de la guvernul francez, și se stabilește la Paris. Între

Igiroșanu

1952 și 1975 a fost redactor al emisiunilor pentru străinătate ale radioteleviziunii franceze, cercetător la Centre National de la Recherche Scientifique, secția de filosofie (din 1975). Colaborator la Radio Europa Liberă (din 1975); redactor la unele reviste literare românești din străinătate: *Lucașfăru* (1948–1949), ce apărea sub egida lui Mircea Eliade, *Caiete de dor* (1951–1957), *România muncitoare* și *Limite* (1969–1986), *Ethos* (1973–1986), *Ființa românească* (1963–1968) și, împreună cu Emil Turdeanu, la *Revista Fundației Regale Universitare Carol I* din Paris. Împreună cu Mircea Popescu editează la Roma *Revista scriitorilor români*. Elaborează articole despre cultura română, publicate în diferite dicționare și enciclopedii din Franța și Germania (*Encyclopédie de la Pléiade*, 1957; *Histoire générale des littératures*, 1968; *Lexikon der Weltliteratur im 20 Jahrhundert*, 1961; *Dictionnaire du surréalisme et de ses environs*, 1982). În limba română a editat volumele de critică literară, proză sau poezie: *Loi, terreur et résistance en Roumanie (Lege, teroare și rezistență în România)*, 1961; *Littérature roumaine* (1961); *Românește* (1964, reeditat în 1991), *Pitești* (Madrid, 1981, reeditat cu titlul *Fenomenul Pitești* la București în 1990), *Subiect și predicat* (București, 1993), *Dimpotrivă: Polemici* (București, 1994), *Semnul mirării* (1995), *Trecut-au anii...* (București, 2000) și *Poeme din exil* (2001).

Igiroșanu, Horia

(4.08.1896, Azuga – 10.06.1960, București)

Regizor și scenarist. A absolvit Școala de Belle Arte la București și, ca adept al expresionismului, a plecat la specializare la Paris; a fost tentat de începuturile cinematografeiei. A fondat Academia Liberă de Pictură de la București, unde a fost student și Victor Brauner. Filmografie: *Iadeș* (1927); *Nea Ghiță Cocoloș la Moși* (1927), *Iancu Jianu* (1928); *Haiducii* (1929); *Ciocolii/Cântecul străinului* (1931); *Insula Șerpilor* (1933).

Ignatovici, Iustin

(~1845 – 1918, Curchi, Basarabia)

Preot tipograf. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău (1867) și a fost preot la Năpădeni, lângă Cornova. Acțiunea lui de păstrare a identității românești a fost constantă, exprimată nu doar prin predici, ci și prin tipărituri românești, folosite de moldoveni de-a lungul unei perioade complicate a istoriei. Lucrări tipărite: *Psaltirea, Ceaslovul, Carte de rugăciune* (1909), *Acatistul Acoperământul Maicii Domnului* (1909), *Evangelia* (1912), *Voroave* (1907, 1914), *Cuvânt bun poslușnicului începător* (1913), *Viețile sfinților* (1914–1918),

Ilie Ilașcu

Sorin Ilfoveanu

Acatistul Sfintei Treimi (1915). S-a retras la mănăstirea Curchi.

Ilașcu, Ilie

(30.06.1952, Taxobeni, Republica Moldova)

Militant politic. A absolvit studiile militare în URSS, la Baku (Azerbaidjan). Ofițer în URSS și Republica Moldova. Comandant al unei unități militare speciale a Ministerului Securității Naționale din Moldova în timpul conflictului de pe Nistru. Economist-șef la Institutul de Cercetări Dnestr din Tiraspol. Președinte al filialei Tiraspol a Frontului Popular din Moldova, 1990–1992 (când a fost și deputat în Parlamentul Moldovei). Deținut politic al regimului separatist de la Tiraspol, condamnat la moarte. În urma presiunilor politice transferat la Chișinău, apoi – primind cetățenia română – devenit membru al Parlamentului României din partea PRM. Distins cu Ordinul Steaua României, 2001.

Ilfoveanu, Sorin

(23.05.1946, Câmpulung Muscel)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București ca elev al lui Corneliu Baba. Profesor și decan la Facultatea de Artă Plastică a Institutului de Artă Plastică din București. Din 1985 lucrează la reședința sa de vară din satul Rădești. Expoziții personale: Galeria Galateea, București 1970; Galeria Apollo, București 1972; Galeria de Artă, Cluj-Napoca 1975; Galeria de Artă a Municipiului București, 1977; Galeria Simeza, București, 1982; Muzeul Național de Artă, București, 1985; Galeria de Artă Sky-Art-Show, Norvegia, 1989; Institutul Francez (desene la Panait Istrati), București, 1992, 1998; Galeria Artexpo, București, 1993; Muzeul Național de Artă, 2000; Galeria Arcade 24, 2010, Sala Dalles, 2011. A participat la expoziții de grup la Veneția, Sofia, Valparaíso, Paris, Göteborg ș.a. Premiul Caravaggio, Italia, 1981; Premiul UAP, 1982 și 2001 pentru întreaga activitate. Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2000.

Iliescu

Constantin C. Iliescu

Ileana Iliescu

Ion Iliescu

Iliaș, Nicolae

(30.08.1935, Ohaba, jud. Timiș)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mine din Petroșani. Specializare la Facultatea de Electromecanică și Institutul de Mine din Sankt Petersburg, Școala Superioară de Mine din Ottawa, Academia de Mine din Freiburg. Profesor la Universitatea din Petroșani. Lucrări: *Mecanizarea în exploatarea miniere la zi*, 1978; *Mașini miniere. Exemple de calcul*, 1992; *Utilajul și tehnologia exploatarea miniere*, 1995. Vicepreședinte al Comitetului Național Minier, membru fondator al Asociației Naționale a Managerilor și Evaluatorilor de Mediu, membru al Academiei de Științe a Federației Ruse, membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Iliescu, Constantin C.

(15.09.1892, Roman, Neamț – 30.10.1978, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la University College Hospital din Londra. A întreprins cercetări materializate printr-o serie de lucrări publicate în revista *Heart* cu privire la fibrilație. Întors în țară, a lucrat la spitalul Filantropia, apoi a devenit profesor la Institutul Medico-Farmaceutic din București. Decan al Facultății de Medicină Generală, director al spitalului Brâncovenesc. Lucrări: *Aspectul clinic, mecanismul și tratamentul fibrilației auriculare*, 1941; *Infarctul miocardic*, 1953; *Hipertensiune arterială*, 1966. Membru al Colegiului American de Cardiologie, al Societăților de Cardiologie din Cehia, Franța, Italia, Polonia. Membru al Academiei de Științe Medicale din România. Membru titular (1965) al Academiei Române.

Iliescu, Ileana

(1937, Sighișoara)

Balerină. Și-a făcut studiile la București cu Anton Romanovski și Oleg Danovski. A fost prim-balerină la Opera Națională din București (debut 1954). După 1989

director al Operei Române. A predat cursuri de dans clasic la Școala de dans (CIAK) din Torino, unde a fost director artistic (1981), formând balerini de succes (ex. Massimo Leanti, Silvana Ranaudo, Federica Paganini). Numai în *Lacul lebedelor* de Ceaikovski a susținut peste 400 de spectacole, dansând cu mari companii, precum Bolșoi Teatr, Opera din Praga ș.a., alături de Gabriel Popescu. A făcut coregrafie și regie artistică la *Giselle* și *Cele patru anotimpuri* după Vivaldi pentru Francesco Prola, ca și la bijuterii muzicale după Rossini, Ceaikovski, Grieg, Delibes, Saint-Saens, Gounod, Borodin, Chopin, Ponchielli, Strauss și *Valsul în Viena lui Strauss* pentru Opera din Cluj. Face parte din „tripleta de aur” a baletului clasic românesc alături de Magdalena Popa și Leni Dacian. Maestru Emerit al Artei. Meritul Cultural în grad de Cavaler. Diploma de excelență a Primăriei Capitalei, 2008.

Iliescu, Ion

prenume la naștere Ion Alexandru

(3.03.1930, Oltenița)

Inginer și om politic. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic București și Institutul Energetic din Moscova. Specializat în hidroenergie și gospodărirea apelor. A condus Consiliul Național al Apelor, unde a inițiat și finalizat proiectele: Programul Național de utilizare a resurselor de apă și Schemele de amenajare a bazinelor hidrografice. Demis în 1984. Director al Editurii Tehnice din București (1984–1989), când a scris studii de specialitate. A debutat în activitatea politică din liceu, fiind unul dintre fondatorii Uniunii Asociațiilor Elevilor din România (1948), iar în 1956 – președinte al Uniunii Asociațiilor Studenților din România. Ministru pentru problemele tineretului (1967–1971). Secretar al CC al PCR (1971), exclus pentru că s-a exprimat contra cultului personalității lui Ceaușescu. Trimis la Timișoara ca vicepreședinte al Consiliului Județean, apoi președinte al Consiliului

Iliescu

Județean Iași (1974–1979). Excluz din viața politică pentru deviere intelectualistă. În decembrie 1989 s-a aflat în fruntea celor care au declanșat mișcarea pentru schimbarea regimului. Președinte al României (1990–1992; 1992–1996; 2000–2004). Fondator al noului Partid Social Democrat. Sub președinția sa România a parcurs perioada de tranziție de la socialism la capitalism, spre integrarea în Uniunea Europeană și NATO. Lucrări: *Probleme globale. Creativitate*, 1992; *Revoluție și reformă*, 1993; *România în Europa și în lume*, 1994; *Revoluția trăită*, 1995; *Momente de istorie*, 3 vol., 1995–1996; *Toamna diplomatică*, 1995; *Fragmente de viață și de istorie trăită*, 2011. Membru de Onoare al Academiei Tehnice din România.

Iliescu, Nicolae

(7.12.1937, Horezu, jud. Vâlcea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi la Institutul Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Transporturi, specialitatea rezistența materialelor. Contribuții în domeniul analizei structurale cu tehnici experimentale de investigare (foto-elasticitate, lacuri casante). Lucrări: *Analiza experimentală a tensiunilor*, 1976–1977. Secretar științific al Asociației Române de Tensometrie, reprezentantul României în European Committee for Experimental Mechanics. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Iliu, Victor

(24.11.1912, Sibiu – 4.09.1968, București)

Regizor de film. A absolvit Institutul Unional de Artă Cinematografică din Moscova ca elev al lui Eisenstein. Membru PCR din ilegalitate. A dat noua direcție a cinematografiei românești de după al Doilea Război Mondial, fiind o voce nouă alături de Jean Georgescu, regizor care și-a continuat activitatea începută în perioada interbelică. A modernizat raporturile dintre personaje, rolul peisajului și tematica, astfel încât, practic, toți regizorii perioadei socialiste se raportează la stilistica lui. A început ca asistent de regie încă din perioada războiului: *Sub semnul bunului samaritean*, 1942; *România agricolă*, 1942; *Crucea Roșie Română*, 1943; *Școala de dans Liciu*, 1943; *Lucrări Agricole*, 1944; *Sanatoriul Moroieni*, 1945; Filme: *Procesul criminalilor de război din fostul Guvern Antonescu și execuția lor*, 1946; *Vizita marelui Iosip Broz Tito în România*, documentar, 1948; *Anul 1848 după stampele vremii*, documentar, 1948; *În sat la noi*, 1951; *Mitrea Cocor*, 1952; *O scrisoare pierdută*, 1953; *Bălcescu*, 1953; *Moara cu noroc*, 1957; *Comoara din vadul vechi*,

Victor Iliu

Ion Constantin Incuțel

1964. N-a mai lucrat în perioada Ceaușescu. Laureat al Premiului de Stat.

Incuțel, Ion Constantin

(5.04.1884, Rezeni, jud. Lăpușna, Basarabia – 18.11.1940, București)

Om politic. Tată al lui Ion I. I. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău, apoi a început Facultatea de Matematică din Dorpat, Estonia, s-a transferat la cea de Fizică și Matematică a Universității din St. Petersburg, pe care a absolvit-o. Profesor de matematică în St. Petersburg. A luptat pentru unirea Basarabiei cu România ca președinte al Sfatului Țării (Parlamentul). Liberal ca opțiune politică. După Marea Unire a fost ministru secretar de stat pentru Basarabia, cu întreruperi până în 1940, ministru al Sănătății și Ocrotirilor Sociale (1927–1928), ministru de Interne (1933–1936), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1936–1937). Președinte al Sfatului Țării al Republicii Democratice Moldovenești, ministru. Lucrări: *Spațiul și timpul în noua lumină științifică* (București, 1920); *Ma première rencontre avec Saint Aulaire* (1930); *URSS* (București, 1932). Membru titular al Academiei Române (1918).

Incuțel, Ion I.

(11.02.1921, Iași)

Inginer. Fiul lui Ion C. I. A absolvit Institutul Politehnic din București și a plecat la specializare în Canada, unde a rămas ca profesor al universității din Ontario, specialitatea ingineria mediului. Director al Institutului de Cercetări Electrostatice Aplicative din Ontario. A descoperit „reacția constantă” care permite determinarea apartenței ozonului într-un proces. Lucrări: *Static Electrification of Dielectrics and Materials Interfaces*; *Industrial Applications of Static Electricity*; *Applied Electrostatics in Modern Industry*. Este autor sau coautor a 18 inovații, cea mai importantă fiind separatorul electrostatic alternativ pentru particule, patentat în Australia, Belgia,

Ioan

Canada, Franța, Germania, Japonia, Olanda, Spania, SUA. Membru al Asociației Inginerilor Profesioniști din Ontario, al Societății Americane de Electrostatică, membru de onoare al Academiei Române (1992).

Inochentie

(a II-a jumătate a sec. al XVII-lea – 1.02.1735, Râmnicu Vâlcea)

Episcop. S-a călugărit la mănăstirea Tismana și a fost egumen la mănăstirile Motru și Brâncoveni. A fost ales episcop de Râmnic în 1727 și hirotonisit la Belgrad în 1728. A păstorit pe vremea ocupației austriece a Olteniei și a fost apărătorul religiei ortodoxe, al identității românești. A tipărit în românește: *Molitvelnicul* (1730), *Ceaslovul* (1731), *Triodul* (1731), *Liturghierul* (1733), *Catavasierul* (1734).

Inochentie Levizor

V. Levizor, Inochentie

Ioachim, Grigore L.

(14.12.1906, Borca, Neamț – 5.10.1976, București)

Inginer. A absolvit Școala Politehnică din București, Secția mine. Director la schela Moreni, director al Centralei Petrolului, profesor la Institutul de Petrol și Gaze din București, membru în Colegiul Ministerului Minelor, Petrolului și Geologiei. A introdus în extracția mondială de petrol procedeul pompajului combinat cu erupții artificiale. Lucrări: *Exploatarea zăcămintelor de țiței*, 1955; *Extracția țițeiului și gazelor*, 1961; *Sinteză asupra optimizării funcționării pompelor submersibile*, 1969; *Dezlocuirea țițeiului din medii permeabile de către apa tratată cu polimeri*, 1974. Membru al Societății Inginerilor Petroliști din Franța, membru corespondent al Academiei Române, (1963).

Ioan

(sec. al V-lea d.H.)

Episcop de Tomis. Născut în Scythia Minor (Dobrogea de azi), a fost unul dintre primii episcopi (446–449) ai Tomisului (colonie a Miletului la Pontul Euxin, numele grec pentru Marea Meagră, edificată în sec. VI î.H. pentru a fortifica pozițiile grecilor în confruntare cu perșii. Regele persan Darius al II-lea, de altfel, a ajuns și el până la Dunăre). Arhiepiscopul său era Flavian al Constantinopolului, iar împăratul Bizanțului era Theodosius al II-lea. Pe fondul acestor ample conflicte zonale, începe să se contureze identitatea Scythiei Minor, aflată în fluxul intereselor grecilor, romanilor, bizantinilor.

Un om al locului ca acest episcop și predecesorul său Teotim definesc poziția religioasă a ortodoxiei Tomisului față de nestorianism și monofizismul eutichian. Cunoscător de greacă și latină, dar considerându-se mai apropiat prin fibra sa de latinătate decât de greci, a tradus din greacă în latină autori creștini precum Teodor Mopsuestenul, Teodoret de Cyr (392–458).

Ioan Casian, Sf.

V. Casian, Ioan

Ioanid, George

(1800, probabil București – 27.11.1888, București)

Editor, librar, profesor. Grec ca etnie. A fost profesor de greacă la Academia Grecească din București și, odată cu trecerea la învățământul în limba română, a trecut profesor la Colegiul Sf. Sava. Spirit efervescent, a fost unul dintre primii editori de colecții literare (traduceri sistematice și populare din literaturile europene în Biblioteca letteraria) la editura numită chiar George Ioanid. A avut și librărie proprie, constituind astfel modelul pentru o serie de editori cunoscuți de mai târziu, ca Ioan V. Socec, Müller, Alcalay ș.a. A invitat pictori cunoscuți și gravori din străinătate spre a-și ilustra cărțile, formând astfel un stil al bibliofiliei românești. A rămas celebră până astăzi lucrarea apărută odată cu Unirea Principatelor, vol. I, 1858 – *Istoria Moldo-Românilor* (de la Facerea Lumii la 1595, cu litografiile lui A. Bieltz: Traian, Decebal, Dragoș Vodă, Ștefan cel Mare, Bogdan Vodă) și vol. II, 1859 – *Istoria Moldo-Românilor* (de la 1595 la 1728) cu litografiile aceluiași: Radu Negru Basarab, Mircea cel Bătrân, Vlad Țepeș, Neogoe Basarab, Mihai Viteazul, Constantin Șerban, Matei Basarab, Vasile Lupu și Constantin Brâncoveanu). Prieten cu pictorul Gh. Tatarescu, au refăcut împreună (1840–1841) fresca bisericii Sf. Ilie, ctitorie din 1720, din Craiova. A scris el însuși o *Gramatică în limba elinească*, 1843, *Dicționar româno-elinesc*, 2 vol., *Vocabular de vorbe elinești naturalizate în limba românească*, 1864; *Dizertații asupra adevăratei origini a limbii daco-române în strânsă afinitate cu limba pelasgo-elenică și asupra alfabetului fonetic în locul celui radical*, 1882. Membru de onoare al Societății Academiei Române (1871).

Ioan Lemeni

V. Lemeni, Ioan

Ioan Mețianu

V. Mețianu, Ioan

Ioan Românul

(sec. al XVII-lea, Sănpetru, Transilvania)

Preot și copist. De la el se păstrează singurul exemplar copiat numit *Codex Neagoensis*, care cuprinde cele mai vechi texte în limba română: cărțile populare *Alexandria*, *Albinușa sau Floarea darurilor*, *Rojdanicul* și textele bisericești *Pravila Sfinților Părinți*. Numele a fost folosit de-a lungul timpului de mai mulți aparținători la românită, din diverse provincii românești și cu diverse profesii. În același veac al XVII-lea și tot în Transilvania, dar la Alba Iulia, un omonim al călugărului făcea experimente de pirotehnie. Este menționat de Conrad Haas ca sursă pentru lucrările sale despre rachete.

Ioan Vlahul (Românul)

(sec. al XVII-lea, Țara Românească)

Martir creștin. A fost luat în robie de turci în 1662 și dus la Constantinopol. Refuzând să treacă la islam, a fost spânzurat în 1695, iar trupul i-a fost aruncat în Bosfor. A fost declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române.

Ionașcu, Traian

(17.04.1897, Iași – 19.11.1981, București)

Jurist. Profesor de drept civil la Universitatea din București, vicepreședinte al Facultății Internaționale de Drept Comparat din Strasbourg. S-a preocupat de unele domenii fundamentale ale dreptului civil. Lucrări: *Modificările aduse Codului civil de principiul constituțional al egalității sexelor*, 1950; *Unele aspecte juridice ale relațiilor comerciale între țări cu structură social-economică diferită*, 1961; *Teoria și practica litigiilor precontractuale*, 1962, în colaborare; *Teoria generală a contractelor economice*, 2 volume, 1963, 1965, în colaborare; *Constantele Dreptului – Drept și Logică*, 1964. Membru titular al Academiei Române (din 1974).

Ion Caloian

V. Ioniță cel Frumos

Ionescu Bizet, Ion

(22.11/4.12.1870, Creța-Leșile, Ilfov – 17.09.1946, București)

Inginer și matematician. A fost profesor la Școala Politehnică din București. A condus lucrările de construcție a numeroase poduri, printre care podul peste Borcea (prima porțiune a podului peste Dunăre), podul de la Bobolia pe valea Prahovei, podul metalic curb de cale ferată și șosea peste bazinul Dunării de la Giurgiu (1905–1906), a elaborat proiectul pentru Șantierul Naval Porțile de Fier de la Turnu-Severin etc. Este autorul unui studiu de deviere spre Prut

a apelor Siretului în vederea construcției unei centrale hidroelectrice și a transformării Prutului într-un canal navigabil între Galați și Iași. A executat harta hidrografică a bazinului Dunării. A fost unul dintre întemeietorii revistei *Gazeta matematică*. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Ionescu, Constantin N.

(21.06.1905, București – 6.10.1956, București)
Chimist. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimică, la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Farmacie a Institutului Medico-Farmaceutic din București. Director al Institutului de Cercetări Farmaceutice. Contribuții în domeniul chimiei enzimelor, al chimiei organice și farmaceutice. Este considerat unul dintre organizatorii industriei farmaceutice din România. Lucrări: *Sur la Synthèse biochimique des β-cyclopentyl-glucosides*, 1935; *Contribuțiuni la cunoașterea proprietăților preparării și conservării apelor cianhidrice*, 1941; *Sinteza totală a acidului pantotenic*, 1950. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ionescu de la Brad, Ion

nume la naștere Ion Isăcescu

(24.06.1818, Roman, jud. Neamț – 17/31.12.1891, Brad, Filipești, jud. Bacău)

Economist, agronom, savant și scriitor. A studiat la Academia Mihăileană din Iași și a continuat la Paris, unde a studiat botanica, chimia și economia politică. S-a specializat la Nancy. Întors la Iași în 1841, s-a angajat în lupta care a dus la revoluția din 1848 și la unirea din 1859. A publicat la *Propășirea – Îmbunătățiri în agricultura noastră*, 1844; *Ferma model*, 1846. A luptat pentru împrăștierea clăcașilor. A trăit în exil (1848–1856), fiind director al Școlii Imperiale de Agricultură și administrator al moșiilor lui Reșid Pașa din Thessalia. După Mica Unire a fost consilier al lui Al. I. Cuza și inspector general al agriculturii. În ultima parte a vieții a înființat la Brad o fermă model. Lucrări: *Despre Thessalia agricolă*, 1851; *Excursion agricole dans l'Asie Mineure*, 1855; *Agricultura jud. Dorohoi*, 1866; *Agricultura jud. Mehedinți*, 1868; *Agricultura română de la Brad*, 1886. Membru al Societății de Medici și Naturaliști din Iași, al Academiei Franceze de Agricultură. Membru de onoare al Academiei Române (1884).

Ionescu-Dolj, Ioan

(14.09.1875, Boureni, Dolj – 4.06.1947, București)

Jurist. A absolvit liceul Carol I din Craiova (1894). A obținut licența în Drept la București în 1898, ca șef de promoție. Chiar în

Ionescu

Constantin N. Ionescu

Dumitru Ionescu

Emmano Ionescu

Eugen Ionescu

aceleia an, într-un timp în care ministrul Justiției, G. Palade (tatăl fizicianului George Emil P.), era preocupat să reînnoiască magistratura, este numit ajutor de judecător la judecătoria Pogoanele, jud. Buzău. Înaintează repede pe scara ierarhică și, după șederi scurte la tribunalele Fălcui, Tecuci și Tutova, este numit judecător de instrucție (1906), apoi președinte al Secției de notariat (1910) la tribunalul Ilfov. În 1914 este înaintat consilier la Curtea de Apel, în timpul războiului este mobilizat pe loc la București, iar în 1921 devine consilier la Înalta Curte de Casație și Justiție. După formarea României Mari, care reunea regiuni cu moșteniri juridice diferite, a apărut problema creării unei legislații unificate și în același timp modernizate. O comisie cu această sarcină a fost înființată în 1920, condusă de Manolescu Râmnicăneanu, președintele de onoare al Curții de Casație. În cadrul ei a fost formată o subcomisie pentru unificarea dreptului penal și de procedură penală, din care a făcut parte Ionescu-Dolj, între timp secretar general al Ministerului de Justiție, alături de profesorii V.V. Pella, O. Teodorescu, G. Vrăbescu și I. Rădulescu. În noua Constituție din 1923 se prevedea înființarea Consiliului Legislativ, care avea menirea de a colabora cu guvernul și parlamentul la elaborarea legilor. Este numit în 1925 președinte al Secției de drept public a Consiliului. A fost, începând din 1906, profesor la Școala Superioară de Științe de Stat, al cărei director a devenit în 1937. Este autorul unui *Curs de Procedură Penală*, reputat pentru claritatea sa. Împreună cu V.V. Pella, a fost redactorul *Revistei de Drept Penal și Știință Penitenciară*. În 1928 este ales membru corespondent al Academiei Române la secția istorică (nu exista o secție juridică).

Ionescu, Dumitru

(14/27.05.1901, București – 20.01.1985, Cluj)
Matematician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematici, la Universitatea din

București, ca elev al lui Țițeica, A. Davidoğlu, D. Emmanuel, N. Coculescu, T. Lalescu. Specializare la Paris. A fost profesor la Universitatea din Cluj, apoi la Politehnica din Cluj. Contribuții în domeniul analizei matematice: ecuații diferențiale liniare, ecuații cu derivate parțiale de ordin superior, ecuații inegale, calcul funcțional, analiză numerică, aplicații diverse ale analizei matematice. Lucrări: *Cuadraturi numerice*, 1957; *Diferențe divizate*, 1978. Membru al Societății Române de Matematică.

Ionescu, Emmanoil

(1893, București – 1949, București)

General de aviație. A absolvit Școala de Aviație și Academia Militară la București. A comandat Școala Militară de Aviație (1938–1939) de la București, Corpul Aerian Român în perioada celui de-al Doilea Război Mondial (1944–1945), desfășurând ofensiva pe frontul de vest. În Guvernul Sănătescu a fost subsecretar de stat în Ministerul Aerului.

Ionescu, Eugen (Eugène Ionesco)

(26.11.1912, Slatina – 28.03.1994, Paris)

Dramaturg. Mamă franțuzoaică. A absolvit Literele și Filosofia la București, fiind studentul lui Nae Ionescu. Se considera discipolul lui I.L. Caragiale și al lui Urmuz. Stabilizat în Franța în 1939. A debutat ca poet: *Elegii pentru ființe mici*, 1931, și a colaborat la numeroase publicații. A scris volumul de eseuri *Nu*, 1934, Premiul Editurii Fundațiilor, care afirmă principiile literare ale autorului, prin negarea trecutului. Considerat în Franța unul dintre promotorii literaturii absurdului prin dramaturgia sa: *La cantatrice chauve, anti-pièce suivie d'une scène inédite (Cântăreața cheală, antipiesă urmată de o scenă inedită)*, 1964; *Les Chaises, farce tragique (Scaunele, farsă tragică)*, 1973; *Antidotes*, 1977; *Chaque matin (În fiecare dimineață)*, 1988. Membru al Academiei Franceze (1970).

Ionescu

Ionescu, Gellu

prenume la naștere **Gheorghe**

(8.06.1937, Galați)

Teoretician literar. Studii de inginerie mini-eră neterminate, Filologia la Universitatea din București, cadru didactic al universității. A ținut la *Steaua* cronică traducerilor. Plecat din țară în 1982 (Franța), apoi Germania (1983). A lucrat la postul de radio Europa Liberă. Președinte al Societății culturale româno-germane Apoziția din München. Lucrări: *Romanul lecturii*, 1976, debut; *Ori-zontul traducerii*, 1981; *Anatomia unei negații*, 1991; *Copacul din câmpie*, 2003, Marele Pre-miu ASPRO. A scos, împreună cu George Gană, ediția Tudor Vianu – *Opere*, 11 volume.

Ionescu-Gion, George I.

nume la naștere **Gheorghe Ionescu**

(14.10.1857, Pitești – 29.06.1904, București)

Publicist, istoric. A studiat la Colegiul I.C. Brătianu din Pitești și la Sf. Sava din București, a făcut Literele și Filosofia în Franța și Belgia. Adept al direcției enciclo-pediste a lui B.-P. Hasdeu, n-a fost în relații bune cu Junimea. A ținut conferințe de popularizare a culturii la Ateneul Român. Aflat în bune relații cu arhitectul Ion Mincu, acesta i-a construit casa din București. Lucrări: *Ludovic XIV și Constantin Brâncoveanu*, 1884; *Manual de poetică română*, 1888; *Din istoria fanarioților*, 1891; *Încercare asupra istoriei științelor în trecutul țărilor române*, 1894; *Istoria Bucureștilor*, 1899, document de referință până astăzi; *Din istoria Basarabilor*, 1903. A scris despre viața și opera Dorei d'Istria în România. Membru corespondent al Aca-demiei Române (1989).

Ionescu, Grigore

(11.01.1904, Florești, Prahova –

26.06.1992, București)

Arhitect. A fost profesor la Institutul de Arhitectură Ion Mincu din București. Printre lucrările sale se numără spitalul Emilia Irza din București, clădirea Facultății de Drumuri și Poduri a Institutului de Construcții din București, sanatoriul TBC Bărnova, Iași etc. Activitatea sa majoră s-a desfășurat în jurul istoriei arhitecturii și a patrimoniului național românesc. Este autorul unei istorii a arhitecturii românești, prima lucrare de acest gen apărută în literatura română de specia-litate. Lucrări: *Istoria arhitecturii românești*, 1937; *București. Ghid istoric și artistic*, 1938; *Curtea de Argeș, istoria orașului prin minunile lui*, 1939; *Byzance et l'architecture religieuse en Roumanie*, 1944; *Bucarest, la ville et ses monu-ments*, 1956; *Arhitectura populară românească*,

1957; *Arhitectura în Valahia, Moldova și Tran-silvania în veacurile XII–XIX*, 1966; *Arhitectura în România, perioada anilor 1944–1969*, 1969; *Les rapports de l'architecture roumaine médiévale avec l'art des pays balkaniques et du Proche-Ori-ent*, 1970; *Les fortifications antiques et médiévales sur le territoire de la Roumanie et leur rapports avec le monde méditerranéen*, 1970; *Histoire de l'architecture en Roumanie, de la préhistoire à nos jours*, 1972. Membru titular al Academiei Române (1992).

Ionescu, Luigi

(3.04.1927, Pâncești, jud. Bacău –

1989, București)

Interpret de muzică ușoară. A început să cânte de pe băncile liceului (Bacău). A parti-cipat la șantierele tineretului de reconstrucție postbelică a țării (irigațiile de pe Prut, Salva Vișeu). A fost actor și interpret la Teatrul de Revistă din București (1951–1987). Șlagăre: „Lalele, lalele”; „Te-aștept în fiecare seară”; „Zorile”.

Ionescu, Mihai Andrei

(1.11.1900, București – 5.02.1988, București)

Entomolog. A absolvit Facultatea de Științe la București și s-a specializat la Muzeul de Istorie Naturală din Viena și la Institutul de Bioceanografie din Split. Profesor la Facul-tatea de Biologie a Universității din Bucu-rești. Contribuții în domeniul sistematicii, ecologiei și zoogeografiei insectelor. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul frunzarului (pătură de frunze moarte) de fag. Cercetări statistice, ecologie și sistematice în pădurile de fag de la Sinaia și de pe Valea Prahovei*, 1932; *Diplura, Collembola, Cynopidae, Protura și Izoptera*, 1951; *Specii noi de Cynopidae în fauna RPR*, 1965; *Biologia gale-lor*, 1973. Membru al Societății de Zoologie din Franța, al Societății de Entomologie din Copenhaga. Membru corespondent al Aca-demiei Române (1955).

Ionescu-Mihăești, Constantin

(12.09.1883, București – 14.04.1962, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași și din București. S-a specializat la Baltimore, Boston, New York și Paris. În perioada răz-boaielor balcanice a făcut parte din Comisia pentru Combaterăa Holerei. A organizat Laboratorul Central din Iași și din Harkov, Ucraina, pentru prepararea serurilor și vaci-nurilor. Director la Institutul Dr. I. Cantacu-zino din București (1924–1952, 1955–1962). Contribuții la studierea virusului poliomi-elic și promotorul introducerii vaccinului BCG în profilaxia tuberculozei. Lucrări: *Noțiuni de epidemiologie și servovaccinațiuni*,

Ionescu

Luigi Ionescu

Nae Ionescu

Petrică Ionescu

1914; *Sur un microbe capsule trouvé chez le pou et l'homme atteint de typhus exanthématique*, 1919; *Sur le virus poliomyélitique de Roumanie*, 1929; *Vaccinațiunea antituberculoasă BCG în România*, 1939. Membru al Academiei de Medicină din București. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Ionescu, Mircea

(28.04.1896, București - 18.11.1980, București) Chimist. A absolvit Facultatea de Științe din București, specialitatea chimie organică. A fost profesor la institutele de învățământ superior de profil din Cluj, Timișoara și București. Director al Stațiunii Chimico-agronomice din Cluj. Contribuții în domeniul componentelor nutritive ale grâului și porumbului. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul porumburilor românești (recoltele 1936-1937)*; *Variabilitatea chimică a plantelor agricole. Noi contribuțiuni*, 1938; *Pesticidele și aspectele folosirii lor*, 1970; *Bazele viitoare ale alimentației omenirii. Surse noi de proteine*, 1973; *Materia organică a solului*, 1977. Membru al Academiei de Științe Agricole din România, membru corespondent al Academiei Române (1963).

Ionescu, Nae

nume la naștere Ionescu C. Nicolae
a semnat și cu pseudonimul Calicles

(4/16.06.1890, Brăila - 15.03.1940, București) Profesor, filosof. A absolvit Filosofia la București, s-a specializat în Germania, la München, unde și-a luat doctoratul. A lucrat la catedra profesorului Constantin Rădulescu-Motru, la Universitatea din București, în specialitatea logică. I-a avut studenți pe Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran, Mircea Vulcănescu, Petru Dumitriu. A condus ziarul *Cuvântul* și a fost principalul ideolog legionar din România. N-a lăsat cărți scrise, mai mult articole, dar prelegerile sale universitare, strânse de studenți în volum, sub titlul *Filosofia religiei*, sintetizează bună

parte din ideile sale. Apare ca personaj în *Cronică de familie* și *Biografia, autobiografia și portrete contemporane* de Petru Dumitriu.

Ionescu, Nicolae

(1820, Bradu, jud. Neamț - 24.01.1905, Bradu)

Publicist și om politic. A studiat la Academia Mihăileană din Iași, după care a urmat Facultatea de Drept la Paris, unde s-a alăturat Societății Studenților Români din capitala Franței și a luat parte la diferite acțiuni de susținere a culturii române, printre altele fiind redactor la revista *Étoile du Danube*, care apărea la Bruxelles. În februarie 1848 a luat parte la revoluție, la Paris. După ce s-a întors în țară, a început o intensă activitate didactică și publicistică. Timp de 7 ani (1860-1867) a fost redactor la revista *Tribuna României*. A participat la activitatea Comitetului revoluționar de la Cernăuți. A fost senator, deputat și ministru de Externe. S-a remarcat ca un orator deosebit. Membru fondator al Societății Academice Române (devenită Academia Română) și vicepreședinte al ei (1889-1892).

Ionescu, Petrică (Ionesco, Petrika)

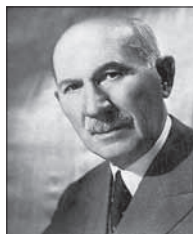
(13.10.1946, București)

Scenograf și regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. A plecat din țară la 24 de ani, după ce regizase, ca student, peste 10 spectacole, în stil modern. A primit cetățenie franceză în 1976. S-a specializat în spectacole de operă (La Chatelet, Nanterre, Opera din Paris, în Marea Britanie, Irlanda, Germania, Italia, Elveția, Spania, SUA, Japonia, Chile ș.a.). Pentru inaugurarea noii clădiri a Operei din Paris a montat *Othello* de Verdi. A lucrat cu Nureiev, Carolyne Carlson ș.a. Sprijină Biserica Ortodoxă Română din Paris. După 1989 a revenit în România și a montat spectacole la Opera Română, ca și la Teatrul Național din București. Distins cu Meritul Cultural de către președinția României în 2003.

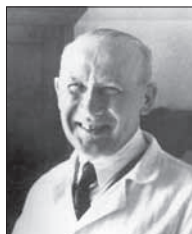
Ionescu

Raicu Ionescu Rion

Gheorghe Ionescu-Șișești

Nicolae Ionescu-Șișești

Ionescu, Radu

nume la naștere Răducanu Ivăncescu
(1834, București – 24.12.1872, București)

Critic literar. A studiat Literale și Filosofia la Paris, fără a termina. A fost redactor la *Românul* lui C.A. Rosetti și a condus *Conștiința națională*. A fost director în Ministerul Cultelor, atașat al țării la Belgrad. A fost un hegelian care a teoretizat pe marginea criticii literare: *Principiile literare*, 1861. A scris de asemenea versuri: *Cânturi intime*, 1854; *Odă la România*, 1859, eseuri: *Domnitorul Alexandru Ioan Cuza și unirea completă a Principatelor*, 1861.

Ionescu Rion, Raicu

nume la naștere Raicu Ionescu
(24.08.1872, Bălăești, Galați – 19.04.1895, Târgoviște)

Critic literar. Socialist. Apropiat de G. Ibrăileanu. A absolvit Literale și Filosofia la Iași. A fost profesor la Târgoviște. Adept al pozitivismului, darwinismului, marxismului. A lăsat *Scrieri literare*, 1895, publicate postum de G. Ibrăileanu și Sofia Nădejde.

Ionescu, Romulus Florin

(8.02.1912, București – 1987, București)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din București. A lucrat la baroul Ilfov, apoi la Consiliul Superior Legislativ, unde s-a ocupat de organizarea Contenciosului Administrativ; profesor și decan la Facultatea de Drept. Lucrări: *Ațiunea din oficiu a administrației*, *Principii de organizare în administrația locală*, *Reorganizarea contenciosului administrativ român*, *Ațiunea în daune contra statului și Decretul-lege din 14 septembrie 1938*, *Competența de contencios administrativ a Consiliului Superior Juridic*. Distins cu Steaua României în grad de Cavalier (1947).

Ionescu-Șișești, Gheorghe

(16.10.1885, Șișești, jud. Mehedinți – 4.06.1967, Otopeni)

Agronom. Frate cu Nicolae I.-Ș. A absolvit Înalta Școală de Agricultură la Stuttgart.

Doctor în științe agricole al Universității din Jena. A fost administrator al fermei Școlii Superioare de Agricultură de la Herăstrău, profesor la Școala de Medicină Veterinară din București, director fondator al Institutului de Cercetări Agronomice din București, ministru al Agriculturii, Domeniilor și Cooperăției (1938–1939). A inițiat și condus cercetările pentru dezvoltarea agrotehnicii la principalele plante de cultură, s-a preocupat de ameliorarea solurilor erodate. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul grâului românesc din punct de vedere fitotehnic*, 1916; *Rapița*, 1934; *Cultura porumbului*, 1936; *Principalele tipuri de sol din România*, 1939; *Agrotehnica*, 1947. Președinte al Societății Române de Agricultură, membru al Academiei de Agricultură din România, al Academiei de Științe Agricole de la Moscova. Membru al Academiei Române (1955) și vicepreședinte al ei, președinte al secției sale de biologie și științe agricole.

Ionescu-Șișești, Nicolae

(11.02.1888, Șișești, jud. Mehedinți – 17.08.1954, București)

Medic neurolog. Frate cu Gheorghe I.-Ș. După ce audiază două semestre la Leipzig prelegerile de psihologie experimentală ale lui Wilhelm Wundt, se hotărăște pentru studiul Medicinii. A absolvit Medicina la Paris. Se orientează de la început către neurologie și va fi extern, intern, apoi „chef de clinique” (prima treaptă în ierarhia medicilor de spital în Franța), sub conducerea lui Georges Guillaumin, în renumita clinică de neurologie a spitalului Salpêtrière din Paris. În 1932 vine la București, devenind unul din colaboratorii cei mai apropiați ai lui Gheorghe Marinescu. La moartea acestuia, în 1938, devine urmașul său ca profesor titular de neurologie la Facultatea de Medicină și director al clinicii de neurologie de la spitalul Colentina din București. A adus contribuții valoroase în domeniul patologiei tumorale a măduvei spinării, siringomieliilor și siringobulbiei, reflexelor psiho-galvanice, în studiul

Ionescu

tonusului mușchilor striati, asupra rolului spațiului perivascular în migrarea antigenilor în creier, în domeniul neuroinfecțiilor. Lucrări: *Tumeurs médullaires associées à un processus syringomyélique* (Tumori medulare asociate cu un proces syringomielitic, 1929), *La Syringobulbie – contribution à la physiopathologie du tronc cérébral* (Siringobulbia – contribuție la fiziopatologia trunchiului cerebral, 1932); *Sur les rayons mitogénétiques*, 1935; *Le profil mental des parkinsoniens*, 2 vol. 1939–1940; *L'Electro-encéphalogramme pendant le coma et après la mort*, 1940; *Epilepsia de origine pleurală*, 1950. Această ultimă monografie a fost reeditată în 1986 în limba engleză la sugestia renumitului neuropatolog J. Godwin Greenfield de la National Hospital for Nervous Diseases din Londra, fiind considerată o lucrare clasică privind fiziologia și patologia bulbului rahidian. Împreună cu Gheorghe Marinescu, Oskar Sager și Arthur Kreindler a fost coautorul monografiei *Le Tonus des muscles striés* (Tonusul mușchilor striati, 1937), prefată de neurofiziologul englez Sir Charles Sherrington. A fost preocupat în mod deosebit de electroencefalograma făcută în timpul comei și după moarte, de reflexul psihogalvanic și aplicațiile sale în neurologie și endocrinologie (procesul de resuscitare a pacientului). Vicepreședinte al Societății Române de Biologie, membru corespondent al Academiei Americane de Neurologie. Membru corespondent al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ionescu, Take (Tache)

nume la naștere **Dumitru G(hiț)ă Ioan**
în perioada școlară **Demetriu G. Ionescu**
(13.10.1858, Ploiești – 2.06.1922, Roma)

Om politic. Aromân după mamă. Frate cu Thoma I. A absolvit Dreptul la Paris. Și-a început cariera în aripa radicală a Partidului Liberal, iar toată conduita sa l-a desemnat ca pe un politician de centru. A fost ales prima oară în Parlament în 1883 ca membru al Partidului Conservator (aripa takistă, deosebită de cea maioresciană), unde plecase fiind contra direcției lui Ion Brătianu. A susținut crearea unui sistem de alianțe balcanice care să permită deschiderea spațiilor românești din Imperiul Austro-Ungar către viața României (era prieten cu Eleftherios Venizelos și Thomas Masaryk). A înființat revista de limbă franceză *La Roumanie*, 1898, pentru a-și promova ideile. A fost ministru al Educației și Cultelor (1891–1895, 1899–1900), ministru al Finanțelor (1900, 1904–1907). Din 1908, după revoltele țărănești, a înființat Partidul Liberal-Democrat,

Take Ionescu

C. Ionescu-Târgoviște

susținut de I.L. Caragiale, și el ploieștean, cu care era prieten. A fost contra expulzării lui Cristian Racovski (cercul România Muncitoare, lider social-democrat). Ministru de Interne (1912–1914). A fost pentru anexarea Cadrilaterului în urma războaielor balcanice, spațiu locuit de mulți aromâni. A organizat Comitetul Național Român pentru România Mare. Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1917–1918), ministru de Externe (1921–1922), prim-ministru (1921–1922). L-a promovat pe Nicolae Titulescu în prim-planul scenei politice românești. La începutul carierei a scris literatură SF – *Spiritele anului 3000*, 1875.

Ionescu-Târgoviște, Constantin

(11.11.1937, Târgoviște)

Medic. A absolvit Medicina la București. Profesor de diabetologie la Medicină și director al Institutului de Diabet, Nutriție și Boli Metabolice A inventat două produse farmaceutice: fitodiab și fitolin pentru ameliorarea diabetului. Lucrări: *Echilibrul acidobazic*, 1979; *Necesitate și abuz în alimentație*, 1981; *Bazele biochimice ale nutriției*, 1985; *Hipoglicemiile*, 1990; *Teoria și practica acupuncturii moderne*, 1992; *Insulina, descoperirea medicală a secolului aparține românului N.C. Paulescu*, 1996; *Re-Discovery of insulin*, 1996; *Diabetologia modernă*, 1996. Membru al Academiei de Științe Medicale, 1993. Membru de Onoare al Societății Italiene de Acupunctură, 1976. Membru al Federației Internaționale de Diabet IDF, 1982. Membru corespondent (2003) al Academiei Române și membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Ionescu, Theodor D.

(16.05.1898, Corabia, jud. Olt – 11.02.1990, București)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din București. Director al Institutului de Cercetări Alimentare. Contribuții privind

Ionescu

Theodor V. Ionescu

Thoma Ionescu

apele reziduale, cele naturale, cele industriale, ca și asupra valorificării minereurilor: cărbune, țiței. Lucrări: *Contribuții la clorura propanului*, 1942; *Procese catalitice industriale*, 1954; *Schimbători de ioni și schimbători de electroni*, 1955; *Obținerea magneziului din apa de mare*, 1962; *Schimbul ionic în chimia și tehnologia alimentară*, 1966. Membru de onoare al Societății Internaționale de Chimie Industrială din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Ionescu, Theodor V.

(8.02.1899, Dorohoi, jud. Botoșani – 6.11.1988, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași, Secția fizico-chimice. S-a specializat la Nancy, Franța. Profesor de fizică experimentală la Facultatea de Științe a Universității din Iași. Contribuții în domeniul studiului vitezei sunetului în lichide, a curenților termioionici în aer, al propagării undelor electrice în gaze ionizate. A făcut descoperiri remarcabile în fizica plasmelor, fizica ionosferei, efectul Zeeman. În 1925 a inventat un microfon bazat pe curenții termioionici (curenți emiși de corpurile încălzite) și un modulator de lumină folosind fenomenul de interferență. În 1936 obține un brevet de invenție pentru imagini în relief 3D pentru cinematografie și televiziune. În 1946, împreună cu fizicianul V. Mișu, a inventat și construit o instalație cu care s-a obținut prima „emisiune stimulată tip MASER” (amplificator cuantic de microunde), fiind astfel un precursor al MASER-ului inventat în 1954. Lucrări: *Effet Joule et théorie de Bohr*, 1924; *Gas ionisés*, 1931; *Ondes électriques dans le champ magnétique terrestre*, 1935; *Electricitatea*, 1962. Membru al Academiei Române (1963).

Ionescu, Thoma

(13.09.1860, Ploiești – 28.03.1926, București)
Medic chirurg și anatomist. Frate cu Take I. După absolvirea liceului Sf. Sava din

București, studiază Medicina la Paris (1878–1885) și în paralel Dreptul. Între 1882–1885 lucrează ca extern, apoi între 1885–1890 ca intern al spitalelor din Paris. În 1890 devine doctor în medicină și chirurgie cu teza „Le colon pelvien pendant la vie intra-utérine” („Colonul pelvien în timpul vieții intra-uterine”), lucrare premiată de Academia de Medicină din Paris. În același an primește Medalia de Argint pentru chirurgie ca laureat al spitalelor din Paris. În perioada 1892–1895 lucrează ca profesor agregat de anatomie la Facultatea de Medicină din Paris. În 1925 este numit profesor de anatomie topografică și de clinică chirurgicală la Facultatea de Medicină din București, post în care va rămâne toată viața. Între 1912 și 1915 este rector al Universității din București. Este întemeietorul școlii românești de anatomie și de chirurgie. A colaborat la redactarea marelui tratat de anatomie sub redacția lui P.J. Poirier, aducând contribuții la topografia etajului abdominal prin descrierea unor structuri anatomice care-i poartă numele. A dezvoltat și pus la punct numeroase tehnici și instrumente chirurgicale. Lucrări: *Le traitement chirurgical du cancer utérin* (Tratamentul chirurgical al cancerului uterin, 1902); *La rachianesthésie générale* (Rahianestezia generală, 1919). A fondat periodicele *Archives des Sciences Médicales* (1896), *Revista de Chirurgie* (1897) și Societatea Română de Chirurgie (1897). Alte contribuții: acul Ionescu: ac pentru sutură totală cu fir de metal; cura Ionescu: procedeul de cură chirurgicală a anginei pectorale prin rezecția totală a simpaticului cervical; depărtătorul Ionescu: depărtător autostatic abdominal de care se pot fixa valve de diferite mărimi; operația Ionescu: histerectomie totală lărgită cu extirparea grupurilor ganglionare limfatice, practică pentru cura chirurgicală a cancerului de col uterin; rahianestezia înaltă Thoma Ionescu: rahianestezie în care substanța anestezică este introdusă intrarahidian în regiunea cervicală înaltă sau suboccipital. Membru al Academiei Române de Medicină. A fost membru al Academiei de Medicină din Paris, al Societății Internaționale de Chirurgie și membru de onoare (1925) al Academiei Române.

Ionescu-Tulcea, Cassius

(1923, București)

Matematician. A absolvit Matematica la București ca elev al lui Octav Onicescu și Gh. Mihoc și a rămas cadru didactic al facultății. Căsătorit cu Alexandra Bagdasar, matematiciană, au plecat la Yale University

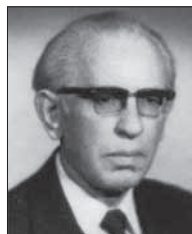

Ionesi

pentru specializare (1959). În prezent profesor la University of Pennsylvania. A format o școală de teoria probabilităților în topologie atât în SUA, cât și în Canada. Lucrări: *Mésures dans les espaces produits*, 1959; *Théorie ergodique pour des classes d'opérations non complètement continues*, coautor, 1950; *Calculul probabilităților și aplicații*, coautor, 1956; *Spectral representation on semigroups of normal operators*, 1958; *Spectral operators on locally convex spaces*, 1961; *Topology*, coautor, 1971.

Cassius Ionescu-Tulcea

Liviu Ionesi

Ionescu, Vasile (Lulu) I.

(1898, Buzău – 1978, București)

Jurist. Mai întâi ofițer de jandarmi la Buzău, a absolvit Dreptul la București. A făcut parte din contenciosul Radiodifuziunii Române, a fost director al ei (1935–1945), a participat la uciderea asasinilor lui Armand Călinescu (în sediul Radiodifuziunii), a participat la asaltul pentru recucerirea Radiodifuziunii după ce fusese preluată de legionari. A transmis la 23 august 1941 mesajul regelui dintr-o cazemată improvizată (sediul fiind bombardat), a continuat să transmită însoțind trupele până la Bod (Brașov). În timpul campaniei electorale, a refuzat să cedeze microfonul Anei Pauker, lui Gheorghiu-Dej și Iosif Chișinevski, care intraseră în studio, cerând avizul Comisiei Aliate de Control, punând apoi muzică pe post în timpul transmiterii mesajului Anei Pauker. A făcut închisoare în intervalele 1948–1954, 1957–1964.

Ionescu, Vlad

(22.04.1938, București – 1.05.2000, București)

Inginer. Absolvent al Facultății de Electrotehnică-Energetică la Institutul Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Automatică a Politehnicii. A ținut prelegeri la universități din Gröningen, Delft, Cambridge, Roma, Torino. Profesor invitat la Grenoble. Contribuții la teoria sistemelor cu reglare automată, optimizarea automată a sistemelor energetice, rezultate aplicate la hidrocentralele de la Dobrești-Moreni, la Bicăz, pe Olt. Lucrări: *Programarea matematică cu aplicații în energetică*, 1967; *Procese optimale*, 1970; *Conducerea structurală a sistemelor*, 1986; *Teoria sistemelor*, 1995. A coordonat volumul *Automatica de la A la Z*, 1988. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Ionesi, Liviu

(27.01.1925, Frătăuții Vechi, Suceava – 2006, Iași)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe din Iași, Secția geologie. Profesor de geologie la Universitatea din Iași. A efectuat cercetări

asupra flișului extern (pânzele de Audia, Tarcău și Vrancea) din Carpații Orientali și a Sarmațianului, abordând probleme fundamentale de geologie economică. Asupra flișului a adus contribuții paleontologice, lito- și biostratigrafice, sedimentologice, tectonice și geochemice, care au contribuit la mai buna cunoaștere a acestor formațiuni. Se remarcă prin contribuțiile biostratigrafice asupra depozitelor paleogene și miocene inferioare (macroforaminifere, bivalve, gasteropode, nanoplancton calcaros) cu ajutorul cărora a stabilit limita dintre Cretacic și Paleogen și dintre Paleogen și Miocen și atestarea etajelor Ypresian, Lutetian, Priabonian, Acvitanian și Burdigalian. De asemenea, s-a ocupat și de istoria științelor geologice din România. A inițiat la Iași studiul bitumolitelor oligocene (roci generatoare de hidrocarburi), al foraminiferelor mari și al nanoplanctonului calcaros. Activitatea de cercetare este finalizată în 180 de lucrări publicate, 30 de rapoarte geologice, 2 granturi, la care se adaugă volumele: *Flișul Paleogen din bazinul văii Moldovei* (1971), *Geologia României* (1974), *Obiectele Bucovinei* (1978), *Geologia Unităților de platformă și a Orogenului nord-dobrogean* (1994) ș.a. Premii: al Universității din Iași (1959), al Ministerului Învățământului (1962) și Academiei României (1971). Distincții: Profesor Emerit (1997), Doctor Honoris Causa al Universității din Suceava. Pentru activitatea desfășurată a fost ales membru al Academiei Române, al Grupului de studii geologice din cadrul filialei Iași a Academiei Române (președinte), al Societății Geologice a României, filiala Iași (președinte și președinte de onoare), membru al Consiliului Național al Geologilor din România (vicepreședinte), al Societății Paleontologilor din România (membru), al Societății Geologice din Republica Moldova, al Comisiei pentru Ocrotirea Naturii a Academiei Române (2003), al Societății pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina etc.

Ionete

Ionete, Constantin

(24.03.1922, Măldărești, jud. Vâlcea – 8.08.2011)

Economist. A absolvit cursurile Facultății de Filosofie din București. Specializare în economie în SUA, Italia și Irlanda. Profesor la ASE, București. Membru al consiliului de administrație al Băncii Naționale a României (1998–2004). Lucrări: *Comportamentul procesului de formare a prețurilor* (1972); *Prețuri și tarife* (1983); *Prețurile și echilibrul dinamic al economiei* (1983); *Criza de sistem a economiei de comandă și etapa sa explozivă* (1993). Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Ionită cel Frumos, supranumit Caloian

(~ 1014 – 1207, Târnovo)

Rege al vlaho-bulgarilor (1197–1207). Aromân. Fratele mai mic al lui Petru și Asan, predecesorii săi la domnie, ambii uciși din ordinul împăratului Alexios al III-lea Anghelos al Bizanțului, deoarece, în urma victoriilor obținute asupra bizantinilor (Anghelos al II-lea, Anghelos al III-lea ajutat de Bela al Ungariei, Ioan Cantacuzino și generalii Alexios Gidos și Vasile Vatzes), au pretins, la tratativele de pace, să li se recunoască titlul de împărați. A obținut recunoașterea titlului de rege de la papă, promițând trecerea la catolicism. După ce a obținut titlul (în 1204), în virtutea originii latine comune a celor două popoare, l-a pretins și Imperiului Roman de Răsărit, adică Bizanțului, care îl refuză. În urma bătăliei cu Alexios al III-lea și Balduin de Flandra (a IV-a cruciadă), acesta din urmă e adus la Târnovo și ucis. A pus primat al Bisericii de ortodoxul Vasile, șeful Bisericii româno-bulgare. A fost ucis de un cuman aliat cu Balduin de Flandra. Lui i-a urmat Borilă (nepot, probabil din stirpea acestuia se trage Dosoftei, mitropolitul Moldovei), care a restabilit ortodoxia în zonă, iar acestuia Asan al II-lea, care a extins granițele regatului. Contextul la care trimit toate conflictele perioadei indică o conștiință a apartenenței Asăneștilor la vechea lume a Peninsulei Balcanice, confruntată cu aceea mai nouă, a migrațiilor, dar și cu decăderea Imperiului Roman.

lordache, Ștefan

(3.02.1941, Calafat – 14.09.2008, Viena)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la București. Actor la Teatrul Mic. Roluri în film: *Străinul* (1964), *Gaudeamus igitur* (1965), *Calea Victoriei sau cheia visurilor* (1965), *Un film cu o fată fermecătoare* (1966), *Adio, dragă Nela!* (1972), *Proprietarii* (1973), *Ediție specială* (1978, Premiul ACIN), *Doctorul Poenaru* (1978), *Avaria* (1978), *Bietul Ioanide* (1979), *Bună seara, Irina* (1980), *Pruncul, petrolul și*

ardelenii (1981), *Întoarce-te și mai privește o dată* (1981), *Înghițitorul de săbii* (1981), *De ce trag dopotele, Mitică?* (1981), *Concurs* (1982), *Glissando* (1985, Premiul ACIN), *Ciuleandra* (1985), *O clipă de răgaz* (1986), *Prințul negru* (1988, film TV), *Noiembrie, ultimul bal* (1989, Premiul ACIN), *Cei care plătesc cu viața* (1991), *Hotel de lux* (1992), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993), *Eu sunt Adam* (1996), *Omul zilei* (1997), *Faraonul* (2004), *Ticăloșii* (2007). Premiul UNITER pentru cel mai bun actor, în anul 2001, pentru rolul titular din *Barrymore*, în regia lui Gelu Colceag. Cetățean de onoare al orașului București.

Iordan, Iorgu

(29.09/11.10.1888, Tecuci – 20.09.1986, București)

Lingvist și filolog. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie și Dreptul la Iași. A fost elev al lui Alexandru Philippide. S-a specializat la Bonn, Berlin și Paris. Profesor la universitățile din Iași și București (unde a fost și rector), director al Teatrului Național din Iași, director al Institutului de Filologie din Iași și de Lingvistică din București, președinte al Comisiei Naționale UNESCO, membru fondator și președinte al Societății române de Lingvistică Romanică. A scris peste 500 de lucrări de specialitate, cele mai cunoscute fiind: *Gramatica limbii române*, 1937; *Rumänische Toponymistik (Toponimia românească)*, 1924, în românește 1963; *Stilistica limbii române*, 1944; *Limba română contemporană*, 1954, Premiul de Stat; *Lingvistica romanică · Evoluție · Curente · Metode*, 1962. A întemeiat și a editat *Buletinul Institutului de Filologie Română Alexandru Philippide*. Membru al Academiei (1946) și președinte al ei (1957–1966), membru al Academiei Saxone de Științe (Leipzig, 1958), al Academiei Germane de Științe (Berlin, 1964), al Academiei Austriece de Științe (1966, Viena), al Academiei Bavareze de Științe (1968, München), al Institutului Mexican de Cultură (1969), al Institutului de Studii Catalane (1975, Barcelona), Doctor Honoris Causa al mai multor universități. Om de Știință Emerit (1962).

Iordăchescu, Dan

(2.06.1930, Vânu Mare)

Bariton. Descendență moldovenească. A absolvit Facultatea de Teatru la Iași și Conservatorul la București ca elev al lui Petre Ștefănescu Goangă și Jean Bobescu. Prim-solist al Teatrului de Operă și Balet din București. A întreprins peste 260 de turnee în peste 60 de țări ale lumii și i-a avut parteneri pe Mario del Monaco, Plácido Domingo, Mirella Freni, Renata Scotto, Virginia Zeani, Monserrat

Iorga

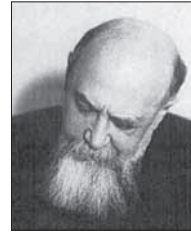
Ștefan Iordache

Dan Iordănescu

Anghel Iordănescu

Nicolae Iorga

Caballé, Luciano Pavarotti, J. MacCracken, Franci Corelli, N. Rossi-Lemeni, G. DiStefano și alții sub bagheta lui Riccardo Muti, Lorin Mazel, Georges Prêtre, Zubin Mehta, M. Rostropovitch, Tullio Serafin, Sir Colin Davis etc. A condus clase de canto în SUA, Marea Britanie, Franța, Filipine, Grecia, Turcia. Roluri în mai mult de 1 080 spectacole de operă de la preclasi (Monteverdi) până la contemporani (Vitto Frazzi, Nino Rota) și peste 1 500 de lieduri interpretate în aproape 1 600 de concerte. A participat la peste 30 de festivaluri internaționale și a luat 10 mari premii la concursuri internaționale: Varșovia (1955); Berlin (Schumann, 1956); Salzburg (Mozart, 1956); Geneva (1956); Toulouse (1958); Viena (1959); București (Premiul George Enescu, 1961); Olanda, (s'Hertogenbosch, 4 premii, 1963); Bruxelles (Queen Elizabeth, 1966); Hanovra (Cordonul de Maestru al Liedului, 1968). A primit distincții și decorații: Artist Emerit al României (1963), Meritul Cultural clasa a II-a (1964), Meritul Cultural clasa I (1968), Ordinul Steaua României în rang de Comandor (2000), Ordinul Muncii, Medalia de Aur In Memoriam George Enescu (2005).

Iordănescu, Anghel

(4.05.1950, Iași)

Jucător și antrenor de fotbal. General al Armatei Române. A jucat toată viața pentru Steaua București (1968–1982) cu care a câștigat două campionate (1976, 1978), 4 Cupe ale României (1970, 1974, 1976, 1979) și Cupa Campionilor Europeni (1986, ca jucător-antrenor). 64 de selecții în echipa națională (26 de goluri). Antrenor la Steaua, OFI Creta, Anorthosis Famagusta, Al-Hilal din Arabia Saudită, Al-Ain din Emiratele Arabe Unite. Între septembrie 1993 și august 1998 a antrenat echipa națională (două turnee finale ale C.M., 1994 și 1998, și unul al Campionatului European, 1996). Distins cu Meritul Sportiv clasa a II-a, 2008, cu prilejul retragerii din fotbal.

Iorest, românizare a grecescului Oreste

în Transilvania, după cum **Udriște** este în Țara Românească; prenume la naștere **Ilie** (1600, Maramureș sau Moldova – ~ 1650, Putna) Mitropolit al Ardealului. S-a călugărit la Putna. A fost hirotonisit arhiereu la Târgoviște. Mitropolit al provinciei, instalat de principele Transilvaniei Gheorghe Rákóczi I, pe vremea când ortodoxia nu era recunoscută ca religie în Transilvania, și-a avut sediul la Alba Iulia, în catedrala ctitorită de Mihai Viteazul. A tipărit la Iași, 1642, *Evangelhia cu învățătură*, raliindu-se astfel recunoașterii *Mărturisirii ortodoxe* a lui Petru Movilă. A fost înlăturat din scaun în 1643 și aruncat în închisoare pentru că s-a împotrivit tipăririi *Catehismului calvinesc* (contra căruia va fi și mitropolitul Varlaam al Moldovei). În 1645 a plecat în Rusia, cu o recomandare de la Vasile Lupu către țarul Mihail Feodorovici Romanov, care l-a primit, spre a strânge astfel ajutoare bănești. Voia să elibereze din închisori preoții ortodocși care fuseseră de partea lui. După 1645 s-a retras la Putna. Această tentativă timpurie, dar concertată în cele două provincii românești, de evidențiere a identității prin apartenența la ortodoxie, ne permite să vedem cum puterea laică (mișcarea unificatoare a lui Mihai Viteazul) și cea religioasă continuau să lucreze și perpetuau în spiritualitatea românească modelul Daciei și imaginea unității aceluia spațiu. De asemenea, ideea unei „ortodoxii fără granițe” a fost tentativa medievală de păstrare a credinței fostului Bizanț în spațiul Mediteranei și Europei de Est și Sud-Est. Fapt care a avut urmări vizibile până astăzi, în lumea Europei Unite. Declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române în 1950.

Iorga, Nicolae

(17.01.1871, Botoșani – 27.11.1940, Strejnic, jud. Prahova)

Istoric și om politic. A absolvit Facultatea de Istorie din Iași într-un singur an cu diploma Magna Cum Laude. Continuă studiile universitare la Paris, Berlin și Leipzig,

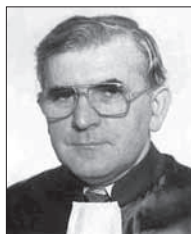
Iorgovan

obținând doctoratul (1893) la numai 23 de ani. În 1894, la 24 de ani, obține prin concurs Catedra de istorie la Universitatea din București. Începând din 1922 ține cursuri de vară la Vălenii de Munte, județul Prahova. Dotat cu o memorie extraordinară, cunoștea istoria universală și în special pe cea română în cele mai mici detalii. Nu este cu puțință să-ți alegi un domeniu din istoria românilor fără să constăți că a trecut deja pe acolo și a tratat tema în mod fundamental. A publicat circa 1 250 de volume și 25 000 de articole. Opera sa istorică cuprinde diverse domenii: monografii de orașe, de domnii, de familii, istoria bisericii, a armatei, comerțului, literaturii, tipăriturilor, a călătoriilor în străinătate etc. Câteva din publicațiile mai importante: *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, în 25 volume (1901–1913), *Istoria imperiului otoman* în 5 volume (apărută în limba germană: *Geschichte des osmanischen Reiches*, 1908–1913), *Istoria românilor* în 10 volume (1936–1939). Ca literat a scris poezii, drame istorice (*Învieirea lui Ștefan cel Mare*, *Tudor Vladimirescu*, *Doamna lui Eremia*, *Sfântul Francisc din Assisi* și altele), volume memorialistice (*Oameni cari au fost*, *O viață de om, așa cum a fost*). În 1903 a preluat conducerea revistei *Sămănătorul*. Ca om politic a fost cofondator al Partidului Național Democrat (1931–1932); prim-ministru și ministru al Educației Naționale; membru al Parlamentului în mai multe legislaturi. A fost fondator (1920) și director al Școlii Române din Paris (Fontenay-aux-Roses). A editat și condus numeroase ziare și reviste (*Neamul românesc*, *Revista istorică*, *Revue Historique du Sud-Est-Européen*, *Floarea darurilor* etc.). După aflarea veștii despre asasinarea sa de către legionari, 47 de universități și academii din întreaga lume au arborat drapelul în bernă. La numai 23 de ani, membru corespondent al Academiei Române, membru plin în 1911, președinte al Secției de istorie (1924–1927).

Iorgovan, Antonie

(9.08.1949, Gornița, com. Sichevița, jud. Caraș Severin – 4.10.2007, Viena)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Specializare în Austria. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din București. Profesor invitat la Sorbona. Rector al Universității Româno-Germane din Sibiu. Membru al Comisiei Juridice a CPUN (1990), unul dintre edificatorii Constituției postdecembriste a României. Senator independent de Caraș Severin (1990) și senator PSD (2000–2004), judecător la Curtea Constituțională a României (1992–1996).

Antonie Iorgovan

Mircea Iorgulescu

Lucrări: *Tratat de Drept administrativ*, 2 vol., 2000; *Revizuirea Constituției României – Explicații și comentarii*, 2003; *Constituția României, revizuită, comentarii și explicații*, 2004, în colaborare; *Noua lege a contenciosului administrativ – geneză și explicații*, 2004.

Iorgovici, Paul

(28.04.1764, Vărădia, Caraș Severin – 21.03.1808, Vârșeț)

Filolog. A studiat la Vârșeț și Seghedin, apoi la Bratislava, Pesta, Viena, Roma, Paris, Londra. Pretutindeni a cules date referitoare la istoria românilor. Vorbea româna, latina, sârba, maghiara, italiana, franceza, engleza, germana. Adept al Școlii Ardelene. La Vârșeț a fost arestat și i s-au distrus operele. Lucrări: *Observații de limba rumânească*, 1799; *Dicționar româno-germano-francezo-latin*, rămas în manuscris, dar folosit de editorii *Lexiconului de la Buda*, 1825.

Iorgulescu, Mircea

(23.08.1943, Valea Călugărească – 7.07.2011, Paris)

Critic și istoric literar. Absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română la București, redactor la *România literară*. Stabilizat în Franța în 1989, este colaborator la Radio France International și Radio Europa Liberă. După 1989 colaborează permanent la revista *Dilema (veche)*, București. Adept al exprimării polemice, a debutat cu *Rondul de noapte*, 1973; *Al doilea rond*, 1976; *Scriitori tineri contemporani*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Fișcul ca excepție*, 1979; *Critică și angajare*, 1981; *Ceara și Sigiliul*, 1982, Premiul Academiei Române; *Prezent*, 1985; *Spre alt Istrati*, 1986; *Marea Trăncăneală. Eseu despre lumea lui Caragiale*, 1988; *Celălalt Istrati*, 2004. A compus și îngrijit volumul de corespondență Florin Mugur – *Scrisori de la capătul zilelor*, 2001.

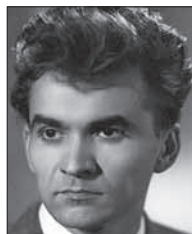
Iosif Gheorghian

V. Gheorghian, Iosif

Ipsilanti

Marius Iosifescu

Vlad Ioviță

Maria Iovu

Mihail Iovu

Iosif Naniescu

V. Naniescu, Iosif

Iosifescu, Marius

(12.08.1936, Pitești)

Matematician. A absolvit Matematica la București. Director al Centrului de Statistică Matematică al Academiei Române. Contribuții în domeniul teoriei probabilităților. Lucrări: *Teoria jocurilor*, 1965; *Teoria probabilităților și statistica matematică*, 1966; *Random Processes and Learning*, 1969; *Elemente de modelare stohastică*, 1984; *Mică enciclopedie de statistică*, 1985. Membru în conducerea Institutului Internațional de Statistică. Membru titular al Academiei Române (2000).

Iosif Goldiș

V. Goldiș, Iosif

Ioviță, Vlad

(25.12.1935, Cocieri, Transnistria – 24.06.1983, Chișinău)

Regizor și scriitor. A absolvit Școala de Coregrafie A. Vaganova din Leningrad și Institutul de Cinematografie, Secția scenarii, la Moscova. A lucrat ca regizor și scenarist la Moldova Film. Filmografie: *Se caută un paznic* (scenariu), 1967; *Nuntă la palat* (regie), 1969; *Vica, eu și foiletonul* (scenariu), 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Durata zilei* (scenariu în colaborare cu V. Gagiș), 1974; *Calul, pușca și nevasta*, 1975; *La porțile Satanei*, 1980; *Dansul toamnelor noastre*, 1983. A fost premiat la festivaluri unionale și republicane de film. În literatură a debutat cu cartea de nuvele *Răsul și plânsul vinului* (1965). Alte volume de proză: *Dincolo de ploaie* (1970), *Un hectar de umbră pentru Sahara* (1984), *Friguri* (1985).

Iovu, Maria

(23.09.1946, Condrătești, Republica Moldova)

Fizician. Soție a lui Mihail I. A absolvit Facultatea de Electrofizică, specialitatea aparate cu semiconductori, a Institutului Politehnic din Chișinău. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Din 1992 se ocupă de relațiile de cooperare internațională ale AȘM.

Iovu, Mihail

(20.09.1946, Bardar, Republica Moldova)

Fizician. Soț al Mariei I. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității de Stat din Chișinău. Specializat în fizica solidelor. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Contribuții în domeniul semiconductoarelor și dielectricilor. A fost distins cu 4 medalii de aur și argint la expozițiile internaționale de invenție de la Bruxelles și Geneva, cu Marele Premiu al Expoziției Mondiale Specializate INFOINVENT-2002, Chișinău. Laureat al Premiului de Stat în domeniul științei, tehnicii și producției (2001), membru al Academiei de Științe din New York, expert INTAS.

Ipătescu, Ana

(1805, București – 1855, București)

Eroină la 1848. Fiică a unui mic negustor, nu se știe despre ea aproape nimic, în afară de gestul de a se fi pus în fruntea unei mulțimi care, la 1848, a eliberat Guvernul revoluționar Provizoriu (Bălcescu, Goleștii etc.), încercuit de armată în palatul Goleștilor, pe locul de azi al Muzeului Național de Artă, care, de altfel, a fost construit de Carol ca o replică în oglindă a casei Goleștilor. A făcut acest lucru în condițiile în care, în Principate, femeile nu aveau drepturi cetățenești, iar cazurile în care studiau erau rare.

Ipsilanti, Alexandru

(1792, probabil Constantinopol – 1828, Viena)

Conducător al Eteriei. Nepot al domnului fanariot Alexandru Ioan Ipsilanti (1774–1782 – Țara Românească, 1786–1788 – Moldova, m. 1807) și fiu al domnului fanariot Constantin Ipsilanti (1801–1802 – Moldova, 1806, 1807–1812 – Țara Românească, refugiat în Rusia, m. 1816). A intrat în armata rusă și și-a pierdut o mână în bătălia de la Dresda. A întemeiat Eteria în 1820, la Odessa, ca mișcare de rezistență ce lupta pentru independența Greciei, dar și, în subtext, pentru păstrarea zonei de influență

Irimescu

Alexandru Ipsilanti

Ion Irimescu

grecești în zona Mării Negre și a Dunării, care data încă de la înființarea coloniilor Miletului (sec. VI î.H.) și fusese confirmată prin instaurarea domnilor fanarioți în țările române (greci din Fanar, cartier în Constantinopol) de către otomani. De altfel, începând cu domnul Caragea, care și-a trimis o parte din avere la Moscova, lupta pentru independență a grecilor – și a ortodoxiei grecești – față de otomani a luat o turnură prorusă, fenomen continuat și de Dimitrie Cantemir, dar și de Eteria. La intersecția celor două fronturi, înaintarea europeană a Imperiului Rus și cea a Imperiului Otoman, destinul fanarioților a sfârșit, practic, pe de o parte prin conștientizarea necesității unificării ortodoxiilor răsăritene în fața pericolului islamic, iar, pe de alta, prin conștientizarea identităților naționale ale întregii zone sud-est europene. Eteria a exprimat ambele deziderate. Cu oaste de strânsură, mizând chiar pe opțiunea pentru independență a tuturor participanților, indiferent de neam (erau greci, bulgari, sârbi, albanezi), Eteria trece de Iași și se îndreaptă spre Țara Românească, unde intră în conflict cu Tudor Vladimirescu, expresie a conștiinței identitare românești, ucis lângă Târgoviște. Rusia dezaproabă acest gest, iar otomanii biruie Eteria lângă Drăgășani. Conducătorul ei trece în Transilvania și fuge la Viena.

Irimescu, Ion

(27.02.1903, Fălțiceni – 28.10.2005, Oprișeni)
Sculptor și pedagog. Între 1924 și 1928 este student al Școlii Naționale de Belle Arte din București, unde i-a avut profesori de sculptură pe Dimitrie Paciurea și Oscar Han. În 1928, la absolvire, are loc debutul său la Expoziția de Pictură și Sculptură din București. În 1930, obținând o bursă de studii a Școlii Române de la Fontenay-aux-Roses, pleacă la Paris și se înscrie la Académie de la Grande Chaumière, unde lucrează sub îndrumarea profesorului Joseph Bernard. În 1932 i se acordă Mențiunea de onoare a

Societății Artiștilor Francezi, pentru lucrarea *Autoportret*, expusă la Salonul de primăvară de la Paris. Din 1933, anul întoarcerii în România, participă la toate expozițiile organizate, atât în țară cât și în străinătate. În 1940 este numit profesor la Academia de Belle Arte din Iași, mai târziu (1950) la Cluj, iar din 1966 funcționează ca profesor de sculptură la Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București. În 1956 participă la Bienala din Veneția, expunând la pavilionul românesc 15 lucrări, iar în 1961 expune la Expoziția de sculptură contemporană, organizată pe lângă Muzeul Rodin din Paris. În 1975 donează muzeului orașului Fălțiceni un mare număr de sculpturi și desene, cu care se înființează Colecția Ion Irimescu. Este ales în 1978 președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România, unde activează până în 1989. În 2001 primește Premiul pentru Excelență în cultura română. Este membru de onoare al Academiei Române. La 27 februarie 2003, Academia Română îl sărbătorește cu prilejul împlinirii vârstei de 100 de ani. Este al doilea artist român aflat în viață la sărbătorirea centenarului său, după Cella Delavrancea.

Isac, Emil

(27.05.1886, Cluj-Napoca – 25.03.1954, Cluj-Napoca)

Poet. A debutat în 1902 în revista *Familia*, apoi a colaborat la *Viața nouă*, *Noua revistă română*, *România muncitoare*, *Cuvântul liber*, *Viața românească* etc. Printre poeziile sale cele mai cunoscute se numără „Mama, Ochii tăi albaștri” și „Pe lângă apa care trece”. După moartea sa a fost construit un muzeu în casa lui, format din trei mari camere, dedicate vieții poetului, tatălui său și lucrărilor sale. Volume: *Poezii, impresii și suveniruri moderne*, 1908; *Ardealule, Ardealule bătrân*, 1916; *Poeme în proză*, 1923; *Cartea unui om*, 1925; *Poeme*, 1936; *Opere*, 1946; *Poezii alese*, 1955.

Isanos, Magda

(17.04.1916, Iași – 17.11.1944, București)

Poetă. Bunicul dinspre mamă era grec. Nepoată a Elenei Alistar. Soție a lui Eusebiu Camilar. A absolvit Școala Eparhială de fete din Chișinău, iar Universitatea la Iași: Dreptul și Filosofia. A practicat avocatura. Antum a publicat doar un volum: *Poezii*, 1943.

Isărescu, Constantin Mugur(el)

(1.08.1949, Drăgășani, jud. Vâlcea)

Economist, guvernator al Băncii Naționale a României. A fost prim-ministru al României în perioada 22 decembrie

Ischimji

Emil Isac

Magda Isanos

Constantin Murgu Isărescu

Nicolae Ischimji

1999 – 28 noiembrie 2000. A absolvit în anul 1971 cursurile Facultății de Comerț Exterior din cadrul Academiei de Studii Economice din București. A fost cercetător științific la Institutul de Economie Mondială din București pentru următorii 19 ani. A luat contact cu țările cu economie de piață, participând la cursuri în Statele Unite. În 1989 a obținut titlul de doctor în economie cu teza „Politici ale ratelor de schimb”. După 1989 a lucrat la Ministerul Afacerilor Externe, apoi ca reprezentant comercial la Ambasada României din Statele Unite ale Americii, iar din septembrie 1990 a fost Guvernatorul Băncii Naționale a României. Între 1990 și 1991 a condus Comisia guvernamentală pentru identificarea și recuperarea fondurilor deturnate din patrimoniul statului de către N. Ceaușescu și colaboratorii săi. În 1993 devine membru al Clubului de la Roma, președinte al Asociației Române a Clubului de la Roma, reales în această funcție în 1999. În 1998 este ales vicepreședinte al Clubului Guvernatorilor Băncilor Centrale din Balcani, Marea Neagră și Asia Centrală, iar în 2002 președinte al acestui club. Pe 16 decembrie 1999 a devenit prim-ministru al României, dar după numai un an coaliția aflată atunci la putere a pierdut alegerile (în noiembrie 2000). Guvernul condus de el a elaborat strategia economică de aderare la Uniunea Europeană. După 2000 s-a întors la Banca Națională a României pentru încă un mandat de guvernator. Pe 1 iulie 2005 a introdus leul nou, după liberalizarea contului de capital. A dus o politică activă în privința dobânzilor acordate la credite, a siguranței băncilor. Lucrări: *Datoria externă* (1977); *Afaceri și căderi financiare în lumea capitalului* (1979) – în colaborare cu Nicolae Murgu și Paul Ștefănescu; *Metodologia prognozărilor cursurilor de schimb* (1980); *Politici și determinante ale cursului de schimb* (1981); *Aurul, mit și realitate* (1981) – în colaborare cu Nicolae Murgu; *Problema inflației în*

România interbelică (1981); *Managementul în comerțul internațional* (1982); *În zgomotul bursei* (1982) – în colaborare cu Nicolae Murgu și Constantin Lazăr; *Bursele de mărfuri și bursa de valori* (1982); *Contul curent și balanța de plăți externe* (1985); *Balanța de plăți și indicatorii macroeconomici* (1986); *Raport privind regimul valutar din România și măsurile necesare pentru stabilizarea cursului leului* (1992); *Politica monetară, stabilitatea macroeconomică și reforma bancară în România* (1995); *Reforma sistemului financiar în România și integrarea europeană* (1996); *Inflația și echilibrele fundamentale ale economiei românești* (1996); *România: o previziune pe termen lung; Relansarea creșterii economice a României. Seminarul Clubului de la Roma* (1999). A primit titlul de Doctor Honoris Causa al Universității din Craiova (2003), al Universității din Pitești (2006) și al Universității George Bacovia din Bacău (2007). Din iunie 2007 este cetățean de onoare al municipiului Sibiu. În 2007 i s-a conferit Ordinul Meritul Industrial și Comercial în grad de Mare Ofițer. Distins cu Legiunea de Onoare a Franței în grad de Ofițer, 2011. Din 2006 membru titular al Academiei Române. În prezent este și președintele Secției de economie, sociologie și științe juridice a Academiei Române.

Ischimji, Nicolae

(1944, Chișinău)

Designer. A absolvit Facultatea de Arhitectură la Universitatea Tehnică a Moldovei. Specializare la Institutul de Ingineri Constructori din Leningrad. Profesor la Facultatea de Arhitectură din Chișinău. A avut expoziții în Moldova, Franța, Olanda și Rusia. Lucrări: *Aparatul Birocrației*, metal ruginit, 1985; *Ispita revoluției*, metal ruginit, 1986; *Centralism democratic*, metal ruginit, 1986; *Parcul pionierilor*, metal ruginit, 1987; *Conducător*, metal, piatră, 1997; *Dansul*, metal, piatră, 1998; *Călătorie în sine*, metal, 1998; *Purgatoriu*, metal, perie, 1998; *Timpul de a aduna pietrele*, metal, piatră, 2001–2002.

Iscovescu

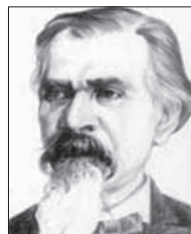
Barbu Iscovescu

Iosif Iser

Isidore Isou

Petre Ispirescu

Iscovescu, Barbu

nume la naștere **Iscovici**

(1816, București – 24.10.1854, Istanbul)

Pictor. Evreu ca etnie. A absolvit liceul Sf. Sava ca elev al lui Scarlat Wallenstein, iar Mihai Ghica, ministrul Treburilor Dinlăuntru, i-a obținut o bursă la Viena, unde a stat peste șapte ani, fiind membru al Societății Studenților Români (1845). Prieten cu Negulici și Rosenthal. A conceput drapelul revoluției de la 1848. După înfrângerea revoluției în Țara Românească, la care participase, fugă la Brașov împreună cu George Magheru și de acolo în Țara Moților, unde ia legătura cu Avram Iancu. Lucrări: *Ioane Butteanu din Funtana Cornului, un duce al românilor*, 1848; *Simeon Balintu, preot de la Roșia Abrudului*; *Petre Dobra, prefectul de Zlatina*; *Adam Balint, Aide de l'Armée și Perceptor imperator de Hațeg*; *Apărătorii naționalității române din Transilvania, 1848–1849*, litografie; *Avram Iancu 1849, dela Vidra, Prefect Aurar, gen(eral)*; *Vasile Lupu*; *Mihnea cel Rău*; *Brâncoveanu*; *Grigore Ghica al Moldovei*. În 1852 a plecat la Paris și de acolo, prin Atena și Chios, la Istanbul. A donat toate lucrările Muzeului Orașului București, creat de Walenstein, iar cărțile, liceului Sf. Sava.

Iser, Iosif

(21.05.1881, București – 25.04.1958, București)

Pictor și grafician. Evreu. Socialist. A studiat la München și la Paris. Inițial a fost inspirat de curentul expresionist. A lucrat pentru presa socialistă, la *Facla* și *Adevărul*, unde a publicat un număr mare de caricaturi. În perioada de maturitate pictura sa cuprinde scene de viață pe teme dobrogene, cu portrete de localnici țătari. În urma unor călătorii în Spania și în Orient, adoptă o coloristică mai luminoasă, cu tentă exotică: *Tătăroaică în albastru* sau *Familie de țătari*. După al Doilea Război Mondial, a pictat în special portrete de muncitori. Sunt cunoscute desenele satirice antidinastice:

Aplicarea constituției, 1911; *10 mai, purpură și sânge*, 1912; *Holera*, 1912; *Greva*, 1912; *Carol I – 1907*, 1913, iar din perioada de maturitate artistică: *Tătăroaică din Medgidia*, 1913; *Peisaj dobrogean*, 1918; *Familie de țătari*, 1936; *Tătăroaică*, 1936; *Odalisca mare în gri și bleu*, 1945; *Arlechin și dansatoare*; *Nud*; *Toledo*; *Autoportret*; *Portretul muncitorului Lăzărescu*; *Maica Bucurea toarce*; *Țărânci torcând*. Membru al Academiei Române (1955).

Isou, Isidore

nume la naștere **Ioan Isidor Goldstein**

(1925, Botoșani – 28.06.2007, Paris)

Poet și regizor de film. A publicat în perioada celui de-al Doilea Război Mondial în revistele de avangardă de la București. A plecat la Paris în 1942 și a inițiat lettrismul, curent artistic avangardist, unul din curentele generatoare ale Bauhausului, existențialismlui francez și stilului baricadelor din Paris cu prilejul mișcării studențești din 1968. A făcut film experimental: *Traité de Bave et d'Éternité (Venom and Eternity)* (1951), și a scris despre lettrism: *Introduction à une nouvelle poésie et à une nouvelle musique*, 1947; *Fondements pour la transformation intégrale du théâtre*, 1952; *Esthétique du cinéma*, 1952; *Introduction à une esthétique imaginaire*, 1956; *Manifeste pour une nouvelle psychokladologie et une nouvelle psychothérapie*, 1971; *La Créatique ou la Novatique* (1941–1976); *Fondements pour une nouvelle physique, suivis de Fondements pour une nouvelle chimie*, 1987. S-a sinucis.

Ispirescu, Petre

(?.01.1830, București – 21.11.1887, București)

Folclorist. Autodidact. Tipograf la tipografia lui Zaharia Carcalechi, apoi la aceea a Academiei. Culegător de povești și basme populare: *Legende și basmele românilor*; *Ghicitori și proverbur*, 2 vol., 1872–1876; *Snoave și povești populare*, 2 vol., 1873–1874; *Poveștile unchișului sfătos*, 1879; *Pilde și ghicitori*, 1880; *Jocuri și jucării de copii*, 1885.

Iureș

Constantin I. Istrati

Panait Istrati

Bogdan Istru

Marcel Iureș

Istrati, Constantin I.

(5.09.1850, Roman - 17.01.1918, Paris)

Chimist și medic militar. A absolvit Școala Națională de Medicină și Farmacie din București. În paralel a urmat și chimia. Membru fondator al Societății Studenților în Medicină (1875), prima asociație studențească din România. A luat parte la Războiul de Independență ca medic de regiment. Profesor la Medicină și la Facultatea de Chimie a Universității din București, unde a întemeiat școala de chimie organică din România. A făcut cercetări asupra bogățiilor naturale ale țării (sare, petrol, chihlimbar, ozocherită etc.). Studiind derivații halogenați ai benzenului, a descoperit o nouă clasă de coloranți, pe care i-a numit francine. A izolat din plută o substanță nouă, friedelina. Este autorul unui *Curs elementar de chimie*, pentru elevii de liceu și candidații la bacalaureat, apărut în 1891 și tradus în limbile franceză și spaniolă. Prin lucrarea *Studiul relativ la o nomenclatură generală în chimia organică* (1913) a adus contribuții valoroase la fixarea nomenclaturii științifice. Ca reprezentant al materialismului științific-naturalist, a evidențiat unitatea materiei, a combătut energetismul și, în genere, idealismul fizic și agnosticismul, generate de criza din fizică. A desfășurat o intensă activitate socială în domeniul medical, cultural și științific. A întemeiat Societatea Română de Științe (1890) și Asociația Română pentru Întărirea și Răspândirea Științelor (1902). A fost membru de onoare al mai multor societăți științifice străine. Membru titular (1899), vicepreședinte (1907-1910), președinte al Academiei Române (1913-1916) și șef al Secției științifice (1916-1918).

Istrati, Panait

(10.08.1884, Baldovinești, jud. Brăila - 16.04.1935, București)

Scriitor. Autodidact. A debutat în publicistică sub auspiciile mișcării socialiste. A început să scrie literatură în Franța, la îndemnul

lui Romain Rolland, care i-a prefăcut prima lucrare: *Chira Chiralina*, 1925. A mai scris, în stil exotic, *Prezentarea haiducilor*, 1924; *Codine*, 1925, după care s-a turnat în 1963 filmul româno-francez *Codin*, în regia lui Henri Colpi, premiat pentru scenariu la Festivalul de la Cannes; *Ciulinii Bărașanului*, 1928 ș.a. A scris despre călătoria în URSS și grevele de la Lupeni: *Vers l'autre flamme (Spre cealaltă flacără)*, 1929. O stradă din Marsilia îi poartă numele.

Istru, Bogdan, nume la naștere Ion Bădărău, în rusă Ivan Bodarev

(13.05.1914, Pistruieni, Basarabia - 15.03.1993, Chișinău)

Poet. Istru este numele antic, grecesc, al Dunării. A absolvit Școala Normală la Iași și a fost învățător. A publicat versuri influențate de Ion Barbu și menționare de G. Călinescu în *Istoria literaturii române* și a continuat să publice și după ce Moldova a intrat în componența URSS, acum cultivând o poezie în spirit comunist: *Glasul Patriei* (1946), *Drumuri spre lumină* (1947), *Pohoarele* (1947), *În avangardă* (1951), *Primăvară în Carpați* (1955), *Din mal în mal* (1958), *Tatar-Bunar* (1974), *Popasuri* (1989), *Pasărea albastră* (1992). Distins cu Premiul de Stat al Republicii Moldova (1976). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Iureș, Marcel

(2.08.1951, Băilești)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la București. Joacă pe scena Teatrului Bulandra și la Teatrul Act (al cărui fondator este). Roluri: în perioada 1978-1981 joacă la Cluj-Napoca - Beckman în piesa *Afară în fața ușii* de Wolfgang Borchert, regia Mihai Măniuțiu; Corifeul în *Perșii* de Eschil, regia Mihai Măniuțiu. Din 1981 joacă la Teatrul Bulandra în *Poezia muzicii tinere*, spectacol realizat de Florian Pittiș (1981); *Cabala Bigoților* de Mihail Bulgakov, regia Alexandru Tocilescu; *Cu ușile închise* de Jean-Paul Sartre, regia Mihai Măniuțiu (1982); *Menajeria*

de sticlă de Tennessee Williams, regia Ioan Taub (1982); *Hamlet* de William Shakespeare, regia Alexandru Tocilescu (1985); *Urișii Munților* de Luigi Pirandello, regia Cătălina Buzoianu (1986); *A treia țepă* de Marin Sorescu, regia Ion Caramitru (1987); *Cănele grădinarului* de Lope de Vega, regia Florian Pittiș (1988); *Visul unei nopți de vară* de W. Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1991); *Trei surori* de A.P. Cehov, regia Alexandru Darie (1995); *Caligula* de Albert Camus, regia Mihai Mănuțiu (1996); *Henric IV* de Luigi Pirandello, regia Liviu Ciulei (2005); *Goal! Goal!* (2005); *Isolation* (2005). A mai deținut roluri la Teatrul Odeon, Teatrul Național din București și Teatrul Act. Roluri în film: *Aurel Vlaicu* (1977); *Artista, dolarii și ardeleni* (1979); *Castle in the Carpathians* (1981); *Să mori rănit din dragoste de viață* (1983); *Domnișoara Aurica* (1985); *Vacanța cea mare* (1988); *Cei care plătesc cu viața* (1991); *Interviu cu un vampir. Cronicile vampirului* (Interview with the Vampire. Chronicles, 1994); *Misiune imposibilă* (1996); *Fii cu ochii pe fericire* (1999); *Războiul lui Hart* (2002); *Cambridge Spies* (2003); *Aventurile unei zile* (2004); *Logodnicii din America* (2007); *Youth Without Youth* (2007); *Pirates of the Caribbean. At world's end* (2007); *Călătoria lui Gruber* (2008); *Goal! Goal! Goal!* (2009); *Foyle's Wa* (serial TV 2010). Premiul UNITER pentru cel mai bun actor (stagiunea 1997–1998), pentru rolul titular din spectacolul *Richard al IV-lea* de W. Shakespeare; Premiul UNITER pentru cel mai bun actor (stagiunea 2000–2001), pentru rolul Bruscon din spectacolul *Creatorul de teatru* de Thomas Bernhard; Premiul UNITER de excelență (stagiunea 2002–2003). Din 2004 este președintele Festivalului Internațional de Film Independent Anonimul.

Iuriev, Ana, nume la naștere Onilă Ana
(9.02.1944, Brancea, RSSM)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova. Regizor la Moldova Film, a lucrat documentare: *Ruta de onoare*, 1974; *Toate încep din copilărie*, 1975; *Elena Strujuc*, 1978; *Măria sa, Femeia!*, 1982; *Ascultă chemarea viitorului*, 1984; *Vatră fără leagan*, 1987; *Fluierul lui Dumitriță*, 1989. Premiul pentru cel mai bun film al anului, Chișinău, 1980. În prezent locuiește la Moscova.

Iustin Moisescu
V. Moisescu, Iustin

Ivacicovici, Sofronie

(6.03.1793, Deliblata, Banatul Sârbesc – 21.12.1861, Biserica Albă, Banatul Sârbesc, Voivodina)

Teolog, Frate cu Procopie Ivașcovici. Familie românească (Ivașcu) originară din Goruia,

jud. Caraș Severin, colonizată în timpul stăpânirii austro-ungare în sudul Dunării pentru a desteleni noi pământuri, care apoi au fost cumpărate de proprietari maghiari. A absolvit Teologia la Sremski Karlovci. Profesor la Teologie, a predat latina, româna, sârba, maghiara și germana. Din 1822 profesor la Institutul Clerical Sârbo-Român din Vârșeț, unde a predat teologia naturală, pastorală, dogmatică, catihetica, pedagogia și interpretarea Evangheliei. A fost și traducător pentru limba română la Consistoriul eparhial din Vârșeț. A fost și protopresbiter al Vărădiei cu sediul la Sremski Karlovci, apoi la Palanca, sediul la Biserica Albă, unde a reușit să țină slujbe în limba română o dată la trei săptămâni. Lucrări: *Oda episcopului Maxim Manuilovici*, 1830; *Călătoria lui Anaccharsis* (traducere), 7 vol., 1851. A lăsat în manuscris traduceri din Seneca și scrieri originale.

Ivan, Nicolae

(17.05.1855, Aciliu, jud. Sibiu – 3.02.1936, Cluj) Episcop ortodox. A absolvit Seminarul Teologic la Sibiu. Preot la Aiud și fondatorul primei reviste din Orăștie: *Revista Orăștiei*. Membru în Congresul Național Bisericesc al Mitropoliei Ardealului. A pus bazele Academiei Teologice din Cluj (1924). Vicepreședinte al Partidului Național Român (1906–1908), a militat pentru unirea cu România. A înființat băncile Iulia din Alba Iulia, Vatra din Cluj și Lumina din Sibiu și a fost președintele lor. Senator de Sibiu-Săliște după Marea Unire.

Ivanțoc, Andrei

(9.03.1961, Opaci, Republica Moldova)

Militant politic. Șofer de meserie. A făcut parte din rezistența românească de la Tiraspol, organizată de filiala Frontului Popular din Moldova, condusă de Ilie Ilașcu. Arestat și deținut la Tiraspol (1992–2007). Devenit cetățean român în 2001, fiind încă la închisoare. Expulzat în România. Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler (2007).

Ivasiuc, Alexandru

(12.06.1933, Sighetul Marmăției – 4.03.1977, București)

Prozator. Începe Filosofia și Medicina la București, e arestat în 1956 și condamnat pentru agitație publică în legătură cu evenimentele din Ungaria, plus doi ani domiciliu forțat. A lucrat ca muncitor, translator la Ambasada SUA, redactor-șef la Editura Cartea Românească, director al Casei de Filme nr. 1. Scrie o proză intelectuală, în

Ivănescu

Andrei Ivanțoc

Alexandru Ivasiuc

Cezar Ivănescu

Gheorghe Ivănescu

care personajele încearcă să înțeleagă mecanismul social: *Vestibul*, 1967, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Interval*, 1968; *Cunoașterea de noapte*, 1969; *Pășările*, 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor, Premiul Academiei, Premiul Consiliului Culturii și Educației Socialiste; *Apa*, 1973; *Iluminări*, 1975; *Racul*, 1976, primul roman românesc despre o dictatură de tip latino-american.

Ivașcovic, Procopie

(8.08.1808, Deliblata, jud. Torontal, Banatul Sârbesc – 11.05.1889, Biserica Albă, Banatul Sârbesc, Voivodina)

Mitropolit și patriarh. Frate cu Sofronie Ivăcovic. A studiat la gimnaziul din Oradea și Novi Sad, apoi a absolvit Filosofia la Kesmark, Teologia la Vârșet, Dreptul la Sarospatak. A lucrat la Episcopia Sârbă din Carlovaț, s-a călugărit la mănăstirea Gergetol, a fost stareț la mănăstirea sârbă Cruședol, episcop al Aradului, mitropolit al Transilvaniei (1873–1874) după Andrei Șaguna, patriarh al Bisericii Ortodoxe Sârbe cu sediul la Carlovaț (1874–1880). Acțiunea sa principală în Transilvania a fost îndreptată în direcția fortificării ortodoxiei (și prin aceasta a identității românești) după ideea că ortodoxia răsăriteană trebuie să rămână unită în fața altor religii (era perioada când apăreau greco-catolicii, o religie existentă în lume doar în Transilvania și Ucraina). A fost primul președinte al Asociației Naționale Arădene pentru Cultura Poporului Român (1863), iar mai târziu președinte de onoare.

Ivănescu, Cezar

(6.08.1941, Bărlad – 24.04.2008, București)

Poet. Nepot al lui Gheorghe I. A absolvit Filologia la Iași și a fost redactor la diverse publicații, mai multă vreme la *Lucașfărul*. Director fondator al Editurii Junimea din Iași după 1989. Lucrări: *Rod*, 1968; *Rod III*, 1975; *Rod IV*, 1977; *La Baad*, 1979; *Muzeon*, 1979; *Fragmente din Muzeon*, 1982, *Doina*, 1983, 1986; *Rod*, 1985; *Timpul asasinilor*

(împreună cu Stela Covaci), 1997; *Poeme*, 1999; *Opera poetică*, 2 vol., 2000 (Editura Cartier, Chișinău).

Ivănescu, Gheorghe

(20.10/2.11.1912, Vutcani, jud. Fălciu, jud. Vaslui – 3.06.1987, Iași)

Lingvist și filolog. Unchi al lui Cezar I. Este licențiat în filologie modernă la Facultatea de Litere și Filosofie din Iași (1933). Studii postuniversitare la École Pratique des Hautes Études din Paris (1934–1935) și la Școala Română din Roma (1935–1937). A fost profesor la Universitatea din Iași (1945–1952), cercetător științific, profesor de lingvistică romanică și generală la Universitatea din Timișoara (1962–1969), profesor de lingvistică românească și indo-europeană la Universitatea din Craiova (1969–1971), după care revine la Universitatea din Iași. Lucrări: *Problemele capitale ale vechii române literare*, 1947; *Originea românilor* (curs litografiat), 1947; *Curs de sintaxa limbii române moderne*, 1948, reeditat în 2004; *Istoria limbii române*, 1980, reeditată în 2000; *Lingvistica generală și românească*, 1983. Membru corespicient al Academiei Române (1965).

Ivănescu, Mircea

(26.03.1931, București – 21.07.2011, Sibiu)

Poet și traducător. A absolvit Filologia (engleză-germană) la București. A lucrat ca redactor la București (AGERPRES, *Lumea*) și Sibiu (*Transilvania*). Format la școala literaturii engleze și americane, din care a tradus masiv, scrie o poezie discursivă, problematizantă: *Versuri*, 1968, debut; *Poesii*, 1971; *Alte poezii*, 1976; *Versuri vechi, nouă*, 1988; *Poeme vechi, nouă*, 1989. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor pentru traducerea lui Leonard Bernstein – *Cum să înțelegem muzica* · *Concerte pentru tineret*, 1982. A tradus J. Joyce, F. Kafka, W. Faulkner, S. Fitzgerald, T. Capote, P. Beagle, Robert Musil – *Omul fără însușiri*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor. Premiul Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor, 1993.

Ivănescu

Mircea Ivănescu (poet)

Mircea Ivănescu (inginer)

Ivănescu, Mircea

(3.05.1943, Larga, RSSM)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din București. Profesor și rector (1990–2004) al Universității din Craiova. Profesor invitat la mai multe universități din Europa și SUA. Contribuții în domeniile sisteme cu parametri distribuți, sisteme discrete, sisteme fuzzy, sisteme neliniare, robotică. Lucrări: *Electro-Rheological Fluid Controllers*, 1998; *Dynamic control for a tentacle manipulator with SMA actuators*, 2003, în colaborare; *Distributed Control for a*

Grasping Function, 2007, în colaborare. Președinte al Societății Române de Robotică. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Ivănuș, Ilie

(1913, Micherechi, Ungaria – 1999, Gyula)

Scriitor. Colaborator la *Gazeta română* (care apare din 1956, Gyula, Ungaria). Este autorul volumului de poezii *Vioara cu cinci strune*; autor prolific de povestiri, nuvele. A publicat singurul roman din literatura română din Ungaria: *Elindultam szep Erdelyibal (Am plecat din frumosul Ardeal)*, dar și *Lumea viselor*, nuvele originale și traduceri; *A magyarországi románok néprajza (Din tradițiile populare ale românilor din Ungaria)*, 1993. Universul copilăriei michirechene este surprins în versuri bine ritmate și rimate: „Floricuța din Micherechi”, „Mireasa de trei ani”, „Anița la grădiniță”. Proza și poezia sa se studiază în clasa a XII-a a liceului în limba română din Gyula, Ungaria, centru spiritual al comunității românești.

Ivireanul, Antim

V. Antim Ivireanul

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

J

Jacotă, Anatol

(21.06.1941, Bădragii Noi, Basarabia – 11.01.2010, Chișinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chișinău. Doctor habilitat (docent), specializat în genetică vegetală. Fondator și director al Institutului de Genetică al AȘM, al bazei sale experimentale, inclusiv al unei secții de brevetare. Contribuții în domeniul reacțiilor de adaptare ale plantelor la stress, identificarea genomului responsabil pentru aceasta, cultivarea genotipurilor rezistente și crearea biotehnologiilor de selecție a lor. Au fost create 40 de soiuri noi de plante, 25 sunt omologate, 15 sunt în producție. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Jakó Pal Zsigmond (Sigismund)

(2.09.1916, Roșiori, Bihor – 26.10.2008, Kolozsvár)

Istoric de etnie maghiară. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la Budapesta. Director al Arhivelor Muzeului Ardelean din Cluj. Contribuții la istoria medievală a Transilvaniei. Lucrări: *Istoricul manufacturilor de potaș din valea Ungurului și Călin*, 1953; *Tipografia de la Sibiu și locul ei în istoria tiparului românesc din sec. XVI*, 1964; *Timotei Cipariu și posibilitățile bibliofiliei românești din Transilvania înainte de 1848*, 1968; *Începuturile fabricării hârtiei în țara noastră. Morile de hârtie din Brașov și Cluj în sec. XVI*, 1970. Membru de onoare al Academiei Române (1996).

Jalea, Ion

(19.05.1887, Casimcea, jud. Tulcea – 7.11.1983, București)

Sculptor. După Școala de Arte și Meserii (absolvită în 1908) urmează studiile Academiei de Belle Arte din București, avându-i profesori pe sculptorii Frederik Storck și Dimitrie Paciurea. Își desăvârșește formația artistică la Paris, la Academia Julian, în atelierul lui Antoine Bourdelle. Din 1956 a funcționat ca președinte activ al Uniunii Artiștilor Plastici din România. Este autor a numeroase monumente, statui, busturi,

reliefuri, compoziții alegorice. O sinteză a înzestrării sale, a perfectei îmbinări între nivelul realist și cel alegoric, a științei armonizării tensiunilor dinamice și statice ne oferă compoziția *Arașii odihnindu-se*, lucrarea sa cea mai reprezentativă. Un mare număr din sculpturile lui se găsește la Muzeul Memorial din Constanța. Lucrări: busturile *Spiru Haret* și *George Enescu* din București; statuile *Decebal* din Deva, *Mircea cel Bătrân* din Tulcea, *Monumentul eroilor ceferiști*, realizat împreună cu Cornel Medrea la București, basoreliefurile *Împărat și Proletar* și cele de pe *Obeliscul Unirii* din Focșani; compozițiile alegorice *Lupta lui Hercule cu Centaurul*, *Căderea îngerilor*, *Lucifer* (Parcul Herăstrău, București). Obține Marele Premiu al expozițiilor internaționale de la Paris și de la Barcelona, Premiul Național pentru sculptură (1941), Premiul de Stat (1957) și – în același an – titlul de Artist al Poporului. Membru al Academiei Române (1963).

Jar, Alexandru

nume la naștere Alexandru Avram

(21.09.1911, Iași – 10.11.1988, București)

Scriitor și om politic. Evreu ca etnie. Soț al Olgăi Bancic. Membru al PCR din ilegalitate, ca urmare a ascensiunii lui Hitler la putere în Germania. Voluntar pe frontul războiului civil din Spania, a acționat, ca și soția sa, în rezistența franceză. După decapitarea ei de către Gestapo a revenit în România, dar a devenit oponent al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej încă din anii 1950 și oponent al liniei staliniste a PCR. Excluz din partid în 1956 (acuzat de Miron Constantinescu pentru „deviere intelectualistă”). Lucrări: *Sânge și vis* (1946); *Poemul marii deșteptări* (1946); *Fragment de veac* (1946); *Moartea lui Iosif Clisi* (1948); *Evadare* (1949); *Sfârșitul jalbelor* (1950); *Marea pregătire* (1952); *Undeva pe Dunăre* (1952); *Cucuietul* (1954); *O poveste simplă* (1955); *Lagard cel însemnat* (1966); *Trădarea lumii* (1968); *Eu, Consuela* (1971); *Nașul și fericirea lumii* (1976). Laureat al Premiului de Stat (1950). Episoade ale acestor

j

413

Jarda

Anatol Jacotă

Jakó Pal Zsigmond

Ion Jalea

Tudor Jarda

întâmplări sunt narate în romanul *Colecția de biografii, autobiografii și memorii contemporane* de Petru Dumitriu.

Jarda, Tudor

(11.02.1922, Cluj – 14.08.2007, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj (mutat la Timișoara după Diktat). Profesor și rector al Conservatorului din Cluj, director al Operei Române din Cluj. A scris muzică de operă: *Neamul Șoimăreștilor* (1956); *Pădurea vulturilor* (1960); alegoria lirică *Dreptul la viață* (1965); tabloul coral-coregrafic *Cu țurca* (1969); opera în patru acte *Înger și demon* (1985), lucrări simfonice: *Simfonia I în la minor* (1951); *Concertul pentru flaut și orchestră* (1952), și vocal-simfonice inspirate din folclor: *Hai la joc* (1954); *Mă dusei în târg la moși* (1955); *Colo-n sus pe munte verde* (1956); trei suite bihorene pentru cor mixt (1957–1958); *Trei cântece de pe Mureș* (1958); *Coruri pe versuri populare* (1964); tripticul pentru cor de femei *Dorul* (1965); *Mă luai, luai* (1965); colindul *La poartă la Tâlgigrad* (1965); *Zece coruri de pe Someș* (1969). A fost membru de onoare al Operei Naționale din Cluj, cetățean de onoare al orașului Cluj, distins cu Ordinul Național pentru Merit în grad de Cavaler, 2002.

Jarnik, Jan Urban

(25.05.1848, Potštýn, Cehia – 12.01.1923, Praga)

Romanist ceh, specialist în limba română. Profesor la Universitatea Carolină Cehă (membru fondator) din Praga. Institutul de Lingvistică din Slovacia îi poartă numele. Prieten cu Masaryk, primul președinte al Cehoslovaciei ca stat independent; prieten cu Nicolae Iorga; prețuit în mod deosebit de Carol al II-lea pentru cercetările sale de limba română și pentru culegerea folclorului românesc, mai ales din Transilvania, cu ajutorul studenților de la Blaj. A corespondat cu Timotei Cipariu. În timpul Primului Război Mondial a înființat la Praga o școală de limba română pentru prizonierii români neștiutori

de carte. Prieten cu abatele Zavoral, și el dedicat cauzei României ca parte a statelor naționale mici din centrul și sud-estul Europei. S-a ocupat, de asemenea, și de limba și cultura albanezilor. Lucrări: *Doine și stigături din Ardeal*, 2 vol., 1885. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Jean Yonnel

V. Yonnel, Jean

Jebeleanu, Eugen

(24.04.1911, Câmpina – 21.08.1991, București)

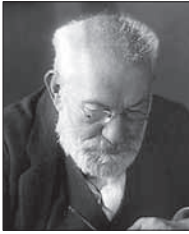
Poet. Cumnat cu Virgil Teodorescu. A absolvit Dreptul la București. A colaborat, în perioada interbelică, la presa de stânga: *Azi, Reporter, Dimineața*. A fost redactor la diverse publicații. A debutat cu poezie ermetizantă, aflată sub influența lui Ion Barbu: *Schitură cu soare*, 1929; *Înimi sub săbii*, 1934, Premiul Fundațiilor Regale, și a continuat cu o largă deschidere spre social a registrului liric: *Ceea ce nu se uită*, 1945; *Scutul păcii*, 1949; *Cântecele pădurii tinere*, 1953; *Surâsul Hiroșimei*, 1958; *Cântăm patria*, 1959; *Elegie pentru floarea secerată*, 1967; *Hanibal*, 1972. Volumul de însemnări *Deasupra zilei*, 1981, conține mărturii scriitoricești despre viața literară. Laureat al Premiului Etna Taormina (1970) și al Premiului Herder (1972). Membru al Academiei Române (1974).

Jecza, Peter

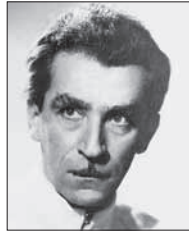
(16.10.1939, Sf. Gheorghe, jud. Covasna – 24.03.2009, Timișoara)

Sculptor. Familie românească (Ieța) originară din Lugoj (cu numele maghiarizat) după tată și secuiască după mamă. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. Elev al lui Romul Ladea. Profesor de sculptură la Facultatea de Arte a Universității de Vest din Timișoara, apoi la Institutul Politehnic, unde predă arhitectură și creator al Fundației Interart Triade, care cuprinde o galerie pentru expoziții și mai multe programe de formare și educare artistică a publicului

Jianu

Jan Urban Jarnik

Eugen Jebeleanu

Peter Jecza

Emerich Jenei

și amatorilor de creație. A sculptat peste 700 de lucrări, majoritatea din bronz. Peste 40 de expoziții personale, în țară și în străinătate. A construit două biserici, la Orșova și la Sf. Gheorghe. Membru al Academiei de Arte din România și al Academiei de Arte Frumoase din Budapesta. Medalia de aur a președintelui Republicii Italia la Bienala de sculptură pe o temă dantescă, Ravenna/Italia, 1978; Medalia Meritul Cultural clasa I, 1980; Ordinul Național pentru Merit în grad de Ofițer, 2000.

Jenei, Emerich

(22.03.1937, Agrișu Mic, jud. Arad)

Jucător și antrenor de fotbal. Și-a început cariera la Steaua Roșie, Arad (1955), și a evoluat în principal la Steaua, București (1957–1969), fiind apoi antrenor la aceeași echipă, dar și în Ungaria și la Universitatea Craiova. Devine faimos în 1986 când, ca antrenor la Steaua, câștigă Cupa Campionilor Europeni (contra FC Barcelona). S-a retras în 2000.

Jerea, Hilda

(1916, Iași – 1980, București)

Pianistă și compozitoare. A început Conservatorul la Iași, dar l-a absolvit la București, ca elevă a lui Mihail Jora, Florica Musicescu și Dimitrie Cuclin. Specializare la Paris și Budapesta. A concertat ca solistă ori în ansambluri camerale cu începere din 1936. Fondatoare și conducătoare a formației camerale Musica Nova. Lucrări compunistice: oratoriul *Sub soarele deșteptării*, 1951. Distinsă cu Premiul de Stat și Ordinul Muncii.

Jereghi, Valeriu

(19.10.1948, Strășeni, Republica Moldova)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și Institutul de Cinematografie la Moscova, Secția regie de film. A regizat la Teatrul Mihai Eminescu din Chișinău (spectacole T. Williams) și la studioul Moldova Film atât film artistic, cât și documentare. În perioada 1990–2006 a lucrat la Moscova și

a făcut regie în România, Iugoslavia, Rusia. Filmografie: *Zăhărul moldovenesc*, 1972; *Cocos-târcul*, 1978; *Vreau să cânt*, 1980; *Gleb*, 1982; *Ar fi avut o altă soartă*, 1983; *Vânt sălbatic* (în colaborare cu V. Petrovici), 1985; *Nicolai Sulac* (scenariu), 1986; *Iona*, 1987, premiul II la Festivalul unional de Film de la Tbilisi; *Arrivederci*, proiect internațional, Compania de film Prim Plan Studio, 2008.

Jianu, Iancu

(1787, Romanâți – 14.12.1842, București)

Haiduc. Deși se trăgea dintr-o familie destul de înstărită, a fost un revoltat contra nedreptăților sociale și naționale. A organizat o mică armată (2 000–3 000 de oameni), sprijinită și de 3 tunuri și ținea la respect pașalele de la Vidin care atacau Craiova, dar și pe boierii care nedreptățeau familiile oamenilor lui. A fost prins și condamnat la moarte, dar a scăpat, conform legii, pentru că o fată l-a ales de soț. A devenit mic boier și, la 1812, a reușit din nou să-și strângă oamenii și să-l sprijine pe Tudor Vladimirescu. Drapelul oastei lui Tudor a fost comandat de el lui Costache Poenaru.

Jianu, Ioan

(1880, Pitești – 1972, București)

Medic. A absolvit Medicina la București, ca discipol al lui Gheorghe Marinescu. Profesor la Facultatea de Medicină din București. A înființat la spitalul Colentina Laboratorul de Chirurgie și Institutul Clinic-Chirurgical din București, unde a fost apoi director (1928–1948). În 1926 a înființat Ateneul pentru Propagandă Sanitară, care a devenit în 1934 sediul organizației pe care a inițiat-o pentru colaborarea între țările balcanice: Federația de Chirurgie a Micii Înțelegeri a Țărilor Limitrofe. În același an a reluat colaborarea între medicii români și cei din Uniunea Sovietică. În 1929 a fost membru fondator al Societății Internaționale de Chirurgie Ortopedică și Traumatologie, ca și inițiator al Asociației Medicale Balcanice.

Jienescu

Valeriu Jereghi

Gheorghe I. Jienescu

Victor Jinga

Aurel Jiquidi

A organizat specializări pentru studenții mediciniști în Polonia, Cehia, Germania. În 1949 a înființat clinica de chirurgie a spitalului Colentina. Contribuții în chirurgia vasculară, autoplastie, heterogrefe. Este considerat un precursor al chirurgiei plastice românești: rinoplastie, palatoplastie, uretrotomie, esofagoplastie cu lambon cutanat. Spitalul de Urgență din Pitești îi poartă numele.

Jienescu, Gheorghe I.

(16.09.1894, Rast, jud. Dolj - 3.04.1971, București)

Aviator, general de escadră. În 1917 a fost selecționat și trimis în Anglia, la Oxford, pentru instrucție și specializare la Școala Tehnică și de Zbor, apoi în Franța, la Miramas și Pau, pentru specializare ca pilot de vânătoare. Director al Școlii de Pilotaj de la Tecuci (1923-1926), a absolvit în 1928 Școala Superioară de Război. În 1934 a fost numit comandant al Flotei de luptă de aviație de vânătoare și bombardament de la Pipera. În 1935 a condus raidul aviatic București-Capetown (Africa de Sud), cu trei avioane Icar Universal, eveniment considerat cel mai important raid al aviației militare române. În 1940 a fost numit șef al Statului Major al Comandamentului Forțelor Aeriene Române (primul său șef). Ministru secretar de stat al Subsecretariatului de Stat al Aerului, creat în 1940. În 1941 a fost decorat cu Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A fost destituit în 1944 și arestat la domiciliu până în 1946, când a fost arestat și judecat în lotul celor 18 demnitari din Guvernul Antonescu. Condamnat la 20 de ani închisoare cu degradare civică și confiscarea averii. Grațiat în 1964. Nu a avut dreptul la pensie.

Jinga, Victor

(17.02/2.03.1901, Satlung, com. Săcele, jud. Brașov - 1.06.1990, București)

Economist. A absolvit Școala Comercială Superioară din Brașov și Institutul Superior

de Științe Economice din Veneția. Specializări în Franța, Austria, Elveția. Profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj, mai apoi din Brașov, unde Academia se refugiază după Diktatul de la Viena. A fost, în spiritul stângii Partidului Național Român, din care făcea parte (aripa Ion Mihalache), un militant al dezvoltării cooperăției pe care o considera o potrivită formulă de organizare economică a țării, superioară modelului capitalist clasic sau socialismului. A fost membru în guvernele Miron Cristea, Armand Călinescu, George Argeșeanu și Constantin Argetoianu (1939). A făcut închisoare (1949-1954; 1959-1963). Lucrări: *Probleme fundamentale ale Transilvaniei*, 1945, Premiul Academiei. În 2004 a fost omagiat în Parlamentul României, iar cu începere din 1992 se organizează la Universitatea din Oradea, din doi în doi ani, simpozionul „Viața și activitatea profesorului Victor Jinga”.

Jiquidi, Aurel

(25.10.1896, București - 4.02.1962, București)

Pictor. Fiu al lui Constantin J. Grafician, a realizat mai ales portrete de oameni simpli. Lucrări: *Portretul Catiei, Fetița, Doi Evrei, Muzicanți, Petiționarul, Femeie cu copil, Cuplu, Două personaje, Lache pribeagul, Plagiatorul*. A fost scenograf și a făcut costume (ex. pentru *O noapte furtunoasă*, regia Jean Georgescu, primul film din România după această piesă, 1943).

Jiquidi, Constantin

(1865, Iași - 15.12.1899, București)

Pictor. Tată al lui Aurel J. Deși n-a trăit mult, s-a remarcat prin faptul că a fost graficianul *Moftei române* al lui I. L. Caragiale încă de la întemeiere. Toată grafica lui se raportează la Caragiale și la universul creației lui. Ca pictor a fost influențat de pitorescul oriental al Bucureștiului și al Dobrogei. Lucrări: *Brăgău*, 1893, ulei; *Un politician*, 1896, grafică; *Promenada la marginea pădurii*, 1896, grafică;

Jucenco

Unde-i criza? 1897, grafică; *Idealul unui jurnalist francez*, 1895, grafică; *Uite Pașa*, 1890; *Bătrân cu pipă*, 1896.

Jitariu, Petre Vasile

(11.05.1905, Giulești, jud. Neamț – 30.06.1989, Iași)

Biolog. A absolvit Facultatea de Științe, Secția științe naturale a Universității din Iași. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității din Iași și director al Centrului de Cercetări Biologice din Iași. Contribuții în domeniul fiziologiei comparate (rolul ficatului, al câmpului bioelectric), al diverselor aspecte ale metabolismului animal. Rezultatele cercetărilor sale, în domeniul fiziologiei umane sau animale, sunt adunate în peste 120 de lucrări și studii. Lucrări: *Contribuții la studiul fiziologiei lichidului cefalo-rahidian uman*, 1951; *Fiziologia animală și a animalelor*, 1970; *Acțiunea câmpului magnetic și electromagnetic asupra organismelor animale*, 1987. De numele său se leagă introducerea în biologie a conceptului de „biocuantă”. Membru al Societății de Patologie Comparată din Paris, al Asociației Oamenilor de Știință din SUA și membru titular al Academiei Române (1974).

Jivanovici, Sinesie

(1711, Sântandrei, lângă Buda, Ungaria – 14.03.1768, Arad)

Episcop. Sârb ca etnie. A fost vicar al patriarhului sârb Arsenic IV Ioanovici Sacabent, stareț al mănăstirii Fruscağora, arhimandrit al mănăstirii Racovaț. În 1751 a fost ales episcop al eparhiei românești a Aradului, cu jurisdicție și peste Bihor și Hălmeagiu. A întocmit statistica din regiune a clerului ortodox și a deschis la Arad cursuri pentru preoții ortodocși.

Joja, Athanase

(3.06.1904, București – 8.11.1972, București)

Filosof și logician. A absolvit Filologia (limbi clasice) și Dreptul la Universitatea din București. În 1935 a devenit membru al Partidului Comunist din România. A fost profesor de logică la Universitatea din București, îndeplinind o serie de funcții pe linie de stat și de partid: în 1947 a fost secretarul general al Comisiei Române de legătură cu Comisia Aliată de Control, secretar general și apoi director în Ministerul Afacerilor Externe (1948–1955), reprezentant permanent la ONU (1955–1957), ministru al Învățământului și Culturii (1957–1960), iar din 25 ianuarie 1958 și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Membru fondator al Asociației României și vicepreședinte al Comitetului Executiv al UNESCO. Între

Petre Vasile Jitariu

Mihail Jora

1955 și 1969 a fost membru al CC al PCR, iar din 1961 membru al Consiliului de Stat (până în 1972). Ca logician a fost interesat de gânditorii contemporani: Husserl, Heidegger, Wittgenstein, Carnap. Lucrări: *Studii de logică*, 4 vol., 1960–1967; *Logos și Ethos*, 1967; *Recherches logiques*, 2 vol., 1971, 1977; *Filosofie și cultură*, 1977. A fondat revistele *Noesis*, *Acta logica*, *Probleme de logică*. Președinte al Comitetului Român pentru Istoria și Filosofia Științei, al Asociației Oamenilor de Știință din România, membru al Academiei de Științe Morale și Politice din Franța. Membru titular al Academiei Române (1955), apoi președinte (1959–1963) și vicepreședinte al acesteia (1966–1972).

Jora, Mihail

(2.08.1891, Roman – 10.05.1971, București)

Compozitor și dirijor. A fost printre primii compozitori care au întezărit virtuțile artistice ale baletului. Și-a făcut studiile la Leipzig și la Paris. A fost profesor de compoziție la Conservatorul de Muzică Ciprian Porumbescu din București. Creația sa cuprinde balet (printre care *Curtea Veche*, *La piață*, *Când strugurii se coc* și *Întoarcerea din adâncuri*), suita simfonică *Privești moldovenești*, poemul simfonic *Poveste indică*, *Burlesc pentru orchestră*, *Simfonia în do*, *Balada pentru bariton și orchestră*, piesa *Mărire ție, patria mea*, lucrări de muzică de cameră (printre care *Cvartetul pentru coarde*) ș.a. A scris, pe versuri ale marilor poeți români, numeroase lieduri. Membru titular al Academiei Române (1955). Uniunea Națională a Criticilor de Muzică organizează anual la București Concursul Național de Interpretare Muzicală Mihail Jora.

Jucenco, Alexandru

nume la naștere Alexandr Jucenko

(25.09.1935, Ucraina)

Genetician. Ucrainean ca etnie. Fondator al Institutului de Genetică Ecologică (1985) al Republicii Moldova și autor al unei direcții originale de cercetare la Institutul

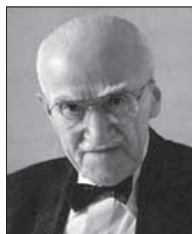
Jumanca

Alexandru Jucenco

Iosif Jumanca

J.M. Juran

Științifico-Practic de Biotehnologii în Zoo-
tehnie: a formulat și argumentat concepțiile
de bază ale geneticii ecologice, care prezintă
o bază teoretică vastă de dirijare a reacțiilor
adaptive ale plantelor în ontogeneză și filo-
geneză. Președinte fondator al Consiliului
Republican de Coordonare a problemelor
Științifico-Tehnice. Membru și preșe-
dinte al Academiei de Științe a Moldovei
(1977–1989).

Jumanca, Iosif

(24.12.1893, Folea, com. Voiteg, jud. Timiș –
1949, Gherla)

Om politic. A avut în familie un primar
tărănist și alți gospodari bănațeni. Social
democrat ca opțiune politică. A fost membru
al Consiliului Național Român din Transil-
vania condus de Iuliu Maniu (ca membru al
Comitetului Central al Partidului Socialist
Român) cu sediul la Arad până la Marca
Unire. Deoarece s-a opus aderării PSDR la
 Internaționala Comunistă, ca și Ion Flueraș
și Grigorovitz (Grigorovici, bucovinean), în
1922, la Moscova, s-a hotărât excluderea lor
din partid. În 1944 a făcut parte din Blocul
Național Democrat alături de Gheorghe
Gheorghiu-Dej și s-a ocupat de organizarea
mișcării sindicale. A fost arestat în 1948 pen-
tru că s-a opus unirii PSD cu PCR. A murit
la închisoare sub tortură. Soția lui, Maria,
a avut domiciliu forțat în Bărăgan până în
1951.

Juran, J(oseph) M(oses)

(24.12.1904, Brăila –
28.02.2008, Southbury, Connecticut, SUA)

Expert în managementul calității recunos-
cut pe plan internațional. Evreu ca etnie.
A absolvit ingineria la Universitatea din
Minnesota. Profesor la Universitatea din
New York. Institutul american care-i poartă
numele are clienți în lumea afacerilor de
pe toate continentele. Invitat în Japonia să
conferențeze despre statistica proceselor
economice, a oferit soluții de management

folosite și în prezent. A primit peste 40 de
medalii și titluri onorifice. În 1999 s-a înfi-
ințat Fundația Premiul Român pentru Cali-
tate – J.M. Juran, care cuprinde ca membri:
AGER – Asociația Generală a Economistilor
din România; AGIR – Asociația Generală a
Inginerilor din România; ALA – Asociația
Laboratoarelor Acreditate; ARC – Asociația
Română pentru Calitate; CCIRB – Camera
de Comerț și Industrie a României și a
Municipiului București; FRPC – Funda-
ția Română pentru Promovarea Calității;
RENA – Registrul Național al Auditului;
RENAR – Rețeaua Națională de Acreditate
din România; SOREC – Societatea Română
de Economie; SRAC – Societatea Română
pentru Asigurarea Calității; UGIR-1903 –
Uniunea Generală a Industriașilor din
România – 1903. Ea acordă premii anuale de
profil unor instituții și firme românești. Din
1999 este membru de onoare al Academiei
Române.

Jurj, Zavișa sârbizat Zavișa Jurj

(7.01.1976, Metovnița, plasa Bor, Valea Timocului)
Inginer. A absolvit liceul și Facultatea de
Metalurgie la Bor. Este vicepreședinte al
Consiliului Național al Minorității Națio-
nale Rumâne, cu sediul în Bor. Este preșe-
dintele Asociației românești Ariadnae Fillum
din Bor, unul dintre fondatorii Federației
Rumânilor din Serbia și membru al comite-
tului de conducere al Federației Românilor
din Serbia. Este coordonator pentru proiec-
tul Limba Românilor din Serbia de Răsărit
(Valea Timocului). Membru al Comitetului
de Administrație al Centrului pentru Cul-
tură din Bor.

Justinian Marina

V. Marina, Justinian

Juvara, Ernest

(5.05.1870, Bărlad – 5.05.1933, București)
Medic chirurg. Familie de origine mace-
doneană venită în țările române în veacul

Juvara

Ernest Juvara

Ion Juvara

al XVIII-lea. Cei din Țara Românească au semnat Djuvara, iar cei din Moldova Juvara. A studiat Medicina la Paris, fiind în același timp și șeful Laboratorului de Anatomie pentru disecții și executarea planșelor. Întors în țară (1895), a lucrat la Institutul de Anatomie Topografică și Chirurgie Experimentală din București, apoi la cel din Iași. Profesor la clinica a III-a chirurgicală a spitalului Filantropia și subdirector al Institutului de Anatomie Topografică. Inovator în tehnica chirurgicală și instrumentală. În timpul campaniei din 1913 a organizat lazarete pentru holerici, iar în Primul Război Mondial a organizat și activat la Spitalul IV de evacuare, în diferite localități ale Moldovei: numai între noiembrie 1916 și mai 1917 a operat peste o mie de

răniți. A organizat o clinică model la Spitalul Brâncovenesc (1923). Președinte al Societății Române de Chirurgie (1929–1930). A fost distins cu Steaua României în grad de Cavaler. În 1970 UNESCO a sărbătorit un secol de la nașterea sa.

Juvara, Ion (Jak René)

(2.01.1913, București – 18.02.1996, București)

Medic chirurg. Origine aromână. O ramură a familiei stabilită în Moldova se iscălea Juvara, alta din Muntenia se iscălea Djuvara. A absolvit Medicina la București, fiind coleg și prieten cu George Emil Palade. Profesor universitar la Facultatea de Medicină din București. Ajunge în 1969 profesor universitar, după ce în 1964 primise titlul de doctor docent. Membru titular al Societății Europene de Chirurgie Cardiovasculară. A scris aproximativ 250 de lucrări comunicate și publicate, atât în țară cât și peste hotare. Pe lângă cele trei certificate de inovator, lucrările sale cele mai originale sunt: *Tratamentul chirurgical al hipertireozelor*, *Chirurgia pancreasului*, *Chistul hidatic pulmonar*, *Boala Hepato-biliară postoperatorie*. Președinte al Societății Române de Chirurgie (1981–1987). Membru de onoare al Academiei Române (1992). Clinica de chirurgie a spitalului Ion Cantacuzino îi poartă numele.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

K

Kalinderu, Io(a)n

(28.12.1840, București – 11.12.1913, București)
Jurist, publicist. Origine aromână. Frate cu Nicolae K. A absolvit Dreptul la Paris. Consilier la Curtea de Casație. Membru al Curții de Arbitraj de la Haga. Administrator al domeniilor coroanei Carol I. A lăsat lucrări privitoare la dreptul roman: *Essai sur les sources du droit romain*, 1864; *Viața municipală la Pompei*, 1890; *Românii călători*, 1895. A fost membru și președinte al Comisiunii Monumentelor Istorice și al Societății Regale de Geografie. Membru fondator al Societății Progresul Silvic (1896). Membru al Academiei Române (1893), președinte al ei (1904–1907), vicepreședinte (1895–1898; 1901–1904) și președinte al Secțiunii istorice (1895–1898; 1907–1910).

Kalinderu, Nicolae

(6.12.1835, București – 16.04.1902, Ciulnița, Argeș)

Medic. Origine aromână. Frate cu Ioan K. Și-a făcut studiile în Franța și a lucrat ca intern și extern în spitalele din Paris. A fost unul dintre fondatorii orientării anatomice și fiziopatologice în medicina românească internă. Împreună cu Victor Babeș a inițiat studii de mare răsunet privind histologia, microbiologia, diagnosticul și epidemiologia leprei. A studiat meningita tuberculoasă la adulți, miopatiile și anevrismul sifilitic al aortei. A inițiat o serie de măsuri practice în vederea combaterii leprei și a înființat izolatorul de la Răchitoasa. A funcționat câțiva ani la spitalul Colentina. În timpul Războiului de Independență a condus ambulanțele de la Turnu Măgurele, fiind numit în 1878 șef al Diviziei I medicale de la spitalul Brâncovenesc. Lucrări: *Memoriu asupra leprei în România*, 1889; *Lepra anestezică*, 1898; *Lepra în România*, 1897. Membru al Societății de Dermatologie din Paris, membru corespondent al Academiei de Medicină din Paris, al Academiei de Medicină din București, membru corespondent al Academiei Române (1890).

Kanitz, August

nume la naștere Agoston Kanitz

(?.08.1843, Lugoj – 30.06/12.07.1896, Cluj)
Botanist. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Budapesta. Profesor de botanică la Universitatea din Cluj și director al grădinii botanice din Cluj. A sintetizat rezultatele expediției contelui Bela Szécheny în Asia Centrală. Lucrări: *Geschichte der Botanik in Ungarn* (1863); *Plantae Romaniae hucusque cognitae* (1879–1881), *Catalogus Cormophitorum et Anthrophitorum Serbiae, Bosniae, Hercegovinae, Montenegro, Albaniae* (1877), în colaborare; *Uebersicht der pflanzengeographischen Verhältnisse Ungarns, Siebenbürgens, Dalmatiens, Kroatiens und Slawoniens* (1878). Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Kapița, Piotr Leonidovici

(9.06.1894, Kronstadt – 8.04.1984, Moscova)

Fizician. Părinții erau originari din Basarabia. Rus ca etnie. El și apoi fiii săi au fost vorbitori de limba română. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Institutului Politehnic din Petrograd. Elev al lui A.E. Ioffe. În 1914 a plecat în Scoția să învețe engleza. În 1915 a plecat voluntar pe frontul rus. La înființarea în 1918 a Institutului de Fizică din Petrograd de către Ioffe a fost printre primii colaboratori. Din 1921 a lucrat la Cavendish sub conducerea lui Ernest Rutherford. Și-a luat doctoratul la Cambridge. Membru al Trinity College și adjunct al lui Rutherford. A revenit în URSS în 1934. Și-a format echipa cu specialiști scoși adesea din închisori și a creat cea mai puternică instalație cu turbină din lume, folosită pentru obținerea în cantități mari a oxigenului lichid necesar în industrie. În al Doilea Război Mondial, Institutul de Fizică din Moscova a fost evacuat la Kazan. A refuzat să lucreze la bomba atomică și a fost destituit. Revenit la Institut în 1955, s-a ocupat de electronica de mare putere, baza viitoarei energii termionucleare. În 1978 a primit Premiul Nobel pentru fizică.

Karmitz

Piotr Kapița

Constantin Karadja

Marin Karmitz

Karadja, Constantin

(24.11.1889, Haga - 28.12.1950, București)

Print, diplomat, jurist, istoric, bibliograf și bibliofil. Din familia Caragea, la origini grecească din Fanar, care a dat și un domn fanariot. Studii la Cambridge, avocat în baroul englez, vorbea engleza, franceza, germana, suedeza, daneza și norvegiana și cunoștea limbile latină și greacă. Stabilizat în România prin căsătorie (1916), a devenit cetățean român, fiind, prin educație, un european. Intrat în diplomatie în 1920, a servit România în misiuni diplomatice în calitate de consul la Budapesta (1921–1922), consul general la Stockholm (1928–1930) și Berlin (1931–1941). Disponând și de o solidă pregătire în domeniul economiei, a lucrat în calitate de consilier tehnic la Ministerul de Finanțe, participând în mai 1927 la Conferința Economică Internațională de la Geneva ca șef și expert al delegației române. A redactat un *Manual diplomatic și consular*. Pasionat bibliofil, colecționar de cărți vechi și rare, a întemeiat una din cele mai importante colecții de carte veche și rară din țară, aflată astăzi în cea mai mare parte în Fondul Bibliotecii Naționale (inclusiv 34 de incunabule), precum și la Biblioteca Academiei Române, căreia i-a dăruit cel mai complet exemplar al *Lucrului Apostolicesc* tipărit de diaconul Coresi la Brașov în 1563, însoțit de o amplă descriere științifică proprie. Acreditat la Berlin, și-a urmat în paralel cu activitatea în diplomatie și cercetările în domeniul incunabulelor, fiind singurul român care a lucrat la GW (Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke – Comisia pentru Catalogul general al Incunabulelor) sub îndrumarea lui Konrad Haebler (1857–1946). În această perioadă a realizat *Lista incunabulelor de pe teritoriul României*, completată, după întoarcerea în țară, alcătuiind *Inventarul incunabulelor păstrate în România* (343 de pagini). A publicat lucrări privind istoria veche a României, utilizând în parte izvoare inedite, rezultate

ale cercetărilor sale: *Cele mai vechi izvoare tipărite ale Istoriei Românilor*, lucrare în limba germană relatând între altele despre luptele lui Ștefan cel Mare, sau o mică lucrare geografică editată de Georg Stuchs la Nürnberg în 1490, din care existau doar două exemplare cunoscute și care descrie cu exactitate granițele țării intitulate Dacia/Walachey, numind și cetatea Chilia la gurile Dunării. Vechea artă tipografică română face obiectul unei alte publicații, începând cu *Octoiul* lui Macarie din 1493–1494. De menționat este lucrarea *Despre edițiile din 1488 ale Cronicii lui Johannes de Turocz* publicată la Academia Română, de asemenea scrierile papei Pius al II-lea (Eneas Sylvius Piccolomini) al cărui *Tractatus de bello Thurcorum et Hungarorum* este, după opinia sa, una din primele tipărituri care îi menționează pe români (Köln, Arnoldus Therhoernen, 1472). În 2005, în cadrul unei ceremonii care a avut loc la ambasada israeliană din Berlin în prezența ambasadorului României, i s-a conferit postum titlul de Drept între Popoare de către Institutul Memorial al Holocaustului Yad Vashem din Ierusalim. S-au prezentat în detaliu eforturile sale diplomatice (în temeiul documentelor existente la Ministerul de Externe Român precum și la Arhiva Holocaustului de la Washington – scrisori, memorii, referate ș.a., adresate superiorilor săi, inclusiv ministrului de Externe Mihai Antonescu) și care au dus la salvarea de deportare și exterminare a peste 51 000 de evrei (bărbați, femei, copii) din Europa stăpânită de naziști, în special din Germania, Franța și Ungaria, dar și din Grecia și Italia (noiembrie 1943–iulie 1944). Membru al Academiei Române (1946), exclus în 1948 și repus în drepturi în 1990.

Karmitz, Marin

(7.10.1938, București)

Cineast. Evreu ca etnie. A absolvit Școala de Film IDHEC (Institutul de Înalte Studii Cinematografice) la Paris și a lucrat ca

k

421

Kehiaian

fotograf profesionist. A fondat compania de producție MK2, pe care a extins-o cu un lanț de săli de cinema MK2. Este unul dintre oponenții acțiunii de colorare a producțiilor de film de arhivă alb-negru. Și-a început cariera cinematografică cu Jean Luc Godard și a continuat ca producător, scenarist și regizor. Producții (cele mai multe cu Claude Chabrol): *The Wall*, 1983; *No Man's Land*, 1985; *Masques*, 1987; *Madame Bovary*, 1991; *An Unforgettable Summer* (după *Bijuterii de familie* de Petru Dumitriu, regie Lucian Pintilie), 1994; *Rien ne va plus*, 1997; *Les Petits Frères*, 1999; *La Fleur du Mal*, 2002; *Paranoid Park*, 2007. Scenarii: *Camarades*, 1971. Regie: *Camarades*, 1971; *Coup pour Coup*, 1974. A susținut financiar campaniile electorale ale lui Lionel Jospin și Nicolas Sarkozy, fiind numit de acesta după alegerea ca președinte al Franței președinte al Cinematografiei franceze, iar de MK2 se ocupă fiul său. Premiul Criticii de Film pentru cel mai bun film străin, New York, 1989 (filmul *The Story of Women*).

Kehiaian, Henry V.
(12.08.1929, București)

Chimist. Armean ca etnie. A absolvit Facultatea de Chimie la București. Cercetător la Centrul de Cercetări Chimice al Academiei Române. A plecat din țară în 1960. A fost cercetător la Institutul de Chimie Fizică din Varșovia al Academiei Poloneze de Științe. Din 1970 cercetător la CNRS, Franța. Profesor la Institutul de Topologie și Dinamica Sistemelor de la Sorbona. Director științific la CNRS, Paris din 1984. Este inițiatorul unui sistem computerizat de stocare și regăsire a datelor termodinamice ale amestecurilor organice. A publicat peste 150 de lucrări științifice. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Kersnowska, Eufrosinia A.

(6.01.1908, Odessa – 18.03.1994, Esentuki)

Militant social. Strămoși – un conte polonez, o baroneasă austriacă, un conducător al comunității grecești din Constantinopol, o principesă gruzină. S-a atașat de Basarabia și de locuitorii ei. După revoluție, familia se stabilește pe o mică moșie de lângă Soroca. A făcut studii acasă. Vorbea nouă limbi, cunoștea literatura și istoria universală, urmărea evenimentele politice și curentele filosofice din Europa. În același timp a aplicat pe moșie cele mai performante tehnologii agricole ale epocii. A urmat cursuri de zootehnie. În iulie 1940, regimul sovietic a dezmoștenit-o și, pentru sfidarea noilor autorități, a fost deportată în Siberia (în

1941). A evadat în taiga, dar a fost arestată și judecată de două ori. După 19 ani petrecuți în Siberia (inclusiv 9 ani în mină) s-a stabilit la Esentuki. La rugămintea mamei și-a scris amintirile: *Valoarea unei vieți de om* (6 volume) și a pictat un album, *Inscripții rupestre* (700 desene). Opera sa a fost declarată monument al culturii europene (Frankfurt, 2006). Albumul și memoriile au fost editate în limbile rusă, germană, engleză (1991), franceză (Editura Plon, 1994), italiană (2009). În 2006 a apărut opera integrală (text și desene) ne varietur. Există un proiect de editare a acestei lucrări în 25 limbi europene. Primul capitol se numește *Invăzia în Basarabia* (versiunea franceză) și este un portret superb al orașului Soroca și al vieții de până la război.

Kiazim, Grigore

(1913, Măcin, jud. Tulcea – 1989, București)

Interpret la cobză. Turc ca etnie. A cules, prelucrat și interpretat folclor din Dobrogea. A fost solist al Orchestrei Populare Radio din București. A avut numeroși elevi, inclusiv veniți din Turcia și Azerbaidjan. Guzla, instrument tradițional turcesc (otoman), semăna cu instrumentul popular al lipovenilor din Dobrogea, cobza, și cu mandolina, instrument cult. Lucrări: „Hora lui Dinicu“, „Sârba îndrăcită“, „Sârba de la Măcin“, „Hora și sârba dobrogeană“, „Anicuța neichii dragă“, „Șapte vâi și-o vale-adăncă“, „Balada“, „Dinspre ziuă“, „Sârba de concert“, „Hora lui Marin“, „Sârba ca la nuntă“. Casa de cultură din Măcin îi poartă numele și tot acolo se organizează anual un festival internațional pentru acest instrument, care de asemenea îi poartă numele.

King, Charles

(1967, Orzak Plateau, SUA)

Istoric. Căsătorit după ritul gregorian cu Lori Khatchadourian, armeană, fosta sa studentă, specializată în istoria sârbilor. A absolvit Istoria și Politologia la Arkansas University, SUA. A fost profesor la School of Foreign Service, a Departamentului de Stat (Ministerul de Externe) american, pe teme care privesc politicile în Balcani, Europa de Sud-Est și zona Caucazului, apoi profesor la Georgetown University (din 1996), Catedra de românistică Ion Rațiu. Lucrări: *Ending Civil Wars*, 1997; *Nations Abroad: Diaspora Politics and International Relations in the Former Soviet Union*, 1998; *The Moldovans: Romania, Russia, and the Politics of Culture*, 2000; *The Black Sea: A History*, 2004; *The Ghost of Freedom: A History of the Caucasus*, 2008. Invitat de onoare la București al Asociației Civic Media

Kirițescu

Eufrosinia A. Kersnowska

Nicolae Kirculescu

G.D. Kiriac

și ziarului *Ziua* cu prilejul lansării volumului *AXA – Noua Românie la Marea Neagră*, 2005.

Kirculescu, Nicolae

(28.12.1903, București – 31.12.1985, București) Compozitor. A studiat Dreptul la Paris. A compus îndeosebi muzică ușoară, dar și operete și piese simfonice. Lucrări: muzică ușoară – „Licuricii”, „Marea”, „Nu știu dac-am iubit”, „Oameni veseli”, „Roma-nița”, „Sare și piper”, „Spune-i” (premiu la Festivalul de Muzică Ușoară de la Mamaia), „Violete pentru fete”; operete – *Plutașul de pe Bistrița*, *N-a fost nuntă mai frumoasă*, *Întâlnire cu dragostea*; comedii muzicale – *Un băiat iubea o fată*, *Sfinxul din Hollywood*; muzică instrumentală – *Patru studii de concert pentru pian și orchestră*, *Moment muzical*, tema muzicală a emisiunii *Teleenciclopedia*; muzică pentru film – *Visul unei nopți de iarnă*, 1946; *Și Ilie face sport*, 1955; *Fetița mincinoasă*, 1956.

Kiriac, G. D., nume la naștere

Dumitru Kiriac Georgescu

(6.03.1866, București – 8.01.1928, Viena)

Compozitor și folclorist. A absolvit Dreptul la București. A studiat la Conservatorul din București, la cel din Paris și la Schola Cantorum din Paris cu Vincent d'Indy. Și-a început activitatea ca dirijor la Capela Română din Paris. Întors în țară, a pus bazele Societății Corale Carmen (1901–1928), al cărei dirijor a fost. Membru fondator al Uniunii Compozitorilor Români, în cadrul căreia a pledat pentru constituirea Arhivei de Folclor Muzical. Lucrări: *Am umblat pădurile*; *Codrule, codrule*; *Morarul*; *Hai, hai murgule, hai*; *Cântările Liturghiei pentru copii și popor*, 1926; *Liturghia psaltică*, 1902; *Îngerul a strigat*, 1902; *Axiomul Învierii*, 1902.

Kirileanu, G.(heorghe) T.(eodorescu)

(13.03.1872, Holda, jud. Suceava –

13.11.1960, Piatra Neamț)

Folclorist. A absolvit Școala Normală și Facultatea de Drept la Iași. A fost custode al

Bibliotecii Universitare din Iași. Secretar al Fundației Ferdinand din Iași (care va intra în componența Fundațiilor Regale). A făcut numeroase cercetări etno-geografice sub conducerea lui A. D. Xenopol. Lucrări: *Cre-dințe populare în cărți bisericești*; *Leacuri și des-cântece adăugate pe un calendar vechi*; *Orații de nuntă din Valea Bistriței Moldovenești*; *Credinți și datini din nordul Transilvaniei*. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Kirilov, Elpidifor

V. Chirilov, Elpidifor

Kirițescu, Alexandru

(28.03.1888, Pitești – 9.04.1961, București)

Dramaturg. A absolvit Dreptul la București și a debutat cu piesa *Învinșii*, jucată în 1914. A devenit cunoscut cu „trilogia burgheză”: *Marcel & Marcel sau Anșoara și ispita*, 1929; *Gaițele sau Cuibul cu viespi*, 1929–1930; *Florentina*, 1931. A mai lăsat o „trilogie a Renașterii”: *Borgia*, 1936; *Nunta din Perugia*, 1947; *Michelangelo*, 1948 și comedii: *Lăcustele*, 1943; *Dictatorul*, 1945. Piese au fost strânse în volum sub titlul *Teatru*, 1956, Premiul Academiei Române.

Kirițescu, Constantin

(1876, București – 1965, București)

Biolog. Tată al lui Costin C. K. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din București. Profesor de științe naturale la liceul Sf. Sava. Spirit enciclopedic, a publicat lucrări care acoperă mai multe domenii: *Istoria războiului pentru întregirea României* – 1916–1919; *Palestrică*; *Zoologia*; *Botanica*; *Mama, casnică*, *educație de pension*, *cântă la pian*.

Kirițescu, Costin C.

(25.05.1908, București – 13.12.2002, București)

Economist. Fiu al lui Constantin K. A absolvit Dreptul și Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale la București. Specializare la Berlin. Profesor la Facultatea de Drept din București, apoi la ASE. Profesor invitat la Institutul FMI,

Kisch

1981. Lucrări: *Inflația și combaterea ei*, 1943; *Geneza monedei*, 1945; *Aspecte ale problemelor monetare contemporane*, 1946; *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*, 3 vol., 1964–1970; *Relațiile valutare-financiare internaționale*, 1978; *Moneda – mică enciclopedie*, 1980; *Un secol de frământări monetare*, 1996; *Ideii contemporane în acțiune*, 1996. Membru titular al Academiei Române (1992). Membru al Asociației Române pentru Clubul de la Roma.

Kisch, Gustav-Oswald

(26.03.1889, Bistrița – 1.06.1938, Cluj-Napoca)
Pastor și filolog. Etnie germană. A absolvit Literele și Filosofia la Cluj. S-a specializat la Tübingen. Profesor de germană la Universitatea din Cluj. S-a ocupat în mod deosebit de toponimie, ca și de influențele fonetice ale limbii române asupra germanei vorbite de sașii din Transilvania. Lucrări: *Nordsiebenbürgisches Namensbuch*, 1907; *Siebenbürgen im Lichte der Sprache. Ein Beitrag zur Kulturgeschichte der Karpathenländer*, 2 vol., 1929, 1934. Membru de onoare al Academiei Române (1933).

Klarsfeld, Serge

(17.09.1935, București)

Militant antinazist. Evreu ca etnie. A fugit cu toată familia în Franța din cauza creșterii impactului legionarilor în registrul guvernării românești. În 1943 fratele său a fost ridicat de naziști la Nisa și trimis la Auschwitz, unde a fost gazat. S-a căsătorit la Paris cu o nativă germană, Beate Künzel (1963). În 1970 soția sa a fost arestată ca spion german la Varșovia deoarece a protestat contra antisemitismului polonez. Casa familiei din Paris a fost atacată cu o bombă în 1979 de către o presupusă organizație naționalistă clandestină a unor ruși originari din Odessa. Cei doi au devenit militanți activi, au protestat contra alegerii lui Kurt Waldheim ca președinte al Austriei în 1986, deoarece fusese ofițer al Wehrmachtului. În 1996 i-au acuzat pe Radovan Karadžić și Radko Mladić pentru genocid. Fundația Serge et Beate Klarsfeld este astăzi cunoscută în lumea întreagă prin acțiunile de sprijinire a Institutului Simon Wiesenthal de depedire a foștilor naziști.

Klimenko, Vassili

(4.04.1906, Golubovka, reg. Harkov, Ucraina – 23.03.1978, Chișinău)

Chimist. Ucrainean ca etnie. A absolvit Institutul de Medicină din Dnepropetrovsk (1931). A fost șef de catedră la Institutul de Farmacologie din Dnepropetrovsk, șef

de catedră la Institutul de Farmacologie din Tașkent (1937–1942), șef al Catedrei de biochimie a Universității din Cernăuți (1944–1950), șef al Catedrei de biochimie a plantelor (1950–1978). Decan al Facultății de Biologie și Pedologie (1950–1957) și șef al Laboratorului de chimie a proteinelor (1956–1978) la Universitatea de Stat din Moldova, prorector pentru știință la USM (1957–1963). Contribuții la cercetarea proteinelor de rezervă la semințe. Lucrări: *Белки созревающих семян бобовых растений*, 1975; *Белки семян бобовых растений*, 1978. Distins cu Ordinele Revoluția din Octombrie și Insigna de Onoare. Titlul de Om Emerit în Știință al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Knechtel, Wilhelm Karl W.

(28.09/10.10.1884, București – 8.03.1967, București)

Entomolog. German ca etnie. A absolvit Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău și cea din Stuttgart-Hohenheim. S-a specializat la Napoli și Berlin. A lucrat la Stațiunea pentru Cultura Tutunului, Secția fitopatologie. Profesor la Școala de Viticultură și șef al Stațiunii de Bioentomologie din Chișinău (1918–1920). Din 1921 a fost entomolog la Ministerul Agriculturii din București. Profesor la Facultatea de Agronomie din București. Fondator al școlii românești de entomologie agricolă. Lucrări: *Epidemiile insectelor*, 1894; *Insectele vătămătoare din România și mijloacele de combatere a lor*, 1909, în colaborare; *Phlyctaenoles Strictalis. Un vătămător al tutunului*, 1915; *Rolul stațiunilor entomologice*, 1928. Membru al Academiei Române (1955).

Kneisel, Franz

(26.01.1865, București – 26.03.1926, New York)

Violonist. German ca etnie. A absolvit Conservatorul la București și s-a specializat la Viena cu Jakob Grün, devenind concertmaistru la Hoftheater. După concertul dat la Chicago în 1893, cu prilejul Expoziției Columbiene, a fost angajat la Orchestra din Boston. Și-a întemeiat cvartetul care i-a purtat numele. A fost mulți ani concertmaistru (1885–1896) și dirijor (1897–1909) la Worcester Festival în Massachusetts. Din 1905 s-a mutat la New York ca profesor la Institute of Musical Art, azi Juilliard School of Music. A fost profesorul violoniștilor Joseph și Lilian Fuchs.

Kobileanski, Igor

Vezi Cobileanski, Igor

Koslinski

Serge Klarsfeld

Wilhelm Karl W. Knechtel

Franz Kneisel

Mihail Kogălniceanu

Kogălniceanu, Mihail

(6.09.1817, Iași – 20.06.1891, Paris)

Istoric, scriitor, ziarist, om politic, prim-ministru și, mai târziu, ministru de Externe. A jucat un rol important în Revoluția de la 1848 și în lupta pentru Unirea Principatelor. A făcut studii strălucite în Franța și Germania. În 1839 redactează *Foaea sâtească a prințipatului Moldovei*, iar în 1840 a anunțat apariția a 6 tomuri din *Letopisețele Valahiei și Moldaviei* și, în același an, a pregătit apariția unei publicații de documente intitulată *Arhiva românească*. Publicația a apărut în 1841. La nouă ani de la revoluția de la 1848 participă ca deputat de Dorohoi la Adunarea ad-hoc de la Iași, unde este chemat să se pronunțe în privința Unirii. Sfetnic al domnitorului Al.I. Cuza, ministru, apoi prim-ministru al României în perioada 1863–1865, a avut un rol hotărâtor în adoptarea unor reforme cruciale. Ca ministru de Externe în 1867 și în perioada 1877–1878, și-a legat numele de actul proclamării independenței de stat a României. Fondator al publicațiilor *Dacia literară* (1840), *Propășirea*. *Foae științifică și literară* (1849 și *Steaua Dunării* (1855–1860). Ca scriitor a publicat proză autobiografică, istorică și satirică: *Iluzii pierdute*, *Trei zile din istoria Moldovei*, *Fiziologia provincialului la Iași*, *Tainele inimii* (neterminat). Membru al Societății Academice Române (1868), vicepreședinte (1886–1887) și președinte al Academiei Române (1887–1890), președinte al Secțiunii istorice (1891).

Kondurari, Vladimir

V. Condurari, Vladimir

Konstantinov, Ivan

V. Constantinov, Ion

Konstantinov, Tatiana

V. Constantinov, Tatiana

Konunov, Boris

V. Conunov, Boris

Korne, Radu

(23.12.1895, București – 18.04.1949, penitenciarul Jilava)

General de brigadă. Făcea parte din familia boierească numită Cornea, dar își scria numele precum în vechile cronici. Cavalerist. A comandat Regimentul 6 Roșiori Purta (tancuri susținute de cavalerie) din Brigada 5 Cavalerie. A luptat în nordul Moldovei încă din prima zi de război, a trecut Nistrul, Bugul și Niprul și a participat la bătălia de la Marea Azov. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a II-a. A luptat la Sevastopol și Feodosia și a întărit capul de pod din peninsula Kerci, ceea ce a asigurat retragerea pe mare a militarilor români încercuiți. Pe frontul de la Stalingrad a condus Divizia 8 Cavalerie subordonată Armatei IV. A primit Crucea de Fier în grad de Cavalier. Din 1944 a condus Divizia 1 Blindate România Mare, care a luptat în Moldova și Transilvania. În 1944 a fost demobilizat și a căpătat domiciliu forțat până în 1945. Arestat în 1948, a murit la închisoare.

Koslinski, Alexandru I.

(?, Rusia – 1910, București)

Amiral. Rus ca etnie. Tată al lui Emanoil A.K. A rămas în Muntenia la cererea domnului Barbu Știrbey spre a ajuta la organizarea artileriei călărețe. Luptase în 1849 contra lui Kossuth, ca locotenent. S-a căsătorit cu fiica ministrului Justiției (Dreptății), Emanoil Arghiropol, și a obținut cetățenie română în 1852. Ascensiunea sa a început după Mica Unire, în timpul lui Cuza. A luat parte la Războiul de Independență ca director al Arsenalului Construcții al Armatei, apoi guvernator al cetății Nicopole. A format Regimentul 5 de Artilerie Dobrogea și a ajuns comandant de artilerie al Corpului I Armată (1885).

Koslinski

Koslinski, Alexandru Em.

(1893, București – 1976, București)

Amiral. Fiu al lui Emanoil A.K. și frate cu Emanoil Em. K. Sublocotenent de artilerie (1912), este repartizat la Regimentul 15 Artilerie din Giurgiu, apoi comandant de secție în Regimentul 2 Artilerie de câmp, cu care face campania din 1913. Specialist în armament și muniții, prezidează, după război, diverse comisii de recepții și control în Cehoslovacia și Belgia. Între 1940 și 1944 este director al fabricației munițiilor din Ministerul Înzestrării Armatei. Trecut în Corpul Tehnic Militar – și înaintat la gradul de general (1943) – este disponibilizat în august 1947, în urma epurărilor.

Koslinski, Emanoil A.

(1853, București – 27.03.1909, București)

Amiral. A absolvit Școala Navală Franceză din Brest. S-a specializat în Franța, la Școala de Aplicație, pe fregata *La Renommée* și, în 1875, la Școala Specială de Torpilor (mini-eri) a Marinei Ruse de la Kronstadt (Golful Finic). Căsătorit cu fiica lui Gheorghe Lahovary (președinte al Curții de Conturi, director al Poștelor). Face toată campania Războiului de Independență, remarcându-se, în octombrie 1877, prin executarea celui dintâi baraj românesc de mine pe Dunăre, cu material rusesc, în ostrovul Nedeia (km 703). A organizat prima școală de torpile și a înființat Corpul Apărătorilor sub Apă (1881); a adus, din Anglia, crucișătorul *Elisabeta* (1888). În calitate de director al Marinei în Ministerul Apărării, a participat la întocmirea noilor legi de organizare a Marinei, precum și la dotarea acesteia cu toate regulamentele, instrucțiunile și manualele speciale a căror lipsă era acut simțită. Numit comandantul Marinei Militare în 1901 (succedând amiralului Murgescu), a executat mai multe călătorii și misiuni navale în străinătate (Franța, Suedia, Rusia). A contribuit la înființarea Diviziei de Dunăre, având în dotare patru monitoare cuirasate și opt vedete fluviale.

Koslinski, Emanoil Em.

(1891, București – 1972, București)

Colonel. Fiu al lui Emanoil A.K. și frate cu Alexandru Em. K. A participat la Primul Război Mondial, fiind rănit la Măgura Voinii și luat prizonier. Este repatriat din lagărele germane în 1918. A luptat contra lui Bela Kuhn în 1919 (revoluția din Ungaria). A condus Cercul de recrutare din București, arma Vânători de Munte. Trecut în rezervă în 1943.

Koslinski, Gheorghe Em.

(1889, Galați – 30.04.1950, Aiud)

Contraamiral. Fiu al lui Emanoil A.K. și frate cu Emanoil Em. K. A absolvit Școala Fiilor de Militari din Iași, pentru ca în 1906 să fie trimis la Școala Navală Franceză din Brest. A participat la războiul pentru întregirea neamului – în calitate de comandant al portului Cernavodă, apoi în fruntea unui detașament de infanterie marină cu care acționa în zona Dunării – între Petroșani și Giurgiu. După război a fost în Franța (1920), unde s-a specializat în arma submarină, al cărei promotor a devenit în marina română. Întors în țară, a fost adjutant al regelui Ferdinand (1922–1926) și președinte al Comisiei de supraveghere a construcției primului submarin românesc, *Delfinul*, și a navei sale de bază, la șantierele din Fiume (pe atunci port italian, astăzi portul croat Rijeka). Avansat la gradul de comandor (1929), a comandat escadrila de distrugătoare (1933–1935), cea mai importantă a Marinei Militare, în care avea să introducă manevra tactică pe bază cinematică. Contraamiral din 1938, a comandat Divizia de Dunăre. Demisionat din armată în ianuarie 1941. Reîncadrat comisar al guvernului pe lângă șantierele navale de la Galați (1943–1945). Arestat în 1948 ca membru al guvernului antonescian, a murit la închisoare.

Koslinski, Nicolae Gh.

(1921, București)

Inginer geodez. Fiu al lui Gheorghe Em. K. Absolvent al Facultății de Istorie de la București și al Școlii Navale din Constanța, secția punte, aspirantul de marină (sublocotenent), participă la luptele navale din Marea Neagră (1941–1944) pe vedetele torpiloare și alte nave, pe Dunăre (1945), în flotila de dragaj fluvial. În 1947, proaspătul căpitan face serviciul pe nave, în artileria de coastă și la comandamentul apărării litoralului, pentru ca, în 1951, să fie scos din cadrele active. La vârsta de doar 30 de ani, trebuia să-și găsească un rost pentru a-și putea întreține familia. Lucrează ca inginer topograf și geodez. Lucrări: *Războaie navale în veacul al XVI-lea. Prevezo și Lepanto* (1991); *Războiul naval de-a lungul veacurilor* (1994, în colaborare), *Marina română în al Doilea Război Mondial* (2 vol., în colaborare). Membru al Comisiei de Heraldică, Genealogie și Sigilografie din București și responsabil al Secției de istorie a Ligii Navale Române.

Kreindler

Radu Korne

Emanoil A. Koslinski

Lidia Kotzebue

Peter Krausz

Kot, Mihail V.

(1914, Moscova – 1967, Chișinău)

Fizician. Rus ca etnie. A absolvit Universitatea Lomonosov din Moscova. A pus bazele fizicii experimentale a semiconducătorilor la Facultatea de Fizică a Universității de Stat din Moldova. Fondator al Catedrei de electrofizică, devenită Catedra de fizica semiconducătorilor. A contribuit la estinderea relațiilor de colaborare cu specialiștii de la Moscova și Leningrad (cu J.I. Alferov, laureat al Premiului Nobel; D.N. Nasledov, laureat al Premiului de Stat al URSS). Mulți dintre discipolii săi (Simașkevici, Panasiuk) au fost laureați ai Premiului de Stat al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Kotzebue, Lidia

nume la naștere Lidia Suhanova

(9.12.1885, Saratov, Rusia –

13.06.1944, București)

Artist plastic. A absolvit Academia de Belle Arte la Moscova în 1914. În 1918 a ajuns în Basarabia, unde soțul ei era comandantul Armatei VI Ruse pe frontul Nămolosa-Galați. S-a stabilit după război la București și a participat cu lucrări de sculptură la saloanele oficiale ale Ministerului Artelor. Lucrări: *Doi orfani; Copil basarabean refugiat; M-lle Maria Ghica; Rugăciune; Pietă; Copil adormit; Cioban; Doină; Copilă cu găște; Pierrot; Fetițe; Muncă*. Cea mai importantă lucrare este *Monumentul Eroilor Aerului*, proiect câștigat prin concurs și unde modelul fusese un boxer de culoare.

Kovarski, Anatoli(e)

(24.01.1904, Cernigov, Ucraina – 1974, Chișinău)

Biolog. Evreu ca etnie. A absolvit Universitatea Agrară de Stat la Chișinău și a fost profesor al ei. Specializat în selecția plantelor și genetică. Om Emerit în Știință și Tehnologie al Moldovei. Membru de onoare al AȘM.

Krausz, Peter

(19.08.1946, Brașov)

Pictor. Evreu ca etnie. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București. A plecat la Montréal, Canada, în 1970. A fost director al Centrului de expoziții Saidye Bronfman (1980–1991); a predat cursuri de pictură, desen și tehnică murală la colegiul Dawson, este profesor de istoria artei la Universitatea din Montréal (din 1991). Director al unei galerii de artă la Montréal. A avut numeroase expoziții în toată Canada, iar lucrările sale se află în marile muzee ale țării. Lucrări: seria *No Man's Land (Țara nimănui)*, seria *Vesperales*. Premiul I Haddasah, Israel, 1976.

Kreindler, Arthur

(15.05.1900, București – 28.05.1988, București)

Medic neurolog. După absolvirea Facultății de Medicină din București a lucrat la clinica de neurologie a spitalului Colentina, sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. Împreună cu acesta, publică în 1935 monografia *Reflexele condiționate* și este coautor al cărții *Le Tonus des muscles striés*, 1937 (împreună cu Gheorghe Marinescu, Nicolae Ionescu-Șișești și Oskar Sager), lucrare prefată de renumitul neurofiziolog englez Sir Charles Sherrington. În 1948 este numit profesor de Neurologie la Facultatea de Medicină din București. În cadrul acestei Academii devine director al Institutului de neurologie. Un accent deosebit a fost pus pe studiul excitabilității sistemului nervos central, activității electrice a creierului, cercetării dinamicii corticale în diferite afecțiuni neurologice, studiului clinic și experimental al epilepsiei, fiziologiei și fiziopatologiei cerebelului, afaziei. Pentru rezultatele cercetărilor asupra epilepsiei, efectuate împreună cu echipa sa, apărute în monografia *Epilepsia* (1955), primește în 1957 Premiul de Stat. Lucrări: *Anatomo-fiziologia clinică a Sistemului nervos central*, 1957 (împreună cu Vlad Voiculescu); *Physiologie et Pathophysiologie du*

k

427

Kremnitz

Arthur Kreindler

Constantin A. Kretzulescu

Nicolae Kretzulescu

Cervelet, 1958 (împreună cu Mircea Steriade); *Infarctul cerebral și Hemoragia cerebrală*, 1972; *Afazia* 1973 (împreună cu Alexandru Fradis); *Neurologie clinică*, 1976 (împreună cu Vlad Voiculescu). În ultimii ani ai vieții a tradus în limba română, fără a publica, o parte din tragediile lui Shakespeare. Membru al Academiei Române (1948).

Kremnitz, Mite, *nume la naștere*

Marie von Bardeleben; *pseudonime literare*
George Allan, Ditto und Idem

(4.01.1852, Greifswald – 18.07.1916, Berlin)

Traducătoare. A venit la Iași împreună cu soțul ei, medic, fiind cumnata lui Titu Maiorescu. A avut un episod de iubire cu Mihai Eminescu, descris de E. Lovinescu în romanul *Mite*. A fost doamnă de companie a reginei Elisabeta (Carmen Sylva) și au semnat în duo (Ditto und Idem) piese de teatru și romane: *Astra*, roman epistolar, 1886; *Feldpost (Poșta militară)*, roman epistolar, 1886; *In der Irre (La voia întâmplării)*, povestiri, 1887. A tradus foarte mult din literatura română în germană: *Rumanische Märchen (Basme românești)*, 1882; *Rumänische Dichtungen (V. Alecsandri, Mihai Eminescu, Jacob Negruzzi, Dimitrie Bolintineanu, Th. Șerbănescu)*, 1881; *Neue rumänische Skizzen (Noi schițe românești)*, 1881; *Rumäniens Anteil am Kriege 1877–78 (Participarea României la războiul din 1877–1878)*, 1887).

Kretzulescu, Constantin A.

(22.05.1809, București – 21.03.1884, București)

Om politic. Frate cu Nicolae K. A absolvit Școala Grecească din București, apoi Dreptul la Paris. A fost prefect de Brăila, agă (șeful poliției) la București. A participat la revoluția din 1848 în Țara Românească. Deputat și secretar al Divanului ad-hoc (1857), ministru al Cultelor (1859), al Justiției (1867), președinte al Consiliului de Miniștri al României (1867). Membru de onoare al Societății Academice Române (1871).

Kretzulescu, Nicolae

(1.03.1812, București –

26.06.1900, Leordeni, jud. Argeș)

Medic și om politic. Frate cu Constantin A.K. A fost prim-ministru al României, în trei mandate: 1862–1863, 1865–1866 și 1867. A studiat Medicina la Paris între 1834 și 1839. Despre călătoria la Paris și anii de viață studențească va scrie mai târziu o carte, mărturie importantă despre situația primilor studenți români din Paris. La revoluția de la 1848 a fost – împreună cu frații săi mai mari, Constantin și Scarlat – un susținător moderat al ideilor noi ale guvernului revoluționar, din care nu a făcut parte. În iunie 1862 a devenit președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Interne în guvernul format după asasinarea lui Barbu Catargiu. Din această poziție a evitat discutarea problemei agrare, ocupându-se de alte probleme, printre care unificarea sistemului sanitar, crearea Direcției Generale a Arhivelor Publice și crearea unui Consiliu al Instrucțiunii Publice. Susține demersurile pentru naționalizarea mănăstirilor închinat Muntelui Athos și începe pregătirile pentru adoptarea Legii secularizării averilor mănăstirești. După remanierea din octombrie 1863 este ministru al Instrucțiunii Publice în noul guvern. Lucrări: *Questions sur diverses branches des sciences médicales*, 1839 – este lucrarea sa de doctor în medicină la Paris; *Manual de anatomie descriptivă* (1843); *Călătoria mea la Paris*. Membru fondator al Societății Academice Române (1871), președinte al Societății Academice Române (1872–1873), președinte al Academiei Române (1895–1898), președinte al Secțiunii științifice (1874–1879, 1879–1882, 1889–1893).

Krîlovici, Marina

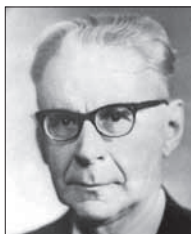
(19.06.1941, București)

Soprană. Grecoaică după mamă, sârboaică după tată. A absolvit Colegiul Sf. Sava și Conservatorul la București. Solistă a Operei Române, în prezent profesoară

Krupenski

Marina Krilovici

Igor Krupenikov

la Conservatorul din Atena. A plecat din România în Germania în 1971 și a cântat sub bagheta lui Lorin Mazel, Nelo Santi și i-a avut ca parteneri pe Placido Domingo, Jose Careras, David Ohanesian. A locuit la Paris, Londra, Viena și s-a stabilit cu soțul ei, baritonul Kostas Paskalis, la Atena. Solistă a Operei din Atena și profesoară la Conservatorul Maria Callas din Atena. A revenit de nenumărate ori în România spre a susține recitaluri. A interpretat din toți marii compozitori: Scarlatti, Monteverdi, Giordani, Fauré, Cilea, Gounod, Donizetti, Giordano etc. Premiul I la Festivalul George Enescu, 1964. Premiul Apollo pentru întreaga activitate artistică, Atena, 2008.

Krupenikov, Igor

(10.04.1912, Sankt Petersburg, Rusia)

Pedolog. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Geografie și Geologie a Universității de Stat M. V. Lomonosov din Moscova. Este unul dintre fondatorii pedologiei ca disciplină în Republica Moldova. A fost șeful Catedrei și Laboratorului de pedologie la Universitatea de Stat din Chișinău, cercetător la Institutul de Pedologie și Agrochimie N. Dîmo. Contribuții în domeniul genezei, geografiei, cartografiei, protecției antieroziune a solurilor, în special a cernoziomului. Lucrări: *Чернозёмы Молдавии* (1967);

История почвоведения. От времени его зарождения до наших дней (1981); *Почвы Молдавии* (în colaborare, vol. 1, 1984, vol. 2, 1985; vol. 3, 1986); *Почвенный покров Молдовы. Прошлое, настоящее, управление, прогноз* (1992); *History of Soil Science. From its inception to the Present* (1992); *Eroziunea solului* (2004); *Чернозёмы и экологическое земледелие* (2004, în colaborare); manualele *География Молдавской ССР* (pentru clasa a VIII-a) (18 ediții, 1969–1986, în colaborare). Laureat al Premiului de Stat, distins cu titlul de Om Emerit, deține premiile V.V. Dokuceaev și V. Williams. Este decorat cu Insigna de Onoare, ordinele Drapelul Roșu de Muncă, Gloria Muncii. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Krupenski, Matei E.

(11.01.1775, Podoleni, Basarabia – 24.09.1848, Chișinău)

Consilier de stat. Rus, familie naturalizată în Basarabia din veacul al XVII-lea. Frate cu Teodor K. A fost consilier la curtea țarului, la Sankt Petersburg, unde s-a căsătorit cu o Comnenă. A fost numit viceguvernator al Basarabiei (1816–1823), perioadă când a avut domiciliu forțat la Chișinău ofițerul și poetul A.S. Pușkin, cu care s-a împrietenit.

Krupenski, Tudor (Teodor, Todirașcu)

(19.06.1787, Chișinău – 1843, Chișinău)

Animator cultural. Rus, familie naturalizată în Basarabia din veacul al XVII-lea. Frate cu Matei K., căsătorit cu Smaranda Mârza. După războiul ruso-turc obține (1812) funcția de serdar (comandant al trupelor de cavalerie) al zonelor Orhei și Chișinău. Filantrop cultural, a sprijinit cu deosebire dezvoltarea teatrului, invitând trupe nemțești și găzduindu-le chiar în casa lui, pentru că, după război, vremurile erau tulburi. Pușkin, aflat acolo cu domiciliu forțat, i-a sugerat chemarea trupelor și a asistat la spectacole. A avut conflicte generate de gelozie din cauza soției.

Labiș, Nicolae

(2.12.1935, com. Mălini, jud. Suceava – 22.12.1956, București)

Poet. Fiu de învățători. După mamă, descendent din Ion Creangă. A absolvit Școala de Literatură Mihai Eminescu din București și a fost redactor la diverse publicații de cultură. Membru al Uniunii Scriitorilor. Destin meteoric, poezie plină de prospețime și dramatism: *Primele iubiri*, 1956, debut; *Puiul de cerb*, 1956; *Lupta cu inerția*, 1958, postum. Deși are o operă redusă ca dimensiuni, a influențat substanțial poezia românească din a doua jumătate a secolului XX (N. Stănescu, A. Păunescu ș.a.).

Lacea, Constantin

(1.06.1875, Brașov – 28.01.1950, Brașov)

Lingvist și filolog. A fost profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale din Cluj și unul dintre principalii colaboratori ai *Dicționarului limbii române* (Dicționarul Academiei); *Din graiul românilor din Șcheii Brașovului*; *Contribuții la cunoașterea trecutului și educației vechilor negustori și meseriași brașoveni*. A publicat studii de lingvistică, de istorie a literaturii române vechi și etimologii, cele mai multe în *Dacoromania*. Membru de onoare al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ladea, Romul(us)

(1901, Jitin, jud. Caraș Severin – 27.08.1970, Arcuda, jud. Ilfov)

Sculptor. A studiat sculptura la București cu Dimitrie Paciurea și la Paris, la Academia Julian, ca elev al lui Rodin, Brâncuși, Aristide Maillol și Bourdelle. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Cluj. Este considerat fondatorul școlii moderne de sculptură din România. În perioada interbelică a sculptat marile figuri ale istoriei Transilvaniei. A sculptat și figuri de oameni simpli, care exprimă profunzimea unor sentimente. Lucrări: *Mihai Eminescu*, *Ion Creangă*, *Lucian Blaga*, *Liviu Rebreanu*, *Ion Agârbiceanu*, *A.D. Xenopol*, *Avram Iancu*, *Simion Bărnuțiu*, *Țăran din satul meu*, *Cap de copil*, *Bătrână*, *Tatăl meu*, *mama mea*, *Maternitate*, *Nuduri*. Artist Emerit,

Maestru Emerit al Artei. Liceul de Arte Plastice și o stradă din Cluj îi poartă numele.

Lahovary, Gheorghe I.

(1.06.1838, Râmnicu Vâlcea – 13.06.1909, București)

Inginer și scriitor. Familie la origini grecească. A fost trimis la București să învețe la pensionul Schewitz, apoi a plecat în Germania (1855) și a studiat la Heidelberg și la Școala Politehnică din Karlsruhe, unde a obținut diploma de inginer. După ce s-a întors în țară, în 1862, a fost numit inginer la Ministerul Lucrărilor Publice și apoi la Poștă și Telegraf, unde a devenit director general în 1873, post pe care l-a deținut până în 1876. A încheiat o serie de convenții postale cu mai multe state din Europa. El a introdus pentru prima dată în România mandatul postal și cartea poștală. Tot el a organizat distribuirea corespondenței de la emitent la destinatar în timp foarte scurt. Serviciile postale pe Dunăre se făceau de o societate franceză care avea sedii la Galați și Brăila, utilizând pentru transport vapoare austriece. Sub îndrumarea lui s-a întocmit și publicat prima statistică a Poștei Române. A inițiat împreună cu Al. Cantacuzino înființarea Societății Geografice Române, fiind susținut și încurajat de Carol I (1875). Secretar general al societății la înființare, a avut o serie de inițiative și realizări importante. Sub îngrijirea lui s-a publicat *Buletinul Societății Geografice Române*. În acest buletin s-au publicat numeroase studii, articole, memorii și comunicări de specialitate care au fost folosite ulterior la alcătuirea unor dicționare geografice pentru diverse regiuni ale României. În 1888, sub conducerea lui s-a publicat *Dicționarul geografic al județului Argeș*. În 1893 a fost numit președinte la Înalta Curte de Conturi; a contribuit la elaborarea legilor, dintre care cea mai importantă a fost Legea contabilității statului. Pentru răspândirea culturii în rândurile populației a înființat Societatea pentru Învățătura Poporului Român, al cărei președinte a fost. A publicat *Dicționarul geografic al Basarabiei*.

Lapadat

Nicolae Labiş

Gheorghe I. Lahovary

Traian Lalescu

Scarlat Lambrino

În introducerea la acesta anunță intenția de a întocmi și publica dicționare pentru provinciile românești (locuite de români) din țările învecinate: Bulgaria, Serbia, Macedonia, Transilvania, Bucovina. În colaborare cu generalul C. Brătianu și Grigore Tocilescu a elaborat și publicat *Marele Dicționar Geografic al României*, în cinci volume, 1899–1902. În 1868 a debutat ca scriitor sub pseudonimul Gill în *Convorbiri literare*, la început cu traduceri și apoi cu prezentarea unor fapte istorice sub titluri ca: *Hărți vechi*, *Geneza ostirii române* (1830, 1893), și cu o serie de povestiri ca *Moș Kivu*, *Săptămâna patimilor* (1894), *Căpitanul Radu Negru*, *Hedwige* ș.a. În 1901 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Lalescu, Traian

(12.07./24.07.1882, București – 15.06.1929, București)

Matematician. A studiat Matematicile la Iași și la București, unde i-a avut profesori pe Gheorghe Țițeica, Spiru Haret, Ernil Pangratti, Anton Davidoglu și Nicolae Coculescu. Cu o bursă modestă a studiat la Paris unde, în 1908, și-a susținut teza de doctorat cu titlul „Sur l'équation de Volterra”. Această lucrare va fi considerată prima contribuție de seamă în domeniul ecuațiilor integrale și îi va aduce stima marelui matematician Vito Volterra. Tot la Paris a obținut și diploma de inginer la Școala Superioară de Electricitate. A militat pentru înființarea Școlii Politehnice din Timișoara, al cărei prim rector a fost în 1920. Profesor universitar la București și la Timișoara. Are contribuții în multiple domenii ale matematicii pure și aplicate. Este unul din fondatorii teoriei ecuațiilor integrale. A lăsat numeroase studii în domeniile ecuațiilor funcționale, seriilor trigonometrice, fizicii matematice, geometriei, algebrei, istoriei matematicii. A publicat în 1911 cel dintâi tratat din lume asupra ecuațiilor integrale, intitulat *Introducere la teoria ecuațiilor integrale*. Lucrări: *Le problème ethnographique du Banat* (1919); *Calculul algebric*

(1924); *Polinoame. Frațiuni raționale. Tratat de geometrie analitică* (1925). Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Lambrino, Scarlat

(16.08.1891, București – 30.08.1964, Lisabona) Istoric. A început Literale și Filosofia la București și le-a terminat la Sorbona. Specializare în arheologie și epigrafie greacă și latină la Collège de France și École Pratique des Hautes Études. A lucrat la Muzeul Național de Antichități și a fost profesor de epigrafie la Universitatea din București. A condus școala de la Fontenay-aux-Roses (1941–1947), după care s-a stabilit la Lisabona, unde a fost profesor la Facultatea de Litere a universității. Lucrări: *Contribuții epigrafice privitoare la Asia Mică*, 1928; *Cetatea Histria. Notă istorică și descriptivă*, 1930; *Artă greacă și romană în România*, 1938. Membru corespondent al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Lambrior, Alexandru

(12.01.1845, Fălțiceni, jud. Suceava – 20.09.1883, Iași)

Filolog și folclorist. Absolvent al Facultății de Litere a Universității din Iași. Profesor de liceu. Junimist. Studii de romanistică la Paris, unde i-a audiat pe Marcel Bréal, Gaston Paris, Antoine Darmsteter. S-a remarcat ca lingvist prin publicarea studiului *Limba română veche și nouă* (tălmăcirea românească a scrierilor lui Oxenstierna), 1873, scris în lumina pozitivismului neogramatic. A fost primul folclorist român care s-a ocupat de jocurile de copii. A publicat *Carte de citire (Bucăți scrise în deosebite veacuri)* · *Cu o introducere asupra limbii românești*, 1882. Membru corespondent al Academiei (1882).

Lapadat, Livius

(1934, Sârcia, Banatul Sârbesc)

Avocat. A absolvit Liceul Român la Vârșet și Facultatea de Drept a Universității din Belgrad. A lucrat la Administrația plasei

Lapedatu

Zrenianin, fiind exclus pentru atitudine pro-românească în 1962. A practicat avocatura. Participă activ la manifestările culturale și la cele politice ale românilor din Voivodina. A fost membru fondator și ani în șir președinte al filialei din Zrenianin a Societății de Limba Română din Voivodina, precum și membru fondator al asociației culturale Comunitatea Românilor din Iugoslavia, al cărui vicepreședinte a devenit. Fondator al Uniunii Democratice a Românilor din Iugoslavia (2000) și membru fondator al partidului român Alianța Românilor din Voivodina (2002) unde, de asemenea, o perioadă de timp, a îndeplinit funcția de vicepreședinte. Lucrări: *Reșemnări tomatice*, versuri, 2001; comedii – *Căsătorie întârziată*, 1994; *Șansă pentru angajare*, 1995; *Planuri optimiste*, 1996; *Cine se ceartă și iubește*, *Cameleonul*, 1997; *Dragoste și crimă*, *dragoste și intrigă*, 1998; *Socoteli fără cârciumar*, 1998; schițe umoristice – *Păcate și păcătoși mărunți*. *Povestiri din judecătorie*, 2008.

Lapedatu, Alexandru I. Al.

(14.09.1876, Cernatul Săcelelor, jud. Brașov – 30.08.1950, Sighet)

Istoric și om politic. Fiul al lui Ioan Alexandru L. și frate geamăn cu Ion I. Al. L. A absolvit Facultatea de Științe, Secția istorie, la Universitatea din București. A fost secretar al Comisiei Monumentelor Istorice (1904–1919) și al Comisiei Istorice a României (1911–1919), expert al României la Conferința de pace de la Paris (1918–1920). Profesor la Universitatea din Cluj, fondator și codirector al Institutului de Istorie Națională din Cluj (1919–1938). Senator liberal, ministru și președinte al Senatului României. Lucrări: *Vlad-Vodă Călugărușul*, 1482–1496, monografie istorică (1903); *Monumentele noastre istorice și lecturi ilustrate* (1914); *Un mănunchi de cercetări istorice* (1914); *Miscellaneae* (1926); *Scieri alese*. *Articole, cuvântări, amintiri* (1985); *Amintiri* (postum, 1998). Membru al Academiei Române (1918), președinte (1935–1937) și secretar general al ei (1937–1948). A murit în închisoare.

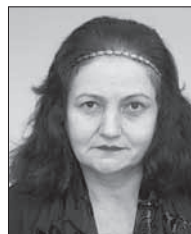
Lapedatu, Ioan Alexandru

(6.07.1844, Colun, jud. Brașov – 6.04.1878, Brașov)

Scriitor. Tată al lui Alexandru I. Al. L. și Ion Al. I.L. A absolvit liceul la Sibiu, Literale și Filosofia la Paris, cu o bursă a Societății Transilvania. Specializare la Bruxelles. Profesor de limbi clasice la liceul ortodox din Brașov și director al revistei *Albina Carpaților*. Lucrări: *Încercări în literatură*, 1874; *Nuvel istorice*, 2 vol., 1905–1906, postum. *Mélanges d'Histoire Générale*, 1927.

Ion Al. Lapedatu

Leonida Lari

Lapedatu, Ion I. Al.

(14.09.1876, Cernatul Săcelelor, jud. Brașov – 1951, Sighet)

Economist și om politic. Fiul al lui Ioan Alexandru L. și frate geamăn cu Alexandru Al. I. L. A absolvit Școala Comercială Superioară la Brașov, apoi Facultatea de Economie la Universitatea din Budapesta, fiind, ca student, membru și președinte al Societății Studenților Români Petru Maior. Secretar al ASTRA, secretar și director al Băncii Ardeleana din Orăștie și unul dintre creatorii Fundațiunii Solidaritatea a băncilor românești din Transilvania, care a sprijinit Fundațiunea pentru Ajutorarea Ziariștilor Români din Ungaria. Fondator al revistei *Lucaefărul*. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia la 1 Decembrie 1918. Profesor la Academia de Înalte Studii Comerciale din Cluj. Ministru liberal de Finanțe (1926–1927). Lucrări: *Teoria matematică a asigurărilor vieții*, 1902; *Adam Smith. Sistemul său de economie politică*, 1903; *Politica de discount*, 1905; *Problema datoriei publice și reforma monetară*, 1924; *Banca Națională a României. Reforma din 1925, 1925*. Membru de onoare al Academiei Române și președinte al ei. A murit în închisoare.

Lari, Leonida

(26.10.1949, Bursuceni, Republica Moldova)

Poetă. A absolvit Filologia la Universitatea de Stat a Moldovei, a fost redactor de editură și apoi la revista *Literatura și arta*. Fondatoare a primului săptămânal cu alfabet latin, tipărit și adus în Republica Moldova în mod clandestin, *Glasul națiunii*. Deputat al poporului (1989), mutată în România (1992), deputat PRM în Parlamentul României (din 1992). Poezie mesianică și patetică: *Piața Diolei*, 1974; *Marele Vânt*, 1980; *Mitul trandafirului*, 1985; *Scoica solară*, 1987; *Dulcele foc*, 1991, Premiul Academiei Române; *Anul 1989, 1990; Liră și păianjen*, 1992; *Al nouălea val*, 1993; *Epifanii*, 1994; *Scrisori de pe strada Maica Domnului*, 1995; *Aldebaran*, 1996 ș.a.

Laurian

Lascăr, Mihail

(8.11.1889, Târgu Jiu – 24.06.1959, București)
General de brigadă. A absolvit Școala de Infanterie la București și a luptat în al Doilea Război Balcanic ca locotenent. În 1941 a condus Brigada Vânători de munte, cu care a operat în nordul Bucovinei, a trecut Bugul și a ajuns la Nipru. A participat la bătălia de la Marea Azov și a pierdut în istmul Salkovo 2 500 de oameni, dar generalul a primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a și Crucea de Fier în grad de Cavaler. Ulterior a comandat diviziile de infanterie în bătălia de la Stalingrad. Luat prizonier de ruși, a trecut prin diverse lagăre și s-a întors în țară cu Divizia Horea, Cloșca și Crișan, iar în 1946 a preluat conducerea Armatei IV. A fost ministru al Apărării (1946–1950). Investigat pentru crime de război, a fost găsit nevinovat.

Lascăr, Vasile

(3.11.1853, Șomânești, jud. Gorj, lângă Târgu Jiu – 23.03.1907, București)

Politician. A absolvit Dreptul la Sorbona și a lucrat mai întâi la baroul din Târgu Jiu. Primar al orașului. Deputat sau senator în aproape toate legislaturile liberale. Ministru de Interne (1896–1897, 1902–1904), a obținut promovarea Legii organice de organizare a poliției române (1903), folosind ca model legislația din Franța, Belgia, Austria și Germania. Școala de Agenți de Poliție din Câmpina, județul Prahova, poartă în prezent numele lui, ca și o stradă din București.

Lațcu, Vladislav *în polonă*

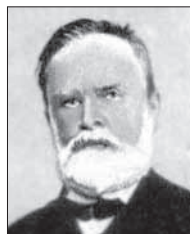
Ladislau *în maghiară*

(începutul sec. al XIV-lea, Maramureș – ultimul sfert al sec. al XIV-lea, Moldova)

Voievod al Moldovei (1365–1374). Tatăl său, Bogdan I, venit de la Cuhea, din Maramureș, a câștigat prin luptă tronul Moldovei, stabilind la Siret capitala voievodatului (a doua după Baia), în condițiile în care Sas (fiul lui Dragoș de la Bedeu, Maramureș, descăleătorul), impus de regatul maghiar, murise. În contextul bătăliei dintre ortodoxia rusă și catolicism (maghiar pe de o parte, polon pe de alta) pentru controlul Moldovei, a optat pentru catolicismul polon. În 1370 a trecut (el, dar nu și doamna sa) la catolicism și a fost adus de la Cracovia arhiepiscopul Andrei. Papă era Grigore al XI-lea. A edificat la Siret o catedrală catolică. Înlăturarea pentru erezie de către Petru I Mușat n-a împiedicat îngroparea lui în biserica domnească ortodoxă de la Rădăuți, alături de Bogdan I. Prețul opțiunii sale religioase a fost politic: după el a venit dinastia pământească a

Mihail Lascăr

August T. Laurian

Mușatinilor (după numele doamnei Mușata, născută Basarab), cea mai importantă din istoria medievală a Moldovei, care a reușit să fortifice și să păstreze identitatea românească a zonei.

Laurențiu, Dan

nume la naștere Laurențiu Ciobanu

(10.08.1937, com. Podu Iloaiei, jud. Iași – ?12.1998, București)

Poet. A absolvit Filosofia la Iași. A fost profesor la Școala Profesională din Iași, redactor la diverse publicații literare din Iași și București, apoi la Editura Cartea Românească a Uniunii Scriitorilor. A debutat cu *Poezia aștrilor*, 1967 și scrie o lirică metafizică, încercată de sentimentul că menirea omului este atingerea stării de grație: *Imnuri către amurg*, 1970; *Poeme de dragoste*, 1975; *Zodia leului*, 1978, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Privirea lui Orfeu*, 1984, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Psyche*, 1989, Premiul Academiei; *101 poezii*, 1993; *Mountolive*, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Nichita Stănescu. A scris și eseuri: *Eseuri asupra stării de grație*, 1976, Premiul Asociației Scriitorilor din București; *Privirea lui Orfeu · Jurnal metafizic*, 1995, Premiul Uniunii Scriitorilor.

Laurian, August Treboniu

nume la naștere Augustin Trifan

(17.06.1810, Fofeldea, com. Noorich, jud. Sibiu – 25.02.1881, București)

Filolog, istoric, publicist și om politic. Tatăl al lui Dimitrie August L. Și-a făcut studiile secundare la Sibiu, Filosofia la Cluj, după care a studiat științele fizice, matematica și astronomia la Universitatea și Institutul Politehnic din Viena și apoi la Göttingen. S-a ocupat și de studii filologice, fiind profesor (1842–1848) la Sf. Sava, apoi la Universitatea din București. Tot aici îl întâlnește pe Nicolae Bălcescu, împreună cu care scoate în 1845 prima revistă de istorie românească, numită *Magazin istoric pentru Dacia*, care se adresa românilor din toate cele

Laurian

trei principate. În 1843 se înscrie în Frăția. Unul dintre conducătorii revoluției de la 1848 din Transilvania. Între 1871 și 1876, în colaborare cu Ioan C. Massim, profesor la Sf. Sava, a publicat *Dicționarul limbii române*, 2 vol., 1871–1875, în care, încercând să purifice limba de elementele nelatine, a făcut ca aceasta să semene doar vag cu limba română autentică. Ortografia este etimologică. A fost unul dintre membrii fondatori ai Academiei Române (2 iunie 1867), secretar general și președinte al Societății Academice Române și președinte al Secțiunii literare (1867–1876).

Laurian, Dimitrie August

(1846, București – 25.10.1906, București)

Publicist. Fiu al lui August Treboniu L. A studiat Literale și Filosofia la București și Paris. S-a specializat la Bruxelles. A fost profesor la colegiile Sf. Sava și Matei Basarab. Fondator al ziarului *România liberă* (1877). Președinte al Societății Presei. A tradus din Cicero. Membreu corespondent al Societății Academice Române (1877).

Laurentie Tipograful

(sec. XVI, Țara Românească)

Călugăr tipograf. În 1573 a înființat tiparnița mănăstirii Plumbuita din Colentina, București. A tipărit două ediții ale *Tetraevangelicarului* (1582) și o *Psaltire* în slavonă, care s-a difuzat în toată aria ortodoxiei.

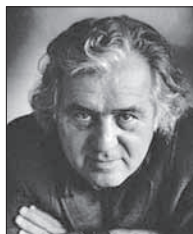
Layton, Irving

nume la naștere **Israel Pincu Lazarovici**

(12.03.1912, Târgu Neamț –

4.01.2006, Montréal)

Poet. A emigrat cu familia în Canada, la Montréal, în 1913. A absolvit MacDonald College cu specializarea agricultură. A fost profesor de engleză, istorie și științe politice la școala parohială evreiască din Montréal. Socialist ca opțiune politică. A făcut parte din Liga Tinerilor Socialiști și din Federația Comunităților Cooperatiste (the Cooperative Commonwealth Federation, fondată ca partid în 1932 la Calgary). Deși s-a considerat marxist, a devenit anticomunist în perioada celui de-al Doilea Război Mondial, deoarece considera că partidele comuniste n-au dat o replică pe măsură nazismului. A fost nominalizat de trei ori la Premiul Nobel pentru literatură, o dată în același an (1982) cu Gabriel García Márquez (comunist, care l-a și obținut). Lucrări: *Now Is The Place*, 1948; *The Black Huntsmen: Poems*, 1951; *Love the Conqueror Worm*, 1953; *The Long Pea-Shooter*, 1954; *In the Midst of My Fever*, 1954; *The Blue Propeller*, 1955; *The*

Irving Layton

Anatol Lazarev

Cold Green Element, 1955; *The Bull Calf and Other Poems*, 1956; *The Improved Binoculars: Selected Poems*, 1956; *Music on a Kazoo*, 1956; *A Laughter in the Mind*, 1959; *A Red Carpet for the Sun*, 1960; *The Swinging Flesh*, 1961; *Balls for a One-Armed Juggler*, 1963; *The Laughing Rooster*, 1964; *Collected Poems*, 1965; *Periods of the Moon: Poems*, 1967; *The Shattered Plinths*, 1968; *Selected Poems*, 1969; *The Whole Bloody Bird*, 1969; *Poems to Color*, 1970; *Nailpolish*, 1971; *Lovers and Lesser Men*, 1972; *The Pole-Vaulter*, 1974; *Seventy-five Greek Poems, 1951–1974*, 1974; *The Darkening Fire: Selected Poems, 1945–1968*, 1975; *The Unwavering Eye: Selected Poems, 1969–1975*, 1975; *The Uncollected Poems of Irving Layton: 1936–59*, 1976; *For my Brother Jesus*, 1976; *The Selected Poems of Irving Layton*, 1977; *The Covenant*, 1977; *The Tightrope Dancer*, 1979; *Droppings from Heaven*, 1979; *The Tamed Puma*, 1979; *For My Neighbours in Hell*, 1980, *Europe And Other Bad News*, 1981; *A Wild Peculiar Joy: Selected Poems, 1945–82*, 1982; *Shadows on the Ground: A Portfolio*, 1982; *The Gucci Bag*, 1983; *The Love Poems of Irving Layton: With Reverence & Delight*, 1984; *Fortunate Exile*, 1987; *Final Reckoning: Poems, 1982–1986*, 1987. Distins cu Ordinul Canadei, 2001.

Lazarenko, Boris R.

(1910, Ucraina – 1979, Chișinău)

Inginer. Ucrainean ca etnie. A absolvit studiile tehnice la Moscova în domeniul electric și a lucrat acolo până în 1960, când a venit la Chișinău. Este unul dintre fondatorii relațiilor de colaborare între China și URSS în domeniul ingineriei electrice. La Chișinău este fondator (1961) și primul președinte al Institutului de Energetică și Automatică și al Institutului de Fizică Aplicată (pe baza uzinei experimentale a Institutului de Probleme Electrofizice și a Institutului de Fizică Matematică). Ambele institute au lucrat după proiecte integrate cu restul rețelei de specialitate din URSS, dar contribuția specifică s-a referit la prelucrarea pieselor mecanice prin

Lazariuc

Artiom Lazarev

Eduard Lazarev

Anastasia Lazariuc

dirijarea spre suprafața de prelucrat a unor particule având o viteză suficient de mare pentru ca, datorită în esență energiei lor cinetice mari, să genereze o serie de modificări la nivelul stratului supus acțiunii particulelor accelerate, pe baza unui brevet propriu, datând din 1941, realizat împreună cu soția sa, Natalia Ioasafovna (Ioasaf, tatăl, era român, probabil bucovinean), a unui echipament de prelucrare prin electropresiune a suprafețelor metalice. Laureat al Premiului de Stat al URSS. Membru și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

Lazarev, Anatol

(25.12.1953, Cioburciu, Republica Moldova)

Pictor. Rus ca etnie. Fiu al lui Eduard L. A absolvit Școala de Arte Plastice la Chișinău și Academia de Arte la Kiev. Liber-profesionist. A avut expoziții în Moldova, Ucraina, Rusia, România, Germania, Italia, Spania. Folosește materiale inedite pentru alcătuirea imaginilor. Lucrări: *Prohod*, 2000; *Criptogramă*, 2001; *Doisprezece* (pai, carton, pânză), 2002.

Lazarev, Artiom M.

(30.10.1914, Camenca, Transnistria – 14.04.1999, Chișinău)

Istoric. A absolvit Institutul Pedagogic din Tiraspol (1933–1938). A participat la al Doilea Război Mondial (luptele de la Stalingrad), a fost membru al Comisiei Aliate de Control pentru România. A fost ministru al Învățământului din RSSM (1946–1951), secretar cu ideologia al CC al PCM (1951–1953), ministru al Culturii (1953–1963). Între 1968 și 1974 a fost rector la Universitatea de Stat din Chișinău, apoi vicepreședinte al Academiei de Științe (1974–1977). A fost deputat (1971–1979; 1994–1998), președinte al Sovietului Suprem al RSSM (1971–1975). A stimulat predarea în limba națională în învățământul superior din Moldova, pronunțându-se împotriva denumirii de română a limbii oficiale din Republica

Moldova. A deplâns dezmembrarea Principatului Moldovei din 1812, dar simultan a considerat-o ca pe o eliberare de sub jugul otoman.

Lazarev, Eduard

(19.12.1935, Sverdlovsk, Rusia)

Compozitor. Rus ca etnie. Tată al lui Anatol L. A absolvit Conservatorul P.I. Ceikovski din Moscova. A venit la Chișinău după 1960 și a lucrat la Ministerul Culturii și la Comitetul de Stat pentru Cinematografie. A devenit liber-profesionist în 1980. A compus muzică pentru filmele studioului Moldova Film. Filmografie: *Insula vulturilor*, 1961; *Călătorie în april*, 1961; *Ultima lună de toamnă*, 1965; *Vacanță la Odessa*, 1966 (studioul din Odessa); *Cavalerul viselor*, 1968; *Acuzați de omor*, 1969; *Ofițer de rezervă*, 1971; *Ultimul haiduc*, 1972; *Melodia*, 1973; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Scara*, 1974; *Nimeni în locul tău*, 1976; *Pe urmele fiarei*, 1976; *Când ai alături un bărbat*, 1977; *Istoria unui galbăn*, 1983; *Luna lui Căuș*, 1984. Distins cu Premiul Național al Republicii Moldova. Artist al Poporului din Moldova.

Lazariuc, Anastasia

(6.06.1953, Băcioi, Republica Moldova)

Interpretă de muzică ușoară. A absolvit Școala Muzicală Profesională din Chișinău, secția dirijat-coral. Solistă a formației Sonor, face turnee în Moldova și Rusia. Solistă a Filarmonicii din Cernăuți (1975–1977). Din 1977 solistă a Televiziunii Moldovei. Eugen Doga compune melodii pentru ea. Susține turnee în Statele Unite, India, Cambodgia, Belgia, Germania ș.a. Artistă Emerită a Republicii Moldova (1982). Stabilită în România în 1992, continuă să dea concerte. Repertoriu: „Seara albastră”, „Bucurați-vă”, „Până la lacrimi mi-e dragă viața”, „Destin”, „Urare”, „Mama”, „A trecut un an”, „Speranța lumii”, „Orice femeie e frumoasă”. A lansat peste 10 albume în România.

Lazarov

Valeriu Lazarov

Dorina Lazăr

Gheorghe Lazăr

Lazarov, Valeriu, nume la naștere Lessner

(20.12.1935, Bărlad – 10.08.2009, Madrid)

Producător de televiziune. A absolvit Institutul de Teatru și Cinematografie la București. Este, alături de Titus Munteanu, unul dintre producătorii fondatori ai Televiziunii Române și s-a ocupat în mod special de formatele de divertisment. A lansat pe Coca Andronescu, Trio Grigoriu, Mircea Albulescu, Margareta Pâslaru (cu aceasta a produs emisiuni premiate la Montreux și Monaco în 1960). A rămas în Spania în 1970 și a lucrat la televiziunea spaniolă de stat zece ani. Consilier de producție la televiziunea italiană Canal Cincue și prieten cu Berlusconi, a lansat mari formate de divertisment. A revenit în România în 1999 și a preluat formatele italienești: *Surprize, surprize*; *Iartă-mă*; *Din dragoste*. Filme: *Sumarissimo*, 1978; „*Cuéntame*“ *Yesterday*, 2006.

Lazăr, Dorina

(7.11.1940, Hunedoara)

Actriță de teatru și film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, Facultatea de Teatru, Secția actorie la clasa profesorului Ion Finteșteanu, având ca asistenți pe Sanda Manu și Dem Rădulescu. A debutat în 1961 la Teatrul Regional București, iar din 1969 este actriță la Teatrul Odeon. Din 2003 este director al Teatrului Odeon. A fondat Compania Artistică București. Pe marele ecran a debutat în 1973, în filmul *Păcală*, al regizorului Geo Saizescu. Roluri în film: *Licenii* (1986); *Momentul adevărului*, regia Andrei Blaier (1989); *Balanța* (1991); *Crucea de piatră*, regia Andrei Blaier (1993); *O vară de neuitat*, regia Lucian Pintilie (1993); *Divorț din dragoste*, regia Andrei Blaier (1991); *Amen*, regia Costa Gavras (2001); *Zbor deasupra unui cuib de cuci*, regia Ovidiu Georgescu (2003); *Modigliani*, regia Mick Davis (2003); *Saint-Ange*, regia Pascal Laugier (2003). Roluri în teatru: *Camera de hotel* – trilogie de Barry Gifford, regia Alexandru Dabija; *Aventurile lui Habarnam*, după Nikolai Nosov,

regia Alexandru Dabija; *Conu' Leonida față cu reacțiunea* de I.L.Caragiale, regia Mihai Măniuțiu; *Gaițele* de Al. Kirițescu, regia Alexandru Dabija; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, regia Mihai Măniuțiu; *Pescărușul* de A.P. Cehov, regia Gelu Colceag; *Zamolxe* de Lucian Blaga, regia Dinu Cernescu. Premiul UNITER pentru întreaga activitate ca actriță (2008); Premiul pentru cea mai bună actriță, acordat de Ministerul Culturii și Cultelor pentru rolul din *Șefe* de W. Schwab, 2003; Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2000); cea mai bună actriță de film la Festivalul de Film Henri Langlois de la Tours (Franța) pentru rolul din *Frumos e în septembrie la Veneția* (1986); cea mai bună actriță, titlu acordat de Asociația Oamenilor de Teatru și Muzicienilor din România, pentru rolul din *Nu ne naștem toți la aceeași vârstă* (1984); cea mai bună actriță de film, titlu acordat de Asociația Cineaștilor din România pentru rolul din *Angela merge mai departe* (1982); Leul de Bronz la Festivalul Internațional de Teatru de la Arezzo pentru spectacolul *Năpasta* (1979).

Lazăr, Gheorghe

(5.01.1782, Avrîg, jud. Sibiu – 17.09.1823, Avrîg)

Pedagog iluminist. După liceul piarist din Cluj, a făcut – ca bursier – studii de teologie, filosofie, drept, pedagogie, literatură, matematică, inginerie, științe militare, medicină la Viena. Din 1816 a venit la București și a întemeiat Colegiul Sf. Sava (1818), cu patru trepte de studiu, cea superioară incluzând dreptul și filosofia. A predat el însuși matematica și filosofia (era un kantian), a scris manuale, a trimis bursieri la Pisa și Paris, prelungind astfel tradițiile Academiei grecești, dar punând, în același timp, bazele învățământului în limba română, orientat spre Europa. Biblioteca sa, donată școlii, a constituit, prin colecțiile ei, fundamentul viitoarei Biblioteci Naționale a României. A participat la mișcarea lui Tudor Vladimirescu, 1821. Principala sa operă este

Lăcătușu

activitatea pedagogică. Totuși, a lăsat discursuri în care-și expune principiile: „Cuvânt la înscăunarea mitropolitului Dionisie”, 1819; „Apel de subscriere pentru publicarea unui curs de matematică”, 1822.

Lazăr, Ilie

(1895, Giulești, comitatul Maramureș – 6.11.1976, Cluj)

Jurist și politician. Înrolat în armata austro-ungară în Primul Război Mondial, a dezerat la români împreună cu ostașii din subordine și a contribuit la eliberarea satului natal, ca și a orașului Cernăuți, unde a ridicat drapelul românesc pe clădirea primăriei. În 1923 s-a stabilit la București și a activat în cadrul Partidului Național Român, ulterior Partidul Național Țărănesc. A fost deputat de Maramureș al acestui partid în mai multe legislaturi. În cadrul partidului s-a ocupat de organizațiile muncitorești. Deținut la Târgu Jiu în timpul regimului antonescian pentru faptul de a-i fi apărut în Parlament pe evreii din Maramureș (comunități țărănești). Arestat a doua oară și judecat alături de Iuliu Maniu în procesul grupului de la Tămădău, a făcut închisoare la Sighet și Râmnicu Sărat. Eliberat în 1964 fără drept de pensie. Comunitatea Evreiască din România i-a acordat o pensie la propunerea compozitorului Harry Maiorovici, originar din Maramureș.

Lazu, Grigore N.

(1845, Cernăuți – 19.04.1898, Piatra Neamț)

Poet și traducător. A învățat la Cernăuți și Botoșani, a activat la Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina din Cernăuți, a trecut pe la Junimea din Iași, s-a stabilit la Piatra Neamț, unde a fost șeful Poliției. L-a acuzat pe George Coșbuc că l-a plagiat în *Balade și idile*. Activitatea sa de traducător este copleșitoare. În *451 traduceri libere și imitațiuni de poezii antice și moderne din Orient și Occident*, a tradus, folosind de obicei o versiune germană, din lirica indiană, persană, chineză, greacă, latină, din Petrarca, Tasso, Ossian, Shakespeare, Byron, Leopardi, Lamartine, Hugo, Musset, Shelley, Novalis, Goethe, Schiller, Heine, Lenau, Uhland, Mickiewicz, Pușkin, Longfellow, Jan Neruda, Vörösmarty Mihály ș.a., realizând ceea ce Heliade Rădulescu doar și-a propus prin proiectul Biblioteca Universală.

Lăcătușu, Constantin

(21.02.1961, Piatra Neamț)

Alpinist. A absolvit Facultatea de Geologie a Universității din București. A escaladat Himalaya cu Peak Europa (6403 m), vârf virgin din masivul Tsartse-Mukut Himal,

Ilie Lazăr

Constantin Lăcătușu

regiunea Dhaulagiri, Nepal – vârf botezat de el și cucerit în premieră mondială alături de germanii Goetz Wiegand și Frank Muetzner (2006). Alpinistii au mai urcat alți doi „șase-miari”: Thapa Peak (6 038 m) și Tashi Kang (6 386 m); Expediția Janak Peak (7 090 m), vârf virgin din Janak Himal, regiunea Kangchenjunga, Nepal, împreună cu Viorel Amzăroiu (alias Mardare) și Ioan Torok (alias Joe Indianul). A participat la mai multe expediții internaționale reprezentând România, alături de alpinisti din Slovenia, Croația, Rusia, Brazilia, Nepal, cu ocazia Jubileului de Aur al Everestului (Everest Golden Jubilee, mai 2003); România, SUA, Austria, Australia, Marea Britanie, 2003; a atins vârful premergător Cho-Oyu (8 201 m) – ascensiune solitară în Himalaya – prima expediție integral românească învingătoare pe un vârf de peste 8 000 m, fără sprijinul șerpașilor nepalezi și fără oxigen (1998); România, Noua Zeelandă, Franța, Canada, Finlanda, Nepal condusă de Russell Brice (NZ), doar L. a atins vârful (în 1995). În Alpi a atins cele mai înalte vârfuri din Franța/Italia (Mont Blanc – 4 807 m), Austria (Grossglockner – 3 798 m) și Germania (Zugspitze – 2 962 m), împreună cu Simion Poiană (alias Skil), toate urcate pe vreme neprielnică (ceată și ninsoare). În Antarctica: Mount Vinson (4 897 m), 15 zile pe Continentul Alb, împreună cu Michael Hodges (SUA). Noua Guinee/Indonezia: Carstensz Pyramid (4 884 m) sau Acoperișul zonei Australia-Oceania, prima ascensiune românească, pe o rută dificilă – East Ridge/linia Messner, probabil prima repetare (împreună cu Joby Ogwyn, SUA). Alaska (SUA): cu McKinley zis și Denali (6 194 m) sau Acoperișul Americii de Nord, prima ascensiune a unei echipe românești (împreună cu Galescu Coco). A escaladat muntele Kenya/Batian (5 199 m) – al doilea munte din Africa – premieră românească, Point Lenana (4 985 m), Kilimanjaro (5 895 m) sau Acoperișul Africii – a II-a ascensiune românească.

Lăcustă

Victor Lăcustă

Maria Lătărețu

Fred Lebow

Aureliu Leca

Lăcustă, Victor

(5.06.1951, Bălți, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină la Chișinău și s-a specializat la Institutul de Zoologie și Fiziologie al AȘM. Profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie Nicolae Testemițanu din Chișinău. Contribuții la descoperirea mecanismelor de funcționare ale acupuncturii, a elaborat conceptul de sistem somato-visceral reglator-energetic, a elaborat și implementat metode noi de electro- și termodiagnostic, profilaxie și tratament al afecțiunilor sistemului nervos, organelor interne și aparatului locomotor. A creat serviciul republican de medicină tradițională, este fondatorul și conducătorul Catedrei de medicină tradițională, kinetoterapie și fizioterapie a USMF. Lucrări: *Традиционные основы акупунктуры; Традиционная клиническая акупунктура; Анатомо-физиологические и биоэнергетические основы санокреатологической акупунктуры; Tratat de acupunctură clinică*. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Lătărețu, Maria

nume la naștere **Maria Borcan**

(7.11.1911, Bălcești, Gorj – 23.09.1972, Botoșani)

Cântăreață de muzică populară. S-a angajat la 12 ani în taraful lui Ionică Gâlcă din Novaci. În 1937 Constantin Brăiloiu o aduce la București, pentru înregistrările Arhivei de folclor a Societății Compozitorilor Români. În 1949 devine solista primei noastre orchestre de muzică populară de stat, întemeiată pe lângă Institutul de Folclor, care avea să devină mai apoi orchestra Barbu Lăutarul. A dat concerte în Rusia, Cehia, Slovacia, Ungaria, Polonia, Iugoslavia, Bulgaria, Egipt și Siria. Au rămas celebre: „Au pornit olteni la coasă”, „Cireșule, frunză rară”, „Curge Gilortul la vale”, „Jos în vale la izvoare”, „Vă las cântecele mele”.

Lăzăreanu, Barbu

(5.10.1881, Botoșani – 19.01.1957, București)

Istoric literar, publicist. Exmatriculat din liceu pentru activitate de stânga. Autodidact. A fost salvat în timpul deportării evreilor de regina-mamă. A colaborat la principalele periodice ale mișcării muncitorești (*România muncitoare, Socialismul*), iar apoi la presa ilegală a PCR. Împreună cu I.C. Frimu a pus bazele unei universități muncitorești. A scris versuri și numeroase articole și studii despre literatura română clasică și despre folclor. Dintre acestea, cele mai importante au fost adunate în volumul *Glose și comentarii de istoriografie literară* (1958). Membru titular al Academiei Române (1948).

Lealikov, Iuri S.

(2.04.1909, Ekaterinoslav, Ucraina – 12.10.1976, Chișinău)

Chimist. A absolvit Universitatea din Dnepropetrovsk (1932) și s-a specializat în chimie analitică (doctor habilitat în chimie din 1953). Între 1952 și 1957 a fost șef de catedră, decan, profesor la Universitatea din Chișinău. La fondarea Academiei de Științe a Moldovei (1961) a fost ales membru corespondent și secretar științific general al ei, membru titular din 1965. Este fondatorul școlii științifice de metode electrochimice de analiză.

Lebow, Fred, *nume la naștere* Fișl Leibovici

(3.06.1932, Arad – 9.10.1994, New York)

Sportiv. Evreu ca etnie. A emigrat în Cehoslovacia, Olanda, Irlanda odată cu Diktatul și de acolo în SUA, în 1960. Este fondatorul maratonului orașului New York (1970), care a reunit 2 000 de participanți. Cursa are loc și astăzi, iar autorul ei a fost inclus în Hall of fame din St. Louis și are o statuie în Hyde Park din New York.

Leca, Aureliu

(25.06.1940, Ploiești)

Inginer. A absolvit Facultatea de Energetică la Institutului Politehnic din București.

Leon

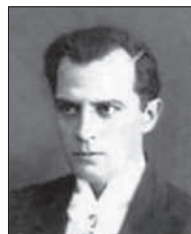
Constantin Lecca

Șlomo Leibovici-Lais

Ioan Lemeni

Nicolae Leonard

Profesor la Facultatea de Energetică. Președinte, director general al Regiei Autonome de Electricitate RĖNEL (1991–1993). Președinte al Comitetului Român pentru Consiliul Mondial al Energiei (1990–1993), președinte al Confederației Patronatului Român. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Lecca, Constantin

(4.08.1807, Brașov – 14.10.1887, București)

Traducător. Apartine unei familii de greci bogați din Șcheii Brașovului. A studiat arta plastică la Buda și a cunoscut mediile românești din Ungaria. A fost profesor de desen la Craiova și a făcut parte din anturajul lui Ioan Maiorescu. A înființat prima tipografie din oraș. Pașoptist. A pictat numeroase biserici și subiecte istorice. A tradus foarte mult din poezii germani minori și romantici, dar numai în reviste, cu deosebire în *Mozaic* din Craiova, care era a lui.

Leibovici-Lais, Șlomo

(1927, Botoșani)

Istoric și publicist. A absolvit Institutul Pedagogic Iidiș la București și facultățile de Istorie, Sociologie și Antropologie la Universitatea Bar-Ilan din Israel (unde a plecat în 1950). A fost coordonator în Ministerul de Externe al Israelului pentru problemele evreilor din țările unde nu existau relații diplomate cu Israelul. Este președinte fondator al Comitetului pentru Activitate Iudaică al Evreilor Originari din România și fondator al ACMEOR (Asociația Culturală Mondială a Evreilor Originari din România), 1980. A tradus din română, ivrit și idiiș. Lucrări: *Lexicon. Noțiuni, obiceiuri și sărbători evreiești; Sabat, cununa creației; Reflecții despre Judaism; Între legendă și realitate (lumea hasidică); Comitetul Democratic Evreiesc; Evreimea botoșăneană*, minimonografie.

Lemeni, George

(1813, Iași – 1849, Iași)

Pictor. A absolvit Academia Mihăileană la Iași și a fost trimis cu bursă la München spre

a studia litografia cu Piloty. A lăsat portrete: *Dimitrie Cantemir, Veniamin Costache, Mihai Sturdza*. A murit de holeră.

Lemeni, Ioan

(22.04.1780, Dezmir, jud. Cluj – 29.03.1861, Viena)

Episcop greco-catolic. A absolvit Filosofia și Dreptul la Cluj, Teologia la Blaj și Oradea. Profesor de filosofie și istorie bisericească la Seminarul din Blaj. Episcop de Blaj (1832–1833), a refăcut catedrala. Împreună cu episcopul de Sibiu, Vasile Moga, a trimis memorii la curtea de la Viena pentru ca românii să fie recunoscuți, în Transilvania, ca a patra națiune. La 1848 a prezidat, împreună cu Andrei Șaguna, Adunarea de pe Câmpia Libertății. În 1850 s-a retras la Viena.

Leonard, Nicolae (Nae),

nume la naștere **Leonard Naia**

(13.12.1886, Bădălan, jud. Galați – 24.12.1928, Câmpulung)

Tenor. German după mamă. A studiat la Institutul Nona Ottescu în București. Împreună cu prietenul său, Maximilian, a făcut trupa de operetă Teatrul Liric, dispărută imediat după Marea Unire. A cântat în Franța, la Lyon, Marsilia și Paris. Întors la București în 1928, a jucat la Alhambra peste 50 de spectacole de operetă cu *Fritz, Baiadera, Contesa Maritza*. A murit tânăr, de tuberculoză.

Leon, Gheorghe N.

(29.04.1888, Iași – 1949, Sighet)

Economist. Licențiat în Drept la Universitatea din Iași. Membru al Partidului Național Liberal. Doctor în științe economice, politică și științe financiare la Universitatea din Jena – Germania, 1914. Profesor la Facultatea de Drept, Catedra de finanțe și statistică a Universității din Cluj, transferată la ASCI (viitorul ASE) în 1935. A fost ministru al Economiei Naționale (1940) și al Comerțului Exterior (1940). A fost fondatorul

Leon

Dimitrie Leonida

Elisa Leonida Zamfirescu

Alexandru Leșco

Ioan Alfred Leția

revistei *Anale statistice și economice* (1926). Epurat din învățământ în 1946, arestat și decedat în închisoare. A scris *Elemente de știință financiară*, 1925, primul tratat românesc în domeniu.

Leon, Nicolae

(1862, Botoșani – 1931, Iași)

Naturalist. Frate mai mare al lui Grigore Antipa. A absolvit Facultatea de Științe la Iași, unde a devenit apoi profesor. Este fondatorul școlii de parazitologie din România. A fost și entomolog, preocupat de bolile pe care insectele le pot transmite omului. S-a preocupat de cunoașterea Culicidelor, Anophelidelor, Simulidelor și Hemipterelor și în general de cunoașterea insectelor dăunătoare omului direct sau indirect. O stradă din Botoșani îi poartă numele.

Leonida, Dimitrie

(23.05.1883, Fălticeni – 14.03.1965, București)

Specialist în electroenergetică. Frate al Elisei L. Z. A absolvit Politehnica de la Berlin – Charlottenburg. Încă din facultate concepe proiectele Metropolițanul București și Complexul hidroenergetic al Bistriței de lângă Bicaz, proiecte profetice, ambele realizate mai târziu. În țară se angajează la primăria capitalei și pune bazele iluminatului stradal. Fondator al Școlii de Mecanici și Electricieni din București. Profesor la Politehnica din Timișoara, apoi la cea din București. Ia parte la planul de electrificare a României. A întemeiat în 1908, pe baza propriilor sale colecții, Muzeul Tehnic din București, care-i poartă astăzi numele. În 1917 a realizat una dintre primele stații radiotelegrafice din România. A participat la elaborarea unor legi importante, cum ar fi Legea energiei și Legea apelor (1924).

Leonida Zamfirescu, Elisa

(1887, Fălticeni – 25.11.1973, București)

Inginer, specialitatea metalurgie-chimie. Soră a lui Dimitrie L. A absolvit Politehnica

de la Berlin – Charlottenburg, deoarece Politehnica din București, datorită legislației impuse de Spiru Haret, nu primea fete. A fost cercetătoare la Institutul Geologic al României, unde a condus 12 laboratoare și a analizat noi resurse de cărbune, de șisturi bituminoase, de gaze naturale, crom, bauxită, cupru. A preconizat fabricarea în țară a sulfatului de cupru (utilizat pentru distrugerea unor ciuperci dăunătoare plantelor de cultură) și a elaborat un procedeu eficient de fabricare a acestei substanțe, pornindu-se de la minereuri din țară. A studiat de asemenea apele minerale din România, precum și compoziția unor ape destinate consumului industrial. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul bauxitelor din România* (1931) și *Studiul chimic al cromitelor din Munții Orșovei* (1939). A fost distinsă cu Ordinul Muncii.

Lesnea, George

(24.03.1902, Iași – 6.06.1979, Iași)

Poet. De meserie tipograf. A fost sprijinit ca poet de Ionel Teodoreanu. Era un liric sentimental: *Cântec deplin*, 1933, Premiul Academiei; *Ceaslov*, 1940, Premiul Societății Scriitorilor Români; *Versuri*, 1964. A tradus remarcabil din Esenin, Lermontov, Pușkin. A primit Premiul de Stat, 1954.

Leșco, Alexandru

(21.02.1955, Coșernița, Republica Moldova)

Militant politic. Ucrainean ca origine. A luptat pentru integritatea teritorială a Moldovei în conflictul transnistrean. Arestat la Tiraspol în Grupul Ilașcu, a făcut 12 ani de închisoare. A primit cetățenia română în timpul detenției și a venit în România în 2004. Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler (2007).

Leția, Ioan Alfred

(13.05.1944, Aiud)

Inginer. A absolvit Electrotehnica la Universitatea Tehnică din Cluj. S-a specializat la Londra, Maryland, Baltimore. Profesor

Levițchi

Traian Leucuția

Constantin Levaditi

Yoel Levi

Vasile Levițchi

la Politehnica (azi Universitatea Tehnică) din Cluj. A publicat 7 manuale universitare și studii referitoare la sistemele inteligente, limbaje formale și translațoare, analiza și sinteza dispozitivelor numerice. Membru al Gesellschaft für Informatik. Artificial Intelligence, Germania; Association for Computing Machinery, IEEE, Computer Society.

Leucuția, Traian

(1892, Calacea, Transilvania – 12.09.1977, București)

Medic radiolog. A absolvit Medicina la Cluj și s-a specializat la Berna, Lausanne, Budapesta, Viena, Paris, Cambridge, Detroit – ultimele două universități l-au specializat în radiologie. A fost profesor la Medicina din Detroit. A fost membru în conducerea Societății Americane de Radiologie (1934), membru de onoare al Facultății de Radiologie din Londra. Membru în numeroase societăți, din Panama până în Italia. În 1961 a devenit președinte al Societății Americane Roentgen.

Levaditi, Constantin

(19.06.1874, Galați – 5.09.1953, București)

Inframicrobiolog. Familie grecească. Naturalizat în Franța (din 1916). Colaborator științific la Institutul Pasteur din Paris. Este unul dintre fondatorii inframicrobiologiei moderne, iar cercetările sale cuprind întreg domeniul inframicrobiologiei. O deosebită valoare au studiile asupra eritemelor polimorfe, ectodermozelor neurotrope, sifilisului, poliomielitei, encefalitei, vaccino- și chimioterapie. El a introdus bismutul în terapeutică sifilisului. Tot el a perfecționat metoda de impregnare cu argint a spirochetelor în secțiuni. Lucrări: *Syphilis congenitale et Spirochaete Pallida Schaudinn*, 1905; *Ectodermoses neurotropes. Poliomyélite, encéphalite, herpès*, 1922; *La Péniciline et ses applications thérapeutiques*, 1945. Membru de onoare al Academiei Române (din 1926). Membru al Academiei Franceze de Medicină.

Levenson, Boris

(1884, Basarabia – 1947, New York)

Compozitor. A studiat muzică în Rusia, ca elev al lui Nikolai Rimski-Korsakov. A predat la Conservatorul din Strasbourg. A plecat în SUA în 1920. A compus muzică în stil tradițional evreiesc (klezmer) și prelucrând motive folclorice evreiești din zona Basarabiei și Rusiei. Lucrări: *Jewish Folk Songs (2) for clarinet quintet*; *Hebrew Dance, for saxophone & piano*.

Levi, Yoel

(16.08.1950, Sătmăr)

Muzician. A absolvit Academia de Muzică la Tel Aviv și s-a specializat la Academia de Muzică din Ierusalim cu Mendi Rodan. Specializare la Siena și Roma, Italia, în Olanda (cu Kiril Kondrașin) și în Marea Britanie. Dirijor al unor orchestre celebre: Atlanta Symphony Orchestra, Flemish Radio Orchestra, Israel Philharmonic Orchestra, Chicago Orchestra, Cleveland Orchestra, London Philharmonic Orchestra, Boston Symphony Orchestra, Montréal Philharmonic Orchestra ș.a. A deschis concertul cu care au început Jocurile Olimpice de la Atlanta (1996). Are numeroase concerte imprimate pe disc. Distins cu Ordinul de Cavaler al Artelor și Literelor de guvernul francez.

Levițki, Leon

(27.08.1918, com. Edinești, Basarabia – ? .10.1991, București)

Eseist și traducător. A absolvit Literale (engleza) la București și a fost profesor la Universitatea din București. A scris gramatici, dicționare și manuale de limba engleză: *Studii shakespeareane*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor; *O istorie a literaturii engleze și americane*, 1985. A tradus din Shakespeare, Marlowe, Emerson, Swift, Dreiser ș.a.

Levițchi, Vasile

(15.11.1921, Carapciu, jud. Storogineț, Bucovina de Nord, azi Ucraina – 20.10.1997, Chișinău) Poet, publicist, traducător. A absolvit Școala Pedagogică din Cernăuți și Facultatea de

Levizor

Inochentie Levizor

Alexandra Liana

Liviu Librescu

Irinel Liciu

Litere a Universității de Stat Alecu Russo din Bălți. A fost profesor de limba și literatura română și director de școală în satele din nordul Bucovinei, apoi conferențiar la Catedra de filologie română și clasică a Universității de Stat din Cernăuți și redactor-șef al ziarului regional *Zorile Bucovinei*. Președinte fondator al Societății de Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuți (1989). Stabilite la Chișinău din 1991. Lucrări: versuri – *Grău și cântec* (1962), *Poezii* (1963), *La izvoarele Siretului* (1966), *Mărturisiri în drum* (1966), *Inima iarăși...* (1972), *Întârziere de-o viață* (1982), *Se destrăma o noapte albă* (1985), *Adaos la cartea de vise* (1989), *Cerul încă nesfârșat* (Iași, 1996), *Punte spre un mal inexistent* (1997); proză – *O, sfântă naivitate!* (1973), *Centrul covrigului* (1992). A tradus din Lev Tolstoi, Leonid Leonov, Andrei Platonov, Lesca Ucrainka, Marko Ceremșina. Distins cu titlul de Maestru Emerit în Arte, Ordinul Gloria Muncii, premii ale Uniunii Scriitorilor din Moldova, ale Societății Literare Iancu Flondor (Rădăuți) ș.a.

Levizor, Inochentie

prenume la naștere **Ioan**

(24.02.1875, Coșăuți, Basarabia – ?12.1917, Solovețk, Rusia)

Călugăr. Prima mănăstire unde a slujit a fost Dobrușa, ținutul Orhei, apoi Sf. Lavra Pociaev, gubernia Volîni, Ucraina. S-a călugărit la mănăstirea Balta din Podolia (1908). Din pricina succeselor predicilor sale, în care susținea folosirea limbii române în biserica română, arhiepiscopul îl mută la mănăstirea Kamenet-Podolsk. Apoi este exilat la mănăstirea Murom, ținutul Olo-nețk de la Marea Albă, de unde, în 1913, a evadat, mergând 11 zile până la calea ferată. Ajunge la Peceni, unde e arestat. Este deportat la Solovețk, la 600 km distanță de Arhanghelsk, unde a locuit într-o peșteră. Exilul a încetat grație revoluției din 1917, dar a fost și anul când s-a stins.

Liana, Alexandra

nume la naștere **Liana Șaptefrați**

(27.05.1947, București – 10.01.2011, București)

Compozitoare. Soție a compozitorului Șerban Nichifor. A absolvit Conservatorul la București ca elevă a lui Tudor Ciortea și Tiberiu Olah. Specializare la Weimar și Darmstadt. Profesoară la Conservatorul (azi Universitatea de Muzică) din București. Lucrări: *Simfonia I* (1971); *Cantata pentru cor feminin și orchestră* (pe versuri de Lucian Blaga), 1971; *Concert pentru clarinet și orchestră*, 1974; *Cantata pentru soprană, bariton, cor mixt și orchestră* (pe versuri de Lucian Blaga), 1977; cantata a III-a *Pământul țării, pământul gândurilor* pentru cor feminin și orchestră (pe versuri de Nichita Stănescu), 1977; simfonia a II-a *Imnuri*, 1978; opera pentru copii *Regina Zăpezii* (după Hans Ch. Andersen), 1978; *Concertul pentru flaut, violă și orchestră de cameră*, 1980; *Simfonia a V-a* (1985–1986); *Simfonia a VI-a* (1988–1989); poemul simfonic *Ierusalim* (1990); *Concertul pentru orchestră de coarde* (1991); *Concert pentru pian la patru mâini și orchestră* (1993); opera de cameră *Cântec de dragoste al Doamnei cu licornă* (pe versuri de Etienne de Sadeleer), 1995; *Simfonia a VIII-a* (1995–1996); *Concertul pentru saxofon și orchestră* (1997); *Pastorală pentru orchestră de suflători* (1999). Membru al societății Frau und Musik, Germania, vicepreședintă a Asociației Culturale România-Israel, membru al Living Music Foundation Inc., SUA. A primit de mai multe ori Premiul Uniunii Compozitorilor din România, Premiul Carl Maria von Weber, Dresda, 1979; Premiul Gaudeamus, Magadino, Elveția; Premiul ACMEOR, Tel Aviv, 1997.

Librescu, Liviu

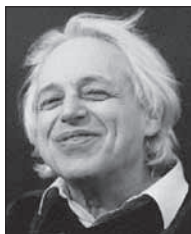
(18.08.1930, Ploiești – 16.04.2007, Blacksburg, Virginia, SUA)

Inginer. Evreu ca etnie. A fost deportat împreună cu tatăl său în lagărele naziste din Transnistria. Soția era tot supraviețuitoare a lagărului. A absolvit Facultatea de

Liiceanu

Petre Liciu

Ligeti György

Gabriel Liiceanu

Aerospațiale la Institutul Politehnic din București. A fost cercetător la Institutul de Mecanică Aplicată din București și la Institutul de Construcții Aerospațiale al Academiei Române. A plecat în Israel în 1975 și a fost profesor la Universitatea din Tel Aviv, apoi la Technion, în Haifa. A plecat în SUA în 1979. A fost profesor de aeronautică și inginerie mecanică la Virginia Tech. Contribuții în domeniul aeroelasticității, structurilor supersonice și hipersonice. A murit apărându-și studenții de un atac armat în campusul universitar. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. I s-a ridicat un bust în campusul Universității Virginia.

Liciu, Irinel

nume după soț **Lia Silvia Popa**

(22.02.1928, Cluj – 25.05.2002, București)

Balerină. Soție a lui Șt. Augustin Doinaș (pseudonimul lui Ștefan Popa). A studiat baletul cu Elena Penescu Liciu, care-i era mătușă și al cărei nume l-a luat pentru scenă. Prim-balerină a Operei Române din București, l-a avut partener pe Gabriel Popescu și scenografia aparținea lui Oleg Danovski. A interpretat aproape toate rolurile clasice cunoscute. A părăsit scena Operei în 1959, când soțul său, deținut politic (1957–1958), a fost reabilitat. S-a sinucis în ziua când a murit soțul ei. Laureată a Premiului de Stat și a Ordinului Meritul Cultural în grad de Comandor.

Liciu, Petre

(1871, Focșani – 1912, București)

Actor. Tată al balerinei Elena Penescu Liciu. A studiat actoria la București ca elev al lui Ștefan Vellescu, apoi la Paris. A fost actor al Teatrului Național din București alături de Aristizza Romanescu. Roluri în: *Neguțătorul din Veneția* de W. Shakespeare, *Ruy Blas* de V. Hugo, trilogia lui B. Șt. Delavrancea. A jucat și roluri de comedie. Are un bust în orașul Focșani ridicat în 1913 și o stradă din București îi poartă numele.

Ligeti György Sándor

(28.05.1923, Diciosânmartin, azi Târnăveni – 12.06.2006, Viena)

Compozitor. Evreu ca etnie. A început Conservatorul la Cluj și a fost nevoit să-l întrerupă în 1943 din cauza legislației discriminatorii contra evreilor. Familia sa a fost deportată la Auschwitz și n-a supraviețuit decât mama. A absolvit Conservatorul la Budapesta. A fost preocupat de folclorul muzical românesc și maghiar. Profesor la Conservatorul din Budapesta până la conțrarevoluția din 1956, când a plecat la Viena. A predat armonia la Darmstadt, Hamburg, Stockholm. Este considerat, alături de Karlheinz Stockhausen, unul dintre fondatorii muzicii noi. Lucrări: *Concert românesc* pentru orchestră (1951); *Six Bagatelles, I-ul Quatuor* pentru coarde, *Métamorphoses nocturnes* (1951–1954); *Volumina* pentru orgă (1962); *Aventures et Nouvelles Aventures* (1966); *Requiem* (1963–1965); *Lux aeterna* (1966); *Lontano*, pentru orchestră (1967); *Continuum* pentru clavecin (1968); *Al II-lea Quatuor* (1968); *Ramifications*, Studiul nr. 2 *Coulée* pentru orgă (1969), *Concerto de cameră* (1969) *Melodien* pentru orchestră de cameră (1971); *Clocks and Clouds*, pentru 12 cântărețe și orchestră (1972); *Le Grand Macabre*, operă (1974–1977); *Trio pentru vioară, cor și pian* (1982); *Trois Fantaisies pour cœur a capella* după Hölderlin (1983); *Concert pentru pian* (1985–1988). A compus coloana sonoră pentru mai multe filme de Stanley Kubrik, între altele pentru *2001 Odissea spațială*. A fost distins cu Premiul Grawemeyer pentru compoziție muzicală (*Études pour piano*), 1986; Premiul Schock pentru arta muzicală, 1995; Premiul Wolf pentru muzică, 1995, 1996; Premiul Kyoto, 2001; Premiul Polar Music, 2004.

Liiceanu, Gabriel

(23.05.1942, Râmnicu Vâlcea)

Eseist. A absolvit Filosofia și Facultatea de Limbi Clasice la Universitatea din București. Cercetător la diverse institute ale

Linca

Nicolae Linca

Elisabeta Lipă

Academiei. A făcut parte din cercul care l-a avut drept mentor pe Constantin Noica, alături de Andrei Pleșu, Petru Creția, Sorin Vieru, Thomas Kleininger ș.a. Bursă Humboldt în Germania. După 1989 director al Editurii Humanitas, consilier al președintelui Traian Băsescu (2008). Membru fondator al Societății Academice Române. A scris lucrări în care ideologia, filosofia în sens nietzscheian și cultura sunt văzute în interacțiune: *O fenomenologie a limitei și depășirii*, 1975; *Încercare în politropia omului și a culturii*, 1981; *Jurnalul de la Păltiniș - Un model paidetic în cultura umanistă*, 1983; *Apel către lichele*, 1992; *Cearța cu filozofia*, 1992; *Despre limită*, 1994; *Declarație de iubire*, 2001; *Despre minciună*, 2006; *Despre ură*, *Despre seducție*, 2007; *Scriori către fiul meu*, 2008.

Linca, Nicolae

(1.01.1929, Cergăul Mare, jud. Alba)

Boxer. A lucrat la Uzinele Malaxa din București ca ucenic. S-a antrenat la Clubul Sportiv Dinamo ca elev al lui Ion Popa. Campion olimpic la Melbourne, 1956, la categoria semimijlocie. Maestru Emerit al sportului.

Lipă, Elisabeta

(26.10.1964, Siret, jud. Suceava)

Canotoare. A absolvit Facultatea de Educație Fizică la Universitatea Ecologică. Profesoară de sport, ofițer MI. Legitimată la Cluburile Olimpia, apoi Dinamo, în specialitatea canotaj. A fost de peste 25 de ori campioană națională la schif simplu, deține 19 medalii olimpice (aur în 1984, Los Angeles, dublu vâsle; 1992, Barcelona, simplu vâsle; 1996, Atlanta, 2000 Sidney, 2004, Atena, 8+1 vâsle). Maestru al sportului în 1982 și Maestru Emerit al sportului în 1995. În anul 2000 a fost declarată cea mai bună canotoare a secolului XX de către Federația Internațională de Canotaj. Tot în 2000 i s-a conferit Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Comandor.

Lipatti, Dinu

(19.03.1917, București - 2.12.1950, Geneva)

Pianist, compozitor și pedagog. Frate cu Valentin L. Crescut într-o familie cu tradiție muzicală - tatăl său era un talentat violonist amator care studiasă cu Pablo Sarasate, mama - o excelentă pianistă, iar naș de botez i-a fost George Enescu - i s-au recunoscut și cultivat din fragedă copilărie înclinațiile muzicale. A fost acceptat ca elev de exigenta profesoară de pian Florica Musicescu, care i-a dat o educație artistică serioasă, care să-i permită dezvoltarea talentului nativ. Între timp este admis la Conservatorul din București, pentru ca în 1934 să participe la concursul internațional de pian din Viena. Faptul că i s-a decernat doar al doilea premiu l-a determinat pe faimosul pianist francez Alfred Cortot să părăsească juriul în semn de protest. Cortot l-a invitat la Paris să-și continue sub conducerea sa studiile de pian la École Nationale de Musique. Aici ia și lecții de compoziție cu Paul Dukas și Nadia Boulanger și de artă dirijorală cu Charles Munch. În 1936 își începe cariera de pianist concertist în diverse orașe europene, reputația sa continuând să crească la fiecare apariție în public. La începutul celui de al Doilea Război Mondial revine la București, unde dă recitaluri de pian ca solist sau acompaniindu-l pe George Enescu. În 1943 pleacă în Elveția, unde devine profesor de pian la Conservatorul din Geneva. Prieten cu Clara Haskil. Își continuă cariera concertistică în recitaluri de pian sau ca solist împreună cu orchestre dirijate de Herbert von Karajan sau Alceo Galliera, realizează în studio imprimări pe discuri. În timp ce se pregătea pentru un turneu de concerte în America, se descoperă că suferă de leucemie. În repertoriul său prevaleau operele unor compozitori ca Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, Frédéric Chopin, Béla Bartók, dar și Robert Schumann, Edward Grieg, Maurice Ravel, Domenico Scarlatti. Era foarte exigent cu sine însuși și de o profundă modestie. Compozițiile sale, printre care *Fantezie pentru pian, vioară și violoncel* opus 1 (1933), *Șătrarii, suită pentru orchestră* opus 2 (1934), *Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră de cameră* opus 3 (1936), *Simfonie concertantă pentru două pian și orchestră de coarde* opus 5 (1938), *Sonatină pentru mâna stângă* (1941) au rămas în cea mai mare parte inedite. Casa memorială Dinu Lipatti se află în satul Cioleşti din comuna Leordeni, județul Argeș. Membru post-mortem al Academiei Române (1997).

Lipatti, Valentin Ion Dorin

(26.03.1923, București - 25.03.1999, București)

Diplomat, economist. Frate cu Dinu L. A absolvit Literele și Filosofia la București,

Livovschi

Dinu Lipatti

Lidia Lipkovskaia

Mario Livio

Eugen Livovschi

ca elev al lui Bazil Munteanu și Tudor Vianu. Profesor la Universitatea din București, director al secretariatului tehnic al Comisiei României la UNESCO, ambasador la UNESCO, director al Departamentului Cultură și apoi al relațiilor cu Europa la Ministerul Afacerilor Externe, șeful delegației române la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa la Helsinki și Geneva. Foarte bun negociator. Lucrări: *Montesquieu, gânditor iluminist*, 1955; *Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa*, 1975, în colaborare; *Modigliani*, 1984; *Balcarii ieri și azi*, 1988. A tradus din literatura franceză. În prezent există o Fundație Dinu și Valentin Lipatti.

Lipkovskaia, Lidia

(28.04.1884, Hotin – 23.03.1958, Beirut)

Soprană. A absolvit Conservatorul din Petersburg (1903–1906), specializare la Milano (La Scala, 1906–1907). Între 1906–1915 a fost solistă la Teatrul Mariinski din St. Petersburg. A fost cunoscută în toată lumea, a evoluat pe scenele teatrelor din Paris, Viena, Londra, Varșovia, Stockholm, Tokyo, Montréal, New York, Singapore, Melbourne precum și la București, Iași, Sinaia, Cernăuți, Galați etc. În ajunul războiului a fost profesoară de canto la Conservatorul din Chișinău, în timpul războiului – profesoară la acela din Odessa și apoi din București, după război – la Paris și în Liban.

Livescu, Jean

(3.06.1906, Burdujeni, Suceava – 2.09.1996, București)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Iași. Specializare în limba germană la Strasbourg. Profesor de limba și literatura germană la Universitatea din Iași, apoi la cea din București. Rector al celor două universități. Ministru adjunct al Educației, președinte al Comisiei române pentru UNESCO. Director al Bibliotecii Academiei Române. Lucrări: *Textsammlung zur deutschen Sprach- und Literaturgeschichte*,

4 vol., în colaborare, 1962; *Anthologie der österreichischen Literatur*, 2 vol., în colaborare, 1972; *Dicționar german-român*, în colaborare, 1979; *The literary and the cultural field generally speaking, the development of the Romanian universities and other national and international cultural institutions*; *German-Romanian relationship*. Membru corespondent al Academiei Române (din 1965).

Livio, Mario

(1945, București)

Astrofizician. Evreu ca etnie. A plecat în Israel în 1950. A luptat pe front în Războiul de Șase Zile (1967), războiul de Yom Kippur (1973) și războiul din Liban (1982). A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea Ebraică din Ierusalim, a susținut doctoratul la Institutul Weizmann și a fost profesor la Institutul de Tehnologie Tehnion din Haifa până în 1991. Preocupat de astrofizică, s-a angajat la Telescopul Hubble, în SUA, unde a devenit șef de departament. Are contribuții la teoria expansiunii universului, a găurilor negre și formării sistemelor planetare. A stabilit relații între funcții ale numerelor și istoria civilizațiilor omenești. Lucrări: *The accelerating universe: infinite expansion, the cosmological constant, and the beauty of the cosmos*, 2000; *The golden ratio: the story of phi, the world's most astonishing number*, 2003 (Premiul Internațional Pithagora pentru cea mai populară carte de știință); *The Equation That Couldn't Be Solved: How Mathematical Genius Discovered the Language of Symmetry*, 2005; *Is God a Mathematician?*, 2009.

Livovschi, Eugen (Evgheni)

(15.02.1933, Bălți, Basarabia)

Constructor. În 1941 familia a fost deportată în Siberia. A absolvit Institutul de Construcții din Tomsk, Siberia, și s-a specializat la Institutul de Construcții din Leningrad. Profesor la Facultatea de Construcții a Institutului Politehnic din Chișinău. Director adjunct al Institutului de Cercetări și Proiectare

Locusteanu

Alexandru Locusteanu

Irina Loghin

Valeriu Loghinov

Alf Lombard

în Construcții din Surgut (Iacutia), Rusia (1987-1990). A elaborat metode matematico-statistice pentru cercetarea proprietăților betonului, preponderent fluența betonului, cercetarea proprietăților fizico-mecanice ale betoanelor speciale pentru carcasa corpului solid al reactoarelor atomice. Lucrări: *Пассивный и активный эксперимент при исследовании механических характеристик бетона* (1970); manualul *Статистические методы построения эмпирических формул* (Moscova, 1988); manualul *Construcții de beton armat* (2001, în colaborare) și *normativul Calculul, proiectarea și alcătuirea elementelor de construcții din beton armat și precomprimat* (NCM F.02.02-2006). Distins cu Medalia Meritul Civic, cu Diploma de Onoare și Medalia Dimitrie Cantemir ale AȘM. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Locusteanu, Alexandru

(1848, jud. Dolj - 1922, București)

Medic veterinar. A studiat Medicina Veterinară la Paris. Organizator al Școalei de Artă Veterinară înființată de Al. I. Cuza pentru a sprijini zootehnia. A fost fondator și președinte al Societății de Medicină Veterinară și al Asociației Generale a Medicilor Veterinari, membru corespondent al Societății Centrale de Medicină Veterinară din Paris și membru onorific al Colegiului Veterinar din Londra.

Locusteanu, Nicolae B,

nume la naștere **Nicolae Rusu Locusteanu**

(24.03.1821, Leu de Sus, Dolj - 1901, București) Publicist. Fiu al prefectului de Romanați, Barbu L. A fost elevul lui Aaron Florian la Craiova. După eșecul revoluției de la 1848 a fost exilat la Brusa, unde a practicat ingineria. L-a cunoscut pe Heliade-Rădulescu în 1853, la Constantinopol. S-a întors în țară prin 1890. A lăsat amintiri interesante din pricina perioadei agitate a istoriei pe care a trăit-o: *Amintiri din trecut*, 1896; *După exil*, 1898.

Loghin, Irina

(19.02.1939, Gura Vițioarei, jud. Prahova)

Cântăreață de muzică populară. Tată basarabean, mamă prahoveancă. A absolvit Școala Populară de Artă la Ploiești. Solistă a ansamblurilor Ciocărlia, Barbu Lăutaru', Ciprian Porumbescu. După 1989, deputat PRM în Parlamentul României. Are la activ un număr impresionant de turnee, albume și spectacole. O casetă imprimată în opt sute de mii de exemplare s-a epuizat în două zile. A interpretat: „De la mine la Ploiești”; „De-ai ști, mamă, traiul meu”; „De-aș fi iară de 30 de ani”; „De-aș putea mâine să mor”; „Deschide, gropare, mormântul”; „Din bucata mea de pâine”; „Doamne, la dușmanii mei”; „Doamne, când ai făcut lumea”; „Doamne, pe român ajută-l”; „Dorul de părinți”; „Dorule, măi dor”; „Dragă mamă, dragă tată”; „Dragi părinți”; „Dragostea cea mare”; „Du-mă-n țara doinelor”; „Dușmane, n-ai avea parte”; „Fă nevastă, fă muiere”; „Fetelor, mă ascultați”; „Fetița mamei, fetiță”; „Fir-ar să fie”; „Fir-ar să fii, măi Gheorghită” ș.a.

Loghinov, Valeriu (Valerii)

(27.10.1942, Sir Novorosiisk, Taşkent, Uzbekistan - 29.02.1989, Chișinău)

Compozitor. Rus ca etnie. Părinții, probabil deportați în Uzbekistan, au venit în Moldova în 1944. A absolvit Școala de Muzică E. Coca și Institutul de Arte Gavril Musicescu din Chișinău. A lucrat la Studioul Moldova Film. A scris muzica pentru filme artistice și filme de animație: *Copilul care a jignit soarele*, 1977; *Cățelușul zburător*, 1977; *O țevă se plimba prin oraș*, 1978; *Emisarul serviciului secret*, 1979; *Pe cuvântul meu de cal*, 1980; *Bătrânul și copacul*, 1982; *Două izvoare*, 1983. *În zorii revoluției*, 1984; *De întoarcere uități*, 1985; *Acțiune civilă*, 1988.

Lombard, Alf

(8.07.1902, Paris - 1.03.1996, Helsinki)

Lingvist suedez specialist în romanistică. A absolvit Universitatea din Uppsala,

Loteanu

specialitatea limbi române. A fost profesor la Universitatea din Lund, unde a introdus - pentru prima oară în Suedia - studiul limbii române. A conferențiat despre limba română la Copenhaga, Helsinki, Paris, Aachen, Iași, Cluj, București. Lucrări: *La prononciation du roumain* (1935); *Le verbe roumain*, 2 vol. (1955); *Rumänsk Grammatik* (1981). Membru al Academiei din Danemarca, Italia, Suedia, România.

Longhin, Scarlat

(12.08.1899, Doftana, Bacău - 13.03.1979, București)

General și medic dermato-venerolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Iași și Institutul Medico-Militar din București. S-a specializat la Paris și Alger. A fost profesor la Universitatea din București. Cercetările sale cuprind diferite domenii ale dermato-venerologiei, în care a adus contribuții importante, de exemplu tratamentul biologic al dermato-micozelor. Lucrări: *Dermatologie și venerologie*, 1958; *Dermatozele copilului*, 1960; *Dermatologie*, 1971; *Dermatologie infantilă*, 1979, toate în colaborare. Membru corespondent al Academiei Române, 1963.

Longinescu, Gheorghe Gh.

(12.09.1869, Focșani - 7.03.1939, București)

Chimist. Frate cu Ștefan Gh. L. A absolvit Facultatea de Științe la București. Specializare la Berlin. Profesor de chimie anorganică la Universitatea din București. A stabilit, pe baza unor cercetări teoretice asupra asociației moleculare în stare lichidă și solidă, o formulă care permite calcularea gradului de asociere cu ajutorul temperaturilor de fierbere. În domeniul chimiei analitice a cercetat separarea metalelor din grupele a II-a și a III-a analitică și metodele cantitative pentru separarea halogenurilor între ele. A găsit reacții de recunoaștere pentru sodiu, potasiu, acid azotic etc. Este autor a numeroase cursuri și manuale de lucrări practice; împreună cu C.I. Istrati a publicat manualul *Curs metodic de chimie și mineralogie*, 1908. A dat o nouă formulare legii lui Avogadro. Membru de onoare al Academiei Române (din 1936).

Longinescu, Ștefan Gh.

(5/12.10.1865, Focșani - 2.08.1931, București)

Jurist. Frate cu Gheorghe Gh. L. A absolvit Dreptul la Iași. Specializare la Berlin. A fost profesor de drept roman la universitățile din Iași și București. A scris și lucrări de istoria dreptului: *Gaius - der Rechtsgelehrte (Gaius - erudit al dreptului)*, 1896; *Istoria dreptului românesc* (1908); *Elemente de Drept roman* (9 vol., 1921-1929). Membru corespondent al Academiei Române (din 1910).

Gheorghe Gh. Longinescu

Emil Loteanu

Loteanu, Emil

(6.11.1936, Clocușna, jud. Ocnîța, Basarabia - 18.04.2003, Moscova)

Regizor de film, scriitor. Și-a început studiile la liceul Sf. Sava din București. A absolvit Institutul de Cinematografie de la Moscova, Secția regie. A lucrat la Teatrul Dramatic din Chișinău, apoi la studioul Moldova Film. Profesor la Institutul de Arte din Chișinău, Secția regie. Fondator al Asociației experimentale de creație Phoenix-M. A regizat filme artistice și documentare. Filmografie: *Hora mare*, 1959; *A fost odată un băiat* (scenariu și regie), 1960; *Frescă în alb*, 1967; *Această clipă*, 1968, Marele Premiu la Festivalul Regional de Film de la Minsk; *Academicianul Tarasevici*, 1970; *Lăutarii*, 1971, premiul al II-lea, Scoica de Argint, la Festivalul Internațional de Film de la San Sebastian; *O șatră urcă la cer* (scenariu și regie; în România cu titlul *Șatra*), după M. Gorki - *Bătrâna Izerghil*, Mosfilm, 1976, Marele Premiu Scoica de Aur la Festivalul Internațional de Film de la San Sebastian; *Gingașa și tandra mea fiară* (scenariu și regie) după A.P. Cehov; *O dramă la vânătoare*, Mosfilm, 1978; *Ana Pavlova* (scenariu și regie), 2 serii, Mosfilm, 1983, Diploma pentru merite deosebite în dezvoltarea artei cinematografice și premiul pentru cel mai bun film străin la Festivalul Internațional de filme, Oxford; *Eugen Doga*, 1983; *Svetlana Toma*, 1984; *Grigore Grigoriu*, 1985; *Luceafărul*, 1986, Premiul Național; *Miorița* (scenariu), Telefilm - Chișinău, 1987; *Durere* (scenariu), Moldova Film, 1989; *Pițigoiul în picaj* (scenariu), Telefilm - Chișinău, 1989; *Găoacea*, 2 serii, 1993. În literatură a debutat cu placheta de versuri *Zbucium* (1956). Alte cărți de versuri: *Chemarea stelelor* (1962), *Ritmuri* (1965), *Sufletul ciocârlilor* (1974) ș.a. Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova (1987-1992). Artist al poporului din Federația Rusă (1980), Maestru Emerit în Artă din RSSM (1969), laureat al Premiului de Stat al URSS (1988), distins cu Ordinul Republicii (2000).

Lovinescu

E. Lovinescu

Horia Lovinescu

Monica Lovinescu

Mina Lozanu

Lovinescu, E(u)gen

(31.10.1881, Fălticeni – 16.06.1943, București)
Critic și istoric literar. Horia Lovinescu și Anton Holban au fost nepoții lui. A absolvit Filologia clasică la Universitatea din București și și-a luat doctoratul la Paris cu Émile Faguet și elenistul Gustave Fougères. A fost profesor de latină la liceul Gheorghe Lazăr din București. A fondat revista și cenaclul *Șburătorul* (1919), unde s-au afirmat Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, Anton Holban (nepotul său), Vladimir Streinu, Ion Barbu, Tudor Vianu, Șerban Cioculescu ș.a. Maiorescian. Lucrări: *Istoria civilizației române moderne*, 3 vol., 1924–1925, unde a pus accent pe autonomia esteticului și mutația valorilor în funcție de loc și timp; *Critice*, 10 vol., 1909–1929; *Istoria literaturii române contemporane*, vol. I–IV, VI, 1926–1929. A mai scris monografii și romane, a tradus din latină și greacă, a alcătuit manuale școlare. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Lovinescu, Horia

(28.08.1917, Fălticeni – 17.09.1983, București)
Dramaturg. Nepot al lui E(u)gen L. și văr cu Anton Holban. A absolvit Literale și Filosofia la București. A fost director al Teatrului Nottara. A scris piese axate pe conflicte sociale și psihologice: *Lumina de la Ulmi*, 1953, debut, Premiul de Stat; *Citadela sfărâmată*, 1954, Premiul de Stat; *Surorile Boga*, 1958; *Moartea unui artist*, 1964; *Și eu am fost în Arcadia*, 1971, Premiul Academiei, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Ultima cursă*, 1976; *Noaptea umbrelor, Orașul viitorului, Karamazovii*, 1983.

Lovinescu, Monica

(19.11.1923, București – 20.04.2008, Paris)
Eseistă. Soție a lui Virgil Ierunca și fiică din prima căsătorie a soției lui E(u)gen L. A absolvit Literale la București. A plecat la Paris în 1947 cu o bursă a guvernului francez. A lucrat la Radiodifuziunea franceză și a colaborat la Radio Europa Liberă.

O parte din aceste colaborări au fost strânse în volumul *Unde scurte. Jurnal indirect*, 1978. Lucrări: *În contratimp*, 1945; capitolul despre teatrul românesc în *Histoire du spectacle (Encyclopédie de la Pléiade)*, 1965; *La apa Vavilonului*, amintiri, 1999. A obținut Premiul Academiei Româno-Americane pentru Arte și Științe (ARA) în 1987. După 1989 a vizitat România în mai multe rânduri, susținând fenomenul literar, mai ales aparițiile editurii Humanitas.

Lozanu, Mina

(4.09.1929, Hristici, jud. Sorocea, Basarabia)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic din Chișinău și s-a specializat la Institutul de Biologie al AȘM. Elevul lui Mihail Iaroșenco. A făcut cercetări pe teren spre a evidenția rațiunea la mamifere și păsări, descoperind că ele posedă o serie de capacități considerate până nu de mult strict umane. Lucrări: *Fauna de vânătoare din Moldova*, 1968, în colaborare; *Rozătoarele Moldovei*, 2 vol., 1970; *Istoria provenirii micromamaliilor în Moldova și ecologia speciilor recente*, 1972; *Comportamentul mamiferelor în mediul ambiant*, 2000 (în colaborare). Membru al Consiliului Central Teriologic al Academiei de Științe a URSS.

Lozovan, Eugen

(2.05.1929, București – 3.12.1995, Copenhaga)

Filolog, istoric, istoric literar. A absolvit Filologia la București, a studiat filologia romanică la Paris și Strasbourg. A fost profesor universitar la Copenhaga și la Institutul de Bizantinologie de la Oxford, a conferențiat la Heidelberg, Harvard, Londra ș.a. A lăsat studii asupra lui Dimitrie Cantemir în Rusia, asupra lui B.-P. Hasdeu, Mihai Eminescu, Ovidiu. S-a ocupat de relațiile culturale româno-scandinave: *Les relations culturelles roumaino-scandinaves au XIXe siècle (Relațiile culturale româno-scandinave în secolul al XIX-lea)*, 1965; *Voyageurs nordiques dans les pays roumains (Călătorii nordici în Țările*

Lucaci

Eugen Lozovan

Gherasim Luca

Vasile Luca

Constantin Lucaci

Române), 1969 ș.a. La Copenhaga există o fundație care-i poartă numele și care acordă burse pentru studenții români care se specializează în greacă și latină.

Luca

(~ 1550, Cipru – 1629, Târgoviște)

Mitropolit. Ortodoxia răsăriteană, moștenitoare a Bizanțului, nu cunoștea granițe statale ori etnice. Prin urmare, a ajuns episcop de Buzău (pe la 1595) și mitropolit al Țării Românești (în 1602). L-a sprijinit pe Mihai Viteazul, care l-a trimis în misiuni diplomatice la Alba Iulia și Moscova. A copiat manuscrise grecești: *Evanghelie* (1588, azi la Athos), *Evanghelie* (1594, azi la Ierusalim), *Evanghelie* (1624, azi la Athos).

Luca, Gherasim

(23.06.1913, București – 9.02.1994, Paris)

Poet. Evreu ca etnie. A fost poet de avangardă, în același grup cu Gellu Naum și Cicerone Theodorescu. A plecat în Franța în 1938 din cauza ascensiunii fascismului. A intrat în cercurile de avangardă alături de Jean Arp, Paul Celan, Max Ernst, Gilles Deleuze se considera elevul lui. A conferențiat pe tema artei colajului la Stockholm, Oslo, Geneva, New York și San Francisco. Lucrări: *Un lup în fața lupilor*, 1942; *Dialectique de la dialectique*, 1945; *Secretul golului și plinului*, 1947; *Héros-Limite*, 1953, copertă de Victor Brauner; *L'Extrême-Occidentale*, 1961; *Sept slogans ontophoniques*, 1963; *Paralipomenes*, 1976; *Satyres et Satrape*, 1987. Dat afară din apartament pentru că nu avea acte legale pentru a locui în Franța, deși se afla acolo de zeci de ani, s-a sinucis.

Luca, Vasile nume la naștere Luka Laszlo

(8.06.1898, Szentkatólna sau Săncatolna, azi Catalina, Transilvania – 23.06.1963, Aiud)

Om politic. Secui după etnie. Implicat de tânăr în activitatea revoluționară, a deținut funcții importante în Partidul Comunist din România, arestat de mai multe ori (1924,

1934, 1938) și eliberat grație Ajutorului Roșu. S-a aflat în 1919 în Ungaria (revoluția maghiară), în 1929 a contribuit la organizarea grevelor de la Lupeni, în 1933 s-a aflat în centrul grevelor de la Grivița, a participat la războiul civil din Spania. După 1940, odată cu ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord, a primit cetățenie sovietică, devenind deputat în Sovietul Suprem al Ucrainei. În timpul regimului antonescian a inițiat formarea unui post de radio în limba română la Moscova. A fost instruit la Academia Militară din Moscova, unde a cunoscut-o pe Ana Pauker, alături de care a lucrat, ulterior, la un institut ce se ocupa de problemele reeducării prizonierilor. Pentru merite în constituirea diviziilor Tudor Vladimirescu și Horia, Cloșca și Crișan, a fost avansat general de brigadă în armata română. Revine în România cu Armata Roșie, fiind președintele Frontului Național Democrat. În 1947 ajunge ministru de Finanțe în Guvernul Petru Groza. A fost unul dintre promotorii colectivizării agriculturii. A fost înlăturat în 1952, când Gheorghiu-Dej a epurat gruparea moscovită din PMR. În 1954 a fost acuzat de sabotaj economic și condamnat la muncă silnică pe viață.

Lucaci, Constantin

(7.06.1923, Bocșa, Banat)

Sculptor. A studiat la Academia Liberă de Arte Guguianu din București, unde i-a avut profesori pe Camil Ressu, Al. Ciucurencu, C. Medrea. A absolvit Institutul de Belle Arte din București. Specializări la Perugia și Paris. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Cluj. Sculptură în metal. A participat la expoziții internaționale de grup și a avut numeroase expoziții personale la Helsinki, Veneția, Moscova, Stockholm, Paris. Are lucrări în muzele din Anvers, Copenhaga, Veneția, Roma, Milano, Ferrara. A fost unul dintre principalii autori de fântâni cinetice, proiect unitar din perioada socialistă al orașelor românești, mai ales din

Lucaciu

Vasile Lucaciu

Mircea Lucescu

Ștefan Luchian

Ion Lucian

lungul cursului Dunării. Cele mai cunoscute lucrări fac parte din ciclul *Spațiu și Lumină*. A primit Ordinul Meritul Cultural, 1968; Ordinul Cavaler al Republicii Italiene; Premiul Herder pentru întreaga operă (1984); Medalia de Aur a Bienei Internaționale de Artă dedicată lui Dante, Ravenna, 1999; Premiul Fundației Culturale Române, 2001.

Lucaciu, Vasile

(21.01.1852, Apa, Comitatul Sătmár – 29.11.1922, Satu Mare)

Preot greco-catolic, politician. A absolvit Seminarul Teologic din Gherla și Institutul Sf. Atanasie, Secția filosofie, la Roma. Profesor de limba română la liceul din Satu Mare. În 1890 redactează împreună cu Iuliu Coroianu textul *Memorandumului* ce va fi trimis împăratului, cerând drepturi egale, ca națiune, pentru românii din Transilvania. Ales secretar general al Partidului Național Român (1892, Ioan Rațiu președinte). Trimis la închisoare din ordinul împăratului, este eliberat grație intervenției lui Carol I. În 1907 este deputat de Beiuș în Parlamentul de la Budapesta. Trece în România, ca și Goga, în preajma pregătirii Marii Uniri. În 1919 a devenit deputat în Parlamentul României din partea PNT. A editat *Revista catolică*, primul periodic de limba română din Baia Mare. Azi Colegiul Național din Baia Mare îi poartă numele.

Lucescu, Mircea

(29.07.1945, București)

Jucător și antrenor de fotbal. Și-a început cariera la Dinamo, unde a jucat, cu scurte întreruperi, între 1963–1977. În 1981 a devenit selecționerul echipei naționale a României. A antrenat numeroase echipe de divizia A, în România și în străinătate: Dinamo București (1985–1990), Pisa (1990–1991), Brescia (1991–1996), Reggiana (1996–1997), Rapid (1997–2000), Internaționale Milano (1998–1999), Galatasaray (2000–2002, Supercupa Europei), Beşiktaş (2002–2003).

Din 2003 antrenează echipa ucraineană Șahtior Donețk (Cupa UEFA, 2009).

Luchian, Ștefan

(1.02.1868, Ștefănești, Botoșani – 28.06.1916, București)

Pictor. Se înscrie în 1885 la clasa de pictură a Școlii Naționale de Arte Frumoase, pe care o absolvă în 1889, obținând medalia de bronz pentru un *Cap de expresie* și un *Studiu după natură*. Maestrul nedisputat i-a fost, în această perioadă de formare, Nicolae Grigorescu, la care Luchian a găsit încurajare, fără să i se împiedice libera dezvoltare a personalității. În toamna anului 1889 pleacă la München, unde studiază două semestre la Academia de Belle Arte și execută copii după operele lui Correggio și Rembrandt, aflate la Muzeul de Artă. Revine în țară în 1890 și participă la prima expoziție a societății de artă Cercul Artistic. Pleacă în anul următor la Paris, unde studiază la Academia Julian și cunoaște, în muzee și expoziții, viața artistică pariziană, aflată în acea perioadă în plină efervescență impresionistă. Tabloul *Ultima cursă de toamnă* arată influența evidentă a lui Manet și Degas. Revenit la București, va fi în 1896 principalul inițiator al Expoziției Artiștilor Independenți, care se va deschide chiar în fața Salonului Oficial. În 1900 participă cu două pasteluri la Expoziția Universală de la Paris. Lucrări: *Ultima cursă de toamnă*, 1892; *Albăstrele*, *Safta florăreasa*, 1901; *Margine de crâng*, 1903; *Birt fără mușterii*, 1903; *Marea Neagră la Tuzla*, 1904; *Iarna*, *Dumitrița*, 1904; *Fată cu basma înflorată*, *După muncă, spre casă*, 1905; *La împărțitul porumbului*, 1905; *Moș Nicolae Cobzarul*, 1906; *Sălciile de la Chiajna*, 1906; *Părăluțe*, 1907; *Garoafe*, 1907; *Un zugrav – autoportret*, 1907; *Flori de tufănică*, 1908; *Fântâna de la Brebu*, 1908; *După ploaie*, 1909; *Moara de la poduri*, 1909; *Pe dealul Hinganilor*, 1909; *Anemone*, 1910; *Trandafiri*, 1910; *Maci*, 1910; *1907 – Epilogul răcoalei*, *Lăutul*, 1911 – 1912; *Vara*, 1912. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Lunchevici

Lucian, Ion

(22.04.1924, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Academia Regală de Artă Dramatică din București. Actor al Teatrului Național din București. Director al Teatrului Ion Creangă, a înființat după 1989 teatrul pentru copii Excelsior, al cărui director este. Societar de Onoare al Teatrului Național I.L. Caragiale din București și, din 1973, membru al Uniunii Scriitorilor din Franța. Dintre realizările de succes pot fi amintite piese de Eugen Ionescu montate la teatre din Paris, Caen, Rennes (Franța), Montréal (Canada), Bruxelles (Belgia). A tradus piese de Molière, Eugène Labiche, Georges Feydeau. La Festivalul Comediei Românești, ediția 2007, i-a fost acordat Premiul de Excelență. Film: *Două lumi și o dragoste* (1947); *Viața învinge* (1951); *Gelozia, bat-o vina* (1954); *Alarmă în munți* (1955); *Afacerea Protar* (1956); *Doi vecini* (1958); *Alo? Ați greșit numărul* (1958); *D'ale carnavalului* (1958); *Mofturi 1900* (1964); *Titanic vals* (1964); *Doctor fără voie* (1976) – film TV; *Roșia de un kilogram* (1979) – film TV; *Rămășagul* (1984). În 2004 a primit, în Franța, titlul de Ofițer al Ordinului Național al Legiunii de Onoare, ca o încununare a activității sale remarcabile desfășurată în spațiul francofon.

Lucinschi, Petru

(27.01.1940, Rădulenii Vechi, Basarabia)

Istoric. Și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, pe care a absolvit-o în 1962, doctor în filosofie (1977). Între 1960 și 1971 a deținut funcțiile de instructor, șef de secție, secretar, prim-secretar al CC al ULCT din Moldova, ulterior (1971–1976) secretar al CC al PCM. Între 1976 și 1978 deține funcția de prim-secretar al Comitetului Orașenesc Chișinău al PCM. În perioada 1978–1986 lucrează în calitate de șef adjunct de secție la CC al PCUS. Din 1986 până în 1989 este al doilea secretar al CC al PC al Tadjikistanului. În 1989 este ales prim-secretar al CC al PCM, calitate în care a activat până în 1990. Între 1990 și 1991 lucrează în calitate de secretar al CC, membru al Biroului Politic al CC al PCUS. Între 1992 și 1993 – ambasador extraordinar și plenipotențiar al Republicii Moldova în Federația Rusă. La 4 februarie 1993 este ales președinte al Parlamentului Republicii Moldova de legislatura a XII-a, apoi președinte al Parlamentului Republicii Moldova în legislatura a XIII-a, când a încercat să introducă în Constituția Moldovei, pe lângă denumirea „limba moldovenească”, între paranteze și limba română, ca limbă oficială

Petru Lucinschi

Serghei Lunchevici

a țării, fapt neacceptat de Parlament. De la 1 decembrie 1996 până la 4 aprilie 2001 deține funcția de președinte al Republicii Moldova. În prezent este președinte al Fundației de Studii Strategice și Dezvoltare a Relațiilor Internaționale Lucinschi. Este Cavaler al unor distincții de prestigiu: Marea Cruce a Legiunii de Onoare (Franța, 1998), Ordinul Mântuitorului (Republica Elenă, 1999), Marele Ordin al Cavalerilor Sfântului Mormânt (Patriarhia Greacă Ortodoxă, Ierusalim, 2000); Ordinul Steaua României în grad de Colan (2000). Este membru al Academiei de Științe Sociale din Federația Rusă.

Ludescu, Stoica

(prima parte a sec. al XVII-lea, Ludești, lângă Târgoviște – a doua parte a sec. al XVII-lea, Călimani, Moldova)

Cronicar. Ispravnic de Târgoviște, apoi logofăt domnesc și om de casă al postelnicului Constantin Cantacuzino (tatăl stolnicului). În intervalul 1682–1684 a fost închis la ocnă. A scris *Letopiseșul cantacuzinesc*, o compilație despre istoria Țării Românești de la începuturi până în 1688.

Ludwig, Eugen

(1866, Transilvania – 1927, Chișinău)

Chimist. Doctorat în fizică și chimie la Viena. Profesor și rector la ASE București (1917–1918; Fizico-Chimice), apoi la Universitatea din Chișinău, Departamentul chimie aplicată. Lucrări: *Un aparat simplu pentru identificarea gazelor folosite în testele calitative pentru acizi*, 1920; *Elements of analytical chemistry for laboratory practice*, 1926.

Lunchevici, Serghei

(29.04.1934, Chișinău – 15.08.1995, Chișinău)

Violonist și dirijor. A absolvit Conservatorul Gavriil Musicescu din Chișinău (vioară și dirijorat). Violonist și prim-violonist în Orchestra Simfonică a Filarmonicii de Stat din Moldova (1955–1958), dirijor și conducător artistic al orchestrei de muzică

Lungu

Alexandru Lungu

Eugen Lungu

populară Fluieraș, în componența căreia a susținut concerte în republicile din URSS, precum și în Canada, Cehoslovacia, Finlanda, Franța, India, Iugoslavia, Mongolia ș.a. A participat la turnee cu ansamblul de dansuri populare Joc în URSS, Chile, Columbia, Ecuador, Peru, Uruguay, Venezuela. A prelucrat melodii populare, a compus muzica pentru filmul *Poienile roșii* al lui Emil Loteanu. A jucat rolul principal în filmul *Lăutarii*.

Lungu, Alexandru

(13.04.1924, Cetatea Albă, Basarabia – 24.06.2008, Bonn, Germania)

Medic și scriitor. A absolvit Facultatea de Medicină la București și s-a specializat în endocrinologie. Profesor la Medicina din București, a avut contribuții în domeniul cercetării biometeorologiei. Stabilizat în Germania din 1971, unde lucrează la o clinică de boli interne. Lucrări: *Hormonii și viața* (1965, împreună cu Ștefan Milcu); *Sănătatea și evenimentele atmosferice* (1966); *Orologiile biologice* (1968). Ca scriitor a fost prieten cu Ion Caraion, publicând versuri și proză. Lucrări literare: *Ora 25*, 1945 (titlu preluat de Virgil Gheorghiu mai târziu, motiv de proces); *Timpul oglinzilor* (1968); *Alteceva decât umbra* (1969); *Ninsoarea neagră* (1970); *Armura de aer* (1973); *Zăriștea din timp* (1997); *Roua din apocalips* (1998); *Ochiul din lacrimă* (1998). A cochetat și cu pictura.

Lungu, Eugen

(1.10.1949, Hăsnășenii Mari, Republica Moldova)

Critic literar, editor. A absolvit Literale la Universitatea de Stat din Chișinău și a fost profesor la Universitatea Pedagogică de Stat Alecu Russo din Bălți (1976–1978). Redactor, apoi redactor-șef adjunct la Editura Literatura Artistică (1978–1987). Redactor-șef la Editura Enciclopedică Gheorghe Asachi, redactor-șef al Editurii Arc (din 1995). Lucrări: *Raftul cu himere* (2004, premiul pentru eseu al Uniunii Scriitorilor

din Moldova); ediții – *Poezii de pe vremea lui Eminescu* (1990), *Portret de grup* (antologie a poeziei noi din Basarabia, 1995), *Literatura din Basarabia în sec. XX. Eseuri, critică literară* (2004) ș.a. Distins cu Premiul Titu Maiorescu al Academiei Române (2006).

Lupan, Andrei

(12.02.1912, Mihuleni, jud. Orhei, Basarabia – 27.08.1992, Chișinău)

Scriitor. A absolvit Școala Agricolă la Cucuruzeni, apoi Școala de Viticultură la Chișinău, unde era director fiul lui Constantin Stere, Roman Stere, prieten cu G. Topârceanu. A debutat cu versuri în *Adevărul literar și artistic*, 1932. A semnat cu pseudonime: Ciolpan, Cudrea, Largu, A.C., D.R. etc. Membru al PCR din 1933, secretar al Comitetului pentru Basarabia și președinte al Frontului Studentesc Democrat. În 1940 a absolvit Facultatea de Agronomie a filialei Chișinău a Universității din Iași. A luptat în Armata Roșie a URSS în Donbas, la Stalingrad, Penza. Prezentator la Radio Moscova, secția română (1943–1944). De mai multe ori deputat în Sovietul Suprem (Parlamentul socialist) al Moldovei, președinte al Sovietului Suprem. Președinte al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova (1946–1955, 1958–1961). Membru al Comitetului pentru Premiul Lenin și Premiul de Stat al URSS. În 1989 a rostit în Sovietul Suprem al Moldovei discursul pentru trecerea la alfabetul latin. Lucrări: *Poezii*, 1947; *Lumina*, teatru, 1948; *Intrare în baladă*, versuri, 1954; *Haz și necaz*, 1957; *Frate al pământului*, 1959; *Legea găzduirii*, 1966, Premiul de Stat al RSSM; *Scrieri*, 3 vol., 1973. Distins cu titlurile Erou al Muncii Socialiste și Scriitor al Poporului. Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1961).

Lupan, Nicolae

(16.03.1921, Cepeleuți, jud. Hotin, Basarabia)

Scriitor, militant cultural și politic. A absolvit Școala Agricolă din Grinăuți (jud. Orhei), Școala de Viticultură din Chișinău și Facultatea de Jurnalism la Universitatea din Cernăuți. Specializare la Universitatea din Bruxelles (1978). A fondat primul post de radio în limba română din Bucovina, Radio Cernăuți (1958–1961). A inaugurat postul de radio pentru tineret Lucafașul la Chișinău (1964–1970). A fost director al Filarmonicii de Stat din Chișinău (1961–1964). În 1974 a fost expulzat din RSSM (împreună cu familia). Stabilizat la München, apoi la Paris, continuă să pledeze cauza națională a Basarabiei la postul de radio Europa Liberă. În 1975 înființează Asociația Mondială Pro Basarabia și Bucovina, cu filială în România

Lupașcu

Andrei Lupan

Ioan Lupaș

(1990) și în alte țări, organizează manifestări legate de problema unirii Basarabiei cu România. Lucrări: *Basarabia. Colonizări și asimilări* (Madrid, 1979), *Bessarabie – Terre Roumaine* (Bruxelles, 1982), *Scrisoare fratelui meu* (Bruxelles, 1984), *Imagini nistrene*, vol. I (Bruxelles, 1986), *La Roumanie – victime de l'expansionisme russe* (Bruxelles, 1988), *Luceafărul Românișmului* (București, 1989), *Imagini nistrene*, vol. II (Bruxelles, 1990), *Instantanee fără retuș* (București, 1995), *Străin la mine acasă* (Bruxelles, 1996), *Cântarea Basarabiei* (București, 1998; ediția a II-a, Paris, 2000), *Românișmul Bucovinei. Considerente. Atestări. Profiluri* (București, 2000), *Însemnări de deșărat* (Bruxelles, 2001).

Lupaș, Ioan

(9.08.1880, Săliște, jud. Sibiu – 3.06.1967, București)

Istoric și om politic. Urmează studiile secundare la Sibiu și Brașov, iar cele universitare la Budapesta (1900–1904) și Berlin (1904–1905). Doctor în filosofie (1905). Profesor de istorie bisericească la Institutul Teologic-Pedagogic Andreian din Sibiu (1905–1909). A fost protopop la Săliște (1909–1919). Participă la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, fiind membru în Marele Sfat, iar apoi secretar general al Resortului Culte și Instrucțiune Publică din Consiliul Dirigent (1918–1920). Devine profesor de istoria modernă a românilor și de istoria Transilvaniei la Universitatea din Cluj (1919–1944). Fondator și codirector, alături de Alexandru Lapedatu, al Institutului de Istorie Națională din Cluj (1920–1945). S-a remarcat ca om politic, deputat în mai multe legislaturi și ministru în perioada interbelică. A fost închis la Sighet. Lucrări: *Câteva pagini din trecutul comunei Săliște*, schiță istorică, Sibiu, 1903; *Șovinismul confesional în istoriografia românească ardeleană*, studiu critic, Sibiu, 1903; *Biserica ortodoxă din Transilvania și unirea religioasă din veacul al XVIII-lea*, 1904;

Contribuții la istoria culturală și politică a epocii lui Șaguna, Sibiu, 1907; *Mitropolitul Andrei Șaguna. Scriere comemorativă la serbarea centenară a nașterii lui*, Sibiu, 1909; *Viața unei mame credincioase: Anastasia Șaguna*, Sibiu, 1912; *Misiunea episcopilor Gherasim Adamovici și Ioan Bob la Curtea din Viena în anul 1792*, Sibiu, 1912; *Viața și faptele lui Andrei Șaguna, mitropolitul Transilvaniei*, București, 1913; *Principele ardelean Acațiu Barciai și mitropolitul Sava Brancovici*. 1658–1661, București, 1913; *Contribuțiuni la istoria românilor ardeleni*. 1780–1792, București, 1915; *Episcopul Vasile Moga și profesorul Gheorghe Lazăr*, București, 1915; *Din istoricul ziaristicii românești*, Arad, 1916; *Luptători pentru lumină*, Arad, 1916; *12 pețitori ai episcopiei transilvane vacante de la 1796 la 1810*, București, 1916; *Istoria bisericească a românilor ardeleni*, Sibiu, 1918 (reeditare în 1995); *Andrei Șaguna și conducătorii Asociației transilvane (1861–1922)*, București, 1923; *Avram Iancu (1924)*; *Din activitatea ziaristică a lui Andrei Mureșanu*, București, 1925; *Contribuții la istoria ziaristicii românești ardeleni*, Sibiu, 1926; *Istoria unirii românilor*, București, 1937; *Paralelism istoric*, București, 1937; *Manual de istorie a românilor pentru clasa a VIII-a secundară*, Sibiu, 1944; *Manual de istoria Bisericii Române pentru clasa a IV-a de liceu*, Craiova, 1944. Membru corespondent (1914) și titular al Academiei Române (din 1916); președinte al secției sale de istorie (1932–1935), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Lupașcu, Gheorghe O.

(22.03.1908, Botoșani – 19.11.1979, București) Parazitolog. A absolvit Facultatea de Științe la București, Secția științe naturale. Specializare la Istituto Superiore di Sanità din Roma. Profesor și rector la Institutul de Medicină din Timișoara, profesor la Facultatea de Medicină din București, director științific la Institutul Cantacuzino din București. Contribuții în domeniul parazitologiei și epidemiologiei malariei, imunității în bolile parazitare. Lucrări: *Malaria*, 1943; *Hidatidoza*, 1968; *Trichomoza urogenitală*, 1971; *Paraziți cu patogenitate condiționată*, 1972. Membru al Societății de Parazitologie Exotică din Paris, al Societății Regale de Medicină și Igienă din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (din 1948).

Lupașcu, Mihail

(27.08.1928, Cuișăuca, Basarabia)

Agronom. A absolvit Institutul Agricol la Chișinău și s-a specializat la grădina botanică a AȘM. Profesor la Institutul Agricol din Chișinău, apoi director la Institutul

Lupașcu

Mihail Lupașcu

Ștefan Lupașcu

Elena Lupescu

Moldovenesc de Cercetări Științifice în domeniul Culturilor de Câmp din Bălți și director general al AȘM. A fost ministru al Agriculturii din Moldova, deputat al Sovietului Suprem al Moldovei, președinte al Sovietului Suprem al Moldovei. Deputat în Parlament din partea Partidului Democrat Agrar al Moldovei. Din 2004 este cercetător științific principal la Institutul de Microbiologie și Biotehnologie al AȘM Lucrări: *Смешанные посевы кормовых культур на силос* (1965); *Однолетние кормовые культуры* (1972); *Технические и кормовые культуры* (1976); *Люцерна* (1988); *Agricultura Moldovei și ameliorarea ei ecologică* (1996); *Agricultura ecologică și producerea furajelor în Republica Moldova* (1998); *Lucerna: importanța ecologică și furajeră* (2004). A fost distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova și al Premiului Gheorghe Ionescu-Șișești (România). Este decorat cu două Ordine Insigna de Onoare, cu Ordinul Drapelul Roșu de Muncă, Ordinul Lenin, Ordinul Republicii. Membru și vicepreședinte al AȘM. Membru al Academiei Agricole a Federației Ruse. Membru de onoare al Academiei Agricole și Silvice din România și al Academiei Central-Europene pentru Științe și Arte.

Lupașcu (Lupasco), Ștefan (Stéphane)
(11.08.1900, București – 7.10.1988, Paris)

Filosof francez de origine română. A absolvit Filosofia la Sorbona. A fost cercetător la CNRS. A creat un sistem filosofic original, care încearcă răspunsuri proprii în planul epistemologiei, logicii, ontologiei. Lucrări: *Logique et contradiction*, 1947; *L'expérience microphysique et la pensée humaine. De la nécessité et des mathématiques qu'elle commande. Esquisse d'un nouveau discours de la methode*, 1948; *Les trois matières. Essai*, 1960; *Science et art abstraite*, 1963; *Logica dinamică a contradicțiilor*, 1982. Membru al Societății Franceze de Estetică, al Societății de Filosofie din

Paris. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Lupescu (Lupeasca), Elena
nume la naștere Magda Grünberg
măritată mai întâi Magda Tâmpceanu

(1896, Iași – 30.06.1977, Estoril, Portugalia)

Amantă și apoi soție a regelui Carol al II-lea. Evreică după tată, austriacă după mamă (dansatoarea Elisa Falk). A fost (din 1922) amanta prințului Carol de Hohenzollern, căsătorit cu prințesa Elena a Greciei și Danemarcei (1921–1928), devenit regele Carol al II-lea (1930–1940), dar renunțând la tron și la soție, au plecat împreună în exil și s-au căsătorit în 1947, ea devenind Elena de Hohenzollern. Au locuit la Estoril, Portugalia.

Lupu, Dionisie

(25.02.1769, Blăjeni, jud. Buzău – 7.02.1831, București)

Mitropolit. S-a călugărit la București. A fost egumen la mănăstirea Dealu, pe care o refăce, apoi la Tismana. Mitropolit al Ungrovlahiei din 1819 până la revoluția lui Tudor Vladimirescu. S-a îngrijit de ridicarea nivelului școlarității creând școli eparhiale și a trimis tineri la studii la Pisa. A tipărit: *Apostolul* (1820), *Penticostarul* (1820), *Psaltirea* (1820), *Cuvinte scoase pentru preoție de Sf. Ioan Gură de Aur* (1820), *Cuvânt pentru preoție al Sf. Grigorie de Nazianz* (1821).

Lupu, Nicolae Gh.

(24.02.1884, Arsură, Vaslui – 30.04.1966, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Berlin, Berna, Paris. A fost profesor și rector la Facultatea de Medicină din București. Fondator și director al Institutului de Terapeutică. Este unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai medicinei interne din România. A publicat numeroase lucrări de anatomie patologică și de hematologie. Sfera preocupărilor sale științifice

Luttwak

Radu Lupu

Vasile Lupu

Mircea Lutic

cuprinde mai multe domenii ale medicinei interne, unde a adus contribuții personale, în special în domeniul fiziopatologiei sclerozei pulmonare, al icterelor, al bolilor de sânge. A imprimat în medicina internă română o orientare nouă. S-a ocupat de problemele învățământului medical și ale organizării muncii științifice. Lucrări: *Tratamentul litiazei biliare*, 1925; *Hematologie clinică*, 1947; *Sclerozele pulmonare* (1958); *Pneumomicozele neprofesionale*, 1955; *Diagnosticul și tratamentul limfadenopatiilor*, 1958; *Boala reumatismală*, 1963. Membru titular al Academiei Române (din 1948).

Lupu, Radu

(30.11.1945, Galați)

Pianist. Evreu ca etnie. A început studiul pianului cu Lia Busuioceanu, Florica Musicescu și Cella Delavrancea. A absolvit Conservatorul de Stat din Moscova, ca elev al lui Heinrich Neuhaus, Sviatoslav Richter, Emil Gilels. A obținut premiul I la concursul Van Cliburn, Texas, 1966, și a debutat la Carnegie Hall, New York, în anul următor. Premiul I la Festivalul Enescu (1969). Interpretează mai ales piese din repertoriul german și austriac; Schubert, Schumann, Mozart, Beethoven, Schönberg. A cântat cu mari orchestre (Cleveland, Chicago, San Francisco), conduse de mari dirijori (Carlo Maria Giulini, Seiji Ozawa). Premiul Grammy în 1995. Premiul Michelangeli, 2006.

Lupu, Vasile, nume la naștere Lupu Coci

(1577, Poroște, Bulgaria – 1661, Constantinopol)

Domn al Moldovei. Aromân ca etnie, familie originară din Epir. Și-a luat numele de la Vasile I Macedoneanul. Înruđit prin căsătorie cu Constantin Cantacuzino postelnicul din Țara Românească. A venit pe tron în urma unei răscoale a grecilor din Moldova, plătindu-și domnia la înalta Poartă, dar și cu ajutorul lui Matei Basarab al Țării Românești și Gheorghe Rákóczi I al Transilvaniei. A încercat să-l impună domn în Țara Românească pe fiul său Ioan (1639), ceea ce n-a reușit, dar

a avut o stemă unică pentru ambele provincii românești, care va fi folosită de Al. Ioan Cuza în 1859, la Unirea Principatelor. Nunta dintre prințul moldovean și domnița valahă este figurată pe fresca Bisericii Domnești de la Târgoviște (oraș unde și Vasile Lupu a edificat o biserică) precum o nuntă secretă, bizantină, a celor ce păstrau spiritul Bizanțului în spațiul românesc, și nu pe al ortodoxiei slave ori al creștinismului catolic. A fost alungat de pe tron de Gheorghe Rákóczi al II-lea și Matei Basarab, a fugit peste Nistru la Camenița, apoi la cazaci (flica sa era căsătorită cu Bogdan Hmelnițki), la tătari și în final la Constantinopol.

Lutic, Mircea

(29.05.1939, com. Iordănești, jud. Storojineț, Bucovina de Nord, azi în Ucraina)

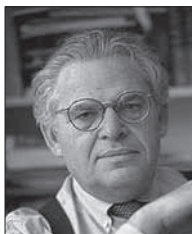
Poet și traducător. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Universității din Chișinău. Profesor în Basarabia, apoi gazetar la *Glasul Bucovinei*, Cernăuți. Președinte al Societății pentru Cultură Românească Mihai Eminescu din Cernăuți (fondată 1989). A scris versuri despre soarta românilor bucovineni: *Baștina luminii*, 1973; *Fereastră de veghe*, 1978, și a tradus masiv mai ales din literatura rusă: A. Pușkin, M. Lermontov, N. Tihonov, M. Șolohov, L. Tolstoi, I. Turgheniev, A. Cehov ș.a. Pentru *Frații Karamazov* de Dostoievski a primit Premiul Literar internațional Ivan Franko, 1995.

Luttwak, Edward Nicolae

(1942, Arad)

Economist. Evreu ca etnie. A copilărit în Italia, la Palermo, ca refugiat împreună cu părinții. A absolvit școala de Științe Economice și Hopkins University la Londra. A fost consilier al Oficiului Secretariatului pentru Apărare al SUA, al Consiliului Național pentru Securitate al SUA și al Departamentului de Stat și Departamentului Apărării al SUA. Este membru al Center for Strategic and International Studies, New York. Lucrări:

Luxemburg

Edward N. Luttwak

Arkady Luxemburg

A Dictionary of Modern War, 1971; *The Strategic Balance*, 1972; *The Political Uses of Sea Power*, 1974; *The US – USSR Nuclear Weapons Balance*, 1974; *The Grand Strategy of the Roman Empire from the First Century AD to the Third*, 1976; *Coup d'état: A Practical Handbook*, 1979; *The Israeli Army*, 1983; *The Grand Strategy of the Soviet Union*, 1983; *The Pentagon and the Art of War*, 1984; *Strategy: The Logic of War and Peace*, 1987; *The Endangered American Dream: How to Stop the United States From Being a Third World Country and How to Win the Geo-Economic Struggle for Industrial Supremacy*, 1993; *Turbo-Capitalism: winners and losers in*

the global economy, 1999; *The Grand Strategy of the Byzantine Empire*, 2009. Membru în consiliul editorial al revistei *Géopolitique*, Franța, și *Washington Quarterly*.

Luxemburg, Arkady

(1939, Chișinău)

Muzicolog. Evreu ca etnie. A absolvit Conservatorul de Stat de la Chișinău și a fost profesor de armonie și solfegiu al conservatorului; Sofia Rotaru a fost eleva sa. A scris manuale de solfegiu și teoria muzicii. În 1990 a plecat în Israel, iar în 1995 la San Diego în SUA, unde este profesor la conservator și are propriul său studio de înregistrări. Lucrări: *Simfonieta* (1970); *Balada* (text A. Codru, 1975); *Preludiu* (1967); *Patru melodii moldovenesti* (1971); *Concert* (1965), *Concert tineresc* (1975); *Suita* (1967), *12 preludii* (1971); *Piesă* (1975); *Dansul moldovenesc* (1960); *Două piese* (1976); *Vocal* (1960), *Balada* (1976); *Scherzo* (1972), *Humoresca* (1976); *Romanțe*, texte de Robert Burns și poeți moldoveni; *In Memory of Shostakovich*; *In Memory of Gershwin*. A compus și muzică pentru film. Membru al Uniunii Compozitorilor din fosta URSS, Republica Moldova, Israel și ASCP din SUA.

M

Macari, Lucia

(10.12.1974, Chișinău)

Artist plastic. A absolvit Liceul de Arte Plastice și Universitatea de Stat a Artelor la Chișinău. Specializare la Academia Jan van Eyck, Maastricht, Olanda. Neosuprarea-listă ca stil, a expus în Moldova, România, Ucraina, Voivodina, Ungaria, Rusia, Slovenia, Croația, Olanda, Grecia, Bulgaria, Kazahstan. Lucrări: *Alegorie*, instalație, 1996; *Aphros*, acțiune, 1996; *Transformarea sunetului în imagine și a imaginii în sunet*, instalație video, 1997. Premiul I la Salonul Tinerilor Artiști, Zagreb, Croația, 1998.

Macarie

(sfârșitul sec. XV, Serbia – începutul sec. XVI, Târgoviște)

Primul tipograf atestat pe teritoriul țării noastre. Călugar sârb, a învățat meșteșugul la Veneția. Profesor al lui Coresi. A fugit în Muntenia de teama turcilor. A tipărit la mănăstirea Dealu (unde există încă tipografia sa) cărți de cult în slavonă și medio-bulgară: *Liturghier*, 1508; *Octoih*, 1510; *Tetraevangheliar*, 1512.

Macarie Ieromonahul

(1730, probabil Transilvania – 1810, probabil Cernica sau București)

Călugar, cărturar. A studiat la Școala Domnească din București, a fost la Muntele Athos. A tradus din slavonă și greacă. Au rămas în manuscris *Viețile Sfinților după Dimitrie al Rostovului*, 1775–1780, la Biblioteca Academiei; *Scara Sfântului Ioan Scărarul...* tălmăcită din elinie, 1782; *Manual de pictură bizantină al lui Dionisie de Furna*, 1805. Are și lucrări originale: *Gramatica românească*, scrisă în 1772 la schitul Sihla; *Leccicon adecă Cuvântelnicul sau Visteria limbii slavonești și a cei rumânești dintru feliuri de către vechi și noadă fiind adunată și duple alfavita cea slovenească alcătuită și tipărită acum pentru întâia oară...*, 1778, circa 20 000 de cuvinte; *Bucoavnă sau Bucherniță, adecă cărțuile ce privește nu numai spre învățarea copiilor, ci și a celor mari, acum scoasă spre slovenie...*, 1779.

Macarie Ieromonahul

(? – 1.01.1558)

Cronicar. Egumen la mănăstirea Neamț, episcop al Romanului. Cronicar oficial al lui Petru Rareș, scrie în slavonă cronica evenimentelor dintre 1504 și 1551, venind în prelungirea letopisețului scris la curtea lui Ștefan cel Mare. Originalul Letopisețului de la Putna se află la Biblioteca Saltikov-Șcedrin din Petersburg. A fost editat de Ion Bogdan cu titlul *Cronica lui Macarie*. Modelul său a fost *Istoria sinoptică* a lui Constantin Manasses.

Macarovici, Constantin

(22.02.1902, Negrești, Vaslui – 7.02.1984, Cluj-Napoca)

Chimist. Văr cu Neculai M. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. Profesor la Facultatea de Chimie din Cluj, vicerector al Institutului de Chimie al Academiei Române. A stabilit noi metode de dozare a zincului, cobaltului, sodiului, a făcut cercetări în domeniul sonochimiei, a elaborat noi metode pentru controlul medicamentelor. A fost preocupat de valorificarea resurselor naturale din România: dolomite, depozite titanomagnetice, cenuși pirotoase ș.a. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Macarovici, Neculai

(12.04.1902, Negrești, Vaslui – 26.06.1979, Iași)

Geolog și paleontolog. Văr cu Constantin M. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. Profesor la Facultatea de Geologie din Iași și director al Muzeului Național de Istorie Naturală din Iași. A făcut cercetări geologice în Dobrogea, sudul Basarabiei, sudul Ucrainei, platforma moldovenească. A adus contribuții în domeniul stratigrafiei (Sarmațian, Pleistocen, Cuaternar). A studiat biosfera de la foraminifere până la apariția mamiferelor. Lucrări: primul curs românesc de *Geologia Cuaternarului*, 1968; *Asupra unor mamifere fosile din sarmațianul Podișului Moldovei*, 1968; *Paleontologia stratigrafică a României*, 1972. Membru al Societății Române de Geologie. Membru corespondent (1974) al Academiei Române.

m

457

Macedonski

Lucia Macari

Alexandru Macedonski

Macedonski

Familie de origine macedoneană (aromână), după cum arată și numele. Primul cunoscut a fost un Dimitrie M., care s-a născut într-una din localitățile sudice ale Bulgariei (Sliven, Karnabat, Iambol), plaiul Ceatal Tepe/Ceatal Balcan prin 1780–1782. În documentele epocii figurează alături de fratele său Pavel (probabil gemeni), iar părintele lor, viteazul Ștefan Mincio Voievod, cunoscut în toată Bulgaria, descindea din neamul căpităniilor sârbești rămase în Macedonia. La declanșarea războiului ruso-austriaco-turc (1787), o mare parte a populației ortodoxe din Balcani s-a refugiat în nordul Dunării, în Valahia și Moldova (alte bejenii au avut loc în timpul celorlalte războaie imperiale, dintre 1806 și 1812, 1828–1829, 1853–1856). Astfel, Ștefan Mincio M., împreună cu fiul său, Stoian, s-au încadrat ca voluntiri în corpul așa-zișilor cazaci valahi ai armatei ruse de sub conducerea contelui A.P. Rumianțev. În 1806 Dimitrie M. și fratele său Pavel, care participaseră, mai înainte, la răscoala antiotomană a sârbului Karagheorghević, se încadrează în regimentul de cazaci valahi reînființat la cererea rușilor de către Constantin Ipsilanti, domnul fanariot al Țării Românești (1806–1807). Dimitrie și Pavel M. participă la mișcarea lui Tudor Vladimirescu, de care erau apropiați prin vechi afaceri și camaraderie militară din războiul de la 1806–1812, dar și cu Iordache Olimpiotul, șeful Eteriei. Frații M. ajung cu pașaport fals la Hotin, în Basarabia (1821), unde rușii, considerându-i periculoși, i-au arestat (1822–1823). Mai târziu, serdarul Dimitrie M. (a avut un fiu, tot Dimitrie, ministru al lui A.I.I. Cuza), alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu, Marin Serghiescu, C. Telegescu, Jean A. Vaillant ș.a., participă la constituirea Societății Secrete Frăția, condusă de Dimitrie/Mitiță Filipescu.

Macedonski, Alexandru

(14.03.1854, București – 24.11.1920, București)
Scriitor. Șef de cenaclu literar. Nepot al lui Dimitrie M., serdarul și fiul cel mare al lui Dimitrie M., ministru de Război al lui Cuza. La 16 ani colindă singur Austria, Italia, Elveția, în 1872 debutează cu volumul *Prima verba*. Complexul său genialoid îl duce către un spirit de opoziție: antidinastic, antijunimist, antieminescian. A fost o vreme liberal, în 1880 a scos *Literatorul*, revistă literară care a format în jurul ei cenaclul cu același nume. Aici a fost promovată poezia simbolistă și au publicat Tudor Arghezi, Ștefan Petică, Ion Pillat, George Bacovia, Adrian Maniu, Tudor Vianu ș.a. Deși apărută cu întreruperi, revista a fost expresia unui curent literar înnoitor. Macedonski a încercat să se impună și în literatura franceză: *Bronzes*, 1897; *Le Calvaire du feu* (*Calvarul focului*), 1906; *Le Fou? (Nebun?)*, teatru, 1913. A continuat să publice versuri la București: ciclul *Noapților* și al *Rondelurilor*. A scris proză: *Thalassa*; articole teoretice despre poezie și numeroase pamflete. Deși n-a fost recunoscut de contemporani din cauza caracterului său dificil, a rămas pentru posteritate drept unul dintre poeții modernizatori, aflat la confluența romantismului, parnasianismului și simbolismului.

Macellariu, Horia

(28.04.1894, Craiova – 11.06.1989, București)
Contraamiral. A absolvit Școala de Artilerie, Geniu și Marină din București. A participat ca sublocotenent la Primul Război Mondial, fiind decorat cu Ordinul Coroana României. A absolvit Școala de Aplicații și Școala de Informații pentru Ofițeri Superioari din București. S-a specializat la Școala de Război Naval din Paris și a obținut brevetul de ofițer de stat major, primind Ordinul Legiunea de Onoare a Franței. A comandat mai multe nave de luptă: torpilorul *Vârtejul*, cuirasatele fluviale *Lascăr Catargiu* și *Mihail Kogălniceanu*, distrugătorul *Regina Maria*. A lucrat în Ministerul de Război, Inspectoratul General al Marinei, Divizia de Mare, ca șef de stat major. A fost și profesor, șef al Secției marine la Școala de Război (actuala Universitate Națională de Apărare Carol I), comandant al acestei prestigioase instituții de învățământ militar fiind în acel moment generalul Ion Antonescu. La intrarea României în al Doilea Război Mondial a fost numit șef de stat major al Marinei la Marele Cartier General și comandant al Escadrilei de distrugătoare compusă din patru nave puternice, calitate în care era comandant operativ al forțelor navale române și germane din Marea Neagră.

Macovei

Horia Macellariu

Gheorghe Macovei

Ligia Macovei

A coordonat, în perioada 12 aprilie–14 mai 1944, una dintre cele mai mari operațiuni de retragere a unor armate pe calea mării, din cursul celui de-al Doilea Război Mondial. Forțele navale maritime au participat la operațiunea de evacuare navală a 130 000 de militari români și germani din zona Odessa și Sevastopol (cunoscută sub denumirea de Operația 60 000), în cursul unei puternice ofensive a armatei sovietice. Pentru această activitate, a fost decorat cu Marea Cruce a Ordinului Steaua României și cu ordinul militar german Crucea de Cavaler a Crucii de Fier (21 mai 1944). Pentru că nu a atacat flota germană și a salvat orașul Constanța de la distrugere, amiralul român a fost anchetat de conducerea Marinei Române la indicațiile aliaților sovietici și trimis în fața Tribunalului Poporului. Trecut în rezervă în 1945. A fost considerat conducătorul forțelor de rezistență din zona Bucureștiului, grupate într-o organizație de luptă antibolșevică și progermană, numită Valurile Dunării. Arestat în 1948 și condamnat la muncă silnică pe viață (Jilava, Aiud, Râmnicu Sărat, Gherla). Eliberat în 1964 și reabilitat. În prezent o corvetă a Marinei Militare Române poartă numele său.

Macici, Nicolae

(7.11.1886, Craiova – 15.06.1950, Aiud)

General de corp de armată. A absolvit Școala Superioară de Război (infanterie). A luptat în 1916 în Pasul Merișor și la Vulcan. În 1941 comanda Corpul 2 de Armată. A apărut de sovietici delta Dunării și i-a împins către Nistru. A executat ordinul lui Ion Antonescu de exterminare a evreilor și comuniștilor, peste 13 000 de oameni. A luptat și în partea a doua a războiului, la Beiuș, Salonta, Oradea, a forțat Tisa, a luptat la Mindszent, Csongrad și Szőlőnok în Ungaria. A fost demis și arestat în timpul ofensivei din Slovacia, judecat pentru crime de război și condamnat la moarte. Pedeapsa a fost comutată în închisoare pe viață.

Maciu, Vasile

(30.12.1904, Caracal, jud. Olt – 14.02.1981, București)

Istoric. A absolvit Istoria la Universitatea din București. A fost șeful Secției de istorie modernă a României la Institutul de Istorie din București, director general al Arhivelor Statului și profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București. Redactor-șef al *Revistei de istorie*. Lucrări: *România și redeschiderea chestiunii orientale în iulie 1875, iulie 1876 în Moldova și Țara Românească*, 1959; *Crearea României moderne. Înfăptuirea statului național independent*, 1968; *Caracterul mișcării lui Tudor Vladimirescu*, 1971; *România și politica marilor puteri față de Serbia, octombrie 1812 – august 1914*, 1974. Secretar al Comitetului Național al istoricilor din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Macovei, Gheorghe

(25.09.1880, Tânsa, jud. Iași – 31.05.1969, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. S-a specializat la Viena, Paris, Grenoble, Lausanne. Profesor de geologie și paleontologie la Facultatea de Mine și Metalurgie a Politehnicii din București. A făcut cercetări în Dobrogea, pe valea Bistriței, în Munții Urali și la Marea Caspică. A efectuat studii asupra formațiilor cretacice, zăcămintelor de petrol din România, geologiei Dobrogei de sud și a Carpaților Orientali. A efectuat studii pentru proiectarea barajului de la Bicaz. Lucrări: *Câteva observațiuni asupra hidrologiei subterane a Dobrogei de Sud*, 1911; *Poziția stratigrafică și tectonică a masivelor de sare din România*, 1917; *Din problemele actuale ale geologiei României*, 1947. Membru al Academiei din Córdoba. Om de Știință Emerit. Membru titular al Academiei Române (1948).

Macovei, Ligia, prenume la naștere Lucia

(18.06.1916, București – 1998, București)

Pictoriță. Soție a lui Pompiliu M. A absolvit Institutul de Arte Plastice ca elevă a Ceciliei

m

459

Macovei

Cuțescu Storck, îndemnată spre această carieră de viitorul soț, atunci student la Arhitectură. Liber-profesionistă. A avut contracte în Iugoslavia și China. S-a specializat în grafică de carte, ilustrând, cu mare sensibilitate, poeme de Eminescu, Arghezi, Quasimodo. A făcut și ilustrația îndrăzneată pentru Geo Bogza, *Jurnal de sex*, 1935, carte interzisă de cenzură. În pictură a avut accente satirice. Artistă emerită.

Macovei, Pompiliu

(1911, București – 2.05.2008, București)

Arhitect. Familie originară de la Întorsura Buzăului. Soț al Ligiei M. A absolvit Arhitectura la București. Membru al PCR din ilegalitate. Arhitect-șef al capitalei, a proiectat stadioanele și construcțiile dedicate Festivalului Internațional al Tineretului (1953). Contracte de arhitectură în Iugoslavia și China. Președinte al Uniunii Arhitecților Români, președinte al Comitetului de Stat pentru Cultură, în care calitate a încheiat acorduri culturale între România și țările socialiste și a păstrat legăturile tradiționale cu marile culturi occidentale, ca și cu alte culturi din Orientul Apropiat și Îndepărtat, mai ales din perspectiva ideologiei de stânga (exclus din funcție după Plenara CC al PCR din 1971). A traversat perioada Gheorghiu-Dej și perioada Ceaușescu, a reușit să vadă perspectiva unei Româнии de după 1989, unde cultura se poate exprima liber. Ambasador al României la UNESCO vreme de 20 de ani. După 1989 a inițiat formarea Comitetului ICOMOS pentru România, ca parte a Convenției UNESCO pentru Patrimoniul Mondial. În 1992, împreună cu soția sa, au inițiat Fundația Ligia și Pompiliu Macovei, donând Muzeului Național de Artă operele din patrimoniul universal pe care le dețineau, Muzeului Satului colecția de obiecte țărănești, iar operele de artă românești, piesele rare de mobilier, obiectele exotice din diverse perioade istorice, ca și biblioteca se păstrează în Casa Ligia și Pompiliu Macovei, parte a Muzeului Orașului București.

Macovescu, George

(28.05.1913, Berca, com. Joseni, jud. Buzău – ?03.2002, București)

Diplomat. A absolvit liceul Sf. Sava și Facultatea de Drept a Universității din București. A lucrat ca ziarist la publicațiile social-democrate *Adevărul* și *Dimineața* (din 1935) și a fost membru al PCR din ilegalitate. A fost primul ambasador al României socialiste în Marea Britanie (1947–1949) și SUA

Pompiliu Macovei

Eugen Macovschi

după al Doilea Război Mondial (din 1959). Profesor la Facultatea de Filologie a Universității din București. A scris un *Manual de literatură română pentru clasa a X-a*, 1957, interzis deoarece prezenta în capitole aparte contribuția minorităților etnice la ansamblul culturii naționale. A fost director al Direcției Cultură din MAE, secretar general al Ministerului Propagandei (1949), secretar general la Ministerul Informațiilor și ministru al Afacerilor Externe (1972–1978) după Corneliu Mănescu și urmat de Ștefan Andrei, membru al Marii Adunări Naționale și al CC al PCR. Înlăturat de Ceaușescu din toate funcțiile și trimis președinte interimar la Uniunea Scriitorilor (1977–1981). Lucrări: *Vârstele timpului*, 1971, reportaje; *Catargele înalte*, 1972, eseu; *Farmecul pământului*, 1977, memorialistică; *Introducere în știința literaturii*, curs; scenariul filmului *Lumina palidă a durerii*, regia Iulian Mihu, 1998; *Jurnal 1952–1982*, vol. 1, 2006, postum; *Anthologie de la poésie roumaine*, bilingv, Paris, 2009, postum.

Macovschi, Eugen

(4.02.1906, Chișinău – 3.04.1985, București)

Biochimist și biolog. A absolvit, la Cluj, Chimia, Științele Naturale și Conservatorul. S-a specializat în chimie la Paris. A fost profesor de chimie biologică la Facultatea de Științe a Universității din București. Director al Institutului de Biochimie al Academiei Române. Contribuții în domeniul permeabilității membranelor vii și a celor artificiale, cancerogeneză, farmacologie. Lucrări: *Biostructura*, 1969; *Natura și structura materiei vii*, 1972; *The Biostructured Water*, 1980. Membru al Academiei de Științe din România, al Academiei de Medicină din România, al societăților de chimie din Paris, Praga, Luxemburg, Maryland. Distins cu Premiul și Medalia Claude Bernard (Franța). Membru titular (1948) al Academiei Române, președinte al Secției de științe geologice, geografice și biologice a Academiei Române.

Madgearu

Macrea, Dimitrie

(21.06.1907, Fântâna, jud. Brașov – 5.11.1988, București)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere din Cluj. Profesor la universitățile din Cluj și București. A coordonat lucrările de elaborare a *Dicționarului limbii române literare contemporane* (1955–1957) și a *Dicționarului limbii române moderne* (1958), precum și lucrările de definitivare a *Gramaticii limbii române*, 2 vol. (1954). De asemenea, a fost coordonator principal al *Dicționarului Enciclopedic Român*, 4 vol. (1962–1966). A mai publicat studii de fonetică, geografie lingvistică, statistică lingvistică, de istorie a limbii și a lingvisticii. Lucrări: *Lingviști și filologi români*, 1959; *Probleme de lingvistică română*, 1961; *Dicționar Enciclopedic Român*, 1962–1966; *Studii de istorie a limbii și a lingvisticii române*, 1965. Membru corespondent al Academiei Române (din 1965).

Macri, Agepsina

(1885, Pitești – 1961, București)

Actriță. Origine grecească. Soție a scriitorului Victor Eftimiu. Actriță la Teatrul Național din București. Roluri: în teatru – piesele lui Victor Eftimiu, Al. Davila, O'Neill, Ibsen, Shakespeare; în film – *Independența României*, 1912; *Maiorul Mura*. Mișta Pătrașcu i-a făcut o statuie din marmură în rolul Antigonei (1930) și un bust în 1934. Artistă Emerită.

Madan, Gheorghe V.

(5.10.1872, Trușeni, jud. Lăpușna, Basarabia – 7.11.1944, Pitești)

Scriitor dialectal, actor. Adept al lui B.-P. Hasdeu, a trecut Prutul și a fost director al restaurantului lui C. Dobrogeanu-Gherea din Ploiești. A publicat în BPT volumul de versuri *Suspine*, 1897, cuprinzând folclor din Basarabia, și a scris nuvele poporaniste: *Răsunele din Basarabia*, 1935; *De la noi din Basarabia*, 1938. A tradus din M. Lermontov, N. Nekrasov și alți scriitori ruși. A fost actor la Teatrul Național din București.

Madan, Ion

(31.05.1935, Trușeni, jud. Lăpușna, Basarabia – 4.02.2008, Chișinău)

Bibliograf. Nepot al lui Gheorghe V. M. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie, Secția limba și literatura română a Universității de Stat din Chișinău. Șef de secție și director adjunct la Biblioteca de Stat a Moldovei, director al Bibliotecii Științifice a USM. Profesor la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie și Facultatea de Journalism și Comunicare a USM. Lucrări: *Dimitrie Cantemir* (1973); *Cartea Moldovei Sovietice*

Agepsina Macri

Ion Madan

(1975); *Contribuții bibliografice* (1996); *Bibliografia literară a Moldovei în preajma mileniului trei* (1999); *Bibliografia istoriei* (2001); *Bibliografia artei* (2005); *Bibliologia basarabească din ultimii 10–15 ani* (2006).

Madgearu, Virgil Traian N.

(14.12.1887, Galați – 27.11.1940, pădurea Snagov)

Economist, sociolog și politician de stânga. Aromân la origini. Doctor în științe economice și finanțe la Leipzig. A emis o teorie economică în legătură cu dezvoltarea tipică a țărilor agrare precum România. A scris multe lucrări bazate pe propriile sale cercetări și statistici în legătură cu structura și perspectivele economiei românești. Membru proeminent și principal teoretician al Partidului Țărănesc și al succesorului său, Partidul Național Țărănesc (PNȚ). A avut o importantă activitate ca eseist și jurnalist și s-a aflat pentru o lungă perioadă de timp la conducerea editorială a revistei *Viața Românească*. A fost teoreticianul care a fundamentat doctrina politică a curentului numit țăranism. Lucrări: *Zur industriellen Entwicklung Rumäniens* (Despre dezvoltarea economică a României, 1911); *În chestiunea meseriașilor* (1911); *Industria la domiciliu și asigurările sociale* (1913); *Structura și tendințele băncilor populare în România* (1914); *Ocroțirea muncitorilor în România* (1915); *Teoria și tehnica întreprinderilor comerciale și industriale* (1915); *Studiul transporturilor în economia socială* (1916); *Organizarea comerțului exterior în epoca de tranziție* (1919); *Țărănismul* (1921); *Doctrina țăranistă* (1923); *Revoluția agrară și evoluția clasei țăranesti* (1923); *Dictatură economică sau democrație economică?* (1925); *Romania's new economic policy* (Noua politică economică a României, 1930); *Înțelegerea economică a statelor dunărene* (1932); *Politica noastră financiară în cursul depresiunii economice* (1933); *Notre collaboration technique avec la Société des Nations* (Colaborarea noastră tehnică cu Liga Națiunilor, 1933); *Pentru apărarea avuției statului* (1934);

m

461

Magdu

Virgil Traian N. Madgearu

Gheorghe Magheru

Reorganizarea sistemului de credit (1934); *Agrarianism, capitalism, imperialism* (1936); *Realitatea finanțelor publice românești* (1937); *La politique extérieure de la Roumanie 1927-1938* (*Politica externă a României, 1927-1938*, 1939); *Evoluția economiei românești după primul război mondial* (1940); *Studiul întreprinderilor industriale și comerciale* (postum, 1944). A fost ministru de Finanțe în 1929, 1930 și 1933. A fost asasinat de un comando legionar care l-a pedepsit pentru pozițiile sale net antifasciste. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Magdu, Lucian

(1937, Bătania, - 1968, Bătania, Ungaria)

Poet român de expresie maghiară, tradus în română (vol. *Mărturisire*), precum și în *Antologia poezilor bătanieni*. S-a publicat în română: *Confesiune*, Budapesta, 1991, postum. Există din 1995 la Bătania o Fundație Lucian Magdu, de promovare a talentelor literare la copiii de etnie română, care organizează concursuri de creație, festivaluri și acordă premii. *Foiaia românească* din Gyula și *Noi* din Széged au dedicat pagini activității poetului cu prilejul aniversării postume a 60 de ani de la naștere.

Magheru

Familie de boieri olteni. Familie originară din localitatea Vidra, com. Vârfurile, jud. Arad, unde există Dealurile Măgherești, iar nume-roase familii se numesc Mager sau Magheriu. Primul, un Vlad M., oltean, e atestat în 1665 în Călnic, Bârzeiul de Gilort, jud. Gorj, deoarece cumpără o parte de moșie. Fugise după înfrângerea lui Gheorghe Rákóczi al II-lea care luptase contra maghiarilor cu armată de strănsură. La 1802 turcii pradă Bârzeiul și sunt măcelăriți de un Șerban Magheru, care va deveni, la 1820, administratorul moșiilor lui Nicolae Golescu. Generalul Gheorghe M. (1802-1880, care a luptat la 1821 în oastea lui Tudor Vladimirescu, a făcut parte din Guvernul Provizoriu la 1848

și a sprijinit Unirea Principatelor la 1859), este nepot de frate al lui Șerban. Tatăl a fost preot, se numea Ion. A avut și un frate, tot Ion M. Generalul a avut o fiică, Alexandrina, și doi băieți, Gheorghe, avocat și prefect liberal de Craiova, și Romulus, colonel, căsătorit cu fiica lui Ion Ghica.

Magheru, Gheorghe

(1802, Bârzeiul de Gilort, com. Albeni, jud. Gorj - 23.03/4.04.1880, București)

General. A fost la început haiduc și, împreună cu oștenii lui, a luptat de partea rușilor în războiul ruso-turc, fiind decorat de însuși țarul Alexandru I cu Ordinul Sf. Ana. Unul dintre comandanții de oști ai lui Tudor Vladimirescu, de altfel avea relații de rudenie cu el. Membru al societății secrete masonice Frăția, 1840, alături de Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Christian Tell. La 1848 a făcut parte din Guvernul Provizoriu revoluționar (ca ministru de Finanțe). El a organizat armata revoluționară de panduri, instruind-o pe câmpul de la Răureni. A emigrat la Paris după înfrângerea revoluției. A revenit la București în 1857 și a contribuit la acțiunile pentru Unirea Principatelor, fiind unul dintre fondatorii partidei naționale. A fost ales deputat în ambele Divanuri ad-hoc. L-a sprijinit pe Al. I. Cuza, iar acesta l-a numit general al armatei române. Un bulevard din București îi poartă numele.

Maier, Viorel

(31.06.1948, Idod, jud. Cluj)

Inginer. A absolvit Școala Militară Superioară de Marină, apoi Academia Navală Mircea cel Bătrân din Constanța și Facultatea de Mecanică din Galați. A fost inginer pe mai multe nave ale Marinei Militare. Profesor la Institutul de Marină din Constanța, apoi, din 1993, la Universitatea Ovidius din Constanța. Se preocupă de modelarea fizico-matematică a fenomenelor generate de interacțiunea corpului navei cu apa. Lucrări: *Statistica navei*, 1985; *Dinamica navei*, 1987; *Construcția navei*, 1989. Deține 5 brevete de inovator. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Mailath, Ștefan

(prima jumătate a sec. al XVI-lea, Transilvania)

Voievod în Transilvania (1534-1538 și 1538-1540), împreună cu Emeric Bălașa. A acționat alături de Petru Rareș și Radu Paisie contra amenințării otomane, încercând să orienteze voievodatele românești spre alianța cu austriecii. Urmașul lui Radu Paisie, Moise Vodă, s-a refugiat în Transilvania

Maior

Dimitrie Maimarolu

Augustin Maior

Grigore Maior

Petru Maior

și i-a cerut sprijinul. Împreună cu oaste de strânsură din Țara Făgărașului a venit în Țara Românească, s-au unit cu Barbu Craiovescu și au dat piept cu turcii. Moise și Barbu își pierd viața, el este luat ostatic de otomani. Castelul său de la Vințu l-a găzduit pe refugiatul domn Aron Vodă (1595–1597) și apoi pe logofătul lui Mihai Viteazul.

Maimarolu, Dimitrie

(1859, București – 1926, București)

Arhitect. A studiat arhitectura la Paris și a fost unul dintre cei mai mari promotori ai arhitecturii neoclasice de tip franțuzesc la București și în România Mică în general. Ca reprezentant al școlii naționale de arhitectură (Petre Antonescu, Ion Mincu, Cerchez, Alexandru Orăscu, Duiliu Marcu etc.) a făcut din București Micul Paris. După planurile sale s-au făcut Palatul Patriarhiei (destinat de el Parlamentului), prima construcție din România care a folosit betonul armat, inginer Gogu Constantinescu, Catedrala Mitropolitană, Cercul Militar Național, prefectura de Argeș din Pitești, arhiepiscopia Olteniei, numeroase case de locuit (în zona veche, centrală a capitalei, dar și la Predeal, Târgoviște, chiar Iași).

Maior, Augustin

(22.08.1882, Reghin – 1962, Cluj)

Fizician. A absolvit Politehnica din Budapesta și s-a specializat la Göttingen, München și Viena. Director general al Poștelor, Telegrafului și Telefonului din Transilvania (1919–1920), director al primei școli de telegraf și telefon din Transilvania. Profesor de fizică la Universitatea din Cluj. Fondatorul telefoniei multiple în România (1907). Contribuții științifice în electrotehnică, teoria relativității, termodinamica radiațiilor. A preconizat de timpuriu transmiterea energiei electrice la distanțe mari prin curenți de înaltă frecvență, iar în teoria cuantică a introdus o nouă funcție, denumită „cvasientropică”.

Maior, Grigore, prenume la naștere Gavrilă

(1715, Sărvad, comitatul Solnocul de Mijloc, azi Tășnad Sărvad, jud. Satu Mare – ?02.1785, Alba Iulia)

Episcop unit (greco-catolic). A studiat mai întâi în Ungaria, apoi la Cluj. Inocenție Micu Klein l-a trimis la Colegiul De Propaganda Fide la Roma, unde a absolvit Filosofia și Teologia. Din 1747 profesor la Blaj. A candidat de trei ori la Episcopie, dar n-a fost investit de Maria Theresa. A devenit episcop abia în 1773. A organizat învățământul în satele românești. În această calitate a introdus sprijinul alimentar pentru elevii români săraci (în principal pâine), fapt care s-a păstrat de către fundația care-i purta numele până în 1948, când a fost desființată. El i-a trimis la studii pe Gheorghe Șincai și Petru Maior. A fost silit să părăsească episcopia din cauza legăturilor cu țărani români din Apuseni (care se vor răscula sub conducerea lui Horea, Cloșca și Crișan).

Maior, Petru

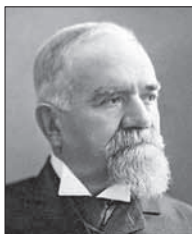
(1760, Târgu Mureș – 14.02.1821, Buda)

Filolog și istoric. Reprezentant de frunte al Școlii Ardelene. A studiat filosofia și teologia la Roma, la Colegiul De Propaganda Fide, pentru greco-catolici (1774–1779) și dreptul canonic și pedagogia la Viena (1779–1780). Profesor de logică, metafizică și dreptul firii la gimnaziul din Blaj (1780–1785), a fost protopop la Reghin și corector al cărților românești care se tipăreau la Buda (1809–1821). A lăsat o operă întinsă. Ca filolog susținea latinismul limbii române, adoptarea alfabetului latin și etimologismul. A luptat pentru drepturile românilor din Transilvania, fiind unul dintre redactorii *Supplex Libellus Valachorum*. A scris *Disertație pentru începutul limbei românești* și *Disertație pentru literatura cea veche a românilor*, ambele 1812, ca și *Ortographia romana sive latino-valachica una cum clavi qua penetratio originationis vocum reserantur* (*Ortografia română*

m

463

Maiorescu

Titu Maiorescu

Toma George Maiorescu

sau latino-valahă a cărei cheie de pătrundere este bazată pe originea vocalelor), 1819, având în anexă *Dialog pentru începutul limbii românești între nepot și unchiu*. A lucrat la *Lexiconul de la Buda*, 1825. Ca istoriograf, principala sa lucrare este *Istoria pentru începutul românilor în Dachia* (1812). A tradus Fénélon – *Les Aventures de Télémaque*.

Maiorescu, Ioan

nume la naștere **Ioan Trifu**; **Maior** fusese numele mamei înainte de căsătorie și se trăgea din familia lui **Petru Maior** (28.01.1811, Bucerdea Grănoasă, jud. Alba – 2.08.1864, București)

Filolog. A absolvit Teologia la Budapesta și s-a specializat la Viena. A fost inspector școlar și profesor de istorie la Craiova, apoi la Iași, din nou la Craiova. În 1848 a fost trimis la Frankfurt ca reprezentant al Guvernului Provizoriu, susținând revoluția prin articole în *Die Allgemeine Zeitung* și *Ost Deutsche Post*. Ca profesor la Școala Superioară de Litere din București a fost invitat, împreună cu Al. Odobescu și Aug. T. Laurian, să alcătuiască proiectul de statut al Societății Literare Române (1866), ulterior Academia Română. Lucrări: *Studii asupra limbii române*, 1848; *Puține cuvinte pregătitoare în studiul limbii românești*, 1850; *Itinerar în Istria și vocabular istriano-român*, postum, 1900.

Maiorescu, Titu Liviu

(15.02.1840, Craiova – 18.06.1917, București) Critic și teoretician literar. Fiu al lui Ioan M. A studiat Literele și Filosofia la Viena, Berlin, Giessen, Paris. A fost doctor Magna Cum Laude în filosofie cu tezele „Das Verhältniss” („Relația”) și „Einiges philosophische in gemeinfasslichen Form” („Ceva filosofie pe înțelesul tuturor”), Giessen, 1859, apoi doctor în drept cu teza „De jure dotium” („Du Régime dotal”), 1861, Paris. În 1862 a fost numit profesor la Universitatea din Iași și director la Gimnaziul Central din Iași.

A fost și director al Școlii Normale Vasile Lupu, unde a inițiat practica pedagogică. Ion Creangă i-a fost elev. În 1863, împreună cu P.P. Carp, Iacob Negruzzi, Vasile Pogor și Theodor Rosetti, a înființat Societatea Literară Junimea, una dintre cele mai importante pentru literatura română, care a dispus, din 1867, de revista *Convorbiri literare*. Conservator ca opțiune politică, a creat o disidență a partidului: conservatorii junimiști. La cenaclul Junimii s-au remarcat Mihai Eminescu, Ion Creangă, I.L. Caragiale, Vasile Conta, Ioan Slavici, A.D. Xenopol ș.a. Societatea a acordat burse de studii lui Alexandru Lambrior, Gheorghe Panu, Gh. Dem. Teodorescu, Spiru Haret, C. Meissner ș.a. A avut opozanți de marcă: Dobrogeanu-Gherea, B.-P. Hasdeu, Al. Macedonski ș.a. A fost profesor la Universitatea din București, ministru de Externe, de Justiție și prim-ministru, a prezidat Conferința de pace de la București (1913). A promovat spiritul critic al culturii române: *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867; Limba română în jurnalele din Austria; Critice*, 3 vol., 1867; *Direcția nouă în poezia și proza română*, 1871–1872. A formulat teoria formelor fără fond în cultura română, pledând pentru un sistem de instituții care să reflecte necesitățile reale ale momentului istoric. A fost influențat de Shopenhauer, Herbert și Feuerbach. Membru fondator al Societății Academice Române (1867), vicepreședinte (1880–1884, 1886–1887), președinte al Secțiunii literare (1890–1891, 1893–1894, 1902–1904, 1907–1909). A demisionat, deoarece, adept al fonetismului limbii române, nu agreea etimologismul membrilor Academiei care urmau principiile Școlii Ardelene.

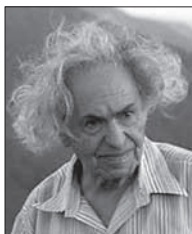
Maiorescu, Toma George

nume la naștere **Maier**

(8.12.1928, Reșița)

Prozator și publicist. Evreu ca etnie. Doctor în Litere al Universității din București. Fondator al Mișcării Ecologice din România, 1992, parlamentar din partea acestui partid (1992–1996). Lucrări: *Pași peste ape*, 1965; *Zei desculți*, 1966; *Dialog cu secolul și oamenii lui*, vol. I – 1967; vol. II – 1972; *Timp răstăgînit*, 1969; *La echinox de toamnă*, 1977; *Noapte bună, Săgetătorule*, proze, 1989; *Poezii* – ediție definitivă, 1997; *Proze* – ediție definitivă, 1998; *Îmblânzirea fiarei din om sau ecosofia*, 2001; *Convorbiri în amurg*, 2003. După 2004 a plecat în Israel. Laureat al Premiului Fundației Sara și Haim Ianculovici, Israel, 1999; Doctor Honoris Causa al Universității Ecologice, București, 2004.

Malița

Harry Maiorovici

Ovidiu Maitec

Nicolae Malaxa

Tadeuș Malinovsky

Maiorescu, Harry

(6.09.1910, Sighetul Marmăției, Maramureș – 22.08.2000, Cluj)

Compozitor. Evreu ca etnie. Coleg de școală și prieten cu Elie Wiesel. Enclava țăranilor evrei din Maramureș este de origine hazară (neamuri turcice trecute la iudaism în veacul al XI-lea, în zona Porții de Fier a Asiei, pentru a rezista valurilor de năvălitori). A absolvit Conservatorul la Cluj. Specializare la Viena. A făcut muzica a peste o sută de filme. Supraviețuitor al lagărului de la Auschwitz, a scris muzică în lagăr și a reușit s-o salveze ascunsă în tocul pantofului. Lucrări: *Flăcăul și focol* (1960); *Moartea câprioarei* (1969); *Aventuri la Marea Neagră* (1972); *Falansterul* (1979); *Păcatul* (1991); *Yitzgadar* (1997).

Maitec, Ovidiu

(13.12.1925, Arad – 18.03.2007, Paris)

Sculptor. A absolvit în 1950 Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu (pe atunci numit Academia de Arte) din București și între 1950 și 1956 a fost asistent la Catedra de anatomie artistică a Institutului de Artă și profesor la Liceul de Artă din București. A participat la numeroase expoziții personale sau de grup. Multe dintre lucrările sale se află în colecții particulare sau în muzee: Muzeul de Artă Modernă din Sydney, Galeria Națională din Köln, în muzee din Londra sau Cambridge. Lucrări: *Coloana cu aripi*, *Televiziune*, *Minerul*, *Meșterul Manole*, *Eminescu*. Membru al Academiei Române (1999).

Malaxa, Nicolae

(10/22.12.1884, Huși – 1965, New Jersey)

Fondator al industriei naționale metalurgice moderne din România. Grec ca etnie. Fiica lui este soția lui George Emil Palade. Studiile le-a făcut la Iași și la Universitatea Politehnică din Karlsruhe, Germania, primind diploma de inginer. A polarizat energiile și talentul poporului român în direcția realizării unei industrii naționale, întemeind uzinele ce i-au purtat numele (până în 1941).

A inițiat în România industriile: de apărare pentru material rulant (1932–1943); motoare Diesel (1935); transmisii mecanice pentru automotoare, inclusiv sisteme de comandă (1936–1937); tuburi de oțel fără sudură (1937) după procedeul Stiefel; locomotive Diesel pentru CFR (1938); aparatură optică (1938), cazane sub presiune, instalații pentru lifuri. Emigrat în SUA în 1948. În casa lui se află sediul Institutului Cultural Român. Fondator al Uzinelor Malaxa (fost 23 August, azi Faur).

Malinovsky, Tadeuș

(14.10.1921 Chișinău – 27.02.1996, Chișinău)

Fizician. Polonez ca etnie. A absolvit liceul Al. Donici (1940) și Institutul Pedagogic din Chișinău (1950). Director adjunct la Institutul de Fizică și Matematică (1961–1964), director al Institutului de Fizică Aplicată (1964–1974; 1978–1988). Doctor habilitat (1967) în fizică. A publicat peste 300 lucrări din domeniul cristalografiei și al fizicii corpului solid. A semnat, împreună cu Alexandru Gromov, cartea *Taina Luceafărului* (1957).

Malinschi, Vasile

(1.05.1912, Răbnița, Transnistria –

15.06.1992, București)

Economist. În 1935 a devenit membru al PCR. A absolvit ASE și Dreptul la București. În 1938 s-a angajat la Banca Națională a României, Direcția Relații Externe. Profesor și rector al ASE, ministru al Comerțului Interior (1949, 1953–1957). Lucrări: *Studii economice*, 1967; *Studii agrare*, 1968; *Aspecte actuale ale rentei funciare*, 1970; *Studii de reformă agrară*, 1971. Membru titular al Academiei Române (1955). A fost prim-secretar general adjunct al Academiei (1959–1963), președinte al Secției de științe economice și sociologice (1966–1974).

Malița, Mircea

(20.02.1927, Oradea)

Matematician și eseist. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din

m

465

Mandea

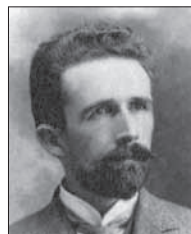
Vasile Malinski

Mircea Malița

Cristian Mandeal

Gheorghe Mandicevski

București. Profesor la Universitatea din București (Filosofie). A fost președinte al UNSR (Uniunea Națională a Studenților din România), organizație de masă a Partidului Comunist, până la reunirea tuturor organizațiilor de tineret în UTM. A fost director al Bibliotecii Academiei între 1950 și 1955, adjunct al ministrului Afacerilor Externe, ministru al Învățământului (1970–1972), ambasador în Elveția (1980–1982), iar apoi în SUA (până în 1985). Lucrări în domeniul matematicii: *Programarea pătratică* (1968) – în colaborare; *Matematica organizării* (1971, tradusă în limba engleză în 1974) – în colaborare; *Programarea neliniară* (1972) – în colaborare; *Modele matematice ale sistemului educațional* (1972) – în colaborare; *Triade* (1973); Lucrări de științe politice: *Pagini din trecutul diplomației românești* (1966) – în colaborare; *Cronica anului 2000* (1969, tradusă în germană, polonă, slovacă, ungară și spaniolă); *Aurul cenușiu* (3 vol.); *Zece mii de culturi, o singură civilizație*, 1998; *Diplomația. Școli și instituții* (1970); *Diplomație roumaine* (în franceză, engleză și rusă, 1970); *Teoria și practica negocierilor* (1972); *Jocuri pe scena lumii* (2007); *Tablouri din războiul rece* (2007); *Între război și pace* (2007). Esecicic: *Repere* (1967), *Sfinxul* (1969), *Pietre vii* (1973); *Zidul și iederea* (1977); *Idei în mers* (vol. I – 1975, vol. II – 1981); *No limits to learning. Bridging the Human Gap* (1979) – în colaborare. Membru al Academiei Române (1991).

Mandea, Cristian

(18.04.1946, Rupea, jud. Brașov)

Dirijor. A absolvit Conservatorul la București. Specializare la Berlin cu Herbert von Karajan și la München cu Sergiu Celibidache. Dirijor permanent, apoi director al Orchestrei Filarmonice din București. Director al Festivalului Internațional George Enescu, edițiile 2001, 2003. Este și director al Orchestrei Simfonice Euskadi (Basce) din Spania. A condus și alte orchestre cunoscute: Orchestra Simfonică din Haifa, Israel;

Bloomington (SUA), Edinburgh (Scoția), Janáček (Ostrava, Cehia) ș.a. Repertoriul său cuprinde peste 50 prime audiții absolute, cele mai multe ale compozitorilor români.

Mandicevski, Gheorghe

(8.11.1870, Molodia, Bucovina de Nord – 23.03.1907, Cernăuți)

Compozitor. Rutean după tată, român după mamă. Frate cu Eusebie M. A absolvit Institutul de Teologie la Cernăuți și Akademie für Musik und darstellende Kunst la Viena. Dirijor al corului Societății Armonia, profesor de muzică la Seminarul Teologic, la Școala cantorală și la școli secundare din Cernăuți. Lucrări: muzică de teatru – vodevilul *Piatra din casă*, pe un libret de Vasile Alecsandri; muzică de cameră – *Cvartet pentru coarde*, *Variațiuni pe tema unui cântec popular german*; muzică pentru cor, cu precădere religioasă.

Mandicevski, Eusebie

a semnat **Eusebius Mandyczewsky**

(18.08.1857, Cernăuți – 13.06.1929, Viena)

Compozitor. Rutean după tată, român după mamă. Frate cu Gheorghe M. A absolvit Conservatorul la Viena. Profesor la Conservator (i-au fost elevi Ciprian Porumbescu, George Enescu, Marțian Negrea), prieten cu Johannes Brahms, cel care a editat *Liedurile* lui Schubert, precum și unele volume din operele lui Haydn și Brahms. Este considerat unul dintre fondatorii muzicii clasice a Ucrainei. Lucrări: *Oratoriul de Paște*.

Mandy, Alexandru

nume la naștere **Sergio Penchas**

(9.08.1914, Craiova – ?10.2005, Israel)

Compozitor. Farmacist ca profesie. Evreu (sefard) ca etnie. A fost deținut în lagărele din Transnistria în al Doilea Război Mondial. A absolvit Institutul de Teatru din București în 1955. A avut 10 ani interdicție de a face spectacole. În 1966 Sergiu Cioiu a câștigat la Festivalul de Muzică Ușoară de la Mamaia interpretând două șlagăre ale lui A.M.

Mangiucă

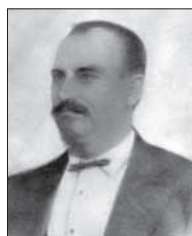
Eusebie Mandicevski

Norman Manea

Dimitrie Ioan Mangeron

Simeon Mangiucă

Lucrări: „Venise vremea”, „De ce”, „Facerea lumii”, „Romanța romanței”, „Și totuși”, „Merçi Becaud”, „Lasă-mă aici”, „Primul loc de pe pământ”, „Peștișorul argintiu” ș.a.

Manea, Gheorghe

(8.04.1904, Râmnicu Sărat – 3.01.1978, București)

Inginer (organe de mașini). A absolvit Technische Hochschule la Charlottenburg – Berlin. A lucrat, ca student, la Siemens și Deutz. A lucrat la Regia Întreprinderilor Miniere și Metalurgice din Transilvania, apoi la Întreprinderea Unio Astra Vagoane, la Uzinele Astra Brașov. Din 1944 profesor de organe de mașini la Institutul Politehnic din București. Lucrări: *Organe de mașini*, 2 vol., 1956, 1958; *Elemente de amenajarea, organizarea și exploatarea fabricilor*, 1944; *Materiale plastice celulare*, 1978. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru corespondent (1963) al Academiei Române.

Manea, Norman

(19.06.1936, Burdujeni, Suceava)

Prozator. Evreu ca etnie. Unul dintre deportații în lagărele din Transnistria. A plecat din România în 1986 și, după un an petrecut în Berlinul de Vest, s-a dus în SUA. Trăiește la New York și predă cursuri de creativitate la Bard-College. Lucrări: *Noaptea pe latura lungă*, 1969; *Captivi*, 1970; *Atrium*, 1974; *Primele nopți*, 1975; *Cartea fiului*, 1976; *Zilele și jocul*, 1977; *Anii de ucenicie ai lui August Prostil*, 1979; *Octombrie, ora opt*, 1981; *Pe contur*, 1984; *Plicul negru*, 1986; *Despre clovni: dictatorul și artistul*, 1997; *Întoarcerea huliganului*, 2003; *Plicuri și portrete*, 2004 și *Fericirea obligatorie*, 2005. Este un autor cu multe cărți traduse în germană. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2007).

Mangeron, Dimitrie Ioan

(15/28.11.1906, Chișinău – 27.02.1991, Iași)

Matematician. Tatăl a fost mecanic de locomotivă, care circula pe ruta Chișinău-Sankt-Petersburg. A absolvit liceul la

Ungheni și Facultatea de Științe (matematici) la Universitatea din Iași, unde a fost oprit să lucreze, inițial ca asistent, în final ca profesor. Legionar. A avut preocupări de ecuații diferențiale, neliniaritate, robotică, astronautică ș.a. Poliglot. Citea în 10 limbi și a publicat în 6 limbi. A publicat peste 600 de lucrări, inclusiv o monografie amplă, în 3 volume, consacrată mecanicii corpului rigid, care a fost domeniul principal de interese științifice. Lucrări: *Mecanica rigidului*, vol. 1, 1978; vol.2, 1980; vol.3, 1981, în colaborare. *Sopra un problema al contorno per un'equazione differenziale non lineare alle derivate parziali di quarto ordine con le caratteristiche reali doppie*, 1932; *Correspondență cu tangenta*, 1942 (coautor Oguztörelî, M.N.); *Über Beziehungen zwischen Lösungen partieller Differentialgleichungen unterschiedlicher Typen und über gewisse neue Funktionenklassen bezüglich polyvibrierender Gleichungen*, 1970; *Дифференциальные системы генерирующие классы функций и их приложения*. (1989–1991, coautori Goia, I.; Vlaşe, S.); *Symmetrical branched systems vibrations* (1989–1991). A fost membru a peste 25 de societăți științifice internaționale, inclusiv al Societății Americane de Matematică, al Societății Internaționale de Astronautică ș.a. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Mangiucă, Simeon

(2.09.1831, Broșteni, jud. Caraș Severin – 22.11/4.12.1890, Oravița, jud. Caraș Severin)

Folclorist român. A studiat dreptul la Buda-pesta și teologia la Vârșeț. Prim-pretor în Banat (Satu Nou, Crușova, Iam, azi Banatul Sărbesc, Voivodina). Apoi a fost avocat la Oravița. Pasionat de folclor, a făcut primul studiu etnografic din istoria folcloristicii românești: *Moșii sau sacrificiul morților*, 1882, și a realizat una din primele cercetări de folclor comparat din România: *Păcală de origine din Italia*. Memorabil pentru lucrarea *Despre însemnătatea botanice românești*, 1874, primul studiu amplu de etnobotanică. Membru de onoare al Academiei Române, 1890.

m

467

Mangra

Radu Manicătide

Adrian Maniu

Mangra, Vasile (Vichentie)

V. Vichentie

Manicătide, Radu

(17.04.1912, Iași – 28.03.2004, București)

Inginer de aviație. A absolvit Școala Politehnică la București și École d'Aéronautique et Construction des Automobiles din Paris ca șef de promoție. A absolvit Școala de Pilotaj de la București (1931). În 1926 a construit planorul M1 câștigând locul I la concursul de planoare și aeromodele de la Paris. În 1935 a realizat avioanele monoloc RM-5 (greutate maximă 200 kg și viteză maximă 120 km/h) și RM-7 (greutate maximă 240 kg și viteză maximă 135 km/h). Din 1939 a lucrat la IAR Brașov, ca șef al serviciului de studii structuri, apoi ca șef al atelierului de prototipuri și experimentări, unde a participat la realizarea avioanelor proiectate la IAR (IAR-27, IAR-37 și IAR-80) și a avioanelor sub licență (IAR-79 – Savoia Marchetti, Me-109 – Messerschmitt). Continuându-și preocupările mai vechi, în 1942 a realizat la IAR Brașov avionul monoloc RM-9 (cu greutatea maximă de 350 kg și viteză maximă de 138 km/h). În 1944 a realizat avionul biloc cu ampenaj orizontal dispus în față (tip rață), RM-11 (greutate maximă 530 kg și viteză maximă de 175 km/h), iar în 1949 a construit, tot la Brașov, avionul biloc de școală IAR-811 (greutate maximă de 650 kg și viteză maximă de 150 km/h). Din 1950, la Uzina de Reparații Material Volant – URMV 3, sub conducerea lui s-au construit avioanele IAR-813 (greutate maximă de 750 kg și viteză maximă 192 km/h, recorduri omologate de Federația Aeronautică Internațională). În 1953 a proiectat și realizat avionul bimotor IAR-814 (greutate maximă de 2 030 kg și viteză maximă 272 km/h, record mondial de viteză pe circuit închis, omologat de FAI). Din 1955, tot la URMV 3, s-au construit avioanele IAR-817 (greutate maximă 1 150 kg și viteză maximă de 175 km/h). S-a mutat la București, la Întreprinderea de

Avioane, realizând în serie IAR-818, intrat în dotarea aviației agricole și sanitare. În 1956 a creat avionul bimotor MR-2, derivat din IAR-814 (greutate maximă 2 080 kg și viteză maximă de 275 km/h). După 1967, în colaborare cu Institutul de Mecanica Fluidelor și Cercetări Aerospațiale, a proiectat avioanele IAR-822, IAR-823, IAR-826 și IAR-827, care au fost realizate la ICA Ghimbav.

Maniu, Adrian

(6.02.1891, București – 20.04.1968, București)

Poet. Licențiat al Facultății de Drept din București, dar nu profesează niciodată. Redactor la *Chemarea*, *Universul*, *Dimineața* și *Adevărul*. A făcut parte din primul colegiu director al revistei *Gândirea* alături de Lucian Blaga, Cezar Petrescu, Nichifor Crainic. Participă sporadic la cenaclul lui Alexandru Macedonski. Colaborează de-a lungul timpului la revistele *Insula* (1911), *Simbolul* (1911), *Seara* (1913–1914), *Noua revistă română* (1914). Debutează ca poet simbolist cu volumul *Figurile de ceară* (1912). Lucrări: *Salomeea*, 1915; *Lângă pământ*, 1924; *Cartea țării*, 1934; *Cântece de dragoste și moarte*, 1935. Membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Maniu, Iuliu

(8.01.1873, Bădăcin, în apropiere de Șimleul Silvaniei – 5.02.1953, Sighet)

Politician. Greco-catolic. Deputat în Parlamentul de la Budapesta, de mai multe ori prim-ministru al României, președinte al Partidului Național-Țărănesc, deținut politic după 1947, decedat la închisoare. A studiat dreptul la Cluj, București și Viena, unde a devenit doctor în drept în 1896. Revenit în Transilvania, s-a stabilit la Blaj, unde și-a început activitatea de avocat al Bisericii Române Unite cu Roma. Și-a început cariera politică în cadrul Partidului Național Român din Transilvania, fiind cooptat în 1897, la numai 24 de ani, în comitetul de conducere. În condițiile vitrege de discriminare politică și socială din Monarhia Austro-Ungară, a fost ales în 1906 deputat în Parlamentul din Budapesta, activitatea sa parlamentară dezvăluindu-i curajul și intransigența. Împreună cu personalități de primă mărime ale mișcării naționale românești din Transilvania și ale Partidului Național Român, precum viitorul cardinal greco-catolic în pectore Iuliu Hossu, Gheorghe Pop de Băsești, viitorul patriarh Miron Cristea și alții, a contribuit decisiv la unirea Transilvaniei cu Vechiul Regat. Acuzând favorizarea

Manolesco

PNL și împingerea intelectualității ardeleni într-un con de umbră, a refuzat să voteze Constituția din 1923. Partidul Național Român din Transilvania a reclamat prin vocea sa faptul că modificarea Constituției din 1866 putea fi făcută doar prin alegerea unei Adunări Constituante, așa cum era prevăzut la art. 128. Nu a participat la încoronarea regelui Ferdinand și a reginei Maria la Alba-Iulia, ceremonia fiind monopolizată de ierarhii ortodocși, deși o mare parte a românilor din Transilvania erau la acea vreme greco-catolici. În ultimul deceniu de viață a fost implicat în politică în calitate de opozant al regimului lui Ion Antonescu (fără însă a se implica în actul de la 23 august 1944), apoi – după 23 august 1944 – luptând împotriva preluării țării de către comuniști, proces pe care refuzase să-l accepte, încrezător peste măsură în sprijinul marilor puteri occidentale. A fost arestat de autoritățile comuniste și judecat pentru înaltă trădare în procesul început la 29 octombrie 1947. Membru de onoare al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Maniu, Vasile

(18.12.1824, Lugoj – 10.03.1901, București)

Publicist și dramaturg. A făcut liceul la Lugoj și Timișoara, Dreptul la Pesta, unde a înființat, împreună cu Damaschin Bojincă, o societate culturală a tinerilor români. Din 1858 s-a stabilit la București. A colaborat la *Columna lui Traian*, *Românul*, *Trompeta Carpaților* ș.a. A fost și actor în trupa lui Costache Caragiali. Lucrări: *Disertațiune istorico-critică și literară*, 1857. Teatru: *Amelia sau Victima amorului*, 1847; *Monumentul de la Călugăreni*, 1871; *Congiurațiunea lui Catilina*, 1872; *Proscrisul*, 1880. Membru al Societății Academice Române (1876).

Manoil, Adolf

(1906, Roman, jud. Neamț – 1982, Missouri)

Psiholog. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din București, unde a și rămas asistent. A plecat din țară cu puțin înainte de instaurarea legionarilor la putere. A fost profesor la Colegiul din Parkville (Missouri) și redactor pentru limba română la Consiliul American pentru Societățile Savante. Profesor invitat la Milano și Paris. Lucrări: *Problema prevenirii accidentelor de muncă*, 1931; *L'homme et le travail*, 1940; *Romanian Sociology*, 1945; *Aesthetics in Education*, 1969. Membru al Societății Americane de Psihologie. Membru corespondent al Academiei Române (1947), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Iuliu Maniu

Mihail Manoilescu

Manoilescu, Mihail

(1891, Tecuci – 30.12.1950, Sighet)

Economist, politician și publicist. Ideile sale economice sunt foarte populare și aplicate până astăzi în America de Sud (lucrarea *The theory of protectionism and international exchanges*, Paris, 1929). A făcut parte din camarila lui Carol al II-lea. Ministru de Externe în 1940, a acceptat cedarea Cadrilaterului către Bulgaria. Arestat în 1944, a acceptat să ajute autoritățile comuniste (1946), dar a fost din nou arestat (1948) și a murit în închisoare.

Manolache, Constantin

(10.10.1906, Bârlad, jud. Vaslui – 10.01.1977, București)

Entomolog. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Institutul Agronomic din București. Contribuții în domeniul sistematizării entomologice, al biologiei, ecologiei și combaterii insectelor dăunătoare. A descris specii și subspecii noi pentru știință: *Niphargus Valachicus*, *Niphargus Carpathicus Affinis*, *Synurella Intermedia* ș.a. Lucrări: *Combaterea microbiologică a insectelor dăunătoare și cercetările multidisciplinare*, 1972; *Situația dăunătorilor animalii la plantele cultivate*, 7 vol.; *Tratat de zoologie agricolă*, 1969. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvici din România. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Manolesco, Constantin

(~ 1800, Mehadia, jud. Caraș Severin – ?, Pesta)

Botanist și zoolog. A studiat probabil științele naturii la Pesta. A fost conservator al Muzeului Național din Budapesta. În 1833 a fost trimis în expediție în Munții Rodopi și Peninsula Balcanică până la Muntele Athos inclusiv spre a colecționa specii noi de plante. Expediția a durat între 1833 și 1836, ambii săi însoțitori – Andrei Fiile, aromân, și Carol Finke, austriac – au decedat în cursul expediției din cauza condițiilor precare de călătorie (epidemii, inundații, atacuri banditești). A identificat, conservat și trimis la Muzeul Național 1 900 de specii de plante și

m

469

Manolescu

Ion Manolescu

Nicolae Manolescu

Lia Manoliu

Emil Manu

2 000 de specii de insecte, lucru cu atât mai meritoriu cu cât clasificările timpului său nu erau atât de științific delimitate ca acum. Deși numele lui nu figurează pe preparate, iar lucrarea a fost publicată de vice-custodele muzeului, Emeric Frivaldszky, totuși a reușit să publice, înainte de apariția respectivei lucrări, în revista *Flora* din Regensburg, împreună cu C. Hinke, rezultatul cercetărilor de teren de până în 1835 sub nume de autor.

Manolescu, Grigore

(29.03.1857, București – 1892, Paris)

Actor. Ca elev al lui Ștefan Vellescu la Conservatorul din București, a jucat alături de Matei Millo. După absolvire a activat pe scena Teatrului Național din Iași, apoi în cadrul Societății Dramatice din București. În 1879 a plecat împreună cu Aristizza Romanescu la Paris, ca bursier. Începând din 1880 a jucat la Teatrul Național din București, apoi la Iași (1888), iar în 1891 la Viena, într-un turneu, pe scena Karltheater. Originalitatea interpretării, ajutată de un fizic avantajos, se datora îmbinării trăirii interioare cu expresia și vorbirea scenică, studiului profund și scrupulos al textului. Roluri: *Despot*, *Ovidiu*, piesele lui Vasile Alecsandri; *Răzvan și Vidra* de Bogdan-Petriceicu Hasdeu; *Discipolul diavolului* de George Bernard Shaw; *Romeo și Julieta* și *Hamlet* de Shakespeare.

Manolescu, Ion

(17.02.1881, Breaza – 27.12.1959, București)

Actor de teatru și film. A studiat la Conservatorul de Artă Dramatică din București. A debutat în 1905. Profesor la Conservatorul de Artă Dramatică din București. A jucat la Teatrul Național din București, în Compania Davila, la Teatrul Comedia, la Teatrul Municipal din București etc. În 1919 a înființat și a condus primul sindicat al artiștilor din România. A ocupat și funcția de inspector general al teatrelor. A fost 20 de ani primar la Breaza. În 1962 i-a apărut volumul *Amintiri*. Roluri în: *Strigoii*, *Hamlet*,

Oswald, *Cadavrul viu*, *Năpasta*, *Moartea civilă*, *Suflete tari*, *Regele Lear*, *Azilul de noapte*, *Frații Karamazov*, *Anna Karenina*, *Heidelbergul de altădată*, *Nora*, *Cei din urmă*, *Manasse*. Distincții: Steaua României clasa I în grad de Cavaler; Ordinul Legiunea de Onoare a Franței în grad de Comandor; laureat al Premiului de Stat; Artist al Poporului.

Manolescu, Ionela

(17.05.1931, Iași)

Poet și pictor. A absolvit Facultatea de Litere și Institutul de Arte Plastice din București. S-a perfecționat la Sorbona, Paris și Montréal, Canada, unde a și rămas (1978). Publică în franceză și română: *Villon en français moderne*, 1980; *Sang Tzigane, anthologie lyrique*, 1984; *Poèmes et lavis*, 1989; *Nostradamus-Spicilège*, 1990; *Paracelsus și România*, 1993; *Villon, Opere complete* în limba română, cu note, glose și comentarii, Montréal–București, 1992–1994. Membră în Consiliul Artelor Decorative din Québec (CMAQ), a PEN-Club Internațional, secția Canada-franceză.

Manolescu, Nicolae

nume la naștere Nicolae Apolzan

(27.11.1939, Râmnicu Vâlcea)

Critic literar. Părinții arestați în 1952. A absolvit Filologia la București. Profesor la Universitatea din București, director al *României literare* (din 1989), președinte al Uniunii Scriitorilor (din 2005). În 1998 Partidul Alianței Civice, înființat de Nicolae Manolescu, fuzionează cu PNL, într-o tentativă de unificare a mișcării liberale. A scris cu regularitate, săptămânal, cronici literare (1962–1989). A scris studii de critică și istorie literară: *Nuvela română contemporană*, 1964; *Literatura română de azi, 1944–1964*, 1965; *Lecturi infidele*, 1966; *Metamorfozele poeziei*, 1968; *Contradicția lui Maiorescu*, 1970, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Teme*, 1971; *Sadoveanu sau utopia cărții*, 1976, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Academiei; *Arca lui Noe*, 3 vol., 1980–1983; *Despre poezie*, 1987 și a început *Istoria critică*

Manu

a literaturii române, vol. I, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1990; *Metamorfozele poeziei, meta-morfozele romanului*, 1999; *Literatura română postbelică*, 2002; *Căutul și sensul*, 2003; *Viață și cărți*, 2009. Antologia *Poezia română modernă de la George Bacovia la Emil Botta*, 1962, care încerca să reintroducă în circuitul valorilor o serie de poeți interbelici, a fost retrasă de cenzură și s-a relansat abia în 1989. A publicat și puncte de vedere politice: *Dreptul la normalitate · Discursul politic și realitatea*, 1991; *Căutul și scrisul*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2002. Membru corespondent al Academiei Române (1997). Din 2006 ambasador al României la UNESCO.

Manolescu, Nicolae I.

(11.04.1907, Adjudul Vechi, jud. Vrancea – 10.10.1993, București)

Inginer (sisteme tehnologice). A absolvit Politehnica la Timișoara, specialitatea Electromecanică. A lucrat la Atelierele CFR Brașov, în portul Constanța, la Direcția Electricității CFR ș.a. Profesor la Școala Superioară de Ofițeri din București și la Institutul de Petrol și Gaze din București. Profesor invitat la Technische Hochschule din Aachen, Braunschweig și Hanovra, la École Centrale din Paris. Contribuții la studiul suspensiilor pentru locomotiva Diesel electrică. Lucrări: *Teoria mecanismelor și mașinilor*, 4 vol., *Manualul inginerului mecanic*. Membru fondator al Federației Internaționale pentru Teoria Mașinilor și Mecanismelor, membru al Academiei de Științe Tehnice, membru corespondent al Academiei Române (1991).

Manolescu, Nicolae M.

(21.06.1936, Strunga, jud. Iași)

Medic veterinar. A absolvit Medicina Veterinară la București. S-a specializat la Reims, Berlin și Sumi (URSS) în probleme de microscopie electronică și tehnică de calcul. A fost medic veterinar la Stațiunea Zoo-tehnică Experimentală de la Rușetu-Buzău. Șef de secție (Microscopie electronică) la Institutul Pasteur din București și la Institutul Oncologic din București. Fondator și primul director al Institutului Național de Biotehnologie (1996). Lucrări: *Manual de diagnostic și epizootie a peștei porcine clasice*, 1976; *Ghid hematologic al animalelor în creștere intensivă*, 1978; *Oncologie veterinară comparată*, 2 vol., 1991, 1993. Membru al Academiei de Științe Medicale din România. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Manoliu, Lia

(25.04.1932, Chișinău – 9.01.1998, București)

Atletă. A făcut studii sportive la București. Specializată în aruncarea discului. Medalie

de aur la Jocurile Olimpice de la Ciudad de México (1968) și de bronz la Jocurile Olimpice de la Roma (1960) și Tokyo (1964). A fost membru în Senatul României (1992–1996) și președinte al Comitetului Olimpic Român (1990–1998). Stadionul Național din București îi poartă numele.

Manoliu-Manea, Maria

(12.03.1934, Galați)

Lingvist. Apartine etniei evreilor (sefardă). A absolvit Filologia la Universitatea din București. Specializare la Malaga. Profesor invitat la Universitatea din Chicago (1972–1979), a rămas în SUA. Președintă a ARA (1982–1995). Lucrări: *Genitivul pronumelui personal în limba română contemporană*, 1967; *Sistematica substitutelor în română contemporană standard*, 1968; *Elemente de sintaxă comparată romanică. Tipologie și istorie*, 1977; *Synchronic comparative grammar or in quest of the Romance type*, 1981; *The Tragic Plight of a Border Area: Bessarabia and Bucovina*, 1984; *Tipologia e historia*, Madrid, 1985; *Gramatică, pragmatismantică și discurs*, 1994; *Inalienability and topicality in Romanian: Pragmatic-semantics of syntax*, 1996. Lucrări despre folclorul sefardilor din România. Membru de onoare al Academiei Române (din 1993).

Manu (Manno), Constantin

(1869, Kastoria – 1913, Langada, Macedonia)

Avocat și profesor. Aromân ca origine. Din familia sa vor face parte Gheorghe și George M. A studiat dreptul la Leipzig și Heidelberg și filologia anglo-saxonă la Oxford. A fost profesorul de greacă al împărătesei Elisabeta a Austriei. Prieten cu Pierre de Coubertin, l-a ajutat să reconstituie, în epoca modernă, Jocurile Olimpice. În timpul războaielor balcanice a pilotat un avion Forman, care s-a prăbușit și i-a adus sfârșitul.

Manu, Emil

nume la naștere Emil Cismărescu

(9.10.1922, Isvorul, azi Tâmba, jud. Mehedinți – 2005, București)

Istoric literar. A absolvit Literale și Dreptul la București. Arestat în urma evenimentelor din Ungaria (1958–1964). Cercetător la Institutul de Istorie și Teorie Literară G. Călinescu din București. Fondator al publicațiilor *Limbă și literatură* și *Studii de literatură universală*. Lucrări: poezie – *Incunabule*, 1969; *Ceremonia faianțelor*, 1971; *Ora magnoliilor*, 1975; *Ultima corabie cu pânză*, 1976; *Vesperalia*, 1980; *Ora reveriilor*, 1989; proză – *Mica Eroica*, 1970; *Roza vânturilor*, jurnal de călătorie, 1979; *Poveștile de la ora șapte*, 1983; *Spațiu etern*, jurnal de călătorie,

m

471

Manu

George Manu

Gheorghe Manu

Sanda Manu

Sabin Manuilă

1985; *Infernurile noastre*, jurnal de detenție, 1995; *Galaxia Eros*, 1997; critică și istorie literară: *Traian Demetrescu*, monografie, 1955; *Prolegomene argheziene*, 1968; *Reviste românești de poezie*, 1972; *Sinteze și antisinteze literare*, 1975; *Arghezi, contemporanul nostru*, 1977; *Eseu despre generația războiului*, 1978; *Ion Minulescu și conștiința simbolismului românesc*, 1981; *Sensuri moderne și contemporane*, 1982; *Dimitrie Stelaru*, monografie, 1984; *Cafeneaua literară*, 1997; *Istoria poeziei românești moderne și moderniste*, 2 vol., 2004. Premiul special al juriului Uniunii Scriitorilor pentru întreaga activitate, 2000.

Manu, George

(13.02.1903, București – 12.04.1961, Aiud)

Fizician. Aromân ca origine. Din familia lui Constantin M., nepot al lui Gheorghe M. și fiu al lui Ion M., cel care a făcut parte din Locotenența domnească (1858–1859) în Țara Românească. Era Cantacuzino după mamă. A început Facultatea de Științe la București și a terminat-o la Paris, cu licențele Matematică (elev al lui Paul Langevin) și Fizico-Chimice (elev al lui Louis de Broglie). Și-a făcut doctoratul în radiații, condus de Marie Curie. A lucrat la Facultatea de Științe din București cu Eugen Bădărău, la Catedra de fizică moleculară, acustică și optică. Împreună cu Radu Grigorovici a amenajat un laborator de fizică atomică. Secretar al Societății Române de Fizică (1936–1945). Lucrări: *Despre parcursul particulelor de transmutare* (1937); *Transmutarea Uraniului și Toriului. Momente nucleare* (1940); *Fizica nucleară*, 3 vol., 1940. A aderat la mișcarea legionară în 1937, iar în 1943 a devenit comandantul ei interimar. La sfârșitul războiului a trecut în clandestinitate. A scris și trimis la Serviciul Secret Britanic memoriul *În spatele Cortinei de Fier – România sub ocupație rusească*, 1947. A fost arestat în 1948 și condamnat în procesul „sumanelor negre” (rezistența țărănistă), deși se despărțise de această mișcare, continuând pe cont propriu. A murit în închisoare.

Manu, Gheorghe

(26.06.1833, București – 15.05.1911, București) General. Aromân ca etnie. A studiat arta militară în Prusia și, întors în țară, a fost însărcinat cu organizarea artileriei române. Primar al Bucureștiului (1873–1877). În timpul Războiului de Independență a fost comandantul Diviziei a IV-a, care a luptat la Plevna și Vidin. Ministru de Război (1869–1870; 1888–1889; 1904–1906); Prim-ministru și ministru de Interne (1889–1891). Președinte al Camerei Deputaților (1891–1895).

Manu, Ion

(12.02.1891, Botoșani – 12.03.1968, București)

Actor. A absolvit actoria la Institutul de Artă Teatrală din București. Actor la Teatrul Național din București. Magistral în rolurile secundare. Roluri: teatru – *Aventurile lui Cipolino*, *Baltagul*, *Nevestele vesele din Windsor*, *Soldatul fanfaron*, *Topaze* (toate teatru radiofonic); în cinematografie – *Păcală și Tândală*, 1925; *Monologul lui Păcală*, 1931; *Ziua cumpătărilor*, 1942; *D'ale carnavalului*, 1958; *Poveste ca-n basme*, 1959; *Darclée*, 1961. Artist Emerit. Casa de cultură din Otopeni îi poartă numele.

Manu, Sanda

(6.08.1933, București)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, Facultatea de Regie, la București. A fost profesor la UNATC și a regizat peste 120 de spectacole de teatru (la Teatrul Național, Odeon, Teatrul Mic, în Germania și SUA) și de televiziune. Prefrințe pentru teatru clasic. Premiul de excelență al UNITER (1992), Ordinul Național pentru Merit în grad de Cavaler (2001). Din 2009, Doctor Honoris Causa al UNATC.

Manuilă, Sabin

(19.02.1894, Sâmbăteni, jud. Arad – 20.11.1964, New York)

Medic, demograf și statistician. A absolvit Medicina la Budapesta. A făcut parte din Gărzile Naționale în 1919 (Marea Unire).

Marcovici

Bursier Rockefeller, s-a specializat în SUA. Șef de secție la Institutul de Igienă și Sănătate Publică din București, director al recensământului general al populației României (1930), director al Casei Naționale de Sănătate (1927–1930), secretar general al Ministerului Sănătății și Ocrotirilor Sociale din România (1936), director al Institutului de Demografie și Recensământ, conducător al Secției de statistică din cadrul Institutului Social Român, coordonator al recensământului din 1941, colaborator al lui Dimitrie Gusti la redactarea lucrării de mare anvergură *Recensământul populației României* (1930, în 9 volume), director al Institutului Central de Statistică (1934–1947). A fost de două ori membru al Comisiei Națiunilor Unite pentru revizia nomenclaturii internaționale a maladiilor, vicepreședinte al Congresului Internațional pentru Studiul Populațiilor din Europa, Roma, 1933. La New York s-a ocupat de organizarea emigrației românești alături de Vișoianu și a fost consilier al Institutului pentru Cercetarea Alimentară de pe lângă Universitatea Stanford. A participat la campaniile sociologice ale lui Dimitrie Gusti. A publicat „Anuarul statistic al României”. Prieten cu Anton Golopenția, care i-a urmat la conducerea Institutului Central de Statistică, a susținut reformele de stânga în România (linia Pătrășcanu), fiind lăsat să emigreze în 1948. Lucrări: *Evoluția demografică a orașelor și minorităților etnice din Transilvania; Populația României; Demografia rurală a României; Regional Development of the Jewish Population in Rumania*. Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Membru fondator al Academiei de Medicină din România.

Marbé, Myriam

(9.04.1931, București – 25.12.1997, București) Compozitoare. Evreică după etnie. A absolvit Conservatorul la București (compoziție și pian) ca elevă a lui Mihail Jora, Zeno Vancea, Sabin Drăgoi, Florica Musicescu. A fost redactor muzical la Studioul Cinematografic Al. Sahia și profesor la Conservatorul din București. Bursa de creație a orașului Mannheim. A compus muzică simfonică – *Simfonia I Ur-Ariadna*, 1988; *Requiemul Fra Angelico-Chagall-Voroneț*, 1990; *Timpul inevitabil*, 1994; concerte – *Concertul pentru Daniel Kientzy, saxofone și orchestră*, 1986; muzică de cameră – *Sonata pentru două viole*, 1965; *Ritual pentru setea pământului*, 1968; *Serenata Eine Kleine Sonnenmusik*, 1974; *Timpul regăsit*, 1982; *Trommellbass*, 1985; *4 Cvariete*, 1981–1990, dintre care ultimul, *Prețuritorul*, pentru recitator, tenor, trombon

Myriam Marbé

Silvia Marcovici

și percuție; *Sonata per due*, 1985, pentru flaut și violă. A fost distinsă cu premiul I (1976) la Concursul internațional de compoziție al Asociației GEDOK-Mannheim; Premiul UCMR (1970, 1971, 1973, 1974, 1980, 1982); Premiul Bernier al Academiei de Arte Frumoase din Paris (1972); Premiul Academiei Române (1977).

Marcoviceanu, Ion

(21.06.1922, Seleuș, Banatul Sârbesc) Prozator. A absolvit Școala Normală din Vârșeș. În timpul ocupației germane a fost internat în lagărul de la Becicherec. Redactor-șef al ziarului *Libertatea* și al redacției române de la Radio Novi Sad. A alcătuit manuale de limba română și de istorie. A scris despre existența românilor din sudul Dunării: *Așa le-a fost ursita*, 1969; *Frunze uitate de vânt*, 1983; *Defileul arborilor*, 1990, versuri.

Marcovici, Silvia

(30.01.1952, Bacău)

Violonistă. Evreică după etnie. A absolvit Conservatorul la București. A concertat în public de la 9 ani. A debutat la Haga, la 16 ani. În 1969 a obținut Premiul Marguerite Long/Jacques Thibaut la Paris și Premiul special al prințului Rainier III de Monaco. Premiul I la Festivalul Enescu, 1970. Invitată în 1972 de Leopold Stokowski (London Symphony Orchestra) să concerteze la Albert Hall pentru înregistrare. A concertat sub bagheta unor mari dirijori (Claudio Abbado, Barnard Haitink, André Previn, Zubin Mehta, Riccardo Muti, Eugen Ormandy, Mstislav Rostropovici, Neeme Jarvi) în cele două Americi, Europa, Japonia, Africa de Sud. Locuiește la Strasbourg.

Marcovici, Simeon

(25.01.1802 – 1.06.1877, București)

Traducător. Probabil aromân de origine. Socru al arhitectului Al. Orăscu. A semnat și Simeon Marcu. A făcut Academia grecească din București, colegiul Sf. Sava, a studiat

m

473

Marcu

Solomon Marcus

Andrei Marga

filologia, filosofia și matematica la Pisa și Paris. A fost primarul capitalei, secretarul intim al domnitorului Gheorghe Bibescu. A fost un îndrumător cultural iluminist de tipul lui Heliade-Rădulescu. Lucrări: *Idee pe scurt asupra tuturor formelor de oblauire*, 1829; *Curs de retorică*, 1834. A tradus autori preromantici: *Noaptea* lui Young, *Istoria lui Gil Blas de Santilana* de Lesage, *Velisarie* de Marmontel ș.a.

Marcu, Alexandru

(31.12.1894, Burdujeni, jud. Suceava – 27.02.1955, Văcărești)

Italianist. A absolvit Istituto di Studi Superiori e di Perfezionamento la Roma (1922), rămânând apoi la Școala Românească din Roma spre a supraveghea lucrările de construire a edificiului școlii (1924). Profesor la Universitatea din București. A colaborat la *Studiul italiene*. Dante, Petrarca și Renașterea italiană au fost făcute cunoscute cititorilor români prin studii avizate. A alcătuit primul dicționar româno-italian. Subsecretar de stat la Ministerul Propagandei (1941–1944). Lucrări: *Un student român la Pisa și Paris: Simeon Marcovici, traducător și teoretician al problemelor sociale și literare*, 1929; *Conspiratori și conspirații în epoca renașterii politice, 1848–1877*, 1930; *Tattarescu*, monografie, 1931; *Torquato Tasso în romantica românească*, 1936. A publicat corespondența dintre Al. Ioan Cuza și Cavour: *Acum o sută de ani*, 1943. A tradus Dante, *Divina Commedia*, 1943. Arestat în 1948, a murit în închisoare. Membru corespondent al Academiei Române (1940), exclus în 1948 și repus în drepturi în 1990.

Marcu, Duiliu

(1885, Calafat – 9.03.1966, București)

Arhitect. A studiat la Școala de Arte Frumoase din Paris. A fost profesor la Institutul de Arhitectură Ion Mincu. A participat la construcția unor aripi noi ale Universității din București, alături de arhitectul Nicolae

Ghica-Budești (1912–1913). A elaborat o serie de studii de sistematizare, precum cel pentru Piața Victoriei din București. Opera sa îmbină tradiția arhitecturii naționale cu formele arhitecturii contemporane. Printre clădirile proiectate de Duiliu Marcu se numără: hotelul Athenée Palace, 1925–1927; clădirea Bibliotecii Academiei Române, 1936–1938; Palatul Comitetului de Stat al Planificării, 1934–1941; clădirea Academiei Militare, 1937–1939; clădirea Consiliului de Miniștri; Palatul Victoria; Piața Unirii din Oradea; teatrul din Timișoara (fațada); Politehnica din Timișoara. Membru titular al Academiei Române (1955), președinte de onoare a Uniunii Arhitecților din România.

Marcu, Valeriu

nume la naștere Valeriu Marcus

(1899, București – 1942, New York)

Militant politic. Evreu ca etnie. A studiat la Zürich, în Elveția, unde l-a cunoscut pe Stefan Zweig și a discutat cu Lenin în 1917, ceea ce avea să-i definească opțiunea politică. Întors în țară, a făcut parte din cercul lui Gheorghe Cristescu și Cristian Racovski, ambii excluși din Partidul Comunist Român după ce raportul de forțe a înclinat în favoarea poziției lui I.V. Stalin. Dezamăgit, a plecat în SUA, unde s-a alăturat grupului de intelectuali evrei emigrați mai ales din Germania, în anii '30, făcând parte din așa-numita Universitate a Exilului, parte a Facultății de Științe Politice și Sociale a Noii Școli pentru Cercetări Sociale din New York. Opțiunea sa a mers mai apoi către troțkism și, în final, către un conservatorism moderat. L-a vizitat pe Zweig înainte ca acesta să se sinucidă împreună cu soția (în 1942). Lucrări: *Accent on power: the life and times of Machiavelli*, în colaborare; *The birth of the nations, from the unity of faith to the democracy of money*, în colaborare; *Abschied von einer Revolution*.

Marcus, Solomon

(1.03.1925, Bacău)

Matematician. Evreu ca etnie. A urmat cursurile Facultății de Matematică a Universității din București. A fost profesor la Facultatea de Matematică din cadrul Universității din București. Este autor a numeroase studii interdisciplinare ce privesc utilizarea matematicii în lingvistică, în analiza teatrală, în științele naturale și sociale ș.a. Cărțile sale au fost traduse în multe țări ale lumii. Lucrări: *Lingvistica matematică. Modele matematice în lingvistică*, 1963; *Gramatici și automate finite*, 1964; *Analiza matematică*, vol. I., 1962 (în colaborare cu Miron Nicolescu și Nicolae Dinculeanu); *Introducere în*

Marienescu

lingvistică matematică, 1966 (în colaborare cu E. Nicolau și Sorin Stati); *Noțiuni de analiză matematică. Originea, evoluția și semnificația lor*, 1967; *Limbaj, logică, filosofie*, 1968 (în colaborare cu Al. Boboc, Gh. Enescu, C. Popa și S. Stati); *Introduction mathématique à la linguistique structurale*, 1967; *Algebraic Linguistics. Analytical Models*, 1967; *Poetica matematică*, 1970; *Semne despre semne*, 1979; *Dicționar de Analiză Matematică*, 1989, coautor; *Controverse în știință și inginerie*, 1991; *Grupo de Recerca en Linguística Matemática i Enginyeria del Llenguaje. Reports Universitat Rovira i Virgili*, Tarragona, Spania, 1996. Membru titular (2001) al Academiei Române. A primit premiul revistei *Cuvântul* pe anul 2007 pentru eseu și critică literară.

Marga, Andrei

(22.05.1946, București)

Profesor de filosofie și logică. A absolvit Istoria și Filosofia la Cluj, ca șef de promoție. Specializări la Freiburg, Erlangen, Münster, Frankfurt am Main, Institutul Max Planck. Profesor și rector al Universității din Cluj. Membru al Partidului Țărănesc Creștin-Democrat, fost ministru al Educației. A creat o disidență a PNȚCD, Partidul Creștin Popular, care s-a unit cu Partidul Național Liberal. Lucrări: *Ațiune și rațiune în concepția lui Jürgen Habermas*, 1985; *Introducere în metodologia și argumentarea filosofică*, 1992; *Philosophy in the Eastern Transition*, 1993; *The Culture of Scholarship in Europe Today* în „Dae-dalus” (1994); *Explorări în actualitate*, 1994; *University Reform Today*, 2001; *Bildung Und Modernisierung*, 2002.

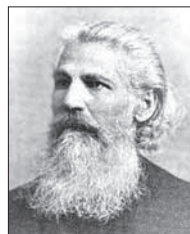
Marghiloman, Alexandru

(27.01.1854, Buzău – 10.05.1925, Buzău)

Om politic. A absolvit Dreptul la Paris. Membru al Partidului Conservator (din 1884). A fost ministru al Justiției (23 martie – 11 noiembrie 1888), al Lucrărilor Publice (12 noiembrie 1888–22 martie 1889; 5 noiembrie 1889–15 noiembrie 1890), al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor (16 noiembrie 1890–15 februarie 1891); ministru al Afacerilor Străine (7 noiembrie 1900–13 februarie 1901), ministru de Interne (29 decembrie 1910–27 martie 1912), ministrul Finanțelor (14 octombrie 1912–31 decembrie 1913) și prim-ministru al României în 1918 (el a semnat Tratatul de pace de la Bufta-București, mai 1918), după ce, în chestiunea intrării României în război, fusese pentru neutralitate, iar în timpul participării la război fusese progerman. Iubea viața comodă –

Alexandru Marghiloman

Simion Florea Marian

pană astăzi cafeaua la ibric cu rom și caimac se numește marghiloman.

Maria

V. Hohenzollern, Maria de

Marian, Simion Florea

(1.09.1847, Ilișești, jud. Suceava – 11.04.1907, Suceava)

Folclorist. A absolvit Teologia la Cernăuți. A fost preot în diverse sate din Moldova. La început culegerile sale n-au depășit zona regională: *Poesii populare din Bucovina*, 1869; *Tradiții populare române din Bucovina*, 1895, apoi sfera de cuprindere s-a lărgit la toată țara: *Poesii populare române*, 2 vol., 1873; *Ornitologia poporană română*, 1883, Premiul Academiei; *Descântece populare române*, 1886; *Nunta la români*, 1890; *Nașterea la români*, 1892; *Păsările noastre și legendele lor*, 1895; *Sărbătorile la români*, 3 vol., 1898–1901; *Poesii populare despre Avram Iancu*, Suceava, 1900; *Păsările noastre și legendele lor. Legendele ciocârliei. Legendele rândunicii*, 1923 ș.a. A lăsat în manuscris *Botanica populară română*, 12 volume. Membru al Academiei Române (1881), membru în Societatea Geografică Română și Societatea Istorică Română din București, în Comisia centrală pentru conservarea monumentelor istorice din Viena, membru de onoare al mai multor societăți culturale (România Jună din Viena, Junimea și Dacia din Cernăuți etc.).

Marienescu, Atanasie Marian

(20.03.1830, Lipova – 20.01.1915, Sibiu)

Folclorist. A studiat Dreptul la Pesta și Viena. Judecător la Tribunalul Suprem din Pesta, apoi din Oradea. Pătruns de spiritul Școlii Ardelene, a luptat contra superstițiilor, consemnând totuși valoarea lor documentară. A cules balade, colinde, vrăji, basme. A scris *Cultul păgân și creștin*, 1884. A cules: *Poezia populară. Colinde și Poezia populară. Balade*, 1859; *Novăcești*, 1886. Membru al Academiei Române (1881).

m

475

Marin

Atanasie Marienescu

Alexandru Marin

Gheorghe Marin

Marin, Alexandru

prenume la naștere Adalbert

(25.06.1945, Grénoble – 14.11.2005, Geneva)

Fizician. Evreu ca etnie. Fiu al lui Gaston Marin și soț al Irinei Cajal. A absolvit Electronica la Institutul Politehnic din București. A fost reprezentantul României la CERN (Organizația Europeană pentru Cercetări Nucleare), unde a lucrat în programele Experimentul Tranziției Radiației, ASTRO 1 și ASTRO 2. În 1983 a emigrat în SUA și a lucrat la Boston, Harvard University, continuând să experimenteze în astrofizică (proiectul balonului antimaterie și al valului gravitațional). În 2005 s-a întors în Elveția, la CERN.

Marin, Gheorghe (Gaston)

nume la naștere Gheorghe Grossmann

(14.04.1918, Chișineu-Criș, jud. Arad – 25.02.2010, București)

Inginer și om politic. Evreu ca etnie. Tată al lui Alexandru Marin. Membru al asociației sioniste Poalei Zion (ca și Ben Gurion). A absolvit École Polytechnique la Grenoble. A fost membru al Rezistenței franceze (nume conspirativ Gaston), ca și soția sa, franțuzoaică, și a activat în regiunea mini-eră Tarn, eliberând de naști localitățile Carmaux și Albi. S-a întors în România în 1945 și a fost primul ministru comunist al Economiei, apoi ministru al Energiei și Industriei Electrice, președinte al Comitetului Planificării, președinte al Comitetului de Stat pentru Energie Nucleară, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, ministru al Metalurgiei și Mineritului, al Chimiei, al Transporturilor și Telecomunicațiilor, al Construcțiilor, al Comerțului Interior, președinte al Comitetului pentru Prețuri, schimbat din funcție de Nicolae Ceaușescu. După 1963 el a fost acela care a stabilit relații diplomatice cu Occidentul și SUA. În 1989 a plecat în Israel, dar s-a întors la Cluj un an mai târziu.

Marin, Vasile

(29.01.1904, București –

13.01.1937, Majadahonda, Spania)

Militant politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Membru al Partidului Național Țărănesc (1932), a devenit curând membru marcant al Gărzii de Fier (legionarii). În această calitate s-a dus în Spania să lupte alături de forțele franchiste, de dreapta. A fost ucis alături de Ion Moța la Majadahonda, de către forțele de stânga internaționale care luptau în războiul civil din Spania. În țară legionarii aflați la putere i-au făcut funeralii naționale, iar în Spania Franco a ridicat un memorial la Majadahonda în 1970.

Marina, Justinian

(2.02.1901, Suești, jud. Vâlcea – 26.03.1977, București)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. A absolvit Teologia la București. După ce a fost preot, arhieru, vicar și arhiepiscop al Iașilor, a devenit patriarh (1948–1977), reușind să păstreze toate prerogativele BOR față de alte Biserici, ca și față de stat. A contribuit la implicarea socială a clerului, păstrând astfel și marea aderență a lumii românești, adesea laicizată forțat, la creștinism, la valorile tradiționale ale culturii române. Lucrarea sa fundamentală este *Apostolat social*, 12 volume, 1948–1976.

Marina, Livia Leana

nume la naștere Livia Leana Brenici

(9.08.1933, Sărcia Română, azi Sutieska, Banatul Sărbesc)

Activist social. A studiat în satul natal cu Gherasim Andru, apoi la Liceul român din Vârșet ca elevă a lui Todor Milovan. A absolvit Academia Pedagogică din Vârșet. A participat la șantierul tineretului pentru reconstruirea orașului Vârșet după război. A fost învățătoare la școala din Voivodinț, apoi la aceea din Straja (unde a fost și directoare), la școala Olga Petrov-Radișic

Marina

Vasile Marin

Justinian Marina

Lucian Marina

Steluța Marina Barbu

din Vârșeț și la Școala de Aplicație a Școlii Normale din Vârșeț. A militat pentru emanciparea femeii și a făcut parte din conducerea Confederației Federale a Uniunii Sindicatelor din Iugoslavia. A activat la Societatea Cultural-Artistică Petru Albu, respectiv la Societatea Cultural-Artistică Luceafărul din Vârșeț. Deputat în Adunarea Provinciei Autonome Voivodina (Parlamentul Voivodinei) și în Comunitatea de Interese pentru Cultură a Voivodinei. Președintă a Activului Învățătorilor Români, secretară a Societății de Limba Română din Voivodina. Distinsă cu Premiul Învățătorului Partizan și Premiul Kurir Jovica (Curierul Iovița) pentru cel mai bun detașament de pionieri din Iugoslavia acordat școlii. Distinsă de Iosip Broz Tito cu Ordinul Muncii și coroană de argint.

Marina, Lucian

(26.06.1954, Vârșeț, Banatul Sârbesc)

Gazetar. Nepot al lui Nicolae Barbulov, fiu al Liviei Leana M. și soț al Steluței M. Barbu. A absolvit liceul din Vârșeț, Facultatea de Drept la Novi Sad și Facultatea de Științe Politice la Zagreb, Croația, cu licența în jurnalism. A lucrat la postul Radio Novi Sad, în prezent lucrează la Televiziunea Voivodinei (redacția română) din Novi Sad. Președinte al Societății de Limba Română din Voivodina. Organizator al taberei de creație românească numită Colonia Literară și al memorialului dedicat lingvistului Radu Flora. Vicepreședinte al Consiliului Național Român din Serbia. Membru al Consiliului Executiv al Congresului (Mondial) al Românilor de Pretutindeni, membru al Consiliului Național al Românilor din Uniunea statală Serbia și Muntenegru. Publică săptămânal în *Libertatea* (Pancevo), în *Tribuna tineretului* (Novi Sad), *Tibiscus* (Uzdin), *Cuvântul românesc* (Novi Sad). A organizat și conduce o editură a SLR cu serii dedicate copiilor și tineretului. A contribuit la susținerea primului spectacol în limba română din Voivodina, *Muma Pădurii*, cu

tență folclorică, 2008, Vârșeț. Organizează mari festivaluri ale românilor de pretutindeni (Memorialul Radu Flora, 17 ediții). A făcut numeroase documentare despre românii din Banatul Sârbesc și de pe Valea Timocului (*Biserica de la Mălainița, Crucea are putere de Biserică, Troița de la Sămărinovăț, Muma Pădurii, Magie și credință*). S-a ocupat, ca vicepreședinte al comitetului de organizare, de Festivalul de Muzică și Folclor al Românilor din Voivodina și de Zilele Teatrului Românilor din Voivodina. A primit premiul I la Festivalul Internațional de Folclor de la Novi Sad, acordat de Institutul pentru Cultură al Voivodinei. Distins cu Premiul Radioteleviziunii Serbiei, precum și al Televiziunii Novi Sad, pentru misiunea de reporter al Revoluției române din 1989; premiul pentru filmul documentar *Românii din Voivodina*, transmis în premieră absolută în două țări, în Serbia la Televiziunea Novi Sad și, în aceeași seară, la Timișoara la Festivalul Euro-Vest, eveniment televizat de Canalul România Internațional al Televiziunii Române; premiul II la Festivalul Internațional ETNO FILM pentru documentarul *Paștele la Satu Nou* (sunt prezentate obiceiuri precum Ciuraleșă, Mătcălăul, Rusaliile, Nedeia, Crăciunul). Membru fondator al Uniunii Scriitorilor Români din Serbia, fondator al Societății de Prietenie Româno-Sârbe și al Forumului Intelectualilor Români din Serbia. Membru al Institutului Biografic American.

Marina Barbu, Steluța

nume la naștere Steluța Barbu

(n. 10.01.1951, Petrovăsăla, Banatul Sârbesc)

Jurnalistă. Soție a lui Lucian M. A absolvit Liceul român la Vârșeț. Și-a luat licența la Facultatea de Științe Politice a Universității din Belgrad, Secția relații politice externe, unde a studiat diplomația. Lucrează la Radio Novi Sad, redacția în limba română, redactând buletinele de știri și fiind inclusiv redactor-șef. A stabilit relații de colaborare

m

477

Marinat

între Radio Novi Sad și radiourile din București, Timișoara și Iași prin emisiuni precum „Floare de latinitate”, „Europa în casa ta”.

Marinat, Alexei

(24.05.1924, Valea Hoțului, reg. Odesa, azi Ucraina – 17.05.2009, Chișinău)

Scriitor. A început studiile la Universitatea de Stat din Chișinău, dar a fost denunțat pentru însemnările dintr-un jurnal intim, judecat și trimis în Siberia, de unde revine în 1954. Se înscrie la Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă, pe care-l absolvă în 1959. Lucrări: *Zările ne cheamă* (1959), *Venea un om pe drum de țară* (1962), *Fata cu harțag* (1962), *Urme pe prag* (1966), *Drob de sare* (schite umoristice, 1968), *Vânturi albastre* (1969), *De luni până sâmbătă* (1970), *Mesagerii* (1977), *Grădina dragostei* (1980), *La doi pași de fericire* (1989), *Eu și lumea* (1991), *Călătorii în jurul omului* (2004). Supranumit Soljenitin al Basarabiei. Distins cu titlul de Maestru al Literaturii (1993), Ordinul Republicii (1996) și Premiul Național pentru Literatură și Artă (2000).

Marinescu, Constantin

(11.08.1891, Șerbănești-Poduri, jud. Dâmbovița – 1.04.1982, Franța)

Istoric. A absolvit Dreptul și Literale și Filosofia la București. Specializare la Chartres. A fost profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București, apoi a celei din Cluj. Director al Școlii Române din Franța (1941–1948). Lucrări: *Înființarea mitropoliei din Țara Românească și Moldova*, 1924; *Școala istorică raționalistă. Concepție și metodă*, 1925; *Alfons V d'Aragon, roi de Naples et l'offensive contre les Turcs*, 1935; *Notes sur quelques ambassadeurs byzantins; Occident à la veille de la chute du Constantinople sous les Turcs*, 1950. Membru al Academiei Regale de Litere din Barcelona, al Societății Regale de Litere și Științe din Boemia, membru corespondent al Academiei Române (1928), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Marinescu, Eugen T. (Matra)

(18.03.1915, București – 14.11.1989, București)

Pilot. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie Sibiu, Școala de Observatori Aerieni din cadrul Centrului de Instrucție al Aeronauticii (CIA) de la Pipera-București, fiind încadrat în Escadrila 18 Cercetare dotată cu avioane IAR-37 de bombardament ușor, executând 54 de misiuni de război sub focul artileriei antiaeriene și al aviației de vânătoare inamică. A participat la luptele aeriene de pe teritoriul Rusiei,

Ucrainei, Basarabiei, României și Cehoslovaciei (250 de misiuni reușite). Trecut în rezervă în 1947, arestat în 1948, trece pe la Jilava, Aiud, Gherla, Sighet, Canalul Dunăre–Marea Neagră, având apoi domiciliu forțat în Bărăgan. N-a avut dreptul să-și exercite profesia și s-a pensionat ca muncitor necalificat. Distins cu Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur, 1941; Prima și a doua bareță la Crucea de Aur și Virtutea Aeronautică cu spade în clasa Cavaler, 1942; Coroana României clasa V-a cu spade și panglică de Virtute Militară, 1942; Prima bareță la clasa a V-a Cavaler; Steaua României clasa a V-a cu spade și panglică de Virtute Militară, 1944; Crucea de Fier (germană) clasa a II-a și clasa I (1943, 1944); Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Ofițer, 1944; Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a, 1944.

Marinescu, Gheorghe

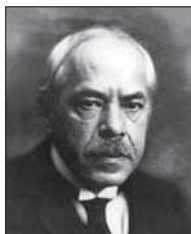
(28.02.1863, București – 15.05.1938, București)

Medic neurolog. În 1882 – după absolvirea Seminarului Central – se înscrie la Facultatea de Medicină din București. Cu sprijinul lui Victor Babeș, în al cărui Laborator de Anatomie Patologică și Bacteriologie începuse să lucreze ca preparator, își continuă studiile începând din 1889 la Paris la Clinica de maladii ale sistemului nervos din spitalul Salpêtrière, condusă de Jean-Martin Charcot. Aici cunoaște pe Pierre Marie, cu care va întreține strânse legături, pe Joseph Babinski și Fulgence Raymond. Mai târziu va lucra alături de Carl Weigert la Frankfurt am Main și de Emil du Bois-Raymond la Berlin. Încurajat de Pierre Marie prezintă în 1890, la Berlin, la un congres internațional, rezultatul cercetărilor asupra substratului morfo-patologic în acromegalie. Între 1890 și 1896 întreprinde călătorii de studii în Germania, Anglia, Belgia și Italia. În 1897 susține la Facultatea de Medicină din Paris teza de doctorat. În același an – întors în țară – primește funcția de șef al serviciului de boli nervoase la spitalul Pantelimon; un an mai târziu este numit profesor la clinica de boli nervoase a Facultății de Medicină din București. Tot atunci, în 1898, cu ajutorul operatorului Constantin M. Popescu, realizează primul film științific din lume: *Tulburările mersului în hemiplegia organică*. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Împreună cu patologul francez Paul Oscar Blocq a publicat un atlas cu aspectele anatomo-patologice ale maladiilor sistemului nervos central. În 1909 apare la Paris monografia *La Cellule Nerveuse*, cu o prefață elogioasă a renumitului histolog

Marinescu

Alexei Marinat

Gheorghe Marinescu

Gheorghe D. Marinescu

spaniol Santiago Ramon y Cajal. În 1919 clinica de boli nervoase se mută la spitalul Colentina, unde va rămâne timp de 41 de ani. Aici se înconjoară de o echipă de colaboratori valoroși, care vor constitui nucleul școlii românești de neurologie. Întreprinde cercetări pe teme foarte variate, ale căror rezultate apar în numeroase lucrări: *Cercetări histo-chimice asupra fermentilor oxidanți în fenomenele vieții* (1924), *Bătrânețe și reîntinerire* (1929), *Reflexele condiționate* (1935, împreună cu Arthur Kreindler), *Tonusul mușchilor striati* (1937, împreună cu Nicolae Ionescu-Șișești, Oscar Săger și Arthur Kreindler, prefată de celebrul neurofiziolog Sir Charles Sherrington), *Determinism și cauzalitate în domeniul biologiei* (1938). În afara monografiilor a publicat peste 1 000 de articole în reviste de specialitate. La această activitate se adaugă participarea la numeroase congrese și reuniuni științifice, la care de multe ori a fost raportor principal. A fost printre primii medici din lume care a aplicat în domeniul neurologiei metode histochemice și electrofiziologice în cercetarea științifică. Fondator al școlii românești de neurologie. Rețin atenția contribuțiile sale originale asupra unor fenomene ca troficitatea reflexă, cromatoliza, neuronofagia, degenerescența retrogradă ca urmare a secțiunii axonilor. Membru al Academiei Române (1905), vicepreședinte al ei (1916–1918; 1925–1928) și președinte al Secției științifice (1918–1922; 1933–1936). În 1912 este ales membru corespondent al Academiei de Medicină din Paris.

Marinescu, Gheorghe D.

(21.09.1919, Pitești – 10.03.1987, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București și șef de secție la Institutul de Matematică al Academiei Române din București. Contribuții în domeniul analizei funcționale, al teoriei măsurării și integrării, al distribuțiilor. Lucrări: *Spații vectoriale normale*,

1956; *Funcții sumă*, 1963, în colaborare; *Teoria ecuațiilor diferențiale și integrale*, 1963; *Matematici superioare*, 1970; *Tratat de analiză funcțională*, 2 vol., 1970, 1972; *Modele de aproximare numerică*, 1986. Membru titular al Academiei Române (1974).

Marinescu, Matei G.

(1/13.04.1903, București –

26.08.1983, București)

Inginer. A absolvit Electromecanica la Politehnica din București. S-a specializat la Școala Superioară de Poșta, Telegraf și Telefon și la Școala Superioară PTT din Paris, la Centrala Telefonică Automată din Londra. A lucrat la Direcția Generală a PTT din București și a fost profesor de electrocomunicații la Politehnica din București. A inventat un microfon multicelular, aplicat la instalațiile de regatoare de circulație pentru CFR. Lucrări: *Amplificateurs magnétiques*, 1945; *Sisteme electromecanice cu inductanță variabilă*, 1960; *Teoria circuitelor de comutație*, 1964; *Realizări în domeniul pilei de combustie*, 1973. Membru al Societății Franceze a Electricienilor, al Societății Franceze a Electrotehnicienilor și Radioelectricienilor, membru corespondent al Academiei Române (1948).

Marinescu, Voinea

(31.05.1915, Somovit, Bulgaria –

2.09.1973, București)

Medic chirurg. A absolvit Facultatea de Medicină din București, specializându-se apoi la Institutul de Medicină I.P. Pavlov din Leningrad (1948–1952) și în clinicele prof. F.C. Uglov și A.N. Bakulov. În 1950 a obținut diploma de candidat în științe la același institut. Întors în România, a fost încadrat conferențiar universitar la Catedra de chirurgie a IMF București (sub conducerea profesorului Nicolae Hortolomei), apoi profesor titular la clinica chirurgicală a spitalului Fundeni (1959–1973). A întreprins studii experimentale și clinice în domeniul chirurgiei cardiace și toracice,

m

479

Marino

Adrian Marino

Márko Béla

abordând cu echipe complexe (Dan Setlacec, Gh.G. Litarczek ș.a.) operațiile pe cord oprit și deschis; a adus și contribuții legate de circulația extracorporală. A fost vicepreședinte al celei de-a XII-a Sesiuni a Adunării Organizației Mondiale a Sănătății (OMS). În perioada 10 iunie 1954–18 august 1966 a deținut funcția de ministru al Sănătății și Prevederilor sociale în guvernele din România. Lucrări: *Tratamentul arsurilor* (1953); *Anestezia. Probleme teoretice și practice* (1957) – în colaborare cu Nicolae Hortolomei, Dan Setlacec ș.a.; *Resuscitarea respiratorie și cardiacă* (1963) – în colaborare cu Gh. Litarczek, Dan Setlacec și B. Fotiade; *Circulația extracorporală și hipotermia profundă* (1962) – în colaborare cu Gh. Litarczek, B. Fotiade, Stela Carnaru și Marian Ionescu; *Catecolaminele: Biologie; Patologie* (1965) – în colaborare cu Exacustodian Păușescu și Marian Ionescu; *Biologia transplantării țesuturilor și organelor* (1967) – în colaborare cu Exacustodian Păușescu și Florica Negrea; *Parazitoze ale sistemului nervos* (1981) – postum, în colaborare cu Constantin Arseni, A.V. Ciurea, Adrian Cristescu și Lenke Horvath. În 1963 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

Marino, Adrian

(5.09.1921, Iași – 17.03.2005, Cluj)

Istoric și teoretician literar. A absolvit Filologia la București. A făcut închisoare după război din cauza opțiunilor sale politice (tărăniste) antebelice. Liber-profesionist. A scris studii monografice: *Viața lui Al. Macedonski*, 1966, Premiul Academiei; *Opera lui Al. Macedonski*, 1967, și de teorie literară: *Introducere în critica literară*, 1968, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Critica ideilor literare*, 1974; *Carnete europene*, 1976; *Dictionar de idei literare*, 1973; *Hermeneutica ideii de literatură*, 1987; *La Herméneutique de Mircea Eliade*, 1981; *Comparatisme et théorie de la littérature*, 1988, tradusă în 1998 cu titlul *Comparatism și teoria literaturii; Biografia ideii de literatură*, vol. I – *Antichitate – Baroc*, 1991,

vol. II – *Secolul Luminilor, Secolul XIX*, 1992, vol. III – *Secolul XX, Partea I*, 1994, vol. IV – *Secolul XX, Partea a II-a*, 1997, vol. V – *Secolul XX, Partea a III-a*, 1998; *Revenirea în Europa. Idei și controverse românești*, 1990–1995, 1996; *Comparatism și teoria literaturii*, 1998 (tradusă din franceză, limbă inițială de apariție, 1988); *Cenzura în România. Schiță istorică introductivă*, 2000; *Viața unui om singur*, memorii, postum, 2010. Premiul Herder, Viena, pentru critică literară, 1985. Premiul Uniunii Scriitorilor pentru Opera Omnia, 1994.

Márko Béla

(8.09.1951, Târgu Secuiesc, jud. Covasna)

Om politic. Secui ca etnie. A absolvit Facultatea de Filologie (Secția română-franceză) a Universității din Cluj. A fost profesor de franceză la Sântana de Mureș, apoi redactor la revista *Igaz Szó*, fondator și director al revistei de poezie *Látó* din Târgu Mureș. A înființat Uniunea Democrată a Maghiarilor din România, al cărei președinte (din 1993) și senator în Parlamentul României este din 1992. Vicepreședinte al guvernului la data semnării Tratatului de aderare a României la UE (2005) și în Guvernul Boc (2010). Scrie versuri în limba maghiară, unele volume sunt traduse în românește: *Despre natura metaforelor*, 1989; *Timp canibal*, 1997.

Martin, Mircea

(12.04.1941, Reșița)

Istoric literar și editor. Absolvent al Filologiei la Universitatea din București, șef al Catedrei de teorie literară la Universitatea din București, editor al revistei *Cuvântul*, director fondator al Editurii Art (din 2007). A condus o vreme Editura Univers (1990–2001). Lucrări: *Generație și creație*, 1969; *Singura critică*, 1983; *Introducere în opera lui B. Fundoianu*, 1984; *Despre toleranță cu Andrei Pleșu*, 2005. Este și autor de manuale: *Limba și literatura română pentru clasa a IX-a*, 2001.

Marțian, Iulian (Iuliu)

(23.06.1867, Mintiu, jud. Bistrița-Năsăud – 26.10.1937, Năsăud)

Istoric. A absolvit Școala de Cadeți din Sibiu, dar a demisionat repede din armată. S-a dedicat depistării și achiziționării de cărți și obiecte vechi și rare. Astfel a descoperit codicele miscelaneu numit *Codicele marțian*, din veacul al XVII-lea. Lucrări: *Archaeologisch-Praehistorisches Repertorium für Siebenburgen*, 1909; *Repertoriu arheologic pentru Ardeal*, 1920; *Urme din războaiele romanilor cu dacii*, 1921. Membru de onoare al Academiei Române, 1933.

Matcovschi

Mircea Martin

Dionisie Marțian-Pop

Marțian-Pop, Dionisie

nume la naștere Marcian Popovici

(1829, Ponor, jud. Alba - 1865, București)

Statistician, economist. Greco-catolic. A făcut liceul la Blaj. A participat la revoluția de la 1848 în Transilvania ca prefect de gardă națională al Legiunii a III-a Sebișana (4 tribunate a câte o mie de oameni fiecare, având sediile la Miercurea Sibiului, Răhău, Șugag și Vințul de Jos). Cu o bursă dată de Fundația Episcopiei Greco-Catolice din Blaj a frecventat cursurile de drept, filosofie, statistică, arheologie, numismatică și geografie ale Universității din Viena. Și-a luat licența în drept și științe politice în 1857, când a plecat la București spre a contribui la Unirea Principatelor. În 1859, prin decretul nr. 53, Cuza a dat curs cererii sale, numindu-l, alături de Ion Ionescu de la Brad, fondator al Biroului Central de Statistică al Principatelor Unite. A realizat, în 1860, primul recensământ pe baze științifice al populației din Principatele Unite, care a fost, de altfel, primul de acest gen din răsăritul Europei și a făcut obiectul participării sale la Congresul Mondial de Statistică de la Berlin din 1863. A pus bazele primelor publicații românești din domeniul economic (*Analele Statistice* și *Analele economice*) care au apărut periodic, începând din 1860. Din 1862 a devenit membru al Comisiei de verificare a legilor din Principatele Unite. A redactat legea privind organizarea municipiilor și comunelor orășenești și a contribuit la întocmirea legislației românești referitoare la organizarea învățământului, a celui economic în special, legea reformei agrare, legea secularizării averilor mănăstirești, legea vămilor, legea navigației pe Dunăre, legea poștei și a circulației pe drumurile publice, legea reformei monetare. A avansat în același timp și propuneri privitoare la organizarea și funcționarea societăților economice, asigurarea creditelor, asociații și societăți de asigurare, problema finanțelor publice, problema dreptului de proprietate a străinilor în țară, înzestrarea

armatei etc. Adept al teoriilor liberaliste economice europene, dar mai cu seamă a neoliberalismului, propune un intervenționism de stat cu caracter protecționist, pentru a se evita dependența economică totală și politică față de alte state dezvoltate, în special față de Imperiul Austriac. Lucrări: *Economia Socială, Proiectul de lege privind organizarea municipiilor și comunelor orășenești, Statistica țării, Uniunea vamală, Societăți economice, Criza comercială, Măsuri de lungime, greutate și monedă, Agricultură românească, Comunicațiile, Finanțele publice, Telegrafia, Creditul funciar, Proprietate și naționalitate, Igiena publică și industrială, Sericicultura, Manufactura și artele, Lucrările publice, Serviciul poștal, Școala națională de agricultură, Legea pensiilor, Creditul ipotecar*. Colegiile economice din Aiud și Alba Iulia îi poartă numele. Virgil Madgearu și-a susținut intrarea în Academia Română cu un discurs în care-l elogia pe acest înaintaș și fondator a numeroase domenii ale economiei românești.

Massimu, Ion C. nume la naștere Ion Maxim

(1825, Gropeni, jud. Brăila - 2.06.1877, București)

Lingvist. Aromân. Reprezentant al curentului latinist. A întocmit, împreună cu Ion Heliade-Rădulescu și Alexandru Roman, proiectul ortografiei bazat pe principiul etimologic, adoptat în 1869 de Societatea Academică Română. Din însărcinarea Academiei a elaborat, împreună cu August Treboniu Laurian, *Dicționarul limbii române*, 2 vol. (1873, 1877). A fost și autorul unor manuale de gramatică: *Elemente de gramatică elenică* (1850), *Gramatica macedo-românească* (1862), *Nou abecedar românesc* (1868). Membru fondator al Societății Academice Române (1876).

Matcovschi, Dumitru

(20.10.1939, Vadu Rașcov, Basarabia)

Scriitor. Redactor-șef al revistei *Nistru* (ulterior *Basarabia*). Adept al unirii Republicii Moldova cu România. Accident grav (provocat) în mai 1989. Aproximarea creației sale de structurile poeziei populare este una din caracteristicile esențiale ale creației. Aceasta l-a făcut apreciat nu numai printre cititori, dar și printre compozitori, multe din poeziile sale fiind puse pe muzică și interpretate cu succes de-a lungul anilor. Volume de versuri: *Maci în rouă*, 1963; *Univers intim*, 1966; *Melodica*, 1971; *Grăul*, 1974; *Patria, poetul și balada*, 1981; *Tu, dragostea mea*, 1987; *Soarele cel Mare*, 1990; *Măria sa, poetul*, 1992 ș.a. Volume de proză: *Duda*, 1973; *Bătruta*, 1975; *Toamna porumbeilor albi*, 1979; *Roman teatral*, (1984); *Focul din vatră*, 1982). Două

m

481

Mateesco-Matte

Dumitru Matcovschi

Nicolas Mateesco-Matte

Dan Mateescu

volum de teatru cu piesele *Președintele, Tata, Abecedarul, Ioan Vodă cel Cumplit* ș.a. Sute de articole de publicistică. Premiul Național al Republicii Moldova (1990). Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1995). Ordinul Republicii (1996). Marele Premiu pentru poezie Nichita Stănescu (1997). Ordinul Național Steaua României în grad de Comandor (2000).

Mateesco-Matte, Nicolas

(3.12.1913, Craiova)

Jurist. A absolvit Dreptul la București. S-a specializat la Paris. A plecat în Canada în 1950 și este membru al baroului din Québec din 1956. A fondat Institutul de Drept Aerian și Spațial, unde a fost și profesor la această disciplină. Lucrări: *Aerospace Law. From Scientific Exploration to Commercial Utilization*, 1977; *Space Policy and Programme: Today and Tomorrow*, 1980; *Arms Control and Disarmament in Outer Space*, 3 vol., 1985–1989. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Mateescu Bogdan, Cătălina

(27.09.1946, Pucioasa)

Pictoriță. A făcut cursuri de restaurare a picturii cu Bălașa Cantacuzino și Irène Tolstoi. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București, frecventând și cursurile de lingvistică matematică ale lui Solomon Marcus. A lucrat cu Milița Petrașcu (1971–1974). S-a stabilit în SUA în 1975 și a studiat la Foothill College, Stanford University, California. Din 1983 profesor de tehnica fotografurii și fotografiei la Tulane University, New Orleans. A avut expoziții personale în România, Germania, Marea Britanie, Franța, SUA, Canada, Belgia, Israel. Îmbină tradiția plastică și noile tehnologii (filmul, decupajul tipografic cu laviul, guașa, acuarela).

Mateescu, Cristea

(23.08.1894, Caracal – 14.06.1979, București)

Inginer. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele la București. Specializare

în Elveția și Franța. Profesor la București, Facultatea de Construcții, Secția mine, apoi la Chimie Industrială și la Silvicultură. Contribuții în domeniul construcțiilor hidraulice, mai ales baraje, al construcției liniilor aeriene pentru transportul energiei electrice. A organizat și condus, pentru prima oară în România, un serviciu pentru studiul hidroenergeticii pe cuprinsul râurilor Prahova, Ialomița, Târlung, Buzău-Bâsca, Siret. A instalat uzinele electrice de la Sinaia, Florești, Filaret, Moroieni, Bicaz, Argeșul superior și Târlung. Membru titular al Academiei Române (1974).

Mateescu, Dan

(15.11.1911, Călărași – 15.04.2008, Timișoara)

Inginer. A absolvit în 1929 liceul Știrbei Vodă din Călărași, iar în 1934 Școala Politehnică de la Berlin – Charlottenburg. Lucrează ca inginer constructor la uzinele din Reșița, unde, în perioada 1935–1948, inițiază, introducând în România, noi metode de proiectare a structurilor pentru podurile metalice, o serie de poduri de cale ferată, construite pe Someș, Jiu, Siret. Pe lângă poduri metalice, colaborează la proiectarea Uzinelor Malaxa, hangarelor de avioane Băneasa, Brașov și Cluj, a unor hale metalice industriale pentru uzinele din Bocșa și Reșița, precum și Palatul CFR din București. Ocupă în timp diverse funcții de conducere: șeful atelierului de proiectare de la UCM Reșița, șeful Fabricii de poduri și construcții metalice de la UCM Reșița și Bocșa. În 1948 devine profesor titular la disciplina construcții metalice a Politehnicii din Timișoara, pe care o va preda până în 1981. A sprijinit Facultatea de Construcții de la Cluj la înființarea acesteia prin predarea cursului de construcții metalice timp de doi ani. Preocupat permanent de formarea profesională, a redactat și publicat 18 tratate și cursuri universitare la edituri de prestigiu din țară și străinătate. Prima preocupare în momentul transferării la Institutul Politehnic din Timișoara a fost

Matei

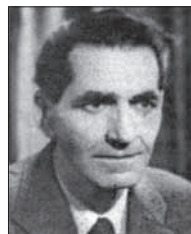
Gheorghe D. Mateescu

Olga Delia Mateescu

Alexie Mateevici

Ilie Matei

crearea Laboratorului de construcții metalice (1950), la ora actuală cel mai utilizat din țară. Membru titular al Academiei Române (1974) și fost președinte al filialei acesteia din Timișoara.

Mateescu, Gheorghe D.

(11.11.1928, Pitești)

Chimist. A absolvit Institutul de Medicină și Farmacie din București. Profesor la același institut. Din 1967 stabilit la Cleveland, SUA, unde este director al Departamentului de Instrumente Analitice Majore la Case Western Reserve University. A elaborat un tratat de spectroscopie în infraroșu și s-a preocupat de rezonanța magnetocelulară. Membru de onoare al Academiei Române (1995).

Mateescu, Olga Delia

(6.11.1949, Bistrița-Năsăud)

Actriță și scriitoare. Societară de onoare a Teatrului Național I.L. Caragiale, membră a Uniunii Scriitorilor din România și UNITER. Între 1968 și 1969 este studentă la Facultatea de Filologie (Secția limbi române și clasice), apoi urmează studii teatrale la IATC. Lucrări: literatură – *Capricii* (teatru), 1997; *Urme* (teatru), 1997; *Statuia Libertății* (teatru), 1999; *Medeea în război cu timpul* (teatru), 2000; *Ferma de struți* (teatru), 2002; *Manuscrisul* (roman), 2003; *Șampanie în lanul de grâu* (proză scurtă), 2004; *Căderea* (teatru), 2005. Premii și distincții: Premiul Școlilor de Teatru, 1973; Premiul de Creație al Teatrului Național pentru rolul Inocenta, din *Gimnastică sentimentală* de V. Voiculescu, 1980; Premiul UNITER pentru cea mai bună piesă a anului, *Capricii*, 1997; Premiul I.C. Brătianu la Concursul Național de Literatură Nihil Sine Deo, Brașov, pentru *Fantoma de la Coventry*, 1997; Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru dramaturgie (volumul *Ferma de struți*), 2003; Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler, 2004. Nominalizări: UNITER pentru piesa *Grenada*, la concursul cea mai bună piesă a anului 1998.

Mateevici, Alexie

nume la naștere **Alecu Mateescu**

(16.03.1888, Căinari, jud. Tighina – 13.08.1917, Chișinău)

Poet și om politic. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău și Academia Teologică din Kiev. A fost profesor la Seminarul Teologic din Chișinău. Militant pentru drepturile românilor, a scris poezii rămase simbolice: „Limba noastră”, „Țara”, „Mama”, din volumul *Poezii*, 1926, editat de P.V. Hanes. S-a ocupat de folclorul local: *Bocetele de înmormântare moldovenești*, 1911, și de texte vechi: *Țipăriturile noastre vechi*, 1915. A tradus din Cehov, Pușkin, Lermontov, Alexei Tolstoi ș.a.

Matei Basarab

V. Basarab, Matei

Matei al Mirelor

(1550, Pogoniani, Epir, Grecia – 1624, măn. Dealu) Mitropolit și cărturar. A studiat, ca și Dimitrie Cantemir, la Academia Patriarhiei din Constantinopol. A călătorit în Rusia și Polonia, venind în 1602 în Țara Românească, în tentativa de a strânge rândurile ortodoxiei răsăritene, bizantine. Din 1605 mitropolit de Mira Lichiei. Lucrările sale au constituit surse istorice pentru *Letopisețul Cantacuzinesc*, ca și pentru cronicarul Radu Popescu. Lucrări: *Povestire pe scurt despre neașteptata cădere din domnie a lui Șerban Vodă zis și Radu și despre venirea în Țara Românească a lui Radu Voievod, fiul lui Mihnea, 1611–1613* (publicată de mai multe ori în grecește la Veneția); *Sfaturi către Alexandru Iliaș* (în versuri). El a tradus din slavonă în grecește *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie*.

Matei Corvin

V. Huniade, Matei Corvin

Matei, Ilie

(20.05.1895, Cernicari, jud. Galați – 31.03.1969, Iași)

Chimist. A început Facultatea de Științe la Iași și a terminat-o la Berlin. Profesor de

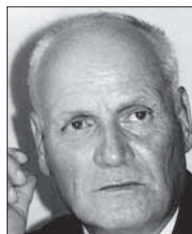
m

483

Matei

Valeriu Matei

Boris Matienco

Ion Gh. Maurer

Nicolae Mavrocordat

chimie organică la Facultatea de Chimie Industrială a Politehnicii și de igienă și controlul alimentelor la Medicina din Iași. Director al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iași. Contribuții în domeniul derivaților de condensare pentru obținerea de noi coloranți, al fenoplastelor de turnare, cercetare aplicată la Combinatul Chimic Făgăraș, al cauciucurilor poliuretanică, aplicație realizată la Combinatul Chimic Borzești. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Matei, Valeriu

(31.03.1959, Cazangic, Republica Moldova)

Poet. A început Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău și a continuat până la absolvire la Facultatea de Istorie a Universității de Stat M. Lomonosov din Moscova, specializându-se în etnologie (1983). A fost cercetător științific la Muzeul de Etnografie din Istra, regiunea Moscova, reprezentant al Uniunii Scriitorilor din Moldova la Uniunea Scriitorilor din URSS (1987–1990). În 1990 a devenit deputat în Parlamentul Republicii Moldova, unde a condus Comisia pentru mass-media (1990–1993), fiind vicepreședinte al legislativului (1998–1999) și președinte al Comitetului de cooperare Republica Moldova–Uniunea Europeană (1998–2001). Director al Editurii Hyperion și redactor-șef al ziarului *Mesagerul* al Partidului Forțelor Democratice. În 2007–2010 conduce un Departament al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: *Somn de lup* (1990), *Moartea lui Zenon* (1994), *Dimineața marelui oraș* (2003), *Orfeu și singurătatea* (2003), *Grecia imaginară* (2003). Este autorul dramei *Peregrinările și suferințele Spătarului Neculai din Milești* (în colaborare cu S. Saka, 1988). Distins cu Marele Premiu Nichita Stănescu pentru poezie (1995), Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române (1996), Medalia Mihai Eminescu (România, 2000), Ordinul Național Steaua României în grad de Comandor (2004).

Matienco, Boris

(3.08.1929, Cușmirca, Șoldănești, Basarabia – 26.11.2004, Chișinău)

Biolog, academician. Studii: Institutul Pedagogic Chișinău (abs. 1951). A făcut doctoratul la Institutul de Botanică din St. Petersburg (1952–1954). Activități: Institutul Pedagogic din Tiraspol (1955–1959), Grădina Botanică, șeful Laboratorului Anatomia Plantelor (1959–1978). Ulterior – la Institutul de Genetică (1978–1984) și de Fiziologie a Plantelor (1984–2004). A activat prin cumul și la Universitatea de Stat. Publicații: circa 700 articole și peste 20 monografii.

Maurer, Ion Gheorghe

(23.09.1902, București – 8.02.2000, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la București. Director la Institutul de Științe Juridice. În 1937 a devenit membru al Partidului Comunist din România. Între 1947 și 1951 a deținut funcția de președinte al Comitetului Olimpic Român. A fost prim-ministru al României în perioada 1961–1974 și președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române între 1958 și 1961. Ministru de Externe (1957–1958). S-a retras din viața publică în 1974. Membru titular al Academiei Române din 1955.

Mavrocordat

Dinastie de domni fanarioți. Primul notabil a fost Alexandru Mavrocordat (1636–1709), dragoman (translator) al Porții Otomane. A absolvit Medicina și Filosofia la Universitatea din Bologna. A făcut parte din culisele Tratatului de la Passarovitz (1699). S-a căsătorit cu nepoata domnului Moldovei Alexandru Iliș (Mușatin). Fiul lor, Nicolae Mavrocordat, a fost ultimul mare dragoman al Curții Otomane și a devenit domn al Moldovei (1708, primul domn fanariot al țării române) după Mihail Racoviță, ultimul domn pământean. Doar Dimitrie Cantemir a reușit, scurtă vreme, să întrerupă, în Moldova, șirul domniilor fanariote. Otomanii

Mazilu

au optat pentru soluția fanariotă (greci din Fanar, cartier al Constantinopolului) deoarece toți domnii pămâneni acționau pentru obținerea independenței. N-au luat însă în considerație faptul că, pe termen lung, efectul a fost chiar mai nociv pentru imperiu. Deoarece grecii se considerau urmași ai Bizanțului, românii urmași ai Imperiului Roman, aveau o moștenire culturală și religioasă de apărut. De aceea circulația bunurilor culturale între Dunăre și Mediterana a dus, în final, la conștientizarea pericolului musulman pentru toată creștinătatea răsăriteană. Constantin M., fiul lui Nicolae, a fost domn atât în Moldova (1733–1735, 1741–1743, 1748–1749, 1769), cât și în Țara Românească (1730, 1731–1733, 1735–1741, 1744–1748, 1756–1758, 1761–1763), unificând astfel legislația și stabilind premise pentru unitatea spațiului identitar românesc ca parte a ortodoxiei răsăritene.

Maximilian, Constantin

(2.08.1928, București – 11.04.1997, București)

Medic (genetician). A absolvit Medicina la București. S-a specializat la Moscova și în SUA. Cercetător la Centrul de Cercetări Paleoantropologice, a făcut cercetări de paleoantropologie în peșterile Ponor, Ohaba, Sărata Monteoru, Peștera Muierii. Unul dintre pionierii relansării bioeticii și geneticii umane în țara noastră, în formula sa modernă. În 1958 a organizat primul laborator de genetică medicală din România. A redactat peste 20 de volume de antropologie, bioetică și genetică umană, între care: *Ereditatea umană între tipar și eroare*, 1970; *Sterilitatea, o problemă de genetică*, 1971; *Citogenetica medicală umană*, 1978; *Dicționarul Enciclopedic de Genetică*, 1984. Membru al Societății Franceze de Antropologie, al Asociației Internaționale de Biologie Umană, al Societății Europene de Biologie Genetică. Membru corespondent al Academiei Române (1992).

Maximilian, Velimir

(1882, Buzău – 1959, București)

Actor. Prieten din copilărie cu tenorul Leonard. Fiul său, Puui, ca și nepotul său, Mihai (primul soț al Stelei Popescu), au fost autori de scheciuri și reviste comice. A absolvit Conservatorul de Muzică și Declamație la București chiar înainte de a termina liceul, ca și Tony Bulandra, cu care a fost coleg și prieten. A jucat în Compania Tony și Lucia Sturdza Bulandra, ca și în altele, de preferință roluri comice. Memorabil mai ales pentru rolurile din I.L. Caragiale și Gogol. A jucat în filmul *Un leac pentru soacre*, 1913, pe care l-a și regizat.

Velimir Maximilian

Octav Mayer

Maxy, M.H., nume la naștere Max Hermann
(26.10.1895, Brăila – 19.06.1971, București)

Pictor. Evreu german ca origine. A studiat Arte Plastice la București și s-a specializat la Berlin cu Arthur Segal (cubist). Unul dintre promotorii avangardei în România. A făcut parte din gruparea revistei *Contemporanul*. Director al Muzeului Național de Artă. A făcut scenografie (mai ales pentru Teatrul Evreiesc de Stat din București, unde a fost director) și artă decorativă. Lucrări: *Madona; Muncitori; Nud cu Idol, Piața Sf. Gheorghe; În Cârje*. Lucrări ale sale se găsesc în SUA, Olanda, Franța, Italia, Israel.

Mayer, Octav

(22.09/4.10.1895, Mizil – 9.09.1966, Iași)

Matematician. A luat parte la războiul de reîntregire a neamului (1918). A fost primul doctor în matematică pură al Universității din Iași. S-a specializat la Torino. A fost profesor la Universitatea din Cernăuți, apoi la Facultatea de Științe Fizico-Matematice a Universității din Iași. Contribuții în domeniul calculului diferențial și integral și al geometriei. A colaborat cu A. Myller în domeniul geometriei. Lucrări: *Opera matematică*, 1974; *Teoria funcțiilor de variabilă complexă*, 2 vol., 1981, 1990. Laureat al Premiului de Stat (1952). Membru al Academiei de Științe din România. Membru al Academiei Române (1955).

Mazilu, Dan Horia

(20.04.1943, Pitești – 16.09.2008, București)

Istoric literar. Urmează Facultatea de Limbi Slave a Universității din București (1961–1966). Cadru didactic la Facultatea de Limbi Slave. După 1990 devine cadru didactic la Catedra de literatură română veche a Facultății de Limba și Literatură Română a Universității din București și decan (1994–2004). Director al Bibliotecii Academiei Române. Lucrări: *Opera umanistului Udrishte Năsturel în contextul relațiilor româno-slave* (1972); *Udrishte Năsturel*, monografie (1974); *Barocul în*

m

485

Mazilu

Dan Horia Mazilu

Panaite C. Mazilu

Teodor Mazilu

Horațiu Mălăele

literatura română din secolul al XVII-lea (1976); *Cronicarii munteni* (1978); *Varlaam și Ioasaf. Istoria unei cărți* (1981); *Literatura română în epoca Renașterii* (1984); *Proza oratorică în literatura română veche*, 2 vol., (1986–1987); *Vocația europeană a literaturii române vechi* (1991); *Recitind literatura română veche*, vol. I (1994); *Literatura română barocă în context european* (1996); *Cronicarii moldoveni* (1997); *Introducere în opera lui Dosoftei* (1997); *Recitind literatura română veche*, vol. II (1998); *Noi despre ceilalți. Fals tratat de imagologie* (1999); *Introducere în opera lui Antim Ivireanul* (1999); *O istorie a blestemului* (2001); *Voievodul dincolo de sala tronului*, Iași (2003); *Lege și fărădelege în lumea românească veche* (2006). Membru corespondent al Academiei Române (2006).

Mazilu, Panaite C.

(21.03.1915, Broșteni, Vrancea)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din București. A lucrat la Direcția de Studii și Arhitectură a CFR. A fost profesor la Facultatea de Construcții a Politehnicii din București și la Academia Tehnică Militară. Contribuții în domeniul rezistenței materialelor. A coordonat lucrările de construcție pentru aerogara Băneasa, Casa Presei Libere, Intercontinental, Sala Palatului, Teatrul Național, Aula Facultății de Drept, Athénée Palace, blocurile din cartierul bucureștean Bucur-Obor. Lucrări: *Statistica construcțiilor*, 2 vol., 1955, 1959; *Teoria și calculul plăcilor curbe subțiri*, 1983; *Aplicarea teoriei elasticității și a plăcilor în calculul construcțiilor*, 1986. Membru al Asociației Inginerilor Construcțori din România, membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru al Asociației de Inginerie Seismică din România, membru al Asociației Internaționale de Poduri și Șarpante din Elveția, membru al Asociației pentru Clădiri Înalte din SUA. Membru de onoare al Academiei Române (1993), membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România (1998).

Mazilu, Teodor

(11.08.1930, București – 18.10.1980, București) Dramaturg și prozator. A absolvit o facultate muncitorească. A fost redactor la *Tânărul muncitor*, *Scântea tineretului* ș.a. A scris numeroase foiletoane care l-au impus ca talent satiric. A scris comedii: *Proștii sub clar de lună* (1964), *Tandrețe și abjecție* (1968, Premiul Uniunii Scriitorilor), *Treziți-vă în fiecare dimineață* (1969), *Don Juan moare ca toți ceilalți* (1970), dar și schițe: *O plimbare cu barca* (1964), *Vara pe verandă* (1966). Ca romancier își refuză aproape total predispoziția comică. Romanele *Bariera* (1955, revăzut în 1962, Premiul Academiei), o proză a periferiei muncitorești bucureștene, și *Aceste zile și aceste nopți* au declanșat la timpul lor ample controverse în presă. Talentul său epic izbutește în narațiunile adunate în volumele *Proză satirică* (1969); *Pălăria de pe noptieră* (1972); *Iubiri contemporane* (1975); *Doamna Voltaire* (1979), redate în antologia *Pelerinaj la ruinele unei vechi pasiuni* (1980); *Frumos e în septembrie la Veneția*, 1973; *Fotbalul n-a fost creat de diavol* (1972); *Ipocrizia disperării* (1972); *Păinea la loc fix* (1972); *Înmormântare pe teren accidentat* (1973, nuvele); *Într-o casă străină* (1975, roman); *Fugiți, vin clienții!* (1979, piesă într-un act); *Soarele și ambianța* (1983, schițe și nuvele, postum).

Mălăele, Horațiu

(1.08.1952, Târgu-Jiu)

Actor, regizor și caricaturist. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale în 1975, clasa profesor Octavian Cotescu. Interpret consacrat de comedie, personajele sale sunt realizate în maniera îmbinării bufoneriei cu absurdul comic și cu întregul subtext tragic al acestuia. Roluri în teatru: *Pălăria florentină* de Eugène Labiche, regia Ovidiu Schumacher, 1974; *Opera de trei parale* de Bertolt Brecht, regia Octavian Cotescu, 1974; *Procese* de Alexandru Voitin, regia Octavian Cotescu, 1974; *Regele Cerb* de Carlo Gozzi, regia Bogdan Berciu, 1975;

Mănescu

Tinerețe fără bătrânețe de Eduard Covalli, regia Cătălina Buzoianu, 1975; *O sărbătoare princiară* de Theodor Mazilu, regia Horațiu Mălăele, 1982; *Acești îngeri triști* de D.R. Popescu, regia Mircea Cornișteanu, 1983; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, regia Sorana Coroamă Stanca, 1983; *Leția* de Eugène Ionesco, regia Horațiu Mălăele, 1996; *Astă seară se joacă fără piesă* de Luigi Pirandello, regia Eugen Todoran, 1987; *Măscăriciul* după A.P. Cehov, regia Horațiu Mălăele, 2005; *Revizorul* de N.V. Gogol, Teatrul de Comedie, 2006. Film: *Muntele ascuns*, regia Andrei Cătălin Băleanu, 1974; *Gloria nu cântă*, regia Alexandru Bocăneț, 1976; *Pentru patrie*, regia Sergiu Nicolaescu, 1977; *Septembrie*, regia Timotei Ursu, 1977; *Divorț din dragoste*, regia Andrei Blaier, 1991; *Această lehamite*, regia Mircea Daneliuc, 1993; *Timpul liber*, regia Valeriu Drăguianu, 1993; *Amen*, regia Costa Gavras, 2001; *Vine Poliția*, regia Traian Corbescu, 2008; *Poker*, regia Sergiu Nicolaescu, 2010. Premii: *Tinerețe fără bătrânețe* – Premiul pentru interpretare – Iași, 1975; *Divorț din dragoste* – Premiul pentru cel mai bun actor, Costinești, 1991; *Mincinosul* – Premiul UNITER 1992; *Puricele* – Premiul de regie AUR, 1993, Premiul pentru interpretare la Festivalul Național I.L. Caragiale, București, 1993, ca și Premiul Asociației Umoriștilor Români pentru interpretare, 1993; *Unde-i revolverul?* – Premiul UNITER, 1998; *Bani din cer* – Premiul pentru cel mai bun spectacol la Festivalul Național de Comedie, Galați, 2001. Volume: *Horațiu despre Mălăele*.

Mămăligă, Mihai(I)

(20.02.1945, Chișinău – 10.01.2001, Chișinău) General. A absolvit Școala Militară de Tancuri din orașul Kazan (1973) și apoi Academia Militară a trupelor blindate Mareșal Malinovski. A activat în diferite funcții ale corpului de comandă în cadrul forțelor armate ale fostei URSS, apoi în Statul Major al Apărării Civile a Republicii Moldova. A fost prim-viceministru al Afacerilor Interne, șef al Departamentului Securitate publică al Ministerului Afacerilor Interne (comandant al trupelor de carabinieri), 1992–1997.

Mănăilă, Rodica

(25.01.1935, București – 14.04.2002, București) Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică a Universității din București. A lucrat la Institutul de Fizică, unde a pus bazele Colectivului de Cercetări Structurale Röntgen prin Difracție. A avut contribuții în realizarea modelului structural al germaniului (printre primele lucrări în literatura internațională de specialitate) și aliajelor metalice cristaline.

Corneliu Mănescu

Manea Mănescu

Lucrări: *Structura semiconducturilor amorfi*, 1970; *Difracția razelor X și a neutronilor*, 1972. Membru corespondent al Academiei Române, 1992.

Mănescu, Corneliu

(8.02.1916, Ploiești – 26.06.2000, București)

Diplomat. A studiat Dreptul și Științele Economice la București. Membru al Partidului Comunist Român din 1936, ca student. Vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării, ambasador în Ungaria, șef al Direcției Superioare Politice a Armatei cu gradul de general-maior, apoi ministru al Afacerilor Externe (vreme de 11 ani) și președinte al Adunării Generale a Națiunilor Unite, ambasadorul României în Franța. A restabilit relațiile României cu țările Europei Occidentale. În 1989 a devenit liderul mișcării reformiste din PCR, fiind unul dintre semnatarii „scrisorii celor șase”, alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bărlădeanu, Silviu Brucan, Constantin Pârvolescu și Grigore Răceanu. După 1989 membru în Consiliul Frontului Salvării Naționale.

Mănescu, Manea

(9.08.1916, Brăila – 25.02.2009, București)

Politician, economist. Fiu al unui membru fondator al PCR (1921). A absolvit ASE la București și a fost profesor de economie la aceeași instituție. Director al Departamentului de Economia Muncii, director general la Direcția de Statistică, ministru de Finanțe (1955–1957), primul vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării, secretar general al Comitetului Național de Sociologie de pe lângă Academia Română, membru al CC al PCR (din 1960), membru al Marii Adunări Naționale (Parlamentul socialist) și președinte al ei din 1961, membru al Consiliului Național al Cercetării Științifice (din 1965), președinte al Comitetului pentru Economie și Finanțe, vicepreședinte al Consiliului de Stat (din 1969), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, președinte al Comitetului de

m

487

Mănucă

Dan Mănucă

Valter Mărcăineanu

Stat al Planificării, membru al Prezidiului Permanent al CC al PCR. A fugit împreună cu soții Ceaușescu în helicotperul acestora în decembrie 1989. Arestat după 1989. Lucrări: *Statistica calității producției industriale* (1965) – în colaborare cu Ludovic Tovissi, N. Rancu și I. Marcus; *Mașini de calcul pentru mecanizarea și automatizarea lucrărilor economice și administrative* (1966) – în colaborare cu Vasile Biță, Grigore Grama și Valeriu Pescaru; *Statistică agricolă și silvică* (1968) – în colaborare cu E. Barat, Mircea Bulgaru și P. Onica; *Metode matematice moderne aplicate în organizarea și planificarea lucrărilor de construcții și montaj* (1969) – în colaborare cu Anatol Macriș și Vincențiu Dumitru; *Cibernetică economică* (1979); *Avuția națională* (1984); *Cibernetica și revoluția tehnico-stiințifică* (1988) – în colaborare cu Mihail Florescu și Eugeniu Niculescu-Mizil. Membru al Academiei Române (1961), exclus în 1990.

Mănucă, Dan

(20.05.1938, Iași)

Istoric literar și filolog. A făcut Filologia la Iași. A fost cercetător la Institutul de Filologie Română din Iași, unde devine apoi director. Lucrări: *Scriptori junimiști*, 1971; *Critica literară junimistă*, 1975; *Argumente de istorie literară*, 1978; *Pe urmele lui Mihail Sadoveanu*, 1982; *Lectură și interpretare. Un model epic*, 1988; *Analogii. Constante ale istoriei literare românești*, 1995; *Liviu Rebreanu sau lumea prezumtivului*, 1995; *Introducere în opera lui I. Al. Brătescu-Voinești*, 1997; *Perspective critice*, 1998; *Pelerinaj spre ființă. Eseu asupra imaginarului poetic eminescian*, 1999; *Principiile criticii literare junimiste*, 2000; *Opinii literare*, 2001.

Mărcăineanu, (Nicolae) Valter

(30.05.1840, București – 30.08.1877, Grivița)

Erou al Războiului de Independență. Căpitan în Regimentul 8 de linie. În urma ajutorului solicitat pe 19 iulie de armata rusă, care lupta la Plevna cu otomanii, armata română a intrat în luptă. Generalul Armatei

de Operații era A. Cernat, iar al Armatei de Vest româno-ruse Carol I. A pierit luptând pentru reduta Grivița 2, pe care a cucerit-o. Pe locul acela se află o statuie a sa.

Mărcăineanu, Ștefania

(18.06.1882, București – 1944, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimice, la București. A fost profesoară la Liceul de Fete din capitală. După Primul Război Mondial a plecat la Paris și a lucrat în laboratorul Mariei Curie, la Institutul Radiumului, apoi la Observatorul Astronomic de la Meudon. Irène Joliot-Curie (Premiul Nobel) mărturisea într-un articol din *Neues Wiener Journal* (5 iunie 1934) că „savanta română, domnișoara Mărcăineanu, a anunțat încă în 1924 descoperirea radioactivității artificiale”. În 1925 a început să lucreze la Facultatea de Științe din București și a creat primul laborator de radioactivitate din România. A întreprins interesante experiențe de provocare a ploii artificiale, în țară și străinătate, cu ajutorul unor săruri radioactive, obținând unele rezultate (în Bărăgan, în Sahara etc). A publicat lucrări valoroase privitoare la legătura dintre cutremure și precipitații și a fost cea dintâi care a semnalat că în ajunul producerii cutremurelor se constată o creștere sensibilă a radioactivității în zona epicentrului, datorită degajării de radon radioactiv.

Mărculescu, Adela

(21.12.1938, Aiud)

Actriță. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București, la clasa lui Alexandru Finți. Actriță la Teatrul Național din București. A interpretat roluri și la Teatrul din Ploiești, la Teatrul Radu Stanca din Sibiu, la Teatrul Mic, la Radiodifuziune și în filme. Roluri în teatru: *Înșir te mărgărite*, 1964; *Nuntă însângărată*, 1966; *Regina de Navarra*, 1967; *Părinții teribili*, 1968; *Coana Chirița*, 1969; *Take, Ianke și Cadâr*, 1971; *Dona Diana*, 1973; *Danton*, 1974; *Gaițele*, 1977; *Alexandru Lăpușneanu*, 1978; *Poveste din Hollywood*, 1984; *Torquato Tasso*, 1988; *Electra – O trilogie antică*, 1990; *Vrăjitoarele din Salem*, 1991; *Harvey*, 1994; *Omul care a văzut moartea*, 1997; *Vecina de alături*, 2000; *Viață de actor*, 2003; *Dulcea pasăre a tinereții*, 2005; în film: *Serbările galante*, 1965; *Bătălie pentru Roma*, 1968; *Hyperion*, 1975; *Iancu Jianu haiducul*, 1981; *Alo, aterizează străbunica*, 1981; *Cine iubește și lasă*, 1982; *Galax*, 1983; *Surorile*, 1984; *Declarație de dragoste*, 1985; *Să-ți vorbesc despre mine*, 1987; *Diplomatic Siege*, 1999; *Păcală se întoarce*, 2006. Din 2001 este cetățean de onoare al municipiului București.

Mărginean

Adela Mărculescu

Gheorghe Mărdărescu

Apostol Mărgărit

Viorel Mărginean

Mărdărescu, Emil

(1880, Iași – 1935, București)

Pilot și inventator. Nepot de frate al lui Gheorghe M. A absolvit Școala de Pilotaj de la București, locuind la unchiul său. A inventat o elice de avion cu unghi de înclinație variabil al paletelor și a realizat un tip de avion cu care a zburat în 1911. S-a dedicat, după Primul Război Mondial, cercetării în domeniul petrolului (extracției, rafinării și petrochimiei) și afacerilor cu petrol, fiind proprietar de sonde și terenuri petrolifere la Câmpina și creator al școlii de maiștri sondori de aici. Este inventatorul forajului rotativ, brevetat în România și în Franța, la începutul anilor 1920, invenția sa aplicându-se ulterior în întreaga lume.

Mărdărescu, Gheorghe

(4.08.1866, Iași – 5.09.1938, Bad Nauheim, Germania)

General. Unchi al lui Emil M. A absolvit Școala de Ofițeri de Cavalerie și Infanterie și Academia Militară la București. Specializare la Brueck și Spandau în Germania. Comandant fondator al Școlii de Tragere a Infanteriei, director de studii la Academia Militară, apoi comandant al ei. În 1919 a devenit comandant suprem al trupelor de sud din Transilvania (cele de nord fiind comandate de Traian Moșoiu) și a intrat în Budapesta în 1919 (revoluția maghiară). Ministru de Război liberal (brătienist, 1922–1926). Supranumit generalul Ungariei, a fost decorat cu Ordinul Militar Mihai Viteazul clasa a III-a.

Mărdărescu, Radu Emil

(19.02.1907, București – 10.09.1968, București)

Inginer. Fiu al lui Emil M. și nepot al lui Gheorghe M. A absolvit Technische Hochschule la Dresda. A lucrat la Fabrica de Motoare IAR, devenind inginer-șef constructor (1949). S-a ocupat de determinarea distribuției optime a motorului cu 14 cilindri în stea dublă, IAR-1000 A, și de studiul constructiv al unei serii de motoare de șapte și nouă cilindri în

stea, cu puteri cuprinse între 250 și 400 CP. Sub conducerea lui s-au executat tractoarele IAR-22 și IAR-23, autoturismul prototip IAR-002 și motocompresorul IAR-003. Din 1948 începe activitatea didactică la Institutul Forestier, unde predă cursuri de matematici, mecanică și rezistența materialelor. În 1949 înființează Catedra de automobile și tractoare la Facultatea de Mecanică. A realizat primele omologări la motoarele SR 101 și SR 211. Cele mai însemnate realizări ale sale au fost: motorul prototip IAR-1500 și motorul prototip IAR-7 M. În 1938 a propus proiectarea unui motor de 14 cilindri în stea dublă, de 1 500 CP, răcit cu aer. Ministerul Aerului și Marinei a refuzat bugetul pentru producerea lui și uzina franceză Gnôme-Rhône l-a produs și l-a vândut germanilor, care au echipat cu el avioanele de vânătoare Focke-Wulf 190 D9 și avionul de transport Gigant.

Mărgărit, Apostol

(? .08.1836, Avdella, Grecia – 6.10.1903, Monastăr, Macedonia)

Pedagog. A fost liderul național al aromânilor din Imperiul Otoman, dascăl și inspector școlar pentru Macedonia. A militat pentru strângerea relațiilor diplomatice dintre România și Imperiul Otoman. Au existat două încercări de asasinat asupra lui. Lucrări: *Raport despre persecuțiile școlărilor române în Macedonia din partea Grecilor* (1875), *Refutation d'une brochure grecque par un Valaque épirote* (1878), *Etudes Historiques sur les Valaques du Pinde, par un Valaque Épirote* (1880), *Les Grecs, les Valaques, les Albanaïs et l'Empire turc par un Valaque du Pinde* (1886), *Memoriu privitor la școlăile române de peste Balcani* (1887), *La politique grecque en Turquie* (1890), *Școlăile române din Macedonia* (1895). Membru corespondent al Academiei Române (1889).

Mărginean, Viorel

(12.12.1933, Cenade, Alba)

Pictor. Ministru al Culturii (1995–1996). A absolvit Institutul de Arte Plastice la București. La un moment dat, a propus un

m

489

Mătcaș

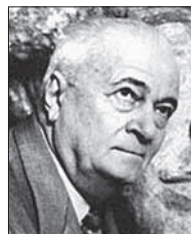
Nicolae Mătcaș

Valentin Mândăcanu

Vasile Mârza

Cornel Medrea

program național pe 200 de ani pentru amenajarea urbanistică a Bucureștiului. A expus în numeroase țări, în 1993 la UNESCO. Membru al Academiei Europene de Științe, Arte și Litere din Paris. Membru al Academiei Internaționale de Artă Modernă, Roma. Membru de onoare al Academiei Române (2006).

Mătcaș, Nicolae

(17.04.1940, Crihana Veche, jud. Ismail, Basarabia)

Lingvist și poet. A absolvit Facultatea de Istorie și Litere a Universității de Stat din Chișinău (1962). Specializare la Universitatea de Stat din Leningrad. Doctor Honoris Causa al Universității Al. I. Cuza din Iași (1993) și al Universității din București (1995). A fost ministru al Învățământului din Republica Moldova, șef de catedră și decan la Institutul Pedagogic (azi Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă) din Chișinău. A adus o contribuție substanțială la studierea istoriei și problemelor dezvoltării limbii române de la est de Prut (fiind secretar al unei comisii interdepartamentale create în acest scop) și la elaborarea și aprobarea legislației lingvistice din 1989 a Republicii Moldova. Angajat al Ministerului Educației și Cercetării din România, la Serviciul României de pretutindenii (din 1995). Lucrări în domeniul lingvisticii și al cultivării limbii române: *Introducere în lingvistică* (în colaborare, 1980), *Lingvistica generală* (în colaborare, 1984), *Coloana înfinită a graiului matern* (în colaborare, 1990), *De la grotesc la sublim* (1995), *Român mi-e neamul, românesc mi-e graiul* (1998). Cărți de poezie: *Surâsul Giocondei* (București, 1997), *Trenul cu un singur pasager* (1998), *Azur* (Timișoara, 2002), *De-a Alba-Neagra* (București, 2006). Distins cu Ordinul Gloria Muncii (1996) și Ordinul Republicii (2010).

Mândăcanu, Valentin

(27.07.1930, Mihăileni, jud. Bălți, Basarabia)

Lingvist și publicist. Tatăl său a fost director al școlii din sat, unde a învățat marel

lingvist Eugeniu Coșeriu. În 1944 s-a refugiat cu părinții la Craiova. În 1951 s-a întors la Chișinău, unde și-a continuat studiile la Institutul Pedagogic de Stat Ion Creangă. A fost profesor la Școala Pedagogică din Călărași (Republica Moldova), redactor stilizator la revista *Moldova*, traducător la Agenția Telegrafică a Moldovei și la Enciclopedia Sovietică Moldovenească, de unde a fost concediat pentru românizarea „limbii moldovenești”. Editorial s-a afirmat prin cartea *Exprimarea corectă* (1967). Alte lucrări importante: *Cuvântul potrivit la locul potrivit* (1979), *Veșmântul ființei noastre* (revista *Nistru*, 1988, nr. 4), care a servit drept imbold pentru revenirea scrisului est-prutean la alfabetul latin, *Între acasă și acasă* (2000), *Spărturi în gheața tăcerii* (2009). Este cetățean de onoare al municipiului Chișinău (2009).

Mârza, Vasile

(30.12.1902, com. Șipote, județul Iași – 10.11.1995, Iași)

Medic, histolog și biolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Iași. S-a specializat la Lyon și Paris. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din Iași, apoi din București. A condus Laboratorul de oncologie al Academiei Române (1948–1958). A fost ambasador al României în Belgia, ministru al Sănătății. Contribuții în domeniul histobiologiei. A imaginat un microcomparator pentru histochimia cantitativă a potasiului. Lucrări: *Histochimie du spermatozoide* (1930); *Histophysiologie de l'ovogénèse* (1938); *Embriotropia* (1954); *Biomorfologia corticalei ovariene la mamifere* (1972) – în colaborare; *Morfogeneza vițelului* (1972) – în colaborare. Membru titular al Academiei Române (1948), președinte al filialei Iași a Academiei (1959–1963).

Medrea, Cornel

prenume la naștere **Corneliu Virgiliu**

(8.03.1888, Miercurea Sibiului –

25.06.1964, București)

Sculptor. Urmează Școala de Arte Decorative din Budapesta, ca elev al sculptorului

Meinhard

György Zala. Între 1912 și 1913 a întreprins călătorii în diverse țări europene, vizitând muzeele de arte plastice. Din 1914 participă la Saloanele Oficiale din București, la expozițiile grupărilor Tinerimea Artistică, Artă română etc. Expune la Bienala din Veneția (în anii 1928, 1938, 1956 și 1958) și la multe alte manifestări artistice din străinătate. Între 1939 și 1964 a fost profesor de sculptură la Academia de Arte Frumoase din București (respectiv Institutul Nicolae Grigorescu). A practicat toate genurile sculpturii, cultivând forme pline, robuste, având ca ideal simplitatea realității. Portretele, seriile de maternități, evocările istorice (*Dragoș Vodă și Zimbrul*), reprezentările alegorice (*Atlas, Pescarii, Victorie*) converg spre manifestarea unei plenitudini, a unui optimism bazat pe afirmarea imaginii umane (*Aleea Clasicilor* din Grădina Publică Ștefan cel Mare, Chișinău). Alte lucrări: *George Coșbuc*, bust, 1914 (Sibiu); *Aristide Demetriade* în rolul lui Hamlet, 1919 (Teatrul Național din București); *Molière*, bust, 1919 (Teatrul Național din București); *Victor Hugo*, bust, 1919 (Teatrul Național din București); *B. Șt. Delavrancea*, bust, 1920 (Șoseaua Kiseleff, București); *Monumentul eroilor ceferiști*, 1923, împreună cu Ion Jalea (București); *Șt. O. Iosif*, bust, 1926 (Parcul Central, Brașov); *Monumentul lui Avram Iancu*, 1927 (Câmpeni); *Statuia lui Andrei Mureșanu*, 1932 (Bistrița); *Statuia lui Vasile Lucaci*, 1932 (Satu-Mare); *Ovidiu*, 1927 (Șoseaua Kiseleff, București); *Reliefulurile de la Mausoleul de la Mărășești*, 1930, împreună cu Ion Jalea; *Statuia Dr. Ioan Rațiu*, 1929 (Turda); *Medaliaone ale voievozilor români*, 1934 (Palatul Regal, București); *Mihai Eminescu*, bust, 1938 (Giurgiu); *Gheorghe Lazăr*, bust, 1938 (Avrig); *Pescarii*, grup statuar, 1959 (Constanța). A primit Diploma de Onoare la Expoziția Internațională de la Barcelona (1929), Marele Premiu la Expoziția Internațională de la Paris (1937) pentru relieful *Dragoș Vodă și Zimbrul*, Premiul internațional la Expoziția internațională de la New York (1939) pentru relieful *Cultura*, Premiul de Stat (1956), titlul de Artist al Poporului (1957). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Mehedințeanu-Ionescu, Margareta

(12.04.1938, București)

Parașutistă. A absolvit Școala de Parașutism la Popești Leordeni, fiind prima femeie din România cu brevet. A făcut parte din echipa națională de parașutism și a participat la minguri aviatice în țară și în străinătate. A pregătit voluntar parașutiști la Cercul de aviație Grița Roșie.

Simion Mehedinți

Mayer E. Meinhard

Mehedinți, Simion

(19.10.1868, Soveja - 14.12.1962, București)

Geograf și geopolitician. Spirit filosofic, format la școala lui Titu Maiorescu, a desfășurat o vastă activitate culturală ca educator, cu deosebire al tineretului, prin scrierile și numeroasele sale conferințe ținute în fața studenției române din centrele universitare ale țării. Și-a făcut studiile la București, apoi în Franța și Germania. A fost profesor la Universitatea din București, la prima catedră de geografie din România. Profesor al viitorului rege Mihai I. A fost director al revistei *Convorbiri literare*. A avut un rol important în dezvoltarea gândirii geografice și geopolitice în România. S-a preocupat de stabilirea obiectului și conținutului geografiei, de precizarea locului ei în sistemul științelor, de determinarea legilor și categoriilor geografice și a metodelor de cercetare în geografie și geopolitică. A elaborat un sistem propriu de gândire geografică, concretizat în lucrarea fundamentală *Terra - introducere în geografie ca știință* (2 vol., 1931). I-a avut studenți pe George Vâlsan, Constantin Brătescu, Vintilă Mihăilescu și alții. Lucrări: *Die Kartographische Induktion* (teză de doctorat), Leipzig, 1900; *Eterogenitatea celor patru sfere*, 1900; *Problemele geografiei contemporane ca știință despre Cosmos*, 1900; *Introducere în studiul geografiei*, 1904; *Die rumänische steppe*, 1904; *Către noua generație*, 1912; *Poporul*, 1913; *Primăvara literară*, 1914; *Omul politic*, 1915; *Cadrul antropogeografic. Transilvania, Banatul, Crișana și Maramureșul*, vol. I, 1918-1928; *Terra* (metodologie geografică), București, 1930. Membru titular al Academiei Române din 1915.

Meinhard, Mayer E.

(1929, București)

Fizician. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din București și Facultatea de Fizică-Matematică a Universității din București. Specializare la Institutul de Fizică Nucleară de la Dubna, URSS, Brandeis University și Indiana

m

491

Meissner

Constantin Meissner

Melchisedec

Cleopatra Melidoneanu

University în SUA. În prezent profesor emerit de fizico-matematici la Universitatea din California. Profesor invitat la Collège de France, Institute des Hautes Études Scientifiques și École Normale Supérieure din Paris, universitățile din Hamburg, Köln și Bonn, Universitatea Ebraică din Tel Aviv și Weizmann Institute, Rehovot, Israel, Universitatea din Roma, Harvard, Princeton și Rutgers din SUA. Contribuții la fizica cuantică prin descrierea de fascicule fibratate a teoriilor de calibrare. Este și unul dintre autorii Proiectului Genealogia Matematicii (inventarierea profesorilor și descendenților lor, așa cum a evoluat disciplina în timp). Lucrări: *Câmpul cuantic și particulele elementare*, 1959; *Introduction to the Fiber-Bundle Approach to Gauge Theories*, 1977; *Lie Groupoids versus Principal Bundles in Gauge Theories*, 1990; *Wavelet and Fourier Analysis of Atmospheric Turbulence*, 1993, în colaborare; *Structure and Interpretation of Classical Mechanics*, 2001, în colaborare. Membru al Societății Americane de Fizică. Medalia Collège de France, 1986.

Meissner, Constantin

(27.05.1854, Iași – 9.09.1942, Iași)

Pedagog, om politic. German la origine. A început Filosofia la Iași și a continuat-o la Viena și Berlin. A fost profesor de germană la Școala Normală și la Institutul Pedagogic din Iași. Junimist. Ministru al Industriei și Comerțului, președinte al Camerei Deputaților, ministru al Lucrărilor Publice. Fondator al Societății de Gimnastică, Sport și Muzică din Iași. Lucrări: *Educația și viața socială*, 1906; *Copii cu rele porniri și școlile de îndreptare*, 1909; *Pe marginea Codului penal în legătură cu problema minorilor culpabili*, 1933. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Melchisedec, nume la naștere Mihail Ștefănescu, arhieru cu titlul Tripoleos

(15.02.1823, Gârcina, jud. Neamț –

16.05.1892, Roman, jud. Neamț)

Episcop și istoric. A studiat la Seminarul de la Socola și Academia Teologică din Kiev.

Profesor la Seminarul din Socola, director al Seminarului din Huși. S-a călugărit în 1843. Episcop de Huși. Unionist. A editat izvoare documentare: *Chronica Hușilor și a episcopiei cu asemenea numire*, 1869. A scris *Teologia dogmatică a Bisericii Ortodoxe Catolice de Răsărit*, 1855 (greco-catoliciei); *Introducere în sfințele cărți ale Vechiului și Noului Testament*, 2 vol., 1860; *Lipovenismul, adică schismaticii și ereticii rusești*, 1871 (tradusă din grecește); *Inscripția de la mănăstirea Războieni*, 1882; *Papismul și starea culturală a bisericii ortodoxe în regatul României*, 1883. Și-a donat întreaga bibliotecă Academiei Române. Membru al Academiei Române (1870) și vicepreședinte al ei (1882–1885).

Meletie Macedoneanul

(?, Grecia – după 1641, Țara Românească)

Cărturar aromân. Numit de Matei Basarab, la recomandarea lui Petru Movilă al Kievului, în 1635, egumen pe viață al mănăstirii Govora, a întemeiat prima tipografie și prima școală de pe lângă mănăstire. Provenea de la Athos, de la mănăstirea Zografi, și, ca opțiune, era pentru unitatea ruso-greacă a ortodoxiei. De altfel, tipografia a și fost adusă de la Kiev, ca și doi tipografi ruși. Dar egumenul a avut ideea de a tipări și vinde pe cont propriu cărți bisericești în Balcani, fără a cere voie nici Kievului și nici Ierusalimului ori Constantinopolului. A scos două ediții ale unei *Psaltiri*, una în slavonă, alta în română, *Evanghelia*, celebrul cod de legi, *Pravila de la Govora*, 1640, prima din Țara Românească, un *Trebnic* pentru Biserică și un *Catehism românesc* pentru școală. A format o școală de tipografie, începând cu cei doi ruși, apoi cu tipografi sârbi, dar continuând cu tipografi români, inclusiv veniți din Transilvania. Boierul Udriște (sau forest pentru transilvăneni, Oreste în grecește), fratele doamnei lui Matei Basarab, l-a ajutat în acest demers și în tentativa de a crea un spațiu de echilibru al ortodoxiei între demersul slavon și cel

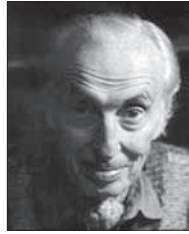
Melnic

Gabriela Melinescu

Doina Melinte

Meliusz József

Boris Melnic

grecesc pe de o parte, cel calvinist și protestant pe de alta. De la Govora tipografia a fost mutată la Târgoviște.

Melidoneanu, Cleopatra

(22.10.1936, Pănățău, jud. Buzău)

Soprană. A absolvit Conservatorul la București. Solistă la Opereta din București, a fost partenera lui Ion Dacian, Ludovic Spiess, Dorin Teodorescu ș.a. A interpretat marile roluri ale operetei, dar preferații săi au fost Lehar și Kalman. A concertat în Spania, Franța, Mexic ș.a. A jucat și în filme: *Străinul*, 1963. Cu prilejul împlinirii a 70 de ani de viață, casa natală din Pănățău a devenit casă memorială.

Melimescu, Gabriela

(16.08.1942, București)

Poetă. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București. A lucrat la revista *Luceafărul* până în 1975, când a plecat în Suedia. Lucrări: *Ceremonie de iarnă*, 1965; *Ființele abstracte*, 1967; *Interiorul legii*, 1968; *Boala de origine divină*, 1970; *Împotriva celui drag*, 1975; *Zeul fecundității*, 1977; *Oglinda femeii*, 1986; *Lumina spre lumină*, 1983; *Cuvinte nou născute*, 2002. A publicat și proză: *Lupii urcă la cer*, 1993; *Jurnal suedez*, vol. I (1976–1983), 2000. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2000) și Premiul Academiei Române (2001). A tradus din literatura română în suedeză, ca și din cea suedeză în română.

Melinte, Doina

prenume la naștere Doina Ofelia

(27.12.1956, Botoșani)

Atletă. Legitimată pentru prima oară la Clubul Sportiv Bacău. Campioană mondială în 1990 la Rutherford la proba de alergări (o milă), medalia de bronz la Campionatele Europene din 1986 la proba de 1 500 m și de două ori campioană olimpică: la Los Angeles în 1984 (aur la proba de 800 m și argint la proba de 1 500 m).

Meliusz József

(12.01.1928, Timișoara – 1.12.1995, București) Scriitor. A studiat în orașul natal, apoi la Budapesta, în Elveția și Germania. Profesor la Institutul de Artă Dramatică din Cluj. Antifascist. Participant activ la mișcarea de stânga interbelică. Prieten cu Gaál Gabor, Salamon Ernő, Mihai Beniuc, Eugen Jebeleanu ș.a. Redactor la revista *Korunk* (1932–1940). Fondator al revistei *Utunk*, Cluj, 1945. Arestat după evenimentele din 1956 din Ungaria. A scris o lirică în linia Whitman și Brecht: *Aréna (Arena)*, 1967, Premiul Uniunii Scriitorilor, și romane-document referitoare la vechea monarhie austro-ungară: *Vároša körben (Oraș în ceață)*, 1938–1940; *Sors és jélkep (Destin și simbol)*, 1940–1946. A tradus în maghiară din poezia română și universală. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Melnic, Boris

(11.02.1928, Briceni, Basarabia)

Fiziolog. Probabil aromân, Melnik, în sudul Bulgariei, fiind un sit tragic, declarat în întregime monument al umanității (de unde era originar Spartacus). Localitatea a fost eliberată de otomani de către armata rusă (în războiul ruso-turc din 1877–1878). Din același Melnik provin fondatorii localității cu același nume din Cehia. A absolvit Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chișinău și apoi a fost profesor la același institut. S-a specializat în științe biologice la Moscova, după care a fost profesor și decan al Facultății de Educație Fizică de la Universitatea de Stat din Chișinău, apoi rector al universității. Distins cu titlul Om Emerit în Știință și cu Ordinul Republicii Moldova. Membru al Academiei de Științe a Moldovei și director al consiliului ei de expertiză. Membru al Academiei Internaționale de Științe despre Natură și Societate din Sankt Petersburg.

m

493

Meniuc

George Meniuc

Constantin Mereu

Meniuc, George

(20.05.1918, Chișinău – 8.02.1987, Chișinău)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la București ca elev al lui Petre P. Negulescu, Dimitrie Gusti, Mircea Florian, Tudor Vianu. Redactor-șef al revistei *Nistru* din Chișinău. A scris versuri și eseuri: *Interior cosmic*, 1939; *Imaginea în artă*, 1940; *Iarba fiarelor*, 1959; *Cadran solar*, 1966; *Eseuri*, 1967; *Vremea Lerului*, 1969; *Toamna lui Orfeu*, 1983. Premiul de Stat al RSSM pentru literatură (1972). Distins cu titlul Scriitor al Poporului (1982).

Mendelsohn, Alfred

(4.02.1910, București – 9.05.1966, București)

Compozitor. Evreu ca etnie. A absolvit Conservatorul la Viena, ca elev al lui Franz Schmidt și Joseph Marx, apoi la București, ca elev al lui Mihail Jora, și a fost profesor la același Conservator. În paralel, a audiat și cursuri de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universității din București. Înainte de al Doilea Război Mondial a fost avangardist. A compus opt simfonii, poeme simfonice, suite și alte lucrări orchestrale, trei opere, două balet, două oratorii, patru cantate, muzică de film, de cameră (zece cvartete pentru coarde), numeroase coruri și lieduri. Lucrări: *Simfonia a III-a*, *Reconstrucția*, 1949; operele *Meșterul Manole*, 1949; *Glasul lui Lenin*, 1957; *Anton Pann*, 1963; *Michelangelo*, 1964; *Spinoza*, 1968. Vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor din România.

Menkeș, Benedict M.

(11.11.1904, Rădăuți – 5.08.1987, Timișoara)

Medic și biolog. German ca etnie. A absolvit Institutul de Medicină la București. A lucrat la Institutul de Anatomie al prof. F. I. Rainer, apoi la Institutul de Medicină din Timișoara. Fondator și director al Bazei de Cercetări Științifice a Academiei din Timișoara, devenită Centrul de Embriologie Normală și Patologică. A avut contribuții în domeniul embriologiei, cea mai cunoscută

lucrare fiind *Cercetări de embriologie experimentală*, 1958. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății Europene de Embriologie. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Mercea, Victor

(2.01.1924, Timișoara – 29.06.1987, Cluj-Napoca)

Fizician. Studiile superioare le-a urmat la Facultatea de Electrotehnică din Timișoara. A fost profesor universitar la Cluj-Napoca. A elaborat lucrări în domeniile fizicii moleculare și mecanicii fluidelor. A avut contribuții la producerea apei grele, înregistrând mai multe brevete de invenții. Contribuții: separarea moleculară a gazelor; fizica moleculei; investigații în domeniul energiei. Lucrări: *Evaporarea lichidelor în apropierea echilibrului*, 1952; *Curgere capilară de gaze*, 1954; *The Separation of Isotopes in Dual-Temperature Systems with Open Circuits*, 1967. Membru al Societății Americane Nucleare. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Mereu, Constantin

(30.04.1936, Săcuieu, jud. Cluj)

Pilot, general de flotilă aeriană. A absolvit Școala de Aviație Sportivă la Râmnicu Sărat și Școala de Aviație Militară la București. A fost pilot de vânătoare în regimentul din Ziliștea-Gumești, apoi în cel din Craiova. Din 1965 a zburat pe un avion supersonic. A absolvit Academia Militară, Secția aviație. Specializare la Astrahan, URSS. A realizat, ca număr de ore de zbor, 30% din totalul orelor de zbor ale aviației române. A pregătit numeroși piloți români, dar și pentru mai multe țări africane. Din 1977 a fost numit președintele Comisiei de omologare în zbor a avionului românesc IAR-99 Șoimul. A fost președintele Federației Aeriene Române (1998–2000) pentru ca în 2000 să fie ales președintele filialei ARPIA din București.

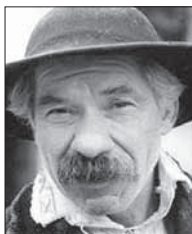
Mereuță, Mihai

(29.11.1924, Santa Mare, jud. Botoșani –

1.04.2003, București)

Actor. A studiat la Institutul de Teatru din București. A debutat pe scena teatrului din Ploiești și a fost chemat la Teatrul Național din București de Lucia Sturdza Bulandra. A jucat alături de Ion Caramitru, Mariana Mihuț, Toma Caragiu și Margareta Pâslaru. Activitatea în lumea teatrului a fost completată de sute de piese radiofonice și de peste cincizeci de roluri ca actor de film. Mai semnificativă este implicarea sa ca actor în peliculele: *Erupția* (1957); *Secretul cifrului* (1959); *Când primăvara e fierbinte* (1960); *Setea* (1960); *Pădurea spânzuraților* (1964); *Serbările galante*

Mețianu

Mihai Mereuță

Ioan G. Meșotă

Ștefan Mețeș

Ioan Mețianu

(1965); *Legenda* (1968); *Asediul* (1970); *Haiducii lui Șaptecai* (1970); *Mihai Viteazul* (1970); *Petrecerea* (1970, TV); *Facerea lumii* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *Aventurile lui Babușcă* (1973); *Proprietarii* (1973); *Păcală* (1974); *Pe aici nu se trece* (1975); *Misterul lui Herodot* (1976); *Serenada pentru etajul XII* (1976); *Im Staub der Sterne* (1976); *Al patrulea stol* (1978); *Ecaterina Teodoroiu* (1979); *Ora zero* (1979); *Ultima frontieră a morții* (1979); *Vacanța tragică* (1979); *Trandafirul galben* (1982); *Misterele Bucureștilor* (1983); *Masca de argint* (1984); *Liceenii* (1987); *Unde fugi, maestre?*, *Doi haiduci și-o crâșmărită* (1992), *Liceenii rock'n'roll* (1992). În ultimii ani de viață a prezentat la postul de televiziune TVR2 emisiunea „Ferma”, dedicată agriculturii.

Meșotă, Ioan G., latinizat Mesiota
(1837, Brașov – 1878, Brașov)

Profesor și pedagog. A fost un produs al gimnaziului inferior românesc și al celui superior german din Brașov, cu studii la universitățile din Viena și din Bonn, unde și-a luat doctoratul în filosofie. Din 1861 a activat ca profesor la gimnaziul superior românesc brașovean, nou-înființat. A devenit în 1869 director adjunct, apoi director al Școalelor Centrale Române, funcție pe care a îndeplinit-o cu strălucire până la moartea sa prematură, în 1878. Lui i se datorează așezarea definitivă a învățământului românesc brașovean, inclusiv a celui real, pe calea modernității. A fost autor de manuale de istorie și de geografie, care au fost utilizate, o perioadă apreciabilă, și în vechiul regat: *Dacii și rebelele lui Traian în Dacia*, 1862; *Școlile reale în paralel cu liceul*, 1873; *Creșterea națiunii*, 1877. A fost cel mai important animator al culturii românești brașovene din deceniile șapte și opt ale secolului al XIX-lea. Membru corespondent al Academiei Române (1877). Astăzi un colegiu național din Brașov, urmaș al școlii reale al cărei director a fost, îi poartă numele.

Mețeș, Ștefan

(27.12.1886/8.01.1887, Geomal, jud. Alba – 30.06.1977, Cluj)

Istoric. A studiat Teologia la Arad, Sibiu și Caransebeș, iar la București Literale și Filosofie. A fost director al Arhivelor Statului din Transilvania (1922–1947). S-a ocupat de istoria socială a Transilvaniei. Lucrări: *Istoria Bisericii și a vieții religioase a românilor din Ardeal și Ungaria*, 1918; *Istoria neamului românesc*, 1922; *Viața bisericească a românilor din Țara Oltului*, 1930; *Zugravii și icoanele pe sticlă și hârtie din Transilvania*, 1964. Membru corespondent al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Mețianu, Ioan

(9.05.1828, Zărnești – 3.02.1916, Sibiu)

Mitropolit ortodox al Transilvaniei și Ungariei. A absolvit Teologia la Sibiu. Membru în toate forurile bisericești din Sibiu (deputat eparhial, consilier arhiepiscopal onorific), membru în Congresul Național Bisericesc, colaborator al mitropolitului Andrei Șaguna. A fost episcop al Aradului (1875–1898), arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria (din 1899, păstorind până la moarte). Ca episcop de Arad a organizat și îndrumat sute de școli primare românești confesionale, a înființat o școală medie de fete și un internat pentru elevii români din Beiuș, o tipografie eparhială, iar ca mitropolit a inițiat și condus lucrările de construire a catedralei mitropolitane din Sibiu (1902–1906), precum și a unei noi clădiri pentru Institutul Teologic-Pedagogic; a îndrumat activitatea acestui Institut, a foii eparhiale *Telegraful Român* și a celor aproape 800 de școli primare confesionale din Arhiepiscopia Sibiului; a înființat diferite fundații pentru ajutarea elevilor și studenților români sau cu alte scopuri cultural-filantropice. Ca deputat și membru în Casa Magnaților, a apărut drepturile limbii materne în școlile primare românești.

Mețianu

Lucian Mețianu

Wilhelm Meyer-Lübke

Corneliu Michăilescu

Corneliu Micloși

Mețianu, Lucian

(3.06.1937, Cluj)

Muzician și inginer. A absolvit Conservatorul din București, având ca mentori pe Tiberiu Olah, Paul Constantinescu, Zeno Vanea, Anatol Vieru, Myriam Marbé, și Facultatea de Electronică a Institutului Politehnic din București. A fost captivat de un limbaj mai abstract, mai sintetic. Scribe două *Cvartete de coarde*, două *Tablouri coregrafice*, piesele *Ergodica* și *Conexe*. Între 1967 și 1971 frecventează cursurile de specializare în muzică electronică din Köln, Germania, pe care le absolvă cu lucrarea *Pythagoreis*. A mai compus piese camerale precum: *Evocare* 1973, *Evolutio 73* și *Evolutio 74*, *Elogiu*, distinsă în 1969 cu premiul Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, două simfonii. În 1984 s-a stabilit în Elveția, unde este profesor de compoziție și creatorul unui laborator de muzică electronică la Conservatorul din Lausanne. A continuat să compună: *Cvartetele nr. 4 și 5*, *Simfonia Brevis* și *Dialogue* pentru flaut, pian și percuție.

Mețianu, Nicolae

(1881, Odobești – 1965, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat în ORL la Paris, Viena și Berlin. A lucrat cu dr. Felix la București și apoi a fost profesor la Medicina din Cluj, unde a organizat serviciul ORL. S-a transferat la București, la spitalul Colțea, în 1920, în același scop. Fondator al Conventus Societas ORL Latina, a organizat la București, în 1937, primul congres internațional francofon în această specialitate medicală.

Meyer-Lübke, Wilhelm

(1861, Dübendorf, Elveția – 4.10.1936, Bonn)

Lingvist german. Profesor de filologie romanică la Zürich, Jena, Viena și Berlin, specializat în limba română. A pus bazele (1904) Institutului de Filologie Română de pe lângă Universitatea din Viena și l-a condus. S-a ocupat de studiile lui Tiktin și de afirmarea

filologiei ca domeniu în România. A susținut latinitatea structurală a românei și a scris *Die Betonten Labialen Vokale im Rumänischen*, 1927, și *Rumänisch und Romanisch*, 1930. Membru de onoare al Academiei Române (1906).

Michăilescu, Corneliu

(20.08.1887, București – 15.11.1965, București)

Pictor. A început facultățile de Drept și de Litere și Filosofie la Universitatea din București, dar, după un an, s-a transferat la Academia de Belle Arte pe care a absolvit-o. Specializare la Florența, Italia. Contacte cu Marcel Iancu și Tristan Tzara la Zürich. Participant la mișcarea de avangardă (constructivism) alături de Mattis Teutsch, Milița Petrașcu, Victor Brauner, M.H. Maxy. A evoluat către simbolism cu elemente foviste, futurism și cubism. Lucrări: *Veneția*; *Salomeea*; *Cap de bătrân*; *Fără comentarii*; *Ora viziunilor*. Din 1930 a început să se drogheze cu mescalină și astfel a căzut în anonimat.

Micloși, Corneliu

(5.03.1887, Covăsânt, jud. Arad – 10.08.1963, Timișoara)

Inginer. Tată al lui Viorel M. A absolvit Electrotehnica la Karlsruhe și Mecanica la Budapesta. Profesor la Politehnica din Timișoara. Președinte al Cercului pentru Încurajarea Sudurii (1938–1945). Director al Centrului de cercetări tehnice din Timișoara. Contribuții în domeniul sudurii și combustiei cu randament ridicat a cărbunelui. Lucrări: *Tehnologia mecanică*, 1926; *Construcția și întreținerea tramvaielor*, 1928; *Aplicarea sudurii electrice la fabricarea pieselor de mașini și la construcțiile mecanice*, 1929; *Linii ferate sudate*, 1941; *Procese industriale de sudură*, 2 vol., 1961. Membru al Academiei Române (1955).

Micloși, Viorel

(28.06.1929, Arad)

Inginer (sisteme tehnologice). Fiu al lui Corneliu M. A absolvit Institutul Politehnic din Timișoara. S-a specializat la Institutul de

Micu

Dumitru Micu

Samuil Micu

Vasile Micu

Ioan Inochentie Micu-Klein

Sudură, ZIS-Halle, Germania, și Institutul de Sudură, VUS Bratislava, Cehia. Profesor la Politehnica din București. Contribuții în domeniul metalurgiei și tehnologiei sudării, al utilajelor în domeniul chimiei și petrochimiei. Lucrări: *Materiale și tratamente pentru structuri sudate; Bazele proceselor de sudare.*

Micu, Dumitru

(8.11.1928, Bârsa, jud. Sălaj)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din București. Scrie studii monografice: *George Coșbuc*, 1966; *Lirica lui Lucian Blaga*, 1967; *Estetica lui Lucian Blaga*, 1970; *Arghezi*, 2004, și sinteze de istorie literară: *Romanul românesc contemporan · Realizări, experiențe, direcții de dezvoltare*, 1959, Premiul Academiei; *Poporanismul și „Viața românească”*, 1961; *Literatura română la începutul secolului al XX-lea, 1900–1916 · Publicații, grupări, curente*, 1964; *Presa literară în perioada interbelică*, 1967; *„Gândirea” și gândirismul*, 1975; *Început de secol*, 1970; *Modernismul românesc*, 2 vol., 1984–1985; *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*, 2000; *Mircea Eliade: viața ca operă, opera ca viață*, 2003; *Arghezi*, 2005; *M. Eminescu în raza gândului etern*, 2005.

Micu, Samuil

nume la naștere **Samuil Maniu**

(? .09.1745, Sadu, jud. Sibiu – 13.05.1806, Budapesta)

Istoric, filolog și cărturar iluminist. Nepotul lui Inochentie Micu-Klein. A studiat la seminarul înființat la Blaj de Petru Pavel Aaron, apoi a studiat Filosofia și Teologia la Viena. Reprezentant de marcă al Școlii Ardelene. A fost profesor de gimnaziu la Blaj, apoi prefect de studii la Colegiul Sfânta Barbara din Viena, cenzor al cărților românești apărute la tipografia din Viena. A alcătuit argumentarea istorică pentru memoriul care cerea egalitatea în drepturi a românilor cu celelalte naționalități din Imperiul Habsburgic: *Supplex libellus Valachorum Transilvaniae*

(*Suplică referitoare la libertățile valahilor din Transilvania*) și a tradus Fr. Chr. Baumeister – *Elementa philosophiae recentioribus usibus iuventutis scholasticae* (*Elemente de filosofie spre cele mai recente folosințe pentru tineretul școlar*, 1771). Ca istoric a rămas prin *Istoria, lucrurile și întâmplările românilor pre scurt*, 4 vol. manuscrise, 1800–1806. Ca filolog îi aparține proiectul *Lexiconului de la Buda*, 1825, cu titlul complet *Dictionarium valachico-latino-germanico-hungaricum* (*Dicționar valaho-latino-germano-ungar*). A tradus o parte (12 volume) din *Istoria bisericească* (20 vol.) a lui Claude Fleury (1640–1723). A rămas în manuscris, fiind publicată de A.T. Laurian (1861–1862), *Historia Daco-Romanorum sive Valachorum* (*Istoria daco-romanilor sau valahilor*).

Micu, Vasile

(18.10.1938, Olișcani, Basarabia)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chișinău, a fost elevul lui Anatol Kovarski la Secția de genetica plantelor a AȘM. După fondarea Institutului de Cercetări Științifice pentru Porumb și Sorg al AȘP Hibrid este transferat ca șef al Laboratorului de genetică, apoi devine director al institutului. Contribuții în domeniile genetică, ameliorare, producere de porumb de sămânță. A produs hibrizi noi de porumb care se cultivă în Moldova, Belarus, Kazahstan, Rusia. Lucrări: *Изучение коллекции сортов и линий кремнистой кукурузы для синтеза на их основе гибридов в условиях Молдавии*, 1965; *Mutațiile spontane la porumb*, 1974; *Генетическое изучение спонтанных мутаций кукурузы с целью повышения эффективности селекции*, 1979; *Calitatea porumbului pentru siloz*, 1987; *Cercetări de genetică la porumb*, 1989. A publicat și două cărți de versuri. Distins cu medaliile Pentru destelenirea pământului, Veteran al Muncii, Insigna de onoare, Meritul Civic, Dimitrie Cantemir și cu Ordinul Republicii, cu distincții internaționale: Gold Quality Award, Geneva, 1997; Man of the Year, 1999;

m

497

Micu

Gold Star Award, 2000; Da Vinci Diamond, 2008. Laureat al Premiului de Stat al R. Moldovei (1994), laureat al Premiului Academiei de Științe ale Republicii Belarus, Ucrainei și Moldovei (2006). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Micu-Klein, Ioan Inochentie

(24.06.1692, Sadu, jud. Sibiu – 23.09.1768, Roma)

Cărturar iluminist. Unchiu al lui Samuil Micu. A studiat Teologia la iezuiți, în Slovacia, la Trnava. A fost episcop greco-catolic de Făgăraș, a mutat sediul episcopiei de la Făgăraș la Blaj. A trasat programul politic, social și cultural al viitoarei Școli Ardelene, fiind anchetat de curtea din Viena pentru stăruitoarele cereri de drepturi social-politice pentru românii din Transilvania. Cunoștea *Hronicul* lui Dimitrie Cantemir și această lucrare a și fost port-drapelul identității românești pentru membrii Școlii Ardelene. Considerat precursor al Școlii Ardelene. A fost chemat de papă la Roma, unde a rămas exilat până la sfârșitul vieții. Postum, în 1924, s-a publicat corespondența lui: *Correspondența din exil a episcopului Inochentie Micu-Klein, 1746–1768*.

Miculescu, Constantin

(6.09.1863, Crevenciu, jud. Teleorman – 29.12.1937, București)

Fizician. Elev al lui Emanoil Bacaloglu la liceul Sf. Sava. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București. Specializare la Sorbona cu Gabriel Lippmann. Profesor de fizică moleculară, acustică și optică la Universitatea din București și la Facultatea de Medicină din București. A organizat Laboratorul de fizică moleculară, acustică și optică al Universității din București. Contribuții în termodinamică și optică. A inventat un aparat pentru măsurarea caloriei și o metodă pentru determinarea indicelui de refracție al prisme cu ajutorul unui microscop. Lucrări: *Sur la détermination de l'équivalent mécanique de la calorie* (1891); *Mesure de l'indice de refraction d'une prisme avec le microscope* (1905); *Măsura diametrului interior al tuburilor subțiri* (1907); *Măsurarea coeficientului de elasticitate prin metoda acustică* (1910). Membru al consiliului de conducere al Societății Franceze de Fizică și apoi, în 1909, membru al Comitetului internațional însărcinat cu strângerea și publicarea constantelor din domeniul chimiei, fizicii și tehnologiei din cadrul Congresului de Chimie de la Londra. Un premiu al Academiei Române poartă astăzi numele lui, iar bustul său se află în incinta Universității din București, realizat de sculptorul Cornel Medrea, fiind inaugurat alături de

acelea ale lui Mrazec, Spacu, Iorga, Pârvan și Hasdeu, cu prilejul centenarului forului de învățământ.

Micu-Moldovan, Ioan

V. Moldovan, Ioan Micu

Mierlescu, Victoria

(8.09.1905, Giurgiu – 14.05.1992, București)

Actriță. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la București. Actriță la Teatrul de Estradă. A interpretat numeroase roluri în teatru și cinematografie. Alături de Maria Filotti, Constantin Nottara, Ion Finteșteanu, Ion Manolescu și Ronald Bulfinski a deschis seria Teatrului Național Radiofonic la Radiodifuziunea Română în 1929. Roluri: în teatru – *Venea o moară pe Siret*, *Un cuib de nobili*, *Ultima oră*, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *O noapte furtunoasă*, *Moș Goriot*, *Hernani*, *Două loturi*, *Doamna Bovary*, *Casa Bernardi Alba*, *Cartea nunții*, *Capul de rățoi*; în film – *Povestea dragostei*, 1976; *Tufă de Veneția*, 1977; *Prea cald pentru luna mai*, 1983. Artistă Emerită.

Mihai I

V. Hohenzollern Mihai I

Mihai Racoviță

V. Racoviță, Mihai

Mihai Viteazul

nume la naștere **Mihai Pătrașcu**

(1558, Drăgoești, Vâlcea – 9.08.1601, Turda)

Primul voievod al celor trei provincii românești. A fost fiu nelegitim al domnului Pătrașcu cel Bun, iar mama era o Cantacuzino. Frate de tată cu Petru Cercel. Familia Pătrașcu deținea cele mai mari suprafețe de pământ din Țara Românească. A fost ban de Mehedinți, stolnic domnesc și ban al Craiovei, apoi domn al Țării Românești (1593). Aderă la Liga Sfântă creștină și antiotomană (a Dragonului), constituită din inițiativa papei Clement al VIII-lea, din care inițial făceau parte Statul Papal, Spania, Austria, Ferrara, Mantova și Toscana (Anglia și Polonia au manifestat rezerve față de politica de cruciadă a papalității). Ulterior aderă și Transilvania, considerată factor decisiv în atragerea în alianță a celorlalte două state românești, Moldova și Țara Românească. Aron Vodă, domnul Moldovei, semnează un tratat cu împăratul habsburgic în 1594. Pe acest fundal, Mihai pornește o ofensivă generală împotriva Înaltei Porți, atacând cetățile turcești de pe ambele părți ale Dunării (Giurgiu, Hârșova, Siliștea ș.a.). Urmează o serie de victorii împotriva tătarilor și turcilor (Putineiu, Stănești și Șerpătești) culminând cu incendierea Rusciucului. În 1594

Mihail

Constantin Miculescu

Mihai Viteazul

Gheorghe Mihail

Jean Mihail

și în anii următori a condus o campanie militară în sudul Dunării, cucerind cetățile Isaccea, Măcin, Cernavodă, Rasgrad, Babadag, Târgul de Floci, Silistra și chiar Ruscic, Șistova, Nicopole și Vidin. În 1599, pus în fața destrămării coaliției antiotomane, decide aplicarea „planului dacic”, în speță unirea celor trei țări române. Trimite o solie la Praga pentru a cere încuviințarea împăratului Rudolf al II-lea pentru punerea în practică a inițiativei sale. Primind un răspuns favorabil, la sfârșitul aceluiași an intră în Transilvania prin pasul Bran și, după victoria asupra lui Andrei Bathory (Șelimbăr, 18 octombrie), își face intrarea triumfătoare la Alba Iulia pe 1 noiembrie 1599, primind cheile fortăreței de la episcopul Naprágy. În mai 1600 îl alungă de pe tronul Moldovei pe Ieremia Movilă, învingându-l la Bacău, și realizează astfel prima unire a țărilor române. Titlatura folosită de voievod (într-un document din 6 iulie 1600) era: Domn al Țării Românești și Ardealului și a toată Țara Moldovei. Cum însă marile puteri ale vremii, Imperiul Otoman, Polonia, Imperiul Habsburgic, nu erau de acord cu schimbarea raportului de forțe în regiune, fiecare își păstrează zona de influență (Polonia asupra Moldovei, turcii asupra Țării Românești, Habsburgii asupra Transilvaniei). În perspectiva pribeției, cere ajutor împăratului Rudolf al II-lea, care-l susține a doua oară, deoarece principele Transilvaniei se schimbase și nu mai avea raporturi bune cu împăratul. În 1601 îl îndepărtează pe Bathory de pe tronul Transilvaniei (lupta de la Gurăslău). Cum însă recucerește de le Simion Movilă și Țara Românească, Rudolf al II-lea, care nu voia unirea românilor între granițele vechii Dacii, ordonă uciderea lui. A fost decapitat de generalul maghiar Basta. Radu Buzescu a luat capul și l-a îngropat la mănăstirea Dealu, lângă Târgoviște. Voievodul, ca și mănăstirea Dealu, au devenit simboluri ale năzuinței de unitate a tuturor provinciilor românești într-un stat care să exprime identitatea românească în întregul ei.

Mihail, Gheorghe

(13.03.1887, Brăila – 2.02.1982, București)

General de armată. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie. Șef de promoție al Școlii de Război. Specializare de doi ani în armata austro-ungară. A luat parte la campania din Bulgaria din 1913. Șef al secției de Informații a Marelui Stat Major (1933), șef al Casei Militare Regale (1938), subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale (1939), vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1940), șef al Marelui Stat Major la 23 august 1944. A refuzat cererea mareșalului Malinowski de a desființa diviziile române din interiorul țării și a refuzat să semneze protocolul de colaborare militară cu sovieticii. A fost trecut în rezervă după război, arestat în 1948 și judecat vreme de 5 ani, în grupul Ion Gigurtu. Condamnat la 12 ani închisoare (penitenciarele Văcărești, Pitești, Oțele Mari, Sighet, Jilava) și eliberat după executarea pedepsei, în 1957.

Mihail, Jean

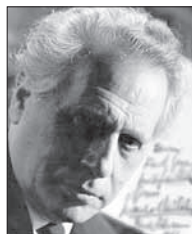
(5.06.1896, com. Hălăucești, jud. Iași – 12.03.1963, București)

Regizor de film. A învățat meseria de cineast, foarte nouă în epocă, în Germania, de la Alfred Hallm. A făcut, în 1924, scenariul și imaginea pentru filmul *Păcat*, de 2 minute, după I.L. Caragiale, cu imagini fotografiate de francezul Paul Menu la festivitatea de la București la 10 mai 1897. Pionier al filmului mut în România. Lucrări: regie – *Păcat* (1924), *Manasse* (1925), *Cererea în căsătorie* (1926), *Lia* (1927), *Povara* (1928), *Viața unui oraș* (1929), *Televiziune – Ce va fi mâine* (1930), *Aur* (1931), *Prima dragoste* (1932), *Trenul fantomă* (1933), *România* (1934), *CFR – o simfonie a muncii* (1938), *Rapsodia rustică* (1945), *De vorbă cu frații plugari* (1945), *Poporul român în lupta pentru democrație* (1946), *La clacă* (1946), *În permisie* (1946), *Cu fruntea-n soare (APACA)* (1948), *Bulevardul 'Fluieră Vântu'* (1950), *Aniversarea lui Pușkin* (1950), *Brigada lui Ionuț* (1954), *Răpa dracului* (1957).

Mihail

Ion Mihalache

Marcel Mihalovici

Ioan de Apșa Mihaly

Eugen Mihăescu

Scenografie – *Păcat* (1924), *Prima dragoste* (1932), *Cupa tineretului muncitor* (1949), *Lupta poporului român pentru democrație* (1948), *Naționalizarea* (1948), *De vorbă cu frații plugari* (1946), *Rapsodia rustică* (1946), *Copiii noștri* (1946), *În permisie* (1946), *La clacă* (1946), *ARLUS – un an de activitate* (1945), *Cântecul brazdei* (1945), *Parada melodiilor* (1936), *România 1934* (1934). A scris și comentarii, la începuturile filmului sonor românesc, implicându-se în mersul istoriei țării: *Lupta poporului român pentru democrație* (1948), *Al doilea Congres al Confederației Generale a Muncii* (1948), *Republica Populară Română în preajma alegerilor* (1948), *Alegerile din 28 martie pentru Marea Adunare Națională* (1948).

Mihail, Paul

nume la naștere **Paul Mihailovici**

(29.06.1905, Cornova, jud. Orhei, Basarabia – 11.10.1994, București)

Istoric și preot. A absolvit Facultatea de Teologie din Chișinău și Facultatea de Litere a Universității din Iași. S-a preocupat de cercetarea și introducerea în circuitul științific a unor documente inedite cu caracter istoriografic și bibliografic: *Tipărituri românești în Basarabia de la 1812 până la 1918* (1940), *Mărturiile de spiritualitate românească din Basarabia* (1992), *Bibliografia tipăriturilor românești din Basarabia 1812–1830* (1993) ș.a. Distins cu Premiul Eudoxiu Hurmuzachi al Academiei Române și cu titlul onorific Avva Pavel (1980). O societate a bibliografilor, înființată în 1995 la Chișinău, îi poartă numele.

Mihalache, Ion

(3.03.1882, Topoloveni – 6.03.1963, Râmnicu Sărat)

Om politic, economist. Fondator al Partidului Țărănesc, 1918, ca partid de stânga. A câștigat alegerile din 1919 și a făcut coaliție guvernamentală cu partidul lui Vaida Voevod din Transilvania: Partidul Național Român. Cele două partide au fuzionat în 1926. A fost ministru al Agriculturii, al Internelelor, de Externe. În 1938 a susținut Frontul

Renășterii Naționale și s-a opus mișcării legionare. În 1947 a vrut să fugă din țară, împreună cu Iuliu Maniu, fiind capturat la Tămădău. A fost deținut la închisoarea din Sighet, apoi la cea de la Rm. Sărat.

Mihalovici, Marcel

(22.10.1898, București – 12.08.1985, Paris)

Compozitor. A fost descoperit de George Enescu. A plecat la Paris în 1919, unde a studiat cu Vincent d'Indy. La început a scris muzică inspirat fiind de Samuel Beckett. Lucrări: *Sonata nr 1 for violin and piano* (1920), *Mélusine*, operă (1920, libret de Yvan Goll), *First string quartet* (1923), *Second string quartet* (1931), *Sonata number 2 for violin and piano* (1941), *Sonata for violin and cello* (1944), *Phèdre*, operă (1949), *Étude in two parts for piano and instrumental ensemble* (1951), *Esercizio per archi* (1960). A scris și cărți: *Périples*, 1968; *Textes*, 1975; *Amintiri despre Enescu, Brâncuși și alți prieteni*, 1990, postum.

Mihaly, Ioan de Apșa

(25.01.1844, Apșa, azi Ucraina – 1/14.10.1914, Gherla)

Istoric. Greco-catolic. Frate cu Victor M. de A. A absolvit Dreptul la Cluj. A fost prim juristconsult al Maramureșului (1877–1914). A luptat pentru drepturile românilor maramureșeni. A strâns o importantă colecție de diplome maramureșene publicată parțial (1900). Membru corespondent al Academiei Române (1901).

Mihaly, Victor de Apșa

(19.05.1841, leud, jud. Maramureș – 21.01.1918, Blaj)

Mitropolit. Greco-catolic. Frate cu Ioan M. A studiat Filosofia și Teologia la Colegiul De Propaganda Fide din Roma. Profesor de istorie bisericească și drept canonic la Seminarul Teologic din Gherla. Mitropolit al Blajului din 1894. S-a împotrivit maghiarizării învățământului românesc din Transilvania. Lucrări: *Disertațiune despre cearta bisericească pentru botez dintre Sf. Ștefan și Sf. Ciprian din*

Mihăilă

Gib Mihăescu

Haralambie Mihăescu

Mihai Mihăescu

Gheorghe Mihăilă

Cartagina, 1867; *Privire peste istoria provinciei bisericii greco-catolice a Albei Iulia*, 1871. Membru de onoare al Academiei Române (1894).

Mihăescu, Eugen

(24.08.1937, București)

Grafician. A absolvit Academia de Arte Plastice la București. Editor artistic al revistei *Secolul XX*. A plecat în 1967 ca director artistic la Editura Rencontre, Lusanne, iar în 1971 în SUA, unde a fost colaborator pentru grafică al publicațiilor *The New York Times*, *The New Yorker*, *Time*. Consilier de stat la președinția României din 1996, ambasador al României la UNESCO (2001–2004), membru al Partidului România Mare din 2004, senator 2004–2008, europarlamentar al acestui partid.

Mihăescu, Gib

(23.04.1894, Drăgășani, jud. Olt – 19.10.1935, București)

Prozator. A urmat Dreptul la București, fără a-și lua licența. A întemeiat la Cluj, în 1921, împreună cu Cezar Petrescu, revista *Gândirea*. A făcut parte din cenaclul Sburătorul al lui E. Lovinescu. S-a manifestat ca un foarte bun nuvelist: *La Grandiflora*, *Vedenia ș.a.*, și ca un romancier în linia lui Dostoievski: *Brațul Andromedei*, 1930; *Rusoaica*, 1933; *Donna Alba*, 1935.

Mihăescu, Haralambie

(7.02.1907, Udești, jud. Suceava – 2.03.1985, Iași)

Lingvist și filolog. A absolvit Filologia clasică la Iași și s-a specializat la Școala Română din Roma. Profesor la Facultatea de Limbi Clasice a Universității din Iași, cercetător la Institutul de Lingvistică, apoi la Institutul de Studii Sud-Est-Europene din București. Lector de limba română la Universitatea din Frankfurt am Main. Lucrări: *Latino congeturale, latino volgare*, 1925; *Heraclid din Efes*, 1943; *Limba latină în provinciile dunărene ale Imperiului Roman*. Membru al Academiei de Științe din Palermo, membru al Societății de Lingvistică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1965).

Mihăescu, Mihai

(17.11.1954, Ciorăști, Republica Moldova)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău și s-a specializat la Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Lucrează la Televiziunea Moldovei din Chișinău. Filmografie: *A neamului speranță...*, seria I, UATC București-TVM Chișinău, 1990; *Păcatul*, 1992, Premiu la Festivalul Lucian Blaga, Cluj; *A neamului speranță...*, seria a II-a, Sahia film, 1994; *Biodava*, Fundația Biodava, București, 1995; *Tu, cea mai sfântă dintre toate...*, CASIN ART, București, 2002.

Mihăilă, Gheorghe

(6.09.1930, Dăișoara, jud. Brașov – 14.05.2011, București)

Slavist și filolog. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității din București (1953). A urmat studiile de specializare la Universitatea din Moscova (1953–1957). Profesor la Universitatea din București, prodecan al Facultății de Filologie (1960–1963) și al Facultății de Limbi Slave (1963–1967), decan al Facultății de Limbi Slave (1967–1972), șeful Catedrei de filologie slavă (1958–1977). Are contribuții remarcabile la studierea raporturilor lingvistice slavo-române. Lucrări: *Împrumuturi vechi sud-slave în limba română. Studiu lexico-semantic* (1960, teză de doctorat); *Studii de lexicologie și istorie a lingvisticii românești* (1973); *Literatura română veche 1402–1647* (antologie, 2 vol.) (1969), în colaborare cu Dan Zamfirescu; *Contribuții la istoria culturii și literaturii române vechi* (1972). *Dicționar al limbii române vechi* (sfârșitul sec. X – începutul sec. XVI, 1974); *Cultură și literatură română veche în context european* (1979); *Studii de lingvistică și filologie* (1981). Traduce: *Învățăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie* (ediție realizată de Dan Zamfirescu și Florica Moisil, 1970); Este colaborator la *Dicționarul limbii române moderne* (1958) și la *Dicționarul limbii române al Academiei* (1965). Este editor al lui Ioan Bogdan, *Scrieri slave* (1968), al lucrării lui B.-P. Hasdeu

m

501

Mihăilă

Radu Mihăileanu

Ștefan Mihăilescu-Brăila

Cuvențe den bătrâni (1970, 1971). Membru al Asociației Slaviștilor din România (1957), secretar al Asociației (1958–1966), vicepreședinte (1970–1976). Membru al Societății de Științe Filologice, vicepreședinte al ei (1972). Membru al Societății Române de Lingvistică, vicepreședintele ei (1973). Membru al Comitetului Internațional al Slaviștilor. Membru titular al Academiei Române (2004).

Mihăilă, Mihai N.

(27.12.1948, Făraoașele, jud. Vrancea)

Inginer. A absolvit Politehnica la București. Lucrează la Institutul Național de Microtehnologii. Contribuții în domeniul nanotehnologiilor. A inventat, împreună cu un colectiv, un aparat de identificare a dioxidului de carbon cu ajutorul nanotuburilor de aminocarbon, patentat în România și SUA. Lucrări: *Low-Temperature Scanning Tunneling Microscopy*, 2004. Membru corespondent al Academiei Române (1995).

Mihăileanu, Radu

(23.04.1958, București)

Regizor de film. Fiu al lui Ion M. (nume la naștere Mordechai Buchman, n. 1913, membru PCR din ilegalitate, fondator al seriei noi a *Contemporanului*, 1946, scenariul filmului *Duminică la ora 6*, regizor Lucian Pintilie). A plecat din țară în 1980, fiind student la IATC, și a absolvit la Paris Institutul de Cinematografie. A fost asistent de regie, prim-asistent și apoi regizor pentru mai multe producții de succes: *Les Quatres saisons*, 1980; *Un amour de Swan*, 1984; *Je t'aime* (1986); *El sueño del mono loco* (1989); *Maigret* (1992); *Un week-end sur deux* (1990); *Le retour de Casanova* (1992). Sentimentul de marginal l-a făcut să plece în Africa, unde a trăit mai multe luni printre pigmei. Întors în Franța, a realizat filme care i-au adus recunoașterea internațională (scenariu, regie, filmări): *Train de vie* (1998); *Les pygmées de Carlo* (2002); *Va, vis et deviens* (2005, Premiul Cesar), *Concertul*, 2009 (filmări în România, Rusia, Franța).

Mihăilescu-Brăila, Ștefan

(3.02.1925, Brăila – 19.09.1996, București)

Actor. Autodidact. Din 1949 până în 1954 a jucat la Teatrul Maria Filotti din Brăila în spectacole ca *La Ilie bun și vesel* de Ion Damian, *O scrisoare pierdută* de I. L. Caragiale, *Poveste de dragoste* de Margarita Aligher, *Burghelul gentilom* de Molière, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, *Nunta lui Kecsinski* de Suhovo Kobilin și *Ultima oră* de Mihail Sebastian. Roluri în cinema: *Ați greșit numărul* (1958); *Când primăvara e fierbinte* (1960); *Portretul unui necunoscut* (1960); *O zi pierdută* (1960); *Darclée* (1961); *A fost prietenul meu* (1961); *Omul de lângă tine* (1961); *Porto-Franco* (1961); *Politică și... delicatețe* (1963); *Titanic vals* (1964); *Camera albă* (1964); *Comoara din Vadul Vechi* (1964); *Răscala* (1965); *Vremea zăpezilor* (1966); *Cine va deschide ușa?* (1967); *Maiorul și moartea* (1967); *Zile de vară* (1968); *Căldura* (1969); *Doi bărbați pentru o moarte* (1969); *Asediul* (1970); *Frații* (1970); *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1971); *Urmărirea* (1971 – serial TV); *Astă-seară dansăm în familie* (1972); *Cu mâinile curate* (1972); *Ciocolata cu alune* (1978); *Septembrie* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Ora zero* (1979); *Grăbește-te încet* (1981); *Buletin de București* (1982); *Secretul lui Bachus* (1984); *Sosesc păsările călătoare* (1984). Artist Emerit.

Mihăilescu, Dan C.

(12.12.1953, București)

Critic literar. Cercetător științific la Institutul de Istorie și Teorie Literară G. Călinescu (1980–2003); secretar de redacție la *Revista de istorie și teorie literară* (1983–1986); editorul suplimentului *Litere, arte, idei* al ziarului *Cotidianul* (1991–1996; din 2001 până în prezent). Între 1999 și 2005 realizează emisiunea *Omul care aduce cartea* la Pro TV, premiul Consiliului Național al Audiovizualului, 2002. Cronicar literar la revistele *Transilvania* (1984–1989), 22 (1994–2000) ș.a. Lucrări: *Perspective eminesciene*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1982, debut; *Dramaturgia lui Lucian Blaga*, 1984; *Întrebările poeziei*, 1989; *Stângăcii de dreapta*, 1999; *Scritornicul*, 2001; *București. Carte de bucăți*, 2003; *Scrieri de plăcere*, 2004; *Literatura română în postceaușism* (vol. I – 2004, vol. II – 2006, vol. III – 2007); *Viața literară* (vol. I – 2005, vol. II – 2006); *Idei cu zîmți*, 2008; *Mihai Eminescu*, 2009.

Mihăilescu, Vintilă M.

(19.04.1890, București – 27.05.1978, București)

Geograf. A absolvit Dreptul și Geografia la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Geografie a Universității din București. Fondator (1944) și director al Institutului de Cercetări Geografice al României. Contribuții în domeniul alunecărilor

Mihălcescu

Dan C. Mihălcescu

George Mihăiță

Mihai Mihăiță

de teren, al teraselor fluviale. A pus bazele geografiei orașelor românești și a introdus noțiunea de „zonă preorășenească”. S-a ocupat de climă în conexiune cu geografia. Lucrări: *Cercetări antro-po-geografice*, 1923; *Contribuțiuni la cunoașterea reliefului Podișului Moldovenesc*, 1930; *Harta etnică a României Subcarpatice*, 1941; *Asupra traselor morfologice*, 1947; *Geografia Văii Dunării românești*, 1969. Membru al Societății Române de Geografie, al Academiei Sârbe de Geografie. Membru al Academiei Române (1974).

Mihăiță, George

(23.09.1948, Moreni)

Actor de teatru și film. A absolvit în 1971 Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București ca elev al Sandei Manu. Actor și director al Teatrului de Comedie. Roluri în teatru în: *Coana Chirița* de Vasile Alecsandri, 1969; *Fata Morgana*, 1971; *Zia-riștii* de Alexandru Mirodan, 1971; *Mutter Courage* de Bertholt Brecht, 1972; *O noapte furtunoasă* de I. L. Caragiale, 1972; *Buffalo Bill și indienii* de Arthur L. Kopit, 1973; *Pălăria* de Eugène Labiche, 1998; *Bani din cer* de Ray Cooney, 2001; *Poker* de Adrian Lustig, 2004; *Revizorul* de N. V. Gogol, 2006. Roluri în film: *Reconstituirea*, 1968; *Căldură mare*, 1969; *Prieteni fără grai*, 1969; *Castelul condamnaților*, 1970; *B.D. în alertă*, 1971; *Urmărirea*, serial TV, 1971; *Veronica*, 1972; *Capcana*, 1973; *Veronica se întoarce*, 1973; *Filip cel Bun*, 1975; *Zidul*, 1974; *Comedie fantastică*, 1975; *Accident*, 1976; *Mama*, 1976; *Tușă de Veneția*, 1976; *Accident*, 1977; *Drumuri în cumpănă*, 1978; *Saltimbancii*, 1981; *Duelul*, 1981; *Duminică în familie*, 1987; *Omul zilei*, 1997; *Secretul Mariei*, 2005; *Undeva la Palilula*, 2009. Televiziune: *Să umplem pământul cu visuri*; *Doctor în filosofie*; *Siciliană*; *Șeful sectorului suflete*; *Îndrăzneala*; *Viori de primăvară*; *Căsnicia nu-i o joacă*; *Vilegiatura*; *Fata care a mutat Parângul*; *Zia-riștii*; *Speranța nu moare în zori*. Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină în cadrul Festivalului Național de Comedie de la

Galați, rolul Tersit, *Troilus și Cresida*, 1994; Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină oferit de Asociația Umoriștilor Români, 1975. Alte activități: 1990 – Directorul revistei pentru adolescenți *Salut*, cu suplimentele *Salut paranormal*, *Salut rebusist*, *Integrame salut*, *Sexualitatea*. 1992 – Președintele Clubului UNESCO Adolescenții. 2000 – Directorul onorific al revistei *Super*. Fondator al Festivalului Internațional de teatru FestCo (din 2003).

Mihăiță, Mihai

(14.09.1930, Voloiac, jud. Mehedinți)

Inginer. A absolvit Institutul de Căi Ferate din București. Specializări în Franța și Marea Britanie. Profesor la Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din București. Director general al Regionalei de Căi Ferate București. Ministru adjunct al Ministerului Transporturilor și Telecomunicațiilor. Contribuții la proiectarea a patru sisteme informatice feroviare internaționale; a realizat peste 100 de proiecte și studii în domeniul feroviar și informatică în transporturi. Șef de proiect al primului sistem informatic în timp real din România pentru conducerea și supravegherea activității vagoanelor de marfă pe rețeaua CFR. Membru și președinte al AGIR (din 1990). Membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru fondator al Fundației Premiul Român pentru Calitate J.M. Juran.

Mihălcescu, Irineu prenume la naștere Ioan

(24.04.1874, Pătârlagele, jud. Buzău – 3.04.1948, București)

Mitropolit. A absolvit Seminarul Teologic de la Buzău, apoi Facultatea de Teologie la București. Specializare la Berlin și Leipzig. A fost profesor la Facultatea de Teologie din București. A creat disciplina apologetică sau teologie fundamentală. Nichifor Crainic i-a fost student. În perioada 1926–1928 a fost decan al Facultății de Teologie din Cernăuți. În 1936 a devenit arhiereu vicar

m

503

Mihanj-Steryu

Irineu Mihălcescu

Paul Mihnea

Gheorghe Mihoc

al Arhiepiscopiei Bucureștilor, apoi locțiitor de episcop al Râmnicului și, în 1939, locțiitor al mitropolitului Olteniei, apoi mitropolit al Moldovei. În 1947 a fost obligat să se retragă din scaun.

Mihanj-Steryu, Vanghea

(1950, Dolani-Shtipsko, Macedonia)

Scritoare, pictoriță și artistă. Aromâncă. Familie de păstori originară din Moscopole și Ianina. A urmat Filologia și Artele Plastice în Macedonia și la Belgrad, în Serbia. Lucrează pentru Parlamentul Comunității Shtip-Macedonia din Skopje. A publicat peste 30 de volume de proză și poezie în dialect aromânesc, a alcătuit antologii ale scriitorilor români din toate zonele de locuire transpuse în aromânește, iar prin poemul *Neamul meu* este considerată un Alexei Mateevici al aromânilor („O, tu, neam al meu! Împrăștiat în toate colțurile lumii,/ Între intervalele timpului care tace,/ Privind meteoriții dorurilor,/ Stai tăcut în ecoul pietrelor și suspinelor,/ Cu o neliniște înăbușită,/ Parcă ai fi o stea pierdută”). Ca artistă a lucrat la Filarmonica de Stat din Skopje (1974–1992). Lucrări: *Tser fără steal* (*Cer fără stele*, poeme); *Casi fără pârmat* (*Casă fără gard*, roman); *Mutritlu a poetsilor* (antologie de poezie românească).

Mihnea cel Rău

V. Basarab, Mihnea cel Rău

Mihnea, Paul

(27.06.1921, Briceni, jud. Hotin, Basarabia – 31.08.1994, Chișinău)

Poet, traducător. Evreu ca etnie. A absolvit Literale la Universitatea din Cernăuți. Volume de versuri: *Preludiu* (1940), *Bat miezul veacului curanții* (1951), *Lumina ochilor mei* (1957), *Orga codrului* (1966), *Galerie cu autoportret* (1968), *Hingher și demiurg* (1973), *Grădinar* (1980), *Coroană de coroane* (1992). A fost un traducător de excepție: *Elegiile din Duino* de R.M. Rilke, *Poezii* de Paul Valery, *Bucolice* de Vergiliu, *Elegii din exil* de Ovidiu ș.a.

Mihnea Radu

V. Basarab, Radu Mihnea

Mihoc, Gheorghe

(7.06.1906, Brăila – 25.12.1981, București)

Matematician și statistician. Studiile superioare le-a început la Universitatea din București, la Facultatea de Științe, Secția matematică, după care a plecat în străinătate să-și perfecționeze studiile, la Universitatea din Roma, unde marele statistician Corrado Gini înființase noua Facultate de Statistică. A obținut titlul de doctor în științe și actuariale (statistică pentru asigurări) în iulie 1930, sub îndrumarea statisticianului italian Guido Castelnuovo. Întors în țară, i s-a oferit un post de profesor la Școala de Statistică, Actuarial și Calcul din București, școală înființată în același an și condusă de Octav Onicescu. Din 1934 a obținut titlul de doctor în matematică la Universitatea din București și în 1946 a fost numit profesor de matematică financiară la Academia Comercială din București (1946–1949). În 1948, după reforma educației, a fost numit șef de catedră al Departamentului de calculul probabilităților și statistică matematică (1948–1973). A ocupat diverse funcții, pentru ca în 1948 să fie numit director general al Institutului Central de Statistică (după Anton Golopenția), funcție pe care a ocupat-o până în 1951. Între 1951 și 1960 a fost decan al Facultății de Matematică-Fizică. A fost prorector pentru 3 ani, după care, în 1963, a ajuns rector al Universității din București. A deținut această funcție până în 1968. Împreună cu Octav Onicescu a pus bazele școlii matematice românești de teoria probabilităților și statistică matematică. Lucrări: *Curs de matematici actuariale*, 1932; *La dépendance statistique. Chaînes et familles de chaînes discontinues*, 1937 (în colaborare); *Calculul probabilităților*, 1939 (în colaborare); *Tratat de matematici actuariale*, 1943; *Les chaînes des variables aléatoires. Problèmes asymptotiques*, 1943 (în colaborare); *Elemente*

Milcu

Ioan Mihiu

Iulian Mihiu

Ion Mija

Ștefan-Marius Milcu

de calculul probabilităților, 1954; *Calculul probabilităților și aplicații*, 1956 (în colaborare); *Curs de matematici pentru statisticieni și economiști*, 1956 (în colaborare); *Lecții de statistică matematică*, 1957 (în colaborare); *Teoria matematică în operațiile financiare*, 1960 (în colaborare); *Matematici aplicate în statistică*, 1963 (în colaborare); *Bazele matematice ale programării liniare*, 1964 (în colaborare); *Statistică matematică*, 1966 (în colaborare); *Matematici pentru economiști*, 1966–1971 (în colaborare, 3 volume); *Teoria probabilităților și statistică matematică*, 1970 (în colaborare); *Modele matematice ale așteptării*, 1974 (în colaborare); *Bazele matematice ale teoriei fiabilității*, 1975 (în colaborare). Declarat Profesor Emerit în 1964 și Om de Știință Emerit în 1969. Laureat al Premiului de Stat în 1962. Membru al Institutului Internațional de Statistică, al Societății Internaționale de Biometrie. Membru titular al Academiei Române (1963) și președinte al ei din 1980 până la moartea sa, un an mai târziu.

Mihu, Ioan

(17.10.1854, Vinerea, jud. Alba – 2.06.1927, Orăștie)

Avocat. A absolvit liceul la Sibiu, Dreptul la Graz, în Austria. Specializare la Budapesta și Viena. A fost avocat la Orăștie. Fondator și primul director al Băncii Ardeleana din Orăștie (1885–1905). Director al Despărțământului XI al ASTRA. Iuliu Maniu și Vasile Goldiș i-au încredințat misiunea, din partea Partidului Național, să ducă tratative la Budapesta cu contele Tisza pentru acordarea pentru români de drepturi egale cu ale celorlalte națiuni din Imperiul Austro-Ungar. Înaintea tratativelor cu maghiarii a avut o audiență la Carol I, în prezența primului-ministru, Titu Maiorescu, și el de origine ardeleană. A fost președinte al Fondului pentru Teatrul Român în Transilvania și a făcut o donație însemnată pentru înființarea Fundațiunii pentru Ajutorarea Ziariștilor

Români din Ungaria. Școala din Vinerea și o stradă din Orăștie îi poartă numele.

Mihu, Iulian

(3.11.1926, București – 20.06.1999, București) Regizor. A absolvit Institutul de Teatrul și Cinematografie la București. Profesor al Institutului. A scris scenarii și a făcut regia pentru numeroase filme: *La mere*, (1953); *Viața nu iartă* (1957); *Poveste sentimentală* (1961); *Procesul alb* (1965); *Neînfricații* (serial TV, 1969); *Felix și Otilia* (1972); *Nu filmăm să ne amuzăm* (1975); *Alexandra și infernul* (1975); *Marele singuratic* (1975); *Lumina palidă a durerii* (1980, Diploma Specială a Festivalului Internațional de Film de la Moscova); *Comoara* (1982); *Anotimpul iubirii* (1986); *Băiatul cu o singură bretea* (1991); *Dublu extaz* (1998).

Mija, Ion

(21.10.1938, Bălți – 6.12.2001, Chișinău)

Regizor de film. A absolvit Institutul de Cultură din Moscova, apoi Cursurile Superioare de Regie. A lucrat pentru Telefilm Chișinău și Moldova Film, mai ales documentare: *Ornamentul* (scenariu și regie), 1968; *Urmele*, 1968; *Căutare*, 1969; *Piept la piept*, 1970; *Chișinău-Chișinău*, 1971; *Lumea copilăriei noastre*, 1973; *Exegi monumentum*, 1973; *Melodii nistrene* (scenariu și regie), 1974; *Cântă Maria Bieșu*, 1975; *Concertul măștrilor în artă*, 1975; *Suita de nuntă*, 1976; *Vocația*, 1977; *Motive folclorice*, 1981; *Izvorul lui Ion Ciobanu*, 1983; *Tatarbunlar*, 1984; *Eu sunt același semănător*, 1984; *A doua vedere*, 1986; *Dincolo de circ*, 1989.

Milcu, Ștefan-Marius

(15.08.1903, Craiova – 1.12.1997, București)

Medic, biolog și antropolog. A absolvit Medicina la București. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București, rectorul lui. Director al Institutului de Endocrinologie din București. Este considerat, alături de C(onstantin) I. Parhon, creatorul

m

505

Milea

Vasile Milea

Nicolae Milescu

școlii românești de endocrinologie. Creator al Grupului de reflexie Noesis, autorul unor monografii de răsunet pe plan mondial, mai ales legate de timus sau epifiză, organizator al primului program de protecție pentru ceea ce a fost numit gușă endemică. Lucrări: *Epifiza – glandă endocrină*, 1957; *Terapeutică bolilor endocrine*, 1962; *Fiziopatologia glandei tiroide*, 1964; *Endocrinologia ginecologică*, 1969; *Endocrinologie clinică*, 1975. Membru al Marii Adunări Naționale. În ultimii ani de viață, mai ales după 1982, când a fost implicat în curentul Meditația Transcendentală, a fost marginalizat. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei de Științe din Bulgaria, Polonia, Serbia, Ungaria, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Societății Internaționale de Endocrinologie. Membru titular (1948) al Academiei Române.

Milea, Vasile

(1.01.1927, Lerești, jud. Argeș – 22.12.1989, București)

General-colonel. A absolvit Academia Militară din București ca șef de promoție. Șef al Marelui Stat Major (1980–1985). Deputat de Iași în Marea Adunare Națională, membru al Consiliului Național al Frontului Unității Socialiste (1974), membru al CC al PCR în 1979. Ministru al Apărării Naționale (1985–1989), se pare că s-a sinucis în zilele revoluției din decembrie 1989 pentru ca armata română să nu fie acuzată de reprimare. Înaintat post-mortem (1990) la gradul de general de armată cu 4 stele.

Milescu spătarul, Nicolae

(1636, Milești, jud. Vaslui – 1708, Rusia)

Istoric și diplomat. A studiat la Patriarhia ecumenică din Constantinopol, trimis de Vasile Lupu. A fost unul dintre cei mai importanți militanți pentru ecumenism, pentru alianța tuturor creștinilor în lupta antiotomană și antimusulmană. În acest interval a tradus *Tratatul despre rațiunea*

dominantă al lui Josephus Flavius (*Despre sin-gurul, ȋtiitorul gând*, 1664), ca și *Vechiul Testament* 1661–1664, după *Septuaginta* publicată de protestanți la Frankfurt în 1597. După căderea lui Grigore Ghica îl aflăm la Berlin, la curtea electorului Frederic Wilhelm. De acolo merge Suedia, unde se întâlnește cu Gheorghe Ștefan, care îl trimite cu misiuni diplomatice la Stockholm și Paris spre a organiza o campanie antiotomană. Acolo scrie *Enchiridion sive Stella Orientalis Occidentali splendens, id est sensus Ecclesiae Orientalis, scilicet graece de transsubstantione Corporis Domini, aliisque controversial...* (*Manual sau Steaua Răsăritului strălucind în Apus, adică părerea Bisericii Răsăritene Ortodoxe despre prefacerea Trupului Domnului și despre alte controverse...*). Trimisă la Paris, lucrarea a fost publicată în versiune latină de Antoine Arnaluld și Pierre Nicole în volumul lor intitulat *La perpetuité de la foi de L'Eglise catholique touchant L'Eucharistie*, 1669, ed. a II-a, 1704, ca răspuns dat pastorului calvin Jean Claude; era prezentată sub titlul: *Ecrit d'un seigneur moldave sur la croyance des grecs*. Era a doua operă românească publicată în Apusul Europei după *Mărturisirea* lui Petru Movilă. A fost traducător din greacă, latină și română în rusă, lucrând la Departamentul școlilor. A fost mare spătar în Moldova, apoi trimisul la Poarta Otomană al Țării Românești. În 1671 sosește la Moscova ca trimis al Patriarhului Dositei al Ierusalimului la țarul Aleksei Mihailovici. Înscris în lupta antiotomană a românilor, a căutat în Rusia sprijin în acest scop, fiind însă folosit în alte sensuri: trimis de țar în China, a scris în rusă un *Jurnal*, 1677.

Militaru, Nicolae

(1925, Târgu Jiu – 27.12.1996, București)

General. A început Academia Militară din București și a absolvit Academia Militară Frunze din Moscova. A fost membru supleant al CC al PCR (1969–1981). Din 1965 a fost comandantul Armatei III Cluj și al Armatei II București. În 1978 a fost trecut în rezervă. Rechemat în rândul cadrelor active prin Decret al Frontului Salvării Naționale, a fost ministru al Apărării Naționale (26 decembrie 1989 – 22 martie 1990). Pro-sovietic și declarat contra aderării României la NATO, a candidat ca independent la președinția României în 1996, obținând în turul I (3 noiembrie) doar 0,22%.

Mille, Constantin

(21.12.1861, Iași – 20.02.1927, București)

Ziarist și scriitor. În tinerețe a frecventat cercurile socialiste de la Iași, București,

Milovan

Nicolae Militaru

Constantin Mille

Matei Millo

Ion Miloș

Bruxelles. A fost director al ziarelor *Adevărul* și *Dimineața*, președinte al Asociației Generale a Presei Române. Împreună cu Ion și Sofia Nădejde a contribuit la întemeierea revistei *Contemporanul*. Ca prozator este autobiografic: *Dinu Millian*, 1887; *O viață*, 1914, iar ca poet este adept al naturalismului: *Versuri*, 1883.

Millo, Matei

(25.11.1814, Iași – 9.09.1896, Iași)

Actor și autor dramatic. A desfășurat la Iași și București o activitate multilaterală de actor, director de scenă, autor dramatic, conducător de trupă și director de teatru, precum și de profesor. A fost un fervent susținător al repertoriului național și un interpret strălucit al comediilor lui Vasile Alecsandri. A cultivat în teatrul românesc interpretarea realistă, reacționând împotriva stilului declamator. Printre rolurile care i-au asigurat popularitatea se numără travestiurile: Chirița, Mama Anghelușa, Baba Hârca. A fost memorabil și în Ciubăr din *Despot-Vodă*, Barbu din *Barbu Lăutaru* de V. Alecsandri, Shylock din *Negutătorul din Veneția* de Shakespeare, Sancho Panza din *Don Quijote* de Cervantes etc. Concepția sa artistică a influențat puternic teatrul românesc de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Ca autor dramatic a scris comedii satirice.

Miloș, Ion

(16.02.1930, satul Sărcia, azi Sutjeska, Banatul Sărbesc)

Poet. A absolvit liceul la Vârșeț, Filosofia la Belgrad și Literele la Sorbona. S-a stabilit în Suedia în 1964. Redactor-șef al revistei *Candela* (Stockholm), lunar de cultură română. A publicat în jur de 75 de volume de versuri: *Muguri*, 1953, Vârșeț, debut; *Eterna auroră*, 1977, București; *Ouă căzute din cuib*, 1968, Stockholm. A obținut premii pentru traduceri: *Pana de aur*, Tetovo, 1990; Premiul Uniunii Scriitorilor din România, 1990. Poet

al simplității și trecătorului ce indică esența umană, „steaua invizibilă” a ființei, este bine receptat și în România: *Cerul de sub ierbur*, 1999. Cetățean de onoare al României distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Comandor, 2002.

Miloș, Miodrag

(1933, Alexinač, Voivodina)

Scriitor. A debutat la revista *Lumina* din Vârșeț cu versuri. A condus publicația *Bucuria copiilor*, tot la Vârșeț. A participat la întâlniri literare în Iugoslavia, România, Suedia, Germania, URSS. A publicat literatură pentru copii: drama *Traseu secundar* (1983); proză scurtă – *Medalioane* (1984); romane – *Încercarea de a zbura* (1988); *Calea scorpionilor* (1989); *Vânt de răsărit* (1995). Membru al Uniunii Scriitorilor din Iugoslavia și președinte al Uniunii Scriitorilor din Voivodina.

Miloșovici (Milo), Lavinia

nume la naștere **Miloșevici Corina Lavinia**
(21.10.1976, Lugoj)

Gimnastă. Sârboaică după tată și maghiară după mamă (membră a echipei naționale de volei feminin). S-a antrenat de la vârsta de 6 ani la Centrul Național de Antrenament de la Deva. A câștigat 19 medalii la competiții mondiale și olimpice. Prima competiție la care a participat, în 1990, a fost Cupa Americii. La Jocurile Olimpice de la Barcelona, din 1992, a obținut 4 medalii (la sol a luat nota 10). A fost ultima gimnastă care a primit nota 10 într-o competiție olimpică și 9,95 la un campionat mondial (1990). S-a retras în 1997 și a absolvit Universitatea de Sport din Timișoara, devenind antrenore de gimnastică.

Milovan, Todor

(24.02.1920, Uzdin, Banatul Sărbesc – 27.02.2002, Kač)

Profesor. A absolvit Școala Normală din Vârșeț, fiind din prima generație de

m

507

Lavinia Miloșovici

Ion Mincu

învățători români din Banatul Sărbesc (alături de Traian Doban și Gligor Popi), formată de profesori angajați prin contract, din România. A fost învățător la Subotița în Serbia, apoi la Bariče (Sân-Ianăș) și Ecica în Banatul Sărbesc. Vasko Popa l-a adus la săptămânalul *Libertatea* din Pancevo. El este fondatorul tipografiei Trustului Libertatea. A fost profesor de geografie, apoi director al Liceului mixt român din Vârșet, dizolvat în 1956, când s-a mutat la liceul Borislav Petrov Brača, având secție cu predarea în limba română (existent și astăzi), apoi la Liceul Economic și la Școala Normală. A fost inspector școlar la Novi Sad. A scris monografia *Uzdin*, apărută postum, 2005.

Milu, Matei

(21.01.1725, Spătărești, jud. Suceava – 3.10.1801, Iași)

Poet. Mama sa era din familia Roset(ti). Este bunicul lui Matei Millo. A studiat la Petersburg, probabil matematica. A fost contemporan cu Ienăchiță Văcărescu, este modelul cultural al lui Costache Conachi. Avea un spirit modernizator, îl cita pe Voltaire. A lăsat și schițe de caracter, satirice, ale multor contemporani. Multe greco-turcisme. Lucrări: *Poezii*, în I. Tanoviceanu – *Un poet moldovean din veacul XVIII: Matei Milu*, AAR, memoriile secțiunii literare, t. XX, 1897–1898.

Mimi Constantin

(2.02.1869, Chișinău – 17.04.1935)

Moșier și înalt funcționar în Basarabia de până la Unire. Studii: Liceul gubernial din Chișinău și Universitatea din Odessa (Facultatea de Drept). A fost un activist al Zemstvei, inițial la Tighina, apoi pe toată Basarabia (1913–1917). După revoluția din februarie a fost numit comisar al guvernului provizoriu pentru Basarabia. A fost un propagandist al metodelor moderne în agricultură.

Mincu, Ion

(20.12.1852, Focșani – 6.12.1912, București)

Arhitect. Născut în același oraș ca și Anghel Saligny. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București, apoi Școala Națională de Belle Arte din Paris, ca elev al arhitecților Remy de Louanges și J. Gaudet. A fost unul dintre fondatorii Școlii de arhitectură a Societății Arhitecților Români. Profesor la Școala Superioară de Arhitectură din București. Deputat în Parlamentul României (1895–1899). A fost unul dintre creatorii stilului național în arhitectura română. Lucrări: Casa Lahovary (1886); bufetul de pe Șoseaua Kiseleff (1882–1892), în prezent restaurantul Doina; Vila Robescu din Sinaia (1897); Casa Petrașcu din Piața Romană (1904); Școala Centrală de Fete din București (1890); Palatul Administrativ din Galați (1905–1906); Palatul Băncii Comerțului din Craiova (1906, terminat de C. Iotzu în 1916); Palatul Primăriei Capitalei (proiect, finalizarea a fost a lui Petre Antonescu, născut lângă Focșani, la Rm. Sărat); Școala de război din București (proiect); cavourile lui Ghica, Cantacuzino, Gheorghieff din cimitirul Bellu (1900–1904); a restaurat biserica Stavropoleos din București (1904–1910); Casa Monteoru (1887–1888, azi sediul Uniunii Scriitorilor); Casa Vernescu (1887–1889); a decorat interiorul Palatului de Justiție din București (1890–1895). Președinte al Societății Arhitecților Români (1903–1912). Institutul de Arhitectură din București îi poartă numele.

Mincu, Marin

(28.08.1944, Slatina, jud. Olt – 4.12.2009, București)

Eseist, traducător, editor. A absolvit Filologia la București. Unul dintre fondatorii campusului Universității din Constanța, profesor și decan al Facultății de Litere, conduce revista *Paradigma*, este proprietarul Editurii Pontica, a înființat cenaclul Euridice. L-a tradus în românește pe Umberto Eco. Lucrări: *Avangarda literară românească*, 1983; *All'Insegna del Pesce d'Oro*, 1985; *Il Diario di Dracula (Jurnalul lui Dracula)*, 1992, Italia, tradus în română 2004, Premiul AER; *Scritii rumeni*, culegere, 1994; *Poezia italiană în interviuri*, 1995; *Poezii*, 1996; *Intermezzo IV*, roman, 1997; *Il Diario di Ovidio*, 1997; *Poezia română actuală*, 3 vol., antologie; 1998–1999; *De ce scriu poezie*, 1998; *Poeticitate românească postbelică*, 2000; *Eseu despre autenticitatea scriiturii*, 2000; *Moartea la Tomis. Jurnalul lui Ovidiu*, 2005; *Pacient la Spitalul Fundeni. Studiu de caz*, 2007. Laureat al Premiului Herder, 1996.

Minovici

Marin Mincu

Ioan Minea

Mina Minovici

Nicolae Minovici

Minea, Ioan

(1878, Tulgheș, jud. Harghita – 1941, Cluj)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la București, ca elev al lui Gheorghe Marinescu. S-a specializat în neurologie. A fost profesor și rector la Facultatea de Medicină din Cluj. Contribuții în domeniul cercetării parezilor și regenerării sistemului nervos periferic. Este primul român care a obținut imaginea la microscop a unui nerv (1936) și primul care a folosit în literatura de specialitate termenul neuroplastie (1909). Membru al Academiei de Medicină din România. Clinica de neurologie din Cluj îi poartă numele.

Minovici, Mina

(30.04.1858, Brăila – 25.04.1935, București)

Medic legist. Vlah, adică român din sudul Dunării, din Tetovo. Primul din familie se numea Ștefan Mina și a venit după războiul ruso-otoman (1812). Unul dintre fiii acestuia, Ștefan, s-a mutat de la Brăila la Râmnicu Sărat, a fost primar și a avut 13 copii. Trei dintre ei vor deveni celebri: Mina, Nicolae și Ștefan. Mina M., cel mai mare dintre fii, a absolvit Școala Superioară de Farmacie a doctorului Carol Davila și apoi Facultatea de Medicină. S-a specializat la Paris în toxicologie. A fondat în 1892 Institutul Medico-Legal care-i poartă astăzi numele. În 1890 a devenit membru fondator al Societății de Științe Fizice, iar în 1909 a fost numit membru în Consiliul Sanitar Superior; din 1912 a îndeplinit funcția de director general al Serviciului Sanitar. Este fondatorul școlii române de medicină judiciară și al serviciului antropometric din București. A făcut cercetări importante cu privire la alcoizii cadaverici, la putrefacție, la bolile mentale simulate, precum și la antropologia criminală. Cea mai importantă lucrare: *Tratat complet de medicină legală*, 2 vol., (1928, 1930).

Minovici, Nicolae

(23.10.1868, Râmnicu Sărat – 26.06.1941, București)

Medic. Al șaptelea fiu al lui Ștefan M., primul de Râmnic și frate cu Mina și Ștefan M. După un an la Școala de Belle Arte, s-a înscris la Medicina din București. După absolvire s-a specializat la Berlin. Întors la București, a înființat, în 1906, Societatea de Salvare – prima din România modernă – împreună cu anexe sale: Spitalul de Urgență și Școala Samariteană, complex care, la început, avea o singură birjă pe post de ambulanță, și aceea plătită de el însuși. Profesor la Facultatea de Medicină din București, apoi din Cluj. În 1905 a început vestitele sale experiențe pentru a afla mecanismul morții prin spânzurare. Asistat de o comisie de colaboratori apropiați, pregătită să intervină la timp în cazul pierderii controlului asupra experiențelor, s-a prins în ștreang în numeroase rânduri. Lucrări: *Studiu asupra spânzurării*. În 1926 s-a întors la București ca primar de sector (de Albastru). S-au construit WC-uri subterane, s-au asfaltat străzile și s-a construit un cămin pentru gunoieri. În 1934 a fost ales primar de Băneasa, fără să fi candidat. Fondator al *Revistei de medicină legală* (1936). A fost colecționar de artă populară românească, iar casa lui (arh. Cristofi Cercez), în stil românesc, supranumită „casa cu clopotei”, dăruită orașului în 1936, este deschisă ca muzeu de etnografie din 1906 (întâi ca muzeu privat; astăzi Muzeul de Etnografie Nicolae Minovici).

Minovici, Ștefan

(18.06.1867, Râmnicu Sărat – 29.12.1935, Pitești)

Chimist. Vlah. Frate cu Mina și Nicolae M., fiul lui Ștefan M. A absolvit Secția fizico-chimice a Facultății de Științe a Universității din București ca elev al lui Em. Bacaloglu, C.I. Istrati, J. Lahovary, David Emmanuel. S-a specializat la Berlin. Profesor la Școala Superioară de Farmacie, apoi la Facultatea de Științe a Universității din București.

m

509

Minulescu

Lucrări în domeniul chimiei toxicologice analitice, organice și biologice: *Tratat de chimie analitică*, 5 vol.; *Manual practic de chimie organică*. A organizat învățământul farmaceutic din țara noastră. Mare colecționar de piese rare de design de interior, din Germania, Austria și de la Veneția (vitrallii, statui, piese de mobilier), a lăsat casa memorială care-i poartă numele, aflată în aceeași curte cu Muzeul de Etnografie lăsat de fratele său, Nicolae. Membru corespondent al Academiei Române (1925).

Minulescu, Ion

(7.01.1881, București – 11.04.1944, București)
Poet. După bacalaureat a plecat la Paris cu intenția de a studia Dreptul, dar, fascinat de boemă, s-a familiarizat cu literatura simbolistă. Citește pe Baudelaire, Lautrèmont, Verhaeren, Maeterlinck. Îl cunoaște pe Jean Moréas. Întors în țară, devine membru al Societății Scriitorilor Români și al Societății Autorilor Dramatici. A fost director al Teatrului Național din București. A scris poezie simbolistă: *Romane pentru mai târziu*, 1908; *Strofe pentru toată lumea*, 1930, proză simbolistă: *Roșu, galben, albastru*, 1924; *Corigent la limba română*, 1929; și teatru simbolist. Laureat al Premiului Național pentru Poezie al Societății Scriitorilor Români, 1928. Membru al PEN Clubului, ofițer al Legiunii de Onoare a Franței, distins cu Ordinul Palmes Académiques al Academiei Franceze.

Mircea cel Bătrân

V. Basarab, Mircea cel Bătrân

Mircea Ciobanul

V. Basarab, Mircea al V-lea Ciobanul

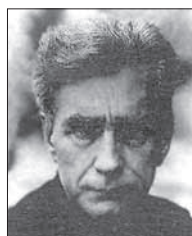
Mirea, G. D., nume la naștere George Demetrescu Mirea

(1852, Câmpulung Muscel –
12.12.1934, București)

Pictor. A început Medicina la București, dar, după un an, s-a mutat la Academia de Belle Arte, unde a fost elevul lui Aman, Tattarescu și Stăncescu. În 1877 a însoțit trupele române alături de Szathmari, Sava Henția și Nicolae Grigorescu, realizând compoziții. Grație lui Ion Ghica a obținut o bursă la Paris, unde a fost elevul lui Ingres la Academia de Belle Arte. Expune la Salonul din Paris în 1882 *Tărâni seculi aduc lui Mihai Viteazul capul lui Andrei Bathory*, iar la cel din 1884 *Vârful cu dor, legendă română*, de 35 m², premiată la Expoziția Universală din Paris în 1900. A pictat medalioanele de pe fațada Ateneului Român (1888) – *Alexandru cel Bun*, *Neagoe Basarab*, *Bogdan Vodă*, *Vasile Lupu* și *Carol I*. Din 1891 predă la Școala de Belle

Ion Minulescu

Ioan Mirea

Arte din București, al cărei director a devenit. A lucrat în stilul Școlii de la Barbizon, dar și mari pânze cu subiect istoric: *Vlad Țepeș și solii turci*, *Alexandru cel Bun primind însemnele de la Împăratul din Constantinopol*, *Legenda lui Traian și a Dochiei*.

Mirea, Ioan

(4.04.1912, Râșuceni, jud. Drăgănești Vlașca –
3.10.1987, Paris)

Pictor. A absolvit Facultatea de Medicină la București. A fost medic chirurg la spitalul Brâncovenesc. A absolvit, fiind student în paralel, și Școala de Belle Arte din București. A avut prima expoziție personală în 1938 și a deschis în total 26 de expoziții personale. Considerat unul dintre cei mai buni colorişti ai picturii românești. În 1946 a obținut Premiul Atanasie Simu și al Societății Artelor, iar în 1947 Premiul Academiei Române. A rămas în Franța din 1966. A primit Premiul Salonului Internațional de la Antibes în 1967, Marele Premiu pentru Sculptură și Arhitectură al Salonului Internațional de Artă Contemporană de la Paris în 1977.

Mirodan, Alexandru

(5.06.1927, Budeasa, jud. Argeș –
10.03.2010, Tel Aviv)

Dramaturg. A plecat în Israel după 1970 și conduce editura și revista românească de cultură *Minimum*. Lucrări: teatru – *Cerul nu există*, 1959; *Noaptea e un sfetnic bun*, 1964; *Șeful sectorului suflute*, 1967; *Tovarășul feudal și fratele său*, 1965; *Duelul*, 1968; *Camuflaj*, 1969; *Ziaristi*, 1970; *Ocolul pământului într-un surâs*, 1980; *Contract special de închiriat oameni*, 2001. Scenarii de film – *Celebrul 702*, 1962; *Mona, steaua fără nume*, după piesa lui Mihail Sebastian, 1965. A mai scris: *Dicționar neconvențional al scriitorilor evrei de limba română din Israel*, 1986; *Momente din viață și scurte povestiri*, 1999; *Pilule amare*, 2000.

Miron Cristea

V. Cristea, Miron

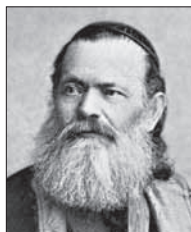
Mișcoi

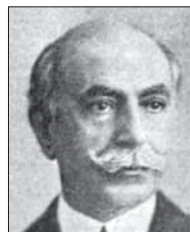
Alexandru Mirodan

Radu Miron

Miron Românu

George G. Mironescu

Miron, Radu

(3.10.1927, Codăești, jud. Vaslui)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică la Iași. Cercetător la Institutul de Matematică al Academiei Române din Iași. Profesor invitat în Canada, Germania, Italia și Japonia. Contribuții în domeniul geometriei diferențiale, al aplicațiilor ei la fizica teoretică, topologia algebrică. Numeroase noțiuni îi poartă numele: spații Miron, reper Miron, conexiuni Miron. Lucrări: *Geometria analitică și diferențială*, 2 vol., 1968, 1969; *Topologia algebrică*, 1974; *Backgrounds of Arithmetic and Geometry*, 1995; *The Geometry of Higher Order Finsler Spaces*, 1998. Membru titular al Academiei Române (1993). Este membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Miron Românu

nume la naștere **Miron Moise**

(23.08.1828, Mezieș, jud. Bihor – 4/16.10.1898, Sibiu)

Mitropolit. A absolvit Teologia la Arad. S-a călugărit la mănăstirea Hodoș Bodrog cu numele Miron. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, inspector școlar al județului Caraș Severin, episcop de Arad (1874), mitropolit al Ardealului (din 1874). Membru al Partidului Național Român și deputat în Parlamentul de la Budapesta. A oferit burse tinerilor români din Transilvania pentru studii teologice de la Fundația Mitropoliei și Fundația Gojdu.

Mironescu, Athanasie

prenume la naștere **Alexandru**

(12.08.1856, Trohan, jud. Vaslui – 9.10.1931, București)

Mitropolit. A studiat Teologia la București și Cernăuți. Director al Internatului Teologic din București, profesor la Facultatea de Teologie din București. Mitropolit (1909). S-a călugărit la Cernica sub numele Athanasie. Lucrări: *Etica evoluționistă și etica creștină. Studiu asupra eticii lui Herbert Spencer*, 1893;

Manual de teorie morală, 1895; *Istoria Bisericii*, 2 vol., 1901. Membru de onoare al Academiei Române (1909).

Mironescu, George G.

(28.01.1874, Vaslui – 1949, București)

Jurist și om politic. Militant pentru unirea Transilvaniei cu România. Membru al Partidului Național Tărănesc. A absolvit Dreptul și Literele la Universitatea din București. Specializare la Paris. Profesor și decan al Facultății de Drept din București. Ministru de Externe, președinte al Consiliului de Miniștri, ministru de Interne. A contribuit la alcătuirea Constituției țării. Lucrări: *Lacunele noului Cod de procedură civilă*, 1902; *Enciclopedia Dreptului*, 1922; *Inovațiunile Constituției din 1938*, 1939. Membru de onoare al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Missir, Petru Th.

(8.10.1856, Roman – 10.06.1929, București)

Publicist. Armean ca origine. A studiat Dreptul la Viena și a fost secretar al Societății studenților români România Jună. Doctorat în Drept la Berlin. Junimist. Profesor la Universitatea din Iași. Ca literat a cultivat idealul clasic. A lăsat foarte multe articole de critică literară, mai ales în *Convorbiri literare*, dar nu le-a publicat și în volum: *O pagină din istoria României june*, 1892; *Generațiunea noastră*, 1892; *Junimism*, 1897. A strâns fondurile necesare ajutorării lui M. Eminescu în perioada bolii. Membru de onoare al Academiei Române (1926).

Mișcoi, Gheorghe

(9.01.1944, Bărboieni, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea de Stat din Moldova. Specializat în teoria probabilităților. A lucrat la Institutul de Matematică și Informatică al Academiei de Științe a Moldovei. A elaborat teoria matematică a proceselor de așteptare cu prioritate și timp de orientare,

m

511

Mitrany

Gheorghe Mișcoi

David Mitrany

Ilarie Mitrea

Gromoslav Mladenatz

a fondat direcția de cercetare privind teoria probabilităților și aplicațiile lor. Om Emerit al Republicii Moldova. Membru al Institutului de Statistică Matematică (SUA), expert internațional independent în proiectele INTAS (Bruxelles). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Mitrany, David

(1888, București – 1975, Londra)

Specialist în științe politice. Evreu ca etnie. A absolvit London School of Economics and Political Science în 1914 și a lucrat la Legația Română din Londra în timpul Primului Război Mondial și al Marii Uniri, apoi la Foreign Office (Ministerul de Externe) din Londra. A fost membru al Partidului Laburist. A făcut parte din Comitetul de Avizare pentru Afaceri Internaționale (1918–1931) al Foreign Office și din echipa de conducere a publicațiilor *Manchester Guardian* și *Economic and Social History of the World War*. A fost profesor invitat la Harvard University, School of Economics and Politics, Institute for Advanced Study, Princeton. Din 1944 profesor la Royal Institute of International Affairs. Este considerat părintele ideii de integrare europeană și fondator al teoriei funcționalismului integrat. Lucrări: *Rumania, her history and politics*, 1915; *Greater Rumania: a study in national ideals*, 1917; *The land and the peasant in Rumania: the War and agrarian reform, 1917–1921*, 1930; *The problem of international sanctions*, 1925; *The progress of international government*, 1933; *The effect of the War in south eastern Europe*, 1936; *A working peace system*, 1943; *The road to security*, 1944; *A working peace system: an argument for the functional development of international organization*, 1946; *American interpretations; four political essays*, 1946; *World unity and the nations*, 1950; *Marx against the peasant: a study in social dogmatism*, 1951; *Food and freedom*, 1954; *The functional theory of politics*, 1975.

Mitrea, Ilarie

(1842, Rășinari – 1904, Rășinari)

Medic și explorator. A absolvit Medicina la Viena (chirurgie). A lucrat ca medic pe nava de cursă lungă Hamburg–Brisbane, fiind primul român care a ajuns în Australia. A fost apoi medic militar în corpul expediționar austro-mexican și a strâns o bogată colecție de artă aztecă. Medic în armata olandeză, a plecat în Indiile Olandeze (Indonezia), unde s-a căsătorit cu o băstinașă și a avut doi copii. A adunat materiale etnografice, mineralogice, faunistice și floristice de mare valoare, din Indonezia și Noua Guinee, pe care le-a donat Muzeului de Istorie Naturală din București, precum și unor muzee străine. La bătrânețe s-a întors la Rășinari. Era prieten cu Octavian Goga și Gheorghe Dima.

Mitrofanovici, Vasile

(1831, Crasna, Bucovina de Nord – 9.08.1888, Marienbad)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuți și Facultatea de Teologie la Viena. Profesor la Institutul Teologic al Universității din Cernăuți, rector al universității. Deputat în Parlamentul de la Viena (1880–1885). Lucrări: *Omiletica Bisericii drept credincioase răsăritene*, 1875. Membru în comitetul de conducere al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina.

Mladenatz, Gromoslav

(5.02.1891, Turnu Severin – 24.10.1958, București)

Economist. Sârb ca etnie. Doctorat în Științe economice și sociale la Universitatea din Köln. În 1919 a trecut la Direcția Cooperăției Orășenești și, după patru ani (1923), a ajuns la Centrala Cooperativelor de Producție și Consum. Ulterior a ocupat postul de director în cadrul Oficiului Național al Cooperăției Române, apoi pe cel de director general al Oficiului și secretar general al Consiliului General al Cooperăției. Profesor la ASE, Departamentul Cooperare. Teoretician al cooperatismului în

Mocsony

Dominique Moceanu

Dumitru Mociorniță

Leonard Mociulski

Alexandru Mocsony

linia lui Madgearu. Lucrări: *Tratat general de cooperare*, 1933; *Istoria doctrinelor cooperatiste*, 1933; *Gândirea cooperatistă în România*, vol. 1: *Independența economică*, 1939.

Mocanu, Petru

(1.06.1931, Brăila)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică-Fizică la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj. Profesor invitat la Conakry și Ohio. Contribuții în domeniul funcțiilor de variabilă complexă. Lucrări: *Asupra razei de stelaritate a funcțiilor univalente*, 1960; *Asupra razei de convexitate a funcțiilor olomorfe*, 1964; *Analiză matematică. Funcții complexe*, 1982. Președinte al Societății de Științe Matematice din România (din 1996). Membru corespondent al Academiei Române (din 1992) și titular (din 2009).

Moceanu, Dominique

(30.09.1981, Hollywood, California)

Gimnastă. Părinții, Dumitru și Camelia M., plecați din România în 1980, au fost ambii gimnaști. Fiica lor a făcut antrenament din 1990 la Houston cu Bela Karolyi, fostul antrenor al Nadei Comăneci, și el plecat din România. A devenit campioană națională de juniori a SUA în 1994 și de seniori în 1995. A participat la competițiile internaționale până în 2000. Medaliată cu aur împreună cu echipa la Jocurile Olimpice din 1996. În 1998 a devenit singura americană care a cucerit vreodată titlul la individual compus (în fața Simonei Amânar, Elenei Produnova și a Svetlanei Korkina), la Jocurile Bunăvoînței. A fost campioană națională a Americii și în 1998.

Mocioni, Andrei, în maghiară Mocsonyi

(27.06.1812, Budapesta – 23.04/5.05.1880, Foeni, Timiș)

Om politic. A militat pentru drepturile românilor din Banat și Transilvania, a fost membru al Senatului Imperial de la Viena, membru fondator al Academiei Române (1866) și membru de onoare al ei din 1870.

Mociorniță, Dumitru

nume la naștere **Dimitrie Codin Ene**
porecla tatălui **Mociorniță**

(15.08.1885, com. Țintea, jud. Prahova – 17.09.1953, București)

Industriaș. A fost remarcat de Ion I. C. Brătianu la examenul de bacalaureat la Liceul Economic Kretzulescu din București, care i-a oferit o bursă pentru Școala Superioară de Comerț din București și pentru Școala Superioară de Industrie din Paris. A făcut practică de management în Anglia și Germania. La întoarcere s-a căsătorit cu fiica unui industriaș și a făcut fabrica de încălțăminte care i-a purtat numele. În timpul Primului Război Mondial a produs pentru front. A fost deputat și senator liberal în Parlamentul României. A refuzat să fugă în străinătate și a fost arestat (Poarta Albă), dar a fost pus în libertate odată cu grațierea de după moartea lui Stalin.

Mociulski, Leonard

(27.03.1889, com. Simincea, jud. Botoșani – 5.04.1979, Brașov)

General de divizie. Comandant secund al Brigăzii 1 Mixte Munte (1941); a acționat în Bucovina de Nord și a eliberat orașul Cernăuți. A străpuns apărarea sovietică a Nistrului și a primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. A participat la luptele din Crimeea și la asediul Sevastopolului. Divizia a fost evacuată din Crimeea pe apă, la capul Kerson. În continuare a condus grupul Crișuri, care a apărut Transilvania contra armatei ungare. A comandat Divizia 3 Munte până în Slovacia, pe râul Hron (1944). A fost trecut în rezervă în 1947 și arestat în 1948, fiind ținut fără proces la penitenciarul Jilava până în 1955.

Mocsony, Alexandru, nume la naștere

Alexandru Mocioni de Foeni

(4.11.1841, Budapesta – 20.03.1909, Bircșiș, jud. Arad)

Politician și compozitor. Aparținea unei familii de aromâni originară din Banat – zona

m

513

Mocsony

Torontal – atestată înainte de 1750, cu numele Muciu sau Muceană, dar originară din Aspropotam, Thessalia, și ajunsă în Banat după ce trecuse pe la Moscopolie. La 1780 un Andrei Mocioni solicită lui Iosif al II-lea înnoobilarea (cu particula de și numele moșiei Foeni din Banat, maghiarizat Foen. Tatăl său, Gheorghe M. de F., a fost deputat din partea naționaliștilor sârbi și români din circumscripția Moravița în Dieta ungară). A absolvit Conservatorul probabil la Viena, a fost pianist concertant și a compus muzică. La 24 de ani a devenit deputat în Dieta (Parlamentul) de la Budapesta. A fondat în 1869, la Timișoara, Partidul Național al Românilor din Banat și Ungaria (înțelegând prin aceasta și Transilvania), iar în 1893 a fondat, tot la Timișoara, ziarul *Dreptatea*. A fost primul care a susținut înființarea unui teatru în limba română în Transilvania și a înființat Muzeul ASTRA la Sibiu, alături de Iosif Sterca Șuluțiu și mitropolitul Nicolae Bălan.

Mocsony Stârcea, Ioan I.

nume la naștere Ioan I. Stârcea

(16.05.1909, Cernăuți –

1992, lângă Geneva, Elveția)

Om politic. Fiu al lui Ioan V. St., șambelan al curții imperiale de la Viena, care a avut o relație cu Antoniu Mocsony de Foen. Acesta, fără urmași, l-a înfiat pe primul dintre cei trei copii ai lui Ioan. V. St., care a adoptat astfel ambele nume. A absolvit Literale la Cambridge, Marea Britanie. A fost mare maestru de vânătoare al curții regale (Carol al II-lea), apoi mareșal al curții (până în 1944, când funcția a fost preluată de Constantin Sănătescu). A fost arestat în 1947 și judecat în procesul Maniu-Mihalache, fiind condamnat la 15 ani închisoare și confiscarea întregii averi, moștenită atât de la tatăl natural, cât și de la cel adoptiv. A fost grațiat în 1962, după ce acceptase să depună mărturie contra lui Lucrețiu Pătrășcanu. A fost lăsat să plece din țară în 1964 și a trăit în Elveția, foarte retras.

Moga, Aurel

(1.11.1903, Veștem, jud. Sibiu –

19.08.1977, București)

Medic cardiolog. După absolvirea studiilor secundare la Sibiu, a urmat cursurile Institutului de Medicină și Farmacie din Cluj. Din 1948 a lucrat ca profesor de cardiologie la Institutul de Medicină și Farmacie din Cluj, deținând funcțiile de decan (1949–1950) și apoi de rector (1950–1966). Între 1966 și 1973 a fost profesor la IMF București. A studiat sindromul postangios al infecției

streptococice, rolul factorilor de microclimat în determinismul patogen și evolutiv al bolii reumatismale, mecanismele de constituire a hipertensiunii la tineri, distribuția valorilor tensiunii arteriale și a nivelului lipidelor serice în variate colectivități. S-a interesat de aspectele medico-sociale ale cardiopatiilor, militând pentru organizarea dispensarizării, în vederea asigurării unei profilaxii raționale. Între 1966 și 1969 a deținut funcția de ministru al Sănătății și Prevederilor Sociale. Lucrări: *Profilaxia și tratamentul medical al reumatismului* (1957); *Ateroscleroza* (1963) – în colaborare; *Hipertensiunea arterială și ateroscleroza* (1970) – în colaborare; *Cardiopatiile cronice majore* (1974) – în colaborare. Membru al Academiei de Științe Medicale (1969), al cărui președinte a fost în perioada 1969–1977. A obținut în 1963 titlul de Om de Știință Emerit. A fost ales membru a numeroase organizații profesionale: Societatea Internațională de Cardiologie, Societatea Unională de Terapeutică din Moscova, Societatea medicală J.E. Purkine din Praga, Comitetul consultativ pentru cercetarea științifică medicală de pe lângă Organizația Mondială a Sănătății (1971–1974). Membru al Academiei Române (1955), președinte al Secției de științe medicale.

Moga, Savu

(1816, Nicula, jud. Cluj –

1899, Arpașul de Sus, jud. Făgăraș)

Iconar. Cel mai însemnat iconar pe sticlă, a „exportat” (1843) procedeele de lucru de la școala de iconari din Nicula în zona Făgărașului, unde se moștenește până astăzi. Influențat de iconografia rusă în ce privește tiparele iconografice, a inovat coloristic și în privința fundalurilor, care fac recognoscibil și astăzi stilul lui.

Moga, Vasile

(1774, Sebeș, jud. Alba – 17.10.1845, Sibiu)

Episcop ortodox al Transilvaniei. A studiat la gimnaziul evanghelic-luteran din Sebeș, liceele româno-catolice din Alba Iulia și Cluj. Numit episcop ortodox al Ardealului în 1810, călugărit la Cruședol, hirotonisit arhieru la Carlovaț (1811), având reședința în Sibiu, unde a păstorit până la moarte. A editat mai multe cărți de slujbă în tipografii particulare din Sibiu, a acordat burse unor tineri teologi la Universitatea din Viena, a trimis zeci de pastorale clerului și credincioșilor; pe tărâm politic, a militat pentru recunoașterea românilor ca a patra națiune în Transilvania și pentru acordarea de drepturi politico-sociale.

Moisil

Vasile Moga

Alexandru Moghioroș

Iustin Moisescu

Constantin C. Moisil

Moghioroș, Alexandru

(23.10.1911 – 1969, București)

Om politic. Secui ca etnie. Muncitor. Intrat în Partidul Comunist Român din 1932. Devenit asistentul Anei Pauker după grevele de la Grivița din 1933, a fost arestat împreună cu ea și cu Alexandru Drăghici. Odată cu moartea lui Stalin a trecut în echipa lui Gheorghe Gheorghiu-Dej și el a fost acela care a anchetat-o pe Ana Pauker. În 1945 a organizat sindicatele la Reșița, Hunedoara, Timișoara și în Valea Jiului. Membru al Biroului Politic (1950–1954) al PMR, prim-vicepreședinte al Consiliului de Miniștri până în 1965. S-a ocupat mult de agricultură pe linie de partid. Soțul de struguri de masă negri, care seamănă cu hamburgul, îi poartă numele. În 1969 a demisionat din toate funcțiile (Comitetul Executiv al partidului și secretariatul Comitetului Central), odată cu Alexandru Bărlădeanu și Petre Borilă.

Moisescu, Iustin

(5.03.1910, Căndești, Argeș – 31.06.1986, București)

Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1977–1986). A studiat Teologia romano-catolică la Strasbourg și cea ortodoxă la Atena. A fost profesor la Facultatea de Teologie a Universității din Varșovia, apoi la Cernăuți și București. În 1956 a fost ales mitropolit al Ardealului, iar în 1977, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române. A inițiat restaurarea a numeroase monumente de cult din România, a condus delegații ortodoxe române în Anglia, Statele Unite, Canada, Germania, Rusia, Malabar (biserica siriană, de rit creștin copt), Danemarca, Suedia, New Delhi (India), Elveția (biserica calvină), Bulgaria ș.a., fiind unul dintre marii militanți ortodocși ai veacului XX în favoarea ecumenismului. A inițiat marea colecție *Părinți și scriitori bisericești*, proiectată în 90 de volume, precum și colecția *Arta creștină în România*, în 6 volume. Lucrări: *Ierarhia bisericească în epoca apostolică*, 1955. A tradus *Dogmatica* lui Hristos Andrutus, 1956.

Moisil, Constantin I.

(8.12.1876, Năsăud – 20.10.1958, București)

Profesor de istorie, arheolog și numismat. A fost nepot al vicarului unit Grigore M., frate al lui Iuliu M. și tată al matematicianului Grigore C. M. Lucrări: *Portretele monetare ale Regelui Carol I* (1939); *Monede vechi românești găsite în Dobrogea – Tezaurul de la Bădila* (1906); *Numismatica Dobrogei* (1916); *Monedele dacilor* (1920); *Primele peceți cu stemele unite ale Moldovei și Țării Românești* (1923); *Monetăria Țării Românești în timpul dinastiei Basarabilor* (1924–1925); *Monedele Împăratului Traian referitoare la războaiele cu dacii și cucerirea Daciei* (1929); *Bănăria lui Dabija-Vodă* (1930); *Monedele și decorațiile României*, în *Enciclopedia României*, I (1938); *Din istoria școlii de arhivistică* (1941); *Les tetradrachmes de Thasos et de Macédonie I-ère et leur circulation en Dacie* (1944); *O pagină de heraldică românească veche* (1948–1949); *Ponduri inedite sau puțin cunoscute din Histria, Callatis, Tomis* (1957). În 1948 a fost ales membru de onoare al Academiei Române. Director al Cabinetului Numismatic al Academiei.

Moisil, Grigore

(10.01.1814, Șanț – 3.10.1881, Năsăud)

Cleric și om de cultură. Vicar greco-catolic al Năsăudului, bunic al academicienilor Constantin I. și Iuliu M. și străbunic al academicianului Grigore C. M. La fel ca și cei mai mulți fii de grăniceri, a urmat cursurile școlii triviale (după împărțirea latină, preluată de la grecii antici, școala era împărțită în două cicluri: quadrivia și trivía, adică un ciclu de patru și unul de trei ani), pentru ca apoi să-și continue studiile în cadrul Școlii Normale din Năsăud. A continuat gimnaziul la Blaj. Aici a studiat Teologia și Filosofia între 1831 și 1840. După terminarea studiilor a fost numit în 1841 paroh în Tiha Bărgăului, comună ce făcea parte din zona Regimentului II de Graniți Năsăud. A ajuns vicar foraneu al Rodnei și paroh al Năsăudului. Cea mai mare realizare a vicarului a fost înființarea la Năsăud, în 1863, a unui gimnaziu, al cărui director a fost până în 1868.

Moisil

Grigore Moisil

Iuliu Moisil

Angela Moldovan

Moisil, Grigore C.

(10.01.1906, Tulcea –
21.05.1973, Ottawa, Canada)

Matematician. Strănepot al lui Grigore M. Tatăl său a fost Constantin I.M. A absolvit Facultatea de Matematică, fiind elev al lui Dimitrie Pompeiu, Gheorghe Țițeica, Traian Lalescu, Anton Davidoglu. În 1930 pleacă la Paris, unde studiază la Sorbona cu mari matematicieni și participă intens la viața științifică. Este numit conferențiar la Facultatea de Matematică din Iași (1931). Pleacă la Roma cu o bursă de studii Rockefeller. În 1932 se întoarce și se stabilește timp de 10 ani la Iași, legat în mod deosebit de profesorul Alexandru Myller și de biblioteca acestuia. Ține primul curs de algebră modernă din România, *Logica și teoria demonstrației*, la Universitatea din Iași. În paralel începe un șir de lucrări despre logicile matematicianului polonez Lukasiewicz. Cercetările sale de logică au stat la baza unei puternice școli de matematică în țară și peste hotare (Argentina, Iugoslavia, Cehoslovacia, Ungaria). Publică lucrări în domeniile mecanicii, analizei matematice, geometriei, algebrei și logicii matematice. A extins în spațiul cu mai multe dimensiuni derivata areolară a lui Pompeiu și a studiat funcțiile monogene de variabilă hipercomplexă, cu aplicații la mecanică. A introdus algebre numite de el Lukasiewicz trivalente și polivalente (numite astăzi algebre Lukasiewicz-Moisil) și le-a întrebuițat în logica și în studiul circuitelor de comutație. A elaborat metode noi de analiză și sinteză a automatelor finite și a avut contribuții valoroase în domeniul teoriei algebrice a mecanismelor automate. A insistat și ajutat mult la realizarea primelor calculatoare românești. A avut contribuții remarcabile la dezvoltarea informaticii și la formarea primelor generații de informaticieni. A primit Computer Pioneer Award al societății IEEE, în 1996 (post-mortem). A fost membru al Academiei Române, al Academiei din Bologna și al Institutului Internațional de Filosofie.

Moisil, Iuliu

(15.05.1859, Năsăud – 28.01.1947, Năsăud)

Publicist. Frate al lui Constantin I.M. A absolvit Chimie Industrială, Litere și Filosofie la Viena. Profesor de gimnaziu la Târgu Jiu, stabilit la București în 1905, fondator și director al Muzeului Pedagogic și al *Buletinului Muzeului Pedagogic al Casei Școlilor*. În 1931 a plecat la Năsăud și a pus bazele unui Muzeu al ținutului Năsăud. Lucrări: *Manual de igienă. Corpul omenesc. Funcțiunile de viață. Îngrijirea lui*, 1896; *Arta decorativă în ceramica românească*, 1931; *Figuri grănicerești năsădene*, 2 vol., 1937. Membru de onoare al Academiei Române (1943).

Molcuț, Moise, a publicat literatură cu pseudonimul Miu Mărgineanu

(25.12.1909, Toracul Mare, Banatul Sărbesc – 6.02.2002, Zrenjanin, fost Becicherecul Mare)

Scriitor. A absolvit liceul la Zrenjanin, iar Facultatea de Drept la Universitatea din Belgrad. Lucrări: *Fata cu ochi mirați*, 2 vol., roman, 1972, 1979; *Ulmii de la răspântie*, roman, 1996 (încă două volume nu sunt publicate). Cofondator al Societății de Lectură a elevilor din Becicherecul Mare (localitate veche, pomenită de Ion Budai-Deleanu într-unul din poemele sale), 1926, și al Uniunii Studenților Români din Iugoslavia, 1932, al cărei președinte a fost.

Moldovan, Angela

(9.09.1927, Chișinău)

Cântăreață de muzică populară. A absolvit Literele la Chișinău. După venirea la București a fost solista Ansamblului Ciocărlia al Ministerului de Interne. A concertat în numeroase țări europene. Cele mai cunoscute melodii: „La oglindă” (*versuri Coșbuc*); „Iubesc cum n-am iubit vreodată”; „La fereastra cu zorele”; „Mai am un singur dor” (*versuri Eminescu*); „Nu-i niciodată prea târziu”; „Pocnind din bici” (*versuri Coșbuc*); „Fata neichii”; „Ja-mi tăicuță papucei”;

Moldovan

„Mi-am făcut bundiță nouă”; „O lacrimă”; „Trandafir de la Moldova”. Artistă Emerită.

Moldovan, Ioan Micu

poreclit și **Moldovănuț**

(13.06.1833, Varfalău, comitatul Turda – 20.09.1915, Blaj)

Istoric, teolog, folclorist, filolog și pedagog. Canonic greco-catolic. Face studii de istorie și de teologie, fiind elevul și continuatorul lui Timotei Cipariu. Profesor de teologie la Seminarul Greco-Catolic din Blaj, a publicat numeroase lucrări istorice. A deținut funcția de președinte al Societății ASTRA între 1894 și 1901 (după decesul lui Gheorghe Barițiu). Lucrări: *Actele sinodale ale Băserecei Române de Alba Julia și Făgărașiu* (1869–1872); *Dicționarul latinu-romănu pentru începători* (1864); *Scrisoare* adresată probabil lui Matei Eminescu, fratele poetului (1899); *Geografia Ardealului pentru școlele poporale* (1866). Membru titular al Academiei Române (1895). În memoria lui satul Varfalău a fost redenumit în perioada interbelică Moldovenеști (nume păstrat până astăzi).

Moldovan, Iuliu

(15.06.1882, Bogata, jud. Mureș – 19.06.1966, Cluj-Napoca)

Medic. A absolvit Medicina la Viena și s-a specializat la Praga. A lucrat ca medic la Praga și Viena. A fost epidemiologul-șef al armatei austro-ungare (1914–1918), apoi secretar general al Resortului Ocrotiri Sociale din cadrul Consiliului Dirigent al Transilvaniei (1918–1920). Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj până în 1947. În perioada 1932–1947 a fost la conducerea ASTRA. Este unul dintre fondatorii școlii de igienă publică și ocrotiri sociale din România. De numele lui se leagă descoperirea reticulinei. Lucrări: *Principii generale pentru organizarea sănătății publice în România*, 1924; *Igiena națiunii*, 1925; *Organizarea sanitară rurală în România*, 1940; *Biologia familiei și etnobiologia*, 1942; *Tratat de sănătate publică*, 1947. Membru corespondent al Academiei Române (1920), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Moldovan, Ovidiu Iuliu

(1.01.1942, Vișinelu, com. Sârmaș, jud. Cluj interbelic, azi jud. Mureș – 12.03.2008, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București (promoția 1964), la clasa profesorilor Marțian Pop și Octavian Cotescu. A debutat în 1965 în piesa *Pogoră iarna* de Maxwell Anderson, pe scena Teatrului Național din Timișoara. Roluri: în teatru – *Dactilografii* de Schisgall; *Pădurea împietrită* de Sherwood; *Romulus cel Mare* de F. Durrenmatt;

Iuliu Moldovan

Ovidiu Iuliu Moldovan

Anotimpurile de Werker; *A XII-a noapte* de W. Shakespeare; *Regele Lear* de W. Shakespeare; *Furtuna* de W. Shakespeare; *Caligula* de A. Camus; *A 12-a noapte* de W. Shakespeare; *Despot Vodă* de V. Alecsandri; *Jocul ielelor* de C. Petrescu; *Medeea* de Seneca; *Avram Iancu* de L. Blaga; în film – *Despre o anume fericire*, 1973; *Actorul și sălbăticiu*, 1974; *Patima*, 1975; *Hyperion*, 1975; *Un om în loden*, 1979; *Bietul Ioanid*, 1979; *Artista, dolarii și ardelenii*, 1979; *Pruncul, petrolul și ardelenii*, 1980; *Burebista*, 1980; *Întâlnirea*, 1983; *Misterele Bucureștilor*, 1983; *Punct și de la capăt*, 1986; *Cuibul de viespi*, 1986; *Nopti de cristal*, 1994; *Craii de Curtea Veche*, 1995; *Crăciun însângerat* (producție Canada), 1996. Peste 80 de emisiuni de poezie – recitaluri Eminescu. Peste 60 de roluri în piese de teatru radiofonic (regizori: Constantin Moruzan, Cristian Munteanu, Dan Puican, Leonard Popovici ș.a.). Premiul UNITER pentru întreaga carieră (2004); Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, conferit post-mortem la 15 martie 2008, prin decret al președintelui României.

Moldovan, Roman

(14.12.1911, Daia, jud. Mureș – 17.11.1996, București)

Economist și sociolog. A absolvit Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale la București. Profesor la Institutul de Științe Economice din București. A fost membru al Consiliului de Stat (1961–1965, 1969–1975) și director al Institutului de Cercetări Economice al Academiei Române, apoi vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și președinte al Consiliului Național al Cercetării. A fost totodată membru al CC al PCR (1965–1979). Lucrări: *Mișcarea prețului principalelor produse agricole de origine vegetală în România în perioada 1922–1940*, 1942; *Venitul național*, 1944; *Planificare și sociologie*, 1972; *Studii de istorie economică. Contribuții la caracterizarea dezvoltării forțelor de producție din România în perioada dintre cele două războaie mondiale*, 1983. Membru titular al Academiei Române (1990).

Moldovanu

Eugenia Moldoveanu

Tiberiu I. Morariu

Moldovanu, Corneliu D.

nume la naștere Corneliu Vasiliu

(15.08.1883, Bărlad – 2.09.1952, București)

Scriitor. A absolvit Literale și Filosofia la București. Membru fondator al Societății Scriitorilor Români, apoi președinte al ei (1921–1923; 1932–1936). A înființat Casa Scriitorilor și sistemul de pensii pentru scriitori. Președinte al PEN Clubului român. A fost director general al teatrelor (1924–1926 și 1927–1928). Prieten cu C. Sandu-Aldea, considerat sămănătorist, ca și el. A colaborat intens la *Sămănătorul* (1901–1910). Lucrări: *Flăcări*, versuri, 1907; *Cântarea Cântărilor*, 1908; *Cetea soarelui și alte poeme*, 1910; *Fluturii*, teatru, 1914; *Autori și actori* – pagini de critică dramatică, 1920; *Purgatoriul*, 2 vol., roman, 1922. Distins cu Légion d'Honneur (1928). Premiul Național pentru poezie, 1933.

Moldoveanu, Eugenia

(19.03.1944, Bușteni)

Soprană. A studiat pianul din copilărie cu Aurel Bobescu. A absolvit Conservatorul din București ca elevă a Artei Florescu și a lui Hero Lupescu. Solistă a Operei Române. Profesoară la Conservator (azi Universitatea de Muzică) din București. Laureată a Concursului Internațional George Enescu, București, și a Concursului Internațional Toulouse, ambele 1970, Marele Premiu la Concursul Madama Butterfly, Tokyo, 1973. A cântat la Metropolitan Opera, La Scala, Opera de Stat din Viena, alături de artiști precum Plácido Domingo, José Carreras, Carlo Bergonzi, Alfredo Kraus, Renato Bruson, Giuseppe Taddei, Ruggiero Raimondi, Katia Ricciarelli, Nicolai Ghiaurov, sub baghetele unor dirijori ca Riccardo Muti, Claudio Abbado, Giuseppe Patane, Georges Prêtre sau Wolfgang Sawallish. Repertoriu: *Don Giovanni*, *Idomeneo*, *Flautul fermecat*, *Nunta lui Figaro*, *Traviata*, *Luiza Miller*, *Simon Bocca-negra*, *Ernani*, *Otello*, *Boema*, *Madama Butterfly*, *Turandot*, *Gianni Schicchi*, *Manon Lescaut*,

Freischutz, *Carmen*, *Năpasta*, *Oedip*. A fost și secretar de stat la Ministerul Culturii (1968–1990), director general al Operei Române (1993–1995) și parlamentar din partea PDSR (1996–2001), respectiv PSD (2001–2004). A deținut funcția de vicepreședinte al Delegației Permanente a BEX. Central al PDSR. Laureată a Ordinului Național Steaua României în grad de Comandor (2004).

Morariu-Andrievis, Silvestru

nume la naștere Samuil al Andrii

devenit la școală Andrievis

(26.10.1818, Mitocu' Dragomirnei, Suceava – 15.04.1895, Cernăuți)

Cărturar. Unchi al lui Constantin M. A absolvit Teologia la Cernăuți. A scris manuale pentru școlile sătești: *Elementar sau Carte de citire*, *Lepturariu românesc* și a scris sonete: *Versuri*, 1841–1859.

Morariu, Constantin

(5.05.1854, Mitocu' Dragomirnei, Suceava – 16.03.1927, Cernăuți)

Poet și traducător. Nepot de frate al lui Silvestru M.-Andrievis. A studiat Teologia la Cernăuți. Prieten cu Ciprian Porumbescu. A colaborat la *Convorbiri literare* (cu pseudonimul N. Filin). A inițiat apariția în Bucovina a *Deșteptării*, gazetă pentru educația țăranilor. A tradus din germană: *Poezii germane traduse liber*, 1890; *Versuri de Schiller și Goethe*, 1923. A scris *Părți din istoria românilor bucovineni*, 1893–1894.

Morariu, Tiberiu I.

(26.09.1905, Salva, Bistrița-Năsăud – 30.11.1982, Cluj-Napoca)

Geograf. A absolvit Facultatea de Științe din Cluj. S-a specializat la Paris. Profesor la Facultatea de Geografie a Universității din Cluj. Preocupat de etnobotanică și geografia populației. Lucrări: *Distribuția geografică a populației Transilvaniei, Banatului, Crișanei și Maramureșului*, 1940; *Stâne în Carpații României*, 1944; *Hidrologia generală*, în colaborare, 1962; *Atlasul geografic al RSR*, 1964. Membru de onoare al Societății de Hidrologie din Budapesta. Membru corespondent al Academiei Române.

Moraru, Anton

(23.10.1937, Pistruieni, Basarabia)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea Taras Șevcenko din Kiev. Și-a început cariera la Universitatea de Stat Alecu Russo din Bălți și a continuat la Universitatea de Medicină N. Testemitanu din Chișinău, unde a fost profesor. A fost

Moraru

Constantin Moraru

Ioan Moraru

Marin Moraru

director adjunct al Institutului de Cercetări Social-Politice al CC al PCM, între 1990 și 1991 director adjunct al Institutului de Științe Pedagogice și Psihologice, iar între 1991 și 1998 – șef al Catedrei de istoria românilor și istoria universală a Institutului Național de Reciclare a cadrelor didactice (azi Institutul de Științe ale Educației). În 1998–2004 a fost prorector pentru știință la Universitatea Real-Umanistă, la Universitatea de Criminologie și la Universitatea de Stat din Cahul. A introdus în circuitul științei chestiunea anexării de către Rusia țaristă a teritoriilor dintre Prut și Nistru și politicii țariste în principatele dunărene. A publicat circa 300 de lucrări științifice – cărți, studii monografice, articole, programe pentru învățământul istoric preuniversitar și universitar: *Istoria românilor. Basarabia și Transnistria: 1812–1993* (1995), *Anul 1918 – ora astrală a neamului românesc* (1998, în colaborare), *Știința istorică în contextul intereselor politice* (2003), *Metodologia istoriei* (2007), *De ce moldovenii sunt români* (2008), *Integrarea europeană: retrospectivă istorică* (2008), *Introducere în metodologia juridică* (2008). Membru al colectivului de autori care a elaborat prima programă de *Istoria românilor pentru clasele V–XI* ale școlilor de cultură generală din Republica Moldova (1990), membru fondator al Societății de Sociologie, Heraldică și Arhivistică Paul Gore, membru fondator al Societății Științifice Historice, membru al conducerii Asociației Istoricilor din Republica Moldova, membru fondator al Forumului Democratic al Românilor din Republica Moldova. Distins cu Medalia de Veteran al Muncii. Laureat pentru Știință al săptămânalului *Literatura și arta* în 2005, 2006, 2007, 2008, 2009.

Moraru, Constantin

(19.06.1926, Chiurt, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chișinău. A fost director al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp din Bălți (a organizat

construirea blocului principal, a fondat 2 secții – de biochimie și tehnologie, de fiziologia plantelor și microbiologie), apoi director al Institutului de Pedologie și Agrochimie, director al Institutului de Fiziologie și Biochimie a Plantelor al AȘM. Ministru al Agriculturii (1964–1967). Membru fondator al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții în domeniul fiziologiei, biochimiei, biofizicii, geneticii, citologiei și ameliorării plantelor. Lucrări: *Действие условий питания и освещения на озимую пшеницу. Экспериментальные наблюдения* (1962). Distins cu Ordinul Gloria Muncii, Medalia Dimitrie Cantemir, Medalia de Aur a Centrului Internațional Biografic (Cambridge, Anglia).

Moraru, Ioan

(8.09.1927, Dârlos, Sibiu – 20.12.1989, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Cluj și a fost profesor al facultății. Specializare la Moscova și București. A avut contribuții la dezvoltarea pe baze moderne a anatomiei patologice, la folosirea geneticii în practica medicală. Lucrări: *Tratat de anatomie patologică*, 3 vol., 1980; *Introducere în genetica moleculară*. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății Române de Medicină Legală, al Societății Franceze de Imunologie, al Organizației Mondiale a Sănătății. Ales post-mortem membru al Academiei Române (1990).

Moraru, Marin

(31.01.1937, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale. A fost actor pe scenele Teatrului Tineretului (1961–1964), Teatrului de Comedie (1965–1968), Teatrului Lucia Sturdza Bulandra (1968–1971) și Teatrului Național I.L. Caragiale (1971–1974). Roluri: în film – *Haiducii* (1965), *Un film cu o față fermecătoare* (1966), *Maiorul și moartea* (1967), *Răzburarea haiducilor* (1968), *Actorul și sălbaticii* (1974), *Filip cel Bun* (1974), *Un*

m

519

Morărescu

Dragoș Morărescu

Maia Morgenstern

Mihail Moruzov

comisar acuză (1974), *Un zâmbet pentru mai târziu* (1974), *Elixirul tinereții* (1975), *Toamna bobocilor* (1975), *Operațiunea „Monstrul”* (1976), *Tufă de Veneția* (1977), *Iarna bobocilor* (1977), *Concurs* (1982), *Faleză de nisip* (1982), *Ringul* (1983), *Masca de argint* (1984), *Zbor periculos* (1985), *Vară sentimentală* (1985), *Cuibul de viespi* (1986), *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987), *Chirița în Iași* (1987); în teatru – *Pigulele plus cinci fete* de C. Bratu; *Chirița în provincie* de V. Alecsandri; *Ocolul Pământului* de P. Kohout; *Umbra* de E. Swartz; *Troilus și Cresida* de W. Shakespeare; *Capul de rățoi* de G. Ciprian; *D’ale carnavalului* de I.L. Caragiale; *Nepotul lui Rameau* de Diderot; *Transplantarea inimii necunoscute* de Al. Mirodan; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale; *Romulus cel Mare* de F. Durenmat; *Azilul de noapte* de M. Gorki; *Tuke, Ianke și Cadâr* de V.I. Popa. Din 2002 este Societar de onoare al Teatrului Național din București.

Morărescu, Dragoș

(6.10.1923, București)

Pictor. A absolvit Facultatea de Belle Arte și Facultatea de Arhitectură la București, apoi Școala Superioară de Pictură Bisericească. A debutat în 1943 la Salonul Oficial de la Ateneul Român și a participat, din 1947, la toate saloanele oficiale. A avut 34 de expoziții personale cu desene, guașe, tempera, cerpastel, litografie, tehnici proprii, pictură de șevalet, pictură murală în tempera și frescă, gravură pe lemn și metal. Lucrări ale sale se află în muzee din România, Austria, Germania, Olanda, Franța, Italia, Spania, Portugalia, Canada, SUA, Australia, Japonia. Lucrări: *Pasărea Vădastră*, *Cizeluri* (1996), *La malul Snagovului*, *Euritmii în jurul Florii cu nimb* (1999), *Corabia de purpură* (2001), *Enaxor* (2002), *Lizica Codreanu și avangarda pariziană* (2002), *Cununi* (2002).

Morgenstern, Maia

(1.05.1962, București)

Actriță de teatru și film. Evreică după etnie. A absolvit Academia de Teatru și Film din

București, apoi a jucat la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț până în 1988. A apărut apoi pe scena Teatrului Evreiesc de Stat din București, după care s-a alăturat trupei de la Teatrul Național I. L. Caragiale. Roluri: *Îngerul albastru* (*der Blaue Engel*); *Park Your Car in Harvard Yard*. Este cunoscută mai ales pentru rolurile din filmele *Balanța*, *Cel mai iubit dintre pământeni*, *Patimile lui Hristos* (regia Mel Gibson, 2004), dar și din *Privirea lui Ulyse*, *Omul zilei*, *Patul lui Procust*, *Orient Express*.

Moroșan, Nicolae

(1902, Cuconeștii Vechi, jud. Edineț, Basarabia – 3.02.1944, Moscova)

Arheolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale a Universității din Iași. Specializare la Sorbona, doctorat cu o teză despre Pleistocenul din România. A fost geolog și arheolog. Contribuții la descoperirea de așezări paleolitice pe terasele Nistrului și Prutului. În 1940 optează pentru Chișinău. Devine directorul Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală, după care preia Catedra de geologie a Facultății de Geografie a Institutului Pedagogic. Arestat de NKVD și trimis la Novosibirsk, în Siberia. I se recunoaște nevinovăția, este eliberat, dar găsit decedat la Moscova, în camera de hotel, probabil pentru refuzul de a colabora cu noile autorități.

Morțun, Vasile

(30.11.1860, Roman – 30.06.1919, Broșteni, jud. Neamț)

Ziarist. A absolvit Institutul Academic din Iași și Colegiul Sainte Barbe din Paris. A urmat Literale și Filosofia la Paris și Bruxelles, fără a le termina. A fost militant socialist. A făcut parte din grupul „gene-roșilor”, trecând la liberali (1899). A fost senator, ministru al Lucrărilor Publice, ministru de Interne, președinte al Camerei Deputaților. A colaborat la *Contemporanul*, *Dacia viitoare*, *Revista socială*, *Muncitorul*, *Ciocolul*, *Munca*, *Lumea nouă*, *Flacăra*, *Viața românească* ș.a. A tradus din Lermontov, Tolstoi,

Moscalenco

Dostoievski. A scris, în afară de articole politice, critică teatrală. Lucrări: *Deputatul palmuit*, roman, 1882; *Versuri și proză*, 1883; *Zulnia Hâncu*, teatru, 1891.

Moruzov, Mihail

(8.11.1887, Zebil, jud. Tulcea – 27.11.1940, Jilava)

Șeful fondator al Serviciului Secret de Informații al Armatei Române. Lipovean ca etnie. Arestat de Ion Antonescu, prim-ministru după abdicarea lui Carol al II-lea, a fost asasinat de legionari. N-a absolvit nici liceul, dar vorbea, în afară de română și rusă, ucraineana, bulgara, turca și tătara. Și-a început cariera în 1909, ca agent special la Direcția Generală a Polițiilor, și a trecut prin toate treptele ierarhice, ajungând în 1917 în fruntea Serviciului de Informații al Deltei. Până la sfârșitul războiului, din 178 de spioni germani trimiși în liniile românești, 156 au fost prinși, printre care și colonelul Friederich von Mayer, șeful informațiilor germane în Dobrogea. Moruzov izbutește să se insinueze într-o delegație a armatei ruse care urma să trateze capitularea a două divizii rusești în fața nemților și împiedică încheierea acordului până ce Comandamentul român reușește să informeze Comandamentul aliat; preia comanda unei divizii a Armatei Roșii din zonă, pe care apoi o dizolvă; negociază cumpărarea flotei rusești de pe Dunăre pentru suma de două milioane de lei și numai lansarea unui atac neinspirat asupra acesteia împiedică finalizarea acțiunii; după încheierea războiului descoperă o amplă acțiune a serviciilor de spionaj rusești care plănuiseră subminarea economiei românești aruncând pe piața română 12 milioane de ruble false. Serviciul creat de el era echipat cu cele mai performante instrumente ce apăruseră la vremea respectivă: echipament de înregistrare (pe bandă sau pe discuri), microfoane, detectoare, oglinzi transparente, periscope, celule fotoelectrice. După 1936 a organizat școli pentru pregătirea de specialiști în radiotelegrafie, fotografie, filmare, amprente etc. Cea mai pertinentă recunoaștere a poziției de înalt profesionalism a SSI sub conducerea sa vine de la serviciile de spionaj străine. SSI colabora cu serviciile similare din Cehoslovacia, Polonia, Iugoslavia, Finlanda și chiar Japonia. Direct sau prin câțiva colaboratori de maximă încredere (locotenent-colonelul Gh. Petrescu, maiorul Constantin Ionescu Micandru) a stabilit contacte directe cu serviciile de spionaj ale Franței, Angliei, Italiei și Germaniei. După uciderea lui (din ordinul lui Ion Antonescu), Serviciul Special de Informații (SSI) avea să

Sveatoslav Moscalenco

Vsevolod Moscalenco

iasă de sub tutela militară și să se subordoneze nemijlocit șefului statului, sub conducerea lui Eugen Cristescu.

Moscalenco, Sveatoslav

(26.09.1928, Bravicea, Basarabia)

Fizician. Frate gemă cu Vsevolod M. Soț al Iuliei Boiarschi. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematică a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Fizică al Academiei de Științe a Ucrainei din Kiev. Șef de secție la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, Chișinău. Contribuții în domeniul fizicii excitonilor și biexcitonilor de densitate înaltă în semiconductori. O parte din rezultatele obținute au fost generalizate în comun cu prof. D. W. Snoke de la Universitatea din Pittsburgh (SUA). Profesor invitat la Uppsala, Suedia. Lucrări: *Бозе-эйнштейновская конденсация экситонов и биэкситонов* (1970); *Солитоны и нутация в экситонной области спектра* (1980, în colaborare); *Введение в теорию экситонов большой плотности* (1973); *Bose-Einstein condensation of excitons and biexcitons and coherent nonlinear optics with excitons* (2000, în colaborare). Distins cu titlurile de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat al Moldovei și Premiul de Stat al URSS. Este cavaler al Ordinului Republicii. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Moscalenco, Vsevolod

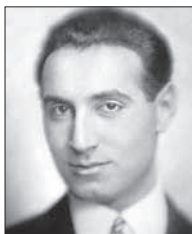
(26.09.1928, Bravicea, Basarabia)

Fizician. Frate gemă cu Sveatoslav M. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematică a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova. Elev al lui N. Bogoliubov. Șef de secție la Institutul de Fizică și Matematică, apoi la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. A generalizat teoria supraconductibilității pentru metale cu benzi energetice supra-puse. Colaborator al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, Rusia. Profesor invitat la Universitățile din Changchun (China, 1990, 1992/1993), Salerno (Italia,

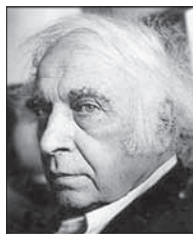
m

521

Moscopol

Jean Moscopol

Serge Moscovici

Joseph Moskowitz

1999, 2001) și Duisburg (Germania, 2000). Lucrări: *Метод исследования плотностей электронных состояний сверхпроводящих сплавов* (1974); *Электромагнитные и кинетические свойства сверхпроводящих сплавов с перекрывающимися энергетическими полосоми* (1976); *Туннельные свойства сверхпроводящих сплавов* (1978, în colaborare); *К теории металлических спиновых стекол* (1985); *Низкотемпературные свойства металлов с особенностями зонного спектра* (1989, în colaborare). Distins cu titlul de Om Emerit, cu Premiul de Stat al RM, decorat cu Ordinul Insigna de Onoare, Ordinul Republicii, Medalia D. Cantemir a AȘM. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Moscopol, Jean

(26.02.1923, Brăila – 1980, New York)

Cântăreț. Grec după etnie. A absolvit liceul la Galați și, ca student la Școala de Aeronautică din București, și-a descoperit talentul muzical. A debutat la barul Zissu (al bunicului după mamă al fotografului Eli Lothar, fiul nelegitim al lui Tudor Arghezi) din București în 1929. A cântat mai ales române. Invitat de actrița Elvira Popescu la Paris în 1947, nu s-a mai întors în țară, ci a plecat la New York, unde s-a implicat în activitatea comunităților românești și a susținut, prin românele sale, lupta contra dictaturii din România. Cele mai cunoscute române: „Vrei să ne-nălțăm sâmbătă seara?”, „Mână birjar”, „Tot ce-i românesc nu piere”.

Moscovici, Serge

nume la naștere Ștrul Herș Moscovici
(1925, Brăila)

Psiholog. (Fiul său, Pierre M., naturalizat francez, social-democrat, a fost raportor al Parlamentului European cu prilejul integrării României în Uniunea Europeană). Fiu al unui angrosist de grâne, a lucrat pentru firma tatălui său la Cahul, Galați și București. S-a înscris la Facultatea de Filosofie a Universității din București, dar a fost exclus din cauza

legislației antisemite. S-a înscris în 1939 în Partidul Comunist Român. A făcut muncă forțată (1941–1944) până la intrarea Armatei Roșii în România. A fondat, împreună cu Isidore Isou, la București, în 1944, revista *Da* (o replică la eseu *Nu* al lui Eugen Ionescu). I-a ajutat să plece din țară (1944–1947) pe evreii sioniști. A plecat în Franța în 1947, ajutat de Paul Călan. A absolvit Psihologia la Sorbona, audiind și cursuri de epistemologie și istoria științelor. Specializare la Institutul pentru Studii Aprofundate al Universității Princeton, la universitățile Stanford și Yale, SUA. Contribuții la studierea psihologiei de grup și a reprezentărilor sociale. Influențat de Gabriel Tarde. Lucrări: *La psychanalyse, son image, son public*, 1961; *Reconversion industrielle et changements sociaux. Un exemple: la chapellerie dans l'Aude*, 1961; *Essai sur l'histoire humaine de la nature*, 1968; *La société contre nature*, 1972; *Social influence and social change*, 1976; *L'Age des foules: un traité historique de psychologie des masses*, 1981; *La Machine à faire les dieux*, 1988; *Social Representations: Explorations in Social Psychology*, 2000. Doctor Honoris Causa al Universității din Iași.

Moskon

(sec. IV î.H.)

Rege dac. Apare pe monede din regatul dacic inscripționate cu alfabet grec. A luptat cu oștile lui Alexandru Macedon ajunse la Dunăre.

Moskowitz, Joseph

(1879, Brăila – 27.06.1954, New York)

Muzician. A cântat la țambal încă de copil, alături de tatăl său, într-o echipă de lăutari care colinda satele românești din lungul Dunării. A fost primul care a alcătuit piese de muzică tradițional-religioasă evreiască (klezmer) pentru acest instrument. A plecat în SUA în 1943 și a cântat în restaurantele din New York. A compus peste o sută de cântece lăutărești în stil românesc ori găgănesc pentru formația sa și a continuat să cânte la țambal.

Motăș

Vasile Moșanu

Traian Moșoiu

Constantin Motăș

Moșanu, Alexandru

(19.06.1932, Braniște, Basarabia)

Istoric și om politic. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie la Chișinău. Profesor la aceeași facultate a Universității din Chișinău și decan al ei. Contribuții în domeniul analizei istoriei mișcării muncitorești și al luptei de eliberare națională. Deputat și președinte al Parlamentului Republicii Moldova, a militat pentru adoptarea drapelului tricolor și a stemei statului independent. Din 1993 președinte al Congresului Intelectualității din Moldova. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Moșanu, Vasile

(23.09.1955, Grăseni, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice la Chișinău și Universitatea de Arte Plastice, Facultatea Pictură, Secția artă murală, Tallinn, Estonia. A lucrat ca designer la Fabrica M.I. Kalinin din Tallinn, apoi profesor la Școala de Arte Plastice pentru Copii din Chișinău. Membru al grupului artistic Zece. Plecat în Canada în 1996, este profesor de artă la Școala St. Cyril și Methodius din Ottawa. Revenit profesor în 2001 la Chișinău. A avut expoziții în Moldova, Rusia, Canada, Estonia, Germania, Suedia, România, SUA. Distins cu premiul al II-lea la Concursul republican pentru vitraliu din Tallinn.

Moșoiu, Traian

(2.08.1868, Tohanul Nou, jud. Brașov – 15.08.1932, București)

General de armată. A absolvit liceul Andrei Șaguna din Brașov și studiile militare la Budapesta și Wiener Neustadt, Viena. A lucrat la garnizoana din Sibiu. A fost avansat general de brigadă în 1917 și guvernator militar al Transilvaniei în 1919. A condus Grupul de Armate Nord care a eliberat Transilvania (luptele de la Oradea), contribuind astfel la Marea Unire. Eliberat la cerere din armată, s-a înscris în Partidul Liberal și a fost ministru de Război (1920) în guvernul

Vaida Voevod. În 1922 a fost desemnat titular la Ministerul Comunicațiilor și Ministerul Industriei și Comerțului, a condus comisia pentru organizarea încoronării regelui Ferdinand I la data de 15 octombrie 1922. O statuie a sa a fost dezvelită la Oradea, iar o stradă din Cluj și una din Oradea îi poartă numele.

Motăș, Constantin

(8.06.1891, Vaslui – 15.01.1980, București)

Biolog, ecolog și hidrobiolog. Rudă cu Ștefan Zeletin (n. Motăș). A studiat la Facultatea de Științe din Iași, Secția științe naturale, unde a fost elevul lui Paul Bujor, Ion Borcea, Ion Simionescu, Mihai David, Al. Popovici, Petre Bogdan ș.a. A făcut studii de specializare la Institutul de Zoologie al Universității din Basel (Elveția) și la Universitatea din Grenoble (Franța), unde absolvă, în 1926, piscicultură și hidrobiologie aplicată. În 1928 își ia doctoratul la Universitatea din Grenoble. Întors în țară, devine profesor agregat de zoologie aplicată și entomologie (1932) și, din 1937, profesor titular la Catedra de zoologie descriptivă a Facultății de Științe din Iași. Concomitent, între 1930 și 1936, a fost conferențiar și apoi profesor de zoologie aplicată și entomologie la Facultatea de Agronomie a Universității din Iași, unde a ținut primul curs de hidrobiologie și piscicultură din România. A funcționat la Iași timp de 25 de ani, până în 1940, când s-a transferat la Catedra de zoologie a Facultății de Științe Naturale a Universității din București, unde a lucrat până când a fost arestat (ca adept al lui Titel Petrescu, 1949–1956). Între 1936 și 1940 a condus Muzeul de Istorie Naturală din Iași și Stațiunea Zoologică Marină de la Agigea, contribuind din plin la organizarea și dezvoltarea acestor instituții științifice. Împreună cu S. Karaman și P.A. Chappuis a pus bazele unei noi științe, freatobiologia. Numele său apare în toate monografiile de istorie publicate în țară. Prorector al Universității din București. Director al Muzeului de Istorie Naturală

m

523

Motornî

din Iași. Director al Stațiunii Zoologice de la Agigea. Director al Stațiunii Zoologice Sinaia. Director al Muzeului de Istorie Naturală Gr. Antipa. Director al Institutului de Speologie Emil Racoviță. Președinte al Comisiei Monumentelor Naturii din Moldova. Redactor-șef al *Analelor Universității Al.I. Cuza*. Redactor-șef al *Revistei Vasile Adamachi*. A fost preocupat de problema apelor interioare și, mai ales, a celor montane. A militat pentru punerea în valoare a apelor de munte pe baza limnologiei moderne și a cunoașterii factorilor biotici și abiotici favorizanți pentru repopularea lor. Membru al Uniunii Internaționale de Limnologie Teoretică și Aplicată (1928), membru al Societății de Zoologie din Franța (1966), membru al Muzeului de Istorie Naturală din Franța (1972), membru al secțiunii de pescuit a Organizației Mondiale FAO. Membru al Academiei Române (1948).

Motornîi, Dmitri

(15.10.1925, Spask, reg. Kirovograd, Rusia)

Director de imagine. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova. A lucrat la Moldova Film. S-a remarcat deopotrivă în filmul artistic și în cel documentar: *Călătorie în april* (în colaborare), 1962; *Strada ascultă*, 1963; *Ultima lună de toamnă*, 1965; *Monologul*, 1967; *A iubi*, 1968; *Singur în fața dragostei*, 1969; *Furtul*, 1970; *Nume salvat*, 1972; *Spicul din Bugeac*, 1972; *Te cânt, Moldovă!*, 1974; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Balada moldovenească*, 1977; *Suspectul*, 1978; *Iată-mă-s, am sosit!*, 1979; *Un bătrân ducea un cal*, 1980; *Șoseaua*, 1981; *Cine va intra în ultimul vagon*, 1986. Distins cu Diploma de Onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM.

Moța, Ion I.

(5.06.1902, Orăștie -

13.01.1937, Majadahonda, Spania)

Militant politic. A început Dreptul la Sorbona, a continuat la universitățile din Cluj, Iași și l-a terminat la Grenoble. A fondat la Cluj grupul naționalist Acțiunea Românească (inspirată de Acțiunea Franceză a lui Ch. Maurras) și a fuzionat cu Liga Apărării Național-Creștine a lui A.C. Cuza (1923), având drept scop uciderea politicienilor și evreilor care „trădaseră și corupseseră” viața națiunii. Arestat, a devenit după un an lider al Frăților de Cruce legionare inițiate de Corneliu Zelea Codreanu. A fost unul dintre fondatorii Grăzii de Fier (Legiunea Arhanghelului Mihail), 1927. A participat la Congresul Fascist Internațional de la Montreaux, 1934. A plecat în 1936 în Spania, ca să lupte contra republicanilor în

războiul civil. A murit pe frontul Madridului, la Mahadahouda, alături de Vasile Marin. Au fost îngropați cu onoruri naționale, în prezența miniștrilor de Război din Germania, Italia, Japonia, Spania (franchistă), Portugalia, Polonia.

Moțoc, Mircea D.

(3.06.1916, Dăești, Vâlcea -

23.10.2006, București)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agricultură la București. Profesor la Institutul Agronomic din București și director la Institutul de Cercetări Horticole. Cercetări în domeniul proceselor de eroziune, criteriilor pentru așezarea culturilor pe versanți. Lucrări: *Folosirea rațională a terenurilor corodate. Stațiunea de cercetări Perieni*, 1977; *Combaterea eroziunii solurilor în vii prin măsuri agrotehnice*, 1953; *Eroziunea solului și problemele privind combaterea ei*, 1980. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, membru al Academiei Române (1990).

Movilă

Dinastie de origine boierească și care a domnit cu precădere în Moldova, cu începere de la finele veacului al XVI-lea. Ea vine pe tron după urmași târzii ai dinastiei Mușatinilor și ai lui Alexandru Lăpușneanu. Primul a fost Ieremia Movilă (1595-1600), urmat de Simion Movilă, fratele său. Mihai Movilă, fiu al lui Simion, Constantin Movilă și Alexandru Movilă, fii ai lui Ieremia, Miron-Barnovski-Movilă, Moise Movilă (1633-1634), fiu al lui Simion. În Țara Românească a domnit doar Simion Movilă (1601-1602, care, în tentativa de a păstra ideea de unitate a țărilor române promovată de Mihai Viteazul, și-a coordonat fiul, Gavril Movilă, pe care l-a pus domn în Țara Românească). Petru Movilă a fost mitropolitul Kievului. Fetele familiei Movilă s-au căsătorit mai ales cu nobili polonezi, unde dinastia era cunoscută ca Mohyla. Și bărbații familiei s-au căsătorit cu nobile poloneze. Astfel, Simion M. a avut ca soție pe Melania Zolkiewska.

Movilă, Boris

(6.10.1928, Hăjdieni, jud. Bălți)

Editor, publicist. Fiu al unui deportat în Siberia. A absolvit Institutul Pedagogic și Facultatea de Istorie și Filologie la Universitatea de Stat din Moldova. Specializare la Moscova în editare de carte. Membru al Colegiului de Scenarii la Moldova Film. Redactor-șef adjunct la Editura Cartea Moldovenească, apoi secretar de redacție la Editura Enciclopedică Gh. Asachi din Chișinău.

Movilă

Dmitri Motornii

Ion Moța

Boris Movilă

Ieremia Movilă

A coordonat colecțiile Poezii, Debut și Opere alese. A tradus în română clasici ruși. Membru al Uniunii Cineaștilor din URSS. Distins cu Medalia Meritul Civic. Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova. Coautor al cărții *Destine Românești* (2004).

Movilă, Gheorghe

(~ 1540, Iași - ? 02.1605, Iași)

Mitropolit al Moldovei (1588–1591; 1595–1605). Fiu al logofătului Ion (Ioanichie) M. S-a călugărit de tânăr la Probota, a fost egumen la Sucevița veche, episcop de Rădăuți și apoi mitropolit. L-au vizitat patriarhii ecumenici Ieremia II și Teolipt II, Ioachim V al Antiohiei, Sofronie al Ierusalimului, a ctitorit mănăstirea Sucevița împreună cu frații săi, domnii Ieremia și Simion M.

Movilă, Ieremia

(jumătatea secolului al XVI-lea - 1606, Iași)

Domn al Moldovei (1595–1600; 1600–1606), venit cu sprijinul hatmanului polon Jan Zamoyski. Mama sa era fiica nelegitimă a lui Petru Rareș (un Mușatin), iar frații săi, Simion (domn și el) și Gheorghe, mitropolitul Moldovei. Soția sa a fost Elisabeta Izlozeanu. Fiii săi erau Alexandru și Constantin. Ambii au domnit în Moldova. A reconstruit mănăstirea Sucevița, primul ctitor fiind Ștefan cel Mare. Prima oară a fost detronat de Mihai Viteazul, care a fost înfrânt de polonezi și aceștia l-au impus pe Simion M., fratele său.

Movilă, Petru

(1596, Suceava - 22.12.1646, Kiev)

Mitropolit al Kievului, Haliciului și a toată Rusia Mică (adică Ucraina), om de cultură. Fiu al domnului Moldovei Simion Movilă, nepot de frate al mitropolitului Moldovei Gheorghe Movilă, nepot de frate al domnului Moldovei Ieremia Movilă. Ultima familie domnească pământească în Moldova, după care, din pricina atitudinii antiotomane, domnii pământenii au fost înlocuiți cu fanarioți. Ca mitropolit a luptat pentru unitatea

ortodoxiei răsăritene atât contra otomanilor, cât și împotriva catolicismului polon, care se extindea către sud. S-a călugărit la Kiev (Lavra Pecerska) și la 31 de ani a ajuns arhimandrit. A apărat ortodoxia de catolicism, inclusiv prin activitate tipografică. Ca urmare a unirii de la Brest-Litovsk din 1596, a pus bazele unor colegii (Lavra, Bratska) pe baza cărora se va dezvolta Academia Duhovnicească de la Kiev, 1633. A sprijinit alegerea ca rege al Poloniei a lui Wladislaw I, în 1632, care a recunoscut unele din vechile drepturi și libertăți ale ortodoxiei: recunoașterea legală a Mitropoliei Ortodoxe a Kievului, cu episcopiile Lvov, Lutk, Przemsyl și Mstislav; menținerea Frățiilor ortodoxe; restituiră tuturor bisericilor luate de uniți (greco-catolici) și dreptul pentru ortodocși de a ocupa demnități de stat. În 1631 a înființat la Kiev o academie după model occidental, cu limba de predare latină, aceasta fiind cea mai veche instituție de învățământ superior a slavilor ortodocși. A creat o rețea de școli eparhiale, după modelul lui Chiril Lukaris (pentru spațiul grec): Kiev, Vinița, Lutk, ca și una de tipografie: Kiev, Lvov, Vilna. A inclus spațiul românesc în acest proces - de altfel Vasile Lupu procedase și el la construirea învățământului după modelul lui Lukaris - și i-a trimis o tipografie mitropolitului Dosoftei al Moldovei, ca și altele la Câmpulung, Govora, Târgoviște. A trimis profesori pentru colegiul latin înființat de Vasile Lupu la Iași. Lucrarea sa de căpătâi, *Mărturisirea ortodoxă*, 1640, a fost cercetată de Sinodul de la Kiev și de la Iași, tradusă în grecește de Meletie Sirigul și aprobată de sinoadele de la Alexandria, Constantinopol, Antiohia, Ierusalim, devenind manual de învățătură al întregii ortodoxii răsăritene. Lucrarea a fost tradusă, încă din veacul al XVII-lea, în 15 ediții grecești, slavo-ruse, slavo-sârbe, ca și în olandeză, germană, engleză, maghiară. Radu și Șerban Greceanu au tradus-o în românește, Buzău, 1691. Alte lucrări: lucrarea canonic-juridică *Nomocanonul*, 1629; *Evanghelia învățătoare sau*

m

525

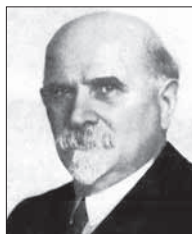
Movilă

Petru Movilă

Simion Movilă

Ludovic Mrazec

Cazania, 1637; lucrarea polemică *Lithos sau Piatra aruncată din praștia adevărului*, 1644. A editat *Istoria lui Varlaam și Ioasaf*, 1638. A fost canonizat de Biserica Ortodoxă din Ucraina în 1996. La festivități a participat și o delegație a Bisericii Ortodoxe Române, condusă de mitropolitul Nestor al Olteniei. Festivitățile au început la București, au continuat la Sucevița și la Chișinău și s-au încheiat la Kiev, cu o sesiune academică și bisericească.

Movilă, Simion

(a doua jumătate a sec. al XVI-lea, Iași – 1607, Iași)

Domn al Țării Românești (1600–1602) și al Moldovei (1606–1607). Frate cu Ieremia M. A fost căsătorit cu o nobilă polonă. A fost pus pe tronul Munteniei de generalul polonez Jan Zamoyski, după ce l-a învins pe Mihai Viteazul la Teleajen în octombrie 1600. Armata de sprijin, 4 000 de polonezi și de moldoveni, pradă țara cumpănit, mai ales după respingerea unui nou atac al lui Mihai la 21 noiembrie 1600. A fost alungat de frații Buzesți, care l-au pus domn pe Radu Șerban Basarab. A venit pe tronul Moldovei la moartea fratelui său, Ieremia, care era domn. Deoarece a închinat țara otomanilor, a fost otrăvit de trimiși polonezi. Este îngropat la Sucevița.

Moxa, Mihail

(sfârșitul sec. al XVI-lea, probabil între 1585 și 1590 – 1650, mănăstirea Bistrița, Oltenia)

Cronicar. A lăsat *Cronograful (De începutul lumii de-nțău)*, 1620, prima istorie universală în limba română, care merge de la Facerea Lumii până la 1489, cu știri despre popoarele antice (evrei, asirieni, egipteni, persi, români) și medievale (bulgari, sârbi, turci), stăruind însă asupra istoriei Bizanțului; amintește și de unele lupte ale domnilor români cu turcii: Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Ștefan cel Mare. La baza ei stă o versiune slavonă a cronicii lui Constantin Manasses (din veacul al XII-lea, care a constituit și modelul lui Macarie), cronica lui Ioan Zonaras, ca și *Biblia*. A fost tipărit pentru prima oară de

B.-P. Hasdeu în *Cuvente den bătrâni*. Tot el a tradus în românește *Pravila de la Govora* (1640–1641), cu două ediții, una pentru Țara Românească și una pentru Transilvania, ceea ce însemna o tentativă timpurie de unificare legislativă a spațiului românesc.

Mrazec, Ludovic

(17.06.1867, Craiova – 9.06.1944, București)

Geolog, specialist în exploatarea petrolului. Etnie cehă. A studiat la Școala Superioară de Farmacie de la București și Geneva. Profesor la Facultatea de Științe a Universității din București. La Expoziția Internațională de la Paris (1900) a prezentat prima hartă a formațiunilor de sare din România, iar la Congresul Mondial al Petrolului (1907) a lansat teoria cutelor diapire și a explicat apariția petrolului din materia organică. El a definit termenul de „diapir” și fenomenul de „diapirism” (deformări plastice și ridicarea sării prin străpungerea formațiunilor de deasupra zăcămintului) pentru sarea gemă, demonstrând că ele pot oferi o capcană eficientă pentru zăcămintele de hidrocarburi. Sub conducerea sa, în 1920, a fost elaborată prima hartă geologică a României. În 1907 este ales președinte al Congresului Internațional al Petrolului. Fondator și director al Institutului Geologic al României. Ministru al Industriei și Comerțului, a contribuit la redactarea Legii minelor din 1924. A fost primul geolog român care a susținut originea organică a petrolului și a subliniat rolul proceselor de bituminizare în natură. În 1927 a deținut funcția de ministru al Comerțului și Industriilor. În aprilie 1930 este ales primul președinte al Societății Geologice a României. Este autorul a peste 100 de lucrări științifice, susținând de asemenea conferințe în numeroase domenii: minele de aur din România, clasificarea flișului românesc, depozitele de sulf din România, originea lacurilor sărate, originea loessului, exploatarea miniere din România etc. Membru al Academiei de Științe și Litere din Cracovia, al Academiei de Științe a Franței, al Societății Imperiale de Științe din Moscova,

Munteanu

Andrei Mudrea

Herta Müller

Cristian Mungiu

Basil Munteanu

al Societății Geologice din Belgia, al Comisiei Internaționale a Petrolului din Londra. Membru al Academiei Române (1905). În perioada 1932–1935 a fost președinte al Academiei Române.

Mudrea, Andrei

(29.04.1954, Mitocul Vechi, Republica Moldova) Pictor. Coleg cu Andrei Rurac și elev al lui Mihai Grecu la Școala de Arte Plastice din Chișinău. A făcut parte din grupul Zece, mișcare postimpresionistă. A avut expoziții în Moldova, România, Polonia, Ucraina, Franța, Portugalia, Germania, Italia. Medalia de Argint la Moscova, 1988, la concursul de pictură.

Müller, Herta

(17.08.1953, Nițchidorf, jud. Timiș)

Scriitoare. Germană ca etnie (comunitatea șvabilor), tatăl său a fost deposedat de bunuri la naționalizare, deoarece a luptat în Waffen SS în al Doilea Război Mondial. A absolvit Facultatea de Limbi Germanice la Universitatea din Timișoara. A făcut parte din grupul anticomunist și separatist studentesc Aktionsgruppe Banat. A refuzat să colaboreze cu Securitatea Română și a fost trimisă pentru reeducare la întreprinderea Tehnometal. A făcut traduceri din literatura germană în română, a lucrat la câteva grădinițe și a fost redactor la revista *Orizont* din Timișoara. După volumul de debut, *Ținuturi joase* (1982), publicat și în RFG cu titlul *Niederungen* (și necenzurat), i s-a interzis să publice. A emigrat în RFG în 1987, a revenit în România după 1989 pentru diverse evenimente culturale. Lucrări: *Der Fuchs war damals schon der Jäger* (1992); *Herztier* (1994); *In der Falle* (1996); *Heute wär ich mir lieber nicht begegnet* (1997); *Der fremde Blick oder das Leben ist ein Fürz in der Laterne* (1999); *Heimat ist das, was gesprochen wird* (2001); *Der König verneigt sich und tötet* (2003), tr. rom. *Regele se-nclină și ucide* (2005); *Atemschaukel*, 2009; *Lebensagst und Worthunger* (2010). Membră a Academiei Germane pentru Limbă și

Literatură. A fost nominalizată de Germania în 1999 și 2008 la Premiul Nobel pentru literatură, pe care l-a primit în 2009.

Mumuleanu, Barbu-Paris

(1794, Slatina – 21.05.1836, București)

Poet. Autodidact. În poezia lui este vizibilă trecerea de la clasicism la preromantism. Lucrări: *Rost de poezii, adică stihuri*, 1820; *Caracterurile. Stihuri bachicești*, 1825; *Plângerea și tânguirea Valahiei asupra nemulțumirii streinilor ce au derăpănat-o*, 1825, scrisă după pagubele provocate de Eteria; *Odă râvnitoare spre învățători*, scrisă cu prilejul deschiderii colegiului Sf. Sava din București.

Mungiu, Cristian

(27.04.1968, Iași)

Regizor. A absolvit Facultatea de Engleză la Universitatea din Iași și a lucrat ca profesor. Apoi a absolvit Academia de Teatră și Film din București (1998), fiind regizor secund la *Train de vie*, filmul regizorului francez Radu Mihaileanu. Lungmetrajul său, *Occident*, 2002, a obținut Marele Premiu la Festivalul de Film Transilvania și a fost prezent la Festivalul de la Cannes la secțiunea Quinzaine des Réalisateurs. A obținut Marele Premiu al Festivalului Internațional de Film de la Cannes – Palme d'Or și nominalizarea la premiile Globul de Aur în 2007, cu filmul *4 luni, 3 săptămâni și 2 zile*. Alte filme: *Mariana* (1998); *Mâna lui Paulista* (1999); *Zapping* (2000); *Obiecte pierdute* (2005); *Amintiri din Epoca de Aur* (2009). Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler (2007).

Munteanu, Basil

(31.12.1897, Brăila – 1.06.1972, Paris)

Istoric literar și comparatist. Discipol al lui Ramiro Ortiz. A absolvit Literale la Paris și a frecventat cincisprezece ani bibliotecile pariziene înainte de a deveni profesor la Universitatea din București. A rămas în Franța după război. A scris studii despre literatura română: *Panorama de la littérature roumaine contemporaine* (*Panorama literaturii*

m

527

Munteanu

române contemporane), Paris, 1938, tradusă imediat în engleză, germană, italiană, literatură universală: *De la metodă la cunoaștere literară*, 1941; *Permanențe franceze. De la Descartes la Giraudoux*, 1946, și s-a remarcat ca un comparatist de talie europeană: *Episodes kantieni en Suisse et en France (Episoade kantiene în Elveția și Franța)*, 1935; *Constantes dialectiques en littérature et en histoire (Constante dialectice în literatură și în istorie)*, 1967. Apreciat în mod deosebit de Paul Hazard și Fernand Baldensperger, a fost secretar de redacție la *Revue de la littérature comparée*. I-a cunoscut pe Paul Valéry, Henri Focillon, Paul van Tieghem. A scris partea de literatură română din studiul *Histoire des littératures*, 3 vol., Paris. Membru corespondent al Academiei (1939), exclus în 1948 și reconfirmat în 1990.

Munteanu, Dan

(2.06.1937, Cluj-Napoca)

Biolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale la Universitatea din Cluj. Cercetător la Institutul de Cercetări Biologice din Cluj. Specializat în ornitologie. Lucrări: *Elemente avifaunistice de câmpie în bazinul montan al Bistriței*, 1963; *Contribuții asupra sistematicii și răspândirii pitulicilor (Phylloscopus) în România*, 1964; *Observații ornitologice în obicinele Bucovinei*, 1968; *Ghid de practică geologică, geografică și biologică în partea centrală a Carpaților Orientali*, 1970; *Proгноза matematică în studiul declinului populațiilor de animale*, 1981; *Atlasul provizoriu al păsărilor cloitoare din România*, 1992. Membru corespondent al Academiei Române (1999).

Munteanu, Francisc

(9.04.1924, Vețel, jud. Hunedoara – ?04.1993, București)

Prozator și regizor de film. Autodidact. A scris romane cu problematică și caracterologie complexă: *În orașul de pe Mureș*, 1954; Premiul de Stat; *Statuile nu răd niciodată*, 1957; *Terra di Sienna*, 1962; *Profesorul de muzică*, 1968; *Încotro?*, 1970; *Strada semaforului*, 1972; *Pistruiatul*, 1976; *Hoțul*, 1980; *Oameni, fapte, amintiri*, 1981; *Dincolo de ziduri*, 1983; *Barajul*, 1986; *Scrisori din Calea Lactee*, 1989; *Cont secret*, 1993, și scenarii de film: *Furtuna*, *Pistruiatul*.

Munteanu, Gavril

(?02.1812, Vingard, comitatul Alba – 17/29.12.1869, Brașov)

Cărturar și traducător. A absolvit Dreptul și Filosofia la Cluj. Profesor la seminariile din Buzău și Râmnicu Sărat, apoi la Brașov, unde a devenit director. A făcut parte din comitetul de redacție al *Gazetei de Transilvania*. Lucrări: *Geografia biblică sau Descrierea locurilor însemnate prin fapte biblice*, 1854;

Gramatica română pentru clasele gimnaziale, 1860–1861; *Gramatica latină*, 1863; *Dicționar german-român*, 1853–1854. Membru fondator al Academiei Române (1866).

Munteanu, George

(14.04.1924, Bravicea, Basarabia – 8.11.2001, București)

Critic și istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din București. Cunoscut mai ales prin studiile de eminescologie: *Eudemonologia lirică eminesciană*, 1968; *Stadiul actual al cercetărilor eminesciene*, 1971; *Hyperion*, vol. I, *Viața lui Eminescu*, 1973; *Istoria literaturii române · Epoca marilor clasici*, 1980; *Eminescu și eminescianismul · Structuri fundamentale*, 1987; *Eminescu și anotimpurile posterității* (1998).

Munteanu-Murgoci, Gheorghe

nume la naștere **Gheorghe Manolache**

(20.06.1872, Măcin – 5.03.1925, București)

Geolog, mineralog și pedolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București, secțiile de matematică și științe fizico-chimice. În timpul studenției, împreună cu profesorul Ludovic Mrazec, a făcut cercetări geologice și petrografice în regiunea Dobrogei și a Carpaților Meridionali. După terminarea studiilor universitare pleacă la specializare în Austria și apoi în Germania. Teza sa de doctorat (1900), tratând probleme de petrografie, este distinsă cu mențiunea Magna Cum Laude a Universității din München. În 1903 devine primul docent universitar din România în mineralogie, în lucrarea sa tratând problema chihlimbarului românesc. Face călătorii de studiu în Anglia, America, Rusia și California. Din 1908 activează ca profesor de mineralogie și geologie la Școala Națională de Poduri și Șosele din București, iar când aceasta se transformă în Școala Politehnică, îi este încredințată Catedra de mineralogie (1920). Împreună cu Nicolae Iorga și Vasile Pârvan și-a înscris numele printre fondatorii Institutului de Studii Sud-Est-Europene din București. Din 1923 este președinte al Comisiei Internaționale de Cartografie a Solului. Creația sa cuprinde, pe de o parte, studii de geologie-mineralogie-petrografie, iar pe de altă parte, studii asupra solurilor din România. A realizat studii asupra Dobrogei, Carpaților Meridionali, Masivului Parâng, Munților Lotrului. A descoperit lotritul – înscrind în geologie un nou mineral. În legătură cu studiile petrografice, mineralogice și tectonice, mare importanță o prezintă cercetările sale privind bogățiile subsolului românesc, fiind cel dintâi care a precizat condițiile de zăcămint ale petrolului din Oltenia. A fost

Murariu

Francisc Munteanu

Nicodim Munteanu

Radu Munteanu

Romul Munteanu

întemeietorul școlii românești de pedologie, în 1909 prezentând prima schiță de hartă agro-geologică a țării la scara 1:2 500 000. A descoperit noi minerale și zăcăminte de substanțe minerale utile și a elaborat teorii intrate în patrimoniul științei mondiale. Împreună cu un grup de profesori, fizicieni și alți oameni de știință a ajutat la pornirea mișcării de cercetăși din România și la dezvoltarea organizației Cercetășii României. Lucrări: *Sinteza geologică a Carpaților Sudici; Zonele naturale de soluri din România; Études sur les sols arables de la Roumanie; Câmpia Română; Balta Dunării; Cercetări geologice asupra Dobrogei nordice, cu privire specială la rocile paleozoice și eruptive; Terțiarul din Oltenia cu privire la sare, petrol și ape minerale*. În 1924 a fost ales membru de onoare al Comitetului Asociației Internaționale a Științei Solului și director al proiectului „Harta pedologică a Europei”. A fost membru corespondent al Academiei Române (1923). Premiul Academiei Române pentru geologie îi poartă astăzi numele.

Munteanu, Nicodim

nume la naștere **Nicolae Munteanu**

(6.12.1864, Pipirig, jud. Neamț – 27.02.1948, București)

Al doilea patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1939–1948). A absolvit Teologia la Kiev. Director al Seminarului Sf. Andrei din Galați. Episcop de Huși (1912), arhiepiscop al Chișinăului și Hotinului (1918–1919), stareț al mănăstirii Neamț, mitropolit al Moldovei (1935), în care calitate a hotărât ridicarea Palatului Mitropolitan și a Seminarului teologic. Patriarh al României (din 1939). Lucrări: *Ortodoxia și creștinismul apusean*, 1912; *Lămuriri asupra Bibliei*, 1930; *Lămuriri asupra calendarului*, 1936; *Cuvântul Bisericii pentru războiul sfânt*, 1941. Membru de onoare al Academiei Române (1918).

Munteanu, Radu

(20.04.1945, Beiuș, jud. Bihor)

Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din Cluj. A făcut rugby ca student și a continuat

să joace vreme de 15 ani. De asemenea, a participat, în 1974, în Elveția, la cursa de 100 km și a câștigat un premiu. În prezent este rector al Universității Tehnice din Cluj. Domenii de cercetare: senzori și traductoare, instrumente de măsurare, reglaj și control automat, fiabilitatea sistemelor. S-a ocupat de prezența României la Salonul de Inventică din Elveția și a adus în țară premiul pentru ROBOSCAN, un scanner pentru mașini de mare tonaj. Președinte al filialei Cluj a Academiei de Științe Tehnice din România.

Munteanu, Romul

(18.03.1926, Călanul Mic, jud. Hunedoara – 17.03.2011, București)

Critic literar. A absolvit Literale la Cluj și s-a specializat la Leipzig, unde și-a susținut doctoratul. Profesor la Universitatea din București, director la Editura Univers. S-a ocupat în mod deosebit de literatura universală. A scris monografii: *Brecht*, 1966, și lucrări de analiză: *Farsa tragică*, 1970; *Noul roman francez*, 1973; *Cultura europeană în epoca Luminilor*, 1974, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Metamorfozele criticii europene moderne*, 1975; *Jurnal de cărți*, 7 vol., 1974–1998; memorii: *O viață trăită, o viață visată*, 2001; *Viață în ceață sau cântecul lebedei*, 2005.

Murafa, Simion

(1887, Cotiușenii Mari, Basarabia – 20.08.1917, Chișinău)

Gazetar. A absolvit Dreptul la Universitatea din Kiev. Director al ziarului *Cuvântul moldovenesc*. Contribuie la reconstituirea Societății Culturale Moldovenești, la consolidarea bazei editoriale de la Chișinău. Lucrări: *Cine-s moldovenii. Din istoria neamului*, 1917. A murit asasinat.

Murariu, Dumitru

(1940, Bacău)

Biolog. A absolvit Biologia la Universitatea din București. Din 1988 director al Muzeului de Istorie Naturală Gr. Antipa din București.

m

529

Muravschi

Dumitru Murariu

Valeriu Muravschi

Gheorghe Mureșan

Lucian Mureșan

A desfășurat proiecte de prezentare a colecțiilor muzeului în Brazilia, a restaurat clădirea și a extins spațiul de expunere. Fondator și redactor-șef al publicației *Travaux du Musée d'Histoire Naturelle Grigore Antipa*. Lucrări: *Observations concerning the form, size, structure and spreading of sebaceous and sudoriferous glands in the Erinaceus europaeus L.*; *L'étude anatomo-histologique des glandes mammaires chez les insectivores (Mammalia) de Roumanie*, 1974; *Contribution à la connaissance de la distribution et de l'écologie des Mammifères de la zone du Delta du Danube et du Lac Razelm (Roumanie)*, 1981; *Aspecte faunistice și ecologice privind mamiferele din nord-vestul României*, 1987; *Les petits mammifères (Mammalia, Insectivora et Rodentia) du nord de la Moldavie (Roumanie)*, 1993; *Commented list of the Mammal species susceptibles for being included in the Red Book of the Romanian fauna*, 2000. Membru al American Society of Mammalogists, al EUROBATs. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Muravschi, Valeriu Tudor

(31.06.1948, Șirota, Orhei, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Economie a Institutului Politehnic din Chișinău. A lucrat ca economist-șef, Direcția prețuri, la mai multe instituții centrale din Chișinău. Ministru al Finanțelor în Guvernul Mircea Druc. Prim-ministru (1991–1992), a avut de făcut față conflictului din Transnistria. Fondator al Partidului Național Țărănesc Creștin și Democrat din Republica Moldova (1993). Deputat în Parlament pe lista Blocului pentru o Moldovă Democratică și Prosperă (1998–2001). Partidul său s-a unit cu alte forțe și au fondat împreună Partidul Liberal (2002), din conducerea căruia a făcut parte. Distins cu Ordinul Gloria Muncii al Republicii Moldova.

Mureșan, Gheorghe

(14.02.1971, Triteni, jud. Cluj)

Baschetbalist. A absolvit liceul la Cluj și a intrat în sport la vârsta de 19 ani.

Cu o înălțime de 2,35 m și o greutate de 135,5 kg, este jucătorul cel mai înalt care a jucat vreodată în NBC. A jucat în Franța (1992–1993), apoi la Washington. A jucat și în film: *My Giant* (1998), *HBO First Look* (1998); *Eminem* (2000); *Giants: Friend or Foe* (2003).

Mureșan, Lucian

(23.05.1931, com. Firiza, azi cart. Ferneziu din Satu Mare)

Arhiepiscop greco-catolic. A început Institutul Teologic Catolic cu rang universitar din Alba Iulia, într-o perioadă când Biserica Greco-Catolică fusese pusă în afara legii. Prin urmare, descoperit ca aparținând acestui cult, a fost exmatriculat. Și-a terminat studiile în clandestinitate. A fost hirotonisit în 1964. Mitropolitul Alexandru Todea l-a instalat în 1986 ordinariu al episcopiei greco-catolice de Maramureș. După 1989, când cultul greco-catolic a ieșit din clandestinitate, papa Ioan Paul al II-lea l-a numit episcop de Maramureș. Prin grija noului episcop s-a deschis la Baia Mare, în 1990, un Institut de Teologie cu grad universitar. Este arhiepiscop major al Bisericii Române Unite cu Roma, greco-catolică, și arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș.

Mureșanu, Andrei

nume la naștere Mureșianu

(16.11.1816, Bistrița – 24.10.1893, Brașov)

Poet. Frate cu Iacob Mureșianu. Cu ei începe o lungă tradiție de Mureșeni intelectuali la Brașov. George Barițiu l-a chemat la Brașov ca profesor în Șchei. A scris versuri în maniera Văcăreștilor. A rămas pentru poezia „Un răsunset”, 1848, cunoscută mai târziu cu titlul „Deșteaptă-te române”, muzica de Anton Pann, în prezent imnul național al României. A scris și articole despre dezvoltarea artelor, în care a fost influențat de Herder: „Arțile sau măestrile cele frumoase”, 1853.

Murgescu

Andrei Mureșanu

Camil Bujor Mureșanu

Iacob Mureșianu

Costin Murgescu

Mureșanu, Camil Bujor

scris uneori **Mureșan**

(20.04.1927, Turda)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din Cluj, a fost profesor și decanul ei. Profesor invitat la Columbia University din New York. Lucrări: *Ioan de Hunedoara și vremea sa*, 1957; *Revoluția burgheză din Anglia*, 1964; *Erdély története*, 2 vol., 1964 (în colaborare); *Monumente istorice din Turda*, 1968; *Beziehungen zwischen der rumänischen und sächsischer Forschung im 19 und 20 Jahrhundert*, Köln-Wien, 1988; *Națiune, naționalism. Evoluția naționalităților*, 1996; *John Hunyadi. Defender of Christendom*, Iași-Oxford-Portland, 2001. Membru titular al Academiei Române (2006), președintele filialei din Cluj a Academiei Române.

Mureșianu, Iacob

(28.11.1812, Rebrîșoara, Bistrița-Năsăud – 29.09.1887, Brașov)

Publicist, poet și om politic. Frate cu Andrei Mureșanu. A absolvit Teologia și Filosofia la Blaj. Profesor de latină la gimnaziul romano-catolic din Brașov. A sprijinit înființarea gimnaziului român din Brașov. A luptat pentru drepturile politice și culturale ale românilor din Transilvania. A militat pentru contribuția ardelenilor la nevoile Războiului de Independență (1877). A contribuit la apariția *Gazetei de Transilvania* și a *Foii pentru minte, inimă și literatură*. Membru al ASTRA. Membru de onoare al Academiei Române (1877).

Murgeanu, Gheorghe

(17/30.06.1901, București – 30.06.1984, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Facultatea de Mine și Metalurgie a Școlii Politehnice din București. Rector la Institutul de Petrol și Gaze. Contribuții la cercetarea Cretacului românesc, a stratigrafiei României, a rezervelor de cărbuni din Pliocen. A sprijinit cu

expertiza geologică proiectele hidroenergetice de la Zănoaga, Porțile de Fier ș.a. Membru în comisia de redactare a hărții tectonice a Europei. Președinte al Societății de Științe Geologice din România, membru de onoare al Asociației Cehoslovace pentru Mineralogie și Geologie, membru al Societății Geologice din Polonia. Membru titular al Academiei Române (1955).

Murgescu, Costin

(27.10.1919, Râmnicu Sărat – 30.08.1989, București)

Economist. A absolvit Academia Comercială la București. Director al Institutului de Cercetări Economice al Academiei Române, consilier la Consiliul de Miniștri, redactor-șef al revistei *Viața economică*. Membru al comitetului de direcție al Centrului de Științe Sociale UNESCO de la Viena. Lucrări: *Reforma agrară din 1945*, 1946; *Cooperarea economică internațională în cadrul ONU*, 1967; *Aspecte economice ale Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare*, 1970; *Japonia în economia mondială*, 1982; *Mersul ideilor economice la români*, 2 vol., 1987, 1990. Membru al International Conference of Agricultural Economists, reprezentant al României la Consiliul Economic și Social al ONU. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Murgescu, Ioan

(27.03.1846, Buzău – 5.03.1913, București)

Contraamiral. A absolvit Școala Navală din Brest ca bursier al statului român. A fost încadrat în 1866 în Corpul Flotei române, fiind comandant pe nava *România*. În 1877 a condus o șalupă torpiloare cu care a scufundat nava monitoare a otomanilor. A primit ordinul rusc Sf. Vladimir cu spade și rozete și Steaua României, devenind comandant al Corpului Flotei. A fost inspector al navigației și porturilor (1882–1886). Din 1888 până în 1901 a fost din nou comandant al Corpului Flotei, cu rang de contraamiral.

Murgu

Ioan Murgescu

Eftimie Murgu

Ilie G. Murgulescu

George Murnu

Murgu, Eftimie

(?1.1.1805, Rudăria, azi Eftimie Murgu, jud. Caraș Severin – 12.05.1870, Budapesta)

Filolog. A absolvit Filosofia la Szegedin, unde a fost coleg cu Damaschin Bojancă, și Dreptul la Pesta. Profesor la Academia Mihăileană din Iași, apoi la Sf. Sava la București, unde a întemeiat în 1840 asociația revoluționară Frăția, împreună cu Alexandru Filipescu, asociație al cărei membru a fost și Nicolae Bălcescu. Arestat, a fost expulzat și s-a întors în Banat. Pașoptist, a fost arestat după 1848 și în Banat. A susținut cultura, folclorul, limba și literatura română în tradiția Școlii Ardelene. Lucrările sale s-au publicat postum: *Scrieri*, 1969.

Murgulescu, Ilie G.

(27.01.1902, Cornu, județul Dolj – 28.10.1991, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Specializare la Leipzig. Profesor la Institutul Politehnic din Timișoara, unde a fost și rector, apoi la Universitatea din București, unde a fost de asemenea rector. Ministru al Învățământului, al Învățământului și Culturii, vicepreședinte al Consiliului de Stat și al Marii Adunări Naționale. A adus contribuții la studierea combinațiilor moleculare și a elaborat metode conductometrice și potențiometrice pentru dozarea wolframitelor, în dozarea cianurilor de fier. S-a ocupat de descompunerea termică a metanului. *Lucrări: Introducere în chimia fizică, Influența solventului asupra reacțiilor dipol-dipol, Forțe și potențiale intermoleculare.* Membru al academiilor de științe din Budapesta, Moscova, New York, Praga, Sofia, al Societății Franceze de Chimie, al Societății Internaționale de Electrochimie. Membru titular al Academiei Române (1952). Vicepreședinte (1959–1963) și președinte (1963–1966) al Academiei Române.

Murnu, George

(1.01.1868, Veria, Macedonia – 17.11.1957, București)

Traducător. Aromân. Și-a luat doctoratul în Litere la München. A fost profesor de arheologie la Universitatea din București. A dat cea mai bună traducere în versuri a *Iliadei* (1916) și *Odiseei* (1924) lui Homer. A scris și versuri proprii, în manieră clasicizantă: *Gânduri și vise*, 1898. Membru al Academiei (1923), reconfirmat (1948).

Muruziuc, Gheorghe

(19.11.1930, Fălești, Basarabia – 25.09.1998, Fălești)

Electrician. A făcut 8 clase, apoi a urmat o școală de meserii din Rusia, a lucrat în Abhazia, apoi la o mină de cărbuni în regiunea Rostov. În 1962 revine în Moldova, se angajează muncitor la fabrica de zahăr din Alexandreni, Sângerei. Nu s-a împăcat niciodată cu versiunea oficială despre „eliberarea” Basarabiei la 28 iunie 1940, despre foametea din 1946–1947, despre deportările intelectualilor și gospodariilor est-pruteni. A cutezat să-i scrie lui Brejnev despre fărădelegile din jur, însă cele așternute pe hârtie au ajuns la comitetul de partid și, drept răspuns, a fost numit „dușman al puterii sovietice”. Vorbea argumentat și convingător nu numai între prieteni, dar și la adunări despre discriminarea cadrelor naționale și invitarea din alte regiuni ale URSS a unor specialiști „calificați”, despre ignorarea obiceiurilor tradiționale, despre starea precară a limbii și culturii, considerând că unica salvare constă în declararea independenței RSSM, ori în unirea acesteia cu România. Deoarece nimic din cele gândite și rostite de el nu se înfăptuia, s-a decis să acționeze concret. Din proprie inițiativă, cu mâna sa și pe cheltuială proprie, a confecționat un tricolor românesc și l-a arborat pe clădirea fabricii de zahăr din Alexandreni (28 iunie 1966), ca protest

Mustea

Gheorghe Muruziuc

Gavril Musicescu

Florica Musicescu

Gheorghe Mustea

împotriva ocupării nelegitime a Basarabiei românești de către URSS la aceeași dată în 1940. Pe tot parcursul anchetei și-a apărut cu demnitate opțiunea politică (fără avocat) și la 16 noiembrie 1966 a fost condamnat – de către Judecătoria Supremă a RSSM – la doi ani privațiune de libertate, regim general, pe care i-a ispășit la Sverdlovsk (Rusia). A fost reabilitat printr-o hotărâre a aceleiași instanțe la 11 martie 1991.

Mushong, Iacob, prenume la naștere Jacob
(1868, Chichinda, Banatul Sârbesc – 13.12.1923, Lugoj)

Industriaș. Șvab ca etnie. Împreună cu socrul său a înființat rețeaua de fabrici de țiglă și cărămidă Bohn&Mushong (Lugoj, Jimbolia, Cărpiniș, Budapesta). A cumpărat și modernizat stațiunea Buziaș, i-a construit gară și club de noapte.

Musicescu, Gavril

(20.03.1847, Ismail, sudul Basarabiei, acum în Ucraina – 21.12.1903, Iași)

Compozitor. Tată al Floricăi M. Ionel și Păstorel Teodoreanu erau Musicescu după mamă. Urmează timp de 4 ani Seminarul Teologic din Huși, după care studiază la Conservatorul de Muzică din Iași. După absolvirea conservatorului a fost numit profesor de muzică la Ismail. Aici are ocazia de a cunoaște repertoriul coral bisericesc al clasicilor ruși. Fiind un iscusit dirijor de cor și având serioase înclinații spre compoziție, a fost trimis la Petersburg, unde a urmat cursurile de armonie și polifonie. Întors în țară (1872), este numit profesor de armonie la Conservatorul de Muzică din Iași, apoi director (1901–1903). A inițiat acțiuni menite să contribuie la educarea muzicală a publicului larg. Dezvoltarea orchestrei conservatorului și organizarea unor conferințe cu ilustrații muzicale au constituit un început lăudabil. Din 1876 a devenit și dirijorul corului mitropoliei din Iași, pe care-l va conduce până la sfârșitul

vieții. Lucrări: piese corale – *Cântecul lui Ștefan cel Mare*, 1883; *Cu tărie înainte*, 1885, scrisă cu prilejul jubileului de jumătate de veac al Academiei Mihăilene din Iași; *Arme, arme și Oșteanul român*, pe versuri populare, 1877; *Hora de la Plevna*, pe versuri de Vasile Alecsandri; *Ca un glob de aur*, pe versuri de Dimitrie Bolintineanu. Elevii săi, Ion Vidu și Timotei Popovici, veniți din Banat să învețe la Iași, ca și Enrico Mezzetti, Al. Zirra ș.a., au continuat tradiția maestrului lor.

Musicescu, Florica

(21.05.1887, Iași – 19.03.1969, București)

Pianistă. Fiică a lui Gavril M. A studiat pianul la Iași. A fost profesoară la Academia Regală de Muzică (viitorul Conservator) de la București. Considerată unul dintre fondatorii școlii românești de pian. I-au fost elevi: Dinu Lipatti, Radu Lupu, Dan Grigore, Madeleine Cantacuzino, Paul Dan, Sorin Enăchescu, Mihai Brediceanu, Svetlana Protich, Marietta Orlov, Myriam Marbé, Mîndru Katz, Tămás Vesmás, Shulamitha Shapira ș.a.

Mustea, Gheorghe

(1.05.1951, Mîndrești, Republica Moldova)

Compozitor și dirijor. A absolvit Institutul de Arte, Secția suflători (flaut) și Secția dirijorat (elevul lui I. Alterman) la Chișinău. Stagiul la Orchestra Simfonică Academică a Filarmonicii D. Șostakovici din Leningrad. Profesor la Institutul de Arte din Chișinău. Dirijor al Orchestrei Simfonice Teleradio Moldova, împreună cu care a susținut concerte în India, Bulgaria, Mongolia, Franța, Italia, Germania, Elveția, România, Ungaria, Cehoslovacia, Norvegia, Coreea de Sud și în toate țările fostei URSS. Lucrări: *Concertul pentru orchestră nr. 1*, 1980, Premiul pentru Compoziție la Concursul de la Moscova; *Alexandru Lăpușeanu*, operă, 1990. Distins cu titlul de Artist al Poporului, laureat al Premiului de Stat, cavaler al Ordinului

m

533

Musteață

Republicii Moldova. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Musteață, Valentin

(23.04.1938, Nezavertailovca, Transnistria)

Inginer. A absolvit Facultatea de Termotehnică a Institutului Politehnic din Odessa. Specializare la Institutul de Termofizică Tehnică al Academiei de Științe din Ucraina. Profesor la Universitatea Tehnică a Moldovei. Este fondator al școlii de termoelectrică industrială. Cercetările de bază se referă la termoelectrica industrială și procesele termice ale instalațiilor și mașinilor din industria alimentară. Lucrări: *Тепловыделение табака при ферментации* (1973, în colaborare); *Тепло- и массообмен во влажных материалах в электрических полях высокой частоты* (1985); *Термодинамика техники și procese tehnologice*. Distins cu premiul special pentru contribuția la dezvoltarea termotehnicii românești, decernat de Societatea Română a Termotehnicienilor (1997), și cu Medalia Meritul Civic în Moldova. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Valentin Musteață

Alexandru cel Bun

fost: Bogdan I – Lațcu – Roman I – Alexandru cel Bun – Ștefan cel Mare.

Mușat, Costea

(~ prima parte a sec. al XIV-lea –

~ sfârșitul sec. al XIV-lea)

Voievod al Moldovei. Al treilea după Bogdan descălecătorul și Lațcu. A domnit între 1373 și 1375. Fiii săi, Petru I și Roman I (căsătorit cu fata lui Lațcu și avându-l fiu pe Alexandru cel Bun), ca și nepotul lui, Ștefan I, au fost domni ai Moldovei. Căsătorit cu Mărgărita, fiica sau nepoata lui Bogdan I, numită și Mușata (este îngropată la biserica Sf. Ioan Botezătorul din orașul Siret, ctitoria sa). Ea a continuat numele dinastiei Mușatinilor, deoarece Lațcu nu a avut fii. A călătorit, împreună cu fiul său, Petru I, la Kaffa, după cum pomenesc registrele Massariei (în 1386).

Mușat, Petru I

(prima parte a sec. al XIV-lea – 1391)

Voievod al Moldovei (1375–1391). Fiu al lui Costea Mușat și al Mărgăritei (Mușata), fiica lui Bogdan I. Frate cu Roman I și Ștefan I. Căsătorit cu sora regelui Vladislav Jagello (în 1388), regele Poloniei. A mutat capitala de la Siret (după ce a ridicat o mănăstire în stil sârbesc) la Suceava și a înălțat zidurile cetății. A domnit după principiul paralelismului cu Țara Românească (unde era domn Mircea cel Bătrân), ajutându-l pe acesta să încheie acorduri cu Jagello. Au ridicat mănăstiri folosind meseriași care călătoreau dintr-o țară în alta. Astfel, mănăstirea Neamț a fost făcută de ucenici ai meșterului Nicodim, care ridicase mănăstirea Vodița, dar primii călugări au venit de la Dunărea de Jos și au ridicat pe locul mănăstirii Neamț, mai întâi, Biserica Albă. A făcut Mitropolia Moldovei independentă de cea de la Constantinopol și independentă de influența grecească. A existat și un Petru al II-lea, fiul lui Alexandru cel Bun, căsătorit cu fiica lui Iancu de Hunedoara, înlocuit la tron în 1447

Mușat, Alexandru cel Bun

(a doua jumătate a veacului al XIV-lea, Iași – 1.01.1432, Iași)

Domn al Moldovei (1400–1432) din dinastia Mușatinilor, fiul lui Roman I. A organizat statul medieval Moldova sub aspect politic, administrativ și ecleziastic. A acordat largi privilegii negustorilor lituanieni, polonezi, unguri și munteni, a obținut să fie în continuare recunoscută Patriarhia Moldovei ca entitate (în paralel se organiza și Patriarhia din Țara Românească) de către Patriarhia de la Constantinopol, a sprijinit militar luptele antiotomane în alianțe zonale și a câștigat în bătălia pentru Cetatea Albă. A reușit să păstreze integritatea și independența țării.

Mușat, Bogdan I

(începutul veacului al XIV-lea, Cuhea, Maramureș – 1365, Baia)

Voievod, întemeietor de dinastie domnească. Întemeietorul Moldovei ca voievodat independent. Dragoș, descălecătorul, fusese supus al coroanei ungare (Ludovic cel Mare). Voievodul maramureșean, care stăpânea 22 de sate (1342–1345), a coborât la Baia – unde avea să-și facă și capitala – și l-a biruit pe Sas, fiul lui Dragoș, alungându-l și pe fiul acestuia, Balc. A scos monede cu chipul său și inscripția „Moneda Moldaviae-Bogdan Waiwo(da)”. Alexandru cel Bun era strănepotul său, iar Ștefan cel Mare stră-strănepotul său. Linia de descendență a

Mușat

de Roman al II-lea. Sentimentul identitar ca bază a unității spiritului românesc funcționa prin alianțe de familie și s-a tradus prin rezistența cvasiunitară contra catolicismului, apoi contra otomanilor.

Mușat, Petru Rareș

(~1487, Hârlău – 3.09.1546, mănăstirea Probata) Voievod al Moldovei (1527–1538; 1541–1546). Fiu nelegitim al lui Ștefan cel Mare. Rareș e poreclă (cu părul rar) după soț a mamei (Răreșoia). Înainte de a domni a fost negustor de pește la Galați. A avut copii din mai multe căsătorii, ca și ilegitiimi: cu Maria – Bogdan, Ana (soția domnului muntean Vlad VII Înecatul), Maria, Chiajna (soția lui Mircea Ciobanul); cu sârboaică Jelena Branković, fiica despotului Jovan Branković – Ilie (II), Ștefan (VI), Constantin, Ruxandra (soția lui Alexandru Lăpușneanul); cu Ecaterina din Sibiu, ilegitim: Iancu (Sasul); cu o femeie al cărei nume nu se cunoaște, ilegitim: Bogdan Constantin. În luptele din Ungaria, dintre Ferdinand de Habsburg și Ioan Zapolya, a luat la început partea lui Ferdinand, dar, când turcii l-au recunoscut pe Zapolya, a trecut, în schimbul cetății Bistrița, de partea acestuia din urmă, a intrat în Transilvania și l-a zdrobit pe Ferdinand la Feldioara. Campania turcească de pedepsire a fost condusă de sultanul Soliman Magnificul însuși (1538). Sultanul a intrat în Suceava, unde a pus mâna pe tezaurul lui Petru, care includea, între altele, și spada lui Ștefan cel Mare, aflată în prezent la Muzeul Topkapı din Istanbul. În a doua domnie, în 1541, l-a prins la Făgăraș, din ordinul sultanului, pe voievodul Ștefan Mailat, și l-a trimis la Constantinopol. A edificat multe biserici: Moldovița (1537), Humor (1535), Baia, Botoșani, Hârlău, Târgu Frumos, Roman, și a fortificat Soroca spre a se apăra de atacurile polonilor. Este înmormântat la ctitoria sa, mănăstirea Probata.

Mușat, Roman I

(n. ? – ?)

Domn al Moldovei (1391–1392). Frate mai mic al lui Petru I și Ștefan I, cu toții fii ai lui Costea M. Era căsătorit cu fiica lui Lațcu Vodă, venit din Maramureș, și care n-a avut urmași în linie bărbătească. Deși i se cuvenea tronul după tatăl său, fiind urmaș și al lui Lațcu, a contat dreptul de primogenitură. A domnit puțin, dar – ca și Petru I – a recunoscut suzeranitatea polonă în bătălia comună contra regatului Lituaniei care se extindea spre sud-vest. A reușit unificarea teritorială a cnezatelor de pe

Petru I Mușat

Roman I Mușat

teritoriul Moldovei, fiind primul domn care se intitulează „mare și singur stăpânitor, Io, R. Voievod al Moldovei de la munte până la mare”. Io este particula bizantină pentru desemnarea împăratului. A bătut monedă proprie, inscripționată cu alfabet latin, având pe avers stema țării, capul de zimbru ce purta între coarne o stea, și de-a stânga semnul Soarelui, iar de-a dreapta semnul Lunii, semne foarte vechi ale triburilor, care desemnau, încă din Neolitic, mama și tatăl cosmic al omului, iar pe reversul monedelor era stema casei Mușatinilor, având crinii imperiali care uneau, practic, toate curțile Europei. Fiul lui, Alexandru cel Bun, n-a pierdut cuceririle tatălui, ci le-a întărit.

Mușat, Ștefan I

(? – 1399, Suceava)

Domn al Moldovei (1394–1399). Frate cu Petru I și Roman I, fiu al lui Costea M. A fost ajutat să ajungă pe tron de Mircea cel Bătrân al Țării Românești.

Mușat, Ștefan cel Mare

(1437, Borzești – 2.07.1504, Iași)

Domn al Moldovei. Fiu al voievodului Moldovei Bogdan al II-lea din dinastia Mușatinilor și al doamnei Maria născută Oltea, din boierimea oltenească din Țara Românească. Aflat în bune relații cu Matei Corvin, căruia îi propune să-l sprijine împreună la tron pe Vlad Țepeș în Țara Românească (în a doua domnie, deoarece, mai înainte, fusese el însuși ajutat să ajungă pe tron de către Vlad Țepeș, aflat în timpul primei domnii). A stabilit relații diplomatice cu papa de la Roma, cu dogele Veneției, cu Lituania, Ungaria, Polonia, Rusia, Moravia, Persia, hanatul Crimeii. Geniu politic și negociator, a reușit să păstreze tronul Moldovei 47 de ani. l-a asigurat țării independența față de poloni, catolicism, otomani, tătari și cea mai mare înflorire culturală și economică, mai ales sub aspect comercial. Constituie gloria la care se raportează până astăzi spiritul românesc.

m

535

Mușatescu

Ștefan cel Mare

Tudor Mușatescu

Valeriu Mușinschi

Ion Mușlea

A ctitorit 44 de lăcașuri de cult, formând un stil arhitectonic, a provocat, sub aspect literar, scrierea de cronică care compară domnia lui cu alte domnii pământene, precum și cu istoria universală. De asemenea, numeroși scriitori ai epocii moderne i-au dedicat creații cunoscute. De pildă B. Șt. Delavrancea piesa, jucată și astăzi, *Apus de soare*, dar și V. Alecsandri, D. Bolintineanu, M. Eminescu, B.-P. Hasdeu, Ion Druță. A fost declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române (1992).

Mușatescu, Tudor

(22.02.1903, Câmpulung Muscel – 4.11.1970, București)

Dramaturg și prozator. A absolvit Literale la București cu mențiunea Magna Cum Laude. Spirit spumos, plin de umor, excelează în teatru: *Panșarola*, 1928; *Titanic Vals*, 1932; *...escu*, 1933; *Visul unei nopți de iarnă*, 1937; *Geamandura*, 1950, schiță umoristică; *Ale vieții valuri*, 1932, 1969 și mai puțin în roman: *Mica publicitate*, 1935 sau versuri: *Vitrinele toamnei*, 1925; *Doresc ca micile mele rândulețe*, 1945; *Fiecare cu părerea lui*, 1970. Piese sale de teatru se joacă astăzi cu succes în comunitățile românești din SUA și Canada.

Mușatini

Dinastie domnitoare în Moldova. Primul voievod al dinastiei a fost Bogdan I Mușat venit de la Cuhea, din Maramureș, după Dragoș (descălecătorul de neam). Au urmat Costea Mușat (1373–1375), căsătorit cu Mărgărita (Mușata), fiica lui Lațcu, cea care va da numele dinastiei, deoarece Lațcu nu a avut fii; apoi Petru I (1374–1392). Dinastia a condus aproape în exclusivitate Moldova vreme de două veacuri, până la venirea Movileștilor. După Petru I au urmat: Roman I, Alexandru cel Bun, Iliș, Ștefan al II-lea, Petru al II-lea, Alexăndrel, Bogdan al II-lea, Petru Aron, Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea, Ștefăniță, Petru Rareș, Ștefan Lăcustă, Alexandru Cornea, un alt Iliș, Ștefan al lui Rareș, Alexandru

Lăpușneanu, Bogdan al lui Lăpușneanu, Ion Vodă cel Cumplit, Petru Șchiopul (al cărui frate, Alexandru al II-lea, a domnit în Țara Românească), Iancu Sasul, Aron Tiranul, Alexandru cel Rău, Petru Cazacul.

Mușinschi, Valeriu

(6.06.1930, Rezina, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Moldova. Specializări la Universitatea de Stat din Lvov, Ucraina, Universitatea de Stat Lomonosov din Moscova, Institutul de Optică și Mecanică Fină din Leningrad. Profesor la Universitatea de Stat din Moldova și la Universitatea Liberă Internațională din Chișinău. Contribuții în domeniul mecanicii, termodinamicii și elementelor de statistică, electricitate și magnetism, optică, fizica atomului și nucleului, corpului solid (spectroscopia cu fascicule modulate) și în domeniul fizicii electronice. Are 17 brevete de invenție.

Mușlea, Ion

(29.09.1899, Rodbav, Brașov – 27.06.1966, Cluj)

Folclorist. A studiat Literale la universitățile din București și Cluj. Perfecționare la Școala Română din Paris. A condus Arhiva de Folclor din Cluj. A întreprins cercetări de folclor bazate pe chestionare și a scris lucrări legate de ele: *Obiceiuri de vară; Credințe și povestiri legate de duhuri, ființe fantastice și vrăjitoare; Moartea și înmormântarea; Nunta (obiceiuri și credințe); Scheii de la Cergău și folclorul lor*, 1928; *Obiceiul Junilor Brașoveni. Studiu de folclor*, 1930. Membru corespondent al Academiei Române (1947), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Mușoiu, Panait

(1864, Roman – 1944, București)

Ziarist. Autodidact. A participat la conferința de înființare a Internaționalei a II-a Socialiste la Bruxelles. A corespondat cu Engels. Întors în țară, a întemeiat cu dr.

Myller

P. Zosin revista *Mișcarea socială* la București (1897), cu Ion Nădejde *Munca* (1892) la Iași. Odată cu mutarea acestei publicații de la Iași la București, a fost balansat spre capitală întreg centrul de greutate al mișcării socialiste. A scos și publicația *Revista ideii*, unde erau dezbătute probleme teoretice și de organizare a mișcării muncitorești. Lucrări: *Propaganda în mișcarea socială* (1891); *Determinismul social* (1892); *Despre mișcarea socialistă* (1893); *Metoda experimentală în politică* (1893).

Mütznér, Samuel

(1884, București – 2.10.1959, București)

Pictor. German ca etnie. Soția sa era sora poetului Adrian Maniu. A absolvit Școala de Belle Arte la București și Academia de Belle Arte la München. Specializare la Academia Julian, Paris, și la Noua Academie de Pictură, Alger. G. D. Mirea și Claude Monet au fost măestrii săi. A călătorit în Extremul Orient și America. Ultimul impresionist român. A avut expoziții în România, Franța, la Veneția, Varșovia. După al Doilea Război Mondial a fost profesor la Institutul de Arte Plastice din București. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Ofițer.

Myller, Alexandru

(3.12.1879, București – 4.06.1965, Iași)

Matematician. La origini german din Rusia. Soț al Verei M. A absolvit Facultatea de Științe la București. S-a specializat la Göttingen (cu Felix Klein, autor al programului de la Erlangen, ceilalți doi fiind David Hilbert și Hermann Minkowski). A fost profesor la Seminarul Pedagogic, Școala de Poștă și Telegrafie, Universitatea din București, apoi la Universitatea din Iași. Fondator al școlii de matematică de la Iași. A avut contribuții în domeniul ecuațiilor integrale și diferențiale, al geometriei diferențiale. A creat „geometria diferențială a configurațiilor Myller” și

Samuel Mütznér

Alexandru Myller

seminarul de matematică al universității care astăzi îi poartă numele. Lucrări: *Dezvoltarea unei funcțiuni arbitrare după funcțiunile lui Bessel*, 1909; *Modele și aparate matematice*, 1916; *Scrieri matematice*, 1959. Membru de onoare al Academiei Române (1938, reconfirmat în 1948). Seminarul de matematică al Universității din Iași, pe care l-au înființat, poartă numele soților Myller.

Myller, Vera, nume la naștere Vera Lebedev

(1.12.1880, Novgorod, – 1970, Iași)

Matematiciană. Rusoaică după etnie. Soție a lui Alexandru M. A absolvit secția de științe fizico-matematice a Școlii Superioare pentru Femei Bestujev din Sankt Petersburg. Specializare la Göttingen (cu Felix Klein, autor al programului de la Erlangen, alături de David Hilbert și Hermann Minkowski). A fost prima femeie profesor universitar din România (Facultatea de Matematică a Universității din Iași, specialitatea geometrie analitică). Contribuții în domeniul teoriei numerelor, algebrei și analizei matematice. Lucrări: *Teoria ecuațiilor integrale folosită la câteva dezvoltări în serie*, 1906; *Leții de algebră*, 1953. Premiul de Stat, 1953. Doctor Honoris Causa al Universității Humboldt din Berlin. Seminarul de matematică al Universității din Iași, pe care l-au înființat, poartă numele soților Myller.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

m

537

N

Nacu, Alexandru

(11.08.1927, Cobani, Basarabia)

Medic psihiatru. A absolvit liceul la Bălți, fiind coleg cu Eugeniu Coșeriu, Lia van Leer, Nicolae Testemițanu ș.a. Între 1994 și 1945 liceul a fost trimis în refugiu la Deva și Abrud. A absolvit Institutul de Medicină la Chișinău. Doctor habilitat (docent), specialitatea psihiatrie. Profesor la Facultatea de Medicină din Chișinău. Contribuții în domeniul tratării narcomanilor. A făcut schimb de experiență în 1959, împreună cu Nicolae Testemițanu, la Medicina din Iași și București, unde l-a cunoscut pe C.I. Parhon. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei.

Nacu, Constantin

(29.06.1844, București – 20.02.1920, București)

Economist. A absolvit Dreptul la Universitatea din București și s-a specializat la Paris. A fost procuror general și consilier la Curtea de Apel București, apoi a practicat avocatura. Și-a început cariera politică în 1880 în cadrul Partidului Național Liberal. A fost ministru al Justiției (1885), al Finanțelor (1885–1888). În timpul ministeriatelor sale s-au votat Legea tarifului vamal protecționist, Legea impozitului funciar, Codul comercial. Guvernul din care făcea parte a demisionat din cauza războalelor țărănești din 1888.

Nadolschi, Victor

(4.07.1911, Chișinău – 1966, Bacău)

Astronom. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iași. Profesor de statistică matematică la Universitatea din Galați. Contribuții la aplicarea statisticii matematice în astronomie, cu precădere pentru calculul orbitei planetelor, petelor solare, eclipselor. Lucrări: *Astronomie generală* (1963); *Planete gigant* (1968); *Asteroizi și comete* (1971); *Copernic* (1972).

Nagy István

(22.02.1904, Cluj – 24.04.1977, Cluj)

Prozator și dramaturg de limbă maghiară. A lucrat ca muncitor tâmplar, cunoscând astfel viața proletariatului din perioada

interbelică. Ca studii avea numai patru clase elementare și o școală de ucenici tâmplari. În anii 1920 a lucrat la București și pe șantierele navale din Galați și Brăila. Încă din anul 1919 este implicat în mișcarea muncitorească, devenind membru al Partidului Comunist din România în 1931. A desfășurat o intensă activitate politică ilegală, fiind arestat și condamnat în mai multe rânduri. A fost deținut în închisorile de la Jilava, Doftana și Caracal. În această epocă și-a început și activitatea literară ca prozator și dramaturg. A debutat în 1930, fiind unul dintre colaboratorii permanenți ai revistei *Korunk*, condusă de esteticianul și criticul literar Gaál Gábor. După al Doilea Război Mondial a fost redactor responsabil la revistele de limbă maghiară *Világosság* (1945) și *Igazság* (1946). A scris 30 de volume (nuvele, schițe, articole și reportaje, mai multe romane, o piesă de teatru), unele traduse și în limba română: însemnări de călătorie, *Hetedhét országban keresztül Indiában (Peste șapte țări și mări în India, 1956)* și romane autobiografice *Ki a sánc alól (Ieșiți la suprafață, 1969)*, *Sáncalja (Sub Cetățuie, 1968)*; *Szemből az árral (Contra refluxului, 1974)*; *Hogyan tovább (Cum va fi, 1971)*. Între 1950 și 1952 a fost rectorul Universității Bolyai (cu limba de predare maghiară) din Cluj. În 1952 a fost suspendat ca membru de partid pentru colaborare cu scriitorii fasciști, dar după doi ani a fost reabilitat. Pentru opera sa literară a fost distins cu Premiul de Stat. Membru titular al Academiei Române (1974).

Nandriș, Grigore

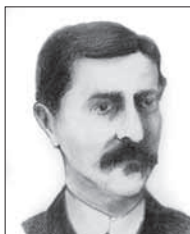
(1895, Mahala, Noua Sulită, Bucovina de Nord – 1968, Oxford)

Slavist și bizantinolog. Căsătorit cu Mabel Farrell, traducătoare. Voluntar în armata română la 1918. Profesor la Universitatea din Cernăuți. Fost președinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. După anexarea Bucovinei, sora lui, Anița, a fost deportată în Siberia, unde a rămas 20 de ani. În perioada războiului a lucrat la BBC, secția română. După război a lucrat la London University School

Naum

Alexandru Nacu

Constantin Nacu

Iosif Naniescu

Marius Nasta

of Slavonic and East European Studies. Lucrări: *Raporturile dintre Moldova și Ucraina, reflectate în folclorul ucrainean*, 1924, Paris; *Documente slavone din mănăstirile Sf. Munte*, București, 1936; *Colloquial Rumanian: Grammar, Exercises, Reader & Vocabulary*, 1953, 1966; *Handbook of Old Church Slavonic: Old Church Slavonic Grammar*, 1965; *Christian Humanism in the Neo-Byzantine Mural Painting of Eastern Europe*, 1970; *8 ani din viața României: 1940–1948. Pagini de jurnal*, 1999; *O radiografie a exilului românesc. Corespondență emisă și primită 1946–1967*, 2004; *Basarabia și Bucovina*, 2004. Membru al Societății Academice Române (fondator Octavian Bârlea).

Naniescu, Iosif

nume la naștere **Ioan Naniescu**
(15/27.07.1820, Răzălăi, Basarabia – 26.01.1902, Iași)

Mitropolit și cărturar. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București. Călugărit de Chesarie al Buzăului în 1835. Profesor de religie la liceele Gh. Lazăr, Matei Basarab, la Școala Normală și la Seminarul Central din București. Episcop de Argeș (1875), mitropolit al Moldovei (1875–1902). A zidit catedrala mitropolitană din Iași, a restaurat Trei Ierarhi. A întreținut zeci de tineri la studii, a sprijinit Războiul de Independență. Sub îndrumarea și pe cheltuiala sa a apărut *Revista Teologică* de la Iași (1883–1887), redactată de profesorii Constantin Erbiceanu și Dragomir Demetrescu. Membru de onoare al Academiei Române (din 1888).

Nasta, Marius

(4.12.1890, București – 5.04.1965, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. Specializare în Franța și SUA. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Fondator al școlii române de ftiziologie, a întemeiat Spitalul Central TBC și Institutul de Ftiziologie. Contribuții în domeniul imunologiei, morfofiziologiei clinice și epidemiologice asupra tuberculozei.

Lucrări: *Formele clinice ale tuberculozei în legătură cu imunitatea. Studiu experimental*, 1929; *Cercetarea virusului tuberculozei filtrabil ca mijloc de diagnostic în unele forme de tuberculoză*, 1931; *Tuberculoza copilului*, 1953; *Tumorile bronhopulmonare*, 1961. Membru fondator al Societății pentru Studiul Tuberculozei, președinte al Uniunii Societăților de Științe Medicale din România. Membru titular al Academiei Române (1955).

Natan, Bernard

nume la naștere **Natan Tannenzafft**
(1886, Iași – 1942, Auschwitz)

Cineast. Evreu ca etnie. A plecat în Franța în 1906 și a lucrat mai întâi ca proiectant de filme la Paris. A revenit în țară în 1914 pentru a servi în armată pe frontul Primului Război Mondial. A fost decorat cu Crucea de Război (1918). A revenit în Franța și a devenit cetățean francez în 1921. A făcut publicitate la Paris pentru Paramount Pictures. A devenit producător de film din 1929 și și-a înființat propria casă de filme, Rapide Films. A cumpărat Studiourile Charles Pathé chiar de la proprietarul aflat în dificultate din cauza Marii Crize, după cum a cumpărat și Société des Cinéromans, reușind să facă 100 de milioane de franci profit până în 1935 prin extinderea afacerii la industria comunicațiilor. Compania a fost falimentată din interior prin votul lui Charles Pathé, rămas în consiliul de conducere, ceea ce a însemnat investiții mai mari decât profiturile. În 1939 proprietarul a fost trimis la închisoare. A fost eliberat în 1942, când a fost ridicat de naști și trimis la Auschwitz, unde a fost gazat.

Naum, Anton

(17.01.1829, Iași – 28.08.1917, Mărășești)

Poet. A absolvit Academia Mihăileană din Iași, apoi Collège de France și Literale la Sorbona. A fost profesor de istorie și franceză la Școala Normală Vasile Lupu, apoi la Universitatea din Iași. Junimist. A scris epopea eroică *Povestea vulpii, Istoria limbii*

n

539

Naum

Bernard Natan

Gellu Naum

Ștefan Nădășan

Ioan Nădejde

și literaturii franceze, a tradus din Boileau, Lamartine, La Fontaine, Mistral, Musset, Ronsard ș.a. Membru al Academiei Române (1893) și președinte al Secțiunii literare a Academiei (1896–1898; 1909–1910).

Naum, Gellu

(1.08.1915, București – 29.09.2001, București)
Poet. Origine aromână. A studiat Filosofia la București și Paris. Prieten cu Victor Brauner. Antifascist, nonconformist. Ca poet a fost influențat de suprarealism: *Documentul incendiari*, 1936; *Libertatea de a dormi pe o tâmplă*, 1937; *Medium*, 1945, iar spre maturitate expresia poetică a devenit mai academică: *Soarele calm*, 1961; *A doua carte a lui Apolodor*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Descrierea turnului*, 1975; *Întrebătorul*, 1996. A tradus din Diderot, Stendhal, Prevert, Kafka, Hugo, René Char. Laureat al Premiului Național pentru Literatură, 1995.

Nădășan, Ștefan

(19.08.1901, Timișoara – 23.09.1967, Timișoara)
Inginer. A absolvit Politehnica din Timișoara în prima promoție. A lucrat la Atelierele principale CFR din Timișoara și a fost profesor și decan al Facultății de Electrotehnică a Politehnicii din Timișoara. Este întemeietorul școlii românești de rezistența materialelor. A contribuit la îmbunătățirea fontelor și a adus importante inovații în sudura metalelor. Lucrări: *Sudura barelor de fier pentru construcțiuni de beton armat*, 1940; *Rezistența materialelor*, 4 vol., 1957–1963; *Încercări și analize de metale*, 1965. Membru de onoare al Academiei de Științe din Budapesta. Profesor emerit. Membru titular al Academiei Române (1963) și vicepreședinte al ei (1966).

Nădejde, Ioan

(?12.1854, Tecuci – 29.12.1928, București)
Publicist și lingvist. Frate cu Gheorghe N. și soț al Sofiei N. Este un Ghica după mamă. A absolvit Literele la Iași și s-a specializat în Germania. A fost profesor de română,

franceză și latină la Iași. Fruntaș al mișcării socialiste influențat de narodnicismul rus și de socialismul german. Director fondator al publicației *Basarabia*, cofondator, alături de C. Mille, al revistelor *Contemporanul*, *Revista socialistă*, *Critica socială*, *Lumea nouă*, unde și-a manifestat orientarea ideatică. În 1894 a venit la București. A scris *Gramatica limbii române*, 1884; *Istoria limbii și literaturii române*, 1887; *Dicționar latin-român*, împreună cu sora sa, Amelia Nădejde Gesticone, profesoară de latină la Iași, 1894. A tradus Fr. Engels – *Originea familiei, a proprietății private și a statului*; *Manifestul socialist* (de fapt *Manifestul Partidului Comunist*).

Nădejde, Gheorghe

(30.05.1857, Vlăsinești, jud. Botoșani – 27.03.1939, Iași)

Prozator. Frate cu Ioan N. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași și a fost profesor și director al gimnaziului Ștefan cel Mare din Iași. A intrat în mișcarea socialistă alături de fratele său, Ioan, ca membru al Cercului Socialist, colaborator al revistei *Contemporanul*. Lucrări în proză: *Pentru cinstite*, *De dragul Mărioarei*, *Între ciobani*, *Două roluri*, *Jertfă pentru jertfă*.

Nădejde, Sofia nume la naștere Sofia Băncilă, mama era din familia Neculce

(1858, Botoșani – 11.06.1946, București)

Publicistă. Soție a lui Ioan N. și soră a pictorului Octav Băncilă. A absolvit liceul în orașul natal, apoi a venit la Iași și s-a căsătorit cu Ioan N., intrând în mișcarea socialistă. Militantă pentru drepturile femeii. În 1894 a venit la București. A condus *Evenimentul literar* și a scris articole despre emanciparea femeii. A lăsat piese de teatru: *O iubire la țară*, 1884, și proză: *Robia banului*, 1906; *Părinți și copii*, 1907.

Năstase, Adrian

(22.06.1920, București)

Om politic. Ministru de Externe (1990–1992), prim-ministru (2000–2004), președinte

Năsturel

Sofia Nădejde

Adrian Năstase

Ilie Năstase

Constantin Năstăsescu

al PDSR și președinte al Camerei Deputaților (2000–2005), vicepreședinte al ei 2008–2009. A studiat Sociologia și Dreptul la Universitatea din București. Profesor la Universitatea din București. În intervalul când a fost prim-ministru au fost privatizate două domenii de vârf ale economiei românești: oțelul (Sidex Galați) și petrolul (Petrom), iar România a devenit membră NATO. Lucrări: *The Political Idea of Change; International Economic Law II; Parliamentary Humor; Romania and the New World Order; The Construction of Europe and Constitutional Supremacy; Romania's Treaties (1990–1997); Personal Rights of the National Minorities; Regulations in International Law; The Battle for Life; Romania–NATO 2002.*

Năstase, Ilie

(19.07.1946, București)

Tenismen. A început să joace tenis ca adolescent, fiind campion național la categoriile de vârstă: 13–14 ani (1959), 15–16 ani (1961), 17–18 ani (1963, 1964). A făcut parte din categoria Master la simplu în 1971 (Paris), 1972 (Barcelona), 1973 (Boston), 1975 (Stockholm). A câștigat turnee la simplu în 1976 (Cannes, Travemunde), 1968 (Gauhati, Madras, New Delhi, Viareggio), 1969 (Travemunde, Madras, New Delhi, Barranquilla, Coruna, Budapesta, Denver), 1970 (Salisbury, Roma), 1971 (Omaha, Richmond, Hampton, Nisa, Monte Carlo, Baastad, Wembley, Stockholm, Istanbul), 1972 (Omaha, Nisa, Monte Carlo, Forest Hills, Baltimore, Madrid, Toronto, South Orange, Seattle), 1973 (Roma, Roland Garros). A fost câștigător la dublu mixt în 1970 (Roland Garros și Wimbledon cu Rosemary Casals), 1972 (Wimbledon cu Rosemary Casals), și dublu masculin 1975 (Wimbledon cu Jimmy Connors). A fost câștigător al Marelui Premiu MILTF în 1972 și 1973. În total a jucat 146 de meciuri de Cupă Davis sub drapelul României. Este singurul român inclus în International Tennis Hall of Fame

(în 1991). Copreședinte al Asociației de Prietenie România-Franța.

Năstăsescu, Constantin

(13.03.1943, Diaconеști-Pucioasa, Dâmbovița)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București. Profesor la aceeași facultate. Contribuții în domeniul teoriei categoriilor, teoriei inelelor graduate ș.a. Lucrări: *Logica și teoria mulțimilor*, 1972; *Teoria della torsione*, 1974; *Inele. Module. Categorii*, 1976; *Algebră*, 1979; *Relative Fitness in Module Theory*, 1982; *Teoria dimensiunilor în algebră neocomutativă*, 1985. Membru al Societății Americane de Matematică. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Năstăsescu, Gheorghe

(1812, Iași – 1864, Iași)

Pictor. A fost elev al pictorului Schiavoni, profesor la Academia Mihăileană din Iași, care l-a trimis cu bursă în Italia, unde a rămas 11 ani, luptând de partea adversarilor papei și fiind rănit. A revenit la Iași imediat după Mica Unire și a executat mai multe portrete ale personalităților politice (inclusiv A.I. Cuza), ca și pânze cu subiect istoric, toate fiind menite să alcătuiască nucleul unui Muzeu Național de Artă la Iași.

Năsturel (Herescu), Petre Șerban

(1923, Paris)

Istoric. A absolvit istoria la Sorbona. A fost cercetător la Institutul de Istorie din București. A plecat din țară în 1975 și s-a stabilit la Paris, unde a fost cercetător la Institutul de Bizantinologie. Lucrările sale au acoperit o arie întinsă din istoria românilor, de la daco-geți la perioada medievală, accentul căzând pe viața religioasă a românilor și pe dinastiile bizantine care au domnit în țările române. Lucrări: *Le Mont Athos et les Roumains. Recherches sur leurs relations du milieu du XIVe siècle à 1654; Le Christianisme roumain à l'époque des invasions barbares; Considérations sur l'idée imperiale chez les Roumanis.*

Năsturel-Vasilu

Fănuș Neagu

Teodor Anton Neagu

Năsturel-Vasilu, Petre Ștefan

(7.04.1854, București – 1920, București)

General de divizie și istoric. Era un Năsturel după mamă. A absolvit Școala Militară de Artilerie la Fontainebleau. Profesor la Academia Militară din București. Unul dintre fondatorii școlii românești de artilerie. A fost unul dintre primii istorici români care s-a ocupat, în cadrul heraldicii, de studiul drapelelor. În Primul Război Mondial a comandat apărarea liniei Focșani-Nămoloasa-Galați. Lucrări: *Guerre d'Orient 1877-1878: Opérations de l'armée roumaine pendant la guerre de l'Indépendance: journal d'un officier* (1880); *Curs de balistică esterieoară și stabilirea tablelor de tragere* (1885); *Curs elementar de artilerie*, vol. I (1886), vol. II (1887); *Descrierea amănunțită a turelelor cu eclipsă de 37 mm* (1888); *Descrierea amănunțită a turelelor cu eclipsă de 53 mm* (1889); *Descrierea tunurilor, afetelor și munițiilor de 150 mm* (1889); *Curs de artilerie* (1889, cu Ștefan Constantinescu); *Crucișătorul Elisabeta* (1889); *Pulberi de rezel. Diferiți explozivi și balistica interioară* (1889); *Descrierea amănunțită a turelelor cu eclipsă de 120 mm și a localurilor cuirasate ale mortierelor sferice din bateria-tip Schumann* (1891); *Jubileul de 25 de ani de domnie a M.S. Regelui Carol I. Stema României* (1891); *Stema României* (1892); *Istoricul Pirotehnicii armatei* (1893-1894); *Curs elementar de artilerie, armele portative* (1893); *Eraldica în fața P.S.S. Episcopului Ghenadie alți Romnicului-Noulă Severin* (1895); *Descrierea materialului de coastă* (1896); *Steagul și stema României, în Albina* (1900/1901); *Noua Pascalie* (1901); *Medaliile și decorațiunile române: descrierea și portul lor de către civili, militari, clerici, magistrați și doamne; Eticheta decorațiunilor, penalități; Coroana de oțel a României* (1901); *Marca țării pe peceți, clădiri și monede, în Albina* (1901/1902); *Steagul, stema română, însemnele domnești, trofee* (1903); *Manuscris român din secolul XVII* (1904); *Unificarea calendarelor și noua pascalie* (1901); *Operațiunile Diviziei II* (1911); *Fortificațiunea cuirasată* (1913); *Metodă istorică a domnului Iorga* (1913); *Principatul de Wied și schița genealogică a Casei*

princiare, urmată de Armele familiei (1913); *«Nova Plantatio» și Regii României, moștenitori ai împăratului Bizanțului* (1914); *Interpretarea mobilelor eraldice de pe monetele Țării Românești* (1914); *Armele Sfântului Imperiu Roman* (1915-1922). A fost membru al Societății Heraldice Adler din Viena.

Năsturel, Udrishte

prenume românizat al grecescului Oreste (1596, Herești – 1657)

Cărturar. Împreună cu sora sa, Elina, soția lui Matei Basarab, și fratele său, Cazan, a edificat la Herești un complex în stilul Renașterii italiene (palat și biserică), admirat de Paul din Alep, care l-a numit „nemaivăzut”. A definit nu doar stilul umanismului Țării Românești, ci chiar amprenta formativă a spațiului românesc, care a asimilat ambele latinități: cea occidentală prin filtrul Renașterii și cea orientală, bizantină, grație dinastiilor care au considerat spațiul fostei Dacii ca pe unul de rezistență antiotomană a Bizanțului prin cultură. A prefațat *Cazania de la Govora*, 1642, a tradus în românește *Varlaam și Ioasaf*, 1649, a scris versuri, predoslovii. A scris epitaful de pe mormântul lui Matei Basarab.

Neagoe Basarab

V. Basarab, Neagoe

Neagu, Fănuș

(5.04.1932, Grădiștea-de-Sus, jud. Brăila – 24.05.2011, București)

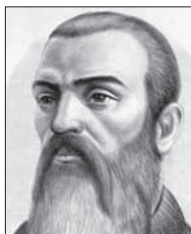
Scriitor. A absolvit Școala Pedagogică nr. 2 din București (1952-1953). A fost cursant al Școlii de Literatură Mihai Eminescu, coleg de generație cu Nicolae Labiș, Radu Cosașu etc., apoi a urmat Facultatea de Filologie din București, pe care n-a terminat-o. Debutază în 1959 cu volumul de povestiri *Ningea în Bărăgan*, retipărit în 1964 sub titlul *Cantonul părăsit*, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Somnul de la amiază*, 1962; *Dincolo de nisipuri*, 1967; *Vara buimacă*, 1968; *Îngerul a strigat*, primul său roman, considerat evenimentul editorial al anului 1972; *În vâpaia lunii* (nuvele), 1972; *Cronici de carnaval*, volum de publicistică, 1977; *Frumoșii nebuni ai marilor orașe*, roman, 1977; *Scaunul singurătății*, 1987; *Amantul Marii Doamne Dracula*, 2001. I se joacă piesa *Scoica de lemn* la Teatrul Nottara, București, 1979, și *Echipa de zgomote* la Teatrul Majestic, Premiul Uniunii Scriitorilor, iar în 1993 i se joacă la Teatrul Național din București și la Teatrul Național din Timișoara piesa *Casa de la Miezu Noptii*, Premiul Uniunii Scriitorilor. În 1993 este numit director al Teatrului Național din București și devine membru al Academiei Române în același an.

Nedelcoviți

Olga Necrasov

Ion Neculce

Bujor Nedelcovici

Neagu, Teodor Anton

(20.09.1932, Giurgiu)

Paleontolog. A absolvit Facultatea de Geologie și Geografie a Universității din București. Specializare în SUA și Germania. Profesor la aceeași facultate, a organizat Laboratorul de Paleontologie. A descris 45 de genuri și 140 de specii noi de foraminifere cretacice din Dobrogea de Sud. Lucrări: *Micropaleontologie. Protozoare*, 1979; *Metazoare*, 1989. Membru al Societății Poloneze de Geologie. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Necrasov, Olga

(1/14.09.1910, Sankt Petersburg – 3.10.2000, Iași)

Antropolog. Etnie rusă. A fost elevă a lui Ioan Gh. Botez și a antropologului german Egon Freiherr von Eickstedt (1892–1965). Din 1938 ține cursuri libere de antropologie la Facultatea de Științe Naturale din Iași, care vor continua la Școala de antropologie și paleontologie a profesorului Botez, deschisă în special cercetărilor morfologice. Studiile sale paleoantropologice și antropologice au avut ca obiect toate populațiile străvechi din aria de formare a poporului român, din epoca străveche și până în perioada contemporană. Nu a fost membră a PCR. În perioada 1964–1973 a fost director al Centrului de Cercetări Antropologice. A fost membru asociat al Societății de Antropologie din Paris, membru de onoare al Institutului Regal de Antropologie al Marii Britanii și Irlandei, membru fondator al Asociației Internaționale de Biologie Umană, membru al Centrului Internațional de Studii Sarde, membru corespondent al Societății de Antropologie din Viena. A obținut Premiul Paul Broca, Paris, 1980. Membru titular al Academiei Române (1990).

Necșulea, Anton Alexandru

(28.01.1908, Râmnicu Vâlcea – 13.10.1993, București)

Inginer, specialist în acustică și electroacustică. A absolvit Electrotehnica la Politehnica

din București. A creat primele laboratoare de cercetări pentru fonoabsorbanți, microfoane și difuzoare din România. A contribuit decisiv la repunerea rapidă în funcțiune a studiourilor Radiodifuziunii bombardate în timpul războiului. A condus lucrările de construire a noii Case Radio și a sălii de concerte Radio (ambele din strada General Berthelot), precum și a Sălii Palatului din București. Între 1935 și 1973 a fost director tehnic al Radiodifuziunii Române, contribuind la fondarea Televiziunii Române (Radioteleviziunea, 1956). Lucrări: *Bazele acusticii clădirilor* (1960); *Electroacustica în sonorizare* (1963). Din 1993 devine membru de onoare al Academiei Române și întemeiază Comisia de Acustică a Academiei Române.

Neculce, Ion

(1672, Prigoreni, Târgu Frumos – 5.02.1745 sau 12.01.1746, Iași)

Cronicar. Soția sa era din familia Bantaș, ca și mama lui Dimitrie Cantemir. Sofia Nădejde era Neculce după mamă. Mare spătar și mare hatman în timpul domniei lui Dimitrie Cantemir. Refugiat împreună cu armata și domnul în Mala Rosia, adică Ucraina (1711, după bătălia de la Stănilești), s-a întors în Moldova (1719), după un periplu polonez, și a fost mare vornic al Țării de Jos în timpul lui Grigore Ghica al II-lea. A scris *Letopisețul Țării Moldavei de la Dabija Voievod până la domnia lui Ioan Mavrocordat Voievod (1662–1743)*. Cuprinzând și o samă de cuvinte pentru domni și pentru ce nu s-a aflat în letopisețele Costineștilor. A fost tipărit pentru prima oară de Mihail Kogălniceanu în 1845 și este remarcabil atât prin farmecul povestirii, cât și prin exactitatea informațiilor.

Nedelcovici, Bujor

(16.03.1936, Bârlad)

Prozator. A absolvit Dreptul la București și a lucrat în specialitate. Scie romane de tip naturalist, psihologizant: *Ultimii*, 1970; *Fără vâsle*, 1972; *Noaptea*, 1974; *Grădina Icoanei*,

n

543

Nedov

Petru Nedov

Ștefan Negoescu

Teodor Gheorghe Negoită

Ion Negoïtescu

1977; *Zile de nisip*, 1979 (după care s-a făcut filmul *Faleze de nisip*, interzis de cenzură). Plecat în Franța în 1982, a continuat să scrie romane legate de lumea românească: *Le second mesager* (*Al doilea mesager*), 1985, tradus în românește în 1991; *Crime de sable*, (după *Zile de nisip*), 1989; *Le dompteur des loups*, versiune românească *Îmblânzitorul de lupi*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1984, 1992; *Le matin d'un miracle* (*Dimineața unui miracol*), 1993; *Jurnal infidel*, 2004 Chevalier de l'Ordre des Arts et Lettres, 1990. Din 2002 deținător al Ordinului Steaua României în grad de Comandor.

Nedov, Petru

(25.12.1926, Cimișlia, Basarabia - 19.02.2009, Chișinău)

Biolog. A absolvit Facultatea de Biologie a Universității de Stat din Moldova. Arestat în 1950, a fost trimis în deportare în lagărul de la Vorkuta. Reabilitat în 1957. Cercetător la Institutul Moldovenesc de Cercetări în domeniul Pomiculturii, Viticulturii și Vinificației. Contribuții în domeniul imunologiei plantelor, mai ales a viței-de-vie. Este deținător a 16 brevete de invenție, coautor a 20 de soiuri noi de viță-de-vie. Distins cu Medalia Meritul Civic, Ordinul Gloria Muncii, Om Emerit în Știință. Premiul de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, membru în Consiliul Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei.

Negoescu, Ștefan

(12.09.1925, New Jersey, California)

Rugbist. Evreu ca etnie. După moartea mamei a revenit cu tatăl, antrenor de fotbal, la București. În România a îndrăgit rugbiul. A reușit să scape de raziile legionare și a fugit în SUA. A absolvit Biologia la Universitatea din San Francisco și a fost rugbist în echipa universității. Campion universitar al SUA în 1949. A fost jucător până în 1962, perioadă în care echipa sa a obținut 540 de victorii,

și antrenor de rugbi al școlilor districtuale din San Francisco (1962–1990). Membru al Asociației Americane a Antrenorilor de Rugby. Stadionul campusului universitar din San Francisco îi poartă numele.

Negoită, Teodor Gheorghe

(27.09.1947, Sascut, jud. Bacău)

Explorator polar. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială din Iași. A funcționat ca inginer chimist la o fabrică din Iași. Pasionat de călătorii, a fondat, în 1987, primul program românesc de cercetări polare. A organizat mai multe expediții românești în zonele înghețate din apropiere de Polul Nord: în Groenlanda, în nordul extrem al Canadei, în arhipelagul Spitsbergen (Svalbard). A format mai multe echipe de cercetători din domenii diferite, acestea fiind primele echipe românești care au activat în exteriorul țării într-o structură foarte neomogenă: geografi, geologi, ingineri, medici, biologi etc. În Groenlanda și arhipelagul Spitsbergen a călătorit de unul singur, parcurgând pe schiuri în jur de 300 de kilometri prin pustiurile înghețate. În 1994 înființează Institutul Român de Cercetări Polare. În 1995 devenea primul și singurul român care a atins Polul Nord (pe schiuri, în cadrul unei expediții ruse de cercetare). A fondat prima stație de cercetări românești în Antarctica (2002). Membru fondator al Tratatului Maritim Antarctic (2000). Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Ofițer (2000) și în grad de Comandor (2008).

Negoïtescu, Ion

(10.08.1921, Cluj - 6.02.1993, München)

Istoric literar. A absolvit Filosofia la Cluj. Semnatar al Manifestului Cercului Literar de la Sibiu (1943). A condus *Revista Cercului literar* (1945). A debutat cu proză suprarrealistă: *Povestea tristă a lui Ramon Oog*, 1941, și a scris apoi eseuri: *Despre mască și mișcare*, 1944. A primit Premiul Fundațiilor Regale pentru manuscrisele *Poeți români* și *Teoria poeziei*,

Negrescu

Marțian Negrea

Henri Negrescu

Ion Negrescu

Traian Negrescu

1947. A făcut închisoare în perioada 1961–1964, după care a început să publice studii de critică și istorie literară: *Scriitori moderni*, 1966; *Poezia lui Eminescu*, 1968; *Însemnări critice*, 1970; *Engrame*, 1975; *Analize și sinteze*, 1976. Cosemnatar, împreună cu Paul Goma, în 1977, al unei scrisori către Europa Liberă, prin care protesta contra stării de lucruri din țară. Arestat (1977–1980), pleacă în Germania imediat după eliberare, la Köln, apoi la Münster. A revenit după revoluția din 1989 publicând *Istoria literaturii române, 1800–1945*, 1991, *Sabasio*, versuri, 1991.

Negrea, Marțian

(29.01.1893, Vorumloc, astăzi Valea Viilor, jud. Sibiu – 13.07.1973, București)

Compozitor și muzicolog. A început studiile muzicale la Sibiu și le-a terminat la Viena. Profesor la Conservatorul din Cluj. Lucrări: – muzică de cameră – *Cvartet de coarde*, op. 17, 1949; *Suita pentru clarinet și pian*, op. 27, 1960; – pentru pian solo – *3 Schițe românești pentru pian (Cântec de leagăn; Nocturnă; Din munți, 1920–1945); Canoane, preludii, corale, fugi*, op. 2 (1919); *Rondo pentru pian*, op. 4 (1920); *Impresii de la țară*, op. 6, *suită pentru pian (Preludiu; A fost odată; Fusul; Jocul ielelor; Sara-n poartă; Alunelul, 1921)*. A compus și *Simfonia primăverii*, 1956; opera *Marin pescarul*, 1933, muzică de film. Ca muzicolog a publicat: *Tratat de instrumente* (1925), *Tratat de forme muzicale* (1932), *Tratat de contrapunct și fugă* (1957), *Tratat de armonie* (1958). În 1996 a fost înființată Fundația Culturală Marțian Negrea.

Negreanu, Gabriela

(6.07.1947, București – 22.10.1995, București)

Poetă. A absolvit Filologia la București. Redactor de editură. Poetă înclinată spre meditații existențiale, afinități cu Paul Valéry: *Decorul și prezența*, 1979; *Elegii pentru sufletul înflorit*, 1981; *Jurnal · Eul peregrin*, 1984; *Partea omului*, 1987; *Incinte*, 1988; *Viziune cu logofagi*, 1994; *Memoria unui creier și Noaptea inițiaților*, ambele 1995. S-a sinucis.

Negrescu (Negresco), Henri

(1868, București – 1920, Nisa, Franța)

Hotelier. Fiu al unui proprietar de han, Jean Negrescu, din București. A plecat la 15 ani la Paris spre a se perfecționa ca violonist. A cântat în diverse localuri. Din 1883 administrează hotelul Londres din Monte Carlo, apoi devine directorul lui. Pleacă la Monaco, unde administrează hotelul Helder, la care venea și familia Rockefeller. În 1913 începe construirea propriului său hotel, la Nisa, pe Coasta de Azur, cointeressând și pe industriașul Alexandre Darraq. Stilul este spaniol, baroc, cu 450 de camere, foarte modern în epocă, iar arhitectul a fost Édouard Niemans. Deși a falimentat după Primul Război Mondial și a vândut unei societăți belgiene, hotelul, azi de 5 stele, patrimoniu național al Franței, a păstrat numele edificatorului său și adăpostește un interesant muzeu (mobilă, tapiserii, tablouri).

Negrescu, Ion

(8.01.1893, Holboca, jud. Iași – 1941, Chișinău)

Primar. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Iași și și-a luat doctoratul în slavistică sub conducerea lui Garabet Ibrăileanu. A luptat la Mărăști și Mărășești în Primul Război Mondial, fiind decorat cu Crucea Comemorativă a războiului 1916–1918 cu bareta Mărăști. A fost ales primar al Chișinăului în două legislaturi: 1928–1931, 1932–1935.

Negrescu, Traian

(3.01.1900, Craiova – 24.12.1960, București)

Inginer. A absolvit Politehnica la București și s-a specializat la Paris în metalurgie. Profesor de metalurgie la Politehnica din București. Director al Regiei Autonome a Întreprinderilor Miniere și Metalurgice ale statului din Transilvania. Director general al Uzinelor Metalurgice din Hunedoara. Contribuții la desulfurarea gazelor de furnal și controlul asupra zgurii de furnal. A pus bazele analizei cantitative spectrografice a aliajelor. Lucrări:

n

545

Negri

Costache Negri

Andrei Negru

Fonte speciale, 1932; *Puterea desulfurată a zgurelor de furnal înalt*, 1932; *Capacitatea de absorbție pentru sulf a zgurelor silico-calco-aluminoase la 1500°*, 1951. Membru al Societăților Miniere din Marea Britanie, SUA, Franța. Membru titular al Academiei Române (1955).

Negri, Constantin (Costache)
nume la naștere **Constantin Negrea**
(1812, Iași – 28.09.1876, Târgu Ocna)

Scriitor. Refugiat la Chișinău în timpul mișcării eteriste (1821). Mama lui s-a recăsătorit (1824) cu poetul Costache Conachi. Școlit grecește la Iași, a învățat apoi la un pension francez de la Odessa. A călătorit mult (Viena, Paris, Berlin, Hamburg, Veneția, Florența, Napoli, Londra) și a fost influențat de Risorgimento. La 1848 a fost membru al Comitetului revoluționar restrâns de la Cernăuți. A fost agent al țării la Constantinopol. Unionist, prieten cu Vasile Alecsandri (care era îndrăgostit de sora lui). Ca scriitor a fost un fin diletant, publicând doar prin reviste. Emil Gârleanu i-a strâns textele, publicându-le postum: *Versuri, proză, scrisori*, 1909.

Negru, Adrian
(9.09.1945, Alibunar)

Profesor și publicist. A absolvit Școala Normală la Vârșet, Școala Superioară de Pedagogie și Facultatea de Filosofie a Universității din Belgrad. A fost profesor la școala generală din Alibunar, Petrovăsâla, Nicolinț (a fost și director), Sân Mihai (sau Lovce, unde a fost și director) și la Școala Medie de Economie Dositej Obradović din Alibunar. A fost apoi profesor la disciplina artă scenică la Școala Superioară pentru Instruirea Educatoarelor din Vârșet, precum și conferențiar universitar pentru același obiect la secția din Vârșet a Facultății de Învățători, apoi docent pentru metodologia culturii plastice. A fost profesor invitat la universitățile din Arad și Timișoara. Din 2004 profesor universitar în specialitatea istoria culturii române. Președinte al Comitetului de conducere al

Trustului Libertatea. Membru în consiliul pentru învățământ al Consiliului Executiv al Provinciei Autonome Voivodina. Lucrări: *Impulsurile timpului, Popoviceștii din Orăvița, Mic tratat de artă modernă, Constantin Daniel, Impulsurile timpului, Atelierele de pictură din Banat în secolele XVIII și XIX, Poetica picturală în iconografia bănățească, Arta scenică* (1998), *Metodica predării culturii plastice* (1998); *Bisericile românești din Banatul Sârbesc* (CD, 2002), coautor.

Negru, Andrei
(28.07.1937, Stoicani, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Biologie și Chimie la Tiraspol. Specializare la Institutul de Botanică din Sankt Petersburg, în paleontologie, cu P. Dorofeev. A lucrat la grădina botanică a AȘM din Chișinău, apoi a fost profesor la Universitatea de Stat și la Universitatea Agrară din Chișinău. Fondator al școlii de paleobotanică din Republica Moldova. A descoperit 120 de fosile noi pentru știința botanicii. S-a ocupat și de arhitectură peisagistică și a creat laboratoarele grădinii botanice în acest scop. Președinte al Comisiei de experți a CSA în domeniul biologiei vegetale și geografiei (2006). Lucrări: *Раннесарматская флора северо-востока Молдавии* (1973); *Понтическая флора Днестровско-Прутского Междуречья* (1982); *Меотическая флора Северо-Западного Причерноморья* (1986); *Растения лесных полей и опушек* (1986); *Растения луговые, прибрежные и водные* (1988, în colaborare); *Plante rare din flora spontană a Republicii Moldova* (2002); *Taxoni rari din flora Republicii Moldova* (2002); *Lumea vegetală a Republicii Moldova* (vol. 1–2, 2005; vol. 3–4, 2006, în colaborare). Distins cu Medalia Meritul Civic a Republicii Moldova. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Negru, Petru
(27.02.1933, Vălcineț, plasa Călărași, jud. Lăpușna, Basarabia)

Biolog. A absolvit Școala Pedagogică la Călărași, apoi Facultatea de Horticultură a Universității Agrare de Stat din Moldova. A lucrat la Institutul de Fiziologie și Chimie Biologică a Plantelor al AȘM, azi Institutul de Genetică și Fiziologie a Plantelor. Contribuții la formularea legităților generale și particularităților genotipurilor în cazul reacțiilor adaptive la formarea complexului rezistenței la ger și iernare a viței-de-vie față de condițiile ecologice – lumină, umiditate, nutriție, structura și fertilitatea solului. Membru al Consiliului Științific al Ministerului Agriculturii și Alimentației.

Negulescu

Costache Negruzzi

Iacob Negruzzi

Jean Negulesco

Negruțiu, Emil Alexandru

(14.08.1911, Petrisat, jud. Alba – 14.05.1988, Cluj-Napoca)

Inginer agronom. A absolvit Agronomia la Cluj. Șef al Stațiunii Experimentale a Banatului de la Cenad. Profesor la institutele de agronomie din Timișoara și Cluj (unde a fost și rector). A condus stațiunea experimentală pentru cultura porumbului din Turda. Lucrări: *Genetica și ameliorarea animalelor*, în colaborare, 1969; *Genetica animală*, 1975. Membru al Academiei de Științe Agricole din România. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Negru-Vodă, Alexandru

(13.04.1931, Cot, Basarabia – 1978, Chișinău)

Specialist în economie agrară. A absolvit Tehnicumul Agricol din Saharna și Institutul Agricol M. V. Frunze din Chișinău. Din 1965 este ministru al Agriculturii din Republica Moldova. A contribuit la elaborarea tehnicii experimentale, a zonării producției agricole, raionării și microraiionării pomiculturii. Lucrări: *Sistemul de conducere a gospodăriei agricole în RSS Moldovenească*, *Livezile intensive de tip nou*, *Starea actuală și perspectivele dezvoltării pomiculturii în RSS Moldovenească* (1967), *Vătămarea pomilor cauzată de geruri și măsurile de tratare* (1968). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Negruzzi, Costache

(1808, Trifești, Iași – 20.08.1868, Trifești, Iași)

Prozator. Tatăl al lui Iacob N. Școlit grecește, a învățat limba română după *Istoria pentru începutul românilor în Dacia* de Petru Maior. A fost postelnic și mare vornic. Redactor la *Propășirea* (1844). A debutat foarte devreme, cu traduceri adunate sub titlul: *Zăbăvile mele în Basarabia în anii 1821, 1822, 1823 la satul Șărduții, din raiaua Hotinului*. A scris proză cu suculte observatii realiste: *Aprodul Purice*, 1837; *Alexandru Lăpușneanu*, 1840; *Muza de la Burdujăni*, 1851; *Păcatele tinerețelor*, 1857

ș.a. A tradus din greacă, franceză și rusă. Colaborator la publicațiile lui Gh. Asachi și Ion Heliade-Rădulescu, a pledat pentru o limbă română unitară. Membru fondator al Societății Academice Române (1867).

Negruzzi, Iacob

(31.12.1842, Iași – 6.01.1932, București)

Scriitor. Fiu al lui Costache N. Și-a făcut studiile în Germania. A fost profesor la Facultatea de Drept din Iași. Membru fondator al societății Junimea; a condus timp de peste 28 de ani revista *Convorbiri literare*. În 1888 a depus la biroul Camerei Deputaților o petiție din partea unui număr de cetățeni din toate colțurile țării pentru un proiect de lege prin care să i se acorde poetului Mihai Eminescu, de către stat, o pensie viageră. Lucrări: *Mihai Vereanu*, roman, 1873; *Copii de pe natură*, portrete satirice în proză și versuri, 1874; *Hatmanul Baltag*, operă bufă în colaborare cu I.L. Caragiale, 1884; *Amintiri din „Junimea”*, memorii, 1921. Membru și președinte al Academiei Române.

Negulesco, Jean

(29.02.1900, Craiova –

18.07.1993, Santa Margarita de Marbella, Spania) Regizor. A studiat artele plastice la Paris cu Modigliani, Picasso, Giacometti, Man Ray și a fost cucerit de noua artă a cinematografiei. Plecat de la Paris cu o expoziție personală în SUA, s-a stabilit în California. A fost printre cel mai bine cotați cinești de la Hollywood. A debutat la Paramount, a trecut la Warner Brothers, apoi la Century Fox. Filme regizate: *Three Strangers*, 1946; *Johnny Belinda*, 1948; *Road House*, 1948; *Lady Bailey*, 1952; *Titanic*, 1953, *Three Coins in the Fountain*, 1954; *A Certain Smile*, 1958; *Jessica*, 1962; *The Heros*, 1969.

Negulescu, Demetru

(30.05.1875, București – 1940, București)

Judecător la Curtea Permanentă de Justiție Internațională (1921–1940) de la Haga. Frate cu Paul N. Doctor în Drept al Universității

n

547

Negulescu

din Paris (1900), judecător la tribunalul București (1901–1908), profesor de drept internațional al Facultății de Drept a Universității din București, profesor la Academia de Drept Internațional de la Haga și la Institutul de Înalte Studii Internaționale de la Paris. A fost delegat, din partea României, la prima, a doua și a șasea Adunare a Societății Națiunilor; a luat parte la lucrările Comisiei de elaborare a statutului CPJI și ale celei de elaborare a amendamentelor Pactului Societății Națiunilor; a fost delegat din partea României la conferința de aderare a SUA la statutul CPJI (1926) și la prima Conferință de codificare a dreptului internațional (1930), ca vicepreședinte al delegației române. Membru al Uniunii Juridice Internaționale, al Institutului de Drept Internațional, al Asociației de Drept Internațional, al Academiei Diplomatice Internaționale. A fost președinte al Institutului Român de Drept Internațional și codirector al *Revistei române de drept internațional*, predecesora RRDI de azi. Autor a numeroase monografii și articole de drept internațional apărute în reviste române și străine.

Negulescu, Paul

(12.01.1874, București – 6.05.1946, București)

Jurist. Frate cu Demetru N. A. absolvit Literele la București și Dreptul la École Pratique des Hautes Études din Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din București, a condus *Revista de drept public*. Lucrări: *Studii de istoria Dreptului român*, 1900; *Tratat de Drept administrativ*, 1903–1904; *Tratat de apropriere pentru cauză de utilitate publică*, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1936).

Negulescu, Petre P.

(14/26.10.1872, Ploiești – ?04.1951, București)

Filosof și om politic. Se înscrie la Facultatea de Litere din București, fiind remarcat de Titu Maiorescu. Profesorul îi mai selectase pe C. Rădulescu-Motru, S. Mehedint, Mihail Dragomirescu, I. Al. Rădulescu-Pogoneanu, I. Al. Brătescu-Voinești. Îi primea în casa lui, într-un cenanu anume organizat, le supraveghea și stimula lecturile, pregătindu-i pentru a-i urma direcția și a le preda conducerea *Convorbirilor literare*. Teza de licență, „Critica apriorismului și a empirismului”, e publicată în volum. În același an publică studiul antigherist *Psihologia stilului*. În 1893 obține o bursă de studii în Germania și Franța. Întors în țară, e numit conferențiar de filosofie la Universitatea din Iași. În 1895, împreună cu ceilalți colegi de generație, preia conducerea revistei *Convorbiri literare*. Tot în acel an adună în volum

ultimele două studii de estetică antigheristă, cu titlul *Polemice*. Devine profesor titular (fără doctorat) la Catedra de istoria filosofiei și logică, la Universitatea din Iași. Publică, după mulți ani de muncă asiduă, în 1910, primul volum din lucrarea *Filosofia Renașterii* (vol. II în 1914), considerată drept capodopera sa. În același an, prin pensionarea din învățământ a lui Titu Maiorescu, se transferă la București, ocupând catedra fostului său profesor. În 1934 publică *Geneză formelor culturii*. În 1938 îi apare primul volum din vasta lucrare *Destinul omenirii*. Volumul al IV-lea apare în 1944, iar al V-lea, postum, în 1971. În 1917 devine membru fondator și fruntaș al unei noi formațiuni politice, Liga Poporului, devenită Partidul Poporului, sub conducerea generalului Al. Averescu, iar în 1919 este ales senator pe listele Partidului Poporului. În 1926 este ministru la Culte și Instrucțiune Publică. În 1927 e ales președinte al Camerei Deputaților. Publică lucrarea *Partidele politice*. În 1936 e ales membru titular al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Negulici, Ioan

(1812, Câmpulung Muscel – 1851, Constantinopol)

Pictor. A urmat cursuri de pictură la București cu Wallenstein și cu Nicolò Livaditi la Iași (unde învață și franceza și greaca). Se împrietenește cu Vasile Alecsandri și Al.I. Cuza. A studiat la Academia de Belle Arte din Paris. Revine la București în 1837 și locuiește la Barbu Catargiu. Devine favoritul domnului Alexandru Ghica. Execută portrete ale unor personaje de la curte, dar și ale unor negustori bogați (pitarul Cuțaridi, Eufrosina Gătză, Barbu Știrbei, cultivatul Nicolae Suțu sau Elena Racoviță) și ale unor tineri luptători pentru cauza națională. Călătorește la Atena și Constantinopol (1840). La întoarcere se duce la Iași și execută portretul domnului Mihail Sturdza, apoi un portret al domnului Alexandru Ghica, în perspectiva acordării de către acesta a unei burse pentru Roma și Paris pentru 5 ani. Revine în țară în 1843, Ghica fiind înlocuit cu Gh. Bibescu. Se împrietenește cu Ion Heliade-Rădulescu în 1845. Primește de la Gh. Bibescu postul de profesor la Sf. Sava pe locul care aparținuse lui Wallenstein. Face traduceri de literatură universală pentru proiectul lui Heliade Rădulescu, Biblioteca Universală. La înfrângerea revoluției de la 1848 în Țara Românească fuge la Brașov, e prins de austrieci și predat otomanilor la Brussa (unde era deportat și Radu C. Goleșcu). A murit în exil.

Nenițescu

Nemoianu, Petre

nume la naștere **Petre Avram**

(1882, Petrița – 8.07.1951, Aiud)

Economist. Familie originară din Nemoiu, Vâlcea. A absolvit Dreptul la Budapesta. Prizonier la ruși după Primul Război Mondial, s-a întors cu regimentul Alba Iulia format la Iași (1917). A fost trimis de Octavian Goga să restabilească legătura cu Legația Franceză din Moscova, după ce Ucraina fusese ocupată de austro-ungari. Lucrări: *Prizonier la ruși și rob la unguri*; *Prima Alba Iulia*. Decorat cu Medalia Ferdinand I cu spade pe panglică și cu Ordinul Ferdinand I în grad de Ofițer pentru contribuțiile sale ca voluntar în armata română la eliberarea Ardealului și Banatului de sub ocupația străină. Secretar de stat la Agricultură în Guvernul Gigurtu, înlocuit odată cu venirea lui Ion Antonescu. Arestat în 1946 și condamnat pentru vina de a fi luptat „împotriva păcii”. Repus în drepturi post-mortem (1997).

Nemoianu, Virgil

(12.03.1940, București)

Istoric și teoretician literar. A absolvit Filologia (engleză) la București. A debutat cu *Structuralismul*, 1968. Doctor al Universității din California. Între 1979 și 1994 a fost director al Programului de literatură comparată la Catholic University of America, Washington DC, iar între 1989 și 1991 prorector asociat al aceleiași universități. A fost președinte al Secției de Romanistică Comparată și al Secției de studii europene a Asociației de Limbi Moderne din SUA. A mai predat și la universități din Londra, Cambridge, Berkeley (California) și Cincinnati. Lucrări: *Calmul valorilor*, 1971; *Micro-harmony: the growth and uses of the idyllic model in literature (Microarmonia: dezvoltarea și utilizările modelului idilic în literatură)*, 1984, Premiul Harry Levin; *The Taming of Romanticism: European literature and the age of Biedermeyer (Îmblânzirea romantismului: literatura europeană și epoca Biedermeyer)*; *A Theory of the Secondary: literature, progress and reaction (O teorie a secundarului: literatură, progres și reacție)*, Premiul ARA, 1984; *Arhipelag interior*, memorialistică, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1994; *Tradiție și libertate*, 2001. Este membru al Academiei Europene de Arte și Științe.

Nenițescu, Costin D.

(15.07.1902, București – 29.07.1970, Bușteni)

Chimist. Fiu al lui Dimitrie S.N. Căsătorit cu Ecaterina Ciorănescu N. După ce termină liceul la București, la Colegiul Național Gheorghe Lazăr, începe în 1920 studiul chimiei la ETH – Zürich, fiind

Virgil Nemoianu

Costin D. Nenițescu

profund impresionat de cursurile lui Debye și Staudinger. E fascinat de lucrările lui Hans Fischer și se mută în 1922 la München, unde își termină studiile în 1925 cu doctoratul condus de Hans Fischer, mentorul său științific. Între 1925 și 1935 este profesor la Universitatea din București și predă cursurile de chimie organică și chimie generală. În 1928 publică prima ediție din cele două tratate, *Chimie organică* și *Chimie generală*. Peste 40 de generații au învățat și încă învață după aceste cărți. A mai publicat și *Manualul inginerului chimist* și manuale de liceu. Colaborează cu profesori celebri din Statele Unite ale Americii, contribuie la diverse tratate prin scrierea unor capitole. Numeroși compuși organici și reacții îi poartă numele. Se poate spune că „hidrocarbura Nenițescu”, prima anulenă CH_{10} , a propulsat chimia anulenelor. A fost pionierul aplicării metodelor fizice în chimia organică din România. Rezultatele muncii lui se văd în cele 262 de articole originale și 21 de brevete. Este ales membru al unor academii din străinătate (Germania, Cehoslovacia, Ungaria și Polonia). Primește numeroase premii, dintre care Medalia A.W. von Hofmann, una dintre cele mai prestigioase medalii științifice. A refuzat să-i acorde titlul de doctor în chimie Elenei Ceaușescu. Membru al Academiei Române (1955) și președinte al Secției de științe chimice (1959–1970).

Nenițescu, Dimitrie S.

(1861, Galați – 1930, București)

Avocat. Frate cu Ioan S.N. și tată al lui Costin D.N. și al Jeanei, căsătorită cu Teodor Teodorini, medic. A absolvit Școala Militară la București și a fost ofițer topograf pe lângă Statul Major al armatei. A demisionat în 1888 și a plecat la Bruxelles, unde a absolvit Dreptul și și-a susținut doctoratul. Membru al Partidului Conservator, a fost deputat, ministru al Industriei și Comerțului (1910–1912) și ministru al Finanțelor (1918).

n

549

Nenițescu

Nenițescu Ciorănescu, Ecaterina

V. Ciorănescu Nenițescu, Ecaterina

Nenițescu, Ioan S.

(11.04.1854, Galați – 23.02.1901, Buzău)

Poet. Frate cu Dimitrie S. N. A studiat Filosofia la Berlin și Leipzig. Voluntar în timpul Războiului de Independență, rănit la Grivița. A scos și condus revista *Țara nouă* (1884–1888). S-a preocupat de învățământul românesc în zonele ocupate de Imperiul Otoman: *De la românii din Turcia europeană*, 1875, se referă la aromâni. Lucrări: *Flori de primăvară*, 1880; *Șoimii de la Războieni*, 1882; *Pui de lei*, 1891; *Poezii eroice și naționale*, 1891; *Radu de la Afumați*, teatru, 1897. Membru corespondent al Academiei Române (1896).

Nenițescu, Ștefan

(8.10.1897, București – 1979, București)

Critic de artă și diplomat. A început Facultatea de Belle Arte la Universitatea Sapienza din Roma și a terminat Facultatea de Litere și Filosofie la Universitatea din București. L-a tradus în românește pe Benedetto Croce. În perioada interbelică a fost secretar economic la Legația Română de la Haga. Lucrări: *Istoria artei ca istorie a filosofiei*, 3 vol., 1925; *Ode italice*, 1922.

Neofit

(1.01.1787, București – 14.01.1850, București)

Mitropolit al Țării Românești. A studiat probabil la București. Episcop al Râmnicului (1824), locțiitor de mitropolit (1829), mitropolit (1840–1849). A înființat seminariile teologice în toată Țara Românească. A trimis bursieri la Pesta, Atena și în Rusia pentru a forma un corp profesoral.

Neofit Scriban

V. Scriban, Neofit

Nestorescu, Nicolae

(13.09.1901, Buzău – 15.12.1969, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină și Institutul Medico-legal la București. Director adjunct al Institutului de Inframicrobiologie din București. A înființat primul centru de transfuzie și de sânge conservat din România și a avut contribuții în producția de seruri și vaccinuri. A fost interesat de imunologie. Lucrări: *Elemente de bacteriologie medicală aplicată*, 2 vol., 1957, în colaborare; *Bacteriologia medicală*, 1961, *Biologia arsurilor*, 1967, în colaborare. Expert al Organizației Mondiale a Sănătății pentru bolile digestive. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nestor, Ion

(25.08.1905, Focșani – 29.11.1974, București)

Arheolog. A absolvit Literale și Filosofia la București (limbi clasice) și s-a specializat la Marburg în domeniul preistoriei. Profesor de arheologie și preistorie la Facultatea de Istorie a Universității din București, membru al Institutului Arheologic German, membru în Comitetul permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice. A realizat prima sinteză arheologică privind întreaga preistorie a României, definind aria de răspândire, conținutul și problematica majorității culturilor preistorice. Istoric al Antichității și al perioadei migrațiilor. Lucrări: *Asupra începuturilor metalurgiei aramei și bronzului pe teritoriul RPR*, 1954; *Istoria României*, vol. I, în colaborare, 1960; *Istoria poporului român*, în colaborare, 1970. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Nestor Vornicescu

V. Vornicescu, Nestor

Neumann, Victor

(28.10.1953, Lugoj)

Istoric. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie la Universitatea din Cluj. Specializare la Universitatea din București, Wasenaar în Olanda, universitățile din Viena și Budapesta. Contribuții în domeniul cercetării istoriei evreilor din România. Profesor la Facultatea de Istorie și Litere la Universitatea de Vest din Timișoara. Profesor invitat la École Pratique des Hautes Études din Paris, Woodrow Wilson International Center for Scholars de la Columbia University, London School of Slavonic and East European Studies, Universitatea din Udine – Italia. Lucrări: *Convergențe spirituale (Studii privind relațiile culturale și politice în Europa Centrală și de Est, 1750-1850)*, 1986; *Tentația lui Homo Europaeus. Geneza spiritului modern în Europa Centrală și de Sud-Est*, 1991; *Istoria evreilor din România. Studii documentare și teoretice*, 1996; *Identități multiple în Europa regiunilor. Interculturalitatea Banatului*, 1997; *Istoria evreilor din Banat. O mărturie a multi- și interculturalității Europei oriental-centrale*, 1999; *Ideologie și fantasmagorie. Perspective comparative asupra istoriei gândirii politice în Europa Est-Centrală*, 2001; *Neam, popor sau națiune?*, 2004.

Neyman, Jerzy

(1884, Tighina, Basarabia – 5.08.1981, Los Angeles)

Matematician și statistician. Evreu după tată, polonez după mamă. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din

n

550

Nicoară

Ioan S. Nenițescu

Victor Neumann

Jerzy Neyman

Șerban Nichifor

Harkov, specialitatea analiză matematică, ca elev al lui D.M. Sințov, S.N. Bernstein, și a fost asistent al Facultății la Matematică, specialitatea analiză matematică. Plecat în Polonia în 1921, a fost statistician la Institutul Agricol din Bydgoszcz, apoi asistent la Universitatea din Varșovia și cercetător la Institutul pentru Probleme Sociale. A plecat în 1924 la Londra și a colaborat cu Egon Sharpe Pearson, apoi la Paris, cu o bursă Rockefeller, unde i-a audiat pe Lesbegue și Hadamard. A creat o direcție nouă, statistica matematică, pe baza căreia a analizat costurile statului polonez pentru întreținerea Bisericii Catolice. A fost profesor asociat la Universitatea din Londra și profesor la Laboratorul de Statistică al Universității Berkeley din California (din 1938). Membru fondator al Institutului Internațional de Statistică. Lucrări: *Abordare stochastică a cosmologiei*, 1975, în colaborare. Profesor emerit al Universității Berkeley din California; membru al Academiei Naționale de Științe a Statelor Unite; membru din străinătate al Academiei de Științe din Suedia și Polonia; Medalia Națională pentru Știință a Statelor Unite ale Americii; Doctor Honoris Causa al Universității din Varșovia; membru de onoare al Societății Regale de Statistică din Londra, membru de onoare al Societății de Matematică din Londra.

Nichifor, Șerban

(25.08.1954, București)

Compozitor și violoncelist. Soț al compozitoarei Liana Alexandra. A absolvit ca șef de promoție pe țară Universitatea Națională de Muzică din București și Facultatea de Teologie a Universității din București (1994). A urmat cursuri de specializare la München (cu Sergiu Celibidache), Darmstadt, Weimar și Amsterdam. A fost bursier USIA (1982). Profesor la Universitatea Națională de Muzică. Lucrări: *Musica Caelestis – anamorfoza Sacralului în arta sunetelor* (2000); *Introducere în Computer Music*, curs. Creația sa cuprinde trei

opere – *Domnișoara Christina* (după Mircea Eliade), *Talaria* (după Etienne de Sadeleer) și *Le Martyre de Saint Claude Debussy*, șapte simfonii (*Umbre, Via Lucis, Simfoniile americane nr. III și IV, Arcuri în Timp, Simfonia concertantă pentru violoncel și orchestră*), piese simfonice (*Constelații, Turkish Bolero*) ș.a. Ca violoncelist activează în duo-ul Intermedia alături de compozitoarea și pianista Liana Alexandra, soția sa, organizând la București mai multe manifestări sub genericul Nuova Musica Consonante – Living Music Foundation (SUA). Laureat al Premiilor Academiei Române (1982), UCMR (1980, 1982, 1989), precum și al Concursurilor Internaționale de Compoziție de la Amsterdam (Premiul I Gaudeamus – 1977), Tours (1977), Evian (1978), Atena (ISCM – 1979), Toledo (1980), Urbana-Illinois (1983), Trento (1984, 1994), Roma (1985), Bydgoszcz (1986), Hong Kong (ISCM – 1988), Jihlava (1995), Karlsruhe (1996), Köln (1997), Newtown-Wales (1998), Birmingham-Alabama (1999). Este Comandor al Ordinului Național Pentru Merit (2000).

Nicoară, Moise

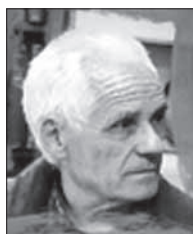
(1784, Gyula – 1861, București)

Jurist. Spirit complex, din filiația spirituală a lui Ion Heliade-Rădulescu și B.-P. Hasdeu. A luptat pentru înființarea unei episcopii românești (ortodoxe) în zona Aradului, strângând semnături (1815–1819) pentru a dovedi împăratului că populația românească este majoritară. Deputat în Dieta de la Viena. Din 1869 liceul din Arad, care exista din 1707 ca unitate de învățământ, îi poartă numele. A lăsat posterității manuscrise, poezii originale, studii filologice, un dicționar francez-român. A tradus din operele lui Racine, Buffon, Volney, Bernardin de Saint Pierre și Chateaubriand. Este ctitorul Preparandiei din Arad (institut de învățători). Intrat în grațiile împăratului Franz Iosif, l-a învățat limba română pe fiul acestuia – moștenitorul tronului.

Nicodim

Moise Nicoră

Ion Nicodim

Sergiu Nicolaescu

Nicodim

V. Munteanu, Nicodim

Nicodim, Ion

(1932, Constanța - 15.03.2007, Paris)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice Nicolae Grigorescu din București. S-a specializat la Accademia di Romania din Roma (1965–1968) și la Cité Internationale des Arts din Paris (1977–1983). A început să expună din 1967: București, Cluj, Timișoara, Galați, Iași, Paris, Lyon, Cayen, Veneția, Bologna, Vicenza, Padova, Roma, și a participat la saloane și numeroase expoziții colective: România, Italia, Japonia, Franța, UNESCO, Belgia, Madrid, Spania, Brazilia ș.a. Lucrări: – artă monumentală – *Tapiserie* (45 m²), darul României pentru sediul ONU, 1963; *Tapiserie* (40 m²), Ministerul Tineretului, București, 1970; *Frescă* (36 m²), reședință privată, Paris, 1980; *Frescă* (32 m²), Muzeul Militar, București, 1988. Premiul UNESCO, 1968; numit Planetary Citizen de către Organizația Națiunilor Unite de la New York, 1976; Premiul Gottfried von Herder, atribuit la Viena (Austria), 1992.

Nicolae

V. Hohenzollern, Nicolae de

Nicolae Alexandru

V. Basarab, Nicolae Alexandru

Nicolae Bălan

V. Bălan, Nicolae

Nicolae Colan

V. Colan, Nicolae

Nicolae Corneanu

V. Corneanu, Nicolae

Nicolaescu, Sergiu Florin

(13.04.1930, Târgu Jiu)

Regizor, actor și politician. A absolvit Institutul Politehnic din București ca inginer mecanic, iar după absolvire a început să lucreze la filmări combinate în cadrul

Studioului Cinematografic Alexandru Sahia, specializat în filme documentare și jurnale de actualități. După revoluția română din 1989, în care a fost implicat, a susținut Frontul Salvării Naționale, fiind ales în repetate rânduri senator pe listele acestei formațiuni politice, iar apoi ale PDSR și PSD. La inițiativa lui s-a înființat Comisia senatorială de cercetare a evenimentelor din decembrie 1989, pe care a și condus-o inițial. Regie de film: *Dacii* (1967) – coproducție franco-română; *Lupta pentru Roma* (1968) – RFG, coregie cu Robert Siodmak, 2 serii; *Ciorap de piele* (1968) – coproducție franco-germană, coregie cu Pierre Gaspard Huit; *Ultimul mohican* (1968) – Franța; *Lacul din Ontario* (1968) – Franța; *Preeria* (1968) – Franța; *Mihai Viteazul* (1971) – 2 serii; *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1972); *Cu mâinile curate* (1972); *Lupul mărilor* (1972) – coproducție româno-germană, coregie cu Wolfgang Staudt; *Răzbunarea* (1972) – coproducție româno-germană; *Ultimul cartuş* (1973); *Un comisar acuză* (1974); *Nemuritorii* (1974); *Insula comorilor* (1975) – coproducție româno-germană, coregie cu Gilles Grangier; *Pirații* (1975) – coproducție româno-germană, coregie cu Gilles Grangier; *Zile fierbinți* (1975); *Osânda* (1976); *Accident* (1977); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanșa* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Mihail, câine de circ* (1978) – coproducție româno-germană; *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Viraj periculos* (1982); *Ringul* (1983) – coproducție româno-germană; *Căutătorii de aur* (1985) – coproducție româno-germană; *Ciuleandra* (1985) – coproducție româno-germană; *Ziua Z* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1986) – 2 serii; *François Villon* (1987) – coproducție franco-italo-română, 2 serii; *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Cucerirea Angliei* (1990) – coproducție franco-română, 2 serii; *Oglinda* (1994) – 2 serii; *Punctul zero* (1996) – coproducție româno-americană; *Triunghiul*

Nicolau

morții (1999); *Orient Express* (2004); *Cincisprezece* (2005); *Supraviețuitorul* (2008). Scenarii de film: *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1972); *Un comisar acuză* (1974); *Nemuritorii* (1974); *Osânda* (1976); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanșa* (1978); *Nea Mărin miliardar* (1978); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Ciuleandra* (1985); *Oglinda* (1994) – 2 serii; *Punctul zero* (1996); *Triunghiul morții* (1999); *Orient Express* (2004); *Cincisprezece* (2005); *Supraviețuitorul* (2008). Roluri în film: *Dacii* (1967); *Mihai Viteazul* (1971) – 2 serii; *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1972); *Cu mâinile curate* (1972) – comisarul Tudor Miclovan; *Dragostea începe vineri* (1972), regia Virgil Calotescu; *Ultimul cartuş* (1973); *Felix și Otilia* (1973), regia Iulian Mihu; *Pistruiatul* (1973), regia Francisc Munteanu; *Un comisar acuză* (1974); *Nemuritorii* (1974); *Zile fierbinți* (1975); *Osânda* (1976); *Roșcovanu* (1976), regia Francisc Munteanu; *Accident* (1977); *Pentru patrie* (1977) – 2 serii; *Revanșa* (1978); *Mihail, câine de circ* (1978); *Ultima noapte de dragoste* (1979); *Capcana mercenarilor* (1980); *Duelul* (1981); *Întâlnirea* (1982); *Viraj periculos* (1982); *Ringul* (1983); *Ziua Z* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1986) – 2 serii; *Mircea* (1989); *Coroana de foc* (1990); *Oglinda* (1994); *Triunghiul morții* (1999); *Orient Express* (2004); *Supraviețuitorul* (2008). Volume: *Revoluția. Începutul adevărului*, 1995; *Un senator acuză*, 1996 (a 2-a ediție 1998); *Cartea revoluției române decembrie '89*, 1999; *Lupta pentru putere. Decembrie '89*, 2005. Premii: Moscova, UNIATEC, Praga, Salonic, 1962 – *Primăvara obișnuită*; Oberhausen, 1963 – *Floare de mac*; Mamaia, Triest, Edinburgh, UNIATEC, Cork, Milano, 1964 – *Memoria trandafirului*; Mamaia, 1965 – *Leție în infinit*; Premiul ANICA, Cortina d'Ampezzo, 1966 – *Leție în infinit*; premiul trei, Praga, 1967 – *Dacii*; ACIN, 1971 – *Mihai Viteazul*; Nominalizare la Premiul de Aur, Moscova, 1971 – *Mihai Viteazul*; Premiul UNIATEC, Moscova, 1971 – *Mihai Viteazul*; ACIN, 1973 – *Ultimul cartuş*; ACIN, 1974, Premiul pentru interpretare masculină – *Nemuritorii* și *Un comisar acuză*; ACIN, 1976 – *Osânda*.

Nicolaevici, Savu

(1889, Straja, Banatul Sârbesc – 1947, Maramorać)

Învățător. A absolvit Școala Normală la Timișoara. A fost învățător la Nicolint, Seleuş și Maramorać. A scris manuale: *Abecedar*, *Carte de cetire* pentru clasele a II-a, a III-a și a IV-a, fiind primul învățător român din Banatul Sârbesc care a făcut acest lucru.

Nicolau, Constantin

(6.02.1897, Bărlad, jud. Vaslui – 27.11.1973, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. Specializare la Viena, Berlin și Paris. A lucrat la Spitalul CFR, Institutul de Fiziologie Normală și Patologică al spitalului Filantropia. Primul profesor de hematologie din România, a predat la Facultatea de Medicină și Farmacie din București. A organizat laboratoarele de citohistologie, hemostază, transfuzii. Cercetări în domeniul limfogranulomului benign. A realizat prima puncție sternală din România. A cercetat hemofilia, thalassemia (compoziție diferită a fierului în sânge prezentă la oamenii din zona Mediteranei). Lucrări: *Histopatologia celulei vegetative în pelagră*, 1944, în colaborare; *Hematologie*, 1950; *Progrese în tehnicile hematologice uzuale*, 1966, în colaborare. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nicolau, Gheorghe

(19.08.1886, com. Pufești, jud. Vrancea – 5.12.1950, București)

Inginer. A absolvit în 1911 Școala Națională de Poduri și Șosele, obținând diploma de inginer constructor. A lucrat apoi ca profesor universitar la Catedra de mașini cu combustie internă a Institutului Politehnic din București (1924–1950). A contribuit la modernizarea și amenajarea unor unități energetice cu motoare termice din România și a elaborat lucrări în domeniul teoriei motoarelor cu ardere internă. A abordat problemele științifice și tehnice ale construcției moderne de drumuri asfaltate, ocupându-se în special de aspectele legate de condițiile de climă și circulație din România. Este autor al mai multor cursuri universitare. În perioada 4 noiembrie 1944–30 noiembrie 1946 a deținut funcția de ministru al Asigurărilor Sociale în guvernele conduse de Constantin Sănătescu, Nicolae Rădescu și Petru Groza. Lucrări: *Valoarea teoriei ciclice clasice a motoarelor cu ardere internă* (1949); *Problema energiei* (1949); *Evacuarea apei din mine* (1951). Membru titular al Academiei Române (1948) și secretar general al acestui important for științific din România (1948–1950).

Nicolau, Ion

(7.02.1885, București – 18.12.1963, București)

Medic. A absolvit Medicina la București. A lucrat la sanatoriul TBC de la Filaret, specializat în pediatrie cu o bursă Rockefeller pentru Franța (Paris, Lyon) și Londra. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași. A pus bazele clinice pediatrie la spitalele Emilia Irza și Fundeni. Lucrări: *Reumatismul*

n

553

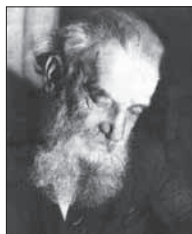
Nicolau

Ștefan Gh. Nicolau

Ștefan S. Nicolau

Const. Nicolăescu-Plopșor

Mariana Nicolesco

infantil, 1957, în colaborare; *Tuberculoza infantilă*, 1962. *Anemiile hemolitice la copii*, 1962. A coordonat *Tratatul de pediatrie*, 2 vol., 1960. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Nicolau, Ștefan Gh.

(10.06.1874, Ploiești – 3.11.1970, București)

Medic dermatolog. A absolvit Medicina la București. S-a specializat la Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, apoi din București, a fondat Societatea de Dermatologie și Syphilografie din România (1928). Director al Centrului Dermatoveneric (1953–1970). O serie de dermatoze îi poartă numele. A fost unul dintre principalii organizatori din România ai luptei cu bolile venerice. Lucrări: *Considerațiuni asupra imunității în sifilis*, 1916; *Contribuțiuni la studiul micologic al epidermofiliei*, 1919; *Sifilisul ca factor de sterilitate și depopulație*, 1925; *Cercetări asupra arsurilor*, 1934; *Precancerul pielii*, 1963; *Herpesul*, 1968. Membru al Academiei de Științe Medicale din România. Membru de onoare al Academiei Române (1948). Om de Știință Emerit. Premiul de Stat.

Nicolau, Ștefan S.

(15.02.1896, București – 15.10.1967, București)

Medic. Specialist în inframicrobiologie. A studiat Medicina la București și Cluj. Specializare la Paris. A lucrat la Institutul Pasteur din Paris și la Institutul Național de Cercetări Medicale din Londra. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași, apoi din București (prima Catedră de inframicrobiologie din lume). Fondator și director al Institutului de Inframicrobiologie. S-a ocupat de virusuri, viroze și combaterea lor. Lucrări: *Hepatitele inframicrobiene*, 1954; *Elemente de inframicrobiologie generală*, 1956; *Hepatite infecțioase inframicrobiene*, 1957; *Turbarea*, 1962, în colaborare; *Virusuri și tumori*, 1968. Membru al Academiei de Medicină din București, al Academiei de Științe din Moscova, al Societății Franceze de Hematologie, al Societății

Franceze de Chimioterapie și Serologie, al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe medicale a Academiei Române (1948–1966).

Nicolăescu-Plopșor, Constantin S.

nume la naștere: **Constantin Nicolăescu**

(20.04.1900, Plopșor, Dolj –

30.05.1968, București)

Arheolog, istoric, etnograf, folclorist, antropolog, geograf. A absolvit Facultatea de Istorie-Geografie la Universitatea din București. Specializare la Paris. A fondat și condus Institutul de Istorie Națională și Arhivele Statului din Craiova. Fondator și director al Centrului de Istorie, Filologie și Etnografie din Craiova. A fost printre primii din România care a studiat Paleoliticul, deschizând șantiere arheologice în Carpații Orientali. A cules și publicat folclor oltenesc și țigănesc. A organizat și condus Secția Paleolitic a Institutului de Arheologie al Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Nicolesco (Nicolescu), Mariana

nume la naștere **Mariana Niculescu**

(28.11.1948, Găujani, jud. Giurgiu)

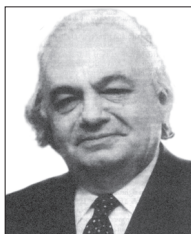
Soprană. A absolvit Școala Populară de Artă din Brașov, apoi Conservatorul Santa Cecilia din Roma. A debutat la La Scala din Milano. A cântat pe cele mai mari scene ale lumii: la Metropolitan din New York, Carnegie Hall, la Barcelona, Berlin, Dresda, München ș.a., roluri din Bellini, Donizetti, Gounod, Leoncavallo, Mascagni, Mozart, Puccini, Verdi etc. Fondatoare a Concursului Internațional Hariclea Darclee din Brăila. Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor al Franței. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Nicolescu, Basarab

(25.03.1942, București)

Matematician și eseist. Ca elev, a obținut medalia de aur la Olimpiada Internațională de Matematică de la Brașov. A absolvit

Niculescu

Basarab Nicolescu

Miron Nicolescu

Angelo Nicolescu

Facultatea de Fizică a Universității din București. Stabilît în Franța (1970). Cercetător la CNRS, Franța, specialitatea cercetări nucleare. A făcut și cercetări transdisciplinare. Doctor în Științe Fizice la Paris. Președinte fondator al Centrului Internațional de Cercetare și Studii Transdisciplinare din Paris (CIRET, 1987); cofondator, alături de Léon Berger, al Grupului de Reflexie asupra transdisciplinarității de la lângă UNESCO, 1992. Fondator al colecției „Românii din Paris”, al Editurii Oxus, Paris. Între 1986 și 1999 n-a avut cetățenie română. Lucrări transdisciplinare: *Nous, la particule et le monde*, Médaille d'Argent de l'Académie Française, 1986; *Poincaré et l'imagination scientifique*, 2001. Premiul Uniunii Scriitorilor, 1993. Membru de onoare al Academiei Române (2001), distins cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Mare Ofițer, 2002.

Nicolescu, Miron

(27.08.1903, Giurgiu – 30.06.1975, București) Matematician. A absolvit Facultatea de Științe la București. S-a specializat la Sorbona. Profesor de geometrie analitică la Facultatea de Științe și de Calcul Diferențial și Integral la Facultatea de Matematică a Universității din București. A adus contribuții la teoria derivatei alveolare, teoria ecuațiilor diferențiale ordinare sau cu derivate parțiale. Lucrări: *Calculul diferențial și integral*, 1947; *Analiza matematică*, 2 vol., 1949, 1953; *Funcții reale și elemente de analiză funcțională*, 1962; *Funcții reale și elemente de topologie*, 1968. Membru al Societății Române de Matematică, al Academiei de Științe din Berlin, Moscova, Sofia, Varșovia. Vicepreședinte al Uniunii Internaționale a Matematicienilor. Membru titular al Academiei Române (1955), președinte al Academiei Române (1966–1975).

Nicolescu, Alexandru

(20.08.1928, Craiova) Lingvist. A absolvit Filologia la București, s-a specializat în romanistică la Berlin, Padova,

Paris, Roma, Viena. Profesor la Universitatea din București. Plecat în Italia din 1980. Din 1992 președinte al Asociației Italiene a Romanistilor. Lucrări: *Outline History of the Romanian Language*, 1981; *Individualitatea limbii române între limbile romanice*, 3 vol., 1976, 1978, 1999; *La Sociolinguistique des langues romaniques*, 1984. Se ocupă de dialectul din Friuli, zonă de unde provine emigrația italiană în România (dar este, la origini, formată din bizantini emigrați la căderea Constantinopolului) și, de asemenea, promovează în Italia valorile românești. Cavaler al Ordinului Steaua Solidarității, Italia, profesor emerit al Universității din Udine.

Nicolescu, Angelo

(1.10.1921, Craiova)

Jucător și antrenor de fotbal. Primul meci l-a jucat la Flamura Roșie, Arad. A devenit cunoscut la Dinamo, București. A debutat ca antrenor în 1952 la Dinamo, juniori, formând jucători precum Răducanu, Dobrin. A mai antrenat echipele Steaua, Politehnica Timișoara, Sportul Studentesc, FCM Bacău, Universitatea Cluj. S-a remarcat îndeosebi prin calificarea României la Campionatul Mondial din Mexic (1970) și calificarea în sferturile Campionatului European (1972).

Nicolescu, Gheorghe

(28.04.1923, Craiova – 21.05.1995, București) Medic militar (general-locotenent). A absolvit Institutul de Medicină și Institutul Medico-Legal la București. S-a specializat la Academia Medico-Militară Kirov din Moscova, la Paris, Washington, Boston, New York. A fost șef al Serviciului de ortopedie al Spitalului Militar Central din București, devenit clinică universitară. Rector al Institutului Medico-Militar. A introdus, pentru prima oară în România, tratamentul cu laser de slabă putere în ortopedie și traumatologie. Lucrări: *Chirurgia în campanie*, 1956; *Traumatismele – descriere, prim ajutor*, 1964;

Niculescu

Traumatismele membrilor – atlas schematic de tehnici operatorii, 1973; *Compendiu de anatomie*, 1988. Membru al Societății Europene de Chirurgie Experimentală, al Societății Americane de Cercetări Chirurgicale, al Societății Franceze de Chirurgie Ortopedică și Traumatologică. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Niculescu, Ion T.

(2.01.1895, Focșani – 6.09.1957, București)

Medic (neuromorfolog). A absolvit cursurile Facultății de Medicină din București. A fost extern și intern prin concurs la Clinica de neurologie a spitalului Colentina, sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. Și-a continuat specializarea în neurologie pe lângă M.D. Noica, elev al lui Joseph Babinski și al lui Jules-Joseph Déjerine. Președinte al Societății Studenților în Medicină și secretar de redacție al revistei *Spitalul*, publicația acestei societăți. Lucrează la Paris în serviciile de neurologie de la spitalele Salpêtrière și Ivry sub conducerea lui Pierre Marie și, îndeosebi, a lui Charles Foix, împreună cu care va desfășura o activitate științifică laborioasă, contribuind nu numai la descrierea nucleilor talamici, ci și la cunoașterea profundă a altor nuclee mezencefalo-diencefalice, precum și la studiul anatomo-patologic al encefalitei epidemice. Volumul *Les noyaux gris centraux et la région mésencéphalo-sousoptique* (1925) sintetizează rezultatele obținute prin colaborarea celor doi cercetători. Revenit în țară în 1924, devine profesor la Catedra de histologie a Facultății de Medicină din București. Din 1940 trece și la Spitalul Central de Boli Nervoase și Mintale în Serviciul II de neurologie, de unde se reține în 1947. Ultima perioadă a vieții și-a dedicat-o redactării tratatului de *Morfopatologie a sistemului nervos* (1957) și atlasului privind *Aspectele morfologice ale terminațiilor nervoase viscerele*, apărut în 1958 și sintetizând un număr de peste 20 de lucrări originale în acest domeniu, apărute în ultimii șapte ani ai vieții sale. Ca un omagiu postum, Academia Română a editat în 1959 la Paris volumul *Travaux scientifiques*, cuprinzând cea mai mare parte a lucrărilor sale. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Niculescu-Mizil, Paul

(25.11.1923, Mizil – 5.12.2008, București)

Om politic. A absolvit Academia Comercială din București, a devenit membru al Partidului Comunist Român, fiind instruit la școala de cadre de partid de lângă Brașov. A făcut parte din Comitetul Central (1955), atingând

Ion T. Niculescu

Paul Niculescu-Mizil

funcția de secretar al Prezidiului CC al PCR. Este considerat unul dintre teoreticienii doctrinarii ai partidului. În ultima perioadă s-a separat de linia impusă partidului de Nicolae Ceaușescu. A fost rectorul Școlii Superioare de Partid Ștefan Gheorghiu și director adjunct al Institutului de Istorie a PCR (1955). Între 1956 și 1968 a fost șeful secției de propagandă și agitație a CC al PCR, ulterior fiind numit viceprim-ministru al guvernului (1972–1981), ministru al Educației și Învățământului (1972–1976), ministru al Finanțelor (1978–1981), președinte al Centrocoop (1981–1989). Totodată a fost membru al CC al PCR (1955–1989) și al Comitetului Politic Executiv (1965–1989). A făcut parte și din Marea Adunare Națională (Parlament al perioadei socialiste) reprezentând regiunea Galați și fiind membru al Comisiei pentru Educație și Cultură. A scris, împotriva globalizării capitaliste, în 2001, cartea *De la Komintern la comunism național*.

Niculescu, Oscar

(8.10.1860, București – 24.07.1939, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la București și s-a specializat la Paris. A fost procuror, apoi judecător la tribunalul Ilfov. Președinte al Curții de Apel din București. Prim-președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Profesor la Școala Superioară de Război din București. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Niculescu, Ștefan

(31.07.1927, Moreni, Dâmbovița – 22.01.2008, București)

Compozitor și muzicolog. A absolvit Academia Regală de Muzică și Artă Dramatică din București, Institutul de Construcții Civile și Conservatorul Ciprian Porumbescu, tot la București. S-a perfecționat la Darmstadt (muzică electronică la Laboratoarele Siemens din München). Profesor la Academia de Muzică din București, este recunoscut drept maestrul majorității compozitorilor

Nistor

români contemporani. Profesor invitat la Sorbona și Darmstadt. S-a concentrat pe compoziție (peste 60 de lucrări, în toate genurile), a scris peste 150 de lucrări de muzicologie, totodată păstrând viu interesul pentru educația muzicală, pentru relația dintre muzicieni și public. Dintre compozitorii străini care i-au marcat stilul menționăm pe Iannis Xenakis și Pierre Boulez. Apreciază la cel din urmă interesul pentru muzica heterofonă, pentatonică, pe care o va studia prin intermediul muzicii tradiționale din Asia de Sud-Est (de pildă ansamblurile gamelang din Indonezia). A luat mai multe premii ale Uniunii Compozitorilor din România (1975, 1977, 1981, 1983, 1985, 1986, 1988), Premiul Academiei Franceze, Premiul Herder, Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Membru al Academiei Române (1996).

Niculită, Ion

(27.05.1939, Zărnești, jud. Cahul, Basarabia)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Universitatea Lomonosov din Moscova în tracologie. Profesor la Facultatea de Istorie a USM, a inițiat și condus Catedra de tracologie și Centrul Interdepartamental de Tracologie și Probleme de Etnogeneză al USM și al ASM. Este membru în Consiliul Internațional de Studii Indo-europene și Trace, în Comisia Internațională de promovare a studiilor Indo-europene și Trace, în Consiliul științific al Institutului Român de Tracologie. Distins cu Ordinul Gloria Muncii.

Nifon *nume la naștere Nicolae Rusailă*

(1789, București – 5.05.1875, Cernica)

Mitropolit al Țării Românești. A fost tuns în monahism la mănăstirea Cernica. Stareț la Cozia. Locțiitor al scaunului mitropolitan (1849–1850). A fost mitropolit din 1850 și mitropolit primat din 1865 până la moarte. A redeschis Seminarile teologice eparhiale în 1851 (închise în cursul revoluției din 1848); în 1852 a înființat o tipografie, unde a editat aproape toate cărțile de slujbă, a refăcut pe cheltuiala sa câteva lăcașuri de închinare: mănăstirea Zamfira, schitul Cetățuia din Râmnicu Vâlcea, a ridicat din temelie biserica din Letca Nouă (azi jud. Giurgiu). În timpul păstoririi lui au avut loc cunoscutele reforme ale lui Al. I. Cuza (secularizarea averilor mănăstirești, Legea sinodală, Legea pentru numirea de mitropoliți și episcopi eparhioți); în 1872 s-a promulgat Legea organică pentru alegerea de mitropoliți și episcopi și pentru constituirea Sf. Sinod. În 1872 a înființat – din banii săi – un al doilea Seminar în

Ștefan Niculescu

Ion Niculiță

București, cu 8 clase, care i-a purtat numele; acest Seminar s-a întreținut – până în 1948 – din fondurile lăsate de mitropolit și din veniturile moșiei Letca Nouă.

Nifon al II-lea *prenume la naștere Nikolaos*

(1430–1440, Peloponez, Grecia –

11.08.1508, Târgoviște)

Mitropolit al Ungrovlahiei. A învățat carte grecească și slavonă la Arta, Grecia. S-a refugiat la Curtea lui Scanderberg (Albania) de teama otomanilor, apoi la Ohrid, în Serbia, de unde a plecat la Muntele Athos. De acolo a fost chemat mitropolit al Salonicului (1483), apoi patriarh ecumenic la Constantinopol (în 1453, anul cuceririi lui de către otomani). În 1488 a plecat la Sozopol (în Bulgaria de azi). În 1496 a fost din nou, pentru doi ani, patriarhul Constantinopolului, fiind trimis în exil la Adrianopol, unde l-a cunoscut domnul Țării Românești, Radu cel Mare, care l-a chemat la mitropolia Ungrovlahiei. Păstorește la Târgoviște sub Radu cel Mare (1503–1505). A reorganizat ierarhiile bisericești în Muntenia. Neagoe Basarab i-a depus moaștele la Curtea de Argeș. Declarat sfânt al Bisericii Ortodoxe Române cu data de 11 august (în 1517, odată cu sfințirea mănăstirii de la Curtea de Argeș, unde se și află o parte din moaștele sale, celelalte fiind la Muntele Athos, unde fusese călugăr, la Mănăstirea Dionisou, ctitorită de Vasile Lupu, Neagoe Basarab și Petru Rareș).

Nistor, Ion I.

(4/17.08.1876, Bivolărie, Rădăuți –

11.11.1962, București)

Istoric și militant unionist bucovinean. În 1889–1897 urmează cursurile Liceului Eudoxiu Hurmuzaki din Rădăuți, atunci liceu german, și este admis student la Facultatea de Filosofie a Universității din Cernăuți. A devenit Doctor în filosofie și litere al Universității din Viena. Membru al conducerii Societății pentru cultura și literatura română în Bucovina din 1913, profesor

n

557

Nițulescu

Nicolae Rusailă

Ion Nistor

la Universitatea din Cernăuți din 1914. S-a stabilit la București și a fost ales președinte al Comitetului refugiaților bucovineni. Membru al Comitetului de organizare a Adunării Naționale de la Cernăuți, care a hotărât unirea cu România, unde s-a redactat Actul Unirii. Profesor la universitățile din Viena și Cernăuți, rector al Universității din Cernăuți, profesor universitar la București. A fost ministru al Bucovinei în guvernul condus de Ion I.C. Brătianu între 1922 și 1926; senator de drept, între 1928 și 1933; ministru secretar de stat pentru minorități etnice în 1933; ministru al Muncii în guvernul condus de Gheorghe Tătărăscu; ministru al Cultelor și Artelor în Cabinetul Gheorghe Tătărăscu. În toată această perioadă a publicat *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare austriece*, a scris la revista *Junimea literară*, a publicat *Istoria Basarabiei*, a susținut Buletinul *Codrul Cosminului*. Dar cea mai reprezentativă lucrare este *Problema ucraineană în lumina istoriei*. A făcut închisoare (1950–1955). Lucrări: *Die moldauischen Ansprüche auf Pcutien*, 1910; *Die auswärtigen Handelsbeziehungen der Moldau*, 1911; *Handel und Wandel in der Moldau*, 1912; *Zur Geschichte der Schulwesens in der Bucovina* (1912); *Die geschichtliche Bedeutung der Rumänen und die Anfänge ihrer staatlichen Organisation* (1913); *Die Urkunde Stephans des Grossen*, 1914; *Bucovina sub raportul politic și administrativ*, 1915; *Emigrările de peste munți* (1915); *Românii și rutenii în Bucovina* (1915); *Istoria bisericii din Bucovina* (1916); *Der nationale Kampf in der Bukovina* (1918); *Das Moldauische Zollwesen im 15 und 16 Jahrh.*, 1912; *Istoria fondului bisericesc din Bucovina* (1921); *Politica de unitate națională. Discurs*, 1923; *Istoria Basarabiei* (1923); *Luca Arbore Hatmanul. La 400 de ani de la moartea lui* (1924); *Pomenirea lui Dimitrie Cantemir Voievod*, 1924; *Românii transnistreni*, 1925; *Bejenari ardeleni în Bucovina*, 1926; *Contra calomniei* (1927); *Contra depozitării Universității din Cernăuți* (1927); *Răsunetul războiului din 1877 în Bucovina și Basarabia*, București, 1927; *Gr. Vodă Ghica*,

1928; *Unirea Bucovinei*, 1928; *Drumurile noastre în ultima sută de ani* (1929); *Cehoslovaciei și românilor*, 1930; *La Comte de Saint-Aulaire et la Bucovina*, București, 1930; *Decorarea lui Avram Iancu* (1931); *Un român iscoadă...* (1931); *Alexandru cel Bun*, 1932; *Locul lui Alexandru cel Bun în istoria civilizației creștine* (1932); *Șase ani de autonomie bisericească* (1932); *Biserica și școala greco-română din Viena*, București, 1932; *Contribuții la relațiunile dintre Moldova și Ucraina* (1933); *Din corespondența lui Todleben de la Plevna* (1933); *Mănăstirea Moldoviței*, Cernăuți, 1933; *Rostul politic și social al bisericii în trecut și prezent*, 1933; *Rück – und Ausblick in die Geschichte Rumaniens*, Jena und Leipzig (1933); *Discurs*, 1934; *Problema ucraineană în lumina istoriei* (1934); *Tratativele lui Mihai Viteazul cu Polonia*, f.a.; *Universitatea din Cernăuți și loviturile lui P.P. Negulescu*, 1926 (în colaborare); *T.G. Masaryk* (în colaborare), 1930; *Corespondența lui Coronini cu principatele*, Cernăuți, 1938; *Bucovina sub dominațiunea românească* (1938); *Documente privitoare la istoria Românilor...* (1938). Membru al Academiei Române (1915), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Nițulescu, Iuliu

(6.08.1895, Piatra Neamț – 23.04.1975, Iași) Medic. A absolvit Medicina la Iași. Specializări la Boston, Londra, Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași și director al Institutului de Cercetări Medicale al filialei Iași a Academiei Române. Contribuții la cercetarea pelagiei, nevrozelor, cirozei hepatice, dezechilibrelor provocate de alimentație. Lucrări: *Aortita însoțită de modificări rare ale pulsului*, 1924; *Cercetări asupra pelagiei*, 1936; *Metabolismul alimentației populației*, 1940, *Reflexele condiționate*, 1951; *Cercetări de fiziopatologie*, 1955. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății de Medici și Naturaliști din Iași, al Societății de Medicină Comparată din Paris. Membru titular al Academiei Române (1955).

Noailles, Anna de, numele întreg Anne Elisabeth de Brancovan, Comtesse Mathieu de Noailles

(15.11.1876, Paris – 30.04.1933, Paris)

Poetă. Educată ca prințesă, urmașă a Brâncovenilor, a făcut parte din înalta aristocrație franceză. A fost în relații amicale cu Marcel Proust, Jean Cocteau, Colette ș.a. A publicat multe volume de versuri, în stilul epocii, dar în parte nostalgia copilăriei românești rămâne prezentă: *Le cœur innombrable* (*Unima de nenumit*), 1901; *L'ombre des jours* (*Umbra zilelor*), 1982; *La nouvelle esperance* (*Noua speranță*, 1903); *De la rive d'Europe à la rive d'Asie*

Noja

Iuliu Nițulescu

Anna de Noailles

Constantin Noica

Simona Noja

(*De la țărmlul Europei la țărmlul Asiei*), 1913; *Les Vivants et les morts* (*Cei vii și cei morți*), 1913; *Les Innocents ou la sagesse des femmes* (*Inocenții sau înțelepciunea femeilor*), 1923; *L'Honneur de souffrir* (*Onoarea de a suferi*), 1927; *Poèmes d'enfance* (*Poemele copilăriei*), 1928; *Âme des paysages* (*Sufletul peisajelor*), 1928; *Le livre de ma vie* (*Cartea vieții mele*), 1932; *Les Derniers vers* (*Ultimele versuri*), 1933. De notat apariția, în 1994, a volumului *Correspondence 1901–1923: Anna de Noailles–Maurice Barrès*. Un liceu din Franța îi poartă numele. Membru al Academiei Regale Belgiene. Marele Premiu pentru Literatură al Academiei Franceze și prima femeie din Franța care a primit Legiunea de Onoare în grad de Comandor. Membru de onoare al Academiei Române (1925).

Noica, Constantin

(12.07.1908, Vitănești-Grosu, jud. Teleorman – 24.07.1987, Sibiu)

Filosof și eseist. Aromân la origini. Primul celebru din această familie a fost Iacovache Noica (1828–1890), proprietar de pământ și deputat, dar familia a dat și alte nume cunoscute pentru cultura română: profesorul doctor Dumitru Noica, Paraschiv Noica, Grigore Noica, Andrei Noica, Dan Noica, doctorul Ștefan Noica, Mircea Noica, profesorul doctor Nicolae A. Noica. A absolvit Filosofia la București. A făcut închisoare după război (1945–1961). Liber-profesionist. A format o școală de filosofie, de la care se reclamă Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu ș.a. A tradus din greacă și germană. Lucrări: *Mathesis sau bucuriile simple*, 1934; *Concepte deschise în istoria filozofiei la Descartes, Leibniz și Kant*, 1936; *De cello*, 1937; *Șchiță pentru istoria lui cum e cu puțință ceva nou*, 1940; *Două introduceri și o trecere spre idealism*. Cu traducerea primei introduceri kantiene a *Criticeii Judecării*, 1943; *Pagini despre sufletul românesc*, 1944; *Jurnal filosofic*, 1944; *Fenomenologia spiritului de GWF Hegel istorisită de Constantin Noica*, 1962; *Douăzeci și șapte de*

trepte ale realului, 1969; *Platon: Lysis* (cu un eseu despre înțelesul grec al dragostei de oameni și lucruri), 1969; *Rostirea filozofică românească*, 1970; *Creație și frumos în rostirea românească*, 1973; *Eminescu sau gânduri despre omul deplin al culturii românești*, 1975; *Despărțirea de Goethe*, 1975; *Sentimentul românesc al ființei*, 1978; *Spiritul românesc la cumpătul vremii*, 1978; *Șase maladii ale spiritului contemporan*, 1978; *Povestiri despre om, după o carte a lui Hegel: Fenomenologia spiritului*, 1980; *Devenirea întru ființă*, vol. I: *Încercarea asupra filozofiei tradiționale*; vol. al II-lea: *Tratat de ontologie*, 1981; *Trei introduceri la devenirea întru ființă*, 1984; *Scrisori despre logica lui Hermes*, 1986. Postum: *De Dignitate Europae*, 1988; *Jurnal de idei*, 1990; *Rugați-vă pentru fratele Alexandru*, 1990 (despre fiul său, călugăr catolic aflat în Marea Britanie); *Simple introduceri la bunătatea timpului nostru*; 1992; *Introducere la miracolul eminescian*, 1992; *Manuscrisele de la Câmpulung*, 1997. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Noja, Simona

(1978, Cluj)

Balerină. Fiică a poetului Ion Noja, fost director al Comitetului Județean de Cultură Cluj. Și-a început antrenamentul ca gimnastă, la vârsta de 6 ani, în lotul olimpic al lui Bela Károly de la Reșița. A absolvit Liceul de Coregrafie din Cluj ca elevă a Larisei Șorban (formată în balet la Moscova) și a debutat la 18 ani în *Lacul lebedelor*. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din Cluj (1994), în timp ce devenise prim-balerină a Operei din Cluj (1986–1990), apoi a Operei din Rhein și Dusseldorf (1991–1995), ca și a Operei din Berlin (1995–1997). Ioan Holender o angajează ca prim-solistă a Operei din Viena (din 1995). Dansează deopotrivă balet clasic și modern. Medalia de Argint la Concursul Internațional de Balet Jackson de la Michigan, 1990 (șef al comisiei, Daniel Spoerri). Premiul Danza&Danza pentru cel mai bun

Nottara

dansator al anului 2001. A dansat în gale speciale la Luxemburg, Helsinki, Moscova, Arnheim, Stuttgart, Seul, Miami ș.a. A înființat la Viena Centrul de Dans, dedicat tuturor vârstelor, ca și Fundația Culturală Simona Noja pentru balet. Distinsă cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler, 2002 și Crucea de Onoare a Austriei pentru Știință și Artă, 2006.

Nottara, Constantin C.

(1890, București – 1950, București)

Compozitor. Grec ca etnie. Fiu al lui Constantin I. N. A început Conservatorul la București, ca elev al lui G.D. Kiriak și Alfonso Castaldi, l-a continuat la Paris cu George Enescu și Berthelier și l-a terminat la Königlische Akademie der Künstler din Berlin cu K. Klinger (vioară) și Schatztenholz (contrapunct, compoziție). A fost profesor de vioară la Conservatorul din București. A fost violonist concertist, fondator și dirijor al Orchestrei Municipiului București (1929–1932), dirijor al Orchestrei Radio-București. Este fondatorul cvartetului Nottara (1914), preluat de stat în 1924. A compus muzică inspirată de stilul bizantin și popular românesc. Lucrări: *Poem pentru vioară și orchestră*, 1920; mimodrama *Iris* (1926); opera dramatică *La drumul mare* (1932), după Cehov; *Saudades de Portugal*, 1932; suita pentru orchestră *Impresii din Cehoslovacia*, 1932; opera comică *Cu dragostea nu se glumește* (1933), după Alfred de Musset; opera *Se face ziua* (1943); baletul *Nuntă țărănească* (1950); opera *Ovidiu* (1950); *Concert pentru vioară și orchestră* (1950). A fost distins cu premiul al II-lea de compoziție George Enescu (1931), Palmes Académiques (Franța, 1926) și premiul Robert Cremer (1932).

Nottara, Constantin I.

(5.06.1859, București – 16.10.1935, București)

Actor. Grec ca etnie. Tată al lui Constantin C. N. A fost elevul lui Ștefan Velleșcu. În 1877 a început să joace pe scena Teatrului Național. Unul dintre pionierii școlii realiste de interpretare scenică. A aderat un timp la stilul romantic de joc, sub influența cerințelor vremii și sub îndrumarea lui Mihail Pascaly. S-a afirmat ca protagonist în *Hamlet* și *Regele Lear* din teatrul shakespearean, Oedip din *Oedip Rege* de Sofocle, Don Salluste din *Ruy Blas* de Hugo, bătrânul medic din *Medicul în dilemă* de Shaw, Ștefan Tipătescu din *O scrisoare pierdută* și Ion din *Năpasta* de Ion Luca Caragiale, Vlaicu din *Vlaicu Vodă* de Alexandru Davila, Ștefan cel Mare din *Apus de soare* și Tudose din *Hagi Tudose* de Delavrancea

etc. Contactul cu dramaturgia originală, îndrumarea lui Caragiale și colaborarea cu actori de orientare net realistă, ca Aristizza Romanescu și Grigore Manolescu, au făcut ca arta lui să se perfecționeze. A tradus *Demi-monde* de Al. Dumas Fiul, *Amicii falși* de Victorien Sardou, *Egoism și fătărnice* de O. Feillet. Postum au fost publicate foarte interesante *Aminitiri din teatru*, 1960, despre epoca de aur a scenei românești. A avut o intensă activitate și ca director de scenă și profesor la Conservatorul Dramatic din București. Fondator al Muzeului Teatrului Național. Printre elevii săi se numără actori de renume: Tony Bulandra, Velimir Maximilian, Ion Manolescu, Maria Ventura, Maria Filotti etc.

Novac(u), Valeriu

(26.06.1909, Pecica, jud. Arad – 20.03.1992, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe din Cluj. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității din București. A fost membru din ilegalitate al Partidului Comunist din România. Ministru plenipotențiar al României la Stockholm, guvernator din partea României la Agenția Atomică Internațională de la Viena. Membru în Consiliul Științific al Institutului Internațional de Cercetări Nucleare de la Dubna. Contribuții la teoria fotonică a luminii, teoria particulelor elementare. Lucrări: *Evoluția concepției despre lumină*, 1939; *Asupra formei undorilor a ecuației fotonului*, 1939; *Introducere în mecanica ondulatorie*, 1940; *Introducere în electrodinamică*, 2 vol., 1955; *Teoria particulelor elementare*, 1970; *Teoria cuantică a câmpurilor*, 1984. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Novăceanu, Darie

nume la naștere Aurel Mițuțoiu

(8.04.1937, Crasna, jud. Gorj)

Poet și traducător. A absolvit Filologia (spaniolă) la București. Director fondator al noii serii a ziarului *Adevărul* (1990–1991), ambasador al României în Spania, unde a și rămas după 1994. Scris versuri: *Păsări de lut*, 1966; *Peisaj în mișcare*, 1971, dar este cunoscut mai ales ca traducător: *Antologia de la Literatura Rumana Contemporană (Antologia de literatură română contemporană)*, Havana, 1969; *Poesia Rumana Contemporană (Poezia română contemporană)*, Barcelona, 1972. A tradus în română din José Maria Castillo Navarro, Carmen Laforêt, J.J. Himénez, José Diaz Coelho, Gabriel García Márquez ș.a. A scris *Precolumbia*, Premiul Uniunii Scriitorilor,

Nyarády

Constantin C. Nottara

Darie Novăceanu

Radu Nunweiller

Nyarády Erasmus Julius

1975, o încercare de istorie a vechilor culturi din America Latină. A primit Medalia de onoare Pablo Neruda a președinției Republicii Chile, 2004.

Nunweiller, Radu

(16.11.1944, București)

Jucător de fotbal. German ca etnie. Este cel mai cunoscut dintre cei șapte frați – Costică, Dumitru, Ion, Lică, Victor, Radu și Eduard – toți fotbaliști la Dinamo București. A fost mijlocas. Și-a început cariera la Tânărul Dinamovist, a jucat între 1963 și 1976 la Dinamo și și-a încheiat cariera ca antrenor de Divizia A la Corvinul Hunedoara (1979). A câștigat cu Dinamo 5 campionate (1964, 1965, 1971, 1973, 1975) și o cupă (1964). A jucat în naționala României la Campionatul Mondial din Mexic în 1970 contra Braziliei.

Nyarády Erasmus Julius

(7.04.1881, Ungheni, jud. Mureș – 10.06.1966, Budapesta)

Botanist. Maghiar ca etnie. A absolvit Institutul Pedagogic Superior din Budapesta. Profesor de școală secundară la Kesmarók (Munții Tatra) și Târgu Mureș. Din 1922 conservator al Muzeului Botanic din Cluj. A introdus în știință peste 1200 de specii vegetale ale zonei din jurul Târgu Mureșului și Clujului (*Curcubitaceae*, *Iridaceae*, *Cyperaceae*). Lucrări: *Adnotațiuni la flora României*. *O specie nouă de Astragalus din Dobrogea*, 1939; *Enumerarea plantelor vasculare din Cheia Turzii*, 1939; *Flora Clujului și a împrejurimilor lui*, 1941; *Contribuțiuni la cunoașterea mai detaliată a florei Transilvaniei*, 1950; *Flora și vegetația Munților Retezat*, 1958. A coordonat lucrarea *Flora RPR*, 10 vol. Membru al Academiei Române (1948).

Obedenaru, Alexandru *nume la naștere Alexandru Georgiade sau Gheorghiade*

(13.07.1865, București – 13.01.1945, București)
Poet. Grec ca etnie. A avut un frate, Oscar (1868–1915), pictor. Fiu al lui Mihail O. A fost funcționar la Biblioteca Academiei Române. A fost membru al Cenuclului Literatorul al lui Alexandru Macedonski și a cultivat parnasianismul și simbolismul. Lucrări: *Spleen*, 1891; *Rondele*, 1892; *Dacia noastră*, 1919; *Himere*, 1927. Un bust al său a fost modelat de Dimitrie Paciurea.

Obedenaru, Mihail

nume la naștere Mihail Gheorghiade
(5.11.1839, București – 8.07.1885, Atena)

Medic, publicist și diplomat. Grec ca etnie. Tată al lui Alexandru O. A absolvit Medicina la Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Secretar de legatie al României la Roma și Constantinopol, ministru plenipotențiar la Atena. Contribuții în domeniul antropologiei, al economiei, filologiei și al folcloristicii. Lucrări: *Despre fenomenele spinale în febrele eruptive*, 1868; *Cercetări asupra intoxicațiunii palustre*, 1873; *La Roumanie économique d'après les données les plus récentes. Géographie, état, économie, anthropologie*, 1876; *L'article dans la langue roumaine*, 1884; *Texte macedo-române. Basme și poezii populare de la Crușova*, 1891; *Relațiuni despre cercetările istorice cu privire la Români făcute la Roma*, 1885. Membru corespicient al Academiei Române (1871).

Oberth, Hermann

(25.06.1894, Sibiu – 28.12.1989, Nürnberg)

Unul dintre părinții fondatori ai rachetei și astronauticii. A construit primul model de rachetă încă din școala generală, la vârsta de 14 ani. În 1912 a devenit student la Medicină al Universității din München, participând apoi ca medic militar la Primul Război Mondial. Profesor de liceu la Mediaș. După război s-a întors la aceeași universitate, apoi la Göttingen și Heidelberg, de data aceasta studiind fizica. În 1922 lucrarea sa de doctorat despre știința rachetelor a fost respinsă, fiind considerată utopică. În 1923 a publicat cartea *Racheta în spațiul interplanetar*,

iar în 1929 *Moduri de a călători în spațiu*. Între 1928 și 1929 a lucrat la Berlin în calitate de consultant științific la primul film din istorie cu acțiune care se desfășura în spațiu: *Femeile de pe Lună*. Filmul a fost produs de UFA-Film Co., în regia lui Fritz Lang, și a avut un succes enorm în popularizarea noii științe a rachetelor. În toamna lui 1929 a lansat prima sa rachetă bazată pe combustibil lichid, numită *Kegeldüse*. La construirea primei rachete de mari dimensiuni din lume, numită *A4*, dar cunoscută astăzi mai degrabă sub numele *V2*, s-au folosit 95 dintre invențiile și recomandările sale. În 1938 s-a mutat din Sibiu, mai întâi la Colegiul Tehnic din Viena, apoi la Colegiul Tehnic din Dresda, ajungând în final la Peenemünde. La sfârșitul războiului lucra la complexul WASAG de lângă Wittenberg, la rachete bazate pe combustibil solid, pentru apărare aeriană. A conceput (1942) primele rachete balistice de mare distanță din lume. După terminarea războiului și-a mutat familia la Feucht, lângă Nürnberg. În 1947 a elaborat proiectul unei rachete cu 3 trepte, pentru explorarea cosmosului. În 1948 lucra în calitate de consultant independent și scriitor în Elveția. În 1950 a încheiat în Italia munca pe care o începuse la WASAG. În 1953 s-a întors la Feucht pentru a ajuta la publicarea cărții sale *Omul în spațiu*, în care descria ideile sale legate de un reflector spațial, o stație spațială, o navă spațială electrică și costume de cosmonaut. Între timp Wernher von Braun fondase un institut pentru explorare spațială în Statele Unite ale Americii, la Huntsville, Alabama, unde i s-a alăturat. Aici a fost implicat într-un proiect de dezvoltare a tehnologiei spațiale în următorii zece ani. În 1960 a lucrat la Convair în calitate de consultant tehnic pentru proiectul dezvoltării rachetelor Atlas în Statele Unite. Criza petrolului din 1977 l-a făcut să se concentreze asupra surselor alternative de energie, aceasta ducând la concepția unei centrale eoliene. Principalele sale activități după ce s-a retras au fost însă legate de filosofie. După moartea lui s-a deschis la Feucht Muzeul Spațial Hermann Oberth, unde cercetările sale și rezultatele lor sunt

Obrejanu

Hermann Oberth

Alexandru Obregia

Anastasie Obregia

Alexandru Th. Obreja

disponibile publicului. Societatea Hermann Oberth aduce laolaltă oameni de știință, cercetători și astronauți din toată lumea pentru a-i continua opera. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Obregia, Alexandru

(1860, Iași – 24.07.1937, București)

Medic. A absolvit Medicina la București ca elev al lui Alexandru Șuțu. Specializare în Germania și Franța. Profesor la Facultatea de Medicină din București. Frate cu Anastasie O. Organizator, în România, al asistenței în domeniul bolilor mentale. Director general al Serviciului Sanitar din cadrul Ministerului de Interne (1899–1901 și 1906–1907). A studiat morfologia sistemului nervos, schizofrenia, paralizia generală și a introdus, primul în lume, punctia suboccipitală în practica neurologică. A abordat psihiatria în relație cu antropologia, cu neurologia și psihologia. S-a ocupat de problemele sociale ale psihiatriei, precum alcoolismul, toxicomania, copiii înapoiați mental și crearea de instituții speciale pentru aceștia. A descris din punct de vedere chimic un grup de afecțiuni psihice pe care le-a încadrat sub denumirea de „ciclofenii” (nume pe care îl poartă și cartea sa). A descris, de asemenea, paralizia generală progresivă și psihoza. Lucrări: *Ciclofeniile; Lecturi despre psihoterapie*, 1912, împreună cu Gh. Marinescu. S-a retras din activitate în 1924. A fost unul dintre fondatorii Societății de Studii Psihice și Metapsihice din România (Cluj, 1926–1944). Membru al Asociației Internaționale de Psihiatrie. Spitalul Clinic de Psihiatrie din București, fondat de el în 1923 pe baza unor cercetări de prognoză (după ce în 1906 Carol I semnas decretul de susținere financiară a tratamentului bolnavilor mental), și un mare bulevard îi poartă numele.

Obregia, Anastasie

(1864, Iași – 1937, Iași)

Chimist. Frate cu Alexandru O. A absolvit ingineria la Zürich. Profesor universitar la

Iași. A fost creatorul școlii de chimie organică din Iași (1892). Interesat de aplicațiile practice ale științei (cursurile *Chimia tehnologică, Tehnologia petrolului*), a făcut cercetări legate de valorificarea petrolului. A organizat, după model german, Laboratorul de Chimie al Universității. A organizat prima excursie de studii a studenților săi în fabricile românești (1907). Împreună cu Dragomir Hurmuzescu și Petru Poni a inițiat un ciclu de conferințe despre aplicațiile practice ale științelor. Cercetări în domeniul stereoizomeriei coloranților și al chimiei tehnologice; contribuții la valorificarea petrolului românesc. A reușit să întemeieze Secția de chimie tehnologică la Facultatea de Științe (1912). Elevul său, Cristea Niculescu-Otin, a fost primul rector al Școlii Politehnice din Iași (1937).

Obreja, Alexandru Th.

(26.05.1908, Gugești, jud. Fălciu, azi Vaslui – 1985, Iași)

Geograf. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Iași ca elev al lui I. Atanasu, M. David. Profesor de geografie la Universitatea din Iași și la Institutul Pedagogic din Iași. Lucrări: *Metodica predării geografiei* (1967, în colaborare); *Istoria dezvoltării geografiei în România* (1972); *Memoria continentelor* (1975); *Dicționarul geografic al județului Iași* (1979); *Drumuri și popasuri prin Moldova* (1983). Membru al Societății de Științe Geografice din România.

Obrejanu, Grigore

(10.01.1911, Cioburci, Tighina, azi în Republica Moldova – 27.01.1992, București)

Pedolog. A absolvit Academia de Înalte Studii Agronomice la Cluj. A lucrat la Camera de Comerț și Agricultură Satu Mare, la Stațiunea pentru Ameliorarea Plantelor din Cluj și din Câmpia Turzii, profesor la Facultatea de Agronomie din Cluj, șef al Catedrei de pedologie la Institutul Agronomic din București. Director fondator al Institutului de Pedologie și Agrochimie (1969). A reușit

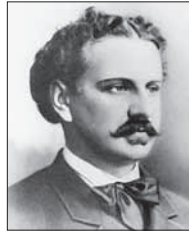
O'Brien

Grigore Obrejanu

Hellen O'Brien

Alexandru I. Odobescu

Ștefan Odobleja

ameliorarea unor terenuri destinate culturii cerealelor din Transilvania și din zona Brăilei. Lucrări: *Metode de cercetare a solului. Metode de determinare a însușirilor fizice și chimice ale solului*, 1964, în colaborare; *Pedologie*, 1972, în colaborare; *Valorificarea nisipurilor și solurilor nisipoase din România*, 1972. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, al Academiei Agricole din Cehoslovacia, al Academiei Unionale Agricole de la Moscova, al Societății Internaționale de Știința Solului. Laureat al Premiului de Stat (1953). Membru titular al Academiei Române (1963), președinte al Secției de științe agricole și silvice a Academiei (1967–1984).

O'Brien, Hellen

nume la naștere **Elena Constantinescu**

(14.12.1925, București – 16.09.2005, Franța)

Dansatoare. Româncă după tată și rusoaică după mamă. Și-a început cariera dansând în cabaretele din București și a continuat la Paris, la Clubul Eve, care era, în realitate, un centru al Rezistenței franceze și ajuta evadații din lagărele naziste, ca și tranziția de spioni englezi, francezi sau ruși către Germania. A revenit la București în 1944, dar averea familiei fiind naționalizată, a plecat la Londra în 1947 și a dansat la un club în Soho, unde l-a cunoscut pe viitorul soț, visând să-și întemeieze împreună propriul club. Pentru a-și aduce ambii părinți la Londra a făcut o înțelegere cu serviciile engleze de spionaj MI 5 și MI 6 pentru a le furniza informații obținute de la clienții clubului său. S-a retras în sudul Franței în 1991, unde și-a scris memoriile, în limba română: *Regina cluburilor*.

Oculeanu, Octav

(22.06.1902, Brastavățu, jud. Romanai – 15.11.1931, Pipera)

Mecanic de aviație. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie din București, apoi Școala de Pilotaj de la Tecuci. A lucrat

la Arsenalul Aeronautic de la București și s-a specializat ca mecanic de bord. Este cofondator, alături de Mircea-Băzu Cantacuzino, al Școlii de Pilotaj Sportiv de la Cornu. A organizat minguri aviatice la Slatina, Corabia, Caracal, Roșiori de Vede, Alexandria, Turnu Măgurele. A fost primul pilot care a realizat un zbor fără escală București-Londra.

Odobescu, Alexandru I.

(23.06.1834, Tămădău, jud. Călărași – 10.11.1895, București)

Scriitor, arheolog și om politic. Fiul al lui Ioan O. A fost elev al Colegiului Sf. Sava, în urma unui examen dat cu Petruche Poenaru, urmașul lui Gheorghe Lazăr; aici are colegi pe Theodor Aman, viitor mare pictor, și pe Alexandru Sihleanu. A studiat la Collège de France din Paris, unde are profesori pe Alfred Dumesnil, ginerele lui J. Michelet, și pe Edgar Quinet. Redactează la Paris revista *Junimea română* cu Gh. Crețeanu și Dimitrie Florescu; aici publică articolul „Muncitorul român”, remarcabil prin îndrăzneala ideilor și prin compoziția sa, care îi evidențiază spiritul progresist, democratic. Se înscrie la Facultatea de Litere din Paris, pe care n-o termină, neprezentându-se la examenul de licență. Într-un moment când mișcarea arheologică ia un deosebit avânt, o urmărește cu fervoare, fiind în relație directă cu câțiva promotori ai acesteia (Guizet, Vitet, Prosper Mérimée). A fost ministru al Cultelor și Instrucțiunii publice (1863–1864). Este autorul unui tratat de istorie a arheologiei (*Istoria arheologiei*, 1877) și a unei monografii dedicate tezaurului de la Pietroasa descoperit în perioada profesoratului său (*Le Trésor de Petrossa*, 3 vol., 1887–1900). A sprijinit plecarea lui Gr. Tocilescu la arhivele rusești pentru alcătuirea ediției de *Opere* – Dimitrie Cantemir. A publicat studii de folclor despre cântecele Europei răsăritene (*Cântecele poporane ale Europei răsăritene, mai ales în raport cu țara, istoria și datinile românilor*, 1861; *Răsunete*

Ohanesian

ale *Pindului în Carpați*). A publicat studii de istorie literară dedicate literaturii din secolul al XVIII-lea (*Poezii Văcărești, Mișcarea literară din Țara Românească în sec. XVIII*). Este autorul unor romane istorice (*Mihnea Vodă cel Rău, Doamna Chiajna*, 1860) și volume de eseuri (*Câteva ore la Snagov*, 1909; *Pseudokynegeticos. Fals tratat de vânătoare*, 1874). Format la școala clasicismului francez și la aceea a antichității, om de gust și de știință, unul dintre fondatorii arheologiei la noi, scrie o proză admirabilă prin eleganță. S-a opus fanteziilor etimologice ale Academiei. A fost directorul Școlii Normale Superioare (1891). Publică manuale școlare, printre care și unul de gramatică. Membru al Societății Academice (1870). Secretar general al Academiei Române (1879–1881).

Odobescu, Ioan

(1793, București – 11.08.1857, București)

General. Șeful oștirii române la 1848. Tată al lui Alexandru I.O. Polcovnic (colonel) pe vremea Regulamentului Organic, în care calitate a participat – conducând șase escadroane – la războiul contra lui Napoleon Bonaparte (1812–1815). La 1848 a încercat să aresteze Guvernul Provizoriu Revoluționar (al cărui membru era), dar acesta a fost apărut de mulțime și de pompierii din Dealul Spirii, fiind el însuși arestat (19 iunie). Adept al domnului Gh. Bibescu.

Odobleja, Ștefan

(13.10.1902, Izvorul Anștilor, jud. Mehedinți – 2.10.1978, Drobeta Turnu Severin)

Medic militar. S-a ocupat de psiho-cibernetică la începuturile ei. Lucrări: *Metoda de tranșonanță toracică*, 1932; *La phonoscopie*, 1938; *Psychologie consonantiste*, vol. I, 1939 și *Psychologie consonantiste*, vol. II, 1978. A fost ales post-mortem membru al Academiei Române (1990).

Oeri, Simion

(19.12.1902, Iași – 1976, București)

Biochimist. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Științe la Viena. Comunist din ilegalitate. A făcut parte din Comisia Română de Armistițiu a celui de-al Doilea Război Mondial. Membru fondator al ARLUS (Asociația Română pentru Strângerea Legăturilor cu Uniunea Sovietică). Profesor la Facultatea de Medicină din București și director al Secției de chimioterapie la Institutul Dr. I. Cantacuzino. În această calitate a elaborat o serie de manuale universitare. A contribuit la dezvoltarea chimioterapiei tuberculozei, preparând substanțe prin care a inhibat rezistența microbilor la antibiotice. A studiat

Virgil Ogășanu

David Ohanesian

din punct de vedere biochimic fenomenul îmbătrânirii și al biostimulatorilor. A fost unul dintre participanții la construirea unui sistem sanitar național. Lucrări: *Grupări tiolitice (SH), factor de stimulare a potențialului biologic, cu aplicare practică la oameni, animale și plante; Contribuțiuni la studiul calciului, fosfaților, potasiului și colesterolului în evoluția tuberculozei pulmonare*. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ogășanu, Virgil

(17.06.1940, Turnu Severin)

Actor de teatru și film. A absolvit Institutul de Teatru la București. A lucrat la Teatrul Bulandra (Municipal), unde a fost și director. Profesor la Facultatea de Actorie a Universității de Teatru-Film din București. Roluri în film: *Doi băieți ca pâinea caldă* (1962), *Apoi s-a născut legenda* (1968), *Răutăciosul adolescent* (1968), *Secția corecțională* (1970), *Facerea lumii* (1971), *Săgeata căpitamului Ion* (1972), *Dragostea începe vineri* (1972), *Tufă de Veneția* (1974), *Iarna bobocilor* (1977), *Vodevilul* (1980), *Cântec pentru fiul meu* (1980), *Al treilea salt mortal* (1980), *Dueliștii* (1983), *Ministerul comediei* (1999), *Păcală se întoarce* (2006), *Cu un pas înainte* (2007). Din 2000 a desfășurat proiectul *Odissea Mediteranei*, împreună cu Teatrul Turski din Marsilia, care consta în străbătarea Mediteranei, cu plecare pe o navă din Constanța și acostări în porturi mediteraneene din toate țările, întâlniri între artiștii țărilor respective (actori, plasticieni, scriitori), punctul final fiind Marsilia. A lucrat pentru Institutul Internațional de Teatru Mediteranean. Cetățean de onoare al orașului Turnu Severin.

Ohanesian, David

(6.01.1927, București – 30.09.2007, București)

Bariton. A absolvit Conservatorul din Cluj și a fost prim-solist al operelor din Cluj și București, apoi la Hamburg (1968–1977), unde i-a avut parteneri pe Luciano Pavarotti și Montserrat Caballé. A realizat peste 2 000

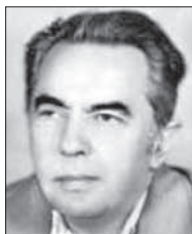
O

565

Oișteanu

Andrei Oișteanu

Tiberiu Olah

Nicolaus Olahus

de spectacole și peste 40 de roluri, cel mai cunoscut fiind Oedip, din opera cu același nume a lui George Enescu (spectacole cu ea la Paris, Atena, Berlin, Sofia, Stockholm, Moscova, Lausanne). A mai avut parteneri pe: Nicolai Ghiaurov și Plácido Domingo, Leontyne Price și Birgitt Nilsson, Elena Cercei, Arta Florescu și Virginia Zeani. Artist Emerit. Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Comandor.

Oișteanu, Andrei

(18.09.1948, București)

Antropolog. Evreu ca etnie. Nepot al lui Leonte Răutu. A absolvit Politehnica la București, dar a fost preocupat de istoria comunității evreiești și a iudaismului, de antropologie și etnografie, de psihologia popoarelor. Specializare la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Director interimar al Institutului de Istoria Religiiilor de la București (din 2007). Lucrări: *Grădina de dincolo. Zoosofia. Comentarii mitologice*, 1980; *Motive și semnificații mito-simbolice în cultura tradițională românească*, 1989; *MYTHOS & LOGOS. Studii și eseuri de antropologie culturală*, 1997; *Imaginea evreului în cultura română. Studiu de imagologie în context est-central european*, 2001; *Identitate evreiască și antisemitism în Europa centrală și de sud-est*, 2003. S-a ocupat de organizarea expoziției Holocaustul în România, 2003 (împreună cu Lya Beniamin), și a celui de-al VI-lea Congres European de Istoria Religiiilor, la București, 2006. Premiul de excelență acordat de Federația Comunităților Evreiești din România, 2000. Ordinul Stelei Solidarității Italiene în grad de Comandor, 2005. Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, 2006.

Olah, Tiberiu nume la naștere Olah Tibor

(2.01.1928, Arpad, azi Arpășel – 2.10.2002, Târgu Mureș)

Compozitor. Maghiar ca etnie. A început Conservatorul la București, a continuat și l-a absolvit pe cel din Moscova. Profesor la

Conservatorul din București. Modernizator al limbajului muzical. Lucrări: *Sonata pentru violină și pian*, 1954; *Simfonia*, 1956; *Cantata pentru cor de femei, două flaute, instrumente cu coarde și de percuție, pe versuri vechi populare ceangăiești*, 1957; *Sonata pentru darinet*, 1963; *Poartă sărutului*, 1965. A compus și muzica de film pentru: *Răscoala, Cântecul renașterii, Mihai Viteazul, Pe aici nu se trece, Horea*. Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România pentru întreaga creație (1993).

Olahus, Nicolaus

(10.01.1493, Sibiu – 17.01.1568, Trnovo)

Cărturar. Descendent din Vlad Țepeș după tată (adică dinastia Basarab), Iancu de Hunedoara și Matei Corvin după mamă. Olahus este latinizarea lui Vlah, adică valah, român. A studiat la Orăștie, apoi la Școala Capitulară din Oradea. Secretar particular al reginei Maria a Ungariei. Arhiepiscop de Strigoni (1562) și primat al Bisericii catolice maghiare în timpul pašalacului de la Buda, când capitala coroanei maghiare era la Bratislava, a devenit chiar regent al coroanei maghiare. Umanist ca formație. A publicat în *Museum Hermeticarum* din Frankfurt, cu pseudonimul Nicolaus Melchior, *Processus universalis*, 1525, a corespondat cu Erasmus din Rotterdam, a călătorit în Țările de Jos ca secretar al Mariei de Habsburg, apoi al regelui Ungariei, Ludovic al II-lea. A redactat lucrări de istorie, susținând originea latină și unitatea poporului român: *Hungar sive de originibus gentis, regni, situ, divisione, habitu atque opportunitatibus (Maghiar sau despre originile poporului, domniei, așezării, împărțirii, locuirii, înlesnirilor)*, 1536, și a scris elegii: „La mormântul lui Erasmus”; „Către secolul de acum”; „La moartea fratelui meu Matei”.

Oliariu, Octavian

(8.04.1931, Bretea Mureșană, jud. Hunedoara)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. Specializat în sculptură

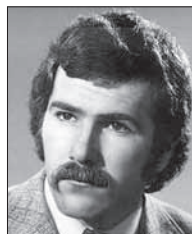
Ollănescu-Ascanio

Octavian Olariu

Costache Olăneanu

Dumitru Olănescu

monumentală, oțel, bronz, dar și în lemn din trunchiuri monolit, a intrat în Cartea Recordurilor pentru executarea celei mai înalte monoxile din lume (7,4 m). A avut expoziții în Canada, Grecia, Ungaria, Cehoslovacia, Bulgaria, Germania, URSS, Iugoslavia. A fost invitat de onoare al Bienalei de la Veneția, 1980. A plecat în Canada, la Montréal, în 1980 și a continuat să sculpteze în același gen, inspirat de arta tradițională românească. A revenit la București cu o expoziție în 2005. Lucrări: *Avram Iancu, Căpitan Bajgoiu, Stindarde dacice, Joc spațial, Stăvilari, Lumea Uceniciei, Monoxila Fantoni, Steaua lacrima, Eclousion, Karpina*. Este câștigător al concursului Tout l'Art du Monde, organizat în anul 1993 de Ministerul Comunităților Culturale din Québec, și al Premiului Ionel Jianu acordat de Academia Româno-Americană de Științe și Arte (SUA).

Olănescu, Gheorghe A.

(16.09.1905, Olănești, Vâlcea – 7.05.1986, București)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Berlin. A fost șeful Clinicii de Urologie la spitalul Fundeni din București, apoi profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Lucrări: *Urologia*, vol. V din tratatul *Chirurgie*, 1955; *Litiiza renală*, 1960; *Tumorile vezicii urinare*, 1971; *Hidronefroza*, 1973, în colaborare. Membru al Academiei de Științe Medicale din România. Membru al Societății Internaționale de Chirurgie. Membru al Societății Europene de Urologie, al Societății Internaționale de Nefrologie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Olăneanu, Costache

(1.07.1929, Huși – 23.09.2000, București)

Prozator. Nu-și poate termina studiile superioare, Pedagogie-Psihologie, fiind exmatriculat din cauza tatălui, fost liberal. A fost bibliotecar, apoi a lucrat la Ministerul Învățământului, unde i-a fost șef Mihai

Sora, la Institutul de Cercetări Pedagogice și Psihologice. A făcut parte din așa-numitul grup literar al Școlii de la Târgoviște. A fost director al Editurii Institutului Cultural Român (1996–1998). A debutat cu proză scurtă: *Vedere din balcon* (1971), *Confesiuni paralele* (1978), *Ucenic la clasici* (1979), *Ficțiune și infanterie* (1980), *Fals manual de petrecere a călătoriei* (1982), *Avionul de hârtie* (1983), *Cvintetul melancoliei* (1984), *Cu cărțile pe iarbă* (1986), *Dragoste cu vorbe și copaci* (1987), *Scrisoare despre insule* (1999). Membru al Uniunii Scriitorilor din România. Din 1995 membru în consiliul de conducere al Uniunii Scriitorilor la Târgoviște, ca și Al. George. Cetățean de onoare al Hușiului din 1999.

Olănescu, Dumitru

(14.04.1947, Gura Galbenei, Republica Moldova)

Cineast. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare în estetică cinematografică la Moscova. A lucrat la Centrul Cinematografiei Republicii Moldova și la Studioul Moldova Film. A făcut scenarii pentru mai mult de 80 de filme, majoritatea documentare. Profesor la Institutul de Istoria și Teoria Artei al Academiei de Științe a Republicii Moldova. Lucrări: *Filmul. Valențele poeticului*, 2000; *Vlad Ioviță dincolo de timp*, 2006 (în colaborare). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova, Maestru Emerit al Artei, deține Ordinul Gloria Muncii. Membru al Prezidiului Uniunii Cineaștilor din Moldova, membru al Consiliului Artistic al Ministerului Culturii și Turismului.

Ollănescu-Ascanio, Dumitru C.

(21.03.1849, Focșani – 20.01.1908, București)

Scriitor. A studiat la Sf. Sava din București și la Colegiul Academic din Iași, apoi Dreptul la Paris și Bruxelles. A întemeiat Societatea Românismul, împreună cu Gr. Tocilescu, G. Dem. Teodorescu, condusă de B.-P. Hasdeu. A fost ambasador al României la Istanbul, Viena și Atena. A fost prin excelență

Olteanu

Bogdan Olteanu

Draga Olteanu Matei

Mircea Olteanu

Dimitrie Onciul

nuvelist, influențat de Costache Negruzzi. Lucrări, majoritatea în reviste (mai ales *Convorbiri literare*): *Lupul și barza*, 1878; *Naravuri orientale*, 1882; *Studii și figuri literare*, 1884; *Fecior de bani gata*, 1899. A scris și versuri: *Doine*, 1870. A tradus din latină Horațiu, respectând metrica antică. Membru titular al Academiei Române (1893), vicepreședinte al acestui for (1898–1900; 1903–1906).

Olteanu, Bogdan

(20.10.1971, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Specializare pe probleme financiare la Institutul Bancar Român și City University, Seattle. S-a înscris în Partidul Național Liberal și și-a făcut un cabinet de avocatură. A fost președinte al Curții de Onoare și Arbitraj a PNL, deputat și președinte al Camerei Deputaților (2006–2008), arbitru la Curtea de Arbitraj Comercial Internațional de pe lângă Camera de Comerț și Industrie a României (din 2008), vicepreședinte al Băncii Naționale a României (din 2009).

Olteanu Matei, Draga

(24.10.1933, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. A lucrat la Teatrul Național din București. În 1992 a înființat compania Teatrul Vostreu la Piatra Neamț. Roluri în teatru: *Așteptând la Arlechin*, *Cadavrul viu*, *Comoara din deal*, *Crimă pentru pământ*, *Fetele Didinei*, *Hagi Tudose*, *Minunile Sfântului Sisoe*, *Mușcata din fereastră*, *Visul unei nopți de iarnă*; în film: *Setea* (1960), *Lupeni* '29 (1962), *Un surâs în plină vară* (1963), *Merii sălbatici* (1964), *Golgota* (1966), *Zile de vară* (1967), *Frații* (1970), *Facerea lumii* (1971), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Bariera* (1972), *Pistruiatul* (1973), *Frații Jderi* (1974), *Ilustre cu flori de câmp* (1974), *Ștefan cel Mare – Vaslui 1475* (1974), *Toamna bobocilor* (1975), *Instanța amândă pronunțarea* (1976), *Iarna bobocilor* (1977), *Nea Mărin miliardar* (1978), *Iancu*

Jianu, zapciul (1980), *Iancu Jianu, haiducul* (1981), *Miezul fierbinte al pâinii* (1983), *Coana Chirița* (1986), *Chirița în Iași* (1987), *Faimosul Paparazzo* (1999), *Ministerul comediei* (1999), *Cuscrele* (Serial TV, 2005). Premiul UNITER pentru întreaga activitate (2004).

Olteanu, Mircea

(15.12.1926, Galați)

Medic (oculist). A absolvit Facultatea de Medicină la București. S-a specializat la Lyon, Praga, Odessa, Barcelona, Boston, Baltimore, Londra, Paris, Cordoba-Argentina și Tokyo. Profesor la Facultatea de Medicină din București și director al Clinicii Universitare de Oftalmologie-ORL. S-a dedicat chirurgiei plastice și reparatorii, transplantului (a înființat primul centru pentru transplant de cornee din România). Lucrări: *Hipotonia oculară tardivă secundară unor intervenții chirurgicale*, 1970; *Glaucomul după keratoplastie*, 1974; *Bolile alergice oculare*, 1977; *Actualități în oftalmologie*, 7 vol., 1982–1989; *Oftalmo-chirurgie. Atlas*, 1984; *Tratat de oftalmologie*, 2 vol., 1988–1989. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății Române de Oftalmologie. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Onciul, Dimitrie

(26.10/7.11.1856, Straja, Suceava – 20.03.1923, București)

Istoric. A studiat la Universitatea din Cernăuți și la Universitatea din Viena. A fost profesor la Universitatea din București și director al Arhivelor Statului, a fost primul președinte al Comisiei Consultative Heraldice. A întemeiat școala critică în istoriografia românească. S-a ocupat de problema originii românilor, demonstrând argumentat formarea poporului român pe o arie întinsă, de ambele părți ale Dunării, și respingând teoria migrației medievale a românilor din Peninsula Balcanică. A demonstrat, pe bază de documente, că formarea statelor feudale românești a fost o urmare firească

Opopol

a dezvoltării vechilor formațiuni politice locale, combătând teoria „descălecatului”. Lucrări: *Teoria lui Roesler. Studii asupra stăruinții românilor în Dacia Traiană*, 1885; *Radu Negru și originile Principatului Țării Românești*, 1890–1892; *Originile Principatelor Române*, 1899; *Ideea latinității și a unității naționale*, 1919. *Tradiția istorică în chestiunea originilor române*, 1906–1907. Membru titular al Academiei Române (1905), președinte al secțiunii istorice (1911–1914; 1919–1922), vicepreședinte (1913–1916; 1919–1920) și președinte al ei (1920–1923).

Onicescu, Octav

(20.08.1892, Botoșani – 19.08.1983, București) Matematician. A făcut studiile la Facultatea de Matematică a Universității din București ca elev al lui Gheorghe Țițeica, Dimitrie Pompeiu și Traian Lalescu, și la Facultatea de Filosofie ca elev al lui Constantin Rădulescu-Motru și P.P. Negulescu. A participat în aeronautică la războiul de întregire. Specializare în Italia cu Tullio Levi-Civita, G. Castelnuovo și V. Volterra, în probleme de geometrie diferențială legate de teoria relativității. Membru al Seminarului lui P. Hadamard (Paris 1920–1921). Profesor la Facultatea de Științe a Universității din București. Predă mecanica, grupuri continue de transformări, calcul diferențial absolut, pentru ca apoi să modernizeze învățământul de algebră. În domeniul mecanicii a dezvoltat o mecanică nouă a sistemelor materiale. Întemeietor al școlii românești de teoria probabilităților, i-a dat acesteia o nouă axiomatizare, cu ajutorul noțiunii de „funcție eveniment” sau „funcție sumă”. A introdus conceptul de „lanț cu legături complexe”, cea mai importantă contribuție românească în teoria probabilităților. A fost autor al unei noi varietăți de mecanică: mecanica invariantivă Onicescu. Este, împreună cu Gheorghe Mihoc, creatorul școlii matematice românești de teoria probabilităților și statistică matematică. Este secretar general, apoi președinte al Societății Române de Științe, fondator și rector al institutului Center of Mechanical Sciences (CISM), Udine, regiunea Friuli, Italia, înființat în 1967. Lucrări: *Principiile teoriei probabilității*; *Calculul probabilităților*; *Mecanica invariantă și cosmologia*; *Numere și sisteme aleatoare*; *Galileo Galilei, renașterea științifică*; *Problema determinismului*; *Principii de cunoaștere științifică*; *Principes de logique et de philosophie mathématique*. Membru al Academiei Lagrange (Italia) și al altor academii străine, membru al Uniunii Interbalcanice a Matematicienilor. Membru al Academiei Române (1965).

Octav Onicescu

Arcadie Opaît

Opaît, Arcadie

(1948, rn. Storoginet, azi în Ucraina)

Poet. Greco-catolic. Președinte al Uniunii Societăților Culturale ale Românilor din Bucovina de Nord și Ținutul Herței (din 1992), șef al Societății pentru Cultură Românească Mihai Eminescu (din 1994), Cernăuți. Fondator și director al publicației *Clopotul Bucovinei*. Versuri: *Ora de prânz a vulcanului Etna*, 1997, debut; *Roma fără mine*, 1998; *Văduva neagră*, 1999; *Fecioară nenunțată – viața*. *Ocnașii lumii vechi, antologia poezilor din Bucovina (1775–2002)*, 2002; *Salonul de reanimare*, 2004.

Opitz, Martin, nume la naștere Martin Opitz von Boberfeld

(23.12.1597, Bunzlau, în polonă Bolestawiec, Silezia – 20.08.1639, Danzig)

Poet. A studiat Literale la Frankfurt am Oder și s-a specializat la Heidelberg și Leida. A fost consilierul ducelui George Rudolf în Silezia, la Liegnitz (Legnica) și Brieg (Brzeg). Fondator și conducător al primei Școli de poezie din Silezia. În 1622 a devenit profesor de filosofie la gimnaziul din Alba Iulia, în Transilvania, angajat de prințul Bethlem Gabor. Încoronat ca poet laureat de împăratul Ferdinand al II-lea (1628), care l-a și înnoțat. În 1637 s-a dus la Danzig, în Polonia, ca istoriograf al regelui Vladislav al IV-lea. A murit de ciumă.

Opopol, Nicolae

(9.02.1938, Bărnova, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină preventivă a Institutului de Stat de Medicină din Dnepropetrovsk. A lucrat la Institutul de Cercetări Științifice în Igienă și Epidemiologie din Chișinău. Contribuții la estimarea igienică a alimentației populației rurale din Moldova. A elaborat programul complex pe termen lung de protecție a mediului și de folosire rațională a resurselor naturale din Moldova până în 2005, programul național de eradicare a maladiilor iododeficientare,

O

569

Oprescu

Martin Opitz

Nicolae Opopol

George Oprescu

Sorin Mircea Oprescu

rapoartele naționale „Calitatea mediului și sănătatea populației în Republica Moldova”, „Sănătatea copiilor în relație cu mediul”. Fondator al Centrului Științifico-Practic de Medicină Preventivă al Moldovei. Lucrări: *Эколого-гигиенический мониторинг. Проблемы и решения*, diploma AȘM. Distins cu Ordinul Gloria Muncii, Insignă și Certificat de Apreciere a OMS. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Oprescu, George

(27.11.1881, Câmpulung – 13.08.1969, București) Istoric, critic de artă și colecționar. A absolvit Literale și Filosofia la București. Profesor al Academiei de Belle-Arte, membru corespondent al mai multor academii străine. S-a ocupat în studiile sale de pictura și grafica românească din secolul al XIX-lea, aceste scrieri constituind primele sinteze cuprinzătoare din istoriografia românească de artă: *Artă țărănească la români*, 1922, *Géricault*, 1927; *Pictura românească în secolul al XIX-lea*, 1937; *Grafica românească în secolul al XIX-lea*, 2 vol., 1941–1945; *Bisericile-cetăți ale sașilor din Ardeal*, 1956; *Sculptura statuară românească*, 1957; *Nicolae Grigorescu*, monografie, 2 vol., 1961. Bogata sa colecție de artă (picturi, sculpturi, desene și gravuri românești și străine), de aproape 10 000 de piese, având autori faimoși (Albrecht Dürer, Rembrandt, Delacroix, Courbet, Picasso, Bonington), a donat-o Academiei Române. Cele mai multe din aceste piese sunt păstrate la Muzeul de Artă al Academiei Române, al cărui fondator a fost. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Oprescu, Sorin Mircea

(7.11.1951, București)

Medic chirurg. A absolvit Medicina la București. Profesor la Facultatea de Medicină, director al Spitalului Clinic Universitar și al Spitalului Universitar de Urgență Elias. Președinte al Colegiului Medicilor din București. Membru al Partidului Social

Democrat, președinte al organizației de București a acestui partid, senator și vice-președinte al Comisiei Senatoriale pentru Sănătate Publică; a părăsit PSD în 2008. Primar al capitalei din 2008 (candidat ca independent). Lucrări: *Patologie chirurgicală – partea I*, în colaborare, 2000; *Neoplasmul esofagian depistare precoce – un deziderat*, 2002, în colaborare; *Carcinom gastric in situ. Caz clinic*, 2004, în colaborare.

Orăscu, Alexandru Hristea

(30.08.1871, Târgoviște – 16.12.1894, București) Arhitect și matematician. Ginere al lui Simeon Marcovici. A absolvit Arhitectura și Construcțiile la München. A fost profesor la liceul Sf. Sava. După înființarea Școlii Superioare de Științe din București (octombrie 1863), a fost numit profesor de geometrie descriptivă și arhitectură, apoi, în 1864, la înființarea universității, a rămas în continuare profesor la aceeași catedră la Facultatea de Științe, unde a funcționat până în 1864. Apoi a devenit rector al Universității din București (1885–1892). El a fost arhitectul Muzeului Orașului Ploiești (1865), clădirii Universității București (1857–1869), în stil neoclasic. După planurile sale și cu pictura lui Gheorghe Tătărăscu a fost restaurată clădirea mitropoliei din Iași. Președinte al Uniunii Arhitecților Români, rector al Universității din București.

Orășanu, Nicolae T.

(1833, Craiova – 7.08.1890, Negreni, jud. Olt)

Gazetar și scriitor. Unionist. A condus grupul de presiune care a acționat asupra parlamentarilor munteni pentru a-l alege pe Al. I. Cuza. Totuși, a fost răsplătit cu închisoare: *Întemnițările mele politice*, 1861. A redactat numeroase publicații satirice: *Nichipercea*, *Spiriduș*, *Căcală*, *Ochiul Dracului*, *Codița Dracului* ș.a. Lucrări: *Floricele de primăvară*, versuri, 1845; *Târgul cu idei sau Buletinul Cîșmegiului*, 1857; *Cronica scandalooasă a orașului*, 1857–1858.

Oroveanu

Silviu Oravitzan

Zigu Ornea

Mihai Oroveanu

Oravitzan, Silviu *nume la naștere Silviu Crețu*

(4.10.1941, Ciclova Montană, jud. Caraș Severin)
Pictor. A absolvit Institutul Pedagogic și Facultatea de Arte Frumoase la Timișoara. Specializare în Franța și Suedia. A avut expoziții în Polonia, Grecia, Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, Spania, Austria, Franța, Olanda, Belgia, Germania, Suedia, Danemarca, Rusia, Slovenia, Marea Britanie, Elveția. A înființat Galeria Oravitzan la New York, 1999. Lucrări: *Capre și pruni*, 1970; *Piscuri la Ciclova*, 1971; *Interior*, 1972; *Arhetipuri*, 1974; *Grădină la răsărit*, 1975; *Compoziție*, 1990; *Peisaj*, 1991; Marele Premiu al Uniunii Artiștilor Plastici din Ungaria, 1997.

Orghidan, Constantin C.

(22.06.1874, București – 29.08.1944, Oțelu Roșu)
Inginer și colecționar. A absolvit Școala Politehnică la București. A înființat și condus mai multe societăți metalurgice: Uniunea Metalurgică Română, Socomet, Tutan-Nădlac-Călan. A fost administrator al Uzinelor Reșița, președinte al Camerei de Comerț și Industrie din București. Vicepreședinte al Societății Numismatice Române (1933–1944), a avut o colecție impresionantă, pe care a donat-o Academiei Române. Membru de onoare al Academiei Române (1942).

Ornea, Z(igu) *nume la naștere Zigu Orenstein*

(27.08.1930, com. Frumuşica, jud. Botoșani – 14.11.2001, București)
Istoric literar. A absolvit Filosofia la București. Redactor de editură, șef de secție și director al editurilor Minerva și Hasefer. Devotat cronicar de ediții, a îngrijit și prefațat numeroase volume ale marilor scriitori români clasici sau moderni (Gh. Panu, Titu Maiorescu, C. Dobrogeanu-Gherea, C. Stere, A.D. Xenopol, H. Sanielevici ș.a.), cultivând în critica literar-culturală un criteriu

preponderent sociologic. S-a ocupat cu precădere de studiul curentelor și ideologiilor literare românești. Ultimele cărți: *Glose despre altă dată* (1999), o descriere a vieții literare și sociale din perioada interbelică, și *Portrete* (1999), o culegere de articole, publicate inițial în periodice (în primul rând în *România literară*). Premiul Asociației Scriitorilor din București (1978). Lucrări: *Confluente*, 1976; *Curentul cultural de la „Contemporanul”*, 1977; *Junimea și junimismul*, 1978; *Anii treizeci: Extrema dreaptă românească*, 1996; *Fizionomii. Medalioane de istorie literară*, 1997.

Oroveanu, Mihai, nume la naștere Mihai Ion Constantin T. Oroveanu (1946, București)

Arhitect și istoric de artă. Soția sa este fiica lui Leonte Răutu. Component al lotului național de juniori la atletism, legitimat la Dinamo, apoi la Clubul Sportiv Grivița ca rugbist. A absolvit Istoria Artei la București. A înființat, împreună cu Dan Grigorescu, Fundația ARTEXPO, care organiza târguri de carte și expoziții de artă. Numit de Adrian Năstase, în 2000, director al nou-înființatului Muzeu Național de Artă Contemporană. Pasionat de arta fotografică, deține o colecție de peste 4 milioane de piese. Lucrări: *Arhitectură – urbanism, știință și tehnică*, 2008.

Oroveanu, Teodor (10.07.1920, Râmnicu Sărat – 5.03.2005, București)

Inginer (mecanica fluidelor). A absolvit Facultatea de Mecanică și Electricitate a Politehnicii din București. Elev al lui Elie Carafoli. A lucrat la Steaua Română din Câmpina, apoi la Centrala Industrială a Metalurgiei Prelucrătoare (1945–1949). Profesor la Institutul de Petrol și Gaze din București. A fost profesor invitat la Paris, Rennes, Moscova, Baku. Contribuții în domeniul mecanicii fluidelor. A efectuat studii asupra exploatarei zăcămintelor de petrol

Ortiz

situate în roci fisurate. Lucrări: *Mecanica fluidelor*, *Mecanica fluidelor vâscoase*, *Scurgerea fluidelor prin medii neomogene*, 1963; *Transportul petrolului*, 1986. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Ortiz, Ramiro

(1.07.1879, Chieti, Pescara, Italia – ? 07.1947, Padova)

Traducător. A studiat Literele la Napoli și s-a perfecționat la Florența. A venit la București în 1909. În 1913 a înființat Catedra de literatură italiană la Universitatea din București. A plecat la Padova în 1933, la universitate, catedra de literaturi neolatine, iar la Catedra lui a venit un fost elev, Al. Marcu. Al. Ciorănescu și Bazil Munteanu i-au fost de asemenea elevi. Lucrări: *Per la storia della cultura italiana in Rumania*, 1916; *Eminescu – Poesie*, Milano, 1927; *Dezvoltarea poeziei lirice italiene de la originile ei până la Dante*, 1922; *Medioevo rumeno*, Roma, 1928; *Problemi di poesia popolare neolatina e balcanica*, Padova, 1938. Doctor Honoris Causa al Universității din Padova. Diploma de merit Dante Alighieri a revistei *Roma* pentru difuzarea culturii italiene în România și activitatea la Institutul Italian din București (1924–1933). Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Osadci, Claudia

(25.08.1935, Chișinău)

Balerină. A absolvit Școala de Coregrafie din Leningrad, clasa profesoarei N. Komkova (1954). Este prim-balerină la Teatrul Muzical-dramatic A. S. Pușkin (1954–1955); la Teatrul de Operă și Balet din Ulan Ude, Bureatia, URSS (1955–1958); solistă la Teatrul de Operă și Balet din Chișinău (1958–1975). A interpretat rolurile principale: Zarema din *Fântâna din Bahcisarai*, Sireni Carabus din *Frumoasa din pădurea adormită*, Dochia din *Surorile*, Mercedes din *Don Quijote*, Izida din *Antoni și Cleopatra*, Mirta din *Giselle*, Fani din *Pe calea trăsnetului*, Gitanne în *Bolero* ș.a. Artistă Emerită a Republicii Moldova (1967).

Ostrogovich, Giorgio Ugo Agostino

(23.04/6.05.1904, București – 13.06.1984, Roma)

Chimist. Origine italiană. A absolvit Facultatea de Științe, Secția chimie, la Cluj. Profesor la Facultatea de Științe din Cluj, apoi la Politehnica din Timișoara. Cercetări în domeniul structurii compușilor organici. Lucrări: *Compendiu de elemente de stereochimie organică*, 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Oțiman, Păun Ion

(28.05.1942, Gârbovăț, jud. Caraș-Severin)

Inginer agronom, economist, politician. A absolvit Facultatea de Agronomie și Facultatea de Științe Economice, ambele la Timișoara. Între 1990 și 2004 a fost rector al Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului. Între 1992 și 1996 a fost senator CDR de Timiș, fiind membru al Partidului Alianței Civice, iar între 2000 și 2004 a fost senator PNL de Timiș. Lucrări: *Elaborarea programelor de fertilizare și amendare a solurilor cu ajutorul calculatorului*, 1975; *Optimizarea producției agricole*, 1987; *Agricultura României la cumpăna dintre milenii II și III*, 1994; *Dezvoltarea rurală în România*, 1997. În 1999 a devenit membru titular al Academiei Române. În 2003 a devenit președintele filialei Timiș a Academiei Române, iar în aprilie 2006 a fost ales secretar general al Academiei Române.

Oțescu (Otescu), Io(a)n Nonna

(3.12.1888, București – 25.03.1940, București)

Compozitor. Descoperit ca talent de D.G. Kiriac. A absolvit Dreptul la București. A absolvit Conservatorul la Paris ca elev al lui Vincent D'Indy. A lucrat în tinerețe alături de fratele său la Institutul particular Oțescu, unde l-a afirmat pe tenorul Leonard, încă de la 17 ani. A fost membru fondator și primul dirijor al Operei Române. Profesor și rector al Conservatorului din București. Membru fondator și vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor din România. A scris operă bufă: *Bubi*, 1903; *Ilderim*, *De la Matei cetire*, 1938; balete: *Ileana Cosânzeana*, 1918; *Rubinel miraculos*, 1919; poeme simfonice: *Templul din Gnid*, 1908; *Legenda trandafirului roșu*, 1910; *Narcis*, 1911; *Din bătrâni*, *Vrăjile Armidei*, 1915; muzică de cameră: *Elegia română pentru violoncel și pian*. A primit premiul I onorific de compoziție George Enescu (1913) și Premiul Național de Compoziție (1928).

Oțetea, Andrei

(24.07.1894, Sibiel, jud. Sibiu – 21.03.1977, Paris)

Historic. A studiat limba franceză și italiană la Paris, urmând în paralel cursurile Școlii de Științe Politice. Profesor universitar la Facultatea de Litere și Filosofie a Universităților din Iași și București, specialist în istoria Evului Mediu și a epocii moderne, a elaborat numeroase lucrări: *Francesco Guicciardini – viața publică și gândirea politică* (teză de doctorat – 1926); *Contribuții la problema Orientului* (1930); *Renaștere și Reformă* (1941); *Tudor Vladimirescu* (1945); *Renașterea*

Oysher

Păun Ion Otiman

Andrei Oțetea

Moishe Oysher

(1964). A fost redactor responsabil al volumelor II și III din tratatul *Istoria României*. Vicepreședinte al Academiei Lumii Latine din Paris. Membru al Societății de Istorie Modernă a Franței. Membru al Academiei Române din 1955.

Ovidiu (Publius Ovidius Naso)

(43 î.H., Sulmona, Italia – 17 d.H., Tomis, Scythia Minor, Dobrogea de azi, România)

Poet latin. A fost printre susținătorii imperiului și se spune că a fost exilat pentru că o plăcea pe fiica împăratului. În realitate, prin scrierile lui anunța un spirit înnoitor, deschis spre cercetarea naturii, fapt perceput ca o primejdie pentru chiar existența imperiului. Până astăzi este considerat precursorul științelor naturii care vor modela arta Renașterii, al căutării originilor planetare ale omului. Era semnul libertății de spirit care depășea armătura educativă și culturală a tot ceea ce fuseseră preceptele romane. Venea dintr-o mare cultură, care avea la acea dată o istorie bogată, modele de urmat și se raporta, adesea, la cultura greacă. Alungat la Tomis, colonie grecească a Miletului, aflată pe locul

Constanței de astăzi, a lăsat cele mai timpurii mărturii scrise despre viața geților, despre Marea Neagră (Pontus Euxinus), despre clima și comunitatea omenească în care nimerise. Lucrări: *Amores*, 5 vol., elegii; *Ars Amatoria*; *De medicamine faciei*; *Medea, Metamorphoseis*, principala sa lucrare; *Halieutica*, *Epistulae ex Ponto*, *Tristia*.

Oysher, Moishe

(1907, Lipcani, Basarabia – 27.11.1958, New Rochelle, New York)

Cantor. Evreu ca etnie. Această meserie se făcea în familia sa de șase generații. A cântat la sinagoga din Vilna, iar, la moartea fiului său, la Opera din Varșovia, ca tenor. A plecat în Canada în 1921 cu o trupă de teatru idiș, împreună cu care a ajuns până în America de Sud. În 1932 și-a întemeiat propria companie de teatru idiș și s-a stabilit în SUA, interpretând melodii tradiționale evreiești, unde a combinat stilul doinelor moldovenești cu stilul jazzului. A făcut și trei filme vorbite în idiș, precum și numeroase înregistrări audio.

P

Pacea, Ion

(7.09.1924, Horopani, Macedonia – 13.08.1999, București)

Pictor. Aromân ca etnie. A studiat la Academia liberă Guguianu și la Institutul de Arte Plastice din București ca elev al lui Camil Ressu, Jean Alexandru Steriadi și Alexandru Ciucurencu, absolvindu-l în 1950. A debutat la Salonul Oficial din București în 1947. Lucrările sale au fost prezentate în expoziții personale (1956, 1957, 1969, 1973, 1975, 1980), la saloanele oficiale, precum și în cadrul unor selecții de artă românească la Ankara, Le Havre, Berlin, Praga, Dresda, Moscova, München, Sofia etc. A fost distins cu Premiul Ion Andreescu al Academiei Române (1963), Premiul pentru pictură (1965) și Marele Premiu al UAP (1967). Lucrările sale realizate în ulei sau guașă acoperă o gamă largă a temelor plasticii tradiționale (peisaj, natură statică, compoziție) și picturii abstracte. Domeniul său de maxim interes a fost natura statică. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Pacepa, Ion Mihai

(28.10.1928, București)

General de Securitate. A studiat Chimia Industrială la Politehnica din București și a fost cooptat în anul al IV-lea în Securitate. A servit în spionajul românesc din RFG între 1957 și 1960, fiind șeful spionajului pentru RFG în 1972 și 1978, predându-se Ambasadei SUA din Bonn în 1978, după ce a construit o rețea proamericană în România. A fost judecat în contumacie și condamnat la moarte. Un premiu de 2 milioane de dolari a fost pus pe capul său, dar n-a fost predat autorităților române. Lucrări: *Red Horizons: Chronicles of a Communist Spy Chief*, 1987; *Red Horizons: the 2nd Book. The True Story of Nicolae and Elena Ceaușescu's Crimes, Lifestyle, and Corruption*, 1990; *The Kremlin Legacy*, 1993; *Cartea neagră a Securității*, 1999; *Programmed to Kill: Lee Harvey Oswald, the Soviet KGB, and the Kennedy Assassination*, 2007. În 1999 procesul a fost rejudecat și s-a sfârșit prin reabilitarea inculpatului.

Paciurea, Dimitrie

(2.11.1873, București – 14.07.1932, București)

Sculptor. A absolvit Școala de Arte și Meserii la București și s-a specializat la Paris. Profesor de sculptură la Școala Națională de Arte Frumoase din București. A fost unul dintre fondatorii Societății Arta Română. A expus la Saloanele naționale, dar și la München, Bruxelles, la Bienala din Veneția. A rămas cunoscut pentru *Himere* (*Himera văzduhului*, *Himera pământului*, *Himera apei*, *Himera nopții*), o serie de sculpturi simbolice (*Gigantul*, 1905; *Christ încoronat cu spini*, 1907; *Omul primitiv*, 1906; *Sfinxul*, 1913) care-l apropie de stilul inovator al lui Brâncuși.

Palade, Doru Dumitru

(1.11.1937, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din București. Specializare în aparatură pneumatică la Ludwigs-haffen (RFG), la Varșovia și Cracovia, Polonia. Cercetător și director la Institutul de Cercetare-Proiectare Mecanică Fină din București. Expert CAER (1965–1984). Ministru al Cercetării și Tehnologiei (1992–1996). Contribuții în domeniul familiei de organe de execuție având comandă pneumatică pentru sisteme de automatizare. După 1989, membru al Biroului Uniunii Patronale a Unităților de Cercetare-Proiectare-Dezvoltare din România. Membru al Consiliului Asociației Române de Standardizare. Membru al Academiei de Științe Tehnice.

Palade, George Emil

(19.11.1912, Iași – 8.10.2008, New York)

Specialist în biologie celulară. După tată familia e atestată din veacul al XVIII-lea (țărani înstăriți). După mamă e un Cantemir. Soția sa este fiica lui Nicolae Malaxa. În 1930 este admis la Facultatea de Medicină a Universității din București, pe care o absolvă în 1946. Pleacă în Statele Unite ale Americii – cercetător la New York University. Acolo l-a întâlnit pe Albert Claude, omul de știință care i-a devenit mentor. Acesta lucra la Institutul Rockefeller și a fost invitat să lucreze împreună la Departamentul de patologie celulară.

Paleolog

Ion Pacea

Ion Mihai Pacepa

Dimitrie Paciurea

Doru Dumitru Palade

Cum nu era biochimist, a inițiat o colaborare cu Philip Siekevitz. Împreună au combinat metodele de fracționare a celulei prin microscopie electronică, producând componenți celulari care erau omogeni morfologic. Analiza biochimică a fracțiunilor mitocondriale a stabilit rolul acestor organite subcelulare ca un component major producător de energie. Cel mai important element al cercetărilor lui Palade a fost explicarea mecanismului celular al producției de proteine. În 1961 a fost ales membru al National Academy of Sciences. Împreună cu Keith Porter a editat revista *The Journal of Cell Biology*, cea mai importantă publicație științifică în domeniul biologiei celulare. În 1973 părăsește Institutul Rockefeller, mutându-se la Yale University, iar din 1990 lucrează la Universitatea din San Diego (California). Lucrări: *A Study of Fixation for Electron Microscopy*, 1952; *A Small Particulate Compartment of Cytoplasm*, 1953; *Microcosmos and Ribonucleoprotein Particles*, 1958; *Structural Modulations of Plasmalemmal Vesicles*, 1968, în colaborare. În 1974 primește Premiul Nobel pentru fiziologie și medicină, pe care l-a împărțit cu Albert Claude și Christian Duve. A fost ales membru de onoare al Academiei Române (1975). La 12 martie 1986, președintele Ronald Reagan i-a decernat Medalia Națională pentru merite deosebite în domeniul științei. Distins cu Steaua României în grad de Colan.

Palade, Gheorghe D.

(1858, Bârlad – 27.05.1903, Bârlad)

Om politic. A absolvit Facultatea de Drept a Universității din București. A predat cursuri de economie politică la Școala Liberă de Științe de Stat. Deputat al Partidului Liberal în legislaturile 1884, 1888, 1889, 1891, apoi disident al partidului și creator al Opoziției Unite (împreună cu radicalii liberi și o parte a conservatorilor). Revine la liberali și este numit ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor; al Justiției; al Finanțelor; al Internelor. Municipalitatea din Bârlad i-a ridicat o statuie.

Paladi, Gheorghe

(9.05.1929, Chișinău, Basarabia)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău și este profesor al aceluiași Institut. Este unul dintre fondatorii serviciului de obstetrică-ginecologie al Republicii Moldova, ca specialist al Ministerului Sănătății. Este organizatorul și conducătorul Centrului de Cercetări Medicale și Sociodemografice a Familiei al AȘM. Lucrări: *Sarcina și bolile asociate* (2003); *Familia: Probleme sociale, demografice și psihologice* (2005) și 3 manuale: *Obstetrica* (1993); *Ginecologia* (1997); *Ginecologia endocrinologică* (1999). Distins cu titlul de Om Emerit, laureat al Premiului de Stat, Eminent al Ocrotirii Sănătății din URSS, cu Ordinul Republicii, medaliile D. Cantemir și N. Testemițanu, cu Diploma de Excelență a Societății de Obstetrică și Ginecologie din România, Diploma de Recunoștință a AȘM. Membru al Societății Europene de Obstetrică și Ginecologie, membru al Biroului Executiv al Societății Internaționale de Psihologie și Medicină Prenatală, membru al Societății de Obstetrică și Ginecologie din România, membru al Uniunii Internaționale Științifice pentru Studiarea Populației. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Paleolog

Ultima dinastie de împărați ai Bizanțului înainte de căderea imperiului și a capitalei, Constantinopol, în mâinile otomanilor (1453). Este importantă pentru istoria românilor deoarece au existat, în diverși timpi istorici, alianțe ale membrilor acestei dinastii cu alte dinastii domnitoare ale Europei, ceea ce a dus inclusiv la așezarea pe tron a unor domni români. Originea dinastiei este grecească, din Macedonia (macedonenii sunt, la origine, triburi grecești care n-au coborât împreună cu aheii spre Mediterana, ci au rămas în zona tracilor). Aromânii pe care noi îi numim macedonenii sunt formați din geto-daci și macedonenii originari, triburi de

Paleolog

George Emil Palade

Gheorghe Paladi

Vasile Paleolog

Alexandru Paleologu

greci, în acea zonă de locuire, după cucerirea romană. S-a remarcat cu prilejul primei cruciade creștine pentru preluarea locurilor sfinte în bătălia de la Dyrrhachium (1081 d.Hr.) contra normanzilor. Primul care a devenit împărat a fost Alexios I, căsătorit cu nepoata împăratului Constantin al X-lea (care era Comnenă după mamă). Politica practică în timp de membrii dinastiei a fost aceea a alianțelor cu alte familii domnitoare: Asăneștii (Ioan Asan), Anna a Ungariei, Levon al II-lea al Armeniei, Toma al II-lea al Piemontului, Amadeus al V-lea de Savoia, Ioan I de Brabant, Margareta de Flandra, Mihail Cantacuzino (Kantakuzenos), Ivan al III-lea al Rusiei, prințesa D'Arenberg (din care se trage regina Ana, soția regelui Mihai I al României), lordul Montferrat, ducii de Lorena (mai târziu aliați cu casa regală de Habsburg din Austria), Lazar Branković al Serbiei. Prin acest fel de alianțe, Imperiul Bizantin și-a permis să se detașeze de Imperiul Roman de Apus și să evidențieze rădăcinile grecești ale zonei, ca și tipul răsăritean de creștinism, păstrător mai aplicat al substratului religios precreeștin, grație căruia spera să poată rezista diverselor valuri migratoare. Asigurarea stabilității după această rețetă, care subzistă până în prezentul imediat al Uniunii Europene și al României, a adus în țările române dinastiile Cantacuzino (aliată cu Basarabii) și Duca, dar și dinastia de Hohenzollern și era, în fond, afirmarea dreptului de existență al rădăcinilor vechi ale umanității împreună cu și dincolo de schimbările aduse de timp în toate registrele de existență ale popoarelor continentului.

Paleolog, V(asile) G(eorgescu)

nume la naștere **Basilie Gheorghescu**
(23.09.1890, Teiu, com. Cornu, jud. Dolj –
11.02.1979, Craiova)

Sculptor. A crescut pe moșia părintească. A absolvit colegiul la Craiova, fiind coleg cu Constantin Brâncuși. A călătorit mult

(Viena, Paris), fără a absolvi ceva. S-a căsătorit cu guvernanta fiicei kaiserului, Cecile Lauru, de neam catalan după tată și Paleolog după mamă. A făcut parte din cercul lui Brâncuși la Paris și i-a cunoscut pe Apollinaire și Amedeo Modigliani. Lucrări: *Tine-rețea lui Brâncuși*, 1969; *Legământ cu demiurgul*, 2008, postum.

Paleologu, Alexandru

(14.03.1919, București – 1.09.2005, București)
Eseist. A absolvit Dreptul la București. A fost atașat de legăție pe lângă Ministerul Afacerilor Externe înainte de al Doilea Război Mondial. Domiciliu forțat și închisoare (1959–1964). Discipol al lui Constantin Noica. Cercetător la Institutul de Istoria Artei, redactor la Editura Cartea Românească a Uniunii Scriitorilor. Senator al Partidului Alianței Civice și Partidului Național Liberal în Parlamentul României (după 1989). Ambasador al României la Paris. Membru fondator al Societății Academice Române. Lucrări: *Spiritul și litera*, 1970, debut, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Bunul simț ca paradox*, 1972; *Simțul practic*, 1974; *Treptele lumii sau Calea către sine a lui Mihail Sadoveanu*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978; *Ipoteze de lucru*, 1980; *Souvenirs merveilleux d'un ambassadeur des Golans (Amintiri minunate ale unui ambasador al Golanilor)*, 1990, Paris; *Despre lucrurile cu adevărat importante*, 1997; *Interlocuțiuni*, 1998.

Paler, Octavian

(2.07.1926, Lisa, jud. Brașov –
7.05.2007, București)

Eseist. A studiat Filologia și Dreptul la București. Redactor-șef la *Contemporanul*, *România liberă*. Membru al CC al PCR. Membru fondator al Grupului pentru Dialog Social (1990) alături de Ana Blandiana și Gabriel Liiceanu. S-a remarcat prin memoriile de călătorie în Egipt, Grecia, Italia: *Drumuri prin memorie*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1972; *Căminante · Jurnal (și contrajurnal) mexican*,

Pamfile

Octavian Paler

Alexei Palii

Theodor Pallady

Zenaida Pally

1980, și prin eseurile care îmbină reflecții asupra timpului, artei și istoriei: *Mitologii subiective*, 1975; *Apărarea lui Galilei*, 1978; *Viața pe un peron*, 1981; *Polemici cordiale*, 1983; *Viața ca o coridă*, 1987; *Scrisori imaginare*, 1992; *Autoportret într-o oglindă spartă*, 2004; *Eul detestabil*, 2005; *Calomnii mitologice*, 2007. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor.

Palii, Alexei

(31.07.1946, Briceni, Republica Moldova)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere a Universității de Stat din Chișinău, Secția limba și literatura română (1969). A luat doctoratul la Institutul de Lingvistică al Academiei de Științe din Moldova (1980). A lucrat, ulterior, ca inspector școlar în raionul Ialoveni, conferențiar universitar și șef al Catedrei de limba română la Universitatea Liberă Internațională din Chișinău (1994). Lucrări științifice: *Calchierea ca aspect al interferenței limbilor* (1991), *Cuvântul și simțul măsurii* (1995), *Cultura comunicării*, *Dicționar explicativ pentru toți* (2004), *Dicționar de dificultăți și surprize ale limbii române* (2008, cu o prefață a prof. Dumitru Irimia).

Palii, Andrei

(1.05.1940, Scorțeni, Republica Moldova)

Agonom. A absolvit Facultatea de Agromonomie la Chișinău. Specializare la Harkov, Ucraina. Cercetător la Secția genetică a plantelor a Academiei de Științe a Moldovei. Profesor la Institutul Agricol din Chișinău, apoi la Universitatea Agrară de Stat din Moldova. A creat și omologat patru hibridi speciali de porumb. Lucrări: *Генетические аспекты улучшения качества зерна кукурузы*, 1989. A scris primul manual de genetică în limba română din Republica Moldova: *Genetica*, 1998. Distins cu Medalia Meritul Civic, 1993; Premiul Național pentru Știință și Tehnică, 2004; Gloria Muncii, 2005. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Pallady, Theodor

(11.04.1871, Iași – 16.08.1956, București)

Pictor. A studiat mai întâi ingineria la Politehnica din Dresda (1887–1889), luând în același timp lecții de desen și pictură cu Erwin Oehme, care, recunoscându-i înzestrarea artistică, îl sfătuiește să plece la Paris. Acolo lucrează în atelierul lui Jean Arman și se înscrie la Académie des Beaux-Arts. În 1892 intră în atelierul lui Gustave Moreau, unde va avea colegi pe Henri Matisse, cu care leagă o strânsă prietenie, pe Georges Rouault și pe Albert Marquet. Mai târziu frecventează clasa lui Puvis de Chavannes, de la care preia mai ales finețea desenului și strălucirea culorilor, fără a-i urma principiile estetice academizante. În 1904 se întoarce în țară și expune la Ateneul Român și la Saloanele Oficiale. Menține însă legătura cu Parisul, unde deschide mai multe expoziții personale, până în 1940. Expune la Bienala din Veneția în 1924, 1940 și 1942. Rămâne unul din cei mai prestigioși artiști moderni, păstrându-și întreagă ambiția de a fi un pictor „din toate timpurile”.

Pally, Zenaida

(1919, Soroca, Basarabia –

26.06.1997, București)

Mezzosoprană. Grecoaică la origine. A absolvit Conservatorul la București și a fost prim-solistă a Operei Române (debut 1945). A făcut numeroase turnee: Moscova (1962), Paris (1963), Atena (1963), Sofia (1969), Wiesbaden (1974), Stockholm (1975), Berlin (1975), Lausanne (1981), Lucerna (1981) interpretând roluri din repertoriul clasic, de pildă în *Carmen* de G. Bizet, *Aida* de G. Verdi, *Oedip* de George Enescu.

Pamfile, Tudor C.

(11.06.1883, com. Țepu, jud. Tecuci –

16.10.1921, Chișinău)

Folclorist. A absolvit Școala Militară la Iași și Școala de Ofițeri de Infanterie la București, apoi la Cladova, în Banatul Sârbesc. Sfătuit

Panaiteanu-Bardasare

Tudor Pamfile

G. Panaiteanu-Bardasare

de Nicolae Iorga și Ion Bianu, ale căror cursuri le-a audiat, a început să culeagă folclor din localitățile județului Tecuci și din Banatul Sărbesc. A absolvit apoi Școala de Ofițeri de Cavalerie la Târgoviște. A activat la Bârlad, în cadrul Regimentului 3 Roșiori. A luat parte la războiul balcanic cu gradul de căpitan. A scos împreună cu G.T. Kirileanu, la Bârlad, revista *Ion Creangă* (care tipărea un *Calendar*, ca și colecția Biblioteca Ion Creangă), a colaborat cu Weigand și Jan Urban Jarnik, furnizându-le material cules din Moldova. Este unul dintre fondatorii Societății de Folclor, la care au aderat N. Iorga, Ovid Densusianu, Simion Mehedintși, Ioan Bianu, G. Bogdan-Duică, George Enescu, Dan Simonescu, Sabin Drăgoi, Al. Tzigara-Samurcaș, Theodor Speranția, Gheorghe Ghibănescu, I. Popescu-Pogoneanu, Al. Lascarov-Moldovanu, Ion Cioacărlan. Lucrări: *Industria casnică la români*, 1909, Premiul Academiei Române; *Jocuri de copii*, 3 vol., 1906, 1907, 1909; *Cimitiruri românești*, 1908. În 1928 i s-a dezvelit un bust la Tecuci. Preotul și folcloristul Dumitru Gr. Furtună a scos revista *Tudor Pamfile* la Dorohoi, între 1923 și 1928.

Panaiteanu-Bardasare, Emanoil

(1850, Iași – 1935, Iași)

Pictor. Grec ca etnie. Nepot al lui Gheorghe P.-B. A absolvit Școala de Arte din Iași ca elev al unchiului său. Bursier al prințului Carol I la Berlin. A călătorit cu unchiul său la mănăstirile din Bucovina, pentru a face portretele ctitorilor (litografii). Au fost publicate: *Ștefan cel Mare, Alexandru* (fiul acestuia), *Ioan Huniade la picioarele fecioarei Maria*.

Panaiteanu-Bardasare, G(h)eorg(h)e

(1816, Burdujeni, jud. Suceava – 1900, Iași)

Pictor. Grec ca etnie. A absolvit Academia Regală din München ca elev al lui Wilhem von Kaulbach și Ferdinand Piloty. Este fondatorul Școlii de Arte Frumoase (1858) și al Pinacotecii de la Iași (1860, ambele cu

sprijinul lui Mihail Kogălniceanu). L-a avut elev pe Constantin D. Stahi și pe nepotul său, Emanoil. Ca pictor a lucrat acuarela și litografie. Lucrări: *Bătălia moldovenilor cu cavalerii teutoni, Peisajul în Bavaria, Portret de femeie, Franciscanul, Două surori, Hermiona Asachi* (fiica lui Gh. Asachi), *Vasile Lupu, Grigore Ghica*. Este legat de începuturile fotografiei în România Mică. A făcut fotografia lui Al.I. Cuza, aflată azi la Muzeul Unirii din Iași.

Panaiteescu-Perpessicius, Dimitrie

nume la naștere **Dimitrie Panait**

(21.10.1891, Brăila – 29.03.1971, București)

Istoric și critic literar. A fost student al Facultății de Litere din București, Secția de filologie modernă. În primul an de facultate a lucrat ca pedagog la pensionul Schewitz-Thieren. A luat parte la cursurile ținute de Ovid Densusianu, Nicolae Iorga, Ion Bianu, Ion Bogdan, Mihail Dragomirescu. În anul al treilea de facultate a primit o bursă lunară în urma unui concurs, iar cu sprijinul și recomandarea lui Ion Bianu, devine meditorator nepoților lui Ion Ghica. A debutat cu schița *Omidă – Din lumea celor care se târăsc*, o replică la volumul *Din lumea celor cari nu cuvântă* a lui Emil Gârleanu. Schița a fost semnată cu pseudonimul Victor Pribeagu. A debutat ca poet cu poezia „Reminiscență” în 1913, semnată cu pseudonimul D. Pandara. Semnează cu pseudonimul „Perpessicius” în *Cronica* (din 1915), revistă condusă de Gala Galaction și Tudor Arghezi. Mobilizat pe front, este rănit în 1916 și rămâne invalid de mână dreaptă. Profesor în mai multe localități ale țării, autor al unor apreciate manuale de literatură pentru liceu, elaborate împreună cu Al. Rosetti și Jacques Byck. A fost director general al Bibliotecii Academiei și director fondator al Muzeului Literaturii Române (1957) și al revistei *Manuscriptum*. Volumul *Scut și targă*, apărut în 1926, dezvoltă teme inspirate din experiența războiului și a vremurilor care au urmat. Lucrări: *Mențiuni critice*, vol. I–V (1928–1946); *Itinerar sentimental* (1932); *Dictando divers* (1940); *Jurnalul de lector* (1944), completat cu *Eminesciana. Mențiuni de istoriografie literară și folclor* (1948–1956); *Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor* (1957–1967); *Lecturi intermitente* (1971); *Eminesciana* (1971); *Patru clasici* (1974); *12 prozatori interbelici* (1980); *Scritori români*, vol. I–II (1989). Editează primele șase volume din *Opere* de M. Eminescu (1939–1969, antumele). Laureat al Premiului Național (1940) și al Premiului de Stat (1954). Membru titular al Academiei Române (1955).

Pană

Panaiteescu, P(etre) N.

(~ 1870, Iași - 1952, București)

Economist. Tată al lui Petre P.P. A absolvit Academia de Studii Comerciale la București. Admirator al lui Dimitrie Gusti, prieten cu C. Rădulescu-Motru, continuator al preocupărilor lui Theodor Burada. Director fondator al Școlii Superioare de Arte și Meserii (1906-1936), parte a proiectului lui Spiru Haret de modernizare a României. Școala avea 22 de ateliere cu specialitățile: tâmplărie, sculptură în lemn și ipsos, rotărie, modelărie, garaj de automobile, lăcătușerie, ajustaj, cazangerie, lipire oxi-acetilenică, forjă, tinichigerie, turnătorie în fontă și bronz, nichelaj și galvanoplastie, cizelaj, vopsitorie și tapiserie. Până în 1928 s-au mai adăugat atelierele de electricitate, croitorie și încălțăminte. În aceste ateliere au fost create adevărate opere ale artei tehnice sau plastice, precum partea mecanică a avionului lui Aurel Vlaicu și statuia poetului Mihai Eminescu pentru orașul Iași, operă a sculptorului Faur Ion Schmidt, maistru al școlii. S-a ocupat cu precădere de meserii tradiționale la români. Lucrări: *Însemnătatea economică a mocanilor în istoria Țării Românești*, 1936; *Le rôle économique et social des Tziganes au Moyen Âge en Valachie et en Moldavie*, 1937; *The Gypsies in Wallachia and Moldavia: A Chapter of Economic History*, 1941; *Răboiul - studiu de istorie economică și socială*, 1946; *The Gypsy Flower-Sellers of Bucarest*, 1948.

Panaiteescu, P(etre) P.

(13.03.1900, Iași - 14.11.1967, București)

Istoric și filolog. Fiu al lui Petre P.N. A absolvit Istoria la Universitatea din București. Slavist. Specializare la Cracovia și Școala Română de la Fontenay-aux-Roses. Profesor la Universitatea din București și rector în 1941. Arestat în 1945 ca membru PNT, acuzat de înclinații legionare, judecat în lotul Nichifor Crainic, Ion Petrovici, Petre Țuțea. Eliberat în 1946, a fost numit consilier tehnic la Muzeul Româno-Rus, grație lui Scarlat Callimachi (comunist, din vechea familie de boieri și domni Callimah, la origini boierii Călmașu), director al muzeului. Cercetător științific la Institutul de Istorie Nicolae Iorga. Lucrări: *Documentele Țării Românești. 1. Documentele interne 1369-1490*, 1938; *Manuscrisele slave din Biblioteca Academiei*, 1959; *Începuturile și biruința scrisului în limba română*, 1965. Membru fondator al Asociației Slavistilor din România, membru al Institutului pentru Studiul Europei Sud-Estice din München. Membru corespondent al Academiei Române (1934).

P. P. Panaiteescu

Scarlat Panaiteescu

Panaiteescu, Scarlat

(30.01.1867, Iași -

22.03.1938, Câmpulung Moldovenesc)

General de divizie. A absolvit școlile militare din Iași și București. A început Școala Politehnică la București și a absolvit la Sorbona Secția matematici. S-a specializat la Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau. Director al Serviciului Român de Geniu, șef al Serviciului Armament din cadrul Ministerului de Război. Profesor la Școala Militară de Artilerie și Geniu din București, apoi la Școala Superioară de Război din București și Facultatea de Științe din Iași. Lucrări: *Educațiunea militară a națiunii*, 1907; *Chestiuni de toponimie*, 1913; *Din istoria fortificațiilor*, 1914; *Documentarea cartografică în România*, 1921; *Turtucaia și războiul mondial*, 1924. Membru al Societății Geografice Române, al Comisiunii Monumentelor Istorice. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Pană, Gheorghe

(9.04.1927, Gherghița, jud. Prahova)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice la București. A intrat în PCR ca student. A fost activist la Comitetul Municipal de partid până în 1966, când a fost ales prim-secretar la Regionala de Partid Brașov. În 1968 a devenit membru al Consiliului Unității Socialiste, în 1969 membru al Consiliului de Stat și deputat în Marea Adunare Națională. Membru al CC al PCR, al Comitetului său Executiv și al Prezidiului Permanent al Comitetului Executiv, ocupându-se de secția de cadre. Membru al Consiliului de Apărare a țării din 1970 și al Comisiei Centrale pentru Comerț Exterior (1971). În 1977 s-a dus în Valea Jiului să medieze nemulțumirile minerilor și a fost sechestrat alături de Ilie Verdeț. A căzut odată cu regimul Ceaușescu.

Pană

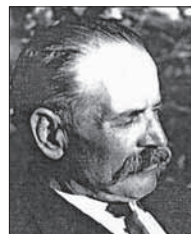
Gheorghe Pană

Sașa Pană

Nicolae Pandrea

Petre Pandrea

Pană, Sașa

nume la naștere **Alexandru Binder**

(8.08.1902, Dorohoi – 22.08.1981, București)

Poet. Teoretician al avangardismului. A scos revista *unu*, 1928. Grupul revistei era format din Tristan Tzara, Ilarie Voronca, Ștefan Roll, B. Fundoianu, Marcel Iancu. A lăsat poezie avangardistă: *Diagrame*, 1930; *Echinox arbitrar*, 1931; *Prozopoeme*, 1971; *Culoarea timpului*, 1977; proză: *În preajma mutărilor*, 1965, antologii: *Antologia literaturii române de avangardă*, 1969, și memorii: *Născut în '02*, 1973.

Pană, Zahu, prenume la naștere Zaharia

(21.08.1921, com. Beala de Sus, Cadrilater – 11.03.2001, Albany, New York)

Poet. Aromân. Venit în România în 1925, din Cadrilater. A absolvit Academia Comercială din București. Arestat în 1941 ca legionar. A fost grațiat în 1964 și a emigrat în SUA în 1965. Președinte al Asociației Foștilor Deținuți Politici cu sediul la New York. A colaborat la *Cuvântul românesc* din Canada. Lucrări: *Poezii din închisori*, 1982; *Cu acul pe săpun*, 1989; *Avanghispiri (Priveliști)*, 1996.

Pandrea, Nicolae

(22.09.1937, Dumbrăveni, jud. Vrancea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din București. Profesor al facultății pe care a absolvit-o. Contribuții la studiul vibrațiilor rigidului cu legături elastice în coordonate plücheriene cu aplicații la suspensia grupului motopropulsor al automobilelor. Membru al Comisiei de Acustică a Academiei Române, al Societății Inginerilor de Automobile din România. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Pandrea, Petre

nume la naștere **Petre Marcu**

(26.06.1904, Balș-Romanați – 8.07.1968, București)

Avocat și scriitor. Specialist în codul penal. Cumnat cu Lucrețiu Pătrășcanu. A studiat

la universitățile din Berlin, Paris, München, Heidelberg, Roma. A scris *Manifestul Crinului Alb* (1928) împreună cu Sorin Pavel și Ion Nistor, care a încheiat în jurul lui o grupare literară: Radu Stanca, Șt. Aug. Doinaș, Nicolae Balotă ș.a. Atașat de presă la Legația României din Berlin. A făcut închisoare în două reprize: 1945–1952 și 1958–1961. Lucrări: *Criminologia dialectică*, 1945; *Brâncuși. Amintiri și exegeze*, postum, 1976; *Garda de Fier. Jurnal de filosofie politică (memorii penitenciare)*, postum, 2001; *Soarele melancoliei. Memoarii*, postum, 2005. Cu prilejul centenarului nașterii scriitorului, Academia Română, Secția de filologie și literatură, a organizat o sesiune omagială.

Panfil, Vera

(15.08.1905, Ismail, azi în Ucraina – 9.12.1961, Chișinău)

Critic literar. A absolvit Academia Agricolă din Cluj (1927), obținând diploma de inginer-agronom. A fost un timp asistentă la Academia Agricolă din Cluj, apoi profesoară de botanică la școlile normale din Ploiești și București. În 1940 se stabilește la Chișinău. În anii războiului se evacuează la Buguruslan și, în calitate de colaborator științific la Institutul Științific Moldovenesc de Istorie, Limbă și Literatură, studiază creația clasicilor români și istoria relațiilor moldo-ruso-ucrainene, participă (împreună cu N. Corlăteanu, E.M. Russev, Gr. Adam ș.a.) la întocmirea unor dicționare, lucrări didactice pentru școala medie și cea superioară. După război, în 1946, se întoarce provizoriu la București, unde activează la Secția cultură a ambasadei sovietice, fiind unul din organizatorii Asociației Române de Prietenie cu URSS (ARLUS). Participă la înființarea Institutului Pedagogic de Limbă și Literatură Rusă Maxim Gorki din București, unde a fost șef de studii și a predat literatură. Inițiază la Sala Dalles din București primul ciclu de conferințe publice despre literatura rusă, la

Pann

care atrage, ca lectori, pe vechii cunoscuți din vremea colaborării la *Viața Românească*: Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Gala Galaction ș.a. Din 1949 se stabilește la Chișinău. Reia activitatea în domeniul criticii și istoriei literare, semnând în presa periodică o serie de articole și studii despre M. Eminescu, C. Negruzzi, C. Stamati, Al. Donici, A. Russo, V. Alecsandri, B.-P. Hasdeu, precum și despre creația scriitorilor contemporani: George Meniuc, Emilian Bucov, Liviu Deleanu, Ana Lupan, Samson Șleahu, Ariadna Șalari, Bogdan Istru, Ion Druță, strângând articolele în volumul *Pagini de critică și istorie literară* (1961). Între 1957 și 1961 scrie proză documentară, publicistică, abordând cu predilecție tema revoluționară: *Zorile libertății* (1957, 1967), *Roșcovana* (1959).

Pangal, Jean, în *România cunoscut ca Ioan Pangal*, probabil numele este un pseudonim de la pan-galic, simbol al vechii unități a celților (1893, Nisa, Franța – 14.10.1950, Lisabona, Portugalia)

Om politic. Mason (Ordinul Marelui Orient al Franței, care recunoaște în 1921 francmasoneria română, iar ea este redeşptată – după perioada 1848–1859 – în 1922 și este recunoscută ca independentă de Supremul Consiliu al Riturului Scoțian Antic și Acceptat în 1923). Mare proprietar de pământ (400 ha teren arabil și 500 ha pădure) în Franța. A absolvit Dreptul la Sorbona. Venit în România în 1914, a fost adeptul intrării României în război de partea Antantei (Anglia–Franța–Rusia). Numit secretar al Consiliului Național pentru Unitatea Românilor (în 1918), se întoarce la Paris și fondează ziarul *La Roumanie*, susținut de Take Ionescu. Revine în România în 1919 și fondează ziarul *Social-Țărănismul*, iar în 1920 Partidul Social Țărănesc, unit în 1922 cu Partidul Țărănesc și care produce în 1927 disidența lui Nicolae Lupu. A fost unul din intimii regelui Carol al II-lea și a sprijinit vizita reginei Maria în SUA (1926). Deputat liberal de Soroca (1927), delegat tehnic la Liga Națiunilor cu ținta propaganda românească în străinătate (1928). Șeful Direcției Presă și Informații în Guvernul Iorga (la Consiliul de Miniștri și, în același timp, la Ministerul de Externe, 1931–1932). Fruntaș al Uniunii Agrare (Argetoianu) din 1932, adept al unei guvernări dictatoriale. El a pus în adormire în 1938 masoneria română. Trimis de rege ambasador în Spania franchistă. Rechemat de Ion Antonescu în țară (1940), refuză să se întoarcă. Încearcă să medieze cu britanicii ieșirea României din război și

încheierea unei păci separate. A revenit în România pentru scurtă vreme în 1944, pentru a reactiva masoneria română, care a intrat din nou în adormire în 1948. I s-a retras cetățenia română în 1948. Membreu fondator al lojii masonice a românilor din emigrație, România Unită (1947). În 1950 a dus tratative cu Vaticanul pentru a produce un acord conform căruia pentru Biserica Ortodoxă nu catolicismul, ci comunismul este dușmanul principal. Distins de Franța cu Legiunea de Onoare și de Rusia cu gradul de Comandor al Ordinului Sf. Stanislav.

Pangică, Nicolae

(23.04.1914, Măldăeni, jud. Timiș – ? .10.1992, București)

Pilot. A urmat Școala de Subofitieri de Infanterie de la Brașov, pentru ca, în 1935, să continue studiile militare la Școala Specială de Artilerie – armament de însoțire. La Centrul de Instrucție al Aeronauticii s-a specializat în fotogrametrie. A absolvit apoi Școala Civilă de Pilotaj Mircea Cantacuzino la București și Școala de Parașutiști (1941). A înființat, în timpul războiului, primul batalion de parașutiști al armatei române. De asemenea, a pus bazele parașutismului sportiv în România, redactând și reglementările după care s-a condus. El a realizat prima parașută sanitară din România. A fost distins cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur; Ordinul Steaua RSR, clasa a V-a, pentru fapte de arme săvârșite în războiul împotriva Germaniei fasciste (1971); Medalia Virtutea Militară clasele II și I; Medalia Virtutea Ostășească, clasa a II-a, conferită pentru faptele de arme pe câmpul de luptă împotriva trupelor hitleriste; Medalia Virtutea Ostășească, clasa I (1965); Medalia Eliberarea de sub jugul fascist pentru fapte de arme contra trupelor germane (1967).

Pangratti, Ermil

(1864, Iași – 1931, București)

Inginer și matematician. Familie de origine italiană. Mason. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. Conservator ca opțiune politică, a fost ministru al Lucrărilor Publice (1912). Traian Lalescu i-a fost elev. Primul rector al Universității din București, căreia i-a donat biblioteca sa. Lucrări despre învățământul tehnic și istoria științei românești. O stradă din București îi poartă numele.

Pann, Anton, nume la naștere

Antonie Pantaleon-Petroveanu

(1796, Sliven, Bulgaria – ? .11.1854, București)

Poet și muzician. A fost cântăreț de biserică și profesor de muzică la școala românească

Pantazi

Anton Pann

Șerban Papacostea

Victor Papacostea

din Șcheii Brașovului. Din 1843 a devenit proprietar de tipografie. A tipărit lucrări de cult și lucrări proprii, de teorie muzicală: *Gramatica melodică*, 1843. Preferința sa a mers către culegerea cântecelor de lume: *Îndreptătorul bețivilor*, și a poeziilor și poveștilor populare: *Poezii populare*, 1846; *Culegere de proverburile sau Povestea vorbită*, 1847; *Nezdrăvăniile lui Nastratin Hoge*, 1853; *Culegere de povești și anedote*, 1854. A rămas cunoscut pentru prelucrarea originală a motivelor orientale și balcanice. A compus muzica pentru poezia „Un răsănit” de Andrei Mureșanu, cunoscută azi sub numele „Deșteaptă-te române” și devenită imnul național al României după 1989. În Casa Mureșenilor din Brașov se află singurul portret al lui Anton Pann desenat chiar în timpul vieții autorului.

Pantazi, Emanoil

(13.12.1870, Galați – 19.04.1942, București)

Jurist român. A absolvit Dreptul la București. A fost avocat în Baroul de Ilfov. A fost unul dintre membrii fondatori ai Unității Culturale a Tuturor Românilor. A făcut parte din Adunarea Deputaților (1899–1900). Președinte al Consiliului Juridic al Ministerului de Externe, expert juridic pentru România la Conferința de la Haga (1929–1930). Președinte ori administrator la mai multe întreprinderi industriale ori administrative. Membru al Consiliului Societății Legislative Comparate din Paris. Membru de onoare al Academiei Române (1929).

Papacostea, Cezar

(6.06.1886, Moloviște, Macedonia – 5.07.1936, Brăila)

Scriitor și traducător. Aromân ca etnie. Frate cu Petre și Victor P. A absolvit Dreptul la București, dar și-a luat doctoratul în Litere și Filosofie. A predat greaca, latina și germana la diverse licee, apoi la Universitatea din Iași. A fost director general al învățământului secundar și superior din

Ministerul Educației. Prieten cu Gheorghe Brătianu. Lucrări: *Gramatica limbii latine. Morfologia, sintaxa și noțiuni de stilistică pentru clasele IV-V liceale*, 1929; *Noțiuni elementare de limbă elenă pentru clasa a IV-a de liceu*, 1929; *Evoluția gândirii la greci; Filosofia antică în gândirea lui Eminescu*. Membru corespondent al Academiei Române (1935).

Papacostea, Petre

(1893, Moloviște, Macedonia – 1969, București)

Jurist. Aromân. Mason. Frate al lui Cezar și Victor P., tată al lui Șerban P. A absolvit Dreptul la București. A fost secretarul politic al generalului Al. Averescu (fondator al Partidului Poporului) și director general al Poștei Române. A organizat, împreună cu Gheorghe Brătianu, manifestații ale Frontului Constituțional, care încerca să se împotrivească camarilei regale. Au apărut, în ziarul Partidului Poporului, *Îndreptarea*, mai multe articole virulente împotriva acestui grup format în jurul regelui. A făcut închisoare (1952–1954, după fiul său), și numai prietenia cu Petru Groza a dus la eliberarea sa atât de rapidă.

Papacostea, Șerban

(25.06.1928, București)

Istoric. Aromân. Fiu al lui Petre P. și nepot al lui Cezar și Victor P. A absolvit Litere și Filosofie și Istorie-Geografie la București. Cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga din București și director al lui (din 1990). După 1948 a fost deportat într-un lagăr de muncă forțată la Canalul Dunăre-Marea Neagră, eliberat în 1952, când a fost arestat tatăl său. Lucrări: *Olenia sub stăpânirea austriacă, 1718–1739*, 1971; *Geneză statului în evul mediu românesc. Studii critice*, 1988; *Românii în sec. XIII. Între cruciadă și Imperiul Mongol*, 1994. Din 1995 este membru al Academiei Ligure de Științe și Litere din Genova (1996). Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Papahagi

H. Papadat-Bengescu

Al. Papadopol-Calimah

Marian Papahagi

Papacostea, Victor

(1900, Moloviște, Macedonia – 1962, București) Istoric. Frate cu Cezar și Petre P. A absolvit Istoria la Universitatea din București. Fondator și director al Institutului de Balcanologie de la București. Liberal, prieten cu Gheorghe Brătianu. Subsecretar de stat în guvernele Sănătescu și Rădescu. Arestat și trimis la Sighet (1950–1955, 1957–1958).

Papadat-Bengescu, Hortensia

(8.12.1876, Ivesți, jud. Galați – 5.03.1955, București)

Prozatoare. Fiică a generalului Bengescu și soție de magistrat, avea o educație aleasă. A frecventat cenaclul Sburătorul al lui E. Lovinescu, a publicat cronici literare, teatrale, muzicale, plastice la *Viața românească*, *Sburătorul*, *Vremea*, *Adevărul literar și artistic*. Este considerată întemeietoarea romanului românesc de analiză: *Ape adânci*, 1919; *Femeia în fața oglinzii*, 1921; *Concert din muzică de Bach*, 1927; *Drum ascuns*, 1933 ș.a. A scris și teatru: *Bătrânul*, 1920; *Medievala*, 1930. A primit Marele Premiu al Societății Scriitorilor Români, 1936, și Premiul Național pentru proză, 1946.

Papadopol-Calimah, Alexandru

(15.01.1833, Tecuci, județul Galați – 18.06.1898, Tecuci)

Istoric, publicist și om politic. Bunic după mamă a fost Scarlat Callimah Voevod, care a domnit în Moldova și în Țara Românească și se trăgea din mazilul basarabean Vasile Călmașul. Numele familiei a fost grecizat, sub forma Callimaki, de Ioan Teodor Călmașul, care a domnit în Moldova între 1758 și 1761. Se înrudea cu Scarlat Callimachi, al cărui bunic fusese tot voievod. Ministru de Externe și ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice. A participat din tinerețe la lupta pentru unirea Principatelor Române. Ministru de Externe în Guvernul Nicolae Kretzulescu de la 17 octombrie 1865 la 11 februarie 1866. Ministru al Cultelor și Instrucțiunii

Publice în Guvernul Dimitrie Ghica. La 7 aprilie 1886 a fost numit membru al unei comisii înființate pentru a se ocupa de exploatarea științifică a sitului arheologic de la Cucuteni. Din același an au apărut, de sine stătătoare, „Memoriile Secțiunii Istorice”, iar în deceniile următoare a fost realizată inventarierea și catalogarea documentelor Academiei. A pus, pentru prima oară, la îndemâna cititorilor, opera literară a lui Costache Negri. A publicat studii despre limba română, printre care, în 1855, cel intitulat *Limba românească*, unde a luat apărarea limbii populare. Lucrări: *Curtea de Casație în Franța* (1862); *Reglementul pentru serviciul Curții de Casație din Franța* (1862); *Dioscoride și Lucius Apuleius (Botanica daco-getică, 1879); Despre Nicolae Mavrocordat Exaportul și despre activitatea sa politică și literară* (1884); *Cuvânt despre expediția lui Igor Sveatoslavici, principele Novgorodului Nordic contra Plovților sau Cumanilor. Traducere și note* (1885); *Despre Gheorghe Ștefan Voivod, Domnul Moldovei (1653–1668)* (1886); *Generalul Pavel Kisseleff în Moldova și Țara Românească, 1829–1834, după documente rusești* (1887); *Notiță istorică despre orașul Botoșani* (1887); *Notiță istorică despre Bârlad* (1889); *Sofia Paleolog, nepoata împăratului Constantin XII Paleolog și Domnița Olena, fiica Domnului Moldovei, Ștefan cel Mare, 1472–1509* (1895); *Un episod din istoria tipografiei în România* (1896); *Din scrierile lui Alexandru Papadopol-Calimah*, publicate de fiul său (1908). Membru titular al Societății Academice Române din 1876. Vicepreședinte al Academiei Române (1885–1886), vicepreședinte al secțiunii istorice a Academiei Române (1885–1891, 1892–1894).

Papahagi, Marian

(14.10.1948, Rm. Vâlcea – 18.01.1999, Roma)

Critic literar. Familie aromânească, în descendența lui Tache P. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Italiană la Universitatea din Roma. Specializare la Coimbra, Portugalia. Profesor și rector la Universitatea

Papahagi

din Cluj. Director la Accademia di Romania din Roma (din 1997). A scris lucrări de teorie literară și comparatism: *Exerciții de lectură*, 1976; *Eros și utopie*, 1980; *Intellectualitate și poezie*, 1976; *Studii despre lirica lui Ducento*, 1981; *Critica de atelier*, 1983; *Cumpănă și semn*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1991. A lucrat la dicționarul *Scriitori români*, vol. I, A-D, 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor, vol. II, D-L, 1998, coordonat de Mircea Zăciu.

Papahagi, Pericle

(20.10.1872, Avdela, Grecia – 20.01.1943, Silistra, Bulgaria)

Filolog și folclorist. Aromân. Frate cu Tache P. A început studiile în comuna natală și le-a continuat la București. A studiat la Leipzig, unde și-a luat doctoratul în litere. A fost profesor la licee din Salonic și Giurgiu, apoi profesor și director al liceului din Silistra, precum și profesor la Facultatea de Litere și Filosofie din București. A condus Seminarul de dialectologie și folclor românesc. A reeditat lucrările lui Cavalioti, Ucuta și Daniil; a publicat *Gramatica aromână sau macedo-română* a lui M. Boiadji; a îngrijit *Studii istorice asupra Peninsulei Balcanice* de Ioan Caragiani. Aceste lucrări, devenite rare, sunt veritabile monumente de limbă, de importanță capitală pentru filologia și lingvistica românească. S-a preocupat, mai cu seamă, de istoria, geografia, etnografia și folclorul macedo-românilor. Și-a extins cercetările și asupra meglenoromânilor. A fost preocupat de toponimele balcanice și de relațiile culturale aromânești. Deosebit de interesante rămân în literatura de specialitate numeroasele sale etimologii. Sub egida Academiei Române a publicat cel mai bogat material folcloric cules din aproape toate provinciile locuite de aromâni. Lucrări: *Din literatura populară a aromânilor*, 2 vol. (1900); *Românii din Meglenia. Texte și glosar* (1900); *Meglenoromânii. Studiul etnografico-filologic*, 2 vol. (1902); *Graie aromâne* (1905); *Basme aromâne și glosar* (1905); *Scriitori aromâni din sec. XVIII* (1909); *Din trecutul cultural al aromânilor* (1912); *Poesia instrăinării la aromâni* (1912); *Antologie aromânească* (1922); *Numiri etnice la aromâni* (1925); *Urme românești în toponimia Peninsulei Balcanice* (1925); *Macedoromânii sau aromânii* (1927); *Din dicționarul dialectului aromân, general și etimologic* (1947); *Latina vulgară* (1921); *Din epoca de formațiune a limbii române* (1923); *Dispariții și suprapuneri locale* (1926); *Etnografie lingvistică română* (1926); *Introducere în filologia romanică. Cu privire specială asupra limbii române* (1930); *Aromânii. Grai-Folclor-Etnografie. Cu o introducere istorică* (1932). Membru corespondent al Academiei Române (1916).

Papahagi, Tache

(20.10.1892, Avdela, azi Grecia – 17.01.1977, București)

Folclorist și dialectolog. Frate cu Pericle P. A absolvit Literale la București. A fost profesor la Universitatea din București. A lăsat *Dicționarul dialectului aromân general și etimologic*, 1963; *Images d'ethnographie roumaine (Imagini de etnografie românească)*, 3 vol., 1928–1934); *Graiul și folclorul Maramureșului*, 1925; *Paralele folclorice greco-române*, 1944.

Papanace, Constantin

(15.09.1904, Veria, Macedonia – 7.04.1984, Sola, Italia)

Economist. Aromân. A studiat la Salonic și București, unde a absolvit Academia Comercială. L-a cunoscut pe Corneliu Zelea Codreanu la închisoarea Văcărești, în 1930, ambii arestați. Luptător pentru drepturile aromânilor, puse în primejdie de bulgari în Cadrilater. A fondat publicațiile: *Graiul* (1932), *Bucium* (1933) și *Armatolii* (foaie de luptă aromânească, în 1940, împreună cu profesorul Nicolae Caranica și cu medicul Ionel Zeana). Căpetenie a Tineretului Legionar Macedonean. Deputat pe listele partidului Totul Pentru Țară (1937). Subsecretar de stat la Ministerul Finanțelor (1940). A fost în divergență față de Horia Sima și s-a retras în Italia în 1944, dar a rămas legionar ca opțiune până la sfârșitul vieții. Lucrări: *Reflecții asupra destinului istoric și politic al aromânilor*, 1947; *Destinul unei generații, împreună cu Nae Ionescu*; *Orientări pentru legionari*, 1952; *Fermentul aromân (macedo-român) în sud-estul european*, 1959; *Geneza și evoluția conștiinței etnice la macedo-români*, 1965; *Evoluția Mișcării legionare după arestarea și asasinarea Căpitanului*, 1977.

Papană, Alexandru Constantin

(1908, Iași – după 1946, California)

Pilot. A absolvit Școala Pregătitoare de Ofițeri de Aviație de la Cotroceni, comandată de Gheorghe Negrescu. Participă constant la campionatele naționale de bob de la Sinaia, obținând titlul în 1928, apărut cu succes în anii următori, când a cucerit locul I la dublu la Jocurile Olimpice de Iarnă de la Salt Lake City, 1932. A obținut, de asemenea, titluri naționale la motociclism și tenis. A pilotat (1931) avionul IAR la 6 000 m, din care a sărit cu parașuta Smaranda Brăescu (record național absolut și record mondial feminin). În 1935 a realizat în premieră raidul aerian București–Tel Aviv împreună cu Alexandru Popișteanu. A participat în 1936, la Los Angeles, la National Air Races, un campionat mondial neoficial, unde a obținut locul I atât

Papilian

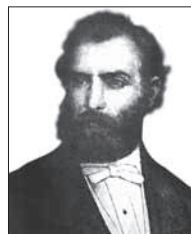
Constantin Papanace

Alexandru C. Papană

Victor C. Papilian

Alexandru Papiu-Iliarian

la acrobație, cât și la regularitate. A urmat locul I în cursa Miami-Havana, devenind campionul celor două Americi și obținând consacrarea definitivă ca unul dintre cei mai buni aviatori din lume. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial este instructor de zbor în SUA, California. Premiul Național al Sporturilor.

Papană, Victor

(17.06.1888, Galați - ?08.1956, Cluj)

Medic, scriitor și muzicolog. Profesor de anatomie la Universitatea din Cluj. A scris studii, manuale și tratate de specialitate. A fost și directorul Operei Române din Cluj, membru fondator al Filarmonicii Gheorghe Dima din Cluj, pe care a și condus-o. A înființat Asociația Scriitorilor Români din Ardeal și Banat (1936). A condus revista *Luceafărul* (1941-1945), Sibiu. A publicat lucrări de specialitate: *Anatomia omului*, 2 vol.; romane: *Ne leagă pământul*, 1926; *În credința celor șapte sfeșnice*, 2 vol., 1933; culegeri de nuvele: *Generalul Frangulea*, 1925; *Sufletul lui Faust*, 1928; *Nuvele oltenesti*, 1946; piese de teatru: *Teatru*, 1945, memorii: *Aminări din teatru*, 1968.

Papazoglu, Dimitrie

(28.03.1811, București - 5/17.08.1892, București)

Locotenent-colonel, istoric. La origini, se trăgea din Constantin Slătineanu (de la Slatina), poreclit de otomani Papazoglu, adică „cel credincios”. Tatăl său a cumpărat numeroase livezi în jurul Bucureștiului, pe pământul cărora s-a extins orașul. A urmat Școala Imperială la Brașov, unde familia fugise la 1821, odată cu intrarea turcilor în oraș. Știa germană, maghiară și engleză. A studiat apoi la Budapesta și Viena. Revănit la 16 ani la București, a luat lecții de gravură de la Jaquin, executând mai multe stampe (Gheorghe Lazăr, Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Uciderea lui Bimbașa Sava, Focul de la București de la 1847). A intrat

în armată în 1830, de la întemeierea ei, și a organizat-o. S-a ocupat de stingerea incendiului din 1847, a avut comanda unităților dislocate în țară. A demisionat în 1885 ca maior după ce fusese înaintat în grad cu prilejul reorganizării armatei din 1884. A făcut planșe litografice, a făcut cercetări istorice pe la mănăstiri, a înființat chiar și un muzeu care-i purta numele în București. A scris *Istoria fondării orașului București*, 1891, o carte plină de savoare, unde orașul apare în perspectiva timpului, cetate peste cetate, întocmai ca Troia.

Papilian, Alexandru

nume la naștere: Sandu Stoichiță

(27.03.1947, Paris)

Scriitor. Nepot al lui Victor C.P. A absolvit Academia de Științe Economice la București. Plecat în Franța, conduce Secția în limba română la Radio France International. Lucrări: *Miceli*, 1981; *Pricini de iubire*, 1981; *Capricii*, 1983; *Les Grands Traductions*, 1990; *Ex*, 1993; *Paharul cu muște*, 1997; *Le bien que je n'ai pas fait*, 2002.

Papilian, Victor C.

(17.06.1888, Galați - 15.08.1956, Cluj)

Medic, muzician, scriitor. Fiu al unui medic militar și general, Constantin P., și bunic al lui Alexandru P. A absolvit Conservatorul la București și a fost violonist în Orchestra Ministerului Instrucțiunii Publice. Apoi a absolvit Medicina, tot la București, ca elev al lui Francisc Rainer. A fost director al Institutului de Anatomie al Facultății de Medicină de la Universitatea din Cluj și creator al cercetării în acest domeniu la Cluj, decan al Facultății de Medicină și director al Filarmonicii din Cluj. Pus pe liber de la catedră în 1947, arestat în 1950 pentru faptul de a fi devenit greco-catolic (în 1948), a făcut 10 ani de închisoare. Lucrări: medicale - *Anatomia scoarței lobului frontal*, 1916; *Manual practic de disecție*, 1923; *Tratat elementar de anatomie descriptivă și topografică*, 1928;

Papiu-Ilarian

Anatomia Omului, vol. I: *Aparatul locomotor*; *Anatomia Omului*, vol. II: *Splahnologia*; literatură – *Amintiri din teatru*. 1968; *De dincolo de râu. Nuvele ardelenesti*, 1938; Fondator și președinte al Asociației Scriitorilor Români din Ardeal (1936); întemeietor și președinte al Societății Române de Antropologie din Cluj; membru al Societății de Biologie și Societății de Antropologie din Paris. Meritul Muncii pentru Învățământ, clasa I. Facultatea de Medicină din Sibiu îi poartă numele.

Papiu-Ilarian, Alexandru
nume la naștere **Alexandru Pop**
(27.09.1827, Bezded, jud. Sălaj –
23.10.1877, Sibiu)

Jurist, istoric, lingvist. Greco-catolic. Frate cu Ioan P.-I. Ministru român din Transilvania, unul din principalii organizatori ai revoluției de la 1848. În anul școlar 1843–1844 a învățat la liceul din Blaj, unde l-a avut profesor pe Simion Bărnuțiu. Ulterior s-a mutat la liceul piariștilor din Cluj, pe care l-a absolvit în 1847. A fost unul dintre organizatorii și conducătorii revoluției române de la 1848 din Transilvania. A participat la Adunarea Națională de la Blaj din 18/30 aprilie 1848 și la cea din mai 1848. Între iulie și august 1848 a fost comisar al Propagandei în județul Dâmbovița. După o scurtă perioadă în care a deținut funcția de inspector al școlilor din Cercul Blaj, pleacă la Viena, unde, până în 1852, urmează cursuri juridice la universitate. Între 1852 și 1854 își continuă studiile la Universitatea din Padova, pe 10 ianuarie 1854 reușind să obțină titlul de doctor în Drept. Între 1855 și 1858 ocupă o catedră la Facultatea Juridică din Iași, unde predă dreptul penal și inaugurează cursul de statistică generală a Europei. În 1862 a fost numit procuror de secție la Curtea de Casație din București. A fost primul român transilvănean care a intrat într-un guvern de la București: între octombrie 1863 și ianuarie 1864 a fost ministru de Justiție în Guvernul Kogălniceanu, legându-și numele de o reformă importantă (secularizarea averilor mănăstirești). A fost primul președinte al Societății Transilvania, pe care a condus-o între 1867 și 1874. Lucrări: *Istoria românilor din Dacia Superoară*, vol. I–II, Viena, 1851–1852; vol. III, editat după manuscris de Ștefan Pascu, Sibiu, 1943; *Tezaur de monumente istorice pentru România*, vol. I–III, 1862–1864; *Memorandum despre raporturile românilor cu nemții, cu slavii și cu ungurii. Independența constituțională a Transilvaniei*, 1870; *Relațiunea despre manuscrisele lui Budai Deleanu*, 1872; versiunea latină a lucrării *Descriptio Moldaviae* a lui Dimitrie

Cantemir, sub auspiciile Academiei Române. Membru titular al Societății Academice Române din 1868, primul care a rostit un discurs de recepție în acest for.

Papiu-Ilarian, Ioan

(29.08.1836, Uifalău Săsesc, azi Corvinești, jud. Bistrița-Năsăud – 5.09.1902, Gherla)

Pedagog, preot, poet. Frate cu Alexandru P.-I. A studiat Teologia la Viena. Profesor de română, latină și greacă la liceul din Năsăud, apoi preot al penitenciarului din Gherla și director al tipografiei diecezane. A publicat proză și versuri în *Foaie pentru minte, inimă și literatură*, *Familia*, *Sionul românesc* (Viena), *Aurora românească* (Pesta) ș.a. Autor de manuale școlare: *Abecedarul pentru școalele confesionale*, 1874; *Gramatica limbii române pentru școalele inferioare*, 1893; *Legendariu sau carte de citit pentru școalele confesionale*, 1895.

Papp, Ioan P.

(6.08.1878 – 10.04.1959, Cluj)

Jurist. A absolvit Dreptul la Budapesta. Președinte al Curții de Apel Cluj-Sibiu. Preocupat de aspectele juridice ale trecutului Transilvaniei. Lucrări: *Cărțile funduare. Colecție de legi, regulamente, ordonanțe și formulare*, 1922, în colaborare; *Procesul Memorandumului românilor transilvăneni*, 1993–1994; *Instaurarea justiției românești în Ardeal*, 1945; *Codul de procedură civilă a Transilvaniei*, 6 vol., 1925–1926. Membru de onoare al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Papu, Edgar

nume la naștere **Edgard I. Pappu**

(13/26.09.1908, București –
30.03.1993, București)

Eseist și istoric literar. Evreu ca etnie. A absolvit Literele și Filosofia la București. S-a specializat la Viena și Roma. A făcut închisoare (1961–1964) pentru că păstrase legături epistolare cu Mircea Eliade, Eugen Ionescu ș.a. Discipol al lui Tudor Vianu, profesor la Institutul de Istoria Artelor din București. A scris sinteze în care se ocupă de locul literaturii și culturii române în universalitate: *Răspântii – forme de viață și cultură*, 1936; *Artă și imagine*, 1939; *Soluțiile artei în cultura modernă*, 1943; *Călătoriile Renașterii și noi structuri literare*, 1967; *Evoluția și formele genului liric*, 1968; *Fețele lui Ianus*, 1970; *Arta și umanul*, 1974; *Din clasicii noștri. Contribuții la ideea unui protocronism românesc*, 1977; *Barocul ca tip de existență*, 1977; *Existența romantică, schiță morfologică a romantismului*, 1980; *Orizonturi la început de veac*, 1982;

Parhomovici

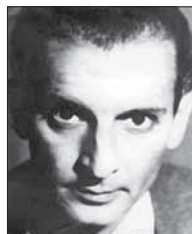
Dimitrie Pappazoglu

Edgar Papu

Pavel Parasca

Miron Radu Paraschivescu

Despre stiluri, 1986; *Excurs prin literaturile lumii*, 1990. A primit Premiul special al Uniunii Scriitorilor pe 1978 pentru întreaga activitate. Membru post-mortem al Academiei Române (din 2006).

Parasca, Pavel

(8.07.1939, Brânzenii Vechi, Basarabia)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea de Stat din Chișinău. A fost redactor științific la Enciclopedia Sovietică Moldovenească (1967–1970), cercetător științific la Institutul de Istorie al Academiei de Științe din Moldova, la Catedra de științe umaniste a Conservatorului din Chișinău, șef al Catedrei de istoria românilor la Universitatea de Stat din Chișinău, profesor la Catedra științe umaniste a Universității Libere Internaționale din Chișinău, apoi decan al Facultății de Istorie și Relații Internaționale a aceleiași instituții (1997–2007). În aceeași perioadă a fost vicepreședinte, apoi președinte al Asociației Istoricilor din Republica Moldova (1991–1993). Contribuții în domeniul istoriei politice a Moldovei medievale, a contextului internațional în care s-a constituit și s-a afirmat Țara Moldovei (secolul al XIV-lea – mijlocul secolului al XV-lea). Lucrări: *Constituirea statelor medievale românești* (1996), *La obârșia Mitropoliei Țării Moldovei* (2002), *Politica externă și relațiile internaționale ale Țărilor Române în epoca medievală* (2005), *Domnii Țării Moldovei. Studii* (2005, în colaborare), *Istoria Românilor. Epoca antică și medievală*. Manual pentru clasa a X-a de liceu (2002, în colaborare).

Paraschivescu, Miron Radu

(2.10.1911, Zimnicea, jud. Teleorman – 17.02.1971, București)

Poet și traducător. A absolvit Literele și Filozofia la București. A colaborat la revistele antebelice de stânga (*Cuvântul liber*, *Reporter*, *Era nouă*), a scris poezie parabolică, unde aparent accentul cade pe culorile tari, limba argotic și pitoresc, în realitate acesta fiind

doar decorul unor trăiri profunde: *Cântice țigănești*, 1941; *Declarația patetică*, 1934–1948; *Laude și alte poeme*, 1959; *Tristețe*, 1968. A scris și proză, comedii polițiste. A tradus din San Juan de la Cruz, Charles Peguy, Max Elskamp, Rainer Maria Rilke, Federico García Lorca, Robert Desnos, Arthur Rimbaud, Louis Aragon, André Malraux, A.S. Pușkin, Maxim Gorki, Giuseppe Ungaretti.

Paraschivoiu, Ion

(8.10.1942, com. Ceauru, jud. Gorj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Aerospațiale la Institutul Politehnic din București ca elev al lui Elie Carafoli. A plecat în Canada (1976) și a lucrat în cercetare la Institutul de Cercetări Hidro din Québec. În prezent profesor la École Polytechnique din Montréal în specialitatea aeronautică. Contribuții în domeniul aerodinamicii și dinamicii subsonice. Deține patentul pentru aripă de zbor cu geometrie variabilă (1973, România). Este preocupat și de performanțele românilor din afara granițelor, de păstrarea contactelor cu cercetarea românească. Membru și președinte al ARA (Academia Româno-Americană). Lucrări: *Wind turbines*, 2002; *Aérodynamique subsonique*, 2003; *Wind Turbine Design: With Emphasis on Darricus Concept*, 2004. Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice din Chișinău, al Universității Politehnice din București, Premiul de Excelență al Școlii Politehnice din Montréal, 1987.

Parhomovici, Iosif M.

(1846, Poltava, Ucraina – ?01.1932, Chișinău)

Teolog. Ucrainean ca etnie. A absolvit Seminarul Teologic la Chișinău și Academia Teologică la Kiev. Profesor la Seminarul Teologic din Chișinău. Lucrări: *Viața și activitatea arhiepiscopului Pavel*, *Viața și activitatea arhiepiscopului Serafim*, *Șchiță istorică asupra misiunii antichismatice și antisectante din eparhia Chișinăului de la 1813 până la 1910*.

Parhon

Ion Paraschivoiu

C. I. Parhon

Parhon, C(onstantin) I.

(15.10.1874, Câmpulung Muscel – 9.08.1969, București)

Medic endocrinolog și neuropsihiatru. Familie originară din Ținutul Secuiesc. A studiat la Facultatea de Medicină din București (1893–1900), obținând titlul științific de doctor în medicină. Profesează ca medic la Spitalul Rural Rallet din județul Dâmbovița (1901–1902) și apoi medic secundar la spitalul Pantelimon (1903–1909). În această perioadă devine docent al clinicii de boli nervoase din București (1903), urmând și un stagiul de perfecționare la München (1906). Devine medic primar la ospiciul Mărcuța (1909–1912). Este angajat apoi în învățământul superior ca profesor universitar de neurologie și psihiatrie la Facultatea de Medicină din Iași (1913–1933) și de clinică endocrinologică la Facultatea de Medicină din București (1933–1940 și 1944–1958). În calitate de militant socialist a fost influențat, după propriile afirmații, de operele lui Karl Marx. A fost unul dintre fondatorii Partidului Muncitoresc, un grup politic efemer, care a fuzionat cu Partidul Țărănesc în 1919. La scurtă vreme după fuziune s-a separat împreună cu un grup și a devenit susținător al Partidului Comunist din România (PCR). În primăvara anului 1944 este primul semnat al memoriului-protest al intelectualilor pentru ieșirea României din coaliția militară fascistă. Devine președinte al ARLUS (1944–1967). Din 1946 și până în 1961 a fost ales în continuu deputat în Adunarea Deputaților și apoi în Marea Adunare Națională. A îndeplinit funcția de președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române (șeful statului) în perioada 13 aprilie 1948–2 iunie 1952. A mai făcut parte dintr-un comitet interimar prezidențial format din cinci membri (alături de Mihail Sadoveanu, Ștefan Voitec, Gheorghe Stere și Ion Niculi) între 30 decembrie 1947 și 13 aprilie 1948. În paralel cu activitatea didactică, își continuă și activitatea

profesională ca director al spitalului Socola din Iași (1917–1930) și apoi al Institutului pentru Bolile Nervoase, Mentale și Endocrinologice din București (1930–1940). Este fondatorul revistei Societății Române de Endocrinologie, *Acta Endocrinologica*, în 1938. A fost membru în colegiul de redacție al revistelor *Folia neurobiologica* și *Revue française d'endocrinologie*. În iunie 1952 a renunțat la activitatea politică, dedicându-și restul vieții activității de cercetare științifică. Ulterior a devenit director al Institutului de Endocrinologie (1949–1957) și al Institutului de Geriatrie (1952–1957). Lucrări: *Secrețiile Interne* (1909) – prima carte de endocrinologie din lume, scrisă în colaborare cu Moise Goldstein; *Manual de endocrinologie* (3 vol., 1945–1949) – în colaborare cu Moise Goldstein și Ștefan Milcu; *Bătrânețea și tratamentul ei* (1948); *Biologia vârstelor* (1955); *Opere alese* (5 vol., 1954–1962). Este membru titular al Academiei de Medicină din București (1935), membru de onoare al Academiei de Științe Medicale (1969), membru fondator al Societății de Anatomie din București, al Societății de Biologie, al Societății Române de Neurologie, Psihiatrie, Psihologie și Endocrinologie. În 1946, regele Mihai fondează Institutul de Endocrinologie, sub numele de C.I. Parhon. A fost ales membru al academiilor de științe ale URSS, R.P. Bulgaria, R.P. Ungară și RDG, al societăților de endocrinologie din Paris, Moscova și Praga, al Societății Estoniene de Neurologie, al mai multor societăți din Paris (de neurologie, de psihiatrie, de medico-psihologie și al Societății Medicale a Spitalelor). În 1948 a fost ales Doctor Honoris Causa al Universității Caroline din Praga. Erou al Muncii Socialiste. În 1939 devine membru titular și președinte de onoare al Academiei Române.

Parteni, Cezar Antoni

(23.06.1900, Iași – 13.12.1956, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. Specialist în mașini electrice. Profesor la Politehnica din Iași, unde a fost și rector, la aceea din București și la Craiova. A organizat laboratoarele celor trei institute politehnice. A studiat funcționarea mașinilor asincrone la încărcări nesimetrice și a transformatoarelor antirezonante. A făcut cercetări asupra modificărilor pe care le antrenează orice schimbare a lungimii întrefierului. A fost înlăturat din învățământ și s-a sinucis. Lucrări: *Comportarea mașinilor electrice la unda de șoc*, în colaborare cu Ion S. Antoniu; *Curs de mașini electrice speciale (Curent alternativ)*; *Curs de mașini electrice spe-*

Paskievici

cială (*Curent continuu*), toate postum, 1957. La Iași i s-a dezvelit un bust (2011).

Pascaly, Mihail

(1830, București – 30.09.1882, București)

Actor, regizor, director de teatru, profesor, traducător, autor dramatic și publicist. Grec la origine. Și-a început cariera în trupa lui Costache Caragiali și a continuat cu Matei Millo. Și-a întemeiat propria trupă, căreia a încercat să-i asigure un repertoriu scriind și traducând piese de teatru. A colindat prin toate spațiile locuite de români, încercând să promoveze un mesaj cultural care să releve unitatea spiritului românesc. Mihai Eminescu și-a început cariera ca suflor în această trupă. A fost animator al vieții teatrale românești promovând repertoriul universal (Shakespeare, Dumas, Vigny) și creația originală cu subiecte istorice. A fost director al Teatrului Național până în 1877. A jucat în piese precum: *Idiotul*, *Hamlet*, *Ștrengarul de Paris*, *Sărmanul Jac* sau comedile lui Victorien Sardou, din care a tradus el însuși o parte. Lucrări: *Viitorul României*, 1859; *Urarea și dorul românilor în ziua de 24 Ianuarie 1863*; *Unirea țărilor și a tuturor partidelor*; *Rotarul*; *Mihai Bravu*; *Vasile Lupu, domnul Moldovei*; *Moartea lui Constantin Brâncoveanu*; *Nenorocirea cuconului Bârzoii*, *bărbatul cucoanei Chirița*. A localizat mai ales autori francezi: V. Sardou, Molière, O. Feuillet, Fr. Ponsard ș.a.

Pascaru, Vasile

(1.01.1937, Vădeni, plasa Cetatea Albă, azi în Ucraina)

Regizor de film. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Chișinău și Institutul de Cinematografie la Moscova. A lucrat la Studioul Moldova Film. Interesat de chestiunea țărănească, a produs mai ales filme artistice pe această temă: *Podurile*, 1973; *Bărbaii încăruneșc de tineri*, 1974; *Zâmbetul*, 1965, studioul Belarus-film; *Ziua întâi*, 1966, studioul Belarus-film; *Mariana*, 1967, studioul Moldova Film; *Acea noapte*, 1969, studioul A. Dovjenko; *Cotlovaniul*, 1969, studioul A. Dovjenko; *Vișorul roșu*, 1971; *Soare răsare*, 1972; *Nimeni în locul tău*, 1975; *Cetatea*, 1978, Premiul la Festivalul Unional de Filme, Ashabad; *Marele război mic*, 1980; *Trecea o lebedă pe ape*, 1982; *Prietenie între bărbai*, 1983; *Viața și nemurierea lui Serghei Lazo*, serial televizat, 3 episoade, 1984; *Pichetul liniștit*, 1985; *Codrii*, serial televizat, 7 episoade, studioul Soiuztelevfilm, 1987–1991. Distins cu Premiul Național al Moldovei și titlul de Maestru al Artei. Președinte al Uniunii Cineaștilor din Moldova.

Mihail Pascaly

Vasile Pascaru

Pascu, Ștefan

(14.05.1914, Apahida, jud. Cluj – 2.11.1998, Cluj-Napoca)

Istoric. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la Cluj. Membru al Școlii Române de la Roma, laureat la Școlii de Paleografie, Diplomatică și Arhivistică de pe lângă Vatican. Profesor și decan la Facultatea de Istorie a Universității din Cluj. Director al Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj. Lucrări: *Istoria Transilvaniei*, 1944; *Răscoalele țărănești în Transilvania*, 1947; *Bobâlna*, 1973; *Voievodatul Transilvaniei*, 4 vol., 1972–1987; *Istoricul Academiei Române. 125 de ani de la înființare*, 1992; *Bibliografia istorică a României*, 5 vol., în colaborare. Membru al Academiei Portugheze de Științe Istorice, al Universității Columbus din SUA, al Comisiei Internaționale de Demografie Istorică. Membru titular al Academiei Române (1974), președinte al filialei Cluj (1982–1995) și președinte de onoare al aceleiași filiale (1995–1998).

Paskievici, Wladimir

(7.03.1930, București)

Fizician. Polonez ca etnie. A absolvit liceul la București. Și-a început studiile în științe și inginerie la Buenos Aires și le-a terminat la Strasbourg, cu specializare fizică nucleară. A fost profesor la École Polytechnique din Montréal, unde a fost director fondator din 1970 al Institutului de Inginerie Nucleară. A predat cursuri de fizică atomică, fizică nucleară, mecanică cuantică, fizică a reacțiilor, control de reactoare și de fuziune termonucleară. Consultant pe lângă organisme guvernamentale ca Hydro-Québec, Ontario Hydro, Énergie Atomique du Canada, Comisia de Control a Energiei Atomice și ministerele: Environnement Canada, Justice Canada, Mines et Ressources Canada. Lucrări: *Analyse critique des études comparatives sur les risques associés à la production d'électricité* (1982); *Development of Risk-Based Safety-Related Criteria for Licensing CANDU Nuclear Power* (American Nuclear Society, 1982); *Risk of Power Production and*

Pastia

Ștefan Pascu

Wladimir Paskievici

Ștefan Pașca

Horia Roman Patapievici

Supply (Royal Society of Canada and Science Council of Canada, 1982); autor de tratate de fizică atomică și energie nucleară editate de École Polytechnique din Montréal: *Cours de physique atomique*, *Principes d'énergie nucléaire*, *Théorie de la radiation de résonance*, *Dynamique des réacteurs* și *Contrôle des réacteurs nucléaires*. Deține titlul de Profesor Emerit acordat de École Polytechnique din Montréal. Membru al consiliului de administrație la Association Canadienne Française pour l'Avancement des Sciences, Société Nucléaire Canadienne și Société pour la Promotion de la Science et la Technologie; membru al Association Nucléaire Canadienne, al American Nuclear Society, Société Française d'Energie Nucléaire, Canadian Research Management Association și al Association des Directeurs de Recherche Industrielle du Québec; secretar general al Mouvement de Solidarité Québec-Roumanie (Montréal, din 1996).

Pastia, Mihai

(1.03.1860, Huși – 16.06.1928, Iași)

Publicist. Grec la origini. A semnat articole și cu pseudonimele Cara Murat și I. Varoș. A intrat învățător suplinitor la o școală din Iași înainte de a fi terminat liceul, dar, pentru că participa la acțiuni socialiste ca membru al Cercului Muncitorilor din Iași, a fost transferat la Babadag. Ca ziarist a publicat în *Muncitorul* din Iași articole despre libertatea de întrunire și starea țărănimii. A fost mutat de mai multe ori din cauza acestei activități: Tulcea, Constanța, Târgu Ocna, Huși, Galați, Vaslui. A publicat în *Adevărul*, *Evenimentul literar*, *Votul universal* ș.a. Texte: „Vrăbia mălai visează”, „În numele lui Dumnezeu și al Voinței Naționale”, „La ce-s buni boierii?”, „Din țara catărilor”, „Armindin”. A fost administrator al revistei *Viața românească*.

Pașca, Ștefan

(20.03.1901, Crișcior, jud. Hunedoara –

6.11.1957, Cluj-Napoca)

Lingvist și filolog. A urmat gimnaziul la Brad, iar studiile liceale la Blaj, Brașov și

Orăștie. Licențiat al Facultății de Litere și Filosofie din Cluj (1925). Devine bursier al Școlii Române din Roma (1927–1929), unde se specializează în onomastică. În 1941 îi succede lui Nicolae Drăganu, la Cluj, ca profesor titular la Catedra de limba și literatură română veche a Facultății de Litere. Din 1946, șef al Catedrei de limba română a universității clujene. Rector al Universității din Cluj (1933–1946), director al Muzeului Limbii Române din Cluj (1945), director adjunct al Institutului de Lingvistică al Academiei Române (1955), decan al Facultății de Filologie din Cluj. Concomitent, este angrenat în munca de cercetare din cadrul Muzeului Limbii Române, întemeiat și condus de Sextil Pușcariu, unde colaborează la elaborarea *Dicționarului limbii române*. Participă la lucrările *Atlasului lingvistic român*, partea a II-a, realizat de Emil Petrovici, prin conceperea unor chestionare și efectuarea anchetei dialectale la istroromâni. Preocupările sale științifice se vor axa, în principal, pe două direcții: onomastica și filologia. Lucrări: *Glosar dialectal* (1928); *Nume de persoane și nume de animale în Țara Oltului* (1936); *O tipăritură munteană necunoscută din secolul al XVII-lea: cel mai vechi Ceaslov românesc. Studiu istoric, literar și de limbă* (1939). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Patapievici, Dionisie

nume la naștere Patapiewicz Denys

(4.04.1921, Davidești, com. Stănceni, rn. Cernăuți, Bucovina de Nord – 1985, București)

Fizician. Polonez ca etnie. A absolvit Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Cernăuți. Refugiat în Polonia în 1941, a fost contabil până la trimiterea în lagărele de muncă forțată ale Germaniei naziste din Westfalia. Din 1945 translator la Comandamentul Sovietic din Viena. A studiat la Academia Comercială din Viena și a activat în rândurile Partidului Comunist Austriac. Ajuns la București în 1948, a cerut transferul în PCR. A fost director la Centrul de

Pauker

Studii Germane al Facultății de Filosofie a Universității din București, la Institutul de Științe Economice și la Banca Națională a României ca șef al Direcției de Circulație Monetară, reprezentant al României la CAER. Prieten cu N. Antohi, tatăl lui Cătălin Antohi, membru al Alianței Civice după 1989.

Patapievici, Horia Roman

(18.03.1957, București)

Eseist. Polonez după tată, român după mamă. A absolvit Fizica Solidelor la Universitatea din București. Specializări la Paris, Frankfurt, Oxford. Cercetător la ICPMS București, după 1996 a urmărit realizarea programelor Grupului pentru Dialog Social, din 2000 membru al Colegiului CNSAS, din 2005 director al Institutului Cultural Român. Membru fondator al Societății Academice Române. Lucrări: *Cerul văzut prin lentilă*, eseuri, 1995; *Zbor în bătaia săgeții*, 1995; *Flying against the Arrow*, Budapesta, 1995; *Politițe*, 1996; *Omul recent*, 2001; *Discernământul modernizării*, 2004; *Ochii Beatricei sau cum arată a adevărat lumea lui Dante*, 2004; *Despre idei și blocaje*, 2007. *Cursuri: Introduction in the History of Scientific Ideas*, 1993; *The Scientific Revolution*, 1996; *The Crisis of Modernity*, 1998.

Patraulea, Nicolae N.

(28.07/10.08.1916, Târgu Jiu – 03.05.2007, București)

Inginer. A absolvit Liceul Militar la mănăstirea Dealu, Școala de Ofițeri de Aviație și Politehnica din București, apoi Școala Superioară de Aeronautică din Paris. Specializat în inginerie electromecanică pentru aeronautică. Profesor la Academia Tehnică Militară. Cercetător la Institutul de Mecanică Aplicată, Secția mecanica fluidelor. A elaborat o teorie neliniarizată pentru suprafețe permeabile cu aplicații la studiul ecranelor permeabile, s-a ocupat de aerodinamica mișcărilor conice în regim supersonic, a stabilit teoria aerodinamică a parașutei. Lucrări: *Teoria mișcărilor subsonice cu dare aproape rectilinie*, 1955; *Aerodinamica suprafețelor permeabile*, 1956; *Zborul cu decolare și aterizare scurtă sau la verticală*, 1962 (Premiul de Stat); *Considerații teoretice asupra efectului Coandă*, 1968; *Asupra determinării figurii de echilibru a unei plasmă rotitoare*, 1969. Președinte al Comisiei de Aeronautică a Academiei Române. Membru titular al Academiei Române (1990).

Patrichi, Gina

(8.03.1936, București – 18.03.1994, București)

Actriță de teatru și film. A absolvit IATC la București. Actriță la Teatrul Municipal din București. Roluri în film: *Cartierul veseliei*

(1964); *Pădurea spânzuraților* (1964); *Procesul alb* (1965); *Neînfricații* (1969); *De ochii lumii* (1971); *Felix și Otilia* (1972); *Bariera* (1972); *Dincolo de nisipuri* (1973); *Nemuritorii* (1974); *Nu filmăm să ne amuzăm* (1974); *Tată de Duminică* (1974); *Treacătoarele iubiri* (1974); *Burebista* (1980); *Cântec pentru fiul meu* (1980); *Proba de microfon* (1980); *Lumini și umbre* (partea I), serial TV (1981); *Saltimbancii* (1981); *Liniștea din adâncuri* (1982); *Lumini și umbre* (partea a II-a), serial TV (1982); *Un saltimbanc la Polul Nord* (1982); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Fram*, serial TV (1983); *Sezonul pescărușilor* (1985); *Cuibul de viespi* (1986); *Duminică în familie* (1987); *Figuranții* (1987); *Moromeții* (1988); *Hanul dintre dealuri* (1988). Premiul pentru excelență al UNITER post-mortem.

Patzaichin, Ivan

(26.11.1949, Mila 23, jud. Tulcea)

Canoist. Rus lipovean. A făcut canoe, legitimat la clubul Dinamo. A fost de patru ori campion olimpic (Mexic 1968, München 1972, Moscova 1980, Los Angeles 1984) și de trei ori a luat argintul. A obținut mai multe medalii de aur la campionatele mondiale dintre 1972 și 1980: la 1 000 m în 1972, la 1 000 m cu Serghei Covaliov în 1968, la 1 000 m cu Toma Simionov în 1980 și la 1 000 m tot cu Toma Simionov în 1984. Poreclit Amirulul, i s-a ridicat o statuie în fața clubului Dinamo.

Pauker, Ana

nume la naștere **Hannah Rabinsohn**

(1.12.1893, Codăești, jud. Vaslui – 3.06.1960, București)

Om politic. Evreică după etnie. Soție a lui Marcel P. A fost arestată pentru acțiuni ilegale (1937), odată cu soțul ei. A urmat Școala de Cadre V.I. Lenin a Kominternului, fiind membră a Biroului Politic al PCR de peste hotare și jucând un rol important în formarea diviziei Tudor Vladimirescu (din prizonierii români aflați în lagărele sovietice); după desființarea Kominternului a lucrat la secția română a unui institut care se ocupa cu problemele reeducării prizonierilor. A venit în România împreună cu armata sovietică pe 16 septembrie 1944. A fost ministru al Afacerilor Externe și în această calitate a făcut parte din delegația de partid și de stat care a obținut mutarea Comisiei Europene a Dunării de la Belgrad la Tulcea (fusesse înainte de război la Sulina) și a încercat să obțină acordul părții românești pentru ca lucrările de la Porțile de Fier (complexul hidroenergetic) să aparțină lagărului socialist ca finanțator, și nu României și Iugoslaviei,

Pauker

Ana Pauker

Ion Paulencu

țări riverane, ceea ce Gh. Gheorghiu-Dej și Broz Tito au refuzat. În mai 1952, înlăturată din toate funcțiile, a fost arestată în februarie 1953, anchetată ca troțkistă și deviaționistă, acuzată de legături cu serviciile de spionaj străine, de promovarea legionarilor în partid, de întârzierea colectivizării și altele. A scăpat cu viață datorită morții lui Stalin, devenind colaboratoare a Editurii Politice (pentru traduceri din clasicii marxism-leninismului).

Pauker, Marcel

(6.12.1896, București – 16.08.1938, Butovo, lângă Moscova)

Militant politic. Evreu ca etnie. Soț al Anei P. A absolvit Politehnica din Zürich, întrerupând studiile în perioada Primului Război Mondial, când a fost chemat sub arme. Vorbitor de esperanto, limbă artificial creată ca un semn timpuriu al ideii unei Europe unite. A intrat în PCR în anul înființării (1921), iar în 1922 a devenit membru al Comitetului Central, fiind delegat la Federația Comunistă Balcanică și la Conferința de la Berlin (1923). A fost arestat și a evadat fugind în URSS (1925), de unde a revenit în 1929. În conflictul dintre PCR și Partidul Comunist Ucrainean l-a sprijinit pe Vitalii Holostenko, fiind sancționat de secția Kominternului. Devenit membru al Secretariatului PCR (1935), a avut misiuni la Praga până în 1937, când s-a dus în URSS, unde a fost arestat de NKVD și executat pentru spionaj. După destalinizarea țării a fost reabilitat de autoritățile sovietice (1957).

Paulat, Ion

(1.04.1873, Cioara, com. Radu Vodă, jud. Brăila – 20.07.1954, București)

Pilot. A făcut studii tehnice navale la Savona, Italia. A lucrat ca tehnician la Serviciul Maritim Român. În 1907 s-a imbarcat pe vasul *Turnu Severin*. Observațiile sale, bazate pe zborul păsărilor și proba tunelului aerodinamic, au fost folosite la construirea fuselajului de avion. În virtutea acestor observații a

înființat *Ziarul Științelor și Călătoriilor*, unde s-a ocupat inclusiv de materialele propice construirii aparatelor de zbor. A proiectat în 1911 primul hidroavion (cu patru floare), un monoplan care-i poartă numele. Este întemeietorul aeromodelismului în România și primul care a imaginat un tren de aterizare escamotabil. În 1933 a creat Asociația de Comemorare a Pionierilor Aviației Românești.

Paulencu, Ion

(5.12.1940, Voloca, Adâncata, azi în Cernăuți, Ucraina)

Cântăreț (bas) de operă și de muzică populară, pedagog, animator al culturii muzicale din Republica Moldova. Între 1966 și 1972 a studiat la Institutul de Arte Gavril Musicescu din Chișinău. Între 1967 și 1968 a fost artist în corul Radioteleviziunii, între 1968 și 1972 interpret de cântece populare în cadrul orchestrei Folclor. Din 1972 este solist al Operei Naționale din Chișinău. A realizat peste 160 de roluri în spectacole cu operele *Faust* de Charles Gounod (Mefisto), *Bărbierul din Sevilla* de Giuseppe Verdi (Don Basilio), *Don Carlos* de același autor (regele Filip și Marele Inchizitor), *Trubadurul* de același autor (Perando), *Aida* de același autor (Marele Preot), *Evghenii Oneghin* de Piotr Ceaikovski (cneazul Gremin), *Cneazul Igor* de Aleksandr Borodin (cneazul Galetski și hanul Konceak) ș.a. Desfășoară o largă activitate pedagogică la Academia de Muzică, Teatrul și Arte Plastice din Chișinău și la Colegiul Republican de Muzică Ștefan Neaga (din 1985), fiind conferențiar și având gradul didactic superior. În această calitate a reușit să educe o seamă de tineri cântăreți talentați. În colaborare cu cineastul Vlad Ciurea, a scris scenariul, a semnat regia și a interpretat rolul principal în filmul documentar-artistic *Cuvânt pentru Mesia*, bazat pe piesa muzical-folclorică *Irodul*. Bun cunoscător al obiceiurilor, al datinilor și al folclorului muzical-dramatic românesc din părțile Cernăuților, este inițiator a numeroase manifestări culturale-artistice. În 1995 a fondat Ansamblul Etnofolcloric Bucovina la Colegiul de Muzică Ștefan Neaga. A susținut numeroase turnee în străinătate. Artist Emerit din Republica Moldova (1981), Artist al Poporului (1991).

Paulescu, Nicolae Constantin

(8.11.1869, București – 19.07.1931, București)

Om de știință, medic și fiziolog. A studiat Medicina la Paris, începând cu anul 1888, obținând în 1897 titlul de doctor în Medicină cu teza „Recherches sur la structure de la rate” („Cercetări asupra structurii

Pavel

splinei"). A lucrat în spitalele din Paris, mai întâi ca extern (1891–1894), apoi ca intern (1894–1897) și ca medic secundar la spitalul Notre Dame du Perpétuel-Secours (1897–1900). Între 1897 și 1898 a urmat și cursurile de chimie biologică și fiziologie generală la Facultatea de Științe din Paris, obținând în 1899 titlul de doctor în Științe. În 1901 obține la Universitatea din Paris al doilea doctorat în Științe. În 1900 se întoarce în țară și este numit profesor de fiziologie la Facultatea de Medicină și director al Clinicii de Medicină Internă de la spitalul St. Vincent de Paul din București. A desfășurat o remarcabilă activitate de cercetare științifică în domeniul fiziologiei, privind în special metabolismul glucidelor, patogeniza diabetului zaharat, rolul pancreasului în asimilarea nutritivă, coagularea sângelui, mecanismul morții subite ș.a. În 1906 a elaborat o metodă originală de extirpare a hipofizei la câine prin timpan, care va fi aplicată ulterior în chirurgia hipofizei la om. În sesiunea din 23 iulie 1921 a Societății de Biologie prezintă în patru comunicări rezultatele cercetărilor sale privind acțiunea extractului pancreatic în cazurile de diabet. Aceste comunicări au fost publicate în *Comptes rendus des séances de la Société de Biologie et de ses filiales*, 1921, vol. LXXXV, nr. 27, Paris. Publică despre descoperirea principiului activ antidiabetic din pancreas, pe care îl denumește pancreina, și în revista de specialitate din Belgia, *Archives Internationales de Physiologie*, vol. XVII, într-un articol care a apărut la 31 august 1921, sub titlul: „Recherches sur le rôle du pancréas dans l'assimilation nutritive”. Deși aceste publicații au precedat cu 8–10 luni enunțarea de către Fr. Grant Banting și Ch. Herbert Best din Toronto (Canada) a descoperirii insulinei (noua denumire dată principiului activ din pancreas), Premiul Nobel pentru fiziologie și medicină din anul 1923 a fost acordat cercetătorilor canadieni. Răspunzând campaniei internaționale de restabilire a adevărului, inițiată de fiziologul scoțian Ian Murray, Comitetul Nobel recunoaște în 1969 meritele și prioritatea lui Nicolae Paulescu în descoperirea tratamentului antidiabetic. Profesorul A.W.K. Tiselius, directorul Institutului Nobel, deplânge situația din 1923, dar – conform statutelor Comitetului – exclude posibilitatea unei reparații oficiale, exprimându-și doar speranța că „opera de pionierat” a lui Paulescu va fi elogiată cum se cuvine de forurile științifice internaționale. Cu ocazia semicentenarului descoperirii insulinei, aceste foruri au recunoscut unanim prioritatea savantului român. Imaginea omului de știință Nicolae Paulescu

Nicolae C. Paulescu

Dorin Pavel

este umbră de opiniile sale ideologice de extremă dreaptă, prolegionare, exprimate în numeroase scrieri – de pildă: *Spitalul, coranul, talmudul, cahalul și francmasoneria* și în articolele cu titluri provocatoare, precum „Complotul iudeo-masonic împotriva națiunii române sau Evreii și alcoolismul”. În 1990 a fost numit post-mortem membru al Academiei Române.

Pavel, Dorin

(31.05.1900, Sebeș Alba – 6.07.1979, București)
Inginer. Mama sa era sora lui Lucian Blaga. A absolvit Politehnica din Zürich, unde a și predat. Specialist în hidraulică și mașini hidraulice. S-a întors în țară în 1935 ca profesor la Școala de Aeronautică și la Institutul Electrotehnic. După 1944 a contribuit la dezvoltarea ingineriei românești, făcând parte din colectivele de conducere pentru construirea centralelor de la Bârzava, Bistrița, Sadu, Argeș, Lotru, Sebeș, Someș, Olt, Siret, Râul Mare, Drăgan și Porțile de Fier. A dat soluții hidrotehnice pentru termocentralele de la Doicești, Sângeorgiu-de-Pădure, Paroșeni, Luduș, Craiova, Mintia-Deva. S-a ocupat de regularizarea cursului Siretului și Jiului. A făcut parte din consiliile de conducere ale SAR Electrica, UC București, ISPH Ministerul Energiei, al Construcțiilor de Mașini, al Metalurgiei, din Comitetul de Stat al Apelor, din Comitetul româno-iugoslav pentru Complexul Hidroenergetic și de Navigație Porțile de Fier. Din 1970 profesor de hidraulică la Politehnică. A participat la congrese de specialitate la Berlin, Washington, Belgrad, Stockholm, Moscova, Ljubljana și a făcut lucrări în colaborare cu specialiști din Elveția, Austria, Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria. Lucrări: *Plan général d'aménagement des forces hydrauliques en Roumanie*, 1935; Membru al Academiei Oamenilor de Știință (1934). Laureat al Premiului de Stat (1950, 1952), al Ordinului Muncii (1960, 1970), a primit Ordinul Steaua Republicii (1966) și Ordinul Steaua Iugoslaviei.

Pavel

Vasile Pavel

Vasile Pavelcu

Cincinat Pavelescu

Pavel, Ionel S.

(14/27.03.1897, București - 6.03.1991, București) Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Berlin și Paris. Conferențiar la Institutul de Medicină și Farmacie din București. A fondat Centrul de Asistență a Diabeticilor (1948). Lucrări: *Eosinofilia pleurală*, 1927; *Affections non-ulcéreuses du duodénum*, 1938, în colaborare; *Colecistopatiile*, 1961; *Obezitatea*, 1967, în colaborare; *Diabetul zaharat*, 1974. Membru de onoare al Academiei de Științe Medicale din România, al Asociației Diabetologilor de Limbă Franceză. Membru titular al Academiei Române (1990).

Pavel, Vasile

(14.07.1934, Probotești, reg. Cernăuți, Bucovina de Nord) Lingvist. A absolvit Facultatea de Limbi Romano-Germanice a Universității din Cernăuți (1959). A fost profesor de limba și literatura română. În 1962 este angajat la Institutul de Limbă și Literatură al AȘM, urcând toate treptele ierarhiei academice: cercetător științific, cercetător științific superior, coordonator, principal, din 1992 până în prezent este șef al Sectorului de dialectologie și geografie lingvistică. Doctor habilitat în filologie (1984). A publicat circa 300 de lucrări științifice. A participat la realizarea unor valoroase lucrări colective, ca *Atlasul lingvistic moldovenesc*, vol. II, partea a II-a (1973), *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Basarabia, nordul Bucovinei, Transnistria*, vol. I (1953), vol. II (1998), vol. III și IV (2002–2003), *Dicționar dialectal. Cuvinte, forme, expresii*, vol. I–V (1985–1986), *Graiuri românești din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei și nordul Maramureșului. Texte dialectale și glosar* (București, 2000), *Cercetări asupra graiurilor românești de peste hotare* (București, 2000). Este invitat la elaborarea unor importante lucrări cu caracter internațional: *Atlas Lingvistic Roman*, vol. I–III (Roma, 1996–2009), *Atlas Linguarum Europae*, vol. I,

fasc. I–VII (1983–2007) ș.a. Pe parcursul anilor a prezentat rapoarte și comunicări la peste 80 de conferințe și simpozioane științifice naționale și internaționale în România, Rusia, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Lituania, Franța, Spania, Italia, Slovacia și alte țări. Din 2007 este președinte al consiliului științific specializat pentru susținerea tezelor de doctorat de la Institutul de Filologie al AȘM, la specialitatea limba română. Deține Premiul Prezidiului Academiei de Științe a Moldovei (1980), Premiul AȘM (2005), Premiul B.-P. Hasdeu al Academiei Române (2005), Medalia 75 de ani de la Unirea Bucovinei cu România (1993), Medalia jubiliară Academia de Științe a Moldovei (1946–2006), Medalia Dimitrie Cantemir a AȘM (2009).

Pavelcu, Vasile

(4.08.1900, Costuleni, Basarabia - 21.02.1991, Iași)

Psiholog. A absolvit psihologia la Universitatea din Iași și s-a specializat la Paris. Profesor de psihologie la Universitatea din Iași. Lucrări: *Funcția afectivității*, 1936; *Psihologia personalității*, 1939; *Conștiință și inconștiință*, 1942; *Logica*, 1958; *Motivația creației științifice*, 1972; *Metamorfozele lumii interioare*, 1976; *Cunoașterea de sine și cunoașterea personalității*, 1982. Vicepreședinte al Asociației Psihologilor din România. Membru titular al Academiei Române (1975).

Pavelescu, Cincinat

(2.10.1872, București - 30.11.1934, Brașov)

Poet. A absolvit Dreptul la București. S-a format la *Literatorul* lui Alexandru Macedonski. A fost primul președinte al Societății Scriitorilor Români, 1908–1909. A făcut carieră juridică la Brașov. A fost directorul publicației *Brașovul literar și artistic* (1931–1935). S-a remarcat îndeosebi prin poezia cu formă fixă: *Poezii*, 1911; *Epigrame*, 1925. Laureat al Premiului Național pentru Poezie, 1927.

Pavlovski

Pavlicenco (Pavlicencu), Sergiu

(4.02.1949, Puhăceni, Republica Moldova)

Filolog. Soț al Vitaliei P. A absolvit Facultatea de Filologie, secția romano-germanică, a Universității Lomonosov din Moscova (1972). Doctor habilitat în filologie (din 1997). Profesor universitar (din 2003). Hispanist și comparatist. Cercetător științific în domeniul teoriei literare și literaturii comparate la Institutul de Filologie al AȘM. Profesor de literatură universală și spaniolă. Șef al Catedrei de literatură universală a Universității de Stat din Moldova (din 1993). Lucrări: *Romancieri spanioli din secolul al XIX-lea*, 1990; *Ca două gemene surori (episoade spaniole în literatura moldovenească)*. *Studii și materiale*, 1990; *Receptarea literaturii spaniole în spațiul cultural românesc*. *Curs special de literatură comparată*. Partea I, 1994; partea II, 1995; partea III, 1996; *Receptare și confluente (studii de literatură universală și comparată)*, 1999; *Tentația Spaniei. Valori hispanice în spațiul cultural românesc*, 1999; *Tranziția în literatură. Studii micromonografie*, 2001; *Tranziția în literatură și postmodernismul*, 2002; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale, Antichitatea și Evul Mediu*, 2003; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale, Epoca Renașterii*, 2004; *Caiet de studiu la istoria literaturii universale, Secolele XVII–XVIII*, 2006; *Literatura universală. Manual pentru licee (clasele X, XI, XII, cu profil umanistic)*, 2006; *Literatura universală. Manual pentru liceele cu profil umanistic, clasa a X-a*, 2007. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Membru al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România.

Pavlicenco (n. Vangheli), Vitalia

(29.10.1953, Grinăuți, Republica Moldova)

Om politic. Soție a lui Sergiu P. A absolvit Facultatea de Limbi Străine (Secțiunea limba și literatura franceză) la Universitatea de Stat din Chișinău (1977). Doctor în filologie (din 1987). Deputat în Parlament pe lista Partidului Forțelor Democratice (1998–2001; secretar al Comisiei parlamentare pentru securitatea statului și ordine publică, vicepreședinte al Comisiei pentru buget și finanțe, membră a grupului moldo-spaniol de cooperare interparlamentară, membră a Delegației asociate la Adunarea Parlamentară NATO – membră a Comisiei economice și a Comisiei pentru securitate). Vicepreședinte al Partidului Liberal (2004). Deputat pe lista Blocului Moldova Democrată (2005–2009); a făcut parte din Alianța Moldova Noastră, vicepreședinte al Comisiei de politică externă,

Vitalia Pavlicenco

Mihail Pavlovski

delegat la AP NATO, vicepreședinte al Frațiunii AMN. Președinte al Partidului Național Liberal (din 2006). Ex-vicepreședinte al Uniunii Jurnaliștilor din Republica Moldova, membră a Federației Internaționale a Jurnaliștilor.

Pavlovski, Mihail

(7.10.1905, Cetatea Albă, Basarabia – ?06.2005, București)

General de flotilă aeriană. A absolvit liceul la Comrat, jud. Tighina, și apoi Școala Militară Aeronautică, secția Ofițeri naviganți, la Cotroceni, București. A absolvit în continuare Școala Militară de Pilotaj, Tecuci; Școala Specială Aeronautică de la Cotroceni, pentru piloți de vânătoare; Institutul Militar de Educație Fizică, București; Școala de zbor fără vizibilitate, Uzinele Havilland, Anglia. A fost instructor de pilotaj la Tecuci, pilot de linie al Societății LARES, comandantul Escadrilei 72 Bombardament – Flotila 2 Aviație, comandant fondator al Școlii de Bimotore bombardament de la Popești Leordeni, comandantul Grupului Aero-Transport Băneasa, acționând pe front până la Stalingrad în zona Armatei III Română și IV Germană. Director al bazei Aero Băneasa până în 1949, când a fost arestat și deținut la Jilava, Poarta Albă, Ovidiu. Eliberat în 1954, a fost muncitor necalificat și numai din acest fel de muncă a avut dreptul la pensie. Distincții: Ordinul Virtutea Aeronautică de Pace, clasa Crucea de Aur (1939); Ordinul Virtutea Aeronautică de Război (cu spade), clasa Crucea de Aur (1943); Coroana României cu Spade, clasa a V-a; Coroana României de Pace, clasa a V-a; Medalia Serviciu Credincios; Medalia participării la Războiul Româno-Sovietic; Steaua Republicii Populare Române; Medalia Eliberarea de sub Jugul Fascist (1949); Medalia Crucea Comemorativă (1992). După 1990 a fost membru al Asociației Foștilor Deținuți Politici și al Asociației Veteranilor de Război.

Păcurariu

Mircea Păcurariu

Petru Păduraru

Ioan Pălăghită

Păcurariu, Mircea

(30.07.1932, Ruși, jud. Hunedoara)

Teolog, istoric și preot. Specialist în istoria Bisericii Ortodoxe Române. A urmat Facultatea de Istorie a Universității din Cluj (studii neterminate, 1951–1952), apoi Institutul Teologic Universitar din Sibiu (1952–1956), unde a obținut licența în teologie. Ulterior și-a dat doctoratul la Institutul Teologic din București (1956–1959) cu teza „Legăturile Bisericii Ortodoxe Române din Transilvania cu Țara Românească și Moldova în secolele XVI–XVIII”. A fost profesor la Seminarul Teologic de la mănăstirea Neamț (1959–1961), apoi în învățământul superior la Catedra de istoria Bisericii Române de la Institutul Teologic Universitar din Sibiu. A deținut gradele didactice de asistent pentru limbile latină și greacă (1961–1970), conferențiar (1970–1971) și apoi pe cel de profesor titular (din 1971). În perioada 1990–1992 a fost profesor suplinitor al aceleiași catedre și la Facultatea de Teologie a Universității din Iași. Din 1992 este decan al Facultății de Teologie Andrei Șaguna din Sibiu. Lucrări: *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, manual pentru Institutele Teologice – 3 vol. (1980–1981); *Începuturile Mitropoliei Transilvaniei* (1980); *Politica statului ungar față de Biserica românească din Transilvania în perioada dualismului, 1867–1918* (1986); *Istoria Mănăstirii Prislop* (1986); *Două sute de ani de învățământ teologic la Sibiu, 1786–1986* (1987); *Pagini de istorie bisericească românească* (1991); *Istoria Bisericii românești din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș până în 1918* (1992); *Istoria Bisericii Ortodoxe Române, compendiu* (Chișinău, 1993); *Geschichte der Rumanischen Orthodoxen Kirche* (Erlangen, 1994); *Basarabia. Aspecte din istoria Bisericii și a neamului românesc* (Iași, 1993); *Sfinții daco-romani și români* (Iași, 1994); *Dicționarul Teologilor Români* (1996). Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Păduraru, Petru

nume la naștere **Ion Păduraru**

(24.10.1946, Țiganca, Cahul, Republica Moldova) Mitropolit al Basarabiei. A absolvit Școala Profesională la Cahul, după ce și-a satisfăcut serviciul militar în armata URSS, la Odessa. A absolvit Academia Teologică din Leningrad. Hirotonisit preot la Catedrala Episcopală din Ujgorod. Ridicat la rangul de arhimandrit în cadrul Bisericii Ruse, a slujit la catedrala mitropolitană din Chișinău. Hirotonisit episcop de Bălți în 1990, cu recunoașterea ambilor patriarhi, rus și român. Din 1992 locțiitor al mitropolitului Republicii Moldova și Chișinăului. În 1995 a ajuns mitropolit al Moldovei și Chișinăului, numai cu recunoașterea Bisericii Ortodoxe Române, căreia îi este subordonată, și cu titlul mitropolit al Basarabiei și exarh al Plaiurilor. A absolvit Facultatea de Teologie de la Pitești în 1998. Contribuie la unitatea ortodoxă a românilor din Moldova și din diaspora (SUA etc.). Distins cu Medalia Patriarhiei Ecumenice din Constantinopol.

Pălăghită, Ioan

(13.02.1899, Onești – 9.05.1943, Kuban, Rusia)

Colonel. A fost comandantul Batalionului 1 în Regimentul 94 Infanterie din cadrul Diviziei 19 Infanterie (ca maior). Pentru eroismul său dovedit în acoperirea retragerii trupelor germane, la 7 aprilie 1943, a fost decorat cu Ordinul militar german Crucea de Fier în grad de Cavaler, fiind unul dintre cei 18 militari români care au primit această înaltă distincție. Prin Decretul Regal nr. 1350/9 mai 1943, i s-a conferit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a și clasa a II-a post-mortem. A devenit colonel post-mortem.

Pătrășcanu, D.D.

(8.10.1872, Tomești, jud. Iași – 4.11.1937, București)

Prozator. Tată al lui Lucrețiu P. A absolvit Istoria la Universitatea din Iași. Format în grupul *Vieții Românești*. A fost profesor de

Păunescu

istorie la Iași, apoi la București, la liceul Matei Basarab. A fost exclus din învățământ după Primul Război Mondial pentru atitudine filogermană. A scris literatură satirică și umoristică: *Schițe și amintiri*, 1909; *Timothei Mucenicul*, 1913; *Candidat fără noroc și alte povestiri folositoare*, 1916; *Un prânz de gală*, 1928. A scris și manuale școlare.

Pătrășcanu, Lucrețiu

(4.11.1900, Bacău – 17.04.1957, Jilava)

Om politic. Fiu al lui D. D. P. Mama sa era din familia boierească Stoika. A absolvit Dreptul la București și s-a specializat la Leipzig. A intrat în mișcarea socialistă ca student (1919), în anul când tatăl său a fost exclus din învățământ. Membru fondator al Partidului Comunist Român (1921). A participat la Congresul Kominternului de la Moscova, 1922. La întoarcerea în țară a fost arestat și trimis la Jilava. A intrat în ilegalitate cu numele Mironov. A fost apărătorul unității României Mari în PCR. Deputat parlamentar al Blocului Muncitoresc-Tărănesc (1931). A polemizat cu grupul Criterion (Mircea Vulcănescu). A fost întemnițat în timpul celui de-al Doilea Război Mondial la Jilava (din 1940). Împreună cu Emil Bodnăraș a mediat pentru apropierea de liberali și țăraniști în vederea unui acord care să permită armistițiul cu sovieticii. Ajuns la Moscova în septembrie 1944, i-a contactat, grație lui Vișinski, pe Ana Pauker și Vasile Luca, pe care-i știa din 1922. După instaurarea guvernului Petru Groza, ca ministru, a epurat serviciile Siguranței Statului. A fost delegat al Guvernului Tătărescu la Conferința de pace de la Paris (1946). Acuzat de membrii de partid de vechia sa simpatie socialistă și față de Broz Tito, a fost arestat în 1949 și ucis la Jilava în 1954, iar aripa Gheorghe Gheorghiu-Dej s-a impus în PCR.

Păun, Cornel, poreclit Corolan

(17.02.1914, Voivodinț, adică Satul Voievozilor, Banatul Sârbesc – 19.03.1981, Straja)

Lăutar. Țigan după etnie. Solist vocal și violonist, din familie de cântăreți. A avut un repertoriu bogat, intrat în colecțiile de folclor ale Banatului Sârbesc: „Axionul”, specific al Voivodințului, apoi „Hora”, „De doi”, „Măzărica”, „Ardeleana din Voivodinț”, „Doina lu’ Bocăluț”, „Doina lu’ Durăi”. Deși autodidact, a și compus melodii care-i poartă numele până astăzi: „Măzărica lui Corolan care se zice la nunți când nuntașii joacă mireasa pe bani”, ca și „La strigatul cinstelor”, cântată în zori, după noaptea nunții. Rămas în Fonoteca de aur a Radioului din Novi Sad.

Lucrețiu Pătrășcanu

Gheorghe Păun

Păun, Gheorghe

(6.12.1950, Ciocănești, Argeș)

Matematician. A absolvit Matematica la București. Specializare în Germania, Franța, Finlanda, Spania, Olanda. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. A publicat numeroase lucrări: *Mecanisme generative ale proceselor economice*, 1980; *Gramatici matriciale*, 1981; *Gramatici contextuale*, 1982; *Paradoxurile clasamentelor*, 1987. A publicat și science-fiction. Membru al Academiei de Științe din New York, al Asociației Europene de Informatică. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Păun-Pincio, Ion nume la naștere Ion Păun

(17.08.1868, Mihăileni, jud. Botoșani – 30.12.1894, București)

Scriitor. S-a înscris la Conservatorul din București, dar nu l-a absolvit din cauze materiale. A fost o vreme telegrafist, apoi s-a dedicat jurnalismului. A colaborat la *Adevărul*, *Contemporanul*, *Evenimentul literar*, *Lumea nouă*, *Munca*. Textele sale au fost publicate într-un volum postum: *Versuri și proză*, 1986. Membru post-mortem al Academiei Române (1948).

Păunescu, Adrian

(20.07.1943, Copăcenii, Republica Moldova – 05.11.2010, București)

Poet. A absolvit Filologia la București. A condus revista *Flacăra* (1973–1985) și cenaclul Flacăra (1973–1982), apoi revistele *Vremea* și *Totuși iubirea*, cenaclul Totuși iubirea (din 1990). După 1989, membru al Partidului Socialist al Muncii (1992–1996), în care calitate devine senator de Dolj, apoi al PSD, continuând să fie parlamentar și membru în diverse comisii până în 2008. Poet social, de un romantism arborescent: *Ultrasentimente*, debut, 1965; *Mieii primi*, 1966; *Fântâna somnambulă*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1968; *Istoria unei secunde*, 1972; *Pământul deocamdată*, 1976; *Manifest pentru sănătatea pământului*, 1980; *Iubiți-vă pe tunuri*,

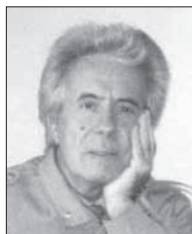
Pâclișanu

Adrian Păunescu

Zenobie Pâclișanu

Sava Pânzaru

Vasile Pârvan

1981; *Totuși, iubirea*, 1983; *Manifest pentru mileniul trei*, 1984; *Sunt un om liber*, 1989; *Poezii cenzurate*, 1990; *Trilogia căruntă*, cu volumele: *Romaniada*, *Bieții lampagii*, *Noaptea marii beții*, 1993–1994; *Front fără învingători*, 1995; *Infrațiunea de a fi*, 1996; *Tragedia națională*, 1997; *Deromanizarea României*, 1998; *Cartea Cărților de poezie*, 1999; *Meserie mizerabilă*, *sufletul*, 2000; *Liber să sufăr*, 2003.

Pâclișanu, Zenobie

(1.05.1886, Straja, jud. Alba – ?11.1958, Aiud)

Teolog. Greco-catolic. A absolvit Facultatea de teologie catolică la Viena. Profesor la Seminarul Teologic din Blaj. Primul director al Bibliotecii Centrale din Blaj, primul director al Arhivelor Statului din Cluj. În 1918 a fost secretar al Comitetului Executiv al Consiliului Național Român din Blaj. Director general în Ministerul Instrucțiunii și Cultelor (1922–1948), membru în delegația română la Conferința de pace de la Paris. Arestat mai apoi, a murit în închisoare. Lucrări: *Biserica și românismul. Studiu istoric*, 1910; *Vechile mănăstiri românești din Ardeal*, 1919; *Propaganda catolică între românii din Ardeal și Ungaria înainte de 1500. Studiu istoric*, 1920; *Documente privitoare la istoria școalelor din Blaj*, 1930; *Istoria creștinismului antic*, 3 vol., 1937. Membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Pânzaru, Sava

(8.09.1932, Hansca, Basarabia)

Istoric literar. A absolvit Școala Pedagogică din Cahul (1950–1954) și Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1954–1959). Cercetător științific principal la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe din Moldova (azi Institutul de Filologie). Cercetător al arhivelor și al presei din perioada activității scriitorilor despre care se pronunță în articolele, studiile și cărțile sale. Lucrări: *Gorki în Moldova* (1971), *Lev Tolstoi și Moldova* (1978), *Itinerar arhivistic* (2007), *Icoane basarabene* (2008). În

1993, împreună cu Ion Nuță și Efim Levit, a editat opera integrală a lui Alexei Mateevici, două volume. A obținut Premiul Prezidiului Academiei de Științe din Moldova (1982) și Diploma de recunoștință a AȘM (1996).

Pârvan, Vasile

(28.09.1882, Perchiu, jud. Bacău –

26.06.1927, București)

Istoric și arheolog. A studiat la București (profesori Nicolae Iorga și Dimitrie Onciul) și apoi în Germania, unde s-a specializat în istorie antică. A fost profesor la Universitatea din București. S-a preocupat îndeosebi de arheologie, preistorie și istoria civilizației greco-romane. A organizat numeroase șantiere arheologice, dintre care cel mai important este cel de la Histria, și a publicat numeroase studii, rapoarte arheologice și monografii, cuprinzând un material documentar vast, valoros și util. Și-a început activitatea cu lucrarea de doctorat „Naționalitatea negustorilor din Imperiul Roman” (1909, în limba germană), considerată de specialiști unul din cele mai bune studii despre dezvoltarea comerțului în Antichitatea clasică. În scopul rezolvării problemelor legate de istoria Daciei, a organizat o serie de săpături sistematice, îndeosebi în stațiunile arheologice din a doua Epocă a Fierului. Pe baza rezultatelor parțiale ale săpăturilor a scris *Getica* (1926), cea mai importantă lucrare a sa, o vastă sinteză istorico-arheologică, prin care a readus în prim-planul cercetării istorice rolul politic și cultural al daco-geților în zona Europei Centrale și de Est. Prin concepția sa istorică, expusă în studiul sociologic *Ideile fundamentale ale culturii sociale contemporane* și în eseuri (volumele *Idei și forme istorice* și *Memoriale*), a reușit să facă o sinteză a neohegelianismului și neokantianismului și s-a declarat adversar al șovinismului și al cosmopolitismului. El a organizat Școala Română din Roma, instituție pentru perfecționarea tinerilor arheologi și istorici (G. Călinescu a fost bursier acolo) și a inițiat și condus apariția anuarelor

Pâslaru

acesteia, *Ephemeris Dacoromana* și *Diplomatarium Italicum*, precum și prima serie a revistei *Dacia*). Lucrări: *M. Aurelius Versus Caesar* și *L. Aurelius Commodus* (1909); *Contribuții epigrafice la istoria creștinismului daco-roman* (1911); *Ceta-tea Tropaeum* (1912); *Începuturile vieții romane la gurile Dunării* (1923); *Memoriale* (1923); *Getica* (1926); *Dacia. Civilizațiile antice din regiunile carpato-danubiene* (1928, în limba engleză, traducere în română 1937, 1957, 1958). Membru al Academiei Române (1913), vice-președinte al ei (1920–1923), secretar general (1923–1927), președinte al secțiunii istorice (1927) și membru al mai multor academii și societăți științifice din străinătate. Membru fondator al Comitetului Internațional de Științe Istorice (1926).

Pârvu, Ilie

(6.06.1941, Strejești, Olț)

Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universității din București, unde predă cursuri de filosofia științei, metafizică și ontologie. În perioada 1973–1975 a fost bursier DAAD al Fundației Alexander von Humboldt. Lucrări: *Semantica și logica științei*, 1974; *Teoria științifică*, 1981; *Introducere în epistemologie*, 1984; *Înfinutul și înfinitatea lumii*, 1985; *Arhitectura existenței*, 1990; *Filozofia comunicării*, 2000; *Cum se interpretează operele filozofice*, 2001; *Posibilitatea experienței. O reconstrucție teoretică a „Criticii rațiunii pure”*, 2004. Membru al Societății Internaționale de Fenomenologie din SUA și al Asociației Internaționale de Logică Simbolică. Este membru corespondent al Academiei Române (1992).

Pârvu Mutu(I)

nume la naștere **Pârvu Pârvescu**

(1657, Câmpulung Moldovenesc – 1735, Mărgineni)

Pictor de biserici. A început să lucreze la 12 ani în pictura bisericească, cam 40 de ani în Moldova, apoi în Țara Românească. A unificat stilul bisericilor românești și este considerat cel mai bun creator al perioadei Cantacuzinilor. A excelat în frescă. Cele mai cunoscute lucrări ale lui au fost frescele bisericilor din Mărgineni, Măgureni, Cotroceni, Călinești, Aninoasa, Coltea, Bordești, Filipeștii de Pădure, Sfântul Gheorghe Nou din București, schitul Lespezi de pe valea Prahovei, mănăstirea Sinaia, biserica mănăstirii Vălenii de Munte, mănăstirea Hurezu.

Pârvulescu, Constantin Al.

(21.07.1890, Ploiești – 2.07.1945, București)

Astronom. A absolvit Facultatea de Științe la București. S-a specializat la Paris. Profesor de astronomie și geodezie la Universitatea

Dușan Pârvulovici

Margareta Pâslaru

din București, apoi din Cluj. A emis o teorie a pulsației galaxiilor și s-a ocupat de istoria astronomiei românești. Lucrări: *O nouă metodă pentru determinarea orbitelor stelelor duble*, 1928; *Contribuție la problema evoluției cosmice*, 1930; *Îndrumări generale cu 24 de hărți practice pentru cunoașterea constelațiilor în observarea fenomenelor cerești*, 1938; *Elemente de mecanică cerească*, 1941. Membru post-mortem al Academiei Române (1991).

Pârvulescu, Constantin

V. Pîrvulescu, Constantin

Pârvulovici, Dușan

sârbizat **Dușan Prvulović**

(6.07.1966, Negotin, Banatul Sârbesc)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Belgrad. Fondator și director al Federației Românilor din Serbia, Valea Timocului și Voivodina). Este director și redactor-șef al Agenției de presă TIMOC PRESS, cu știri și materiale video în limba română și sârbă. Membru fondator și coordonator al Rețelei Comitetelor pentru Drepturile Omului din Serbia – CHRIS.

Pâslaru, Margareta

(9.07.1943, București)

Interpretă de muzică ușoară. A debutat pe când era elevă la liceul Sf. Lazăr, la 15 ani, la Casa de Cultură Grivița Roșie din București. S-a afirmat în emisiunile lui Valeriu Lazarov, scenografia Al. Bocăneț, la Televiziunea Română. Șlagăre: „Mandolina mea”, „Polca dragostei” de G. Grigoriu; „Două rândunici” de R. Șerban; *Cum e oare?* de F. Bogardo; „Margarete” de Temistocle Popa; „Va veni o clipă” de P. Urmuzescu. A interpretat și melodii populare, a scris versurile pentru unele dintre melodiile sale: „Bade, pălărie nouă”; „Cum e oare?”; „Timpul”; „Trandafirii tăi”; „Veronica”. Primul spectacol în străinătate a fost la Cannes, 1968, când a primit Discul de Marmură la Târgul Internațional al Discului (MIDEM). A rămas în SUA în 1983. Premiul Sony la Festivalul Internațional al Muzicii, Tokyo.

Peculea

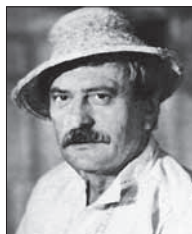
Marius Sabin Peculea

Ion Gheorghe Pelivan

Vespasian V. Pella

Amza Pellea

Peculea, Marius Sabin

(13.04.1926, Cluj-Napoca)

Inginer. A absolvit Politehnica la Timișoara. A lucrat la Uzina Tehnofrig din Cluj, unde a înființat și a condus Serviciul de Studii și Proiectări. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică din Cluj, profesor la Institutul de Construcții din București, director al unității nucleare din Râmnicu Vâlcea. Contribuții în domeniul optimizării energetice a sistemului de obținere a apei grele. Preocupat de crigenie. Lucrări: *Apa grea. Procese industriale de separare*, 1984. Expert al Agenției Internaționale de Energie Atomică de la Viena. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru titular al Academiei Române (1993).

Pelivan, Ion Gheorghe

(1.04.1876, Rezeni, Basarabia – 25.01.1954, Sighet)

Om politic. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău (1898) și Facultatea de Drept (1903) la Universitatea din Dorpat (în rusă Iuriev, în estoniană Tartu, sit arheologic Tarbatu, secolul al V-lea), Estonia. Locuitor de judecător al orașului Bălți și creatorul primei grupări naționale din acest oraș, care milita pentru păstrarea identității românești a provinciei în cadrul imperiului țarist. Județul Bălți a fost primul care s-a unit cu România în 1918. Arestat după 1945 în România, a murit în închisoare.

Pella, Vespasian V.

(4/17.01.1897, Râmnicu Sărat – 24.08.1960, New York)

Jurist, diplomat. Aromân. Tatăl său a fost primar liberal al orașului Rm. Sărat. A absolvit Dreptul la Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din Iași, apoi din București. Specializare la Sorbona. A predat și la Academia de Drept din Haga și la Institutul de Înalte Studii Internaționale din Paris. Colaborator al lui Nicolae Titulescu. A contribuit la crearea instituțiilor de drept internațional, mai ales în ce privește

răspunderea statelor pentru și față de agresiune. Vicepreședinte al grupului interparlamentar român și membru al consiliului de conducere al Uniunii Interparlamentare de la Geneva. Membru de onoare al Asociației Legilor Internaționale, al Asociației Diplomației Internaționale, al Societății de Studii Legislative, al Societății de Legislație Comparată, al Societății Americane a Legilor Internaționale, al Comisiei Internaționale de Poliție Criminală, al Societății Generale a Închisorilor de la Paris. În țară, de numele lui se leagă punerea bazelor dreptului penal internațional. Lucrări: *Vagabondajul și cerșetoria*, București, 1921; *Explicațiunea legii pentru înfrânarea și reprimarea speculei ilicite*, 1923; *Libertatea presei în noua Constituție*, 1923; *Pedeapsa cu moartea în legătură cu proiectul Constituției*, 1923; *La Roumanie et le desarmement*, 1926; *L'Union Interparlementaire et le Droit pénal international*, 1939; *La guerre-crime et les criminels de guerre*, 1946. Membru corespondent al Academiei Române (1941), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Pellea, Amza

(7.04.1931, Băilești – 12.12.1983, București)

Actor de teatru și film. A absolvit cursurile Colegiului Național Carol I din Craiova. A fost un reprezentant al promoției de aur a teatrului românesc. A jucat la Teatrul Național din Craiova, Teatrul Mic, Teatrul Notara, Teatrul de Comedie și Teatrul Național din București. A fost profesor la IATC. A fost interpretul lui Nea Mărin, bine-cunoscutul personaj de sorginte populară creat de Sergiu Nicolaescu (filmul *Nea Mărin miliardar*) și care i-a relevat atât de bine disponibilitățile pentru comedie. A interpretat personaje istorice (Vlădica Hariton din *Tudor din Vladimiri* de Mihnea Gheorghiu, voievodul Basarab din *Croitorii cei mari din Valahia* de Al. Popescu, rolurile din *Tudor*, *Răscoala*, *Haiducii*, *Dacii*, *Columna*, *Mihai Viteazul*), personaje contemporane (Ailinicii din *Secunda 58* de Dorel Dorian, Manole din *Somnoroasa aventură* de T. Mazilu) și personaje din

Perahim

Radu Penciulescu

Elena Penescu Liciu

Mihaela Penes

Jules Perahim

repertoriul clasic universal (Esteban din *Fântâna turmelor* de Calderon, Horațiu din *Hamlet*, Platonov din *Un Hamlet de provincie* de Cehov). A câștigat în 1977 premiul de interpretare masculină pentru cel mai bun actor la Festivalul Internațional de Film de la Moscova, pentru rolul său Manolache Preda din filmul *Osânda*, unde a jucat alături de Gheorghe Dinică și Ernest Maftei, într-o ecranizare de Sergiu Nicolaescu după *Velemir și Veler Doamne* de Victor Ion Popa.

Penciulescu, Radu

(1930, București)

Regizor de teatru. A absolvit Institutul de Artă Teatrală la București (coleg de promoție cu Lucian Pintilie, Andrei Șerban și Liviu Ciulei). Profesor la IATC București, i-a avut elevi pe Cătălina Buzoianu, Alexa Visarion, Dan Micu, Mircea Cornișteanu. Fondator și director al Teatrului Mic, a deschis orizontul teatral românesc spre repertoriul european și universal contemporan. A plecat din țară în anii '70 ai veacului XX și a lucrat în SUA, Belgia, Finlanda, Marea Britanie, Canada, Franța, Suedia, unde s-a stabilit. După 1989 a revenit în România pentru câteva spectacole regizate la Teatrul Național.

Penescu, Corneliu

(30.11.1919, București – 1979 sau 1980, Germania)

Inginer. A absolvit Politehnica la București. Inginer la Societatea de Gaz și Electricitate, a contribuit după 1946 la planul de electrificare a țării. Din 1957 profesor și decan la Facultatea de Automatică a Institutului Politehnic din București. A fugit din țară în RFG în contextul descoperirii lui Mihai Pacepa, fără a reuși să facă ceva în privința carierei. Lucrări: *Automatica și telemecanica sistemelor energetice*, 3 vol., 1950–1961. Secretar general al Asociației Oamenilor de Știință din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus în anul fugii și repus în drepturi în 1990.

Penescu Liciu, Elena

(1910, București – 1996, București)

Balerină. Fiică a actorului Petre L. și mătușă a balerinei Irinel L. A studiat baletul la Paris și în Italia. A debutat pe scena Operei din Haga, la 16 ani. Prim-balerină a Operei din Cluj la 18 ani, apoi a Operei și Operetei din București. Maestru coregraf (din 1973) și scenograf, creatoare de școală de balet în România. Școala de dans Liciu a început să funcționeze la București în 1943 și, alături de studioul Floriei Capsali, care funcționa din 1921, au format, practic, tot baletul românesc. I-au fost elevi: Ion Tugearu, Alexa Mezincescu, Margareta Zirra, Mihaela Atanasiu, Mireille Savopol, Vasile Solomon, Cornel Patrichi, Doina Andronache, Adina Cezar ș.a.

Penes Curcanul

nume la naștere **Constantin Țurcanu**

(1815, Vaslui – 1919, Vaslui)

Sergent, erou. S-a dus să lupte voluntar în Războiul de Independență din 1877, la vârsta de 62 de ani. A fost rănit, dar s-a întors și a trăit până la Primul Război Mondial. Vasile Alecsandri a scris un poem care-i poartă numele. În orașul său natal există un memorial.

Penes, Mihaela

(22.07.1947, București)

Atletă, aruncătoare de suliță. Și-a început cariera ca adolescentă și, la 17 ani, când a fost cooptată în lotul național care a participat la Jocurile Olimpice de la Tokyo (1964), a câștigat medalia de aur. Și-a susținut performanța și la olimpiada de vară de la Ciudad de México (1968), când a obținut medalia de argint.

Perahim, Jules

nume la naștere **Iuliș Blumenfeld**

(24.05.1914, București – 2.03.2008, Paris)

Pictor. Evreu ca etnie (Blumenfeld înseamnă în germană „Câmp cu flori” – numele de familie evreiesc au fost date pe vremea

Percec

Imperiului Austro-Ungar, deci sunt în germană și sunt de obicei denumiri care țin de geografie. Perahim înseamnă în idiş „flori”). A luat lecții de pictură cu Nicolae Vermont. Avangardist, a fondat, împreună cu Gherasim Luca, revista *unu*. A fost sprijinit de Marcel Iancu pentru a deschide prima expoziție personală. S-a înscris în partidul comunist în 1938, la Praga, influențat de graficianul comunist german (evreu ca etnie) John Heartfield. În intervalul 1940–1944 a fost refugiat în URSS. Profesor la Institutul de Arte Plastice (1948–1956) din București. Redactor-șef al revistei *Arta plastică* (1956–1964). Stabilizat în Franța din 1969, revine la pictura suprealistă, caracterizată prin hibridarea tuturor formelor de viață. A făcut desene, pictură, ceramică pictată. Lucrări: desene – *Urmuz*, *Blecher*, *Bogza*, ori inspirate de pagini din Villon, Paul Păun, Gherasim Luca, Mateiu Caragiale; pictură – *Calipigus*, *Revoluție imposibilă*.

Percec, Virgil

(8.12.1946, Iași)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială la Institutul Politehnic din Iași. Specializări în polimeri la Freiburg și Akron, SUA. Cercetător și director la Institutul de Chimie Petru Poni din Iași. Stabilizat în 1982 în SUA, profesor la Departamentul pentru știința polimerilor de la Universitatea din Cleveland, apoi la Pennsylvania State University. A fost profesor invitat în Germania, Marea Britanie, Suedia. Contribuții în domeniul chimiei macromoleculare și al cristalelor lichide polimere. Lucrări: *Direct Visualization of Individual Cylindrical and Spherical Supramolecular Dendrimers*, 1997, în colaborare; *Arenesulfonyl Halides: An Universal Class of Functional Initiators for Metal Catalyzed 'Living' Radical Polymerization or Styrene(s), Methacrylates and Acrylates*, 1998, în colaborare; *Synthesis and Structural Analysis of Two Constitutional Isomeric Libraries of AB₂ Based Monodendrons and Supramolecular Dendrimers*, 2001, în colaborare. Membru în comitetele de conducere a numeroase reviste de specialitate, printre care: *Journal of Materials Chemistry*, 1990–1996; *Macromolecules*, 1990–1993; *Chemtracts: Macromolecular Chemistry*, 1991–1993; *Progress in Polymer Science*, din 1992; *Die Makromolekulare Chemie*, *Macromolecular Chemistry and Physics*, din 1993; *Die Makromolekulare Chemie*, *Macromolecular Rapid Communications*, din 1993; *Chemistry of Materials*, 1997–2000; *Revue Roumaine de Chimie*, din 1998; *Bio-macromolecules*, 1999; *Quarterly Review*, din 1999; *e-Polymers*, din 2001; *Revista de Chimie*

(București), din 2003. A primit numeroase premii: al Fundației Naționale Americane pentru creativitate în cercetare (1990, 1995, 2000); Medalia Staudinger-Durrer, Elveția; Premiul Internațional al Societății Japoneze pentru Știința Polimerilor, 2007. Membru al Societății Americane de Chimie Pură și Aplicată. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Periețeanu, Grigore I.

(24.03.1879, București – 1949, București)

Jurist și om politic. A absolvit Dreptul la București. Inspector la Poliția capitalei, secretar general al primăriei capitalei, deputat de Ilfov ca membru al Partidului Național Țărănesc și vicepreședinte al Adunării Deputaților, ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor în Guvernul Vaida-Voevod. Membru al Comisiei permanente a Uniunii Avocaților din România (1923–1928) și președinte al ei (1935–1942). Membru al Institutului de Studii Legislative din România (din 1933) și director al *Curierului judiciar*. Lucrări: *Manual teoretico-practic de poliție judiciară*, 1904 (în colaborare); *Poliția de moravuri*, 1905; *Rolul poliției în statul modern*, 1907; *Legea asupra stării de asediu și Constituția*, 1913; *Concluzii*, 1915 (în colaborare); *Un proces interesant*, 1916; *Casele de joc la noroc*, 1916; *Efectele rechizițiunii*, 1919 (în colaborare); *Apărarea colonelului Verzea*, 1920; *Medicii și art. 137 Cod penal*, 1921; *Asupra unui caz de denunțare calomnioasă*, 1921; *Delirul de perse-cuție și interdicția judiciară*, 1922; *Contractul de locațiune și casele de toleranță*, 1922; *Codul închirierilor*, 1922 (în colaborare); *Închirierea sub regimul legii din 6 aprilie 1922; Noul Cod al închirierilor*, 1923 (în colaborare); *Art.1 Cod civil și legea din 6 aprilie 1922; Pledoaria în procesul Livescu*, 1925; *Agenții de legătură și avant-gardele corupției*, 1925; *Responsabilitatea medicală din punct de vedere penal*, 1926; *Pentru artă, pledoaria în procesul artistei Maria Gurgea*, 1928; *Teatrele noastre naționale*, 1929; *Apărarea Arabelei Armășescu*, 1930; *Legea pentru organizarea teatrelor naționale și operelor*, 1930; *Modul de constituire al instanței de judecată după amnistierea faptei penale*, 1931; *Poliția judiciară*, 1931; *Determinarea competenței în materie de calomnie prin presă*, 1932; *Responsabilitatea civilă și penală a medicilor*, 1932; *Legea liniștii publice*, 1933 (în colaborare); *Legea pentru controlul averilor*, 1933 (în colaborare); *Legea pentru suspendarea executărilor silite*, 1933 (în colaborare); *Dreptul de opțiune*, 1933; *Delavranca, orator judiciar și politic*, 1934; *De la Bară la Ministerul de Justiție și de la Ministerul de Justiție la Bară*, 1935; *Ilicitul civil și penal*,

Perlin

1936; *Codul penal Regele Carol II, adnotat*, 3 volume, 1936–1937 (în colaborare). A fost și autorul unor lucrări politico-sociale, precum: *Dezorienteare și dibuiri*, 1934; *Frumuseți naturale și frumuseți sociale*, 1934; *Turcia nouă*, 1935; *Discurs inaugural la Congresul avocaților*, 1935; *Impresii din Polonia*, 1937; *Prin Italia, Turcia și Polonia*, 1938; *Din cartea veacurilor și izbânzilor românești*, 1939; *Fericita aniversare a Constituției*, 1940. Ca literat, s-a remarcat prin volumele: *Originale și traduceri*, versuri, 1903 (în colaborare); *În surdină*, versuri, 1908; *Urzici*, epigrame, 1910; *Opt portrete*, versuri, 1913; *Cântecul ploilor*, versuri, 1928; *Glăsul apelor*, sonete, cu ilustrații de D. Știubei, 1932; *Escale*, sonete, 1938; în 1937 și 1938 i-au apărut două volume de sonete în traducere franceză; *I. Pillat, cântărețul mării noastre*, 1940; *Prin cerești vitralii*, volum apărut în colecția BPT, 1940. Președinte al Consiliului Superior al Cartelurilor, al Confederației Asociațiilor de Profesioniști Intelectuali și al altor organizații românești.

Perju, Veaceslav Leontie

(18.08.1953, Briceni, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Colegiul Electromecanic la Chișinău, apoi Institutul Politehnic din Chișinău, specialitatea automată și telemecanică. Specializare la Institutul de Aviație din Moscova în calculatoare, sisteme și rețele. Specializare la Universitatea din Londra. Profesor la Institutul Politehnic din Chișinău, director al Departamentului de Informatică la Universității Tehnice (fostul Institut Politehnic) din Chișinău. Vicepreședinte și director executiv al Comitetului Național al Moldovei, al Societății Tehnico-Științifice Internaționale în Inginerie Optică SPIE (SPIE-Moldova), membru al Consiliului pentru Resurse Informaționale și Informatică de pe lângă președintele Republicii Moldova, consilier principal în problemele științei al Parlamentului Moldovei. Membru al grupurilor de lucru Impact of Information Technologies on the National Security și Advanced Distributed Learning ale Consorțiului Academiei Militare și Instituțiilor de Studii în Securitate din cadrul Programului Parteneriat pentru Pace. Fondator al Moldavian Research and Development Association. Membru al Academiei Internaționale de Informatică a ONU. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Perlea, Ionel

(13.12.1900, Bucu, com. Ograda, jud. Ialomița – 29.07.1970, New York)

Dirijor. A studiat compoziție și dirijat la München și Leipzig (1918–1923). Și-a

Virgil Percec

Ionel Perlea

dirijat în 1919 propria compoziție la Ate-neul Român. A fost dirijorul Operei din Cluj și apoi al Operei din București. Din 1945 Scala din Milano îi oferă un contract permanent pentru dirijarea orchestrei sale. La recomandarea lui Arturo Toscanini, care îl desemnează urmaș al său dăruindu-i propria baghetă, Ionel Perlea semnează un contract cu Connecticut Symphony Orchestra din New York pentru anii 1952–1959. Urmând aceluiași Toscanini, funcționează în perioadele 1952–1959 și 1965 – 1970 ca profesor de artă dirijorală la Manhattan School of Music din New York. În 1969 dă ultimile sale concerte în București la Sala Palatului și la Ateneul Român. Suferă un atac vascular cerebral cu paralizia parțială a brațului drept (1955). Cu eforturi mari a învățat să dirijeze numai cu mâna stângă și a reușit o performanță memorabilă cu opera *Tosca* de Giacomo Puccini. Printre compozițiile sale se numără un concert pentru vioară și orchestră, piese de muzică de cameră, muzică simfonică. A lăsat numeroase înregistrări pe discuri (o serie la celebra casă de discuri Remington) din repertoriul simfonic sau de operă. A obținut Premiul pentru compoziție George Enescu pentru *Quartetul de coarde* op.10 (1926).

Perlin, Iurii

(17.09.1917, Kiev – 10.03.1990, Chișinău)

Fizician. Evreu ca etnie. A participat activ, în Armata Roșie, la al Doilea Război Mondial. Elevul lui Solomon Pekari la Universitatea din Kiev. A fondat la Facultatea de Fizică a Universității din Chișinău Catedra de fizică teoretică, pe care a condus-o. A pus bazele teoriei corpului solid în fizica din Moldova. Contribuții la evidențierea mecanismelor de bază ale dispersiei purtătorilor de curent în cristale. A formulat teoria transferurilor multifonice, valabilă și azi. Lucrări: *Bands and Polarization Dichroism of Jahn-Teller Centers*, în colaborare; *The Dynamical Jahn-Teller Effect in Localized Systems*, în colaborare.

Perper

Iurii Perlin

Joshua Perper

Aurel Persu

Alături de Antonie Ablov și Mihail Kot este fondator al unei direcții distincte de cercetare a AȘM. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Perper, Joshua

(17.12.1932, Basarabia)

Medic. A reușit să scape de lagărele naziste urmând armata sovietică în calitate de copil de trupă. A plecat în anii 1950 în Israel și a absolvit Medicina la Universitatea Ebraică din Ierusalim. Specializat ca medic legist la John Hopkins University în SUA. Șef al departamentelor de medicină legală la clinici din Baltimore, Pittsburgh în Florida. Considerat unul dintre fondatorii domeniului în SUA (domeniu recunoscut legal din 1959). Consultant de specialitate pentru serialul SF *Stargate SG1*. A sistematizat cunoștințele experimentale în legătură cu autopsiile și cauzele morții. Lucrări: *Self-assessment of current knowledge in forensic pathology and legal medicine: 1100 multiple choice questions and referenced answers*, 1981; *Microscopic diagnosis in forensic pathology*, 1990.

Persu, Aurel

(1890, București – ?05.1977, Brașov)

Inginer și inventator. A absolvit Școala Superoară Tehnică din Berlin–Charlottenburg ca șef de promoție. În 1914 a primit Medalia de merit a Ministerului Instrucțiunii Publice din Germania pentru un studiu privind comportamentul navelor în spațiul cosmic. Profesor la Școala Politehnică din București, director general la Fabrica de avioane IAR Brașov. S-a ocupat de formele aerodinamice și a inventat primul automobil de formă aerodinamică (în picătură), numit automobilul Persu, aflat astăzi la Muzeul Tehnic din București. Cercetarea sa, brevetată în Germania și SUA, a fost folosită de toți constructorii de automobile, dar patentul aparține familiei. A avut și alte numeroase brevete, atât în țară, cât și în străinătate.

Peșacov, Gheorghe

nume la naștere **Toma Gheorghe Peșica a semnat și Pedestrășescul**

(15.04.1785, Vidin, Vlaho-Clisura, Bulgaria – 1.11.1854, București)

Poet. Aromân. Translator la Arhivele Statului. A scris versuri în română, bulgară, greacă. În bune relații cu Văcăreștii, îi cunoștea pe Anton Pann și B. P. Mumuleanu. A participat la mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu (1821). Lucrări: manifestul revoluționar *Trâmbiță românească* (1821); *Jălirea necuviincioasei morți a heroului României*, 1821; *Prietenia din univers*, 1847. A lăsat în manuscris *Memorii*.

Péterfi, Ștefan

(8.03.1906, Deva –

6.05.1978, Ciudad de México)

Botanist. Etnie maghiară. A fost profesor la Catedra de anatomie și fiziologia plantelor de la Facultatea de Științe din Cluj (1928–1976), decan (1946–1948) și rector (1946–1948, 1959–1976), redactor și coautor la primul tratat românesc de algologie (4 vol., 1976–1981). A descoperit noi genuri și specii de alge, publicând numeroase studii de specialitate. A fost vicepreședinte al Consiliului Național al Cercetării Științifice, vicepreședinte al Consiliului de Stat (1967–1978) și membru al CC al PCR (1969–1978). Membru titular al Academiei Române (1963), vicepreședinte al acesteia între 1974 și 1978.

Petică, Ștefan

(15.10.1877, Sucești, jud. Galați –

17.10.1904, București)

Poet. A absolvit Literale și Filosofia la București, intrând de timpuriu în mișcarea socialistă. Este unul dintre cei mai cunoscuți poeți simbolști: *Fecioara în alb*, 1902; *Cântecul toamnei*, 1909, postum. A mai scris poeme în proză, eseuri: *Eстетismul lui Ruskin*, *Poezia nouă*, *Decadența sculpturii*, teatru: *Frații*, 1902.

Petre

Ștefan Petică

Eugen Petit

Gheorghe Petrașcu

Milița Petrașcu

Petit, Eugen

(28.01.1882, Iași - 1959, București)

Jurist. Familie de origine franceză (giron-dini). Cetățean român. A absolvit Dreptul la Universitatea din Montpellier. A fost judecător la Slobozia, Huși, Bălți, Iași. Consilier la Înalta Curte de Casație. Demis în 1945, n-a avut drept de semnătură până la moarte și drept de pensie până în 1953, când a primit-o la intervenția statului francez. Lucrări: *Capacitatea juridică a femeii măritate*, 1932; *Cum ia sfârșit contractul individual de muncă*, 1933; *Codul conversiunii*, împreună cu Constantin Grigore C. Zotta și Constantin Hamangiu, 1934.

Petrăchescu, Eliza

(15.06.1911 - 4.03.1977, București)

Actriță. A absolvit Conservatorul Dramatic la Iași ca elevă a Agathe Bârsescu și a fost actriță Naționalului ieșean 10 ani, după care a fost angajată la Naționalul din București. Actriță mai ales de dramă. Roluri: în teatru - *Cadavrul viu* de Tolstoi, *Scene de stradă* de Elmer Rice, *Hamlet* de Shakespeare, *Nepoftit* de Tristan Bernard, *Oamenii caverelor* de William Saroyan; în film - *Tănase Scatiu*, *Setea*, *Codin*, *Amintiri din copilărie*, *Felix și Otilia*, *Nunta de piatră*, *Duhul auriului*, *Ilustrate cu flori de câmp*. A murit la cutremurul din capitală.

Petrașcu, Gheorghe

nume la naștere **Gheorghe Petrovici**

(20.11/2.12.1872, Tecuci -

1.05.1949, București)

Pictor. Familie de bulgari la origine. Și-a făcut primele studii la Academia de Belle-Arte din București. La recomandarea lui Nicolae Grigorescu primește o bursă pentru a se perfecționa în străinătate. După scurt timp petrecut la München, pleacă la Paris, unde se înscrie la Academia Julian și lucrează în atelierul lui Bouguereau (1899-1902). De la prima sa expoziție personală la Ateneul Român (1900), este remarcat de scriitorii B. Șt. Delavrancea și

Alexandru Vlahuță, care îi cumpără câte o lucrare. Pictează peisaje, atât în țară (Sinaia, Târgu Ocna, Câmpulung-Muscel), cât și în Franța (Vitré, Saint-Malo), Spania (*Podul San Martin* din Toledo) și mai ales în Italia (Veneția, Chioggia, Napoli). În peisajele sale lumina nu șterge contururile ca la impresioniști, dimpotrivă, arhitecturile rectilinii se impun printr-o impresie de soliditate. A avut numeroase expoziții personale, între 1903 și 1923 la Ateneul Român, apoi la Căminul Artei (1926-1930), culminând cu cele două retrospective de la Sala Dalles din anii 1936 și 1940. A participat la Bienala de la Veneția (1924, 1938 și 1940). A primit Marele Premiu al Expoziției Internaționale din Barcelona (1929) și al celei din Paris (1937). Membru al Academiei Române (1949).

Petrașcu, Milița

nume la naștere **Melania Nicolaevici**

(31.12.1892, Chișinău - 1976, București)

Sculptoriță. A absolvit Școala de Arte Plastice Stroganov din Moscova și Literale și Filosofia la Institutul Bestujev din Sankt Petersburg. Specializări la München cu Wassily Kandinsky și Alexei von Jawlensky, la Paris cu Henri Matisse și Antoine Bourdelle și la Belgrad cu Ivan Mestrovic. Îl cunoaște pe Brâncuși și este influențată de el. A făcut parte din grupul *Contemporanului* și grupul *Arta Nouă*. Este cea mai expresivă femeie din sculptura românească. A expus la saloanele naționale și în Germania, Italia, Austria, Anglia și Franța sculptură de avangardă, apoi o serie de portrete: *Marioara Voiculescu*, *George Bacovia*, *Elvira Godeanu*, *Agepsina Macri* ș.a.

Petre, Augustin Iuliu

(13.11.1923, Cehul Silvaniei, jud. Sălaj -

7.01.1999, București)

Inginer de aviație. A absolvit Școala Politehnică la București, ca și Facultățile de Științe și de Filosofie la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Mecanică a Institutului Politehnic din București, șef al Catedrei

Petre

Zoe Petre

Anatol Petrencu

de aeronave. A condus Departamentul de Dinamica Structurilor la Institutul de Mecanică Aplicată al Academiei Române. Pilot de planor și avion. Contribuții în domeniul rezistenței materialelor, construcției aeronavelor, aeroelasticității și dinamicii structurilor. Expert ONU pentru aceste domenii.

Petre, Nică

(27.01.1936, Brăilița, jud Brăila – 21.04.2008, Toronto)

Sculptor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București. Profesor de liceu. A deschis prima expoziție personală cu sculptură mică la Simeza, în 1969, a lucrat la Măgura (Buzău), a participat la Bienala de la Veneția (1976), a avut expoziții la Columbus Center din Toronto (de sculptură și pictură). Lucrări: *Triptic*, 1974; *Perpessicius*, 1978; *Umbră*, 1980, Grecia; *Liniște*, 1988, Germania; *Mihai Eminescu*, 1989, Ontario; *Invocație*, 1990, Ontario; *Adam și Eva*, 1991, Hakone, Japonia; *Acrotiri*, 1993, Austria; *Innate*, 1995, Osaka; *Pod*, 1996, Ontario. În 1980 a plecat din țară și a trăit un an în Grecia și în Italia. În 1981 s-a stabilit în Canada, la Toronto. I s-a decernat Marele Premiu pentru sculptură la Concursul Internațional Henri Moore de la Hakone, Japonia (1991). Din 2003 există la Brăila un centru cultural care-i poartă numele și găzduiește donații ale artistului.

Petre, Zoe nume la naștere Zoe Condurachi

(23.08.1940, București)
Istoric. Fiică a lui Emil Condurachi și a Floricăi C. (n. Moisil), arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Specializată în arheologie și istorie antică, elevă a lui Dionisie M. Pippidi. Profesor și decan la Facultatea de Istorie a Universității din București. Profesor invitat al Universităților Harvard, Cambridge, Massachussets, Columbia, New York. Consilier prezidențial sub președinția lui Emil Constantinescu. Lucrări: *Civilizația greacă și originile democrației*, 1993; *Cetatea greacă*

între real și imaginar, 2000; *Practica Nemuririi. O lectură critică a izvoarelor grecești referitoare la geți*, 2004. Distinsă cu Legiunea de Onoare a Franței în grad de Comandor, 1999; Ordinul Dom Infante Enrique, Portugalia, 1999; Ordinul Danebrog în grad de Mare Cruce, Danemarca, 2000; Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Mare Cruce, 2000.

Petrencu, Anatol

(22.05.1954, Căușeni, Republica Moldova)

Istoric, om politic. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Cercetări Economice și Politice Internaționale al Academiei de Științe a Federației Ruse din Moscova. Profesor la Catedra de istorie modernă și contemporană universală a Universității din Chișinău, decan al Facultății de Istorie (a dizolvat Catedra de istorie a URSS și a fondat Catedra de istorie a românilor, prima cu acest profil din Republica Moldova). Președinte al Asociației Istoricilor din Republica Moldova. A participat la elaborarea metodologiei de predare a istoriei în instituțiile de învățământ preuniversitar, fiind coautor al curriculumului la istorie pentru aceste instituții. Contribuții la coordonarea, în Republica Moldova, a cursurilor de istoria românilor și istoria universală cu cele din România. Președinte al mișcării social-politice Acțiunea Europeană, care a fuzionat ulterior cu Partidul Liberal. Lucrări: *Basarabia în al doilea război mondial. 1940–1944* (1997), *România și Basarabia în anii celui de-al doilea război mondial* (1999), *În serviciul zeiței Clio* (2001), *Polonezii în anii celui de-al doilea război mondial. Culegere de documente* (2004), *Polonezii în anii celui de-al doilea război mondial. Istoria politică* (2005) ș.a. Premii ale Senatului Universității de Stat din Moldova pe anii 2004 și 2005.

Petrescu, Adrian Cristian

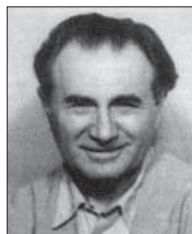
(26.07.1937, Cămpina)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Institutului Politehnic din București. Specializare la Institutul de Electrotehnică din Moscova. Profesor la Facultatea de Electronică a Politehnicii din București. Contribuții la proiectarea și dezvoltarea unor echipamente pentru prelucrarea datelor. A participat la realizarea calculatorului românesc Felix M216. A inventat un termograf cu microprocesoare pentru aplicații în oncologie. Lucrări: *Inițiere în structura calculatoarelor electronice*, 1996. Membru al Institutului de Inginerie Electrică și Electronică (IEEE), membru al Academiei de Științe din New York. Membru al Academiei de Științe Tehnice din București.

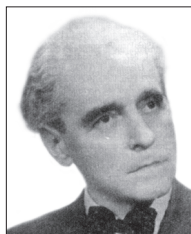
Petrescu

Adrian Cristian Petrescu

Camil Petrescu

Cezar Petrescu

Nicolae Petrescu-Comnen

Petrescu, Camil

(22.04.1894, București - 14.05.1957, București)
Scriitor. Absolvent al Facultății de Filosofie și Litere de la Universitatea din București. Elevul lui Ion Petrovici. Își ia doctoratul în filosofie cu o teză despre fenomenologie în opera lui Husserl. A fost profesor la Timișoara imediat după Marea Unire. A fondat revistele *Țara și Limba română* la Timișoara, a editat *Săptămâna muncii intelectuale și artistice* și *Cetatea literară* la București. A frecventat cenaclul Sburătorul, a fost redactor la Editura Fundațiilor Regale, director al Teatrului Național din București (1939). A debutat în revista *Facla* (1914), cu articolul „Femeile și fetele de azi”, sub pseudonimul Raul D. Între 1916 și 1918 a participat ca ofițer la Primul Război Mondial. În 1916 a plecat pe front, unde a fost rănit. După un stagiul într-un spital militar, a ajuns iarăși în prima linie, dar a căzut prizonier la unguri. Ambianța războiului va intra, apoi, în celebrul roman *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*. Debutul editorial se petrece cu un volum de *Versuri. Ideea. Cicul morții* (1923). În 1933 a publicat cel mai valoros roman al său și unul dintre romanele importante ale modernismului european, *Patul lui Procust*. Lucrări: *Jocul ielelor*, teatru, (1918); *Un luminis pentru Kicsikem* (1925); *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* (1930); *Transcendentalia* (1931); *Din versurile lui Ladima* (1932); *Teze și antiteze* (1936); *Modalitatea estetică a teatrului* (1937); teza de doctorat *Husserl – cu o introducere în filozofia fenomenologică* a devenit un capitol din *Istoria filosofiei române* (1938); *Doctrina substanței*, 1940, editată integral postum (1988), eseu filosofic; *Un om între oameni* (1953 – 1957, rămas neterminat); *Turnul de fildes* (1950); *Act venețian*, *Suflete tari*, *Danton*, *Mioara*, *Mitică Popescu*, *Bălcescu*, teatru; *Caragiale în vremea lui*, *Rapid Constantinople-Bioram* (1933), reportaje de călătorie; *Note zilnice* (1975), postum, jurnal intim editat de Mircea Zăciu. Membru al Academiei Române (1948).

Petrescu, Cezar

(1.12.1892, Hodora, com. Cotnari, jud. Iași - 9.03.1961, București)

Scriitor. Obține licența în Drept în 1915 la Iași. Redactor la *Adevărul*, *Dimineața*, *Bucovina*, *Țara nouă*, fondator și codirector, alături de Pamfil Șeicaru, al revistei social-politice și culturale *Hiena* (1919–1924). Aspira, pe urmele lui Honoré de Balzac, să scrie o nouă *Comedie umană*, o cronică românească a veacului XX. Este unul din cei mai de seamă gazetari din prima jumătate a veacului. Alături de Lucian Blaga, A. Maniu și Gib Mihăescu întemeiază revista *Gândirea* în 1921. Este fondator al ziarelor *Cuvântul* și *Curentul* în 1928; director al ziarului oficios *România* în 1938 și al revistei *România literară*, 1938, suprimate în 1940. Se afirmă ca romancier cu romanul *Întunecare* (1927–1928). Opera sa cuprinde circa 70 volume – romane, nuvele, piese de teatru, proză fantastică și literatură pentru copii, studii, note de călătorie și memorialistică. Lucrări: *Scrisorile unui răzeș*, 1922; *Plecat fără adresă, sosit fără adresă*; *Calea Victoriei*, 1930; *Fram*, ursul polar, 1931; *Comoara regelui Dromichet*, 1931; *Greta Garbo*, 1932; *Apostolul*, 1933; *Aurul negru*, 1934; *Duminica orbului*, 1934; *Oraș patriarhal*, 1930; *Mane*, *Tekel*, *Fares*, 1937; *Noi vrem pământ*, 1938; *Ochii strigoiului*, 1942; *Cocârți și bomba atomică*, 1945; *Pif-Paf-Puf*, 1945; *Omul de zăpadă*, 1945; *Ilușta copil*, 1945; *Neghiniuș*, 1945. A obținut Premiul Național pentru Literatură în 1931 și Premiul de Stat pentru dramaturgie în 1952 pentru piesa *Nepoții gornistului* – colaborare cu M. Novicov. Membru al Academiei Române din 1955.

Petrescu-Comnen, Nicolae

nume la naștere Nicolae Petrescu

(24.08.1881, București - 8.12.1958, Florența)

Diplomat. Și-a luat licența în Drept, Litere și Filosofie la Paris. Profesor de economie și legislație industrială la Facultatea de Drept din București. Liberal ca opțiune politică.

Petrescu

Constantin Titel Petrescu

Gică Petrescu

Reprezentant al României la Liga Națiunilor (1923–1927). Partizan al politicii lui Nicolae Titulescu. Ministru extraordinar și plenipotențiar al României la Berna (1923–1928), la Berlin (1928–1930), la Vatican (1930–1932) și din nou la Berlin (1932–1938). Subsecretar de stat în Ministerul Afacerilor Străine (17 februarie–30 martie 1938) și apoi ministru de Externe (30 martie–20 decembrie 1938) în cel de-al doilea guvern prezidat de patriarhul Miron Cristea. Este apoi trimis din nou cu misiuni diplomatice la Vatican în perioada 1938–1940, după care s-a stabilit în Italia. Lucrări: *Etudes sur les origines de la Magistrature Roumaine* (1902); *Etudes sur la condition des Israélites en Roumaine* (1905); *Câteva considerațiuni asupra socialismului* (1909); *Statutul internațional al României și devenirea ei istorică* (1933); *Dreptul la viață al națiunilor mici* (1944). Cetățean de onoare al orașului Florența.

Petrescu, Constantin Titel

(5.02.1888, Craiova – 2.09.1957)

Om politic. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Specializare la Sorbona. Lider al Partidului Social-Democrat (înființat 1893). S-a ocupat de cooperatie, fondând, în 1914, Casa Poporului. În 1923 a fondat, împreună cu C. Rădulescu-Motru, Virgil Madgearu, Constantin Costa-Foru, Victor Eftimiu, Grigore Iunian, Radu Rosetti, Dem Dobrescu, Nicolae Lupu și Constantin Mille, Liga Drepturilor Omului, pentru a para măsurile liberale (Ion I. C. Brătianu) contra stângii. A reprezentat partidul la congresele de la Paris, Bruxelles și Viena. În timpul dictaturii regale partidul a fost scos în afara legii, iar întâlnirile se făceau la publicația *Lumea nouă*, al cărei director era. Partidul a redevenit legal în 1944. În 1946 a creat o disidență a PSDR, numită Partidul Social-Democrat Titel Petrescu, care nu dorea unirea cu PCR, deși, la insistențele lui Lucrețiu Pătrășcanu, intrase în Frontul Național Democrat. Din acest partid s-a

desprins gruparea Rădăceanu-Voitec, care s-a unit cu PCR. După instaurarea comunismului a fost arestat (1948) și trimis la Jilava și Sighet, unde a stat până în 1955. Lucrări: *Ce este socialismul*, 1945; *Ce este Partidul Social Democrat*, 1946; *Socialismul în România*, 1946. După 1989 a apărut un partid numit Partidul Social Democrat Titel Petrescu, al cărui președinte a fost Sergiu Cunesco.

Petrescu-Dâmbovița, Mircea

(21.05.1915, Galați)

Istoric și arheolog. A absolvit Literele și Filosofia și Facultatea de Drept la Universitatea din București. Profesor și decan la Facultatea de Istorie a Universității din Iași. Director la Institutul de Istorie și Arheologie A.D. Xenopol din Iași. A participat la numeroase cercetări pe șantieri arheologice (Cucuteni, Dobrogea). Lucrări: *Cucuteni*, 1966; *Așezări din Moldova de la paleolitic până în secolul XVIII*, în colaborare, 1970; *Depozitele de bronzuri din România*, 1977; *Premisele civilizației geto-dacie*, 1980; *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, 1994, 1997. Membru, din partea României, în Consiliul Permanent al Uniunii Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice din cadrul Consiliului Internațional de Filosofie și Științe Umane de pe lângă UNESCO (1964–1991), membru în Consiliul Internațional de Studii Indo-Europene, membru de onoare al Institutului de Tracologie din Sofia. Membru titular al Academiei Române (1996).

Petrescu, Gică

(2.04.1915, București – 18.06.2006, București)

Cântăreț de muzică ușoară. A debutat la 18 ani la Radiodifuziune, fiind descoperit de compozitorul Ion Vășilescu. A avut angajamente la teatrele Alhambra, Gioconda și Boema (din 1940), la Grădina Savoy, sub conducerea lui Ion Vășilescu, și la Teatrul C. Tănase (din 1944). A interpretat peste 1 500 de piese, rămase într-o impresionantă discografie. Radiodifuziunea Română i-a decernat în 2001 Premiul Interpretul care a dus muzica românească în mileniul III. A primit Ordinul Steaua României în grad de Cavaler (2003).

Petrescu, Irina

(19.06.1941, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la clasa lui Ion Șahighian. Actriță la Teatrul Bulandra din București. Roluri în teatru: *Leonce și Lena*, *A douăsprezecea noapte*, *Elisabeta I*, *Io, Mircea Voevod*, *Mizantropul*, *Hamlet*, *Unchiul Vanea*, *Oblomov*; roluri în film: *Valurile Dunării*,

Petrescu

Irina Petrescu

Liviu Petrescu

Mircea Petrescu

Nicolae Petrescu

Pași spre lună, Străinul, De-aș fi Harap-Alb, Diminețile unui băiat cuminte, Facerea lumii, Stejar, extremă urgență, Prin cenușa imperiului, Castelul din Carpați, Imposibila iubire, Domnișoara Christina. Premiul TIFF pentru întreaga activitate cinematografică (2007).

Petrescu, Liviu

(17.12.1941, Râmnici Sărat – 5.07.1999, Cluj)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Cluj. Profesor și decan al aceleiași facultăți. Director al Institutului de Lingvistică al Academiei din Cluj, după 1989 director al Centrului Cultural Român din New York. Lucrări: *Realitate și romanesc. Dostoievski; Scriitori români și străini; Vârstele romanului; Poetica postmodernismului; Studii transilvane*. Membru al Asociației Comparațiștilor din România și președinte fondator al Societății Lucian Blaga din Cluj.

Petrescu, Maria

(1932, Șugag, jud. Alba)

Ingineră. A absolvit Facultatea de Metalurgie a Institutului Politehnic din București. Specializare la Budapesta și în Norvegia, la Trondheim și Oslo. Profesor la Facultatea de Metalurgie a Universității Politehnice din București. Contribuții în domeniul extragerii metalelor rare, al structurii și proprietăților aliajelor lichide, al difuziei în metale și aliaje. Lucrări: *Metalurgie fizică și studiul metalelor*, 3 vol., 1979, 1981, 1983; *Aliaje amorfe solidificate ultrarapid*, 1988. Membră a Societății Române de Metalurgie și a Academiei de Științe Tehnice din România.

Petrescu, Mircea Stelian

(8.05.1933, Ploiești)

Inginer. A absolvit Politehnica la București. Doctorat la Institutul Energetic din Moscova, Catedra de dispozitive semiconductoare (1963). După circa un an la Institutul de Fizică Atomică al Academiei Române, șef de laborator, apoi asistent la Catedra de tuburi și circuite electronice, Facultatea de

Electronică și Telecomunicații și, din 1974, profesor. În 1969 organizează Catedra de calculatoare a Institutului Politehnic din București, pe care o conduce în perioada 1969–1973, 1985–1990. Între 1973 și 1978 este prorector al Institutului Politehnic din București. Din 1970 – director al Centrului de Calcul al Institutului Politehnic din București, între 1969 și 1970 cercetător și profesor invitat la Universitatea California, Departamentul de inginerie electrică și știința calculatoarelor, Berkley, SUA; 1973 – cercetător la Universitatea din Grenoble, Franța. Are la activ peste 120 de lucrări de specialitate, opt manuale – în domeniile proiectării asistate de calculator a circuitelor electronice integrate, sintezei automatelor secvențiale, sistemelor de prelucrare a informației (terminale inteligente, echipamente pentru prelucrări grafice), bazelor de date relaționale. Lucrări: *Efectul integrării pe scară largă asupra tehnicilor de sinteză a circuitelor*, 1979; *Tehnica impulsurilor*, 2 vol., 1989. Membru al unor asociații profesionale din țară și străinătate. Membru de onoare al Academiei Române (2006), vicepreședinte AGIR, membru fondator și vicepreședinte al Academiei de Științe Tehnice din România.

Petrescu, Nicolae

(12/25.06.1886, București –

13.10.1954, București)

Filosof și sociolog. Specializare la Rostock. A inițiat sociologia comparată. Profesor la Universitatea din București. Lucrări: *Glanvill und Hume* (1911); *Zur Begriffsbestimmung der Philosophie* (1912); *Gedanken und Winke* (1912); *Die Denkfunktion der Verneinung* (1914); *The Twofold Aspect of Thought* (1920); *Thoughts on War and Peace* (1921); *Fenomene sociale în Statele-Unite* (1921); *Introducere în studiul comparativ al societății*, (1922); *Opere filosofice de Vasile Conta* (1923); *The Principles of Comparative Sociology* (1924); *The Interpretation of National Differentiations* (1929); *Primitivii. Organizare-Instituții, credințe-mentalitate*

Petrescu

Paul C. Petrescu

Radu Petrescu

Marta Petreu

Emil Petrovici

(1944). Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Petrescu, Paul

(27.06.1921, Cetatea Albă, azi Ucraina)

Etnolog. A absolvit Literale și Dreptul la București. Cercetător la Institutul Central de Statistică, Muzeul Satului, Institutul de Etnologie și Folclor. Din 1990 plecat în SUA. Lucrări: *Arhitectura din Muzeul Satului*, 1955; *Ceramica*, 1958; *Arta populară. Îndreptar metodic*, 1966; *Romanian textiles*, 1966; *Creația plastică țărănească*, 1982. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Petrescu, Paul C.

(18.01.1915, București – 4.03.1977, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe la București. A fost fizician la Uzinele metalurgice Malaxa din București. A introdus metode moderne fizico-chimice de investigare și control asupra compoziției aliajelor metalice. Din 1950 șef al Secției de fizica metalelor la Institutul de Fizică al Academiei Române. S-a ocupat de centrele de culoare (spectroscopie, emisia fotoelectrică a cristalelor), pentru care a realizat o aparatură specială. Membru al Societății Americane pentru Științe Avansate din Washington. Membru al Academiei Române (1974).

Petrescu, Radu

(31.08.1927, Târgoviște – 31.01.1982, București)

Scritor. A absolvit Literale la Universitatea din București, a fost profesor la liceul din Năsăud și, după mai multe peregrinări, a ajuns la București. A ținut toată viața un jurnal. Deși publicat din timpul vieții, a atins gloria postum. Membru al grupului de la Târgoviște, ca și Mircea Horia Simionescu ori Costache Olăreanu, de care se apropie stilistic. Lucrări: *Matei Iliescu*, roman (1970); *Proze* (1971); *O singură vârstă* (1975); *Ce se vede* (1979); *Oceanul întors* (1977); *Părul Berenicei* (1982); *Meteorologia lecturii* (1982);

A treia dimensiune (1984); *Catalogul mișcărilor mele zilnice* (1999); *Oceanul întors* (*Caiet jurnal*, 1956) (2001); *Prizonier al provizoratului* (*Jurnal 1957–1970*) (2002).

Petrescu, Zaharia

(25.04.1841, Alexandria, azi Kalipetrova, Bulgaria – 16.12.1901, București)

General, medic. A absolvit Școala Națională de Medicină și Farmacie din București (1860) cu gradul de medic sublocotenent. Specializare la Medicina din Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din București. A participat ca general de brigadă la Războiul de Independență. În 1879 a fost trimis în Rusia, în campania de combatere a ciumei din regiunea Astrahan. Contribuții în domeniul farmacologiei: *Elemente de farmacologie. Farmacia și arta de a formula*, 1868; *Elemente de terapie și materie medicală*, 2 vol., 1882–1884; *Tratamentul pneumoniei cu digitală în doză mare sau doză terapeutică*, 1892. Cofondator al revistelor *Analele medicale române*, *Gazeta medicală*, *Revista sanitară medicală*. Membru fondator al Societății de Medicină din România. Membru al Societății de Igienă și Medicină Practică din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1885).

Petreu, Marta

(14.03.1955, Jucu, jud. Cluj)

Poetă și istoric literar. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din Cluj, a făcut parte din grupul revistei *Echinox*, facultate unde este în prezent profesor. Fondator și redactor-șef al revistei și Fundației Culturale *Apostrof*. Scrie versuri (*Aduceți verbele*, 1981; *Dimineața tinerelor doamne*, 1983; *Loc psihic*, 1991; *Poeme nerușinate*, 1993; *Cartea mîniei*, 1997; *Apocalipsa după Marta*, 1999; *Falanga*, 2001; *Scara lui Iacob*, 2006) și eseuri (*Jocurile manierismului logic* 1995; *Un trecut deocheat sau „Schimbarea la față a României”*, 1999 carte apărută în SUA, în 2005, cu titlul *An Infamous Past: E.M. Cioran and the Rise of Fascism in România*); *Ionescu în țara tatălui*, 2001; *Filosofia*

Petrovici

lui Caragiale, 2003; *Filosofii paralele*, 2005; *Despre bolile filosofilor. Cioran*, 2008 (volum apărut întâi în Serbia, cu titlul *O boalestima filozofa. Cioran*); *Diavolul și ucenicul său: Nae Ionescu – Mihail Sebastian*, 2009). Laureată de mai multe ori a Premiului Uniunii Scriitorilor din România, a Premiului internațional Lillian Hellman/Dashiell Hammett Grant, 2001, acordat de Human Rights Watch.

Petrino, Dimitrie

(1838, Rujnița, Basarabia – 30.04.1878, București)

Poet. Hurmuzaki după mamă, din familia de cărturari. Studii făcute în familie. Membru al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. Romantic și bolnav de fizie, deși contemporan cu Eminescu, este considerat un precursor al lui. Atras de junimism, colaborează la *Convorbiri literare*. Lucrări: *Suspinul meu*, 1863; *Flori de mormânt*, 1867; studiul *Puține cuvinte despre coruperea limbii române în Bucovina*, 1869. Membru corespondent al Academiei Române.

Petrov, Iurie

(24.06.1921, Lbișcensk pe Don – 3.07.1990, Chișinău)

Inginer. Rus ca etnie. A absolvit Școala Tehnică Superioară Bauman la Moscova. Specializare la Institutul de Mecanizare și Electrificare a Agriculturii din Leningrad. A lucrat la Institutul Agricol din Tadjikistan, a venit la Institutul Agricol din Chișinău, apoi la Institutul de Fizică Aplicată al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții la evidențierea proceselor de prelucrare a metalelor și tehnologiilor de obținere a învelișurilor dure la uzură prin metode galvanice. Deține 60 de brevete de invenție. Membru al Comitetului pentru Premiile de Stat ale Republicii Moldova, membru al colegiului de redacție al revistei *Prelucrarea electronică a materialelor*. Distins cu Ordinul Insigna de Onoare a Moldovei. Om Emerit în Științe al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Petrovici, Emil

(4.01.1899, Begheiți, anterior Toracul Mic, Banatul Sârbesc – 7.10.1968, Crăciunelul de Jos, Blaj)

Lingvist. S-a ocupat de studiul foneticii și fonologiei, al onomasticii și al dialectologiei române, precum și al relațiilor lingvistice româno-slave. A urmat Seminarul Teologic Ortodox de la Arad (1916–1918). Înscriș la Facultatea de Litere și Filosofie din cadrul Universității Daciei Superioare din Cluj, aparține primei promoții de studenți de după Marea Unire. Își completează studiile

ca bursier în Franța, la Sorbona, obținând licența în Litere (1926). Devine asistent la Laboratorul de fonetică experimentală de pe lângă Muzeul Limbii Române din Cluj, ulterior conducător al acestuia. Își susține, sub conducerea lui Sextil Pușcariu, teza de doctorat. Urmează studii de specializare în slavistică la Universitatea din Sofia. Profesor la Catedra de slavistică a universității clujene, șef de catedră la Universitatea din București și apoi la cea din Cluj, director al Institutului de Lingvistică și Istorie Literară din Cluj. Lucrări: *Cercetări în Munții Apuseni* (1925); *Folclor din Valea Almăjului* (1935); *Graiul carașovenilor. Studiu de dialectologie slavă meridională* (1935); *Folclor din Valea Almăjului (Banat)* (1935); *Folclor de la moșii din Scărișoara* (1939); *Note de folclor de la românii din Valea Mlavei* (1942); *Texte dialectale* (1943); *Atlasul lingvistic român*, partea a II-a, vol. I (1940, lucrarea sa de căpătâi pentru care a întocmit un chestionar cuprinzând 4 800 de poziții, și a efectuat, între 1930 și 1938, 88 de anchete lingvistice (trei dintre ele consacrate dialectelor sud-dunărene, realizate de Ștefan Pașca și Theodor Capidan); *Atlasul lingvistic român*, partea a II-a, serie nouă, vol. I-VII (1956–1972); *Rimele românești din punct de vedere fonologic* (1955); *Studii de dialectologie și toponimie*, volum îngrijit de I. Pătruș, B. Kelemen și I. Mării (1970). Fondator și redactor responsabil al revistelor *Cercetări de lingvistică* (1956) și *Romanoslavica* (1963). Membru fondator și președinte al Asociației Slavistilor din România (1956–1968). Membru corespondent al Academiei Bulgare de Științe. Membru al Comitetului Internațional al Slavistilor. Om de Știință Emerit. Premiul de Stat (1953, 1963). Membru al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe filologice, literatură și arte (1966–1968), președinte al filialei Cluj a Academiei (1949–1957).

Petrovici, Ion

(2/14.06.1882, Tecuci – 17.02.1972, București)

Filosof, eseist, memorialist, scriitor, orator și om politic. În 1899 se înscrie la Facultatea de Litere și Filosofie din București, având printre profesori pe Titu Maiorescu și Nicolae Iorga. În aceeași toamnă prezintă Teatrului Național din București piesa în versuri *O sărutare*, care, recomandată de I.L. Caragiale, va fi reprezentată la 21 martie 1900. Participă în vara anului 1904, ca membru al unei delegații de studenți ai Universității din București, la comemorarea a 400 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare, ce a avut loc la Suceava, aflată în acel timp sub administrație austriacă. În 1904

p

611

Petrovici

Ion Petrovici (filosof)

Ion Petrovici (medic)

obține licența în Filosofie, iar un an mai târziu, în iunie 1905, devine primul doctor în filosofie al unei universități românești. În anul universitar 1905–1906, timp de două semestre, frecventează cursuri de filosofie la Leipzig, audiindu-i pe Wilhelm Wundt și Hans Volkelt, și la Berlin, unde ascultă prelegerile lui Friedrich Paulsen, Wilhelm Dilthey și Alois Riegl. În noiembrie 1906 este numit conferențiar la Catedra de filosofie a Universității din Iași, iar în 1912 este definitiv profesor. Între 1923 și 1926 este decan al Facultății de Litere și Filosofie din Iași. La sfârșitul lui ianuarie 1932 este invitat la Sorbona și la Academia de Științe Morale și Politice din Paris, unde prezintă comunicările „La Nationalité en Philosophie” și respectiv „L’Idée de néant”. Stabilește legături de colaborare cu André Lalande și Paul Gaultier. În guvernul prezidat de Octavian Goga (1937–1938) devine ministru al Educației Naționale; în această calitate creează o catedră de filosofie la Universitatea din Cluj pentru Lucian Blaga. În 1941 acceptă portofoliul de ministru al Culturii Naționale în guvernul lui Ion Antonescu. Arestat și deținut până în 1964. Lucrări: *O problemă de filosofie* (1904); *Paralelismul psihofisic* (1905); *Rolul și însemnătatea filosofiei* (1907); *Cercetări filosofice* (1907); *Teoria noțiunilor. Studiu de logică* (1910); *Noi cercetări filosofice* (1911); *H. Poincaré (ca filosof)* (1911); *Probleme de logică* (1911); *Curs de logică*, vol I, *Logica formală (Metodologie)* (1916); *Teoria noțiunilor* (1924); *Introducere în metafizică* (1924); *Studii istorico-filosofice* (1925); *Comemorarea lui Hegel* (1931); *Titu Maiorescu, 1840–1917* (1931); *Determinismul și indeterminismul în lumina criticii filosofice* (1938); *La un secol și jumătate dela nașterea lui Schopenhauer* (1938); *La nationalité en philosophie* (1932); *Réflexions sur l'inconséquence* (1934); *La connaissance humaine et le transcendant* (1937); *La philosophie du compromis* (1937); *Zum 150 Geburtstag Schopenhauer*, (1939). Camil Petrescu a fost unul dintre admiratorii săi în materie de

filosofie și a publicat un studiu despre fenomenologie în *Istoria filosofiei române*, 3 vol., 1938, omagiu lui I.P. Membru al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreședinte al Academiei (1938–1941).

Petrovici, Ion N.

(19.08.1929, Ploiești)

Medic neurolog. A absolvit Medicina la București, fiind elevul profesorului Gheorghe Marinescu. Specializat în cercetare la București cu Arthur Kreindler și Vlad Voiculescu. Emigrat în Germania în 1969, a fost cercetător la Institutul Max Plank din Köln sub direcția lui Klaus-Joachim Zülch. S-a specializat în terapia tumorilor cerebrale maligne. Director al Clinicii Merheim de Neurologie din Köln, Germania. A publicat împreună cu C. Arseni și Frank Nass *Les maladies vasculaires du cerveau et de la moelle épinière*. Este membru în Deutsche Gesellschaft für Neurologie, Deutsche Gesellschaft für Klinische Neurophysiologie, Societatea Italiană de Neurologia, Societatea Română de Neuroendocrinologie, European Neurological Society, New York Academy of Sciences et Fellow of the Royal Society of Medicine (Londra).

Petrovici Radivoi, Elena

nume la naștere Radivoi Elena

(1908, Cuvin, Banatul Sărbesc – 17.05.2002, Vârșet)

Profesoară de limba română. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la Universitatea din Cluj. A predat limba română la liceul din Vârșet, apoi la Școala Superioară Pedagogică din Novi Sad. A pregătit programele culturale pentru comunitatea românească din Voivodina dedicate festivalurilor de la Seleuș, Vârșet, Uzdin, Nicolinț și Torac, la secțiunea versuri fiind obligatoriu „Luceafărul” lui Mihai Eminescu. Cofondator și vicepreședinte al Societății de Limba Română din Voivodina. A cules și tipărit folclor din Voivodina: *Poezii populare românești*, 1953. A scris *Gramatica limbii române* pentru clasa a VII-a.

Petru

(~ 1000 d. H., Târnovo – 1197, Târnovo)

Conducător de oști. Aromân. Împreună cu fratele său, Asan, a luptat cu succes contra Bizanțului (Anghelos al II-lea, Alexios al III-lea, ajutorat de Bela al Ungariei, Ioan Cantacuzino și generalii Alexios Gidos și Vasile Vatatzes). După aceste numeroase victorii obținute cu ajutorul românilor de la nordul Dunării, Bizanțul a cerut pace. La negocieri

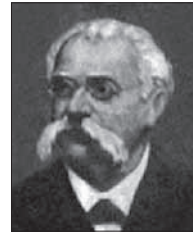
Philippide

Nicolae S. Petruilian

Alexandru Al. Philippide

Alexandru I. Philippide

biruitorii au cerut recunoașterea teritoriului lor ca împărăție, iar lui, cel mai vârstnic dintre frați, titlul de împărat, ca urmare a încrengăturilor de familie cu dinastia bizantină. A fost ucis la un an după fratele său, Asan. Lor le-a urmat la tron fratele Ioniță cel Frumos, rămas în legende populare cu numele Ion Caloian, care a reușit să obțină titlul de rege și recunoașterea domeniului său ca regat atât de la Roma, cât și de la Bizanț. Ultimul dintre Asănești, Asan al II-lea, a extins granițele regatului.

Petru I Mușat

V. Mușat, Petru I

Petru Cercel

V. Basarab, Petru Cercel

Petru Movilă

V. Movilă, Petru

Petru Rareș

V. Mușat, Petru Rareș

Petru Șchiopul

V. Basarab, Petru Șchiopul

Petruilian, Nicolae S.

(7.01.1902, Româna, jud. Olt – 9.11.1983, București)

Geolog. A absolvit Secția de mine a Institutului Politehnic din București și s-a specializat la Basel, Elveția. Profesor la Școala Politehnică și la Institutul de Geologie și Tehnică Minieră, la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie. A reorganizat în 1952 Institutul de Mine adaptându-l pentru nevoile extracției. A făcut cercetări – inclusiv cu metode noi – asupra zăcămintelor de nichel, cobalt, crom, pirite și aur. Lucrări: *La minéralisation aurifère de Vf. Negrii*, 1941; *Mineralogie and Geochemical Study of the Copper Mineralization from Deva*, 1963; *Modul de prezentare a nichelului în serpentinele de la Gura Văii*, 1969. Membru al Societății Franceze de Mineralogie și Cristalografie. Membru titular al Academiei Române (1963).

Philippide, Alexandru Al.

(1.04.1900, Iași – 8.02.1979, București)

Scriitor. Fiu al lui Alexandru I. Ph. A absolvit Dreptul, Literale și Filosofia la Iași. Specializări la Berlin și Paris. A lucrat la Ministerul de Externe și Ministerul Propagandei. S-a remarcat îndeosebi ca poet, romantic prin sensibilitate și modern în expresie: *Aur sterp*, 1922; *Stânci fulgerate*, 1930; *Visuri în viațelul vremii*, 1939; *Monolog în Babilon*, 1967. Ca prozator a scris nuvele fantastice: *Floarea în prăpastie*, 1942. În ultima parte a vieții a scris eseuri remarcabile despre Andersen, William Blake, Cehov, Kleist, Lermontov, Schiller, Thomas Mann: *Studii de literatură universală*, 1966. A tradus din Hoffmann, Hölderlin, Novalis, Mörike, Rilke, Goethe, Schiller, Heine, Thomas Mann, Voltaire, Baudelaire, Pușkin, Lermontov. Laureat al Marelui Premiu al Uniunii Scriitorilor (1977) și al Premiului Herder (1967). A fost membru al Academiei Române (1963).

Philippide, Alexandru I.

(1.05.1859, Bârlad – 12.08.1933, Iași)

Lingvist și filolog. Familie grecească la origini. Tată al lui Alexandru Al. Ph. A absolvit Literale la Iași. Specializare la Halle. Profesor la Universitatea din Iași și întemeietorul școlii de lingvistică de la Iași. A publicat o *Introducere în istoria limbii și literaturii române* (1888), *Principii de istoria limbii* (1894), o prelucrare personală cu aplicare la limba română a operei cu același titlu a lui H. Paul, o *Gramatică elementară a limbii române* (1897), *Dicționarul limbii române* (ms., aproape 12 000 de pagini până la litera D) și *Originea românilor* (2 vol., 1925–1927). Între 1897 și 1905 a avut sarcina din partea Academiei Române de a conduce lucrările de elaborare a *Dicționarului limbii române*, pentru care a adunat un bogat material de fișe și din care a redactat, într-o primă formă, literele A–D. Membru titular al Academiei Române.

Pic

Adrian C. Pic

Lupu Pick

Pic, Adrian C.

(3.09.1910, Moinești – ~ 2002, Barcelona)

Pictor. A absolvit Dreptul la București și a început prin a scrie versuri. În 1952 a emigrat în Israel, iar în 1954 s-a stabilit la Barcelona, după ce călătorise la Paris și se întâlnise cu Fernand Léger, Brâncuși, Chagall, Jean Arp. A avut prima expoziție personală în 1962. Fondator al grupului Tendințe Esențialiste. A avut încă 18 expoziții la Barcelona și Madrid, dar și în Franța, Marea Britanie, RFG. I-au fost dedicate două monografii. Lucrări ale sale se află în colecții din SUA, Franța, Spania, Olanda, Israel ș.a. Lucrări: cărți – *Jocuri de lumină în tenebre*, versuri, 1937; *Ochiul Cerului. Inimă*, versuri, 1945; *Reflecții asupra universului sonor*, eseuri, 1955; *De la realismul naturalist la realismul esențialist*, eseu de teoria artei, 1965; *Continuumul terestru uman*, eseu, 1978; *Orient-Occident*, eseu, 1982; *Mâna planetară*, versuri, 1985; artă plastică – *10 condiții liniare de signalectică aleatorie*, album de serigrafie; *Sincronicitate*, album de serigrafie. Din 2003 la Moinești se desfășoară Colocviul Național Adrian Pic de teoria artelor plastice.

Pick, Lupu

(2.01.1886, Iași – 9.03.1931, Berlin)

Regizor de film. Evreu după tată (actor de limbă idiş), român după mamă (violinistă). A plecat de la 10 ani cu familia la Berlin. După absolvirea liceului, secția reală, a făcut studii de teatru la Max Reinhardt-Theatervereins și a lucrat în trupa Teatrului Schiller din Altona. A venit în 1913 la Deutschen Theater din Berlin. Este considerat unul dintre monștrii sacri ai cinematografiei germane alături de Fritz Lang și Murnau. A avut propria sa casă de producție, care-i purta numele. El a separat filmul de expresionism, i-a dat unitate dramatică și de acțiune, deși și-a început cariera sub auspiciile filmului mut. A făcut deopotrivă regie, scenariu și actorie, atunci când încă nu erau standardizate nici durata filmelor

și nici filmografia ca domeniu: *Homunculus* (și actor), 1916; *Die Fremde* (și actor), 1917; *Der Weltspiegel*; *Die Liebe des van Royk*; *Die Rothenburger*; *Die tolle Heirat von Laló*; *Mister Wu*, 1918; *Der Seelenverkäufer*; *Herr über Leben und Tod*; *Kitsch*; *Marionetten der Leidenschaft*; *Mein Wille ist Gesetz*; *Tötet nicht mehr!*; *Misericordia*, 1919; *Der Dummkopf (Idiotul)* (și actor); *Niemand weiss es*, 1920; *Aus den Erinnerungen eines Frauenarztes Part 2*; *Grausige Nächte*; *Scherben (Pulverizat)*, 1921; *Zum Paradies der Damen*, 1922; *Sylvester (Ajunul Anului Nou)*; *Der verbotene Weg* (și actor), 1923; *La Péniche tragique*, 1924; *Das Haus der Lüge*, 1925; *Das Panzergewölbe (Salt defensiv)* (și coscenarist), 1926; *Eine Nacht in London (O noapte la Londra)*, 1928; *Napoléon à Sainte-Hélène*, 1929; *Les Quatres Vagabonds*; *Gassenhauer*, 1931. A murit curând după sinuciderea soției sale, Edith Pasca, actriță.

Piersic, Florin

(27.01.1936, Cluj)

Actor de teatru și film. A jucat dramă, comedie, tragedie, figuri istorice, haiduci. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București (IATC, astăzi UNATC). Actor la Teatrul Național din București. Roluri în film: *Aproape de soare* (1960), *Pași spre lună* (1963), *Neamul Șoimăreștilor* (1964), *De-aș fi Harap-Alb* (1965), *Răscoala* (1965), *Frumoasele vacanțe* (1967), *Columna* (1968), *Kampf um Rom II – Der Verrat* (1969), *Haiducii lui Șaptecai* (1970), *Mihai Viteazul* (1970), *Zestrea Domniței Ralu* (1971), *Aventura la Marea Neagră* (1972), *Frații Jderi* (1974), *Elixirul tinereții* (1975), *Pintea* (1976), *Cuibul salamandrelor* (1976), *August în flăcări* (1977), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Ultima frontieră a morții* (1979), *Rug și flăcăi* (1979), *Drumul oaselor* (1980), *Trandafirul galben* (1982), *O lebedă iarna* (1983), *Misterele Bucureștilor* (1983), *Masca de argint* (1984), *Rămășagul* (1984), *Colierul de turcoaze* (1985), *Totul se plătește* (1986), *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987), *Fix alert* (2004), *Eminescu versus Eminem* (2005), *Lacrimi de iubire* (serial TV, 2005). Roluri în teatru în: *Orfeu în Infern*, *Zbor deasupra unui cuib de cuci*, *Gaițele*, *Logodnicele aterizează la Paris*, *Oameni și soareci*, *Visul unei nopți de iarnă*, *Ultima haltă în Paradis*.

Piliuță, Constantin

(4.02.1929, Botoșani – 3.05.2003, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București ca elev al lui Al. Ciucurencu. A expus în numeroase galerii din străinătate: Moscova, Leningrad, Glasgow, Atena, Istanbul, New Delhi, Paris, Kosiče, Cannes-sur-Mer. O mare lucrare cinetică se află

Pintea

Florin Piersic

Constantin Piliuță

Dinu Pillat

Ion Pillat

în Sala Turbinelor Complexului Hidroenergetic Porțile de Fier. UNESCO a achiziționat o lucrare a sa. Lucrări: *Iarna citadină și Cană cu flori*, 1957; *Bătrână*, 1958; *Cele 3 grații și Maci pe masa neagră*, 1967; *Casa la munte*, 1971; *Chitarista*, 1977; *Flori de toamnă*, 1978; *Peisaj de iarnă și Moară veche*, 1980; *Autoportret cu țigară*, 1983; *Natură statică cu flori și fructe*, 1988; *Vas cu flori*, 1993; *Copaci în floare*, 1997. Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, 1971.

Pillat, Dinu

(20.11.1921, București – 5.12.1975, București)

Eseist. Fiu al lui Ion P. A absolvit Literale la București. Cercetător la Institutul de Teorie Literară și Folclor. A scris proză influențat fiind de Ionel Teodoreanu și James Joyce: *Tinerete ciudată*, 1943; *Moartea cotidiană*, 1946. Eserile sale au tendințe monografice: *Mosaic istorico-literar*, 1968; *Ion Barbu*, 1969; *Dostoievski în conștiința literară românească*, 1976, postum.

Pillat, Ion

(31.03.1891, București – 17.04.1945, București)

Poet. Tată al lui Dinu P. Rudă cu Ion Brătianu. A absolvit liceul Henri IV la Paris și, tot acolo, și-a luat licența în Științe Juridice. În 1913 a obținut și licența în Litere la Paris și a participat la campania din timpul războiului balcanic, apoi a revenit definitiv la București, unde a publicat volumul *Eternități de-o clipă*. A participat la Conferința de pace de la Paris (1919). A fost deputat, senator. A condus împreună cu Horia Furtună și Adrian Maniu revista *Flacăra* (1916), apoi *Cugetul românesc* împreună cu Tudor Arghezi (1922–1924) și a participat la apariția *Gândirii*. I-a cunoscut pe Jules Romains, Jorge Guillén, Georges Duhamel, Paul Claudel, Saint John Perse. A frecventat cenaclul lui Alexandru Macedonski. Poezia lui se situează între tradiționalism, parnasianism și simbolism: *Visări păgâne*, 1914; *Grădina între ziduri*, 1919; *Pe Argeș în sus*, 1923; *Limpezimi*, 1928; *Țarm*

pierdut, 1937; *Poeme într-un vers*, 1935. A tradus din Baudelaire, Francis Jammes, Saint John Perse, Paul Claudel, Paul Valéry, Robert Frost, T.S. Eliot, Goethe ș.a. A primit în 1936 Premiul Național pentru Literatură și este ales în același an membru corespondent al Academiei Române.

Pimen

V. Georgescu, Pimen

Pimsner, Victor

(1920, Caraclia, Basarabia – ?12.2000, Germania)

Inginer de aviație. A făcut Școala de Ofițeri de Aviație la București și a obținut brevetul de pilot de vânătoare. A absolvit apoi Facultatea de Aeronave a Școlii Politehnice din București și a devenit inginer de aviație. A fost pilot militar (1943–1948) și apoi profesor la Academia Tehnică Militară din București, cercetător la Institutul de Energetică al Academiei Române. Profesor și decan al Facultății de Aeronave a Institutului Politehnic din București, pe care a reorganizat-o din temelii. Lucrări: *Contribuții asupra unei metode de mărire a forței de tracțiune a motorului turboreactor*, 1963.

Pintea, nume la naștere Pintea Grigore

(1670, Măgoaja, Maramureș – 14.08.1703, Baia Mare)

Haiduc. Maramureșul a fost cucerit în 1685 de austrieci, iar românii au devenit iobagi. A organizat o mică oaste țărănească din satele Mara și Hoteni, pe care a alăturat-o aceleia organizate de voievodul Transilvaniei, Francisc Rákóczy al II-lea, care voia să elibereze întreaga provincie. În bătălia de la Baia Mare, contra oștilor împăratului Leopold I de Habsburg, a pierit la asaltul porții de sud a cetății. Faptele sale de vitejie, ca și lupta pentru independența maramureșenilor, ținut al descălecătorilor de țară, au păstrat vie amintirea eroului și baladele populare ne-au transmis până astăzi imaginea lui.

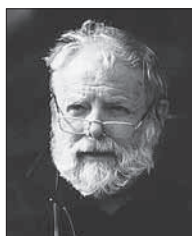
Pintilie

Gheorghe Pintilie

Ilie Pintilie

Lucian Pintilie

Andrei Pippidi

Pintilie, Gheorghe (Pantiușa)

nume la naștere **Pantelei Bodnarenko**

(11.08.1902, Tiraspol, Transnistria, azi Republica Moldova – 11.08.1985, București)

General de Securitate. Ucrainean ca etnie. A luptat în Armata Roșie din adolescență, în războiul civil. Soția lui făcea parte din echipa Anei Pauker. El însuși a făcut parte din NKVD, ocupându-se de spionaj și sabotaj în România. A fost arestat și trimis la Doftana (unde l-a cunoscut pe Gheorghe Gheorghiu-Dej) și Caransebeș. În 1945 s-a ocupat de răpirea lui Ștefan Foriș. Director fondator al Securității române. A avut ideea „reeducării” prin muncă a intermițaților la Canalul Dunăre-Marea Neagră. A depistat și lichidat agenții fostei Siguranțe române infiltrați printre comuniști. Nicolae Ceaușescu l-a exclus din partid odată cu reabilitarea lui Lucrețiu Pătrășcanu (1968). Decorat cu ordinul Tudor Vladimirescu clasa a II-a (1971).

Pintilie, Ilie

(1903, Basarabia – 10.11.1940, Doftana)

Activist al PCR. Muncitor la CFR Iași, Cernăuți și Pașcani. A ținut legătura cu Atelierele CFR Grivița, unde șeful celei comuniste era Gh. Gheorghiu-Dej. A sprijinit grevele din 1933. A militat pentru neimplicarea României în război. În 1936 a devenit membru al CC al PCR, a fost deținut la Galata-Iași, Suceava, Jilava, Doftana, unde a fost ucis în timpul cutremurului din 1940. Până în 1989 numeroase străzi, în mai multe orașe ale țării, au purtat numele lui.

Pintilie, Lucian

(9.11.1933, Tarutino, Basarabia)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București și a lucrat ca regizor la Teatrul Bulandra. S-a expatriat în 1973, după interzicerea de către cenzură a unor spectacole. Regie de teatru – *Copiii soarelui* (1961); *Proștii sub clar de lună* (1962); *Cezar și Cleopatra* (1963); *Biedermann*

și incendiarii (1964); *Inima mea e pe înălțimi* (1964); *D'ale carnavalului* (1966); *Livada cu vișini* (1967); *Revizorul* (1972, spectacol interzis de cenzură după cea de-a treia reprezentație); iar la Paris – *Turandot* (1974); *Pescărușul* (1975); *Jacques sau Supunerea și Viitorul e în ouă* (1977); *Cei din urmă* (1978); *Trei surori* (1979); *Rața sălbatică* (1981); *Azilul de noapte* (1983); *Arden din Kent* (1984); *Astăzi seară se improvizează* (1987); *Trebuie să trecem prin nori* (1988); *Dansul morții* (1990); regie de film – *Duminică la ora 6* (1965); *Reconstituirea* (1968); *Salonul numărul 6* (1978); *De ce trag clopoțele, Mitică?* (1982); *Balanța* (1992), adaptarea romanului omonim al lui Ion Băieșu; *O vară de neuitat* (1994), adaptare a nuvelei *Salata* din romanul-fluviu *Cronică de familie* de Petru Dumitriu; *Prea târziu* (1996); *Terminus Paradis* (1998); *După-amiaza unui torționar* (2001); *Niki Ardelean, colonel în rezervă* (2003, titlul francez *Niki et Flo*); *Tertium non datur* (2006), un scurtmetraj realizat prin adaptarea nuvelei lui Vasile Voiculescu, *Capul de zimbru*; scenarii de film – *Prea târziu* (1996); *Terminus Paradis* (1998); *După-amiaza unui torționar* (2001); *Tertium non datur* (2006). A primit Ordinul Național Steaua României în grad de Mare Cruce, 2008.

Pippidi, Andrei

(12.03.1948, București)

Istoric. Fiu al lui Dionisie M.P. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Specializare la Oxford. Cercetător și secretar științific al Institutului de Studii Sud-Est-Europene. Profesor invitat la Budapesta și Amsterdam. Membru fondator al Grupului pentru Dialog Social (1990–1992), membru în comitetul de redacție al revistei 22 (1991), membru fondator al Fundației Söros pentru o Societate Deschisă (1994–1997), președinte al Fundației Cărții, București. Membru fondator al Societății Academice din România (1996–2006), membru în consiliul de administrație, apoi în consiliul științific la New Europe College. Din 2005 membru

Pittiș

în consiliul științific al Institutului Național al Holocaustului, 2006, membru al comisiei prezidențiale pentru analiza dictaturii comuniste în România. Lucrări: *Contribuție la studiul legilor războiului în Evul Mediu*, 1974; *Tradiția politică bizantină în țările române în secolele 16–18*, 1983; *România regilor*, 1994. Premiul N. Iorga al Academiei Române (1983).

Pippidi, Dionisie M.

(17/30.12.1905, Craiova – 19.07.1993, București)

Arheolog, epigrafist și istoric. Familie grecească la origini. A absolvit Literale și Dreptul la București. Membru al Școlii Practice de Înalte Studii și al Școlii Române de la Roma. Profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București și șef de secție la Institutul de Arheologie din București. Lucrări: *Poetica lui Aristotel*, 1940; *Formarea ideilor literare în antichitate. Schiță istorică*, 1944; *Contribuții la istoria veche a României*, 1958; *Studii de istorie a religiilor antice. Texte și interpretări*, 1969. Membru titular al Academiei Române (1990), președinte al secției de Științe Istorice a Academiei Române (1990–1993).

Pirogan, Vadim

(1921, Bălți, Basarabia – 16.01.2007, Chișinău)

Inginer. Militant politic și publicist. Fiul al primarului orașului Bălți (1923–1934) Ștefan P., adept al lui Constantin Stere, trimis de puterea sovietică într-un lagăr din Ural, unde a și murit. Deoarece tatăl a optat pentru a veni în România la schimbul de populații, fiul a fost arestat și trimis în lagărul Taișet-Bratsk din Siberia pentru 5 ani (lagăr unde din 1 300 de basarabeni au supraviețuit 150). În 1946 s-a înscris la Institutul Pedagogic din Bălți, dar a fost exclus. A plecat la Lvov și s-a înscris la Institutul de Ingineri Silvici, dar a fost exclus. A lucrat 20 de ani ca șofer la Lvov. Reabilitat în 1958, a absolvit Institutul Politehnic din Lvov. A fost șef de bază auto la Fabrica de autobuze LAZ. A revenit la Chișinău în 1989. Lucrări: trilogia de memorii *Cu gândul la tine, Basarabia mea, Pe drumurile pribegiei și Timpuri și oameni*; apoi *Destine românești*, 2003 (în colaborare). A fondat Asociația Foștilor Deținuți Politici și Asociația Veteranilor de Război. A înființat Centrul Cultural și Muzeul Memoria Neamului. Vicepreședinte al Asociației Pro Basarabia și Bucovina.

Piru, Alexandru

(22.08.1917, Bacău – 5.11.1993, București)

Critic și istoric literar. A absolvit Facultatea de Litere la București ca elev al lui

Vadim Pirogan

Alexandru Piru

G. Călinescu. Profesor de literatură la Facultatea de Litere a Universității din București. Profesor la universitățile din București și Craiova. Senator în Parlamentul României în legislatura 1990–1994, plecat prin demisie în 1992. A scris o istorie a literaturii române, influențată ca manieră de abordare de cea a lui G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până la 1830* (publicată în 1977), o *Istorie a literaturii române* (publicată postum în 1994) și o foarte utilă *Istorie a literaturii române vechi*, considerată a doua ca valoare după cea interbelică a lui Nicolae Cartoian. Este și autorul unei retrospectivă a deceniului literar cinci, intitulată *Panorama deceniului literar românesc 1940–1950* (1968). Lucrări: *Liviu Rebreanu*, 1965; *C. Negruzzi*, 1966; *Ion Eliade Rădulescu*, 1971; *Varia. Poezia română clasică. Studii și comunicări*, în colaborare cu G. Călinescu (1966); *Analize și sinteze critice* (1973); *Poezia românească contemporană* (1975); *Valori clasice* (1978); *Discursul critic* (1987); *Eminescu, azi* (1993). A scris și un roman, *Cearta*, 1969. În 2006 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Pittiș, Florian

(4.10.1943, București – 5.08.2007, București)

Actor, regizor, traducător, interpret de muzică folk și realizator de emisiuni radio. A scris texte pentru cântecele Andei Călugăreanu, Mircea Vintilă, Sorin Chifiriuc. A fost mason (având gradul 33 și ultim), purtător de cuvânt al Marii Loje Naționale din România. A lucrat la Teatrul Municipal Lucia Sturdza-Bulandra, colaborând cu regizori de renume precum Liviu Ciulei, Andrei Șerban și Alexandru Tocilescu, a tradus și a regizat piese de teatru. În domeniul muzical s-a făcut cunoscut într-un trio cu Anda Călugăreanu și Dan Tufaru, iar mai târziu în Cenaclul Flacăra. În 1992 întemeiază, alături de Mircea Baniciu, Mircea Vintilă și Vladimir Cnejevici, formația Pasărea Colibri, la care activează până în 2001 și împreună cu care înregistrează

Piuariu-Molnar

Florian Pittiș

Constantin Pîrvulescu

Eugeniu Platon

patru albume. Semnează cronică muzicală în diverse publicații, iar în 1998 devine directorul Canalului Tineret al Radiodifuziunii Române, apoi redactor-șef al postului de radio Radio3net.ro, ce emite exclusiv pe Internet. A adus o contribuție notabilă la popularizarea muzicii pop-rock, prin realizarea unor emisiuni radiofonice în cadrul seriei Pittiș Show. A tradus în limba română multe din cântecele lui Bob Dylan. Compoziții: muzică – „Cîrpituri” (1998), „Cântece de bivuac” (1999), „În căutarea cuibului pierdut” (1996), „Nu trântiți ușa” (Mircea Vintilă și Florian Pittiș), 1992. Roluri în teatru: *Iulius Cezar* de William Shakespeare, 1968; *Macbeth* de William Shakespeare, 1968; *Harfa de iarbă* de Truman Capote, 1970; *Acești nebuni fătarnici* de Teodor Mazilu, 1970; *Elisabeta I* de Paul Foster, 1974; *Răceala* de Marin Sorescu, 1977; *Micii burghezi* de Maxim Gorki, 1978; *Cabala bigoților* de Mihail Bulgakov, 1982; *Căinele grădinarului* de Lope de Vega, 1988; *Totul în grădină* de Eduard Albee, 1997. Regie: *Față în față cu lumea* (spectacol în colaborare cu Mircea Vintilă), 1979; *Cum se numeau cei 4 Beatles* de Stephen Poliakoff (traducerea Florian Pittiș), 1980; *Poezia muzicii tinere* – spectacol de muzică și poezie, 1981; *Cântec despre mine însumi* (*Song of Myself*) – spectacol de muzică și poezie pe versurile lui Walt Whitman, 1985; *Meditațiile Ritei* de Willy Russel, 1989; *Black and White* de Keith Waterhouse și Willis Hall (traducerea și adaptarea Florian Pittiș), 1997. Roluri în film: *Gioconda fără surâs* (1967); *Adio, dragă Nela* (1972); *Veronica se întoarce* (1973); *Serenada pentru etajul XII* (1976); *Mama* (1977); *Înebunesc și-mi pare rău* (1992); *Mașini* (2006). Festivalul anual de jazz de la Vama Veche îi poartă numele.

Piuariu-Molnar, Ioan

(1749, Sadu, jud. Sibiu – 16.03.1815, Sibiu)

Cărturar. A făcut Medicina la Viena, specializare în chirurgia ochiului. A fost medicul oculist al Transilvaniei și primul profesor

român cu rang universitar din Transilvania (Cluj). Ca formație culturală era un umanist iluminist, considerând că miza reușitei este cultivarea normelor corecte ale limbii române. Lucrări: *Economia stupilor*, 1785; *Deutsch-Walachische Sprachlehre*, gramatici comparate, 1788; *Paraenesis et auditoris chyrurgiae in Liceo Regio Academico Claudiopolitano*, 1793; *Retorică, adică învățarea și întocmirea frumoasei cuvântări*, 1798; *Wörterbüchlein Deutsch und Wallachisches (Vocabular nemțesc și românesc)*, dicționar, postum, 1822.

Pius Servien

V. Coculescu, Șerban Piu

Pîrvulescu, Constantin

(10.11.1895, – 11.07.1992, București)

Militant comunist. Membru fondator al PCR, ca și soția lui (arestată în 1939, decedată doi ani mai târziu). A făcut parte, alături de Agiu și Iosif Ranghet, din conducerea operativă a PCR în 1944 (aprilie–septembrie), după Foriș și înainte de Ana Pauker. A mai avut un rol de planul doi în ultimii ani ai conducerii lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. A fost exclus din partid o dată în 1960 (reprimat de Ceaușescu în 1974) și o dată în 1979 (după ce s-a ridicat în Congresul al XII-lea al PCR contra realegerii lui Nicolae Ceaușescu în funcția de secretar general al partidului). A fost semnat, alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bărlădeanu, Grigore Răceanu, Corneliu Mănescu și Silviu Brucan, al scrisorii celor șase, trimisă Europei Libere, care a declanșat, în fapt, schimbarea de regim din decembrie 1989 în România.

Platon, Eugeniu

(4.08.1930, Isacova, jud. Orhei, Basarabia – 12.05.2003, Chișinău)

Regizor de operă. A absolvit Institutul de Teatru din Sankt-Petersburg ca elev al lui Frid. A fost actor la Teatrul de Stat Mari din Ioșkar-Ola, Rusia, apoi la Teatrul pentru

Plămădeală

Gheorghe Platon

Iurie Platon

Alexandru Plămădeală

Antonie Plămădeală

copii și tineret din Alma Ata, Kazahstan. O întâlnire în 1958 cu Valeriu Cupcea (coleg de studii) îl face să se întoarcă acasă, unde este angajat asistent de regie la Teatrul Academic Moldovenesc Muzical-Dramatic A.S. Pușkin din Chișinău (1958–1962). Din 1964 este regizor-șef la Teatrul Moldovenesc de Operă și Balet, pe scena căruia a realizat spectacole de operă după creațiile compozitorilor moldoveni, precum și din repertoriul clasic universal: *Aurelia* de D. Ghersfeld; *Eroica baladă* de A. Stârcea; *Casa Mare* de M. Copățman; *Dama de pică*, *Cocoșul de aur* de P. Ceaikovski; *Cio-cio-san*, *Turandot*, *Tosca*, *Boema* de G. Puccini; *Aida*, *Traviata*, *Trubadurul* de G. Verdi; *Norma* de V. Bellini ș.a. Prin laboratorul său de creație au trecut T. Alioșina, L. Erofeeva, M. Munteanu, M. Bieșu, V. Dragoș ș.a. A colaborat cu dirijorii L. Hudolei, A. Mocealov, A. Samoilă, împreună creând spectacole de neuitat. Regizor a peste 30 de opere, este și regizor al multor concerte festive ce au avut loc atât la Chișinău (în Palatul Național), cât și în alte orașe mari, ca Moscova (Palatul Congreselor din Kremlin), Kiev, Minsk ș.a. S-a aflat la conducerea Operei Naționale mai mult de 40 de ani. Maestru Emerit al Artei din Moldova (1967).

Platon, Gheorghe

(26.02.1926, Buhuși, jud. Bacău – 24.01.2006, Iași)

Istoric. A absolvit Facultatea de Filologie și Istorie, Secția istorie, la Universitatea din Iași. Profesor la Universitatea din Iași. Lucrări: *Domeniul feudal din Moldova în preajma revoluției de la 1848, 1973; Unirea Principatelor Române*, 1984; *Cum s-a înfăptuit România modernă. O perspectivă asupra strategiei dezvoltării*, 1993; *De la formarea națiunii la Unirea cea Mare. Studii de istorie modernă*, 2 vol., 1996-1997. Membru al Consiliului Național al Istoricilor din România, al Societății de Științe Istorice. Profesor Emerit (1996). Membru al Academiei Române (1993).

Platon, Iurie

(14.07.1973, Meșeni, Republica Moldova)

Artist plastic. A absolvit Academia de Arte Plastice, clasa profesoarei Eve Mardna, Tallinn, Republica Estonia. Este profesor la Facultatea de Arte Plastice a Universității de Muzică, Teatru și Arte Plastice din Chișinău. Face parte din grupul de creație Zece din Chișinău. Lucrează pictură, sculptură și artă decorativă. A avut expoziții în Moldova, Spania, România, Germania, Argentina, Cehia, Rusia, Estonia. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Distins cu Premiul Partidului Liberal din Republica Moldova.

Plămădeală, Alexandru

(9.10.1888, Chișinău – 15.06.1940, Chișinău)

Sculptor. A absolvit Școala Superioară de Sculptură și Arhitectură din Moscova. A lucrat la Monetăria din Petrograd. După 1918 a revenit la Chișinău ca profesor de desen la Școala de Arte Plastice. Este considerat cel mai important sculptor basarabean al primei jumătăți a veacului XX. Lucrări: Monumentul lui Ștefan cel Mare din centrul orașului Chișinău; busturile lui Alexei Mateevici, Alexandru Donici, B.-P. Hasdeu, Ion Minulescu, Ion Teodorescu Sion.

Plămădeală, Antonie

nume la naștere Leonida Plămădeală

(17.11.1926, Stolnicești, jud. Lăpușna, Basarabia – 29.08.2005, Sibiu)

Mitropolit ortodox al Ardealului (1982–2005). Vâr cu Nestor Vornicescu. În 1970 a fost hirotonisit vicar patriarhal cu titlul Ploieșteanul. În 1979, după ce a fost responsabil cu relațiile externe ale Bisericii Ortodoxe Române, a fost ales episcop al Buzăului. În 1982 a fost ales arhiepiscop al Sibiului și mitropolit al Ardealului, funcții pe care le-a deținut până la moarte. Mai apoi, Consiliul Național Bisericesc a hotărât scoaterea eparhiilor din nordul Ardealului și a celei de Alba Iulia de sub jurisdicția Mitropoliei Ardealului, ceea ce l-a transformat în ultimul mitropolit

Pleșu

al Mitropoliei Ardealului cu jurisdicție asupra întregii Transilvanii. Noua Mitropolie a Ardealului cuprinde doar județele Sibiu, Brașov, Covasna și Harghita. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Pleșu, Andrei

(23.08.1948, București)

Eseist. A absolvit Filosofia la Universitatea din București. De două ori bursier Humboldt (1982, 1992) pentru specializare la Bonn și Heidelberg. Discipol, ca și Gabriel Liiceanu, al lui Constantin Noica (la Păltiniș). Cercetător la Institutul de Artă (până în 1989), ministru al Culturii (1990–1991) și de Externe (1997–1999), membru al Consiliului Național de Studiere a Documentelor fostei Securități (2000–2004), consilier prezidențial (2005), consilier la Institutul Cultural Român. A înființat revista *Dilema*, azi *Dilema veche*. Membru fondator al Societății Noua Europă (2000). Lucrări: *Călătorie în lumea formelor*, 1974; *Pitoresc și melancolie*, 1980; *Francesco Guardi*, 1981; *Ochiul și lucrurile*, 1986; *Minima morală*, 1988; *Dialoguri de seară*, 1991; *Jurnalul de la Tescani*, 1993; *Limba păsărilor*, 1994; *Chipuri și măști ale tranziției*, 1996; *Despre îngeri*, 2003; *Obscenitate publică*, 2004; *Comedii la Porțile Orientului*, 2005; *Despre bucurie în Est și în Vest și alte eseuri*, 2006; *Sensuri metafizice ale crucii*, 2007 (în colaborare); *Note, stări (1968–2009)*, 2011; *Despre frumusețea uitată a vieții* (2011). Premiul pentru Critică al Uniunii Artiștilor Plastici, 1980; Premiul Grupului pentru Dialog Social, 1990; Premiul pentru Critică al Uniunii Scriitorilor, 1996, Légion d'Honneur în grad de Comandor, 1999.

Plopu, George

(25.09.1857, probabil Plopu, jud. Caraș Severin – 20.10.1940, Arad)

Jurist. A absolvit Dreptul la Budapesta. Președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție din Transilvania și Consilier al Casației maghiare. După 1918 s-a ocupat de reorganizarea Justiției în Transilvania și punerea în acord cu legislația românească. Lucrări: *Patronat și inspecțiune*, 1926; *Chestiunea posesoratului din comuna Brețcu*, 1929; *Memoriu cu privire la condițiunile de vasalitate ale testamentului verbal*, 1929. Membru de onoare al Academiei Române (1934).

Poenaru, Petrarhe

(10.01.1799, Benești, jud. Vâlcea – 2.10.1875, București)

Cărturar. A studiat Matematica la Paris. Secretar al lui Tudor Vladimirescu. Inventatorul stiloului (brevetat la Paris în 1827, *plume portable sans fin, qui s'alimente elle-même avec de l'encre*). Strălucit pedagog, unul dintre

Andrei Pleșu

Petrache Poenaru

întemeietorii învățământului românesc, profesor și director al Colegiului Sfântul Sava, fondator al colegiului din Craiova, autor de manuale și coautor (alături de Aaron Florian și George Hill) al unui *Vocabular franțezo-românesc*, 2 volume, 1840–1841. Învățământul primar românesc devine din 1831 sarcină publică, prin Regulamentul Organic. Între 1832–1848 funcționează ca director al Eforiei Școalelor Naționale, calitate în care se afirmă ca unul dintre promotorii ideii de școală națională unitară: învățământ obligatoriu și gratuit pentru toți copiii, inclusiv ai minoritarilor; introducerea primelor și certificatelor școlare; înființarea de biblioteci populare în toate capitalele de județ; a inițiat tipărirea sistematică de gramatici pentru română, franceză, elină, latină, traduceri din literatura universală pentru elevi. Tot lui i se datorează achiziționarea, contra plată, de la țărani care-l descoperiseră, a tezaurului Cloșca cu puii de aur. Școlile publice sâsești, înființate din toamna lui 1838, în pofida tuturor greutăților, prin strădania lui și a altor oameni de cultură ai vremii, s-au răspândit în toate județele Țării Românești, numărul lor ajungând în anul revoluției pașoptiste la 2 236. Reacțiunea instaurată după înăbușirea revoluției a ordonat închiderea acestor școli, considerându-le periculoase. Abia la 25 noiembrie 1864, după Mica Unire, se decretează Legea instrucțiunii publice. România devine printre puținele țări din Europa – după Norvegia, Suedia și Prusia – care a proclamat principii moderne de școlarizare publică. Astfel a putut căpăta viață, în cadrul reformelor înnoitoare din timpul domniei lui Cuza, prima lege școlară a statului român, care instaura principiile democratice ale obligativității și gratuității învățământului elementar. Membru al Societății Academice Române (1870).

Poghirc, Cicerone

(20.03.1928, Păscurei, com. Pogana, jud. Tutova, Basarabia – 15.04.2009, Paris)

Filolog. A început Liceul Militar la Chișinău și a terminat liceul Roșca Codreanu din

Polizu

Bârlad. A început Facultatea de Limbi Clasice la Universitatea din Iași și a terminat-o la Universitatea din București. Specializare la Leningrad în limbi indo-europene comparate (sanskrită, hittită, gotică, irlandeză veche, lituaniană și slavă veche). Profesor de filologie clasică și lingvistică generală la Facultatea de Limbi Clasice a Universității din București. Președinte al Societății Române de Studii Orientale și vicepreședinte al Societății de Științe Filologice din RSR. Director general al învățământului superior umanist (1970), post din care și-a dat demisia. Profesor invitat la mai multe universități din SUA. În 1976 a rămas la Padova și în 1980 a plecat la Bochum în Germania, iar în 1993 la Sorbona. Lucrări: *B.-P. Hasdeu lingvist și filolog*, 1968; *Considérations linguistiques sur l'ethnogenèse paleo-balkanique*, 1976; *Philologia e linguistica*, 1983. Ordinul Național pentru Merit în grad de Comandor (2004).

Pogor, Vasile

(20.08.1833, Iași – 20.03.1906, Iași)

Scriitor. A făcut studii juridice la Paris. A participat la conspirația care l-a răsturnat pe Al. I. Cuza și a adus monarhia. A fost prefect al județului Iași, unul dintre fondatorii Societății Junimea și proprietarul tipografiei unde s-au tipărit *Convorbiri literare*. Adept al pozitivismului, a evoluat spre schopenhauerism sub influența lui Titu Maiorescu. Ca scriitor a lăsat poeme și nuvele influențate puternic de Eminescu. A publicat în *Convorbiri literare* poeme: „Nirvana”, „Calea vieții”, nuvele: *Cele cinci surori de la Târgul Neamțului*, cântecele comice în genul lui Vasile Alecsandri: „Paharnicul Chifterescu”. A fost un bun traducător, bine informat în literatura universală contemporană. A fost primul traducător român al lui E.A. Poe și Baudelaire.

Pohilă, Vlad

(6.04.1953, Putinești, Republica Moldova)

Publicist și lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A lucrat apoi la Institutul de Limbă și Literatură al ASM, preocupându-se de istoria scrisului în limba română. A colaborat ca ghid și translator la Agenția de Turism pentru Tineret Sputnik, a fost redactor la săptămânalul *Glazul* (prima publicație tipărită cu alfabet latin în Republica Moldova), a lucrat la publicația *Mesagerul*, în prezent este redactor-șef al revistei *Bibliopolis*, editată de Biblioteca Municipală B.P. Hasdeu din Chișinău. Lucrări: *Nume proprii din alte limbi în context moldovenesc* (1988), *Să citim, să scriem*

Cicerone Poghiru

Vlad Pohila

cu litere latine (1989), *Grafia latină pentru toți* (1989), *Mic dicționar de nume proprii străine* (1998), *Și totuși, limba română!* (2008).

Polihroniade, Elisabeta

nume la naștere **Elisabeta Ionescu**

(24.04.1935, București)

Șahistă. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București. A fost de 7 ori campioană națională la șah (1966, 1970, 1971, 1972, 1975, 1976, 1977). A obținut nouă medalii olimpice ca jucătoare: 6 medalii împreună cu echipa – Skoplije, Iugoslavia (locul II), 1972; Medellin, Columbia (locurile I-II), 1974; Lucerna, Elveția (locul II), 1982; Salonic, Grecia (locul III), 1984; Dubai, Emiratele Arabe Unite (locul III); Oberhausen, Germania (locul II), 1996, și 3 medalii de aur la individual: Oberhausen, 1966; Lucerna, 1982; Salonic, 1984. A participat la 10 olimpiade ca jucătoare și la 9 ca arbitru internațional, în această calitate participând și la peste 60 de Campionate Mondiale și Europene. Președinte al Fundației Gambit – Elisabeta Polihroniade, director al revistei de șah *Gambit*. Lucrări: *Șahul pentru toți*, 1984; *64 de premii de frumusețe în șah*, 1990. Membru al Federației Internaționale de Șah. Vicepreședinte al Federației Române de Șah. Distinsă cu Ordinul Meritul Sportiv, 1967; Medalia Națională Serviciu Credincios, 2000.

Polizu, Gheorghe A.

(1819, București – 16.10.1886, București)

Medic (anatomist). Căsătorit cu sora lui Frédéric Damé. A absolvit Medicina la Berlin. Profesor la Școala Națională de Medicină și Farmacie din București. A tradus și adaptat cursurile de anatomie germane și atlasul de fiziologie. A fondat publicațiile medicale *Gazeta medicală*, *România medicală*. Membru fondator al Societății de Științe Medicale din România. Membru de onoare al Societății Academice Române (1871).

Polverejan

Elisabeta Polihroniade

Nicolae Polverejan

Dimitrie D. Pompeiu

George Pomutz

Polverejan, Nicolae

(30.11.1911, Cechia, Banatul Românesc – 13.06.1995, Vârșet)

Jurnalist și dramaturg. Soț al Aurorei Rotariu P. A absolvit Școala Normală la Arad. A fost învățător la Torac, Banatul Sărbesc (din 1935). A reorganizat și dirijat corul bărbătesc din Torac, a fondat formația de dansuri populare din Torac și a făcut coregrafia. A fost apoi învățător la cursul inferior la Liceul Mixt Român din Vârșet și la școala Olga Petrov Radișic. Actor și regizor la Teatrul Popular Românesc din Vârșet (1949–1956). A fost redactor al Radio Novi Sad pentru emisiunile în limba română. Lucrări: *Cartea de citire* pentru clasele III și IV primare, 1949.

Pompeiu, Dimitrie D.

(22.09/4.10.1873, Broscăuți, jud. Dorohoi – 7.10.1954, București)

Matematician. A urmat școala primară și gimnaziul la Dorohoi și apoi Școala Normală de Institutori la București. În perioada 1893–1898 a funcționat ca institutor la Galați și apoi la Ploiești. În 1898 obține un concediu plătit și pleacă la Paris, unde își termină studiile secundare și se înscrie la Sorbona, devenind licențiat în matematici. În 1905 și-a susținut teza de doctorat sub conducerea lui Henri Poincaré. A ocupat un post de conferențiar de analiză matematică, iar din 1907 este profesor de mecanică la Universitatea din Iași. În 1912 se transferă la București ca succesor al lui Spiru Haret, iar din 1930 este profesor de teoria funcțiilor, după pensionarea lui David Emmanuel. A adus numeroase contribuții în domeniul analizei matematice, al teoriei funcțiilor de variabilă complexă, mecanicii raționale ș.a. Este inițiatorul teoriei funcțiilor poligene, o extindere naturală a funcțiilor analitice. În acest domeniu a introdus noțiunea de derivată areolară și a extins celebra formulă a lui Cauchy, prin formula Cauchy-Pompeiu. De asemenea a introdus noțiunea de

distanță între două mulțimi și a construit funcții reale, neconstante, a căror derivată se anulează în orice interval, denumite funcțiile Pompeiu. Este creatorul școlii matematice de teoria ecuațiilor cu derivate parțiale și de mecanică. De numele lui se leagă organizarea la Cluj, după Primul Război Mondial, a învățământului matematic românesc. El organizează Seminarul Matematic din Cluj, după exemplul celebrului seminar de la Collège de France. De asemenea, în 1929, împreună cu Petru Sergescu, înființează revista *Mathematica*, de largă circulație internațională. Lucrări principale: *Asupra continuității funcțiilor de o variabilă complexă* (1905). Membru titular al Academiei Române (1934, reconfirmat în 1948).

Pompiliu, Miron

prenume la naștere Nicolae

(20.06.1848, Ștel, azi Petru Groza – 19.11.1897, Iași)

Folclorist, scriitor. A făcut liceul la Beiuș și Oradea, Dreptul la Pesta. Pentru activități proromânești este silit să fugă peste munți. A absolvit Literele la București. Membru al Societății Orientul. Face parte din gruparea lui B.-P. Hasdeu. A debutat la *Familia* din Oradea, odată cu Eminescu. A scris, după model popular, basme: *Ileana Cosânzeana, din cosiță floarea-i cântă, nouă-mpărății ascultă*. A cules folclor: *Balade populare române*, 1870. A tradus din Goethe, Schiller, Uhland, Heine, Lenau, Lamartine ș.a.

Pomutz, George

nume la naștere Gheorghe Pomuț

(31.05.1818, Gyula, în română Julia, comitatul Békés, Ungaria – 12.10.1882, St. Petersburg)

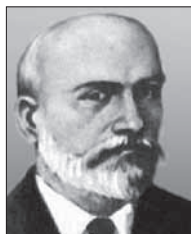
General. A absolvit Academia Militară la Viena. Specializare la Academia Militară din St. Etienne, Franța. Procuror regal, apoi și-a deschis un birou de avocatură la Julia. La 1848 a fost secretar al guvernatorului fortului Komárom, Ujhazy, combatant revoluționar în mișcarea lui Kossuth Lajos.

Pop

După înfrângerea revoluției s-a refugiat în Italia, apoi în Germania și de acolo a plecat în SUA (1850). A obținut cetățenia americană în 1855. A devenit fermier (la Keokuk). S-a înrolat voluntar în Armata Nordului în timpul războiului de secesiune (1861), fiind locotenent în Regimentul 15 Infanterie Iowa. A apărat pozițiile nordiștilor în bătăliile pentru Shiloh, Corinth, Vicksburg, Atlanta, fiind promovat până la gradul de general (1865). A fost membru al Organizației Foștilor Voluntari, al Legiunii Credincioase și al Ordinului Săgeata Albastră (Blue Arrow Order). În 1866 a fost numit consul al SUA la St. Petersburg, Rusia, din 1874 consul general. Cel mai mare merit al său din această poziție a fost negocierea cumpărării Peninsulei Alaska de către SUA de la Rusia. Deși în 1878 și-a terminat misiunea, n-a revenit în SUA, ci a rămas în Rusia. În 1913 osemintele sale au fost repatriate și depuse în cimitirul de la Arlington. Din 2004 comunitatea românească din Cleveland, Ohio, a ridicat o statuie a generalului în fața bisericii ortodoxe.

Poni, Petru

(4.01.1841, Săcărești, jud. Iași – 2.04.1925, Iași) Chimist, fizician, pedagog, mineralog și om politic. A urmat Gimnaziul Central din Iași (1852–1859). Ca bursier la Paris s-a specializat în chimie, fizică și mineralogie la Collège de France și Sorbona. Întors în țară în 1865, se angajează ca profesor la Liceul Național, iar din 1866 predă și la Școala Militară din Iași. În 1878 este numit șef al Catedrei de chimie din cadrul Universității din Iași, unde a predat timp de 33 de ani. Aici a înființat: primul laborator de chimie al Universității din Iași (1882); Catedra de chimie organică (1891). În 1897, împreună cu Anastasie Obregia, a inaugurat un laborator de chimie după model german. În 1903 a introdus cursul „Studiul chimic al petrolului”. A fost unul dintre pionierii chimiei românești și întemeietorii acestei școli. În prezent, Institutul de Chimie Macromoleculară al Academiei Române poartă numele său. A cercetat peste 80 de minerale culese din diverse zone ale țării și chiar a descoperit două minerale noi, denumite de el broștenită și badenită. A cercetat apele minerale din țară și a făcut observații meteorologice în Moldova. A publicat și primele manuale de fizică și de chimie în limba română. Este organizatorul primelor laboratoare de la noi destinate cercetărilor științifice și pregătirii cadrelor de chimiști. A colaborat la înființarea unor societăți științifice în România: Societatea Română de Științe (1890) și Societatea de Științe (1900).

Petru Poni

Adrian Pop

Lucrări: *Cercetări asupra mineralelor din masivul cristalin de la Broșteni* (1882), *Mineralele de la Bădenii-Ungureni* (1885), *Fapte pentru a servi la descrierea mineralogică a României* (1900), prima monografie asupra mineralelor țării noastre, *Cercetări asupra compoziției chimice a petrolurilor române* (1903). A fost unul dintre membrii marcant ai Partidului Național Liberal (PNL) din aceea vreme. În 1884 s-a alăturat grupării politice formată din „liberalii sinceri” conduși de George Vernescu și conservatorii lui Lascăr Catargiu (Partidul Liberal-Conservator). După o scurtă perioadă petrecută în această formațiune politică, revine în PNL. A fost ales, în mai multe rânduri, deputat și senator. A îndeplinit și funcția de primar al municipiului Iași în perioada 9 aprilie–11 iulie 1907 și în 1922. A deținut în trei rânduri funcția de ministru al Cultelor și Instrucțiunii (21 iulie–26 noiembrie 1891; 4 octombrie 1895–21 noiembrie 1896; 24 octombrie–29 noiembrie 1918). Din 1879 a fost ales membru al Academiei Române, iar în 1889 a fost numit comisar al guvernului la Expoziția Universală de la Paris. A fost membru al Societății de Științe Naturale din Moscova (1910).

Pop, Adrian

(10.09.1951, Cluj)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cluj, ca elev al lui Sigismund Toduță și Cornel Țăranu. Director artistic al Orchestrei Filarmonice Transilvania, apoi profesor și rector al Conservatorului (Academia de Muzică) din Cluj. În compozițiile sale a îmbinat procedeele polifonice clasice și moderniste cu specificul și limbajul folcloric ardelenesc. Lucrări: *Sonata pentru cvintet de suflători*, 1997. Premiul Uniunii Compozitorilor din România (1978, 1981, 1989), Premiul Academiei Române (1996), premii la concursurile internaționale de compoziție de la Tours (1979), Arezzo (1979), Roodepoort/Africa de Sud (1983), Trento (1983, 1985, 1987), Spittal (1986).

Gheorghe Pop de Băsești

Ioan Pop de Popa

Pop de Băsești, Gheorghe

(1.08.1835, Băsești, Maramureș – 23.02.1919, Arad)

Politician. Greco-catolic. A absolvit Dreptul la Academia din Oradea. A fost ales deputat al Partidului Național Român din Transilvania (al cărui vicepreședinte și apoi președinte a fost) în Parlamentul Ungariei. A fost unul dintre autorii *Memorandumului* (1892–1894). Președinte al Adunării de la Alba Iulia pentru unirea Transilvaniei cu România Mică (1 decembrie 1918). Și-a donat averea Mitropoliei greco-catolice a Blajului.

Pop de Popa, Ioan

nume la naștere Ioan Pop D. Popa
(6.10.1927, Oradea)

Medic militar cardiolog. S-a înscris la Facultatea de Medicină Generală din Cluj (1946–1952), pe care a absolvit-o cu diplomă de merit Magna Cum Laude. În perioada 1953–1954 a realizat prima inimă și primul plămân artificial din România, atunci printre primele patru din lume. Efectuează primele circulații extracorporale experimentale din România, inclusiv primele hemodiluții. În 1958 realizează experimental primele transplanturi cord-plămân. În 1960 se specializează în chirurgia cardiovasculară la spitalul Fundeni, București, sub conducerea lui Voinea Marinescu. A efectuat prima operație pe cord deschis la 5 aprilie 1973, la Târgu Mureș. Prezintă la Atena, la Congresul Internațional de Chirurgie Cardiovasculară, lucrarea „Procedeul personal de transplantare a inimii”. Alte contribuții: înființarea, la Clinica Fundeni, a colectivului de cercetare valve cardiace și transplanturi, având cincisprezece cercetători cu studii superioare și zece personal mediu (1978); implantarea primelor artere artificiale tip Pop de Popa–Dodu, în revascularizare și by passuri arteriale (1983); implantarea primei valve biologice de porc mistreț (1983); realizarea valvulotomului Pop de Popa pentru operații de by-pass safen in situ;

efectuarea primelor cincizeci de operații, 1982; realizarea arterelor artificiale colagenate, extraanatomice și armate, liniare și bifurcate tip Pop de Popa–Bodnar–Trandafir, implantate în această perioadă la peste patru mii de bolnavi (1983–1991); realizarea protezei valvulare cardiace metalice Pop de Popa–Stănescu (1986), care va fi implantată în 1991 la cincisprezece bolnavi; realizarea a numeroase instrumente medicale cu aplicații în practica chirurgiei cardiovasculare: valvuloretractor, 1982; lance de aortotomie, 1982; sondă aspirație antitamponadă, 1982; comisurotom, 1982; ață chirurgicală pentru implantări pe termen lung, 1988; inel de montare și susținere a valvei biologice în inimă, 1984; aparat stereoscopic scialitic, 1984; valvuloretractor tetradent – Pop de Popa, 1982; cardiostimulatorul implantabil – Pop de Popa și colectiv ASCAR, 1974; realizarea în colaborare cu IOR a dispozitivului Lacesot Pop de Popa–Florică (lumină frontală și ochelari de mărire pentru operații coronare și microchirurgie, 1987); realizarea aparatului Puls duplicator și Fatigue test Pop de Popa–Stănescu, pentru testarea valvelor cardiace (1987); omologarea finală a bioprotezei valvulare Pop de Popa, 1989; realizarea protezelor vasculare multiramificate, 1989. Lucrări: *Patologia sistemului cav inferior* (1973); *Inima. Patologie și tratament chirurgical* (1975); *Patologie chirurgicală*, cap. „Patologia cardiovasculară” (1977); *Sistemul arterial aortic. Patologie și tratament chirurgical*, 2 vol. (1982–1983); *Fiziopatologia cardiovasculară* (1989); *Exigente ale diagnosticului modern în chirurgia cardiovasculară* (1989). Membru al Academiei de Științe Medicale din România (1991), membru al Academiei de Chirurgie din Paris (1984), membru al Academiei de Științe din New York (1979), membru al Academiei Belgiano-Române de Cultură și Știință (2000). Medicus Emeritus (1971). Profesor Emeritus (1987). Veteran de război – general de brigadă – membru al Biroului Executiv al Asociației Veteranilor de Război.

Pop, Emil

(13.04.1897, Bucerdea Vînoasă, jud. Alba – 14.07.1974, Cluj)

Botanist. A absolvit Seminarul Teologic din Sibiu și Facultatea de Științe (geografie-științe naturale) a Universității din Budapesta, apoi pe cea a Universității din Cluj. Profesor și director al Centrului de Cercetări Biologice din Cluj. S-a ocupat de protoplasma celulei vegetale, de conservarea speciilor relict. A studiat toate varietățile de chimlibar. Lucrări: *Mlaștinile de turbă din RPR*,

Pop

1960; *Pădurile și destinul nostru național*, 1941. Membru al Academiei de Științe din Budapesta, al Academiei Internaționale de Istoria Științei din Paris, al Societății Unionale de Botanică din Leningrad. Membru al Academiei Române (1955), președinte al Secției de biologie și științe agricole a Academiei Române (1963–1974).

Pop-Florantin, Ioan

(8.08.1843, Popteleac, Sălaj – 20.08.1936, București)

Estetician. A absolvit Filologia la Viena, cu o teză despre sistemul fonetic al limbii române, după care trece munții în România. Membru al Junimii. Ca estetician a rămas în umbra lui Maiorescu: *Principii fundamentale pentru filosofia limbii*, 1869; *Specificări asupra artei*, 1874; *Frumusețea lăinară și frumusețea omului*, 1897; *Ortografia corectată, față de erorile Academiei Române*, 1915. A scris nuvele: *Decebal*, 1869; *Pribeagul*, 1869; *O floare albă*, 1869; *Juanita*, 1860. A avut o tentativă de epopee: *Ștefaniada*, 1925.

Pop, Gavril

(4.11.1818, Sălcea, jud. Cluj – 9.05.1883, Lugoj, jud. Timiș)

Preot și istoric. A absolvit Institutul Teologic la Blaj și a fost profesor de istorie la același institut. A fost preot în diverse parohii din Transilvania. Lucrări: *Istoria Transilvaniei din cele mai îndepărtate vremuri până la 1751*; *Istoria Daciei antice*, 1855; *Geografia Banatului și cunoștințe istorice și etnografice despre locuitorii Banatului*, 1864. Membru corespondent al Societății Academice Române (1871).

Pop, Ioan Aurel

(1.01.1955, Sântioana, jud. Cluj)

Istoric. Director al Centrului Cultural din New York (1990–1993, demisionat), director și profesor invitat la Institutul Cultural Român și Cercetare Umanistă din Veneția. Director al Centrului de Studii Transilvane din Cluj. Lucrări: *Instituții Medievale Românești: Adunările Cneziale și Nobiliare (Boieresti) din Transilvania în secolele XIV–XVI*, 1991; *Ethnie et Confession en Transylvanie: du XIIIe au XIXe siècles*, 1996; *Istoria Transilvaniei medievale: de la etnogeneza românilor până la Mihai Viteazul*, 1996; *Românii și România: o scurtă istorie*, 1998; *Memoriu topografic și statistic asupra Basarabiei, Valahiei și Moldovei. Provinciile Turciei din Europa de Antoine François Le Clerc*, ediție îngrijită împreună cu Ion Pop și Sorin Șipoș, 2005; *Istoria ilustrată a României* (în colaborare cu Ioan Bolovan), 2010; *Istoria românilor* (2010, 2011). Membru corespondent al Academiei Române (2001).

Emil Pop

Ioan Aurel Pop

Pop, Ion

(1.07.1941, Mireșu Mare, Maramureș)

Poet și istoric literar. A absolvit Filologia la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj. A condus revista *Echinox* (1969–1986). Director al Centrului Cultural din Paris (1990–1993, demisionat). Scrie o poezie echilibrat reflexivă, intelectuală: *Biata mea cuminenie*, 1969; *Gramatică târzie*, 1977; *Soarele și uitarea*, 1985; *Amânarea generală*, 1990, și eseuri de bună calitate: *Avangarda poetică românească în contextul mișcării europene*, 1972; *Poezia unei generații*, 1973; *Ore franceze*, 1979; *Lucian Blaga. Universul liric*, 1981; *A scrie și a fi. Ilarie Voronca și metamorfozele poeziei*, 1993; *Recapitulări*, 1995; *Pagini transparente*, 1997. A tradus critică literară, din Georges Poulet și Jean Starobinski. Premiul Uniunii Scriitorilor din România, premiul Academiei Române (1985).

Pop Marțian, Dionisie

nume la naștere Marțian Popovici

(1829, Ponor, jud. Alba – 2.07.1865, München)

Statistician. Greco-catolic. A absolvit Facultatea de Drept și Științe Politice la Universitatea din Viena. A participat la Revoluția de la 1848 în Transilvania ca prefect al Legiunii a III-a române Sebișana (zona Miercurea Sibiului, Răhău, Șugag și Vințul de Jos). După înfrângerea revoluției a venit la București (1857). Fondator și primul șef al Biroului Central de Statistică al Principatelor Unite. A realizat primul recensământ al populației în 1860. Este fondator al publicațiilor *Analele statistice* și *Analele economice*. Din 1862 a devenit membru al Comisiei de verificare a legilor din Principatele Unite. A redactat legea privind organizarea municipiilor și comunelor orășenești și a contribuit la întocmirea legislației referitoare la organizarea învățământului, a celui economic în special, legea reformei agrare, legea secularizării averilor mănăstirești, legea vămilor, legea navigației pe Dunăre, legea poștei și a circulației pe drumurile publice, legea reformei monetare.

Pop

Lucrări: *Economia Socială, Statistica țării, Uniunea vamală, Societăți economice, Comunicațiile, Telegrafia, Creditul funciar, Proprietate și naționalitate, Igiena publică și industrială, Sericultură, Manufactura și artele, Lucrările publice, Serviciul poștal, Școala națională de agricultură, Legea pensiilor, Creditul ipotecar*. A murit de tuberculoză. Colegiul economic din Alba Iulia îi poartă numele.

Pop, Mihai

(18.11.1907, Glod, com. Strâmtura, jud. Maramureș – 8.10.2000, București)

Folclorist și etnolog. Greco-catolic. Cercetător al culturilor din sud-estul Europei. A urmat studii universitare de literatură și filosofie la București (1925–1929), studii de specializare în slavistică (1929–1934) la Praga, Bonn, Varșovia. Doctor în filologie al universității din Bratislava, cu o teză despre cuvintele compuse de origine slavă în limba română, doctor docent în științe filologice al Universității din București, asistent universitar (1936–1939) la Catedra de literatură română a Universității din București condusă de Dumitru Caracostea; membru al grupului de cercetări sociologice la Institutul Social Român (ISR), condus de Dimitrie Gusti (1929–1936). În perioada războiului (1941–1944) a fost numit atașat cultural la ambasada română din Bratislava. Îndepărat din învățământ în 1948, s-a ocupat, începând cu 1949, de organizarea Institutului de Folclor din București, mai întâi în calitate de coordonator al activității științifice (1949–1954), apoi director adjunct (1954–1965) și ulterior director (1965–1974). A revenit la catedră în 1957, fiind conferențiar (1957–1962) și apoi profesor de folclor (1962–1975) la Facultatea de Limba și Literatură Română a Universității din București, șef al Catedrei de literatură română veche și folclor de la aceeași facultate (1968–1972). A mai deținut și funcțiile de președinte al Societății Internaționale de Etnologie și Folclor (1971), de președinte al Societăților de Etnologie din Paris și New York, pe cea de membru al Academiei Americane de Științe Sociale, precum și al altor numeroase societăți științifice străine. A fost profesor invitat la mari universități: Marburg (Germania), Berkeley și Ann Arbor (SUA), Paris X (Franța). Lucrări: *Obiceiuri tradiționale românești* (1978), *Folclor românesc* (1998). Primul român laureat al Premiului Herder (1967), membru de onoare al Academiei Române (2000).

Pop-Reteganul, Ion

(10.06.1853, Reteag, jud. Bistrița-Năsăud – 3.04.1905, Reteag, jud. Bistrița-Năsăud)

Folclorist. A absolvit Școala Normală la Năsăud și a fost învățător în satul natal. A avut

Ion Pop

Ion Pop-Reteganul

relații științifice cu T.T. Burada, A. Gorovei, Jan Urban-Jarnik, At.M. Marienescu ș.a. A publicat culegeri de folclor: *Trandafiri și viorele*, 1884; *Povești ardelenesti culese din gura poporului*, 5 vol., 1888; *Poezii populare · Cântee bătrânești*, 1900. A fost și etnograf, descriind portul și obiceiurile țăranului român.

Pop, Sever

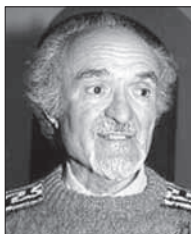
(27.07.1901, Poiana Ilvei, jud. Bistrița-Năsăud – 17.02.1961, Louvain, Belgia)

Lingvist. A absolvit Literale și Filosofie la Cluj. Specializare la Paris. A lucrat la Muzeul Limbii Române din Cluj, unde a efectuat anchete lingvistice în 301 localități, cu un chestionar cuprinzând 2 160 de poziții. Profesor la universitățile din Cluj, apoi din Cernăuți. Profesor invitat la Roma și Louvain la Neuve, unde a fondat Le Centre international de Dialectologie générale (1951). A organizat, în 1960, la Louvain și Bruxelles, primul congres internațional de dialectologie generală. Lucrări: *Atlasul lingvistic român*, partea I, vol. I. *Părțile corpului omenesc și boalele lui*, Cluj, 1938, vol. II. *Familia*, Sibiu-Leipzig, 1942; *Micul Atlas lingvistic român*, partea I, vol. I, Cluj, 1938, vol. II, Sibiu-Leipzig, 1942; *Grammaire roumaine*, Berna, 1948; *La dialectologie. Aperçu historique et méthodes d'enquêtes linguistiques* (Première partie: *Dialectologie romane*. Seconde partie: *Dialectologie non romane*, Louvain, 1950); *Encyclopédie de la Philologie Romane: Langues et dialectes de la Roumanie*, Louvain, 1954–1955. A fost membru al Sociétés de Linguistique de Paris (1927), membru al Société de Linguistique de Genève (1942), secretar al Commission d'Enquête linguistique (subdivizie a Comité International Permanent des Linguistes), începând cu 1952 membru corespondent al Real Academia de Buenas Letras de Barcelona (1952), membru corespondent al Accademia della Crusca (1952), membru al Société de Linguistique Romane, director al Centre d'Études Portugaises de l'Université Catholique de Louvain (1953).

Popa

Sever Pop

Simion Pop

Traian Pop Traian

Grigore T. Popa

În semn de recunoaștere a primit Ordinul Coroana României în grad de Cavaler (1938), Ordinul Steaua României în grad de cavaler (1941), Ordinul Alphonse X le Sage avec Plaque în grad de Comandor (1955).

Pop, Simion

(25.09.1930, Valea Chioarului, jud. Maramureș – 14.05.2008, Pecs, Ungaria)

Publicist și prozator. Redactor la Radiodifuziunea Română și vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România. În intervalul 1990–1992 ambasador al României în Ungaria. A excelat în reportajul literar: *Paralela '45*, Premiul Academiei, 1958; *Pieton în Cuba*, 1963; *Orga de bambus · Romanul unei aventuri*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1966; *Cartea Chinei*, 1977; *Orașe infidele*, 2 vol., 1985–1986. A scris și romane: *Triunghiul*, 1964; *Amfora sabină*, 1970; *Civica*, 1973; *Marșul alb*, 1974; *Amfitrion*, 1976; *Fotografal de îngeri*, 1980. A publicat versuri: *Debarcând în amurg*, 1990.

Pop, Traian

(10.02.1885, Șinca Veche, Brașov – 12.11.1960, Cluj)

Jurist. A absolvit Dreptul la Cluj. Profesor și decan la Facultatea de Drept a Universității din Cluj. În 1919 a participat la reorganizarea justiției în Transilvania și punerea ei în acord cu legislația României. Parlamentar PNT. Lucrări: *Dicționar juridic româno-maghiar și maghiaro-român*, 1921; *Dreptul penal*, 3 vol., 1921–1924; proiectul *Codului penal*, 1933; *Drept penal procesual*, 4 vol., 1946–1948. Membru de onoare al Academiei Române (1948), exclus în același an, repus în drepturi în 1994. Una din sălile Facultății de Drept din Cluj îi poartă numele.

Pop Traian, Traian

nume la naștere **Traian Pop**

(10.12.1952, Brașov)

Poet. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Timișoara. Specializare la Stuttgart în rețele de calculatoare.

A lucrat la Rovinari, Întreprinderea de Rețele Timișoara. Plecat în Germania în 1990. Coordonator de prelucrare date electronice la Dachser GmbH Co & KG–ZN Kornwestheim. Din 2004 a înființat Editura Pop din Ludwigsburg. A publicat mai multe volume de versuri: *Timp liber*, 1984; *Developări discrete*, 1989; *Săptămâna 53*, 1998; *Frumos și liber cu tine privind*, 1999; *Miercurea de Cenușă*, 2000; *Jocuri ero(t)ice*, 2001; *Ochiul boului*, 2002. Premiul Literart XXI (1998, 1999). Membru al Deutsche-Rumänische Schriftsteller Vereinigungdin München și Bavaria și al Academiei Româno-Americane.

Pop, Vasile Gherman

(13.10.1850, Crasna-Storoinet, Bucovina de Nord – 21.06.1909, București)

Filolog. A absolvit Literale la București, a fost funcționar la Ministerul Instrucțiunii și Cultelor. Lucrări: *Aurora Bucovinei. Poezii. Cu o privire fugitivă asupra mișcării literare din acea provincie a Daciei*, 1872; *Conspect asupra literaturii române și scriitorilor ei de la început și până astăzi, în ordine cronologică*, 1875–1876.

Popa, Dumitru Radu

(1949, București)

Prozator. A absolvit Filologia la București. A emigrat în SUA puțin înainte de 1989. Lucrări: *Călătoria*, 1982; *Fisura*, 1985; *Little Bones in Winter*, 1996; *Panic Syndrome!*, 1997; *Inchide ochii*, 1998; *Traversând Washington Square*, 1999; *La Revoluția română*, 2000.

Popa, Grigore T.

(1.05.1892, Șurănești, jud. Vaslui – 18.07.1948, București)

Medic. Elev la Liceul Național din Iași în perioada 1903–1911, urmează apoi Facultatea de Medicină din Iași. După specializări la Chicago (bursă Rockefeller) și Londra, revine în țară, unde devine titular al Catedrei de anatomie și embriologie la Institutul de Anatomie al Facultății de Medicină din Iași (1928). A lucrat în acest oraș până în 1942,

p

627

Popa

Dumitru Radu Popa

Magdalena Popa

Marian Popa

Mihail Popa

când s-a transferat la București. Valoarea descoperirilor sale din domeniul relațiilor neuroendocrine (sistemul porthipofizar) i-au asigurat recunoaștere mondială. Rămâne în istoria endocrinologiei prin descoperirea sistemului vascular port hipotalamo-hipofizar împreună cu australiana Una Fielding (University of Cambridge, 1930). L-a sfătuit pe George Emil Palade să studieze în Anglia sau America. Reprezintă „sistemul port” de conexiune între endocrinologia istorică și endocrinologia modernă. Alte lucrări ale sale sunt investigațiile privind structura funcțională a pericardului, a meningelor sau a spermatozoizilor, tanicitele, prezența în lichidul cefalo-rahidian a cerebrostimulinei. În 1936, împreună cu Mihail Sadoveanu și George Topârceanu, a fondat revista *Însemnări ieșene*, publicație de prestigiu în cultura română. Membru corespondent al Academiei Române (1936). Universitatea de Medicină și Farmacie din Iași îi poartă numele.

Popa-Lisseanu, Gheorghe

(2.10.1866, Lisa, Brașov – 14.05.1945, București) Istoric și filolog. A fost elevul lui B.-P. Hasdeu și al lui G. Dem. Teodorescu. Și-a dedicat întreaga viață cercetării, petrecând mult timp în arhive, unde a identificat și apoi publicat materiale cu privire la daci și teritoriile acestora, precum și texte medievale latine și grecești de până la constituirea formațiunilor statale românești. A lăsat 15 volume din *Fontes Historiae Daco-Romanorum: Faptele ungarilor, Descrierea Europei Centrale, Românii în poezia medievală, Cronica ungarilor, Cântecul de jale, Descoperirea Ungariei celei Mari, Cronica lui Nestor, Ambasadele, Viața împăratului Aurelian, Istoria romană prescurtată, Cronica pictată de la Viena, Brodnicii, Războiul cu goții, Getica (Iordanes), De Aedificiis, Breviarium Historiae Romanae, Corespondența lui Plinius cu împăratul Traian, Tablele cerate descoperite în Transilvania, Cetăți și orașe greco-romane în noul teritoriu al Dobrogei, Continuitatea românilor în Dacia, Dovezi nouă,*

Limba română în izvoarele istorice medievale, Românii în izvoarele istorice medievale, Dacia în autorii clasici, Autorii latini clasici și postclasici, Autorii greci și bizantini. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Popa, Magdalena

(19.06.1941, București)

Balerină. A absolvit cu Magna Cum Laude la Leningrad, la Baletul Kirov, ca elevă a celebrei Vaganova (ca și Gellu Barbu). A susținut spectacole la Paris, Londra, Dallas, Monte Carlo, Spania, Australia cu Baletul Kirov și Bolșoi Teatr (din Moscova). A fost prim-balerină a Operei Române. Din 1982 a plecat în Canada și a format Trupa Națională de Balet a Canadei. A fost invitată în numeroase capitale ale lumii să danseze, iar, mai apoi, ca maestră de balet, să formeze tineri balerini. A obținut Steaua de Aur la Festivalul Internațional de Dans din Paris (1965). A primit în 2002 Ordinul Steaua României.

Popa, Marian

(15.09.1938, București)

Istoric literar, eseist. A absolvit Filologia la București și a lucrat la aceeași facultate. A plecat în Germania Federală înainte de 1989. Lucrări: *Ideologia literară poporanistă. Contribuția lui G. Ibrăileanu și bibliografia problemei*, 1964; *Homo fictus*, 1968; *Dicționar de literatură română contemporană*, 1971; *Comitologia*, 1975; *Podul aerian*, 1981; *Geschichte der rumänischen Literatur*, 1980; *Dicționarul scriitorilor români din exil*, 2000; *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, 2 vol., Premiul Uniunii Scriitorilor, 2001.

Popa, Mihail

(15.05.1948, Vălcineț, Republica Moldova)

Matematician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității din Chișinău. Specializare la universitățile din Gorki, Rusia și Kiev, Ucraina. Director al Institutului de Matematică și Informatică al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții

Popa

Șerban Popa

Temistocle Popa

Vasko Popa

Victor Ion Popa

la utilizarea proceselor invariante în cercetarea ecuațiilor diferențiale, ce reprezintă o dezvoltare a metodei invarianților algebrici în teoria calitativă a ecuațiilor diferențiale, fondată în Moldova de acad. C. Sibirschi, profesorul său. Profesorul invitat la Universitatea din Limoges, Franța. Lucrări: *Algebrele Lie și sistemele diferențiale*.

Popa, Nicolae

(13.02.1959, Buda, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Școala Poligrafică din Chișinău și Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova (Cursuri Literare Superioare). A fost redactor la revista pentru tineret *Orizontul* și la săptămânalul *Literatura și arta*, redactor-șef al revistei *Basarabia* (1994) și al ziarului *Opinia* (2005). Lucrări: versuri – *Timpul probabil* (1983), *Ghid pentru cometa Halley* (1987), *Lunaticul nopții scitice* (ediție definitivă, 1995), *Careul cu raci* (2003); proză – *Păsări mergând pe jos* (2001), *Cubul de zahăr* (1991), *Avionul mirosea a pește* (2008). Laureat al Premiului Tineretului pentru Literatură (1988), al Premiului Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996, 2001, 2003, 2009) și al Premiului Uniunii Scriitorilor din România (1996). A participat la acțiunea Scriitori pe calea regală sub patronajul Casei Regale a României, cu prezența regelui Mihai (2008).

Popa, Șerban

(15.04.1946, București)

Artist în prelucrarea sticlei. A absolvit Institutul de Arte Plastice din București ca elev al atelierului de sticlărie Zoe Băicoianu. A avut peste 25 de expoziții în România, Germania, Olanda, Elveția, Franța, Austria, Spania, Polonia, Italia. Stabilat la Montréal din 1980. Distins cu Paleta de Aur a Federației Internaționale a Comerțului și Industriilor de la Paris.

Popa, Temistocle

(27.06.1921, Galați)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București. Cânta la saxofon și flaut. A compus numeroase șlagăre de muzică ușoară, muzică de film, a făcut actorie. Compoziții de muzică ușoară: „Lalele”, „Bine-ai venit, iubire!”, „Gioconda se mărită”, „Șoapte de iubire”, „Trecea fanfara militară”, „Astă seară m-am îndrăgostit”, „Margarete”, „Cu cine semenți dumneata?”, „Măicuță, îți mulțumesc!”, „În târgul moșilor”; muzică pentru filmele: *Cerul începe la etajul III*, 1967; *Cântecele mării*, 1970; *Veronica se întoarce*, 1973; *Detășamentul 'Concordia'*, 1980; *Mama*, 1980; *Saltimbancii*, 1981; *Fram*, 1983; *Trahir*, 1993.

Popa, Vasko, prenume la naștere Vasile

(29.06.1922, Grebenăț, Banatul Sârbesc – 5.01.1991, Belgrad)

Poet. Familie originară din Moldova. A studiat Filosofia la Belgrad, București și Viena. Fondator al revistei *Lumina* din Vârșet. În timpul ocupației germane a fost internat în lagărul de la Becicherec. A scris în sârbo-croată, fiind considerat cel mai mare poet contemporan al Iugoslaviei. Versurile sale cuprind numeroase referiri la universul românesc căruia îi aparține poetul: *Kora (Scaarta)*, 1953; *Nepocin polje (Câmpia neodilnei)*, 1956; *Uspovna zemlja (Țara verticală)*, 1972; *Rez (Incizie)*, 1981. Prieten cu Nichita Stănescu, a fost tradus de acesta la București în 1966, apoi de Marin Sorescu în 1983. A fost tradus în numeroase limbi de circulație universală. Membru al Academiei Iugoslave de Științe și Arte.

Popa, Victor Ion

(29.06.1895, Bărlad – 30.03.1946, București)

Dramaturg. A studiat Dreptul la Iași, urmând în paralel și Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică. S-a remarcat mai ales prin comediele sale: *Mușcata din fereastră*, 1928; *Take, Ianke și Cadâr*, 1932, dar a scris și nuvele: *Ghicește-mi în cafea*, 1938, și romane: *Velerim și Veler Doamne*, 1933; *Sfârșeală cu Fofează*, 1936, de bună ținută epică.

Popea

Nicolae Popea

Cristian Tudor Popescu

Popea, Elena

(1879, Brașov – 1941, Paris)

Pictoriță. Nepoată a lui Nicolae P. A studiat la Paris cu Lucien Simon, în Germania cu profesorul Angelo Jank, la Academia Liberă din Montparnasse cu André Lhote. Foarte modernă ca demers, a traversat experiența expresionismului, impresionismului și cubismului, fără a-și uita originile transilvane, populare. A pictat mult în Bretania și Olanda. A participat la expozițiile Tinerimii Artistice (unde a și debutat, în 1910, alături de Camil Ressu și Theodorescu-Sion) și la Saloanele Oficiale de la București, dar a expus cel mai mult la Paris (Salonul Independenților, Muzeul Jeu de Paume), la Bruxelles, Londra și în Olanda. Lucrări: *Tărg la Bran*, *La țărnuț mării*, *Pe plajă*, *Dublul portret de caracter*, *Bătrâne*, *Interiorul bisericii catolice*, *Procesiuni bretone* ș.a. Medalia de Aur pentru pictură, Roma, 1909. În 1969 Maria Dumitrescu i-a dedicat o monografie, iar în 1975 a avut o retrospectivă la Cluj.

Popea, Nicolae, prenume la naștere Neagoe

(17/29.02.1826, Satulung, jud. Brașov – 26.07/8.08.1908, Caransebeș)

Episcop și cărturar. Bunic al Elenei P. A absolvit Dreptul la Cluj și Teologia la Viena. A fost căpitan în Garda Română din Brașov în timpul revoluției de la 1848. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Colaborator al lui Andrei Șaguna. Deputat în Dieta Transilvaniei, membru în Senatul imperial de la Viena. Președinte al Comitetului Național Român din Transilvania (1878–1881). Unul dintre fondatorii gazetei *Tribuna*. Lucrări: *Arhiepiscopul și mitropolitul Andrei, baron de Șaguna*, 1879. Membru de onoare al Societății Academice Române, 1877.

Popescu, Alexe

(30.11.1927, Brăila – 8.06.1974, București)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Institutul Politehnic din București.

Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din București. Adjunct al ministrului Învățământului și Educației. Contribuții în domeniul proceselor de catalizare. Lucrări: *Activitatea și conductibilitatea electrică a unor catalizatori pe bază de oxid de molibden și oxid de fier*, 1967; *Concepții actuale asupra hidrogenării catalitice eterogene a hidrocarburilor*, 1968; *Procese catalitice în chimia hidrocarburilor*, 1976. Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Popescu-Candiano, Alexandru

(27.01.1841, Lipia, jud. Buzău –

25.06.1901, București)

General de brigadă. A absolvit Școala Militară de Ofițeri la București. A participat la detronarea lui Al.I. Cuza în 1866. În 1867 a demisionat din armată și a plecat în Italia, unde a studiat Dreptul, fără a-l termina. La întoarcere (1870) a fondat publicațiile *Perseverența* și *Democrația*, fiind arestat de trei ori ca agitator politic antidinastic. A condus mișcarea republicană de la Ploiești (1870) contra lui Carol I. A luptat în Războiul de Independență, fiind apreciat de generalul Alexandru Cernat. A fost decorat de mai multe ori cu: Steaua României în grad de ofițer, Virtutea Militară de aur, Trecerea Dunării, Medalia Apărătorilor Independenței și Crucea Sf. Gheorghe. Adjutant regal (1880–1892).

Popescu, Cristian Tudor

(1.10.1956, București)

Jurnalist și prozator. A absolvit Facultatea de Automatizări și Calculatoare la București, a fost redactor-șef adjunct al ziarului *Adevărul*, în care calitate a condus suplimentul *Adevărul literar și artistic*. Redactor-șef, apoi doar editorialist al ziarului *Gândul*. Președinte al Clubului Român de Presă (din 2003). Publică literatură science fiction. Bibliografie selectivă: *Planetarium*, 1987, Premiul Congresului European de SF, Montpellier, Franța; *Vremea mînzului sec*, 1991; *Imperiul oglinzilor strâmbe*, 1993; *Copiii fiarei*, 1997; *Tîmp mort*, 1998; *Sportul minții*, 2004; *Triagrama Shakespeare*, 2005; *Orgasmus comunitas*, 2005; *Luxul morții*, 2007; *Cuvinte rare*, 2009. A tradus Stanislav Lem – *Edificiul nebulnei absolute*, 1995.

Popescu, Dumitru

(1928, Turnu Măgurele)

Politician și scriitor. A absolvit în 1948 Academia Comercială din București. S-a înscris în PCR în 1953. A lucrat ca voluntar pe Șantierul Tineretului de la Salva Vișeu. Redactor-șef la *Scînteia tineretului*, director al AGE-RPRES, redactor-șef la *Scînteia*, secretar al

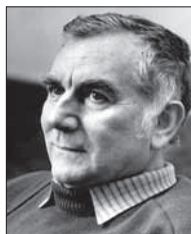
Popescu

Dumitru Popescu (politician)

Dumitru Popescu (teolog)

D. R. Popescu

Elvira Popescu

CC al PCR, președinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, rector al Academiei de Studii Politice Ștefan Gheorghiu, membru al Comitetului Politic Executiv al CC al PCR. Unul dintre apărătorii cultului personalității lui Nicolae Ceaușescu. Lucrări: *Am fost și eu cioplitor de himere*; *Elefanții de porțelan*; *Panorama răsturnată a mirajului politic*; *Pumnul și palma* (roman); *Focul de paie* (roman); *Cronos autodevorându-se*; *Aburul halucigenen al cernelii*, *Angoasa putrefacției* (memorii, 4 vol., 2006).

Popescu, Dumitru

(29.06.1929, București)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic din București. Specializare în Elveția, Israel, la Roma. Profesor și director la Seminarul Teologic din București, profesor și rector la Institutul Teologic din București. Director de studii în cadrul Conferinței Bisericii Europene de la Geneva, membru în Consiliul Ecumenic al Bisericii. Lucrări: *Doctrina despre Taina Botezului în primele secole creștine*, 1961; *Relațiile dintre Biserica Ortodoxă și Biserica romano-catolică*, 1979; *Sfânta Taină a Preoției. Ierarhia bisericească sacramentală, după Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție*, 1989; *Teologie și cultură*, 1993; *Ortodoxie și contemporaneitate*, 1996; *Introducere în teologia dogmatică în contextul culturii contemporane*, 1996; *Dumnezeu și Creația*, 2001; *Misiunea Bisericii într-o lume secularizată*, 2005. Membru de onoare al Academiei Române (din 2001).

Popescu, D(umitru) R(adu)

(20.08.1935, Păușă, jud. Bihor)

Scriitor. A început Medicina, pe care a părăsit-o spre a absolvi Filologia la Cluj. A fost redactor-șef al revistei *Tribuna*, președinte al Uniunii Scriitorilor, redactor-șef al Editurii Viitorul românesc, al Editurii Academiei. Scrisă proză: *Fuga*, 1958; *Vara oltenilor*, 1964; *Dor*, 1966; *F*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Vânătoarea regală*, 1973; *Leul albastru*, 1981; *Orașul îngerilor*, 1985; piese de teatru: *Muntele*, 1978; *Piticul din grădina de vară*,

1973; *Mîreasa cu gene false și Dragostea e ca și-o răie*, ambele 1994, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Păpușarii cehi*, 1996. Scenarii de film: *La porțile pământului*, 1966; *Balul de sâmbătă seara*, 1968; *Duioș Anastasia trecea*, 1969; *Fructe de pădure*, 1983; *Nelu*, 1988; *Rochia albă de dantelă*, 1989. Marele Premiu al Criticii teatrale în 1990. Membru al Academiei Române (2006).

Popescu (Popesco), Elvira

(10.05.1894, București – 10.11.1993, Paris)

Actriță de teatru și film, directoare de scenă. Devenită prin căsătorie contesă De Foy, a dat dovadă încă din copilărie de talente scenice. A absolvit cu brio Conservatorul de Artă Dramatică din București și a fost angajată la Teatrul Național, unde i s-au dat încă de la începutul carierei roluri principale. Întemeiază Teatrele Mic și Excelsior, împreună cu actorii Ion Manolescu și respectiv Ion Iancovescu. Autorii francezi au ocupat un loc de predilecție în repertoriul ei, dintre care Louis Verneuil, la vremea aceea unul din cei mai spirituali și în vogă autori de vodeviluri. Același Verneuil, care va scrie mai târziu special pentru ea numeroase piese de teatru, va juca un rol decisiv în viața și cariera talentatei actrițe. Tot el a angajat-o în 1923 la Teatrul De la Michodière din Paris. Cariera sa teatrală a durat neîntrerupt 65 de ani. A mai jucat în creațiile lui Henry Bernstein, André Roussin, Sacha Guitry. Cariera cinematografică se întinde între 1920 și 1970, începând cu *Țigăncușa din iatac* (1923) și *Independența României* (1912), continuând cu o activitate mult mai intensă între 1930 și 1940: *La Présidente*, *Ils étaient neuf célibataires*, *Austerlitz*, *Plein Soleil* ș.a.m.d. Și-a asumat și răspunderea conducerii unor companii teatrale, fiind codirectoare alături de actorul Hubert de Malet, la Théâtre de Paris și Théâtre Marigny. La o vârstă foarte înaintată, fără să-și piardă farmecul, a continuat să țină un salon deschis în apartamentul său din Avenue Foch, frecventat de toată protipendada

p

631

Popescu

literară, artistică, financiară și politică (de toate nuanțele) a Parisului: André Roussin, Guy de Rothschild, Jacques Chirac, Pierre Cardin, Valéry Giscard d'Estaing și mulți alții. A fost distinsă cu Premiul Molière pentru cea mai bună actriță, decernat de Asociația Actorilor Francezi, și de două ori cu Ordinul Legiunea de Onoare. Sala de spectacole a Institutului Cultural Francez din București îi poartă numele. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Eufrosina Popescu

Gabriel Popescu

Popescu, Emilian

(20.02.1929, Oriești, jud. Vâlcea)

Teolog și istoric. A absolvit Facultatea de Teologie, apoi Institutul Teologic din București și Facultatea de Filologie (limbi clasice) a Universității din București. Specializare la Berlin, Bonn, Köln, München, Lyon, Paris. Cercetător la Institutul de Arheologie al Academiei, profesor la Institutul Teologic din București. A făcut săpături arheologice la Callatis și Histria. Lucrări: *Tabula Imperii Romani – Romula, Durostorum, Tomis*, 1969, în colaborare; *Inscripțiile grecești și latine din secolele IV–XII descoperite în România*, 1978, în colaborare; *Etudes byzantines et post-byzantines*, 1991, în colaborare. Membru al Institutului German de Arheologie, al Comisiei Internaționale de Istorie Comparată Eccelesiastică, al Asociației Internaționale de Studii Bizantine, președinte fondator al Societății Române de Studii Clasice. Membru de onoare al Academiei Române (2006).

Popescu, Eufrosina

(20.10.1821 – 3.11.1900)

Actriță. Absolventă a Școlii de Muzică a Societății Filarmonice, a strălucit atât în teatrul dramatic, cât și în cel liric. A cultivat o artă interpretativă realistă. A creat roluri din dramaturgia românească, precum cea a lui Vasile Alecsandri, piesele lui V. A. Urechia, Gheorghe Sion, Alexandru Macedonski etc., dar și din piese aparținând repertoriului universal în: *Vicenile lui Scapin* de Molière, *Nunta lui Figaro* de Pierre Caron de Beaumarchais, *Don Carlos* de Friedrich von Schiller etc. Cântăreață de renume european, cunoscută cu supranumele Marcolini, a înregistrat succese în diverse orașe cu tradiții muzicale, ca Veneția, Florența, Milano, Nisa. După 1859, stabilită în țară, a făcut parte din diferite asociații actricești.

Popescu, Gabriel

(?.03.1932 – ?.10.2004, București)

Balerin. A studiat baletul în România ca elev al Floriei Capsali. Specializare la Moscova

(Vaganova i-a fost profesoară), a dansat la Bolșoi Teatr. Prim-balerin al Operei Române, partener al lui Irinel Liciu. Arestat în 1959 ca homosexual. A rămas la Paris în 1961 și a fost ajutat, inclusiv financiar, de Eugène Ionesco, Elvira Popescu, Rudolf Nureiev. S-a angajat ca prim-balerin și coregraf la Opera din Zürich, Elveția, unde a montat 14 spectacole, plecând apoi la Școala de Balet a Operei din Roma în calitate de coregraf. Carla Fracci a fost eleva sa. Scala din Milano i-a oferit, din 1978, un contract pe viață. În același interval a avut un contract la Opera din Stuttgart, unde a făcut coregrafia pentru *Frumoasa din Pădurea Adormită*, care a obținut Medalia de Aur la Festivalul de la Washington. A revenit în țară după 1989 pentru diverse coregrafii la Opera din București. Distins cu Meritul Cultural în grad de Cavaler.

Popescu Gheorghe (Gică, zis Baci)

(9.10.1967, Calafat)

Fotbalist. A jucat în Divizia A la Universitatea Craiova și la Steaua București. În străinătate a jucat la PSV Eindhoven, Tottenham Hotspur, FC Barcelona (unde a fost căpitan și a câștigat Cupa Cupelor), Lecce, Galatasaray (Cupa UEFA, 2000), SV Hannover 96. A participat cu echipa națională a României la trei turnee finale ale Campionatelor Mondiale (1990, 1994 și 1998) și la două ale Campionatelor Europene (1996 și 2000). Este impresar și și-a deschis propria școală de fotbal, la Craiova.

Popescu-Gopo, Ion

(1.05.1923, București – 29.11.1989, București)

Regizor de film. A studiat la Academia de Arte din București, pe care n-a terminat-o, absolvind în schimb un curs de animație la Moscova. Debutează în 1949 alături de tatăl său și Matty Aslan cu scurtmetrajul de animație *Pungața cu doi bani*. Din 1950 a început să lucreze la Studioul Cinematografic București, în cadrul secției de animație. Chiar și

Popescu

Gică Popescu

Ion Popescu-Gopo

Ioan-Ioviț Popescu

Irinel Popescu

basmele lui Gopo nu rămân simple ecranizări fidele, ci sunt actualizate și interpretate: *De-aș fi... Harap Alb*, 1965; *Maria-Mirabela*, 1981; *Fata moșneagului și fata babei și Rămășagul*, 1985; *Faust XX*, 1966. A jucat și ca actor, în filmele: *O noapte de pomină*, 1939, sau *Cantemir*, 1975. Vicepreședinte al Asociației Internaționale a Filmului de Animație, președinte al Asociației Cineaștilor din România, 1969–1989, director al secției de film din cadrul Organizației Mondiale a Sănătății. Primul său succes, Marele Premiu Palme d'Or la Cannes (1957), cu *Scurtă istorie*, a fost și cel mai mare.

Popescu, Ioan

(23.06/5.07.1832, Cața, jud. Brașov – 3/15.03.1892, Sibiu)

Pedagog. A absolvit Intitutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Specializare la Leipzig. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Prim secretar al ASTRA, redactor al revistei *Transilvania*. Membru al Comitetului Partidului Național Român. Lucrări: *Compendiu de pedagogie*, 1868; *Psihologia empirică sau știința despre suflet între marginile observațiunei*, 1881; *Pedagogia lucrată pe bazele psihologice și etice ale realismului herbartian*, 1892. Membru al Societății pentru Pedagogia Științifică din Germania. Membru corespondent al Societății Academice Române.

Popescu, Ioan-Ioviț scris și Ioan-Ioviț Popescu

(1.10.1932, Burila Mare, jud. Mehedinți)

Fizician. A studiat Fizica la București. Specialist în optică și fizica plasmei. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din București, rector al Universității. A lucrat și în cercetare la Institutul de Fizică din București și Institutul de Fizică și Tehnologie Radiației (Măgurele), al cărui director a fost între 1977 și 1981. Lucrări: *Fizica generală*, 3 vol. (cu Gh. Țițeica), 1971, 1973, 1975; *Fundamentări ale spectroscopiei plasmei* (cu I. Iova), 1987. Doctor Honoris Causa

al Universității din Craiova (1998). Ordinul Serviciu Credincios în rang de Comandor (2000). Membru al Academiei Române (1990); între 1990 și 1992 a condus Secția de științe fizice a acestei instituții.

Popescu, Irinel

(22.04.1953, Filași, jud. Dolj)

Medic chirurg. A absolvit Institutul de Medicină și Farmacie din București. Specializări la Berlin, Paris, Pittsburgh, New York. Șeful Clinicii de chirurgie generală și transplant hepatic la Clinica de Chirurgie Fundeni. Director al Institutului de Perfecționare Postuniversitară a Medicilor și Farmaciștilor. Schimb de experiență la clinici din München, Hamburg, Capetown, Essen, Atena, Milano, Paris, Edinburgh. Membru PNȚCD, apoi PSD, senator, președinte al Comisiei de Învățământ a Senatului României. A realizat primul transplant hepatic din România. Lucrări: *Polipi și polipoze rectocolonice*, 1988; *Tumorele intestinului subțire*, în colaborare, 1988; *Supurațiile pancreatice și peripancratice*, în colaborare, 1990; *Actualități în chirurgie*, în colaborare, 1998; *Chirurgia ficatului* (coordonator), 2004. Membru al Societății Române de Chirurgie, membru al Academiei de Științe Medicale, membru al Uniunii Medicale Balcanice, membru al Academiei Oamenilor de Știință din România. Deține Ordinul Național Steaua României în grad de Mare Ofițer.

Popescu, Iulian

(24.08.1939, com. Licurici, jud. Gorj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Cluj. Specializare în Olanda. Profesor la Universitatea din Craiova. Contribuții în domeniul structurii mecanismelor și optimizării lor, în prelucrarea pe mașini automate. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România. Președinte al Centrului teritorial Craiova al Asociației Române de Teoria Mecanismelor și Mașinilor.

Popescu

Laurențiu Mircea Popescu

Leonid Popescu

Mihai N. Popescu

Mitică Popescu

Popescu, Laurențiu Mircea

(15.04.1944, Câmpulung, jud. Argeș)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină din București. Specializare în Olanda. Profesor și rector la Universitatea de Medicină și Farmacie din București. Director al Institutului de Patologie Victor Babeș. Contribuții în histologie, în demonstrarea rolului reticulului sarcoplasmatic în reglarea dependentă de calciu a contracției musculare netede. Lucrări: *Influența sistemului nervos central în fibrinoliză*, 1964; *Biologia reproducției umane*, 1976; *Histologie medicală*, 1987; *Tratat de medicină internă. Bolile cardiovasculare*, 1991; *Atlas color de histologie: structura microscopică a țesuturilor și organelor*, 1995. Vicepreședinte al Academiei de Științe Medicale din România, membru al Academiei de Științe din New York. Membru corespondent al Academiei Române (1995).

Popescu, Leonid

(20.03.1953, Sărăteni, Republica Moldova)

Artist plastic și prozator. A absolvit Colegiul Republican de Arte Plastice I. Repin din Chișinău și Institutul de Design din Harkov, Ucraina. A proiectat și pictat nenumărate biserici și catedrale din Republica Moldova, din Rusia și din Ucraina, precum cele din Apșa de Jos, Slatina și Strâmtura din Bucovina de Nord (azi Ucraina), a zugrăvit Catedrala Nașterii Domnului din centrul Chișinăului (în colaborare cu colegul de breaslă Ghenadie Tăciuc). Serie la săptămânalul *Literatura și arta*, unde publică eseuri și cronici despre colegii de breaslă. Volume: *Din mărturiile timpului* (2000), *Despre artă și artiști* (2003), *La porțile mării* (roman, 2001). Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova și al Asociației Internaționale a Artiștilor Plastici (1996). Distins de Mitropolia Kievului și a întregii Ucraine cu Ordinul Sfântul Vladimir întocmai cu Apostolii. Maestru în Artă (2001). Ordinul Sfântul Paisie Velicikovski (2003), Ordinul Andrei Rubliov (2005).

Popescu, Mihai N.

(22.07.1909, Târgoviște – 24.02.1953, București)

Actor. A absolvit Conservatorul la București ca elev al Luciei Sturdza-Bulandra. A debutat pe scena Teatrului Național alături de Ion Manolescu. A jucat la Teatrul Ventura, apoi a fost angajat la Național. Specializare la Viena cu Max Reinhardt. La întoarcere a fost angajat la Teatrul Maria Filotti, unde i-a avut parteneri pe Agepsina Macri, Aura Buzescu. În 1946 era la Comedia, unde a jucat alături de Elvira Godeanu, Forj Etterle, Clody Bertola, George Măruță. Profesor la Institutul de Teatru din București.

Popescu, Mitică

(2.12.1936, București)

Actor. A absolvit IATC la București. Soț al actriței Leopoldina Bălănuță. Lucrează la Teatrul Mic din București. Roluri în teatru: *Philadelphia ești a mea* de Brian Friel, 1973; *Galileo Galilei* de Bertolt Brecht, 1975; *Dosarul Andersonville* de Saul Levitt, 1976; *Emigranții* de Slawomir Mrozek, 1977; *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Luigi Pirandello, 1978; *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, 1980; *Niște țărani* de Dinu Săraru, 1981. Roluri în film: *Zidul* (1974); *Tânase Scatiu* (1975); *Gustul și culoarea fericirii* (1978); *Clipa* (1979); *Vânătoarea de vulpi* (1980); *Saltimbancii* (1981); *Un Saltimbanc la Polul Nord* (1982); *Fram* (Serial TV, 1983); *Emisia continuă* (1984); *Fapt divers* (1984); *Căsătorie cu repetiție* (1985); *Trenul de aur* (1987); *Moromeții* (1987); *Un studio în căutarea unei vedete* (1988); *Drumeț în calea lupilor* (1988); *Miss Litoral* (1990); *Rămânerea* (1992); *Rosenemil* (1993); *Turul din Pisa* (2002); *Dulcea saună a morții* (2003); *Lotus* (2004); *Cel mai iubit dintre pământeni*; *Sistemul nervos* (2005). Premiul UNITER pentru întreaga activitate, 2009.

Popescu, Nicolae

(22.09.1937, Comanda, com. Strehaia, jud. Mehedinți – 29.07.2010)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București.

Popescu

Nicolae Popescu

Octavian Popescu

Petre Popescu

Petru Popescu

Cercetător la Institutul Simion Stoilow al Academiei Române. Contribuții în domeniul topologiei algebrice și al logicii algebrice. Lucrări: *Modules avec différentielle généralisée* (1964); *Caractérisation des catégories abéliennes avec générateurs et limites inductives exactes* (cu Pierre Gabriel), 1964; *Elemente de teoria fasciculelor* (1966); *Some remarks about semi-artinian rings* (cu C. Vraciu, 1973); *A theorem of characterization of residual transcendental extensions of a valuation* (1988, cu V. Alexandru și A. Zaharescu); *Sur la définition des prolongements résiduels transcendent d'une valuation sur un corps K à K_{∞}* , 1989 (cu E.L. Popescu); *Elemente de teoria analitică a numerelor*, 1968; *Teoria categoriilor și teoria fasciculelor*, 1971; *Categorii Abéliene*, 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Popescu, Nicolae M.

(10.02.1881, Dâmbovicioara, jud. Dâmbovița – 11.02.1963, București)

Preot și istoric. A absolvit Teologia și Filologia clasică la Universitatea din București. Specializare la Viena. Director la cancelaria Mitropoliei Ungrovlahiei, profesor la Facultatea de Teologie din București, secretar general al Ministerului Cultelor. Lucrări: *Exerciții de paleografie românească (scriere chirilică)*, 1932; *Chirilă Lukaris și ortodoxia română ardeleană*, 1946; *Cuvântările bisericești ale mitropolitului Nicolae Krutișki*, 3 vol., 1949–1952. Membru al Academiei Române (1923), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Vicepreședinte (1939–1943) și președinte al secțiunii istorice a Academiei (1941–1945).

Popescu, Octavian

(1951, Slatina)

Biolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Belgrad, Secția de biologie moleculară și fiziologie. Specializare la Iași, Paris, Basel în Elveția. Cercetător la Institutul de Cercetări Biologice al Universității de Medicină și Farmacie din Cluj, profesor și decan al Facultății de Biologie-Geologie,

apoi prorector al Universității din Cluj. A înființat Laboratorul de Glicobiologie Moleculară, unde, în 1995, a descoperit cum se formează organismele pluricelulare din cele unicelulare, și Centrul de Biologie Moleculară al Universității din Cluj (2001). A lucrat la Institutul Pasteur din Paris (1990–1992), apoi la Departamentul de Cercetare al Spitalului Universitar și la Universitatea din Basel, Elveția (1993–1996). Contribuții în domeniul geneticii moleculare, al înțelegerii proliferării celulelor canceroase. Membru al Societății Naționale de Biologie Celulară. Membru corespondent al Academiei Române (2000).

Popescu, Petre

(17.05.1917, Glodeanul Sărat, jud. Buzău – 01.10.2010, Montréal)

Preot. A absolvit Teologia ortodoxă la Cernăuți și pe cea protestantă la Paris. Emigrat în Canada din 1951. Vicepreședinte al Centrului Cultural Român din Montréal, la edificarea căruia a contribuit și statul canadian, bogată activitate comunitară, de strângere a relațiilor între românii aflați în afara granițelor, în diverse părți ale lumii, ca și între aceștia și cultura patriei de origine. Redactează revista *Candela* din Montréal, colaborează la *Revista de Cercetări Științifice* din Paris, la unele reviste din Canada: *Cuvântul Românesc* (Hamilton), *Luceafărul românesc* (Montréal) și din Statele Unite: *America* (Cleveland).

Popescu, Petru

(2.02.1944, București)

Poet și prozator. A absolvit Institutul de Limbi Străine (engleza) la București. Funcționar la Biblioteca Centrală Universitară, redactor la *România literară*. Bursier al Premiului Herder, Viena (1971–1972), și al Universității Iowa (1974), expatriat în 1975 în Marea Britanie, apoi SUA, continuă să scrie versuri și proză. Este acceptat la The American Film Institute de la Hollywood (Los Angeles) în 1978. A avut doisprezece

p

635

Popescu

ani de succese în lumea filmului: *The Obsessive Love*, *Death of An Angel*, 1983, este disputat pentru producție de către Robert Redford, Robert Duval, Sigourney Weaver, Dusan Makavejev, Jan Troell, Peter Coyote și alte personalități ale filmului american și internațional. Ca rezultat, studioul Fox îi oferă să-și regizeze propriul film, care este terminat în 1985 și distribuit în 1986. Filmul este o poveste socială contemporană, petrecută în California. A revenit în România, în vizită, în 1991 și 2008. A scris lirică citadină și experimentală: *Zeu printre blocuri*, 1966, debut; *Fire de Jazz*, 1969, și proză de observație, modernă și discursivă ca stil: *Moartea din fereastră*, 1967; *Prins*, 1969, Premiul Uniunii Scriitorilor; *Dulce ca mierea e glonțul patriei*, 1971; *Între Socrate și Xantipa*, 1973; *Sfârșitul bahic*, 1973; *Copiii Domnului*, 1974; *Boxes, Stairs and Whistletime* (Cutii, scări și fluier), versuri; *Before and After Edith* (Înainte și după Edith), primul roman scris în engleză, tradus și în română, 1993; *The Last Wave* (Ultimul val), 1978; *In Hot Blood* (Cu sânge fierbinte), 1986, ca și scenariul de film cu același titlu, în regia lui Peter Weir, 1991; *Nobody's Children* (Copiii nimănui), 1991, despre România; *Almost Adam*, 1995, roman de mare succes în SUA; *The Oasis*, 2001.

Popescu, Radu

(1655, ? – 1729, București)

Cronicar. A făcut parte din facțiunea boierească numită „a Bălenilor”, opusă – în Țara Românească – facțiunii Cantacuzinilor. Cronicar oficial al lui Nicolae Mavrocordat. A fost mare vornic, mare ban. Știa latină, greacă, turcă. A supravegheat trecerea prin țară a regelui Suediei, Carol al XII-lea. A scris *Istoriile domnilor Țării Românești*, care cuprinde evenimentele dintre 1290 și 1728. A fost publicată prima oară de Mihail Kogălniceanu în *Magazin istoric pentru Dacia*, 1846–1847, și se remarcă prin verva stilului oral.

Popescu, Stela

(21.12.1935, Bălți, Basarabia)

Actriță de teatru și film. A absolvit Institutul de Teatru la București. Lucrează la Teatrul de Revistă. A realizat cupluri celebre alături de Ștefan Bănică Senior și Alexandru Arșinel. Roluri în film: *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001); *A doua cădere a Constantinopolului* (1995); *Maria și Mirabela în Tranzistoria* (1989); *Figuranții* (1987); *În fiecare zi mi-e dor de tine* (1987); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Vara sentimentală* (1985); *Galax, omul păpușă* (1984); *Un petic de cer* (1984); *Zbor periculos* (1984); *Căruța cu mere* (1983); *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983); *Am o idee* (1981); *Ana*

și hoțul (1981); *Grăbește-te încet* (1981); *Nea Mărin miliardar* (1979); *Drumuri în cumpănă* (1978); *Tufă de Veneția* (1977); *Ultima noapte a singurătății* (1976); *Elixirul tinereții* (1975); *Despre o anumiță fericire* (1973); *Dimitrie Cantemir* (1973); *Astă-seară dansăm în familie* (1972); *Recomandări* (1971, TV); *Pantoful Cenușăresei* (1969); *Vin ciciștii* (1968); *Faust XX* (1966); *Sărutul* (1965); *Omul de lângă tine* (1961); *Alo? Ați greșit numărul* (1958).

Popescu, Stere

(17.04.1920, Galați – ? 03.1968, Londra)

Balerin. A absolvit Facultatea de Arhitectură la București și, în paralel, Școala de dans a Floriei Capsali. Prim-balerin la Opera Română în anii 1940. În 1947 a refuzat să intre în partid și a fost dat afară de la Operă. Arestat. Reprimit la Opera Română în 1960. Rămâne în Franța cu prilejul unui turneu la Paris împreună cu Gabriel Popescu. S-a mutat la Londra ca profesor la Central School of Art. A mai făcut două spectacole, după care s-a sinucis.

Popescu, Ștefan

(20.01.1872, Fiștești, jud. Buzău – 1948, București)

Pictor, desenator. A studiat la Academia de Arte din München și Academia de Arte din Paris. Este unul dintre gravorii de referință din arta românească. În 1904 este premiat la München cu Medalia de Aur la Expoziția Internațională Sezession. A studiat la Paris cu Lucien Simon și Eugène Anatole Carrière. În 1901, în timp ce se afla la studii la Paris, a pus, împreună cu Gheorghe Petrașcu, bazele unei grupări artistice a pictorilor români plecați la Paris, numită Tinerimea Artistică. Din asociație făceau parte: Kimon Loghi, Ipolit Strâmbu, Frederik Storck, Nicolae Vermont. În 1905 devine membru al grupului Cercle des étudiants romains, alături de Constantin Brâncuși, George Enescu, Traian Vuia, Aurel Vlaicu, Henri Coandă, Ion Pillat, C. Levaditi, Duiliu Marcu, Theodorescu-Sion, Nicolae Dărăscu, Camil Ressu, Eustațiu Stoenescu, Theodor Cornel și alții. Devine în 1908 asociat al Salonului Societății Naționale din Paris și membru societății la grupărilor müncheneze Sezession și Kunstlergenossenschaft. Locuiește din 1909 la prietenul său Constantin Brâncuși, în cartierul Montparnasse din Paris. În 1910 fondează asociația Amicale a românilor din Paris sub egida ambasadorului României la Paris. Aceasta mai avea printre membrii fondatori pe George Enescu, Constantin Brâncuși, Edouard de Max, Gheorghe Mărculescu,

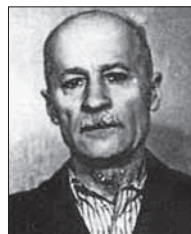
Popescu

Stela Popescu

Călin Popescu Tăriceanu

Teodor Popescu

Theodor Pallady, medicul Levaditi și avocatul Virgil V. Stănescu. Pictează în anii următori în Franța, Elveția, Turcia, Italia, Grecia, Iugoslavia, Maroc, Alger, Tunisia, Germania etc. A expus regulat la Tinerimea Artistică, până în 1924, și la Saloanele Oficiale. Ca și ceilalți colegi de generație este fascinat de peisajele de la Balcic, pe care le pictează cu mare plăcere. În 1922 organizează la Balcic, cu ajutorul asociației Cercul Intim, o expoziție dedicată locului și la care participă cu lucrări Cecilia Cuțescu Storck, Jean Alexandru Steriadi, Gheorghe Petrașcu. În 1936, 1937 expune lucrări împreună cu Iosif Iser și Gheorghe Petrașcu în cadrul grupării Arta, iar în 1937 obține Premiul Expoziției Internaționale de la Paris. A obținut Legiunea de Onoare în 1925 și Premiul Național pentru pictură în 1928. Din 1922 a fost pentru o perioadă scurtă profesor la Academia de Artă din București. Lucrări: *Atelier de tâmplărie, La negustorii de curmale, Ocna la Tg. Ocna, Prânzul secerătorilor, La seceriș*, proiectul de frescă *Cele 2 fete de împărat, Stradă în Maroc, Istanbul, Turcoaice la fântana de la Balcic, Peisaj cu sălcii, Crăițe, Marină, La ocean, Peisaj cu mănăstire, Scări în pădure, Veneția, Peisaj din Maroc, Arabi* etc. Premiul Național pentru pictură (1928). Membru de onoare al Academiei Române (1936).

Popescu Tăriceanu, Călin

(14.01.1952, București)

Inginer și prim-ministru al României. A absolvit Hidrotehnica la Institutul de Construcții din București. A lucrat ca inginer la Administrația Națională a Apelor (Argeș). După 1989, membru al Partidului Național Liberal, președinte al lui (2005–2009). Director al Radio Contact (1992–1996). Deputat de Arad (1990–1992), de București (1996–2000). Ministru al Industriei și Comerțului (1996–1997). Prim-ministru al României (2004–2008). Președinte de onoare al Asociației Producătorilor și Importatorilor de Automobile din România.

Popescu, Teodor M.

(01.06.1923, Boteni, Dâmbovița – 04.04.1973, București)

Teolog. A studiat Teologia la București, Literale și Filosofia la Leipzig. Specializări în teologie la Atena și Paris. Profesor de Teologie la Chișinău și București. Lucrări: *Istoria creștinismului ca istorie a culturii*, Chișinău, 1926; *Enciclopedia patriarhilor ortodocși de la 1848*, 1935; *Teologia ca știință*, București, 1937; *Atitudinea Vaticanului față de Ortodoxie în ultimii treizeci de ani*, 1949; *Condițiile istorice ale formării vechilor Biserici Orientale*, 1965.

Popescu, Tudor R.

(22.05.1913, Brăila – 2004, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la Iași cu Magna Cum Laude. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din Iași, apoi din București. Membru al Consiliului Legislativ Român (1938–1948), consilier juridic în Comisia ministerială pentru redresare economică și stabilizare monetară (1947), președinte al Comisiei pentru aplicarea Legii de confiscare a patrimoniului tuturor instituțiilor religioase (1948), președinte al Societății Române de Drept Comparat (1957–1988). Lucrări: *Fundația în Dreptul comparat cu specială privire asupra Dreptului român*, 1937; *Căluza juristului*, 1955; *Dreptul familiei*, 2 vol., 1960, 1965; *Căsătoria, familia și Dreptul*, 1963; *Dreptul comerțului internațional*, 1975. Membru al Societății de Legislație Comparată din Paris, al Institutului Internațional pentru Unificarea Dreptului Privat din Roma, al Clubului Internațional de Arbitri în Afaceri Comerciale din Milano. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Popescu, Valerian C.

(26.10.1912, Negrești, jud. Vaslui)

Medic. A absolvit Medicina la București. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Contribuții în domeniul anesteziei în stomatologie și al traumatologiei maxilo-faciale. Lucrări: *Tehnici curente*

p

637

Popescu

Vera Popescu

Ion Popescu-Voitești

Radu Popescu-Zeletin

Gligor Popi

în *chirurgia stomatologică*, 1961; *Chirurgie buco-maxilo-facială*, 2 vol., 1964; *Igiena gurii și a dinților*, 1967; *Anestezia în stomatologie*, 1973; *Radiologie stomatologică*, 1985. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei de Chirurgie Dentară din Paris. Premiul Maginot al Academiei de Medicină din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Popescu, Vera

(8.11.1915, Tighina, Basarabia – 2008, București) Juristă. A absolvit liceul la Tighina, apoi Dreptul la Universitatea din Iași. Odihnă absolută la Văratec doi ani deoarece se depistase o tuberculoză incipientă. În 1940 s-a căsătorit cu juristul Tudor P. și s-a angajat la Consiliul Superior Legislativ (1940–1948), fiind prima femeie din România care a lucrat în acest for. A predat la Școala Juridică din București, a lucrat la Ministerul Justiției, unde a redactat revista *Justiția nouă*, apoi la Institutul de Petrol și Gaze.

Popescu-Voitești, Ion

(18.11.1876, Voitești, com. Bălănești, jud. Gorj – 4.10.1944, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Științe din București. A participat la războiul balcanic (1913) și la Primul Război Mondial (1918), ajungând până la gradul de maior. Contribuții în domeniul paleontologiei, concretizate printr-o colecție impresionantă (obiecte, schițe, hărți, fotografii).

Popescu-Zeletin, Ion Gh.

(1.02.1907, Buda, jud. Bacău – 20.05.1974, București)

Inginer silvic. Tată al lui Radu P.-Z. A absolvit Dreptul la Iași și Silvicultura la București. Specializare la Giessen, Germania. Profesor la Institutul de Prelucrarea Lemnului și Institutul Forestier din Brașov, apoi la Institutul Politehnic din Brașov. Contribuții în

biometria forestieră și amenajarea pădurilor (ocrotirea arboretului natural din Carpați). Lucrări: *Considerații asupra împăduririlor cu salcâm din regiunea Dridu*, 1933; *Amenajarea pădurilor*, 1941; *Norme pentru constituirea marilor unități forestiere*, 1948; *Rolul pădurilor în economia apelor*, 1950, *Biometria forestieră*, 1956, în colaborare. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvici din România, membru al Uniunii Internaționale a Institutelor de Cercetare Forestieră. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Popescu-Zeletin, Radu

(4.02.1947, București)

Inginer. Fiu al lui Ion Gh. P.-Z. A absolvit Automatica la București și s-a specializat la Bremen și Berlin, Germania. A fost inginer la Fabrica de Cinescoape din București, cercetător la Institutul de Tehnică de Calcul, apoi la Institutul de Cercetări Nucleare Hahn-Meitner, Berlin (1947–1987), director al Institutului de Cercetare GMD-FOKUS, profesor la Universitatea Tehnică din Berlin. Contribuții în domeniul rețelilor de calculatoare (rețeaua națională germană), proiecte comunitare (sisteme de fișiere virtuale, baze de date distribuite). Medalia IEEE (1988). Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Popi, Gligor

(17.09.1918, Toracul Mic, Banatul Sârbesc – 31.01.2008, Vârșet)

Istoric. A absolvit Școala Normală la Vârșet și Istoria la Universitatea din Belgrad. Profesor la Academia Pedagogică din Vârșet. A publicat în *Nădejdea* (1927–1944), săptămânalul *Libertatea* (din 1945), *Lumina*, revistă de literatură, artă și cultură (din 1947), *Bucuria copiilor*, *Femeia nouă*, *Calendarul popular* (ulterior *Almanahul Libertatea*), *Tibiscus*, *Cuvântul românesc*, *Familia*, *Tineretea*, *Tradiția*, *Foaia Sân-Mihailului*, *Satu Nou*, atât în limba română, cât și în limba sârbă. A scris în ziarul de la Novi Sad (tipărit în cinci limbi)

Popovici

Misao, precum și în *Vršačka kula* – „Cula Vârșetului“ din Vârșet, în ziarul *Dnevnik* din Novi Sad etc. Promotor al învățământului în limba română în Banatul Sârbesc. Este autorul a 11 cărți, dintre care majoritatea sunt de interes major pentru minoritatea română din Serbia și Muntenegru sau opere importante pentru relațiile româno-sârbe. Dintre ele trebuie amintite: *Rumuni u Jugoslovenskom Banatu izmedju dva rata (Românii din Banatul iugoslav în perioada dintre cele două războaie)*, Novi Sad, 1976; *Jugoslovensko-rumunski odnosi 1918–1941 (Relațiile iugoslavo-române 1918–1941)*, Novi Sad, Vârșet, 1984; *Românii din Banatul Sârbesc în secolele XVIII–XX. Pagini de istorie și cultură*, Vârșet, București, 1993; *Românii din Banatul sârbesc – 1941–1996*, 1998; *Românii în viața publică*, Novi Sad, 2001. Elector al Consiliului Național Român din Serbia ca reprezentant al Societății de Limba Română din Voivodina, al cărui membru fondator era.

Popișteanu, Alexandru

(3.01.1904, București –

1.06.1941, Marienthal, lângă Odesa)

Pilot. Tată al lui Cristian P. A absolvit Școala Pregătitoare de Ofițeri de Aviație de la Cotroceni. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a comandat Grupul de Luptă nr. 7. A participat la 33 de raiduri aeriene și a obținut Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a și Virtutea Aeronautică. A murit în luptă.

Popișteanu, Cristian

(25.12.1932, București – 26.02.1999, București)

Istoric. A absolvit Institutul pentru Relații Internaționale al ASE și și-a susținut doctoratul în istorie la Universitatea din București. Cofondator al revistelor *Lumea* (1963) și *Magazin istoric* (1967). Lucrări: *Independență, Nealinie, Pace: Momente și semnificații ale unei mișcări istorice a secolului XX*, în colaborare; *Istoria dipei; Sturdzeștii: din cronică a unei familii istorice*, în colaborare; *A Trip down Memory Lane; Romania and the Balkan Entente*, cu o postfață a lui A.J. Toynbee. Director al *Magazinului istoric* și președinte al fundației acestuia. Membru al Institutului pentru Studii Internaționale din București, al Asociației Americane a Istoricilor, al Institutului Internațional al Presei (Viena și Zürich). O stradă din București îi poartă numele.

Popov, Vasile Mihai

(7.07.1928, Galați)

Inginer. A absolvit Politehnica din București. Cercetător la Institutul de Energetică al Academiei. Trăiește în Florida, SUA.

Alexandru Popișteanu

Vasile Mihai Popov

Concepere, proiectare și execuție a calculatoarelor analitice Mecan I și Mecan II. A fundamentat principiul hiperstabilității sistemelor, recunoscut pe plan mondial cu numele autorului, publicând în 1957 prima lucrare care marchează contribuția sa de pionierat în acest domeniu. Ineditul operei constă în utilizarea ecuațiilor integrale în locul metodei funcției Liapunov și rezultatul acestei inițiative a fost criteriul frecvențial de stabilitate care în prezent îi poartă numele. Lucrări în domeniul stabilității sistemelor automate neliniare: *Hiperstabilitatea Sistemelor Automate* (1966), care s-a impus prin fapte teoretice remarcabile. Școala românească de teorie matematică a sistemelor automate, deschisă de el prin teoria hiperstabilității sistemelor, a fost dezvoltată de Vlad Ionescu și Vladimir Răsvan. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Popovici, Aurel C.

(4.10.1863, Lugoj – 10.02.1917, Geneva)

Publicist. A absolvit Medicina la Viena. Luptător pentru drepturile românilor din Austro-Ungaria. După o condamnare de patru ani în Transilvania, vine în România. Colaborează la *Gazeta de Transilvania*, *Sămănătorul*, *Adevărul* ș.a. Din păcate doctrina sa națională a fost preluată și exacerbată de Garda de Fier. Lucrări: *Naționalism și democrație*, 1903.

Popovici-Barcianu, Daniil

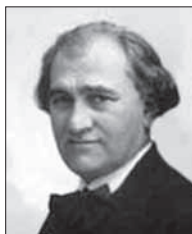
(18.10.1847, Râșinari, jud. Sibiu – 3/16.02.1903, Sibiu)

Teolog și naturalist. Fiu al lui Sava P.-B. A absolvit Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu. Specializare în Germania pentru studiul organizării școlilor populare. A studiat științele naturale, filosofia și pedagogia la universitățile din Viena, Bonn și Leipzig. Profesor la Institutul Teologic-Pedagogic și director al Școlii de Fete ASTRA din Sibiu. Membru în Comitetul Partidului Național Român din Transilvania, unul

Popovici

Sava Popovici-Barcianu

Andrei Popovici-Băznoșanu

Călin Popovici

dintre inițiatorii *Memorandumului* (1862), motiv pentru care a făcut închisoare la Vacz. Lucrări: *Untersuhungen uber die Bluten-twicklung der Onagraceen*, 1874; *Elemente de istorie naturală pentru școalele populare*, 2 vol., 1881–1883. A reeditat lucrările tatălui său.

Popovici-Barcianu, Sava

(1814, Rășinari, jud. Sibiu – 12/24.03.1879, Rășinari)

Om politic. Tată al lui Daniil P.-B. A studiat Medicina la Viena, Filosofia la Cluj și Teologia la Sibiu. Profesor la Institutul Teologic-Pedagogic din Sibiu. A participat la revoluția de la 1848 în Transilvania și a făcut parte din delegația condusă de Andrei Șaguna pe Câmpia Libertății de la Blaj. Lucrări: *Curs de aritmetică pentru folosul și trebuința tinereții române* (1848), *Abețedar pentru folosul școalelor de legea greco-răsăriteană* (1851), *Culegere de istorioare morale* (1876), *Gramatica română. Curs pregătitor pentru școalele secundare preparandii și privați* (1852). Membru corespondent al Societății Academice Române (1869).

Popovici-Bayreuth, Dimitrie

(19.07.1860, Iași – 6.04.1927, Cluj)

Bariton. A absolvit Conservatorul la București și s-a specializat la Viena. Solist al Operei din Praga, Viena, München, Hamburg și Bayreuth. A întreprins turnee în Europa și SUA. A revenit în țară în 1905 și a preluat conducerea Conservatorului din București, apoi a celui din Cluj.

Popovici-Băznoșanu, Andrei

(1876, Băznoasa, com. Lunca, jud. Botoșani – 1969, București)

Zoolog. Armean din Moldova după mamă (Ericănu). Căsătorit cu Maria Buiuciu, dintr-o familie de junimiști, evreică. A absolvit Facultatea de Științe la București. Specializare la München. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității din București. A întemeiat Stațiunea Zoologică de la Sinaia (1922), al

cărei director a fost 19 ani (urmat de Constantin Motăș), și s-a sprijinit pe organizația turistică numită Cabana Naturaliștilor, al cărei consilier a fost. A fost coorganizator al primului Congres Internațional de Zoologie (Cluj, 1928) și al Rezervației Retezat (1935). Arhiva Erbiceanu-Buiuciu-Popovici-Băznoșanu, cuprinzând documente vechi de câteva sute de ani (de la Miron Costin), a fost predată Academiei Române de fiica zoologului.

Popovici, Călin

(4.10.1910, Galați – 16.01.1977, București)

Astronom, astrofizician și geodez. A pus fundamentul cercetărilor de fizică solară, de fotometrie a stelelor și geodezie spațială în România. El este cel care a început predarea astrofizicii generale și a fizicii solare la Universitatea din București. Și-a început cariera de astronom la Observatorul din București în 1930, pe când era încă student în anul al III-lea. A obținut doctoratul în 1949, la București, cu o teză care trata probleme legate de mișcarea Soarelui în sistemul local de mișcări stelare proprii. A început să predea astrofizica la Facultatea de Fizică și Matematică din București. Între 1952 și 1961 a predat astronomia geodezică și cartografia la Academia Militară Tehnică, unde a fost profesor. În 1961 s-a transferat la Institutul de Construcții unde preda și cursuri de gravimetrie. Preda fizica solară la Universitatea din București și la Facultatea de Matematică, înainte de 1957. Principala sa contribuție la studiul sateliților a reprezentat-o metoda „cercului de simultaneitate”, cu care a determinat în 1962 prima direcție spațială în Europa, între București și Postdam. Metoda sa a fost aplicată cu succes în Franța, Germania și Rusia. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Popovici, Constantin

(21.05.1924, Româncăuți, Bucovina de Nord – 4.12.2010, Chișinău)

Filolog și folclorist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din Cernăuți. A fost

Popovici

Constantin Popovici

Constantin C. Popovici

D. Popovici

Doru Popovici

profesor la Institutul Învățătoresc, Universitatea de Stat și Institutul Pedagogic din Cernăuți, apoi la Institutul de Istorie, Limbă și Literatură al Filialei Moldovenești a AȘ a URSS, șef al Secției literatură comparată a Institutului de Limbă și Literatură al AȘM, director al Secției de studiere a minorităților naționale a AȘM (din 1993 – Institutul Minorităților Naționale, iar din 1999 – Institutul de Cercetări Interetnice). Lucrări: *Социальные мотивы в поэзии Эминеску* (1963); *Ion Creangă și basmul est-slav* (1967); *Український театр на Кишиневській сцені* (1974); *Emineescu. Viața și opera* (1974, 1976, 1988, 2001, 2005, 1982, versiunea rusă); albumul-monografie *M. Eminescu. Viața și opera în documente, mărturii, ilustrații* (în limbile română, rusă, franceză, engleză, 1985); *Український театр на Кишиневській сцені* (1995). Laureat al Premiului Internațional Andrei Pervozvannii (Rusia), al Premiului I.P. Kotlearevski (Ucraina) și al Premiului Prezidiului AȘM. Distins cu titlurile Om Emerit, Eminent al Învățământului Public, prinț al Ordinului Internațional al Cavalerilor Arhistrateg Mihail în grad de general-colonel. A fost distins cu 20 de ordine, inclusiv Ordinul pentru Apărarea Patriei clasa I, Ordinul Republicii și 25 de medalii civile și militare din 8 state (URSS, Republica Moldova, Rusia, Ucraina, România, Ungaria, Germania, Canada). Membru de onoare al Academiei de Științe din Ucraina, membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Popovici, Constantin C.

(12/24.03.1878, Iași – 26.11.1956, București)
Inginer (sisteme tehnologice), matematician și astronom. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din Iași. Specializare la Paris. Profesor la Universitatea din Iași, apoi la cea din București, Catedra de astronomie. A înființat Observatorul Astronomic din Iași (1913) și a condus Observatorul Astronomic din București (1937–1943). A determinat mulțimea funcțiilor (care îi poartă numele)

ce rămân invariante în raport cu un argument funcțional dat. Lucrări: *Sur les équations aux intégrales réciproques*, 1907; *Integration des systèmes d'équations fonctionnelles*, 1933; *Astronomie stellaire*, 1944; *Importanța presiunii luminii în mecanica cerească*, 1950. Membru al Societății Române de Știință, al Societății Franceze de Matematică. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Popovici, D(imitrie)

(25.10.1902, Dăneasa, jud. Olt – 5.12.1952, Cluj)
Comparatist. A absolvit Literale și Filosofia la București. S-a specializat la Paris în literatură comparată. A fost lector de limba română la Sorbona și École des Langues Orientales Vives (1930–1940). A fost profesor la Universitatea din Cluj și director al Bibliotecii Academiei, filiala Cluj. A lăsat un fond de manuscrise care-i poartă numele (1300 de piese). Fondator al revistei *Studii literare* (1942–1948). Este unul dintre fondatorii comparatismului în România: *Ideologia literară a lui Heliade-Rădulescu*, 1935; *Santa-Cetate · Între utopie și poezie*, 1935; *Cercetări de literatură română*, 1944; *La littérature roumaine à l'époque des Lumières (Literatura română în epoca Luminilor)*, 1945.

Popovici, Doru

(17.02.1932, Reșița)

Compozitor. Tatăl său a murit la Gherla, în 1959, arestat după evenimentele din Ungaria din 1956. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Mihail Andricu, Mihail Jora, Paul Constantinescu, Marțian Negrea, Zeno Vancea. Specializare la Darmstadt cu György Ligeti, Karlheinz Stockhausen și Iannis Xenakis. Editor muzical la Radiodifuziunea Română. Profesor la Facultatea de Muzică a Universității Spiru Haret. I-au fost elevi Șerban Nichifor, Costin Miereanu, Florian Lungu ș.a. A compus muzică postimpresionistă și dodecafonică (primul compozitor român în acest gen), fiind influențat de postbizantinismul muzicii românești.

Popovici

Eusebiu Popovici

Mihai Popovici (politician)

Lucrări: *Sonata pentru pian; Sonata pentru vioară și pian; Mariana Pineda; Prometheus; Omagiu lui Palestrina; Porumbeii morții; Omagiu lui Țuculescu; Omagiu lui Eminescu; Immuri bizantine; Codex Caioni*. Distins cu Premiile Uniunii Compozitorilor Iugoslavi (1970), mai multe premii ale UCMR, precum și cu Premiul Academiei Române (1972).

Popovici, Eusebiu

(15.02.1838, Cernăuți – 28.09.1922, Cernăuți) Preot și profesor. A absolvit Teologia la Cernăuți. Specializare la Viena. Custode al Bibliotecii de Stat din Cernăuți. Profesor la Facultatea de Teologie a Universității din Cernăuți, rector al universității. Membru în Consiliul școlar al Austriei, vicar al Arhiepiscopiei Cernăuților. Lucrări: *Gramatică românească*, 1921. Membru de onoare al Academiei Române (1908).

Popovici, Gheorghe

(8.11.1863, Cernăuți – 12.07.1905, Munkacs, azi Mukacevo, Ucraina) Istoric. A absolvit Dreptul la Cernăuți. Specializare la Innsbruck. Contribuții în domeniul istoriei fenomenului juridic românesc. Lucrări: *Mihai Vodă și moșnenii din Sularul – o încercare interpretativă*, 1886; *Anul de la martie în Moldova în timpul lui Alexandru cel Bun*. Membru corespondent al Academiei Române (1905).

Popovici, Gheorghe

(25.04.1862, Cliciova, jud. Timiș – 27.12.1927, Lugoj)

Preot, teolog, istoric. A absolvit Teologia la Universitatea din Cernăuți. Specializare la Viena. Membru, vicepreședinte și deputat în Dieta de la Budapesta al Partidului Național din Transilvania. Protopop al Lugojului. Lucrări: *Uniunea românilor din Transilvania cu biserica romano-catolică sub împăratul Leopold I*, 1901; *Istoria românilor bănățeni*, 1904. Membru corespondent al Academiei Române (1909).

Popovici, Ilie T.

(30.10.1902, Budăi, Republica Moldova – 11.10.1982, București)

Medic veterinar. A absolvit Medicina Veterinară la București. A fost bacteriolog în diverse laboratoare din Chișinău, apoi profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din București. Fondator al Institutului de Zootehnie și Medicină Veterinară din București, al cărui director a fost (1949–1962). A creat și optimizat vaccinuri pentru animale. Lucrări: *Vaccinarea împotriva angalaxiei contagioase a oilor și caprelor cu ajutorul culturilor vii de Capromyes agalactice*, 1957; *O nouă metodă de vaccinare antirabică folosită în combaterea turbării la animale în RPR*, 1960. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Popovici, Ionel

(n. 1952, Satu Nou, Iugoslavia)

Pictor. Elev al lui Livius Balnojan, care i-a fost profesor la școala din satul natal. A absolvit Liceul de Arte Plastice la Novi Sad și Institutul de Arte Plastice la București ca elev al lui Corneliu Baba. Este graficianul Trustului de Presă și Editură Libertatea din Pancevo. A participat la peste 250 de expoziții colective în țară și în străinătate. Face parte din grupul de artă Pesak (Nisipul).

Popovici, Iosif

(17.02.1876, Cliciova-Bethausen, Timiș – 26.08.1928, Cluj)

Lingvist. A făcut liceul la Lugoj și Brașov, Filologia la Budapesta, Leipzig, Viena, Zagreb, Paris. Elev al lui Gustav Weigand, Gaston Paris și Wilhelm Meyer-Lübke. Profesor de slavistică la Universitatea din Cluj. Lucrări: *Vocalele românești*, 1926; *Dialectele române din Istria*, 2 vol., 1909, 1914; *Jertfa zidirii la români*, 1909. A descoperit la Budapesta primul exemplar complet al *Paleii de la Orăștie*. A cules *Poezii populare române*, 1909.

Popovici, Mihai

(21.10.1879, Brașov – 7.05.1966, București)

Om politic. A absolvit Dreptul la Budapesta și Filosofia la Viena. Membru al Partidului Național Român, militant pentru unirea Transilvaniei cu țara. În timpul războiului, între 1917 și 1918, a fost însărcinat cu organizarea corpului voluntarilor români în Moldova, mulți dintre ei adunați din rândul prizonierilor ardeleni din Rusia. De asemenea, a făcut parte din Comitetul Național al românilor emigrați din Austro-Ungaria, constituit la Odessa în 1918. Membru al Consiliului Dirigent al Transilvaniei la Departamentul Industriei și Comerțului, deputat în Parlamentul României întregite.

Popovici

Mihail Popovici (medic)

Nicolae Popovici

Silvia Popovici

Titus Popovici

În cabinetul Blocului Parlamentar a ocupat portofoliile Ministerului Lucrărilor Publice și al Ministerului Finanțelor. Vicepreședinte al PNT (1926). A făcut parte din toate guvernele țărăniște (8 guvernări), în special ca ministru al Finanțelor, dar și al Justiției, Internelor și al Lucrărilor publice. Adept al lui Iuliu Maniu. Arestat ca țărănist în 1947 și acuzat de conspirație contra statului în afacerea Tămădău. Deținut la Sighet până în 1955. Lucrări: *Solidarismul politic*, București, 1923; *Bugetul*, 1924; *Datoriile și creanțele României după tratate*, 1925; *Discurs*, 1925; *Politica de revalorizare și conversiunea la Banca Națională*, 1925; *Politica de producțiune și bugetul*, 1926; *Legea pentru reorganizarea Înaltei Curți*, 1929; *Legea contabilității publice*, 1930; *Lege pentru reorganizarea Înaltei Curți de Conturi*, 1930.

Popovici, Mihail

(29.10.1942, Podoina, Basarabia)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la Institutul de Medicină din Chișinău și s-a specializat în cardiologie. Cofondator, cu V. Anestiade, și director al Institutului de Cardiologie din Chișinău. A definit factorii (autoimuni, toxici, virali ș.a.) care contribuie la dezvoltarea cardiomiopatiilor dilatative. Director coordonator al Programului de Intervenție Națională Integrată împotriva bolilor nontransmisibile. A fost deputat în Parlamentul Republicii Moldova (1990–1994). Autor a 17 brevete de invenție, din care 6 distinsc cu medalii de aur și argint la saloanele internaționale de inventică. Lucrări: *Дилатационная кардиомиопатия* (1986, în colaborare); *Токсическое и аутоиммунное повреждение миокарда* (1988); *Метаболические и функциональные основы экспериментальных кардиомиопатий* (1990, în colaborare); *Fotobiotehnologie – realizări noi în biomedicină* (1995, în colaborare); *Hipertensiunea arterială (recomandări practice)* (1999, în colaborare); *Combaterea bolilor cardiovasculare în populație* (2000, în colaborare); *Ghidul*

medicului de familie în combaterea hipertensiunii arteriale (2003, în colaborare); *Endotelul și patologia cardiovasculară* (2005, în colaborare); *Dislipidemiile* (2005, în colaborare). Laureat al Premiului de Stat, distins cu Ordinul Republicii și cu Medalia Meritul Civic. Președinte al Societății Cardiologilor din Moldova, membru al societăților științifice de cardiologie din România, Rusia, Turcia. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Popovici, Nicolae

(1903, Biertan, comitatul Târnava Mare – 20.10.1960, Cheia)

Episcop. A absolvit liceul Andrei Șaguna la Brașov și Facultatea de Teologie la Cernăuți. Profesor la Seminarul Teologic din Sibiu, ales episcop de Oradea în 1926. În timpul Diktatului s-a stabilit la Beiuș. Misionar în Transnistria în 1941. Întors la Oradea în 1944, a denunțat prin memorii către Ministerul Cultelor ceea ce considera ateismul comunist. Sinodul BOR i-a ridicat funcția în 1950. S-a călugărit la mănăstirea Cheia.

Popovici, Silvia

(7.05.1933, Fundata, Brașov – 16.09.1993, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Teatru din București, a debutat în 1954 ca actriță într-un film realizat de alți studenți, intitulat *La mere*. A jucat pe scena Teatrelor Naționale din București, Cluj și Craiova. Consacrarea a venit odată cu debutul regizoarei Malvina Ursianu, care o alege în 1967 să interpreteze rolul principal din filmul *Gioconda fără sură*. A făcut multe roluri pentru Teatrul Radiofonic și de Televiziune. Roluri în film: *Ora H*, 1956; *Bijuterii de familie*, 1956; *Darclée*, 1961; *Pădurea spânzuraților*, 1967; *Trecătoarele iubiri*, 1974; *Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu*, 1979; *Enigmele se explică în zori*, 1987.

Popovici, Titus

(16.05.1930, Oradea – 29.11.1994, Tulcea)

Scriitor și scenarist. A absolvit Literela la Universitatea din București. Din 1957

p

643

Popoviciu

Tiberiu Popoviciu

Carol Popp de Szatmary

devine scenarist, odată cu adaptarea pentru ecran a nuvelei lui Ioan Slavici *Moara cu noroc*. A fost considerat unul dintre cei mai importanți scenariști români din perioada 1960-1970. Colaborează constant cu regi-zori de renume, precum Liviu Ciulei, Andrei Blaier, Manole Marcus, Sergiu Nicolaescu ș.a. Scenarii de film: *La Moara cu noroc* (1957); *Setea* (roman – 1958); *Valurile Dunării* (1959); *Furtuna* (1960); *Passacaglia* (teatru – 1960); *Cuba, teritoriul liber al Americii* (însemnări – 1962); *Străinul* (1964); *Pădurea spânzuraților* (1964); *Dacii* (1966); *Columna* (1968); *Mihai Viteazul* (1970); *Puterea și adevărul* (1971); *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1971); *Cu mâinile curate* (1972); *Conspirația* (1972); *Ultimul cartuș* (1973); *Departee de Tipperary* (1973); *Capcana* (1974); *Actorul și sălbătici* (1974); *Pe aici nu se trece* (1975); *Operațiunea Monstrul* (1976); *Profețul, aurul și ardelenii* (1978); *Ion: Blestemul pământului, blestemul iubirii* (1979); *Artista, dolarii și ardelenii* (1979); *Pruncul, petrolul și ardelenii* (1981); *Lumini și umbre: partea I* (1981); *Lumini și umbre: partea II* (1982); *Secretul lui Bachus* (1984); *Horea* (1984); *Secretul lui Nemesis* (1985); *Noi, cei din linia întâi* (1985); *Momentul adevărului* (1989); *Mircea* (1989); *Miss Litoral* (1990); *Divorț din dragoste* (1991); *Crucea de piatră* (1993). Lucrări literare: *Povestiri și romanul Străinul*, 1955; *Setea* (1960); Premiul de Stat; *Moartea lui Ipu*, nuvelă (1970). Membru corespondent al Academiei Române (1974).

Popoviciu, Tiberiu

(16.02.1906, Arad – 29.12.1975, București)

Matematician. A absolvit cursurile Facultății de Științe din București, a susținut un doctorat la Paris (1933), a devenit apoi cadru didactic la universitățile din Cernăuți, București și Iași. În 1946 este numit profesor la Universitatea din Cluj (Catedra de analiză matematică), întemeind aici – în 1957 – Institutul de Calcul al Academiei Române (filiala Cluj), fiind totodată decan între 1950 și 1953. La Institutul pentru Automatizări au fost

elaborate pentru industrie, pe baza lucrărilor sale, microcalculatoarele ECAROM și SIDET, care s-au fabricat la FEA – București și la IEIA – Cluj-Napoca. Au fost concepute, de asemenea, sisteme distribuite și automate programabile, introduse în fabricație la Întreprinderea Automatică București, și a fost asimilat în microproducție industrială sistemul modulat AMS, care, printre altele, a echipat și instalația de automatizare a metroului bucureștean. Prin stăruințele lui, în 1959 se va relua publicarea revistei *Mathematica*. Membru al Academiei Române (1963).

Popp de Szatmary, Carol

(1812, Cluj – 1886, Cluj)

Pictor și fotograf. Maghiar ca etnie. Strămoșii săi au fost înnoșilați pentru servicii teologice aduse împăratului. Mason. A avut o idilă de tinerețe cu Marițica Văcărescu, viitoarea soție a lui Gheorghe Bibescu (a lăsat acuarela *Un ideal care nu se atinge niciodată*, 1830). A trecut în Țara Românească pe la Rucăr, și-a luat rămas-bun și a plecat la Roma, unde s-a împrietenit cu Constantin Lecca. În 1834 a plecat la Viena, unde a fost elevul lui Peter Fendi și Johann Tremel. Revine în Țara Românească în 1837 și pictează peisaje din Dolj și Argeș. Se duce și în Moldova și pictează la Văratec, alcătuiind o scurtă enciclopedie a vieții cotidiene și portului țăranilor români. Îl însoțește pe A. Demidov într-o călătorie în Ungaria, țările române, Basarabia, Crimeea. Călătorește din nou la Paris, Roma, Florența și este inspirat de stilul romantic și de Renaștere. Revine la Cluj și execută litografii ale membrilor Dieței. Încearcă să deschidă o școală de pictură gratuită. În 1847 îl însoțește pe Franz Liszt prin Țara Românească, în drumul acestuia către Kiev. După căderea lui Bibescu intră și în grațiile domnului Barbu Știrbei și îi face un portret. După 1850 a călătorit la Bagdad, Diarbekir, pe Tîgru, la Khorsabad și Baalbek, perioadă în care a pictat o mie de tablouri. Dar la Expoziția din 1855 la Paris a expus fotografii cu portretele generalilor ruși și taberele din Silistra și Oltenița, o raritate în epocă (unul din albume a fost dăruit lui Napoleon al III-lea). Prounionist, a susținut alegerea lui Cuza în ambele principate în 1859 și desenează *Deschiderea Divanului Ad-Hoc*, adică a Parlamentului Principatelor Unite. A fost premiat la Expoziția Internațională de la Viena, 1873, cu Medalia pentru Artă și Știință a împăratului Austriei. A călătorit la München, Haga și în Anglia, iar în 1877 a fost pictor pe frontul Războiului de Independență. În 1881 a pictat încoronarea primului rege al României.

Pora

Mișu Popp

Iuliu Popper

Popp, Mișu

(1827, Brașov – 6.03.1892, Brașov)

Pictor de biserici. A urmat meseria tatălui său, învățând de la el meșteșugul icoanelor, dar și de la preotul bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. După ce a absolvit Școala Militară de Grăniceri, a studiat doi ani la Academia de Arte Frumoase din Viena. În 1848 face cunoștință cu pictorul Constantin Lecca, refugiat la Brașov, și vor rămâne prieteni toată viața. A făcut parte din garda care a apărut Brașovul la 1848, apoi s-a refugiat la București și a pictat, împreună cu Lecca, bisericile Curtea Veche, Sf. Gheorghe Nou, capela Cimitirului Șerban Vodă. În 1862 revine la Brașov și pictează o serie de portrete de brașoveni, păstrate la Muzeul ASTRA din Sibiu. După un an revine la București și pictează biserica Radu Vodă, apoi pleacă la Câmpulung și pictează biserica Sf. Nicolae. După care revine în orașul natal și pictează biserici prin satele din jur.

Popp, Traian Vintilă

(22.01.1933, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcții Civile și Industriale la Institutul de Construcții din București. A lucrat la Institutul de Proiectare Carpați și a fost profesor asociat la Institutul de Arhitectură din București. Contribuții în domeniul staticii și dinamicii construcțiilor, al structurilor de rezistență pentru construcții. Membru al Asociației Inginerilor și Constructorilor din România, membru al International Association of Shell Structures. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Popper, Iuliu

(1857, București – 6.06.1893, Buenos Aires)

Inginer și explorator. A absolvit École Polytechnique la Paris. A plecat de la București la Constantinopol, apoi în Egipt. A călătorit în China, Japonia, Siberia, Alaska, apoi se stabilește în New Orleans. În capitala Cubei, Havana, ridică planul orașului și al portului.

Între 1884 și 1885 lucrează la Ciudad de México, fiind redactor la publicația *Diario de los Forasteros*. La începutul lui 1886 ajunge la Buenos Aires. Principala realizare a scurtei sale vieți a fost însă explorarea Țării de Foc, unde, din însărcinarea guvernului argentinian, a efectuat mai multe expediții (1886–1892), determinând poziția a numeroase formațiuni geografice, descoperind însemnate bogății naturale, făcând observații etnografice și meteorologice importante. Mai multe așezări stabile sunt de asemenea creația lui. A construit drumuri, o cale ferată scurtă etc. A înființat și o mică întreprindere de exploatare a aurului la El Paramo, pentru care a inventat un „recoltator de aur”, ba chiar a pus acolo în circulație monede de aur (una de un gram și alta de o jumătate de gram, câte o mie de bucăți din fiecare) și un timbru, a instituit un tribunal etc. Zona unde lucra era necartografiată în acel moment, așa că munților, râurilor descoperite de el le-a dat denumiri românești. Astfel apar pe harta geografică a lumii Rio Rosetti, Rio Ureche, Vârful Lahovary, Punta Sinaia, Sierra Carmen Sylva. În timpul șederii sale în Țara de Foc (don Julio de Romania) realizează o serie de fotografii document despre etniile din regiune. A creat un album legat în piele de focă, pe a cărui copertă textul a fost realizat din foite de aur extras din propriile mine. A trimis lucrarea Societății Române de Geografie, dar în timpul bombardamentelor din 1944 a dispărut. A fost ucis de mafia aurului, ca și fratele său, rămas la București. Abia în anii 1980 a apărut un al doilea exemplar al lucrării (sau același), pe care se pare ca l-ar fi trimis părinților. Acesta se află în custodia comunității evreiești din București. Membru corespondent al Societății Române de Geografie.

Pora, Eugen A.

(13.06.1909, Bunești, jud. Brașov –

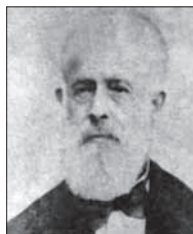
28.10.1981, Cluj-Napoca)

Zoolog, ecofiziológ și oceanograf. Este absolvent al Facultății de Științe din Cluj din 1932, cu o specializare la Sorbona și un doctorat în științe naturale obținut în 1938. Până în 1945 a fost cadru didactic la Universitatea din Iași, apoi se mută la Cluj, la Facultatea de Biologie-Geografie-Geologie (Catedra de fiziologia animalelor). În 1948 devine membru corespondent al Academiei Române, iar activ din 1963. În 1962 a participat la expediția vasului sovietic *Viteaz*, în Oceanul Indian, ulterior (1964) publicând un volum pe această temă. Membru al Academiei Române (1963).

Porcius

Eugen A. Pora

Florian Porcius

Marius Porumb

Porcius, Florian

nume la naștere **Ștefan Florian**

(16/28.08.1816, Rodna, districtul Năsăud – 17/30.05.1906, Rodna, comitatul Bistrița-Năsăud)

Botanist. Greco-catolic. A fost crescut de bunicul său, Gherasim Porcu, al cărui nume latinizat l-a luat. A urmat (1827–1831) cursurile Școlii Militare Normale cu limba de predare germană din Năsăud, apoi liceele din Blaj și Cluj. În 1836 era învățător la Rodna-Veche. În 1844 obține o bursă de la fondul grăniceresc pentru a studia la Institutul Pedagogic din Viena, timp de 2 ani. A ocupat diverse posturi administrative la Reteag, Beclean, Săliște, Rodna și Năsăud, ajungând, în 1867, vicecăpitan (subprefect) al districtului Năsăud. Pentru apărarea drepturilor națiunii române din Transilvania a fost în audiență (1848) la împăratul Austriei, fapt ce i-a atras arestarea și deportarea la Cluj, pe timp de un an, din partea autorităților revoluționare maghiare. Este unul dintre cei mai de seamă creatori ai terminologiei botanice românești. Colaborează cu Dimitrie Brândză la *Flora Dobrogei*, revenindu-i precizarea nomenclaturii și a sinonimelor, alcătuirea cheilor de determinare și scrierea diagnozelor. În Biblioteca Academiei Române se află manuscrisul intitulat *Explicarea termenilor botanici care se folosesc în opurile botanice la descrierea plantelor fanerogame și cryptogame vasculare. Cu îndrumările și anexele necesare pentru determinarea genurilor și familiilor naturale care provin din Europa medie*, manuscris de o deosebită importanță pentru crearea terminologiei botanice românești. A descris o serie de specii noi: *Heracleum carpaticum*, *Centaurea carpatica*, *Pulmonaria dacica* ș.a., iar altele îi poartă numele: *Festuca porcii*, *Sassurea porcii*. A scris *Enumeratio plantarum phaneroga-micarum districtus quondam Naszodensis* (1868), iar în 1881 a apărut în versiune românească; *Diagnozele plantelor cryptogame vasculare, care provin spontan în Transilvania* (1881); *Diagnozele plantelor fanerogame și cryptogame vasculare care cresc spontan în*

Transilvania și nu sunt descrise în opul lui Koch: Synopsis Florae Germanicae et Helveticae (1893). Membru al Academiei Române (1882).

Porumb, Marius

(9.10.1943, Grozești, RSSM)

Critic și istoric de artă. A absolvit Facultatea de Istorie și Geografie la Cluj. Specializare în Italia și Iugoslavia. Cercetător și director la Institutul de Arheologie și Istoria Artei din Cluj. A participat la inventarierea patrimoniului de artă și istorie al județelor Cluj și Covasna, la organizarea Muzeului Național de Istorie din București. A coordonat și organizat Muzeul de Artă Veche Românească al Arhiepiscopiei Clujului. Lucrări: *Ghidul muzeelor din Cluj Napoca*, 1974; *Pictura românească din Transilvania în sec. XIV–XVIII*, 1981; *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania în sec. XIII–XVIII*, 1998. Vicepreședinte al Comisiei Naționale a Monumentelor Istorice, al Asociației Istoricilor din Transilvania și Banat. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Porumbu, Olga

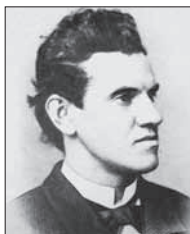
(21.03.1919, București – 2003, Rockland, SUA)

Artist plastic. Strănepoată a generalului Magheru și nepoată a lui Radu Porumbu, geolog, primul român care a cucerit Mont Blanc (1877). Prima soție a lui Constantin Baraschi. A absolvit Școala de balet a Floriei Capsali, apoi Academia de Belle Arte de la București, ca elevă a lui Francisc Șirato, Camil Ressu, Jean Steriadi, Cornel Medrea și Constantin Baraschi. În paralel a urmat cursuri de filosofie la Universitatea din București. Specializare la Universitatea Rudolf Steiner, New York. A jucat în melodrama *Se aprind făcliile*, 1939, regia Ion Șahighian, alături de George Vraca și Costache Antoniu. A plecat din țară în 1969, la New York, din 1996 la Rockland. A făcut sculptură (mai ales în România, pentru amenajarea reședințelor președintelui țării și sediului guvernului, a unor hoteluri de pe

Postolati

Olga Porumbaru

Ciprian Porumbescu

Iralie Porumbescu

Vitalie Postolati

litoral), pictură, tapiserie, vitralii, ceramică, decorație interioară (mai ales la New York, unde, împreună cu fiul, Anton Baraschi, a înființat biroul Environmental Arts prin care s-au amenajat sute de hectare în Las Palmas del Mar și Puerto Rico). A realizat în Emiratele Arabe Unite (Kuweit), vreme de 9 ani, toată arhitectura de interior a noilor clădiri (palate, complexe comerciale, Ambasada Kuweitului în Indonezia), aceea care a inspirat și arhitectura Palatului Parlamentului din București. Membru de onoare al Academiei Româno-Americane.

Porumbescu, Ciprian

(14.10.1853, Șipotele Sucevei – 6.07.1883, Stupca, azi Ciprian Porumbescu, județul Suceava) Compozitor. Fiu al lui Iralie P. A început studiul muzicii la Suceava și Cernăuți, apoi a continuat la Konservatorium für Musik und darstellende Kunst la Viena, cu Anton Bruckner și Franz Krenn. Între 1873 și 1877 a studiat teologia ortodoxă la Cernăuți. A fost unul dintre cei mai faimoși compozitori români ai vremii. Printre cele mai populare lucrări sunt *Crai nou* și *Baladă pentru vioară și pian*. În plus, a compus muzica pentru imnul albanez, *Hymni i Flamurit*. A fost arestat pentru activitatea sa politică, iar în timpul detenției și-a scris cele mai bune piese.

Porumbescu, Iralie

(9.03.1823, Sucevița – 13.02.1895, Frătăuții Noi, jud. Suceava) Preot și scriitor. Tată al lui Ciprian P. A absolvit gimnaziul și Institutul Teologic la Cernăuți. A fost preot la Șipote, Boian, Stupca, Frătăuții Noi, toate sate din Bucovina. A fost unul dintre primii bucovineni care a scris versuri (balade și poezii patriotice) și proză (schițe, legende istorice, amintiri). A publicat la Iași în *Albina Românească* a lui Gh. Asachi și la Brașov în *Gazeta de Transilvania și Foaia pentru minte, inimă și literatură*. La București a publicat în *Românul*. A fost

și secretar de redacție al ziarului *Bucovina*. Școala de Arte și Meserii din Frătăuții Noi îi poartă numele.

Postică, Elena

(2.09.1954, Lăpușna, Republica Moldova)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea de Stat din Moldova. Șefă a secției Istorie contemporană la Muzeul Național de Istorie a Moldovei (1989–2006); director adjunct la Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei, Chișinău (din 2006). Lucrări: *Rezistența antisovietică în Basarabia. 1944–1950*, 1997; *Impactul trecutului totalitar asupra noilor democrații din Europa Centrală și de Est*, Simpozion Internațional 1999, *The Impact of the Totalitarian past upon the New Democracies*, 1999.

Postolache, Tudorel Tudorache

(20.11.1932, Focșani)

Economist. A studiat științe economice la Institutul de Economie Națională și la Universitatea de Stat din Moscova. A fost director general al Institutului Național Român de Cercetări Economice, președinte al Comisiei de la Snagov de pregătire a strategiei de aderare a României la UE, ambasador al României la Luxemburg în perioada pregătirii aderării României la UE. Lucrări: *Considerații metodologice privind sistemul național al științei economice*, 1966; *Ciclul secular și etapele capitalismului*, 1973; *Schiță privind înfăptuirea economiei de piață în România*, 1990. Distins cu Marea Cruce a Ordinului de Merit a Luxemburgului. Membru al Academiei Române (1990).

Postolati, Vitalie

(19.07.1937, Ţekinovka, rn. Iampol, reg. Vinița, Bucovina de Nord, azi Ucraina)

Inginer. A absolvit Institutul de Mecanizare și Electricitate a Agriculturii din Melitopol, Ucraina. Specializare la Secția cibernetică-energetică a AȘM. Director al Institutului de Energetică al AȘM și șef

p

647

Poteca

al Laboratorului Linii Electrice Dirijate la Centrala Electrică Raională de Stat a Moldovei. A dezvoltat suportul științific al energiei generale, electroenergeticii, sistemelor electrice și centralelor electrice, transportului și distribuirii energiei electrice, economiei energiei, ecologiei și securității energetice. A propus un nou tip de linii electrice de curent alternativ, denumite linii electrice aeriene dirijate cu autocompensare de înaltă tensiune (LEAA), care, în comparație cu cele obișnuite, au o capacitate de transport a energiei electrice cu 20–40% mai mare. Deține zeci de brevete de invenție și inovație. Lucrări: *Расчет и оптимизация параметров и режимов управляемых многопроводных линий* (1990, în colaborare); *Управляемые линии электропередачи* (1994, în colaborare); *Анализ состояния энергетического комплекса Республики Молдова и пути обеспечения энергетической безопасности* (2001, în colaborare). Distins cu Medalia pentru Vitejie în Muncă, de două ori cu diploma de onoare a Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM. Eminent al Energeticii și Electricității din URSS.

Poteca, Eufrosin *nume la naștere Radu*

(1788, Nucșoara, Prahova – 10.12.1858, mănăstirea Gura Motrului, Mehedinți)

Teolog, pedagog. A absolvit Academia Grecească din București, apoi Filosofia, Teologia și Istoria la Pisa și Paris și a fost profesor la Sf. Sava. A contribuit la formarea terminologiei filosofice în limba română. Lucrări: *Cuvinte panighirice și moralnice*, 1826; *Obiceiurile israelitenilor și ale creștinilor culese din Sf. Scriptură și din Istoria bisericească a abatelui Claude Fleury*, 1845; postume: *Istoria monastirilor Vlahiei sau prinților domnitori Țării Românești, mai ales cele religioase, după rânduiala chronologicească, începându-se de la Radu Negru Voievod până în zilele noastre*, scrisă în 1846, publicată parțial de G. Dem. Teodorescu în 1883; *Predici și cuvântări*, 1993.

Prager, Emil

(18/31.08.1888, București – 1985, București)

Inginer constructor. Căsătorit cu actrița Elvira Godeanu. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București ca elev al lui Anghel Saligny, Elie Radu și Ion Ionescu Bizeț. Și-a început activitatea la Direcția Generală a Porturilor și Căilor de Comunicație pe Apă condusă de Anghel Saligny, apoi la Ministerul Energiei Electrice ca inginer-șef. A avut propria sa antrepriză de construcții. A fost unul dintre promotorii betonului armat în România și a edificat Palatul Regal, Ministerul de Interne (devenit sediu al CC al PCR în perioada comunistă

și sediu al Senatului României (1989–2003), Palatul Inginerilor (sediu al Societății Politehnica, azi AGIR), Academia Militară, sediul Universității, sala Dalles, Biblioteca Centrală Universitară din Iași, hotelul Union din București, case de locuit pe Calea Victoriei și Bulevardul Elisabeta. Lucrări: *Calculul secțiunilor dreptunghiulare dublu armate* (1914); *Organizarea lucrului în construcții* (1931); *Problema drumurilor în România* (1944); *Pentru introducerea tehnicii noi în construcții* (1956). Membru și vicepreședinte al Societății Politehnice din București.

Praporgescu, David

(13.12.1856, Turnu Măgurele – 30.09/13.10.1916, Căineni, Rm. Vâlcea)

General. A urmat Școala Normală pentru Învățătura Poporului Român din București și a fost învățător în satul Lița. A plecat voluntar în Războiul de Independență, după care a absolvit Școala Militară de Ofițeri Activi. Specializare în Franța și Austria. Profesor la Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie din București. Din 1909 șef al Statului Major al Inspectoratului General al Armatei. În 1916 era general de brigadă și comandantul Brigăzii 20 infanterie, pe care a condus-o în luptele de pe valea Lotrului și valea Oltului. A murit în explozia unui obuz în timp ce inspecta armatele.

Precup, Victor

(3.04.1889, Miercurea Sibiului – ? .09.1958, București)

Om politic. Nepot al lui Ștefan Cicio-Pop. În tinerețe a servit în armata austro-ungară. Era căpitan de aviație. În 1918 a asigurat comunicarea între I.I.C. Brătianu, Nicolae Bălan și Consiliul Național Român. La revoluția maghiară din 1919 a făcut parte din armata română care a luptat contra lui Bela Kuhn. A făcut parte din camarila lui Carol al II-lea și a trebuit să plece într-un scurt exil când acesta a părăsit tronul și a plecat cu Elena Lupescu. Este unul dintre conspiratorii loviturii de palat din 1934 și i-a prezentat lui Carol condițiile revenirii așa cum le pregătise Iuliu Maniu. Arestat din ordinul lui Mihail Moruzov în 1940, a fost eliberat la scurtă vreme, după ce l-a cunoscut în închisoarea de la Doftana pe Gheorghe Gheorghiu-Dej. A ajutat, sub numele Eugen, la venirea la putere a comunistilor, fiind înaintat la gradul de general-locotenent în 1948.

Preda, Eugen

(29.10.1929, Bacău – 28.07.2000, București)

Realizator radio. A absolvit Facultatea de Comerț a ASE și s-a specializat în istorie. A lucrat la Radiodifuziunea Română din

Preoteasa

Eufrosin Poteca

Marin Preda

Victor Preda

Grigore Preoteasa

1950 până în 1994. S-a ocupat de actualitatea politică internă și externă. A fost redactor-șef adjunct (1953–1957), a lucrat la Televiziunea Română ca redactor-șef al Actualităților (1969–1973), a revenit apoi la Radiodifuziune și în timpul revoluției din decembrie 1989 a fost împuternicit să conducă instituția, fiind apoi directorul ei general (1990–1994). A transmis în direct în timpul conflictului din Transnistria, al războiului din Iugoslavia, al războiului din Golf și al celui din Somalia. A scris mai multe cărți: *Se prăbușește sistemul colonial* (1957), *Transmitem de la ONU* (1962), *Dialog cu trei continente* (1965, în colaborare), *Săritura de piscă* (1976), *Miza petrolului în vâltoarea războiului* (1983), *Sferele de influență* (1986, în colaborare).

Preda, Marin

(5.08.1922, Siliștea-Gumești, jud. Teleorman – 16.05.1980, Mogoșoaia)

Scriitor. La terminarea școlii nu se mai întoarce în satul natal și devine corector la ziarul *Timpul* (1941). În 1942 citește la cenaclul Sburătorul, condus de E. Lovinescu, nuvela *Calul*, care produce o vie impresie asupra celor prezenți. Nuvela a fost inclusă în volumul de debut din 1948, *Întâlnirea din pământuri*. În 1943–1945 satisface serviciul militar, experiență descrisă în operele de mai târziu, în *Viața ca o pradă*, 1977 și *Delirul*, 1975. În 1956 primește Premiul de Stat pentru romanul *Moromeții*, vol. 1, 1955; vol. 2, 1967. În 1957 călătorește în Vietnam. La întoarcere se oprește la Beijing. În 1968 este ales vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, iar în 1970 devine director al editurii Cartea Românească, pe care o va conduce până la moarte, încercând să transpună în fapt crezul unei generații, așa cum fusese teoretizat de Petru Dumitriu, fondatorul ESPLA. În 1974 este ales membru corespondent al Academiei Române. Apare ediția a doua a romanului *Marele singuratic* (1976) și romanul *Intrusul*. În 1980, la editura pe care o conducea, a publicat ultimul său roman: *Cel*

mai iubit dintre pământeni. Membru corespicient al Academiei (1974) și membru titular post-mortem (1990).

Preda, Victor

(20.11.1912, București – 10.04.1982, Cluj-Napoca)

Biolog. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Viena și Paris. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, la Facultatea de Biologie a Universității din Cluj, director al Centrului de Cercetări Biologice din Cluj. Contribuții în domeniul cercetării tipurilor antropologice, al embriologiei. Lucrări: *Experiența antropologică și determinismul manifestărilor umane*, 1941; *Evoluția indicelui cefalic în raport cu vârsta*, 1943; *Probleme moderne de biologie*, 1946; *Biochimia dezvoltării embrionare la vertebrate*, 1969. Vicepreședinte al Societății de Histochimie și al Uniunii Societăților Medicale din Cluj. Membru titular al Academiei Române (1974), președinte al filialei Cluj a Academiei Române (1975–1982).

Predescu, Victor

(1912, Ploiești – 1984, București)

Violonist și dirijor. Fondator și prim-dirijor al orchestrei de muzică populară Barbu Lăutaru (1984). Concertmaistru al Ansamblului Ciocărlia (1950), dirijor al Orchestrei de muzică populară a Radiodifuziunii Române. Contribuții la valorificarea muzicii populare și lăutărești românești din veacul al XIX-lea, orchestrată și interpretată la vioară de el însuși, vocea fiind, cel mai adesea, a Mariei Tănase. Melodii: „Brâu bănațean”; „Pălînaș cu frunză verde”; „Joc ca din cimpoi”; „Mărie, soro Mărie”; „De doi din Almăj”; „Doină din Banat”; „Brăul bătrânilor”; „Ardeleană din Banat”; „Deschide, mândro, porțița”; „Țandăra”; „Joc de doi al rudărenilor”.

Preoteasa, Grigore

(25.08.1915, București – 4.11.1957, București)

Om politic. Fiu de ceferist. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București

Prezan

și a devenit membru al PCR în timpul marii greve de la Atelierele Grivița din 1929 (marea criză economică). În 1936 era liderul Frontului Studentesc Democrat, care avea ca punct principal în program să se opună ascensiunii Gărzii de Fier. A colaborat îndepărtat cu Ion Popescu Puturi, Grigore Răceanu și Alexandru Iliescu (tatăl lui Ion Iliescu). A contribuit la apariția *României libere* în ilegalitate și a fost întemnițat la Târgu Jiu cea mai mare parte a anilor războiului. A făcut parte din gruparea Lucrețiu Pătrășcanu și a fost contra lui Ștefan Foriș. Mai târziu aliniat la politica lui Gheorghiu-Dej. Membru al Comitetului Central al PCR din 1955, l-a înlocuit pe Leonte Răutu la Propagandă. Membru al Biroului Politic din 1957. A murit pe aeroportul Vnukovo, Moscova, deoarece avionul a luat foc pe pistă înainte de decolare.

Prezan, Constantin

(27.01.1861, Sterianul de Mijloc, com. Butimanu, plasa Snagov, distr. Ilfov, azi jud. Dâmbovița – 27.08.1943, București)

Unul din cei șase mareași ai armatei române din toate timpurile. Se înscrie la Școala de Infanterie și Cavalerie din București în 1877. După absolvire urmează Școala Specială de Artilerie și Geniu din Fontainebleau, absolvită în 1886 ca ofițer de stat major brevetat. Următorii doi ani este profesor de fortificații la Școala de Cavalerie din București, fiind în același timp și comandant al Cetății București. A luat comanda Armatei IV Române (de Nord) în luptele din Transilvania (15 august–9 noiembrie 1916), fiind pe toată durata războiului șef al Marelui Cartier General al Armatei și rival al generalului Averescu. În perioada 11–13 noiembrie 1916 a îndeplinit funcția de comandant al Armatei I. Fiind specialist în arma genului, a coordonat planul campaniei din 1917, adică al faimoaselor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz. După război ajunge în fruntea Marelui Stat Major al Armatei Române pentru doi ani (1918–1920). A fost ridicat la gradul de mareșal al României împreună cu Alexandru Averescu în 1930. Erou al Marelui Război de Reîntregire a României. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

Priadencu, Alexandru

(26.08.1902, Chișinău – 26.07.1981, București)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Iași. Cercetător la Stațiunea Experimentală Agricolă Târgu Frumos. A obținut soiuri noi de grâu, ovăz, linte și porumb. Director al Secției de ameliorare a

Constantin Prezan

Alexandru Proca

plantelor din cadrul Institutului de Cercetări Agronomice al României. Șef al Secției genetice a Institutului pentru Cereale și Plante de la Fundulea. Lucrări: *Hibridul grâu/secară*, 1932; *Cele mai noi soiuri de grâu de primăvară pentru România*, 1954; *Porumbul. Studiu monografic*, 1957. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură din România, al Societății Naturaliștilor Români. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Proca, Alexandru

(16.10.1897, București – 13.12.1955, Paris)

Fizician. La București a fost student eminent al Școlii Politehnice. Fiind atras de fizica teoretică, pleacă la Paris, unde absolvă Facultatea de Științe de la Sorbona, primind din mâna Mariei Curie diploma de licențiat în științe. Ea îl și angajează cercetător la Institutul Radiumului (1925). Îl atrag teoria cuantică și periodicitatea luminii, căreia îi atribuie o structură discontinuă. Consideră că lumina poate poseda particule elementare – fotoni – fără a înceta să fie coerentă, interpretare confirmată ulterior în dezvoltarea științei (Werner Heisenberg). În 1934 primește o bursă Rockefeller și lucrează în cercetare la Copenhaga sub îndrumarea lui Niels Bohr. Anii 1933–1939 sunt cei mai importanți pentru cariera sa. Cercetările pe marginea ecuațiilor Maxwell l-au condus la descoperirea ecuațiilor numite Proca. Lucrări: *Întrebuintarea electricității în industria de petrol*, 1924; *Sur la théorie des quanta de lumière*, 1928; *Mécanisme quantique des protons*, 1934. A fost ales post-mortem membru de onoare al Academiei Române în 1990.

Proca Ciortea, Vera

nume la naștere Vera Proca

(30.01.1915, Sibiu – 22.04.2002, București)

Maestru de dans. Soție a compozitorului Tudor Ciortea. A absolvit Academia Națională de Educație Fizică de la București, fiind eleva lui Octav Onicescu la mecanica mișcării, a lui Mircea Eliade la psihologie,

Procopiu

a Floriei Capsali la dans clasic. A luat lecții de balet la școala Elenei Penescu Liciu și de coregrafie la școala lui Iris Barbura (sora lui Gelu Barbu). A dansat la Teatrul Național pe coregrafia de Iris Barbura. Specializare la Berlin cu Mary Wigmann pentru dans modern (muzica lui Carl Orff) și cu Harold Kreutzberg, venit de la Salsburg. Profesoară de ritmică la ANEF. La sugestia lui Constantin Brăiloiu a alcătuit o notație grafică pentru dans, cu ajutorul căreia a reușit să noteze o colecție de 6 600 de dansuri populare românești. A fost șefa Secției de coregrafie a Institutului Etnografic din București (1949). Cu ea se încheie în baletul românesc școala europeană și se afirmă spiritul școlii sovietice de balet. A creat la New York, 1973, Group of Ethnochoreology, pe care l-a condus, și a ținut conferințe despre această disciplină de graniță la Viena, Stuttgart, Leipzig, Essen, Hamburg, Köln, Ierusalim, Budapesta, Bayonne, Agrigento, Frosta Vaen (Suedia), Stockholm, Oslo, Zürich. Creații de dans ritmic pe motive populare românești: *Miorița*, 1940, pe muzică de Mihai Brediceanu, Béla Bartók, Mihai Andricu, Filip Lazăr, Paul Constantinescu și Sabin Drăgoi; suită de piese – *Icoană, Sorcova, Mezina, Baba Ilinca nebuna* și altele, 1942; *Dansul de fete* și *Ritmuri lăutărești* pe muzică de Tudor Ciortea; *Rymordia* de Nicolae Brânduș și *Blestemul de dragoste* cântat de Maria Tănase, dansate de grupul Columna la Panoramicul de dans contemporan de la Focșani, în 1984; *Limbaj I* de Nicolae Brânduș; *Ecouri ardelene* și *Respirație* de Vasile Șirli, care au făcut parte din programul Studioului Artele Plastice și Dansul de la Muzeul Național de Artă al României, 1985, piese prezentate la Kiel, în 1990, unde adaugă *Rapsodia cinetică* de Ioan Maxim și un dans închinat tinerilor uciși în 1989, *In memoriam*. Premiul de onoare al Festivalului Internațional de Dans de la Kiel (1990).

Proca, Eugeniu Gh.

(12.01.1927, Godeni, jud. Argeș – 7.03.2004, București)

Medic. A urmat cursurile Facultății de Medicină Militară din București (1945–1949). După excluderea din Institutul Militar, continuă studiile la Facultatea de Medicină din București (1951–1953). Deși șef de promoție, funcționează ca medic al unei mine de cărbuni de pe valea Trotușului. În 1953 intră, prin concurs, la spitalul Panduri. Până în 1965, când devine șeful Clinicii de urologie de la Fundeni, parcurge toate etapele didactice numai prin concurs: stagiu la Institutul de Urologie din Londra; cinci luni stagiu la Boston, la Harvard. În 1989 a

Eugeniu Gh. Proca

Ștefan Procopiu

reînființat Societatea Română de Urologie (desființată în 1945), al cărui președinte a fost până în aprilie 1999, dovedindu-se un demn urmaș al profesorilor Herescu și Hortolomei; de asemenea, a reînființat *Revista română de urologie*. A fost profesor de clinică chirurgicală urologică la Institutul de Medicină și Farmacie din București (din 1973); rector al Institutului de Medicină din București (1976–1978), ministru al Sănătății (1978–1985). A introdus în activitatea clinică tehnici noi: realizarea primelor homotransplanturi renale la om. A înființat primul centru de dializă. Preocupările sale științifice au fost orientate spre cercetarea funcționalității normale și patologice a vezicii urinare, studierii fluxului plasmatic renal, hipertensiunii nefrogene, patologiei glandelor suprarenale. De numele său se leagă inițierea și elaborarea protocoloalelor de diagnostic și tratament în tuberculoza aparatului urinar, a infecțiilor urinare și oncologia urinară, adoptate în întreaga țară. Lucrări: coordonatorul *Tratatului de chirurgie, Tratatului de patologie chirurgicală*. Colaborează la *Tratatul de medicină internă, Tratatul de nefrologie, Tratatul de practica medicinei interne în ambulatoriu*. Președinte al Societății Române de Urologie, al Societăților de Urologie din Belgia și SUA. Membru al Academiei de Medicină din România, membru fondator al Asociației Balcanice de Urologie. Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Procopie Ivășkovi

V. Ivășkovi, Procopie

Procopiu, Ștefan

(19.01.1890, Bârlad – 22.08.1972, Iași)

Fizician. Licențiat al Secției fizico-chimice a Facultății de Științe din Iași (1912), după care a urmat alte studii universitare la Paris, cu profesorii Gabriel Lippmann, Marie Curie, Paul Langevin, Aimé Cotton, Charles Fabry, lucrând în „Laboratoire de recherches physiques”. Devine doctor în științe fizice la

Procopovici

Alexe Procopovici

David Prodan

Sorbona (1924). Reia catedra sa din București, iar la 15 ianuarie 1925 este numit profesor titular la Catedra de gravitate, căldură și electricitate a Universității din Iași, unde a predat până la pensionare (1962). A fost decanul fondator al Facultății de Electrotehnică a Politehnicii Gheorghe Asachi din Iași (1937–1941), apoi trece decan al Facultății de Științe. A descoperit efectul Procopiu de depolarizare a luminii. Descoperitor al Magnetonului numit Bohr-Procopiu (1919). Membru al Academiei Române (1955), Doctor Honoris Causa al Politehnicii din Iași (1967), membru al Comisiei mondiale de propuneri pe anul 1970 pentru Premiul Nobel pentru fizică, membru al multor societăți științifice române și străine.

Procopovici, Alexe

(14.03.1884, Cernăuți – 22.06.1946, Cluj-Napoca) Lingvist și filolog. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din Cernăuți. Profesor la aceeași facultate, apoi la Facultatea de Litere a Universității din Cluj. Fondator al *Revistei filologice*. S-a ocupat de literatura veche românească. Lucrări: *Introducere în studiul literaturii vechi*, 1922; *Arhetipul husit al catehismelor noastre luterane*, 1927; *Mic dicționar de lingvistică generală*, 1930. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Prodan, David

(13.03.1902, Cioara, azi Săliște, jud. Alba – 11.06.1992, Cluj) Istoric. A urmat liceul la Orăștie, apoi Facultatea de Istorie și Geografie din Cluj, absolvită în 1924. În perioada 1924–1938 a lucrat la Arhivele Statului din Cluj, iar în următorii zece ani la Biblioteca Centrală Universitară. A fost profesor universitar în perioada 1948–1962 și șef de secție la Institutul de Istorie și Arheologie din 1948 până în 1972. Și-a dedicat viața studierii istoriei Transilvaniei. Lucrări: *Supplex Libellus Valachorum* (editare); *Încă un Supplex Libellus românesc – 1804*, 1970. Din 1955 membru

titular al Academiei Române. La moartea lui Fernand Braudel este ales membru al Asociației Istoricilor Americani pe locul acestuia.

Prodan, Iuliu

(29.10.1875, Chiochiș, jud. Bistrița-Năsăud – 27.02.1959, Cluj)

Botanist. A urmat liceul din Gherla, apoi pe cel din Năsăud. La îndemnul faimosului botanist Florian Porcius studiază științele naturale la Universitatea din Cluj, pe care o absolvă în 1900. Funcționează ca profesor secundar la liceele din Gherla, Năsăud, Eger, Sombor, apoi profesor la Catedra de botanică descriptivă și fitopatologie a Academiei de Înalte Studii Agronomice (Institutul Agronomic Dr. Petru Groza din Cluj-Napoca), azi Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară. Din 1938 a fost numit titular de sistematică, anatomie și fiziologie vegetală. Majoritatea lucrărilor sale sunt de floristică, studii de vegetație și ecologie vegetală. Este primul autor al unui „determinator” clasic pentru plantele cu flori (fanerogame) și ferigi (criptogame vasculare). Monografiile sale despre genurile *Centaurea*, *Rosa*, *Achillea*, *Iris* sunt printre cele mai importante de acest gen din literatura botanică românească. Începând cu 1949 a lucrat în calitate de colaborator la *Flora Republicii Populare Române*. Studiile privind ecologia plantelor halofile din România, comparate cu cele din Ungaria (șesul Tisei), constituie prima încercare de acest gen în literatura botanică românească. Lucrări: *Flora critică a Dobrogei*, (1923); *Ameliorarea locurilor alcaline* (1923); *Flora pentru determinarea și descrierea plantelor ce cresc în România*, 2 vol. (1923, republicat în 1939); *Flora nisipurilor din România* (1925); *Flora mică ilustrată a României* (1928); *Centaureele României* (1929); *Achillele României* (1931); *Flora Câmpiei Ardelene* (1931); *Die Iris Arten Rumaniens* (1934–1935); *Conspectul florei Dobrogei*, (1934–1938); *Buruienile vătămătoare semănăturilor, fânajelor și pășunilor* (1946); *Dușmanii pomilor roditori, recunoașterea și combaterea lor* (1947); *Specii din genul Centaurea, aflate și studiate în herbarul Universității Cluj* (1950). Membru titular al Academiei Române (1955).

Profiri, Nicolae

(19.09.1886, Murgeni, jud. Vaslui – 22.09.1967, București)

Inginer și om politic. A absolvit în 1911 Școala Națională de Poduri și Șosele și apoi a studiat la Institutul Politehnic din Berlin (1911–1914), devenind inginer constructor. A fost profesor universitar, șef al Catedrei

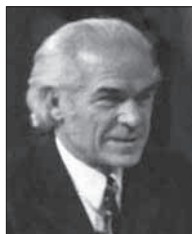
Protopopescu

Iuliu Prodan

Nicolae Profiri

Leonid Proskurov

Pache Protopopescu

de drumuri la Institutul Politehnic din București (1940), președinte al Consiliului Tehnic Superior. A fost președinte al Asociației Generale a Inginerilor din România (reales în 1949), decan al Colegiului Inginerilor și membru al Societății Politehnice Române. Opera sa științifică este legată de construcția drumurilor. A redactat norme și instrucțiuni și a construit șosele-laborator pentru încercarea diferitelor tipuri de șosele moderne (pavaje de clincher, asfalt coloidal, asfalt de pământ, covoare asfaltice). A contribuit la elaborarea Legii drumurilor din 1929. A avut preocupări de mecanică aplicată la rezistența construcțiilor: calculul deformațiilor sistemelor static nedeterminate, calculul momentelor de inerție ale secțiunilor plane, al degradării construcțiilor fondate pe argile cu contracții mari etc. În perioada 1946–1951 a îndeplinit funcția de ministru al Comunicațiilor în guvernele conduse de dr. Petru Groza. Lucrări: *Construcția străzilor* (1916), *Norme practice la executarea lucrărilor de drumuri* (1932), *Sisteme moderne de asfaltaj* (1933) – în colaborare cu Gheorghe Nicolau, *Problema drumurilor noastre* (1937), *Salvarea șoselelor prin bituminizări* (1938). În 1948 a fost ales membru titular al Academiei Române, devenind în 1957 vicepreședinte al ei.

Proskurov, Leonid

(17.10.1915, Kibinți, rn. Mirgorod, reg. Poltava, Ucraina – 14.06.2000, Sankt Petersburg, Rusia) Director de imagine. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie la Kiev și s-a specializat în operatorie de film la Institutul de Cinematografie din Moscova. A lucrat cu Emil Loteanu și s-a axat pe film artistic. Filmografie: *Când omul nu-i la locul lui*, 1958; *Vă scriu*, 1959; *Dincolo de marginea orașului*, 1960; *Armagedon*, 1962; *Așteptați-ne în zori*, 1963; *Evadat de sub escortă*, 1965; *Mariana*, 1967; *Zece ierni pentru o vară*, 1969; *Explozie cu efect întârziat*, 1970; *Ofițer în rezervă*, 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Minia* (regia în

colaborare cu N. Ghibu), 1974; *Greșeala lui Tony Wendis*, 2 serii, 1981. Maestru Emerit al Artei din Moldova.

Protopopescu, Dragoș

(1892, Călărași – 1948, Jilava)

Anglist. A absolvit Facultatea de Litere din București, s-a specializat la Londra și Paris. Profesor la Facultatea de Litere din Cernăuți, apoi din București. Editor al revistei *Letopisețul* din Cernăuți. Legionar, închis la Jilava (1934) din acest motiv, devenit parlamentar al Partidului Totul Pentru Țară (1937). Arestat din nou în 1938, apoi în 1948, s-a sinucis în închisoare. Lucrări: studii despre Shakespeare, *Stilul lui Dimitrie Cantemir*, 1915; *Poezele restrîșite*, 1920; *Valoarea latină a culturii engleze*, 1923; *Pagini engleze*, 1925; *Iarmarocul Metehnelor*, roman, 1932; *Fortul 13*, roman, 1936.

Protopopescu, Pache (Pake)

nume la naștere Manole [Emanoil]

Protopopescu, porecla Pache

(1845, București – 1893, București)

Primar al capitalei (1888–1891). A absolvit Academia Comercială la București și s-a specializat la Paris. Liberal ca opțiune politică. A fost prefectul capitalei, deputat și antijunimist; a rămas cunoscut mai ales ca primar. A mărit lungimea rețelei stradale (cu 31,7 km), a introdus canalizarea (Uzina Grozăvești, care avea trei pompe) și trotuarele, a pavat străzile cu piatră cubică. Și-a format lucrători specializați, înființând 28 de școli de reconversie profesională. A înființat serviciul gratuit de ambulanță pentru spitale (deservit de trăsură), un azil de noapte pentru oamenii străzii, a introdus iluminatul electric și tramvaiul cu cai. A înființat „sectorul roșu”, obligând casele de toleranță să-și pună un felinar roșu pentru a putea controla medical stabilimentele, iar prostituetele să poarte bască roșie. A introdus serviciul de hingheri. A modernizat grădina Cișmigiu.

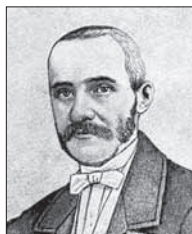
Prunariu

Dumitru-Dorin Prunariu

Visarion Puiu

Aron Pumnul

Dan Puric

Prunariu, Dumitru-Dorin

(27.09.1952, Braşov)

Cosmonaut. Absolvent al Facultăţii de Inginerie Aerospaţială a Universităţii Politehnice, Bucureşti. A făcut serviciul militar la Şcoala de Ofiţeri de Rezervă de Aviaţie şi s-a înrolat în Forţele Aeriene Române la Bacău (1977). A fost selectat în programul Intercosmos de cosmonautul Leonid Popov. A făcut cursul de cosmonauţi în Zvezdny Gorodok, „oraşul stelar” al URSS. A zburat pe Soiuz 14 în mai 1981, cu Leonid Popov, fiind singurul român care s-a aflat în spaţiu. În perioada 1981–1998 a fost inspector pentru activităţi spaţiale al Forţelor Aeriene Române. Autor al mai multor cărţi de tehnologie spaţială. În perioada 1996–1999 preşedinte al Comitetului de Relaţii Politice Internaţionale al Asociaţiei Exploratorilor Spaţiali. Din 1998 preşedinte al Agenţiei Spaţiale Române. Mare ofiţer al Ordinului Steaua României şi membru de onoare al ARA din 2002. Din 2003 general-maior de aviaţie (general de flotilă). Trecut în rezervă în 2007. Erou al RSR şi medaliat cu Ordinul Steaua de Aur a URSS în 1981. Din 1993 reprezentant permanent al României la Asociaţia Exploratorilor Spaţiali de pe lângă Comitetul pentru Exploatarea Paşnică a Spaţiului al Naţiunilor Unite. Ambasador al României în Federaţia Rusă (2005).

Puiu, Visarion, prenume la naştere Victor

(27.02.1879, Paşcani – 10.08.1964, Paris)

Mitropolit. A început Seminarul Teologic la Roman şi l-a absolvit la Iaşi. A absolvit Facultatea de Teologie la Bucureşti şi Academia Duhovnicească (întemeiată de Petru Movilă) la Kiev. Hirotonisit în 1908. A fost vicar al eparhiei Dunării de Jos în 1909, apoi director al seminarului Sf. Andrei din Galaţi, iar mai târziu director al seminarului din Chişinău şi exarh al mănăstirilor din Basarabia. În 1921 a fost ales episcop de Argeş, în 1923 episcop de Hotin cu sediul la Bălţi, din 1935 mitropolit al Bucovinei.

În perioada 1942–1944 a fost mitropolit al Transnistriei. Ajuns la Zagreb în 1944, a fugit în Occident în vreme ce Tribunalul Poporului îl condamna la moarte în ţară. A condus Episcopia Ortodoxă Română din Paris (1950–1958), subordonată Sinodului Bisericii Ruse din afara graniţelor cu sediul la New York. Exclus din funcţie de Sfântul Sinod în 1950, a fost reabilitat în 1990.

Pumnul, Aron

(1818, Cuculata, jud. Braşov – 12.01.1866, Cernăuţi, azi în Ucraina)

Filolog. Profesor de limba română al lui Mihai Eminescu la liceul din Cernăuţi. Etimolog în linia Şcolii Ardelene. Consideră că româna derivă din latina populară. Ca literat a scris un tratat de prozodie şi a lăsat o antologie de texte beletristice, morale şi didactice: *Lepturarii românesce*, 4 vol., 1862–1865.

Puric, Dan

(12.02.1959, Buzău)

Actor şi regizor de teatru şi film. Bacalaureat al liceului de arte Nicolae Tonitza din Bucureşti, 1985; absolvent al Institutului de Artă Teatrală şi Cinematografică I.L. Caragiale. Actor la Teatrul Mihai Eminescu, Botoşani, în prezent la Teatrul Naţional din Bucureşti. Spectacolele sale – *Toujours l'amour*, *Made in Romania*, *Costumele*, *Don Quijote* – au cucerit lumea. În film a jucat rolul principal în coproducţia româno-sârbă *Broken Youth*, regia Maria Marek, iar spectacolele sale de pantomimă au fost transmise de Televiziunile BBC, Belfast Royal College, 3SAT Frankfurt, RTL. A mai jucat şi în filme pentru televiziunea din Lausanne, Elveţia, 1978. Roluri: teatru – *Idolul* şi *Ion Anapoda* de G.M. Zamfirescu (2006); *Don Quijote* după Miguel de Cervantes, scenariu şi regie proprii (2005); *Vis* – one man show, scenariu şi regie proprii (2005); *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale (2003); *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale (2002); *Revizorul* de N.V. Gogol

Pușcariu

(2002); *Urmuz* – one man show după Urmuz (1992); regie – *Cei 150*, Teatrul Național București (2003); *Hic sunt leones*, Teatrul Național București (2002); *Made in Romania* la Centrul Cultural European din București (2001); *Costumele* la Teatrul Constantin Nottara, București (1999); *Toujours l'amour*, Teatrul Național București (1997); roluri în film – *Sosesc păsările călătoare*, 1984; *Orient Express*, 2004. Premii: Marele Premiu la cea de-a 8-a ediție a Festivalului Internațional de Monodramă din Bitolia, Macedonia, 2006; Premiul Aristizza Romanescu al Academiei Române pentru realizările din cinema și teatru; Premiul UNITER pentru teatru non-verbal, 2003; Marele Premiu la Festivalul One Man Show de la Chișinău; Marele Premiu UNESCO pentru Dezvoltare Culturală; Premiul UNITER acordat de Secția română a Asociației Internaționale a Criticilor de Teatru pentru spectacolul *Toujours l'amour*, 1999; Premiul Chicago Artists International Program, 1996; Premiul special la cel de-al doilea Festival al Pantomimei de la St. Croix, Elveția; Premiul Golden Arena la Festivalul Internațional de film de la Pula, Iugoslavia pentru rolul principal din *Broken Youth*; Premiul I la Festivalul de Film de la Costinești pentru spectacolul de pantomimă *Jocul*, 1987. Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler.

Purica, Ionel I.

(3.03.1925, Naipu, jud. Vlașca – ?08.1990, București)

Inginer (energetică nucleară). A absolvit Electromecanica la Politehnica din București. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică sub conducerea lui Horia Hulubei. Unul dintre promotorii programului nuclear românesc. A înființat și a condus Școala Internațională de date nucleare și fizica reactorului, care își desfășura activitatea la IFA București. Concepțiile sale privind obținerea de fluxuri mari de neutroni prin coloane termice interne și optimizarea reactorilor nucleari prin teoria jocurilor și-au găsit utilizarea în marile centre de cercetări nucleare din lume. Lucrări: *Energia astăzi și mâine*, 1979; *Legile gândirii modale și științele experimentale*, 1990. Membru al Societății Europene de Fizică. În prezent există un premiu care-i poartă numele și se acordă cu începere din 1993 pentru realizări deosebite din domeniul nuclear. Membru post-mortem al Academiei de Științe Tehnice din România.

Pușcariu-Densușianu, Elena V. Densușianu Pușcariu, Elena

Pușcariu, Emil

(1859, Brașov – 1928, Iași)

Naturalist. Soț al Elenei P.-D., fiu al lui Ioan P. și frate cu Sextil P. A absolvit Medicina la București, specializare la Viena. A fost șef de secție la institutul înființat și condus de Victor Babeș. A lucrat la vaccinul antirabic care se numește Pușcariu-Babeș. A fost profesor la Facultatea de Medicină din Iași. Fondatorul Institutului Antirabic (vaccinal) din Iași (1894), al patrulea din Europa, după Paris, Odessa și București. Pentru vaccin și înființarea institutului a fost premiat cu medalia de aur, distincție de rang egal cu a institutelor bacteriologice din Franța, Anglia și Germania (1904).

Pușcariu, Ilarion (Bucur)

(5.09.1842, Sohodolul Branului, Brașov – 26.08/8.09.1922, Sibiu)

Pedagog și istoric. Greco-catolic. A absolvit Institutul Teologic din Sibiu și Filosofia la Universitatea din Viena. Profesor la Institutul Teologic Pedagogic din Sibiu. Vicar și arhieru al Arhiepiscopiei Sibiului. Președinte al Despărțământului Sibiu al ASTRA. Lucrări: *Principii de pedagogie generală*, 1880; *Manual de pedagogie bisericească pentru tinerimea de confesiune greco-orientală din școalele medii și comerciale*, 1883; *Documente pentru limbă și istorie*, 2 vol., 1889, 1897; *Contribuțiuni istorice privitoare la trecutul românilor de pe pământul crăiesc*, 1913, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1916).

Pușcariu, Ioan

(10.10.1824, Sohodolul Branului, Brașov – 24.12.1911, Bran, Brașov)

Istoric și scriitor. Greco-catolic. A absolvit Academia de Drept la Sibiu. Consilier în Ministerul Cultelor, membru al Curții Supreme Judecătorești de la Budapesta. A participat la revoluția de la 1848 în Transilvania, fiind stegar al Adunării de la Blaj, apoi în Țara Românească, fiind comisar cu propaganda în județul Argeș. A participat la elaborarea statutelor ASTRA. Lucrări: *Comentar la preînalta patentă din 2 iunie 1854 pentru Ardeal*, 2 vol., 1858, 1859; *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, 2 vol., 1892, 1894; *Notițe istorice despre întâmplările contemporane*, 1913, postum. Membru de onoare al Societății Academice Române (1877) și membru titular al Academiei Române (1900).

Pușcariu, Sextil

nume la naștere **Sextil Iosif Pușcariu**

(4.01.1877, Brașov – 5.05.1948, Bran)

Filolog și lingvist. Al șaselea fiu al lui Ioan P., frate cu Emil P. Urmează studiile gimnaziale

p

655

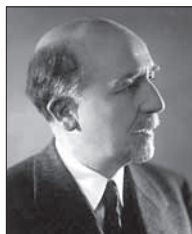
Pușcariu

Ionel I. Purica

Ioan Pușcariu

Sextil Pușcariu

Edgar Quinet

și liceale la Brașov, după care pleacă pentru studiile superioare universitare în Germania, la Leipzig (1895–1899), apoi în Franța, la Paris (1899–1901) și în Austria, la Viena (1902–1904). Devine doctor în filosofie al Universității din Leipzig în 1899, respectiv docent privat pentru filologia românească la Universitatea din Viena (1904–1906). Profesor extraordinar începând cu anul 1906, a fost titularul Catedrei de limbă și literatură română timp de zece ani (din 1908) și decanul Facultății de Filosofie de la Universitatea din Cernăuți în 1918. A scris peste 400 de lucrări de mare valoare științifică. A inițiat și a coordonat *Dicționarul limbii române* (dicționarul tezaur al Academiei) și *Atlasul lingvistic român*. A fondat și a condus revista *Dacoromania* și a întemeiat, în toamna anului 1919, Muzeul Limbii Române din Cluj, primul institut românesc de lingvistică. A fost unul dintre cei mai mari lingviști ai României, adevărat șef de școală. Domeniile în care și-a desfășurat activitatea: dezbateră problemelor romanității și latinității limbii române; cunoașterea aspectelor cu caracter normativ (ortografie, sistemul fonetic și fonologic al limbii noastre); fundamentarea lexicografiei și a geografiei lingvistice românești; promovarea unor metode noi de studiere a vocabularului. A aprofundat numeroase aspecte ale culturii naționale, de la filologie la artă, de la istorie la critică literară, dovedind, pentru toate, nu numai înțelegere, ci și o mare pasiune. A scris versuri și schițe, cronici muzicale și teatrale, a întreținut legături strânse cu numeroși

reprezentanți ai culturii noastre. Inițiază și conduce ziarul *Glasul Bucovinei* , apărut la 22 octombrie 1918, cea mai activă și răspândită publicație românească din Bucovina. Participă activ la unirea Bucovinei cu România. În primăvara lui 1919 i se oferă postul de ministru al Bucovinei la București, dar refuză. Este numit comisar general al Consiliului Dirigent privind organizarea Universității Daciei Superioare din Cluj după unirea Transilvaniei cu România. Devine primul rector român al Universității din Cluj. Este membru în delegația României la Liga Națiunilor de la Geneva (1922–1925). Reprezentantul României la Institutul Internațional de Cooperare Intelectuală de pe lângă Societatea Națiunilor (1922) și membru în Comitetul Internațional de Lingvistică începând cu anul 1936. Lucrări: *Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen*, Heidelberg, 1905; *Studii istroromâne*, vol. I–III, 1906–1929; *Zur Rekonstruktion des Urrumänischen*, 1910; *Dicționarul limbii române* (literele A–C, F–L, până la cuvântul *lojniță*), 1913–1948 (coordonare); *Istoria literaturii române. Epoca veche*, 1921; *Limba română*, vol. I, *Privire generală*, 1940; reeditată în 1976; vol. II, *Rostirea*, postum, 1959; *Călare pe două veacuri*, postum, *Cercetări și studii*, 1974; *Brașovul de altădată*, 1977; *Memorii*, postum, *Spîța unui neam din Ardeal*, postum, Premiul I. Heliade Rădulescu al Academiei Române (1905). Membru Academiei Române (1914).

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

p

656

Q

Quinet, Edgar

(16.02.1803, Bourg, Franța -

27.03.1875, Versailles, Franța)

Istoric. A făcut colegiul la Lyon, Dreptul și Limbile străine la Paris. A tradus, la 23 de ani, în 1825, Herder – *Idées sur la philosophie de l'histoire de l'humanité*. Căsătorit cu Hermiona, fiica lui Gheorghe Asachi. La Paris a publicat în *Revue des Deux Mondes*, studii ample reunite ulterior în lucrarea *Les Roumains, l'Allemagne et l'Italie*, 2 vol., 1839. A fost profesor la Lyon și la Collège de France (1841–1842), unde i s-a încredințat cursul de limbi și literaturi ale Europei Meridionale. Scriitor militant, a fost implicat în revoluția de la 1848 din Țara Românească, fiind unul dintre marii susținători ai drepturilor românilor, pe care le-a apărut în lucrarea *Les Roumains*, 1857, în traducere *Istoria românilor*, 1866. Cetățean de onoare al României (1866) și membru de onoare străin

al Societății Academice Române (1869). Alte lucrări: *De la Grèce moderne et de ses rapports avec l'Antiquité*, 1830; *Le système politique en Allemagne*, 1831; *Examen de la vie de Jésus*, 1838; *Génie des religions*, 1842; *La Révolution de l'Italie*, 1852.

Quintescu, Chiriac Nicolae

nume la naștere **Chiriac Chintescu**

(21.02.1841, Craiova - 12.08.1913, București)

Filolog. Familie originară din Chintescuți, Romanați. Profesor de limba latină la universitățile din Iași și București, director al Școlii Normale Superioare. Membru fondator al Societății Junimea. A combătut școala latinistă și a considerat că limba română literară trebuie fundamentată pe limba română vie, populară. A tradus masiv din Goethe. Membru al Societății Academice Române (1877), vicepreședinte al Academiei Române (1884–1885; 1909–1912).

R

Rachmuth, Ion

(9.01.1911, Bazane, jud. Suceava – 30.09.1990, București)

Economist. A absolvit Dreptul și Academia Comercială la Cernăuți. Director adjunct al Institutului de Cercetări Economice al Academiei Române. Contribuții în domeniul studierii mecanismelor de formare a prețurilor și al balanței între ramurile economice în cadrul economiei naționale. Lucrări: *Despre caracteristicile economiei capitaliste*, 1948; *Teoria valorii*, 1949; *Crizele capitalismului în stadiul imperialist*, 1950; *Cheltuielile sociale de muncă și prețurile*, 1969. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Racoce, Teodor

(1780, Carapciu de Ceremuș, Bucovina de Nord – 22.01.1822, Lvov, Ucraina)

Traducător. A fost coleg cu Gheorghe Lazăr la Liceul piarist din Cluj. A lucrat în administrația guberniei Galiția, unde l-a avut șef pe Ioan Budai-Deleanu, apoi a celei din Cernăuți. Iluminist. A publicat o colecție de traduceri din autori antici și moderni: Diodor din Sicilia, Quintus Rufus, Plutarh, Diogene Laertiu, M-me de Genlis, numită *Crestomaticul românesc sau Adunare a tot felului de istorii și alte fapte, scoase din autorii di pe osebite limbi*, 1820.

Racoviță, Constantin

(? – 1764, București)

Domn al Moldovei (1749–1753; 1756–1757) și al Țării Românești (1753–1756; 1763–1764). Fiu al lui Mihai R. Deoarece încerca să împlinească proiectul postbizantin, susținut de Cantacuzini și Cantemirești, de promovare a ortodoxiei răsăritene ca fenomen de apărare colectivă contra islamismului care se întindea odată cu Imperiul Otoman, s-a înconjurat la domnie de greci, ceea ce a supărat boierii moldoveni și munteni deopotrivă. Se pare că a murit otrăvit.

Racoviță, Emil

(15.11.1868, Iași – 17.11.1947, Cluj)

Explorator, speolog și biolog. Apartine dinastiei de domni R. Considerat fondatorul

biospeologiei (studiul faunei din subteran – peșteri și pânze freatice de apă). Și-a început educația la Iași ca elev al lui Ion Creangă și mai târziu al lui Grigore Cobălcescu, continuând apoi cu liceul Institutele Unite. A studiat la Facultatea de Drept din Paris, după dorința tatălui său, dar a audiat concomitent și cursurile Școlii de Antropologie. După obținerea cu succes a licenței în Drept, se înscrie și la Facultatea de Științe de la Sorbona, după absolvirea căreia (1891) lucrează în cadrul stațiunii biologice marine de la Banyuls-sur-Mer. Prezintă teza de doctorat în 1896. La vârsta de numai 25 de ani este ales membru al Societății Zoologice din Franța. Este recomandat să participe ca naturalist al Expediției antarctice belgiene (1897–1899) la bordul navei *Belgica*, condusă de Adrien de Gerlache. Această expediție, care pornește din Anvers pe 10 august 1897, avea un caracter internațional, pe lângă belgieni la ea participând și norvegianul Roald Amundsen ca ofițer secund, medicul american Frederick Cook, meteorologul polonez Antoine Dobrowolski și geologul Henryk Arctowski. Cu prilejul escalelor făcute în Chile și pe țărmurile strămtorii Magellan, efectuează cercetări complexe și asupra florei și faunei. În apropierea Țării Palmer din Antarctica expediționarii descoperă o strămoare care a primit numele navei *Belgica* și câteva insule (una numită de Racoviță insula Cobălcescu). În perioada când *Belgica* a fost prizoniera ghețurilor (martie 1898 – februarie 1899), naturalistul expediției și ceilalți oameni de știință au întreprins numeroase observații și cercetări științifice. Materialul adunat a constituit obiectul unui număr de 60 volume publicate, reprezentând o contribuție științifică mai mare decât a tuturor expedițiilor antarctice anterioare luate la un loc. Savantul român a întreprins un studiu aprofundat asupra vieții balenelor, pinguinilor și altor păsări antarctice, ceea ce i-a adus o reputație binemeritată. La întoarcere a publicat o lucrare importantă despre cetacee, în special balene. În 1900 devine director adjunct al Laboratorului Oceanologic Arago din

Racovski

Banyuls-sur-Mer, Franța. În 1907 a publicat *Essai sur les problèmes biospeologiques*, prima lucrare importantă din lume dedicată biospeologiei. După aceea a inițiat un program internațional de cercetare numit Biospeologia, legat de fauna peșterilor, la început ca o activitate privată, dar în 1920 înființează la Cluj primul Institut Speologic din lume. Lucrări: *Essai sur les problèmes biospeologiques* (1907), *Speologia* (1927), *Evoluția și problemele ei* (1929). Aduce la Cluj și o echipă de prieteni biologi de renume, doi francezi (Jules Guiart, René Jeannel) și un elvețian (Alfred Chappuis). În august 1940, când, prin Diktatul de la Viena, Clujul a devenit parte a Ungariei, s-a mutat la Timișoara, în timp ce Institutul Speologic a fost condus de prietenul său elvețian (deci neutru) Alfred Chappuis. După revenirea nordului Transilvaniei la România, s-a întors la Cluj. Rector al Universității din Cluj, 1929–1930. Președinte al Academiei Române de Științe, 1926–1929. Director al Institutului Speologic, 1920–1947. Membru al mai multor asociații științifice. A fost membru al Academiei Române (1920) și președinte al Academiei Române (1926–1929).

Racoviță, Mihai

(? – 1744, Constantinopol)

Domn al Moldovei (1703–1705; 1707–1709; 1716–1726) și Țării Românești (1730–1731; 1741–1744). Apartine unei dinastii la origine de boieri munteni, care a dat mai mulți domni în ambele țări române. Tată al lui Constantin R. Era Cantacuzin (nepot de vară al lui Șerban Cantacuzino) după naștere și căsătorit cu sora lui Dimitrie și Antioh Cantemir. Ca și ceilalți Cantacuzini și precum Cantemireștii (de altfel, Dimitrie era căsătorit cu fiica stolnicului Constantin Cantacuzino), a vrut să păstreze conștiința unității de neam a fostei Dacii și sentimentul apartenenței acestui spațiu la proiectul postbizantin (Cantacuzinii erau o dinastie de împărați bizantini la origini) al creștinătății răsăritene. Așa cum Dimitrie Cantemir voia să-l lase domn în Moldova pe fratele său Antioh și să fie el domn în Țara Românească, Racovițeștii au domnit în ambele țări române. A murit în exil la Constantinopol, ca și Antioh Cantemir.

Racoviță, Mihail

(7.03.1889, București – 28.06.1954, Sighet)

General de corp de armată. A început Școala de Ofițeri de Cavalerie și, după primul an, a fost trimis la Școala Militară din Hano-
vra, unde a urmat și Școala de Echitație Pandebom. Întors în țară, a absolvit Școala

Emil Racoviță

Mihail Racoviță

Superioară de Război. A fost comandantul Corpului de Cavalerie (1941–1943) care a ajuns până în Caucaz, participând la bătălia de la Marea Azov (a contribuit la luarea portului Novorosiisk). În 1943 a primit comanda garnizoanei București, după care a devenit comandantul Corpului Mecanizat. A primit Crucea de Fier în grad de Cavaler. A fost comandantul Inspectoratului General al Armatei III (1945–1946), apoi a fost numit la comanda Armatei I, până în 1947, când a fost trecut în rezervă. Arestat în 1950, a fost trimis la închisoarea de la Sighet, unde a murit.

Racoviță Moisescu, Monica

(27.02.1940, București)

Artist decorator. A absolvit Institutul de Arte Plastice, Facultatea de Arte Decorative, la București. A lucrat la Casa Tineretului din București. A realizat tapiseria *Bătălia de la Rovine* pentru Teatrul Național din București și un mare mozaic pentru Institutul Meteorologic. A avut expoziții în România, Ungaria, Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia. S-a stabilit în Elveția în 1978. A fost profesoară de desen la mai multe colegii și meșter tapiser la Atelierul Permanent de Artizanat din Geneva. Distinsă cu diploma de onoare a Salonului Internațional de Sculptură, Pic-tură și Tapiserie de la Geneva (1981).

Racovski, Cristian, nume la naștere

Krăstio Gheorghev Stancev

(1/13.08.1873, Kotel, lângă Sliven, Stara Planina, Bulgaria – 11.09.1941, Oriol, Rusia)

Om politic. Bulgar ca etnie. A venit în 1880 cu părinții în România, la Pecineaga, în Dobrogea, căpătând cetățenie română. A studiat Medicina la Geneva, unde s-a alăturat cercului socialist al Rozei Luxemburg și Gheorghe Plehanov și a continuat-o la Berlin, unde s-a alăturat cercului social-democrat al lui Wilhelm Liebknecht, apoi la Zürich, la Nancy și a terminat la Montpellier. Corespondent al publicației

r

659

Radoff

franceze *L'Humanité* pentru Balcani, condusă de Jean Jaurès. A fost militant socialist și apoi comunist. A activat în Bulgaria, Elveția, Germania, Franța, Rusia și România, apoi la conducerea Kominternului. În 1913 l-a găzduit la Mangalia pe Lev Troțki, al cărui discipol a devenit. A contribuit material și organizatoric la formarea mișcării sindicale în România. În 1910 a reușit să cristalizeze în jurul ziarului *România muncitoare* Partidul Social-Democrat Român, drept care i s-a retras cetățenia română (a reprimit-o în 1912). A inițiat o federație balcanică (România, Bulgaria, Grecia, Serbia) a partidelor social-democrate. Arestat în 1916 ca agent german, a fost eliberat de armata rusă pe teritoriul Moldovei. S-a dus la Odessa și s-a raliat revoluției bolșevice. În 1918 a semnat un acord (din partea rusă) cu România prin care Rusia Sovietică s-a obligat să-și retragă trupele din Basarabia și s-a permis în acest fel consolidarea independenței Republicii Democratice Moldovenești și unirea ei cu România la 9 aprilie 1918. Cofondator al Internaționalei Comuniste (1919). În 1922 a participat la dezbaterile care au dus la întemeierea URSS. Păstrând cetățenia română, a continuat, ca lider al Kominternului, să fie implicat în mișcarea socialistă din România. Foarte ostil regimului și ideii României Mari, cu ocazia aderării Partidului Socialist din România la Komintern a cerut și obținut excluderea din partid a unora din militanții socialiști: Ioan Flueraș, Iosif Jumanca, Constantin Popovici, Leon Ghelelter. După ascensiunea lui Stalin la putere în URSS s-a lansat în diplomație și a reușit să scoată din izolare economică statul sovietic. L-a invitat pe Panait Istrati să viziteze URSS. Exprimând critici la adresa lui Stalin, a fost exclus din Komintern, din PCUS și trimis cu domiciliu forțat la Astrahan, apoi la Saratov. Arestat în 1936 în cadrul „marii epurări”. A fost împușcat.

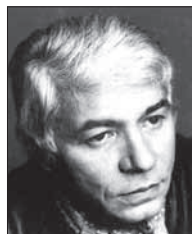
Radoff, Ștefan

(1.12.1934, Buftea, jud. Ilfov)

Actor. Bulgar din Basarabia, Ismail, după tată. Arestat în 1953, condamnat politic de Tribunalul Militar din București la doi ani muncă silnică la Canal. A fost conferențiar la Academia de Teatru și Film (1990-1994) și profesor la Academia de Artă, Universitatea Hyperion, actor la Teatrul Nottara. Este membru al Uniunii Scriitorilor din 1991 și al AFDRP. A dat viață multor personaje (roluri principale) din dramaturgia națională și universală, clasică, modernă și contemporană, în teatru, în cinematografie, televiziune și la radio. A lucrat cu cei mai importanți regizori.

Cristian Racovski

Ștefan Radoff

A jucat la Paris, Köln, Lisabona, Nancy, Copenhaga, Helsinki, Praga, Bratislava, Belgrad, Atena, Salonic, Budapesta, Moscova, Sankt Petersburg, Luxemburg, Sofia și Plovdiv, Ciudad de México, Guanahato, Morelia și Vera Cruz etc. Laureat al mai multor premii din țară și străinătate: Premiul ATM și al criticii teatrale în 1980, 1982, 1984, 1986; laureat al Festivalului de Film de la Lucarno cu filmul *Prea mic pentru un război atât de mare*; laureat al festivalurilor de teatru de la Nancy, 1969; Arhus, Danemarca, 1970; Guanahato, Mexic, 1978. În 2004 a fost distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler de președintele României.

Radu I

V. Basarab, Radu I

Radu III cel Frumos

V. Basarab, Radu al III-lea cel Frumos

Radu IV cel Mare

V. Basarab, Radu al IV-lea

Radu, Adrian

(25.09.1928, Iași)

Inginer. A început Facultatea de Construcții la Institutul Politehnic din Timișoara și a terminat-o la Institutul Politehnic din Iași. Profesor și decan al Facultății de Construcții a Politehnicii din Iași. Contribuții în domeniul stabilirii caracteristicilor termotehnice ale materialelor componente și elementelor de construcție cu punți termice. Membru AGIR, membru al Academiei de Științe și Tehnică din România, membru al Asociației Române de Inginerie a Vântului.

Radu, Elie

(20.04.1853, Botoșani – 10.10.1931, București)

Inginer constructor de poduri și șosele. A studiat la Iași, la Academia Mihăileană. A plecat la Bruxelles în 1872, unde a urmat Școala Politehnică, pe care a absolvit-o în 1877, obținând titlul de inginer. În decembrie 1877, după întoarcerea în țară, intră în

Radul

serviciul Ministerului Lucrărilor Publice, unde debutează ca inginer alături de Anghel Saligny (1854–1920), la controlul căii ferate Ploiești–Predeal. A contribuit la construirea șoselelor transcarpatice, realizate după Marea Unire cu Transilvania. S-a dovedit un luptător pentru drepturile profesionale ale inginerilor, a stimulat și a îndrumat creația inginerască. A deținut funcția de președinte al Societății Politehnice în 1898, 1903 și 1904. A construit 650 km de căi ferate după concepții proprii. Unul dintre cele mai importante trasee de cale ferată realizate de el este linia Târgu Ocna–Comănești–Palanca. A proiectat și realizat numeroase poduri din beton armat și tabliere metalice, o realizare deosebită fiind considerată legarea malurilor Siretului prin opt poduri. În 1889 a realizat o stație de captare a apei subterane la Bragadiru, unică în Europa, ca și prima rețea de alimentare cu apă a orașului București. Ulterior a mai realizat și alimentarea cu apă a orașelor Botoșani, Sinaia, Drobeta Turnu-Severin, Târgoviște, Iași. I se datorează proiectarea și construirea a 60 de clădiri de gări, remarcabile fiind cele de la Curtea de Argeș, Comănești și Galați. Sub directoratul său ministerial a fost proiectată și realizată de către arhitectul Petre Antonescu construcția clădirii Ministerului Lucrărilor Publice, în prezent primăria capitalei. În 1894 a fost numit profesor la Școala Națională de Poduri și Construcții Civile, unde a predat cursurile de trigonometrie, poduri și construcții civile. La înființarea Școlii Politehnice din București, în 1920, a predat cursurile: Edilitate, care se referea la canalizarea și aprovizionarea cu apă a centrelor urbane, și Procedee generale de construcții. Academia Română l-a ales membru de onoare în anul 1927.

Radu, Ioana

nume la naștere **Eugenia [Jana] Braia**

(17.02.1917, Craiova – 18.09.1990, București)

Cântăreață de romanețe. Soră a Miei Braia, tot cântăreață de romanețe. Autodidactă. Considerată a doua mare voce a domeniului după Maria Tănase. Numele de scenă i-a fost dat de compozitorul Fili Ionescu. Melodii interpretate: „N-ai să știi niciodată”; „Leliță, Ioană”; „Aș vrea iar anii tinereții”; „Cine mi te-a scos în cale?”; „De la primărie-n sus”; „De dragul tău am plâns”; „Piatră, piatră”; „De tine nu mai mi-este dor”; „Aș dori din piept să-mi scot”; „Toata lumea-mi zice Lotru’”; „Te-aștept pe același drum”; „I-auzi, vaea, cum mai sună”; „Car frumos cu patru boi”; „Ciobănaș cu trei sute de oi”; „Inimă, de ce nu vrei să-mbătrânești?”; „Nu se poate”.

Elie Radu

Ioana Radu

Radu, Vasile Gh.

(26.06.1903, Părgărești, Bacău – 8.03.1982, Cluj-Napoca)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași. Specializare la Paris, ca și la stațiunile de cercetări de la Roscoff, Agiea, Sinaia. Profesor la Facultatea de Științe Naturale a Universității din Cluj, decan al Facultății de Biologie-Geografie, director al Institutului de Zoologie și Anatomie Comparată din Cluj. A promovat faunistica în România și ecologia terestră. Lucrări: *Izopodes terrestres de Roumanie*, 1935; *Nevertebrate. Clasificare și scurtă caracterizare*, 1954; *Rolul animalelor în transformarea naturii*, 1962; *Contribuții la studiul acarienilor din sol*, 1963. Membru al Societății de Biologie din Paris, al Societății Internaționale pentru Nomenclatură din Londra. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Radul, Macarie M(ihailovici)

(? – 1971, Chișinău)

Militant politic. Nu se știe exact unde și când s-a născut și dacă acesta este numele său real. Era specialist în geografie și vorbea româna și rusa. În 1938 a avut inițiativa înființării Facultății de Geografie la Universitatea din Tiraspol. A fost primul ei decan. Apoi a fost director al Institutului Pedagogic din Tiraspol, încă sub guvernul român. După reocuparea Basarabiei de către URSS a fost comisar al poporului pentru învățământ în Moldova și vicepreședinte pentru învățământ al Consiliului de Miniștri al RSSM. A inițiat (1944) înființarea Universității de Stat din Moldova (cu 9 facultăți și 30 de catedre) și a Academiei de Științe a Moldovei (1946) ca bază de cercetare a Academiei de Științe a URSS în Moldova. Ambele au fost hotărâri de partid. A fost membru al Biroului CC al PCM și secretar cu propaganda al PCM (1949). A avut inițiativa creării Institutului de Economie al Moldovei (1960), fiind primul său director. Excluz din toate funcțiile pentru „naționalism românesc”

Rafail

Macarie M. Radul

Francisc Iosif Rainer

Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1961) și primul președinte al secției sale de geografie (1965).

Rafail prenume la naștere Radu

(1735, Stănțești, lângă Buzău – 15.08.1787, Hurezi)

Călugăr. Copist de manuscrise religioase, a realizat anluminuri și caracteristici ale paginii care au dat un stil anume al mănăstirii. A copiat și manuscrise laice, considerate foarte importante în epocă: *Minunile Maicii Domnului* (1753–1754), *Istoria Rusiei și a lui Petru cel Mare* (1755), *Viața lui Sf. Paisie de Ioan Colibașul* (1768), *Miscelaneu teologic, îndeosebi cu lucrări polemice* (1768), *Pateric* (1769), *Ithica ieropolitică sau filosofie de obiceiuri învățătoare...* (1771), *Istoria Troadei* (1773), *Capetele Sf. Diadoh al Foticeii* (1772), *Scara Sf. Ioan Scărarul* (1773), *Cuvintele Cuviosului Petru Damaschinul* (1779), *Oglinda bogosloviei* (1779), *Miscelaneu dogmatic polemic* (1780), *Viața Sf. Varlaam și Ioasaf* (1781), *Aravicon mitologhicon (Halima sau O mie și una de nopți*, 1783, traducerea lui).

Raicu, Șerban

(30.09.1940, Târgoviște)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi la Institutul Politehnic din București. Profesor al facultății pe care a absolvit-o. Contribuții în domeniul transporturilor feroviare. Membru în consiliul de administrație al Registrului Feroviar Român. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Rainer, Francisc Iosif

(28.12.1874, Rohozna, Basarabia – 5.08.1944, București)

Medic (anatomist). A absolvit Medicina la București. Specializare la Berlin și Palma de Mallorca. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași, apoi din București, la Belle Arte (Facultatea de Anatomie Estetică) și Institutul Superior de Educație Fizică. A întreprins studii fundamentale asupra

sistemului limfatic, asupra inimii, asupra structurii funcționale a organelor etc. Este creatorul școlii anatomo-antropologice românești. A preconizat în anatomie o concepție biologică dinamică, punând fundațiile anatomiei funcționale din România. I-a avut elevi pe medicii Ion Țurai și Berthold Răsvan. Lucrări: *Cercetări antropologice asupra osemintelor aflate în săpături*, 1917–1923; *Enquêtes anthropologiques dans trois villages roumaines des Carpathes*, 1937; *Sur le premier crâne d'homme paléolithique trouvé en Roumanie*, 1942, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1943).

Rákóczi I, Gheorghe

nume la naștere Rákóczi György
(1593–1648)

Principe al Transilvaniei (1630–1648). Tată al lui Gheorghe Rákóczi II. S-a sprijinit pe noblimea ungară antihabsburgică, pe alianța cu Matei Basarab, domnul Țării Românești, și cu Vasile Lupu, domnul Moldovei, pentru a ține piept tătarilor care veneau dinspre est. S-a aliat cu Suedia și Franța pentru a lupta contra Habsburgilor.

Rákóczi II, Gheorghe

nume la naștere Rákóczi György
(30.01.1621 – 7.06.1660, Nagyvárád)

Principe al Transilvaniei (1648–1657). Fiu al lui Gheorghe Rákóczi I, asociat la domnie cu acesta (1642–1648) înainte de a domni singur. S-a aliat cu Matei Basarab, domnul Țării Românești, și Vasile Lupu, domnul Moldovei, și împreună au aderat la coaliția suedezo-prusacă pentru a lupta cu Polonia (Războiul de 30 de Ani). A fost biruit de poloni și alungat de pe tron. A murit în bătălie încercând să-l recapete.

Ralea, Mihai

(1.05.1896, Huși – 17.03.1964, Berlin)

Sociolog, psiholog, eseist. A studiat Filosofia la București și Iași. S-a specializat la École Normale Supérieure și Sorbona în filosofie și drept. A susținut două teze de doctorat: „Ideea de revoluție în doctrinele socialiste”, 1923 și „Proudhon, concepția despre progres și atitudinea lui socială”, 1923. A făcut închisoare înainte de război pentru poziții ideologice de stânga. După război, ministru al Artelor, deputat în Marea Adunare Națională, membru în Consiliul Mondial al Păcii. A urmat lui C. Stere și G. Ibrăileanu la conducerea *Vieții românești*. Ca eseist a scris aproape despre toți scriitorii moderni din literatura română și universală: Ibsen, Keyserling, Th. Hardy, Amiel, Fromentin, Anatole France, Rilke, Paul Valéry, Gide,

Ranga

Gheorghe Rákóczi I

Gheorghe Rákóczi II

Zamfir Rally-Arbore

Mihai Ralea

Th. Mann, Balzac, Sadoveanu, Arghezi, Ibrăileanu etc. Lucrări: *Interpretări*, 1927; *Introducere în sociologie*, 1927; *Comentarii și sugestii*, 1928; *Perspective*, 1928; *Atitudini, ipoteze și precizări în știința sufletului*; *Specific și frumos în comentarii și sugestii*, 1931; *Sociologia și teoria cunoașterii*; *Formarea ideii de personalitate*; *Valori*, 1935; *Psihologie și viață*; *Explicarea omului*; *Înțelesuri* (1942); *Între două lumi* (1943); *Sociologia succesului* (în colaborare); *Cele două Franțe*, 1956; *Istoria psihologiei*, 1958 (în colaborare); *Portrete, cărți, idei. Introducere în psihologia socială*, 1966 (postum). Pentru activitatea sa culturală și pentru cea științifică a fost ales membru al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe economice, filosofice și juridice (1959–1963), și distins cu titlul de laureat al Premiului de Stat.

Rally-Arbore, Zamfir

(14.11.1848, Cernăuți, Basarabia – 2.04.1933, București)

Prozator și memorialist. A făcut studii gimnaziale la Chișinău, Nikolaev și Moscova, a frecventat cursuri la Facultatea de Medicină a Universității din Moscova și la Academia Medico-Chirurgicală din Petersburg. A aderat la cercurile narodnice studențești, a participat la mișcarea revoluționară din Rusia, fiind arestat și întemnițat de mai multe ori. A locuit un timp în Italia și Elveția, în 1878 vine în România, unde se apropie de mișcarea socialistă a lui Nicolae Zubcu-Codreanu, Constantin Dobrogeanu-Gherea și desfășoară o intensă activitate publicistică la *Românul*, *Telegraful*, *Telegraful român* și în alte publicații ale timpului. Este funcționar la Arhivele Statului, profesor de limba rusă la Școala Superioară de Război. Lucrări: *Către revoluționarii ruși* (1873, în colaborare), *Comuna din Paris* (1874), *Sătui și flămânzi* (1875), *Bașibuzucii de la Petersburg* (1877), *Temniță și exil* (1894), *În exil* (1896), *Basarabia în secolul XX* (1898), premiată de Academia Română.

Ralu Caragea

V. Caragea, Ralu

Ramadan, Constantin

(25.02.1896, Iași – 25.03.1958, Iași)

Actor. A făcut actorie de tânăr, remarcându-se în diverse trupe. A luptat în Primul Război Mondial. Actor al Teatrului Național din Iași. Profesor la Institutul de Teatru din Iași. A jucat numeroase roluri în teatru, dar și la radio (Teatru Radiofonic) și în film. Filmografie: *În sat la noi* (1951); *Mitrea Cocor* (1952); *Arendașul român* (1952); *Brigada lui Ionuț* (1952); *Răsare soarele* (1953); *Nepoții gornistului* (1953); *Directorul nostru* (1954); *Și Ilie face sport* (1955); *Afacerea Protar* (1956); *Șofer de mare viteză* (1956); *Râpa Dracului* (1957); *Bijuterii de familie* (1957); *Ciulinii Bărganului* (1958). Artist al Poporului din RPR. O stradă din Iași îi poartă numele.

Ranga, Alexandru

(10.08.1920, Cureșnița Nouă, Basarabia – 3.01.1981, Chișinău)

Violonist și compozitor. Între 1938 și 1940 a învățat să cânte la vioară la Conservatorul din Iași. Din 1940 se stabilește la Chișinău, unde își continuă studiile la Conservatorul Municipal, cu Alexandru Pavlov (vioară). Până în 1955 a condus orchestre de muzică populară în diferite localități ale Moldovei: Bălți (1940–1955), Orchestra de studio a Radioteleviziunii din Chișinău (1955–1970), cu întrerupere de doi ani (1962–1964). Din 1970 până în 1974 este dirijor al orchestrei de muzică populară a Casei de cultură din Delacău, Anenii Noi. Bun cunosător al muzicii populare, a compus muzică în stil popular, lucrări corale, vocale, pentru fanfară, cântece pentru copii. A editat în 1970 culegerile: *Frunză verde sălcioară* (pentru voce și pian); *Ciobănașe, ciobănel* (1972, pentru orchestră de instrumente populare), *Fantezie* (1958), *Meleaguri moldave* (1959), *Fantezie despre Nistru* (1961), *Rapsodie* (1961), *În codru* (1967), *La strânsul strugurilor* – piesă pentru

Rațiu

Ioan Rațiu

Ion Rațiu

Mircea Răceanu

fluier (1961), *Piesă pentru cimpoi* (1963), *Piesă pentru vioară* (1964), *Piesă pentru flaut* (1965); pentru voce cu orchestră: *Hora muncii* (1976, versuri V. Teleucă), *Pe un rămurel de soare* (1977, versuri M. Roman), *Hora roadei* (1978), *Baladă despre mamă* (1978, versuri P. Zadnipru) ș. a.; compoziții pentru cor: *Cântă, acordeon* (1954), *Cântec despre pace* (1955), *Of, dragostea mea* (1956), *Rodește, pământul meu* (1958), *Cântec despre mamă* (1971) ș. a.; creații vocale: *Doina, Amicul meu, Te aștept, te aștept* (versuri V. Rusu); *Cireș-cireș, Dragostea soldatului* (versuri N. Costenco); *Mândra mea țară* ș.a.; creații pentru fanfară: *marșul Rezervele muncii* (1966), *Marș* (1968), *Polca* (1968), *fantezia Ciobănească* (1972), *Rapsodia nr. 1*. (1973); cântece pentru copii: *Hai la muncă, Timuroviștii, Hai în luncă, Iepurașu', Bradul meu, Ninge* ș. a. Artist Emerit din Republica Moldova (1967). Membru al Uniunii Compozitorilor din Moldova (1974).

Rațiu, Ioan

(30.09.1841, Alecuș, Alba - 27.11.1900, Blaj)

Preot, profesor. Greco-catolic. Bunic al lui Ion R. A absolvit gimnaziul la Blaj, universitatea la Viena. A fost rector al Seminarului greco-catolic din Blaj și a publicat manuale: *Principiile fundamentale ale religiei creștine*, 1872; *Catehism pentru școlile populare*, 1878, în colaborare cu Basiliu Rațiu). A editat *Foaie bisericească și școlară*, Blaj, 1887–1890.

Rațiu, Ion

(6.06.1917, Turda - 17.01.2000, București)

Gazetar. Nepot al lui Ioan R., înrudit cu George Georgescu. Și-a luat licența în Drept la Cluj (1938), trimis la Londra în 1940 de Ministerul de Externe, a demisionat odată cu înființarea statului legionar și a cerut azil politic (1940) la Londra. A obținut o bursă de 3 ani la Cambridge și a obținut diploma de Master of Arts în științe economice. Angajat de grupul de companii de depunere și expediții Pall Mall, manager al Julius Rudert Limited (1951–1957). Întemeiază

propria companie, J.R. Shipping Co. Ltd., specializată în transporturi și expediții directe pentru încărcături în vrac (1957). Fondator și administrator delegat al firmei Regent Line, de transporturi maritime lunare între Europa de Nord și porturile din sudul Statelor Unite ale Americii de la Oceanul Atlantic (1963–1975). În 1965 a înființat ARCADA (Asociația Culturală a Românilor din Anglia), în 1984 (Geneva) a înființat Uniunea Românilor Liberi. A revenit în România după 1989, fiind membru fondator al noului Partid Tărănesc Creștin-Democrat, deputat în Parlamentul României, unul dintre fondatorii ziarului *Cotidianul* (din 1991) al PNTCD. Membru al organizației scriitorilor PEN Club Internațional și PEN în Exil, președinte al Federației Internaționale a Ziarștilor Liberi (1957–1984) și președintele ei de onoare (din 1984), membru al Asociației Presei Străine din Londra, unul dintre fondatorii organizației Amnesty International (1960). Lucrări: *Templeton, piesă de teatru*, Londra, 1958 (în colaborare cu Jane Cobb); *Bessarabia, a Romanian Land*, sub auspiciile ACARDA, 1968; *Contemporary Romania*, Londra, 1975; *La Roumanie d'aujourd'hui*, Paris, 1975; *Rumunia współczesna*, Londra, 1975; *Romania de astăzi*, 1977; *Cartea Memorandului*, 1979; *Moscow Challenges the World*, 1986.

Răceanu, Mircea

nume la naștere Mircea Bernat

(17.10.1935, București)

Om politic. Fiu natural al lui Bernat Andrei, evreu din Târgu Mureș, militant comunist, executat de fasciști la Râbnîța, în Transnistria, în aprilie 1944. El însuși s-a născut la închisoarea Văcărești, unde se afla mama naturală, comunistă din 1927, nume la naștere Ileana Pop, căsătorită Bernat, apoi Răceanu. A absolvit Institutul de Stat pentru Relații Internaționale la Moscova. Specializare în SUA. A lucrat în Ministerul de Externe al României (ministru Corneliiu

Rădescu

Lothar Rădăceanu

Sergiu Rădăuțanu

Nicolae Rădescu

Mănescu) pe relația cu SUA, Canada, țările Americii Centrale și statele Americii Latine. A colaborat cu partea americană în subminarea regimului totalitar din România. În ianuarie 1989 a fost arestat ca autor principal al „scrisorii celor șase”, trimisă Europei Libere și care avea să declanșeze revoluția din decembrie 1989 și a fost condamnat la moarte. Trăiește în SUA din 1990. Lucrări: *Infern '89*, 1990; *Cronologie comentată a relațiilor româno-americane*, 2005. Reabilitat sub președinția lui Emil Constantinescu, a primit Ordinul Steaua României sub președinția lui Ion Iliescu.

Rădăceanu, Eduard

(1.01.1943, Uterek, URSS)

Inginer. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Energetică la Institutul Politehnic din București. Specializare în automatică în Marea Britanie și SUA. A lucrat la Centrul de Calcul (CEPECA), conferențiar la Academia Tehnică Militară, director științific la Institutul Român de Management. Contribuții în domeniul simulării ca metodă de proiectare și reproiectare asistată de calculator a fluxurilor de producție. Președinte al Asociației Române de Simulare și Jocuri Decizionale în cadrul AGIR. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Rădăceanu, Lothar

nume la naștere **Lothar Wuertzel**

(19.05.1899, Rădăuți – 24.08.1955, Helsinki)

Om politic. Etnic german, dedicat ideologiei de stânga. Ca membru al Partidului Social Democrat a susținut unificarea acestui partid cu Partidul Comunist Român. A fost contra comunismului de tip stalinist, care, în loc să colaboreze cu social democrații ruși, i-a trimis la închisoare. A fost, de asemenea, contra gogo-cuzismului și a legionarilor. Ministru al Muncii în cabinetul 1 și 2 condus de Petru Groza. După unirea PSDR cu PCR a fost membru al Comitetului Central al PMR. Membru titular al Academiei Române (1955).

Rădăuțanu, Sergiu

(17.06.1926, Chișinău –

6.03.1998, St. Petersburg)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici, Universitatea din Chișinău. Specializare la Institutul Politehnic din Leningrad. Doctor habilitat în fizică (1966, Leningrad). Rector fondator (1964) al Institutului Politehnic din Chișinău. A susținut accesul tineretului basarabean la școlile superioare. A fost președinte al Sovietului Suprem al RSSM (1967–1971). În 1973 a fost destituit din postul de rector. Director al Centrului de materiale semiconductoare al Institutului de Fizică Aplicată al AȘM. Contribuții în domeniul fizicii și chimiei semiconductoarelor, tehnologiei și aplicării materialelor semiconductoare. Autor a peste 100 de brevete de invenție. Președinte al Uniunii Tehnico-Științifice din Chișinău, membru și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei, membru al Academiei Inginerești a Federației Ruse, membru al Academiei Internaționale de Cosmonautică, președinte al Fundației Dimitrie Gusti din Chișinău. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Rădescu, Nicolae

(30.03.1874, Călimănești –

16.05.1953, New York)

General. A absolvit Academia Militară la București, ajungând general de corp de armată. Lider al grupului partidului (naționalist de dreapta) Cruciada Românilor, separat din gruparea Garda de Fier (legionarii). A fost contra amestecului Germaniei în treburile interne ale României. Întemnițat la Târgu Jiu în 1942 pentru critici la adresa ambasadorului german Killinger. Prim-ministru al României (1944–1945), l-a avut vicepreședinte al guvernului pe Petru Groza. A încercat să oprească înglobarea României în blocul socialist. Internat

r

665

Răducanu

Ion Răducanu

Alexandru D. Rădulescu

în lagărul de la Târgu Jiu. A fugit din țară în 1945 cu ajutorul ambasadei britanice la București, cu câteva zile înainte de a fi arestat de comuniști, și s-a stabilit în SUA, unde a încercat să formeze un guvern român în exil, cu personaje politice care evadaseră din România (Mihail Fărcășanu, Grigore Gafencu și Constantin Vișoianu). Trupul său a fost adus și înhumat la Bellu, București, în anul 2000, la inițiativa premierului Mugur Isărescu.

Răducanu, Ion

(20.03.1884, București – 10.11.1964, București) Economist. A absolvit Academia Comercială la Graz, Austria. Doctoratul în Finanțe la Universitatea din Berlin, 1902. În 1911 obține, prin concurs, titlul de docent la Facultatea de Drept a Universității din București; în această calitate ține un curs despre cooperatie; în 1912 redactează proiectul de lege pentru înființarea Academiei Comerciale, instituție care începe să funcționeze în 1913; în 1915 este numit, prin concurs, profesor la Academia Comercială, Catedra de știința finanțelor și legislație. Va fi și rector al acestei instituții din 1931 până în 1940, când este înlăturat de legionari. În ianuarie 1918 întemeiază la Iași, cu Virgil Madgearu și Victor Slăvescu, revista *Independența economică*, ce va apărea până în 1947. Tot la Iași este alături de Dimitrie Gusti, Vasile Pârvan și Virgil Madgearu, unul dintre fondatorii Asociației pentru Științe și Reforme Sociale, care va deveni Institutul Social Român; între februarie–mai 1918 face parte din comisia financiară română care negociază cu germanii, la începutul la Buftea, apoi la București, preliminarile Păcii de la București; în perioada interbelică participă la diferite congrese parlamentare (Rio de Janeiro, Varșovia etc.), paneuropene (Viena, 1935), interbalcanice (Istanbul, 1931 și București, 1933), conferințe ale Biroului Internațional al Muncii (Geneva, 1929–1930), congrese ale Alianței Cooperative Internaționale

pentru Societatea Națiunilor; ministrul Muncii, Cooperăției și Asigurărilor Sociale (noiembrie 1929 – iunie 1930). În această calitate redactează legea cunoscută sub numele de Legea Răducanu, care stipulează dreptul muncitorilor de a beneficia de concedii legale plătite (aceasta cu 7 ani înainte de acordarea de concedii legale în Franța); ministru de Finanțe, 7–13 iunie 1930; ministrul Lucrărilor Publice și al Comunicațiilor, noiembrie 1930–aprilie 1931. Înlăturat din învățământ în 1948, a fost întemnițat la Sighet (1950–1955). Lucrări: *Știința financiară și legislația*, 1939; *Introducere în finanțele publice*, 1946. În 1936, la recomandarea lui Dimitrie Gusti, este numit membru corespondent al Academiei Române (1936), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Rădulescu, Alexandru D.

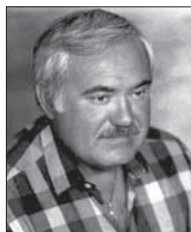
(26.08.1886, Focșani – 11.04.1979, București) Medic și scriitor. A absolvit Medicina la București. Director al Spitalului de Chirurgie infantilă din Cluj (1920–1940), a înființat primul spital de ortopedie pentru copii din România, la Cluj, în 1921. Profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Fondator al *Revistei de ortopedie și chirurgie infantilă* (1931). Contribuții în domeniul ortopediei și traumatologiei. Lucrări: *Ortopedia*, 1927; *Mica chirurgie și elemente de patologie chirurgicală*, 1934; *Fracturi și luxații*, 1950; *Artoplastia*, 1958; *Scoliozele*, 1960; *Transplantații și grefe osoase și cartilajinoase*, 1975, în colaborare. Membru al Academiei de Științe Medicale din București, al Academiei de Chirurgie din Paris, al Societății Internaționale de Chirurgie. Membru al Academiei Române (1955).

Rădulescu, Andrei

(28.11.1880, Chiojdeanca, jud. Prahova – 30.09.1959, București) Jurist și magistrat. Președinte al Înaltei Curți de Casație și Justiție. Absolvent al liceului Sf. Petru și Pavel din Ploiești, a urmat Facultățile de Drept, Litere și Filosofie la București și a obținut licența în drept la Liège. Timp de 30 de ani a fost titularul Catedrei de drept civil la Facultatea de Drept din București și la Academia de Înalte Studii Comerciale și Industriale. Întemeietor al școlii de cercetare a dreptului românesc. A publicat îndeosebi studii privitoare la vechiul drept românesc, iar în ultima perioadă a condus lucrările de tipărire, în ediții critice, a unor vechi legiuiri românești. Lucrări: *Din viața și activitatea lui Andronache Donici*, 1906 (monografie); *Privire asupra organizării judecătorești din Dobrogea veche de la anexare până azi*, 1914; *Pravilistul*

Rădulescu

Flechtenmacher, 1916 (monografie); *Studii de drept civil*, 2 volume, 1920; *Cultura juridică românească în ultimul secol*, 1923; *Viața juridică și administrativă a satelor*, 1927; *Izvoarele Codului Calimachi*, 1927; *Influența belgiană asupra Dreptului românesc*, 1931; *Originalitatea Dreptului românesc*, 1933; *Romanitatea Dreptului nostru*, 1939; *Dreptul românesc în Basarabia*, 1943. Academician și președinte al Academiei Române în perioada 1946–1948.

Dem. Rădulescu

Eugen H. Rădulescu

Rădulescu, Constantin (Costin)

(23.02.1932, București – 27.06.2002, București) Speolog și paleontolog. A absolvit Facultatea de Biologie a Universității din București. Cercetător și director la Institutul de Speologie Emil Racoviță din Cluj. Contribuții în domeniul cercetării mamiferelor fosile de pe teritoriul României. A descoperit genuri și subspecii noi din Eocen, care stabilesc un areal comun între Egipt, Anatolia și suprafața României. Lucrări: *Remarques sur quelques Equidés quaternaires de Roumanie*, 1962; *Essai sur la chronologie du Quaternaire inférieur et moyen de Roumanie*, 1970; *The mammals of the Dacian*, 1995. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Rădulescu, Dan P.

(20.01.1928, București) Geolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale la Universitatea din București. Profesor la aceeași facultate. Cercetător și director la Institutul Geologic din București. Din 1997 ambasador al României în Grecia. Cercetări asupra minelor din rocile vulcanice și saline, asupra evoluției geotectonice a teritoriului României. Lucrări: *Mineralogia topografică a României*, 1966, în colaborare; *Harta geologică a României*, 1968, în colaborare; *Harta metalogenetică a României*, 1970; *Vulcanii, astăzi și în trecutul geologic*, 1976; *Petrologie magmatică și metamorfică*, 1981. Membru al Societății Geologice a României, al Asociației Internaționale de Vulcanologie și Chimism al Interiorului Globului. Membru titular al Academiei Române (1993), vicepreședinte al ei (1994–1998).

Rădulescu, Dem.

(30.09.1931, Râmnicu Vâlcea – 17.09.2000, București)

Actor (de comedie) de teatru, film și televiziune. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Actor la Teatrul Național. Profesor la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale din București. A debutat ca amator la vârsta de 17 ani, la

un bal organizat de fanfara gării. În 1956 a câștigat premiul I pentru interpretare cu piesa *Steaguri pe turnuri*, la un concurs pentru tineri actori. A fost remarcat de Sică Alexandrescu și, practic, acesta a fost debutul său. A fost prieten cu Ion Cojar și Liviu Ciulei; cu ultimul a colaborat pentru *O scrisoare pierdută*. Roluri în film: *Telegrame* (1959), *Pe litoral mi-a rămas inima* (1961), *Un surâs în plină vară* (1963), *Politică și... delicatețe* (1963), *La vârsta dragostei* (1963), *Dragoste la zero grade* (1964), *Gaudeamus igitur* (1965), *Les Fêtes galantes* (1965), *Sept hommes et une garce* (1966), *Brigada Diverse intră în acțiune* (1970), *B.D. în alertă* (1970), *B.D. la munte și la mare* (1971), *Veronica* (1972), *O scrisoare pierdută* (1977, TV), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Expresul de Buftea* (1978), *Șantaj* (1981), *Saltimbancii* (1981), *Grăbește-te încet* (1981), *Destine romantice* (1981), *Am o idee* (1981), *Un Saltimbanc la Polul Nord* (1982), *Milionar la minut* (1982, TV), *Fram* (1983, serial TV), *Bocet vesel* (1983), *Secretul lui Bachus* (1984), *Primăvara bobocilor* (1985), *Coana Chirița* (1986), *Chirița la Iași* (1987), *Secretul armei secrete* (1988), *Omul din Buzău* (1988, TV), *Harababura* (1990), *Milogul S.R.L.* (1991, TV), *O invitație* (1993, TV), *A doua cădere a Constantinopolului* (1994), *Politică înaltă* (TV), *Atmosferă încărcată* (1996).

Rădulescu, Eugen H.

(13.10.1904, Bordoșani, Ialomița – 2.03.1993, București)

Inginer agronom. A absolvit Agronomia la Cluj. Specializare la Universitățile din Halle, München și Viena. Profesor și decan la Facultatea de Agricultură din Cluj, profesor și rector al Institutului de Agronomie din Cluj, apoi din București. Contribuții la cercetarea ciupercilor parazite și insectelor dăunătoare. A obținut, împreună cu V. Velican, soiurile de grâu Cenad 650 și Cenad 635. Lucrări: *Dușmanii inului*, 1937; *Ploșnițele grâului și combaterea lor*, 1939; *Îndrumător pentru determinarea bolilor și dăunătorilor la semințe*, 1967; *Dicționar de termeni populari tehnici și*

r

667

Rădulescu

științifici în fitopatologie, 1983. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, al Societății Naționale de Geografie din Washington. Membru titular al Academiei Române (1963), președinte al Secției de științe agricole și silvice a Academiei Române (1965–1966).

Rădulescu, Gheorghe Aurelian

(23.03.1907, Călărași – 2002, București)

Inginer chimist. A urmat studiile universitare la Strasbourg, în Franța, unde în 1929 a obținut diploma de inginer chimist și titlul de doctor în științe prin susținerea unei teze publicate la Paris, 1937. Între 1963 și 1973 a fost director științific al Institutului Petrochim, iar între 1973 și 1983 a fost cercetător științific principal și consilier științific al ICERP SA Ploiești, Departamentul uleiuri lubrifiante. A lăsat cărți și 20 de brevete de invenție: o monografie a șteiurilor românești, singura existentă, precum și date despre tehnologia uleiurilor lubrifiante, cărți de importanță majoră în formarea specialiștilor de ieri și de azi în acest domeniu: *Tehnologia uleiurilor minerale*, 1958; *Proprietățile șteiurilor românești*, 1961; *Energetica turbomotoarelor cu ardere internă*, 1964; *Uleiuri și ungerea autovehiculelor*, 1973. În 1992, ca recunoaștere a întregii sale activități, a devenit membru de onoare al Academiei Române.

Rădulescu, Gheorghe (Gogu)

(5.09.1914 – 28.05.1991, București)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice la București. A intrat în PCR din 1933, iar în 1941 a dezertat din armată și a trecut în URSS. A revenit în țară după 23 august 1944 și a fost ministru al Comerțului, membru al CC al PCR din 1960, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1963), din 1965 membru al CPEx, iar din 1969 al Prezidiului Permanent al CC al PCR. Reprezentant permanent al României în Comitetul Executiv al CAER. Șef al Înaltei Curți de Conturi. A cultivat cu obstinație cultul lui Nicolae Ceaușescu, dar și pe intelectualii care s-au aflat în prima linie a răsturnării regimului socialist: Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Andrei Pleșu, Gabriel Liiceanu, Augustin Buzura, Dan Hăulică, Nicolae Manolescu, Eugen Simion, George Ivașcu, Horia Roman Patapievici sau Zigu Ornea. Arestat la începutul lui 1991 pentru înaltă trădare (colaborare cu Moscova), a fost eliberat din motive de boală. A murit la spitalul Caritas.

Rădulescu-Motru, Constantin

(2.02.1868, Motru – 4.03.1957, București)

Gazetar și specialist în psihologie socială. A absolvit Dreptul, Literale și Filosofia la

București. Specializare la Paris și în Germania. În 1892 își adaugă numele de Motru la cel de Rădulescu. Henri Bergson a citat teza sa de doctorat în lucrarea *Introduction à la Métaphysique*. În 1897 înființează *Studii filosofice*, care a devenit *Revista de filosofie*. Profesor la Universitatea din București, a înființat primul laborator de psihologie din România (1906). În 1918 devine director al Teatrului Național din București. A înființat și condus Societatea Română de Filosofie. Conservator (maiorescian) ca ideal politic. Lucrări: *Știință și energie*, 1902; *Cultura română și politica-nismul*, 1904; *Psihologia industriei*, 1907; *Naționalismul*, 1909; *Sufletul neamului nostru*, 1910; *În zilele noastre de anarhie*, 1910; *Psihologia ciocoismului*, 1911; *Psihologia industriei*, 1911; *Din psihologia revoluționarului*, 1919; *Concepția conservatoare și progresul*, 1924; *Tărănismul, un suflet și o politică*, 1924; *Demagogia școlară*, 1927; *Ideologia statului român*, 1934; *Românismul*, 1939; *Etnicul românesc. Comunitate de origine, limbă și destin*, 1942. În 1923 este primit în Academia Română, pentru ca în 1938 să devină președintele acestei instituții, funcție exercitată până în 1941. Excluz în 1948, repus în drepturile sale de membru titular în 1990.

Rădulescu, Nicolae Al.

(22.10.1905, Budești, jud. Vrancea –

23.01.1989, București)

Geograf. A absolvit Facultatea de Geografie a Universității din București. Profesor la Facultatea de Științe a Universității din București. Fondator și redactor al revistelor *Milcovia* și *Revista Geografică Română*. Contribuții în domeniul geografiei populației și așezărilor, al seismologiei și climatologiei. Lucrări: *Clima Moldovei de Sud*, 1930; *Cutremurele de pământ din Moldova de Sud*, 1930; *Olenia seismică*, 1938; *Poziția geopolitică a României*, 1938; *Antropologia rasială și antropogeografia*, 1941; *Unitatea și funcțiunile pământului și poporului român*, 1943; *Geografia agricolă a României*, 1968. Membru corespondent al Academiei Române (1948), exclus în același an, repus în drepturi în 1990.

Rădulescu-Pogoneanu, Ion A.

(14.08.1870, Pogoanele, jud. Buzău –

14.03.1945, București)

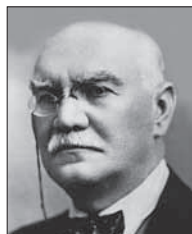
Pedagog. Tată al lui Victor R.-P. A absolvit Facultatea de Litere a Universității din București, Dreptul și Filosofia la Leipzig. Junimist. Profesor la Universitatea București, director al Seminarului Pedagogic din București. Contribuții în domeniul pedagogiei în linia lui Pestalozzi. Lucrări: *Johann Heinrich Pestalozzi, o schiță a vieții și ideilor sale*,

Răsvan

Gheorghe Rădulescu

Constantin Rădulescu-Motru

Ion A. Rădulescu-Pogoneanu

Remus Răduleț

1910; *Fenomenul educației*, 1942. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Rădulescu-Pogoneanu, Victor

(21.09.1910, București - 10.03.1962, Văcărești) Diplomat. Fiu al lui Ion A. R.-P. A absolvit Dreptul și Filosofia la Universitatea din București. Trimis în 1941 la Legația Română din Stockholm, a cerut revenirea în centrul ministerului în 1943. A fost director al Cabinetului și cifrului în Ministerul Afacerilor Străine și s-a ocupat de tratativele secrete de pace cu aliații și cu URSS. În același timp, organizase un guvern-fantomă, cunoscut sub numele de Cabinetul Negru, care avea conexiuni cu grupul Cretzianu-Gafencu-Tilea prin fratele lui Victor R.-P., Titus, aflat la Berna pentru a face un Centru de Studii Românești. Arestat în 1947 în grupul Iuliu Maniu, a murit în închisoare.

Răduleț, Remus

prenume la naștere Remus Baziliu

(3.05.1904, Brădeni, jud. Sibiu - 6.02.1984, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Universitatea din Timișoara. Specializare la Zürich, Elveția. Profesor la Politehnica din Timișoara, la Institutul de Căi Ferate din București și la Politehnica din București. Director al Institutului de Energetică al Academiei Române. Este unul dintre creatorii școlii românești de energetică și electrotehnică. Contribuții în domeniul mărimilor primitive și derivate ale câmpului electromagnetice, a elaborat prima teorie a comportării cuptoarelor de inducție fără fier, în tehnica sudurii electrice. Lucrări: *Electricitatea și magnetismul*, 2 vol., 1950–1951; *Bazele teoretice ale electrotehnicii*, 2 vol., 1953–1954; *Proiectarea hidrogenatoarelor și a motoarelor sincrone*, 1980. Membru al Asociației Generale a Inginerilor din România, al Comisiei Internaționale de Electrotehnică. Membru titular al Academiei Române (1963), vicepreședinte al ei (1966–1974) și președinte al Secției de științe tehnice (1963–1966).

Răsvan, Berthold

nume la naștere Berthold Rosenkrantz

(12.02.1903, București - 24.08.1989, Ashdod, Israel)

Medic pediatru. Tată al lui Vladimir R. A absolvit Medicina la București ca elev al lui Fr. I. Rainer și Victor Babeș. Specializare în Franța. Apropiat de mișcarea comunistă din anii 1930, aripa Lucrețiu Pătrășcanu, grație lui Athanase Joja și Ștefan Milcu. Medic la spitalul Caritas, profesor la Facultatea de Medicină din București. A organizat după război sistemul național de ocrotire a mamei și copilului și a înființat prima secție de imaturi din România (1949) la Casa Copilului nr. 1, devenită Institutul de Puericultură, unde a fost director fondator (1949–1951). S-a ocupat de organizarea primelor conferințe naționale de pediatrie și a organizat cursuri pentru surorile de pediatrie. Contribuții la diagnosticarea precoce a bolilor infecțioase congenitale la copii. A publicat primul *Manual de pediatrie* din țară după război (1949). Lucrări: *Contribuțiuni la studiul anemiei pseudoleucemice infantile*, 1929; *L'Ultravirus tuberculeux*, 1932; *Asupra valorii alimentare a seminței de soia în dietetica sugarului*, 1936; *Raportul asupra ocrotirii mamei și copilului în România*, 1944; *Curs de puericultură*, 1949; *Pneumotoraxul spontan la sugar*, 1950; *Spre o nouă orientare în pediatrie*, 1951, în colaborare; *Electroforeza în astmul infantil*, 1961. Membru fondator al Societății Române de Pediatrie (1929), membru al Societății de Pediatrie din Strasbourg (1931), membru fondator al Sindicatului Sanitar Român (1944).

Răsvan, Vladimir

(20.05.1945, București)

Inginer. Fiu al lui Berthold R. și soț al Ecaterinei Țarălungă. A absolvit Facultatea de Automatică a Politehnicii din București ca elev al lui Corneliu Penescu, Aristide Halanay și Mihai Vasile Popov. Specializări în Italia (Politehnica Torino), Israel (Weizmann Institut) și Franța (CNRS). Cercetător la

Rășcanu

Vladimir Rășvan

Ioan Rășcanu

Institutul de Energetică al Academiei, profesor și decan fondator al Facultății de Automatică la Universitatea din Craiova, profesor la Departamentul în limbi străine al Politehnicii din București. Contribuții în domeniul stabilității sistemelor dinamice neliniare, al teoriei sistemelor cu întârziere, modelării proceselor neliniare, oscilațiilor neliniare, teoriei calitative a sistemelor discrete. Invitat pentru conferințe în SUA, Rusia, Polonia, Marea Britanie, Ungaria, Portugalia, Spania, Cehoslovacia, Mexic. Lucrări: *Stabilitatea absolută a sistemelor automate cu întârziere*, 1975, Premiul Academiei Române; *Teoria stabilității*, 1987; *Sisteme dinamice multi-echilibru și funcții Liapunov naturale*, 1998. Membru al Societății Americane de Matematică, membru fondator al Societății Române de Automatică și Informatică, membru al Association des Ingénieurs Belges, membru senior al Institute of Electrical and Electronics Engineers din SUA (IEEE), membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Rășcanu, Ioan

(1.10.1878, Cahul, Basarabia – 25.02.1952, Sighet)

General de corp de armată. A fost atașat militar la Berlin (1907–1911), ofițer de legătură cu Statul Major francez în 1916, comandant de brigadă în bătălia de la Mărășești în 1917, primar al Bucureștiului (1942–1944). Liberal ca opțiune politică. Deputat și senator în mai multe legislaturi. Ministru de Război între 1918 și 1921 și apoi ministru al Basarabiei și Bucovinei în 1927. Între 1931 și 1932 a fost ministru de stat, cu sarcina de comisar superior al guvernului în Basarabia și Bucovina. Cu prilejul venirii mareșalului Joffre la București pentru sărbătorirea a 3 ani de la victoria de la Mărășești (1920), a primit de la acesta Crucea de Război a Franței pentru orașul erou. Arestat în 1947 alături de alți veterani de război decorați cu Ordinul Mihai Viteazul în Primul Război Mondial, a murit în închisoare.

Rășcanu, Vasile

(22.07.1885, Ogoești, Bârlad – 4.05.1980, Iași)
Medic, fiziolog. A absolvit Facultățile de Științe Naturale și Medicină din Iași. Doctor în Medicină (1916). Profesor la Medicina din Iași. Director al Institutului de Biologie Generală și Aplicată al Academiei Române de la Iași. Contribuții în domeniul fiziologiei. Președinte al Societății de Medici și Naturaliști din Iași. Profesor Emerit. Membru de onoare al Academiei de Științe Medicale din România. Membru titular al Academiei Române (1955). Un liceu din Iași îi poartă numele.

Rătescu, Constantin G

(28.02.1868, Focșani – 19.07.1938, Merișani)

Jurist. Familie de boieri argeșeni. Bunicul, Gherasim R., a devenit episcop al Buzăului. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Secretar general la Ministerul Justiției, consilier la Înalta Curte de Casație. A făcut parte din echipa care s-a ocupat de unificarea Codului Penal în perioada interbelică, desfășurată sub egida Consiliului Legislativ. Lucrări: *Manualul legii pentru autentificarea actelor*, 1928 (în colaborare); *Manualul Curților cu Jurați*, 1929 (în colaborare cu N. Pavelescu); *Codul de procedură penală*, 3 vol., 1929–1932 (în colaborare); *Legi speciale*, 1932 (în colaborare); *Codul penal Carol al II-lea adnotat*, 1937.

Rău, Alexandru

(14.03.1900, București – 13.12.1993, București)

Inginer (metalurg). A absolvit Politehnica la Timișoara. Specializare la Aachen. Inginer la Reșița, unde a elaborat primele oțeluri rapide produse în România. Director al Uzinelor de fier de la Hunedoara, unde a pus în funcțiune oțelăria și laminatoarele. Brevet de invenție pentru oțelurile cu molibden. Director general la Ministerul Metalurgiei și Industriei Chimice (1947), apoi la Direcția Generală a Minerurilor. A întreprins lucrările de amplasare a Combinatului Siderurgic de la Galați. Profesor la Institutul Politehnic din București. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Rău, Alexe

(23.12.1953, Larga, Republica Moldova)

Poet, publicist, director general al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (din 1992). A absolvit Facultatea de Biblioteconomie a Universității de Stat din Chișinău (1975) și Facultatea de Sociologie și Filologie a Universității Social-Politice (1983). A lucrat ca lector-conferențiar la Universitatea de Stat din Chișinău (1975–1976), bibliotecar-șef

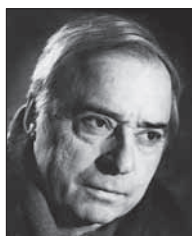
Răutu

Vasile Râșcanu

Alexe Rău

Aurel Rău

Colea Răutu

de serviciu, director adjunct al Bibliotecii Naționale (1976–1984), vicepreședinte și secretar responsabil al Societății Prietenii Cărții din Republica Moldova (1984–1990), șef al Secției bibliotecă a Ministerului Culturii al Republicii Moldova (1990–1991). Preocupări științifice în domeniile bibliologiei, filosofiei, istoriei, scrisului, cărții și tiparului, managementului cultural și biblioteconomic. A inițiat elaborarea unei discipline universitare noi – bibliosofia. În calitate de specialist în biblioteconomie, a participat la 12 forumuri științifice internaționale și este autor a peste 400 de articole științifice și studii publicate în reviste de profil din Republica Moldova, România, Franța, Rusia, Belarus, SUA, Serbia, Germania și din alte țări. Este autorul și directorul unor proiecte de importanță națională, ca sistemul integrat SIBIMOL, Biblioteca Națională Digitală a Moldovei, programul național Memoria Moldovei ș.a. Autorul ideii și coordonatorul cercetării naționale „Timpul și Spațiul lecturii în Republica Moldova”. Ca scriitor, a debutat editorial în 1993, cu placheta de versuri *Spune ceva*, urmată de volumele de versuri *Uniluconul* (1997), *Nuca lui Nevermore* (Timișoara, 1999), *Jurnal parizian* (publicistică pe teme de biblioteconomie, 2001) ș.a. Este laureat al Premiului Bibliotecii Octavian Goga din Cluj-Napoca pentru cercetări în domeniul bibliologiei (1997), al Premiului Fundației Culturale Române pentru cartea *Jurnal parizian* (2001), al Premiilor Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru poezie și pentru eseu, precum și al altor premii valoroase. E distins cu Ordinul Meritul Civic (1996), cu Medalia Mihai Eminescu (2000), cu Medalia Uniunii Europene Manager al secolului al XXI-lea, cu Diploma UNESCO și cu Medalia de Aur a Fondului de Excelență de la Geneva.

Rău, Aurel

(9.11.1930, com. Josenii Bărgăului, jud. Bistrița Năsăud)

Poet. A absolvit Filologia la Cluj. Redactor la *Almanahul literar* din Cluj, devenit *Steaua*,

apoi redactor-șef al aceleiași reviste. Scrie o poezie a sentimentelor obiectivate: *Turn cu ceas*, 1971; *Zei asediați*, 1972; *Septentrion*, 1980; *Mișcarea de revoluție*, 1985; *Ritualuri*, 1987; *Zodiac*, 1991; *În povești cu Ion Creangă*, 1994; *Gutui japonez*, 1996; *Școli*, 2000; *Piatra scrisă*, 2002; *Alcinous și zarva peștorilor*, 2003; *Terosos*, 2005. A tradus mult din poezia universală: Antonio Machado, Saint John Perse, *Poeți francezi*, 1987. Scrie articole și studii despre poezie.

Răutu, Colea

nume la naștere **Nikolai Rutkovski**

(28.11.1912, Limbenii Noi, Basarabia – 13.05.2008, București)

Actor de teatru și film. Familie polono-rusă. A fost elev la Colegiul Regele Ferdinand din Chișinău. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică din București. A fost mai întâi corist la Opera din Cluj. A debutat la Teatrul de Revistă Cărbuș condus de Constantin Tănase, unde a interpretat mai ales cuplete social-satirice și faimosul slagăr „Ți-a ieșit coșaru-n drum”, de Gherase Dendrinu, pe versuri de Puiu Maximilian. La inițiativa lui Sică Alexandrescu a jucat la Teatrul Național din București. Între 1952 și 1968 a jucat la Teatrul Giulești. A jucat pentru scurt timp și la Teatrul din Pitești. A interpretat roluri în peste 70 de filme de lungmetraj, atât românești cât și străine și în seriale de televiziune. Roluri în film: *Desfășurarea* (1954), *Moara cu Noroc* (1955), *Dincolo de brazi* (1957), *Bijuterii de familie* (1957), *Soldați fără uniformă* (1960), *Setea* (1961), *Vară romantică* (1961), *Lupeni '29* (1962), *Pisica de mare* (1963), *Lumina de iulie* (1963), *Castelanii* (1964), *Răscola* (1965), *Procesul alb* (1965), *Neamul Șoimăreștilor* (1965), *Vremea zăpezilor* (1966), *Haiducii* (1966), *Fantomile se grăbesc* (1966), *De trei ori București* (1967), *Răzburarea haiducilor* (1968), *Răpirea fecioarelor* (1968), *Vânătorul de cerbi* (1969), *Die Lederstrumpferzählungen* (1970) – serial TV (RFG), *Zestrea domniței Ralu* (1970), *Mihai Viteazul – Unirea* (1970), *Haiducii lui*

r

671

Răutu

Șaptecai (1970), *Serata* (1971), *Săptămâna nebunilor* (1971), *Pădurea pierdută* (1971), *Facerea lumii* (1971), *Lupul mărilor* (1971) – serial TV (Austria), *La Révolte des Haïdouks* (1972) – serial TV (Franța/România), *Explozia* (1973), *Apachen* (1973), *Despre o anumită fericire* (1973), *Ștefan cel Mare* (1974), *Nemuritorii* (1974), *Ulzana* (1974), *Căutătorii de aur* (1986), *Mircea* (1989), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993). Actorul a primit Premiul ACIN în 1988, pentru întreaga activitate și s-a numărat printre laureații Galei Vârsta de Aur din 2001, ai Premiilor Naționale în Domeniul Teatrului și Galei Premiilor în Cinematografie.

Răutu, Leonte

nume la naștere **Leonea Oighenstein**
(28.02.1910, Cernăuți – 1993, București)

Om politic. Frate cu Mișa Oișteanu (Oigenstein la naștere, tatăl lui Andei Oișteanu). A studiat Literele în Germania. Apropiat de partidul comunist din 1929, când a lucrat în districtul Cernăuți. A venit pentru puțină vreme în România înainte de 1940, apoi definitiv după 1944, unde a început prin a-l ajuta pe Iosif Chișinevski. Membru al CC al PMR din 1948. A condus Direcția de Propagandă și Cultură a CC a PCR, avându-i ca subordonați pe Paul Niculescu Mizil și Manea Mănescu. A fost ales în Marea Adunare Națională (reprezentând jud. Bacău) până în 1989. Viceprim-ministru (1969–1972), rector al Academiei Politice Ștefan Gheorghiu la sfârșitul carierei (1972–1982). Erou al Muncii Socialiste (1964).

Râmniceanu (Romniceanu), Grigore

(5.12.1845, București – 30.04.1915, București)

Medic. Frate cu Mihail M. R și Victor R. A absolvit Medicina la Paris. Profesor și decan al Facultății de Medicină din București. Lucrări: *Despre colera epidemică*, 1868; *Tratat elementar de anatomie descriptivă*, 1870; *Bandages et appareils de fractures*, 1899; *Leçons clinice asupra boalelor chirurgicale ale copiilor*, 1890; *Les différents formes de syphilis infantile*, 1892. Membru al Societății de Chirurgie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1890).

Râmniceanu (Romniceanu), Mihail M.

(1854, Buzău – 4.10.1915, București)

Inginer. Frate cu Grigore și Victor R. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Școala de Poduri și Șosele din București, subdirector general al Căilor Ferate Române. Colaborator al lui Anghel Saligny. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Râmniceanu, Naum

(27.11.1764, Corbi, jud. Argeș – 1838 sau 1839, Cernica)

Călugăr. Familie originară din împrejurimile Sibiului. Luat de Filaret, viitorul episcop, la Mitropolie, s-a călugărit la Hurezi. În timpul războiului austro-turc s-a refugiat în Transilvania și Banat (Sibiu, Lipova, Hodoș-Bodrog), predând limba greacă. În 1795 a revenit la Râmnicu Vâlcea, apoi la București. A fost dascăl la diverse mănăstiri (Sinaia, Mărgineni, București). A lăsat lucrări istorice în greacă și română, publicate mai ales postum: *Poemation în versuri grecești despre originea românilor*, 1808; *Hronicul de la 1768–1810; Poesiile protosinghelului Naum Râmniceanu asupra Zaverii, scrise în 1821, 1890; Adunarea hronologiei domnilor țării noastre*, 1944, postum.

Râmniceanu (Romniceanu), Victor

(12.09.1856, Buzău – 29.11.1933, București)

Jurist. Frate cu Grigore și Mihail M. R. A absolvit Dreptul la București. Specializare la Paris. Președinte al Înaltei Curți de Casație, ministru al Finanțelor. A contribuit la modernizarea justiției și formarea jurisprudenței. Membru de onoare al Academiei Române (1923).

Reabuhin, Iurie

(8.02.1939, Moscova)

Matematician. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității din Chișinău. A lucrat la Institutul de Matematică și Informatică al AȘM. Contribuții la teoria structurală și teoria radicalilor în diferite sisteme algebrice, în cadrul cărora a fost elaborată teoria radicalilor ideal ereditari în categorii și au fost rezolvate probleme privind radicalii nespeciali și supranilpotenți. Profesor invitat în Polonia, Ungaria. Lucrări: *Радикалы алгебр и структурная теория*, 1979, în colaborare; *Операторы замыкания типа C и связанные с ними конструкции алгебр без нильпотентных элементов*, 2 vol., 1987, în colaborare; *Квазирегулярные алгебры, модули, группы и многообразия*, 1997. Laureat al Premiului de Stat. Distins cu titlurile de Om Emerit în Științe și în Învățământul Public, Ordinul Gloria Muncii.

Rebengiuc, Victor

(10.02.1933, București)

Actor. A absolvit Institutul de Teatru la București în 1956, clasa prof. Aura Buzescu și Beate Fredanov. Este membru al trupei Teatrului Bulandra din București din 1957. Joacă însă și în spectacolele altor teatre, cum

Regman

Leonte Răutu

Iurie Reabuhin

Victor Rebengiuc

Liviu Reboreanu

ar fi Teatrul Național din București, Teatrul Mic, Teatrul Național din Cluj-Napoca sau Teatrul Arca. A fost rector al UNATC în perioada 1990–1996. A fost director al Teatrului Bulandra între 1996 și 1998. Performanțele sale artistice sunt legate și de importante roluri în teatrul de televiziune și în teatrul radiofonic. Roluri în: *Bălcescu* de Camil Petrescu, regia Aura Buzescu (1955); *Citadela sfărâmată* de Horia Lovinescu, regia Aura Buzescu (1955); *Nebuna din Chaillot* de J. Giraudoux, regia Liviu Ciulei (1957); *Un strugure în soare* de L. Hausburry, regia Lucian Pintilie (1961); *Cum vă place* de William Shakespeare, regia Liviu Ciulei (1961); *Copiii soarelui* de Maxim Gorki, regia Liviu Ciulei și Lucian Pintilie (1961); *Război și pace* de E. Piscator, după Lev Tolstoi, regia Dinu Negreanu (1962); *Play Strindberg* de Fr. Durrenmatt, regia Radu Penciulescu (1971); *Pygmalion* de G.B. Shaw, regia Moni Ghelerter (1974); *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, regia Liviu Ciulei (1979); *Teatrul comic* de Carlo Goldoni, regia Silviu Purcărete (1992); *Copilul îngropat* de Sam Shepard, regia Cătălina Buzoianu, premiul UNITER (1996); *Regele Lear* de William Shakespeare, regia Dragoș Galgoțiu (1999); *De Sade* de Peter Weiss, regia Silviu Purcărete (2000); *Unchiul Vanea* de A.P. Cehov, regia Iuri Kordonski, 2001; *Șase personaje în căutarea unui autor* de Luigi Pirandello, regia Liviu Ciulei, 2005; *Inimă de câine* de Mihail Bulgakov, regia Iuri Kordonski, 2005; *Molly Sweeney* de Brian Friel, regia Alexandru Dabija, 2006; *Burghetul gentilor* după J.B.P. Molière, regia Petrika Ionescu, Teatrul Național I.L. Caragiale, 2006. Roluri în film: *Mândrie* (1956), *Furtuna* (1960), *Darclée* (1961), *A fost prietenul meu* (1961), *Pădurea spânzuraților* (1964), regia Liviu Ciulei (film premiat la Cannes 1965), *Cadou* (1969, TV), *Departee de Tipperary* (1973), *Dimitrie Cantemir* (1973), *Zidul* (1974), *Capcana* (1974), *Tănase Scatiu* (1976) – regia Dan Pița, *O scrisoare pierdută* (1977, TV), *De ce trag clopotele, Mitică?* – regia Lucian Pintilie

(1981), *Înghițitorul de săbii* (1981), *Faleze de nisip* (1983), – regia Dan Pița, *Pădureanca* (1987), *Balanța* – regia Lucian Pintilie (1992), *Cel mai iubit dintre pământeni* (1993), *Raport despre starea națiunii* (2004), *Un cartuș de Kent și un pachet de cafea* (2004), *Tertium non datur* (2005), *După ea* (2006), *La urgență*, serial TV (12 episoade, 2006–2007). A fost declarat actorul anului 2004, alături de Maia Morgenstern.

Reboreanu, Liviu

(27.11.1885, Târlîșua, jud. Bistrița-Năsăud – 1.09.1944, Valea Mare, jud. Argeș)

Prozator. A absolvit Școala de Honvezi din Sopron (Ungaria) și Academia Militară Ludoviceum din Budapesta. Intrat în conflict cu autoritățile maghiare și arestat, fuge la București, unde desfășoară o bogată activitate jurnalistică. Director al Teatrului Național din București. A frecventat cenaclul Sburătorul. Prin problematica abordată, este unul dintre cei mai solizi romancieri români. Romane: *Ion*, Premiul Academiei, 1920; *Pădurea spânzuraților*, Marele Premiu al romanului acordat de Societatea Scriitorilor, 1922; *Ciuleandra*, 1927; *Crăișorul*, Premiul Național pentru proză, 1929; *Răscoala*, 1932; *Gorila*, 1938; *Amândoi*, 1940. A mai scris piese de teatru: *Plicul*, 1923; *Apostolii*, 1926, și a făcut traduceri. Postum: *Jurnal*, 2 vol., 1984. Este tradus în peste douăzeci de limbi străine. A fost președinte al Societății Scriitorilor Români (1925–1926; 1927–1932), membru al PEN Clubului (1933), al Academiei (1939).

Regman, Cornel

(28.11.1919, Daneș, jud. Mureș – 14.07.1999, București)

Critic literar. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din Cluj (1942). Și-a luat doctoratul în filologie cu teza „Agârbiceanu și demonii”, 1973. A făcut parte, alături de Ion Negoitescu, Radu Stanca, Ioaniche Olteanu, Nicolae Balotă,

r

673

Repta

Cornel Regman

Vladimir Repta

Camil Ressu

din Cercul literar de la Sibiu. A fost redactor la ESPLA, cercetător la Institutul de Lingvistică, conferențiar universitar la Institutul Pedagogic din Constanța, redactor la *Viața românească*. Lucrări: *Confluente literare*, debut, 1966; *Cărți, autori, tendințe*, 1968; *Cică niște cronicari...*, 1970; *Selecție din selecție*, 1972; *Agârbiceanu și demonii. Studii de tipologie literară*, 1973; *Nuvela și povestirea românească contemporană 1944–1974*, 1975; *Colocvial*, 1976; *Explorări în actualitate*, 1978; *Noi explorări critice*, 1982; *De la imperfect la mai puțin ca perfect*, 1987; *Nu numai despre critici*, 1990; *Ion Creangă: o biografie a operei*, 1997; *Reflexii și reflexe: aforisme vesele și triste*, 1997; *Patru decenii de proză românească*, 2000, postum; *Ultime explorări critice*, 2000, postum.

Repta, Vladimir cavalier de nume la naștere Vasile Repta

(1842, Bănila de Ceremuș, azi în Ucraina – 24.04.1926, Cernăuți)

Mitropolit. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuți. S-a specializat la Viena, München, Bonn și Zürich. Profesor la Institutul Teologic, apoi la Facultatea de Teologie din Cernăuți. Rector al Universității din Cernăuți. S-a călugărit la mănăstirea Sucevița (1885). A fost episcop de Rădăuți (1899) și mitropolit al Bucovinei (1902). A refăcut ctitoriiile voievodale de la Putna și Mirăuți. Vicepreședinte al Societății pentru Cultura și Literatura Română din Bucovina. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Ressu, Camil

(28.01.1880, Galați – 1.04.1962, București)

Pictor. Aromân din regiunea Epir la origini. În 1887 se înscrie la Școala de Belle-Arte din București, avându-l ca profesor pe G.D. Mirea; își continuă studiile la Iași cu pictorul Gheorghe Popovici. În 1902 termină studiile la Școala de Belle-Arte din Iași, obținând medalia de argint, și pleacă în același an să se perfecționeze în străinătate. Se oprește două luni la München, vizitând

muzeele din localitate, după care se duce la Paris și se înscrie la Academia Julian, în atelierul lui Jean Paul Laurens, unde are colegi pe Jean Al. Steriadi, Nicolae Dărăscu și Ion Theodorescu-Sion. În 1908 revine în țară și, preocupat de problemele sociale, colaborează cu desene satirice la publicațiile *Furnica*, *Facla* și *Adevărul*. În același an se înscrie în Partidul Social-Democrat din România. Participă pentru prima dată în 1910 la expoziția Tinerimii Artistice cu peisaje și compoziții pe teme rustice. În 1912 expune la Salonul Oficial tabloul *Înmormântare la țară*, iar în anul următor, la Tinerimea Artistică, portretul de grup *Terasa Oteteleșanu*, cu șapte figuri ale boemei literare, muzicale și plastice. În 1914 deschide prima expoziție personală la București. În 1917, împreună cu pictorii Nicolae Dărăscu, Ștefan Dimitrescu, Iosif Iser, Marius Bunescu și cu sculptorii Dimitrie Paciurea, Cornel Medrea, Ion Jalea și Oscar Han, înființează asociația Arta Română la Iași. A fost profesor și rector al Academiei de Belle-Arte din București până în anul 1941. Din 1950 a fost președinte de onoare al Uniunii Artiștilor Plastici, reluându-și și activitatea de profesor la Institutul de Arte Nicolae Grigorescu. În 1955 i se acordă titlul de Artist al Poporului și devine membru al Academiei Române.

Revenco, Mihail

(17.02.1947, Bădiceni, Republica Moldova)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Chișinău. Elev al lui Nicolae Gărbălu. Profesor la Universitatea Agrară de Stat din Moldova, Institutul Hidrotehnic, Blida, Algeria (1978–1982), la Universitatea de Stat din Moldova. Conducător de proiecte științifice, realizate cu participarea echipelor din Europa și SUA în cadrul programelor INTAS, NATO, CRDF, SCOPES. Interesele științifice sunt axate pe reacțiile de asamblare și valorificarea lor în scopuri analitice sau medico-biologice.

Ripianu

Mihail Revenco

Raluca Ripan

Andrei Ripianu

A contribuit la reformarea învățământului liceal, este autor al curriculumului și manualului de bazele analizei chimice. Laureat al Premiului de Stat pentru Știință și Tehnică, Om Emerit al Științei din Moldova.

Rezuș, Petru

(22.06.1913, Rădăuți – 7.05.1995, București)
Preot, prozator. A studiat la Cernăuți teologia, literele și filosofia. Specializări la Oxford, Cambridge, Strasbourg și Viena ca bursier al Mitropoliei Bucovinei. Venit în România după al Doilea Război Mondial, a fost profesor de dogmatică și apologetică la Academia Teologică din Caransebeș, profesor de teologie la Facultatea de Teologie din Suceava, profesor la Institutul Teologic din București. A scris cursuri de specialitate: *Dezvoltarea dogmatică*, Cernăuți, 1938; *Tradiția dogmatică și ortodoxă*, 1939; *Teologia ortodoxă contemporană*, 1989. Proză și eseuri: *Făt Frumos cu tichie de aur*, 1970; *Dochița împărțită*. *Basme și poezii populare din Țara de Sus*, 1972; *Amintiri*, 1973; *Dacă poți râde să râzi*. *Proverbe și zicători din Banat*, 1974; *Războieni*, roman, 1980; *Ion Creangă, mit și adevăr*, 1981; *Mihai Eminescu*, 1983.

Rhemaxos

(sec. II î.Hr.)

Rege dac. A domnit în Scythia Minor (Dobrogea de azi) peste o uniune de sciți și geți și percepea taxe de la colonia grecească Histria (fondată de Milet în secolul al IV-lea î.Hr. pentru a se proteja de perși și migrații).

Riegler, Emanoil

(5.11.1854, Grozești, jud. Bacău – 30.08.1929, Iași)

Medic și farmacist. A absolvit Medicina și Chimia la Viena. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași. A înființat serviciul de clinică terapeutică la spitalul Sf. Spiridon din Iași. Contribuții în domeniul biochimiei și terapiei. Lucrări: *Un nou procedeu pentru dozarea iodului și a cuprului*, 1902; *Chimia*,

fiziologia și patologia urinei umane, 1904; *Rolul diagnosticului funcțional în medicină*, 1910; *Terapeutică bolilor interne*, 1913. Membru corespondent al Academiei Române (1904).

Ripan, Raluca

(27.06.1894, Iași – 5.12.1972, Cluj-Napoca)

Chimistă. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Iași. Cadru didactic la Facultatea de Științe a Universității din Iași, apoi profesor și decan al Facultății de Medicină din Cluj, rector al Universității din Cluj. A condus Institutul de Chimie din Cluj. A utilizat, pentru prima oară în România, izotopii radioactivi pentru studiul combinațiilor complexe ale izotopilor în medii omogene. S-a ocupat de polielectroliti, de metodele analitice pentru determinarea tipurilor de ioni. Lucrări: *Sels complexe de magnésium*, 3 vol., 1921–1922; *Studiu asupra preparării și constituției acizilor periodici*, 1949; *Studiul structurii combinațiilor anorganice cu ajutorul izotopilor radioactivi*, 1961; *Sinteza, analiza și proprietățile unor oxalato-molibdati*, 1975. Membru al Societății de Chimie din București și din Paris. Membru titular al Academiei Române (1948), președinte al filialei Cluj a Academiei Române (1957–1975).

Ripianu, Andrei

(18.07.1919, Pașcani)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Școlii Politehnice din Timișoara. Profesor la Institutul Politehnic din Cluj. A înființat Laboratorul de dinamică și vibrații mecanice. Contribuții în domeniul mecanicii teoretice și aplicate și al vibrațiilor mecanice. Lucrări: *Mișcările vibratorii ale arborilor drepti și cotiți*, 1969; *Mecanica solidului rigid*, 1973; *Calculul dinamic și de rezistență al arborilor drepti și cotiți*, 1985. Membru al Academiei Albert Einstein din SUA, membru al Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik din Germania. Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Robescu

Robescu, Constantin F.

(1839, Râmnicu Sărat – 23.09.1920, București)
Inginer agronom. A absolvit Școala Națională de Ape și Păduri din Nancy. Licența în Științe Naturale la Paris. Profesor la Școala de Agricultură din Herăstrău. Cofondator al Școlii Speciale de Silvicultură din București (1883) și al *Revistei științifice* (1870). Primar al Bucureștiului (1895–1899). Deputat și senator. Membru corespondent al Societății Academice Române (1871).

Robinson, Edward G.

nume la naștere Emanuel Goldenberg

(12.12.1893, București – 26.01.1973, New York)
Actor american. Văr cu Paul Muni. A început clasele primare la București și a emigrat cu familia în SUA în 1903. După ce a absolvit Townsend Harris High School și City College of New York, a intrat la American Academy of Dramatic Arts din New York, dată la care și-a schimbat numele. A debutat în 1913 pe Broadway, ca actor de teatru, dar a făcut cariera fulminantă în filmul sonor. A avut propria sa companie cinematografică, Samuel Goldfish (supranumită Samuel Goldwin). A jucat roluri de gangsteri alături de Humphrey Bogart, James Cagney, Bette Davis, Johnny Rocco, Lionel Barrymore, Laureen Bacall (și ea plecată tot din România) în filme care au făcut epocă: *Five Star Final* (1931); *Smart Money* (1931); *Tiger Shark* (1932); *Kid Galahad* (1937); *A Slight Case of Murder* (1938); *Dr. Ehrlich's Magic Bullet* (1940); *Double Indemnity* (1944); *The Woman in the Window* (1945); *Scarlet Street* (1945); *Key Largo* (1948). Anchetat între 1950–1952 de Comisia pentru Activități Antiamericane pentru poziția lui de stănga. În 1956 a constituit, cu propria sa colecție, un muzeu de artă antică grecească. A revenit la cinematografie în 1959 și i-a avut parteneri pe Frank Sinatra, Marlon Brando, în filme regizate de Francis Coppola. Ultimul mare rol a fost în *Soylent Green*, film SF, 1973. I s-a decernat Premiul Oscar de onoare, pentru întreaga activitate, 1973.

Robot, Alexandru

nume la naștere Alter Rotmann

(15.01.1916, București – ? 08.1941)
Poet și gazetar. A absolvit liceul Spiru Haret din București. A debutat cu o plachetă de versuri apreciate de G. Călinescu. A publicat în revistele *Discobolul*, *Duminica Universului*, *Universul literar și artistic*, *Azi ș.a.* În 1935 se stabilește la Chișinău, colaborează la *Gazeta Basarabiei* cu eseuri, reportaje, cronici literare și teatrale și cu un interviu luat celebrei cântărețe de operă Maria Cebotari. Lucrări:

Edward G. Robinson

Alexandru Robot

Apocalips terestru (1932), *Sommul singurătății* (1936), *Scrieri alese* (apărute 1968).

Robu, Ioan

(6.11.1944, Târgu Secuiesc)

Arhiepiscop romano-catolic de București. Familie originară din jud. Neamț. Cursurile primare le-a absolvit în satul bunicilor săi, iar pe cele liceale la Iași, la Seminarul Teologic Romano-Catolic Sf. Iosif. A absolvit Institutul Teologic Romano-Catolic de grad universitar din Iași în 1968, iar pe 15 august, la Solemnitatea Adormirii Maicii Domnului, a fost hirotonisit preot. A activat ca vicar în parohia din Craiova, apoi ca paroh excurrent la Tulcea, Kogălniceanu și Buzău. În perioada 1973–1977 a urmat studii de specializare la Universitatea din Laterano, Academia Alfonsiană, obținând titlul de doctor în teologie. În perioada 1977–1983 a fost profesor, iar mai apoi rector al Institutului Teologic din Iași. Din noiembrie 1983 este chemat să conducă arhidiaconia de București, mai întâi ca administrator diecezan, apoi ca episcop-administrator apostolic (1984). A fost consacrat episcop de Cellae Preconsulă în decembrie 1984 la Roma. La 14 martie 1990, prin decretul papei Ioan Paul al II-lea, a fost ridicat la rangul de arhiepiscop și mitropolit. Din 2001 este membru de onoare al Academiei Române. În 2011 a primit din partea Vaticanului o fiolă cu sângele papei Ioan Paul al II-lea.

Rodan, Gideon Alfred

(1934, București –

1.01.2006, Bryn Mawr, Pennsylvania, SUA)

Biochimist. A plecat în Israel cu părinții, după ce a făcut școala primară la București. A absolvit Medicina la Universitatea Ebraică din Ierusalim. A fost cercetător în domeniul biologiei la Institutul Weizmann din Rehovot. Contribuții în domeniul studierii osteoporozei. Din 1990 director al Departamentului de biologie osoasă la Merck Research Laboratories în SUA. Lucrări: *Principles of Bone Biology*, 1996.

Roman

Ioan Robu

Theodor Rogalski

Ștefan Roll

Mihail Roller

Rogalski, Theodor

(11.04.1901, București – 2.02.1954, Zürich)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Alfonso Castaldi. Specializare la Leipzig și Paris, ca elev al lui Maurice Ravel. Profesor la Conservatorul din București, dirijor al Orchestrei Radio (1930–1951) și al Filarmonicii (1950–1954), director artistic și director al Ansamblului Perinița (1950–1952). Lucrări: muzică de teatru, trei balade pentru tenor și orchestră (*Iancu Jianu*, *Toma Alimoș*, *Mihu Copilu*), muzică simfonică (între altele *Două dansuri românești* pentru suflători, *baterie și pian la patru mâini*, *Două schițe simfonice*, *Două capricii* pentru orchestră, *Trei dansuri românești*), muzica la filmul *Viața învinge*, piese camerale instrumentale (între care *Cvartetul de coarde* din 1925) și vocale. Premiul al II-lea pentru compoziție la Festivalul Internațional George Enescu, mențiune la Concursul Internațional de la Veneția, 1933.

Roles

(sec. I î.Hr.)

Rege al dacilor din Scythia Minor (azi Dobrogea). A fost aliatul romanilor în luptele cu tracii de la sudul Dunării și l-a sprijinit pe generalul Marcus Licinius Crassus.

Roll, Ștefan

nume la naștere **Gheorghe Dinu**

(5.06.1903, Florina, Grecia –

14.05.1974, București)

Poet. Familie aromânească. În particular ținea o lăptărie, unde veneau poeții avangardiști și în jurul căreia s-a și format grupul. Se numea Lăptăria lui Enache. A fost unul dintre promotorii avangardismului românesc: *Exerciții în aer liber*, 1929; *Moartea vie a Eleonorei*, 1930; *Manifestație*, 1945; *Ospățul de aur*, 1968. Teatrul Național din București a reconstituit atmosfera și a numit Lăptăria lui Enache cafenea teatrului, unde se organizează evenimente culturale.

Roller, Mihail

(6.05.1908, Buhuși – 21.06.1958, București)

Istoric. Evreu ca etnie. A studiat la Moscova și a fost conferențiar la Universitatea din Moscova. Profesor la Academia Militară din București. A deținut un număr de funcții în structurile Partidului Comunist Român: director adjunct al Institutului de Istorie a Partidului, șeful Secției de știință a Comitetului Central (CC) al PCR/PMR. Dar istoriografia a fost domeniul pe care l-a influențat în mod sensibil prin activitatea sa ideologică și este istoricul român care a publicat cele mai multe documente. Lucrări: *1848 în Principate*; *Anul revoluționar 1848*; *Anul revoluționar 1848 în Moldova*; *Ana Ipătescu*; *Cugetători și luptători ruși din secolul al XIX-lea*; *Despre pedagogia în URSS*; *Eroicul și sângerosul 1907*; *Evenimentele premergătoare anului 1877*; *Figuri din Revoluția Franceză, 1789–1794*; *L'héroïsme du peuple roumain dans sa lutte pour indépendance 1877–1878*; *Istoria RPR*; *Nicolai Zuber Petrovici*, *Documente din mișcarea muncitorească* (3 vol.); *Documente privind istoria României*; *Războiul pentru independență* (9 vol.); *Starea economică și social-politică în ajunul anului 1877*; *Transilvania*; *Țara Românească*; *Studii și note științifice privind istoria României*. În 1948 a devenit academician, odată cu transformarea Academiei Române în Academia Republicii Populare Române. S-a sinucis.

Roman, Alexandru

(26.11.1826, Aușeu, jud. Bihor –

15/27.09.1897, Sebeș)

Îndrumător cultural, publicist. Studiile primare și secundare le-a terminat la Beiuș și Oradea. A urmat studiile universitare la Viena, unde a studiat filosofia, matematica și teologia. A fost profesor la gimnaziul românesc Samuil Vulcan din Beiuș. Aici a fost primul profesor care a ținut prelegeri în limba română. Din 1851 a devenit profesor titular de limba română la Academia de Drept din Oradea, iar din 1862 până în

r

677

Roman

1867, profesor de limba română la Universitatea din Budapesta. A fost fondatorul Catedrei de limba și literatura română de la universitatea maghiară. S-a numărat printre organizatorii Societății de Lectură a Junimei Române Studioase (1851) și ai Societății Petru Maior (1862). A fost redactor al gazetelor *Concordia* (înființată la Budapesta în 1861, în colaborare cu Sigismund Papp, a existat până în 1866) și la *Federațiunea* (1868–1876), înființată tot de el la Budapesta. În paginile acestor reviste a publicat „Pronunciamentul de la Blaj” din 1868, articol pentru care a fost condamnat la un an de închisoare. Între 1865 și 1888 a fost deputat în Dietă (Parlamentul maghiar), unde a apărat drepturile românilor din Transilvania. Membru fondator al Academiei Române.

Roman, Mircea

(24.06.1958, Târgu Lăpuș)

Sculptor. A absolvit Institutul de Artă Plastică la Cluj. Specializare la Londra. Sculptează în lemn și pictează statuile. Apartine curentului modern anti-Brâncuși, inspirat de arta antică (Africa, Egiptul vechi). Trăiește la Londra, dar are un atelier și la București. Expoziții în Japonia, Olanda, Veneția, Londra, Elveția, Germania, SUA. Lucrări: *Omul barcă*, *Omul în Alb*. Premiul Atelier 35, București, 1988. Participarea la Trienala de sculptură de la Osaka i-a adus Marele Premiu, 1992. Premiul Delfina Studios, 1993–1994, Londra. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Ofițer.

Roman I Mușat

V. Mușat, Roman I

Roman, Petre

(22.07.1946, București)

Om politic. Fiu al lui Valter R. A absolvit Facultatea de Energetică a Institutului Politehnic din București. Specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Energetică, specialitatea hidroenergetică, a Universității Politehnice din București. Prim-ministru al României (1989–1991), deputat (1992–1996), președinte al Senatului României (1996–1999), ministru de Externe (1999–2000). Fondator al Partidului Democrat, înălțurat de Traian Băsescu în 2003, a întemeiat în același an Partidul Forța Democrată. Lucrări: *Introducere în fizica poluării fluidelor*, 1981; *Hidrologie și protecția calității apelor*, 1987; *Preserving the Civil Liberties and Fighting Terrorism Efficiently: is it Possible?*, 2004; *On the Strategic Importance of EURASIA*, 2006; *Șchița strategiei pentru înfăptuirea economiei de*

pieță în România – un plan de acțiune «avant la lettre», 2007; *Extinderea UE din ianuarie 2007: implicații asupra Occidentului*, 2007. Distins cu Diploma UNESCO pentru mediul înconjurător și cinci decorații de stat (Franța, Columbia, Ecuador, Uruguay, Argentina, Portugalia și Regatul Danemarcei).

Roman, Valter (Walter)

nume la naștere Ernő Neulander

(7.10.1913, Oradea – 16.04.1992, București)

Om politic. Evreu ca etnie, căsătorit cu o spaniolă. Tată al lui Petre R. A studiat la Universitatea Tehnică din Brno. A intrat de tânăr în activitatea comunistă ilegală (în 1931), refugiat la Moscova și de acolo plecat pe frontul războiului civil din Spania în batalionul Ana Pauker. Decorat la întoarcere cu Steaua Roșie a URSS (1945), a lucrat la emisiunile pentru România ale Radio Moscova. S-a întors în România în 1944 și în 1946 a fost șeful Marelui Stat Major al armatei române. A organizat Securitatea. Căzut în dizgrație în perioada Ceaușescu, ajunge director al Editurii Politice. Lucrări: *Despre teoria războiului*, 1948; *Probleme militare contemporane*, 1949; *Despre fizica modernă și perspectivele utilizării energiei atomice*, 1954; *Știința și socialismul*, 1958; *Revoluția industrială în dezvoltarea societății*, 1965; *Eseuri despre revoluția științifică și tehnică*, 1970; *File din trecut*, evocări, 1971.

Roman, Viorel

(20.03.1943, Lovrin, jud. Timiș)

Economist. A absolvit Institutul de Studii Economice din București. A lucrat ca economist la mai multe instituții din Timișoara și cadru didactic la Universitatea din Timișoara. Plecat în Germania Federală în 1972, s-a specializat la Universitatea din Frankfurt am Main și și-a susținut doctoratul la Universitatea din Bremen, unde a devenit consilier academic pe viață. A organizat Biblioteca Universității și i-a adăugat o bogată colecție de românistică. Corresponsent pentru Vocea Americii, Washington. Expert al Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Profesor asociat la ASE București, la Universitatea din Timișoara și din Baia Mare. Lucrări: *Rumänien im Spannungsfeld der Großmächte / România în sfera de interese a marilor puteri*, 1974–1991, 3 vol., 1987–1991; *Politica economică românească. Strategia unei politici de dezvoltare*, 1988; *Revoluția din decembrie 1989*, 1990; *România spre Piața Comună*, 1992; *Imperiul, evreii și românii*, 1994; *România în Europa*, 1995; *Transilvania. Românii la încrucișarea intereselor imperiale*, 1998; *Imperium & Limes*, 1999; *Capitalism ortodox*, 1999; *Tranziția. De*

Romanescu

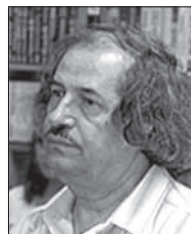
Petre Roman

Valter Roman

Viorel Roman

Vasile Romanciuc

la revoluția din România – 1989 la războiul din Iugoslavia – 1999, 2000; *Bucovina și Basarabia*, 2002. Membru al Academiei Româno-Americane (ARA).

Roman, Visarion

(5.07.1833, Dârlos, jud. Sibiu – 29.04/11.05.1885, Sibiu)

Publicist și om politic. A absolvit Seminarul Romano-Catolic și Seminarul Pedagogic Teologic Ortodox din Sibiu. A fondat prima revistă română de pedagogie, *Amicul școlii sau Foaia pentru învățământ și educație la români* (1860), a editat pentru sate calendarul *Amicul poporului* (1861–1882), prima publicație cu alfabet latin din Transilvania, a scos, împreună cu I. Al. Lapedatu, *Albina Carpaților* (1877). A organizat Conferința de la Miercurea (1869), contra dualismului austro-ungar proclamat în 1867. A organizat prima instituție de credit pentru românii din Transilvania, Societatea de Păstrare și Împrumut (un CEC avant la lettre!), și Banca Albina, fiind primul ei director (1871–1884). Membru corespondent al Societății Academice Române (1877).

Romanciuc, Vasile

(17.12.1947, Bădragii Noi, Republica Moldova)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. A fost redactor la Radio Moldova, redactor-șef adjunct la săptămânalul *Literatura și arta*, redactor la editurile *Literatura artistică*, *Museum*, *Prut Internațional*. Lucrări: versuri – *Genealogie* (1974), *Citirea proverbelor* (1974), *Din tată în fiu* (1984), *Ce am pe suflet* (1988), *Note de provincial* (1991), *Un timp fără nume* (1996), *Îndoiala de sine* (1997), *Marele pustiu invizibil* (Timișoara, 2001), *Recitirea proverbelor* (2007), *Olimpul de plastic* (2007); cărți pentru copii – *Dacă ai un prieten* (1983), *Mama coase-o floarea* (1987), *Pământul părinților; pământul copiilor* (1989), *Doi iezi* (1990), *Toate întâmplările se prefac în cuvinte* (2000), *Copilul cu aripi de carte* (2006), *O furnică în*

bibliotecă (2007), *De ce plânge clovnul* (2009). Laureat al Premiului Național al Republicii Moldova (2000), Marele Premiu pentru poezie Nichita Stănescu (2001), Diploma de Onoare Andersen (2003).

Romanescu, Aristizza

(24.12.1854, Craiova – 4.06.1918, Iași)

Actriță. Profesoară de declamație la Conservatorul de Artă Dramatică din București. Fiică a actorilor Constantin Demetriad și Paulina Stavrescu, a debutat la vârsta de 18 ani, în 1872, la Craiova, în trupa cunoscutului cupletist I.D. Ionescu. Era verișoară cu mezzosoprana de coloratură Elena Teodorini. A jucat și pe scena Teatrului Național din Iași, unde a fost remarcată de Ion Ghica, acela care i-a încredințat rolul principal din tragedia *Roma învinsă* de A. Parodi, tradusă în versuri de I.L. Caragiale. Din 1877 a fost angajată la București de Societatea Dramatică. A studiat ca bursieră la Paris, împreună cu actorul Grigore Manolescu, partenerul ei. Revenită în România, a jucat pe scena Teatrului Național din București și a celui din Iași, în piesele *Ovidiu* de Vasile Alecsandri, *O scrisoare pierdută*, *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale, în *Romeo și Julieta*, *Othello* și *Macbeth* de W. Shakespeare, *Tartuffe* de Molière. Jocul ei s-a caracterizat printr-o plastică desăvârșită a mișcării, armonizată cu o voce cristalină și o dicție impecabilă. Mimica sugestivă exterioriza puternic emoțiile pe care sensibilitatea ei le trăia. A fost profesoara unor mari actrițe: Maria Ventura, Lucia Sturdza-Bulandra, Maria Filotti, Sonia Cluceru. A apărut în primul film românesc, *Independența României*, realizat între 1911 și 1912.

Romanescu, Eleonora

(26.04.1926, Leușeni, Basarabia – 1980, Chișinău)

Pictoriță. A absolvit Școala de Arte Plastice din Chișinău. Specializare în restaurare pictură la Atelierele Centrale de Stat Iurie

r

679

Romano

Grabari din Moscova. Restaurator la Muzeul de Artă din Chișinău. A avut expoziții personale și de grup în Moldova, Ucraina, Georgia, Rusia, România, Canada, Mongolia, Siria. Lucrări: ciclul *Meleag natal* (peisaje). Distinsă cu titlul de Artist Emerit al Republicii Moldova, Premiul de Stat și titlul de Artist al Poporului din Republica Moldova. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Romano, Dionisie

prenume la naștere **Dimitrie**

(29.07.1806, Sibiu – 18.01.1873, Buzău)

Cărturar și episcop. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București. Director al Seminarului Mitropoliei București. S-a călugărit în 1823 și a fost stareț al mănăstirii Neamț. A participat la revoluția de la 1848 în Țara Românească. A fost închis la București, apoi exilat în Transilvania. Lucrări: *Abetdar religios*, 1835; *Prescurtare de geografie veche*, 1850; *Imnuri în proză pentru copiii care încep a citi*, 1858; *Principii de retorica și elocința României*, 2 vol., 1859. Membru fondator al Societății Academice Române (1867), căreia i-a donat biblioteca logofătului Constantin Cornescu Olteneanu, de peste 7 000 de volume, baza viitoarei Biblioteci a Academiei Române.

Romanovski, Anton

(~ 1900, Rusia – ~ 1969, București)

Maestru de balet. Rus ca etnie. A absolvit Școala Imperială de Balet la Moscova și a dansat alături de Anna Pavlova și Văclav Nijinski în compania Baletelor Ruse, trupa lui Diaghilev de la Bolșoi Teatr. Când această companie a plecat în SUA, după revoluția din octombrie 1917, a primit oferta lui George Georgescu de a veni la București (în 1924). Practic el este părintele baletului românesc, deoarece a pregătit balerini, maestri de balet și coregrafi. Vera Carally, absolventă a aceleiași școli de balet din Moscova, venită și ea la București, a preluat în 1929 compania înființată în 1924 pe lângă Opera Română. A montat *Lacul lebedelor* de Ceaikovski în 1932 numai cu balerini români. A contribuit la înființarea Liceului de Coregrafie din București (1948). A făcut coregrafi și pentru Teatrul de Operă din Belgrad, a selecționat talentele care au studiat la Moscova (Magdalena Popa, Gellu Barbu) și a format pleiada de aur a baletului românesc.

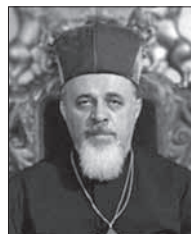
Roques, Mario

(1.07.1875, Callao, Peru – 1961, Paris)

Filolog. A absolvit Literale la Sorbona și École Pratique des Hautes Études și École des Langues Orientales Vivantes. Profesor la École Normale Supérieure din Paris.

Aristizza Romanescu

David Moses Rosen

A condus Institutul de Filologie Română din cadrul Facultății de Litere din Paris. Director al revistei *România* din Paris. Contribuții la cunoașterea limbii și literaturii române în spațiul romanității. Lucrări: *L'Evangélaire roumain de Coresi*, 1907; *L'Original de la Pălia de la Orăștie*, 1913, *L'Unité roumaine. Avec une carte ethnographique*, 1919. Membru al Institutului Franței. Membru corespondent al Academiei Române (1914).

Rosen, David Moses

(23.07.1912, Moinești, jud. Bacău – 6.05.1994, București)

Șef-rabin al cultului mozaic din România (1948–1994) și președinte al Federației Comunităților Evreiești din România (1964–1994). În 1931 a devenit student la Facultatea de Drept din București. În același an pleacă la studii la Institutul de Studii Rabinice din Viena (Austria), dar nu-și poate termina studiile acolo din lipsă de fonduri și revine la București. În 1935 termină studiile universitare la București, obținând diploma de jurist. Își satisface apoi timp de doi ani stagiul militar obligatoriu la Fălticeni. În 1937 revine la Institutul de Studii Rabinice din Viena, dar pleacă din Austria un an mai târziu, în mai 1938, după anexarea ei de către Germania fascistă. A studiat în paralel ca discipol al rabinului Alter Dorf și a obținut titlul de doctor în iudaism. În 1938 a obținut diploma de rabin de la unii dintre cei mai mari învățați ai timpului. În 1940 este ales rabin în orașul Suceava, dar, în același an, ca urmare a venirii legionarilor la putere, este arestat și deportat într-un lagăr la Caracal, fiind acuzat că ar fi comunist. Este eliberat din lagăr după câteva luni și numit rabin cu normă parțială la București și profesor de Talmud la o școală iudaică. Până la sfârșitul anului 1946 este ales succesiv în trei poziții-cheie din viața religioasă a evreilor din București: președinte al secției cultului, membru al Sfatului Rabinic și rabinul Sinagogii Mari.

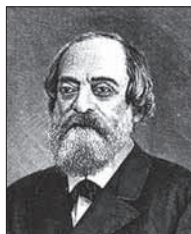
Rosetti

În 1948 a fost ales șef-rabin al Comunității Evreilor din România (l-a avut contracandidat pe David Șafran). În 1957 a devenit deputat în Marea Adunare Națională (Parlamentul socialist al României), reprezentând municipiul București, cu o mare populație de etnie evreiască. Din 1964 a cumulat și funcția de președinte al Federației Comunităților Evreiești din RSR, deținând-o până la moarte. A fost fondatorul *Revistei Culturii Mozaic* (1956). A fondat Muzeul de Istorie a Obștii Evreiești din România (1979) și a inaugurat acolo un ciclu de conferințe săptămânale. Circa 400 000 de evrei au putut să emigreze în Israel datorită susținutei sale activități de convingere a autorităților statului român. Lucrări: *În lumina Torei* (1971); *The paper bridge-Essays on Judaism* (Washington, 1973); *Izvoare și mărturii referitoare la evreii din România* (1988); *Itim la-Torah* (Ierusalim, 1988); *Eseuri biblice* (1992); *Evreii din România între anii 1940-1944* (în colaborare, 1993); *Veha-sneh enyenu ukal: zikhronot mi-tekufof ha-ma'avak le-hatsalat Yehudei Romanyah / me-et David Moshe Rozen* (Ierusalim, 1993). Membru de onoare al Academiei Române (1992). În prezent, o piață publică din Ierusalim a primit numele său și al soției sale Amalia.

Rosenthal, Constantin Daniel
nume la naștere Daniel Rosenthal
(1820, Pesta, Imperiul Austriac – 22.07.1851, Pesta, Imperiul Austriac)

Pictor. Evreu ca etnie, cetățenie austriacă și română. A trecut la creștinism în 1847 și și-a luat prenumele Constantin. A absolvit Academia de Belle Arte la Viena și a studiat, în paralel, arheologia. A ajuns la București grație pictorului Ioan D. Negulici, în 1842, ca trimis al masoneriei, pentru a sprijini mișcarea de trezire națională care a generat revoluțiile de la 1848. Astfel, a fost membru al societății secrete Frăția, a făcut parte din cercul lui C.A. Rosetti și au plecat împreună în emigrație după înfrângerea revoluției de la 1848, spre a reveni mai apoi la Pesta. Lucrări: *România rupându-și lanțurile pe Câmpia Libertății*; *Portretul Mariei Rosetti, Anica Maniu cu copilul*; *Portretul lui Nicolae Glescu*; *Portretul lui Teodor Arion*; *România revoluționară*; *Portretul lui Nicolae Bălcescu*.

Rosetti, Alexandru
(20.10.1895, București – 27.02.1990, București)
Filolog. Originea familiei este boierul moldovean Ruset. A absolvit Literale și Filosofia la București. Specializare la Paris. Profesor și rector al Universității din București, Doctor Honoris Causa al universităților din

Alexandru Rosetti

C.A. Rosetti

Montpellier și Aix-en-Provence. A publicat lucrări de specialitate, unele de largă cuprindere: *Colindele religioase la români*, 1920; *Étude sur le rhotacisme en roumain (Studiu asupra rotacismului în română)*, 1924; *Recherches sur la phonétique du roumain du XV-e siècle (Cercetări asupra foneticii limbii române a veacului al XV-lea)*, 1927; *Istoria limbii române*, 6 vol., Premiul de Stat, 1938–1966 (vol. 1–5), 1975 (vol. 6); *Limba descânteelor românești*, 1975. Membru al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe filologice, literatură și arte (1968–1974) și membru corespondent al Academiei iugoslave și suedeze.

Rosetti C(onstantin) A.
(2.06.1816, București – 8.04.1885, București)

Om politic, publicist, poet. A urmat Colegiul Sf. Sava, unde i-au fost profesori Eftimie Murgu și C. Aristia. A contribuit la înființarea societății secrete Frăția, alături de N. Bălcescu. A deschis o tipografie împreună cu E. Winterhalder. Între 1844 și 1845 a urmărit la Paris cursurile lui Jules Michelet și Adam Mickiewicz și a înființat Societatea Studenților Români. Unul dintre fruntașii revoluției de la 1848. Unionist, a conspirat apoi pentru înlăturarea lui Alexandru Ioan Cuza. A scos ziarul *Românul*. A fost primar al capitalei, președinte al Camerei, de mai multe ori ministru, director al Teatrului Național. A scris lirică sentimentală și patriotică: *Femeia cea nobilă sau Pierderea iluziunii mele*, *Demisiunea la amor*, a tradus din Byron, Lamartine, Hugo, Béranger. A lăsat *Jurnalul meu* (tipărit integral în 1974), scriere remarcabilă despre epoca sa. Membru fondator al Societății Academice Române (1867).

Rosetti, Dimitrie
(17.04.1850, București – 12.10.1934, București)
Gazetar. A studiat, fără să termine, la École des Sciences Politiques et Administratives din Paris. Soția lui Titu Maiorescu, Ana, era sora lui. Era cumnat și cu Iacob Negruzzi. A fost avocat al statului la Ministerul

r

681

Rosetti

Maria Rosetti

Radu R. Rosetti

Theodor G. Rosetti

Cultelor și Instrucțiunii Publice. Lucrări: a scris reviste satirice: *Vicleimul*, 1881; *Nazat!*, 1886; *Zețelemele*, 1889; un dicționar: *Dicționarul contemporanilor din România*, 1898, eseuri: *Danțuri vechi, danțuri noi; Între Capșa și palat... Impresiile unui trecător*, 1904, ca și diverse „caractere”: *Trotuarul Bucureștilui*, 1896.

Rosetti, Maria *nume la naștere Mary Grant, franțuzoaică după mamă, englezoaică după tată* (1820, Guernsey, Anglia – 13.02.1893, București) Publicistă. Soție a lui C. A. Rosetti. Pașoptistă. A rămas cu soțul ei în exil la Paris. Jules Michelet a lăsat un portret elogios al ei. Este considerată prima femeie gazetar din România. Ea este modelul picturii lui Daniel Rosenthal *România revoluționară*. Lucrări: *Scrieri din 1864 și 1865*, 1893, ediție îngrijită de fiul ei, Vintilă Rosetti.

Rosetti, Radu R. (20.03.1877, Căiuți, jud. Bacău – 2.06.1949, Văcărești)

Istoric și general. După terminarea cursului primar la școala din comuna natală își continuă studiile la Liceul Național din Iași, urmează cursul pregătitor pentru Școala de Poduri și Șosele, în 1899 este absolvent al Școlii Militare de Artilerie și Geniu, iar în 1906 al Școlii Superioare de Război. A avut o merituoasă activitate ca șef al Biroului Operații din cadrul Marelui Cartier General, ca ofițer de Stat Major și apoi comandant al Regimentului 47/72 Infanterie; este rănit în lupta de la Răzoare (6 august 1917), pentru faptele sale eroice fiind decorat prin decret regal cu cea mai înaltă distincție militară, Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a. După război este numit atașat militar la Londra, apoi comandant de brigadă și, ulterior, director al cursurilor de pregătire pentru ofițerii superiori. În 1924 este înaintat la grad de general. Reputat practician și teoretician, autor al unor studii de istorie și teorie militară de incontestabilă importanță, președinte

al consiliului de conducere al Muzeului Militar Național, muzeu pentru înființarea căruia militase încă din 1914. Între 1931 și 1940 conduce Biblioteca Academiei. Considerat cel mai important cercetător al istoriei militare a poporului român, a fost în 1941 ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor, motiv pentru care, ulterior, a fost arestat din ordinul Tribunalului Poporului. A murit în închisoare. Membru titular al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Rosetti, Theodor G. (5.05.1837, Iași sau Solești – 17.07.1923, București)

Publicist și om politic. A început liceul la Lvov și l-a terminat la Viena, a studiat economia politică și finanțele la Viena și Paris. Prefect de Vaslui, agent diplomatic al României la Berlin, ministru al Lucrărilor Publice, președinte al Curții de Casație, prim-ministru al României în perioada 1888–1889, guvernator al Băncii Naționale, ministru de Finanțe, membru al Curții Permanente de Arbitraj de la Haga. Lucrări: *Despre direcțiunea progresului nostru*, 1874; *Mișcarea socială la noi*, 1885. Membru de onoare al Academiei Române (1891).

Roșca, Alexandru (23.08.1906, Călata, comitatul Cluj – 17.02.1996, Cluj)

Psiholog. Profesor la Facultatea de Filosofie din Cluj. A absolvit Filosofia la Universitatea din Cluj. Unul dintre părinții școlii clujene de psihologie. Director al Institutului de Psihologie din București. Lucrări: *Selecția valorilor*, 1943; *Studii de psihologie pedagogică*, 1958; *Determinismul psihologic*, 1971; *Psihologie generală*, 1976; *Sinteze de psihologie generală*, 4 vol., 1980–1987. Membru în Comitetul Executiv al Asociației Internaționale de Psihologie Aplicată, membru al Societății Franceze de Psihologie. Membru titular al Academiei Române (1991).

Rotariu

Alexandru Roșca

D. D. Roșca

Costa Roșu

Roșca, Alexandru

(27.04.1934, Măndrești, Telenești, Basarabia)

Filosof. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie la Universitatea de Stat din Chișinău. Director al Institutului de Filosofie, Sociologie și Drept al AȘM (1991–2001). A edificat cadrul teoretic și metodologic de examinare a orașului și satului ca elemente ale unui sistem integrat, a elaborat concepția proceselor integrative în sistemul oraș-sat și a evidențiat rolul acestor procese în crearea condițiilor dezvoltării umane. Lucrări: *Dezvoltarea liberă a fiecăruia* (1980); *Интеграционные процессы на селе и всестороннее развитие личности* (1984); *Progrumul alimentar – manifestare a grijii partidului față de om* (1985); *Интеграционные процессы в системе „город-село” как основа формирования всесторонне развитой личности* (1988); *Объективное и субъективное в повышении социальной активности личности* (1991); *Probleme privind protejarea diversității etnoculturale și asigurarea unității poporului Republicii Moldova* (1999); *Factorul etnic în contextul vieții economico-sociale și politice din Republica Moldova. Statul de drept și problemele minorităților naționale* (2002). Este membru titular al Academiei Central-Europene de Științe și Arte (Timișoara), membru asociat al Institutului Francez de Relații Internaționale (Paris), membru al Academiei Balcanice de Știință, Cultură Liberă și Dezvoltare Durabilă Denis Jersov (Sofia). Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Roșca D(umitru) D.

(29.01.1895, Săliște, comitatul Sibiu – 25.08.1980, Cluj-Napoca)

Filosof. A studiat Filosofia la București, Viena și Paris, unde a tradus Hegel din germană în franceză. Profesor la Facultatea de Filosofie a Universității din Cluj. Hegelian ca opțiune filosofică. Lucrări: *Istoria filosofiei* (1964); *Prelegeri de estetică* (1966); *Știința logicii* (1966); *Studii filosofice* (1967); *Însemnări despre Hegel* (1967); *Influența lui Hegel asupra*

lui Taine (1968); *Existența tragică: încercare de sinteză filosofică* (1968); *Prelegeri de filosofie a istoriei* (1969); *Studii și eseuri filosofice* (1970); *Oameni și climate* (1971). Membru titular al Academiei Române (1974).

Roșca, Iurie

(31.10.1961, Telenești, Republica Moldova)

Om politic. Rus după mamă. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău. A lucrat la televiziunea națională (Teleradio Moldova). Președinte al Frontului Popular din Moldova. Deputat din partea Partidului Popular Creștin-Democrat (PPCD) în Parlamentul Republicii Moldova. În 2005 a insistat ca fracțiunea parlamentară a partidului să voteze pentru alegerea lui Vladimir Voronin ca președinte al țării.

Roșu, Costa

(30.03.1947, Begheiți, Toracul Mare, Banatul Sărbesc)

Istoric literar. A absolvit Institutul Iugoslav de Ziaristică din Belgrad. A fost ziarist la diverse publicații românești din Iugoslavia. A publicat *Bibliografia Editurii Libertatea 1945–1995*, 1995; *Bibliografia săptămânalului „Libertatea” 1945–1995*, 1995–1997; *Dicționarul de literatură română din Iugoslavia*, 1989; *Epigramiști români din Voivodina*, 1994; *Lexiconul jurnalisticii românești din Iugoslavia*, 1989; *Românii din Banatul Sărbesc*, 1989; *Personalități românești din Voivodina (1734–2004)*, premiul Editurii Libertatea pentru Cartea Anului 2004. Director al Fundației de Etnografie și Folclor Tradiția, care cuprinde și Muzeul Satului Românesc din Voivodina, șef de secție la Trustul Libertatea din Pancevo.

Rotariu Planjanin, Aurora

nume la naștere **Aurora Rotariu**

(7.10.1950, Coștei, Banatul Sărbesc)

Economistă. Fiică a lui Ion R. Cordan și soție a lui Nicolae P. A absolvit Liceul

r

683

Rotaru

Sofia Rotaru

Stephan Ludwig Roth

Economic din Vârșet, apoi Facultatea de Științe Economice la Novi Sad. S-a specializat la Budapesta și la Belgrad. Scrie versuri și proză scurtă la *Bucuria copiilor*, *Lumina*, *Libertatea* (toate editate de Trustul Libertatea din Pancevo), *Literatura și arta* din Chișinău și *Viața Basarabiei* editată de Institutul Cultural Român, *Zlatna greda* din Novi Sad, *Mladost* din Belgrad, *Dolgozok* (revistă în limba maghiară) și *Dnevnik*, în albaneză, ambele din Novi Sad. Este și solistă de muzică populară românească. Deși n-a publicat volume proprii, a obținut mai multe premii pentru poezie: premiul II al Asociației din Voivodina pentru ONU (1980), premiu la Festivalul Muncitoresc de la Kosovska Mitrovića (1983), premiul I la Întâlnirile Iugoslave Abrašević de la Valjevo (1988).

Rotaru, Sofia

(7.08.1947, Marșinți, rn. Noua Sulitã, reg. Cernăuți)

Interpretă de muzică ușoară. A început prin a interpreta pop folk ucrainean (1962), apoi a interpretat și în română și rusă. Este supranumită regina pop a Ucrainei. Din repertoriul său fac parte melodii de dragoste, dar și melodii românești din Bucovina, Moldova, Transnistria. Melodii: „Crede-mă”; „Melancolie”; „Icoană”; „Lavandă, primăvara”; „Tinerete floare”; „Seară albastră”; „Așteaptă”; „Iubirea mea târzie”. A jucat în filme și a fost producător de film. Artist emerit și Artist al Poporului din Ucraina, Artist al Poporului al RSSM, Artist al Poporului al URSS, laureată a Premiului LTC, Erou al Ucrainei, Erou al Moldovei, Ordinul Republicii, Ordinul Prietenia Popoarelor al URSS.

Roth, Stephan Ludwig

(24.11.1796, Mediaș – 11.05.1849, Cluj)

Cărturar iluminist. Sas ca etnie, fiu de pastor. German ca etnie. A studiat cu Pestalozzi la Tübingen. Pașoptist. A funcționat ca preot

lângă Mediaș. Susținător al dreptului la șanse egale pentru toate limbile vorbite în Transilvania, pentru toate etniile, al originii latine a limbii române. Alături de Nicolae Bălcescu, Eftimie Murgu, Andrei Mureșanu, C. A. Rosetti, Găbor Aron, Petőfi Sándor, făptuitor al idealurilor reformatoare ale revoluției de la 1848. În ciuda armistițiului, a fost arestat și executat de maghiari. Lucrări: *Gemälde einer Reise durch Oberösterreich*, 1817; *Der Sprachunterricht* (Învățarea limbii), 1820; *Der Sprachkampf in Siebenbürgen. Eine Beleuchtung des Woher und Wohin?*, 1842; *Untersuchungen und Wohlmeinungen über Ackerbau und Nomadenwesen* (Lupta pentru limbă în Transilvania); *Dissertationem suam de Divisione historiae in genere et Transsylvanicae in specie coram Inclyto Augustanae Confessionis* (o istorie a Transilvaniei), lucrare de peste o mie de pagini, rămasă în manuscris. Deși numeroși autori maghiari și germani s-au ocupat de scrierile sale, un singur autor român a scris despre el: George Barițiu.

Roth, Viktor

(28.08.1874, Sebeș – 19.04.1936, Sebeș)

Preot și istoric. Etnie germană. A urmat școala primară și gimnaziul la Sebeș, a continuat studiile la liceul Honterus din Brașov. După liceu a continuat studiile de germanistică, latină și teologie la Tübingen, Cluj, Halle, Evengen. După absolvire a ocupat posturi de învățător și profesor în diferite localități. În 1918 s-a stabilit definitiv la Sebeș, unde a activat până la sfârșitul vieții ca preot. A efectuat călătorii de documentare în Austria, Germania, Boemia și Italia. A publicat atât lucrări științifice, cât și articole și studii în reviste de specialitate. A lăsat o serie de scrieri în special despre istoria arhitecturii și artelor germane, săsești și ardelenesti. Este considerat primul cercetător care a abordat problematica artelor și arhitecturii autohtone pe baze științifice moderne. Lucrări: *Geschichte der deutschen Baukunst in Siebenbürgen*, 1905; *Geschichte der deutschen plastischen Kunst in Siebenbürgen*, 1906; *Geschichte des deutschen Kunstgewerbes in Siebenbürgen*, 1908; *Beiträge zur Kunstgeschichte Siebenbürgens*, 1914; *Die Siebenbürgischen Altäre*, 1916; *Goldschmiedearbeiten*, Sibiu, 1922. Universitatea din Viena i-a decernat în 1921 titlul de Doctor Honoris Causa, iar Academia Română i-a acordat în 1926 titlul de membru de onoare.

Rozin, Gheorghe

(27.07.1888, Fălticeni – 10.01.1961, Văcărești)

General (de brigadă, de divizie, de corp de armată). Atașat militar la Berlin (1940–1941),

Ruset

Rubobostes

Valeriu Rudic

Anghel Rugină

Anatol Rurac

comandant-șef al trupelor mecanizate (care devin motorizate în 1944), trecut în rezervă în 1945. Condamnat la 20 de ani închisoare (1949), a murit în penitenciar.

Rubobostes

(începutul sec. al II-lea î.Hr., Dacia – sec. al II-lea î.Hr., Sarmizegetusa, Dacia)

Șef de uniune tribală a dacilor. A fost precedat de Oroles și urmat de Burebista. A luptat contra bastarnilor, aliați cu Filip al V-lea al Macedoniei (veniți dinspre răsărit), și contra celților, care stăpâneau teritoriul intracarpatic. El a mutat capitala dacilor liberi din câmpia dunăreană în Transilvania, la Sarmizegetusa, fortificată natural, în zona de azi a Albei Iulia.

Rudescu, Ludovic Iosif Urban *nume*

la naștere **Ludovic Iosif Urban Rodewald**

(25.05.1908, Cernăuți – 17.03.1992, București) Biolog. German ca etnie. A absolvit Facultatea de Biologie la Universitatea din Cernăuți. Specializare la Berlin, Lunz, Kaisermülen, Stockholm, Lund, Uppsala, Göteborg ș.a. Cercetător la Institutul de Celuloză și Hârtie din București, apoi la Institutul de Biologie. Contribuții la studiul nutriției minerale a plantelor, al rezistenței lor la ger și la secetă. Trebuie menționată colaborarea cu specialiști din Irak și Pakistan privind valorificarea stufului din regiunea Mesopotamia, deltele fluviilor Tigru, Eufrat, Ind, Gange și Brahmaputra, colaborarea cu Academia de Științe a URSS pentru studiul deltei Niprului și a fluviului Volga și colaborarea cu specialiștii din Cehoslovacia și Polonia pentru studiul macrofitelor acvatice. *Lucrări: Stuful și valorificarea lui, 1935; Delta Dunării. Evoluția, viața și bogățiile ei, 1957; Rolul cercetării biologice în ridicarea productivității piscicole și stuficole din Delta Dunării și din țara noastră, 1971, în colaborare; Deltele lumii, 1972. Membru al Societății Americane de Limnologie și Oceanografie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).*

Rudic, Valeriu

(18.02.1947, Talmaz, Republica Moldova)

Biochimist. A absolvit Facultatea de Medicină Generală la Institutul de Medicină și Farmacie din Chișinău. Specializare la Institutul de Biochimie A. N. Bah al Academiei de Științe din Moscova, Universitatea Berkeley, California, SUA. Contribuții în domeniul algologiei, fitobiotehnologiei, farmaceuticii. Are peste 200 de brevete de invenție. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Rugină, Anghel

(1913, București – 15.12.2008, Boston)

Economist. A absolvit Academia Comercială la București. Specializare la Freiburg. Profesor la Universitatea din Portland-Oregon, la Niagara University și la Northeastern din Boston. *Lucrări: The integral democracy of tomorrow; Development of capitalism system; A reorganization plan of the International Monetary Fund; Programme de stabilization économique, financière et sociale pour la France; American Capitalism – a Crossroad; Un miracol economic în România este încă posibil, 1993 și Teoria și practica economică în epoca tranziției și după, 1994. Membru de onoare al Academiei Române (2005).*

Rurac, Anatol (Nicolae)

(19.02.1957, Stăniilești, reg. Cernăuți, Ucraina)

Pictor. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la Universitatea de Stat din Cernăuți ca elev al lui Mihai Grecu. Specializat în scenografie, a lucrat la Chișinău și Iași. A avut expoziții personale în Republica Moldova, România, Germania, Franța, Finlanda, Italia, Rusia, Ungaria, Olanda. Președinte al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Distins cu Marele Premiu la Concursul Național de Scenografie al Moldovei (1995), Premiul Ministerului Culturii și Cultelor din România (2001).

Ruset

V. Rosetti

Rusnac

Constantin Rusnac

Gheorghe Rusnac

Rusnac, Constantin

(6.02.1948, Trebisăuți, Republica Moldova)

Compozitor, muzicolog, folclorist. A absolvit în 1965 cu medalie de aur Școala Republicană de Muzică din Chișinău (azi liceul Ciprian Porumbescu) la contrabas (clasa profesorilor Nicolae Cazacu și Valentin Vilinciuc) și teoria muzicii (armonie, clasa profesorilor Leonid Berov și Simion Lungul). În același an susține probele de admitere la Institutul de Arte Gavril Musicescu la două specialități: muzicologie și contrabas. În 1970 predă la Catedra de folclor a aceleiași instituții. Între 1975–1984 activează în cadrul Ministerului Culturii al Republicii Moldova în calitate de redactor-șef al Colegiului pentru Repertoriile Colectivelor Artistice de Amatori, ulterior – prim-vice-ministru al Culturii. Din iunie 1984 până în decembrie 1998 deține funcția de rector al Conservatorului de Stat Gavril Musicescu (actualmente Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice). În octombrie 1993 este numit secretar general al Comisiei Naționale a Republicii Moldova pentru UNESCO, funcție pe care o deține până în prezent. Din 2000 este președinte al Consiliului Național Delfic. Membru al Uniunii Compozitorilor (1977). Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova pentru creația orchestrală *Sărbătoreasca* (1976). Laureat al Festivalului televizat *Песня-79* (Cântecul-79, Moscova). Diploma pentru cea mai bună muzică de film în cadrul Festivalului Internațional al filmului televizat, Chișinău, 1980 (pentru muzica la filmul documentar *Aproape*) – dedicat poetului Grigore Vieru, regizor Valeriu Vidrașcu. Maestru Emerit în Artă (1984). Premiul I și laureat al Concur-sului televizat *Cântecul-91* (Chișinău, 1992). Cavaler al Ordinului Gloria Muncii (1998). Conferențiar (1986). Profesor universitar (1990). Cetățean de Onoare al municipiului Cluj-Napoca din 1994. Doctor Honoris Causa al Academiei de Muzică Gheorghe

Dima din același oraș (1997). A cules mai mult de 2 000 de creații muzicale folclorice. A editat culegeri folclorice: *Ca la noi în sat* (1981), *Cucașor cu pană sură*, antologie folclorică bilingvă româno-rusă, 1988, *Folclor din Moldova* – antologie folclorică bilingvă româno-rusă și româno-franceză, 1997, *Folclor instrumental românesc de pretutindeni* (CD, 3 000 de melodii), 2007, partituri muzicale: *Piese pentru taraf*, 1973, *Piese folclorice*, 1977; cântece: *Tu, dragostea mea*, 1983, *Și cântă viorile*, 1985, *Romanțe de Constantin Rusnac*, 2007, un disc *Cântece de Constantin Rusnac* (Moscova, Melodia, 1984), un dublu CD cu muzică proprie de toate genurile (Cehia, 1997), un CD cu muzică ușoară (Chișinău, 2005) ș.a. Este autorul mai multor creații instrumentale, pentru orchestră de cameră, creații vocal-simfonice, camerale, pentru cor a capella, muzică pentru spectacole dramatice și filme, romanțe, lieduri, cântece pentru copii, muzică ușoară, emisiuni radio-TV, scenarii pentru filme ș.a.

Rusnac, Gheorghe

(23.11.1942, Ocnița, Republica Moldova)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Chișinău, unde a fost profesor, rector și președinte al consiliului rectorilor din Moldova. Lucrări: *Politologie*, manual, 1991; *Conceptele și noțiunile de bază ale diplomației*. Dicționar, 1998; *Pluripartidismul în Moldova: etapele și tendințele de bază ale consolidării*, 2000; *Republica Moldova. Istoria politică (1989–2000)*, documente, 2 vol., în colaborare, 2000; *Evoluția învățământului universitar în Republica Moldova (1990–2000)*, 2001, în colaborare. Distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Gloria Muncii, Legiunea de Onoare a Franței. Membru al Academiei Internaționale pentru Învățământ Superior (Moscova), membru al Academiei Internaționale a ONU de Informatică (filiala din Moldova), membru al Academiei Internaționale de Ecologie și Protecția Activității Umane, membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Russel, N. nume la naștere

Nikolai Konstantinovič Sudzišovski,
în ucraineană **Mikolai Sudzišovski,**
în polonă **Michael Sudzišovski**

(15.12.1850, Moghiliiv, Ucraina –
30.04.1930, China)

Militant socialist. Moghiliiv era o localitate numită după Petru Movilă, mitropolitul Ucrainei (Mala Rosia) și locuită de oștenii moldoveni împreună cu care a părăsit țara Dimitrie Cantemir (și hatmanul lui,

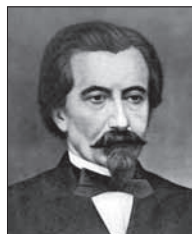
Russo

N. Russel

Eugeniu Russev

Alecu Russo

cronicarul Ion Neculce, care-i era și rudă). A început Dreptul la Sankt Petersburg, dar l-a abandonat, angrenat în mișcarea narodnică a lui Nikolai Cernîșevski. Apoi a început Medicina, pe care de asemenea n-a terminat-o, fiind unul dintre organizatorii Comunei de la Kiev, care ținea, ca și experimentul de la Scăeni, de punerea utopică în practică a ideilor socialiste. Trimis asistent medical la o închisoare din Nikolaev, a organizat evadarea în masă a deținuților, fiind expulzat din Rusia. A intrat în România sub numele de cod Nicolae Russel. A stat 5 ani, în care timp și-a terminat Medicina la București (ceea ce denotă că era vorbitor de limba română) și a adus clandestin din Rusia materiale de propagandă socialistă, organizând, împreună cu Dobrogeanu-Gherea (expulzat și el din Rusia din aceleași motive) și Zubcu-Codreanu, primul Cerc socialist secret, cu sediul la Iași. A fost medic la Ploiești, Curtea de Argeș și Iași. A organizat la Focșani primul Congres Național al Studenților din România, la care au participat Constantin Mille, Ion Nădejde. Expulzat din România (1881). A acționat în același interval de timp și în Bulgaria, luând parte la mișcarea contra Imperiului Otoman din 1876. În timpul Războiului de Independență a făcut propagandă socialistă în rândul trupelor rusești. A trebuit să părăsească Europa și în 1887 a ajuns la San Francisco, de unde a plecat în Hawaii. Acolo, sub numele Kauka Lukini, a fondat Partidul Hawaii Homerule (1892), care se opunea politicii de înglobare a insulei de către SUA. A fost ales președintele Senatului din Hawaii. În timpul războiului ruso-japonez (1904–1905) a plecat în Extremul Orient și a condus propaganda socialistă în rândul prizonierilor de război ruși, ceea ce a declanșat în Rusia revoluția din 1905, predecesora aceleia din 1917, condusă de Lenin. Ultimii ani i-a petrecut în Philippine și China. A scris lucrări de medicină și sociologie și a fost membru al Societății Americane de Genetică.

Russev, Eugeniu

(24.12.1915, Cernoarmeiskoe, jud. Bolgrad, Basarabia – 15.05.1982, Chișinău)

Istoric și epigrafist. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București și s-a specializat la Institutul de Istorie al Academiei de Științe a URSS, filiala moldovenească. A lucrat la Institutul de Istorie, Limbă și Literatură. A fost director al Institutului de Istorie al AȘM (din 1970). Contribuții analitice și documentare la studierea și publicarea izvoarelor cronografice medievale moldovenești, la cercetarea lexicografiei. Lucrări: *Cronografia Moldovei din veacurile XV–XVIII*; *Ion Neculce*; *Slova cronicărească – ecoul bătrânei Moldove*; *Dicționarul rus-român*. Membru al Uniunii Scriitorilor și Uniunii Jurnaliștilor din Moldova. Maestru Emerit în Știință, laureat al Premiului de Stat al Moldovei, distins cu Ordinul Drapelul Roșu de Muncă. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Russo, Alecu

(17.03.1819, Strășeni, Basarabia – 5.02.1859, Iași)

Scriitor. A studiat la Vernier (lângă Geneva) și la Viena. Pașoptist. A cules în spirit romantic folclor (*Poezia populară*), încercând să teoretizeze pe marginea lui și a literaturii ca fenomen cultural: *Critica criticii*. A scris teatru în stil Alecsandri: *Băcălia ambițioasă*, 1846; *Jig-nicerul Vadră sau Provincialul la Teatrul Național*, 1846, memorii: *Amintiri*, 1855, impresii de călătorie, versuri. Nicolae Bălcescu a afirmat că este autorul *Cântării României*, 1850, ceea ce Russo n-a negat. Totuși asupra paternității ei părerile sunt împărțite: sau Nicolae Bălcescu, sau Alecu Russo.

Russo, Demostene

(22.01.1869, Peristerion – 5.10.1938, București)

Istoric și filolog. Aromân. A absolvit liceul la Constantinopol și a studiat filosofia la Atena, Berlin, Leipzig. Profesor de bizantinologie la Facultatea de Litere și Filosofie a

r

687

Russo

Universității din București. Lucrări: *Studii bizantino-române*, București, 1907; *Studii și critici*, 1910; *Din corespondența doamnei Ana Racoviță*, 1911; *Critica textelor și tehnica edițiilor*, 1912; *Elenismul în România*, 1912; *Filologia greacă medie și modernă la Universitatea din București*, 1913; *Datoria criticii și bilanțul unei activități științifice*, 1914; *Cronica Ghiculeștilor. Un nou letopiseș al Moldovei (1695-1754)*, 1915; *Un bizantinolog improvizat*, 1916; *Studii istorice greco-române*, 1939. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Russo, Nadia

nume la naștere **Nadia Brjzovskii**,
nume prin căsătorie **Nadejda Russo Bossie**
(17.06.1901, Tver, lângă Moscova –
22.01.1988, București)

Aviatoare. Rusoaică după etnie, din familia aristocrată de la care se reclama și Boris Godunov, măritată cu un mic boier, Rusu, din Basarabia. A frecventat cursurile organizate de Crucea Roșie la Chișinău, ca și Școala de Belle Arte (1932–1934). Divorțează și vine la București. A absolvit Școala de Pilotaj de la Căroceni și a obținut brevet (gradul I și II) în 1936. S-a împrietenit cu Mariana Drăgescu și Ionel Fernic. În 1937 și-a cumpărat propriul avion (YR) și a participat la mingul aviatice de la Chișinău (1938) și la Concursul aerian al Micii Antante, pe ruta Praga–Ujgorod–Cluj–București–Belgrad–Zagreb–Arad–Cluj–Ujgorod–Praga, concurs în urma căruia este decorată de Carol al II-lea cu Ordinul Virtutea Aeronautică de pace, clasa Crucea de Aur. A mai participat la manevrele regale de la Galați și la Cupa Ministerului Aerului și Marinei. În al Doilea Război Mondial a făcut parte din Escadrila Albă, botezată astfel de scriitorul Curzio Malaparte (avioane pilotate numai de femei, coechipiere fiind: Mariana Știrbey, Mariana Drăgescu, Virginia Duțescu, Irina Burnaia) care aducea răniții de pe linia frontului (Basarabia, Odessa, Stalingrad). A fost din nou decorată cu Ordinul Virtutea Aeronautică cu spade, clasa Crucea de Aur (1941). În 1942 s-a retras. Pasionat fotograf, a lăsat o colecție impresionantă de instantanee din război. A fost arestată și condamnată în 1951 la 7 ani, după care a avut domiciliu forțat pe Bărăgan, în care perioadă îl întâlnește pe viitorul soț, Gheorghe Bossie.

Rusu, Adrian

(3.02.1946, București)

Inginer. A absolvit în 1968 Facultatea de Electronică și Telecomunicații la Institutul Politehnic din București. Profesor al facultății pe care a absolvit-o. Activitatea

didactică se desfășoară în cadrul disciplinelor dispozitive și circuite electronice și modelarea componentelor microelectronice active. Activitatea de cercetare în domeniul dispozitivelor electronice semiconductoare a reușit să împingă frontul cunoașterii în microelectronică prin unele rezultate care sunt citate în lucrările de bază din literatura științifică mondială sau reprezintă subiectul unor brevete de invenții. Dintre acestea se pot remarca: dioda Schottky cu gradient lateral al concentrației de impurități, capacitor variabil electronic, tetroda cu inducție statică, curbele de calcul ale străpungerii capacitorului MOS. Lucrări: *Modelarea componentelor microelectronice active*, 1990, Premiul Academiei Române; *Conducție electrică neliniară în structuri semiconductoare*, 2000. Membru corespondent al Academiei Române (1994).

Rusu-Ciobanu, Valentina

(28.10.1920, Chișinău)

Pictoriță. A absolvit Școala de Arte la Chișinău, Academia de Belle Arte la Iași, apoi Școala de Arte Plastice I. Repin din Chișinău. A făcut expoziții în Moldova, Rusia, Bulgaria, Canada, România, Irak, Siria. Lucrări: *Fetiță la fereastră*, 1957; *La joc*, 1957; *Plantând copaci*, 1961; *Portretul lui Emil Loteanu*, 1964; *Portretul actorului Dumitru Fusu*, 1964; *Foc de artificii*, 1966; *Vizita doctorului*, 1971; *Micul dejun*, 1979–1980; *Scriitorul Serafim Saka*, 1996. Laureată a Premiului de Stat, distinsă cu Ordinul Insigna de Onoare, cu titlul de Artist al Poporului din Moldova. Maestru Emerit în Artă, Medalia de argint a EREN, Ordinul Republicii și Premiul Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova pentru întreaga activitate și pentru prosperarea artelor plastice, 1998. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Rusu, Dragoș

(8.12.1910, Cajvana, jud. Suceava –
6.12.1994, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la Cernăuți. Specializare la Bordeaux. Angajat al Guvernământului Civil al Transnistriei, apoi profesor la Universitatea din Cluj. Lucrări: *Bibliographie juridique roumaine*, 2 vol., 1948; *Bibliografia românească de drept internațional și istoria relațiilor internaționale*, 1966. Membru de onoare al Societății pentru Cultura și Literatură Română din Bucovina, membru al Asociației Juriștilor Democrați din România, al Societății de Legislație Comparată din Paris. Membru de onoare al Institutului Român de Cercetări Juridice. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Rusu

Rusu, Liviu

(9.11.1901, Sărmaț, jud. Mureș – 1966, Cluj)

Estetician. A absolvit Literele și Filosofia la Cluj, specializându-se în Germania și Franța. A fost profesor universitar la Cluj-Napoca. A publicat *Essai sur la création artistique · Contribution à une esthétique dynamique (Eseu asupra creației artistice · Contribuție la o estetică dinamică)*, 1935, care cuprinde principalele sale idei estetice. Opera capitală este *Estetica poeziei lirice*, 1937. Este un posthegelian, influențat mai mult de fenomenologie și experimentalism: *Logica frumosului*, 1946. *Eminescu și Schopenhauer*, 1966; *Viziunea asupra lumii în poezia noastră populară*, 1967, postum; *Eschil, Sofocle, Euripide*, 1968, postum.

Rusu, Oliviu

(6.02.1919, Brașov – ? 02.2003, București)

Inginer. A absolvit Construcții la Politehnica din București. Subdirector la Uzinele Comunale București. Profesor și decan la Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din București. Contribuții în domeniul metodelor experimentale de analiză a tensiunilor și al procedeelelor de calcul, în domeniul holografiei. Lucrări: *Mecanica construcțiilor*, 1956; *Elemente de rezistența materialelor și teoria elasticității*, 1970; *Oboseala materialelor*, 1992, în colaborare. A supervizat apariția a 24 de reviste de specialitate editate de ASIT – CNIT, ale diferitelor asociații profesionale ingineresti (minerit, construcții, chimie ș.a.). Pentru activitatea didactică, științifică și obștească i s-au acordat Ordinul Muncii clasa a II-a și a III-a, Steaua României. Membru AGIR. Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România, membru fondator și președinte al Asociației Române de Mecanica Ruperii.

Rusu, Valeriu

(9.09.1935, com. Mihăileanca, jud. Hotin,

Basarabia – 5.11.2008, Aix-en-Provence, Franța)

Lingvist. A studiat la liceul Mihai Viteazul din București (1946–1953) și la Universitatea din București, Facultatea de Litere (1953–1958). Între 1958 și 1987 a lucrat în calitate de cercetător științific, apoi șef al secției de dialectologie la Centrul de Fonetica și Dialectologie al Academiei Române (din 1974 – Institutul de Etnografie și

Valentina Rusu-Cioabanu

Oliviu Rusu

Dialectologie), concomitent fiind angajat profesor la Facultatea de Litere. Specializare la Toulouse, Franța. Între 1965 și 1988 a fost lector de română la Universitatea din Belgrad (Iugoslavia), apoi profesor asociat la Universitatea din Provence, Franța (1989–1991); membru al consiliului științific al UFR ERLAOS, conducător de teze de doctorat în specialitatea limba și literatura română, șef al Departamentului de limba română. Din 1999 devine profesor titular de limbă, civilizație și lingvistică română la Universitatea Provence Marseille I (din orașul Aix-en-Provence). Membru fondator al Centrului Academic Internațional Mihai Eminescu, inaugurat la Chișinău, 2000. Este prezent în viața spirituală din Basarabia cu studii, eseuri, note de o indiscutabilă valoare în paginile revistei *Limba Română*, în săptămânalul *Literatura și arta*, la radio și televiziune. Lucrări: *Introducere în studiul graiurilor românești*, 1977; *Le Roumain. Langue, littérature et civilisation*, 1992; *Le Roumain. Mots et Images*, 1994; *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni. Oltenia*. vol. 1 – 1967; vol. 2 – 1970; vol. 3 – 1974; vol. 4 – 1980; vol. 5 – 1984, Premiul Academiei Române; *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni: Muntenia și Dobrogea*, vol. 1, 1996; *Moldova*, vol. 2, 1996; *Tratatul de dialectologie românească* (coordonator), 1984. Membru corespondent al Académie de Sciences, Agriculture, Arts et Belle-Lettres din Aix-en-Provence (din 1994). Membru al Société de Linguistique Romane (Paris-Strasbourg), membru al Société Internationale de Dialectologie et Géolinguistique.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

r

689

Sadova, Marietta

nume după soț **Sadoveanu**

(14.07.1897, Sibiu – 17.07.1981, București)

Actriță și regizoare. Soție a scriitorului Ion Marin Sadoveanu, iar apoi a lui Haig Acterian. A participat la conferințele grupului Criterion. A jucat roluri în teatru (în special de dramă la Teatrul Național din București) și film. Simpatizantă a mișcării legionare. În 1956 a adus în țară, de la Paris, în urma unui turneu al Teatrului Național, volumele lui Mircea Eliade și Emil Cioran, pe care le-a răspândit clandestin. A fost arestată (1959) și judecată în lotul Noica-Pillat, alături de Constantin Noica, Dinu Pillat, Arșavir Acterian, Sergiu Al-George, Theodor Enescu, Alexandru Paleologu, Anca Cantacuzino, Ion Negoitescu, Nicolae Steinhardt, Vladimir Streinu, Păstorel Teodoreanu. După executarea pedepsei revine la regia de teatru și film. A devenit profesor universitar la București, la IATC, azi UNATC. A avut roluri notabile în piesele de teatru *Profesiunea doamnei Warren* de G.B. Shaw, *Strigoii* de Henrik Ibsen. A pus în scenă *Pescărușul* de A.P. Cehov la Teatrul Bulandra în 1969, *Răzvan și Vidra* de Bogdan-Petriceicu Hasdeu. Regie de film: *Maiorul Mura* (1928), *State la București* (1934), *Mitrea Cocor* (1952), *Răsare soarele* (1954), *Nufărul roșu* (1955).

Sadoveanu, Ion Marin

nume la naștere **Iancu Leonte Marinescu**

(15.06.1893, București –

2.02.1964, București)

Prozator. Și-a luat licența în Litere și Drept la București, iar doctoratul în Drept la Sorbona. A fost de mai multe ori director al Teatrului Național, inspector al teatrelor în Ministerul Artelor. A scris studii de teatrologie: *De la mimus la baroc*, 1933; *Teatrul medieval*, 1942 și a tradus mari autori ai literaturii universale (Stendhal, Heinrich von Kleist, Ibsen, Goethe, Lenau, Heine, Schiller, Balzac). A rămas mai ales ca romancier cu un stil bine realizat: *Sfârșit de veac în București*, 1944; *Ion Sântu*, 1957; *Taurul mării*, 1962.

Sadoveanu, Mihail

(5.11.1880, Pașcani – 19.10.1961, București)

Scriitor și om politic. Urmează cursurile Liceului Național din Iași, iar la București studiază Dreptul. Debutează în revista bucureșteană *Dracu* în 1897. În 1898 începe să colaboreze la foaia *Viața nouă* alături de Gala Galaction, N.D. Cocea, Tudor Arghezi ș.a., semnând cu numele său, dar și cu pseudonimul M.S. Cobuz. Se stabilește la București în 1904. În același an are loc debutul editorial cu patru volume deodată – *Povestiri*, *Dureri înăbușite*, *Crășma lui Moș Precu*, *Soimii* – în care manifestă predilecție deosebită pentru istorie. În 1910 este numit director al Teatrului Național din Iași. În acel an publică volumele *Povestiri de seară*, *Genoveva de Brabant*, broșura *Cum putem scăpa de nevoi și cum putem dobândi pământ* ș.a. Colaborează la revista *Sămănătorul*, dar se simțea mai apropiat spiritual de revista *Viața românească*. În 1926 reprezintă Societatea Scriitorilor Români, împreună cu Liviu Rebreanu, la Congresul de la Berlin. În 1928 publică *Hanul Ancuței*, un volum cu 9 povestiri. În 1936 scoate, cu George Topârceanu, Mihai Codreanu și Grigore T. Popa, începând cu luna ianuarie, revista lunară *Însemnări ieșene*. În 1935 devine mason și va fi șeful Lojii Orientului. După 1947 devine președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale. A fost primul președinte de onoare al Uniunii Scriitorilor după al Doilea Război Mondial (1949). Lucrări: *Floare ofilită*, nuvele (1905), *Mormântul unui copil* (1905), *Amintirile căprarului Gheorghiuță* (1905), *Vremuri de bejenie* (1906), *La noi în Viișoara* (1906), *Esopia* (1906), *Însemnările lui Neculai Manea*, nuvele (1906), *Oameni și locuri* (1907), *O istorie de demult* (1907), *Duduia Margareta* (1907), *Istoria marelui împărat Alexandru Macedon în vremea când era emirul lumii*, 5250 de ani (1907), *Povestiri de seară* (1909), *Genoveva de Brabant* (1909), *Cum putem scăpa de nevoi și cum putem dobândi pământ* (1909), *Cântecul amintirii* (1909), *Apa morților* (1911), *Povestiri de petrecere și folos* (1911), *Bordeenii*, roman (1912), *Un instigator* (1912), *Privești*

Sager

Marietta Sadova

Ion Marin Sadoveanu

Mihail Sadoveanu

Voicu Ionel Safta

dobroge (1914), *Neamul Soimăreștilor*, roman (1915), *Foi de toamnă* (1916), *44 de zile în Bulgaria* (1916), *Umiliții mei prieteni* (1917), *Umbre* (1919), *În amintirea lui Creangă* (1919), *Priveghiuri* (1919), *Povestiri pentru moldoveni* (1919), *Cocostârcul albastru* (1921), *Strada Lăpușneanu* (1921), *Neagra Șarului* (1922), *Pildele lui cuconu Vichentie* (1922), *Lacrimile ieromonahului Veniamin* (1922), *Oameni din lună* (1923), *Ți-aduci aminte* (1923), *Războiul balcanic* (1923), *Venea o moară pe Siret* (1924), *Țara de dincolo de negură* (1926), *Dumbrava minunată* (1926), *Povestiri pentru copii* (1926), *Dimineți de iulie*, *Stigletele* (1927), *Demonul tinereții* (1928), *Hanul Ancuței* (1928), *Împărăția apelor* (1928), *O întâmplare ciudată* (1928), *Olanda*, reportaje de călătorie (1928), *Zodia Cănelor* sau *Vremea Ducăi-Vodă*, roman (1929), *Baltagul*, roman (1930), *Depărtări*, roman (1930), *Măria Sa, puilul pădurii*, roman (1930), *Nunta domniței Ruxandra*, roman (1932), *Ușor* (1932), *Creanga de aur*, roman (1933), *Locul unde nu s-a întâmplat nimic* (1933), *Soarele în baltă sau aventurile șahului* (1934), *Noaptea de Sânziene*, roman (1934), *Viața lui Ștefan cel Mare*, biografie (1934), *Trenul fantomă* (1934), *Cele mai vechi amintiri* (1934), *Cuibul invaziilor* (1935), *Povestiri alese* (1935), *Paștile blajinilor* (1935), *Inima noastră* (1935), *Cazul Eugeniței Costea* (1936), *Ion Creangă*, conferință (1936), *Ion Neculce*, conferință (1936), *Țara cangurului* (1937), *Istoria de vânătoare* (1937), *Ōchi de urs* (1938), *Valea Frumoasei* (1938), *Morminte* (1939), *Frații Jderi* (vol. I, *Ucenicia lui Ionuț*, 1935, vol II, *Izvorul Alb*, 1936, vol. III, *Oamenii Măriei Sale*, 1942), *Divanul persian*, roman (1940), *Cincizeci de ani de la moartea lui Creangă*, conferință (1940), *Vechime* (1940), *Ostrovul lupilor* (1941), *Povestirile de la Bradu-Strâmb* (1941), *Anii de ucenicie* (1944), *Fantazii răsăritene* (1946), *Caleidoscop* (1946), *Nada Florilor*, amintirile unui pescar cu undița (1951), *Nicoară Potcoavă*, roman (1952), *Însemnări pe marginea articolului 80* (1952), *Aventuri în Lunca Dunării* (1954), *Evocări* (1954), *Lumina vine de la Răsărit*, reportaje din URSS (1945),

Păuna Mică (1948), *Mitrea Cocor* (1949), *Mărturisiri* (1960). Devine membru al Academiei Române în 1921, președinte al Secțiunii literare (1935–1938) și al Secției de limbă, literatură și arte (1948–1961).

Safta, Voicu Ionel

(6.04.1933, Cluj)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din Timișoara. Profesor al Facultății de Mecanică din Timișoara. Contribuții în domeniul defectoscopiei, fiabilității previzionale, al proceselor de degradare a materialelor. Lucrări: *Încercări și analize de metale*, 1965, în colaborare; *Controlul îmbinărilor și produselor sudate*, 1984; *Încercările materialelor. Controlul nedistructiv*, 1986, în colaborare. Vicepreședinte al Asociației de Sudură din România, membru al Asociației Americane de Sudură. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Sagaidac, Maria

(20.10.1942, Cuhureștii de Sus, Republica Moldova)

Actriță. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea de Stat din Chișinău. Conferențiar la Facultatea de Matematică și Informatică a aceleiași universități. Descoperită ca actriță de Emil Loteanu. Filmografie: *Ofițer în rezervă*, 1971; *Toate probele contra*, 1974; *Mark Twain acuză...*, 1974; *Nicușor, un adolescent dificil*, 1975; *O întâmplare la festival*, 1976; *Și va veni o zi*, 1978; *Cum să devii celebru*, 1984; *Luceafărul*, 1986; *Miorița*, 1987. Maestru în Artă.

Sager, Oscar

(22.12.1894, Focșani – 14.04.1981 București)

Neurolog. Evreu ca etnie. Se înscrie la Facultatea de Medicină din București. Este nevoit să întrerupă studiul, fiind mobilizat ca medic de batalion în perioada 1918–1919. După sfârșitul războiului, continuă stagiile de extern și intern prin concurs. În 1921 primește diploma de doctor în medicină și chirurgie. Între 1924 și 1925 devine medic

S

691

Saharneanu

Maria Sagaidac

Oscar Sager

Valeriu Saharneanu

Alexandru Sahia

secundar, iar între 1925 și 1929 asistent universitar la Clinica neurologică de la spitalul Colentina sub conducerea lui Gheorghe Marinescu. În 1931 devine docent în neurologie, iar în 1933 primește funcția de șef de lucrări la Clinica de neurologie de la Colentina. Profesor la Universitatea din București. La recomandarea lui Gh. Marinescu primește o invitație de a colabora cu neurofiziologul J.G. Dusser de Barenne în laboratorul acestuia din Amsterdam la un proiect asupra funcțiunii talamusului, tematică despre care publicase deja câteva lucrări. Împreună cu Dusser de Barenne descrie trei tipuri de sindroame talamice, în funcție de teritoriile vasculare afectate. Deși având gradul de medic căpitan, este luat în timpul regimului fascist la muncă obligatorie între 1942 și 1944. După o scurtă activitate de medic primar neurolog la spitalul Caritas, devine în 1946 conferențiar de neurologie experimentală la Facultatea de Medicină din București, pentru ca în 1948 să primească funcția de profesor și șef al Clinicii de neurologie și endocrinologie la Facultatea de Medicină nou-înființată din Timișoara. După moartea lui N. Ionescu-Șișești în 1955, este chemat la București, ca profesor și director al Clinicii de neurologie de la Colentina. A făcut cercetări experimentale și clinice asupra tonusului muscular, relațiilor somn-veghe, excitabilității neuronului motor periferic, asupra transmiterii excitațiilor vizuale la creier, transmiterea excitațiilor senzitive pe căi nespecifice la rinencefal etc. Lucrări: *Diencefalul*, 1960; *Formația reticulată*, 1965. În 1937 devine membru corespondent al Societății de Neurologie din Paris. Face parte din grupul de fondatori ai Societății de Neurologie din România în 1939. Din 1963, membru titular al Academiei Române.

Saharneanu, Valeriu

(3.08.1952, Cuișăuca, Republica Moldova)

Jurnalist. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău.

Specializare la Școala de Politologie din Petersburg. A lucrat la Radiodifuziunea din Republica Moldova. Fondator și director al postului de radio Vocea Basarabiei (1997), fondator al posturilor de televiziune Europa Nova TV din Nisporeni (2001) și Euro TV Chișinău (2002). Fondator și editor al săptămânalului *Gazeta Românească* (2001–2002). Manager principal al Euronova Media Group (2003). Președinte al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (din 1997). Lucrări: *Podul celor trei culori* (film documentar, 1991), *Per aspera...* (film documentar, 1993), *Zile de cumpănă* (film documentar, 1994), *Libertățile mass-media în Republica Moldova* (studiu, 2000), *Mass-media în Republica Moldova. Raport anual 2000* (2001), *Mass-media în Republica Moldova. Raport anual 2001* (2002). Participant la Congresul Federației Internaționale a Jurnaliștilor de la Santander, Spania (1995), Congresul Institutului Internațional de Presă de la Moscova (1998). Distincții: Medalia Om Emerit, titlul de Jurnalist Emerit din Republica Moldova (1991), Ordinul pentru Merit în grad de Comandor, Ordinul Republicii (2009).

Sahia, Alexandru

nume la naștere **Alexandru Stănescu**

(9.10.1908, Mănăstirea, jud. Călărași – 12.08.1937, București)

Publicist și scriitor. Orientare socialist-comunistă. Provine dintr-o familie simplă de țărani. A absolvit Facultatea de Drept din București, publicând încă de pe băncile școlii articole și schițe, printre altele în publicațiile: *Cuvântul liber*, *Adevărul*, *Facța*, *Dimineața* sau în cele înființate de el, *Bluze albastre* și *Veac nou* (1932). Scrie reportaje și, după o vizită în URSS în 1935, laudă realizările sovietice. De la el ne rămâne volumul *URSS azi*, una din puținele cărți scrise de autori români despre URSS în perioada interbelică. Membru al Academiei Române, ales post-mortem în 1948.

Teodor Saidel

Glebus Sainciuc

Sahini, Victor Emanuel

(30.08.1927, Galați)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității din București. Specializare la Dresda, Moscova, Leningrad, Cambridge. Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din București. Contribuții în domeniul spectroscopiei moleculare, chimiei fizice biologice, chimiei cuantice. Lucrări: *Contribuții la teoria legăturii coordinative*, 1961; *Introducere în spectroscopia experimentală*, 1966; *Introducere în chimia fizică*, 1978; *Chimie cuantică în exemple și aplicații*, 1985. Membru și președinte al filialei București a Societății Române de Științe Fizice și Chimice și al Societății de Chimie din România. Membru al Academiei Române (1990).

Saidel, Teodor

(1874, Brăila – 1967, București)

Agrochimist. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimice, la Universitatea din București. A lucrat la secția de agrochimie a Institutului Geologic Român, apoi la Institutul de Cercetări Agronomice. A fost primul în lume care a determinat metoda potențio-metrică (pe cale electrică) de determinare a pH-ului solului. S-a ocupat în mod sistematic de pedologie, cu accent pe solurile din România. Lucrări: *Despre legile salubrității componentelor solului și despre aplicarea lor la cercetarea chimică a solului*, 1934; *Corelații între legea creșterii plantelor și legile salubrității substanțelor din sol*, 1960. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură din România. Astăzi unul dintre premiile acordate de această academie îi poartă numele.

Sainciuc, Glebus

(19.07.1919, Chișinău)

Pictor. Rutean ca origine. A absolvit Școala de Arte Plastice din Chișinău și Facultatea de Arhitectură la București. A făcut pictură și grafică. A avut expoziții la Moscova, Baku, Odessa, Lvov, Piatra Neamț, Iași, Sofia, Montréal, în Uzbekistan, Belgia, Franța.

Lucrări: *Viticulorii* (1954); *La ferma de lapte* (1957); *Casa mare* (1960); *Eleva* (1961); *Maria Bieșu* (1967); *V. Anestiadi* (1972); *Igor Vieru* (1979); *Muncitoarele de la Uzina Mikroprovod* (1969); *Energeticienii – contemporanii mei* (1984). Laureat al Concursului Republican de Portrete, Premiul UAP pentru întreaga activitate, Premiul de Stat. Doctor Honoris Causa al Academiei de Științe a Moldovei. Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei, cu Ordinul Republicii Moldova. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Saizescu Geo

(14.11.1932, com. Prisăceaua, jud. Mehedinți)

Regizor, scenarist și actor. A absolvit Institutul de Teatru din București. Director al Teatrului Toma Caragiu din Ploiești. Regie de film: *Doi vecini* (1958), *Un surăs în plină vară* (1963), *Dragoste la zero grade* (1964, în colaborare cu Cezar Grigoriu), *La porțile pământului* (1965), *Balul de sâmbătă seara* (1967), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Păcală* (1974), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Șantaj* (1980), *Grăbește-te încet* (1981), *Secretul lui Bachus* (1983), *Sosesc pasările călătoare* (1984), *Secretul lui Nemesis* (1986), *Harababura* (1990), *Călătorie de neuitat* (1994, serial TV), *Păcală se întoarce* (2006). Scenarii de film: *Doi vecini* (1958), *Astă seară dansăm în familie* (1972, în colaborare cu Ion Băieșu), *Păcală* (1974, în colaborare cu D. R. Popescu), *Eu, tu și Ovidiu* (1977, în colaborare cu Alexandru Struțeanu și Beno Maiorovici), *Șantaj* (1980, în colaborare cu Rodica Ojog Brașoveanu și Mihai Opreș), *Harababura* (1990, în colaborare cu Ion Băieșu), *Păcală se întoarce* (2006). Actorie de film: *S-a furat o bombă* (1961, regie Ion Popescu-Gopo), *Partea ta de vină* (1963), *Astă seară dansăm în familie* (1972), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Lumina palidă a durerii* (1979), *Șantaj* (1980), *Salimbancii* (1981), *Grăbește-te încet* (1981), *Am o idee* (1981), *Buletin de București* (1982), *Pe malul stâng al Dunării albastre* (1983), *Fram* (serial TV, 1983), *Cărțuța cu mere* (1983), *Secretul lui Bachus* (1983), *Sosesc pasările călătoare* (1984), *Căsătorie cu repetiție* (1985), *Figuranții* (1987), *Milionari de weekend* (2004).

Saka, Serafim

(16.03.1935, Vancăuți, reg. Cernăuți, Bucovina de Nord, azi în Ucraina – 27.05.2011, Chișinău)

Scriitor. Soț al Mariei S.-R. A absolvit Institutul Pedagogic la Chișinău și cursuri de cinematografie la Moscova. A fost învățător și ziarist. Lucrări: *Era târziu*, nuvele, 1968; *Vămile*, roman, 1972; *За столом молчания* (*La masa tăcerii*), proză, Moscova, 1975; *Aici și acum*, interviuri, 1976; *Linia de plutire*, roman,

Saka-Răcilă

Geo Saizescu

Serafim Saka

1987, 1993; *Pentru tine bat...*, jurnalism, 1988; *Basarabia în gulag*, 1995. A tradus în română din Ostrovski, Gorki, Vișnevski, Șukșin, Vampilov, Rozov, Șatrov. Maestru în Artă, distins cu Ordinul Republicii. Membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova, laureat al Premiului de Stat al RSSM (1987). A fost președinte al PEN Clubului pentru Republica Moldova.

Saka-Răcilă, Maria

(11.02.1941, Drăgănești, rn. Bălți, Basarabia)

Artist plastic. Soție a lui Serafim S. A absolvit Școala Republicană de Arte Plastice Alexandru Plămădeală din Chișinău. A creat modele pentru Fabrica de Covoare din Strășeni și a lucrat la Casa de Creație Populară din Chișinău. A avut expoziții de tapiserie în Moldova, Suedia, SUA, Franța, Canada, România, Mongolia, Norvegia, India, Cipru, Japonia, Algeria. Lucrări (tapiserie): *Motive moldovenești*; *Cor sătesc*; *Sărbătoarea holdelor*. Distinsă cu medalia de bronz la EREN, Moscova, cu titlul de Maestru Emerit al Artei din Moldova, Medalia Meritul Civic, Premiul de Stat. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova.

Sala, Marius

(8.09.1932, Vașcău, jud. Bihor)

Lingvist. Evreu ca etnie. Licențiat al Facultății de Filologie a Universității din București (1955). Din 1953 este cercetător la Institutul de Lingvistică al Academiei Române din București, actualmente Institutul de Lingvistică Iorgu Iordan-Al. Rosetti, al cărui director devine în 1994. Și-a luat doctoratul în filologie cu teza „Fonetica și fonologia iudeo-spaniole din București” (1967), sub conducerea lui Iorgu Iordan. Profesor invitat la universitățile din Heidelberg, Ciudad de México, Köln, Frankfurt, Oviedo, Málaga, Madrid și Udine. Susține cursuri și seminarii la Universitatea din București, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir din București, Universitatea de Vest și Institutul Tibiscu

din Timișoara. Redactor responsabil la o serie de lucrări fundamentale: *Dicționarul limbii române*, *Dicționarul etimologic al limbii române*, *Istoria limbii române*, *Micul dicționar academic*. Din 1990 este directorul biroului din România al Uniunii Latine. Lucrări: *Contribuții la fonetica istorică a limbii române*, 1970; *Estudios sobre el judeo-español de Bucarest*, Ciudad de México, 1970; *Phonétique et phonologie du judeo-espagnol de Bucarest*, Haga, 1971; *Contributions à la phonétique historique du roumain*, Paris, 1976; *Le judeo-espagnol*, Haga, 1976; *Limbile lumii. Mică enciclopedie*, 1981; *El Español de América*, I. Léxico, Bogotá, 1982; *Les langues du monde. Petite encyclopédie*, Paris, 1984; *Etimologia și limba română*, 1987; *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, 1988; *Enciclopedia limbilor romanice*, 1989; *El problema de las lenguas en contacto*, Ciudad de México, 1988; *L'unité des langues romanes*, 1996; *Limbi în contact*, 1997; *De la latină la română*, 1998; *Introducere în etimologia limbii române*, 1999; *Du latin au roumain*, București-Paris, 1999; *Ratengo kara rumaniago he-rumania goshi*, Osaka, 2001; *Contemporanul lor, contemporanul lui*, 2002; *Aventurile unor cuvinte românești*, 2005. Membru corespondent al Real Academia Española (1978), membru al Instituto Mexicano de Cultura (1981), Academia Nacional de Letras din Uruguay (1994), Academia Peruana de la Lengua (2004), membru în comitetele de redacție ale revistelor *Studii și cercetări lingvistice* (din 1957, actualmente redactor-șef), *Revue roumaine de linguistique* (din 1957, din 2005 redactor-șef), *Limba română* (din 1971, actualmente redactor-șef), *Bulletin de la Société roumaine de linguistique romane* (din 1971, actualmente redactor-șef). Premiul B.-P. Hasdeu al Academiei Române (1970), Premiul Timotei Cipariu al Academiei Române (1981, 1989), Premio del Centenario de la Academia Mexicana (1975). Membru (din 2001) și vicepreședinte al Academiei Române.

Saligny, Alfons Oscar

(3.04.1853, Focșani – 4.05.1903, București)

Chimist. Italian ca etnie. Frate al lui Anghel S. După Unirea Principatelor li s-a cerut străinilor stabiliți în România să declare că vor să devină cetățeni români (și numai cu această opțiune puteau rămâne în țară). Studiile primare le face în familiile și la pensionul de copii deschis de tatăl său în orașul Focșani, după care urmează gimnaziul din Focșani. Studiile secundare au fost urmate de frații Alfons și Anghel, împreună cu sora lor, Sofia, la Postdam, în Prusia. După studiile secundare, urmează studii de chimie la Berlin, cu renumitul profesor Hofmann, și

Sandi

Marius Sala

Anghel Saligny

Horea Sandi

obține titlul de doctor în chimie cu o temă de chimie organică. Se întoarce în țară în 1875 și ocupă postul de chimist la laboratorul Eforiei, de la spitalul Colțea. În 1889 este numit profesor la Catedra de chimie generală și aplicată a Școlii de Poduri și Șosele, pe care o conduce până la sfârșitul vieții. Între 1879 și 1899 deține, în paralel, funcția de șef al Laboratorului Monetăriei Statului, iar între 1899 și 1903 pe cea de subșef de serviciu la Căile Ferate Române. A înființat la București primul laborator de încercări pentru materialele de construcții din România, experiență și competență folosită de fratele său, Anghel S., la ridicarea podului peste Dunăre și a viaductelor care traversează lunca Dunării. Membru corespondent al Academiei Române (1902).

Saligny, Anghel

(19.04.1854, Șerbănești, com. Liești, jud. Galați – 17.01.1925, București)

Inginer constructor. Frate al lui Alfons Oscar S. A urmat gimnaziul la Focșani, iar studiile superioare (astronomie) la Postdam și Charlottenburg (Școala Tehnică Superioară), în Germania. Profesor la Școala Națională de Poduri și Șosele. Ca inginer-șef al Serviciului de poduri și căi ferate a proiectat și construit numeroase poduri metalice (prin nituire), printre care se numără podul peste Dunăre de la Cernavodă, cel mai mare din Europa la acea vreme și al treilea din lume, inaugurat la 14 septembrie 1895 (lungime 4 088 m). A conceput portul comercial Constanța și toate depozitele de grâne de pe șenalul românesc al Dunării (de Mijloc și de Jos), multe funcționale până astăzi. Director general al Căilor Ferate Române, în care calitate a creat legăturile Constanța-București-Berlin. A participat, împreună cu Teodor Dragu, la congresele dedicate căilor ferate, desfășurate la Sankt Petersburg (1892) și Washington (1905). Membru fondator al Societății Politehnice (1881) și președinte al ei (1895–1897, 1910–1911), unul dintre

întemeietorii ingineriei românești și pionier al științei și tehnicii mondiale, în special prin soluțiile noi date în proiectarea și executarea construcțiilor de poduri. Ministru al Lucrărilor Publice (1918–1919). Ofițer al Legiunii de Onoare a Franței (1908). Membru al Academiei Române (1897), vicepreședinte (1901–1904) și președinte al ei (1907–1910).

Samoilă, Mircea

(21.09.1942, Satu Nou, Banatul Sârbesc, Iugoslavia)

Publicist. A colaborat la *Libertatea* încă din liceu, în calitate de corespondent pentru agricultură, sport, istorie locală, cultură, cu reportaje și proză scurtă. Președinte al comitetului de administrație al săptămânalului *Libertatea* (1992–1998). Membru fondator al Fundației de Etnografie și Folclor a Românilor din Voivodina. Lucrări: *Poljoprivreda u Selešu – Agricultura la Seleș*, 1984; *Sportul la Seleș*, 1984; *Domnia Sa, Omul*, reportaj, 1989; *Monografia Alibunarului*, 1998, în colaborare; *Viața numelui*, 2002, prima carte despre onomastica românească din Voivodina; *Tragedia Alibunarului*, 2004 (despre bombardamentele „de încălzire” ale aviației americane în Voivodina, care venea apoi să bombardeze câmpurile petrolifere de la Ploiești în al Doilea Război Mondial); *Lăutarul Ion Durăin*, 2005; *Alibunarul cultural (Cronica realizărilor culturale artistice în perioada anilor 1996–2006)*, 2006. Distins cu premiul I și premiul II pentru reportaj de Truștul Libertatea.

Sandi, Horea

(20.01.1932, Sibiu)

Inginer constructor. A absolvit Institutul de Construcții și Facultatea de Mecanică la Politehnica din București. Specializare la Hanovra. Șef de secție la Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare în Construcții și Economia Construcțiilor. Profesor la Institutul de Construcții București. A proiectat

S

695

Sandu

galerii, castele de apă, clădiri feroviare, hale industriale. Contribuții în studierea dinamicii structurilor, modelării probabilistice a încercărilor, dezvoltării de programe de calcul. Vicepreședinte al Asociației Europene de Inginerie Seismică. Membru al Academiei de Științe din România.

Sandu-Aldea, Constantin

(14.11.1874, Tichilești, Brăila – 21.03.1927, București)

Inginer agronom și scriitor de orientare sămănătoristă. Fiu de țăran, a făcut studiile agricole la Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare în Franța și Germania. A fost profesor de agricultură la Școala Centrală de Agricultură de la Herăstrău. Ca agronom, este fondatorul științei ameliorării plantelor în România (*Ameliorarea plantelor agricole*, 1915). A adus și achiziționat în România diferite soiuri de grâu, pe care le-a cultivat în scop științific. A selecționat cele mai productive soiuri și a studiat soiurile românești: Bălan românesc, Uriăș, Banat, Tisa, Azima. Recurgând la încrucișări cu soiuri străine, a obținut noi variante precum Bălan/Squarehead, Pietroșani/Nonette, Arnău/Ghirca, Arnău/Turchestan etc. Între 1922 și 1925 a creat și hibrizi noi care îi poartă numele: Sandu-Aldea 22 și Sandu-Aldea 224. Ca scriitor, a debutat cu poezii și note de călătorie, dar s-a afirmat mai ales ca prozator. Personajele navelor (*În urma plugului*, 1905; *Pe drumul Bărăganului*, 1908; *Ape mari*, 1910) și ale romanelor sale (*Două neamuri*, 1906), recrutate din lumea Bărăganului și a bălților Dunării, sunt natuiri elementare și aprige, mâinate de instincte violente. A tradus din Ibsen, Andreev, Loti, Sudermann. Membru corespondent al Academiei Române (1919).

Sandu-Ville, Constantin A.

(22.08.1897, Pietroasele, jud. Buzău – 13.10.1969, Iași)

Inginer agronom. A absolvit Școala Superioară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare la Viena. Profesor la Academia de Înalte Studii Agronomice din București, apoi la Facultatea de Agronomie din Iași. Director al Stațiunii de Fitopatologie din Chișinău și Stațiunii de Viticultură din Iași. Contribuții la cercetarea bacteriilor și ciupercilor parazite la plante. A descris peste 3 000 de micromicete prezente în România. Lucrări: *Râia neagră a cartofului în România*, 1926; *Tratarea semințelor de grâu contra mălurei*, 1936; *Instrucțiuni pentru folosirea insecticidelor și fungicidelor în agricultură*, 1944;

Ciupercile Erysiphaceae din România, 1967, în colaborare. A pus bazele *Herbarului micologic al Moldovei*, care-i poartă numele, unde 137 de micromicete sunt absolut noi pentru știință. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Sanielevici, Alexandru S.

(25.05.1899, București – 21.12.1969, București)

Fizician. Evreu ca etnie. Frate cu Henric și Simion S. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București și Facultatea de Științe din Iași. Specializare la Torino și Paris, unde a lucrat sub conducerea Mariei Curie și a lui Frédéric Joliot Curie. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din București, șef de secție la Institutul de Fizică și Institutul de Fizică Atomică din București. Contribuții în domeniul radioactivității. Lucrări: *Radioactivitatea. Fenomene și legi generale*, 1956; *Structura nucleului atomic și tranzațiile radioactive*, 1958. Membru al Societății Franceze de Fizică, reprezentant al României la Agenția de Energie Atomică de la Viena. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Sanielevici, H(enric)

(15.09.1875, Botoșani – 19.02.1951, București)

Antropolog, sociolog și critic literar. Frate cu Alexandru și Simion S. A absolvit Literale și Filosofia la Universitatea din București. A predat istoria literaturii române la Căminul Uniunii Evreilor Pământenii din București. A vrut să lase o teorie unitară pentru antropologie și știința literaturii bazată pe antropocentrism și perspectiva etică. A colaborat la *Adevărul*, a fondat *Curentul nou*. Lucrări: *Încercări critice*, 1903; *Cercetări critice și filosofice*, 1916; *Noi studii critice*, 1920.

Sanielevici, Simion

(4.08.1870, Botoșani – 12.08.1963, Klagenfurt, Austria)

Matematician. Frate cu Alexandru și Henric S. Studii primare și liceale (1881–1889) la Botoșani, în primii ani de școală coleg cu Nicolae Iorga. Studiile universitare le-a urmat la Facultatea de Științe a Universității din București, cu specializare la Paris. Profesor la Facultatea de Științe a Universității din București, apoi a Universității din Iași. A efectuat cercetări importante în domeniul ecuațiilor diferențiale, integrale și integro-funcționale. Lucrări: *Ecuații diferențiale ale coardelor și membranelor vibrante*, 1909; *Sur l'intégrale de Fourier*, 1915; *Curs de mecanică rațională*, 2 vol., 1929, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1948).

Savul

Constantin Sandu-Aldea

Simion Sanielevici

Iosif Sava

Mircea Ion Savul

Sauciuc-Săveanu, Theofil

(21.10.1884, Bosanci, jud. Suceava – 26.07.1971, București)

Istoric. A studiat Literele și Filosofia la Cernăuți și Viena. Profesor de filologie clasică și rector la Universitatea austriacă din Cernăuți, apoi profesor de epigrafie și decan al Facultății de Litere și Filosofie la Universitatea din București. Deputat și senator țărănist. Lucrări: *Numele comunei urbane Mangalia*, 1928; *Titus Vitrasius Pollio și orașul Callatis*, 1936; *Istoria antică elină și studii de istorie elină în cei 25 de ani din urmă*, 1925. Membru al Institutului Arheologic German, al Institutului Arheologic Austriac. Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Saulea, Emilia

(21.07.1904, Iași – 1.04.1998, București)

Geolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale a Universității din Iași. Studii de specializare la Basel și Paris. Profesor de geologie la Universitatea din București și cercetător la Institutul Geologic Român. Contribuții la studiul paleontologic și stratigrafic al terțiului pe teritoriul românesc. Lucrări: *Les bryozoires de la zone récifale du Sarmatien moyen des départements d'Orhei et de Lăpușna, Bessarabie*, 1943; *Hărțile litofaciale ale neogenului superior din România*, 1966, în colaborare. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Sava, Iosif

(15.02.1933, Iași – 18.08.1998, București)

Critic și comentator muzical, pianist. A început Conservatorul la Iași și l-a absolvit la București, ca și Institutul de Arte Plastice. Absolvent și al Facultății de Filosofie la Universitatea din București. Realizator de radio și televiziune. A interpretat muzică clasică împreună cu formațiile Ars Rediviva, Quodlibet Musicum, Consortium Violae, concertând în România, dar și în Bulgaria, Germania, Italia, Olanda, Spania, Elveția,

Cuba, URSS. În intervalul 1980–1997 a realizat emisiunea de televiziune „Serata muzicală”. Lucrări: *Dicționar de muzică*, 1979 (în colaborare); *Teritorii muzicale românești*, 1980; *Amintirile muzicienilor români*, 1983; *Istoria muzicii universale în date*, 1983; ; *Bucuriile muzicii*, 1985; *Mică enciclopedie muzicală*, 1997 (în colaborare). Distins cu Premiul Academiei Române, șase premii ale UCMR, patru premii ale Asociației Profesioniștilor de Televiziune din România, Premiul Colegiului Criticilor Muzicali (1980).

Savić, Momčilo D.

(28.03.1921, Cuprija, Serbia – 16.05.2008, Belgrad)

Lingvist, specialist în limba română. Sârb ca etnie. Și-a susținut teza de doctorat la Universitatea din Belgrad în 1962, unde a și lucrat, din 1954, la Facultatea de Filosofie, pentru ca din 1973 să fie profesor de limba italiană, iar apoi șef al Catedrei de limba italiană a Facultății de Filologie din Belgrad și colaborator apropiat a regretatului prof. dr. Radu Flora, șef al Catedrei de limba română la aceeași facultate. A fost colaborator fidel și membru de onoare al Societății de Limba Română din Voivodina. Lucrări: *Dicționar româno-sârbo-croat*, 1969, în colaborare; *L'espressione del passato nei quotidiani delle lingue balcaniche*, 1974; *Antologija rumunske lirike XX veka*, 1975, în colaborare; *L'uso dei preteriti nello stile biblico italiano*, 1990.

Savul, Mircea Ion

(3/15.05.1895, Iași – 13.05.1964, Iași)

Geolog, geochimist. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Iași. Specializare la Nancy, în Franța. A fost profesor de mineralogie la Universitatea din Iași. Este autorul a numeroase lucrări privind petrografia formațiunilor eruptive din nordul Dobrogei și a formațiunilor metamorfice din Carpații Orientali, geochimia vanadiului, fosforului, manganului și a elementelor majore din rocile carbonice din România, precum și

S

697

Sălăgean

Traian Lorin Sălăgean

Nicolae Sălăgeanu

Leontin Sălăjan

Petre Sălcudeanu

geotermometria și analiza structurală petrologică etc. Lucrări: *Erupțiunile de diabaz din nordul Dobrogei*, 1931; *Cristalinul munților Bistriței între Dorna și Borca*, 1935. Membru titular al Academiei Române (1963).

Sălăgean, Traian Lorin

(5.03.1929, Turnu-Severin – 13.11.1993, Timișoara)

Inginer. A absolvit Electrotehnica la Politehnica din Timișoara. Specializare la Ohio State University, SUA. Profesor la Institutul Politehnic din Timișoara. Contribuții în domeniul sudurii prin topire a metalelor. Lucrări: *Fenomene fizice și metalurgice la sudarea cu arc electric a oțelurilor*, 1963; *Automatizarea proceselor de tehnologie a sudurii*, 1965; *Plasma termică pentru tăierea, sudarea și acoperirea metalelor*, 1969; *Oțeluri pentru structuri sudate*, 1974; *Sudarea cu arc electric*, 1977. Vicepreședinte al Institutului Internațional de Sudură. Membru titular al Academiei Române (1990).

Sălăgeanu, Nicolae

(12.12.1907, Idicel, Mureș – 25.12.1988, București)

Botanist. A absolvit Facultatea de Științe la București și a devenit profesor al facultății. Director al Institutului de Biologie din București. Director al Comisiei Monumentelor Naturii (1956–1976). Contribuții în domeniul fiziologiei vegetale. Lucrări: *Sur l'assimilation chlorophyllienne pratense*, 1936; *Solanum lycopersicum crescute în seră și pe câmp*, 1951; *Monumente ale naturii din România*, 1965, în colaborare; *Circulația substanței în corpul plantei*, 1966; *Fiziologia plantelor*, 1972. Membru titular al Academiei Române (1963), președinte al Secției de științe biologice (1974–1988).

Sălăjan, Leontin

nume la naștere **Leon Szilaghi**

(19.06.1913, Santău, în maghiară Tasnádszántó, jud. Satu Mare – 28.08.1966, București)

General de armată. Român cu nume maghiarizat. Lăcătuș la depoul CFR Oradea,

a intrat în PCR în 1939. Din 1944 secretar al Comitetului de partid Bihor. Din 1948 membru al CC al PCR, din 1955 membru supleant al Biroului Politic al CC al PCR. Membru al Comitetului Politic Executiv (1965). Deputat de Bihor în Marea Adunare Națională (1948–1966). Adjunct al ministrului Sănătății și Prevederilor Sociale (1948), președinte al Comitetului pentru Verificarea Armatei, iar în perioada 24 septembrie 1949–17 martie 1950 ministru al Construcțiilor în Guvernul Petru Groza. Șef al Marelui Stat Major al armatei române și adjunct al ministrului Forțelor Armate (1950), și-a completat pregătirea militară (în 1953). Ministru al Forțelor Armate (1955–1966) după Emil Bodnăraș. A inițiat procesul de personalizare a politicii militare românești față de Tratatul de la Varșovia, în cadrul politicii duse de Gheorghe Gheorghiu-Dej. Decorat de mai multe ori cu Ordinul Republicii.

Sălcudeanu, Petre

(8.09.1926, Gligorești, jud. Turda – 6.11.2005, București)

Scriitor. A studiat la Institutul de Literatură Maxim Gorki din Moscova ca elev al lui Paustovski. Membru fondator al Uniunii Scriitorilor din România. A lucrat ca redactor la diverse publicații din București, a fost director general al Studioului Cinematografic București, președinte al Consiliului Național al Cinematografiei. După 1989 membru al consiliului de administrație al Editurii Adevărul, ministru al Culturii și Cultelor. A debutat ca poet. A scris romane în stil abrupt: *Săptămâna neterminată*, 1965; *Singur fără cer*, 1966; *Corabia cu suflețe*, 1967; *Moartea manechinului*, 1970; *Biblioteca din Alexandria*, 1980; *Cina cea de taină*, 1984; *Ochiul și marea*, 1989; *Umbre*, 1990; *Nuntă cu garoafe mov*, 1990; *Păcatele lumii*, 1993 și scenarii de film: *Răscoala*, *Cu mâinile curate*, *Ultimul cartuș*, *Conspirația*, *Departee de Tipperary*, *Munți*

Săndulescu

în flăcări, La răscrucea marilor furtuni, Iarna bobocilor, Primăvara bobocilor, Privește înainte cu mânie, Dulcea saună a morții.

Sălișteanu, Ion

(6.10.1929, Pitești)

Pictor. A studiat pictura între 1949 și 1955 la Institutul de Arte Nicolae Grigorescu din București cu profesorii Samuel Mützner și Adam Bălțatu. Devine cadru didactic la Secția pictură și membru al Uniunii Artiștilor Plastici profesioniști. Este interesat de raportul dintre artă și spațiul social, de arta medievală și bizantină, de ipostazele picturii moderne și contemporane. Lucrează mari cicluri tematice, preocupat de ordinea formelor din natură. Călătorește mult, cu mare sete de a observa tot ceea ce ne definește și ne înconjoară. Realizează peste 4 000 de lucrări, multe figurând în cele circa 200 de expoziții de artă românească organizate în străinătate, în diferite centre culturale ale lumii, precum: 1955 – Varșovia, 1956 – Dresda, Bratislava; 1957 – Budapesta, Moscova; 1965 – Szczecin; 1967 – Frankfurt; 1968 – Uppsala, Praga, Paris, Ruse; 1969 – Roma, Torino, Tel Aviv, Rijeka, Varșovia, Landschau; 1970 – Veneția, Düsseldorf, Torino, Milano, Varșovia; 1971 – Tesside, Middlesbourg, Palma de Mallorca, Leningrad, Praga, Varșovia, Torino; 1973 – Eastbourne, Southampton, Toulon, Philadelphia, Washington, Akron, Saint Paul, Oskonson, Moscova, Beijing, Timzin, Madrid, Veneția; 1974 – Phenian, Québec, Atena, Tunis, Cairo, Berlin, Moscova, Glasgow; 1975 – Berlin, Stuttgart, Moscova; 1976 – Ankara, Copenhaga, Sofia; 1978 – Lisabona, Atena, Praga, Berlin, Sofia, Moscova, 1979 – Buenos Aires, Cottbus, Berlin, Moscova, Helsinki; 1980 – Olimpia, Bari, Macerata, Roma, Napoli; 1981 – Novisad, Sarajevo, Zagreb, Sofia; 1982 – Berlin, Praga, Bratislava; 1984 – Sofia, Lisabona; 1985 – Gabrovo; 1986 – Varșovia, Beijing, Sofia; 1990 – Geneva, Paris, New York; 1992 – Viena, Denver, Chișinău; 1993 – Chișinău (membru de onoare a UAP – Moldova); 1994 – Beijing, Nanjing; 1995 – Istanbul, Ankara, Izmir; 1996 – Sofia – Trienala de pictură (premiu); 2002 – prima Bială Internațională de la Beijing; 2004 – Palatul Parlamentului European, Bruxelles. Premiul de pictură al UAP, 1964, 1985; Ordinul Meritul Cultural, 1968; Premiul Ministerului Culturii, 1971; Premiul Academiei Române, 1972; Premiul internațional al artiștilor profesioniști Trionfo, Roma, 1981; Premiul internațional Pace, Roma, 1983; Premiul internațional Omaggio a Picasso,

Ion Sălișteanu

Gh. Constantin Sănătescu

Palazzo Barberini, Roma, 1983; Marele Premiu al Uniunii Artiștilor Plastici din România, 1999; Președinte de Onoare al UAP, 1999; Ordinul Național Steaua României în grad de Ofiter, 2000. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Sănătescu, Gh. Constantin

(1885, Craiova – 1947, București)

General de corp de armată. Fiu al generalului Gheorghe S. A absolvit Școala Militară la București. Instructor la Școala de Cavalerie din Târgoviște. A luptat în războiul balcanic (1913), a ajuns până la Tighina în timpul Primului Război Mondial, a fost atașat militar la Londra și Paris în perioada interbelică, a comandat Brigada 3 Cavalerie din Cernăuți (1935), a făcut parte din delegația română care a mers la Moscova în 1940. Comandant militar al capitalei în timpul rebeliunii legionare. A comandat Corpul al IV-lea al armatei române (1941–1943) și Armata IV din 1944. Șef al Marelui Stat Major (1944–1945). Ministru de Război (1944–1944). Președintele Consiliului de Miniștri (1944–1944), din guvernul său au făcut parte Petru Groza, Constantin Vișoianu, Lucrețiu Pătrășcanu, Ștefan Voitec, Constantin (Bebe) Brătianu, Lothar Rădăceanu, Gheorghe Vlădescu Răcoasa ș.a.

Săndulescu, Aureliu Emil

(11.02.1932, București)

Fizician și om politic. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității din București. Specializare la Mainz, Germania. Șef de secție la Institutul de Fizică Atomică de la București, director adjunct și vicedirector al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, URSS. Profesor invitat al universităților din Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, SUA. Deputat în legislatura 1996–2000, ales în județul Bistrița-Năsăud pe listele PNȚCD. Premiul I al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna pentru descoperirea

S

699

Săndulescu

Aureliu Emil Săndulescu

Dinu Săraru

experimentală a dezintegrării cu emisie de neon a câtorva nuclee. Președinte al Societății Române de Fizică, membru al Societății Europene de Fizică, președinte al Uniunii Generale a Industriașilor din România (UGIR 1903). Membru titular al Academiei Române (1992) și vicepreședinte al ei (1994–1998).

Săndulescu, Mircea Ioan Valentin

(16.10.1933, Sibiu)

Inginer geolog. A absolvit Facultatea de Geologia Petrolului de la Institutul de Petrol și Gaze din București. Specializare la Sorbona. A lucrat la Institutul de Geologie și Geofizică și la Institutul Geologic al României. Contribuții în domeniul geotectonicii, stratigrafiei și geologiei structurale. A participat la elaborarea primei hărți tectonice a României cu partea referitoare la Carpați și Dobrogea. Lucrări: *Considerații asupra posibilităților de corelare a structurii Carpaților Orientali și Occidentali*, 1969; *Geotectonica României*, 1984; *Cainozoic Geotectonic History of the Carpathians*, 1988; *Overview on Romanian Geology*, 1994. Membru titular al Academiei Române (1994), președinte al Secției de științe geonomice (din 1995).

Săraru, Dinu

(30.01.1932, com. Slătioara, jud. Olt)

Prozator. Autodidact. Director al Radioteleviziunii, al Teatrului Mic și Teatrului Național din București, membru în Consiliul de Administrație al Băncii Religioșilor. După câteva volume de cronici teatrale, a scris cu succes romane despre lumea satului românesc: *Niște țărani*, Premiul Academiei, 1974; *Clipa*, 1976; *Adevărul de toată ziua*, 1987; *Dragostea și revoluția*, vol. I, *Toamna roșie*, 1981; vol. II, *Cei care plătesc cu viața*, 1989; vol. III, *Speranța*, 1989; *Iarba vântului*, 1993; *Trilogia țărănească*, 1996; *Ciocolii noi cu bodyguard*, 2004. Distins cu Ordinul Steaua României în 2002. Membru de onoare al Academiei Oamenilor de Știință din România (2007).

Săsărman, Gheorghe

(9.04.1941, București)

Arhitect și scriitor. Studii și doctorat în teoria arhitecturii la București. A colaborat cu articole de specialitate la *Știința*, *Contemporanul*, *Arhitectura*. Stabilizat în Germania din 1983. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (din 1978); membru al Asociației Scriitorilor Români și Germani din Bavaria (din 1998); secretar al ASRG (din 2001); membru al Asociației Ziariștilor Români (1965–1983); membru al Asociației Jurnaliștilor Români-Vest (din 2002). Fondator al Ligii Asociațiilor Române-Germane din Germania (LARG) și președinte al LARG (2002–2004), președinte de onoare al LARG (din 2004). Lucrări literare: *Oracolul*, povestiri, 1968; *Cuadratura cercului*, proză fantastică, 1975; *Himera*, povestiri și nuvele, 1978; *Cupa de cucută*, roman, 1994; *Farul*, piesă de teatru, München, 2000; *Arapabad u.a. Kurzgeschichten*, povestiri, München 2000; *Sud contra Nord*, roman, 2001; *Deus ex machina*, piesă de teatru, premieră în stațiunea 2004/2005 la Teatrul Național din Cluj. Premiul internațional al concursul de povestiri de anticipație organizat în șapte țări est-europene (1962); Premiul Europa pentru cea mai bună povestire europeană a genului, decernat la Convenția europeană de literatură și artă fantastică și science-fiction EUROCON, Stresa/Italia, 1980.

Săulescu, Gheorghe

(4.03.1878, Roșiște, Vaslui – 6.09.1964, Corni-Albești, Vaslui)

Filolog și poet. A studiat greaca la Huși și a fost trimis de mitropolitul Veniamin Costache la Academia din insula Chios, condusă de Neofit Vamva. A plecat la Cernăuți (1821–1829), unde a studiat germana și latina și a călătorit la Viena. A fost profesor și director al tipografiei mitropolitane de la Iași. A tipărit *Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor* al lui D. Cantemir. A publicat la *Albina* și *Albina românească*. A scris manuale, studii de filologie și istorie, fabule: *Abețedariu românesc sau Întăile cunoștințe*, 1832; *Gramatică românească sau Observații gramaticești asupra limbei românești pentru școalele normale și gimnaziale*, 1833; *Fabule în versuri sau poezii alegorice*, 1835; *Descrierea istorico-gheografică a cetății Caput-Bovis, Capul Boului sau Gherțina*, 1837. A rămas în manuscris *Tradiții poetice*, cu o introducere intitulată „Despre istoria literaturii și a poeziei ghintelor”.

Săulescu, Nicolae N.

(15.04.1939, București)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie și Zootehnie la București. A fost

Sbiera

Gheorghe Săsărman

Napoleon Săvescu

Alice Săvulescu

Traian Săvulescu

cercetător la Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea. A coordonat programul pe țară pentru ameliorarea grâului și secarei. A omologat și introdus în producție 14 soiuri noi de grâu, adoptate și în Turcia și Canada. A colaborat la elaborarea tratatelor: *Principii de genetică*, 1969; *Soiuri de hibrizi de plante agricole cultivate în România. Grâul*, 1984. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Săvescu, Napoleon

(24.06.1946, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la București și a fost medic internist în capitală. A părăsit țara în deceniul al șaptelea al veacului XX pentru a se stabili în New York, SUA. Interesat de preistoria românilor, a întemeiat Dacia Revival International, o societate care organizează congrese de dacologie și tracologie, deține filiale în România, Republica Moldova, Germania, Elveția, Macedonia, Austria, și editează *Dacia Magazin*. Lucrări: *Noi nu suntem urmașii Romei*, 2002, lansată la București și la Chișinău. Membru al The Romanian Medical Society of New York (din 2000).

Săvulescu, Alexandru

(1847, Cerneți, jud. Dolj - 1902, București)

Arhitect. A studiat arhitectura la București și Paris, unde s-a documentat asupra construcțiilor civile. Profesor la Facultatea de Arhitectură din București. A edificat, după modelul Salpêtrière, spitalul de psihiatrie de la Iași (1897-1899) și Palatul Poștelor din București (azi Muzeul Național de Istorie), pentru construirea căruia a vizitat Viena, München, Zürich, Geneva, Paris, Bruxelles, Torino, Milano, Veneția și Budapesta. Este considerat unul dintre fondatorii școlii românești de arhitectură.

Săvulescu, Alice

(29.10.1905, Oltenița - 1.02.1970, București)

Botanist. Soție a lui Traian S. A absolvit Facultatea de Științe la București.

Specializare la Universitatea Columbia din New York. Cercetător și director la Institutul de Biologie din București. Vicepreședinte al Centrului de Cercetări Biologice al Academiei Române. Contribuții la omologarea și introducerea în producție a pesticidelor. Lucrări: *Ruginile cerealelor și combaterea lor*, 1949; *Protecția plantelor cu sprijinul zonării producției agricole în RPR*, 1959; *Câteva probleme actuale de cercetare în domeniul virusurilor plantelor*, 1967; *Microbiologia*, 1970. Vicepreședinte al Societății de Științe Biologice, al Societății Internaționale de Științe Naturii. Membru titular al Academiei Române (1963).

Săvulescu, Traian

(2.02.1889, Râmnicu Sărat -

29.03.1963, București)

Biolog și botanist. Soț al Aicei S. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din București. Profesor la această facultate. Ministru al Agriculturii și Domeniilor (1946-1948) în Guvernul Petru Groza și vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1948-1952). De mai multe ori ales în Marea Adunare Națională. Fondator al școlii românești de fitopatologie, primul care a făcut cunoscută în țara noastră flora Arabiei și Palestinei. Lucrări: *Aspectele actuale ale agriculturii românești*, 1946; *Monografia Uredinalelor din RPR*, 2 vol., 1953; *Tratat de patologie vegetală*, 1959, în colaborare. Membru (1948) și primul președinte (1948-1959) al Academiei Române după reorganizare.

Sântimbreanu, Mircea

V. Sântimbreanu, Mircea

Sbiera, Ion al lui Gheorghe

(1.11.1836, Horodnicul de Jos, Suceava -

22.10.1916, Cernăuți)

Istoric literar și folclorist. A absolvit gimnaziul la Cernăuți, Dreptul și Filosofia la Viena. Urmează la catedră lui Aron Pumnul, la gimnaziul din Cernăuți. A organizat, împreună cu frații Hurmuzaki și alți

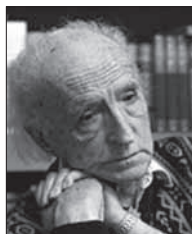
Schenk

Ion Gh. Sbierea

Christian W. Schenk

Georg Scherg

Carol Al. Schmidt

intelectuali, Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. A colaborat la *România jună*, *Candela*, *Familia*, *Vatra* ș.a. Adept al fonetismului limbii române, prefigurează poziția lui Titu Maiorescu. Lucrări: *Colinde, cântece de stea și urări la nunți*, 1888; *Traiul românilor înainte de fundarea staturilor naționale*, 1890; *Mișcări culturale și literare la românii din stânga Dunării, în răstimpul de la 1504–1714*, 1897; *Contribuiri pentru o istorie socială, cetățenească, religioasă-bisericească și cultural-literară a românilor, de la originea lor încoace până la iulie 1504*, 1904. Membru fondator al Societății Academice (1866).

Schenk, Christian W.

(11.11.1951, Brașov)

Poet și eseist. Doctor în medicină al Universității din Mainz, Germania. Șef al publicației tetralingve *Romanian convergences* (1984–1986), șeful editurii Dyonisos Verlag, membru al Uniunii Scriitorilor din România și din Germania. Debut literar la revista *Astra* din Brașov. Lucrări: *Poezii (Gedichte)*, 1981; *Transilvania-Bingen*, 1982; *Phoenix. Amintiri lirice 1959–1984*, 1984; *Testament*, 1991; *Răstignirea ultimului cuvânt, elegii*, 1992; *Lichtebbe (Reflux de lumină)*, 1994; *Blinder Spiegel (Oglindă oarbă)*, 1994; *Semne, gratii și simboluri*, 1995; *Poeme vechi și noi*, 2000. Cetățean de onoare al municipiului Cluj. Membru al Academiei Româno-Americane.

Scherg, Georg

nume la naștere **Peter Kurmes**

(19.01.1917, Brașov –

20.12.2002, Mössingen-Belsen, Germania)

Scriitor. A studiat filologia la Paris, Berlin, Strasbourg, Tübingen. Profesor la Brașov. A făcut închisoare (1958–1962), a lucrat apoi ca muncitor și violonist, a fost reabilitat în 1968. Profesor la Sibiu, în învățământul superior. Întreține relații cu Ion Caraion, Alexandru Ivasiuc, Constantin Noica, Mircea Ivănescu și cu numeroși scriitori din RGD și RFG. În 1987 cere emigrarea

în RFG, dar o obține abia în 1990. A scris proză: *Das keiner Herr und keiner Knecht*, 1957; *Die Erzählungen des Peters Merthes* (Povestirile lui Peter Merthes), 1958; *Das Zünglein an der Waage (În cumpănă)*, 1968; *Der Mantel des Darius (Mantia lui Darius)*, 1968; *Spielgelkammer (Camera cu oglinzi)*, 1974, drame istorice în versuri: *Giordano Bruno*, 1954, debut; *Ovidiu*, 1955, și versuri: *Die Silberdistel (Scaietele de argint)*, 1969; *Penelope ist anderer Meinung*, 1971; *Paraskiv, Paraskiv*, 1976; *Die verholzene Münze și Die Schuldbürger*, 1987; *Goa Mgoo oder die Erfindung der Unsterblichkeit*, 1997. A tradus în germană din literatura română contemporană. În 1984 este distins cu titlul de Profesor Emerit.

Schiavoni, Giovanni

(1804, Veneția – 1848, Veneția)

Pictor. Italian ca etnie. Educat în spiritul picturii renascentiste târzii din zona Veneto, educat la Milano și Viena, influențat de preromantism, a fost adus la Iași de Gh. Asachi ca profesor de pictură și zugrav al frescelor Mitropoliei. S-a întors la Veneția în 1840. A lăsat litografii legate de istoria Moldovei: *Alexandru cel Bun Domnul Moldovei când a primit coroana și hlamida de la ambasadorii Împăratului Ioan Paleologul II* (1839).

Schileru, Eugen

(1916, Brăila – 12.08.1968, București)

Critic de artă și film. Evreu ca etnie. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București. Profesor al Institutului. Colaborator la numeroase publicații de stânga (cronică de film și arte plastice). A făcut parte din cercul *Vieții Românești*. Lucrări: *Preludii critice*, 1974; *Impresionismul*, 1978.

Schmidt, Carol Al.

(25.06.1846, Bălți, Basarabia –

9.04.1928, Chișinău)

Primar al Chișinăului. A început Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea din Kiev, dar, după un an, a continuat cu

Schweitzer

Dreptul la Universitatea din Odessa, pe care l-a terminat. A lucrat ca judecător de pace în districtul Chișinău. A fost primar al orașului (1877–1903). Prin concursul său nemijlocit s-au construit capela din cartierul Râșcani și case pentru invalizi (după războiul ruso-turc, numit la noi Războiul de Independență), s-au pavat străzi, a fost dezvelit monumentul lui A.S. Pușkin, s-a deschis un azil pentru oamenii străzii (1899), a fost construit amfiteatrul popular cu o sală de spectacole (1900), s-au tras primele linii de tramvai (1881–1895), au fost deschise Școala de Meserii (1881), cursurile de desen liniar pentru meseriași (1894), s-au edificat Școala Reală (1886), Gimnaziul de Fete al principesei Dadiani (1900), Școala de Comerț. A fost membru al Comitetului Basarabean de Titulare a Orfelinelor, președinte al Direcției Chișinău a Societății de Ajutorare a Tinerilor Studenți, episcop al Liceului de Comerț și al Școlii Reale. A fost inițiatorul deschiderii unui muzeu al școlilor, al Societății Muzicale Armonia, membru al consiliului bibliotecii cu săli de lectură gratuite. A acordat un mare ajutor Spitalului Evreiesc după pogromul din 1903. Președinte (1900–1904) al Direcției de Credite, apoi unul dintre directorii Societății de Credite din Chișinău (1904–1912).

Schmidt, Joseph

(4.03.1904, Davideni, rn. Storojineț, Bucovina de Nord – 16.11.1942, Zürich, Elveția)

Tenor. Evreu ca etnie. A urmat o școală de comerț la Cernăuți, luând în particular lecții de canto. Specializare în Germania. Cantor la sinagoga din Cernăuți. Era foarte mărunt ca statură, dar cariera sa de operă – mai ales discografică – a fost impresionantă, incluzând muzică de operă, lieduri, muzică religioasă evreiască, muzică pentru film. Compozitori favoriți: Verdi, Puccini, Rossini, Bizet, Meyerbeer, Schubert, Lehar, Berlioz, Charpentier. A înregistrat la Parlophone, în Berlin, numeroase discuri: *Wie sich die Bilder gleichen*, *Tosca*, 1929; *Mutter, der Rote war allzu...*, *Cavalleria rusticana*, 1929; *Freundlich blick ich*, *Rigoletto*, 1930; *Una furtiva lagrima*, 1931; *Daß nur für dich mein Herz er...*, *Trübadur*, 1931; *Wie eiskalt ist dies Händchen*, *Boema*, 1932; *Jungfrau Maria*, *Alessandro Stradella*, 1934; *Nessun dorma*, *Turandot*, 1934; *Una furtiva lagrima*, *Liebestrank*, 1934; *Funiculi-Funicula*, 1936; *Ik hou van Holland*, *Schootemeyer*, 1937. A concertat în Austria, Franța, Belgia, SUA, Palestina. A murit într-o tabără de refugiați evrei din Elveția, unde venise odată cu ocuparea Franței de către naști.

Joseph Schmidt

Isaac Jacob Schonberg

Schonberg, Isaac Jacob

(21.04.1903, Galați – 21.02.1990, Wisconsin)

Matematician. Evreu ca etnie. A absolvit Matematica la Universitatea din Iași. Specializare la Berlin și Göttingen ca elev al lui Edmund Landau, în teoria analitică a numerelor. Plecat în SUA cu o bursă Rockefeller în 1930. A lucrat la Chicago și Harvard cu Bliss. Membru al Institutului pentru Studii Avansate la Princeton, unde s-a ocupat de spații Hilbert. Din 1941 profesor la Universitatea din Pennsylvania, unde a făcut cercetări de balistică necesare armatei americane. După război s-a ocupat din nou de teoria numerelor, mai ales de funcțiile zeroului. Din 1966 membru al Centrului de Cercetări Matematice la Universitatea din Wisconsin.

Schonengold

(Shongold sau Shoengold), Abba

(~ 1855, București – ~ 1920, New York)

Actor de limbă idiş. Cânta la sinagoga din București și, pentru a câștiga, cânta la nunți împreună cu Sigmund Mogulescu. Când s-a înființat la Iași teatrul de limbă idiş numit azi Abraham Goldfaden, au dat concurs amândoi, dar n-a reușit decât Mogulescu. S-a alăturat trupei lui Moses Halevy Hurvitz și a plecat la Chișinău, iar de acolo la Odessa, unde a fost actor de limbă idiş la Teatrul Mariinskii. A și compus comedii în limba idiş și este considerat primul actor profesionist care a făcut roluri numai în această limbă. A plecat la Londra în 1880, interpretând piese scurte în idiş împreună cu soția sa. În 1880 a plecat la New York, unde a continuat să joace pentru comunitatea evreiască.

Schweitzer-Cumpăna, Rudolf

(7.05.1886, Pitești – 17.02.1975, București)

Pictor. German ca etnie. A absolvit Academia Regală de Arte Frumoase din Berlin. Profesor la Institutul de Arte Plastice din

S

703

Scobioală

Rudolf Schweitzer-Cumpăna

Aurel Scobioală

București. Întors în țară, a expus la Saloanele Oficiale de pictură și sculptură și, sporadic, la Saloanele de desen și gravură. În 1920-1923 și în 1927 are expoziții personale la Ateneul Român. A expus în mai multe orașe din țară și din străinătate, fiind legat îndeosebi de Paris (stilul Școlii de la Barbizon). A făcut o însemnată donație muzeului din Pitești, dar lucrări ale sale se află în toate muzeele importante din România. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a (1955) și Meritul Cultural clasa a II-a (1968). În prezent există o fundație care-i poartă numele și se ocupă de destinul creației sale.

Scobioală, Aurel

(17.09.1941, Mălăiești, Republica Moldova – 3.07.2007, Chișinău)

Prozator. A absolvit Facultatea de Limbi Străine a Institutului Pedagogic de Stat Alecu Russo din Bălți. A fost profesor de școală medie, director de liceu, redactor la televiziunea națională, șef de redacție la Editura Literatura Artistică, director general la Departamentul Edituri, Poligrafie și Comerțul cu cărți, redactor la Editura Prut Internațional și, totodată, consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Lucrări: pentru copii – *Cărașuie albă* (1974), *La menajerie* (1974), *Dincoace de poveste* (1977), *Băiețelul din Lună* (1980), *Ispita* (1980); *Viceversa – hop!* (1981), *Ce te-nvață o povață* (1987), *Marele fermier Buș-Lăbuș* (1999), *Învață minte din vorbă cuminte* (2003), *Carte pentru câini deștepți* (2003, Premiul Salonului Internațional de Carte pentru Copii, Iași, apoi Chișinău) ș.a. *Greu mai cresc bărbaiții...* (1977), *Scriitorii când erau copii* (2005, Premiul Ministerului Educației al Republicii Moldova); proză – *Ulciorul cu pățărani* (1994), *Alt ulcior cu pățărani* (2001). Distins cu Diploma de Onoare Andersen (2006). Școala din satul natal îi poartă azi numele.

Scorillo

V. Coryllus

Scriban, Filaret

(1811, Burdujeni, Suceava – 23.03.1873, Iași)

Arhieru și pedagog. Frate cu Neofit și Theoctist S. A studiat la Academia Mihăileană din Iași și s-a călugărit la Lavra Pecerska în Kiev. Luptător activ pentru Unirea Principatelor, membru al Divanului ad-hoc (1857). A lăsat lucrări de specialitate, dar și altele, care vădesc deschiderile ortodoxiei românești către laicitate și universalitate: *Întâile cunoștințe pentru junimea moldoveană care învață limba franceză* (1836); *Mica Geografie a Daciei, Moldaviei și a Țării Românești*, prelucrare, 1838; *Istoria bisericească a românilor pe scurt*, 1871. Au rămas în manuscris o serie de traduceri: *Dialogurile morților* de Fenelon; *Brutus* după Voltaire; *Ambrosie Crusee* după Daniel Defoe; *Viața lui Socrate* după Platon ș.a.

Scriban, Iuliu

(31.05.1878, Galați – 4.01.1949, București)

Arhimandrit și misionar. A absolvit seminariile teologice de la Galați și Iași și Facultatea de Teologie de la București, apoi Facultatea de Teologie Catolică și Protestantă din Strasbourg și Facultatea de Filosofie din Heidelberg. Profesor și director al Seminarului Central din București, profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău (1928-1941), apoi la cea din București. A participat la numeroase consfătuiri ecumenice internaționale. Lucrări: *Liberul arbitru și determinismul*, 1903; *Lupta contra scrierilor imorale*, 1913; *Chemarea preotului. Studiu îndrumător pentru activitatea pastorală a preotului*, 1921.

Scriban, Neofit, nume de botez Nicolae

(1808, Burdujeni, Suceava –

9.10.1884, Burdujeni)

Arhieru, pedagog. Frate cu Filaret și Theoctist S. A studiat la Academia Mihăileană din Iași și la Colegiul Sf. Sava din București. Surghiunit de domnul Mihai Sturdza la Neamț, a fost, ca și fratele său, luptător pentru unirea principatelor, membru în Divanul ad-hoc (1857). Autor de lucrări de specialitate, manuale școlare, traduceri, poezii: *Urziri istorice sau curs metodic de istorie*, prelucrare după D.E. Levi-Alvares, 1851; *Metoda pentru studiul limbii elenice*, după J.L. Burnouff, 2 vol., 1861, 1862; *Dublul paralel sau Biserica în fața papității și a reformei veacului XVI*, 1851; *Încercări poetice. Discursuri politice. Memoare și scrisori politice*, 1870; *Foloasele Unirii Principatelor*, 1856; *Necesitatea clerului în societate și nevoia de punere a sa în adevărata cale a sortirii sale... însoțită de constituțiunea clerului ortodox din Transilvania*, 1858.

Sebastian

Iuliu Scriban

Ioan Scurtu

Horia Scutaru-Ungureanu

Mihail Sebastian

Scriban, Theoctist

(19.04.1825, Adâncata, jud. Suceava – 11.01.1890, Iași)

Arhimandrit și profesor. Frate cu Filaret și Neofit S. A absolvit Academia Mihăileană din Iași, Seminarul de la Socola și Academia Duhovnicească din Kiev. Profesor la Seminarul de la Socola și la Seminarul Central din București. Arhimandrit și președinte al Consistoriului eparhial din Ismail (1857–1863). Lucrări: *Omiletica sau știința despre literatura bisericească*, 2 vol., 1856, 1858.

Scurtu, Ioan

(27.11.1940, Dochia, jud. Neamț)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea din București. Profesor la Universitatea din București și la Universitatea Spiru Haret (unde a fost prorector), Academia de Poliție. Director general al Arhivelor Naționale (1991–1996), director al Institutului de Istorie Nicolae Iorga (2001–2006). Lucrări: *România. Viața politică în documente*. 1945, 1946, 1947 (3 vol., în colaborare, 1994–1996); *Minoritățile naționale din România. 1918–1938* (3 vol., în colaborare, 1995–1999); *Totalitarismul de dreapta. Origini, manifestări, evoluție*. 1918–1941 (6 vol., în colaborare, 1996–2003); *Stenograme ale ședințelor Biroului Politic al C.C. al P.M.R.*, 1948, 1949, 1950 (3 vol. în colaborare, 2002–2004); *Documente străine despre români* (în colaborare, 1992); *Din viața politică a României. Întemeierea și activitatea Partidului Țărănesc*. 1918–1926 (1975); *Din viața politică a României. Studiu critic privind istoria Partidului Național-Țărănesc*. 1926–1947 (1983); *Ion I.C. Brătianu. Activitatea politică* (1992); *Iuliu Maniu. Activitatea politică* (1995); *Viața cotidiană a românilor în perioada interbelică* (2001); *Istoria românilor în timpul celor patru regi* (4 vol.); *România și Marile Puteri* (2 vol., 1999 și 2000); *România în anii celui de-al doilea război mondial*, vol. I (în colaborare, 1989); *The Red Army in Romania* (în colaborare, 2000); *Alba Iulia. 1 Decembrie*

1918 (1988); *Anul 1940. Drama românilor dintre Prut și Nistru* (în colaborare, 1992); *Sfârșitul dictaturii*. București 21–25 decembrie 1989 (în colaborare, 1990); *Marea Unire din 1918 în context internațional* (în colaborare, 2003); *1907 în viziunea contemporanilor* (în colaborare, 2007); *Istoria Românilor în secolul XX* (în colaborare, 1999); *Istoria contemporană a României. 1918–2001* (2002); *Enciclopedia partidelor politice*. 1866–1994 (în colaborare, 1995); *Dicționar enciclopedic* (în colaborare, vol. I – 1993, II – 1996, III – 1999). Președinte al Societății de Științe Istorice din România (din 1998), membru al Academiei Oamenilor de Știință din România.

Scutaru-Ungureanu, Horia Viorel

(29.10.1943, Roman, Neamț)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică și la Institutul de Fizică și Inginerie Nucleară din București. Contribuții în domeniul teoriei nucleului atomic și particulelor elementare. Membru titular al Academiei Române (1995) și președinte al Secției de științe fizice.

Sebastian, Mihail

nume la naștere **Iosif Hechter**

(18.10.1907, Brăila – 29.05.1945, București)

Prozator. A absolvit Dreptul și Filosofia la București. S-a specializat la Paris. A lucrat la Editura Fundațiilor Regale. A semnat și Victor Mincu. A scris proză autobiografică: *De două mii de ani*, 1934, cu prefața lui Nae Ionescu și cuprinzând analiza situației evreului în România în preajma celui de-al Doilea Război Mondial; *Accidentul*, 1940, teatru; *Jocul de-a vacanța*, 1946; *Steaua fără nume*, 1946, după care s-a turnat un film, producție româno-franceză, cu Marina Vlady și Claude Rich în rolurile principale; a fost un bun traducător al lui Marcel Proust și interpret al operei acestuia: *Correspondența lui Marcel Proust*, 1939. A lăsat *Eseuri, cronici, memorii*, 1972, postum.

Seciu

Seciu, Valeria

(2.08.1939, București)

Actriță de teatru și film. A jucat la Teatrul Bulandra. A absolvit în 1964 Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București (IATC). Roluri în film: *Casa neterminată* de Dimos Rendis, regia Andrei Blaier (1964); *Asediul de Corneliu Leu*, regia Mircea Mureșan (1971); *Parașutiștii de Mihai Oprea*, regia Dinu Cocea (1972); *Instanța amână pronunțarea*, regia Dinu Cocea (1976); *Casa de la miezul nopții* de Fănuș Neagu, regia Gheorghe Vitanidis (1976); *Regăsire*, regia Ștefan Traian Roman (1977); *Râul care urcă muntele*, regia Cristiana Nicolae (1977); *Înainte de tăcere* de Alexa Visarion, regia Alexa Visarion (1978); *Clipa*, de Dinu Săraru, regia Gheorghe Vitanidis (1979); *Speranța*, regia Șerban Creangă (1979); *Ion – Blestemul pământului, blestemul iubirii* de Liviu Rebreanu, regia Mircea Mureșan (1979); *Lumini și umbre* – serial TV de Titus Popovici, regia Andrei Blaier/Mihai Constantinescu/Mircea Mureșan (1979); *Bună seara, Irina*, regia Tudor Mărăscu (1980); *Vânătoare de vulpi* de Dinu Săraru, regia Mircea Daneliuc (1980); *Adela* de Garabet Ibrăileanu, regia Mircea Veroiu (1985). Roluri în teatru în: *Eminescu*, regia Sică Alexandrescu (1964); *Idiotul* după Dostoievski, regia Al. Finți (1969); *Să îmbrăcăm pe cei goi* de Luigi Pirandello, regia C. Buzoianu (1978); *Maestrul și Margareta* de Mihail Bulgakov, regia C. Buzoianu (1980); *Dama cu camelii* după Alexandre Dumas, regia C. Buzoianu (1985); *Creatorul de teatru* de Thomas Bernard, regia Alexandru Dabija (2007).

Secoșan, Ion Niță

a folosit și pseudonimul **Ginu Papălapce**

(16.09.1900, Toracul Mare, Banatul Sărbesc – 7.08.1939, Toracul Mare)

Scriitor. A absolvit liceul Coriolan Brediceanu din Lugoj după Primul Război Mondial. A început să scrie în grai bănățean, fiind asemănat cu Victor Vlad Delamarina. A scris piese de teatru pentru amatorii din Torac, ca și pentru Zilele de Teatru ale Românilor din Voivodina, tipărite la Timișoara: *Divorțul*, *Capriciu*, *Comedie*, *Ghiță Pădurariu*, *Țăganul la telefon*, *Ion ordonanța*, *Nu-i cum socotea omul*, *În sat la noi* și *Cătana*. A publicat sub pseudonim versuri satirice. S-au păstrat și piese în manuscris: *Ioșca vinde iapa*, *Biletul*, *Truță recrut*, *Făcăleț Gălușcă*, *Doi minciñoși* și *Lumea de azi*, scenete comice, apoi *Lucia* – piesă în 3 acte, *Boala bunicii*, piesă pentru copii într-un act, *Luța-n București*, monolog comic cu glosar de cuvinte în limba română.

Segal, Eugen

(23.05.1933, Iași)

Chimist. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din București. Specializare la Moscova, Novosibirsk, Stanford (SUA). Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din București. Contribuții în domeniul cineticii chimice heterogene, izoterme și neizoterme. Este autorul a 12 brevete de invenție. Lucrări: *Probleme actuale ale studiului chemosorbției gazelor pe suprafețe solide*, 1969; *Introducere în chimia fizică*, 2 vol., 1979, 1981; *Introducere în cinetica neizotermă*, 1983; *Cataliză și catalizatori*, 2 vol., 1986, 1989. Membru corespondent al Academiei Române (1991), președinte al Comisiei de Analiză Termică și Calorimetrie a Academiei Române.

Sellu, Victor

(14.11.1943, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București și a avut prima expoziție personală în 1979. Apoi a expus în Germania, Franța, Marea Britanie, Australia, unde a și rămas (la Sidney). Ceea ce definește pictura lui este lirismul abstract. Lucrări: *Dada-Dada*; seria *Damnation*.

Sergescu, Petre

(17.12.1893, Drobeta Turnu-Severin – 21.12.1954, Paris)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe, Facultatea de Litere și Filosofie și Conservatorul de Muzică din București. Specializare în matematică la Sorbona. Profesor la Universitatea din Cluj, apoi la Institutul Politehnic din București. S-a stabilit în Franța în 1946. Contribuții în domeniul algebrei și teoriei numerelor. Lucrări: *Asupra rezolvării ecuațiilor de gradul al II-lea*, 1915; *Monografie asupra ecuațiilor algebrice cu toate rădăcinile reale*, 1925; *Gândirea matematică*, 1928; *Matematica la români*, 1934; *Le développement de l'idée de l'infini mathématique au XIVe siècle*, 1948. Membru al Academiei Masaryk din Praga, al Societății Regale de Științe din Liège, al Societăților de Matematică din Franța, Germania, Polonia. Membru corespondent al Academiei Române (1934), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Servien, Pius

V. Coculescu, Șerban Piu

Sevastos, Elena Didia Odorica

(16.05.1864, Cucorâni, jud. Botoșani – 18.03.1929, Chișinău)

Folcloristă. Provine dintr-o familie săracă, muncește pentru a se întreține la studii.

Severeanu

Valeria Seciu

Petre Sergescu

Septimiu S. Sever

A absolvit Școala Centrală de Fete din Iași, apoi Literale și Filosofia, tot la Iași. Deși nimeni n-a încurajat-o și munca ei n-a fost apreciată, a realizat lucrări comparabile cu ale lui S.Fl. Marian și altor folcloriști, ba chiar, spre deosebire de mulți dintre ei, mai apreciați, a realizat culegeri din toate regiunile românești, prefigurând prin ele unitatea spirituală a tuturor românilor. A scris *Nunta la români*, 1889; *Călătorii în Țara Românească*, 1888. Culegeri: *Poezii populare. Doine*, 1886; *Cântece moldovenești*, 1888. A colaborat la *Convorbiri literare*, *Tribuna*, *Vatra*, *Viitorul româncelor* ș.a.

Sever, Septimiu

(30.04.1926, Turda)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Dramatică la București, ca elev al Marioarei Voiculescu și Victor Ion Popa. Actor la Teatrul din Sibiu, apoi la Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra și Teatrul Național din București. Asistentul lui George Vraca la IATC. Din 1972 stabilit în Canada, la Montréal. A devenit președinte al Théâtre de Marieville din Marieville (Québec), unde și joacă. Roluri în teatru (pentru NBC Canada) – *Hamlet*, *Livada cu vișini*, *Unchiul Vanja*, *Grand Papa*, *Les Dames de Cœur*, *Un Signe de Feu*, *Spinoza*, *Le Gourou*, *The Shipbuilder*; în film – *Mitrea Cocor*, *Dacii*, *Mihai Viteazul*, *De-aș fi... Harap Alb*; *Un signe de feu*; *La Source du Mal*; *Jeunes en liberté*, *2 părți*; *Faut le faire*; *Grand papa*. Distins în România cu titlul de Artist Emerit, laureat al Premiului de Stat, Ordinul Meritul Cultural în grad de Ofițer.

Sever S(ecula), Septimiu

(19.11.1869, Baia de Criș, jud. Hunedoara – 25.03.1912, Sibiu)

Teolog. A studiat la gimnaziile din Arad, Sibiu și Blaj. A absolvit Institutul Teologic la Arad și Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. A lucrat ca bibliotecar la Academia Română și Arhivele Statului din București. A fost profesor la

Școala Episcopiei Aradului, apoi la Institutul Teologic Pedagogic din Arad, preot în Odvoș, Arad. A tradus din literatura maghiară și franceză și a scris lucrări de istorie care atestă continuitatea de locuire a românilor în Transilvania: *Românii în revoluția lui Gheorghe Doja*, 1897; *Realități și visări. Nuvele și schițe*, 1897; *Un memoriu al lui Moise Nicoară. Monografie istorică*, 1904; *Biserica din Leheceeni Cărpineț. Schiță istorică*, 1904.

Severeanu, Constantin

nume la naștere **Constantin Dimitrescu**

(1840, lângă Turnu Severin – 1930, București)

Medic chirurg. Fiu de țăran. Tată al lui George S. Mason, prieten cu Theodor Aman. Selectat de Carol Davila prin concurs, este trimis cu bursă de stat la Facultatea de Medicină din Paris. Specializare la Zürich. Profesor la Facultatea de Medicină din București. A lucrat și la spitalul Colțea. A introdus metode noi în chirurgie (anestezia și asepsia). A înființat *Gazeta medico-chirurgicală* (1870) și *Progresul medical român*. A fost primul care a utilizat razele X în chirurgie (1897), influențat de fiul său, radiolog. A organizat primul congres internațional al domeniului la București, ceea ce însemna comunicări și operații, iar în cadrul lui a reușit extirparea unui chist hidatic în 27 de minute. A scris nu doar lucrări de specialitate, ci și 4 volume de memorii, dintre care 3 publicate, după modelul chirurgului Theodor Billroth, din Zürich, prieten cu Brahms, al cărui elev fusese. O stradă din București și una din Craiova îi poartă numele.

Severeanu, George

(1879, București – 20.09.1939, București)

Medic radiolog. Fiu al lui Constantin S. A absolvit Medicina la Paris și a fost preocupat de radioactivitate. S-a specializat în laboratoarele lui Joliot Curie. Profesor de radiologie la Facultatea de Medicină din București. Mare colecționar de antichități, a avut o mare pasiune pentru numismatică

S

707

Severeanu

Constantin S. Sibirski

Ion Sichitiu

Andrei P. Silard

și obiecte din tot arealul geto-tracic. A fost primul care a folosit radiul pentru tratamentul cancerului. Fondator (1931) și primul director al Muzeului de Istorie al Municipiului București, deschis în clădirea Observatorului Astronomic, prin bunăvoința amiralului Vasile Urseanu, director și prieten al tatălui său, muzeu cărui i-a donat 30 000 de monede dacice, grecești, romane și peste 11 000 de obiecte din Paleoliticul, Neoliticul și Hallstattul românesc (Epoca Fierului), statuete de Tanagra etc. Colecția de tablouri (Theodor Aman, Artur Verona, Arthur Chladek ș.a.), a constituit nucleul Pinacotecii din București, fondată tot de el în 1933. Casa de la intersecția străzilor de azi Nicolae Iorga cu Henri Coandă, care era a familiei S., a devenit casă-muzeu și adăpostește Colecția Maria și George S., inițiată în 1939 și deschisă publicului în 1956, când soția defunctului a repatriat din Elveția bijuteriile dacice care-i aparținuseră.

Severeanu, Nicolae

(14.10.1864, Flămânzi, jud. Botoșani – 9.03.1941, Buzău)

Muzician. Rămas orfan la 6 ani, a fost trimis la mănăstirea Neamț, unde a luat lecții de muzică bisericească de la Damaschin, director al tipografiei mănăstirii. Mitropolitul Iosif Naniescu l-a luat psalt la Mitropolia din Iași. A ajuns, prin concurs, la Domnița Bălașa din capitală și s-a înscris la conservator, fiind elevul lui Eduard Wachmann. A ocupat prin concurs Catedra de muzică a gimnaziului din Turnu Severin. În 1894 s-a transferat la Buzău. Fondator al Societății Cântăreților Bisericești (1888), a compus și dirijat muzică pentru coruri bisericești, modernizând scriitura. Lucrări: *Imnologhiono-catavasier*, 1900.

Sibirski, Constantin S.

(8.01.1928, Chișinău – 14.02.1990, Chișinău)

Matematician. Descendent din familia unui arhiepiscop, iar pe linia maternă – din familia boierului Hâncu. Unchiul său, Alexandru

S., a fost primar interimar al Chișinăului (1937–1938), iar tatăl a fost împușcat în 1941. A absolvit Matematica la Universitatea de Stat din Moldova. Profesor la aceeași instituție, apoi șeful Departamentului ecuațiilor diferențiale la Institutul de Matematică al AȘM. Fondator al teoriei topologice a ecuațiilor diferențiale (sistemele dinamice). Lucrări: *Introducere în dinamica topologică*, 1970; *Sisteme semidinamice*, 1987, în colaborare. Distins cu titlul Om Emerit în Știință și laureat al Premiului de Stat al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Un concurs republican de matematică și un liceu din Chișinău îi poartă numele.

Sichitiu, Ion

(19.01.1878, Rugi, jud. Gorj – 29.04.1952, Aiud)

General de corp de armată. A făcut studiile militare la București. Șef al Marelui Stat Major (1937), retras din activitate în același an, a revenit ministru al Agriculturii în Guvernul Ion Antonescu (1941–1942). Arestat în 1948, trimis la închisoarea Văcărești, a fost condamnat la 10 ani cu verdictul criminal de război și trimis la Aiud. A murit în închisoare.

Silard, Andrei P.

(30.04.1944, Timișoara – 30.06.1993, București)

Inginer. Și-a obținut diploma de inginer la Facultatea de Electronică, Institutul de Energetică din Moscova în 1967. După un stagiul de cercetător (1967–1974) la Institutul de Cercetări Electronice din București, a trecut prin toată ierarhia didactică, ajungând profesor (1992) la Catedra de dispozitive, circuite și aparate electronice la Facultatea de Electronică, Institutul Politehnic din București. Activitatea sa științifică a fost în principal orientată către următoarele domenii: dispozitive electronice, fizica semiconductoarelor, aparate și circuite electronice, optoelectronică. În domeniul dispozitivelor electronice a proiectat și realizat la întreprinderile românești

Sima

de profil (IPRS – Băneasa, Microelectronica) peste 20 de dispozitive electronice noi, în special dispozitive de putere. Pot fi menționate: tiristoare cu blocare pe poartă (GTO) de medie și mare putere, cu două nivele de interdigitare (TIL) – priorități mondiale, tranzistoare de putere bipolare cu două nivele de interdigitare, tranzistoare de putere bipolare rapide, optotiristoare, senzori optici pe siliciu monocristalin cu răspuns spectral controlat, celule solare de mare eficiență, realizate prin diferite procese tehnologice: difuzie, implantare ionică. Principalele sale contribuții științifice originale sunt pe scurt: formularea unitară a teoriei străpungerii dispozitivelor semiconductoare de putere și verificarea sa experimentală, introducerea conceptului de interdigitare, clasificarea teoretică a particularităților câmpurilor electrice interne în joncțiuni semiconductoare VLSI, introducerea de soluții originale la proiectarea și realizarea celulelor solare de mare eficiență, elaborarea de noi metode pentru controlul răspunsului spectral al senzorilor optici, investigarea electrotermică a dispozitivelor și circuitelor integrate analogice de putere. Pentru activitatea sa științifică a primit Premiul Academiei Române (1981). A introdus 3 noi discipline: dispozitive semiconductoare de putere, dispozitive optoelectronice de putere (la Facultatea de Electronică) și dispozitive optoelectronice și de putere (la Facultatea de Electrotehnică). Are 6 brevete, 11 lucrări științifice la conferințe internaționale (India, Brazilia etc.), 4 expuneri științifice la universități din SUA, Canada, Polonia etc., 4 cărți care sintetizează opera sa științifică. Membru corespondent al Academiei Române (1993). În 1990 a fost ales Fellow IEEE (Senior Member, 1982).

Silaș, Gheorghe

(18.04.1914, Căianul Mic, jud. Bistrița-Năsăud – 9.03.2001, Timișoara)

Inginer. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Cluj și Electromecanica la Institutul Politehnic din Timișoara. Profesor și prorector la Institutul Politehnic din Timișoara. Lucrări: *Sisteme vibropercutante*, 1986. Este creatorul școlii de vibrații și vibropercuții din Timișoara. Profesor Emerit (1972). Membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru al Societății de Matematică din SUA, al Comisiei de Acustică a Academiei Române. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Gheorghe Silaș

Horia Sima

Silași, Grigore

(27.01.1836, Beclean, jud. Cluj – 17.01.1897, Năsăud)

Preot, filolog, folclorist. Greco-catolic. Doctor în teologie la Viena. Vicerector al Seminarului Sfânta Barbara din Viena. Lucrări: *Dialectul macedo-român paralel cu cel daco-român*, 1874; *Românul în poezia populară. Studii asupra tuturor ramurilor poeziei populare române din punct de vedere etic, istorico-mitologic și lingvistic*, 1876–1877; *Să latinizăm au ba?*, 1882. Membru onorific al Societății Academice Române, 1877.

Silberg, Ioan Alexandru

(6.11.1937, Cluj-Napoca – 18.11.2006, Cluj)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Cluj. Specializare în Germania, Franța, Marea Britanie și SUA. Cercetător la Institutul de Chimie și Institutul de Energetică Chimică și Biochimică din Cluj. Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din Cluj. Contribuții în domeniul electrosintezei organice, al radicalilor liberi organici. Lucrări: *Recent Advances in the Chemistry of Phenothiazines*, 1968; *Metode magnetice de analiză*, 1970; *Chimie organică*, 1973; *Teoria reactivității compușilor organici*, 1997, în colaborare. Membru al Societății de Chimie din România și din SUA. Membru corespondent (din 1996) al Academiei Române.

Sima, Horia

(3.07.1906, Mândra, jud. Făgăraș – 25.05.1993, Barcelona)

Om politic. A absolvit Literale și Filosofia la București, fiind apoi profesor de limba română la liceul din Caransebeș. A intrat în mișcarea legionară în 1927 și a ajuns repede șef al Regiunii a IX-a, Banat. După uciderea lui Zelea-Codreanu în 1938 conduce operațiunea de ucidere a prim-ministrului Armand Călinescu, după care se refugiază la Berlin. Întors în țară în 1940, este arestat și eliberat sub presiunea naziștilor germani, fiind numit, la 14 septembrie 1940,

S

709

Simașchevici

Alexei Simașchevici

Angela Similea

vicepreședinte al Consiliului de Miniștri. Pe 21 ianuarie 1941 Garda de Fier a provocat pogromul de la București, încercând să preia puterea prin lovitură de stat, prilej cu care Ion Antonescu a scos Garda de Fier în afara legii. După înlăturarea regimului Antonescu (23 august 1944, intrarea sovieticilor în București) a fost chemat de Hitler să organizeze rezistența românească și astfel a apărut la Viena un guvern în exil. În 1945 a fugit în Italia, de acolo în Franța și apoi s-a stabilit în Spania franchistă unde a trăit până la sfârșitul vieții, ca profesor la Universitatea din Barcelona. Lucrări: *Articole politice (1950–1963)*, 1967; *Ce este comunismul?*, 1972; *Histoire du Mouvement Légitimiste*, 1972.

Simașchevici, Alexei

(27.06.1929, Chișinău, Basarabia)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea din Chișinău. Elev al lui Mihailei Kot și Vladimir Andrunachievici. Profesor la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM. Predă fizica și ingineria semiconductorilor. Brevetul său de invenție (coautor), fotocondensator cu semiconductori, a fost medaliat la Salonul Internațional de Invenție, 2005. Membru al Consiliului Societății Fizicienilor din Moldova. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Similea, Angela (Ioana)

(9.07.1946, com. 1 Decembrie, jud. Ilfov)

Interpretă de muzică ușoară. A studiat canto cu Florica Orăscu. Provine din mișcarea de amatori. A debutat la Festivalul Internațional Cerebul de Aur, Brașov, 1970, obținând premiul al II-lea. În 1977 a obținut premiul I la Festivalul de la Mamaia. George Grigoriu, Florin Bogardo, Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir, Marius Țicu, Jolt Kerestely, Temistocle Popa ș.a. au creat șlagăre special pentru ea. Căntece: „Amurgul”, 1971; „Tu ești primăvara mea”, 1972; „Un albastru infinit”, 1977; „Să mori de dragoste rănită”, 2000. A jucat în mai multe musicaluri de

televiziune și în filmul lui Ion Popescu-Gopo, *Rămășagul*, 1985.

Siminel, Gheorghe

(3.03.1930, Chișinău – 9.01.1989, Chișinău)

Actor. A absolvit Institutul Teatral de Stat A. Ostrovski din Leningrad. A fost actor la Teatrul Muzical Dramatic A.S. Pușkin din Chișinău. A înființat teatrul de televiziune Dialog la Televiziunea Moldovei. A făcut regie de film la Moldova Film și Telefilm Chișinău.

Siminel, Vasile

(2.06.1921, Gordinești, Basarabia)

Agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie a Institutului Agricol din Chișinău, în prezent Universitatea Agrară de Stat din Moldova. Specializat în genetică și irigații. Director al Stațiunii experimentale pentru încercarea și aprecierea metodelor de lucrare a solului, apoi șef al Centrului științific din Tvardița, Ceadăr-Lunga, al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp din Bălți. În prezent profesor la Universitatea Agrară a Moldovei. A elaborat bazele teoretice ale hibridării grâului de toamnă cu cel de primăvară. A demonstrat experimental că plantele de grâu pot fi obținute nu numai prin hibridarea grâului de toamnă cu cel de primăvară, dar și prin intermediul mutagenzei. Distins cu titlurile de Om Emerit în Știință, cu ordinea Drapelul Roșu de Muncă și Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Simion, (Ioan) Eugen

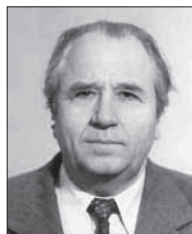
(25.05.1933, Chiojdeanca, jud. Prahova)

Istoric literar. Profesor la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București. Profesor invitat la Sorbonne VI (1970–1973). Editor, apoi director al revistei *Caiete critice* (apare din 1983). Președinte al Comitetului Național UNESCO pentru Decada Mondială a Dezvoltării Culturale. Președinte al Consiliului Național de Atestare a Diplomelor și Certificatelor Universitare. Laureat al Premiului Uniunii Scriitorilor și Premiului Academiei Române (1977). Director al Institutului de Istorie și Teorie Literară G. Călinescu, București. A publicat în jur de 3 000 de articole și 20 de volume de critică și istorie literară: *Întoarcerea autorului*, 1961; *Orientări în literatura contemporană*, 1965; *Scriitori români de azi*, vol. I – 1971, II – 1977, III – 1983, IV – 1989; *Fragmente critice*, vol. I – 1997, II – 1998; III – 1999, IV – 2000. Inițiator al proiectelor de editare a *Dicționarului Tezaur al limbii române*, coordonator al colecției *Opere Fundamentale* a Fundației Academiei Române (al cărei președinte

Simionescu

Gheorghe Siminel

Vasile Siminel

Eugen Simion

Bogdan C. Simionescu

este). Membru corespondent (din 1991) al Academiei Române, membru plin din 1992. Vicepreședinte al Academiei Române (1994–1998), apoi președinte (1998–2006). Din 1992 membru al Academiei Europaea. Din 1999 membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei. Din 2004 membru al Institut de France. Distins cu Legiunea de Onoare a Franței în grad de Cavaler (2011).

Simion Movilă

V. Movilă, Simion

Simion, Ștefan

(? – 1656, Alba Iulia)

Mitropolit. Ortodox. Călugărit la Alba Iulia, a fost ales în 1643 mitropolit al Bălgradului (*belii* în slavonă însemna alb, deci e vorba de Alba Iulia), Vadului și Maramureșului. Deși i s-a impus calvinizarea bisericii ortodoxe din Transilvania, n-a respectat acest deziderat al principelui Gheorghe Rakoczi I, considerat condiție a autonomiei Transilvaniei față de coroana imperială. A tipărit prima ediție integrală în română a *Noului Testament de la Bălgrad*, 1641. A fost primul mare susținător explicit al folosirii limbii române ca atestare a identității de neam: „Bine știm că cuvintele trebuie să fie ca banii, că banii aceia sunt buni carii împlă în toate țările; așea și cuvintele, acelea sunt bune, carele le înțeleg toți.” Seminarul Ortodox din Alba Iulia poartă azi numele lui.

Simionescu, Bogdan C.

(16.03.1948, Iași)

Chimist. Fiu al lui Cristofor S. A absolvit Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din Iași. Specializare la Louvain la Neuve, Belgia. Profesor la Universitatea Tehnică din Iași (Departamentul Polimerilor) și profesor asociat la Universitatea Tehnică din București. Director al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iași. Profesor invitat în Japonia, Canada, SUA, Franța, Germania, Polonia. Proiecte:

Materiale polimerice multifazice – biodegradabile, biocompatibile, biologic active, sisteme mobile artificiale – cu aplicații în medicină și pentru asigurarea protecției mediului, 2003; *Materiale polimerice multifuncționale înalt performante pentru medicină, farmacie, microelectronică, stocare de energie/informații, protecția mediului*, 2006. Membru corespondent al Academiei Române (2000).

Simionescu, Cristofor I.

(17.07.1920, Dumbrăveni, Suceava – 6.08.2007, Iași)

Inginer chimist. Tată al lui Bogdan S. Studii liceale la Suceava și Iași și superioare (Facultatea de Chimie Industrială) la Iași. Profesor și șef de catedră (din 1952), director de studii (1949–1951), prorector (1951–1952) și rector (1953–1976) la Institutul Politehnic Gh. Asachi din Iași; șef al Secției de chimie macromoleculară (1956–1970) și director (1970–2000) al Institutului de Chimie Macromoleculară Petru Poni din Iași. Specialist în domeniul chimiei macromoleculare, a efectuat studii în domeniul chimiei lemnului și celulozei, al polimerilor și al copolimerilor grefați. Are contribuții științifice și în domeniul tehnologiei chimice a celulozei, hârtiei și fibrelor artificiale. A elaborat teoria conducției în compuși organici. De mare însemnătate sunt cercetările în domeniul copolimerizării și al obținerii copolimerilor secvențați. A inițiat cercetări într-un nou domeniu: sinteza polimerilor prin metode ionice pe cale electrochimică. Este autorul unor studii privitoare la structura fizică a compușilor macromoleculari naturali și sintetici, efectuate pe calea degradării menajate a polimerilor: hidroliză, degradare termică. Lucrări: *Chimia lemnului în RPR* (1964); *Chimia stufului* (1966); *Mecanochimia compușilor macromoleculari* (1967); *Stadiul actual al cercetării din domeniul grefării celulozei* (1967); *Fracționarea compușilor macromoleculari* (1969); *Chimia lemnului și a celulozei* (2 vol., 1972–1973); *Chimia lemnului în România. Plopul și salcia* (1973); *Tratat de chimia compușilor*

S

711

Simionescu

Cristofor I. Simionescu

Ion Th. Simionescu

Maya Simionescu

Mircea Horia Simionescu

macromoleculari (4 vol., 1973–1993); *Chimia algelor marine* (1974); *Polimeri bicompatibili și biologic activi* (1980); *Enzime* (1980); *Proteine* (1982); *Originea vieții* (1983); *Chimie macromoleculară* (1985); *Poliacetilene* (1987); *Implicații bioenergetice ale coloranților* (1988) ș.a. A publicat și lucrări privitoare la istoria chimiei: *Figuri de chimiști români*, 1964, și la relația științe-filosofie, precum și eseuri: *Gânduri*, 5 vol. Membru titular (1963) al Academiei Române; vicepreședinte al Academiei Române (1974–1990) și vicepreședinte cu delegație de președinte al Academiei Române (1977–1980); președinte al filialei Iași a Academiei Române (1963–1974 și 1989–2001). Membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei (1991), al Academiei de Științe din New York, al Academiei Ungare de Științe, al Academiei Internaționale de Știință a Lemnului (IAWS), al Academiei Europene de Științe și Arte, al Societății de Chimie din Franța și SUA. Doctor Honoris Causa al Institutului Chimico-Tehnologic din Sofia. A fost distins cu Medalia de Aur a Societății Americane de Chimie (1976) și cu Ordinul Național Steaua României în grad de Mare Ofițer (2000).

Simionescu, Ion Th.

(10.07.1873, Fântânele, Botoșani – 7.01.1944, București)

Geolog și paleontolog. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. Specializare la Viena și Grenoble. Profesor la Facultatea de Științe, apoi la Universitatea din Iași, unde a fost și rector. Fondator și director al *Revistei Vasile Adamachi*. Contribuții la stabilirea originii geologice comune a Carpaților Orientali și munților Dobrogei. Lucrări: *Studii geologice și paleontologice din Carpații sudici*, 3 vol., 1898–1905, *Constituțiunea geologică a țărmului Prutului din nordul Moldovei*, 1902; *Geologia României. Literatura geologică. Considerațiuni generale asupra tectonice și stratigrafiei României*, 1906; *Mamifere pliocene de la*

Cimișlia-Basarabia, 5 vol., 1940; *Paleontologia României*, 1943. Membru al Societății Științifice Române. Membru titular (1911) al Academiei Române.

Simionescu, Maya

(23.02.1937, București)

Biolog. Soție a lui Nicolae S. A absolvit Facultatea de Biologie a Universității din București. Specializare la New York (unde a lucrat cu George Emil Palade) și la Yale University. Cercetător și director la Institutul de Biologie și Patologie Celulară din București. Profesor invitat la Montréal, New York, Boston, Los Angeles. Contribuții la studierea biologiei și patologiei celulare a sistemului cardiovascular. Lucrări: *The Cardiovascular System in Histology, Differentiated Distribution of Anionic Sites on Capillary Endothelium, Fenomene de segregare nucleolară în celula tiroidiană umană patologică, Modele experimentale chirurgicale ale glandelor endocrine*, în colaborare. Membru al American Society for Cell Biology. Membru al Societății Științifice Române. Membru al Academiei Române (1991) și vicepreședinte al ei (1998–2006).

Simionescu, Mircea Horia

(23.01.1928, Târgoviște – 18.05.2011, București)

Prozator. A absolvit Filologia la București și a fost redactor la diverse publicații. Director al Editurii Institutului Cultural Român. A fondat, împreună cu Radu Petrescu, Al. George și Costache Olăreanu, așa numitul Grup de la Târgoviște. Inteligența ironică și stilul spiritualizat definesc proza lui: *Nesfârșitele primejdii*, 1968; *Erasmus*, 1969; *Ingeniosul bine temperat* · *Dicționar onomastic*, 4 vol., 1969–1983; *Bibliografie generală*, 1970; *După 1900, pe la amiază*, 1975; *Răpirea lui Ganymede*, 1975; *Jumătate plus J*, Premiul Academiei, 1976; *Învățăture pentru delfin*, 1979; *Banchetul*, 1982; *Redingota*, 1984; *Licitația*, 1985; *Trei oglinzi*, 1987; *Asediul locului comun*, 1988; *Târgoviște, un excurs sentimental*, 1999. Premiul Prometheus pentru Opera Omnia, 1998.

Simu

Simionescu, Nicolae

(27.06.1926, București – 6.02.1995, București)

Biolog. Soț al Mayei S. A absolvit Medicina la București. Specializat în biologie celulară în Belgia, Franța, SUA. Profesor invitat la Yale University, Rockefeller University din New York (de către George Emil Palade), Montréal, Boston, Los Angeles. A fondat, împreună cu soția sa, Institutul de Biologie și Patologie Celulară. Contribuții în domeniul biologiei și patologiei celulare a sistemului cardiovascular și glandelor endocrine. Lucrări: *Vascularizația organelor interne*, 2 vol., 1953; *Ghid pentru studiiu practic al anatomiei omului*, 4 vol., 1960; *Probleme generale teoretice și practice ale terenului reactivității*, 1965; *Histogeneza cancerului tiroidian*, 1966; *The Cardiovascular System*, 1975; *Endothelial Cell Dysfunction*, 1991. Membru al Academiei de Științe din New York, al Societății Internaționale de Endocrinologie. Membru al Academiei Române (1991) și vicepreședinte al ei (1994–1995). Distins cu numeroase premii la Salonul, Tokyo, Bologna ș.a.

Simionescu-Râmnicănu, Marin

(9.11.1883, Bontest, com. Cărligele, jud. Vrancea – 25.03.1964, București)

Critic și istoric literar. Era un Râmnicănu (Râmnicănu) după mamă, înrudit cu Grigore și Mihail R., bucovinean după tată. Tatăl său a fost modelul personajului Tănase Scatiu, arendașul din romanele lui Duiliu Zamfirescu. A absolvit Literele și Filosofia la Berlin. S-a ocupat de arhitectura bizantină și de urbanism. Administrator al Regiei Publice Comerciale a Loteriei Privilegiate de Stat (din 1931). Cofondator al Editurii Cultura Națională, care-și desfășura activitatea cu fondurile lui Aristide Blank. Lucrări: *Propilee artistice*, 1913; *Istoria artelor. Scurtă expunere asupra evoluției stihurilor și a caracteristicilor celor mai însemnați artiști*, 1924; *Necesitatea frumuseții. Studii de estetică și artă*, 1925; *Considerații artistice asupra arhitecturii bizantine*. Membru corespondent al Academiei Române (1919), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Simionescu, Dan

(10.12.1902, Câmpulung – 11.03.1993, București)

Istoric literar, bibliograf. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din București și s-a specializat în literatură veche. Șef al Secției manuscrise a Bibliotecii Academiei Române, profesor la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București. Lucrări: *Bibliografia românească veche*, vol. III, IV (continue după Nerva Hodoș); *Încercări istorico-literare*, 1926; *Arta legăturii de carte la*

Dan Simionescu

Zeno Virgil Gheorghe Simon

români 1710-1747; *Literatura românească de ceremonial*, 1939; Membru de onoare (1992) al Academiei Române.

Simon, Zeno Virgil Gheorghe

(23.04.1935, Timișoara)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din București. Specializare la Institutul Max Plank din Tübingen. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din Timișoara, apoi la Institutul de Medicină din Timișoara. Contribuții în domeniul chimiei cantitive și al aplicațiilor chimiei fizice în modelarea reglajului celular. Lucrări: *Carcinogenic Inhibitory Properties of Retinoids: a QSAR – MTD Analysis*, 1990; *Relații cantitative – structură chimică – activitate biologică (QSAR). Metoda MTD*, 1996. Membru corespondent al Academiei de Științe Medicale din România (1994), membru al Societății de Biologie Celulară, membru al Societății Americane de Chimie. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Simonov, Iuri

(25.05.1937, Steklozavod, rn. Lukianovsk, reg. Gorki-Nijni Novgorod, Rusia)

Fizician. Rus ca etnie. A absolvit Facultatea de Fizică a Universității din Gorki și a fost repartizat la filiala din Moldova a Academiei de Științe a URSS. Specializat în cristalochimie. Contribuții în domeniul preparatelor psihotrope și antimicotice. Deține 20 de brevete de invenție. A conferențiat în Polonia, România, Rusia, Ucraina, SUA, Germania, Italia, Franța. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei, distins cu titlul de Om Emerit al Științei, cu Medalia Meritul Civic, premiul președinților a trei Academii: Moldova, Ucraina, Belarus.

Simu, Anastase

(25.03.1854, Brăila – 27.02.1935, București)

Colecționar de artă. După liceul absolvit la Theresianum, în Viena, a absolvit Dreptul la Paris și Științe Politice și Administrative

Sinadino

Panteleimon Sinadino

Benone Sinulescu

Gheorghe Sion

Ioan Alecu Sion

la Bruxelles. A fost secretar de legăție al României la Berlin, membru al Consiliului Consultativ al Artelor (1910–1915) și a fondat în 1910 Muzeul Simu, a cărui bogată colecție de opere de artă românești și străine a donat-o statului român în 1927. Achizițiile fuseseră făcute începând din 1878, la Toulouse, Muntele Athos, Veneția, Milano, Florența, Paris, Nürnberg, iar casa a fost construită special pentru a le adăposti. A fost prieten cu Paul Signac și Alfred Sisley (pointiliști). O parte din această colecție se află astăzi la Muzeul Național de Artă al României, iar o altă în colecția Simu de la Pinacoteca orașului București. Membru de onoare al Academiei Române (1933).

Sinadino, Panteleimon

(27.07.1875, Chișinău – ?, Siberia)

Om politic. Grec ca etnie. A absolvit Facultatea de Medicină a Universității din Kiev. A fost tutore la diferite instituții pentru copii, instituții școlare, judecător de pace onorific, consilier și locțiitor al președintelui Dumei orașenești, deputat în Duma a II-a și a III-a de Stat a Rusiei din partea Basarabiei. Primar al Chișinăului (1903–1910). Ca deputat în Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România în 1918. După 1918 a activat în sistemul bancar al Basarabiei și a fost membru al Partidului Național Liberal. Senator în Parlament pe listele Frontului Renașterii Naționale (1937–1939). A optat în 1940, la schimbul de populație, pentru a rămâne în Basarabia. Arestat de NKVD în 1940 și trimis în Siberia.

Sinulescu, Benone

(24.05.1937, Siriu, jud. Buzău)

Interpret de muzică populară. A absolvit Școala Tehnică la Buzău și Școala Specială de Muzică la București. A cântat cu precădere melodii culese din zona Buzăului și Munții Sîrului. A debutat în 1956 și a cântat practic toată viața, cu diverse formații. Căntece: „Străina mamei, străină”; „La Lenuța

sub cerdac”; „În munții Buzăului”; „Radu mamei”; „Crăsmărița din Buzău”; „Dulce-i vinu”; „Lasă-mă să beau”; „Haideți să cântăm”; „Cocoșel de la Buzău”. Laureat al Festivalului Tinerilor și Studenților de la Helsinki, 1962; Ordinul Muncii, 1966; Ordinul Meritul Cultural, 1968; Discul de Aur al Electrecordului, 1969; Ordinul Serviciu Credincios, 2002.

Sion, Gheorghe

(18.05.1822, Mamornița, azi în Ucraina – 1.10.1892, București)

Scriitor. În 1848 a luat parte la mișcarea revoluționară din Moldova. În 1860 a scos *Revista Carpaților*. A scris versuri și teatru fără o valoare deosebită. A rămas în amintirea urmașilor pentru poezia „Limba românească”. Proza memorialistică *Suvenire contemporane*, 1888, remarcabilă prin culoarea și fluența evocării, cuprinde portrete memorabile și pitorești, descrieri de atmosferă, realizând în cuprinsul povestirii valoroase nuanțe autonome. A tradus din clasicii și romanticii francezi. Membru titular al Academiei Române (1868).

Sion, Ioan Alecu

(28.09.1890, Pitești – ?11.1942, Cotul Donului)

General de divizie. A făcut Liceul Militar la Iași și apoi Școala de Ofițeri de Artilerie, Geniu și Marină din București. S-a distins încă din Primul Război Mondial în luptele de la Perșani (1916), primind Coroana României în grad de Cavalier. A absolvit Școala Superioară de Război și a lucrat la Marele Stat Major, la Secretariatul General al Ministerului de Război, la Consiliul Superior al Apărării. În 1939 a preluat comanda Brigăzii 2 Artilerie din Divizia 2 Infanterie. În 1941 a devenit general de brigadă și a primit comanda nou-înființatei Divizii 1 Blindate, a trecut Prutul în 1941 și a înaintat până la Moghilev, ajungând apoi în zona Odesei. A primit Crucea de Fier clasa a II-a și Ordinul Mihai Viteazul post-mortem (1943).

Slătineanu

Mircea Sîntimbreanu

Ion Slavici

A murit în luptă, pe valea Țărița, fiind singurul general român care a murit în luptă în al Doilea Război Mondial.

Șiținski, Leopold

(?..03.1854, Chișinău – după 1918, Chișinău)

Medic. Se trage din boierii Râșcanu după mamă, rus după tată. A absolvit Academia de Medicină din Petersburg, specializându-se la Viena, Paris și Berlin. A fost medic-șef al Spitalului Central din Chișinău. A fost primar al Chișinăului (1904–1905), deputat în Duma rusească. Președinte al Comisiei Municipale de Construcție, a inițiat construirea Băncii orașului, Spitalului Municipal, sediului pompierilor și a mai multor școli. Distins cu Ordinul Coroana României în grad de Comandor.

Sîntimbreanu, Mircea

(7.01.1926, Băița, Brad – 19.08.1999, București) Scriitor. A absolvit Filologia la București. Președinte al Cinematografiei Române. Director al Editurii Albatros. A scris literatură pentru copii. Lucrări: *Cu și fără ghiozdan*, 1956; *Recreația mare*, 1965; *Șchițe vesele*, 1969; *Să stăm de vorbă fără catalog*, 1971; *Aducătorului mulțumiri*, 1976; *Mama mamușilor mahmuri*, 1980; *Gulliver în țara chiticilor*, 1983; *Caiete de editor*, 2000, postum. Președinte al Secției literatură pentru copii a Uniunii Scriitorilor, a primit de mai multe ori Premiul Uniunii Scriitorilor. Școala din orașul Brad, unde a învățat, îi poartă astăzi numele.

Slavici, Io(a)n

(18.01.1848, Șiria, Arad – 17.08.1925, Crucea de Jos, Vrancea)

Prozator. A studiat Dreptul la Budapesta și Viena, dar nu l-a terminat. S-a împrietenit cu Mihai Eminescu, acela care l-a și descoperit ca scriitor. A fost președinte al Societății România Jună. A fost secretar al Comisiei pentru Documentele Hurmuzaki, redactor la *Timpul* alături de I.L. Caragiale și Mihai Eminescu, profesor de liceu. Junimist.

Fondator al Ligii pentru Unitatea Culturală a Tuturor Românilor. A scris proză, remarcându-se mai ales prin nuvelele pline de substanță: *Popa Tanda*, 1875; *Budulea Tai-chii*, 1880; *Moara cu noroc*, 1880, după care s-a turnat în 1956 filmul cu același nume; romane: *Pădureanca*, *Mara*, 1894. Membru corespondent al Academiei Române (1882).

Slătineanu, Alexandru

(1873, București – 1939, Iași)

Medic. A absolvit Medicina la București și s-a specializat la Paris. Tată al lui Barbu S. Specialist în bacteriologie, unul dintre fondatorii acestei discipline la Iași. Contribuții în domeniul tratamentului poliomielitei și febrei tifoide, al serovaccinurilor. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași. Pasionat colecționar de artă românească (Nicolae Grigorescu, Ștefan Luchian, Dimitrie Ghiță, Iosif Iser) și franceză (Van Gogh, Camille Claudel, elevă a lui Auguste Rodin și soră a poetului Paul Claudel, Toulouse Lautrec). Membru al Academiei de Medicină din România.

Slătineanu, Barbu

(1895, Paris – 31.10.1959, Jilava)

Colecționar de artă. A absolvit Academia Militară la Paris, fără a avea o înclinație militară specială, a ajuns până la gradul de colonel. Fiu al lui Alexandru S. Ginere al lui Alexandru Lahovary. Director fondator al Muzeului Ceramicii Românești, profesor la Institutul de Arte Plastice. A îmbogățit colecția tatălui său cu obiecte de artă românească (vase și textile). A alcătuit o hartă a centrelor de olărit din România. Colecția a fost deschisă pentru public în 1948. Mulți intelectuali se întâlneau în Casa Slătineanu: Vasile Voiculescu, Adrian Maniu, Ion Pillat, George Oprescu, Șerban Cioculescu, Vladimir Streinu, Ion Tzigara-Samurcaș, Dinu și Nelly Pillat, Hrandt Avachian, istoricii Lambrino și Drăghiceanu. Majoritatea au fost arestați sub acuzația de complot contra ordinii de drept (comentau cărțile lui Emil Cioran aduse clandestin în țară de Marietta Sadova). Amfitrionul însuși a murit în închisoare.

Slătineanu, Stroe Constantin

(1926, București – 3.02.1993, București)

Scriitor și compozitor. A studiat Aeronautica la Politehnica din București, fiind arestat de student (1947, ca și restul familiei), ținut la închisoarea din Pitești până în 1949, fără a fi judecat. Casa a fost naționalizată în 1950, iar colecția de artă donată statului. A lucrat ca tehnician la Canalul Dunăre–Marea Neagră, apoi la Institutul de Ameliorări Funciare din București (din 1952). A proiectat și realizat

S

715

Slăvescu

Barbu Slătineanu

Victor Slăvescu

Nichita P. Smochină

Mircea Snegur

mai multe stații de irigare. A avut 6 invenții omologate. A tradus din și în franceză literatură, a scris versuri, a compus sonate, lieduri și simfonii (fiind elevul lui Dimitrie Cuclin). Lucrări: *Cântecul blestemat și sfânt*, versuri, 2004, postum; lieduri pe versuri de Tudor Arghezi, Vasile Voiculescu, Mihai Eminescu, Ioan Alexandru.

Slăvescu, Victor

(23.05/5.06.1891, Rucăr, jud. Muscel – 24.09.1977, București)

Economist. Absolvent al Facultății de Filosofie din Göttingen. În 1912 a plecat la Universitatea din München, unde a studiat timp de două semestre științele economice. Între timp face și o călătorie la Paris. În toamna lui 1913 și-a continuat studiile la Universitatea din Halle, obținând în 1914 titlul de doctor în științe economice. Profesor la ASE, specialitatea finanțe, credit, schimburi bancare. Director general la Societatea Națională de Credit Industrial (1923–1933); director la BNR; subsecretar de stat la Ministerul de Finanțe (1933–1934); ministru de Finanțe (1934, 1935) și ministru ad interim la Industrie și Comerț (1934) – lui i se datorează faptul că, pe fondul crizei economice mondiale din 1937, România a înregistrat uriașa creștere financiară din 1938; ministru la Înzestrarea Armatei (1939, 1940); membru în conducerea unor societăți industriale; președinte UGIR (Uniunea Generală a Industriașilor din România); inițiator al revistei *Independența economică* (1918); director la *Anale economice și statistice* (1926); rector al Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale din București. Lucrări: *Organizarea creditului în România*, 1922; *Istoria Băncii Naționale Române*, 1925; *Economia națională*, 1933. Membru al Consiliului Superior Bancar (1938, 1946); cofondator, membru în comitetul de conducere la Institutul de Cercetări Sociale (1938). Șeful organizației PNL din județul Galați, deputat în cinci legislaturi, senator. A fost întemnițat la închisoarea Sighet (1950

și 1955). Marea Cruce Coroana României, Marea Cruce Orange Nassau, Mare Ofițer al Legiunii de Onoare. Membru al Academiei Române (1939), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Smara, Maica nume la naștere Smaranda Andronescu, măritată Gheorghiu

(5.09.1857, Târgoviște – 26.01.1944, București)

Scriitoare. Nepoată a poetului Gr. Alexandrescu. A absolvit Școala Centrală de Fete din București. Feministă, a conferențiat pe această temă în țară și în Italia, Franța, Danemarca, Suedia, Grecia. A organizat un cenaclu literar pe care-l frecventa și M. Eminescu. A scos revista *Alțiș și bibiluri* (1893). A scris proză și esuri: *Din pana suferinței*, 1888; *Novele*, 1890; *Veronica Micle. Viața și operele sale*, 1892; *Inteligența femeii*, 1896; *Șchițe și amintiri din Italia*, 1900; *Mărza*, 1904; *Țara mea*, 1905; *Fata tatii*, 1912; *Șchițe și amintiri din Cehoslovacia*, 1925; *O româncă la Polul Nord*, 1932; *Dumitrițe brumate*, 1937; *Cântă Dorna*, 1939.

Smochină, Nichita P.

(14/27.03.1894, Mahala, orașul Dubăsari, Basarabia – 14.12.1980, București)

Jurist, istoric, etnograf, folclorist și om politic. Autodidact. Mason. A participat la Congresul Popoarelor din Caucaz (1917). Fondator al publicației *Moldovanul*, Dubăsari, 1918. În 1920 s-a stabilit la Iași, unde a absolvit Dreptul și Filosofia. A fondat *Revista tinerilor transnistreni* (1935), ziarul *Transnistria și Moldova nouă*. Lucrări: *Anul Nou la moldovenii de peste Nistru*, 1928; *Din trecutul românesc al Transnistriei*, 1930; *I Romeni fra il Dnister ed il Bug*, 1941. Membru de onoare al Academiei Române (1942), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Snegur, Mircea

(17.01.1940, Trifănești, Basarabia)

Om politic. În 1956 a absolvit școala medie din satul Frumușica, raionul Florești. Studiile superioare și le-a făcut la Institutul

Socor

Agricol din Chișinău, absolvit în 1961. A făcut aspirantura la Catedra de fitotehnie a celuiiași institut (1972). Între 1961 și 1968 a fost agronom și președinte de colhoz în satul Lunga, raionul Florești, ulterior a deținut funcțiile de: director al Stației Experimentale pentru Culturile de Câmp (1968–1973), șef al Direcției principale știință agricolă a Ministerului Agriculturii (1973–1978), director general al Asociației Științifice de Producție Selecția și director al Institutului de Cercetări Științifice în Domeniul Culturilor de Câmp din orașul Bălți (1978–1981). În perioada 1981–1985 este prim-secretar al Comitetului Raional Edineț al PCM. Din 1985 până în 1989 deține funcția de secretar al CC al PCM. Din 1989 până în 1990 a fost președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al RSSM și președinte al Sovietului Suprem al RSSM. De la 3 septembrie 1990 până la 1 decembrie 1996 deține funcția de președinte al Republicii Moldova. A fost deputat în Sovietul Suprem al RSSM în legislaturile a XI-a și a XII-a, în legislatura a XIV-a. În 1995 a citit, în Parlamentul Moldovei, mesajul „Limba română este numele corect al limbii noastre”. I-au fost conferite următoarele distincții de stat și titluri onorifice: Ordinul Insigna de Onoare (1966), Medalia pentru Vitejie în Muncă (1976), Ordinul Republicii (2000), Diploma Ad Honores a Academiei Europene de Arte (1995), Diploma de Onoare și Medalia de Aur a Ordinului European de Merit (1995), Doctor Honoris Causa la Universitatea Agrară din Chișinău (1996), Doctor Honoris Causa la Universitatea din Ankara (1996), Doctor Honoris Causa la Universitatea Liberă Internațională din Moldova (2001).

Soare, Mircea

(21.07.1927, București – 1999, București)

Inginer constructor. A absolvit Institutul de Construcții la București. Specializare la Liège. Profesor la Institutul de Construcții din București. Contribuții în domeniul stabilității echilibrului, al promovării unor noi materiale de construcție (beton celular autoclavizat, poliesteri armați cu fibre de sticlă). Lucrări: *Aplicarea ecuațiilor cu diferențe finite la calculul plăcilor curbe subțiri*, 1959; *Paraboloidul eliptic și hiperbolic în construcții*, 1964, în colaborare; *Automatizarea calculelor de rezistență în construcții. Programe basic*, 1989, în colaborare. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Socec(u), Ioan V.

(1830, Săcele, jud. Brașov – 1896, București)

Editor și librar. A venit la București adus de valul revoluției de la 1848 și și-a făcut

ucenicia în meserie la librăria Ioanid. Și-a deschis prima sa librărie în 1856 (Librăria Nouă Socec & Comp), devenită în 1871 tipografie și librărie (Socce, Sander și Teclu). Desfășurarea amplului proiect editorial al tipografiei și librăriei a început în 1875, prin editarea colecției Opere complete a autorilor români clasici și contemporani. Ei i se adaugă colecțiile: Clasici Români și Străini pentru copii și tineret, îngrijită de Octav Minar și care cuprindea, pentru prima oară în România, informații biobibliografice despre autori; Biblioteca Teatrului Național. Amplul proiect editorial s-a exprimat și prin editarea atlaselor de județe, a lucrărilor despre minoritățile din România, a dicționarului bilingve și a enciclopediilor. Brandul tipografie-editură-librărie a fost atât de puternic, încât a rezistat intemperiilor a două războaie mondiale și a dispărut abia în 1948, odată cu perioada socialistă, când întregul sistem al culturii a fost drastic modificat. Totuși, colecțiile inițiate cu începere din 1875 au continuat să existe și în noul sistem, sub numele și cu girul altor edituri. O stradă din Brașov și o editură și librărie virtuală apărută în 2008 îi poartă numele.

Socolescu, Mircea

(14.07.1902, București – 5.10.1993, București)

Geolog și geofizician. A absolvit Facultatea de Mine și Mineralogie din București. Specializare în Franța. Profesor la Facultatea de Geografie și Geologie din București. Contribuții în domeniul geologiei economice și geofizicii aplicate, a inițiat alcătuirea hărților de anomalie geologică ale României, descifrarea structurii geologice de adâncime. S-a impus prin introducerea metodelor magnetice și electromagnetice în prospectarea acumulărilor de substanțe minerale. Șef al Secției gravimetrie la Întreprinderea de Prospekțiuni și Laboratoare, geolog al Trusului de Prospekțiuni și Explorări Miniere. Lucrări: *Carte de correction topographique pour les anomalies gravimétriques et cartes des altitudes moyennes pour la Roumanie*, 1956; *Prospekțiuni radiometrice utilizate în interpretări geologice*, 1958; *Fizica și structura scoarței terestre din România*, 1975. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Socor, Matei

(15.09.1908, Iași – 30.05.1980, București)

Compozitor și dirijor. A studiat la Conservatorul din București (1927–1929), ca elev al lui Gh. Cucu, Alfonso Castaldi și Constantin Brăiloiu. Studii de perfecționare la Conservatorul din Leipzig cu maeștri ai compoziției și dirijori de orchestră (1930–1933). Revenit

S

717

Sofroni

în România, a fost cercetător etnolog și dialectolog al muzicii în cadrul Institutului de Folclor din București, unde a colaborat cu C. Brăiloiu, pentru o serie de culegeri de folclor. S-a apropiat din tinerețe de mișcarea muncitorească, devenind membru al PCR încă din ilegalitate și participând activ la lupta acestui partid împotriva fascismului și a guvernului antonescian. A fost președinte al Comitetului de Radiodifuziune și președinte al Uniunii Compozitorilor din RPR (1949–1954). Este autorul muzicii pentru două din imnurile de stat ale României: *Zdrobite cătușe* – imn național între 1948 și 1953, și *Te slăvim, Românie!* – imn național între 1953 și 1977. Lucrări: *Cum fiul își curge necazul la vale* (1942) și *De-ajuns, României, calvarul* (1944); poemul simfonic *Mama* (1944), pe versuri de Maria Banuș, și oratoriul *Stejarul din Borzești* (1966); *Sonata pentru pian* (1932); *Concertul de cameră pentru șapte instrumente* (1936); *Concertul pentru orchestră cu clarinet, corn și violoncel* (1939); *Passacaglia pentru violoncel și orchestră de cameră* (1941); *Cântarea României* și *Concertul pentru vioară și orchestră* (1955); *Trei salvări* (1969) – sextet de suflători, o veritabilă sinteză a experienței sale. În ultimii ani de viață a compus opera *Conu' Leonida față cu reacțiunea*, reprezentată pe scena Operei Române din București în 1980. A fost Maestru Emerit al Artei și laureat al Premiului de Stat. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Sofroni, Laurentie

(1928, Frătăuții Vechi, jud. Suceava)

Inginer metalurg. A absolvit Facultatea de Metalurgie la Institutul Politehnic din București. Specializare la Institutul Politehnic din Kiev. Profesor la Facultatea de Metalurgie. Contribuții în domeniul proceselor de turnare a fontelor cu fosfor ori grafit nodular, al dirijării proceselor de cristalizare și solidificare a metalelor puse în forme. Președinte de onoare al Asociației Tehnice de Turnătorie din România. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Solacolu, Șerban

(1905, București – 21.03.1980, București)

Inginer chimist. A absolvit Politehnica la București și s-a specializat la Școala Tehnică Superioară din Berlin-Charlottenburg. Profesor la Facultatea de Chimie a Institutului Politehnic din București. A fost primul care a predat în România un curs de chimia fizică a silicaților tehnici. Fondator și director al Institutului de Cercetări pentru Materiale de Construcții. A elaborat prima sistematizare a zgurilor magneziene și dolomitice, a inițiat fabricarea unor tipuri noi de ciment și beton

Matei Socor

Dumitru Solomon

pentru barajul hidrocentralei de la Bicaz, noi tipuri de cărămizi refractare pentru cup-toarele de la Combinatul Chimic Făgăraș. Lucrări: *Cimenturile speciale pentru construcțiile maritime*, 1933; *Cimenturi speciale pentru baraje*, 1937; *Industria ceramică în România*, 1940. Membru corespondent (1963) al Academiei Române. Premiul de Stat (1963). Astăzi există la București Fundația pentru Știința și Ingineria Materialelor care-i poartă numele.

Solomon, Dumitru

(14.12.1932, Galați – 10.02.2003, București)

Eseist. A absolvit Filologia la București. Evreu ca etnie. Frate cu Michel S. Redactor-șef al revistei *Teatrul azi*, apoi *Scena*. Lucrări: *Problema intelectualului în opera lui Camil Petrescu*, debut, 1958; *Măști contemporane*, 1970; *Fata morgana*, 1973, Trilogia antică: *Socrate, Diogene câinele, Platon*, 1974; *Amor*, 1978; *Elogiul nebuniei*, 1983; *Repetabila scenă a balconului*, Premiul UNITER pentru cea mai bună piesă românească a anului, 1995; *Teatrul*, 1997; *Cine ajunge sus la fix*, 2004. Este laureat al Premiului Academiei Române, 1978; al Uniunii Scriitorilor, 1982, 1985; al Asociației Uniunii Scriitorilor din București, 1978, 1984; al Premiului Ministerului Culturii, 1996.

Solomon, Michel

(8.12.1910, Galați – 1994, Montréal)

Scriitor și publicist. Frate cu Dumitru S. Și-a luat licența în Drept la Montpellier, Franța (1932) și a debutat ca ziarist la *Timpul*, București. Delegat corespondent de presă la Londra, se înrolează în armata britanică în al Doilea Război Mondial. Întors apoi în România, este arestat ca spion și trimis în lagărul de la Magadan, Siberia. Revenit în România în 1956, este trimis, fără proces, la penitenciarul de la Gherla. Eliberat în 1964, prin amnistie generală, pleacă din țară în 1965 și se stabilește la Montréal, unde este redactor-șef al revistei *Regards sur Israel*. Colaborează la *Le Devoir*,

Sorel

La Presse, The Gazette, The Montréal Star. Scrie proză și memorialistică: *Magadan*, 1973; *Le Struma*, 1974; *Mon calvaire roumain*, 1976; *Eden retrouvé, L'étrange destin d'Emilia*, *La troisième greffe du cœur*, *Shiffra*, Aaron Hart (*Sieur de Bétancour*).

Solovine, Maurice

(1875, București – 1958, Berna, Elveția)

Filosof. Evreu ca etnie. A studiat filosofia și fizica aplicată la Berna, cea din urmă cu Albert Einstein, cu care s-a împrietenit. El, Einstein, Conrad Habicht (1876–1958), austriac, Albert Ritter von Steißlein, german, Michelangelo Besso, italian, și Marcel Grossman (originar tot din România), Firi-edrich Adler, austriac (social democrat ca profil, care i-a cedat lui Einstein postul de profesor la Zürich) au întemeiat Academia Veselă, cunoscută sub numele de Akademie Olympia, un forum gratuit, deschis studenților la matematică, fizică și filosofie, unde se discutau chestiuni legate de influențele reciproce dintre aceste domenii ale cunoașterii. A tradus în franceză din filosofii antici greci (atomiști) și din Einstein: *Pensées philosophiques de 'Héraclite d'Éphèse*, prefată de Anatole France (1918); *La Théorie de la relativité restreinte et généralisée, exposé élémentaire. La relativité et le problème de l'espace* de Albert Einstein (1923); *Lettre à Hérodote de Epicur* (1925 ?); *Doctrines philosophiques et réflexions morales de Democrit* (1928).

Soltan, Petru

(29.06.1931, Coșnița, Transnistria)

Matematician și scriitor. A absolvit Institutul Pedagogic din Chișinău și s-a specializat la Universitatea de Stat M. V. Lomonosov din Moscova. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității de Stat din Chișinău, director al Institutului de Cercetări în Domeniul Planificării al AȘM. Contribuții în domeniul teoriei mulțimilor d-conexe cu referire la matematica aplicată. Lucrări: *Аэропромышленный комплекс республики* (1981, în colaborare); *Excursions into Combinatorial Geometry* (1997, în colaborare), *Ietrelle* (nuvele, 2003), *Între Scyla și Charibda* (2006) și *Transnistria, lacrima mea* (2006, publicistică). Este fondatorul seminarului Facultății de Matematică pe care-l conduce de 40 de ani – Probleme extreme asupra mulțimilor convexe. A fost profesor invitat la Moscova, Tbilisi, Taşkent, Leningrad, Varna, Erevan, București, Varșovia, Budapesta, Marsilia, Tartu. După 1990 este și deputat, președinte al Comisiei pentru Știință și Învățământ și membru al Prezidiului Parlamentului Republicii

Michel Solomon

Petru Soltan

Moldova (1990–1994). Inițiază formarea Comisiei Superioare de Atestare din R.M. Distins cu titlurile de Om Emerit în Știință, laureat al Premiului Național, cu medaliile Meritul Civic, S.I. Vavilov, Mihai Eminescu, Dimitrie Cantemir. Membru al Academiei de Științe a Moldovei (1992), membru de onoare al Academiei Române (2003).

Sonea, Sorin

(14.03.1920, Cluj)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la București. Specializare în igienă la Paris. Din 1950 stabilit la Montréal, în Canada. Profesor Emerit și șef al Departamentului de microbiologie și imunologie la Universitatea din Montréal. Lucrări: *A New Bacteriology*, New York, 1983; *Le strutture biologiche: Batteri*, Milano, 1993; *Procarotology*, 2000. Premiul Societății Canadiene de Microbiologie (1978). Membru al Academiei de Științe din Canada (1975), fost membru al Colegiului Regal al Medicilor și Chirurgilor din Canada și membru al Ordinului Medicilor din Québec. A primit titlul de Membru de Onoare al Asociației Microbiologilor din Québec (1982); membru al International Board of Directors, Muzeul Microcosmos, Boston.

Sorbul, Mihail

nume la naștere Mihail Smolski

(29.10.1885, Botoșani – 20.12.1966, București)

Dramaturg. Polonez ca etnie după tată. Autodidact. Influențat de I. L. Caragiale și de naturalism. A făcut parte din cenuclul lui Mihail Dragomirescu. Secretar de redacție la *Convorbiri critice*. Lucrări: *Letopiseți*, 1915; *Patima roșie*, 1916; *Dezertorul*, 1919; *O iubeste?*, 1933, roman. Din 1995 la Botoșani se desfășoară anual Concursul național de teatru scurt Mihail Sorbul, dotat cu premii.

Sorel, Andrei Florea

(5.04.1947, București)

Pictor. A absolvit Secția design a Școlii de Arhitectură din București. Până în 1974

Sorescu

Sorin Sonea

Mihail Sorbu

Andrei Florea Sorel

Marin Sorescu

lucrează ca artist decorator la diverse institute (design de interior, mobilă, ambalaje), apoi se dedică exclusiv picturii. S-a stabilit la Paris din 1981. A expus în România, Franța, Elveția, Italia, Germania, SUA. Prieten cu Gheorghe Zamfir, în plastică este un romantic.

Sorescu, Marin

(18.02.1936, Bulzești, jud. Dolj – 8.12.1996, București)

Scriitor. A absolvit Filologia la București. A fost redactor-șef al revistei *Ramuri*, Craiova, și director fondator al revistei *Literatorul*, București, serie nouă. Ministru al Culturii (1995–1996). A scris lirică demitizantă și ironică: *Poeme*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1966; *Tușiți*, 1969; *Unghi*, 1970; *Fântâni în mare*, 1982; *Drumul*, 1984; *Apă vie, apă moartă*, 1987; *Poezii alese de cenzură*, 1991; *La Liliaci*, cărțile I–VI, 1990–1999; *Puntea · Ultimele*, 1997, postum; dramaturgie: *Iona*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1968; *Răceala*, 1977; *Matca*, 1970; eseuri: *Teoria sferelor de influență*, 1970; *Ușor cu pianul pe scări*, 1985, proză: *Trei dinți din față*, 1977; *Viziunea viziunii*, 1982. Membru al Academiei Române (1993).

Soru, Eugenia D.

(17.05.1901, Piatra Neamț – 26.11.1988, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Iași. Specializare la Strasbourg, Frankfurt am Main, Londra. Cercetător la Institutul de Infimicrobiologie Dr. I. Cantacuzino și profesor la Facultatea de Medicină din București. A inițiat metode noi pentru obținerea unor enzime pe baza cărora a pus în evidență dereglări metabolice. Lucrări: *Studiul chimic, fizico-chimic și antigenic al organismelor bacteriene*, 1951; *Biochimie medicală*, 1953; *Enzimele ca agenți terapeutici*, 1972. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății de Chimie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Soțchi Voinicescu, Victor

(22.01.1945, Florești, Republica Moldova)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală A. Lunacearski din Moscova. Filmografie: *Poienele roșii*, 1966; *Gustul pâinii*, 1966; *Salut, Maria!*, Mosfilm, 1969; *Singur în fața dragostei*, 1969; *Lăutarii*, 1971; *Ofițer în rezervă*, 1971; *Crestături spre amintire*, 1972; *Ultimul haiduc*, 1972; *Rădăcinile vieții*, 1977; *Un bătrân ducea un cal*, 1980, Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină la Festivalul Republican de Film, Kiev; *Vreau să cânt*, 1980.

Spacu, Gheorghe

(5.12.1883, Iași – 23.07.1955, București)

Chimist. Tată al lui Petru George S. În 1906 a absolvit Facultatea de Științe a Universității din Iași. După specializări la Viena și Berlin, a revenit în țară, unde a avut o prodigioasă carieră didactică la universitățile din Iași, Cluj și București. A făcut cercetări fundamentale în domeniul combinațiilor complexe, a stabilit structura unor combinații anorganice din grupa sărurilor duble, a sintetizat noi clase de combinații complexe, a elaborat metode analitice pentru determinarea cuprului, zincului, mercurului, nichelului, cobaltului, bismutului, argintului etc. Lucrări: *Contribuțiuni la constituția antimoniatului de potasiu. Asupra unei clase de amine. Hexahidro-antimoniato-aminele*, 1949; *Noi metode pentru separarea cuprului de molibden și dozarea acestor două elemente*, 1954; *O nouă metodă gravimetrică precisă și rapidă pentru dozarea bismutului*, 1955. Membru al Academiei Italiene de Științe, al Societăților de Chimie din Berlin, Paris, Washington, București. Membru al Academiei Române (1955), vicepreședinte al ei (1944–1948).

Spacu, Petru George

(6.06.1906, Charlottenburg, Germania – 30.03.1995, București)

Chimist. Fiu al lui Gheorghe S. A urmat cursurile Facultății de Științe a Universității din Cluj (1925–1929), având ca profesori pe

Spăriosu

Victor Soțchi Voinicescu

Gheorghe Spacu

Alexei Spasski

A. Ostrogovich, Gh. Spacu și I. Tănăsescu. Cu o bursă acordată de guvernul francez a făcut studii de specializare la Sorbona (1934–1935 și 1935–1936), audiind o serie de cursuri speciale de chimie anorganică, chimie fizică și chimie generală. A efectuat mai multe lucrări originale în laboratorul de chimie generală al Universității Sorbona și la Institutul de Biologie Fizico-Chimică (Fundația Rothschild) sub conducerea prof. dr. G. Urbain. În 1937 a făcut un stagiu de perfecționare la München, la Institutul Politehnic, sub conducerea prof. W. Hieber. În 1937 a dat concurs pentru ocuparea unui post de profesor la Facultatea de Chimie Industrială a Institutului Politehnic din București, fiind acceptat. A funcționat ca profesor șef de catedră până în 1955, când a preluat aceeași funcție la Facultatea de Chimie a Universității din București, unde a fost și prorector între 1966 și 1969. Contribuții: sinteza fină anorganică; structura compușilor anorganici; chimia elementelor rare. A elaborat (1975) procedee de dezoxidarea, protecția, fluidizarea și curățarea aliajelor de Al-Si, Al-Mg. Lucrări: *Chimia combinațiilor complexe* (1969, 1974), în colaborare; *Tratatul de chimie anorganică* (1974), în colaborare. A obținut șase brevete de invenție, care se aplică și astăzi în industria chimică. A fost membru al Academiei de Științe de la Göttingen, al Academiei Mediteraneene Italia, al Societății Franceze de Chimie, al Uniunii Internaționale de Chimie Pură și Aplicată. Membru al Academiei Române (1990), președinte al Secției de științe chimice (1990–1994).

Spasski, Alexei

(3.07.1917, Lukoianov, reg. Nijnii Novgorod, Rusia – 26.06.2006, Chișinău)

Biolog. Rus ca etnie. Sub conducerea lui a fost inventariată fauna parazitată la plante și animale, a fost studiată ciclul biologic al unor agenți patogeni și căile de circulație a lor în ecosisteme naturale și antropizate din Moldova, impactul mono- și polinvasiilor

asupra organismului-gazdă și căile de diminuare a lor, au fost descrise peste 1 200 de specii de paraziți, depistați pentru prima dată în Republica Moldova, dintre care peste 100 sunt patogeni pentru animale și peste 50 pentru plantele agricole. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei și tehnicii, laureat al Premiului Prezidiului Academiei de Științe a URSS K.I. Skreabin. Membru de onoare al Asociației Parazitologilor din Ucraina și România. Membru al Academiei de Științe a Moldovei, vicepreședinte al ei (1961–1969).

Spăriosu, Trăilă

(17.06.1930, Uzdin, Banatul Sărbesc)

Pedagog. A absolvit Liceul Mixt Român din Vârșet și Facultatea de Filosofie a Universității din Belgrad. Profesor la Școala Normală din Vârșet, apoi la Academia Pedagogică, unde a devenit director. A introdus cursurile de pedagogie, psihologie și metodică. De asemenea, a scris și introdus cursul de *Metodica limbii române* la Universitatea din Novi Sad. Specializare la Facultatea de Limba și Literatura Română a Universității din București. Profesor la Universitatea din Zrenianin, unde predă metodologia cercetărilor pedagogice și bazele științelor pedagogice. Profesor de pedagogie la Catedra de limba română a Facultății de Filosofie de la Universitatea din Novi Sad. Membru fondator și președinte (1985–1987) al Societății de Limba Română din Voivodina. Președinte al consiliului editorial al Trustului de Presă și Editură Libertatea (1984–1991). Lucrări: *Carte de citire pentru clasa a II-a primară*, 1961, coautor (10 ediții); *Abecedar pentru clasa I primară cu limba de predare română din Voivodina*, 1974 (8 ediții); *Lectură literară în școala generală – fundamentarea științifică a manualului, teză de doctorat*, 1977; *Carte de citire pentru clasa a IV-a*, 1978 (7 ediții); *Învățământul în limba română din R.S.A. Voivodina 1945–1980*, 1982; *Metodica învățământului limbii și literaturii române*, 1984; *Teoria și practica limbii*

S

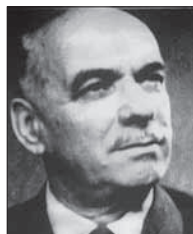
721

Spătaru

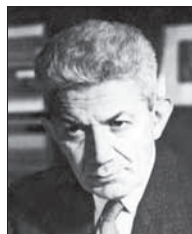
Dan Spătaru

Petre Spănuț

Theodor S. Speranția

Alfred Margul Sperber

române în școala elementară, 1987. Distins cu Medalia Scănteile Culturii, 1984; Placheta de bronz a Universității din Novi Sad (1990).

Spătaru, Dan (George)

(2.10.1939, Aliman, jud. Constanța – 9.09.2004, București)

Interpret de muzică ușoară. Și-a început cariera în fotbal, jucând la Medgidia, apoi la Progresul și Știința București, în timp ce era student la Facultatea de Educație Fizică și Sport. A trebuit să părăsească sportul din cauza unei discopatii. A început să cânte la Casa Studenților în 1962 melodii italienești. A fost elevul Cameliei Dăscălescu. Temistocle Popa a compus șlagăre pentru el. Cele mai cunoscute melodii: „Țărâncuță, țărâncuță”; „Nici o lacrimă”; „Nu-ți șade bine când plângi”; „Nu m-am gândit la despărțire”; „Oare, oare, îți pare rău”; „În rândul patru”; „Drumurile noastre toate”; „Trecea fanfara militară”; „Mi-ai furat inima”; „Măi-cuță, îți mulțumesc”. Pentru multe dintre melodii a compus el însuși versurile.

Spănuț, Petre

(17.01.1894, Vicovul de Jos, jud. Suceava – 7.08.1962, Timișoara)

Medic veterinar. A absolvit Facultatea de Medicină Veterinară la Viena și Academia de Înalte Studii Agronomice la Cluj. Specializare la Paris. Asistent la Școala Superioară de Medicină Veterinară din Viena. Medic de front în Primul Război Mondial. Șef al Serviciului Îndrumărilor Zootehnice din Direcția Zootehnică și Sanitar-Veterinară din Ministerul Agriculturii și Domeniilor (din 1937). Lucrări: *Noțiuni elementare de exteriorul animalelor domestice*, 1922; *Diagnosticul gestației la iapă pe cale vaginală*, 1926; *Creșterea mâinilor*, 1937; *Cercetări asupra aclimatizării taurinelor de rasă Siementhal în Bonțida*, Cluj, 1942. Membru al Asociației Medicilor Veterinari din România. Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Spârchez, Tiberiu

(22.02.1899, Zărnești, jud. Brașov – 4.06.1977, București)

Medic. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Paris, Hamburg și Bruxelles. Profesor la Facultatea de Medicină din Cluj, apoi din București. Contribuții în domeniul gastroenterologiei, tehnicii endoscopice și tratarea afecțiunilor tubului digestiv. Fondator și director al Centrului de Gastroenterologie. Lucrări: *Restroscopia*, 1936; *Paraziții intestinali*, 1936; *Rezultatele tratamentului cu unde scurte și ultrascurte*, 1937; *Boli cauzate de intoxicațiuni și agenți fizici*, 1939; *Considerații asupra ulcerului gastric*, 1968; *Alergia gastro-intestinală*, 1968. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, membru al societăților de gastroenterologie din Cehoslovacia, Franța, Germania, Marea Britanie. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Speranția, Theodor D(imitrie)

(4.05.1856, Onești, jud. Iași – 9.03.1929, București)

Folclorist. A fost unul dintre întemeietorii *Contemporanului*. Pentru activitatea socialistă a fost implicat într-un proces alături de frații Nădejde, cu care se înrudea (văr după mamă). A fost profesor la câteva licee din București. A fost culegător de folclor și teoretician pe marginea fenomenului folcloric: *Anecdote populare*, 3 vol. 1889–1893; *Introducere în literatura populară română*, 1904; *Urme de la daci și alte studii de folclor*, 1914. Membru corespondent (1891) al Academiei Române.

Sperber, Alfred Margul

(23.09.1898, Storojineț, Bucovina, azi în Ucraina – 3.01.1967, București)

Poet. A absolvit liceul la Viena și a fost încorporat în armata habsburgică. Studiile superioare le-a făcut la București, Paris, New York, unde a și lucrat la *New York Volkszeitung*. Întors în România, a scris lirică militantă și erotică: *Martorul vremii*, 1951; *Veșnicul august*, 1959; *Cuvântul vrăjîit*, 1969, și a tradus în

Spulber

germană poezie românească: *Rumänische Volksdichtungen*, Premiul de Stat, 1954.

Spiess, Ludovic

(13.05.1938, Cluj -

5.03.2006, Drăgănești, jud. Teleorman)

Tenor. Gravor în metal ca meserie, a descoperit târziu muzica. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Petre Ștefănescu Goangă și a fost solist al Operei din București. Ministru al Culturii (1991-1992), director general al Operei Române (2001-2005). A obținut Marele Premiu la Toulouse (1964), Marele Premiu și alte două premii de interpretare la Rio de Janeiro (1965), premiul I la Hertogenbosch, Olanda (1966), și o bursă de studii la Milano pentru un an. A cântat pe scena operelor din Stuttgart, Wiesbaden, München, Köln, San Francisco, Los Angeles, Buenos Aires, Milano și Verona, fiind apreciat peste tot. La Salzburg atrage atenția marelui dirijor Herbert von Karajan, sub bagheta căruia va realiza rolul Dmitri din *Boris Godunov* de Musorgski. Roluri în: *Lysistrata*, *Voievodul țigănilor*, *Țara surăsului*, *Trubadurul*, *Fidelio*, *Paițe*, *Bal mascat*, *Tosca*, *Boema*, *Aida*, *Cântecul pământului* de Mahler, *Requiemul* de Verdi, *Missa Solemnis* de Beethoven și *Ioana pe rug* de Honegger. Decorat cu Ordinul Crucea de Onoare a Austriei și Ordinul Steaua României în grad de Cavaler.

Spinei, Victor

(26.10.1943, Lozova, Republica Moldova)

Istoric, arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie-Filosofie a Universității din București. Specializare la Saarbrücken. Profesor la Facultatea de Istorie a Universității din Iași și director al Institutului de Arheologie din Iași. A participat la numeroase săpături arheologice. Contribuții în domeniul Evului Mediu timpuriu, migrațiilor popoarelor nomade în estul și sud-estul Europei la începutul mileniului al II-lea, raporturilor românilor cu Imperiul Bizantin, cnezatul rusești. Lucrări: *Moldova în secolele XI-XIV*, 1982; *Realități etnice și politice în Moldova Meridională în secolele X-XIII. Români și turanici*, 1985; *Reprezentanți de seamă ai istoriografiei și filologiei românești și universale*, 1996; *Marile migrații din estul și sud-estul Europei în secolele IX-XIII*, 1999; *Universa Valachica. Românii în contextul politic internațional de la începutul mileniului al II-lea*, 2006. Membru corespondent al Institutului Arheologic German (din 2005), membru al Asociației Arheologilor din Praga (din 2006), membru al Biroului Executiv al Societății de Științe Istorie din România. Membru corespondent al Academiei Române (2001).

Ludovic Spiess

Daniel Spoerri

Spoerri, Daniel

nume la naștere: **Daniel Isaac Feinstein**

(27.03.1930, Galați)

Artist plastic. Tatăl era evreu convertit la creștinism, mama elvețiană. Tatăl a fost ucis de naziști în 1941, în Transnistria. Adoptat de unchiul matern, al cărui nume l-a preluat. Stabilit cu familia în Elveția, la Fribourg, în 1942. A studiat baletul cu Preobrajenskaia. Prim-balerin al Operei din Berna, a dansat în balet după Eugen Ionescu și Picasso. A fondat în 1959 Multiplication d'Art Transformable, care putea produce copii după arta tridimensională a lui Marcel Duchamp, Dieter Roth, Victor Vasarely. Atras de avangardă, se întâlnește cu Jean Tinguely, Marcel Duchamp și Man Ray, împreună cu care fondează neorealismul, al cărui manifest a fost publicat în 1960. S-au alăturat Lynn Chadwick, Eduardo Paolozzi. A scris *Topographie Anecdote du Hasard*, 1962. Numele său este asociat și cu mișcarea Fluxus, de tip dadaist. A stat un an pe insula Symi în Marea Egee (tipul de călătorie spre propriile origini pe care l-a făcut și Hundertwasser), după care a publicat *A Gastronomic Itinerary*, 1970. A fost profesor la Kunstakademie din München, la Brest și Viena (1978-1989). A creat *Grădina cu sculpturi* (1990-1997) de la Seggiano, Italia. A lucrat litografie și serigrafie, lucrări tridimensionale, grupate în cicluri: *Krieger der Nacht* (*Luptătorii nopții*); *Die Spieler* (*Jocătorii*); *Schweizer Tessinergeschirr*, seria *Sevilla*.

Spulber, Nicholas

(1.01.1915, București - ?01.2004, Indiana)

Economist. Familie originară din satul Spulber, Țara Vrancei. A absolvit Academia Comercială la București. Specializare la Paris, unde s-a stabilit înainte de al Doilea Război Mondial. A fost corespondent al France Presse pe lângă ONU, New York, din 1950, când și-a făcut și specializarea în economie la New School, cu accent pe chestiunea românească și economiile est-europene. Stabilit

S

723

Stahi

la Universitatea Bloomington, Indiana, din 1954, devenit profesor de economie din 1961. Director al Institutului pentru Studii Europene al universității din 1974. Lucrări: *The Economics of Communist Eastern Europe*, 1957; *The State and Economic Development in Eastern Europe*, 1966; *Socialist Management and Planning: Topics in Comparative Socialist Economics*, 1971; *Organizational Alternatives in Soviet-Type Economics*, 1979; *Restructuring the Soviet Economy: In Search of the Market*, 1991; *Managing the American Economy from Roosevelt to Reagan*, 1997; *The Economics of Water Resources: from Regulation to Privatization*, 1994; *Redefining the Role of the State*, 1997; *Russia's Economic Transitions*, 2003. A editat, în colaborare: *The Soviet Economy: Structure, Principle, Problems*, 1962; *Quantitative Economic Policy and Planning: Theory and Models of Economic Control*, 1976. Profesor Emerit al Bloomington University. Doctor Honoris Causa al Școlii Naționale de Științe Politice și Administrative din București.

Stahi, Constantin D.

(1844, Dobreni, jud. Neamț – 1920, Iași)

Pictor. Familie fugită din Basarabia de teama tătarilor în veacul al XVIII-lea. A studiat la Școala de Belle Arte din Iași și a fost recomandat de director, Gh. Panaiteanu Bardasare, pentru o bursă acordată de ministrul Costa Foru spre a se specializa la München (1871–1873), continuată cu una din caseta personală a regelui, apoi din banii săi (1883–1884). S-a specializat în gravură și a devenit profesor la Școala de Belle Arte din Iași. A fost cel mai bun gravor în lemn al perioadei și este considerat părintele gravurii în lemn din România Mică.

Stahl, Henri H.

a semnat și **Henry H. Stahl sau H.H. Stahl** (1901, București – 9.09.1991, București)

Antropolog și sociolog. Provine dintr-o familie cu strămoși veniți din Alsacia și din Elveția francofonă, a fost fiu al lui Henri S. (1877–1942, inițiatorul stenografiei, și frate mai mic al lui Șerban Voinea, activist al Partidului Social Democrat, ca și al scriitoarei Henriette Yvonne S., căsătorită cu Petru Dumitriu). Reprezentant de frunte al școlii monografice a lui Dimitrie Gusti, autor prestigios în domeniile sociologiei rurale, antropologiei culturale, istoriei sociale, teoriei etnografice și memorialisticii. Adept al cercetărilor empirice, fundamentate teoretic și metodologic și al înțelegerii procesuale și raționale a culturii și societății. A fost autorul unei celebre metode de stenografie, apărută în 1908, și stenograf-șef al Parlamentului

României, i-a asistat pe Dimitrie Gusti și pe Gheorghe Vlădescu-Răcoasa în realizarea unei vaste acțiuni interdisciplinare de scriere a monografiilor satelor din România. Ca membru fondator al Societății Criterion s-a făcut cunoscut prin poziția sa marxistă, în 1932 având diferende cu Lucrețiu Pătrășcanu, care susținea o poziție leninistă. În 1934, împreună cu Alexandru Cristian Tell, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu și Petru Comarnescu, a înființat revista *Criterion*. În 1936, împreună cu Dimitrie Gusti și Victor Ion Popa, a înființat Muzeul Satului din București. În 1938, contrar spiritului generației sale, s-a declarat antifascist. Lucrări: 1934 – *Tehnica monografiei sociologice*; 1939 – *Nerej, un village d'une région archaïque*, 3 vol.; 1946 – *Sociologia satului devălmaș românesc*; 1950 – 1965 – *Contribuții la studiul satelor devălmașe românești*, 3 vol.; 1966 – *Les anciennes communautés villageoises roumaines: asservissement et pénétration capitaliste*; 1975 – *Teoria și practica investigărilor sociale*, 2 vol.; 1979 – *Traditional Romanian Village Communities: The Transition from the Communal to the Capitalist Mode of Production in the Danube Region* (Cambridge University Press); 1980 – *Teorii și ipoteze privind sociologia orânduirii tributare*; 1981 – *Amintiri și gânduri din vechea școală a monografiilor sociologice*; 1983 – *Eseuri critice. Despre cultura populară românească*; 1986 – *Dimitrie Gusti. Studii critice*; 1992 – *Probleme confuze în istoria socială a României*. În 1990 a fost ales membru titular al Academiei Române.

Stahl, Henriette Yvonne

(9.01.1900, St. Avoird, Lorena, Franța – 25.05.1984, București)

Prozatoare. Soră a lui Henri H. S. și mătușă a lui Paul H. S. Prima soție a lui Petru Dumitriu. A urmat Conservatorul de Artă Dramatică la București. A debutat cu proză de tip naturalist: *Voica*, 1924, și a continuat cu o proză rafinată și puternică despre mediul citadin: *Mătușa Matilda*, Premiul Femina, 1928; *Steaua robilor*, 1933; *Între zi și noapte*, 1942; *Marea bucurie*, 1947; *Fratele meu, omul*, 1965; *Nu mă călca pe umbră*, 1969.

Stahl, Paul H.

(4.05.1925, București)

Sociolog. A absolvit sociologia la București ca elev al lui Dimitrie Gusti. Director adjunct la Centrul de Cercetări Psiho-Medico-Pedagogice (1949–1953), cercetător la Institutul de Istoria Artei (1953–1963) și la Institutul de Studii Sud-Est-Europene (1963–1969). A plecat în Franța în 1969, fiind profesor la École des Hautes Études en Sciences

Stamati

Constantin D. Stahl

Henriette Yvonne Stahl

Irimie Staicu

Constantin Stamati-Ciurea

Sociales, la Universitatea René Descartes-Sorbona (din 1970) și membru la Laboratoire d'Anthropologie Sociale, dependent de Collège de France. Lucrări: *Arhitectura în Muzeul Satului*, în colaborare (1956), *Ceramica de Hurez*, în colaborare (1956), *Arta populară românească: ceramica* (1956), *Arhitectura populară românească. Regiunea Hunedoara*, în colaborare (1956), *Arta populară românească, regiunea Pitești*, în colaborare (1957), *Arhitectura populară românească. Regiunea Ploiești*, în colaborare (1957), *Planurile caselor românești țărănești* (1958), *Scoarțe românești*, în colaborare (1966), *Arta populară din zonele Argeș și Muscel*, în colaborare (1967), *Foldlorul și arta populară românească* (1968), *Civilizația vechilor sate românești* (1968), *Meșterii țărani români și creațiile lor de artă* (1969), *Histoire de la décapitation* (Paris, 1986), *Le radici di una valle alpina: antropologia storica e sociale della Val Tartano* (Sondrino, 1995), *Name and Social Structure: Examples Southeast Europe* (New York, 1998), *Triburi și sate din sud-estul Europei* (2000), *Familia și școala. Contribuții la sociologia educației* (2002). Cavalier al Ordinului Palmes Academiques, Franța. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Staicu, Irimie

(15/28.04.1905, Cristian, jud. Brașov – 12.07.1989, București)

Inginer agronom. A absolvit Școala Superoară de Agricultură de la Herăstrău. Specializare la Manhattan – Kansas, SUA. Profesor la Facultatea de Agricultură, apoi la Facultatea de Biologie a Universității și la Institutul Agronomic din București. Șef de secție la Institutul de Cercetări pentru Cereale și Plante Tehnice de la Fundulea, director general la Institutul de Cercetări Agricole. Contribuții în domeniul îngrășămintelor chimice și organice. Lucrări: *Aratul pe solul brun-roșcat de pădure și efectele lui asupra recoltelor de grâu, porumb, ovăz și mazăre*, 1941; *Agrotehnică*, 2 vol., 1958, în colaborare; *Pregătirea și păstrarea îngrășămintelor*, 1956; *Probleme ale*

mediului înconjurător, 1972. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice, membru corespondent al Academiei Române (1963).

Stamati-Ciurea, Constantin

(4.05.1828, Chișinău – 22.02.1898, Caracușeni Vechi, jud. Hotin, Basarabia)

Scriitor. Fiu al lui Constantin Stamati. A absolvit Facultatea de Drept, Filosofie și Științe ale Naturii la Sorbona. A fost secretar al Ambasadei Ruse la Paris, Berlin, Londra. După 1850 se întoarce în Basarabia, lucrează la cancelaria guvernatorului militar, devine membru al Comitetului Statistic din Basarabia. Din 1860 se retrage pe moșia sa din Caracușeni Vechi și se dedică literaturii și artelor (pictură, fotografie, astronomie). Lucrări: literatură – *Neneaca, cuconășul ei și dascălul* (adaptare a piesei omonime a lui C. Stamati), titlu schimbat în *Cometa anului 1853 sau încă o dată Mitrofanușca* pentru versiunea rusă (1853); *Amintiri despre o vânătoare din Basarabia* (Odessa, 1854); *Silven* (teatru, 1857), *Scene din viața de provincie* (1857), *Opuri dramatice*, 2 vol. (Cernăuți, 1888, 1893), *Insula Sagalin* (roman, 1894), *Moartea lui Lermontov* (Odessa, 1885). Membru al Societății Teatrale din Moscova.

Stamati, Constantin (Costache)

(1786, Huși sau Iași – 12.09.1869, Ocnița, județul Hotin, azi Republica Moldova)

Scriitor. Tată al lui Constantin S.-Ciurea, A colaborat la *Albina românească* și *Dacia literară*. A fost membru al Societății de Medici și Naturaliști din Basarabia, precum și al Societății Imperiale de Istorie și Antichități din Odesa. Era un bun cunosător de franceză, rusă și greacă și a deținut mai multe funcții publice în Basarabia. A fost un iluminist: *Suceava și Alexandru cel Bun în sec. XV*; *Marele Ștefan și bravul său hatman Arbore*; *Neneaca, cuconășul ei și dascălul*; *Geniul vechi al romanilor și românii de astăzi*; *Despre Basarabia și cetățile ei vechi* ș.a. Autor de compuneri originale și de imitații din autori europeni,

Stan

Constantin Stamat

Ileana Stana-Ionescu

a evocat în *Musa românească* (1868) mitologia și istoria națională, dovedind o imaginație fabuloasă și predilecție pentru viziunea macabră și umorul grotesc. A scris *Povestea povestelor* (1843), basm în versuri albe, sinteză a spiritului folcloric cu fantasticul oriental. A mai scris fabule și comedia de factură clasică *Cum era educația nobililor români în secolul trecut, când domneau fanarioții în țară*, precum și dialogul satiric *Holteiul și boiernașul* etc. A fost unul din membrii fondatori (1866) ai Societății Academice Române (Academia Română), reprezentând Basarabia.

Stan, Aurelian

(19.06.1910, Bogzești, jud. Neamț – 24.06.2003, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din Cluj, specialitatea matematică, apoi a urmat cursurile Școlii Superioare de Fabricare a Armamentelor în Franța și ale Facultății de Electrotehnică la Institutul Politehnic din București, devenind inginer electromecanic. În 1969 și-a susținut teza de doctorat cu tema „Contribuții la studiul acustic în prezența unui ecran”. De-a lungul anilor a fost profesor de matematici, balistică și tehnică militară la Școala de Ofițeri de Aviație și de Artilerie Anitaeiană, la Institutul Politehnic, unde a fost șef al Catedrei de mecanică, la Academia Militară, din nou la Institutul Politehnic din București. În paralel a desfășurat o intensă muncă de cercetare, aducând contribuții originale în domeniul vibrațiilor, al acusticii sălilor de spectacole, al infrasunetelor și al tehnicii militare. Rezultatele demersurilor sale științifice au fost publicate în peste 200 de lucrări, studii, comunicări, din care amintim: *Mecanica tehnică*, *Combaterăa zgomotelor și a vibrațiilor*, *Omul în prezența vibrațiilor*, *Acustica modernă, important domeniu interdisciplinar*, *Acustica mediului înconjurător*. Ca președinte al Comisiei de acustică a Academiei Române a contribuit la promovarea studierii acestui domeniu. A fost vicepreședinte al unor societăți de

acustică din Europa, membru corespondent al Academiei de Științe din România, distins cu Medalia de Argint a Societății de Acustică Franceze. În 1993 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Stana-Ionescu, Ileana

(14.09.1936, Brad, jud. Hunedoara)

Actriță. Italiancă după etnie. A debutat ca actriță în 1955, la vârsta de 19 ani, la Teatrul de Stat din Reșița, în *Școala femeilor* de Molière. În 1959 se transferă la Teatrul Tineretului din Piatra Neamț. Din 1965 desfășoară o prestigioasă activitate teatrală la Teatrul Național din București, precum și la televiziune. Din 2002 este societar de onoare al Teatrului Național din București. Deputat în Parlamentul României în legislatura 2000-2004, ca reprezentantă a minorității italienilor din România. Roluri în film: *Merii sălbatici* (1964), *Un film cu o fată fermecătoare* (1966), *Drum în penumbră* (1972), *Păcală* (1974), *Un august în flăcări* (1974), *Doctor fără voce* (1976), *Gloria nu cântă* (1976), *Serenadă pentru etajul 12* (1976), *Tufă de Veneția* (1976), *Eu, tu și Ovidiu* (1977), *Al patrulea stol* (1978), *Singur printre prieteni* (1979), *Dumbrava minunată* (1979), *Șantaj* (1981), *Alo, aterizează strâbunica!* (1981), *Grăbește-te încet* (1981), *Secretul lui Bachus* (1983), *Cucoana Chirița* (1986), *Cuibul de viespi* (1986), *Secretul lui Nemesis* (1986), *Chirița în Iași* (1987), *Zâmbet de soare* (1987), *Campiona* (1989), *Harababura* (1990), *...escu* (1990), *Bloodlust: Subspecies III* (1994), *Meurtres par procuration* (1995), *Aici nu mai locuiește nimeni* (1995), *Sexy Harem Ada-Kaleh* (2001), *Căsătorie imposibilă* (2004) – serial TV, *Milioniari de weekend* (2004), *O soacră de coșmar* (2006), *Păcală se întoarce* (2006). Societar de onoare al Teatrului Național din București. Premiul pentru excelență al Galei UNITER, 1998. Placheta de Aur a UARF pentru merite deosebite în dezvoltarea artelor și culturii cinematografice, 2001. Distinsă cu Ordinul național Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2002).

Stanca, Dominic

(31.01.1926, Cluj – 26.07.1976, București)

Poet și actor. Soț al regizoarei Sorana Coroamă Stanca. A absolvit Seminarul Pedagogic al Universității din Cluj, apoi Academia de Muzică și Artă Dramatică din Cluj. Actor la Teatrul Național din Cluj, apoi din București. Lucrări: *Ceruri arse* (1942-1945); *Roata cu șapte spițe*, 1957; *Strada care urcă la cer*, postum, 1997. Roluri în: *Frédéric Chopin* de Ștefan Horea, piese de I.L. Caragiale, Maxim Gorki, Mihail Davidoglu ș.a.

Stati

Dominic Stanca

Carol Stanciu

Zaharia Stancu

Sorin Stati

Stanciu, Carol

(17.05.1938)

Medic gastroenterolog. A absolvit Facultatea de Medicină la Iași. Specializare la Londra, Odensee (Danemarca) și Freiburg. Profesor și rector al Universității de Medicină și Farmacie din Iași. Fondator și director al Institutului de Gastroenterologie și Hepatologie din Iași. Lucrări: *Gastroenterologie practică*, 1976; *Boala Crohn*, 1982; *Semiologia medicală de bază*, 2 vol., 1989; *A Guide to Clinical Examination*, 2002. Membru al Royal College of Physicians, Anglia, al Organizației Internaționale de Gastroenterologie, al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei Oamenilor de Știință din România. Președinte al Societății Române de Gastroenterologie și Hepatologie, desprinsă din Societatea Română de Medicină Internă. Membru de onoare al Academiei Române (2004).

Stancu, Zaharia

(7.10.1902, Salcia, jud. Teleorman – 5.12.1974, București)

Scriitor. A studiat literatură și filosofie la Universitatea din București. După absolvire a devenit jurnalist. În 1932 a scos revista *Azi* și, în 1937, ziarul democratic *Lumea românească*. Amândouă au fost interzise de regimul fascist. A fost închis înainte de cel de-al Doilea Război Mondial. În 1946 a devenit directorul Teatrului Național din București, post pe care l-a ocupat pentru mai bine de 20 de ani. A fost membru al Academiei Române și președinte al Uniunii Scriitorilor din România. A câștigat Premiul de Stat pentru literatură, iar în 1971 a primit Premiul Gottfried von Herder al Universității din Viena. Cartea sa, *Descult*, 1948, este cel mai tradus roman românesc din toate timpurile, în 24 de limbi. În adunarea generală din 25–27 martie 1949 s-a hotărât înființarea Uniunii Scriitorilor, fiind ales președinte activ. Deputat în Marea Adunare Națională (1964). Lucrări: *Poeme simple*,

Premiul Societății Scriitorilor Români, 1927; *Albe*, 1937; *Anii de fum*, 1944; memorialistică: *Zile de lagăr*, 1945; romane: *Taiifunul*, 1937; *Descult*, Premiul de Stat, 1952; *Jocul cu moartea*, 1962; *Ce mult te-am iubit*, 1968. Laureat al Premiului de Stat și membru al Academiei Române (1955).

Stanomir, Dumitru

(12.09.1930, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Politehnicii din București. Contribuții privind stabilirea unor analogii pentru sisteme electromagnetice, metodele variaționale pentru sisteme electrice. Membru al Institute of Electrical and Electronics Engineers, SUA, membru fondator al Societății Acustica, România. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Stati, Petru

(24.01.1903, Tăușești, jud. Iași – 8.06.1978, Iași) Poet și traducător. A absolvit studii clasice la Facultatea de Litere a Universității Petru Movilă din Kiev. A fost profesor de latină la Bălți și Iași. Fondator al revistei *Cuget moldovenesc*, Basarabia. În 1944 a optat pentru România. A făcut închisoare (1952–1964). Ca poet se află în linia modernismului interbelic: *Din timpuri de urgie*, 1930; *Spre viitor*, 1932; *Icoane de lumină*, 1936; *Strofe pentru veac nou*, 1937; *Cartea dorurilor mele*, 1939; *Talaz spre veac nou*, 1940; *Chemarea soarelui*, 1943. A tradus din latină: *Satirici și epigramiști latini*, 1967; *Poeți latini*, 1973.

Stati, Sorin

(1.02.1932, București – 16.01.2008, Bologna)

Lingvist. A absolvit Limbi clasice la Universitatea din București și a fost profesor la aceeași universitate. A rămas în Occident din 1971, fiind profesor invitat la Paris, Innsbruck, Lund, Aarhus, dar abia din 1981 profesor de glotologie și fundamentele

Stăncescu

lingvisticii la Universitatea din Bologna. Lucrări: *La sémantique des adjectifs en langues romanes*, 1958; *Introducere în lingvistica structurală*, 1966, împreună cu Solomon Marcus și Edmond Nicolau; *Teorie și metodă în sintaxă*, 1967; *Istoria lingvisticii*, împreună cu Al. Graur și Lucia Wald, 1971; *Manuale di semantica descrittiva*, 1978; *Il dialogo: considerazioni di linguistica pragmatica*, 1982; *Le transphrasique*, 1992; *Methodologie der Dialoganalyse*, cu Edda Weigand, 1992; *Sintassi e Lessico dell'Argomentazione*, 2000; *I giochi di parole*, 2001; *Principi di analisi Argomentativa*, 2002; *Problemele actuale ale semanticii lingvistice*, 2003. Președinte al International Association for Dialogue Analysis și vicepreședinte al Société Internationale de Linguistique Fonctionnelle, președinte al Associazione Internazionale per lo Studio del Dialogo. A fost o vreme și director al Institutului de Lingvistică Semiotică din Bologna. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Stăncescu, Dumitru

(20.12.1866, București – 9.07.1899, Axenfels, Elveția)

Culegător de folclor. A absolvit liceul Sf. Sava, unde l-a avut profesor pe Gh. Dem. Teodorescu. A colaborat la *Literatorul*. A făcut studiile și doctoratul la Liège, Belgia, specialitatea științe politice și administrative. A fost primul director al colecției Biblioteca pentru Toți (1895) înființată de Carol Müller (șvab, bănățean ca origine, probabil din familia lui Theodor Müller, care a dat numele Trupei Lirice dirijate de Eduard Wachmann). A scris proză scurtă și a cules folclor. Lucrări: *Memoriile unui câțel*, 1884; *Monologul unui papagal*, 1884; *Basme culese din popor*, 1885, prefața Moses Gaster; *Snoave sau glume populare*, 1892; *Cerbul de aur și alte basme pentru copii culese din gura poporului*, 1893; *Glume și povești*, 1895, prefața Al. Vlahuță.

Stănculescu, Ion

(24.05.1936, Brașov)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații la Institutul Politehnic din București. Șef al Centrului Tehnic de întreținere în telecomunicații al regiunii Pitești, director general al Centrului Național de Studii și Cercetări pentru Comunicații. Contribuții în domeniul transmisiunilor cu modulația impulsurilor în cod (modernizarea echipamentului de căi telefonice, radiorelee, echipamente de linie). Președinte al Comisiei de Comunicații, Informatică și Microtehnologii a Colegiului Consultativ pentru Cercetare-dezvoltare. Președinte al consiliului de conducere al Sistemului de Management

al Rețelei Internaționale de Telecomunicații (din 1993). Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Stănculescu, Ioan Toma Alexandru

(20.05.1919, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcții la Școala Politehnică din București. A lucrat la Administrația Porturilor și Comunicațiilor pe Apă, la Direcția Generală a Canalului Dunăre–Marea Neagră. A condus cercetările hidrotehnice și geotehnice pentru stabilirea traseului și soluțiilor tehnice la metrourl București. Profesor la Universitatea Tehnică de Construcții din București. Laureat al Premiului de Stat (1963). Președinte de onoare al Societății Române de Geotehnică și Fundații. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Stănculescu, Silviu

(24.01.1932, Timișoara – 23.10.1998, București)

Actor. Și-a început cariera ca sportiv de performanță, dar, din cauza unui accident, a trebuit să și-o schimbe. A absolvit IATC la București. Actor la Teatrul de Comedie. S-a făcut remarcat ca actor de film, iar rolurile lui sunt semnificative pentru parcursul câtorva decenii de film românesc. Roluri în film: *La patru pași de infinit* (1964); *Cerul începe la etajul III* (1967); *Simpaticul domn R* (1969); *Parașutiștii* (1972); *Pe aici nu se trece* (1975); *Războiul Independenței* (serial TV) (1977); *Manole – Meșter valah* (1978); *Pentru patrie* (1978); *Acțiunea „Autobuzul”* (1978); *Vlad Țepeș* (1979); *Al treilea salt mortal* (1980); *Noi, cei din linia întâi* (1986); *François Villon, poetul vagabond* (1987); *Mircea* (1989); *Triumful Morții* (1998).

Stănescu, Carmen

(29.07.1925, București)

Actriță. A absolvit Conservatorul Regal de Muzică și Artă Dramatică, promoția 1944–1948, la clasa profesoarei Marioara Voiculescu. În tinerețe a practicat sportul de performanță. A debutat în 1945 în piesa *Frații Karamazov*. Roluri în teatru: *D'ale carnavalului* de I.L. Caragiale, 1951; *Invitație la castel* de Jean Anouilh, 1958; *Cidul* de Pierre Corneille, 1959; *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale, 1962; *Apus de soare* de Barbu Ștefănescu Delavrancea, 1967; *Tartuffe* de J.B.P. Molière, regia Ion Finteșteanu, 1967; *Mecanismul infernal* de Jean Cocteau, 1979; *Nu se știe niciodată* de George Bernard Shaw, 1985; *Vlaicu Vodă* de Alexandru Davila, 1982; *Marea* de Edward Bond, 1987; *Călătorii cu mătusa mea* de Graham Greene, 1988; *Menajeria de sticlă* de Tennessee Williams, 1992; *Părinții teribili*

Stâncă

Ion Stănculescu

Silviu Stănculescu

Carmen Stănescu

Nichita Stănescu

de Jean Cocteau, 1993; *Locomotiva* de André Roussin, 1994; *Nunta lui Krecinski* de Aleksandr Vasilievici Suhovo-Kobilin, 2000; *Leul în iarnă* de James Goldman, 2001; *Egoistul* de Jean Anouilh, regia Radu Beligan, 2004. Roluri în film: *Doi vecini* după Tudor Arghezi, 1958 (debut în film); *Runda 6*, 1965; *Tinerete fără bătrânețe*, 1969; *Frații Jderi*, 1974; *Premiera* după Aurel Baranga, 1975; *Mușchetarul român*, 1975; *Povestea dragostei*, 1975; *Războiul de Independență*, serial tv, 1977. Distinsă cu Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Ofițer, 2000. Artistă Emerită în 1964. Maestră a sportului în 1952. Este societar de onoare al Teatrului Național I.L. Caragiale din 2001. În 2004 a primit Premiul de excelență în teatru, cu ocazia împlinirii a 60 de ani de teatru, oferit în cadrul festivității Femeile de succes ale anului 2004.

Stănescu, Nichita

(31.03.1933, Ploiești – 13.12.1983, București)
Poet. A absolvit Filologia la București. Redactor la diverse publicații. A scris o lirică de ordin conceptual, înnoind mijloacele liricii moderne: *Sensul iubirii*, 1960; *O viziune asupra sentimentelor*, 1964, Premiul Uniunii Scriitorilor; *11 elegii*, 1966; *În dulcele stil clasic*, 1970; *Noduri și semne*, 1982; *Antimetafizica*, 1999, postum. Laureat al Premiului Herder (1975), al premiului Coroana de Aur la Festivalul Serile Poetice de la Struga (1982), Banatul Sârbesc. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Stănescu, Vasile

(4.02.1925, București)
Economist, jurist. A absolvit în 1948 Academia de Studii Economice din București. Director în Ministerul Culturii, director al Fundației Elias. Activitatea sa științifică a constat în elaborarea și publicarea, în țară și străinătate, a 30 de volume, precum și a peste 350 de articole și studii. Membru al Academiei Oamenilor de Știință. Membru

de onoare al Academiei Române (1999). O stradă din Timișoara îi poartă numele.

Stăniloae, Dumitru

(16.11.1903, Vlădeni, jud. Brașov – 5.10.1993, București)

Teolog și eseist. A absolvit Literale la București și Teologia la Cernăuți. Specializat la Atena, München, Berlin, Paris, Belgrad. A fost profesor și rector la Academia Teologică din Sibiu, profesor la Institutul Teologic din București. A făcut închisoare (1958–1963) și s-a întors la teologie în 1965. Adept – ca și Nichifor Crainic – al ortodoxiei, a scris lucrări explicative în acest sens, care au susținut, înainte de război, armătura ideatică a unor creații literare prolegionare, fiind, după război, percepute doar în cadrul restrâns al specialiștilor: *Ortodoxie și românism*, 1939; *Iisus Hristos sau restaurarea omului*, 1943; *Carte de învățătură creștină ortodoxă*, 1952; *Teologia dogmatică ortodoxă*, 1978; *Spiritualitatea ortodoxă*, 1981; *Poziția domnului Lucian Blaga față de creștinism și ortodoxie*, 1993; *Catolicismul de după război*, 1993. A tradus din grecește *Filocalia*, 10 volume, 1946–1981. Doctor Honoris Causa al Facultății de Teologie din Salonic, din Belgrad și al Universității din București. Membru al Academiei Române (1991).

Stâncă, Ștefan, nume la naștere Stein

(16.05.1865, Iași – 11.01.1897, Iași)

Medic oftalmolog. Socialist. A început Facultatea de Medicină la Iași și a absolvit-o la București. A răspândit în mase cunoștințe de igienă și cultural-științifice. A fost medic în județele Prahova, Dâmbovița și Ilfov. A aparținut Cercului Socialist de la Iași și a fost primul medic din România care a făcut medicină socială. Texte: *Mediul social ca factor patologic*; *Darwin și Malthus în etiologie*, *Dialectica în medicină*, *Câteva articole de igienă*, *Încercări asupra patologiei și patogenezei în diverse epoci istorice*. Ales post-mortem membru al Academiei Române (1948).

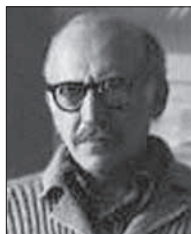
Steinberg

Dumitru Stăniloae

Ștefan Stăncă

Saul Steinberg

Alexandru Sterca-Șuluțiu

Steinberg, Saul

(15.06.1914, Râmnicu Sărat – 12.05.1999, New York)

Desenator. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București și Facultatea de Arhitectură la Politehnica din Milano, publicând la *Bertoldo* (revistă satirică). Odată cu apariția legilor antisemite în Italia (1938), a plecat în Republica Dominicană, apoi în SUA (1942), unde a fost ilustratorul publicației *The New Yorker* (1942–1976). Apoi s-a mutat la Columbia Pictures, unde a făcut animație pentru Walt Disney până în 1987.

Steinhardt, N(icu)

prenume la naștere **Aurelian**

(29.07.1912, București – 30.03.1989, Rohia)

Eseist. A absolvit Dreptul la București. A făcut închisoare după război. A participat la cercul *Viața Românească*. Evreu, a devenit ortodox și s-a călugărit la Rohia. A scris eseuri: *În genul... tinerilor*, 1934; *Între viață și cărți*, 1976; *Incertitudini literare*, 1980; *Critica la persoana întâi*, 1983; *Escale în timp și spațiu sau Dincoace și dincolo de texte*, 1987; *Prin alții spre sine*, 1988; *Jurnalul fericirii*, 1991, postum; *Dăruind vei dobândi*, 1992, postum; *Dumnezeu în care spui că nu crezi... Scrisori către Virgil Ierunca*, 1967–1983, 2000, postum.

Stelescu, Mihail

(16.07.1907, Galați – 16.07.1936, Galați)

Disident legionar. A devenit membru al Legiunii Arhanghelului Mihail (devenită Garda de Fier) ca elev de liceu. Există surse care susțin fie că a fost agent al Siguranței Statului, fie adept al lui Carol al II-lea infiltrat în rândurile legionarilor. Distins de legionari cu Crucea Albă, a fost ales în Parlamentul României (1932) din partea lor și a inițiat organizarea Cruciadei Românismului, o disidență legionară cu elemente de stânga. A plecat la Galați și a scos o revistă antilegionară. La o tabără de muncă din Basarabia, comuna Budachi, a cerut eliminarea lui Corneliu Zelea Codreanu, dar a fost trădat

și eliminat din mișcare de un juriu condus de Cantacuzino Grănicerul, format din zece membri și numit Decemvirii. (Au fost prinși toți cei zece și uciși de jandarmi în drum spre închisoarea Jilava, 1938.)

Ștephănescu, George

V. Ștephănescu, George

Sterca-Șuluțiu, Alexandru

(15.02.1794, Abrud – 7.09.1867, Blaj)

Mitropolit și folclorist. Frate cu Ioan S.-Ș. A studiat la Alba Iulia și Blaj. Mitropolit greco-catolic în Transilvania, în situația în care mitropolia a devenit independentă de arhiepiscopia romano-catolică de Strigoni. A lucrat, alături de Andrei Șaguna, spre a obține drepturi politice și sociale pentru românii din Transilvania. A sprijinit învățământul românesc la Blaj, ca și în toată Transilvania. Lucrări: *Istoria Horii și a poporului românesc din Munții Apuseni ai Ardealului*, 1860, prima monografie a răscoalei lui Horea, Cloșca și Crișan.

Sterca-Șuluțiu, Ioan

(1796, Abrud – 1858, Abrud)

Proprietar de mine de aur la Abrud. Greco-catolic. Frate cu Alexandru S.-Ș. Ofițer în armata imperială austro-ungară în timpul războaielor napoleoniene. Pașoptist. A sprijinit acțiunea lui Avram Iancu prin construirea unor tunuri de lemn. L-a adăpostit pe Alexandru Golescu, aflat pe calea exilului, în drum spre Paris. Principalul scop al acțiunilor sale a fost păstrarea de către români a proprietăților din Munții Apuseni.

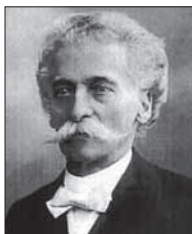
Stere, Constantin nume la naștere Sterea, porecla și pseudonimul Șărcăleanu,

pseudonimul **Nicanor & Co**

(1/13.06.1865, Horodiște, jud. Soroca, Basarabia – 26.06.1936, Bucov, jud. Prahova)

Scriitor și om politic. Familie originară din Botoșani, care avea pământuri la Cîrpețu, Basarabia. A studiat Dreptul la Chișinău și a fost influențat de socialismul utopic,

Stoia

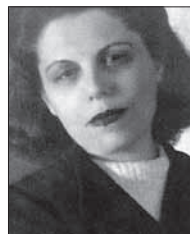
Ioan Sterca-Șuluțiu

Constantin Stere

Jean Alexandru Steriadi

Margareta Sterian

aderând apoi la narodnicism. Arestat de Ohrana în 1883, a fost trimis în Siberia și a trecut dintr-un loc în altul, fără a renunța la ideile sale. L-a întâlnit pe Lenin la Krasno-iarsk în 1889. Eliberat în 1891, a venit în România în 1892 și i-a contactat pe socialiști (Constantin Dobrogeanu-Gherea, Garabet Ibrăileanu, Iosif și Sofia Nădejde, Anton Bacalbașa). Profesor de drept administrativ și constituțional la Universitatea din Iași. A intrat în PNL formând o aripă de stânga, de inspirație narodnicistă, adaptată la industrialismul românesc, și care s-a numit poporanism. După revoluția din 1905 din Rusia s-a întors în Basarabia și a întemeiat, alături de Pan Halippa, Ion Incuțel și Alexei Mateevici, publicația *Basarabia*. Revenit la Iași, a fondat, împreună cu Paul Bujor, revista *Viața românească*, cea mai longevivă publicație românească până astăzi. A fost prefect de Iași. În 1918 a reprezentat la Chișinău Guvernul Marghiloman și a militat pentru unirea lui cu Partidul Național Țărănesc din Transilvania. A fost autorul legislației de descentralizare a administrației locale, influențat de ideile economice ale lui Virgil Madgearu.

Steriadi, Jean Alexandru

(29.10.1880, București - 23.11.1956, București) Pictor și grafician. A studiat la București cu G.D. Mirea, apoi la München și la Paris. Profesor la Școala de Arte Frumoase din București. A condus Muzeul Aman, apoi Muzeul Kalinderu și a fost profesor la Școala de Arte Plastice din București. Este inițiatorul și promotorul saloanelor de alb-negru în grafică. Lucrări: *Hamali în portul Brăilei*, *Chivățele în Piața Mare*, *Vânzătoare de dantelă*. Mai târziu a pictat peisaje urbane și acvatice, colțuri ale vechiului București, imagini din Dobrogea și din numeroasele sale călătorii. A practicat cu succes și litografia. Membru al Academiei Române (1948).

Sterian, Margareta

(16.03.1897, Buzău - 9.09.1992, București) Pictoriță. Evreică după etnie, măritată Sterian. A urmat Școala Evanghelică din București, unde i-a fost profesor de limba română Ioan Slavici. A studiat Belle Arte la Paris și a frecventat cursurile de sociologie ale lui Dimitrie Gusti la București. A călătorit în Anglia, Austria, Danemarca, Franța, Norvegia, Suedia, SUA. A participat la campania monografică a satelor românești și a pictat 6 portrete de copii din Drăguș. Ca pictoriță a participat la mișcarea de avangardă alături de Marcel Iancu, M. H. Maxy. Soțul său a fost ucis ca legionar. A fost adepta culturală a lui Mircea Eliade. A făcut parte din Cercul Criterion și după 1945 a avut interdicție de exprimare, publicând, sub pseudonim, la ESPLA (director fondator Petru Dumitriu) traduceri din Whitman, Poe, Eliot, Sandburg. A scris și literatură: *Antologia poeziei americane moderne*, traducere, 1947; *Poeme*, 1969; *Castelul de apă*, microroman, 1971; *Soare difuz*, 1974; *Din petice colorate*, 1977; *Oblic peste lume*, memorii. Premiul Ministerului Artelor, 1929. Premiul special al Uniunii Artiștilor Plastici, 1985. Muzeul Național de Artă din București a instituit Premiul Margareta Sterian care se acordă anual pentru creație plastică și muzeografie.

Sternberg, Iacob

(1890, Lipcani, Basarabia - 1973, Moscova) Om de teatru. A scris în idiş. Continuator al lui Abraham Goldfaden. A creat și condus teatrul de limbă idiş de la București (1930), ca și publicația de limbă idiş de la Iași, *Likht*, unde a urmărit și comentat renașterea limbii și culturii idiş în România.

Stoia, Achim

(1910, Mobu, jud. Sibiu - 1973, Iași) Compozitor. A început Conservatorul la București, ca elev al lui Alfonso Castaldi, și l-a continuat la Paris la Schola Cantorum

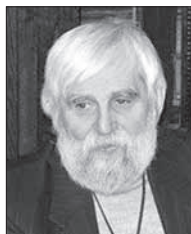
Stoian

Achim Stoia

Gheorghe Stoica

Petre Stoica (poet)

Constantin Stoiciu

cu Paul Le Flem și Charles Koechlin, și la Școala Normală de Muzică, fiind elev al lui Paul Dukas. A fost profesor de muzică la Târgoviște, Focșani și Sibiu. S-a stabilit la Iași ca profesor la Conservator și dirijor, apoi director al orchestrei Moldova. A cules și prelucrat folclor, ceea ce se simte în compozițiile sale. Lucrări: *Învărită* (1937); *Zece colinde pentru cor mixt*, 1937; *Coral variat* (1947); *Trei jocuri din Ardeal* (1947); *Șase coruri populare românești*, 1947; *suita În lumea copiilor* (1950); *Suita a II-a simfonică* (1952); *Trei cântece de nuntă*, 1955; *Suita a III-a simfonică* (1956); *Suita a IV-a Sibiana* (1956); *Suita a III-a simfonică* (1956); *Suita a IV-a Sibiana* (1956); *Cinci cântece de dragoste*, 1957; *Zece coruri pe melodii populare din Moldova*, 1962; *Triptic coral*, 1968; *Rapsodia I Moldovenească* (1963); *Suita a V-a. Mica suită* (1966); *Suita a VI-a Ardelenească* (1967). Laureat al Premiului de Stat (1952).

Stoian, Stanciu

(7/20.09.1900, Vârteju-Lehliu, jud. Dâmbovița – 11.08.1984, București)

Pedagog. A absolvit Filologia, Secția pedagogie, la Universitatea din București. Profesor de pedagogie la Universitatea și Institutul Politehnic din București. Contribuții în domeniul didacticii, metodei și metodologiei. Lucrări: *Din problemele localismului educativ*, 1932; *D. Gusti – reformatorul școlar și pedagogul*, 1937; *Sociologia și pedagogia satului*, 1943; *Metodologia comparativă în educație și învățământ*, 1968; *Pedagogia și cercetarea interdisciplinară*, 1972. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Stoica, Gheorghe

(20.07.1900, București – 1976, București)

Om politic. Membru fondator al PCR. Membru în comitetul de grevă de la Atelierele Grivița (1929). L-a adus pe Gheorghe Gheorghiu-Dej în mișcarea comunistă. A luptat în războiul civil din Spania. Refugiat în URSS în timpul celui de-al Doilea Război

Mondial. A fost membru al CC al PMR/PCR (1948–1974); membru supleant, apoi titular al Comitetului Executiv (1968–1974); prim-secretar al comitetului orășenesc București al PCR (1950–1953); ambasador în RD Germană (1953–1956); director general al Direcției Generale pentru Consiliile Populare (1969–1976).

Stoica, Petre

(15.02.1931, Jimbolia – 20.03.2009, Jimbolia)

Poet. A absolvit Facultatea de Limbi germanice la Universitatea din București. Corector și redactor de editură la București. Lucrări: *Poeme*, 1957; *Pietre kilometrice*, 1963; *Miracole*, 1966; *Arheologie blândă*, 1969; *O casetă cu șerpi*, 1970; *Trecătorul de demult*, 1975; *Copleșit de glorie*, 1980; *Numai dulceața porumbelor*, 1985; *Tango și alte dansuri*, 1990; *Vizita maestrului de vândătoare*, 2002. De mai multe ori laureat al Premiului pentru poezie al Uniunii Scriitorilor. Distins cu Ordinul Național Pentru Merit în grad de Cavaler.

Stoica, Petre

(23.07.1949, Râmnicu Vâlcea)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică a Institutului Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Automatică. Profesor invitat în Olanda, Suedia, Marea Britanie. Contribuții în modelarea sistemelor, a prelucrării statistice a semnalelor, analizei și predicției seriilor temporale. Sunt metode de analiză care-i poartă numele. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Stoicescu, Constantin C.

(23.08.1881, București – 29.05.1944, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la Paris și s-a specializat la Berlin. Profesor și decan la Facultatea de Drept a Universității din București. Lucrări: *Curs elementar de Drept roman*, 2 vol., 1912, 1913; *Noile teorii asupra injuriei*. *Studiu de Drept roman*, 1907; *La date de la prohibition des donations inter virum et uxorem*, 1941. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Stoilow

Stoicescu, Lazăr

(5.10.1901, Ploiești – 1975, București)

Inginer (petrol și gaze). A absolvit Politehnica din Timișoara. Profesor de termodinamică la Politehnica din Timișoara, apoi profesor și rector la Politehnica din București. Director general al Planificării uzinelor în Ministerul Industriei. Este considerat creatorul școlii românești de termotehnică. A proiectat o serie de mașini termice deosebit de eficiente, printre care un compresor performant și unele mașini termice militare.

Stoicescu, Liviu Dan

(21.01.1933, Constanța)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică, Secția construcții navale și instalații de bord la Institutul Politehnic din Galați. Profesor la Institutul Politehnic din Galați. Contribuții în domeniul folosirii metodei elementelor finite pentru calcularea barelor cu pereți subțiri, ca și a fluidului din jurul navei, în domeniul hidroelasticității și vibrațiilor navei. Lucrări: *Metode matriceale în teoria structurilor de nave*, 1973, în colaborare; *Rezistența materialelor*, 1986. Membru în Asociația Oamenilor de Știință și Asociația Română de Mecanica Ruperii. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Stoicescu, Nicolae

(30.11.1924, Slatina, jud. Olt – 15.09.1999, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Cercetător la Institutul de Istorie N. Iorga din București. Ambasador al României în Grecia. Lucrări: *Curteni și slujitori. Contribuții la istoria armatei române*, 1968; *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din România. Țara Românească*, 1970; *Vlad Țepeș*, 1976; *Matei Basarab*, 1982; *Dicționar istoric al județului Dâmbovița*, 1984. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Stoiciu, Constantin

(16.02.1939, Iași)

Jurnalist, producător de film, scriitor. Unchi al lui Liviu Ioan S. A studiat Filosofia la București. A emigrat în 1982 în Canada și s-a stabilit la Montréal. În țară a scris scenarii pentru filme de Andrei Blaier, Dan Pița, Lucian Pintilie. După plecare a colaborat la postul de radio Europa Liberă, a fondat editura și revista *Humanitas*, 1985, încurajând mai ales debutanții din comunitatea românească. Lucrări: *Dimineața*, 1967, volum de schițe, una din ele devenită scenariu de film – *Diminețile unui băiat cuminte*,

1968; *Peștele de fontă*, 1969; *Trufie*, 1974; *Filip cel bun*, devenită scenariu de film, 1977; *Pasarella*, 1979; *Le roman du retour*, 1991; *De l'insouciance*, 1994; *Fragments frivoles d'éternité*, 1998; *La surprenante dignité d'un inconu qui étouffe*, 1999; *L'attente*, 2001.

Stoiciu, Liviu Ioan

(19.02.1950, Dumbrava Roșie, Piatra Neamt)

Prozator. Nepot al lui Constantin S. Contes-tatar recunoscut, din 22 decembrie 1989 și până la 5 martie 1990 (când se va retrage) va fi în fruntea județului Vrancea, președinte al CFSN/CPUN Vrancea, membru al Parlamentului Provizoriu. În ianuarie 1990 fondează la Focșani revista literară bilunară *Revista V*, pe care o va conduce trei sferturi de an. Din 1990 își va aduce cartea de muncă la București (la Uniunea Scriitorilor, la redacția noului săptămânal literar *Contrapunct*, fiind ales din februarie 1990 redactor-șef – pentru ca în anul următor să demisioneze din funcție și să se transfere, ca redactor principal, la revista *Viața Românească*). Din 1991 până azi este și redactor-colaborator la ziarul *Cotidianul*. În 1995, cofondator al publicației literare *Caietele de la Durău*. Debut editorial: ciclurile de versuri *Balans* și *Cantonul 248* în *Caietul debutanților*, 1978, 1979. A publicat volumele de versuri: *La fanion*, Premiul de Debut al Uniunii Scriitorilor, 1980; *Inima de raze*, 1982; *Când memoria va reveni*, 1985; *O lume paralelă*, 1989; *Poeme aristocrate*, Premiul de Poezie al Uniunii Scriitorilor, 1991; *Singurătatea colectivă*, Premiul Mihai Eminescu al Academiei Române, Premiul de Poezie al Asociației Scriitorilor Profesioniști din România (ASPRO), Premiul Poesis pentru cea mai bună carte a anului 1996, Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, 1996; volumul *Ruinele Poemului*, Marele Premiu al ASPRO, Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie (Ediția I, Oradea), Premiul pentru Poezie pe anul 1997 – Superlativele Revistei *Cuvântul*, 1997; volumul *Post-ospicii*, Premiul Asociației Scriitorilor din București, 1997; *Poemul animal*, 2000. A publicat volumul de publicistică *Jurnalul unui martor (13–15 iunie 1990, Piața Universității, București)*, 1992, și romanele: *Femeia ascunsă*, 1997; *Grijania*, 1999.

Stoilow, Simion

(2/14.09.1887, București – 4.04.1961, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe la Sorbona. Profesor la Facultatea de Științe din Cernăuți, apoi la Institutul Politehnic și Universitatea din București. Director al Institutului de Matematică al

S

733

Stoiț

Liviu Ioan Stoiciu

Simion Stoilow

Ionel Stoiț

Theodor Dumitru Stolojan

Academiei Române. Ambasador al României în Franța. A făcut cele dintâi cercetări asupra teoriei ecuațiilor liniare cu derivate parțiale în domeniul complex. A lucrat ca profesor la Universitatea din București. Este cunoscut drept creatorul teoriei topologice a funcțiilor analitice, întemeietor al școlii române de matematică modernă. Numele său a rămas în terminologia domeniului: teorema Hadamard-Stoilow, frontiera Kerekjarto-Stoilow. Membru al societăților de matematică din Belgia, Franța și România. Membru al Academiei Române (1948), președinte al Secției de științe matematice (1948–1961).

Stoiț, Ionel

(5.07.1952, Toracul Mic, fost Begheți)

Poet. A absolvit liceul, apoi Școala Superioară Tehnică la Zrenjanin. Lucrează la Institutul de Statistică al Provinciei Voivodina ca șef al departamentului pentru pregătirea și introducerea datelor, iar din 1990 la Centrul de calcul al Consiliului Executiv al Voivodinei, unde a inițiat tehnoredactarea computerizată a publicațiilor consiliului. Este secretar al Societății de Limba Română din Voivodina și membru al Comitetului de organizare a Memorialului Radu Flora, dedicat fondatorului S.L.R. A fost membru al comitetului de inițiativă, apoi redactor al revistei *Tribuna tinerețului*. Din 1992 activează la Societatea Literară Artistică Tibiscus din Uzdin, ca vicepreședinte. Sprijină organizarea Festivalului Internațional de poezie Drumuri de spice. A fost redactor-șef al revistei de satiră și umor *Scărpinau*, unica revistă de acest gen din Iugoslavia. Este fondator și președinte al Cenaclului Literar Folomoc din Torac și vicepreședinte al Cenaclului de creație în grai bănățean Cea Ventilă din Uzdin. A pregătit pentru editare computerizată publicațiile în limba română *Tibiscus*, *Cuvântul românesc*, *Vorba noastră*, *Curcubeul timocan* ș.a. Scrie versuri în grai bănățean, dar și în limba română literară, publicând în Banatul Sârbesc, Republica Moldova, România. Volume: *Zâmbiți*,

vă rog, 1992; *Am venit din nou în sat*, 1993; *Eu în lumea mea de visuri*, 2002; *Hai cu mine în coșie*, 2002; *Cuvinte de plumb*, 2002; *Stoicisme*, 2002. Distins cu mai multe premii: premiul I, premiul II și premiul III pentru interpretare la Festivalul de Umor al Românilor din Voivodina, Begheți–Torac, 1971; Uzdin, 1986; Torac, 1972; Premiul Mihai Eminescu la Festivalul Internațional de Poezie Mihai Eminescu – Voievodul poeziei Românești, Târgoviște, 2004; Premiul Gheorghe Bulic la Festivalul Internațional de poezie Drumuri de spice, Uzdin, 2005; Premiul I – Zariști etnici la Festivalul Internațional Lumină lină organizat de Societatea Culturală Patrimoniul, Timișoara, 2006.

Stolojan, Theodor Dumitru

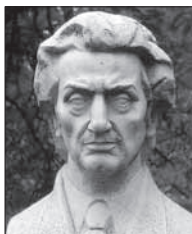
(24.10.1943, Târgoviște)

Economist și om politic. A absolvit Academia de Studii Economice din București. A fost economist în Ministerul Industriei Alimentare și Agriculturii, în Ministerul de Finanțe (unde a fost șeful Departamentului Bugetului și director al Departamentului Relații Valutare și Financiare Internaționale, 1988–1989). Membru al Partidului Liberal, a produs ruptura care a regrupat o parte a liberalilor (democrat-liberalii) alături de Partidul Democrat, devenit Democrat Liberal (2006). Ministru al Finanțelor (1990–1991), președinte al Agenției Naționale de Privatizare, în care calitate a elaborat proiectul Legii privatizării și înființării Fondului Proprietății de Stat. Prim-ministru al României (1991–1992), în care calitate a decis recapitalizarea băncilor prin schimbarea raportului de schimb leu/dolar. A lucrat pentru Banca Mondială și pentru Grupul Tofan. Consilier al președintelui României pe probleme economice (2006–2007).

Storch, Franz

(11.09.1927, Timișoara – 6.06.1982, București) Prozator. Șvab ca etnie. S-a dus de bună voie prizonier în lagăr în URSS, ca etnic

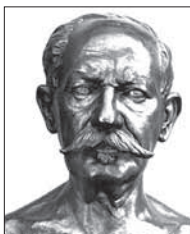
Storck

Franz Storck

Cecilia Storck Botez

Carol Storck

Cecilia Storck Cuțescu

german, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, în locul surorii sale. Comunist din ilegalitate. A fost redactor la *Neuer Weg* și redactor-șef la *Volk und Kultur* (1969–1982). Lucrări: *Gebannte Schatten (Umbre încătușate)*, 1959; *Im Krawallhaus – Ein Lausub entdeckt die Welt (În casa cu târâboi – un puști descoperă lumea)*, 1963; *Drei schwere Tage (Trei zile grele)*, 1968; *Sonst geschah nichts – kurze Prosa (În rest nu s-a întâmplat nimic. Proză scurtă)*, 1978. Vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România. La Timișoara i s-a ridicat un bust.

Storck Botez, Cecilia

(4.07.1914, București – 1994, Paris)

Pictoriță și ceramistă. Fiică a lui Frederic și a Ceciliei Cuțescu St., mamă a lui Alvaro Botez. A absolvit Academia de Arte Frumoase la București. Asistentă a lui Mircea Eliade la Lisabona, în perioada războiului, unde acesta era atașat cultural. A plecat definitiv la Paris în 1982. A participat la expoziții în România, Franța, Elveția, Cehoslovacia, Germania, Turcia, Japonia. Medalia de Aur la Expoziția Artelor Decorative de la München (1967). Premiul Național pentru Artă, București 1968. Distinsă cu Ordinul Muncii clasa a III-a. Membru al Academiei Internaționale de Ceramică de la Geneva.

Storck, Carol

(10.05.1854, București – 1926, București)

Sculptor. German ca etnie. Fiul al lui Karl și frate al lui Frederic St. A studiat la Academia Regală de Artă din Florența și la Philadelphia, SUA. În sculptură a fost un emul al tatălui său, combinând neoclasicismul cu mitologia locală. A realizat împreună cu fratele său statuile alegorice de la Palatul de Justiție și multe statui funerare (Dimitrie Bolintineanu, Iulia Hasdeu, ca și statuia lui Carol Davila de la Facultatea de Medicină).

Storck Cuțescu, Cecilia

nume la naștere **Cecilia Cuțescu**

(14.03.1879, Căineni, jud. Vâlcea –

29.10.1969, București)

Pictoriță. Căsătorită (al doilea soț) cu Frederic St. A studiat la Académie Julian, Paris. Influențată de Art Nouveau. A lucrat în ulei și frescă, executând pictura propriei sale case, azi casa memorială a familiei Storck, ca și numeroase peisaje de la Balcic, unde familia avea de asemenea o casă. A executat portretul lui George Enescu. A avut două fiice – Gabriela, arhitectă, și Cecilia (Lita), ceramistă, ca și un fiu din prima căsătorie, Romeo Kuntz St., pictor.

Storck, Frederic (Fritz)

(1872, București – 1942, București)

Sculptor. Fiul al lui Karl și frate al lui Carol St. Soț al Ceciliei Cuțescu St. A studiat la Școala de Belle Arte din București, apoi la München. A fost profesor la Școala de Belle Arte din București, ca și tatăl său. A executat, împreună cu fratele său, statuile de pe fațada Palatului de Justiție din București. A introdus în România moda sculpturii de salon. A executat busturile lui Alexandru Macedonski, Ion Heliade Rădulescu, ca și portrete alegorice: *Adolescența*, *Portret de femeie* (al soției sale).

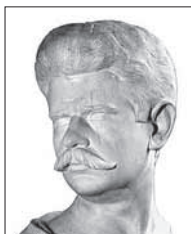
Storck, Karl

(21.05.1826, Hanau, Germania –

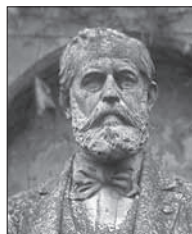
30.03.1887, București)

Sculptor. Tatăl al lui Carol și Frederic (Fritz) St. Mason. Bijutier, a fost adus în 1848 la București de bijutierul Josef Resch. În 1857 și-a început propria afacere mutându-se la München, unde a studiat și sculptura. S-a întors la București în 1859, la sugestia lui Theodor Aman. Când acesta a înființat Școala de Belle Arte, a devenit profesor de sculptură și a creat, practic, școala de sculptură românească. A combinat neoclasicismul cu mitologia românească. Lucrări: statuile

Storin

Frederick Storck

Karl Storck

Gheorghe Storin

Pavel Stratan

Universității București (dărmate în 1944): zeita Minerva încoronând științele și artele, statuia lui Mihai Cantacuzino din fața bisericii Sf. Gheorghe, bustul lui Theodor Aman.

Storin, Gheorghe

nume la naștere **Gheorghe Hagî Stoica**

(17.02.1883, București – 1.10.1968, București) Actor. Grec la origini. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică din București ca elev al lui Petre Liciu și C.I. Nottara. A fost profesor la același conservator și actor al Teatrului Național, ca și al Companiei Alexandru Davila și Companiei Bulandra-Storin-Manolescu-Maximilian. Fondator, alături de cei de mai sus, al primului Sindicat al Artiștilor Dramatici și Lirici. I-a avut parteneri pe Aristizza Romanescu, C. I. Nottara, Marioara Voiculescu, Elvira Popescu, Tony Bulandra, Lucia Sturdza Bulandra ș.a. și a fost unul dintre actorii care i-au lansat pe I.L. Caragiale pe scena românească, director al Naționalului fiind Alexandru Davila, și pe clasicii dramaturgiei românești: Victor Ion Popa, B.Șt. Delavrancea, G.M. Zamfirescu, Victor Eftimiu ș.a. A fost unul dintre fondatorii cinematografului românesc, interpretând, în regia lui Jean Georgescu, roluri în filme încă de la începutul secolului XX, turnate în studiourile de la Budapesta: *Amorurile unei prințese*, 1913; *Pe valurile fericirii*, 1920; *Televiziune*, 1931; *Trenul fantomă*, 1933.

Stratan, Pavel

(11.11.1970, Nișcani, Republica Moldova) Cantautor. A absolvit Academia de Teatru, Muzică și Arte Plastice din Chișinău. Compune cântece de muzică ușoară, pe versuri proprii și le interpretează (voce și chitară). Sinteză între folclorul moldovenesc și cel citadin, stil muzical influențat de cel rusesc. Dă concerte în Republica Moldova și România. Albume: *Amintiri din copilărie*, I – 2002, II – 2003, ambele Discul de Platină al Casei de producție Cat Music; III – 2005, Discul de Aur al aceluiași case de discuri pentru cea mai bună vânzare.

Străjescu, Ioan

(1833, Rașcov, Basarabia – 4.10.1873, București) Om politic. La origini familia este din satul Straja, sat de graniță din jud. Suceava. Înrolat în armata rusă, a participat la diverse campanii, fiind căpitan de husari. Apoi s-a retras din armată și a călătorit mult, în Europa și Asia. Stabilit la București, a devenit deputat liberal în Parlament și a ocupat diverse funcții în administrarea capitalei. A tradus din rusă mai ales lucrări referitoare la principiile organizării administrative: *Așezământ pentru rânduiala Adunărilor dvorenești alegerilor și a slujbelor ce urmează după iale*, 1832. Și-a lăsat întreaga avere statului român spre a institui burse studențești pentru cei care studiau în Europa. Membru fondator al Societății Academice Române (1866).

Străjescu, Nicolae D. a semnat Strajesko Nicolai în rusă și Strazhesko Mikola D., în polonă

(30.10.1876, Odessa, azi în Ucraina – 1952, Kiev) Medic. Din familia Străjescu, la origini din satul Straja, jud. Suceava. A absolvit Institutul de Medicină la Kiev. Specializare cu profesorul V.P. Obrazțov, fondatorul școlii de terapie ucrainene. Profesor și șef la Departamentul de patologie și terapie al Institutului de Medicină din Kiev. Fondator al Institutului de Medicină Clinică din Kiev, care s-a unit în 1940 cu Departamentul de terapie al Institutului de Medicină și au creat Departamentul regional pentru protecția sănătății din regiunea Cernăuți. Retras cu institutul în Bașkiria (1941–1945), a condus și Departamentul de terapie al Institutului de Medicină din Bașkiria. Contribuții la diagnoza bolilor de inimă prin mijloace sonice (sistolă/extrasistolă), metodă numită „sunetul Străjescu”, la diagnoza și tratamentul reumatismului, al insuficiențelor circulatorii. Distins cu Ordinul Sfânta Ana clasa a III-a, Ordinul Sf. Stanislav clasele a III-a și a II-a. A fost academician în trei academii: Academia de Științe a Ucrainei,

Stroe

Andrei Strâmbeanu

Vladimir Streinu

Academia de Științe a URSS, Academia de Medicină a URSS.

Strâmbeanu, Andrei

(25.08.1935, Fântâna Albă, Basarabia)

Scriitor. A absolvit Institutul Pedagogic din Chișinău. A fost redactor (ca student) la ziarul *Cultura Moldovei* (1958), demis în același an pentru articolul „Situție afumată”; redactor la editurile Școala Sovietică și Cartea Moldovenească (demis, tot în 1959, din cauza prieteniei cu poetul disident Petru Cărare); consilier-traducător la Prezidiul Sovietului Suprem al RSSM (1960, demis în același an); redactor la ziarul *Tinerimea Moldovei* (1961, demisionat după doi ani din cauza articolului „De ce nu mai cântă Nicolae Sulac?”); consilier la Comitetul de Stat al RSSM pentru edituri, poligrafie și comerțul cu cărți (1965, peste un an demisionat din cauza unui denunț). În 1966 devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova; în 1967 – redactor la revista literară *Nistru* și la editura Cartea Moldovenească, dar în 1969 este demis pentru antisovietism. A fost deputat (1998) în Parlamentul Republicii Moldova. Lucrări: teatru – *Minodora*, *Consumatorul de onoruri*, *Clopotul care și-a înghițit limba*, *Armăsarul cu dinți de aur*, poemul *Lupii și alte poezii*, povestiri și eseuri au fost adunate și publicate în volumul *Contrapunct*, apărut în 2003. În colaborare cu ansamblul de muzică ușoară Noroc, a înregistrat mai multe plăgări: „Primăvara”, „Dor, dorule”, „Mama”, „Despărțire”, „Ajută-mă, te rog, ca să te uit”, „Minodora”, „Sunt o fată fericită” ș.a. Decorat cu Medalia Mihai Eminescu (1997), Ordinul Republicii (2010), Premiul I.L. Caragiale al Academiei Române (2008).

Streinu, Vladimir

nume la naștere **Nicolae Iordache**

(23.05.1902, Teiu, jud. Argeș –

26.11.1970, București)

Istoric literar. A absolvit Literale la București. În 1922, cu sprijinul poetului Vasile

Voiculescu, este angajat secretar de redacție la revista *Cugetul românesc*, scoasă de Tudor Arghezi și Ion Pillat. În același timp începe să frecventeze cenaclul Sburătorul. Făcând politică țărănistă, a fost pentru scurtă vreme (1932–1933) deputat. Din 1942 e numit director al revistei *Preocupări literare*, care, din 1943, devine *Kalende*. În 1947 își susține examenul de doctorat la Universitatea din Iași cu teza „Versul liber românesc”. Face închisoare (1959–1962), fiind arestat în grupul Noica. Eliberat în 1962, devine cercetător științific principal la Institutul de Istorie și Teorie Literară (în 1965) la propunerea lui G. Călinescu. Reabilitat în 1969, e numit director la Editura Univers. Lucrări: *Pagini de critică literară*. *Marginalia*. *Eseuri*, 1938, urmat de *Recitind pe clasicii noștri*. *Ion Creangă* (1939), *Clasicii noștri* (1943), *Literatura română contemporană*. *Antologie* (1943), *Istoria literaturii române* (în colaborare cu Tudor Vianu și Șerban Cioculescu, 1944), *Versificația modernă* (1966), *Calistrat Hogaș* (1968), *Pagini de critică literară*, 2 vol. (1968), care vor continua postum până la vol. V inclusiv (1977). Tot postum vor apărea micromonografia *Ion Creangă* (1971), volumul de versuri *Ritm immanent* (1971), *Studii de literatură universală* (1973). A îngrijit prima ediție critică de *Opere ale lui Calistrat Hogaș*, 2 vol. (1944, 1947), și o ediție anglo-română a capodoperei lui Shakespeare, *Tragedia lui Hamlet, prinț al Danemarcei* (1965). În 2006 a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Streza, Liviu

(12.10.1947, Sâmbăta de Sus, jud. Brașov)

Teolog. A absolvit Institutul Teologic la Sibiu, s-a specializat la București, la Institutul din Bossey și la Facultatea de Teologie Catolică din Frigourg, Elveția. Profesor la Institutul Teologic din Sibiu. Lucrări: *Chipuri ctitoricești în pictura bisericilor românești din Transilvania*, 1974; *Botezul în diferite rituri liturgice creștine*, 1984; *Taina mirungerii în Biserica Ortodoxă și în Bisericile Vechi, Orientale*, 1987; *Relatăriile unor pelerini ruși din secolele XVI–XVIII în trecere prin țările române despre viața liturgică ortodoxă și locașurile de cult românești*, 1988; *La signification mystique de l'espace sacre selon la théologie orthodoxe*, 1993.

Stroe, Aurel

(5.05.1932, București – 3.10.2008, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București. A studiat pianul cu Maria Fotino și compoziția cu Marțian Negrea. Specializare la Darmstadt și în SUA în muzică electronică. Profesor la Conservatorul din

Stroescu

Aurel Stroe

Vasile V. Stroescu

București. Profesor invitat la Strasbourg. A concertat la Avignon, Berlin, Roma, Paris, Metz. Plecat în Germania, la Mannheim, în 1986. Lucrări: *Țării mele*, 1959; *Concert pentru pian*, 1966; *Introspecție sonoră la Bach*, 1988; *Ciaconna cu unele licențe*, 1995; *Preludii lirice*, 1999; *Mandala*, 2001; *Concert pentru acordeon*, 2001. Meritul Cultural clasa a IV-a (1969), Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor (1998), distins de președintele Franței cu Ordinul de Cavaler al Literaturii și Artelor (1991), laureat al Premiului Herder (2001).

Stroescu, Vasile V(asilevici)

(11.11.1845, Trinca, județul Hotin – 13.04.1926, București)

Om politic, filantrop. A făcut studii la Liceul Regional din Chișinău, la liceul din Kamenet-Podolsk, la Richelieu din Odessa. A studiat Dreptul la Universitățile din Moscova, Petersburg și Berlin. Apoi a călătorit prin Europa și Africa. Și-a folosit averea pentru a susține crearea de școli românești în Basarabia și Transnistria. Membru de onoare al Academiei Române (1910).

Sturdza, Alexandru

(19.11.1791, Iași – 1854, Sankt Petersburg)

Diplomat și publicist rus de origine românească. Fiu al lui Scarlat S. și al Sultanei Moruzzi, în fapt urmaș al domnilor fanarioți care au domnit atât în Moldova, cât și în Țara Românească, după înlăturarea domnilor pământenii. Educant în Franța și Germania, a intrat în serviciul diplomatic rus în 1817 și a scris, la cererea țarului Alexandru I, în vederea Congresului de la Aix-la-Chapelle (Aachen), 1818, lucrarea *Mémoire sur l'Etat actuel de l'Allemagne*, în fapt un proiect al Sfintei Alianțe, prima afirmare clară a identității europene, dincolo de orice clivaje etnice ori religioase. A lăsat *Considérations sur la doctrine et l'esprit de l'Eglise orthodoxe*, 1816; *La Grèce*, 1821; *Oeuvres posthumes religieuses, historiques, philosophiques et littéraires* (5 vol., Paris, 1858–1861).

Sturdza, Dimitrie (Ștefan Ferdinand) G.

(11.10.1938, Iași)

Fizician. Fiu al lui Gheorghe S. și al norvegienei Margaret Kavaal. A plecat din țară cu familia la 10 ani. A absolvit Facultatea de Fizică Atomică la Lausanne. A participat, ca tenisman, la Cupa Davis. A fondat compania de cosmetice Deesse (1971). A donat banii pentru restaurarea Palatului Culturii din Iași (2002) și a fost consul onorific al României la Zürich. Președinte de onoare al Fundației Magazin Istoric.

Sturdza, Grigorie

(1821, Iași – 1901, București)

General. Fiu al lui Mihail S., educat în Germania și Franța, general al armatei otomane și șef al oastei Moldovei. Mason. Contracandidatul lui Al. I. Cuza în 1859 la tronul Moldovei. A scris *Lois fondamentales de l'univers* (Paris 1891). Statuia mausoleului său din cimitirul Bellu a fost făcută de Bourdelle, iar după mutarea osemintelor la Agapia a fost luată de familie.

Sturdza, Mihail

(1795, Iași – 8.05.1884, Paris)

Domn al Moldovei. Grec la origine. Tată al lui Grigorie S. A înființat la Iași Academia Mihăileană, care i-a purtat numele, prima formă de învățământ superior din țările române. A decretat emanciparea țăganilor (1844) și a secularizat averile mănăstirești, pentru ca veniturile lor să fie folosite în scop laic, la modernizarea țării. A reprimat mișcarea revoluționară de la 1848. A fost domn al Regulamentului Organic promovat de Rusia în principatele române după revoluția lui Tudor Vladimirescu, aflat în siajul Eteriei. În timpul domniei sale s-au construit drumuri și au fost puse bazele viitoarei industriei.

Sturdza-Bulandra, Lucia

(25.08.1873, Iași – 19.09.1961, București)

Actriță. Soție a actorului Tony Bulandra. Una dintre marile figuri ale scenei românești, de neuit în roluri de compoziție din dramaturgia universală și națională, spirit organizatoric, talent pedagogic care a format generații întregi de actori, ca profesoară, 30 de ani, la Conservatorul de Artă Dramatică din București: Nicolae Bălățeanu, George Calboreanu, Dina Cocea, Radu Beligan, Victor Rebengiuc. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie din București. În 1898 a debutat la Teatrul Național din București, iar în 1914, împreună cu soțul ei, a întemeiat o companie particulară. Din 1941 este actriță a Teatrului Municipal din București, iar din 1947 până la sfârșitul vieții a fost

Sturza

Mihail Sturdza

Lucia Sturdza-Bulandra

Dim. A. Sturdza-Miclăușanu

Helmut Sturmer

directoarea acestui teatru, astăzi Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra. A jucat și în primul film artistic românesc (*Amor fatal* – 1911). Volume: *Actorul și arta dramatică*, 1912.

Sturdza-Miclăușanu, Dimitrie A(lexandru), numit și Mitiță Sturdza

(10.03.1833, Miclăușeni, jud. Iași – 8.10.1914, București)

Om politic. Mason. Educăt la Academia Mihăileană, și-a continuat studiile în Germania, unde a luat parte la mișcările politice ale vremii. Ulterior a devenit secretar particular al lui Alexandru Ioan Cuza. După aceea s-a întors împotriva lui Cuza, devenind membru în guvernul liberal al lui Ion Brătianu. În 1899 a fost ales lider al partidului ca succesor al lui Ion Brătianu. A fost ministru al Lucrărilor Publice (1861, 1866–1867, 1876–1878, 1884–1885, 1902–1903), agent diplomatic la Constantinopol (1868–1870), ministru de Finanțe (1870–1871, 1877, 1878–1881, 1888, 1902), ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice (1885–1888), ministru al Afacerilor Străine (1895–1896, 1897–1899, 1901–1902, 1904, 1907), ministru de Război (1901–1904, 1907), prim-ministru (1895–1896; 1901–1905; 1907–1908). Lucrări: *Banca Națională și reforma monetară*, 1889; *Acte și documente referitoare la istoria renascerei României*, 11 vol., 1889–1909; *Domnia regelui Carol I. Fapte. Cuvântări. Documente 1866–1876*, 1906; *Memoriu asupra portretelor domnilor români*, 1875; *Partidul Național Liberal de la 1876 până la 1888. Cu două anexe cuprinzând manifestele partidului de la 8 mai și 11 septembrie 1888*, 1888; *Chestiunea națională*, 1894. A sprijinit publicarea colecțiilor de documente istorice făcute de Constantin Hurmuzaki (30 de volume, București, 1876–1897), precum și alte acte și documente în afară de pamflete politice minore. Cu sprijinul lui a fost trimis Gr. Tocilescu să caute în arhivele rusești documente referitoare la Dimitrie Cantemir, pentru a alcătui ediția de *Opere complete*, 8 vol., singura care a apărut. A donat Academiei

o impresionantă colecție de documente și hărți. Membru al Academiei Române (1871), vicepreședinte al ei (1879–1882), președinte (1882–1884), secretar general (1885–1914).

Sturdza-Șcheianu, Dimitrie C.

(19.05.1839, Iași – 6.02.1920, București)

Istoric, om politic. El a descoperit *Psaltirea șcheiană* la mănăstirea Voroneț, care și-a luat numele după descoperitor. Iar acesta după moșia sa de pe Siret, Șcheia (conacul data din 1808). Conservator ca opțiune politică. Ministru al Justiției (1891–1895) în Guvernul Lascăr Catargiu și director al Băncii Agricole. A donat Bibliotecii Academiei colecția sa de cărți rare și manuscrise vechi, care au intrat în seria de documente Hurmuzaki. Membru de onoare al Academiei Române (1907).

Sturmer, Helmut

(2.02.1942, Timișoara)

Pictor și scenograf. A absolvit Institutul de Arte Plastice la Cluj. A fost scenograf la Teatrul German din Sibiu și la Teatrul Bulandra din București. A făcut și scenografia filmelor *Nunta de piatră*, *Dincolo de nisipuri*, *Tănase Scatiu*. A avut expoziții personale la București, Sidney, în Germania. A plecat la München în 1977. A realizat scenografia pentru mai mult de 200 de spectacole de teatru și operă, ca și pentru șase filme regizate de Lucian Pintilie, Andrei Șerban, Liviu Ciulei. Premiul pentru Scenografie al UAP, 1974.

Sturza, Ion

(9.05.1960, Pârjolteni, Republica Moldova)

Om politic. A absolvit Facultatea de Economie la Universitatea de Stat din Moldova. A contribuit la înființarea Organizației de Comerț Exterior Moldex de pe lângă guvernul RSS Moldovenesti de la Chisinau, fiind numit vicedirector general. În 1991 a fondat și a fost director și președinte al Consiliului de Administrație al SA Incon, unul dintre principalele grupuri financiar-industriale din Republica Moldova. În 1998 a devenit

Sturza

Ion Sturza

Valentina Sturza

viceprim-ministru, ministru al Economiei și Reformelor (guvernul Ciubuc), iar în 1999 prim-ministru. Din 2002 președinte-director general al companiei Rompetrol Moldova, parte a celui mai mare grup industrial românesc privat, cu majoritatea operațiunilor și activelor în România și Europa de Sud-Est, iar din 2005 a deținut funcția de Director General Adjunct al companiei Rompetrol Group. Din 2009 este președinte a Fondului Investițional GreenLight Invest. Face parte din consiliul de administrație a mai multor fundații și companii internaționale, inclusiv Fundația Familia Sturza.

Sturza, Marius

(26.08.1876, Șepreuș, jud. Arad – 26.07.1954, București)

Medic. A absolvit Medicina la Cluj. Specializare la Viena, Paris, Berlin, Nancy. A fost profesor al Facultății de Medicină din Cluj, specialitatea balneologie, apoi profesor la Medicina din București. A înființat, la Viena, sanatoriul Wällischhof, unde a introdus tratamentul climato-dietetic în aer liber (sistemul cabanelor). A inițiat în România învățământul și studiul complex al balneologiei, hidroterapie, fizioterapie și climatologiei medicale. Lucrări: *Hidroterapia bolilor aparatului digestiv*, *Climatoterapia în tratamentul boalelor tubului digestiv*, *Protecția tehnică și igienică a stațiunilor balneare și climaterice*, *Balneoterapia practică* (1949). Membru de onoare al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Sturza, Valentina *nume la naștere Scafaru*

(20.10.1929, Ciuculeni, jud. Chișinău)

Om politic. În 1941 a fost deportată cu familia în Kazahstan (tatăl – Grigore Scafaru, primar, deputat în Parlamentul României, colaboratorul lui Ion Inuleț, membru al Partidului Liberal). În 1944 evadează. Întoarsă la Chișinău, face studii la Școala nr.1 (absolvită în 1949). În 1950 este arestată și deportată a doua oară. S-a întors acasă în 1956. A fost

eliminată de la Universitatea din Chișinău din motive politice. A absolvit Institutul de Industrie și Comerț din Moscova. A fost 21 ani șef de secție la Ministerul Agriculturii din Chișinău. A participat activ la mișcarea națională din perioada 1989–1991. Din 2000 este președinta Asociației Foștilor Deportati și Deținuți Politici din Moldova.

Suceveanu, Arcadie

(16.11.1952, Suceveni, rn. Adâncata, reg. Cernăuți, Bucovina de Nord, Ucraina)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie (secția română) la Universitatea de Stat din Cernăuți. A fost profesor de limba română în raionul Herța, apoi redactor-șef la editura Literatură Artistică, devenită în 1990 Hyperion. Vicepreședinte, apoi președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova (din 2010), președinte al filialei Chișinău a Uniunii Scriitorilor din România. Lucrări: *Mă cheamă cuvintele*, 1979; *Tărul de echilibru*, 1982; *Mesaje la sfârșit de mileniu*, 1987; *Arhivele Golgoței*, 1990; *Secunda care sunt*, 1993; *Înfruntarea lui Heraclit*, 1998; *Zaruri pictate*, 2003. Distins cu Premiul Special al Uniunii Scriitorilor din Moldova, 1995, Premiul Academiei Române, 1997; Premiul Național al Republicii Moldova, 1998.

Suciu-Băcșoanu, Elena

(16.02.1936, Fundătura, com. Iclod, jud. Cluj)

Pilot. A intrat în aviație în 1953, făcând planorism la Dudești Cioplea. A făcut salturi demonstrative și antrenamente pe Herăstrău și la Marea Neagră. Campioană mondială la proba stil 2 500 m cădere liberă cu executare de figuri în aer, Bratislava, 1958. Singura femeie care a obținut vreodată acest titlu. Mai deține trei recorduri mondiale, în grup, două în 1961 și unul în 1964, pentru aterizare la punct fix. De 12 ori a ieșit pe locul al II-lea. Distinsă cu Medalia de Merit a Federației Aeronautice din Franța și cu Meritul Sportiv clasa I (1968, 2006) în România.

Suciu, Gheorghe Claudiu

(6.05.1905, Blaj, jud. Alba Iulia – 12.12.1990, București)

Chimist. Greco-catolic. A făcut liceul la Blaj, Beiuș și Sibiu. Facultatea de Chimie la Cluj. Specializare la Roma. Director al Serviciului Tehnologic la Petrolifera Muntenia, șef de proiect al rafinării Onești. Profesor la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București. A proiectat și dezvoltat procesele chimice în unități de producție, a fost preocupat de hidrodinamica țigăiului. A proiectat și brevetat cuptoare tubulare folosite și în Marea Britanie, Franța, Italia,

Suruceanu

Arcadie Suceveanu

Vasile Suciu

India. A contribuit la proiectarea rafinărilor de la Ploiești și Borzești. Lucrări: *Elemente de inginerie chimică*, 1946; *Aspecte ale fluidizării*, 1958; *Procese calorice*, 1961; *Ingineria prelucrării hidrocarburilor*, 2 vol., 1973–1974. Membru al Academiei Române (1990).

Suciu, Vasile

(13.01.1873, Copăcel, comitatul Făgăraș, azi jud. Brașov – 25.01.1935, Blaj)

Arhiepiscop greco-catolic de Alba Iulia și Făgăraș în 1920–1935. A fost trimis la Roma, la Institutul De Propaganda Fide. Acolo a obținut titlul de doctor în filosofie (1894) și în teologie (1898). Profesor la Seminarul Teologic din Blaj, prefect de studii, profesor de religie la liceul de băieți, precum și bibliotecar al bibliotecii arhiepiscopale. A intrat în politica militantă, ca membru al Partidului Național Român, și a obținut succese în circumscripția Vințul de Jos, din actualul județ Alba. În 1912, când era deja canonic, a fost trimis la Roma de către mitropolitul Victor Mihali de Apsa, a înaintat, din partea Bisericii Române Unite cu Roma, un memoriu de protest și a insistat pe lângă dicasteriile de la Vatican contra înființării episcopiei greco-catolice maghiare la Hajdu-Bodrog. Generalul român Constantin Prezan a trimis la Blaj primul avion al Marelui Cartier General Român, întrucât acolo se afla cel mai sigur loc de aterizare din Transilvania, sub apărarea gărzii naționale române, al cărui comandant spiritual era chiar el, vicarul general capítular. Consiliul Național Român, prezidat de Ștefan Cicio-Pop, a decis să convoace acolo Adunarea de la Alba Iulia, la 1 decembrie 1918. La 27 noiembrie 1918, Vasile Suciu a dat *Circulara pastorală nr. 5742*, prin care anunța prăbușirea Imperiului Austro-Ungar, subliniind dreptul popoarelor la autodeterminare. Lucrări: *Hipnotism și spiritism. Studiu critic-teologic*, 1906; *Teologia Dogmatică fundamentală*, 2 vol., 1907 (vol. I. *Apologetica creștină*; vol. II. *Tradițiunea și Biserica*; ed. a II-a, 1927); *Teologia Dogmatică*

specială, 2 vol., 1908 (vol. I. *Dumnezeu unul. Sfânta Treime. Dumnezeu Creatorul. Întruparea Domnului. Grația*, vol. II. *Sacramentele în general. Sacramentele în special. Eshatologia*, ed. a II-a, 1927); *Raporturi dintre religie, știință și societate*, 1910. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Sudan, Gabriel

(1899, București – 22.06.1974, București)

Matematician. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București ca elev al lui Traian Lalescu și Dimitrie Pompeiu. Specializare la Göttingen cu David Hilbert. Profesor la Institutul Politehnic din București și cercetător la Institutul de Matematică din București. Contribuții în domeniul teoriei numerelor, al funcțiilor recursive neprimitive recursive (astăzi numite Ackermann). Lucrări: *Über die geordneten Mengen*, 1925; *Sur le nombre transfini ω^ω* , 1927.

Surdu, Alexandru

(24.02.1938, Brașov)

Logician. Studiază la Universitatea din Amsterdam logica simbolică și fundamentele matematicii. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universității din București. Membru al Uniunii Scriitorilor din România (1988). Lucrări: *Logică clasică și logică matematică*, 1971; *Elemente de logică intuționistă*, 1976; *Neointuționismul*, 1977; *Actualitatea relației gândire-limbaj. Teoria formelor prejudicative*, 1989; *Pentamorfiza artei*, 1993; *Vocații filosofice românești*, 1995; *Contribuții românești în domeniul logicii în secolul XX*, 1999; *Gândirea speculativă – Coordonate istorico-sistemice*, 2000; *Filosofia modernă – Orientări fundamentale*, 2002; *Confluente cultural-filosofice*, 2002; *Filosofia contemporană*, 2003; *Mărturiile anamnezei*, 2004; *Theory of Prejudicative Forms*, 2006. Membru corespondent al Consiliului Superior de Logică și Științe Compare din Bologna (1972). Membru al Academiei Române (1993) și vicepreședinte al Secției de filosofie, teologie, psihologie și pedagogie a Academiei Române (1993).

Suruceanu (Soroceanu), Ion C.

(13.12.1851, Chișinău – 18.11.1897, Chișinău)

Cărturar. A făcut liceul la Chișinău și Odessa, a început Istoria la Nejin, fără a termina facultatea. A călătorit în Crimeea, Caucaz și pe tot litoralul de nord al Mării Negre colecționând piese antice grecești. Colecția a stat la baza Muzeului Antichității Pontului Scitic din Chișinău. Lucrări: *Inscriptiones graecae et latinae novissimae annis 1889-1894. Museo Surutschaniano quod est Kishinevi inlatae*. Membru al Institutului Imperial de Arheologie

Sütö

Alexandru Surdu

Sütö András

Alexandru Suțu

Mihail Suțu

din St. Petersburg, al Societății Arheologice Bisericești din Kiev, al Societății de Istorie și Antichități din Odessa. Membru de onoare al Academiei Române (1888).

Sütö András

(17.06.1927, Cămărașu, jud. Cluj – 30.09.2006, Budapesta)

Scriitor. Etnie maghiară. A absolvit Colegiul de Artă Dramatică din Cluj. Redactor-șef al unei publicații maghiare din Târgu Mureș, a avut interdicție de publicare din 1980. Vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor din România (1974–1982). În 1990, în timpul evenimentelor antiromânești din Târgu Mureș, și-a pierdut un ochi. Fondator al UDMR. Laureat al Premiului Herder (1979) și al Premiului Uniunii Scriitorilor din România pentru Opera Omnia (1996).

Suțu, Alexandru A.

(30.03.1837, Iași – 22.09.1919, București)

Medic. Aparține dinastiei de domni fanarioți Suțu. A absolvit Medicina la Paris și a lucrat la Clinica Salpetrière, ca și la clinici de psihiatrie din Heidelberg, Berlin, München. Profesor la Facultatea de Medicină din București. A fost profesor de medicină legală și clinică psihiatrică la Medicina din București. A fost un precursor în organizarea învățământului psihiatric românesc. A publicat studii asupra clasificării psihozelor, simptomelor catatonice, epilepsiei și maniei epileptice. Lucrări: *Alienatul în fața societății și a științei*, 1877; *Elemente de medicină legală*, 1880; *Psihiatria modernă*, 1905; *Raportul reciproc dintre sifilisul secundar și psihozele primitive*, 1907; *Balneoterapia, clinoterapia și sistemul „non restraint” în terapeutică și asistență modernă a alienaților*, 1908. Membru corespondent al Academiei Române (1888).

Suțu, Mihail C.

(15.02.1841, București – 9.07.1933, București) Istoric și numismat. A absolvit Școala Centrală de Arte și Manufactură din Paris. A fost

director general al Poștelor, Guvernator al Băncii Naționale a României. Numismat ca vocație, a pus bazele cercetării numismatice științifice din România. Lucrări: *Introduction à l'étude des monnaies de l'Italie antique* (vol. I – 1887; vol. II – 1889); *Systemes monétaires primitifs de l'Asie Mineure et de la Grèce*, 1883; *Etude sur les monnaies impériales romaines*, 1899; *Poids et monnaies de Tomis*, 1900; *Monete din colecțiunea noastră inedită sau puțin cunoscute, în urbele antice din Dobrogea*, 1908; *Ponduri antice inedită din Tomis și Callatis*, 1914; *Ponduri și monede identice din orașele noastre pontice*, 1915; *L'évolution pondérale dans l'antiquité*, 1921. Membru titular al Academiei Române (1909), președinte al secțiunii ei istorice (1922–1924).

Suțu, Nicolae

(25.10.1798, Constantinopol – 10.01.1871, Făurei)

Economist. Fiu al domnitorului Alexandru Nicolae Ș. Mama sa era o Callimachi, soția o Cantacuzino. A studiat Științe Economice la Paris. Specializat în statistică. A fost președintele Tribunalului de Comerț (1832), postelnic (1832), mare postelnic (1834, 1842), bei al Imperiului Otoman (1834), vornic (1835), secretar particular al domnului Mihail Sturdza (1835–1848), ministru de Finanțe (1839, 1841–1843, 1849), mare logofăt (1843), mare logofăt al Justiției (1846–1848, 1849–1851), autorul principal al Regulamentului Instrucției Publice (1843), președintele Sfatului administrativ extraordinar, director și acționar al Teatrului Național din Iași (1845–1846), secretarul particular al domnului Grigore al V-lea Ghica (1849–1855), caimacam (1852), președinte al Consiliului de Miniștri și ministru de Interne (1853), ministru al Culetelor și al Instrucției publice (1853), deputat (1859), membru al Comisiei Centrale de la Focșani a domnitorului Alexandru Ioan Cuza (1860–1862), statistician, economist, memorialist, om de litere, unul dintre

Szabó

fondatorii Jockey Clubului din Iași (1875).
Lucrări: *Aperçu sur l'état industriel de la Moldavie* (1838), *Aperçu sur les causes de la gêne et de la stagnation du commerce et sur les besoins industriels de la Moldavie* (1838), *Quelques observations sur la statistique de la Roumanie* (1867), *Actes de l'organisation d'une Banque Nationale de Moldavie* (1852), *Mémoires du prince Nicolas Soutzo* (postum, 1899). A fost decorat cu ordinul turc Nișani-Iftihar (1834 și 1850), decorat cu ordinul rus Sfânta Ana (1834) și Ordinul Sfântul Vladimir (1829 și 1851), decorat cu ordinul grec Saint-Sauveur (1842), decorat cu ordinul polonez Sfântul Stanislas (1854).

Szabó Gabriela

(14.11.1975, Bistrița)

Atletă (alergări). Maghiară ca etnie. S-a antrenat din clasa a șasea și până la sfârșitul carierei cu Zsolt Gyóngyóssy. A participat la competiții din 1991 (Salonic) până în 2002 (Zürich). Medalii olimpice de aur (Sydney, 2000, 5 000 m), argint (Atlanta, 1996, 1 500 m) și bronz (Sydney, 2000, 1 500 m). Campionate Mondiale – 5 medalii de aur (Lisabona, 1994, 3 000 m, Durham, 1995, cros echipă, Atena, 1997, 5 000 m, Sevilla,

Nicolae Sutu

Gabriela Szabó

1999, 5 000 m, Edmonton, 2001, 1 500 m).
Campionate Mondiale de sală – 4 medalii de aur (Barcelona, 1995, 3 000 m, Paris-Bercy, 1997, 3 000 m, Maebashi, 1999, 3 000 și 1 500 m). Campionate Europene – medalie de argint (Budapesta, 1998, 5 000 m). Campionate Europene de sală – medalie de aur (Gent, 2000, 3 000 m). A fost prima atletă din România care a câștigat Goldean League. Este vicepreședintă a Federației Române de Atletism și studiază, la nivel de masterat, antropologia motrice la ANEFS București. Distinsă cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Comandor (2001).

Șafran, Alexandru

(12.09.1910, Bacău – 28.07.2006, Geneva)

Rabin-șef al evreilor din România (1939–1948) și apoi al celor din Elveția (1948–1997). Senator în Parlamentul României. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din Viena și în paralel Institutul de Înalte Studii Teologice Iudaice din Viena. A apărut evreeii din România în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Expulzat în 1947 din România. Lucrări: *Cabala*, 1989; *Un tăciune smuls flăcărilor: Comunitatea Evreiască din România, 1939–47*, 1996; *Înțelepciunea Cabalei*, 1997. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Șaguna, Andrei

nume la naștere **Andrei Atanasiu**

(20.12.1808 sau 1809, Mișcolț, Ungaria – 16/28.06.1873, Sibiu)

Mitropolit al Transilvaniei de origine aromână. A studiat Filosofia și Dreptul la Pesta, Teologia la Vârșet, a devenit monah la mănăstirea sârbească Hopovo (1833). A fost profesor la Seminarul din Carlovaț (Banatul Sărbesc), apoi la Seminarul din Vârșet. Din 1846, vicar general al Episcopiei Ardealului, apoi episcop al Ardealului și mitropolit (la reînființarea Mitropoliei Ardealului, 1864). A alcătuit Statutul Bisericii Ortodoxe din Transilvania, care prevedea autonomia față de stat și participarea laicilor comunităților locale la conducerea treburilor bisericești. La 1848 a fost președintele Marii Adunări Naționale a românilor de pe Câmpia Libertății de la Blaj. A publicat *Istoria Bisericii Ortodoxe răsăritene universale de la întemeiere până în zilele noastre*, 2 vol., 1860, și a lăsat în manuscris *Memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andrei baron de Șaguna sau Luptele naționale politice ale românilor, 1846–1873*. A editat *Mărturisirea ortodoxă* a lui Petru Movilă, 1855, și *Biblia*, 1858. Membru de onoare al Academiei Române (1871), președinte de onoare al Societății Transilvania din București.

Șahighian, Ion

(16.11.1897, București – 11.03.1965, București)

Regizor. Armean ca etnie. Ambele sale fiice, Lia și Anca, au fost actrițe. A absolvit

Conservatorul de Artă Dramatică din București ca elev al lui C. I. Nottara și Paul Gusty. Profesor la Institutul de Artă Dramatică din București. A montat piese de teatru la Teatrul Național și Teatrul Nottara. Regie de teatru: *Hagi Tudose* de Delavrancea, *Fântâna Blanduziei* de Alecsandri, *Tudor Vladimirescu* de Nicolae Iorga, *Oedip* de Sofocle, *Pigmalyon* de Bernard Shaw, *Regele Lear* de Shakespeare, *Din jale s-a intrupat Electra* de Eugene O'Neill, *Richard al III-lea* de Shakespeare; regie de film: *Năbădăile Cleopatrei*, 1925, împreună cu Jean Georgescu; *Datorie și sacrificiu*, 1926; *Simfonia dragostei*, 1928; *Stele la București*, 1934; *Noapte de pomină*, *Se aprind făclile și Trei dansuri românești*, 1939.

Șalaru, Vasile

(26.09.1934, Văratc, jud. Edineț, Basarabia)

Biolog. A absolvit Facultatea de Biologie și Pedologie (specialitatea botanică) a Universității de Stat din Moldova. Specializat în algologie. Cercetător la grădina botanică a AȘM. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității de Stat. A întreprins cercetări în munții Caucaz, Carpați, Pamir, Altai, Kopet-Dag, Tian-Shan. Invitat în România, Rusia, Germania, Bulgaria, Egipt, Columbia, Siria, Guineea, Vietnam, Uzbekistan. Școala sa de algologie este parte a Institutului de Botanică din Sankt Petersburg. Contribuții în domeniul studierii comunităților de alge edafice și aerofile. Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul științei, tehnicii și producției, distins cu titlul onorific de Om Emerit în Știință, cu Medalia Meritul Civic. Membru de onoare al mai multor societăți ale botaniștilor din lume. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Șandru, Io(a)n

(23.01.1923, Poiana Sărată, lângă Oituz,

jud. Bacău – 23.05.2004, Bucium, jud. Brașov)

Geograf. A absolvit Geografia la Universitatea din Iași și a fost profesor la Facultatea de Geografie și Geologie a Universității din Iași. Lucrări: *Câteva probleme de geografie ale orașului Bacău* (1955), *Rolul pasurilor și*

Șeicaru

Alexandru Șafran

Andrei Șaguna

Ion Șahighian

Vasile Șalaru

țecărilor carpatice în mobilitatea populației, 1974. Profesor Emerit. Președinte de onoare al Societății de Geografie din România.

Șapcă, Radu

(1795, Celei, Romanai – 1876, Celei, Romanai) Preot, revoluționar. A luptat la 1848, fiind membru al Guvernului Provizoriu format la Islaz alături de Gheorghe Magheru, Ioan Maiorescu, Ștefan Golescu, Christian Tell, Ion Heliade Rădulescu. De la Islaz revoluționarilor au plecat și s-au întrunit la Craiova. Acolo e adoptat tricolorul ca drapel național, iar pe el scrie, cu alfabet slav, DREPTATE – FRĂȚIE. Popa Șapcă n-a mai ajuns la București, în guvern a intrat chiar mitropolitul Neofit.

Șaraga, Elias

(1859, Iași – 1939, București)

Tipograf și editor. Provenea dintr-o veche familie de tipografi și anticari evrei. Bunicul său, Aizig (1770–1845), a avut o legătură de cărți. Unchiul său, Aizig David și Ihlil Ș., fii ai lui Aizig, au înființat Tipografia Buciumul Român (1850). Elias era fiul lui Ihlil și, împreună cu fratele său, Samoil Ș. (1857–1906), a continuat munca de tipografie. Și-au început activitatea colindând prin iarmaroace și vânzând cărți populare. În 1884 au înființat Editura Frații Ș., numită apoi Librăria Școalelor. Acolo au tipărit Mihai Eminescu, Ion Creangă, A.D. Xenopol, I.L. Caragiale, Vasile Conta, Dimitrie Bolintineanu. Au înființat și stabilimentul grafic Miron Costin. Au avut ideea înființării Colecției de 1 leu și a Bibliotecii de 25 de bani, prima idee de cultură de masă apărută în principatele române. A donat un număr mare de manuscrise, documente și monede vechi Academiei Române și Muzeului Național de Antichități. În 1891, Elias devine primul donator de timbre și formulare poștale pentru Muzeul Poștei din București. În 1906 a donat și călimara folosită în tipografia lui Asachi pentru tipărirea apelurilor Unirii. Distins cu Medalia Serviciu Credincios (1888).

Șăineanu, Lazăr

nume la naștere **Lazăr Scheiu**

(23.04.1859, Ploiești – 11.05.1934, Paris)

Folclorist și lingvist. Evreu ca etnie. A absolvit Literale la București. S-a specializat la Paris și Leipzig. A obținut cetățenia română grație intervenției speciale a lui Titu Maiorescu. A lăsat studii importante în domeniile de care s-a ocupat: *Încercare asupra semasiologiei române*, 1886; *Istoria filologiei române*, 1892; *Basmele românilor*, Premiul Academiei, 1894; *Basmele române în comparație cu legendele antice clasice și în legătură cu basmul popoarelor învecinate și ale tuturor popoarelor romanice* · *Studiu comparativ*, 1895; *Dicționarul universal al limbii române*, 1896; *Influența orientală asupra limbii și culturii române*, vol. I, *Introducere*, 1900; vol. II, partea I – *Vocabularul* · *Vorbe populare*, 1900; vol. II, partea a II-a – *Vorbe istorice* · *Împrumuturi* · *Indice general*, 1900. După ce s-a stabilit la Paris, în 1901, s-a ocupat de Rabelais: *La langue de Rabelais*, 2 vol., 1923.

Șcurea, Sandri Ion

(14.11.1935, Vadul lui Isac, azi rn. Vulcănești, Basarabia – 12.08.2005, Chișinău)

Actor. A absolvit Școala de Teatru B. Șciukin din Moscova. A fost actor la Teatrul Luceafărul și actor de film la studioul Moldova Film. S-a remarcat în piesele lui Vasile Alecsandri. Filmografie: *Omul merge după soare*, 1961; *Ofițer în rezervă*, 1971; *Podurile*, 1973; *O șatră urcă la cer*, Mosfilm, 1975; *Nimeni în locul tău*, 1976; *Cetatea*, 1978; *Suspectul*, 1978; *Emisarul serviciului secret*, 1979; *La porțile Satanei*, 1980; *Hotarul din iunie*, 1982; *Prietenie între bărbați*, 1982; *Luceafărul*, 1986. Distins cu Premiul Național. Artist al Poporului.

Șeicaru, Pamfil

(1894, Buzău – 21.10.1980, München)

Gazetar. A făcut Dreptul la București, a participat la Primul Război Mondial, a fost deputat în Parlamentul României (1928, 1931, 1933). A fost director de ziare:

Șenchea

Ioan Șandru

Radu Șapcă

Lazăr Șăineanu

Sandri Ion Șcurea

Bucovina, Curentul. A participat la făurirea „Gândirii”. După ce, în 1939, a scris că afirmația Marii Britanii cum că ar garanta frontierele României în fața nazismului nu valora nimic, a plecat din țară în 1944, din cauza prolegionarismului său, la Madrid, unde a editat, vreme de 30 de ani, ediția din exil a ziarului *Curentul*. Lucrări: *Pax Americana o Pax Sovietica*, 1947; *Istoria partidelor politice în România*, 1959; *La Roumanie dans la Grande Guerre*, 1968; *Karl Marx – Însemnări despre România*, 1968; *Adevăruri care trebuie amintite*, 1980. A lăsat un jurnal care n-a fost publicat.

Șenchea, Mircea Traian

(10.08.1921, București – 26.03.1984, Arad)

Pilot. A absolvit Școala de Ofițeri de Aviație (1941) și a făcut parte din Flotila 2 Vânătoare. În 1947 a fost trecut în rezervă din Flotila 1 de Vânătoare și trimis vopsitor în provincie. Distins cu Virtutea Aeronautică clasa Crucea de Aur cu prima și a doua baretă; Coroana României; Virtutea Aeronautică în grad de Cavaler cu prima și a doua baretă; Steaua României; Vulturul Alb (cehoslovac); Victoria Sovietică (Pobeda); Steaua Republicii clasa a IV-a și citat prin Ordinul de zi nr. 150 din 2 august 1944 împreună cu toți colegii Grupului 9 Vânătoare. După război a tradus din franceză, în special lucrări de psihologie.

Șerban, Andrei

(21.06.1943, București)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică, clasa Radu Penčulescu. A debutat la Teatrul Tineretului de la Piatra Neamț și a revenit apoi la Teatrul Bulandra din București. Din 1971 a plecat la New York. A câștigat granturi pentru proiecte de la fundațiile Ford, Guggenheim și Rockefeller. Discipol al lui Peter Brooks. Profesor la Columbia University – School of Arts. Profesor invitat la Harvard University,

Conservatorul din Paris, Școala de Dramaturgie din Stockholm, Școala de Teatrul din Tokio, institutele de teatru din Pittsburgh și San Francisco ș.a. A regizat spectacole de teatru (are o preferință pentru Shakespeare) în SUA, Europa (Paris, Viena, Londra, Helsinki), Japonia. Regie: de teatru – *Hamlet*, *A douăsprezecea noapte*, *Negutătorul din Veneția*, *Regele petrece* de Shakespeare, *Trei surori*, *Unchiul Vania* de Cehov, tragicii greci; de operă – *Turandot* de Puccini, *Norma* de Bellini, *Lucia di Lamermoor* de Donizetti, *Don Carlos*, *Cavalleria Rusticana*, *Paițe* de Verdi, *Flautul fermecat*, *Nunta lui Figaro* de Mozart, *Oedip* de George Enescu. Premiul pentru cea mai bună regie, 1965 (piesa *Șeful sectorului suflete* de Alexandru Mirodan) la Festivalul de Teatru de la Zagreb; Premiul George Abott pentru regie și coregrafie pentru impactul major asupra teatrului secolului XX; Premiul Elliot Norton al Asociației Criticilor de Teatru din Boston, 1999.

Șerban, Mihail

(11.06.1930, Craiova – 7.07.2004, București)

Biochimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din București. Specializare la Praga, Padova, Paris, Roma. Cercetător la Institutul de Biochimie al Academiei Române, profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din București. Contribuții la studierea corelațiilor dintre proprietățile fizico-chimice și parametrii cinetici la enzime, dintre evoluția biologică și cea biochimică. Lucrări: *Biochimia contracției musculare*, 1970; *Biochimia medicală veterinară*, 1981; *Organizarea moleculară a organismului animal*, 1984; *Metode de analiză în biochimia animală*, 1994. Membru în Organizația Europeană de Biologie Moleculară, membru fondator al Fundației Naționale de Științe, membru al Societății de Chimie Biologică din Franța și din Germania. Profesor Emerit, distins cu Ordinul Meritul Științific. Membru corespondent al Academiei Române, 1991.

Șilimon

Pamfil Șeicaru

Andrei Șerban

Alexandru Șerbănescu

Horia Șerbănescu

Șerbănescu, Alexandru

(17.05.1912, Colonești, jud. Bacău – 1943, Rușavăț, com. Pătărlagele, jud. Buzău)

Căpitan de aviație. A intrat prin concurs la Liceul Militar de la mănăstirea Dealu. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie Sibiu, iar în paralel Institutul Militar de Educație Fizică (pentru vânătorii de munte) și Școala de Aviație, cu specializare pentru pilot de front, la Ghimbav, Brașov. A comandat Grupul 9 Vânătoare, care a evacuat ostașii români de la Stalingrad. A căzut pe front, în Munții Buzăului. Distins cu Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a, Ordinul Virtutea Aeronautică, clasa Crucea de Aur cu două barete și clasa Cavaler cu două barete, Ordinul Coroana României clasa a IV-a cu spade, Ordinul Steaua României clasa a V-a cu spade și panglica de Virtute Militară. Din 2006 Baza 95 Aeriană Bacău îi poartă numele.

Șerbănescu, Horia

(16.03.1924, București – 19.09.2010, București) Actor de comedie și de revistă. A debutat pe scenă la vârsta de 5 ani, în 1929, în piesa *Miss Revista*. A jucat pe scena Teatrului din Sărindar, condus de Tudor Mușatescu, și pe scena de la Teatrul Nostru, condus de Dina Cocea. S-a transferat apoi la Teatrul Victoria. Primul mare succes al său a fost înregistrat la Grădina Volta Buzești cu piesa *Profesorul de franceză* semnată de Tudor Mușatescu. Primul cuplu artistic a fost format de Horia Șerbănescu și Emil Popescu. Alături de un alt partener de aur, Radu Zaharescu, actorul a scris istoria Teatrului de Revistă, identificându-se practic cu existența acestuia. De-a lungul anilor acesta a fost cuplul cel mai solicitat de Televiziunea Română. Roluri în film: *Răsună valea* (1949), *Directorul nostru* (1955), *Telegame* (1959), *Politică și delicatese* (1963), *Pași spre lună* (1963), *Mofturi* 1900 (1964), *Căldură mare*. Roluri în teatru: *Pe aripile Revistei* – unde a interpretat un terțet de zile mari, *Trei Călușari*, alături de N. Stroe și

Radu Zaharescu; *Concertul tinereții* – 1960; *Ca la Revistă* – 1963; *Carnaval la Tănase* – 1964; *Cu muzica e... de glumit!* – 1965; *Vitamina M... Muzica!* și *Horia și Radu își asumă riscul* – 1967.

Șerbănescu, Theodor

(29.12.1839, Tecuci, jud. Galați – 2.07.1901, Brăila)

Poet. A absolvit Academia Mihăileană și Școala de Ofițeri din Iași. Junimist, prefect al județului Cahul. A luptat în Războiul de Independență la Plevna, cu gradul de maior, șef al Statului Major al armatei de operații. Simbolist ca opțiune lirică. Lucrări: *Sonete decadente*, *Marșul călărașilor*, *Lacrimile*. Membru corespondent al Academiei Române (1894).

Șesan, Milan Pavel

(23.03.1910, Cernăuți – 7.06.1981, Sibiu)

Istoric, teolog. A studiat Teologia, Dreptul, Literale și Filosofia la Universitatea din Cernăuți. A luat doctoratul în istorie la Praga și doctoratul în teologie la Cernăuți. A predat limba cehă și slavistica la Universitatea Austriacă din Cernăuți. Din 1948, optând pentru România, a fost profesor la Institutul Teologic din Sibiu. Militant pentru promovarea ecumenismului, publicând în acest sens peste o mie de articole. Lucrări: *Periodizarea în istoria bisericească universală*, Cernăuți, 1939; *Hușiții și Ortodoxia*, 1958; *Creștinismul vechi carpatic*, 1958; *Liricul între Roman și Bizanț*, 1960; *Die orthodoxe Kirche vom Jahre 1054 bis heute*, Lausanne, 1969; *Orthodoxie. Histoire d'un mot et de sa signification*, 1970. A tradus din cehă Amos Comenius – *Școala maternă*, 1937. A lăsat în manuscris versuri proprii.

Șilimon, Iosif

(22.07.1918, București – 8.02.1981, Brașov)

Constructor de avioane. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Școala Politehnică din București. A lucrat la IAR Brașov, unde a devenit, după 1944, șeful secției de montaj, participând la producerea primului tractor

Șincal

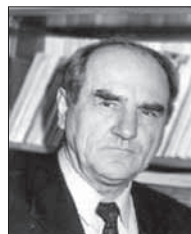
Theodor Șerbănescu

Gheorghe Șincal

Francisc Șirato

Gheorghe Șicanu

românesc. Din 1949 a produs peste 30 de tipuri de planoare. Fondator al Întreprinderii de Construcții Aeronautice de la Ghimbav, unde a fost inginer-șef și, apoi, din 1980, director tehnic. Un colegiu tehnic din Brașov și un aeroclub îi poartă numele.

Șincal, Gheorghe

(28.02.1754, Răciu, jud. Mureș – 2.11.1816, Sinea, Slovacia)

Istoric și filolog. A studiat la Colegiul catolic De Propaganda Fide din Roma și s-a călugărit cu numele Gabriel (fiind greco-catolic). Și-a perfecționat studiile la Viena. A fost profesor la Blaj. Iluminist. A luptat pentru laicizarea învățământului, organizând în Transilvania 376 de școli, fiind închis din ordinul episcopului Ioan Bob (tot greco-catolic), ceea ce îl face să renunțe la haina monahală. A fost corector al cărților românești tipărite la Buda. A scris, în colaborare cu Samuil Micu, *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* (*Elementele limbii daco-romane ori valahe*), 1780 și a rămas cunoscut prin *Hronica românilor și a mai multor neamuri*, o istorie științifică, influențată de cunoașterea *Hronicului* lui Dimitrie Cantemir, redactată între 1803 și 1809 și tipărită postum, Iași, 1853–1854, de Mihail Kogălniceanu. A scris și manuale școlare: *ABC sau Alphavit pentru folosul și procopseala școalelor celor normălești a neamului românesc*, 1873; *Îndreptare către aritmetică, întâia parte alcătuită și întocmită pentru folosul și procopsala tuturor școalelor normălești a neamului românesc*, 1875; *Povăuure către economia de câmp, pentru folosul școalelor românești celor din Țara ungurească și din părțile ei împreunate*, 1875. Membru marcant al Școlii Ardelene.

Șirato, Francisc

(15.08.1877, Craiova – 4.08.1953, București)

Pictor. În 1898 pleacă în Germania, la Düsseldorf. Neavând suficiente resurse materiale, nu reușește să urmeze cursurile Academiei de Artă de acolo și, pentru a avea cu ce trăi, este nevoit să lucreze într-un atelier

de gravură. În 1899 se întoarce în țară, iar în anul următor se înscrie la Școala de Arte Frumoase din București. Își câștigă existența lucrând afișe în diverse tipografii și, mai ales, desenând și litografiind icoane în culori. Expune pentru prima dată la Salonul Oficial în 1907; pictura sa nu este remarcată, dar desenele nu pot trece neobservate. Ele apar cu regularitate în paginile revistei *Furnica*, multe fiind inspirate din răscoalele țărănești din 1907. Înainte de Primul Război Mondial, între 1908 și 1914, expune în cadrul Tinerimii Artistice, numărându-se printre primii membri ai acestei asociații. În 1917 devine custode la Muzeul Național de Artă Populară, iar mai târziu, în 1932, este numit profesor la Academia de Arte Frumoase din București, remarcându-se ca un bun pedagog. În 1946, pictorului, căruia, cu mulți ani, în urmă i se acordaseră premii la manifestări artistice internaționale (Barcelona, Bruxelles, Paris, New York), i se decernează Premiul Național pentru Pictură.

Șicanu, Gheorghe

(5.07.1932, Măcărești, Basarabia)

Biolog. Frate cu Teodor Ș. A absolvit Școala Pedagogică la Călărași, Republica Moldova, și Facultatea de Biologie și Chimie a Institutului Pedagogic din Tiraspol. Cercetător la Institutul de Biologie al AȘM, fondator al Laboratorului de fotosinteză. Contribuții la cercetarea fotosintezei în procesul de altoire a plantelor, relația dintre rădăcini și frunze în acest proces. Distins cu Ordinul Republicii, medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Științe a Moldovei, titlul de Om Emerit al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Șicanu, Teodor

(22.05.1933, Țiganca, Basarabia)

Inginer. Frate cu Gheorghe Ș. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol. Specializare la Institutul de Semiconductori al

Șorban

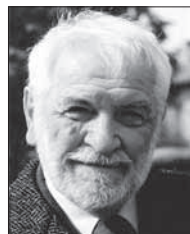
Teodor Șisianu

Mariana Șlapac

Mihai Șora

Raul Șorban

AȘ a URSS, Leningrad. A fost inginer în cadrul Laboratorului procese de difuziune în semiconductori. Profesor la Institutul Politehnic (azi Universitatea Tehnică) din Chișinău, director al centrului său internațional de studii și cercetări pentru tehnologii moderne. Contribuții în domeniul fizicii dispozitivelor semiconductoare și microelectronice, traductoare și senzori inteligenți, dispozitive micro-opto-electronice pentru comunicații prin fibre optice. A făcut cercetări în laboratoarele de la Universitatea Essex, Colchester (Marea Britanie), Universitatea Tehnică din Budapesta (Ungaria), a fost profesor invitat la Universitatea Hallan, Sheffield (Marea Britanie), și coordonator de proiecte internaționale: INTAS, Söros, Copernicus, Tempus (Marea Britanie, Franța, Germania, CRDF/MRDA, SUA. Lucrări: *Диффузия и явления деградации в полупроводниковых материалах и приборах* (1978); *Comunicații prin fibre optice* (2003, în colaborare). Distins cu titlul de laureat al Premiului de Stat, Medalia Meritul Civic și Medalia D. Cantemir a ASM. Membru corespondent al ASM (1995).

Șlapac, Mariana

(10.12.1955, Tiraspol, Transnistria)

Istoric. A absolvit Facultatea de Urbanism și Arhitectură la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializare la Institutul de Arte al ASM, unde activează până în prezent. Volume: *Cetăți medievale din Moldova: (mijlocul secolului al XIV-lea – mijlocul secolului al XVI-lea)*, diploma Consiliului Europei, 2005; *Artă urbanismului în Republica Moldova*, 2008; *Cetăți, Mică enciclopedie ilustrată*, 2008. Membru al Uniunii Arhitecților din Moldova, al Societății de Heraldică, Genealogie și Arhivistică Paul Gore din Moldova, al Comisiei de Istoria Orașelor din România, al Societății Numismaților din România, al Organizației Pancuropene de Protecție a Patrimoniului Europa Noastră.

Șora, Constantin

(7.06.1924, Feneriș, jud. Bihor)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electromecanică a Școlii Politehnice din Timișoara. Profesor la facultatea pe care a absolvit-o. Contribuții la teoria cuadripolului electric, la calculul numeric al câmpului electromagnetic și încadrarea unitară a giratoarelor. Lucrări: *Cuadripolul electric. Teorie și aplicații*, 1964; *Introducere în studiul generatorului Hall*, 1969; *Forțe de gradient și aplicații*, 1995. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Șora, Mihai

(7.11.1916, Ianova, jud. Timiș)

Eseist. Începe Filosofia în 1938, la Universitatea din București, ca elev al lui Nae Ionescu. În 1939 pleacă la Paris ca bursier al statului francez și studiază Filosofia. Ia parte la mișcarea de rezistență. Revine în țară după război. Funcționar la Ministerul de Externe sub conducerea Anei Pauker, apoi a lucrat la ESPLA, a fost director adjunct în Ministerul Învățământului. Membru fondator al Societății Academice Române după 1989. Ministru al Învățământului (tot după 1989). Lucrări: *Du Dialogue intérieur. Fragment d'une Anthropologie Métaphysique*, debut, 1947; *A fi, a face, a avea...*, 1985; *Eu, Tu, El, Ea sau Dialogul Generalizat*, 1990; *Firul ierbii*, 1998; *Câteva crochiuri și evocări*, 2000; *Mai avem un viitor? România la început de mileniu*, 2001; *Locuri comune*, 2004; *Clipa și Timpul*, 2005. A tradus în românește pe Jean Paul Sartre. Premiul Grupului pentru Dialog Social, 2001.

Șorban, Raul

(4.09.1912, Dej – 20.07.2006, Cluj)

Istoric de artă. A studiat la Universitatea Catolică din Milano, Universitatea din Graz, Austria, și Universitatea din Cluj, fiind licențiat în istorie, filosofie și drept. A fost profesor și rector la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj, apoi la Universitatea din București (1963–1965). În perioada 1940–1944 a salvat 15 000 de evrei din Transilvania

Șotropa

Virgil Șotropa

Nicolae Șova

hortistă, trecându-i peste munți cu ajutorul unei rețele din care a făcut parte, la 19 ani, și Irina Medrea (tatăl era țărănist ca opțiune politică), viitoarea soție a scriitorului Petru Dumitriu (a doua). Statul Israel i-a conferit titlul de Drept între Popoare și cetățean de onoare al Israelului. După război a renunțat la pictură, fiind acuzat de decadentism. A fost scos din învățământ și recalificat zugrav. I-a fost confiscată casa, iar în 1952 a fost închis. Cu ajutorul lui Petru Groza a reușit să iasă din închisoare patru ani mai târziu și a ajuns redactor la Editura de Stat Pentru Literatură și Artă, unde director era Petru Dumitriu. Lucrări: *Ter Borch*, 1985; *Theodor Pallady*, 1975; *Fantasma Imperiului Ungar și Casa Europei*, 1990; *Chestiune maghiară*, 2001.

Șotropa, Virgil

(5.12.1867, Gheorghieni, jud. Harghita – 1.04.1954, Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud)

Profesor. A studiat Filologia la Cluj și Budapesta. Profesor la școala secundară din Năsăud. A înființat Muzeul din Năsăud (1931), revista *Arhiva someșană* (1924–1940). Lucrări: *Istoria școalelor năsădene*, 1913; *Tătarii în Valea Rodnei*, 1924, în colaborare; *Păta-nile Batalionului 1 năsăudean în 1848–1849*, 1931. Membru de onoare al Academiei Române (1943), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Șova, Nicolae

(9.11.1885, com. Poduri, Moldova – 12.03.1966, București)

General de corp de armată. A absolvit Școala Superioară de Război (infanterie). În Primul Război Mondial a fost șeful Biroului de Informații al Corpului 6. În perioada interbelică a fost atașat militar la Viena. A fost comandant al Diviziei de Gardă a armatei (1941–1943). A participat la bătălia de la Tiganca (Basarabia), sprijinindu-l pe generalul Dăscălescu. După 23 august 1944 a fost comandantul Corpului 7 al Armatei I și a luptat pe Tisa și în Ungaria. A primit Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a în 1945,

după care a fost trecut în rezervă. Arestat în 1946, a stat la închisoarea din Aiud până în 1956 și și-a obținut pensia abia în 1964.

Ștefan I

V. Mușat, Ștefan I

Ștefan cel Mare

V. Mușat, Ștefan cel Mare

Ștefan, Gheorghe D.

(9.11.1899, Brăteșani, jud. Vâlcea – 29.02.1890, București)

Arheolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București și s-a specializat cu Vasile Pârvan la Școala de la Roma, studiind filologia clasică. Profesor și decan la Facultatea de Istorie a Universității din București. Unul dintre fondatorii arheologiei românești (domeniul Antichității) și coorganizator al Muzeului de Antichități din București. Lucrări: *Les fouilles de Căscioarele*, 1925; *Scythica à propos d'un passage de l'Itinerarium Antemini*, 1944; *Istoria României*, vol. I, 1960, în colaborare; *Dinogetia*, vol. I, 1967, în colaborare; *Formarea poporului român și a limbii sale*, 1973. A editat documente: *Fontes historiae daco-romanae*, 2 vol., 1964, 1970. Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Ștefanelli, Teodor V.

nume la naștere Theodor V. Ștefaniuc

(18.08.1849, Siret, jud. Suceava – 23.07.1920, Fălțiceni, jud. Suceava)

Istoric și scriitor. A absolvit liceul la Cernăuți și Dreptul la Viena. Secretar al Societății România Jună din Viena, fondator al Societății Arboroasa, a studenților români din Cernăuți. Coleg de liceu și de facultate cu M. Eminescu. Consilier la Curtea de Apel din Lemberg și la Înalta Curte de Casație din Viena. Lucrări: *Câteva date statistice și istorice din Bucovina*, 1881; *Un omor. Din reminențele unui criminalist*, 1875; *Moara Dracului. Amintire din Munții Bucovinei*, 1887; *După teatru*, 1881; *Eudoxiu de Hurmuzaki*, 1913; *Amintiri despre Eminescu*, 1914. Membru al Academiei Române (1910).

Ștefănescu, Alexandru

(6.11.1947, Suceava)

Critic literar. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la Universitatea din București. Redactor-șef la revista *România literară*. Lucrări: *Preludiu*, 1977; *Introducere în opera lui Nichita Stănescu*, 1987; *Cu gândul la Corneliu Coposu*, 1994; *Melania și ceilalți*, teatru, 1996; *Căsătorie imposibilă*, scenariu, Premiul UNITER, 2000; *Ceva care seamănă cu literatură*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2003; *Istoria literaturii române*, 2005, Premiul Uniunii Scriitorilor. Membru al Uniunii Scriitorilor.

Ștefănescu

Teodor V. Ștefanelli

Alexandru Ștefănescu

George Ștefănescu

Gregoriu Ștefănescu

Ștefănescu, George

(20.04.1914, Plăinești, azi Dumbrăveni, jud. Vrancea – 29.10.2007, Lüdinghausen, Germania)
Pictor. Aromân din Bitolia după tată. A absolvit liceul la Râmnicu Sărat, unde a lucrat și ca ucenic al pictorului de biserici Constantinescu, executând fresce. S-a pregătit cu Ion Teodorescu Sion pentru a intra la Belle Arte, unde a fost elevul lui Nicolae Dărăscu și Lucian Grigorescu. Prima expoziție (1936) conținea lucrări executate la Balcic și în Vrancea. A realizat decorațiunile interioare la SONACO, societatea de construcții a lui Liviu Ciulei, tatăl viitorului regizor. Rănit în al Doilea Război Mondial. A făcut grafică publicitară (1948–1952), perioadă în care era și director al Laboratorului Filmul Popular. A pictat mănăstiri din jurul Bucureștiului și, în 1958, a devenit scenograf la Teatrul Bulandra. A executat portretul lui Toni Bulandra. Plecat din țară în Germania în 1989, unde a avut mai multe expoziții personale.

Ștefănescu (Ștefanescu), Gheorghe

(5.10.1955, Valea Mare, com. Pravat, jud. Argeș)
Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București. Profesor și prodecan al Facultății de Matematică a Universității din București. Contribuții în domeniul informaticii, al logicii algebrice și categoriale. Profesor invitat în Japonia, Germania, Olanda, SUA. Lucrări: *Algebra of flownominals*, 1994; *Network Algebra*, 2000. Membru al American Mathematical Society, al European Association for Theoretical Computer Science.

Ștefănescu, Gregoriu

(10.02.1836, com. Eliza Stoenescu, jud. Ialomița – 20.02.1911, București)
Geolog. A absolvit Facultatea de Științe la Sorbona. Profesor la Facultatea de Geografie și Geologie a Universității din București. Director al Muzeului de Științe Naturale, apoi al Muzeului de Geologie și

Paleontologie din București. A scos, împreună cu P.S. Aurelian, *Revista științifică*. Considerat, alături de Gr. Cobălcescu, fondator al geologiei și paleontologiei românești. A făcut călătorii științifice în America de Nord, Mexic, Asia, Urali. Lucrări: *Calcarul numulitic de la Albești Muscel*, 1864; *Observări geologice în România în secolul trecut*, 1891; *Despre plantele fosile din România*, 1899. Membru al Societății de Științe și Societății Geografice din București, al Societății Imperiale a Naturaliștilor din Moscova. Membru fondator al Societății Academice Române (1876).

Ștefănescu, Marinel

(1947, București)
Balerin. A absolvit Școala de coregrafie la București și a împărțit cu Mihail Barișnikov, la Festivalul de Dans de la Varna, 1964, Medalia de Aur. S-a specializat la Bolșoi Teatr din Moscova cu Ermolaev și la Baletul Kirov din Leningrad cu Al. Pușkin. Prim-balerin al Operei Naționale din București. În 1969 a primit Premiul pentru cea mai bună interpretare la Festivalul de Balet de la Moscova. S-a stabilit în Italia din 1977 și a fondat, împreună cu Liliana Cusi, în regiunea Reggio Emilia, Compania de Balet Clasic, care există și astăzi. A făcut numeroase coregrafii: *Patetica*, *Romeo și Julieta*, *Omagiu lui Ceaikovski*, *Spartacus* de Hacıaturian, *Raymonda* de Glazunov, *Petrushka* de Stravinski, *Anafura* de Adrian Enescu, *Coppelia* de Delibes, *Don Quijote* de Minkus, *Renașterea umanității* de Stravinski-Smetana-Enescu, *Omagiu lui Degas* de Chopin, *Ave Maria* de Gounod, *Doina* pe motive populare românești, *Suita de dansuri spaniole* de Albeniz, *Amintirea Maicii Teresa la Calcutta* pe muzică de Mozart, *Nocturne* de Chopin, *Primăvara* de Vivaldi ș.a. Din 1997 pictează; a deschis mai multe expoziții în Italia. Distins cu Steaua României în grad de Cavaler (2002).

Ștefănescu

Marinela Ștefănescu

Sabba Ștefănescu

Petre Ștefănescu

Florian Ștefănescu-Goangă

Ștefănescu, Melchisedec

V. Melchisedec

Ștefănescu, Sabba

(16.01.1857, Craiova – 16.08.1931, Sinaia)

Geolog. Tată al lui Sabba S. Șt. A absolvit Facultatea de Științe Naturale la Universitatea din București. Specializare la Sorbona. Profesor de paleontologie la Facultatea de Științe Naturale a Universității din București. A organizat Laboratorul de paleontologie donând propria sa colecție. A făcut studii monografice de geologie ale regiunilor românești în vederea alcătuirii hărții geologice a României. S-a ocupat de Terțiar, cu precădere perioada Pliocenului. Lucrări: *L'extension des couches sarmatiques en Valachie et en Moldavie*, 1890; *L'âge géologique des conglomérats tertiaires de la Muntenia (Roumanie)*, 1894; *Etude sur les Terrains Tertiaires de la Roumanie. Contributions a l'étude stratigraphique*, 1897. Stabilizat în Franța în anii Primului Război Mondial, și-a continuat cercetările la Paris și Grenoble. Membru corespondent al Academiei Române (1893).

Ștefănescu, Sabba S.

(20.07.1902, București – 15.04.1994, București)

Geolog. Fiu al lui Sabba Șt. A absolvit liceul St. Louis din Paris și Școala Națională Superioară de Mine din Paris. Șef al Serviciului de Prospekțiuni Geofizice din cadrul Comitetului Geologic al României. Profesor la Institutul de Geologie și Tehnică Minieră și la Institutul de Petrol, Gaze și Geologie din București. A așezat pe baze noi metodologia sondeajelor electrice verticale pe terenuri stratificate și teoria câmpului electromagnetic. Lucrări: *Electromagnétisme. Un cas particulier de lignes H algébriques*, 1938; *Linii de câmp magnetic ale unui curent rectiliniu de două ori cotit*, 1951; *Open magnetic field lines*, 1958; *Noi metode de cercetare a Pământului la mare adâncime*, 1971; *Perspectiva cercetărilor geofizice în descoperirea zăcămintelor de substanțe minerale utile*, 1971; *Problemele geofizice actuale*

ale subsolului românesc, 1971. Președinte al Comitetului Național Român de Geodezie și Geofizică, membru de onoare al Societății Prospectoarea Geofizicienilor Americani. Membru al Academiei Române (1963), președinte al Secției de științe geologice, geofizice și geografice a Academiei (1966–1990).

Ștefănescu, Ștefan

(24.05.1929, Goicea Mică, jud. Dolj)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Specializare în bizantinologie la Universitatea Lomonosov din Moscova și la Sorbona. Cercetător și director la Institutul de Istorie N. Iorga din București. Profesor și decan al Facultății de Istorie a Universității din București. Lucrări: *Bănia în Țara Românească*, 1965; *Istoria poporului român*, 1970; *Demografia – dimensiune a istoriei*, 1974; *Principatele române. Originea și afirmarea lor*, 1991; *Românii și conștiința europeană*, 1995; *Istoria economică a României*, 1997. Distins cu Ordinul Meritul Științific, cu Ordinul bulgar Sf. Metodiu și Chiril. Membru în Comitetul Național al Istoricilor din România, membru al Academiei Europene de Istorie de la Bruxelles, membru al Comitetului Internațional de Științe Istorie. Membru al Academiei Române (1992).

Ștefănescu-Goangă, Florian

(5.04.1881, Curtea de Argeș – 26.03.1958, Cluj)

Psiholog. Unchi al lui Petre Șt.-G. A studiat psihologia cu Wilhelm Wundt la Leipzig. Profesor la Catedra de psihologie a Universității din Cluj. A înființat primul Laborator de psihologie universitară din România. Fondator al Institutului de Psihologie Experimentală, Comparată și Aplicată din Cluj și al editurii acestuia. A pus bazele Societății de Psihologie din Cluj (1931) și ale *Revistei de psihologie teoretică și aplicată* (1938–1949). Lucrări: *Selecțiunea capacităților și orientarea profesională*, 1929; *Instabilitatea emotivă*, 1936; *Constituție biopsihică și criminalitate*, 1938; *Adaptarea socială*, 1938; *Educația copiilor inferior*

Știrbey

Petre Ștefănescu-Goangă

Ilie Șteflea

și superior dotați, 1939; *Măsurarea inteligenței*, 1940. Membru corespondent al Academiei Române (1937), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Ștefănescu-Goangă, Petre

(3.03.1902, Brăila – 5.09.1973, București)

Bariton. Nepot al lui Florian Șt.-G. A absolvit Conservatorul la Paris și a fost profesor și rector la Academia de Muzică din București. Zavaiodoc, Dan Iordăchescu, Marina Krilovici, Ludovic Spiess, George Emil Crăsnaru, Pompei Hărășteanu i-au fost elevi. Prim-solist al Operei Române. A cântat pe marile scene ale lumii și a interpretat toate rolurile clasice pentru bariton, în: *Rigoletto*, *Carmen*, *Faust*, *Falstaff*, *Paiațe* etc. A jucat și ca actor, în filmul *Pantoful cenușăresei*, 1969, regia Jean Georgescu. Artist al Poporului.

Ștefănuță, Petre

(1908, Ialoveni, Basarabia – 1942, Republica Autonomă Tătară)

Folclorist și pedagog. A absolvit Literale la Universitatea din București ca elev al lui Dumitru Caracostea și Nicolae Cartoian. Adept al școlii sociologice a lui Dimitrie Gusti cu privire la rolul satului în civilizația românească. Director al Institutului Social din Basarabia. Arestat de NKVD în 1940 pentru filoromânism, a fost condamnat la moarte și a murit în detenție în Republica Autonomă Tătară. Lucrări: *Folclor din județul Lăpușna*; *Literatură populară a satului Iurceni*; *Cercetări folclorice pe valea Nistrului-de-Jos*; *Două variante basarabene la basmul Harap-Alb al lui Ion Creangă*; *Datinele de Crăciun și Anul Nou pe valea Nistrului-de-Jos*; *Amintiri din războiul mondial (Adunate de la soldații moldoveni din comuna Cornova, județul Orhei)*.

Șteflea, Ilie

(28.03.1887, Săliște, jud. Sibiu – 21.05.1946, București)

General de brigadă. A absolvit Școala Superoară de Război din București. A participat

la Primul Război Mondial cu gradul de căpităn. A participat în 1921–1922 la un stagiul de pregătire la Marele Stat Major pentru apărarea graniței de est și de vest a teritoriului României. Specializare în Franța (1925). Director de studii la Centrul de Instrucție al Infanteriei. În 1931 a fost numit șef de stat major al cursului de comandament din Marele Stat Major. Director al Școlii Superioare de Război (1937–1939). Secretar general al MAN (1940). Șef al Marelui Stat Major (1942–1944), în care calitate a redus numărul efectivelor românești care trebuiau să participe la încercuirea Stalingradului. Prieten cu Constantin Titel Petrescu. A fost comandantul general al armatei române (23–30 august 1944) și a pus la dispoziția generalului Constantin Sănătescu informații cu privire la situația trupelor germane din țară. Destituit, a fost arestat în octombrie 1944, trecut în rezervă în februarie 1945 și păzit la domiciliu.

Ștephănescu, George

(13.12.1843, București – 25.04.1925, București)

Compozitor și dirijor. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Eduard Wachmann și apoi Conservatorul din Paris. Profesor de canto la conservator și dirijor la Teatrul Național din București. Fondator a trei societăți considerate premergătoare ale Operei naționale: Mama soacră, Cometa și Scaul bărbăților, reunite în Compania Lirică. I-a avut elevi pe Elena Teodorini, Hariclea Darclée, Dumitru Popovici-Bayreuth ș.a. Compoziții: feeria muzicală *Sânziana și Pepelea* (1880); opera *Peste Dunăre*, 1880; opereta *Cometa* (1900); drama lirică într-un act *Petra* (1902); *Dalila* (1868), cantată pentru soliști, cor mixt și orchestră; *Banul Mărăciine*, baladă pentru tenor, bariton, cor mixt și pian, pe versuri de V. Alecsandri; *Simfonia în la major* (1869); *Uvertura națională* (1876); *Cântările Sfintei Liturghii a lui Ioan Gură-de-Aur* pentru cor mixt și pentru voci egale.

Știrbey, Barbu

(4/17.11.1872, Buftea, jud. Ilfov – 24.03.1946, București)

Politician. Frate cu Gheorghe Bibescu. A absolvit liceul Louis le Grand și Dreptul la Paris. Deputat liberal. A condus administrația Domeniilor Coroanei (1913–1927). Președinte al Consiliului de Miniștri, ministru de Interne și ministru ad interim la Finanțe și Externe. În 1944 a făcut parte din comisia care a pregătit tratativele de pace de după al Doilea Război Mondial. Membru de onoare al Academiei Române (1929).

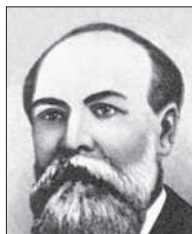
Ștrempel

Barbu Știrbey

Gabriel Ștrempel

Fiodor Șvedov

Ștrempel, Gabriel

(8.09.1926, Pomi, jud. Satu Mare)

Istoric literar. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Doctor în științe istorice. Director al Bibliotecii Academiei. Lucrări: *Miniaturi și ornamente în manuscrise grecești ale Bibliotecii Academiei*, 1971; *Catalogul manuscriselor românești*, vol. I-IV, 1978-1992; *Antim Ivireanul*, 1997; a editat: *Didahiile sau Predicile lui Antim Ivireanul*, 1962; *Marii cronici moldoveni Grigore Ureche, Miron Costin, Nicolae Costin, Ion Neculce*, 2003, în colecția Opere fundamentale a Fundației Academiei Române. Distins cu Ordinul Meritul Cultural și Ordinul Steaua României. Membru de onoare al Societății Numismatice Române, membru de onoare al Societății de Științe Filologice din România. Membru de onoare al Academiei Române (2003).

Știubei, Dimitrie

(1901, Bacău - 1985, Mettmann, Germania)

Pictor. A absolvit Școala de Ofițeri de Marină și s-a specializat la München. Aghiotant regal. A pictat în tot acest timp, mai ales marine. Prieten cu Jean Bart, și el ofițer de marină, scriitor și pictor. A avut peste 20 de expoziții personale în România,

Franța, Elveția, Finlanda, Polonia. A pictat frescele Gării regale de la Mogoșoaia și Sinaia, ca și de la Pavilionul României la Expoziția Internațională de la Paris, 1937. A creat peste 170 de timbre. Fondator, alături de Jean Bart, și redactor-șef al revistei „România maritimă și fluvială”. A făcut ilustrație de carte pentru ESPLA, Editura Științifică, Editura Tineretului. A executat decorația pentru mai multe nave românești. A plecat în RFG în 1975. Distins cu Meritul Cultural, Meritul Maritim și Medalia de Vermeil a Societății de Artă, Științe și Litere din Paris. Distins cu Legiunea de Onoare a Franței în grad de Cavaler.

Șvedov, Fiodor (1774 numele era Șfedu)

(27.02.1840, Chilia, Basarabia - 25.12.1905, Odessa)

Fizician. Numele original al familiei era Șfedu. A absolvit Universitatea din Sankt Petersburg, specialitatea fizică. A fost profesor și rector la Universitatea Novorosiisk din Odessa. Nicolae Donici a fost elevul său. Contribuții în domeniul fizicii moleculare, electricității, astrofizicii, meteorologiei. Lucrări: *Fizica - o bază a înțelegerii naturii*, în rusă. Este lucrarea care a stat la baza fondării Facultății de Medicină din Odessa.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

Tafrali, Orest

(14.11.1876, Tulcea – 5.11.1937, Iași)

Istoric. A absolvit Filologia clasică la Universitatea din București. Specializare la Sorbona în cultură bizantină. Secretar al Muzeului Național de Antichități, profesor la Catedra de arheologie a Universității din Iași. Fondator al revistei *Arta și arheologia*. Lucrări: *Bizanțul și influența lui asupra țării noastre*, 1914; *Les tumuli de Callatis*, 1928; *Monuments byzantins de Curtea de Argeș*, 1931. Membru de onoare al Societății Numismatice Române, membru al Academiei din Atena și al Institutului Arheologic din Sofia. Membru corespondent al Academiei Române (1936).

Tagliavini, Carlo

(18.06.1903, Bologna – 1982, Roma)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Litere la Universitatea din Padova și s-a specializat în studiul limbii române. Profesor la Universitatea din Padova. Lucrări: *Antologia romena*, 1923; *Chiave della grammatica romena*, 1923; *Un frammento di storia della terminologia italo-romena ed un dizionario geografico dello stolnic Cantacuzino*, 1927; *Per la storia dei Valacchi in Moravia*, 1927. A fondat publicația *Studi romeni* sub egida Institutului pentru Europa Orientală din Roma. Membru corespondent al Academiei Române (1928), exclus în 1948, repus în drepturi în 1965.

Talianu, Ion

(3.03.1898, Târgu Ocna – 1956, București)

Actor de teatru și film. A absolvit Conservatorul de Artă Dramatică la București. Actor la Teatrul Național și profesor la Institutul de Teatru din București. Interpret al emisiunilor de teatru radiofonic. Inegalabil interpret al rolului Nae Cațavencu în comedia *O scrisoare pierdută* a lui Ion Luca Caragiale. Film: *Răsună valea* (1949), *Mitrea Cocor* (1952), *O scrisoare pierdută* (1953), *Răsare soarele* (1954), *Afacerea Protar* (1956), *Pe răspunderea mea* (1956). Roluri în teatru: *Regele petrece*, *Topaze*, *Un om de afaceri*.

Tanco, Paul

(24.07.1843, Monor, jud. Bistrița Năsăud – 11.09.1916, Năsăud)

Profesor. A absolvit liceul la Blaj și a studiat filosofia cu bursă din fondurile grănicerești la Universitatea din Viena și Carola Francisca Universitas Graecensis din Graz. A fost profesor de fizico-matematici, apoi director la gimnaziul din Năsăud. George Coșbuc i-a fost elev la matematică și astronomie. A publicat manuale de matematică, astronomie, cosmologie, fizică, filosofie și algebră. Colabora la revistele științifice din Iași.

Tanoviceanu, Ioan

(18.01.1858, Glodu, jud. Dolj – 8.04.1917, Odesa, Ucraina)

Jurist. A absolvit Facultatea de Drept din București, după care a devenit doctor în drept Magna Cum Laude la Sorbona. A profesat ca magistrat al Tribunalului Ilfov și profesor de drept penal și procedură penală la Iași, apoi la București. Intemeietor al criminologiei românești. Principala sa lucrare științifică a fost *Cursul de Drept penal și procedură penală*, 3 vol., 1912–1913. Cursul a fost reeditat în 1924 și 1947, 5 vol. Lucrări: *Creșterea criminalității în România – un pericol național* (1896); *Criminalitatea în România după ultimele publicații statistice* (1909); *Tratat de Drept și procedură penală* (5 vol., 1924–1927). Membru corespondent al Academiei Române (1897).

Tarlapan, Efim

(17.05.1944, Măgurele, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Facultatea de Filologie, Secția jurnalism, a Universității de Stat din Chișinău. Specializare la Cursurile Superioare Literare ale Institutului de Literatură Maxim Gorki din Moscova. A fost redactor la Radiodifuziunea republicană, la ziarul *Viața satului*, la Editura Lumina și la săptămânalul *Literatura și arta*. Publică parodii, epigrame, fabule. Lucrări: *Scuzați pentru deranj...* (1974), *Tatuaje* (1977), *Revers* (1980), *Complimente necesare* (1983), *Acarnița* (1986), *Zâmbete cu supliment* (1987), *Asta-i situația*

Tarlev

Ion Talianu

Ioan Tanoviceanu

Efim Tarlapan

(1989), *Cartușiera* (1991), *Dioptrii pentru ochelarii de cai* (1995), *Mărul lui Adam* (1997), *Stihuri marțiale* (1999), *Coloana nătângilor* (2001), *Îngerii din cerul gurii* (2003), *Pro-scris* (2005), *Cantina săracilor cu duhul* (2008); versuri pentru copii – *Flori și fulgi* (1978), *Lăntșorul cu cheițe* (1981), *Clape* (1988), *Stați jos, copii* (1990), *Iese un arici la drum* (1997), *Alfabetul-ghicitoare* (1999); culegeri colective de opere satirice și umoristice – *Buturuga mică...* (1978), *Mere acre* (1982), *Atlas comic* (1982), *Cu poante pe poante călcând. Antologia epigramei românești. Performanțe clasice* (2005), *Epigrama daco-romană contemporană* (2005), *O antologie cronologică a aforismului românesc de pretutindeni* (2005), *Cu muza altora în brațe... O antologie a parodiei românești de pretutindeni* (2008). Este Maestru al Literaturii (1996), deține circa 30 de premii literare.

Tarlev, Vasile

(9.10.1963, Bașcalia, Republica Moldova)

Inginer și om politic. Bulgar ca etnie. A absolvit Facultatea de Tehnologie din cadrul Institutului Politehnic Serghei Lazo din Chișinău, Secția mașini și utilaje din industria alimentară. Specializare în SUA și Ucraina. Are 13 brevete de invenție și a publicat lucrări în domeniul industriei alimentare. Director general adjunct al SA Bucuria (fabrica de dulciuri). Președinte al Asociației Naționale a Societăților pe Acțiuni din Moldova și al Asociației Naționale a Producătorilor din Moldova. Prim-ministru al Moldovei (2001–2008, plecat prin demisie). Distins cu Medalia de Aur pentru Management Efectiv de către Academia Internațională de Resurse Umane (2000) și cu Ordinul Republicii (2008).

Tartler, Grete

(23.11.1948, București)

Poetă și traducătoare. A absolvit Limbi Orientale (araba) și Conservatorul de Muzică la București. A fost profesoară la Liceul de Muzică din București. După 1989 a lucrat

în diplomație, fiind, după 1989, ambasadorul României în Danemarca. Lucrări: *Orient Express*, 1989; *Proba Orientului*, 1991; *Înțelepciunea arabă. Secolele V-XIV*, 2002; *Râsul ocrotit de lege și Europa națiunilor*, 2001; *Trei Di-Iezi*, 2004. Traduceri din arabă: *Cele șapte mu'allaqate. Poezie preislamică*, 1978.

Tastaman, Vasilica

(6.10.1933, Brăila – 30.03.2003, București)

Actriță. A absolvit Institutul de Teatru la București. Membru fondator al Teatrului de Comedie din București. A mai jucat la teatrele Giulești și Bulandra. Din 1981 s-a stabilit în Suedia. A jucat în duete cu Dan Tufaru, în filme de televiziune și pentru marele ecran. Roluri în film: *D'ale carnavalului* (1958); *Telegrame* (1959); *Bădăranii* (1960); *Aproape de soare* (1960); *Post restant* (1961); *Castelanii* (1964); *Vremea zăpezilor* (1966); *Maiorul și moartea* (1967); *Cine vă deschide ușa?* (1967); *Vin ciclistii* (1968); *B.D. în alertă* (1970); *Urmărirea* (1971) – serial TV; *Veronica* (1972); *Metamorfoze* (1972) – film TV; *Astăzi seară dansăm în familie* (1972); *Dragostea începe vineri* (1972); *Adio, dragă Nela!* (1972); *Veronica se întoarce* (1973); *Păcală* (1974); *Comedie fantastică* (1975); *Eu, Tu și Ovidiu* (1977); *Grăbește-te încet* (1981).

Tașcă, Gheorghe

(30.01.1875, Bălăbănești, jud. Tutova, azi jud. Galați – 12.03.1951, Sighet)

Economist și om politic. A absolvit Dreptul la București. După ce profesează câțiva ani ca avocat, pleacă la studii la Paris, unde își trece doctoratul în drept în 1907. La întoarcere se înscrie la concursul pentru postul de conferențiar la Catedra de economie politică a Facultății de Drept. Deși este declarat câștigător al concursului, Spiru Haret, ministrul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, casează concursul, cu justificarea că un doctorat în drept nu îndreptățește candidatul să predea științe economice. Se întoarce la Paris, iar în 1910 obține și un titlu de doctor

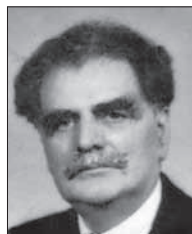
Tavitian

Grete Tartler

Vasilica Tastaman

Gheorghe Tașcă

în științe economice. După un nou concurs, obține, în 1911, numirea în postul de conferențiar de economie politică al Facultății de Drept din București. În 1920 este numit profesor plin la aceeași catedră, post pe care l-a ocupat până în 1940. La înființarea prin decret regal a Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale pe 10 august 1913, obține și Catedra de economie politică și doctrine economice, post ocupat de asemenea până în 1940. În perioada 1929–1931 a fost rector al Academiei, renunțând la această sarcină în momentul numirii ca ministru plenipotențiar al României la Berlin. În timpul Primului Război Mondial, când, din cauza ocupației germane, instituțiile de învățământ din București nu funcționau, s-a refugiat în Moldova. Fiind concentrat, în această perioadă a fost curier diplomatic între Iași și Petrograd. După terminarea războiului și-a reluat activitatea didactică. A mai predat economia politică la Școala Politehnică, Școala Superioară de Război și alte instituții de învățământ superior. În afară de însărcinările sale didactice, a fost și președinte al Asociației Generale a Economistilor din România (AGER). Participă la alegerile din 1905 în calitate de candidat al Partidului Conservator în județul Tutova și reușește să câștige un loc de deputat. După întoarcerea de la studii din Franța l-a urmat pe Take Ionescu în Partidul Conservator Democrat, contribuind la definirea orientării economice a partidului. În 1918 partidul Conservator Democrat s-a desființat prin afiliere la Partidul Național Democrat al lui Nicolae Iorga, în cadrul căruia a activat până la desființarea partidului, în 1938. În 1932 este numit ministru al Industriei și Comerțului în Guvernul Iorga. Lucrări: *Evoluția proprietăților rurale în România* (1899), *Lețiuni de introducere în economia politică* (1908), *Les nouvelles réformes agraires en Roumanie* (1910), *Problema valutară* (1919), *Liberalismul economic* (1923), *Starea financiară a României după război* (1925), *Probleme*

cooperative – Capitalismul român și cooperația. Raporturile economice între sate și orașe (1927), *Probleme economice și financiare* (1927), *Introducere în științele economice* (1929–1930), *Devalorizarea și inflația* (1932), *Liberalism și corporatism* (1937), *Liberalism, corporatism, intervenționism* (1938), *Politica socială a României* (1940), *Curs de economie politică* (1945). În 1950 este arestat împreună cu alți foști demnitari ai perioadei precomuniste. Biblioteca sa (care cuprindea manuscrise inedite ale lui Goga ș.a.) a fost arsă. Pentru activitatea sa a fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Comandor și cu Ordinul Gedininas al Lituaniei în grad de Mare Cruce. În 1925 a fost ales membru corespondent al Academiei Române, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Tattarescu, Gheorghe

(?..10.1818, Focșani – 24.10.1894, București)

Pictor. A studiat la Accademia di San Luca din Roma. A participat la revoluția de la 1848 în Țara Românească și apoi s-a dus în exil la Constantinopol și Brusa. Întors în 1851, a participat la mișcarea de unificare a Principatelor Române. În 1860 a fost ales să contribuie la alcătuirea *Albumului național*. Fondator, împreună cu Theodor Aman, al Școlii de Belle Arte din București (1864), al cărei profesor a fost. Lucrări: portretele revoluționarilor de la 1848, N. Bălcescu, Șt. Golescu, Gh. Magheru, portrete de țărani, peisaje, compoziții cu subiect istoric: *Mircea cel Bătrân la 1386*, *Neagoe Basarab în fața mănăstirii Argeș*, *Lupta dintre Preda Buzescu și Hanul Tâtar*, *România plângând la sarcofagul libertății după revoluția de la 1848*. A primit rang boieresc ca răsplată a talentului cu care pictase biserica Zlătari din București.

Tavitian, Hary

(1952, Constanța)

Pianist. Armean ca etnie. A studiat pianul de la 6 ani. A absolvit Academia de Muzică la București. Specializat în jazz. Fondator

t

757

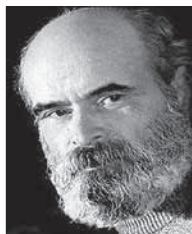
Tăbârță

Gheorghe Tattarescu

Harry Tavitian

Vasile Tăbârță

Constantin Tănase (actor)

al Grupului Creativ (1978) și director al Clubului de jazz din Constanța. Este preocupat de sincretismul artelor. A creat un stil distinct, sintetizând între muzica medievală, folclorul balcanic, muzica de cameră contemporană și blues. A scris muzică de scenă pentru *Furtuna* de Shakespeare și *Melissa* de Kazantzakis. A concertat în Rusia, Lituania, Franța, Italia, Germania, Bulgaria, Portugalia, Republica Moldova, Iugoslavia, Polonia, Scoția, Ungaria, Grecia, Turcia, Olanda, Statele Unite, Armenia (ca invitat personal al președintelui Armeniei), Slovacia, Elveția, Cehia.

Tăbârță, Vasile

(1.01.1940, Zăicani, Republica Moldova – 10.02.2004, Chișinău)

Actor. A absolvit Institutul de Arte din Chișinău, Secția regie de teatru. A fost actor la Teatrul Național din Bălți și actor de film. Filmografie: *Nu crede tipătului păsării de noapte*, 1976; *La porțile Satanei*, 1980; *Fii fericită, Iulia!*, 1983; *Floare albastră*, 1987; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Văleu, Văleu, nu turna*, 1991. Maestru al Artei din Republica Moldova.

Tănase, Constantin

(5.07.1880, Vaslui – 29.08.1945, București)

Actor și cupletist. Fondator al teatrului de revistă românesc. Prima experiență profesională ca actor a fost în cadrul trupei de teatru de limbă idiș condusă de Mordechai Segalescu, unde aveau nevoie de un actor pentru un spectacol la Vaslui și a fost ales tânărul Tănase, care era deja nelipsit de la repetiții. În 1896 termina gimnaziul și, în ciuda dorinței sale de a deveni actor, s-a înscris la liceul militar din Iași, unde a fost respins la examenul medical, singura probă unde nu-și făcuse griji, în favoarea unui fiu de colonel. Dezamăgit, s-a îndreptat către Brăila, unde a frecventat o scurtă perioadă liceul Nicolae Bălcescu, la care însă a fost nevoit să renunțe după câteva săptămâni din lipsă de bani. În 1899 s-a înrolat, la

București, voluntar în Regimentul 1 Geniu. După efectuarea stagiului militar s-a înscris la cursurile Conservatorului de Artă Dramatică, absolvit în 1905. În 1919 a pus bazele trupei de teatru Cărăbuș, din București. Cu ea a creat o tradiție de teatru de cabaret-revistă pe parcursul următorilor 20 de ani, tradiție prezentă și astăzi, mai ales la Teatrul de Revistă Constantin Tănase, care funcționează încă la adresa fostului Cărăbuș, pe Calea Victoriei. A jucat și la Paris. O sursă menționează operele de caritate ale actorului – 3 școli primare și o biserică. La Cărăbuș lansează carierele a numeroși artiști, mai ales Maria Tănase și Horia Șerbănescu. Încă mai juca în București la un an după sosirea sovieticilor. După mai multe reprezentații care satirizau „rechiziționarea” de către aceștia, cu formula „Dăvai ceas”, a bunurilor aflate la vedere, a fost arestat, amenințat cu moartea și i s-a ordonat să nu mai joace. La următorul spectacol a apărut pe scenă într-un pardesiu imens, cu mâinile „bandajate” cu ceasuri de mână. Spectatorii l-au aplaudat frenetic la apariție, deși actorul nu a scos nici un cuvânt. Apoi și-a deschis pardesiul, scotând la iveală o imensă pendulă. Arătând către aceasta, a spus doar: *Ea tic, eu tac, ea tic, eu tac*. Două zile mai târziu marele actor era mort.

Tănase, Constantin

(24.06.1949, Nemțeni, Republica Moldova)

Lingvist și ziarist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității Pedagogice de Stat Ion Creangă din Chișinău. A fost profesor și director de studii în școli medii din Moldova, transferându-se la Chișinău ca cercetător științific la Institutul de Cercetări în Domeniul Pedagogiei, apoi secretar științific al Comisiei de Terminologie a AȘM (1987–1990), deputat în Parlamentul Moldovei (1990–1994), director al Centrului Național de Terminologie (1994–1996), consilier la Președinția Republicii Moldova (1996–1997), redactor-șef și director al

Tănăsescu

Constantin Tănase (ziarist)

Maria Tănase

Stelian Tănase

Ion Tănăsescu

Grupului de Presă „Flux” (1997–2001), director fondator al revistei *Timpul*. Susținător al revenirii la scrierea cu alfabet latin în Moldova de peste Prut. Lucrări: *Metodica limbii moldovenești, clasele IV–VIII* (1985), *Dicționar de termeni administrativ-cancelărești* (1990); *Dicționar rus-român de terminologie financiară* (1993), *Ochiul lui Esop* (2000); *Patria viindă* (2001); *Hoții de mituri* (2004), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova), *Blestemul de a fi. Cronici basarabene* (2009).

Tănase, Maria

(25.09.1913, București – 22.06.1963, București) Cântăreață. A cântat la Teatrul Cărbuș (1934), la Expoziția Internațională de la New York (1939), la Teatrul Alhambra, Teatrul de Revistă Constantin Tănase. De-a lungul carierei a cântat în fața fostului președinte al SUA, Hoover, a lui André Gide, Yehudi Menuhin, Brâncuși, George Enescu, Jascha Heifetz ș.a. în acompaniamentul formației instrumentale conduse de Fănică Luca și a orchestrei dirijate de Grigoraș Dinicu. Melodii foarte cunoscute: „Ți-am pus busuioc în păr”, „Habar n-ai tu”, „Romanta marsei”; roluri în film: *Ciulinii Bărganului*. Premiul de Stat (1955). Artistă Emerită (1957).

Tănase, Stelian

(17.02.1952, București)

Esist. A absolvit Facultatea de Filosofie la București și este doctor în sociologie politică. Profesor de Științe Politice la Universitatea din București. A debutat ca romancier în 1982 cu *Luxul melancoliei*. Conduce revista *Sfera politicii* încă de la înființarea sa. Între 1992 și 1995 a fost vicepreședinte al Comisiei de Afaceri Externe a Camerei Deputaților. Membru fondator al Societății Academice Române. Director al postului de televiziune Realitatea (din 2010). Lucrări: *Corpuri de iluminat*, proză, 1990; *Șocuri și crize*, 1993; *Ora oficială de iarnă*, 1995; *Revoluția ca eșec. Elite și societate*, 1996; *Anatomia mistificării*, 1997; *Miracolul revoluției*, 1999;

Acasă se vorbește în șoaptă. Jurnal și dosar din anii comunismului târziu, 2002; *Zei și semizee*, 2004; *Clienții lui tanti Varvara*, 2005; *Maestro*, 2008; *Dracul și mumia*, 2010.

Tănăsescu, Ion

(12/23.02.1892, București – 28.12.1959, București)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Facultatea de Chimie a Universității din Cluj. Contribuții în domeniul chimiei organice. Lucrări: *Exploatarea petrolului în România*, 1907; *L'Explication du mécanisme des isomérisations et des réactions dans la chimie organique à l'aide de la théorie de la polarité des valences*, 1927; *Despre acridone*, 1949; *Despre steroide*, 1961. Membru al societăților de chimie din Berlin și Paris. Membru al Academiei Române (1955).

Tănăsescu, Florin Teodor

(12.04.1932, Bârlad, jud. Vaslui)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic din București. Director al Institutului de Cercetări pentru Industria Electrotehnică ICPE (1969–1984), director general al Institutului Central de Electrotehnică, vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, secretar de stat la Ministerul Cercetării și Tehnologiei. Contribuții la realizarea unor tipuri de izolatoare de înaltă tensiune. Are 50 de invenții brevetate. Membru fondator al Academiei de Științe Tehnice din România, președinte de onoare al Comitetului Național de Electrotermie, președinte al Comitetului Național Român al Comisiei Electrotehnice Internaționale, membru IEEE (Societatea Internațională a Inginerilor din Electricitate).

Tănăsescu, Tudor A.

(2.03.1901, București – 7.08.1961, București)

Inginer, unul dintre fondatorii școlii românești de electronică și radiotehnică. A fost profesor la Institutul Politehnic din București. A asigurat și conducerea Secției de

Tărățeanu

Florin Teodor Tănăsescu

Vasile Tărățeanu

Daniel Tătaru

Gheorghe Tătărăscu

electronică a Institutului de Fizică Atomică (IFA) din București, unde lucrau câteva grupuri remarcabile de cercetători și ingineri, orientați pe trei domenii majore: electronica aplicată în fizica nucleară, aparatura electronică de măsurare și control și calcul electronic (cu hardware și software). A elaborat teoria și metodele de proiectare ale amplificatoarelor radio de putere de clasă C. Lucrări: *Manual de tuburi electronice* (1955 – 1957); *Introducere în electronica industrială* (în colaborare, 1959); *Circuite cu tranzistoare* (în colaborare, 1961). Membru corespondent al Academiei Române (1952).

Tărățeanu, Vasile

(27.09.1945, Sinăuții de Jos, jud. Adâncata, reg. Cernăuți, Bucovina de Nord, azi Ucraina)

Poet. A absolvit Literale la Cernăuți. A fondat la Cernăuți diverse publicații românești: *Arcașul*, *Junimea* (din 1999), *Plai românesc* (din 1990). Membru fondator al Societății pentru Cultură Românească Mihai Eminescu (1989) din Cernăuți. Publică versuri în care se simte acut dorința participării la viața întregii națiuni române: *Aripile ploii*, 1981; *Dreptul la neliniște*, 1984; *Linia vieții*, 1988; *Teama de înstrăinare*, 1990; *Litanii din Țara de Sus*, 1995; *Litanii*, 1996; *Dinafară*, 2003; *Iluzii și lanțuri*, 2001; *Pământ în retragere*, 1999; *Și ne izbăvește pe noi*, 1999. Laureat al Premiului pentru poezie la Festivalul Mihai Eminescu (Chișinău, 1993), Festivalul Lucian Blaga (Cluj, 1998), Festivalul de la Uzdin (Banatul Sărbesc, 1999).

Tătaru, Daniel

(1967, Piatra Neamț)

Matematician. Distins cu aur la Olimpiadele Internaționale de Matematică din 1984 și 1985, ca elev de liceu. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iași. Elev al lui Viorel Barbu. Specializare în SUA cu Michael Crandall (1990) la Virginia University, apoi la Princeton. Profesor la

Universitatea Berkley, California. Contribuții în domeniul teoriei haosului și studiului vibrațiilor. Lucrări: *Unique continuation for operators with partially analytic coefficients*, 1999; *On global existence and scattering for the wave maps equation*, 2001; *Nonlinear wave equations*, 2002; *Global Schrödinger maps in dimension two and higher: small data in the critical Sobolev spaces*, 2008, în colaborare. Premiul Țițica al Academiei Române pentru teza de diplomă. Distins cu Premiul Bocher de American Mathematical Society. Membru de onoare al Institutului de Matematică din București.

Tătaru, Tudor

(1.04.1957, Pojăreni, rn. Ialoveni, Republica Moldova)

Cineast. A absolvit Institutul de Arte din Chișinău, Secția regie de teatru, și Cursurile Superioare de Regie de la Moscova. A lucrat pentru Moldova Film comedii și filme cu tematică folclorică și a relansat revista de satiră în imagini *Usturici*. Este solist al formației etno-folclorice Tălăncuța. Fondator al Studioului Buciumul (1992). Filmografie: *Leagănul poveștilor noastre*, 1988; *Cine ne apără*, 1990, Premiul Republican al Artelei; *Leru-i ler pânzele albe*, 1991; *Moș Ion în Cosmos*, 1993, Premiul Simpatia publicului la Festivalul Internațional de filme, Gorița, Croația pentru *Dănilă Prepeleac*, 1996.

Tătărăscu, Gheorghe (Guță)

(21.12.1886, Poiana, jud. Gorj – 28.03.1957, București)

Om politic. Este absolvent al liceului Carol I din Craiova. A absolvit Dreptul la Universitatea din București și s-a specializat la Sorbona. Membru PNL din 1912. Prim-ministru al României în 1934–1937 și 1939–1940. Domiciliu forțat după 1944. O stradă și o școală din Târgu Jiu îi poartă numele, ca și Liceul de Arte din Focșani.

Tecuci

Ionică Tăutu

Constanța Tărtău

Nicolae Teclu

Gheorghe Tecuci

Tăușan, Grigore

(24.01.1874, București – 20.04.1952, București)
Filosof. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la Universitatea din București. Specializare la Paris și Bruxelles. Profesor de filosofie în învățământul secundar. Lucrări: *Filosofia lui Plotin*, 1900; *Kant și adversarii lui*, 1901; *Evoluția sistemelor de morală*, 1921; *Variațiuni literare și filosofice*, 1931; *Tradiționalismul și eclecticismul francez*, 1938; *Câteva sisteme metafizice românești*, 1940. Membru de onoare al Academiei Române, 1939, exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Tăutu, Ionică

(1795, Cerchejeni, jud. Botoșani – 20.04.1830, Istanbul)

Poet și traducător. A făcut școală cu preceptori particulari. Știa franceză, greacă, turcă, matematică, topometrie. Sfetnic de taină (comis, consilier intim) al domnului Ioniță Sandu Sturdza. Precursor al pașoptismului. Lucrări: *Cercare împotriva deiștilor*; *Zidire politicii întemeiată pe fire omului*; *Cuvânt al unui țăran către boieri*. A tradus din preromanticul francez Volney. Textele sale au fost publicate în volum pentru prima oară în 1974, cu titlul *Scrieri social-politice*.

Tărtău, Constanța

(14.09.1930, Chișinău)

Actriță de teatru și film. A absolvit studiile de teatru la Leningrad (Sankt Petersburg), după care e angajată la Teatrul Muzical-Dramatic Moldovenesc A.S. Pușkin (actualmente Teatrul Național Mihai Eminescu) din Chișinău. A creat chipuri memorabile: Lucia (*Ovidiu* de V. Alecsandri), Cordelia (*Regele Lear* de Shakespeare), rolul titular din *Casa Bernardei Alba* de F. García Lorca, Veronica Mică (*Eminescu* de M. Ștefănescu) ș.a. A fost prima crainică la deschiderea Televiziunii din Chișinău (1957), a evoluat în primul teatru televizat din Moldova, *Dialog* (1967–1972), a interpretat roluri în numeroase spectacole radiofonice, s-a produs în

câteva filme artistice (*Lăutarii* de E. Loteanu, *Făt-Frumos* de Vl. Ioviță). Maestru Emerit al Artei (1965). În 1994 i s-a acordat Medalia Mihai Eminescu.

Teclu, Nicolae

(18.10.1839, Brașov – 13/26.07.1916, Viena, Austria)

Chimist. A studiat ingineria și arhitectura, iar apoi chimia, și-a continuat cariera devenind profesor de chimie generală și chimie analitică la Viena. A avut o contribuție substanțială la dezvoltarea chimiei mondiale. În 1890 obține brevet pentru realizarea invenției sale, arzătorul cu mecanism de reglare a raportului dintre aer și gaz. Becul său produce o flacără mai fierbinte decât becul Bunsen. Folosirea acestui tip de arzător este răspândită în România, dar și în întreaga lume. A dat numele tipului de arzător (bec), arzătorul Teclu. Domeniile care au fost studiate de el includ: studii de rezistență a hârtiei și a fibrelor lemnoase, pigmenți minerali, uleiuri utilizate în pictură, combustia gazelor. Tot lui îi aparțin o serie de aparate de laborator păstrate în prezent la Universitatea din București. Cele mai importante sunt aparatul pentru detectarea metanului și un altul pentru prepararea ozonului. A analizat chimia unui meteorit găsit în 1870 la Goalpara, India. Membru titular al Academiei Române (1879), președinte al secțiunii sale științifice (1910–1913).

Tecuci, Gheorghe

(7.04.1954, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică la Institutul Politehnic din București ca șef de promoție pe țară. Specializare la Sorbona. Cercetător la Institutul de Informatică din București. Profesor invitat la Universitatea George Mason din SUA (1990–1992), director al Centrului de Cercetări Avansate în Învățarea Automată, Prelucrarea Limbajului Natural și Modelarea Conceptuală

Teitel

Victor Teleucă

Christian Tell

al Academiei Române (din 1992). Lucrări: *Multistrategy, Learning*, 1994, în colaborare; *Building Intelligent Agents: An Apprenticeship Multistrategy Learning Theory, Metodology, Tool and Case Studies*, 1998. Membru titular (1993) al Academiei Române.

Teitel, Alfred

(1900, Dorohoi – 1980, Aachen)

Medic. Evreu ca etnie. A absolvit Medicina la București. Discipol al lui Francisc Reiner, N.G. Lupu și Daniel Danielopolu. Specializare la Berlin și Londra în chimie fizică, fiziologie și biologie. A fost unul dintre fondatorii școlii moderne de farmacologie din România. Membru post-mortem al Academiei Române (2006).

Teleucă, Victor

(19.01.1932, Cepeleuți, Basarabia – 12.08.2002, Chișinău)

Poet, eseist, traducător. A absolvit Facultatea de Istorie și Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat Ion Creangă) din Chișinău. A fost redactor la ziarul *Țăranul sovietic* și la Televiziunea de Stat din Moldova, redactor-șef al săptămânalului *Cultura* (din 1977 devenit *Literatura și arta*). A fost secretar al Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din Moldova, redactor la revista *Nistru*. Lucrări: *La ruptul apelor* (1960), *Neli-niști* (1963), *Din patru vânturi* (1964), *Insula cerbilor* (1966), *Îmbălânzirea focului* (1971), *Momentul inimii* (1975, Premiul de Stat), *Încercarea de a nu muri* (1980), *Întoarcerea dramaticului Eu* (1983), *Ciclul italian sau criza de timp* (1987), *Piramida singurătății* (2000), *Ninge la o margine de existență* (2002), *Decebal* (2003), *Improvizația nisipului* (2005). Distins cu titlul de Maestru Emerit al Artei (1983), Ordinul Republicii (1999), Medalia Mihai Eminescu (2000), Premiul de Excelență al Consiliului Uniunii Scriitorilor pentru întreaga creație (2000).

Tell, Christian

(12.01.1808, Brașov – 12.02.1888, București)

General și politician. A absolvit Colegiul Sf. Sava din București și a intrat în armata Imperiului Otoman. A luptat în războiul ruso-turc (1828–1829) și a devenit căpitan. Din 1830 a făcut parte din armata valahă. Fondator și participant la acțiunile societății secrete Frăția (1840). La 1848 a reprezentat județul Gorj în Adunarea Constituantă. A făcut parte din Guvernul Provizoriu proclamat la Islaz în 1848 și a fost înaintat în grad ca general. A plecat în exil la Paris (1848–1857) și la întoarcere a contribuit la acțiunile care au dus la Unirea Principatelor. A fost primar al capitalei (1870–1871). Ministru conservator al Apărării în Guvernul Lascăr Catargiu (1871–1874).

Tempea, Radu al II-lea

(~ 1691, Făgăraș sau Brașov – 14.05.1742, Brașov)

Cronicar. A învățat la școala bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, unde a ajuns apoi dascăl. A fost și preotul bisericii (hirotonisit la București de Antim Ivireanul în 1716). Apoi protopop al Brașovului și Țării Bârsei. Lucrări: *Istoria sfintei biserici a Șcheilor Brașovului, de la 1484 la 1742*, ms. A fost și copist pentru *Tâlcul evangheliilor, Învățăături creștinești* ș.a.

Tempea, Radu al V-lea

(9.02.1768, Brașov – 5.07.1824, Brașov)

Cărturar. Fiu al lui Radu T. al IV-lea și tată al lui Radu T. al VI-lea. A studiat Teologia la Buda. A fost preot la biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului (unde a funcționat și școala lui Anton Pann și unde intrase Mihai Viteazul odată ajuns în Transilvania), apoi director al Școalelor neunite naționalești din marele prințipat al Ardealului. Memorabil pentru *Gramatica românească*, 1797, una dintre primele lucrări științifice în domeniu.

Tempea, Radu al VI-lea

(~ 1793 sau 1794, Brașov – 1850, Flămânda, jud. Vâlcea)

Preot și pedagog. Fiu al lui Radu T. al V-lea. S-a școlit la Gimnaziul latin din Sibiu, apoi la școala de preoție a lui Gheorghe Lazăr, tot la Sibiu. A fost învățător la școala Bisericii Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului. După el a urmat Anton Pann. A fost apoi preot la București și fondator și director al Seminarului Teologic de la Râmnicu Vâlcea. Lucrări: *Oglinda statului bisericesc și politicesc sau Învățătura năravurilor bune și vieții creștinești*, 1835; *Povățuire către teologia morală, Geografia, Istoria bisericească*, manuale rămase în ms.

Teodoreanu

Pompiliu Teodor

Al. O. Teodoreanu

Ionel Teodoreanu

Teotist, Arăpașu

V. Arăpașu, Teotist

Teotist Blajevici

V. Blajevici, Teotist

Teodor, Pompiliu

(19.07.1930, Ilia, jud. Hunedoara – 7.09.2001, București)

Istoric. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din Cluj. Elev al lui D. Prodan. Specializare la Viena și Urbana, SUA. Cercetător la Institutul de Istorie din Cluj, apoi profesor la Facultatea de Istorie a Universității din Cluj. Lucrări: *Ideea de unitate politică la români*, 1968; *Interferențe iluminate europene*, 1984; *Istorici români și probleme istorice*, 1993; *Incursiuni în istoriografia română a secolului XX*, 1995; *Incursiuni în istoria istoriografiei universale*, 2000. Membru corespondent al Academiei Române (1990).

Teodor de Vicina

(secolul al XIII-lea, Paristrion, în Dacia Pontică, adică Dobrogea)

Mitropolit. Probabil grec ca etnie. A fost mitropolit de Vicina (cetate aflată la gurile Dunării, la nordul Dobrogei de azi) sub împăratul bizantin Andronic al II-lea. A participat în 1285 la Sinodul Patriarhiei de Constantinopol, ținut în biserica Vlaherne (adică a vlahilor), parte a îndelungatului proces de separare a ortodoxiei răsăritene de cea apuseană. A rămas în funcție până la sfârșitul secolului al XIII-lea, fiind în bune relații cu mitropoliții din jurul său. A avut grijă de credincioșii de la nordul Dunării, trimițându-le preoți și călugări misionari. A susținut mănăstirile de la Niculițel, Chilia și Sf. Gheorghe din delta Dunării (Istros).

Teodorcic (Teodorczik), Cazimir (Kazimir)

(1891, Odesa – 1968, Moscova)

Fizician. Evreu ca etnie. A copilărit la Chișinău, unde a absolvit liceul. A studiat la Universitatea Novorosiisk din Odesa, de unde s-a transferat la Facultatea de

Fizico-Matematici a Universității din Moscova, fiind elevul lui Leonid Mandelștam și Igor Tamm. A fost profesor la o școală din Orehovo, Crimeea, apoi (din 1919) la Facultatea de Fizică și Matematică a Universității din Moscova și din 1922 la Institutul de Fizică și Cristalografie al aceleiași universități. Este considerat unul dintre fondatorii fizicii oscilațiilor neliniare în URSS. Membru al Comisiei pentru utilaj în procesul de edificare a noii clădiri a universității moscovite, de pe colinele Lenin (azi Vorobiov). Lucrări: *Sisteme autooscilante*, 1944; *Metoda construirii traiectoriilor rădăcinii sistemelor liniare și a determinării calitative a tipurilor de traiectorii*, 1964, în colaborare.

Teodoreanu, Al. O. (Păstorel)

(1894, Dorohoi – 1964, Iași)

Epigramist. Fiu al lui Osvald T. (avocat) și al Sofiei (n. Musicescu) și frate al lui Ionel T. A absolvit Dreptul la Iași și a practicat avocatura. Gurmand și iubitor de vinuri. A făcut închisoare din 1959 până în 1964 pentru epigramele sale antisovietice. Lucrări: *Hronicul măscăriciului Vălătuc*; *Gastronomie*, 1973, postum.

Teodoreanu, Ionel

(6.01.1897, Iași – 3.02.1951, București)

Prozator. Fiu al lui Osvald T. (avocat) și al Sofiei (n. Musicescu) și frate al lui Al. O.T. A studiat Dreptul la Iași și a profesat avocatura. A făcut parte din cercul *Vieții românești* și a scris mai ales pentru adolescenți: *La Medeleni*, ciclu compus din romanele *Hotarul nestatornic*, 1925; *Drumuri*, 1926; *Între vânturi*, 1927. A lăsat și o frumoasă evocare a cenei lui *Vieții românești: Masa umbrelor*, 1942.

Teodoreanu, Nicolae

(17.08.1889, Rădești, jud. Olt –

19.03.1977, București)

Medic veterinar. A absolvit Școala Superioară de Medicină Veterinară la București. Specializare la Hanovra. Profesor la Școala

t

763

Teodoreanu

Superioară de Medicină Veterinară din București, director al oieriei Palas Constanța, șef al secției pentru Dobrogea la Institutul de Cercetări Zootehnice din București. Profesor la Institutul de Biologie din București. Fondator al Societății de Genetică din România (1936). A realizat rasa Merinos de Pallas. Contribuții în domeniul geneticii. Lucrări: *Monografia oieriei Pallas*, 1932; *Creșterea oilor*, 1937; *Producția porcului, conținând noțiuni de anatomie, fiziologie, igienă și descrierea amănunțită a raselor, a alimentației și patologiei porcine*, 1944; *Cercetări asupra originii Merinosului*, 1951. Distins cu Medalia pentru Agricultură a Franței, Medalia de Aur a Societății de Medicină Veterinară din România. Membru corespondent al Academiei Române, 1952.

Teodoreanu, Osvald

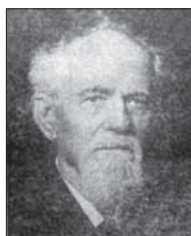
(22.11.1869, Iași – 17.03.1938, Iași)

Avocat. Fiu de avocat. Familia provenea din satul Brusturoasa, pe Trotuș, și se refugiase acolo din Transilvania, după ce generalul Bukov a distrus bisericile ortodoxe. Tată al lui Al. O. (Păstorel), Ionel T. și Laurențiu T., mort pe frontul Primului Război Mondial în Franța. Căsătorit cu fiica lui Gavriil Musicescu, Sofia, profesoară la Conservatorul din Iași. Judecător de instrucție și avocat la Iași. Cel mai cunoscut proces al său a fost apărarea comuniștilor în procesul din Dealul Spirii, 1922, București, când, prin recunoașterea Internaționalei Comuniste și aderarea la ea, social-democrația românească a căpatat o aripă mai de stânga, devenită PCR. Senator de Fălciu în Parlamentul României (1831–1832). Ca penalist a contribuit la alcătuirea primului Cod penal și Cod de procedură penală din România.

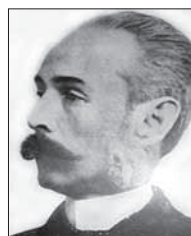
Teodorescu, Anibal

(21.02.1881, Câmpineanca, jud. Vrancea – 29.08.1971, București)

Jurist. A absolvit Dreptul la Universitatea din București și s-a specializat la Paris. Profesor și decan al Facultății de Drept din București. Decan al Baroului de avocați Ilfov, președinte al Uniunii Avocaților din România. Este considerat unul dintre fondatorii dreptului administrativ modern în România. Lucrări: *Asociațiile comune în Dreptul administrativ*, 1908; *Participarea magistraturii în administrație*, 1924; *Teoria răspunderii administrației publice pentru daune*, 1942; *Note și interpretări privind istoria vechiului Drept românesc în sec. XIV și XV*, 1971. Fondator al Muzeului Comunal din București, devenit Muzeul de Istorie și Artă al Municipiului București. Membru al Institutului Social Român, al Institutului de Științe

Emmanoil C. Teodorescu

G. Dem. Teodorescu

Administrative al României, al Societății de Legislație Comparată din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, Constantin C.

(22.03.1892, București – 1972, București)

Inginer. A absolvit Școala Națională de Poduri și Șosele din București ca elev al lui Anghel Saligny, Elie Radu, Ion Ionescu, David Emmanuel, Nicolae Vasilescu-Karpen și Andrei Ioachimescu. Inginer în Ministerul Lucrărilor Publice, a fost chemat de Traian Lalescu la înființarea Școlii Politehnice din Timișoara (1920) să predea rezistența materialelor și mecanica rațională. A fost rector (1940–1944). A creat la Timișoara primul laborator din țară de încercare a materialelor. A dat o metodă de comparare a două limite caracteristice pentru materialele supuse la tensiuni și a aplicat legea lui Gauss pentru două variabile în unele probleme de încercări de materiale. A înființat la București Cercul de mecanică. Este autorul primului manual de sudură publicat în limba română. Lucrări: *Rezistența materialelor*, 1923; *Manualul inginerului mecanic*, 1955; *Îmbinări sudate*, 1972. Membru al Societății de Rezistența Materialelor din România. Profesor Emerit (1962).

Teodorescu, Constantin Dragoș

(6.07.1937, Stâlpau, jud. Buzău)

Inginer. A absolvit Facultatea de Construcții a Institutului de Căi Ferate din București. Șef de proiect al noului pod de cale ferată de peste Dunăre, care dublează podul de la Cernavodă construit de Anghel Saligny. Director tehnic al Institutului de Studii și Proiectări Căi Ferate București. Profesor la Facultatea de Construcții a Universității Tehnice de Construcții (1974–1998). Contribuții în domeniul podurilor din beton armat, al calculului static și dinamic al structurilor sudate supuse la solicitări variabile. Lucrări: *Poduri peste Dunăre în zona*

Teodorescu

Horia Nicolai Teodorescu

Paul Teodorescu

Petre Teodorescu

Fetești–Cernavodă, 1995. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Teodorescu, Emanoil C.

(10.05.1866, Siminicea, Botoșani – 26.04.1949, București)

Botanist. A absolvit Facultatea de Științe la Iași. Specializare în anatomie și patologie vegetală la Sorbona. Profesor la Facultatea de Științe din București. A înființat primul laborator de fiziologie vegetală din România. Lucrări: *Physiologie végétale*, 1912; *Sur le mouvement d'agglomération et de dispersion des zoospores d'algues*, 1938. Membru titular al Academiei Române (1945), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, G. Dem.

(25.08.1849, București – 20.08.1900, București)

Folclorist. A absolvit Filologia clasică la Paris. A fost primul director la Biblioteca Fundației Universitare din București, a fost ministru al Învățământului, primul culegător de folclor versificat care a făcut acest lucru în mod științific: *Poesii populare române*, 1885.

Teodorescu, Horia Nicolai

(14.11.1951, Iași)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electronică la Institutul Politehnic din București și s-a specializat în tehnologia construcțiilor. Profesor la Universitatea Tehnică din Iași. Profesor invitat în SUA, Elveția (Lausanne), Spania (Barcelona), Austria (Linz). Contribuții legate de ingineria biomedicală și sisteme inteligente. Lucrări: *Linear Displacement sensor Uses Liquid Crystal Cell*, *Les traumatismes de l'étrier*. A creat școala de sisteme fuzzy și sisteme inteligente de la Iași. Are 18 brevete de invenție în domeniu. Membru al Asociației Oamenilor de Știință din România, membru fondator al Societății Române de Sistem Fuzzy, membru al Societății Române de Inginerie Biomedicală. Membru al Academiei de Științe din New York. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Teodorescu, Iulian

(5.03.1872, Craiova – 29.04.1935, București)

Specialist în drept penal. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din București. Specializare la Paris. Profesor, decan al Facultății de Drept și rector al Universității din Iași. Profesor la Facultatea de Drept a Universității din București. Fondator al Institutului de Științe Penale din București. Lucrări: *Teoria sentințelor fără durată determinată*, 1901; *Educația noastră socială*, 1903; *Chestiuni de drept penal și știință penitenciară*, 1904; *Minoritatea în fața legii penale*, 1904; *Judecătorul de ocol ca ofițer de poliție judiciară*, Iași, 1909; *Minoritatea în fața legii penale*, reeditare adusă la zi, 1928. A contribuit la finalizarea Codului penal și Codului de procedură penală.

Teodorescu, Paul

(28.06.1888, Bacău – 17.01.1981, Mănăstirea Dintr-un Lemn, județul Vâlcea)

General. A absolvit Școala Militară de Ofițeri de Infanterie și apoi Școala Superioară de Război din București. Atașat militar la Paris, director al Școlii Superioare de Război (1936–1937), subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale, ministru al Aerului și Marinei (1938–1940). Demis din armată de Ion Antonescu (1940) și reprimat în 1944. Lucrări: *Divizia în războiul în mișcare. Teme și soluțiuni*, 3 vol., *Ce trebuie să știe orice ofițer din tactica generală*, 1932; *Întrebuințarea jandarmiei teritoriale și operative de război*. Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Teodorescu, Petre

(30.06.1929, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici a Universității din București și Facultatea de Poduri și Construcții Masive a Institutului de Construcții din București. Profesor de mecanică la Universitatea Politehnică din București. Contribuții în domeniul mecanicii solidelor deformabile și al metodelor matematice utilizate în studii

Teodorescu

Virgil Teodorescu

Tudor Teodorescu-Braniște

Valentin Teodorian

Corneliu Teodorini

problemelor la limită ale mecanicii. Lucrări: *Probleme plane în teoria elasticității*, 2 vol., 1961, 1966; *Dynamics of Linear Elastic Bodies*, 1975; *Euclidean Tensor Calculus with Applications*, 1983; *Sisteme mecanice. Modele clasice*, vol. I-IV, 1984, 1988, 1997, 2000. Senator de onoare al Universității Tehnice a Republicii Moldova. Membru în Consiliul Uniunii Balcanice a Matematicienilor. Membru al Gesellschaft für Angewandte Mathematik und Mechanik și președinte al secției sale române (din 2002), membru al Uniunii Europene a Mecanicienilor (EUROMECH), membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Teodorescu, Virgil

(15.06.1909, Cobadin, jud. Constanța – 2.11.1984, București)

Poet. Cumnat cu Eugen Jebeleanu. A absolvit Literele și Filosofia la București. A făcut parte din grupul suprarrealist și a publicat la reviste de stânga, precum: *Reporter*, *Tânăra generație*. Vicepreședinte al Marii Adunări Naționale, președinte interimar al Uniunii Scriitorilor. Lucrări: *Blănurile oceanelor*, 1945; *Spectrul longevității: 122 de cadavre*, 1946 și a evoluat spre poezia civică: *Semicerc*, 1964; *Heraldica mișcării*, 1973, *Poezie neîntreruptă*, 1976; *Ancore lucii*, 1977; *Legea gravitației*, 1979; *Culminația umbrei*, 1980; *Cât vezi cu ochii*, 1983; *Un ocean devorat de licheni*, 1984. A tradus din Adam Mickiewicz, Byron, Nazim Hikmet, Apollinaire, Paul Eluard, Baudelaire, Louis Aragon ș.a. Membru corespondent al Academiei (1974).

Teodorescu-Braniște, Tudor

(12.04.1899, Pitești – 23.03.1969, București)

Prozator și gazetar. A scris în presa de stânga articole de atitudine și a publicat romane cu subiect social: *Ochiul de nichel*, 1927; *Primăvara apele vin mari*, 1960, ese-uri: *Oameni și cărți*, 1923; *Scara vieții*, 1967; *Oameni și paiețe*, 1967.

Teodorian, Valentin

(4.06.1928, București – 18.05.1995, București)

Tenor. Fiu al lui Constantin T. (fondator al Societății Operei și prim-solist al Operei din București). A absolvit Conservatorul de Muzică din București. Solist al Operei Române. Roluri în: *Paiațe* (debut), *Bărbierul din Sevilla*, *O noapte furtunoasă*, *La Traviata*, *Evgheni Oneghin*, *Manon*, *Gianni Schicchi*, *Povestirile lui Hoffmann*, *Lakmé*, *Boris Godunov*, *Oedip*, *Pelleas și Mélisande*, *Flautul fermecat*, *Răpirea din serai*, *Maestrii cântăreți din Nürnberg*, *Motanul încălțat*, *Liliacul*, *Luna*. A dat spectacole la Paris, Praga, Viena, Budapesta, Moscova.

Teodorini, Corneliu

(18.09.1893, Craiova –

9.10.1976, Kreuth, lângă Tegernsee, RFG)

General de divizie. A absolvit Școala de Război la București. Specializare în arma cavalerie în Germania. A fost comandant al Regimentului 1 Cavalerie Călărași (1941–1942), șeful propagandei în Marele Stat Major al armatei (1942), comandantul Brigăzii a VI-a Cavalerie (1942–1944), pe care a condus-o în bătălia Stalingradului (a capturat 1570 de ostași sovietici și 38 de tancuri de asalt incluse în forțele armatei române), comandantul diviziilor 6 și apoi 8 Cavalerie (1944), trecut în rezervă în 1945. Distins cu Ordinul german Crucea de Fier (clasa a II-a, 1939; clasa I cu frunze de stejar, 1943) și Ordinul Mihai Viteazul cu spade, 1943.

Teodorini, Elena

nume la naștere Elena Morțun

(25.03.1857, Craiova – 27.02.1926, Milano)

Soprană. Și-a început cariera la 6 ani, alături de sora sa, Aura, la Teatrul Teodorini din Craiova (companie cu două teatre de operetă, a tatălui său, Teodor Teodorini, care fusese „cărvunar”, prieten cu Gheorghe Magheru, emigrase în Franța în 1850 și se întorsese în 1854 ca director al Teatrului din Craiova, unde și-au început cariera Aristizza Romanescu și Mihai Fotino tatăl, companie

Testemițanu

Elena Teodorini

Ecaterina Teodoroiu

și a mamei sale, Maria T., soprană). A fost admisă la Conservatorul din Milano la 14 ani. A debutat în Italia la 17 ani și a început să cânte la Scala din Milano la 19 ani, fiind prima româncă admisă pe această scenă. A interpretat toate rolurile celebre, din Giuseppe Verdi, Jules Massenet, Arrigo Boito, I.L. Caragiale, Vasile Alecsandri, George Stephănescu, Carl Teodor Wagner, Aron Bobescu etc. A refăcut pe cheltuiala ei Teatrul Liric din Craiova, care fusese înțemeiat de tatăl ei, iar astăzi îi poartă numele.

Teodoroiu, Ecaterina

(14.01.1894, Vădeni, azi Ecaterina Teodoroiu, înglobat în orașul Târgu Jiu – 22.08.1917, Muncelu)

Locotenent, erou. Familie de țărani. S-a înscris la Școala de Fete din București și a devenit cercetaș. A intrat în luptă pe frontul Primului Război Mondial după moartea fratelui ei, Nicolae (în 1916), ca soră medică, în timpul luptelor de pe Jiu, conduse de generalul Ion Dragalina, apoi de Eremia Grigorescu. A combătut epidemia de tifos exantematic. A primit gradul de sublocotenent după o vizită la spitalul din Iași, unde era internată, a reginei Maria. A căzut în timpul luptelor de la Varnița și Muncelu, când victoria românilor asupra armatei austro-ungare s-a soldat cu pierderi grele. Decorată de regele Ferdinand cu *Virtutea Ostășească de Aur*, post-mortem, 1917. Milița Petrașcu i-a sculptat un sarcofag în cimitirul din Târgu Jiu.

Teodorovici, Ioan

(1780, Buda sau Pesta – 1845, Buda sau Pesta) Preot la parohia ortodoxă din Pesta, corector al cărților românești de la tipografia din Buda. Format în spiritul Școlii Ardelene. A fost ultimul care a revizuit *Lexiconul de la Buda*, 1825. Lucrări: *Cântare despre începutul și starea de astăzi a românilor*, 1813 (este o versi-ficare a lucrării lui Petru Maior *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*). Traduceri: Pavel

Kengyeldcz – *Istoria universală sau a toată lumea*, 1824; J. F. Marmontel – *Adelaida sau Păstorița alpinească*, 1836.

Teodosie

(începutul veacului al XVII-lea – 1708, București) Mitropolit. A participat la edificarea și târnosirea (1638) mănăstirii fortificate Căldărușani, menită să apere Bucureștiul de dușmani, inclusiv de Vasile Lupu al Moldovei, care voia să-și impună un domn prieten în Valahia. A participat de asemenea la ridicarea catedralei mitropolitane, târnosită în 1658, pe când mitropolit al Ungrovlahiei era Ștefan (eveniment descris de Paul de Alep în notele sale de călătorie ca însoțitor al lui Macarie al III-lea, mitropolitul Antiohiei). A devenit mitropolit sub domnul Radu Leon (1668–1672, 1679–1708). A murit fiind mitropolit și este îngropat în catedrala mitropolitană. A tipărit *Evangheliile*, *Faptele Apostolilor* și *Epistolele*, dedicate prințului Șerban Cantacuzino.

Teotim I Scitul numit în greacă Theotimas

(a doua jumătate a sec. al IV-lea, Scythia Minor – primul deceniu al sec. al V-lea, Tomis) Episcop de Tomis. Dac ca origine, și-a păstrat părul lung după obiceiul dacilor liberi, ceea ce se va impune în creștinismul răsăritean. I-a urmat în scaunul episcopal lui Gherontie. A fost contemporan cu Vasile cel Mare, Grigorie de Nyssa, Grigorie de Nazianz, Ioan Gură de Aur (în linia căruia trebuie situat ca adept al ortodoxiei), deoarece împreună au încercat apropierea hunilor de creștinism și păstrarea deschiderii ortodoxiei către spiritul filosofiei grecești (Origene). A fost la sinoadele din anii 400 și 402 de la Constantinopol. A fost preocupat de edificarea de biserici nu numai în Scythia, ci și la nord de Dunăre, până la Carpați. A fost declarat sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe cu data de 20 aprilie.

Testemițanu Nicolae

(1.08.1927, Ochiul Alb, jud. Bălți, Basarabia – 20.09.1986, Chișinău)

Medic. A absolvit Institutul de Stat de Medicină din Chișinău și s-a specializat în chirurgie. A fost medic-șef al Spitalului Clinic Republican (1955), profesor și rector al Institutului de Stat de Medicină din Chișinău, în care calitate deschide noi facultăți (de stomatologie [1959], de medicină profilactică [1962], de farmacie [1964], mai apoi plasând-o aici și pe cea de perfecționare a cadrelor medicale), construiește spații pentru studii, cămine studențești, laboratoare, o bază pentru odihnă și sport pe litoralul Mării Negre. Pune bazele

t

767

Teutsch

Nicolae Testemițanu

Friedrich Teutsch

serviciului traumatologic-ortopedic. A fost un timp ministru al Sănătății al RSSM (1963-1968). A deschis la Chișinău prima grădiniță cu instruire în limba română. S-a ridicat împotriva aplicării abuzive a pesticidelor în agricultură. A reușit chiar să scoată o lege în acest sens. A descentralizat serviciul ambulatoriu al țării. Fondator al revistei *Ocotirea sănătății*. Lucrări: *Cornul de berbec ca materie primă nouă în osteosinteza oaselor*, 1954; *Ectomia perfectă a echinococului plămânului*, 1957; *Profilaxia traumatismului agricol*, 1958, în colaborare; *Date selectiv despre ocluzia intestinală în RSSM și Spitalul clinic republican: Raport*, 1962; *Despre măsurile de continuă ameliorare a asistenței medicale și ocrotirii sănătății populației RSSM: Raport*, 1965; *Actualitatea și perspectivele dezvoltării asistenței specializate traumatologico-ortopedice și de protezare în RSSM*, 1968, în colaborare; *Perfecționarea predării medicinei sociale și organizării ocrotirii sănătății și antrenarea deprinderilor instructiv-didactice și organizațional-obyecti la studenți*, 1978, în colaborare. Medic Emerit al Moldovei. Membru al Academiei de Științe a Moldovei. Universitatea de Medicină și Farmacie și o stradă din Chișinău îi poartă astăzi numele.

Teutsch, Friedrich

(16.09.1852, Sighișoara – 11.02.1933, Sibiu)

Episcop și istoric. Etnie germană. A absolvit Dreptul la Sibiu. Specializare la Heidelberg și Leipzig în teologie și istorie. Episcop al Bisericii Luterane din Transilvania (din 1906). Contribuții la studierea istoriei sașilor. Lucrări: *Die Unionen der Drei Ständischen Nationen in Siebenbürgen bis 1542*, 1874; *Die Siebenbürgisch-Sächsischen Schulordnungen*, 2 vol., 1892; *Geschichte der Evangelischen Kirche in Siebenbürgen*, 2 vol., 1921, 1922. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Teutsch, Hans Mattis

(13.08.1884, Brașov – 17.03.1970, Brașov)

Pictor, sculptor și grafician. German ca etnie. A absolvit Facultatea de Arte Decorative la

Budapesta și Academia Regală la München. Numele de familie este al tatălui său vitreg. A fost profesor de arte plastice la liceul industrial din Brașov. A început ca expresionist, iar în 1918 s-a alăturat grupării Abstrakte Gruppe der Sturm. A fost și teoretician al mișcării abstracte (de tip constructivist), publicând lucrarea *Kunsteologie*, 1931. Președinte al filialei UAP Brașov. Liceul din Brașov, unde a fost profesor, îi poartă astăzi numele.

Theoctist Scriban

V. Scriban, Theoctist

Theodorescu, Barbu

(14.08.1905, Craiova – 1975, București)

Bibliograf. Urmează Facultatea de Litere și Filosofie și, concomitent, Facultatea de Drept a Universității din București. În perioada 1929-1931 a urmat cursuri de specializare în Italia, Franța și Elveția. Secretar al marelui savant Nicolae Iorga, numit în 1931-1932 și director de cabinet al președintelui Consiliului de Miniștri. A organizat Casa Romena (donatie N. Iorga) din Veneția. A lucrat ca profesor de liceu la București, asistent universitar, lector, conferențiar. Este organizatorul Ateneului N. Iorga din București. A colaborat la organizarea cursurilor Universității Populare din Vălenii de Munte și a Ligii Culturale. În ultimii ani și-a dedicat cea mai mare parte a vieții cercetării, editării și popularizării operelor lui Iorga. În 1968 a publicat o monografie *Nicolae Iorga*. S-a manifestat din plin ca bibliograf și istoric al bibliografiei române. În 1939 obține doctoratul în litere și filosofie cu teza „Istoria bibliografiei române”. În același an a văzut lumina tiparului *Manualul bibliotecarului* – primul manual de organizare a bibliotecilor –, urmat de *Istoria bibliografiei române* (1945). În 1972 a apărut *Istoria bibliografiei române*, în două părți.

Theodorescu, Bazil

(12/24.01.1891, București –

29.09.1967, București)

Medic. A început Facultatea de Medicină la București și a terminat-o la Paris, cu specializarea medicină internă. Șef de clinică la spitalul Colțea, profesor la Institutul de Medicină și Farmacie din București. A fost unul dintre fondatorii școlii românești de cardiologie. Contribuții în domeniul studierii influențelor meteorologice asupra afecțiunilor coronariene, al patogeniei și tratamentului anginei pectorale. Lucrări: *Actualități în cardiologie*, 1957; *Profilaxia și tratamentul insuficienței coronariene*, 1958; *Cardiologia*,

Theodorescu

Hans Mattis Teutsch

Nicolae-Victor Theodorescu

Radu Theodorescu

Răzvan Theodorescu

2 vol., 1960, 1961. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Academiei de Medicină din Paris, al Societății Franceze de Cardiologie. Membru titular al Academiei Române (1965).

Theodorescu, Cicerone

(9.02.1908, București – 18.02.1974, București)
Poet. Licențiat în Litere și Filosofie la București, membru fondator al Uniunii Scriitorilor. A început ca suprarrealist, dar a adus în poezie mașinismul industrial tratat expresionist: *Un cântec din ulița noastră*, Premiul de Stat, 1953. A scris și versuri pentru copii: *Pădurea de cleștar*, 1967. Este principalul traducător al lui Vladimir Maiakovski în românește.

Theodorescu, Nicolae-Victor

(5/18.07.1908, București – 2000, București)
Matematician. Tată al lui Radu Th. A absolvit Facultatea de Științe, Secția matematici, la Universitatea din București. Specializare la Sorbona în analiză matematică. A lucrat cu Octav Onicescu, apoi a devenit profesor la Institutul de Statistică, Actuariat și Calcul din București (1931–1948). În 1948 a fost numit simultan șef de catedră în trei locuri: Institutul Politehnic, Facultatea de Electrotehnică, unde a predat din 1948 până în 1952 matematici speciale aplicate; la Institutul de Construcții din 1948 până în 1953 și la Universitate, Facultatea de Matematică, unde a predat ecuațiile fizice matematice, catedră transformată în catedră de ecuații diferențiale. A dezvoltat teoria derivatei areolare a lui D. Pompeiu, numită azi teoria Pompeiu-Theodorescu, și a generalizat la spațiul tridimensional un rezultat obținut de Gr. Moisil, numit acum operatorul Theodorescu-Moisil. A pus bazele unei teorii generale a sistemelor. Membru al CC al PCR (1970–1980). Lucrări: *La dérivée aréolaire*, 1936; *Metode vectoriale în fizica matematică*, 1953; *Fundamentele unei teorii generale a mărimilor și operațiilor: noțiunea generală de*

mărime; Caracterul interdisciplinar al operei lui Newton, 1987. Premiul de Stat (1953). Secretar general al Uniunii Matematicienilor de Expresie Latină. Membru al Societății de Științe Matematice din România. Membru al Academiei Române (1963).

Theodorescu, Radu

(12.04.1933, București – 14.08.2007, Québec, Canada)

Matematician. Fiu al lui Nicolae-Victor Th. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Matematică al Academiei Române, din 1964 director pentru statistică industrială la Centrul de Statistică Matematică al Academiei. Plecat în Canada (1968), a fost profesor la Universitatea Laval. A pregătit absolvenți pentru Québec, Canada. Membru al Institutului Internațional de Statistică (1969), al American Society for Quality (1989), membru de onoare al Societății de Statistică a Canadei.

Theodorescu, Răzvan (Emil)

(22.05.1939, București)

Istoric al culturii și istoric de artă. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Istoria Artei, apoi profesor la Institutul de Arte Plastice din București. Profesor invitat la Poitiers. Numit președinte al Radioteleviziunii Române (1990–1992). Senator social-democrat în legislatura 2000–2004, ales în județul Iași. În 2004 a fost numit în funcția de membru în Colegiul Național al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989. Ministru al Culturii și Cultelor. Lucrări: *Mănăstirea Dragomirna* (1965); *Mănăstirea Bistrița* (1966); *Biserica Stavropoleos* (1967); *Bizanțul, Balcanii și Occidentul la începuturile culturii medievale românești (Secolele X–XIV)* (1974); *Un mileniu de artă la gurile Dunării (400–1400)* (1976); *Itinerarii medievale* (1979); *Piatra celor trei prelați* (1979); *Apel la istorie* (1980); *Civilizația românilor*

Theodorescu

între medieval și modern. *Orizontul imaginii* (1550–1800) – 2 vol. (1992); *Drumuri spre ieri* (1992); *900 zile de manipulare* (1994); *Pictura murală moldovenească din secolele XV și XVI* (1995); *România și Balcanicii în Civilizația sud-est europeană* (1999); *Puțină Istorie* (1999). Membru al Academiei Române (2006). Cavaler al Legiunii de Onoare a Franței. Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Comandor (2002). Din 2008, ambasador al Alianței Civilizațiilor pentru România.

Ion Theodorescu-Sion

Thiamarkos

Theodorescu-Sion, Ion

(2.09.1882, Ianca, jud. Brăila – 1939, București) Pictor. A absolvit Școala de Belle Arte din București. Specializare la Academia de Arte Frumoase din Paris. A făcut parte din grupul de artiști care a pictat subiecte naționale pentru a sprijini întemeierea unui Muzeu Național de Artă. Membru fondator al Asociației Arta Română din Iași. A pictat portrete de țărani din provinciile românești, naturi moarte și peisaje din Dobrogea și Balci. Prieten cu Zambaccian, care i-a achiziționat numeroase picturi. A fost distins cu Ordinul Coroana României în grad de Ofițer (1923), primind și medalia Bene Merenti.

Theohari, Anibal

(20.08.1873, București – 5.02.1933, București) Balneolog. A absolvit Facultatea de Medicină din Paris. Specializare la Heidelberg. Profesor la Facultatea de Medicină din Iași, apoi din București. Director al Institutului de Balneologie din București și al clinicii de specialitate pe care a creat-o la Spitalul Brâncovenesc. Fondator al Societății de Hidrologie Medicală și Climatologie (1922) și al *Revistei de hidrologie medicală și climatologică* (1924). A studiat efectele terapeutice ale apelor minerale românești (investigații clinice, biochimice, fiziopatologice). Contribuții în domeniul stabilirii principiilor eticii medicale. Lucrări: *Etude sur la structure fine des cellules principales, de bordure et pylorique de l'estomac* (1899); *Etude sur la structure fine de l'épithélium des tubes contournés de rein* (1900); *Über ein gastrotoxisches Serum* (1905); *Tratamentul hidromineral al boalelor stomacului, intestinelor, ficatului; Tratatul elementar de terapeutică*, 5 vol. (1922–1931).

Thiamarkos

(sec. I î.Hr. – sec. I d.Hr.)

Rege dac. A domnit după Burebista (în condițiile în care regatul acestuia se sfârșise), în partea de nord-vest a Olteniei de astăzi și a stăpânit cetatea Buridava, unde săpăturile arheologice (din 1973, 1976) au descoperit, în atelierele de olărit (în stilul din Ciprul antic), două inscripții în grecește cu numele lui.

Tighineanu, Ion

(22.03.1955, Sofia, Republica Moldova)

Inginer. Specializare la Institutul de Fizică și Inginerie și la Institutul de Fizică Lebedev al Academiei de Științe din Moscova. Cercetător la Institutul de Fizică Aplicată al AȘM, profesor și prorector al Universității Tehnice din Chișinău. Director al Centrului Național de Studiu și Testare ale Materialelor, reprezentant al Moldovei la Centrul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna (Rusia). Contribuții la fizica semiconductoarelor și nanostructurilor. Laureat al Premiului de Stat al Moldovei. Distins cu titlul de Om Emerit în Știință. Membru corespondent și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei (din 2004). Membru al Asociației Americane pentru Promovarea Științei, al Consiliului Asociației Euro-Asiatice de Transfer Tehnologic, Ekaterinburg, Rusia.

Tiktin, Heimann (Haymann)

(9.08.1850, Breslau, azi Wrocław, Polonia – 13.03.1936, Berlin)

Lingvist. Origine germană. Doctor în filologie la Universitatea din Leipzig. Stabilizat în România (1869–1905), a predat româna la Seminarul de Limbi Orientale din Iași. A colaborat la *Convorbiri literare* și a fost prieten cu Mihai Eminescu. A lăsat studii de istoria gramaticii și gramatici comparate, situând astfel româna în ansamblul limbilor romanice și în spațiul geografic în care se vorbește: *Der Vocalismus des Rumänischen*, 1886–1889; *Der Konsonatismus des Rumänischen*, 1900; *Gramatica română*, 2 vol., 1891; *Rumänisch-Deutsches Wörterbuch*, 1895–1925. Membru de onoare al Academiei Române (1919).

Tilea, Viorel Virgil

(6.04.1896, Sibiu – 20.09.1972, Londra)

Diplomat. Nepot al lui Ion Rațiu. A studiat Dreptul și Economia la Cluj, Bratislava, Viena și Londra. A fost secretar al Consiliului Național Român și delegat la

Timuș

Ion Tighineanu

Viorel Virgil Tilea

George Timică

Alexandru Timotin

Conferința de Pace de la Paris, precum și secretar particular al președintelui Consiliului Dirigent al Transilvaniei. Între 1919 și 1923 a îndeplinit funcția de secretar al Legației României la Londra, iar în 1926 a înființat pentru prima dată în România o asociație culturală anglo-română, la Cluj. Președinte al tineretului național-tărănesc din Transilvania în perioada 1926–1931. Membru al Parlamentului României, 1928, iar în guvernele național-tărăniste (1930–1931; 1931–1933) a fost subsecretar de stat. Membru al delegației României pentru Liga Națiunilor (1929–1933), președinte al Asociației Anglo-Române de la București (1933–1939). Secretar executiv al Frontului Românesc în Transilvania. În ianuarie 1939 a fost numit ministru plenipotențiar al României la Londra, funcție ce a deținut-o până în iulie 1940 (îi avea în subordine pe Matyla Ghyka, Mircea Eliade, Marcu Beza ș.a.). Antiantonescian, carlist. În 1939 s-a prezentat la Intelligence Service și a informat că știe, din surse secrete, că Germania nazistă urma să atace România și s-o dezmembreze după modelul, deja întâmpnat, al Cehoslovaciei. Acest incident a provocat încetarea politicii de reconciliere a Londrei și Parisului față de Berlin. Regimul antonescian i-a retras cetățenia română și i-a confiscat bunurile. Distins cu Ordinul de Comandor al Imperiului Britanic.

Timică, G(h)eorg(h)e

nume la naștere **Dumitru Georgescu**
(1886, București – 1954, București)

Actor. Soț al Sivei Dumitrescu T. A absolvit Academia de Teatru la București și a fost actor la diverse companii (Teatrul Ventura), apoi actor al Teatrului Național și profesor la Institutul de Teatru și Film din București. A fost unul dintre pionierii filmului românesc: *Fistic amoretzat*, 1913; *Maiorul Mura* (singurul dintre filmele sale care se păstrează), 1927; *O noapte de pomină*, 1939; *Odesa în flăcări*, 1942; *Bulevardul Fluieră Vânt*, 1950.

Timotei

(sfârșitul sec. al IV-lea d.Hr., Macedonia – începutul sec. al V-lea d.Hr., Tomis)

Episcop al Tomisului (colonia a Miletului la Pontul Euxin) în Scythia Minor (Dobrogea de azi). S-a călugărit în Cappadocia, din Asia Mică (azi Turcia), datorită lui Vasile cel Mare. Teolog angajat în disputele religioase care au separat Bizanțul de Imperiul Roman de Apus. A participat la Sinodul ecumenic de la Efes, 431, contra nestorienilor. A fost urmat în scaun de episcopul Ioan. Declarat sfânt ierarh al Bisericii Ortodoxe Române.

Timotin, Alexandru

(29.04.1925, Iași – 14.06.2007, București)

Inginer. A absolvit în 1949 Politehnica din București, unde a obținut și titlul de doctor inginer în electrotehnică teoretică (1958) și de doctor docent în științe (1970). Din 1949 este cadru didactic al Catedrei de electrotehnică a Politehnicii, profesor titular (din 1968), conducător de doctorat (din 1966) și președinte al Departamentului cu predare în limbi străine (1990–1995). Domenii științifice: electrodinamica macroscopică, energia electromagnetică, procesele tranzitorii de câmp, câmpul cvasistationar în conductoare masive, propagarea undelor pe linii cu pierderi, teoria câmpului electrodifuziv, terminologia științifică și structurile ei semantice. A fost redactor la *Lexiconul Tehnic Român* (1958–1965). Din 1984 coordonează elaborarea structurilor *Tezaurului de Concepte al terminologiei C.E.I.* Membru titular (1999) al Academiei Române, membru al IEEE (1991), membru (1991) al Consiliului Științific al Asociației Universităților Francofone, Ofițer al Ordinului Palmes Académiques, Franța (din 1993).

Timuș, Andrei

(18.10.1921, Molovata Nouă, Basarabia)

Jurnalist. A absolvit Facultatea de Ziaristică a Școlii Politice Superioare din Moscova. Specializare la Institutul de Economie al

t

771

Tipei

Andrei Timuș

Leonte Tismăneanu

Vladimir Tismăneanu

Nicolae Titulescu

AȘM. Rănit în al Doilea Război Mondial. A fost vicepreședinte al Comitetului Republican pentru Radio și Televiziune; director adjunct al Editurii CC al PCM; vicepreședinte al Comitetului Republican pentru Presă; redactor-șef adjunct și redactor-șef al *Enciclopediei Sovietice Moldovenești*; șef de sector la Secția de filosofie și drept a AȘM; cercetător la Institutul de Filosofie, Sociologie și Drept al AȘM, ulterior Institutul de Filosofie, Sociologie și Științe Politice. A cercetat factorii sociali și economici ai creșterii eficienței economice în complexul agroindustrial, eficiența mijloacelor de comunicare în masă, politicile sociale în perioada de trecere la economia de piață. Membru fondator al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova (1957). Fondator al Asociației Sociologice din Moldova (1976). Distins cu Premiul de Stat al RSSM, titlul de Om Emerit, Ordinul Drapelul Roșu de Muncă și Medalia pentru Vitejie în Muncă. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Tipei, Nicolae

(19.04.1913, Călărași – 16.03.1999, București) Inginer. A absolvit Institutul Politehnic din București și s-a specializat în aviație. Profesor la același institut, la Universitatea Stanford (din 1971) și, în paralel, membru al Laboratorului de cercetare General Motors, Departamentul de mecanica fluidelor (1978–1983). Lucrări: *Probleme de aerodinamică și mecanica avionului*, 1942; *Hidrodinamica lubrificației*, 1957; *Lăgare de alunecare*, 1961; *Tribologia. Domeniul și aplicațiile sale*, 1970; *Concepții și tendințe actuale în tehnica aerospațială*, 1971. Membru corespondent al Academiei Române (1963), exclus în 1971, repus în drepturi în 1990.

Tismăneanu, Leonte

nume la naștere **Leonid Tismenețki**
(26.02.1913, Soroca, Basarabia – 1981, București)

Militant politic. Evreu ca etnie. Tată al lui Vladimir T. Membru al PCR din 1933.

A făcut de două ori închisoare până în 1936, când a plecat să lupte în Brigăzile Internaționale în războiul civil din Spania. După înfrângerea stângii a plecat în Franța, apoi în URSS. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost redactor la Radio Moscova pentru emisiunile în limba română (coleg cu Leonte Răutu, Ana Pauker, Vasile Luca). Repatriat la inițiativa NKVD-ului în 1948, când și-a românizat numele. N-a deținut funcții prea înalte în aparatul de partid, dar toate au fost pe linia propagandei. Excluz din PCR în perioada 1960–1964 (sub Gheorghiu-Dej).

Tismăneanu, Vladimir

(4.07.1951, Brașov)

Politolog. Fiu al lui Leonte T. Coleg de liceu cu Nicu Ceaușescu la București, a absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București. Plecat din țară în 1981 cu destinația SUA, via Spania–Venezuela. Director al Centrului de Studii ale Societăților Post-comuniste la Universitatea Maryland, SUA, editor al jurnalului *East European Politics and Societies*. Lucrări: *Reinventing Politics: Eastern Europe from Stalin to Havel* (1992); *Fantasies of Salvation: Nationalism, Democracy and Myth in Postcommunist Europe* (1998); *Stalinism pentru eternitate: o istorie politică a comunismului românesc* (2005). La cererea președintelui României, a fost președinte al Comisiei Prezidențiale de Analiză a Dictaturii Comuniste din România și a scris așa-numitul *Raport Tismăneanu* (2007), de condamnare a comunismului (perioada socialistă) în România, unde tatăl său este folosit ca exemplu negativ. Distins cu Premiul Fundației Culturale Române (2001).

Titulescu, Nicolae

(4.03.1882, Craiova – 17.03.1941, Cannes)

Diplomat și om politic. După terminarea liceului Carol I la Craiova în anul 1900, studiază Dreptul la Paris, obținându-și doctoratul cu teza „Essai sur une théorie

Tocilescu

des droits éventuels“. În 1905 s-a întors în România ca profesor de drept la Universitatea din Iași, iar în 1907 se mută în București. În urma alegerilor din 1912 devine deputat pe listele Partidului Conservator-Democrat condus de Take Ionescu, iar cinci ani mai târziu devine membru al guvernului lui Ion I.C. Brătianu ca ministru al Finanțelor. În vara anului 1918, împreună cu alți frunțași români (Take Ionescu, Octavian Goga, Traian Vuia, Constantin Mille), înființează la Paris Comitetul Național Român, cu scopul de a propaga în opinia publică internațională dreptul poporului român la unitatea națională, comitet recunoscut oficial de guvernele puterilor aliate ca organ plenipotențiar al națiunii române. Între 1927 și 1936 a fost de mai multe ori ministru de Externe. Începând din 1921 a funcționat ca delegat permanent al României la Liga Națiunilor de la Geneva, fiind ales de două ori (1930 și 1931) președinte al acestei organizații. În această calitate a militat pentru păstrarea frontierelor stabilite prin tratatele de pace, pentru raporturi de bună vecinătate între statele mari și mici, pentru respectarea suveranității și egalității tuturor statelor în relațiile internaționale, pentru securitate colectivă și prevenirea agresiunii. Unii contemporani i-au reproșat apropierea nepotrivită de ministrul de Externe al URSS, Maxim Litvinov, ca și încrederea arătată liderilor bolșevici. Simpatia deschisă pentru acțiunile stângii europene, cu precădere în războiul civil din Spania, a fost, de asemenea, rău văzută de clasa politică de dreapta din România vremii. Și-a bazat întreaga activitate pe problemele majore, fundamentale, ale politicii externe a României. După instaurarea fascismului în Germania, dându-și seama de pericolul pe care-l reprezenta acesta pentru România (ca și pentru alte state europene), a depus o vie activitate în direcția întăririi colaborării internaționale, în interesul păcii și securității europene. Astfel, a semnat la Londra, în 1933, în numele Guvernului României, Convenția de definire a agresiunii și a depus eforturi remarcabile pentru încheierea în 1933 a Micii Înțelegeri și în 1934 a Înțelegerii Balcanice, pacte regionale în care vedea o pavază împotriva agresiunii potențiale a Germaniei. În 1936, în condițiile virajului profascist al României, regele Carol al II-lea îl îndepărtează din toate funcțiile oficiale și îl obligă să părăsească țara. Stabilă în început în Elveția, apoi în Franța, a propagat chiar și în exil, prin conferințe și articole, de ziară ideea prezervării păcii, anticipând pericolul unui nou război. Mormântul său

se află în Șcheii Brașovului, un loc simbolic al identității românești. Membru de onoare al Academiei Române (1930).

Toader Diacul

(sfârșitul sec. al XVII-lea, Feldru, Bistrița, Transilvania – prima jumătate a sec. al XVIII-lea, Moldova)

Cărturar. A fost preceptorul copiilor și nepoților boierului moldovean Pătrașcu Ciogolea, logofăt al lui Vasile Lupu. Avea o filosofie populară robustă și scrierile lui sunt monumente ale limbii române, vorbită unitar în Transilvania și Moldova. Demn urmaș al cronicarilor și predecesor al lui Ion Creangă. Lucrări: *Cuvântul la înmormântarea Sofroniei Ciogolă, 1639*.

Tocilescu, Grigore

(26.10.1850, Fefeile, Prahova – 18.09.1909, București)

Istoric, arheolog, epigrafist și folclorist. După terminarea școlii primare și a gimnaziului la Ploiești, pleacă întâi la București, unde termină liceul la Sf. Sava, după care urmează studiile superioare la Praga și Viena. Obține titlul de doctor în filosofie și licența în drept. Întors în țară, ocupă în 1881 postul de profesor de istorie antică și de epigrafie la Universitatea din București, secretar general la Ministerul Învățământului și senator conservator de mai multe ori. Ca arheolog a făcut săpături pe insula Torcello, de lângă Veneția. Este unul din primii istorici care s-a ocupat de studiul civilizațiilor de pe teritoriul fostei Dacii. Ca folclorist a publicat în colaborare o vastă culegere folclorică. Director al Muzeului Național de Antichități din București. El a descoperit *Cronograful lui Mihail Moxa* și manuscrisele lui Dimitrie Cantemir aflate în arhivele rusești (trimis acolo cu sprijinul lui Alexandru Odobescu și Mitiță Sturdza, a locuit chiar la Arhive, a lucrat cu 10 copiiști basarabeni și a adus în țară copii ale manuscriselor după care a alcătuit prima ediție – și singura completă – de *Opere D. Cantemir*, 7 volume, 1878–1900). A scris *Dacia înainte de romani din punct de vedere geografic, istoric și arheologic*, Premiul Academiei, 1897, și este considerat părintele epigrafiei românești prin lucrarea *Monumente epigrafice și sculpturale ale Muzeului Național de Antichități*, 1902; *Marele Dicționar Geografic al României*. Ca folclorist a făcut parte din școala lui B.P. Hasdeu. A alcătuit culegerea *Materialuri folcloristice*, 1900, bazată pe chestionare. Membru al Academiei Române (1890), vicepreședinte al ei (1895–1898), președinte al Secției literare (1898–1901) și Secției istorice (1901–1903).

Todea

Grigore Tocilescu

Alexandru Todea

Cornel Todea

Gavril Todică

Todea, Alexandru

(5.06.1912, Teleac, Comitatul Mureș-Turda – 22.05.2002, Târgu Mureș)

Cardinal greco-catolic. Mitropolitul Vasile Suciul l-a trimis pentru studii teologice la Roma, la Colegiul De Propaganda Fide, fiind promovat doctor în teologie în 1940. În 1938 a fost hirotonisit diacon de către episcopul de Cluj-Gherla, cardinalul în pectore de mai târziu, Iuliu Hossu. În octombrie 1948, Biserica Română Unită cu Roma a fost scoasă în afara legii. În aceste condiții, în 1950 a fost consacrat în clandestinitate episcop titular de Cesaropolis, în fapt auxiliar al episcopului Ioan Suciul, administrator apostolic al Arhiepiscopiei de Alba Iulia și Făgăraș (cu sediul la Blaj). În 1951 a fost arestat din nou și dus la sediul Securității din Reghin, apoi la cel din Târgu Mureș, după care a fost transferat la Ministerul de Interne, la Jilava și la Uranus, unde a fost anchetat timp de 13 luni, după care a urmat procesul din 15 februarie 1952, unde procurorul i-a cerut condamnarea la moarte. Tribunalul Militar București l-a condamnat la muncă silnică pe viață. În 1952 a fost mutat la Sighet, unde deja erau încarcerati ceilalți episcopi români uniți cu Roma. În 1990 Sfântul Scaun l-a dezlegat de titlul de episcop de Cesaropolis și, ținând cont de preferințele conferinței episcopatului din 14 martie 1986, l-a numit arhiepiscop de Alba Iulia și Făgăraș și l-a confirmat mitropolit al Bisericii Române Unite cu Roma (greco-catolică). În 1991 a fost ridicat la demnitatea de cardinal. Lucrări: *Pentru tine, învățătoare apostolă*, Blaj, 1942; *Cascada Tinereții*, Blaj, 1943; *Rugăciunea tineretului*, Blaj, 1945 (o carte de rugăciuni de 400 de pagini). Membru de onoare al Academiei Române (1992).

Todea, Cornel

(18.11.1935, Cluj)

Regizor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. A fost regizor de televiziune (peste 200 de spectacole),

regizor și director al Teatrului Ion Creangă. A regizat și pentru Teatrul Național din București, Iași, Cluj, Teatrul Nottara, Teatrul Bulandra, Teatrul Mic, Opera din București. Distins de mai multe ori cu Premiul APTR, Premiul UNITER. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a și Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavalier.

Todică, Gavril

(3.02.1877, Iclodul Mare, lângă Gherla, jud. Cluj – 23.04.1946, Geoagiu, jud. Hunedoara) Popularizator al științelor. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizico-chimice a Universității din București. S-a specializat la Altenburg, Franța, în chimie industrială. S-a stabilit la Geoagiu, unde s-a ocupat de astronomie și popularizarea științei. Și-a creat un mic observator astronomic, a corespondat cu Camille Flammarion, a scos revista *Convorbiri științifice* (1917–1923), singura cu acest profil din Transilvania vremii. Membru corespondent al Societății Franceze de Astronomie. Membru corespondent al secțiunii științifice a ASTRA. A scris și articole de științe social-istorice, economice, filologie și folclor. Lucrări: *Convorbiri științifice*, 1917–1920; *Studii științifice*, 1910–1912; *Palavre*, 1906; *Hades*, 1912.

Todoran, Traian

(1952, Săn Mihai, lângă Alibunar, Banatul Sărbesc)

Scenograf și realizator de televiziune. A absolvit Școala Normală la Vârșet și Academia de Arte Plastice la București. Pictează, dar este și realizator de documentare la Televiziunea din Novi Sad, face regie de teatru pentru spectacolele din cadrul Zilelor de Teatru ale Românilor din Voivodina, inclusiv performance. Membru al Asociației Ziariștilor din Serbia și al Asociației Artiștilor Plastici din Voivodina. Premii pentru film documentar la festivalurile de la Kučevo și Torac din Serbia, Ujgorod din Ucraina, Slătioara, Târgu Mureș – România și Chișinău – Republica Moldova.

Tökés

Eugenia Todorașcu

Sigismund Toduță

Gheorghe Tohăneanu

Tökés László

Todorașcu, Eugenia

(11.09.1936, Hlînaia, Transnistria – 20.07.2010, Chișinău)

Actriță. A absolvit Școala de Teatru B. Șciukin din Moscova. Actriță la Teatrul Luceafărul, apoi la Teatrul Dramatic din Chișinău. Profesoară la liceul de teatru de pe lângă Teatrul Municipal al Tineretului. A jucat în numeroase filme. Filmografie: *Podurile*, 1973; *Bărbaii încăruneșesc de tineri*, 1974; *Correspondentul vostru special*, 1987; *Ce-i trebuie omului*, 1975; *Trânta*, 1977; *Trecea o lebedă pe ape*, 1982; *În zorii revoluției*, 1984; *Cum să devii celebru*, 1984; *Codrii*, serial tv, 1991; *Volkodav*, Mosfilm, 2006. Distinsă cu Premiul de Stat al RSSM. Artistă a Poporului.

Toduță, Sigismund

(17.05.1908, Simeria – 3.07.1991, Cluj-Napoca)

Compozitor, muzicolog, profesor. Și-a făcut studiile superioare la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj (1926–1930, secția pedagogie; 1926–1932, secția pian; 1930–1936, secția compoziție), unde i-a avut profesori pe Martijan Negrea (compoziție) și Ecaterina Fotino-Negru (pian). A urmat specializări la Roma, la Academia Santa Cecilia (1936–1938) – cu Ildebrando Pizetti (compoziție) și Alfredo Casella (pian) – și, în paralel, la Istituto Pontificio di Musica Sacra (1936–1938), pentru orgă și compoziție religioasă. A obținut titlul de doctor în muzicologie (Roma, 1938) la Istituto Pontificio di Musica Sacra, cu tema „Transcrierea și comentarea unor lucrări de tinerețe, necunoscute, semnate de G.Fr. Anerio”. Ca urmare a acestui fapt, începând din 1970 i se încredințează – pentru prima dată în România – conducerea științifică a doctoratului în stilistică muzicală. A fost profesor de muzică la Blaj (1939–1942), apoi asistent-corepetitor la Conservatorul de Muzică și Artă Dramatică din Cluj-Timișoara (1942–1944, în timpul cedării Ardealului). După război devine secretar artistic al Filarmonicii Ardealului din Cluj (1945–1949). A fost profesor de

teorie-solfegiu-dictat, armonie, contrapunct, fugă, forme și compoziție la Conservatorul Gh. Dima din Cluj (1946–1973), timp în care a deținut și funcția de rector, din 1962 până în 1965, iar din 1973 până la moarte a activat ca profesor-consultant. Între 1971 și 1974 a fost și director al Filarmonicii de Stat din Cluj. Activitatea sa creatoare a fost recompensată cu numeroase distincții: premiul al II-lea de compoziție George Enescu (1940); premiul Robert Cremer (1943); Premiul de Stat (1953, 1955); premii ale Uniunii compozitorilor (1973, 1976, 1978); Premiul George Enescu al Academiei Române (1974). În cele trei perioade de creație se disting tendințele de apropiere și contopire ale intonațiilor religioase gregoriene și bizantine cu cele folclorice (românești) și de aplicare a lor pe trunchiul marilor forme ale muzicii europene. Este primul compozitor român care, după George Enescu și Paul Constantinescu, ajunge la un adevărat stil personal. În 1957 a primit titlul de Maestru Emerit al Artei. A fost membru al Academiei de Științe Sociale și Politice (1970–1989) și membru corespondent al Academiei Române (martie 1991). Liceul de Muzică din Cluj-Napoca îi poartă numele.

Tohăneanu, Gheorghe

(7.05.1925, Galați – 27.08.2008, Timișoara)

Lingvist. A absolvit Literale și Filosofia la București; profesor la Universitatea din Timișoara. Specializat în stilistică literară. Lucrări: *Studii de stilistică eminesciană*, Premiul Academiei, 1965; *Stilul artistic al lui Ion Creangă*, 1969; *Expresia artistică eminesciană*, 1975; *Dincolo de cuvânt. Studii de stilistică și versificație*, 1976.

Tökés László

(1.04.1952, Cluj, România)

Episcop protestant. A absolvit Institutul Teologic Protestant din Cluj. A fost preot reformat la Brașov, apoi la Dej. Din 1986, preot la Timișoara. Critic constant al politicii

Toma

românești a perioadei (demolarea satelor, evacuarea parohiei din Timișoara). Dat în judecată pentru refuzul de a se muta în satul Mineu, jud. Sălaj, este apărut de enoriași, ceea ce duce, prin solidarizare, la izbucnirea conflictelor de stradă în Timișoara (16 decembrie 1989) care s-au generalizat prin protestul din decembrie 1989. Din 1990 este copreședinte al Sinodului Bisericii Reformate din România, președinte de onoare al Uniunii Democrate a Maghiarilor din România, care funcționează ca un partid politic. Președinte de onoare al Uniunii Mondiale a Maghiarilor. Președinte al Consiliului Național Maghiar din Transilvania. Deputat în Parlamentul European și vicepreședinte al acestuia, în care calitate a inițiat propunerea (2011) de a se face la Bruxelles o reprezentanță separată a „Țării Secuilor” din Transilvania, entitate inexistentă în administrația românească. Lucrări: *Unde-i numele Domnului, e și libertatea*, 1990; *E timpul pentru a vorbi*, 1993; *În spiritul Timișoarei: ecumenie și reconciliere*, 1996. Premiul Bethlen Gábor, Ungaria (1990); Premiul Roosevelt, Olanda, 1990; Marele Premiu Leopold Kunschak, Austria, 1998; Marea Cruce a Ordinului Republicii Ungare.

Toma, Al(exandru)

(11.02.1875, Urziceni – 15.08.1954, București)
Poet. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la București. Profesor de liceu la București și Ploiești. Director al ESPLA. Adept al proletcultismului, folosit de PMR pentru a înlătura o parte a elitei românești care nu-i era favorabilă. Lucrări: *Flăcări pe culmi*, *Cântul vieții*, *Piuci și frații lui mai mici*. Membru titular (1948) al Academiei Române.

Toma, Constantin I.

(19.11.1935, Gugești, jud. Vaslui)
Botanist-morfolog. A absolvit Facultatea de Științe Naturale la Universitatea din Iași. Specializare la Universitatea Catolică din Louvain la Neuve, Belgia. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității din Iași. Director al Institutului de Cercetări Biologice din Iași. Contribuții în domeniul biologiei vegetale: floristică, histologie, embriologie, fitoteratologie, istoria botanicii. Lucrări: *Celula vegetală*; *Anatomia comparată și ultrastructura fructului la soiuri autohtone de măr*; *Morfologia și anatomia plantelor cultivate*. Membru și vicepreședinte al Societății Române de Biologie. Membru corespondent (1991) al Academiei Române.

Toma, Simion

(30.08.1936, Mărzaci, Basarabia)
Agronom. A absolvit Facultatea de Agromonomie la Institutului Agricol din Chișinău.

A fost director și șef de laborator al filialei Chișinău a Institutului Central de Deservire Agrochimică din URSS, director al Institutului de Fiziologie a Plantelor al AȘM. Este fondatorul școlii științifice din Moldova în domeniul microelementelor ca vectori ai proceselor biologice. Deține 44 de brevete de invenție. A susținut conferințe invitate în SUA, Franța, Rusia, Grecia, Elveția, Italia, România, Finlanda, Ucraina, Uzbekistan, Estonia. Lucrări: *Микроэлементы в полеводстве Молдавии* (1973); *Содержание микроэлементов в кормах и водоисточниках Молдавской ССР* (1976, în colaborare); *Микроэлементы и урожай* (1979, în colaborare); *Микроэлементы и урожай подсолнечника* (1981); *Беспосредственный навоз под зерновые культуры* (1982, în colaborare); *Физиология растений де культуры* (vol. 1–4, 1999–2000, în colaborare). Distins cu titlul de Om Emerit în Știință, Ordinul Drapelul Roșu de Muncă, de două ori cu Insigna de Onoare, cu Medalia Academicianul N.I. Vavilov (URSS), Medalia de Aur Henri Coandă (Romania) și Medalia de Aur OMPI (Geneva). Este laureat al Premiului Academicianul D. N. Preașnikov, al Premiului Academiei Române, al Premiului Academiei de Științe a Moldovei, al Premiului Președinților Academiei din Ucraina, Belarus și Moldova. Este membru al Academiei Naționale de Științe Ecologice, membru titular al Academiei Internaționale de Științe Ecologice și Securitate a Vieții cu sediul la Sankt-Petersburg, membru al Societății Europene de Fiziologie a Plantelor, membru al Societății de Fiziologie Vegetală din Federația Rusă, președinte al Societății de Fiziologie și Biochimie Vegetală din Republica Moldova. Membru al Academiei de Științe a Moldovei și vicepreședinte al ei.

Toma, Stelian

(3.04.1860, Craiova – 25.10.1925, București)
Politician. A absolvit Dreptul la Universitatea din București. Specializare la Paris. Magistrat și profesor de drept comercial la Universitatea din Iași. Deputat liberal în Parlamentul României (din 1895), când s-a mutat la București și a devenit profesor la Drept. Ministru al Justiției (1907) și al Apărării (1909), a prezidat misiunea parlamentară a Consiliului Național Român de la Paris (1917–1919). Împreună cu Spiru Haret, Petru Poni și Constantin Stere, a protestat contra cabinetelor conservatoare succesive Gh. Grigore Cantacuzino și P.P. Carp (Legătuicii, care impozita producția țărănească, și Afacerea Hallier, de cedare a lucrărilor publice din portul Constanța unei firme franțuzești). Mare amator de artă, și-a donat

Tomescu

Simion Toma

Stelian Toma

Svetlana Toma

Victor Toma

casa și colecțiile statului român prin testament. Înființat în 1926, Muzeul Toma Stelian a fost desființat în socialism, devenind sediu al Uniunii Scriitorilor, iar colecțiile mutate la Muzeul Colecțiilor. În prezent este sediul PSD.

Toma, Svetlana

(24.05.1947, Chișinău)

Actriță. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău. A jucat la Teatrul Dramatic Rus din Tiraspol, fiind descoperită, pentru film, de Emil Loteanu. A făcut mai multe roluri pentru filmele produse de Moldova Film. Filmografie: *Poienile roșii*, 1966; *Această clipă*, 1968; *Cadavrul viu*, Lenfilm, 1968; *Lăutarii*, 1971; *Casă pentru Serafim*, 1973; *Casa părintească*, 1973; *Șatra*, Mosfilm, 1976, Premiul pentru cel mai bun rol feminin la Festivalul Internațional de Film, Praga; *Dulcea și tandra mea fiară*, Mosfilm, 1977; *Rădăcina vieții*, 1978; *La porțile satanei*, 1981; *Anna Pavlova*, Mosfilm, 1982; *Cum să devii celebru*, 1984; *Vânt sălbatic* (coproducție), 1985; *Luceafărul*, 1986; *Țigani mei*, Gruzia-film, 1988; *Cursa*, 1989.

Toma, Victor

(14.04.1922, Leova, Basarabia – 26.11.2008, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică și Electricitate a Institutului Politehnic din București. Specializare în radiocomunicații la Concernul Tesla din Praga. A fost cercetător la Institutul de Fizică Atomică de la Măgurele, consilier la Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, director la Institutul de Tehnică de Calcul și Informatică din București. Este primul constructor de calculatoare electronice din România (CUFA-1, 1957, cu tuburi electronice). Are numeroase invenții brevetate în domeniul electronicii și echipamentelor de calcul. În 1991 a elaborat un prototip de numărare electronică a voturilor și în 1992–1993 un sistem electronic de vot pentru Parlamentul României. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Tomescu, Constantin

(20.02.1890, Constanța – 5.07.1983, București)

Teolog. A absolvit Facultatea de Teologie la București. Director al cancelariei Arhiepiscopiei Chișinăului. Profesor la Facultatea de Teologie din Chișinău, apoi la aceea din Cernăuți-Suceava. A făcut închisoare în primii ani ai socialismului. A organizat și condus pelerinaje la Muntele Athos și la Ierusalim. Lucrări: *Episcopia Hotinului. Date istorice și statistice*, 1925; *Știri catagrafice din Biserica Moldovei din 1809*, 1931; *Diferite știri din Arhiva Consiliului eparhiei Chișinău*, 1932–1938; *Scurtă povestire istorică despre sfânta mănăstire Neamț și despre așezările monahale supuse ei (mănăstirea Secu și schiturile Vovidenia, Pocrov, Sihăstria, Sihla și Icoana)*, 1942. Distins cu titlul de Mare Dicheofilax al Patriarhiei Ecumenice și Crucea Sfântului Mormânt a Patriarhiei Ierusalimului.

Tomescu, Ioan

(5.11.1942, Ploiești)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din București. Elevul lui Gr. C. Moisil. Profesor la Facultatea de Matematică a Universității din București. Profesor invitat la universitățile din Lahore (Pakistan), Singapore, Auckland (Noua Zeelandă), Tirana (Albania). Lucrări: *Introducere în combinatorică*, 1972; *Grafuri și programare liniară. O introducere elementară*, 1975; *Probleme de combinatorică și teoria grafurilor*, 1981. Președinte al Comisiei Naționale de Matematică din Ministerul Educației (1983–1994), vicepreședinte al Societății de Științe Matematice din România. Membru corespondent al Academiei Române (2000).

Tomescu, Mircea

(2.06.1899, Broscari, com. Livezile,

jud. Mehedinți – 1973, București)

General, gânditor militar. A absolvit Școala Militară la București. A fost adjutant regal și director de studii al principelui moștenitor Mihai (1934–1940), viitorul rege Mihai I

Tomoroveanu

Mircea Tomescu

Ilinca Tomoroveanu

Constant Tonegaru

Nicolae Tonitza

(1940–1947). În timpul rebeliunii legionare a încercat să-l aducă pe regele Mihai la București pentru a opri confruntarea dintre cele două tabere. Informat, Ion Antonescu l-a întors pe suveran la Sinaia și astfel și-a pierdut slujba de la palat. A participat la evenimentele din capitală în perioada 23–31 august 1944. A făcut cinci ani de închisoare (Aiud și Jilava), fiind turnat de un coleg că ar fi făcut declarații împotriva comunistilor. A funcționat apoi ca profesor de matematică. Lucrări: *Războiul și politica*, 1944. Astăzi există un premiu care-i poartă numele, acordat de Editura Academiei de Înalte Studii Militare.

Tomoroveanu, Ilinca (21.08.1941, București)

Actriță. Nepoată a lui Lucian Blaga după mamă. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București ca elevă a lui Costache Antoniu. Actriță la Teatrul Național din București, din 2005 director artistic al teatrului. A jucat în teatru, la televiziune și în film. Roluri: de teatru – *Moartea unui artist* de Horia Lovinescu, 1964; *Vlaicu Vodă* de Al. Davila, 1965; *Nuntă însângărată* de Federico Garcia Lorca, 1966; *Heidelbergul de altădată* de Wilhelm Meyer Forster, 1968; *Un fluture pe lampă* de Paul Everac, 1972; *Dulcea pasăre a tinereții* de Tennessee Williams, 1972; *Jocul ielelor* de Camil Petrescu, 1986; *Strigoii* de Henrik Ibsen, 1998; *Crimă pentru pământ* de Dinu Săraru, 2002; *Mașinăria Cehov* de Matei Vișniec, 2004; film – *Mândrie*, 1960; *La porțile pământului*, 1965; *Frumoasele vacanțe*, 1967; *Pentru că se iubesc*, 1971; *De-aș fi Peter Pan*, 1991. Membră a Uniunii Cineaștilor (UCIN), 1980; membră a UNITER, 1990, și a Senatului UNITER, 1998. Distinsă cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor, 2004.

Tonegaru, Constant

(26.02.1919, Galați – 13.02.1952, București)
Poet. Autodidact. Prieten cu Dimitrie Stelaru, frecventează cenaclul Sburătorul al

lui E. Lovinescu. A făcut parte din al doilea val al avangardei românești. Arestat în 1949 pentru ajutorul dat intelectualilor persecutați de regim (Asociația Eminescu, alături de Vladimir Streinu, Iordan Chimet, Pavel Chihaia). Lucrări: *Plantații*, versuri, 1945.

Tonitza, Nicolae

nume la naștere Nicolae Antonită

(13.04.1886, Bârlad – 26.02.1940, București)

Pictor. În 1908 pleacă în Germania, la München, unde este admis la Königlich Bayerische Akademie der Bildenden Künste la clasa profesorului Hugo von Habermann. Expune la Kunstverein, trimite caricaturi la revista *Furnica* și articolul „Importanța criticii de artă” la revista *Arta română* din Iași, debutul său în publicistică. Părăsește Germania fără a-și fi terminat studiile și călătorește în Italia și Franța, unde rămâne pentru doi ani la Paris. Acolo frecventează atelierul lui Pierre Laprade și face studii după pictori celebri. În 1911 se întoarce în țară și participă la expoziția Tinerimii Artistice. În 1912 termină cursurile Școlii Naționale de Belle-Arte și obține prin concurs certificatul de pictor bisericesc. Va zugrăvi bisericile din Scorțeni, Siliște, Poeni, Văleni și altele. În 1916 expune la București 94 de picturi și desene, împreună cu Ștefan Dimitrescu. Mobilizat și trimis pe front, cade prizonier în luptele de la Turtucaia. După război se stabilește la București, unde – alături de participările la expoziții și ilustrație de carte – colaborează la publicații de orientare socialistă cu desene și cronici artistice. În 1924 expune la Bienala din Veneția, iar un an mai târziu se retrage din asociația Arta Română și – împreună cu Francisc Șirato, Oscar Han și Ștefan Dimitrescu – întemeiază Grupul celor Patru. Expune și în străinătate: Barcelona (1929), Amsterdam (1930), Bruxelles (1935). În 1933 ocupă Catedra de pictură la Academia de Belle Arte din Iași, rămasă vacantă în urma decesului lui Ștefan Dimitrescu, iar în 1937 devine rector al Academiei. În 1933

Trandafirescu

și 1934 pictează împreună cu Francisc Șirato la Balcic, realizând o serie de tablouri și desene cu peisaje.

Tonoiu, Vasile

(3.02.1941, Corbeni, Argeș)

Filosof. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universității din București. Preocupat de studiul fenomenologiei și psihanalizei în relația lor cu epistemologia. Lucrări: *Ontologii arhaice în actualitate*, 1989; *Gaston Bachelard și Dialectica spiritului științific modern*, 2 vol., 1986; *F. Gonseth. Filosofia deschisă*, 2 vol., 1995. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Topârceanu, George

(21.03.1886, București – 7.05.1937, Iași)

Scriptor. Familie sibiană la origini. Urmează școala primară la București (1893–1895) și la Suici, județul Argeș, unde părinții se stabilesc o vreme, apoi liceul la București (liceul Matei Basarab și Sf. Sava, 1898–1906). Debută în revista umoristică *Belgia Orientului* (1904). Înscrie la Facultatea de Drept (1906), o părăsește pentru Litere, fără a termina studiile. Ocupă diverse funcții mărunte. Apropiat de Garabet Ibrăileanu (cu care întreține o interesantă corespondență), se stabilește la Iași (1911), intrând în redacția *Vieții românești*. Împreună cu M. Sevastos scoate revista *Teatrul* (1912–1913). Mobilizat, participă la campania din Bulgaria, apoi la Primul Război Mondial, căzând prizonier în primele zile, la Turtucaia (1916), unde rămâne în captivitate până în 1918. Debută editorial cu două volume: *Balade vesele și triste și Parodii originale* (1916). Întors la Iași, redactează împreună cu Mihail Sadoveanu revista *Însemnări literare*, până la reparația *Vieții românești* (1920), al cărei prim redactor va fi. Distins cu Premiul Național (1926). În 1934 începe, la *Revista Fundațiilor Regale*, publicarea romanului satiric *Minunile Sfântului Sisoe* (neterminat). Membru corespondent al Academiei Române din 1936.

Toppeltin(us), Laurentius

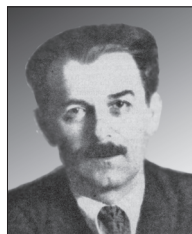
nume la naștere **Lorenz Töppelt**

(1641, Mediaș – 1670, Mediaș)

Cărturar umanist. Sas ca etnie. Luteran, aflat, prin formația umanistă și tentativa culturală, în linia lui Johannes Honterus (principalul exponent al Contrareformei în Transilvania) din Brașov. A studiat la Viena și probabil în Franța. Contribuții la studiul originii dacilor și altor neamuri din Transilvania – face distincția, în acest sens, între

George Topârceanu

I. E. Torouțiu

maghiari și secui – folosind adesea argumente lingvistice pentru a defini și trecerile popoarelor migratoare (cumanii, celtii). Analiza numelui vlah – la origine blah – pentru români îl duce la studierea ariei de răspândire a termenului, care acoperea fosta Dacie, dar și teritoriul de la sudul Dunării locuit de comunitățile de aromâni. Face de asemenea observația, temerară la nivelul epocii, că limbile germanice sunt înrudite cu limba vorbită de urmașii dacilor, intuind astfel trunchiul indo-european al ambelor grupuri de limbi. Miron Costin și Dimitrie Cantemir l-au folosit drept sursă documentară în lucrările lor. Lucrări: *Origines et occassus Transylvanorum, seu erutae nationes Transsylvaniae, earumque ultimi temporis Revolutiones. Historica narratione breviter comprehensae*, 1667, Leida.

Torouțiu, I(lie) E.

(17.06.1888, Solca, jud. Suceava –

23.11.1953, București)

Istoric literar. A luptat, încă de pe când era în Bucovina, pentru drepturile naționale ale românilor. A condus o vreme *Convorbiri literare* (1939). Proprietar de tipografie (București), unde a tipărit biblioteca de popularizare Bucovina, din care enumerăm: *Povești și cântece populare*, 1911; *Frunză verde. Cântece populare din Bucovina*, 1914; *Povești populare*, 1914. A adunat nenumărate documente literare, însoțite de note și indici: *Studii și documente*, 13 vol. (1931–1946). Membru corespondent al Academiei (1936).

Trandafirescu, Virgil

(7.09.1907, Turnu Severin – 23.06.1944, Ploiești)

Aviator. A absolvit Școala Militară de Aviație de la Cotroceni. A luptat în Basarabia și la Odessa în Flotila 1 de Vânătoare (1941), apoi în Grupul 5 de Vânătoare și Escadrila 51 de Vânătoare, pilotând un Hurricane. Devenit comandant al Grupului 7 de Vânătoare în 1943, i-a avut colegi pe Horia Agarici (comandantul Escadrilei 43) și Băzu

Trăilescu

Virgil Trandafirescu

Cornel Trăilescu

Constantin Cantacuzino (comandantul Escadrilei 58). În aprilie 1944 a apărut, alături de Flota a XV-a americană, care decolase din Italia, teritoriul românesc (Ploiești, Câmpina, Brașov, Turnu Severin). A fost doborât în luptă. Distins cu Virtutea Aeronautică, Crucea de Fier, Ordinul Mihai Viteazul clasa a III-a.

Trăilescu, Cornel

(11.08.1926, Timișoara)

Compozitor și dirijor. A absolvit Conservatorul la București, ca elev al lui George Georgescu, Constantin Silvestri, Theodor Rogalski. Dirijor al orchestrei Operei Române din București și director al Operei (1991–1993). A dirijat, vreme de o jumătate de veac, toate spectacolele Operei. A efectuat turnee în numeroase orașe ale lumii: Moscova, Varșovia, Sofia, Praga, Berlin, Atena, Paris, Madrid, Lisabona, Veneția, Torino, Beirut, Belgrad, Viena, Las Palmas ș.a. A compus muzică de operă (*Motanul încălțat*, *Dragoste și jertfă*, *Bălcescu*) și de balet (*Primăvara*, *Nastasia*, *Albă ca Zăpada*). Distins cu Ordinul Steaua României (2001).

Trebici (Trebiș), Vladimir

(28.02.1916, Horecea-Mănăstirii, Cernăuți, azi Ucraina – 13.02.1999, București)

Demograf și sociolog. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie și Facultatea de Drept la Universitatea din Cernăuți. A lucrat la Direcția Centrală de Statistică din București și la Institutul de Cercetări Economice al Academiei Române. Director al Centrului de Cercetări Demografice al Academiei Române. Recensământul din 1977 s-a desfășurat sub îndrumarea lui. Tot el a reprezentat România la Națiunile Unite și a condus mulți ani Secțiunea Demografică a ONU, ca o recunoaștere a valorii științelor demografice și statisticii românești. Lucrări: *Statistica economică*, 1957; *Dicționar statistic-economic*, 1969; *Sociologia. Prognoza și planificarea socială*, 1970; *Modelul cibernetic al forței de muncă*,

1974; *Mica enciclopedie de demografie*, 1975; *Demografie și etnografie*, 1986; *Populația Terrei. Demografie mondială*, 1991. Membru al Asociației Sociologilor din România, al Institutului Internațional de Statistică, al Societății Europene pentru Economia Populației. Președinte de onoare al Societății pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina. Membru al Academiei Române (1992).

Tregubleac, Ștefan

(22.08.1942, Lipnic, Republica Moldova)

Inginer. A absolvit Facultatea de Transporturi a Institutului Politehnic din București. Cadru didactic la Catedra exploatarea materialului rulant de cale ferată a Facultății de Transporturi din București. Lucrări: *Aparate electrice pe vehiculele de cale ferată*; *Mijloace de transport și tracțiunea trenurilor*; *Locomotive și automotoare cu motoare termice*; *Cercetare experimentală*; *Tracțiune Diesel*. Membru AGIR.

Trenk, Henric

(1818, Zug, Elveția – 5.07.1892, București)

Pictor. Elvețian ca origine. A absolvit Academia de Belle Arte din Düsseldorf. Și-a început cariera de pictor în Austria, la Viena. A venit la Sibiu în 1847, iar în 1851 s-a mutat la București, fiind angajat de Al. Odobescu să execute acuarele după monumentele istorice din Țara Românească (a făcut 110 lucrări). A pictat portrete și peisaje. Lucrări: portrete – *Karl Sigerus*, *Ștefan Ludwig Roth*, *Constantin Cantacuzino*, *Matei Basarab* și *Constantin Brâncoveanu*; peisaje – *Muntele Negoiu din Carpați*, *Malul lacului Căldărușani*, *Târgul de iarnă*, *Bâciul la București*, *Conac de poștă*, *Peisaj cu casă țărănească*, *Oltul la Cârlije*, *Oltul la Cozia*.

Trifa, Valerian

nume la naștere **Viorel D. Trifa**

(28.06.1914, Câmpeni, Transilvania – 28.01.1987, Estoril, Portugalia)

Arhiepiscop al Bisericii Române Ortodoxe pentru America și Canada. A absolvit Teologia Magna Cum Laude la Chișinău, apoi Filosofie la Universitatea din București și Istoria și Jurnalismul la Universitatea Humboldt din Berlin. Legionar, dar contra lui Horia Sima. A fugit în Germania și a fost internat în lagărele de la Sachsenhausen, Buchenwald și Dachau. După război a fost secretarul mitropolitului Visarion Puiu la Viena, apoi, via Paris, a ajuns în Italia, unde a predat istoria la un colegiu catolic de limbă franceză. A plecat în SUA în 1950 și a fost ales episcop după Congresul de la Chicago din 1951, cu sediul la Grass Lake, Michigan, subordonat Bisericii Ortodoxe din România. În 1975 Departamentul de Stat al SUA a început să cerceteze cazul său, deoarece la

Tudorache

Valerian Trifa

Virgil Trofin

Liviu Tudan

Corneliu Vadim Tudor

intrarea în SUA ascunsese faptul că a fost legionar. Procurorul statului Israel a cerut extrădarea lui în Israel. Și-a pierdut cetățenia americană în 1980 și după doi ani de peregrinări a fost primit în Portugalia.

Trofin, Virgil

(23.07.1926, Lipovăț, jud. Vaslui – ? 06.1984, București)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice la București. În 1947 a devenit membru al Comitetului Central al Uniunii Tineretului Comunist, iar în 1957 a devenit primul secretar al UTM, fiind ales în Marea Adunare Națională (Parlamentul perioadei comuniste). Membru al Comitetului Executiv al CC al PCR după moartea lui Alexandru Drăghici (1968). Din 1969, membru al Consiliului de Apărare al țării. Și-a pierdut aceste poziții în 1971. În 1972 a fost viceprim-ministru și s-a ocupat de comerțul interior.

Tudan, Liviu

nume la naștere Dumitru Tunsoiu
(29.11.1947, București)

Basist și solist vocal al grupului Roșu și Negru. A început Conservatorul la București și l-a terminat la Iași. Obsesia întregii sale activități muzicale a reprezentat-o opera rock, astfel că în 1970 face naveta Iași-București pentru a pregăti, alături de grupul fraților Țreche, Metronom, un spectacol psihedelic, intitulat *Sinestezie*, pentru care a obținut Premiul I la Festivalul Club A. În 1974 revine la Roșu și Negru. Succese: „Imnul copiilor”, „Pădurea l-a gonit”, „Pastorală”, „Oameni de zăpadă”, „Bumerangul”. A obținut premiul I și premiul presei la Festivalul Șlagărului de la Dresda, 1984.

Tudor, Corneliu Vadim

(28.11.1949, București)

Poet și om politic. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din București și Școala de Ofițeri de rezervă București. Specializare la Viena (bursă Herder oferită

de Eugen Barbu). A lucrat la AGERPRES și *România liberă*, colaborator constant la *Săptămâna Capitalei*. După 1989 a înființat partidul și publicația România Mare și revista *Politica*. Senator în Parlamentul României (1992–1996), vicepreședinte al Senatului. Reprezentant al PRM în Parlamentul European (din 2009). Lucrări: *Poeme de dragoste, ură și speranță; Poeme, Cântece de dragoste*, 2008.

Tudor, Vasile

(11.09.1933, Geamăna, jud. Argeș)

Pilot și istoric al aviației. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. A învățat să piloteze pe Aeroportul Geamăna și a fost pilot sportiv (planorist și parașutist). Lucrări: *Ei au forțat imposibilul*, 1992; *Alături de vulturi*, 2 vol., 1997, 1999; *Constantin Bâzu Cantacuzino – prințul așilor*, 2000; *Fascinația planorismului*, 2003. I s-a decernat Medalia Muncii, 1970; Emblema de Onoare a Statului Major al Forțelor Aeriene, 2008.

Tudorache, Olga

(11.10.1929, Oituz, jud. Bacău)

Actriță. A absolvit, în 1951, Institutul de Teatru din București. Angajată la Teatrul Tineretului din București până în 1966, când fuzionează cu Teatrul Nottara; la noul Teatrul Mic rămâne angajată până în 1978. Din 1990 este profesoară la IATC. Roluri în teatru: *Dealul vrăbiilor* de Simukov, 1951; *De la patru în sus* de H. Nicolaide, 1953; *Simion Albac* de Th. Mănescu, 1953; *Ani de pribegie* de Arbuzov, 1954; *Libelula* de Barașevili, 1954; *David Copperfield* după Dickens, 1954; *Cadavrul viu* de Tolstoi, 1955; *Suflete tari* de Camil Petrescu, 1957; *Antoniou și Cleopatra* de Shakespeare, 1961; *Vulpile* de Lillian Helman, 1964; *Cinci schițe* de Caragiale și *Cântăreața cheală* de Eugen Ionescu, 1965; *Richard al II-lea* de Shakespeare, 1966; *Tango* de Mrozek, 1968; *După cădere* de Arthur Miller, 1972; *Stâlpii societății* de Ibsen, 1973; *Philadelphia, ești a mea* de Bryan Friel, 1974; *Cu cărțile pe față* de Vallejo, 1975; *Profesiunea doamnei*

Tudoran

Olga Tudorache

Dorin Tudoran

Radu Z. Tudose

Dan Tufiş

Warren de G.B. Shaw, 1974; *Unchiul Vanea* de Cehov, 1978; *Nebuna din Chaillot* de Girraudoux, 1978; *Fluturi...Fluturi* de Aldo Nicolaj, 1981; *Aimez vous Brahms* de Fr. Sagan, spectacol la care a făcut regia și dramatizarea, 1986; *Noiembrie (Sărutul)* de Ana Maria Bamberger, 2003. Premii și distincții: premiul I pe țară la cel de-al II-lea Concurs republican al tinerilor actori, pentru *Domnișoara Nastasia* de G.M. Zamfirescu; premiul I pe țară la cel de-al treilea Concurs republican, în 1959, pentru interpretarea rolului Nila toboșara; Premiul Fundației TOFAN pentru Cea mai importantă personalitate teatrală a anului 1997; Ordinul Național Steaua României în grad de Mare Ofițer acordat de Președintele României, 2000; Diploma Opera Omnia, Uniunea Cineaștilor, 1996; Diploma Artistă de onoare a filmului românesc, 2001; Premiul de Excelență, Centrul Național al Cinematografiei, 2002.

Tudoran, Dorin

(30.06.1945, Timișoara)

Poet. A absolvit Filologia la București, a lucrat ca redactor la revista *Lucașfărușul*. A emigrat în SUA în 1985 și acolo a scos revistele *Agora* și *Meridian*. Lucrări: *Mic tratat de glorie*, debut, 1973; *Cântec de trecut Akhe-ronul*, 1975; *O zi în natură*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1977; *Uneori, plutirea*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1978; *Pasaj de pietoni*, 1980; *De bună voie, autobiografia mea*, 1986; *Viitorul facultății*, 1999.

Tudoran, Radu

(8.03.1910, Blejoi, Prahova – 19.11.1992, București)

Prozator. Frate cu Geo Bogza. Ofițer de aviație, prozator al unei lumi balcanice intrate în conflict cu industrializarea: *Un port la răsărit*, 1941; *Anotimpuri*, 1943; *Flăcări*, 1945; *Întoarcerea fiului risipitor*, 1948; *Toate pânzele sus*, 1954; *Ultima poveste*, 1956; *Dunărea revărsată*, 1961; *O lume întregă*, 1964; *Sfârșit de mileniu*,

vol. I, *Casa Domnului Alcibiade*, 1978, vol. II, *Retragerea cu torțe*, 1990.

Tudose, Radu Z.

(5.06.1928, Grănicești, jud. Suceava – 5.03.2008, Iași)

Inginer chimist. A absolvit Facultatea de Chimie Industrială la Institutul Politehnic din Iași. Profesor la aceeași facultate. Contribuții în domeniul fenomenelor și utilajelor de transfer de impuls, căldură și masă pentru industria chimică. Are 102 invenții brevetate. Lucrări: *Procese și utilaje în industria de prelucrare a compușilor macromoleculari*, 1976; *Procese, operații, utilaje în industria chimică*, 1977; *Reologia compușilor macromoleculari*, 3 vol., 1980. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Tufescu, Victor

(19.11/2.12.1908, Botoșani – 11.03.2000, Iași)

Geograf. A absolvit Facultatea de Științe și Facultatea de Drept la Universitatea din Iași. Specializare în geografie la Sorbona. Profesor la Facultatea de Științe din Iași, la Academia Comercială și apoi Academia de Științe Economice din București. A fost unul dintre fondatorii Institutului de Cercetări Geografice și șef de secție al Colectivului de cercetări geografice al Academiei Române, integrat în Institutul de Geografie-Geologie. Lucrări: *Un oraș în declin: Botoșanii*, 1938; *Fundamentul Podișului Moldovenesc*, 1940; *Siretul inferior*, 1946; *Modelarea naturală a reliefului și eroziunea accelerată*, 1966; *Subcarpații și depresiunile marginale ale Transilvaniei*, 1966; *Atlasul geografic al R. S. România*, în colaborare, 1985. Președinte al Comitetului Național Român de Geografie (1972, 1979). Membru titular al Academiei Române (1992).

Tufiş, Dan

(5.02.1954, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Automatică și Calculatoare la Institutul Politehnic din

Tumageanian

Ion Tugearu

Oleg Tulaev

Eduard Tumageanian

Marius Tupan

București. Specializare în limbaje informatice la Santa Cruz (California, SUA). Șef al Laboratorului de Lingvistică Computațională la Institutul de Cercetări în Informatică din București. A realizat primul sistem informatic de dialog în limba română (1984–1985), a creat un sistem întrebare-răspuns în limbaj natural (omologat 1988). Lucrări: *Limbaj și tehnologie*, 1996; *Recent Advances in Romanian Language and Speech Processing*, 1997. Membru în conducerea Asociației Europene de Lingvistică Computațională. Membru corespondent al Academiei Române (1997).

Tugearu, Ion

(19.11.1937, București)

Dansator și coregraf. A studiat baletul cu Floria Capsali și Mitiță Dumitrescu. A fost angajat la Opera din Timișoara în 1956, apoi la Teatrul Liric din Constanța în 1957, iar din 1965 la Opera Națională din București, unde a devenit prim-solist din 1977. A fost profesor la liceul de balet Floria Capsali, la Opera din Oslo, la Verona și Bari în Italia. În 1990 a întemeiat Compania Orion Balet din București. Roluri: Evgheni din *Călărețul de aramă* de Glier, Don José din *Carmen* de Bizet-Scedrin, Franz din *Coppelia* din Delibe, Bufonul și Rotbalt din *Lacul lebedelor* de Ceaikovski, Quasimodo și părintele Frolo din *Esmeralda* de Pugni-Glier-Vasilenko, Basil din *Don Quijote* de Mincus, Mandarinul din *Mandarinul miraculos* de Bartók, Mercutio din *Romeo și Julieta* de Prokofiev, Vulpașin din *Domnișoara Nastasia* de Trăilescu și rolurile principale masculine din *Petrușka*, *Sărbătoarea primăverii* și *Păsărea de foc* de Stravinski, *Bolero* de Ravel, *Simfonia neterminată* de Schubert, *Simfonia fantastică* de Berlioz, *Spărgătorul de nuci* de Ceaikovski, *Nunta în Carpați* de Paul Constantinescu; coregraf: *Festivalul florilor*, *După amiaza unui faun*, *Proverbe românești*, *Izvoare și rădăcini*, *Seară spaniolă de balet*, *Gând pentru García Lorca*, *Povestiri vieneze*, *Straussiana ș.a.* A făcut turnee în numeroase capi-

tale ale lumii. Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Cavaler, 2002.

Tulaev, Oleg

(30.03.1949, Dușanbe, Tadjikistan – 1.06.2003, Chișinău)

Regizor de film. Tadjic ca etnie. A absolvit Institutul de Cinematografie la Moscova ca elev al lui Mihail Romm și Lev Kulidjanov. A debutat ca actor de film la Dușanbe (*Copiii din Pamir*, *Isfara*, *Urgența*, *Plaiul lui Alfei*). A fost adus la Moldova Film de regizorul Rustam Ibraghimbekov pentru filmul *Caii sub clar de lună*. S-a atașat sufleteste de cineștii locali, a rămas în continuare în Republica Moldova și a apărut în documentare: *În stepele Bugeacului*, 1982; *Pulsul pietrei*, 1982; *Drumul calului*, 1983; *Mă îndrept spre mine*, 1985; *Diagnosticul: comă*, 1987; *Racursii*, 1987; *Dincolo de viață*, 1991; *Славянка ищет славянина*, 1993; *Ion Popescu Goro*, 1998 (video); *Ave Moldova*, 2002.

Tumageanian, Eduard

(2.02.1942, București)

Bariton. A absolvit Conservatorul la București și a fost solist al Operei Române. Din 1986 trăiește în Elveția, iar după 1989 concertează în fiecare an și la București. A cântat la Scala din Milano – și-a făcut debutul pe această scenă sub conducerea muzicală a celebrului dirijor Riccardo Muti –, la Deutsche Oper – Berlin, la Teatro Colon din Buenos-Aires, la Covent Garden din Londra, la Opera Comică, Opera Garnier și la Opera Bastille din Paris. A cântat, de asemenea, la teatrele de operă din Toulouse, München, Hamburg, Frankfurt, Zürich, la Opera de Stat din Viena, în teatrele de operă din Bonn, Geneva, Palermo, Torino, Bruxelles, Basel, Lisabona, Oslo, Amsterdam, Varșovia, Tel Aviv ș.a. Repertoriul său cuprinde titluri din creația italiană, franceză, germană, rusă. Este laureat al marilor concursuri de canto de la Viena, Paris, Toulouse, Barcelona, Treviso, Vercelli, Verviers, Sofia, Hertogenbosch etc.

Tupan

Emil Turdeanu

Tristan Tzara

Alex. Tzigara-Samurcaș

Tupan, Marius

(18.04.1945, Tâmba, jud. Mehedinți – 6.12.2007, București)

Prozator. A absolvit Filologia la Universitatea din București. Redactor-șef al revistei *Luceafărul* și fondator al Fundației Luceafărul. Lucrări: *Mezarea*, debut, 1974; *Crisalide*, 1977; *Coroana Izabelei*, trilogie; *Marmura neagră*, 1989; *Rătăcirile Domnului*, 1999; *Vămile depresiei*, 2002; *Sinucidere amânată*, 2005; *Batalioane invizibile*, trilogie. De mai multe ori laureat al Premiului pentru proză al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Cavaler.

Turdeanu, Emil

(10.11.1911, Șibot, Hunedoara – 22.01.2001, Paris)

Slavist. A absolvit Școala Română de la Fontenay aux Roses, înființată de N. Iorga. A predat limba română la Sorbona după Jean Boutière și la Universitatea La Sapienza din Roma după Rosa del Conte. A susținut în exil, la Paris, un Institut Universitar Carol I și publicațiile *Études roumaines* (1953–1975) și *Bulletin Scientifique Roumain*, ca și revista *Ființa românească* (1963–1968). A împărtășit condiția generației sale de intelectuali români: Alexandru Ciorănescu, P.Ș. Năsturel, Eugeniu Coșeriu. Lucrări: *Din vechile schimburi culturale între români și jugoslavi* (sec. XIV–XVIII), 1939; *Legăturile românești cu mănăstirile Hilandar și Sfântul Pavel de la Muntele Athos*, 1940; *Le Dit de l'Empereur Nicéphore II Phocas et de son épouse Theophano*, 1976; *Apocryphes slaves et roumaines de l'Ancien Testament*, 1981; *Études de littérature roumaine et d'écrits slaves et grecs des Principautés roumaines*, 1985. Membru de onoare al Academiei Române (1994).

Tzara, Tristan

nume la naștere **Samuel Rosenstock**

(4.04.1896, Moinești – 25.12.1963, Paris)

Poet. Emul al lui Urmuz. Inițiator al dadaismului (Zürich, 1916). Din 1919 s-a mutat la

Paris. Din 1929 a aderat la suprealism. Din 1947 a devenit cetățean francez. A publicat poeme în română și franceză: *La Première aventure céleste de Monsieur Antipyrine*, 1916; *Vingt-cinq poèmes*, 1918; *Sept manifestes Dada*, 1924; *L'Homme approximatif*, 1931; *Parler seul*, 1950; *La Face intérieure*, 1953. Versurile românești au fost publicate de Sașa Pană în volumele: *Primele poeme ale lui Tristan Tzara* și *Insurecția de la Zürich*, 1934.

Tzigara-Samurcaș, Alexandru

(23.04.1872, București – 1.04.1952, București)

Istoric de artă. Membru corespondent al Academiei Române (1938). Provine dintr-o veche familie de mici boieri. Urmează studiile liceale la București, iar Facultatea de Litere și Filosofie la Paris, Berlin și München. Îl are îndrumător pe Wilhelm von Bode, reformator al muzeelor din Berlin. După terminarea studiilor este numit bibliotecar, apoi director la Fundația Carol I și profesor la Catedra de istoria artei și estetică la Școala de Arte Frumoase din București. În 1906 este numit director al Muzeului Etnografic, de artă națională, artă decorativă și artă industrială, muzeu devenit în 1915 Muzeul de Artă Națională Carol I. În 1948 este îndepărtat de la conducerea muzeului. Lucrări: *Muzeul nostru național*, 1906; *Arta în România. Studii critice*, 1909; *Muzeul Național din București*, 1912; *L'Art du peuple roumain. Aperçu historique*, 1935; *Estetica capitalei*, 1928; *Vechimea portului țărănesc*, 1945. Membru corespondent al Academiei Române (1938), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990.

Tzincoca, Remus

(1920, Iași)

Dirijor și compozitor. A absolvit Conservatorul la Iași și s-a specializat la Conservatorul din Paris. Discipol al lui George Enescu. A dirijat Orchestra Radiodifuziunii Române și a Operei la București, după 1965 s-a stabilit în Canada, la Montréal. A dirijat mai

Tzipoia

Remus Tzincoca

George Tzipoia

multe orchestre din Europa și Americi: London Philharmonic Orchestra, Lamoureux, Zürich, Radiotélévision Française, New York Philharmonic, Cleveland Orchestra, CBC Orchestra. A descoperit, împreună cu Anisia Campos, versiunea originală, în română, a *Cantatei Profane* de Béla Bartók în arhivele Bartók din New York și a interpretat-o în primă audiență la București, 1984. A compus oratorii, simfonii, lieduri. Premiul I pentru dirijat al Conservatorului din Paris.

Tzipoia, Alexandru

(1914, București – 1993, Geneva)

Pictor. Tată al lui George Tz. Bunicul său matern a fost Louis-Adolphe Leyvraz, fondatorul coloniei elvețiene din România (1839). A absolvit Facultatea de Belle Arte la București, ca elev al lui Nicolae Dărăscu. A pictat mult în Italia (până în 1947), fiind influențat de cubism. Lucra fără umbre sau lumini, a creat volume numai din culoare. A plecat în Elveția în 1983. După 1989 a expus la Mogoșoaia și Muzeul Cotroceni sub egida fundației întemeiate de fiul său.

Tzipoia, George

(1945, București)

Pictor. Fiu al lui Alexandru Tz. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la București. Influențat de simbolism și gândirea arhetipală, încearcă să vizualizeze sensurile ascunse ale cotidianului. S-a stabilit la Geneva, Elveția, în 1982, unde a întemeiat Fundația Pictor Alexandru Tzipoia. După 1989 a expus la Mogoșoaia și Muzeul Cotroceni sub egida fundației sale.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

T

Țamblac, Grigorie

(1364–1420, Suceava)

Presviter. A învățat la Muntele Athos și Patriarhia din Constantinopol. Mitropolit al Kievului. A lăsat însemnări în slavonă, de martor ocular, despre domnia lui Alexandru cel Bun, ca și despre cetatea Trapezunt, în *Martiriul sântului, slăvitului martir Ioan cel Nou carele s-a martirizat la Cetatea Albă*, 1402.

Țarălungă, Ecaterina

(29.07.1947, Râmnicu Sărat)

Istoric literar. Soție a lui Vladimir Răsvan. A absolvit Filologia la București, unde și-a luat doctoratul. Călătorii de studii la Moscova, Leningrad (invitată a Academiei de Științe a URSS), Torino, Paris, Klagenfurt, Rehovot. Elevă a profesorilor Ion Coteanu, Șerban Cioculescu, Al. Graur, Mihai Pop, Zoe Dumitrescu-Busulenga, George Macovescu. A lucrat la Editura Minerva (1970–1975), Ministerul Culturii (1975–1990), a condus colecția Biblioteca Pentru Toți (1990–1995), realizator de televiziune (1995–2006). Preocupată de integrarea culturii române în peisajul universal și în istoria civilizațiilor. Membru fondator al Societății Româno-Italienne Ovidianum (1971) și al Casei Americii Latine din București (1995). A fondat publicațiile *Democrația socială* (1993), *Reporter* (1995, Râmnicu Sărat), editura Orion (1991, împreună cu Radu Cărneci), Librăria Planeta ELCO din Râmnicu Sărat (din 1993). Participare la manifestări științifice la Sofia, Madrid, Salonic, Belgrad, manifestări culturale la Paris, Strasbourg, Luxembourg. Lucrări: *Tudor Vianu*, monografie, 1984; *Misiunea de investigare*, roman, 1987; *Dimitrie Cantemir*, monografie, 1989, 2004; *Biblioteca pentru toți. Catalog general 1895–1995*, 1995; *România viitoare. Interviu și teste*, în perspectiva integrării europene a României, 2001; *Limite*, versuri, 2003; ediția de *Opere* Petru Dumitriu, 3 vol., 2005; *Scriitori români. Dicționar ilustrat*, 2007. Pentru televiziune: *Cuvinte potrivite*, emisiune de limba română (1995–1996); *Viața în jurul Mediteranei*, documentare de istoria civilizațiilor, 1997–1998; *Lumi și cetăți*, documentare

despre orașe europene vechi și noi, 2000–2001; *Orașe românești*, documentare, 2002; *Bulevardul Artelor*, magazin de interferențe culturale, 2003; *Genesis*, documentare despre istoria minorităților etnice din România, 2006; documentare despre Goethe, Institutul Weizmann, Daghani, Ion Nicodim, Andrei Oișteanu, Petru Dumitriu. Medalia Dimitrie Cantemir a Academiei de Științe a Republicii Moldova, 2004. Cetățean de onoare al orașului Râmnicu Sărat.

Țarălungă, Ion

(22.08.1928, Tecuci – 3.09.1999, București)

Pictor. A absolvit Institutul de Arte Plastice la București ca elev al lui Samuel Mützner. A lucrat la Studioul de Arte Plastice al Armatei, la Facultatea de Desen a Institutului Pedagogic și la Institutul de Arte Plastice din București. A expus la majoritatea expozițiilor anuale și bienale și în numeroase alte țări, singur sau împreună cu Doru Davidovici. A pictat pe teme istorice, documentate în arhive, și de aviație, mai ales legate de al Doilea Război Mondial.

Țarălungă, Ion Tudor

(8.06.1945, Manasia, jud. Ialomița)

Fotbalist. A jucat la Progresul București în echipa de aur, cu Titus Ozon și Gino Iorgulescu – Cupa României (1959–1960), și la Universitatea Craiova (de șapte ori în cupele europene).

Țarălungă, Maria Octavia

(8.06.1930, Vaidei, com. Romoș, jud. Hunedoara)

Grafician. A absolvit Facultatea de Arte Plastice la București ca elevă a lui Jules Perahim. Profesoară de desen. A lucrat cu precădere grafică de carte (mai ales pentru copii), dar a avut și multe expoziții personale. A expus în Franța, Germania, Canada, Arabia Saudită ș.a. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici.

Țarălungă, Nicolae

(12.02.1950, București)

Arhitect. A absolvit Institutul de Arhitectură din București. Specializări la Rotterdam, Olanda; Cambridge, Marea Britanie.

Țăranu

Ecaterina Țărlungă

Ion Țărlungă

Maria Octavia Țărlungă

Nicolae Țărlungă

Director al Institutului de Studii pentru Locuințe și Dezvoltare Urbană din România. Expert pentru proiecte de profil în Republica Moldova, Indiana (SUA), Albania, Serbia, Olanda. Coordonator al proiectului național de întărire capacității operaționale pentru o administrare descentralizată în România. Membru al Uniunii Arhitecților din România, al Asociației Profesionale a Urbaniștilor din România.

Țărlungă, Paul

(14/27.12.1921, Prăjești, com. Traian, jud. Bacău) Învățător. A absolvit Școala Normală la Bacău și Școala Militară de Ofițeri la Breaza. Specializare în Germania. Ofițer la unitatea din Făgăraș. Excluz din armată la reorganizarea acesteia. A absolvit Facultatea de Științe Naturale-Geografie la Universitatea din Iași (1962). A fost învățător în comuna unde s-a născut. A construit la Prăjești, pe banii săi și prin munca proprie, începută în 1945, un Monument al Eroilor, o grădină botanică (400 de specii autohtone și exotice pe două hectare) și Complexul Muzeal al Civilizației Sătești care astăzi îi poartă numele și care cuprinde peste 3 000 de piese de geologie, paleontologie, arheologie, numismatică, etnografie, botanică, zoologie (muzeu distins cu Diploma de Onoare cu prilejul comemorării a 500 de ani de la moartea lui Ștefan cel Mare). A amenajat în sat o bază sportivă cu 5 terenuri de sport, a organizat un cor al bătrânilor satului și un cerc agrotehnic. Lucrări: *Contribuții la formarea la elevi a concepției materialist-dialectice despre lume, prin predarea geografiei*, 1966; *Muzeul și Grădina Botanică Prăjești*, 1976. Distins cu Ordinul Muncii clasa a III-a, 1968, cu titlul de Cavaler al Eroilor Neamului acordat de Asociația Cavaleriei Echiității și Democrației (2005). Clubul Lions' Londra, i-a acordat Diploma de Excelență. Membru al Societății Științifice de Geografie. Membru de onoare al Asociației Învățătorilor din România.

Țăranu, Cornel

(20.06.1934, Cluj)

Compozitor și dirijor. A studiat compoziție între 1951 și 1957 cu Sigismund Toduță la Academia de Muzică din Cluj. Profesor de compoziție la Academia de Muzică din Cluj. Între 1966 și 1967 a studiat teoria muzicii la Conservatorul din Paris, cu Nadia Boulanger și Oliver Messiaen. Între 1968 și 1969 a studiat la Darmstadt în Germania cu György Lygeti, Bruno Maderna și Christoph Caskel. În 1968 a înființat la Cluj orchestra Ars Nova. Din 1990 este vicepreședintele Uniunii Compozitorilor din România. Din 1995 este directorul Festivalului de Muzică Modernă de la Cluj. A fost premiat pentru compozițiile sale în repetate rânduri de către Uniunea Compozitorilor Români (1972, 1978, 1981, 1982 și 2001). Pe lângă simfonii și alte lucrări pentru orchestră, a mai compus două opere, muzică de cameră, muzică pentru cor și lieduri, precum și muzică de film. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Țăranu, Ion

(31.01.1921, Reșița)

Medic. A studiat Medicina la Breslau și Paris, ca bursier al guvernului francez. A fondat la Paris un dispensar pentru refugiații români care luptaseră în Brigăzile Internaționale în războiul civil din Spania și Căminul Studentesc Moța-Marin la Madrid pentru cei care fuseseră de extremă dreapta. A fost secretarul școlii de la Fontenay aux Roses, fondată de Nicolae Iorga. Din 1951 stabilit în Canada, la Montréal. A fondat Asociația Românilor din Canada și a fost primul ei secretar general. În anul 1974 fondează Federația Asociațiilor Românești din Canada (FAR), al cărei președinte a fost în perioada 1974-1980. FAR Canada a fost concepută ca un organism menit să unifice și să coordoneze activitatea comunităților românești din Canada, for reprezentativ în raporturile cu autoritățile guvernamentale. În anul 1970

Tepelea

Paul Țărâlungă

Cornel Țăranu

Ion Țăranu

Gabriel Tepelea

inaugurează „Ora Românească” – emisiune de radio transmisă din Montréal, iar în 1974 buletinul *Curierul Românesc*. A fost președinte al Consiliului Consultativ al Etniilor din Québec și al Federației Grupărilor Etnice din Québec. Distins cu Ordinul Canadei (1981); Medalia Confederației Canadiene (1992); titlul Medic Emerit acordat de Centre Hôpitalier S-te Jeannne d'Arc (1995). Membru al Asociației Medicilor din Canada (1960), al Corporației Profesionale a Medicilor din Québec, al Societății Spitalului Jeanne d'Arc și al Societății Americane de Geriatrie; membru de onoare al Fundației Culturale Române din București (1996).

Tepelea, Gabriel

(6.02.1916, Borod, jud. Bihor)

Om de cultură și politician. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie a Universității Regele Ferdinand din Cluj, a obținut doctoratul în litere și filosofie la Universitatea din București. A urmat studii juridice la Facultatea de Drept a Universității Regele Ferdinand din Cluj. S-a înscris în PNȚ în anul 1933. Președintele Organizației de tineret a PNȚ (1945–1946). Candidat pe lista de deputați la alegerile din 1946, arestat și condamnat la 6 ani de închisoare pentru uneltire contra ordinii sociale. A făcut închisoare la Râmnicu Sărat. Din 1989 – membru PNȚCD. 1990–1996 – vicepreședintele PNȚCD. 1996–2000 – prim-vicepreședinte al PNȚCD. Activitate parlamentară: 1990–1992, 1992–1996, 1996–2000 membru al Camerei Deputaților, circumscripția electorală PNȚCD din Bihor. 1992–1996 – locțiitor al liderului grupului parlamentar al PNȚCD și al PER. 1996–2000 – președinte al Comisiei pentru cultură, arte, mijloace de informare în masă, vicepreședintele Conferinței Interparlamentare de la Santiago de Chile. 1992–1996 – membru al grupului parlamentar și al Comisiei mixte pentru Parlamentul European. 1992–1996 – președinte al grupului parlamentar de prietenie cu Belgia.

1996–2000 – președinte al grupului parlamentar de prietenie cu Franța – Adunarea Națională. Autor a 4 cursuri publicate sub egida Ministerului Învățământului în limba română și 3 cursuri în limba franceză. Membru de onoare al Academiei Române (1993).

Țepeneag, Dumitru

(14.02.1937, București)

Prozator. Plecat în Franța din 1975, în urma unui scandal generat de apariția grupului onirist, din care făcea parte, alături de Leonid Dimov. La Paris conduce *Cahiers de l'Est* (1975–1980), *Nouveaux Cahiers de l'Est* (1991–1992), *Seine et Danube* (2005). A publicat și cu pseudonimul Ed Pastenague. Lucrări: *Exerciții*, debut, 1966; *Frig*, 1967; *Les noces nécessaires*, 1978; *Le mot sablier*, 1984; *Roman de gare*, 1985; *Pigeon volé*, *Zadarnică e arta fugii*, 1991; *Arpêges*, 1992; *Exercices d'attente*, 1992; *Înscenare și alte texte*, 1992; *La défense Alekine*, 1993; *Reîntoarcerea fiului la sânul mamei răătăcite*, eseu, 1993; *Hotel Europa*, 1996; *Porumbelul zboară*. *Moment oniric*, 1997; *Nunțile necesare*, 1997; *Introduction à un monde de papier*, 1998; *Pont des Arts*, trad. Alain Paruit, 1998; *Războiul literaturii încă nu s-a încheiat*, interviuri, 2000; *Au pays de Maramuresh*, 2001; *Destin cu Popești*, 2001; *Attente*, 2003, trad. Alain Paruit; *La Belle Roumaine*, roman, 2008.

Țepordei, Vasile

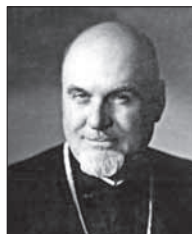
(5.02.1908, Cârpești, Basarabia – 2002, București)

Teolog. A absolvit Facultatea de Teologie la Chișinău și Seminarul Pedagogic la Iași. Profesor de religie la diverse licee din Chișinău și București. A publicat la *Raza* (la început organ al Uniunii Clerului Ortodox din Basarabia, apoi organ independent „de luptă și atitudine Românească”, unde a fost și director între 1938 și 1944). Arestat în 1948 și trimis în Siberia, la Vorkuta, dincolo de Cercul Polar Arctic, pentru 8 ani. Eliberat în 1956, a fost reintegrat în preoție în România. Lucrări: *Amintiri din Gulag*, 1992.

Țițeic

Dumitru Țepeneag

Vasile Țepordei

Radu Țeposu

Dimitrie Țichindeal

Țeposu, Radu G.

(19.04.1954, Șirnea, jud. Brașov – 5.11.1999, Baia Mare)

Istoric literar. Absolvent al Facultății de Filologie din Cluj, Secția română-spaniolă, 1978. Profesor de limba și literatura română la Școala generală Mârșa, jud. Ilfov, între 1978 și 1983; redactor de rubrică la revista *Flacăra* între 1983 și 1987; șef de secție și apoi redactor-șef la *Amfiteatru* între 1987 și 1990; director general al publicațiilor *Cuvântul* din 1990. Redactor-șef și secretar general de redacție la *Echinox* între 1975 și 1978. Debut în revista *Echinox* în 1985 cu un articol despre teatrul lui Lucian Blaga. Director și coproprietar al cotidianului *Clipa*, Baia-Mare. Lucrări: *Dicționar de scriitori români*, 1978, în colaborare; *Viața și opiniile personajelor*, 1983; *Poetica romanului*, 1987; *Istoria tragică și grotescă a întunecatului deceniu literar nouă*, 1995.

Țichindeal, Dimitrie

(1775, Becicherecul Mic, jud. Timiș – 20.01.1818, Timișoara)

Fabulist și traducător. De profesie învățător. A sprijinit dezvoltarea învățământului în limba română în Banat. Lucrări: *Sfaturile înțelegerii cei sănătoase prin bine înțeleptul Dositei Obradovici întocmite, iară acum întâia dată însoțite depre limba sârbească și întru acest chip în limba daco-românească așezate*, Buda, 1802; *Arătare despre starea acestor noao introduse sho-lasticești instituturi ale nației românești, sârbești și grecești*, Buda, 1813; *Filosoficești și politicești prin fabule moralnice învățături. Acum întâia oară culese și într-acest chip pre limbă românească întocmite...*, Buda, 1814. L-a tradus pe fabulistul sârb Dositei Obradovici, din care s-a și inspirat: *Adunare de lucruri moralicești de folos și spre veselie, prin Dositei Obradovici întocmită, iară acum în limba daco-românească traduse* (1808). A lăsat o serie de lucrări în manuscris: *Despre sărbători*; *Istoria bisericească*.

Țipoia, Alexandru

V. Tzipoia, Alexandru

Țipoia, George

V. Tzipoia, George

Țiriac, Ion

(9.05.1939, Brașov)

Tenisman și om de afaceri. A absolvit Institutul de Cultură Fizică din București. Sportiv de performanță, a jucat tenis de câmp având performanțe remarcabile de dublu cu Ilie Năstase. Component al echipei României de Cupa Davis (1959–1978), jucând trei finale (1969, 1970, 1972). A câștigat turneul Roland Garros (1970) la dublu. A fost apoi manager al unor tenismeni celebri: Guillermo Villas, Henri Leconte, Boris Becker, Mary Joe Fernandez, Anke Huber și Goran Ivanisević. A fost manager al unor turnee de tenis: Eurocard Open, Austrian Open, Italian Open, Faber Grand Prix și Open România. Președinte al Comitetului Olimpic Român (1998–2004). În paralel, rămas în RFG, a devenit om de afaceri. S-a întors și a investit în România din 1990. Deține: Țiriac Holdings Ltd., Țiriac AIR, HVB Țiriac Bank, Allianz-Țiriac, Asigurări România Țiriac, Auto Țiriac Leasing, Tir Travel. Face parte din clasificarea Forbes pentru miliardari.

Țițeica, Gheorghe

(4/17.10.1873, Drobeta Turnu-Severin – 5.02.1939, București)

Matematician. Tatăl era mecanic de vapor, originar din Buzău. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București. Specializare la Paris. A avut 3 copii, soția sa era franțuzoaică (Thierrine), toți realizați profesional: Șerban (fizician), Radu (fizician, specializat în petrol), Gabriela (inginer mecanic), toți profesori universitari. Profesor la Universitatea din București și la Școala Politehnică din București. S-a ocupat în special de studiul rețelelor din spațiul cu n dimensiuni, definite printr-o ecuație Laplace. Creator al unor capite din geometria diferențială proiectivă și afină, unde a introdus noi clase de suprafețe, curbe și rețele care îi poartă numele. Prin numeroasele lucrări de matematică

Țițeica

Ion Țiriac

Gheorghe Țițeica

Șerban Țițeica

Gheorghe Țîrbîrnă

elementară și de popularizare a științei, pe care le-a publicat de-a lungul întregii vieți, a contribuit la ridicarea nivelului învățământului matematic din România. Împreună cu Ion Ionescu, A. Ioachimescu și V. Cristescu, a înființat revista *Gazeta matematică*, iar cu G.G. Longinescu publicația *Natura*, pentru răspândirea științelor. Cu Dim. Pompeiu a editat revista *Mathematica*. Lucrări: *Geometria diferențială proiectivă a rețelelor*, 1924; *Introducere în geometria diferențială proiectivă a curbilor*, 1931. Membru al Societății Matematicienilor din România, al Societății Politehnice din România, al Academiei de Științe din Maryland, SUA. Membru al Academiei Române (1913), vicepreședinte al ei (1924–1925, 1928–1929) și secretar general (1929–1939), ca și membru al mai multor academii străine, Doctor Honoris Causa al Universității din Varșovia.

Țițeica, Șerban

(27.03.1908, București – 28.05.1985, București) Fizician român. Fiu al lui Gheorghe Ț. Este unanim considerat fondatorul școlii române de fizică teoretică. După absolvirea liceului Mihai Viteazul, a studiat la Facultatea de Științe a Universității din București, obținând în 1929 două licențe: științe fizico-chimice și științe matematice. A studiat și la Conservatorul din București; profesor de armonie și contrapunct i-a fost Alfonso Castaldi. Era un bun pianist. A făcut studii de doctorat la Universitatea din Leipzig (1930–1934), sub îndrumarea profesorului Werner Heisenberg, obținând în 1935 titlul de doctor. Disertația de doctorat, intitulată „Über die Widerstandsänderung von Metallen im Magnetfeld” („Despre modificarea rezistenței metalelor în câmp magnetic”), a fost publicată integral în *Annalen der Physik* (Leipzig) și a cunoscut o largă notorietate: era, și a rămas, o lucrare fundamentală, sursa multor cercetări ulterioare. Profesor la Universitatea din Iași (1941–1948), profesor la Universitatea din București (1949–1977).

În paralel a ocupat funcții importante în managementul cercetării științifice naționale și internaționale: a fost șeful secției de fizică teoretică de la Institutul de Fizică al Academiei (1951–1955); director adjunct științific al Institutului de Fizică Atomică (apoi al Institutului Central de Fizică) din București/Măgurele (1955–1976); membru, ca reprezentant permanent al României, în Consiliul Științific al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, URSS (1956–1981) și vicedirector al aceluiași institut (1962–1964). A fost redactor-șef adjunct, apoi redactor-șef al revistelor de specialitate ale Academiei Române: *Studii și Cercetări de Fizică* și *Revue Roumaine de Physique* (1956–1985). A adus contribuții originale în domenii variate ale fizicii teoretice: rezistența metalelor în câmp magnetic, absorbția razelor corpusculare grele în materie, teoria pozitronului și polarizarea vidului, radiația electromagnetică multipolară, termodinamică și mecanică statistică, dezintegrarea pionilor în muoni și neutrini, reprezentările algebrilor Lie ale grupurilor unitare și ortogonale. În colaborare cu Costin D. Nenișescu, a publicat și lucrări de cinetică chimică organică. Timp de patru decenii, a ținut succesiv cursuri de analiză matematică, structura materiei, mecanică analitică, termodinamică și fizică statistică, electrodinamică, teorie cuantică veche, mecanică cuantică. A inițiat cursuri speciale de fizică teoretică: mecanică cuantică avansată, teoria nucleului atomic, elemente de teoria grupurilor și algebrilor Lie. Cunoștea mai multe limbi moderne și clasice, citea în original și comenta pe marii filosofi; în 1984 a ținut la Măgurele o memorabilă prelegere despre „Miracolul grecesc”. A practicat alpinismul în Bucegi și Piatra Craiului, descoperind, împreună cu fratele său Radu, noi trasee. Lucrări: *Über die Absorption der Korpuskularstrahlen*, 1936; *Contributions à la théorie des positrons*, 1940; *Asupra radiației multipolilor electrice și magnetici de ordin superior*, 1950; *Considerații teoretice asupra dezintegrării*

Țuculescu

$\pi \rightarrow \mu$. Studii, 1958; *Representation of infinite-unitary groups by infinitesimal canonical transformations*, 1966; *Elemente de mecanică statistică*, 1956; *Termodinamica*, 1982; *Mecanica cuantică*, 1984; *Curs de fizică statistică și teoria cuantelor*, 2000. Membru al Academiei Române (1955) și vicepreședinte al acesteia (1963–1985), membru al Academiei Ruse de Științe (1966), membru al Academiei Saxone de Științe din Leipzig (1967).

Țibîrnă, Gheorghe

(16.02.1944, Sângerei, Republica Moldova)

Medic. A absolvit Institutul de Medicină din Chișinău și s-a specializat la Centrul Științific de Oncologie al Academiei de Științe Medicale al Federației Ruse din Moscova. Cercetător la Institutul Oncologic din Chișinău, al cărui director a devenit. Profesor la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie din Chișinău. A elaborat metode noi de diagnostic și tratament chirurgical al tumorilor capului și gâtului, în special al laringelui, glandei parotide și tiroide, a contribuit la stabilirea unor criterii de diagnosticare precoce a cancerului și de profilaxie a acestuia. Lucrări: *Лечение местно-распространенного рака головы и шеи* (1987); *Лечение хронического болевого синдрома у онкологических больных* (1993, în colaborare); *Ghid clinic de oncologie* (2003, Premiul Academiei de Științe a Moldovei); *Клиническая онкология* (2005). Deține 9 brevete de invenție. Distins cu titlul de Om Emerit al Moldovei, Ordinul Gloria Muncii. Membru al Academiei de Științe a Moldovei.

Țoiu, Constantin

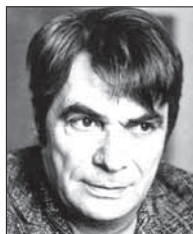
(19.06.1923, Urziceni)

Prozator. A absolvit Literale și Filosofia la București. Redactor la ESPLA, redactor la *România literară*. Vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor, scrie o proză de tip esei, cu fraze ample, bine ancorată în realitate. Lucrări: *Duminica munților*, 1967; *Galeria cu vișă sălbatică*, 1976; *Însoțitorul*, 1981; *Obligado*, 1984; *Căderea în lume*, 1987; *Barbarius*, 1997; *Răvase din Kamcaika. Prepeleac cinci*, 2000; *Memorii din când în când*, 2 vol., 2003–2004; *Trompete după-amiază*, 2004. Premiul Național de Literatură al Uniunii Scriitorilor, 2002.

Țopa, Nicolai

(8.02.1929, Lipnic, Basarabia)

Inginer. A absolvit Facultatea de Poduri și Construcții Masive a Institutului Politehnic din București. Profesor la Facultatea de Căi Ferate, Drumuri și Poduri a Institutului Politehnic din București. Contribuții la calculul de rezistență al construcțiilor confruntate cu activitatea seismică și calculul diafragmelor

Constantin Țoiu

Nicolai Țopa

cu goluri. Membru în Comisia de atestare pentru verficatori MLPAT. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Țopa, Vladimir

(27.11.1929, Colonia Mărăcuți, jud. Hotin, azi Ucraina – 4.11.2006)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică Matematică a Universității din București. S-a specializat în Italia și la Paris. Cercetător la Institutul de Fizică Atomică din București. Contribuții în domeniul opticii, spectroscopiei, reacții fotochimice urmărite prin spectrofotometrie de absorbție. Lucrări: *Unele constante ale mastixului*, 1957; *Formarea sticlei calcosodice indigene la dozimetria radiațiilor*, 1960; *Proiectarea și realizarea rezonatoarelor cu cuarț de joasă frecvență (60–200 KHz)*, 1973. A fost reprezentantul României în Comisia CAER de creșteri de cristale. Membru corespondent al Academiei Române (1993).

Țucherblat (Tsukerblat), Boris

(27.07.1939, Ucraina)

Fizician. Evreu ca etnie. A absolvit Universitatea de Stat din Kazan (Republica Autonomă Tătară) și s-a specializat la Tartu (Estonia). A fost profesor la Universitatea din Moscova până în 1987, apoi a venit la Institutul de Chimie din Chișinău. Contribuții în domeniul efectului Jahn-Teller asupra moleculelor cristalelor, al interacțiunilor magnetice în aglomerările metalice. A organizat manifestări internaționale de specialitate și a fost profesor invitat la Ben Gurion University, Israel. Lucrări: *Group Theory In Chemistry And Spectroscopy: A Simple Guide To Advanced Usage*. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Țuculescu, Ion

(19.05.1910, Craiova – 27.07.1962, București)

Pictor. Se înscrie la Facultatea de Științe Naturale a Universității din București, pe care o va absolvi în 1936. Paralel frecvențează și Facultatea de Medicină, obținând doctoratul în 1939 cu calificativul Magna Cum Laude. Deși se dedicase studiului,

Țugulea

Boris Țucherblat

Ion Țuculescu

Andrei Țugulea

Petre Țuțea

continuă să picteze și are prima expoziție personală în 1938 la Ateneul Român din București. Dacă medicina nu l-a solicitat prea mult, cu excepția anilor de război, când, fiind medic militar, uimește prin devotament și abnegație, biologia devine celălalt pol al existenței sale în calitate de cercetător științific la Academia Română, zilele și nopțile împărțindu-le între paletă și microscop. Postum, pictura lui provoacă o revelație uluitoare, descoperindu-se un mare artist. Tablourile sunt acum expuse în nenumărate expoziții organizate în țară și străinătate.

Țugulea, Andrei

(19.08.1928, Untești, Basarabia)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Politehnicii din București. Specializare în URSS și Franța. Profesor la Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din București. Ministru adjunct și secretar de stat în Ministerul Învățământului. Contribuții la introducerea parametrilor tranzitorii în circuitele electrice cu efect de câmp, ecranare electromagnetică și curenți turbionari în circuite magnetice anizotrope. Lucrări: *Câmpul electromagnetic al unei spire parcurse de curent alternativ în prezența unei coji sferice conductoare*, 1968; *O teorie de câmp structurală a unei clase de simetrie lineare*, 1972; *Câmpul electromagnetic*, 1983. Coordonator al *Lexiconului tehnic român*. A brevetat invenția unui procedeu de reducere a pierderilor de fier în generatoarele cu frecvență ridicată. Membru al Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE, adică Asociația Inginerilor Electricieni și Electroniști Americani). Membru al Academiei Române și secretar general al ei (1999).

Țurai, Ion

(17.01.1907, București – 21.09.1970, București)

Chirurg, anatomist. A studiat Medicina la București, fiind elevul lui Francisc Iosif Rainer. A fost asistent și șef de lucrări de anatomie între 1932 și 1948 și profesor de chirurgie la spitalul Floreasca, între 1948 și 1970. A cercetat patologia hipertrofiei de

prostată în 1949, iar mai târziu a făcut diferite investigații clinice și experimentale asupra tensiunii arteriale. A studiat șocul chirurgical din punct de vedere fiziopatologic, clinic, profilactic și al tratamentului. Lucrări: *Les troubles locaux dus au roide*, Premiul Academiei Române (1946); *Urgențele medico-chirurgicale* (1950); *Mica chirurgie fiziopatologică*, Premiul de Stat (1955); *Șocul* (1957); *Chirurgia stomacului* (1963). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Țurcanu, Nicolae

(21.01.1918 –

17.08.1985, Nezavertailovka, Transnistria)

Poet. A absolvit Școala Pedagogică din Balta și Institutul Pedagogic din Tiraspol. Lucrări: *Întăiul pahar* (1940), *Cântări din tinerețe* (1941), *Rod* (1963), *Vânjosul pământ* (1968) și *Poezii* (1983). A rămas în memoria urmașilor ca o expresie simbolică a românității din Transnistria.

Țuțea, Petre

(6.10.1902, Boteni, Muscel, jud. Argeș –

3.12.1991, București)

Eseist și om politic. A absolvit Facultatea de Drept la Universitatea din Cluj. Fondator al revistei *Stânga. Linia generală a vremii* (1932), alături de Traian Herseni, Mihai Ralea, Petru Comarnescu și Petre Pandrea. După întâlnirea cu Nae Ionescu devine legionar ca opțiune politică. Șef de secție la Ministerul Economiei Naționale, Biroul propagandă (1936–1939), și șef de secție la Ministerul Comerțului Exterior (1940), șef de secție în Ministerul Războiului (1940–1944). Colaborator la *Cuvântul*, condus de Nae Ionescu, alături de Constantin Noica, Mircea Eliade, Radu Gyr, Gheorghe Racoveanu, Mircea Vulcănescu. A făcut de două ori închisoare politică (1948–1953, 1956–1964), mai ales la Aiud. Promovat în mod special după 1989 de Gabriel Liiceanu. Lucrări: *Manifestul revoluției naționale*, 1998, postum; *Reformă națională și cooperare*, 2001, postum; *Anarhie și disciplina forței*, 2002, postum.

U

Udler, Rubin

(27.09.1925, Brăila)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Cernăuți (1951). Lector la Universitatea de Stat din Cernăuți (1951–1952), lector la Institutul Pedagogic din Cernăuți (1952–1954), cercetător științific la Institutul de Istorie, Limbă și Literatură al filialei moldovenești a Academiei de Științe a URSS (1956–1960), conducător al grupului pentru alcătuirea *Atlasului lingvistic moldovesc* (1960–1961), șef de sector la Institutul de Limbă și Literatură al Academiei de Științe a Moldovei (1961–1992). Contribuții în domeniul dialectologiei și geografiei lingvistice, foneticii, istoriei limbii, lexicografiei dialectale. În lucrările de dialectologie a demonstrat că la est de Prut se vorbesc graiurile moldovenești ale limbii române. Membru al colegiului internațional de redacție pentru *Atlasul dialectologic carpatic comun*, vol. I-IV. Lucrări: *Pronumele moldovenești în regiunea Cernăuți*, *Consonantism*, *Atlasul lingvistic moldovesc*, vol. 1, părțile I-II; *Dialectologia moldovenească* (coautor); *Dicționar dialectal*, vol. I-V (coautor) etc. Stabilite în SUA din 1992. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Udrischi, Gheorghe N.

(28.10.1867, Fălticeni – 24.12.1958, București)

Chirurg veterinar. În 1886–1892 a studiat la Școala Superioară de Medicină. Se specializează la Berlin, Paris și Bruxelles, unde lucrează alături de profesori precum Fröhner, Henrick, Almy. Profesor la Școala Superioară de Medicină Veterinară din București. A fost creatorul unei puternice școli veterinare românești. S-a remarcat prin faptul că a fost primul chirurg din lume care a amputat unul din membrele anterioare la cal, totodată a imaginat o proteză funcțională pentru membrul amputat. Cercetările sale au fost îndreptate spre diferite aspecte chirurgicale veterinare, printre care: anestezia cu stovaină, studierea unor antiseptice (bacilol, protargol, tonofarm); a imaginat mai multe tehnici operatorii originale în tratarea herniei,

calculozei veziculare și a malformațiilor digestive. Lucrări: *Hernie inghinală* (1896); *Operațiunea criptorchidiei la cal* (1901); *Amputațiunea membrului anterior la cal, prothèse orthopédique* (1906); *Patologie chirurgicală*. Este membru de onoare al Academiei Române (1946), exclus în 1948, repus în drepturi în 1990. Membru al Academiei Veterinare din Paris, membru corespondent al Societății de Medicină Veterinară din Berlin.

Udriște Năsturel

V. Năsturel, Udriște

Udubașa, Gheorghe

(8.09.1938, Ocnele Mari, Vâlcea)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geologie a Universității din București. Specializare la Heidelberg. Cercetător la Institutul de Geologie și Geografie al Academiei Române, apoi la Institutul Geologic al României. Profesor la Universitatea de Nord din Baia Mare (din 1997). Contribuții de pionierat în descifrarea relațiilor paragenetice și structurale între minereurile cu genă complexă și descifrarea proceselor metalogenetice. A elaborat o metodă proprie de diferențiere a curgerii lavei din corpurile ne-erupte. Lucrări: *Ferestre spre adâncul Pământului* (1964); *Oliofitele autohtone triasice din Munții Țibleşului* (1980); *Metalogeneza complexului eruptiv Țibleş* (1984), *Minerals in Romania – the State of the Art*, 1991. Membru al Societății Geologice a României, al Asociației Internaționale de Mineralogie. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Ulici, Laurențiu

(6.05.1943, Buzău –

15.11.2000, Pârâu, lângă Făgăraș)

Critic literar. A absolvit Filologia la București. Redactor la *Contemporanul*, director la *Luceafărul*, președinte al Uniunii Scriitorilor, senator, președinte fondator al Uniunilor de Creatori (1999). Scrie eseuri despre scriitorii clasici și contemporani: *Recurs*, 1971; *Prima verba*, 2 vol., 1975–1978; *Biblioteca Babel*, 1978; *Confort Procast*, 1983; *Nobel contra Nobel · Propuneri, prezentări și antologie*, 1988;

u

793

Ulițchi

Rubin Udler

Gheorghe Udubașa

Laurențiu Ulici

Olga Ulițchi

Puțin după exorcism, 1991; *Deceniul literar nouă*, 1995; *Literatură română contemporană. Promoția '70*, 1995.

Ulițchi, Olga

(1.07.1902, Odessa, azi Ucraina – 23.12.1978, Chișinău)

Regizor. Rusoaică după etnie. A absolvit Colegiul de Cinematografie din Odessa și Institutul de Învățământ Public din Odessa. A început să lucreze în 1931 la Studioul de Film din Odessa și a venit la Chișinău în 1948, ca regizor pentru dublarea în română a filmelor, apoi regizor al jurnalelor de actualități care rula în cinematografe la începutul fiecărui film artistic cu numele *Moldova Sovietică*. A fost printre fondatorii Studioului Moldova Film și a realizat unul din primele filme de succes ale acestui studio: *Balada haiducească*, 1958.

Ungheanu, Mihai

(17.03.1939, Slobozia – 12.03.2009, București) Critic literar. A absolvit Filologia la București. Doctor în Litere la Universitatea din București. Redactor și redactor-șef la revista *Luceafărul* (până în 1989), ministru adjunct la Ministerul Culturii (după 1989), senator PRM. Unul dintre promotorii protocronismului, polemist: *Campanii*, 1970; *Pădurea de simboluri*, 1973; *Lecturi și rocade*, 1978; *Romanul românesc și tirania modelului*, 1979; *Exactitatea admirației*, 1985; *Fiii risipitori (Noi și secolul XIX)*, 1988; *Răstălmăcirea lui Tepeș · Dracula – un roman politic?*, 1992; *Românii și tâlharii Romei: război religios – război de imagini?*, 2005.

Ungureanu, Alexandru

(22.07.1941, Piatra-Neamț)

Geograf. A absolvit Facultatea de Științe Naturale, Secția geografie, la Universitatea din Iași. Profesor la Facultatea de Geografie a Universității din Iași. Contribuții la studiul geografiei populației și așezărilor omenești, al resurselor naturale și geografiei

economice în general. Lucrări: *Atlasul Național al României*, în colaborare, 1975; *Geografia României – probleme fundamentale*, 1977; *Geografia resurselor naturale*, 1980; *Geografia economică a lumii contemporane*, 1992, 1993. Membru de Onoare al Sociității Franceze de Geografie. Membru corespondent al Academiei Române (1995).

Ungureanu, Cornel

(3.08.1943, Lugoj)

Istoric literar. A absolvit Filologia la Timișoara. Doctor în filologie. Este profesor la Universitatea de Vest din Timișoara, a fost cronicar literar al revistei *Orizont* (1963–2003). Lucrări: *La umbra cărților în floare*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1975; *Contextul operei*, 1979; *Proza românească de azi*, 1985 și *Mircea Eliade și literatura exilului*, 1995; *Imeditata noastră apropiere*, vol. I, 1980; vol. II, 1990; *Mitteuropa periferiilor*, 2001. Este autorul antijurnalelor: *A murit în Tibet*, 1998; *Europa Centrală: memorie, Paradis, Apocalipsă*, 1998; *Geografia literaturii române, azi*, vol. I, *Munte-nia*, 2001; *Despre regi, saltimbanci și maimuțe*, vol. I, 2001; vol. II, 2003; vol. III, 2004.

Ungureanu, Ion

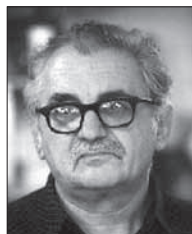
(2.08.1935, Opaci, Basarabia)

Regizor și actor de teatru și film, om politic, publicist. A absolvit Institutul Pedagogic Ion Creangă din Chișinău (1952–1955), Facultatea de Filologie, apoi a făcut studii la Școala Teatrală B. Șciukin din Moscova (1955–1960). A urmat cursurile superioare de regie la Institutul de Artă Cinematografică A.V. Lunacearski din Moscova (1963–1964), ca elev al regizorului R. Simonov. Debutul și-l face ca actor de film în rolul lui Boris Grădinaru din filmul *Când omul nu-i la locul lui*, produs la Moldova Film în 1958. Lucrează la Teatrul Luceafărul (1960–1973), din 1964 fiind prim-regizor. A lucrat la Moscova: 1972–1977 – regizor și actor de teatru și film; 1977–1980 – regizor la Teatrul Academic Central al Armatei; între 1980 și 1989, paralel

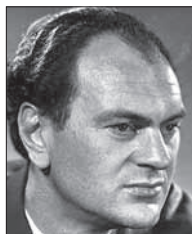
Ungureanu

Mihai Ungheanu

Cornel Ungureanu

Ion Ungureanu

Teodora Ungureanu

cu activitatea din teatru și cinematografie, predă arta actoricească la Școala Superioară de Teatru B.V. Șciukin din Moscova. În 1989 revine în Moldova și în 1990 este numit ministru al Culturii și Cultelor. Din 1995 se stabilește în România, unde este vicepreședinte al Fundației Culturale Române (în prezent – Institutul Cultural Român). Regie: *De ziua nunții* de V. Rozov; *Mai tare ca dragostea* (Al 41-lea) de B. Lavreniiov, *Radu Ștefan, Întâiul și Ultimul; Și sub cerul acela* de A. Busuioc; *Minodora* de A. Strâmbeanu, *Georges Dandin* de Molière ș.a.; la Teatrul Mic Academic din Moscova – *Păsările tinereții noastre* de I. Druță (premiul I al Ministerului Culturii al URSS); la Teatrul Central al Armatei din Moscova – *Sfânta sfințelor și Revelația* de I. Druță, *Ultima întâlnire* de A. Galin, *Un om pentru eternitate* de R. Bolt, *Gura lumii* de A. Salinski; la Teatrul Sovremennik din Moscova – *Dușmanul poporului* de H. Ibsen ș.a. Este și regizor de film: *Păsările tinereții noastre și Întâlniri cu Evgheni Evstigneiev* – filme de televiziune, turnate la Televiziunea din Moscova. Tot acolo a filmat spectacolele de televiziune: *Lica* de A. Zurabov (Premiul Intervizunii la Festivalul internațional de la Plovdiv) și *Nora* după H. Ibsen. Roluri în: *Vicieniile lui Scapin* de Molière, *A 12-a noapte* de W. Shakespeare, *Pescărușul* de A. Cehov ș.a., toate la Teatrul Luceafărul. Actor de film în: *Se caută un paznic*, *Favoritul*, *Când omul nu-i la locul lui*, *Armagedon*, *Leacuri amare* (scurtmetraj), *Bariera*, *Sergei Lazo*, *Ofițer în rezervă*, *Viforul roșu*, *Acest dulce cuvânt – libertatea* (Mosfilm), *Podurile*, *Bărbații încărunțesc de tineri*, *Povestea lui Făt-Frumos*, *Când ai alături un bărbat*, *Pregătiri de examen*, *Dansul efemer al dragostei*, *Centaurii*, *Codrii* ș.a. Ca ministru al Culturii și Cultelor din Moldova a deschis sau a redeschis numeroase teatre, printre care și Teatrul V. Alecsandri din Bălți. La propunerea lui s-a creat, după modelul Inelul spiritual, un complex muzeal la Zaim, în memoria autorului celui mai frumos imn al limbii române, Alexei Mateevici. A formulat o Declarație prin

care solicita reunirea Moldovei cu România. Artist Emerit al Federației Ruse (1981), Artist al Poporului din Moldova (1989), laureat al Premiului Național (1990).

Ungureanu, Teodora

(13.11.1960, Reșița)

Gimnastă. Elevă a lui Bela Károlyi de la vârsta de 6 ani. La Campionatele Naționale din 1971 a ocupat locul I la individual compus. Până în 1979 s-a clasat a II-a, după Nadia Comăneci. La Jocurile Mondiale Universitare (1979, Ciudad de México), ultima competiție la care a participat, a luat aurul la individual compus. A lucrat la trupa de circ Cornea, a antrenat 8 ani în Franța, iar din 1993 s-a stabilit în SUA unde are un club de gimnastică și arbitrează în diverse competiții internaționale de gimnastică.

Ungureanu, Valentin

(26.11.1931, Pârjota, Basarabia)

Pedolog. A absolvit Facultatea de Biologie și Pedologie a Universității de Stat din Chișinău. Director al Institutului de Cercetări Științifice în domeniul Pedologiei și Agrochimiei și director general al AȘP Fertilitatea. Fondator al ampelopedologiei în Republica Moldova. A stabilit legăturile cantitative și calitative în sistemul sol-viță de vie-vin. A ținut conferințe la Moscova, Kiev, București, Minsk, Alma Ata, Cluj, Iași, Timișoara, Freiburg (Germania), Tbilisi, Wageningen (Olanda), Montpellier (Franța), în Vietnam. Lucrări: *Почва и виноград* (1979); *Проблемы окультуренности и воспроизводства плодородия почв Молдавии* (1990); *Ghidul bunelor practici agricole* (2004); *Fundamentarea ampelopedologică a dezvoltării durabile a viticulturii în Republica Moldova* (2004). Laureat al Premiului de Stat, Profesor Emerit al Școlii Superioare din Republica Moldova, distins cu ordinele Drapelul Roșu de Muncă, Insigna de Onoare și Gloria Muncii. Este membru al Academiei Internaționale a Școlii Superioare din Moscova,

Urātu

Valentin Ungureanu

Ștefan Urātu

V. A. Urechia

Serafim Urecheanu

al Societății Mondiale a Științei Solului, al Societății Europene de Conservare a Solului. Membru corespondent al Academiei de Științe din Moldova.

Urātu, Ștefan

(9.01.1951, Ustia, Republica Moldova)

Fizician. A absolvit Institutul Pedagogic de Stat din Tiraspol, Facultatea de Fizico-Matematici. Profesor la Catedra de fizică a Universității de Stat din Tiraspol, evacuată la Chișinău. Membru al Consiliului Republican al Frontului Popular din partea secției din Tiraspol. Fondator al Comitetului pentru Drepturile Omului din Transnistria, președinte al Comitetului Helsinki pentru Drepturile Omului din Republica Moldova. Ordinul Republicii (2010).

Urechia (Urechîă), V(asile) A(lexandrescu)

(15.02.1834, Piatra Neamț – 22.11.1901, București)

Istoric și scriitor, om politic. A absolvit Academia Mihăileană din Iași și Literele la Paris, unde a fondat ziarul unionist *Opiniunea*, organ al românilor din străinătate. A fost unul dintre fondatorii Ateneului Român (1865) și unul dintre întemeietorii Muzeului Național de Antichități. A fost profesor la Universitatea din Iași, apoi la cea din București. În 1858 a editat ziarul unionist *Zimbrul și vulturul*. Ministru liberal al Cultelor în Moldova (1859–1860) și ministru al Instrucțiunii Publice al României Mici (1881–1882). Ca istoric a avut o orientare eclectică. A editat numeroase culegeri de documente și hrisoave interne și externe. Lucrări: *Istoria românilor* (14 vol., 1891–1902), *Istoria școalelor de la 1800–1864* (4 vol., 1892–1904), *Domnia lui Ioan Caragea* (1897–1898), *Documente dintre 1769–1800* (1889), *Documente relative la anii 1800–1833* (1889), *Documente inedite din domnia lui Al. Moruzzi* (1895), *Codex Bandinus. Memoriu asupra scrierei lui Bandinus de la 1646 urmat de text, însoțit de acte și documente* (1895), *Grinda de aur sau Prevederea unui părinte bun*,

Logofătul Baptiste Veveli, Coliba Măriucăi, Cum era ea?, Fidanțata imperatorului, Vornicu' Bucio, Banul Mărăciine, Curtea lui Neagoe Vodă, Schițe de istoria literaturii române (1885), *Omul muntelui*, proză, 1857, memorialistică și a cules legende populare: *Legende române*, 1891. Membru fondator al Societății Academice Române (1867). Membru corespondent al academiilor spaniolă și italiană și al Institutului Etnografic din Paris.

Urecheanu, Serafim

(2.02.1950, Larga, Republica Moldova)

Inginer, om politic. A absolvit Facultatea de Inginerie Civilă și Industrială la Institutul Politehnic din Chișinău. A lucrat ca inginer pe șantierele de construcții ale raionului Briceni. A absolvit Școala Superioară de Partid la Leningrad. Membru al Federației Sindicatelor Independente din Republica Moldova, al cărei președinte a devenit. Deputat independent în Parlamentul Moldovei (1991–1994). Primar al Chișinăului (1994–2005). Din 2003 devine copreședinte al Partidului Alianța Moldova Noastră (pe listele căruia a fost ales deputat în Parlamentul Moldovei și a devenit vicepreședinte al guvernului), iar din 2004 lider al Blocului electoral Moldova Democrată. Distins cu Ordinul Republicii, Ordinul Insigna de Onoare, Ordinul pentru Dezvoltarea Științei și Învățământului, ordinele Sfântul Dumitru clasa a II-a, Serghei Radonejski și Sf. Stanislav, acordate de Biserica Ortodoxă Rusă, diploma Ad Honores a Academiei Europene de Arte. Membru corespondent al Institutului pentru Afaceri Internaționale (Paris), membru corespondent al Academiei Internaționale de Informatizare de pe lângă ONU. Președinte al Alianței Moldova Noastră, care în 2011 a fuzionat cu Partidul Liberal-Democrat.

Uric, Gavriil

(a trăit în prima jumătate a veacului al XV-lea, se pare în zona Neamț)

Călugăr, copist. A copiat, între 1413 și 1449, 13 manuscrise religioase slavone și grecești,

Urseanu

Doina Uricariu

Eugen Uricaru

Urmuz

Vasile Urseanu

pe care le-a decorat cu miniaturi, unele cerute de Alexandru cel Bun, răspândite astăzi la Oxford, Moscova, București. Prin ceea ce a lăsat ilustrează preocupările asemănătoare ale călugărilor din Europa vremii, indiferent de confesiunea creștină căreia aparțineau, dar și apartenența la un bazin cultural și religios specific zonei românești.

Uricariu, Doina

(5.10.1950, București)

Poetă și eseistă. Verișoară cu Eugen Uricaru. A absolvit Filologia la București. A fost redactor de editură, apoi fondează și conduce grupul editorial Du Style (1990). În prezent căsătorită în SUA. Scrie o poezie senzuală și elevată: *Vindecărilor*, 1976; *Vietăți fericite*, 1980; *Natură moartă cu suflet*, 1982; *Mâna pe față*, 1984; *Inima axonometrică*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2002, și eseuri despre poezie: *Apocrife despre Emil Botta*, 1983; *Ecorseuri · Structuri și valori ale poeziei românești moderne*, 1989; *Nichita Stănescu inegalabilul*, 2000.

Uricaru, Eugen

(1.11.1946, Buhuși)

Prozator. Văr cu Doina Uricariu. Absolvent al Facultății de Filologie din Cluj, Secția română-italiană (1971). Face parte din grupul fondator al revistei *Echinox*, alături de Marian Papahagi; redactor-șef (1968) și redactor-șef adjunct (1969–1971) al revistei. Redactor la revista *Ateneu* (1972), *Steaua* (1973–1990) și redactor-șef adjunct al revistei *Luceafărul* (1990–1991); atașat cultural la Ambasada României din Grecia (1992–1995); director adjunct la Accademia di Romania din Roma (1993), funcționar la Ministerul de Externe al României. Membru al Uniunii Scriitorilor, vicepreședinte al ei (1997–2001), apoi președinte (2001–2003), secretar de stat în Ministerul Afacerilor Externe pentru relația cu Parlamentul. În prezent director al agenției Copyro pentru drepturi de autor. Alte colaborări la *România literară*, *Viața românească*, *Amfiteatru*, *Convorbiri*

literare, *Vatra*, *Transilvania*, *Contemporanul*, *Tribuna*. Scrie romane în care istoria este prezentă: *Rug și flăcără*, 1977, după care s-a făcut filmul omonim, care a primit în 1979 Marele Premiu la Santarem, Portugalia; *Mie-rea*, 1978; *Așteptându-i pe învingători*, Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj, 1981; *Vladia*, 1982; *Memoria*, 1983; *1784, vreme în schimbare*, Premiul Academiei, 1984; *Stăpânirea de sine*, 1986; *Complotul sau Leonard Bălbaie contra banditului Cocoș*, 1990; *Stare de fapt*, Marele Premiu la San Marino, 1995.

Urmuz nume la naștere

Demetru Dem. Demetrescu-Buzău

(17.03.1883, Curtea de Argeș – 23.11.1923, București)

Scriitor. A studiat Dreptul la București. Funcționar. Este considerat precursorul dadaismului și al literaturii absurdului prin prefigurarea, în proza și versurile sale, a absurdului de tip avangardist. S-a născut, ca scriitor, din literatura târgurilor de provincie unde nu se întâmpla nimic. Tristan Tzara și Eugène Ionesco îl citează ca maestru. A fost descoperit de Tudor Arghezi și publicat postum de avangardiști: *Pălnia și Stamate*; *Algazy & Grummes*, 1930.

Urseanu, Vasile

(9.01.1848, București – 1926, București)

Contraamiral. A absolvit Școala Navală din Brest, Franța. În timpul Războiului de Independență a organizat o baterie de apărare în regiunea Calafat și a fost trimis în misiune specială pe lângă prințul Serbiei, Milan Obrenovici. A fost însărcinat să supravegheze construirea unor nave (la Londra) pentru formarea Marinei Comerciale românești. Acolo a fost făcut bricul *Mircea*, al cărui prim-comandor a fost, dar și *Fulgerul*, *Grivița*, *Rahova*, *Opones*, *Smârdan* și trei șalupe de poliție – *Poterașul*, *Grânicerul* și *Sentinela*. A comandat o perioadă de timp și crucișătorul *Elisabeta*, cu care a străbătut Marea Mediterană, Oceanul Atlantic, Marea Nordului și

Ursu

Andrei Ursu

Ileana Ursu

Ioan Ursu (fizician)

Viorica Ursuleac

Marea Baltică, făcând astfel cea mai lungă călătorie pe care o navă de război română a întreprins-o în acele vremuri. A fost unul dintre fondatorii primei Societăți Naționale de Navigație Maritimă, fiind ales membru în Consiliul de Administrație al acestei societăți. În ziua de 27 ianuarie 1908, în sala Camerei de Comerț din strada Doamnei, trece oficial pe arena astronomiei românești, prezidând prima adunare generală a Societății Astronomice Române. Lucrul cel mai durabil pe care l-a realizat ca președinte al Societății Astronomice Române a fost construirea prin eforturi financiare proprii a clădirii Observatorului Astronomic.

Ursu, Andrei

(20.12.1929, Strășeni, Basarabia)

Pedagog. A absolvit Universitatea de Stat din Chișinău (1953). Activități la AȘM: laborant, cercetător, șef de laborator, director de institut. Doctor habilitat în biologie (1978). Contribuții științifice: geneza, geografia, cartografia, regionarea, transformări tehnologice, evoluția, solurile din Republica Moldova. Lucrări expuse în peste 400 publicații și circa 10 monografii. Membru de Onoare al Academiei Agrare din România (1989).

Ursu, Ileana

(1954, Zrenjanin, Voivodina)

Poetă și traducătoare. A tradus în sârbă pe Mihai Eminescu, Radu Gyr, Carolina Ilica, Liliana Ursu, Virgil Carianopol. A participat la proiectul de integrare a minorității românești din Serbia, „Svetlosti znacenia” („Lumina cunoașterii”), alcătuiind o antologie de 1200 de pagini din creația românilor din Banatul Sârbesc. A publicat volume de versuri: *Pensiune în bibliotecă* (1978); *Abilitatea vrăjitoarei* (1981); *Semne pe nisip și Ielabuga* (ambele 1996). Conduce Departamentul pentru Minorități Naționale al Ministerului Culturii din Voievodina. A primit Premiul Uniunii Scriitorilor din România (2000).

Ursu, Ioan

(26.10.1875, Cața, jud. Sibiu - 6.10.1925, Brașov) Istoric. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la Universitatea din București. Specializare la Berlin, München, Paris, Viena, Veneția. Profesor la universitățile din Iași, Cluj, București. A fondat *Revista neamului* (1915–1916). Lucrări: *Cauzele de căpetenie ale căderii și mării noastre în trecut*, 1906; *De ce ne-au aservit străinii*, 1911; *Ștefan cel Mare și turcii*, 1914; *Dreptul nostru asupra Ardealului*, 1915. Membru corespondent al Academiei Române, 1910.

Ursu, Ioan

(5.04.1928, Mănăstireni, jud. Cluj - 16.04.2007, București)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Cluj. Specializare în rezonanță magnetică electronică și nucleară în SUA, URSS, Marea Britanie, Elveția, RDG. Profesor la Facultatea de Fizică a Universității din Cluj, apoi din București. Președinte al Comitetului de Stat pentru Energia Nucleară, președinte și prim-vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Profesor invitat la Universitatea din Trieste. A descoperit efectul de îmbogățire izotopică a uraniului prin rezonanță magnetică, s-a ocupat de fizica solidului, de interacțiunea radiațiilor nucleare cu solidul. Lucrări: *Energia atomică*, 1973; *Fizica și tehnologia materialelor nucleare*, 1982; *Interacțiunea radiației laser cu metalele*, 1986. Membru al Societății Române de Fizică, de Chimie, al consiliului științific al Institutului Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, al Societății Europene de Fizică, al Societății Americane de Fizică, al Societății Internaționale de Rezonanță Magnetică ș.a. Membru al Academiei Române (1974).

Ursuleac, Viorica

(26.03.1894, Cernăuți - 22.10.1985, Ehrwald, Tirol, Austria)

Soprană. A absolvit Conservatorul la Viena. A debutat la Opera din Zagreb, apoi a

Ustian

Serghei Urusov

Aura Urziceanu

George Uscătescu

Ion Ustian

susținut rolurile importante ale repertoriului clasic la Viena Volksoper, Opera din Frankfurt, Viena Staatsoper, Berlin Staatsoper și Opera din München. Profesoară la Salsburg Mozarteum (1964). Roluri în: *Nunta lui Figaro*, *Don Giovanni*, *Fidelio*, *Olandezul zburător*, *Simon Boccanegra*, *Bal mascat*, *Forța destinului*, *Don Carlos*, *Tosca*, *Turandot*, *Cavalerul rozelor*, *Othello*, rolurile din Richard Strauss.

Urusov, Serghei D.

(7.03.1862, Iaroslavl, Rusia – 1937, Moscova)

Print, guvernator al Basarabiei între 1903 și 1904. A absolvit Universitatea din Moscova, Facultatea de Drept. A fost viceministru la Interne (1906) și la Externe (1917, în guvernul provizoriu). A avut vederi liberale, a fost membru în Duma țaristă, a organizat Protestul de la Viborg. A militat pentru libertăți naționale și sociale ale popoarelor din Rusia. A cunoscut închisorile țariste (de două ori) și pe cele sovietice (tot de două ori). A lăsat memorii celebre: *Însemnările unui guvernator*, Chișinău, 1903–1904, în care a descris societatea basarabească, vizita la Iași, discuțiile cu suveranii României. Între 1916 și 1917 a organizat și întreținut un tren sanitar pe frontul român.

Urziceanu, Aura

(14.12.1946, București)

Cântăreață de jazz. A început să cânte de la 16 ani și a obținut locul II la Festivalul Național de Muzică Ușoară de la Mamaia, 1969. A dat concerte în SUA, unde a urcat pe scenă alături de Ella Fitzgerald și Duke Ellington. Discuri: *Aura* (1972), *Arie din suită* (1973), *Seară de Jazz cu Aura* (1974), *Take Five* (cu Cvintetul București, 1974), *Oh, My Love* (1975), *Over The Rainbow* (1977), *Thad & Aura* (cu Thad Jones, 1977), *Dulce cântec românesc* (cu George Urziceanu, 1977), *Once*

I Loved (1981), *I Found Love Again* (1996), *Dor de viață* (2000). A câștigat Cupa Europeană la Knokke le Zoutte, Belgia, 1971.

Uscătescu, George

(5.05.1919, Crețești, jud. Gorj –

11.05.1995, Barcelona)

Istoric literar, hispanist. A absolvit Literale, Filosofie și Dreptul la Universitatea din București. Legionar ca opțiune ideologică, a plecat la studii în Spania – Horia Sima își amintește de el – unde a și rămas din 1944. Profesor la Universitatea din Barcelona. Profesor invitat la Florența, Buenos Aires, Milano, Paris, Roma, Strasbourg. În România a fost tradus înainte de 1989, grație mai ales susținerii revistei *România literară*. Lucrări: *Relaciones culturales Hispano-rumanas*, 1950; *De Maquiavello a la Razón de Estado*, 1951; *Profetas de Europa*, 1962; *Séneca, nuestro contemporáneo*, 1965; *Conversaciones actuales*, 1971; *Aporías del estructuralismo*, 1971; *Breve teoría e historia de la cultura*, 1973; *Agustín, Nietzsche, Kierkegaard: nuevas lecturas de filosofía y filología*, 1983; *Brâncuși și arta secolului*, 1985; *Procesul umanismului*, 1987; *Ontologia culturii*, vol. I, 1986. Președinte al Societății Ibero-Americane de Filosofie. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Ustian, Ion

(12.09.1939, Olișcani, Basarabia)

General. A absolvit în 1958 Școala Tehnică de Agronomie din Cucuruzeni (fondată în 1893) și a fost instructor de Komsomol pentru organizațiile rurale din Moldova. A absolvit Academia de Științe Sociale din Moscova. Președinte al Sovietului de Miniștri din RSS Moldovenească (1980–1985), membru al CC al PCUS (1981–1986) și deputat în Sovietul Suprem al URSS (1981–1989). În prezent profesor la Academia de Studii Economice a Moldovei.

V

Vacas, Polly

(13.03.1892, Galați – 1949, București)

Aviator. Grec ca etnie. A absolvit Școala de Pilotaj de la Chitila, unde a devenit apoi instructor. În 1912 s-a transferat la Liga Aeriană Națională de la Băneasa. A luptat ca pilot militar în războaiele balcanice. A fost pilot de vânătoare în Primul Război Mondial. A fost șef de trafic la Compania de Transport Aerian SARTA, iar în 1946 comandant al aeroportului Băneasa.

Vaida-Voevod, Alexandru

(1872, Bobâlna – 19.03.1950, Sighet)

Politician, susținător al unirii Transilvaniei cu România Mică, membru, alături de Vasile Goldiș, Iuliu Hossu și Miron Cristea, în consiliul care a proclamat Unirea cea Mare. Greco-catolic. A făcut parte din delegația românească la Conferința de pace de la Paris (1919). Prim-ministru în 1919 și 1926, fondator al Partidului Național Tărănesc. În preajma celui de-al Doilea Război Mondial a fost deschis mișcării legionare. Arestat în 1944, a murit la închisoare.

Vancea, Augustin

(19.12.1892, Parhida, jud. Bihor – 3.08.1973, Cluj-Napoca)

Geolog. A absolvit Facultatea de Geografie-Geologie la Universitatea din Cluj. S-a remarcat în domeniul cercetării și exploatării gazului metan. Întreaga sa carieră a cercetat depozitele neozoice din Transilvania, spre a elucida succesiunea etajelor stratigrafice din bazinul colinar al Târnavelor și a pune în valoare noi resurse gazeifere. Locul său de muncă a fost la Mediaș, în Centrala Gazului Metan. Aici a avut la dispoziție atât materia primă de cercetare, cât și tehnologia necesară pentru cercetări. În studiul său *Cercetări geologice în regiunea Grebeniș-Dobra*, face o caracterizare geologică detaliată atât a elementelor de suprafață, cât și a depozitelor de adâncime, a domurilor gazeifere de la Grebeniș și Dobra. A studiat depozite de adâncime și de mare adâncime, prin foraje ce depășeau 790 m. O altă lucrare a sa este

Limita miocen-pliocen în bazinul Transilvaniei. Împreună cu L. Ungureanu este autorul lucrării *Asupra corelării depozitelor mio-pliocene din Bazinul Transilvaniei pe bază de microfaună*, prin care pune bazele corelațiilor faciesurilor de aceeași vârstă geologică de pe o mare suprafață sedimentară, cu dovezi de sondă, cu similitudini fosilifere și structurale. Principalele sale studii sunt grupate în lucrarea *Neogenul în Transilvania*. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Vancea, Petre

(27.06.1902, Rudari, Dolj –

19.12.1986, București)

Medic oftalmolog. A început Facultatea de Medicină la București și a absolvit-o la Cluj. Profesor la Clinica Oftalmologică din Cluj, apoi din Iași și la Institutul de Medicină și Farmacie din București. Contribuții la studierea patogeniei cataractei senile, a tumorilor ochiului. A preparat un medicament propriu, brevetat cu numele ETO (Extract Total de Ochi) pentru tratamentul miopiei avansate. Lucrări: *Introducere în neurologia oculară*, *Virozele oculare*; *Tumorile ochiului și anexele sale*; *Clasificarea funcțională a glaucomelor*. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății Internaționale de Ergo-oftalmologie, al Societății de Biologie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Vancea, Zeno

(8.10.1900, Bocșa Vașiovei, jud. Caraș Severin – 15.01.1990, București)

Compozitor și muzicolog. A absolvit Conservatorul din Cluj ca elev al lui Gheorghe Dima. Specializare la Conservatorul din Viena. Profesor la Conservatorul din Târgu Mureș, din Timișoara și apoi din București. Redactor-șef al revistei *Muzica* și vicepreședinte al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România. Lucrări: muzicale – *Requiem*, 1941, pentru cor și orchestră; *Rapsodia bănățeană nr. 1*, 1926; *Scoarțe*, 1928, suită pentru orchestră de cameră; *Rapsodia bănățeană nr. 2*, 1950; *Simfonia No. 1*, 1948 și *No. 2*, 1967; *Prolog simfonic*, 1974; *Sonata pentru orgă și orchestră de*

Van Leer

Alexandru Vaidea-Voevod

Zeno Vancea

Spiridon Vangheli

Lia Van Leer

coarde, 1976; 8 *Cvartete de coarde*, 1934–1980; *Sonata pentru vioară solo*, 1981; *Ionică*, 1979, madrigal pentru cor mixt a cappella, melodie și versuri populare; muzicologie – *Muzica ecdesiastică corală la români*, 1938; *Creația muzicală românească în secolele XIX–XX*, vol. I (1968) și vol. II (1979). Distins cu mai multe premii de creație la Festivalul Internațional George Enescu, a obținut, de asemenea, Ordinul Muncii clasa II-a (1948), Premiul de Stat al R.P. Române (1953), titlul de Maestru Emerit al Artei (1954), Premiul Herder al Universității din Viena (1974).

Vangheli, Spiridon

(14.06.1932, Grinăuți, Basarabia)

Scriitor, editor. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă din Chișinău. A fost profesor de școală medie, apoi redactor la editurile Cartea Moldovenească și Lumina. A scris literatură pentru copii: *În Țara fluturilor* (1962), *Băiețelul din coliba albastră* (1964), *Isprăvile lui Guguță* (1967), *Ministrul bunelului* (1971), *Guguță – căpitan de corabie* (1979), *Steaua lui Ciuboțel* (1981), *Pantolonia – Țara piticilor* (1989), *Guguță și prietenii săi*, 2 vol. (1994), *Tatăl lui Guguță când era mic* (1999), *Copii în cătușele Siberiei* (2001), *Taina inelului* (piesă montată la Teatrul municipal de marionete Guguță, 2003). A tradus: *Peter Pan și Wendy* de James Barrie (1975), *Pepi Cioraplung* de Astrid Lindgren (1973) ș.a. A pus la îndemână copiilor din clasele primare antologia *Carte de citire și gândire*, 4 vol. (2006). A fost tradus în arabă, armeană, bulgară, cehă, chineză, engleză, estonă, japoneză, germană, italiană, rusă, slovacă, turcă și altele. Distins cu Diploma de Onoare Andersen (1974), laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova (1980) și al Premiului Ministerului Învățământului (1982), Premiului Ion Creangă al Academiei Române (1996), Premiului special al Uniunii Scriitorilor din România (2002). Distins cu titlurile Maestru Emerit al Artei (1982) și Scriitor al Poporului (1992).

Vanku, Milan

(22.07.1923, Straja, Banatul Sârbesc – 16.05.2008, Belgrad)

Istoric și publicist. Român după mamă și sârb după tată. A absolvit Dreptul și Istoria la Belgrad. A luptat alături de Iosip Broz Tito în al Doilea Război Mondial. Arestat de colaborioniști, a reușit să fugă în România. Specializare la Viena. Profesor la Facultatea de Filosofie din Pristina și la Facultatea de Filologie a Universității din Belgrad. Profesor invitat la Viena. A scris în sârbo-croată: *Mala-Antanta*, 1920–1938, 1969 – tradusă la București, *Mica înțelegere și politica externă a Jugoslaviei*, 1920–1938 și în română: *Nicolae Titulescu – promotor al politicii de pace și colaborare în Balcani*, 1986. Membru fondator al Fundației Europene Nicolae Titulescu de pe lângă Academia Română (1991), membru de onoare al Societății de Limba Română din Voivodina.

Van Leer, Lia nume la naștere Lia Grunberg, căsătorită Leer

(4.08.1924, Bălți, Basarabia)

Cineast. A absolvit liceul fiind colegă cu Eugeniu Coșeriu și a plecat în 1940 în Palestina. A absolvit Facultatea de Științe Umaniste a Universității Ebraice din Ierusalim. Soțul era pilot și cineast, evreu originar din Olanda, salvat de pogromul Noptii de Cristal de mișcarea de rezistență. S-au stabilit la Haifa, cel mai mare centru muncitoresc al țării, și au înființat (1955) primul cineclub. Au susținut mișcarea de formare a cinematografeiei israeliene fondând, cu arhivele proprii, aduse din Basarabia, Arhiva Israelienă de Film, Cinemateca și Festivalul Internațional de Film (din 1984). Distinsă cu premiul decernat de președintele Haim Hertzog pentru activitatea sa voluntară (1988); Ordinul Cavaler al Artelor și Literaturii și Cavaler al Legiunii de Onoare al Franței; premiul pentru întreaga activitate pusă în slujba cinematografului, acordat de Academia Israeliană de Film (1998). Premiul Israel (2004).

Varga

Andrei Vartic

Ion Vartic

Varga, Ecaterina

nume la naștere **Varga Katalin**

(1802, Hălmeag, comitatul Târnava Mare – 1858, Târgu Mureș)

Militantă pentru drepturile iobagilor. A fost conectată la mișcarea lui Avram Iancu, s-a deplasat în Munții Apuseni și a scris petiții pentru drepturile iobagilor români către guvernul Transilvaniei de la Sibiu și către Dieta de la Viena. Chestiunea de fond era socială, precede valul revoluționar de la 1848, dar și religioasă, deoarece una dintre părți afirma că drepturile românilor ortodocși sunt îngădite din cauza catolicismului și greco-catolicismului, în vreme ce partea opusă, adică Șaguna, milita pentru impunerea liniei ortodoxiei. Arestată din ordinul lui Andrei Șaguna, a stat la închisoare la Aiud și Alba Iulia (1847–1851).

Varlaam, probabil nume de botez Vasile

(1585, undeva în Vrancea – 1657, mănăstirea Secu, Moldova)

Mitropolit al Moldovei (1632–1653). A introdus și a răspândit tiparul în Moldova, primind tiparnița de la Petru Movilă, mitropolitul Kievului. A tipărit *Cazania* (1641–1643), cu o prefață a lui Vasile Lupu: „Cuvânt împreună cătră toată semenția românească”. A luptat pentru păstrarea religiei ortodoxe în condițiile pătrunderii catolicismului dinspre Polonia, a editat *Carte românească de învățătură la dumenecile de preste an*, 1643, folosită și în Șcheii Brașovului, contribuind la răspândirea limbii române unitare în toate țările române.

Vartic, Andrei

(21.10.1948, Dănceni, azi în mun. Chișinău – 2.06.2009, Chișinău)

Fizician și publicist. Familie originară de la Piatra Neamț. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea de Stat din Chișinău. Specializat în spectroscopie. Proromân și antitotalitarist, a fost arestat la Moscova, Vilnius, Riga, Leningrad. A lucrat ca muncitor în Siberia. Director de programe la postul de radio

Vocea Basarabiei. Fondator al Institutului Civilizației Dacice și al Teatrului de Poezie. A propus crearea Frontului Popular din Moldova (1987). Deputat în primul Parlament al Republicii Moldova (1990–1994). A creat Fundația Culturală și Editura Basarabia (1991). A fost prim-vicepreședinte al fundației intemeiate. Lucrări: *Pod peste fluviu*, 1973; *Scrișori din Bizanț*, 1975; *Paravanul dintre actor și rol*, 1980; *Catastrofa eliberării*, 1996; *Drumul spre Kogaionon*, 1998; *Variațiuni pe o temă de Levi-Strauss*, 2000; *Arheologia paravanului de la Ripiceni-Izvor*, 2003; *Cealaltă Românie*, 2007.

Vartic, Ion

(4.10.1944, Sibiu)

Istoric literar. Absolvent al Facultății de Filologie din Cluj, secția română, în 1967. Doctor în litere cu teza „Ibsen și teatrul modern”, în 1988. Redactor-șef adjunct la „Echinox” între 1972 și 1983. Șeful Catedrei de teatru de la Facultatea de Litere. Secretar de stat la Ministerul Culturii (1990–1992). Directorul Teatrului Național din Cluj din 2000. Lucrări: *Spectacolul interior. Eseuri critice*, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru debut în critică, 1977; *Radu Stanca. Poezie și teatru*, 1978; *Modelul și oglinda*, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1982; *Ibsen și „teatrul invizibil”*, Premiul Asociației Internaționale a criticilor de teatru, 1995; *Cioran naiv și sentimental*, Premiul Uniunii Scriitorilor și Premiul Asociației Scriitorilor din Cluj, 2000; *Clarul Caragiale*, 2002; *Bulgakov și secretul lui Koroviev*, 2004, 2006.

Vaschide, Nicolae

(5.12.1873, Buzău – 13.10.1907, Paris)

Psiholog. Grec ca etnie. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie la Universitatea din București. Specializare la Laboratorul de psihologie fiziologică de la École des Hautes Études de pe lângă Sorbona și Facultatea de Medicină din Paris. Contribuții la formularea de terminologii specifice pentru delimitarea tipurilor de senzații, formelor atenției, memoriei și inteligenței. A imaginat și construit o gamă largă de aparate de laborator pentru măsurarea diferitelor modalități de sensibilitate. Concepția și contribuția sa la fundamentarea psihologiei experimentale sunt sintetizate într-un adevărat tratat de tehnica psihologiei experimentale.

Vasici-Ungureanu, Pavel

nume la naștere **Pavel Ungureanu**

(18.04.1806, Timișoara – 3.07.1881, Timișoara)

Medic și scriitor. A urmat Facultatea de Medicină la Budapesta (1826–1832) și a devenit doctor cu teza „Pesta orientală”. După terminarea studiilor a lucrat ca medic în diferite orașe ale Transilvaniei. S-a implicat

Vasile

Pavel Vasici-Ungureanu

Vasile Vasilache

Nicolae Vasile

Radu Vasile

în activități de popularizare a medicinei și a publicat numeroase articole în revistele românești ale vremii (*Foaie pentru minte, inimă și literatură*, *Transilvania*, *Telegraful român*, *Gazeta de Transilvania* etc.). A scris manuale de igienă și dietetică dedicate școlilor românești din Imperiul Habsburgic. Este creditat ca întemeietorul primei reviste de medicină din Transilvania, *Higiena și școala*, apărută la Timișoara (1876–1877), apoi la Gherla (1878–1880). O contribuție importantă a fost traducerea lucrării lui Cristoph W. Hufeland *Macrobioția sau măiestria de a lungi viața*, apărută la Brașov, în două volume. El adaugă date și statistici despre longevitatea românilor bănățeni și le corelează cu noxele întâlnite de aceștia în profesiile de tăbăcar, zidar, tipograf. Combate șarlatanismul medical și exagerările hidroterapiei, așa cum era ea practică la acea vreme, și face propagandă pentru vaccinarea antivariolică. În această publicație abordează problemele de educație, creșterea prestigiului învățătorilor, popularizarea noilor descoperiri din lumea științei. Lucrări: *Antropologia sau scurtă cunoștință despre om și însușirile sale*, Buda (1830); *Dietetica sau învățătura de a păstra întreaga sănătate*, Buda (1831); *Pesta orientală*, Buda, 1832; *Catehismul sănătății*, Timișoara (1870); *Catehismul antropologic*, Timișoara (1870). În 1843 a devenit membru al Societății de Medici și Naturaliști din Iași, în 1847 membru al Societății Literare din București, iar în 1879 membru titular al Academiei Române.

Vasilache, Vasile

(4.07.1926, Unțești, Basarabia –

4.06.2008, Chișinău)

Scriitor. Și-a început studiile la Iași, având drept profesor un ginere al lui Garabet Ibrăileanu, dar le-a terminat la Chișinău, unde a absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Ion Creangă. Specializare la Institutul de Cinematografie, Secția scenarii, de la Moscova. A fost profesor de școală medie la Cetireni, azi rn. Ungheni, redactor

la *Cultura Moldovei*, revista *Nistru*, membru al colegiului și redactor la Studioul Moldova Film. Lucrări: *Ale tale două mâini* (1964), *Două mere țigance* (1964), *Tăcerile casei aceleia* (1971), *Povestea cu cocoșul roșu* (1966); *Elegie pentru Ana-Maria* (1983), *Mama-mare – profesoară de istorie* (1988), *Surășul lui Vishnu* (1993), *Verzi suntem, verzi...* (2008, postum). A tradus din M. Saltîkov-Șcedrin (*Basme*, 1972), Vasili Șukșin (*Pământeni*, 1976), Valentin Rasputin (*Adio pentru Mattiora*, 1979), din scriitori cehi, bulgari. Laureat al Premiului Național al Republicii Moldova (1994), distins cu Ordinul Republicii (1996). Deținător al Premiului pentru Opera Omnia al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2002).

Vasile Lupu

V. Lupu, Vasile

Vasile, Nicolae

(16.06.1954, Ludești, jud. Dâmbovița)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică la Institutul Politehnic din București. Specializări la Universitatea Southampton, Marea Britanie; Wisconsin, Missouri și New Jersey, Newark, SUA; Milano, Italia; Fundația Hans Seidel, Germania. Profesor la Universitatea Politehnică din București. Contribuții în domeniul motoarelor sincrone cu magneți de mare energie. Autor a 26 de invenții brevetate. Președinte al Asociației Române de Standardizare. Membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Vasile, Radu

(10.10.1942, Sibiu)

Istoric și om politic. A absolvit Facultatea de Istorie a Universității din București. Specializare la Salonic și München după 1990. A lucrat la Muzeul Satului, apoi la Institutul de Istorie Nicolae Iorga din București. În prezent profesor la Academia de Studii Economice din București. Membru al Partidului Național-Tărănesc Creștin-Democrat (din 1990), apoi al Partidului Democrat

Vasilescu

(din 2000). Vicepreședinte al Senatului României (1993–1998), vicepreședinte al Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (1997–1998), prim-ministru al României (1998–1999). Lucrări: *Economia lumii. Căi și stadii de modernizare*, 1997; *Fabricius*, roman, 1999; *Pacientul român*, versuri, 2000.

Vasilescu, Florin

(3/15.04.1897, Călărași, jud. Ialomița – 15.10.1958, Paris)

Matematician. A absolvit Facultatea de Matematică la Universitatea din Iași ca elev al Verei Myller. A luptat în Primul Război Mondial. Specializare la Sorbona, apoi în Germania și Elveția. A lucrat ca asistent al lui Emil Pangratti la Catedra de geometrie descriptivă a Facultății de Matematică de la Universitatea din București. Specializare la Universitatea Harvard, SUA. A lucrat la Rice Institute din Huston, Texas. Din 1930 profesor de geometrie superioară și diferențială la Facultatea de Științe a Universității din Cernăuți. Pleacă definitiv la Paris în 1932. A fost profesor de matematică la universitățile din Montpellier, Lille, Rennes. Profesor invitat la Geneva, Paris, în SUA. Contribuții în domeniul analizei matematice, al mecanicii fluidelor și al teoriei elasticității și rezistenței materialelor. Lucrări: *Sur les fonctions multiformes de variables réelles*, 1925.

Vasilescu, Ion

(4.11.1903, București – 1.12.1960, București)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București și Schola Cantorum la Paris. A fost dirijor la Teatrul Național din Craiova și la Teatrul de Estradă din București. A predat armonie la Conservatorul din București. Este unul dintre principalii creatori de muzică ușoară românească, unde a valorificat deopotrivă folclorul și romanțele. Maria Tănase, Jean Moscopol, Gică Petrescu, Margareta Pâslaru, Elena Zamora, Mia Braia, Doina Badea au fost cei mai cunoscuți interpreți ai melodiilor sale. Melodii: „Mi-am pus busu-ioc în păr”, „Vrei să ne-nălțăm sâmbătă seara”, „Hai acasă, pușor”, „Glasul roților de tren”, „Țărâncuță, țărâncuță”, „Hai să-ți arăt Bucureștiul noaptea”, „În noaptea asta toată lumea e a mea”, „La fereastră unde doarme o pisică”, „Astă seară să dansezi numai cu mine”, „Cel mai frumos tango din lume”, „Bun rămas, prieteni dragi”. Teatrul de Estradă din București și un festival de muzică ușoară îi poartă numele.

Vasilescu-Karpen, Nicolae

(28.11.1870, Craiova – 2.03.1964, București)

Inginer, fizician și inventator. După terminarea liceului Carol I din Craiova urmează

Ion Vasilescu

Nicolae Vasilescu-Karpen

cursurile Școlii Naționale de Poduri și Șosele din București, pe care o absolvă ca șef de promoție, în anul 1891, pe când nici nu împlinise 21 de ani. Timp de trei ani a fost inginer la Lucrări Publice și a întreprins o seamă de lucrări în domeniul căilor de comunicație. Atras de electrotehnică, a plecat la Paris și a absolvit Școala Superioară de Electricitate și, paralel, Facultatea de Fizică la Sorbona. A fost profesor la Catedra de electrotehnică a Universității din Lille. Se întoarce la București (1905), inaugurând în același an cursul de electricitate și electrotehnică la catedra cu acest profil înființată atunci în cadrul Școlii Naționale de Poduri și Șosele. A efectuat o importantă muncă de pionierat în domeniul elasticității, termodinamicii, telefoniei la distanță, electrochimiei, aerodinamicii, atomisticii, electrostaticii, teoriei cinetice, electromagnetismului, fizico-chimiei și al ingineriei civile. În 1909 a propus pentru prima oară în lume, printr-o notă adresată Academiei de Științe din Paris, folosirea curenților purtători de înaltă frecvență pentru telefonie prin cablu la mare distanță. A realizat pilele Karpen, care funcționează folosind exclusiv căldura mediului ambiant. După aprecierea profesorului I. Solomon, președinte al Societății Franceze de Fizică, a inventat pila de combustie cu o jumătate de secol înainte ca oamenii să ajungă pe Lună datorită ei. A efectuat studii asupra aderenței fierului la beton. A construit postul de telegrafie de la Băneasa (1914). A scris sau a participat la proiecte de centrale electrice și la proiecte de electrificare a orașelor (Câmpina, Constanța). El are meritul de a fi elaborat – pe baza unui studiu amplu, documentat și realist – proiectul de transformare a Școlii de Poduri și Șosele în Școală Politehnică. Numit rector al noii universități, a deținut această funcție timp de 20 de ani, până în 1940. A scris numeroase tratate. Lucrări: *Recherches sur l'effect magnétique des corps électrisés en mouvement*, 1904; *Manual de electrotehnică generală*, 1925;

Vasiliiu

Electricitate, 1942; Fenomene și teorii noi în electrodinamie și chimie fizică, 1957. Membru titular al Academiei Române (1955), vicepreședinte (1929–1932; 1942–1944) și președinte al secțiunii sale științifice (1945–1948).

Vasiliiu, Amilcar P.

(1.06.1900, Craiova – 21.06.1994, București)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie din Cluj. Specializare la Königsberg, Praga, München, Zürich. Profesor la Institutul de Agronomie din București. Contribuții la studierea solurilor agricole în relație cu nevoia de apă și de îngrășămintă. Lucrări: *Cultura plantelor; Enciclopedia agricolă; Contribuții la clasificarea și bonitatea solurilor noastre; Agrotehnica; Cercetarea solului prin metode fizice; Asolamentele raționale*. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România, al Societății Naționale de Știința Solului, al Asociației Internaționale de Știința Solului. Membru titular al Academiei Române (1963).

Vasiliiu, Emanuel (Kant)

(7.09.1929, Chișinău – 14.08.2001, București)

Lingvist. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București, al cărei profesor a devenit. Între 1990 și 2001 a fost directorul Institutului de Fonetica și Dialectologie Iorgu Iordan–Al. Rosetti al Academiei Române. Profesor invitat la Universitatea din Chicago, la Boston College, în Austria, Germania, Italia. S-a preocupat de teoria limbii și filosofia limbajului și a făcut cercetări asupra mai multor aspecte ale limbii române: stabilirea inventarului de foneme, fonologia istorică a dialectelor limbii române, aplicarea regulilor de transformare la sintaxa limbii române, fixarea etapelor din istoria limbii române etc. A promovat în România orientările moderne ale științei limbii: structuralismul (incluzând fonologia școlii lingvistice pragheze, glosemática hjelmsleviană, descriptivismul american), tehnicile generativ-transformaționale, semantica, lingvistica textului etc. Lucrări: *Matematică și fonologie. Teoria grafelor și consonantismul limbii române*, cu Solomon Marcus, 1961; *Fonologia limbii române*, 1965; *Fonologia istorică a dialectelor dacoromâne*, 1968; *Sintaxa transformațională a limbii române*, cu Sanda Golopenția Eretescu, 1969; *Elemente de teorie semantică a limbilor naturale*, 1970; *Sens, adevăr analitic, cunoaștere*, 1984; *Introducere în teoria textului*, 1990. Membru al Societății Române de Lingvistică Romanică, al Societății Române de Lingvistică, al Asociației Internaționale de Științe Fonetice. Membru titular al Academiei Române (1992).

Amilcar P. Vasiliiu

Grigore Vasiliiu-Birlic

Vasiliiu, Haralambie

(17.01.1880, Hoiești, Iași – 3.11.1953, Iași)

Agrochimist. A absolvit Facultatea de Științe, secțiile fizico-chimice și matematici la Universitatea din Iași. Specializare la Hohenheim în Germania și Breslau (azi Wrocław) în Polonia. Profesor la Universitatea din Iași, Facultatea de Agricultură din Chișinău, Institutul Agronomic din Iași. Contribuții la analiza chimică a diverse tipuri de sol, la producerea îngrășămintelor azotoase. Lucrări: *Analiza pământului*, 1911, *Problema îngrășămintelor în agricultura noastră*, 1911; *Chimia agricolă*, 2 vol., 1937–1938. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvice din România. Membru post-mortem al Academiei Române (1990).

Vasiliiu-Birlic, Grigore

nume la naștere Grigore Vasiliiu

(24.01.1905, Fălticeni – 14.02.1970, București)

Actor de comedie. A absolvit în 1924 cursurile liceului Nicu Gane din Fălticeni, făcând parte din prima promoție a liceului. Se înscrie la Facultatea de Drept din Cernăuți. În paralel a făcut figurație la Teatrul Național din Cernăuți. Remarcat de directorul Dragoș Protopopescu, este distribuit pentru prima dată de către regizorul Aurel Maican în rolul unui tâmpit din comedia *Musca spaniolă*. În urma succesului de public obținut, este angajat ca actor la Teatrul Național din Cernăuți. Acolo cucerește simpatia publicului, fiind remarcat mai ales datorită rolului Dandanache din piesa *O scrisoare pierdută* de I.L. Caragiale. Pentru admiterea la Conservatorul de Artă Dramatică din Cernăuți a trecut prin nu mai puțin de șapte tentative nereușite. La Conservator s-a numărat printre elevii lui Petre Sturdza și mai târziu Gina Sandri. A legat o strânsă prietenie și cu Jules Cazaban, coleg de conservator. Mai târziu s-a mutat la Conservatorul din București. Timp de un deceniu a jucat pe scenele diverselor companii particulare în piese regizate de Sică Alexandrescu și Ion Iancovescu,

Vataman

fiind vedetă în special la Teatrul Vesel în piese ca: *Vârcolacul*, *Micul Weber* de Arnold și Bach, *Otto Elefantul* de Arnold și Bach, *Arde nevastă-mea* de A. Vercourt și Jean Bever, *Prostul din baie* de Ernest Fiese și Karl Fellman, *Corabia lui Noe*, *Așternutul de mătase* de A. Birabeau și G. Dolley, *Părintele cățeilor* de Glinger și Taussig, *Împăratul* de Luigi Bonelli etc. Din această perioadă își trage și porecla, transformată mai târziu în supranume, *Birlic*, care era titlul unei piese scrise de vinezii Arnold și Bach, adaptată special pentru el de dramaturgul Tudor Mușatescu și de regizorul Sică Alexandrescu. Acțiunea din piesă era localizată în nordul Moldovei, erou principal (un funcționar) purtând numele de Costache Perjoiu, zis Birlic, din Fălțiceni. În 1934 a debutat în cinematografie alături de Stroe și Vasilache în filmul *Bing-Bang* (care s-a păstrat până azi), apoi în *Doamna de la etajul II* (1937). În cadrul Festivalului Goldoni din anul 1956, Sică Alexandrescu pleacă la Veneția cu Birlic, Alexandru Giugaru și George Calboreanu pentru a prezenta piesa *Bădăranii* în traducerea lui Iancovescu. A fost strălucit în piesele de teatru *D'ale carnavalului*, *Conu' Leonida față cu reacțiunea* și *O scrisoare pierdută* de Caragiale, *Avarul* și *Burghezul gentilom* de Molière, *Bădăranii* de Carlo Goldoni, *Egor Bulciiov* de Maxim Gorki, *Revizorul* de Nikolai Gogol, *Oameni care tac* de Al. Voitin, *Nunta lui Krecinski* de Suhovo-Kobilin, *Mielul turbat* de Aurel Baranga. Jocul său era caracterizat de o puternic timbru personal și de o intonație inimitabilă. A jucat în peste 25 de filme, într-o perioadă în care numărul realizărilor cinematografice era redus. Artist al Poporului din România.

Vataman, Paul

(30.10.1899, Zastânca, Basarabia - 1942, Siberia)

Istoric. A absolvit Școala Normală Petru Maior la Sorocea (1919) și Universitatea la Iași (Facultatea de Litere și Filosofie, 1925). În 1918 a organizat apelul liceenilor și studenților către Sfatul Țării și a militat pentru unirea Basarabiei cu România. Între 1929 și 1933 a fost directorul Liceului Teoretic A.D. Xenopol din Sorocea. A organizat și condus Asociația profesorilor secundari și de seminare din satele județului. A publicat monografiile cu tematica figuri sorocene. Autoritățile sovietice l-au expulzat din oraș (iulie 1940), apoi a fost arestat și s-a pierdut în deportare.

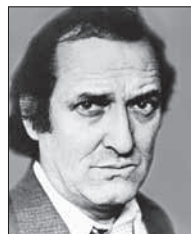
Vatamaniuc, Dimitrie

(25.09.1920, Sucevița)

Istoric literar. A făcut liceul la Cernăuți și Filologia la Cluj. A fost cercetător la

Dimitrie Vatamaniuc

Ion Vatamanu

Institutul de Istorie și Teorie Literară G. Călinescu, profesor la Universitatea din București. Lucrări: *Ioan Popovici Bănțeanul*, 1959; *G. Coșbuc. O privire asupra operei literare*, 1967; *Ioan Slavici și lumea prin care a trecut*, 1968; *Ion Agârbiceanu*, 1970; *Tudor Arghezi. Bibliografie. Opera. Repere critice și corespondență*, 2 vol., 2005. A scris și proză: *Subiect de năvelă*, 1956. A fost coordonatorul ediției de *Opere* Mihai Eminescu, prin care a continuat ediția Perpessicius (antumele, 6 vol.) și a finalizat-o publicând integral creația poetului (vol. 7-16, postumele, finalizată în anul 2000). Membru de onoare (2001) al Academiei Române.

Vatamanu, Ion

(1.05.1937, Costiceni, jud. Hotin, azi în Ucraina - 9.08.1993, Chișinău)

Poet, om politic. Tată al Leontinei V. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Chișinău (1960). A fost șef de laborator la Institutul de Chimie al Academiei de Științe a Moldovei (1973-1993). Deputat în Parlamentul Republicii Moldova și președinte al Comisiei pentru Cultură și Culte. Împreună cu poeta Leonida Lari a fondat revista *Glazul (Glasul Națiunii)*, prima publicație tipărită, inițial clandestin, în martie 1989 cu caractere latine din Republica Moldova. Lucrări: *Monologuri* (1964), *La mijlocul ierbii* (1967), *Liniaștea cuvintelor* (1971), *Ora păsării* (1974), *De ziua frunzei* (1977), *Iubire de tine* (1981), *Măslinul ogândit* (1983), *Dimineața mărului* (1986), *Nimic nu-i zero* (1987), *Atât de mult al pământului* (1990). Post-mortem i-au apărut cărțile de poezie *Să mă chemați să vă cânt* (Timișoara, 2000), *Poeme*, 2 vol. (București, 2002); literatură pentru copii: *Aventurile lui Atomică* (1966), *Teiul* (1980), *Izvorul cu ochi verzi* (1985). A tradus *Poezie americană* (1977). Distins cu Medalia Mihai Eminescu (post-mortem).

Vatamanu, Leontina

(30.01.1974, Chișinău)

Regizor. Fiică a lui Ion V. A absolvit Academia de Teatru-Film, Secția regie, la București.

Văcărescu

Leontina Vatamanu

Cristofor Vazaca

Alecu Văcărescu

Iancu Văcărescu

Realizator la Televiziunea de Stat a Moldovei. Specializare în Audiovizual. Filmografie: *Țara mea – Republica Moldova*, 1996; *Satul din oglindă*, 1999, Premiu pentru Filmul documentar; *La dolce vita sau Exodul*, 2000; ciclul de emisiuni tv *Portretul generației mele*, 1997; ciclul de emisiuni tv *Impact*, 1998; ciclul de emisiuni tv *Clubul de presă*, 2000–2001. Premiul Special la Festivalul Televiziunilor Locale de la Kosičce, Slovacia, 1999.

Vazaca, Cristofor

(?09.1912, Tulcea – ?12.1989, Tulcea)

Inginer. Grec ca etnie. A absolvit Facultatea de Electromecanică la Școala Politehnică din București. A fost inginer la Uzinele Metalurgice Concordia din Ploiești, la societatea LARES (Liniile Aeriene Române Exploatate de Stat), la societatea TARS (Transporturile Aeriene Româno-Sovietice) și la Institutul Național de Cercetări Tehnologice. S-a specializat în aparate de măsură. Profesor la Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din București. A fost primul care a introdus la Facultatea de Electronică și Telecomunicații a Politehnicii studiul disciplinelor teoria reglării automate, electronica energetică, electronica industrială. Lucrări: *Radiocomunicații*, 1949; *Electricitate și Electrotehnică*, 1950; *Electronică industrială*, 1951; *Analiza și sinteza sistemelor automate liniare*, 1961. Excluz din învățământ în 1957, a lucrat la Institutul de Proiectare în Automatizări și la Comitetul de Stat pentru Tehnica Nouă.

Văcărel, Iulian

(15.11.1928, Vălenii de Munte, jud. Prahova)

Economist. A absolvit Facultatea de Finanțe și Credit la București, ca șef de promoție. Specializare la Moscova. Secretar general, adjunct și prim-adjunct al ministrului Finanțelor. Contribuții la stabilirea bugetelor anuale și cincinale, la elaborarea balanței și legăturilor dintre ramurile economiei, perfecționarea instrumentelor utilizate la proiectarea și menținerea în execuție a echilibrului

financiar pe ansamblul economiei naționale, pe sectoare economice și întreprinderi, precum și în profil teritorial. Lucrări: *Probleme ale teoriei finanțelor*, 1963; *Finanțele României*, 1974; *Finanțele publice. Teorie și practică*, 1981; *Politici economice și financiare de ieri și de azi*, 1996; *Politici fiscale și bugetare în România 1990–2000*, 2001. Membru titular (1994) al Academiei Române. Președinte al Comisiei de istorie economică și istorie a gândirii economice a Academiei Române (din 2001).

Văcărescu, Alecu

(1769, probabil Târgoviște – 1799, București)

Poet. Fiu al lui Ienăchiță și frate cu Nicolae V. A fost educat în spiritul culturii grecești și franceze. A scris lirică anacreontică, improvizată cu mare ușurință, în română și greacă. A fost editat post-mortem: *Poeziile Văcăreștilor*, 1908.

Văcărescu, Elena

(?09.1866, București – 17.02.1917, Paris)

Scriitoare. Nepoată a lui Iancu V. A audiat la Sorbona cursuri de literatură, filosofie, estetică și istorie. La un moment dat s-a pus problema căsătoriei sale cu Ferdinand (era domnișoară de onoare a reginei Elisabeta), ceea ce contravenea statutelor casei regale (de a face alianțe doar cu alte case regale), motiv pentru care a și plecat din țară. Stabilită de timpuriu la Paris, a avut acces la cercurile literare franceze și s-a afirmat ca scriitoare de limbă franceză, dar tratând o tematică românească. A scris versuri: *Chants d'amour (Cântece de iubire)*, Premiul Academiei Franceze, 1886; *Le Rapsode de la Dambovitz (Rapsodul de pe Dâmbovița)*, Premiul Academiei Franceze, 1900; *Le Jardin passionné (Grădina pasionată)*, 1908 și romane: *Amor vincit*, 1909; *Le Sortilège (Vrăjitorul)*, 1912. Membru de onoare al Academiei Române (1925).

Văcărescu, Iancu

(1792, București – 3.03.1863, București)

Poet. Fiu al lui Alecu și nepot al lui Ienăchiță V. Sora lui a fost mama lui Barbu

Văcărescu

Ienăchiță Văcărescu

Nicolae Văcărescu

Nicolae Văcăroiu

Leontina Văduva

Catargiu. A studiat în Austria și Italia. A deținut funcții înalte în ierarhia boierească. Membru al Societății Filarmonice. A sprijinit teatrul în limba română și a militat pentru emanciparea culturală a națiunii. Poezia sa este neanacreontică prin stil și străbătură de sentimente patriotice și înnoitoare prin conținut: „Cântec românesc”, „Glasul poporului supt despotism”, „Sfătuiri patriotice”. Poezia sa este inspirată de Anacreon, Metastasio, Marino Marini. A tradus din Kotzebue, Scribe, Racine.

Văcărescu, Ienăchiță

(1740, probabil Târgoviște – 12.07.1797, București) Poet. Tată al lui Alecu și Nicolae V. Mare boier în Țara Românească. Un înaintaș al său, sfetnic al lui Constantin Brâncoveanu, a fost ucis cu acesta la Constantinopol. Mama sa a fost nepoata cronicarului moldovean Ion Neculce. A scris lirică anacreontică, dar și o poezie-manifest despre datoria față de limba română și cultura națională: „Limba română”. S-a ocupat de limba română și ca filolog: *Observații sau băgări de seamă asupra regulilor și orânduinelor gramaticii românești*, 1787 și istoric: *Istorie a preaputernicilor și marilor împărați otomani*, 1788-1793.

Văcărescu, Mișu (pseudonim Claymoor)
V. Claymoor.

Văcărescu, Nicolae

(1785, probabil București – 12.10.1825, Brașov) Poet. Fiu al lui Ienăchiță V. și frate al lui Alecu. V. A sprijinit Eteria. Alături de Constantin Câmpineanu și Dinicu Golescu a înființat la Brașov, în refugiu după înfrângerea lui Tudor Vladimirescu, o societate secretă pentru promovarea culturii române. În afara liricii anacreontice, a scris și versuri inspirate din folclor: „Durda”.

Văcăroiu, Nicolae

(5.12.1943, Cetatea Albă, Basarabia, azi Ucraina) Om politic și economist. A absolvit Academia de Studii Economice din

București, Facultatea de Finanțe, specialitatea finanțe-credit. A lucrat la Comitetul de Stat al Planificării (1969–1990), a fost ministru adjunct la Ministerul Economiei Naționale (1990–1991), secretar de stat la Ministerul Finanțelor, responsabil pentru Departamentul de Impozite și Credite, președinte al Comitetului Interministerial de Garanții și Credite de Comerț Exterior (1992), vicepreședinte la Banca Comercială Română (1996–1997). A fost prim-ministru al României (1992–1996), independent cu sprijin PDSR, senator PDSR de Argeș, membru al Biroului Executiv Central al PDSR (1996–1997), vicepreședinte al PDSR, președinte al Comisiei pentru privatizare a Senatului (1998–1999), președinte al grupului parlamentar de prietenie România-Brazilia (din 1997), vicepreședinte al Senatului României (1999–2000), președintele Senatului României și vicepreședinte al Partidului Social Democrat (2000–2004, reales în 2005). În 2007 președinte interimar al României în luna mai. Din 2008, președinte al Curții de Conturi a României. Distins cu Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, Ordinul Național de Merit în grad de Mare Cruce Extraordinară, Paraguay, Ordinul Congresului Columbiei în grad de Mare Cruce Extraordinară cu Placă de Aur, Marea Decorație de Merit a Senatului Republicii Chile, Ordinul Renaissance – First Order al Regatului Hașemit al Iordaniei.

Văduva, Leontina

nume la naștere Liliana Dolănescu

(1.12.1960, București)

Soprană. Fiică a Mariei Ciobanu și a lui Ion Dolănescu. A absolvit Conservatorul la București. Laureată a premiului I la concursurile de canto de la Toulouse și Hertogenbosch, 1987. Locuiește la Paris. A debutat la Opera din Toulouse. A cântat pe marile scene ale lumii: Royal Opera House, Covent Garden, Londra, Opera din San Francisco, Scala din Milano, Teatro

Vâlcovici

Colon, Viena, München, Paris, Bruxelles, Barcelona, Moscova, Los Angeles. Roluri în: *Manon Lescaut*, *Boema*, *Pescuitorii de perle*, *Elixirul dragostei*, *Don Pasquale*, *Rigoletto*, *Nunta lui Figaro*, *Romeo și Julieta*, *Faust*. Distinsă cu rangul de Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor al Franței (2001) și Meritul Cultural în România (2003).

Văideanu, Nicolae

(3.03.1911, Pricaz, azi inclus în Orăștie, jud. Hunedoara – 1981, Orăștie)

Inginer. A absolvit Politehnica la București. Contribuții practice și teoretice la dezvoltarea tehnicii rachetelor, concretizate în brevete de invenții (camere de ardere multiple), dozatoare și alternatoare de propulsie pentru rachete, studii, machete. Între 1941 și 1944 a reușit să breveteze rachetele cu ardere multiplă. La Atelierele Mecanice din Petroșani a proiectat și a construit parțial o rachetă bazată pe combustibili lichizi (udovilul), pentru care a brevetat un sistem de dirijare și sistemele de alimentare cu propergol. La Orăștie, în casa lui, puteau fi văzute și examinate „farfuriile” sale zburătoare.

Vătășianu, Virgil I.

(21.03.1902, Sibiu – 15.11.1993, Cluj)

Istoric de artă, medievist și pedagog. A absolvit (în 1924) cursurile Facultății de Drept la Universitatea din București. Ulterior a studiat istoria artei la universitățile din Cluj, Praga și Viena. Și-a luat doctoratul cu Magna Cum Laude în 1927 la Universitatea din Viena, sub îndrumarea eminentului profesor Joseph Sztrykowski, cu o temă privind arhitectura românească medievală din Țara Hațegului, „Vechile biserici de piatră românești din județul Hunedoara”. Între 1930 și 1931, 1934–1936 și 1938–1946 a fost secretar al Școlii Române din Roma. Revenit în țară, a devenit titularul Catedrei de istoria artei la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj. Lucrări: *Vechile biserici de piatră românești din județul Hunedoara* (1930); *La „Dormitio Virginis”*. *Indagini iconografice* (1935); *Pictorul Octavian Smigelschi*, (1936); *L'arte bizantina în Romania. I ricami liturgici* (1945); *Istoria artei feudale în Țările Române* (1959); *Pictura murală românească în veacurile XIV–XVI* (1965); *Arhitectura și sculptura romanică în Panonia medievală* (1966); *Metodica cercetării în istoria artei* (1974); *Kunstdenkmäler in Rumänien. Ein Handbuch* (1986). În 1972 a fost distins cu Premiul Johann Gottfried von Herder, acordat de Universitatea din Viena, iar în 1974 a devenit membru titular al Academiei Române. În prezent există o fundație care-i poartă numele.

Nicolae Văideanu

Victor Vâlcovici

Vâlcovici, Victor

(9/21.09.1885, Galați – 21.06.1970, București)

Matematician. A urmat școala primară și liceul la Brăila (actualul C.N. Nicolae Bălcescu), fiind des întâlnit în coloanele *Gazetei matematice* în calitate de rezolvitor de probleme și apoi de colaborator. A absolvit Facultatea de Științe a Universității din București, avându-i profesori pe Spiru Haret, Gheorghe Țițeica, David Emmanuël. A obținut o bursă la Universitatea din Göttingen. Întors în țară, a preluat Catedra de matematică la Universitatea din Iași, unde i-a succedat lui Dimitrie Pompeiu. În 1921, în urma înființării Institutului Politehnic din Timișoara, grație stăruințelor lui Traian Lalescu, devine profesor la Politehnica din Timișoara (primul curs specializat de mecanica fluidelor) și rector al noului centru de învățământ. Se stabilește ca profesor de mecanică și aerodinamică în 1930 la Universitatea din București. Rămâne incontestabil creatorul hidrodinamicii și al aerodinamicii moderne românești și primul mecanician de anvergură pe care l-a dat România Mare. Opera sa științifică are peste 150 de lucrări dedicate mecanicii analitice, teoriei elasticității, astronomiei și cosmogoniei. De numele lui se leagă importante cercetări asupra problemei de limită mixtă a lui Volterra, asupra teoremelor universale ale mecanicii, asupra principiilor lui D'Alambert și Lagrange, asupra teoriei mișcării lichidelor pe suprafețe Bernoulli, asupra generalizării ecuațiilor lui Ceaplighin. A elaborat o teorie proprie asupra formării sistemului nostru solar. Aplicații la propulsia rachetelor, schema rezultată fiind azi denumită „schema Vâlcovici-Birkhoff”. Știința i-a omologat creația și în fundamentarea „suprafețelor Bernoulli-Vâlcovici”. A elaborat teoria mișcărilor fluide cu vârtej constant. A mai participat și la crearea, împreună cu I. Stroescu, a unui nou tip de suflerie utilizată în studii de aerodinamică. Lucrări: *Mișcarea fluidă discontinuă*

V

809

Vâlsan

cu două linii libere, 1913; *Mecanică teoretică* (1959) – în colaborare cu Ștefan Bălan, Radu Voinea ș.a.; *Principiile variaționale ale mecanicii* (1963); *Opere*, vol. I (1969); *Opere*, vol. al II-lea (1971); *Opere*, vol. al III-lea (1973). Distins cu Legiunea de Onoare a Franței. Membru titular al Academiei Române (1965).

Vâlsan, George

(21.01.1885, București –
6.08.1935, Carmen Sylva, Constanța)

Geograf. Și-a făcut studiile la București, Berlin și Paris. A fost profesor la universitățile din Iași, Cluj și București. Director al Institutului de Geografie din Cluj, pe care l-a înființat și în jurul căruia a înființat o școală geografică românească. A conceput geografia ca pe o știință a marilor ansambluri teritoriale, privite în întregul lor, prin integrarea elementelor componente în unitatea din care fac parte. S-a ocupat de probleme de geografie generală (*Sensul geografic ca știință*, editată postum), de geomorfologie („Câmpia Română“, 1915) de geografie umană (*O fază în popularea țărilor românești*, 1912), de istoria geografiei (*Harta Moldovei de Dimitrie Cantemir*, 1926, pe care a descoperit-o și autentificat-o la Biblioteca Națională din Paris, după cum a comentat și hărțile ridicate de Cantemir în zona Caspică, 1722–1723, din *Collectanea Orientalia*), de etnografie (*O știință nouă: etnografia*, 1927), de toponimie, de biogeografie etc. Teza sa de doctorat, *Câmpia Română* (1915), lucrare fundamentală a literaturii geografice românești, este primul studiu al unei mari unități geografice, în bună măsură actual și azi, mai ales prin aprecierea rolului pe care l-au avut subsidențele locale în dispunerea rețelei hidrografice și în evoluția reliefului. Prin această lucrare el a pus, în același timp cu Constantin Brătescu, bazele geomorfologiei moderne în România. A reprezentat România la numeroase congrese internaționale de geografie, unde a deținut un rol important. Președinte al Societății Etnografice Române. Vicepreședinte al Secției de geografie fizică a Societății de Geografie din Paris. Membru titular al Academiei Române (1920).

Vârgolici, Ștefan G.

(13.10.1843, Borlești, jud. Neamț –
29.07.1897, Iași)

Critic literar, traducător și publicist. A absolvit Literele la Universitatea din Iași. Specializare la Berlin, Madrid, Paris. Profesor la Facultatea de Limba Franceză a Universității din Iași. Lucrări: *Gramatica limbii latine pentru gimnaze și licee*, 2 vol., 1875, 1883; studii

George Vâlsan

Theodor Vârgolici

despre Cervantes, Lope de Vega, Calderon dela Barca, Byron, Schiller, Lamartine ș.a. Membru corespondent al Academiei Române (1887).

Vârgolici, Theodor

(12.02.1930, Brăila)

Istoric literar. A absolvit Filologia la București, a fost cercetător la Institutul de Istorie și Teorie Literară G. Călinescu, redactor-șef la Editura Minerva, colaborator constant la *Adevărul literar și artistic*. Lucrări: *Dimitrie Anghel*, 1965; *Clasici și contemporani*, 1982; *Interferențe literare româno-franceze*, 1977; *Istoricul Societății Scriitorilor Români (1908-1948)*, 2002; *Caleidoscop literar*, 2003. Ediția *Opere*, Gala Galaction, 7 vol., finalizată 2003; *Opere*, Panait Istrati, 2 vol., 2003.

Vârnav, Constantin

(21.08.1806, Hilișeu, jud. Botoșani –
21.08.1877, Iași)

Medic. A absolvit Medicina la Buda. Lui i se datorează o serie de proiecte și unele măsuri de îmbunătățire sanitară în perioada începuturilor progresului în Moldova. A militat pentru unirea Moldovei cu Muntenia, a figurat de mai multe ori ca deputat în Parlamentul României, a sprijinit organizarea și dezvoltarea spitalului Sf. Spiridon și a maternității din Iași. Tot lui i-a revenit menirea de a fi primul profesor de medicină populară la Seminarul Teologic de la Socola, din 1842 până în 1845. El a fost unul dintre cei mai activi membri ai Societății de Medici și Naturaliști din Iași, al cărei secretar și vicepreședinte a fost timp de șase ani. Lucrări: *Despre holera epidemiască*, 1848; *Despre holera asiatică*, 1872.

Vărtosu, Valentin

(21.09.1962, Slobozia Cremene,
Republica Moldova)

Sculptor. A absolvit Colegiul de Construcții la Chișinău. A avut expoziții în Moldova, Ucraina, Rusia, Mongolia. Lucrări pe soclu

Ventura

în Chișinău, Căușeni, Cahul, Bălți, Ungheni. Lucrări: *Mihai Eminescu, Eugen Ionescu, Alexei Mateevici*. Premiul UAP pentru sculptură. Bursa de Excelență în domeniul Artelor a Fundației Söros, Moldova. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova și al Uniunii Internaționale a Artiștilor Plastici.

Velican, Vasile N.

(9.12.1904, Hărman, jud. Brașov – 6.09.1984, Cluj-Napoca)

Inginer agronom. A absolvit Facultatea de Agronomie la Cluj. A fost director al Stațiunii Experimentale Agricole de la Câmpia Turzii și al Stațiunii de Ameliorare a Plantelor din Cluj. Profesor la Institutul Agronomic din Cluj. Contribuții la crearea, prin ameliorare, a unor soiuri de porumb (Arieșan, Galben timpuriu, Românesc de Studina), grâu de toamnă (Cluj 650), orz de toamnă, cartofi (Ardeal, Merkur). Lucrări: *Rezultatele experiențelor cu soiuri de orzoaică în Transilvania*, 1934; *Experiințe cu îngrășăminte chimice la porumb*, 1943; *Fitotehnica*, 3 vol., 1956–1960; *Tratat de ameliorarea plantelor*, 2 vol., 1971–1972. Membru al Academiei de Științe Agricole și Silvici din România. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Velici, Gheorghe

(15.07.1938, Uzdin, Voivodina – 1979, Vârșet, Banatul Sărbesc)

Muzician. A învățat acordeonul de la dirijorul fanfarei din Uzdin, iar vioara de la Gheorghe Țăran Drăga. A făcut parte din formația Doina din Uzdin. A absolvit Școala de Muzică de la Zrenjanin, unde s-a specializat în contrabas. A început apoi liceul de muzică Isidor Bajić din Novi Sad și s-a mutat la liceul Stanković din Belgrad, unde a absolvit. La prima ediție a Festivalului de Folclor și Muzică Românească de la Uzdin, 1959, a obținut premiul I ca violonist din 44 de participanți. A lucrat la Universitatea Populară (Narodni univerzitet) din Vârșet și a dirijat orchestra Petru Alb (azi Lucaefărul). A fost profesor la școala din Gudurića, la liceul Olga Petrov-Radisić și la Școala Normală din Vârșet, unde a înființat o orchestră de coarde. A îndeplinit funcția de președinte al Consiliului Festivalului de Folclor și Muzică Românească, precum și de membru în conducerea Comunității cultural-instructive din Voivodina. A fost distins cu Insigna de Aur a Republicii Serbia și Scănteia Culturii a Voivodinei. A murit în noaptea în care l-a întâlnit pe Gheorghe Zamfir și au cântat împreună la Vârșet.

Valentin Vărtosu

Maria Ventura

Velini, Anton

(1812, Iași – 1873, Iași)

Pedagog. Familie italiană la origini. A absolvit liceul Sf. Sava la București și Filosofie și Dreptul la Viena, fiind trimis bursier de mitropolitul Veniamin Costache. A fost primul director al Școlii Preparandale din Iași, pe care a transformat-o în Școala Normală (1855–1863), fiind urmat la conducerea ei de Titu Maiorescu. Din 1863 a condus Institutul Academic (fosta Academie Mihăileană) din Iași. A scris primul manual românesc de pedagogie și primul manual românesc de metodica predării matematicii.

Vencov, Ștefan

(17.11.1899, Buzău – 8.09.1955, Karl Marx Stadt, Germania)

Fizician. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din București. Specializare la Paris. Profesor la Institutul de Petrol și Gaze din București, apoi la Institutul Politehnic, al cărui rector a devenit. Contribuții în domeniul opticii și spectroscopiei, al descărcărilor electrice în gaze, al absorbției în infraroșu și ultraviolet. Lucrări: *Absorbție cantitativă în ultraviolet a sticlelor foarte subțiri*, 1933; *Punți de hidrogen și spectre de vibrație*, 1942; *Fotografia în infraroșu. Aplicații*, 1947. Membru corespondent al Academiei Române (1948).

Ventura, Mari(oar)a

(13.07.1890, București – 1954, Paris)

Actriță. Grecoaică după etnie. A studiat la Conservatorul de Belle Arte din București ca elevă a Aristizzei Romanescu și la cel din Paris cu Silvain. A jucat împreună cu Sarah Bernhardt și cu De Max, care au avut o mare influență asupra sa. După 1919 a jucat la Comedia Franceză, a cărei societară a devenit ulterior (1922). A interpretat rolurile eroinelor lui Racine, Molière, Cehov, Shaw, Pirandello, Lenormand, Mauriac etc. Între 1929 și 1936 a dat anual spectacole la București și în România, cu ansamblul Teatrului

Verdeț

Maria Ventura, pe care îl conducea. A jucat în piese de Alexandru Kirițescu, M. Ștefănescu etc., dând un mare imbold dramaturgiei românești. Artistă de mare sensibilitate, cu un simț ascuțit al tragicului, dotată cu o voce impresionantă și folosind o gestică elegantă, s-a înscris în șirul marilor actori români de reputație europeană. Prietenă cu Yonnel, Constantin Brâncuși, George Georgescu, Benjamin Fondane, Ilarie Voronca, James Joyce, Camil Ressu.

Verdeț, Ilie

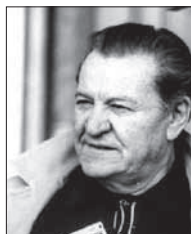
(10.05.1925, colonia minieră Supan, Comănești, jud. Bacău – 20.03.2001, București)

Om politic. A absolvit Academia de Studii Economice din București. A devenit membru al PCR în 1945. A lucrat la conducerea organizației de partid a regiunii Banat până în 1955, când a devenit membru supleant al CC al PCR. Prim-secretar al PCR pentru regiunea Hunedoara (1958–1959) și membru plin al CC al PCR (1960). Viceprim-ministru din 1961. Secretar al CC al PCR odată cu venirea la putere a lui Nicolae Ceaușescu. Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri alături de Gheorghe Apostol, Alexandru Bărlădeanu și Emil Bodnăraș (1967–1969). Membru al Consiliului de Apărare a țării din 1969. Președinte al Comitetului de Stat al Planificării (1978), prim-ministru (1979), vicepreședinte al Consiliului de Stat, președinte al Consiliului Central de Control Muncitoresc și al Activității Economico-Sociale (1982), Ministru al Minelor (1985). În 1990 a înființat Partidul Socialist al Muncii, devenit Partidul Alianța Socialistă în 2005.

Verebceanu, Galaction

(19.07.1951, Slobozia, rn. Ștefan Vodă, Republica Moldova)

Filolog. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău. Laborant, cercetător științific, cercetător științific coordonator, din 2006 – secretar științific la Institutul de Filologie al AȘM. Contribuții la studiul istoriei limbii, textologie și editarea textelor vechi. A participat la două proiecte științifice internaționale: Limba română vorbită în Moldova istorică (1996–1999) și Limbă și identitate (2003–2006). Lucrări: *Viața lui Bertoldo. Un vechi manuscris românesc. Studiu filologic, studiu lingvistic, ediție de text și indice de cuvinte*, 2 vol. (2002), *Limba română vorbită în Moldova istorică* (2001), *Romänisch hape ish sehr spät in meinem Leben Gelenrt. Identität unt sprache in der Nationalarmee* (2007).

Ilie Verdeț

Ioan Vesa

Vesa, Ioan

(27.12.1913, Orăștie, jud. Hunedoara – 24.08.1971, București)

Preot. Greco-catolic. A absolvit Filosofia și Teologia la Colegiul de Propaganda Fide din Roma, ca bursier al Mitropoliei Greco-Catolice de la Blaj. La întoarcere a fost secretar apostolic al Mitropoliei Blajului, în care calitate s-a ocupat de organizarea bisericilor greco-catolice din nordul Moldovei (Pojorâta, Capu Cotului și alte sate din zona Gura Humorului). Cultul greco-catolic a fost interzis în România în 1947. S-a întors la Orăștie și a lucrat ca muncitor necalificat. Din 1959 a fost profesor la Institutul Teologic din București și a ținut slujbe la biserica Antim și biserica Sf. Ecaterina. Lucrări: *Istoria Bisericii Universale*, 1946, ms.

Vescan, Teofil

(11.07.1913, Bratislava – 9.12.1963, Iași)

Fizician. A absolvit Seminarul Pedagogic din Cluj și Facultatea de Științe a Universității din Cluj. Specializare în fizică și matematică la Paris. Militant antifascist, a fost deținut în lagărul de muncă forțată de la Brețcu, localitate secuiască în Covasna (1941–1942). Prefect al Clujului (1944). Profesor la Universitatea Bolyai și la Universitatea Victor Babeș din Cluj, apoi la Universitatea din Iași. Director al Institutului de Fizică și Științe Tehnice din Iași. A fost unul dintre fondatorii Facultății de Fizică și Matematică a Universității din Iași. Contribuții în domeniul teoriei relativității, al formulării hidrodinamicii relativiste în schema pentadimensională Klein-Kaluza; a studiat problema relativistă a două corpuri de masă variabilă, a elaborat o metodă nouă de obținere a metricii Schwarzschild folosind transformări infinitezimale, a formulat în termeni relativști efectul Pinch. Lucrări: *Leçons sur la théorie des spineurs* (1942); *L'Univers en expansion* (1942); *Fizica teoretică*, 2 vol. (1957); *Curs de teoria particulelor elementare* (1963).

Vicoveanca

Teofil Vescan

Tudor Vianu

Vichentie Mangra

Sofia Vicoveanca

Vezina

(jumătatea sec. I d.Hr., Dacia – începutul sec. II d.Hr., Sarmizegetusa)

Mare preot. A condus Dacia ca mare preot al lui Decebal, luând parte la bătăliile cu împăratul roman Domitianus de la Tapae, pentru stăpânirea Moesiei (88 d.Hr.). Controlul întregului Imperiu Roman, care amenința să se rupă în două, prin controlul teritoriilor învecinate cu el, a fost veacuri la rând politica Romei în raport cu vecinii. Dacii stăpâneau atunci o suprafață mărginită de Pontul Euxin, Nistru, Tisa, Balcani, iar Decebal reușise să unească într-un regat mare parte dintre aceste triburi.

Vianu, Tudor

(27.12.1897, Giurgiu – 21.05.1964, București)

Istoric literar, teoretician al literaturii. Evreu ca etnie. A studiat Literele la Viena și Tübingen. Profesor la Universitatea din București. Director al Bibliotecii Academiei. Adept al teoriei activismului în linia lui Octavian Goga. După reforma învățământului din 1947 este scos de la Catedra de estetică și preia cursul de istorie a literaturii universale, devenind un precursor al comparatismului literar la Facultatea de Litere a Universității din București. Între 1945 și 1946 a fost ambasador al României la Belgrad. În 1952 devine simplu cercetător la Institutul de Lingvistică, lucrând la *Dicționarul limbii române moderne* și la *Dicționarul limbii poetice a lui Mihai Eminescu*. După 1955 este reintegrat în mediul academic universitar și se dedică redactării unor studii, micromonografii despre Cervantes, Shakespeare, Camoëș, Voltaire, Goethe, F.M. Dostoievski, Stendhal, Odobescu. Toate aceste studii vor intra ulterior în volumul *Studii de literatură universală și comparată*. A scris în jur de o sută de titluri de critică literară: *Masca timpului* · *Schițe de critică literară*, 1926; de estetică: *Estetica*, 2 vol., 1934–1936; de stilistică: *Arta prozatorilor români*, 1941; de filosofia culturii: *Filosofia culturii*, 1944; de comparatism: *Literatură națională și literatură*

universală, 1956; *Studii de literatură universală și comparată*, 1960, Goethe, Premiul de Stat, 1962; *Despre stil și artă literară*, 1965. A scris și poezie: *Versuri*, 1956. Împreună cu Șerban Cioculescu și Vladimir Streinu a scris *Istoria literaturii române moderne*, 1944. Membru al Academiei Române (1955).

Vichentie nume la naștere Vasile Mangra

(25.05.1850, Săliște-Săldăbagiu, jud. Bihor – 1/14.10.1918, Budapesta)

Mitropolit. A studiat Teologia la Arad și Dreptul la Oradea. Profesor la Institutul Teologic din Arad. S-a călugărit în 1879. A devenit mitropolit al Ardealului în 1916. A făcut parte din delegația care a dus *Memo-randumul* românilor la curtea de la Viena. A fost unul dintre principalii organizatori ai Congresului Naționalităților (români, șvabi, slovaci) de la Viena (1895). S-a preocupat de istoria Bisericii românilor din Transilvania: *Mitropolitul Sava II Brancovici: 1656–1680*, 1906; *Șaguna ca organizator constituțional*, 1909; *Contribuțiune la istoria Bisericii române*, 1917. Membru al Academiei Române (1909).

Vicoveanca, Sofia, nume la naștere

Sofia Fusa, căsătorită Micu

(23.09.1941, com. Toporăuți, azi Toporuica, jud. Cernăuți, azi în Ucraina)

Cântăreață de muzică populară. A absolvit Școala Populară de Artă din Suceava. Solistă la Ansamblul de Căntece și Dansuri Ciprian Porumbescu din Suceava, apoi la Ansamblul Rapsozii Botoșanilor. Repertoriul său cuprinde melodii pe care le-a cules în Bucovina: căntece de leagăn, de nuntă sau de cumetrie, doine de dragoste și dor, colinde, bocete sau balade, dar cele mai multe sunt căntece de voie bună: „Hora mare cu strigături”, „Sunt fată de moldovean”, „Cântec de nuntă”, „Când mergi, bade, la pădure”, „Cântec vechi de cătănie”, „Bucovina – mândră floare”, „Eu cânt că mi-i lumea dragă”, „Ca la Vicov”, „Pe-o coastă, pe-un delușor”, „Cine la joc nu se pricepe”, „Lume, cine ți-o

V

813

Vida

zis lume“, „Vorba din bătrâni se trage“, „la-ți miresă ziua bună“.

Vida Géza *nume la naștere Grigore Vida*

(28.02.1913, Baia Mare, jud. Maramureș – 11.05.1980, Baia Mare)

Sculptor, mai ales în lemn. A fost salvat de la înec, dintr-o fântână, pe când era copil de acela al cărui prenume l-a folosit mai apoi ca artist. A fost cel mai important sculptor modern din Maramureș. A făcut liceul Gheorghe Șincai din Baia Mare și i-a avut profesori de desen pe sculptorii Eugen Pascu și Gheorghe Manu. Spirit revoluționar și nestăpânit, se implică în activități politice de stânga încă din 1930, luptând pentru îmbunătățirea vieții muncitorilor forestieri și a minerilor de care s-a simțit legat prin originea sa. Cel pe care l-a considerat singurul său maestru este pictorul Alexandru Ziffer, format la Academia Bavareză de la München, la Berlin și Paris, unde a văzut cum se impun personalități ca Picasso, Klimt, Derain, Delaunay. Convingerile sale politice îl fac să plece voluntar în Spania, unde – în timpul războiului civil (1936–1939) – luptă de partea guvernului republican, în ultima parte în regimentul român de artilerie comandat de Valter Roman. În 1939 trece în Franța împreună cu populația refugiată, unde va sta în lagărele de la Saint-Cyprien, Gurs și Argelès-sur-Mer. A cunoscut artiști spanioli ca Mentor Blasco și Mendoza. După invazia germană în Franța, este dus la muncă forțată în Germania, lângă Pădurea Neagră, dar evadează și ajunge la Baia Mare. Sosirea unui român pe teritoriul răpit prin Diktatul de la Viena a fost interpretată ca trecere ilegală din România și a fost pus sub supravegherea poliției. În cursul ocupației horthyte a fost de trei ori concentrat în detașamente de muncă forțată pentru români. În aceste condiții, la încurajările sculptorului Bény Ferenczy, fiul pictorului Károly Ferenczy, va da admitere la Academia de Belle Arte din Budapesta (1942–1944). Și de aici, în timpul verii, este dus din nou la muncă forțată. În 1944 s-a căsătorit cu pianista Elisabeta Kádár, fiica pictorului băimărean Géza Kádár, rutean din Sighetul Marmăției, și a pictat icoane pentru tâmplile și zidurile bisericilor din Racșa-Oaș, Șișești, Făurești-Chioar, Cărpiniș-Lăpuș, Sighet și Muncaci (acum Mukacevo, Ucraina). După eliberarea Budapestei, s-a înrolat voluntar în armata română pentru eliberarea Cehiei și Slovaciei de trupele fasciste. Din 1946 este prezent în numeroase expoziții din țară (Baia Mare, Cluj, București) și străinătate (Moscova, Belgrad, Budapesta, Sofia, Cairo, Damasc,

Paris, Bologna, Londra, Torino, Roma, Brno, Bruxelles, Haga, Copenhaga, Oslo, Helsinki etc.) și participă la Bienala de la Veneția, 1958 și 1976. În 1953 este distins cu Premiul de Stat pentru basorelieful *Pintea judecând un boier*. În 1968 este ales vicepreședinte al Uniunii Artiștilor Plastici din România și i se decernează Ordinul Meritul Cultural clasa I, iar în 1971 Premiul Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă. Lucrări: *Buciumașul* (1947), *Dans oșenesc* (1947), *Țărancă cu coșul* (1942), *La fân* (1958), *Recolta* (1960), *Horitoarea* (1958), *Butinarul, Cosaș, La plevașcă, Miner, Miner ghemuit cu lămpaș, În pădure, Muncitor forestier, Monumentul Minerului* din centrul orașului Baia Mare (1956), *Balada lui Pintea* (1957), *Răscoală* (1958), *Horea, Cloșca și Crișan, Monumentul Ostașului Român de la Carei, Omul apelor, Omul nopții, Omul pădurii, Priculiciul minei, Solomonarul, Odihna* etc. Pe această linie se înscrie și ansamblul intitulat *Sfatul bătrânilor* din Baia Mare. Foarte cunoscut este *Monumentul de la Moisei* (1966), cele 12 coloane dispuse circular, ca și zodiacul reprezentând figuri de maramureșeni sau măști din mitologia locală ce evocă masacrul comis la 14 octombrie 1944 de trupele horthyste aflate în retragere, când au fost uciși 42 de localnici – români și evrei – pe motiv că ar fi fost partizani. Membru al Academiei Române din 1974. În 1964 primește titlul de Artist al Poporului, când se inaugurează la Carei *Monumentul Ostașului Român*, la împlinirea a 20 de ani de la eliberarea întregului teritoriu al țării de sub ocupația fascistă. În 1976 apare primul film realizat de Mirel Ilieșiu despre Vida și opera sa: *Rădăcinile lui Géza Vida*.

Vidrașcu, Anatol

(2.04.1949, Costuleni, rn. Ungheni, Republica Moldova)

Editor. A absolvit Facultatea de Jurnalism a Universității de Stat din Chișinău. A fost redactor, șef de redacție și director adjunct la Editura Literatura Artistică (Hyperion). Fondator, la 3 mai 1989, al Agenției literare și de reclamă Litera, prima editură privată din Republica Moldova, cu scopul declarat de a tipări literatură română în grafie latină. Împreună cu fiii săi, Dan și Marin V., fondează în 1998 la București editura Litera Internațional, care devine în scurt timp una dintre cele mai mari instituții de profil din România. A editat peste 2 000 de cărți, cu un tiraj general de câteva zeci de milioane de exemplare, între care 560 de titluri în colecția Biblioteca școlară, circa 120 de dicționare și enciclopedii, primele dicționare și cărți în versiune electronică, CD-ul *Trei mii de melodii populare românești*, un *Corpus Eminescu* în 10 volume, numeroase lucrări de

Vieru

Vida Géza

Anatol Vidrașcu

Stan Vidrighin

Ion Vidu

referință: *Dicționar universal ilustrat al limbii române* (12 vol.), *Marele dicționar vizual în 5 limbi, Marea istorie ilustrată a lumii* (9 vol.), *Mileniul românesc, Statele lumii* (10 vol.), *Marea enciclopedie a cunoașterii* (6 vol.), *Enciclopedia universală Britannica* (16 vol.), *Raftul de cultură generală* (18 vol.), *Biblia cu ilustrații* (8 vol.), *Biblia ilustrată pentru copii* (12 vol.), *Cele mai frumoase povești* (12 vol.), *Disney* (30 vol.), *Descoperă lumea* (10 vol.), *English today* (26 vol.), *Enciclopedia concisă Britannica*, cea mai amplă ediție enciclopedică în culori apărută vreodată într-un volum în România ș.a. Din 17 octombrie 2003, președinte al Institutului Cultural European din Republica Moldova. Distins cu medaliile Mihai Eminescu de președintele României și de președintele Republicii Moldova (2000) și cu Ordinul Serviciul Credincios în grad de Comandor (2004).

Vidrighin, Stan

(1876, Rășinari - 1956, București)

Economist. A absolvit Politehnica la Buda-pestă. Inginer al primăriei din Timișoara, a proiectat alimentarea cu apă și canalizarea orașului. A participat la Marea Adunare Națională de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 și a fost primul primar al Timișoarei după Marea Unire (Banatul s-a unit cu țara în 1919, când armata sârbă a părăsit teritoriul românesc). În această calitate a realizat alimentarea cu electricitate a străzilor orașului (primul din Europa), alimentarea cu gaz și transportul în comun. Este, alături de Traian Lalescu, fondator al Școlii Politehnice din Timișoara. A fost și rector al ei (1921). În 1923 vine la București și face proiectul de aducțiune a apei și de canalizare pentru capitală. A fost director general al Poștei și Telecomunicațiilor, apoi al CFR.

Vidu, Ion

(17/30.12.1863, Mănerău, jud. Arad - 7.02.1921, Lugoj)

Compozitor și dirijor. A început Conservatorul la Arad și l-a absolvit la Caransebeș. A făcut cursuri de dirijat cu Gavriil

Musicescu. A predat muzica la diverse licee din Arad și Lugoj. A fost inspector general de muzică pentru școlile pedagogice din România. Președinte al Asociației Fanfarelor și Corurilor din Banat. A scris muzică de teatru, vocal-simfonică, pentru pian și lucrări corale bazate pe prelucrarea unor melodii populare culese chiar de el, acestea din urmă fiind cele mai cunoscute: „Din șezătoare”, „Ana Lugojana”, „Răsunetul Ardealului”, „Preste deal”, „Negruța”, „Moartea lui Mihai eroul”, „Ștefan și Dunărea”. Există până astăzi la Timișoara un cor care-i poartă numele.

Vieru, Anatol

(8.06.1926, Iași - 15.10.1998, București)

Compozitor. Evreu ca etnie. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Paul Constantinescu și Constantin Silvestri. Specializare la Conservatorul din Moscova cu Aram Hacıaturian, apoi în Berlinul de Vest. Profesor la Conservatorul din București. Profesor invitat în SUA, Canada, Israel, Geneva. A compus șase simfonii, opt cvartete pentru coarde, numeroase concerte și piese de muzică corală, cu sau fără orchestră, și muzică de cameră. Lucrări: *Suita în stil vechi*, 1946; *Concertul pentru violoncel*, 1962, Premiul Reine Marie José, Geneva; *Trepte ale tăcerii*, 1968; *Le Crible d'Eratosthène*, 1969. A compus, de asemenea, operele *Iona*, după Marin Sorescu, *Praznicul calicilor*, după Mihail Sorbul, *Ultimele zile, ultimele ore*, după Pușkin și Bulgakov și *Telegrama - teme și variațiuni*, după I.L. Caragiale. A primit Premiul pentru compoziție la Festivalul Enescu (1946), Premiul Herder (1986) și Marele Premiu al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România (1996).

Vieru, Grigore

(14.02.1935, Pererita, jud. Hotin, Basarabia - 18.01.2009, Chișinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic Ion Creangă (azi Universitatea Pedagogică de Stat) din Chișinău.

V

815

Vieru

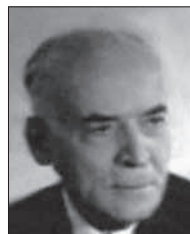
Anatol Vieru

Grigore Vieru

Igor Vieru

Aurel Vijoli

A lucrat la revistele *Scânteia leninistă* și *Nistru*, la editurile Școala Sovietică și Cartea Moldovenească, a fost consultant la secția de poezie a Uniunii Scriitorilor. A fost ales deputat în Sovietul Suprem al URSS (1989). În 1995 a devenit membru al consiliului de administrație al Societății Române de Radiodifuziune. A îndeplinit funcția de consilier la Ministerul Culturii din România pentru problemele Basarabiei, membru al Comisiei de Stat a Moldovei pentru problemele limbii. Lucrări: literatură pentru copii – *Alarma* (1957), *Muzicuțe* (1958), *Bună ziua, fulgilor!* (1961), *Făgurașii* (1963), *Făt-Frumos, curcubeul* (1961), *Trei iezi* (1970) ș.a.; versuri – *Numele tău* (1968), *Aproape* (1974), *Un verde ne vede* (1976), *Steaua de vineri* (1978), *Rădăcina de foc* (1989), *Strigat-am către Tine* (2002), *Acum și-n veac* (2004). Distins cu Premiul Tineretului (1967), Premiul de Stat al Republicii Moldova (1978), Diploma de Onoare H.Ch. Andersen a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (1988). În 1990 a fost ales membru de onoare al Academiei Române, în 1993 devenind membru corespondent al acesteia; în 2008 i s-a conferit titlul onorific Doctor Honoris Causa al Academiei de Științe din Moldova. A fost Maestru Emerit al Artei (1985), Scriitor al Poporului din Republica Moldova (1992), distins cu Ordinul Republicii (1996), Ordinul Steaua României în grad de Comandor (1996) și, post-mortem, Ordinul Steaua României în grad de Mare Cruce, 2009.

Vieru, Igor

(23.12.1923, Cernoleuca, Basarabia – 24.05.1988, Chișinău)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice la Chișinău și Școala Pedagogică la Călărași. A fost învățător și profesor de franceză. Director al Muzeului de Arte Plastice din Chișinău. Este considerat, alături de Mihai Greuc și Valentina Rusu-Ciobanu, unul dintre fondatorii școlii de pictură a Moldovei din a doua parte a veacului XX. Lucrări:

Toamna, 1965; *Vetre calde*, 1966; *Ctitorii satului*, 1966; *Fericirea lui Ion*, 1967; *Nucarii*, 1967; *Sărbătoare la Cernoleuca*, 1968; *Mărțișorul*, 1973; *Toamna la Cernoleuca*, 1979; *Vremea logodnelor*, 1980; *Meșterul Manole*, 1982. Distins cu Ordinul Insigna de Onoare și titlul Maestru în Arte. Artist al Poporului.

Vijoli, Aurel

(12.02.1902, Rășinari, jud. Sibiu – 1.07.1981, București)

Economist. A absolvit Academia de Studii Economice la București. Inspector de credite la Banca Națională a României, în care calitate a întocmit raportul ce descifra calea expatrierii profiturilor economice obținute în România de către diverse conerne. Guvernator al Băncii Naționale (1947). Sub conducerea lui s-au făcut stabilizările monetare din 1947 și 1952 (la care s-a opus). Arestat în 1952 (și toată echipa băncii, cam 200 de salariați, dată afară) pentru vina afirmată de a fi fost socialist, și nu comunist ca opțiune politică, în fapt pentru tentativa de a păstra independența financiară a țării în contextul absorbției sale progresive în blocul prosovietic și al lichidării tuturor băncilor din România, capitalul fiind absorbit de BNR. Reabilitat, a fost numit ministru al Finanțelor (1957–1968) și a restabilit echilibrul economiei românești prin folosirea sistemului de creditare bancară. Lucrări: *Sistemul bănesc în slujba claselor exploatatoare*, 1958; *Organizarea finanțării, creditării și decontărilor*, 1962; *Din prefacerile sistemului bănesc și de credit*, postum, 1980.

Vinogradov, Viktor V.

(12.01.1895, Zaraisk, Rusia – 4.10.1969, Moscova)

Lingvist și filolog. Rus ca etnie. A absolvit Institutul de Istorie și Filologie din Petrograd, ca elev al lui Lev Șerba și Aleksei Șahmatov. Influențat de Charles Bally. A făcut parte din grupul formalistilor ruși din Leningrad alături de Iuri Tînianov, Boris

Vișniec

Viktor V. Vinogradov

Marius Petre Visarion

Matei Vișniec

Eichenbaum, Boris Tomașevski, Mihail Bahtin. Exilat din această cauză la Viatka (1934), apoi în Siberia (1941). Din 1950 director al Institutului de Lingvistică din Moscova. Prieten cu Mihail Sadoveanu. A susținut ideea că limba vorbită în Republica Moldova nu este moldovenească, ci română. În acest sens l-a apărat (chiar la rugămintea lui Sadoveanu) pe editorul Igor Crețu, care a refuzat să menționeze pe ediția din Chișinău a romanului *Mitrea Cocor*, de Mihail Sadoveanu, că a fost tradus din românește în moldovenește. Lucrări: *О поэзии Анны Ахматовой стилистические наброски*, 1925; *Очерки по исторической грамматике русского литературного языка XIX века*, 1964; *Поэтика и стилистика русской литературы*, 1971, postum. Laureat al Premiului Stalin, membru al Academiei de Științe Ruse (a făcut parte din Comitetul de Conducere) și al Academiei URSS. Institutul de Lingvistică din Moscova îi poartă numele.

Vintilă, Horia

V. Horia Vintilă

Visarion, Marius Petre

(15.08.1929, Ploiești – 19.05.2006, București) Inginer geofizician. A absolvit Facultatea de Geologie la Institutul de Mine din București. A lucrat la Întreprinderea de Prospecțiuni Geologice și Geofizice, apoi la Institutul de Geologie și Geofizică în calitate de șef al proiectului de descifrare a structurii geologice adevărate a teritoriului României. A participat la realizarea hărților geofizice ale regiunii. Lucrări: *Anomaliile locale de gravitate pe aria flișului marginal și extern din Moldova centrală; Geofizica înginerescă*. Membru al Asociației Oamenilor de Știință din România, al Societății Române de Geofizică, al Societății Geologilor din România. Membru corespondent al Academiei Române (din 1991).

Visarion Puiu

V. Puiu, Visarion

Vișan, Dorel

(23.06.1937, Tăușeni, jud. Cluj)

Actor și poet. A absolvit cursurile Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică I.L. Caragiale din București (1965). A fost angajat actor la Teatrul Lucian Blaga din Cluj. În paralel cu activitatea artistică, a fost și director al teatrului, precum și profesor la Universitatea Babeș-Bolyai. A interpretat peste 40 de roluri în teatru, în cea mai variată gamă, de la Molière la Shakespeare, de la Marivaux la Buchner, iar în film a avut peste 50 de roluri în producții românești și internaționale. În 1987, Mircea Danieliuc l-a distribuit în filmul *Jacob*, film unde a realizat rolul său de referință. În anii următori a jucat în filmele *Magnatul* (2004) și *Sistem nervos* (2005). Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină la Festivalul Filmului Românesc de la Costinești (1981). Cel mai bun actor al anului, titlu acordat de Asociația Oamenilor de Teatru (1987), premiul pentru interpretare masculină pentru rolul din *Senatorul melcilor* la Festivalul Filmului Mediteranean de la Montpellier, Franța (1995), *Millenium – Hall of Fame* – Premiul Cei mai importanți cetățeni ai veacului XX, SUA (1998), Premiul de Excelență la TIFF pentru activitatea sa neîntreruptă în slujba artei (2003).

Vișniec, Matei

(29.01.1956, Rădăuți)

Dramaturg. A absolvit Filosofia la București. Format la Cenaclul de Luni al lui Nicolae Manolescu de la Facultatea de Filologie a Universității din București. Plecat în Franța în 1987. Lucrează la Radio France International. A început cu versuri: *La noapte va ninge*, 1980; *Orașul cu un singur locuitor*, 1982; *Înțeleptul la ora de ceai*, 1984, și a continuat cu teatru postmodernist: *Tara lui Gufi*, 1991, *Mansarda la Paris cu vedere spre moarte*, 2004; *Hotel Europa complet*, 2005. Ordinul Steaua României în grad de Comandor, 2002.

Vișoianu

Constantin Vișoianu

Aurel Vlad

Vișoianu, Constantin

(4.02.1897, Urlați, jud. Prahova – 3.01.1994, Washington)

Om politic. A absolvit Literale și Dreptul la Universitatea din București. Specializare la Sorbona. A fost avocat al Baroul din București (1937), secretar al tribunalului mixt de arbitraj de la Paris (1926–1929), consilier tehnic la Liga Națiunilor, expert la Departamentul pentru Limbi și Naționalități de la Geneva. În perioada 1931–1933 a făcut parte din delegația permanentă a României la Conferința de Dezarmare a Ligii Națiunilor, fiind apoi trimis ambasador extraordinar și ministru plenipotențiar al României la Haga (1933–1935) și Varșovia (1935–1936). Trimis la Cairo în 1944 pentru a negocia un armistițiu separat al României cu Aliții în calitate sa de ministru de Externe în guvernele Sănătescu și Rădescu (1944–1945). A părăsit țara clandestin, fiind condamnat în contumacie la 15 ani închisoare. La Washington a fost președintele Comitetului Național Român (1948–1975), principalul său merit în această funcție fiind acela de a organiza emigrația politică românească și de a relua legătura cu regele Mihai (1969).

Vitzu, Alexandru M.

(23.11.1852, Săvinești, jud. Neamț – 25.12.1902, București)

Zoolog. A absolvit Facultatea de Științe din Iași. Specializare la Sorbona. Profesor de zoologie la Facultatea de Științe a Universității din București. Este considerat fondatorul școlii române de fiziologie experimentală și inițiator al endocrinologiei. Contribuții legate de regenerarea centrilor optici cerebrali și secreția glandelor interne la rechin (una dintre cele mai vechi forme continue de viață ale planetei). Lucrări: *O nouă funcțiune a pancreasului*, 1894; *Recherches expérimentales sur la sécrétion interne des reins*, 1901. Membru al Societății de Biologie și de Zoologie din Paris. Membru corespondent al Academiei Române (1897).

Vlad IV Călugărul

V. Basarab, Vlad IV Călugărul

Vlad II Dracul

V. Basarab, Vlad II Dracul

Vlad III Țepeș

V. Basarab, Vlad III Țepeș

Vlad I Uzurpatorul

V. Basarab, Vlad I Uzurpatorul

Vlad, Aurel

(25.01.1875, Turdaș, lângă Orăștie – 2.07.1953, Sighet)

Economist. Nepot al lui Simion Bărnuțiu după mamă. L-a avut profesor la liceul din Orăștie pe Elie Cristea, viitorul patriarh al României. A absolvit Dreptul la Budapesta ca bursier al Fundației Gojdu. Specializare la Universitatea din București. Membru al Partidului Național din Transilvania. Ministru al Finanțelor în primul guvern al României Mari (1919). Ministru al Cultelor și Artelor (1928) în Guvernul Iuliu Maniu. Decorat cu Ordinul Ferdinand I pentru activitatea sa (1931), cu Ordinul Serviciu Credincios în grad de Mare Ofițer (1939). S-a retras din viața politică în 1938, din cauza ascensiunii legionarilor. Arestat în 1950 ca posesor al moșiei Bobâlna, a murit la Sighet.

Vlad, Ion

(24.05.1920, Fetești, jud. Ialomița – 28.01.1992, Paris)

Sculptor. A absolvit Școala de Belle Arte la București. A avut expoziții personale și de grup la București, Atena, Berlin, Belgrad, Istanbul, Veneția. Plecat din țară după 1965, a predat sculptura și desenul la Centrul American din Paris (1969–1981). A expus în Suedia, Canada, SUA. Lucrări: statuia lui George Enescu la Bârlad; basorelieful de pe fațada Operei din București; Monumentul Libertății din Timișoara; decorație murală la Monte Carlo. Membru de onoare al Academiei Române (1991).

Vlad, Ionel Valentin

(22.09.1943, București)

Inginer și fizician. A absolvit Facultatea de Electronică și Telecomunicații la Politehnica din București. Specializare în Franța. Profesor de optică la Facultatea de Fizică a Universității din București. Șef de secție la Institutul Central de Fizică, apoi la Institutul de Fizică Atomică. A făcut parte din colectivul care a realizat primul laser cu mediu activ solid din România (1968) și primele holograme profesionale din țară (1970). Contribuții la teoria generală a autodifracției

Vlad

Ionel Valentin Vlad

Iulian Vlad

Pavel Vlad

Roman Vlad

și difuziei simultane Brillouin. Lucrări: *Introducere în holografie*, 1973; *Prelucrarea optică a informației*, 1976, în colaborare. Membru al Societății Române de Fizică, al Societății Americane de Optică, al Societății Europene de Optică. Membru corespondent (1991) al Academiei Române.

Vlad, Iulian

(23.02.1931, Gogoșița, com. Gogoșu, jud. Dolj)

General. A absolvit Institutul Pedagogic din București, Facultatea de Drept a Universității din București, apoi Școala Militară de Ofițeri din Botoșani. A lucrat la Ministerul de Interne (1952–1974), devenind comandant al Școlii de Ofițeri a acestui minister (1974–1977), din care vor lua naștere după 1989 Academia de Poliție și Institutul Național de Informații. A fost ministru secretar de stat la Ministerul de Interne și șef al Departamentului Securității Statului (1987–1989). În această calitate i-a prezentat lui Nicolae Ceaușescu raportul despre întâlnirea Gorbaciov–Bush (tatăl) de la Malta (1989) și a participat la revoluția din decembrie 1989. Trecut în rezervă în decembrie 1989 cu gradul de general-colonel. Aflat în proces pentru rezultatele sociale ale funcției pe care a avut-o, a primit 12 ani de închisoare.

Vlad, Pavel

(6.06.1936, Lipnic, Basarabia)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie a Universității de Stat din Moldova. Director al Institutului de Chimie al AȘM. A trasat noi direcții prioritare în studiul compușilor terpenici și în elaborarea metodelor de sinteză organică fină. A creat metode generale de determinare a configurației absolute a unei serii de diterpenoide labdanice și de transformare a acestora în compuși bi-, tri- și tetraciclici. Au fost implementate în industria parfumurilor metode ale sale de preparare a unui șir de compuși odorizanti, cât și a unei serii de compoziții noi de aromatizare a tutunului, din care o parte

au fost implementată la Combinatul de Tutun din Chișinău. Este dublu laureat al Premiului de Stat în domeniul Științei, Tehnicii și Producției, a fost distins cu Premiul Organizației Mondiale pentru Proprietatea Intelectuală, cu Ordinul de Onoare, Ordinul Republicii, Medalia Dimitrie Cantemir. Membru și vicepreședinte al Academiei de Științe a Moldovei.

Vlad, Roman

(29.12.1919, Cernăuți, Bucovina de Nord)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la Cernăuți. S-a specializat la Conservatorul și Accademia Santa Cecilia din Roma ca elev al lui Alfredo Cassella. A rămas în Italia. A fost director artistic la Filarmonica Academiei din Roma, director artistic al Orchestrei Filarmonice a Radiodifuziunii Italiene, director artistic al Companiei de Televiziune din Torino, președinte al Societății de Concerte Aquilana. Lucrări: *Studi dodecafonici, per pianoforte*, 1942; *Storia di una mamma, per voce, solo, coro e orchestra*, 1951; *Il dottore di vetro*, operă, 1961; *Divertimento sinfonico per orchestra*, 1968; *Tetraktys per quartetto d'archi*, 1984. Premiul Enescu la Festivalul George Enescu, București, 1942. Discul de Argint pentru Muzică de Film, 1950. Distins cu Ordinul Artelor și Literelor al Academiei Franceze în grad de Comandor. Președinte al Societății Italiene de Muzică Contemporană. Președinte al Societății Italiene a Autorilor și Compozitorilor. Președinte al Confederației Internaționale a Autorilor și Compozitorilor (1990–1994).

Vlad, Ulpui

(27.01.1941, Zărnești)

Compozitor și etnomuzicolog. A absolvit Conservatorul din București ca elev al lui Anatol Vieru. Specializare la Accademia Santa Cecilia din Roma. Cercetător la Institutul de Etnografie și Folclor, profesor la Universitatea de Muzică din București. Lucrări: *Vise I* pentru orchestră de coarde

V

819

Vlad

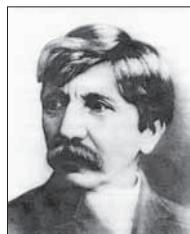
Ulpiu Vlad

Victor Vlad-Delamarina

Tudor Vladimirescu

Alexandru Vlahuță

(1972), continuată cu *Vise II, Bucuria viselor, Taina viselor I, II și III, Din bucuria viselor, Jocul viselor, Deodată visele, Legenda viselor și Împletirea viselor I, II și III*; ciclul cameral vocal-simfonic *Mozaic*. De mai multe ori laureat al Premiului Academiei Române (1985, 1990, 1995).

Vlad-Delamarina, Victor

(31.08.1870, Satu Mic, azi Victor

Vlad-Delamarina, jud. Timiș –

15.05.1896, Pietroasa Mare, Timiș)

Poet. A făcut liceul la Lugoj și la Sf. Sava în București, apoi Școala Militară (Marină) la Constanța. Profesor la Academia Navală din Constanța. A călătorit cu bricul *Mircea* pe Marea Neagră, Marea Egee, Marea Mediterană, Marea Adriatică. Lucrări: *Poezii bănărenești*, postum, în grai bănățean, 1902. Și-a publicat în serial, în *Dreptatea*, 1893, jurnalul călătoriilor pe mări, cu ilustrații proprii. Îl precede astfel pe Jean Bart (pe numele real Eugeniu P. Botez, profesor la Academia Navală din Constanța).

Vladimirescu, Tudor

(1770 sau 1780, Vladimiri, jud. Gorj –

27.05.1821, lângă Târgoviște)

Revoluționar. A învățat carte grecească și germană în casa boierului aromân Ioniță Glogoveanu din Craiova, căruia apoi i-a fost administrator de moșie. A devenit pandur și a participat la războiul ruso-turc (1806–1812), fiind recompensat cu Ordinul Sf. Vladimir clasa a III-a. A fost administrator al districtului de munte Cloșani până în 1820. După moartea domnului Alexandru Șutu a încheiat un acord cu Comitetul de Oblăduire rămas în loc, condus de Grigore Brâncoveanu, consolidat prin *Proclamația de la Padeș*, pentru a sprijini – cu scopul de a elibera Țara Românească – acțiunea Eteriei, mișcare de eliberare a grecilor de sub dominația otomană, condusă de Alexandru Ipsilanti. A fortificat mănăstirile Tismana și Strehaia. Grecii puteau traversa teritoriul

țării spre a trece către Rusia. Țarul însă, având înțelegeri cu familia Șutu, a dezavuat Eteria. Dar, în ciuda avertismentelor lui Nicolae Văcărescu, mișcarea de rezistență a revoluționarilor munteni n-a luat sfârșit. Practic, în 1821 țara a fost condusă de Tudor. Ridicat prin trădare de la Golești, a fost ucis de trimișii Eteriei, în virtutea unui acord separat cu Rusia.

Vladislav I

V. Vlaicu

Vlahuță, Alexandru

(5.09.1858, Pleșești, azi Alexandru Vlahuță,

jud. Vaslui – 19.11.1919, București)

Scriitor. A urmat timp de un an cursurile Facultății de Drept din București, pe care le-a părăsit din cauza situației materiale precare, devenind institutor și apoi profesor la Târgoviște. Din 1884 până în 1893 a funcționat ca profesor la diverse instituții de învățământ bucureștene: Școala Normală a Societății pentru Învățătura Poporului Român, azilul Elena Doamna, liceul Sfântul Gheorghe. În 1888 a fost revizor școlar pentru județele Prahova și Buzău. Editează revista *Vieța* (1893–1896), apoi *Sămănătorul* (1901), împreună cu George Coșbuc. Din 1901 a funcționat ca referendar la Casa Școalelor.

Vlaicu

V. Basarab, Vlaicu

Vlaicu, Aurel

(6/19.11.1882, Bințiș, azi Aurel Vlaicu, lângă

Orăștie – 13.09.1913, Bănești, lângă Câmpina)

Inginer, inventator și pionier al aviației române și mondiale. A terminat Colegiul Reformat al Liceului Calvin din Orăștie, care din 1919 încoace a fost numit liceul Aurel Vlaicu, luându-și bacalaureatul la Sibiu în 1902. Și-a continuat studiile ingineresti la Universitatea din Budapesta și Ludwig-Maximilians Universităt, München, în Germania, obținând diploma de inginer în 1907. După ce a lucrat la uzinele Opel din

Vlădescu

Rüsselsheim, se întoarce în 1908 la Bîntînți, unde construiește un planor cu care face un număr de zboruri în 1909. În toamna lui 1909 se mută la București și începe construcția primului său avion, Vlaicu I, la arsenalul armatei. Avionul zboară fără modificări (lucru unic pentru începuturile aviației mondiale) în iunie 1910. În 1911 construiește un al doilea avion, Vlaicu II, cu care a câștigat în 1912 cinci premii memorabile (un premiu I și 4 premii II) la mitingul aerian de la Aspern, Austria. Concursul a reunit, între 23 și 30 iunie 1912, 42 de piloți din 7 țări, dintre care 17 din Austro-Ungaria, 7 germani, 12 francezi, printre care și Roland Gaross, cel mai renumit pilot al vremii, un rus, un belgian, un persan. La 13 septembrie 1913, în timpul unei încercări de a traversa Munții Carpați cu avionul, s-a prăbușit în apropiere de Câmpina, se pare din cauza unui atac de cord. În anul următor, prietenii săi Magnani și Silișteanu finalizează construcția avionului Vlaicu III și, cu ajutorul pilotului Petre Macavei, efectuează câteva zboruri scurte. Autoritățile vremii interzic continuarea încercărilor, iar în toamna lui 1916, în timpul ocupației germane, avionul este expediat la Berlin. A fost văzut ultima dată în anul 1940. Membru de onoare post-mortem al Academiei Române (1948).

Vlasiu, Ion nume la naștere Ion Vlas

(6.05.1941, Lechința, jud. Mureș – 18.12.1997, București)

Artist plastic. A absolvit Școala de Belle Arte din Cluj ca elev al lui Romulus Ladea. Specializare la Praga, Belgrad, Budapesta. Deschide o expoziție personală de pictură și sculptură la Paris în 1938. Profesor la Academia de Arte Frumoase din Timișoara, apoi din București. Scrie și literatură autobiografică. Lucrări: artă monumentală – *Mamă cu gemeni*, Grădina Icoanei, București; 1962 – *Iubire*, Parcul Floreasca, București; *Ion Creangă*, Parcul Herăstrău, București; *Horia, Cloșca și Crișan*, Cluj-Napoca; *Monumentul Unirii*, Câmpia Libertății de la Blaj; *Aurel Vlaicu*, Tg. Mureș; *Ion Creangă*, Piatra Neamț; pictură – *Moșu' din Ogra*, *Bunica*, *Casa bunicilor din Ogra*, *Autoportret*, Paris 1938; *Olariu din Lechința*, *Singurățate*, *Abisală*; literatură – *Am plecat din sat*, roman, 1938; *Poveste cu năluci*, 1941; *Drum spre oameni*, 1962; *O singură iubire*, 1965; *Puiul de veveriță*, 1967; *În spațiu și timp*, jurnal, vol. I, 1970, vol. II, 1971, vol. III, 1973, vol. IV, 1987; *Ghicitori pentru copii*, 1971; *Lumea poveștilor*, 1972; *Cartea de toate zilele*, 1984; *Monolog asimetric*, 1988; *Obraze și măști*, 1995; *Vlăsiile și alte poeme*, 2004.

Aurel Vlaicu

Ion Vlasiu

Vlădescu, Radu I.

(27.04.1886, Sibiciul de Sus, jud. Buzău – 15.02.1963, București)

Medic veterinar, biochimist. A absolvit Facultatea de Științe, Secția chimie, la Paris. S-a specializat la Institutul Pasteur. A fost profesor la Facultatea de Medicină Veterinară din București, unde a organizat primul Laborator de chimie biologică din România. Este cunoscut prin importante cercetări privind compoziția chimică a materiei vii, metabolismul animal și prin lucrările din domeniul lactologiei. A elaborat metoda pentru dozarea clorurilor, fosfaților și altor componente din lichidele biologice (*Valoarea alimentară a laptelui*, *L'interprétation des transformations de l'énergie dans le travail musculaire*, *Le dosage du sodium dans les liquides biologiques* ș.a.). Lucrări: *Recherches sur la présence et le rôle du zinc chez les animaux*, 1921; *Carence minérale chez les vaches laitières*, 1932; *Recherches sur le contenu en acides aminés du suc gastrique anachlorhydrique, son importance pour le diagnostic du cancer*, 1945. Membru titular al Academiei Române (1955) și al Academiei de Medicină și Medicină Veterinară din Paris.

Vlădescu Răcoasa, Gheorghe

(1895, Răcoasa, jud. Vrancea – 1989, București)

Om politic și sociolog. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din București. Membru al PCR din ilegalitate. Profesor de sociologie politică la Facultatea de Filosofie a Universității din București. A lucrat, împreună cu Dimitrie Gusti și H. Stahl, la studiul monografic al satelor românești și la deschiderea Muzeului Satului (1936). A fost ministru al Minorităților în guvernele Rădescu și Sănătescu (alături de Lucrețiu Pătrășcanu și Constantin Vișoianu), perioadă în care s-a definitivat legislația referitoare la statutul minorităților etnice din România. A contribuit la înființarea Editurii Cartea Rusă (1945), a Institutului de Studii Româno-Sovietic (1947) și Muzeului Româno-Rus (1947), împreună

Vlăduțescu

Gheorghe Vodă

Ion Voicu

Mădălin Voicu

cu Scarlat Callimachi, muzeu unde au fost aduse pentru prima oară în România copii fotografice ale manuscriselor lui Dimitrie Cantemir aflate în arhivele rusești, inclusiv *Hronicul a vechimei romano-moldo-vlahilor*. A înființat Institutul de Limba Rusă Maxim Gorki (1948). A fost ambasadorul României la Moscova (1947–1951).

Vlăduțescu, Gheorghe

(8.09.1937, Cărbunești, jud. Gorj)

Filosof. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din București. Specializare la Sorbona. Profesor de filosofie la Facultatea de Filosofie a Universității din București. Lucrări: *Etica lui Epicur*, 1972; *Introducere în filosofia medievală*, 1973; *Experiență și inducție la Aristotel*, 1975; *Filosofia în Grecia veche*, 1984; *Cei doi Socrate*, 1996; *Cum mureau filosofi în Grecia veche*, 2000; *Neconvențional, despre filosofia românească*, 2002; *Teologie și metafizică în cultura Evului Mediu*, 2003. Membru al Academiei Române (1999).

Vodă, Gheorghe

(24.12.1934, Văleni, jud. Cahul – 24.02.2007, Chișinău)

Poet, regizor de film. A absolvit Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic de Stat Ion Creangă din Chișinău. Specializare la Institutul de Cinematografie, Secția scenarii, din Moscova. A fost redactor la Comitetul de Stat pentru Radio și Televiziune, la publicațiile *Moldova socialistă*, *Tinerimea Moldovei* și *Glasul (Glasul Națiunii)*, în ultimii ani de viață a fost consilier pentru poezie la Uniunea Scriitorilor din Moldova. Lucrări: versuri – *Focuri de toamnă* (1965), *Ploaie ferbinte* (1967), *Aripi pentru Manole* (1969), *Pomii dulci* (1972), *Valurile* (1974), *Rămâi* (1977), *Inima alergând* (1980), *De dorul vieții, de dragul pământului* (1983), *La capătul vederii* (1984), *Viața pe nemâncate* (1999); scenarii de film – *De-ale toamnei*, *Bariera*, *Nunta*, *Maria*. A obținut Premiul de Stat al Republicii Moldova (1986), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova

(1999), Ordinul Gloria Muncii (1996) și Medalia Mihai Eminescu (2001). Biblioteca din satul natal și cenaclul literar al școlii din aceeași localitate îi poartă numele.

Voicu, Ion

(8.10.1923, București – 24.02.1994, București)

Violonist. Tată al lui Mădălin V. Țigan ca etnie, aparținerea unei familii care cultivase muzica vreme de trei generații. Violoncelul, vioara, contrabasul și pianul erau instrumente cunoscute din copilărie. A luat lecții la Conservatorul din București de la 6 ani. La 14 ani a dat examen la Academia Regală de Muzică și a intrat direct în anul al V-lea de studii. A fost elevul lui Constantin Niculescu. Și-a început cariera la Orchestra Radio din București, al cărei solist a devenit. S-a perfecționat la Conservatorul Ceiaikovski din Moscova cu David Oistrach. A fost trimis de statul român la Viena spre a achiziționa și folosi o vioară Stradivarius. A concertat în toată lumea, cu orchestre celebre: Berliner Philharmoniker, London Symphony Orchestra, London Philharmonic Orchestra, Royal Liverpool Philharmony, Het Residentie Orchestra Haga, Tokyo Philharmony, orchestrele din Cincinnati, Los Angeles, Baltimore, Seattle, Houston Symphony Orchestra, Bayerisches Rundfunk Orchester München, Dresdener Philharmonic, Mozarteum Orchester, Canadian Symphony Orchestra, Grand Orchestre de la RTV Belge, Orchestre Padeloup Paris, Orchestra Simfonică Brasiliera, Gewandhaus Leipzig ș.a. Membru al Academiei Franceze pentru Științe, Litere și Arte. Artist al Poporului.

Voicu, Mădălin

(10.07.1952, București)

Om politic și muzician. Fiu al lui Ion V. A absolvit Academia Națională de Muzică (vioara). Specializări la Trier, Mainz, Stuttgart, Londra. Cursuri dirijorale cu Sergiu Celibidache. Dirijor al orchestrelor simfonice din Craiova și Ploiești, al Orchestrei Radio și

Voiculescu

Mihail Voicu

Victor A. Voicu

Dan Voiculescu

Dan Virgil Voiculescu

al Orchestrei de Cameră Ion Voicu. Profesor de muzicologie la Conservatorul din Izmir, Turcia. A întemeiat și conduce Fundațiile Cult și Ionel Voicu. A înregistrat numeroase piese clasice în interpretare proprie, ca și piese populare românești și țigănești. Ca om politic a fost președinte al Partidului Libertății și Unității Sociale (1994–1996), președinte executiv al Partidei Romilor (1996–2000), membru al Consiliului Național al PSD (2000–2004), deputat în Parlamentul României (1996–2008). Cavaler al Ordinului Creștin (2003). Membru de onoare al Academiei Franceze de Științe, Litere și Arte.

Voicu, Mihail

(1943, Pașcani, jud. Iași)

Inginer. A absolvit Facultatea de Electrotehnică a Institutului Politehnic din Iași și Facultatea de Matematică (1969–1977) a Universității din Iași. S-a specializat în automatică la Universitatea din Karlsruhe, Germania. Profesor la Facultatea de Automatică și Calculatoare a Universității Tehnice Gheorghe Asachi din Iași. A fost decanul facultății (1992–2004). Din 2004 este prorector al Universității Tehnice din Iași. Este directorul Centrului de excelență teoria și ingineria sistemelor. Opera științifică acoperă următoarele domenii: teoria sistemelor și analiza și sinteza sistemelor automate; automatizări industriale și în energetică; dezvoltarea cercetării și învățământului superior în automatică și calculatoare. Rezultatele obținute se grupează astfel: modele bazate pe ecuații cu derivate parțiale și determinarea distribuțiilor spațiale ale potențialului și gradientului de potențial pentru sisteme de tip bobină și transformator electric; identificarea completă a proceselor dinamice liniare deterministe continue utilizând matricea Hankel constituită de coeficienții Taylor ai funcției de transfer; definirea și analiza ca proces aleatoriu a regimului deformant din rețelele electrice. Activitatea științifică și didactică se concretizează în: 7 monografii, 107 lucrări în

volume, 10 brevete de invenție, 13 manuale universitare și este recunoscută prin: Premiul Aurel Vlaicu al Academiei Române pe 1987, Ordinul Meritul pentru Învățământ în grad de Mare Ofițer, IEEE Senior Member, Copernicus Fellow ș.a. Membru corespondent al Academiei Române (2006) și membru titular al Academiei de Științe Tehnice din România.

Voicu, Victor A.

(29.06.1939, Bolovani, Dâmbovița)

General-maior, medic și farmacist. A absolvit Medicina la București. Profesor universitar, șeful Catedrei de farmacologie clinică, toxicologie și psihofarmacologie la Universitatea de Medicină și Farmacie Carol Davila din București (1992). Director al Centrului de Cercetări Științifice Medico-Militare (1986). Președinte al (2000) Consiliului Științific al Agenției Naționale a Medicamentului. Președinte al Societății Române de Farmacologie, Terapeutică și Toxicologie Clinică (1998). Cercetări științifice în domeniile compușilor organofosforici și antidotismului acestora, farmacologia radioprotectorilor chimici, farmacologia experimentală și clinică a antihipertensivelor și antiaritmiceleor, psihofarmacologia psihotomimeticeleor și drogurilor de abuz. Coordonator de studii de bioechivalență și studii clinice de fază I. Lucrări: 20 de volume publicate, peste 290 de lucrări științifice publicate și comunicate, 18 brevete de invenție. Membru titular (2001) al Academiei Române.

Voiculescu, Dan

(25.09.1946, București)

Economist și om politic. A absolvit Facultatea de Comerț Exterior a Academiei de Studii Economice din București. Specializare în SUA și la Londra. A lucrat ca economist la ISCE Vitrochim (1974–1978), apoi la Camera de Comerț a României, oficiul ARGUS, ca director (din 1982) și director general (1984). Înființează Partidul Umanist Român

V

823

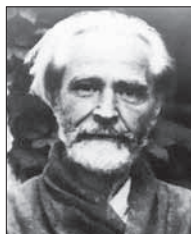
Voiculescu

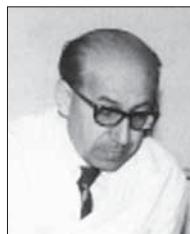
Mărioara Voiculescu

Marin Gh. Voiculescu

Vasile Voiculescu

Vlad Voiculescu

(1991), devenit Partidul Conservator (2005). Înființează Grivco SA Holding, acționar la Crescent (Grupul Mass Media Intact fiind cel mai proeminent: posturi de televiziune, presă, editură). Senator în Senatul României (2004), președinte al grupului parlamentar de prietenie România-Austria. Vicepreședinte al Senatului României din decembrie 2008. Fondator al Asociației Oamenilor de Afaceri din România. Lucrări: *Industrializarea și Comerțul Mondial*, 1988; *Conducerea, tehnica și eficiența comerțului internațional*, 1989, în colaborare; *Economie și Umanism*, 1993; *Analiza de competitivitate a economiei românești – Orizont 2000–2005–2010. Soluții strategice alternative*, 1998, în colaborare; *Comerțul Exterior al României la sfârșitul secolului XX*, 1999.

Voiculescu, Dan Virgil

(14.06.1949, București)

Matematician. Fiu al lui Vlad V. A absolvit Facultatea de Matematică a Universității din București ca elev al lui Ciprian Foiaș. Specializat în teoria operatorilor, entropia liberă, teoria probabilităților. Cercetător la Institutul de Matematică din București, apoi la Departamentul de matematică al INCREST din București. Profesor invitat la universitățile Berkeley, California, Montréal, Paris, Zürich, Institut Poincaré Franța. Din 1992 profesor la Universitatea Berkeley, SUA. Distins cu Premiul pentru matematică al Academiei Naționale de Științe a SUA. Membru al Academiei Naționale de Științe a SUA.

Voiculescu, Marioara

(1889, București – 3.03.1976, București)

Actriță și regizoare. A absolvit Institutul de Teatru din București. Societară a Teatrului Național de la 19 ani, profesoară la Institutul de Teatru. Remarcabilă în rolurile de tragedie: *Viorica*, *Spionul*, *Răzbumarea*, *Fedora*, *Dragoste de marină*, *Amorurile unei prințese*, *Dragoste la mândsire*; regie: *Viorica*, *Spionul*, *Răzbumarea*, *Detectiv și apaș*, *Urgia cerească* ș.a.

Voiculescu, Marin Gh.

(3.08.1913, Giurgiu – 4.07.1991, București)

Medic. A absolvit Facultatea de Medicină la București. Profesor și decan la Facultatea de Medicină Generală a Institutului de Medicină și Farmacie din București. Contribuții în domeniul patogeniei, tratamentului și epidemiologiei bolilor infecto-contagioase. Lucrări: *Contribuțiuni la studiul febrei tifoide*, 1941; *Tifosul exantematic*, 1949; *Ce trebuie să știm despre hepatita epidemică*, 1955; *Virozele respiratorii*, 1963; *Hepatita virală*, 1977. Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății Regale de Medicină din Londra, al Societății de Patologie Comparată din Paris, al Academiei de Medicină din Paris. Membru titular al Academiei Române (1990). Distins cu Ordinul Meritul Științific în România și Ordinul San Carlos al președintelui Republicii Columbia.

Voiculescu, Vasile

nume la naștere Vasile Costache Voicun

(27.11.1884, Pârscov, jud. Buzău – 26.04.1963, București)

Medic și scriitor. A absolvit Medicina la București și a practicat-o. Arestat (1958), a făcut cinci ani închisoare pentru un presupus complot politic. A fost prieten cu Urmuz. A scris poezii care evoluează de la eminescianism la tenta religioasă: *Poezii*, 1916; *Poeme cu îngeri*, 1927; *Destin*, 1933; *Întrezăriri*, 1939; *Ultimele sonete închipuite ale lui William Shakespeare în traducere imaginată de Vasile Voiculescu*, 1964. Proza, publicată postum, are caracter mitic și fantastic: *Povestiri*, 1966; *Zahei orbul*, 1970. Teatrul său îmbină, de asemenea, realul cu fantasticul: *La pragul minunii*, 1932. Membru post-mortem al Academiei Române (1993).

Voiculescu, Vlad

(1913, Târgu Jiu – 22.02.2001, București)

Medic neurolog. Tată al lui Dan Virgil V. A urmat cursurile Facultății de Medicină

Voinescu

din București și apoi a urcat toate treptele ierarhiei universitare, devenind, în 1967, profesor la Clinica de neurologie a Institutului de Medicină și Farmacie din București. În paralel cu activitatea universitară a desfășurat o bogată activitate de cercetare la Institutul de Neurologie al Academiei Române, al cărui director a devenit în 1978, abordând teme interdisciplinare în domeniul epilepsiei, bolilor vasculare cerebrale, în studiul etiopatogeniei și diagnosticului hemoragiilor cerebrale, în bolile neuromusculare, precum și în problemele de bază ale neurofiziologiei. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în peste 170 de lucrări, studii și articole, apărute în țară și străinătate. Examinarea clinică a unui bolnav, considerațiile despre localizare, reflecțiile de diagnostic diferențial, argumentarea unui diagnostic final au fost ale unui profesor prin excelență, care știa să explice succint, simplu, clar cele mai complicate mecanisme etiopatogene. Membru titular al Academiei Române (1991). A fost ales membru al Royal Society of Medicine (Londra), Société Française de Neurologie, membru de onoare al Academiei de Științe Medicale din România.

Voina, Radu P.

(24.05.1923, Craiova – 12.05.2010, București)
Inginer. În perioada 1941–1946 a urmat cursurile Secției de construcții a Politehnicii din București, obținând în 1946 diploma de inginer constructor. În 1949 și-a susținut teza de doctorat cu titlul „Contribuții la studiul stabilității elastice a sistemelor static nedeterminate”. A obținut titlul științific de doctor inginer cu Magna Cum Laude, care i-a fost echivalat în 1963 de Ministerul Învățământului cu titlul de doctor docent. În perioada 1964–1967 a fost prorector al Institutului Politehnic din București, iar în perioada 1972–1981 rectorul institutului. Activitatea științifică se concretizează în tratate, lucrări științifice publicate în volume, articole științifice publicate în reviste de specialitate din țară și străinătate, comunicări publicate în volumele unor manifestări științifice internaționale și naționale, manuale didactice și culegeri de probleme publicate în edituri didactice în mai multe ediții etc. În cadrul activității de cercetare științifică au fost abordate probleme de mecanică teoretică, de teoria mecanismelor, de stabilitate elastică și de dinamica autovehiculelor și mașinilor. În 1972 a obținut titlul de Profesor Emerit, iar în 1974 titlul de Om de Știință Emerit. În 1987 a fost ales

Radu P. Voinea

Ionel Voineag

membru titular al Academiei Europene de Arte, Științe și Litere. Președinte al Academiei de Științe Tehnice din România. Membru al Academiei Române (1974). Președinte al Academiei Române, 1984–1990.

Voineag, Ionel

(1.11.1950, Brăila)

Tenor. A absolvit Conservatorul la Iași. Solist al Operei Naționale din Iași, apoi din București. Profesor la Universitatea de Muzică din București. A cântat pe marile scene ale lumii din Italia, Japonia, Franța, Bulgaria, Spania, Grecia, Portugalia, URSS, Ungaria, Coreea de Nord și de Sud, Polonia, Olanda, Belgia, Ceholovacia, Marea Britanie, Iugoslavia, Germania de Vest și de Est, Luxemburg, Elveția, Austria. Repertoriu: *Boema* de Puccini, *Aida*, *Macbeth*, *Nabucco*, *Traviata* de Verdi, *Flautul fermecat*, *Răpirea din Serai* de Mozart, *Carmen* de Bizet, *Oedip* de Enescu, *Decebal* de Gh. Dumitrescu, *Luceafărul* de N. Bretan. A interpretat numeroase roluri de operetă și lieduri. Laureat al concursurilor internaționale de canto de la Sofia (1978), Barcelona (1979), Ostende, Belgia (1980), Marele Premiu). Medalia de Aur la Festivalul George Enescu (1998). Distins cu Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2004).

Voinescu II, Ioan

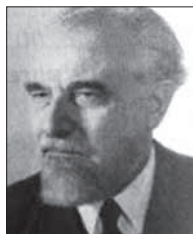
(1812, București – 31.12.1855, Pau, Franța)

Publicist. A făcut studii militare la București. Pașoptist. Membru al societății secrete Frăția (1843) alături de N. Bălcescu. În casa lui au avut loc întâlnirile clandestine ale revoluționarilor. Membru în Guvernul Provizoriu. Ca publicist a colaborat la *Dacia literară*, *Proșirea*, *România viitoare*, *România literară* ș.a. După înfrângerea revoluției a fost expulzat și s-a refugiat în Franța. Lucrări: *Cugetări asupra teatrului*, 1836; *Șarlatanul în mască de literat*, 1844; *Arabescuri*. *O călătorie pe Dunăre în ghimie*, Paris, 1853.

Voinov

Dimitrie Voinov

Ștefan Voitec

Veaceslav Volghin

Voinov, Dimitrie

(6.02.1867, Focșani - 7.07.1951, București)

Biolog, zoolog, histolog, citolog. A absolvit școala primară la Focșani, după care s-a înscris la Liceul Internat din Iași, unde a fost coleg cu Emil Racoviță și Grigore Antipa. La științe naturale l-a avut profesor pe Grigore Cobălcescu, care i-a stimulat pasiunea pentru biologie. După obținerea bacalaureatului a plecat la Paris pentru a se specializa în domeniul biologiei, alături de Emil Racoviță, Paul Bujor și Ion Cantacuzino. La Sorbona s-a specializat în biologie (zoologie). În 1891, după susținerea examenului de licență și doi ani de specializare, a revenit în țară, unde a ocupat Catedra de zoologie și morfologie animală a Facultății de Științe de la Universitatea din București, pe care a deținut-o până în 1937. Fondatorul școlii românești de citologie. A militat pentru dezvoltarea mișcării științifice în România, în cadrul Societății Române de Științe, fiind vicepreședinte al Secției de științe naturale și, ulterior, președinte al acestei instituții. A demonstrat existența a trei constituenți celulari (protoplasmatici): condriomul, vacuomul și sistemul golgian. Primul în lume care a descoperit aneuploidia sau polisomia la animale. În 1902 a început seria cercetărilor citologice, pe care le-a continuat timp de trei decenii. Lucrări: *Principii de microscopie* (1906), *Mitocondriile* (1916), *Problema biologică a diferențierii sexelor* (1929). Membru al Academiei Române (1927).

Voitec, Ștefan

(19.06.1900, Corabia - 4.12.1984, București)

Om politic, jurnalist. A absolvit Facultatea de Științe, Secția fizică, la Universitatea din București. Profesor de liceu la București, a intrat în rândurile Partidului Social Democrat, aripa Titel Petrescu. A fost Membru al Partidului Socialist Român din 1918, secretar între 1939 și 1944, apoi secretar general al PSD (1944–1948). A fost

membru în comitetul executiv al Partidului Social-Democrat; fusese ministru al Educației Naționale încă din vremea guvernelor prezidate de Nicolae Rădescu și C. Sănătescu (de la 4 noiembrie 1944). Va ocupa același portofoliu, însă la conducerea guvernului se afla deja Petru Groza (din 6 martie 1945). A fost unul dintre liderii PSD care au acceptat unificarea cu PCR în anul 1948, contribuind la crearea Partidului Muncitoresc Român (din 1965 redenumit Partidul Comunist Român). După congresul de unificare al PSD cu PCR (1948) a devenit membru al CC al PCR. A îndeplinit succesiv funcțiile de vicepreședinte al Consiliului de Miniștri (1948–1949, 1956–1961), ministru al Comerțului Interior (1955–1956) și al Industriei Bunurilor de Consum (1957–1959). A fost și vicepreședinte al Consiliului de Stat (1961–1965, 1974–1984), președinte al Marii Adunări Naționale (Parlamentul perioadei socialiste, 1961–1974).

Volkers, Emil

(1831, Birckenfeld, Germania - 1905, Düsseldorf, Germania)

Pictor. A început Academia de Belle Arte la Dresda, ca elev al lui Ritsche și Schnorr von Carolsfeld, și a terminat-o la München, ca elev al fraților Albrecht și Franz Adam. A fost adus în țară de Carol I pentru a imortaliza manevrele militare de la Cotroceni (1869) și de la Buzău (1874) ale armatei române. Toate litografiile au fost tipărite la Düsseldorf. În plus, a realizat portrete de țărani români de la Dunăre, peisaje de sat și de câmpie, lăutari, scene de familie, de petrecere, jandarmi. Cele mai cunoscute lucrări ale sale au rămas până astăzi *Țărani români mergând la târg* (muzeul din Wiesbaden) și *Familia de țigani* (muzeul din Köln).

Volghin, Veaceslav

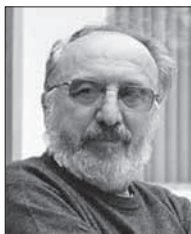
(1879, Belarus - 1962, Moscova)

Specialist în științe sociale. Rus ca etnie. A absolvit Universitatea la Minsk. Profesor

Vornicescu

Mihai Volontir

Leon Volovici

David Voniga

Nestor Vornicescu

și rector (1920) al Universității din Moscova, a lucrat la Agitație și Propagandă în CC al PCUS. Membru și vicepreședinte al Academiei de Științe a URSS, a fost trimis în 1946, prin rezoluție de partid, să întemeieze o bază de cercetări, în principal cu profil agricol, în Republica Moldova (RSSM), ca parte a Academiei URSS. Inițial această bază a inclus Institutul de Cercetări Științifice în domeniul Istoriei, Limbii și Literaturii, sectoarele de geologie, botanică, viticultură și pomicultură, pedologie, zoologie, energetică, precum și grupul de management al apelor, economie și geografie. A condus această bază până la transformarea ei în filiala RSSM a Academiei de Științe a URSS, în 1949, când conducerea a fost preluată de P. Baranov.

Volontir, Mihai

(9.03.1934, Glinjeni, Basarabia)

Actor. A absolvit Școala Pedagogică din Orhei. Actor la teatrul din Bălți. Interpretează roluri pentru Moldova Film, dar și pentru studiouri din Federația Rusă. Filmografie: *Se caută un paznic*, 1967; *Această clipă*, 1968; *Singur în fața dragostei*, 1969; *Zece ierni pentru o vară*, 1969; *Povârnișul*, 1970; *Al patrulea* (Mosfilm), 1972; *Acest dulce cuvânt – libertate* (Mosfilm), 1972; *Dimitrie Cantemir*, 1973; *Podurile*, 1973; *Bărbății încăruneșc de tineri*, 1974; *Nu crede țipătului păsării de noapte*, 1976; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Rădăcinile vieții*, 1978; *Fii fericită, Iulia!*, 1983; *Țiganul* (Ekran), 1984. Distins cu Premiul Național al Moldovei (1971), Premiul Național al URSS (1980), Premiul Frații Vasilev, URSS (1980). Artist al Poporului, 1984.

Volovici, Leon

(10.08.1938, Iași)

Istoric. Evreu ca etnie. Cercetător la Institutul de Lingvistică din Iași, apoi la Institutul Yad Vashem pentru studierea Holocaustului de la Ierusalim. Director de cercetare

la Centrul Internațional pentru Studiul Antisemitismului al Universității Evreiești din Ierusalim. Este unul dintre inițiatorii Societății de Studii Benjamin Fondane (Paris și Ierusalim) și membru în comitetul de redacție al revistei *Cahiers Benjamin Fondane*. Lucrări: *Nationalist Ideology and Antisemitism: The Case of Romanian Intellectuals in the 30s* (1991); *Ideologia naționalistă și problema evreiască: eseu despre formele antisemitismului intelectual în România anilor '30* (1995); *Antisemitism in Postcommunist Eastern Europe: A Marginal or Central Issue?* (1994); *De la Iași la Ierusalim și înapoi* (2007).

Voniga, David

(8.11.1867, Gyula, Ungaria – 31.10.1933, Giroc, lângă Timișoara)

Preot, poet, publicist. Studii teologice la Arad. Editorul primei reviste în limba română – *Lumina* (1894) – din Gyula. A predat la școala în limba română din Gyula și la Institutul de Educație din Szárvas. A activat în cadrul societăților de lectură din cele două părți ale Gyulei: Orașul Mare Românesc și Orașul Mic Românesc. Poeziile lui reprezintă un segment de referință din istoria literaturii române din Ungaria. Lucrări: *Dor și jale*, 1896; *Cuvântări bisericești*, 1903; *Istorie biblice*, 1908; *Mizerie, boală, crime, degenerare*, 1910.

Vornicescu, Nestor

(1.10.1927, Lozova, Basarabia – 17.05.2000, Craiova)

Mitropolit al Olteniei. Văr cu Antonie Plămădeală. A urmat seminarul monahal la mănăstirea Neamț (1946–1948) și seminarul monahal superior la aceeași mănăstire (1948–1951). A urmat Institutul Teologic din București (1951–1955), cursurile de doctorat în teologie la același institut (1955–1958) și cursuri post-universitare la Bossey și Geneva în Elveția (1969–1970). Doctoratul și l-a luat la București în 1983.

Vorobchievici

A fost hirotonisit ieromonah și a slujit ca preot la catedrala episcopală din Iași (1958–1962), fiind și bibliotecar al Mitropoliei de acolo. A fost numit stareț al mănăstirii Sf. Ioan cel Nou de la Suceava (1960–1966. Arhimandrit din 1962, stareț al mănăstirii Neamț (1966–1970). Din 1978 a devenit mitropolit al Olteniei. A participat la multe congrese, simpozioane și alte întruniri internaționale la Madrid, Helsinki, Moscova, Sofia, Ierusalim, Budapesta, Praga, Varșovia, Atena, Kiev, New York, Sydney, New Delhi, Noua Zeelandă etc. A susținut și desfășurat acțiuni filantropice în cadrul eparhiei. A fost distins cu Ordinul Crucea Sfântului Mormânt al Patriarhiei Ierusalimului, cu Ordinul Sfinților Apostoli Petru și Pavel al Patriarhiei Antiohiei, cu Ordinul Sf. Andrei al Patriarhiei Constantinopolului, cu Ordinul Sf. Sofronie Vranceanski al Patriarhiei Bulgare, cu Ordinul Sf. Vladimir al Patriarhiei Moscovei, cu Ordinul Sf. Sergheie de Radonej al Bisericii Ortodoxe din Polonia, cu Medalia Sf. Marcu a Patriarhiei Alexandriei, cu Ordinul Sf. Constantin cel Mare al primăriei Romei. A fost președinte al Comisiei sinodale pentru canonizarea sfinților români și președinte al Comisiei Naționale Române de Istorie Ecclesiastică și Comparată. În 1996 a fost ales membru de onoare al Academiei Române.

Vorobchievici, Isidor

(6.05.1836, Cernăuți, Bucovina de Nord – 18.09.1903, Cernăuți)

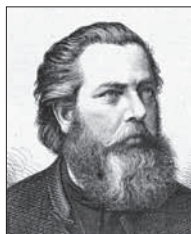
Compozitor. A absolvit Institutul Teologic la Cernăuți și Conservatorul la Viena. A fost profesor de muzică și cântare corală la Institutul Teologic din Cernăuți. A fost profesorul lui Ciprian Porumbescu, Eusebiu Mandicevski, Tudor Flondor, Ilarie Voronca, Mihai Ursuleac (tatăl Viorică Ursuleac). A compus muzică (cântări liturgice, coruri lumești, coruri religioase, lieduri pe versuri de Eminescu și Vasile Alecsandri) și a scris lucrări muzicale: *Colecțiune de cântece pentru școlile populare*, 1870; *Kurze allgemaine Musiklehre für Schule und Haus*, 1871; *Armonia. Colecțiune de coruri*, 1887; *Cântări liturgice pentru cor bărbătesc*, 1887; *Cântări liturgice pentru cor mixt*, 1890; *Cântări liturgice pentru două voci egale*, 1896.

Voronca, Ilarie

nume la naștere **Eduard Marcus**

(18.12.1903, Brăila – 5.04.1946, Paris)

Poet. A fost descoperit la cenaclul Sburătorul de E. Lovinescu, acela care i-a și dat pseudonimul literar. Avangardist. A editat revistele *75HP* și *Integral* (București).

Isidor Vorobchievici

Ilarie Voronca

Naturalizat francez în 1938, a făcut parte din mișcarea de rezistență antifascistă. A făcut „pictopoezie” suprarealistă: *Brătara nopților*, 1923, București și Paris, 1927; și dadaistă: *Invitație la bal*, 1931; *Amitié des choses*, 1937; *Beauté de ce monde*, 1939; *Les chants du Mort*, 1947 (postum).

Voronin, Vladimir

(25.05.1941, Corjova, Republica Moldova)

Președinte al Republicii Moldova. În 1961 a absolvit Tehnicumul Cooperatist din Chișinău, în 1971 Institutul Unional pentru Industria Alimentară, în 1983 Academia de Științe Sociale de pe lângă CC al PCUS și în 1991 Academia Ministerului Afacerilor Interne al URSS. Are gradul de general-maior. Activitatea și-a început-o în 1961 la brutăria din satul Criuleni. Din 1966 până în 1971 a fost director al Fabricii de Pâine din Dubăsari. În următorii zece ani a activat în organele administrative de stat: comitetele executive raionale Dubăsari și Ungheni, Comitetul Executiv Orașenesc Ungheni. Din 1983 până în 1985 a fost inspector, șef adjunct al Secției organizare a CC al PCM. În 1985 a devenit șef de secție la Consiliul de Miniștri al RSSM. Din 1985 până în 1989 a fost prim-secretar al Comitetului Orașenesc Bender al PCM. Între 1989 și 1990 a fost ministru al Afacerilor Interne al RSSM. În 1993, copreședinte al Comitetului organizatoric al Partidului Comunistilor din Republica Moldova. În 1994, prim-secretar al CC al PCRM. Deputat în Sovietul Suprem al RSSM și în Parlamentul Republicii Moldova. La 4 aprilie 2001 este ales președinte al Republicii Moldova din partea Partidului Comunistilor și deține această funcție până în 2009.

Vrabie, Gheorghe

(8.04.1908, Gârdești, com. Stâncăseni, azi Voinești, jud. Vaslui – 19.07.1991, București) Folclorist. A absolvit Literale și Filosofia la București, doctoratul la Berlin (bursă

Vronschih

George Vraca

Alexander Vraciu

Gheorghe Vrănceanu

Humboldt). Profesor la Institutul de Pedagogie din Pitești și președinte al Asociației Folclorului Argeșean (1966–1973). A conferențiat despre folclorul românesc la Moscova, Atena, Paris, Novi Sad, Helsinki, Darmstadt, Edinbourg. Lucrări: *Folclorul. Obiect, principii, metodă*, 1947; *Balada populară română*, 1966; *Folcloristica română*, 1968; *Folclorul. Obiect, principii, metodă, categorii*, 1970; *Structura poetică a basmului*, 1975; *Poezia Mioriței*, 1984. Premiul Herder al Universității din Viena (1987).

Vraca, George

(25.11.1896, București – 17.04.1964, București)

Actor. Aromân. A absolvit cursurile Conservatorului de Artă Dramatică. Actor la Teatrul Armatei (viitorul Teatru Nottara) și Teatrul Național din București. S-a remarcat prin interpretarea unor roluri principale din repertoriul clasic și modern, universal și național în: *Hamlet*, *Visul unei nopți de vară*, *Cum vă place*, *Neghițătorul din Veneția*, *Macbeth*, *Richard al III-lea* de Shakespeare, *Din jale se întrupează Electra* de Eugene O'Neil, *Vlaicu-Vodă* de Alexandru Davila, *Fântâna Blanduziei* de Vasile Alecsandri etc. Interpretările lui excelau prin adâncimea înțelegerii rolului, distincția și eleganța ținutei, gestică sobră și dicția exemplară. A fost director de teatru, animator, conducător de colective artistice. Ca actor de cinema s-a remarcat în filmul *Tudor*. A primit titlul de Artist al Poporului. O stradă din București îi poartă numele.

Vraciu, Alexander

(2.11.1918, Chicago, Indiana)

Pilot. Născut din imigranți români, a copilărit la bunicii săi în România. A absolvit Universitatea DePauw și s-a înscris în US Navy, ca pilot, în 1942. A luptat în al Doilea Război Mondial în escadrila comandorului Edward H. O'Hare ca pilot pe nava de război *USS Independence*, apoi *Lexington*, a V-a

navă ca mărime a Marinei Militare a SUA. A pilotat un V16 și a doborât șase bombardiere japoneze deasupra Filipinelor. Era supranumit Fantoma Albastră, iar flotila din care făcea parte, Vulturul Urlător. După război a fost pilot de încercare și profesor în programul Naval Air Reserve pentru formarea de piloți de vânătoare. S-a retras din activitate în 1995. În 2006 s-a retras în California, unde se află cei trei fii și două fiice ale sale.

Vrănceanu, Gheorghe

(30.06.1900, Valea Hogeii, com. Lipova,

jud. Bacău – 27.04.1979, București)

Matematician. Familie originară din Țara Vrancei. A absolvit Facultatea de Științe la Universitatea din Iași. Specializare la Roma, în SUA, Franța, Elveția ca bursier al Fundațiilor V. Adamachi și Rockefeller. Profesor la Universitatea din Cernăuți, apoi la Facultatea de Științe și Facultatea de Matematică a Universității din București. Creator al școlii moderne de geometrie diferențială, a introdus concepte noi în studiul spațiilor geometrice, care-i poartă numele: *Geometrie analitică, proiectivă și diferențială; Geometrie euclidiană, geometrii neeuclidiene, teoria relativității*, 1961; *Geometrie diferențială globală*, 1973. Studii asupra teoriei numerelor, problemelor de mecanică cerească și de mecanică pură: *Introducere în teoria relativității, Probleme de cercetare operațională*. Membru al Societății de Matematică din Franța și SUA. Membru al Academiei Române (1955).

Vronschih, Mihail

(25.06.1941, Palanca, jud. Tighina, Basarabia)

Agronom. Rus ca etnie. A absolvit Institutul Agricol din Chișinău. A fost agronom-șef de colhoz, în care timp s-a specializat la Institutul Unional de Ocrotire a Plantelor din Leningrad. A lucrat la Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp din Bălți,

Vuia

Mihail Vronschii

Traian Vuia

unde a devenit director. Are contribuții la elaborarea metodei de prognozare a situației fitosanitare în agroecozeele culturilor agricole conform principiilor analizei sistemelor pe baza matricelor lui Șatihin și metodelor computerizate. Are 9 brevete de invenție și este coautor la 11 soiuri de hibrizi de culturi agricole, dintre care 7 sunt omologate. Distins cu Ordinul Insigna de Onoare și Ordinul Republicii. Membru corespondent al Academiei de Științe din Moldova.

Vuia, Traian

(18.08.1872, Surducul Mic, azi Traian Vuia, jud. Timiș – 3.09.1950, București)

Inventator, pionier al aviației. În 1906 a realizat primul zbor autoproduct (fără catapulte sau alte mijloace exterioare) cu un aparat mai greu decât aerul. Între 1884 și 1892 urmează școala la Lugoj. Aici petrece mult timp în mijlocul familiei lui Coriolan Brediceanu, care-l va sfătui, ajuta și încuraja mai târziu în cariera sa. În 1892 pleacă la Budapesta pentru a se înscrie la Politehnică. A urmat un an cursurile Politehnicii, Secția mecanică. Neavând destui bani, se va înscrie la Drept și va practica în birouri de avocați din Banat pentru a-și putea asigura mijloacele de trai. Astfel, o bună parte din studenția lui Vuia este deviată de la adevăratele lui aspirații și aptitudini. În 1901 își ia doctoratul în științe juridice cu teza: „Militarism și industrialism, regimul de Status și contractus”. Întors la Lugoj, continuă să studieze problema zborului uman și începe să-și construiască primul aparat, pe care-l numește *aeroplan-automobil*. Din cauza lipsurilor financiare, nu reușește să-și ducă la capăt proiectul și decide în schimb să plece la Paris, în iulie 1902, la Victor Tatin, un cunoscut teoretician care construise în 1879 un model experimental de aeroplan. Tatin este imediat interesat de proiect. Continuă să-și promoveze proiectul și-l trimite Academiei de Științe de la Paris pe 16

februarie 1903, prezentând posibilitatea de a zbura cu un aparat mai greu decât aerul, cât și procedura de decolare. Se înscrie pentru un brevet, acordat pe 17 august 1903 și publicat pe 16 octombrie 1903. Invenția brevetată se numește *aeroplan automobil*. Aparatul este gata în decembrie, după ce i se montează motorul, și este numit *Vuia I*. Avea prevăzută o greutate totală de 250 kg, o suprafață portantă de 14 m² și un motor de 20 CP. Primele experimente au început în 1905, ca pentru un automobil, cu aripile demontate, pentru a căpăta experiență în manevrarea lui. Pe 18 martie 1906, la Montesson, lângă Paris, aparatul *Vuia I* a zburat pentru prima dată. După o accelerație pe o distanță de 50 de metri, aparatul s-a ridicat la o înălțime de aproape un metru, pe o distanță de 12 m, după care elicele s-au oprit și avionul a aterizat. În continuare va mai breveta și construi diferite invenții, spre exemplu un generator de aburi, în 1925, sau două elicoptere, între 1918 și 1922. A fost ales membru de onoare al Academiei Române (1946). Astăzi Aeroportul Internațional Timișoara îi poartă numele.

Vulcan, Iosif

(31.03.1841, Holod, jud. Bihor – 8.12.1907, Oradea)

Scriitor. Greco-catolic. Din familia lui Samuil Vulcan. A absolvit gimnaziul la Oradea, Dreptul la Pesta. În iunie 1865 pune temelile unei reviste, cu numele *Familia*, al cărei program era de a răspândi cultura română în Transilvania. Acolo a debutat Mihai Eminescu, elev din Cernăuți, în februarie 1866, cu poezia *De-aș avea*. A fost animator de seamă al vieții literare și culturale din Transilvania. Întemeietor al teatrului din Brașov și al Societății Române de Teatru de la Budapesta (1869). A scris versuri: *Lira mea*, 1883; teatru: *Ștefan Vodă cel Tânăr*, 1893; și proză: *Panteonul român*, 1869; *Novele*, 1872–1874; *Ranele națiunii*, 3 vol., 1887. Eminescu i-a tipărit la Cernăuți *Lepturariul românesc*. A tradus din Al. Dumas tatăl și din Jules Verne. Membru al Academiei Române (1893).

Vulcan, Samuil

(31.08.1758, Blaj – 25.12.1839, Oradea)

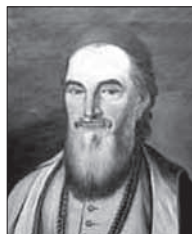
Cărturar. A studiat la Blaj, Oradea și Viena. A fost vicerector al seminarului din Lemberg (Lvov, Polonia), episcop greco-catolic de Oradea (din 1807). A sprijinit material și moral editarea *Lexiconului românesc-latinesc-unguresc-nemțesc de la Buda*, 1825.

Vulpe

Iosif Vulcan

Samuil Vulcan

Mircea Vulcănescu

Alexandru Vulpe

Vulcănescu, Mircea

(3.03.1904, București – 28.10.1952, Aiud)

Filosof. A absolvit Facultatea de Litere și Filosofie și Facultatea de Drept la Universitatea din București. Elev al lui Dimitrie Gusti și Nae Ionescu. A făcut parte din gruparea culturală Criterion (1931). Director general al vămilor (1935-1937), director al Datoriei Publice în Ministerul Finanțelor, președinte al Casei Autonome a Fondului Apărării Naționale. Lucrări: *Teoria și sociologia vieții economice. Prolegomene la studiul morfologiei economice a unui sat* (1932); *În ceasul al 11-lea* (1932); *Cele două Românii* (1932); *Gospodăria țărănească și cooperatia* (1933); *Războiul pentru întregirea neamului* (1938); *Înfățișarea socială a două județe* (1938); *Dimensiunea românească a existenței* (1943). Arestat în 1946 și condamnat cu verdictul criminal de război. A murit în închisoare.

Vulcănescu, Romulus

(23.02.1912, București – 9.11.1999, București)

Etnolog, folclorist, sociolog. A absolvit Literele și Filosofia la București. Elev al lui Dimitrie Gusti. Profesor de filosofie la diverse licee. Șef de secție la Institutul de Etnografie și Folclor din București. A coordonat grupurile de cercetători care au investigat în profunzime zona Porților de Fier înainte de marea mutație ce avea să rezulte prin construirea Complexului Hidroenergetic și de Navigație. Membru al mai multor societăți de sociologie și folclor: Paris, Roma, Londra. Lucrări: *Scurtă privire asupra mitologiei române*, 1937; *Troița, însemn solar*, 1943; *Caractere înrudite între portul popular român și slovac*, 1962; *Cartografierea etnografică a transumanței în Oltenia de Vest*, 1964; *Metoda de investigație etnologică în zona Porțile de Fier*, 1968; *Rolul etnologiei în procesul autocunoașterii culturale*, 1969; *L'écho des quelques monuments mégalithiques dans le paléofolklore et le folklore roumain*, 1971; *Toponimie mitică românească*, 1974; *Istoria etnologiei române*, 1975; *Isoare*

de cultură, 1988. Membru de onoare al Academiei Române (1990).

Vulcu, Sorin

(9.06.1939, Petrești, jud. Alba)

Compozitor. A absolvit Conservatorul la București ca elev al lui Ioan D. Chirescu, Paul Constantinescu. Specializare la Darmstadt cu Iannis Xenakis și Karlheinz Stockhausen. Cadru didactic la Conservatorul din București și șef al studioului electro-acustic al Conservatorului. Lucrările sale au fost cântate la Paris, Darmstadt, Praga, Budapesta și la Festivalul Toamna Muzicală de la Varșovia (1977). Compune muzică pentru scenă și coral simfonică: *Multisonuri miorițice II*, 1975; *Cicloide I, II, III, pentru clarinet în si bemol, clarinet în mi bemol, saxofon bariton, pian, orgă și bandă magnetică*, 1970-1974; *Epica Magna*, 1979; *Cantata Bucuriei*, 1980. Laureat al Premiului Uniunii Compozitorilor din România și premiul al II-lea la Concursul de compoziție corală de la Tours, Franța (1980).

Vulovici, Nicolae

(8.06.1877, Calafat, jud. Dolj –

8.09.1916, Miercurea-Ciuc, jud. Harghita)

Căpitan, erou, scriitor. A fost căpitan în Regimentul 15 Infanterie Piatra Neamț și a căzut în luptă, în Transilvania. A scris versuri pentru ridicarea moralului trupelor.

Vulpe, Alexandru

(16.06.1931, București)

Istoric și arheolog. Fiu al lui Radu V. A absolvit Facultatea de Istorie la Universitatea din București. Director al Institutului de Arheologie și profesor la Facultatea de Istorie a Universității din București. A condus mai multe șantiere arheologice (Costișa, Brad, Tigveni, Susani, Davidești, Popești, Năeni ș.a.) și a adus contribuții legate de epoca metalelor. Lucrări: *Cu privire la periodizarea Epocii Bronzului în Moldova*, 1961; *Les*

V

831

Vulpe

phases de la civilisation de Tei, 1964; *Ăste und Beile in Rumänien*, 2 vol., 1970, 1975; *Cetatea dacică de la Polovragi*, 1974; *Limita de vest a Scîției la Herodot*, 1986; *Geto-dacii în istoria militară a lumii antice*, 1987; *Spațiul egeo-anatolian și Europa sud-estică în lumina unei revizuirii a cronologiei epocii bronzului*, 1997. Coautor al *Dicționarului de istorie veche al României*, 1978. Membru corespondent al Institutului Arheologic German. Membru corespondent al Academiei Române (1996).

Vulpe, Radu

(29.12.1899, Albești, jud. Ialomița – 1982, București)

Istoric și arheolog. Tată al lui Alexandru V. A absolvit Istoria și Arheologia la Universitatea din București. Elev al lui Vasile Pârvan. A fost profesor la Universitatea din Iași, apoi din București și director al Muzeului de Antichități din București. Epurat în 1944, a lucrat în cercetare. A făcut săpături arheologice în Moldova (Poiana, lângă Tecuci, Piatra Șoimului [fost Calu'] și Izvoare jud. Neamț). A fost unul dintre organizatorii celui de-al II-lea Congres Internațional de Tracologie, București, 1976. Lucrări: *Histoire ancienne de la Dobroudja*, 1938; *Izvoare*, 1957; *Așezări getice în Muntenia*, 1966; *Vechi focare de civilizație: Istria, Tomis, Callatis*, 1968; *Romanii la Dunărea de Jos*, împreună cu Ioan Barnea, 2 vol., 1968; *Epoca lui Traian*, 1976; *Columna lui Traian, monument al etnogenezei românilor*, 1988; *Piroboridava: așezarea Geto-Dacică de la Poiana*, 2003. A editat *Dacia preistorică* a lui Nicolae Densușianu, 1972.

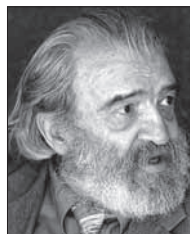
Vulpescu, Ileana

(21.05.1932, Bratovoști, jud. Dolj)

Prozatoare. Soție a lui Romulus V. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la Universitatea din București. Cercetător la Institutul de Lingvistică din București, apoi liber-profesionistă. A scris proză inspirată din propria experiență existențială, dar și

Ileana Vulpescu

Romulus Vulpescu

cu referire la condiția morală a societății românești. Lucrări: *Rămas-bun*, 1975; *Arta conversației*, 1980; *Sărută pământul acesta*, 1987; *Rămas bun casei părintești*, 1990; *Candidații la fericire*, 2002; *De-amor, de-amar, de inimă albastră*, 2005; *Viață, viață, legată cu ață*, 2007.

Vulpescu, Romulus

(5.04.1933, Oradea, jud. Bihor)

Scriitor. Soț al Ilenei V. A absolvit Facultatea de Limba și Literatura Română la Universitatea din București. Funcționar la Uniunea Scriitorilor din România. După 1989, senator al Partidului România Mare în Parlamentul României și membru al Consiliului Național al Audiovizualului. Lucrări: *Proză – Exerciții de stil* (proză și teatru), 1967; *Procesul Caragiale-Caion* (teatru-document), 1973; *Arte & meserie*, 1979; *Armura noastră – cartea* (30 de poezii scrise și rostite de autor), disc cu versuri proprii, Electrecord, 1986; *Hâncu – ba!* (două volume de polemici, de opinii și de controverse: *Zodia Cacealmalei* și *Praznicul pușlamalelor*), 2002; *Vraiște*, versuri, 2004. A tradus din François Villon, Rabelais, Dante Alighieri, Alfred Jarry, Charles d'Orléans. Laureat al Premiilor Fundației România Mare, al Marelui Premiu pentru întreaga activitate al Ministerului Culturii și Cultelor (1992). I s-a decernat Ordinul Serviciu Credincios în grad de Cavaler (2004).

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

V

832

WXY

Wachmann, Ion Andrei

(1807, Budapesta – 1863, București)

Compozitor. German ca etnie. A absolvit Conservatorul la Viena. A fost dirijor al Trupeii Lirice Theodor Müller din Timișoara, apoi profesor la Școala de muzică vocală și instrumentală a Societății Filarmonice din București, dirijor al trupei Costache Caragiale din București, al teatrelor naționale din București și din Craiova. A scris muzică de teatru, opere, vodeviluri, comedii-vodevil, feerii, drame lirice, operete. A transcris pentru pian folclor românesc și a publicat transcripțiile la Viena: *Romania, recueil des danses et d'airs valaques originaux, transcrits pour le piano seul; Bouquet de mélodies valaques originales, transcrites pour le piano seul; L'Echo de Valachie, chansons populaires roumaines; Les Bords du Danube, Chansons et danses roumaines* (patru caiete). Lucrări: opera *Braconierul* (1832), opera *Zamfira* (1834), vodevilul *Triumful amorului* (1835), opera *Manole Meșter*.

Wallenștein (Wallstein), Carol

nume la naștere **Carol Vella**

(1795, Gospic, lângă Zagreb – 26.12.1858, București)

Pictor. Aromân. A preluat numele părintelui său adoptiv. A absolvit Academia de Arte Frumoase la Viena. A profesat la școlile din Craiova, apoi a fondat o galerie de artă în București (1851). S-a făcut remarcat în pictura cu subiecte de istorie. Lucrări: *Lupta de la Călugăreni a lui Mihai Viteazul; Jurământul lui Mihai, înconjurat de boieri; Întoarcerea Prințului Știrbei din Viena, Portretul domnitorului Grigore Ghica*.

Wechsler, David

(12.01.1896, Lespezi – 2.05.1981, New York)

Psiholog. A emigrat copil, cu părinții, în SUA. A absolvit Columbia University. A fost elevul lui Robert S. Woodworth, Charles Spearman și Karl Pearson. A fost psihologul-șef al Spitalului de Psihiatrie Bellevue. A inventat Scala Inteligenței pentru Adulți

(WAIS), Scala Inteligenței Preșcolare și Primare (WPPSI) și Scala Inteligenței pentru Copii (WISC), care toate îi poartă numele.

Weismüller, Johnny P.

nume la naștere **János Weissmüller**

(2.06.1904, Pardani, azi Meghea, jud. Timișoara – 20.01.1984, Acapulco)

Sportiv și actor. Evreu după mamă, șvab după tată (miner ca profesie). Familia a emigrat în SUA, via Rotterdam, în 1905. A crescut în orașul Windber, Pennsylvania, apoi la Chicago. A învățat să înoate în lacul Michigan și a făcut parte de la 12 ani din echipa YMKA. A câștigat primul titlu la 500 m liber, ca amator, în 1921, și medalia de aur la 400 m liber la Olimpiada de la Paris, 1924. Și-a păstrat titlul la olimpiada de vară din Amsterdam, 1928. În total a deținut 67 de recorduri naționale și internaționale, inclusiv ca membru al echipei de polo a SUA. Cu începere din 1932 a semnat un contract la Hollywood cu Metro Goldwin Mayer pentru seria de filme *Tarzan* (șase la număr), după care a semnat pentru Columbia contractul pentru seria de filme *Jungle Jim*, pentru marele ecran, ca și pentru televiziune. Unul dintre fiii săi, Johnny Weissmüller Jr. (23.09.1940–27.07.2006) a fost de asemenea actor. După 1950 s-a întors la Chicago și a înființat o companie de înot. În 1970 a deschis Jocurile Commonwealth de la Londra. În 1973 s-a mutat la Las Vegas, Nevada. Ultimul film în care a apărut a fost *Won Ton Ton, the Dog Who Saved Hollywood*, 1976.

Wiesel, Elie, prenume la naștere Eliezer

(30.09.1928, Sighetul Marmăției)

Scriitor și activist politic. Evreu ca etnie. Deținut la Auschwitz și Buchenwald în al Doilea Război Mondial. Prieten cu Harry Maiorovici, compozitor. După război a fost plasat într-un orfelinat din Franța și le-a regăsit pe cele două surori mai mari. A studiat ebraica, a scris în idiş și în franceză.

Winterhalder

David Wechsler

Johnny P. Weismüller

Elie Wiesel

Richard Wurmbrand

Prietenia cu François Mauriac l-a făcut să-și înțeleagă propria identitate și condiția de om. A plecat în SUA în 1955. Profesor la Boston University, la Eckerd College, St. Petersburg, Florida, la Barnard College (de studii iudaice). A mediat numeroase cauze pentru statul Israel: emigrarea evreilor din URSS, a celor din Ethiopia, Raportul asupra Holocaustului din România (2004). Președinte al Comisiei Holocaustului la Muzeul Memorial al Holocaustului din SUA. A scris peste 40 de cărți de eseuri și ficțiune, în centrul atenției fiind problema Holocaustului. Lucrări: *Night*, 1958; *All Rivers Run to the Sea*, memorii, 1994; *And the Sea is Never Full*, memorii, 1999. Membru al Academiei Americane de Arte și Litere (1996). Laureat al Premiului Nobel (1987).

Winterhalder, Enric

(1808, Viena - 1889, Krutzendorf, Austria)

Economist și compozitor. German ca etnie. Mason. A absolvit studiile economice și Academia de Arte la Viena. A venit în Țara Românească în 1829 și s-a înrolat în armata română aflată în curs de formare, iar din 1833 la Societatea Filarmonică, unde predă istoria artelor. În 1840 a înființat, împreună cu C.A. Rosetti, o librărie și o tipografie: Rosetti & Winterhalder. A participat la revoluția de la 1848 și a înființat, tot cu C.A. Rosetti, *Pruncul român*. Arestat (1848-1849) și expulzat din țară (1852). S-a întors în 1857 și a participat la întemeierea României Mici. A fost secretar general la Ministerul de Finanțe (1860-1862). A.I. Cuza a semnat decretul de întemeiere a CEC (1864) pe baza structurii organizatorice (ca a unei bănci) făcute de el. Acesta devine și directorul fondator (1865-1866). După 1866 ia parte la campania contra lui Cuza și pentru înscăunarea dinastiei regale. A plecat din țară în 1869.

Wurmbrand, Richard

(24.03.1909, București - 17.02.2001, Glendale, California)

Militant creștin (evangelic). Evreu ca etnie. Familia a încercat să plece din țară prin Istanbul (avea 9 ani), dar tatăl a murit pe drum. S-au întors în România (avea 15 ani). A aderat la PCR, a studiat filosofia marxistă la Moscova. Arestat de Siguranță la întoarcere și trimis la Doftana. S-a convertit la creștinism în ritul evanghelic împreună cu soția sa (1938). Arestat din nou în 1948 din cauza apartenenței la evanghelistism (a trecut prin închisorile de la Craiova, Gherla, Canalul Dunăre-Marea Neagră, Văcărești, Cluj, Jilava), a fost eliberat la amnistia din 1964 și a plecat în Norvegia ca militant al Alianței Evreilor Creștini. A ajuns în SUA în 1965, trecând prin Marea Britanie. A fondat în 1967 Lumea Comunistă a lui Iisus, devenită mai apoi Vocea Martirilor, organizație care înglobează creștinii persecutați din fostele țări comuniste și din lumea islamică. În 1990 a revenit în România și a deschis o librărie. Lucrări: *Tortured for Christ*, 1967; *Christ On The Jewish Roads*; *If Prison Walls Could Speak*; *Marx & Satan*; *The Oracles of God*; *With God In Solitary Confinement*.

Xenakis, Iannis

(1922, Brăila - 2001, Paris)

Compozitor, arhitect, inginer civil. A copilărit la Brăila. A făcut studii la Institutul Politehnic din Atena, studii de compoziție la Gravesano cu Hermann Scherchen și la Conservatorul Național Superior de Muzică din Paris cu Olivier Messiaen. A fost colaborator al lui Le Corbusier ca inginer și arhitect (1947-1960). A luptat în rezistența grecească în cel de-al Doilea Război Mondial, a fost condamnat la moarte; refugiat politic în Franța din 1947. Este inventatorul conceptului de *mase muzicale*.

Xenopol

Iannis Xenakis

A. D. Xenopol

Jean Yonnel

de muzică stohastică și muzică simbolică, prin introducerea calculului probabilităților și a teoriei ansamblurilor în compoziția muzicilor instrumentale, electronice și prin computer, este inventatorul mai multor tehnici componistice, constituind lingua franca a avangardei. Arhitect al Pavilionului Philips, la Expoziția Universală de la Bruxelles (1958), și al altor realizări arhitectonice precum Couvent de la Tourette (1955); a realizat compoziția *Polytopes* – spectacol de sunet și lumină pentru Pavilionul francez al Expoziției de la Montréal (1967), pentru spectacolul *Persepolis*, pe ruinele Persepolisului, Iran (1971), *Polytope* în mănăstirea Cluny, Paris (1972), *Polytope* la Mycene, Grecia (1978), *Diatope* la inaugurarea Centrului Georges Pompidou, Paris (1978). Fondator (1965) și președinte (1965) al Centrului de Matematică și Automatică Muzicală (CEMAMU), Paris; Asociaț Music Professor la Universitatea din Indiana, Bloomington (1967–1972); fondator al Centrului pentru Matematică și Automatică Muzicală (CMAM), Indiana University, Bloomington (1967–1972); cercetător la Centrul Național de Cercetări Științifice (CNRS) – Paris (1970); Gresham Professor of Music – City University Londra (1975); profesor la Sorbona, Paris (1972–1989).

Xenopol, A(lexandru) D(imitrie)

(23/24.03.1847, Iași – 27.02.1920, Iași)

Economist, filosof, istoric. Familie anglo-saxonă la origini (Brunswick). Frate cu Nicolae X. Este autorul primei mari sinteze a istoriei românilor, filosof al istoriei de talie mondială, cel mai mare istoric român după Nicolae Iorga. A făcut studii de filosofie, drept și istorie (1867–1871) la Iași, la universitate, culminând cu obținerea doctoratului în drept la Berlin și a celui în filosofie la Giessen, în același an, 1871. În

ambele sale lucrări de susținere a disertației de doctor se arată a fi un adept al modelelor de drept, filosofice și istorice propuse de savanții germani. Întors în țară, a intrat în magistratură, fiind, în 1872, prim-procuror al tribunalului din Iași. În 1878 obține, prin concurs, Catedra de istorie a românilor la Universitatea din Iași, urmând ca din 1883 să renunțe la magistratură, integrându-se total ca profesor, cercetător, editor, istoric, în viața Universității din Iași. În 1891 obține, tot prin concurs, și Catedra de istorie universală, la aceeași universitate, devenind astfel unul dintre acei intelectuali de forță, capabili să susțină multiple cariere intelectuale. Între 1898 și 1901 devine rector al Universității din Iași. Lucrări: *Istoria românilor din Dacia Romană*, 1888–1893; *La Theorie de l'histoire* (Teoria istoriei), 1908. În domeniul literaturii a scris istorie literară: *Mișcarea literară în România liberă*, 1872; *Amintiri de călătorie*, 1901; *Tablouri din natură*, 1913. A devenit, în 1893, membru titular al Academiei Române, membru de onoare al Societății de Arheologie din Bruxelles, apoi a primit același titlu de la Societatea Academică din Cernăuți, în 1901. A fost ales membru al Institutului Internațional de Sociologie (1903) și, respectiv, membru titular al Academiei de Științe Morale și Politice din Paris (1914), vicepreședinte al Societății de Sociologie din Paris (1916).

Xenopol, Nicolae

(11.11.1858, Iași – 18.12.1917, Tokio)

Economist și scriitor. Familie anglo-saxonă la origini (Brunswick). Frate cu A.D.X. A absolvit Academia Mihăileană din Iași și a studiat dreptul la Liège, Belgia, cu o bursă acordată de Junimea, al cărei membru era. La întoarcere i-a părăsit pe conservatorii junimiști și a aderat la facțiunea conservatoare a lui Take Ionescu. A fost șef de

X

835

Yonnel

cabinet al lui I.C. Brătianu (1885–1889). A fost însă ministru al Industriei și Comerțului în al doilea Guvern Titu Maiorescu (1912–1913). Fondator al publicației *Le Mouvement économique* (1904). A fost primul ambasador al României în Japonia. A scris proză satirică, inspirat de Vasile Alecsandri, și eseuri în spiritul junimist: *Pășurile unui american în România* (1878–1879), *Brazi și Putregai. Moravuri provinciale române*, 1880; *Psihologia mulțimei*, 1895.

Yonnel, Jean

numele la naștere **Ionel Schahman**

(21.07.1891, București – 17.08.1968, Paris)

Actor. A studiat la Conservatorul de Belle Arte din București ca elev al Aristizzei Romanescu și la cel din Paris cu Silvain. Prieten cu Marioara Ventura, au debutat împreună pe scena pariziană, jucând alături de Sarah Bernhardt și De Max. A fost actor al Comediei Franceze vreme de patru decenii. Henri de Montherlant îl aprecia enorm. Profesor la Conservatoire National

Supérieur d'Art Dramatique. A interpretat și roluri în film. Este considerat ultimul mare interpret în stil clasic. Roluri în teatru: *Cidul* de Corneille, 1926; *La ce visează fetele tinere* de Alfred de Musset, 1926; *Andromaca* de Jean Racine, 1926–1948; *Fedra* de Racine, 1926–1936; *Horafiu* de Pierre Corneille, 1927–1940; *Cu inima împărțită* de Tristan Bernard, 1927; *Sapho* de Alphonse Daudet, 1928; *Cu dragostea nu-i de glumit* de Alfred de Musset, 1928; *Hamlet* de Shakespeare, 1932; *Mizantropul* de Molière, 1940. Roluri în film: *Strass et compagnie* de Abel Gance, 1915; *Vingt ans après* de Henri Diamant-Berger, 1922; *Fanatisme* de Gaston Ravel, 1934; *Les Nuits blanches de Saint-Petersbourg* de Jean Dréville, 1937; *La Part de l'ombre* de Jean Delannoy, 1945; *La Reine morte*, film de televiziune de Lazare Iglesis, după *La Reine morte* de Henry de Montherlant (rol scris special pentru el), 1961. Societar de Onoare al Comediei Franceze (1959).

Ypsilanti, Alexander

V. Ipsilanti, Alexandru

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

y

836

Zaciu, Mircea

(27.08.1928, Oradea – 21.03.2000, Cluj)

Istoric literar. Mason. A absolvit Literale și Filosofie la Cluj. Profesor la Universitatea din Cluj, decan al Facultății de Litere. După 1990 s-a stabilit în Germania. A ținut cursuri de limba română la Universitățile din Köln, Bonn, Aachen. Lucrări: *Masca genului* (1967); *Ion Agârbiceanu* (1964); *Glose* (1970); *Colaje* (1972); *Ordinea și aventura* (1973); *Bivuac* (1974); *Lecturi și zile* (1975); *Alte lecturi și alte zile* (1976); *Teritorii* (1976); *Lancea lui Ahile* (1980); *Scriitori români* (1980); *Cu cărțile pe masă* (1981); *Viaticum* (1983); *Mic dicționar · Scriitori români*, 1978; *Ca o imensă scenă, Transilvania...*, 1996; *Amiaza cea mare. Corespondență. Aurel Sasu–Mircea Zaciu*, 2009. A condus colectivul (Marian Papahagi, Aurel Sasu, Ioan Pop, Ion Aurel Pop) care a alcătuit dicționarul *Scriitori români*: vol. I, literele A–C, Premiul Uniunii Scriitorilor, 1994, vol. II, literele D–L, 1998; vol. III, literele M–Q, 1999; vol. IV, R–X, 2000. A publicat *Jurnal*, 1979–1989, vol. I–IV, 1993–1998, Premiul Uniunii Scriitorilor, 2000; *Dialog epistolar* (cu Ion Brad), 2003. Membru de onoare al Academiei Române (1997).

Zadnipro, Petru

(13.01.1927, Sauca, Basarabia – 23.09.1976, Chișinău)

Poet. A absolvit Facultatea de Filologie la Universitatea de Stat din Chișinău. A ocupat diverse funcții de conducere la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova. A început cu proză și versuri pentru copii, apoi s-a dedicat poeziei. Lucrări: *Luminile câmpiei*, 1952; *Tabloul fără un colț*, 1956; *Însetat de depărtări*, 1959; *Lume, dragă lume*, 1962; *Gustul pâinii*, 1964; *Mă caut...*, 1976. Un liceu, o stradă din Chișinău și școala din satul natal îi poartă numele.

Zagorschi, Vasile

(27.02.1926, Șevcenko, rn. Chilia, Ucraina – 1.10.2003, Chișinău)

Compozitor. A absolvit gimnaziul la Râmniceu Vâlcea și Conservatorul de Stat la Chișinău. Director al Teatrului de Operă și Balet din Chișinău. A compus muzică de

film pentru: *Evadat de sub escortă*, 1965; *Mariana*, 1967; *Riscul*, 1970; *Podurile*, 1973; *Trecea o lebedă pe ape*, 1982; *Prietenie între bărbați*, 1983; *Viața și nemurirea lui Serghei Lazo*, 1984. Artist al Poporului din Republica Moldova.

Zaharescu, Barbunume la naștere **Bercu Zuckerman**

(11.03.1906, Bârlad – 14.11.2000, București)

Economist. Membru al Partidului Comunist din România din 1923, profesor la Universitatea din București. A îndeplinit mai multe funcții: rector al Institutului Maxim Gorki (1952), ulterior ambasador în Argentina (1955–1956), Turcia (1956–1959), China și RPD Vietnam (1959–1961). A fost membru al CC al PCR (1955–1974), a condus Secția de Agitație și Propagandă și a fost membru al Comisiei Centrale de Revizie (1974–1984). Lucrări: *Curs elementar de economie politică* (1949); *Despre Capitalul lui Karl Marx* (1948); *Karl Marx: despre procesul de circulație al capitalului* (1955, comentariu despre *Capitalul*); *Karl Marx: despre procesul de ansamblu al producției capitaliste* (1965, comentariu despre *Capitalul*); *Manual de economie politică pentru învățământul mediu* (1948); *Manual unic de economie politică pentru cursul superior* (1945). Membru corespondent al Academiei Române (1955).

Zaharescu, Maria-Magdalenanume la naștere **Maria Magdalena Demian** (20.01.1938, Cluj)

Chimist. A absolvit Facultatea de Chimie la Universitatea din Cluj. Specializare la Lyngby, Danemarca. Cercetător la Institutul de Chimie Fizică din București. Contribuții în domeniul mecanismelor reacțiilor chimice, al aplicațiilor la electricitate și magnetism ale materialelor oxidate, al materialelor hibride anorganic-organice, al nanocompozitelor. Membru corespondent al Academiei Române (2001).

Zaidman, Samuel

(4.09.1933, București)

Matematician. Evreu ca etnie. A absolvit Facultatea de Fizico-Matematici la Universitatea din București. Specializare la Sorbona.

Zaieceranovici

Mircea Zăciu

Petru Zadnipro

Vasile Zagorschi

Samuel Zaidman

A fost profesor invitat în Italia, la Consiglio Nazionale delle Ricerche (1961–1964); la Universitatea din Geneva (Elveția, 1966–1968); la Universitatea din Padova, Consiglio Nazionale delle Ricerche (1979–1980). A plecat la Montréal în 1964. Profesor la Departamentul de Matematică și Statistică de la Université de Montréal. Contribuții în domeniul ecuațiilor diferențiale ordinare sau cu derivate parțiale, analiză abstractă. Lucrări: *Analogie d'un lemme de Kohn et Nirenberg* (1984); *Abstract differential equations with almost-periodic solutions*, (1985); *Remarks on very weak solutions of operator-differential equations* (1986); *Some remarks on the abstract Cauchy problem in the ultraweak sense* (1989); în *Libertas Mathematica* (scoasă de Constantin Corduneanu). Membru al Societății Americane de Matematică.

Zaieceranovici, Grigori în sărbă Zaječeranović, Grigori

(12.02.1930, Isanovăț, com. Zaječear, plasa Zaječear, Voivodina)

Profesor. A început liceul la Sisenești (Bulgaria) și l-a terminat la Zaječear. A absolvit Facultatea de Filosofie a Universității din Belgrad. Profesor de filosofie la Școala Superoară de Științe Politice din Novi Sad, ca și la Facultatea de Filosofie din Niș, unde a fost și decan. Deputat în Parlamentul Serbiei din fosta Iugoslavie (1974–1978). Lucrări: *Filosofia*, 1975; *Dicționar român-sârb, Dicționar sârb-român; Vorbesc românește; Isanovățul în spațiu și timp*, în colaborare; *Noi și vorba noastră*, în colaborare.

Zalmodegikos

(secolul al III-lea î.Hr., Dacia)

Rege al geto-dacilor din Scythia Minor. Regatul se afla între Dunăre (Istros) și Marea Neagră (Pontul Euxin) și provoca mari necazuri coloniei grecești Histria, care avea de plătit dreptul de folosire a teritoriului extravilan și dreptul de pescuit în apele fluviului (colonie fondată de Milet în secolul al VI-lea î.Hr.

pentru a fortifica dinspre nord-est apărarea contra perșilor). Plata se făcea în bani, dar și în oameni vii ținuți ca zălog, obicei perpetuat până târziu în sud-estul Europei (Dimitrie Cantemir a fost zălog la Înalta Poartă).

Zaman, Gheorghe

(13.06.1942, com. Bucșani, jud. Giurgiu)

Economist. A absolvit Facultatea de Comerț Exterior la ASE București. Specializare la Cambridge, Marea Britanie, cu Richard Stone și în Austria, la Salzburg. Profesor la ASE. Director al Institutului de Economie Națională. Reprezentant al Academiei Române în Grupul de lucru al Băncii Mondiale pentru elaborarea Strategiei de Reformă a Cercetării și Dezvoltării în România (1993–1994, grup coordonat de Tudorel Postolache). Membru în consiliul de administrație al Fondului Proprietății de Stat (1992–1997). Lucrări: *Evoluții structurale ale exportului în România. Model de prognoză a exportului și importului pe ramuri CAEN*, 2005, în colaborare; *Transferul Tehnologic și Investițiile – Priorități ale dezvoltării durabile*, 2006, în colaborare; *Proiecte inovative performante pentru turism durabil*, 2007, în colaborare. Ordinul Național Steaua României în grad de Cavaler, 2003. Comandor al Ordinului Meritul Cultural, 2004. Membru al Asociației Generale a Economistilor Români. Membru corespondent al Academiei Române (2001).

Zambaccian, Krikor H.

(6.02.1889, Constanța – 18.09.1962, București)

Colecționar și critic de artă. Armean ca etnie. A scris monografii despre Nicolae Grigorescu, Gheorghe Petrașcu, Nicolae Tonitza, precum și volumele de eseuri *Pagini de artă, Însemnările unui amator de artă* etc. Sprijinitor al multor artiști de seamă, a adunat o valoroasă și bogată colecție de tablouri, care se regăsește în Muzeul Zambaccian (donație a casei și colecției de artă către statul român). A fost membru corespondent al Academiei Române (1948).

Zamfirescu

Gheorghe Zaman

Krikor H. Zambaccian

Gheorghe Zamfir

Zamfir, Cătălin

(9.02.1941, București)

Sociolog. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din București. Profesor la Facultatea de Sociologie, Psihologie și Pedagogie a Universității din București. Director al Institutului de Cercetare a Calității Vieții. Ministru al Muncii și Protecției Sociale (1990–1991). A contribuit la elaborarea Legii sindicatelor, Legii contractelor colective de muncă, Legii conflictelor de muncă, Legii salarizării. Contribuții în domeniul analizei genezei și funcționării normelor și efectelor lor asupra dinamicii sistemelor sociale. Lucrări: *Metoda normativă în psiho-sociologia organizării*, 1972; *Strategiile dezvoltării sociale*, 1977; *Structurile gândirii sociologice*, 1988; *Incertitudinea. O perspectivă psiho-sociologică*, 1990. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Zamfir, Gheorghe

(12.04.1941, Găești)

Cântăreț la nai. A absolvit Conservatorul din București. A fost mulți ani dirijorul unuia dintre cele mai mari ansambluri folclorice din România, Ciocârlia. Începând cu anii 1970, adună câțiva muzicieni și creează formația Taraf, al cărei solist la nai devine. Este și un bun teoretician al muzicii. În 1971 dă 45 de reprezentații la Teatrul Gaité-Montparnasse din Paris și pe scena de la Olympia. Pleacă într-un turneu mondial, din America de Sud în Japonia, din Australia în Scandinavia. În SUA primește Discul de Aur pentru cele mai numeroase imprimări pe disc ale muzicii sale dintre toți muzicienii din SUA. În paralel, compune coloana sonoră a mai multor filme, cum ar fi celebrul film al regizorului Sergio Leone *Once upon a time in America* sau soundtrack-ul din *Karate Kid*, ca și pentru binecunoscutul film *The Tall Blonde Man with One Black Shoe*. Duke Ellington îl prețuia foarte mult.

Zamfir, Nicolae Victor

(24.03.1952, Brașov)

Fizician. A absolvit Facultatea de Fizică la Universitatea din București. Director al Institutului Central de Inginerie și Fizică Nucleară. Profesor invitat la Köln, Germania, New York (Upton), Yale, New Haven în SUA. Împuternicitul guvernului român la Institutul Unificat de Cercetări Nucleare de la Dubna, Rusia. Contribuții în domeniul fenomenologiilor globale ale datelor de structură nucleară și studiul evoluției lor. Proiecte: *Noi evidențieri experimentale ale simetriilor dinamice în sistemele mezoscopice nucleare*; *Tranziții de fază, stări nucleare și reacții nucleare de interes astrofizic*; *Spectroscopie nucleară completă prin reacții cu proiectile ușoare, fragmentare și fisiune*, 2006. Președinte al Comitetului de colaborare România–CERN (Centrul European de Cercetări Nucleare), Geneva. Distins cu Ordinul Serviciu Credincios în rang de Cavaler. Membru al Comitetului Secției de fizică nucleară a Societății Europene de Fizică. Membru corespondent al Academiei Române (din 2006).

Zamfirescu, Dan

(21.12.1933, București)

Teolog, gazetar. A studiat Teologia și Limbile slave, specializându-se în bizantinologie. A lucrat la Biblioteca Patriarhiei și la revista *Contemporanul*. Din 1990 a fondat Editura Roza Vânturilor. Ca scriitor, a fost unul dintre adepții protocronismului cultural românesc, susținut mai ales în paginile revistei *Luceafărul*. Lucrări: *Studii și articole de literatură română veche*, 1967; *Literatura română veche (1402–1647)*, 1969; *România – învățământ de civilizație și sinteză. Articole și eseuri*, 1969; *Neagoie Basarab și învățăturile către fiul său Teodosie. Probleme controversate: 1512–1521, la 460 de ani de la urcarea sa pe tronul Țării Românești*, 1972; *Istorie și cultură*, 1975; *Independență și cultură*, 1977; *La Philocalie slavonne de Paisy Velitchkovski. Réproduction anastatique intégrale*

Zamfirescu

Dan Zamfirescu

Duiliu Zamfirescu

Florin Zamfirescu

de l'édition princeps, Moscou, 1793, 1990; Ortodoxie și romano-catolicism în specificul existenței lor istorice, 1992.

Zamfirescu, Duiliu

(30.10.1858, Plăinești, jud. Râmnicu Sărat – 25.02.1922, Agapia, Neamț)

Scriitor. Urmează clasele primare și gimnaziale la Focșani, iar liceul și Facultatea de Drept la București (licențiat în 1880). Este judecător la Hârșova și Târgoviște. În 1885 intră prin concurs la Ministerul de Externe, iar după trei ani, îmbrățișând cariera diplomatică, este secretar de legăție la Roma până la 1906, cunoscând perfect italiana. A mai lucrat la Atena, Bruxelles, a fost membru în Comisia Europeană a Dunării, președinte al Camerei Deputaților. După război a fost ministru de Externe în Guvernul Averescu. A scris versuri, proză scurtă, piese de teatru, dar cea mai importantă contribuție a sa la literatura română o reprezintă romanele din *Ciclul Comăneștenilor* (*Tănase Scatiu, În război, Îndreptări, Anna sau ceea ce nu se poate*), 1884–1911, care contrapune clasa vechilor boieri celei mai noi, în ascensiune, a ardeștilor. Acestea se constituie în primul ciclu din literatura română, asemănător ciclului lui Émile Zola, *Les Rougon-Macquart*. La ele se adaugă primul roman epistolar din literatura noastră, *Lydda*. Președinte al Uniunii Scriitorilor (1916–1917). Membru (1908) și vicepreședinte al Academiei Române (1918–1919).

Zamfirescu, Florin

prenume la naștere Florin Gheorghe

(12.04.1949, Călimănești, jud. Vâlcea)

Actor. A absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică la București. Actor la Teatrul de Stat din Târgu Mureș, apoi la Teatrul Giulești (Odeon). Profesor și rector la IATC. Roluri în teatru: *Săptămâna Patimilor* de Paul Angel; *Prințesa Turandot* de Carlo Gozzi; *O noapte furtunoasă* de I.L. Caragiale; *Cine ucide dragostea* de Petru Vintilă; *Steaua fără nume* de

M. Sebastian; *Arta Conversației* de Ileana Vulpescu și George Bănică; *Pescărușul* de Cehov; *Regele Lear* de Shakespeare; *Carlo contra Carlo* de Paul Ioachim; în film: *Rămân cu tine*, 1982; *Năpasta*, 1982; *Lumini și umbre* (pentru televiziune), 1982; *Întunecare*, 1985; *Moromeții*, 1988; *Im Zeichen der Liebe*, 1984; *Senatorul melcilor*, 1995; *Filantropia*, 2002; *Dulcea saună a morții*, 2003; *Moartea domnului Lăzărescu*, 2005; *Inimă de țigan* (serial tv), 2005; *Restul e tăcere* (2008); regie: *La Locandiera* de Goldoni, 1988; *Conu' Leonida față cu reacțiunea* de I.L. Caragiale, 1992; *Norii* de Aristofan, 2003.

Zamfirescu, G(eorge) M(ihail)

nume la naștere Gheorghe Mihail

(13.10.1898, București – 8.10.1939, Iași)

Scriitor. Tată al actriței Raluca Z. A desfășurat o intensă activitate publicistică, a debutat ca poet și s-a remarcat mai ales ca prozator: *Maidanul cu dragoste*, 1933; *Sfânta Mare Nerușinare*, 1936; *Cântecul destinelor*, 1938, și dramaturg expresionist: *Domnișoara Nastasia*, 1927; *Grup revoluționar 8*, 1929; *Idolul sau Ion Anapoda*, 1934.

Zamfirescu, Ion

(7.08.1907, Craiova – 31.12.2001, București)

Istoric literar. A absolvit Facultatea de Filosofie la Universitatea din București, ca discipol al lui Dimitrie Gusti, C. Rădulescu-Motru și Nicolae Iorga. În 1943 a ocupat Catedra de istoria culturii și filosofiei la Facultatea de Filosofie din București, având contracandidați pe C. Noica și Mircea Eliade. Profesor la Institutul de Artă Teatrală și Cinematografică din București. Specializat în istoria teatrului: *Scrieri filosofice*, 2 vol., 1943; *Istoria universală a teatrului*, 4 vol., 1958–1968; *Panorama dramaturgiei universale*, 1973; *Probleme de viață, teorie și istorie teatrală*, 1974; *Teatrul european în Secolul Luminilor*, 1981; *Teatrul romantic european*, 1984; *Întâlniri cu oameni, întâlniri cu viața*, 1990; *Spiritualități românești*, 2001. Cetățean de onoare al orașului Craiova. Distins cu Ordinul Steaua României în grad de Cavaler (2001).

Zapan

G.M. Zamfirescu

Ion Zamfirescu

Raluca Zamfirescu

Violeta Zamfirescu

Zamfirescu, Raluca

(1.11.1924, București – 21.12.2008, București)
Actriță. Fiică a dramaturgului G.M.Z. A absolvit Conservatorul de Artă Teatrală și Facultatea de Litere și Filosofie a Universității din București. Actriță a Teatrului Național din București. Roluri: *Așteptând la Arlechin* de Noel Coward; *Trei surori* de A.P. Cehov, *O batistă în Dunăre* de D.R. Popescu; *Gaițele* de Al. Kirițescu, *Conu' Leonida față cu reacțiunea* de I.L. Caragiale; *Domnișoara Nastasia* și *Idolul și Ion Anapoda* de G.M. Zamfirescu.

Zamfirescu, Violeta

(21.07.1920, Craiova – 4.10.2006, București)
Poetă. A absolvit Dreptul la București. Realizator la Radioteleviziunea Română. A făcut parte din grupul *Vișii Românești*. Lucrări: *Iarba dragostei*, 1955; *Ceasul de slavă*, 1960; *Linieștea vântului*, 1963; *Ziua a șasea*, 1966; *Versuri. Colind de primăvară*, 1969; *Nevindecare*, 1972; *În aerul vibrând*, 1977; *Lacrima pietrei*, 1981; *Incandescențe*, 1985; *Abura lumii*, 1987; *Floare de suflet*, 1989. Membru al Uniunii Scriitorilor din România.

Zamorzaev Orleanski, Alexandr

(23.01.1927, Leningrad – 1.11.1997, Chișinău)
Matematician. Rus ca etnie. A venit în Moldova în anii 1960, odată cu crearea Catedrei de geometrie la Facultatea de Matematică a Universității de Stat din Chișinău. A fondat revista *Cristalografia* (1957) și Seminarul de Cristalografie Matematică al universității. Lucrări: *Teoria antisimetriei simple și multiple*, 1976; *Simetria de colorație, generalizări ale ei și aplicații*, 1978, în colaborare; *Grupuri afine discrete bidimensionale*, 1981, în colaborare; *P-simetria și dezvoltarea ei ulterioară*, 1986, în colaborare. Membru corespondent al Academiei de Științe a URSS.

Zane, Gheorghe

(11.04.1897, Galați – 22.05.1978, București)
Economist și istoric. A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Iași. Profesor de economie politică la Facultatea de Agronomie

din Iași. A publicat lucrări în domeniul istoriei economice și sociale, istoriei gândirii economice, economiei politice, finanțelor publice ș.a. În cercetarea științifică a folosit de preferință metoda istorică. Lucrări: *Un veac de luptă pentru cucerirea pieței românești*, 1926; *Marx și Bălcescu*, 1927; *Economia de schimb în Principatele Române*, 1930; *Elemente pentru studiul economiei politice*, 1938; *Chestiuni de economie politică*, 1939; *Industria României în a doua jumătate a secolului XIX*, (1970). Membru titular al Academiei Române (1974).

Zanne, Iuliu Alexandru

(11.07.1855, Brusa, Turcia – 14.02.1924, București)

Folclorist. Aromân. A absolvit liceul și École des Arts et des Métiers la Paris. Inginer de căi ferate la București. A alcătuit o culegere impresionantă, *Proverbele românilor*, 10 vol., 1895–1903.

Zapan, Gheorghe

(8.03.1897, Dorohoi – 1976, București)

Psiholog. A absolvit Dreptul la Universitatea din Iași și, în paralel, a audiat cursuri de matematică și filosofie. Specializare la Berlin în psihologia experimentală cu W. Kohler, în psihologia muncii cu H. Rupp, în matematici cu R. von Wrises și fizică chiar cu Albert Einstein. Specializare în SUA. Profesor de pedagogie și psihologie la Institutul Național de Educație Fizică din București, apoi la Universitatea din București. A fost și fondatorul ciberneticii calitative, dezvoltând cibernetica sistemelor evolutive calitative, o cibernetică superioară teoriilor lui Wiener și Șanon. A fost creatorul unor teorii științifice foarte originale și importante pentru cercetările viitoare: teoria orientării și selecției profesionale; o nouă teorie a exercițiului și învățării; teoria relativității sistemelor psihofizice, a spațiului și timpului psihologic, expusă în ipoteza câmpurilor somatice neomogene, care este o teorie a relativității universului psihic, similară celei elaborate de A. Einstein pentru universul fizic; teoria factorilor de

Z

841

Zarifopol

Paul Zarifopol

Zavaiidoc

Jurj Zaviša

progres educativ; teoria modelării matematice și psihologice a profesiunilor și activităților umane; teoria psihologică a procesului de invenție matematică. Lucrări: *Cunoașterea și aprecierea obiectivă a personalității*, 1984. Laureat al Premiului Herder al Universității din Viena. Membru al Academiei de Științe din New York.

Zarifopol, Paul

(30.11.1874, Iași – 1.05.1934, București)

Critic literar. Grec la origini. Ginere al lui Constantin Dobrogeanu-Gherea și prieten cu I. L. Caragiale. Și-a făcut studiile la Halle și Leipzig. A polemizat cu Mihai Ralea și G. Ibrăileanu și și-a câștigat reputația de ironist și anticlasicist: *Din registrul ideilor gingașe*, 1926; *Încercări de precizie literară*, 1931; *Pentru arta literară*, 1934.

Zarnea, George

(22.09.1920, București)

Medic și biolog. A întemeiat învățământul de microbiologie generală la Universitatea din București. A absolvit Institutul Medico-Militar din București. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității din București. Fondator al învățământului de microbiologie generală în facultățile de biologie și chimie din România. Contribuții în domeniul imunologiei și epidemiologiei rickettsiilor și rickettsiozelor, studiul infecțiilor experimentale la diverse animale. Lucrări: *Microbiologie generală*, 1970; *Bioingenieria preparatelor enzimactice microbiene*, 1980, în colaborare; *Tratat de microbiologie generală*, 5 vol., 1980–1994; *Imunologie*, 1995; *Virusologie generală*, 1997. Distins cu Ordinul Meritul Științific, 1971, 1983. Membru titular al Academiei Române (1994).

Zavaiidoc

nume la naștere **Marin Teodorescu**

(8.03.1896, Pitești – 13.01.1945, București)

Cântăreț de romanțe. Fiu al lăutarului Tănase Teodorescu, rămas orfan din adolescență, a

întemeiat la București un taraf (Frații Zavaiidoc) primind supranumele Zavaiidoc pe când își făcea serviciul militar, de la generalul Traian Moșoiu. Voluntar în Primul Război Mondial. A cântat în refugiul din Moldova pentru a ridica moralul trupelor. După război cântă la București, dar și la Pitești, Arad, Iași, Târgoviște, Ploiești, Roșiori de Vede, Caracal, Timișoara, Câmpulung-Muscel, Cernăuți, Odessa, Tighina. A fost și în Bulgaria, Cehoslovacia, Franța, Rusia, Ucraina și Ungaria. A scos multe discuri la Casa de discuri Columbia. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial a fost concentrat, în 1943, la Târgoviște.

Zaviša, Jurj sârbizat Zaviša, Jurj

(7.01.1976, Metovnița, plasa Bor, Valea Timocului)

Inginer. A absolvit liceul la Bor și Facultatea de Metalurgie tot la Bor. Este vicepreședinte al Consiliului Național al Minorității Naționale Rumâne, cu sediul în Bor. Este președintele Asociației românești Ariadnae Fillum din Bor, unul dintre fondatorii Federației Rumânilor din Serbia și membru al Comitetului de conducere al Federației Românilor din Serbia. Este coordonator pentru proiectul Limba Rumânilor din Serbia de Răsărit (Valea Timocului). Membru al comitetului de administrație al Centrului pentru Cultură din Bor.

Zavtur, Alexandru

(9.05.1929, Corjova, Republica Moldova –

12.10.2008, Chișinău)

Politolog. A absolvit Facultatea de Istorie a Institutului Pedagogic din Chișinău. Specializare la Institutul de Filosofie al Academiei de Științe din Moscova. Profesor la Institutul Pedagogic din Chișinău, director al Institutului de Istorie a Partidului al CC al PCM, apoi al Institutului de Cercetări Sociale și Politice al Academiei de Științe a Republicii Moldova. În 1990 a fondat Catedra de poliologie la Universitatea de Stat din Chișinău. Consilier al președintelui republicii pentru

Zegrea

Alexandru Zavtur

Vlad Zbârciog

Tudor Zbârnea

Virginia Zeani

politologie. Distins cu Ordinul Gloria Muncii. Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Zăgănescu, Ioan

(1903, București – 1989, București)

Inginer (transporturi). Nepot al lui Pavel Z. (de fel din Slatina, primul șef al unității de pompieri a capitalei apărută sub jurisdicția lui A.I. Cuza. A luptat la 13 septembrie 1848 în Dealul Spirii cu oștenii lui Fuad Pașa. Un Daniel Z., 18 ani, a răsturnat, cu un grup de tineri, în 16 decembrie 1989, primul tramvai la Timișoara, declanșând revolta populară care aveau să ducă la căderea lui Ceaușescu). Și-a început cariera la Politehnica din Timișoara (unde a fost cofondator, alături de Traian Lalescu, al Societății Școlii Politehnice și al echipei sale sportive), apoi a devenit profesor la Institutul de Căi Ferate din București, unde a fost fondator al Catedrei de material rulant (1951, numită azi ingineria transporturilor), mutat la altă catedră în 1968. Lucrări: *Transmisii hidraulice la locomotive Diesel*, 1970. Profesor Emerit.

Zbârciog, Vlad

(22.12.1943, Horodiște, Republica Moldova)

Scriitor. A absolvit Școala de Medicină din Tiraspol și Facultatea de Litere a Universității de Stat din Chișinău. A fost reporter la ziare raionale și la Televiziunea Națională a Republicii Moldova, apoi la săptămânalele *Cultura* și *Literatura și arta*, director adjunct al Muzeului Literaturii Române Mihail Kogălniceanu și, concomitent, secretar pentru probleme organizatorice al Uniunii Scriitorilor din Moldova. Lucrări: *Tărîmul din suflet* (1981), *Orașul de la capătul pământului* (1984), *Conul de umbră* (1990), *Suntem ca o poveste* (Iași, 1999), *Lumina rămâne...* (Timișoara, 2001), *Orizontul pierdut* (Timișoara, 2003), *Ștefan cel Mare – voievodul românilor* (2004), *Impostorii* (2004), *Timp răstignit* (2007), *Eminescu – Statuie eternă a spiritului* (Iași, 2008), *Ceasul al doisprezecelea* (2008). Maestru al literaturii (2010).

Zbârnea, Tudor

(29.12.1955, Nisporeni, Republica Moldova)

Pictor. A absolvit Școala de Arte Plastice la Chișinău și Institutul de Arte Plastice la Iași. Călătorii de specializare în Germania, Italia, Turcia, Georgia, Rusia, Franța. A avut expoziții în Moldova, România, Rusia, Franța, Belgia, Cipru, Finlanda, Italia. Membru al grupului de artiști moldoveni Zece, care se opune inovațiilor cu orice preț în artă. Director al Muzeului Național de Artă din Chișinău. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova și din România.

Zeani, Virginia

nume la naștere Virginia Zehan

(21.10.1925, Cluj)

Soprană. Grecoaică după etnie. A absolvit Conservatorul la Cluj. Prietenă de familie cu surorile Galaction. A rămas în Italia încă din 1950 și s-a afirmat alături de Beniamino Gigli, Luciano Pavarotti, Plácido Domingo. După ce s-a retras din activitate a fondat o școală de canto în Indiana, SUA, unde i-au fost elevi Sylvia McNair (distinsă de două ori cu Premiul Grammy), Nova Thomas, Marilyn Mims, Jeanne-Michèle Charbonnet, Stephen Mark Brown, Elizabeth Futral, Kathryn Krassović, Vivica Genaux, Angela Brown (azi prim-solistă la Metropolitan Opera), Patricia Risley, Christina Pier, Andrea Atkins, Mark Bowman, Kirsten Gunlogson, Kendrick Jacocks, Marina Levitt, Debra Mayer, Susan Patterson, Thomas Potter, Itzuko Shibata și Peter Volpe. Doctor Honoris Causa al Universității Naționale de Muzică, București.

Zegrea, Ilie T.

(3.06.1949, Sinăuții de Jos, rn. Hliboca, Ucraina)

Poet. A absolvit Facultatea de Litere a Universității de Stat din Cernăuți. A lucrat la ziarul raional din Hliboca, la tipografia regională din Cernăuți, a fost redactor de emisiuni radiofonice în limba română al Companiei Regionale Cernăuți pentru Televiziune și Radiodifuziune. Lucrări: *Navigator*

Z

843

Zelea

în septembrie (1983), *Crinul îngândurat* (1986), *Oglindea retrovizoare* (1991), *Singurătatea Apocalipsei* (1998, București), *La marginea nopții* (2004, ediție bilingvă, româno-ucraineană, traducere Vitali Kolodii). A tradus din Andrei Voznesenski, Vitali Kolodii, Lina Kostenco ș.a. Membru al Uniunii Naționale a Scriitorilor din Ucraina, al Uniunii Scriitorilor din Moldova și din România. Membru fondator și președinte al Societății Scriitorilor Români din Cernăuți, redactor-șef al revistei *Septentrion literar*. Președinte fondator al Societății pentru Cultura Românească Mihai Eminescu din Cernăuți. A organizat patru ediții ale Festivalului eminescian internațional de poezie Pururi tânăr, *Înfășurat în manta-mi...*, iar între 1999 și 2002, împreună cu Vasile Tărășeanu, a organizat patru congrese ale intelectualității românești din regiunea Cernăuți, la care au fost dezbătute pe larg probleme ale folosirii limbii române în Bucovina, starea învățământului în școlile românești din Bucovina de Nord ș.a. Premiul George Bacovia al revistei *Ateneu* (Bacău, 1993), Premiul Mihai Eminescu al serbărilor literare De la Eminovici la Eminescu (Inspectoratul pentru Cultură al Județului Bihor, 1995) ș.a.

Zelea-Codreanu, Corneliu

nume la naștere Corneliu Zelinski

(13.09.1899, Storojineț, Bucovina de Nord – 30.11.1938, șoseaua Ploiești–București)

Om politic. Tată de etnie poloneză și mamă de etnie germană. După școala primară făcută la Huși și Iași a absolvit Liceul Militar la mănăstirea Dealu și Dreptul la Iași. Tentativa de laicizare a învățământului superior din 1922 a avut ca urmare formarea Asociației Studenților Creștini la Universitatea din Iași, al cărei lider a devenit. Membru al Gărzii Conștiinței Naționale din 1919, motivat de lupta anti-comunistă, s-a implicat astfel în înăbușirea grevelor de la CFR Nicolina, 1920. Studiază câteva luni la Berlin și Jena. Întemeiază în 1923, împreună cu A.C. Cuza, Liga Apărării Naționale Creștine, care cere „numerus clausus”, limitarea numărului evreilor în învățământul superior românesc. În 1924 fondează, împreună cu Ion Moța, Corneliu Georgescu, Ilie Gârbeață și Radu Mironovici, Legiunea Arhanghelului Mihail, cap de serie al mișcării legionare românești, care luptă programatic „contra corupției parlamentare, evreilor și comunismului”. Caracteristica principală era relația expresă dintre naționalism ca esență a românității

Corneliu Zelea-Codreanu

C.D. Zeletin

și caracterul majoritar ortodox al românilor. În 1931 intră ca deputat de Neamț în Parlamentul României. În 1932 întemeiază Partidul Totul pentru Țară, care se implică în asasinarea prim-ministrului Gheorghe Duca (1933) și a ziaristului Mihai Stelescu (1936). Arestat în 1938, a fost ucis în pădurea Tâncăbești, pe drumul dintre închisoarea de la Râmnicu Sărat și cea de la Jilava.

Zeletin, C.D.

nume la naștere Constantin Dimofache

(13.04.1935, Burdusaci, jud. Bacău)

Eseist și traducător. Și-a ales pseudonimul după Ștefan Z., născut în aceeași localitate. A absolvit Facultatea de Medicină la București. Profesor la Catedra de biofizică a Facultății de Medicină și Farmacie din București. Lucrări: traduceri - Michelangelo, *Sonete*, 1964; *Lirica Renașterii italiene*, 1966; *Sonetul italian în Evul Mediu și Renaștere*, 1970; *Călătorie spre transparență*, poezii, 1977; *Lirica franceză modernă*, florilegiu, 1981; *Respiro în amonte*, eseuri, 1995; *Adagii*, proză aforistică, 1999; *Principesa Elena Bibescu, marea pianistă*, 2008. Membru al Consiliului Societății Române de Biofizică Pură și Aplicată, membru al Academiei de Științe Medicale, membru al Uniunii Scriitorilor din România. Distins cu Ordinul Național Serviciu Credincios în grad de Ofițer și cu Medalia de Aur, Edinburgh, Anglia, 1965, pentru Michelangelo, *Sonete*.

Zeletin, Ștefan

nume la naștere Ștefan Motăș

(1882, Burdusaci, jud. Bacău – 1934, Iași)

Economist și filosof. Rudă cu Constantin Motăș. Și-a luat numele după păralul care curgea prin localitate. A studiat la Berlin. Profesor la Universitatea din Iași. Neoliberal și cooperatist ca opțiune social-politică. Lucrări: *Evanghelia naturii*, 1915; *Burghazia română, originea și rolul ei istoric*, 1925; *Neoliberalismul*, 1927; *Din țara măgarilor. Înmănări*.

Zilot

Ștefan Zeletin

Ada Zevin

Eugen Zgărdan

Gheorghe Zgură

Zevin, Ada

nume la naștere **Ada Mironova Zevina**

(13.09.1918, Chișinău –
23.09.2005, Chișinău)

Pictoriță. Evreică după etnie. A absolvit Academia de Belle Arte la București ca elevă a lui Francisc Șirato. A continuat la Chișinău cu Auguste Baillayre și Max (Moisei) Gamburd. A fost evacuată în timpul războiului, pentru a nu suferi represaliile fasciste, în Republica Socialistă Autonomă Kalmikia și în Georgia, unde a fost profesoară de desen. După război s-a specializat la Institutul Academic de Stat de Arte din Moscova și la Facultatea de Istoria și Teoria Artelor de la Institutul I.E. Repin din Leningrad. A expus în Republica Moldova, Canada și în URSS, după 1990 și în România. Membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova.

Zgărdan, Eugen

(8.06.1929, Tătărașuca-Veche, Basarabia)

Medic veterinar. A absolvit Colegiul Veterinar la Grinăuți și Universitatea de Medicină Veterinară la Lvov, Ucraina. Specializare la Institutul de Helminnologie K. I. Skriabin din Moscova. Fondator al Laboratorului de helminnologie al Institutului Național de Cercetări Științifice în domeniul Zootehniei și Medicinii Veterinare din Chișinău. Fondator al Facultății de Medicină Veterinară din cadrul Universității Agrare de Stat din Moldova. A elaborat un program integral de măsuri privind prognozarea, diagnosticul, combaterea și profilaxia helmintozelelor la animale. Lucrări: *Helmintozele animalelor domestice*, 1974; *Cestodozele animalelor domestice*, 2 vol., 1982–1984; *Parazitoozoote, probleme la sfârșit de mileniu în România*, 1999; *Poliparazitismul la om, animale, plante și mediu*, 2001. Deține titlul onorific de Lucrător Emerit al învățământului public al Republicii Moldova. A fost distins cu medaliile Academicianul K.I. Skriabin (1983),

Pentru vitejie în muncă (1984), Meritul Civic (1993), Pentru progresul medicinei veterinare românești (1997), Dimitrie Cantemir (2004), Diploma de Recunoștință a Academiei de Științe a Moldovei (1999). Membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei.

Zgură, Gheorghe

(24.09.1935, Făcăieni, Dâmbovița –
2.09.2008, București)

Inginer. A absolvit Facultatea de Mecanică la Institutul Politehnic din București. Specializare la Sankt Petersburg. Profesor la Facultatea de Tehnologie Construcțiilor de Mașini a Politehnicii și rector al Institutului Politehnic din București. Director al Centrului Regional pentru introducerea tehnologiilor pentru noile materiale (din 1994). Contribuții în domeniul prelucrării materialelor prin deformare la rece, al tehnologiei carcaselor și sudării prin topire. Președinte al Asociației Inginerilor Mecanici din România, președinte al Societății Inginerilor TCM din România, membru AGIR, membru al Academiei de Științe Tehnice din România.

Zilot Românul

nume la naștere **Ștefan Ioan Fănuță**

(~ 27.12.1787, București –
12.11.1853, București)

Poet și cronicar. A învățat la școala grecească din București. Medelnicer, apoi mare serdar în Țara Românească (șeful tribunalului capitalei). A refuzat să jure pe Regulamentul Organic și n-a fost de acord cu intrarea turcilor în țară în 1848. Și-a scris cronica satirizând legislația vremii lui Alexandru Șuțu, Alexandru Moruzzi, Constantin Ipsilanti, motiv pentru care a semnat cu pseudonim. Se afla în bune relații cu Grigore Brâncoveanu. Lucrări (toate publicate postum): *Domnia a treia a lui Alexandru Vodă Șuțu ce i se zice și Dracache; Judecată, alegere și hotărâre*

Z

845

Zirra

Margareta Zirra

Adrian Zmed

pentru începutul *Țării Românești* și starea întru care este acum supt domnia grecilor fanarioți, leatul 1818; *Revoluția lui Tudor*; *Adunare de stihuri*, 1829. O stradă din București îi poartă numele.

Zirra, Alexandru

(14.07.1883, Roman – 23.03.1946, Sibiu)

Compozitor. A început Conservatorul la Iași și l-a absolvit la Milano, ca elev al lui Carlo Gatti. A fost profesor și director al Conservatorului din Iași, apoi din Cernăuți. Director al Operei din București (1940–1941). A compus opere (libretul și muzica): *Alexandru Lăpușeanu* (1930) după C. Negruzzi; *O făclie de Paști* (1937) după I.L. Caragiale; *Capra cu trei iezi* (1939), operă-basm după Ion Creangă; *Furtuna* (1941); *Ion Vodă Potcoavă* (1943); simfonii: *Țărănească I, a II-a; a III-a; Descriptivă*, 1922; poeme simfonice: *Tândală și Păcală* (1925); *Țiganii* (1929); *Pe șesul Moldovei* (1931); *Hanul Ancuței* (1932); *Cetatea Neamțului* (1936); *Poem simfonic cu vioară solo* (1926); *Poem simfonic cu solo de pian* (1930); *Rapsodia I pentru orchestră* (1930); *Suită de cântece moldovenești* (1933); *suita simfonică O săptămână muzicală* (1936). A publicat un *Tratat de armonie*, 1928.

Zirra, Margareta nume la naștere Margareta Argentina Popescu

(1.01.1930, București)

Balerină. A absolvit Academia de Balet Floria Capsali din București ca elevă a lui Anton Romanovski, Oleg Danovski, Elena Penescu-Liciu și Trixi Chkaias. Prim-balerină a Teatrului de Operetă din București. Plecată din țară în 1976, a studiat la Sorbona psihologia și medicina mișcării. Naturalizată în Canada, a fondat studioul care i-a purtat numele și unde s-a ocupat de tratamentul datorat deteriorărilor profesionale și ameliorării tehnicii baletului și mișcării sportivilor. A oferit expertiză

pentru Dance Art Academy și echipa de nație din Edmonton, Canada. A dansat în peste o mie de spectacole, inclusiv în turnee în Italia, Elveția, Spania, Germania de Est, Germania Federală, Austria, Belgia, Olanda, Luxemburg, Bulgaria, Ungaria, Polonia. A revenit în România în 2002. Societar de onoare al Teatrului Național de Operetă din București. Ordinul Meritul Cultural în grad de Comandor (2004).

Zmed, Adrian

(14.03.1954, Chicago)

Actor de televiziune și film. Născut din părinți români (tatăl era preotul bisericii ortodoxe din Chicago), vorbește fluent româna și engleza. Căsătorit cu actrița Susan Wood. S-a remarcat în serialul săptămânal de televiziune *T.J. Hooker* (polițist, 1982–1987), alături de actorul canadian William Bill Shatner (distins cu premiile Emmy și Globul de Aur) în serialul *Grease 2* (1970, rol reluat de John Travolta pentru marele ecran în 1978 și reluat de televiziune în versiunea inițială în 1990), ca partener al actriței Michelle Pfeiffer, în filmul *Bachelor party*, alături de Tom Hanks. Roluri de film: *Victims for Victims: The Theresa Saldana Story*, 1984; *Eyewitness to Murder*, 1991; *Running From the Shadows*, 2000; *Star Wars: Jedi Starfighter*, 2002 (vocea); *The Drone Virus*, 2004. A revenit la scena de pe Broadway în 1990: *Copiii Edenului* (musical), *Arca* (rolul lui Noe). A susținut recitaluri: *I Love the 80s* (produs de BBC), *Saturday Night Live*. Distins cu Tony Award pentru *Falsettos*.

Zmeureanu, Radu

(17.08.1948, București)

Inginer. A absolvit Institutul de Construcții din București. Specializare la Universitatea Concordia din Montréal. Cadru didactic la Institutul de Construcții din București. Profesor invitat la Universitatea din Constantine, Algeria (1979–1983), profesor la Universitatea Concordia din Montréal, Departamentul de construcții și inginerie civilă (din 1983). A lucrat în calitate de consultant pentru diferite organizații naționale și internaționale: Natural Resources Canada, Natural Resources Québec, Bell Canada, United Nations, U.S. Department of Energy, World Bank, Public Works Canada, National Research Council of Canada, City of Montréal. Lucrări: *Nonintrusive Load Disaggregation Computer Program to Estimate the Energy Consumption of Major End-uses in Residential Buildings*, 2000, coautor; *Selection*

Zub

of Energy Conservation Measures in a Large Office Building Using Decision Models under Uncertainty, 2000. Editează publicația *Forum Énergie Montréal Métropolitain*. Membru al Ordinului Inginerilor din Québec, al American Society of Heating, Refrigerating and Airconditioning Engineers și al Association Québécoise pour la Maîtrise de l'Énergie.

Zoltes

(sec. II î.Hr., în sudul Dobrogei de azi)

Rege trac. A condus triburile de la est de munții Hemus și de la sud de Scythia Minor. A întreprins dese atacuri asupra coloniilor Miletului de la Pontul Euxin, așa cum făcuse și Zalmodegikos, cu precădere Histria, și a obținut tribut de la ele. Cetatea Histria s-a aliat însă cu regele get din Câmpia Muntenă de azi, Rhemaxos, și l-a biruit definitiv pe regele trac.

Zotta, Mihai

(15.10.1800, Bucovina de Nord – 1864, Iași)

Paramedic. A absolvit Medicina la Viena. A fondat la Cernăuți, împreună cu Gh. Hurmuzaki și I. G. Sbiera, în 1862, Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina și Societatea Școala Română, iar în 1833 a fondat la Iași, împreună cu Jacob Cihac (venit la Iași din Germania), Societatea de Medici și Naturaliști. În 1851 a fondat, tot la Iași, împreună cu muzicianul Carol Miculi, Biblioteca Țării. Lucrări: *L'eau minérale de Borca*, 1835.

Zotta, Sever I.

(14/27.04.1874, Chișinău, jud. Cernăuți, Ucraina – 10.10.1943, Orsk, Rusia)

Genealog și istoric. A absolvit Dreptul la Viena și s-a specializat la Universitatea din București cu D. Onciul. Director al Arhivelor Statului din Iași, a fost primul care s-a preocupat de conservarea documentelor. A tipărit revista *Arhiva genealogică* la Iași (1912–1913). Fondator, împreună cu Gh. Ghibănescu, al Societății de Istorie și Arheologie din Iași. A avut simpatii legionare și, întors în Bucovina, a fost luat prizonier de sovietici și a murit în lagăr. Lucrări: *Despre neamul Cantemireștilor*, *Genealogia familiei Hurmuzaki*, *Șpița neamului Hasdeu*, *Dumitru postelnicul*; *O soră necunoscută a lui Miron Costin*. Membru corespondent al Academiei Române (1919). Urmașii săi au întemeiat la Iași Institutul de Heraldică și Genealogie care-i poartă numele (1999).

Radu Zmeureanu

Alexandru Zub

Zub, Alexandru

(12.10.1934, Vârful Câmpului, jud. Botoșani)

Istoric. Deoarece a organizat în 1957 o manifestare studentescă la împlinirea a 500 de ani de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare, a făcut închisoare timp de șase ani. După absolvirea Școlii Normale (Pedagogice) din Șendriceni–Dorohoi, a urmat cursurile Facultății de Istorie din Iași. În 1973 a devenit doctor în științe istorice. Din 1963 a lucrat în cercetare, inițial în colectivul de istorie medie, apoi în cel de istorie modernă, la Institutul de Istorie și Arheologie A.D. Xenopol din Iași. Din 1990 este director al Institutului de Istorie A. D. Xenopol. Lucrări: *A. D. Xenopol*, 1971; *Mihail Kogălniceanu, istoric* 1973; *Vasile Pârvan, efigia cărturarului*, lucrare distinsă cu Premiul Nicolae Bălcescu al Academiei Române, 1974; *Vasile Pârvan. Bibliografie*, 1975; *M. Kogălniceanu, un fondator de la Roumanie moderne*, 1978; *Pe urmele lui Vasile Pârvan*, 1983. Și-a legat numele de editarea unor lucrări de referință ale marilor istorici români: V. Pârvan, *Corespondență și acte* (1973); M. Kogălniceanu, *Opere II (Scrieri istorice)* (1976); V. Pârvan, *Scrieri* (1981); A.D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană* ș.a. Concepțiile sale privitoare la istorie și la menirea istoricului le-a expus în volumele: *A scrie și a face istorie* (1981), *Biruit-au gândul* (1983), *De la istoria critică la criticism* (1985), *Cunoaștere de sine și integrare* (1986), *Istorie și istorici în România interbelică* (1989), *Istorie și finalitate* (1991), *În orizontul istoriei* (1994). Aceștia li se adaugă: *Junimea, implicații istoriografice* (1974), *Eminescu. Glose istorico-culturale* (1994), *La sfârșit de ciclu. Despre impactul Revoluției Franceze* (1994), *Imperiul reîntregirii* (1995), *Chemarea istoriei* (1997), *Istoriografia română la vârsta sintezei*: A.D. Xenopol (2004); *Mihail Kogălniceanu, arhitect al României moderne* (2005); *Clio sub semnul interogației. Idei, sugestii, figuri* (2005). Membru al Academiei Române

Zubcov

din 2004. În 2006–2009 este șeful secției istorice a Academiei Române. Membru al Asociației Istoricilor Europeni, al Asociației Istoricilor Americani, al Societății Internaționale pentru studiul Timpului, al Comisiei Internaționale de Istoriografie; Cavaler al Ordinului Artelor și Literelor, conferit de Academia Franței.

Zubcov, Elena

(18.01.1949, Velikoserbovka, reg. Nikolaev, Ucraina)

Biolog. Profesor la Facultatea de Biologie a Universității de Stat din Chișinău. Șefa Laboratorului de exotoxicologie și hidrobiologie la Institutul de Zoologie al Academiei de Științe a Moldovei. Contribuții în domeniul descifrării proceselor de migrație și transformare a substanțelor chimice în mediul acvatic; al cuantificării aportului comunităților de hidrobionți în procesele de autoepurare a apelor continentale. Lucrări: *Occurrence of pesticides, polychlorinated biphenyls (PCBs) and heavy metals in sediments from the Dniester River, Moldova, în colaborare*; *Dinamica substanțelor nutritive în lacul de acumulare Stanca-Costești și râul Prut*, 2005. Distinsă cu 3 medalii de aur, 4 de argint, certificate și diplome ale saloanelor internaționale de invenție și produse noi. Este reprezentanta Republicii Moldova în Rețeaua Internațională pentru Dezvoltarea Acvaculturii în Europa Centrală și de Est – NACEE, membru al Asociației internaționale WECF – Femeile Europei pentru un viitor comun, al Asociației internaționale WWP – Women for Water Partnership, și al Rețelei Internaționale Global Water Partnership (GWP).

Zubcu-Codreanu, Nicolae

(1852, Nisporeni, jud. Chișinău, Basarabia – 1878, București)

Medic, militant narodnic. A absolvit Seminarul Teologic din Chișinău și Facultatea de Medicină la Petersburg, unde a intrat în cercul narodnicilor condus de I. Pavlovski. A organizat la Chișinău primul cerc narodnicist (1874). Spre a nu fi arestat, a emigrat în România în 1875. A fost medic în jud. Tutova și la Pitești. Prieten cu Dobrogeanu-Gherea și N. Russel (nume real: Nikolai Konstantinovič Sudziłowski), a organizat la începuturi mișcarea socialistă, pe fondul Comunei din Paris (1871) și al războiului ruso-turc care a fost și Războiul de Independență al românilor (1877–1878). A organizat cercuri socialiste și a fondat

publicația *Socialistul* (1878). Lucrări: *Scrieri*, 1978, postum.

Zubcu, Vasile

(12.02.1948, Nisporeni, Republica Moldova)

Actor. A absolvit Institutul de Arte la Chișinău. Actor la Teatrul Luceafărul din Chișinău, în prezent la Teatrul Național Mihai Eminescu din Chișinău. A jucat în numeroase filme artistice produse de Moldova Film: *Lăutarii*, 1971, debut, regia Emil Loteanu; *Crestături spre amintire*, 1972; *Dimetrie Cantemir*, 1973; *Casa părintească*, 1973; *Undă verde*, 1973; *Bărbații încrunțesc de tineri*, 1974; *Furtuni de toamnă*, 1974; *Mark Twain acuză...*, 1975; *Pe urmele fiarei*, 1976; *O întâmplare la festival*, 1976; *Povestea lui Făt-Frumos*, 1977; *Strategia riscului*, 1978; *Și va veni o zi*, 1979; *Vreau să cânt*, 1979; *La porțile Satanei*, 1980; *Casa lui Dionis*, 1980; *Adolescenta*, 1981; *Cum să devii celebru*, 1984; *Luceafărul* (Telefilm – Chișinău), 1986; *Corbii prada n-o împart*, 1988; *Durerea*, 1989. Maestru Emerit al Artei din Republica Moldova.

Zugrăvescu, Dorel

(25.11.1930, Râmnicu Vâlcea)

Inginer geofizician. A absolvit Institutul de Mine din București, Secția geofizică. A fost cercetător la Institutul de Fizică din București, apoi la Centrul de Cercetări Geofizice al Academiei Române, din care s-a desprins în 1990 Institutul de Geodinamică, pe care l-a fondat. Contribuții în domeniul dinamicii particulelor și al structurilor constitutive ale Universului, cu aplicare la planeta Pământ. Lucrări: *Aplicarea metodelor electrometrice în cercetarea rezervelor de materiale de construcție*, 1964; *Extensometru din cuarț cu traductor capacitiv*, 1979; *Structuring by Fragmentation, revealed by 3-Dimensional Evaluation*, 1997; *Studiul evoluției spațio-temporale a câmpului electromagnetic din zona geodinamic activă Vrancea*, 1998. Este membru al Academiei de Științe Tehnice din România. De asemenea, a fost ales membru de onoare al Academiei de Științe a Moldovei, specialitatea științe terestre. Membru corespondent al Academiei Române (1991).

Zugrăvescu, Ioan

(29.05.1910, Iași – 12.12.1989, Iași)

Chimist. A absolvit Facultatea de Științe la București. Profesor la Institutul de Chimie Alimentară. Contribuții la cercetarea celulelor maligne. A obținut noi compuși heterociclici înzestrați cu proprietăți bacteriostatice, analgezice, hipotensoare. Lucrări: *Extracts of*

Zyaraxes

Vasile Zubcu

Dorel Zugrăvescu

Ioan Zugrăvescu

Primary Hepatic Carcinoma Including Cancer in Mice, 1940; *Über Formolfixierung*, 2 vol., 1942; *Polimeri heterociclici*, 1971; *Sinteze organice*, 1973. Membru corespondent al Academiei Române (1963).

Zyaraxes

(secolul I î.Hr.)

Rege geto-dac al cărui regat se afla în nord-vestul Scythiei Minor (Dobrogea de azi). Cea mai importantă cetate era Genucla.

Ca și predecesorii săi, Zalmodegikos și Zoltes, a hărțuit Histria pentru a o păstra tributară. Cum însă romanii avansau în lungul Dunării, a avut de înfruntat atacurile lui Antonius Hibrida, guvernatorul roman al Moesiei, pe care l-a biruit și i-a luat stindardele, și ale lui Licinus Crassus, care viza tot Histria. S-a aliat cu bastarnii din sudul Dunării, dar a pierdut bătălia și s-a refugiat el însuși în Moesia, adică la sud de Dunăre, luând tezaurul regatului cu el.

ENCICLOPEDIA IDENTITĂȚII ROMÂNEȘTI. PERSONALITĂȚI

Z

849

Bibliografie

*** – *Antologia asociațiilor și personalităților culturale românești din exil (1940–1990)*, California, San Diego, Romanian Institute of Historical Research, 1991

*** – *Bibliografia românească modernă (1831–1918)*, coordonator Gabriel Ștrempel, 4 vol., București, Editura Academiei, 1986–1994

*** – *Biographical Dictionary of European Labor Leaders*, Oxford, Greenwood Press, 1995

*** – *Canadian Who's Who 1999*, Ian Lancashire editor, University of Toronto Press, 1999

*** – *Cazul Patapievic (II): Tradiția trădării*, București, *Curentul*, 12 august 2008

*** – *Centenar Marcel Mihalovici (1898–1985)*, București, Editura Muzicală, 2001

*** – *Cercetări sociologice contemporane*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1966

*** – *Cercetătorul Teodor Negoită pleacă spre unica bază românească din Antarctica*, București, *Gândul*, 12 august 2005

*** – *Comemorarea Mitropolitului Vasile Suciu, Blaj, Catholica*, 26 ianuarie 2005

*** – *Culorile avangardei. Artă în România. 1910–1950*, coordonator Erwin Kessler, București, Editura Institutului Cultural Roman, Muzeul Brukenthal, 2007

*** – *Cultura, știința și arta în județul Galați. Dicționar biobibliografic*, Galați, Biblioteca V.A. Urechia, 1973

*** – *Dicționar al științelor speciale ale istoriei. Arhivistică, cronologie, diplomatie, genealogie, heraldică, paleografie, sigilografie*, coordonator Ionel Gal, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982

*** – *Dicționar de istorie veche a României: paleolitic – sec. X*, coordonator Pippidi, Dionisie M., București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1976

*** – *Dicționar de personalități românești. Noua Românie – matricea fizică spirituală*

a ființei noastre, București, Fundația Noua Românie, 2001

*** – *Dicționar enciclopedic*, 7 vol., coordonatori Horia Matei C., Nicolae Manolescu, Silviu Neguț, București, Editura Enciclopedică, 1993–2009

*** – *Dicționar enciclopedic*, Doina Cobet; Eugenia Dima (nume comune); Gabriela Drăgoi, Florin Faifer (nume proprii), George Ghețu coordonatori, Chișinău, Editura Cartier, 2004

*** – *Dicționar enciclopedic Britannica*, Chișinău–București, Litera Internațional, 2008

*** – *Dicționar enciclopedic de iudaism. Schiță a istoriei poporului evreu*, traducere de Viviane Prager, C. Litman, Ticu Goldstein, București, Editura Hasefer, 2000

*** – *Dicționarul enciclopedic militar*, București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1996

*** – *Dicționar enciclopedic român*, București, Editura Politică, 4 vol., 1962–1966

*** – *Dicționar școlar de termeni și expresii istorice*, coordonatori Mariana Gavrila; Mariana Maximescu și Liviu Baci, Pitești, Editura Paralela 45, 2005

*** – *Dicționarul general al literaturii române*, 7 vol., Eugen Simion, coordonator general, Editura Univers Enciclopedic, 2004–2009

*** – *Dicționarul literaturii române de la origini până la 1900*, coordonatori Gabriela Rădoi; Florin Faifer; Dan Mănuță, Alexandru Teodorescu, Leon Volovici, Remus Zăstroiu, București, Editura Academiei RSR, 1979

*** – *Dicționarul scriitorilor români*, 4 vol., coordonatori Mircea Zăciu, Marian Papahagi, Aurel Sassu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995–2002

*** – *Dicționarul specialiștilor în știința și tehnica românească*, coordonator Mihaela Chiroșca, București, Editura Tehnică, 2000

*** – *Din istoria gândirii filosofice. Partea I. Epoca modernă și contemporană*, Manual,

Chișinău, Universitatea de Stat a Moldovei, 1999

*** – *Din istoria pedagogiei românești.*

Culegere de studii, 4 vol., București, Editura Didactică și Pedagogică, 1956, 1966, 1967, 1969.

*** – *Doctrina țărănistă în România. Antologie de texte*, coordonatori Vasile Niculae, Ion Ilincioiu, Stelian Neagoe, București, Editura Academiei Române, 1994

*** – *Dr. Vasile Lucaciul luptător activ pentru unirea românilor*, culegere de articole de Ion Iacoș și Valeriu Achi, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1988

*** – *Enciclopedia civilizației române*, coordonator Dumitru Tudor, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982

*** – *Enciclopedia marilor personalități din istoria, știința și cultura românească de-a lungul timpului*, 2 vol., București, Editura Geneze, 2003

*** – *Encyclopedia of the Holocaust*, Israel Gutman editor, New York, Macmillan Publishing Company, 1990

*** – *Enciclopedia României*, coordonator Dimitrie Gusti, 4 vol., București, Imprimeria Națională, 1938–1943.

*** – *Enciclopedia Sovietică Moldovenească*, 7 vol., Redactori-șefi I. Grosul, I. Varticean, Chișinău, Redacția Principală a Enciclopediei Sovietice Moldovenești, 1970–1977

*** – *Enciclopedia Universală Britannica*, 16 vol., coordonatori Cornelia Marinescu, Ilieș Câmpăneanu, Editura Litera, 2010

*** – *Enciclopedia valorilor perimate. Războiul împotriva culturii române (1944–1999)*, coordonatori N. Bădescu și Mihai Ungheanu, vol. I, București, Editura Pro Humanitate, 2000

*** – *Europe Since 1945. An Encyclopedia*, Bernard A. Cook coordonator, Kentucky, SUA, Routledge Group, 2001

*** – *Familiele boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, coordonator Mihai Dimitrie Sturdza, București, Editura Simetria, 2004

*** – *In ricordo di Dinu Adameșteanu*, Museo Archeologico di Lenti, 2004

*** – *Istoria biologiei în date*, coordonatori Gh. Mohan, L. Gavrilă, A. Ardelean și C. Părvu, București, Editura ALL, 1996

*** – *Istoria învățământului din România*, coordonator Ștefan Pascu, București, Editura Didactică și Pedagogică 1971

*** – *Istoricul Liceului Andrei Șaguna*, Brașov, în *Anuarul jubiliar*, 1924–1925

*** – *Istoria Științelor în România. Biologia*, Pop, E. și Codreanu, R. coordonatori, București, Editura Academiei R.S. România, 1975

*** – *Maestri ai teatrului românesc*, 2 vol., București, UATC, Editura Punct, 2001

*** – *Mari existențe legionare: Nae Ionescu*, Madrid, revista *Țara și exilul*, nr. 7, mai 1965

*** – *Mic dicționar enciclopedic*, coordonatori Aurel Martin, Valeriu Șuteu, București, Editura Minerva, 1978

*** – *Micul dicționar enciclopedic*, coordonatori Marcel D. Popa, Alexandru Stănculescu, Anicuța Tudor, 3 vol., București, Univers Enciclopedic, 2001–2004.

*** – *Micul dicționar academic*, 4 vol., coordonator Marius Sala, București, Univers Enciclopedic, 2001–2004

*** – *Nicolae Popovici, episcop* – Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (A.C.N.S.A.S.), fond informativ, dosar 2669, vol.1 și 2

*** – *Oameni și cărți de altădată*, vol. I, Emil Turdeanu și Maria Magdalena Székely editori, București, Editura Enciclopedică, 1997

*** – *Opera din Chișinău*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2005

*** – *Orbituary: Constantin Dascalescu*, *The Independent*, Londra, 20 mai 2003

*** – *Personalități ale științei. Mic dicționar*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977

*** – *Personalități românești ale științelor naturii și tehnicii (Agricultura; Arhitectura; Astronomie; Biologie; Chimie; Fizică; Geografie; Geologie; Matematică; medicină; Tehnică)*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982

*** – *Restitutio. Viața și opera lui Radu Dudescu*, Banca Națională a României, 6 iunie 2006, broșură

*** – *Români în știință și cultura occidentală. Enciclopedie*, ARA – Dan Grindea coordonator, California, Davis Publishing House, 1996

*** – *Români majoritari/români minoritari: interferențe și coabitări lingvistice, literare și etnologice*, Iași, Editura Alfa, 2007

*** – *Sfinți români și apărători ai legii strămoșești*, București, BOR, 1987

*** – *Sociologia românească*, București, Editura Științifică, 1971

*** – *The Holocaust Encyclopedia*, Laqueur Walter and Judith Tydor Baumel editors, New Haven, Yale University Press, 2001

*** – *The Oxford Dictionary of Byzantium*, Oxford University Press, 1991

*** – *The World of Romanian Dance*, Ana Maria Munteanu și Aurora Fabritius editori, București, Editura Plural, 2002

*** – *The Virtual Jewish History Tour – Romania*, The American-Israeli Cooperative Enterprise, 2006

*** – *Universitatea din Cernăuți în perioadă interbelică*, Suceava, Editura Ion Grămadă, 2005

*** – *Viața Părintelui Gheorghe Calciu, după mărturiile sale și ale altora*, București, Editura Christiana, 2007

Acatrinei, F. – *Radiodifuziunea Română de la înființare la etatizare (1925–1948)*, București, Editura Tritonic, 2005

Adrian, L.I. – *Stat, majoritate și minoritate națională în România (1918–1939)*, Cluj, Editura Eikon, 2006

Agachi, Alexei; Casu, Igor; Dragnev, Demir – *Dicționar de istoria românilor*, Chișinău, Civitas, 2005

Agi-Amet, Gemal – *Dicționarul personalităților turco-tătare din România*, Constanța, Editura Metafora, 1999

Albu, Nicolae – *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, Tipografia Lumina, 1944

Albu, Nicolae – *Istoria școlilor românești din Transilvania între 1800–1867*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1971

Alexandru, Ionel Ștefan – *Dicționar de istorie*, Brăila, Editura Dunărea, 1999

Alexe, Nicu – *Enciclopedia educației fizice și sportului din România*, Constanța, Editura Aramis, 2002

Andonie, George S. – *Istoria matematicilor aplicate*, București, Editura Academiei, 1971

Andonie, George S. – *Istoria matematicii în România*, 3 vol., București, Editura Științifică, 1965–1967

Andreescu, Andreea; Lucian Nastasă; Andrea Varga – *Minorități etnoculturale. Mărturii documentare. Maghiarii din România (1956–1968)*, Cluj, Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, 2003

Andrei, Ștefan – *În anii '80, Franța a fost cel mai mare dușman al lui Ceaușescu!*, București, Jurnalul Național, ediție de colecție, 4 februarie 2008

Angelescu, Mircea – *Dicționar de opere*, București–Chișinău, Editura Litera Internațional, 2004

Angelescu, Mircea – *Introducere în opera lui Petre Ispirescu*, București, Editura Minerva, 1987

Angelescu, Mircea – *Ion Heliade Rădulescu: o biografie a omului și a operei*, București, Editura Minerva, 1986

Angelescu, Mircea – *Preromantismul românesc*, București, Editura Minerva, 1971

Angelescu, Victoria – *Cik Damadian*, București, *Adevărul literar și artistic*, 6 august 2008

Ansel, Bernard D. – *European Adventurer in Tierra del Fuego: Julio Popper*, Pittsburgh, *Hispanic American Historical Review*, Duke University Press, vol. 50, februarie, 1970

Antoniou, D.; Cicoș, G. – *Vânătorul IAR-80, istoria unui erou necunoscut*, București, Editura Modelism, 2000

Apostolescu, Cristian Ion – *Istoria românilor: sinteze, teste, mic dicționar istoric*, Craiova, Editura Else, 2002

Arimia, Vasile și Vasile Șimândan – *Portrete politice din anii interbelici*, București, *Magazin istoric*, aprilie 1975

Armbruster, Adolf – *Viorica Cortez. Enciclopedia unei cariere*, București, Editura Enciclopedică, 1994

Astaloș, George – *Dicționarul esențial al exilului românesc. Dicționar biobibliografic*, București, Tritonic, 2001

Baba, Ioan – *Lexiconul artiștilor plastici români contemporani din Iugoslavia*, Editura Lumina, Pancevo, 1999

Babeș, Mircea; Calafeteanu, Ion; Popișteanu, Cristian – *Politica externă a României. Dicționar cronologic*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986.

Băgiu, Lucian Vasile – *Valeriu Anania. Scriitorul*, București, Editura Limes, 2006

Băileșteanu, Fănuș – *Personalități culturale românești din străinătate. Dicționar*, București, România Press, 1999

Balacciu, Jana și Chiriacescu, Rodica – *Dicționar de lingviști și filologi români*, București, Editura Albatros, 1978

Bălan, Ion – *Regimul concentrațional din România 1945–1964*, București, Biblioteca Sighet, Fundația Academia Civică, 2000

Bălan, S.; Mihăilescu, N. S. – *Istoria științei și tehnicii în România. Date cronologice*, București, Editura Academiei, 1985

- Balotă, Nicolae – *Caietul albastru*, 2 vol., Editura Ideea Europeană, 2007
- Banciu, Paul Eugen; Aquilina Birăescu – *Timișoara literară. Dicționar biobibliografic*, Timișoara, Editura Marineasa, 2007
- Bărboi, C. și Mărgineanțu, D. – *Dicționar antologic de poeți și dramaturgi*, București, Editura Niculescu, 2001
- Barbosa, Octavian – *Dicționarul artiștilor români contemporani*, București, Editura Meridiane, 1976
- Bărbulescu, M.; Deletant D.; Hitchins K.; Papacostea Ș.; Teodor P. – *Istoria României*, Editura Corint, 2004
- Bărlă, Graziela – *Personalități publice-politice*, București, Editura Holding Reporter, 1996
- Bârsan, Ion – *Conversații cu Dimitrie Cuclin*, Galați, Editura Porto Franco, 1995
- Bejan, Vlad – *Românii din sudul Basarabiei*, Iași, Editura Fundației Axis, 1998
- Beldiman, Dana – *Armata și Mișcarea Legionară (1927–1947)*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2002
- Berciu-Drăghicescu, Adina; Ovidiu Bozgan – *O istorie a Universității București (1864–2004)*, Editura Universității din București, 2004
- Bercovici, Israil – *O sută de ani de teatru evreiesc în România*, București, Editura Integral, 1998
- Betea, Lavinia – *Procese politice*, București, *Jurnalul Național*, 12 iunie 2006
- Bianu, Ioan și Nerva Hodoș – *Bibliografia românească veche (1508–1830)*, 4 vol., București, Stabilimentul Grafic Socec, 1903, 1910, 1912, 1944.
- Bogdan, Ioan – *Scrieri alese*, București, Editura Academiei, 1968
- Bogdan, N. A. – *Orașul Iași. Monografie istorică și socială ilustrată, 1913–1915*, ETP Tehnopress – versiune digitală, 1997
- Boia, Lucian – *History and Myth in Romanian Consciousness*, București, Central European University Press, 2001
- Boia, Lucian – *Miturile comunismului românesc*, București, Editura Nemira, 1998
- Boldur, A. – *Muzica românească de azi*, București, Cartea Sindicatului Artiștilor Instrumentiști din România, 1940
- Boldur-Lăteșcu, Gheorghe – *Genocidul comunist în România*, 4 vol., București, Editura Albatros, 2003
- Bologa, V.; Iszac, S. – *Fapte și oameni din trecutul medicinei în patria noastră*, București, Editura Științifică, 1962
- Bolovan, P. și Bolovan, I. – *Mișcări de populație și aspecte demografice în România în prima jumătate a secolului XX*, Cluj, Editura Presa Universitară, 2007
- Borgovan, Ioan A. – *Pompei Hărășteanu*, Luduș, „Publicația”, 53/2006
- Brăescu, Ion – *Clasicismul în teatru*, București, Editura Meridiane, 1971
- Brătianu, Gheorghe I. – *Marea Neagră de la origini până la cucerirea otomană*, Iași, Editura Polirom, 1999
- Brezeanu, Stelian – *Identități și solidarități medievale. Controverse istorice*, București, Editura Corint, 2002
- Brucan, Silviu – *Generația irosită*, București, Editura Teșu, 2007
- Bruhă, Mihail – *Rusia, România și Basarabia. 1812, 1918, 1924, 1940*, Chișinău, Editura Universitas, 1992
- Buculei, Toader – *Prezențe brălene în spiritualitatea românească. Mic dicționar enciclopedic*, Brăila, Editura Libertatea, 1993
- Bucur, Marin – *Istoriografia literară românească*, București, Editura Minerva, 1973
- Buescu, Corneliu – *Gheorghe Florescu*, București, Editura Muzicală, 1966
- Bujduveanu, T. – *Moscopol. Oraș aromânesc din Balcani – Aromanian Town in the Balkans*, Constanța, Editura Cartea Aromână, 2006
- Bulei, Ion; Marian, Ștefan – *România în pragul primului război mondial*, București, *Magazin istoric*, august 1976
- Burada, T. – *Istoria teatrului în Moldova*, București, Editura Minerva, 1975
- Buruiană, Anastasia – *Compozitori*, Chișinău, AȘM, Institutul Patrimoniul Cultural, 2007
- Busuioc, N. – *Scriitori și publiciști ieșeni contemporani. Dicționar (1945–2002)*, Iași, Editura Vasiliana, 2002
- Buzilă, Boris – *Din istoria vieții bisericești din Basarabia*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1996
- Buzilă, Serafim – *Interpreți din Moldova. Lexicon enciclopedic (1460–1960)*, Chișinău, Editura Arc, Museum, 1996
- Callimachi, Scarlat – *Căderea Babilonului*, București, ESPLA, 1956
- Călinescu, Constanța și Faier, Ion – *Dimensiunile unor vocații*, Constanța, Biblioteca Județeană Constanța, 1979

Călinescu, G. – *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1941

Cămpineanu, Victor – *Mitropolitul Sava Brancovici. Legăturile cu Rusia și lupta sa împotriva cotoptitorilor turci*, București, în *B.O.R.*, LXXIII nr. 6/1955

Caragiani, I. – *Studii istorice asupra românilor din Peninsula Balcanică*, București, Editura Profile, 2001

Caraman Fotea, Daniela – *Meridianele cântecului*, București, Editura Muzicală, 1989

Caraman Fotea, Daniela și Titus Andrei – *Alternative pop-dance*, București, Editura Humanitas, seria Humanitas Educațional, 2003

Caranfil, Tudor – *Dicționar de filme românești. Lungmetraje de ficțiune*, Chișinău–București, Editura Litera Internațional, 2002

Carol, Anne; Garrigues, Jean; Ivernel, Martin – *Dicționar de istorie a secolului XX*, traducere: Simona Ceașu, Constantin Vlad, București, Editura All, colecția All Educational, 2000

Cartoian, Nicolae – *Istoria literaturii române vechi*, București, Editura Minerva, 1980.

Catalan, Gabriel și Mircea Stănescu – *Scurtă istorie a Securității*, București, *Sfera Politicii*, nr. 109/2004

Ceacovschi-Mereșanu, Gleb – *Învățămintul muzical din Moldova de la origini până la sfârșitul secolului XX*, Chișinău, Editura Grafema Libris, 2005

Cemortan, L. – *Teatrul și dramaturgia națională din Republica Moldova în perioada deceniilor 1920–1970*, Chișinău, 1993

Cemortan, L. – *Teatrul Național din Chișinău (1920–1935). Schiță istorică*, Chișinău, Editura Epigraf, 2000

Cernătești, Puiu – *Remember Ion Popescu Gopo*, București, *Observatorul*, 25 noiembrie 2004

Cernovodeanu, Dan – *Știința și arta heraldică în România*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977

Cernovodeanu, Paul și Marian Ștefan – *Pe urmele Magherilor*, București, Editura Sport Turism, 1983

Chalfen, Israel, transcription Maximilian Bleyleben – *Celan Paul: A Biography of His Youth*, New York, Persea Books, 1991

Chihaia, Lăcrămioara; Lucia Cifor; Alina Ciobanu; Mircea Ciubotaru; Doina Cobet; Eugenia Dima; Cristina Florescu; Maria Teodorovici și Constantin

Teodorovici – *Dicționarul enciclopedic ilustrat*, Chișinău, Editura Cartier, 1999

Chindriș, Ioan – *Chipuri din hronicul neamului*, București, Editura Albatros, 1977

Chiper, Ioan – *România și Germania nazistă. Relațiile româno-germane între comandamentele politice și interesele economice (ianuarie 1933–martie 1938)*, București, Editura Elion, 2000

Chiriac, Al. – *Membrii sfatului țării (1917–1918). Dicționar*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2001

Chiva, Ionuț; Adrian Schiop – *Boierii comuniști (interviu cu Dimitrie Callimachi, fiul lui Scarlat Callimachi)*, București, *Prezent*, 21 noiembrie 2006

Cimpoi, Mihai – *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia*, Chișinău, Editura Arc, 1997

Ciobanu, Nicolae – *Armand Călinescu. Jertfă pentru liniștea și independența țării. «Omul de oțel» împotriva Gărzii de Fier*, București, *Dosarele Istoriei*, iunie 1999

Ciobanu, Nicolae; Zodian, Vladimir; Mara, Dorin – *Enciclopedia primului război mondial*, București, Editura Teora, 2000

Ciobanu, T. – *Domnitori și regi de seamă din istoria poporului român*, Timișoara, Editura Excelsior, 2000.

Ciobanu-Vieru, Valerian – *Popas la Valea Adâncă*, Chișinău, Editura Pontos, 2005

Ciupală, Alin – *Femeia în societatea românească a secolului al XIX-lea*, București, Editura Meridiane, 2003

Coja, Ion – *Legionarii noștri*, București, Editura UMC, 2001

Cojocaru, Constantin – *Brâncoveni, cuib și leagăn al marilor Basarabi. Monografie*, Slatina, Editura Didactic Press, 2006

Colan, Horia – *Dezvoltarea științelor tehnice după Marea Unire (1918–1940)*, București, Noema, 1/2003

Colan, Horia – *Sur quelques anciens travaux roumains dans le domaine de la métallurgie*, București, Academia Română, *Revue Roumaine des Sciences Techniques-Métallurgie*, 2/1964

Colan, Horia și Mihăilescu, T. – *Institutul Politehnic Cluj, 1948–1973. Itinerar istoric. Realizări. Perspective. Începuturile și dezvoltarea învățământului tehnic în Cluj*, în Noema vol. II, nr. 1/2003, 1974

Colesnic, Iurie – *Basarabia necunoscută*, 6 vol., Chișinău, Editura Museum, 1993–2006

Colesnic, Iurie – *Femei din Moldova. Enciclopedie*, Chișinău, Editura Museum, 2000

Coman, Pr. prof.; Ioan, G. – *Scriitori bisericești din epoca străromână*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1979

Comarnescu, Petru – *Curenți în arta românească modernă a sec. XX. Stilistica lui Petrașcu, Pallady și Dărăscu*, București, *Arta plastică* nr. 1/1966

Comșa, N. și Teodor Seiceanu – *Dascălii Blajului 1754–1948*, București, Editura Demiurg, 1994

Condrațchi, Silvia – *O pionieră a aviației românești: Nadia Russo*, Chișinău, *Timpul*, nr. 352/2006

Conea I. – *Basarabii de Argeș. Despre originea lor teritorială și etnică*, București, *Magazin istoric*, nr. 5/1987

Constantin Gheorghe, Miliana Șerbu – *Ministrii de Interne (1862–2007). Mică enciclopedie*, București, Editura Ministerului Internelor și Reformei Administrative, 2007.

Constantin, Tudor V. – *Băzu Cantacuzino – prințul așilor*, București, Editura Modelism, 2000

Constantinescu, Miron; Ovidiu Bădina și Gall Ernő – *Gândirea sociologică din România*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1974

Constantiniu, Florin – *O istorie sinceră a poporului român*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1997

Corciovescu, Cristina; Bujor T. Râpeanu – *Cinești români*, București, Editura Științifică, 1996

Cosma, Octavian Lazăr – *Opera românească. Privire istorică asupra creației lirico-dramatice*, 2 vol., București, ESPLA, 1962

Cosma, Octavian-Lazăr – *Universitatea Națională de Muzică din București la 140 de ani*, București, Editura Universității. Naționale de Muzică, 2008

Cosma, Viorel – *Muzicieni români. Lexicon*, București, Editura Muzicală, 1970

Costea, Ștefan; Maria Larionescu și Ion Ungureanu – *Sociologia românească contemporană*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983

Dalametra, I.; Ștefan Mihăileanu – *Dicționar macedo-român*, București, Academia Română, 1910

Dănilă, Aurelian – *Opera din Chișinău*, Chișinău, Editura Prut Internațional, 2005

Dașkov, S. B. – *Dicționar de împărați bizantini*. Traducere de Viorica Onofrei, Dorin Onofrei, București, Editura Enciclopedică, 1999

Datcu, Iordan – *Dicționarul etnologilor români*, 2 vol., București, Editura Saeculum I.O., 1998

Datcu, Iordan; S.C. Stroescu – *Dicționarul folcloriștilor. Folclor literar românesc*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979

Datcu, Iordan – *Dicționarul folcloriștilor. Folclor muzical, coregrafic și literar românesc*, București, Editura Litera, 1983

Deac, Iuliu – *Dicționar enciclopedic al matematicienilor*, vol I-IV, Editura Universității din Pitești, 2001

Deac, Mircea – *Impresionismul în România*, București, Editura Meridiane, 1975

Deac, Mircea – *50 de ani de pictură (1890–1940). Dicționarul pictorilor din România*, București, Oficiul de Informare Documentară pentru Industria Construcțiilor de Mașini, 1996

Deletant, Dennis – *Hitler's Forgotten Ally: Ion Antonescu and His Regime, Romania, 1940–1944*, Londra, Palgrave Macmillan, 2006

Deletant, Dennis; M.E. Sharpe – *Ceaușescu and the Securitate. Coercion and Dissent in Romania (1965–1989)*, New York, Armonk, 1995

Deletant, Dennis – *România sub regimul comunist*, București, Fundația Academia Civică, 1997

Deveau, Scott – *Canadian poet Irving Layton dies at 93*, Toronto, *The Globe and Mail*, nr. 4, ianuarie 2006

Dinulescu, Constanțiu; Valentin Gherghel și Laurențiu Stan – *Dicționar istoric. Pentru examenul de capacitate și bacalaureat*, Pitești, Editura Paralela 45, 1999

Dinulescu, Ștefan – *Viața și activitatea mitropolitului Țării Românești Antim Ivireanul*, Cernăuți, revista *Candela*, 1986

Djindjihașvili, Fanny – *Antim Ivireanul, cărturar umanist*, Iași, Editura Junimea, 1982

Djuvara, Neagu – *Iarăși despre Negru Vodă și Descălecătoarele*, București, *Magazin istoric*, nr. 8/2000

Dobrescu, Emilian M.; Mureșan, Maria; Bodea, Gabriela; Mureșan, Dumitru – *Dicționar de istorie economică și istoria gândirii economice*, București, All Beck, 2005

Drăgoescu, Dragoș – *Arma politică a reabilitărilor. Caruselul crimelor și liderii comuniști români*, București, *Dosarele Istoriei* 2/I, 1996

Dragomir, Silviu – *Avram Iancu*, București, Editura Științifică, 1965

Drăgulin Pr. Dr., Gheorghe I. – *Teologi români de seamă din prima jumătate a veacului al XIX-lea*, București, *Studii teologice*, seria a II-a, iulie-august/1991

Dumitrescu, Nicolae – *Ploiești, orizonturi culturale*, Ploiești, Editura Lumina Tipografică, 2005

Dumitrescu-Staia, Venera E. – *In Memoriam Cella Delavrancea (1887–1991)*, Montréal, *Observatorul*, 12 februarie 2002

Duțu, A. și Retegan, M. – *Război și societate*, București, Editura RAO, 2000

Duțu, Alexandru; Dobre Florica și Loghin Leonida – *Armata Română în al doilea război mondial (1941–1945)*. *Dicționar Enciclopedic*, București, Editura Enciclopedică, 1999

Eremia, Anatol – *Unitatea patrimoniului onomastic românesc. Toponimie. Antroponimie*, Chișinău, Centrul Național de Terminologie, Editura Iulian, 2001

Esinencu, Alexandru – *Lideri ai economiei naționale*, Chișinău, Editura Esin & Co., 2005

Eskenasy, Victor – *La dispariția violoncelistului Radu Aldulescu*, București, Editura Polirom, *Suplimentul de cultură*, nr. 69 / 25–31 martie 2006

Eșan, Ioan – *Maeștrii culiselor secrete. File din istoria spionajului*, București, Editura Logos, 1997

Fransua, Alexandru – *Istoria Politehnicii din București, a Facultății de Electrotehnică*, București, Universitatea Politehnică, 1995

Filotti, Alexandru Gabriel – *Frontierele românilor*, Brăila, Editura Istros, 2007

Fonseca, Cosimo Damiano – *Addio ad Adamesteanu fece rinascere Heraclea*, în *Repubblica*, 22 ianuarie 2004

Frangopol, Petre T. – *Elite ale cercetătorilor din România. Matematică, fizică, chimie*, Cluj, Editura Casa Cărții de știință, 2004

Fornade, Dan – *Who's Who – Români din America, 500 de personalități din SUA și Canada*, Montréal, Editura Danway Publications, 2000

Frunză, Victor – *Istoria stalinismului în România*, București, Editura Humanitas, 1990

Găină, Alexandru – *Astronomi din Basarabia*, Chișinău, *Moldova Suverană*, 24 ianuarie 1995

Găină, Alexandru – *Matematicieni din Basarabia*, Chișinău, *Foaie matematică*, nr. 1/1996

Galloway, George și Bob Wylie Downfall – *The Ceausescu and the Romanian Revolution*, Londra, Futura Publications, 1991

Gane, Constantin – *Trecute vieți de doamne și domnițe*, 2 vol., București, Fundația pentru literatură și Artă Regele Carol II, 1935

Geller, Iacov – *Rezistența spirituală a evreilor români în timpul Holocaustului*, București, Editura Hasefer, 2004

Geneș, George – *Dicționar istoric*, Pitești, Editura Carminis, 2002

Georgescu, Haralambie – *Dicționarul enciclopedic militar*, 2 vol., București, Editura Academiei de Înalte Studii Militare, 1996–1997

Georgescu-Tistu, Nicolae – *Les bibliothèques et la bibliographie roumaine*, Paris, Librairie Ancienne Honoré Champion, 1927

Gherman, Ion – *Românii din jurul României*, București, Editura Vremea, 2003

Ghibu, Onisifor – *Pe baricadele vieții în Basarabia revoluționară (1917–1918)*. *Amintiri*, Chișinău, Editura Universitas, 1992

Ghibu, Onisifor – *Pentru o pedagogie românească. Antologie de scrieri pedagogice*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977

Ghibu, Onisifor – *Portrete pedagogice*, București, Editura Universală Alcalay, 1932

Ghinolu, Ion – *Panteonul românesc. Dicționar*, București, Editura Enciclopedică, 2001

Giurcă, Marin – *Portrete călărășene*, Călărași, Editura Alas, 1993

Giurescu, C. – *România în al doilea război mondial*, București, Editura ALL, seria ALL Istoric, 1999

Giurescu, C. și Dinu C. Giurescu – *Istoria românilor din cele mai vechi timpuri până astăzi*, București, Editura Științifică, 1975

Giurescu, Dinu C.; Matei, Horia C.; Nicolescu, Nicolae C. – *Istoria României în date*, București, Editura Enciclopedică, 2003.

Gross, Peter – *Mass-media și democrația în țările Europei de Est*, București, Editura Polirom, 2004

Haan, Francisca de, Krasimira Daskalova, Anna Loutfi – *Biographical Dictionary of Women's Movements and Feminisms in Central, Eastern, and South Eastern Europe: 19th and 20th Centuries*, Central European University Press, 2006

Hangiu, I. – *Dicționar al presei literare românești (1790–1982)*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1987

Hartuche-Vicol, Ana Maria – *Istoricul pinacoteei orașului Brăila*, Brăila, în Istros, V/1987

Heinen, Armin – *Legiunea „Arhanghelul Mihail”. Mișcare socială și organizație politică. O contribuție la problema fascismului internațional*, București, Editura Humanitas, 1999

Hitchins, Keith – *The Romanians, 1774–1866*, Oxford, Clarendon Press, 1996
 Hitchins, Keith – *România (1866–1947)*, București, Editura Humanitas, 1998
 Hogg, Ian V. – *Dicționarul marilor bătălii*, traducere de Ligia Caranfil, București, Editura Artemis, 2000
 Holban, Ioan – *Istoria literaturii române contemporane*, 3 vol., Iași, Editura Tipomoldova, 2006
 Horia, Vintilă – *Dicționarul papilor*, traducere de Ana Vădeanu, București, Saeculum I.O., 1999
<http://acad.moldnet.md/>
<http://altmarius.weblog.ro/2008-05-31/390201/Dictionar-al-ziaristilor-din-secolul-al-XIX-lea>
<http://biblior.net/istoria-literaturii-romane/>
<http://doctorate.ulbsibiu.ro/obj/documents/CV>
<http://membres.lycos.fr/romanianameri-canal/>
<http://national.is.edu.ro/>
<http://port.ro/>
<http://www.antipa.ro/>
<http://www.artnet.com/library/>
<http://www.asm.md>
<http://www.biochimie.lx.ro/biografie/>
<http://www.bjbc.ro/publicatii>
<http://www.bnrm.md/publicatii/>
<http://www.bucuresteni.ro/>
<http://www.cdep.ro/pls/parlam/>
<http://www.cs.ubbcluj.ro/>
<http://www.filmoteca.ro/actor/>
<http://www.cinemagia.ro/actori/>
<http://www.cinemarx.ro/persoane/>
<http://www.classicalarchives.com/composers>
<http://www.cnaa.md/person>
<http://www.compendium.ro>
<http://www.crispedia.ro>
<http://www.cs.ubbcluj.ro>
<http://www.festivalenescu.ro/eng/artisti/>
<http://www.filmoteca.ro>
<http://www.fin.ase.ro/>
<http://www.fondationmatteidogan.org>
<http://www.gov.md>
<http://www.ici.ro/romania/en/cultura/>
<http://www.mapn.ro/fotodb/ministrii>

<http://www.marxisthistory.org-Early-American-Marxism>
<http://www.nationmaster.com/encyclopedia/List-of-Romanian-Jews>
<http://www.polirom.ro/catalog/autori/>
<http://www.referatele.com/.../Matematica-si-invatamantul-matematic-in-Romania-intre-1918-si-1949>
<http://www.romaniaculturala.ro>
http://www.romanianjewish.org/realitatea_evreiasca
<http://www.stdb.ro/arta/>
<http://www.tnb.ro>
<http://www.worldwar2.ro>
<http://www.ziare.com/comentopedia/>
<http://www.youtube.com>
 Iancu, Napoleon Toma – *Dicționarul actorilor de film*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1977
 Ieva, Nicolae și Ovidiu Vișan Mehedinți – *Timp și istorie*, Drobeta Turnu Severin, Editura Hermes, 1994
 Ignat, Mircea – *Ingineria electrică românească în perioada 1940–1947. Începutul distrugerii instituțiilor și elitelor*, București, în *Noema* vol. III, 1/2004
 Ionescu, Ghiță – *Communism in Romania (1944–1962)*, Londra, Oxford University Press, 1964
 Ionescu, Radu – *Nicolae Dărăscu*, București, Editura Meridiane, 1987
 Ionescu, Șerban N. – *Who Was Who in Twentieth-Century Romania*, New York, East European Monographs, Boulder Publishing House, 1994
 Ionescu, Ștefan – *Bucureștii în vremea fanarioților*, Cluj, Editura Dacia, 1974.
 Ionițoiu, Cicerone – *Cartea de aur a rezistenței românești împotriva comunismului*, 2 vol., București, Editura Tipografia Hrisovul, 1995–1996
 Iordăchescu, Dan – *Un drumet al cântului. Scrieri autobiografice*, București, Editura Eminescu, 1990
 Iorga, Nicolae – *Istoria Bisericii românești și a vieții religioase a Românilor*, 2 vol., București, Universitatea din București, 2005
 Iorga, Nicolae – *Istoria învățământului românesc*, București, Editura Minerva, 1971
 Iorga, Nicolae – *Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea*, 3 vol., București, Editura Didactică și Pedagogică, 1969

Jianu, Ionel – *Artiști români în Occident*, București, Editura Logos și Institutul Național pentru Memoria Exilului Românesc, 2005.

Kazhdan, Alexander P. – *Oxford Dictionary of Byzantium*, Oxford University Press, 1991

Kellogg, Frederick – *The Road to Romanian Independence*, West Lafayette SUA, Purdue University Press, 1995

Lane, Thomas A – *Biographical Dictionary of European Labor Leaders*, Westport, Greenwood Press, 1995

Lazăr, Virgil – *Ilie Lazăr. Consecvența unui ideal politic*, București, în *România Liberă*, nr. 9, octombrie 2008

Lăcustă, Ion – *De la o unire la alta: memorie sau memorialiști (1859–1918)*, București, Editura Albatros, 2005.

Lecca, Octav-George – *Dicționar istoric, arheologic și geografic al României*, București, Editura Universul, 1937

Lechințan, Vasile – *Oficiali de stat români din Transilvania (1368–1918). Dicționar*, Cluj-Napoca, Argonaut, 2003

Lefter, Ion Bogdan – *Mic dicționar de scriitori bucareșteni din secolul XIX sau Despre cum se trăia altădată fala de a reprezenta Capitala*, Pitești, Editura Paralela 45, 2001

Lipan, Vasile – *Paulina Cruceanu – prima farmacistă din Romania (130 de ani de la nașterea sa)*, București, Editura Impex '92, 1995

Lițu, M. – *Iacob Cihac (1800–1888). Inițiatorul primului curs de chirurgie, Iași, în Jurnalul de Chirurgie*, Nr. 2/2008, vol. 4

Livezeanu, Irina – *Cultural Politics in Greater Romania: Regionalism, Nation Building and Ethnic Struggle, 1918–1930*, Ithaca, New York, Cornell University Press, 2000

Lupu, Marin – *Dicționar de istorie pentru elevi*, Focșani, Editura Terra, 2001

Luttwak, Edward Nicolae – *Coup d'état: A practical handbook*, Cambridge Massachusetts, Harvard University Press, 1980

Macarovici, Constantin Gh. și Georgeta Munteanu – *Raluca Ripan*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1982

Maței Ionel – *Un enciclopedist: Dimitrie Alexandresco. 155 de ani de la naștere – 05-10-2005*, Iași, în *Evenimentul regional al Moldovei*, 27 iunie 2009

Maței, Ionel – *Actorul Miluță Gheorghiu. 105 ani de la naștere*, București, în *Evenimentul zilei*, 9 octombrie 2002

Maței, Ionel – *Personalități ieșene*, Iași, Comitetul Județean de Cultură, 1972

Magda, Ileana – *Scrisori de la cititori: Gligor Popi, legenda vie a culturii. Omagiu la împlinirea celor 85 de ani de viață*, București, în *Curierul național* nr. 11/1999

Majuru, Adrian – *Familia Minovici. Universul spiritual*, București, Editura Institutului Cultural Român, 2005

Malinschi, V. – *Economisti la Academia Română*, 2 vol., București, Editura Academiei, 1994

Mamina, Ion; Ioan Scurtu – *Guverne și guvernanți (1916–1938)*, București, Editura Silex, 1996

Mamina, I. – *Monarhia constituțională în România. Enciclopedie politică (1866–1938)*, București, Editura Enciclopedică, 2000

Manea, Mihai – *Mic dicționar de termeni istorici*, București, Editura All, 1999

Manolescu, Florin – *Enciclopedia exilului literar românesc (1945–1989: scriitori, reviste, instituții, organizații)*, București, Editura Compania, 2003.

Manolescu, Florin – *Literatura S.F.*, București, Editura Univers, 1980

Marcello, Ronald E. – *Oral History Project – Alex Vraciu*, University of North Texas, 1994

Marin, Gheorghe Gaston – *În serviciul României lui Gheorghiu-Dej. Însemnări din viață*, București, Editura Evenimentul Românesc, 2000

Marin, Mihai – *Cazul Patapievici. Războiul agenților secreți. Tradiția trădării*, în *Curentul*, 12 august 2008

Matei, Horia C. – *Enciclopedia antichității*, București, Editura Meronia, 2004

Matei, Horia C.; Neguț, Silviu; Nicolae, Ion – *Enciclopedia statelor lumii*, București, Editura Meronia, 2005

Matei, Horia C. – *Lumea antică. Mic dicționar biografic*, București, Editura Danubius, 1991

Matei, Horia – *Istoria României în date*, București, Editura Enciclopedică, 1971, ediție revăzută, 2003

Matei, Rodica; Gheorghe D. Anghel – *Expoziție omagială 1904–1966*, București, Muzeul de Artă – Album-catalog, 2009

Mârza, Iacob – *Școală și națiune (Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale)*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987

Mihalache, Marin – *Pictura românească în imagini*, București, Editura Meridiane, 1970

Mihăescu, Doru – *Bucovina și Basarabia*, Iași, Editura Tehnopress, 2005

Mihăiță, Mihai; Florin Teodor Tănăsescu și Mihai Olteneanu – *Repere ale ingineriei românești*, Editura AGIR, 2000

Mihail, Pr. Paul – *Pagini despre Basarabia. Mărturii de spiritualitate românească din Basarabia*, Chișinău, Editura Știința, 1993

Mioc, Marius – *Revoluția fără mistere. Începutul revoluției române: cazul László Tokés*, Timișoara, Editura Almanahul Banatului, 2002

Mircioiu, Crișan și Șerban Polverejan – *Ghibu Onisifor – Amintiri despre oameni pe care i-am cunoscut*, Cluj, Editura Dacia, 1974

Mitican, Ion – *Eveii din Târgul Cucului*, Iași, Editura Tehnopress, 2005

Morărescu, Dulciu – *Personalități din alte țări despre România. Dicționar*, București, Editura Paideia, 1997

Moraru, Anatol – *Literatura română postbelică (Integrări, valorificări, reconsiderări)*, Chișinău, Firma editorial-poligrafică Tipografia Centrală, 1998.

Moraru, P. – *Basarabia, basarabenii și serviciile secrete (1918–2005). Dicționar alfabetic*. Chișinău, Editura Tipografia Elena, 2005

Moșoia, Cătălin – *Jurnalism de știință*, București, Editura Tritonic, 2007

Murariu, Ioan – *Dicționar de arhaisme și termeni istorici*, Bacău, Editura Vasile Pârvan, 2002

Mureșan, Ovidiu – *De la antichitatea târzie la amurgul Evului Mediu (sec. IV–XIII)*, Cluj-Napoca, Editura Toderescu, 2004

Mureșanu, Camil – *Laicism și religiozitate în cultura românească interbelică*, Cluj, Institutul de Istorie George Bariț, 2002

Murgescu, Costin – *Mersul ideilor economice la români*, București, Editura Enciclopedică, 1994

Nagy-Talavera, Nicholas M. – *The Green Shirts and the Others: A History of Fascism in Hungary and Rumania*, Stanford University, Hoover Institution Press, 1970

Neagoe, Stelian – *Istorici români de azi: mică enciclopedie*, București, Editura Machiavelli, 2003

Neagoe, Stelian; Petculescu, Constantin; Arvatu, Cristina – *Enciclopedia istoriei politice a României: 1859–2002*, București, Editura Institutului de Științe Politice și Relații Internaționale, 2003

Negrea, Ștefan – *Istoria biologiei în perioada interbelică (1918–1940)*, București, în *Noema* nr. 2/2003

Nestorescu-Bălcești, Horia – *Enciclopedia ilustrată a francmasoneriei din România*, 3 vol.,

București, Centrul Național de Studii Francmasonice, 2005

Netea, Vasile – *Spre unitatea statală a poporului român. Legăturile politice și culturale între anii 1859–1918*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.

Neumann, Victor – *Tentația lui homo europaeus. Geneză ideilor moderne în Europa Centrală și de Sud-Est*, Iași, Editura Polirom, 2006.

Neumann, Victor – *Istoria evreilor din România. Studii documentare și teoretice*, Timișoara, Editura Amarcord, 1996.

Nicola, Traian – *Valori spirituale tutovene*, 5 vol., Bârlad, Editura Sfera, 2003

Niculescu, Constantin D. – *Calvarul neamului românesc după 23 august 1944*, Iași, Editura Polirom, 1993

Niculescu, N. – *Șefii de stat și de guvern ai României. 1850–2003. Mică Enciclopedie*, București, Editura Meronia, 2003

Nicu, Alexe; Valentin Costandache; Anghel Vrabie și Teodor Roibu – *Enciclopedia educației fizice și sportului din România – sursă de informare profesională, învățare și creație socială*, 4 vol., București, Editura Aramis, 2002

Nistor, Simona – *Milița Petrașcu*, București, Editura Meridiane, 1973

Niculescu, Nicolae C. – *Șefii de stat și de guvern ai României (1859–2003). Mică enciclopedie*, București, Editura Meronia, 2003

Nedelcu, Florea – *De la Restaurare la Dictatura Regală*, Cluj, Editura Dacia, 1981

Nistor, I. – *Originea românilor din Balcani și Valahiile din Tesalia și Epir*, București, Editura Domino, 2003

Nuțu, Roșca – *Închisoarea elitei românești. Compendiu*, Sighetu Marmației, Aska Grafika, 2006

Olteneanu, Mihai în *Univers ingineresc* 6/2003 – despre Negoită Dănăilă; 4/2003 – despre Plautius Andronescu; 5/2003 – despre Radu Botezatu; 8/2003 – despre Traian Săvulescu; 9/2003 – despre Elie Radu, Radu Voinea; 10/2003 – despre Mircea Petrescu; 13/2003 – despre Aurelian Stan, Dimitrie Leonida; 15/2003 – despre Petre I. Antonescu, Aristide Dodu; 16/2003 – despre C.A. Dissescu; 17/2003 – despre George I. Lahovary; 18/2003 – despre Matei G. Marinescu; 19/2003 – despre Anton Șesan; 20/2003 – despre Elie Radu; Gheorghe Petriceanu; 21/2003 – despre Gheorghe Spacu; 22/2003 – despre Tudor D. Ionescu; 23/2003 – despre Paul Cristian Olaru; 24/2003 – despre Vladimir Popovici, Elisa Leonida Zamfirescu; 1/2004 – despre

George Panaitescu; 3/2004 – despre Martin Bercovici; 4/2004 – despre Remus Răduț; 5/2004 – despre Gheorghe Asachi; 6/2004 – despre Alexandru A. Codarcea, Alexandru Diacon, Eugeniu Pavel; 7/2004 – despre Radu Manicati, Romeo Butnaru; 9/2004 – despre Octavian Popa, Dorin Pavel; 10/2004 – despre Anghel Saligny; 11/2004 – despre Constantin C. Teodorescu; 12/2004 – despre Anton D. Constantinescu, Dorin Pavel, Vinicius Constantin Brătescu; 13/2004 – despre Dragomir Hurmuzescu; 14/2004 – despre Mircea Ieremia; 15/2004 – despre Emilian Bratu și Pagini din istoria aviației românești; 16/2004 – despre Nicolae Malaxa și Pagini din istoria aviației românești; 17/2004 – despre Dumitru Dumitrescu, Gheorghe Ilie; 20/2004 – despre Hermann Oberth; 21/2004 – despre Gheorghe Manea; 22/2004 – despre Vasile Velican, Aurel Daraban; 23/2004 – despre Mihail Manoilescu; 1/2005 – despre Nicolae Vasilescu-Karpen; 2/2005 – despre Petrache Poenaru; 3/2005 – despre Traian Vuia; 5/2005 – despre Ion S. Antoniu; 7/2005 – despre Ioan S. Gheorghiu; 8/2005 – despre Alexandru I. Proca; 9/2005 – despre Constantin Ghiulă; 10/2005 – despre Șerban Țițeica; 11/2005 – despre Eugen Bădărău; 12/2005 – despre Aurel Avramescu; 13/2005 – despre Alexandru Dimitrie Bitang; 14/2005 – despre Gleb Drăgan, Dumitru Minovici; 16/2005 – despre Ionel I. Purica, Ștefan Grosu; 17/2005 – despre Ștefan I. Procopiu; 18/2005 – despre Ștefan Grosu; 19/2005 – despre Constantin Bușilă; 20/2005 – despre Tiberiu Dimitrie Babu, Grigore Brișcu; 21/2005 – despre Ștefan Georgescu-Gorjan; 22/2005 – Dr.ing. Teodor Gh. Negoită s-a întors din Antarctica; 2/2006 – despre Ion Ionescu-Bizet; 3/2006 – despre E. Bacaloglu; 5/2006 – Centenarul aviației române; 6/2006 – despre Grigore Moisil; 10/2006 – despre Corneliu Cassasovici; 11/2006 – despre Dumitru Prunariu; 14/2006 – despre Decebal Anastasescu, Nicholas Georgescu-Roegen; 15/2006 – despre Eugen Angelescu; 16/2006 – despre Henri Coandă, Petru Ghenghea; 17/2006 – despre Petru Ghenghea; 21/2006 – despre Dan Ghiocel; 23/2006 – despre Horia Colan; 24/2006 – despre Dan Mateescu; 1/2007 – despre Victor Atanasu; 4/2007 – despre Gheorghe Cartianu; 5/2007 – despre Iulian Dogaru; 6/2007 – despre Nicolae Petrulian; 8/2007 – 135 de ani de învățământ de marină. Marinari ingineri în știința românească și despre Ioan Ursu, N.I. Manolescu; 10/2007 – despre Coriolan Drăgulescu; 11/2007 – despre Radu

Prîșcu; 12/2007 – Din istoria ingineriei românești; 14/2007 – despre Nicolae Budișan; 16/2007 – despre Petrache Poenaru, Ioan Vlădea; 17/2007 – despre Gheorghe Ionescu-Șișești, Constantin Ionescu; 18/2007 – despre Gabriel Victor Popescu; 19/2007 – despre Gheorghe Duca, Octavian Coșovliu; 20/2007 – despre Elisa Leonida Zamfirescu; 24/2007 – despre Ion Gh. Popescu-Zeletin, Traian Raicu; 1/2008 – despre Mario Duma; 4/2008 – Personalități ale familiei Leonida; 7/2008 – despre Constantin P. Olănescu; 8/2008 – despre Șerban Țițeica; 9/2008 – despre C.I. Popovici; 10/2008 – despre Petre S. Aurelian; 12/2008 – despre Marin Bănărescu; 15/2008 – despre Gheorghe Lazăr, Mircea D. Rațiu, Marta Stan; 16/2008 – despre Elie Radu; 17/2008 – despre Gheorghe Balș; 18/2008 – despre Mircea Cazacu; 19/2008 – despre Vasile Cătuneanu; Ioan Bejan; 20/2008 – despre Dragomir Hurmuzescu, Octavian Pruteanu; 21/2008 – despre Gavril Creta; 22/2008 – despre Gheorghe Cartianu, George Emil Palade; 23/2008 – despre Florea Chiriac; 24/2008 – despre Constantin N. Dinculescu; 1/2009 – despre Petrache Poenaru, Corneliu Ungureanu; 2/2009 – despre Dumitru Fodor; 3/2009 – despre Niculae Gh. Constantinescu; 4/2008 – despre Toma Alexandru Romulus; 5/2008 – despre Ecaterina Ciorănescu Nenițescu; 6/2009 – despre Ilie Murgulescu; 7/2009 – despre Constantin I. Aramă, Teodor Gheorghe Negoită; 9/2009 – despre Oliviu Rusu, Pavel Eugen Diniș; 10/2009 – despre Remus Răduț; 11/2009 – despre Petre P. Teodorescu; Adelaida Mateescu; 12/2009 – despre Ioan Novac; 14/2009 – despre Mihai Konteschweller.

Onciulescu, Radu; P. Dumitru – *Contribuții la dezvoltarea învățământului din Banat*, Timișoara, Casa Corpului Didactic, 1976

Oprescu, George – *Manual de istoria artei. Realismul. Impresionismul*, București, Editura Meridiane, 1986

Oprescu, George – *Sculptura Românească*, București, Editura Meridiane, 1965

Oprescu, George – *G. Petrașcu*, București, Academia Română, Publicațiile Fondului Elena Simu, Imprimeria Națională, 1940

Oprîș, Ioan I. C. – *Radu Florescu. Necrolog și lista de lucrări*, Constanța, în *Pontica XXXVII-XXXVIII*, 2004-2005

Oprîșiu, Mircea și Ion Mariș – *Mic dicționar cu personalități care s-au născut, au trăit și au creat, ori au avut legături cu meleagurile sibiene*, Sibiu, Biblioteca ASTRA, 1997

Ornea, Z. – *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995

Ornea, Z. – *Curentul cultural de la Contemporanul*, București, Editura Minerva, 1977

Dr. Pr. Mircea – *Sfinți daco-romani și români*, Iași, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, 1994

Palaghiță, Pr. Șt. – *Istoria Mișcării Legionare*, București, Editura Roza Vânturilor, 1993

Palaghiță, Ștefan – *Garda de Fier spre reînvierea României*, București, Editura Roza Vânturilor, 1993

Paliga, Sorin – *Mitologia tracă*, București, Meteor Press, 2008

Palmowski, Jan – *Dicționar Oxford de istorie universală contemporană: de la 1900 până azi*, traducere de Simona Ceaușu, 2 vol., București, Editurile ALL, 2005

Panaiteescu, P. P. – *Călători poloni în Țările Române*, București, Cultura Națională, 1930

Pană, Sașa – *Născut în 02*, București, Editura Minerva, 1973

Paradais, Claudiu – *Ștefan Dimitrescu*, București, Editura Meridiane, 1978

Parrish, Thomas – *Enciclopedia războiului rece*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002

Pavel, Amelia – *Pictori evrei din România*, București, Ed. Hasefer, 1996

Pauleanu, Doina – *Pictori români la Balic*, în *Monitorul oficial*, București, 2008

Păcurariu, Mircea – *Dicționarul Teologilor Români*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1996

Păcurariu, Pr. Mircea – *Istoria Bisericii Ortodoxe Române*, Chișinău, Editura Știința, 1993

Păiușan, Robert și Mihail Manoilescu – *Repere bibliografice*, București, Editura ASE, 2005

Pelin, M. – *Opisul emigrației politice. Destine în 1222 de fișe alcătuite pe baza dosarelor din arhivele Securității*, București, Editura Compania, 2002

Pelin, Mihai – *Un veac de spionaj, contraspionaj și poliție politică. Dicționar alfabetic*, București, Editura Elion, 2003

Peneș, Nicolae – *Dr. C. Angelescu: povestea unei vieți*, București, Editura Monteoru, 1998

Petraș, Irina – *Panorama criticii literare românești (1950–2000). Dicționar ilustrat*, Cluj, Casa cărții de știință, 2001

Pintescu, Florin – *Concepții politice la Iancu Flondor și Ion Nistor*, Suceava, *Analele Științifice ale Universității*, seria Istorie, 1995

Pirogan, Vadim Ștefan și Boris Movilă – *Destine românești*, Chișinău, Tipografia Centrală, 2003

Piru, Alexandru – *Introducere în opera lui Vasile Alecsandri*, București, Editura Minerva, 1978

Plaistow, Stephen – *Obituary for György Ligeti*, Londra, în *The Guardian*, 14 iunie 2006

Popa, Marcel D. și Matei, Horia C. – *Mică enciclopedie de istorie universală*, București, Editura Enciclopedică, 2002

Popescu, Eugen – *Antologia personalităților culturale din exil 1940–1990*, California, San Diego, Davis Publishing House, 1992

Popescu, Sorin și Tudor Prelipceanu – *Medalion Romulus-Florin Ionescu*, în *Buletin de informare legislativă* nr. 4/2007

Pop, Ion – *Dicționarul esențial al scriitorilor români*, București, Editura Albatros, 2000

Pop, Ion – *100 cei mai mari scriitori români*, Ed. Lider-Star, București, 2002

Pop, Ion – *Amintirea lui Jules Perahim*, București, în *Observator cultural*, nr. 156/2008

Pop, Ioan Aurel – *Românii și România. O scurtă istorie*, București, Editura Fundației Culturale Române, 1998

Popa Marian – *Dicționar de literatură română contemporană*, București, Editura Albatros, 1971

Popa, Ștefan N. – *O istorie a literaturii române din Voivodina*, Pancevo, Libertatea, 1997

Popa, Vasile Viorel – *Istoria unui secol și jumătate de medicină veterinară românească*, București, Editura Printeh, 2006

Popescu, Eugen – *Antologia asociaților și personalităților culturale românești din exil 1940–1990*, California, San Diego, Romanian Historical Research Institute, 1991

Popovici, Eusebiu – *Istoria bisericească universală și statistica bisericească*, 2 vol., Tipografia Cărilor Bisericești, Filiala mănăstirea Cernica, 1926

Popovschi, Nicolae – *Istoria Bisericii din Basarabia în veacul al XIX-lea sub ruși*, Chișinău, Editura Museum, 2000

Porumb, Marius – *Dicționar de pictură veche românească din Transilvania: secolele XIII–XVIII*, București, Editura Academiei Române, 1998

Preda, Constantin – *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, 3 vol., București, Editura Enciclopedică, 1994

Predescu, Lucian – *Enciclopedia României* (Cugetarea), ediție anastatică, București, Saeculum I.O., Vestala, 1999

Preutu, Marina – *Gabriela Manole-Adoc; Gheorghe Adoc*, București, Editura Meridiane, 1987

Pricop, Lucian – *Dicționarul esențial al exilului românesc*, București, Editura Dominor, 2005

Protopopescu, Lucia – *Contribuții la istoria învățământului din Transilvania, 1774–1805*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1966.

Prut, C. – *Dicționar de artă modernă și contemporană*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2002.

Puia, Ilie – *Mic dicționar pentru tineret de istorie a economiei românești*, București, Editura Politică, 1988

Pușcariu, Ioan – *Date istorice privitoare la familiile nobile române*, 2 vol., Editura Societății Culturale Pro Maramureș Dragoș Vodă, Cluj-Napoca, 2003

Razba, Maria – *Personalități hunedorene. Dicționar*, Deva, Biblioteca Județeană Ovid Densusianu, 2000

Razba, Maria; Rosian, Radu – *Voievozi, principii și regi ai României*, București, Editura Emina, 2006

Rădulescu, Mihai Sorin – *Genealogia românească. Istoric și bibliografie*, Brăila, Editura Istros, 2000

Răduleț, R. – *Istoria cunoștințelor și a științelor tehnice pe pământul României*, București, 2000

Rees, Philip – *Biographical Dictionary of the Extreme Right Since 1890*, New York, Simon & Schuster, 1991

Rezachevici, Constantin – *Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova (1324–1881)*, București, Editura Enciclopedică, 2001

Rezachevici, Constantin – *Enciclopedia domnilor români. Cronologia critică a domnilor din Țara Românească și Moldova. 1324–1881*, București, Editura Enciclopedică, 2001

Rogers, Rosemarie – *Handbook of Major Soviet Nationalities*, New York, The Free Press/Macmillan Publishing Co. Inc., 1975

Ronnett, Alexander E. – *Romanian Nationalism. The Legionary Movement*, Chicago, Loyola University Press, 1995.

Roșca, Timofei – *Literatura română postbelică (Integrări, valorificări, reconsiderări)*, Chișinău,

Firma editorial-poligrafică Tipografia Centrală, 1998

Roșu, Costa – *Lexiconul jurnalisticii românești din Iugoslavia*, Pancevo, Editura Libertatea, 1998

Roșu, Costa – *Dicționarul literaturii române din Iugoslavia*, Novi Sad, Editura Libertatea, 1989

Roșu, Costa – *Personalități din Voivodina*, Pancevo, Editura Libertatea, 2004

Rotaru J., Burcin; O. Zodian; V. Moise – *Mareșalul Antonescu la Odessa*, București, Editura Paideia, 1999

Rucăreanu, Costin – *Personalități din energia românească*, București, Institutul Național Român pentru Studiul Amenajărilor și Folosirii Surselor de Energie, 2003

Rusu, Dorina N. – *Membrii Academiei Române 1866–1999. Dicționar*, Editura Academiei Române, 2003

Sachelarie, Ovidiu; Stoicescu, Nicolae – *Instituții feudale din Țările Române. Dicționar*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1988

Sârbu, V. – *Pagini din istoria chirurgiei românești*, București, Editura Academiei Române, 2002

Sassu, Aurel – *Dicționarul scriitorilor români din Statele Unite și Canada*, București, Editura Albatros, 2001

Satco, Emil – *Enciclopedia Bucovinei*, Iași, Editura Princeps Edit, 2004

Scafes, C.; Șerbănescu, H.; Scafes, I.; Andonie, C.; Danilă, I.; Avram, R. – *Armata română (1941–1945)*, București, Editura R.A.I., 1996

Scorpan, Costin – *Istoria României. Enciclopedie*, București, Editura Nemira, 1997

Scurtu, Ioan; Alexandrescu, Ion; Bulei, Ion și Mamina, Ion – *Enciclopedia de istorie a României*, București, Editura Meronia, 2002

Scurtu, Ioan – *Istoria contemporană a României (1918–2007)*, București, Editura Fundației România de Măine, 2007

Scurtu, Ioan – *Monarhia în România (1866–1947)*, București, Editura Danubius, 1991

Scurtu Ioan – *Rolul politic al Brătienilor în istoria României*, București, în *Dosarele Istoriei*, 1/VI, 2001

Scurtu, I. și Gh. Buzatu – *Istoria românilor în secolul XX (1918–1948)*, București, Editura Paideia, 1999

Scurtu, I. – *Istoria contemporană a României (1918–2001)*, București, Editura Ars Docendi, 2002

Sima, G. – *Școala românească din Transilvania și Ungaria. Desvoltarea ei istorică și situația ei actuală*, București, în *Revista învâțământului*, 1915

Sima, Horia – *Mari existențe legionare, Generalul Cantacuzino Grănicerul*, în *Țara și exilul*, Anul I, Nr. 10, 1 august 1965, Madrid

Sima, Horia – *Situația României după 19 ani de sclavie comunistă și politica puterilor occidentale. Declarația Mișcării Legionare*, Editura Dacia, Rio de Janeiro, 1963

Sima, Horia – *Histoire du Mouvement Légionnaire*, Rio de Janeiro, Editura Dacia, 1972

Simion, Eugen – *Dimineața poezilor*, București, Editura Cartea Românească, 1980

Simion, Eugen – *Scriitori romani de azi*, 4 vol., București, Editura Cartea Românească, 1974–1989, și Științifică și Enciclopedică, 1984–1996

Simonescu, Dan – *Un mare bibliolog român: Constantin I. Karadja*, în *Analele Universității București*, 1971

Sipoș-Fluieraș, Lucreția – *Profesorii care au predat la Institutul Superior de Educație din Szarvas, Baia Mare*, în *Acrostih. Revistă de cultură și spiritualitate*, 8/2005

Smeu, Georgeta – *Dicționar de istoria românilor*, București, Editura Trei, 1997

Smirnov, Dmitri – *A Geometer of Sound Crystals – A Book on Herschokowitz*, Berlin, Verlag Ernst Kuhn, 2003

Soare, I. – *Nume proprii în medicină. Dicționar*, București, Editura Etna, 2003

Solomovici, Teșu – *Istoria evreilor din România de la începuturi și până astăzi*, București, Editura Teșu, 2005

Solomovici, Teșu – *Securitatea și Evreii*; vol. I – *Despre călăi și despre victime*, București, Editura Ziua, 2003; vol. II – *Teroare. Crime. Turnători. Colaboraționiști*, București, Editura Teșu, 2004

Soltan, Petru – *Calendar Național*, Chișinău, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, 2008

Stan, M.; Vornicu, C. – *Dicționar. 101 personalități și evenimente istorice*, București, Editura Niculescu, 2003

Stancu, Ioan – *Dicționar de istorie a religiilor*, Pitești, Editura Universității, 2002

Stănescu, Ioan Roșca – *A murit Sergiu Cunesu*, București, în *Ziua*, 17 martie 2005

Stoenescu, Alex Mihai – *Istoria loviturilor de stat din România*, 4 vol., București, Editura RAO, 2005

Stoianov, Carmen – *Centenar Marcel Mihailevici (1898–1985)*, București, Ed.Muzicală, 2001

Stoica, Stan – *Dicționarul partidelor politice din România (1989–2003)*, București, Editura Meronia, 2003

Stoica, Stan – *Dicționar biografic de istorie a României*, București, Editura Meronia, 2008

Stoicescu, Nicolae – *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV–XVII*, București, Editura Enciclopedică Română, 1971

Straje, Mihail – *Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români*, București, Editura Minerva, 1973

Suciu, Coriolan – *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1967–1968

Suciu, D. – *Destine istorice. Românii transilvăneni despre Marea Unire (1848–1918)*. Studii, București, Editura Academiei, 2006

Șandru, Dumitru și Gheorghe I. Florescu – *Victor Slăvescu (1891–1977)*, București, Editura Academiei Române, 1993

Ștefănescu, Ștefan – *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1978

Tatomirescu, Ion Pachia – *Generația resurecției poetice (1965–1970)*, Timișoara, Editura Augusta, 2005.

Taton, R. – *Istoria generală a științei*, 3 vol., București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1972

Tavitian, Simion – *Armenii dobrogeni în istoria și civilizația românilor*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2003

Tănase, Ion Constantin – *Enciclopedia elevului*, București, Editura Oscar Print, 2004

Tănase, Stelian – *Avangarda românească în arhivele Siguranței*, Iași, Editura Polirom, 2008

Tănase, Stelian – *Dej – omul resentimentului*, București, în *Magazin Istoric*, ianuarie 2002

Tănase Stelian – *Cristian Racovski*, București, în *Magazin istoric*, anul XL, nr. 12/decembrie 2006

Thomas, Robert Mcg. Jr și Michael Janofsky – *Citizen Karolyi*, în *The New York Times*, 10 martie 1987

Timofte, I. – *Personalități ieșene*, Iași, Editura PIM, 2004

Tismăneanu, Vladimir – *Fantoma lui Gheorghiu-Dej*, București, Editura Univers, 1995

Tismăneanu, Vladimir – *Stalinism pentru eternitate*, Iași, Editura Polirom, 2005

Todea, Ioan Dorel – *305 ani de la moartea haiducului Pinteza Viteazul*, Baia Mare, Editura Nord, 3/1969

Tomescu, Mircea – *Istoria cărții românești de la începuturi până la 1918*, București, Editura Științifică, 1968.

Treptow, Kurt W., Popa, Marcel D. – *Historical dictionary of Romania*, Lanham Md., Scarecrow Press, 1996

Tripsa, I., Hătarescu, O. ș.a. – *Din istoria metalurgiei românești*, București, 1981

Tronaru, Doinel – *Gigi Căciuleanu despre mistica dansului*, București, în *Evenimentul zilei*, 15 februarie 2009

Troncotă, Cristian – *Mihail Moruzov și frontul secret*, București, Editura Elion, 2004

Troncotă, Cristian – *Eugen Cristescu. Asul serviciilor secrete românești. Memorii (1916–1944)*, București, Editura Roza Vânturilor, 1994

Tudor, Constantin – *V. Băzu Cantacuzino – Prințul așilor*, București, Editura Modelism, 2000

Tudor, Vasile – *Războiul aerian în România (1941–1944)*, Pitești, Editura Tiparg, 2006

Turdeanu, Emil – *Oameni și cărți de altădată*, ediție îngrijită în colaborare cu Maria Magdalena Székely, București, Editura Enciclopedică, 1997

Țarălungă, Ecaterina – *Dicționar ilustrat al scriitorilor români*, București–Chișinău, Litera Internațional, 2007

Țarălungă, Ecaterina – *Ion Adamache*, București, în *Univers ingineresc*, 18/2008

Țărcovnicu, Dorel – *Maria Ciobanu*, Curtea de Argeș, în *Ziarul de Vâlcea*, 29 martie 2007

Urwin, Derek W. – *Dicționar de istorie și politică europeană (1945–1995)*, traducere de Areta Voroniuc, Iași, Institutul European, 2000

Urseanu, Tilde; Ion Ianegic și Liviu Ionescu – *Istoria baletului*, București, Editura Muzicală, 1967

Ursu, N. A. – *Contribuții la istoria literaturii române*, Iași, Editura Cronica, 2003

Vălenaș, L. – *Memorialul Apocalipsei*, București, Editura Saeculum, 2002

Vasary Istvan – *Cumans and Tatars*, Cambridge University Press, 2005

Vasiliu, Pr. Dr. Cezar – *Sfinți Români*, București, Buletinul *Calea de lumină*, nr. 7/noiembrie 1994

Vatamanu, N. – *De la începuturile medicinei românești*, București, Editura Științifică, 1966

Veiga Francisco – *Istoria Gărzii de Fier, 1919–1941: Mistica ultranaționalismului*, București, Editura Humanitas, 1993

Victor Marian – *Figuri de fizicieni români*, București, Editura Tehnică, 1969

Vida, Mariana – *Theodor Aman (1831–1891)*, București, Muzeul Național de Artă al României, Cabinetul de Desene și Gravuri, 1993

Vida, Mariana – *Un caricaturist uitat: Ion Valentin Anestin*, București, în *Ziarul financiar*, 04.08.2006

Voinea, Radu – *Pagini din istoria ingineriei românești*, București, în *Academica*, nr. 3/2002

Vollmer, Hans – *Allegemeines Lexikon der Bildenden Künstler des XX Jahrhunderts*, 5 vol., Leipzig, E. A. Seemann, 1953–1962

Vohn, Cristina – *Transilvania, în planurile URSS*, București, în *Jurnalul Național*, 16 februarie, 2006

Vulcănescu, Romulus – *Dicționar de etnologie. I. Terminologie. II. Personalități*, București, Editura Albatros, 1979

Zavadschi, Iurie – *Dicționar de istorie medie a Moldovei. De la descălecatul Țării până la începutul domniilor fanariote (1359–1711)*, Chișinău, Editura Museum, 1995

Xenopol A. D. – *Nicolae Kretzulescu (1812–1900). Viața și faptele lui*, București, Atelierele Grafice Socex & Co, 1915